

المُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ

ARAPÇA -TÜRKÇE
SÖZLÜK

المعجم العربي الحديث

ARAPÇA -TÜRKÇE
SÖZLÜK

SERDAR MUTÇALI

DAĞARCILIK

KISALTMALAR

ALF.BKZ.	Alfabetik bakınız.	is.	isim
ANAT.	anatomi	İSL.HUK.	İslam Hukuku, Fıkıh
ASTR.	astronomi	İt..	İtalyanca
<i>b-de</i>	birinde	JEO.	jeoloji
<i>b-den</i>	birinden	KIP.	Kıpti
<i>b-e</i>	birine	KİM.	kimya
<i>b-i</i>	birini	KNŞ.	konuşma dili
<i>b-ile</i>	biri ile	kul.	kullanım
<i>b-nin</i>	birinin	LIB.	Liba'ya mahsus
bbe.	birbirine	LÜB.	Lübnan lehçesi; Lübnan'a mahsus
bbi	birbirini	MAĞR.	Kuzey Afrika'ya mahsus
BIY	biyoloji	MAL.	maliye
BOT.	botanik	MAN.	mantık
GEO.	geometri	mas.	mastar
<i>bşde</i>	bir şeyde	MAT.	matematik
<i>bşden</i>	bir şeyden	meb.	mebni
<i>bşe</i>	bir şeye	MIS.	Mısır'a mahsus; Mısır lehçesi
<i>bşi</i>	bir şeyi	MİM.	mimarlık
<i>bşin</i>	bir şeyin	MTB.	matbaacılık
cin.is.	cins isim	mud.	mudaf, tamlanar
Ç.	çoğul	müe.	müennes
ÇOĞ.	çoğul kullanım	müz.	müzekker, eril
DİLB.	dilbilim	MZK.	müzik
DİPL	diplomasi	na't	gen. sıfat tamlamasını sıfatı
ECZ.	eczacılık	özl.	özellikle
EDB.	edebiyat	s.	sıfat
edil.	meçhul, edilgen	stiy.	siyasi
EKO.	ekonomi	SUR	Suriye'ye mahsus; Suriye lehçesi
ELK.	elektrik	SUUD.	Suudi Arabistana mahsus
ELO.	elektronik	T.	Türkçe
ESK.	eskiden	tek.is.	teklik ismi
Far.	Farsça	TIP.	tıp
FELS.	felsefe	TİY.	tiyatro
FİL.	Filistin'e ait, Filistin lehçesi	TUN	Tunus'a ait; Tunus lehçesi
FİZ.	fizik	YAH	Yahudilik
FOT.	fotoğrafçılık	YEM.	Yemen'e mahsus; Yemen lehçesi
Fr.	Fransızca	YEN.	yeni
gen.	genellikle	ZOO.	zooloji
HAD.	hadis	↑	yukarı bakınız
HRI.	Hristiyanlık	≈	yaklaşık olarak

ÖNSÖZ

Arapça, Sami dil ailesinin asırlardır var olan, bugün de yaşayan ve en yaygın kullanımı olan üyesidir. İslam'ın egemen olduğu bir kültürün üç büyük dilinin en önemlisi olma niteliğini muhafaza ederek, yüzyıllar süren taşıyıcılığını halen başarıyla sürdürmektedir. Lisan canlı bir unsurdur ve tüm canlılar gibi bir değişim içindedir, Arap Dili de bu genellemenin bir istisnası olmamış ve sürekli değişmiştir. Aynı kültürün üyesi olan dilimize klasik metinlerden sayısız tercümeler yapılmış, zamanla modern metinlerin tercümesi de yadsınamayacak bir ihtiyaç olarak belirmiştir. İşte bu ihtiyacın karşılanması yolunda bu sözlük, mütercimlerin, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı Bölümleri ve İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin, iletişim araçlarında, kitap, gazete, dergi vb.deki metinleri çözümlerken karşılaştıkları zorlukları aşmalarında yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Bu çalışma, bir kısmı iki lisanlı ve bir kısmı tek lisanlı, ikincil kaynaklara da başvurmakla birlikte, H. Wehr'in , A dictionary of Modern Written Arabic (1961) isimli çalışmasını temel almıştır. İkincil kaynaklarımız ise şunlardır: *المُعْجَم الوسيط*, Macma' al-luğat al-arabiyya, *لسان العرب* Lisân al-arab, İbni Manzûr, *محيط المحيط* Muhîl al-muhîl, Butrus al-Bustânî ve musannifleri doğulu veya batılı olan, daha az başvurulmuş diğer referans kitapları.

Arapça gibi muazzam kelime dağarcığı bulunan, zengin bir lisana ait bir sözlüğün amaca uygun maddelerinin seçiminin kolay olmadığı kabul edilmelidir, bizim tercihlerimizi belirleyen asli kriter: sözcüklerin yaşayan fasih Arapçaya ait olmasıdır (kullanımının yaygınlığı sebebiyle yazı dilinde de karşılaşılabildiğimiz, lehçelere ait kelimeler de sözlüğümüzde yer almıştır). Sözlüğün en önemli, ayırtedici nitelikleri şunlardır:

1. Kelimelerin uğradıkları **anlam genişlemelerine** yer verilmiştir, örneğin: *ظاهرة* kelimesinin sonradan kazandığı "fenomen, olgu" anlamı belirtilmiştir.

2. **Deyimler, atasözleri** Türkçedeki en uygun karşılığın bulunmasına, anoloji ve linguistik zevkin muhafaza edilmesine çalışılmıştır.

3. Arapça sözdiziminde son derece önemli olan; fiil, isim ve sıfatlar ile birlikte kullanılan **harfi cerler** itinalı bir şekilde belirtilmiştir.

4. Karşılıklar, **Türkçe sentaksa uygun** ve başvuran kişiyi **bütünlükten ayırmayacak bir akıcılık** içinde verilmiştir.

5. **Bitki isimlerinin** halk arasında **yaygın** ya da **yöresel** karşılıkları imkan nisbetinde verilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında hizmeti geçenlere müteşekkirim. Başarı Allah'tandır.

العِصْمَةُ لِلَّهِ وَحْدَهُ

Serdar MUTÇALI

DÜZENLEME ve KULLANIM

Sözlük, geleneksel kök tertibiyle ve kökler de kendi içinde alfabetik sırayla düzenlenmiştir. Yabancı dilden giren kelimeler alfabetik olarak sıralanmıştır.

Harfleri aynı olup, farklı sesleri olan kelimeler ayrı madde olarak ele alınmıştır, örneğin: "كَرِيمٌ" den türeyen "كَرِيمٌ kerim, cömert" ilgili kök altında incelenirken, Fransızcadan alınan "كريمٌ krem" ayrı bir madde olarak ele alınmaktadır.

Aynı köke ait maddeler şu tertip içindedir:

Köke ait ilk paragraf, mücerret sülasi fiilin III. tekil şahıs müzekker mazi yapısı (kırmızı harflerle, satır başlangıcının bir az daha solunda) yer almaktadır. Mazi fiili, mücerret muzari yapısındaki kök harflerinden ikincisinin harekesini belirtmek üzere: — yi temsilen "u", — yerine "a" ve — ya işaret etmek üzere "i" izlemektedir. Daha sonra parantez içinde mastarlar bulunmaktadır.

Kökten türeyen fiiller mücerret sülasi ve birleşik kullanımlarını izleyecek şekilde ve şu sıra ile başlangıç paragrafında yer almaktadır: اِسْتَفْعَلَ, اِفْعَلَ, اِنْفَعَلَ, تَفَاعَلَ, تَفَعَّلَ, اَفْعَلَ, فَاعَلَ, فَعَّلَ.

Başlangıç paragrafını izleyen her paragraf aynı kökten türeyen tek bir maddeye aittir.

Fiillerin ve isimlerin yalın anlamlarından sonra, eğer varsa, ¶ sembolünün peşi sıra birleşik kullanımlara yer verilmiştir.

Türkçe karşılıklarda yakın anlamlılar birbirinden virgül ile, yakın anlamlı kümeleri ise " ; " ile ayrılmıştır.

Siyak içinde alternatif olarak kullanılabilecek ifadeler karışıklığı önlemek için ("," ile değil) "/" sembolü ile verilmiştir

"Meful bih"ler , parantez içinde italik olarak, "Meful bih gayrı sarihler" birlikte kullanılacağı harfi cer, zarf vb. ile birlikte verilmiştir. Açıklayıcı ifadeler köşeli parantez içinde verilmiştir ve bu ifadeler şöyle bir mahiyet taşımaktadır: Fiilin belli bir özne ile kullanılması; karşılığın Türkçede bir çok şeye göndermede bulunmasından kaynaklanan karışıklığın giderilmesi; Arapçanın kendi anlam çatısını yansıtmaya çalışan, fakat yazı dilimizde kullanılması rahat olmayan karşılıklar gibi.

Lehçe veya ülkeye mahsus kullanımlar ait oldukları ülkeye ait kısaltma ile verilmiştir.

اهداء

الى اللّٰي تدّي بلا بدل و الى اللّٰي يدّي بلا ليه

Dağarcık Yayınları: 1

Referans Kitapları : 1

Aralık 1995

İç düzen

Dağarcık

Baskı - Cilt : Çalış Ofset

Tel: (0.212) 482 11 0 4

© Her hakkı mahfuzdur.

Hiç bir şekilde: elektronik, mekanik, optik, film vb. yöntemle, matbu veya bir başka formda çoğaltılamaz

ISBN 975 - 95011- 04

Dağarcık Yayın, Eğitim ve Reklamcılık Hizmetleri Şti.

Telefon: (0212) 5224561

Yazışma Adresi: Hamidiye cad. No: 18/3

Sirkeci/ İSTANBUL

Mazi , muzari fiilin ikincisi harfinin harekesini temsil eden harf: **مَ** , mastar

عَيْن ⇒ عَيْن (ḅṣi) belirlemek, özellikle belirlemek, belirli kılmak; (ḅṣi) belirlemek,

kararlaştırmak, (bş için) kesin zaman vakit vermek, tayin etmek; (b-i, ...olarak ya da في ...e) atamak , tayin etmek,

görevlendirmek; (*bşı*, *bş için*) ayırmak,

tahsis etmek, seçmek; $(b\dot{s}i \cup b-e)$ ayırmak.

tahsis etmek: عَيْنِ سَبَبٍ sebep, neden

ileri sürmek; عاين (b-i, ḃsi) bizzat görmek;

(bşı) yoklamak, muayene etmek, gözden

geçirmek; تعين (b-i, bşî) görmek; ayrılmak,

tahsis edilmek; atanmak, tayini çıkmak,

tayin olmak; (...على) zorunlu olmak,

(على) yükümlü görevli olmak; (على...ile)

...yapması) gerekmek; «تعين عليك ان»

تَهْتَم بِمُظْهِرِكَ görünüşüne dikkat etmeli /

özen göstermelisin.»;

سۇ kaynağı, menba, pınar;

تعيين belirleme, mahsus kılma; tayin.

atama [yine gün, zaman, randevu vb.]:

şart, madde; ayırma, tahsis etme (ç. آت-)

tayin, [yiyecek] istihkak ﴿مَرَقَبٌ تَعْيِينَ﴾ ASK.

= iaşe çavuşu MIS.; **↑** صَوْل تعین MIS.

... mi? «أَقْرَأْتَ هَذِهِ الْمَجْلَةَ» bu dergiyi okudun mu?», «أَلَمْ أَقُلْ ذَلِكَ» bunu söylemedim mi?, böyle demedim mi?»; seçenekli sorularda: ... أم ... mi, yoksa ... mi? «أَكْتَابَ هَذَا» ... أم قَلَمٌ bu kitap mı yoksa kalem mi?», seçenekler arasındaki farksızlığın ifade edilmesinde ise genellikle سَوَاءٌ ve لَا أَبَالِي ifadeleri ile birlikte kullanılır. «أَحِبُّ قِرَاءَةً» gerek klasik gerek yeni şiiri severim, şiirin klasiğini de yenisini de severim.» «هُوَ لَا يَبَالِي أَذْهَبْتُ أَمْ بَقِيتُ» O benim gittiğime de, kaldığıma da aldırmaz»; ... أَوْ şüphe ifade eden yapılarda «أَوْ تَشْكُ» ... فِي ذَلِكَ»;

أَلَا ya da أَمَّا gerçekten doğrusu; hey, beni dinleyin, bana kulak verin;

آب Agustos SUR., IR.;

ابو. bkz. آبَاء. ۞ آب

آب *yola* (لِّلْسِيرِ) (آبَابَة, أَبَابَة, أَب) *u* hazırlanmak
(...إلى) özlemek, (...in) hasretini çekmek;

ابو bkz. یا آیت

الفبہ: **alfabe;**

قَامُوسٌ «alfabe sırası ile, alfabetik» **أَبْجَدِي** alfabetik olarak
مُصَنَّفٌ حَسَبَ النِّظَامِ الْأَبْجَدِيِّ düzenlenmiş sözlük>:

işaret abjadîye ssm ve bküm ۱۱ alfabe abjadîye

dili [kör ve sağırlar için]; أَبْجَدِيَّات [çoğ.]
temel meseleler, asıllar;

أَبَدَ *i* (أَبُودَ) *bir yerde*) ikamet etmek, kalmak, oturmak; **أَبَدًا** *i, a* (أَبَدًا) [hayvan] ürkmek, kaçmak; [kişi] yabanlaşmak, yabanileşmek; **أَبَدَ** (*b-i, b̂ṣi*) ebedileştirmek, sonsuzlaştırmak, ölümsüz kılmak; **تَأَبَّدَ** sonsuz, ebedi, ölümsüz olmak; [yer, mekan] ıssız olmak, insanlar tarafından terk edilmek;

آبَد ۱۱ sonsuzluk, ebediyet; آَبَد ۱۲ sonsuza dek, ebediyyen; آَبَدِ الْاَبَدِین veyā آَبَدِ الْاَبَدِین ilelebet, sonsuza kadar, ebediyyen; آَبَدًا [olumsuz ifadede] asla, kesinlikle, ölsem!, dünya yıkılsa, hiç bir zaman;

ابدی ebedi, sonsuz, baki;

عَبَدِيَّة ebediyet, sonsuzluk;

آبد yabani, vahşi, yaban;

أَوَابِدٌ görülmemiş, alışılmamış şey
[harika; دُنْيَا دُنْيَا Dün-
nin Yedi Harikası; الطَّيْرُ yaz ve kışı
nı yerde geçiren kuşlar;

sonsuz, ebedi مُؤَبَّد müebbet
hapis, «حُكِمَ بِالشَّاقَّةِ الْمُوَبَّدَةِ» ömür
boyu ağır hapse mahkum edildi»;

hurma ağacını النَّخْلَ (أَبَارَة، أَبَارًا، أَبْرًا) *u* **أَبْر**

aşılacak; [arı, akrep] (...i) sokmak; (b-nin) dedikodusunu, gıybetini yapmak; (بَيْنَ النَّاسِ) insanlar arasında) laf getirip götürmek;

ابر إبرة iğne, dikiş iğnesi; ibre, iğne;

enjektör, şırınga, iğne; [arı, akrep vb.] iğne;

أَخَذَ الْمَرِيضُ إبرة b-e iğne yapmak; حَقَنَهُ إبرة ı

şıringa hasta iki iğne oldu; الْمَحَقَّنُ إبرة

ıtır, إبرة الرَّاعِي pusula; إبرة مَغْنَطِيسِيَّة

sardunya çiçeği BOT.; شَغَلَ الْإِبْرَةَ iğne işi;

pusula; بَيْتُ الْإِبْرَةِ akapunktur

tedavisi; وَخَزَ الْإِبْرَةَ iğneleme;

مَثْبُورَةٌ kovucu, laf taşıyan;

آبَار bkz. بئر;

أَبْرُوشِيَّة, أبروشية piskoposluk ruhani dairesi;

bir papazın idaresindeki bölge;

أَبْرَامِيس, أبراميس çipura, karagöz, mercan türü

balıkların ortak adı ZOO. Abramis brama;

أَبْرِيز [saf] altın;

أَبْرِيزَةٌ [saf] altın parçası;

أَبْرِيزِي [na't] altından, altın...;

أَبْرِيسَم ipek;

أَبْرِيق, أبريق testi; سُرَاهِي; إبريق; çaydanlık;

أَبْرِيل Nisan MIS.;

أَبْرَازِين, أبرازين lavabo;

أَبْرَازِيم, أبرازيم toka, kopça, kemer tokası;

أَبْض, أبض diz boşluğu;

أَبْضٌ, أبض diz boşluğu;

أَبْضٌ, أبض halat, ip; hayvanların iç dizi,

diz arkasındaki iki büyük kirişten biri;

أَبْطُ ⇒ تَابْطُ (bşi) koltuk altına almak veya koltuk

altında taşımak; kucaklamak, kucağına al-

mak; (الثَّوبُ elbiseyi) sağ koltuk altından alıp, sol omzun üzerine atmak; «تَابَّطَ الْمَرْأَةُ الْوَلَدَ» kadın çocuğu bağrına bastı.»;

أَبْطُ [müz. ve müe.] koltukaltı;

أَبَقَ (أَبَاق) kaçmak, savuşmak [özl. köle, efendi-sinden];

أَبَقَ kendir, kenevir;

أَبَقَ kaçan, firar eden [özl. efendi-sinden]; firari, kaçak [is.];

أَبَل [top.is.] deve;

أَبَالَةٌ ve أَبَالَةٌ demet, balya;

أَبَالِيس, أباليس şeytan;

أَبْنُ (ölen birini) anmak, hayırla yad etmek;

أَبْنَةٌ pasif luti, oğlan; ayıp; kin, düşmanlık;

...olurken, فِي أَبْنٍ ... veya أَبْنٍ

...esnasında; أَبْنُ bir işin başı, evveli;

أَبْنُ شَبَابِهِ ömrünün baharında vefat etti;

أَبْنٍ bkz. بَنِي;

أَبْنٌ pasif luti, oğlan; karaktersiz, kişilik-

siz kişi; bir ayıp/ noksan ile suçlanan kişi;

أَبْنٌ : حَفْلَةُ التَّابِينِ [ölüyü] anma töreni

«شَارَكَ عَدَدٌ مِنَ الشُّعْرَاءِ فِي تَابِينِ الرَّئِيسِ»

Vefat eden başkanı anma törenine

bazı şairler katıldı.»;

أَبْنُوس abanoz;

أَبْنٌ (أَبْنٌ) dikkatini (ل veya ب ...e) vermek,

يُؤَبِّنُ لَهُ ı önemsiz, kayda değ-

mez, ehemmiyetsiz, sudan; تَابَّأَ büyüklen-

mek, kibirlenmek; (ب-den, bşden) [kibir-

den] uzak durmak, kendini büyük görmek;

أبهة şaşaa, ihtişam, debdebe, görkem; ki-
bir, gurur; tafra, kendini beğenmişlik; göste-
riş; **تَبَدُّو عَلَيْهِ أَبْهَةُ السُّلْطَانِ** [sanki] üzerinde
sultan azameti var;
أبو HRI.; bir şeyin mucidi ya da ilk ortaya atanı,
babası; **أَبُو الْبَيْتِ** ¶ evisahibi; **أَبُو اللَّحْيَةِ** sakallı;
أَبُو الْكَرَمِ kerem sahibi; **أَبُو سَعْنٍ** büyük Güney
Afrika leyleği; **أَبُو النَّوْمِ** haşhaş, afyon; **أَبُو**
أَبَا عَنْ الْجَدِّ horoz; **أَبُو الْيَقْظَانِ** Sfenks;
babadan oğula (geçen); **يَا أَبَتِ** ey babacığım!;
الأبوين ebeveyn, ana baba;
أبوة baba olma, babalık;
أبوي [nat] babaya, babalığa ilişkin,
babalıkla ilgili; babacan;
أبوية pederşahilik, ataerkillik;
أَبُونَا Aziz peder! HRI.;
أَبِي *i* (أَبَاءَ, أَبَاءِ) (bşî) yapmayı reddetmek, (b-i)
kabul etmemek, (b-i) tanımamak, (b-e) karşı
çıkma; küçümsemek, (bşî) tenezzül etme-
mek; (b-i, bşî) inkar etmek; ¶ **أَبِي إِلَّا أَنْ...**
...yapmakta ısrar etmek, dayatmak; **تَأْبَى** ka-
bul etmemek, reddetmek;
أَبَاءَ ve **أَبَاءَةَ** red, red cevabı; isteksizlik,
gönülsüzlük; küçümseme, hor görme; kibir;
أَبِي küçümseyen, kibirli; tahkir edici, ha-
karet dolu; hor gören;
أَبَ çekingen; isteksiz, gönülsüz,
hevessiz, iştahsız;
أَبِيْقُورِي epikürist;
أَبِيْقُورِيَّة epikürizm;

أُتْرُجْ ve **أُتْرُجْ** [cin.is.; tek. is. ة] turunç, ağaç
kavunu;
مَاتَمَ matem, cenaze töreni; **مَاتَمَ** ⇒ **مَاتَمَ**
أَتْنِ dişi eşek; **أَتْنِ** ve **أَتْنِ**
أَتُونِ ocak, fırın; **أَتُونِ** ve **أَتُونِ**
أَتَاوِي vergi, resim; gümrük resmi;
أَتُوبِسَ Fr.> otobüs;
أُتُومَاتِيك ve **أُتُومَاتِيك** otomatik KNŞ.;
أُتُومَاتِيكِي KNŞ.;
أُتُومِيل ve **أُتُومِيل** -آت araba, otomobil;
أَتَى (bir yere, b-e, على ya da
bir yere, b-e) gelmek, varmak; (ب bşî)
getirmek; (ب ...i) ortaya çıkarmak; (ب ...i)
vermek; (ب görevi, vazifeyi) başarmak, yeri-
ne getirmek, becermek; (على ...i) dikkatle,
ayrıntılıyla işlemek; **أَتَى** [edil.] (...
...tarafından) yokedildi; ¶ **أَتَى** aşağıda
geçtiği gibi, şekilde; **أَتَى عَلَى آخِرِهِ**
sonunu getirmek [dibini görmek]; **أَتَى عَلَى**
her şeyi, ne var ne yoksa
her şeyi yok etmek; **أَتَى** (b-e, bşî) vermek,
sunmak, sağlamak, tedarik etmek; (b-e) uy-
mak, münasip, elverişli olmak; (b-nin) lehine
olmak, işine gelmek; **تَأْتَى** (...den) doğ-
mak, kaynaklanmak, çıkmak; (الى ...e) var-
mak; (yapması) kolay olmak, kolay gelmek;
elde edilebilir, erişilebilir olmak; iyi gitmek,
yolunda olmak; **أَسْتَأْتِي** gelmesini istemek;
مَاتَ ve **مَاتَ** kaynak, çıkış, doğuş yeri, ori-
jin: [çoğ.] iş güç, meşgaleler; başlangıç veya
sonuç;

كآلاتى ¶ gelen; sonraki, gelecek; **آت** gelen; sonraki, gelecek; aşağıdaki gibi;
مؤات ve **مؤات** uygun, münasip, elverişli;
اثر u, i (اثر, آثارة) iletmek, nakletmek; (bşi, عن...den) [duyup, öğrenip vb.] haber vermek;
اثر (b-i ya da ل b-i, bşi) etkilemek, üzerinde etkisi olmak; **اثر** (bşi, على...e) tercih etmek, yeğlemek; (bşe karşı) sevgisi olmak, meyli olmak; (أن...yapmayı) yeğlemek; (b-i, bşi) çok sevmek; **اثر** iyisini, güzelini kendine ayırmak seçmek; **تاثر** (ب...den) etkilenmek, (ب in) etkisi altında kalmak; (ب...den) müteessir olmak, duygulanmak; (ب den dolayı) heyecanlanmak; (ب...den) etkilenmek, (ب...e karşı) hassas olmak [malzemelerin yapısı ile ilgili olarak, demirin asitten etkilenmesi gibi]; (b-nin) izinde, yolunda olmak, (b-i) kendine örnek kabul etmek; (sorunun, meselenin) peşinde olmak, üzerinde uğraşmak; (bşi) hissetmek, algılamak; **استاثر** (bşi) kendine ayırmak; (bşde) ayrıcalık elde etmek; (ب bşi) tekeline almak, tekelinde bulundurmak; **استاثر الله فلانا** (به) vefat etmek, ruhunu teslim etmek, Allah emri vaki olmak; **اثر** (ب) iz, emare, eser, alamet; işaret, rumuz; izlenim, intiba; tesir, etki (في...üzerinde); sünnet ISLHUK.; [sanat, edebiyat alanında] eser, çalışma; eski eser, anıt, abide; tarihi yapı; **آثار** [çoğ.] eski eserler, asarı atika; parça, artık; azizlerin, din büyüklerinin ke-

mikleri; **علم الآثار** arkeoloji, antika eserler müzesi; **لا اثر له** etkisiz, tesirsiz, faydasız, boş; **بأثر رجعي** makabline şamil, geçmiş de kapsayan HUK.; **أصبح أثراً بعد عين** tamamen yok olup sadece izi, emaresi kalmak; **أعادته** bir şeyi tamamen yok etmek; **أثراً بعد عين** izinde, peşinde, yolunda; **على أثره** veya **في أثره** hemen arkasından, peşi sıra; **على الأثر** hemen sonra, peşi sıra peşinden; **من أثره** sebebi ile; neticesi olarak; **توفي من أثر الجرح الذي** «aldığı yara sebebiyle vefat etti»; **أثره** hemen akabinde, hemen sonra; **آثاري** arkeolojik; arkeolog [yine آثري]; **لغة** eski, antik, kadim; **عالم آثري** arkeolog; **أثرية** ölü dil, bugün kullanılmayan dil; **اثر** egoist, bencil, enani, hodbin; **أثره** bencillik; egoizm FELS.; **أثير** tercih edilen, üstün tutulan, iltimas geçilen; asil, ince, soylu, seçkin; **آثارة** kalıntı, döküntü, geriye kalan; **مآثر** başarı; kahramanlık, yiğitlik; **تأثير** etki, tesir (على...üzerinde) tesirlilik, etkililik; FİZ. indüksiyon; **تأثيري** indüktif, indüklenmiş FİZ.; **اِثار** tercih, yeğleme; diğerkamlık, özgecilik FELS.; sevgi, aşk; **تأثر** etkilenme, tesir altında kalma, heyecanlanma, duygulanma; hassaslık; **سريع** çabuk etkilenen, aşırı duygusal, hassas; **المذهب التأثري** empresyonizm, izlenimcilik; **تأثيرية** izlenimcilik, empresyonizm;

استشار tekelleşme; haddi aşma; ayrıcalıklı

olma;

قول nakledilen, nakledilegelen; **مأثور**

ya da **كلمة مأثورة** atasözü, mesel;

مأثورة شعبية halk deyişleri;

مؤثر etki tesir; etkili; acıklı, dokunaklı,

etkileyici; (ç. -آت) etki tesir;

أثير ALF.BKZ.;

أثفية ç. **أثافي** üç ayak (eskiden ateş üzerinde

kabın ısıtılmak için üzerine konduğu üç taş);

ثالثة الأثافي bütünün son parçası;

أثّل i (b-ş) sağlamlaştırmak, takviye etmek; **أثّل**

zengin olmak, zenginleşmek; **تأثّل** takviye

edilmek, güçlendirilmek; zenginleşmek;

أثّل ılgın **أثلات** ç. [cin.is.; tek.is. ة] **أثول**, **أثّل**

BOT. Tamarix;

أثیل ve **مؤثّل** köklü; asil, şerefli;

تأثیل etimoloji;

أثم (مأثم, إثم, إثم) günah işlemek; **تأثم** istiğfar

etmek, tövbe etmek; günahattan kaçınmak;

أثم ç. **آثم** günah, masiyet, kötülük, suç;

مأثم ç. **مأثم** günaha girme, günah işleme;

أثم ç. **أثم** günahkar, **أثم** ve **أثم**, **أثمون** ç. **أثم**

suçlu, kötü;

أثم antimon, rastık taşı;

أثير eter;

أثينا Atina;

أثيوبيا Etiyopya;

أثيوبي Etiyopyalı (ç. -ون);

أثيوبية Etiyopya;

أج i, u (أجيج) [alev, sesli] yanmak, tutuşmak;

أجج ateş yakmak; **تأجج** [alev, sesli] yanmak;

ماء أجاج acı [tuzlu] su;

أجاج yanan, alevlenmiş, tutuşmuş, sıcak;

أجاج = **متأجج**;

أجر u (أجر) emeğinin karşılığını vermek, mükafatlandırmak

أجر (b-i) ücretle tutmak; (نفسه) ücretle çalışmak;

أجر (b-ş) kiraya vermek;

(b-i) iş almak; iş vermek; **استأجر** (b-ş) kiralamak;

(b-i) ücret karşılığı çalıştırmak;

أجر ç. **أجور** ödeme, maaş, aylık; mükafat,

karşılık; **أجور السفر** yol parası;

أجرة kira; ücret, fiyat; sabit fiyat, paha;

posta ücreti; masraf; **أجرة البريد** posta masrafı;

أجرة النقل taşıma, nakliyat masrafı;

أجير ücretle çalışan; işçi, emekçi, gündelikçi [ecir]; memur, müstahdem;

أجيرة çalışan/ işçi kadın; kadın memur;

أجير kiraya verme, kiralama; **مشروع**

التأجير والإعارة Borçlar ve Kiralar hukuku;

أيجار ç. **آت** kira; kiraya verme; **أيجار**

kiralık;

أيجار = **آت** ç. **أجارة**;

استأجر kira; kiralama;

أجير ücretli, maaşlı; memur, müstah-

dem; satın alınabilen, rüşvettçi, paragöz;

أجير mal sahibi; e / sahibi; mucir HUK.;

أجير kiracı; memur;

أجير pişirilmiş tuğla (tek.is. ة);

أجزاجية ç. **أجزاجي** eczacı;

أجزاجية ç. **آت** eczahane;

أجاص armut;

اَجَل (...i, **اَجَل** a) gecikmek, oyalanmak; (...e kadar) geciktirmek, tehir etmek, tecil ettirmek, oyalamak; **تَأْجِل** (...e kadar) tehir edilmek, ertelenmek; **اِسْتَأْجِل** (bşin) geciktirilmesini, tehirini istemek;

اَجَل evet!, kesinlikle evet! kabul!;

لَا أَجَل ve **مِنْ أَجَل** ... için, sebebiyle, hasebiyle, ...den dolayı, ...in uğruna; **لِأَجَل** ...diye; **مِنْ أَجَل** bundan dolayı, bu yüzden, bu sebeple;

أَجَل belirlenmiş, verilmiş, tayin edilmiş an, vakit; ani, ölüm; gecikme; **قَصِير** **بِأَجَل** taksitle, veresiye TİC.; **أَجَل** kısa vadeli; kısa ömürlü, ömürsüz; **أَجَل** vakit belirtmeksizin, belirli olmayan bir zamana kadar; ikinci bir ihbara kadar;

تَأْجِيل geciktirme, tehir; vakit tayin etme, randevu verme;

أَجَل gecikmeli, tehirli; ertelenmiş; daha sonra, ileride; **عَاجِلًا** ve **أَوْ أَجَلًا** **فِي عَاجِلِهِ** eninde sonunda, er ya da geç; **فِي** **الْعَاجِلِ** şimdi ve gelecekte;

الْأَجَلَة istikbal, gelecek, ati;

مُؤَجَّل ertelenmiş, geciktirilmiş, tehir edilmiş; vakit tayin edilmiş, müddeti olan;

أَجَم sık çalılık, ağaçlık, orman, cangıl; sazlık, kamışlık;

أَجْمِيَة sıtma; **بَعْرُضَة الْأَجْمِيَة** anofel ZOO.;

أَجْن hafif tuzlu, acı [su];

أَجْنَدَة ajanda;

أَح (أَحًا) öksürmek;

أَحَد birleştirmek, bağlamak; **أَحَد** ⇒ **أَحَد** bkz.

وَحَد;

أَحَد [müennesi **أَحَدَى**] ç. **أَحَاد** bir, biri, herhangi biri; hiç kimse; **الأَحَد** Vahit, Tek, [Allah]; **يَوْمَ الْأَحَد** Pazar günü; **أَحَدُ السَّعَف** (onlardan) biri; **أَحَدُهُم** Pas-kalyadan evvelki pazar günü; **أَحَدُ الْآلَاف** binlerce; **أَحَدُ الْحَدِيث** (XBR) Ahad haber, sade-ce bir kişiden rivayet edilen hadis HAD.;

أَحَدِي [na't] pazar gününe ilişkin, pazar...;

HRL. İsa günü;

أَحَدِيَة birlik, birleşme, ittifak;

أَحَادِي **اللُّغَة** tek dilde, ikinci bir dil kullanılmayan;

أَحَن (أَحَنَ) **عَلَى** (b-den) nefret etmek, (...i) hiç sevmemek;

أَحَنَة kin, köklü nefret; kan davası;

أَحِين bkz. **أَوْح**;

أَخَو bkz. **أَخَو**;

أَخَو bkz. **أَخَو**;

أَخَذ (...i) almak; (...den) **أَخَذَ** (bşi, **أَخَذَ**) almak, götürmek; (...i) elde etmek, ele geçirmek; (...i) sert bir şekilde veya aniden kapmak; (...i) görmek, seçmek; (...i) **أَخَذَ** (bşi **أَخَذَ** **أَخَذَ**) almak, toplamak, anlamak, çıkarmak; (...den) sonuç olarak çıkarmak, istihrac etmek; büyülemek, etkilemek, cezbetmek; (...i) çok etkilemek, büyülemek; [b-nin] (**أَخَذَ** **أَخَذَ**) almak, kazanmak, benimsemek; (...i) **أَخَذَ**

kabul etmek, benimsemek, benzerini, taklidini; (b-i, الى bir yere) götürmek, alıp götürmek; (b-i, bş yapmaya) yönlendirmek, sevk etmek; (b-e, bşi) zorla yaptırmak; (b-den, bşi) almak, (b-i bşden) mahrum/yoksun bırakmak; (b-i, bş için) azarlamak, ayıplamak, sitem etmek, serzenişte bulunmak; (b-e, bş) yapmak; (b-i) suçlamak; (b-i, bş yapmaya) zorlamak; (b-den, bşi) öğrenmek, bilgi olarak almak; أَخَذَ الْعِلْمَ عَنْهُ ॥ ondan ilim tahsil etti, onun yanında ders gördü; (bşe, ب في) başlamak, (kendisini muzari bir fiil izlerse) ...yapmaya hazır olmak, neredeyse yapacak olmak; أَخَذَ أَهْبَتَهُ hazırlanmak, hazırlığını yapmak; أَخَذَ مَاخَذَ فُلَانٍ falanı kendine örnek aldı, yolundan gitti; أَخَذَ مَجْرَاهُ olması gerektiği gibi oldu; أَخَذَ مَجْلِسًا yerini aldı, oturdu; أَخَذَ حِذْرَهُ koruması altına girdi; أَخَذَ بِالْحُسْنَى b-e iyi, nazik davranmak; أَخَذَ بِرَأْيِهِ birini hoşnut etmeye çalışmak; أَخَذَ بِذَنْبِهِ b-i suçu sebebiyle cezalandırmak; أَخَذَ بِرَأْيِهِ b-nin görüşünü almak, istişare etmek; أَخَذَ الرَّأْيَ عَلَيْهِ ...hakkında oylama yapıldı; أَخَذَ بِأَسْبَابِ ...i kabul etmek, benimsemek; أَخَذَ بِأَسْبَابِ الْحَضَارَةِ الْأُورُوبِيَّةِ Avrupa kültürünü kabul etmek; أَخَذَ بِشِدَّةٍ b-e karşı sert davranmak; أَخَذَ عَلَيْهِ طَرِيقَهُ birinin bir şeyi yapmasına engel olmak; أَخَذَهُ عَلَى عَاتِقِهِ ...in sorumluluğunu, mesuliyetini yüklenmek; ...yapmaya hazırlan-

mak; أَخَذَ عَلَيْهِ عَهْدًا b-e sorumluluk vermek, yüklemek; أَخَذَ عَلَى (حِينَ) غَرَّةٍ gafıl avlanmak; أَخَذَ بِالمُقَابَلَةِ aynısıyla karşılık vermek; أَخَذَ شَيْءٌ يَأْخُذُ الْقُلُوبَ büyüleyici, akıl alan şey; أَخَذَنَا الْمَطَرُ yağmura yakalandık; أَخَذَ بِبِصَرِهِ yardım etmek, yanında olmak, göz kulak olmak, bakmak; أَخَذَ نَفْسَهُ nefes almak, nefesini içine çekmek; أَخَذَ عَلَيْهِ أَنْفَاسَهُ insanın nefesini kesmek, heyecan uyandırmak أَخَذَهُ النَّوْمُ uyku basmak, gözlerini tutamamak; أَخَذَ بِيَدِهِ elini uzatmak, [yardım için]; (b-i) büyülemek; أَخَذَ azarlamak, kızmak (b-i, ...i için); (b-i veya على ...i için); (b-i veya على ...i için) cezalandırmak; ۥ لَا تَأْخُذْنِي özür dilerim, kusura bakmayın, mazur görün, bağışlayın; أَخَذَ (bşi) almak; (bşi) kabul etmek; zaptetmek, meşgul etmek; kabul etmek, müsamaha göstermek; (birini, ...olarak) hatırlamak, aklında kalmak; (bşi) kullanmak; (bşi) taklit etmek, benzetmek (örn. birinin konuşmasını); (bşi, مِنْ bşden ya da bşden) yapmak, elde etmek, imal etmek; أَخَذَ شَكْلًا şekillenmek, şekil almak; أَخَذَ التَّدَابِيرَ اللَّازِمَةَ yer edinmek, أَخَذَ مَوْقِفًا gerekli tedbirleri almak; أَخَذَ قَرَارًا karar almak [meclis, heyet]; أَخَذَ الْمَوَاقِعَ الْجَدِيدَةَ yeni mevziler ele geçirmek; أَخَذَ فُلَانًا زَوْجَةً لَهُ falan kişiyi kendine eş olarak seçmek, ...ile evlenmek;

أَخَذَ kabul; zabtette; götürme, alıp götürme; أَخَذَ الرَّأْيَ oylama; أَخَذَ وَرَدَ tartışma,

münakaşa; müzakere, tartışma; شَيْءٌ لَا يَقْبَلُ tartışılmaz, hilafsız, üzerinde ihtilaf olmayan; أَخَذَ وَعَطَا elbirliği; alışveriş, ticaret; iş güç, meşgale; tartışma, münakaşa, müzakere; dövüş; قَرِيبُ الْأَخْذِ kolay kullanımı olan, kolay kullanımlı;

أَخْذَةٌ sihir, büyü;

أَخِذْ savaş esiri;

أَخِذَةٌ yağma, çapul; kadın esir;

أَخَاذٌ sihirli, büyüleyici, çarpıcı;

مَأْخَذٌ ç. مأخذ kaynak, bir şeyin alındığı yer; duvar prizi ELK.; ödünç vermek, ödünç olarak verilen; مأخذ [çoğ.] kaynakça, referanslar, bibliyografya; kusurlar, ayıplar,, yanlışlar, hata, noksan, eksiklikler; الْمَأْخَذُ en basit/ temel yaklaşım, başlangıç; أَخَذَ مِنْهُ مَأْخِذًا [his] b-nin tüm vücudunu kaplamak, sarmak; (عَلَيْهِ) bir kusuru, ayıbı bulunmamak;

لَا مُؤَاخَذَةَ itiraz; azar; yergi; مؤاخذه bağışlayın!, kusruma bakmayın!, özür dilerim!; أَلَّا يَدُونَ مُؤَاخَذَةً;

مَأْخُودٌ (ب) ...tarafından, ...ile) zaptedilmiş, tutulmuş; şaşırmış, afallamış; büyülenmiş; مَأْخُودَاتٌ geçerli, yürürlükte; مأخوذات [çoğ.] öncel FELS.;

مَأْخُودَاتٌ [çoğ.] hasılat TİC.;

أَخَّرَ (bşi) geciktirmek, ertelemek, tehir etmek; (b-e, bşe) engel olmak, mani olmak, engellemek, yavaşlatmak; (bşi, عَنْ ...den) öteye almak, daha ileri bir tarihe almak; (sa-

atı) geriye almak; (b-i işinden) atmak, çıkarmak; **تَأَخَّرَ** gecikmek; ertelenmek, (عن) geri kalmak; (عن) yasal bir zorunluluğu yerine getirememek; hizmet dışı bırakılmak, işten çıkarılmak ﴿لَمْ يَتَأَخَّرْ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْ أَنْ...﴾ bunun üzerine, hiç tereddüt etmeksizin...;

أَوَّخِرَ sonuncu, nihai;

son; nihayet; sonuç, netice; [sayfa] alt, son;

الدَّارُ ٱلْآخِرَةُ ve الآخرة öbür dünya, ahiret; ﴿الدَّارُ ٱلْآخِرَةُ﴾

ahiret diyarı, yurdu; إِلَى آخِرِهِ vesaire;

آخِرِ sonunda; آخِرُ الدَّهْرِ ilelebet;

آخِرُ الزَّمَانِ ahir zaman, kıyametin beklendiği,

yakın olduğu günler عَنْ آخِرِهِ başından sonu-

na, tamamen, büsbütün, عَنْ آخِرِهِ tama-

men yok edilmek, haritadan silinmek; مِنْ

فِي مَا لَهُ آخِرٌ sonsuz; geriden, arkadan; آخِرِهِ

أَوَّخِرَ hepsinden/ herşeyden sonra

أَخِيرًا وَاخِرًا ayın son günleri, son on günü;

أَخِيرًا şimdiye kadar olanların sonuncusu

ama en son değil آخر الطَّارِزِ en yeni, en son;

أَخْرِيَّاتٌ, آخِرُونَ, أَخْرَ. [müe. أَخْرَى] آخر

diğer, başka, الآخر diğer(i);

بِرَّ مَرَّةٍ أَخْرَى daha, tekrar, yine, gene; ﴿هُوَ الْآخِرُ﴾

[müz.]; أَنَا الْآخِرُ o da [müe.]; هِيَ الْآخِرَى

de; مِنْ أَنِ إِلَى aksi taktirde; كَانَتْ الْآخِرَى

arasıra, bazen; مِنْ سَنَةٍ إِلَى أَخْرَى seneden,

seneye بَيْنَ فِتْرَةٍ وَأَخْرَى bazen, arada bir;

الْآخِرَى öbür dünya, ahiret;

أَخْرَوِي gelecekle, ahiretle ilgili;

أَخِيرٌ son; en son; en arkadaki; ikinin ikin-

cisi; أَخِيرًا son olarak, nihayet; geçenlerde;

أَوَّلًا وَآخِرًا her halukarda;

مُخَار kışa kadar meyvası olan hurma ve ağacı;

تَأْخِير tehir, geciktirme; engel, mani olma; bir kenara koyma;

تَأْخُر gecikme; oyalanma; yavaş, ağır davranma; [ülke] geri kalma, gelişmeme;

مُؤَخَّر arka kısım, art, kuyruk, son; [gemi] kıç; kalan, bakiye; مُؤَخَّرًا son zamanlarda; sonunda;

مُؤَخَّرَة art, artçılar [orduda]; ASK. geri hat; [gemi] kıç;

مُتَأَخَّر geç, gecikmiş; (عن den) daha sonra olan; arkada olan; geri kalmış, gelişmemiş; geride, arkada duran; [resmi işini] zamanında gerçekleştiremeyen; الْمُتَأَخَّرُونَ yeniler, sonraki alimler vb., mutaahhirun; الْمُتَأَخَّرَات kalan, bakiye; الْمُتَأَخَّرَة الْبُلْدَان gelişmemiş ülkeler;

أَخْطَبُوت lahtapot;

أَخِي (b-ile) kardeş olmak, kardeş gibi olmak; تَأَخَى (مع b-ile) kardeş gibi olmak, (مع b-e) kardeş gibi davranmak = تَأَخَى;

أَخ (erkek) kardeş; yakın arkadaş; (أَخَوَان) kardeş, bir cemaat üyesi; أَخُو ثَقَّة emin, arkadaş! kardeşim!; أَخ شَقِيق öz kardeş; güvenilir, itimada layık

أَخَوَات kız kardeş; DİL.B. benzer; eş, benzer; أَخْتَاهَا eşi, benzeri;

أَخَوِي küçük (erkek) kardeş;

أَخَوِي kardeşlik [dini çağrışımla];

أَخَوِيَّة kardeşlik;

أَخَاء kardeşlik;

أَخَاوَة kardeşlik, kardeş olma hali;

أَخِر ahır;

أَدَب (أَدَب) u terbiyeli, edepli, kibar, medeni, uygar, kültürlü (b-i) yemeğe, çağırma, davet etmek, (b-i) çağırma, davet etmek, (b-i) ağırlamak, misafir etmek ۞ أَدَبٌ مَادُونَة ۞ ziyafet, yemek vermek; أَدَب (b-i) eğitmek, terbiye etmek; [terbiye için] cezalandırmak أَدَب = أَدَبٌ تَأْدِبٌ iyi bir eğitim almak; terbiyeli, öğrenim görmüş, kültürlü olmak; kibar, medeni olmak; (ب...ile) terbiye edilmek, yetiştirilmek; تَأْدِبٌ بِأَدَبِهِ ...in ahlakı ile ahlaklandı;

أَدَبٌ incelik, kibarlık, edep, terbiye; edebiyat, yazın; بَيْتُ الْأَدَبِ ۞ tuvalet; عَدِيمُ الْأَدَبِ veya قَلِيلُ الْأَدَبِ edepsiz, kaba, usul, yol yordam bilmez; الْأَدَبُ الْعَامِّي halk edebiyatı; رِجَالُ الْأَدَبِ münevverler, aydınlar sınıfı, edipler; كَلِيَّةُ الْأَدَبِ edebiyat fakültesi; آدَابُ السُّلُوكِ görgü kuralları, adabı muaşeret

أَدَبٌ ahlaki, etik; edebi ۞ أَهْلُكَ zorunluluk/ görev; مَادِيًا وَ مَادِيًا manen ve madden; أَدَبِيَّة etik, ahlak felsefesi;

أَدَبِيَّة edebiyat;

أَدَبِيَّةٌ tuvalet;

أَدَبٌ kültürlü, eğitim, öğrenim görmüş; terbiyeli, kibar, nazık; edebiyatçı yazar;

آدِيَّة [kadın] edebiyatçı, yazar;
مَادِيَّة ziyafet, yemek daveti;
تَأْدِيْب eğitim; disiplin; cezalandırma;
 disiplin cezası; **مَجْلِسُ تَأْدِيْب** disiplin kurulu;
تَأْدِيْبِي disiplin, terbiye amacını güden;
 ceza kabilinden, cezai; **قَضِيَّةُ تَأْدِيْبِيَّة** disiplin uygulaması;
تَأْدَب terbiyelilik, kibarlık, nezaket;
آدَب yemek sahibi, ziyafet veren;
مُؤَدَّب mürebbi, terbiye eden, eğitimci; TUN [Kuran öğretimi yapılan okulda] hoca;
مُؤَدَّب terbiyeli, kibar; medeni, uygar;
الأَدْرِيَاتِيك ve **الأَدْرِيَاتِيك** Adriyatik Denizi;
أَدَم i (أَدَم) (bşî) katık etmek, ekmekle beraber yemek;
أَدَام katık; yağ, yağlı parça;
أَدَم, **أَدَمَة** deri, cilt;
أَدِيم cilt, deri; yüzey; [malzeme] deri;
أَدِيمُ الْأَرْضِ yeryüzü; **أَدِيمُ اللَّيْلِ** gecenin karanlığı;
أَدِيمُ النَّهَارِ gündüzün aydınlığı;
أَدَام deri tabaklayan;
أَدَمُ Adem (as.) **أَبْنُ أَدَمَ** Adem oğlu;
أَدَمِي insan; beşeri; zavallı, zayıf; nazik, kibar; **أَوَادِم** beşeriyet, insanlık;
أَدَمِيَّة insanlık, insan olma;
أَدَاة **أَدَاة** alet; cihaz; araç; edat DILB.; **أَدَاةُ الْحُكْمِ** yönetim mekanizması; **أَدَاةُ التَّعْرِيفِ** harfi tarif, belirli artikel, belirlilik takısı DILB.; **أَدَاةُ تَنْفِيْذِيَّة** yetkili ajans; **أَدَوَات** [çoğ.] teçhizat, **أَدَوَاتُ حَرْبِيَّة** savaş aletleri, harp teçhizatı

أَدَوَاتُ احْتِيَاطِيَّة yedek malzemeler, parçalar;
أَدَوَاتُ مَنْزِلِيَّة ev aletleri, cihazları;
أَدَى ⇒ **أَدَى** (b-i, bşî ya da ب b-i, bşî, الی ...e) götürmek; (الی bşe) sebep olmak; (الی bşe, sonuca) vesile, sebep olmak, yol açmak; (الی ...e) varmak, ulaşmak; (الی ...e) bakmak, dikkat etmek; (bşî) icra etmek, yerine getirmek; (görevini vazifesini) yerine getirmek; (yemini, sözü) tutmak; (imtihana, sınava) girmek; (ل ya da الی b-e bir hizmeti) sunmak; **يُؤَدِّي الْبُطُوْلَة** başrolü ...oynamak, başrolde ...olmak; **أَدَى السَّلَام** selamlamak, selam vermek; **تَأْدَى** (الی ...e) sebep olmak; icra edilmek, yerine getirilmek, gerçekleştirilmek; (الی ...e) varmak (b-den, bşî) istemek, (hak-kını) talep etmek;
أَدَاء **أَدَاء** (hizmet) sunma; yerine getirme, icra etme, uygulama; (müzik parçasını) sunma, okuma, seslendirme, icra etme; ödeme; **حُسْنُ الْأَدَاءِ** (sanat eserinin, müzik parçasının) sunulması, seslendirilmesi, icrası;
تَأْدِيَّة [hizmeti, görevi] tamamlama, başarıyla bitirme, yerine getirme; icra etme, gerçekleştirme; ödeme; [sözü, yemini] tutma;
مُؤَدَّى görev, vazife, iş; anlam, imge;
إِذَا [fiil cümlesinden önce] o halde, öyleyse; **إِذَاكَ** o vakit, zaman; [zaman ve sebep ifadelelerinde bağlaç]; ...dığı anda, ...dığı vakit; çünkü, zira; ...إِذَا أَنْ ...dığı için, sebebiyle;
إِذَا [isim cümlelerinden sonra] ve daha sonra, bir anda, birden; birden var oldu, birden bire

أَرَبَة kabiliyet, maharet, ustalık;
أَرَبَة ۞ **أَرَب** düğüm;
أَرِب kabiliyetli, maharetli, usta;
مَأْرَب ۞ **مَأْرَب** istek, talep; hedef amaç;
أَرْتَوَازِي artezyen [kuyu];
أَرَث (in ... *arasına*) fitne, fesat sokmak;
أَرَث miras, mal mülk;
أَرْتَدُّوْكْسِي Ortodoks; dindar;
أَرْتَدُّوْكْسِي Ortadoks Kilisesi;
أَرَج a (أَرَج, أَرِج) güzel kokmak, güzel kokusu olmak; **تَأْرَج** = **أَرَج**;
أَرَج güzel, hoş koku, rayiha;
أَرَج güzel, hoş koku;
أَرِج güzel, hoş koku, rayiha;
تَأْرَج ۞ **أَرَج** sallanmak, salınmak;
مُتَأْرَج düzensiz bir şekilde değişen; istikrarsız;
أَرَجَّتِين Arjantin;
أَرَجْوَان [is.] mor, eflatun, erguvan rengi;
أَرَجْوَانِي [s.] mor, eflatun renkli;
أَرَجُوز [yaygın olan *قَرَهْجُوز*] Karagöz oyunu;
أَرَخ ۞ **أَرَخ** (bşe, mektuba) tarih atmak, tarih düşmek, (bş, ...) tarihiyle kaydetmek;
 bir şeyin tarihçesini yazmak;
تَأْرِيخ ۞ **تَوَارِيخ** tarih [mektup vb.de];
 zaman; tarih [bilim]; kayıt, vakayiname, gün-
 lem; **تَارِيخ الحَيَاة** biyografi; özgeçmiş; **تَارِيخ**
 genel tarih; **عُلَمَاء التَّارِيخ** tarihçiler;
تَارِيخِي tarihi, tarihsel;
مُؤْرَخ ۞ **مُؤْرَخ** tarihçi; vakanüvis;
مُؤْرَخ (... tarihli);

أَرَجِيل takım adalar grubu;
الأَرْدُن Ürdün nehri; Ürdün
الأَرْدُنِيَّة Ürdüne ait; **الأَرْدُنِيَّة** Ürdün Krallığı;
أَرَز [cin.is.; tek.is. ۞] sedir, erz ağacı BOT. Cedrus;
أَرَز pirinç;
أَرِسْتَوْقَرَاط aristokrat;
أَرِسْتَوْقَرَاطِيَّة aristokrasi;
أَرِسْطُو Aristo;
أَرَش tazminat, para cezası; diyet;
أَرَض müe. ۞ **أَرَضُون**, **أَرَاَض** yer; toprak, arazi;
الأَرَض السُّفْلَى cehennem;
الأَرَض المُقَدَّسَة Filistin, Mukaddes Toprak;
أَرَضِي arza, yere ait; yere yakın [s.]; dünya-
 ya ait, dünyevi; yeraltı ile ilgili; **أَرَضِي**
شَوْكِي enginar BOT.;
أَرَضِي [cin.is.; tek. is. ۞] beyaz karınca,
 kanatlı karınca;
أَرَضِيَّة ۞ **أَرَضِيَّة** yer, zemin; yer döşemesi
 TUN; stok;
أَرُطَة (أَوْرُطَة) ۞ **أَرُط** tabur, müfreze ESK. MIS.
 ASK.; topluluk, grup SUR.;
أَرَغْن ۞ **أَرَاغْن** org, erganun MZK.;
أَرَق a (أَرَق) uyku tutmamak; **أَرَق** (b-i) uyutma-
 mak, uyumasına engel olmak;
أَرَق uykusuzluk, uyuyamama;
أَرِيكَة ۞ **أَرَاك** koltuk, divan; taht;
أَرَكِيلَة ۞ **أَرَاكِيل** SUR. nargile;
أَرْلَنْدَا ve **أَرْلَنْدَة** İrlanda;
أَرْلَنْدِي İrlandaya ait;
أَرَم i ısırarak;

۱۱ اُرم azı dişi; ۱۱ حَرَقَ الأُرمَ dişlerini [sinirinden] gıcırdatmak;
 ۱۱ اُرومة kök, kaynak, orijin; omça [omaca];
 ۱۱ مِثْرَم diş kökü;
 ۱۱ الارمن Ermeniler;
 ۱۱ ارمني Ermeni [s. ve is.];
 ۱۱ ارمنيا Ermenistan;
 ۱۱ الارناوط Arnavutlar;
 ۱۱ ارناوطي Arnavut [s. ve is.];
 ۱۱ ارنَب müe ۴ ارنَب yabani tavşan ZOO.; tavşan
 ۱۱ ارنَب هندي kobay, hintdomuzu ZOO.;
 ۱۱ ارنَبَة الأنف [dişi] yabani tavşan; ۱۱ ارنَبَة
 burnun ucu; [hayvanın] burun kısmı;
 ۱۱ اُروبا Avrupa;
 ۱۱ ارنَبی [na't] Avrupa..., Avrupa ile ilgili,
 Avrupa'ya ait; (۴. ارنَبی) Avrupalı;
 ۱۱ ارنَبی Ari, Hint-Avrupalı, Hint-Avrupa dilini konuşan;
 ۱۱ ارنَبی u, i (ارنَبی) yavaş yavaş kaynamak, cızlamak,
 vızıltı benzeri sesler çıkarmak; ısıklık sesi çıkarmak; tıslamak;
 ۱۱ ارنَبی vızıltı, cızırtı; tıslama;
 ۱۱ ارنَبی i (ارنَبی) [su için] kanal açmak;
 ۱۱ ارنَبی ve مِيزَاب ۴ مِيزَاب kanal,
 mecra, su yolu;
 ۱۱ ارنَبی tıknaz, bodur; ufak tefek adam;
 ۱۱ ارنَبی Özbekler;
 ۱۱ ارنَبی i (ارنَبی) (b-i) çevrelemek, kuşatmak; (b-i)
 peştemal, izar, futa ile sarmak; (b-i, bş ile)
 örtmek, sarmak, dolamak; (b-i, bşî) kuvvetlendirmek, takviye etmek; (b-e) yar-

dım etmek; (b-i) desteklemek; ۱۱ ارنَبی ve ارنَبی
 izar, peştemal tutunmak; ۱۱ ارنَبی yardımlaşmak;
 kuvvetlerini birleştirmek;
 ۱۱ ارنَبی güç kuvvet; ۱۱ ارنَبی ya da ارنَبی
 (b-e) yardım etmek, desteklemek, cesaretlendirmek;
 ۱۱ ارنَبی cesaret kazanmak, kendine güveni gelmek;
 ۱۱ ارنَبی [müz. ve müe.] ۴ ارنَبی izar, peştemal;
 şal, omuz atkısı, örtü;
 ۱۱ ارنَبی önlük; örtü;
 ۱۱ ارنَبی destek, yardım;
 ۱۱ ارنَبی yardımlaşma;
 ۱۱ ارنَبی a (ارنَبی) [vakit] gelmek, yaklaşmak;
 ۱۱ ارنَبی = ارنَبی (ارنَبی, ارنَبی) dar olmak; ۱۱ ارنَبی
 ۱۱ ارنَبی dar geçit, boğaz; kriz, bunalım; ۱۱ ارنَبی, kritik durum;
 ۱۱ ارنَبی ezel;
 ۱۱ ارنَبی ezeli;
 ۱۱ ارنَبی sonsuzluk, ebediyet;
 ۱۱ ارنَبی kritik/ zor/ bunalımlı duruma düşmek,
 zor durumda kalmak;
 ۱۱ ارنَبی aniden ortaya çıkan güç durumu; bunalım, kriz ۱۱ ارنَبی kabine krizi;
 ۱۱ ارنَبی kritik gelişme, durumun kötüleşmesi;
 ۱۱ ارنَبی İzmir;
 ۱۱ ارنَبی keski;
 ۱۱ ارنَبی azot;
 ۱۱ ارنَبی azotlu;
 ۱۱ ارنَبی bir şeyin hizasında, karşısında durmak;
 ۱۱ ارنَبی [meb. mud. kul.] ...in karşısına, ...ile

karşı karşıya; ...in önüne; **بِأَزَاءِ** ...in
karşısına, hizasına, önüne; **عَلَى إِزَاءِ** ...
...karşısında;

آس mersin BOT;

آس چ. **آت** -as, birli;

آس ⇒ **آس** (bşı) kurmak, tesis etmek, temelini
atmak; **تَأَسَّس** kurulmak;

آس temel, esas, asıl; MAT. üs, kuvvet;

آس چ. **آس** temel [yapılar için de kulla-
nılır], asıl, esas, kök; MZK. ana nota, baş
nota; **آس** ...e göre, ...kabulü ile,
...varsayılarak; **لَا آسَ لَهُ مِنَ الصَّحَّةِ** doğru
değil, ne aslı ne astarı var, doğruluktan eser
yok [haberler, söylentiler için];

آس ana, temel; ilk, başlangıç; önemli;
başta gelen, asli;

آس prensipler, kaideler;

تَأَسَّس kuruluş, tesis, müessese, teşkilat;

تَأَسَّسَات [çoğ.] teşekküller, kurumlar;

تَأَسَّس temel, esas, asli; **مَجْلِسُ تَأَسَّسِي**
kurucu meclis, anayasayı değiştirmeye yet-
kili meclis;

مُؤَسَّس kurucu;

مُؤَسَّسَة چ. **آت** - müessese, kuruluş, tesis;

firma, şirket TIC.; kurum; örgüt, teşkilat;

آسپان İspanyollar;

آسپانی [na't] İspanyol...; (چ. **آسپانی**) İspanyol
[is.];

آسپان ispanak;

آسپانی İspanyol;

آسپان üstübeç; **آسپان** چ. **آسپان**;

آسپو It.> alkol, ispiro;

آسپو apolet;

آسپو bkz. **آسپو**;

آسپو statik ELK.;

آسپو Fr.> stadyum;

آسپو چ. **آسپو** üstat; öğretmen, hoca; profesör
[akademik ünvan]; [hitap ifadesi olarak]

üstat [avukatlar, gazeteciler, yazarlar, şairler
vb. için]; ana hesap defteri, defteri kebir TIC.;

آسپو üstazı azam; **آسپو**

Ezher Üniversitesi Rektörünün ünva-

nı; **آسپو** MIS. [yine SUR. **آسپو**]

profesör; **آسپو** doçent SUR.;

آسپو MIS. yarım gün çalışan profesör,

üniversite dışında bürosu bulunan profesör;

آسپو asistan MIS., SUR.;

آسپو ders veren ziyaretçi profesör MIS. SUR.;

آسپو onlar cedel ustasıdır, onlar tartış-

manın piridir;

آسپو hocalık, ustalık; profesörlük;

آسپو İstanbul [yine **آسپو**];

آسپو [na't] İstanbul..., İstanbul ile
ilgili;

آسپو ve **آسپو** Asitane, İstanbul;

آسپو brokar, bir yüzü kabartma kumaş;

آسپو stratejik;

آسپو [na't] Avusturalya...i; Avusturalya ile
ilgili;

آسپو Avusturalya;

آسپو sterlin **آسپو** paund, sterlin;

آسپو bkz. **آسپو**;

أُسْتُوبَة İt.> üstübü;
 اِسْتُودِيُوْهَات İt. İng.> stüdyo; imalathane, atölye;
 اِسْتُكْهَلْم Stokholm;
 اِسْتِيَانِيْت sabuntaş;ı;
 اِسْوَج ALF.BKZ.;
 اِسْتَأْسَد ⇒ اِسْد (على ...e karşı) [aslan gibi] cesaret göstermek;
 اِسْد aslan; Aslan burcu ASTR.; اِسْدَاءُ a_s_d bir nevi cüzzam hastalığı;
 اِسْر (اِسْر) (b-i) zincire vurmak, zincir ile bağlamak; esir etmek, esir almak; (b-i) büyülemek;
 اِسْتَأْسَر teslim olmak;
 اِسْر kayış, şerit; esir, esaret; tutkunluk اِسْر شِدَّة kuvvet, dinçlik, gayret, enerji;
 اِسْر اَيْلَة aile; hanedan; kabile, boy, akraba, hısım; اِسْرَة bkz. سَرِير;
 اِسْرَه tamamen, büsbütün; اِسْرَه hepsi geldiler;
 اِسْر kayış, şerit; esaret; etkisinden kurtulamama; اِسْرَه ...in etkisi altında kalmak, etkilenmek, etkisinden kendini kurtarmamak tutkunu olmak;
 اِسْرَة esir, tutuklu, savaş esiri;
 اِسْرَة [kadın] esir, tutuklu;
 اِسْر büyöleyen, sihirli; esir alan;
 اِسْرَه (ب ...tarafından) büyülenmiş, sihirli; tesiri altında kalmış;
 اِسْرَة bkz. سَرِير;
 اِسْرَائِيل İsrail اِسْرَائِيل اِسْرَائِيل İsrail oğulları;

اِسْرَائِيلِي İsraili [s. ve is.]; İsrailiyyat;
 اِسْرَافِيل İsrafil;
 اِسْرَب kurşun;
 اِسْطَنْبُول İstanbul [yine اِسْتَنْبُول];
 اِسْطَبْل آت - ahır;
 اِسْطَبَّة İt.> üstüğü;
 اِسْطُرْلَاب usturlap;
 اِسْطُوَانَة آت - kolon, sütun MİM.; silindir MAT.; plak; اِسْطَاطِين [çoğ.] meşhur, mühim şahsiyetler; şöhretler, ustalar, söz sahipleri اِسْطَاطِين اِسْطَاطِين sanat alanındaki önemli kişilikler;
 اِسْطَوَانِي [s.] silindir şeklinde, silindir;
 اِسْطَوْرَة اِسْطَاطِير masal, efsane, mit, destan;
 اِسْطَرِي inanılmaz, efsanevi, destansı;
 اِسْطُول اِسْطَاطِيل donanma, filo; hava filo;
 اِسْطَى اِسْطَوَات KNŞ. [“اِسْتَاذ”dan] hoca; usta [is.] MIS; şef, formen; [taksi şöförü, arabacı vb.e seslenirken MIS..] Usta! , Şoför bey!;
 اِسْف a (اِسْف) (على ya da ل bşe) üzölmek, tasalanmak; اِسْف = تَأْسَف
 اِسْف gam, tasa; اِسْف ne yazık! ne kötü!; اِسْف [veya sadece اِسْف] maalesef; اِسْف بِكُلِّ اِسْف ve مَعَ اِسْف maalesef;
 اِسْف ve اِسْف mahzun, üzüntölü, gamlı, tasalı, kederli;
 اِسْف üzölme;
 اِسْف اِسْف onu terk ettiğime üzölmüyorum;
 اِسْف (özl. ölmüş olan kişiler için ve ölümları ilanlarında) acı kaybımız...;

مؤسّف üzücü, hazin;

متأسّف üzgün, mahzun; ! kusura

bakmayın! üzgünüm!;

اسفانّخ ve اسفانّخ ispanak;

اسفلّت asphalt;

اسفنج sünger;

اسفنجي sünger gibi, süngersi; gözenekli;

اسفندان isfendan, akça ağaç; BOT. Acer;

اسفيداج üstübeç;

اسفين ç. أسافين kışkı, takoz;

اسقربوطي ve مرض اسقربوطي TIP. iskorbüt ;

رأس الأساقفة أسقف, أسقف piskopos; ç. أسقف

başpiskopos;

أسقفی piskoposlara ait; piskoposlar tara-

findan yönetilen;

أسقفية [is.] piskoposluk [makam , bölge]

أسقمري uskumru ZOO.;

اسكتش İng.> skeç, kısa hikaye veya müzikli

gösteri;

اسكتلندا İskoçya;

اسكتلندي İskoç [s.]; İskoçyalı;

أسكل liman; ç. أسكلّة

أسكملة iskemle, tabure;

أسكندرونه İskenderun;

الإسكندرية İskenderiye;

إسكندنافيا İskandinavya;

أسل ⇒ أسل (bşl) sivriltmek;

أسل saz, hasırotu, kofa BOT.;

أسلة ç. آت- sivri uç, sivri şey; dilin ucu;

الحروف الأسلية "ز, س, ص" harfleri;

أسيل düz; خدّ أسيل pürüzsüz yanak;

أسالة elips şeklinde, oval;

مؤسل ucu sivriltilmiş, sivri uçlu;

إسلامبولي İstanbul ile ilgili;

إزلندا İzlanda;

اسمى bkz. اسم;

اسمنجوني gök mavisi;

أسمرّة Asmara (Eritre'nin başkenti);

أسمنت [is.] çimento;

أسمنتی [s.] çimento;

أسن a [su] hafif tuzlu, acı olmak; u, i ve أسن

[su] hafif tuzlu, acı;

(أسا, أسوا) أسى u (yarayı) tedavi

etmek, (yaraya) bakmak; (بين ...aralarında)

barışı sağlamak, aralarında barışı tesis etmek;

أسى a (أسا, أسى) üzgün olmak, üzülmek,

tasalanmak; أسى (b-i) teselli etmek, avundur-

mak; (hastayı) tedavi etmek, bakmak; أسى

(b-e karşı) yardımsever olmak; (b-ile malını,

mülkünü) paylaşmak; (b-e) destek vermek,

yardımcı olmak; (b-i) teselli etmek, yatıştır-

mak; tedavi etmek; تأسى teselli bulmak;

تأسى malını paylaşmak; yardımlaşmak;

أسى elem, gam, keder, üzüntü, acı, dert,

sıkıntı, ıstırap;

أسوة ب... örnek, model, numune;

...in yolunu, izleyerek, ...i örnek alarak;

أساة ç. مأساة trajedi, dram;

تأسية teselli;

مؤاسة teselli; iyilik, hayır, lütuf, ihsan;

أساور ç. أسوار أساور halka, bilezik,

halhal;

أسوان Esvan MIS.;
 أسوج İsveç;
 أسوحي İsveçli; [na't] İsveç...;
 اسي bkz. اسو;
 آسيا Asya; آسيا الصغرى Küçük Asya;
 آسيوي Asya'ya özgü, Asya ile ilgili, Asya-
 lı [s. ve is.];
 أسيوط Asyut [Mısır'da bir şehir];
 اشب ⇒ تأشب [kalabalık, topluluk] farklı kişi-
 lerden oluşmak, karışık olmak;
 أشابة [is.] karışık, farklı kesim-
 lerden oluşan topluluk;
 أشبيلية Sevil İsp.;
 أشبن bkz. أشابين [is.] karışık, farklı kesim-
 lerden oluşan topluluk;
 أشر u (أشر) (bşı) bıçkı ile biçmek, testere ile
 biçmek; أشر i (bşı) eğelemek, törpülemek,
 eğe ile inceltmek; أشر (b-i) işaretlemek, kay-
 detmek, girişini yapmak; vizeyi onaylamak;
 vize vermek; (على bşe örn. evrağa) onay
 işareti koymak, parafe etmek;
 أشر canlılık, zindelik, coşkunluk; hoyratlık,
 arsızlık; küstahlık, terbiyesizlik; kibirlilik,
 mağrurluk;
 أشر canlı, zinde, coşkun; hoyrat, arsız; küs-
 tah, terbiyesiz; kibirli, mağrur;
 أمشأر ege, törpü;
 أمشأر vize; resmi onay; imza; paraf;
 أمشأر مؤرور [is.] vize ya da
 أمشأر geçiş vizesi, transit vize;
 أمشأر [ölçü aletinde] ibre, iğne;
 أمشأر dişli, testere dişi gibi kenarları olan,

tırtırlı; (ب tarafından) onaylı, imzalı, parafe
 [edilmiş];
 أمشأر biz [alet];
 أمشان potas, kalya taşı; üşnan, çorak; dikenli
 çöven, BOT. Salsola kali;
 أمشة yosun;
 أمشور [is.] Asur;
 أمشوري Asur., Asurlar ile ilgili [s. ve is.];
 أمشأر sakı;
 أمشأر (kapı vb.i) kapatmak;
 أمشأر sözleşme, sözlü anlaşma, akit, ahit,
 mukavele; yük, ağırlık; günah; أمشأر bağlar;
 أمشأر bağ, rabita (MEC. "أوامر" dostluk bağları" gibi); zorunluluk,
 yaptırım;
 أمشأر ahır;
 أمشأر (أصالة) sağlam kökü olmak; yapısı,
 kuruluşu sağlam olmak; asil olmak, şerefli
 bir soyu olmak; أمشأر (bşı) kurmak, yapısını
 sağlamlaştırmak, temelini atmak; أمشأر sağ-
 lam, güçlü kökü bulunmak, kökleri derin-
 lerde olmak; sağlam yapısı bulunmak; kökü
 (من ...e) dayanmak, (من ...den) kaynaklan-
 mak; أمشأر (ağacı, bitkiyi) kökünden çıkar-
 mak; (bşı) yok etmek; (organı) ameliyat ile
 almak; أمشأر kökünden söküp at-
 mak, defetmek, ≈ köküne kibrit suyu dök-
 mek, kökünü kurutmak;
 أمشأر kök; [ağaçta] gövde; kay-
 nak, orijin; sebep, illet; soy, nesil, nesep,
 soy ağacı (özellikle asil birinin); temel, esas,

asıl; [kitap vb.ile ilgili] asıl, orijinal; **أُصُول** [çoğ.] usül, prensipler, kaideler, [bir bilimin] temel prensipler, ilkeler; kurallar; temel, asli kurallar; mülk, gayri menkul mal; emval, servet, aktif varlık **MAL**; **أَصْلًا** temel olarak, aslen; [olumsuz ifadede] asla, hiç bir şekilde; **أُصُولُ الْفِقْهِ** gerçekte, aslında; **فِي الْأَصْلِ** Fıkıh Usulü; İslam Hukukunun dört temeli, edillei şer'iyye [Kuran, Sünnet, kıyas, icma]; **أُصُول** varlıklar ve borçlar; **أُصُول وَ خُصُوم** **حَسَبَ** çift defter tutma usulü; **مُضَاعَفَةً** kurallara göre;

أَصْلِي orijinal, ilk; saf, asli, aslına uygun, bozulmamış, otantik; temel, esas, asıl, ana; **الْجِهَاتُ الْأَصْلِيَّةُ** maliyet fiyatı; **الثَّمَنُ الْأَصْلِي** [pusula da] anayönler; **عَدَدُ أَصْلِي** sayma sayısı; **عُضْوُ أَصْلِي** asli üye;

أَصُولِي asla uygun, kurallarla uygun; geleneksel, alışılmış; kanuna saygılı, itaatkar, kanun şinas, hukukşinas;

أَصِيل asil; saf; orijinal aslına uygun, yozlaşmamış; doğru, gerçek; sağlam; makul, akla uygun; sapmaz, değişken olmayan, sağlam karakterli, metin; köklü; yerli, doğuştan gelen; **الْأَصْلُ الْأَصِيلُ** gerçek sebep; **أَصِيلُ الرَّأْيِ** şaşmaz, yanılmaz hüküm;

أَصِيل **أَصَال** ikindi ile akşam arasındaki vakit, gurup vakti;

أَصَالَةً sağlamlık, metanet, güçlülük [şahsiyet]; asalet, soyluluk; **أَصَالَةً** şahsen, bizzat, asalaten; **أَصَالَةُ الرَّأْيِ** net karar verme, inisi-

yatif kullanabilme; basiretlilik, sağ görüşlülük; **بِالْأَصَالَةِ عَنْ نَفْسِهِ** kendiliğinden, kendinden kaynaklanarak [karşıtı **عَنْ نِيَابَةٍ**]; **غَيْرِهِ** dolaylı veya dolaysız;

تَأْصِيلَةً nesep, şecere, soy; nesep tetkiki;

تَأْصِلُ köklü, sağlam olma;

إِسْتِأْصَال tüketme, yok etme, kökünü kazıma; organın ameliyat ile alınması;

مُتَأْصِل köklü [inanç]; kronik [hastalık];

أَطِيط devenin böğürtüsü iniltisi;

أَطَر u, i (أَطَر) ve **أَطَر** (bşı) bükme, eğme;

أَطَار çerçeve [gözlük vb.];

tekerlek çemberi veya lastiği; çember; **فِي**

أَطَارِ هَذَا الْمَوْضُوعِ bu konu çerçevesinde, bu bağlamda;

أَطَارُ فِكْرِي dünya görüşü, hayata bakış açısı;

أَطَارَةٌ tekerlek çemberi, ispit;

أَطَارِي çerçeve, çember şeklinde;

أَطَرِيَّة bkz. **طَرِي**;

أَطَرُ غَلَّةٍ bir güvercin türü;

أَطَرُونَ = نَطَرُونَ;

الْأَطْلَنْتِيك Atlas Okyanusu;

أَطْلَنْتِيكِي Atlas Okyanusu ile ilgili;

أَطَالِس saten, atlas; (ç. **أَطَالِس**) atlas [harita];

أَطْلَسِي Atlas Okyanusu ile ilgili;

أَطْلَنْتِي Atlas Okyanusuna ilişkin, ait, Atlantik;

الْحِلْفُ الْأَطْلَنْتِي Atlantik Paktı;

أَطُوم deniz kaplumbağası;

أَغَا ağa, bey, efendi;

الْأَغَارِقَةُ ve **الْإِغْرِيقُ** Yunanlılar;

أَغْرِيقِي Yunan, Yunanlı [s. ve is.];

أَغُسْتُس Ağustos; **تَأَفَّفَ** ⇒ **أَفَّ** (من *bs* hakkında) söylenmek, homurdanmak;

أَفَّ kir [kulak veya turnakta];

أَفَّ üff!; off!;

أَفَّ memnuniyetsizlik, hoşnutsuzluk; homurtu, söylenme;

أَفَّ = **تَأَفَّفَ**;

بِلَادِ الْإِفْرَنْجِ Frenkler, Avrupalılar; **أَفْرَنْجِي** Frenk, Avrupalı;

أَفْرَنْجِي [na't] Fransız; (ç. *فون*) Fransız;

الْأَفْرَنْسِيَّة Fransızca;

أَفْرِيز yapılarda, taban kirişi ile çatı arasında kalan üzeri boydan boya kabartmalarla süslü bölüm; kenar, uç; kaldırım; **أَفْرِيزِ الْمَحَطَّة** peron; **أَفْرِيزِ الْحَائِطِ** tiriz, pervaz MİM.; **أَفْرِيقِيَا** müe. [yine *أَفْرِيقِيَا*] Afrika; **أَفْرِيقِيَا الشَّمَالِيَّة** Kuzey Afrika;

أَفْرِيقِي Afrikalı; (ç. *فون*), **أَفَارِقَة** Afrikalı;

أَفْرِين aferin, bravo;

أَفْسَنْتِين apsent, pelin otu, acı pelin BOT. Artemisia absinthium;

أَفَاشِين HRI. mukabele ile okunan dua;

الْأَفْغَان Afganistanlılar; Afganistan;

أَفْغَانِسْتَان Afganistan;

أَفْغَانِي Afgan [s. ve is.];

أَفَق ufuk; görüş alanı, menzili; [çoğ.] uzak ülkeler; taşra; **أَفَاقِ الْأَرْضِ** dünyanın en uzak bölgeleri; **أَفَاقِ الْبِلَادِ** ülkenin sınır bölgeleri; **شُدَّادُ الْآفَاقِ** gezginler, seyyahlar;

ضَرَبَ فِي الْآفَاقِ çok uzaklara kadar ulaşmak; **ذُو أَفَقٍ مَحْدُودٍ** ya da **ضَيْقُ الْآفَقِ** ya da **ذُو أَفَقٍ وَاسِعٍ** ya da **وَاسِعُ الْآفَقِ** olan, ufku dar; **جَوَّابُ آفَاقٍ** gezgin, seyyah;

أَفَقِي yatay, ufki;

آفَاقِي uzak bir ülke ya da bölgeden gelen;

آفَاق gezgin, seyyah;

أَفْكَ (أَفْكَ, أَفْكَ, أَفْكَ) **ا** ve **أَفْكَ** **ي** iftira atmak, kara çalmak, yalan söylemek;

أَفْكَ ve **أَفْكَ** ç. **أَفْكَ** yalan, iftira;

أَفْكَ yalancı, iftiracı, müfteri;

أَفَل **ا**, **ي** (أَفُول) [yıldız] batmak, görünmez olmak;

أَفُول [yıldız] batma, görünmeme;

أَفَل geçici, sonlu;

أَفْلَاطُون Eflatun;

أَفَن aptallık, ahmaklık;

أَفِين ve **مَأْفُون** aptal, ahmak; saf, ebleh;

أَفَنْدِي ç. **ا**-efendi [Avrupalı olmayıp batılı kıyafeti ve fes giyen kişi için]; [isimden sonra] bir saygı ünvanı MIS.; **أَفَنْدِي** bey! beyefendi! bayım!; MIS. efendim? ne demiştiniz?;

أَفْوَكَاتُو İt.> avukat;

أَفْيُون ECZ. afyon tentürü;

أَقَّة ç. **ا**-ağırlık ölçüsü, okka MIS. = 1.248 kg., SUR. = 1.282 kg.;

مَوْقَت bkz. **مَوْقَت**;

أَقْحَوَان ç. **ا**-papatya, ilkbahar çiçeği, margarit, BOT. Bellis perennis;

أَقْرَبَادِين karışım ilaç; **أَقْرَبَادِين** farmakoloji; **أَقْرَبَادِينِي** eczacılıkla ilgili;

أَقْط süzme peynir;

اقليد alf. bkz;

اقلّم (bşî, b-i) bir yerin iklimine alıştırmak;

تاقلّم bir iklime alışmak;

اقلیم ç. اقالیم iklim; bölge, yöre; taşra;
vilayet (MIS. مَدِيرِيَّة); اقالیم taşra;

اقلیمی iklimsel; bölgesel, mahalli;

اقلید ç. اقالید anahtar;

اقلیدس Öklit;

اقلوم ç. اقلانیم asıl, temel; HRI. teslis de ilahi
olan; asli unsur, esas, uknum;

اقلونة Yun.> ikon HRI.;

اقلونيسيّة Okyanusya;

اقلادي Akatlar ile ilgili;

اقلاديمية akademi;

اقلوبر Ekim;

اقلد ⇒ اقلد (b-e, أن...dığını) temin etmek,

inandırmak; (b-i, bir görüşü) desteklemek;

اقلد (من bşe) kanaat getirmek, emin olmak;

(من bşden) emin olmak; zorunlu olmak;

اقلد ç. اقلد-آت temin; teyid, destek; tekit,
vurgu; اقلد بالشك şüphesiz, kesinlikle;

اقلد temin;

اقلد emin, şüphesi olmayan; sağlam,
sabit [karar, niyet]; zorunlu, kaçınılmaz [ihtiyaç];
اقلد kesinlikle, şüphesiz;

اقلد kesin, emin, şüphesiz; tekid edilmiş,

pekiştirilmiş, kuvvetlendirilmiş;

اقلد (من...den) emin, kani;

اقلد i (اقلد) (toprağı) sürmek, toprağı işlemek,

çift sürmek;

اقلد ç. اقلد saban süren kişi;

اقلد ç. اقلد top [oyun için];

اقلد TİP. egzama;

اقلد X ışınları;

اقلد oksijen;

اقلد oksitlenmeye, paslanmaya bırakmak; paslanmak, oksitlenmek;

اقلد ç. اقلد oksit, pas;

اقلد iksir;

اقلد bkz. اقلد;

اقلد u (اقلد, اقلد) (bşî) yemek; yiyip bitirmek,
tüketmek; (bşî) aşındırmak; (bşî) kanunsuz,
harcamada kullanmak; zenginleşmek, küpü
doldurmak; اقلد اقلد اقلد zamanla
eskimek, [zaman] yıpratmak; اقلد faiz
yemek, faiz almak; اقلد اقلد
neyi nasıl yapacağını gayet iyi bilmek; اقلد
çok kaşınmak اقلد اقلد
yemek; اقلد اقلد (b-nin) hakkını yemek, hak-
kını almak; اقلد ve اقلد (b-e, bşî) yedirmek,
beslemek; اقلد (b-ile) birlikte yemek yemek;
اقلد bitmek, tükenmek; aşınmak, yenmek;
eskimek, yıpranmak, pörsümek; aşına aşına
yok olmak; اقلد = اقلد;

اقلد yiyecek; öğün; yem; اقلد ye-
mek odası; اقلد MIS. denizin veya Nil'in
taşıp toprağı yayılması [karşıtı اقلد];

اقلد yiyecek; meyve; اقلد meyve
vermek, ürün vermek;

اقلد ç. اقلد öğün;

اقلد lokma, ısırık, ısırım;

اقلد TİP. kaşıntılı bir deri hastalığı;

أَكُول doymak bilmez, obur;
 aç gözlü kimse;
مَأْكُل yiyecek;
تَأْكُل aşınma, yıpranma, eskime; yenme;
 erozyon;
اتِّكَال erozyon;
أَكِل obur;
آكَلَة kangren olmuş yara;
مَأْكُول yenilebilir; [çoğ.] yiyecekler;
مُؤَاكِل yemek arkadaşı;
مُتَأَكِّل ve **مُتَأَكِّل** aşınmış, yenmiş; eskimiş, yıpranmış; eski, kırık dökük; paslı, pastan çürümüş;
اِكْلِيْرُوس HRI. ruhban sınıf; rahipler zümresi;
اِكْلِيْرُوسِيَّة politikada kilisenin nüfuzu;
اِكْلِيْرُوسِي kilisenin politikada yeri olmasını savunan;
اِكْلِيْنِكِي klinik;
اَكْمَة آكام, اُكْم, اِكَام, اَكَمَات. Ç. اَكْمَة tepe; resif, kayalık; yığın, küme; ۞ رَاءَ الْاَكْمَةِ مَا وَرَاءَهَا ۞ görüldüğü gibi değil, kimbilir arkasında, içinde ne var!;
اَل muahede, pakt, antlaşma; kan akrabalığı,;
اَلَا ve اَمَا için bkz. ¹اَلَا;
اَلَا bkz. ¹اَلَا;
اَلَا [اَنْ + لَا] yapmaması, olmaması;
اَلَا [اَنْ + لَا] eğer yapmaz, olmaz ise olmaması, yapmaması halinde ; ...sı hariç; ...müstesna;
 (olumsuzluktan sonra) ancak, sadece; ۞ اَلَا ...yapması, olması hariç, bununla birlikte, maalesef, [ana cümleden önce gelmesi ha-

linde]; ...yapmaması, olmaması halinde; ancak ... yaptığında, olduğunda; **وَالَا** aksi takdirde, olmazsa; **اَلَا وَهُوَ** [öncesinde olumsuz ifade ile] eğer yapmaz, olmaz ise ancak ...yapması, olması halinde; **وَمَا هِيَ** ...yapması, ...olması fazla sürmedi ki..., hemen; **وَمَا هِيَ اَلَا اَنْ ... حَتَّى** pek geçmemişti ki...; **فَمَا هِيَ اَلَا اَنْ هُمْ حَتَّى فَعَلْ** niyetine girdikten az sonra, düşündüğünü gerçekleştirdi;
اَلَاْسْكََا Alaska;
اَلَاي آت. Ç. آلَاي, اَلَاي alay ASK.;
اَلْب ¹u, i (اَلْب) [insanlar] toplanmak, birleşmek, kuvvetlerini birleştirmek; **اَلْب** (على b-i, bşe) karşı kıskırtmak, tahrik etmek; **تَأَلْب** (على bşe karşı) kuvvet oluşturmak, birleşmek;
اَلْب ²جبال الالب Alpler;
اَلْبَان Arnavutlar;
اَلْبَانِيَا Arnavutluk;
اَلْخ "إلى آخره" ve diğerleri, ve saire" için kısaltma;
اَلْاَلِي müe. Ç. اَلْاَلِي. Ç. müz. اَلْاَلِي müe. اَلْاَلِي, **اَلْاَلِي** [Türkçede yoktur, "...ki o" lu yapı ile karşılanabilir: marife isimlerin bir cümle ile nitelenmesi gerektiğinde ya da sıfat cümlesinin isim görevi üstlenmesi halinde kullanılır. ۞ اَلْاَلِي وَ اَلْاَلِي uzun tartışmalardan, müzakerelerden sonra;
اَلْس ⇒ **اَلْس** (على b-i) küçük düşürmek, alçaltmak;
اَلْف ¹اَلْف, اَلْف bin; bin yıllık zaman dilimi; **اَلْف** ²اَلْف, اَلْف binlerce; **اَلْف** ³اَلْف, اَلْف binlerce;

onbinlerce; **مِائَاتُ الْآلَافِ** yüzbinlerce;
عِيدُ الْفِي bininci yıldönüm;
أَلِفٌ harfinin ismi ۱۱ başından
 sonuna kadar, tepeden tırnağa, A'dan Z'ye;
يَعْرِفُ الْفَهُ وَ يَاءَهُ (bşî) çok iyi bilmek, = bir
 şeyin piri olmak; **أَلِفٌ بَاءٌ** alfabe;
أَلِفٌ a (أَلِفٌ) (bşe) aşına, tanıdık, bildik olmak;
 (b-ile) samimi, senli benli olmak; (bşe) alış-
 mak, alışkın olmak; (bşî) sevmek, (bşden,
 b-den hoşlanmak; evcilleşmek; **أَلِفٌ** (b-i, bşe)
 alıştırmak; (hayvanı) evcilleştirmek, ehlileş-
 tirmek; (heyet, hükümet) oluşturmak, kur-
 mak; (farklı, şeyleri) birleştirmek; (kitap)
 derlemek, yazmak, telif etmek; **تَأَلَّفَ** (من)
 ...den) oluşmak; birleştirilmek; **تَأَلَّفَ** (مع)
 b-ile) uyum içinde olmak, uyum sağlamak;
اِئْتَلَفَ birleşmek, bağlanmak; (b-ile)
 samimi, senli benli olmak; stv. koalisyona
 gitmek; (مع bş ...e) uymak, uyum sağlamak;
اِسْتَأَلَفَ (b-ile) samimiyet, yakınlık kurmayı
 istemek;
أَلِفٌ **أَلَأَفٌ** teklifsiz dost, candan arkadaş;
 aşık, yar;
أَلْفَةٌ samimiyet, ülfet, dostluk; arkadaşlık,
 sevgi, muhabbet; birlik, uyum;
أَلِفٌ samimi, candan; evcil, ehli; dostane,
 dostça; (أَلَأَفٌ) teklifsiz dost, candan arka-
 daş, refik;
أَلُوفٌ dost; arkadaş; evcil, ehli; sadık,
 bağlı;
مَأَلَفٌ alışılmış, yadırganmayan şey;

تَأَلِيفٌ (hükümet) kurma; (بين ...arasını)
 birleştirmek; edebi çalışma; [kitap makale]
 yazma, hazırlanma; (تَأَلِيفٌ, تَأَلِيفٌ) kitap,
 eser, çalışma;
تَأَلَفٌ uyum, insicam, harmoni; aşinalık,
 yabancı olmama; dostluk;
اِئْتِلَافٌ uyum, insicam, harmoni; (مع bşe
 fikre, görüşe) katılma; birlik; koalisyon stv.;
وِزَارَةُ اِئْتِلَافِيَّةٍ [na't] koalisyon...
 koalisyon kabinesi;
مَأَلُوفٌ tanıdık, bildik, aşına; genel, mutad,
 alışılmış; itiyat, alışkanlık;
مُؤَلَّفٌ ç. ون - yazar, müellif;
مُؤَلَّفٌ (من ...den) oluşan, mürekkep; ya-
 zılmış, telif edilmiş; (ç. آت -) kitap, yayın;
مُتَأَلَفٌ uygun, uyumlu, insicam içinde;
أَلَقٌ i (أَلَقٌ) parlamak, ışıldamak, ışın saçmak;
أَلَقٌ = اِئْتَلَقَ ve تَأَلَقَ;
أَلَقٌ parlaklık;
أَلَقٌ parlak, parlayan; kıvılcımlar saçan,
 parlayan;
تَأَلَقٌ parlaklık, parıltı;
مُتَأَلَقٌ parlak, parlayan;
عَقْلُ الْكُتْرُونِي elektronik ۱۱ elektronik
 beyin, kompütür;
أَلَمٌ a (أَلَمٌ) acı duymak, acı çekmek; (ب bşden
 dolayı) üzülmek, acı çekmek; **أَلَمٌ ve أَلَمٌ**
 (b-e) acı vermek, acı çektirmek, üzüntü ver-
 mek; **أَلَمٌ = تَأَلَمٌ** şikayet etmek;
أَلَمٌ ç. آلام acı, elem; keder, tasa, gam,
 hüzn; **أَسْبُوعُ أَلَامٍ نَفْسَانِيَّةٍ** ruhi bunalım;

الْأَم Paskalyadan bir önceki hafta HRI.;

أَلِيم acı, elim; kederlendirici, üzücü;

أَلِيم acı, ağrı;

أَلِيم acı; keder veren, üzücü;

أَلِيم acı çeken; ağırlı; eziyet çeken;

أَلِيم bkz. **أَلِيم**;

أَلِيم elmas;

أَلِيم Almanlar;

أَلِيم Alman [na't]; (ç. **أَلِيم**, **أَلِيم**) Alman;

أَلِيم Almanya;

أَلِيم Alman [s.]; Alman karakteristik

özelliklerini taşıyan;

أَلِيم ⇒ **أَلِيم** (b-i) ilah, tanrı kabul etmek, tanrılaş-

tırmak; **أَلِيم** kendini tanrı kabul etmek, ilahlık

iddiasında bulunmak;

أَلِيم ilah, tanrı, mabut;

أَلِيم ilahe, tanrıça, dişi mabut;

أَلِيم ilahi, tanrısal; ilahi, teolojik;

أَلِيم ilahiyat ilmi, teoloji;

أَلِيم Allah, Tanrı;

أَلِيم Ey Allahım! **أَلِيم** olmaması

halinde, (olumsuz ifadeden sonra) olması

hariç; **أَلِيم** en azından ...yaparsa, yap-

tığında; keşke; **أَلِيم** Allah'a yemin ederim

ki evet, doğru! kesinlikle;

أَلِيم uluhiyet, tanrılık, ilahlık vasfı;

أَلِيم tanrılaştırma, ilah derecesine çıkar-

ma;

أَلِيم put, mabut;

أَلِيم tanrıça, ilahe, dişi mabut;

أَلِيم tanrısal, ilahi;

أَلِيم [is.] semavi, ilahî;

أَلِيم bkz. **أَلِيم**;

(**أَلِيم**) ihmal etmek, yapmamak;

... için parmağını bile kıpır-

datmamak; **أَلِيم** yemin etmek; **أَلِيم**

kendi kendine ...yapacağına söz verdi;

أَلِيم yemin;

أَلِيم Alo!;

أَلِيم ve **أَلِيم** alüminyum;

أَلِيم [harfi cer] ...e, ...ye; ...e doğru; ...e kadar;

... **أَلِيم** yapıncaya kadar; **أَلِيم** ...

vesaire, ve diğerleri; **أَلِيم** bunun yanında,

ilaveten, bir de; **أَلِيم** yarına kadar; **أَلِيم**

Allah'a ısmarladık!, görüşmek üzere;

أَلِيم (= **أَلِيم** + **أَلِيم**) nereye kadar, (yol) ne kadar;

ne zamana kadar; ne kadar [zaman,

süre]; **أَلِيم** uzaklaş benden! git!;

أَلِيم bunun yanında, ilaveten; **أَلِيم**

buna ilaveten, bir de, daha da...,

üstelik; **أَلِيم** ve benzerleri;

ve diğerleri, vesaire; (**أَلِيم**)

böyle olan diğer insanlar, ve bu tipdeki in-

sanlar; **أَلِيم** (Okuyucuya hitaben) evet şimdi

burada; burada ise ...dır; şimdi ...gelecektir;

أَلِيم Arapçaya yakın bir

İbranice üslub; **أَلِيم** ne

böyle ne de öyle, öyle de değil böyle de;

أَلِيم karar senin kararın, buna sen karar

vereceksin;

أَلِيم ("أَلِيم") hayır dua; şükran, hamd;

أَلِيم kuyruk [koyun için]; but,

kaba, kalça, kış;

¹ **أَم** yoksa!;

² **أَمَة** ç. **إِمَاء**, **أَمَوَات** cariyeler, şakayık;

³ **أَم** u (أَم) (bir yere) gitmek, (b-i görmeye) gitmek; **أَمَة** (أَمَة) önde gitmek, başı çekmek, imam olmak; (b-e); **أُمُومَة** anne olmak; (b-e); **أَمَم** (b-i) millileştirmek; **أَمَم** gitmek; (b-i) görmeye gitmek; **أَمَم** (b-i) örnek olmak; (b-i) imam, önder kabul etmek;

أَم ç. **أُمّهات** anne; kaynak, orijin; temel, asıl, orijinal [kitap]; öz, cevher, asıl; **أُمّهات** [matbaacılıkta] hurufat kalıbı, matris; **أَم الحَبَر** mürekkep balığı ZOO.; **أَم الحَسَن** FAS. bülbül ZOO.; **أَم الرّأْس** ırmak midyesi; **أَم القُلُوب** beyin; beyin zarı **أَم أَرْبَع وَ أَرْبَعِينَ** kırkayak ZOO.; **أَم بَأْم العَيْن** dünya hayatı, dünya zevkleri; **أَم ve أَم القُرْآن** kendi gözüyle; **أَم فَاتِيهَا** Mekke; **أَم القُرَى** Fatih suresi; **أَم الوَطَن** başkent; **أَم الحَوَادِث** mühim hadiseler, mühim olaylar; **أُمّهات الحُرُوف** [matbaacılık] hurufat kalıbı, matris; **أُمّهات المَسَائِل** temel problemler; **أُمّهات الفضائل** gerçek erdemler/ faziletler; **أَم** **الأمم المتحدة** millet; nesil; ç. **أَمَة**

Birleşmiş Milletler;

أَمِي [s.] temel, asli; öğrenim görmemiş, ümmi; (ç. **وَن**) ümmi, öğrenim görmemiş [is.];

أَمِيَة cahillik, öğrenim görmemiş, okumamış olma; habersiz olma, duymamış olma;

أَمِي uluslararası, beynelmilel;

أُمومة annelik;

أَمَام [meb. mud. kul.] ...in önünde; [sıralamada] ...in önünde **إلى الأمام** ileriye, öne doğru; ... **لَمْ يَكُنْ أَمَامَهُ إِلَّا أَنْ** önündeki tek seçenek ...yapması, ...olması idi; **وَقَفَ أَمَامَهُ** karşısına, önüne çıkmak, engel olmak;

نُقْطَة أَمَامِيَة [s.] ön..., önceki, ilk; **أَمَامِي** ileri karakol mevki;

أَمَام ç. **أَمَة** imam; önder, lider, imam; alim, üstat; şakul sicimi, şakul;

أَمَامَة imamet, imamlık; önderlik liderlik;

öncelik;

أَمَام ç. **أَمَام** millileştirme;

أَمَام bkz. **أَمَام**;

أَمَام [genellikle **ف** den sonra] fakat; bununla beraber, diğer taraftan; **أَمَامَ بَعْدُ** [konuşmaya ya da kitabın mektubun asli konusuna girmeden önce dikkati toplamak için] imdi; mesele şudur; şöyle ki...;

أَمَامَ ... [yine ... ya da ... **وَأَمَامَ ...** eğer; ...];

أَمَامَة imparator

أَمَامَة [na't] imparatorluk..., imparatorluğa mahsus;

أَمَامَة imparatorluk; imparatorluk;

أَمَامَة amper ELK.; ç. **أَمَامَة**

أَمَامَة = **أَمَامَة**;

أَمَامَة eğrilik, bükülme, kavislenme; zayıflık;

أَمَامَة son, nihayet; zaman periyodu; **أَمَامَة**

أَمَامَة uzun zamandır; **أَمَامَة** kısa vadeli; az zaman süren, kısa ömürlü;

أَمَامَة u (أَمَامَة) emretmek, komut vermek, talimat

vermek (b-e, ب bşi yapması için); **أمر** u (b-e, ...i) başkan, lider, emir olmak; **أمر** (b-e, ...i) yönetme yetkisi vermek, salahiyet vermek; **أمر** (b-den) öğüt istemek, (b-e) danışmak; **أمر** iktidara gelmek, başa geçmek; başkan gibi davranmak; zorba bir tutum almak; zalimleşmek; **أمر** toplanıp karar almak; gizli karar almak (**أمر** bşe karşı) mütalaa etmek, istişare etmek; gizli karar almak; plan yapmak (**أمر** ...e karşı) komplo kurmak, entrika çevirmek; **أمر** birinin söylediğini yapmak;

أمر emir, buyruk, komut, talimat (bş ...yapmak için); resmi emir, irade, kararname; güç, otorite; DİLB. emir; **أمر** buyruk, irade MIS.; **أمر** kararname, irade ESK. TUN.; ferman; **أمر** kanun mahiyetindeki emir TUN.; **الأمر والنهي** (lafzen; emirler ve yasaklar) hakim kuvvet, en yüksek otorite; **أمر** torid teslim alma emri TIC.; **أمر** emrine amadedir, emrindedir;

أمر gerçek olay, vakıa, realite; **أمر** herkes tarafından bilinen, malum; **أمر** her şeyden önce, evvela; **أمر** herhangi bir sebeple; **أمر** مهمًا يكن من أمر? öyle değil mi? ne olursa olsun; başka bazı şeyler de olsa; **أمر** onun iki alternatif/ seçeneği var; **أمر** işi bitti;

أمر aptal;

أمر güç, nüfuz, otorite **أمر** emrinde, emrine amade;

أمر emare, işaret, remiz;

أمر emirlik, emir konumu; prenslik; otorite, güç; **أمر** deniz komutanlığı; **أمر** Umman Krallığı;

أمر komutan, emir; prens; kabile reisi; **أمر** MIS. alay komutanı [ESK. MIS. Albaya yakın, donanmada kaptan]; **أمر** [MIS. **أمر** Tuğgeneral; **أمر** TUN. Tuğgeneral; **أمر** [bu mevkideki Arap olmayan kişi için kullanılırdı ESK.]; MIS. koramiral; **أمر** (1933 den beri IR.) tuğbay, albay ile tuğgeneral arasında rütbe; **أمر** Bey'in saray muhafızlarının komutanı ESK. TUN.; **أمر** Halife;

أمر emire, prenses;

أمر [s.] resmi, hükümet ile ilgili, **أمر** hükümet toprağı [KNŞ. **أمر**]; **أمر** devlet yayını/ baskısı;

أمر (b-i) çok isteyen, isteyip duran; kışkırtıcı, tahrik edici **أمر** kötülüğü emreden nefis, nefsi emmare;

أمر ruh, can; ANAT. perikard, kalp dış zarı, dış yürek zarı **أمر** TIP. perikard iltihabı kalp dış zarının iltihabı;

أمر görüşme, mütalaa; fesat ter-tibi, entrika;

أمر istibdat, tahakküm; mütehakkim, zorba, müstebit davranış, hareket;

أمر mütalaa, müzakere, görüşme; fesat

tertibî, entrika;

اِئْتِمَار görüşme; entrika;

اِسْتِمَارَة form, istenilen bilgileri doldurmak üzere hazırlanmış belge;

الْأَمْرُ النَّاهِي amir, şef, üst; komutan; **||** mutlak, kayıtsız hükümdar;

مَأْمُور memur, görevli, vazifeli, sorumlu mühim bir işe tayin edilen memur; sivil memur [özl. idari konumda]; şube, kısım müdürü MIS.; **مَأْمُورُ الْبُولِيسِ** polis memuru, polis; **مَأْمُورُ** icra, haciz memuru HUK.; **مَأْمُورُ** (demiryolunda) trafik memuru; HUK. **مَأْمُورُ التَّصْفِيَةِ** tasfiye veya icra, haciz memuru;

مَأْمُورِيَّة emir, buyruk; memur edilme, bir yere bir görev için gönderilme; vazife, görev; nakil, atanma; personel müdürlüğü; **مَأْمُورِيَّة قَضَائِيَّة** adli, hukuki memuriyet;

مُتَأَمَّرُونَ entrikacılar;

مُؤْتَمَّرُونَ entrikacılar, gizli toplantı yapanlar; kongrenin, görüşmenin üyeleri;

مُؤْتَمَّر konferans, konuşma; kongre, toplantı **||** **مُؤْتَمَّر الصَّلْحِ** barış kongresi;

أَمْرِيْقَا Amerika

تَأْمُرْك Amerikanlaşmak, Amerikan hayatını ve kültürünü benimsemek;

تَأْمُرْك Amerikanlaşma;

أَمْرِيْكََا الْجَنُوبِيَّة Güney Amerika; **أَمْرِيْكََا** Amerika;

أَمْرِيْكَِي Amerikan; (ç. ون) Amerikalı;

الْأَمْرِيْكََان Amerikalılar;

أَمْرِيْكََانِي Amerikan; (ç. ون) Amerikalı;

مُتَأْمُرْك Amerikanlaşmış;

أَمْس dün; geçen gün; **أَمْس** dün; yakın zaman içinde; **||** **أَمْسُ الْأَمْسِ** dün; geçen gün; **||** iki gün önce;

أَمْسِي akşam; **آت** **أَمْسِي** akşam;

أَمْسْتَرْدَام Amsterdam;

أَمْشِير Kıpti takviminin altıncı ayı;

أَمْع ve **أَمْعَة** karaktersiz, zayıf ahlaklı kişi; fırsatçı, çıkarıcı; eyyamcı;

أَمَل u (أَمَل) (bşi ya da ب bş hakkında) ümit beslemek, umutlu olmak; **أَمَل** (من bşi, b-den) ummak, beklemek, beklentisi olmak; (b-e) ümit vermek, beklenti doğmasına sebep olmak; **تَأْمَل** birine ümit vermek; **تَأْمَل** (bşe veya في bşe) dikkatle bakmak; düşünce- lere dalmak; (bşi veya في bş hakkında); düşünüp taşınmak, tefekkür etmek;

أَمَل **||** **أَمَل** umut, ümit, beklenti; **||** **أَمَل** boş ümit;

مَأْمَل umut;

تَأْمَل (i... ب ve في) derin düşünme, tefekkür, dikkat ile bakmak; **تَأْمَلَات** [çoğ.]

derin düşünceler;

أَمَل uman, ümitli, ümitvar;

أَمَل = مُؤْمَل;

مَأْمُول umulan, beklenen;

مُتَأْمَل derin düşüncelere dalan, çok düşünen; dalgın, düşünceli MIS.;

أَمْن a (أَمْنَة) emin, doğru olmak; **أَمْن** u (أَمَانَة) emin, doğru olmak;

(أَمَان) emniyette olmak

أَمْن güven vermek, güvenini tazelemek; (bşi

veya **على** *bşî*) garanti altına almak, desteklemek; sigortalamak (**ضِدَّ الْحَرِيقِ** *yangına karşı*); (**على** *bşde*) vekil tayin etmek, vekalet vermek; (**على** *duaya*) amin demek; **آمن** (**ب** *bşe*) inanmak, doğrulamak, tasdik etmek, (**ب** *b-e*) güveni olmak; doğrulamak, tasdik etmek, (**ب** *b-e*) güveni olmak; (**على** *b-i*, *bşî*) vekil tayin etmek **اِئْتَمَنَ** = **اِسْتَأْمَنَ** (**ب** *b-nin*, *bşin*) korunmasını, koruma altına alınmasını istemek;

أمن emniyet, güvenlik; barış, huzur, sükun; **رِجَالُ الْأَمْنِ الْعَامِّ** umumi emniyet; **رِجَالُ الْأَمْنِ** polis, emniyet kuvvetleri;

أمان emniyet, güvenlik; barış huzur; koruma, himaye; ASK. aman [eman]; kefalet, teminat; **فِي أَمَانِ اللَّهِ** [lafzen: Allah'a emanet olun!] güle güle!;

أمين **عَمَاءُ** emin, güvenilir, dürüst; emniyette, tehlikeden uzak; yetkili temsilci, ajans; vekil, mutemet, müteveli; kefil, garantör kişi, firma (**على** *bşî*); şef, başkan, müdür; muhafız, nezaretçi; muhasebeci, haznedar; birlik, dernek başkanı, lonca ustası TUN.; ASK., MIS. iaşe görevlisi subay, çavuş **الْأَمِين** **كَبِيرُ الْأَمْنَاءِ** ESK. MIS. tören başkanı; **أَمِينُ الْمَخْزَنِ** depo yetkilisi, sorumlusu; depo yazıcısı **أَمِينُ سِرِّ الدَّوْلَةِ** ve **أَمِينُ السَّرِّ** Sekreter, Devlet Sekreteri SUR.; **أَمِينُ الصَّنْدُوقِ** veya **أَمِينُ الْمَالِ** haznedar, veznedar; kasiyer; **أَمِينُ عَامِّ** [özl. IR.] genel sekreter;

أمين amin! Allah kabul etsin!;

أمانة eminlik, güvenilirlik; dürüstlük; sadakat; vekillik, emanet; (ç. **آت**) depozit, kapora; müdüriyet; **أمانة الصندوق** haznedarlık; **مَخْزَنُ أمانة عامة** genel sekreterlik; **الامانات** bagaj kontrol bölümü;

أمن güvenilir, emin yer;

تأمين koruma, himaye; güven, itimat; yeniden temin etme, güveni yineleme; sigorta; garanti; güvenlik; **تأمين اجتماعي** sosyal güvenlik; **تأمين ضد الحريق** yangına karşı sigorta; **تأمين ضد السرقة** hırsızlık sigortası; **تأمين على الحياة** hayat sigortası

إيمان (**ب** *bşe*) iman, inanç;

ائتمان güven, itimat; kredi;

استئمان güven, itimat;

أمن barış içinde, huzurlu;

أموون güvenilir, emin;

مؤمن عليه sigortalı, sigortası olan;

مؤمن inanan, inançlı; mümin;

مؤتمن (**على** *bşe*) vekil; itimat edilen, mutemet; kamulaştırılmış;

أموي cariyeler ile ilgili;

أموي Ümeyye;

بنو أموية Ümmeyye oğulları;

أميرال amiral;

أميركة Amerika;

أميرالية Amirallik;

أَن [edat] muzariden önce gelir ve onu nasb eder, masdar anlamı verir: **يَسُرُّنِي أَنْ أَرَكَ** seni görmek beni memnun ediyor;

وَأَن ...yap- [bağlaç] eğer, ...olursa;

an... masına/ olmasına rağmen, karşın; ... ان
 ... ister olsun, ister ... olsun; [edat,
 nin ameliyle] değil; o ancak
 ...dır.;
 ان [bağlaç, an'nin ameliyle amel eder, özl. nesne
 konumundaki yan cümleyi ana cümleye
 bağlar.] ...olduğunu, yaptığını; zira
 o...; O ...yaparken, yaptığı yerde;
 ana cümle başında: bununla beraber; و ذلك
 yani, demek ki...;
 ان gerçekten, doğrusu [edat isim cümlesinden
 önce kullanılır, genelde tercüme edilmeyebi-
 lir, son zamanlarda daha çok üslup için kul-
 lanılıyor.];
 انما sadece; fakat, lakin, bununla beraber,
 aksine;
 ان i (تأنان, انين) (bş sebebiyle) inlemek;
 انات و آهات ۱۱ inilti -آت. ۴. انه
 ağlayıp sızlamalar;
 انين feryat; inilti;
 انا ben;
 اناني egoist, bencil, hodbin [is.]; bencil
 egoist, hodbin [s.];
 انانية egoizm, bencillik;
 الانادول Anadolu;
 اناناس ananas;
 انب ⇒ انب (b-i) azarlamak, suçlamak;
 انيب azar;
 انبا piskopos [Kıpti kilisesinde] HRI.;
 انبار, انابر, انابر ۴. انبار
 anbar, depo;
 انباشي T.> onbaşı MIS.;

انب bkz. انوب, انوبة
 انبيق imbik;
 انت müe. sen;
 انتم siz;
 انتن [müe.] siz;
 انتما siz [ikiniz];
 انتيكخانة müze;
 انتيكة MIS. eski modası geçmiş;
 انتيمون antimon;
 انث u (أنوثة) kadın veya dişi olmak; dişi-
 leştirmek, DILB. müennes yapmak; kadınimsı
 hale sokmak; تانت kadın, dişi olmak; müen-
 nes olmak DILB.;
 الأنثيان kadın; dişi; اناثي kadın; اناث ۴. انثى
 husyeteyn, testisler;
 انثوي dişi... [na't]; kadınimsı;
 انوثة dişilik;
 تانيت müenneslik, te'nis, dişillik DILB.;
 مؤنث DILB. müennes, feminin, dişil.;
 انثروبولوجي antropoloji;
 انجاص armut SUR., BOT.;
 انجلترا It.> İngiltere;
 انجليز İngiliz;
 انجليزي [na't] İngiliz...; İngiliz [is.];
 انجيل ۴. انجيل Incil;
 انجيلي Incile ait, özgü; gezici vaiz HRI.;
 انجيلية Incil inancı;
 الاندلس Endülü; s;
 اندونيسيا Endonezya;
 انس a (أنس) cana yakın, samimi olmak; girişkin,
 sosyal olmak; انس birinin arkadaşlığından

hoşlanmak; (ب ya da الى b-ile) samimi, senli
benli olmak; (الى bşe) alışkın, alışmış olmak;
(bir niteliğin من veya في birinde)
bulunduğunun farkına varmak, idrak etmek;
أَنَسَ ۥ fark etmek, anlamak; (de, bşi) ...de, bşi)
birinin sohbetinden hoş-
lanmak; رَأَسَ rahatlatmak; evcilleştirmek,
ehlileştirmek; أَسَى (b-e karşı) kibar, nazik
olmak; (b-i) eğlendirmek, hoş vakit geçir-
mesini sağlamak; (b-nin) dostluğunu sürdür-
mek; (b-i) eğlendirmek; (bşi göz ile) fark
etmek, ayırt etmek; (bşi) anlamak; görmek,
müşahade etmek, gözlemlemek; ۥ أَنَسَ فِيهِ ۥ
onun yetenekli bir kişi olduğunu
farketti; تَأَسَّى HRI. insan olarak ortaya çıkmak,
insan olmak; اسْتَأَسَّى girişkin, sosyal olmak;
samimi, candan olmak; evcilleşmek; (b-e
karşı) nazik olmak; kendini alıştırmak; (ب
veya الى bşe) tanıdık, aşina olmak; (ب veya
الى bşi) yadırgamamak; (ب hakkında) bilgi-
lenmek, bilgi edinmek; (ب bşi) göz önüne
almak, hesaba katmak; (ل bşi) dinlemek,
(ب görüşe) kulak vermek;

أَنَسَ canayakınlık; girişkinlik, sosyallik;
tanıdıklık, aşinalık;

أَنَسَى كَعْبُ أُنْسَى : aşık kemiği ANAT.;

أَنَسَ insanlık, beşeriyet;

أَنَسِي insan, insan. oğlu;

أَنَاس ve أَنَاس insanlar;

أَنَاس bir grup insan;

أَنَاسُ insanlık, bereşiyet;

أَنَاسِي insanlar, insan, ademoğulları;

أَنَاسِي yakın, samimi, teklifsiz; dost; kibar,
nazik, zarif, centilmen;

أَنَاسَانِ insan; ۥ أَنَاسَانِ الْعَيْنِ ۥ gözbebeği;

أَنَاسَانَةٌ kadın;

أَنَاسَانِي [na't] insan ile ilgili, insan ...i;

müşfik, insancıl; hayırsever;

أَنَاسَانِيَّة insan, beşeri; insanlık, şefkat, mer-

hamet; zariflik, kibarlık, nezaket; insanlık,
beşeriyet;

أَنَاسَانِيَّة samimiyet; girişkinlik, sosyallik;

eğlence;

أَيْنَاس neşe, canlılık; samimiyet; dostluk;

sosyallik;

تَأَسَّى tecsim HRI.;

أَيْنَاس sosyal hayat, toplumsal hayat;

أَنَاسِيَّة genç kız, hanım; -آت, آت

أَيْنَاس tanıdık, aşina, bildik;

أَيْنَاس evcil, ehli;

أَنَش İng.> inç;

أَنَشُوجَة İt.> MIS. hamsi balığı ZOO.;

أَنَاطَاكِيَة Antakya;

أَنَطُولُوجِي ontolojik FELS.;

أَنَفَ a (أَنَفَ) (بşe, أَنَ bş yapmaya) tenezzül
etmemek; (bşi) büyüklenererek reddetmek;

أَسْتَأَنَفَ (bşi) yeniden başlamak; (bşe) kaldığı
yerden devam etmek صَمَتَ لَحْظَةً ثُمَّ «

أَسْتَأَنَفَ الْحَدِيثَ (hükümü) istinaf etmek,
temyiz yoluna gitmek HUK.;

أَنُوفَ, أَنَافَ ۥ أَنُوفَ burun; [dağ] zirve,

doruk; gurur, kibir; ۥ رَغَمَ أَنَفِهِ ۥ bir şeyi göze

alarak, zorluğuna rağmen; **كَبْرُ أَنْفِهِ** kibirini kırmak, utandırmak; **شَامِخُ الْأَنْفِ** gururlu, kibirli;

أَنْفِي burun ile ilgili;

أَنْفَةٍ gurur; ret; tenezzül etmeme (من bşe);

أَنْوْفٌ kibirli, gururlu, müstekbir;

اِسْتِنَافٌ yeniden başlama; kaldığı yerden devam etme; istinaf; **قَدَّمَ اِسْتِنَافًا** temyize gitmek HUK.;

اِسْتِنَافِيًا istinafî, temyiz [na't]; **اِسْتِنَافِي** istinaf ederek, temyiz yolu ile;

أَنْفٌ biraz önceki, yukarıdaki; **أَنْفًا** bahsi/ adı geçen; **أَنْفًا** geçmişte, daha önceleri;

مُؤْتَنَفٌ başlagıçta olan, ilk;

اِنْفَلَوْنَزَا grip;

أَنْقٌ a şık, zarif, zevkli, biçimli olmak; (ب bşe) sevinmek, (ب bş ile) eğlenmek; **أَنْقٌ** (b-i) memnun etmek; **أَنْقٌ** onu her şey memnun edebilir; **أَنْقٌ** (ب bş hakkında) çok titiz/ hassas olmak; titiz davranmak; şık/ zarif olmak;

أَنْاقَةٌ şıklık;

أَنْيَقٌ zevkli, biçimli, zarif; şık;

أَنْوَقٌ Mısır akbabası ZOO. Neophron percnopterus; **أَعَزَّ مِنْ بَيْضِ الْأَنْوَفِ** [lafzen: akbaba yumurtasından daha az rastlanır.] çok nadir, anka gibi, binde bir rastlanır;

أَنْقٌ şıklık;

مُؤْنَقٌ zarif, kibar;

مُتَّانِقٌ şık;

أَنْقَرَةٌ Ankara;

أَنْقَلِيسٌ yılanbalığı ZOO.;

أَنْوَلٌ kurşun [metal];

أَنْكْشَارِي ç. yeniçeri;

أَنْكَلْتَرَا ve **أَنْكَلْتَرَة** It.> İngiltere;

الْأَنْكَلُوسَاكْسُون Anglosaksonlar;

الْأَنْكَلِيز İngiliz;

الْأَنْكَلِيزِي İngiliz [s.ve is.];

أَنْكَلِيسٌ yılan balığı ZOO.;

الْأَنْامُ ve **الْأَنْام** [cin.is.] beşer, insanoğlu;

أَنْمُودَج numune, örnek; kalıp, model; tip, cins;

أَنْمُون anemon BOT.;

أَنْيٌ (أَنْي) olgunlaşmak, olmak, ermek; [özl. zaman] gelmek, girmek, yaklaşmak; **أَنْ لَهْ**

... yapmasının tam zamanıdır; [özellikle olumsuz ifadelerde] **أَلَمْ يَأْنِ** ... yapma-

sının zamanı, sırası değil mi?; **تَأَنَّى** telaşsız davranmak, acele davranmamak; **اِسْتَأَنَى** (فِي

... ile) oyalanmak, vakit geçirmek; beklemek;

أَنْيٌ süre, zaman; **أَنْيٌ** في آناء اللَّيْلِ **أَنْيٌ** bütün gece, gece boyu; **أَنْيٌ** اطَّرَافِ **أَنْيٌ** gece gündüz, gündüzün aydınlığında ve gecenin karanlığında;

أَنَاةٌ tedbirlilik, acele etmeme; sabır, tahammül; **أَنَاةٌ** طُولُ **أَنَاةٌ** tahammülü yüksek olma, sabırlılık; **أَنَاةٌ** طَوِيلُ **أَنَاةٌ** sabırlı, tahammülü yüksek;

أَنْيَةُ الطَّعَامِ **أَنْيَةُ** آوَانِ **أَنْيَةُ** kap, koyacak; kap kacak, yemek kapları;

تَأَنٌ acele etmeme, telaşsızlık, teenni;

مُتَّانٌ sakin, telaşsız;

أَنْيٌ [edat] nereden?; nasıl oldu da...?; bununla

ise, ...olması hariç;

(اوب) geri dönmek; (اوب, اوب, اوب) u (اوب) geri dönmek;

من ...e yakalanmak, tutulmak; من كل اوب و صوب veya كل اوب yandan;

اوب dönüş;

اوب dönüş ٩ ileri geri, aşağı yukarı; اوب تذكر ذهاب و اوب gidiş-geliş bileti;

اوب dönüş yeri; dönme; ٩

gidiş geliş;

اوب ALF.BKZ.;

اوب ve اوبرا It.> opera; opera binası;

اوبريت Fr.> operet;

اوبيس Fr.> otobüs;

اوتوجراف آت. Fr.> el yazısı, otograf;

اوتوقراطي müstebit;

اوتوماتيكي Fr.> otomatik;

اوتوموبيل Fr.> otomobil;

اوتيل آت. Fr.> otel;

اوج zirve, doruk, tepe, en yüksek nokta; ASTR.

bir gök cisminin [özl. ay için] yörüngesinin yeryüzünden en uzak noktası, MEC. [ün, şöhrette] zirve;

اوح albumin, yumurta akı;

اوح albumin;

(اود) eğmek, bükmek; (b-e) yük- lenmek, sıkıştırmak; اود a (اود) bükmek, eğ- mek; bükülmek تاود bükülerek eğilmek; ba- şını eğmek;

اودة yük, ağırlık;

اود b-nin ihtiyacını karşılamak, اود

اود ihtiyaç anında yanında bulunmak; اود birinin ihtiyacını karşılamak; birinin geçimini sağlamasına yardımcı olmak;

اوار ısı; susuzluk;

اوربا Avrupa;

اوربا Avrupa... [na't]; (ن. و) Avrupalı;

اورشليم Kudüs, Yeruselim;

اورطه اوط tabur, müfreze ESK. MIS. ASK.;

اورغواي [g] Uruguay;

اوز MIS. (b-ile) istihza, alay etmek;

اوز [cin.is.] kaz ZOO;

اس mersin BOT. Myrtus communis; ALF.BKZ.;

اوستراليا Avusturalya;

اوستريا It.> Avusturya;

اوسلو Oslo;

اوسطى bkz. اوسطى;

اوشية vaaz KIP. HRI.;

اوت آت. zarar, ziyan, hasar; salgın hastalık;

مؤوف bulaşıcı hastalıklı;

اوفرول İng.> tulum;

اوق (اوق) 1 (b-e) kötü şans getirmek, sıkıntı,

eziyet vermek; اوق (b-e) sıkıntı vermek, me-

şakkat vermek;

اوقه bkz. اوقه;

اوقات kısa zaman aralıkları; hoş vakitler;

اوقيانوس ve اوقيانوس okyanus;

اوقية آت. bir ağırlık birimi [Mis: 37.44; Halep

320; Kudüs 240; Beyrut 213.3 gr.];

اوقازيون Fr.> takas satışı;

اوكرانيا Ukrayna;

اكسجين Fr.> oksijen;

(الى) dönmek, geri gitmek (مَال, أَوَّل) u آل (اول)
 bşe); (الى bşe) dayandırılmak, isnat edilmek,
 atfedilmek; (الى...den) kaynaklanmak, türe-
 mek; (الى bşe) sebep olmak; (الى b-e) (so-
 nunda) dönmek, (b-nin) eline geçmek ۞ آل
 ... bu olay, bu iş sonunda ...e geldi,
 geldi ...e dayandı; ... آل به المضاف الى ...e so-
 nunda ...e ulaşabildi; (bşi) أول şerh etmek,
 açıklamak, yorumlamak, tevil etmek;

آل aile, hısım, akrabalar, kabile; taraftar-
 lar, yandaşlar; serap, ılgın, yalgın;

آلة cihaz; alet; techizat; araç;
 آلة الجِرْ دuyu organları; ۞ آلة الحسْ makina
 آلة حربية suikast bombası; آلة جهنمية
 harp teçhizatı; آلة حاسبة motor; آلة التحريك
 hesap makinesi; آلة الحياكة tezgah [tekstil];
 آلة الرديو radyo; آلة الديو radyo;
 آلة رافعة vinç, maçuna; pompa, tulumba;
 آلة التصوير ısıtıcı; آلة مسخنة ve التسخين
 toğraf makinesi; آلة الطباعة matbaa makinesi;
 آلة التخريج çamaşır makinesi; آلة الغسل
 şık makinesi آلة الاستقبال alıcı (radyo); آلة
 ve آلة كتابة damıtma düzeni; آلة مقطرة
 آلة اللعب القمار daktilo makinesi; آلة الكتابة
 para, jeton ile oynanılan kumar makinesi;
 آلة التنبيه müzik aleti, enstrüman; آلة موسيقية
 alarm, siren; korna;

آلي mekanik; makinalaşmış; enstrü-
 mental; organik ۞ آلات آلي motorlu saban;
 حركة آلية motorize birlikler; آلات آلية
 mekanik hareket;

آلية mekanik;

آلتي müzisyen; şarkıcı MIS.;

اول ilk; [müe. أولى] muz. -ون.

temel, ilk kısım, başlangıç; الإنسان الأول ilkel
 insan; الأوائل, الأولون başhekim; طيب أول
 [çoğ.] atalar, dedeler, ecdat; أوائل الشهر
 ilk on günü, ayın ilk günleri; لأول مرة veya
 من أوله ilk kez olarak; من أوله ya da
 من أوله إلى başlangıcından itibaren; أوائله
 أول başından sonuna, tepeden turnağa; أول
 الأول herşeyden önce, ilk olarak; الأول
 أول فالاوّل ilk fırsatta; أول ما ...dığında; iyice
 başlarda أكثر من الأول öncekinden daha fazla;

أولاً evvelen, her şeyden önce, ilk olarak;
 başlangıç olarak; ۞ أولاً بالأوّل ve
 أولاً فآخرأ tedrici olarak, tek tek; أولاً
 أولاً فآخرأ ancak ve ancak, sadece, bir defaya
 mahsus olarak;

أولي başlangıçta olan, ilk, orijinal; temel,
 esas, asıl; başlangıç; ilkel, eski ۞ مدرسة
 عدد ham maddeler; أولية ilkokul; أولية
 فأتورة أولية proform fatura; أولية asal sayı;
 أولية ۞ آت- asli, aksiyom; unsur, temel
 öge, eleman; öncelik;

أيل erkek geyik; ۞ أيل.

آيالة vilayet, il; eyalet; ۞ آت.

آيلولة HUK. tapu senedi;

مال son; netice, sonuç; çıkarım ۞ في
 الحال و المال şimdiki zamanda ve gelecekte;

تأويل آت- tevil, yorum;

أولئك, أولاء bunlar; şunlar ["ذا" ve "ذلك"]

nin çoğulu];

أولمبي Olimpik ﴿اولمبي﴾ Olimpik

Oyunları;

أولمبياد Olimpiyat;

أولو sahipler [mud.kul.];

أولو الحل kanunu uygulayanlar;

أولو الشأن idareciler, yöneticiler;

yetkili, sorumlu kişiler;

أوام susamış;

أوم ohm ELK.;

فِي أَنْ ve **فِي أَنْ** ﴿فِي أَنْ﴾ an, zaman; **الآن** şimdi;

مِنْ aynı anda gerçekleşen, mütezamin;

وَمَا بَيْنَ أَنْ وَآخِرَ arasında, bazen;

أَنَا قَاتَا yavaş yavaş, bazen, arasında;

بَازَنَ... وَأَوْنَةَ... tedrici olarak;

لِلْآنِ ve **بَازَنَ...** daha önceleri;

حَتَّى الْآنِ şimdiye kadar; **بَعْدَ الْآنِ** bundan,

بَعْدَ الْآنِ فَصَاعِدًا bundan

sonra;

أَتَذُ o vakit, o zaman;

أَنَذَا o zaman;

أَوْن sükunet, huzur;

قَبْلَ أَوَانِهِ ﴿قَبْلَ أَوَانِهِ﴾ vakit, zaman; **أَوَانِ** vakitinden evvel, erken;

فِي أَوَانِهِ vaktinde,

mevsiminde; **فِي غَيْرِ أَوَانِهِ** yanlış zamanda,

zamansız; **بَيْنَ الْآوْنَةِ** arasında; **بَعْدَ الْآوْنَةِ** bazen;

وَالْآخِرَى ve **بَعْدَ الْآخِرَى** bazen...

فَاتَ bazen..., bazen...; **وَالْآخِرَى...**

لِ (bş için ya

da **bş yapmanın**) vaktidir, vakti gelmiştir;

أَيَّوَان ALF.BKZ.;

أَنْبَاشِي onbaşı, bkz. **أَنْبَاشِي**;

تَأَوَّهَ inlemek; **أَوَّهَ** ve **أَوَّهَ** (bşe) inlemek;

iç geçirmek, ah demek;

أَوَّهَ ah!;

آهَات hayranlık ünlem-

leri ya da kendinden geçme önlemi;

تَأَوَّهَ inleme; şaşkınlık ifade etme; çığlık;

أَوَى (الي bir yere) sığınmak;

yatmak; (الي bir yere) kendini çekmek;

أَوَى (b-i) korumak, barındırmak, ağırlamak;

(الي bir yere) sığınmak; (الي bir yere) çekmek;

أَيَّوَاء barındırma;

مَأْوَى sığınak, barınak; ev, ikamet-

gah, mesken; mola/ istirahat yeri;

gece konak yeri;

بَنَاتِ أَوَى çakal;

آيَةٌ [cin.is. آي] işaret, iz; mucize; harika;

örnek, model; ayet; **الذِّكْرُ الْحَكِيمُ** Kur'an

ayetleri; (bir kitaptaki) bölüm, kısım, ifade;

آيٌ yani;

آيٌ evet; [genellikle bir yemin ifadesi kelimeyi

izler] **آيٌ وَاللَّهِ** evet, gerçekten;

آيٌ [müe. آيَة] [mud.kul.] hangi? ne? ne çeşit

...? kim olursa olsun; her hangi, ne olursa

olsun; (olumsuzlukla) hayır; **آيَمَا** ne olursa

olsun; **آيَةً كَانَتْ** ya da **آيَا كَانَتْ** kim olursa

olsun; **آيٌ كَانَتْ** kim olursa olsun; **آيٌ كَانَتْ** kim olursa olsun;

آيٌ كَانَتْ kim olursa olsun; **آيٌ كَانَتْ** kim olursa olsun;

آيٌ كَانَتْ kim olursa olsun; **آيٌ كَانَتْ** kim olursa olsun;

آيٌ كَانَتْ kim olursa olsun; **آيٌ كَانَتْ** kim olursa olsun;

آيٌ كَانَتْ kim olursa olsun; **آيٌ كَانَتْ** kim olursa olsun;

آت- bir çeşit oturma odası; **ایوان**

باء "ب" hafinin adı;
 بَابَا baba KNŞ.; rahip;
 بَابُوي ve بَابَاوي papaya ya da papalığa ait;
 بَابُويَّة papalık sistemi;
 بُوْبُو kaynak, menşe, orijin; gönül, kalp; yürek;
 gözbebeği aynı zamanda; بُوْبُو الْعَيْنِ gözbe-
 beği;
 بَابِل Babil;
 بَابِلِي [na't] Babil;
 بَابِه Kıpti takviminin ikinci ayı;
 بَابُوج. بَوَابِيج terlik KNŞ.;
 بَابُور. بَوَابِير lokomotif; buharlı gemi;

بَابُونَج sarıpatatya, öküz gözü BOT.;
 بَاتِسْتَة batist, ince ve renkli patiska;
 بَاثُولُوجِي patolojik;
 بَاثُولُوجِي patoloji;
 بَادِنْجَان ve يَدْجَان [cin.is.; tek. is. ة] ç. -
 patlıcan BOT.;
 بَار ç. - bar, basınç ölçü birimi; meyhane,
 bar;
 بَار a (بَار) kuyu kazmak;
 بَار müe. ç. آبار, بَار kuyu;
 بَوْر ç. بَوْر merkez ; yer, mevki; çukur;
 sonsuz, çok derin çukur;
 بَارَاشُوت Fr.> paraşüt;
 بَارَاغُوَاي Paraguay;
 بَارَابُونِي bkz. بَرُونِي;
 بَارَكِيه Fr.> parke, parke döşeme;
 بَارَنَامَج bkz. بَرَنَامَج;
 بَارَة ç. - آت para [madeni];
 بَارُود güherçile; barut;
 بَارُودَة ç. بَوَارِيد tüfek;
 بَارِيس Paris;
 بَارِيسِي Parisli;
 بَار ç. - بِيْزَان şahin, sungur, doğan;
 بَار ç. - بُوْز, بِيْزَان şahin, sungur, doğan;
 بَاْزَار ç. - بَاْزَارَات pazar, çarşı;
 بَاْزَلْت bazalt, siyah mermer;

بَتَّة karar verme; nihai karar, son karar; **بَتَّة** ve **بَتَّة** katiyetle, kesinlikle;
بَتِي kesin, kati, nihai;
بَتِيَّة büyük tahta fıçı; boru, tüp;
بَتَاتًا mutlaka, muhakkak, kesinlikle;
بَتَيْت hükme, karara bağlama;
بَات kesin, kati; **بَات** kati yasak;
بَتْر u (بَتْر) kesmek, koparmak (bşı, bir uzvu) kesmek; (metni) parça parça tercüme etmek;
اَبْتَر kesilmek, koparılma, alınma;
بَتْر kesilme, koparılma, ayrılma; [organ] alınma;
اَبْتَر budanmış, kırılmış, kısaltılmış, tam olmayan, eksik; evladı olmayan, dölsüz;
بَتَار kesici, keskin;
بَاتِر keskin;
مَبْتَر birbirini tutmayan, ilintisiz; parça parça, kısım kısım;
بَتْرَك cet, ata, dede;
بَتْرُول petrol;
اَبْتَع hepsi, tamamı, bütünü;
بَاتِع bütün, tüm;
بَتَك ⇒ **بَتَك** (bşı) kesmek, koparmak;
بَتَل u, i (بَتَل) (bşı) kesmek, koparmak; (bşı) bitirmek, sonuna varmak; **بَتَل** insanlardan uzaklaşıp kendini (الله) Allah'a vermek;
بَتَل iffetli/ namuslu olmak; namuslu bir yaşam sürmek; **اَبْتَل** kesilmek, kırılmak;
بَتُول bakire; **اَلْبَتُول** Bakire Meryem;
بَتُولِي bakirelikle ilgili;
بَتُولِيَّة bakirelik, bekaret;

مَبْتَل münzevi; namuslu, iffetli;
بَتُولَا huş ağacı BOT. Betula;
بَت u (بَت) (bşı halıyı, tomarı) yaymak, açmak; (bşı) dağıtmak saçmak; (bşı ideolojiyi, doktrini) yaymak, propagandasını yapmak; (bşı, bş üzerine) serpmek; (b-e veya ل b-e) (bşı, örn. sırrı) açmak; [radyo televizyon ile] yayın yapmak; **بَت** عِيُونُهُ casuslarını göndermek; **بَت** اَلْاَلْغَام mayın yerleştirmek; **اَبْت** (b-e, sırrı) açmak; **اَبْت** yayılmak; saçılmak; **بَت** yayılma, serpilme, [fikir vb.] yayılma; keder, ızdırıp, elem, acı;
بَتْر i ve **بَتْر** a (بَتْر) (deriyi) sivilceler kaplamak; **اَلْبَتْر**;
بَتْر [cin.is.] ç. sivilce;
بَتْرَة [tek.is.] ç. sivilce;
بَتْر ve **بَتْر** sivilceli;
بَتَق u, i (بَتَق) (النهر) taşması için nehrin setlerini açmak; **اَبْتَق** [su] kaynamak, yerden fışkırmak, taşmak; (عن, من, den) kaynaklanmak; **اَبْتَق** fışkıрма, taşma; kaynaklanma;
بَجَح a (بَجَح) (bşe) sevinmek, hoşlanmak, memnun olmak; **تَبَجَح** (bş ile) övünmek, gösteriş yapmak;
تَبَجَح övünme;
مَتَبَجَح övünge kişi, gösterişçi;
بَجْدَة kök, kaynak, asıl, temel; **هُوَ عَالِمٌ بِبَجْدَتِهَا** o bu konunun piridir; **هُوَ اَبْنٌ بِبَجْدَتِهَا** o tam bu işin adamıdır, bu iş için biçilmiş kaftandır;
بَجَر a (بَجَر) obur, pisboğaz olmak; (hayvanın)

iç organlarını boşaltmak KNŞ;

أَبْجَر şişman, etli;

بَجَس u, i (بَجَس) ve **بَجَس** [su için] kanal, yol

açmak; (suyun) akmasını sağlamak; **تَبَجَس**

ve **أَتَبَجَس** serbestçe akmak, taşmak;

بَجَس serbestçe akma;

بَجَع [cin.is.; tek. is. ة] pelikan ZOO.;

بَجَل ⇒ **بَجَل** hürmet etmek, saymak (b-e) saygı

göstermek; (b-e veya bşe على bşde) öncelik

tanımak; **تَبَجَل** şeref bulmak, onurlanmak;

بَجَل frengi, sifilis TIP.;

تَبَجِيل onurlandırma, şerefleendirme; say-

gı, hürmet;

مَبَجَل saygılı, muhterem; saygın;

بَجَم i (بَجَم, بَجَم) hayretler içinde kalmak, dili tutulmak;

بَجَم ahmak, aptal; sıg, basit; güruh;

بَجَن ⇒ **بَجَن** (çivi) perçinlemek;

بَج a (بَج) [ses] boğuk, kısık olmak veya kısıl-

mak; **بَجَج** ve **أَبَج** [çıgık, bağırma] (b-nin)

sesinin kısılmasına sebep olmak, sesinin

boğulmasına neden olmak;

بَجَج [ses] **بَحَاة**, **بُحُوحة**, **بَحَا**, **بُحُوح**, **بَجَج**

boğukluk, kısıklık;

أَبَج boğuk/ kısık sesli;

مَبَجُوح boğuk/ kısık sesli;

بَجَج (b-i) refah içinde yaşatmak; **تَبَجَج** refah

içinde yaşamak, müreffeh bir hayat sürmek;

eğlenmek, hoşca vakit geçirmek;

بَجُوح şen, keyifli, neşeli;

بُحُوحة orta, merkez; müreffehlik, hali

vakti yerinde olma; **فِي بَحْوَحَةٍ مِنْ ...**

sına, arasına, ...in ortasında, arasında;

مَبَجَج rahat; geniş, ferah; müreffeh, hali

vakti yerinde

بَحْت saf, arı, katışıksız; ayrıcalıklı; **بَحْتًا** sadece,

ancak;

بَحْتَر tıknaz, bodur;

بَحْتَرِي tıknaz, bodur;

بَحَث a (بَحَث) (bşi veya عن bşi) aramak; araş-

tırma yapmak; incelemek; (bşi veya عن bşi

[daha nadir olarak] **بَحَث** veya **بَحَث** soruştur-

mak; (bir konuyu veya meseleyi) müzakere

etmek, tartışmak; **بَحَث** (b-ile **بَحَث**) hakkında)

tartışmak; **تَبَحَث** tartışmak, müzakere etmek;

(b-ile **بَحَث**, **بَحَث** hakkında) konuşmak, sohbet

etmek;

بَحَث (عن b-i) **أَبْحَاث**, **بُحُوثَات**, **بُحُوث** **بَحَث**

arama, araştırma; etüt; tetkik; tahkik, teftiş;

müzakere, tartışma; bilimsel inceleme, tez;

(**بَحَث** **بَحَث**) (b-i) **بَحَث** bilimsel rapor;

بَحَث **بَحَث** araştırmacı;

بَحَاة titiz/ tecessüs sahibi araştırmacı;

مَبَحَث konu, mevzu, tema, araş-

tırma alanı veya tartışma konusu; araştırma;

tahkik, tetkik;

مَبَحَاة görüşme, toplantı, mükale-

me; müzakere, tartışma;

بَحَث **بَحَث** araştırmacı; müfettiş;

imtihan eden;

بَحَث (bşi) saçmak, dağıtmak; (bşi) israf etmek

boş yere harcamak; **تَبَحَث** = **بَحَث**

بَحْثَرَة israf, ziyan;

مُبَحْثَر müsrif;

بَحْر¹ a (بحر) [korkuyla] şaşırmak; çok susamak;

بَحْر² ⇒ **أَبَحَرَ** deniz yolculuğu yapmak; **أَبَحَرَ** ilet;

gemiye binmek; [gemi] seyretmek, yola çık-

mak; [gemi] akıntı yönünde gitmek; **تَبَحَّرَ**

(...e) dalmak; (...konusunda, alanında)

kapsamlı/engin bilgisi olmak, çok bilgili

olmak; **تَبَحَّرَ** = **اِسْتَبَحَّرَ**;

بَحْر deniz; büyük

nehir; ulu kişi; [şiir] ölçü, vezin; **فِي**

فِي ...esnasında, ...süresi içinde;

الْبَحْرُ الْأَبْيَضُ iki sene içinde; **بَحْرُ**

بَحْرُ [الْبَحْرُ الْأَبْيَضُ] Akdeniz

بَحْرُ Güney

بَحْرُ Kızıldeniz [yine

بَحْرُ Hazar Denizi [yine

بَحْرُ Akdeniz; [الكَسْبِيَّاتِي]

بَحْرُ Atlantik Okyanusu;

بَحْرُ Lut Gölü veya

بَحْرُ MIS. Nil Nehri;

بَحْرُ Bahreyn Adaları;

بَحْرَانِي Bahreyn Adaları ile ilgili;

بَحْرَانِي Bahreyn Adaları'nın sakinleri, Bahreynliler;

بَحْرِي [na't] deniz... , deniz kenarında;

denizciliğe ya da denizcilere ait; Kuzey(li);

kuzey MIS.; (بحر) denizci; **بَحْرِي**

miço MIS.; **القَوَاتُ الْبَحْرِيَّةُ** Deniz Kuvvetleri;

بَحْرِيَّة su bitkileri;

بَحْرِيَّة denizcilik, bahriye;

بَحْرَة ufak göl, havuz;

بَحَارَة [çoğ., بحار] denizci; **بَحَارَة**

uçak, gemi vb.de] mürettebat, personel;

بَحِيرَة ç. آت. بحائر göl; TUN. sebze ekili

tarla, bahçe, bostan;

بَحْرَان [hastalık] kriz, nöbet; zirve, doruk;

تَبَحَّرَ derine dalma; (bş hakkında) de-

rinleşme, kapsamlı bilgi sahibi olma;

مَتَبَحَّرَ (bşde) oldukça bilgili, (...de)

engin bilgisi olan; engin, çok geniş;

بَحَلَقَ (b-e, bşe) gözünü dikip bakmak;

بَخْ aferin! çok iyi! bravo!;

بَخ u (bş) horlamak; (bşi) fışkırtmak, kuvvetle

dışarıya atmak; (bşin üzerine, ب bş) sıçrat-

mak; (...in üzerine, sıvı bş veya ب sıvı

bş) sıkmak, püskürtmek;

بَخَاخَة hortum başı;

بَخِيخَة MIS. şiringa;

مَبَخَة hortum başı;

بَخْت şans; bir çeşit lotarya **قَلِيلُ الْبَخْتِ** şanssız,

kötü şanslı; **سُوءُ الْبَخْتِ** kötü şans, şanssızlık;

بَخِيْت şanslı;

مَبْخُوت şanslı;

بَخْتَر çalımla/ caka satarak yürümek;

بَخَر ⇒ **بَخَّرَ** (bşi) buharlaştırmak, (bşi) buharla

dezenfekte etmek; (bşi) dezenfekte etmek;

(bşi) güzel koku ile buğulamak; **تَبَخَّرَ** [su]

buharlaşmak; dumanlaşmak; güzel koku ile

kendini buğulamak;

بَخَار ç. آت. أبخرة duman; buhar;

بَخَارِي [na't] buharlı, buharla çalışan;

بُخُور مَرِيْم günlük, buhar, tütsü; **بُخُور**

siklamen, tavşan kulağı, buhuru meryem çi-
çeği zoo. Cyclamen;

أَبْخَرُ nefesi kötü kokan;

مَبْخَرَةٌ آت- buhurdan, buhurluk;

buhar ile dezenfekte eden kişi;

تَبْخِيرٌ buhar ile dezenfekte etme;

تَبْخُرٌ buharlaşma;

بَاخِرَةٌ buharlı gemi;

بَوَيْخِرَةٌ küçük, buharlı gemi;

بَخَسَ a (بَخَسَ) (bşin değerini) azaltmak, kü-
çültmek, düşürmek; (bşî) ihmal etmek;

بَخْسٌ [haddinden fazla] küçük, düşük;

çok düşük [fiyat];

بَاخِسٌ ufak, küçük; önemsiz;

بَخْشِشٌ bahşiş;

بَخَعٌ a (بَخَعٌ) [kızgınlık, üzüntü, sebebiyle]
kendini öldürmek;

بَخِلٌ a (بَخِلٌ) ve **بُخْلٌ** u (بُخْلٌ) cimri, pinti, olmak;
(b bşî, علی b-den) sakınmak, vermemek;
بَخِلَ عَلَيْهِ بِالْمَعْلُومَاتِ الْمُتَوَافِرَةِ لَدَيْهِ bildikle-
rini ona söylemedi, ondan sakındı; **تَبَاخَلَ**

(b bşî) gönülsüz/ isteksiz
vermek;

بُخْلٌ cimrilik;

بُخْلَاءٌ cimri; tamahkar;

مَبْخَلَةٌ tamahkarlık veya cimriliğin sebebi;

بُخْنٌ başörtüsü, eşarp;

بَدَّدَ u (بَدَّدَ) yaymak, saçmak; (bşî) bölmek,
taksim etmek, dağıtmak, tevzi etmek; (bşî)

çıkarmak, ayırmak; israf etmek, boş yere

harcamak; **تَبَدَّدَ** bölünmek, dağılmak; **اِسْتَبَدَّ**

bağımsız olmak, bağımsız davranmak; (ب
görüşünde, fikrinde) başına buyruk davran-
mak; (ب bşî) tekeline almak, tek başına sahip
olmak; (ب b-i) yenmek, alt etmek; (ب hisse,
duyguya) hakim olabilmek; (ب bşî) rastgele
kullanmak; (ب ...) istibdat ile, başına buyruk
bir şekilde yönetmek;

كَأَنَّ kaçış ... **اِذَا لَمْ يَكُنْ بَدٌّ مِنْ أَنْ** muhak-

kak olması gerekiyorsa; **لَا بَدٌّ** kaçınılmaz ,

muhtakak; kesinlikle, şüphesiz; ... **لَا بَدٌّ مِنْ**

kaçınılmaz, muhtakak; **لَا بَدَّ لَهُ مِنْهُ** bu-nu

yapmalı, başka çaresi yok; **مِنْ كُلِّ بَدٍّ** her

halukarda, muhtakak, ne olursa olsun;

اِبَادِيدٌ [çoğ.] darma dağınık;

تَبْدِيدٌ dağıtma, saçma; çıkarma, ayırma;

israf teme, harcama;

اِسْتِبْدَادٌ keyf/, indi davranış; istibdat;

اِسْتِبْدَايَاتٌ [çoğ.] indî, keyfî davranışlar;

اِسْتِبْدَادِيٌّ otokratik, despotça, istibdadi;

مُبَدِّدٌ dağıtım yapan; müsrif, israf eden;

مُسْتَبِدٌّ diktatör, müstebit, despot [is. ve

s]; **مُسْتَبِدٌّ بِرَأْيِهِ** başına buyruk, bildiğini yapan;

بَدَأَ a (بَدَأَ) (bşî veya ب bşî) başlamak,

birden meydana çıkmak; **بَدَأَ** (bşî, علی başka

bir şeyin önüne) almak, takdim etmek,

öncelik vermek; **بَدَأَ** (bşî ب bşî) yapmaya

başlamak, adımını atmak; **بَدَأَهُ بِالْكَلَامِ**

yaklaşıp konuşmaya başladı; **اِبْدَأَ** (bşî) ilk

kez yapmak, ortaya çıkarmak; (yeni bşî) yap-

mak; **اِبْتَدَأَ** (ب bşî) başlamak;

بَدَأَ başlangıç; **مِنْهُ الْبَدَأُ** başlangıçtan

önceden görülmemiş olay; heyecanlandıran, şiddetli, kuvvetli [öfke vb.]; yanlış; بَوَادِر [çoğ.] birden doğan duygular, istekler, düşünceler; خَيْرَ بَادِرَةٍ iyilik yapma hissi, isteği;

بِيدَر harman yeri;

بَدْرُوم ve بَدْرُون - bodrum;

بَدَعَ a (بَدَعَ) (bşî) ilk kez yapmak, türetmek, ortaya çıkarmak; (bşî) ilk yapan olmak; türetmek; (bşî) icat etmek; بَدَعَ (b-i) aykırı davranmakla, muhalif olmak ile suçlamak; أَبَدَعَ = بَدَعَ; (bşî) yaratmak; (bşde) çok iyi, usta olmak; (bşde) müthiş olmak, çok önemli bir yeri olmak; أَبَدَعَ (bşî) icat etmek, bulup çıkarmak; اسْتَبَدَعَ (bşî) yeni, görülmemiş saymak;

بَدَعَ yenilik; yaratılış; بَدَعًا وَ عَوْدًا tekrar tekrar;

بَدَعَ yenilik çıkaran kişi, yeni; görülmemiş لَا بَدَعَ şaşırarak bir şey yok; ...ması gayet tabii, normal; ...den başka bir şey; ...den ayrı, farklı;

بَدَعَة yenilik; karşıt doktrin; [çoğ.] moda, kreasyon; أَهْلُ بَدَع bidat ehli;

بَدِيع görülmemiş, benzersiz, harika, hayret veren; yaratıcı عِلْمُ الْبَدِيع mecaz sanatı;

بَدِيعَة hayret veren şey; ilk yaratılış, hilkat;

بَدِيعِي mecazi, retorik;

أَبَدَعَ daha çok hayranlık veren; daha yeni;

أَبْدَاع kreasyon, moda; benzeri olmama;

eşsizlik; yaratma kudreti; harika eser;

أَبْدَاعِي romantik EDB.;

أَبْدَاعِيَة romantizm. EDB.;

مَبْدَع yaratan, yaratıcı; yaratma kudreti, kabiliyeti olan; müstesna, tek, eşsiz [sanatçı];

مَبْدَع yenilik ortaya koyan, yenileyen müceddit; bidatçı;

بِيدُو ALF.BKZ.;

بَدَّل u (بَدَّل) (bşî ب bş ile) değiştirmek, yerine vermek/ almak; بَدَّل (bşî, bşe) dönüştürmek; (bşî, ب ya da من bş ile) değiştirmek, yerine koymak; بَادَّل (bşî, ...ile) değiştirmek, yerine koyarak değiştirmek; أَبَدَّل (bşî ب bş ile) değiştirmek; (bşî ب bş ile) telafi etmek, karşılamak; تَبَدَّل değiştirmek; karşılıklı olarak değiştirilmek; تَبَادَّل değiştirmek, (şözü, görüşleri, selamlaşmaları) karşılıklı yapmak; اسْتَبَدَّل (bşî ب bş ile) değiştirmek, alıp vermek; (bşin ب bş ile) yerini değiştirmek; بَدَل bedel, karşılık; telafi edici şey; ödeme; harçlık, tahsisat; masrafı iade; fiyat, bedel; DILB. bedel بَدَلُ الْجَرَايَةِ yemek harçlığı; بَدَلُ السَّفَرِيَّةِ yol harçlığı, harcırah; بَدَلُ التَّمْثِيلِ abone ücreti; بَدَلُ الْإِشْتِرَاكِ gider hesabı;

بَدَل [mud.kul.] ...yerine, ...e bedelen, ...e karşılık;

بَدَلًا مِنْ ...;

بَدَلَة takım elbise; kostüm;

بَدَلَة تَشْرِيفَاتِيَة resmi elbise; بَدَلَة رَسْمِيَة üniforma;

بدلية tazminat;

بدال [mud.kul.] ve ... **بدال** ما ... yapmak yerine;

بدل (عن veya bşin) alternatifi, yerini alacak, dolduracak şey; TTY. dublör; (müe. -ة) yedek **بديلة** مفرزة yedek tim ASK;

بدال bakkal; sarraf;

بدالة mecra, ark; telefon hattı; petrol hattı;

مبادل bkz. بدل;

تبدیل değiştirme;

مبادلة ç. آت - karşılıklı değiştirme, mübadele; **مبادلات تجارية** ticari ilişkiler;

إبدال (bş ile) karşılıklı değiştirme, (ب bşin) yerine koyma, geçirme; ibdal DILB;

تبدل değişme; sıra değişme, sırası gelme; transformasyon, geçiş; evrilme, dönüşme;

تبادل karşılıklı olarak alıp verme; **تبادل السلام** selamlaşma; **تبادل الخواطر** uza duyum, telepati; **تبادل سعر الصرف** döviz kuru, kur; **تبادل الأسرى** esir takası;

استبدال [karşılıklı] değiştirme, yerine koyma;

مبدل otomatik çalışan bir düzen ile plak değiştiren teçhizat;

مبادل karşılıklı;

بدن u (بدن) ve **بدن** u (بدانة) şişmanlamak;

بدن ç. بدن, أبدان beden, vücut;

بدني vücutla ilgili, bedeni, fiziksel;

بدانة şişmanlık;

بدن ç. بدن şişman;

بدونة şişmanlık;

بادن şişman;

بده a (بده) (b-nin yanına) aniden gelmek, çıkagelmek (b-i, ب bş ile) şaşırtmak; **باده** (b-nin önüne, ب bş ile) aniden çıkmak; **ابتده** irticalen/ hazırlıksız/ o anda yapmak/ söylemek;

بداهة kendiliğinden olan, oluş; normal, tabii yol; **بداهة** ve **بالبداهة** kendi kendine, kendiliğinden;

بدیهة ani ya da beklenmedik şey; irticalen söylenen; sezgi, ilham; sezgi/ ilham yolu ile öğrenme, anlama **على البديهية** tamamen kendiliğinden; düşünmeden, ön hazırlıksız, gelişine, irticalen; **حاضر البديهية** zeki, hazır cevap; **بدیهة حاضرة** soğukkanlılık;

بدیهی ve **بدهي** sezgisel; aşikar, açık, belli; apriori, önsel [s.]; **من البديهي** apaçık, gün gibi ortada, **من البديهي أن دُعَاة الاقليمية** bölgecilik propagandası yapanların herhangi bir Arap Birliği planına muhalefet ettiği gayet açık olarak görülebilir.»;

بدیهية ç. آت aksiyom, şüphe götürmez, temel doğru; herkesce bilinen hakikat, doğruluğu kabul edilmiş önerme;

بدائه temel, tartışılmaz doğrular;

بدو u (بدو) (b-e) görünmek, belirtmek; iyi, doğru, makul görünmek **... يَدُوْا أَنْ ...** galiba..., görünüşe bakılırsa..., ...olacağı benzer; ...dığı, olacağı gayet açık; **بادى** açıkça göstermek, belirtmek; **بالعداوة** açık bir düşmanlık göstermek; **أبدى** (bşî)

açmak, göstermek; işaret etmek, açıklığa kavuşturmak ﴿... أَبْدَى رَأْيَهُ فِي...﴾

görüşünü bildirdi, açıkladı; أَبْدَى رَغْبَةً bir

isteğini ifade etmek; بَدَا = تَبَدَّى; çölde yaşa-

mak; بَدَا bedevi gibi davranmak;

بَدْو çöl; bedeviler;

بَدْو bedeviler; kırsal, köylü [şehirli karşıtı]; bedevi;

بَدْوِيَّة -آت bedevi [kadın, kız];

بَدَاة kapris; huysuzluk;

بَدَاة ve بَدَاة çöl hayatı; bedevilik;

بَدَاة çöl, step;

بَدَاة ifade, beyan, manifesto;

بَدَاة açık, aşikar, görünen; çölde yaşayan; بَدَاة bedeviler;

بَدَاة çöl, yarıçöl, step; köylüler; (بَدَاة) bedeviler;

بَدَاة = بَدَاة;

بَدَاة (بَدَاة) (b-i) geçmek, yaptığından daha iyisini yapmak;

بَدَاة ve بَدَاة intizamsız, şapşal, pejmürde, kılıksız;

بَدَاة intizamsızlık, şapşallık, pejmürdelik;

بَدَاة (بَدَاة) (b-e) sövmek, küfür etmek;

(بَدَاة) (b-e) dil uzatmak; بَدَاة ve بَدَاة müstehcen, açık saçık, edebe aykırı olmak;

بَدَاة tiksindirici, iğrenç, mide bulandırıcı, müstehcen, açık saçık, ayıp;

بَدَاة ve بَدَاة müstehcenlik; iğrenme, tikslenme;

بَذَخ (بَذَخ) ve بَذَخ (بَذَاخَة) kibirli, gururlu olmak;

بَذَخ lüks, tantana, debdebe; gurur, büyülenme;

بَذَخ بَوَاحٍ yüksek; kibirli, gururlu;

بَذَر (بَذَر) (b-ş) (b-ş) tohumu) ekmek, saçmak; MEC. yaymak; (b-ş) israf etmek, gerekenden fazla harcamak;

بَذَر çekirdek, tohum; fide;

بَذَر [çoğ.] meyva çekirdekleri [şeftali, elma, armut benzeri];

بَذَر [tek.is.] çekirdek, tohum tanesi; meyva çekirdeği; öz, nüve; temel taş [hükümetin vb.nin MEC.];

بَذَر ekin vakti;

بَذَر israf etme, saçıp savurma;

بَذَر müsrif;

بَذَر ALF.BKZ.;

بَذَل (بَذَل) (b-ş) bol vermek/ harcamak;

(b-ş) ifade etmek, kurban etmek; (b-ş) sarfetmek; (b-ş) ihsan etmek, bahşetmek, karşılıksız vermek; ﴿بَذَلَ جُودَهُ﴾ gayret sarfetmek,

﴿بَذَلَ كُلُّهُ﴾; ﴿بَذَلَ مَجْهُودًا﴾ özen göstermek;

﴿بَذَلَ﴾ bütün gücüyle yardım etmek;

﴿بَذَلَ﴾ gayret sarfetmek, çaba harcamak;

﴿بَذَلَ الطَّاعَةَ ل...﴾ b-e itaat etmek, boyun eğmek;

﴿بَذَلَ كُلُّهُ غَالٍ﴾ ve ﴿بَذَلَ كُلُّهُ غَالٍ﴾ eğmek;

﴿بَذَلَ نَفْسَهُ دُونَ فُلَانٍ﴾ yolunda herşeyini vermek;

﴿بَذَلَ نَفْسَهُ دُونَ فُلَانٍ﴾ (عَنْ فُلَانٍ) kendini biri için feda etmek;

﴿بَذَلَ وَسْعَهُ﴾ yapabileceğinin en iyisini yapmak; بَذَلَ çok

fazla vermek, cömert olmak; [kadın] kendini satmak; bayağı/ adi/ sıradan olmak; **اَبْذَلَ** (bşî) [gereksiz yerlerde kullanarak] eskitmek, olur olmaza kullanmak, sokak arabası gibi her şeye kullanmak; bayağı davranışlarda bulunmak; (bşî) kötüye kullanmak; **اَبْذَلَ نَفْسَهُ** kendini alçaltmak, rezil etmek, küçük düşürmek;

بَذَلَ verme, harcama; feda etme, feragat; masraf, harcama; bahşetme;

بَذْلَةٌ takım elbise;

مَبْذَلٌ [çoğ.] günlük elbiseler; **مَبْذَلٌ** ç. **مَبْذَلٌ** terlik; **مَبْذَلٌ** [çoğ.] günlük yaşamında; **فُلَانٌ فِي مَبْذَلِهِ** ...günlük yaşamında;

اَبْذَالٌ bayağılık, basmakalıp, klişeleşmiş, sıradan olma; aşağılık/ düşük olma;

بَاذِلٌ müsrif;

مَبْذَلٌ adi, bayağı, sıradan;

مَبْذَلٌ basma kalıp, klişe, bildik, sıradan; hergünki [s.]; **كَلَامٌ مَبْذَلٌ** basma kalıp, sıradan, klişeleşmiş sözler; **اَسْلُوبٌ مَبْذَلٌ** orijinalliği bulunmayan, sıradan üslup; **نُكْتَةٌ مَبْذَلَةٌ** müstehcen/ edebe aykırı espri;

بَرٌّ (بر) a, i (بر) hürmetkar/ saygılı/ sadık/ bağlı olmak, görevini bilmek; (b-e karşı veya b-e karşı) kibar/ nazik davranmak; (b-e) lütfekar, davranmak; (b-e özl. Allah'a) itaat etmek, boyun eğmek; (b-e veya ebeveyne) hürmetkar, saygılı davranmak; [yemin, ant] geçerli olmak; (ب سَوْبَهُ) (b-nin, bşin) suçsuzluğunu ispat etmek, temize çıkarmak, haklı

çıkarmak; (b-i, bşden) temize çıkarmak, beraat etmesini sağlamak; **لَا يُبْرَأُ** haklı görülemez, kabul edilemez; ... **بِرٌّ وَجْهَهُ** ...ile, ...yaparak kendini temize çıkarmak;

اَبْرَأَ (sözü, yemini) tutmak, gereğini yapmak; **تَبَرَّرَ** kendini temize çıkarmak, beraat etmek;

بِرٌّ hürmet, saygı; doğruluk, dürüstlük, dindarlık, züht; kibarlık, nezaket; sadaka; **بَرٌّ** ve **بَارٌّ** (bşe) bağlı, sadık, hürmetkar; doğru dürüst; dindar; nazik, kibar;

مَبْرَأَةٌ ç. **مَبْرَأَةٌ** hayır, iyilik; hayır kurumu;

تَبَرُّرٌ temize çıkma; beraat;

بَارٌّ hürmetkar, sadık, bağlı;

مَبْرُورٌ Allah katında makbul; mübarek; merhum;

لَا مَبْرَرَةَ لَهُ affedilemez, bağışlanmaz; **مَبْرُورٌ** ç. **مَبْرُورٌ** beraat; özür - آت - beraat; özür

بَرٌّ ["deniz" karşıtı] toprak, kara; **بَرٌّ** dışarı, dışarı, dış **بَرٌّ وَبَحْرًا** karada ve denizde;

بَرِّي [na't] kara..., kara ile ilgili; yaban [hayvan ve bitki]; **سَيَّارَةٌ بَرِّيَّةٌ بَحْرِيَّةٌ** amfibi, yüzer gezer araç;

بَرٌّ step, çöl; bkz. **بَرٌّ** ç. **بَرِّيَّةٌ**

بَرَّانِي dış, harici [na't]; yabancı, ecnebi;

بَرٌّ buğday;

بَرَّاءٌ a (برء) [Allah] (bşî) yaratmak;

بَرٌّ yaratış;

بَرٌّ ç. **بَرٌّ** yaratış, yaratma; mahluk, yaratık; bkz. **بَرٌّ** 2;

الْبَارِي Yaraticı, Halik [Allah];

بَرَاءٌ ² (بَرَاءَةٌ) a (بَرَاءَةٌ) (من bşden suç, ayıp, kusur, kabahatten) uzak olmak, arınmak, temizlenmek; (من hastalıktan) kurtulmak, iyileşmek; **بَرَأَ** (b-i) (من bşden suç, ayıp, gūnahtan) temizlemek, kurtarmak, arıtmak; **بَرَأَ سَاحَةً** **بَرَأَ** kişiyi temize çıkarmak; **أَبْرَأَ** (b-i) suçsuz/temize çıkarmak; (b-i) iyileştirmeye, tedavi etmeye çalışmak; **أَبْرَأَ ذِمَّتَهُ** b-i veya kendini bir suçtan arındırmak; **تَبْرَأَ** (من bir zandan, suçlamadan) temizlenmek; (من sorumluluk, mesuliyetten) kurtulmak; masum, suçsuz olduğunu beyan etmek; beraat etmek; **اسْتَبْرَأَ** (b-i) tedavi etmek, sağlığına kavuşturmak; kendini (من bşden) kurtarmak, (من ...den) uzak olduğunu ifade etmek;

بَرَاءٌ ve **بُرُوءَةٌ** nekahet, iyileşme;

بَرَاءٌ (من bşden) muaf, ayrı tutulan; suçsuz, masum; riyasız samimi; sağlıklı, sıhhatli, esen;

ذِمَّتُهُ **بَرَاءٌ** (من bşden) muaf, ayrı tutulan; ...da suçsuz, masum;

بَرَاءَةٌ muaf, özgür olma; ret, tekzip inkar; masumluk, suçsuzluk; dürüstlük; (آت. ڇ) **بَرَاءَةٌ** izin, ruhsat; lisans, diploma, patent; **بَرَاءَةُ** bir devletin diğer bir devletin konsolosunu tanıdığını gösterir belge; **بَرَاءَةُ الثَّقَةِ** TUN. kimlik kartı/ vekaletname/ itimatname gibi evrak DIPL.; **عَلَى الْبَرَاءَةِ** zararsız; suçsuz, masum; **تَبْرَأَةٌ** özgür, muaf tutma; berat ettirme,

suçsuz olduğunu gösteren;

مُبَارَاةٌ mubaraat ISL.HUK.;

اسْتَبْرَاءٌ Aşayı Rabbani ayini KIP. MIS.;

بَرَاوَاي [g] Paraguay;

الْبَرَاذِيل Brezilya;

بَرَايسِيرِي Fr.> meyhane, bar;

بَرَاغ Prag;

بَرَاڤُو [v] bravo, aferin!

بَرَاهِمَا Brahma;

بَرَابِي eski Mısır'da tapınak MIS.; labirent;

بَرَايَخ ڇ. **بَرَايَخ** kanal, mecra;

بَرَبَر anlaşılmaz, gürültülü sesler çıkarmak; [örn. topluluk] anlaşılmaz seslerle konuşmak;

الْبَرَبَر Berberiler;

بَرَبَرِي [na't] Berber, barbar, medeni olmayan; (ڇ. **بَرَابَرَةٌ**) Berberi kişi; barbar kişi [is.];

بَرَبَرِيَّةٌ barbarlık, zalimlik;

مَتَبَرَبَر barbar, medeni olmayan;

بَرَبِيس ALF.BKZ.;

بَرَبِيش SUR. boru, tüp kısmı [nargilenin, lavmanın];

بَرَبِط etrafa su sıçratarak suya dalmak;

بَرَبُونِي ve **بَرَبُون** tekir balığı zoo. Mugil surmulletus;

بَرَبِي bkz. **بَرَبِي**;

بَرَبَتَال Portekiz;

بَرَبَتَالِي [na't] Portekiz...; Portekizli ;

بَرَبَتَال ve **بَرَبَتَالَان** portakal;

بَرَبَتَالِي [na't] portakal...i; portakal renkli;

بَرَبَتَان ڇ. **بَرَبَتَان** pençe;

- ¹ **برج** ⇒ **بَرْج** [kadın] cazibesini, çekiciliğini göstermek; [kadın] süslenmek, kendini güzelleştirmek;
- ² **برج** **أَبْرَاج**, **بُرُوج**, **بُرُوج** kule; kale, hisar; burç ASTR. **بَرْجُ الْمِيَاهِ** güvercinlik; **بَرْجُ الْحَمَامِ** su deposu;
- ³ **بَرْجَة** **بَوَارِج** zırhlı harp gemisi; mavna, salapura;
- لَعْبُ الْبَرْجَاسِ** cirit, at üstünde oynanan mızrak oyunu;
- الْبَرْجِيسِ** Jüpiter ASTR.;
- بَرْجَل** **بَرَّاجِل** pergel;
- بَرْجَمَة** **بَرَّاجِم** boğum [parmakta];
- بَرْح** **ا** (**بَرَّاح**) (*bir yerden veya من bir yerden, الى bir yere*) [bırakıp] gitmek; [olumsuzluk edatı ile birlikte kullanıldığında] devam etmek, sürmek, hâlâ ...olmak, yapmak; **مَا** **ا** **بَرْحَ غَنِيًا** o hâlâ ...dadır.; **بَرْحَ غَنِيًا** o hâlâ zengin; **بَرْحَ الْخَفَاءِ** bilinmek, aşikar olmak; **بَرْحَ** (**ب** *b-i*) **غَدَا** gelip gitmek; **بَرْحَ** rahatsız etmek, taciz etmek; **بَرْحَ** (*bir yerden, الى bir yere*) gitmek;
- بَرْح** gidiş, ayrılış; durma, kesilme; ara; geniş, boş arazi; **بَرْحًا** açıkça, aşikar olarak;
- بَرْحِ** sıkıntılar, eziyetler, elemeler;
- بَرْحَة** ayrılış, gidiş;
- بَرْح** uğursuz, meşum; [**سَانِح** karşıtı];
- الْبَرْح** dün;
- أَوَّلُ الْبَرْحَة** dün gece; **الْبَرْحَة** evvelki gün;
- مَبْرَح** şiddetli, elim [özl. ağrı]; incinmiş;

مَبْرَح kırılgan;

- ¹ **بَرْد** **ا** (**بَرْد**) soğumak, soğuk hale geçmek; serinletmek; sakinleştirmek, yatıştırmak; üşümek MEC.; (**بَرْد**) dondurmak; (**اِشْرَاق**) dindirmek, yatıştırmak, teskin etmek; **بَرْد** **ا** (**بَرْد**) soğumak; **بَرْد** (**بَرْد**) soğutmak; (**بَرْد**) buzdolabında dondurmak; (**اِشْرَاق**) dindirmek, yatıştırmak; **بَرْد** yatışmak, sakinleşmek; **اِشْرَاق** soğumak;
- بَرْد** soğukluk, soğuk olma hali; soğutma; (**اِشْرَاق**, **اِشْرَاق**) dindirme; nezle TIP.;
- بَرْد** dolu;
- بَرْدَة** [tek. is.] dolu tanesi;
- بَرْد** TIP. göz damlası;
- بَرْد** soğukluk, serinlik; [duygusal] soğukluk, cansızlık;
- بَرْدَة** soğukluk, serinlik; duygusal soğukluk; **بَرْدَة الدَّم** soğukkanlılık;
- بَرْدَة** TIP. sıtma, malarya;
- بَرْدَاء** sıtma, malarya;
- بَرْدَاء** buzdolabı, dondurucu, soğutucu; soğuk hava deposu;
- بَرْد** soğutma; soğuk hava deposu; (**اِشْرَاق**, **اِشْرَاق**) yatıştırma, dindirme; **بَرْد** **اِشْرَاق** soğuk hava deposu, buzdolabı; **بَرْد** **اِشْرَاق** soğuk hava deposu/ bölümü;
- بَرْد** soğuk; serin; zayıf; aptalca, saçma; ahmak, kalın kafalı; **بَرْد** **اِشْرَاق** soğuk savaş; **بَرْد** **اِشْرَاق** kolay elde edilen av; **بَرْد** **اِشْرَاق** rahat yaşam; **بَرْد** **اِشْرَاق** hafif tütün;
- بَرْد** soğutucu; **مَبْرَدَات** [soğuk] yiyecek,

- içecek şeyler;
 مبرّد soğutulmuş;
 2 برد u (برد) (metal parçası vb.i) eğelemek, törpülemek;
 برادة boruculuk (براد in mesleği);
 برادة eğe talaşı, metal talaşı;
 مبرّد eğe, törpü;
 3 برد giysi, elbise;
 بردة Rasulullah'ın (sav) cübbesi;
 بردية perde;
 4 برد ⇒ ابرد (bşi mektubu) posta ile göndermek;
 البريد الجوي hava yolu postası;
 البريد posta ile ilgili; haberci, kurye, ulak;
 postacı;
 5 بارود ALF.BKZ.;
 بردي papirüs BOT. Cyperus papyrus;
 بردي - ات papirüs;
 برداق testi;
 لعب البردج briç oyunu;
 بردخ (bşi) cilalamak, parlatmak;
 برذعة = برذعة;
 بردقوش ya da مردقوش mercanköşk, güveyotu
 BOT. Marjorana hortensis;
 بردورة kaldırım taşı;
 برذعة [deve, eşek için] semer;
 برادعي semerci;
 بردون beygir;
 1 برز u (برز, بروز) ortaya çıkmak, görünmek;
 çıkıntı yapmak; meşhur olmak, göze batmak
 MEC.; (b-i) geçmek, (b-den) üstün olmak;
 برز (bşi) alenen göstermek, dikkati (bşin

- üzerine) çekmek; (b-i, bşde) geçmek;
 بارز (bşde) temayüz etmek, sivrilmek;
 (b-ile) mübareze, düello etmek; (b-ile) müsabakada bulunmak; ابرز göstermek, beyan/ibraz etmek; (kitap vb.i) yayınlamak, basmak; (kimlik kartı vb.) göstermek; تبرز büyüğünü yapmak, büyük aptest bozmak; تبارز çekişmek, rekabet etmek;
 بروز çıkıntı, sundurma, fırlak yer;
 براز dışkı, pislik; müsabaka, karşılaşma, maç SPO.; düello; eskrim;
 بريزة (بريزة MIS.) on kuruşluk demir para, metelik;
 ابرز daha fazla dikkat çeken; daha tanınmış;
 مبارزة müsabaka, karşılaşma, maç; düello, mübareze; eskrim;
 ابراز ibraz, beyan etme; gösterme [kimlik kartı vb.]; ibraz HUK.;
 بارز çıkıntılı, fırlak; süslü, kabartmalı; meşhur;
 مبرز (b-e) üstün gelen; galip, muzaffer;
 مبارز yarışmacı; savaşçı, kavgacı kişi; eskrimci;
 2 بریز Fr. > priz, elektrik prizi SUR.;
 بريزة priz MIS.;
 3 ابريز ALF.BKZ.;
 4 برزان borazan, trampet;
 برزخ berzah, aralık, fasıla, mani, mania; kıstak;

برزوق yaya kaldırımı;

برسام zatülcenp;

ابريسم ALF.BKZ;

برسيم yonca BOT. Trifolium;

برش¹ leke, benek;

برش benekli, çilli;

ابرشية² ALF.BKZ;

برشت rafadan yumurta KNŞ;

برشلونة Barselona;

برشم (bşe) dik dik bakmak, gözünü dikmek;

(bşi) perçinlemek;

برشمة perçinleme;

برشان ve **برشام** [tek.is. ة] آت - ince

bisküvi; Okunmuş Ekmek HRI;

برشامة perçin;

برشامجي perçinci;

برشمجية perçincilik;

برص a (برص) abraş, derisi lekeli olmak;

برص bir cins kertenkele ZOO. Tarentola

mauritanica;

برص abraşlık, deride leke bulunması;

برص abraş; abraşlık ile ilgili; **سام** ¶

برص = **ابرص**;

برصة² borsa;

برص u (بروض) [bitki] sürmek, filiz vermek;

برطوز البحرية: baş kasarası DNZ;

برطع dört nala gitmek, seğırtmek;

برطل (برطلة) (b-e) rüşvet teklif etmek, vermek;

برطل rüşvet almak;

برطيل rüşvet; **براطيل** ¶

برطم¹ çalgınca bağırıp çağırmak, hezeyanda

bulunmak, mantıksız konuşmak;

برطوم fil hortumu;

برطمان² آت - (petrol vb. için) uzun toprak ya

da cam boru SUR., MIS;

برع a (بروع) (b-e) galip/ üstün gelmek; [yine

برع u (براعة) (b-e) kabiliyetli/ becerikli,

mahir/ hünerli olmak; **تبرع** bağışlamak,

teberrü etmek (ب bşi), yardım amacıyla

vermek; (ب bşe) gönüllü olmak, (ب bş için)

istekli olmak, (ب bşi) yapmayı istemek,

yapmaya hazırlanmak, (ب bşe) hazır olmak;

براعة kabiliyet, yetenek; beceri, maharet,

hüner; kapasite;

بروعة üstün kabiliyet;

تبرع teberrüler, bağışlar, bağış

olarak verme, teberrü;

بارع kabiliyetli, yetenekli; usta, mahir;

çok parlak, muhteşem [eser];

برعم tomurcuklanmak, sürmek;

برعم ve **برعوم** tomurcuk,

filiz; çiçek;

برغوث [çoğ.] küçük pire ZOO.; **برغوث**

gümüş paralar SUR.; **برغوث البحر** ¶

karides, deniz tekesi ZOO.;

برغش [cin.is.; tek. is. ة] titrersinek, sivrisinek

bulutu;

برغل bulgur;

برغي T.> vida, burgu;

برقان paravan;

بروقه ALF.BKZ;

برقت ¶ (برق) parlamak, ışıldamak; **برق**

شَمْسُ الشَّمْسِ şimşek çakmak; بَرْق = اَبْرَق [bulut]

şimşek parıltılarını yaymak; parlamak; [yüz]

parlamak, aydınlık olmak; (الى bir yere)

telegraf çekmek;

بَرْق şimşek, yıldırım; [şimşek]

parlama, çakma; telegraf بَرْق خُلْب [lafzen:

ardından yağmur gelmeyen şimşek] bir çok

sözler, prensipler dile getirip bunlara bağlı

kalmadan yaşayan kişi için kullanılır, ≈ kuru

gürültü;

بَرْقِي [na't] telegraf..., telegraf ile ilgili;

بَرْقِي telegraf ile gönderilen haber,

telegraf;

ذُو بَرِيقٍ || بَرِيقٌ parıltı, ışıltı; بَرِيقٌ

metalik [parıltılı]; اَمَلٌ umut

parıltısı;

بُرَاق Burak;

بُرَاق parlak, parlayan, pırıltı;

بُرَاق فِي الصُّبْحِ || parıltı, ışıltı; sabah

aydınlığında, güneşin ilk ışınlarıyla;

بَارِقٌ umut pırıltısı; بَارِقٌ

بارقة بَارِقٌ parıldayan, pırıltılı;

بُرَاق teleks; بُرَاق

بُرَاق ALF.BKZ.;

بُرَاق ALF.BKZ.;

بُرَاق (بُرَقْشَة) (bşî) rengarenk, alaca yapmak;

süslemek; tezyin etmek, (bşî, sözü) güzelleş-

tirmek, süslemek; بُرَقْشَة süslenmek; renga-

renk olmak;

بُرَقْشَة ispinoz kuşu;

بُرَقْشَة alaca, rengarenk olma;

بُرَقْشَة alaca, rengarenk;

بُرَقْشَة peçe ile örtmek, üstünü örtmek, (bşî, b-i)

kumaş, perde ile örtmek; بُرَقْشَة peçe ile

örtünmek, peçe takmak;

بُرَقْشَة peçe;

بُرَقْشَة [cin.is.; tek.is ۴] erik;

بُرَك ve بُرَك (بُرُوك) dizi üzerine çökmek;

بُرَك (deveyi) ihdirmek, dizleri üzerine çök-

türmek; بُرَك (bşî için b-e) veya (bşî için b-e)

hayır dua etmek; بَارَك (b-e veya b-e, veya

bşî) tasdik, tasvip

etmek; بُرَك inayet edilmek; kutsanmak; (b

bşî ile) teberrük etmek, (bşîden) bereket

beklemek; (bşîden) hoşlanmak, zevk al-

mak; بُرَك hayır duasını istemek; (b-nin)

övlmek; kutsanmak; ...i Allah (cc) ...i

mübarek kılsın, etsin; بُرَك (bşî) be-

reketli olmasını beklemek, ummak;

بُرَك küçük göl, havuz; su birikin-

tisi; بُرَك yüzme havuzu;

بُرَك bereket, rahmet; takdis قَلَة

berекetsizlik, kısmetsizlik;

بُرَك daha bereketli; daha hayırlı;

بُرَك tebrik, iyi dilek; bereket;

takdis, kutsama;

مُبَارَك mübarek, bereketli; kutlu, uğurlu;

بُرَاق kışla FAS.;

بُرَاق pergel;

بُرَاق volkan;

بُرَاق volkanik;

بُرَاق parlamento;

برلماني parlamento ile ilgili;

برلمانية

برلتي It.> elmas;

برلين Berlin;

¹برم a (برم) (ب bşden) bıkmak, usanmak, (ب bşe) doymak, artık istememek; تبرم (ب bşden) sıkılmak, bıkmak, usanmak; (ب veya bşden) bıkmak, usanmak; hoşnut olmamak, memnun olmamak, aradığını bulamamak; kederlenmek, esef etmek;

برم (ب...den) bıkmış, usanmış; memnun olmayan, sıkıntılı;

تبرم bıkkınlık, sıkılmışlık; memnuniyetsizlik, hoşnutsuzluk; rahatsızlık, huzursuzluk;

متبرم üzgün, canı sıkkın;

²برم u (برم) (lifi) bükmek, eğirmek; (bşe) yuvarlak, uzun şekil vermek; (kolları) sıvamak; (bşî) kurmak; أبرم (lifi) bükmek, eğmek; (bşî) kurmak, tesis etmek; anlaşmayı, sözleşmeyi bitirmek; (yargıyı, hükmü) teyit etmek, kesinleştirmek; (faturayı, hesabı, anlaşmayı) onaylamak; انبرم kurulmak, tesis edilmek; bükülmek, sarılmak;

برامة آت- matkap; tirbuşon;

بريم ip, sicim; kordon;

بريمة آت- matkap, burgu, delgi, tirbuşon;

بريمة spiril, burgu biçimindeki mikrop TİP;

ابرام tesis, kurma; teyid; son (anlaşma için); onaylamak; محكمة النقض و الإبرام

مَحْكَمَةُ النُّقْضِ وَ الْإِبْرَامِ

temyiz mahkemesi MİS.; إبرام المعاهدة antlaşma imzalama;

مبروم سلك مبروم: kablo, tel;

مبرم sağlam, metin; geri alınamaz, feshedilemez; onaylı; قضاء مبرم kaçınılmaz sonuç; بصورة مبرمة değiştirilemez, geri alınmayacak şekilde;

³برمة 3 برم ve برام toprak kap/ kavanoz;

برما Burma;

برمائية دبابة برمائية amfibi; [بري + مائي] برمائي amfibi tank ASK;

برمائية amfibi uçak;

برمانت İng.> permanent, bozulmayan ondüle;

برمق برمق parmaklık demiri, çubuğu; tekerlek parmağı;

برمهات Kıpti takviminin yedinci ayı;

برمودة Kıpti takviminin sekizinci ayı;

برميل برميل varil; küçük fıçı; büyük fıçı;

برنية براني toprak, kil kap;

برنامج برنامج program, plan, şedül; liste, indeks; müfredat programı, öğretim programı; [radyo, tv] program برنامج الانماء kalkınma programı; برنامج التقشف kemer sıkma politikası;

¹برنس برانس bornoz; papazların başlıklı giysisi; برنس الحمام bornoz;

برنوس bornoz;

برانسي برانسي bornozcu [imalatçı veya satıcı];

²برنس prens;

برنسية prenses;

برنط ⇒ بَرَنْطَ şapka giymek;
 بَرَنْطَة şapka; abajur; آت. Ç. بَرَنْطَة
 برهه müddet, süre; kısa zaman, an; dakika, lahza; برهه an; بعد برهتين || iki dakika sonra, biraz sonra;
 برهم [SUR.] = مَرَهْم;
 براهمه Brahman; Ç. برهمن
 براهمية Brahmanizm;
 برهن (bşî) ispat etmek, kanıtlamak, (على veya عن) göstermek;
 برهان delil, kanıt, burhan; Ç. برهان
 برهنة ispat etme, kanıtlama;
 بروة artık, kırıntı;
 البروتستانت Protestanlar; Ç. پروتستانت
 بروتستانتى Protestan [na't]; (ون. Ç.) Protes-
 tan
 البروتستانتية Protestanizm;
 سَحَبَ عَلَيْهِ || It. > [faturada] protesto; بروستو
 مَصَارِيف çek vb.i protesto etmek; Ç. بروستو
 عمل البروتستو protesto giderleri;
 برتوبلازم protoplazma;
 بروتوكول protokol;
 پروتون proton;
 برجرام [g] program;
 بروجي T. > trampetçi; Ç. بروجي
 بروز çerçevelemek;
 براويز çerçeve, pervaz; Ç. براويز
 بروسيا It. > Prusya;
 بروسي Prusyalı;
 بروفة [v] prova, deneme, test; piyes
 ve musiki provası; deneme, prova baskı;

برونز Fr. > bronz;
 العصر البرونزي || [na't] bronz برونزي
 Bronz Çağı;
 برى (bşî) budamak kesip düzeltmek; (بري) i
 (kurşun kalemi) açmak; (bşî) kazıyarak sil-
 mek; (b-i) gevşetmek, moralini bozmak,
 cesaretini kırmak; (b-nin) takatini kesmek;
 تبارى (b-ile) yarışmak, rekabet etmek; بارى
 yarışmak, rekabet etmek; karşılaşmak,
 (müسابakada) birbirini yoklamak; انبرى bu-
 danmak, kesilerek şekil verilmek, sivril-
 tilmek; (ل b-e) karşı koymak, direnmek; (ل
 bşî) ele almak, uğraşmak; (من...den) ayrıl-
 mak; [kızgınlık veya heyecandan dolayı] pat-
 lamak;
 برىا toz, toprak;
 برائة kalemtraş; ve برائة القلم
 مبراة çakı;
 مباراة karşılaşma, maç; rekabet; Ç. مباراة
 [lafzen: yayı ustasına : بار
 ver!] işi ehline ver!;
 متبارى taraf, rakip; rekabetçi;
 برية bkz. برا ve بر²;
 بريطانيا العظمى Büyük Britan-
 ya; Ç. بريطانيا
 بریطاني Britanyalı; Britanya'ya mahsus;
 بز (b-den, bşî) zorla almak, gasbetmek; (بزن)
 (b-i) yenmek; ابتز (parayı b-den) zorla
 almak, gasbetmek; (b-i) soymak;
 ابتزاز hırsızlık; soygun;
 بز² u tomurcuklanmak, filizlenmek;

بَزْ [kadın için] meme ucu, meme, emcik;
بَزْ keten, mensucat, kumaş;
بَزَّة elbise; üniforma; **بَزَّة رَسْمِيَّة** resmi elbise, üniforma;
بَزَّاز kumaş tüccarı;
بَزَّازَة kumaş ticareti;
بَزَّرَ i (بَزْر) tohum ekmek;
بَزْر [çoğ.] **أَبَازِير** ve **أَبْزَار** baharat, bahar;
بَزْرَة [tek.is.] tohum; meyve çekirdeği;
بَزَّار tohumcu;
بَزِيرَة آت spor BOT.;
بَزَغَ u (بَزْغ) yarıp çıkmak, dışarı çıkmak; [güneş] yükselmek; [gün] ışımak, doğmak;
بَزُوع [güneş] görünme; yükselme;
بَزَقَ u (بَزَق) tükürmek;
بَزَاق tükürük; salya;
بَزَاقَة salyangoz, sümüklü böcek ZOO.; kobra yılanı ZOO.;
مَبَزَقَ **بَزَقَ** tükürük hokkası;
بَزَلَ u (بَزَلَ) (bşı) ortasından yarmak; (bşı) delmek, delip geçmek; (bşı, varili, fıçıyı) delmek, delerek veya tıpayı açarak sıvıyı akıtmak; (sıvıyı) temizlemek; süzmek;
بَزَل [iğne deliği gibi] delik TIP.;
بَزَال fıçı deliği;
مَبَزَال **بَزَال** fıçı musluğu, tapası; musluk;
بَزَلَة ve **بَزْلَاء** It.> bezelye;
أَبْزِيم **بَزِيم** toka, kopça;

بِزْمُوت bizmut;
بِزَنْطِي [na't] Bizansa ait, Bizans...;
بَاز **بَوَاز**, **بُزَاة** şahin, sungur;
بَسَ ve **بَسَّة** **بَسَّاس** kedi;
بَسَّأَ a (بَسَّء) (b-e) dostça davranmak; (b-b-ile) samimi, senli benli olmak;
بَسَّاس ve **بَسْبَاسَة** MIS. FAS. rezene, raziyne BOT. Foeniculum Vulgare;
بَسْتِيَلِيَّة Fr.> TIP. pastil;
بَسْتَان **بَسَاتِين** bostan, bahçe;
بَسْتَانِي bostancı, bahçıvan; bahçe... [na't]; bahçecilik, bahçıvanlık ile ilgili;
بَسْتَة bahçecilik, bahçıvanlık;
بَسْتُون ve **بَسْتَن** **بَسَاتِن** piston;
بَسْتِي it.> [iskambilde] maça;
بَسْخَة Paskalya Yortusu HRI.;
بَسَرَ u (بَسُور) kaşlarını çatmak, hiddetle bakmak;
بَسَرَ u (بَسَرَ) ve **أَبَسَرَ** (bşe) önceden başlamak, sabırsız olmak, vaktinden önce yapmak;
بَسَر (tek.is ى) **بَسَار** ham hurma;
بَسُور **بَوَاسِير** basur, hemeroit;
بَسَطَ u (بَسَطَ) (bşı) yaymak, açmak, sermek; (bşı) düzlemek; (bşı) genişletmek, büyütme; (bşı) uzatmak; [dürülü, rulo halindeki] (bşı) açmak; (bşı) sunmak, arz etmek; (bşı, b-e) **أَعْلَى** veya **أَعْلَى** açıklamak izah etmek; (b-i) dövmek, kamçılamak; (b-den) hoşlanmak; **بَسَطَ ذِرَاعِيَه** kollarını/ kucağını açmak; **بَسَطَ يَدَ الْمُسَاعَدَة** birine yardım elini uzatmak; **بَسَطَ الْمَائِدَة** sofrayı kurmak; **بَسَطَ** u **بَسَطَ** samimi/ candan olmak; **بَسَطَ** bşı yay-

mak, açmak; (bşı) düzlemek; (bşı) basitleştirmek; (b-e ب bş. hakkında) açıklamada bulunmak, (b-e ب bş hakkında) samimi itirafta bulunmak; **تَبَسَّطَ** açılmak, yayılmak; (في bş hakkında) uzun uzun konuşmak; (في bir konuda) gereksiz ayrıntıya girmek; **رَاحَتٌ فِي الْحَدِيثِ** rahat/ serbest konuşmak; **انْبَسَطَ** genişlemek, büyümek, açılmak; memnun/ mutlu olmak;

بَسَطَ açılma, büyüme; açıklama, izah; hoşlanma; eğlenme; [kesirde] pay MIS.; **بَسَطَ الْيَدَ** hırs, tamah, açgözlülük;

بَسْطَةٌ büyüme; büyüklük; kabiliyet, yetenek; bolluk, bereket; (ç. -آت) açıklama, izah; (ç. بَسَاط) merdiven sahanlığı; kürsü, platform MIS.;

بَسَاط ç. -آت. halı, kilim, sergi; **بَسَاطُ الرَّحْمَةِ** kefen [lafzen: rahmet örtüsü]; **طَرَحَ (وَضَعَ) الْمَسْأَلَةَ عَلَى بَسَاطِ الْبَحْثِ** konuyu tartışmaya açmak; **عَلَى بَسَاطٍ** müzakere edilmek, tartışılmak üzere; **طَوَى الْبَسَاطَ بِمَا فِيهِ** bir işi bir kez de alıp bitirmek, bir defada tüm işi bitirmek;

بَسِطَاءٌ ç. **بَسِيطٌ** basit, kolay; karmaşık olmayan; önemsiz, ehemmiyetsiz; **الْبَسِيطُ** bir şiir vezni; **بَسِطَاءٌ** [çoğ.] sade hayat süren insanlar; **بَسِيطُ الْيَدَيْنِ** (ç. **بُسُطٌ**) cömert eliaçık;

الْبَسِيطَةُ yer, arz, dünya;

بَسَائِطٌ [çoğ.] elementler; şifalı otlar, basit ilaçlar; temel olaylar;

بَسَاطَةٌ basitlik, karmaşık olmama;

أَبَاسِيطٌ ç. **أَبْسُوطَةٌ** ispit, tekerlek jantı;

أَبْطٌ daha basit; daha geniş;

تَبْصِيطٌ basitleştirme;

أَبْسَاطٌ [is.] genişlik; büyüklük; mutluluk, neşe;

عَضَلَةٌ بَاسِطَةٌ açıcı kas, ekstensor ANAT.;

مَبْسُوطٌ açılmış, genişlemiş; yayılmış; büyük, geniş; kapsamlı, geniş, mufasssal [kitap]; neşeli, sevinçli, sıhhatli, sağlıklı; zengin, hali vakti yerinde TUN.;

مَبْسُوطٌ yayılmış, açılmış; neşeli, mutlu; düz yüzey;

بَسْطَرْمَةٌ T.> pastırma MIS.;

الْبَسْفُورُ İstanbul Boğazı, Karadeniz Boğazı;

بَسَقٌ u (بُسُوقٌ) yüksek olmak; (b-i veya علی b-i) geçmek, (b-e) üstün/ galip gelmek;

بَاسِقٌ yüksek, uzun, kule gibi;

بَاسِقٌ = مَبْسُوقٌ;

بَسَكَلِيَّتٌ Fr.> bisiklet;

بَسْكُوتٌ İt.> bisküvi;

بَسْكُوتٌ bisküvi;

كَاشَاقٌ (بَسَالَةٌ) korkusuz, cesur olmak; **كَاشَاقٌ** kaş-larını çatarak veya dik dik bakmak; **كَاشَاقٌ** kendini tehlikeye atmak;

بَسَالَةٌ cesaret;

كَاشَاقٌ ölüme meydan okuma;

كَاشَاقٌ ç. **كَاشَاقٌ** cesur, korkusuz;

كَاشَاقٌ yiğit, kahraman;

بَسَلَةٌ bezelye;

بَسَمٌ i (بَسَمٌ) gülmek, tebessüm etmek; **بَسَمٌ** ve

بَسَمٌ gülmek, tebessüm etmek;

بَسْمَةٌ ç. بَسَمَاتٌ tebessüm, gülücük;
 بَسَامٌ güler yüzlü;
 بَسِمٌ ç. مَبَاسِمٌ ağız; [sigara vb.] ağızlık;
 ابْتِسَامٌ ve ابْتِسَامَةٌ ç. آتٌ gülüş, tebessüm;
 بَسْمَلٌ besmele çekmek;
 بَسْمَلَةٌ besmele; besmele çekme;
 بَسِينَةٌ yavru kedi, kedicik;
 بَسِيكُولُوجِي psikolojik;
 بَشٌ a (بَشَاشَةٌ, بَشَّاشٌ) sevinçli/ neşeli edası/ tavrı
 olmak; gülmek; (b-e) samimi davranmak,
 (b-e) güler yüzlü davranmak;
 بَشُوشٌ بَشَاشَةٌ güler yüzlü, samimi, dos-
 tane;
 بَشَاشَةٌ tebessüm, gülüş; neşeli eda/ tavır;
 بَاشٌ güler yüzlü/ mutlu görünen; nazik;
 بَشْتٌ bir çeşit palto Bahreyn, IR.;
 بَشْتَةٌ Mısırlı köylülerin yünlü bir giyeceği
 MIS.;
 بَشْرٌ¹ i ve بَشْرٌ a (بَشْرَةٌ, بَشْرِيٌّ) (bşe) sevinmek,
 (bş sebebiyle) mutlu olmak (b-e, bşi) müj-
 delemek, muştulamak; (b-e, bşin) haberini
 getirmek; (bşi, dini, doktrini, ideolojiyi)
 yaymak, propagandasını yapmak; أَبْشَرٌ (müj-
 deye) sevinmek; ابْتَشَرٌ (bşe müjdeye)
 sevinmek; (bşi) hoş bulmak; (bşi) iyiye
 işaret kabul etmek; ابْتَشَرَ الشَّيْءُ خَيْرًا bir
 şeyi hayırlı, uğurlu saymak;
 بَشْرٌ sevinç, neşe;
 بَشْرٌ iyi havadis, müjde, muştı;
 بَشْرِيٌّ iyi haber, müjde, muştı;
 بَشْرَةٌ ç. بَشَائِرٌ iyi havadis, müjde;

müjde verme; iyi şeyler olacağını söyleme;
 İncil; بَشَائِرٌ [çoğ.kul] iyi alametler, müjde
 habercileri عِيدُ الْبَشَارَةِ HRI. Cebrail vasıta-
 sıyla Hz. Meryem'e İsa (as) ya hamile kala-
 cağının bildirilişinin kutlandığı yortu;
 بَشِيرٌ ç. بَشْرَاءٌ müjdecisi; HRI. gezici vaiz;
 تَبَشِيرٌ müjdeyi duyurma; İncilden vaaz
 verme; geçici vaizlik, misyonerlik;
 تَبَشِيرِيٌّ misyoner [na't];
 تَبَاشِيرٌ [çoğ.] iyi haber emareleri, müjde
 alametleri; tan, fecir vakti; تَبَاشِيرُ الْفَجْرِ fecir,
 tan vaktinin ilk ışınları;
 مَبْشَرٌ ç. مَبْشَرُونَ müjdecisi, iyi haberler getiren;
 gezici vaiz HRI.; vaaz veren; HRI. misyoner;
 مُتَبَشِّرٌ mutlu, neşeli;
 بَشْرٌ² u (بَشْرٌ) (bşi) kabuğunu soymak, derisini
 almak; (bşi) kazıyarak silmek; (bşi) ufak
 parçalara ayırmak, kıymak; بَاشِرٌ (bşe) dokun-
 mak, temas etmek; (b-ile) cinsel ilişkide bu-
 lunmak; kendini (bşe ya da bşe) vermek;
 (bşi ya da bşi görev, vazife, görüşmelere,
 müzakerelere, faaliyete) başlamış bulunmak,
 başlamak;
 بَشَرٌ beşer, insan [özl. ilahi varlık karşısı];
 beşeriyet insanlık, insanlık alemi;
 بَشَرِيٌّ [na't] insan; insani; deri ile ilgili,
 deri...; طَبِيبٌ بَشَرِيٌّ cildiye, deri hastalıkları
 mütehassısı, dermatolog;
 بَشْرَةٌ deri, ten; cilt; görünüş, sima;
 بَشَرِيَّةٌ insanlık, beşeriyet;
 مَبْشَرٌ ç. مَبْشَرَةٌ kazıma aleti; greyder;

مباشرة uygulama; direkt, dolaysız;

مباشرة dolaysız, direkt olarak;

مبشور şerit şeklindeki peynir;

مباشر direkt, dolaysız, doğrudan; işleten, çalıştıran; yönetici; müdür MIS.; [mahkeme-de] mübaşir SUR.; **غير مباشر** dolaylı, indirek(t); **اصابات مباشرة** tam isabet;

بشع a (بشاعة) çirkin/ sevimsiz olmak; **بشع** (bşi)

çirkinleştirmek, (bşin) şeklini/ biçimini bozmak; (bşi) vermek, kötülemek, aleyhinde söylemek; **استبشع** (bşi) çirkin saymak;

بشع çirkin; iğrenç, berbat, tiksindirici; nahoş, hoş olmayan;

بشع = بشيع;

بشاعة çirkinlik;

أبشع daha çirkin; çok iğrenç;

باشاق ALF.BKZ.;

بشقة T.> MIS. farklı;

بشك ⇒ **ابتشك** yalan söylemek;

بشاك yalancı, yalan söylemeyi adet edinmiş olan;

ابتشاك yalan, hile;

بشكور¹ maşa, fırıncı küreği;

بشكير Far.> peştemal; büyük havlu;

بشلة آت. basil;

بشم a (بشم) (bşden) iğrenmek, tiksirmek, bunalmak; **أبشم** (b-den) iğrenmek, nefret etmek;

بشم (bşden, yemekten) bıkmak, bıkmalık gelmek;

بشمار TUN. dantel;

بشماری dantel işi yapan TUN.;

بشنة MAĞR. süpürge darısı BOT. Sorghum;

بص i (بص, بصيص) parlamak, kıvılcım çıkarmak, ışıldamak; **بص** u bakmak MIS.;

بصة sönmek üzere olan ateş, köz;

بصيص parıltı, ışıltı; ışık [yine ümit ışığı]; parlak;

بصاص parlak; casus, ajan ;

بصيص (بصصة) (بذنبه) kuyruğunu sallamak; (kadına) süzerek bakmak MIS.;

بصر u, a (بصر) bakmak, görmek; (ب bşi) anlamak, idrak etmek; **بصر** (b-nin) görmesini

sağlamak; (bşi veya ب bşi) idrak etmek;

(b-i) (bşden ya da ب bşden) haberdar etmek;

(b-i bş hakkında ya da b-i, ب bş hakkında)

aydınlatmak; (b-i bş hakkında veya b-i ب bş hakkında)

bilgi sahibi yapmak, bilgi

vermek, **أبصر** (b-i, bşi) görmek; (b-e, bşe)

dikkat etmek, ihtimam göstermek; (b-e, bşe)

gözlerini dikmek; (b-i, bşi) tanımak, çıkar-

mak, hatırlamak; (ب bşi) zihninde tartmak;

ölçüp biçmek; **تبصر** (bşe) bakmak; (ب bşi

hakkında) derinlemesine düşünmek, tefek-

kür etmek; **استبصر** görebilmek; makul, man-

tıklı olmak; (في... hakkında) iyice düşünmek;

بصر görüş, görme; gözatış; vukuf,

bir şeyin iç yüzünü kavramak; basiret, feras-

set, sezgi; **فِي (ك) لَمَحٍ قَصِيرِ الْبَصَرِ** miyop;

فِي (ك) لَمَحٍ قَصِيرِ الْبَصَرِ ya da **فِي (ك) لَمَحٍ قَصِيرِ الْبَصَرِ**

عَلَى مَدَى açıp kapayınca kadar, bir anda;

لَهُ بَصَرٌ görüş alanı, menzili içinde; لَهُ بَصَرٌ

... hakkında oldukça bilgili olmak;

بَصْرِي optik, görme duyusu ile ilgili;

بَصْرِيَّات optik;

بَصَارَةٌ görme hissi, kabiliyeti; basiret;

بَصِيرٌ görebilen; (ب ...in) far-

kında, idrakinde, şuurunda olan; (ب bş hak-
kında) bilgili olan;

بَصِيرَةٌ derin görüşlü olma, basiret,

ileriye görme ۱۱ بَصِيرَةٌ bilerek, kasten;

... hakkında oldukça

bilgili olmak, bşe vakıf olmak; نَافِذُ الْبَصِيرَةِ

derin görüş sahibi, basiret sahibi, ileri görüş-

lülük; نَفَازُ الْبَصِيرَةِ ileri görüşlülük, ince anla-

yış;

أَبْصَرَ daha ince düşünen;

تَبَصَّرَ ilim, irfan, aydınlatma; bilgi;

تَبَصَّرَ idrak, ince kavrayış; derin düşünme,

tefekküir;

بَوَاصِرٌ göz;

بَصْرَةٌ Basra;

بَصَقَ u (بَصَقَ) (b-nin yüzüne) tükürmek;

بَصَقَةٌ tükürme; tükürük, balgam; salya;

بَصَاقٌ tükürük;

مَبْصَقَةٌ tükürük hokkası;

بَصَلٌ [cin.is.; tek. is. ۱۱] soğan; çiçek soğanı

۱۱ بَصَلُ الْفَارِ ada soğanı BOT. Urginea

maritima ya da Scilla verna, Maritima;

بَصْلِي soğan gibi kökü olan ya da soğan

şekilli;

بُصَيْلَةٌ soğancık ANAT.; ۱۱ بُصَيْلَةٌ

۱۱ بَصَمَ u (بَصَمَ) (bşi) damgalamak, mühürlemek;

(bş üzerinde) iz bırakmak;

بَصْمَةُ الْخَتَمِ ۱۱ بَصْمَاتٌ baskı, tab ۱۱ بَصْمَةٌ

damga, mühür; بَصْمَةُ الْأَصَابِعِ parmak izi;

بَصَوَةٌ kor; köz;

بَضٌّ nazik, yumuşak derisi olan;

بَضَعَ a (بَضَعَ) (bşi) yarmak, yarık açmak; (bşi)

parça parça kesmek, doğramak; (uzvu) kes-

mek, almak TIP.; بَضَعَ doğramak; بَاضِعٌ (kadın

ile) yatmak; أَبَضَعَ (bşi) sermayeye dahil

etmek; تَبَضَّعَ doğranmak; ticaret yapmak; alış

veriş yapmak; اسْتَبَضَّعَ ticaret yapmak;

بَضَعَ [uzuv için] alınma, kesilme;

بَضَعَ bir kaç [müennes isimlere mudaf;

müzekker isimlere ise بَضْعَةٌ mudaf olarak

ve üç ile on arası için kullanılır; klasik Arap-

çada ise müzekker ve müennes isimlerde

müşterekten بَضْعٌ şekliyle kullanılır.];

بَضْعَةٌ ۱۱ بَضْعٌ parça [et]; et;

بَضْعٌ ANAT. ferç, vulva;

بَضَاعَةٌ ۱۱ بَضَائِعُ mal, mülk, emtia, ticari

eşya; kişinin vasıfları, nitelikleri; قَطَارُ

أَخْرَجَ مَا عِنْدَهُ مِنَ الْبَضَاعَةِ yük treni; الْبَضَاعَةُ

söylemek istediği herşeyi söyledi;

مَبْضَعٌ ۱۱ مَبَاضِعُ ufak düz bıçak;

أَبْضَاعٌ emirname ISL.HUK.; [limitet] şirket-

te ortaklık;

مَبْضَعٌ ۱۱ مَبْضَعٌ -ون hissedar, ortak TİC.;

مُسْتَبْضَعٌ yönetici, idareci;

بَطٌ [cin.is.; tek. is. ۱۱] ördek;

بَطَّةٌ kırba; (۱۱ آت) ördek; بَطَّةُ السَّاقِ baldır;

بطؤ u (بطء, بطاء, بطأة) yavaş olmak, ağır hareket etmek; oyalanmak; **بطأ** (على b-nin, bşde) gecikmesine sebep olmak; **أبطأ** (bşî) geciktirmek; yavaş hareket etmek/ gitmek/ davranmak; (عن bşe örn. toplantıya) geç kalmak; (b-i عن) bekletmek; **تبطأ** yavaş, ağır davranmak; **تباطأ** sakin olmak, acele etmemek; yavaş hareket etmek, çalışmak; ağırkanlı olmak; hızını kesmek, yavaşlamak; **استبطأ** (b-i, bşî) yavaş bulmak/ saymak; (bşî) beklemek zorunda olmak; (b-i) bekletmek; **بطء** yavaşlık, ağır davranma; **بطيء** yavaşça, sakin bir şekilde, acele etmeden; **بطيء** sakin; ağırkanlı, ağırca; geç kalan; tembel, haylaz; tedrici, aşamalı; **بطيء التردد** alçak frekans ELO.; **أبطأ** daha yavaş; **إبطاء** yavaşlama, hızı düşürme; geciktirme; yavaşlık; **دون إبطاء** gecikmeksizin; **تباطؤ** yavaşlık, ağırlık; hızı düşünme; **بطارية** آت- İt.> Fr.> ELK. pil, üreteç; batarya ASK.; **بطاطا** ve **بطاطة** patates; **بطاطس** patates; **بطقة** bkz. بطق; **بطط** [ördek] vakvaklamak, vaklamak; **بطح** a (بطح) (bşî, b-i) yere sermek/ yıkmak/ atmak; **انبطح** ve **تبطح** yere serilmek, yatmak; yüzükoyun yatmak; açılmak, uzamak; **أبطح** düz; (أباطح) geniş yataklı vadi; **بطحاء** geniş yataklı vadi;

düz, engebesiz arazi; TUN. şehir meydanı; **بطيحة** geniş yataklı vadi; durgun, sığ su; **منبطح** yüzükoyun yatmış; düz; düz arazi; **بطيخ** [cin.is.; tek. is. ق] karpuz BOT.; kavun BOT.; tekerlek poyrası/ göbeği SUR.; **مطبخة** kavun dilimi; **بطر** a (بطر) taşkın davranışları olmak, şımarık olmak; mağrur olmak; (bşden) hoşnut olmak; **أبطر** (b-i) şımartmak; **بطر** kibir, mağrurluk; **أباطرة** [çoğ.] avare takımı, eyyamcılar; **البطراء** Petra şehri; **بطرخ** balık yumurtası; **بطرس** Peter; **بطر شين** ve **بطر شيل** HRI. piskoposun ipek atkısı; **بطريق** asilzade; Romalı general; penguen ZOO.; **بطركة** بطريك, بطريك, بطرك HRI. patriklik; **بطركية** HRI. patriklik; **بطش** u, i (بطش) şiddetle saldırmak; (ب veya b-i) yenmek; (b-i) vurarak yıkmak; (ب bşe) atıp vurmak; **بطش** güç, kuvvet, şiddet; cesaret; zulüm, gaddarlık; **بطشة** vurma, vuruş; **بطاقة** ince uzun [kağıt], fiş; kart; bilet; etiket **بطاقة الزيارة** ziyaretçi kartı; **بطاقة التعريف** kimlik kartı; **بطاقة الشخص** ve **بطاقة التمييز** yemek karnesi; **بطاقة المعاينة** tebrik kartı;

بَطْل ¹ u (بُطْلَان, بُطْل) geçersiz olmak; eskimek, hükmü kalmamak, ilga edilmek; durmak, yarıda kesilmek; **بَطَلَ** (bşî) kaldırmak, hükmünü kaldırmak, geçersiz kılmak; (bşî) ilga etmek, iptal etmek, feshetmek, kaldırmak; **أَبْطَلَ** = **بَطَلَ**; boş konuşmak, gevezelik etmek; (düş-manı) felce uğratmak, yerinden kıpırdayamayacak hale getirmek;

بَطْل hükümsüzlük; kullanılmamak, gerçeğe aykırılık; çalışmama, işlememe;

بَطَالَة tembellik; tatil, boş zaman; işsizlik; **نِسْبَةُ الْبَطَالَة** işsizlik oranı;

بَطَال ون- tembel, haylaz; işsiz;

بُطْلَان geçersizlik, hükümsüzlük; beyhudedelik, faydasızlık, abes;

أَبْطَالَ hükümsüz kılma, bozma, kaldırma; harap etme, yıkma; ilga, iptal etme;

بَاطِل boş, nafîle, abes; batıl, doğru olmayan; saçma, asılsız; değersiz, kıymetsiz; hükümsüz, geçersiz; yalan, hile; **بِالْبَاطِل** veya **بَاطِلًا** haksız ya da gerçeğe uymayan bir şekilde; boş yere, beyhude; **أَبَاطِيل** [çoğ.] yalanlar; saçmalıklar; ıvır zıvır, önemsiz şeyler;

مَبْطُل çenesi düşük, geveze, çalçene; yalancı;

مَبْطُل abes, boş;

مَبْطُل işsiz;

بَطْل ² u (بَطُولَة, بَطَالَة) kahraman olmak;

بَطْل چ. **أَبْطَال** kahraman, yiğit; cesur; öncü, önder; [olayın, romanın,] kahraman, yıldız;

SPO. şampiyon; **بَطْل الْعَالَم** dünya şampiyonu;

بَطْلَة kahraman [kadın]; kadın yıldız,

kadın kahraman [oyun, film]; SPO. şampiyon;

بَطَالَة kahramanlık, yiğitlik;

بَطُولَة kahramanlık; [tiyatro, film vb.de]

başrol; SPO. şampiyonluk; **الْبَطُولَة الْعَالَمِيَّة** ||

ve **بَطُولَة الْعَالَم** SPO. dünya şampiyonluğu;

دَوْرُ الْبَطُولَة başrol;

بُطْم BOT. sakız, yabani fıstık ağacı BOT.

Pistacia terebinthus;

بَطْن u (بُطْن, بَطْن) gizlenmek, saklanmak; **بَطْن**

u (بَطَانَة) [koca] göbekli olmak; **بَطْن** (elbiseye)

astar yapmak; (bş ile ب bir şeyin içini) kapla-

mak, doldurmak; **أَبْطَن** (bşî) gizlemek; (bşe)

dalmak, çok uğraşmak; **أَسْتَبْطَن** = **أَبْطَن**; (bşî)

iyice anlamaya çalışmak; (bşî) iyice anla-

mak, künhüne varmak; (bş hakkında) kap-

samlı bilgiye sahip olmak; (bşe) vakıf olmak;

بَطْن چ. **أَبْطَن**, **بُطُون** karın; rahim, döl yatağı;

iç, içyüz, iç kısım; derinlik **بَطْنُ الْقَدَم** ayak

tabanı; **بَطْنُ الْكَف** aya, avuç içi; **رَقْصُ الْبَطْن**

ve **فِي بَطْن** göbek atma; **... فِي بَطْن** ... içinde;

وَلَدَتْ ...in içinde; **فِي بَطْن** ... içinde;

بَطْنًا لَظْهَر tersini bir kez doğurdu; **بَطْنًا وَاحِدًا**

yüzüne, içini dışına; **أَبْنُ بَطْنِهِ** obur, pisboğaz;

بَطْنِي [na't] karın..., karna ait; karında

olan;

بَطْن [köca] göbekli;

بَطْنَة oburluk; haddinden fazla yeme;

بَطَان چ. **أَبْطَنَة** kolan, deve için;

بَطَانَة چ. **بَطَائِن** iç, dahil; [elbisede] astar;

maiyet, çevre, arkadaşlar;

بَطْنٌ göbekli; obur;

مِطْنٌ göbekli; obur

بَطْنٌ ANAT. karıncık;

بَطَانِيَّةٌ ç. بَطَّاطِين, -آت. örtü; battaniye;

بَاطِنٌ ç. بَوَاطِن iç, dahil, iç kısım, iç yüz;

gizli, sır; الْبَاطِنَةُ Umman'ın batısında bir sahil

bölgesi; بَاطِنٌ الْكَفِّ || gizli olarak, || avuç

içi, aya; بَاطِنُ الْقَدَمِ ayak tabanı; فِي بَاطِنٍ

aslında, gerçekte; بَوَاطِنُ الْأَمْرِ bir şeyin/

işin/ olayın görünmeyen asıl sebepleri;

بَوَاطِنُ الْأَرْضِ yerin bilinmeyen derinlikleri;

بَاطِنِي dahili, iç, batını; || مَرَضٌ بَاطِنِي dahili,

iç hastalık; الطَّبُّ الْبَاطِنِي dahiliyye;

الْبَاطِنِيَّةُ Batınilik;

مِطُونٌ mide veya bağırsaklarla ilgili rahat-

szlığı bulunan;

مِطْنٌ astarlı; (bş ile) doldurulmuş;

بَطْنٌ (bş) çırpma TUN.;

بَطْنٌ İsp.> çırpıcı dibegi;

بَاطِيَّةٌ ç. بَوَاطِ testi, sürahi, ibrik;

بَطٌّ u (بَطٌّ) fışkırtmak etmek, (yerden) kaynamak;

بَطْرٌ ç. بَطُّور ANAT. klitoris, bızır, dılak;

بَعِيعٌ anlaşılmayacak şekilde konuşmak;

بَعِيعٌ anlaşılmayan sözler;

بَعَثَ a (بَعَثَ) (b-i, bşi veya ب b-i, bşi bir

yere) göndermek; (bşi veya ب bşi bir

yere) göndermek, sevk etmek; (b-i veya ب b-i

bir yere) elçi, delege olarak

göndermek; (bşi veya ب bşi) çıkarmak, ihraç

etmek; (bşin) ortaya çıkmasına sebep olmak;

(bşi) husule getirmek, sebep olmak; (bşi)

diriltmek, ihya etmek, canlandırmak; yeni-

den can vermek, unutulmuş veya kaybolmuş

şeyi yeniden meydana çıkarmak; (b-i, مِنْ

الْمَوْتِ ölümünden sonra) diriltmek; (بَشَ عَلَى

kışkırtmak, tahrik etmek, sevk etmek; (عَلَى

bş hakkında) şaşkınlığa sebep olmak || بَعَثَ

b-i korkutmak ≈ tir tir titret-

mek; بَعَثَ رُوحَ الْحَيَاةِ bşe veya b-e can vermek;

أَنْبَعَثَ gönderilmek; elçi gönderilmek; (مِنْ

الْمَوْتِ ölümünden sonra) diriltmek, tekrar can

verilmek; yönlendirilmek, kışkırtılmak; (مِنْ

bşden) kaynaklanmak; [hoş koku] yayılmak;

أَنْ (بِشَرِّ يَرْدَنٍ) fışkırmak, kaynamak; (أَنْ

yapmaya) koyulmak; أَيْبَعَثَ (b-i) göndermek;

بَعَثَ gönderme; elçi seçme; diriltme, ba's;

بُعُوثٌ [çoğ.] delegasyon, murahhas heyeti,

temsilciler heyeti; حَزْبُ الْبَعَثِ Baas Partisi;

يَوْمُ الْبَعَثِ Diriliş, Ba's Ba'delmevt Günü;

بَعَثَةٌ temsilciler heyeti; keşif

heyeti; öğrenci mübadelesi; yenilenme,

diriliş || بَعَثَةٌ عَسْكَرِيَّةٌ askeri heyet; بَعَثَةٌ

اَثَرِيَّةٌ diplomatik heyet; بَعَثَةٌ اَثَرِيَّةٌ arkeo-

loji heyeti; رَئِيسُ الْبَعَثَةِ heyet başkanı DIPL.;

بَاعُوثٌ HRI. Paskalya Yortusu;

مَبْعَثٌ gönderme, iletme; yayma; ortaya

çıkarma; (مَبْعَاثٌ ç.) sebep; etken, faktör;

بَاعِثٌ teşvik, sevk, tahrik, yönlen-

dirme, sebep, illet;

مَبْعُوثٌ mebus, delege; elçi; temsilci;

مَنْبَعٌ kaynak, menba;

بعثر (بَعَثَرَة) (*bşî*) dağıtmak, saçmak, yaymak;
 (*bşin*) düzenini/ sırasını bozmak; (*bşî*) israf etmek; **تبعثر** dağılmak; bozulmak; boşa gitmek;
مبعثر saçılmış, dağılmış, darmadağın;
بعج *a* (بَعَج) (*karnî*) yarmak; (*bşê*) çentik atmak;
أبعج çentikli olmak; engebeli olmak; aşınmak, yıpranmak;
منبعج çentikli;
بعد *u* (بَعْد) uzak, irak olmak; (*bşden*) uzak durmak, mesafe bırakmak, (*bşden*) uzaklaşmak; ihtimali olmamak; olanaksız olmak;
b-i ...den uzak tutmak; **بَعْدَ بَعْدٍ** ...olması, yapması normaldir, tabiidir; (*b-i*) öldürmek, yok etmek; **بَاعَدَ بَيْنَ فُلَانٍ وَ...** ...in arasını) açmak; **بَاعَدَ بَيْنَ بَشَرَيْنِ** *b-i bşden* soğutmak; **بَاعَدَ بَيْنَ شَيْءَيْنِ** şaşkın şaşkın/ gözlerini faltaşı gibi açarak bakmak; **أبعد** ve **بَعْدَ** (*bşî*) yok etmek; (*bşî*) uzaklaştırmak; (*bşî*) çıkarmak, hariç tutmak; (*b-i*) işten çıkarmak; (*b-i*) sürmek, sürgüne göndermek; (*bşî*) gerçekleştirilemez kılmak; **تَبَاعَدَ** uzaklaşmak, arada mesafe bırakmak; konudan uzaklaşmak; (*bşden*) uzaklaşmak, ayrılmak; (*bşî*) bırakmak, terk etmek; düzenli aralıklarla devam etmek, sürmek; **أبتعد** uzaklaşmak; (*bşden*) kendini çekmek, uzak durmak; (*bşî*) terk etmek; (*bşî*) hariç tutmak, hesaba katmamak; **استبعد** (*bşî*) ayırıp seçmek, bir tarafa koymak; (*bşin*) tabii/ normal olmadığını,

zorlama olduğunu düşünmek; (*bşin*) olanaksız/ imkansız olduğunu düşünmek; (*b-nin*) yetkisini elinden almak;
بعد uzaklık; (ç. أَبْعَاد) mesafe; boyut; MZK. enterval, aralık; **عَلَى الْبَعْدِ** ya da **عَلَى بَعْدٍ** uzaktan; **عَلَى بَعْدِ مِائَةِ مِثْرٍ** yüz metre mesafede; **ذُو ثَلَاثَةِ أَبْعَادٍ** üç boyutlu; **قِيَاسُ الْأَبْعَادِ** uzunluk, boy ölçüsü; **بَعْدُ الْهَيْمَةِ** yüce/ ulvi hedefler; **بَعْدُ الصَّيْتِ** mesafenin uzunluğu veya aranın eni; **بَعْدُ الشُّقَّةِ** şöret; **بَعْدُ النَّظَرِ** ileri görüşlülük, feraset; **بَعْدًا ل...** uzak olsun;
بعد sonra; daha sonra, bundan sonra, henüz [cümle sonunda kullanılır.] **فِي بَعْدٍ** o **هُوَ بَعْدُ صَغِيرٌ** bkz. **أَمَّا بَعْدُ** daha sonra; **أَمَّا بَعْدُ** daha çocuk; **لَمْ يَصِلْ بَعْدُ** henüz gelmedi ya da varmadı; **بَعْدُ** [mud.kul.] ...dan sonra; ...e ilaveten; ...den başka, bir de; **بَعْدُ كَوْنِهِ** ...olmasından, yapmasından başka; **بَعْدُ** daha sonra, bundan sonra; **بَعْدَ أَنْ...** ...yaptıktan sonra; **بَعْدَ مَا** veya **بَعْدَ إِذْ** **حِمَاةَ مَا بَعْدَهُ** ...yaptıktan sonra; **بَعْدَ مَا** ahmaklığın, budalalığın dik alası;
بعدئذ sonra, daha sonra, bundan sonra;
بعيد (عن ...den) **بعاد**, **بعدان**, **بعد**, **بعداء** ç. uzak, irak; sapa, zor ulaşılan; şumullü, geniş kapsamlı, imkansız, muhal; alışılmamış, garip, acayip; (*bşê*) uymayan, (*bş ile*) uyumsuz; **بَعِيدٌ عَنِ** çok uzak; **بَعِيدٌ عَنِ** çok yönlü etkileri olan; **بَعِيدٌ عَنِ** çok eski, kadim; **بَعِيدٌ عَنِ** ali-

cenap, yüce gönüllü; **بَعِيدُ الْغُورِ** derin; derinliklerine varılamaz, anlaşılamaz, kavranmaz; **بَعِيدُ الْمَدَى** şumullü, kapsamlı; **بَعِيدُ النَّظَرِ** ileri-yi gören, basiret sahibi; uzağı iyi gören; **بَعِيدُ الْمَنَالِ** zor ulaşılan, elde edilmesi zor; **بَعِيدٌ** [mud.kul.] ...den hemen sonra, biraz sonra; **أَبْعَدُ** daha uzak, öte; daha geniş/kapsamlı; ihtimali daha düşük; **أَبْعَدُ** [çoğ.] uzak akrabalar; **الشَّرْقُ الْأَبْعَدُ** Uzakdoğu; **الْأَبْعَدُ** sözkonusu kişi [konuşma ortamında bulunmayan, hakkında suçlamalarda bulunulabilen kişiye hitaben kullanılan kibar ifade]; **تَبْعِدُ** sürgüne gönderme; uzaklaştırma; **بَعَادُ** mesafe; **مُبَاعَدَةُ** soğuma, arkadaşlığın/ dostluğun bozulması; **أَبْعَادُ** ayırma, izale etme, tecrit etme; seçip ayırma; sürme, sürgüne gönderme; **تَبَاعُدُ** soğuma, uzaklaşma [manevî]; **مُبْعَدُ** sınır dışı edilmiş kişi; **مُتَبَاعِدُ** ayrı; **فِي فَرَاتٍ مُتَبَاعِدَةٍ** aralıklı, uzun aralıklarla; **فِي فَرَاتٍ مُتَبَاعِدَةٍ مِنَ الزَّمَنِ** uzun aralarla, aralıklı, pek sık olmayan aralıklarla; **مُسْتَبْعَدُ** imkansız, olanaksız; ¹**بَعْرٌ** gübre, hayvan tersi; ²**بَعْرٌ** **أَبَاعِرُ**, **يُعْرَانُ**, **أَبْعَرَةٌ** deve; **بَعْرَقُ** (**بَعْرَقَةٌ**) (**bşî**) dağıtmak, saçmak, israf etmek; **مُبَعْرَقُ** müsrif, çarçur eden;

بَعْضُ ⇒ **بَعْضٌ** bir şeyi parçalara, kısımlara ayırmak; **تَبْعُضٌ** kısımlara, parçalara ayrılmak; **بَعْضٌ** kısım, bölüm; bir, bir kısım, birkaç; **رَفَعْنَا بَعْضَهُمْ** bazı alimler; **بَعْضُ الْعُلَمَاءِ** bazı biz onların bir kısmını bir kısmına üstün kıldık; **بَعْضُهُمْ بَعْضًا** birbirlerine, bir kısmı bir kısmına; **بَعْضٌ فِي بَعْضٍ** biri birinin içinde, içiçe; **بَعْضُ الشَّيْءِ** biraz, bir miktar; **بَعْضُ الْمُمَاطِلَةِ** biraz ona benzemiş/ çekmiş; **مُنْذُ قَرْنٍ وَبَعْضُ قَرْنٍ** son bir kaç yüzyıldır; **بَعُوضٌ** [cin.is.; tek. is. **ق**] sivrisinek; **تَبْعِيزُ** bölümlere, parçalara ayırma; **بُعُوكَةٌ** dernek, kurum, kulüp; **بَعْلٌ** Ba'l putu; tabii su kaynakları bol olan yer; (**بُعُولَةٌ**, **بُعُولٌ**) efendi; koca; **بَعْلَةٌ** eş, karı, zevce; **بَعْلِي** sultanmamış [yer veya bitki]; **بَعْلَبَكْ** Ba'lebek [Lübnan'da bir köy]; **بَغَتْ** **a** (**بَغَتْ**, **بَغَتْ**) (**b-e**) beklenmeyen bir zamanda gelmek, gafil avlamak, baskın atmak; **بَغَتْ** = **بَغَتْ** (**b-i**) şaşırtmak; **أَنْبَغَتْ** tutulup kalmak; şaşırmak, donakalmak; **بَغْتَةٌ** şaşırtıcı olay, sürpriz; **بَغْتَةٌ** veya **عَلَى** birdenbire, apansız, aniden; **مُبَاغْتَةٌ** şaşırtıcı olay, sürpriz; ani saldırı, atak, baskın; **بَغَاثُ** **بَغَاثَانُ** küçük kuşlar; **بَغَادَةُ** bkz. **بُغَادَةُ**; **بَغْدَدُ** ⇒ **تَبَغْدَدُ** kuvvetini hissettirmek, kabadayılık yapmak; **بَغْدَادُ** Bağdat;

بَغْدَادِي Bağdatlı; **بَغْدَادِي** -ون **بَغْدَادِي** Bağdatlı;
بَغْش a: **بَغْشَتِ السَّمَاءُ** hafif yağmur yağmak;
بَغْشَة hafif yağmur;
بَغَاشَة MIS. içinde yumurta, et bulunan hamur işi yiyecek;
بَغْض a, **بَغْض** u (**بَغْضَة**, **بَغْضَة**) sevimsiz olmak, sevilmemek; **بَغْض** (...i, **بَغْض** b-e) sevimsiz göstermek, tiksindirmek; **بَغْض** (b-den) tiksirmek; iğrenmek, hiç sevmemek; **أَبْغَضَ** (b-i) sevmemek; **تَبَاغَضَ** karşılıklı nefret etmek;
بَغْض, **بَغْضَة**, **بَغْضَاء** nefret, tiksirme;
بَغِض (**بَغِض** ...i için) iğrenç, sevimsiz;
تَبَاغُضَ giderek nefret etme;
مَبْغُوض iğrenç, menfur;
مُبْغِض ç. **مُبْغِض** -ون nefret eden;
مُبْغِض iğrenç;
بَغَال **بَغَال** **بَغَال** köprü ya da kemer payandaları;
بَغْلَة ç. **بَغْلَات** dişi katır;
بَغَال ç. **بَغَال** -ون katır binicisi;
بَغِي i (**بَغَاء**) (bşi) istemek, (bşin) peşinde olmak;
بَغِي (b-e) yanlış, haksız davranmak;
أَبْغَى [daha çok muzari **يَبْغِي** olarak] gerekli olmak; uygun, münasip olmak; ...**يَبْغِي** لَهُ أَنْ ... yapması yakışık alır, ...yapmalı; **يَبْغِي** عَلَيْهِ ... yapmalı [tavsiye mahiyetinde]; **أَبْغَى** (bşi) istemek, arzulamak;
بَغِي haksızlık, zulüm;
بَغَايَا ç. **بَغَايَا** fahişe;

بُغْيَة istenilen şey, istek; isteme, talep;
بُغْيَة [mud.kul.] ...i için, ...amacıyla;
بُغَاء fuhuş;
بُغَاء istek, talep, emek, çaba, gayret;
مَبَاغ ç. **مَبَاغ** randevuevi, genelev; [çoğ.] aranılan vasıflar, istenilenler;
أَبْغَاء istek, talep; ...**أَبْغَاء** [mud.kul.] ...i için, amacıyla;
بَاغ ç. **بَاغَة** isteyen, talep eden; haddi aşan, zalim; tiran, diktatör;
مُبْتَغَى arzu, istek, iştiaak, özlem; hedef, amaç, gaye;
بَقْتَة pamuklu bez, basma;
بَقْتِك biftek;
بَق [cin.is.; tek. is. **بَقَة**] tahtakurusu ZOO.; **شَجَرُ بَق** karaağaç BOT. Ulmus;
بَق u (**بَق**) çok konuşmak, geveze olmak; (bşi) bol bol vermek, saçmak; [su] fışkırmak;
بَقَاق çok konuşan, geveze; çalçene;
بَق ağız KNŞ.; ağız dolusu KNŞ.;
بَقْبَق [su] kaynamak, fokurdamak; çok konuşmak, gevezelik yapmak;
بَقْبَاق geveze;
بَقْبُوقَة [derideki] kabarcık;
بَقْجَة ç. **بَقْجَة** paket;
بَقْدُونِس maydanoz BOT.;
بَقْر u (**بَقْر**) (bşi) yarmak, boyuna, uzunlamasına kesmek; **بَقْر** = **أَبْقَر**;
بَقْر [cin.is.] sığır;
بَقْرَة [tek.is.] ç. **بَقْرَة** inek;
بَقْرِي [na't] sığır...i;

بقار ç. siğir çobanı;

بقس şimşir BOT. Buxus sempervirens;

بقشة Yemen bakır parası;

بقشيش ç. بقاشيش para verme; bahşiş;

بقع ⇒ بقع (bşi) lekelemek, kirletmek; بقق kir-
lenmek, lekelenmek; benekli olmak;

بقعة ç. بقع, بقاع leke, benek, iz; yer, mevki,
mahal; parsel, arazi parçası;

ابقع benekli, lekeli;

باقعة ç. بواقع dahi; kurnaz kişi;

بقل « (بقل) [bitki] sürgün, filiz vermek;

بقل [cin.is; tek.is. ة] ç. ابقال, بقول ot, ot
cinsinden bitkiler, yeşillikler; baklagillerden
bitki, bakla; البقلية البقلية baklagiller;
البقلة semizotu, pırpırım BOT.; البقلة
الذهبية karapazı, koyun sarmaşığı BOT.
atriplex hortensis; بقلة الخطاطيف kırlangıçotu
BOT. Chelidonium majus; بقلة الملك şahtere
BOT. Fumaria officinalis;

بقال ç. بقالة manav; bakkal;

بقالة bakkallık mesleği;

بقلاوة ve بقلأوا baklava;

بقم bakkam ağacı BOT. Hematoxylon campe-
chianum;

بقي a (بقاء) (على bir hal veya durumda) kalmak,
(على durumunu) muhafaza etmek; ertelen-
mek, tehir edilmek; devam etmek; (bşi yap-
mayı) sürdürmek; « لم يبق طفلاً » o artık çocuk
değil; بقی (bşi) geciktirmek; أبقي (b-nin)
kalmasını/ ikamet etmesini sağlamak; (bşi)
muhafaza etmek, değişmemesini sağlamak,

bakımını yapmak; (bşi, b-i) geciktirmek;
(على b-i, bşi örn. b-nin hayatını) kurtarmak;
تبقي (على durumu) muhafaza etmek; tehir
edilmek; استبقى (b-den) kalmasını istemek,
(b-i) alıkoymak; (b-i, bşi) korumak; (bşi)
muhafaza etmek; (bşi) değişmemesini/ bo-
zulmamasını sağlamak; saklamak, bir tarafa
koymak;

بقية ç. بقايا kalan, artan; bakiye, kalıntı;
البقية الباقية diğer devletler; بقية الدول
en sona kalan;

بقاء kalma, gitmeme; sürme, devam etme,
devam; ölümden sonraki hayat; sonsuz hayat,
ölümsüzlük; varlık; sebat, istikrar; دار البقاء
ahiret, ahiret yurdu, darülbeka;

أبقى daha uzun süren, var olan; daha iyi
koruyan, koruyucu, muhafazalı;

إبقاء devam etme; koruma, bakım; إبقاء
الحالة على ما كانت عليه var olan durumun
korunması, statükonun muhafazası;

استبقاء devam etme, sürme; bakım;

باق var olmayı sürdüren; kalan; geriye
kalan; kalan MAT.; süren, devam eden; yaşa-
mını sürdüren; Ebedi [Allah]; الباقيات
الصالحات (geriye kalan) salih ameller;

متبقى kalan, artan, kalıntı;

بك بھوات, بھوات bey [hürmet saygı ifadesi
olarak; bey [Mısır'da "bey", Suriye'de, "bek,
beg"];

بکوية beylik;

بكاء ç. بکاء az konuşan;

بَكَرَجَ çaydanlık ya da cezve; بَكَرَجَ bkz. بَقَسَمَات ve بَكْسَمَاد; بَكَلَ (bşî) düğmelemek, iliklemek, toka, kopça ile tutturmak; (kollarını) kavuşturmak, çatmak; بَكْلَ toka, kopça; بَكْلَ It.> morina balığı ZOO. Gadus marhua; بَكْلَرِيوس lisans; بَكَمَ (بَكَامَة) dilsiz olmak; بَكَمَ u (بَكَامَة) dilsiz olmak; بَكَمَ a (بَكَامَة) dilsiz olmak; بَكَمَ (b-i) susturmak; بَكَمَ dili tutulmak; dilsiz olmak; بَكَمَ dilsizlik; بَكَمَ dilsiz; بَكَمَ müe. بَكَمَاء bkz. بَك ve بَكَوَات; بَكِي (bşî) ağlamak; (...için) yas tutmak, mateme girmek; بَكِي ve بَكِي (b-i) ağlatmak; بَكِي (b-i) ağlatmak; بَكَاء sık sık ağlayan [sulugöz]; بَكَاء حائط المَبَكِي Ağlama Duvarı; بَكَاء feryat ve figan eden kadın; MIS. kemer MİM.; بَكَاء ağlayan; feryat eden, yaslı; بَكَاء ağlatan; üzücü, elim; بَكِين Pekin; بَكْلَ¹ sadece bu değil, bir de; bilakis; hatta; fakat, bununla beraber; بَكْلَ² u (بَل) (bşî, b-i) ıslatmak, nemlendirmek; بَكْلَ i (hastalıktan) kurtulmak, iyileşmek; بَكْلَ (bşî, b-i) ıslatmak; بَكْلَ (hastalıktan) iyileşmek, şifa bulmak, sağalmak; بَكْلَ ve بَكْلَ nemlenmek; ıslanmak;

بَل ıslak, nemli; nem, rutubet; بَل iyileşme, sağalma; بَل rutubet, nem; بَل زَادَت الطَّيْنُ daha kötü oldu, yapılanlar durumu daha da kötüleştirdi; بَل nem, rutubet; ıslaklık; بَل rutubet taşıyan, serin rüzgar; بَل MIS. pişirilmiş mısır ve şekerden yapılan bir çeşit yemek; بَل iyileşme, hastalıktan kalkma; بَل nem, rutubet; بَل rutubetli, nemli; بَل ...siz; بَل karşılıksız; بَل platin; بَل pilaj; بَل Fr.> plastik; بَل bkz. بَل; بَل İng.> buji IR.; بَل bkz. بَل; بَل çağıldamak, çağıldayarak akamak; بَل¹ (b-i, bşî) rahatsız etmek, endişe vermek, huzursuz etmek, karışık hale getirmek; بَل huzursuz/ endişeli olmak; karışmak, karman çorman olmak; بَل rahatsızlık, huzursuzluk, endişeli olma; karışıklık, kaos; بَل huzursuzluk, endişelilik; بَل [çoğ.] evham, vesvese, kuruntu(lar); بَل dillerin karışıklık بَل الألسنة karıştırılması [Babil'de]; بَل bülbül ZOO; بَل (بَلْوَجَة) parlamak; tan ağarmak, şafak sök-

mek; **بلج** a (بلج) (bşe) sevinmek, (ب bşden) hoşlanmak; **أبلج** [güneş] parlamak, ışık saçmak; **بلج** = **أبلج** ve **تبليج**; **أبلج** neşeli, şen, keyifli; parlak, canlı; **أبلج الفجر** tan/ şafağın söküşü; **بلجيكا** Belçika; **بلجيكي** Belçikalı [s. ve is.]; **بلح** [cin.is.; tek. is. ة] hurma BOT.; **بلد** u (بلاد) ahmak, budala, aptal olmak; (bşi,) bir yerin iklimine alıştırmak; **تبليد** alıştırmak, uyum sağlamak; aptallaşmak, aptal durumuna düşmek; ahmak/ aptalmış gibi davranmak; **تبليد** kendini aptal göstermek; **بلد** müz ve müe. (ç. بلاد) ülke; şehir kasaba; köy; **بلاد** ülke; **بُلْدَان** ülkeler ۱۱ الحبش Etiyopya, Habeşistan; **بلاد الصين** Çin; **بلاد الهند** Hindistan; **بلدة** şehir, kasaba; belde, köy, yöre; taşra; koza, ilçe; **بلدي** yerli ["yabancı" karşıtı]; vatandaş; yöre halkından; hemşehri; belediyeye ait; **مجلس بلدي** belediye encümeni; **بلدية** ç. آت - kaza, ilçe; bölge, mıntıka; belediye; **بلید** ve **أبلد** aptal, ahmak, budala; **بلاد** ahmaklık; **تبليد** aptallık, ahmaklık; **متبلد** ahmak, budala; **ابليز** ALF.BKZ.; **ابليس** ç. ابالس ALF.BKZ.; **بلسان** belesan; pelesenkağacı BOT;

بلسم belesan, pelesenk; **تبليش** bolşevikleştirmek; **تبليش** bolşevikleşmek; **تبليشة** bolşevikleştirme; **تبليشي** ç. بلاشفة Bolşevik; [is. ve s.]; **تبليشية** Bolşevizm; **بلشون** balıkçıl ZOO.; **بلص** u (بلص) ve **بلص** (b-den bşi) zorla almak, gaspetmek; her şeyi alıp geride bir şey bırakmamak; (b-e) şantaj yapmak; **بلص** bşi zorla alma; zoraki vergi koyma; **بلاص** ç. بلايص toprak kavanoz MIS.; **بلط** ⇒ **بلط** (yeri, taş ile) döşemek, düzeltmek; **بلاط** asfalt, taş, çakıl zemin; zemin kaplama malzemeleri; saray; **أبالطة** [çoğ.] döşeme malzemeleri; **البلاط الملكي** hükümdar, kral sarayı; **بلاطة** yer döşemesi; taş, karo; döşeme taşı; **تبليط** döşeme [fiil]; **مبلط** döşenmiş; **بلوط** meşe ağacı BOT.; meşe palamudu; **بلطة** ç. آت T.> balta; **بلطجي** ç. بلطجيا ASK. lağımcı, istihkam eri; gangster, şaki; muhabbet tellalı, pezevenk; asalak, tufeyli; **بلاطى** Fr.> palto; **بلاطى** ç. آت Baltık Baltık ülkeleri ۱۱ بحر البلطيق Denizi; **بالوظة** MIS. limon suyu, bal vb.lerinden yapılan bir krem;

بَلَعَ a (بَلَعَ) (b-ş-i) yutmak; (b-ş-i) yutup yok etmek; (b-ş-e) tahammül etmek, çekmek, dayanmak, katlanmak **بَلَعَ رِيقَهُ** [lafzen: tükürüğünü yutmak] ara, mola vermek; kendini tutmak; **بَلَعَ** ve **بَالَعَ** (b-e, b-ş-i) yutturmak; **بَلَعَ رِيقَهُ** b-e soluk alma fırsatı vermek; **بَلَعَ = ابْتَلَعَ**;

بَلْعَةٌ büyük yudum, lokma, ısırık;

بَلَاغَةٌ lağım, kanalizasyon, geriz;

بَلَاغَةٌ lağım, kanalizasyon, geriz;

بَلْعَمٌ farinks, yutak
ANAT.;

بَلْعَمٌ boğaz, gırtlak ANAT.;

بَلَغَ u (بَلَغَ) (b-e, b-ş-e) ulaşmak, yetişmek, (bir yere) varmak; (...e) varmak, toplamı (...e) ulaşmak, [toplamı] ...i bulmak; (b-e) haberi ulaşmak, [çocuk] yetişkin olmak, rüştüne ermek; [meyve vb.] olmak, ermek; (...) yaşına varmak; (b-i) bitirmek; yorgun düşürmek, (b-i) etkilemek; (b-ş-de) yüksek dereceler elde etmek; **بَلَغَ بِهِ** ...i bir yere, bir noktaya getirmek; ... öyle bir şiddetle dönmeye başladı ki...; **بَلَغَ الْأَمْرُ مَبْلَغَ الْجَدِّ** iş ciddileşti, ciddiye bindi; **بَلَغَ السَّيْلُ الزُّبَى** haddi aşmak, aşırı olmak; **بَلَغَ مَبْلَغَ الرُّجَالِ** adam oldu, adam sınıfına girmek; **بَلَغَ أَشَدَّهُ** buluğa ermek; en yükseğe varmak; **بَلَغَ فِي (مِنْ) الشَّيْءِ مَبْلَغًا** oldukça ilerleme katetmek, bir yere varmış olmak; **بَلَغَ** sonuna varmak; **بَلَغَ** (b-nin,

b-ş-e) ulaşmasını sağlamak; (b-ş-i b-e) götürmek; (b-e, bir haberi) iletmek; (b-i, b-ş hakkında) bilgilendirmek, tebliğ etmek; (b-nin b-ş hakkında) rapor vermek; (b-nin aleyhine) bilgi vermek; **بَلَغَ رَسُولُهُ** görevini yeri-ne getirmek; **بَلَغَهُ سَلَامِي** Ona benden selam söyle, ilet; **بَالَعَ** (b-ş-de) mübalağa yapmak; (b-ş-i) yaparken aşırıya kaçmak; **أَبْلَغَ** (b-i, b-ş-e) ulaştırmak; (b-ş-i bir miktara) tamamlamak; (b-i, b ya da b-ş-den) haberdar etmek; (b-ş-i) duyurmak; (b-nin aleyhine) bilgi vermek, (b-i) ispiyonlamak **أَبْلَغَ الْبُولِيسَ ب...** i polise ihbar etmek; **تَبْلَغَ** (b-ş-den) hoşnut/ razı olmak; açlığını (b-ş ile) gidermek, yatıştırmak; tebliğ edilmek;

بَلَغَ سَمْعًا لَا بَلَاغًا Allah korusun!, Hafazanallah!, Mazallah!;

بَلَغَةٌ ve **بَلَاغٌ** yeterlik, yeterlilik;

بَلَاغٌ haberleşme, mesaj, rapor, anons, duyuru; resmi tebliğ, bildiri; takrir, beyanat, demeç; ihbar **بَلَاغٌ آخِرٌ** ultimatom; **بَلِغٌ** hatip; beliğ, derin [ifade]; ciddi, önemli [hasar vb.];

بَلُوغٌ varış, ulaşma; buluğ, ergenlik;

بَلَاغَةٌ belagat; hitabet; edebiyat; **عِلْمٌ**

بَلَاغَةُ belagat ilmi;

أَبْلَغُ daha derin; daha ciddi, önemli;

مَبْلَغٌ miktar, meblağ; had, sınır;

مَبْلَغٌ nominal değer, anma değeri; **لَيْتَبِينَ مَبْلَغُ قَوْلِي مِنْ** mevduat;

جِدْ sözümün ne kadar ciddi olduğunu anlaşılabilmesi için;
 بَلِّغ (b-e) tebliğ, duyuru, bildiri; (عن ... hakkında) bilgi; (بشيء) ihbar;
 مَبَالِغَة - آت. ç. mubalağa;
 أَبْلَغ bildiri;
 بَالِغ kapsamlı; önemli, hatırı sayılır, ciddi [yara]; derin, şiddetli [duygular]; erişkin; reşit; ... yaşındaki; بَالِغ مِنَ الْعُمُر ... عَامًا ۞
 مَبْلَغ tebliğ eden, mübelliğ; muhbir;
 بُلْغَارِيَا Bulgaristan;
 بُلْغَارِي Bulgar [is. ve s.];
 بَلْغَم balgam; (بَلَاغِم) salya, tükürük;
 بَلْغَمِي [na't] balgam..., sümüksü;
 بَلْف i (بَلْف) blöf yapmak; بَلْف = يَلْف
 بَلْفَة blöf;
 أَبْلَق alaca, benekli;
 بَلْقِيس Belkis;
 الْبَلْقَان Balkanlar;
 بَلْقَانِي Balkan [na't];
 بَلْقَع بَلْقَع. ç. بَلْقَعَة metruk arazi;
 بَلْكَ bkz. بَلُوك;
 بَلْكَون balkon;
 1 بَلَم hamal/ tırhas balığı ZOO.;
 2 بَلَم seyir halindeki gemi IR.;
 3 بَلَم ⇒ أَبْلَم sessiz olmak, konuşmamak;
 بَلَان hamamda çalışan kişi; durgun sular çevresindeki bitkiler;
 بَلَانَة hamam hizmetçisi [kadın]; nedime;
 بَلَنْسِيَا Valensiya şehri;
 بَلَاهَة (بَلَاهَة) ahmak/ budala olmak; تَبَاهَة ah-

mak/ budala gibi davranmak; اسْتَبَاهَة (b-i) ahmak/ budala kabul etmek;
 بَلَاهَة ve بَلَاهَة ahmaklık, budalalık; bönlük; safdillik, saflık; ۞ بَلَاهَة مُبَكَّرًا erken bunama, demans prekos;
 بَلَاهَة bırak!, ilgilenme!;
 أَبْلَاه ahmak, ebleh, budala; geri zekalı, saf; safdil, saf;
 بَلَهْنِيَة [tabii zenginlik açısından] bolluk, bereket;
 بَلَهْوَان bkz. بِلَهْوَان;
 2 بَلَهْوَان MIS. Sfenks; [أَبُو الْهَوْل =] بَلَاهِين. ç. بَلَهْوَان;
 (بَلَاه, بَلَاه) (b-i, bşi) denemek, sinamak, teste tabi tutmak; (bşi) uzun tecrübeler sonunda tanımak; (b-nin) başını belaya, sıkıntıya sokmak; بَلَاه a (بَلَاه) eskimek [elbise vb.]; gözden koybolmak, zeval bulmak; kötüleşmek, yıpranmak; çürüme, bozulma; بَلَاهِي (bşde, ب bşde, b-i hakkında) dikkatli olmak, itina etmek, düşünceli olmak; (bşe veya ب bşe) dikkat etmek, (bşi) hesaba katmak, dikkate almak; (ب bşin) farkına varmak; ۞ لَا أَبَالِي مَا أَبَالِي veya لَا أَبَالِي beni ilgilendirmez, aldırmam!, benim için hepsi bir! لَا أَبَالِي aldırılmaz, umursamaz; أَبَالِي (b-i) denemek, sinamak; (b-e) tecrübe kazandırmak; (bşi) yıpratmak ۞ أَبَالِي بَلَاهًا حَسَنًا (bşi) zorluğa dayanabilmek; (savaşta) cesaret göstermek; أَبَالِي (b-i) imtihan etmek, denemek, sinamak; (b-i ب bş. ile) sinamak, istila etmek; أَبَالِي [edil.] (ب bş ile) imtihan edilmek, sinanmak, (ب sıkıntı vb.e) uğramak, (ب)

başına gelmek;

بلى kötüleşme, bozulma; çürüme; aşınma, yıpranma; [elbise] eskimişlik;

بلى eski, yıpranmış, aşınmış; çürümüş;
بلىة ç. **بلىة** imtihan, musibet, dert, hüzn, keder, felaket, afet;

بلاء imtihan, musibet, dert; afet, felaket; kahramanlık yiğitlik; **بلاء حسن** [Allah'ın] lutfu, keremi, teveccühü;

بلوى imtihan; musibet, bela, dert, afet; ihtiyaç **عمت البلوى به** bu (artık) genel bir ihtiyaç oldu;

مبالاة dikkat, ihtimam; **لا مبالاة** aldırmama, önemsememe;

ابتلاء imtihan, bela, dert;
بال eski, yıpranmış, bitkin, yorgun; harap; çürümüş; modası geçmiş;

مبال (bşe) dikkat eden, dikkatli; **غير مبال** ...e aldırmayan, ...i umursamayan;
مبتلى (bşden dolayı) üzüntülü, kederli, üzgün, tasalı;

بلور ⇒ **تبلور** iyonlaşmak; kristalleşmek; kristalleştirmek; kristallerle kaplanmak;

بلور ç. **بلور** - **آت** kristal; kristal [malzeme türü]; **بلور صخري** neceftaşı;

بلورة [tek.is.] ç. **آت** - kristal; kristal [malzeme]; [teyp] kristal; [SUR. **بلورة**] negatif FOT.;

بلوري [na't] kristal..., parlak, şeffaf; kristal;

بلورية ç. **آت** - mercek, lens;

بلور meyvalı şekerlemeler;

بلوزة ç. **آت** - Fr. > bluz;

بلوك أمين ç. **آت** - T. > bölük ASK., MIS.;

iaşe sorumlusu ASK., MIS.;

بلون balon;

بلى evet, gerçekten öyle ["değil mi?" gibi olumsuz soruya cevap olarak];

بلى bkz. **بلو**;

بلياثو It. > palyaço;

بلياردو It. > bilardo;

بليسة pli, plise;

بليون ç. **بلايين** milyar, trilyon;

بمباغ papyon;

بمباي Bombay;

بامية ALF.BKZ.;

بن kahve taneleri, kahve;

بنى kahverengi;

بنان parmak uçları **إيه بالبنان** parmakla gösterilmek; **أنا طوع بنانك** emrinize amadeyim, hizmetinizdeyim;

بنادورة SUR. domates;

بنكاشي bkz. **بنكاشي**;

بن bkz. **بن**;

بنو yirmi frank değerindeki altın para;

بنج ⇒ **بنج** (b-i) uyuşturmak; (b-e) anestezi yapmak;

بنج banotu [dağdağan, batbat, bengildek, çömlek otu, diş otu, gâvur haşhaşı] BOT. Hyoscyamus niger; eter, anestetik, uyuşturucu;

بنج anestezi موضعي **بنج** lokal anestezi;

البنجاب Pencap;

بنجر kırmızı pancar BOT.;

بند (kanun, sözleşme vb.de) bent, paragraf, cümle; büyük başlıklar, manşet;
بندر liman; ticaret merkezi;
بندق [cin.is.; tek. is. ة] fındık; fındık bitkisi; **بندق** fındık; mermi, kurşun;
av بندقية الرش tüfek **بندق** **بندقية** çiftesi;
البندقية Venedik;
البندقاني Venedikli kişi; **ون** **بندق** piç;
بندوق **بندق** **بندوق** **بندورة** It.> domates SUR.;
أحمر بندوري domates kırmızısı;
بندول Fr.> rakkas, sarkaç;
بنزين benzin;
بنس İng.> pens;
بنسلي penisilin;
بنسية Fr.> hercai, alaca menekşe; BOT.;
بنسيون pansiyon; yurt;
بنصر müe. ç. yüzük parmağı;
بنط puan MAL.;
بنطلون It.> pantolon;
بنغازي Bingazi;
البنغال Bengal;
بنفسج [cin.is.; tek. is. ة] menekşe;
بنفسجي [s. ve is.] menekşe rengi, mor; **فوق** **بنفسجي** morötesi;
وراء البنفسجي veya **بنفسجي** **بنك** öz, en iyi kısım; **بنك العمر** ömrün en güzel yılları;
بنك banka; banka binası; **بنك** kan bankası;
بنك karaya oturmuş;

مبتك zeki, akıllı, kurnaz;
بنكوت İng.> banknot;
بنو ve **بنوة** bkz. **بن**;
بنى (bşı) dikmek, dik hale getirmek; (bşı, **على** bş üzerine) bina etmek, kurmak; (bşı veya **عليها** kadın ile) zifafa girmek; **بنى** ve **أبتى** [edil.] (bşe) dayanmak, (bşı) temel almak; **بنى كلمة على** ... bir kelimeyi mebni kılmak DİLB.;
بنى bkz. **بن**;
بناء bina etme, yapı kurma, yapılanma; dikme, yükseltme; (أبنية) yapı, bina; bünye; **البناء الحُر** yeniden yapılanma; **إعادة البناء** farmasonluk; **بناء على** ...e binaen, ...kabulüyle; **هذا بناء على** bu sebeple;
بنائي [na't] yapısal; mimari;
ضعيف البنية **بنية** yapı; **بنية** bünye; **بنية** zayıf bünyeli; **صحيح البنية** ve **سليم البنية** sağlıklı, sıhhatti; **قوي البنية** sağlam bünyeli, sağlıklı;
بناء **بن** yapıcı, bina yapan; mason; yapıcı, müsbet; **بناء حُر** farmason;
بنية **بن** bina, yapı;
بنیان yapı, bina; boy, endam;
مبنى **بن** yapı, bina; yapı, şekil, form; temel, asıl; **الرأي والمبنى** içerik ve şekil;
بن bkz. **بن**;
بان **بن** yapıcı, bina yapan;
بنى bina edilmiş, yapılmış; kurulu (**على** bş üzerine); mebni, cümle içinde farklı görevleri üstlenmesine rağmen sonunda harf

değişimi, düşmesi, hareke değişimi meydana gelmeyen kelime ["mu'rab" karşısı] DILB.;

⇒ **تَبْنِي** (b-i) oğul edinmek; (b-i) benimsemek;

أَبْن oğul, evlat; torun, neseb; soy, döl; **أَبْنُ آدَمَ** ademoğlu; **أَبْنُ** yerli; hemşehri; **أَبْنُ** çakal; **أَبْنُ** asker; dövüşken, mücadeleci; **أَبْنُ** yolcu; **أَبْنُ** elli yaşında; **أَبْنُ** geçici; **أَبْنُ** kendi oğlu; **أَبْنُ** gelincik; **أَبْنُ** Araplar;

أَبْنَةُ amca kız evlat; **أَبْنَةُ** kız; **أَبْنَةُ** karın, eşin; **أَبْنَةُ** zevce, eş, hanım;

أَبْنَةُ kız; **أَبْنَةُ** kız evlat; **أَبْنَةُ** düşünce; **أَبْنَةُ** felaket, afetler; **أَبْنَةُ** felaketler; **أَبْنَةُ** kelime; **أَبْنَةُ** tasalar, endişeler; **أَبْنَةُ** solucan;

أَبْنُ oğulcuğum!;

أَبْنَةُ evlatlık, oğulluk;

أَبْنُ evlatlıkla ilgili;

أَبْنُ benimseme [fikri, prensibi vb.];

أَبْنُ ve **أَبْنُ** Ing. > peni;

أَبْنُ It. > banyo;

أَبْنُ a ve **أَبْنُ** u (b-i) şaşırmak, afallamak, şaşakalmak; **أَبْنُ** [edil.] **أَبْنُ** [renk]

solmak, atmak; **أَبْنُ** a (b-i) şaşırtmak;

أَبْنُ (b-e) iftira atmak; **أَبْنُ** (b-nin ya-

nına) ansızın çıkıp gelmek; şaşırtmak, afallatmak; **أَبْنُ** (b-i) şaşırtmak; **أَبْنُ** =

أَبْنُ;

أَبْنُ ve **أَبْنُ** iftira, suçlama; yalan;

أَبْنُ şaşkınlık, hayret, sersemleme;

أَبْنُ solmuş, solgun [renk]; çok şaşırmış, dona kalmış;

أَبْنُ şaşkın, şaşırmış;

أَبْنُ a (b-i) sevinmek, (b-i) hoşlanmak; **أَبْنُ** u (b-i) güzel olmak, görünmek; **أَبْنُ** (b-i) sevindirmek, mutlu etmek; **أَبْنُ** (b-i) sevinmek, (b-i) hoşlanmak;

أَبْنُ parlaklık, şaşaa, görkem; sevinç, keyif, neşe **أَبْنُ** gözlerdeki sevinç parıltısı;

أَبْنُ ve **أَبْنُ** ihtişamlı, görkemli, güzel; mutlu, neşeli; hoş, latif, şirin;

أَبْنُ sevinç anı;

أَبْنُ mutluluklar, sevinçler; zevkler, eğlenceler; gösterişli, görkemli şeyler; parlaklık, şaşaa, görkem;

أَبْنُ (b-i) hoşlanma;

أَبْنُ hoş, şirin, latif;

أَبْنُ mutlu, neşeli, sevinçli;

أَبْنُ (b-i) hor görmek, tahkir etmek; (b-e) kötü davranmak; (b-ile) alay etmek, istihza etmek;

أَبْنُ = **أَبْنُ**;

أَبْنُ hakaret, kötü muamele/ davranış;

sıradan olma; kötü muamele; yanlış kullanım;

أَبْنُ mağdur, mazlum; eski(miş);

أَبْنُ a (b-i) ve **أَبْنُ** parlamak, ışık saçmak, parlak

olmak; (b-i) hayrette bırakmak, (b-nin göz-
lerini) kamaştırmak, gözünü almak; شَيْءٌ ۱
gözleri kamaştıran, herkesi hay-
ran bırakan bir şey; بهر [edil.] nefesi kesil-
mek, nefes nefese kalmak; انبهر gözleri ka-
maşmak, göremez olmak; parlaklıktan dolayı
görememek; nefessiz kalmak; ابتهر (b bş
ile) göste-riş yapmak;

بهر (b bş ile) hile, düzen, dolap aldatma;

بهر nefes darlığı, zor nefes alma;

بهره [göz için] kamaşma;

...in في بهرة ... orta, merkez;

ortasında;

أبهر aort ANAT.;

بهار آت - bahar, baharat;

ابتهار (b bş i) gösterişli olarak sunmak;

باهر parlak, göz alıcı;

مبهور nefessiz kalan, nefes darlığı çeken;

بهرج (بهرجة) Hin.> Far.> süslemek, donatmak;

(bşe) aldatıcı bir parlaklık vermek; (bş i) meş-

hur etmek, şöhret kazandırmak, bayraklaştır-

mak; (masum bi) suçlu diye reddetmek;

(bş in) sahtesini yapmak; تبهرج süslenmek,

takıp takıştırmak; sahte olmak;

بهرج sahte, yapma, suni, kalp para; değer-

siz süs, cici bici; çerçöp;

بهرجة boş gösteri;

بهرجان cici bici, değersiz süs;

مبهرج gösterişli, ucuz ve cafcıflı, dikkati

çekmek amacıyla olan; çerçöp;

بهریز MIS. bir çeşit çorba;

بهظ a (بهظ) (iş i, yükü, b-e) yüklemek, (b-e)
yüklenmek; أبهظ = بهظ;

باهظ ağır, yorucu; fazla, aşırı, anormal;

pahalı, ücretli;

بهق BOT. bir çeşit liken; mayasıl gibi bir deri
hastalığı; bir cüzzam hastalığı türü Tıp;

تاهل ve تهل (b-i) lanetlemek; اهل a (هل)

lanetleşmek; ابتهل (Allah'a) yalvarmak, dua
etmek;

أهل karaardıç BOT. Juniperus sabina;

أتهل dua;

أهل özgür, bağımsız;

أهل soytarı, palyaço;

أهل akrobat; ip cambazı;

أهل akrobatik, cambaz gibi ۱

أهل cambazlık hareketleri; طیران

أهل hava akrobatları;

أهل (bş i) karışık, anlaşılmaz hale getir-

mek; استبهم ve تبهم (b-e) anlaşılmaz

karışık gelmek;

بهمه koyun;

بهم koyu renk;

بهمه hayvan; [çoğ.] evcil hayvan-

lar, mal, çiftlik hayvanları;

بهمی hayvani; zalimane;

بهمیه zulüm, zalimlik;

أبهم karmaşıklık, anlaşılmazlık; karışık-

lık; belirsizlik;

أبهم baş parmak [yine ayak için];

أبهم ayak baş parmağı;

مبهم müphem, kapalı, anlaşılmaz; ۱ عدد

العَصَب soyut sayı, mücerret adet MAT.;
الاسم ANAT. onuncu kafa siniri; اسم
المُبْهَم işaret zamiri DİLB.;

(بِهَاء) güzel olmak; (بِهَاء) a (بِهَاء) u (بِهَاء) (بِهَاء)
yarışmak, rekabet etmek; (b-ile bşde) yarışmak, rekabet etmek; (b-ile) övünmek; (b-ile) övünmek, gurur duymak;

بِهَاء koridor, hol; oturma, odası, salon; kabul salonu;

بِهَاء güzel, hoş; parlak;

بِهَاء güzellik, letafet; parlaklık;

بِهَاء Bahai [s.]; (ح.ون) Bahai [kişi];

بِهَاء çok güzel, çok parlak;

بِهَاء ve مَبَاهَة mağrur, kibirli;

بِهَاء bkz. بَك;

(بِهَاء) u tekrar gelmek, dönmek; (bşde) geri getirmek; بَاء بِالْفِشْلِ ya da بَاء بِالْحَيْتَةِ başaramamak, başarısız olmak; بَاء (b-e veya ل b-e bir yerde) kalacak yer vermek, hazırlamak; misafir etmek, ağırlamak; بَاء مَكَانًا bir yere yerleşmek; بَاء (b-i, bir yerde) misafir etmek; (b bir yere veya bir yere) yerleştirmek; بَاء (bir yere) yerleşmek, (makamı, mevkiyi) doldurmak, işgal etmek; بَاء yer edinmek; genel kabul görmek; بَاء tahta çıkmak; hakim olmak, gücü ele geçirmek;

بِهَاء ev, konut, mesken; konum; çevre, muhit; bir şeyin doğal yeri, vatanı;

بِهَاء bir şeyin vatanı; ikamet, oturma;

تَبَوُّء العَرْشِ: tahta çıkma, cülûs;

بَوَّب (bşde) bölümlere/ fasılalara ayırmak; (bşde) guruplara ayırmak, tasnif etmek, sınıflamak;

بَاب kapı; geçit; giriş; bölüm, fasıl, bab; grup, sınıf, kategori; alan, ihtisas, saha MEC.; sınır kapısı; الباب العالي Babıali; عَلَى الأبواب yakında, eli kulağında, ha oldu ha olacak; فَتَحَ بَابًا جَدِيدًا yeni bir çıkış açmak; بَشِيَ قَفْلَ بَابٍ شَيْءٍ bşde bitirmek, sona erdirmek; مِنْ بَابِ الْفَضْلِ fazilet, erdem kabilinden; مِنْ بَابِ أَوْلَى tercihe şayan olan; فِي هَذَا الْبَابِ bu konuda, bu alanda; لَيْسَ هَذَا مِنْ بَابِ الْصُدْفَةِ bu bir tesadüf olamaz; ... دَخَلَ فِي بَابٍ ... ve ... بَابٍ ... der cümlesinden olmak; yeri ... olmak; فَرِيدٌ فِي بَابِهِ konusunda tektir.;

بَابَاتٍ çeşit, sınıf, kategori;

بَوَّابٌ muhafız, bekçi; kapıcı;

بَوَّابَةٌ [kapıdaki] muhafız odası, kulubesi;

بَوَّابَةُ الْقَنْطَرَةِ [büyük] kapı -آت

baraj, kanal kapağı;

تَبَوَّبَ bölümleme, taqsim; tasnif, sınıflama, gruplama;

مَبْوَّبٌ tasnif edilmiş, sınıflanmış;

بَوَّبِيْنٌ poplin;

بَوَّبِيْنَةٌ Fr.> bobin, makara;

بَوَّبِيْتٌ bkz. بَيْت;

بَوَّتَاسٌ It.> potas, kalyataşı;

فِي بَوَّتَقَةٍ pota, eritme potası; -آت

الزَّمَانِ zamanın sonsuzluğunda;

Fr.> MIS. buji; **بُوجِيه** **بُوح** (بُوح) [sır] ortaya çıkmak, bilinmek; (bşı bşı, sırri, الی b-e ya da ل b-e) açmak; (bşı ya da ب bşı, ل b-e) açmak; (bşı) umuma açmak, kamuya duyurmak; (bşı, ل b-e) bırakmak; (bşı) garanti etmek; **اِسْتَبَاح** (bşı) umuma açmak, duyurmak, bildirmek; (bşı) mubah, olabilir, caiz, kanuni görmek; (bşe) **ب-nin saygınlığını** zedelemek; (bşe) sahip olmak; (bşı) zorla almak, gasp etmek; **اِسْتَبَاح دَمَهُ** kanını dökmek; **بُوح** (sırri) açığa vurma, ifşa; itiraf; **بُوح** boşluk; salon; avlu, iç bahçe; **بُوحَة** boşluk, meydan, alan; avlu; salon; **اِبَاحَة** (sırri) ifşa, açığa vurulma; yetki verme; ruhsat verme; **اِبَاحِي** yasak olmayan, mubah; anarşist; serbest düşünen; **اِبَاحِيَة** serbest düşünme; anarşizm; **اِسْتَبَاحَة** zorla alma, gasp; yağma, çapul; **مَبَاح** izin verilen, yasak olmayan; kanuni, legal; umumî, kamuya ait; mubah, caiz; (ç. **آت**) mubah fiil; **بُوح** (بُوح) azalmak, eksilmek, inmek; **بُوح** [ateş] sönüp gitmek; solmak, ağarmak; [et vb.] çürümek; **بُوح** (bşı) bozmak, yıkmak; **بُوح** buhar; **بَايَخ** aptalca; bayat, modası geçmiş [nükte, espri] KNŞ;

بُوكْرَست Bükreş; **بُودْرَة** Fr.> pudra; **بُودَقَة** ç. **بُودَق** pota, eritme potası; **بُودَا** Buda; **بُودِي** Budist [na't]; Budist kişi [is.]; **بُودِيَة** Budizm; **بُور** (بُور, بُور) ölmek, yok olmak; [toprak] işlenmemiş olmak; [iş] sonuç vermemek, başarısız olmak; [mal] satılmamak, elde kalmak; **بَارَتِ الْبِنْتُ** [kız] evlenememek, evde kalmak; (toprağı) işlememek; (bşden) faydalanmamak; **أَبَار** yok etmek; **أَرَاضُ بُور** ç. **أَرْضُ بُور** işlenmemiş çorak toprak, işlenmemiş arazi; **بُور** helak, ruhun yok olması, yokluk; **دَارُ الْبُور** Cehennem; **بَاثَر** işlenmemiş [arazi]; **بُورَانِي** bir sebze yemeği MIS.; **بُورْتِغَال** Portekiz; **بُورْصَة** ç. **آت** borsa; **بُورَق** boraks; **بُورْمَا** Burma; **بُورِي** has kefal ZOO. Mugil cephalus; **بُورِيه** Fr.> püre, ezme; **بُور** ⇒ **بُور** somurtmak, surat asmak; **بُور** [hayvan] burun ve ağzın birlikte bulunduğu kısım; **تَبْوِيْزَة** asık suratlılık; **مُبوْر** somurtkan; **بُورَة** dondurma; **بُورَة** bir içki;

ne düşünüyorsun?, ...e ne dersin; niçin;
 بَالَهُ başı rahat olmak, üzüntüsü/ tasası
 olmamak; أَعْطَى اَكْلًا gelmek; اَلْقَى (جَعَلَ) بَالَهُ إِلَى (لِ) ...
 ni bir şeye vermek, yöneltmek; لَمْ يَلْقَ لِقَوْلِي sözüme itibar etmedi, sözümü kale alma-
 dı; لَا يَقِلُّ عَنْهُ بَالًا ondan daha az önemli
 değildir, en az onun kadar önemlidir.;

³ بُول posta pulu;

⁴ بَال balina ZOO.;

⁵ بَالَة ALF.BKZ.;

بولصة bkz. بولصة;

بولاق Bulak, Kahire'de bir semt;

بولندة Polonya;

بولندي [na't] Polonya..., Polonya'ya mah-
 sus; [is.] Polonyalı;

بولو polo; çevgen benzeri bir oyun;

بولونيا It.> Polonya;

بولوني [na't] Polonya..., Polonya'ya
 mahsus; [is.] Polonyalı;

¹ بوليس Fr.> polis; بوليس الآداب ahlak zabıtası;

البوليس cinayet masası; البوليس الجنائي
 gizli polis; البوليس السري jandarma; البوليس المرور
 trafik polisi;

بوليسية رواية بوليسية polisiye roman;

بوليس ve بوليسية بوليسية poliçe, sigorta
 mukavelenamesi; بوليسية الشحن konşimento;

بوليفيا Bolivia;

بوليفي [na't] Bolivya...; [is.] Bolivyalı;

داء البولينا üremi;

بوم [cin.is.; tek. is. ة] baykuş;

بون, بون fark; aralık, fasıla;

بان [cin.is.; tek. is. ة] bonağacı, sorkun ağacı
 BOT. Maringa aptera; Mısır söğüdü BOT. Salix
 aegyptiaca;

بونس آيرس Boenes Ayres;

بواني Ing.> midilli;

باه cinsel münasebet; çiftleşme; iktidar, cinsi
 birleşme kuvvetine sahip olma; meni;

بوهميا Bohemya;

بوهمي Bohemya(lı) [s. ve is.];

بوهمية Bohem hayatı;

بؤونة Kıpti takviminin onuncu ayı;

بوية T.> boya; ayakkabı boyası;

بويجي boyacı; ayakkabı boyacısı,
 lostracı;

بابة = بابة ALF.BKZ.;

بابة bkz. بوء;

بيادة piyade MIS.;

بيادي piyade asker;

بيانات بيان, بيانة, بيان;

بيب boru, tüp; [su deposunun, tankının] valf,
 musluk; بيبة pipo;

(بيت) i (مبيت) geceyi geçirmek, geceleme;

bütün gece kalmak, gitmemek; olmak; (في

bir durumda) olmak; bşi yapmayı sürdür-

mek; بيت (في bş hakkında) derin derin

düşünmek; (ل b-e karşı, komplo) kurmak;

(b-i) geceleyin ağırlamak/ misafir etmek;

آبيت (b-i) geceleyin ağırlamak/ misafir

etmek;

بيت ev, mesken; çadır, oda;

daire; aile, yuva; kabuk, kılıf; **بُيُوتَات** [çoğ.] büyük binalar; (ç. **أَبْيَات**) beyit; **بَيْتُ الْإِبْرَةِ** [gemi] pusula; **أَهْلُ الْبَيْتِ** ehli beyt; **بُيُوتَات** saygıdeğer, seçkin aileler; **بُيُوتَات** Beyti **الْبَيْتِ الْحَرَامِ** ticaret merkezleri; **بَيْتُ الْحَلَاءِ** Haram; **بَيْتُ الْأَدَبِ** ve **بَيْتُ الْخَلَاءِ** hela; **بَيْتُ رِيفِي** hastalığın merkezi; **بَيْتُ** sayfiye evi, yazlık; **بَيْتُ الْقَصِيدَةِ** ve **بَيْتُ** kasidenin en önemli beyti, *bşin* özü, esası; can alıcı nokta; en önemli öge; **بَيْتَلَحَم** Beytelehm şehri; **الْبَيْتُ الْمَالِكُ** hükümet binası; **بَيْتُ الْمَالِ** Beytülmal; hazine dairesi; TUN. müslümanların sahipsiz malları ile ilgilenen kuruluş;

بَيْتِي özel, yurt ile ilgili, iç, dahili; evcil; evde yapılan, imal edilen;

بُيُوت ç. **بُيُوت** -küçük ev; küçük çadır, pansiyoner;

بَيَات ç. **بَيَات** -ve **بَيَاتَة** yatılı [öğrenci]; (ç. **بَيَات**) yatılı öğrenci TUN;

بُيُوت bayat, eski;

مَبِيت geceleme, geceyi geçirme; geceyi geçirecek yer, barınak;

بَائِت bayat, eski; **(فِي الصَّفِّ)** başarısız, sınıfta kalan MIS.;

مَبِيت entrikacı, dalavereci;

بِيجَامَا ve **بِيجَامَا** pijama;

بِيد (يُود, بَيَاد, بِيد) ölmek, geçip gitmek, nesli tükenmek, telef olmak; **أَبَاد** (*b-i*, *bşî*) ortadan kaldırmak, yok etmek;

أَنَّهُ غَنِيٌّ بِئِدَ أَنَّهُ «ne var ki; **بِيدَ أَنْ...**

بَخِيل; için, sebebiyle, zira; bununla birlikte;

بِيدَاوَات, **بِيد** ç. **بِيدَاء** çöl;

أَبَادَة yok etme, helak etme, ortadan kaldırma;

بَائِد geçici, kalıcı olmayan; geçmiş, geçip gitmiş;

مَبِيد yıkıcı, tahrip edici, yok edici, öldürücü; (ç. **آت**) yok edici/ öldürücü vasıtalar; araçlar; **مَبِيدَاتُ حَشَرِيَّة** böcek ilaçları;

بِيَادَة ALF.BKZ.;

بِيدَر ç. **بِيدَر** harman yeri;

بِيدَق [satrançta] piyon; (ve **بِيدَق**)

بِيدَنْجَان bkz. **بِيدَنْجَان**;

بِيَارَة ¹ ç. **بِيَارَة** -FİL. sulama çarkı; koru, fidanlık;

بِيرَا ² **مَصْنَعُ الْبِيرَا** bira fabrikası; **بِيرَا** It.> bira

بِيرَق T.> bayrak; ç. **بِيرَق**

بِيرَقْدَار T + Far.> bayraktar;

بِيرُو ¹ Peru;

بِيرُو ² ç. **بِيرُو** Fr.> büro, ofis;

بِيرُوت Beyrut;

بِيرُوتِي Beyrutlu; **بِيرُوتِي**

بِيرُوقَرَاطِي bürokratik;

بِيرُوقَرَاطِيَّة bürokrasi;

بِيرُوقَرَاطِيَّة Bizans;

بِيرُون bizon;

بَاضَ (بَيْضَ) yumurtlamak; (**بَيْضَ**) **بَاضَ** (*bir yerde*)

kalmak, ikamet etmek; **بَاضَ بِالْمَكَانِ وَفَرَّخَ**

bir yere yerleşip orayı yurt edinmek; **بَيْضَ**

(*bşî*) beyazlatmak, beyaza boyamak, ağart-

mak; (*bşî çamaşırı*) temizlemek, ağartmak;

kalaylamak; teneke ile kaplamak; (*bşin*) oku-

بيطر veterinerlik öğrenimi görmek; (atı) nallamak;

بيطار veteriner; baytar; nalbant;

بيطري veterinerlik ile ilgili, veteriner...;

طبيب البيطري veteriner hekimlik;

بيطري veteriner;

بيطرة veterinerlik bilimi; nalbantlık;

ب *b-e*, *ل* *b-e* ya da *b-ş* (مبيع, بيع) *i* *باع* (بيع) ...karşılığında) satmak; **بايع** (*b-ile*) kontrat yapmak; (*b-e*) biat etmek; (*b-i*) lider kabul ettiğini açıklamak; **أباع** (*b-ş*) satılığa çıkarmak; **تبايع** satışta anlaşmak, pazarlığı bitirmek; **انباع** satılmak; satılık olmak; **ابتاع** (*b-ş* *ل* *b-den* veya *b-ş*, *b-den*) satın almak; **لَا** **أَبَاعَ مِنْهُ** ona hiç bir şey hakkında güvenmem;

للبيع satılık; **بيوع** satış; **بيوع** *بيع* mecburi satış; **جبرية** toptan satış; **بيع** *آخر* *راغب* müzayede, açık artırma ile satış;

بيعة anlaşma; ticari anlaşma; satış; alış;

على البيعة üstüne, bir de;

بياع satıcı, tüccar, bayi;

مبيع satış; **مبيعات** [çoğ.] satışlar [özl. market gibi büyük iş yerlerinde];

مبايعه *آت* [sözleşme vb.de] anlaşma;

مبايعه önderliğini tanıma; iş, muamele;

ابتاع satın alma;

باع satıcı; tüccar; bayi; satış memuru;

بائعة satıcı kadın;

مباع ve **مبيع** satılmış, satılan;

مبتاع satın alan, müşteri;

بيعة *آت* *بيع* HRI Kilise; Sinagog;

بيك *بيكوات* bey [saygı ünvanı];

بيكوية beylik, bey makamı;

بيكار pergel;

بيكباشي bkz. *بيكباشي*;

بيكة Fr.> pike kumaşı;

بيل Fr.> bilye **كُرسِي بيل** bilyeli yatak;

بيلة bkz. *بول*;

بيلسان mürver ağacının bir türü;

بيلهارسيا TIP. kandaki bir kurdun meydana getirdiği bir hastalık türü;

بيلية *آت* *بيع* Fr.> bilye;

ل **بَانَ** (*ب-ان*) ortaya çıkmak, görünmek; **من** (*ب-ون*, *ب-ين*) ...için) açık, vazih olmak; **ب-ين** (*b-ş*) ayrılma; **ب-ين** (*b-ş*) açığa çıkarmak, görünür yapmak; (*b-ş*) duyurmak, ilan etmek; (*b-ş*) ifade etmek, dile getirmek; (*b-ş*) göstermek, işaret etmek; (*b-ş*) açıklamak, izah etmek, şerh etmek; **ب-ين** (*b-den*) uzaklaşmak, ayrılma; (*b-ş*) benzememek, (*b-nin* *b-ş*) farklı olmak; (*b-ş*) karşı olmak; (*b-ş*) ihtila fa düşmek; **أبان** (*b-ş*, *ل* *b-e*) açıklamak, izah etmek; (*b-ş*, *من* *b-ş*) ayırdetmek, temyiz etmek; açık, aşikar olmak; **تبين** (*ل* ...için) açık, anlaşılır gelmek, olmak; sonuna gelip açıklığa kavuşmak; (*من* ...tarafından) açıklığa kavuşturulmak; (*من* ...den) bariz şekilde ayrılma, (*b-ş*) doğrusunu bulmak için aramak; (*b-i*, *b-ş*) iyice incelemek, eleştirel bir

gözle bakmak; (bşe) tecessüs ile bakmak; aralığından bakmak, net olarak görmek, anlamak; (bşi, من ...den) ayırdetmek; **تَبَايُن** farklı olmak, ayrı olmak; karşıt olmak, muhalefet etmek; büyük oranda değişmek; sınırları (بين ... arasında) düzensiz bir şekilde değişmek; **اِسْتِبَان** açık, görünür olmak; (bşi) görmek, bilmek, algılamak; **اُسْتَبِيْن** [edil.] (من ...den) açıkça görülmek;

بَيْن ayrılma, bölünme; fasıla, aralık; fark **ذَاتِ الْبَيْنِ** [topluluk arasındaki] yakınlık; [topluluk arasındaki] soğukluk, düşmanlık; **فِي الْبَيْنِ** bu arada;

بَيْنَ [mud. kul.] veya **بَيْنَ** arasında; ...ya ...ya; ...ile ...arasında; **كَانَ الْقَوْمُ بَيْنَ صَامِتٍ وَ مُتَكَلِّمٍ** kalabalık, topluluk konuşanlar ve susanlar olarak ayrıldı; ...in önünde, huzurunda; yanında, üzerinde; **لَا سِلَاحَ بَيْنَ** silahsız, yanında silah yok(tur); **فِيمَا بَيْنَ** bu arada, bu süre zarfında; **بَيْنَ ذِرَاعَيْهِ** gönlümde, içimde; **بَيْنَ بَيْنِهِم** kollarında, kollarının arasında; **بَيْنَ بَيْنٍ** ne iyi ne kötü, normal; **بَيْنَ بَيْنٍ** ya da **بَيْنَ وَقْتٍ وَ آخَرٍ** bazen, arasına;

بَيْنَ ALF.BKZ;

بَيْنَا [bağlaç] ...iken;

بَيْنَ açık, vazih, anlaşılır, net; (ç. **اِبْيَان**)

açık ve düzgün [ifade];

بَيَان ç. **اِبْيَان** açıklık, anlaşılabilirlik, vuzuh;

anlama beyanat; beyanname açıklama, izahat; haber; [resmi] rapor; indeks, liste; belagat, fesahat; **الْبَيَان** Kur'anı Kerim; ALF.BKZ.; **غَنِيٌّ عَنِ الْبَيَانِ** tashih HUK.; **عِلْمُ الْبَيَانِ** aşikar, belli, açık; **عَطْفُ الْبَيَانِ** belagat ilmi, retorik; **عَطْفُ الْبَيَانِ** DİL.B. atfı beyan;

بَيَانِي açıklayıcı, izah niteliğinde; belîğ;

بَيِّنَةٌ apaçık, karşı konulmaz delil;

delil; delil olarak kullanılan belge ISL.HUK.;

كَانَ عَلَى **بَيِّنَةٍ ظَرْفِيَّةٍ** ikinci derece delil;

...بَيِّنَةٍ مِنْ ... in tamamen farkında, bilincinde

olmak;

أَبْيَن daha açık/ net/ vazih;

تَبْيَان açıklama, izahat, şerh;

تَبْيِين ve **اِبَانَةٌ** açıklama, izahat, şerh;

تَبَايُن farklılık, benzememe;

تَبَايُنِي farklı; muhalif;

بَائِن açık, net, vazih; son, nihai, kati

[boşanma] ISL.HUK.; çok uzun; **بَائِنُ الطُّولِ** çok uzun, anormal uzun [kişi];

بَائِنَةٌ çeyiz;

مَبْيُونَةٌ mesafe;

الْكِتَابُ açık, net, kapalı olmayan; **مَبِين**

Kur'anı Kerim;

اِسْتِبَان farklı, ayrı, başka;

بَيَان ALF.BKZ;

بِكَبَاشِي bkz. **بَيْنَاشِي**;

بِتَو bkz. **بِتَو**;

بِيَك = بِيَه

بِيُورِيَه İng.> püre;

بِيُورِيَه Fr.> TİP. bir nevi dişeti hastalığı, piyore;

ت telefon için kısaltma;

ت [harfî cer.] yemin için kullanılır;

تَالله Allah'a andolsun ki!;

تاء "ت" harfinin adı;

تَابُوت kutu, sandık; tabut;

تَانَا kekelemek, pepelemek;

تاج bkz. توج;

تَوْدَة bkz. واد;

تَار ⇒ **أَتَارَ الْبَصَرَ** gözünü (b-e veya الی b-e) dikmek;

تَارَة bkz. تور;

تَازَة (= طَازَة) taze;

تَاك [meb. müe.] bu;

تَانَك bunlar [bu ikisi]; [mansub ve mecrur hali için] **تَيْنَك**;

تَاكْسِي taksi;

تَوَائِم ikiz; [müe. ّة ile] **تَوَّءَم** ve **تَوَّأَم**;

تَب (تَبَاب, تَبَب, تَب) yok olmak, helak olmak;

اِسْتَبَّ kararlı olmak; düzenli sıralı olmak;

iyi işlemek, iyi gitmek; **اِسْتَبَّ الْأَمْرَ** onun için her şey yolunda(ydı), yolunda gitti;

تَبَّالَه helak olsun! kahrolsun!;

اِسْتَبَاب normallik, düzenlilik; istikrar, kararlılık; olumlu gelişme;

التَّبْت Tibet;

تَبَّر a (تَبَّر) (bşı) yok etmek, yıkıp mahvetmek;

تَبَّر ham metal; altın tozu, filiz;

تَبَّار çürüme, bozulma;

تَبْرِیَّة kepek, konak;

تَبْرِیز Tebriz;

تَبَّع a (تَبَّاعَة, تَبَّع) (b-i, bşı) izlemek, peşi sıra gitmek; (b-nin, bşin) izini sürmek; (b-nin) arkasından gitmek; (b-nin) peşine düşmek; (bşe) yapışmak, bağlanmak; (bir yolu) izlemek, takip etmek; (bşe) uymak; (b-e) ait, mahsus olmak; (b-e) tabi kılmak, (b-nin) emrine vermek; **تَبَّع الدُّرُوسَ** derslere düzenli olarak devam etmek; **تَابَعَ** (b-i, bşı, bir gelişmeyi) izlemek, gözünü ayırmamak; (b-ile bş üzerinde) anlaşılmak; (b-nin, bşin) peşine düşmek, kovalamak; (bşı) sürdürmek, devam etmek; **اَتَّبَعَ** (vakit, sıralama vb.de) peşi sıra gelmek; (b-i b-nin) komutasına vermek, tabi kılmak, (bşı) ikinci dereceye koymak; **تَتَّبَعَ** izlemek (özl. tartışmayı, gelişmeyi, haberleri); (bşin, b-nin) peşi sıra gitmek, kovalamak; (bşı, yazıyı) [kalem vb. ile] izlemek, takip etmek; (b-e) tabi olmak; **تَتَابَعَ** peşi sıra, ardısıra gelmek; kesintisiz bir sıralama, düzen oluşturmak; **اِتَّبَعَ** (b-i, bşı) izlemek; (bşı ب başka bşin) peşi sıra, ardından göndermek; (b-nin) aleyhine dava açmak,

kanuni takipte bulunmak; tabi olmak, boyun eğmek; (bşi) kovalamak; (bşi) etüt etmek, araştırmak; **اتَّبَعَ** [edil.] (على bş, doktrin, fikir) taraftar/ takipçi/ tabiler bulmak; **اتَّبَعَ** **إِ** bir politika izlemek; **اتَّبَعَ يَمِينَهُ** sağ kolu izlemek, sağdan gitmek; **اتَّبَعَ** (b-nin) peşinden gelmesini istemek; (bşi) hasıl etmek, sonucunu getirmek, doğurmak; (b-i) kendine boyun eğdirmek, köle yapmak, emri altına almak;

تَبِعَ izleme, peşi sıra gelme; tabi olma, uyma; bağlılık; taraftarlar, tabi olanlar (ل bşe); **تَبِعًا** peşpeşe, ardı sıra, ardarda; **تَبِعًا** ...e göre; ...in neticesinde, ...sebebiyle; (تَبِعًا) partizan, bağlı, taraftar; vatandaş; bağlı, ait, merbut;

تَبِعِي ferî;

تَبِعَةً -آت sonuç, netice, akibet, sorumluluk; **بِالْقِي التَّبِعَةِ عَلَى** **إِ**

(تَبِعًا) **تَبِعَ** izleyen, sonra gelen; **تَبِعَ** taraftar, izleyici; yardımcı, hizmetçi, uşak;

تَبِعَةً -آت tabi olma, uyma; bağlılık sadakat; vatandaşlık; **بِالتَّبِعَةِ** sonradan; bu yüzden, netice olarak;

تَبِعًا ardısıra, peşi sıra, peş peşe;

تَبِعًا izleme, takip etme; kovuşturma HUK.; sürme, devam etme;

تَبِعًا DİL.B. bazı harflerin değiştirilip lafzen tekrarı ile yapılan "عَشِيرٌ بِشِيرٍ" gibi, tekid;

تَبِعَ izleme (özl. tartışmayı, gelişmeyi); takip, peşinden koşma; kavuşturma; ardışık-

lık; silsile **التَّبَعُ التَّارِيخِي** tarihin seyri; **تَبِعَاتٌ عَدْلِيَّةٌ** adli kovuşturma;

تَبِعَ ardarda, peşpeşe olma; bayrak değiştirme SPO.; **بِالتَّبَعِ** sıra ile, ardışıl olarak, peş peşe, seri halinde;

تَبِعَ izleme, takip; izleme, bir yol izleme [siyaset vb.]; (ل bşe) bağlılık, sadakat; **تَبِعًا** ...e uymak için; ...e uygun olarak;

تَبَاعِي klasik, geleneksel;

تَبَاعِيَّةٌ klasizm, gelenekçilik;

تَبِعَ **تَبِعَةً** izleyen, peşi sıra gelen; bağımlı; ikincil, tali; (ل b-nin) emri altında olan, ast; (ل ...e) ait; (ل ...e) göre, bağlı; (ل b-e, bşe) tabi olan, uyan; (تَبِعًا) taraftar, partizan; vatandaş; hizmetçi, uşak; kahya, her işi gören memur; (تَوَاعٍ) tabi DİL.B.; ek, ilave, lahika; fonksiyon MAT.; **الدُّوَالِ** **الدُّوَالِ** uydu devletler, bağımlı devletler;

تَبِعَةً kadın tabi, taraftar, kadınlara yardım eden kişi; bağlılık; netice, sonuç; sorumluluk; **تَوَاعٍ** [çoğ.] bağımlı bölgeler; siy. uydu devletler [yine **الدُّوَالِ التَّوَاعِي**];

تَبَاعِيَّةٌ vatandaşlık, tabiiyet;

تَبِعَ (ب ...tarafından) izlenen, tabi olunan; kendisine hizmet edilen, lider, önder;

تَبِعَ birbirini izleyen, silsile halinde, mütekip;

تَبِعَ [bir kanuna; uygulamaya] tabi olan, uyan; izlenen, tutulan [yol];

تَبِعَ tütün;

تَبِلَ [aşk, sevgi] (b-i) harap etmek, bitirip

tüketmek; **تَبَل** ve **تَوَبَل** (bşe) baharat katmak, çeşni vermek;

تَابِل ç. **تَوَابِل** kişniş BOT. Coriandrum sativum; yemeğe çeşni veren şeyler [tuz, biber, salça]; baharat;

تَبُول SUR., LÜB. bulgur, soğan, nane, maydanoz, limon suyu, zeytinyağı, baharat ile yapılan bir çeşit salata;

مَتَبُول karasevdaya düşmüş, sevdalı;

مُتَبَل baharatlı; SUR., LÜB. pirinç, et ve muhtelif baharat ile doldurulmuş [na't olduğunda: ...dolması]; **بَاذَنْجَان مُتَبَل** patlıcan dolması;

تَبْلُو ç. **آت** - tablo [resim];

تَبْن saman;

تَبْنِي saman rengi;

تَبَّان saman satıcısı;

دَرْبُ التَّبَانَةِ ASTR. samanyolu, samanuğrusu, hacıaryolu;

مَتَابِن ç. **مَتَبْن** samanlık;

التَّار Tatarlar [yine **التَّار**];

تَتَرِي [na't] Tatar; Tatar [is.];

تَتَرِي 2 ardışık, silsile halinde, müteselsil;

تَتَك T.> tetik;

تَتْن T.> tütün;

تَتَنُوس tatanoz TIP;

تَجَر u (تَجَارَة, تَجَر) ve **اَتَجَر** ticaret yapmak, iş yapmak; (في veya ب bşin) ticaretini yapmak;

تَاجِر (b-ile) alış veriş, ticaret yapmak;

تِجَارَة ticaret; alış veriş; mal, ticari eşya;

بَيْت تِجَارِي ticari, ticaret ile ilgili; **بَيْت**

اَلْحَرَكَة التِّجَارِيَة iş yeri; **تِجَارِي** ticarethane, iş yeri;

[akışı], alışveriş; **شَرَكَة تِجَارِيَة** ticari şirket;

اِتِّفَاق تِجَارِي ticari anlaşma;

مَتَجَر ç. **مَتَاجِر** iş, alışveriş; mal, ticari eşya;

اَتَجَار (ب bşin) ticaretini yapma;

تَاجِر 1 **تُجَّار** tüccar, işadamı; **تَاجِر** 2 **تَاجِر تَجَرَّة** toptan satıcı, toptancı; **تَاجِر** 3 **تَاجِر الْقَطَاعِي** perakende satış yapan;

تَاجِرَة ticari mal;

تَجَاه [mud. kul.] ...in karşısında, ...ile yüz yüze;

تَحْت [mud. kul.] ...in altında; aşağısında;

تَحْت التَّجَرِبَة 1 deneme aşamasında; deney aşamasında; **تَحْت التَّحْضِير** hazırlık aşamasında;

تَحْت الْحِفْظ koruma altında; **تَحْت** 2 **تَحْت التَّسْطِيد** ödenmemiş, açık,

تَحْت السِّلَاح silah altında, kapatılmamış TIC.;

تَحْت التَّسْوِيَة ödenmemiş, silahlı kuvvetlerde;

تَحْت اِشْرَاف ...in gözetiminde; **تَحْت الشُّعُور** bilinç altında, şuur

altında; **تَحْت تَصَرُّفِه** emrine amade, hizmetinde;

تَحْت الطَّع baskıda, baskı aşamasında, basımda;

تَحْت عُنْوَان ...in adıyla ünvanı ile;

تَحْت 3 **تَحْت اَعْيُنِنَا** gözümüzün önünde;

تَحْت 4 **تَحْت التَّمْرِين** eğitimde, eğitim aşamasında;

تَحْت 5 **تَحْت يَدِه** ipleri elinde; **تَحْت** 6 **تَحْت** ...in altından, ...in aşağısından;

تَحْت [zarf] aşağıda, altta;

مَلَابِس تَحْتَانِي [na't] alt..., alt ile ilgili;

تَحْتَانِي iç çamaşırları;

اَتَحَف (b-e, bşi ya da b-e ب bşi) hediye

etmek, ithaf etmek;

تُحْفَةٌ ç. hediye; MEC. mücevher, kıymetli taş; sanat eseri; ۱۱ تُحْفَةٌ فَنِيَّةٌ eşsiz sanat eseri;

مُتَحَفُ الشَّمْعِ ۱۱ müze متاحف ç. متحف balmumundan yapılmış eser;

تَخَّ u (تُخُوخَةٌ) ekşimək, mayalanmak;

تُخُوتٌ ç. تخت¹ yatak, döşek; sıra, bank; oturak; divan; kutu, sandık; gardırop; kürsü; bando, orkestra; taht; ۱۱ تَخْتُ الْمُلْكِ taht; krallık, başkent; تَخْتُ الْمَمْلَكَةِ başkent;

تَحْتَةٌ tahta; sıra; levha; karatahta;

تُخْتُخٌ çürümek, bozulmak;

أَتَخَمَ a hazımsızlık çekmek, hissetmek; ۱۱ تَخَمَ (b-e) tıka basa yedirmek; (b-e) hazımsızlığa sebep olmak; (mideyi) haddinden fazla, tıka basa doldurmak; تَخَمَ = أَتَخَمَ;

تَخَمَةٌ ç. تَخَمَةٌ, تَخَمَةٌ hazımsızlık;

مَتَخُومٌ hazımsızlık çeken;

تَخَمَ i (bşi) sınırlamak; تَاخَمَ (bşe) komşu, sınır komşusu olmak;

تَخُومٌ ç. تَخَمٌ, تَخَمٌ sınır, hudut;

مَتَاخَمٌ birbirine sınır, komşu, bitişik;

تَدْرُجٌ sülün ZOO. Phasianus colchicus;

تَدْمُرٌ ya da تَدْمُرٌ Palmira [Suriye'de eski bir şehir];

لا تَدْمُرِي ۱۱ [herhangi] biri تَدْمُرِي

kimse, hiçbir canlı;

تَرَابِيزَةٌ ç. تَرَابِيزَةٌ masa MIS.;

تَرَاخِمَا trahoma TIP.;

تَرَّاسٌ Fr.> taras;

تَرَامَوَايَ tramvay;

تَرَبَ a (تَرَبَ, تَرَبَ) tozlanmak, toza bulanmak, üstü başı toz toprak olmak; تَرَبَ ve تَرَبَ (b-i, bşi) toprak ile örtmek; تَارَبَ (b-ile) aynı yaşta, akran olmak; تَتَرَبَ tozlanmak, toza bulanmak;

تَرَبَ ç. تَرَبَ akran, yaşıtlı;

تَرَبَ tozlu;

تَرَبَ ç. تَرَبَ toz; toprak; yer; kir; türbe; mezar;

تَرَبِي ç. تَرَبِي mezarcı;

تَرَبَانٌ ç. تَرَبَانٌ toz; toprak; kir;

تَرَابِي tozlu; toz gibi; toprak... [na't]; gri, toz rengi;

تَرَابِي çimento;

تَرَابِي ç. تَرَابِي ANAT. göğüs;

تَرَابِي yoksulluk, fakirlik, yokluk, mahrumiyet; (ç. تَرَابِي) tozlu yer;

تَرَبَ tozlu, toz içinde;

تَرَبَسٌ [دَرَبَسٌ] (kapıyı) kilitlemek, sürgülemek;

تَرَبَسٌ ç. تَرَبَسٌ kilit, sürgü;

تَرَبَتِينَ neftyağı, terebentin;

تَرَبِيزَةٌ masa MIS.;

تَرَبِينَ ç. تَرَبِينَ türbin;

تَرَاثٌ bkz. وراث;

تَرَاتِرٌ gümüş veya altın pul, payet;

تَرَجَمَ ç. تَرَجَمَ (bşi) bir lisandan başka bir lisana

tercüme etmek; (bşi) şerh etmek; (bşi) açıklamak; (b-nin) hayat hikayesini, biyografisini, hal tercümesini yazmak;

تَرَجَمَ ç. تَرَجَمَ tercüme, çeviri; şerh, yo-

rum; hal tercümesi, hayat hikayesi, biyografi
[yine ترجمۃ الحال]; önsöz, mukaddime, giriş;
ترجمان mütercim, çevir-
men; biyografi derleyen, yazan kişi;

ترجمہ tercüme edilen, [bir dile] çevrilen;
ترجمہ علی الفلم senkronize [film];

ترجمہ mütercim;

ترج a (ترج) ve ترج üzülmek, mahzun olmak;

ترج ve اترح (b-i) üzme, mahzun etmek;

ترج hüzün, üzüntü, tasa, gam;

ترزي MIS. terzi;

ترزية terzilik;

¹ تراس ALF.BKZ;

² ترس ⇒ ترس (b-e) kalkan ya da zırh vermek,
zırhlandırmak;

ترس کalkan; [güneş] kurs;

ترس کalkan balığı ZOO.;

ترس dişli çark; صندوق

ترس dişli çark muhafazası, kutusu;

ترس kapı

ترس ve متراس [çoğ.]

barikat;

ترسانة ve ترسانة tersane; tophane ASK.; teçhizat
deposu;

ترسنة It.> balkon;

ترع a (ترع) [kap. vb.] dolmak; اترع (b-i, kabı)

doldurmak;

ترعة آت, ترع, ترعة kanal; suni ark

ترعة التصريف MIS. besleme kanalı; الإبراد

ترعة الشريعة Fas Kralının

Sarayı;

ترغل ve ترغلة kumru, yusufcuk ZOO.;

ترف a (ترف) bolluk, refah içinde yaşamak;

ترف (b-e) bol bol vermek; (b-e) rahat içinde,

müreffeh bir yaşam sürdürmek; ترف =

ترف;

ترف ve ترفه müreffehlik, bolluk; lüks;

ترف refah içinde olan, müreffeh, rahat;

ترف rahatlık, bolluk içinde yaşayan; tu-

tumsuz, masraflı; (ب bş ile) aşırı süslenmiş,
abartılmış;

ترفاس MAĞR. yermantarı BOT. Tuber;

ترفل çalımla, caka satarak yürümek;

ترفوة تراق ANAT. köprücük kemiği;

ترك u (ترك) (b-i) bırakmak, terk etmek; (b-i den)

vaz geçmek, çekilmek; (b-den, bir yerden)

ayrılmak; (b-i) hesaba katmamak, ihmal et-

mek; (b-i, ل veya الى ...e) bırakmak; (b-i, ل

b-e) miras bırakmak; ترك الباب مفتوحا

kapı bırakmak; ترك الحبل على الغارب

işleri gidişatına bırakmak; تركه

b-nin ...yapmasına izin vermek;

ترك مكانا الى ... bir yeri bırakıp [başka bir

yere] gitmek; ترك في ذمته b-i b-nin koruma-

sına, zimmetine bırakmak; تركه على حاله

yalnız bırakmak; تركه وشأنه b-i yalnız, kendi

haline bırakmak; تارك (b-i) bırakmak, terk

etmek; (b-i) yalnız başına bırakmak; (b-e

karşı) düşmanlığı bırakmak;

ترك ihmal, göz önüne almama; terk, bırak-

ma; geriye [miras olarak] bırakma;

ترك ve تركه آت, miras [yine MEC.]

«خَلَفَ الإِسْتِعْمَارُ تَرْكَةً ثَقِيلَةً مِنَ الْفَسَادِ وَ الْفِرْقَةِ»;
 تَرْكَةٌ evde kalmış kız, kalık;
 مِتَارَكَةٌ ateşkes, mütareke;
 مِتْرُوكٌ آت- miras;
 تَرْكٌ ⇒ تَرْكٌ (b-i) Türkleştirmek; تَرْكٌ Türk olmak, Türkleşmek, Türk gelenek ve törelerini benimsemek;
 التَّرْكُ ve التَّرَاكُ Türkler;
 تَرْكِي Türk [na't]; تَرْكِيَّةُ Türkçe;
 تَرْكِيَا Türkiye;
 تَرْكِيَّةُ Türkleştirme;
 تَرْكِسْتَانُ Türkistan;
 التَّرْكْمَانُ Türkmen(ler);
 تَرْوَمِيطٌ آت- davul, trampet SUR.;
 تَرْوَمِيطَةٌ آت- davul; büyük davul MIS.;
 تَرْوَمِيطْجِي trampet çalan; bando çalgısı
 ASK., MIS.;
 تَرْوُوسٌ acıbakla BOT. Lupinus;
 تَرْوَمِتْرٌ termometre;
 تَرْوُجٌ bkz. اُتْرُج;
 تَرْهٌ a (تَرْه) saçma, faydasız işlerle ilgilenmek;
 تَرْهَةٌ آت- batıl; yalan, hile;
 تَرْوَادَةٌ Fr.> Truva;
 تَرْيَاقٌ panzehir, tiryak;
 تَرْيَكُو Fr.> triko;
 تَرْعٌ [müe. تَرْعَةٌ] dokuz;
 تَرْعٌ عَشْرَةٌ [müe. ma'dud ile تَرْعَةٌ عَشْرٌ] on dokuz;
 تَرْعٌ dokuzda bir, 1/9;
 تَرْعُونَ doksan;
 التَّاسِعُ dokuzuncu;

تَشْرِينُ الْثَانِي Ekim ayı; Kasım SUR.,
 IR., LÜB., ÜRD.;
 تَشْكُوسْلُوقَاكِيَا Çekoslavakya;
 تَشِيلِي Şili;
 تَعٌ için kısaltma, bkz. عَلُو;
 تَعِبٌ a (تَعِب) çok çalışmak, kendini yormak;
 yorulmak; (من bşden) usanmak, bıkmak;
 (bşî) rahatsız etmek, zahmet vermek; (b-i) bıktırmak, usandırmak;
 تَعَبٌ آتَابٌ zahmet, meşakkat, sıkıntı;
 yorgunluk, bitkinlik; آتَابٌ [çoğ.] ücretliler;
 تَعِبٌ ve تَعَبَانٌ yorgun, bitkin;
 تَعَابٌ güçlükler, zorluklar, problemler, meseleler; harcanan gayretler, çabalar; acılar, şikayetler [hastalıkla ilgili]; eza, cefa;
 مُتَعَبٌ sıkıcı, bunaltıcı; rahatsızlık, meşakkat veren, problemlî; yorucu;
 مُتَعَبٌ yorgun; bıkkın, usanmış;
 تَعَتَّعٌ pepelemek, kekelemek; (bşî) hareket ettirmek, yerinden oynatmak; اِتَّعَّعٌ yerinden oynamak, hareket etmek;
 تَعَسٌ a yok olmak, telef olmak; perişan olmak, sefilleşmek; اَتَّعَسٌ (b-i) üzmek, mutsuz, perişan etmek;
 تَعَسٌ ve تَعَاسَةٌ perişanlık, sefalet;
 تَعَسٌ ve تَعِيسٌ mutsuz, üzgün, perişan, bahtsız;
 تَعِيسٌ mutsuz, perişan;
 تَفٌ a (تَف) tükürmek; تَفَّفٌ tüh demek;
 تَفٌ tırnak altındaki kir;
 تَفَّا لَكَ tüh, yazıklar olsun sana!

تُفَاة tükürük hokkası;
تَفْتَا tafta;
تُفَاح [cin.is.; tek. is. ة] elma;
تُفَكَة ç. **تُفَك** silah, tüfek IR.;
تُفَل u (تُفَل) tükürmek;
تُفَل ve **تُفَال** tükürük, salya;
تُفَل fena, kötü kokulu;
تُفَه a (تُفَه, تَفَاهَة, تَفُوه) değersiz, önemsiz olmak;
 tatsız tuzsuz olmak, lezzetsiz, yavan olmak;
تُفَه ve **تُفُوه** önemsizlik, değersizlik;
تَفَاهَة önemsizlik; lezzetsizlik; ahmaklık;
تُفَه ve **تَافَه** önemsiz, küçük; kıymeti olmayan;
 sıradan, olağan, alelade; tatsız, lezzetsiz;
 herkesçe bilinen, malum;
تَافِيَهَة ç. **تَوَافِه** kıymetsiz şey; önemsiz şey;
تَقَاوِي bkz. قَوِي;
تَقْلِيَة bkz. قَلِي;
تَقْن ⇒ **أَتَقْن** (bşî) tamamlamak, hakkından gelmek, iyi bilmek [örn. *bir lisanı*]; (bşde) yetenekli, kabiliyetli, mahir olmak;
تَقْن kabiliyetli, mahir;
تَقَانَة sağlamlık, metanet; kemal, mükemmellik;
أَتَقْن daha iyi, daha kapsamlı;
أَتَقَان mükemmellik, iyi yapma; kapsamlı olma, genişlik; vukuf, vakıf olma [özl. lisa-na]; **فِي غَايَةِ الْإِتْقَانِ** mükemel işçilik ile; mükemmel bir şekilde;
مُتَقِن tam, kamil; tam doğru, yanlışsız, eksiksiz;
تَقِي i (...den) korkmak, çekinmek; (özl. Al-

lah'tan); **أَتَقِي** bkz. قَوِي;
تَقِي Allah'tan korkan, müttaki, dindar;
أَتَقِي daha müttaki; daha fazla sakınan;
تَقِي ve **تَقْوَى** Allah'dan korkma, takva, dindarlık;
تَك u (تَك) (bşî) ayağının altına almak, çiğnemek; [içki] (b-i) sarhoş etmek; mest etmek;
تَك [saat] tiklemek;
تَكَة ç. **تَكْ** [saat] tikleme, tik tik sesi;
تَكَة 2 ç. **آت** - elbise, pantolon beli;
تَكِيَة ALF.BKZ.;
تَكْنَك 1 (bşî) ayağının altına alıp çiğnemek;
تَكْنَك 2 ateşte ağır ağır kaynamak;
تَكْنَك 3 [saat] tiklemek;
تَكْتَكَة [saat] tikleme, tıklama;
تَكْتِك 4 taktik;
تَكِيَة ç. **تَكَايَا** tekke; darülaceze;
تَل 1 ç. **تَلَال**, **أَتَلَال**, **تُلُول** tepe; yüksek yer; **تَل** 1 **أَبِي** Tel Aviv;
تَل 2 **تُل**; **تَلَاتِيل** zorluk(lar), güçlük(ler), meşakkat;
تَلِيد ç. **تَلَاد** eskiden beri uygulanan, kadim, eskiliğinden dolayı muteber; klasik;
تَلِيدِي klasik
تَلِسْكُوب teleskop
تَلَع ⇒ **أَتَلَع** uzun boyunlu olmak; (boynunu) uzatmak;
تَلَعَة ç. **تَلَاع** tepe, yükselti; sel;
تَلِيع uzun, uzatılmış; yüksek;
تَلِغْرَاف ç. **آت** - telegraf [sistem]; telegraf [çeki-

len mesaj]: أَرْسَلَ تَلِغْرَافًا إِلَى ... e telegraf çekmek;
تَلِغْرَافِي telegraf ile ilgili; telegraf vasıtası ile;
تَلَفَ a (تَلَفَ) yok/ telef olmak; eskiyip, çürüyüp telef olmak; **تَلَفَ** (b-ş-i) yok etmek, telef etmek; (b-i) yıpratmak, bitirmek; **أَتَلَفَ** (b-ş-i) yok etmek, mahvetmek; (b-ş-i) müsrif bir şekilde harcamak, israf etmek;
تَلَفَ telef olma; zarar, hasar, tahrip; kayıp;
تَلَفَان zarar, hasar görmüş olan; viran, yıkık;
مَتَلَفَ ve **مَتَلَفَة** ç. **مَتَلَفَ** çöl;
مِتَلَفَ müsrif, savurgan; harap eden, telef eden;
أَتَلَفَ ç. **أَتَلَفَ** yok etme; zarar, kayıp, hasar;
تَالَفَ zarar, hasar görmüş olan; viran, yıkık;
تَالَفَ = **مَتَلَفَ** ve **مِتَلَفَ**
تَلَفَزَ televizyon yayını yapmak;
تَلَفَزَة televizyon yayını, televizyon;
أَذَاعَة تَلَفَزِيَّة televizyon yayını;
تَلَفَاز televizyon [alıcı, alet];
تَلَفَزِيُون Fr.> televizyon [yayın];
تَلَفَنَ telefon etmek;
تَلِفُون ve **تَلِفُون** ç. **تَلِفُون** telefon [cihaz];
تَلَقَاءَ bkz. **لَقِيَ**;
تَلَكْ [müe.] o; şu;
تَلَمَ ç. **تَلَمَ** saban izi, karık;
تَلَمَذَ (b-i) öğrenci olarak kabul etmek; (ل veya ل) **تَلَمَذَ** (b-nin) öğrencisi, çırağı olmak; **تَلَمَذَ** علی

veya **تَلَمَذَ** علی b-nin yanında) öğrencilik veya çıraklık yapmak, (ل veya علی b-nin veya b-nin yanında) öğrencilik, çıraklık yapmak;
تَلَمَذَة okul, öğrencilik günleri, yılları; çıraklık; deneme, sinama dönemi, staj;
تَلَمَاز öğrenim;
تَلَمِذَ ç. **تَلَمِذَ** öğrenci, çırak; stajyer, deneme döneminde olan; öğrenim gören kişi; taraftar, mürit; havari;
تَلَمِذَة ç. **تَلَمِذَة** [kız] öğrenci;
تَلَمِسان Tilimsan şehri;
تَلْمُود Talmut;
تَلَهَ a (تَلَهَ) şaşırmak, donup kalmak;
تَلَهَ ve **مَتَلَهَ** [bir şeyi kaybettiği için] şaşırmış kalmış, hayret içinde kalan **تَلَهَ الْعَقْلَ** aklı başından gitmiş;
تَلَى i (تَلَى) izlemek, peşi sıra gelmek, yapmak; birbirini takip etmek; **تَلَى** (b-ş-i) (تَلَاوَة) **تَلَى** (b-e) [yüksek sesle] okumak; (b-ş-i) ...den okumak; **تَتَالَى** birbirinin ardısıra gelmek;
تَلَوَ [mud. kul.] ...in arkasından, peşi sıra; **أَرْسَلَ كِتَابًا تَلَوَ كِتَابَ** mektup ardına mektup göndermek;
تَلَاوَة okuma; (b-e) okuma; ezbere okuma;
تَالِ izleyen, gelen, bir sonraki; **بِالتَّالِي** sonra, daha sonra; bu yüzden, bu sebeple;
مِتَالِ izleyen, sonra gelen;
تَلَى TUN. tül;
تَلِيَّاتِي telepati [is.]; telepati yoluyla [s.];
تَلِفَزِيُون Fr.> televizyon [yayın];
تَلِفُون ç. **تَلِفُون** telefon;

تَلِفُونِي [na't] telefon...; telefon ile;

تَمَّ (تَمَّام، تَمَّ) tamamlanmak, bitmek, tam olmak; (ل...tarafından) yerine getirilmek, başarılmak; sonuna gelmek, bitirmek; olmak, vaki olmak; (bir yerde) bulunmak; (على bşde) ısrar etmek, derin olmak; (على bşe veya bşi yapmaya) devam etmek **تَمَّم** ve **أَتَمَّ** (bşi) tamamlamak, bitirmek, neticeye bağlamak; (bşi) [ekleyip, doldurup] bitirmek; (bşi) icra etmek, infaz etmek, yerine getirmek; **اِستَمَّ** tamamlamak, bitirmek;

تَمَام kemal, tamamlık, bütünlük; dolu, tam; ayrı, bağımsız; **تَمَامًا** tamamen, hepsini; eksiksiz; **قَمَر تَمَام** ya da **بَدْر تَمَام** dolunay; **بِتَمَام** saat tam altıda; **تَمَام السَّاعَةِ السَّادِسَةِ** kelimenin tam anlamıyla; **بِالتَّمَام** tamamen;

تَمِيمَة muska, nazarlık, tılsım;

أَتَمَّ daha kamil, tama daha yakın;

تَمَمَة ek, ilave; eklenen; tamamlama;

تَمِيم tamamlama; yapma, bitirme, neticelendirme; icra, uygulama, gerçekleştirme, yerine getirme;

تَمِيم = اِتْمَام;

اِستِمَام bitirme, sona erdirme;

تَام tam, tamam; eksiksiz,

تَمْبَاك tömbeki;

تَمَم kekelemek; (ب bşi) çabuk çabuk söylemek;

تَمُور, **تَمَرَات** چ. [cin.is.; tek. is. ة] hurma

özl. kuru hurma; **تَمَر هِنْدِي** demirhindi BOT.

Tamarindus indica;

ت. > ة چ. **تُمُورَجِي**, **تِيمُورَجِي**, **تُورَجِي** **تَمَرَجِي**

erkek hemşire, pansumancı MIS.; **تَمَرَجِيَّة**

hemşire;

تَمُوز ALF.BKZ.;

تَمَاسِيح چ. **تَمَاسِيح** timsah;

تَمُن pirinç;

تَمُوز Temmuz SUR., IR., LÜB., ÜRD.;

تَن tonbalığı ZOO.;

تَنِين چ. **تَنَانِين** deniz yaratığı; ejderha; [denizde]

hortum;

تَبَاك ve **تُبَاك** tömbeki;

تَبَر چ. **تَبَاير** pul MAĞR.;

تَبِير damgalı;

تَبَل چ. **تَبَالَة** T. > tembel;

تَنَجْسِين Fr. > tungsten;

تَنَدَة It. > tente, güneşlik, sayvan;

تَنَائِر چ. **تَنَائِر** fırın;

تَنُورَة SUR., LÜB. etek;

تَنَس tenis;

تَنَك T. > teneke;

تَنَكْجِي tenekeci;

تَنَكَة teneke kap; bidon;

تَانَك bkz. **تَانَك**;

تَنِيَس tenis;

تَنِين tanen, mazi tozu;

تَهْت kekelemek, pepelemek;

تَهْمَة چ. **تَهْم** töhmet, suçlama; zan; ima, üstü

kapalı söz;

تِهَامَة Tihame bölgesi;

لَتَو چ. **لَتَو** aniden, apansız; (tam) şimdi; **لَتَو** hemen;

aniden; **لَتَو** veya **لَتَوَة** şimdi yaptı; birden;

تَوَالَيْتَ Ir.> tuvalet;

تَوَام bkz. تَام;

تَوَابَ (متَاب, تَوْبَة, تَوْب) u تَاب (توب) pişman olmak; (عن günahı) terketmek, tövbe etmek; (على b-i) affetmek, tövbesini kabul etmek; تَابَ إِلَى اللَّهِ Allah'a tövbe etmek, pişmanlığını ifade etmek; **تَوَّبَ** (b-i) tövbeye ikna etmek, sevk etmek; **اِسْتَتَابَ** (b-i) tövbeye davet etmek;

تَوْبَة tövbe; pişmanlık (günah işlemiş olmaktan dolayı);

تَوَّابٌ tövbe eden, pişman eden; tövbeleri çok kabul eden [Allah];

تَائِبٌ tövbe eden, pişman;

تَوْبَل bkz. تَبَل;

تَوْبُوغَرَفِيَا topografi;

تَوْتُ dut ağacı; dut [meyva]; **تَوْتُ أَرْضِي** veya **تَوْتُ** ve **تَوْتُ شَوْكِي** çilek; **تَوْتُ أَفْرَنْجِي** ağaç çileği, ahududu BOT. Rubus ideus;

تَوْتُ Kıpti takviminin birinci ayı;

تَوْتِيَا çinko; **تَوْتِيَا**;

تَوُّج ⇒ **تَوَّجَ** (b-e) taç giydirmek, (bşı, bşı ya da b bşı) taç yapmak;

تَوَّجَ taç giymek;

تَاج تَاج تَاجَانِ taç; piskopos tacı; **رَأْسُ الْعَمُودِ** sütun başı;

تَوَّجَ küçük taç;

تَوَّجَ taç giyme töreni;

تَوَّجَ bkz. تَوَّجَ;

تَارَةً ... تَارَةً ... birkez; bazen, arasıra **تَارَةً** bazen... bazen...;

تَوْرَة Tevrat; eski ahit;

تَوْرَبِيد, **تَوْرَبِيد** torpil [su altı];

تَوْرَبِين türbin;

تَوَّقَ (تَوَّقَان, تَوَّق) u تَاق (توق) özlem duymak, istemek, arzulamak;

تَوَّقَان, **تَوَّقَ** özlem, arzu, istek;

تَوَّاقٌ (i...i) isteyen, merak duyan; istekli;

تَوَّاقٌ = تَائِقٌ;

تُول tül;

تُون ve **تُونَة** ton balığı;

تُونُج T.> tunç, bronz;

تُونِس Tunus;

تُونِسِي Tunus...i, Tunus'a ait; ç. ون-,

تُونِسِيَّة Tunuslu [is.];

تِيَاتُرُو It.> tiyatro;

تِيَتَانُوس TIP. tetanoz;

تِيَحَ (تِيَح) i تَاح [Allah tarafından, başarı vb.] (b-e) ihsan edilmek, bahşedilmek;

(b-e, bşı) takdir etmek, nasib etmek; (b-e, bşı) vermek, bahışlamak, hibe etmek;

أُتِيَحَ [edil.] (b-e) takdir edilmek, verilmek; **أُتِيَحَ لَهُ التَّوْفِيقُ** Ona başarı bahşedildi; **أُتِيَحَتْ لَهُ الْفُرْصَة** eline bir fırsat geçti;

تِيَار آت- akış, akım, akıntı; meyil, eğilim;

[hava] cereyan, akım; ELK. akım; **تِيَارٌ مُبَاشِرٌ**

ve **تِيَارٌ مُتَوَابٍ** doğru akım; **تِيَارٌ مُتَغَيِّرٌ** alternatif akım;

مَتَار SUR. dinamo, jeneratör;

تِيَس teke, erkek keçi;

الْحُمَّى التَّفُودِيَّةُ tifo nöbeti;

تِفُوس tifo;

تِيك bu;

¹ تِيل ⇒ تِيل T.> telegraf çekmek, göndermek

SUR.;

² تِيل kenevir, kendir; keten;

³ تِيلَة lif, iplik, tel;

(تِيم) i تَام (تِيم) [sevgisinden] (b-nin) kulu kölesi
olmak ; [aşktan] gözü başkasını görmemek;
تِيم [aşk] (b-nin) gözünü kör etmek, (b-nin)
aklını başından almak;

تِيم kara sevdalı, aşık, divane;

تِيَاء Tayma;

تِين Hint تِن شَوْكِي [cin.is.; tek. is. ق] incir; inciri;

تِيك bkz. تَاك;

(تِيه) i تَاه (تِيه) kaybolmak, yolunu kaybetmek;
[düşünce] sapmak, aykırı olmak; (b-den)
kaçmak; (hafızasından) gitmek, silinmek;
yok olmak, ortadan kaldırılmak; şaşırmak;
mağrur, kibirli olmak; (ile ... على) övünmek,
iftihar etmek, gurur duymak, göğsü kabarmak;
تِيه عَلَى وَجْهِهِ ابْتِسَامَةٌ yüzü gülmek,
yüzünde hoşnutluk emaresi belirlemek [ağzı
kulaklarına varmak]; (b-i) تِيه yanlış yola ilet-
mek/ yöneltmek; yolunu şaşırtmak; (b-nin)
ilgisini başka yöne çekmek; (b-nin) kafasını
karıştırmak; تِيه = آتَاه;

تِيه çöl; labirent; kibir;

تِيَاه sapmış, yoldan çıkmış; mağrur, kibir-

li;

تِيَاه sapmış, şaşırmış; kayıp, yolunu kay-

betmiş; mağrur, kibirli;

تِيَاه ve مَتَاهَة metruk, ıssız bölge;

مَتَاهَة labirent;

تَاه şaşkın; sapmış; maceraperest, gezgin;

dalgın, akli başında olmayan; yolunu kaybet-
miş, kayıp; kibirli, mağrur;

ثاء harfinin adı;

ثَبَّ a (ثَاب) ve ثَاءَب esnemek;

ثَرَبَاء esneme; bezginlik, usanç;

ثَار a (ثَار) (b-nin ya da ب b-nin) intikamını, öcünü almak; kanının bedelini almak; (kanlısından) intikamını almak; **اَثَار** ve **اَثَار** b-nin öcünü, intikamını almak;

ثَار آت, آثار, آثار intikam, öç; kan borcu; misli ile mukabele etme, aynı karşılığı verme; **اَخَذَ ثَارَهُ** ya da **اَخَذَ بِثَارِهِ** öcünü, intikamını almak; **مَبَارَاةُ الثَّارِ** rövanş maçı, rövanş karşılaşması SPO.;

ثَاثِر intikam alan, öç alan;

ثَوَّلُول ve **ثَوَّلُولَة** sigil;

ثَبَّت u (ثَبَّت, ثَبَات) metin/ sağlam/ hareketsiz/ sarsılmaz bir şekilde durmak; (b-e veya bşe karşı) sebat göstermek, metin olmak, yılmamak; [hadise] gerçek, vaki, sabit olmak; (b bir yerde) kalmak; (bşi anlaşılmadaki kararını) değiştirmemek; (bşde) ısrar etmek; **ثَبَّتَ فِي جَهْدِهِ** b-e karşı direnmek, mukavemet göstermek, karşı çıkmak; **ثَبَّتَ** bşi sabit kılmak; (bşi) güçlendirmek, sağlamlaştırmak; (bşi) istikrarlı bir hale getirmek, kararlılığa kavuşturmak; (bşi), doğrulamak; (b-i bölüme) kalıcı olarak atamak

kadroya almak, asaletini onaylamak; (bşi) ispat etmek; **بَانَ ...دَیْغَیْ** göstermek, ispatlamak; **ثَبَّتَ عَلَى** (davalıyı) suçlu bulmak; **ثَبَّتَ قَدَمَهُ بِ...** gözlerini ...e dikmek; konumunu güçlendirdi; **اَثَبَتْ** (bşi) belirtmek, kesinleştirmek; (bşi) geçerli, doğru ve aslına uygun bulmak; (bşi) teyit etmek; (b-e, bşi; **اَنَّ ...دَیْغَیْ**) ispat etmek; (bşi) göstermek; (bş için) gerekli delilleri sağlamak; tanıklık etmek; şahit olmak; (davalıyı) suçlu bulmak, mahkum etmek; (bşi, kitaba, listeye) kaydetmek, girmek; **اَثَبَتْ** **اَثَبَتْ** bşi kağıda, yazıya geçirmek; **اَثَبَتْ** bir kimsenin kimliğini tayin etmek, belirlemek; **اَثَبَتْ** kimliğini tesbit etmek; **ثَبَّتَ** (bşin ...هل ...olup olmadığını) araştırmak; (bş hakkında) dikkatli düşünmek, davranmak; **اَسْتَثَبَتْ** kararlılığını göstermek; (bşin) doğruluğunu araştırmak; (bşi) doğru, gerçek, aslına uygun bulmak;

ثَبَّت sağlam, sıkı; boyun eğmez; gözü-yılmaz, cesur;

ثَبَّت güvenilir, inanılır;

ثَبَّت اَثَبَات liste;

ثَبَات sağlamlık; sabitlik, istikrar; kesinlik; sebat, azim; (bşde) devam, süreklilik;

ثُبُوت değişmezlik, sabit olma; istikrar; kesinlik; **ثُبُوتُ الشَّهْرِ** kameri ayın başlangıcının belirlenmesi;

أَثَبْتُ daha sağlam, daha dayanıklı;

تَثْبِيت takviye, güçlendirme; kararlılığa kavuşturma, stabilize etme, teyit; doğrulama;

أَثَبَات belirleme; iddiasını, hakkını ispat etme; teyit; şahadet; tasdik; ispat; kaydetme; dahil etme [liste, vb.e]; doğruluk, asla uygunluk **أَثَبَاتُ شَاهِدٍ** davacı tanığı;

أَثْبَاتِي olumlu, doğrulayan, pozitif;

تَثْبِيت soruşturma, tahkik; tetkik, doğruluğu araştırma; kontrol; dikkatlilik, hassaslık;

ثَابِت sağlam, sabit, kavi; hareket etmeyen, yerinden oynamayan; dayanıklı, sağlam; ispat edilmiş; **ثَابِتُ الْجَأَشِ** korkmayan, korkusuz, gözü yılmaz; **ثَابِتُ الْعَزْمِ** kararlı, gözü kara; **أَمْوَالُ ثَابِتَةٍ** ve **أَمْوَالُ ثَابِتَةٍ** gayrimenkul mallar;

ثَابِتَةٌ durağan yıldız, sabite;

مَثْبُوت teyit, tasvip edilmiş, doğrulanmış; kesin, kati, doğru; ispat edilmiş;

ثَبَّرَ (ثَبَّرَ) **ثَبَّرَ** (b-i) öldürmek, yok etmek; **ثَبَّرَ** ölmek; **ثَابِرٌ** (على b-ş) azim ve sabırla devam etmek, (على b-şde) ısrarcı olmak;

نَادَى (دَعَا) بِالْوَيْلِ وَ **ثَبَّرَ** yok olma; **ثَبَّرَ** ya da feryat figan etmek, dövünmek;

مَثَابِرَةٌ ısrar, devamlılık; çalışkanlık, gayret;

ثَبَّطَ (ثَبَّطَ) ve **ثَبَّطَ** (b-i, عن b-ş yapmaktan)

alıkoymak, engel olmak; (b-nin, b-şin) yavaşlatmak, hızını kesmek;

ثَبْنَةٌ elbisenin eteği;

ثَبْنَةٌ = ثَبَانٌ

ثَبَّلَ ALF.BKZ.;

ثَجَّ (ثَجَّجَ, ثَجَّجَ) bol bol akmak;

ثَجَّاجٌ bol bol akma;

ثَخَنَ (ثَخَنَ, ثَخُونَةٌ, ثَخَنَ) kalın olmak; [sıvı] pekleşmek, koyulaşmak ya da koyu olmak; sağlam, sıkı, sert olmak; **أَثَخَنَ** (b-i) yıpratmak, yorup bitirmek **أَثَخَنَهُ ضَرْبًا** (b-i) pataklamak, adam akıllı dövmek; **أَثَخَنَ فِي الْعَدُوِّ** b-i silahla yaralayarak bitkin düşürmek;

ثَخْنَةٌ yoğunluk; kıvam, koyuluk; sıkılık;

ثَخِينٌ kalın; yoğun;

أَثْدَاءٌ [kadın için] meme, göğüs; inek memesi, yelin;

ثَرَّةٌ [müe. ثَرَّةٌ] suyu çok olan **ثَرَّةٌ** dolu alan göz;

ثَرَبَ (ثَرَبَ) ve **ثَرَبَ** (b-i ya da على b-i) azarlamak;

تَثْرِيبٌ azar;

ثَرَثَرَةٌ çok [gerekli gereksiz] konuşmak, gevezelik etmek;

ثَرَثَارٌ geveze;

ثَرَثَرَةٌ gevezelik (etme);

أَثَرْدَ (أَثَرْدَ) ve **أَثَرْدَ** (ekmeği) ufalayıp sulamak;

ثَرِيدٌ ve **ثَرِيدَةٌ** tirit yemeği;

مَثَرْدٌ kase;

ثرم *i* (ثرم) (b-e) vurarak dişini dökmek, kırmak;
ثرم *a* (ثرم) diş düşmek ya da iki dişin arasında boşluk oluşmak;
ثري *a* (ثراء) zengin olmak, varlıklı olmak; **اثري** (ب ya da من bşden) zenginleşmek; (b-i) zenginleştirmek;
ثري rutubetli, nemli toprak; toprak **آين** **ثري** bunlar birbirinden çok uzak iki şeydir; **ييس الثري بينهم** birbirlerine düştüler, birbirlerine düşman oldular; **طيب الله** طيب الله = toprağı, bol olsun;
ثري **آين** **ثري** zengin, varlıklı **ثري** **آين** harp zengini;
ثريات [çoğ.] koru, fidanlık;
أهل **ثروة** zenginlik, servet, **ثروة** zenginler, varlıklı olanlar; **ثروة** milli servet, ulusal zenginlik; **ثروة** su kaynakları açısından zenginlik;
ثريا Süreyya yıldızı (ثريّةnin çoğulu);
ثريات [çoğ.] avize;
ثري zengin, varlıklı;
ثعبان **ثعبان الماء** yılan; **ثعبان** yılan balığı zoo. Anguilla;
ثعباني yılan gibi, yilankavi;
ثعب **ثعب** lağım, kanal, mecra;
ثعال [müe. ثعالة] tilki;
ثعلب **ثعلب** **داء الثعلب** kellik hastalığı TIP;
ثعلبي tilki gibi, tilki... [na't];
ثعلبة dişi tilki; mayasıl gibi uçurcuklu bir hastalık TIP;

ثغر *a* (ثغر) (bşde) gedik açmak;
بَدَتْ عَلَى ثَغْرِهِ ön diş; ağız «**بَتَسَامَةٌ سَاخِرَةٌ**»; koy, küçük körfez;
ثغرة **ثغرات** gedik; yarık, çatlak, rahne; açıklık, ayrılık; boşluk, oyuk; [dağlar arasındaki] geçit; **... سَدُّ ثَغْرَةٍ فِي ...** de bir gedik kapatmak, açık, zayıf noktayı gidermek **نَفْتَقِرُ إِلَى الْهَيَّاتِ الْقَادِرَةِ عَلَى سَدِّ ثَغْرَاتِ** «**فِي حَيَاتِنَا الْعِلْمِيَّةِ**»;
ثغام beyaz, ak, beyazlık;
ثاغم beyaz, ak;
ثغا **ثغا** [koyun] melemek;
ثغاء meleme;
ثاغ **ثاغ** çok fakir, ne malı ne mülkü var;
ثغار küskün;
ثقل tortu, posa, telve, çökel; kalan şey, artık, fazla;
اثقية ALF.BKZ.;
ثقة bkz. وثق;
ثقب **ثقب** (ثقب) (bşde) delik açmak, (bşî) delmek, delip geçmek; **ثقب** = **ثقب**; **ثقب** ve **ثقب** tutuşmak; **ثقب** ve **ثقب** delinmek;
ثقب delik;
ثقب **ثقب** **ثقب** delik; matkap deliğı;
ثقب **ثقب** delik;
ثقاب **ثقاب** kibrit çöpü; kibrit;
ثقب **ثقب** keskinlik [zeka için];
ثقب **ثقب** matkap, burgu, deliğı;
ثقب delme makinası;
ثقاب tutuşturma;

ثاقِب النَّظَرِ ۞ **ثاقِب** keskin [göz, zeka]; **ثاقِب** göz, keskin, kartal gözlü; **ثاقِب الْفِكْرِ** keskin zekalı, çabuk kavrayan, cin gibi;

ثاقِبَات beslenmek için diğer balıkların etine gömülen bir balık türü;

تَقَفَ a (تَقَفَ) (b-e) rastlamak, (b-ile) karşılaşmak; **تَقَفَ** a (تَقَفَ) ve **تَقَفَ** u (تَقَفَ, تَقَفَ) mahir, becerikli olmak; **تَقَفَ** (b-ş) doğrultmak, düzeltmek; (b-şin) yanlışını bulup doğrultmak, tashih etmek; (b-i) eğitmek, öğretimini yapmak; (b-i) tutuklamak; (b-ş) haczetmek; **تَقَفَ** (b-den) daha becerikli, eli yatkın olmak; [çit vb. ile] etrafını çevirmek; **تَتَقَفَ** eğitim görmek, öğrenim yapmak;

تَقَافَة kültür; eğitim; (ç. آت) medeniyet, uygarlık;

تَقَافِي öğretim ile ilgili; entellektüel; kültürel ۞ **مُلْحَق تَقَافِي** kültür ateşesi;

تَقْفِي zekayı geliştirmek; eğitim; bilgilen-dirme;

مُتَقَفَة eskrim;

تَتَقَفَ kültür, eğitim;

مُتَقَف kültürlü; öğrenim görmüş; eğitilmiş;

ثَقُلَ u (ثَقُلَ, ثَقُلَ) ağır olmak; (b-ş ile) yüklemek, ağırlaştırmak; (b-e) ağır, zor, gelmek; yavaş, ağır kanlı, ağır canlı olmak; (b-şde, b-ş yapmakta) çok ağır olmak, yavaş kalmak; (b-ş hakkında) endişesiz, merak-sız olmak; **ثَقُلَ** (b-ş) ağırlaştırmak; (b-e, b-ş ile) yüklenmek, (b-den) fazla şey is-

temek; (b-e, b-ş ile) rahatsızlık vermek, canını sıkmak, (b-i) bezdirmek; (b-e) bıkkınlık vermek, usandırmak; **ثَقُلَ** ve **أَثَقُلَ** b-e kaldırılabileceğinden fazlasını yüklemek; **أَثَقُلَ** (b-e, b-ş) fazla yüklenmek; (b-i) sıkıntıya sokmak, ezmek; (b-e) ağır gelmek ۞ **ثَقُلَ** bkz. **ثَقُلَ** ağırlaşmak, ağır olmak; (b-e) tahammülü zor, ağır, katlanılmaz gelmek; ağır kanlı, ağır canlı olmak; hırçın, huysuz olmak ya da huysuzlaşmak; (b-şden) yılmak, gözü yılmak, korkmak; (b-şde, b-ş yapmakta) ağır kalmak; **أَسْثَقُلَ** (b-ş) ağır, zor bulmak; (b-i, b-ş) sıkıcı bulmak ۞ **أَسْثَقُلَ** b-e tahammül edememek;

ثَقُلَ ۞ **أَثَقَال** ağırlık [yine MEC.]; yük; ağır olma; kaldırmayı zor olma; ۞ **رَفَعَ الْأَثَقَال** hal-ter; **الثَّقَلُ النُّوعِي** özgül ağırlık;

ثَقُلَ ağır olma; ağırkanlı olma;

ثَقُلَ ۞ **أَثَقَال** yük; **الثَّقَلَانِ** insanlar ve cinler, sakaleyn;

ثَقْلَة güçlük, sıkıntı, rahatsızlık;

ثَقَالَة ağırlık, ağır olma; ağırkanlılık, ağır-canlılık; ahmaklık;

ثَقِيل ۞ **ثَقِيل** ağır, önemli, ciddi; sıkıcı, hoşlanılmayan [kişi]; **ثَقِيل السَّمْع** ağır işiten; **صِنَاعَة ثَقِيلَة** ağır sanayi; **ثَقِيل** kim. döteryum oksidi, ağır su;

أَثَقُلَ daha ağır;

ثَقَال ۞ **مُثَقَال** ağırlık [yine iki ağırlığın denkleştirilmesinde kullanılan]; bir ağırlık

birimi, miskal [MIS. da = 24 قَرَاط = 4.68 gr.]; **مِثْقَال** ذَرَّةٌ ۞ zerre ağırlığınca; azıcık; **مِثْقَال** bir parça...; azıcık...; **تَنْقِيل** ağırlaştırma, yükleme; taciz; **تَنْقِيل** ağır kanlılık; **مُثْقَل** ve **مُثْقَال** haddinden faza yüklenilen [sorumluluk, mesuliyet vb.]; çok yüklü, (ب bş ile) ağırlaştırılmış; (ب bş ile) sıkıştırılmış; ağır; **مُثْقَل** ağır kanlı; hırçın, huysuz; **تَكَلَّ** (تَكَلَّ, تَكَلَّ) (çocuğunu, çok sevdiği birini) yitirmek, kaybetmek [ölüm, elinden almak]; **أَتَكَلَّ** (anneyi, çocuğundan) ayırmak; **تَكَلَّ** ve **تَكَلَّ** yakınıni kaybetmiş kişi; sevdiği bir kişinin yasını tutan; **تَكَلَّ** çocuğunu yitiren; **تَكَلَّ** çocuğunu yitiren [anne]; **تَكَلَّ** ASK. kışla; **تَكَلَّ** (تَكَلَّ, تَكَلَّ) (bş, özl. عَرُشًا tahtı); devirmek, altüst etmek, harap etmek; **تَكَلَّ** [taht] devrilmek; **تَكَلَّ** grup, topluluk, büyük cemaat; tim. kol, müfreze ASK. **تَكَلَّ** (تَكَلَّ, تَكَلَّ) (b-i) eleştirmek; zem ve iftira ile (b-nin) itibarını zedelemeye çalışmak, iftira, bühthan etmek, karalamak; **تَكَلَّ** iftira, bühthan, lekeleme; **تَكَلَّ** ayıp, leke, kusur, eksiklik, noksan; **تَكَلَّ** iftiracı, lekeleyen, iftira, lekeleme kabilinden;

ثَلَّثَ ⇒ **ثَلَّثَ** (bş) üç misli yapmak; (bş) üç kez yapmak; **ثَلَّثَ** üçte bir; **ثَلَّثَ** sülüs [hat]; **ثَلَّثَ** üç [müe. ثَلَاثَة]; **ثَلَّثَ** üç kez; **ثَلَّثَ** üçüncü dereceye ait; JEOL. üçüncü zamana ait; **ثَلَّثَ** مَا قَبْلَ الثَّلَاثِي üçüncü zaman öncesi JEOL.; **ثَلَّثَ** [müe. ma'dud için ثَلَاثَة عَشْرَة] onüç; **ثَلَّثَ** üçüncü; **ثَلَّثَ** üçüncü olarak; **ثَلَّثَ** salise; **ثَلَّثَ** otuz; **ثَلَّثَ** ve **ثَلَّثَ** salı günü; **ثَلَّثَ** ve **ثَلَّثَ** üçer üçer; **ثَلَّثَ** üçlü; DILB. sülasi, üç kök harfi olan; **ثَلَّثَ** [s.] üç ...lü; MZK. üçlü, triyo; **ثَلَّثَ** üçgen; **ثَلَّثَ** üç yapraklı BOT.; **ثَلَّثَ** Teslis, Üçleme inancı; üçlü; üç ayaklı; **ثَلَّثَ** hercai, alaca menekşe BOT. Viola tricolor; **ثَلَّثَ** Teslis inancı; Teslis; **ثَلَّثَ** trigonometrik; **ثَلَّثَ** üçlü; üç noktalı harf; üç köşesi olan; **ثَلَّثَ** ve **الرَّأْيَةُ الْمُثَلَّثَةُ الْأَلْوَانُ** ۞ (-آت. ق.); üçgen; **ثَلَّثَ** üç renkli; **ثَلَّثَ** dar açılı üçgen; **ثَلَّثَ** üçgen şeklinde **ثَلَّثَ** ikizkenar üçgen; **ثَلَّثَ** eşkenar üçgen; **ثَلَّثَ** dik açılı üçgen; **ثَلَّثَ** ve **ثَلَّثَ** trigonometri;

(تَلَجَ) **a** تَلَجَ kar yağmak; **تَلَجَ** **u** [kalp/ gönül] (bşden) hoşlanmak, ferahlık duymak; **تَلَجَ** (bşî) buz ile soğutmak; (bşî) dondurmak; **اَتَلَجَتِ السَّمَاءُ** kar yağmak; (bşî) soğutmak, ıslatmak; **اَتَلَجَ صَدْرُهُ** b-i sevin-dirmek; **تَتَلَجَ** buzlaşmak; donmak; **نَدْفَةٌ** **¶** تَلُوجُ kar; buz; suni buz; **تَلَجَ** **¶** تَلَجَةٌ kar tanesi; **تَلَجِي** [na't] karlı, kar gibi ; buzlu ; **تَلَجَ** buzlu; **تَلَاَج** **¶** تَلَاَجُونُ - buz satan; **تَلَاَجَةٌ** **¶** تَلَاَجَاتُ buzdağı, aysberg; buzdolabı, soğutucu; **مَتَلَجَةٌ** **¶** تَلَاَجُونُ buzlu, buzlanmış; kar kaplı; **مَتَلُوجَاتُ** [çoğ.] dondurulmuş yiyecekler; buzlu içecekler; **مَتَلَجَ** buzlu, buz gibi; donmuş; **تَلَمَ** **i** (تَلَمَ) (bşî) körletmek, ucunu kırmak; (du-warda) yarık açmak; (şerefî, saygınlığı) leke sürmek; **تَلَمَ** **a** (تَلَمَ) kör, kesmez olmak; körleşmek; **تَلَمَ** (bşî) körletmek; **تَلَمَ** körleşmek, kesmez olmak, körelmek; **اَتَلَمَ** [şeref] leke-lenmek, iki paralık olmak; **تَلَمَ** **¶** تَلَمَ çentik; aralık, yarık; çatlak; **اَتَلَمَ** iftira, lekeleme; **تَلَمَ** **¶** تَلَمَ = تَلَمَ; **تَلَمَ** kapatılması mümkün olmayan boşluk; telafisi mümkün olmayan kayıp hasar; **تَلَمَ** kör, kesmez;

مَتَلَمَ lekelenmiş, kirletilmiş [şeref vb.]; **مَتَلَمَ** kör, kesmez; kısık [ses]; **مَتَلَمَ الصَّيِّتِ** kötü şöhreti olan; adı çıkmış; **ثَمَّ** orada, orası; **ثَمَّ** **¶** ثَمَّ bu yüzden, bu sebeple; **ثَمَّ** sonra, daha sonra; üstelik, bundan baş-ka, bir de; ve yine, tekrar; **ثَمَّ** **¶** ثَمَّ hayır!, asla!; **ثَمَّ** sonra; **ثَمَّ** orası, orada; orada(dır.); **ثَمَّ** ora-da değil(dir); **ثَمَّ** **¶** ثَمَّ ot **ثَمَّ** **¶** ثَمَّ kolaylıkla, rahat-lıkla; **ثَمَّ** **¶** ثَمَّ onu herkesin anla-yabileceği hale getirdi; **اَتَمَدَ** ALF.BKZ.; **اَسْتَمَرَ** **ثَمَرَ** = **اَتَمَرَ** **u** (ثَمُور) meyve vermek; **اَسْتَمَرَ** (bşden) kâr etmek; (bşî) işletmek, kullanmak, (bşden) istifade etmek; (parayı) kâr getirecek şekilde harcamak; **ثَمَرَ** **¶** ثَمَرَ meyve [cin.is.]; netice sonuç, kâr, kazanç, semere; **ثَمَرَ** **¶** ثَمَرَ [tek.is.] **¶** ثَمَرَ meyve; netice, sonuç; kâr, kazanç; **اَسْتَمَرَ** kendi çıkarına kullanma; işletme, istifade etme; **مَتَمَرَ** kâr getiren, verimli; **مَسْتَمِر** **¶** مَسْتَمِر siy., EKO. istismarcı; müste-fid, faydalanan kimse; **اَتَمَلَ** **a** (اَتَمَلَ) sarhoş olmak, esrimek; **اَتَمَلَ** (b-i) sarhoş, mest etmek; **اَتَمَلَ** sarhoşluk; **اَتَمَلَ** = **اَتَمَلَ** **¶** اَتَمَلَ sarhoş;

ثَمَالَة kalıntı, artık, tortu, telve; kadeh artığı; köpük;
ثَمَن (bş'e) değer, paha biçmek, kıymet takdir etmek; (bş'e) fiyat koymak; **لَا يَثْمَنُ** paha biçilmez, karşılığı, ödenemez, satın alınamaz;

ثَمَن fiyat, paha; değer, kıymet; **الثَّمَنُ الْأَصْلِي** maliyet fiyatı; **الْأَسَاسِي** [senet ve kıymetli kağıtların] itibari değeri;

ثَمِين kıymetli, değerli;

أَثْمَن daha kıymetli, daha değerli;

تَثْمِين paha biçme, değer takdir etme;

مَثْمُون değer sahibi, değerli şey;

مُثْمِن fiyat belirleyen, kıymet takdir eden;

خَبِيرُ مَثْمِنٍ vergi tahakkuk memuru;

مُثْمِن değerli, kıymetli;

مُثْمِن kıymetli, değerli şey;

ثَمَانِيَة [müz. ثَمَان] sekiz;

ثَمَانِيَة عَشْر [müz. ma'dud ile];

عَشْرَة [müe. ma'dud] onsekiz;

ثَمَن sekizde bir, 1/8;

ثَمَنَة - آت - kuru şeylere mahsus hacim

ölçü birimi [MIS. = 1/8 قَدَح; FIL. = 2.25 lt.];

ثَمَانُونَ seksen;

الثَّامِن sekizinci;

مُثْمِن sekizkenarlı; sekizli;

ثَنَة atın topuğu;

ثَدْوَة [kadın için] göğüs, meme;

ثَنِي (bş'i) iki katını almak, çift yapmak;

(bş'i) katlamak, bükmek; (b-i عن bş'den) sa-

kındırmak, engellemek, önlemek; **ثَنِي** **ثَنِي** (bş'i) iki kat dörtlü gitmek; **ثَنِي** (bş'i) iki kat yap-mak; (bş'i) tekrarlamak, ikinci kez yap-mak; (bş'i) kıvrırmak, pile yapmak; (kelime-nin) tesniyesini, ikilisini oluşturmak; **أَثْنِي** **أَثْنِي** (b-i) övmek, methü sena etmek; **أَثْنِي** **أَثْنِي** b-i öve öve bitirememek; **تَثْنِي** ikilenmek; iki kat olmak; tekrarlamak, ikinci kez olmak; katlanmak, bükülmek; **أَثْنِي** bükülmek; katlanabilir olmak; (bş'i عن) terk etmek, sürdürmemek, devam etmemek; (e... إلى) yönelmek; (e... إلى) meyletmek; (e... إلى) kalkışmak, niyetlenmek; **أَسْتَنِي** (b-i veya bş'i, من bş'den) istisna etmek, hariç tutmak, ayrıcalık tanımak;

ثَنِي bükme, eğme; katlama; men, engel olma;

أَثْنَاء kıvrım, büküm, pile; bükülme **أَثْنَاء** arasında, bazen;

أَثْنَاء [mud.kul.] ...esnasında, zarfında; ...dığı sırada **أَثْنَاء** ... **أَثْنَاء** bu sürede, bu süre zarfında, bu esnada;

ثَنِيَة kıvrım, büküm, pile;

ثَنِيَة ön orta kesici diş; dar yol, boğaz, geçit; patika, keçi yolu **ثَنِيَة** ...

içinde, arasında ["في"li kullanıma nisbetle daha belîğ bir kullanım] örn. **ثَنِيَة** ...

içinde, gönlünde, yüreğinde; **ثَنِيَة** ... **ثَنِيَة** ... **ثَنِيَة** ...

yüksek emelleri olan ve onlara ul-

aşabilmek için sabır ve tahammül gösteren;

ثناء övgü, medih; takdir, değerlendirme;

ثناء ve مثنى ikişer ikişer;

ثنوي dualist FELS.;

ثنوية dualizm FELS.;

ثنائي övücü, methedici nitelikte;

ثنائي ikili; iki kat; ikili sistem ELK.; iki

köklü DİLB.; MZK. düet, düetto;

ثنائية dualizm; MZK. düet;

اثنان [müe. اثنتان] iki;

اثنا عشر [müe. madud ile اثنا عشر] oniki;

يوم الإثنين ve يوم الثلاثاء pazartesi;

ثانياً ikinci; sonraki, sonra gelen;

ve ثانياً ikinci olarak; ikinci kez, tekrar, yine;

ثاني اثنين ikinin ikincisi, tamamlayıcı;

ثانية ثانى saniye;

أمور [na't] lise...; ikincil, tali;

مدرسة ثانوية tali, ikincil işler, şeyler;

تسوية ثانوي kiraeının başkasına kiraya

vermesi;

تثنية tekerrür, tekrar yapma, söyleme; kı-

vırma; bükme; çift yapma, tesniye, müsenna,

ikili DİLB.; medih, sena, övme;

قابل الإنشاء bükülme; katlanma; ¶

katlanabilen, katlanır;

إنشاء آت büküm, kıvrım, eğim;

إستثناء... in istisna; ¶

nasıyla, hariç, ...in dışında, ...dan gayrisi,

maada; بدون إستثناء istisnasız, herkes ya da

herşey;

إستثنائياً istisnai, müstesna; إستثنائي

olarak; جلسة إستثنائية olağanüstü toplantı;

مثنى katlanmış; kıvrılmış; çift katlı; mü-

senna, ikili DİLB.; مثنى iki katlı; müsenna

olarak;

مثنى (من bşden) müstesna;

ثوى bkz. ثوة;

ل (veya الى) [durum, hal] (ثوب) u ثاب (ثوب)

الى bşi (b) geriye gelmek, dönmek; ;

الى bşi geri götürmek; ¶ kendine

gelmek; ثاب الى نفسه ¶

gelmek; ثاب الى رُشدُه

şuurunu bilincini tek-

rar kazanmak; ثوب [Allah] (b-i) mükafatlan-

dırmak; ائاب (bşi, bş ile) ödemek; (b-i, على

bş için) mükafatlandırmak; استاب mükafat-

landırılmayı istemek, beklemek;

ثوب ثياب elbise; kumaş; MEC.

dış görünüş, kılık, kıyafet, üst baş; kisve;

ثوب السهرة ¶ gece

elbisesi; ثوب بسيط sade, giysiler içinde,

her günkü kıyafetiyle; طاهر الثياب hakkında

söylenecek söz olmayan, kusursuz;

ثواب karşılık, mükafat, ödül; ISL.HUK.

sevap;

ثوبه sevap; mükafat, karşılık;

مَثَابَة ve مَثَابَة dönüş yeri; toplanma; bu-

luşma yeri; barınak, sığınak; insanların sık

gittikleri yer, uğrak yeri;

مَثَابَة [mud.kul.] bşin tekrarlandığı, gö-

ründüğü yer; moda; yine bkz. önceki madde;

بمَثَابَة ... olarak, ...gibi; ...yerine;

تثاب (bkz. ثب) esnemek

ثوار (ثوران) harekete geçmek, kıyıldamak;

heyecanlanmak; [toz] kalkmak, anafor oluşturmak; [problem, zorluk] çıkmak, belirlemek, patlak vermek; (على ...e karşı) ayaklanmak, isyan çıkarmak, devrim yapmak; şiddetle meydana gelmek; hiddetlenmek, köpürmek; ثَارَ ثَائِرُهُ tepesi atmak, çılgına dönmek, kan beynine sıçramak; آثَارَ (b-i, bşi) kışkırtmak, tahrik etmek; (b-i, bşi) uyarmak, teşvik etmek, harekete geçirmek; (b-i, bşi) sinirlendirmek, kızdırmak; (bşi, b-nin duygularını) harekete geçirmek, canlandırmak; مَسْأَلَةٌ mesele, problem, zorluk) çıkarmak; آثَارَ ثَائِرَتُهُ (b-i) sinirlendirmek, tepesini attırmak, çileden çıkarmak; اسْتَارَ (bşi, hırsları, tutkuları) hareketlendirmek, uyandırmak; (bşi) kaldırmak; (duyguları, hisleri) uyandırmak; (b-i, على ...e karşı) kışkırtmak, tahrik etmek; اسْتَارَ غَضَبُهُ b-i kızdırmak, sinirlendirmek; ثَوْرٌ öküz; iğdiş edilmiş; boğa burcu;

ثَوْرَةٌ kışkırtma, heyecanlandırma, ajitasyon; patlama, tepesi atma; [volkan, yanardağ] patlama, püskürme, indifa; (ثَوْرَاتٌ) isyan, ayaklanma, devrim, ihtilal; ثَوْرَةٌ iç savaş;

ثَوْرِي devrimci [s. ve is.];

ثَوْرِي devrimci [s. ve is.];

ثَوْرَانِ heyecanlandırma, harekete geçirme; patlama; indifa; toz girdabı, burgacı, anafor;

مَثَارُ الْجَدَلِ dürtü, saik; motivasyon; مَثَارُ

ve مَثَارُ النَّزَاعِ tartışma konusu;

آثَارَةٌ hareketlendirme; kışkırtma; provokasyon; sinirlendirme;

ثَائِرٌ heyecanlı, sinirlenmiş, sinirleri tepesinde; asi, ayaklanan; sinir, asab; ثَارَ ثَائِرُهُ bkz. ثَوْرٌ (ç. ثَوْرٌ) devrimci, isyancı;

ثَائِرَةٌ yaygara, velvele, kargaşa; heyecanlandırma, kışkırtma; öfke, hiddet, gazap;

مُثِيرٌ heyecan veren; kışkırtıcı; sinir bozucu; uyarıcı, canlandırıcı; kışkırtıcı; provokatör; ajan; مَثِيرَاتٌ [çoğ.] uyarıcılar;

ثَوْرِيUM toryum KİM.;

ثَوْلٌ ve ثَوْلُ النَّحْلِ arı kovarı;

ثَوْمٌ [cin.is.; tek.is. ة] sarımsak;

ثَوَى (مَثَوَى, ثَوَى, ثَوَاءً) i (ب bir yerde) yaşamak, oturmak, ikamet etmek; (ب bir yere) yerleşmek; ثَوَى [edil.] gömülmek; أَثَوَى yaşamak, ikamet etmek; (b-i) misafir etmek, ağırlamak;

ثَوَى misafir odası;

ثَوَاءٌ işaret direği, gönder;

مَثَوَى mesken, ev; istirahat evi;

ثَيِّبٌ [kadın] dul olmak veya dul kalmak;

ثَيِّبٌ آتٍ dul [kadın];

ثَيِّلٌ bir yaban keçisi türü zoo. Capra jaela;

ج

جَاأَ (عن ...den) kaçınmak, uzak durmak;
جَاأَ تَجَاأَ

جَوْجُو göğüs; [gemi] baş, pruva;
جَارَ (جَوَار, جَار) böğürmek; (Allah'a) yalvar-
 mak, niyaz etmek;

جَارَ ve جَوَار böğürme;
جَارُ سُونِيرَة bekar odası;
جَارَ [g] gaz;
جَارَ caz;

جَاشَ (جَاش) [korku ya da acı sebebiyle] sar-
 sılmak;

جَاشَ [duygusal] sarsıntı; ruh, can; **رَبَطَ**
جَاشَهُ sakin olmak, sükunetini muhafaza et-
 mek kendine hakim olmak, dehşete düşme-
 mek, metanetle karşılamak; **رَابَطَ الْجَاشَ** veya
ثَابَتَ الْجَاشَ sakin, soğukkanlı, kendine ha-
 kim, metin; **بَجَاشَ رَابَطَ** metanetle, soğuk-
 kanlılıkla; **رَبَاطَةُ الْجَاشَ** metanet, soğukkanlılık
 uğradığı belaları metanetle karşıladı.»;

جَاكِيَّة ve جَاكِيَّة جَاكِيَّة ceket;

جَالُون [g] galon [hacim birimi];

جَالِيرِي [g] galeri TİY;

جَامُوس [cin.is.; tek.is. ق] camız, man-
 da, su sığırı, kömü;

جَانِرِك T.> canerik SUR.;

جَاه şan, nam; şöhret; mevki, makam;

جَاوَه Java;

جَاوِي [na't] Java...; aselbent BOT.; (ق. ون)

Javalı;

جَاوِيَش T.> çavuş [شَاوِيَش];

جَبَّ sarnıç, su deposu, kuyu;

جَبَّة cübbe; üstlük;

جَبَّحَ arı kovarı;

جَبَّخَانَة cephane; baruthane; cephanelik [yine

جَبَّخَانَة];

جَبَّرَ (جَبَّر, جَبَّر) (kırık kemiği) tedavi etmek,

(çıkığı) yerine oturtmak; (b-ş) eski haline

koymak, onarmak; (b-e) yardımcı olmak,

hacetini gidermek; (b-i, عَلَى b-ş) zorlamak,

(b-e) zorla (عَلَى ...i) yaptırmak; (kesiri) tam

sayıya çevirmek MAT.; **جَبَّرَ خَاطِرَهُ** b-i teselli

etmek, avunmasını sağlamak; (b-e) kibar,

yumuşak davranmak; **جَبَّرَ** (kırık kemiği) teda-

vi etmek; **جَابَر** (b-e) kibar, nazik yumuşak

davranmak; **أَجْبَر** (b-i عَلَى b-ş) zorlamak;

تَجَبَّرَ büyüklenmek; çalımla yürümek, afili

yürümek; gücünü, kuvvetini göstermek; [ke-

miği kırılan kişi] iyileşmek; **تَجَبَّرَ اللَّهُ**

senin oğlunun canını alan Allah'tır;

أَنْجَبَر onarılmak, eski haline getirilmek;

جَبَّرَ [kırığın, çıkığın] tedavi, iyileştirme;

gökte; **الْمَكْتُوبُ عَلَى الْجَبِينِ** alın yazısında, yazgısında olan; **مَا كُتِبَ عَلَى الْجَبِينِ تَرَاهُ الْعَيْنُ** alinyazısında olan illa ki gerçekleşir, yazgıda olan değişmez;

جَبِينِي [na't] ön, cephe, yüz;

أَجَبْنِ daha korkak;

جَبَانَةٌ ç. **آت** - mezarlık, kabristan;

تَجْبِينِ peynir yapma, peynirleştirme;

جَبِه a (جه) (b-ile) karşı karşıya, yüz yüze gelmek; **جَابِه** (...le) karşılaşmak, (zorluklarla)

karşı karşıya gelmek; (b-e) karşı koymak;

جِهَةٌ ç. **جَاه**, **جِهَات** alın; ön, yüz, cephe; ön hat, cephe, ön saf;

مُجَابَهَةٌ karşılaşma, yüzleşme, yüz yüze gelme;

جَبِه خَانَةٌ ALF.BKZ.;

جَبِي i (جِبَايَة) (vergileri, alacakları) toplamak, tahsil etmek; **جَبِي** yere yüzüstü kapanıp ellerini yere koymak; rüku eder gibi ellerini dizlerine koyup eğilmek; **اجْتَبَى** (bşı, b-i) [üstün vasfından dolayı] seçmek;

جِبَايَة (vergi vb.i) toplama, tahsil etme; tahsildarlık; (ç. **آت**) vergi; gümrük resmi;

جِبَائِي [na't] vergi; mali;

مَجَاب ç. **مَجَبِي** vergi;

جَاب ç. **جِبَاة** vergi tahsildarı; [otobüs, tren vb.de] kondüktör IR.;

جَوَاب ç. **جَابِيَة** havuz;

جَنَّا "kosinüs" için kısaltma;

اجْتَثَ (ağacı) kökleme, kökünden sökmek; MEC. kökünü kazımak, tama-

men yok etmek;

جُثَّة ç. **جُثَث**, **أَجْثَاث** vücut, gövde; ceset, kadavra; leş **تَنَاطَرَتِ جُثَثُ الْقَتْلَى مِنَ الْفَرِيقَيْنِ** «her iki tarafa ait cesetler savaş alanına dağılmıştı.»;

مُجْتَث kökünden koparılmış [yine MEC.];

جَثَل sık, yoğun [özl. saç için];

جَثَالِق ç. **جَثَالِيق**, **جَثَلِيق** [Ermeni Kilisesinde] başpiskopos;

جُثْم u, i (جُثْم, جُثْم) [kuş] konmak, tünemek, tünemekmek; çömelmek, yere çökmek; yüzü koyun yatmak; (**بُشِين** üzerine) çullanmak;

جُثْمَة hareket etmeden yatma, oturma;

جُثَام ve **جَاثُوم** kabus;

جُثْمَان ç. **آت** vücut, beden;

جُثْمَانِي bedensel, fiziki;

جَاثِم ç. **جُثْم** çömelen, yere çöken; tüneyen; yüzü koyun yatan;

جُثَا u (جُثْو) dizleri üzerine çökmek; dizlerini bükmek; dizleri üzerine düşmek, çöküp kalmak;

جُثْو diz üzerine çökme;

جُثْوَة tepecik, tümsek yer, toprak yığını; mezar üzerindeki toprak yığını;

مَجْثِي [üzerine oturlan] minder;

جَاث diz çökmüş; **الْجَاثِي** kuzey burçlarından biri, Herkül ASTR.;

جَحْد a (جَحْد, جَحْد) (bşı) inkar etmek; (bşı) reddetmek, tanımamak, tekzip etmek, yalanlamak; (bşı) kabul etmemek; (bir inancı) terketmek; (b-e hakkını) vermemek, kısıtlamak;

﴿ جَحَدَ جَمِيلَهُ ﴾ b-e nankör davranmak, iyiliğinin kadri kıymetini bilmemek;

جَحَدَ inkar; küfür; ret, kabul etmeme;

جَحُودَ inkar; [ahlaki bir yaptırımı] umursamama; nankörlük, iyilik bilmeme; ret, tekzip, yalanlama; küfür [din];

جَاهِدَ inkar eden; münkir, kafir;

جَحْرَ ⇒ **أَنْجَحَرَ** inine ya da yuvasına saklanmak, yuvasına, inine girmek;

جَحْرَ in, yuva; oyuk;

جَحْشَ sığa; **جَحْشَانِ**, **جَحْشَانِ** sığa;

جَحْشَةَ dişi sığa;

جَحْظَ a (جَحْظُ) [göz] pıtlak, patlak olmak;

جَحْظَ الْعَيْنِ lokma gözlülük;

جَحَفَ a (جَحَفَ) (bşi) kazıyarak silmek; (bşi) süpürerek temizlemek; kazımak; (مع b-nin) tarafını tutmak; **أَجَحَفَ** (ب ...e) çok zarar. hasar vermek; (ب ...i) yok etmek, helak etmek, öldürmek; (ب b-e) zulmetmek;

أَجْحَافَ zulüm, adaletsizlik; taraf tutma, tarafgirlik;

مُجْحَفَ zalim; adil olmayan; taraf tutan, yanlı, tarafgir;

جَحْفَلَ büyük, ordu; ordu birlikleri; kalabalık; seçkin, mümtaz, üstün kişilik;

جَحِيمَ [müle.] ateş, cehennem;

جَحِيمِي cehennem gibi, cehennemi;

جَحَّ böbürlenmek, kendini beğenmek MIS.; SUR. takıp takıştırmak, süslenip püslenmek MIS.;

جَحَاخَ kendini (çok) öven MIS.;

جَدَّ büyükbaba, dede; ata, cet;

جَدَّةُ nine, büyükanne;

جَدَّ i (جَدَّةُ) yeni olmak; son zamanlarda meydana

gelmek; ilave olmak, eklenmek; [yeni bir şey olarak] ilk kez ortaya çıkmak, görünmek; ciddi, olmak, ciddileşmek; önemli, değerli olmak; (في bşde) ciddi olmak; (في bş için) bütün çabasını sarfetmek, elinden geleni yapmak; acele acele yürümek; **جَدَّدَ** (bşi) yenilemek; (bşi) yeniden yapmak; (bşi) modernize etmek; (bşi) [temizleyerek] yeni gibi yapmak; restore etmek; (iznin, ruhsatın) süresini uzatmak; müceddit olmak; yeni bir şey üretmek; (bşe) canlılık getirmek, canlandırmak;

(bşe) yeniden başlamak, tekrarlamak; (bşi, حَظَّهُ şansını) yeniden denemek; (الْقُوَى kuvvetini) toplamak; **أَجَدَّ** çabalamak, zahmet çekmek; (في bşe) ciddi bir şekilde girişmek; (في bşde) acele davranmak; (bşi) yenilemek; **تَجَدَّدَ** yenilenmek, yenilikler ilave olmak;

canlanmak; **اسْتَجَدَّ** yeni olmak, yenilik olarak dahil olmak, yeni çıkmak; (bşi) yenilemek; **أَصْحَابُ جَدِّ** iyi şans, kısmet; **جَدِّ** varlıklılar; **جَدَّ** ciddilik; ihtimam, özen, azimle çalışma; **جَدَّ** çok, fazlaca **﴿ جَدَّ ﴾** ve **﴿ جَدَّ ﴾** cidden, ciddiyetle; **جَدَّ بَاهِظَ** çok yüksek [fiyat]; **جَدَّ** çok bilgili, alim; **جَدَّ عَظِيمَ** çok yüce, ulu; **يَخْتَلِفُونَ جَدَّ الْاِخْتِلَافِ** (onlar) tamamen apayrılar, birbirinden çok farklılar; **وَقَفَ** **عَلَى سَاقِ الْجَدِّ** bütün gücünü ...e vermek, elinden geleni ...için yapmak;

جَدِي ciddi; **جَدِيًّا** ciddi olarak;

جَدِيَّة ciddilik; tehlikelilik; [durum için]

vehamet;

جَدَّة yenilik; modernlik; yenilik, teceddüt,

rönesans;

جُدَّة Cidde;

جَدِيد **جَدْد** yeni, son zamanlarda olan

meydana gelen; modern; ilk; **الْجَدِيدَان** gece

ve gündüz; **جَدِيد** **مِنْ** yeniden, tekrar;

لَنْج yepyeni, gıcır gıcır MIS.;

أَجْد daha önemli; daha yeni;

تَجْدِيد yenileme [yine izin için]; **بَشِين** ilk

çıkışı; ilk kez arz edilen oyun **تِيْ**; yenilik;

reform; restorasyon, yeni gibi yapma; yeni-

den gençleştirme, ihya; **تَجْدِيدَات** [çoğ.] yeni-

lik hareketleri; yeni başarılar;

تَجَدَّد yenilenme, teceddüd;

جَاد önemli; ciddi;

جَادَّة **جَوَاد** cadde; ana cadde;

مَجْدُود şanslı;

مُجَدَّد müceddit; yenilik; reformist, yeni-

likçi;

مُجَدَّد yenilenmiş, elden geçirilmiş; res-

tore edilmiş; gençleşmiş; yeni, yakın zaman-

larda olan;

مُجَد gayretli, çaba sarfeden;

مُسْتَجَد yeni; henüz, yeni başlayan, acemi;

جَنْدِي مُسْتَجَد acemi er;

جَدْب **جَدْوِيَّة** [toprak] kurumak, kuru, çorak

olmak; **أَجْدَب** kuraklık, yokluk, kıtlık sebe-

biyle sıkıntı çekmek; verimsiz, kısır olmak;

uçup gitmek, hiç bir netice vermemek, bekle-
neni elde edememek SUR.; [mermi] varili pat-
latmak ASK.;

جَدَب çoraklık, verimsizlik; verimsiz;

جَدِيب ve **أَجْدَب** müe. **جَدْبَاء** verimsiz;

مُجْدَب kısır, verimsiz; kıraç; ürün verme-

yen, meyve vermeyen, semeresiz;

جَدَث **جَدَات** mezar, kabir, gömüt;

جَدَجَد **جَدَاجِد** cırcır böceği; küçük çekirge

ZOO. Ryllidae;

جَدْر **جَدَارَة** (ب **b-e**, **bşe**) uymak, oturmak,

yakışmak; (ب **b-e**, **bşe**) uygun, münasip,

denk olmak; (ب **...e**) layık, müstahak olmak,

değmek; (ب **...de**) ehil, liyakat sahibi, değim-

li olmak **يَجْدُرُ بِالذِّكْرِ** ve **يَجْدُرُ ذِكْرُهُ** şunu

da söylemek zikretmek gerekir ki;

جَدْر duvar;

جَدِير **جَدْرَاء** (ب **bşe**) layık, hak-

eden, değen; (ب **...de**) liyakat sahibi, değim-

li; (ب **bşe**) uyan, denk gelen; uygun, münas-

sip, doğru; **مِنْ الْجَدِيرِ** ve **جَدِيرٌ بِالذِّكْرِ**

veya **بِالذِّكْرِ** ...dan söz edil-

mesi gerekir, ...e değinilmeden geçilemez<

مِنْ الْجَدِيرِ بِالذِّكْرِ أَنَّ الْيَابَانَ قَدْ حَقَّقَ تَفَوْقًا

صِنَاعِيًّا فِي مُدَّةٍ قَصِيرَةٍ Japonya'nın kısa bir

zaman zarfında endüstriyel ilerleme gerçek-

leştirilmesi dikkat çekicidir»;

أَجْدَر daha layık; daha doğru; daha uygun;

daha çok hakeden;

جَدَارَة liyakat, hakketme; uygunluk, denk-

lik; doğruluk; **شَهَادَةُ الْجَدَارَةِ** liyakat belgesi;

- جدار** *duvar; perde, mania, fasıla;*
جداري *duvar gibi; duvara asılan;*
جدر ² *[edil.] çiçek hastalığına yakalanmak;*
جدری *çiçek hastalığı TIP;*
مجذور *ve مجدر* *çiçek hastalığına yakalanmış olan; çiçek bozuğu, çopur;*
مجذرة *SUR. ve MIS. pirinç, bulgur, soğan, yağ ve baharat ile yapılan bir çeşit yemek;*
جدع ¹ *a (جدع) (bşi, özl, vücudun bir bölgesini) kesip koparmak;*
بجدع الأنف *ne kadar olursa olsun; karşılığına ne verildiğine bakmadan;*
اجدع *kötürüm, bir organı alınmış;*
جدع ² *(جدع =) delikanlı, genç erkek; yiğit SUR. MIS;*
جدف \Rightarrow **جذف** *(على b-e, özl. Allah'a) küfretmek, sövmek;*
تجديف *küfür, lanet, beddua;*
جدف ² *i ve جدف (sandalla, kayıkla) gezinti yapmak;*
جدل ¹ *u, i (جدل) (ipi) germek, gerginleştirmek; (bşi, saç) örmek; جدل (bşi) örmek; جادل tartışmak, (b-ile) münakaşa etmek; (b-ile) mücadele etmek; (في bş hakkında) çekişmek; تجادل tartışmak, tartışma yapmak, münakaşa etmek; kavga etmek;*
جدل *فرض* *tartışma, cedel; müzakere; جدلاً tartışma [konusu] açmak;*
جدلي *ihtilafı, çekişmeli, tartışmalı;*

- جدال** *tartışmacı, cedelci;*
جديلة *ç. جدائل örgü; saç lülesi, bukle;*
مجدال *ç. مجادل iri ve yassı kaldırım taşı; tartışmacı, cedelci;*
جدال *ve مجادلة آت - tartışma, cidal; müzakere; لا يقبل الجدال tartışılmaz, su götürmez; لا جدال ve بلا جدال tartışmaksızın, çekişmeye düşmeden;*
مجذول *gergin, sıkıca gerili; örülü; kıvrılmış [saç lülesi]; ince ve düz [örn. bacak];*
مجادل *tartışmacı, taraf;*
جدول ² *ç. جداول çay, dere; kanal; sütun; liste, isim listesi; indeks, dizin; tablo, grafik, şema; جدول müfredat programı; جدول خارج borsa cetveli; جدول البورصة borsa harici; جدول الأعمال ajanda; çalışma, iş planı;*
جدو *u (جدو) (على b-e) hediye vermek;*
اجدى *(على b-e, ب bşi) hediye vermek; kullanışlı, faydalı olmak; اجدى نفعا faydalı olmak; هذا لا يجديك bunun sana bir faydası olmaz; لا يجدي فتيلاً; ما يجدي عنك هذا = لا يجدي فتيلاً bkz. فتيل; استجدى sadaka dilenmek; (b-den, bş) dilenmek;*
جداء *(عن ... için) avantaj, kazanç;*
جدوى *hediye, armağan; avantaj, kâr; على غير جدوى ve بلا جدوى nafile, faydasız, boş, abes;*
اجدى *daha faydalı; daha avantajlı;*
جدي *ç. جدان, جداء oğlak; Oğlak burcu; الجدى Kuzey Yıldızı;*

جَذَّ u (جَذَّ) (bşı) kırmak, kesmek;

جُذَاذَات ç. **جُذَاذَة** kağıt kırıntısı;

جُذَاذَات [çoğ.] küçük parçalar, kırıntılar;

جَذَب i (جَذَب) (bşı) çekmek; (bşı) cezbetmek;

[silah vb.i] çekip çıkarmak, dışarıya almak;

(b-i) cezbetmek, çekmek, büyülemek, (اليه)

kendisine) çekmek; **جاذِب** (bşı) [karşılıklı]

çekiştirmek; **جاذِبَةُ الحبل** (b-ile) rekabet et-

mek, yarışmak; b-e kendini göstermek, ispat

etmek; **جاذِبَةُ الحديث** ve **جاذِبَةُ الكلام** veya

جاذِبَةُ أطراف الحديث b-i konuşma, tartışma

içine çekmek; **جاذِبَةُ أطراف الحضارة** b-ile me-

deniyet konusunda tartışmak; **تجاذِب** b-i itip

kakmak; (b-ile, bş için) mücadele etmek;

birbirini çekiştirmek; **تجاذِبُوا أطراف الحديث**

konuşmaya, tartışmaya dalmak; **انجذب**

çekilmek; (اليه bşe doğru) yerçekimi ile

hareket etmek, sürüklenmek; **اجتذب** (b-i,

bşı اليه kendine doğru) çekmek; [manyetik

bir kuvvetle] çekmek; (b-i) ayartmak, (b-nin)

aklını başından almak, meftun etmek; (b-i,

اليه kendinden yana) çekmek, kazanmak;

(bşden sigaradan) nefes çekmek;

جذب çekim; yerçekimi; cezbetme, aklını

başından alma, ayartma **أخذ جذبا** zorla

götürmek; **الجذب الجنسي** cinsel çekicilik;

جذاب çekici; manyetik çekim; mıknatıs-

lı; emici, yapışıcı (uzvu olan); alımlı; büyüle-

yici insanı çarpan, meftun eden;

أجذب daha kuvvetli çeken; daha cazip;

انجذاب çekim (çekilme) meyil, temayül,

eğilim;

اجتذاب çekim; cazibe, çekicilik;

جاذب çeken, çekici; manyetik; alımlı;

büyüleyici MEC;

جاذبية yerçekimi; çekim kuvveti; çekim;

büyü; manyetizma; çekicilik MEC; **جاذبية**

جاذبية مغناطيسية yerçekimi kuvveti; **جاذبية**

manyetizma kuvveti; **جاذبية الجنس** cinsel çe-

kicilik, cazibe;

مجادب çekilen; kaçık deli; (ç. **مجادب**)

çılgın; **مستشفى المجاذيب** akıl hastanesi;

متجاذب yavaş yavaş çeken; ayrılmaz, bir-

birine ait;

منجذب çekilen (اليه ...e) meyilli, eğilimi

olan;

جذر u (جذر) (bşı) kökünden söküp çıkarmak;

جذر **أ** (sayının) kökünü almak MAT.; kök

salmak, tutunmak;

جذر **جذور** kök; kök MAT.; kaynak, asıl,

başlangıç; (ç. **أجذار**) [makbuz, fiş defteri vb.]

dip koçanı; **جذر تربيعي** karekök MAT.;

جذري [na't] kök...i, kök ile ilgili; radikal,

köktenci;

تجذير kök alma MAT.;

جذع **جذعان** delikanlı, genç (adam); yeni,

henüz, başlayan; **جذعة** **جذعة** harp

yeniden başladı; **جذعا** bütün işi

başladığı yere döndürdü;

جذع **جذوع** kök, asıl; kütük,

çotak; gövde [kol kafa bacak hariç];

جذعي gövde ile ilgili;

جَذَفَ (kayıkla) gitmek; kürek çekerek gitmek;

مَجَذَافٌ ç. kürek, kayık küreği;

جَذَلٌ a (جَذَلٌ) neşeli, şen olmak; **أَجْذَلٌ** (b-i) mutlu etmek, neşelendirmek;

جَذَلٌ ç. [ağaç için] gövde;

جَذَلٌ mutluluk, sevinç, neşe;

جَذَلٌ ç. جَذْلَانٌ neşeli, mutlu, sevinçli;

جَذْلَانٌ = جَذَلٌ ;

جَذَمَ u, i (جَذَمَ) (bşi, özl. uzvu) kesip koparmak, ayırmak; (ekleri, ilaveleri) çıkarmak, dışarda, hariç tutmak; **جَذَمَ** [edil.] cüzzam hastalığına yakalanmak;

جَذَمَ ç. جَذَامٌ, جَذُومٌ kök;

جَذَامٌ cüzzam hastalığı;

جَذَامَةٌ ekin dibi, anız;

أَجْذَمَ ç. جَذْمَى kötürum [organı, kesilmiş,

alınmış]; cüzzamlı;

مَجْذُومٌ cüzzamlı;

جَذْمُورٌ ağaç gövdesi;

جَذْوَةٌ ç. جَذْوَةٌ alevli odun parçası; meşale, öksü;

جَرَّ u (جَرَّ) (bşi) çekmek; (bşi) sürüklemek, çekerek götürmek; (bşi) yedeğe alıp çekmek; (bşi) arkası sıra sürüklemek; (bşi على b-nin üzerine) (bşe) sebep olmak, husule getirmek; (kötü bir şeyi, على birinin) başına getirmek, üstüne çekmek; DİLB. mecrur yapmak; **جَرَّ** كُلُّ يَجْرُ كَلٌّ يَجْرُ (على b-e karşı) suç işlemek; **النَّارُ إِلَى قُرْصِهِ** = herkes kendi küpünü doldurmaya çalışıyor veya nalıncı keseri gibi herkes

kendine yontuyor; **لَا يَجْرُ لِسَانُهُ كَلِمَةً** ağızından tek bir kelime bile kaçırmaz; **أَجَرَ** geviş getirmek; **أَنْجَرَ** çekilmek; sürüklenmek; **أَنْجَرَ** geri çekilmek, geri alınmak; bitkin düşerek çekilmek **أَجَرَ** geviş getirmek, gev-mek; **أَجَرَ** acılarını, dertlerini derin derin düşünmek;

جَرَّ çekme, sürükleme; çekerek götürme (traktör, lokomotif vb. gibi); yedeğe alıp çek-

me; başa getirme; mecrurluk DİLB.; **حَرْفٌ** harfi cerr; **هَلَمْ جَرًّا** ve saire, ve diğerleri;

جَرَّةٌ ç. جَرَّارٌ testi;

بِجَرَّةٍ ve جَرَّةٌ iz, yol; tekerlek izi; **بِجَرَّةٍ** bir kalem oynatması ile;

جَرَّةٌ geviş;

مِنْ جَرِّ ...sebebiyle; **مِنْ جَرِّ** ...dolayı; **جَرَّاءٌ** ...yüzünden, sebe-

biyle; **مِنْ جَرِّ** ...zira; **جَرَّارٌ** çok büyük, muhteşem [ordu]; çöm-

lekçi; (ç. جَرَّارَاتٌ) traktör; römorkör, çekici;

جَارُورٌ ç. جَوَارِيرٌ SUR. çekmece [masa vb.de];

جَارُورَةٌ LÖB. tırmık, tarak;

مِنْ جَرِيرَةٍ ...suç; günah; **جَرِيرَةٌ** yüzünden;

جَرَّارَةٌ ç. آتٌ - bir çeşit akrep; traktör;

مَجْرٌ kayış [koşum takımında];

مَجْرَةٌ gök ada, galaksi;

أَنْجَرَانِيَّةٌ MIS. deniz taşıtlarına yedek ücre-

ti;

مَجْرُور çekilen, sürüklenen; mecrur DİL.B.;

(مَجَارِير) MIS. lağım, kanalizasyon, kanal;

مَجْتَر geniş getiren [s. ve is.];**جُرُؤ** u (جُرَاءَة, جُرَاءَة) (bşe) cesaret etmek,

(bş için) tehlikeye, riske atılmak, (bş

için) cesareti olmak; **جُرَاء** (b-i, bşe) cesaretlendirmek;**تَجَرَأ** (bşe) cesaret etmek; kalkışmak;**اجْتَرَأ** cesur olmak; (b-e) cesaret vermek;

(bş yapmaya) cesareti olmak;

جُرِيء cesur, gözüpek; (b, bşde); küstah, terbiyesiz, arsız; cüretkar, ken-

dini tehlikeye atan, delice cesur;

جُرَاءَة ve **جُرَاءَة** cesaret, arsızlık, cüret, ter-

biyesizlik;

مَجْتَرِيء cesur; cüretkar;**جَرَّاج** Fr.> garaj MIS.;**جَرَام** [g] gram MIS.;**جَرَانِيَت** [g] granit MIS.;**جَرَانِيَتِي** [g] granit [s.];**جُرْب** a (جُرْب) uyuz olmak; [renk] solmak MIS.,SUR.; **جُرْب** (bşî) denemek, sınamak, test et-

mek; (bşî) tecrübe etmek; (bşî) örnek olarak

denemek; (bşin) provasını yapmak; (bşin)

uygulamasını, pratiğini yapmak; (bşe) kal-

kışmak, yeltenmek; (b-i) sınamak, imtihana

çekmek; ... **جُرْب** نَفْسَهُ فِي ... de kendinidenemek; **جُرْب** الْاَيَّامِ tecrübe kazanmak;**جُرْب** uyuz hastalığı; ayıp, kusur;**جُرْب** uyuz;pis, **جُرْبَان**, **جُرْب** [müe. جُرْبَاء] **أَجْرَب**,

iğrenç; uyuz(lu);

جُرْب **أَجْرِبَة** çanta, seyahat çan-

tası, sırt çantası, torba; kın, mahfaza;

جُرَاب ç. **آت** - çorap;**جُرَيْب** ekilebilir, dikilebilir arazi parçası;**تَجْرِبَة** ç. **آت** - deneme, test; prova yapma;

kalkışma, yeltenme; [bilimsel] deney; dene-

me süresi; [imtiha niteliğinde] dert, keder;

deneyim; pratik; **تَجْرِبَة** مَطْبَعِيَّة tashih çıkışı;**تَجْرِب** deneme, test, tecrübe etme; dert,

keder;

تَجْرِبِي [na't] deneme..., deneme mahiye-tinde [s.]; deneysel, tecrübi, ampirik; **عِلْم**

deneysel psikoloji;

تَجْرِبِيَّة FELS. deneycilik;**مُجَرَّب** deneyen, tecrübe eden; sınavan,

imtiha eden;

مُجَرَّب denenmiş; kontrolden geçmiş;

alışmış, deneyimli, tecrübeli kişi;

جُورَب ALF.BKZ.;**جُرْبَة** = **جُرْبَة**;**جُرْبَة** ç. **جُرْبَة** dolandırıcı, sahtekar, hilekar;**جُرْبَة** hile, dolap;**جُرْبَة** ç. **جُرْبَة** aktavşan, Arap tavşanıZOO. **Jaculus jaculus** ya da **Daculus daculus**;**جُرْبَة** (ve **جُرْبَة**) sırt çantası;**جُرْبَة** kök; kaynak, orijin;**جُرْبَة** ve **جُرْبَة** mikrop, bakteri; **عِلْم** الجُرَائِم bakterioloji;**جُرْبَة** mikrobik; **جُرْبَة** biyolo-

jik harp;

جراج ALF.BKZ.

جر جر (جَرَجَرَة) gargara yapmak, çalkalamak;
tartaklamak, sert bir şekilde itip çekmek;
(bşî) sürümek, çekmek; (bşî) yedeğe alıp [ip,
zincir vb.ile] çekmek ۞ جَرَجَر خُطَاهُ ayağını
sürümek; جَرَجَر = تَجَرَجَر;

جر جر gargara yapma; gurultu; gümbürtü;

جر جر fasulye [iri];

جر جر su teresi BOT. Nasturtium officina-

le MIS. SUR.;

جر جر a (جَرَحَ) (b-i) yaralamak, yaralanmasına
sebepe olmak; (b-nin; duygularını) kırmak,
incitmek; (b-nin) şahitliğini geçerli sayma-
mak, (b-i) cerh etmek, adlinin veya zabtının
iyi olmadığını söylemek HAD.; جر جر suç işle-
mek; جر جر السيئات kötü işlerle uğraşmak;
أَجْرَاح, جُرُوحَات, جُرُوح, جَرَّاح, جر جر
yara, bere;

جر جر cerraah ۞ جَرَّاح الأسنان ۞ جر جر cerraah
diş hekimi;

جر جر cerraahi; ۞ جَرَّاحِيَّة ameliyat;

جر جر yaralı;

جر جر operatörlük, cerrahlık; aleyhinde

bulunma, kötüleme;

جر جر yaralayıcı; kıran, zarar veren, kırıcı,
zedeleyici; yırtıcı [hayvan];

جر جر yırtıcı hayvan ya da kuş;

جر جر yırtıcı kuşlar;

جر جر kol ve bacak gibi vücuda eklemle

bağlı uzuvlar ۞ جَرَّاحِيَّة bütün, var gü-
cüyle;

جر جر yaralı;

جر جر (جَرَدَ) (bşin) kabuğunu soymak; (bşin)
kabuğunu çıkarmak; (bşî) soymak, açmak;
tic. stoktaki malı kontrol etmek; البَضَائِعَ
eldeki malların) listesini çıkarmak; جَرَدَ
(bşin) kabuğunu soymak; (bşin) kabuğunu
çıkarmak; (b-i ya da bşî من ...den) tecrit
etmek, soyutlamak; (b-den من bşî) sakınmak,
vermemek, kısıtlamak; (السَّيْفَ kılıcını) çek-
mek, kınından çıkarmak; (birlikleri على veya
ضِدَّ ...e karşı, ...in üstüne) göndermek ASK.;

(b-i veya bşî من ...den) kurtarmak, kurtulma-
sını sağlamak; (bşî) izale etmek, soyutlamak,
tecrit etmek; (bşî) çıkarmak, ayırmak; (b-i
من vatandaşlık, mevki, haktan) yoksun bırak-
mak, mahrum etmek ۞ جَرَدَهُ مِنَ السَّلَاحِ b-nin
silahlarını almak; جَرَدَ نَفْسَهُ مِنْ ... kendini
...den kurtarmak, bşî (alışkanlığı vb.i) bırak-
mak; جَرَدَ = تَجَرَدَ (من veya عن ...den) kurtul-
mak (من veya عن ...den, ل bir vazife için);
ayrılmak; (من ve عن bşî alışkanlığı) bırak-
mak, terk etmek; kendini soyutlamak, kendi-
ni (ل ...e) hasretmek;

جر جر eski, püskü yıpranmış; tic. envanter;
stok kontrolü;

جر جر çıplak, çorak (arazi);

جر جر çıplak, çorak; ۞ جَرْدَاء müe.

kel, saçsız; eski püskü [elbise]; açık, koruma-
sız [sınır, hudut];

جر جر çekirge; ۞ جَرَاد cin.is.; tek.is. ۞

جر جر kerevides, kerevit zoo.; ۞ جَرَادَهَا tama-

men, bütünü ile;

جريد yapraksız hurma dalı; cirit [sopası];

جريدة ç. **جرائد** ["جريد" için tek.is.]

yapraksız hurma, liste, kayıt, indeks, dizin;

جرائد **جريدة يومية** günlük gazete; **جريدة المساء**

ve **الجريدة الناطقة** akşam gazetesi; **الجريدة السينمائية**

sinemada dünya haberlerini veren film;

مجرد ç. **مجرد** diş temizleme aleti;

تجريد kabuk soyma; soyunma; soyulma,

çıplak kalma, açılma; yoksunluk, mahrumi-

yet; tecrit etme, silah bıraktırma; [birlikleri]

sevk, hareket; ayrılma, bırakma; izolasyon,

tecrit; soyutlama **تجريد من السلاح** silahsız-

lanma;

تجريدة ç. **تجريد** müfreze, tim;

تجرد (من ve ...den) ayrılık, bağlı ol-

mama; izolasyon; bağımsızlık; mutlaklık; so-

yutluk;

مجرد ç. **مجرد** çıplak, çorak (من ve bşden) uzak,

soyutlanmış, safı, katkısız; biricik, yegane,

tek; soyut; bencil, başkasını umursamayan;

DİLB. mücerret, sadece kök harflerinden olu-

şan fiil (bkz. **مزيد**); [mud.kul.] sadece, yalnız,

sırf: **مجرد لهو** sadece oyun, sadece şaka (baş-

ka bir şey değil); **بالعين المجرد** çıplak göz

ile; ... **بمجرد ما** ...yapar yapmaz.;

جرادل ç. **جرادل** kova, gerdel;

جرذ ç. **جرذ** sıçan, keme ZOO.;

جرذون ç. **جراذين** sıçan, keme ZOO.;

جرس i. **جرس** çınlamak, zil, çan sesi çıkarmak;

جرس [olaylar, zaman] (b-e) tecrübe kazan-

dırmak, (b-i) deneyimli yapmak [pişirmek];

(b-i) itibardan, gözden düşürmek;

جرس ses, ton; çınlama;

جرس ç. **جراس** çan, zil;

جرسة suçlama, lekeleme; skandal;

جرسية ç. **جرسية** yün süeter, yün atlet;

جرش u. **جرش** (bş-i) ufalamak, dövmek; (bş-i,

deriyi) sürterek yumuşatmak, ovalamak;

جرش ovalama, sürtme, sesi;

جرش dövme, ezme (havan vb.de); dö-

vülmüş hububat, tohum; kabuğu soyulmuş

ve iri çekilmiş hububat;

جروشة ç. **جواريش** el değirmeni;

جرض a. **جرض** (جرض) [lafzen: heyecan,

üzüntü vb. sebebiyle tükürüğünü yutama-

mak] öyle kalakalmak, taş kesilmek; **جرض**

u. **جرض** (b-i) boğmak, nefesini kesmek;

أجرض b-i korkutmak, ödünü

patlatmak;

جرض = حال الجريض دون القرية: جريض

boğaza dayandığında kafiye düşünülmez;

جرع a. **جرع** (جرع) (bş-i) yutmak, yutup mideye indir-

mek; (içeceği) içivermek, yuvarlamak; **جرع**

(b-e, bş-i) yutturmak; yutuvermek; **تجرع** (bş-i)

yutmak; **اجترع** (bş-i) yutuvermek;

جرعة yudum; Tıp. doz;

جرف u. **جرف** ve **اجترف** (bş-i) süpürerek temizl-

emek; (bş-i) yıkayarak temizlemek; (bş-i) çı-

karmak, atmak; (bş-i) kapıp götürmek, kaçırmak;

(bş-i, b-i) sürükleyip götürmek; **انجرف**

sürüklenmek, sürüklenip götürülmek;

جُرف altı oyulmuş

sahil, kıyı; uçurum, yar, sarp kayalık; sarp,

dik; **جُرف** جليدي ı;

جُرافة tırmık; tapan, kesek

kırma makinası;

مَجْرَف sel, çok hızlı akıntı;

مَجْرَفَة bel SUR.; kazma; deplantuvar,

fideleme kaşığı, dikme kaşığı, el küreği;

مَجْرَاف bel;

جَارِف sel gibi; şiddetli, kuvvetli [tutku,

duygu];

الْجَرَكْس Çerkez(ler) kavmi;

جَرَكَسِي Çerkez [s. ve is.];

جَرَم i (جَرم) (اللحم *etin*) kemiklerini ayırmak;

(veya *b-e* karşı) suç; günah işlemek;

جَرَم (veya *b-e* karşı) zarar, hasar vermek;

أَجْرَم (veya *b-i*) suçlamak, itham etmek SUR.;

(veya *b-e* karşı) günah, suç işlemek,

أَجْتَرَم = (veya *b-e* karşı) zarar vermek;

أَجْرَم;

جَرَم MIS. uzun, düz tabanlı

gemi DNZ.;

جَرَم vücut; cirim, hacim,

oylum; **الْأَجْرَامُ** semavi varlıklar;

جَرَم suç, günah;

لَا جَرَمَ kesinlikle, muhakkak;

جَرَم kocaman, devasa;

جَرِيمَة suç; günah; kabahat;

جَرِيمَة ölüm cezasını gerek-

tiren suç; **قَانُونُ الْجَرَائِمِ** ceza hukuku;

أَجْرَام suç; kabahat, kusur, suçluluk;

أَجْرَامِي [s.] suç, suç ile ilgili;

لَحْمٌ مَجْرُومٌ kemiksiz et, fileto;

سَنَة مَجْرَمَة bir tam, bütün yıl;

مَجْرِم suçlu; (ç. **مَجْرِم**) suçlu; kötü, kötü

işler yapan; **مَجْرِمٌ عَائِدٌ** sabıkalı, sabıkası

olan suçlu;

جَرَامِيز ve **جَرَامِيز** vücut azaları kollar, bacaklar ;

ضَمَّ جَرَامِيزَهُ = arkasına bakmadan kaçmak;

الْجَرَمَان Germen kabileleri;

جَرْمَانِي Germen [s.];

جَرُون u (جَرُون) [elbise] iyice eskimek; [taneyi,

hububatı] ezmek, dövmek;

جَرُون (taş) havuz; havan, dibek; MIS.

ahır, çiftlik ambarı, harman yeri; **جَرُون**

الْمَعْمُودِيَّة vaftiz kurnası;

ضَرْبَ جَرَان devenin boynunun ön kısmı;

أَلْقَى عَلَيْهِ iyice oturmak, yerleşmek;

جَرَانَهُ bşi itiyat, adet, alışkanlık edinmek;

جَرَانِيل gazete MIS.;

جَرَانِيَّت granit;

جَرَانِيَّتِي granit [na't];

جَرَو enik, encik, yavru;

جَرُوسَة oniki düzine, yüz kırkdört adet;

جَرِي i (جَرِي) [su] akmak; [kişi] koşmak; acele

etmek; [rüzgar] esmek; vaki olmak, yer al-

mak, ortaya çıkmak, olmak; işler halde ol-

mak, işlemek, [iş] yürüme; (b-nin) başına

gelmek; deveran etmek, dolaşmak; (...e)

yönelmek, yola çıkmak; (...e göre, uy-

gun olarak) usul izlemek, yol tutmak; (مع

bşe isteğe) izin vermek, müsaade etmek; serbest bırakmak; (ب *bşi*) gerektirmek; (وراء *bşin*) peşinde olmak ﴿ جَرَى لَهُ حَدِيثٌ مَعَ ... ﴾ ...ile konuşmak, konuşma yapmak; جرى *b-nin* yolunu aynen izlemek, aynı şekilde davranmak; جَرَى مِنْهُ الشَّيْءُ مَجْرَى الدَّمِّ = onun yediği ekmeği, içtiği suyu oldu; جرى عَلَى الْأَلْسُنِ [söylenti] dilden dile dolaşmak; جَرَى عَلَى كُلِّ لِسَانٍ herkesin dilinde, ağzında olmak; جرى عَلَى قَلَمٍ ... tarafından yazılmak; جرى عَلَى خِطَّةٍ bir plan izlemek, bir plan dahilinde hareket etmek; مَا يَجْرِي عَلَيْهِ جَرَى بِهَ الْعَمَلُ şimdiye kadar olduğu gibi, şimdiye kadar nasıl yapıldıysa; جرى بِهَ الْعَمَلُ [kanun] yürürlükte olmak, [gelenek] uygulanmakta, geçerli olmak; جَرَتْ الْعَادَةُ بِ ... genelleşmek, moda olmak, yaygınlık kazanmak; جرى بِالْعَادَةِ عَلَى ... alışkanlık olarak yapmak, yapma alışkanlığında, itiyadında olmak; جَرَتْ بِذَلِكَ عَادَتُهُمْ bu onların her zaman yapageldiği bir şey idi; جَرَى akıtmak جَرَى akıtmağın birinin ağzını sulandırmak, imrendirmek; جَرَى (b-ile) hakkında anlaşmak, anlaşmaya varmak; (b-den) geri kalmamak, başabaş gitmek; (b-i) izleyebilmek, peşi sıra gidebilmek; (bşe) uymak; (bşe) intibak etmek, kendini (bşe) uyarlamak, adapte etmek; أَجْرَى (bşi) akıtmak; (b-i) koşturmak; (bşi) ortaya koymak; (kanun, kural, düzenlemeyi) icra etmek, uygulamak, uygulamaya geçirmek;

(iş, eylemi) yapmak, yerine getirmek; (pro-jeyi) uygulamak, işletmek; (bşi, teşebbüs ü) başlatmak; (bşi, ل veya عَلَى ...e) sevk etmek, yöneltmek; (bşi, ل veya عَلَى ...e) ihsan etmek; (عَلَى ...e,) eza, cefa vermek, çektirmek; أَجْرَى تَجْرِبَةً deneyim, tecrübe kazanmak; أَجْرَى تَحْقِيقًا araştırmayı/ incelemeyi/ tahkikatı yürütmek/ başlatmak; أَجْرَى لَهُ أَعَانَةً b-e yardımında bulunmak; ... أَجْرَى مَجْرَى ... yerine koymak, b-e ...mış gibi davranmak;

...e göre; جَرَى عَلَى ... koşma; akma; ... جَرَى مِنْ جَرَائِكَ ve جَرَائِكَ مِنْ جَرَائِكَ senin için, senin yüzünden;

جَرَائٍ atlet (yarışması); جَرَائٍ آتٍ - günlük tayın; ücret; جَرَائٍ akış, cereyan; akım; koşu; جَرَائٍ su akımı, akıntı, sel ve yağmur suyu açılmış dere; sel; petrol hattı; kanal, mecra; lağım; kanalizasyon sistemi; güç hattı ELK.; akım elk; [hava] cereyan, akım; TEKN. kılavuz rayı, sevk yatağı; [olaylar] akış, seyir, cereyan; جَرَائٍ الْبَوْلِ idrar yolları ANAT.; جَرَائٍ التَّنَفُّسِ solunum, tenefüs yolları ANAT.; جَرَائٍ الْهَوَاءِ hava akımı, cereyan; أَخَذَ مَجْرَاهُ tabii gidişini sürdürmek; جَرَائٍ الْحَدِيثِ konuşmanın seyri, sözün akışı, konu; جَرَائٍ الْجَالِسُونَ مَجْرَى حَدِيثِهِمْ konuşmacılar konuyu, konuşmanın seyrini değiştirdiler; bkz. جَرَى ve جَرَائٍ

جَرَائٍ olaylar, hadiseler dizisi;

dükkanı;

مَجَزَرَة kasap dükkanı; katliam;

جَزْر [cin.is.; tek.is. ة] havuç;

جَزَع a (جَزَع, جَزُوع) kaygılanmak, endişelenmek, tasalanmak, (من ... hakkında) üzülmek; (على ... için) tasalanmak; (b-e) acımak; (على ... için) matem, yas tutmak; **تَجَزَع** koparmak [şiddet ile];

جَزَع damarlı akik;

جَزَع dingil, mil; şaft tekn.;

جَزَع merak, endişe, kaygı; korku; üzüntü, keder, gam, yeis;

جَزَع sabırsız, tahammülsüz; endişeli, kaygılı, vesveseli;

جَزُوع ve **جَزَاع** sabırsız ↑; rahatsız; endişeli ↑;

مُجَزَّع damarlı, hareli; benekli;

جَزَف ⇒ **جَازَف** rastgele, gelişine, kör dövüşüne davranmak; spekülasyon yapmak; genel olarak konuşmak; (b bşî) tehlikeye sokmak, riske atmak; **جَازَفَ بِنَفْسِهِ** hayatını tehlikeye atmak; **جَازَفَ بِهِ فِي ...** (maceraya, tehlike vb.e) atılmak, dalmak;

جَزَافًا rastgele, gelişigüzel;

مُجَازَفَة cüretkarlık, delice cesaret, çılgınlık; risk, tehlike; macera;

مُجَازِف çılgın; maceracı; atak, atılgan;

جَزْل u (جَزَالَة) bol, çok, mebzul, bereketli olmak;

أَجْزَلَ لَهُ الْعَطَاءُ b-e bol bol, cömertçe vermek;

اجْتَزَلَ stenografi ile yazmak;

جَزْل ve **جَزِيل** bol, çok, mebzul;

açık ve düzgün, net; **جَزَلَ الرَّأْيَ** yanılmaz, şaşmaz görüş; **شُكْرًا جَزِيلًا** (b-e) çok teşekkür etmek; **شُكْرًا جَزِيلًا** çok teşekkürler;

جَزْلَة parça, dilim;

جَزَالَة bolluk; [belağat] net, açık;

مُجْتَزِل stenograf;

جَوَزَل ALF.BKZ.;

جَزْدَان = **جَزْدَان**;

جَزَمَ i (جَزَمَ) (bşî) kırpma; yargılamak; (bşe)

karar vermek; (b bş hakkında) emin olmak;

(b bşî) güçlü bir şekilde ifade etmek; (b-e)

bş yapmaya karar vermek; (bşî علی b-e)

zorla kabul ettirmek, empoze etmek; DİLB.

cezmetmek;

جَزَمَ kırpma, kesme; karar, azim; kesin,

müsellem yargı; hüküm; DİLB. cezm;

جَزْمَة " " sükun alameti;

جَازَم kesin, kati; nihai, son; (b bşde)

emin, şüphesi olmayan; **جَوَازَم** [çoğ.] cezm

edici edatlar;

مُجْزُوم kesilmiş, kırpılmış; karara bağlan-

mış; DİLB. meczum;

مُنْجَزَم meczum DİLB.;

جَزَمَة 2. **جَزَمَة** ayakkabı; bot; çizme;

جَزَمَة لَمَاعَة bağcıklı bot; **جَزَمَة بِالرِّبَاطِ** 1.

ayakkabı;

جَزَمَاتِي MIS. ve **جَزَمَاتِي** MIS.;

جَزَمَاتِي SUR. ۴. **جَزَمَاتِي** ayakkabıcı;

جَزَى i (جَزَاء) (b-e) bşin) karşılığını

vermek, mükafat ya da ceza vermek; (b-i)

doyurmak, yetecek kadar vermek; (bşî, ب

...ile) telafi etmek; (عن bşi) karşılamak;
 ﴿جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا﴾ Allah karşılığını sana iyilik,
 hayır olarak versin!; جَزَاهُ جزاء سينار o iyiliğe
 kötülükle karşılık verir; جَازِي (bşe ب bş ile;
 b-e ب bş ile) karşılık vermek; telafi etmek;
 (b-i على veya ب bş ile) mükafatlandırmak;
 (b-i, على ya da ب bş ile) cezalandırmak;
 ﴿جَازَاهُمْ خَيْرًا﴾ Allah onları mükafatlandırdı;
 أَجَزَى (b-e) yetmek, yetişmek, elvermek
 (عن bşin, b-nin) yerini almak, (bşin) yerine
 iş görmek, yerini doldurmak;
 جَزَاء karşılık; karşılık olarak verilen şeyi
 telafi; tazminat; ceza ﴿نَقْدِي﴾ para cezası;
 جَزَائِي ceza niteliğinde;
 جَزِيَّة جزی vergi; haraç, bağ; cizye;
 تَجْزِيَّة mükafat;
 مُجَازَاة cezalandırma; karşılık, layığını ver-
 me;
 جَسَّ (مَجَسَّة, جَسَّ) (bşe) [el ile] dokunmak,
 temas etmek; (bşi) eli ile yoklamak; (bşin)
 derinliğini yoklamak, sonda yapmak; (bş
 hakkında) bilgi elde etmeye çalışmak; (bşi)
 bulup çıkarmaya çalışmak; (bşi) belli et-
 meden anlamaya çalışmak, gizli gizli izle-
 mek; ﴿جَسَّ نَبْضَهُ﴾ nabzını yoklamak MEC.;
 جَسَّ بَشِي bulup çıkarmaya çalış-
 mak; تَجَسَّس (bş hakkında) bilgi elde etmeye
 çalışmak; (bşi) bulmaya çalışmak; keşif yap-
 mak, keşfe çıkmak, incelemek, tetkikte bu-
 lunmak; casusluk yapmak, ispiyonlamak;
 تَجَسَّسَ لَهُ أَخْبَارًا ﴿﴾ biri

için haber toplamak, casusluk, ajanlık yap-
 mak; اجْتَسَّ (bşe) el ile dokunmak, temas
 etmek; (bşi) gizlice gözetlemek;
 طَرِيَّ الْجَسِّ تازه narin yüzeyi olan;
 جَوَاسِيس جاسوس casus;
 جَامُوسَة kadın casus;
 جَاسُوسِي casusluk ile ilgili [na't];
 جَاسُوسِيَّة casusluk;
 جَوَسِيَّة casusluk;
 مَجَسَّ dokunulan yer, mahalli; dokunma
 hissi; خَشْنُ الْمَجَسِّ sert, pürüzlü olan;
 مَجَسَّ sonda TIP.;
 تَجَسَّس casusluk;
 جَسَّد ⇒ جَسَّد (bşe) vücut ithaf etmek; cisimleş-
 tirmek; تَجَسَّد vücuda gelmek; cisimleşmek;
 üç boyutlu olmak;
 أَجْسَاد جسد vücut;
 جَسْدِي vücut, [s.] beden ile ilgili;
 جَسْدَانِي bedenen;
 تَجَسَّد vücutlaşmak; maddileşme;
 مَجَسَّد vücut bulmuş;
 جَسْر (جَسْر) (bşi) bir baştan bir başa geçmek;
 (جُسُور ve جَسَارَة) (bşe) cesaret etmek,
 (bşden) korkmamak; جَسْر köprü, set inşa
 etmek; (b-i على bş yapmaya) cesaretlen-
 dirmek; تَجَاسَّر (bşe, bş yapmaya) cesa-
 retli olmak, (bşden) korkmamak; (على
 b-e karşı) küstah, arsız, cüretkar olmak;
 اجْتَمَر (bşi) karşıdan karşıya veya boydan
 boya geçmek;
 جُسُور, أَجْمَر جسر köprü; baraj, set,

bent; **جِسْر** giriş, hatıl, putrel; mil, dingil; **جِسْرٌ مُتَحَرِّكٌ** açılır kapanır köprü; **جِسْرٌ مُعَلَّقٌ** asma köprü; **جِسْرٌ عَائِمٌ** dubalar üstünde kurulu köprü, yüzen köprü; dubalı köprü;

جِسْرٌ cesur, **جِسْرٌ** cesaretli; arsız, cüretkar;

جِسَارَةٌ cesaret, korkmazlık; arsızlık, utanmazlık;

جَسَاسٌ;

جِسُورٌ = مُتَجَاسِرٌ;

جِصْطَنٌ bkz. **جِصْطَنٌ**;

جِسْمٌ **جِسْمَةٌ** (bşî) büyük, kocaman, iri olmak;

جَسَمَ (bşî) cisimleştirmek; (bşî) şekil vermek, şekillendirmek; (bşî) maddileştirmek;

(bşî) ortaya, ileriye çıkarmak; [mikroskop]

(bşî) büyük göstermek; (bşî) kocaman, iri yapmak; (bşî) abartmak, mübalağa etmek;

تَجَسَّمَ maddeleşmek; vücut bulmak; şekillenmek, şekle girmek; hacmi artmak, kabarmak;

جِسْمٌ **جِسْمٌ** **جِسْمٌ** vücut; kasa [otomobil]; malzeme, madde; kütle; şekil, form;

جِسْمِي cismen, fiziki, maddi;

جِسْمٌ **جِسْمٌ** büyük; iri; kocaman; çok büyük; geniş; şişman, etli; önemli, mühim;

جِسْمِي **جِسْمِي** partikül FİZ.; BİY. hücre;

جِسْمٌ daha iri; daha şişman;

جِسْمَانَةٌ büyüklük, hacim; şişmanlık;

جِسْمَانٌ vücut, kütle;

التَّأْدِيبُ **جِسْمَانِي** fiziksel; bedensel;

الجِسْمَانِي bedensel ceza;

تَجْسِيمٌ tecsîm, cisimleştirme; kabartma,

rölyef [güzel sanatlar]; büyütmeye;

مَجْسَمٌ bedeni; MAT. cisim; üç boyutlu;

maddi; kabartma; kabartma harita [yine **خَرِيطَةٌ مُجَسِّمَةٌ**]; rölyef, kabartma; **فِلْمٌ**

üç boyutlu film;

جَسَأَ **جَسَأَ** u katılaşmak, sertleşmek;

جَشَّ **جَشَّ** (bşî) dövmek, ezmek, rendelemek;

جَشَّةٌ boğukluk, kısıklık (ses);

جَشِيشٌ dövülmüş, ezilmiş (hububat vb.);

جَشَّ müe. **جَشَاءَ** kısık, boğuk [ses];

جَشَّ **جَشَّ** ve **جَشَّ** geçirmek;

جَشَّ ve **جَشَّ** geçirme;

جَشَارٌ çiftlik hayvanları, mal;

جَشَعٌ **جَشَعٌ** ve **جَشَعٌ** hırslı olmak;

جَشَعٌ hırs, tamah; açgözlülük;

جَشَعٌ hırslı, tamahkar;

جَشَمَ **جَشَمَ** (bşî) (zorluğu, güçlüğü) yüklenmek; **جَشَمَ** (zorluğu, b-nin) sırtına yüklemek;

جَشَمَ (zorluk vb.e) katlanmak tahammül etmek;

جَشْنِي örnek alma; örnek, çeşni MIS.;

جَصَّ **جَصَّ** (bşî) kireçlemek, kireç sıvamak;

جَصَّ kireçtaşı; alçı;

جَصْطَنٌ **جَصْطَنٌ** tembelce uzanmak, yatmak;

جَفَّةٌ bira;

جَعَبَ **جَعَبَ** (bşî) kırıştırmak, buruşturmak;

جَعَبَةٌ **جَعَبَةٌ** ok kılıfı, sadak; boru; namlu

[top ya da tüfek]; **جَعَبَةٌ أَخْبَارٌ** dedikoducu;

جَعَجَعَةٌ (جَعَجَعَةٌ) bağırarak, feryat etmek; takırdatmak, ses çıkarmak; [kızgınlık sebebiyle]

gürültü patırtı çıkarmak;

جَعَجَعَة bağırma, feryat, gürültü; takırtı, tıkırtı; patırtı, yaygara;

جَعَجَاع gürültülü; ağzı kalabalık kişi;

جَعَد u (جَعَادَة, جَعُودَة) ve **تَجَعَّد** [saç] kıvrır kıvrır olmak; kıvrıcıklaşmak; dalgalı, dalga dalga olmak; buruşmak, kat kat olmak; **جَعَد** (bşî, saç) kıvrır kıvrır, kıvrıcık yapmak; (bşî, saç) dalgalandırmak, ondüle yapmak; (elbiseyi) katlamak; (deriyi) buruşturmak;

جَعَد cimri, eli sıkı, pinti [yine **جَعَد** اليد ya da **جَعَد** الكف];

جَعْدَة saç lülesi, kıvrım;

أَجَعَد ve **جَعَدِي** kıvrıcık;

جَعِيدِي MIS. aylak, boş gezen işe yaramaz kişi;

تَجَاعِيد [yüzde bulunan] kırıksıklıklar, buşukluklar;

أَتَجَاعِدَات;

مَجَعَد kıvrıcık, kıvrır kıvrır; dalgalı; katlanmış, bükülmüş; kırıksık, buruşuk;

جَعْدَنَة LÜB. dedikodu, boş konuşma;

جَعَر a (جَعَر) [hayvan] pislemek pisliğini bırakmak;

أَبُو جَعْرَان eski Mısırlıların kutsal saydığı bokböceği zoo. Scarabarus sacer; bokböceği zoo. Geotrupes stercorarius;

جَعْفَر dere, çay;

جَعَل a (جَعَل) (bş) yapmak; (bşî) yerine koymak, yerleştirmek; (bşî) yaratmak; (bşe) sebep olmak, hasıl etmek; (bş, kanun, prensip) koymak; (b-i, kral, melik vb.) yapmak, (b-i, bir

yere) atamak, memur kılmak; (bşe fiyat) koymak, paha biçmek; (b-i ب bşe) inandırmak, ikna etmek; (bşî, فِي صُورَة ...olarak) göstermek; (bşî ...için) ayırmak, tutmak; (bşî, bir avantajı, ل b-e) vermek, bırakmak; (bşin) (ل b-e) ait olduğunu ifade etmek; (bşî, الی b-e) emanet etmek, güvenli (b-i, bşî, özel bir duruma konuma) getirmek; [muzari fiil ile birlikte] ...yapmaya başlamak, ...yapar olmak; **جَعَلَهُ يَفْعَلُ** b-i, ...yapmaya ikna etmek; b-e bş yaptırmak; **جَعَلَهُ بِمَنْزِلَة** ...yerine koymak, b-e ...muş gibi davranmak; **جَعَلَهُ فِي مُتَنَاوِل يَدِهِ** bşî b-nin elinin altına koymak; **جَاعِل** (b-i, ب bşde) yenmeye çalışmak;

أَجْعَال ücret, ödeme; taksit; ödül, mükafat;

جَعْلِي parça başı iş anlaşması;

جَعْلَان bkz. **أَبُو جَعْرَان**;

جَعَائِل ücret, ödeme; izin ruhsat;

mukafat, ödül; rüşvet;

جُغْرَافِيَة طَبِيعِيَة fiziki coğrafya ve **جُغْرَافِيَة** coğrafya;

جُغْرَافِي coğrafî; coğrafya bilgini;

جَفُوف (جَفَاف) i (جَفَفْتُ) kurumak, kurulaşmak; **جَفَمَ** (bşî) kurutmak;

جَفَاف kuruluk; tamamen kurumak; (meyvayı, yiyeceği) kurutma;

تَجَفَاف koruyucu zırh;

تَجْفِيف kurutma; (meyva vb.) kurutma; suyunu alma, çıkarma;

تُكِنُّ قَلَمَ حَبْرٍ جَافٍ ۱۱ kuru جَاف tükenniz

kalem;

مُجَفَّفٌ kuru; kurutulmuş; suyu alınmış;

مُجَفَّفَاتٌ [çoğ.] kurutulmuş yiyecekler;

جَفَاءٌ boş, nafil, abes, faydasız; ذَهَبَ جَفَاءٌ işe

yaramamak, fayda etmemek, boşa gitmek;

جَفَّتْكَ T.> çiftlik; hükümet arazisi FIL.;

عِلْمُ الْجَفْرِ ve جَفْرٌ cifr ilmi;

جُفْرٌ çukur;

جَفَلَ u, i (جَفُول, جَفَل) ve أَجْفَلَ korkuyla sıçra-

mak; [at] ürkmek; جَفَلَ (b-i, bşi) korkutup,

ürkütüp kaçırmak;

جَفَلَ ve جَفُول alarm, uyarı; korkutma;

ürkütme;

جَفْنٌ ç. جَفْنٌ göz kapağı;

جَفَنَاتٌ, جَفَانٌ ç. جَفَنَةٌ kase; asma;

جَفَا u (جَفَاء, جَفَو) kaba olmak, kabalaş-

mak; (b-e) kaba davranmak; (b-den) sakın-

mak, kaçınmak; جَافِي (b-e karşı) kaba dav-

ranmak; (b-e karşı) zalim olmak; (b-e) darıl-

mak, kırgın olmak; (b-nin) uykusu kaçmak;

(şan, şerefine karşı) suç işlemek; عَنْ جَافِي (b-e karşı) geri çekilmek, (b-den) sakınmak;

(b-den, bşden) nefret etmek, hiç sevme-

mek, iğrenmek; kabalık etmek;

جَفْوٌ kabalık, haşinlik, sertlik;

جَفْوَةٌ kabalık; yabancılaşıma; münakaşa,

anlaşmazlık;

جَفَاءٌ kabalık; nefret, sevgisizlik, iğrenme;

yabancılaşıma; sertlik, müsamahasızlık;

أَجْفَى (bşe), daha karşı, muhalif, istek-

siz;

جَفَا ç. جَفَا kaba, sert, müsamahasız;

zalim, ince olmayan;

جَاكَةً ALF.BKZ.;

جَاكَرُ ⇒ جَاكَرُ (b-i) kızdırmak deli etmek, rahat-

sız edip durmak SUR.;

جَلَّ i (جَلَال) yüce, ulu, ali celil, yüksek olmak;

(عن...den) çok [karşılaştırılmayacak kadar]

büyük olmak; جَلَّ عَنْ الْحَصْرِ ۱۱ sayılamaz,

pek çok, sayısız olmak; جَلَّلَ (b-i) yüceltmek,

şereflendirmek; [kar, bitki örtüsü vb.] (bşi,

yeri) kaplamak, sarmak; örtmek, sarmak,

kaplamak; (bşi, ب...ile) çevrelemek, kuşat-

mak sınırlamak; أَجَلَّ (b-i) yüceltmek, ulu-

luğunu tanımak; (عن bşden) [karşılaştırıla-

mayacak kadar] ulu, büyük, olmak; تَجَالَّ

kendini (عن...den) çok yüce, büyük, karşı-

laştırılmaz görmek, kabul etmek; اسْتَجَلَّ

yüce ulu olmak;

جَلَّ büyük, ulu, yüce; cüsseli, hacimli,

yer kaplayan;

جَلَّ büyük kısım, parça, çoğunluk, ana

bölüm, kısım; جَلَّ büyük bir kısım; جَلَّ

جَلَّ مَا فِيهِ içindeki insanların pek çoğu; جَلَّ

وَجَلَّ مَا يُقَالُ önemli parçalar, unsurlar vb.; جَلَّ

... أَنَّهُ en azından ...dığı söylenebilir;

جَلَّلَ önemli mühim;

جَلَّلَ ç. جَلَّلَ çok önemli madde; önemli

başarı, kahramanlık, maharet isteyen iş;

جَلَّةٌ (hayvanlar için) pislik, ters; gübre;

جَلَّةٌ آتٍ bomba; güller; süslü, gösterişli

elbise, kıyafet; (الْكهنوتية) HRI. piskoposlara ait cüppe;

جليل önemli, mühim; ulu, yüce, ali, celil; şerefli, onurlu; görkemli, debdebeli;

جلال ululuk, yücelik, cehal; parlaklık, ihtişam;

صاحب جلالة ululuk; haşmet, şevket, جلالة haşmetmap veya Majeste; جلالة Majeste, Kral;

أجل daha ulu, yüce, daha görkemli, parlak, debdebeli;

مجلة آت- dergi, mecmua; edebiyat ve fikir mecmuası; مجلة أسبوعية haftalık dergi; مجلة خاصة ب... aylık dergi; مجلة شهرية için özel dergi; مجلة القوانين ve مجلة الأحكام kanunname;

تجله ve اجلال şeref, onur; saygı, hürmet, ihtiram; ulu sayma;

جلاب Far.> T.> gülsuyu [yine جلاب]; ilaca karıştırılan tatlı bir sıvı;

جلاتين Fr.> jelatin;

جلاسية Fr.> MIS. oğlak derisi;

جلب u, i (جلب) (bşi) [kendine doğru] çekmek; (bşi, ل b-e) alıp getirmek; (malı) dışarıdan getirtmek, ithal etmek; (bir duruma, bşe) sebep olmak; (bşi; zararı, belayı على b-nin) başına getirmek; (bşi) kazanmak, elde etmek; (bşi) hak etmek; (جلوب) [yara] iyileşmek, şifa bulmak; جلب bağırarak, haykırmak; gü-rültü çıkarmak; أجلب (bşi) kazanmak, elde

etmek, ele geçirmek; = انجلب ; جلب = (bşi) alıp getirmek; (malı) getirtmek ithal etmek; استجلب (malı) dışarıdan getirtmek, ithal etmek; (b-i) çağırtmak, emirle getirtmek, celp etmek; (b-i, bşi) çekmek; (b-i, bşi) elde etmeye çalışmak; (bşi) tedarik etmek, edinmek;

جلب getirme; edinme, tedarik etme; elde etme; ithalat; sebep olma, icap ettirme;

جلب ithal (malı); yerli olmayan, yabancı; جلب ve جلبه feryat, haykırma, yaygara; kargaşa, karışıklık;

جلبة şifa, iyileşme;

جلب (جلب, جلب) ithal, yerli değil; (جلب, جلب) yabancı köle;

جلاب çekici, büyüleyici, göz alıcı; ithalatçı; ALF.BKZ. ; جلاب العبد köle tüccarı;

جلابية [g] Mısır'da erkeklerin giyindiği, gömlek benzeri geniş elbise, cellabiye;

جلب bkz. جلاب;

أجلب daha çekici, büyüleyici;

جلبة مجالب sebep, etken, faktör;

استجلاب elde etme, ele geçirme, tedarik etme; ithalat; çekim;

جالب etken, sebep, neden;

جلاب ve جلاب gülsuyu;

جلبا çalpa, ballık otu BOT. Exogonium purga;

جلب ⇒ تجلب (bş ile) örtünmek; (bşe) sarınmak;

جلاب جلبه elbise; kadın elbisesi;

çarşaf [örtü];

جَلَجَلَ aksetmek, yansımak; çınlamak, yankı-lanmak; takırdamak, tıkırdamak; (bşî) sarsmak, sallamak;

جَلَجَلَ ç. **جَلَجَلَ** (küçük) zil, çan, çingirak; ineklerin boynuna asılan çingirak; çın çın sesi;

جَلَجَلَة çingirak sesi; tiz, keskin ses;

مُجَلَجَل tiz; yankılanan, çınlayan;

جَلَجَلَة Golgota;

جَلَجَلَان ya da **جَلَجَلَان** susam BOT.;

جَلَجَلَ a (جَلَجَلَ) kel olmak, kelleşmek;

جَلَجَلَ müe. **جَلَجَلَ** ç. **جَلَجَلَ** kel kafalı, kel;

جَلَجَلَ a ve **جَلَجَلَ** (bşî) sivriltmek; (bşî bıçağı) bilemek; (usturayı) kayışa sürterek bilemek; (metali) haddeden geçirmek;

جَلَجَلَ bileğitaşı;

جَلَد i (جَلَد) (b-i) [sopa, kamçı.ile] dövmek, dayak atmak; **جَلَد** a donmak; **جَلَد** u sabırlı, metin olmak; **جَلَد** (kitabı) ciltlemek; (bşî) dondurmak; **جَلَد** b-ile dövüşmek; **أَجَلَد** dondurmak; donmak, buz ile kaplanmak; **تَجَلَد** cesur olmak, cesaretlenmek; şikayet etmeden tahammül göstermek, sabretmek; katlanmak; **تَجَلَد** kılıç ile dövüşmek;

جَلَد [sopa, kamçı vb.ile] dövme;(ç.

أَجَلَد) metin, sağlam; kuvvetli, dayanıklı;

جَلَد ç. **جَلَد** **أَجَلَد** deri, cilt; tabaklanmış

deri, meşin, **جَلَد** **سُخْتِيَان** maroken; **جَلَد** **لَمَاع** rugan;

جَلَدَة deri, cilt; tabaklanmış deri parçası;

kişinin aşireti; **جَلَدَتَا** hemşehrimiz, kabile, aşiretimizden kişi [çoğ. **جَلَدَتَا**];

جَلَدِي [na't] deri ile ilgili, cild..., deri...;

جَلَدِيَة cilt hastalıkları;

جَلَدَة ç. **جَلَدَة** -ince deri, zar, membran [sıvılar arasında]; film FOT;

جَلَد dayanma, katlanma, sabır; tahammül; sağlamlık, metanet;

جَلَدَة sopa ile vuruş, celde;

جَلَد ç. **جَلَدَاء** metin; güçlü, kuvvetli;

جَلَد **بُزْدَاغِي** buzdağı; **جَلَد** **بُزْدَاغِي** buzdağı;

جَلَدِي denizde yüzen buz kütlesi;

جَلَدِي [s.] buzlu, buz kaplı; kar kaplı;

جَلَدِي **بُزْدَاغِي** Buz Çağı;

جَلَد sabırlı;

جَلَد ç. **جَلَد** **بُزْدَاغِي** deri tüccarı; cellat;

جَلَدَة ve **جَلَدَة** sabır, tahammül;

جَلَدَة kamçı darbesi, kırbaç, kamçı;

تَجَلَد dondurma işlemi; ciltleme;

جَلَد dövüş, kavga;

تَجَلَد sabır, tahammül;

جَلَد **مُجَلَد** ciltçi, mücellit;

جَلَد **مُجَلَد** donmuş, buzlu; kitabın cildi (ç. **جَلَد**)

[kitap] cilt;

جَلَد ç. **جَلَد** **بُزْدَاغِي** savaşçı, gladyatör;

مُتَجَلَد sabırlı;

جَلَد [cin.is.; tek.is. **جَلَد**] fındık; fındık ağacı BOT.;

جَلَسَ **عَلَى** **مَسَايَا** (ç. **جَلَسَ** **عَلَى** **مَسَايَا**) oturmak; (ç. **جَلَسَ** **عَلَى** **مَسَايَا**) oturuyor olmak;

جَلَسَ **عَلَى** **مَسَايَا** oturuyor olmak;

جَلَسَ **عَلَى** **رَسَام** ressama poz vermek; **جَلَسَ** (b-ile

yanyana) oturmak; (b-ile) arkadaşlığını, dostluğunu sürdürmek; **أَجْلَسَ** (b-nin) oturmasını istemek, oturtmak;

جَلَسَة چ. آت- oturma, celse [meclis, komite, mahkeme]; toplantı, parti; **عَقَدَ جَلَسَة** ¶ oturum yapmak; **جَلَسَة عَامَة** genel oturum;

جَلَسَة oturum;

جَلَس چ. جُلَسَاء toplantıya katılan; masada yanda oturan kişi; mesai arkadaşı; yoldaş, dost; **جَلِيسَة** [toplantı, partide] yanındaki kişi;

جَلِيسَة kadın arkadaş; [جَلِيس in müe.];

جُلُوس oturma [hareket]; oturur halde olma; cülus, tahta çıkma; **جَالِس** in çoğulu;

مَجْلَس چ. مَجَالِس oturulan yer; oturum, konferans odası; toplantı, panel; oturum; konsey toplantısı; konsil; komite, komisyon; idari heyet; mahkeme **مَجْلِسَة** ¶ birinin yanında, biri ile beraber iken; **مَجْلَس** disiplin kurulu; **مَجْلَس تَأْدِيبِي** ya da **مَجْلَس تَأْدِيب** kurucu meclis; **مَجْلَس تَأْسِيسِي** mahalli mahkeme; **مَجْلَس الْأُمَة** IR. parlamento; meclis; **مَجْلَس الْأَمْن** Güvenlik Konseyi; **مَجْلَس بَلَدِي** ve **مَجْلَس بَلَدِيَّة** belediye encümeni, meclisi; **مَجْلَس الْحَرْب** Divanı Harp; **مَجْلَس حَسْبِي** [MIS. müslümanlar için] veraset mahkemesi; **مَجْلَس الدَّفَاع** müdafaa heyeti; **مَجْلَس الْإِدَارَة** idari heyet, idare kurulu; **مَجْلَس الْمُدِيرَة** MIS. ihtiyar heyeti **مَجْلَس الْمُدِيرَة** MIS. Anayasa Mahkemesi; **مَجْلَس الدَّوْلَة** MIS. Anayasa Mahkemesi; **مَجْلَس شُرَى الدَّوْلَة** danıştay, devlet şurası; **مَجْلَس عَدْلِي** SUR. [Adli]

askeri **مَجْلَس عُرْفِي** (عَسْكَرِي) mahkeme; Milletler Cemiyeti Konseyi; **مَجْلَس الْعُمُوم** Avam Konseyi; **مَجْلَس الْأَعْيَان** Senato Meclisi; **مَجْلَس الْاِقْتِرَاع** ASK. askere kayıt işlemlerini yürüten kurul; **مَجْلَس قَرَوِي** ihtiyar heyeti; **مَجْلَس قَرَوِي** MIS. Yüksek Devrim Mahkemesi; **الْمَجْلَس الْكَبِير** ya da **الْمَجْلَس الْاَكْبَر** TUN. Yüce Kurul; **مَجْلَس النِّيَابِي** parlamento; **مَجْلَس الْجَهَة** TUN. ihtiyar heyeti; **مَجْلَس الْوُزَرَاء** bakanlar kurulu;

مَجَالَسَة sosyal ilişki;

جُلَّاس oturan; **جُلُوس** -ون **جَالِس** چ. جُلَّاس [çoğ.] toplantıya katılanlar;

الرَّأْس (جَلَطَ) (deriyi, cildi) zedelemek; **جَلَطَ** i (baş) tıraş etmek;

جُلْطَة ¶ pıhtı; top top olan şey; **جُلْطَة**

دمويّة kan pıhtısı;

جَلَف چ. أَجْلَاف kaba, medeni olmayan;

جَلَفَطَ (جَلَفَطَة) (gemiye) kalafatlamak;

جَلَفَن galvanizle kaplamak MIS.;

جَلَفَنَة galvanizasyon;

مَجْلَفَن galvaniz kaplı;

جَلَم i (جَلَمَ) (bşı) kırmak;

جَلَم چ. أَجْلَام kırpıntı;

جَلَمَد ⇒ **تَجَلَمَد** taşlaşmak;

جَلَمِيد چ. جَلَمُود ve جَلَامِد چ. جَلَمِيد taş, kaya;

جَلَّأَ (جَلَّأَ, جَلَّو) (bşı) temizlemek,

(bşı) parlatmak, tertemiz, yapmak; (bşı) göz

önüne koymak, açığa çıkarmak, ifşa etmek;
 (b-i, bşi عن ...den) çıkarmak, dışarı atmak,
 kovmak; (bşde في) temayüz etmek, göze
 çarpmak, dikkat çekmek; aşikar, belli, açık
 olmak; (bir yerden عن) ayrılmak, taşınmak;
 (bşi جلى) cilalamak, parlatmak; (bşi جلى
 veya bşi عن) göz önüne koymak, açığa çıkar-
 mak; (b-i veya bşi) göstermek, arz etmek,
 görüşe sunmak; (b-i, bşi أجلى) dışarı atmak,
 kovmak, defetmek; (b-i, bir yerden عن) uza-
 klaştırmak [örn. tehlike vb.den korumak
 için]; (bir yerden عن) ayrılmak, taşınmak,
 uzaklaşmak; (aşikar, açık, belli olmak,
 belirlemek; açığa çıkmak, ortaya çıkmak,
 görünmek; ifade edilmek, ifadesini bulmak;
 (ortaya çıkmak; (bir yerden عن) uzak-
 laştırmak, (bir yeri عن) tahliye etmek, boşalt-
 mak; [sıkıntı, zorluk, bunalım] bitmek, geç-
 mek; gözden kaybolmak; zail olmak; görün-
 mek; [gelin] duvağını, peçesini kaldırmak,
 açmak; aşikar belli, belirgin olmak; açık,
 vazih olmak; (bşin عن) örtüsünden kurtul-
 mak, açılmak; (bş عن ...e) sonucu ol-
 mak; bu işin, meselenin
 neticesi, sonucu; (bşi اجتلى) açığa, ortaya
 çıkarmak; (bşe) bakmak; (bşin استجلى) net,
 açık olmasını istemek; (bşi) aydınlatmak,
 açıklamak; (bşi) ortaya çıkarmak, bulup
 çıkarmak, keşfetmek;

ابن جلا meşhur, şöhretli kişi, şöhret;

جليا açık, net, vazih, ayan beyan; جلي

açık olarak, net bir şekilde;

جليه || kesin, net olan şey جلايا جليه
 olayın, işin gerçek yüzü;

اجلى daha açık, net;

دüğün gece- ليلة الجلوة || duvak açma جلوة
 si;

اجلاء açıklama, izah; vücut, açıklık, net-
 lik; (bölgenin عن) göç, ayrılma; (den ...den عن)
 tahliyesi, boşaltılması ASK.; بجلاء açık, net
 bir şekilde;

جليان HRI. vahiy; görünme;

مجال ("مجلى"nın çoğulu) tezahürler,
 görüntüler;

تجليه tezahür, görünüm HRI; Tanrının te-
 cellisi;

تجل tezahür, görünme;

اجتلاء tefekkür, düşünme, tasarlama;

استجلاء izah etme, açıklama;

جالية جوال, -آت جالية koloni, sömürge, müs-
 temleke; göçmen kolonisi, yabancı bir ülkede
 yaşayan, aynı millettten insanlar topluluğu;

المجلى (yarışı) kazanan, şampiyon;

متجل açık, aşikar, vazih, belli;

آت [g] galon MIS.; جلون

مجلون MIS. galvaniz kaplı;

جل bkz. جلى

جليوتين [g] MIS. giyotin;

ج م جنيه مصري "Mısır cüneyhi" için kısaltma;

جم u, i (جم) toplamak, derlemek; düşüncelerini,

kafasını toplamak; dinlenip kendine gelmek,

كuvvetini toplamak; جم ve جم [bitki]

büyüme ve yayılmak; **استجم** dermek, derlemek, toplamak; (من ...den) kafasını dinlemek; [yer] bitki ile kaplanmak;

جم bol, çok; büyük miktarda; çok sayıda; çok, birden fazla; kalabalık, insan topluluğu; **جم** etkin, sonuç getirici, etkili, tesirli; **فوائد جمّة** birini çok sevmek; **جمّة** sayısız faydalar; **جم غفير** büyük kalabalık;

جمام dinlenme, gücünü yeniden toplama; **مجم هذا الرأي** **جم** bşin toplandığı yer **جم** bu görüşe göre;

استجمام toplanma; zihnini toplama, konsantrasyon [fikir vb.]; nezaket, incelik; dinleme, toparlanma, gücünü toplama;

جبار ve **جباري** için bkz. **جبار**;

جمري **جمري** lt.> MIS. karides, deniz tekesi
ZOO.;

تجمّم ve **جمّم الكلام**: (جمجمة) **جمّم**¹
pepelemek, kekelemek; meramını anlatamamak, kötü bir şekilde, tutarsız bir şekilde konuşmak; sözü gevelemek, mırıldanmak;

جمجمة² **جمامة** kafatası;

جممي kafatası ile ilgili;

جمّ a (جمّوح, جمّاح, جمّح) [at] azmak, azgın olmak; inatçı, serkeş, asi olmak, baş kaldırmak, itaat etmemek; karşı gelmek, küstahlaşmak; kapris yapmak; [kadın] evden kaçmak, kadın kocasını terk etmek;

جمّاح inat, dikbaşlılık; kasten yapma;

جمّوح inat; kasten yapma;

جمّوح dikbaşı, itaatsiz, asi;

جامح = جمّوح; evcilleştirilemez, yılmaz;

جمد (جمود, جمّد) donmak; sertleşmek,

katılaşmak, koyulmak, pekleşmek; pıhtılaşmak; [düşüncelerinde] katı, müsamahasız, ödünsüz olmak; [su] durgun olmak; soğuk, ilgisiz, kayıtsız olmak **جمدت نفسه** **جمدت يده** ...e sesini çıkarmamak; ...على ...

cimrileşmek, eli sıkı olmak; **جمّد** (bşî) dondurmak; (bşî) pıhtılaştırmak; (bşî) sertleştirmek, katılaştırmak, pekiştirmek; (malı mülkü, serveti) dondurmak; **تجمّد** donmak, buzlaşmak, buz bağlamak; soğuktan ölmek, donarak ölmek; [kan] pıhtılaşmak; katılaşmak; [çimento vb.] sertleşmek; **انجمّد** donmak, buzlaşmak;

جمّد donma; katılaşma; **جمّد** donma noktası;

جمّد buz;

جماد ç. آت (herhangi bir) katı; inorganik cisim; mineral; cansız, ruhsuz, ölü; eşya; nötr DİLB.;

جمود donmuşluk; hali katı hal; katılık, tavizsiz olma, ölümsüzlük, inorganiklik; sertlik; esnek olmama; çıkmaz; hareketsizlik; uyuşukluk, tembellik;

جمودة katılık, sertlik;

تجميد katılaştırma, sertleştirme; birleştirme; takviye; **تجميد الأموال** mal varlığının dondurulması;

تجمّد donma; pıhtılaşma; katılaşma;

انجماد buzlanma; buz tutma, bağlama,

donma;

جامد katı, sert, pek; eğilmez, bükülmez, ödünsüz, tavizsiz, katı; hareketsiz, donuk; cansız; DİLB. camit; [kitap vb.] sıkıcı; yeniliğe karşı, tutucu, kemikleşmiş, aşırı derecede muhafazakar; **جوامد** cansız şeyler, inorganik maddeler, mineraller;

متجمد donmuş, buzlu; pıhtılaşmış; eğilmez, bükülmez, katı;

منجمد [s.] donmuş, donuk; buzlu; arktik; **المحيط المنجمد** Kuzey Buz Denizi;

جمادى الأولى hicri takvimin beşinci ayı; **جمادى الآخرة** hicri takvimin altıncı ayı;

اجتمر **جمر** ⇒ **جمر** (eti, ekmeği) kızartmak; buhur yakmak;

كان على أحر من الجمر endişe kor; **جمر** içinde olmak; sabırsızlıkla beklemek;

جمرة (جمر için tek.is.) kor tanesi, alevli odun parçası; (ç. -آت) çıban TIP.; **الجمرة** çıban, şirpençe TIP;

جمار hurma ağacının özü;

مجمرة ç. **مجامر** mangal, maltız; buhurdan, buhurluk;

جمري bkz. **جمري**;

جمرك [g] gümrük resmi, vergisi MIS.; gümrük, gümrük denetiminin yapıldığı yer **رسم الجمرك** gümrük resmi, tarifesi;

جمركي [na't] gümrük, gümrüğe ilişkin; **اتحاد جمركي** gümrük birliği;

مجمرك [g] gümrük vergisi ödenmiş MIS.;

جميز [cin.is.; tek.is. ة] firavun inciri BOT. Ficus

sycomorus;

جاموس ALF.BKZ.;

جمش u, i (جمش) (bşin) tüyünü, kılını yolmak;

جمش okşamak, sevmek; kucaklamak;

جمع a (جمع) (bşî) toplamak, dermek, derlemek;

(para vb.i) toplamak; birleştirmek; (harfleri)

dizmek, dizgiye koymak, tertip etmek MATB.;

(kitap) derlemek, tasnif etmek; (bşî) özetle-

mek, hulasa etmek; (insanlarla) birlik oluş-

turmak; (bşî) yığmak, biriktirmek; (bir kaç

kişiyi) bir araya getirmek; (toplantıya) çağır-

mak davet etmek; (sayıyı) toplamak, (listeye)

ilave etmek; (kelimeyi) cem, çoğul yapmak;

(bir kaç şeyi ya da kişiyi) birleştirmek,

bir araya getirmek; (... بين ... و ...) her ikisini ...de) kendinde bulundurmak, [güç

ve cesaret vb. gibi]; (bşî) içermek, ihtiva

etmek; **جمش أطراف الشيء** bşî özetlemek;

genel bakış açısını vermek; **جمع البراعة من**

أطرافها işinde çok usta olmak, işinin ehli ol-

mak; **جمع شمل القطيع** sürüyü toplamak;

kitap ...ı içeriyor; **يجمع الكتاب بين صفاتها**

“بيت” kelimesi “يجمع بيت على بيوت”

ile çoğul yapılır, “بيت”in çoğulu

“بيوت”dur.; **جمع** (bşî) yığmak, biriktirmek;

(bir şeyleri) toplamak; (makine parçalarını)

birleştirmek, monte etmek; **جامع** (kadın ile)

cinsel ilişkide bulunmak, cima etmek; **أجمع**

(bşî üzeri-ne, bşin yapılmasında) anlaş-

mak; (bşî üzerinde) ittifak etmek, icmaya

varmak; (... için) genel bir karar almak;

أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ ۖ ortak bir karara vardılar;
 تَجَمَّعَ toplanmak; toplantı yapmak; [insanlar]
 bir araya gelmek; yığılmak; birikmek; yığın,
 kitle oluşturmak; salkım haline gelmek;
 pıhtılaşmak; اجتمع yakınlaşmak; toplanmak;
 (ب bş ile) birleşmek, bütünleşmek; (komite
 vb.) oluşturmak, (toplantı) yapmak; (ب veya
 مع b-ile) bir araya gelmek, konuşmak; (ب,
 مع b-ile) buluşmak; (ب bşde) ittifaka, an-
 laşmaya varmak; استجمع (bş; افكاره
 düşüncelerini) derlemek, toplamak; (bş)
 özetlemek; (bş) sahiplenmek;

جمع derleme, toplama; bir araya getirme;
 birleştirme, katma; temas kurma; biriktirme;
 MAT. toplama işlemi; (بين...ler arasındaki)
 birleşim, birlik, integrasyon; (بين ayrı şey-
 leri) bir arada tutma; (جموع) kalabalık,
 izdiham; birlik ASK.; DİLB. çoğul جمع
 birleştirme, birlik kurma; جمع
 kırık çoğul DİLB.; جمع السالم
 kurallı çoğul; اسم الجمع topluluk
 ismi DİLB.; جمع اليد yumruk;

جمع ve جمع اليد ya da جمع الكف yumruk
 جمع يدیه iki yumruğuyla;

يوم جمع, آت. جمع, آت. جمع
 جمع HRI. Paskalya-
 dan bir önceki hafta; الجمعة العظيمة veya
 يوم الجمعة الحزينة HRI. Paskalya yortusundan
 önceki cuma günü;

جمع, آت. جمع
 dernek, cemiyet, kurum;
 kuruluş, teşkilat, tüzel kişilik; toplantı, kon-

gre; جمعية الأمم Milletler Cemiyeti;
 جمعية خيرية hayır cemiyeti, derneği;
 جمعية الاسعاف sivil cankurtaran servisi;
 جمعية عمومية yasama meclisi; ve
 جمعية عامة genel toplantı; genel meclis; üye-
 lerin hepsinin hazır bulunduğu toplantı;
 جمعية تعاونية yardımlaşma cemiyeti, koope-
 ratif;

جميع [mud kul...] ...nın tamamını; hepsi-
 ni; جميع الناس herkes; الجميع herkes, bütün
 insanlar; جميعا hep beraber, hepsi(ni) birden,
 toptan; bütün halinde;

جمع tüm, bütün
 جمعاء müe. ون. جمع
 bütün İslam alemi,
 dünyası; جمعاء الدار bütün ev ahalisi;
 بآجمعه tamamen; en uç noktasına kadar;
 جاءوا بآجمعهم hepsi geldiler;

جمع toplam, yekun; toptan, toplu olarak;
 جمع كيربائي akümülatör;
 جمع, آت. جمع topluluk, grup, cemaat; züm-
 re, takım, ekip; toplum, cemiyet; halk; müf-
 reze, tim ASK., MIS. ESK.; جمع افراداً
 toplu halde ve birer birer;

فردي topluluk ile ilgili, toplumsal
 karşıtı];

جمع toplantı, buluşma, birleşme
 yeri; toplantı, kongre [yine علمي (bi-
 limsel) akademi; fakülte [dini öğretim ya-
 pan]; kilise meclisi; جمع القلوب
 kalpleri büyülemek; بجمع عينه dikkatle,
 dört gözle, gözünü dört açarak, ;

مَجْمُوعِي akademi üyesi, akademisyen;

تَجْمِيع [makina parçaları için] birleştirme, montaj;

جَمَاع cima, cinsel ilişki; tamamlayıcı veya ek, ilave unsur; **الْخَمْرُ جَمَاعُ الْإِثْمِ** = içki kötülüklerin anasıdır, başıdır;

اجْتِمَاع (veya **الرَّأْيُ**) anlaşma, görüş birliği; (**بِشْ** yapma konusunda) ittifak, genel kabul; ISL.HUK. İcma; **بِالْإِجْمَاعِ** icma ile, çoğunlukla;

اجْتِمَاعِي genel kabul gören; uluslararası, beynelmilel;

تَجْمُع -آت- toplanma, bir araya gelme; derlenme; birliklerin toplanması; kalabalık, güruh; yığın, bir araya toplanmış şeyler; aplü-tinasyon, ayrı kısımları birleştirme TIP., KİM.;

اجْتِمَاع -آت- (b-ile) buluşma; [meclis, şirket vb.] toplantı; kongre; tekrar kavuşma, yine birleşme; ASTR. takım yıldız, burç; iki akarsuyun birbirine karıştıkları nokta; toplumsal hayat, içtimai hayat; **الْاجْتِمَاع** toplum; **عِلْمُ الْجَمَاعَةِ** kavşak, çatal; **الْاجْتِمَاع** toplumbilim, sosyoloji; **عُلَمَاءُ الْجَمَاعَةِ** toplumbilimciler, sosyologlar;

اجْتِمَاعِي [na't] toplumsal, içtimai, sosyal; topluluğu ilgilendiren; sosyalist; toplum bilimsel; **الْحَالَةُ الْجَمَاعِيَّةُ** medeni hal; **الْمَسَاوَاةُ الْجَمَاعِيَّةُ** sosyal hizmet; **الْهَيْئَةُ الْجَمَاعِيَّةُ** toplumsal sosyal eşitlik; **الْإِشْرَاقِيَّةُ** toplumsal yapı; **الْإِشْرَاقِيَّةُ** sosyalizm [yine **اجْتِمَاعِي**];

جَامِع geniş, genel, kapsamlı; toplayan,

toplayıcı; derleyen; mürettip, dizgici; (ç. **جَوَامِع**) cami; **مَسْجِدُ جَامِعٍ** büyük, cuma namazı kılınan cami;

جَامِعَةٌ -ات- birlik, cemiyet, kuruluş; toplum; federasyon; cemaat, dini topluluk; [ilgi, takım vd.de] hemfikirlik, anlaşma, ortaklık; üniversite **جَامِعَةُ كَهْرَبَاءَ** akümülatör; **الْجَامِعَةُ** Milletler Cemiyeti; **جَامِعَةُ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ** İslam birliği; **جَامِعَةُ شَعْبِيَّةُ** Arap Birliği; **جَامِعَةُ الْعَرَبِيَّةِ** halk üniversitesi, akşam kursları, yetişkin kursları;

جَامِعِي akademik, yüksek okul seviyesinde; üniversite mezunu;

مَجْمُوع toplu, toplanmış, derlenmiş; bütünlük, tam olma; MAT. toplam, yekun; **الْحُرُوفُ الْمَجْمُوعَةُ** baskıya hazır harfler MATB.; **مَجْمُوعُ أَرْضِي الْقَطْرِ** ülke topraklarının tümü; **مَجْمُوعُ طُولِهِ** toplam uzunluğu; **النَّعْصِي** sinir sistemi;

مَجْمُوعَةٌ -آت- (pul, sanat eserleri vb. için) kolleksiyon; [hikaye] derleme; liste; [ağaç, ada] grup, takım, ekip; (makale vb.) dizi; pil, batarya ELK.; pakt, ittifak, blok; birleştirici kurum; toplam, yekun; [binalar vb.] küme, blok; sistem; dergi, mecmua, belleten, bülten; **النَّجْمَةُ الشَّمْسِيَّةُ** Güneş Sistemi; **مَجْمُوعَةُ الصَّنَاعِيَّةِ** sendika;

مَجْمُوع TEKN. kollektör, toplayıcı; akümülatör;

مَجْمُوعٌ عَلَيْهِ hakkında icma olan;

آت - toplantı, kongre yeri; randevulaşılacak yer; buluşma yeri; toplanma, buluşma; insan topluluğu; toplum;

جامكيه = جمكيه ALF.BKZ.;

جمل u (جمل) (bşi) özetlemek, (konuyu) toplamak; جميل u (جمال) güzel olmak; yakışıklı, hoş, latif olmak; (ب b-e) uygun, münasip olmak; uymak; جمّل (bşi, b-i) güzelleştirmek, süslemek, tezyin etmek, donatmak; جامل (b-e) kibar, nazik, hoş davranmak; أجمل (b-i) ilave etmek, katmak; (bşi) bir bütün olarak ele almak, bütüncül yaklaşmak; (bşi) özetlemek; iyi, terbiye ölçüleri içinde davranmak; تجملّ güzelleşmek, süslenmek; تجمالّ birbirine kibar davranmak;

جملة ç. جمّل toplam, bütün, yekun; grup, birlik; kalabalık; toptan satış; DİLB. cümle; yan cümle; جملة tamamen, hep beraber, hep birlikte; جملة واحدة hep birden, bir anda; كان من جملة الكائنات kainattaki her şey; جملة أصحابه Onun arkadaşlarından biriydi; ...da söyledikleri arasında جملة ما قاله و جملة الأمر veya جملة القول أن... vardı; ... hasılı kelam, yani kısacası, sözün özü; جملة على الجملة kısaca, özet olarak; جملة على الجملة hep birden, hep beraber, birlikte; TIC. toptan; جملة سعر الجملة toptan fiyatı; جملة تاجر الجملة toptancı; جملة اسمية isim cümlesi; جملة فعلية fiil cümlesi; جملة خبرية veya جملة اخبارية açıklama cümlesi; جملة انشائية nida ifadesi; جملة شرطية şart cümlesi; جملة حال cümlesi;

حساب الجمّل parantez cümlesi; جملة معترضة ebcet hesabı;

علم الجمال ¶ güzellik جمال

جميل güzel, hoş, latif, yakışıklı, canayakın; samimi, arkadaşça davranış; nezaket, kibarlık ¶ اعتراف بالجميل ve معرفة الجميل ya da عرفان بالجميل şükran, kadir bilme, kadirşinaslık; نكران الجميل nankörlük, iyilik bilmeme; ناكِر الجميل nankör; حفظ له جميلاً b-i hayırla yad etmek;

أجمل daha güzel;

تجميل güzelleştirme, süsleme, tezyin; kozmetik;

كبار/ nazik davranış; nezaket, kibarlık; dalkavukluk; مجاملة dostça; ¶ زيارة مجاملة nezaket, hoş geldin ziyareti; قواعد المجاملات adabı muaşeret;

أجمال özet; özetleme, (konuyu) toplama; أجمالاً لذلك أقول... genel olarak; ... özet olarak diyebilirim...; أجمالاً في bütününü ile, tamamen; أجمالاً على الإجمال ve بالإجمال genel olarak; بوجه الإجمال = أجمالاً genel olarak;

تقرير ¶ أجمالاً özet olarak, genel, icmali; أجمالاً genel rapor; غرامة أجمالية toplu cezalandırma; نظرة أجمالية genel görünüş;

ون - toptancı; جمّل

بالمجمّل ¶ toptan; جمّل özet; toplam

جمّل اليهود ¶ erkek deve, جمال, جمال جمال² bukalemun zoo;

ون - deve binicisi; جمال

جمان [cin.is.; tek.is. ة] inci;

جمهر (bşleri) toplamak, bir araya getirmek, derlemek; **تجمهر** (kalabalık) toplanmak;
جمهرة kalabalık, grup, küme, guruh; halk, avam;
جمهور ç. **جماهير** kalabalık; halk, ahali, kitle; izdiham, halk yığını; **الجماهير** kitleler, insanlar;
جمهوري cumhuriyetçi [s. ve is.];
الجمهورية cumhuriyet آت. **جمهورية** الجمهورية المتحدة Birleşik Arap Cumhuriyeti; **الجمهورية الاتحاد الألمانية** Batı Almanya; **الجمهورية الديمقراطية الألمانية** Doğu Almanya;
تجمهر toplanma bir araya gelme (insanlar için); kalabalık;
جن u (جن, جنون) (bşi veya على bşi) gizlemek, saklamak; [gece] çökmek, her yeri kaplamak, karanlık basmak; **جن** [edil.] delirmek, çıldırmak; **جن جنونه** deli gibi heyecanlanmak, kendini kaybetmek, çılgına dönmek [zıvanadan çıkmak]; **جن** (b-i) delirtmek, çılgına çevirmek; **أجن** (bşi) gizlemek, saklamak; bkz. **استجن** örtül-
mek, gizlenmek; (b-nin) deli olduğunu düşünmek;
جن [top.is.] cin;
جني [na't] cinni, cinler ile ilgili; cin;
جنية dişi cin;
جنات ç. **جنان** bahçe; cennet; آت. **جنة** الجنة Naim Cenneti; **ساكن الجنان** cennet me-
kan, rahmetli, merhum;

جنينة ç. **جنائن** küçük bahçe; bahçe;
جنائي bahçıvan;
جنّة delilik, çılgınlık;
جنّة ç. **جن** sığınak, korunak, barınak; kal-
kan, siper;
جنان ç. **أجنان** kalp, ruh, can;
جنان bahçıvan;
جنين ç. **أجنّة** cenin; tohumdaki haya-
ti nüve;
جنون delilik, çılgınlık; aptallık, ahmaklık;
köpürme, çılgına dönme; kendinden geçme,
vecde gelme; **الجنون فنون** birbirleri arasında
bağıntı bulunmayan şeyleri birbirine karış-
tıran kişi için kullanılır; = Allah Allah!, şu
dünyada ne garip şeyler oluyor;
جنوني deli; çılgın, kendinden geçmiş;
مجن ç. **مجان** kalkan, siper;
مجنة delilik;
جان cin;
مجنون ç. **مجانين** cin musallat olmuş; deli;
çatlak; aptal;
جنب u (جنب) (b-den, bşden) düşüncelerini, gö-
zlerini uzak tutmak; **جنب** (b-i, bşden) sakın-
dırmak, uzak tutmak; **جانب** (b-nin) yanında
yürümek; (bş) boyunca, paralelinde koşmak,
yanında, boyunca, paralelinde koşmak ,
(bşin) yanında kenarında olmak; (bşe) engel,
olmak; **تجنب** (b-e, bşe) engel olmak; (...den)
uzak durmak, sakınmak; **اجتنب** ve **تجنب** =
اجتنب (bşin) yanında/ kenarında ol-
mak, (bş) boyunca koşmak;

جَنَب kenar, yan; **جَنُوب** ڇ. **جَنَب** ...in yanında, yakınından; **جَنِبًا لِّجَنِبٍ** ve **جَنِبًا إِلَى جَنِبٍ** yanyana; **بَيْنَ جَنْبَيْهِ** içinde, arasında, sınırları dahilinde; **عَلَى جَنِبٍ** bir yana, bir tarafa, bir kenara, ayrı bir şekilde; **ذَاتُ الْجَنْبِ** göğüs zarı iltihabı, zatülcenp;

جَنَبَات ڇ. **جَنَبَة** kenar, yan, taraf; bölge, alan; **فِي جَنَبَاتِهِ** ...içinde, sınırları dahilinde; **ضَمَّ بَيْنَ جَنَبَاتِهِ** içermek, ihtiva etmek; **جَنَبَاتُ الْغُرْفَةِ** odanın her yanı, dört bir yanı; **بَيْنَ جَنَبَاتِ الْغُرْفَةِ** oda(nın ortası)da; **زَاخِرَ الْجَنَبَاتِ** tıka basa dolu; ağzına kadar dolu;

جَنِبِي yan, kenar [na't];

جَنِب cünüp; kabileden ya da akraba olmayan **الْجَارُ الْجَنِبُ** akraba olmayan komşu; **جَنَابُكُمْ** (saygı ifadesi) cenap; siz, zatınız;

جَنَابَة isl.huk. cünüplük;

جَنَاب zatülcenp [yine **ذَاتُ الْجَنْبِ** veya **دَاءُ الْجَنْبِ**];

جَنُوبًا güney; **جَنُوب** güneye;

جَنُوبِي güney [s.]; **جَنُوبِي** Güney Afrika;

جَانِب ڇ. **جَوَانِب** yan taraf; yan taraf, bölüm; kenar; kanat, cenah; GEO. yan; kısım, parça, bölüm; kısmi görünüm (**من** *resim* *vb.nin*); miktar, çokluk; bir miktar (**من** *bşe*) birkaç, bir az **مِنْ جَانِبِهِ** onun tarafından, ondan kaynaklanan; **مِنْ جَانِبٍ** ... **مِنْ جَانِبٍ** bir taraftan..., bir taraftan...; **إِلَى**

جَانِبِهِ ona, adresine; yanına, bitişiğine; **إِلَى جَانِبٍ** yanına; ... **بِجَانِبِهِ** ve ... **بِجَانِبِ** ile yanyana; ...e ilaveten; ...den ayrı olarak; **وَضَعَهُ جَانِبًا** bşi bir kenara koymak, ayırmak; **وَدَعَهُ جَانِبًا** bşi kenara [geri almak üzere] bırakmak, koymak; ... **فِي جَانِبٍ** ile karşılaştırıldığında; ...e nazaran; **مَا بَيْنَ جَوَانِبِهِم** gönülleri **الْقَمِ** ağzın iki ucu; ... **جَانِبٍ** önemli derecede, belli bir miktar, epey; ... **جَانِبٍ كَبِيرٍ** çok miktarda; **كَانَ هُوَ عَلَى جَانِبٍ كَبِيرٍ** o çok ...dur; **كَانَ عَلَى جَانِبٍ عَظِيمٍ مِنَ الْكَرَمِ** çok cömert olmak; **عَلَى جَانِبٍ عَظِيمٍ مِنَ الْأَهَمِّيَّةِ** çok önemli; **فِي جَانِبٍ عَظِيمٍ مِنَ الْخَطُورَةِ** çok çok önemli; **كُلُّ جَانِبٍ** her yerde, dört bir yanda; **خَفَضَ لَهُ جَانِبَهُ** karşı, alçak gönüllülük göstermek, yumuşak davranmak; **أَمِنْ جَانِبِهِ** biri(nin kötülüğü)nden emniyette olmak; **لَمْ أَعْرِهْ جَانِبًا** gözümün ucuyla bile bakmadım, zerre kadar tenezzül etmedim; **(رَهَبٌ/هَابٌ)** **خَافَ** hükümdara ait arazi emlak; **جَانِبُ الْمِيرِي** mis. devlet veya hükümdar hazinesi; **لَيْنَ الْجَانِبِ** kibar; uysal, halim selim; **لَيْنَ الْجَانِبِ** kibarlık; yumuşak huyluluk; **رَحْبُ الْجَوَانِبِ** geniş; kuşatılma, engin, uçsuz bucaksız; **رَقِيقُ الْجَانِبِ** kibar; canayakın, sevecen; **مَرْهُوبُ الْجَانِبِ** korkmuş, ürkmüş; **عِزَّةُ الْجَانِبِ** güçlü, sağlam; **مُهِيبُ الْجَانِبِ** saygı duyulan, güç, kuvvet; **فِي جَوَانِبِ الدَّارِ** evin her yanında;

جَانِبِي [na't] yan, kenar;

اون. [s.] yabancı, ecnebi; (ق. ون. اجنبى)
 [is.] yabancı ۱۱ البلاد الأجنبية yabancı
 ülkeler, فرقۃ الأجانب lejyon birliği;
 ق. جانبية MIS. kaldırımtaşı; set; yan
 kanal, kanal (savak vb. için);
 تجنب sakınma, tecennüp;
 اجتناب sakınma;
 مجنبۃ yan, cenah [ordunun];
 جمبرى bkz. جنبرى;
 جمباز ve جمباز bedeneğitimi; jimnastik;
 [s.] beden eğitimi ile
 ilgili, jimnastik; الألعاب الجمبازية beden eği-
 timi, jimnastik hareketleri;
 (جنوح) a (جنوح) ...e (ل veya الى) meyletmek,
 meyli olmak; (ل veya الى) ...e doğru eğil-
 mek; (الى) ...e geçmek, katılmak; [gemi]
 (عن ...den) oturmak; (الى veya على)
 ayrılmak, sapmak, çıkmak; (عن ...den)
 vazgeçmek, ilgisini kesmek; جنح (bşî) kanat-
 landırmak, hızlandırmak;
 جنح yan taraf;
 في جنح الليل ۱۱ karanlık; yan taraf ۱۱ جنح
 gece karanlığında; بين جنح الكرى [lafzen:
 uykunun iki yarısı arasında] gece herkes uy-
 kundayken;
 جنحة hafif suç (HUK. da cinayetten
 küçük, muhalefetten büyük suç.);
 جناح [kuş, uçak] kanat;
 أنا ۱۱ [ordu, bina] cenah; yan, taraf; kenar;
 في جناحه onun koruması, himayesi altında-
 yım; على جناح الاثير radyo yayınları ile, uzayı

iletişim ortamı olarak kullanarak; على جناح
 uçarak, şimşek gibi;
 لا جناح اليه ۱۱ HUK. hafif suç; günah ۱۱ جناح
 ... yapmasında, bir mahzur yok.;
 (الى) ...e daha fazla meyilli;
 جنوح (الى) bşî meyli olan;
 جنوح (الى) ...e eğilim, meyil; bükülme,
 eğilme;
 جانح kenar, yan, taraf, cenah, kanat;
 جانحة kaburga kemiği; iç, gönül,
 ruh; بين جوانحي ۱۱ içimde, gönlümde, yüre-
 ğimde; طفرت جوانحها coşmak, içi içine sığ-
 mamak;
 مجنح kanatlı;
 جنده (b-i) zorunlu askerlik hizmetine
 almak ASK.; (على ...e karşı) seferber
 etmek, harekete geçirmek; askere alınmak,
 kaydedilmek;
 جنود asker; müz. ve müe. ق. جنود
 ordu;
 جندي اول ۱۱ IR. asker, er; جندي
 ve SUR. er, rütbesiz, asker; جندي مستجد
 ve SUR. acemi asker, er; Meç-
 hul Asker [Anıtı];
 جنديۃ askeri işler; ordu, askerler; askerlik
 hizmeti;
 تجنيد askere alma, kaydetme ASK.; sefer-
 berlik; التجنيد الاجباري ۱۱ zorunlu askerlik
 [hizmeti];
 تجند askerlik hizmeti;
 مجند acemi er;

جندآري MIS. bayraktar, alemdar;

جندب bir çeşit çekirge ZOO.;

جندرمه jandarma kuvvetleri;

جندرمي jandarma [s. ve is.];

جندفلي istiridyeye ZOO.;

جندل¹ (b-i) yere vurmak, yere atmak, yıkmak;

جندل MIS. çağlayan, taş;

چavlân, şelale;

جندول² MIS. ç. gondol;

جنرال MIS. general ASK.;

جنز ⇒ جنز (biri için) cenaze töreni düzenlemek

HRI.;

جنزة جنائز tabut; cenaze işlemleri;

جناز جنائز cenaze işlemleri;

جنزفيل (= زنجفيل) zencefil;

جنزير zincir; (tank, traktör

vb. için) iz; bir uzunluk birimi (= 5 قَصَبَة =

17.75 m; yine MIS. = 20 m.) طارة جنزير

zincir dişlisi;

مجنزر geride iz bırakan [araç];

جنس ⇒ جنس (bşî) benzer yapmak, benzetmek;

(b-i) vatandaşlığa kabul etmek, (b-e) vatan-

daşlık hakkı vermek; (bşî) sınıflara bölüm-

lere, katogorilere ayırmak; جناس (b-e, bşe)

benzer olmak, andırmak; aynı cinsten, yapı-

dan olmak, andırmak; جنس (... ب) ...vatan-

daşlığını kabul etmek, vatandaşlığına gir-

mek; vatandaşlığa kabul edilmek جناس ben-

zer,/ yakın/ aynı cins/ yapıda olmak;

جنس جناس cins, çeşit, tür; kategori,

sınıf; cinsiyet; eril, dişil, müzekker, müennes

اسم الجنس ırk, soy; millet; olma DILB.;

cins isim; جنس البشري insan cinsi; أبناء

هو vatandaşlarımız, hemşehrilerimiz; جنسنا

o Mısır vatandaşıdır, Mısır-

lıdır.; جنس اللطيف erkek(ler);

ya da جنس الناعم kadın(lar), cinsi latif;

جنسي cinsi, cinsel; cinse ait; cins fasıla

ile ilgili; soy ile ilgili;

لا جنسي cinsiyetsiz, eşeysiz;

جنسية جنسية - آت vatandaşlık, tabiiyet;

تجنيس vatandaşlığına girme; cinas;

جناس kelime oyunu, cinas;

مجانة benzerlik, andırma; ilişkili, bağ-

lantılı olma;

تجنس vatandaşlığa kabul;

تجانس homojenlik; benzerlik;

مجانس benzer; bağlantılı; homojen

متجنس vatandaşlığa geçen;

متجانس benzer, aynı cinsten; homojen;

تجانف ⇒ جنف (عن ... den) sapmak, dönmek,

uzaklaşmak; (bşe ل veya الى) meyletmek;

جنيف ALF.BKZ.;

جنفاص ve جنفيس çuval bezi, çul;

جنك جنك (müz.) harp;

جنوة Cenova;

جنى جنى (جنى) (bşî, meyveyi); toplamak, devşir-

mek; (عن ... den) kazanç elde etmek; (avantaj,

kâr) ele geçirmek; (cezaya, zarara, kötü

bir duruma) maruz kalmak, yakalanmak,

tutulmak, uğramak, hedef olmak; (bşe) sebep

olmak; جنى جنى (جنایة) (على ... e karşı) suç işle-

mek; (على, [bazen] جَنَى جُنَايَةً ya da جَنَى ذَنْبًا)mek; (على) suç kabahat işlemek; (على b-e ağır, acı, ceza) vermek; (على b-e, bşe) zarar vermek; (على b-i) suçlamak, itham etmek, (على b-i) azarlamak; alçakça davranmak; (bşi) devşirmek, hasat etmek, mahsul devşirmek;

جَنَى mahsul, hasat; biçme; جَنَى [cin.is.] semere, mahsul;

جُنَايَةً suç işleme, irtikap; suç HUK.; ağır ceza mahkemesi; مَحْكَمَةُ الْجُنَايَاتِ

اَلْمَحْكَمَةُ الْجُنَائِيَّةُ suç ile ilgili ağır ceza mahkemesi; القانون الجنائي ceza hukuku;

مَجْنَى mahsul, hasat; kâr, fayda, semere;

تَجَنَّى (على b-i) suçlama, itham; alçakça sinsi, hileli davranış;

جُنَاة suçlu, suçu işleyen; kabahatli; مَجْنَى عَلَيْهِ (suç) kurban(ı); zarar güven, mağdur; zarar gören taraf HUK.;

جُنَيْه Ing. > MIS. cüneyn, cünd; جُنَيْه Paund, Sterling; (استرليني) جُنَيْه Mısır cüneyhi [kısaltma. ج م];

وجه bkz. جهة

جَهَّاد uzman, mütehassıs; büyük alim; zeki, akıllı;

جَهْد (جَهْد) gayret etmek, çaba sarfetmek, zahmet çekmek; (b-i) çok çalıştırmak, bitirmek, tüketmek; جَاهِد çabalama, gayret etmek; (bşi için) canını, malını ortaya koymak; cihadetmek; جَاهِد (bşi)

sarfetmek, harcamak; (b-i) yıpratmak, yormak, bitirmek; ...إِجْهَد نَفْسَهُ فِي... elinden geleni yaptı; ...إِجْهَد فِكْرَهُ فِي... dikka-tini, zihnini ...de toplamak; (bşi için) çok çalışmak; ISL.HUK. ictihat etmek;

جَهْد çaba, gayret, ceht; güç, kuvvet, emek; güçlük zorluk, sıkıntı; meşakkat; voltaj, gerilim ELK.; جَهْد جَهْد ve yine جَهْد جَهْد تَمَّ جُهْدُهُ (حَاوَلَ) جَهْدُهُ tüm gücünü sarfetmek; جَهْد جَهْد büyük meşakkat ile; جَهْد جَهْد bütün güçlüklerden sonra; جَهْد جَهْد yüksek gerilim ELK.;

جَهْد çaba, gayret; ...جَهْد [mud.kul.]e kadar جَهْد جَهْد mümkün olduğu kadar, mümkün olduğu kadar çok; جَهْد جَهْد yapabildiği, yapabileceği kadar, gücü yettiği kadar; جَهْد جَهْد ...مِثْلِهِ yapabili-dğim kadar;

جَهْد bkz. جَهْد

جِهَاد savaş; cihat;

جِهَادِي savaşçı;

مُجَاهِدَة mücadele, çekişme;

إِجْهَاد çalışma, çabalama; aşırı çalışma, çabalama;

إِجْهَاد çaba, gayret, çalışma; meşakkat, zahmet; sebatlı çalışma; ISL.HUK. ictihat; kişisel yargı, şahsi karar;

مَجْهُود آت. çaba, gayret; zahmet, meşakkat; voltaj, gerilim ELK.; بِذَلِكَ جَهْدُهُ bütün gücünü sarfetmek;

مُجَاهِد ç. مَوْحِد mücahit; savaşçı, muharip;

MIS. çavuş;

مُجْهَد gayret, isteyen, çok yorucu, bitap düşürücü;

مُجْهَد yorgun, bitkin;

مُجْتَهِد çok çabalayan, gayret sarfeden, faal; (ç. مَوْحِد) ISL.HUK. müctehit;

جَهْر a (جَهْر, جَهْر) açığa çıkmak, görünmek, ortaya çıkmak; (bşi ya da ب bşi) açıkça ilan etmek; (ب bşi) açıkça söylemek, ilan etmek, duyurmak; (sesi) yükseltmek; **جَهْر** u (جَهْرَة) [ses, duyulacak kadar] yüksek olmak;

جَاهِر (ب bşi) açıkça, yüksek sesle söylemek;

جَهْر ve جَهْر alenilik, aleniyet, herkes tarafından bilinme;

جَهْرًا ve جَهْرًا alenen;

جَهْرَة açık bir şekilde, alenen;

جَهْرِي herkes tarafından bilinen, meşhur;

جَهْر yüksek [ses];

أَجَهْر daha yüksek [ses];

جَهْرِي yüksek [ses];

مَجَهْر gür sesli;

مَجَهْر ç. مَجَاهِر mikroskop;

مَجَهْرِي mikroskobik;

مَجَاهِر yüksek sesle konuşan; hoparlör;

مَجَاهِرَة samimiyet;

جَهْر a (جَهْر) (جَهْر علی) öldürmek; **جَهْر** (bşi)

hazırlamak, hazır etmek; (bşi) düzenlemek,

düzene koymak; (bşi) sunmak, arzetmek; (bşi

veya b-i, ب ...ile) donatmak, techiz etmek;

أَجَهْر (جَهْر علی) öldürmek; (b-i); yok

etmek; **تَجْهِيْز** donanmak, süslenmek, tedarik

edilmek; kendini donatmak; hazırlanmak, ha-

zır olmak; kendini hazırlamak, hazırlanmak;

جِهَاز ç. أَهْزَة, آت. teçhizat, takım; çeyiz;

mekanizma; alet, cihaz, gerek sistem ANAT.;

جِهَاز telsiz veya radyo; **جِهَاز لَا سِلْكَِي** ۱

ya **جِهَاز اِسْتِقْبَال** ve **جِهَاز مُسْتَقْبِل** radyo; **رَادْيُو**

جِهَاز ve **جِهَاز مُذِيع** alıcı; **جِهَاز اِلْتِقَاط**

televizyon; **جِهَاز تَلِفِزْيُون** verici, istasyon;

جِهَاز اَلْحَفْرِ matkap [kazi işle-

minde]; petrol kuyusu kazımında kullanılan

bir çeşit matkap düzeni; **جِهَاز دَوْرِي** dolaşım

sistemi ANAT.;

جِهَاز قِيَاس اَلْهَزَاتِ اَلْأَرْضِيَّة ya da **جِهَاز قِيَاس اَلْأَرْضِيَّة** sis-

mograf, deprem yazar; **جِهَاز سَرِّي** gizli, yer-

altı teşkilatı, örgüt; **جِهَاز اِلْسِتِمَاع** İşitme

sistemi; **جِهَاز اَلْجِهَاز اَلْعَصْبِي** sinir sistemi; **جِهَاز**

اَلْهَضْم sindirim sistemi;

تَجْهِيْز donatma, teçhiz etme; hazırlanma,

hazırlık; **تَجْهِيْزَات** teçhizat;

تَجْهِيْزِي [na't] hazırlık niteliğinde; hazır-

lık [sınıfı];

جَاهِر hazır; hazır halde; amade donatıl-

mış; **اَلْمَلْبُوسَاتِ اَلْجَاهِرَة** hazır elbiseler;

مُجْهَاز (ب ...ile) donatılmış, mücehhez

(ب silahlarla) donatılmış [tank, gemi vb.];

جَهْش ⇒ **أَجْهَش** içini çekerek, hıçkırarak, hüngür

hüngür ağlamak; **أَجْهَش بِالْبَكَاءِ** ۱

ağlamak;

جَهْشَة ç. آت. hıçkırık; [gözyaşı] boşanma;

اَجْهَاش [gözyaşları] boşanma;

أَجْهَضَ ⇒ **جَهَضَ** [kadın] vaktinden önce, erken doğurmak; [kadın] düşük yapmak, çocuğunu düşürmek; **أَجْهَضَتْ نَفْسَهَا** [kadın] çocuğunu düşürmek; [doktor] **حَامِلَ** *hamile kadına*) düşük yaptırmak; **أَجْهَضَ الشَّيْءُ** bşî olgunlaşmadan, gelişmeden yok etmek;

جَهَضَ düşük (çocuk);

جَهْضَ düşük;

أَجْهَاضَ çocuk düşürme; kürtaj;

جَهْلَ *a* (**جَهْلَ**, **جَهَالَةَ**) cahil olmak; (*bşî* ya da *ب* *bşî*, *nasıl yapacağını*) bilmemek; gerçek dışı, aptalca olmak; (*bşî* *karşı*) aptalca davranmak; **تَجَاهَلَ** (*bşî*) görmezden, bilmezden gelmek; (*bşî*) aldırmamak, (*bşî*) önemsememek, (*bşî*) gözlerini kapatmak; bilmiyormuş gibi yapmak; **اسْتَجْهَلَ** (*b-nin*) cahil olduğunu düşünmek;

جَهْلَ ve **جَهَالَةَ** cehalet, bilgisizlik; aptallık, ahmaklık; **عَنْ جَهْلٍ** bilmeden;

جَهُولَ cahil; aptal, ahmak;

مَجْهَلٌ bilinmeyen, keşfedilmemiş bölge;

تَجْهِيلَ aptallaştırma;

تَجَاهَلَ bilmezden gelme;

جَاهِلَ (*bşî*, *جَاهِلَ*, *جُهْلَ*, *جُهَالَ*, *جَهْلَةَ*) *ç. جاهل*, nasıl yapılacağını) bilmeyen; cahil, öğrenim görmemiş; aptal;

جَاهِلِي [s.] putperest; İslamdan önceki devreye ait, cahilî;

جَاهِلِيَّةَ cahillik; İslamdan önceki putperestlik, cahiliye, İslam öncesi devre;

مَجْهُولٌ bilinmeyen, meçhul; [ve **مَجْهُولٌ** *الاسم*] anonim, isimsiz; [çoğ] **مَجَاهِيلٌ** meçhuller, bilinmeyen şeyler; **صِغَةً** edilgen yapı, meçhul, pasif DİLB.;

مَجْهُولِيَّةَ bilinmezlik;

تَجَهَّمَ (*جُهُومَةً*, *جَهَامَةً*) *u* **جَهْمَ** kaşlarını çatmak; (*b-e* veya *ل b-e*) dik dik bakmak, (*b-e* veya *bşe*, *ل b-e* ya da *bşe*) kötü davranmak; kaşlarını çatmak, yüzünü asmak; (*b-e*, *bşe* veya *ل b-e*, *bşe*) gaddarca, soğuk bir şekilde bakmak; [yüz] asık, somurtkan olmak;

جَهْمَ somurtkan, asık, soğuk (yüz);

جَهَامَ bulutlar;

جَهَامَةً ve **جُهُومَةً** soğuk bakış, somurtuk ifade; düşünceli, dalgın, suskunluk, sessizlik;

جَهَنَّمَ müe. cehennem;

جَوَاءَ, **أَجَوَاءَ**, **جَوَ** hava; atmosfer; gök; hava (durumu); çevre; **جَوًّا** hava yolu ile; telegraf ile **طَبَقَاتُ الْجَوِّ** hava postası; **جَوِّ** hava katmanları; **جَوِّ مُمْطِرٍ** yağmurlu bir havada;

جَوِّي [na't] hava..., hava ile ilgili; atmosfer...;

الضَّغَطُ الْجَوِّي hava (atmosfer) basıncı; **طَبَقَاتُ جَوِّيَّةَ** hava katmanları; **جَوِّي** **أُسْطُولُ** hava filosu; **جَوِّي** **غَارَةَ** hava akını; **القُوَّاتُ الْجَوِّيَّةَ** hava kuvvetleri; **الْمَلَاَحَةُ الْجَوِّيَّةَ** havacılık (mesleği); **جَوِّي** **مِينَاءَ** havaalanı; **جَوِّي** **أَرْصَادَ** meteorolojik gözlemler; **جَوِّي** **حَجَرِ** meteor;

جَوَّانِي iç, dahili;

جَوَّالَ *آت. T.>* çuval MIS.;

جَوَّانِي *It.>* MIS. eldiven;

جوب Fr.> etek;

(جواب) *u* (جواب) (*ülkeyi vb.i*) baştan başa
gezmek, dolaşmak; (*bşî*) delmek, delip geç-
mek, baştan başa geçmek; (*bir yerde*) gezin-
mek, dolaşmak; **جواب** (*b-e* veya *bşe* علی)
cevap, karşılık vermek, mukabelede bulun-
mak; (*bşde*) uymak, muvafakat göstermek;
أجاب (*b-e* veya *b-e* عن, *bşin* علی veya *b-e* الى)
cevabını vermek, cevaplamak; (*bşe*, *rica*,
istek vb.e) uymak, muvafakat göstermek;
(*b-e*) kulak vermek, isteğini, talebini dinle-
mek; (*bir isteği*) yerine getirmek; (*bşe* الى)
razı olmak, karşı çıkmamak, (*bşde* الى) aynı
fikirde/ mutabık olmak, uyuşmak; **أجاب** ۱
isteğini yerine getirmek, isteğine
karşılık vermek; **تجاوب** bbe karşılıklı cevap
vermek; (*bşden*, *bşden* ب) yansımak, akset-
mek; (giderek) uyumlu, ahenkli hale gelmek;
[durum, hal, vaziyet] (*b-nin* مع) lehine, avan-
tajına olmak, işine gelmek; **انجاب** [bulutlar]
dağılmak, yayılmak; açılmak; [üzüntü, ked-
er, tasa] geçmek, bitmek, zail olmak;
[karanlık] dağılmak, aydınlanmak **استجاب**
(*duaya*) karşılık vermek, icabet etmek,
(*isteği*) yerine getirmek, (*b-nin* ل) talebine
karşı çıkmamak, razı olmak, uymak; (*bşe* ل)
(*bş ile* ب) karşılık vermek; (*bşe* ل) ihtimam,
ilgi göstermek; yansımak, aksetmek; (*bşe* ل)
ya da (*bşe* الى) çarpıp yansımak, titreşmek
FİZ; **استجوب** (*b-i*) sorgulamak, sorguya çek-
mek; (*b-e*) kulak vermek, dinlemek; (... için;

meclisde) gensoru açmak, vermek;

جوب (yabancı ülkeleri vb.i) gezme, dolaşma, turalama; delip geçme;

چ. جوب، آت جوبه yanık, açıklık; delik;

جواب cevap, yanıt; oktav sekizlik perde tertibi MZK.; (آت -) mektup, mesaj MIS.; جَوَابُ الشَّرْطِ ceza cümlesi, cevap cümlesi [şart cümlelerinde] DİLB.;

جوابی [na't] cevap niteliğinde;

جواب gezgin, seyyah;

اجابة cevap(lama), karşılık (verme); rıza, muvafakat, uyma; (bir talebi, dileği) yerine getirme; kabul; **اجابة لطلبكم** isteğinize uygun olarak; isteğinizin karşılığı olarak;

تجاوب uyma, muvafakat, anlaşma; uygunluk, ahenk;

اِسْتِجَابَةٌ (*duaya*) karşılık verme, icabet etme; (*isteği, talebi, dileği*) yerine getirme; rezonans; ﴿... اِسْتِجَابَةٌ لِّ...﴾ e uygun olarak, mucibince;

آت. - استجواب: sorma, cevap isteme;
sorgulama; dinleme; röportaj; gensoru;

متجاوب uyumlu, ahenkli;

مستجيب duyan, [çağrıya, soruya, duaya vb.e] karşılık veren, [isteği, dileği, talebi] yerine getiren; titreşen, salınan; hassas, çabuk etkilenen;

جوت Ing.> jüt, muhliye BOT. *Corchorus capsu*;

أَجَاحٌ *u ve جَاحٌ (جور) yok etmek, mahvetmek;*

(araziyi) sel, su basmak; **اُجتاح**; [firtına]

(*b-i, bṣi*) sürüklemek, süpürüp götürmek; *bṣi*;

جيرة komşuluk;
جورة چ. جور. delik, gedik;
جوري ALF.BKZ.;
جوار komşuluk, yakınlık; ...ci-
 varında, yakınında;
مجاورة komşuluk, yakınlık;
جائر چ. جورة, جارة haksız, adaletsiz; des-
 potça, zalimane; zalim, tiran, despot;
مجاور komşu, bitişik; yakın; (چ. ون) öğ-
 renci (özl. Ezher üniversitesi çevresinde otu-
 ran);
مجير koruyan, himaye eden, sığınma hak-
 kı veren;
متجاور ortak sınırı olan; bitişik;
جورب çorap;
جواز (...boyunca) seyahat
 etmek, (...den) geçmek; (imtihanı, sınavı),
 vermek, geçmek; izinli olmak; mümkün ol-
 mak; جازت عليه ۞ kandırmak; ۞ جازت عليه
جوز tuzığa düştü, hileyi yedi, yuttu;
 (bşe) izin vermek, cevaz vermek; (bşi) tasdik-
 lemek, onaylamak, tasvip etmek; **جاوز** (bşin
 yanından) geçmek, geçip gitmek; (bşi) aş-
 mak, geride bırakmak, geçmek; ۞ **جاوز**
 otuz yaşını geçti; (bşi) aşmak;
 (bşi) görmezden gelmek, itibar etmemek,
 önem vermemek; umursamamak (عن bşi)
 cezasız bırakmak; (عن bşi) terk etmek, bırak-
 mak; **اجاز** (bşi, ...e) geçirmek; (b-e, bş
 için) izin vermek; (b-nin, bş yapmasını)
 onaylamak; (bşe) ruhsat vermek; (kararı,

yargıyı, hükmü) tasvip etmek; **تجوز** katlan-
 mak, tahammül etmek, dayanmak; **تجاوز** =
 جاوز ; جاوز (عن bşe) aldırmamak, önem verme-
 mek; (bşi) terk etmek, bırakmak; (عن ...den)
 kendini çekmek, tutmak, sakınmak; **اجتاز**
 (...boyunca) gitmek, koşmak, geçmek, boy-
 dan boya geçmek; (sınırı, caddeyi) geçmek;
 (dağın zirvesine) ulaşmak; (ülkeyi, denizi)
 dolaşmak; (mesafeyi) katetmek; [düşünceler,
 fikirler] (akıldan) geçmek; (zor zamanları,
 bunalımları) geçirmek; (bunalımı) yenmek,
 atlatmak; **استجاز** caiz, yapılabilir, mümkün
 görmek; izin, cevaz istemek;

جوز orta, merkez (büyük bir alan
 veya çölün); ۞ في أجواز ... in ortasında;
 ۞ في أجواز الفضاء uzayın derinliklerinde;

جواز cevaz, izin; kanuni olma; ruhsat res-
 mi izin; mümkünlük, olabilirlik; ihtimal; geç-
 me, başarılı olma [imtihan için]; ۞ **جواز**
 pa-saport;

مجاز karşıdan karşıya geçiş; pasaj, geçit;
 mecaz; ۞ على سبيل المجاز ve مجاز ۞ mecazen;

مجازي mecazi;

اجازة ۞ izin, yetki; tasvip; ruhsat;
 lisans (akademik derece); tatil; ۞ **اجازة**
 DiPL. **اجازة قنصلية** patent verme; patent;
 bir devletin diğer bir devletin konsolosunu
 tanıdığını gösterir belge; **اجازة مرضية** hastalık
 iz-ni, hava değişimi, tebdili hava; **الاجازات**
 tatilde, izinde; **الاجازات** tatil; **المدرسية**
 karşıdan karşıya geçiş; **مجاورة** ve **تجاوز**

ti; tur; turne; deniz yolculuğu; uçuş, seyir;
raunt;

جَوَّال gezgin, seyyah; seyir halinde olan;
seyahat eden; seyyar, gezici; turist; ALF.BKZ.
﴿ **جَوَّال** رَمَاةُ جَوَّالٍ ۖ رَامَ جَوَّالٍ ﴾ tüfekli er, şışhane
eri ASK., SUR.;

جَوَّالَة sık sık seyahat eden; yolcu, yaya
yolu; motorsiklet; kruvazör;

تَجَوَّال gezme, seyahat, dolaşma; göçebe
hayatı, göçebelik;

جَوْلَان = **تَجَوَّال** zimmete
geçirme;

مَجَال (bş için) boş yer, oda;
alan, saha, ihtisas; kapsam; sınır, had; rahat
hareket edilebilen yer, geniş yer; açıklık;
[manyetik] alan; ﴿ مَا تَرَكَ مَجَالًا لِلشَّكِّ ﴾ en
ufak bir şüphe bile bırakmamak; **لَا مَجَال**
bu su götürmez, itiraz kabul etmez,
bilinen bir şeydir; **فِي هَذَا الْمَجَالِ** bu alanda;
وَدَعَ الْمَجَالِ أَمَامَهُ فَبِحَا b-e sınırlama getirme-
mek, b-i serbest bırakmak; **مَجَالِ الْعَمَلِ** iş
alanı, sahası; **مَجَالِ مَغْنَطِيسِي** manyetik alan;
شِدَّةُ الْمَجَالِ manyetik alan şiddeti

تَجَوَّل dolaşma, gezme; dışarı çıkma; dev-
riye gezme; tur; seyahat etme; ﴿ مَنَعَ التَّجَوُّلِ ﴾
[özl. geceleri] sokağa çıkma yasağı;

بَائِعُ جَائِلُون ۖ seyyar satıcı;

مَتَجَوَّل gezgin, seyyah; seyyar, gezici; se-
yahat eden; yolcu ﴿ وَكَيْلُ مَتَجَوَّلٍ ﴾ satış tem-
silcisi; **بَيْعُ مَتَجَوَّلٍ** seyyar satıcı; **قَسِيسُ**
مَتَجَوَّلٍ gezici vaiz;

جَوَّال ALF.BKZ.;

جُولَف golf MIS.;

جَام ALF.BKZ.;

جَاه ALF.BKZ.;

جَوْهَر (bşî) değerli taşlarla süslemek;

جَوَّاهِر ۖ **جَوَّاهِر** öz, cevher, temel; cevher
[şekil karşıtı] FELS.; madde; atom; kıymetli
taş, cevher; mücevher(at) ﴿ **الزَّيْفُ وَالْجَوْهَرُ** ﴾
sahte ve gerçek;

جَوْهَرَة kıymetli taş, cevher;

جَوْهَرِي hakiki; yapısında, yaratılışında
bulunan; ana, temel, baş; malzeme; kuyum-
cu;

جَوْهَرَجِي kuyumcu;

مُجَوَّهَرَات mücevherat MIS.; kıymetli
taşlar;

جَوِي a (جَوِي) hüznün ya da sevinç sebebiyle
heyecanlanmak, heyecanlı davranmak;

جَوِي aşırı sevgi, muhabbet; tasa;

(...e) (مَجِيء) **يَجِيءُ**, **جَاءَ** (جِيء) (bir
yere) varmak, ulaşmak; (ب bşî, b-e) getir-
mek; (ب bşî) üretmek, meydana getirmek;
(ب bşî) beyan etmek; yapmak, başarı ile
tamamlamak; (fena bir şey) yapmak, işle-
mek; (فِي yazıda, makalede) geçmek,
zikrolunmak; [muz. fiil ile] ...yapmak üzere
olmak; ﴿ **جَاءَ فِي جَرِيدَةِ الْأَهْرَامِ أَنْ ...** ﴾ El-
Ehram gazetesinde ...dığı yazıyor; ﴿ **جَاءَ مِنْ**
...de-nilmektedir; ﴿ **جَاءَتْ نَتَائِجُهُ مُطَابِقَةً لـ ...** ﴾
sonuçları ...e uygun olmuştur, ...i tasdikler

mahiyettedir;

جَيْشٌ geliş, varış; **جَيْشٌ وَ ذَهَابًا** gidiş ve geliş; **جَيْشٌ وَ ذَهَابًا** bir aşağı bir yukarı gidip gelmek;

مَجِيءٌ geliş, varış;

الْجَائِيَاتُ gelecek olan şeyler;

جَيْبٌ ç. **جُيُوبٌ** göğüs, sine, bağır; sinüs MAT.;

delik, oyuk; cep; bozuk para çantası; **تَمَامٌ**

سَاعَةٌ **جَيْبُ التَّمَامِ** ve **جَيْبُ السَّاعَةِ** cosinüs MAT.;

جَيْبُ cep saati; **مَصْرُوفُ الْجَيْبِ** cep harçlığı;

جُيُوبُ **الْأَنْفِ** burun sinüsleri ANAT.;

الْمُقَاوِمَةُ ASK. (hâlâ) direnen cepheler;

جَيْبِي [na't] cep...i; cep boy...;

جَيْبٌ veya **جَيْبٌ** jip;

جَيْدٌ ç. **جُيُودٌ**, **أَجْيَادٌ** boyun;

جَيْدٌ bkz. **جُودٌ**;

جِيَادٌ bkz. **أَجْيَادٌ**;

جَيْرِيٌّ ¹gerçekten, hakikaten;

جَيْرٌ ²kireç;

جَيْرِيٌّ kalkerli, kireçli;

جَيْرٌ sönmemiş kireç;

جَيْرَةٌ kireç ocağı;

جَيْرٌ ³⇒ **جَيْرٌ** ciro etmek MAL.;

جَيْرٌ İt. > ciro MAL.;

جَيْرٌ bkz. **جَيْرَانٌ**, **جَيْرَةٌ**;

جَيْرَةٌ Giza şehri;

جَيْشٌ (جَيْشَان) i **جَاشَ** (جَيْشٌ) heyecanlanmak; hiddetlenmek, sinirlenmek; ağır ağır kaynamak;

جَيْشٌ birlikleri harekete geçirmek; (topluluğu) coşturmak; **اِسْتَجَاشَ** orduyu harekete geçirmek, ya da (أَنْصَارًا) taraftarları ayaklan-

dırmak;

جَيْشٌ ç. **جُيُوشٌ** ordu, birlikler, silahlı kuv-

vetler; **جَيْشُ الْاِحْتِلَالِ** işgal kuvvetleri;

جَيْشُ مُرَابِطٍ yedek kuvvetler; **جَيْشُ اِحْتِيَاطِيٍّ**

alacakaranlık, akşam karanlığı;

جَيْشٌ ateşli, heyecanlı, kabına sığmaz;

taşkın, coşkulu, neşeli, canlı;

جَيْشَانٌ heyecanlanma; öfke;

جَيْفٌ, **جَيْفٌ** [ceset, leş] çürü-

mek, bozulmak;

جَيْفَةٌ ç. **جَيْفٌ**, **أَجْيَافٌ** kadavra, ceset; leş;

جَيْلٌ ç. **أَجْيَالٌ** insanlar, kabile, millet; nesil;

yüzyıl, asır; devir, çağır, çağ;

جَيْلَانِيٌّ İt. > dondurma;

جَيْمٌ "ج" harfinin adı;

جَيْوْغَرَاْفِيَا **الْبَشَرِيَّةُ** ç. **جَيْوْغَرَاْفِيَا** beşeri

coğrafya;

جَيْوْفِيْزِيَا jeofizik;

جَيْوْفِيْزِيَا jeofizik [na't];

جَيْوْفِيْزِيَا jeofiziki;

جَيْوْلُوجِيَا jeoloji;

جَيْوْلُوجِيَا [na't] jeolojik;

حَاء harfinin adı;

حَاخَام haham; ۞ الحَاخَام الْأَكْبَر başhaham;

حَوْل bkz. حَوْل ;

حَامِي Hami;

حَانُوت bkz. حَنُو ;

حَب¹ i (حَب) (b-i) sevmek, (b-den) hoşlanmak;

حَبَّ (b-e, bşi) sevdirmek, çekici, kabul

edilebilir kılmak; (bşi, b-e) önermek;

حَبَّ (b-i, bşi) sevmek, hoşlan-

mak; (أَنْ ...yapmayı) istemek, (أَنْ ...yapma-

ya) gönüllü olmak; ۞ ...أَحَبُّ أَنْ ...yapmayı

arzu ederim; ...أَحَبُّ لَهُ أَنْ ...olmasını

temenni ederim; لَا يُحِبُّ الْخَيْرَ لَهُ onun iyi

olmasını istemez, ondan herşeyi kıskanır;

تَحَبَّ (b-e) sevgisini göstermek; kendini

(...e) sevdirmek (kadına) kur yapmak;

تَحَابَّ (bşden) birbirlerini sevmek; استَحَبَّ

(bşi) güzel bulmak; (bşi عَلَى ...e)

tercih etmek;

حُبَّ sevgi; muhabbet, dostluk; ۞ حُبَّ

حُبَّ اسْتَطْلَاعَ kendini beğenme; me-

raklılık, öğrenme aşkı; حُبَّ الْوَطَنِ vatanse-

verlik; ...حِبَالٍ ...i isteyerek, umarak;

حَبِي [na't] sevgi..., sevgi ile ilgili; dostça,

sevecen; حَبِيَّ sevgiyle, dostça;

حَبَّ sevgili, biricik;

حَبَاب amaç, hedef, gaye;

حَبِيب sevgili; tutkun;

arkadaş; (için ...إِلَى) sevimli; popüler, sevi-

len; [çoğ.] الأَحْبَاب dostlar; kişinin sevdikleri;

حَبِيبَة [kadın] sevgili;

أَحَبَّ daha çok sevilen, istenilen tercih

edilen, (b-e) daha sevimli;

حَبْدًا لَوْ ...!; ۞ حَبْدًا لَوْ ...!

...olsaydı ne güzel olurdu; ...حَبْدًا لَوْ فَعَلَ

(eğer) ...yapsaydı ne hoş olurdu; يَا حَبْدًا

bu harika bir şey;

مَحَبَّة aşk; sevgi, muhabbet, yakınlık, dost-

luk; ۞ مَحَبَّة الْوَطَنِ vatan sevgisi;

تَحَبَّ kur yapma;

تَحَابَّ karşılıklı sevgi, uygunluk;

مُحَبَّب sevilen, aşık olunan, yar; sevgili;

(مَحَابِيب) istenilen; popüler; gözde; aşık; (ç.)

[Osm. zamanında] altın sikke MİS.;

مُحَبَّبَة [kadın] sevgili;

مُحَبَّب (b-e) sevimli gelen, kabul edile-

bilir; hoş, güzel, makbul;

مُحِبَّ seven; aşık; amatör, bir işi

zevk için yapan; arkadaş; ۞ مُحِبَّ النَّاسِ insan-

cıl, sokulgan; مُحِبُّ الْعَزِيز sevgili dostumuz;

مُحِبَّ لِذَاتِهِ antika düşkünü; egoist, bencil;

مُتَحَابِّ birbirini seven;

مُسْتَحَبِّ müstehap ISL.HUK.; tutulan, rağbet gören; popüler;

حَبٌّ ⇒ **حَبٌّ** [bitki] tohum vermek, tohumlanmak; tanelenmek; (bşî) tanelemek; **أَحَبُّ** tohum vermek;

حَبٌّ [cin.is.; tek.is. ة] tohum; çekirdek; (حُبُّ) tahıl, hububat; tohum; çekirdek; tanecik, habbe; topak; hap; pastil; sivilce TIP. **حَبُّ** kiraz MAĞR.; **حَبُّ** ve **حَبُّ** الهَال kakule, hamame BOT.. Ammomum cardamomum.; **حَبُّ** الغَمَام dolu tanesi;

حَبَّة [tek.is.] ç. **آت** tane; tohum; çekirdek; pastil, hap; tohumlu yumuşak meyva [çilek vb. gibi]; sivilce; az miktar, cüzi şey; alan birimi [MIS. = 58.345 m²]; **حَبَّات** [çoğ.] tespih taneleri; **حَبَّة** شَعِير uzunluk ölçüsü birimi (Mis'da, 0.205 cm); **حَبَّة** مَوْدَاء çörek otu BOT.; **حَبَّات** الرَّمَال kum taneleri; **حَبَّة** الْعَيْن göz küresi; göz bebeği; **حَبَّة** الْقَلْب sevgili, biricik;

حَب kabarcık, su kabarcığı;

حَبِيْبَة ç. **آت** küçük tohum, çekirdek; küçük sivilce;

حَبِيْبِي [na't] taneli **الرَّمْدُ الْحَبِيْبِي** trahoma

TIP;

حَبَب [cin.is.] karpuz;

حَبَاب ateş böceği, yıldız kurdu, kandil böceği ZOO. Zampyris noctiluca;

حَبْد ⇒ **حَبْد** (bşî) iyice düşünmek; (b-i, bşî) alkışlamak, (b-e, bşe) alkış tutmak;

حَبْدًا bkz. **حَبًّا**;

تَحْيِيْد tasvip; alkışlama;

حَبْر u (حَبْر) (b-i) eğlendirmek, mutlu etmek, neşelendirmek; **حَبْر** a (حَبْر) mutlu olmak, eğlenmek; (bşî) geliştirmek, usta işi yapmak; (bşî) mükemmel bir şekilde yapmak, oluşturmak; (bşî) yazmak, tasnif/ telif etmek;

حَبْر mürekkep; **أَمَّ حَبْر** mürekkep balığı ZOO.; **حَبْر** عَلَى وَرَق etkisiz, sadece kağıt üzerinde kalan [anlaşma, ittifak];

حَبْر müslüman olmayan dini otorite bilge; rahip; haham; **الْحَبْرُ الْأَعْظَمُ** papa;

حَبْرِي papaya ait;

حَبْرِيَّة piskoposluk [özellikle makam, yetkisi veya hizmet süresi];

حَبْرَة ç. **آت** (kadınların giydiği) ipek şal, omuz atkısı;

حَبَار ç. **آت** iz, eser, kamçı, dayak izi;

حَبْر sevinç, keyif, haz, neşe;

حَبَارِي ç. **حَبَارِيَّات** toy ZOO. Otis tarda;

يَحْبُر toy kuşunun yavrusu;

حَبْرَة ç. **مَحَابِر** mürekkep hokkası;

حَبْس i (حَبْس) (bşî) tıkamak, kapamak (bşî, عن olmasına) tutmak, hakim olmak, engel olmak (örn. gözyaşına, gülmeye vb.e); (عن b-den bşî) sakınmak, vermemek; (b-i) engellemek, durdurmak, (b-e) mani olmak; (b-i, bşî) hapsedmek, tutuklamak; (bşî, عَلَى ...için) ayırmak, ayırıp bir kenara koymak; (sermayeyi) dondurmak, sabitleştirmek; **حَبْس** نَفْسَهُ **حَبْس** يَدَهُ عَنْ ...i kendini ...e adamak; **حَبْس** عَلَيْهِ b-nin kontrolünden kurtarmak;

أَنْفَاسَهُ *b-nin* soluğunu, nefesini kesmek (korkutarak ya da şaşırtarak); حَبَسَ أَنْفَاسَهُ soluğunu tutmak; حَبَسَ مَعَ الشُّغْلِ ağır hapse mahkum edildi; حَبَسَ (yatırımları, عَلَى ...sebebiyle,) dondurmak; (bşı, عَلَى ...e) vakfetmek; أَنْحَبَسَ kesintiye uğramak; kendini tutmak, zaptetmek, sınırlamak; أَحْبَسَ (bşı) tıkamak, kapamak, tutmak; (b-i, bşı) durdurmak, engellemek, mani olmak; engellenmek, tutulmak; hapsedilmek; [ses] kesilmek; [nefes, soluk] kesilmek;

حَبَسَ engelleme, tutma, bırakmama, tıka-
ma, kapama, durdurma; meydana gelmesini önleme; muhafaza, nezaret, alıkoyma; hapis, tutuklama; (حَبُوس) cezaevi, hapishane; حَبَسَ أَنْفَرَادِي حَبَسَ إِيْتِيَاطِي hücre hapsi; حَبَسَ شَدِيد ağır hapis cezası;

حَبَسَ حَبَسَ أَحْبَاسَ büğet, bağlağı, set;
[وَقَفَ] أَحْبَاسَ حَبَسَ [TUN., CEZ., FAS. = وَقَفَ] vakıf; حَبَسَ خَاصَّ genel vakıf; حَبَسَ عَامَّ özel vakıf; حَبَسَ كَانْ حَبَسَا (عَلَى) عَلَى tamamen ..e bağlı;
حَبَسَ konuşamama, tutulma;

حَبَسَ tıkalı, kapanmış; kilitli; tecrit edilmiş, mahfuz, saklı; tutulan, bırakılmayan [nefes]; boğuk [ses]; (حَبَسَاء) münzevi;
حَبَسَ حَبَسَ أَحْبَاسَ bir şeyin kapalı tutulduğu yer, kilitlendiği yer; hapishane, tutukevi; [hapis] hücre; nezaret;

حَبَسَ kapayan, tıkayan şey, tıkaç;

حَبَسَ inziva yeri; zaviye;

أَنْحَبَاسَ ayrılma, tecrit edilme, tutulma;

kesinti, inkita; fasıla, ara;

أَحْبَاسَ kendini tutma; alıkoyma, durdurma, kesintiye uğratma; إِيْتِيَاطِي أَحْبَاسَ idrar tutulması;

حَبُوس (çevresinden) tecrit edilmiş, ayrılmış, kapalı; mahpus [s.]; dondurulmuş [nakit para, hesap]; (مَحَابِيس) mahpus;

حَبَسَ vakfeden, vakıf sahibi;

حَبَسَ عَلَيَّ [vakıftan] faydalanan kişi;

مُنْزَعِي حَبَسَ münzevi; kapak;

أَحْبَاسَ Habeşistan; (أَحْبَاش) Habeş(li);

أَحْبَاشِي (ve بِلَادِ الْحَبَشِيَّة) Habeşistan;

أَحْبَاشِي حَبَشِي Habeş(i) [na't. ve is.];

حَبَسَ حَبَسَ (حَبُوط) ve حَبَسَ a başarısızlığa uğramak, sonuç vermemek, boşa çıkmak, ters gitmek, işe yaramamak; أَحْبَطَ (bşı) boşa çıkarmak, başarısızlığa uğramasına neden olmak; (عَلَى *b-nin*, *bşini*, *çabasını*, *emeğini*) boşa çıkarmak;

حَبَسَ bere, yara, dayak izi;

حَبُوط başarısızlık;

أَحْبَاط başarısızlığa uğratma, bozma;

حَبَق fesleğen, reyhan BOT.; yavşanotu veronika
MIS. BOT. Veronica anagallis aquatica;

حَبَكَ *i, u* (حَبَكَ) (bşı) iyi ve sıkı dokumak; (bşı) örmek; (bşı) bükmek, sarmak, burmak; (bşı) sıkı sıkıya bağlamak, iyice düğümlenmek; [plan vb.] tasarlamak, tertip etmek, kurmak; حَبَكَ (bşı) bükmek, burmak; (bşı) düğümlenmek, bağlamak; أَحْبَكَ birbiriyle keşişmek, birbiri üzerinden geçmek;

حِكَّة dokuma, kumaş; bünye yapı;

حُكَّ يَورُجُوم : yörünge;

حِكَاة dokuma; dokuma mesleği;

مَحْبُوك sıkı dokunmuş; sıkı, gergin; sağ-

lam, dayanıklı;

مَحْتَبَك kesişen, birbiri üzerinden geçen;

حَبْل ⇒ **اِحْبَل** (b-i, bşi) tuzağa düşürmek;

حَبْل ip, sicim; **حَبَال**, **أَحْبَال**, **أَحْبَل** ç. **حَبَال** ç.

iplik; kaytan, kordon; (ç. **حَبَال**) ışın, hüzmeye;

damar ANAT.; veter, kırıç ANAT.; **حَبْل** ۱۱

şahdamarı; **حَبْل السَّرِي** göbek kordonu;

حَبَال omurga, belkemiği; **حَبْل الشَّوْكِي**

ses telleri; **حَبْل الْمَسَاكِين** sarmaşık BOT.;

السَّيْلُ (أَطْلَقَ) **الْحَبْلَ عَلَى الْغَارِبِ** sınırlama

koymamak; **أَرْخَاءَ الْحَبْلِ** ipleri gevşetme;

أَضْطَرَبَ yumuşama, acıma, merhamet etme; **حَبْلُهُ**

düzensizleşmek, düzeni bozulmak, kont-

rolsüz kalmak; **لَعِبَ عَلَى الْحَبْلَيْنِ** ikili oynamak;

أَحْبُولَةٌ ç. **أَحَابِيل** tuzak, ağ; ilmikli ip;

أَحَابِيل [çoğ.] (bşi elde etmek için) hile, oyun;

حَبَالَةٌ ç. **حَبَائِل** tuzak, ağ;

أَخْتَلَطَ الْحَابِلُ بِالنَّابِلِ herşey karıştı,

karman çorman; **حَابِلُهُمْ وَنَابِلُهُمْ** hepsi,

[cümbür cemaat] çoluk çocuk; **ثَارَ الْحَابِلُ عَلَى**

النَّابِلِ başımıza taş yağacak;

حَبْلٌ a (حَبْل) hamile olmak, gebe kalmak; **حَبْلٌ**

ve **أَحْبَلُ** (kadını) hamile bırakmak;

حَبْلٌ hamilelik, gebelik; gebe kalma;

حَبْلِي ç. **حَبَالِي** ve **حَبْلَانَةٌ** hamile, gebe;

حَبَّان kakule, hamame BOT.;

حَبَّان u (حَبَّان) sürünmek, emeklemek; (b-e,

bşi) vermek, mükafat, ödül olarak vermek;

حَابَا (b-e) iyi niyetini göstermek; (b-e) müsa-

maha göstermek; (b-i) kayırmak, (b-e) ilti-

mas geçmek, (b-nin) tarafını tutmak; (b-e)

saygı, ihtiram göstermek; **أَحْبَا** ayaklarını

toplayıp elbisenin içine alarak oturmak;

حَبْوَةٌ hediye, ödül, mükafat;

حَبْوَةٌ = **حَبَاءٌ**;

مَحَابَاة iltifat, kompliman, taraf tutma, ka-

yırma, iltimas geçme;

حَتَّ u (حَتَّ) (bşi) silerek, kazıyarak çıkarmak;

أَنْحَتَ ve **تَحَاتَ** aşınmak, yıpranmak;

حَتَّ ç. **حَتَّتْ** MIS. parça;

حَتَّى [harfî cer] ...e kadar; [muzari fiilden

önce] ...yapıncaya, oluncaya kadar; amacıyla;

hatta; **حَتَّى لَوْ** hatta ...olsa, ...yapsa

bile; [öncesinde olumsuzluk edatı ile] ancak;

حَتَات kazıntı, silintiler; kırıntılar;

تَحَات bozunma, aşınma;

حَدَّ a (حَدَّ) soylu olmak;

مَحَدَّ asıl, kök; asli yapı, tabiat;

حُتْرَةٌ küçük parça, cüzi şey;

حُتْرٌ ç. **حُتْرٌ** sınır, uç, çevre;

يَحْتُ عَنْ (يَسْعَى إِلَى) ۱۱ **حُتُوفٌ** ç. **حُتُوفٌ**

kendi mezarını kazıyor, [o] ölümüne

susamış; **مَاتَ حُتْفٌ أَنْفَهُ** eceliyle öldü, tabii

bir ölüm ile ölmek;

حَتَمَ i (حَتَم) (bşi, عَلَى b-e) zorunlu kılmak, vacip

kılmak, (b-e, bşi) emretmek, buyurmak,

vazife olarak vermek; (bşi, عَلَى b-e) zorla

kabul ettirmek, emri vaki yapmak; (b bşi)

kesinlikle belirlemek, karar vermek; **حَتَمَ** (b-ile) zorunlu kılmak **أُلِّ** **تَحْتَمُ** gerek-
mek, zorunlu olmak; (b-nin) **عَلَى** vazifesi,
görevi olmak, sorumluluğunda olmak;

حَتَمَ emir, buyruk; nihai karar;
kaçınılmaz surette, zorunlu olarak;

حَتَمِي son, nihai, kesin, değişmez;

حَتْمِيَّة kesinlik, kararlılık, belirlenmişlik;
zorunluluk; **لَا حَتْمِيَّةَ** belirlenmezlik, inde-
terminizm FELS.;

مَحْتَم empoze edilen, zorla kabul ettiril-
en; belirli, kesin, değişmez; kismet, nasip,
takdir edilmiş;

مَحْتَم = **مَحْتَم**;

مَحْتَم zorunlu [hizmet];

حَتَّى bkz. **حَتَّى**;

حَتَّى (حَتَّى) teşvik etmek, harekete getirmek;

حَتَّى حُطَّاهُ (b-i, **عَلَى** b-ş yapmaya) zorlamak

حَتَّى الطَّرِيقِ (bir yere) alelacele gitmek;

حَتَّى قَدَمَيْهِ alelacele gitmek;

حَتَّى = **اسْتَحْت** ve **اِحْت**;

حَتَّى hızlı, çabuk, seri;

حَاتَّة hormon;

حَتِّي Hitit [s. ve is.];

حَتَالَة tortu, telve, posa, çökel; MEC. kaynayan
veya damlayan şeyin yüzeyindeki köpük; ka-
zıntı, süprüntü, çer çöp;

حَتَّى (حَتَّى) **حَتَّى** (b-ş) dağıtmak, saçmak,
serpmek;

حَجَّ u (حَجَّ) (b-i; tartışarak, delil ile) yenmek,
susturmak; (b-i) ikna etmek, inandırmak;

haccetmek; **حَاجَّ** (b-ile) tartışmak, münakaşa
etmek; **تَحَاجَّ** birbirleri ile tartışmak, münaka-
şa etmek, çekişmek; müşavere, istişare et-
mek; **اِحْتَجَّ** (b-ş) özür, mazeret, bahane,

sözde sebep olarak ileri sürmek; (b-ş) **ب**
delil getirmek, delil olarak sunmak; (b-ş) **ل**

taraf tarafa olmak, (b-ş) desteklemek; (b-ş) **عَلَى**

itiraz etmek, karşı çıkmak, protesto etmek;

ذُو الْحِجَّةِ hacı; **حَجَّ** hacı, **حَجَّ** hacı, **حَجَّ** hacı
zilhicce, hicri takvimin son ayı;

حُجَّة delil, hüccet; bahane, özür,
mazeret; ispat; döküman, servet; **بِحُجَّةٍ أَنْ**

...dığı bahanesi ile, mazereti ile;

حُجَّ varılacak yer;

حُجَّ hac yeri; varılacak yer,
hedef; yol; demiryolu; [davaya bakma] usul

yöntem;

حُجَّ tartışma, çekişme, münakaşa;

تَحَاجَّ delil getirme; mazeret gösterme,
bahane gösterme; özür beyan etme;

اِحْتِجَاج tartışma, münakaşa; bahane;
mazeret, özür; (b-ş) karşı çıkma, itiraz;

حَاجَّ hacı; **حَاجَّ** hacı;

حَجَّبَ u (حَجَّبَ) (b-ş) ...den) korumak için
örtmek, muhafaza etmek; (b-ş, **عَنْ** b-şden)

gizlemek, saklamak, görünmesine engel ol-
mak; (b-i) gölgede bırakmak, (...den) üstün

çıkma; (b-ş) **عَنْ** ...e) görülemez, sezilemez,
hissedilemez yapmak; (b-ş, **عَنْ** b-den)

gizlemek; (... **بَيْنَ** ... **وَبَيْنَ** ...) ile ...in arasını)
ayırma, (... **بَيْنَ** aradaki) farkı vermek,

vurgulamak; **حَبَّ** üstünü kapamak, gizlemek; (kadını) gözlerden uzak tutmak; (bşi, bş ile) gizlemek, örtmek; **تَحَجَّبَ** (عن...den) gizlenmek, saklanmak; **انْحَجَبَ** saklanmak, gizlenmek; üstü örtülmek, kapanıp gizlenmek; **احتجب** görünmez olmak; gizlenmek; (عن...den) saklanmak; çekilme, geri alınmak; gözden, dikkatten kaçırmak; [gazete, dergi] kapanmak;

حَبَّ inziva, köşeye çekilme; [perde] kapanış; uzak durma, yaklaşıpma;

حِجَاب örtü, kılıf; perde, örtü [kadın için]; bölme, duvar tahta perde; set, bariyer, barikat; diyafram [yine **الْحِجَابُ الْحَاجِزُ** ANAT.]; muska, tılsım;

حِجَابَة muhafız odası, giriş kontrol odası;

احتجاب gizlenme, saklanma; inziva; perdelik kumaş;

حَاجِب gizleyen, himaye eden, koruyan; (حِجَابَة, حِجَاب) kapı muhafızı, kontrol memuru; kahya; emir eri SUR., ASK.; (حَاجِب) kaş; **حَاجِبُ الْهَوَاءِ** hava geçirmeyen;

مَحْجُوب gizli, saklı, örtülü;

حَجَر ¹ (b-nin) malını kullanıma kanunen engel olmak; (b-i) durdurmak, engellemek; (b-e) yasaklamak, menetmek; (b-i) kanunen yetkisiz, ehliyetsiz kılmak;

حَجَر (bşi) kısıtlama, sınırlama, tahdit, blokaj, bloke etme, mani olma; kapatma,

engelleme [kanunen, talimat ile]; tevkil, hapis; alıkoyma; zaptetme, kontrol altında tutma; yasak, menetme; (b-nin) kanuni ehliyetini, yetkisini sınırlama; **حَجَرٌ صَحِيٌّ** karantina;

حُجُور, **أَحْجَار** (ç.) yasak, kucak; **حُجْرَة** (حُجُورَة) kısırak;

حُجْرَة oda; hücre; **حُجْرَات** (ç.) **حُجْرَة** kompartıman; dernek, birlik, oda; **حُجْرَة النَّوْمِ** bekleme odası, salonu; **حُجْرَة الْفَلَّاحِيَّةِ** çiftçiler birliği; yatak odası;

مَحْجَر revir; hücre, zindan; **مَحْجَرٌ صَحِيٌّ** karantina odası, yeri;

مَحْجَرُ الْعُيُونِ (ç.) **مَحْجَر** göz çukuru, yuvası; bkz. **حَجَر** ²;

تَحْجِير yasaklama, men etme; bkz. **حَجَر** ²;

مَحْجُورٌ عَلَيْهِ [ve **مَحْجُور**] b-nin himayesinde olan; reşit olmayan; vesayet altındaki çocuk;

حَجَر ² (bşi) taşlaştırmak; (bşi) taş gibi sert yapmak; **تَحْجِير** taşlaşmak;

حَجَر taş; ağırlık [terazi kefesindeki dengeleme için kullanılan]; **الْحَجَرُ الْأَسَاسِي** bir binanın inşa edilme tarihinin yazılı bulunduğu taş; **وَضَعَ الْحَجَرَ** söz konusu taşın yerleştirilmesi; **الْحَجَرُ الْأَسَاسِي** kaldırım taşı; **حَجَرُ الْجَهَنَّمَ** cehennem taşı, gümüş nitrati; **حَجَرُ الْجِير** kireçtaşı; **حَجَرُ السَّمَاءِ** veya **حَجَرُ السَّمَاءِ** somaki, porfir, kayaç; **الْحَجَرُ الْأَسْوَدُ** Haceri Esved taşı; **حَجَرُ الثَّرَى** hematit (min.);

engel, mani, ket, aksa, çaparız; **حَجَر**
 [simyada] iksir, başka madenleri
 altına çevirdiği kabul edilen tılsımlı taş;
حَجَر كَرِيم şeffaf alçı taşı, selenit;
طَبَعَ عَلَى حَجَر ثَمِين mücevher, değerli taş;
حَجَر taşbaskı; **طَبَاعَةُ الْحَجَر** taşbasması,
 litegrafi, litografya;

حَجَرِي [na't] taş...; **العَصْرُ الْحَجَرِي** Taş
 Çağı; **العَصْرُ الْحَجَرِي الْحَدِيث** Neolitik Çağ,
 Cilalı Taş Devri; **العَصْرُ الْحَجَرِي الْقَدِيم** Yontma
 Taş Çağı;

حَجَر taşlı; taşlaşmış;

حَجَار taş işi ile uğraşan;

مَحَجَر taşocağı;

تَحْجِير taşlaştırma; [ocaktan] taş çıkarma;

تَحْجَر taşlaşma, taş kesilme;

مُتَحَجَر taşlaşmış, taş kesilmiş;

مُتَحَجَر = taşlaşmış;

حَجَزَ u, i (حَجَزَ) (bşi) bırakmamak, engel
 olmak; (bşi) ...den uzak tutmak; tıkamak,
 kapamak, kesmek, önünü kesmek; ayırmak,
 izole etmek; ulaşılamaz yapmak; ayrı
 koymak; (بَيْنَ ...in arasını) ayırmak, (بَيْنَ
 ...in arasında) perde olmak; alıkoymak,
 gözaltına almak; (bşi veya عَلَى bşi)
 haczetmek, el koymak; (bşi) istimlak etmek,
 kamulaştırmak; (bşi) ayırtmak, (bş için) re-
 zervasyon yapmak; (bşi) rezerve etmek,
 biriktirmek; **اِحْتَجَزَ** bşi kendine ayırmak;

حَجَزَ engelleme, mani olma, tutma, bırak-
 mama; ayrı durma, izolasyon, tecrit; (عَلَى

bşi) alıkoyma, tutma, haczetme; rezervasyon
 [yer, koltuk, bilet]; **حَجَزَ الْحُرِّيَّةَ** özgürlüğün
 kısıtlanması; cebir, icbar, baskı, tazyik HUK.;
 ... الْقَى الْحَجَزَ عَلَى ... i haczetmek, alıkoymak;

الحِجَاز Hicaz, Arap Yarımadasının batı-
 sında, Kızıldeniz sahilindeki bir bölge;

حِجَازِي Hicaz...i, Hicaz ile ilgili; (ق. وَن)

Hicaz sakinlerinden;

حَوَاجِزَ engel, mania;

perde, duvar bölme; blok, taş set, barikat;

çit, korkuluk, parmaklık; [yarış vb. için] en-

gel; **الْحِجَابُ الْحَاجِزُ** diyafram (ANAT.);

الْحَوَاجِزُ الْقُمْرِيَّةُ dalgakıran; **حَاجِزُ الْأَمْوَاجِ** ya

da **الْحَوَاجِزُ الْجُمْرُكِيَّةُ** [g] gümrük bariyerleri;

حَاجِزَةُ الصَّوَاعِقِ yıldırımsavar, paratoner;

مَوْظَفُ حَاجِزَ = haciz icra memuru;

حَجَل u, i (حَجَلَان, حَجَل) sıçramak, hoplamak,

fırlamak; sekmek, sıçrayarak gitmek;

حَجَل halhal; **أَحْجَالُ حُجُول** u, i (حَجَل)

حَجَلَان [cin.is.; tek.is. ق] u, i (حَجَل)

حَجَلِي keklik ZOO. bıldırcın ZOO.;

رَبَاتُ الْحِجَالِ kameriye **حِجَال** u, i (حِجَلَة)

hanımlar; **لَعْبَةُ الْحِجَلَةِ** seksek oyunu;

مُحَجَّل halhal giymiş olan [kadın], akse-

kili [at]; parlak, pırlı pırlı; tek, yegane;

حَجَمَ u (حَجَمَ) (b-e) şişe çekmek, hacamat

yapmak TIP.; **أَحْجَمَ** (عن ...den) çekinmek,

ürkmek; (عن ...den) kendini, zaptedip çek-

mek, alabilmek, (عن bşi) bırakmak, terket-

mek; geri çekilmek;

حُجُومَ büyüklük, hacim; **أَحْجَامَ** u, i (حَجَمَ)

çap [silah, top]; ۞ كَبِيرُ الْحَجْمِ oldukça, hayli, epey büyük;

حِجَام şişe çeken, hacamat eden;

حِجَامَة hacamat; deriyi tarayıp kanatma;

مَحْجَم ve مَحْجَمَة ç. مَحْجَم kan alma aleti, şişesi;

احْجَام kendini tutma, zaptetme; kendini uzak tutma, araya mesafe koyma;

اسْتَحْجَن (حَجَن) (bşî) eğmek, bükmek; حَجَن i

(bşî) kapmak, kabaca almak, zorla almak;

أَحْجَن kıvrık, eğik, bükülmüş;

مَحْجَن ç. مَحْجَن ucu eğik çubuk, sopa;

çengel;

حَجَا بِهِ خَيْرًا حَجَا biri hakkında iyi, müspet düşünmek; حَاجِي (b-e) galip gelmek,

(b-i) yenmek, altetmek, bastırmak [zeka kıvraklığı ile];

أَحْجَاء ç. حَجَا anlayış, zeka kavrayış, zihin, akıllılık;

حَجِي (ب ...e, ...için) uygun, münasip;

أَحْجِي daha uygun; daha doğru, iyi;

أَحْجِيَة ç. أَحْجِي bilmece, bulmaca;

خَاح = خَاح ALF.BKZ.;

حَد u (حَد) (bşibıçak) bilmek, keskinleştirmek;

(toprağa, araziye ...den) sınırı olmak

يَحْدُ سُورِيَة مِنَ الشَّرْقِ الْعِرَاقَ وَيَحْدُ مِنْ

«الْغَرْبِ الْبَحْرِ الْأَبْيَضِ الْمَتَوَسِّطِ وَ لُبْنَانَ» (bşî)

sınırlamak, tahdit etmek, (bşe) sınır koymak;

(حَدَة) i (bşe veya bşe) engel olmak;

(عَلَى ...e) hiddetlenmek, köpürmek, kızmak;

u, i (حَدَاد) (عَلَى mevta için) yas tutmak,

mateme girmek; حَدَّ (bıçak vb.i) bilemek,

keskinleştirmek; (bşî) ocakta kızdırıp işle-

mek, dövmek SUR.; (bşî) sınırlamak; (...e,

için) sınırlarını belirlemek, koymak; (bşî ya

da مِنْ bşî) kısıtlamak; (bşî) belirlemeye,

zamanını tasarlamak, plan cetvelini,

programı yapmak; (bşî fiyatları), belirlemek;

(bşî) tarif, tasvir etmek; حَدَّ بَصَرَهُ bakış-

larını (bşe, bir yere) çevirmek, dikkatle

bakmak, iyice incelemek; gözleri ile delect-

miş gibi bakmak; حَدَّ (b-e bşe) karşı çıkmak,

zıt gitmek, muhalefet etmek; (bşî) ihlal

etmek, bozmak; أَحَدَّ (bşî) bilemek ۞ أَحَدَّ

النَّظَرَ إِلَى ...e gözlerini dikip bakmak; أَحَدَّ

سَـرَّ سَـرَّ أَحَدَّ مِنْ بَصَرِهِ حَدَّ بَصَرَهُ = بَصَرَهُ

bakmak; matem elbiselerini giymek; تَحَدَّدَ

(vakti, günü) sınırlanmak; belirlenmek, tayin

edilmek; tarif, tavsif edilmek; أَحَدَّ kızmak,

kızmaya başlamak; (عَلَى ...e) köpürmek,

hiddetlenmek, öfkelenmek; kıskırtılmak;

حَدَّ [bıçak, kılıç vb. için] yüz;

uç, kenar, kıyı; sınır, hudut; son, en üst sınır;

nihayet, en son nokta; (belli bir) ölçü, derece,

birim; [denklem] taraf MAT; terim MAT.; ilahi,

kutsal emir, kanun; had, şeri ceza ISL.HUK.;

لَحْدٌ ...e kadar; إِلَى حَدٍّ ... veya لَحْدٌ ... ۞

إِلَى حَدٍّ مَا شِـمْدِيYE kadar; إِلَى حَدٍّ الْآنَ ve الْآنَ

belli bir sınıra, dereceye, noktaya kadar; إِلَى

إِلَى حَدٍّ كَبِيرٍ ve حَدٍّ بَعِيدٍ

ne kadar, nereye kadar, ne derecede;

وَلَا حَدَّ ve سِـمْدِيYE, uçsuz bucaksız; لَا حَدَّ لَهُ

عَلَى ya da عَلَى حَدِّ سَوَاءٍ; sınırsız; إِلَى غَيْرِ حَدٍّ
عَلَى aynı şekilde; eşit olarak; حَدِّ سَوَى
بِزَّاتٍ ve فِي حَدِّ ذَاتِهِ; ...e göre; ... حَدٍّ ...

kendisi, böyle olmak sıfatıyla, bu sıfatla;
 الْحَدَّ الْأَقْصَى ve الْحَدَّ الْأَعْلَى azami, en çok,
 büyük maksimum; الْحَدَّ الْأَدْنَى asgari, en az,
 en düşük, küçük, minimum; حَدَّ عُمْرِي yaş
 sınırı; ذُو حَدََّيْنِ iki yüzü keskin; فِي
 بَلْعَ ...de, ...sınırları arasında; حَدُّوهُ
 elinden geleni yapmak; حَدُّوهُ
 Allah'ın koyduğu sınırlar, hükümler;

حدة keskinlik [bıçak vb.]; perde MZK.; ayırdedilme, göze çarpma, başkalık; hiddet, şiddet; kızgınlık, köpürme; huysuzluk;

; واحد bkz حدة

حَدَد yasak;

ثَوْبٌ ۙ (biri için) yas tutma; **حَدَادٌ** matem elbisesi;

حَدِيد demir; **حَدَائِد** demir aksam [yapı-
nın]; madeni eşya; **حَدِيد خَام** ham demir;
demir filizi; **حَدِيد غُفْل** işlenmemiş, ham de-
mir; **حَدِيد الظَّهْر** ve **ظَهْر الحَدِيد** dökme demir;
حَدِيد سِكَّة demiryolu; **ضَرَبَ فِي حَدِيدٍ بَارِدٍ**
bkz. **ضَرَبَ** ;

حَدِيدٌ keskin [bıçak, kılıç; dil; göz; zeka];

أحد daha keskin; daha öfkeli;

حَدِيدَةٌ ç. demir parçası; demir alet,
nesne ۱۱ حَدِيدَةُ الْحَرْثِ saban demiri, kulağı;
عَلَى الْحَدِيدَةِ MIS. ekonomik açıdan sıkıntıda;

سَكَّةَ ۙ [na't] demirden, demir...; حَدِيدِي

حَدِيدِيَّة demiryolu;

حداد demirci;

حدادة demircilik mesleği;

آت- sınırlandırma; sınır oluşturma; تحديد

kısıtlama; belirleme, tayin etme, ayarlama;

tasvir, tavsif etme; عَلَى عَلَى التَّحْدِيدِ veya

tamamen ...ile sınırlı, sadece...; وجه التحديد

حاد keskin [bakış için de] [zeka]; yüksek

perdeli [ses tonu]; sınırlı, öfkeli, şiddetli, hid-

detli; açık, net, bariz; vahim, ağır [hastalık];

asabi, huysuz, çabuk **حَادَ الطَّبْعُ** ve **حَادَ الْمِرَاجُ** ۱۱

kızan; زاوية الحاد dik açı;

محدود (ب...ile) sınırlı, çevrelenmiş; az,

fazla değil, mahdut [miktar, bilgi]; belirli,

muayyen; محدود المعنى açık, net, muğlak

değil; **محدود الضمان** sınırlı sorumluluğu

olan; (المسؤولية) limitet şirket;

محدد keskin; (ل için) ayarları

edilmiş, muayyen, belli;

محتدل kızgın, öfkeli, hiddetli;

çaylak zoo.; حَدَاءُ, حَدَانٌ, حَدَأَ حَدَأً

حذاء. حذاء iki ağzı keskin balta;

حد *a* (حَدَب) dışa doğru bükülmek, kubbe

gibi olmak, konveks, dışbükey olmak;

kambur olmak; (على veya ب *b-e karşı*) yumu-

şak, iyi, şefkatli davranmak; (ب veya عَلى)

b-i) gözetmek, korumak, bakmak; حَبَّ (bṣi)

eğmek, bükmek, kabartmak; kemer yapmak;

احدودب ve تحذب kambur olmak, kambur-

laşmak, dışa doğru bükülmek;

حُبّ sevgi, muhabbet, yakınlık; şefkat

iyi davranma; himaye gözetim; (ç. حَدَاب مِنْ كُلِّ) yüksek yer, tepe, bayır; مِنْ كُلِّ صَوْبٍ وَحَدَبٍ veya مِنْ كُلِّ صَوْبٍ وَحَدَبٍ her yönden, taraftan; فِي كُلِّ صَوْبٍ وَحَدَبٍ her yerde, dört bir yanda;

حَدَب konveks, [dışadoğru] eğik, bükülmüş; kambur; şefkatli, iyi;

حَدَبَة kambur [sırttaki]; bükülme, kavislenme, kabartı, kemer;

أَحَدَب müe. حَدَبٌ ç. حَدَبٌ kambur [kişi]; daha müşfik, iyi kalpli;

مُحَدَّب kabartma; tümsek, dışa bükümlü;

حَدَث u (حُدُوث) olmak, ortaya çıkmak, belir-
mek; حَدَث u (حَدَاثَة) yeni, son zamanlarda
olmak; genç olmak; حَدَث (b-e bşi ya da ب
bşi, فِي هَاكْكَدَا) bildirmek, haber ver-
mek, anlatmak; (b-ile, فِي هَاكْكَدَا ya da عَنْ هَاكْكَدَا)
konuşmak ب (حَدَّثَتْ نَفْسَهُ ya da حَدَّثَهُ قَلْبَهُ) bşi
kalbi, vicdanı, içi söylemek; حَدَّثَتْ نَفْسَهُ
bşin gerçek olduğuna veya gerçekten gör-
düğüne inanmaya çalışmak; bir şey yapmaya
karar vermek; ... حَدَّثَتْ نَفْسَهُ أَنْ ... kendi kendi-
ne ...diyerek söylendi, konuştu; حَدَث (b-ile
عَنْ ya da فِي هَاكْكَدَا) konuşmak; (b-ile
عَنْ ya da فِي هَاكْكَدَا) tartışmak; (b-e) danışmak,
(b-ile) görüşmek; (b-e) hitap etmek; (b-ile)
telaffuzda konuşmak; أَحَدَث (bşi) ilk kez
yapmak, oluşturmak, başlatmak, ihdas et-
mek; (bşi) kurmak, tesis etmek; (bşi) icap
ettirmek, (bşe) sebep olmak; pislik bırakmak;
أَحَدَثَ حَدَثًا bozmak, iş çıkarmak; [özellikle

kötü] bir şeye sebep, neden olmak; تَحَدَّثَ
(...den, ...hakkında, ...فِي ya da ب عَنْ b-ile الی)
konuşmak, muhabbet etmek; تَحَادَث karşı-
lıklı konuşmak; اسْتَحَدَث (bşi) yenilemek;
(bşin) yenisini almak; (bşi) ilk kez yapmak,
ortaya koymak, başlatmak; (b-i) genç say-
mak, genç görmek;

ç. حَدَث yeni, yeni meydana gelen;
olay, hadise; fenomen, görüngü ve olay; kötü
emare, belirti; kötü ve ahlaksızca hareket;
bidat; pislik, dışkı; (ç. حَدَثَان, أَحَدَاث) deli-
kanlı, genç erkek; أَحَدَاث [çoğ.] gençler;

ç. حَدِيث yeni, yeni ortaya
çıkan; son zamanlarda olan; modern; حَدِيثًا
son zamanlarda olan; modern; حَدِيثُ
genç; حَدِيثُ السَّنِ yeni inşa edilmiş; حَدِيثُ
yeni vuku bulmuş, yeni; حَدِيثُ
...i yeni ... حَدِيثُ عَهْدٍ ب ... ve ... الْعَهْدِ ب ...
kabul etmiş olan; ...de yeni, acemi, deneyim-
siz olan [çiçeği burnunda ...]; ...e alışkın
olmayan «حَدِيثُ عَهْدٍ بِالْوِلَادَةِ» yeni doğmuş;
«حَدِيثُ الْعَهْدِ بِالزَّوْاجِ» yeni evlenmiş; كَانِ
أَحَدَاثُ حَدِيثُ الْعَهْدِ بِأَوْرَبَا Avrupa'da daha önceden
bilinmiyordu, tanınmıyordu;

ç. حَدِيث konuşma; kısa
süren konuşma, iki çift laf; müzakere, diya-
log; röportaj; dedikodu; hadis; حَدِيثُ
hurafe, aslı astarı olmayan hikaye;
حَدِيثُ قُدْسِي Kutsi Hadis;

حَدُوث ortaya çıkma, meydana gelme,
oluş; olma, ortaya çıkma;

حَدَاثَة yenilik; gençlik;

أَحَدَث daha yeni;

حَدَّثَانَ الدَّهْرَ terslikler, kısmetsizlikler;

أَحَدُوْتَة ۞ **أَحَادِيْث** konuşma; müzakere, diyalog; boş konuşma, gevezelik; uydurma, yalan söyleme; konu, mesele, tartışma konusu; dedikodu (*bş hakkında*) ۞ **حُسْنُ الْأَحَدُوْتَة** ödül; **سُوْءُ الْأَحَدُوْتَة** iftira, bühtan;

مُحَادَاثَة ۞ konuşma; tartışma, müzakere;

أَحْدَاث ilk olarak ortaya çıkarma, icat, meydana getirme; sebep olma;

أَحْدَاثِيَّات [çoğ.] koordinatlar MAT.; ۞ **أَحْدَاثِيَّاتُ أَفْقِيَّة** ordinat MAT.; **أَحْدَاثِيَّاتُ عَمُوْدِيَّة** apsis MAT.;

اِسْتَحْدَاث icat, ilk defa yapma;

حَادِث ortaya çıkan, meydana gelen, yer alan; yeni, son zamanlarda olan; (۞ **حَوَادِث**, **آت**) olay, vakıa, hadise; dava HUK.; kaza, aksilik, talihsizlik; ۞ **حَادِثُ تَرْوِيْر** sahtekarlık, dolandırıcılık davası; **مَكَانُ الْحَادِث** olay yeri, suç mahalli;

حَادَاثَة ۞ **حَوَادِث** olay, vaka; [hikayenin] mevzu, konu; hadise; koz, talihsizlik mevzu;

حَادَاثَة الْمُرُوْر trafik kazası;

مُحَدِّث ۞ **وَن** konuşmacı; spiker; sözcü; konuşmaya dahil olan kişi; anlatan; ravi; muhaddis HAD.;

مُحَدَّث yeni, son zamanlarda vuku bulan; modern, çağdaş; sonradan görme, yeni zengin olmuş kişi; **الْمُحَدَّثُوْن** Yeniler, Çağdaş edebiyatçılar, Alimler;

مُتَحَدِّث sözcü;

مُتَحَدِّث yeni, yeni çıkan; (۞ **آت**) yenilik, reform; yeni ürün; yeni türetilen kelime;

حَدَج i ve **حَدَج** (*b-e, bşe*) [genellikle **بِصْرَه** ya da **بِنْظَرَه**] dik dik bakmak;

حَدَج ۞ **حُدُوْج**, **أَحْدَاْج** yük, ağırlık;

أَبُو حَدِيْج leylek ZOO.

حَدَاْجَة ۞ **حَدَائِج** hevdeç;

حَدَر ve **حَدَر** u (**حَدَارَة**, **حَدْر**) [göz, deri vb.]

şişmek, şişme yapmak; **حَدَر** u, i (**حَدُوْر**, **حَدْر**)

حَدَرَتِ الْعَيْنُ الدَّمْعَ ۞ damlatmak; (*bşı*)

حَدَر حَدْرًا (*bir fikri, sözü*) göz yaşları akmak;

حَدْر söyleyivermek; ezbere söylemek; (**حَدْر**)

aşağı gelmek, inmek; kayarak, süzülerek

gitmek; **حَدْر** eğmek, alçaltmak; **تَحَدَّر** tedrici,

aşama aşama alçalmak; kaymak, kayıp git-

mek; inmek; [göz yaşları] akmak, süzülme-

أَنْحَدَر (*den ...*) kaynaklanmak, doğmak;

alçalmak, inmek; batmak; eksilmek, azal-

mak; [göz yaşları] akmak, süzülme-

toprak] meyilli olmak; (*bir yere*) varmak,

ulaşmak;

حَدَر Kur'anı Kerim'in hızlı okunuşu;

حَدُوْر eğim, meyil; meyilli arazi;

تَحَدَّر eğim, meyil;

أَنْحَدَار eğim, meyil; düşme; azalma; dö-

külme [akarsu vb. için]; küçülme; harap ol-

ma, zeval, batma, çökme;

حَادَر şişkin, şişme yapmış [göz, deri vb.]

مُتَحَدَّر eğimli, eğik;

مُنْحَدَر alçalan; batan; eğimli, eğik, meyilli

[arazi]; azalma, düşme; bezgin, bitkin, hayat-
ta yenilgiye uğramış, perişan;

ق. **مَحْدَر** - kasvet, keder, hüzn, can
sıkıntısı; eğim, meyil; [akarsu] dökülme yeri;
حَدَس u, i (حَدَس) (bşı) farzetmek, varsaymak,
tahmin etmek;

ق. **حَدَس** tahmin, kabul, varsayım; içine
doğma, sezgi;

ق. **حَدَق** i (حَدَق) (b-i, bşı) çevrelemek, sarmak,
kuşatmak; (بَعَيْنَه b-e) bakmak, bakış atmak;
ق. **حَدَق** (b...e) bakmak, bakış atmak,
gözünü dikmek; ق. **حَدَقَ النَّظَرَ فِي** ...
bakışlarını ...e dikmek; **أَحَدَق** (b-i, bşı) sarmak,
kuşatmak, çevrelemek; (ب...e) bakmak bakışlarını dikmek;
ق. **أَحَدَقَ النَّظَرَ فِي** ... bakışlarını ...e çevirip dikmek;

ق. **أَحَدَق**, **حَدَق**, **حَدَق** - آت. ق. **حَدَقَة**
gözbebeği; **أَحَدَق** [çoğ.] bakışlar;

ق. **حَدِيقَة الْحَيَوَان** bahçe; ق. **حَدِيقَة**
hayvanat bahçesi;

ق. **أَحَدَق** (bşı) sarmak, kuşatma;

ق. **حَدَقَ خَطَرَ مُحَدَق** [olması, gerçekleşmesi] yakın
tehlike;

ق. **حَدَل** i (حَدَل) (bşı) düz yapmak, pürüzsüzleş-
tirmek; (حَدُول, حَدُول) (b-e) zulmetmek,
adil davranmamak;

ق. **مَحْدَلَة** [yol işlerinde kullanılan]
silindir;

ق. **أَحْتَدَم** ⇒ **حَدَم** yanmak, tutuşmak; yanıp bitmek,
yok olmak; [kavga, dövüş] çıkmak; (ب...e) bşı
sinirlenmek, patlamak, [yine غَيْظًا];

ق. **أَحْتَدَم** feveran, galeyan;

ق. **أَحْتَدَم** sinirli, öfkeli;

ق. **حَدَة** bkz. **وَحْد**;

ق. **حَدَوَة** at nalı;

ق. **حَدَوَة** (develeri) **حَدَوَة** u **حَدَا** (حَدَوَة ve **حَدَوَة**)

şarkı söyleyerek sürmek; (b-i veya ب b-i,

ب...e, bşı yapmaya) teşvik etmek, sürmek,

yönlendirmek; ... **حَدَا** b...i tahrik etmek;

[binici, deve] salınmak; salına salına gitmek;

ق. **غَرَضٌ تَحْدَا** söz ...e geldi; **حَدَا** بِهِمُ الْحَدِيثُ

uğrunda çaba sarfedilen gaye;

ق. **تَحَدَّى** (b-ile) yarışmak, rekabet etmek; (b-e,

bşı) meydan okumak; (b-e, bşı) karşı çık-

mak, direnmek, dayanmak, mukavemet

göstermek; (bşı; ذَكَاةُ b-nin zekasını) uyan-

dırmak, canlandırmak; (bşı, bşı yapmaya)

niyeti olmak, (bşı yapacak gibi) olmak;

ق. **حَدَا** kervan başının söylediği nağme,

(hayvanları) harekete geçiren şarkı;

ق. **حَدَا** deve binicisi, sürücüsü;

ق. **أَحْدِيَة** deve sürücülerinin şarkısı,

nağmesi;

ق. **تَحَدَّى** meydan okuma, kışkırtma,

tahrik, provokasyon;

ق. **حَاد** kervanbaşı [develere şarkı

ile yol aldıran]; deve binicisi, sürücüsü;

ق. **حَاد** başkan, şef, lider;

ق. **مَحْدَا** meydan okuyan; tahrik eden,

kışkırtan;

ق. **حَدِي** a (b bir yerde) kalmak, ikamet etmek;

ق. **أَحَدِي** bkz. **أَحَد**;

حذاية = حذأة KNŞ;

حذر a (حذر, حذر) (bşî, من bşî, b-i) merak etmek,

(...için) tasalanmak, endişelenmek, kaygı-

lanmak; (bşe, b-e, من ...e karşı) uyanık, tetik-

te, hazırlıklı olmak; حذر (b-i, من bş husu-

sunda) uyarmak, ikaz etmek; حاذر dikkatli,

uyanık, tetikte olmak; (b-e karşı) uyanık,

tetikte olmak; (b-e karşı) uyanık/ tetikte

olmak; (bşe) dikkat etmek, (bşe karşı)

gözünü dört açmak; حذر = حذر;

حذر ve حذر uyanık olma hali, teyakkuz,

alarm durumu; tedbir, önlem; أخذ حذره

hazırlıklı, tedbirli, uyanık olmak; على حذر

dikkatle; (من ...e karşı) hazırlıklı;

حذر dikkatli, uyanık, ihtiyatlı, açık göz;

حذرا! (من ...e karşı, ...için) dikkat

et! ...için gözünü dört aç!;

تحذير (من ...e karşı, ...için) uyarı, ikaz,

tembih;

محاذرة dikkat, ihtiyat, tedbir;

محذور tekin, güvenilir olmayan, netame-

li; sakınılan şey; (آت -) tehlike; zorluk,

meşakkat, aksilik;

حذف i (حذف) (bşî ya da من bşî) kesmek, kırp-

mak, kısaltmak; (من bşden) kesip koparmak,

ayırmak; (bşî) iptal etmek, atmak, bırakmak,

itibar etmemek; hazfetmek DİLB.; (b-e, ب

bşî) atmak; (ب bşî) kullanıp, işini bitirip

atmak; حذف (bşî) budamak, kırmak; kese-

rek düzeltmek, şekil vermek;

حذف kesme, kırpma; iptal etme, bırak-

ma, kullanmama; atma, ihmal; hazf DİLB.;

أخذ بحدافير herşeyini, pılını pırtısını

toplamak;

حذق a ve حذق i (حذقة, حذق) (bşde, bşde)

usta, mahir, kabiliyetli, profesyonel olmak;

(bşî) iyi yapmak, (...e) vakıf olmak; حذق i

(حذوق) [süt] ekşimek; تحذق ustalık, mahir-

lik, zekilik taslamak, tavrı takınmak;

حذق ve حذقة kabiliyet, maharet, ustalık;

el yatkınlığı, zeka; anlayış/ nüfuz kabiliyeti;

حاذق ç. حذاق kabiliyetli, usta, marifetçi,

zeki, anlayışlı; ekşi;

تحذق ⇒ حذق zeki, mahir, bilgili gibi davran-

mak; bilgiçlik taslamak;

حذقة kabiliyet, maharet;

حذا حذوة b-nin tuttuğu yolu

tutmak, b-i örnek kabul etmek; حاذى (bşe)

paralel olmak, (bş) boyunca uzamak;

تحاذى paralel, hizasında olmak, karşı karşıya

olmak; احتذى (b-i, bşî) taklit

etmek, izlemek, peşinden gitmek; örnek

olarak benimsemek; ayakkabı edinmek; (bşî)

ayağına geçirmek, ayakkabı olarak giymek;

حذو [mudaf kul.] ...hizasına, karşı-

sına, ...ile karşı karşıya; حذوك النعل

aynı durumda, bir elmanın iki yarısı

gibi, tıpa tıp benzer;

حذاء أحذية ayakkabı; sandalet; صناعة

الأحذية ayakkabıcı (imalatçı);

حذاء [mud. kul.] ve بحداء ...in hiza-

sına, ...karşısına;

حذاء ayakkabıcı (imalatçı);
 ...boyunca; ...على (في) مُحَادَاة...
 احتذاء örnek alma, örnek kabul etme;
 محاذ karşı karşıya, ...e bakan;
 حر u, i (حرارة, حر) sıcak olmak; حر (b-i) özgür, hür bırakmak; (b-i) serbest bırakmak; (b-i) azat etmek; (...i) Allah yoluna vermek, vakfetmek; (b-i) temizlemek, arındırmak; (b-i) tam olarak tanımlamak, kesin olarak tanımlamak, belirtmek; (kitabı) gözden geçirip düzeltmek, tashih etmek; (derginin, kitabın) hazırlığını kontrol etmek ve yazı ile katılmak; (b-i) yazmak, yazıya dökmek, telif etmek; تحرر özgürleşmek, hür olmak (من ...den) kurtulmak, bağıntısı kalmamak; azat edilmek; احتر parlamak, tutuşmak;
 حر ısı;
 حر müz.ç. أحرار müe.ç. حرّات özgür, hür, saf, som, katışıksız [mücevher vb.]; serbest; köle olmayan adam; bağımsız; bağımsız; kısıtlı olmayan; liberalist siy.; الأحرار [çoğ.] Liberaller; (على b-e karşı) samimi, candan davranan; yatırım yapılmamış [para]; من ۱۱ kendi parasıyla;
 حرّ حرّ taşlık arazi; volkanik bölge, arazi;
 حرّ حرّ hürriyet, özgürlük; bağımsızlık, kısıtlanmama; حرّية العبادة ۱۱ ibadet hürriyeti; حرّية الفكر düşünce özgürlüğü; حرّية النشر konuşma özgürlüğü; حرّية الصحافة (الصحافة) basın özgürlüğü;

حرّ ipek; ç. حرّات (حرّات) ipekli kumaşlar, işler, ipekliler; ۱۱ حرّ صخرى amyant, asbest, dağ keteni, yeşil taş pamuğu; حرّ حرّ suni ipekli;
 حرّ ipekli, ipek;
 حرّات [na't] ipek, ipekli; ipek giyiniş olan;
 حرّ ipekli giyen;
 حرّ ısı; sıcaklık; hararet, ateş; ısı derecesi; gayret, şevk, ateş; istek, arzu, heves; hiddet; [deri] yanma;
 حرّ حرّ -آت kalori;
 حرّ حرّ termal, ısı; ısı ile ilgili; ۱۱ حرّ حرّ kalori, ısı birimi;
 حرّ حرّ -آت kalori;
 حرّ حرّ müe. ç. حرّات sıcak rüzgar;
 حرّ حرّ müe. ç. حرّ حرّ susuz;
 MEC. hiddetli, köpürmüş;
 حرّ حرّ daha sıcak; ۱۱ حرّ حرّ çok heyecanlı, heyecan içinde ya da diken üstünde olmak, tedirgin, mütereddit olmak;
 حرّ حرّ ısıtma sistemi;
 حرّ حرّ serbest bırakma; azat etme, hürriyetini verme; yazma, kaydetme; redaksiyon, tashih; editörlük; (ç. حرّات, حرّات) döküman, yazma, kayıt; ۱۱ حرّ حرّ yazı işleri müdürü; حرّ حرّ yayın kurulu;
 حرّ حرّ özgürlükçü; liberal; yazılı, matbu;
 حرّ حرّ sıcak; sinirli, hiddetli;
 حرّ حرّ sinirli, hiddetli; öfkeli;

- مُحَرَّرٌ** ç. özgür, hür bırakan, özgürlük taraftarı; yazar; [dergi, gazetede] editör, muharrir;
- مُحَرَّرٌ** Allah'a adanmış, hasredilmiş; yazılı, kayıtlı; deftere kaydedilmiş; **مُحَرَّرَاتٌ** [çoğ.] kayıtlar;
- مُتَحَرَّرٌ** azat edilmiş;
- حَارَبَ** a (حَرَبَ) sinirlenmek, kızmak; (b-ile) dövüşmek, kavga etmek; (b-e karşı) savaş açmak; **تَحَارَبَ** savaşmak; birbiri ile dövüşmek; **اِحْتَرَبَ** = **تَحَارَبَ**;
- حَرْبٌ** müe. ç. **حُرُوبٌ** savaş, harp; dövüş, kavga; (على ya da ل b-nin) düşman(ları); **حَرْبٌ صِحَافِيَّةٌ** sivil savaş; **حَرْبٌ أَهْلِيَّةٌ** rekabeti; **الْحُرُوبُ الصَّلِيبِيَّةُ** Haçlı savaşları; **الْحَرْبُ** ya da **الْحَرْبُ الْعَالَمِيَّةُ** ve **الْحَرْبُ الْعُظْمَى** 1. Dünya (Cihan) Savaşı; **كَشَفَتْ قَامَتِ الْحَرْبُ عَلَى سَاقِهَا** ve **الْحَرْبُ عَنْ سَاقِهَا** savaş şiddetlendi;
- حَرْبِيٌّ** [na't] savaş ile ilgili; savaşçı, cengaver; dövüşken, kavgacı; askeri; (ç. -ون) asker; **الْبُولِيسُ الْحَرْبِيُّ** askeri polis, =jandarma;
- حَرْبَةٌ** ç. **حِرَابٌ** mızrak, kargı; mızrak ucu; süngü, kasatura;
- حَرْبَاءُ** ç. **حَرَابِيٌّ** bukalemun zoo.;
- وَأَحْرَبَاهُ** eyvah! yazık!;
- مِحْرَابٌ** mihrap;
- مُحَارَبَةٌ** dövüş, kavga; muharebe;
- اِحْتِرَابٌ** savaşma;
- الْمُتَحَارِبُونَ** muharip sınıflar;
- حَرْبُوَّةٌ** ç. **حَرَابِثٌ** TUN. hap, pastil;

- حَرَثَ** i, u (حَرَثَ) (toprağı) sürmek; (yeri) ekip biçmek, işlemek;
- حَرَثَ** (toprağı) sürme, ekme, biçme işleme; işlenmiş toprak;
- حَرَائِةٌ** toprağı işleme, çiftçilik, ziraat;
- حَرَاثٌ** toprağı süren kişi, saban süren;
- مِحْرَاثٌ** ç. **مَحَارَاثٌ** saban;
- أَبُو الْحَارَاثِ** ç. **حَارَاثٌ** saban süren; **أَبُو الْحَارَاثِ** aslan;
- حَرَجَ** a (حَرَجَ) sıkı, birbirine yakın olmak; sıkışmak, sıkıştırılmak, preslenmek; [kalp, göğüs] sıkışmak; (b-e) yasak(lanmış) olmak; **حَرَجَ** (bşı) daraltmak, sıkıştırmak; (bşı) zor, karmaşık hale getirmek; (bşı, على b-e) yasaklamak; (bşıde) ıstılamak, ısrar etmek; **أَحْرَجَ** (bşı) daraltmak, sıkıştırmak, engel, mani olmak, sınırlamak; (bir durumu) zorlaştırmak, güçleştirmek; (b-e) sıkıntı vermek, sıkmak; (b-i, ...e) zorlamak, mecbur tutmak; (bşı, على b-e) yasaklamak;
- تَحَرَجَ** günahıtan sakınmak, kaçınmak; (من bşden) sakınmak, geri durmak, imtina etmek; çıkmaza girmek, köşeye sıkışmak; sıkışmak, daralmak; [durum] zorlaşmak, güçleşmek, (b-nin durumu) tehlikeye girmek; **تَحَرَجَ** **بِشْ** sebebiyle sıkılmak, sıkıntı duymak; **تَحَرَجَ بِهِ النَّاسُ** bu insanlara pek çok sıkıntılar getirdi;
- حَرَجٌ** yakınlık, darlık, sıkılık; sıkışma; kısıtlama, sınırlama; zorluk, güçlük; kritik durum; yasak; yasaklanan şey; **لَا حَرَجَ** itiraz

yok; لَا حَرَجَ عَلَيْكَ seni engelleyecek bir şey yok, bu hususda serbestsin;

حِرَاج, -آت [cin.is.; tek.is. ة] ç. حَرَج, sıkılık; sık orman; ormanlık arazi;

حَرَج dar, sıkı, yakın; sıkıştırılmış, preslenmiş; kritik, riskli [durum];

أَحْرَج daha sık, daha yoğun; daha kritik;

حَرَج MIS. mezat, müzayede ile satış;

حَرَاة [durum] kritiklik, zorluk;

تَحْرِيج ağaçlandırma;

تَحْرَج kendini uzak tutma, arada mesafe bırakma; utangaçlık, çekingenlik, mahcubiyet; [durum] kritik, riskli olma;

مُحَرِّجَات الأَيْمَان : مُحَرِّجَات geri dönüşü olmayan yeminler;

مُحَرِّج sıkıntı veren;

مُتَحَرِّج الصَّدْر : مُتَحَرِّج canı sıkılan; sıkıntılı;

حَرْد a (حَرْد) (على...e) canı sıkılmak, bozulmak, kızmak;

حَارِد ve حَرْدَان canı sıkkın, kızgın;

حَرْدُون kertemkele ZOO.;

حَرَز u (حَرَز) (bşî) korumak, muhafaza etmek, bakmak; حَرَز u (حَرَاة) iyi korunmak, zaptedilememek, ele geçirilememek;

أَحْرَز (bşî) korumak, muhafaza etmek; (bşî) elde etmek,

ele geçirmek; أَحْرَزَ نَصْرًا (انتصاراً) zafer kazanmak;

أَحْرَزَ قَصَبَ السَّبْقِ büyük bir başarı elde etmek; تَحَرَّزَ (من...den) sakınmak;

أَحْتَرَزَ (من...den) sakınmak; (من...e karşı) dikkatli olmak, tedbirli olmak;

أَحْرَاز ele geçirilmesi güç yer; sığınak, melce, barınak; muhafaza (ç. أَحْرَاز, حُرُوز) muska, tılsım, nazarlık;

حَرِيز iyi korunan, muhafazalı; ulaşılmaz, zaptedilemez, ele geçirilemez;

أَحْرَاز elde etme, ele geçirme, kazanma;

أَحْتَرَاز ç. آت dikkat, uyanıklık; kendine saklama, ayırma; بِكَامِلِ الإِحْتِرَازِ sıkı bir koruma, muhafaza ile;

حَارِزَة sigorta ELK.;

مُحَرِّز kazanan, elde eden, ele geçiren; (bşî) sahip, malik;

حَرَس u (حَرَسَة, حَرَس) (bşî, b-i) izlemek, kontrol etmek;

(b-i, bşî) yönetmek, gözetmek, bakmak, nezaret etmek; (b-i, bşî) korumak, kollamak, himaye etmek; (على...e) göz kulak olmak;

(من...e) dikkat etmek, (من...e karşı) uyanık, tetikte olmak;

حَرَس gözetme, kollama; koruma, himaye etme; muhafız; الحَرَس السَّيَّار milis SUR.;

الحَرَس المَلَكِي saygı nöbetçisi; حَرَس الشَّرَف Saray Koruması, = hassa askeri [ESK. MIS. ve IR.];

حَرَس المُلُوكِي Bey'in muhafızları TUN. ESK.; الحَرَس الوَطَنِي Milli Savuma;

حَرَاة gözetme, kollama; koruma, muhafızlık; yönetme, nezaret etme; koruma, himaye;

himaye, nezaket refakat etme; idare, yönetim; HUK. kayyumluk; el koyma, müsadere etme;

حَرَاة السَّوَاكِل sahil koruma;

أَحْتَرَس dikkat, uyanıklık; (ç. آت) tedbir, önlem; ...den, ...e karşı أَحْتَرَأَسًا ...

koruma amacı ile;

حارس uyanık, tetikte, ihtiyatlı [s.]; bekçi; nöbetçi, nöbetçi asker, gözcü; nezaret eden, gözeten; yönetici, idareci; koruyucu; **حارس التركة** mirasa geçici olarak vekalet eden kişi, kayyum; **حارس** kaleci SPO.; **حارس** koruyucu melek HRI; **حارس الليل** gece bekçisi;

محروس korunan, muhafaza edilen; muhafazalı, emin, emniyette olan Allah tarafından özl. şehir, kent isimlerinden sonra kullanılır; **المحروسون** [çoğ.] aile, evlatlar;

محترس dikkatli, uyanık;

حرش (حرش) (b-i, bşi) tırmalamak; (b-i) kışkırtmak, tahrik etmek; (aralarını) açmak, aralarına fitne fesat sokmak; **تحرش** (b-ile) münakaşa, kavga etmek, ağız dalaşına girmek;

حروش orman, ağaçlık;

حرش ve **أحرش** pürüklü, sert, pürüzlü;

حرش sertlik, pürüzlülük;

تحريض teşvik etme, kışkırtma;

تحرش usandırıcı derecede ısrar, başkasının işine burnunu sokma, izinsiz veya haksız girme; davetsiz katılma;

حرف [balıkta] pul;

حرف i ve **حرف** a (حرف) (bşi) istemek, arzulamak; imrenmek, (bşe) gıpta etmek; (bşe) niyeti, meyli olmak; (için) çabalamak;

حرف hırs, tamah, aç gözlülük; istek,

arzu; (için) çabalama, emek sarfı; ... **حرفاً** ... arzulayarak, isteyerek, tamah ederek; **حرفاً على الأرواح** Ölüm Tehlikesi! [uyarı işaretlerinde];

(e) **حرفاً** hırslı, tamahkar, meraklı; (e) **حرفاً** niyetli, meyilli, istekli;

أحرف daha hırslı, istekli;

حرف ⇒ **حرف** (b-i, bşe, bş yapmaya) teşvik etmek, yöneltmek, yönlendirmek; (b-i, bşe karşı) kışkırtmak tahrik etmek; (...i) indüklemek ELK.;

تحريض teşvik, sevk, yönlendirme; (bşe karşı) kışkırtmak, tahrik etmek; (b-nin) kötü propgandasını yapma, adını çıkarma; indüksiyon ELK.;

تحريض teşvik edici, özendirici, sevk eder mahiyette; kışkırtıcı, tahrik edici;

حارص kötü, şerli;

محرض teşvik eden, özendiren; kışkırtan, tahrikçi; demagoji yapan; provokatör;

متحرض indüklenmiş ELK.;

حرف ⇒ **حرف** (bşi) eğmek, meyilli yapmak;

(bşi) [arkaya, öne] döndürmek; (bşin) biçimini bozmak, eğri büğrü yapmak; tahrif etmek, çarpık anlam vermek; **حرف عن موضعه** ...in anlamını tahrif etmek, (sözü) çarpıtmak;

تحرف dönmek, sapmak; (den) sapmak, yoldan çıkmak, dönmek, konudan ayrılmak, dışına çıkmak; (bşden) çekinmek, uzak durmak, sakınmak; bozulmak, eğri büğrü

olmak, biçimi bozulmak; tahrif edilmek;
انحرف ikiye ayrılmak; (عن ...den) sapmak
 ʾl; [arazi] meyilli, eğimli olmak; (الى ...e)
 dönüşmek; [şekli, biçimi] bozulmak;
 eğilmek; yan, yamuk olmak; (ب ...ile; bşi)
 eğik, yatık göstermek, görüntüsü kazandır-
 mak; doğru yoldan sapmak; **انحرف به** ʾl
 b-i ...den caydırmak, vaz geçirmek;
انحرف مزاجه rahatsız olmak, hastalanmak;
احترف (bşi) meslek olarak icra etmek, seç-
 mek; başarı için çaba sarfetmek, çabalamak;
حرف ʾl keskin yüz, taraf [bıçak
 vb.]; sivri uç; sınır, uç, hudut, kenar;
حرف (أحرف, حروف, ʾl) harf; sessiz harf;
 edat DİL.; hurufat, basma harf veya harfler
 [matbaacılık]; **حرف على** kararsız, mütered-
 dit, ikircikli, ikircimli; **الفاظه بحروفها** keli-
 mesi kelimesine dedikleri; **بالحرف** veya
بالحرف الواحد harfi harfine, kelimesi keli-
 mesine; **وقّع بالأحرف الألى** ʾl حرفاً بحرف
 parafe etmek; **الحروف الأبجدية** alfabe harf-
 leri; **حروف مجموعة** matris [matbaacılık];
الحروف Şemsi Harfler; **الحروف الشمسية**
حرف الجر harfi cer; **القمرية** Kameri Harfler;
حرف التعريف harfi cer; **حرف الخفض**
 belirlilik takısı, harfi tarif, artikel; **حرف**
العطف atıf harfi; **حرف الإستفهام** soru edatı;
حرف القسم kasem harfi dilb;

حرفي [na't] kelimesi kelimesine;

حرف su teresi, circır BOT. ;

حرفة ʾl meslek, iş;

حرفاء müşteri, daimi müşteri
 TUN.;

حريف kokusu sert, tadı acı, keskin, sert;

حريفات lezzetli, çeşnili yiyecek;

حراقة keskinlik, sertlik [tat];

تحريف ʾl değişme, değişiklik; bozul-
 ma [şekilde, biçimde]; saptırma, çarpıtma;

انحراف tahrif olma, bozulma; eğilme,
 dönme; inhiraf, meyil ASTR.; rahatsızlık, has-
 talık [yine المزاج];

احتراف mesleki meşguliyet;

محرّف tahrif edilmiş, muharref [kelime];

متحرف eğik, eğimli, meyilli; [biçimi]
 bozulmuş, deforme; sapmış; yamuk GEO.;

مُحترف (bşi) meslek olarak icra eden,
 profesyonel; profesyonel SPO.; [s.] profes-
 yonel; **صاحف محترف** profesyonel gazeteci;

حرق i (حرق) (bşi) yakmak; acıtmak, yakmak;

حرق قلوبهم b-i çileden

çıkarmak, öfkelenmek; **حرق** u (حرق) (bşi)

sürtmek, ovalamak; **حرق** (bşi) yakmak;

أحرق (bşi) dişlerini gıcırdatmak;

أحرق (bşi) yakarak yok etmek; (bşi)

alazlamak, hafifçe yakmak, ütülemek; (bşi)

haşlamak, kaynar su veya buhardan geçir-

mek; (bşi) ateşe vermek, tutuşturmak; **أحرق**

...in ba-

şında, ...yaparak geçirmek, ...ile sabahı et-

mek; **تحرّق** yanmak, tutuşmak; [tasa vb.den

dolayı] acı çekmek, eriyip gitmek; **تحرّق** ʾl

شوقاً çok özlemek, özlemini, hasretini

çekmek, hasretiyle yanmak; **احترق** yanmak, tutuşmak, yanıp, kül olup gitmek;

حرق yanma; yakma, tutuşturma, ateşe verme; kundakçılık, kasten yangın çıkarma; **حروق** [çoğ.] yanık(lar) TİP.;

حرق büyük yangın, yangın felaketi;

حرقه yakma; (acı) yakma, burma; büyük sıkıntı, eza, eziyet, elem, azap; işkence;

حراق ve **حراق** kav, kuru ve yanıcı şey;

حراق yakıcı; (çok) sıcak;

حريق ve **حريقه** ateş; büyük yangın, yangın felaketi;

حرقه torpil;

حرقان yanma, acıma;

محرق odak, mihrak;

تحاريق Nil'in su seviyesinin en düşük olduğu mevsim, yılın en sıcak mevsimi MİS.;

احراق yakma;

تحرق yanma; (*bş için*) yanıp tutuşma;

احتراق yakma; ateş, büyük yangın; **قابل**

الإحتراق yanabilir, tutuşabilir;

حارق kundakçı;

محروق yanmış; kırmızımsı, bronz renkli;

محروقات [çoğ.] yakacak; **فيحار محروق** pişirilmiş toprak, çamur;

محرق yangın bombası;

محرق krematoryum;

محرقه yanmış kurban;

حرقه Adem elması;

حرك ⇒ **حرك** (*bş*) hareket ettirmek, harekete geçirmek, çalıştırmak; (*birliği*) yürüyüşe

geçirmek; (*bş*) kıpırdatmak, yerinden oynatmak; (*bşe*) başlamak; (*bş*) hareket ettirmek, çalıştırmak, (*b-i* *على bş yapmaya*) teşvik, sevk etmek, (*bş*) kaldırmak, kıpırdatmak; (*harfî, kelimeyi*) harekelemek DİL.B.; **حرك** (*b-i*) heyecanlandırmak; (*b-e*) heyecan vermek; **حرك العواطف** hislerine dokunmak, duygulara hitap etmek; **لا يحرك ساكنا** kılını bile kıpırdatmamak, parmağını bile oynatmamak «**لَمْ يُحْرِكِ الْأَمَمَ الْمُتَّحِدَةَ لِمَا** Birleşmiş Milletler Teşkilatı, Sırpların Bosna'da işledikleri düşmanca fiillere karşı en ufak bir faaliyette bulunmadı.» *b-i* heyecanlandırmak; **تحرك** hareket etmek, kıpırdamak; harekete geçmek, başlamak; [yolcu] yola çıkmak; [tren] hareket etmek; [donanma, filo] seyre çıkmak, açılmak; hareket halinde, çalışır durumda olmak; heyecanlanmak; tahrik olmak, kışkırtılmak;

حرك canlı, aktif, çevik, atik;

حركة hareket; karışıklık, ayaklanma; [fiziksel] eksersiz, alıştırma; ani hareket; tavır, eda, davranış; el atma, teşebbüs, girişme; askeri operasyon; süreklilik devam; trafik, seyrüsefer; hareket, eylem [sosyal vakıa olarak]; hareke DİL.B.; **في حركاته وسكناته** tüm davranışlarında; her halukarda; **حركة** trafik; **حركة المراكب** deniz trafiği; **حركة البضائع** eşya tebedülü, devir TİC.; **حركة الأموال** sermaye tedavülü, sermaye

devri; **الْحَرَكَةُ النِّسْوِيَّةُ** feminist hareket;
ثَقِيل **خَفِيف** **الْحَرَكَةُ** çevik, atik, canlı, seri;
اَغْرَ **الْحَرَكَةُ** ağır (hareket eden), yavaş, ağır kanlı,
 eli ağır;

حَرَكَى kinetik FİZ.;

حَرَكَ hareket;

مَحْرَك mermi yolu;

مَحْرَاك maşa;

تَحْرِيكِي hareketle ilgili, dinamik;

تَحْرُك **آت** - hareket; ileriye doğru hare-
 ket, ilerleme; [tren vb.] hareket, ayrılış, [do-
 nanma, filo] seyre çıkma;

مُحْرَك hareket ettiren, muharrik; tahrik
 eden, kışkırtan; provokatör; (ç. **آت** -) etken,
 muharrik faktör, sebep; motor TEKN.;

مُتَحْرَك hareketli, hareket halinde; harekeli

harf DİL.;

حَرَم **u**, **حَرَم** **a** (**حَرَام**) (**b-e** **على**) yasak(lanmış)
 olmak, (**b-e** **على**) izin verilmemek **حَرَم** **i**
 (**b-i** **من** **b-i** **بش**den veya **b-i** **بش**den) (**حَرَمَان**, **حَرَم**)
 yoksun, mahrum bırakmak; (**b-e** **b-i** veya
b-e **من** **b-i**) vermez olmak, kesmek; (**b-i**)
 afaroz etmek, ayinlere kabul etmemek HRL.;

حَرَم (**b-i**) kutsamak, kutsal olduğunu beyan
 etmek, tabulaştırmak; (**b-i**) kanuna aykırı,
 haram, yasak olduğunu ifade etmek; (**b-i**
على **b-e**) yasaklamak; (**b-e**, **من** **b-i** **karşı**)
 bağışıklık, kazandırmak; **حَرَمَهُ عَلَى نَفْسِهِ** **﴿**
 kendine bir şeyi haram kılmak; **أَحْرَمَ** (**b-i**)
 afaroz etme **﴿** HRL.; ihrama girmek; **تَحْرَمَ**
 yasak, haram olmak; kutsal, mukaddes ol-

mak; **أَحْتَرَمَ** (**b-e**, **b-i**) ihtiram, saygı göster-
 mek; **أَحْتَرَمَ لِنَفْسِهِ** **﴿** kendine saygısı olmak,
 izzeti nefis sahibi olmak; **أَسْتَحْرَمَ** (**b-i**) kutsal,
 mukaddes saymak; (**b-i**) haram ya da gayri
 kanuni addetmek;

حَرَم afaroz HRL.;

حَرَم **أَحْرَام** haram, yasak; tabu; kutsal,
 mukaddes; kutsal nesne; zevce, eş; kutsal
 yer, girilmesi yasak oda; **الْحَرَمَان** Mekke ve
 Medine; **ثَالِثُ الْحَرَمَيْنِ** **﴿** Kudüs;

حُرْمَة **آت** - kutsallık, mukaddes
 olma, ilahi dokunulmazlık; saygı, hürmet;
 kutsal şey; (ç. **حَرَم** -) kadın, hanım; zevce, eş;
حَرَم **حَرَم** haram, yasak; haram, yasak
 nesne, şey; tabu; kutsal, mukaddes; lanetli,
 melun **﴿** **أَبْنُ حَرَامٍ** veledi zina, piç; **الأَرَاضِي**
 insan eli değmemiş topraklar, tarafsız
 bölge; **الشَّهْرُ الْحَرَامُ** Kabe; **الْبَيْتُ الْحَرَامُ**
 Muharrem ayı; **حَرَامٌ عَلَيْكَ** bunu yapmamalısın,
 söylememelisin, bu sana yakışmaz; **بِالْحَرَامِ**
 haram yoldan;

حَرَام **آت** - **أَحْرَمَة** bir tür yünlü örtü [başı
 ve vücuda örten bir elbise olarak kullanılır];

حَرِيم **حُرُوم** kutsal, mukaddes yer;
 harem; ailenin hanımları; hanım, eş;

حَرِيمِي [na't] kadın...si, kadınlara ait;

حُرُوم **آت** - afaroz HRL.;

حَرَامِي **ة** - hırsız, soyguncu, eşkiya;

حَرَمَان (**b-i** **من** **b-i** **بش**den) mahrum etme, yok-
 sun bırakma; (**b-i** **من** **b-i** **بش**den) menetme; afaroz
 HRL.; mahrumiyet, ihtiyaç, sıkıntı; **﴿** **حَرَمَان**

مِنْ الْإِثْرِ mirastan mahrumiyet ISL.HUK.;
 مَحْرَمٌ ç. مَحَارِم yasaklanan, haram olan
 şey; tabu; kutsal, mukaddes; kişinin
 evlenemeyeceği kişi(ler);
 مَحْرَمَةٌ ç. مَحَارِم mendil;
 تَحْرِيم yasaklama, haram kılma;
 إِحْرَام ihram; ihram giyeceği;
 إِحْتِرَام ç. آت ihtiram, saygı, hürmet;
 مَحْرُوم (من ...den) yoksun, mahrum;
 (من) yasaklanmış, haram olan; yokluk çeken,
 ihtiyaç içinde olan (مَرْزُوق karşıtı); afaroz
 HRL;
 مُحْرَم haram kılınmış, yasak; Muharrem
 ayı, Hicri takvimin birinci ayı; مُحْرَمُ الْحَرَام
 Mukaddes Muharrem ayı;
 مُحْرَم ihrama girmiş olan;
 مُحْتَرَم şerefli; saygın, muhterem; [mektup
 başlarında] Sayın...; önemli, dikkat çeken;
 حَرْمَل üzerlik BOT. Peganum hrmala;
 حَرْمَلَة [yine çoğ. حَرَامِل] aba [dervişler
 tarafından giyilir]
 حَرْن ve حَرْن (حَرَان) inatçı, dikkafalı olmak;
 حَرُون ç. حَرْن inatçı, dikkafalı, serkeş, asi;
 حَرُوة yakma; öfke, gazap, hiddet; [tat] acı, ya-
 kan, buruk; sert; keskin, sert tahammül edil-
 mez koku;
 حَرَى ⇒ تَحْرَى (bşî) aramak, elde etmeye çalış-
 mak; (bşe) talip olmak, göz dikmek; (bşî)
 denemek, sınamak, imtihan etmek; (عن veya
 bş hakkında) soruşturma yapmak, sorular
 sormak; (bşe) dikkat etmek, dikkatli davran-

mak; (أَنْ ...duğunu) kontrol etmek, bakmak;
 بِالْحَرَى ancak, güç bela, zar zor;
 (ب ...e) مَسَائِتٍ, مُنَاسِيبٍ ç. حَرَى
 uygun, yakışır, yaraşır, değerli; حَرَى
 حَرَى önemli, anılmaya değer; حَرَى
 أَوْ بِالْحَرَى mümkün, inanılabilir; التَّصَدِيقِ
 daha doğrusu;
 أَوْ بِالْأُخْرَى ç. حَرَى daha doğrusu; حَرَى
 doğrusu, aslında;
 تَحْرِيات ç. تَحْرِيات araştırma; soruşturma,
 tahkikat; مَصْلَحَةُ التَّحْرِى veya شُرْطَةُ التَّحْرِى
 sivil polis;
 حَزَّ u (حَزَّ) (bşî) çentmek, diş diş yapmak,
 kertmek, (bşde) yarı oluşturmak; حَزَّ ve
 حَزَّ = حَزَّ;
 حَزَّ ç. حَزَّ çentik, kertik, yarı, diş; tam
 zamanı, uygun vakit, doğru zaman;
 حَزَّة çentik, kertik, yarı; zaman, vakit;
 uygun vakit; kötü durum, bela;
 حَزَّAZ mantar TIP.; baş kepeği, konak;
 kızartı, kabarık, mayasıl gibi hastalık TIP.;
 حَزَّAZ şiddetli kin, hınç, nefret;
 حَزَّAZ isabet
 ettirmek, onikiden vurmak, tam üstüne
 basmak;
 حَزَّ u (حَزَّ) (b-nin) başına gelmek, çatmak;
 حَزَّ (b-e) iş (artık) ciddileşti; حَزَّ
 takılmak, (b-ile) şakalaşmak; parti kurmak,
 grup oluşturmak; حَزَّAZ (b-i) kayırmak,
 (b-nin) tarafını tutmak; حَزَّAZ taraf tutmak,
 taraftar olmak; parti, grup oluşturmak;

حَزَب grup, birlik, takım, ekip; parti siy.; Kuranı Kerim'in altmışta biri; **هُوَ مِنْ أَحْزَابِهِ** onun avanesindendir; **حَزْبِي** [na't] parti, grup ile ilgili; **حَزْبِيَّة** parti faaliyetleri; partizanlık; ihtilaf; **حَزْبِيَّة** yaşlı kadın, kocakarı; **تَحْزُب** fitne, fesat, ihtilaf, bozgunculuk, bölücülük; **حَازِب** başına bir aksilik gelmek; **مُتَحَزِب** taraftar; parti taraftarı; **حَزْر** u, i (حَزْرَة, حَزْرَة) (bşe) kıymet takdir etmek, paha, değer biçmek; (bş hakkında) tahmin yürütmek, tahminde bulunmak; **حَزْر** taktir edilen kıymet, değer biçme; tahmin, varsayım, kabul; **حَزْرَة** bilmece, bulmaca; **مَحْزَرَة** paha biçme 11; tahmin 11; **حَزِيرَان** Haziran ayı SUR., LÜB., IR., ÜRD.; **حَزَم** i (حَزَم) (bşi) [bağ vb. ile] bağlamak, demet, buket yapmak, sarmak, ambalaj yapmak; (hayvana) kayış bağlamak; (bşi) bağlamak, sabit, bağlı yapmak; **حَزَمَ** ya da **حَزَمَ** **أَمْرَهُ** 11 ya da **حَزَمَ** işini kesinleştirmek, görüşünü, düşüncesini yerine oturtmak; **حَزَمَ** u (حَزَمَ, حَزَمَة) azimli, kararlı, sabırlı, metine olmak; **تَحْزَمَ** (b-i) kayışla bağlamak, sarmak; **أَحْزَمَ** ve **أَحْزَمَ** kayış ile bağlanmak; kemer bağlamak; **حَزَمَ** sarma, paket yapma; kesinlik, karar-

lılık; basiret, sağduyulu olma; **حَزَمَ** bağli, sarılı şey; demet, buket; hüzme, ışın demeti; demet; paket; **حَزَام** kemer, kayış, kuşak; kılıç kayışı; **حَزَامُ الْأَمْنِ** 11 emniyet kemeri; **أَحْزَمَ** daha kesin; daha fazla basiret sahibi; **حَزَمَاءَ** kesin, **حَزِيمَ** ve **حَزَمَةَ** 11 kararlı; basiretli, uzağı gören; **حَزَنَ** u (حَزَنَ) (b-i) üzme, kırmak, kederlendirmek; **حَزَنَ** a (حَزَنَ, حَزَنَ) (veya ل) **عَلَى** bşe, bşden dolayı üzölmek; (على için) yas tutmak; **حَزَنَ** ve **أَحْزَنَ** (b-i) üzme 11; **حَزَنَ** üzüntü, keder, gam, tasa; **حَزَنَ** düz olamayan, engebeli arazi; **حَزَنَ** üzüntülü, kederli; **حَزَانِي** üzgün; yaşlı; **حَزَانِي** çok üzgün, yaşlı; **حَزَانِي** [yine حَزَانِي] üzgün KNŞ; [na't] yas ile ilgili; **قَمَاشَ حَزَانِي** 11 yas elbisesi kumaşı; **تَحْزَنَ** üzölme; matem hali; **مَحْزُون** üzgün, dertli; **مَحْزُون** üzöcü, elim; üzüntü; kasvetli; **قِصَّةُ تَمْثِيلِيَّةٍ** [çoğ.] tasalar, dertler; **رَوَايَةُ مُحْزَنَةٍ** ve **مُحْزَنَةٍ** trajedi TİY.; **حَسَ** u (حَسَ) (hayvanı) kaşağılamak, tımar etmek; (bşi) hissetmek, duymak; sez-
mek; **حَسَ** i ve **حَسَ** (حَسَ) a (حَسَ) yakınlık duymak, sevecenlik, merha-

met, acımak, şefkat hissi beslemek; **حَسَّ** (bşi) el yordamı ile yürümek, aramak; **أَحَسَّ** (bşi ya da ب bşi) algılamak, sezmek, hissetmek, içinde duymak; (bşe ya da ب bşe) dikkat etmek; (ses, gürültü vb.i) duymak; (b-nin) farkına varmak, varlığını hissetmek; **تَحَسَّ** (bşi) el yordamı ile aramak, eli ile yoklamak; çevresini eli ile yoklamak; (hakkında) bilgi toplamak, araştırma, soruşturma yapmak; (bşi, veya ب bşi) algılamak, sezmek, hissetmek; (bşden) çok etkilenmek;

حَسَّ algı(lama); sezgi;

حَسَّ sezme, sezgi; algı; his, duygu; ses; gürültü;

حَسِّي his, duygu ile ilgili; duyusal; sezen, algılayan; algılanabilen, sezilebilen; dokunulabilir **الْمَذْهَبُ الْحَسِّيُّ** duyumculuk FELS.;

حَسِّيَّات duyular;

حَسِيس hafif gürültü;

حَسَّاس sezici, algılayıcı, hissedebilen; çabuk etkilenen, hassas; duyusal [zevk];

حَسَّاسَة duyu organı;

حَسَّاسِي alerjik; **أَمْرَاضُ حَسَّاسِيَّة** alerjik hastalıklar TIP.;

حَسَّاسِيَّة duyarlık, hassasiyet; seziş, hassa, duyusal algılama kabiliyeti; hassasiyet çabuk müteessir olma; duyarlık; **مَرَضُ حَسَّاسِيَّة** alerji

مَحَسَّة kaşığı;

أَحْسَاس his, duygu, hissetme; (ب bşi) sezme; (ب bşi) algılama; duyarlık, hassasiyet; **أَحْسَاسِيَّات** [çoğ.] duy-

أَحْسَاسٌ بِالتَّوَرِّ fikirler, düşünceler; ışığa duyarlılık; **أَحْسَاسٌ شَدِيدٌ** çok duyarlı, hassas; **أَحْسَاسٌ مُشْتَرَكٌ** birlik, ittifak duygusu; **الطَّائِفَةُ** hissizlik, duygusuzluk; **الْإِحْسَاسِيَّة** izlenimciler, empesyonistler;

حَوَاسٌ algılama, sezme; duyu, algı, sezgi; **الْحَوَاسُ الْخَمْسُ** beş duyu;

مَحْسُوسٌ hissedilen; algılanan, sezilen; dokunulur; tefrik edilebilir, önemli, hatırı sayılır [kayıp vb.]; **الْمَحْسُوسُ** duyular ile algılanabilen; düşünülebilir, makul, mümkün; **الْمَحْسُوسَات** duyular ile hissedilebilen şeyler;

حَسَبَ (حَسَبَان, حِسَاب, حَسَب) hesap etmek, hesaplamak; saymak; (bşi عَلَى b-nin) zimmetine hesabına geçmek; (bşi, ل b-nin) borcuna, hesabına yazmak; **حَسَبَ حِسَابِهِ** bşi veya b-i de hesaba katmak, düşünmek, ihmal etmemek; **أَلَّا حَسَبَ حِسَابًا لِّ** b-e veya bşe ehemmiyet vermek, önemsemek; **حَسَبَ** hakkında defalarca düşünmek; **حَسَبَ** (مَحْسَبَة, حِسَابَان) (b-i, ...olarak) düşünmek, addetmek, tasavvur etmek; zannetmek, kabul etmek, sanmak; (b-nin مِنْ ...e) ait, dahil olduğunu düşünmek, kabul etmek; **حَسَبَ** (حِسَابَة, حَسَب) asil olmak, şerefli nesebi olmak; itibarlı, değerli olmak; **حَسَبَ** (b-ile) hesaplaşmak; (b-i) hesaba çekmek; (b-i) sorumlu tutmak **عَلَى** dikkatli, tetikte olmak; **تَحَسَّبَ** tetikte olmak; tedbir, önlem almak; (bşi) bulmaya

çalışmak; **احتسب** hesaplaşmak; **احتسب** zimmete, matluba geçirmek TIC.; (*bşî* ya da *b* *bşî*) hesaba katmak, göz önüne, dikkate almak; (*bşî* veya *b* *bşî*) hesaplamak; sevabını Allah'dan ummak, karşılığını ahirette beklemek örn. akraba vb.nin ölümü üzerine sabır edip karşılığını ahirette beklemek; **احتسب عند** oğlunu kaybetti; **احتسب ولدا** *bşî* Allah'a adamak, Allah için vermek, kurban etmek; zannetmek, kabul etmek, addetmek; (*b* ...*e*) sevinmek; (*b* *bş* sebebiyle) memnun, hoşnut olmak; (*على* ...*hakkındaki*, *bşî*) reddetmek, kabul etmemek; (*على* *b-i*) hesaplaşmaya çağırmak;

حسب hesaplama; rey, görüş, düşünce; yeterlilik, kifayet **حسبك (بحسبك) درهم** sana bir dirhem yeter; ... **حسبك أن** sana ...yeter; ...diğini duymak senin için yeterlidir; senin, ihtiyacın sadece ...dir; **بحسبك** ...*seni ikna etmek için* ...olması yeterlidir; **حسبك بهذا كله شرا** bu kadar bela yetti artık!; **فحسب** hepsi bu kadar, yeter; **مجالس حسبيّة** ç. مجلس حسبي: **حسبي** veraset mahkemesi MIS.;

حسب ölçü, derece, miktar; diğ. hürmet, saygı; asil soy; ... **حسب** [mud. mek. kul.] ya da ... **بحسب** ve **على** ...*e göre*, ...uyarınca, gereği; **حسبما اتفق** [bağlaç] ...*a göre*; **حسبما** rastgele;

حسبة [aritmetik] problem;

حسب saygıdeğer, muhterem; asil, şerefli;

حسبان hesaplama, hesap etme; **كان في** hesapta ...olması vardı; **كان في الحسبان** hesapta olmak, göz önüne alınmak, hesaba katılmak; beklenmek, umulmak; **كان في الحسبان أن** ...olması bekleniyordu; **حسابني أن** ...olmasını bekliyorum, umuyorum;

حساب hesap, hesaplama, işlem; tahmin, paha biçme; hesap göme; dikkat, uyanıklık; (*حسابات* ç.) fatura; hesap raporu, beyanı; hesap [banka]; **حسابات** [çoğ.] muhasebecilik; **علم حساب الجمل** ebcet hesabı; **علم حساب التفاضل** aritmetik bilimi; **حساب** diferansiyel hesap [türev işlemleri]; **حساب** *bş b-nin* **كان في حسابه** integral hesap; **حساب** hesabında olmak, *bşî* bekliyor olmak; **عمل حسابا له** *b-i* ya da *bşî* göz önüne almak; **دعاه إلى الحساب** onu hesaplaşmaya çağırdı; **يوم الحساب** Hesap Günü; **أقام حسابا ل** *b-e* hesap vermek, açıklamada bulunmak; **حساب** sınırsız, ucu başı olmayan, hesapsız; **حساب** [önceden] düşünmeden, ölçüp biçmeden; **على حساب فلان** *b-nin* hesabına lehine; **على حساب فلان** *b-nin* aleyhine, borcuna; **حساب** kötü muamele görmek; **حساب** cari hesap; **حساب موقوف** bloke hesap; **حسابات دبية** her işlemin iki defa gösterildiği defter tutma usulü; **الحساب الشرقي** Milattan 46 sene önce Jül Sezar tarafından meydana

getirilen ve Gregoryen takviminden şimdiki durumda 13 gün geride olan bir takvim;
Gregoryen Takvimi; الحساب الغريبي

حسابي sayısal, aritmetik, hesap ile ilgili;
حاسبة ç. آت- muhasebe, hesap işleri,
hesap çıkarma; muhasebecilik; hesaplaşma
talebi; nefis muhasebesi; قِسْمُ الْمُحَاسَبَةِ
muhasebe bölümü, kısmı; kliring odası;

احتساب hesaplama; tasarlama, hesabını
yapma; borçlanma; hesaba geçme; halinden
memnunluk, hoşnutluk; değer, paha biçme;

حاسب hesap yapan, sayan;
محسوب birinin himaye-
sinde olan kişi, sevgili, gözde; (b-e) muti,
söz dinleyen, yumuşak başlı, uysal;

مَحْصُوبَةٌ hamilik, himaye, koruma; taraf
tutma, taraftarlık;

مُحَاسِبِي MİS. muhasebeci;
hesap kontrol memuru, murakıp, kontrolör;

مَحْتَسَب karşılığı, sevabı ahirette verilme-
si beklenen [acı, keder vb.];

حَسَد u (حَسَد) (b-nin bşini veya bşini) kıs-
kanmak, güdülemek, haset etmek, çekeme-
mek; فِي مَوْقِفٍ لَا يَحْسُدُ kötü durumda;

تَحَاسَد birbirini kıskanmak, çekememek;

حَسَد haset, kıskançlık, çekememezlik;

حَسُود kıskanç; حَسُود

تَحَاسَد karşılıklı, iki taraflı kıskançlık;

حَاسِد kıskanç; حَسَاد, حَسَاد ç. حَاسِد

مَحْسُود kıskanılan; nazar değmiş;

حَر u, i (حَر) (bşi, örtü, peçe, عن ...den)

kaldırıp, açmak, çekip çıkarmak, açmak;
[görüş] kapalı olmak, net olmamak; (حُور) _

حَر a (حَرَة, حَسْرَة) (bşe) üzülmek,

tasalanmak, kederlenmek, (bşden

حَر a (حَر) i, حَر dolayı) acı duymak;

حَر (b-i) yorgun/ bitkin düşmek;

bitkin düşmek, zayıflatmak, (b-nin) takatini

kesmek, tüketmek; (b-i) üzmek, kederlen-

dirmek, hüznlendirmek; (örtü vb.i, عن

...den) kaldırmak, açmak; تَحَسَّر (bşe) üzülmek;

أَنْحَسَّر (عن ...den) açmak, çıkarıp

almak; [yen, elbisenin kolu] kıvrık, kıvrılmış

olmak; (عن ...den) ansızın yok olmak;

حَر bitkinlik, yorgunluk, zayıflık; حَر

miyopluk, uzağı iyi görememe;

حَسِر üzgün, kederli, mahzun; bitkin yor-
gun, zayıf;

حَسْرَة üzüntü, keder, hüzn, tasa; hasret;

يَا حَسْرَتِي يَا لِلْحَسْرَةِ ne yazık!; ve حَسْرَتَاه

ne yazık!, ne kötü!;

حَسِر yorgun; حَسِرِي ç. حَسِر

miyop; حَسِر البَصَر net görmeyen [göz]

حَسُور miyopluk;

حَسِرَان üzgün, mahzun, kederli;

تَحَسَّر hasret çekme; keder;

حَاسِر açık olan, örtüsüz, çıplak;

حَاسِر الرُّأْس kel; حَاسِر البَصَر miyop;

حَسَك [cin.is.; tek.is. ق] diken; iğne; kılçık, sor-

guç BOT.; bazı dikenli bitkilerin ortak adı;

حَسَكِي dikenli;

حَسَم i (حَسَم) (bşi) kesip koparmak, ayırmak;

(bşî) bitirmek, tamamlamak, sona erdirmek;
(sorunu) karara bağlamak, çözmek, (tartış-
mayı) bitirmek, halletmek (bir miktar)
indirim yapmak; **انحس** kesilip ayrılmak,
koparılmak; sona erdirilmek, bitirilmek; [tar-
tışma] bitirilmek, sonuca bağlanmak;

حس bitirme, sona erdirme; karar; çözüm,
sonuç; kesilme, inkıta, (fabrika vb.i) kapa(t)
ma; indirim;

حسام kılıç;

حسوم yorucu, bitab düşürücü [günler, ge-
celer, yıllar];

حاسم kesin, kati; son, nihai;

حسن u (حسن) güzel/ yakışıklı/ hoş/ latif olmak;
uygun/ münasip/ muvafık olmak; istenilen
durumda/ şartlarda olmak; **ان حسن لَدَيْكَ** ۞
eğer hoşuna giderse, senin için uygunsa;
... **يَحْسُنُ بِكَ أَنْ** ...olması senin lehine/ iyi-
liğine/ avantajıdır; ...yapmalısın [bence];
... **حَسُنَ اسْتِعْدَادُهُ لـ** ...yapmaya hazır;
حسن (bşî) güzelleştirmek; (bşî) süslemek,
dekore etmek; (bşî) daha iyi bir konuma getir-
mek, iyileştirmek, (bşî, ل b-e) güzel
göstermek, sevdirmek; (sevilmeyen, hoş ol-
mayan bşî) sevdirmek, makbul hale ge-
tirmek; **حاسن** (b-e) kibar/ zarif davranmak;
احسن doğru/ iyi yapmak; (bşî) nasıl yapa-
cağını bilmek, (bşî) yapabilmek; (bşî) vakıf/
hakim olmak; (bşî, lisanı, sanatı, el sanatını)
profesyonelce yerine getirmek; salih amel
işlemek, iyilik yapmak; ihsan etmek; (الى

veya ب b-e) iyilik yapmak, (الى ya da ب
b-e karşı) iyi davranmak; (الى b-e) sadaka,
yardım vermek **مَا أَحْسَنُهُ** ۞ ne kadar iyi ya
da yakışıklı; **أَحْسَنُ أَفَرِينِ** aferin, bravo (sana)!;
أَحْسَنُ الْأَمَانِيَةِ Almancaya vakıf/ hakim
olmak; **أَحْسَنُ التَّيْدِيدِ** iyi nişan almak;
أَحْسَنُ الظَّنِّ iyi öğüt vermek; **أَحْسَنُ مَشُورَتِهِ**
... hakkında hüsnü zan beslemek,
... hakkında olumlu/ müspet düşüncesi/
görüşü olmak; **أَحْسَنُ مُعَامَلَتِهِ** b-e iyi davran-
mak, hoş tutmak; **تَحْسُنُ** daha hoş, yakışıklı,
güzel olmak, güzelleşmek; iyileşmek, daha
iyi bir duruma gelmek; **استحسن** (bşî) iyi/
hoş/ güzel bulmak, addetmek; (bşî) münasip/
uygun görmek/ bulmak; (bşî) tasdik/ tasvip
etmek, onaylamak; (bşî) hoş/ zevkli bulmak,
(bşîden) hoşlanmak; **استحسن الإنجليزية** İngi-
lizceye vakıf/ hakim olmak; **أستحسن** [edil.]
beğenilmek, güzel bulunmak;

حسن güzellik, hoşluk, yakışıklılık; mü-
kemmellik, eksiksizlik **لِحَسَنِ الظَّنِّ** iyi ki...,
çok şükür..., Allah'tan..., bereket versin;
حَسَنُ السَّلُوكِ iyi/ hoş tavır/ eda; iyi ilişki;
mükemmel hayat, yaşam; **حَسَنُ التَّصَرُّفِ** ini-
siyatif; **حَسَنُ الظَّنِّ** hüsnü zan, olumlu yak-
laşım; **حَسَنُ التَّعْبِيرِ** hüsnü tabir, kaba veya
ağır söz; **حَسَنُ الْقَصْدِ (النِّيَّةِ)** hüsnüniyet, iyi
niyet; **حَسَنُ يَوْسُفَ** yapıştırma ben; **مِتْ**
الحسن bir çeşit boru çiçeği BOT. güzel-
avratotu, belladon BOT. Atropa belladonna;

حسن güzel, yakışıklı; hoş, latif,

zarif; iyi, makbul; mükemmel, kusursuz;
حَسَنًا iyi!, peki! güzel!; الْحَنَان hanımlar;
yüksek kum tepesi;

الحَسَنُونَ Hasaniler, Hasan'ın (ra.) nesli,
torunları;

أَحْسَن daha iyi; daha güzel, hoş;
o هُوَ أَحْسَنُ حَالًا مِنْهُمْ || daha mükemmel
onlardan daha iyi durumda(dır); بِالنِّسْبَةِ
daha iyi bir şekilde;

حَسَنَاء [kadın] güzel;
[“أَحْسَن”in müennesi] آت. حَسَنِي
mutlu, iyi sonuç; dostça davranış; بِالْحُسْنِ
dostça, dostane, arkadaşça; الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
Esmâ-i Hüsnâ, Allah (cc)ın 99 ismi;

حَسَنَةٌ iyilik, hayır, iyi amel, hasene;
sadaka; حَسَنَات iyi işler, faydalı şeyler;

حَسُون saka kuşu ZOO.;
مَحْسَنَةٌ güze/, hoş şey; yarar, fayda, çıkar;
[çoğ.] حَسَنَات güzellikler, iyilikler, hayırlar,
salih işler, ameller;

تَحْسِين güzelleştirme; iyileştirme, daha iyi
yapma; (تَحْسِين) dekorasyon; ziynet, süs;
تَحْسِينُ النَّسْلِ insan ırkının soyaçekim
yoluyla ıslahına çalışma;

مَحَاسِن dostça davranma;
إِحْسَان ihsan, iyilik yapma, hayır işleme;
sadaka verme;

فِي التَّحْسِين iyileşme, düzelme || تَحْسَن
iyileşme yolunda, düzeliyor;

اِسْتِحْسَان uygun bulma, onama; övgü;
şahsi karar verme yetkisi, istihsan ISL.HUK.;

مُحَسِّن güzelleştiren, iyileştiren; مُحَسِّنَات
[çoğ.] güzellik/ makyaj malzemeleri;

مُحْسِن iyilik yapan, ihsan eden;
مُتَحَسِّن onaylı, tasdik edilmiş, makbul;
أَحْسَى ve تَحَسَّأَ (حَسْرَ) u حَسَأَ (حَسْرَ)
yudumlamak, yudum yudum içmek;

حَسْرَ ve حَسَاءَ çorba;
حَسْرَ yudum; حَسْرَات çorba;
أَحْسِيَّة (bir) yudum; حَسْرَان çorba;
et suyu çorbası;

حَشَّأَ (حَشَّأَ) u حَشَّأَ tırpan veya orak ile biçmek;
حَشَّأَ esrar içmek;

حَشَائِش [cin.is.] ot, yabani ot,
zararlı ot; saman, kuru ot; kenevir, kendir
حَشَائِش الدُّنْيَا BOT.; ölü doğmuş çocuk;
şerbetçi otu BOT. Humulus lupulus;

حَشَائِش [tek.is.] yeşillik, ot;
حَشَائِش haşhaş içen veya çiğneyen,
haşhaş bağımlısı;

حَشَائِش son nefes;
حَشَائِش MIS. yeşil zeytin renginde;
حَشَائِش orak; maşa;
حَشَائِش MIS. zararlı otları temizleme
aleti;

حَشَائِش keş yatağı; keşhane;
حَشَائِش aynı || حَشَائِش

حَشَّدَ i, u (حَشَّدَ) (birlikleri vb.i) toplamak, bir
araya getirmek, (orduyu) sevk etmek, hare-
kete geçirmek; (bşî, الی bir yere) yığmak,
biriktirmek; حَشَّدَ (bşî) biriktirmek, yığmak;
(birlikleri) toplamak; حَشَّدَ ve حَشَّدَ

toplanmak, grup oluşturmak; [birlikler] toplanmak; [birlikler] saf düzenine geçmek;

حشد toplama **حشود** topluluk, kalabalık; (birliklerin) toplanma; (orduyu) sevk, harekete geçirmek;

تحشد [birliklerin] toplanması;

احتشاد topluluk, kalabalık; [birlikler için] toplanma;

حاشد [gösteri yapan] kalabalık, güruh, topluluk;

حاشدة aks, pil, ELK.;

حشر u, i (حشر) (insanları) bir araya getirmek, toplamak; sıkışmak, izdiham olmak; (bşi fi veya ...e, ...arasına) sıkıştırmak, tıkmak;

يوم الحشر Haşir Günü, Diriliş Günü;

حشرة böcek, haşere; [çoğ.] zararlı hayvanlar, haşarat; **علم الحشرات** entomoloji, böcekbilim;

حشري [na't] böcek..., böcekler ile ilgili; böcek bilimi ilgilendiren, entomolojik;

تحشرج hırıltı çıkarmak; **حشرج**

حشرجة hırıltı;

تحشف kılıksız olmak, eski püskü ya da pejmürde giyinmek;

حشف kötü cins hurma [olgunlaşmadan kuruyan]

حشفة erkek üreme organının baş kısmı;

حشك i (حشك) (bşi fi ...e, ...in içine) tıkmak, sıkıştırmak, doldurmak;

أحشم ve **حشم** (b-i) utandırmak; **حشم**

أحشم ve **حشم** (b-den) ya da **عن** (b-den)

utanmak; suskun/ mütevazi/ mahcup/ utangaç olmak; (bşden) çekinmek;

حشم maiyet;

حشمة utangaçlık, mahcubiyet, çekingenlik; tevazu, alçak gönüllülük; terbiye, edep, nezaket;

حشماء mütevazi, çekingen, mahcup, utangaç;

محاشم tenasül, üreme organları;

تحشم ve **احتشام** utangaçlık, mahcubiyet;

محشم utangaç, çekingen; mütevazi; terbiyeli, edepli;

حشو u (حشو) (bşi ile bş ile) içini doldurmak; (bşin) içini doldurmak; (bşi, silahtı, vb.i bş ile) doldurmak; (dişi) doldurmak; (bşi) araya sokmak, sıkıştırmak; **حشى**

(bşi) iki şeyin arasına sokmak; (bşin) arasına sıkıştırmak; (bşin) kenarlarını çevrelemek; (elbisenin) kenarını kıvrarak bastırmak; (kitaba) dipnot düşmek, haşiye yazmak;

حاشا (bşi den ...den) istisna etmek, dışarda tutmak; **تحشى** (bşden) kaçınmak, sakınmak, (e karşı) dikkatli/ tetikte olmak;

تحاشى (den veya عن) uzak durmak, sakınmak; (bşe, den veya عن bşe) dikkat etmek;

حشو doldurulmakta kullanılan şey, dolgu maddesi; dolgu [diş]; ekleme, ilave parantez DİLB.; araya sokma;

حشوات [yastık vb.i] doldurma [şarjör vb.] doldurma; [kapı] aynalık tahtası;

حشاء bağırsaklar, iç, dahil(i); **في**

...in içinde, ...de;

حشا = حشى;

حشية yastık; şilte, uzun minder, yatak;

حاشى [mud. kul. ya da "ل" ile] müstesna, hariç; Allah حاشى لله, حاشا لله; sakın ha...olmasın, yapmayasın; حاشا لك = حاش لله, لك;

تحشية eklenme, ilave etme; araya sokma, sıkıştırma;

تحاش sakınma, ictinab;

حاشية sınır, hudut; dikiş yeri, dikiş; uç; [sayfanın kitabın] marjın, yazı bulunmayan yerleri; dipnot; haşiye, açıklama; bir kitaptaki belli kelimelerdeki, bölümlerdeki yorumlar, seçmeler; maiyet; taraftarlar; رقيق الحواشي ve رقيق الحاشية dost canlısı, sevecen, candan; رقة الحاشية kibarlık, canayakınlık, sevecenlik;

محشو doldurulmuş; dolma; dolu [tüfek vb.]; محشوات dolu tabaklar;

محشى dolma, doldurulmuş [özl. yemek]; doldurulmuş şey;

حصص (حص) u (b-nin) payına düşmek; حصص net olmak ya da netleşmek; [gerçek] ortaya/ gün yüzüne çıkmak; حاص (bşi, b-ile) paylaşmak; حصص (b-e) payını vermek;

حص safran BOT. Crocus sativus;

حصص pay, hisse; hisse senedi MAT; kontenjan, kota; an, kısa süre; ders saati;

نظام الحصص kâr payı MAL.; kota sistemi; حصص وجيزة kısa bir zaman zarfında;

تخصيص kota sistemi;

مخاصة paylaşırma; (b-ile) paylaşma, bölüşme;

حصص bkz. حصص;

حصص u, i (حصص) (yere) çakıl döşemek, (yeri) çakıl taşı ile kaplamak; (yeri) şose yapmak [makadam yöntemi ile]; حصص a ve حصص [edil.] kızamık olmak; حصص = حصص;

حصص çakıl, yol malzemesi;

حصص [cin.is.] çakıl taşı; ufak, yuvarlak taşlar;

حصص kızamık Tıp.;

حصص fırtına, kasırga, bora;

حصص açık/ net olmak ya da netleşmek; [gerçek] ortaya çıkmak;

حصص u, i (حصص, حصص) (bşi) ürün olarak almak, devşirmek; (bşi) orak vb. ile biçmek; حصص, حصص olgunlaşmak, olgunluk derecesine varmak;

حصص ve حصص hasat etme, mahsul, devşirme, hasat; حصص hasat zamanı;

حصص حصص ürün, semere, mahsul ۞ حصص قائم و حصص istisnasız herşey;

حصص hasadı toplayan; orak veya biçer döğer;

حصص ۞ حصص orak;

حصص ve حصص [ürün] biçme makinası;

حصص حصص biçer döğer makinası;

حاصد biçen, biçici;

حاصدة biçme makinası;

محصور biçilmiş, hasat edilmiş;

محصد ve **مستحصد** olgun, olmuş;

حصر u, i (حصر) (bşî) çevrelemek, kuşatmak,

sarmak (bşî) ablukaya almak; (kelimeyi)

parantez, içine almak; (b-i, bşî) durdurmak;

(b-i, bşî) muhasara etmek; (b-i) geciktirmek,

oyalamak, mani olmak; (bşî ya da ب bşî

...de) sınırlı/ mahdut kılmak; (bşî) özet-

lemek, kısaltmak; (bşî ...e) hasretmek;

(bşî, ...de) toplamak, derlemek, [başlığı

altında]; (bşî listeye vb.e) dahil etmek,

almak, katmak; (bşî) birer birer saymak ve

söylemek; (bşî) içermek, ihtiva etmek;

حصر a (حصر) müşkül/ zor durumda/

çıkamazda olmak; **حاصر** (b-i, bşî) sarmak,

etrafını çevirmek, kuşatmak; (bşî) bir yere

kapatmak, ayırmak, tecrit etmek; (bşin)

önünü kapamak/ kesmek; (b-i, bşî) kuşat-

mak, muhasara etmek; (b-i) geciktirmek,

oyalamak; **انحصار** daralmak; (ب veya في

...ile) sınırlı olmak; kendini (في veya ب ...ile)

sınırlamak; (في bşde) yoğunlaşmak, kon-

santre olmak; (özl. تحت حكمه b-nin hükmü

altında) birleşmek; (في ...ile) ifade edilmek;

حصر çevreleme, kuşatma, sarma; paran-

teze alma; engel olma, oyalama, geciktirme;

tahdit, sınırlılık, daraltma; (bşî) toplama, bir

araya getirme, derleme; tek tek söyleme/

sayma; yoğunlaşma, konsantre olma; [tütün

için] tekel; **على سبيل الحصر** etraflıca, ayrıntılı

olarak, teferruatıyla; **حصر الثموين** vesika,

karne ile dağıtmak; **علامة الحصر** parantez

işareti; **لا حصر له** veya **لا يدخل تحت الحصر**

sınırsız, hadsiz hudutsuz; **أف يفوق الحصر**

إدارة حصر التبغ والتبأك patent; **اجازة الحصر**

Tütün Tekel İdaresi SUR.;

حصر idrar tutulması; kabızlık, peklik;

حصر kendini ifade edememe;

حصر hasır;

حصائر hasır;

حصار blok, blokaj, barikat, set; hisar;

محاصرة mas. ↑;

انحصار sınırlama, tahdit; [tütün] tekel;

محصور muhasara edilmiş, kuşatılmış;

engellenmiş, önü kapalı; (في ...de) kapalı,

mahsur, dar;

حصر [cin.is.; tek.is. ق] ham üzüm, koruk SUR.;

حصف u (حصافة) iyi görüşlü, akli selim sahibi

olmak;

حصف akli selim sahibi, mantıklı;

حصف = **حصف**;

حصافة akli selim sahibi, sağgörüslülük;

حصل u (حصول) ortaya çıkmak, meydana

gelmek; neticelenmek, sonuçlanmak; yer

almak, olmak; (ل b-nin) başına gelmek; (من

...den) kaynaklanmak, hasıl olmak; (على bşî)

ele geçirmek, elde etmek, almak; (على bşin)

sahibi olmak; (على para, borç) toplamak,

tahsil etmek; **حمل** (bşin) olmasına sebep

olmak, başlatmak; (bşî) elde etmek; (bşî, bil-

giyi) ele geçirmek, kazanmak (bşî) anlamak, çıkarmak, istihraç etmek; (para, borç, vergi vb.i) toplamak; (bşî) özetlemek, hülasa etmek, toplamak; **تَحْصُلُ** (من bşî) neticesinde gerçekleşmek; elde edilmek, ele geçmek; istemek, talep edilmek; [vergi, taksit, ödeme] tahsil edilmek; (bşî علی) tedarik etmek, bulmak; (bşî علی) elde etmek; **اِسْتَحْصِلُ** (bşî علی) tedarik etmek; (bşî علی) ele geçirmek;

حُصُولُ olma, ortaya çıkma, vuku bulma, husule gelme; (bşî علی) elde etme; (bşî علی) ele geçirme, kazanma;

حَصِيلَةُ [geriye] kalan; toplanan miktar, hasılat; gelir, irat, varidat;

حَوْصِلَةٌ ve **حَوْصِلٌ** ALF.BKZ.;

حَصَالَةٌ sadaka, yardım kutusu, kumbara;

مُحْصِلٌ netice, sonuç;

تَحْصِيلٌ آت- elde etme, ele geçirme; kazanma, [bilgi vb.i] tahsil, okuma, kazanma; para, hasılat toplama, tahsilat; gelir, irat, varidat; [konuşma] özet, hülasa; **مِنْ تَحْصِيلٍ** özet olarak, sözün kısası denilebilir ki...;

تَحْصِيلِي MIS. = **مُحْصِلٌ**;

حَوَاصِلُ آت- elde etme, ele geçirme; meydana gelen; netice, sonuç, toplam [yine MAT.] kazanç; gelir, irat, varidat; hasat, ürün; depo, ambar; [konuşman] ana tema, öz; **الْحَاصِلُ** kısaca; **حَاصِلَاتٌ** [çoğ.] ürünler, semere, hasılat;

مُحْصُولٌ آت- netice, sonuç;

kazanç; ürün, semere; hayat;

مُحْصِلٌ tahsildar, veznedar, kasadar, kasiyer; [otobüs, tren] kondüktör;

مُتَحْصِلٌ (من...den) hasıl olan, elde edilen;

حَصْنٌ (حَصَانَةٌ) ulaşılmaz olmak, korunmak;

[kadın] iffetli, namuslu olmak; **حَصْنٌ** (bşî)

ulaşılmaz, erişilmez yapmak; (bşî) güçlen-

dirmek, takviye etmek; (bşî) sağlam, muh-

kem yapmak; (ضِدُّ...e karşı) bağışıklık

kazandırmak, korumak; **أَحْصَنُ** (bşî) erişil-

mez yapmak; (bşî) sağlam, dayanıklı yap-

mak; [kadın] namuslu, iffetli olmak; **تَحْصِنُ**

durumunu sağlamlaştırmak, kendini koru-

mak; takviye edilmek; korunmak;

حُصُونٌ آت- kale, hisar; muhkem;

sağlamlaştırma; koruma, himaye;

حِصَانُ الْبَحْرِ آت- at; aygır; **حِصَانٌ** آت-

suaygırı; **حِصَانٌ** بخاري lokomotif;

[veya sadece **حِصَانٌ**] beygir gücü;

حَصِينٌ erişilemez, ulaşılamaz; sağlam;

dayanıklı muhafazalı; (ضِدُّ...e) dayanıklı;

الْحِصْنُ الْحَصِينُ kale [örn. belli bir fikri savu-

nanların kalesi] MEC; **أَبُو الْحِصَانِ** tilki;

حِصَانَةٌ iyi korunma güçlülük, sağlamlık,

zorla ele geçirilememe, ulaşılmazlık; iffet,

namus; korunma; [milletvekillerinin, diplo-

masi] dokunulmazlık; [hastalığa] bağışıklık;

تَحْصِينٌ آت- sağlamlaştırma, güçlendir-

me; tahkim etme, yapıyı güçlendirme; bağı-

şıklık kazandırma; dokunulmazlık verme;

احسان temizlik, namusluluk ISL.HUK.;

تحصن korunma;

محصن güçlü, kuvvetli; sağlam; (ضد...e

karşı) direnç; bağışıklık;

محصة korunan, iyi korunan; namuslu,

afif, iffetli;

احصى ⇒ **حصى** (bşî) tek tek saymak, okumak;

(bşin) hesabını yapmak, hesaplamak; (bşî

لا b-nin) hesabına/ zimmetine geçmek; **على**

يحصى sayısız, pek çok;

حصى [cin.is.] çakıl taşları, ufak taşlar;

حصاة küçük taş; çakıl

taşı; safra kesesi taşı veya böbrek taşı TIP.

حصاة safra kesesi taşı; **حصاة بولية**

safra kesesi taşı;

حصى لبنان ve **حصى لبنان** biberiye BOT.

Rosmarinus officinalis;

حصوى taşlı, yapısında taş bulunan;

احصاء -آت sayma; tek tek okuma,

söyleme [örn. listeyi]; hesaplama; istatistik

احصاء السكان nüfus sayımı;

احصائي istatistik; (ق. ون) istatistikçi;

احصائية -آت istatistik;

حض u (حض) (b-i على bşe) kışkırtmak, (b-i,

على bşe) teşvik etmek, yöneltmek;

حض kışkırtma; teşvik, yönlendirme;

حض -حض -حض -حض -حض -حض -حض -حض -حض -حض -حض

arazi; ova; ay yörüngesinin yer yüzüne en

yakın noktası, hadid noktası ASTR; derinlik;

دكّه نزل الى الحضيض batmak MEC; çöküş

الحضيض bşî yerle bir etmek, yerin dibine

geçirmek;

حضر u (حضور) (bir yere) gelmiş, hazır olmak,

(b-nin) huzuruna varmak; (bşe, derneğe,

okula) katılmak, devam etmek; (b-nin) ak-

linda olmak; (مجلساً toplantı vb.e) katılmak,

dahil olmak; (bşe, b-e veya الى ...e) varmak,

ulaşmak; (bir yeri) ziyaret etmek, (bir

temsile, gösteriye) gitmek; (الى ...e, أمام

...den من) çıkmaq; (يargiç önüne) yargiç

gitmek; (حضارة) yerleşik hayat

sürdürmek, göçmenlik karşıtı; **حضر** (bşî,

ilacı) hazırlamak, üretmek; (dersi) hazırla-

mak, etüd etmek; (b-i, bşî) alıp getirmek,

tedarik etmek, edinmek; (b-i) yerleşik hayata

geçirmek; **حاضر** konferans vermek, bşî

konferansta anlatmak; (b-e) ders vermek;

أحضر (b-i, bşî) getirmek, (bşî) tedarik, temin

etmek, edinmek; (bşî) sunmak, arz etmek;

(...i, الى bir yere) götürmek, getirmek

تحضر (bşî) yanında getirmek; **أحضرة معه**

(...e, için) hazırlanmak; hazır olmak; yer-

leşmek, yerleşik hayat sürdürmek; şehirleş-

mek, şehirli hayatı yaşamak; **احتضر** (b-nin)

yanına gelmek, katına, huzuruna çıkmak; şe-

hir hayatı yaşamak, yerleşik hayat sürdür-

mek; **استحضر** (bşî, bş) [edil.] ölmek; **أحضر**

ya da biri için) getirtmek, (b-i) çağtırmak,

emirle davet etmek, celp etmek; (bşî) getir-

mek; (ruh) çağırmaq; (bşî) gözünde

canlandırmak, tahayyül etmek; (bşî) yanında

getirmek; (ilaç karışımını) hazırlamak;

حضر yerleşim bölgesi, alanı, [çöl karşıtı];
yerleşik nüfus, sakin, yerli [nüfus] (göçebe karşıtı);

حضرى yerli, yerleşik, göçebe olmayan;
şehirli; medeni, uygar; sakin;

حضره bulunma, var olma, huzur; ﴿ في حضره ﴾ saygıdeğer, şevketli [ESK. Tunus'da, Bey'e hitaben]; حضرتكم [özl. mektuplarda ihtiram saygı ifadesi] Sayın!; اسم حضرتك? isminiz? [nedir]?; حضره الدكتور Doktor bey!;

حضور bulunma, huzur, var olma; ziyaret etme, katılma, bulunma; ("حاضر"ın çoğulu) gelenler; ﴿ بحضوره ﴾ onun huzurunda, katında; حضور الحفلة kutlamaya/ törene katılma; ورقة حضور الذهن [zihinsel] uyanıklık; حضور celp pusulası;

حضورى birinin önünde/ varlığında verilen hüküm [gıyabi hüküm karşıtı]; حضورياً varlığında [gıyabi karşıtı] HUK.;

حضارة medeniyet, uygarlık; kültür; yerleşik yaşam;

حضيرة 6-12 kişilik insan topluluğu; tim, müfreze ASK., SUR.;

محضر bulunma, hazır olma; birinin yanına gelme, [b-nin] önüne çıkma; toplantı, kongre; (محاضر) toplantı tutanağı; محضر الجرد envanter; بمحضر منه b-nin yanında, huzurunda, varlığında;

تحضير hazırlama; (آت. -) ﴿ ل...e, veya imtihana) hazırlık;

تحضيرى [na't] hazırlık aşamasında olan, hazırlık...; المدارس التحضيرية للمتعلمين Öğretmen Okulu, Enstitüsü MIS.;

محاضرة آت. konferans;

احضار getirme;

تحضر medeni yaşam [tarzı];

احتضار ölüm, vefat;

استحضار imal, üretim; hazırlama; çağırma, emirle getirtme, celb etme; ﴿ استحضار الروح ﴾ ruh çağırma;

حاضر var, gelmiş, mevcut; devam eden, müdavim [okula, derneğe vb.] (ل... için, ...e) hazır(lanmış);

الحاضر şimdi [ki zaman]; (حاضر. ﴿ في الحاضر ﴾ yerli, yerleşik; şehirli; حاضر veya في الوقت الحاضر şimdi, şu van; نقد حاضر kıvrak zekalı, hazır cevap; peşin para;

حواضر başkent; şehir [medeniyet merkezi];

محضور içine cin girmiş olan;

مُحضر üretici, imalat yapan;

محاضر konferans, ders veren;

محضر mubaşir;

متحضر medeni, uygar;

محتضر ölmek üzere, son nefesinde, ölüm döşegindeki kişi; ölmekte olan kişi; içine cin ya da kötü ruhun girdiği kişi;

مستحضر آت. hazırlama ilaç KİM., ECZ.;

حضر موت Hadramevt;

حضارم ﴿ حضارمى ﴾ [is.] Hadramevt

ahalisinden olan; [s.] Hadramevt ile ilgili;
 احضن u (حَضَنَ, حَضَانَة) (b-i) kucaklamak,
 kucağına almak; (çocuğu) büyütmek, yetiştir-
 tirmek; [kuş] (حَضُون, حَضَانَة, حَضَان, حَضَن) _
 (yumurtanın üzerine) oturmak, kuluçkaya
 yatmak; تحاضن kucaklaşmak, birbirini
 kucaklamak; احتضن (b-i, bşi) kucaklamak,
 kucağına almak; (bir hissi) içinde saklamak,
 beslemek; (çocuğu) yetiştirmek, büyütmek;
 (bşi) kurmak, düşünmek, tertip etmek;
 احْتَضَنْتَ الْحَرَكَةَ النَّاسَ bir hareket, eylem
 insanlara, herkese seslenmek; «كَانَتْ دَعْوَتُهُ
 تَحْتَضِنُ الْقَبَائِلَ لِأَنَّهُ قَامَتْ تَحْتَ شَعَارِ التَّوْحِيدِ
 daveti, tevhit, birleşme mesajı taşıdığından,
 çeşitli kabilelere hitap ediyordu.»;

حَضَنَ أَحْضَانٌ göğüs, sine, bağır, kucak;
 kucak dolusu ۞ قبله بالحضن ona kucak açtı;
 ...arasında, ...بين أَحْضَانٍ veya ...في أَحْضَانٍ ...
 ...arasına; ...ortasında, ortasına; في أَحْضَانٍ
 أَخَذْتَنِي بَيْنَ أَحْضَانِهَا çölün ortasında;
 أَخَذْتَنِي بَيْنَ أَحْضَانِهَا o beni kucakladı, beni kollarına aldı;
 حَضَانَة [çocuğu] yetiştirme, büyütmek;
 ۞ دَارُ الْحَضَانَةِ kreş, anaokulu;

حَضِين kucaklanan, kucak;

حَضِين kreş, anaokulu;

احتضان kucaklama;

حَاضِنَةٌ dadı;

محضن kucaklayan; sevgi gösteren, sevgi

dolu, sevecen;

حط u (حَطَّ) (bşi) koymak, yerleştirmek; (bşi
 yükü) indirmek, boşaltmak; (bşi ya da من

bşi) azaltmak, indirmek, küçültmek, düşür-
 mek; (bşin kıymetini) من قِيمَتِهِ veya من قَدْرِهِ
 değeri-ni düşürmek ۞ حَطَّ الرِّجَالُ [at, deve
 sırtında yolculuk yaparken] durmak, mola
 vermek; (حَطُّوط, حَطَّ) u batmak, dibe
 inmek; [kuş] konmak; [uçak] inmek, iniş
 yapmak; [fiyat] düşmek; حَطَّ (yükü)
 indirmek, boşaltmak; انْحَطَّ batmak, dibe
 inmek, çökmek; azalmak, küçülmek; çürü-
 mek; zeval bulmak; alçalmak, adileşmek;
 اسْتَحَطَّ (bşi) aşağı indirmek, koymak, almak;
 حَطَّ aşağı indirme; (bşi) kıymetten
 düşürme, küçültme; azaltma, indirme;

حَطَّة hafifletme, azaltma; [rütbe, derece]

düşme, alçalma; hakaret, rezil etme;

أَحَطَّ daha alçak;

حَطِيطَةٌ fiyat indirimi, tenzilat;

محط bşin bırakıldığı/ konulduğu yer;

durma yeri, mola yeri; mola; ara durak MZK.;

كَانَ مَحَطَّ الْأَمَالِ beklenen/ umulan şey;

مَحَطَّ الْأَنْظَارِ bütün dikkatler üzerinde olmak,

bütün dikkatleri üzerine çekmek; مَحَطَّ

السَّوَالِ sözün özü, asıl söylenilmek istenen;

مَحَطَّة -آت mola yeri, mola, durulan

yer, durak; istasyon; tren istasyonu; [radyo,

televizyon vb.] verici, yayın istasyonu;

مَحَطَّةُ الْإِذَاعَةِ trafo; مَحَطَّةُ تَحْوِيلِ التَّيَّارِ ۞

مَحَطَّةُ (الْأَسْلُكِيَّةُ) verici, yayın istasyonu;

مَحَطَّةُ الْإِذَاعَةِ ana istasyon; مَحَطَّةُ الْإِذَاعَةِ

مَحَطَّةُ الْإِذَاعَةِ (رَادْيُو, vb.); مَحَطَّةُ الْإِذَاعَةِ

meteoroloji istasyonu; elektrik santrali;

مَحْطَّةٌ كَهْرَبَائِيَّةٌ ve مَحْطَّةٌ تَوَلِيدِ الْكَهْرَبَائِيَّةِ

elektrik santrali;

انْحِطَاطٌ düşüş, çökme, bozulma; kıymet-

çe düşük olma, aşağılık, bayağılık; أَحْسَاسٌ

اِئْتِظَاطٌ aşağılık kompleksi, duygusu;

انْحِطَاطِي klasik devir sonrası yazarı;

مُنْحَطٌ düşük, alçak, bayağı, adi; rezil, kötü

yola düşmüş [kadın]; kötü, şeni, kaba;

حَطَبٌ فِي || **حَطَبٌ** (حَطَبٌ) odun toplamak; **حَطَبٌ** i

اِحْتِطَبٌ = b-e destek olmak/ vermek; **حَبْلُهُ**

حَطَبٌ;

حَطَبٌ odun;

حَطَابٌ odun toplayan; [odun için] ağaç

kesen; odun ticareti yapan, oduncu;

حَاطِبٌ odun toplayan; odun kesen; odun

ticareti yapan; **كَحَاطِبِ اللَّيْلِ** [lafzen:

"geceleyin odun toplayan kişi gibi"] perva-

sızca, dikkatsiz, başını sonunu düşünmeden;

حَطَمَ i (حَطَمَ) (b-ş-i) kırmak, parçalamak, kırıp

parçalamak; **حَطَمَ** = **حَطَمَ**; **نَحَطَمَ** kırmak,

parçalara ayırmak; kırılmak, parçalara ayrıl-

mak, dağılmak; [uçak] parçalanmak, [gemi]

kaza geçirmek, [bina] yıkılmak, çökmek;

نَحَطَمَ = **انْحَطَمَ**;

حَطْمٌ parça, küçük parça, şerit

şeklindeki parça; kırık nesne;

حَطَامٌ moloz, yapı döküntüsü, döküntü,

yıkıntı; kırık parçalar; enkaz **الدُّنْيَا** ||

geçici şeyler, dünyalıklar;

حَطِيمٌ kırık, parça parça;

نَحَطِمَ kırma, parçalama, dağıtma; **سَفِينَةٌ**

تَحَطِيمٌ الْجَلِيدِ buzkıran DNZ.;

نَحَطَمَ parçalanma, bölünme, dağılma;

kaza [uçak, gemi için]; [bina] çökme;

حَاطِمَةُ buzkıran DNZ.;

مُحَطَمٌ çatırtı, gümürtü [patlama vb.];

مُحَطَمٌ kırık, bozuk [dil, lisan];

مُحَطَمَةٌ buzkıran DNZ.;

حَظٌّ = **أَحْظُ** şanslı olmak; **حَظٌّ** a

حَظٌّ pay, hisse; kısmet, kader,

takdir; (iyi) şans; **لَا حَظَّ لَهُ مِنَ الْعِلْمِ** ||

o hiç bir şey bilmez **...i** bulunan,

...e malik, haiz; **لِحُسْنِ الْحَظِّ** ve **حُسْنِ**

سُوءِ Allah'dan, şansına, kısmetine;

سَيِّئِ الْحَظِّ şanssızlık, kötü şanslı olma;

شَانْسِ şanssız, şans kötü; **لِسُوءِ الْحَظِّ** ne yazık ki,

malesef; **مِنْ حُسْنِ حَظِّي** şansına, Allah'dan;

... كَانَ مِنْ حُسْنِ حَظِّهِ أَنْ şans varmış ki;

... لَيْسَ أَحْسَنَ مِنْهَا حَظًّا ondan daha şanslı değil;

حَظِيظٌ şanslı, kısmetli;

مَحْظُوظٌ şanslı; memnun, razı, hoşnut;

حَظْرٌ u (حَظْرٌ) (b-ş-i) parmaklık, çit vb. ile çevir-

mek; (b-e, b-ş-i) yasaklamak;

حَظْرٌ yasak; ambargo;

حِطَارٌ duvar, bölme; paravan; çit,

parmaklık;

حَظِيرَةٌ çit, parmaklık; çit, par-

maklık vb. ile çevrili yer; ağıl, kümes; han-

gar; alan, saha, dal MEC. || **فِي حَظِيرَةٍ** ...

...in içinde, ...in sınırları arasında; **جَذَبَهُ إِلَى**

حَظَائِرِ birini etkisi altına almak; **حَظَائِرِ**

حَظِيرَةِ الْقُدْسِ uçak hangarları;

rücu etmek;

مَحْفُور kazılmış; oyulmuş, el işi;

حَفَزَ i (حَفَزَ) (b-i, ب *bıçak, kargı, vb. ile*) yaralamak; (b-i, *على* veya *الى* b*şe*) sevk etmek, teşvik etmek, yönlendirmek; (b-i) arkasından itmek; **تَحَفَّرَ** (ل veya الى ...e) hazır olmak, hazırlanmak; koşmaya/ atlamaya hazır olmak; dinlemek, dikkat etmek; **اِحْتَفَزَ** (ل ...için) hazır olmak, (...ل) ...yapmak üzere olmak, (...e) hazırlıklı olmak;

تَحَفَّرَ hazır olma, hali;

حَافِزٌ (على b*şe*) [yönelten, yapmaya iten] saik, dürtü, muharrik unsur ;

مَتَحَفَّرَ (ل ...e) hazır, amade;

حَفِظَ a (حَفِظَ) (b*ş*i) korumak, muhafaza etmek; (b-i) himaye etmek, korumak, savunmak; (b*şe*) uymak; itaat etmek; (b*şe*) bakmak, bakımlı tutmak, iyi durumunu sürdürmek; (b*ş*i) saklamak, depo etmek, (b*ş*in) bozulmamasını sağlamak; (b*ş*i) hatırlamak, aklında tutmak; hıfzetmek [özl. Kur'anı Kerimi]; (b*ş*i, *لِنَفْسِهِ* kendine) ayırmak; (تَحْقِيقُ tahkikatı) durdurmak HUK.; **حَفِظَهُ اللَّهُ** Allah esirgesin, Allah onu korusun!; **حَفِظَ الْوَفَاءَ** L birine sadık, bağlı olmak; **حَفِظَ** (b-e, b*ş*i) ezberletmek; **حَافِظٌ** (على b*ş*i) korumak, devam ettirmek; (على b*ş*i) kontrol etmek, teftiş etmek, (على ...e) (على b*ş*i) gözetmek, bakmak, dikkat etmek; (على b*şe*) itaat etmek, saymak; (b*ş*i, *على* b*ş*i veya *عن* b*ş*i) korumak, himaye etmek, savunmak; **تَحَفُّظٌ** (ب b*ş*i) korumak, muha-

faza etmek; (ب b*ş*i) akılda tutmak, unutmamak; tetikte/ uyanık/ meraklı olmak; ayrılmış olmak, rezervasyonu yapılmak; rezervasyon yaptırmak; **اِحْتَفَظَ** (b*ş*i veya ب b*ş*i, *بِحَقُوقِهِ* hakkını) korumak, savunmak; (b*ş*i veya ب b*ş*i, örn. *durumunu, vaziyetini*,) bozmamak, muhafaza etmek; (ب b-i) korumak, savunmak, himaye etmek; (ب bir mülkiyeti) [haksız olarak ele geçirmeye karşı] korumak; (ب b*ş*i) sürdürmek, muhafaza etmek; (ب b*ş*i) elde tutmak, elden çıkarmamak; (ب b*ş*in) iyi durumunu/ halini muhafaza etmek, bakımını yapmak; **اِحْتَفَظَ لِنَفْسِهِ** (b*ş*i ya da ب b*ş*i) kendine ayırmak; (b*ş*in) bütün sahipliğini/ mülkiyetini eline geçirmek; **اِسْتَحَفَظَ** (b-den, *على* b*ş*i veya b*ş*i) korumasını istemek, (b-e *على* b*ş*i veya b*ş*i) emanet etmek; **حَفِظَ** koruma; muhafaza etme; savunma, himaye; bakma, bakımını yapma; uyma, itaat etme; ezberleme, hıfz; hafıza, bellek; HUK. tahkikatı/ soruşturmayı kesme/ durdurma/ iptal; **حَفِظَ الْآثَارَ** eski eserleri koruma MIS.; **رِجَالُ الْحَفِظِ** sağlık bilgisi, hıfzısıhha, hijyen; **رِجَالُ الْحَفِظِ** polis;

حَفِظَةٌ kızgınlık, öfke, gazap, hiddet;

حِفَاطٌ ¶ **حِفَاطٌ** - آت sargı; aşağıya bkz.

حِفَاطُ الْحَيْضِ kadın bağı, hijyenik pet;

حَفِيطٌ kolay unutmayan, hafızası iyi olan;

(على b*ş*i) koruyan, himaye eden, kollayan;

حَفِيطَةٌ ¶ **حَفَاطٌ** kin, haset, diş bileme;

مَحَفِظَةٌ - آت **مَحَافِظٌ** çanta; cüzdan;

مَحْفَظَة kapsül;

تَحْفِيز ezber çalışması [özl. Kur'anı Kerim için, hafızlık];

حَفَاز koruma, muhafaza etme [özellikle mukaddes şeyler için]; (عَلَى ...i) sürdürme devam ettirme; sadakat, bağlılık;

مُحَافَظَة koruma; himaye, emniyetini sağlama; muhafaza etme; savunma; (عَلَى bşde) devamlılık; muhafazakarlık sıy.; (عَلَى bşe) itaat etme, uyma; (من şanssızlığa, kötülüğe karşı) koruma; garnizon ASK.; (ç. -آت) vilayet, il; vali makamı; **الْمُحَافَظَة عَلَى النَّفْسِ** kendine hakim olma; **مَذْهَبُ الْمُحَافَظَة** muhafazakar hareket, düşünce;

تَحْفِظ dikkat, tedbirlilik; (ç. -آت) tedbir; HUK. sözleşmeye ihtiraz kaydı, koşulan şart;

تَحْفِظِي koruyucu, tedbir önlem mahiyetinde olan **اِجْرَاءَاتُ تَحْفِظِيَّة** önlemler;

احْتِظَاف koruma, himaye etme; sürdürme, devam ettirme, muhafaza etme;

حَافِظ koruyucu, hami, muhafız; (ç. **حَفَظَة**, **حَفَاز**) hafız;

حَافِظَة hafıza; (ç. **حَوَافِظ**) cüzdan; posta havalesi MIS.;

مَحْفُوظ koruma altında olan, korunan; ezberde olan; konserve [yiyecek]; ayrılmış, rezerve edilmiş; güvenlikde olan; **مَحْفُوظَات** [çoğ.] kutulanmış eşyalar; arşiv; ezberde olan bilgiler **دَارُ الْمَحْفُوظَاتِ الْمِصْرِيَّة** Mısır Genel Arşivi; **مَأكُولَاتُ مَحْفُوظَة** konserve yiyecekler; **جَمِيعُ الْحَقُوقِ مَحْفُوظَة** [her] hakkı mah-

fuzdur.;

مُحَافِظ kontrol/ teftiş eden; (عَلَى ...e)

uyan, itaat eden, karşı çıkmayan; tutucu, muhafazakar sıy.; **الْمُحَافِظُونَ** muhafazakarlar; muhafız, koruyucu; müfettiş; belediye reisi; vali; genel müdür, başkan;

مُتَحَفِظ dikkatli, tetikte; ayrılmış, rezervasyonu yapılmış; ağır başlı, vakarlı, sakin;

مُسْتَحْفِظ ç. -آت yedek ASK.;

حَفَلَ i (حَفَلَ) birleşmek, bir araya gelmek; gür akmak; (ب ...den) pek çok olmak, her yerde (ب ...bulunmak; dikkatini, kendini (ب ...veya ل bşe) vermek; **حَفَلَ** (bşi, ب bş ile) süslemek; **اِحْتَفَلَ** toplanmak, bir araya gelmek; (ب bşi) kutlamak; dikkatini/ kendini, aklını (ب ya da ل bşe) vermek; (ب b-i) hoş/ iyi/ nazik karşılamak;

حَفْل toplanma, buluşma; toplantı, kongre; gösteri, temsil; kutlama, festival; **لَا حَفْلَ بِهِ** önemli olmayan, göz önüne almaya değmez;

حَفْلَة ç. **حَفَلَات** toplantı, kongre; parti, gösteri, temsil; konser; kutlama, festival; tören; **حَفْلَة التَّابِين** mevtayı anma merasimi; **الْحَفْلَة الْأُولَى** bir oyunun ilk kez oynanması, gala; **حَفْلَة خَيْرِيَّة** büyük kongre; **حَفْلَة الدَّفْنِ** cenaze, defin yardım gösterisi; **حَفْلَة دِينِيَّة** dini tören; **حَفْلَة سَاهِرَة** gece partisi; **حَفْلَة سِينِمَائِيَّة** sinema/ film gösterisi; **حَفْلَة الشَّاي** çay partisi; **حَفْلَة الْإِسْتِقْبَال** düğün töreni; **حَفْلَة الْعُرْسِ** karşılama töreni; **حَفْلَة مُوسِيقِيَّة** müzik göste-

risi, konser;

حَفِيل gayretli, çalışkan; çok sayıda;

مَحْفِل toplantı, kongre [parti];

[politik, siyasi] çevre; loca; **مَحْفِل مَاسُونِي** ۱

Mason locası; **الْمَحَافِل الرَّسْمِيَّة** resmi çevre-

ler; **الْمَحَافِل السِّيَاسِيَّة** siyasi çevreler;

اِحْتِفَال kutlama, tören, festival;

حَافِل (ب...ile) dolu; bol,

pek çok, mebzul; [ziyaretçisi, iştirak edeni]

pek çok; seramik, tören niteliğinde;

حَافِلَة otobüs; **حَافِل** -آت

kutlamaya katılanlar/

iştirak edenler;

مُحْتَفِل toplantı yeri; parti; ... ب

kutlanan;

حَفْن u (bşî) avuçlamak ya da (ل b-e) az vermek;

حَفِي a (حَفَاوَة) iyi/ hoş/ hürmetle

karşılama (b-i); **تَحَفِّي** (ب...e) sevecen/ cana

yakın davranmak; **اِحْتَفِّي** (ب...e) cana yakın

davranmak; (ب olayı, bayramı vb.i) kutla-

mak; **حَفِي** (ب b-i, bşî) güleryüzle/ hoş karşı-

lamak;

حَفَاوَة (ب b-i) güler yüzle karşılama;

اِحْتِفَاء (ب b-i) güler yüzle karşılama;

kutlama;

حَفِي a (حَفَاء) yalın ayak gitmek, yürümek;

حَاف yalın ayak, çıplak ayaklı;

حَق u, i (حَق) hak, gerçek olmak, çıkmak; doğru

olmak, hatalı/ yanlış olmamak; [yine **حَق**

edil.] (ب b-e, biri için) zorunlu/ kaçınılmaz

olmak; (ب b-e) uymak, münasip olmak;

(bu) onun **يَحِقُّ لَهُ** (b-nin) hakkı olmak;

hakkıdır; **حَقَّ عَلَيْهِ** [bu ceza] ona müstahaktır,

o bunu haketti; (bşden) emin olmak, (bşin)

doğrusunu anlamak; (b-i) tanımak, çıkar-

mak; **حَقَّق** (bşî) gerçekleştirmek; (umudu,

emeli) gerçekleştirmek, uygulamak, başar-

mak; (kararı, anlaşmayı) uygulamak, uygu-

lamaya koymak, yerine getirmek; (sonuç,

netice) vermek; (bşî) bulmak, kesin olarak

belirlemek; (bşî) ispat etmek, doğrulamak,

kanıtlamak; onaylamak, teyit etmek, tasdik

etmek; (bş yaparken) hassas/ aşırı dikkatli

olmak, örn.: **حَقَّقَ النَّظَرَ** iyice, yakından

bakmak; (bşî) incelemek, araştırmak, etüt

etmek, soruşturmak; (bşî ya da **فِي** bşî) kontrol

etmek, onaylamak; [polis] (**فِي** bş hakkında)

soruşturma yapmak; [mahkeme] bş için)

tahkikat yürütmek HUK.; (**ب** b-i) sorgulamak,

sorguya çekmek; **حَاقَّ** (b-ile) hak konusunda

çekişmek, iddialaşmak, (b-e karşı) hak

iddiasında bulunmak; **أَحَقَّ** gerçeği söylemek,

dile getirmek; (**فِي** bşde) doğru/ isabetli

olmak; (bşî, örn. kanuni bir hakkı) zor ile

ele geçirmek; **تَحَقَّقَ** doğruluğu/ geçerliliği

ispat edilmek, onaylanmak; gerçeğe dönüş-

mek; gerçekleşmek; incelenmek; (bşe **من**

bşe) kesinlik kazandırmak, (bşden) emin

olmak; (bşî veya **من** bşî) kontrol etmek,

gözden geçirmek; (**ب** bş hakkında) ciddi

olmak; **اِسْتَحَقَّ** (bşî) hakketmek, (bş) hakkı

olmak; (bşe) sahip çıkmak, sahiplenmek;

(bşî) hakketmek, (bşe) müstahak olmak;
 (bşe) muhtaç olmak, (bşin) zaruriyetini his-
 setmek; vadesi/ ödenme zamanı gelmek; (ل
 ...e) layık olmak; لَا يَسْتَحِقُّ عَلَيْهِ الرِّسْمُ vergi-
 ye tabi değildir; يَسْتَحِقُّ الذِّكْرُ anmaya değer;
 حَقٌّ gerçek; doğruluk, sıhhat; mülkiyet;
 hak; münasip durum; aslına uygun; makul,
 doğru, sahih; الْحَقُّ Hakk; (حَقُّوق فِي) bş
 hakkında) hak, hak talebi; الْحَقُّوق hukuk;
 أَحَقُّ gerçekten, hakikaten; doğrusu; أَوْ حَقًّا
 öyle mi! gerçek mi!; بِحَقِّ doğrusu;
 بِالْحَقِّ gerçekten; uygun/ münasip bir şekilde;
 ...e konusunda, ... فِي حَقِّ veya بِحَقِّ ...
 gelince; الْحَقُّ مَعَكَ o haklı; هُوَ عَلَى حَقِّ
 doğrusun; الْحَقُّ عَلَيْكَ hatalısın, dediğin/ yap-
 tığın doğru değil; هُوَ حَقٌّ عَلَيْكَ bu senin
 vazifen, sana düşüyor; هَذَا حَقِّي عَلَيْكُمْ bu
 benim sizin üzerindeki hakkımdır, siz bunu
 bana borçlusunuz; عَرَفْنَا لِحَقِّهَا عَلَيْهِ (onun)
 üzerindeki hakkını bilerek/ tanıyarak; مِنْ
 ...yapmak كَانَ مِنْ حَقِّهِ أَنْ ... hakkıdır;
 onun en tabii hakkı idi, tabii ki ...yapacaktı,
 ...yapmalıydı; ... لَهُ الْحَقُّ فِي ... da hakkı var;
 عَرَفَ gerçekte gizlenmemelidir; وَلِلْحَقِّ يُقَالُ
 iyice/ kesin bir şekilde bilmek حَقُّ الْمَعْرِفَةِ
 [iyine anla- حَقُّ الْفَهْمِ]; عِلْمُ حَقِّ الْعِلْمِ
 kavramak/ kavramak; السَّعَادَةُ الْحَقَّةُ gerçek saadet/
 mutluluk; كَلِيَّةُ الْحَقُّوق hukuk fakültesi;
 حَقٌّ boşluk; mafsal boşluğu; [iyine حَقٌّ];
 حَقَّةٌ küçük kutu; حَقَّقَ, حَقَّقَ حَقَّةً;
 [SUR. FIL. = آفَّة] (حَقَّقَ, آت. حَقَّقَ);
 hokka, kap;

حَقَّةٌ اسْتَانُولِي = 1.280 kg IR;

(ب...e) daha fazla hakeden; (ب...i) daha fazla hak eden;

daha layık uygun, yaraşır;

(ب...e) reva uygun, layık; حَقَّقَ حَقَّقَ

(ب...i) hak eden;

حَقَّقَ حَقَّقَ hakikat, gerçek; gerçekler,

hakikatlar; doğru/ gerçek anlam; حَقَّقَ haki-

katen, gerçekten, doğrusu ۱۱ رَأَيْتُهُ عَلَى حَقِّقَتِهِ

onun gerçek yüzünü gördüm; حَقَّقَ حَقَّقَ

aslında; حَقَّقَ حَقَّقَ doğru değil, aslı yok;

حَقَّقَ حَقَّقَ gerçek; hakiki, önemli mühim; ha-

kiki, orijinal;

حَقَّقَ حَقَّقَ hukuki; (وَن) hukukçu, avukat;

حَقَّقَ حَقَّقَ hak, kanuni hak;

حَقَّقَ حَقَّقَ doğru, gerçek, geçerli, kanuni;

حَقَّقَ حَقَّقَ Adalet وَزَارَةُ الْحَقَّانِيَّةِ ۱۱ kanun, adalet

Bakanlığı ESK. MIS.;

حَقَّقَ حَقَّقَ gerçekleştirme, gerçeğe dönüştür-

me; (isteği, talebi, emeli) yerine getirme; icra

etme, uygulama; belirleme; onaylama,

tasdik, teyit etme; araştırma, tahkik; doğru-

luk; حَقَّقَ حَقَّقَ doğru telaffuz; kontrol, göz-

den geçirme; araştırma; resmi, hukuki tahki-

kat; ۱۱ حَقَّقَ حَقَّقَ ...dığı bir gerçektir,

kesindir; حَقَّقَ حَقَّقَ doğrusu, işin gerçeği;

tam olarak, eksiksiz bir şekilde; muhakkak;

kesinlikle; حَقَّقَ حَقَّقَ kimlik tesbiti/

belirlenmesi; حَقَّقَ حَقَّقَ kimlik

kartı; حَقَّقَ حَقَّقَ kimlik tespit

bölümü; حَقَّقَ حَقَّقَ kimlik tesbiti; قَاضِي

حَقَّقَ حَقَّقَ sorgu hakimi;

احقاق hakkın yerini bulması, ihkaki hak;

تحقق eminlik, kesinlik; kontrol, gözden geçirme;

استحقاق ç. **آت** - hak etme, layıklık; hak, pay; vadesi gelme [para]; hak iddiasında bulunma, hakkını isteme; doğrulama; **عَنْ** **استحقاقه** haklı olarak; **بدون استحقاقه** haksız olarak; **تاريخ الاستحقاق** vade tarihi [senet]

محقق araştırmacı; soruşturmayı yürüten; sorgu hakimi;

محقق kesin, kati, şüphesiz, muhakkak kabul görmüş, tanınmış, makbul; **مِنْ الْمُحَقَّقِ** ...dığı, olacağı kesin, şüphesiz, muhakkak, gerçektir;

محق gerçeği gösteren, dile getiren;

متحقق kesin, muhakkak, mutlak;

مستحق hak eden; hak iddia eden; faydalanan kişi, müstefit [bir vakıftan]; layık, hak eden, müstehak **مستحق الدفع** vadesi gelmiş [borç, senet vb.];

حقب ⇒ **احتقب** (b-ş-i) çantaya koymak/ atmak;

حقب ç. **أحقاب**, **أحقاب** uzun zaman dilimi;

حقب ç. **حقب** uzun zaman dilimi; çağ, devre, dönem **حقب من الزمان** bir süredir, bir süreden beri;

حقب bir tür **حقب** ç. **أحقاب** ve **حقب** ç. **حقب** süs kayışı veya kuşağı;

حقيبة ç. **حقائب** valiz, seyahat çantası, bavul; deri çanta; **حقيبة دبلوماسية** diplomatik çanta, diplomatik haberleşmede kullanılan, teftiş edilemeyen özel çanta; **حقيبة النقود** bo-

zuk para çantası; **حقيبة اليد** kadınların bozuk para çantası, el çantası;

حقد a, **حقد** i (حقد, حقد) (على ...e karşı) hislerini/ nefretini gizlemek, kin beslemek; **أحقد** (b-e) kin aşılama; **تحقد** = **حقد** bir birine karşı kin beslemek;

حقد ç. **أحقاد**, **أحقاد** nefret, kin, garez;

حقد = **حقائد** ç. **حقيده**;

حقد nefret, kin dolu;

حقد ç. **حقدة** = **حقد** kötü niyetli/ hain, insanlar;

حقر i (حقر) (b-i, b-ş-i) küçük/ hakir görmek, küçümsemek, (...e) tepeden bakmak; (b-i, b-ş-i) hor görmek; **حقر** u (حقارة) hakir olmak; aşağılık/ alçak/ rezil olmak; **حقر** (b-i) kötülemek, zemmetmek, kınamak; küçük görmek, düşürmek, alçaltmak; (b-i, b-ş-i) küçümsemek, hor görmek; **أحقر** (b-i, b-ş-i) küçümsemek **أ**; **استحقر** (b-i, b-ş-i) horgörmek **أ**;

حقر ç. **أحقراء** düşük, adi, bayağı; küçük, önemsiz, hakir, hor görülen; alçak, adi;

أحقر daha adi, daha bayağı;

حقارة adilik, bayağılık; küçüklük, önemsizlik; alçaklık, rezillik; şenaet, kepaşelik;

تحقير tahkir, hor görme, küçümseme;

ب-e **نظر إليه بعين الإحتقار** **تحقير** = **أحتقار** küçümseyerek bakmak;

محتقر zelil, rezil; hakir, hor görülen;

حقل ç. **أحقول** tarla; alan, saha, dal; kolon **حقل الزيت** petrol alanları; **حقل البترول** ya da **حقل النفط** petrol bölgesi; **أحقول**

التَّجَارِبُ tecrübe, deneyim alanları;

حَقْلِي [na't] tarla;

حَقْن u, i (حَقْن) (bşı) bırakmamak, alıkoymak;

(bşe) bastırmak, kuvvet uygulamak; (sırrı)

söylememek, açmamak; (canını, kanını) ba-

ğışlamak; (b-e) iğne yapmak, enjekte etmek

TIP: احْتَقَن [kan vb.] toplanıp tıkanmak; idrar

zorluğu sebebiyle acı çekmek; tenkiye, lav-

man yapmak; enjekte/ şırınga edilmek;

حَقْن alıkoyma, bırakmama, tutma, bağış-

lama, verme; feda etme; enjekte etme, en-

jektasyon حَقْنَا لِدِمَائِهِمْ kan dökmek için;

حَقْن فِي الْوَرِيدِ damardan enjektasyon TIP.;

حَقْنَة حَقْن enjektasyon TIP.;

مَحَقْنَة حَقْن şırınga, enjektör;

اِحْتِقَان الدَّم [kan vb.] toplanma; حَقْن

kan toplanması; اِحْتِقَان الْبَوْل idrar tutulması;

اِحْتِقَان الرُّئُوتِي akciğerlerde kan toplanması;

مُحْتَقِن kan toplanması sebebiyle kızar-

mış, kıpkırmızı kesilmiş;

حَك u (حَك) çitilemek, sürterek ovmak; kazı-

mak; keskin bir şeyle kazıyarak yüzeyini boz-

mak; (bşı) kazıyarak silmek حَكْ فِي صَدْرِهِ

onu etkiledi; حَكْ kaşınmak; تَحَكُّك (bşe)

sürtünmek; (b-ile) kavga etmek, sürtüş-

mek, çekişmek; اِحْتَك (bşe) sürtünmek;

اِحْتَك فِي صَدْرِهِ temasta olmak حَكْ ... ile

b-i etkilemek, b-e dokunaklı gelmek;

حَك kazıma, sürtme; ovalama; kazıyarak

yüzeyini bozma;

حَكَّة kaşıma; kaşıntı TIP.;

حَكَّاك hakkak, oymacı;

مَحَك denektaşı, mihenk taşı; deney, testi;

ثَبَّتَ عَلَى مَحَكِ النَّظَرِ önemli bir deneyim geçirmek;

مَحَكَّة kaşağı;

تَحَاك (karşılıklı) ovalama;

اِحْتِكَاك آت ovalama; yakın temas;

تَارِيْضًا، مُنَاكَشًا، چekişme MEC.;

اِحْتِكَاك tartışmadan, ihtilafa düşmeksizin,

arada sürtüşme olmaksızın;

مُحَكَّك aşınmış;

اِحْتَكْر (malın) tümünü almak [kapat-

mak]; (malı), ihtikar etmek, (malın) tekeline

eline geçirmek; tekellilik suretiyle piyasayı

ele geçirmek; (bşin) tekeline elinde tutmak;

(bşin) mülkiyetini eline geçirmek;

حُكْر ve أَجْرَةُ الْحُكْرِ toprak rantı;

حُكْر stok, biriktirilmiş mal;

حُكْرَة [mal] biriktirme; tekellilik;

حَاكُورَة küçük sebze bahçesi, sebzelik;

اِحْتِكَار آت [malın] tamamını alma [ka-

patma]; ihtikar, tekellilik; tasallut, hegemon-

ya; اِحْتِكَار تِجَارَةِ الْبُنْ kahve ticareti tekeli;

اِحْتِكَار السُّكَّر şeker tekeli;

اِحْتِكَارِي haris, tamahkar, açgözlü;

مُحْتَكِر tekellci;

مُحْتَكِر tekell altında bulundurulmuş;

حُكْم u (حُكْم) عَلَى veya فِي bş hakkında yargı,

görüş belirtmek, ifade etmek; عَلَى hakkında

... ile hükmetmek; عَلَى ...e kararını

vermek; hükmünü vermek; [hakim] عَلَى

b-i, ب *cezaya*) mahkum etmek, cezaya çarptırmak; (*b-nin*) lehine hüküm vermek, karar almak; (*b-e*, ب *bşin*) verilmesini emretmek; (*bşî*) standart veya norm olarak kabul etmek; (...*üzerine* veya *على* ...*e*) hakim olmak, hükmedici, (*على* ...*in üzerine*) otoriter yetkisi olmak; (*b-i* ya da *على* *b-i*) yönetmek, kontrol etmek; (*bşî*) emretmek, buyurmak; (*bşî*, *b-e*) engel olmak, yasaklamak, (*b-e*, *bşde*) kısıtlama getirmek/koymak; [edil.] *حُكِمَ عَلَيْهِ بِالْإِعْدَامِ* idama mahkum edildi; *حُكِمَ بِإِدَانَتِهِ* suçlu bulundu, suçluluğuna karar verildi; *حُكِمَ بِبِرَائَتِهِ* suçsuzluğuna, masumluluğuna hükmedildi; *حُكِمَ* (*b-i*) hakim/ yönetici olarak atamak; (*b-i*), (...*arasında* ...*بين*; *bir konuda*, meselede; *في*) hakem seçmek; *حَاكَمَ* (*b-e*) dava açmak, (*b-i*) mahkemeye vermek; (*b-i*) mahkemeye çağırmak, suçlamak, itham etmek; (*b-i*) sorgulamak; *أَحْكَمَ* (*bşî*) sağlam/ metin/ dayanıklı yapmak, ustaca, mahirane yapmak; *أَحْكَمَ أَمْرَهُ* *bşî* dikkatle/ özenerek/ iyi bir şekilde yapmak; *أَحْكَمَ قُفْلَ الْبَابِ* kapıyı iyice/ sıkı kapamak; *أَحْكَمَ لُفَّةً* bir lisana hakim olmak, bir lisani iyi bilmek; *تَحْكَمَ* (*bşde*) istediği gibi davranmak, bağımsız hareket etmek; (*bş hakkında*) bağımsız karar alabilmek, inisiyatif kullanabilmek; (...*e* *على*) kendini hakem tayin etmek, (...*e* *على*) hükmetmek; (...*e* *ب*) karar vermek; (...*de* *في*) hüküm sürmek, hükümetmek; (*bşî* *في*) kont-

rol etmek, yönetmek, yönlendirmek; (*في* ...*in*) kontrolünde, gözetiminde olmak; *تَحَاكَمَ* (*الى الحاكم*) biri ile mahkemelik olmak, yargıç önüne çıkmak; (...*e* *الى*) daha yüksek bir makama başvurmak, temyize gitmek; [mahkemede] ifadesi alınmak, sorgulanmak; *أَحْكَمَ* (*bşde* *في*) istediği gibi/ keyfi davranmak, bağımsız hüküm verebilmek; (*على* *في*, *على*) hüküm sürmek, hüküm vermek; (...*de* *على*) kontrolünde/ gözetiminde olmak; (...*in* *الى*) [daha yüksek bir makama] başvurmak, temyize gitmek; (...*e* *الى*) hakemlik etmesi için baş vurmak; *أَسْتَحْكَمَ* sağlam/ dayanıklı/ metin olmak; güçlenmek, kuvvetlenmek; [his, duygu] kökleşmek, yerleşmek; *أَحْكَامَ* görüş, rey değerlendirme; karar; hüküm, yargı HUK.; kanun; yargılama hakkı; nizam; hüküm ISL.HUK.; emir, kural, sağıgörürlük, basiretlilik; hakimlik, yargıçlık; yetki, güç, otorite, hükümet, rejim; *أَحْكَامَ* [çoğ.] emirler, kanunlar, ahkam, kurallar, prensipler; *حُكْمًا* kanunen, yasal olarak ...*yetkisiyle*, ...*e* binaen, ...*den dolayı*; etkisiyle; ...*miş* gibi, sanki ...*miş*; *حُكْمُ الْعَدَمِ* yokmuş gibi, sanki yok; *أَصْبَحَ فِي حُكْمِ الْمَقْرَرِ* neredeyse kararlaştırıldı, karar aşamasında; *نَزَلَ* görüşünü/ kararını kabul etmek; *حُكْمُ الْبَرَاءَةِ* suçsuzluk, beraat kararı; *حُكْمُ حَضُورِي* tarafların huzurunda alınan karar HUK.; *حُكْمُ غِيَابِي* idam kararı; *حُكْمُ بِالْإِعْدَامِ* HUK.;

gıyabi hüküm, karar HUK.; **الحكم الذاتي** self determinasyon; özerklik, muhtariyet siy.; **الحكم الجمهوري** cumhuriyet idaresi, rejimi; **الحكم النيابي** mutlakiyet; **الحكم المطلق** parlementer idare, yönetim, rejim; **لجنة** karar heyeti; **الأحكام العرفية** sıkıyönetim, örfi idare; **أحكام انتقالية** geçici/ muvakkat talimatlar/ uygulamalar HUK.; **أحكام ختامية** nihai uygulama, talimatlar; **أحكام خاصة** özel talimatlar; **لكل سن حكمه** her yaşın kendine ait kuralları vardır, dolayısıyla şartları gözönünde bulundurulmalıdır; **للضرورة أحكام** = zorluklar, haramları mubah kılar, ihtiyaç sahibinin gözü kördür;

حكمي kanuni;

حكمذار MIS. komutan; polis şefi;

حكمذارية komutanın makamı;

حكم ç. hakem; bilirkişi, eksper;

حكمه ç. sağgörüşlülük, feraset

sahibi olma; ariflik, bilgelik; felsefe; vecize,

mesel; hikmet, asli sebep; **لحكمه** ...

...sebebiyle, yüzünden;

حكمي vecize; mesel türünden; hikmetli;

حكمه ç. gem;

حكم ç. alim, bilgin, bilge; feraset/

sağgörüş sahibi; filozof; hekim, doktor;

حكمه ç. hükümet;

حكومي [na't] hükümet ile ilgili; resmi;

devlet kontrolünde, devletle ilgili;

أحكم daha bilgili; daha hikmetli;

محكمة ç. mahkeme; **محاكم** ç. mahkemeler;

محكمة أهلية istinaf mahkemesi; mahalli mahkeme, [MIS., sadece yerli vatandaşlara bakan mahkeme]; **محكمة ابتدائية** asliye mahkemesi; MIS. önemli olaylara bakan sivil mahkeme ve aynı zamanda "محاکم جزئية"nin temyiz mahkemesi; **محاکم أهلية** MIS.da, **محكمة جزئية** ve **محاکم شرعية** ...in astı bir mahkeme; acil vakalara bakan mahkeme; **محكمة الجنايات** ceza mahkemesi; **محاکم الأحوال الشخصية** özel mahkeme; **محكمة مختلطة** karma mahkeme; [yabancıların davalarına da bakan]; **محكمة شرعية** şer'i mahkeme, müslümanların aile davalarına bakan mahkeme **محكمة مركزية** MIS. merkezi mahkeme, küçük suçlara bakan bir mahkeme; **محكمة القضاء الإداري** idari mahkeme; **محكمة النقص والإبرام** temyiz mahkemesi; **محكمة التمييز** temyiz mahkemesi SUR., LÜB; **ساحة المحاكم** yetki alanı [mahkeme];

تحكيم hakem tayini; hakemlik; karar;

هيئة التحكيم hakem heyeti; gücü; ASK. uzman

heyeti; SPO. hakem heyeti; **لجنة تحكيمية** ç. heyeti;

محاکمة yargılama; adli işlem;

أحكام tam/ eksiksiz/ mükemmel olma;

mükemmel, eksiksiz uygulama; **بالأحكام** ç. tamamen,

eksiksiz olarak; **بالإحكام** ç. çok mükemmel;

تحكم hakemlik; istibdat, despot yönetim,

egemenliği altına alma; (في ...) kontrol etme;

تحكمي istibdadi; hakem olarak;

استحكام güçlendirme; sağlamlaştırma;

istihkam; استحکامات [çoğ.] sağlamlaştırma faaliyetleri;

حاکم hükmeden, hakim; kesin; (ح. ون. ç.)

hükümdar; yönetici, vali; hakim,

yargıç; حاکم بامرہ diktatör, müstebit [s.

ve is.]; حاکم العام genel vali; حاکم المبارة

hakem SPO; حاکم الصلح SUR. Sulh hakimi;

حاکم الناحية mıntika bakımı TUN.;

حاکمية hakimiyet; yöneticilik; hüküm-

darlık; hakimlik, adalet mekanizması IR.;

محکوم علیہ (ب...e) mahkum, (ب...e)

cezasına) çarptırılan; محکوم علیہم بالإعدام

ölüme mahkum edilenler, ölüm cezasına

çarptırılanlar; محکوم علیہم بالفشل

başarısızlığa mahkum olanlar;

محکم (في) ...uzmanı, (في) hakem; (في) ...de)

bilir kişi;

محکم güçlü, sağlam; dayanıklı, metin;

sıkı; tam, mükemmel, usta işi [usta elinden

çıkma]; isabetli [atış]; tam, eksiksiz, doğru,

kusursuz محکم التدبیر iyi planlanmış;

مستحکم güçlü, sağlam; takviye edilmiş;

köklü, yerleşmiş [alışkanlık, huy, özellik vb];

مستحکات [çoğ.] korunaklar;

حکم bkz. حکمداریه, حکمدار

حکی (حکایه) (bşi) anlatmak, söylemek,

demek; SUR., LÜB. konuşmak, (bşi) taklit

etmek; (b-e, bşe) benzemek, (...i) andırmak;

حاکي (bşi) taklit etmek, kendini (bşe)

benzetmek; (bşe) benzemek, (bşi) andırmak,

(...ile) uyum içinde olmak, bağdaşmak;

حکایه ç. hikayet, rivayet;

محاكاة taklit; benzerlik, andırma; uyum,

ahenk;

حاک anlatan, hikaye eden, ravi; pikap;

محاكي taklit [s.];

حل u (حل) (dügümü) çözmek; (bşi) açmak,

sökmek; (problem, sorunu, bilmeceyi) çö-

zmek, içinden çıkma; (bşin) şiresini çözmek;

(bşi) suda eritmek, çözmek KİM.; (bşi) bile-

şenlerine/ unsurlarına ayırmak, tahlil/ analiz

etmek; (bşi) [bir bütünü] ayırmak, dağıtmak;

(partiyi, kuruluşu, parlamento vb.i) kapat-

mak, dağıtmak, feshetmek; (pakedi vb.i) aç-

mak; (bşi) gevşetmek; (b-i, bşi) serbest bırak-

mak; (b-i, من...den) beraat ettirmek, temize

çıkarmak; **حل** [edil.] serbest olmak; gevşe-

mek; u, i (حلول) (ب bir yerde) oturma

izni/ ikamet izni bulunmak; azalmak, aşağı

inmek; (b-e علی) [öfke, gazap] gelmek,

uğramak; (b-i علی) uyku basmak, (b-i

b-nin üzerine) uyku çökmek; [bela] (ب veya

b-nin) başına gelmek; [özl. bazı ina-

nışlarda Tanrı] (في...de) insan şeklinde, gö-

rünmek; [sezon, mevsim] başlamak, girmek;

çözünmek; [renk] solmak; i (حل) izin veril-

mek, ruhsatlı olmak, kanuni olmak; [borç]

vadesi gelmek; **حل في منصب** bir makamı

doldurmak, mevkiye geçmek; **حل محل** doğru

yerinde olmak, olması gereken yerde olmak;

حل محل b-nin yerine geçmek; **حل محل فلان**

حَلَّتْ فِي قَلْبِهِ *bşin* yerine geçmek; حَلَّ onun gönlünde iz bıraktı, yer etti; حَلَّ *b-nin* takdirini kazanmak; okuyucularının büyük beğenisini kazandı; حَلَّلَ (*bşî*) parçalarına/ öğelerine ayırmak; kimyasal analiz tahlil yapmak; (*bşî*) eritmek, çözmek TTP.; (*b-i*) temize çıkarmak; (تَحَلَّى) kefaret ödemek; (*bşî*) resmileştirmek, kanunileştirmek; (*bşî*) helal kılmak; (*bşin*) resmi/kanunî/ helal olduğunu ilan etmek, (*bşe*) izin vermek; أَحَلَّ (*b-den, ...î*) kaldırmak, (*b-i* ...den) muaf tutmak; (*bşe*) izin/ ruhsat vermek, (*bşin*) resmi/ kanuni olduğunu ilan etmek; (*bşin*) ortaya çıkmasına/ meydana gelmesine sebep olmak, (*bşî*) kökleştirmek, sağlamlaştırmak; (*bşî* bir yere) yerleştirmek, dahil etmek; (*bşî* ...in arasına) koymak; أَحَلَّهُ مَحَلَّهُ (*...î başka biri ya da bş ile*) yerlerini değiştirmek; محلَّ العناية *تحلَّل* bir şeye dikkat etmek; *تحلَّل* çözünmek, erimek, dağılmak; (*...den*) kurtulmak, (*...ile*) ilişkisini kesmek; انحلَّ [düğüm] çözülmek; [problem, mesele] çözülmek, hal-lolmak; [parti, kurum] kapanmak, fesholmak; çözünmek, erimek; gevşemek, zayıflamak; bütünlüğü bozulmak; eriyip gitmek; احتلَّ bir yerde konaklamak; (*bölgeyi*) işgal etmek ASK.; (*bir mevkiye, rütbeye, makama*) geçmek ۱۱ احتلَّ المكان الأول en öndeki yeri işgal etmek, almak; احتلَّ أعماله *b-nin* görev-

lerini/ işlerini üstlenmek; استحلَّ *bşin* helal, kanuni olduğunu/ yapılabileceğini düşünmek; (*bşî*) zorla almak, el koymak; حُلُول (*düğümü*) açma, çözme; حَلَّ (*problemi, bilmeceyi, meseleyi*) çözme, içinden çıkma, çözüm, halletme; açıklama, izah; çözünmek KİM.; [kuruluş, parti vb.] kapanma, fesholma; serbestlik, hürriyet; engeli kaldırma [örn. bloke edilmiş parayı]; temize çıkarma; Katolik kilisesinde papazın günahların affolunduğunu bildirmesi HRI.; الحلَّ الطَّيْفِيّ çözülebilir, قابل للحل ۱۱ أهل الحل و عقد spektrum analizi; أهل الحل veya أهل الحل و العقد nüfuzlu, etkili, güçlü kişiler; في حاله و تر حاله her şeyinde, yaptığı her şeyde; ...yapmak كَانَ فِي حِلٍّ مِنْ (عَنْ) ...: حِلٍّ da özgürdü, yapabilirdi, ...i engelleyici bir şey yoktu; أَنْتَ فِي حِلٍّ مِنْ ...yapmakta özgürsün; حِلَّة durak, konak yeri, kamp yeri; حِلَّة حُلَّ elbise; cüppe; takım elbise; حِلَّة حِلَّة üniforma; حِلَّة السَّهْرَةِ resmi elbise; حِلَّال izin verilmiş olan şey; helal; kanuni, resmi; حِلَّال ابن حِلَّال kanuni evlat; saygıdeğer kişi [helal süt emmiş kişi]; حِلَّال durma, kalma; başa gelme, çatma; cesede girme; hulûl; [vakit] girme, gelme; yerine geçme; حِلَّال كَوَا koca; حِلَّال حِلَّال eş, hanım;

احليل dış idrar yolu, siyek çıkışı; idrar yolu, siyek ANAT.;

محل ç. **مَجَال** yer, mahal, mevki, konum, merkez; ikamet yeri; iş; iş yeri, dükkan sebep, illet; arka [otomobil]; **مَحَلُّه** yerine; **كَانَ فِي مَحَلِّه** (doğru) yerinde olmak; uygun, münasip olmak; **مَحَلِّه فِي غَيْرِ مَحَلِّه** hatalı; gayri münasip; olması gereken yerde değil; **مَحَلِّه صَادَفَ** çok elverişle olmak, tam uygun olmak; **مَحَلٌّ لَا مَحَلَّ لَهُ** için boş yer yok; **مَحَلِّه** iş yeri; **مَحَلُّ الإِقَامَةِ** adres, ikamet yeri; **مَحَلُّ تِجَارِي** iş yeri, ticarethane, dükkan; **مَحَلَّاتُ الْعُمُومِيَّةِ وَالتَّجَارِيَّةِ** = çarşı pazarı; **مَحَلَّاتُ رَهُونَاتٍ** rehineci dükkanı; **مَحَلُّ السَّيَاحَةِ** seyahat, acenteleri; **مَحَلُّ اللَّهْوِ** veya **مَحَلُّ الْمَلَاهِي** (ç. **مَحَالٌّ**...) eğlence merkezi; **مَحَلُّ التَّزَاع** tartışma noktası; **مَحَلُّ النَّظَرِ** şaşırılacak bir şey yok; **مَحَلُّ النَّظَرِ** dikkat edilecek, önemli nokta;

محليّات **محليّ** lokal, mahalli, yerel; yerli; **محليّات** [çoğ.] yerel haberler, bu haberlere ilişkin gazete sayfası;

محلة ç. **مَحَلَّة** durak, istasyon, konak yeri; kamp yeri; kamp; mahalle, bölge;

تحليل **تحليل** çözümleme, tahlil, analiz, ayrıştırma; (ç. **تَحَالِيل**) analiz KİM.; **بِالتَّحْلِيلِ** detaylı olarak; **مَعْمَلُ التَّحْلِيلِ** kimyasal analiz laboratuvarı; **تَحْلِيلُ كَهْرَبَائِي** elektroliz; **التَّحْلِيلُ النَّفْسِي** (النَّفْسَانِي) psikanaliz;

تحليلي analitik;

تحلل **تحلل** çözülme; ayrılma; ilişkisi kesilme;

انحلال **انحلال** çözülme; bütünün dağılması; çürüme; gevşeme, zayıflama;

احتلال **جُيُوشُ الْإِحْتِلَالِ** işgalci kuvvetler;

احتلالي [na't] işgalci; işbirlikçi;

محلول **محلول الشعر** darma- dağınık saç;

محلل analiz eden;

منحل **منحل** çözümlenmiş; dağılmış; feshedilmiş; zayıf, güçsüz, takatsiz; ruhsatlı, yasal;

جيوش محلة işgal kuvvetleri;

حول bkz. **حيلة**;

حلب **حلب** (حلب) (hayvanı) sağmak; **حلب** u, i **حلب** iyi günleri de, kötü günleri de gördü; **تحلب** damlamak, sızmak; ağzı sulanmak; **تَحَلَّبَ لَهُ الْأَفْوَاهُ** görenin ağzının suyu akmak; **تَحَلَّبَ اللَّعَابُ فِي فَمِي** ağzım sulandı, ağzımın suyu aktı; **احتلب** (hayvanı) sağmak; **استحلب** **استحلب** (bşin) [sıkarak] suyunu çıkarmak;

حلب sağma;

حلب süt;

حلبة ç. **حلبات** yarış hattı; arena; dans pisti; yarış atı; **حلبة الرقص** dans pisti; **لَيْسَ مِنْ حَلْبَةِ الرُّقْصِ** bunun yeri burası [orası] değildir; **فَارِسٌ حَلْبَةٌ ب...** de oldukça mahir, ...ın piri;

حلبة çemen otu BOT. *Triganella foenum graecum*; kadının doğumu yaklaştığında verilen kuvvetlendirici bir ilaç MIS., SUR.;

حليب **حليب** süt **حليب** ineksütü MIS.;

حلك bkz. حالك

...olduğunu, أَنْ bşi; عن veya ب (حلم) u حلم ...yapacağını) rüya(da) görmek; (ب bşin) düşüncesine dalmak, (ب bşi) derin derin düşünmek; (حلم) u buluğa ermek, ergenlik çağına gelmek; (حلم) u yumuşak huylu, halim selim olmak; احتملم buluğa ermek, ergenlik çağına gelmek;

حلم ç. حلم rüya, düş; hülya;

حلمي [na't] rüya gibi, rüya...;

بلغ الحلم || cinsi ergenlik, ergenlik; حلم

ergenlik çağına gelmek;

حلم ç. حلم yumuşak huyluluk;

müsamaha, hoşgörü, göz yumma; sabır, tahammül, kendini tutma; vukuf, anlayış;

صغار الأحلام sıradan insanlar;

حلم [cin.is.; tek.is. ة] kene; meme başı;

حلمي [na't] parazit; meme başı şeklinde;

حليم ç. حلماء halim, yumuşak huylu;

sabırlı, tahammüllü;

حلم ç. حلم bir peynir çeşidi mıs.;

حالم ç. حلمون rüya gören;

محتلم ergin, buluğa ermiş, erin;

حلو (حلوان, حلاوة) u حلا, حلي, u حلو tatlı olmak;

(biri için) kabul edilebilir/ makbul olmak

حلا له onun hoşuna gitti; حلا له الشيء ||

... dığı, olması/ yapılması hoşuna gitti;

حسبما يحلو له nasıl dilerse, ne zaman/ nasıl

isterse; حلي i süslemek, donatmak, tezyin

etmek; حلي a (ب ...ile) donanmak, süslen-

mek; حلي (bşi) tatlandırmak, şeker koymak;

حلق halka; yüzük; küpe;

[zincir] halka; çember; halka [insan topluluğu]; ders halkası; ders [saati]; [seri veya

dizinin] bölüm; disk, kurs; on senelik süre,

müddet; piyasa, pazar; حلق النجاة ||

حلق ve حلق الإصصال [can(kurtaran) simidi];

حلق المفقودة bulunamayan

rabıta, eksik bağlantı; في الحلقة السادسة من

حلق الأسماك balık

piyasası; حلق القطن pamuk piyasası;

حلقي halka şeklinde;

حلاق ون berber;

حليق tıraş edilmiş, tıraşlanmış;

حلاقة tıraş; berberlik; || صابون الحلاقة

berber salonu/

dükkanı; آلة ve ماكينة الحلاقة; آلة قاعة الحلاقة

حلاقة tıraş makinesi;

محلق ustura; محلق ç. محلق

تحليق uçuş, seyir [uçak]; [uçak] (على veya

...in üzerinde); uçma, uçuşta olma;

من حلق yukarıdan, üst taraftan;

حلقم ç. حلقم راحة الحلقوم ||

boğaz, gırtlak; şeker, mısır nişastası, şam, fıstığıyla yapılan

bir tatlı türü mıs.;

حلك a (حلك) simsiyah, kapkara olmak;

|| احلوك;

حلك aşırı siyahlık;

حلكة aşırı siyahlık;

حلك simsiyah, kapkara; karanlık,

kasvetli;

حلوكه karanlık; siyahlık;

(...i bş ile) donatmak, tezyin etmek, süslemek, döşemek; **استحلى** (bşî) güzel, bulmak;

حلا tatlılık;

حلوى tatlı; hoş, güzel, makbul, sevimli;

حلوى الحديث tatlı dilli, hoş sohbet;

الغدة الحلوة pankreas ANAT.;

حلى yüzük veya düğme gibi süs.;

حلية süsleme, dekorasyon; ziynet,

süs;

حلوى şeker, şekerleme;

حلواء = حلوى;

حلويات [MIS. حلويات] tatlılar; hamur işi

tatlı, tatlı pasta; şekerlemeler;

حلاوة tatlılık; şekerlemeler; süs, ziynet;

espi kabiliyeti, nükteli söz söyleme; bahşiş;

fıdye; **حلاوة حموصية** leblebiden yapılan

bir çeşit tatlı; **حلاوة طحينية** susamlı bir tatlı;

حلاوة لوزية bir çeşit badem tatlısı;

حلوان bahşiş;

حلواني ve **حلواني** tatlıcı; pastacı;

ما أحلى ne güzel!; **ما أحلاه** ne kadar iyi,

hoş biri!

تحلية süs, ziynet, dekorasyon;

محلّى tatlılaştırılmış; tatlı; (...i bş ile) süs-

lanmış, donatılmış;

حم kayınpeder; kadının koca tarafın-

dan akrabaları;

حمى kayınvalide; bkz. **حمات**;

ve **حم**;

حمو bkz. **حمّة**;

حم [edil.] ateşi olmak; **حم** (bşî) ısıtmak; **حم** u

حم له ذلك bu onun kaderi, alın yazısı,

yazgısı böyleymiş; **حمم** (bşî) ısıtmak; (b-i,

bşî) yıkamak; **أحم** (bşî) ısıtmak; **استحم** yı-

kanmak, banyo yapmak;

حمّة [sıcak su] kaynak;

حمّة siyahılık, koyuluk; ateş;

حمم [tek.is. ة] mangal kömürü; kömürleş-

miş şey; kül; lav;

حمى [mie.] ateş sığağı, hararet;

حمى tifo; **حمى التيفوئيدية** ve **حمى التيفوئيدية**;

حمى الدق iltihaplı bir hastalıktan meydana gelen

humma; **حمى الربع** nöbet periyodu dört gün

olan sıtma; **حمى الرجعة** Borelia gurubuna

ait şiddetli ve bulaşıcı humma; **الحمى**

sarı humma; **حمى الصفراوية** veya **الصفراء**

حمى الغب gūnaşırı tutan sıtma nöbeti;

حمى الكزيلة antraks, şarbon; **حمى القرمزية**

hastalığı; **حمى القش** saman nezlesi;

حمى المخية الشوكية aft humması

beyni ve omuriliği etkileyen menenjit;

حمى Malta Malta humması TIP.;

حمى النفاسية doğumdan gelen humma;

حمى lekeli humma, tifüs TIP.;

حمى [na't] ateşli, hummalı;

حمام [cin.is.; tek.is. ة] **حمام** -آت.;

حمام الزاجل güvercin **حمام** güvercini;

öküzdili BOT. **Anchusa officinalis**;

حمام ölüm;

حمام banyo; hamam; yüzme havu-

zu; ılıca, kaplıca; **حمام الشمس** güneş banyo-

su; **حمامات بحرية** sahil tesisleri;

جَمَأ yakın arkadaş; çok yakın, samimi; sıcak su;
 حَمَّ müe. حَمَاء. Ç. حمّ siyah;
 حَمَم kazan, güğüm;
 اسْتَحَمَام banyo yapma, yıkanma;
 محموم ateşi olan, hummalı; çılgın gibi, çileden çıkmış;
 حَمَأ¹ a (حَمَأ) (kuyunun) dibini taramak, temizlemek, arıtmak;
 حَمَأ, حَمَاء çamur, bataklık;
 حَمِي a (b-e) kızmak, asabı bozulmak, sinirlenmek;
 حَمَم (حَمَمَة) [at] kişnemek;
 حَمَمَة kişneme;
 حَمَم öküz dili BOT. Anchusa officinalis.
 حَمَد a (حَمَد) (b-i, عَلَى bş sebebiyle) övmek, methetmek; حَمَد (b-i) çok övmek;
 حَمْد hamd, övme, övgü;
 حَمِيد övülmeye/ methedilmeye değer; selim, tehlikesiz, iyicil [tümör, hastalık];
 حَمُود övülen, övgüye/ methe layık;
 أَحْمَد övgüye daha layık;
 مَحْمَدَة Ç. مَحَامِد övülecek amel/ iş;
 مَحَامِد [çoğ.] övgüler, methiyeler;
 مَحْمُود övülen; övgüye layık;
 مَحْمُود = مَحْمَد;
 مُحَمَّدِي Muhammed (sav.) ile ilgili;
 حَمْدَل "الْحَمْدُ لِلَّهِ" lafzını zikretmek, anmak;
 حَمْدَلَة "الْحَمْدُ لِلَّهِ" lafzı;
 حَمَر ⇒ حَمَر (bşî) kırmızıya boyamak, rengini kırmızı yapmak; (bşî) fırında kızartmak; (bşî)

tavada kızartmak; أَحْمَر kırmızılaşmak, kırmızıya dönmek;
 حَمَر asfalt;
 حَمَرِي [na't] asfalt ya da katran ile ilgili;
 حُمْرَة kırmızı, kırmızı renk; allık; tuğla tozu/ talaşı; yılanlık TIP;
 حِمَار ۱۱ eşek; حَمِير, حُمُر, حَمِيرَة; حِمَار yabaneşegi ZOO. Equus onager; سَم الحِمَار zakkum, ağaçacı, gül defnesi BOT. Nerium oleander;
 حِمَارَة Ç. حِمَار dişi eşek;
 حَمُور kırmızı, kırmızı renk;
 حُمِيرَة kızıl kuyruk ZOO. Phoenicurus phoenicurus;
 حَمَار Ç. حَمَار eşeğe binen;
 أَحْمَر müe. حَمَرَاء. Ç. حَمَر kırmızı, kızıl; دُونِ الْأَحْمَر ve تَحْتَ الْأَحْمَر ۱۱ pembe; الْجَيْشُ kızılötesi; الْبَحْرُ الْأَحْمَر Kızıl Deniz; الْهَلَالُ الْأَحْمَر Kızıl Ordu; الْمَوْتُ الْأَحْمَر Kızılhaç; الْحَمْرُ الْأَحْمَر ani ölüm; الْحَمْرَان cinsel ilişki; الْأَحْمَر şarap ve et; الْأَسْوَد وَ الْأَحْمَر tüm beşer = yetmişiki millet; أَحْمَر الشَّفَاة dudak boyası, ruj; الْهَنُودُ الْحَمْر kızıl derililer
 حَمَرَاء pas hastalığı, bitkilerde mantar hastalığı; الْحَمْرَاء Elhamra; bkz. أَحْمَر;
 يَحْمُور kırmızı; erkek karaca ZOO.;
 أَحْمَرَاء kırmızılaşma, kırmızılık;
 مَحْمَر kızarmış; ۱۱ بَطَاطِسُ مُحْمَرَة kızarmış patates;
 حَمَس a (حَمَاسَة) heves, istek, şevk, gayretle,

çoşkuyla çalışmak, coşkulu olmak; **تَحْمُس**
= **حَمَس** ; **حَمَس** (bşde) aşırı gayretli, hevesli
olmak; (bşî) hararetle savunmak, fanatik
olmak;

حَمَس ve **أَحْمَس** gayretli ʾl; ateşli taraftar,
tutucu, fanatik;

حَمَاس ve **حَمَاسَة** heves; tutku, hamaset;
fanatiklik; şevk, gayret;

حَمَاسِي [s.] aşırı gayretli, hevesli; canlan-
dırıcı, heyecan verici; tutucu;

تَحْمُس (bş) aşırı taraftar olma (bş
için) tutuculuk, fanatiklik, hamaset;

مُتَحَمِّس aşırı taraftar, gayretli, şevkli,
tutucu; fanatik;

حَمَض ⇒ **حَمَّض** fırında kızartmak; (bşî) tavada
kızartmak;

حَمَص [cin.is.; tek.is. ة] leblebi KNŞ;

² **حُمَص** Humus şehri;

حَمَض (bşî) **حَمُوضَة** ekşi olmak; **حَمَّض**
ekşitmek; (bşî) asitleştirmek; (fotoğraf fil-
mini vb.i) banyo etmek, yıkamak; (bşin) pas-
lanmasına sebep olmak;

حَمْض بُولِي ʾl **أَحْمَاض** ʾl **حَمَض**
üre asidi;

شَجَر حَمْضِي turuncgillerden olan ağaç;

حَمْضِيَة ʾl **حَمْضِيَة** turuncgil meyva;

حَمُوضَة ekşilik, ekşi olma; asitlilik, asitli
olma; ʾl **مُولَد الحَمُوضَة** oksijen KİM.;

حَمَاض **حَمِيْض** kuzu kulağı BOT. Rumex
acetosa;

تَحْمِيْض ekşitme; asitleştirme; [FOT. filmi]

banyo, yıkma;

أَحْمَاض şaka yollu söz, hareket;

حَامِض ekşi, asit; asitli; (ç. **حَوَامِض**) asit

KİM.; **حَامِض اللّٰحْم** ʾl karbonik asit; **حَامِض**

كَبْرِيتِي sülfirik asit;

حَمَق (حَمَاقَة, حَمَق) **حَمَق** u, **حَمَق** i, **حَمَق**

kızmak, sinirlenmek, köpürmek; **حَمَق** ve

أَحْمَق (b-nin) ahmak/ aptal olduğunu düşün-

mek; **تَحَامَق** ahmakmış gibi davranmak, ken-

dini saf göstermek; **أَنْحَمَق** sinirlenmek, kız-

mak; **اسْتَحَمَق** (biri) [birinin] gözünde ahmak/

aptal olmak;

حَمَق aptallık, ahmaklık;

حَمَاقَة ahmaklık, aptallık; kızgınlık;

حَمَاق çiçek hastalığı TIP.;

حَمَاقِي, **حَمَقِي**, **حَمَق** ʾl **حَمَقَاء** müe. **أَحْمَق**

ahmak, aptal; saf;

حَمَقَان ahmak, aptal; kızgın, sinirli;

حَمَل (حَمَل) **حَمَل** i, **حَمَل** (bşî) taşımak, yüklenmek; (bşî)

[taşımak için] kaldırmak; yüklenmek; (bşî)

[elinde] tutmak; (bşî) beraberinde götürmek,

yanına almak; (bşî) nakletmek; (bşî **الى** ya

da **b-e**) getirmek, götürmek; (b-nin,

bşini, **yükünü**) almak, taşımak; (**duygusunu**,

hissini **b-e**) açmak, açığa vurmak,

göstermek, belli etmek; (b-den) hamile

kalmak, olmak; [ağaç] meyve vermek; (b-i,

على **bş yapmaya**) teşvik etmek, sevk etmek,

(b-i **على** **bşe**) yaptırmak; (b-i, **على** **رأيه** **kendi**

على **رأيه** **kendi görüşünü**) benimsetmek, (b-i, **على** **رأيه** **kendi görüşüne**) ikna etmek, inandırmak;

(*b-nin üzerine*) saldırmak, hamle/ atak yapmak, *حَمَلٌ حَمَلَةٌ عَلَيْهِ* üzerine doğru bir hamle yaptı, atakta bulundu; (*bir kitabı*) ezberlemiş olmak, (*kitap*) ezberinde olmak; (*bşin ...ile*) bağlantısını/ ilişkisini kurmak, (*bşin, ...e*) yormak; (*bşin*) aslında (*على ...de*) olduğunu söylemek; (*bşin* *على* birine) hamletmek, atfetmek; (*bir kelimeyi* *حَمَلٌ فِي نَفْسِهِ*) atfetmek; (*çok*) sıkılmak, ruhu daralmak; *حَمَلٌ عَلَى* kendine gelmek, kendine hakim olmak; *حَمَلَةٌ عَلَى* *bşin* ...anlamına almak, *bşin* ...anlamı vermek; *حَمَلَةٌ عَلَى* *bşin* yanlış anlam vermek, yanlış anlamak; *حَمَلٌ* *bşin* ciddiye almak; *حَمَلٌ* *بِشَيْءٍ* diploma almak; *حَمَلٌ* *كَلِمَةً* kelime yeni anlam kazanmak, anlam genişlemesine uğramak; *حَمَلٌ* *إِسْلَامًا* İslam'ı kabul edip, gereğini yerine getirmek; *حَمَلٌ* (*b-e, bşin*) yüklemek, taşıtmak; (*b-e, bşin*) sorumluluk olarak vermek; *حَمَلٌ* (*bşin, harcamaları, sorumluluğu*) yüklenmek, üstlenmek; (*bşin*) tahammül etmek, sabır göstermek, çekmek, katlanmak; (*b-e*) tahammül etmek, katlanmak; yola çıkmak, koyulmak; ayrılmak, yola çıkmak; *حَمَلٌ* (*b-e*) adil davranmamak, önyargılı/ peşin hükümlü davranmak, (*b-e karşı*) tarafgir olmak, taraf tutmak; büyük gayret/ çaba sarf ederek kalkmak, yükselmek; *حَمَلٌ عَلَى* (*bşin*) cesaretini toplamak; *حَمَلٌ* (*bşin*)

taşımak, yüklenmek; (*bşin*) kaldırıp götürmek; (*bşin*) tahammül etmek, sabır göstermek, katlanmak; (*bşin*) müsamaha göstermek, hoşgörülü davranmak; (*bşin*) kaldırabilmek, kaldırabilecek kapasitesi olmak; (*bşin*) ihtimal vermek, mümkün olduğunu, yapılabileceğini söylemek; *يَحْتَمِلُ* ve *يَحْتَمِلُ* [edil..] tahammül edilebilir, katlanılabilir; ...muhtemel, olasıdır, olabilir, mümkündür;

حَمَلٌ taşıma, kaldırma; (*bşin*) sevk-etme, teşvik etme, cesaretlendirme; teslimat; nakil, nakliyat; nakliye, masrafları; *حَمَلٌ* *عَدَمٌ* cenin; hamilelik, gebelik; *حَمَلٌ* *أَحْمَالٌ* kısırlık, hamile kalamama [kadın]; *حَمَلٌ حَيٌّ* yük, kargo; *حَمَلٌ* *أَحْمَالٌ* ticari yük, hareketli yük; *حَمَلٌ* *مُؤَازِنٌ* mukabil ağırlık, dengeleyen ağırlık; *حَمَلٌ* *أَحْمَالٌ* kuzu; koç burcu; *حَمَلَةٌ* (*على ...e*) saldırı, hamle, atak; saldırı, hücum; atılım; kampanya; hamile; askeri keşif; keşif birliği; *حَمَلَةٌ* *مِكَنِيكِيَّةٌ* keşif saldırısı ASK.; *حَمَلَةٌ* *مُتَخَابِئَةٌ* motorize saldırı ASK.; *حَمَلَةٌ* *مُتَخَابِئَةٌ* seçim kampanyası;

حَمَلِي *ع* - sucu, seyyar su satıcısı; *حَمِيلٌ* buluntu bebek; kefil; cenin; *حَمِيلٌ* *عَلَى* tamamen ...e bağımlı; *حَمُولٌ* sabırlı; halim, yumuşak huylu; *حَمَالٌ* *ع* - hammal; *حَمَالَةٌ* hammallık;

حمالة kiriş, hatıl, yollama, direk, kemer veya köprü payandası, dikme; pantolon askısı
﴿ حمالة للصدر ﴾ sütyen;

حمولة yük kapasitesi, yük limiti; istiap haddi, tonaj, tonilato [gemi]; nakliye ücreti, navlun; (ç. حمائل) aile IR.;

أخذ الشيء على محمل; حمل bkz. محمل
bşi ciddiye almak;

[محمل] hevdeç [KNŞ. محمل];

تحميل yükleme; yükü yükleme; zorla kabul ettirme; nakletme, gönderme;

تحميلة ç. تحاميل fitil, supozitivar TIP.;

تحمل yükünü alma, yüklenme; tahammül, katlanma; dayanıklılık, mukavemet; [malzemedede] sağlamlık, sertlik;

تحامل önyargılı olma, taraf tutma; hoşgörüsüz olma;

احتمال katlanma, tahammül etme, hoşgörülü davranma; ihtimal, olasılık, mümkünlük

صعب الإحتمال katlanılmaz, dayanılmaz;

حاملة hammal; hamil [çek vb.]; diploma/ sertifika sahibi; tutan/ yakalayan

cihaz tekn.; (على ... e karşı) savaşı, dövüşen; (ç. حوامل) hamile; ﴿ حامل البريد ﴾ kurye;

حاملة الأقلام hisse sahipleri; حامل كلام الله yazarlar, yazar-çizerler;

حامل كلام الله Kur'anı Kerim hafızı [lafzen: Allah kelamının taşıyıcısı; تيار حامل taşıyıcı akım ELK.; موجات حاملة taşıyıcı işaret ELO.;

حاملة خريطة taşıyıcı cihaz; حاملة طائرات uçak gemisi;

محمول taşınmış, götürülmüş; tahammül edilebilir; kargo, yük; tonaj, istiap haddi; yüklem, mahmul MAN.;

﴿ مشاة محمولة ﴾ motorize birlik ASK.; جنود محمولون جواً hava birlikleri ASK.

محمل (bş ile) yüklenmiş, dolu; tahammül edilebilir, rastlanılabılır; mümkün, olası, muhtemel;

﴿ حملة ﴾ (يا da ب ... e) gözlerini dikerek, bakmak;

حمي a ısınmak, sıcak olmak; [metal] kor haline gelmek, ısıdan kızarmak;

parlamak, birden alevlenmek; (على ... e) köpürmek, kızmak, sinirlenmek ﴿ حمي ﴾

harp/ savaş/ kavga/ olay kızışmak; (bşi) ısıtmak; (metali) kor haline getirmek;

(sobayı) yakmak; (bşi) alevlendirmek, harekete geçirmek; (bşi) ısıtmak;

حمو ısı; ﴿ حمو النيل ﴾ isilik MIS.;

حمو ısı, sıcaklık;

حمة ç. حمة iğne [böcekteki]; diken;

حمي sıcak; kor halinde, heyecanlı harekete geçirilmiş;

حمي bkz. حم;

حمية gayret, şevk, ateş; hamiyet, tutuculuk, fanatizm; hiddet, şiddet; kuvvetli öfke, gazap, köpürme; heyecan ateşi; terslik, huy-suzluk; ﴿ الحمية القومية ﴾ şovenizm, ırkçılık;

حمارة ısı, sıcaklık;

حام sıcak; kızgın, kızışmış [harp]; ateş kesilmiş, kor halinde; yanmakta olan;

² **حمي** (حمي, حمي) (b-i, bşi den, ...e karşı) korumak, savunmak, muhafaza etmek, sakınmak; (hastaya) (bşi) perhiz olarak vermek, diyet uygulamak; (b-e أن ...yapmasını) yasaklamak; **حامى** (من b-i, bşi) savunmak [yine mahkemede avukat olarak]; (عن b-nin, bşin) yanında yer almak, tarafını tutmak, desteklemek, koruyuculuğunu yapmak; (bşden) kaçınmak, sakınmak, uzaklaşmak; **احتمى** [kendini] (b-den, bşden) muhafaza etmek, korumak, sakınmak; (ب bş ile) korunmak (ب veya عن b-e, من ...den) sığınmak;

حمى koruma; müdafa, savunma; melce, sığınak;

حمية korunan şey; perhiz, diyet;

حماية koruma, muhafaza etme, himaye, nezaret, bir hükümetin daha kuvvetli bir hükümet tarafından kontrol ve idaresi stıy.;

محاماة savunma huk.; avukatlık; **هيئة المحاماة** baro;

احتماء korunmaya talebi; koruma;

الدول ۱۱ **حام** koruyucu; hami, veli; **الحامية** koruyucu/ hami devletler;

حامية velayet, hamilik, koruyuculuk; garnizon ask.;

محمى (ب tarafından) korunan, koruma altında; himaye/ manda altındaki devlet, hükümet ۱۱ **منطقة محمية** koruma altındaki bölge; **محمية** آت manda/ himaye altındaki

devlet stıy.;

محامون savunma tarafı; avukat; **محامية** [kadın] avukat;

محتم koruma talep eden; koruma altındaki;

² **حما** Hama;

حن (حنين) (الى ..in) hasretini/ özlemini çekmek, (الى ..i) özlemek, çok istemek, arzulamak; (على b-e) yakınlık duymak, meyli olmak, sempatisi olmak; (على ..in) duygularını acılarını paylaşmak, dert ortağı olmak (على b-e) acımak, merhamet etmek, şefkat göstermek; **حن** (قلبه) yumuşatmak, şefkat ile doldurmak; **تحن** [ağaç] çiçek açmak, bahar vermek; **تحن** (على b-nin) derdini/ acısını paylaşmak; sevgi göstermek;

حنه sevgi, meyil, sempati; acıma, şevkat; elverişli durum, avantaj;

حنان sevgi, meyil, muhabbet, sempati; acıma, şefkat, merhamet; **حنانيك** bize acı! bize rahmet et!;

حنانة acıma, şevkat;

حنين özlemini/ hasretini çeken, arzulayan;

حنون sevgi duyan, muhabbet besleyen, merhamet eden, acıyan; yumuşak huylu, yumuşak kalpli, acıklı, dokunaklı [söz, ses];

حنان sevgisi/ muhabbet i olan; şefkatli;

تحنان dostluk, sadakat;

تحن şefkat, yumuşak yüreklilik;

حنا ⇒ **حنا** (bşi) kına ile boyamak; (bşe) kına

yakmak;

حناء kına; **أَبُو الْحَنَاءِ** kızıl gerdan, nar

bülbülü zoo. *Erithacus ruberula*; **تَمَرُ الْحَنَاءِ**

kına bitkisi KNŞ. BOT;

حَانِبَةٌ ALF.BKZ.;

حَنْبَلِي Hanbelî, Ahmet ibn Hanbel'in (ra.) mezhebine mensup; tavizsiz, taviz vermeyen;

حَنْبَلِيَّة Hanbeliler;

حَانُوت bkz. **حَنُو**;

حَنْث yeminini (ب) **يَمِينِهِ** : (حَنْث) a bozmak; **تَحَنَّث** ibadet etmek; inzivaya çekilmek; günah işlememek, günahıtan kaçınmak;

حَنْث yalan yere yemin; günah;

حَنْجَرَةٌ boğaz, gırtlak, hançere;

حَنْجُور boğaz, gırtlak;

حَنْجَل [at] şaha kalkmak; sıçramak, zıplamak,

hoplamak; **تَحَنْجَل** sıçramak, sekmek;

حَنْدِس karanlık gece;

حَنْدَقُوق kokulu yonca, sarı yonca BOT;

حَنْش yılan;

حَنْط ⇒ **حَنْط** (cesedi) mumyalamak; (cesedin)

içini doldurmak;

حَنْطَة buğday;

حَنْطَة mumyalama;

تَحْنِيط mumyalama;

مُحْنِط mumya;

حَنْظَل [cin.is.; tek.is. ۵] acı elma, acıhıyar,

ebucehil karpuzu BOT. *Citrullus colocynthis*;

حَنْف i yanına dönmek veya eğilmek; (عن bşe)

meyletmek;

حَنِيف hanif; doğru inanç sahibi;

doru, hak [din]; **الدِّينُ الْحَنِيفُ** Hak Din ve yine **الْحَنِيفَةُ السَّمْحَاءُ**;

حَنْفِي hanefi, Ebu Hanife'nin (rha)mezhe-

bine mensup (ç. ون); HRI. putperest;

حَنْفِيَّة Hanefî mezhebi; (ç. آت-) musluk;

yangın musluğu; HRI. putperestlik;

الْحَنِيفِيَّة Hak Din;

أَحْنَف ayağındaki eğrilikten rahatsızlık çeken;

حَنِق a kızgın/ çılgın gibi olmak, kızmak; (veya من bşe) canı sıkılmak, sinirlenmek, kırılmak, bozulmak; **أَحْنَق** (b-i) sinirlendirmek, kızdırmak, deli etmek;

حَنِق kızgınlık, sinirlenme, öfke, hiddet;

حَنِق kızgın, öfkeli, sinirli; canı sıkkın, küsmüş, bozulmuş, kırgın;

حَانِق hayata küskün, meyus, mahzun; **حَانِقٌ عَلَى النِّسَاءِ** kadınlardan nefret eden, kadın düşmanı;

مُحْنَق sinirlendirilmiş, kızgın;

حَنْك u, i ve **حَنْك** ve **أَحْنَك** [olaylar, seneler vb.] tecrübe kazandırmak, pişirmek, bilgili kılmak;

حَنْك damak;

حَنْكِي [na't] damak..., damak ile ilgili;

حَنْك ve **حَنْكَة** tecrübe, deneyim deneyim sonucu elde edilmiş bilgi; incelikli düşünce ve davranış;

مُحْنَك deneyimli, tecrübeli, gün görmüş geçirmiş, bilgili, kültürlü; **مُحْنَكٌ وَ مُبْنَكٌ** akıllı, açığöz, zeki; **أَطْرَاقُ مُحْنَكَة** mahir,

maharetli, tecrübeli;

(حنى ve حنى) eğilmek, bükülmek, kıvrılmak; (على ya da b-e) meyli olmak, meyyal olmak; (على b-e) şefkat beslemek, acımak; (bşi) eğmek, bükmek, kıvrırmak; (أحنى bşi, رأسه başını) eğmek; (على b-e) acımak; (أحنى) eğilmek; [yol] eğri büğrü/ engebeli olmak, (عن ...den) kıvrılarak uzamak; sapmak, dışına çıkmak; yolda başını eğerek selam vermek; (على veya b-e) eğilmek, meyli olmak; kendini (على bşe) adanmak, hasretmek; tamamını (على bşe) vermek; (بşi) içinde tutmak/ beslemek; (على bşi) içimde kinden, hasetten, kötülükten, dargınlıktan eser yok;

حنى eğilme, eğim, bükülme, zikzak;

حنى eğim, kıvrım, büküm, zikzak;

[çoğ.] kaburga kemikleri; yan; (بين أحنائها)

içinde;

حنى şefkat, merhamet, acıma;

حنى eğimli, eğik, kıvrımlı;

حنى eğim, kıvrım;

حنى في حنأيا kemer, ark; yay

حنى kalbinin içinde, gönlünde; (حنى نفسه) derinliklerinde;

حنى eğik, eğimli;

حنى aşağıya bakınız;

حنى gri; (أحنى)

حنى eğri; kemer, ark; eğim; eğilerek

selam verme; reverans;

انحناء eğilerek selam verme; reverans;

الحناء en uzak kaburga kemiği; göğüs,

sine (هماء حوانهم) var gücüyle [bağırdılar];

محنى eğik, eğilmiş (baş); bükülmüş, kıvrılmış;

منحنى bükülmüş, eğilmiş, kıvrık; meyilli,

eğimli;

منحنى eğim, kıvrım; kıvrılma,

acı; eğri [yol; yine MAT.];

حنوت dükkan; içki satan, dükkan, meyhane;

حنوتية ölü yıkayıcı; mezarcı,

cenaze işleriyle uğraşan kişi;

حناء Hz. Havva;

حنوب ⇒ حوب günahattan kaçmak, sakınmak;

حنوب mütedeyyin, dindar bir hayat sürmek; (من

حنوب) kaçınmak, sakınmak;

حوبة günah, suç; kusur;

حوباء ruh, can;

حوت büyük balık; balina; Balık

burcu ASTR.; (حوت سليمان) som balığı ZOO.;

حوج ⇒ حوج (على bşe) ihtiyaç duymak, muhtaç

olmak, (على bşe) gereksinim duymak; (b-i,

على bşe) muhtaç etmek, (b-e) zorunlu

kılmak; (b-i, على bşe) zorlamak; (b-i) fakir-

leştirmek, fakir duruma düşmek; (ما أحوجه)

(إحتاج) ...e öyle muhtaçtır ki!; (إحتاج)

veya (إحتاج) ...e ihtiyacı olmak, muhtaç olmak,

gereksinim duymak;

حوج ihtiyaç, istek, eksiklik, yetersizlik,

kifayetsizlik;

merkez; kutup;

مَحَار [cin.is.; tek.is. ة] istiridye ZOO.;

midye, kara kabuk midye ZOO.; sedef;

مَحَارَة [tek.is.] اُل; mala, sürgü;

تَحْوِير değiştirme, düzenleme, dönüştürme, yeniden düzenleme;

حَوَار karşılıklı konuşma, diyalog; tartışma; metin [oyun]; senaryo [sinema];

مُحَاوَرَة diyalog; tartışma;

تَحَاوُر müzakere, tartışma;

حَوِز ve **حَوِز** (حَوِز) u حَاز (حَوِز) sahip olmak,

haiz olmak; (bş, başarı, zafer) kazanmak,

elde etmek; (bşin) kontrolünü ele geçirmek,

(bşin) tekeli, eline geçirmek; **حَاز** i (حَوِز) i

(deveyi) sürmek; **تَحَوِز** ve **تَحَوِز** kangal olmak,

kıvrılmak, veya sarılmak, [yılan] çörek-

lenmek; **تَحَوِز** (عن ...den) kendini uzaklaş-

tırmak, çekmek; (...e) eğilmek,

meyletmek; (...e) taraf olmak

(عن **اِنْحَاز** (...in) tarafını tutmak; (...e) uzak durmak, yaklaşmamak,

arada mesafe bırakmak; (...e) bırakmamak;

حَوِز sahiplik, elde tutma; elde etme, kaza-

nılan şey; işgal, zorla alma, kiracılık HUK.;

(أَحْوَاز) kapalı alan; il sınırı, sınır;

حَوِزِي zilyete ve zilyetliğe ait;

حَوِزَة elde tutma, sahiplik; bölge, mülk,

mülkiyet; **فِي حَوِزَةِ يَدِهِ** veya **فِي حَوِزَتِهِ** eli

altında; **الدَّفَاعُ عَنْ حَوِزَةِ مِصْرَ** Mısır savunması;

حَيِز menzil, mesafe, saha,

alan, çevre; küre **فِي حَيِزِ الْمَعْقُولِ** makul değil, akla yatmıyor;

بَرَزَ إِلَى حَيِزٍ gerçekleşmek, gerçeğe dönüşmek;

فِي حَيِزِ الْإِمْكَانِ oldukça muhtemel, mümkün;

حَيَازَة sahiplik, elde tutma, zilyetlik; zorla

elde tutma, işgal; mülkiyet hakkı;

تَحَوِز taraf tutma, taraftarlık;

اِنْحِاز uzak durma, kendini soyutlama;

taraf tutma, taraftarlık;

حَازِر sahip; kazanan, muzaffer;

مُتَحَوِز taraftar, önyargılı;

مُنْحَاز (عن ...den) kendini çekmiş, uzak

duran; (...e) yabancı, garip;

حَوِش (حَوِش) u حَاش (حَوِش) ¹ tuzağa düşürmek,

(avın) çevresini sarmak; (bşî) durdurmak,

engellemek (bşin) yolunu kesmek; (bşin)

meydana gelmesini önlemek, (bşî) engel-

lemek; **حَوِش** (bşî) toplamak, biriktirmek,

yığmak, stok etmek; (para) biriktirmek; (bşî)

bulmak;

حَوِشَان kapalı bölge,

çevrili alan; avlu, iç bahçe;

حَوِش güruh, halk yığını

حَوِشِي yadırganan, garip, tuhaf;

اِسْبُوعُ الْحَاشِ HRI. Paskalyadan önceki

hafta;

حَاشِي ve **حَاش** لله, حشو bkz. **حَاشَا**;

حوص [ışıktan rahatsız olarak] gözlerini kısıma;

حوص çekik gözlü; **حوصاء** müe.

حوصلة [kuş] kursak; mesane,

sidik torbası ANAT; pelikan, kaşıkçı kuşu

ZOO.; **الحوصلة المرارية** öd, safra ANAT;

حوصل kabarcık [deride oluşan];

حوصلة kabarcık آت;

حوض havuz; su havuzu, tekne, yalak, su deposu; deniz veya

nehirin döküldüğü yer; ufak göl; pelvis, leğen

ANAT.; dok; **حوض** [kutsal] yer, bölge;

حوض جاف boş dok; **حوض حمام** küvet;

ذاد عن حياضه yüzer havuz; **حوض عوام**

b-nin koruyucusu olmak, savunuculuğunu

yapmak; kendini savunmak, müdafaa etmek;

ذب عن حياض الدين dini, inancı müdafaa

etmek, korumaya çalışmak;

حائط (*b-i, bşi*) (**حائط**, **حائط**, **حائط**) **حائط** (**حائط**)

korumak, muhafaza etmek, (*bşe, bşi*)

gözetmek, kollamak, nezaret etmek; (*bşe*)

bakmak, bakımını yapmak; (*b-i, bşi*)

kuşatmak, sarmak, ihata etmek; **حائط** (*bşin*)

çevresini duvarla çevirmek, duvar örmek;

(*bşi*) sarmak, ihata etmek, dört bir yanını

tutmak; **حائط** (*b-i*) daha akıllı davranıp

yenmek; (*b-i*) aldatmak kandırmak; **حائط** (*...i*)

veya *b-i, bşi, b* (*...ile*) çevirmek, sarmak,

ihata etmek, (*bşi ve bşi*) içermek, (*b*)

bşi iyice/ tam olarak/ kapsamlı bir şekilde

bilmek, anlamak; **حائط به علما** *bşi* iyice

bilmek; dikkat etmek, göz önünde bulundur-

b-e **حائط علما** mak, önem vermek; ...

i bildirdi, bilgi olarak verdi; ...*e* dikkatini

çekti; **تحوط** (*b-i, bşi*) korumak, muhafaza

etmek; (...*hususunda*) tedbirli olmak;

dikkatli/ tetikte/ uyanık olmak; **احتاط** (*için*)

önlemler, tedbirler almak; dikkatli/ uyanık

olmak; (*b-i, bşi*) sarmak, ihata etmek; (*b*)

...i **احتاط** (*den, ...e karşı*) korumak, muhafaza

etmek; nezaret etmek, bakmak, gözetmek;

حائط ve **حائط** dikkat, tetikte olma, uya-

nıklık, açık gözlülük; **أخذ حيطه** tedbirli

olmak, tetikte bulunmak; **بلا حائط** düşünme-

den, düşünmeksizin;

حائط koruma, himaye, muhafaza, bakım

gözetim;

تحوط çevresini sarma, ihata, kuşatma;

حائط kuşatma, ihata; (*bşi*) anlama,

kavrama, vukuf; (*b-i*) bildik olma, tanıdık

olma, aşinalık;

تحوطات [çoğ.] tedbir, önlem; **تحوط** ön-

lemler;

حائط dikkat, dikkatlilik; ihtiyatlılık, ted-

birlilik; ihtimam, özen; **حائطات** [çoğ.] ön-

lemler, tedbirler; **على سبيل الاحتياط** önlem,

tedbir olarak;

احتياطي [na't] tedbir/ önlem niteliğinde;

koruyucu Tıp.; önleyici, engelleyici; yedek;

rezerve; yedek; ihtiyat akçesi; yedek..., ihti-

yat... ASK.; **حائط احتياطي** gözaltı; **تدابير**

قوات احتياطية önlem uygulamalar; **احتياطية**

yedek/ ihtiyat kuvvetler ASK.; **احتياطي الزيت**

seyrini değiştirmek; **حَوْلَ** عَنْوَانَهُ soyadını değiştirmek; **حَاوَلَ** (bşî veya أَنْ ...yapmayı) denemek, başına geçmek, kal-kışmak, çabalamak, uğraşmak; **أَحَالَ** (bşî, başka bşe veya إِلَى *başka bşe*) dönüştürmek, çevirmek; (bşî) transfer etmek; (bşî عَلَى veya b-e) göndermek; (b-i, عَلَى veya ...e) atamak; (b-i, bşî عَلَى ...e) teslim etmek, devretmek (borcu عَلَى b-e) devretmek HUK.; **أُحِيلَ** emekli aylığı bağlayıp işten çıkarmak; أُحِيلَتِ الْكَمْبِيَالَةُ إِلَى poliçe, çek protesto olmak MAL.; **تَحَوَّلَ** değişmek; (إِلَى ...e) dönüşmek, dönmek, tahavvül etmek; (إِلَى ...e) laşmak; (مِنْ ...den, إِلَى ...e) dönüşmek; ayrılmak, uzaklaşmak; (إِلَى ...i) taşınmak; (عَنْ ...e) sırt çevirmek; (عَنْ ...den) dönmek, caymak, vazgeçmek; (عَنْ الطَّرِيقِ *yoldan*) ayrılmak, dışına çıkmak; kurnazca bir yol izlemek, usul takip etmek; **تَحَوَّلَ كُلُّ حِيلَةٍ** mümkün olan her oyunu oynamak; **تَحِيلٌ** ustalıkla, mahirane iş yapmak; (لِ *sonucu, bşî*) iyice düşünmek, düşünüp taşınmak; **تَحَاوَلَ** (بِشْءٍ *bşî* yapmak için) çabalamak, gayret sarfetmek, emek vermek; **اِحْتَالَ** ve **تَحَايَلٌ** (بِشْءٍ *b-e karşı*) hile yapmak, oyun kurmak, kurnazca davranmak; (بِشْءٍ *b-i*) kandırmak, oyuna getirmek; (بِشْءٍ *bşî*) hile/ dolap/ kurnazlıkla elde etmek, ele geçirmek; **اِحْتَالَ** kendi için/ kendi hesabına çalışmak; **اِسْتَحَالَ** şaşı olmak; **اِسْتَحَالَ** (إِلَى *yeni veya*

farklı bşe) dönüşmek; (بِشْءٍ *biri için*) imkansız olan; saçma/ gayri makul olmak; **حَالٌ** [müz. ve müe.] ç. **أَحْوَالٌ** durum, hal, vaziyet; pozisyon; konum; şimdiki [gelecek karşıtı]; hal DİLB.; [çoğ.] ahval, durumlar; işler, uğraşlar; ... **حَالٌ** ...boyunca, süresince; tam ...de; ...den hemen sonra, halinde, durumunda; **حَالًا** hemen, derhal, şimdi, hâlâ; **عَلَى كُلِّ حَالٍ** ve **لِلْحَالِ** hemen, derhal; **عَلَى أَيِّ حَالٍ** ve **حَالٍ** her halukarda, ne olursa olsun; **فِي حَالِهِ** olduğu gibi kalır; **حَالٌ مِنْ الْأَحْوَالِ** öyle veya böyle, herhangi bir durumda, bir şey olursa; [olumsuz ifadelerde]; hiçbir şekilde, asla, kati surette; **بِأَيِّ حَالٍ** ve **عَلَى حَالٍ** [olumsuz ifadelerde]: hiç bir şekilde, kati surette; ... **كَذَلِكَ الْحَالُ فِي ...** da da böyledir, durum farklı değildir; ... **كَمَا هُوَ الْحَالُ فِي ...** olduğu gibi, ...e benzer şekilde; **كَيْفَ حَالُكَ** nasılsın?; **بِحَالِهِ** ayrı, bağımsız bir şey; **مَحَاكِمُ الْأَحْوَالِ** hava durumu; **قَانُونُ (نِظَامِ) الشَّخْصِيَّةِ** özel mahkemeler; **صَاحِبُ الْأَحْوَالِ الشَّخْصِيَّةِ** personel kanunu; **لِسَانُ الْحَالِ** ve **لِسَانُ الْحَالِ** sahibulhal DİLB.; **حَالُهُ** lisanı hal;

حَالَمًا [bağlaç] yapar yapmaz, derhal,

حَالَةً ... **حَالَةً** durum, hal; vaziyet; ... **حَالَةً** [mud.kul.]; ... **حَالَةً** ...olması halinde, ...kabuluyle; **وَالْحَالَةَ هَذِهِ** bu durumda, bu şartlar altında; ... **فِي حَالَةٍ** ...olması halinde; **فِي حَالَةِ غِيَابِهِ** yokluğu halinde, gelmemesi

gişiklik, değişme; yerini değiştirme, atama, transfer etme; (döviz) bozma, mübadele, [ELK. akımın] transformasyon, evirme ELK.; devir (örn. **تحويل الدين**) MAL.; [para] gönderme, havale çıkarma; poliçe, bono, tahvil TIC.; ciro TIC.; ödemeli; **قابلية العملة للتحويل الى** || **العملات الأجنبية** konvertibilite;

تحويل ç. **تحويل** dal, branş; [demiryolu] yan hat; [sulama] yan kanal MİS.; makas [demiryolu];

محاولة ç. **محاولة** -آت- deneme; çaba, efor, gayret; çıkar yol/ çare arama; **محاولة على حياته** || **b-nin** canına kastetmek, öldürmeye teşebbüs;

إحالة atama, transfer, gönderme; (الى veya **على** *ehil bir makama*) gitme; devir MAL.; tutarsızlık, saçmalık; **...ile ...بالإحالة على** || **إحالة الى** (على) **المعاش** veya **إحالة الى التقاعد** emekliye ayırma;

تحويل değişim, dönüşüm; ani değişiklik; geçiş, (عن ...den) ayrılma; ferağat etme (عن **bşden**); **نقطة التحويل** dönüm noktası;

تحيل hile yapma;

تحايل ve **احتيايل** hile yapma; kurnazlık, açığgözlük; hıyanet, hainlik; dolandırıcılık, sahtekarlık;

تحايلي ve **احتيايلي** düzmece, asılsız, hileli, sahte; **أفلاس احتيايلي** düzmece iflas;

استحالة değişim, dönüşüm; Katolik ve Ortodoks kilisesinin inanişına göre Aşai Rabba-ni ayininde kullanılan ekmek ve şarabın Hz. İsa'nın et ve kanına dönüşümü; imkansızlık,

mümkün olmama;

حوائل engel mani (**دون** *bşın yolu* üzerindeki veya ... *arasındaki*) barikat, bariyer; bölme, paravan; (ç. **حوّل**) değişken, sık sık değişen; zayıf, dermansız, bitkin;

محول ç. **محول** -آت- transformatör; ciro eden;

محوّلة [demiryolu] makası;

محول عليه ödemeli, teslimatta ödemesi yapılan; **محول به** teslim anında tahsil edilen;

مُحال saçma, gayrı makul, muhal, mümkün değil; ulaşılamaz, elde edilemez;

متحول değişken, değişen;

مُحتال hileli, sahte; dolandırıcı, hilekar, sahtekar; alçak, adi, hain;

مستحيل imkansız, olanaksız, saçma; **مُستحيلات** [çoğ.] imkansızlıklar;

حوم [kuş, helikopter vb.] (**حومات**, **حوم**) « **حام** (**حوم**) » havada daireler çizerek, yavaş yavaş, süzünerek uçmak; **على** veya **حول** (**حومت**) uçmak, dönmek **حامت الشبهة ضده** || şüpheler **b-nin** çevresinde dolaşmak; **حوم** havada dönmek; [düşünceler vb, **b-nin** kafasında] dönüp, dolaşmak; (**في** *kitabı*) gözden geçirmek;

حومة ç. **حومة** -آت- savaşın çetin olduğu kızıştığı yer; gövde, asıl kısım; TUN. mahalle, semt;

حین bkz. **حانة** ve **حان**;

حانو bkz. **حانوت**;

حوى (**حواية**) (**حوى**) toplamak, bir araya getirmek, birleştirmek; (**بش**) içine almak, ihtiva etmek, içermek; (**بش**) sahip olmak; [el] (**بش**)

memeli hayvanlar; **حَيَوَانَاتٌ مُجْتَرَّةٌ** geviş
getiren hayvanlar; **حَيَوَانَ طُفَيْلِي** parazit
[hayvan]; **عِلْمُ الْحَيَوَانَ** hayvanbilim, zooloji;

حَيَوَانِي [na't] hayvani, hayvana mahsus;
hayvan bilim ile ilgili;

حَيَوَانِيَّة hayvanlık; hayvan yapısı;

حَوَيْنِ آت. - mikroorganizma;

أَحْي daha canlı; daha fazla hayati önemi
olan;

تَحِيَّة آت. - selamlaşma; selam;
تَحِيَّةٌ لِدِكْرَاهُ Allah'tan uzun ömür dileği;
onu anmak/ hatırasını canlı tutmak için/ ama-
cıyla; **التَّحِيَّةُ الْعَسْكَرِيَّةُ** asker selamı;

أَحْيَاء can, hayat verme; canlandırma, ihya
etme; yeniden canı verme; düzenleme, tertip
etme, sahneye koyma [kutlama, piyes vb.];
أَحْيَاءُ الذِّكْرِ anma, yadetme [ölüyü];
أَحْيَاءُ لِدِكْرِ [mud.kul.] ...i anmak için, hatı-
rasına; **أَحْيَاءُ الْمَوَاتِ** işlenmemiş toprağı
işlemek;

اسْتِحْيَاء utanma; utangaçlık, mahçubiyet;
çekingenlik;

مَحْيَا yüz, çehre, sima, görüş;

السُّتُ الْمُسْتَحْيَةُ küstümotu BOT.;

حَيْثُ [bağlaç] madem ki; **حَيْثُ أَنْ ...** zira,
çünkü, ...ması sebebiyle; öyle ki; **حَيْثُ كَانَ**
bulunduğu/ olduğu yerde; hangi durumda
olursa olsun; her halukarda; **... حَيْثُ**
...dığı yere; **... مِنْ حَيْثُ** ...dığı yerden, göz
önünde bulundurarak; [mud. kul.] ...e gelin-
ce, ...i sorarsanız, ...hakkında, ...ile ilgili ola-

rak, ...konusunda, ...e göre, ...sebebiyle.
...yüzünden; **حَيْثُ الثَّقَافَةُ** kültür hususun-
da; **حَيْثُ يَدْرِي وَلَا يَدْرِي** bilerek ya da
bilmeyerek; ister bilsin ister bilmesin; **مِنْ**
... **حَيْثُ لَا** [muzari fiil ile] ...yapmaksızın,
...olmaksızın; **حَيْثُ هُوَ** böyle olmak sıfatı
ile, bu sıfat ile; haddi zatında; **مِنْ**
حَيْثُ dünya böyle olduğu için; **حَيْثُ هُوَ**
... **أَنَّ** madem ki..., ...i göz önünde
bulundurarak; **... بِحَيْثُ** madem ki..., ...i
göz önünde bulundurarak; öyle ki ...; ...
gibi, mesela, örneğin; ...yapacak şekilde;
... **بِحَيْثُ** ...olmayıncaya/ ...yapmayıncaya
kadar; **بِحَيْثُ أَنْ** . yapacak şekilde;

حَيْثَمَا nerede olursa (olsun); nereye olursa
olsun [yön] **حَيْثَمَا اتَّفَقَ** nerede olursa, rast-
gele, gelişi güzel;

حَيْثِيَّة آت. - bakış acısı, yaklaşım; bakış,
görüş; düşünce; haysiyet, şeref, onur; (çoğ.
olarak da kullanılır) yargının temel kabul
ettiği kanuni sebepler HUK.; **ذُرُ الْحَيْثِيَّاتِ** şerefli,
saygın kişiler; **الْحَيْثِيَّةُ الْحَيَوَانِيَّةُ** zoolojik bir
açıdan (bakıldığında);

الْحَيْثِيُّونَ Hititler;

(...den) (عن) (مَحِيدٌ, حِيدَانٌ, حِيدٌ, حَادٌ) (حِيدٌ)
sapmak, çıkmak, dönmek, vaz geçmek, çekil-
mek, ayrılmak; (عن) (hı) terk etmek,
bırakmak, (عن) (...den) elini çekmek; **حَادٌ بِهِ**
...den caydırmak, vazgeçirmek, ...in
aksine ikna etmek; (...e) (نَحْوُ ya da إِلَى)

meyletmek, temayülü/ meyli olmak, **حَيْدَ**
(b*ş*i) bir tarafa/ yana/ kenara koymak; **حَايَدَ**
(b-den, b*ş*den) kaçınmak, uzak durmak;
انْحَادَ (عن den) sapmak, çıkmak, vazgeçmek;
حَيْدَ ayrılma, çekilme, vazgeçme,
bir yana sapma;

حَيْدَةً **أَلْ**; tarafsızlık; taraf oluşturmama
ayrı bir yana;

لَا **مَحِيدَ** (عن b*ş*den) sakınma, kazanma;
kaçınılamaz, bertaraf edilemez;

حَيَادَ tarafsızlık siy.; **عَلَى الْحَيَادِ** tarafsız;
raydan çıkma, fırlama;

حَيَادِي tarafsız siy.;

مُحَايَدَةً tarafsızlık siy.;

حَائِدَ tarafsız siy.;

مُحَايِدُونَ siy. tarafsız; bağımsızlar

مُتَحَايِدَ tarafsız siy.;

حَيْدَرَابَادَ Haydarabat;

(حَيْرَان, حَيْرَة) [akıl] karış-
mak, bulanmak; (في ...de, hakkında) şaşır-
mak, ne yapacağını bilememek; (و) **بَيْنَ ...**
(...ile ...arasında) kalmak, tereddüt
etmek **عَلَى حَيْرَتِهِ** şaşırmak, afallayıp
kalmak, sersemlemek, ne yapacağını bileme-
mek; tereddüt etmek; **حَيْرَ** (b-nin) kafasını
karıştırmak, (b-i) şaşırtmak; **تَحَيْرَ** karışmak,
karışık olmak; (في ...de) tereddüdü olmak,
şaşkın bir durumda olmak; (بَيْنَ ...ler ara-
sında) tereddüte düşmek **عَلَى حَيْرَتِهِ** şaşkına dönmek, kafası karışmak; **اِحْتَارَ** =
تَحَيْرَ;

حَيْرَ çit vb. ile çevrili bahçe, kapalı alan;
حَيْرَ الْحَيَوَانِ hayvanat bahçesi;

حَيْرَةً karıştırma, hayret etme, şaşkına dön-
me, **عَلَى حَيْرَةٍ** şaşkın; kafası karışmış;

حَيْرَان müe. **حَيْرَى** ç. **حَيْرَى** şaşkın, hayret
içinde, sersemlemiş, afallamış; mütereddit,
tereddüt içinde, şaşkın, aptalca [sırıltma]; çe-
lişkili, tutarsız [sözler vb.];

تَحَيْرَ karışma, içinden çıkamama, şaşkın-
lık; sıkılma, mahcubiyet;

حَائِرَ karışık, şaşkın; (في hakkında) tered-
düt içinde kararsız; yolunu kaybetmiş; sap-
mış; **حَائِرَ فِي أَمْرِهِ** kafası karışmış, ne yapa-
cağını bilmeyen, mütereddit;

مُحَيْرَ kafası karışmış, tereddüt içinde;
حَائِرَ = **مُحْتَارَ** ve **مُتَحَيْرَ**;

حَيْرَ bkz. حوز;

حَيْرُونَ bkz. حزب;

(عن den) (مَحِيص, حَيْصَة, حَيْص) **حَاصَ** i
kaçınmak, uzaklaşmak; **انْحَاصَ**;

وَقَعَ فِي حَيْصٍ بَيْصٍ kaçış; **حَيْصَة** kaçış;
kötü duruma düşmek, zorlukla karşılaşmak;

حَيْصَة bkz. حوص;

مَا عَنْهُ kaçış; sığınak, melce; **مَحِيصَ**
kaçınılmaz, bertaraf edilemez, savuş-
turulamaz; **لَمْ يَكُنْ لَهُمْ مَحِيصٌ مِنْ أَنْ ...** yap-
maktan başka çareleri yoktu;

(مَحَاض, مَحِيص, حَيْص) **حَاضَتْ** i **حَيْضَ** (حَيْض)
görmek, hayızlı olmak;

حَيْضَ [tek.is. ة] ve **حِيَاضَةً** adet görme,
hayız;

حَائِض [müe.] ve **حَائِضَة** hayızlı;

حِطَة bkz. **حِط**, **حِطَان**, **حِطَاة**, **حِطَة**;

حِيف ¹ (حِيف) (حِيف) *i* (حِيف) *i* **حَاف** (حِيف) ¹ zulmetmek, adil davranmamak, hakkını vermemek; (*bş*i) sınırlamak, kısaltmak, azaltmak; **تَحِيف** (*bş*i, veya *bş*e) el koymak, haksızlıkla, zorla ele geçirmek, gasbetmek;

حِيف yanlış, hatalı, gayri adil; zarar,

ziyan, haksız hüküm veya karardan gelen

zarar; **لَا حِيفَ عَلَيْهِ** ne yazık! ne kötü!;

حِيفَ بِهِ tam yerinde bir davranış! pek münasip!;

حِيفَة Hayfa limanı;

حِيق (**حِيق**) (**حِيق**, **حِيق**) *i* **حَاق** (**حِيق**) her yanını sarmak, çepe çevre sarmak; (*b-nin*) başına gelmek, [ceza, bela vb.]; (*...i*) delmek, delip geçmek [kılıç vb.]; (*b-nin*, *bş*in) içine işlemek, nüfuz etmek; **أَحَاق** (*b-i*) sarmak, çevrelemek; (*bş*i, *b-nin*) başına getirmek, musallat etmek, sarmak;

حِيق akibet, ceza;

حِيك ² **حِيك** dokumak;

حِيكَة bkz. **حِوك**;

حِيك = **حَائِك**; bkz. **حِوك**;

حِول bkz. **حِولَة**, **حِيال**, **حِيل**, **حِيلة**, **حِيل**, **حِيل** ¹;

حِول bkz. **حِول** ²;

حِول [vakit] gelmek, girmek, (**حِول**) (**حِول**);

yaklaşmak; tesadüfen olmak, vuku bulmak

حَانَ الْوَقْتُ şimdi tam zamanıdır); vakti

geldi; **حَانَ لَهُ أَنْ ...** yapmanın tam zama-

nıdır; **أَمَّا حَانَ لَهُمْ أَنْ يَفْهَمُوا** hala anlamaya-

caklar mı?; **حَانَ مِنِّي الْفَتَانَةُ** (...e) döndüm,

baktım, tam kafamı (...e) çevirdim; **حِينَ**

(...için) vakit tayin etmek; **أَحَانَ** (*b-i*) yıkmak,

mahvetmek; **تَحِينَ** (*firsatını*, *zamanını*) bekle-

mek, kollamak; **تَحِينَ الْفُرْصَةَ** fırsatını bekle-

mek/ kollamak; **اسْتَحِينَ** zamanını beklemek;

حَانَ bar, gece kulübü;

حَانَة ç. **حَانَ** bar, meyhane;

حِينَ ölüm, yok oluş;

حِينَ zaman; uygun, doğru

zaman, fırsat; **حِينَ** [mud. meb kul.]

...anda,; [bağlaç] ...dığı zaman, ...dığı anda;

...yapar yapmaz, olur olmaz; **حِينَ** bir süre;

bir kez, bir gün; **أَحْيَانًا** arada bir, bazen;

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

بِأَحْيَانٍ bazen; **أَحْيَانًا** bazen; **حِينَ** ...

خاء "خ" harfinin adı;

خَاخَام (= حَاخَام)

خَاقَان خَوَاقِين ç. hakan, imparator;

خَاكِي haki renk, toprak rengi;

خُول bkz. خَوْلَة, خُورُول

خَام ham, işlenmemiş; tabaklanmamış; keten;

basma, pamuklu bez; (ç. خَامَات) hammadde;

tecrübesiz, eğitilmemiş, kaba; خَامَات [çoğ.]

hammaddeler; خَام جُلُود ham, tabaklanma-

mış deri(ler); خَام لِف ham lif(ler); زَيْت

الْمَوَاد ham petrol; سَكَّر خَام ham şeker;

الخَام hammaddeler;

خَان ç. آت - han, otel, kervansaray; meyhane,

içki yeri;

خَانَة ç. آت - sütun [gazete]; kare [satranç

tahtası vb.]; sayı hanesi MAT.;

خَب u (خَب, خَبَب, خَبِيب) [hayvan] eşkin gitmek,

[at] tırıs gitmek; [insan] avare avare gezmek,

başiboş dolaşmak; (kuma فِي) batmak; _

(خَب) [deniz] dalgalanmak, kabarmak;

خَب ve خَبَب [hayvan] eşkin gitmek; [at]

tırıs gitmek;

خَب eşkin gidiş; tırıs gidiş;

خَب dalgalı deniz;

خَب sahtekar, hilekar, dolandırıcı kişi;

خَبَا a, خَبَا (bşi) gizlemek, saklamak; خَبَا gizlen-

mek, saklanmak; خَبَا اَلْ; görünmemek, gö-

rünmez olmak;

خَب [is.] gizlenen, saklanan şey;

خَبَا اَلْ; sır; define, gömü; خَبَا ç. خَبِيَّة

define, gömü; tabii kaynaklar;

خَبَا ve ç. مَخَابِي gizlenilen yer; barınak,

sık sık gidilen yer, sığınak, yatak;

خَبَا ç. خَبَا, أَخْبِيَّة, أَخْبِيَّة ç. خَبَا

vb.nin] işe yaramayan dış kısmı;

خَبَا ç. خَبَا, خَوَابِي ç. خَبَا, خَبَا

varil, fıçı;

مَخَبَات [çoğ.] gizli, saklı şeyler; sırlar;

مَخَبِي gizli saklı;

خَب u (خَبَا, خَبَا) kötü olmak; kötü kişilikli/

şerli olmak; خَبَا kötü davranmak; kötüy-

müş gibi davranmak; sıkılmak, kendini kötü

hissetmek;

خَب kötülük, şerlilik; iyi olmama, kötü durum

[hasta vb.];

خَب süprüntü, artık;

خَبَا ç. خَبَا, خَبَا, خَبَا

şerli; garezkâr, kinci, hain; zararlı, muzır;

ciddi [hastalık], iğrenç, mide bulandıran

[koku];

أَخْبَث daha kötü; daha berbat;

خَبَاثَة kötülük; garez, kin vb.;

خَبِرَ u (bşî, خُبْرَة, خُبْر) denemek, test etmek;

(bşî) tecrübe etmek; (bşde) deneyimli/ tec-

rübeli olmak; (bşî, b-i) iyi bilmek, tanımak;

خَبِرَ u (bşî, veya ب bşî) iyice/ kapsamlı olarak

bilmek; uzman olmak; **خَبْر** (b-e, ب bşî hak-

kında) bilgi/ haber vermek, bildirmek; **خَابِر**

(b-e) yazmak, mektup göndermek, mektupla

temasa geçmek; (b-ile) anlaşma koşullarını

gözden geçirmek, müzakere etmek, anlaşma

masasına oturmak; **أَخْبَرَ** (b-e, ب bşî) haber

vermek, bildirmek; (b-ile ب bşî hakkında)

konuşmak; (b-e, ب bşî) iletmek, rapor etmek,

ihbar etmek; **تَخَبَّرَ** (b-i) soruşturmak; **تَخَابَر**

birbirini haberdar etmek, haberleşmek; ya-

zışmak, mektuplaşmak; **...hak-**

kında) anlaşmak için görüşmek, müzakere

etmek; **اِخْتَبَرَ** (bşî) incelemek, tetkik etmek;

(b-i, bşî) denemek, sınamak, imtihan etmek;

(b-i) deneyerek öğrenmek, tecrübe edinmek;

(bşî) iyice bilmek; **اِسْتَخْبَرَ** (b-e, عن ...ile);

خَبْر haber; bilgi, malumat, mesaj,

rapor; söylenti, dedikodu; DİL.B. haber; [çoğ.]

tarihi olaylar **سَأَلَهُ عَنْ أَخْبَارِهِ** birini bir başka-

sına **birini** sormak; **كَانَ فِي خَبْرٍ كَان** veya

كَانَ geçmişte kalmak, mazi ol-

mak;

خَبْرَة, **خَبْر** deneyim, tecrübe; bilgi;

خَبِير (b...de) tecrübeli, deneyimli, usta;

(bşî) bilen, tanıyan, aşına, yadırgamayan,

الخَبِير Habir (den...) haberdar, farkında;

[Allah (cc.)]; (خَبْرَاءَ) uzman, mütehassıs;

مَخْبِر asıl, hakiki anlam; (مَخَابِر) labo-

ratuar;

مَخْبَار deney tüpü KİM.;

مُخَابَرَة yazışma, mektuplaşma; [özl

yazılı] bildirme, haber verme; **المُخَابَرَة**

lütfe...e yazınız, yazışma adresi

[ilanlarda]; **مُخَابَرَة تَلْفُونِيَّة** telefon ile

konuşma, haberleşme; **مُخَابَرَة خَارِجِيَّة** harici

konuşma; **مُخَابَرَة سِرِّيَّة** gizli haberleşme; **قَلَم**

المُخَابَرَات istihbarat bürosu; **المُخَابَرَات**

şahsen başvuru [ilanlarda];

اِخْبَار bildirme, haber verme, haberleşme,

not, mesaj; rapor; ihbar;

اِخْبَارِي [na't] haber, haber verici;

تَخَابَر anlaşma için bir araya gelme, müza-

kere; mektuplaşma;

اِخْتِبَار tetkik, araştırma, inceleme;

deneme; deney, test, test imtihanı; teste tabi

tutma; [bilimsel] araştırma, deney; deneysel,

ampirik bilgi; **اِخْتِبَارَات تَحْرِيرِيَّة** yazılı sınav-

lar, imtihanlar; **اِخْتِبَار عَلَى سَبِيلِ** deneyerek,

tecrübi olarak; **تَحْتَ اِخْتِبَار** deneme/ test

aşamasında; **اِخْتِبَار حَقُول** tecrübi alanlar;

اِخْتِبَارِي deneysel, tecrübi; ampirik;

اِخْتِبَارِيَّة deneycilik, ampirizm FELS.;

اِسْتِخْبَار tetkik, inceleme, araştırma;

دَائِرَة اِسْتِخْبَارَات istihbarat bürosu;

مَخْبِر rapor eden, ihbarcı, muhbir;

detektif;

خاتِر hain, vefasız, sadakatsiz;

خَتَلَ u, i (خَتْلَان, خَتْل) (b-i) aldatmak, kandırmak,

oyuna getirmek, dolandırmak; **أَخَاتَلَ**; münafıkça, ikiyüzlü davranmak; **اخْتَلَّ** = **خَتَلَ**;

خَتَلَ ve **مُخَاتَلَةً** kandırma, oyun, hile;

مُخَاتِل hilekâr, düzenbaz, kurnaz;

خَتَمَ i (خَتَمَ, خَتَمَ) (b-ş) mühürlemek, damgalamak;

(b-ş) **خَتَمَ عَلَى كَالِطِرِي** mühürlemek, kapatmak, etkilenmez, tesir edilmez yapmak;

[Allah] (b-ş) bitirmek, sona erdirmek, (b-ş) bitirmek, tamamlamak, sona erdirmek; [yara] kapanmak, iyileşmek, kabuk bağlamak, onmak;

تَخْتَمُ **بِالْحَاتِمِ** yüzük takmak; **تَخْتَمُ** **بِالذَّهَبِ** altın yüzük takmak; **اخْتَمَ** (b-ş) bitirmek; (b-ş) tamamlamak;

خَتَمَ mühür; (ç) **أَخْتَامَ**, **خَتَمَ** posta damgası; **خَتَمَ** **شَمْعَ** mühür mumu, kırmızı balmumu;

خَتَمَ hatim; **خَتَمَ** **خَاتَمَ** [daha çok üzerinde mühür bulunan] yüzük; mühür, damga; **خَاتَمَ** Hz. Muhammed, Son Peygamber (sav);

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

خَاتَمَ **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü; **خَاتَمَ** **النَّبِيِّ** evlilik yüzüğü;

[kitap]; **خَوَاتِمَ** son safha, bölüm, sahne;

مُخْتَمَ yüzüklü, yüzük takılı [el];

مُخْتَمَ son, nihayet, bitiş;

اخْتَنَ i (خَتْن) [çocuğu vd.i] sünnet etmek; **اخْتَنَ** sünnet olmak;

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ **أَخْتَان** damat [akrabalık ilişkisi];

اخْتَنَ damat, güvey [düğünde];

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ **أَخْتَان** damat [akrabalık ilişkisi];

اخْتَنَ damat, güvey [düğünde];

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ **أَخْتَان** damat [akrabalık ilişkisi];

اخْتَنَ damat, güvey [düğünde];

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ **أَخْتَان** damat [akrabalık ilişkisi];

اخْتَنَ damat, güvey [düğünde];

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ **أَخْتَان** damat [akrabalık ilişkisi];

اخْتَنَ damat, güvey [düğünde];

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ **أَخْتَان** damat [akrabalık ilişkisi];

اخْتَنَ damat, güvey [düğünde];

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ **أَخْتَان** damat [akrabalık ilişkisi];

اخْتَنَ damat, güvey [düğünde];

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ **أَخْتَان** damat [akrabalık ilişkisi];

اخْتَنَ damat, güvey [düğünde];

اخْتَنَ sünnet;

اخْتَنَ **أَخْتَان** damat [akrabalık ilişkisi];

اخْتَنَ damat, güvey [düğünde];

خجل sıkılğan; çekingen, utangaç;

خجول utangaç; sıkılğan, mahcup, çekingen;

خجلان ٱ; ٱ;

مخجول utangaç;

مخجل utanç verici; alçakça; namussuzca

الأعضاء المخجلة ٱ edep yerleri;

خد u (خد) (toprağı) saban ile işlemek, sürmek;

تخد [toprak] saban ile sürülmek; [deri] buruşmak, kırışmak;

صعر ٱ خد yanak; yan, taraf; ٱ

خد hakir, /hor gören bir tavır takınmak;

خد ve خد خد sabanın açtığı iz, karık;

خد ٱ خد saban izi ٱ; çukur, hendek;

مخد ٱ مخدة yastık; minder;

خدیح vaktinden önce doğan çocuk, prematüre;

خداج çocuk düşürme;

خدر a (خدر) [kol, bacak] uyuşmak, karıncalan-

mak; felç olmak/ geçirmek; خدر u (kızı) hare-

me almak; (b-i, bşi) uyuşturmak, hissizleş-

tirmek; (...e) anestezi uygulamak, narkoz

vermek TIP.; خدر (...i) uyuşturmak, hissizleş-

tirmek; تخدر uyuşmak, hissizleşmek, karın-

calanmak; rahatlamak, sakinleşmek;

خدر ٱ خدر, خدر, خدر perde; çadırın

kadınlar bölmesi, harem; [kadına] özel oda;

خدر ve خدر uyuşma, karıncalanma; uyu-

şukluk, cansızlık, hareketsizlik;

خدر uyuşmuş, karıncalanan [uzuv]; can-

sız, hareketsiz, uyuşturulmuş;

تخدير anestezi, narkoz verme; uyuştur-

ma;

خادر organ, uzuv; uyuşmuş, hareketsiz;

ininde gizlenen [aslan];

خادره krizalit zoo.;

مخدر [s.] anestezik, ağrı dindirici; [is.]

(آت) anestezik, ağrı dindirici; uyuşturucu;

مخدر uyuşmuş, hissetmeyen; sarhoş MIS.;

مخدره haremde tutulan kız;

خدش i (خدش) (bşi) tırmalamak; (bşi) yarala-

mak, berelemek, yırtmak, hırpalamak, parça

parça etmek; (edep kaidelerini, b-nin say-

gınlığını) tanımamak, bozmak, çiğnemek, ih-

lal etmek; (barış) bozmak; (b-nin şe-

refini) lekelemek, leke sürmek, karalamak;

خدش = خدش;

خدش, خدش, خدش tırmalama, tırma-

lama izi; sıyrık;

خدع a (خدع) (b-i, عن...de) oyuna getirmek;

(b-i) kandırmak, aldatmak, خدع [edil.] (عن

...de) aldanmak, hatalı/ yanlış davranmak;

(عن hakkında) yanlış izlenim edinmek;

خدع (b-i) kandırmak, aldatmak; (b-i) aldat-

maya/ dolandırmaya çalışmak/ uğraşmak;

خدع (b) tarafından aldatılmak, kandırıl-

mak; hatalı olmak;

سوى أخذعه ٱ. hile, dolap, oyun; أخذعه

kibrini kırmak, karşısında eğilmeye mecbur

tutmak;

خدائع ٱ. hile, düzen, dolap, hile-

karlık, düzenbazlık, dolandırıcılık;

خَدَاع hilekar, düzenbaz; aldatıcı, asılsız, hayali;

خَيْدَع hayal; serap, ılgım, yalgın;

أَخَادِيع [çoğ.] hileli, dalavereli işler, elal-tından yürütülen işler; hayaller, seraplar;

مَخْدَع küçük oda, kabin; yatak odası;

خَدَاع hile, oyun, düzen, ihanet, dolandırıcılık; ikiyüzlülük;

خَدَاعِي hilekar, aldatıcı, hileli, sahte; boş, yanlış, çürük, esas olmayan, yanıltıcı, temelsiz, asılsız, hayali;

مَخْدَاع hileli, aldatıcı, sahte, yalancı;

خَدَل a sertleşmek, pekişmek; uyuşmak, karıncalanmak;

خَدَم u, i (خَدْمَة) hizmet etmek/ vermek; işi, görevi bulunmak; çalışmak; (b-e) hizmetçilik yapmak, hizmet etmek; (birinin) tarafını tutmak, taraftarı olmak **خَدَمَ الْأَرْضَ** toprağı işlemek; **خَدَمَهُ خَدَمَاتٌ كَثِيرَةٌ** ona çok hizmet etti; **خَدَمَ رُكَّابَ فُلَانٍ** = b-nin emrine amade olmak; **خَدَمَ مَصَالِحَ فُلَانٍ** b-nin şahsi faydası/ menfaati için çalışmak; **خَدَمَ الْقُدَّاسَ** Aşai Rabbani ayinini kutlamak HRI.; **خَدَمَ** (b-i) ücretle çalıştırmak, hizmetinde kullanmak; (b-e) iş vermek; (b-e) iş sağlamak; **اسْتَخْدَمَ** (b-i, ل için) işe almak, iş vermek; (bşi kamu hizmet kurumlarını) çalıştırmak, işletmek; (bşi, ل için) kullanmak, (bşden) ل amacıyla yararlanmak, istifade etmek;

خَدَم hizmet verenler, hizmetçiler;

خَدْمَة hizmet; çalışma; iş, görev, vazife; çalışma, iş eylem; **فِي خَدْمَةِ** emrinize bşin hizmetinde; **خَدْمَتُهُمْ** emrinize amade, hizmetinizde; **خَدْمَةُ الْحَقِيقَةِ** gerçekler ortaya çıksın diye; **الْخَدْمَةُ الْعَسْكَرِيَّةُ** askerlik hizmeti; **الْخَدْمَةُ الْإِجْبَارِيَّةُ** mecburi hizmet;

خَدَام hizmetçi, uşak; [kadın] uşak;

خَدَامَة hizmetçilik; servis; iş, görev;

مَكْتَبُ التَّخْدِيمِ iş bulma/ sağlama; iş bulma bürosu; iş ve işçi bulma kurumu;

اسْتِخْدَام (hizmete) açma; kullanma, istihdam; iş verme, iş sağlama; hizmet, görev, vazife;

خَادِم [ev içi] uşak, hizmetçi, işçi, çalışan; garson;

خَادِمَة [kadın] hizmetçi, uşak; dadı; garson;

خَادِمِيَّة hizmetçilik;

مَخْدُوم iş veren, patron, iş sahibi;

مَخْدُومَة ev sahibesi; [kadın] iş veren;

مَخْدُومِيَّة patronluk, işverenlik;

مُخْدَم iş bulma bürosu, iş ve işçi bulma kurumu;

مُسْتَخْدِم iş veren, patron;

مُسْتَخْدَم (KNŞ. مُسْتَخْدَم) çalışanlar, işçiler;

خَدْن ⇒ **خَادَن** (b-ile) arkadaş/ dost olmak, dostluk kurmak;

خَدْن arkadaş, dost, sırdaş;

خَدِين arkadaş, dost, sırdaş;

خَدِيْوِي hidiv;

خديوي hidiv ile ilgili;
 خذاً ⇒ استخذأ kendini teslim etmek;
 مستخذئ itaatkar, uysal, boyun eğen;
 خذف i (خذف) (bşî ya da ب bşî) hızla atmak, savurmak, fırlatıp atmak;
 مخذفة sapan; mancınık;
 خذل u (خذل, خذلان) (b-i ya da عن b-i) [güç bir zamanda] terk etmek, bırakıp gitmek; arkada kalmak; (b-i) memnun/ hoşnut edememek; خذل [edil.] başaramamak, aksilik çıkmak, ters gitmek, problem çıkmak; خاذل (b-i) terk etmek, yardımsız bırakmak; تخاذل takati kesilmek, halsiz düşmek; انخذل güç bir zamanda terk edilmek; yardımsız kalmak; yenilmek, mağlup düşmek; terslik, aksilik, problem çıkmak;
 خذلان aşırılık;
 تخاذل yorgunluk, bitkinlik, kuvvetsizlik; rahatlama, sakinleşme; ayrılık, ihtilaf, aksilik, terslik;
 انخزال bırakma; mağlubiyet, yenilgi;
 متخاذل yorgun, bitkin, halsiz, bitap;
 خذو ⇒ استخذئ kendini teslim etmek;
 استخذاء itaatkarlık, uysalık;
 مستخذئ itaatkar, uysal;
 خر u, i (خري) [akarsu] şırıldamak, ses çıkarmak; horlamak; خر (خرو, خرو) düşmek, yere kapaklanmak; secdeye kapanmak; خر على yere kapaklanmak; خر بين يديه önünde secdeye varmak; خر تحت قدميه ayaklarına kapanmak;

خريو [su] şarıltı;
 خري a (خري) sıçmak;
 خري ve خري dışkı; bok;
 خراسان Horasan;
 خرب i (خرب) (...i) yıkmak, harap etmek, yerle bir etmek; خرب a (خرب) yıkılmak, harap olmak, خرب ve خرب yıkmak; تخرب yıkılmak, harap olmak;
 خرب mahvolma, yıkılma;
 خرب delik; iğne deliği; anüs;
 خرب harap, yıkık, viran; bakımsızlıktan yıkılıp dökülen, yıkılacak gibi, kırık dökük; bozuk, hizmet harici;
 خربة ç. خرب harabe, virane; yıkıntı;
 خربة dinsizlik, kanunsuzluk;
 خربة ç. خرب delik; iğne deliği; anüs;
 خربة yıkıntı, moloz;
 خراب (أخرية) harap, viran; kırık dökük (ç. خربة) yıkıntı, harabe, virane;
 خرائب, آت ç. خرابه harabe, virane, yıkıntı;
 خربان yıkık, dökük, harap, viran; bozuk, hizmet dışı, hizmet harici;
 خرب آت ç. خرب yıkma, harabeye çevirme; sabotaj; عمل تخريبي sabotaj eylemi;
 خارب yok edici, muhrip, destroyer;
 خرب آل - ون ç. خرب sabotajcı;
 خرب yok edici, muhrip, destroyer;
 خروب [cin.is.; tek.is. ة] keçi boynuzu, harrup BOT;
 خربش tırmalamak; kötü bir şekilde yazmak,

karalamak, yazıvermek; hışırdamak SUR.;

خریط (*bşî*) karıştırmak, düzenini bozmak;

خریق (*bşî*) bir baştan bir başa delmek; (*bşî*) delik

deşik etmek, kalbura çevirmek; (*bşî*) boz-

mak, sakatlamak, zarar vermek;

خروت (*خروت*) (*bşî*) delmek, delip geçmek;

خرت (*خرت*) delik; halka, bile-

zik [delik etrafındaki];

خریت deneyimli, tecrübeli, kalifiye; reh-

ber;

خریت gergedan ZOO.;

خرج (*خرج*) (*خرج*) çıkıp gitmek, (*من ...den*) çıkmak,

hasıl olmak, doğmak; [dışarı] akmak, sız-

mak; ayrılmak, uzaklaşmak; çıkıntı yapmak,

meydana getirmek, dışarı çıkmak; (*bşî*)

terk etmek; (*من ...den*) [araçtan, binekten]

inmek, çıkmak; (*من ...den*) hasıl olmak,

kaynaklanmak, doğmak, (*bşin*) neticesi

olmak; (*عن ...den*) çekilmek, kendini çek-

mek, ayrılmak; (*عن ...i*) bırakmak, (*عن ...ile*)

ilişkisini kesmek; (*عن ...ile*) anlaşılamamak,

ihtilafa düşmek; (*عن bir anlaşmadan,*

prensipten) dönmek, sapmak; (*عن ...in*)

istisnasını teşkil etmek, istisna olmak, (*عن*

...de) ayrıcalıklı olmak; (*عن konunun*); dışına

çıkmak; (*عن ...e*) yabancı olmak, ait olma-

mak; (*عن ...e*) dahil olmamak; **لَا يَخْرُجُ**

على (*على*) ...ile sınırlıdır, sadece ...dır;

على ...e saldırmak, üstüne atlamak, (*على ...e*

karşı) dövüşmek; (*على ...e*) isyan etmek,

ayaklanmak; (*على kanunu kuralı*) çiğnemek,

bozmak, tanımamak, saymamak; **خرج عليه**

... *b-i* ...ile yüz yüze getirmek, karşı kar-

şıya bırakmak; (*b-i*) dışarı çıkarmak, getir-

mek; (*b-i*) dışarı atmak, kovmak, defet-

mek, yerinden çıkarmak; (*b-i, عن ...den*)

caydırmak, vaz geçirmek; (*bşî*) bulup çı-

karmak, keşfetmek; **خرج عن الخط** [tren]

raydan çıkmak; **خرج** (*b-i, bşî*) yerinden çıkar-

mak, dışarı çıkarmak; (*b-i, bşî*) dışarı atmak,

kovmak, defetmek; (*b-i, bşî*) elemek, dahil

etmemek; (*bşî*) müstesna/ hariç tutmak; (*b-i*

işe, mesleğe) alıştırmak, öğretmek, talim

ettirmek; (*b-i*) eğitmek, yetiştirmek; (*bşî*)

damıtmak, imbikten çekmek; (*bşî*) çekip

çıkmak, zorla sökmek; (*bşî*) anlamak,

mantıki sonuç çıkarmak, istihraç etmek; (*bşî*)

açıklamak, şerh etmek, tefsir etmek, izah

etmek; **أخرج** (*b-i, bşî*) dışarı çıkarmak, getir-

mek; (*bşî*) boşaltmak, tahliye etmek [özl.

birlikleri]; (*b-i*) defetmek, kovmak; (*bşî*, örn.

elektrik dalgalarını) yaymak, saçmak; (*bşî*,

örn. *dili*) dışa doğru çıkarmak, çıkıntı yaptır-

mak; (*bşî cepten*) çıkarmak; (*bşî*) ortaya koy-

mak, meydana çıkarmak; (*bşî*) hariç tutmak;

(*b-i* *ülkeden*) atmak, dışarıya sürmek, sür-

güne yollamak; (*b-i* *işten*) atmak, çıkar-

mak; **أخرجته من ثروته** *b-nin* mal veya mülküne

el koymak, istimlak etmek, tahliye etmek;

(*bşe*) ses vermek, çıkarmak [enstr]; (*bir gö-*

rüşü) ileri sürmek, beyan etmek, ortaya at-

mak; **أخرج** (*koku*) yaymak, çıkarmak [ağız-

dan, mideden]; (b-i) eğitmek, yetiştirmek;
 (b-i) alıştırmak, talim yaptırmak; (oyunu)
 sahneye koymak تیۋ; (filmi) hazırlamak,
 yönetmek, (filmin) yönetmenliğini yapmak;
 (bşi, عن ...den) hariç/ müstesna tutmak/ kıl-
 mak; (bşi) çekip çıkarmak, zorla almak; (bşi)
 seçmek; تخرج öğrenim görmüş olmak; (في
 veya ...alanında) okulda, üniversitede; في
 yetiştirilmiş tahsil görmüş olmak; (في veya
 ...den) mezun olmak; تخرج ayrılmak,
 birliği bozmak; aralarındaki ilişkiyi kopar-
 mak, bağlantıyı kesmek; (ل ...e, عن bşi) dev-
 retmek, bırakmak; استخرج (bşi من ...den)
 çıkarmak, dışarıya almak; (bşi من ...den)
 zorla/ çekip almak, çıkarmak; (maden vb.i)
 kazarak çıkarmak, işe yaramayacak
 madenden değerli olan kısmını ayırmak; (bşi
 ...den) elde etmek; (bşi, من bir kitap veya
 dökümandan) almak, iktibas etmek, alıntı
 yapmak; (bşi, من ...den) sonuç olarak çıkar-
 mak, anlamak; (bşi) bulup çıkarmak, keşfet-
 mek;

خرج masraf, harcama, gider; toprak ver-
 gisi; b-nin ihtiyacına/ isteğine uygun,
 münasip olan, yakışan şey; MİS. karne ile
 verilen miktar, tayin [yiyecek]; (خروجات)
 süsleme; şerit, kenar süsü, dantel, su taşı;
 [çoğ.] süslemeler; هَذَا خَرَجُكَ senin
 istediğin bu; خَرَجُ الْمَشْنَقَةِ kendini astırarak
 işler yapan;

خرج heybe, sırt çantası;

خروج çıkış, çıkış kapısı; çıkıntı,
 şiş, tümsek, yumru gibi, fırlak kısım; MİS.
 cenaze töreni veya defin;

خراج vergi; toprak vergisi si İSL.HUK.;

خراجي toprak vergisi ile alakalı; vergiye
 bağlı veya ekili arazi ile ilgili;

خراج [cin.is.; tek.is. ة] آت [derideki]
 kabarcık; tümör, yumru;

خروج çıkış; doğma, kaynaklanma; hare-
 ket, ayrılma; göç; (على ...e karşı) saldırı,
 hamle, atak; خروج عن الخط raydan çıkma;

خرجون mezun;

مخرج çıkış yeri; çıkış yolu, çare,
 son çare, özür, bahane; mahreç, harflerin
 çıkış yeri; katot ELK.; علم مخرج الحروف
 fonetik bilimi;

تخرج öğrenim, eğitim, talim, yetiştirme;
 [çocuk] büyütme, yetiştirme; zorla/ kuvvetle
 sökme/alma; meydana gelme, kaynaklanma;
 tercüme, izah, şerh;

إخراج dışarı çıkarma, yerinden çıkarma;
 boşaltma, yükü indirme; boşaltma, tahliye
 etme; yayımlama, yayın; zorla çıkarma; ele-
 me, indirgeme; [işten] çıkarma; [ülkeden]
 sürme, uzaklaştırma; sürgün; salgi, ifrazat :
 bulup çıkarma, keşfetme; eğitim, öğrenim,
 talim; sahneye koyma; تولى الإخراج [filmi,
 tiyatro oyununu] yöneten ...[dir], ...yönetti;
 ...من إخراج yöneten ...[dir].;

تخرج mezun olma, mezuniyet, bitirme;

تخارج ayrılık, ilişkileri kesme, bağları

koparma; [yavaş yavaş] çekilme;

استخراج çıkarma, çekip alma, çekilme, boşaltma; [endüstriyel ürünleri] üretim imal; [maden vb.] koşarak çıkarma; özet çıkarma
أل; alıntı, iktibas etme; netice çıkarma, sonuç elde etme; [problem, sorun] çözüm, çare;

خارج dış, dış yüzey, hariç [s.]; harici, dış, yabancı; [is.] dışarı, hariç; dış, yabancı ülkeler; bölüm MAT.; ... **خارج** [mud. kul.] ...dışı; **خارجاً** dışarıdan **أ** ... **خارجاً عن** ...den ayrı, ...den başka; **الخارج في** yabancı ülke-lerde; dışarıda; **الخارج الى** dış/ yabancı ülke-lere; dışarıya;

الخارجة el-Harice kasabası [Mısır'da]; **خارجي** [na't] dış, harici, yabancı; **عيادة** poliklinik; **وزارة الخارجية** dışişleri bakanlığı; **تلميذ خارجي** yatılı olmayan öğren-ci;

خوارج Hariciler; muhalifler, asiler; **مخرج** yönetmen [sahne, film]; **مخرج** özet, hülasa [kitaplar] **مخرجات** salgılar, ifrazat; **متخرج** mezun; **مستخرج** (من ...den) özet; (من ...in) (من ...ya da في) **أ** iktibas, alıntı;

خوخر horlamak;

خرد a bakire/ dokunulmamış/ masum/ saf/ bo-zulmamış olmak;

خريدة bakire; inci; **خردات** [çoğ.] hurda demir, metal; **خردة** tuhafiye; ufak tefek eşyalar;

خردجي tuhafiyeci;

خردق küçük kurşun;

خردل [cin.is.; tek.is. ة] hardal tohumu; hardal;

خرز u, i (bşi) burgu/ matkap ile delmek;

خرز [cin.is.; tek.is. ة] inci;

مخارز ç. saraç veya kunduracı bizi; zimba, delgi, matkap;

مخراز **أ**; **أ**;

خوس a (خرس) dilsiz olmak; ses çıkarmamak, konuşmamak; **أخوس** (b-i) susturmak;

خوس dilsizlik, konuşamama özürü;

أخوس müe. **خوس** ç. **خوس** dilsiz;

خوسان dilsiz;

خروشوف [cin.is.; tek.is. ة] ç. **خروشوف** enginar;

خوص u (خوص) (bşi) tahmin etmek; (bşi) zannet-mek, farzetmek, tasavvur etmek; yalan söyle-mek, gerçeği söylememek; **تخوص** (على b-e karşı) yalanlar uydurmak, **على** ...hakkında) asılsız sözler yaymak; (على ...hakkında) asılsız, suçlamalarda bulunmak;

خوصان ç. **خوص** küpe;

خراص yalancı; iftiracı;

خرط u, i (خرط) (yaprakları) sıyırmak; (tahtayı, metal) torna tezgahında biçimlendirmek; abartmak, büyütme, atmak; _u MIS. küçük parçalara ayırmak; (et, sebze) küçük küçük doğramak; **خرط** MIS. (bşi) küçük küçük doğ-ramak, dilimlere ayırmak; **انخرط** torna tezga-hında şekillendirilmek, tornadan geçirmek; (bir kuruluş, teşkilata, topluluğa) katılmak, dahil olmak, (في سلك

kuruluş vb. ile) sıkı/ yakın bir ilişki kurmak;
 (bşin) içine işlemek/ girmek; (bşe) düşünmeden girmek, hemen girivermek, başlamak, pat diye dalmak; uğraşmak, didinmek, zahmet çekmek; **هِنْغُورُ هِنْغُورُ فِي الْبَكَاءِ** hüngür hüngür ağlamak, gözyaşları boşanmak;
خَرَطَ [yaprakları] sıyıma; tornadan geçirme; **دُونْ ذَلِكَ خَرَطَ الْقَتَادَ** = bunu yapmak için bir fırın ekmek yemek lazım;

خَرَّاط ç. tornacı; yüksekte atan, kuru sıkı atan, mübalağacı;

خَرَّاطَة tornacılık;

خَرَّاطَة etek SUR.;

خَرِيطَة ç. harita;

مَخْرَطَة ç. torna tezgahı;

خَارِطَة ç. harita;

مَخْرُوط koni MAT.; koni şeklinde;

مَخْرُوطِي koni şeklinde;

خَرَطُوش kartuş; [kalem]

kurşun; eski abidelerde kral ismini gösteren

kabartma MİM.; günlük defteri;

خَرَطَال yulaf BOT.;

خَرَطُوم ç. **خَرَّاطِيم** [fil, tulumba] hortum;

الخَرَّتُوم Hartum [Sudan];

خَرَّاطِين bir çeşit solucan;

خَرَّاطِينِي [na't] solucan şeklinde, kurta benzeyen;

خَرَطِيط gergedan ZOO.;

خَرَعَ a (خَرَعَ) u (خَرَعَ) v (خَرَاعَة, خَرَعَ) u halsiz olmak, kuvvetten düşmek, takati kesilmek, canlılığını kaybetmek; cesareti kırılmak, gev-

şemek; **اِخْتَرَعَ** (bşî) kurmak, tasarlamak; (bşî) icat etmek, çıkarmak, türetmek;

خَرِعَ ve **خَرِيع** gevşek, yorgun, bitkin zayıf, güçsüz, dermansız; gözü yılmış, bezmiş;

خَرُوع keneotu BOT. Ricinus communis;

اِخْتَرَاع ç. icat;

مُخْتَرِع ç. mucit;

مُخْتَرِع ç. icat;

خَرَفَ a (خَرَفَ) bunamak; saçmalamak, abuk sabuk konuşmak;

خَرَف bunaklık; ikinci çocukluk, çocuk gibi davranma [yaşlı kişi];

خَرَفَان ve **خَرَفَان** bunak;

خَرِيف sonbahar;

خَرِيفِي sonbahar ile ilgili;

خَرُوف ç. **خَرَّاف**, **أَخْرَفَة**, **خَرَفَان** kuzu, genç koyun; iğdiş koç;

خَرَّافَة ç. batıl itikat, boş inanç, hurafe; perimasalı, fabl;

خَرَّافِي uydurma; masal türünden; kurgu;

مَخْرَفَة saçma sapan/ abuk sabuk konuşma, saçmalık, boş laf, zırva;

تَخْرِيف vehim, kuruntu; = **مَخْرَفَة**;

مُخَرِّف çocukça, aptalca; (ç. **وَن**) geveze, saçma sapan/ abuk sabuk konuşan; şarlatan, sahtekar;

خَرَقَ u, i (خَرَقَ) (bşî) yırtmak, yırtarak koparmak; (bşde) delik açmak, (bşî) delmek; (bşî) delik deşik etmek, kalbura çevirmek; (bşî) delip geçmek, arasından/ içinden geçmek; (bşî, ülkeyi) bir yandan bir yana/ bir baştan

bir başa geçmek; (bşî, kanunu, kuralı) bozmak, ihlal etmek, çiğnemek, tanımamak, saymamak, karşı gelmek; (yemini, adağı) bozmak; alışılmışın dışına çıkmak, garip/acayip/görülmemiş/ duyulmamış olmak; ﴿ خَرَقَ ﴾ alışılmışı bozmak, geleneği değiştirmek; ﴿ أَخْرَقَ ﴾ pusuya yatmak; ﴿ تَخَرَّقَ ﴾ ve ﴿ انْخَرَقَ ﴾ yırtılmak, delinmek; ﴿ اخْتَرَقَ ﴾ (bşî) delmek; (bşî) delip geçmek, arasından geçmek; (bşî) bir baştan bir başa geçmek, katetmek; (sınırı, bşî), aşmak; ﴿ اخْتَرَقَ مَسَامِعَهُ ﴾ birinin kulak zarını patlatmak;

﴿ خَرَقَ ﴾ yırtma, delme, delik deşik etme;

bir baştan bir başa geçme, kat etme; yarıp geçme; delip, arasından geçme; çiğneme, bozma, hürmetsizlik, tanımama, saymama, ihlal etme [kanunu, töreyi] (خُرُوقُ) delik, yarık, gedik, çatlak ﴿ خَرَقَ الْأَمْنَ الْعَامَ ﴾ kamu huzurunu/ emniyetini bozma; خَرَقَ الْعَادَاتِ adetleri, gelenekleri, örfü çiğnemek; اتَّسَعَ delik büyük, yama küçük; خَرَقَ عَلَى الرَّاقِعِ delik büyük, yama küçük;

﴿ خَرَقَ ﴾ ve خُرْقَةٌ beceriksizlik, elden iş gelmeme, hantallık; aptallık; ﴿ خَرَقَ فِي ﴾ aptallık; delilik, çılgınlık; ﴿ مِنَ الْخُرْقِ ﴾ ...yapmak son derece saçmadır, akıl kârı bir iş değil;

﴿ خُرْقَةٌ ﴾ خُرْقُ چاپut, paçavra; [kağıt vb.]

kırpıntı; silgi bezi; üstüğü;

﴿ أَخْرَقَ ﴾ müe. خَرَقَاءُ beceriksiz;

acemi; aptal; kural dışı; konu dışı; töreye/örfe aykırı; illegal, kanunsuz;

﴿ مَخْرَقَةٌ ﴾ el çabukluğu, hile;

﴿ مَخَارِقُ ﴾ bir çeşit pasta TUN.;

﴿ اخْتَرَأَ ﴾ delerek geçme; delme; bozulma,

[kanunu, töreyi, geleneği] çiğneme; katetme,

bir baştan bir başa, boydan boya geçme;

﴿ خَارِقُ الْعَادَةِ ﴾ (لِلْعَادَةِ) خَارِقُ görölme-

miş, duyulmamış garip, acayip, anormal, alışılmışın dışında; خَوَارِقُ [çoğ.] olağanüstü olaylar; gerçeküstü şeyler; ﴿ خَارِقُ الطَّبِيعَةِ ﴾ doğa üstü, tabiat üstü; خَوَارِقُ الْمُصَادَفَاتِ mu-

cize kabilinden, olağanüstü olaylar;

﴿ مَخْتَرَقٌ ﴾ geçiş yeri, kanal, geçit, tünel;

﴿ خَرَمَ ﴾ i (خَرَمَ) ve ﴿ خَرَمَ ﴾ (bşî) delmek, (bşde) delik açmak; (bşî) delik deşik etmek, kalbura çevirmek; ﴿ انْخَرَمَ ﴾ delinmek, yırtılmak; düzeni bozulmak, karışmak, birbirine girmek; tükenmek bitmek, son bulmak; ﴿ اخْتَرَمَ ﴾ (b-i) yormak, bitirmek, yıpratmak; [ölüm] (b-i) alıp götürmek; (safları الصُّفُوفِ) yarıp geçmek, (bşin) içinden/ arasından geçmek;

﴿ خَرَمٌ ﴾ خُرُومٌ boşluk, fasıla [metin vb.de];

﴿ خَرَمٌ ﴾ delik خَرَمُ الْإِبْرَةِ iğne deliği;

﴿ خُرَامَةٌ ﴾ matkap, delgi, burgu; delme makinası, delgi, zimba;

﴿ تَخْرِمُ ﴾ delme, delip geçme, delik açma;

delik deşik etme; zimba; dantel;

﴿ تَخْرِيمَةٌ ﴾ dantel; işlemeli süs, telkari iş;

﴿ انْخِرَامٌ ﴾ düzensizlik, karışıklık;

﴿ فِي التَّوَازُنِ ﴾ dengelerin bozulması;

﴿ مَخْرُومٌ ﴾ eksik, yarım [metin];

﴿ مَخْرَمٌ ﴾ delikli, kalbur gibi; telkari, işlemeli;

خَرْمَاشَة ç. آت- tapan, kesek kırma makinası

IR;

خَرْثُوب keçi boynuzu, harnup BOT.

خَرْثِق ç. خَرَانِق tavşan yavrusu;

خَرْوَع çeneotu BOT. Ricinur communis;

خَرْ١ u (b-i) bıçaklamak, sivri uçlu şeyi batırmak;

(b-i ب bş ile) yaralamak; **اِخْتَرْ١** (b-i ب ile)

yaralamak, (b-e, ب bşî) batırmak, sokmak;

خَرْ٢ ç. خَرْوَز ipek, ipek kumaş;

خَرْ١ u (b-e) gözucu ile/ yan göz ile bakmak;

خَرْ٢ بحر الخزر Hazar Denizi;

خَيْرَان ç. خَيَازر kamış BOT; benekli hint kamışı

BOT. Calamus rotang; bambu BOT.;

خَيْرَانَة kamış;

خَرْع a (خَرْع) (bşî) kesmek, koparmak;

خَرْعِل boş/ saçma sapan/ abuk sabuk konuşma;

خَرْعِلَة ç. آت- آ١; küçük yalan, uydurma;

uydurma laf, kurt masalı;

خَرْف çanak, çömlek, toprak işi; porselen (eşya),

çini, seramik eşya;

خَرْفِي [na't] porselen, çini;

خَرْاف çömlekçi, çini işi yapan;

خَرْافَة çömlekçilik mesleği/ sanatı;

خَرْق i (خَرْق) (b-e, bşî) batırmak sokmak; (bşî,

yere) çakmak, sokmak, dikmek;

(bşî) yırtmak, yarmak, kesmek; **خَرْق** (bşî)

yırtmak, yarmak, çekip koparmak; **تَخَرْق** ve

خَرْق = **انْخَرْق** ve **خَرْق**;

خَرْق [elbisede] sökük, delik, yırtık;

خَزَوْق ç. خَوَازِيق kazık; oyun, dolap, hile;

أَخَذَ = bu üçkağıtçılıktır. KNŞ.; **خَزَوْق** ۱

خَزَوْقًا kazık yemek KNŞ.;

خَزَوْق ALF.BKZ.;

خَزَل i (خَزَل) (bşî) kesip koparmak, ayırmak;

(b-i عن den) sakındırmak, (bşin عن ...e) engel

olmak; **اِخْتَزَل** (bşî) kısa/ aniden kesmek, ke-

sip atmak; (bşî) kısaltmak, (bşde) kısaltma

yapmak;

اِخْتَزَال kısaltma, ihtisar; stenografi, steno;

مُخْتَزِل stenograf, steno ile yazan;

خَزَم i (خَزَم) (inci taneleri) ipe dizmek, geçirmek

خَزَم = b-i yola getirmek;

خَزَام ç. خَزَامَة burun halkası;

خَزَامِي lavanta çiçeği;

خَزَن u (خَزَن) stok yapmak, yığmak, biriktirmek;

(sırri) saklamak, muhafaza etmek; **خَزَن** ve

اِخْتَزَن (bşî) yığmak, biriktirmek, stoklamak,

depo etmek, ambara koymak; (bşî) kapamak,

bırakmamak; (bşî) saklamak, himaye etmek;

خَزَن depolama, stok; biriktirme, yığma;

خَزَنَة hazine dairesi; kasa; kilitli çekmece,

dolap; dolap, yüklük;

خَزَانَة ç. آت- آ١, خَزَائِن hazine dairesi; kasa;

maliye bölümü; kilitli çekmece; dolap, yük-

lük; kütüphane; **خَزَانَة الدَّوْلَة** ve **خَزَانَة عَامَة**

devlet hazinesi; **خَزَانَة الثَّلَج** buzdolabı; **خَزَانَة**

خَزَانَة خُصُوصِيَة kitaplık; kütüphane; **خَزَانَة**

özel kütüphane; **خَزَانَة الْمَلَابِس** elbise dolabı;

خَزِينَة ç. خَزَائِن hazine dairesi; [devlet]

hazine; maliye bölümü; vezne; kasiyer bölü-

mü; kasa; para çekmecesi; **اِخْزِينَة الْخَاصَة** ۱

خَزِينَة الدَّوْلَة Hükümdar Hazinesi ESK., IR.;

[devlet] hazine;

خَزَان ç. **خَزَائِن** baraj, set; su haznesi/ deposu, sarnıç; havuz; tank, depo [sıvı yaka- cak için]; (ç. **وَن**) ambar, depo bekçisi;

مَخْزَن ç. **مَخَازِن** ambar, ardiye, depo; ema- net yeri; **المَخْزَن** Mahzen, Fas Hükümeti [eski devlet hazinesi]; **مَخْزَن** **أَدْوِيَّة** ilaç deposu; **مَخْزَن** **الإصدار** paketleme ve sevk dairesi TIC.; **مَخْزَن** **العفش** bagaj [otomobil];

مَخْزَنِي [na't] devlet...si, devlete ait FAS.; **أَمْلَاك** **مَخْزَنِيَّة** devlet arazisi FAS.;

مَخَازِن **الطَّرِيق** en kısa, kestirme, yakın yol;

مَخْزَنَجِي depocu;
خَزَنَدَار, **خَزَنَدَار** haznedar, veznedar;
تَخْزِين depolama, stoklama, biriktirme;
[bilgisayarda] kaydetme;

خَازِن ve **خَزَنَة** hazinedar, veznedar, kasiyer;

مَخْزُون depolanmış, stok edilmiş; (ç. **آت**) stok;

خَزِي **ا** (**خَزِي**, **خَزِي**) değersiz, aşağılık, adi, aşağılık olmak; (**خَزَايَة**) **من** (...den) utanmak, haya etmek; **خَزِي** **ا** (**b-nin**) şerefine leke sür- mek, (**b-i**) rezil etmek, utandırmak; (**b-i**) mah- çup etmek, bozmak, zor duruma düşürmek;
اَخْزِي (**b-nin**) şerefine leke sürmek **ا**; (**b-i**) utandırmak; **اِسْتَخْزِي** utanmak;

يَا لِلْخَزِي utanç, ayıp, rezalet; **خَزِي**, **خَزِي** ne ayıp! ne utanç verici!

خَزَيَان müe. **خَزَايَا** ç. **خَزَايَا** utanan, utangaç;

ayıp, utanç verici, çirkin, yüzkarası;

مَخْزَاة ç. **مَخَاز** utanç verici şey **ا**; utanç sebebi; [çoğ.] rezalet(ler) utanç verici şeyler, skandal;

مَخْزِي utangaç; sıkılgan; **المَخْزِي** şeytan;

مَخْزِي utanç verici **ا**;

مَخْزِيَّة ç. **آت** - rezalet;

خَس (**خَسَاة**, **خَسَة**) **ا** (**خَسِيَّت**) aşağılık olmak; azalmak, alçalmak, değer kaybetmek; **خَس**

ا (**b-i**) küçültmek, azaltmak, alçaltmak; **ا** **خَس**;

خَس marul[**يَنَة** **خَص**] BOT.;

خَسَة [tek.is.] marulun baş kısmı;

خَسَة ve **خَسَاة** bayağılık, adilik;

خَسِي ç. **أَخْسَاء** adi, aşağılık, bayağı;

خَسِيَّة ç. **خَسَائِس** rezalet, adilik, şenaet;

خَسَا **ا** (**خَسَاء**) (**b-i**) kovalamak, peşine düşmek, arkasından koşmak; **خَسِي** kovulmak, defedil- mek; **اِخْسَا إِلَيْكَ** defol! **خَسِيَّت** defol!;

أَخْسَا daha adi, rezil, aşağılık; daha zayıf;

خَاسِي kovulan, reddedilen, toplum dışına

itilen; adi, rezil, şerefsiz, aşağılık; utanç ve- rici, ayıp; boş, nafile, abes [girişim, gayret]; zayıf güçsüz;

خَسَرَان (**خَسَارَة**, **خَسَار**, **خُسَر**) **ا** kayba uğra- mak, zarar etmek, zararlı çıkmak; (**b-i**) kay- betmek, ceza olarak kaybetmek; kaybolmak, yolunu kaybetmek; telef, zail, yok olmak; **خَسَر** (**b-i**) zarara, ziyana, hasara uğratmak; (**b-e**) zarar vermek; (**b-i**) mahvetmek, yok etmek; (**b-i**) ayartmak, bozmak, baştan çıkar-

mak; **أَخْسَر** (*b-nin*) zarar etmesine sebep olmak, (*b-e*) zarar ettirmek; (*b-ş*) kısaltmak, azaltmak; **اسْتَخْسَر** (*على* ya da *b-nin, b-şini*) çekememek, haset etmek, kıskanmak;

خُسْر kayıp, zarar, ziyan, hasar;

خُسْرَان **أَل**; batma, zeval, inhitat, fenalaşma, bozulma, çürüme; ahlak bozukluğu, azgınlık, ahlaksızlık;

خَسَارَة **خَسَائِر** kayıp, zarar, ziyan, hasar; (*...deki*) kayıplar ASK **يَا خَسَارَة** ne yazık, ne kötü!;

خُسْرَان kaybeden; zarar eden taraf MIS.;

خَامِر yolunu kaybetmiş; kaybeden taraf; ayartan, baştan çıkaran, bozan; ahlaksız, ser-seri, düşük kişi;

مُخْسِر zarar veren, zararlı, fena;

خَف (*خُسُوف, خَسَف*) batmak, görünmez olmak; [ay] tutulmak; **خَسَفَ** (*b-ş*) batırmak, batmasına sebep olmak; **خَسَفَ اللَّهُ بِهِمْ** Allah onları yerin dibine geçirdi [veya "...geçirsin!"]; **انْخَسَفَ** batmak, batıp kaybolmak;

خَف ayıp, rezalet, adilik, aşağılık; **سَامَ خَسَفًا** (*b-i*) rezil etmek, utandırmak, kibrini kırmak, küçük düşürmek;

خُوف [gök cisminin önüne geçip] gizleme ASTR.; ay tutulması;

خَش u (*...in içine*) girmek;

خَشَاش böcekler, haşarat;

خَشَب ⇒ **خَشَب** odunlaşmak, tahta yapısı kazanmak; (*b-ş*) tahta ile çevrelemek, kapla-

mak, lambri kaplamak; **تَخَشَب** odunlaşmak, tahtaya benzemek; sert/ katı/ dayanıklı olmak; [korku vb.den] donup kalmak;

خَشَب **أَخْشَاب** tahta; kereste; **خَشَب** **الْأَنْبِيَاء** peygamber ağacı BOT. Guaicaum officinale;

خَشَبَة **أَخْشَاب** tahta, odun parçası; kereste; kazık, kalın tahta, kalas; **خَشَبَة** **السَّحْر** sahne [tiyatro]; **خَشَبَة** **الْمَيْت** tabut; **خَشَبَة** **الْمَرْح** [hâlâ] gösterimde;

خَشَبِي [na't] tahta, tahtadan, ahşap;

خَشَاب **ق** kereste tüccarı;

تَخَشِب tahta kaplama, lambri kaplama;

تَخَشِيب **ق** baraka;

تَخَشَب sertlik, katılık; hareketsizlik, donma [korku vb. nedenden];

مُتَخَشَب donmuş, sert; sağlam, metin;

خَشَاخِش [cin.is.; tek.is. **ق**] **خَشَاخِش** afyon;

خَشَخَش madeni ses çıkarmak, şakırdamak; ses çıkarmak, tıkırdamak; hışırdamak;

خَشَخَشَة gürültü; tıkırtı; şakırtı; hışırtı; çarpışma sesi;

خَشَخَشِيَة çingirak, zırzır [oyuncak];

خَشَارَة artık, artan [yemek]; süprüntü; çerçöp, değersiz şey, ıvır zıvır;

خَشَع a (**خُشُوع**) itaatkar/ uysal/ muti olmak, boyun eğmek; [ses] kesilmek; **خَشَعَ بَصَرَهُ** başını öne eğmek; **خَشَع** (*b-e*) boyun eğmek, itaat etmek; **تَخَشَع** mütevazî davranmak, tevazu göstermek;

خُشُوع tevazu, alçak gönüllülük;

خاشع mütevazî, alçakgö-

nüllü;

خُشَاف hoşaf;

خُشِم ⇒ خُشِم (b-i) sarhoş etmek;

خُشِم burun; ağız; menfez, ağız çıkışı;

خُشُوم خُشِمْ burun; gerdan; yine ç.

خُشِمْ burun;

خُشِن u (خُشُونَة) kaba/ sert olmak; kaba saba

olmak; خُشِن (bşî) sertleştirmek; (b-e karşı)

kaba/ sert/ müsamahasız olmak; تَخْشِن sert

tabiatlı görünmek; kaba, pürüzlü olmak;

اَخْشُوشِن kaba/ sert olmak;

خُشِن خُشَان sert; pürüzlü, kaba; kaba

saba, inceliksiz; zorlu [hayat]; boğuk, kısık

[ses]; خُشِن اللَّمْسِ sert; pürüzlü, buruşuk,

kırıksık; خُشِن الخُلُقِ kaba, kaba saba; خُشِن

الْجَنَسِ erkekler; خُشِن القِشْرَةِ kalın kabuklu;

خُشِن خُشْن ç. خُشْنَاء [müe.] أَخْشِن

inceliksiz;

اَلْخُشْنَاء kaba, görgüsüz kişiler;

خُشُونَة sertlik, düz olmama; kabalık, kaba

saba olma;

خُشِي a (خُشِيَة, خُشِيَة) (b-den, bşden) çekinmek,

korkmak; أَخْشَى (خُشِيَة, خُشِيَة) (b-den, bşden) çekinmek,

korkmak; أَخْشَى (خُشِيَة, خُشِيَة) (b-den, bşden) çekinmek,

korkmak; أَخْشَى (خُشِيَة, خُشِيَة) (b-den, bşden) çekinmek,

korkmak; أَخْشَى (خُشِيَة, خُشِيَة) (b-den, bşden) çekinmek,

korkmak; أَخْشَى (خُشِيَة, خُشِيَة) (b-den, bşden) çekinmek,

korkmak; أَخْشَى (خُشِيَة, خُشِيَة) (b-den, bşden) çekinmek,

korkmak; أَخْشَى (خُشِيَة, خُشِيَة) (b-den, bşden) çekinmek,

korkmak; أَخْشَى (خُشِيَة, خُشِيَة) (b-den, bşden) çekinmek,

cu, korku, kaygı uyandıran;

خُشِيَان müe. خُشِيَا ç. خُشِيَا korkak, ürkek,

tedirgin, kaygılı;

خُشِيَان ç. خُشِيَان edirgin, kaygılı, ürkek, kor-

kak, ödle;

خُصَّ u (خُصُوصَة, خُصُوص, خُصَّ) (b-i) ayrı tut-

mak, (b-e) ayrıcalık vermek, tarafını tutmak;

(b-e, ب bşî) bahşetmek, ihsan etmek, lutfet-

mek; (b-e, ب bşî) pay olarak ayırmak, tahsis

etmek; خُصَّ بِه نَفْسَه veya خُصَّ لِنَفْسِه (bşî)

kendine ayırmak, kendi için istemek; (b-ile)

ilgili olmak, (b-nin) özelliği olmak, (b-e)

mahsus olmak; (bşe) mahsus olmak, sadece

(bş için) geçerli olmak; (b-i, bşî) ilgilendir-

mek, (bş ile) özellikle ilgisi olmak; خُصَّ

بُتُون دِكْكَاتِنِ b-e vermek; خُصَّ

وَأَخْصَّ ...den özellikle bahsetmek; بِالذِّكْرِ

...den özellikle bahse-

diyorum; هَذَا لَا يَخْصُنِي bu beni ilgilendir-

miyor, bu benim işim değil; خُصَّ (bşî)

kesinlikle belirtmek, ayrı ayrı belirtmek;

ayrıntıları konuşmak/ yazmak; (bşî ل ...ile)

sınırlamak, daraltmak; (b-i, bşî, ل bir amaç

vb. için) seçmek, ayırmak, bir yana koymak,

tahsis etmek; (bşî ل ...için) ayırmak, almak,

alıkoymak; (b-i ب özel bir alan ile) sınırla-

mak; تَخْصُص (ل, ب veya في) bilimsel, bir

alandanda) ihtisas yapmak; tüm dikkatini/ mesa-

isini (bşe) vermek; (bşin) meraklısı ol-

mak, (bş ile) ilgilenmek; (b ...e) mahsus/

özel olmak; (ل ...için) seçilmek, ayrılmak;

اختص (b-e ب bşde) özel davranmak, ayırmak; (b-e, ب bşî) bahşetmek, lutfetmek; (b-e, ب bşî) bahşetmek, lutfetmek; (b-e, ب bşî) [hizmetine] vermek, tahsis etmek; (bşî) (kendine) almak, ayırmak, eline geçirmek, [yine **اختص به نفسه** (b bş ile) ayırde-dilmek, seçilmek, temyiz edilmek, temayüz etmek; (ب bşe) tek başına sahip olmak, (ب bşde) rakipsiz/ tekel olmak; (ب ...ile) avantajı olmak; (ب ...e) mahsus olmak; (ب bşî) ilgilendirmek; (ب bş ile) ilgili/alakalı olmak; (ب ...de) yetkili/ söz sahibi olmak; (ب bşde) özel görevi veya işlevi/ fonksiyonu olmak;

خص [= **خس**] marul BOT;

خُصُوص, **أَخْصَاص**, **خِصَاص** ç. **خص** kulube, baraka;

خصاص aralık, açıklık, yarı, fasıla, çatlak;

↑ **خاصة**;

خصيصة özellik, hassa, hususiyet; mahsus olma;

خصيصاً özellikle, hassaten;

خصوصاً özellik; **خصوصاً** özellikle, bilhas-sa, hassaten; ¶ **في خصوص** veya **...e gelince**, hakkında, ...i sorarsanız, ...e dair, ...ile ilgili olarak; **من هذا الخصوص** ve **بهذا الخصوص** bununla, bu konu mevzu ile ilgili olarak, bu bağlamda; **على وجه** ve **على الخصوص** hassaten, özellikle, hususiyetle;

خصوصي özel, şahsi hususi; mahsus;

خاصة yoksunluk, mahrumiyet, ihtiyaç sıkıntısı;

على الأخص ¶ daha özel, mahsus; özellikle; **في الأخص** özellikle;

أخصاء samimi, candan arkadaşlar, dost-lar;

أخصائي bkz. **خصي**;

تخصيص mahsus, kılma, tahsis etme; ay-rıntıya girme, tafsilata inme; [belli bir amaç için] ayırma; rezervasyon, ayırtma; (آت. Ç) mali tahsisat/ ödenek; kredi; **على التخصيص** ya da **على وجه التخصيص** özellikle, hassaten; **تخصص** ihtisas [özl. bilimsel alanda];

اختصاص آت. yetkinlik otorite; özel alan/ saha, ihtisas alanı; [çoğ.] öncelikler, ayrıcalıklar, tekel(ler); devlet tarafından tanınan imtiyaz HUK. **الإختصاص** ذو (ذوات) yetkili, sorumlu; **دائرة الاختصاص** yetki alanı;

اختصاصي ون. uzman;

خاص özel, hususi; mahsus; (ب ...ile) ilgi-li, alakalı, ilintili, (ب ...için) ayrılmış, bir tarafa ayrılan; (ب ...e) özgü, mahsus, has; (ب için) geçerli, uygun, doğru; göze çarpan, ayırdedilen, belirgin; ayrıcalıklı, özellik taşı-yan; **الخاص و جريدة خاصة** özel gazete; **الخاص العام** özel ve genel; herkes, tüm insanlar; **الطبيب الخاص** özel doktor;

خاصة özel mal/ mülk; özel mül-kiyet; özellik, hususiyet; vasıf, nitelik; ma-hiyet; hassa, yaratılıştan gelen özellik; önde gelenler; **الخاصة** üst sınıf, öğrenim görmüş

kişiler, **خَاصَّةً** ve **بِخَاصَّةٍ** özellikle, hassaten;
﴿ **خَاصَّةً** أَنْفُسِهِمْ ﴾ kalplerinin derinliklerinde,
yüreğinde;

خَاصِيَّةٌ **آت** ç. özellik, hususiyet;
karakteristik, hususiyet, özel vasıf, nitelik;
imtiyaz, ayrıcalık; otorite, yetki, ehliyet;
﴿ **يَدْخُلُ فِي خُويَصَةٍ أَمْرِي** ﴾ özel iş; benim (kendi) işime karışıyor; özel (işler)ime
burnunu sokuyor;

مُخْصُوصٌ mahsus, özel;
مُخْصَصٌ (... için) ayrılmış, seçilmiş, tah-
sis edilmiş; **مُخْصَّصَاتٌ** [çoğ] tahsisat, ödenek;
krediler; gündelik [harçlık]; [yiyecek] tayin;
مُخْصَّصَاتُ الْمَلِكِ prim; **مُخْصَّصَاتُ إِضَافِيَّةٍ** **آت**
kral korumalarının harçlığı;

مُخْتَصٍ (... ile) ilgili, ilişkili, alakalı;
yetkili, sorumlu, ehil; özel; **مُخْتَصَّاتٌ** [çoğ.]
[geçim için gerekli] gelir; **الْمَقَامَاتُ الْمُخْتَصَّةُ**
yetkili makamlar; **الدَّوَائِرُ الْمُخْتَصَّةُ** ilgili çev-
reler;

خَصْبٌ **آت** ç. [toprak] verimli
olmak **خَصْبٌ** (**بِشِ**) verimli kılmak; (**بِشِ**) ürün
verir hale getirmek, mümbitleştirmek, kuv-
vet ve bereketini artırmak; **خَصْبٌ = أَخْصَبَ**;
خَصْبٌ verimlilik, mümbitlik, bereket;
bolluk, çokluk;

خَصْبٌ ve **خَصِيبٌ** verimli, bereketli, üret-
ken;
خُصُوبَةٌ verimlilik, mümbitlik, bereket;
تَخْصِيبٌ verimli hale getirme, mümbit-
leştirme;

أَخْصَابٌ verimlilik, bereket, mümbitlik;

مُخْصَبَاتٌ gübre;

مُخْصَبٌ verimli, bereketli, üretken;

خَصَرَ **آ** (**خَصَرَ**) soğumak; soğuktan rahatsız ol-
mak; **خَاصِرٌ** (**بِ-**) belinden sarmak, kavramak,
yakalamak; **اِخْتَصَرَ** (**بِشِ**) kısaltmak, özetle-
mek, hülasa etmek, ihtisar etmek;

خَصُرٌ ç. kalça, bel;

مِخْصَرَةٌ ç. **مَخَاصِرٌ** değnek, sopa, baston,
asa, çubuk;

اِخْتِصَارٌ kısaltma; özetleme, hülasa etme;
fikrin özü; **بِالْإِخْتِصَارِ** veya **بِاخْتِصَارٍ** kısaca,
özetle;

مُخْتَصَرٌ kısaltılmış, özetlenmiş; kısa, özet;
آت ç. az ve öz, muhtasar, veciz, özlü;
özet, hülasa;

شَوْكَةٌ فِي **آ** **خَوَاصِرٍ** ç. **خَاصِرَةٌ** bel, kalça;
خَاصِرَتُهُ başının belası;

خَصَفَ **آ** (**خَصَفَ**) (**ayakkabı**) onarmak, tamir
etmek, dikmek;

خُصْلَةٌ ç. **خُصْلٌ** küme, öbek, top; salkım, demet,
deste; [saç] lüle, tutam;

خُصَالٌ ç. **خُصَالٌ** özellik, hususiyet, haslet,
hassa; [tabii] huy, mizaç, tabiat;

خَصِمَ **آ** (**خَصِمَ**) tartışmada (**rakibini**) yenmek,
mağlup etmek (**بِشِ**, **من ...den**) çıkarmak [so-
nucunu vb.];

خَاصِمٌ (**بِ-**) tartışma yapmak,
münakaşa etmek; (**بِ-** karşı) dava açmak;

اِخْصِمَ (**بِ-**) münakaşaya girmek, kavga et-
mek, (**بِ-** ile) mahkemelik olmak, (**بِ-** ile)
mahkemeye vermek, (**بِ-** ile) dava açmak;

اِخْتَصَمَ [netice sonuç] çıkarılmak; **اِنْخَصَمَ** tartışmak, münakaşa etmek;
خَصْمٌ muhalif, düşman, hasım, rakip; karşı taraf [mahkemede];
خَصْمٌ istintac, netice çıkarma çıkarsama; çıkartma, eksiltme; indirim; **خُصُومٌ** [çoğ.] borçlar toplamı, pasif MAL.; **سِعْرُ الْخَصْمِ** indirim oranı, banka iskonto haddi, faiz oranı; **خَصْمُ الْكُمِّيَّاتِ** iskontolu senet;
خَصِيمٌ düşman, rakip, hasım, muhalif;
خُصُومَةٌ tartışma, münakaşa, kavga, düşmanlık, husumet, kin; mahkeme;
خَصَامٌ ♂; ♂;
مُخَاصِمٌ rakip, karşı taraf [mahkemeden]; düşman, hasım; davacı;
خَصِيَ ¹ i (خَصَاء) (b-i) hadım/ iğdiş etmek, burmak;
خَصِيَّةٌ hadım; **خَصِيَّان** ç. **خَصِيٌّ** erbezi, testis, husye, haya, yumurta;
مَخْصِيٌّ iğdiş, hadım; **فَرَسٌ مَخْصِيٌّ** iğdiş edilmiş beygir;
اِخْصَانِيٌّ ² ç. **اِخْصَانِيٌّ** uzman; mütehhasıs;
خَضَّ u (خَضَ) (bşî) sarırmak, dürtmek, itmek; (bşî) sallamak; (b-i) korkutmak, ürkütmek;
لَبَنٌ خَضٌّ yayık ayranı;
خَضَّةٌ sarıma, dürtme, sarsıntı; korkutma, korku;
خَضَبٌ i (خَضَبٌ) (bşî) boyamak, (bşe) renk vermek; **خَضُوبٌ** a (خَضُوبٌ) [bitki]

yeşermek, yeşillenmek; **خَضَبٌ** (bşî) renklendirmek (bşe) renk vermek; (bşî) boyamak;
اِخْضُوبٌ [bitki] yeşermek, yeşillenmek;
خَضِبٌ klorofil BİY.;
خَضَابٌ ♂ boya, boya malzemesi; **خَضَابُ الدَّمِ** hemoglobin BİY.;
خَضُوبٌ yeşil, yeşil olma hali, yeşil renk;
خَضِيبٌ boyalı;
خَضَخَضَ (خَضَخَضَ) (bşî) harekete geçirmek, sallamak;
خَضَدَ i (خَضَدَ) [dikenli] koparmak; **خَضَدَ** birini dize/ hizaya/ yola getirmek;
خَضَرَ a (خَضَرَ) yeşil renkli olmak; (bşî) yeşertmek, yeşil yapmak, yeşile boyamak;
اِخْضَارًا araziye tohum ekmek, **اِخْضَارًا** yeşil renkli olmak veya yeşermek; **اِخْضَارًا** = **اِخْضَارًا**;
خَضِرٌ yeşil, taze; bitki yeşilliği; çimen;
اَلْخَضِرُ, **اَلْخَضِرُ** Hızır;
خَضْرَاءُ yeşil, yeşillik; (ç. **خَضَرٌ**) yeşillikler, çayır; **خَضَرٌ** [çoğ.] sebzeler;
خَضْرِيٌّ manav;
خَضَارٌ yeşil, yeşillik; ot;
خَضِيرٌ yeşil;
خَضَارَةٌ yeşillikler, ot;
خَضَارٌ manav;
اَتَى خَضَرَ ç. **خَضْرَاءُ** müe. **اَتَى خَضَرَ** herşeyi yok etmek;
اَلْخَضْرَاءُ Tunus'un lakabı; gök, sema;
خَضِرَوَاتٌ [çoğ.] sebzeler, ot, yeşillik;
اَلْخَضِيرَاءُ Cennet;

يَخْضُرُ klorofil bîy;

مَخْضَرَة çayır, yeşillik, çimenlik;

مُخْضَرَات [çoğ.] sebzeler;

خَضَعَ a (خَضُوع) (b-e, bşe) itaat etmek, uymak, kararı (b-e) bırakmak, kararı (b-nin) iradesine bırakmak; (b-e, bşe) tabi olmak; boyun eğmek; (veya الى kanunun, kuralın, gücün, otoritenin) tasarrufu/ buyruğu altında olmak; **خَضَعَ** ve **أَخَضَعَ** (b-i) hükümü altına almak, boyun eğdirmek, tabi kılmak, itat ettirmek;

خَضُوع boyun eğme, itaat etme, söz dinleme; yumuşakbaşlılık;

خَضِعَ ç. **خَضُوع** yumuşak başlı, boyun eğen, söz dinleyen;

أَخْضَاع boyun eğdirme, itat ettirme; hükümü altına alma;

خَضِعَان ç. **خَضِعَ** boyun eğen, itaatkar, uysal; tabi, uyan; (...ile) mesul, taahhüt altına girmiş, (...in) kapsamında;

خَضِلَ a (خَضَل) yaş/ ıslak/ nemli olmak, ıslanmak, nemlenmek; **أَخْضَلَ** (bşi) ıslatmak, nemlendirmek; **أَخْضَالٌ** = **خَضَلٌ**;

خَضِلٌ ıslak, yaş, nemli; özlü, sulu; taze; kaygısız endişesiz, neşeli, şen;

خَضِمَ i (خَضَم) (bşi) hapur hupur yemek, ağzını doldurarak yemek, ısırarak;

خَضَمٌ geniş, engin, vasi [deniz]; deniz, okyanus;

خَطَّ u (خَطٌّ) (على üzerine) iz yapmak; çizgi çizmek; (bşi) çizmek, kabataslak resmini

yapmak, taslak çizmek; (bşi) yazıya geçirmek, kağıda dökmek; (bşi) kazıyarak/ oyarak yazmak; (b-e, bşi) çizerek anlatmak, tarif etmek, krokisini yapmak; **خَطٌّ** çizgi çizmek, çekmek; **خَطَّةٌ** saç ağarmak; **خَطَطٌ** çizgiler çizmek; (bşi) cetvelle çizmek; (bşde) çizgiler oluşturmak; (bşi) çizgilerle işaretlemek, yol yol yapmak; (kaşa) kalem çekmek; (bşi) işaretlemek, alamet koymak, göstermek; (toprağa, araziye) hudut çizmek/ tayin etmek, (arazinin) haritasını çizmek, mesaha etmek, (araziye) kadastralamak, (yolların) planını tertip etmek, haritasını çıkarmak; **أَخْطَ** (yolu) tarif etmek, göstermek, salık vermek; öğütlemek; (arazi, şehir alanı vb.nin) **أَلَّ**; (plan) yapmak, tasarlamak; (bşi) planlamak;

خَطٌّ ç. **خُطُوطٌ** çizgi; çubuk, yol, çizgi [desen vb. gibi]; [tren] yol, hat; haberleşme hattı; telefon hattı; cephe ASK.; [saban vb.] iz; el yazması; el yazısı; hat sanatı; **خَطٌّ** **الْإِسْفِينِي** toprak hattı/ bağlantısı; **خَطٌّ** **الْأَمَامِيَّةُ** cephe ASK.; çivi yazısı; **خَطٌّ** **تَلِفُونِي** telefon hattı; **خَطٌّ** **حَدِيدِي** hava yolları; **خَطٌّ** **سَكَّةُ الْحَدِيدِ** demiryolu; **خَطٌّ** **الزَّوَالِ** meridyen; [yine نصف النهار] **خَطٌّ** **الْمَسْمَارِي** ekvator çizgisi; çivi yazısı; **خَطٌّ** **طُولِي** veya **خَطٌّ** **طُولِي** meridyen COGR.; **خَطٌّ** **أَرْضِي** veya **خَطٌّ** **الْأَرْضِ** paralel COGR.; **خَطٌّ** **خَرَجَ عَنِ الْخَطِّ** meridyen COGR.; [tren]

b-e veya *على b-e*) evlenmek üzere vermek, nikahlamak; **خَطَبَ مَوَدَّتَهَا** ve **خَطَبَ وَدَّهَا** kadına kur yapmak; **خَاطَبَ (b-e)** hitap etmek [söz veya yazı ile] sözlerini (*b-e*) yöneltmek; **خَاطَبَهُ بِالتَّلِفُونَ** biri ile telefonda konuşmak, birine telefonda söylemek; **خَاطَبَهُ بِالْكَافِ** birine adıyla hitap etmek; **تَخَاطَبَ** karşılıklı konuşmak; yazışmak; **اسْتَخَطَبَ (kıza)** evlenme teklif etmek;

خَطَب iş, uğraşı; hal, durum, ahval, şartlar; aksilik, talihsizlik, terslik, problem; **مَا خَطْبُكَ** bir aksilik/ problem/ sorun mu var? ne var? ne oldu (sana)?; **مَا** onun ...ile ne işi var? ...onu ne ilgilendiriyor?;

خُطْبَة kur yapma, kur, söz, nişan; **خُطْب** hutbe, genele, umumi yapılan konuşma; konuşma, hitap; konferans; nutuk, söylev, hitabe; **خُطْبَة الْإِفْتِيَا ح** açılış konuşması;

أَخْطَبَة, **آ ت** umuma yapılan konuşma; hitap; nutuk, söylev; mektup, mesaj, not; **خُطَاب تَرْحِيب** karşılama konuşması **خُطَاب الْعَرْش** tahttan verilen söylev; **خُطَاب تَقْدِمْ** takdim mektubu; **خُطَاب خُطَاب** netice, sözün özü; karar; **فَصْلُ الْخُطَاب** [mektuplarda] söze başlanırken kullanılan "أَمَّا بَعْدُ" ifadesi; son, netice, çıkarım; nihai yargı; **بَيْنِي وَبَيْنَكَ** **فَصْلُ الْخُطَاب** seninle tüm ilişkiyi kesiyorum; **خَطَابِي** [na't] belîğ, belâğatlı, konuşma ile

ilgili, konferans, niteliğinde;

خُطْبَاء **خُطِيب** hutbe veren/ irad eden; hatip, konuşmacı, nutuk çeken; konferans veren; nişanlı [erkek]; evlenme teklif eden [erkek];

خُطِيبَة nişanlı [kız];

خُطَابَة hutbe verme;

خُطَابَة hitabe, nutuk, söylev; konuşma, konferans;

خُطُوبَة kur yapma; nişan, nişanlılık;

مُخَاطَبَة **آ ت** hitap etme; umuma konuşma; ilan, beyanname, bildiri; karşılıklı konuşma, diyalog; konferansı **تَلِفُونِيَّة** telefon konuşması;

تَخَاطَبَ karşılıklı konuşma, diyalog; müzakere, tartışma; [telefon vb. ile] haberleşme, iletişim kurma; **لُغَة التَّخَاطَبِ** konuşma dili; **خُطَاب**, **خُطْبَاء** **خَاطِب** kız isteyen [erkek];

aracı, çöpçatan, başkası adına kız isteyen;

خُطَاب **خَاطِبَة** aracı, çöpçatan, başkası adına kız isteyen [kadın];

مُخْطُوبَة nişanlı [kız];

مُخَاطَب konuşulan, hitap edilen kişi, muhatap; 2. şahıs, muhatap DİLB.;

أَخْطُوبُ ALF.BKZ.;

خَطَرَ (ب bşi) sallamak, savunmak;

sallanmak, salınmak; titremek, sarsılmak; sa-

lını salına [böbürlenerek] çalım satarak yürü-

mek; **خُطُور (ل b-nin)** aklına gelmek,

خَطَرَ الْأَمْرِ عَلَى بَالِهِ [yine

عَلَى قَلْبِهِ, **بِبَالِهِ**, **فِي بَالِهِ** bir şey birinin aklına,

hatırına gelmek, ...i hatırlamak; **خَطَرَ لَهُ** aklına bir fikir gelmek; **خَاطِرٌ** hiç beklenmedik, akla gelmeyecek tahmin edilemeyecek bir iş, olay, hadise; **خَطَرٌ** önemli/ ehemmiyetli/ olmak; ciddi/ tehlikeli/ riskli olmak; **خَاطِرٌ** (bşi, **ب**) kendini tehlikeye/ riske atmak/ sokmak; (b-ile **ب** *üzerine*) bahse girmek, bahis tutuşmak; **أَخْطَرَ** (b-e, **ب** bşi) bildirmek, haber vermek, dikkatini çekmek; **تَخَطَّرَ** çalılımla/ caka satarak yürümek; salınmak; (b-ile **ب** *üzerine*, bir şeyine) bahse girmek; **خَطَرٌ** önem, ehemmiyet; ciddiyet; (ç. **آت** -) tehlike, tehdit; tehlikelilik, risk taşıma; risk; (ç. **خَطَارٌ**) bahis, iddia; **جَلِيلٌ** çok önemli; **ذُو خَطَرٍ** tehlikeli, emin değil; **مُعَرَّضٌ لِلْخَطَرِ** tehlikeye açık, maruz; **إِشَارَةُ الْخَطَرِ** tehlike işareti; **خَطَرٌ** tehlikeli, riskli; ciddi, önemli; **خَطَرَاتٌ** çalılımlı/ cakalı yürüyüş; fikir, düşünce; **خَطَّارٌ** rakkas, sarkaç FİZ.; **خَطِيرٌ** ç. **خَطَرٌ** mühim, önemli, ciddi, ehemmiyetli; **خَطِيرُ الشَّيْءِ** çok önemli; **خَطُورَةٌ** önem, ehemmiyet; ciddiyet; **خَطْرَانٌ** sallanma, titreme; titreşme; **أَخْطَرُ** daha tehlikeli/ riskli; daha önemli/ mühim; daha ciddi/ vahim; **مَخْطَرَةٌ** ALF.BKZ.; **مَخَاطِرٌ** [çoğ.] tehlikeler; **مَخَاطَرَةٌ** ç. risk, riziko, tehlikeli iş;

أَخْطَارٌ ihtar etme, uyarma, ikaz etme; **خَوَاطِرٌ** fikir, düşünce; zihin, akıl; **خَاطِرٌ** istek, meyil, temayül; **لِأَجْلِ خَاطِرِكَ** hatırın için; **مِنْ كُلِّ خَاطِرٍ** seve seve, tamamen içinden gelerek; **عَنْ طِبِّيةٍ خَاطِرٍ** seve seve, gönülden; gönüllü olarak, kendi isteğiyle; **عَلَى خَاطِرِكَ** istediğin gibi [olsun]; **أَخَذَ بِخَاطِرِهِ** birini rahatlatmak, rahat ettirmek; **أَخَذَ عَلَى خَاطِرِهِ** **صَدَّعَ** ...e gücenmek, darılmak; **مِنْ خَاطِرِهِ** birinin başını ağrıtmak, başını şişirmek; **طَمَّنَ الْخَوَاطِرَ** heyecanı gidermek, ortalığı sakinleştirmek; **مَرُّ بِخَاطِرِهِ أَنْ** aklından geçti; **أَكْرَامًا لِّخَاطِرِكَ** hatırın için, gönlün kırılmasın diye; **سُرْعَةُ الْخَاطِرِ** zeka keskinliği; **سَرِيعُ الْخَاطِرِ** kıvrak zekalı, zeyrek; **مَخَاطِرٌ** riske giren, tehlikeye/ riske atılan; cesaret eden, cesur; maceracı; **مُخْطَرٌ** tehlikeli, riskli; **خَطَّرَفَ** MIS. saçmalamak, saçma sapan konuşmak; **خَطْرَفَةٌ** saçmalama, hezeyan; **خَطَفَ** a, i (خَطَفَ) (bşi) kapmak, kapıp kaçırmak, zorla elde etmek; (bşi) çalıp/aşırıp kaçırmak; (b-i) fidye için kaçırmak; **الْبَصْرَ** gözünü kamaştırmak MEC.; **تَخَطَّفَ** (b-i) kaçırıp götürmek; **تَخَاطَفَ** (bşi) bir başkasından zorla almak, gasbetmek; **أَنْخَطَفَ** zorla alınmak/ götürülmek; **أَخْطَفَ** (من b-den, bşi) zorla/ kuvvet kullanarak almak, gasbetmek; (b-i) kaçırmak, fidye almak için kaçırmak; (bşi) aşırıp/ çalıp kaçmak; **الْبَصْرَ** göz kamaştır-

mak, göz alıcı olmak MEC.;

خطف gasbetme, zorla alma, zorla alıp götürme; kaçırma, fidye için kaçırma, (dağa) kaldırma; **خطفا** çabucak, göz açıp kapayıncaya kadar;

خطفة [tek.is.] zorbalık, zor kullanma, zorla alma, ele geçirme; parıltı, parlama; **خطفة البرق** yıldırım/ şimşek gibi, çok çabuk, bir anda; **خطفة من خطفات** aniden doğan duygu/ his;

خطاف yırtıcı; soyguncu, hırsız;

خطاف [demir] çengel; [cin.is.; tek.is. ۴] kırlangıç zoo; **خطاف جبلي** kırlangıcı zoo. Apus apus; **خطاف الجروف** kum kırlangıcı zoo. Riparia riparia; **خطاف الشواهي** kayalık kırlangıcı zoo. Riparia rupestris; **خطاف الضواحي** pencere, şehir kırlangıcı zoo. Delichon urbica;

خطيف demir çengel;

اختطاف zorla alma, gasbetme; kaçırma, fidye için kaçırmak;

خاطف yırtıcı; hızlı, seri; ani, anlık; şimşek/ yıldırım gibi, kısa, öz; **صورة خاطفة** enstantane fotoğraf; **حرب خاطفة** yıldırım saldırı;

تخطل; **أخطل** saçmalamak; **خطل** a çalımla/ caka satarak yürümek; salına salına yürümek;

خطل saçma sapan konuşma, zırva;

خطل çok konuşan, geveze, başboğaz; aptal, ahmak;

خطم [hayvanda] çıkıntı oluşturan burun ve ağzın beraber olan kısmı, burun, ağız; en öndeki, ilk kısım, önemli şey; **أطل بخطمه** [felaket vb.] başlamak, başını göstermek;

خطمي [cin.is.; tek. is. ۴] hatmi BOT.

Althaea officinalis;

خطام yuların burun üzerinden geçen kısmı [deve için];

خطو (خطو) adımlamak, yürümek; ilerlemek, ilerleme kaydetmek; **خطا خطوات** büyük adım atmak, MEC. büyük ilerlemeler kaydetmek; **خطا** ve **تخطى** geçmek, aşmak, haddini aşmak; (bşi) boydan boya geçmek, katetmek; [nehri] yürüyerek geçmek; [nehir] taşmak; (البحار) denizi aşmak/ geçmek; (b-i) görmezden/ bilmezden gelmek; (...e) ulaşmak, varmak, ermek; (b-i) geçmek, (b-den) üstün olmak; (bşin içinden, arasından ...e) geçmek; (bşi) arkada bırakıp, (...e) geçmek; dikkatini (...e) vermek için, (b-i, bşi) önemsememek, itibar etmemek **خطى** bşi ileriye/ öne almak; **اختطى** adımlamak, yürümek; ilerlemek, ilerleme kaydetmek;

خطوات ۴ خطوة ve خطوات ۴ خطوة, birinin peşinden gitmek, yolunu izlemek; **خطوة فخطوة** yavaş yavaş/ adım adım ilerlemek; **اتخذ خطوة حاسمة** kesin/ kati bir adım atmak; **خطوتان وقذفة** ≈ hop bir ki üç [spor];

(خطيئة=خطية)

خُطَاة [خاطي in çoğ.] günahkarlar;

خَفَّ *i* (خَفَّ, خَفَّة) hafif olmak; önemsiz/ kıymetsiz olmak; hafiflemek; [renk] açılmak, koyuluğunu kaybetmek; çabuk/ çevik/ atik olmak; **خَفَّ لِمُسَاعَدَتِهِ** (acele etmek; *e, için*) veya **خَفَّ إِلَى مُسَاعَدَتِهِ** birinin yardımına koşmak; **خَفَّتْ** durumu kötüleşmek, sıkıntıya düşmek; **خَفَّ حَمْلُهُ** yükte hafif, pahada ağır; **خَفَّفَ** (*bşî*) hafifletmek, daha hafif yapmak; (*b-e, zor bşî, علی b-e, bşî*; *b-nin durumunu*) kolaylaştırmak, basitleştirmek, gevşetmek, yumuşatmak, (*bşî* ya da *bşî*) küçültmek, azaltmak, indirmek; (*bşî* ya da *bşî*) hafifletmek, yatıştırmak, dindirmek, teskin etmek; (*bşî*, örn. sıvıyı) inceltmek, seyreltmek; harfî şeddesiz okumak DİL.B. **خَفَّفَ عَنْكَ** keyfine bak!, boş ver!, takma!; **خَفَّفَ مِنْ سُرْعَتِكَ** yavaşla!, hızını azalt!; **خَفَّفَ الْآلَامَ عَنْهُ** *b-nin* acılarını dindirmek; **تَخَفَّفَ** hafif giyinmek; [sorumluluktan, yükten] kurtulmak; (*bşden*) kurtulmak, (*i* ...*i*) üzerinden atmak; (*عن* ...*den*) acele ile/ apar topar ayrılmak; (*bşî*) hafif saymak/ kabul etmek; (*b-i, bşî*) küçümsemek değer vermemek, hakir görmek; (*bşe*) önem vermemek, ciddiye almamak; (*b-i*) kendinden geçirmek [eğlence vb.]; **أَخْفَافٌ** (*خَفَّ*) terlik; (*خَفَّ*) huf, deve toynağı; ayak [deve kuşu]; taban [ayak] **رَجَعَ بِخَفْيٍ حَيْنٍ** eliboş dönmek, istediğini elde edememek; başarısız olmak;

خَفَّة hafiflik; önemsizlik; canlılık; çeviklik, ataklık; istikrarsızlık, değişkenlik, döneçlik; **خَفَّةٌ فِي الْحَرَكَةِ** ve **خَفَّةُ الْحَرَكَةِ** ataklık, çeviklik; **خَفَّةُ الدَّمِّ** yumuşak huyluluk, sevimlilik, tatlılık; **خَفَّةُ الرَّوْحِ** eli çabukluk, hamaratlık, hüner, el yatkınlığı;

أَخَفَّ daha hafif; daha az; daha zayıf; **أَخَفَّ الضَّرَرَيْنِ** iki kötü şıkkın [görelî olarak] iyisi, ehveni şer;

حَجَرُ الْخَفَافِ, **خَفَافٌ** süngertaşı;

خَفَّانٌ süngertaşı;

أَخْفَاءٌ, **أَخْفَافٌ**, **خَفَافٌ** *ç.* **خَفِيفٌ** hafif; önemsiz; seyreltik, sulu, koyu olmayan [sıvı]; atak, çevik, süratli; **الْخَفِيفُ** bir şiir vezni; **الْحَرَكَةُ** kolay hareket eden, kolay yer değiştirebilen; atak, çevik, seri; **خَفِيفُ الدَّمِّ** sevimli, cana yakın; **خَفِيفُ الرَّوْحِ** sevimli, tatlı, cana yakın, çekici; neşeli, şen; **خَفِيفُ الظِّلِّ** hoş, sevimli [kişi]; **خَفِيفُ الْعَرِضَيْنِ** seyrek sakallı; **خَفِيفُ الْيَدِ** ebleh, ahmak, aptal; **خَفِيفُ شَايٍ** açık çay;

تَخَفِيفٌ hafifletme; kolaylaştırma; azaltma, indirme, küçültme; dindirme, yatıştırma; cezanın hafifletilmesi HUK.; rahatlatma, ferahlatma; seyreltme; **ظُرُوفُ التَّخَفِيفِ** hafifletici sebepler HUK.

اسْتَخْفَافٌ küçük görme, tahkir, hafiflik;

ظُرُوفُ مُخَفَّفَةٍ hafifletici sebepler HUK.;

مُخَفَّفٌ inceltilmiş, seyreltilmiş; şeddesi kaldırılmış;

خَفَت u (خَفُوت) [ses] giderek kaybolmak, duyulmaz olmak; sessizleşmek, sesi kesilmek; **خَافَتَ بِكَلَامِهِ** (بِصَوْتِهِ) sesini kısmak, alçak sesle konuşmak; **أَخَفَتَ** (b-i) susturmak (b-nin) sesini kesmek; **خَفَتَ = اخْفَتَ**;

خَفُوت giderek kaybolma [ELK. dalga vb. için "sönme"];

خَافَتَ giderek sesi kaybolan, sönen sessizleşen; işitilmez, duyulmaz; [ses] giderek kaybolan; uçuk, çok açık [renk];

خَفَر u (خَفَارَة, خَفَر) (b-i, bşi) kollamak, gözetmek; **خَفَر** a (خَفَر ve خَفَارَة) çekingen, utangaç olmak; **خَفَر = خَفَر**; **تَخَفَر = خَفَر**;

خَفَر gözetken, kollayan;

خَفَر koruma birliği; muhafız takımı; maiyyet **خَفَر سَوَاحِل** sahil koruma MİS.;

خَفَر çekingenlik, utangaçlık;

خَفَر çekingen, utangaç, mahcup;

خَفِير koruma; muhafız; nöbetçi; gardiyan;

خَفَارَة koruma işi; gözetme;

مَخَفَر askeri karakol; bekçi odası; **مَخَفَر الشَّرْطَة** polis karakolu;

خَافِرَة السَّوَاحِل sahil koruma kruvazörü MİS.;

مَخْفُور koruma altında, korumalarıyla, birlikte; korunan, muhafazalı;

خَفَس u (خَفَس) (b-i) küçük görmek, (b-ile) alay etmek; (evi) yıkmak yerle bir etmek;

خَفَاش yarasa ZOO.;

خَفَضَ i (خَفَض) (bşi) alçaltmak, azaltmak,

küçültmek, indirmek; (bşi veya من bşi, sesi) alçaltmak; kelimenin son harfini 'i' okumak DİLB.; bir kelimeyi mudaf ileyh/ tamlayan yapmak **خَفَضَ جَنَاحَهُ** l... **خَفَضَ** (b-e) yumuşak, şefkatli davranmak; **خَفَضَ** u [hayat] rahat/müreffeh olmak; batmak, düşmek, dibe çökmek; [ses] alçalmak; **خَفَضَ** (bşi, fiyatı) düşürmek, indirmek, azaltmak **خَفَضَ عَلَيْكَ** boş ver!, üzülme!; **خَفَضَ عَلَيْكَ جَاشَكَ** sakın ol!, sakınleş!; **أَخَفَضَ صَوْتَهُ** sesini alçaltmak; **تَخَفَضَ** ve **اخْتَفَضَ** batmak, dibe gitmek, çökmek; [fiyat] düşmek, ucuzlamak; inmek; azalmak; küçülmek;

خَفَضَ azalma, küçülme, inme; alçalma, azalma [ses]; sınırlama, azaltma; refah [hayat]; kelimenin son harfini 'i' telaffuz etme **خَفَضَ الْعَيْشِ** devalüasyon; bolluk, rahat yaşam; **هُوَ فِي خَفَضٍ مِنَ الْعَيْشِ** «o müreffeh bir hayat sürüyor»; **خَفَضَ حَرْفَ الْحَقِصِ** sesi alçaltma; **خَفِضَ** [ses] alçak, kısık;

تَخَفِضَ indirim, tenzilat [fiyat]; küçültme, indirme, azaltma, sınırlama, tahdit uygulama;

انْخِفَاضَ batma, çökme, dibe gitme; azalma, düşme; azalma, küçültme; su seviyesi alçalma **انْخِفَاضَ جَوِّي** alçak basınç alanı;

مُخَفَضَ indirilmiş, tenzilatlı, indirimli;

مُنْخَفَضَ indirimli, düşük, alçak [fiyat, frekans]; alçak [ses]; **الأَرْضِي الْمُنْخَفِضَة** Hollanda;

منخفض آت. alçak arazi;

خفق u, i (خُفِقَ, خَفِقَان, خَفَقَ) titremek, titreşmek;

sallanmak, sarsılmak; [kalp] atmak, çarp-

mak; [bayrak] dalgalanmak, süzülme; [kuş]

kanatlarını çırpma; çırpınma; **خَفَقَ** u, i

(خَفَقَ) [ışık] parlamak; (bşi, yumurtayı) çırp-

mak; ses çıkarmak [ayakkabı]; **خُفِقَ** (خُفِقَ)

uyuklamak, uykudan dolayı başı önüne düş-

mek **خَفِقَ** [gök cismi] **خَفِقَ** i (خُفِقَ); **خَفِقَ** [gök cismi]

batmak, görtünmez olmak; **خَفِقَ** (duvarın)

sıvamak, sıva vurmak, (duvarı) sıvamak;

أَخَفَقَ [kuş] kanatlarını çırpma; [gök cismi]

batmak; bir şey elde edememek, başarama-

mak; (bşde) başarısız olmak;

خَفِقَ [kalp] atma, vurma, çarpma; nabız;

ayak sesi patırtı;

خَفِقَة چ. خَفَقَات [tek.is.] nabız, vuru;

vurma, tak tak sesi; tıkırtı, tık tık sesi;

خَفِقَان nabız, vuru; atma, vurma, çarpma

[kalp]; çırpınma;

خَفَاق [kalp] çarpan, atan; dalgalanan,

süzülen [bayrak];

مَخْفَقَة mikser, yumurta çırpma teli;

أَخْفَاق başarısızlık, fiyasko;

خَافِق atan, çarpan [kalp]; dalgalanan,

salınan, süzülen [bayrak]; **الْخَافِقَان** Doğu ve

Batı; **الْخَوَافِق** dört ana yön;

خَافِقِي sıva;

خَفَان bkz. خَفَ ;

خَفِي a (خَفَاء) gizlenmek, saklanmak; [olay]

(b-e) gizli kalmak, (b-nin) [olaydan]

haberi olmamak; görünmemek, kaybolmak

...olduğu gayet iyi biliniyor; **لَا يَخْفَى** أَنْ ...

olduğu aşikardır, ...i herkes biliyor; **لَا**

يَخْفَى عَلَيْكَ ...senin malumundur, (bunu)

gayet iyi biliyorsun; **خَفِي** i (خَفِي, خَفِي) (bşi)

saklamak, gizlemek; (bşi) sır olarak sakla-

mak; **أَخْفَى** (bşi, b-i) gizlemek, saklamak;

(bşi) sır olarak saklamak; (bşi, على veya

b-den) gizlemek; **أَخْفَى** الصَّوْتِ sesini alçalt-

mak, alçak ses ile konuşmak; **تَخَفَى** kendini

gizlemek, saklanmak; kılığını kıyafetini

değiştirmek, tebdili kıyafet gezmek; **أَخْفَى**

gizlenmek, saklanmak; gözden kaybolmak,

görünmemek; bilinmez olmak, meçhule

karışmak; eksik olmak, noksanlığı hissedil-

mek **أَخْفَى** عَنْ الْأَنْظَارِ saklanmak, gözden

kaybolmak; **اسْتَخْفَى** (b-nin) gözünden

kaçmak;

خَفِي gizli, saklı; sır, meçhul; görünmez,

görünmeyen; gizemli, esrarengiz **خَفِي**

الْإِسْمِ isimsiz, isim belirtilmemiş;

خَفِيَة gizli olarak, üstü kapalı olarak;

خَفِيَة عَنْNE haberi olmadan, bilgisi haricinde;

خَفِيَة چ. خَفَايَا sır, gizli iş;

خَفَاء gizlilik, saklılık **خَفَاء** فِي gizli ola-

rak, üstü kapalı olarak; ... **لَا خَفَاءَ** فِي أَنْ

...olduğu apaçıktır, gizli bir şey değil;

أَخْفَاء gizleme, saklama; sesi alçaltma;

تَخَفَى gizlenme; tebdili kıyafet gezmek;

أَخْفَاء gözden kaybolma;

خَاف gizli, saklı; sır, meçhul; görünmez,

görünmeyen;

خَافِيَة ç. خَوَافٍ sır, giz; [kuşun

kanadındaki] ikinci mafsaldaki tüyler;

مُخْفِي gizli, saklı;

مُخْتَفٍ gizlenen; tebdili kıyafet gezen;

مُخْتَفٍ gizli, saklı, sır niteliğinde; görün-

mez, görünmeyen;

مُخْتَفِي gizlenilen yer;

خَلَّ u (خَلَّ) (bşî) delip geçmek, arasından geç-

mek; **خَلَّلَ** ekşimek; ekşitmek; (bşî) salamura

yapmak, turşusunu kurmak; (bşî) tuzlamak,

tuza yatırmak; (dişlerini) temizlemek; (par-

makları, bşin arasından) geçirmek [örn. sa-

çın, sakalın, parmakların arasından]; **خَالَ**

b-e arkadaş gibi, dostça davranmak; **أَخَلَ**

(bşî) bozmak, ihlal etmek, karşı gelmek;

(bşî, kanunu, kuralı, kaideyi) çiğnemek,

bozmak; (anlaşmayı) gerçekleştireme-

mek, (anlaşmaya) varamamak; (b-i,

bşî) terk etmek, bırakmak; (bşî) karıştır-

mak, alt üst etmek, düzenini bozmak; **تَخَلَّلَ**

(bşin arasında) olmak, gelmek [yine zaman

için]; (bşin içinden) geçmek; (bş ile) katıp

karıştırmak; **اِخْتَلَّ** kusurlu/ eksik/ noksan ol-

mak; düzensiz olmak; düzensizleşmek;

karışmak; dengesiz olmak; karışmak, karışık

olmak [düzen, sistem]; **اِخْتَلَّتِ الشُّرُوطُ** şart-

lar oluşmadı, gerçekleşmedi; **اِخْتَلَّ تَوَازُنُهُ** den-

gesini kaybetmek, dengesi bozulmak; **اِخْتَلَّ**

عَقْلُهُ akıllı/ zihni karışmak;

خَلَّ sirke;

خُلَّ ç. أَخْلَالَ samimi arkadaş, dost;

خَلَّلَ ç. خَلَالَ aralık, periyot, fasıla; çatlak,

yarık, ayırık, rahne; dengesiz durum, denge-

sizlik; eksiklik; eksiklik, noksan, eksik; dü-

zensizlik, karışıklık; hasar, zarar, ziyan,

kayıp, zayıt, telef; **خَلَالَ** [mud. kul.]

...süresince, ...boyunca, zarfında; ...arasın-

da; **فِي فِي خَلَّلَ** ... **فِي** ve **فِي** esnasında

... **خَلَّلَ** esnasında; zaman diliminde,

arasında, zarfında; **فِي خَلَالَ ذَلِكَ** bu zaman

zarfında, bu arada; **... مِنْ خَلَالَ** ...arasından,

...içinden, ortasından; ...içinden; [karar,

yargı, sonuç çıkarmada]

خَلَّة ihtiyaç, talep; (ç. خَلَالَ) hususiyet,

özellik, sıfat, nitelik; tabii, yapıdan kaynak-

lanan özellik;

خَلَّة ç. خُلَّ dostluk, arkadaşlık;

خَلَالَ delme, delik açma; iğne; şişe benzer

şey, şiş; (ç. خَلَّالَة, آت) kürdan;

خَلِيل ç. أَخْلَاءُ arkadaş, dost; aşık;

خَلِيلُ اللَّهِ İbrahim'in (as.) lakabı;

خَلِيلَة ç. أَخْلَالَ dost, arkadaş [kadın];

sevgili;

اِخْلَالَ ç. آت [kanun, kural vb.i] bozma,

çiğneme; karşı çıkma, ihlal; [düzeni, nizamı]

bozma, karma karışık etme; zarar, hasar, zi-

yan; hasar; **... مَعَ عَدَمِ الْإِخْلَالِ ب** ...

yargısız olarak;

اِخْتِلَالَ noksanlık, eksiklik; tamire ihtiyaç

duyma, bakımsızlık; hastalık; eşitliğin, düze-

nin, dengenin bozulması; karışıklık;

مُخَلَّل salamura; tuzlanmış, tuza yatırılmış; (ç. آت-) salamura yiyecekler;

مُخِلّ utanç verici, küçük düşürücü; مُخِلّ بالآدب ahlaksız, rezil, utanç verici;

خَب u, i (خَب) (b-ş-i) pençeleriyle yakalamak, kavramak, (b-ş-in) üzerine atlamak, hamle yapmak; **خَلَب** u (خَلَابَة) (b-i) aldatmak, yüzüne gülerek kandırmak, tatlı sözlerle kandırmak; (b-i, عَقْلَه aklını) çelmek, ayartmak; baştan çıkarmak; (b-i) büyülemek, meftun etmek; **خَالَب** (b-i) kandırmak, güzel söz/ güler yüzle kandırmak, büyülemek, gözünü boyamak, meftun etmek; **اِخْتَلَبَ** (b-ş-i) pençeleriyle kavramak, almak, (b-ş-in üzerine) hamle yapmak, aniden saldırmak; (b-i) kandırmak ↑;

ف. خَلَابٌ pençe, pençedeki turnak;

برق خُلب ve **برق خُلب** yağmur getirmeyen
şimşek; aldatıcı durum;

خَلْبٌ ve **خَلْبٌ مِنْ بَرَقٍ** hayal, illüzyon;

مِرمی کووانی سُر.، فَشَكَ خُلْبِي: خُلْبِي

خَالِبٌ büyüleyici, etkileyici, gönül alıcı;

cazibeli, çekici; baştan çıkaran, ayartan; hilekar, oyunbaz, düzenbaz; yanıltıcı, aldatıcı;

خلابة çekicilik, cazibe;

مَخَالِبٌ, مَخَالِبٌ pençe;

: خَلَّابٌ = خَالِبٌ

تخلیص ⇒ خلیص MIS. soytarılık etmek;

MIS. soytarı, خَلَابِصَة, خَلَابِیص, ç. خَلْبُوص

خَلَجَ *i* (خَلَجَ) ve **خَالَجَ** (*b-nin*) aklını meşgul etmek, aklından çıkmamak, hep aklında olmak [üzüntüler, tasalar]; (*b-i*) sarmak, her yanını kaplamak, [his, duygu] **خَالَجَ قَلْبَهُ** birinin kalbinde olmak; **تَخَلَجَ** sallanmak; **اِخْتَلَجَ** titre-mek, titreşmek, seğirmek; [göz, aza, vücut] seğirmek; (*b-nin kalbini* veya *في kalbini*) kaplamak doldurmak [his, duygu] **اِخْتَلَجَ** [kalp] üzüntü/ keder ile dolmak;

خَلَجَاتٌ ç. his, duygu; şüphe, kuşku, kuruntu, vehim;

كُورْفِزْ، كَانَالْ، خُلُجْ، خُلُجْ **خليج** körfez; kanal;
Fars Körfezi; الْخُلُجِ الْفَارِسِ

خلاج şüphe kuruntu, kuşku, vehim;

اختلاج [tek.is.] ihtilaç, katılma, ıspaz-
moz, seğirme; titreme, sarsıntı;

his, duygu; kuruntu, kuşku, şüphe, vehim; fikir;

خَلَجَ (*bṣi*) sallamak, sarsmak; (*bṣi*) örn. *havayı*
tasfiye etmek, arıtmak KİM.; **تَخَلَجَ** sallan-
mak, yerinden oynamak; bağlantısı kesil-
mek, yerinden çıkmak; gevşemek; seyrelt-
mek, inceltmek FİZ., KİM.;

حَالًا حَالًا ۞. حَالًا حَالًا halhal;

خَلَّاهُ خَلِيلٌ halhal; خَلَّاهُ خَلِيلٌ

تَخْلُخُل seyrelme FİZ., KİM.;

مُتَخَلِّل ve مُخَلِّل arıtılmış, seyreltilmiş, seyreltik;

خُلِدَ II (خُلُود) sonsuza kadar/ ebediyen kalmak,
sonsuz olmak; ölümsüz/ ebedi olmak; (إلى
veya ب bir yerde) sonsuza kadar kalmak,

oturmak, mukim olmak; ۞ **خَلَدَ إِلَى الرَّاحَةِ** dinlenmek, istirahat etmek; **خَلَدَ إِلَى النَّوْمِ** uykuya yatmak; **خَلَدَ** (*b-ş-i*) ebedi/ sonsuz yapmak/ kılmak, (*b-i*) ölümsüz kılmak; (*b-ş-i*) unutulmaz yapmak/ kılmak; (*b* *bir yerde*) kalmak, oturmak, ikamet etmek; çok yaşlanmak, uzun bir ömür sürmek; **أَخْلَدَ** (*b-i, b-ş-i*) ebedi/ sonsuz/ ölümsüz kılmak; (*b-ş-i*) devam ettirmek, sürdürmek; (*ب* *bir yerde* veya *إِلَى*) oturmak, kalmak, ikamet etmek; (*إِلَى ...e*) meyli/ temayülü/ eğilimi olmak; **تَخَلَّدَ** ölümsüz, ebedi, sonsuz olmak; çok uzun zaman olmak, yaşamak;

دَارُ الْخُلْدِ ۞ sonsuzluk, ebediyet
ebediyet diyarı, Cennet;

خَلْدٌ köstebek, kör sıçan, yer göçkeni zoo.;

خَلْدٌ ۞ **أَخْلَادٌ** kalp, ruh, can, nefis;

خُلُودٌ sonsuzluk, ebediyet; ebedi hayat, ölümsüzlük; kalma, oturma, ikamet etme;

تَخْلِيدٌ ebediyet, sonsuzluk;

خَالِدٌ ebedi, sonsuz; ölümsüz; unutulmayan, hatırlardan çıkmayan; **خَوَالِدٌ** [çoğ.]

dağlar **الجزائر الخالدات** Kanarya Adaları;

مُخَلَّدٌ (*إِلَى ...e*) meyli, eğilimi olan;

خَلَسَ *i* (**خَلَسَ**) (*b-ş-i*) çalmak; (*b-ş-i*) aşırmaq;

خَالِسَةُ النَّظَرِ *b-e* gizlice, sinsi sinsi bakmak;

اِخْتَلَسَ (*b-ş-i*) çalmak, aşırmaq; (*b-ş-i*) hile/ oyun/

düzen ile ele geçirmek; (*b-ş-i*) zimmetine geçirmek ۞ **اِخْتَلَسَ الْخَطَى إِلَى ...** sinsice yaklaşmak;

اِخْتَلَسَ النَّظَرُ إِلَى (فِي) ... *b-e* gizlice/

sinsi sinsi bakmak;

خُلْسَةٌ gizlice, gizli gizli, el altından, hileli;

اِخْتِلَاسٌ ۞ **آت** - zimmete [mal, vb.] geçirme;

مُخْتَلِسٌ zimmetine [para vb.] geçiren kişi;

خُلَصَ *u* (**خُلُوصٌ**) saf/ arı/ katışıksız/ halis olmak;

(*إِلَى ...e*) ait olmak, (*ب* *b-nin*) olmak; (*إِلَى*)

varmak, ulaşmak, gelmek; (**خِلَاصٌ**)

(*مِنْ*) ayrı/ serbest/ bağımsız olmak, (*مِنْ ...den*)

kurtulmak, canını kurtarmak; fidye

ile/ bedelini verip kurtulmak; KNŞ. bitirmek,

tamamlamak, sonuna gelmek; **خَلَصَ** (*b-ş-i*)

arıtmak, safileştirmek, katışıksız hale getir-

mek; (*durumu*) aydınlatmak, açıklamak, izah

etmek; (*b-i, مِنْ ...den*) kurtarmak, (*b-i, مِنْ ...den*)

bağımsız/ hür hale getirmek; (*b-nin*)

canını fidye ile kurtarmak [özl. HRI.]; (*عَلَى*)

(*...için*) posta ücretini önceden ödemek;

(*عَلَى*) (*عَلَى الْبَضَائِعِ*) mal için) vergi ödemek;

(*...için*) gümrük ödemek, (*faturayı*) ödemek;

(*hesabını*) kapatmak; (*b-ş-i*) bitirmek KNŞ.;

خَلَصَ حَقُّهُ ۞ hakkını almak/ kurtarmak;

خَالَصَ (*b-ekarşı*) doğru/ dürüst davranmak;

(*b-ile*) ödeşmek, (*b-den*) intikam almak,

أَخْلَصَ (*ب* *b-e, b-ş-i*) tahsis etmek, vakfetmek;

(*b-e*) sadık/ bağlı olmak; (*ب* *b-e*) vakfedilmiş

adanmış olmak; **أَخْلَصَ لَهُ الْحُبُّ** ۞ birini samimi

olarak, gerçekten sevmek; **أَخْلَصَ لَهُ دِينَهُ**

(*مِنْ*) **تَخَلَّصَ** Allah'a (cc) ihlas ile bağlanmak;

(*...den*) hür/ bağımsız/ serbest olmak, kurtul-

mak; (*مِنْ ...den*) kurtarılmak, canını kurtar-

mak, kaçabilmek; **تَخَالَصَ** birbirine dürüst/

doğrulukla davranmak, hesaplaşmak, intikamını almak; **اِسْتَخْلَصَ** (bşî den) zorla çıkarmak, almak; (bşî den) almak, seçmek, iktibas etmek; (bşî den) derlemek; özet olarak toplamak (bşî den) türetmek, kaynaklandırmak; (bşî) keşfetmek, bulup çıkarmak; (bşî) seçmek; (istenilen ödemeyi b-den) almak; **اِسْتَخْلَصَ فَائِدَةً** ...den faydalanmak, kazanç sağlamak; **اِسْتَخْلَصَ مِنْهُ وَعْدًا** birinden söz almak; **خُلَاصَ** özgürlük, kurtuluş, hürriyet, bağımsızlık; (den) kurtulma, canını kurtarma; kefarete; fidiye ile kurtulma HRI.; [fatu-rayı] ödeme, kapatma; **خُلَاصَةً** seçme parça, iktibas, pasaj; öz, cevher, asıl; özet, hulasa; HRI. esans; **خُلَاصَةً** esans; **وَالْخُلَاصَةُ** sözün kıyası, kısaca, hasılı kelam, velhasıl; **خُلَاصًا** saf, katışıksız, arı, halis; doğru, dürüst, sadık; sadık taraftar; **خُلُوصَ** saflık, temizlik, arılık; samimiyet, dürüstlük, doğruluk; **خُلَاصَ** vergi tahsildarı FAS.; **مُخْلَصَ** emin, güvenilir yer; kaçma, kurtulma, sığınma; **تَخْلِيسَ** arıtma, tasfiye, saflaştırma, rafine etme; aydınlatma, açıklama; kurtarma, serbest, hür, özgür bırakma; (için) posta ücreti; peşin ödeme; **عَلَى الْبَضَائِعِ** ya da **تَخْلِيسَ الْبَضَائِعِ** gümrük müsadese, muayene belgesi, vergi ödemesi;

مُخَالَصَةً آت. makbuz; **اِخْلَاصَ** sadakat, bağlılık; (e...) samimiyet, içtenlik; **تَخْلَصَ** (den) kurtulma, özgür olma, hür olma, kaçma; **اِسْتِخْلَاصَ** iktibas etme, alıntı yapma; türetme, kaynaklandırma, çıkarma; seçme; tahsil etme, toplama [para]; **خَالِصَ** temiz; saf, arı, katışıksız; samimi, doğru, dürüst; (den) ayrı, muaf; **خَالِصَ الْأَجْرَةِ** posta ücretine tabi olmayan; **خَالِصَ الرَّدِّ** peşin ödemesi yapılan [telegraf]; **خَالِصَ مِنَ الْكُمْرُكِ** gümrük vergisinden muaf; **خَالِصَ الضَّرِيَّةِ** vergiden muaf; **مُخْلَصَ** azat eden, kurtarıcı; **مُخْلَصَ (عَلَيْهِ)** posta ücreti önceden ödenmiş; **مُخْلَصَ** (b-e, bşe) sadık, bağlı; samimi, içten; dürüst, doğru; **الْمُخْلَصَ** [mektuplarda] = Sizi seven...; **مُسْتَخْلَصَ** iktibas, alıntı, pasaj; **خَلَطَ** (bşî, bş ile) karmak, harmanlamak; karıştırmak; **بَيْنَ ...** iki şeyi veya **... وَ...** karıştırmak, [yanılmak]; (bşî) karmak, karıştırmak; karışıklığa, anlaşmazlığa sebep olmak; **خَالَطَ** (bşî) karmak, karıştırmak, harman yapmak; karışıp kaybolmak, birleşmek, eriyip birbiri ile kaynaşmak; (bşe) karışmak, burnunu sokmak, araya girmek; (b-ile) arkadaşlık kurmak; (b-ile) ilişkisi olmak; **خَالَطَ نَفْسَهُ** [acı, ağrı] başla-

mak; **خولط** *kafası karma karışık olmak*; **اختلط** *karışmak, harmanlanmak; çeşitli farklı/ değişik kısımlardan meydana gelmek, heterojen yapıda olmak; (ب ...ile) samimi/ arkadaşça bir ilişkisi olmak; karışmak, anlaşılmaz olmak*;

خلط *karışma; birleşme; (ب ...ile) harman olma; karışma, anlaşılmaz/ kompleks olma*;

خلط *ç. خلّط* *karışım elemanı/ malzemesi; karışım, harman* **خلّط الإنسان** *suyuk, hılt, insan vücudunun ait dört salgı (kan, safra, balgam ve sevda salgısı); خلّط من* *kalabalık, karmakarışık insan topluluğu, güruh; خلط مَلَح* *karışık, farklı unsurlardan oluşan, heterojen yapılı*;

خلطة *karışım*;

خلطة *arkadaş; karışım*;

خلّط *ve خلّطة* *آت* *mikser, mikser makinesi*;

خليط *karışık, karman çorman; heterojen farklı unsurlardan oluşan; karışım; (ç. خلطاء)* *yoldaş, arkadaş*;

تخلّط *delilik, cinnet; taşkınlık*;

مخالطة *ilişki, dostluk, arkadaşlık*;

اختلاط *↑ mas.; (ب ...ile) samimi olma, sosyallik, sosyal ilişki; zihinsel karışıklık*;

مخلوط *ç. مخلوط* *karışım; alaşım*;

مخلط *karışık, düzensiz*;

مخالط *(ب bşe, hastalığa) tutulmuş*;

مختلط *karışık* **المحاكم المختلطة** *karma mahkemeler; تعليم مختلط* *kız-erkek karışık,*

toplu öğretim; **المدرسة المختلطة** *karışık öğretim yapılan okul*;

خلع *a (خلع) (elbise, şapka, ayakkabıyı) çıkarmak; (dişi) çekmek; (bağı) kesmek, koparmak, (b-i, من ...den, örn. işten) atmak, çıkarmak; (bşi) bırakmak, terk etmek, artık yapmamak; (عذارة) çekingenliğini, tutukluğunu üstünden atmak, kurtulmak; (الطاعة) itaat etmemek, tanımamak; (ابنه) oğlunu evlatlıktan çıkarmak, atmak; (bşi) başından geçirmek, atlatmak, tecrübe etmek, yaşamak [zor bir günü vb.i]; (bşi ...e) vermek, pay vermek; (bşi, على b-e) vermek, bağışta bulunmak, bahşetmek, lutfetmek; **خلع ثيابه** *elbisesini çıkarmak; خلعه من العرش* *b-i tahttan indirmek; ...de hak iddia etmek; خلع على نفسه حق...* *ahlaksız/ sefih olmak; خلع u (خلاعة)* *(bşi) yerinden çıkarmak; (bşin) bağı koparmak, ayırmak; خلع [edil.] parçalanmak, dağılmak, darmadağın olmak; تخلّع* *parçalanmak, dağılmak; [bağ] kopmak, yerinden çıkmak; tatile girmek, çıkma TUN.; تخلّع في* *içki düşkünü/ mübtelası/ bağılısı olmak; تخلّع (من ...den) yerinden çıkmak* *(من bşi) yoksun/ mahrum bırakmak/ etmek* *إنخلع قلبه* *şaşıp kalmak, afallamak; donup kalmak*;*

خلع *↑ mas.; tahttan indirme, azil, hal'*;

خلع الأسنان *diş çekimi*;

خلع *ç. خلعاء* *işten çıkarılmış; sahip çıkılmayan, istenmeyen, evlatlıktan çıkarılmış*;

sefiş, ahlaksız;

خَلَعَ utanmaz, sefiş, ahlaksız, arsız;

خِلَاعَة ahlaksızlık  ; yaz tatili TUN.;

خَوَّلَعَ aptal, ahmak, budala, kalın kafalı;

خَالَعَ arsız, yüzsüz, edepsiz;

sefiş, hovarda;

مَخْلُوع  ; sorumsuz, d   ncesiz; çılgın;

خَلَفَ u (خِلَافَة) (b-nin) izi/ peşi sıra gitmek,

halefi olmak; (b-i) izlemek; (b-nin) halifesi

olmak, yerini almak/ doldurmak; (عن b-nin

arkasında) bulunmak; kalmak; (عن ...den)

uzakta kalmak; **خَلَفَ** (b-i) halife, yerine

gececek kişi olarak atamak; (b-i, b  i) geride

bırakmak, terketmek; torunları olmak;

خَالَفَ (b  e) muhalefet etmek, karşı çıkmak;

(b  e) karşıt/ zıt olmak; (b  de) ayrılı a d   -

mek, uyu amamak; (b-i, b  i) yalanlamak,

tekzip etmek; karşı olmak, tezat teşkil etmek;

(b  den) ayrı/ farklı/ değişik olmak, ayrılmak;

uymamak, uyum göstermemek; (kurula,

kanuna) aykırı davranmak, çiğnemek, ihlal

etmek; **أَخْلَفَ** geride [nesil] bırakmak; [Allah]

(علي b-nin) yerine başkalarını getirmek;

(وَعْدَهُ) sözünü bozmak/ tutmamak, sözünden

dönmek; **تَخَلَّفَ** (الر جَاء)  midini yitirmek;

geride kalmak; (عن b-nin) peşine d   mek;

bir yerde kalmak; görünmemek; okuldan kaç-

mak; gelmemek, bulunmamak [meclis vb.e];

تَخَلَّفَ   (عن ...e) gitmemek, katılmamak;

تَخَلَّفَ gelememek, ula amamak; **تَخَلَّفَ**

تَخَالَفَ muhalefet, d nememek;

etmek, ayrılmak, ayrılı a d   mek; **اِخْتَلَفَ**

(عن ...den) farklı/ ayrı/ değişik olmak, ayrıl-

mak; (بين ...arasında) de i mek, değişken

olmak; (في hakkında) anla amamak, ihtilafa

d   mek, tartışmak, münakaşa etmek; (الى bir

yere) sık sık gitmek, gidip gelmek; (الى b-i,

b  i) sık sık ziyaret etmek; (على b-nin) başına

gelmek, gelip bulmak, çatmak [sıkıntı, bela

vb.]; **اِسْتَخْلَفَ** (b-i) halife atamak;

خَلْفَ arka, geri, art; izleyenler, takipçiler, taraftarlar;

خَلْفَ ve مِنْ خَلْفَ [zarf] geride, arkada;

... خَلْفَ [meb.mud.kul.] ...in arkasında,

...in ardında; gerisinde;   جَرَى خَلْفَهَا

(kadının) peşinde ko mak; مِنْ خَلْفَ geriden,

arkadan; الى خَلْفَ geriye, arkaya; الى خَلْفَ

arkada, bir şeyin peşinde; في الخَلْفَ

geride;

خَلْفِي [na't] geri, art, arka;

خَلْفَ   أَخْلَافَ meme, emcik;

خَلْفَ farklılık, ayrılık, değişiklik, fark;

خَلْفَ   أَخْلَافَ halef, birinden sonra ge-

len; halife; sonraki nesil, nesil;

خَلْفَة ayrılık, farklılık, fark; bir şeyi izleyip

yerine gelen (bitkinin sonradan çıkanları,

gece ile gündüz vb. gibi);

خَلِيفَة   خُلَفَاءَ vekil; halef; halife;

الْمَنْطَقَة الخَلِيفَة Halifelik Bölgesi;

خِلَافَة vekillik; sonra gelme; halife;

مِخْلَاف   مِخَالِيف yerli YEM.;

خِلَاف   آت fark, ayrılık, benzememe;

ayrılma, uzaklaşma, sapma; zıtlık, terslik, karşıtlık; anlaşmazlık, muhalefet, fikir/görüş ayrılığı (على veya في) kavga, münakaşa, mücadele; ... **خلاف** [mudaf kullanım] bir de, bunun yanında; **خلافه** diğeri(ni); öteki(ni) [yine **غیره**]; **خلافهم** diğerleri(ni); **وخلافه** ve diğerleri; ... **بخلاف** bunun yanında, bir de; ayrıca; ...in aksine, tersine, zıttına; ... **خلافًا لـ** ...e ters, zıt, ...in aksine olarak, ...in aksine, hilafına; bundan başka, bir de, ayrıca, diğer taraftan;

خلافي tartışmalı, ihtilaflı;

مخالفة آت. **مخالفة** muhalefet; karşı olma; aykırılık, çelişme; [kanun] bozmak, çiğnemek, tanımamak; hafif suç HUK.; para cezası [hafif suç için];

تخلف bulunmama, gelmeme, devam etmeme, katılmama; okuldan kaçma, fırar [yine **تخلف عن الحضور**]; geride/ arkada kalma, bulunmama; mola, konaklama [tren yolu];

اختلاف آت. **اختلاف** farklılık, ayrılık, başkalık, çeşitlilik, benzememe; dönme, değişme; görüş ayrılığı, anlaşamama, ihtilaf; çekişme, münakaşa; **على اختلاف آرائهم** farklı gruplarda olmalarına rağmen, ayrı gruplarda bulunmalarına karşın; **الفواكه على اختلافهم** çeşit çeşit meyva;

مخلوفا آت. **مخلوفا** deve semeri;

مخلف bırakılmış, geride kalan; arta

kalan; **مخلفات** [çoğ.] tereke, miras; kalıntılar; **مخالف** değişik, farklı; uyuşmayan, aykırı, tutarsız, muhalif, karşı, zıt; [emir vb.e] karşı çıkan, uymayan;

متخلف geride kalan; kalıntı; geri, gelişmemiş [zihinsel, bedensel]; (ç. ون) geride bırakılan kişi; artçı; **متخلفات** [çoğ.] tereke, miras; kalıntılar; süprüntü, döküntüler; **أثرية** **متخلفة** artık toprak, madde, üst tabaka [madencilik]; **المياه المتخلفة** atık, artık su;

مختلف (من ...den) farklı, değişik ayrı; (على veya في) farklı düşünen, katılmayan, muhalif; (عليه) ihtilaflı, tartışmalı;

خلق u (خلق) (bşî) yaratmak, yoktan var etmek; (bşî) şekil vermek, şekillendirmek; **خلق** a, (خلق) [elbise] eskimek, yıpranmak; **خلق** u (خلق) uymak, uygun/münasip olmak; **خلق** (bşî) güzel koku vermek; **أخلق** (bşî) eskitmek, yıpratmak; **خلق = تخلق** (kalıba, modele göre) şekillenmek, şekil almak, değişmek; kızmak, sinirlenmek; **أخلق** (bşî) icat etmek, çıkarmak, türetmek; (bşî) tasarlamak, kurmak, tertip etmek, düşünmek;; (b-i, bş ile) yanlış olarak vasıflamak, nitelemek;

خلق yaratma; yapma; ilk kez yapma; yaratık, mahluk; mahlukat, yaratıklar, insanlar, beşer; ademoğlu; beden yapısı, bünye;

خلق huy, yaratılıştan gelen özellik; karakter, yapı, mizaç; **أخلق** karakter,

kişilik; ahlak; ahlak ilmi ﴿سُوءُ الْخُلُقِ﴾ huysuzluk, kötü huyluluk; ﴿مَيْبُتُ الْخُلُقِ﴾ huysuz, ters, aksi; ﴿سَهْلُ الْخُلُقِ﴾ müsamahakar, hoşgörülü sahibi, nazik; ﴿ضَيْقُ الْخُلُقِ﴾ sabırsız, tahammülsüz, tez canlı, içi tez; ﴿عِلْمُ الْأَخْلَاقِ﴾ ahlak bilimi, ahlakiyât, ﴿سُمُورُ الْأَخْلَاقِ﴾ ahlak yüceliği; ﴿مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ﴾ yüce ahlaki değerler; ﴿شُرْطَةُ الْأَخْلَاقِ﴾ ahlak zabıtası; ﴿اَهْلَاكِي﴾ ahlaki, etik ﴿جَرَائِمُ خُلُقِيَّةٍ﴾ ahlak suçları; ﴿اَهْلَاكِي﴾ [müz. ve müe.] ç. eski, yıpranmış [elbise]; ﴿خُلُقِيَّةٍ﴾ ç. yaratılış; huy, mizaç; beden yapısı, bünye; dış görünüş; ﴿خُلُقِيَّةٍ﴾ [zarf] yaratılıştan; ﴿اَهْلَاكِي﴾ [na't] yaratılıştan olan, fitri, yapıdan kaynaklanan; ﴿خُلُقِيَّةٍ﴾ paçavra, çaput, eski bez parçası; ﴿اَهْلَاكِي﴾ pay, hisse; ﴿لَا خُلُقَ لَهُ﴾ rezil, alçak, namussuz, adi, değersiz; faydasız; ﴿اَهْلَاكِي﴾ ...yapmaya) uygun, münasip; (﴿اَهْلَاكِي﴾ ...yapması) eğilimde, niyetinde olan, (﴿اَهْلَاكِي﴾ ...e) değer, laik, elverişli; ﴿اَهْلَاكِي﴾ ...yapmamız doğrudur, (bence) ...yapmalıyız; ﴿اَهْلَاكِي﴾ o ...yapabilir, ...yapma eğiliminde; ...yapması gayet normaldir, tabiidir, beklenir; ﴿اَهْلَاكِي﴾ bu ancak acı, keder verir, getirir; ﴿اَهْلَاكِي﴾ ...dığını bir kez görmemi? hizim

için yeterli, bir kez görmemiz bizi ...e ikna edecektir»;

﴿اَهْلَاكِي﴾ sağlam karakterli, metin;

﴿اَهْلَاكِي﴾ daha uygun/ münasip; daha normal/ tabii;

﴿اَهْلَاكِي﴾ Yaratıcı, Halık (Allah);

﴿اَهْلَاكِي﴾ kainat; tabiat; huy, mizaç, doğuştan gelen özellik; mahlukat, yaratıklar; ﴿اَهْلَاكِي﴾ [çoğ.] yaratıklar, mahlukat;

﴿اَهْلَاكِي﴾ ahlaki, etik; ahlak bilimci; ﴿اَهْلَاكِي﴾ ahlak suçu;

﴿اَهْلَاكِي﴾ ahlak suçu;

﴿اَهْلَاكِي﴾ ahlak bilimi, felsefesi;

﴿اَهْلَاكِي﴾ ahlak bilimi, ahlakiyat;

﴿اَهْلَاكِي﴾ eskici, eski elbise satan;

﴿اَهْلَاكِي﴾ Halık, Yaratıcı [Allah];

﴿اَهْلَاكِي﴾ yaratılan; (﴿اَهْلَاكِي﴾ yaratık, mahluk;

﴿اَهْلَاكِي﴾ [asılsız şeyler] uyduran, türeten;

﴿اَهْلَاكِي﴾ uydurma, kurgu; ﴿اَهْلَاكِي﴾ yalanlar, dedikodu, uydurmalar;

﴿اَهْلَاكِي﴾ funda, süpürge çalısı, süpürgeotu BOT. Erica;

﴿اَهْلَاكِي﴾ (﴿اَهْلَاكِي﴾) boş olmak; (﴿اَهْلَاكِي﴾) u (﴿اَهْلَاكِي﴾) boş olmak;

veya (﴿اَهْلَاكِي﴾) bulunmamak (...siz) olmak

(﴿اَهْلَاكِي﴾) yoksun olmak (﴿اَهْلَاكِي﴾) ihtiyacı

olmak, muhtaç olmak, eksikliğini hissetmek;

[makam, kadro, mevki] boş olmak; (﴿اَهْلَاكِي﴾)

(﴿اَهْلَاكِي﴾) yalnız kalmak, başbaşa

kalmak; kendini tecrit etmek, soyutlamak;

(﴿اَهْلَاكِي﴾) karar için çekilmek, toplanmak

[mahkeme, heyet, jüri]; (﴿اَهْلَاكِي﴾) halvete

çekilmek, maneviyatını yükseltmek için
(...e) çekilmek; kendini/ dikkatini (...e) vermek, yöneltmek, hasretmek; ... ب خلا b-i yüzüstü bırakmak, terketmek; (b-i) geçmek, (b-nin) yanından geçip gitmek; [vakit] geçip gitmek, bitmek ۞ خلا له الجو istediği gibi davranmak; لا يخلو من جمال çirkin denilemez, eli ayağı düzgün; لا يخلو لا يخلو biraz abartılmış, mübalağalı; خلا إلى نفسه faydasız sayılmaz; kendi başına kalmak; kendini sorgulamak, kendini hesaba çekmek; منذ عشر سنوات خلا son on yıldır; خلا (...i) boşaltmak, terketmek, bırakmak; (b-i) yalnız/ tek başına bırakmak; (b-i, bşi) serbest bırakmak; (...den) vazgeçmek, çekilmek; خلا سبيله b-i serbest bırakmak, yoluna bırakmak; خلا بين فلان و بين شيء b-i, bşde serbest/ kendi haline bırakmak; b-nin bş yapmasını, bşe ulaşmasını kolaylaştırmak, yolunu/ önünü açmak; خلا عنك هذه الميول vazgeç bu hevesten, bu isteklerinden; خلا (...den, bşi) arındırmak, boşaltmak, tahliye etmek; (bir yeri) boşaltmak, tahliye etmek, sakinlerini çıkarmak; خلا سبيله b-i serbest bırakmak, yoluna bırakmak, gitmesine izin vermek; ... ل خلا السبيل b-i işten ...için yolunu açmak; خلا طرفه çıkarmak; (b-i) beraat ettirmek, temize çıkarmak; ...e خلا سمعه kulak kesilmek, ...i خلا بينه و بين ما dikkatle dinlemek;

b-e dilediği gibi konuşmasına izin vermek; خلا (...den, ya da عن) vazgeçmek, bırakmak, terk etmek, istifa etmek, çekilmek; خلا b-e, ل b-e bırakmak, devretmek; خلا görevi, işi bırakmak; خلا [bir tarafa] çekilmek, (...ile, مع veya ب) yalnız kalmak;

خلا (...den, من) hali;

خلا (...siz, من) boşluk [doluluk karşıtı];

خلا (...i) bulunmama;

خلا [mud.kul. veya mansub isimden önce] ve خلا [mansub isimden önce] hariç; dışında, müstesna;

خلا boşluk; boş, boş yer, açıklık, açık arazi; خلا تحت الخارج ve خلا في الخارج dışarıda, açık havada; خلا بيت tuvalet;

خلا yalnızlık, tek başına olma; uzlet, halvet, uzlet, kendini tecrit etme; halvet yeri, yalnızlık yeri; inziva köşesi, zaviye; خلا على yalnız olarak; halvette, uzlette; خلا الحمام banyo;

خلا yalnız; inzivada, münzevi; taşralı, köylü ۞ خلا بيت köy evi;

خلا (...den, من) hali, (...siz, من) kaygısız, dertsiz; خلا البال kimse yok; خلا الخلية arı kovanı, hücre BİY.; خلا protoplazma; خلا [mud. kul.] ...arasından, ...in içinden, dışına;

خلا [at] yem torbası;

خلا boşaltma, terketme, tahliye;

خلا boşaltma; akaçlama, drenaj; temiz-

leme, arıtma; tahliye etme; **إِخْلَاءٌ سَبِيلَهُ** yoluna bırakma, karışmama;

تخلُّ (عن *ḥṣi*) terk, feragat, vazgeçme;
istifa;

اختلاء yalnızlık, tek başına olma;

خال boş; sahibi olmayan boş [mevki, kadro, vazife]; serbest; engelsiz; (من ...den) muaf; (من) ...sız; ۞ خَالٌ مِنَ الْفَائِدَةِ faydasız, hiçbir faydası olmayan; خَالٌ مِنَ السُّكَّانِ boş, ikamet edilmeyen, kimsenin oturmadığı; خَالِي الدِّينِ (من) ...den bağımsız, muaf, (من) ...zorunluluğuna girmeyen; خَالِي الْبَالِ kaygısız, başı rahat; (خَوَالٍ) geçmiş, geçip gitmiş, mazi; ۞ الْقُرُونُ الْخَالِيَةُ geçen asırlarda, mazide; خَوَالِي الْأَيَّامِ eskiden, geçmiş günlerde, mazide;

خَمَّ *u, i (خَمَّ, خُمُوْم)* kötü koku vermek, salmak, çıkarmak; bozulmak, kokuşmak;

خَمَّ أَخْمَامٌ kümes; tüy [kalem];

خمّة çürük kokusu, leş kokusu;

خام kötü kokulu, iğrenç, çürük kokulu;

↑; مضم

خَمَدَ u (خَمُود) sönmek [ateş], azalmak, hafiflemek, sakinleşmek, yatışmak; **أَخَمَدَ** (ateşi) söndürmek; (bşi) yatıştırmak, sakinleştirmek, dindirmek, teskin etmek, uyuşturmak; (bşi isyanı, başkaldırıcıyı) bastırmak, sindirmek; (bşi) boğmak, nefessiz/ havasız bırakmak [yine MEC.];

خمود mas. ↑; batış, inhitat, çökme, bozulma, dejenerasyon; sakinlik, sessizlik, sükun;

hareketsizlik, yerinden kıpırdama; çakılıp kalma;

اخمداد mas. ↑; bastırma, sindirme [isyan]:

خامد sönen, sönmekte olan; dinmekte/

şakinleşmekte olan; sessiz;

خمّر u (خمِر) ve **خمير** (bşi) örtmek, saklamak, gizlemek; (bşi örn. hamuru) mayalandırmak, maya ile kabartmak; (ل b-e karşı) gücenmek, darılmak, kırılmak; **تخمير** mayalanmak, tahammur etmek; kabarmak; [hamur]; [kadın] peçe ile örtünmek, yüzünü ve başını örtmek; **تخامر** entrika çevirmek, fesat maksadı ile gizli planlar yapmak, dolap çevirmek (على b-e karşı); **اختمر** mayalanmak, tahammur etmek, [hamur] kabarmak; olmak, ermek, olgunlaşmak [yine MEC. fikir zihinde];

خَمْرٌ [müe ve müz.] ç. خُمُور şarap; [çoğ.]

akollü içkiler;

خَمْرَةٌ şarap;

خَصْرِي bronz renkli;

edinen şiir; içki alemini konu **خَمَر**, **خِمَار** **خَمْرِيَّة**

خُمْرٌ, أَخْمَرَةٌ, خَمَارٌ başörtüsü, başı ve yüzü örten örtü [kadın];

خمار [sarhoşluk sonrası] mahmurluk:

خمير hamur; olgun, ergin, olgunlaşmış;
maya;

خميرة ç. خَمَائِر maya; bira mayası; enzim,
ferment KİM.; MEC. çekirdek, tohum; temel
MEC.;

⁵⁷ **خمار** içki tüccarı, içki satan:

خَمَارَة meyhane, içki içilen yer;
 خَمِير sarhoş; ayyaş, bekri, akşamcı;
 تَخْمِير mayalandırma, fermentasyon işle-
 mi; kabartma [hamur];
 اخْتِمَار mayalanma, fermentasyon;
 مَخْمُور sarhoş, ayyaş, bekri, mest olmuş;
 مَخْتَمِر mayalanmış; alkollü;
 خَمَس ⇒ خَمَسَ (bşî) beşlemek, beş misli, beş
 kat yapmak; (bşî) beşgen, beş köşeli yapmak;
 (bşî) beşe bölmek, ayırmak;
 ضَرْبٌ خَمَسٌ beşte bir; ۱۱ ضَرْبٌ خَمَسٌ
 ضَرْبٌ خَمَسًا لِأَسْدَاسٍ ve أَخْمَاسُهُ فِي أَسْدَاسِهِ
 bir çare/ çıkış yolu bulmak için çok düşün-
 mek; çözüm yolu bulamamak, içinden çıka-
 mamak; oyun/ plan kurmak, entrika çevir-
 mek;
 خَمْسَة [müz. خَمَس];
 خَمَسٌ [sayılan müzekker] ve خَمْسَةٌ
 [sayılan münennes] onbeş;
 عِيدُ الْخَمْسِينَ ۱۱ elli Hamsin yortusu
 HRI.;
 يَوْمُ الْخَمِيسِ ve خَمِيسٌ perşembe;
 خَمَاسٌ ürünün beşte birini pay
 olarak alan ortak;
 خَمَاسِي beş kat, beşli; beş harften oluşan,
 humasi DİLB.; ۱۱ خَمَاسِي الزَّوَايَا beşgen;
 خَمِيسَةٌ çocuklar ve kadınlar tarafından
 nazardan sakındırma amacıyla kullanılan, el
 şeklinde bir takı;
 الْخَامِسُ beşinci;
 مَخْمَسٌ beşgen, beş köşeli; beşkat, beşli;

beş tefileli mısra;
 خَمَشَ u, i (خَمَشَ) ve خَمَشَ (yüzü, cildi) tırmala-
 mak, [tırnak ile] çizmek, cırmalamak;
 خَمَشَ خُمُوشٌ cırmalama, tırmalama;
 خَمَشَ cırmık, çizik;
 خَمَاشَة - آتٍ cırmık, çizik;
 خَمَصَ a [mide] boşalmak,
 acıkmak;
 خَمِصَ الْحَشَا ve خَمِصَ الْبَطْنِ boş
 mide ile, aç karın ile;
 أَخْمَصَ الْقَدَمِ yağın çukur kısmı
 ۱۱ مِنَ الرَّأْسِ إِلَى أَخْمَصِ الْقَدَمِ baştan ayağa,
 tepeden tırnağa;
 خَمَعَ (خُمُوعٌ, خَمَعٌ) a topallamak, aksamak;
 خَمَلَ u (خُمُولٌ) bilinmemek, anlaşılmamak,
 kapalı kalmak, ayırt edilememek; zayıfla-
 mak, gevşemek;
 خَمَلٌ ve خَمَلَةٌ [kumaşların vb.nin] tüylü
 yüz; iplik, lif, tel(ler);
 خَمَلَ gevşek, zayıflamış;
 خُمُولٌ kapalılık, net/ vazih/ açık olmama;
 zayıflık, halsizlik, bitkinlik, dermansızlık,
 mecalsizlik; şevksizlik, atalet uyuşukluk;
 خَمِيلَةٌ bol bitkili yer; sık çalılık,
 ağaçlık, fundalık;
 خَامِلٌ bilinmeyen, dikkat çekmeyen,
 önemsiz, küçük; gevşek, zayıf; tembel;
 مَخْمَلٌ kadife kumaş;
 جِلْدٌ مَخْمَلِي ۱۱ kadife gibi; ۱۱ مَخْمَلِي
 ⇒ خَمَنَ tahmin etmek/ yürüme, fikir
 yürütmek, farzetmek, tasavvur etmek; (bşî)

kabul/ farz/ tasavvur etmek, varsaymak;

(b_şe) kıymet takdir etmek, paha, değer biçmek;

تَخْمِين takdir edilen kıymet, değer, tahmin, takdir; **تَخْمِينًا** ve **عَلَى تَخْمِينٍ** tahminen, kabaca, yaklaşık olarak;

مُخَمِّن paha biçen, değer veren;

خَنِئَ i (خَنِينَ) genizden konuşmak;

حَنَّة genizden gelen ses;

خین genizden konuşan;

أَخْن müe. خَنَاء genizden konuşan;

ç. أَخْنَانُ (= خُم) **خُنْ** kümes;

خُتَّ a (خُتَّ) kadın gibi davranmak, kadınsı hareketleri bulunmak; **تَخُتُّ** kadın gibi davranmak;

کادینسی; **کُنت**

حُسناء, erselik, iki
cinsiyetli; حُسناء, erselik, iki

كَادُوسِيَّةٌ kadınsılık;

تَحْنُثُ ۱۱;

مُخَنَّثٌ cinsiyetsiz; kadınsı; güçsüz, iktidarsız;

حناجر hançer, kama; ç. حناجر

خَنَّخَنَ genizden konuşmak;

خندق (خندقًا) hendek kazmak;

خَنَادِق ç. خَنَادِق hendek, ark; çukur;

بُيُوءُكْلُوكُ كُرُونُؤُؤُ, megalomani
psik.;

خَنَزَبْ Şeytan;

domuz; yaban domuzu خنزیر بری، خنزیر

ZOO.; خنازیر sıracca hastalığı TIP.;

خنزيرة dişi domuz;

سیراچالی، سیراچا hastalığına yaka-

الحساس Şeytanın bir lakabı [Allah'ı zikreden kişinin zihnini karıştırmaya çağrışım var.];

ucu kalkık, müe. خنساء. **أَخْنَسَ** asık, burunlu;

خشتار eġreliotu BOT;

کُچُک دُوز; خَنَاص. خصوص

عَقْدَ الْخِنَصْرِ || serçe parmağı ﷻ خِنَصْرٌ ... عَلَى (الْخِنَاصِرُ) hşî mükemmelliği sebebiyle her şeyden üstün tutmak;

خضع a (خضع) (ya da b-e) teslim olmak,
kendini (...in) eline bırakmak,
(...in) boyun eğmek;

خَوَّع mütevazî, alçak gönüllü, itaatkar;
boyun eğen; hain, sadakatsiz;

خُوع ³³tevazu, alçak gönüllülük itaatkarlık;

خَفِ MIS. genizden gelen ses;

خنافس ve **خَفَسَاء** ç. pabuçtartan böceği,
bok böceği zoo. Scarabeus sacer;

خَنَقَ u (خَنَقَ) (b-i) boğmak; (b-i) boğarak öldürmek; (bşi) kısmak, (bşin, gazın, buharın)

geçişini azaltmak TEKN.; (bşî) yavaşlatmak,

kesmek, durdurmak; **خَانِقْ** (b-ile) kavga etmek, dövüşmek; **تَخَانِقْ** (مع b-ile) dövüşmek;

boğulmak; اختنق kesilmek, durmak;

sıkılmak, daralmak [boğaz]; boğularak ölmek;

حَنْقٌ boğulma; kesilme, durma; **حَنْقٌ** ۱

الأنوار karartma;

(bşin içine) girmek, düşüncesizce, birden, cesurca dalmak; (في bşe veya bşe) kendini kaptırmak, derinine inmek, derinleşmek; (في konu ile) ilgilenmek, alakadar olmak; ۞ خاض المعركة ۞ çarpışmaya [tereddütsüz] girmek; خاض غمار الحرب harbe girmek;

خوض [savaşa vb.e] korkusuzca/ cesaretle girme, dalma; kendini kaptırma, iyice verme; (في ... hakkında) araştırma, etüt, çalışma;

خاضة dalma yeri;

مخاض bkz. مخض;

كork- (خيفة, مخافة, خوف) a (خفت) خاف (خوف) mak, ürkmek; (bşden, b-den veya من b-den, bşden على b-i veya bş sebebiyle) korkmak; تخوف = (b-i) korkutmak; أخاف ve خوف خاف;

خوف korku (من ...den); خوفًا (من ...den) ya da على ... için) korkarak;

خيفة (من ...in) korkusu;

خوف, خوف, خوف korkak, yüreksiz, ödle;

أخوف daha korkak; daha çok korkulan;

مخافة korku; ۞ أن ... ۞ olmasından korkarak;

مخاوف ["مخافة" nin çoğulu] korkular, endişeler, tasalar, tehlikeler;

تخوف ve أخاف korkutma;

تخوف korku;

خوف ürkek, korkak, ödle; (من ...den) korkmuş, ürkmüş; (على hakkında)

kaygılı, endişeli, tasalı;

مخوف kendisinden korkulan; tehlikeli;

مخيف ürkütücü, korkutan;

خاكي ALF.BKZ.;

خول (b-e, bşi ve ل b-e, bşi) vermek, ihsan etmek, lutfetmek, bahşetmek [özl. bşi yapma hakkını, gücünü, yetkisini];

خال dayı; (ç. خولة, خؤول, أخوال ç. خال

[yüzdeki] ben; خيلان

آت- teyze; خالة

خول taşınabilir mal/ mülk/ varlık [köle ve hayvanlar dahil]; uşaklar, hizmetçiler; mis. dansöz; kadınsı kişi;

خولي bahçıvan; kahya [çiftlik vb.de];

خولة dayılık [akrabalık ilişkisi];

مخول (ب ...e) yetkili;

خام ALF.BKZ.;

1 (خون) u خان (b-e) ihanet etmek, hainlik yapmak, sadakatsizlik göstermek; (b-i) aldatmak; kandırmak, oyuna getirmek, (زوجته) eşini aldatmak; [hafıza] (b-i) yanıltmak; (b-i) yüzüstü bırakmak, terk etmek; (bşi, sözü vaadi) yerine getirmemek; خون (b-nin) hain, olduğunu/ sadık olmadığını düşünmek; (b-e) güvenmemek, itimat etmemek, inanmamak; تخون (bşi, hakkı) eksiltmek, azaltmak [yemek]; اختان (b-i) kandırmak, aldatmak, oyuna getirmek, tuzağa düşürmek, (b-e) ihanet etmek; استخان (b-e) güvenmemek, itimat etmemek;

خيانة ihanet, hıyanet, sadakatsizlik; ema-

nete hıyanet; kandırma, aldatma ۞ خيانة

hüküm- خيانة خطمي emanete hıyanet; الأمانة

dara karşı hıyanet; خِيَانَةُ الوُعُودِ vaadinden, sözünden dönme;

خَوْنٌ hain, sadık olmayan; alçak; hileli;

خَوَانٌ hain, alçak; vatan haini;

خَائِنٌ hain, alçak, sadık olmayan; vatan haini;

² خان ve خانه için ALF.BKZ.;

³ خوان ALF.BKZ.;

¹ خَوِيٌّ [mide] boş olmak; acıkmak;

خَوِيٌّ a (خَوَاءٌ) boş, boş olmak;

خَوِيٌّ ve خَوِيٌّ boş olma [mide], açlık;

خَاوٍ boş; تنها, metruk; خَاوٍ عَلَى

خَاوِيٌّ tamamen harap, viran olan; خَاوِيٌّ

(خَالِيٌّ لِلْوَفَاضِ) eli boş, hiç bir şey

elde edememiş;

² خَوِيٌّ ⇒ خَاوِيٌّ (b-e) arkadaşlık, etmek, refakat etmek;

خَوِيٌّ küçük erkek kardeş;

خَوِيٌّ (أَخُوَّةٌ) kardeşlik;

مَخَاوٍ kardeş gibi davranan, yaklaşan;

خِيَارٌ [cin.is.; tek.is. ق] salatalık, hıyar; خِيَارٌ

قَشَّةٌ badem, ufak turşuluk hıyar;

(خَيْبٌ) خَابَ i (خَيْبَةٌ) başaramamak, başarısız

olmak, kaybetmek, hüsrana uğramak; [umut-

ları] boşa çıkmak, gitmek; خَيْبٌ ve خَابٌ

başarısızlığa uğratmak, sebep olmak; (b-ş)

bozmak, engel olmak, problem/ sorun çıkar-

mak; (أَمَالُهُ) umutlarını boşa çıkarmak, yık-

mak; خَابٌ = خَيْبٌ;

خَيْبَةٌ başarısızlık, kaybetme; boşa çıkma,

[fiyasko] خَيْبَةٌ ve وَلَدَ خَيْبَةً MIS. hayta,

haylaz oğlan, kız;

خَائِبٌ kaybeden; başarısızlığa uğrayan,

başarısız; umutları boşa çıkan;

(خَيْرٌ) i خَارَ (خَيْرٌ) iyileşmek, sağlığına kavuşmak;

(خَيْرَةٌ) seçimini yapmak, kararını vermek;

(b-e, بَيْنَ ...e) tercih etmek; خَيْرَ (b-e, بَيْنَ ...e)

...arasında veya فِي ...den) seçim yaptırmak,

(b-e, بَيْنَ ...hakkında) alter-

natif/ seçenek göstermek/ sunmak; (b-ş) عَلَى ...e)

tercih etmek; خَايَرَ (b-ile) rekabet etmek,

yarışmak (b-e) alternatif/seçenek göstermek/

sunmak; تَخَايَرَ (b-i, b-ş) seçmek; اِخْتَارَ seçi-

mini yapmak, kararını vermek; (b-i, b-ş), seç-

mek, (...de) karar kılmak; (b-ş) عَلَى ...e) tercih

etmek ۞ اِخْتَارَ اللَّهُ إِلَى جَوَارِهِ ... ۞

...i kendi katına aldı; اِسْتَخَارَ (b-den) en

iyisini kendisi için istemek, talep etmek;

istihare etmek ۞ اِسْتَخَارَ اللَّهُ فِي ... ۞

Allah'ın yol göstermesini istemek. istihare

etmek;

خَيْرٌ iyi; أَخْيَارٌ, خِيَارٌ خَيْرٌ

iyi; hayranlık uyandırıcı; daha iyi; en iyi (ç.

خَيْرٌ iyi dilek, hayır dua; sağlık, sıhhat; avan-

taj, kâr, kazanç; iyilik; sadaka; خَيْرُ النَّاسِ ۞

AXIAR, XIAR النَّاسِ insanların en hayırlısı;

AXIAR mükemmel insanlar, insanların en

hayırlıları; هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ o senden daha hayır-

lıdır, iyidir; هُوَ خَيْرٌ لَكَ bu senin için daha

iyi; خَيْرٌ كُلِّ الْخَيْرِ çok iyi, mükemmel;

اَلْخَيْرُ الْعَامُّ amme menfaati, kamu yararı;

لِخَيْرِ أَنْفُسِهِمْ ...in kârına, iyiliği için; لِيخَيْرِ

kendi iyilikleri için; **أَعْمَالُ الْخَيْرِ** hayır işleri;
صَبَاحُ الْخَيْرِ ve **صَبَاحُ الْخَيْرِ** iyi, hayırlı
 sabahlar, günaydın; **ذِكْرُهُ بِالْخَيْرِ** (b-i) hayır
 ile anmak, b-den iyi olarak bahsetmek;

جَمْعِيَّةُ خَيْرِيَّةٍ hayır, iyilik olarak; **خَيْرِي**
 hayır cemiyeti, kuruluşu, derneği;

خَيْر hayır kurumu;
خَيْرِيَّة eli açık, cömert, kerim; hayır işle-
 yen, sadaka veren; iyi kalpli, merhametli,
 şefkatli;

خَيْرَةٌ ç. **خَيْرَات** iyi iş, salih amel, iyilik;
خَيْرَات [çoğ.] zenginlikler, doğal kaynaklar
 [arazinin, ülkenin], nimetler;

خَيْرَةٌ ve **خَيْرَةٌ** en iyi, seçkin, gözde, en
 makbul;

خَيْرِي şebboy BOT;
أَخِيرٌ daha iyi, **خَيْرِي** müle. **أَخِيرٌ**
 üstün;

خِيَارٌ seçenek, alternatif; seçim; vazgeç-
 me, ret hakkı; en iyi, en makbul, seçkin;
 ALF.BKZ.;

خِيَارِي seçimli, ihtiyari, zorunlu değil; is-
 teğe bağlı;

اِخْتِيَارٌ seçim [yine stv.] (ç. **آت**) tercih
 (e...); seçenek, alternatif; özgür istek;
اِخْتِيَارًا gönülü olarak, kendi isteği ile;

اِخْتِيَارِي seçimlik, tercihli [dersler];

مُخَيَّرٌ seçeneği olan;

مُخْتَارٌ (fi...de) seçeneği, alternatifli olan;

مُخْتَارًا [zarf] gönüllü olarak, isteyerek; seçim,
 karar; seçilen, gözde, tercih edilen; **مُخْتَارَات**

[çoğ.] seçmeler, antoloji; (ç. **مُخْتَارَات**) köy
 muhtarı SUR., LÜB., IR.;

خِزْرَان bkz. **خَزَر**;

(**خَيْسَان**, **خَيْسَان**) **ب** anlaşılmayı,
 sözleşmeyi, sözü bozmak, çiğnemek;

خَيْش çuvalbezi, çul;

خَيْشَةٌ çul parçası; (ç. **خَيْش**, **آت**) çuval;

ot şilte, minder, Bedevi;

(**خَيْط**) **ب** **خَيْط** ve **خَيْط** (bşi) dikmek;

خَيْط ç. **خَيْطَان**, **أَخْيَاط**, **خَيْط** iplik; sicim,

kaytan, kordon; lif; **خَيْط** ümit, umut;

خَيْطِي ip gibi; lifli;

خَيْط iğne [dikiş];

خَيْطَةٌ dikme; terzilik **آلَةُ الْخَيْطَةِ** dikiş
 makinası;

خَيْط ç. terzi;

خَيْطَةٌ ç. terzi [kadın];

مُخَيْطٌ iğne;

خَائِطٌ terzi;

أَنْ (...dığını) **أَنْ** (**خَيْلَان**, **خَيْلَةٌ**, **خَيْلٌ**) **ا** **خَالٌ** (**خَيْلٌ**)¹

düşünmek, hayal/ tasavvur etmek; farzet-
 mek, varsaymak; (b-nin ya da bşin
 ...olduğunu) kabul etmek, varsaymak; **خَيْلٌ**

(b-e, **أَنْ** ...dığını) izlenimi vermek, (b-e, **أَنْ**
 ...mış gibi) göstermek; **أَنْ** ...mış gibi göründü, ...dığını zannetti;

ona ...mış gibi göründü, ...dığını zannetti;
عَلَى مَا خَيْلْتُ rastgele, nasıl denk gelirse;

تَخَيَّلٌ şüpheli olmak, belirsiz olmak; **أَخَالٌ**

(bşi) gözünde canlandırmak, tahayyül etmek,

gözünün önüne getirmek; (b-nin aklına)

gelmek, (b-nin zihninde) canlanmak;

تَخَيَّلَ فِيهِ الْخَيْرَ biri hakkında iyi düşünmek,

birinin iyi bir insan olduğunu düşünmek;

تَخَايَلٌ (b-e, ب ..miş gibi) davranmak;

kendini beğenmek; kibirlenmek; kafasını bir

şeye takmak, belli fikirlere takılıp kalmak;

hayal meyal/ bulanık görünmek; (على ...de)

görünmek, göze çarpmak, belirlemek; (على

b-nin yüzüne) vurmak, düşmek [örn. gölge];

اِخْتَالَ kendini beğenmek; kibirlenmek, bü-

yüklenmek;

خَيَالٌ hayal; hayalet; imaj; tayf,

beli belirsiz görüntü, siluet; gölge, yansıma

خَيَالُ الصَّحْرَاءِ çok hafif şüphe; خَيَالُ شَكٍّ

bostan korkuluğu; خَيَالُ الظِّلِّ gölge oyunu;

خَيَالَةٌ hayalet; tayf, aldaniş, kurun-

tu;

خَيَالِي hayali, gerçek olmayan; ideal; üto-

pik;

أَخِيلٌ daha kibirli, kendini beğenmiş;

أَخَائِلٌ yeşil ağaçkakan ZOO.

Picus viridis;

خِيَلَةٌ [müe.] kendini beğenmişlik, kibir-

lilik; الْخِيَلَةُ kibirlilik, büyüklenme;

كِبِيرْلِيلَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

مُخَيَّلَةٌ (مَخَائِلٌ) emare, belirti, özellik;

مَخَائِلٌ [çoğ.] görüntüler;

تَخْيِيلٌ rol yapma; فَنُّ التَّخْيِيلِ drama sanatı;

تَخَيَّلٌ tahayyül etme, gözünde/ zihninde

canlandırma; (آت) vehim, kuruntu, hallü-

sinasyon;

تَخْيِيلِي hayali;

اِخْتِيَالٌ kibirlenme; övünme;

مُخَيَّلَةٌ hayal gücü, muhayyile;

مُخَيِّلٌ şüpheli, belirgin olmayan karışık, net değil; karıştıran, netliği bozan;

مُخْتَالٌ kibirli, mağrur;

خَيْلٌ [at sırtında] dörtmala gitmek;

خَيُْولٌ at; beygir gücü;

سَبَاقُ الْخَيْلِ at yarışı;

خَيَالٌ at binicisi, atlı; jokey;

سُؤَارِي خِيَالَةٍ süvari sınıfı IR., ESK. MIS.;

سُؤَارِيَّةٌ süvari bölüğü;

خَالٌ bkz. خَوْلٌ ;

خَيْمٌ çadır kurmak, kamp yapmak; yerleş-

mek; (ya da ب veya في bir yerde) kalmak,

istirahat etmek, yatmak; MEC. [sakinlik, sükun-

et, barış] (ya da ب bir yerde) hakim

olmak, hüküm sürmek; تَخِيمٌ çadır kurmak;

kamp yapmak;

خَيْمٌ çadır; katranlı veya

boyalı muşamba; çardak, kameriye; büyük

çadır, pavyon [sergi vb.de]

خَيَْامٌ çadır kuran;

مُخَيِّمٌ kamp, kamp yeri; الشَّعْبُ

المُخَيِّمِ Filistin Halkı;

خَيْمٌ huy, tabiat, mizaç, yapı, karakter, kişilik;

أَخَذَ خَيْمَهُ MIS. b-i

yoklamak, nabzını yoklamak;

خَامٌ ALF.BKZ. ;

خِيَةٌ ilmik, bağ;

دَابَّ *a* (دَابَّ, دَابَّ, دَابَّ) *bşde* veya *bşde* sebat/ azim göstermek, inatçı olmak, ısrar etmek, bıkmamak, usanmamak, yılmamak; kendini (*bşe* *على*) vermek, bütün vakitini/ mesaisini (*bşe* *على*) vermek (*bşe* *على*) dalmak, (*bşde* *على*) şevkle çalışmak;

دَابَّ *ç.* *أَدْوَبَ* huy, alışkanlık;

دَابَّ ve **دُؤُوب** azim, sebat, ısrar, yılmama, peşini bırakmama, devam, süreklilik; şevk, merak;

دَابَّ ve **دَائِبَ** (*bşe* *على*) azimle, sebat ile devam eden¹;

دُؤُوب yorulmayan, bıkmayan, gayretli, ısrarcı, azimli;

أَدَابَ daha ısrarcı ¹; daha gayretli;

دَادَة evde ders veren kadın öğretmen, mürebbiye;

دَاغَ *ç.* *آتَ* -dağlama, dağ, damga [büyükbaş hayvanda];

دَال : "د" harfinin adı;

دَالِيَا dalya, yıldızçiçeği BOT. Dahlia;

دَامَا dama oyunu ¹ **لَوْحَة الدَّامَا** dama tahtası;

دَامَجَان bkz. **دَمَجَانَة** ;

دَانْتِيَالَا Fr.> dantel, oya;

دَانِمَارَك Danimarka;

دَانِمَارَكِي [na't] Danimarka...si, Danimar

ka ile ilgili; Danimarkalı [is.];

الدَّوَانِب Tuna nehri;

دَايَة *ç.* ebe KNŞ.;

دَبَّ *i* (**دَبَّ**, **دَبَّ**) [yerde] sürünmek; yavaş yavaş

ilerlemek, hareket etmek; emeklemek, dört ayak üzerinde gitmek; (*...e* *في*) gelmek, dahil

olmak; (*b-nin kalbine, içine* *في* *نَفْسِهِ*) girmek,

oturmak [his, şüphe]; (*...de* *في*) yayılmak,

her yeri doldurmak, kaplamak, istila etmek;

yer elde etmek, kazanmak; [görüş, düşünce,

fikir] (*biri katında* *في*) önem/ değer/ nüfuz

kazanmak, itibar görmek; [duygular vb.]

دَبَّ فِيهِ دَبَّ (*b-nin* *في*) içinden geçmek; ¹

دَبَّ canlanmak, hayatiyet kazanmak; **دَبَّ**

(*bşı*) sivriltmek, sivri yapmak;

الدَّبَّ الْأَصْفَرُ ¹ **دَبَّ** *ç.* **دَبَّ** Küçük

Ayı ASTR.; **الدَّبَّ الْأَكْبَرُ** Büyük Ayı ASTR.;

دَبِّي ayı gibi, ayı cinsinden;

دَبَّة kum tepesi;

دَبَّ mas. ¹; [duygular, hayat vb.] akma,

depreşme, geçme, çağıldama; sürünge;

دَبَّاب sürünen; sürünge;

دَبَّابَة tank; panzer;

مَدَبُ **مَدَبُ** **النَّيْلِ** **إِلَى** **مَصْبِهِ** : **مَدَبُ** Nil'in kay-

nağından (döküldüğü yere) sonuna kadar;

دَوَابَّ *ç.* **دَابَّة** hayvan; binek hayvanı [at,

eşek vb.];

دَوِيَّة çok küçük organizma;

مَدْبَب sivri, ince;

دَبَج ⇒ **دَبَّجَ** (bşî) süslemek, bezemek, tezyin etmek; (bşî) güzel bir şekilde vermek, yazıya dökmek, tasnif etmek;

دِيَاَج ipek brokar, bir yüzü kabartma ipek kumaş;

دِيَاَجَة ("دِيَاَج" ın tek.is.) brokar, bir yüzü kabartma kumaş; [yazının] giriş kısmı, ön-söz, mukaddime; surat, çehre, sima; stil; şan, şöhret, nam, itibar, ün, prestij, saygınlık;

تَدْبِيَج süsleme, bezeme, tezyin; [kitap] tasnif;

مَدْبَجَات süslü sözler, güzel sözler;

دَبَب ayak basmak, yürümek, hafifçe vurmak, tıklamak;

دَبْدَبَة ayaksesi; tıkırtı;

دَبْدُوبَة sivri, ince uç KNŞ.;

دَبَر (دَبْرُون) arkasını, sırtını dönmek; [zaman] geçip gitmek, çabucak geçmek; **دَبَر** (...için) planlar yapmak, tasarlamak, bşî) tasarlamak, tertiplemek, planlamak, kurmak, düzenlemek; (suikast, hile, düzen) hazırlamak, kurmak, tertip etmek; (bşî) yönetmek, idare etmek, (bşî) yön vermek; (bşîden) mesul olmak; (bşî) iyi bir şekilde yönetmek, idare etmek, ihtiyatlı kullanmak, idareli sarfetmek **دَبَر خَطَّة** plan kurmak, tasarlamak, tertip etmek; **دَبَر الشُّؤُون** işleri üstlenmek, sorumluluk altına girmek; **أَدَبَر** (b-e) (على ya da عن)

sırtını dönmek, yüzünü çevirmek, kaçmak, firar etmek; kaçamak yapmak, atlatmak; sıvışmak, hissettirmeden çıkıp gitmek; **تَدْبِير** hazırlanmak, planlanmak, düzenlenmek; (في hakkında veya ...hakkında) tefekkür etmek, düşünüp taşınmak, zihninde tartmak; (في bşîde) dikkatli davranmak, ihtimam göstermek; **تَدَابِير** ters yönler bakmak, sırt sırta olmak; zıttı/ tersi olmak; uyuşmaz/ aykırı/ tutarsız olmak; **اِسْتَدْبِير** (b-e) sırtını dönmek; **أَدَبَار** kalça, kaba et; arka, art; geri; en son kısım, uç, kuyruk; **مِنْ دَبَر** arkadan, geriden; arkada, geride; **وَلَّى دَبْرَة** sırtını dönmek; arkasını dönmek; kaçmak, tüymek;

دَبْرِي arkadan gelen, geçilen;

دَبْرَة tersine dönme, dönüş [kader];

دَبُور batı rüzgarı;

دَبُور büyük eşekarısı ZOO. Vespa crabo; yaban arısı ZOO.;

تَدْبِير planlama, düzenleme, organizasyon; yöneltme, çekip çevirme, nizam, düzen; tasarruf, kısıtlı harcama; (تَدَابِير) tedbir, önlem; **تَدْبِير الْمَنْزِل** ev idaresi; **اِتَّخَذَ التَّدَابِيرَ** ve **قَامَ بِالتَّدَابِيرِ** اللازِمَة; **مَنْزِلِي** اللازِمَة gerekli önlemleri almak;

أَدَبَار geri çekilme; firar, kaçış;

تَدْبِير (في hakkında) düşünüp taşınma, tefekkür etme;

تَدَابِير farklılık, eşitsizlik, benzememe;

دَابِر geçmiş [vakit]; azami, en çok, en

yüksek, en fazla; en son; kök; **قَطَعَ دَائِرَ** [lafzen: bşi kökünden söküp atma]
 yok etmek, kökünü kazımak; **بِالْأَمْسِ الدَّائِرِ**
 fi tarihinde, bir zamanlar; **ذَهَبَ كَأَمْسِ الدَّائِرِ**
 iz bırakmaksızın kaybolup gitmek;
مُدَبِّر yönetici; nizam koyan, düzenleyen;
 başkan, lider; elebaşı; **مُدَبِّرُ الْمَكَائِدِ** düzen-
 baz, hilekar;
مُدَبِّر başından, önünden
 ve sonundan;
دُبَّارَةٌ (= دُوبَارَةٌ) ip, sicim, kaytan, kordon; iplik;
دَبْسٌ¹ pekmez [özl. üzüm];
دَبَسَ ⇒ **دَبَسَ** (الثَّوبَ evrakları, elbiseyi)
 iğnelemek, iğne ile tutturmak;
دَبُّوسٌ toplu iğne; çatal iğne;
 zimba teli; **دَبُّوسٌ أَمَّانٌ** veya **دَبُّوسٌ أَنْكَلَزِي**
 çatal iğne; **دَبُّوسٌ الشَّعْرِ** saç tokası; **دَبُّوسٌ**
 ataş MIS.;
دَبَشٌ hurda, çer çöp; çöp;
دَبَشٌ moloz, yapı döküntüsü; çakıl [şişe
 yapımında kullanılan];
دَبَّغَ u, a, i (دَبَّغَ) (deriyi) tabaklamak;
دَبَاغَةٌ tabaklama [deri];
دَبَّاغٌ [deri] tabaklama işi yapan;
مَدْبَغَةٌ ç. مَدْبَغٌ tabakhane;
دَبَّقَ a (دَبَّقَ) (kuşu) ökse ile yakalamak; (ب...e)
 yapışmak; **دَبَّقَ** (kuşu) ökse ile yakalamak;
 yapışkan ağdalı olmak;
دَبَّقَ ökse;
دَبَّقَ yapışkan, ağdalı;
دَبَكَ u (دَبَكَ) ayağını yere vurmak; halay çek-

mek;

دَبَكَةٌ halay SUR.;**دَبَكَةٌ** gürültü, kargaşa;**دَبَلٌ** yüzük;**دَبْلُومَةٌ** ve **دَبْلُومَ** آت - diploma;**دَبْلُومَاسِي** diplomatik; diplomat;**دَبْلُومَاسِيَّةٌ** diplomasi;**دَثَّرَ** u (دَثَّرَ) unutulmak, akla gelmemek,

hatırlardan silinmek; görünmez olmak, silin-

mek [iz, rüzgar tarafından]; **دَثَّرَ** (b-i) gizle-mek, saklamak; (bşi) yok etmek; **تَدَثَّرَ** (فيbşe) bürünmek, sarınmak; **أَنْدَثَّرَ** silinmek,

görünmez olmak, belli olmamak; unutulmak,

hatıralardan silinmek, tanınmaz olmak; **أَدَثَّرَ**

(ب bşe) bürünmek, sarınmak;

دَثَّرَ örtü, battaniye;**مَدَثَّرَ** geçmiş, eski, mazide kalmış [za-

man];

دَجَّجَهُ (دَجَّجَ, دَجَّجَ) yavaş yavaş yürümek; **دَجَّجَ** i**بِالسَّلَاحِ** b-i tepeden turnağa silahlandırmak;**دَجَّجَ** ardıç kuşu ZOO. Turdus pilaris SUR.;**دَجَّةٌ** zifiri karanlık;**دَجَّاجٌ** [cin.is.] tavuk;**دَجَّاجَةٌ** [tek.is.] tavuk; piliç **الْحَبَشِ**

Afrika tavuğu, beç tavuğu ZOO.;

مَدَجَّجَ **بِالسَّلَاحِ** tamamen silahlı,

silahla donanmış;

دَجَّرَ a (دَجَّرَ) sıkılmak, utanmak, mahcup olmak;

sarhoş olmak;

دَيَّجِيرٌ ç. **دَيَّجُورٌ** karanlık;**دَيَّجُورِي** u;

دَجَل ¹ u (دَجَل) (b-i) kandırmak, oyuna getirmek; dolandırıcı, düzenbaz olmak; **دَجَل** (b-ş) süslemek, tezyin etmek, yaldızlamak, altın kaplamak; (b-i) kandırmak, aldatmak; (b-e) hileyle kabul ettirmek;

دَجَل oyun, hile, düzen, dolap;

دَجَال ² ç dolandırıcı, üçkağıtçı, düzenbaz, hilekar; Deccal;

تَدَجِيل hile, oyun; dolandırıcılık;

دَجَلَة Dicle Nehri;

دَجَن u (دَجُون, دَجْن) [gün] karanlık, bulutlu, puslu olmak; (دَجُون) kalmak; alışmak, alışkanlık kesbetmek; huy edinmek; evcilleşmek; **دَجَن** (hayvanı) evcilleştirmek, ehlileştirmek; uysallaştırmak munis hale getirmek; **دَجَن** birini birinin hizmetine, emrine vermek; **دَجَن** (b-e) dalkavukluk etmek, yüzüne gülererek kandırmak, (b-i) tatlı dil ile kandırmak; **أَدَجَن** [gün] karanlık, bulutlu olmak; [gece] karanlık olmak;

دُجْنَة ve **دُجْنَة** [is.] karanlık;

أَدَجَن [s.] karanlık;

حَيَوَانَات ³ **دَجَن** evcil, ehli ; karanlık;

دَجَنَة evcil, ehli hayvanlar;

دَوَاجِن [çoğ.] kümes hayvanları;

دَجَا u (دَجُو, دَجُو) kararmak, karanlık bulutlu olmak; (b-ş) örtmek, gizlemek, üstünü kapatmak (b-şin üzerine) yaymak; **دَجَا** (b-e) samimi dost gibi davranmak; (b-i) tatlı sözler vb. ile kandırmak;

دُجَى [is.] karanlık;

دِيَا جِي اللَّيْل gece karanlığı;

مَدَا جَا iki yüzlülük; dalkavukluk;

دَا ج karanlık;

تَدَحَّج ⇒ **دَحَح** badi badi, paytak yürümek;

دَحَح ve **دَحَا ح** bodur, tıknaz;

دَحَر a (دَحُور, دَحَر) (b-i) kovmak, def etmek; (b-i) yerinden çıkarmak; (ordu) yenmek, mağlup etmek, hezimete uğratmak; **أَنَدَحَر** kovulmak; [ordu] bozguna uğramak; göçmek, çökmek;

أَنَدَحَار mas. ⁴ **أَنَدَحَار** bozgun, yenilgi, mağlubiyet, hezimet; çökme, yarıma; felaket **أَنَدَحَار الكُون** dünyanın sonu;

مَذَحُور kovulan, kovulmuş; mağlup, bozguna uğramış; üyelikten çıkarılmış, ilişiği kesilmiş; sürgün;

تَدَحَّرَج (b-ş) yuvarlamak; **دَحَرَج** yuvarlanmak; yuvarlanıp gitmek;

دَا حِس ⁵ **دَوَا حِس** dolama [yara] Tıp.;

دَحَش a (دَحَش) (b-ş) ...in) arasına yerleştirmek, içine koymak, itmek KNŞ.; (b-ş) kaçak olarak sokmak; **أَنَدَحَش** müdahale etmek, karışmak; karışık olmak, karma olmak;

دَحَض a (دَحُوض) [iddia] geçersiz olmak, düşmek; (iddiayı) çürütmek, geçersiz kılmak, yanlışlığını ispat etmek, aksini göstermek;

أَدَحَض ve **دَحَض** ⁶ **أَدَحَض** çürütme, aksini ispat etme ⁷ **أَدَحَض**;

دَحُوض [iddia, fikir vb. için] zayıflık, çürüklük, tutarsızlık, geçersizlik;

دَحُوض [iddia, fikir vb. için] zayıflık, çürüklük, tutarsızlık, geçersizlik;

مَدْحَا ض : boş iddia;

(دحو) yayılmak, açılmak [tomar];

مدحى silindir [yol işlerinde kul-

lanılan];

ذخر: مدخرة için bkz. ادخر;

دخس yunus balığı ZOO.;

(...e) في veya الى (bir yere veya دخول) u دخل

girmek; (bşe, في ya da الى ...e) girmek, bat-

mak, delip geçmek; (b-i) sıkmak, kafasını

meşgul etmek [şüphe vb.]; (خدمة görevi)

üstlenmek, işe başlamak; (b-nin) evine/

odasına/ yanına girmek; (b-i) görmeye

gelmek; (b-e) uğramak; (kadın ile)

zifafa girmek; (ya da ب kadın ile) yat-

mak; (bşin) başına/ önüne gelmek DİLB.;

(bşin) peşisıra gelmek, katılmak, ilave

olmak [faktör, etken vb.]; (bşi) ele geçir-

mek, elde etmek; (bşe ya da في bşe derneğe,

dini topluluğa) katılmak, dahil olmak; (bşe)

iştirak etmek; [vakit, hadise] başlamak; (في

ya da تحت ya da ضمن ...den) sayılmak,

(...e) ضمن ya da تحت ya da في) ait olmak;

دخل [edil.] rahatsız/ keyifsiz olmak

دخل düzeltme yapılmak; على الأمر تعديل

okula دخل المدرسة işe başlamak; الخدمة

girmek; دخل الميناء limana girmek; في

الموضوع mevzuya, konuya girmek, başla-

mak; (جسمه) ذهنی دخل في عقله zihinsel (beden-

sel) rahatsızlığı/ özürü bulunmak; دخل (b-i,

bşi) içeri getirmek, sokmak; (bşi, في bşe ya

da bşe) sokmak, dahil etmek; [şüphe, zan

vb.] (b-i) sarmak, (b-nin) içini kaplamak;

ادخل (b-i) içeri almak, getirmek, içeri

girmesine izin vermek; (bşi, في veya على

...in içine) dahil etmek, sokmak, almak; (bşi

bşe) sokmak, ilk olarak yapmak, başlat-

mak [yenilik vb.]; ادخله المدرسة b-i okula

başlatmak, göndermek; ...على

...da bir yenilik, deği-şiklik başlatmak;

ادخلت عليه تعديلاتٌ onda [bazı] düzeltmeler

yapıldı; تدخل (في bşe) müdahale etmek,

karişmak; (في ...de) araya girmek; (bşe)

zorla girmek, dahil olmak; birbirine kenetlen-

mek, birbirine geçmek; تدخل (في bşe)

müdahale etmek, kariş-

mak, (في الحديث) söze girmek, burnunu sok-

mak; birbirine kenetlenmek, geçmek; ilave

olmak; eklenmek; بعضه veya بعضه في بعض

بعض bir kısmı bir kısmının içine yavaşça

karişmak; [şüphe, hüzn vb.] (b-i) sarmak;

دخل gelir, irat; hasılat, kâr, kazanç

[خرج karşıtı]; müdahale etme, karişma;

شبهة, kuşku, kuruntu ۞ ضريبة الدخل gelir

vergisi; لا دخل له veya ليس له أي دخل فيه

...ile ilgisi ona ne oluyor, onun (ب) ...

ne, ...onu ne ilgilendirir ki;

دخل rahatsızlık, delilik, akli muvazene-

sizlik, dengesizlik; kusur, noksan, eksiklik;

دخله öz; ruh, can; gizli niyet ۞ دخله

kendini sorgulamak;

دخله zifaf gecesi; ليلة الدخلة:

دخله ötleğengillerden bir kuş;

دخلاء dahili, iç; nüve, öz, esas; (ق. دخلاء)

tütmek, duman çıkarmak; **تَدَخَّنَ** tütsülenmek, dumandan geçirilmek; duman ile dezenfekte olmak;

دَخَن duman, tütsü; buğu, buhar;

دُخَان ve **أَدْخَنَة** duman, tütsü;

buhar, buğu; tütün;

دُخْنَة fume, duman rengi; bir çeşit buhur,

tütsü;

دَخِينَة sigara;

دُخَانِي tütüncü, tütün satıcısı MIS., TUN.;

مَدْخَنَة ç. **مَدَاخِن** baca;

تَدَخِين buhar ile dezenfekte; (*balık vb.i*)

tütsüleme; (*sigara*) içme, (*tütün*) kullanma;

دَاخَنَة ç. **دَوَاخِن** baca;

مَدْخَن sigara içen;

دَر *u, i* (**دَر**) bol bol akmak; yerden kaynamak,

fıskırmak; (*b-nin* **على**) hissesine düşmek,

(*b-e* **على**) tahakkuk etmek [kazanç, pay]; çok/

bol/ mebzul/ bereketli olmak; **أَدَر** akıtmak;

(*b-şî* **على** *b-e*) bol bol, fazla fazla vermek,

ihsan etmek; (*b-e* **على** *kazanç*) vermek; bah-

şetmek; **اِسْتَدَر** akmak; bol/ mebzul olmak;

(*b-şî*) bol bol vermek; (*b-şî*) elde etmeyi; kazan-

mayı istemek, (*b-şî için*) çabalamak;

لِلَّهِ دَرَّةٌ süt; başarı, muvaffakiyet; ¶

[lafzen: başarısı Allah'tandır] Maşallah! Afe-

rin, Bravo (ona)!

دُر [cin.is.] inci;

دُرَّة [tek.is.] ç. **دُرَر** inci; bir çeşit papağan

ZOO. Psittacus Alexandri;

دُرِّي parlayan, parlak [yıldız];

دُرَّة ç. **دُرَر** meme, emcik; inek memesi, yelin;

مَدْرَار bol yağmurlu, sağanak yağmuru taşıyan [gök, bulut]; fışkırtan, dışarı atan, şiddetle atan;

دَار bol bol akan; verimli, zengin; kârlı, kâr getiren;

مُدَر **مُدَرِ الْبَوْل** idrar söktürücü, müdrir; **مُدَرِ لِلْعَرَقِ** idrar getiriciler; terletici [ilaç];

دَرَأَ *a* (**دَرَأَة**, **دَرَاء**) (*b-şî*) reddetmek, kabul etmemek; (*b-şî* **عن ...den** **تَهْلِيكَةً**) savuşturmak, geri çevrimek; **اِدْرَأَ** (*في ...için*) mücadele etmek, çarpışmak;

دَرَاء engelleme, savuşturma; uç;

دَرِيَّة ç. **آت** - hedef;

دَرَابِزِين trabzan, korkuluk;

دُرَّاق şeftali SUR.;

دَرَامَا drama;

دَرَامِي dramatik;

دَرَب *a* (**دَرَبَة**, **دَرَب**) (*b ...e*) alışkın, alışmış, (*b ...de*) eğitim görmüş/ tecrübeli olmak; (*b-i, b-şî veya* **على** *b ...e*) [eğiterek] alıştırmak; (*b-e, fi, على* *b ...de*) eğitim yaptırmak; (*b-i, fi, على* *b ...e*) alıştırmak, eğitmek; **تَدَرَّبَ** (*في* *veya* **على** *...e*) alışkın/ alışmış olmak; (*في* *veya* **على** *...de*) eğitim görmüş/ tecrübeli/ deneyimli/ kalifiye olmak; eğitim yapmak SPO.;

دَرَب ç. **دُرُوب** patika, keçi yolu, yol; dar yol, dar sokak, geçit ¶ **دَرَبُ التَّيَّانَةِ** samanyolu;

دُرْبَة huy edinme, huy; alışkanlık; aşinalık, tanıdıklık, bildiklik; deneyim, tecrübe; egzersiz, alıştırma;

تَدْرِيب alışma, huy edinme; egzersiz, pratik; eğitim **التَّدْرِيب العَسْكَرِي** askeri eğitim;

مُدْرِب eğitimci; antrenör SPO.; terbiyecisi [vahşi hayvanlar için];

مُدْرَب deneyimli; tecrübeli, kalifiye; eğitim görmüş, eğitilmiş;

دَرَابِزِين bkz. **دَرَبِزِين**;

دَرِيس (kapıyı) sürmek, kilitlemek;

دَرَبَاس sürgü, koldemiri;

دَرَبْكَة MIS. **دَرَبْكَة** SUR. **آت** darbuka;

دَرَبْكَة patırtı, gürültü;

دُرُج (دُرُوج) yavaş yavaş ilerlemek, yürümek,

hareket etmek; (...e) yavaş yavaş/ adım

adım yaklaşmak; (bş) uyarınca hareket

etmek; uzaklaşmak; (من huyu, alışkanlığı)

zamanla bırakmak, vazgeçmek; [zaman] ça-

bucak geçip gitmek; tedavül etmek, kulla-

nımda olmak, (دُرُج) (bş) yuvarlamak,

(bşin çevresine, bş) sarmak, dolamak;

دُرُج a adım adım ilerlemek, yükselmek;

...yapmak adet oldu; **دُرُج العُرْفُ عَلَى** ...

دُرُج (b-i) yavaş yavaş ya da adım adım yük-

seltmek, terfi ettirmek; (...e) yavaş

yavaş yaklaştırmak; (bş) dürmek; (bş) dev-

rettirmek; uygulamaya koymak; (bş) fasıla-

lara, bölmelere ayırmak; (bş, ...içine)

sokmak, dahil etmek; **دَارِج** (bşde) geri kalma-

mak [örn. zaman olarak]; izleyebilmek;

أَدْرَج (bş) almak, dahil etmek,

kapsamına almak; (bş, ...içine) almak, dahil etmek;

تَدْرَج yavaş yavaş, tedrici olarak ilerlemek;

(...e doğru) adım adım ilerlemek;

(...de) ilerleme kaydetmek; derecelere ayırmak;

أَنْدَرَج (...in) kapsamına girmek dahilinde olmak;

(...in altında) sınıflanmak,

tasnif edilmek, gruplanmak, (ya da ...)

kategorisine girmek; **أَسْتَدْرَج** (b-i) tedrici

olarak ilerletmek, terfi ettirmek; (b-i) cezbet-

mek, çekmek, aklını başından almak; (b-i)

ayartmak, kandırmak;

دُرُج girme, kaydolma, dahil olma;

katlanmış ya da rulo haline getirilmiş kağıt;

دُرُج kitabın içinde; **دُرُج** rulo

دُرُج konuşma esnasında;

دُرُج çekmece [masa, sıra vb. için];

sıra [ilkokul öğrencileri vb. için];

دُرُج izlenen/ tutulan yol; basamak

[merdiven] **دُرُج** ya da **دُرُج** izini takip ederek, geriye ya da kaynağına

gitmek; geri gitmek/ dönmek; **دُرُج** dikkat çekmeden, kaybolup gitmek;

boşa gitmek, faydasız olmak;

دُرُج basamak [merdiven]; merdi-

ven; derece, ton [ölçü aleti vb. için]; derece

[MAT, GEO., sıcaklık]; oran, nispet; mertebe,

seviye, derece; sınıf [tren vb.de]; evre, safha,

devre [gelişimin]; not [derslerde] **دُرُج**

دُرُج sıcaklık derecesi; **دُرُجَات** mak-

si-

الم/ azami sıcaklık dereceleri; الدَّرَجَات minimum/ asgari sıcaklık dereceleri; دَرَجَة boylam derecesi COĞR.; دَرَجَة akademik derece; (جَامِعِيَّة) zeka seviyesi; دَفْتر الدَّرَجَات karne [okul-da]; دَرَجَة مِنْ (فِي) الدَّرَجَات الْأُولَى birinci sınıf; لِدَرَجَة أَنْ... üstün kaliteli, kaliteli; ...yapıncaya kadar; derecesine sınırına kadar; ...yapıncaya kadar; دَرَجَة Afrika veya Asyada bulunan keklik, çil, turaç ZOO.; ALF.BKZ.; دَرَجَة sülün ZOO.; دَرَجَة motor-siklet; دَرَجَة نَارِيَّة bisiklet; -آت. Ç. دَرَجَة siklet; دَرَجَة izlenen/ takip edilen tutulan yol; rota; üslup, yol; başlangıç, başlama noktası, çıkma/ doğma yeri; kaynak; asfalt yol, pist [havaalanı için]; [yine مَدْرَج] amfiteatr, amfi, konferans salonu [amfi şeklinde]; tribün; مَدْرَجَة başlangıç(ın)dan beri; مَدْرَجَة yetiştirip büyüdüğü yer; مَدْرَجَة نَشْأَتُهُ ilerleme (yükselme) yolunda adımlar atmak;

دَرَجَة derecelendirme; sınıflama, kategorilere ayırma; derece derece alçalma veya yükselme; مَعَ التَّدْرِيجِ ve عَلَى التَّدْرِيجِ veya مَعَ التَّدْرِيجِ derece derece, tedrici olarak, yavaş yavaş, kademeli/ aşamalı olarak;

تَدْرِيجِي kademeli, aşamalı, tedrici; yavaş yavaş; تَدْرِيجِيًا tedrici, aşamalı olarak, adım adım;

اِدْرَاج araya sokma, dahil etme; فِي

listeye) alma, dahil etme, ekleme;

تَدْرِج aşamalı/ tedrici ilerleme; aşamalı olma; بِالتَّدْرِج tedrici/ aşamalı olarak; اِرْتِقَائِهِ tedrici kademeli yükselişi;

اِسْتِدْرَاج ikna etme, kandırma kuvveti/ gücü/ yeteneği;

دَارِج kullanımda olan, yaygın, popüler, herkes tarafından bilinen; اَلْكَلَامُ الدَّارِج ve اَللُّغَةُ الدَّارِجَة halk dili, konuşma dili;

مَدْرَج dereceli, kademeli aşamalı; (-آت. Ç.) merdiven; tribün; amfiteatr, amfi, konferans salonu;

مَدْرَج eklenmiş, araya sokulmuş; kayıtlı, ilave edilmiş; (ب ...de veya فِي) bulunan, muhtevi (ب ...in veya فِي) kapsamında olan;

دَرَد dışsız kalmak;

أَدْرَد dışsız;

دَرْدِي tortu, posa, telve, çökel;

دَرْدِيس kocakarı, acuze;

دَرْدَرَة [su] gürültü, gürüldeme; saçma sapan, önemsiz konuşma;

دَرْدَار karaağaç BOT. Ulmus;

دَرْدُور girdap, anafor;

دَرْدَش gevezelik etmek, çene çalmak, muhabbet etmek;

دَرَز dikmek, dikiş dikmek;

دَرَز dikiş, dikiş izi [yine تِظ.];

دَرَزِي Dürzi;

دَرَس u (دَرَس) (bşî) silmek, imha etmek; bozmak;

(bşî, taneyi, tohumu) dövmek, ezmek; (bşî

ب-den, b-nin yanında) öğrenmek, tahsil

etmek; ... دَرَسَ الْعِلْمَ عَلَى ... ilmi ...den almak;

دَرَسَ u (دُرُوس) silinmek, yok olmak; دَرَسَ

öğretmek; (b-e, bşi) öğretmek, okutmak öğ-

retmek; دَارَسَ (b-ile birlikte) ders görmek,

okumak, mütalaa etmek; تَدَارَسَ (bşi) dikkatle

ve birlikte okumak; اِنْدَرَسَ bozulmak, silin-

mek, kazınmak;

دَرَسَ mas. اَلْ; (دُرُوس) ders, etüt, çalışma;

ünite, ders, bölüm; ders saati, ders süresi;

[verilen] konferans, ders; ders, ibret [tecrübe

ile öğrenilen] ... هَاكْذَا ... الْقَى دُرُوسًا عَنْ ...

ders, konferanslar vermek; اَعْطَى دُرُوسًا ders

vermek; دُرُوس مَنْزِلِيَّة ev ödevi;

دِرَاسَ ezme, dövme [tohum vb.];

دِرَاسَة آت - çalışma, ders, ["bugün okul,

ders var mı?" ifadesindeki] okul; دِرَاسَة

عَالِيَة yüksek öğretim; دِرَاسَة ثَانَوِيَّة orta öğre-

tim; دِرَاسَة مُتَوَسَّطَة orta öğretim SUR.;

دِرَاسِي öğretim, ders ile ilgili; okul veya

öğrenci ile ilgili; öğretici, eğitici; رُسُوم

سَنَة دِرَاسِيَّة okul taksitleri, harçları; سَنَة دِرَاسِيَّة

akademik yıl; öğretim yılı; عَمَال الدَّرَسِيَّة de-

miryolu işçileri MIS.;

دِرَاس [şevkli, meraklı] öğrenci;

دِرَاسَة harman döveni; dövme makinesi;

حَصَاد دِرَاسَة biçer döğer makinası;

دِرَاس mastı [köpek];

مَدْرَسَة okul; medrese; مَدْرَسَة

اَوَّلِيَّة ilköğretim; مَدْرَسَة اِبْتِدَائِيَّة ilköğretim;

مَدْرَسَة ثَانَوِيَّة lise; مَدْرَسَة تِجَارِيَّة ticari

lise; مَدْرَسَة حَرْبِيَّة harp akademisi; مَدْرَسَة

يُوكْسَك مَدْرَسَة عَالِيَة (عَالِيَة) yatılı okul; دَاخِلِيَّة

okul; مَدْرَسَة الْفُنُونِ وَ الصَّانِعِ endüstri meslek

okulu/ lisesi; يُوكْسَك مَدْرَسَة كُبْرَى yüksek okul;

كَادِيم الْمَدْرَسَة الْقَدِيمَة kadim okul, ekol;

مَدْرَسِي okul ile ilgili;

هَيْئَة التَّدْرِيس öğretim, eğitim; تَدْرِيس

öğretim heyeti; öğretim üyeleri;

دَارَس دَوَارَس silinmiş, kazınmış; eski,

harap, viran; تَجَدَّد دَارَسَة yeniden canlanmak;

مُدْرَس -ون öğreten; konferans veren;

مُدْرَس مُسَاعِد asistan;

تَدْرَع ve دَرَع (bşi) zırh ile kaplamak; دَرَع

zırh giymek; اَدْرَع

اَدْرَاع, اَدْرَع, دُرُوع. [müe. ve müz.] دَرَع

zırh yelek; zırhlı levha; zırh; (اَدْرَاع) kom-

binezon.;

دِرَاعَة آت - zırhlı kruvazör;

دِرَاعَة önü açık, bol, kolları olan

bir çeşit elbise;

دَارَع zırhlı;

دَارَع دَوَارَع zırhlı kruvazör;

مُدْرَع zırhlı; zırhlı hayvan, armadillo zoo.

سَيَّارَة قُوَّة مُدْرَعَة zırhlı birlikler; Armaddilo

مُدْرَعَة مُشَاة مُدْرَعُونَ zırhlı birlik

[askerler] ASK.;

مُدْرَعَة آت - zırhlı kruvazör;

دَرَف yan, taraf, cenah, kanat; koruma;

دَرَف kanat [kapı veya pencerede]; دَرَفَة

yunus bağılığı zoo.;

دَرَقَة [deri] kalkan, siper;

دَرَق tiroit bezi;

لُعْدَةُ الدَّرْقِي kalkan şeklinde; tiroit; **دَرْقِي** tiroit bezi;
دَرَق ALF.BKZ.;
دَرَك ⇒ **دَرَك** [yağış] sürmek, devam etmek;
دَارَك (b-e, bşe) erişmek, ulaşmak, varmak, yakalamak, (bşi) sürdürmek, devam etmek;
أَدَرَك (bşe) ulaşmak, varmak; (b-e) ansızın/ beklenmeyen bir zamanda gelmek; (b-i) ansızın yakalamak [ölüm]; (bşi) elde etmek; ele geçirmek; (bşi) idrak etmek, kavramak, anlamak; (bşi) sezmek, farkına varmak; (bşi, meyveyi) olgunlaştırmak; [çocuk] buluğa ermek; **تَدَرَكْتُ الشَّمْسُ إِلَى الْمَغِيبِ** : **تَدَرَكْتُ** güneş; batmaya yakın oldu; **تَدَارَكَ** birbirine yetişmek; [kesintisiz olarak] devam etmek, sürdürmek; (b-i) engellemek, doğrultmak, (hasarı) telafi etmek; **اسْتَدَرَكْتُ** (bşi) düzeltmek, doğrultmak, düzeltme yapmak; (bşi) düzene, sıraya koymak; (zararı, yanlış) telafi etmek, düzeltmek; (eksik olan bşi) ilave etmek, eklemek; (olayı, hadiseyi) [önceden görüp] tedbir almak, engel almak;
دَرَك elde etme, başarı, muvaffakiyet, ulaşma, yakalama; polis; (ç. **أَدْرَاك**) en alt seviye, en alçak seviye;
دَرْكِي polis [memuru];
دَرَكَة en alçak seviye; **دَرَكَات** [çoğ.] inen, alçalan basamaklar (**دَرَجَات** karşıtı);
دَرَاك başarılı, muvaffak;
مَدَارَك [çoğ.] zeka, zihinsel, kabiliyetler; algı, idrak; **الْمَدَارِكُ الْخَمْسُ** beş duyu;

دَرَاكًا [zarf] sürekli olarak, devamlı, biteviye;
أَدْرَاك ulaşma, yetişme; anlama, kavrama; idrak, şuur; **فَقْدُ الْإِدْرَاكِ** şuur kaybı; zeka, akıl; cinsi erginlik, buluş; buluş, ergenlik yaşı; **سِنُ الْإِدْرَاكِ** temyiz yaşı ISL.HUK.;
تَدَرَك aşamalı/ tedrici düşüş/ iniş;
اسْتَدْرَاك telafi, karşılama; düzeltme, doğrultma, tashih;
مَدْرَك akıllı, akıl sahibi, makul; ergen buluşa ermiş; ergenlik, buluş yaşı;
مَدْرَكَات [çoğ.] tasavvur edilen, idrak edilebilen şeyler; [belirli] kavramlar;
دَرَك İng.> petrol kuyusu açmak için kullanılan teçhizatı taşıyan iskele;
دَرَم a dökülmek [diş]; **دَرَم** [turnakları] kesmek;
تَدَرَن **أَدَرَن** **دَرَن** a (دَرَن) kirli/ pis olmak; **دَرَن** tüberkuloz/ verem hastalığına yakalanmak;
دَرَن ç. **أَدْرَان** kir, pis; yumru, tüberkül; tüberküloz, verem; **دَرَن رِئَوِي** akciğer tüberkülozu;
دَرَنَة [tek.is.] ç. **آت** yumru, tüberkül; küçük ur, düğüm, bezecik;
دَرَنِي verem ile ilgili, veremli;
تَدَرَن رِئَوِي ve **تَدَرَن** verem hastalığı **دَرَن رِئَوِي** akciğer tüberkülozu;
تَدَرَنِي verem, tüberküloz ile ilgili;
مَدَرَن veremli; yumrulu;
مَدْرَاه ç. **مَدْرَاه** sözcü;
دِرْهَم ç. **دِرْهَم** dirhem [IR. 50 paralık metal para]; [ağırlık birimi olarak] dirhem (MIS. **أَوْقِيَة** nin

1/ 12'si, takriben = 3.12 g.); **دَرَاهِم** para;
دَرِيَهَمَات metelik, kuruş, pul;
دِرْوَة koruyucu duvar, paravan; siper;
دِرْوَأَس mastı [köpek];
دِرْوِيش derviş;
دِرِي (دِرَايَة) (bşî veya bşî) bilmek, (bşden) haberdar olmak (bşin ya da bşin) farkında, şuurunda, bilincinde olmak; (bşî veya bşî) anlamak, kavramak, idrak etmek; **وَمَا** ... **بِرْدِي** birden bire, aniden ...oldu;
دَارِي (b-e) yağ çekmek, yaltaklanmak, dalkavukluk yapmak, güzel sözlerle kandırmak; (b-i) aldatmak, kandırmak, oyuna getirmek; (bşî) örtbas etmek; (bşî) saklamak, gizlemek, maskelemek; (b-e karşı) siyasi davranmak; **أَدَرِي** (b-e) (bşî) bildirmek, haber vermek; **وَمَا أَدْرَاكَ** ... ya da ... **وَمَا أَدْرَاكَ مَا** ... nedir biliyor musun? ...1, ...olduğunu nereden bileceksin!; **تَدَارِي** gizlenmek;
دَرَايَة algılama, idrak, kavrayış;
أَدَرِي (b-i, bşî) daha iyi bilen, tanıyan, daha bilgili;
مَدَارَة sosyallik, girişkinlik, sıcak kanlılık;
دَار (bşî) bilen, farkında/ şuurunda/ bilincinde olan;
مِدْرِي (مِرْدِي = مِدْرَاة) sırık, direk [özellikle kayığı ilerletmek için kullanılan];
دِرْيَاق (تِرْيَاق) tiryak, panzehir;
دِرْيَنَة It.> düzine;
دِس u (دِس) (bşî, bşin içine) koymak, itmek, sürmek, sokmak; (bşî, bir yere) gömmek;

(bşî, ya da b içine) yavaş yavaş damlatmak, akıtmak; (b-e, ل zehiri, السَّم) gizlice vermek; (bşî, bşin içine) zorla/ hile ile sokuşturmak; (bşî, ...e veya b-i, بَيْن ... arasında) gizlice/ kaçak olarak sokmak; (bşî) araya sokmak; (b-e karşı, ya da ل علی) entrika, gizli iş çevirmek, dalavere yapmak **دَسْ** entrika, gizli işler çevirmek, plan tertip etmek; **دَسْ** (bşî) araya sokmak, sıkıştırmak; (bşî) saklamak; **تَدَسْ** (bşî) gizlice katılmak; (bşî) gizlenmek, saklanmak; **أَدَسْ** (bşî) ...e veya b-i, بَيْن ... arasında girmek, gizli gizli yaklaşmak, (bşî) sızmak; kendini (b-e karşı, ya da ل إلى) sevdirmek; gizlenmek, saklanmak;
دَسَايَة hile, kandırma, plan, tertip, komplo; **دَسْ** (bşî) entrika çevirmek, komplo hazırlamak; suikast/ fesat tertibi;
دَسَّاس hilekar, komplo hazırlayan, suikastçı; kum yılanı ZOO. Eryx jaculus;
دَسْت şeref mevkii; meclis, konsey, divan, encümen; **دَسْتُ الْحُكْم** tahta;
دَسْت bakır kazan MIS., SUR.;
دَسْتَة deste; paket, bağ KNŞ.;
دُسْتُور kanun, yasa, nizam; düzenlemeler; talimatname, içtüzük; anayasa; tüzük;
دُسْتُور izin KNŞ.;
دُسْتُورِي yasal, kanuni; **النَّظَامُ الدُّسْتُورِي** anayal düzen, sistem;
دُسْتُورِيَة anayasaya uygunluk, tüzüğe, ya-

saya uygunluk; عَدَمَ الدُّسُورِيَّةِ anayasaya aykırılık;
 دَسَر u (دَسَر) (bşî) itmek, dürtmek;
 دَاسِر pervane [vapur, uçak];
 دَسَكْرَة küçük köy; düz arazi; taverna;
 دَسَم şişmanlık; şişman;
 دَسِم şişman; yağlı; kirli, pis; zengin, özlü;
 düşüncelerle dolu, kıymetli, nitelikli [örn. okunacak döküman];
 دَسَم müe دَسَمَاء çok şişman; yağlı, kirli, pis; daha zengin, kıymetli, nitelikli;
 دَسَامَة yağlılık, şişmanlık; kirlilik; pislik;
 دَسُومَة şişmanlık; zenginlik, nitelikli oluş, [örn. okunacak eser, döküman vb.];
 دَسَام tupa, tıkaç, sibop;
 دَسِم horozibiği çiçeği, yabani kadife çiçeği BOT. Amaranthis tricolor;
 دَسِمَر Aralık ayı;
 دَسَا ⇒ دَسَا (bşî) arzetmek, sunmak gizlenmek, saklanmak; (الى...e) nüfuz etmek, içine işlemek, tesir etmek;
 دَش Fr.> duş;
 دَشِيش ve دَشِيشَة ezilmiş buğday ve tereyağı ile yapılan bir çeşit lapa;
 دَشْت hurda, çerçöp, süprüntü;
 دَشْن ⇒ دَشْن (bşî) sunmak arzetmek; (bşî) adamak, vakfetmek, hasretmek;
 دَشِين الكَنِيسَة adama, hasretme; تَدَشِين kiliseye vakfedilen;
 دَشُو ⇒ دَشُو geçirmek;
 دَع ve دَعَة bkz. ودع ;

دَع a (fakiri, yetimi) [hakir görerek] reddetmek, geri çevirmek;
 دَعَب a (دُعَابَة) (b-ile) şakalaşmak; دَاعِب (bş ile, b-ile oynamak, oyalanmak, eğlenmek; (b-ile) şakalaşmak, latife yapmak; (b-e) şakadan (ب...ile) vurmak/ dokunmak; (kadın ile) oynaşmak; (bşe) hafifçe dokunmak/ okşamak; [umut vb.] (b-i) kandırmak, avutmak; (müzik aletini) çalmak دَاعِبُ الْبَيَانُو piyano çalmak; تَدَاعِب şakalaşmak, şaka, latife yapmak, hoşça vakit geçirmek;
 دَعِب şakacı, neşeli, şen, eğlenceli, hoş.;
 دُعَابَة ç. آت آت; şaka, latife;
 دُعَاب şakacı آت;
 مَدَاعِبَة ç. آت- oyalanma, eğlenme; şen, neşeli آت; neşe; oynaşma;
 دَاعِب şen, neşeli آت;
 مَدَاعِب آت;
 دَعِبَل kurbağa yumurtası;
 مَدَعِبَل rahatsız, keyifsiz; top şeklinde;
 دَعَج müe. دَعَجَاء ç. دَعَج karagözlü; iri ve koyu siyah [göz];
 دَعِر a (دَعِر) ahlaksız/ ahlakı bozuk olmak; ahlaka aykırı olmak;
 دَعِر ahlaksızlık;
 دَعِر ahlaksız, iffetsiz, sefiş, edepsiz;
 دَعَارَة ahlaksızlık آت genelev [ahlaksızlık evi];
 دَاعِر ç. دَاعِر ahlaksız, edepsiz, sefiş;
 دَعَس a (دَعَس) (bşî) ayağıyla ezmek; [araba vb.] (b-i) ezmek; دَعَس = اِنْدَعَس ;

دَعَكَ a (دَعَكَ) (bşı) ovmak; (bşı) fırçalamak;
 (çamaşırı) çitilemek, fırçalayarak yıkamak;
 (bşı) ezmek, kırmak; (kağıdı) buruşturmak;
دَعَمَ a (دَعَمَ) ve **دَعَّمَ** (bşı) desteklemek, (bşe)
 destek vermek; (bşı) sırık/ payanda ile des-
 teklemek; (bşı) takviye etmek, güçlendir-
 mek; **دَعِمَ** desteklenmek; (على ...e) dayan-
 mak, (على ...i) temel kabul etmek;
دَعْمَةٌ دعم destek;
دَعَائِمٌ دعم destek, takviye; iskele, rih-
 tım; payanda, ayak; direk, dayanak (özl.
 MEC., örn. دَعَائِمُ السِّيَادَةِ yetki dayanakları [di-
 rekleri];
تَدْعِيْمٌ destekleme, takviye, güçlendirme;
 (ب) (دَعَاءٌ) (b-i) çağırmak; (b-i ya da b-i) çağırtmak, emirle davet etmek;
 (b-i, ل bşe) davet etmek; (b-i, ل veya الى bşe ya da bş yapmaya) çağırmak, davet et-
 mek; (b-i, ل veya الى bş yapmaya) ikna/ teşvik
 etmek; (b-i, ب ...ile) isimlendirmek, (b-i,
 ب ...diye veya ...olarak) çağırmak; **دَعِي**
 [edil.] çağırılmak; (ب ...ile) isimlendirilmek;
 (Allah'a) dua etmek, niyazda bulunmak,
 yalvarmak; (ل b-e) [hayır] dua etmek, (ل
 biri için), (ب ...i) dilemek, dua etmek; (على
 b-e) beddua etmek, (على biri için) kötülük
 dilemek; (ل ...e) çağırmak, (ل ...in)
 propagandasını yapmak; (الى ...i) istemek,
 ihtiyacı olmak; (الى ...e) karşı harekete geçir-
 mek, provoke etmek; **دُعَاةٌ لِلْإِجْتِمَاعِ** toplan-
 tıya çağırılmak; **دُعَاةٌ إِلَى حَمْلِ السَّلَاحِ** askere

çağrılmak, silah altına alınmak için-çağrıda
 bulunulmak; ... **رَجُلٌ يُدْعَى** ... isimli bir
 adam, ismi ...olan bir kişi (adam); **دَعَا لَهُ**
 ömrünün uzun olması/ çok yaşa-
 ması için ona dua etti; **دَاعَى** (b-e) meydan
 okumak; (b-i) aleyhine dava açmak; **تَدَاعَى**
 karşılıklı meydan okumak; [düşünce, hatıra,
 anı] bir diğerini akla getirmek, çağrışım yap-
 mak; [duvarlar] harap/ viran/ yıkılacak gibi
 olmak; batmak, çökmek; [kişi] düşmek; çök-
 mek, çöküntüye uğramak, bozulmak, dejene-
 re olmak MEC. [kültürel]; toplanmak, bir
 araya gelmek, sürü oluşturmak; **ادْعَى** (bşı
 ...diğini) ileri sürmek, iddia etmek; (bşı)
 istemek, (bşde) hak iddia etmek; (bşde)
 haksız iddiada bulunmak; ...gibi görünmek;
 [mahkemede] tanıklık/ şahitlik etmek; (على
 b-i, ب bş ile ya da bş ile) itham etmek,
 suçlamak; **استدعى** (b-i) çağırtmak, (b-i) [örn.
 bir profesörü vb.i] davet etmek; (b-i, الى bşe
 veya bş yapmaya) davet etmek; (b-e, الى bşı
 veya bş yapmayı) önermek; (b-e, الى bş
 yapmayı) cazip hale getirmek; (bşı) gerekli
 görmek, ihtiyaç saymak;

دَعْوَةٌ çağrı, davet; cezbetme, çekme;
 istek, talep; (الى ...e) zorla/ emirle çağrı; celp
 kararı; iddia, dava; [inanç vb.e] davet ve bu
 yolda yapılan hizmet (yine **الدَّعْوَةُ**)
 propaganda; (دَعَوَاتٌ) dua; iyi/ hüsnü niyet
 iyi niyet temsilcileri; **دَعَوَاتٌ صَالِحَاتٌ**
 صاحب الدعوة beddua, lanet; **الدَّعْوَةُ** بالشَّرِّ

[davet eden] davet sahibi, ev sahibi [davetli karşısı];

دَعْوَى iddia; hak iddiası; دعَاوَى

dava ISL.HUK. ۱۱ ... بَدَعْوَى أَنْ ... bahanesi ile;

دَعِي evlatlık [erkek]; piç, baba-

sız, çocuk; övünen, yalanla övünen; haksız

iddia sahibi;

دُعَاء çağrı; dua; talep, iddia; (ل

... için) beddua, lanet;

أَدْعَى (ل ... e veya الى) daha fazla yardım

eden, sebep/ vesile olan; daha fazla istek

uyandıran, daha çekici, davetkar;

دَعَاوَة -آت propaganda stiy.;

دِعَاوِي propaganda yapan, propaganda ile

ilgili;

دَعَايَة propaganda stiy.;

دَعَائِي propaganda ile ilgili;

مَدْعَاة belirleciyi faktör; muharrik unsur,

sebeup, etken;

تَدَاع beklenilen, yakın çöküş, inhitat,

bozulma; meydan okuma; **تَدَاعِي الْمَعَانِي** çağ-

rışım;

إِدْعَاء iddia; haksız iddia; talep, hak

iddiası; suçlama, itham, töhmet; **الدَّعَاء** dava

açma;

إِسْتِدْعَاء çağırma, celbetme; geri çağırma,

alma; resmi çağrı, celp;

دَاع davetçi, davet sahibi; propa-

ganda yapan; evsahibi; sebep, illet, muharrik

unsur ۱۱ لَا دَاعِي (ل ... in) gereği yok;

دَاعِيَة (ل ... e) davet eden, çağırma; [mud.

kul. ya da الى ... in] davetçisi, propagandasını

yapan; haberci, müjdecisi; (دَوَاعٍ) sebep,

illet, neden; ۱۱ دَاعِيَة حَرْبٍ savaş/ harp çıkırt-

kani, kışkırtıcısı; **لِدَوَاعٍ صَحِيَّةٍ** sağlık nede-

niyle; **مِنْ دَوَاعِي سُرُورِي** ... olması beni çok

memnun edecektir;

مَدْعُو davetli, misafir; isimli, adında olan;

مُتَدَاع bir birini çağırıştıran, çağırışım ya-

pan [düşünceler, anılar]; zayıf; harap, viran,

yıkılacak gibi; neredeyse çökecek/ düşecek;

eğik, meyilli;

مُدْعِي [الْعُمْدَعِي] iddia eden, iddia sahibi;

davacı [yine HUK.]; böbürlenen, mağrur, ki-

birli; **السَّامِعِي الْعَامِّ** savcı; **السَّامِعِي الْعَامِّ** savcı

FAS.;

مُدْعَى iddia; dava; **الدَّعَى عَلَيْهِ** davalı, hak-

kında dava açılan HUK.;

مُدْعِيَات [çoğ.] dava-

lar; **مُسْتَدْعٍ** başvuran, müracaat eden, aday;

دَغْدَغ (b-i) gıdıklamak; (b-ş) ezmek çiğnemek;

دَغَر (علی) (دَغَرَى, دَغَر) (b-e) saldırmak, (علی

b-nin) üzerine hücum etmek, hamle yapmak;

دَغَر (دَغَر) (a) huysuz/ ters olmak;

دَاغَر kötü, şerli; adi, küçümseyen KNŞ.;

دَغَر saldırı, hamle, hücum;

۱۱ دَغَرَى;

دَغَرِي T.> düz [yön]; dosdoğru MIS. SUR.;

تَدَاغَش **أَدَاغَشَتِ الدُّنْيَا** hava kararmak; **دَغَش**

birbirine karışmak;

دَغَش karanlık, alaca karanlık;

۱۱ دَغَشِيَة;

دَغَصَ a (دَغَصَ) tika basa/ ağzına kadar dolmak;

دَاغَصَة دَاغَصَ diz kapağı kemiği, diz ağrısağı;

دَغَل دَغَال sık, ağaçlık, orman, cangıl; yanlışlık hata, kusurluluk, noksanlık;

دَغَل sık ağaçlık [pusuya müsait yer]; içinden geçilmez; kusurlu;

مُدَغَل sık ağaçlıklı [yer]; hain, sadık olmayan;

ادْغَمَ ve **ادْغَمَ** (bşî, في bşîin içine) koymak, itmek; (harfî, في bir diğerine) idgam etmek DİL.B.; (bşî, في bşîin içinde) eritmek, ayırtedilmez hale getirmek; **اندْغَمَ** içine sokulmak, bileşmek; idgam edilmek DİL.B.;

دَفَّ i (دَفِيفَ) [kuş] kanadını çırpıp;

دَفَّ دُفُوف kenar, yan, taraf; yan, yanıl, yanda bulunan yüzey;

دَفَّ ve **دَفَّ** دُفُوف tef;

دَفَّة taraf, yan, kenar; [kapı, pencere] kanat; kapak [kitap]; الدَّفَّتَانِ [kitabın] ön ve arka kapakları; dümen; **قَائِد الدَّفَّة** ve **مُدِير قَبْضَ عَلَى دَفَّة** serdümen, dümenci; **دَفَّة** dizginleri ele almak; **يد الدَّفَّة** dümen yekesi; **مِنْ الدَّفَّة لِلشَّابُورَةِ** MIS. hep birden, istisnasız herkes;

دَفَّة geniş yün palto MIS.;

دَفَّى a (دَفَّى, دَفَّى) ve **دَفَّى** u (دَفَّى, دَفَّى) sıcak olmak,

دَفَّى ısınmak; sıcaklığı duymak/ hissetmek, **دَفَّى** ve **دَفَّى** (bşî) ısıtmak; **ادْفَأَ** ve **ادْفَأَ** ısıtmak, kendini ısıtmak;

دَفَّى ısı, sıcaklık [soğuk karşıtı];

دَفَّى ve **دَفَّى** sıcak;

دَفَّى müe. دَفَّى sıcak;

دَفَّى ısıtma;

دَفَّى sıcaklık [soğuk karşıtı];

دَفَّى آت - soba, ısıtıcı KNŞ.;

مدْفَأَ ve **مدْفَأَ** soba, ısıtıcı;

تَدْفِئَة ısıtma, ısı üretme; **جهاز التدفئة** ısıtma sistemi;

دَفْتَر دَفَاتِر broşür, küçük kitap; defter; ajanda;

ana hesap defteri, defteri kebir TIC.; isim listesi, resmi kayıt **دَفْتَر حِسَابِي** işletme def-

teri, hesap defteri; hesap cüzdanı, banka cüzdanı; **دَفْتَر الخطابات** mektup, evrak dosyası;

دَفْتَر المساحة kadastro kayıt defteri; **دَفْتَر** **مَسْكَ الدَفَاتِر** günlük, ajanda;

دَفْتَر **مَسْكَ الدَفَاتِر** defter tutma TIC.; **دَفْتَر خَانَة** resmi kayıt arşivi; def-

tardarlık MIS.; **دَفْتَر خَانَة الأملاك العقارية** kadastro kayıtlarının bulunduğu resmi daire TUN;

دَفْتَرِيَا kuşpalazı, difteri TIP.;

دَفَر a (دَفَر) (b-i) itmek, geri itmek; **دَفَر** pis kokmak, kokuşmak;

دَفَر kötü koku;

دَفَر kötü, pis kokan;

دَفَسَ (bşî) saklamak; itmek;

دَفَسَ u (دَفَسَ) (bşî, b-i) itmek, ittirmek;

دَفْشَة [tek.is.] itiş;

دَفَّاش araçlardaki motor pervanesi;

دَفَعَ a (دَفَعَ) itmek; (b-i, bşî عن ...den)

uzaklaştırmak, kovmak, atmak; **دَفَعَهُ جَانِبًا** bir

şeyi bir tarafa bırakmak; (bşî, عن نفسه ken-

dinden) uzaklaştırmak; defedip kurtulmak;

(bşî) reddetmek, kabul etmemek; (bşî) deliller ile çürütmek, reddetmek; (bşî) ilerletmek, sürmek, itmek; (b-i veya ب b-i, ل veya ...e, bş yapmaya) sevk etmek, yönlendirmek, teşvik etmek, zorlamak, yönlendirmek; (ب b-e ya da b-e, ل bşî ya da ل b-e) yaptırmak; (bşî, الی veya da ل b-e) sunmak, arz etmek; (ل veya ل b-e ثَمَنًا bir ücret, fiyat) ödemek; ...e doğru yola koyulmak; دَفَعَ خُطَاهُ إِلَى ... دَفَعَ (b-e, bşe karşı) direnmek, direnç göstermek, mukavemet etmek; (b-i, عَنْ ...den) vazgeçirmek, caydırmak (b-i, bşî, عَنْ b-den ...e karşı ل ...e karşı, ...den) korumak, müdafaa etmek, savunmak; (ب-nin, bşin) savunmasını almak, üstlenmek [yine HUK.]; تَدَفَّعَ ileriye doğru hızla hareket etmek, fırlamak, atılmak, fırlayıp gitmek; akmak, boşalmak, fışkırmak [su]; doğmak, kaynaklanmak [fikir, sosyal hareket]; تَدَفَّعَ itişmek, birbirini itmek; (عَنْ ...den) uzaklaşmak; belli aralıklarla patlayan, fışkıran; (مِنْ ...den) çıkmak, dışarı fırlamak; öne sürülmek, götürülmek, itilmek; اِنْدَفَعَ fırlamak, fırlayıp/ çıkıp gitmek; aceleyle/ ölçüp biçmeden/ apar topar girişmek, yola koyulmak; aceleci/ düşünmeden hareket etmek; (فِي bş içine) doldurmak, girmek; (إِلَى ...e doğru) fırlamak, hızla gitmek, üstüne atılmak, hamle yapmak; (إِلَى ...e veya [muzari fiil ile] ...yapmak için) fırlamak, atılmak, girişmek; kendini; (مِنْ ...den) dökülmek, boşalmak, fışkırmak; [su]

tazyik ile akmak; kendini (وَرَاءَ bşin, örn. وَرَاءَ hevasının) eline bırakmak, (وَرَاءَ dünyalık- ların) peşinden sürüklenmek; [muz. fiil ile] ...yapmaya başlamak; (...i ب ...ile) savuştur- maya/ geçiştirmeye çalışmak;

دَفَعَ itme; geri çevirme, uzaklaştırma; dağıtma, giderme; savuşturma, geri çevirme, püskürtme; reddetme; delillerle çürütme; verme, devretme, teslim etme; ödeme;

دَفَعَاتٍ itiş, itme; saik, güdü; dışarı atma, fışkırtma; ödeme; ödenen meblağ; boşaltma, çıkış [depo];

دَفْعَةً herhangi bir anda çıkan, fışkıran, dışarı çıkan miktar, şey; kere, defa; دَفْعَةً وَاحِدَةً bir defada; هَذِهِ الدَّفْعَةَ bu kez, عَلَى الدَّفْعَاتِ altı kez; سِتْ دَفْعَاتٍ bu defa; مَتَفَاوِتَةً bir çok defa;

دَفَاعٍ itici, saik, dürten, tahrik eden, süren; piston;

مَدَافِعَ بَعِيدَةِ الْمَرْمَى top مَدَافِعَ top مَدَفِعٍ uzun menzilli silahlar; مَدَفِعَ رَشَاشٍ makinalı tüfek; مَدَافِعَ ضَخْمَةٍ uzun menzili toplar; لَمَدَافِعَ أَوْ مَدَافِعَ الْمَضَادَّةِ لِلطَّائِرَاتِ veya مَدَفِعَ هَاوَنَ الْمُقَاوِمَةِ لِلطَّائِرَاتِ uçaksavarlar; هَاوَنَ havan topu;

مَدَفِعِي [na't] top...si, top ile ilgili; topçu; مَدَفِيعَةٌ topçu sınıfı;

دَفَاعٍ koruma; (عَنْ b-i, bşî) müdafa, savunma [yine HUK.]; خَطُّ الدَّفَاعِ savunma hattı; مَجْلِسُ defans/ savunma çizgisi [futbol];

وِزَارَةُ savunma/ müdafa konseyi; **الدِّفَاع** savunma bakanlığı; **الدِّفَاعِ الوَطَنِي** milli savunma; **الدِّفَاعِ الْمُضَادَّ لِلطَّائِرَاتِ** uçaksavar savunması; **دِفَاعٍ شَرْعِي** meşru müdafa;

دِفَاعِي savunma...si, müdafa ile ilgili;

مُدَافَعَةٌ (عن b-ı, b-i) savunma, müdafa;

اِنْدِفَاعٍ (في içine) dolma, dalma,

girme; patlama, fışkırtma, tazyik ile çıkma;

acelecilik, düşünmeden acele davranma; he-

yecanlılık, coşkulu olma, taşkınlık; merak,

şevk, gayret; **اِنْدِفَاعًا** kendiliğinden;

اِنْدِفَاعَةً (آت) patlama, fışkırtma, boşalma

[ağlamak için de kullanılmaktadır];

دَافِعٍ defeden, uzaklaştıran; iten itici, sürü-

cü gücü olan; muharrik unsur; püskürten,

fışkırtan; ödemede bulunan; **دَافِعُوا الضَّرَائِبَ**

vergi mükellefleri; (دَوَافِعٍ) saik, dürtü;

... **بِدَافِعٍ** [mud. kul.] ...sebebi ile, yüzünden;

مُدْفُوعَاتٍ [çoğ.] ödemeler;

مُدَافِعٍ (عن b-i, b-ı) savunan müdafa eden;

دَقَّقَ u, i (دَقَّقَ) (b-ı) dışarı akıtmak, vermek;

دَقَّقَ u (دَقَّقَ, دَقَّقَ) dağılmak, saçılmak; dökül-

mek; akmak; **تَدَقَّقَ** (b-ı) dökmek, şiddetle/

tazyikle akıtmak; hızla akmak; patlamak, pat-

lak vermek; patlamak, yapılmak [atış]; (في

veya إلى ...e) kör dövüşüne girmek, başını

sonunu düşünmeden girişmek; (على...e)

saldırmak; (على...e) doluşmak; **اِنْدَقَّقَ** = **تَدَقَّقَ**;

دَقَّقَ dökülme; dökmek;

دُقَّةٌ = دُقَقَاتٌ, دُقَقَاتٌ, دُقَقَاتٌ (دُقَّةٌ) ;

دُقَقَاتُ الرِّيحِ ani = دُقَّةٌ وَاحِدَةٌ = دُقَّةٌ وَاحِدَةٌ

esintiler; **دُقَّةٌ مِنَ الْمَاءِ** su fışkırtması;

دَقَّقَ patlayan, fışkıran, tazyikle çıkan;

تَدَقَّقَ akma, dökülme; patlama, fışkırtma;

düşüncesizlik; coşkulu olma, taşkınlık;

دَافِقٍ (دَوَافِقٍ) patlayan, fışkıran, sel gibi;

مَتَدَقَّقٍ düşünmeden hareket eden; coşkun/

taşkın davranışları olan;

دَقْلِي zakkum, ağaçgacı, gül defnesi BOT. Nerium

oleander;

دَقَّنَ i (دَقَّنَ) (b-i) gömmek, defnetmek; (b-ı)

saklamak gizlemek;

دَقَّنَ gömme, defin;

دَقِّنَ (دَقِّنَ) gömülü, gömülen, medfun;

gizli, saklı;

دَقِّنَةٍ (دَقِّنَةٍ) define;

مَدَقِّنَ (مَدَقِّنَ) gömülme yeri; mezar;

دَقَّيَّةٌ bkz. دَقِّيَّةٌ;

دَقَّ i (دَقَّ) ince/ kırılgan olmak; küçük/ ufak/

minik olmak; önemsiz/ ihmal edilebilir ol-

mak; (عن b-ı) çok usta/ mahir olmak;

دَقَّ (دَقَّ) (b-ı) ezmek, kırmak; (b-ı) dövmek,

toz haline getirmek; (b-ı, MİS. eti) dövmek;

[saat] tıklamak; [kalp] atmak, çarpmak;

دَقَّ (دَقَّ) (b-ı) çalmak; (çivi) çakmak; (على

müzik aletini) [vurarak] çalmak; (على daktilo,

yazı makinesinde) yazmak; sesi duyulmak,

ses çıkarmak [müzik aleti]; **دَقَّ الْجَرَسُ** zili

çalmak; **دَقَّ جَرَسُ الْخَطَرِ** alarm zilini çalmak;

alarm vermek; ... **دَقَّ الْجَرَسُ عَلَى** telefon

gelmek; **دَقَّتِ السَّاعَةُ** zil çalmak; **دَقَّ الْجَرَسُ** saat tıklamak;

دَقَّقَ (b-ı) ezmek, dövmek, toz

مدقع düşkün; sefaletе düşüren [fakirlik];
دك¹ u (دك) (yeri, toprağı, yolu) düzleştirmek,
 düzeltmek, vurarak yerleştirmek, oturması-
 nı/ sıkışmasını sağlamak; ağırlık koyup bas-
 tırmak; sıkıştırmak; (bşı) harap/ viran etmek,
 mahvetmek; **دكك** (bşı) karıştırmak, harman-
 lamak; **اندك** ezilmek; düzleştirilmek;
دك düz arazi, toprak; yıkma,
 harap/ viran etme;
دكة moloz, kırık/ dökük taş yağını;
 safra, balast DNZ.;
دكة bank; kürsü; bel kuşağı;
دكان; **دكانين**; dükkan;
دكانجي dükkan işleten;
مدك harbi;
دك² ⇒ **دكك** (pantolona) kemer bağlamak;
دكة (= تكة) bel kuşağı;
دكتاتور diktatör;
دكتاتوري diktatörce; [na't] diktatör...i;
دكتور doktor; **دكتاتورية** diktatörlük;
 [akademik ünvan] **دكتور في الحقوق** hukuk
 doktoru; **دكتور في الطب** [tıp] doktor, tabip;
دكتورة doktora; **الدكتورة الفخرية** fahri
 doktor;
دكن müe. **دكناء** siyahımsı [renk], koyu;
داكن koyu [renk] **أخضر داكن** koyu yeşil;
أصفر داكن sarımsı, sarımtrak;
دكان² bkz. **دك**;
دل u (دلالة) (b-e, علی bşı) göstermek, işaret
 etmek; (b-i علی veya ...e) rehberlik/
 kılavuzluk yapmak, götürmek; (bşı)

göstermek, ifade etmek, (... علی) anla-
 mını taşımak; (bşe علی) delalet etmek, (bşı علی)
 simgelemek, remzetmek; (bşı علی) belirt-
 mek, açıklamak, ispat etmek; **دل** u (دلالة)
 [kadın] (b-e علی) cilve/ naz/ işve yapmak;
 (... ile ب bşı علی) ispat etmek, (bşı علی)
 güçlendirmek, sağlamlaştırmak; (bşı علی)
 açık artırma/ müzayede ile satmak; (b-i علی)
 şımartmak, azdırmak, çok üstüne düşmek;
 (b-e علی) okşamak, sevmek; **ادل** (b-e
 karşı) küstahlık etmek, şımarıklık yapmak;
 (bşı ile ب) övünmek, böbürlenmek; **تدل**
 [kadın] (b-e علی) naz/ cilve/ işve yapmak;
 çekingen/ utangaç/ nazlı davranmak; (bşı علی)
 küstahça davranmak, hürmetsizlik gös-
 termek; (b-i علی) şımartmak, azdırmak;
استدل (bşin علی) gösterilmesini istemek;
 (bşı علی) bilgilenmek; (bşı hakkında علی)
 bilgisi olmak; (... e ب) uymak,
 uygun hareket etmek; (bşı علی) ya da ب
 ...den) sonuç olarak çıkarmak;
دل cilve, işve, işvebazlık;
دلة bir çeşit cezve;
دلال işve, naz, işvebazlık; şımartma;
 (bşe علی) belirti, **دلایل**, **دلایل**, **دلایل** **دلیل**
 delil, kanıt; işaret, alamet; emare, belirti
 [hastalık için]; (... in علی) isbatı, doğruluğu-
 nun göstergesi; rehber, yol gösterici; kaptan
 [gemi]; pilot; el kitabı, telefon rehberi; tren
 tarifesi; ana ray; **أقام الدليل على** ... ispat
 etmek, göstermek; **دليل ظرفي** delil; **دليل**

قَاطِع kesin, kati delil;

دَلَال mezatçı; simsar, komisyoncu, tellal; seyyar satıcı;

دَلَالَة ۞ آت - işaret etme, gösterme; rehberlik; liderlik, başkanlık; (على bşē) delalet etme, (على bşī) simgeleme; işaret, belirti; anlam, mana;

دَلَالَة mezat satışı, müzayede, açık artırma; mezatçılık, tellallık, komisyonculuk, simsarlık; komisyon ücreti; bayilik, acen-telik;

دَلَالَة kadın komisyoncu, tellal;

أَدَل (على bşī) daha iyi gösteren/ temsil eden; ...in en iyi delili, ispatı;

تَدْلِيل gösterme, izah etme; (على bşī) ispat etme; doğrulama, onaylama, teyit; şımartma-azdırma, üstüne aşırı derecede düşme; okşama, sevme; takma [isim] ۞ التَدْلِيل takma ad/ isim; ...تَدْلِيلًا takma ad olarak;

تَدْلِيل cilve, işve, işvebazlık; şımartma;

اِسْتِدْلَال gösterme, açıklama; netice, sonuç, çıkarım; (على ...in) ispatı, delili;

دَالَة samimiyet, candan olma; rahatlık, teklifsizlik; küstahlık;

مَدْلُول ispatı yapılmış; (آت ۞) anlam, mana; مَدْلُولَاتِ الْكَلِمَاتِ kelimelerin sözlük anlamları;

مَدْلُول şımarık [çocuk];

مَدْلُ küstah, saygısız; مَدْلُ بِنَفْسِهِ mağrur, kibirli, kendini beğenen;

دَلَب çınar BOT.;

دَوْلَاب ALF.BKZ.;

دَلَا Delta bölgesi MIS.;

دَلَج ۞ دَلَج akşam vakti olmak;

دَلَدَل sarkmak, [asılı] sallanmak; ۞ تَدَلَدَل;

دَلْدُل ve دَلْدُول oklu kirpi ZOO. Hystrix cristatus;

دَلَس ۞ دَلَس dolandırmak, dolandırıcılık etmek; (bşin) sahtesini/ taklidini yapmak; دَالَس (b-i) aldatmak, (b-nin) hakkını vermemek;

تَدْلِيس hile, kandırma, dolandırma;

تَدْلِيسِي hileli, sahte;

نُقُودٌ مَدْلَسَةٌ kalp sahte, taklit, kalp; مَدْلَس kalp para;

دَلَع a (دَلَع) (دَلَع) dilini çıkarmak; (dilini) aşağı sarkıtmak; دَلَع (çocuğu) şımartmak, azdırmak, çok üstüne düşmek; ۞ أَدَلَع شَيْءٌ يُدَلَعُ mide bulandıran, iğrenç, tiksinti veren şey MIS.; ۞ اِنْدَلَع [dil] dışarı çıkmak, sarkmak; [ateş, alev] parlamak; [çocuk] şımartmak;

دَلَع takma ad.; ۞ اِسْمُ الدَّلَع;

دَلَاع [cin.is.; tek.is. ۞] karpuz FAS.;

دَلْعَان kil, balçık, çamur, toprak;

دَلَف (دَلْفَان, دَلُوف, دَلَف) kısa adımlarla yürümek; (الى ...e) yavaş yavaş gitmek, (الى ...e doğru) gezinmek; (الى ...e doğru) ilerlemek; (الى ...e kadar) varmak, ulaşmak, uzanmak; (الى ...e doğru) el yordamı ile ilerlemek; [su] sızmak;

دَلْفِين ۞ دَلْفِين bir çeşit yunus balığı ZOO.;

دَلَق u (دَلَق, دَلُوق) (sıvıyı) dökmek; ۞ اِنْدَلَق [sıvı]

dökülmek;

دَلَّكَ u (دَلَّكَ) (bşî) ovalamak, sürtmek, çitilemek; (دَلَّوْكَ) u (دَلَّوْكَ) (bşî) ovalamak, ovmak; [güneş] batmak; **دَلَّكَ** (bşî) ovalamak, ovmak; yağurmak; (b-e) masaj yapmak;

دَلَّكَ ovma; sürtünme, dokunma, temas;

دَلَّوْكَ liniment;

دَلَّوْكَ güneşin batışı;

تَدَلَّكَ ovalama; masaj;

مَدَلَّكَ آت - masajcı kadın

دَلَّه ⇒ **دَلَّه** [aşk, sevgi] (b-in) aklını başından almak, çılgına çevirmek; **تَدَلَّه** [aşk/ sevgiden dolayı] çılgına dönmek; **تَدَلَّهَتْ فِي حَبِّه** ona delicesine aşık oldu;

مَدَلَّه aşktan çılgına dönmüş;

دَلَّهْم ⇒ **دَلَّهْم** kararmak, karanlık olmak; koyu siyah olmak;

دَلَّهْم karanlık; koyu siyah;

دَلَّهْمَام koyu siyah;

مَدَلَّهْم karanlık; koyu siyah;

دَلَّوْ ⇒ **دَلَّوْ** (bşî) aşağı sallamak, sarkıtmak; (bşî) alçaltmak; (bşî) düşürmek; **دَلَّوْ** = **دَلَّوْ**; (bakışları **بَانْظَارِه** b-e) çevirmek; (b-e) taramak, süzmek; (bşî, **بَرَايَه** görüşünü) ifade etmek, açıkça söylemek; (**اَبْتَصْرِيح** açıklama) bulunmak, beyanat/ demeç vermek stv.; (**بَحْجَة** delil) ortaya sürmek; (b-e, **ب** bşî) bildirmek, haber vermek; (bşî, **ب** b-e) sunmak, arzetmek; (**دَمَعَه** b) vermek; (b-e) iftira atmak, (biri hakkında) asılsız şeyler söylemek **دَلَّوْ بَيْنَ**

دَلَّوْ kendine/ üzerine düşeni yapmak/ yerine getirmek; **تَدَلَّوْ** (den) sarmak, sarkıtılmak, sallanmak; aşağı inmek; alçalmak; batmak; **تَدَلَّوْ** neredeyse düşecek olmak;

دَلَّوْ gen. müe., ç. **دَلَّوْ**, **دَلَّوْ**, **دَلَّوْ** kırba, tulum; kova, gerdel; kova burcu ASTR;

دَلَّوْ takı;

دَلَّوْ [beyanat, açıklama] yapma; beyanat, açıklama; sunma, arz etme;

دَلَّوْ bostan dolabı; varis [asmalara destek olan] kafes; varis, varisli damar;

مَدَلَّوْ sarkan/ asılı olan şey; pandatif; neredeyse düşecek gibi olan;

دَلَّوْ ALF.BKZ;

دَم **دَم** cinayet davaları HUK.; **دَم** kan; **دَمَاء** cinayet davaları HUK.; **دَم** ağaç ya da meyvadan çıkan bir cins kırmızı sakız;

دَمِي [na't] kan...si, kan ile ilgili;

دَمَوِي kanlı;

دَم u (دَم) (bşî, **ب** bş ile) örtmek, sıvamak, kaplamak; (bşî, **ب** bş ile) boyamak, (bşî **ب** bş ile) hafifçe renklendirmek; **دَمَم** (bşî, **ب** bş ile) aralamak, sürtmek, çitilemek;

دَم merhem, vücuda sürülen yağ, liniment; boya; boya maddesi, pigment;

دَم = **دَمَام**;

دَمَام çirkin, deforme, şekli bozulmuş **دَمَام** çirkin, göze çirkin gelen;

دَمَامَة çirkinlik; çirkin görünüş;

الدَّمَام Demmam limanı;

دَمْتُ u (دَمَائَةٌ) kibar/ nazik [kişilikli] olmak;

(b_{ṣi}) yumuşatmak; (b_{ṣi}) yumuşatmak;

kibar, yumu-
دَمَثُ : دَمَاثُ ۞ دَمَثُ

şak huylu, halim selim;

دُمَانَة yumuşak huyluluk, kibarlık;

u (دُمُوج) دِمِج (arayışına في), girmek (bşe في)

kanıt; شَهَادَة دَامِغَة reddedilemez, itiraz kabul etmez şahitlik, tanıklık;

² دَمِغ u (دَمِغ) (bşî) damgalamak, mühürlemek;

(altın veya gümüşe) ayar damgası vurmak;

(hayvanı) damgalamak;

دَمِغ mas. اَلْ دَمِغَات [altın veya gümüş için] ayar damgaları;

دَمِغَة damga [yine altın ve gümüş ayarı için], mühür وَرَق دَمِغَة mühürlü kağıt [hükümet dairelerinde rapor vb. yazılan resmi, matbu form];

مَدْمُوغ damgalı, mühürlü;

دَمُقَرَاطِي demokratik; demokrat;

دَمُقَرَاطِيَة demokrasi; demokratik düşünce;

دَمَقْس ve دَمَقَاس ham ipek;

دَمَقْسِي ipek, ipekli [na't];

مَدْمُوك ve مَدْمَك sağlam, sıkı;

دَمَل u (دَمَلَان, دَمَل) (toprağı) gübrelemek;

اَنْدَمَل a (دَمَل) [yara] iyileşmek, şifa bulmak;

ve اَدَمَل [yara] iyileşmek, şifa bulmak;

دَمَل [tek.is. ة] apse, iltihap; yara; tümör, ur; çıban; hıyarcık Tıp; müzmin, yerleşmiş bela, kötülük;

طَاعُون دَمَلِي hıyarcıklı veba Tıp;

دَمَلَج bilezik;

¹ دَمْن u (دَمْن) (toprağı) gübrelemek; اَدَمْن kendini

(bşe veya على ...e) adamak, vakfetmek, hasretmek; (على bşin) düşkün, tiryakisi olmak;

دَمْن [cin.is.; tek.is. ة] gübre;

دَمْنَة kalıntı; kin, hınç;

دَمَان gübre;

اَدَمَان tiryakilik, tutkunluk, düşkün olma;

aşırılık, ifrat; iptila, mani; ayyaşlık, dipso-
mani اَدَمَان الْمُسْكِرَات alkolizm;

مَدْمِن (على bşin) tiryakisi, düşkün, tutkunu, müptelası;

دَمْنَهَر Demenhur şehri MIS.;

دَمَوِي bkz. دَم;

اَدَمِي ve دَمِي kanamak; اَدَمِي ve دَمِي kanatmak;

دَام kanayan, kanlı;

مَدْمِي müe. مَدْمَاة kanlı; kan kırmızısı;

دُمِي statü; imaj, tasvir, şekil; kukla; oyuncak bebek;

دِمِيَاَت Dimyat şehri MIS.;

دَن u (دَن, دَنِين) [böcek] vızlamak; vızıldamak, vızıltı halinde konuşmak;

دَن ve دَنِين mas. اَلْ;

دَن şarap testisi;

دَنَا a (دَنَاة, دَنَاة) alçak/ adi/ aşağılık olmak;

دَنِيَاء alçak, adi, aşağılık;

düşük, alçak, adi, kalitesiz;

اَدَنَا daha alçak, adi; daha kötü kalitesi olan;

دَنَاة adilik, aşağılık olma, alçaklık; daha kötü [kalitede] olma;

دَنْتَلَة Fr.> dantel;

دَنْجَل dingil, mil MIS.;

دَنْدَرْمَة T.> dondurma KNŞ.;

دَنْدَشَة önemsiz, sıradan insanlar;

دندن vızlamak, vızıldamak; vızıltı ile konuşmak; mırıldanmak [şarkı]; homurdanmak;

دندي hindi MIS.;

دينار ALF.BKZ.;

دنس a (دنس) kirlenmek, lekelenmek, toz toprak olmak; **دنس** (bşi) kirletmek, lekelemek [yine kimyasal, nükleer olarak]; (bşi) küçüsemek hakir görmek; (bşe) [kutsal bir şeye] hürmetsizlikte bulunmak; **دنس = تدنس**;

دنس چ. أدناس kir, pislik; leke

دنس چ. دنساء, أدناس kirli, pis; lekeli;

تدنيس kirletme, kirlilik, pislik, [yine kimyasal, nükleer]; küçük/ hakir görme; [kutsal bir yere] hürmetsizlik, saygısızlık;

دنف a (دنف) çok/ ciddi derecede hasta olmak;

دنف = أدنف;

دنف چ. أدناف çok hasta, ciddi hasta;

دنف uzun süren hastalık; beden zayıflığı,

kaşeksi TIP.;

مدنف çok zayıf, bir deri bir kemik;

دانق ALF.BKZ.;

دنجل = دنكل;

دنمرک Danimarka;

(دنى ve دنو) دنأ yakın olmak, bulunmak; (...e) إلى, ل veya من

yakınına gelmek; [olay vb.] zamanı/ vakti gelmek; ...e b-i ...e yaklaşmak;

دنى a (دنى) alçak/ düşük olmak; adi, aşağılık olmak; **دنى** (b-i, bşi, من ...e)

yaklaştırmak, yakınına getirmek; (bşe) yaklaştırmak, yakınına vermek; (...ile) meşgul

olmak; **دنى نفسه** kendini alçaltmak, küçük düşürmek; **دانى** (...e) yaklaşmak, yakın olmak; (bş için) yeterli olmak, karşılamak, [istenilen] nitelikte, seviyede olmak; **شيء** dengi olmayan bir şey; **ادنى** yakın olmak; (bşi, b-i, ل, إلى ...e) yaklaştırmak; (bşi) indirmek, alçaltmak; (peçeyi, duvağı) sarkıtmak, baştan aşağıya uzatmak; **تدنى** (bşe) yavaş yavaş/ kademeli olarak yaklaşmak; aşağı batmak, dibe gitmek; kendini alçaltmak, küçük düşürmek; **تدانى** birbirine yaklaşmak, birlikte yaklaşmak; (من bşe) yaklaşmak; **ادنى** yaklaşmak; **استدنى** daha yakın olmayı istemek, daha yakın olmaya çalışmak; (bşin, إلى b-e) daha yakın olmasını istemek, yakınlaştırmak;

دنو gelme, gelip çatma, vuku bulma, yaklaşma; [olay, hadise] zamanı gelme;

دنى چ. أدنىء yakın; düşük, alçak; aşağılık, adi; ahlaken bozuk, sefih;

دنية چ. دنأ adilik, ahlak bozukluğu; küçük, hakir düşürücü, rezil şey;

ادنى müe. أدنؤن, أدان چ. دنأ müe. çoğ. daha yakın; daha alçak/ düşük; daha

aşağı konumda olan; daha küçük, daha önemsiz; daha uygun daha münasip **الأدنى**

أدنى Cezayir; **المغرب الأدنى** Yakın Doğu; **من جبل الوريد** çok, pek yakın; eli kulağında;

من أدناه إلى yakın akrabalar; **الأقارب الأدنى** bir ucundan diğer ucuna; tamamen;

أدناه **الحد الأدنى** en az, asgari, minimum;

aşağıda, altta [yazılarda, dökümanlarda]
örn.: الموقعون أدناه aşağıda imzası olanlar;
لا أدنى [mud. kul.] ...ile de kalmıyor, sadece
...de değil;

دنيا [دُنْيَا nın müe.] dünya; yer, arz; dünya
hayatı [آخرة karşılığı]; dünyalık/ geçici şey-
ler; yer, arz ile ilgili şeyler; الحياة الدنيا dünya
hayatı [lafzi yakın hayat]; أم الدنيا Kahire;
أقام الدنيا و أقعده ortalığı birbirine katmak;
دنيوي dünyaya ait, dünyevi; fani;
دناوة yakınlık, yakın olma; hısımlık,
akrabalık; alçak, düşük olma; adilik;

دناية alçak, düşük olma; adilik, aşağılık;
تدن batma, dibe gitme, çökme; düşüklük,
لتنى الأخلاقى en aşağı safha, nokta MEC.;
ahlaki çöküntü bozulma;

دان aşağı, düşük; yakın;
متدان birbirine yakın;

دهر zaman; uzun zaman, çağ;
hayat, ömür, yaşam; sonsuzluk, ebediyet; ka-
der, alın yazısı بنات الدهر kaderin cilveleri;
صروف الدهر ve تصاريف الدهر şansın dönme-
si, kaderin cilveleri; zorluklar, sıkıntılar, güç-
lükler; دهر الدهارين ebediyen, ezelden ebede;
لا ... الدهر كله 1: asla, katiyen;
دهري dehriye inanışında, akidesinde
olan; ateist, tanrı tanımaz;

دهري çok eski, yaşlı;
دهس a (= داس) (bşi) ayağının altına almak,
ezmek; (b-i) ezmek, üstünden geçmek;
دهش a (دهش, دهش) ve [edil.] (من bşe

ya da ل ...e) şaşırmak, hayrete düşmek; (من
bşi) garip/ şaşırtıcı bulmak; (من, ل bşe sebebi
ile) donup kalmak, kafası karışmak; دهش
ve ادهش (b-i) şaşırtmak, hayrete düşürmek,
kafasını karıştırmak; دهش = اندهش;

دهش şaşkınlık, zihin karışıklığı, hayret,
korkutma;

دهش şaşkın, şaşırmış, hayret içinde;
zihni/ kafası karışık, korkmuş, ürkmüş; tutu-
lup kalan, dona kalan;

دهشة şaşkınlık, hayret; zihin karışıklığı;
korku;

ندهاش ↑;
آت مدهش şaşırtan, hayret uyandıran; ç.
şaşırtan şeyler, harikalar;
ندهش ve مدهوش şaşkın, hayret içinde;
zihni karışmış, zihni karışık; bunalmış;

دهق¹ falaka;

دهاق dolu [fincan, tas], ağzına kadar dolu;
دهقان² ç. دهاقنة, دهاقين önemli kişi, lider;
دهاقين السياسة siyasi liderler;
دهك a (دهك) (bşi) ezmek, kırmak;
دهلز ⇒ تدهلز gezinmek, dolaşmak;

ابن دهليز giriş, hol; koridor ç. دهليز
دهليز buluntu bebek/ çocuk;
دهلي Delhi;

دهم a (دهم) ve دهم a (دهم) (b-e) apansız,
beklemediği bir anda çıkagelmek; (b-i) şa-
şırtmak; (bşe) aniden girmek/ saldırmak;
داهم (b-e) gelip çatmak, başına gelmek,
isabet etmek, gelip bulmak [hastalık, bela

vb.]; (b-i) şaşırtmak, beklemediği bir anda yakalamak; (b-e) baskın yapmak/ ansızın hamle yapmak, saldırmak; (bir yeri) işgal etmek, ele geçirmek; [kader] (b-i) yakalamak; **استدهم** kararmak, siyah, kara olmak; **دُهْمَة** siyahlık, karanlık; **دُهْم** müe. **دَهْمَاء** kara, siyah; **دَاهِيَة دَهْمَاء** felaket, afet; **الدَهْمَاء** halk, amme, sıradan insanlar, [yine **النَّاس**]; **مُدَاهِمَة** baskın, saldırı; ev arama taraması; **مُدَهْم** kara, koyu siyah; **دَهْن** u (دَهْن) (b-i, bşi ...ile) yağlamak; (b-i, bşi ...ile) yağlamak, meshetmek; (b-i, bşi ...ile) örtmek, sıvamak, kaplamak; (bşi) verniklemek; **دَهْن** = **دَاهْن** (b-e) nazik/ kibar davranmak; (b-i) güzel sözlerle kandırmak [yağlamak]; (b-e karşı) ikiyüzlü davranmak; (b-i) kandırmak, oyuna getirmek; **دَهْن** = **تَدَهْن**; **دَهْن** yağlama; boyama, meshetme; **دَهْن** yağ [yenilen, sıvı, cilde sürülen]; katı yağ [gres yağı gibi]; **دُهْنِي** [na't] yağlı, yağ ile ilgili; **دُهْنِيَات** yağlar; yağlı maddeler; **دَهْنَاء** çöl; **دَهَّان** boyacı, boyama işi yapan; **دُهْنِيَة** merhem; **دَهَّان** krem, merhem; deriye/ cilde sürülen yağ; vernik; boya; ikiyüzlülük, kandırma; boyama; badana yapma; **وَرَشَة لِلدَّهَّان**

boyacı dükkkanı; **مُدَاهِنَة** güzel/ yumuşak sözlerle kandırma, yağlama; ikiyüzlülük; kandırma, hile, dolap; **مُدَاهِن** yağcı, dalkavuk; ikiyüzlü, mürai; **مُدَهْن** yağlı; **دَهْوَر** (bşi) [toplayıp yukarıdan aşağı] atmak; (bşi) devirmek, yıkmak; **تَدَهْوَر** = **دَهْوَر**; devrilmek; batmak, çökmek; dibe inmek; **تَدَهْوَر** düşüş, çöküş; batma; **دَهِي** a (دَهَاء) zeki/ kurnaz/ becerikli/ akıllı olmak; **دَهِي** a (دَهِي) [şanssızlık, bela, musibet] (b-e) gelip çatmak, (b-nin) başına gelmek; **تَدَاهِي** kurnaz gibi davranmak; **دَهَاء** zekilik, kurnazlık, akıllılık; **أَدَهَاء** daha zeki/akıllı; daha kurnaz; daha becerikli/ kabiliyetli; daha kötü/ vahim; **دَاه** ç. **دُهَاء** zeki, akıllı, kurnaz, mahir, becerikli; **دَاهِيَة** kurnaz, tilki, anasının gözü; **دَاهِيَة دَهْوَاء** ç. **دَاهِيَة** felaket, afet; **دَاهِيَة دَهْمَاء** ve **فَلْيَذْهَبْ فِي دَاهِيَة** felaket, afet; **دَاهِيَة** Cehenneme kadar yolu var!; **دَاء الثَّلَب** kellik, **دَاء** hastalık, dert; **دَاء** (دَوَاء) saç dökülmesi; **دَاء الرِّقْص** kore TIP.; **دَاء الفِيل** fil hastalığı; **دَاء الْمِنْطَقَة** zona hastalığı TIP.; **دَوِي** bkz. **دَوَاء**; **دَوْب** (bşi) aşındırmak; **دَوْبَارَة** ip, sicim; iplik, lif; **دَوْبِيْت** Far.> iki beyitten oluşan şiir; **دَوَح** = **اِنْدَوَح** yayılmak, açılmak; **دَوَح** ağaç dalları;

دَوْحَة çok dalı bulunan uzun ağaç; şecere, soy ağacı;

دَاَحَة topaç;

دَوَخ (دَوْخ) u **دَاَخ** (دَوخ) (ülkeyi) fethetmek, zaptetmek; kendini alçaltmak, küçük düşürmek; başı dönmek, sersemlemek; kendini hasta hissetmek, midesi bulanmak; **دَوَخ** (...i) yenmek, yenilgiye uğratmak; (b-i) küçük düşürmek; (b-nin) başını döndürmek, sersemletmek; (b-nin) canını sıkmak, (b-e) sıkıntı vermek; (b-i) şaşkına çevirmek **دَوَخَ رَأْسَهُ** birinin başını döndürmek;

دَوَخَة başdönmesi, sersemleme; koma; mide bulantısı;

دَانِخ başı dönen;

تَدْوِيخ fetih, zaptetme;

¹ **دَوْد** ⇒ **دَوْد** kurtlanmak, kelebeklenmek;

دَوْد [cin.is.; tek.is. ة] ç. **دِيدَان** kurt [böcek]; sürfe, kurtçuk, sinek kurdu, peynir kurdu; larva; tırtıl; **دَوْدَة الْحَرِير** ipek böceği [yine]; **دَوْد قَرْعِي** ve **دَوْد الْقَرَع** askarit zoo.; **دَوْد الْقَرْمِيز** kırmızı böceği zoo. Coccus ilicis; **دَوْد الْمَش** peynir kurdu; **الدَّوْدَة** bağırsak kurdu, şerit, tenya zoo.

دَوْدِي kurt gibi, kurt şeklinde [böcek];

مَدَوْد kurtlu, kurtlanmış;

² **مَدَوْد** = **مَدَوْد** KNŞ.;

(...in) **حَوْلَ** (veya **ب**, **عَلَى**) (دَوْرَان, دَوْر) u **دَار** (دور) çevresinde dönmek, turalamak, halka çizmek; dönmeye başlamak; dolaşmak, deveren etmek [örn. kanın damarda dolaşması gibi];

yayılmak, gezmek, dolaşmak [söylenti vb.]; çalışmak, işlemek [motor, makine]; çalışmaya başlamak [motor]; gezinmek, çevrede dolaşmak; (...ler arasında) **عَلَى** dönmek, sırayla dolaşmak, sırayla olmak; yüzünü çevirmek, çevresini [gözü ile] taramak; yönünü değiştirmek; (**حَوْلَ** b-e) karşı olmak; (...ile) ilgilenmek, tahammül etmek, katlanmak zorunda olmak; devam etmek, sürmekte; (...arasında) **بَيْنَ** tartışılmak, konuşulmak; (bşi) deveren ettirmek, belli bir mecrada/ yolda dolaştırmak; (b-e) rehberlik/ liderlik etmek; **بِنَظَرِهِ** (bakışını, ...in üzerinde) **فِي** gözünü gezdirmek; **دَارَ رَأْسَهُ** geriye dön! ASK.; **دَارَ رَأْسَهُ** başı dönmek; **دَارَ مَعَ الْفُرْصِ** şartlara göre davranmak = işini bilir olmak, nabza göre şerbet vermek; **دَارَتْ رَحَى الْحَرْبِ** savaş çıktı, patlak verdi, **الدُّنْ مَعَارِكِ الَّتِي دَارَتْ رَحَاهَا أَمْسَ** dün meydana gelen çatışmalar/ çarpışmalar; **دَارَ بِنَفْسِهِ** içinden geçmek, geçirmek; **دَارَ عَلَى الْأَلْسُنِ** [üzerinde] çok tartışılmış/ konuşulmuş olmak; **دَارَ عَلَى الْأَفْوَاهِ وَ أَسْلَاتِ وَ الْأَقْلَامِ** yazı ve konuşma dilinde kullanılmak, genel kullanımı olmak [örn. kelimeler, deyimler]; **دَارَ دُنْيَا دَا وَ أَكَلَتْ أَعْيَادَا** dünyada pek çok yer gezmiş/ görmüş olmak; **دَارَ بِالْهَ** (ya da **عَلَى**) dikkat etmek, düşünmek KNŞ.; **دَارَتْ عَلَيْهِمُ الدَّائِرَةُ** başlarına bir felaket / afet geldi; **دَوْرَ** (bşi, ب bşi) döndürmek, sıra ile yapmak, çevirmek; (bşi, ب bşi) ters çevirmek; (bşi)

çember/ halka oluşturmak; (*bşî*) deveren ettirmek; (*bşî*) harekete geçirmek, başlatmak; (*saat* vb.i) kurmak; (*bşî* علی) aramak ﴿ *b-i* دور رأسه ﴾ ikna etmek, fikrini değiştirmek; **دور** (*b-ile*) gezmek, dolaşmak; (*b-i*) tuzağa düşürmek; (*b-i*) tuzağa düşürmeye çalışmak; (*b-i*, علی ya da عن *bşde*) kandırmak, oyuna getirmek; uzaklaşmak, kaçmak, fırar etmek; **أدار** (*bşî*) döndürmek, çevirmek; (*bşî* رأسه) ...e çevirmek; (*bşî*, علی ya da إلى ...e) yönlendirmek, doğrultmak; (*bşî*) deveren ettirmek; (*makineyi*, *aleti*) çalıştırmak, işletmek; (*المحرك motoru*) çalıştırmak; (*bşî*) harekete geçirmek, çalıştırmak; (*işî*, *projeyi*) işler duruma getirmek, uygulamaya koymak; (*b-i*, *bşî*, عن ...den) uzaklaştırmak, saptırmak; (*bşî*) yönetmek, idare etmek, işletmek; (*bşden*) sorumlu/ mesul olmak; (*bşî* أن ...dığını) aklından geçirmek, kurmak ﴿ *أدار* ﴾ yüzünü ...e çevirmek; (*b-i* رأسه) ikna etmek, fikrini değiştirmek; *أدار* bir konuyu tartışmaya açmak; sözü bir konuya getirmek; **تدور** dönmek [halka şeklinde]; çember halka şeklinde olmak; **استدار** [daire, hal-ka, sıra boyunca] dönmek; (*...e* إلى) dönmek; (*...e*) yüzünü çevirmek, yönelmek; dönüp dolaşmak, gezinmek; başını çevirmek, geri bakmak; (*حول bşin çevresinde*) dönmek, turalamak;

ev; **ديرة**, **ديارات**, **ديار**, دور. müe. **دار**

bina, yapı; mesken, ikamet yeri; oturak, üstüne oturulan yer; bölge, kesim; yurt, vatan (çoğ. **ديار**) ﴿ *دار الآثار* ﴾ eski eserler müzesi; *دار البريد* postahane; *دار البقاء* ahiret, darulbeka [sonsuzluk diyarı]; *الدار الباقية* ahirete irtihal etmek, ölmek; *دار التجارة* Beyaz Saray; *دار الرئاسة* başkanlık sarayı; *دار السعادة* İstanbul; *السلطنة* İstanbul [2. dünya savaşına kadar]; *دار السلام* cennet; Bağdat şehrinin bir ismi; *دار الشرطة* polis karakolu; *دار الصناعة* tophane, askeri teçhizat deposu; *دار الضرب* ya da *دار صيني* tarçın; *دار السكة* Irak; *دار الدنيا* bu dünya, şu üç günlük dünya [bu dünya, şu üç günlük dünya]; *دار الكتب* adliye; *دار القضاء* karşıtı; genel kütüphane, halk kütüphanesi; *دار اللهو* eğlence merkezleri; gece kulüpleri; *دار السراي* saray; *دار الملك* tiyatro; *دار الأيتام* Medine; *دار الهجرة* Mısır; *دار الأيتام* yetimhane;

دائرة ç. *آت* - hale, ağıl, ışık halkası [ay için]; daire, çember; devre ELK.; villa, köşk;

داري yerli; evcil;

دوري evcil [hayvan]; **عصفور دوري** ve

دوري serçe ZOO;

دور ç. *أدوار* tur, dönüş [devriye gezerken, sporda]; rol; film rolü; periyodik; dönüşüm, münavebeli değişim; ürün değişimi; periyot; [birinin] sıra(sı); kademe, adım, aşama; du-

الإدارة idare merkezi; karargah;

إداري idari, yönetimle ilgili; idari görevli;

إدارياً idari kanallardan/ yollardan, resmen;

استدارة dönme [dairese];

دائر dönen; deveren eden; bilinen, kullanılan [örn. ibare, ifade]; seyyar gezici; devam etmekte, sürmekte; çalışır/ işler halde; çalışan, işleyen [makine, motor]; yuvarlak;

دائرة ç. دوائر çember, daire; halka; daire çevresi; kapsam, menzil; alan, saha MEC.; resmi daire IR., SUR., LÜB.; ofis, büro; [hukuk mahkemelerinde] bölüm MIS., TUN.; çiftlik MIS.; felaket, afet ¶ في دائرة ... çerçevesinde; دائرة على شكل نصف دائرة yarım daire şeklinde; دائرة نقطة الدائرة önemli/ kritik nokta, can alıcı nokta; دائرة كهربائية elektrik devresi; دائرة kısa devre ELK.; دائرة المعارف ansiklopedi; الدوائر الحكومية devlet daireleri; الدوائر الرسمية (السياسية والعسكرية) resmi (siyasi, askeri) daireler; دائرة الاختصاص uzmanlık/ ihtisas alanı; دائرة استئنافي تemyiz mahkemesi; دائرة انتخابية seçim bölgesi; دارت عليه دائرة انتخابية başına belalar gelmek;

دائري [na't] daire şeklinde, halka gibi;

مدور daire şeklinde, yuvarlak;

مدير müdür, yönetici; başkan; rektör; (ç.

مدراء) İlçe idari başkanı, =kaymakam SUR.,

LÜB., IR., SUUD.; مدير الجوق ¶ orkestra şefi;

مديرة kadın idareci; müdire;

مديرية yönetim; idarecilik; (ç. آت-) il MIS.;

bakanlık binası IR.;

مؤتمر المائدة ¶ مستدير yuvarlak; dairese;

المستديرة yuvarlak masa toplantısı;

دورق دورقي sürahiye andıran, uzun boyunlu bir çeşit cam kap MIS.;

دوزن (müzik aletini) akort etmek; frekansı, yayın istasyonunu ayarlamak [radyo];

دوزان ve دوزنة akort etme [müzik aletini];

دوزنة frekans, istasyon ayarı [radyo için];

دوزينة İt.> düzine;

دوس (دياس, دوس) u داس (دوس) ayağı ile basmak; (bşi) ayağının altında ezmek, kırmak; (tohumu vb.i) dövmek, ezmek; (b-i) küçümsemek, hakir görmek; (b-i) ezmek [araba vb.]; دوس = انداس;

دوس mas.;

ديسة sık ağaçlık, orman, cangıl;

دواسة pedal;

مداس ayakkabı, sandalet;

مداس, مداس kırılmış; üstüne basılmış, ezilmiş; çiğnenmiş [araba altında];

دوستاريا, دوستاريا dizanteri;

دوسيه, دوسيه Fr.> dosya;

دوش Fr.> duş;

دوطة İt.> çeyiz;

دوغ ⇒ دوغ marka basmak, damgalamak;

داغ Fr.> dağ, damga [sığırlarda];

داف (دوف) u داف (دوف) (bşi, في bşi ile) karıştırmak, harmanlamak; (bşi, في bşi) ilave etmek, karıştırmak;

دوق duk;

دوقة düşes;

دُوقِي düklük ile ilgili;

دُوقِيَّة düklük;

¹**دُول** (دَوْلَة) dönüşümlü/ münavebeli

olarak değişmek, periyodik olarak değişmek;

[şans, zaman] değişmek, dönmek; **دَالَتْ**

diktatörlük dönemi kapandı/

sona erdi; **دَالَتْ لَهُ الدَّوْلَةُ** şansı [lehine] döndü.

(**عَلَيْهِ** aleyhine); **دَاوَلَ** (b-i, bşı) sıralı/ nöbetle-

şe olarak değiştirmek; (**الْأَيَّامُ** günleri) peş

peşe yapmak, kılmak [Allah]; (**بَيْنَ ..** arasın-

da) münavebeli/ sıralı olarak değişmek (b-ile

... **فِي** ... hakkında) konuşmak, tartışmak;

أَدَالَ (b-i, من ...den) üstün tutmak; (b-e, **عَلَى**

...de) zafer kazandırmak, muzaffer kılmak;

(bşı ya da **بِ** bşı ile) karşılıklı değiştir-

mek, yerine koymak; **أَدِيلَ لِبَنِي الْعَبَّاسِ مِنْ**

Yönetim Beni Umeyye'den, Beni

Abbas'a geçti; **تَدَاوَلَ** (bşı) değiştirmek, sıra

ile yapmak; (bşı) elden ele geçirmek/

dolaştırmak; (farklı şeyleri) sıra ile ele almak;

(**الرَّأْيُ** görüş, fikir) alışverişinde/ teatisinde

bulunmak; (bşı) sık sık kullanmak; tartışmak,

müzakere için toplanmak; toplantı yapmak;

deveran etmek, dönmek **تَدَاوَلَتِ الْأَيْدِي**

elden ele geçmek, ellerde dolaşmak; **تَدَاوَلَتْ**

insanların dilinde/ ağzında olmak,

ağızdan ağıza gezmek;

دَوْلَة **دَوْل** elden ele geçme, dönme;

[zaman, şans] dönme, değişme; hanedan, hü-

kümdar ailesi; devlet; imparatorluk, kraliyet

دَوْلَة **صَاحِبِ الدَّوْلَةِ** Başbakanın ünvanı;

فَخَامَة Başbakan, ekselansları; **رَئِيسُ الْحُكُومَةِ**

Cumhurbaşkanının ünvanı SUR. LÜB.;

الدَّوْلَةُ الْعَلِيَّةُ Devleti Aliye, Osmanlı Devleti;

الدَّوْلُ الْكُبْرَى (الْعُظْمَى) Süper Devletler

(Güçler); **دَوْلَة مُتَدَبَّة** vekil, mandater devlet;

دَوْلَة [o] cezve (= رَكْوَة);

دَوْلِي devletler ile ilgili;

دَوْلِي uluslararası;

دَوْلِيَّة internasyonallik, beynelmilel, ulus-

lar arası olma;

دَوِيَلَات küçük devletler;

دَوَالِيك dönüşümlü olarak, sıra ile; tek tek;

وَهَكَذَا دَوَالِيك ve saire, ve benzerleri;

تَدْوِيل uluslararası, beynelmilel yapma;

مَدَاوَلَة **آت** toplantı; müzakere; istişare;

konsültasyon; **مَدَاوَلَة** sıra ile, tek tek;

تَدَاوَلَ sıra ile, münavebeli olarak değiş-

me, dönüşümlü; deveran etme, belli bir mec-

rada dönme; **تَدَاوُل** [para]; **بِالتَّدَاوُل** sıra ile;

مَتَدَاوَلَ cari, deveran eden, tedavülde olan;

الكَلَامُ الْمُتَدَاوَلَ geçerli; ortak kullanılan;

yaygın kullanımı olan dil;

دَوَال bkz. **دَلو**;

دَوَالِب **دَوَالِب** tekerlek; tekerlek çemberi ya

da lastiği; dişliler, tekerlekler mekanizma;

دَوَالِب لِلْمَلَابِس gardırop;

دَوَالَر **آت** dolar;

¹**دَوَام** (دَوَام, دَوَام) devam etmek, sürmek;

sebat etmek, azim göstermek, ısrarcı olmak

مَا دَامَdığı sürece; zira..., ...dığı için;

مَا دُمْتُ مَعَكَ seninle beraber olduğum sürece;

دَوَّمَ dönmek, bir daire boyunca hareket etmek; (bşî) döndürmek, çevirmek; **دَاوَمَ** (على) ...de) sebat etmek, azim göstermek, ısrarcı olmak; devam etmek; **أَدَامَ** (bşî) devam ettirmek, sürdürmek; **اسْتَدَامَ** (bşî) devam ettirmek, sürdürmek; (bşe) devam etmek;

دَوَّمَ devam, devamlılık, sürme; **دَوَّمًا** hep, daima, her zaman;

دِيمَةً sürekli yağmur; **دِيمَ** sürekli yağmur;

دَوَامَ devam, süreklilik; kesintisiz/ sürekli başarı, muvaffakiyet; azim, sebat, kararlılık; **عَلَى دَوَامًا** ve **عَلَى دَوَامٍ** (bir yerde) oturma, kalma; **دَوَامًا** daima, her zaman **دَوَامًا** ya da **دَوَامًا** iş, çalışma saatleri IR., SUR.;

دَوَامًا = دِيمُومَةً

دَوَامَةً topaç; girdap, çevrim, burgaç;

مَدَاوَمَةً azim, sebat, kararlılık; devam, süreklilik;

دَائِمًا devam eden, süren; sonsuz, ebedi; devamlı, sürekli; değişmez, sabit; **دَائِمًا** sürekli ilerlemekte ve gelişmekte olan;

دَائِمًا daima, her zaman; **دَائِمًا أَبَدًا** her zaman, ebediyen;

دَائِمًا = دَائِمِي

مَدَامًا şarap;

مُسْتَدِيمًا sürekli, devamlı, kesintisiz;

دُومَان dümen;

دُومَنْجِي dümenci;

دُون ¹ **دُونًا** (bşî) kaydetmek, yazıya geçmek;

(bşî) kaydetmek, sicile almak; (şiiirleri vb.i) toplamak, derlemek, tedvin etmek; **دُونًا** şart koşmak, şarta bağlamak; **تَدُونًا** kaydedilmek, yazıya geçilmek;

دَوَاوِينَ [eskiden İslami idarelerde] hazineye ait hesap defterleri; [şiiir] divan; hükümet ofisi, idari bölüm; ofis, büro; kabine, devlet konseyi; yönetim heyeti, konsil; hükümet; mahkeme; resmi veya umumi toplantılara mahsus bina; kanepa, sedir, divan; kompartman [tren] **لُغَةُ الدَّوَاوِينَ** resmi dil; **دِيَوَانُ التَّفْتِيشِ** soruşturma mahkemesi;

دِيَوَانِي resmi, idari; bir hat, Divani;

تَدْوِينَ yazıya geçme, kaydetme, tedvin; listeye/ sicile alma; kayıt;

مُدُونَات kayıt, kayıtlı; [tek tek kaydedilen] madde; **مُدُونَات** [belli bir konudaki] dökümanlar, literatür;

دُونًا ² **عَامِلُهُ بِالْأَدُونِ** alçak, düşük; kötü, adi; az; birini hiçe saymak, küçümsemek, hakir görmek; **دُونًا** [mud. kul., seviye, değer vb.de] ...in altında; ...den az, yetersiz; ...den önce; ...siz; ...den daha çok; ...in istisnası ile, ...hariç; **دُونًا ذَلِكَ** [mud.kul] bunu yapmadan, başarmadan önce, **دُونًا ذَلِكَ خَرُطَ** = bunun için, bir fırın ekmek yemek lazım.; ...siz, ...siz; ...hariç; ...in dışında; ... **دُونًا** ya da **دُونًا** **دُونًا** ...yapmadan, yapmaksızın; ... **دُونًا** [bitişik zamirden önce] ...den sakın!, ...e dikkat et!; **هُوَ دُونُهُ** onun ayarı değildir, (ondan

aşağıdır); **كَانَ دُونَهُ أَهَمِّيَّةً** ...den daha az önemliydi; **أَثَمَ دُونَهُ كُلُّ أَثَمٍ** günahların en büyüğü; **الَّذِينَ هُمْ دُونَ السِّنِّ عَسْكَرِيَّةٌ** askerlik yaşının altında olanlar; **دُونَ مَا نَظَرَ إِلَى** ...e itibar etmeksizin, ...i göz önüne almadan; **دُونَ مَا نَظَرَ إِلَى** ...e itibar etmeksizin, ...ı göz önüne almadan; **دُونَ مَا فَائِدَةٌ** hiç bir fayda bulunmaksızın; tamamen faydasız; **تَخْشَى أَنْ يَسْعَدَنَّ دُونَهَا** onların, kendisinden daha mutlu olmalarından korkuyor.; **تِلْكَ أَنَا** sadece şu kitaplar; **الْكُتُبُ دُونَ غَيْرِهَا** senin ilminden çok kredi veren/ erdemine hayranım; **إِذَا كَانَ الْغُصْنُ دُونَ مَا يَحْتَمِلُهُ** eğer dal onu taşıyamayacaksa; **وَصَلَ دُونَهُمْ إِلَى الْغَايَةِ** Onlar olmadan hedefe ulaştı; **أَشَاحَتْ بِوَجْهِهَا دُونَهُ** yüzünü onun göremeyeceği bir şekilde çevirdi; **حَالَ دُونَ الشَّيْءِ** bşş engel olmak; **الْأَشْعَةُ دُونَ الْحُمْرَاءِ** mor ötesi ışınlar; **الْمَوْجَاتُ دُونَ الْقَصِيرَةِ** mikro dalga ELO.;

دُونُم bir alan ölçüsü, birimi (1r ≈? 2500 m²; FIL ≈ 900 m²);

دَوَى ve **دَوَى** ses çıkarmak; vızıltı halinde ses çıkarmak, vızıldamak; yankılanmak, aksetmek; **دَاوَى** (hastayı, hastalığı) tedavi etmek, iyileştirmek; **تَدَاوَى** [ilaç ile] tedavi olmak; tedavi görmek;

دَوَى hastalık, illet, dert;

دَوَى ses, gürültü, çınlama, vızırtı; yansıma, akis, eko;

دَوَايَاتُ, **دَوْدِي** [دَوَايَةِ KNŞ.] **دَوَاة** divit;

دَوَاة ilaç, deva;

دَوَائِي tedavi ile ilgili, ilaç niteliğinde;

دَاء bkz. **دَوَاء**;

دَوَاء tedavi, terapi TİP.;

أَلْ مُدَاوَاة;

تَدَاوَى tedavi;

دَوِي Fr.> duy ELK.;

دِيَالُوج آت. diyalog;

دَبَج bkz. **دِيَابَجَة** ve **دِيَابَج**;

دِيُوْث (دِيُوْس) karısı tarafından aldatılan erkek; pezevenk, deyyus; ötleğengillerden bir kuş;

دَبَجُور bkz. **دَجَر**;

دِيَابَجِي bkz. **دَجُو**;

دِيدْبَان koruma, gardiyan; nöbetçi, gözcü; **دِيدْبَان الْمَرَآكِبِ** gemi kaptanı;

دِيدَن bkz. **دِدَن**;

دِيرَانِي, **دِيَار**, **دِيرِي**, **أَدِيرَة**, **أَدِيَار**, **دِيرَة**, **دِير** bkz.

دِير;

دِسَم bkz. **دِسَم**;

دِسَه bkz. **دُو**;

دِيُوْث bkz. **دِيُوْس**;

دِسْمَر Aralık ayı;

دِيَك الْحَبَشِ || horoz **أَدْيَاك**, **دِيُوك**, **دِيَكَة** **دِيَك** hindi; horoz siklet **وَزَن الدِيَك** hindi; **دِيَك رُومِي** hindi; **السَّعَال الدِيَكِي** SPO.; boğmaca öksürüğü;

دِيَكْتَاتُورِي bkz. **دِيَكْتَاتُورِي**;

دِيَكُور Fr.> dekor;

دِيَامِيس zindan; **دِيَمُوس**;

دُوم bkz. **دِيُومَة**, **دِيم**, **قَدِيمَة**;

دِيُوطِيقِي umuma ait, genel [yazılar];

دِيُوقَرَاطِي demokratik; demokrat;

ذَا bu; **أولاء** bu; **بذا** bununla, bu münasebetle; **هكذا** bu sebeple; **كذا** böyle, bu şekilde; **لهذا** böylece, bu şekilde; **لماذا** ne?; **لماذا** niçin; **ها** müe. **ها** şunu, bunu; şuna bak!; **ها** **تاك** müe **ذاك**; **ها نحن أولاء** .ç. **ها** **أنا** **ذا** **أولئك** bu, bunu; **اذ ذاك** o vakit; o günlerde; **ذلك** müe **ذلك** .ç. **أولئك** şu; **بذلك** bununla, bu suretle, böylece; **لذلك** bu yüzden, bu, sebeple; **بعد ذلك** Ondan sonra; **وذلك أن** bu bununla beraber; ... **وذلك لأن** bu ...anlamına gelmektedir; ... **ذلك بأن** bu ...olması sebebiyledir; ... **كذلك** böyle, bu şekilde; benzer şekilde, yine; **تلكم** müe **ذلكم** şu, o; **هذه** müe. **هذه** [müsenna **هتان** müennes müsenna **هتان** bu;

ذَا bkz. **ذو**;

ذاب ⇒ **تذاب** ve **استذاب** zalim olmak, zalimleşmek; kurt gibi olmak;

ذئب .ç. **ذئب** kurt; afrika çakalı ZOO. **مرض الذئب الأحمر** bulaşıcı olmayan bir deri hastalığı;

ذوابة .ç. **ذوائب** [saç için] kahkül, perçem;

ذات bkz. **ذو** ve **ذاتية**;

ذاك bkz. **ذا**;

ذال "ذ" harfinin adı;

ذب u (**ذب**) (**b-i**, **bşî**) kovmak, defetmek; (**عن b-i**, **bşî**) savunmak, müdafa etmek, korumak;

ذباب [cin.is.; tek.is. **ة**] .ç. **اذبة** sinek; **ذباب قارض** atsineği ZOO.;

ذبابه .ç. **ذباب** in tek.is.] sinek; uç, burun [kılıç vb.nin];

ذبابه sinek; arpacık [silahda];

مذبذبة sineklik, cibinlik;

ذبح a (**ذبح**) boğazlamak, boğazını keserek öldürmek; katliam yapmak; cinayet işlemek; (**hayvanı**) kurban etmek; **ذبح** ♂;

ذبح boğazlama;

ذبح kurban;

ذبيحة anjin, boğak TIP.; difteri **الذبيحة** anjin TIP.;

ذباح öldüren; boğazlayan; kasap;

ذبيح boğazlanmış;

ذبيحة .ç. **ذبايح** kurbanlık; kurban edilen hayvan; kurban [etme]; adak;

مذبح .ç. **مذابح** mezbahane;

مذبحة katliam, kırım;

ذبذب (**bşin**) salınmasına sebep olmak, (**bşî**) sallamak; **تذبذب** sallanmak, salınmak; salınmak, osilasyona girmek ELK.; [manyetik iğne] sapmak; titreşmek; kararsız bir şekilde değişmek; kararsız olmak, tereddüt etmek;

ذذبَة آت sallanma; salınım osilasyon

ELO.; titreşim; frekans;

تذبذب sallanma hareketi; salınım, osilas-

yon ELO.; sapma [manyetik iğne];

مذبذب osilatör ELO.;

مذبذب değişen, kararsız bir şekilde deği-

şen; kararsız, tereddüt içinde;

متذبذب : osilasyon akımı

ELO.;

ذبل (ذبول, ذبل) u solmak, kurumak; renk atmak,

rengi uçmak; kurumak; yavaş yavaş eriyip
gitmek; [göz] parlaklığını, ferini kaybetmek;

ذبل sedef;

ذباله fitil [lamba, mum];

ذابل ذبل solmuş, solgun; kuru, kuru-

muş; solgun, uçuk [renk]; mat, parlak olma-
yan; yorgun halsiz;

ذحل ذحول, اذحال ذحل kızma, gücenme, içerleme,
darılma; kindarlık, kin tutma, kan davası;

ذخر (ذخر) a (bşi) ayırmak, saklamak; (bşi) yığ-

mak, biriktirmek; اذخر, اذخر (bşi) saklamak,

bir yere ayırıp koymak; (bşi) biriktirmek,

yığmak; toplamak, tasarruf etmek (bşi, örn.

gücünü, kuvvetini) اذخر حبال b-e karşı

muhabbeti olmak, sevgi beslemek; لا يدخر

en ufak bir çaba sarfetmiyor;

ذخر اذخار ذخر saklanan/ biriktirilen şey;

stoklar; biriktirilmiş değerli şey, hazine;

ذخيرة hazine; stoklar; zahire, erzak; mü-

himmat, cephane; mukaddes emanet;

اذخار ayırıp koyma, saklama, kilere koy-

ma; biriktirme, yığma; toplama, derleme;

مذخر ون topçu yardımcısı ASK., SUR.;

مذخر آت erzak, levazım;

مذخرة آت akü SUR.;

ذر¹ u (ذر) (bşi) yaymak, neşretmek, saçmak;

(bşi, ب bşin üzerine) serpmek, saçmak ذر

b-i yanıltmak, gerçeği görme-

sine engel olmak; ذر u (ذرور) ufukta giderek

belirmek, yükselmek [güneş] ذر قرنه görün-

meye başlamak, ucu görünmek;

ذر yayma, saçma, serpme; [top.is.] parça-

cıklar, taneler, zerreler, atomlar;

ذرة [tek.is.] آت atom; küçük parçacık,

partikül; zerre ذرة مئقال zerre ağırlığınca;

çok az; ذرة مقدار zerre kadar, azıcık; ذرة من

en ufak bir şüphe;

ذري atom ile ilgili; قنبلة الذرية atom bom-

bası; طاقة ذرية ve النشاط الذري atom enerjisi;

ذرور toz; pudra;

ذروي [na't] toz, pudra halinde;

ذرية ذرائر pudra;

ذري soy, nesil ile ilgili;

ذرية ذراري soy, nesil, zürriyet;

وذر bkz. يذر²;

ذرب (ذرب) a keskin olmak, keskinleşmek;

ذرب ishal, amel, iç sürmesi, diyare TIP.;

ذرب جرح ذرب ذرب keskin, kesici; ذرب

kötü/ acı veren yara;

ذراح ذرايح ذراح kuduz mikrobi

ZOO. Cantharis; ذراح [منقط] İspanyol sineği

ZOO. Lytta vesicatora;

اذعان boyun eğme, itaat etme;

مذعن muti, itaatkar, boyun eğen;

مذعان ۱۱;

ذفر ağır/ kötü koku [havasız yer, koltuk altı];

ذقن ۴, اذقان, ذقون çene;

ذقن الشيخ ۱۱ sakal **ذقون** ۴ [müe.]

pelin [acı pelin, acı yavşan, yavşan otu, ak

pelin] BOT. Artemisia absinthium; **خرّوا**

غرق ۱۱ yüzü koyun yere kapandılar; **لاذقانهم**

başını kaldıracak hali

olmamak; **b-ile** **على ذقونهم** ۴. **ضحك على ذقنه**

(b-ile hakkında) alay etmek MIS., SUR.; (b-i

hususunda) aptal yerine koymak; **b-nin**

taklidini yapmak; **b-nin** **ضحك في ذقنه**

gülerek alay etmek;

ذكر u (ذكر, تذكر) (b-ile) hatırlamak, [b-ile] akla

gelmek; (b-ile) akılda tutmak; **(ذكر)** (b-ile)

anmak, (b-iden) bahsetmek, (b-ile hakkında)

konusmak; (b-ile) adını anmak, zikretmek,

sözünü etmek; (b-ile) ifade etmek, dile getir-

mek; (bilgi) vermek; (b-ile) işaret etmek, refe-

ransta bulunmak; (b-ile, b-e) anlatmak,

söylemek; **تقدم يذكر** ۱۱ önemli/ mühim iler-

leme; **ذكره** لا يذكر önemsiz, muteber değil;

ذكره بخير b-ile iyi, güzel anıları olmak;

biri hakkında olumlu/ müsbet konuşmak;

ذكره بشر b-ile kötü anıları bulunmak; biri

hakkında kötü konuşmak; **ذكر** (b-e, b-ile)

hatırlatmak, (b-nin) dikkatini (b-ile) çek-

mek; kelimeyi müzekker yapmak DİLİB.;

ذاكر (b-ile) konuşmak, müzakere yapmak,

toplantı için bir araya gelmek; (notlarını,

derslerini) gözden geçirmek, çalışmak;

أذكر (b-e, b-ile) dersini çalışmak; **ذاكر** درسه

hatırlatmak, anımsatmak; **تذكر** (b-ile) hatırla-

mak, [b-ile] akla gelmek; **تذاكر** (b-ile) birbirine

hatırlatmak; toplanıp konuşmak, müzakere

etmek; **استذكر** (b-ile) hatırlamak,

anımsamak, [b-ile] aklına gelmek;

ذكر hatırlama, anma; ad, şan, şöhret; an-

ma, bahsetme, zikretme, anlatma; Allah'ı

zikretme, anma; **على ذكر** ... ۱۱ [mud.kul]

...ile ilgili olarak; **و على ذكر ذلك** sırası gel-

mişken ve yine bu konuda; **الذكر الحكيم**

Kuran Kerim; **سالف الذكر** yukarıda anılan,

daha önce zikredilen; **سعيد الذكر** rahmetli,

merhum; **أشاد بذكره** (b-i, b-ile) övmek, kutla-

mak; **ما زال على ذكر من** ... o hala unutmadı,

hatırlıyor;

ذكر erkek; (۴. **ذكران**, **ذكورة**, **ذكور** ۴. **ذكر**

erkeklik organı;

ذكره ad, şan, şöhret;

ذكرى hatıra, anı; [çoğ.] anılar,

hatıralar, hatırat;

ذكر çelik;

تذكر hatırlama; anımsatan, hatırlatan

şey; anı; yadigâr, hatıra, andaç; anısı olan

gün, hatırası bulunan gün; **تذكر جميع** ۱۱

Bütün Azizler Yortusu Hİİ.;

تذكراري [na't] anımsatan, hatırlatan; anı,

hatıra niteliğinde;

تذكره hatıra, yadigar, andaç;

تَذْكِرَة mesaj, not; geçiş izin kağıdı; kart; bilet; giriş bileti **تَذْكِرَة بَرِيد** kartpostal, posta kartı; **تَذْكِرَة اثْبَات الشَّخْصِيَّة** kimlik kartı; **تَذْكِرَة ذَهَاب وَ إِيَاب** gidiş-dönüş bilet; **تَذْكِرَة الرُّصِيف** tramvay bileti MIS.; **تَذْكِرَة طَبِّية** tıbbi doktor reçetesi; **تَذْكِرَة مُرُور** geçiş kartı; pasaport; **تَذْكِرَة النُّفُوس** SUR. kimlik kartı; (yine **بِطَاقَة شَخْصِيَّة** MIS.); **تَذْكِرَة الإِنْتِخَاب** seçim pusulası;

تَذْكِرَجي biletçi, bilet satan görevli; kondüktör;

تَذْكِير (b) hatırlatma; yadigar, hatıra, andaç; not [hatırlatıcı]; dölleme, tozaklama [çiçeklerde];

مُذَاكِرَة toplantı, konferans, müzakere, konsültasyon; öğrenme, çalışma; etüt;

تَذْكُر hatırlama, anma;

اسْتَذْكَار hatırlama, aklına getirme;

ذَاكِرَة hatıra, anı;

مَذْكُور sözü edilen, anılan; yukarıda adı geçen, mezkur; kutlanan; **لَمْ يَكُن شَيْءٌ مَذْكُورًا** önemli bir şey değildi, anılmaya değmez(di);

مُذَكَّر müzekker, eril DİLB.;

مَذْكِرَة hatırlatan, anımsatan; not, mesaj; alamet, iz; not defteri; muhtıra, memorandum; nota; irade, karar, hüküm; bilimsel inceleme, rapor; [çoğ.] hatırat, hatıralar, anılar; **مَذْكِرَة الإِثْهَام** ithamname suçlama yazısı HUK.; **مَذْكِرَة شِفَاهِيَّة** celp kararı;

şifahi (sözlü) karar HUK.;

ذَكَاء [ateş] parlamak, tutuşmak; güzel koku yayılmak; **ذَكِي** zeki/ keskin zekalı/ kıvrak zekalı olmak; **ذَكَاء** zeki/ keskin zekalı/ kıvrak zekalı olmak; **أَذَكِي** (ateşi) tutuşturmak, yanmaya başlamak; (bşi) yakmak; **تَذَكِّي** (hayvanı) boğazlamak; **ذَكَاء = اسْتَذَكِّي**;

ذَكَاء zeka, akıllılık, keskin zekalılık;

ذَكَاء güneş;

ذَكِي zeki, akıllı; güzel/ hoş kokulu; tadı hoş, leziz;

ذَلَّ (مَذَلَّة, ذَلَّة, ذَلَالَة, ذُل, ذَل) alçak/ düşük olmak,

itaatkar olmak; hakir olmak, hor görülmek;

ذَلَّل (b-i, bşi) küçük/ hakir görmek, küçümsemek;

(b-e) boyun eğdirmek, itaat ettirmek;

(zorlukları vb.i) yenmek, hakkından gelmek;

أَذَلَّ (b-i, bşi) küçümsemek, hor/ hakir görmek;

(b-e) boyun eğdirmek itaat ettirmek;

تَذَلَّل (الي ya da ل birinin önünde) kendini

hor/ hakir/ küçük görmek; son derece itaatkar

muti/ uyumlu olmak; **سَتَذَلَّ** (b-i) hakir gör-

mek, kabul etmek, küçümsemek; (b-e) itibar

etmemek; (b-ile) alay etmek, istihza etmek,

(b-e) gülüp geçmek;

ذَلَّ düşüklük, değersizlik, kıymetsizlik; re-

zalet, rezillik, kepaşelik, ahlaksızlık; boyun

eğme, itaat etme, yumuşak başlılık;

ذَلَّة adilik, alçaklık, ahlak bozukluğu, sefa-

het, zillet; itaat, boyun eğme;

ذَلِيل alçak; hakir; itaatkar, muti;

boyun eğen, yumuşak başlı; mütevazi alçak

gönüllü;

ذُلُّ uysal [hayvan]; dişi binek devesi;

مَذَلَّة itaatkarlık, boyun eğme; rezillik, küçük düşme;

تَذْلِيل küçük düşürme, rezil etme; [zorlukları, güçlükleri] yenme, hakkından gelme;

اذْلال küçük düşürme, rezil etme;

تَذَلَّل ↑ mas.;

ذَلَّذِل ç. **ذَلَّازِل** bir şeyin en alt kısmı; [elbisenin] etek **ذَلَّازِل النَّاسِ** ayaktakımı;

أَذْلَف müe. **ذَلْفَاء** ç. **ذُلْف** küçük, kısa ve ince burunlu;

ذَلَق uç; dilin ucu;

الْحُرُوفُ ve الْحُرُوفُ الذُّلْقِيَّةُ, **الْحُرُوفُ الذُّلْقِيَّةُ** "ر, ل, ن" harfleri;

ذَلَق güzel konuşan, hitabeti güzel [dil];

ذَلَّاقَة hitabet, güzel konuşma [dil];

ذَلِكَ bkz. **ذَا**.

ذَمَّ u (مَذَمَّة, ذَم) (b-i) yermek, eleştirmek, azarlamak, zemmetmek; **ذَمَّم** (b-i) azarlamak, paylamak, takdir etmek;

ذَمَّ yerme, eleştirme, paylama;

ذِمَّة ç. **ذِمَم** koruma, himaye; himaye/ koruma anlaşması/ akdi; sorumluluk, mesuliyet; mali/ ekonomik yaptırım, zorlama, zimmet; dokunulmazlık; vicdan **بِالذِّمَّةِ** gerçek mi?, sahi mi? doğru mu?; **عَلَى ذِمَّتِي ve فِي ذِمَّتِي** vallahi! yemin ederim ki!; **بِذِمَّتِهِ ve عَلَى ذِمَّتِهِ** b-nin borcuna, hesabına;

emrine amade; b-nin zimmetine, hesabına; **هِيَ عَلَى ذِمَّتِهِ** O [kadın] mali açıdan ona bağımlı, ona [kadına] bakmakla yükümlü; **أَهْلُ الذِّمَّةِ** ehli zimmet, zimmiler, İslam ülkelerinde yaşayan, hür, koruma altındaki gayri müslimler; **بِرَّأ ذِمَّتَهُ** dürüst, temiz vicdanlı; **طَاهِرُ الذِّمَّةِ** vicdanını rahatlatmak, gönlünü ferahlatmak;

ذِمِّي zimmi;

ذِمَام ç. **أَذِمَّة** hak, tasarruf hakkı; himaye, koruma; dokunulmazlık **فِي ذِمَامِ اللَّيْلِ** gece-nin [örtüsü] karanlığında;

ذَمِيم paylanan, azarlanan; azarlanmayı hak eden, itiraz edilebilir; çirkin, hoş gitmeyen, nahoş;

ذَمِيمَة ç. **ذَمَائِم** azar, paylama;

آت ç. **مَذَمَّة**;

مَذْمُوم azarlanan, paylanan; itiraz edilebilir, karşı çıkılabilir;

تَذَمَّر ⇒ **ذَمَر** (من, على, ...den, hakkında) şikayette bulunmak, şikayetçi olmak, homurdanmak;

ذِمَار korunması gereken şeyler, mukaddes şeyler; şeref, onur;

تَذَمَّر ç. **آت** homurdanma, şikayet etme;

ذِمِّي a (ذَمَاء) ölüm döşeginde olmak, ölmek üzere olmak;

ذَمَاء son nefes **مِنْ الْحَيَاةِ** son nefes;

أَذْنَبَ ⇒ **ذَنْب** günah/ suç/ kabahat işlemek; suçlu olmak; **اسْتَذْنَبَ** (b-i) [bir günah, suç, kabahatin] sorumlu(su) tutmak;

ذَنْب ç. **ذُنُوب** suç, günah;

ذَنَبٌ ç. أَذْنَابٌ kuyruk; son, uç; taraftar, izleyici sıy.;

ذَنَبِي [na't] ek, kuyruk mesabesinde; ilave, ek, zeyil, mülhakat; bağlı, bağımlı;

ذُنْبٌ yaprak sapı, petiol;

مُذَنَّبٌ kuyruklu yıldız;

مُذْنِبٌ suçlu; günahkar; kötülük işleyen;

ذَهَبَ a (مَذْهَبٌ, ذَهَابٌ) (الى ...e) gitmek; (الى ...e) yolculuğa çıkmak; ayrılmak, çekip gitmek; gözden kaybolmak, ölmek, yok olmak; (الى ...e) götürmek; (الى ...e) görüşünde, düşüncesinde olmak, (الى ...e) kanaatine varmak; (عن b-den) kaçmak; (عن aklından) uçup gitmek; ... ذَهَبَ عَنْهُ أَنْ ... dığı aklından uçup gitmek, ...i unutmak; (عن bşi) görmezden gelmek, ihmal etmek, atlamak; [mud. fiil ile beraber] ...yapmak üzere olmak ﴿ ذَهَبَ ﴾ bir aşağı bir yukarı/ bir öyle bir böyle gitmek; ...i aşmak, geçmek MEC.; ذَهَبَ إِلَى أَبْعَدَ مِنْ ...! bunu kastetmiş olamazsın!; ذَهَبَ بَشَى boşa gitmek, işe yaramamak; ذَهَبَ أَذْرَاجَ الرِّيحِ hiçbir iz bırakmadan, dikkat çekmeden gitmek; hiç bir işe yaramamak, boşa gitmek; ذَهَبَ كَأْمَسٍ hiçbir iz bırakmaksızın kaybolup gitmek; ذَهَبَ بِبِهَائِهِ bir şeyin çekiciliğini, cazibesini yok etmek, gidermek; ذَهَبَ بِنَفْسِهِ [korku, neşe vb.] b-i öldürmek; ذَهَبَ بِخَيَالِهِ kişinin hayal alemi (الى ...e kadar) uzanmak; ذَهَبَ مَذْهَبٌ bir kişinin mezhebini, görüşünü benimsemek; b-nin politikasını, davranış-

larını izlemek; ذَهَبَ كُلُّ مَذْهَبٍ bir çok şeye el uzatmak, hemen her şey ile ilgilenmek; ذَهَبَ (bşi) altın kaplamak, yaldızlamak, tezhip etmek; أَذْهَبَ (bşi) gidermek, yok etmek, çıkarmak, (bşi عن b-den) uzaklaştırmak;

تَمَذَّهَبَ (ب bir dini, öğretiyi, mezhebî) izlemek, benimsemek;

ذَهَبٌ [müz. ve müe.] altın; altın para, altın parçası ﴿ ذَهَبٌ أَبْيَضٌ ﴾ platin;

ذَهَبِي [na't] altın; mükemmel, muhteşem, çok kıymetli [öğüt, söz];

ذَهَبِيَّةٌ ç. Zehebiye, Nil'de kullanılan, uzun bir kayık çeşidi;

ذَهَابٌ gitme, gidiş; geçiş, iniş, gözden kaybolma; ayrılma; tur, yolculuk; gidiş [dönüş karşılığı] (أَنْ ...dığı) düşünce(sî), görüş(ü) ﴿ ذَهَابًا وَآيَابًا ﴾ gidiş-dönüş; bir aşağı bir yukarı, bir öyle bir böyle; تَذَكُّرَةٌ ذَهَابٌ وَ تَذَكُّرَةٌ ذَهَابٌ gidiş-dönüş bileti;

ذُهُوبٌ gidiş geliş, ﴿ ذُهُوبٌ وَ مَأْبٌ ﴾ gidiş geliş, dönüş; ذُهُوبٌ وَ ذُهُوبٌ bir gidip bir gelen, bir iyi bir kötü;

مَذْهَبٌ ç. مَذَاهِبٌ gidiş, ayrılış, gitme, ayrılma; (عن ...den) kaçış, kaçma; izlenilen, tutulan yol, tavır, usûl, politika; görüş, düşünce, kanı; ideoloji; öğreti, doktrin; hareket, meyil, eğilim sıy.; ekol, okul, mezhep; mezhep ISL.HUK.; dini inanç; مَذْهَبُهُ فِي الْحَيَاةِ onun hayat felsefesi; المَذْهَبُ المَادِّي materyalist ideoloji, hayat geçişi; ذَهَبَ مَذْهَبًا بَعِيدًا çok

uzaklaşmak, aşırı gitmek, aşırı bir yol tutmak;

مَذْهَبِي mezhebi, mezhep ile ilgili;

مَذْهَبِيَّة fırka ve mezhep usulü veya aşırı taraftarlık, mezhepçilik;

ذَاهِب rengi solmuş, uçmuş;

مَذْهُوبٌ بِه ve **مَذْهُوبُ الْعَقْلِ** deli, kaçık;

مُذَهَّبٌ ya da **مُذَهَّبٌ** yaldızlı, altın süslemeli;

ذَهَلَ a (ذَهُول, ذَهْل) (عن bşi) unutmak, atlamak,

ihmal etmek; **ذَهَلَ** a (ذَهُول) korkmak, ürkemek; şaşırmak, hayrete düşmek, korkutmak,

ürkütme, çekinmek, kaçınmak; dalgın olmak;

(عن bşe) dikkat etmemiş olmak, (عن bşi) atlamak;

(عن bşi) gözden kaçırmak, (عن bşi) atlamak;

أَذْهَلَ (b-i) şaşırtmak, hayrete düşürmek; (b-

nin) dikkatini (عن ...den) ayırmak, (b-e, عن ...i) unutmamak; **أَذْهَلَ** = **ذَهَلَ**;

ذَهُول şaşkınlık; zihin karışıklığı; korku,

endişe; sürpriz; (عن ...i) gözden kaçırma,

görememe, dikkatinden kaçırma;

ذَاهِل unutkan, dalgın, zihni dağınık; şaş-

kın, şaşırmış, hayret içinde;

مَذْهُول şaşırmış, şaşkın, hayrete düşmüş;

ürkmüş; dalgın, unutkan, zihni dağınık;

مُذْهِل şaşırtan, hayranlık uyandıran;

مُذْهِل şaşkın, hayret içinde; ürkümüş kork-

muş; dalgın, zihni dağınık, karışık;

ذِهْن zihin, akıl; zeka;

ذِهْنِي [na't] zihin ile ilgili; zihin...;

ذِهْنِيَّة zihniyet, düşünüş;

ذُو [mud.kul.] ...sahibi, müe. ذَا [mansub, ذِي, mecrur, ذُو]

bulunduran, içeren, ...li **ذُو عَقْلٍ** akıllı; zeki,

akıl sahibi; **ذُو مَالٍ** mal sahibi, zengin; **ذُو**

صِحَّةٍ sıhhatli, sağlıklı; **ذُو شَأْنٍ** önemli, mü-

him; **ذُو الْقُرْبَى** akraba, [yakınlık sahibi]; **غَيْرِ**

مِنْ ذِي قَبْلٍ ekili olmayan [arazi]; **ذِي زَرْعٍ**

önceden, eskiden; **مِنْ ذِي نَفْسِهِ** kendiliğinden;

ذَوُو الْمَسْوَدَةِ tanıdıkları, yakınları; **ذَوُو**

الشُّبُهَاتِ şüpheli kişiler; şüpheliler; **ذَوُو الشَّانِ** ileri gelen-

ler, nüfuz sahibi kişiler; yetkili/ ehil kişiler;

ذَوُو الْأَمْرِ yöneticiler, liderler; ululemir

isl.huk.; **ذَوُو الْحَلِّ وَالْعَقْدِ** nüfuzlu/ güçlü

kişiler;

ذَات öz, cevher, asıl; kendi, zatı;

kişi, kişilik; **ذَوَاتُ** ekabir: itibar sahibi kişi-

ler; ileri gelenler; **ذَاتًا** bizzat, şahsen **ذَاتُ**

الْبَيْنِ birlik, bütünlük; **ذَاتُ الْجَنْبِ** göğüs zarı

iltihabı, zatülcenp TIP; **ذَاتُ الرِّئَةِ** akciğer

iltihabı, zatürre TIP; **ذَاتُ الصَّدْرِ** göğüs hasta-

lığı; **ذَاتُ الْيَدِ** zenginlik, servet; **ذَاتُ**

أَيْدِينَا sahip olduklarımız, varlığımız; **ذَاتُ**

الْيَمِينِ sağa; **ذَاتُ الْيَسَارِ** sola ya da **ذَاتُ**

الشَّمَالِ sola; **ذَاتُ** bir kez, bir defa (da); **ذَاتُ**

مَرَّةٍ bir kez, bir defa (da); **ذَاتُ** bir gün; **ذَاتُ**

يَوْمٍ bir kez, bir defa (da); **ذَاتُ** gelecekte bir zamanda; **ذَاتُ**

غَدٍ [mud.kul.] ...ile ilgili olarak; **ذَاتُ** özellikle

şahsen, bizzat; **ذَاتُ** **أَنَا** özellikle ben; **ذَاتُ**

السَّعَادَةِ Londra'da, her yerde; **ذَاتُ** kendisi,

ذَاتُ gerçek mutluluk; **ذَاتُ** kendisi,

ذَاتُ kendisi,

ذَاتُ kendisi,

هُوَ بِذَاتِهِ ve هُوَ ذَاتُهُ kendileri; ذَاتَ أَنْفُسِهِمْ kendisi; ذَاتَ الْأَشْيَاءِ aynı şey; ذَاتَ السَّنَةِ ذَاتُهَا aynı şeyler; لِدَاثِهِ kendi kendine, yalnız olarak; böyle olmak sıfatı ile, haddi zatında; kendi güvenliği/ iyiliği için; فِي ذَاتِهِ haddi zatında, bu sıfat ile; قَائِمٌ بِذَاتِهِ haddi zatında, bu sıfat ile; حُبُّ الْذَاتِ kendine güven; مَحَبَّةُ الذَّاتِ ve الذَّاتِ bencillik, egoizm; صَرِيحُ الْإِعْتِقَادِ عَلَى الذَّاتِ kendine güven; بِذَاتِهِ aşikar, açık, belli, ortada, meydanda; ابْنُ مَنَاقِضِ ذَاتِهِ kendisiyle çelişen, çelişkili; الذَّوَاتِ asil/ şerefli bir aileden gelen;

ذَاتِي kendine ait; kendiliğinden olan, ortaya çıkan, meydana gelen; kişisel; otomatik; kendi kendine işleyen; öznel FELS.; ذَاتِيَا kendisi ile ilgili; şahsen, bizzat; الْحُكْمُ الذَّاتِي özerklik, muhtariyet, kendi kendini idare etmek hakkı;

ذَاتِيYE kişilik; öznelcilik FELS.; kimlik, hüviyet; تَحْقِيقُ ذَاتِيYE kimlik tesbiti;

لَا ذَاتِيYE kişisel olmama;

ذَوَاتِيYE umumi olmayan, özel; kaliteli, lüks;

ذَابٌ bkz. ذَوَابِه¹;

ذَابٌ (ذَوْبَان, ذَوْب) u erimek; çözünmek; erimek; eriyip gitmek; yavaş yavaş azalmak/ küçülmek; (حَسْرَةٌ وَ أَسَى) üzüntüden zayıflamak; ذَابَ حَيَاءً utancından ölmek, yerin dibine geçmek; ... ذَابَتْ أَظْفَارُهُ فِي... için boş yere çaba sarfetmek, boşa kürek çekmek;

أَذَابَ (bşî) eritmek, sıvı hale getirmek; سَوَى هَـ eritmek [örn. hap tabletlerinin su- da] erimesini sağlamak; (metali) eritmek, ka- letmek; (bşî) kullanıp bitirmek, tüketmek, harcamak; أَذَابَ جُهْدَهُ gücünü, enerjisini tüketmek, bitirmek; ... أَذَابَ عَصَاةَ مُحَمَّدٍ فِي... için çok kafa yormak;

ذَوْبٌ çözünmek; eriyik, çözelti;

ذَوْبَان çözünmek, erime, sıvı haline geçmek;

قَابِلٌ لِلذَّوْبَان eriyebilir, çözünebilir;

تَذْوِيبٌ eritme, çözme, sıvı hale getirme;

أَذَابَةٌ 1;

ذَائِبٌ eriyen, erimiş; çözünen; çözüne- bilir;

ذَو ve ذَوَاتِ bkz. ذَات

ذَادٌ (ذَوْد, ذَوْد) u dağıtmak, yaymak, saç- mak, serpmek; (b-i, bşî, عن ...den) çıkarmak; ذَادَ النَّوْمُ عَنْ عَيْنِهِ 1; (b-i, bşî) korumak; b-nin uykusu dağılmak;

ذَوْدٌ (bşî) savunma, koruma, himaye;

ذَوْدٌ 1;

مَذْوُودٌ yemlik;

ذَائِدٌ koruyan, savunan, hamî;

(مَذَاق, ذَوَاق, ذَوَق) u (يِيْعَغِي) tat- mak, tadına bakmak; (bşî) bir denemek, tecrübe etmek; (bşî) başından geçirmek, ya-şamak; أَذَاقَ (b-e, bşî) tattırmak, tadına bak- tırmak; تَذَوَّقَ (bşin) yavaş yavaş/ tekrarlı olarak/ iyice tadına bakmak, tadına varmak, tatmak; (bşî) algılamak, hissetmek; (bşden veya bşden) çok hoşlanmak, tadına var-

mak, beğenmek;

ذوق (في bşi); tat, lezzet; zevk

idrak kabiliyeti, anlayış, algılama; algılama,

hissetme; tatlı dillilik, nezaket, naziklik, ki-

barlık; meyil, eğilim; **الذوق السليم** lezzet;

ذوقي tat, lezzet ile ilgili;

ذواق tat, lezzet;

ذواق zevk sahibi, ağzının tadını bilen kişi;

lükse düşkün kişi;

مذاق tat, lezzet;

ذائقية tat alma duyusu;

ذوي i ve **ذوي** a solmak, rengini kaybetmek;

kurumak; **أذوي** soldurmak, kurutmak;

ذاور solgun, solmuş;

ذي bkz. **ذو**;

ذيع (ذيع) yayılmak, saçılmak, dağılmak;

herkes tarafından bilinmek, duyulmak; **أذاع**

(bşi veya ب bşi) yaymak, saçmak, dağıtmak;

(bşi veya ب bşi) duyurmak, herkese yaymak;

(bşi veya ب bşi) ifşa etmek, açığa vurmak;

(elektrik dalgalarını) yaymak; (bşi, على

kamuya) yayımla bildirmek, yayın yapmak

[radyo]; **أذاع** بالتلفزة televizyon yayını yap-

mak, (bşi) televizyonda yayınlamak;

ذيع herkes tarafından bilinme, duyulma;

yayma, saçma, neşretme, difüzyon; yayılma;

[haberler]

مذباع ağzında bakla ıslanmayan,

boşboğaz; yayın istasyonu; mikrofon; radyo;

أذاعة yayma, saçma; ifşa etme, duyurma;

ilan etme; banda alındıktan sonra sesi tekrar-

lama; yayın [radyo] yapma; (ç. آت-) yayın

[radyo]; **أذاعة** haberler [radyo];

أذاعة لا سلكية televizyon yayını; **تلفزيونية**

أذاعة البوليس telsiz yayını;

محطة الإذاعة yayın istasyonu;

ذائع yaygın, genel; deveren eden, dola-

şan; bilinen, malum; **ذائع الصيت** meşhur,

şöhretli, pek çok bilinen;

مذيع yayan, saçan, yayımlayan; [na't] ya-

yın yapan, yayında olan; radyo; spiker;

مذيع آت- [kadın] spiker [radyo];

ذيل ⇒ **ذيل** (bşe, örn. *kitaba*) ek koymak, ilave

olarak vermek; (bşi ب ...in) sonunda vermek;

أذال (bşi) ayağının altına almak, rezil etmek;

ذيل bir şeyin en alt ya da

en arka kısmı; kuyruk; etek [elbisenin]; [say-

fanın] alt, dipnot kısmı, zeyli; ek, ilave, mül-

hak; [kitabın] ek, ilave; maiyet; asılı, sarkan;

netice, sonuç, çıkarım **في ذيله** tam arka-

sında; **طهارة** masum, dürüst; **طاهر الذيل**

طويل masumluk, dürüstlük, doğruluk;

تعلق (تمسك) uzun, geniş, uzatılmış;

بأذيله [kurtulmak için] b-nin peşini bırakma-

mak, ≈ b-nin eteğine yapışmak; **ذيل**

لاذ بأذيل (bşi) silmek unutturmak;

أذاع bşi başka çare kalmayınca kullanmak,

müracat etmek, başvurmak; **المشكلة**

problemin, zorluğun geriye kalan kısımları;

رجع يجر أذيل الخيبة amacına ulaşamadı,

peşinde koştuğu şeyi elde edemedi;

kent; رءوس الأصابع ayak ucu;

رأسى [na't] baş...; asli, başa ait, baş ile

ilgili; ana, temel; dik, amudi;

رأسمالى [na't] kapitalist; (ء-ون) kapitalist [is.];

رأسمالىة kapitalizm;

رأسى ç. رؤساء başkan, sorumlu; şef, reis;

kabile reisi; lider; patron; yönetici; özel okul

müdürü; vali; devlet başkanı; idare müdürü;

şef MZK; üst (مرؤوس ast karşıtı); رئیس

belediye رئیس البلدية başpiskopos; الأساقفة

başkanı; رئیس التحرير yazı işleri müdürü;

genel kurmay başkanı; رئیس أركان الحرب

protokol başkanı ESK. IR.; رئیس التشریفات

başçavuş IR., SUR.; رئیس النواب

meclis, parlamento başkanı; رئیس هیئة أركان

genel kurmay başkanı; رئیس الوزراء

başkan; رئیس الوزارة

رئسة [kadın] başkan, yönetici;

رئسى temel, ana, baş; دور رئسى başrol;

شارع رئسى asli sebep/ neden; سبب رئسى

anacadde; مقالة رئسىة başyazı, başmakale;

رئس (= رئیس) ikinci kaptan DEN. MIS.;

رئاسة [aynı zamanda ریاسة] liderlik,

başkanlık; yönetim, idare; devlet başkanlığı;

idarecilik; رئاسة الوزارة başbakanlık; دار

الرئاسة başbakanlık sarayı, binası;

ترؤس yönetim, idare;

مرؤوس ast [s.]; (ء-ون) ast [is.];

رأف a, رؤف u (رأفة, رأفة) b-e) acımak,

merhamet etmek, şefkat göstermek; ترأف

رأفة ve رأفة acıma, merhamet; şefkat,

yumuşak davranma;

رؤف çok acıyan, merhameti pek çok

olan; şefkatli, yumuşak kalpli;

أراف (b ...e) daha şefkatli;

رأف a (رأف) (bşi) onarmak, tamir etmek;

رأف a (رأف) (bşi) sevmek, (bşden) hoşlanmak;

(bşe) nazik, yumuşak davranmak;

رأف ç. رأف beyaz ceylan;

رؤوم şefkatli, sevecen;

رأف الله Ramallah [Ürdün'de bir kasaba];

رأف ravent BOT. Rheum officinale;

رأف (رأف, رأف) görmek; (bşi) gözlemle-

mek; çıkarmak, anlamak, farkına varmak,

sezmek, idrak etmek; (bşi, ...olarak) gör-

mek, düşünmek, saymak, kabul etmek; karar

vermek, hükmüne varmak; (أن ...diği) görüş-

şünde olmak, (أن ...diğine) inanmak; düşün-

cesini/ görüşünü ifade etmek, dile getirmek

أرأيت؟ (bşe, أن ...diğine) karar vermek; رأي

hakkında ne düşünüyorsun? görüşün nedir?;

رأف رؤف rüya رؤف رؤف gözüyle görmek; رأي

رأف رؤف bşe şaşırmak; رأي رؤف bşi yararlı, faydalı görmek, bşde

fayda görmek; رأي رؤف bşi vazifesi, görevi addetmek, saymak; رأي

رأي له أن... yapmanın biri için doğru, menfaatine

olduğunu düşünmek; رأي رؤف b-nin görüşünü

paylaşmak; رأي رؤف ...olmasına/ ...yapıl-

masına karar verildi; رأي رؤف bşin doğru/

uygun/ münasip olduğu görüşüne varıldı;

رَأَى gösterişle iş yapmak/ davranmak, çalım satmak; görsünler diye iş yapmak; (b-e) münafikça/ iki yüzlüce davranmak; **أَرَى** (b-e, bşi) göstermek ﴿مَتَى يَأْتُرَى﴾ acaba; ﴿أَتُرَى﴾ acaba ne zaman?; ﴿أَتُرَى هَا جَاءَتْ﴾ acaba o geldi mi?; ﴿أَتُرَى نِيْ أَعُوذُ﴾ acaba tekrar gelebilir miyim?; **تَرَأَى** kabul etmek, saymak, addetmek; **تَرَأَى** kendini (ل b-e) arz etmek; (ل b-e) ...gibi gelmek, ...zannını vermek; (ل b-e) uygun/ münasip/ doğru görünmek; birbirini görmek; aynada kendine bakmak; ikiyüzlü davranmak; (ب bşin) sahtesini/ taklidini/ benzerini yapmak; **اِرْتَأَى** (bşi) düşünmek; (أَنْ ...dğı) düşüncesinde olmak, (... أَنْ) ...kararında olmak ﴿اِرْتَأَى رَأْيَا﴾ bir görüşü/ düşüncesi olmak; **اِرْتَأَى رَأْيَهُ** b-nin görüşüne katılmak, b-nin görüşünü paylaşmak;

رَأَى ç. **رَأَى** görüş, düşünce; fikir, anlayış, düşünce, telakki, kavrayış; teklif, öneri; rey ISL.HUK.; ﴿عِنْدَ رَأْيِي﴾ ve ﴿فِي رَأْيِي﴾ bence, benim görüşüm ...dir; ﴿أَنَا مِنْ هَذَا الرَّأْيِ﴾ ben de bu düşüncedeyim, bence de böyle; ﴿مِنْ رَأْيِهِ﴾ أَخَذَ الرَّأْيُ عَلَى ...dir; ...düşüncesi ...dir; ...oylamaya koyuldu; ﴿لَمْ يَكُنْ عِنْدَ رَأْيِهِمْ﴾ onların düşündüğü/ beklediği/ umduğu gibi çıkmadı; ﴿لَمْ يَكُنْ لَهُ فِيهِ رَأْيٌ﴾ onun söz hakkı yoktu.»; ﴿ذُو الرَّأْيِ﴾ genel kanaat; العام görüş sahibi; bilgili, bilge; ﴿تَبَادُلُ الْأَرَاءِ﴾ görüş alış-verişi; صُلْبُ الرَّأْيِ sabit fikirli, inatçı; قِسْمُ الرَّأْيِ [bakanlığa bağlı] uzman heyeti MIS.;

رَأَى ç. **رَأَى** sancak, bayrak;

رُؤْيَا görme, bakma; gözden geçirme, kontrol etme;

رَأَى رُؤْيَا ç. **رُؤْيَا** görüntü; rüya, düş; rüya görmek;

مَرَأَى görüntü, görünüş; görüş, görme; ﴿... عَلَى مَرَأَى مِنْ ...﴾ in gözünün önünde; ﴿... عَلَى مَرَأَى وَ مَسْمَعٍ مِنْ ...﴾ in gözünün önünde; tamamen bilgisi dahilinde;

مَرَأَى ç. **مَرَأَى** ayna; yansıyan, akseden görüntü;

مَرَأَى ayna KNŞ.;

رِئَاءَ ve **رِئَاءَ** [mürailik] gösteriş için iş yapma; riya, ikiyüzlülük; (ب bşin) benzerini/ taklidini/ sahtesini yapma;

﴿مَرَأَى﴾;

رَأَى bakan, gözlemci, nezaretçi;

مَرَأَى görünen, görülen; görünür, görülebilen; الْمَرَائِيَّاتُ görünen şeyler;

مَرَأَى ç. **مَرَأَى** mürai, ikiyüzlü;

رَأَى bkz. **رَأَى**;

رَأَى MIS. da bir çeşit som balığı;

رَأَى bkz. **رَأَى**;

رَبِّ (رَبَابَة رَبِّ) (bşin, b-nin) sahibi/ efendisi olmak, (...üzerinde) yetki/ otorite sahibi olmak; **رَبِّ** (رَبِّ) ve **رَبِّ** (çocuğu) büyütmek, yetiştirmek; (b-i, bşi) ilahlaştırmak;

رَبِّ Rab; **رَبِّ** sahip; efendi; rab; **رَبِّ** (الله); **رَبِّ** (الدَّارِ/الْبَيْتِ) aile reisi; **رَبِّ** (الدَّوْلَةِ) idareciler, yöneticiler; **رَبِّ** (المَالِ) mal sahipleri;

yatmak, tuzak kurmak;

ربض ç. **أرباض** varoş, civar, dış mahalleler;

ağıl;

ربض ç. **مرابض** ağıl;

ربط u, i (ربط) (bşî) bağlamak, sabit hale getirmek, demir atmak; (bşe) bağlamak; (bşî, bşe) temas ettirmek, bağlantısını kurmak; (bşî) belirlemek, muayyen kılmak; (bşe) kıymet takdir etmek, paha biçmek; (bşî, bşe) ilave etmek, eklemek; (bşî ile bşin içine) sokmak; (bşî; ...بين... وبين... in arasını) birleştirmek; bandaj yapmak; yarayı sarmak; (...e ya da على ...e) gem vurmak, dizginlemek, durdurmak; **ربط** b-i sus-turmak, ağızını kapatmak; **ربط على قلبه** [Al-lah] birini güçlü kılmak, kalbine kuvvet vermek, sabırlı kılmak; **ربط جأشه** kendine hakim olmak, soğukkanlı olmak, sakinliğini muhafaza etmek; **ربط الطريق** yol kesmek; **ربط** [birlik-ler] saf tutmak, saf düzenine geçmek; mevzilenmek, mevzi almak; [gemi] demir atmak; **ربط في قضيته** gayesi/ amacı için savaşmak, savaşım vermek; **ارتبط** kendini adanmak, hasretmek; (ب zorunluluk, yaptırım tarafından) engellenmek, sınırlanmak, (...e) bağlı olmak; (...ile) bağlantılı/ ilişkili olmak; (ب b-e) bağımlı olmak; birleşmek, kuvvetleri birleştirmek;

ربط bağlama; [bir sayı, bir miktarı]

belirleme, tayin; paha/ değer biçme; **ربط**

أهل الخلل والربط mali ödenek, tahsisat;

nüfuzlu kişiler, ekabir; **مكان الربط** bağlantı yeri TEKN.;

ربط semt, ilçe;

ربطة ç. **رباط** sargı, bandaj; buket,

bağ, demet; paket **ربطة الرقبة** kravat, boyun bağı; **ربطة النقود** jartiyer; **ربطة الساق** metal, bozuk para çantası;

ربط ç. **رباط** şerit, bant;

bağ, rabıta; bandaj, sargı; zincir, pranga, bukağı; (ç. **ربط**) büyük yolcu hanı veya oteli, kervansaray; misafirhane [fakirler vb. için]; **رباط الجزمة** çorap bağı, jartiyer; **رباط الرقبة** ayakkabı bağı; boyunbağı, kravat;

رباط Rabat şehri;

رباطة الجأش sakinlik, soğukkanlılık;

ربط ç. **مرابط** hayvanların bağlandığı yer;

ربط ç. **مرابط** palamar, yoma, kablo DNZ.;

halat, ip; terminal ELK.;

ارتباط bağlantı, temas, bitişme; (ب ...e)

bağ; bağlayıcılık, anlaşma, akit; (ب ...ile) ilişki, bağıntı; ilgi, alaka; birlik; ittifak, birleşme; **بدون ارتباط** bağlayıcılığı olmaksızın, zorunlu olmadan TIC.;

رباط الجأش sakin, kendine hakim, soğukkanlı;

رباط ç. **روابط** bant, şerit; bağ; temas,

ilişki, rabıta; birlik, konfedarasyon; **روابط** arkadaşlık bağları;

ربط ç. **مربوط** bağlı; ilintili, ilişkili; (...e) bağlı

[rabtedilmiş]; belirli, muayyen; sabit fiyatlı; tahmini [bütçe];

مُرَابِط bir yere yerleştirilmiş, tayin edilmiş; yerleşik [birlikler]; [Kuzey Afrika'da] derviş;

مُرْتَبِط (ب ...ile) ilişkili, ilintili, bağıntılı; (ب ...e) has, hasredilmiş; (ب ...e) bağımlı;

رَبَعَ a (رَبَعَ) [at] dörtmala gitmek; oturmak; çömelmek; yaşamak, ömür sürmek; **رَبَعَ** (bşî) dört kat yapmak, dört ile çarpmak; (sayının) karesini almak; **تَرَبَّعَ** bağdaş kurmak; oturmak; **تَرَبَّعَ عَلَى الْعَرْشِ** tahta çıkmak, oturmak;

رَبْع ev, ikametgah; **رَبْع** bölge, alan, arazi;

رَبْع insan topluluğu; **رَبْعُ حُمَى** dört günde bir olan [ateş, nöbet];

رَبْع dörtte bir; bir hacim birimi [MIS. = 4 قَدَح = 8.25 lt.]; 25 kuruş SUR. **رَبْع** üç aylık;

رَبْعِي üç aylık; **رَبْعَة** orta büyüklükde, boyda;

رَبْعَة rub'a, hacim birimi [MIS. = 14 قَدَح]; **رَبَّاع** atlet SPO.;

رَبِيع bahar, bahar mevsimi; dörtte bir; **ذَوَاتُ الْأَرْبَعِ** [müz. madud ile] dört; **أَرْبَعَة** dört ayaklılar;

أَرْبَعَة عَشَرَ [müz. madud ile] ondört; **أَرْبَعُونَ** kırk; **الأَرْبَعُونَ** 40. gün;

رَبَاعِي dörtlü; dört kat; dörtgen; dört açılı; rubai, dört kök harfli DİLB.; (آت) dörtlük, rubai [şiir] **رَبَاعِي الْأَضْلَاعِ** dörtkenarlı, dörtgen; **مُحَرَّكٌ رَبَاعِي** dört ayaklı; **رَبَاعِي الْأَرْجُلِ**

المَشْوَارِ dört zamanlı motor;

يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ ve **الأَرْبَعَاءِ** çarşamba günü;

يَرْبُوع aktavşan, Arap tavşanı ZOO. Jaculus jaculus;

مَرَابِع çayır; **مَرَبَع** ç.

تَرَبَّيعَ ilk dördün; (تَرَابِيعَ) dört açılı; meydan, alan [binalarla çevrili]; **تَرَبَّيعَ الدَّائِرَةَ** dairenin dörtte biri;

تَرَبَّيعَة ç. **تَرَابِيع** kare; alan, meydan; yer döşemesi [kare şeklinde, tuğla vb.];

تَرَبَّيعِي dörtkenarlı, kare;

الرَّابِع dördüncü; **رَابِعًا** dördüncü olarak;

مَرَبُوع orta boy, büyüklükte;

مَرَبُوع dört kat; dört açılı; dört kenarlı; kare **مِثْرُ مَرَبَعٍ** (ç. -آت) kare şeklindeki parça; met-re kare; **مُرَبَّع الْأَضْلَاعِ** dörtgen MAT.;

مُرَبَّعَة ç. **مُرَبَّعَة** bölge, semt, alan;

مُرَابِع [gelir dörtte birini alan] ortak;

جَلَسَ مُتَرَبِّعًا bağdaş kurmak;

رَابِع hoşnutluk veren, rahat;

رَبَق kement;

رَبَقَة ç. **رَبَق**, **رَبَاق**, **رَبَاق** ilmik; bağ;

رَبَك u (رَبَك) (bşî) karıştırmak, karmaşık hale getirmek; (b-i, bşî) karışıklığa sokmak, itmek; **رَبَك** a (رَبَك) karmaşık bir duruma düşmek, şaşırmak; **ارْتَبَكَ** karışmak, kargaşaya düşmek; (في ...e) [adı] karışmak;

رَبَك şaşkınlık, kargaşa, karışık durum;

رَبَك karışık, şaşkın; zor durumda, sıkıntıda, belaya düşmüş;

ارْتَبَاك ç. **آت** -kargaşa, karmaşık durum;

şaşkınlık; alt üst olma [mide];

مُرَبِّك karıştıran, şaşırtan, sersemleten;

مُرَبِّكَ karışık, dolambaçlı; şaşkın, kafası

karışmış; (في ...e) girmiş, katılmış;

رَبِل şişman, yağlı [kişi];

رَبْلِي yağlı, şişman;

رَبْلَة ç. رَبَلَات et kütlesi [lop lop];

رَبِيل şişman;

رَبَالَة şişmanlık;

رَبْمَا bkz. رَبّ;

(رَبُو, رَبَاء) artmak; büyümek, gelişmek;

gelişmiş/ yetişkin olmak; (عن veya على bir

sayıyı, miktarı) aşmak, geçmek; (على ...den)

daha çok olmak; مَا يَرْبُو عَلَى الْمِائَةِ ۥ yüzden

fazla, yüzü geçkin; **رَبِّي** (b-i, bşi) yetiştirmek,

büyütmek; eğitmek, terbiye etmek; (hayvan

vb.) yetiştirmek; (metot, yöntem) geliştirmek;

(sakal) bırakmak; **رَابِي** tefecilik yapmak;

أَرَبِي (bşi) artırmak, büyütmek; (adedi,

ölçüyü, yaşı) geçmek, aşmak; **تَرَبِّي** yetişmek,

büyümek; yetiştirilmek, büyütülmek;

رَبُو nefes darlığı, astım;

رَبْوَة ç. رَبِي tepe, tümsek;

رَبْوَة ç. آت on bin;

رَبَا faiz, riba;

رَبْوِي [na't] faiz..., faizle ilgili; faizli;

رَبَاء artan, fazla/ aşırı gelen; (على b-e)

üstünlük;

تَرْبِيَة eğitim, yetiştirme, büyütmek, terbiye;

öğretim; pedagoji; [hayvan] yetiştirme,

besleme; قَلِيلٌ سَيءُ التَّرْبِيَةِ ۥ terbiyesiz; قَلِيلٌ

عِلْمُ التَّرْبِيَةِ ۥ terbiyesiz, kaba; pedagoji;

تَرْبِيَة الْأَطْفَال ۥ çocuk büyütmek, yetiştirme;

تَرْبِيَة الْبَدَنِ ۥ beden eğitimi, beden terbiyesi;

تَرْبِيَة الْحَيَوَان ۥ hayvancılık, hayvan besleme;

تَرْبِيَة السَّمَك ۥ tavukçuluk; balık

yetiştirme; تَرْبِيَة النَّبَاتَات ۥ bahçecilik;

تَرْبِيَوِي ve تَرْبَوِي pedagojik, terbiye ile

ilgili;

رَابِيَة ç. رَوَاب tepe, tümsek;

مُرَبِّ ç. مَرْبُون eğitimci, terbiyeci; peda-

gog; [çiftlik hayvanı] yetiştiren, besleyen;

مُرَبِّيَة ç. آت hanım eğitimci, mürebbiye;

dadı;

مُرَبِّي yetişmiş, eğitilmiş; eğitim/ öğrenim

görmüş; terbiyeli, ahlaklı; reçel, marmelat;

مُرَبِّيَات ۥ marmelatlar;

مُرَاب tefeci;

مُرَبِّ terbiyeli, ahlaklı;

رَبْوَرْتَاچ ç. آت Fr.> röportaj;

رَبْوَة müe. رَبَّاء ç. رَت peltek, pepe, tutuk;

رَبْوَة ⇒ **رَبَّ** (bşi) düzene/ sıraya koymak, diz-

mek, düzenlemek; (vitrini) düzenlemek;

(bşi) ayarlamak, düzene bağlamak; (bşi) ha-

zırlamak, tertip etmek, (ل b-e, ücret) takdir

etmek; (على ...den, bşi) çıkarmak, neticesine/

sonucuna varmak; **تَرْب** bir sırada bulunmak;

düzenlenmek, tertip olmak; bir yana ayrıl-

mak, koyulmak; (على bşin) neticesi/ sonucu

olmak, (على ...den) kaynaklanmak, doğmak,

(على ...den) sebeplenmek; **تَرْبٌ بِذِمَّتِهِ ۥ** birine

borç vermiş olmak;

رُتْبَة ۞. رُتْب derece, kademe seviye; mevki, makam; sınıf, kalite; rütbe; dini tören HRI;

رَتَابَة tekdüzelik, monotonluk, yeknesaklık;

رَتِيب tekdüze, monoton, yeknesak;

رَتَاء onbaşı ve çavuşlar SUR., ASK;

مَرْتَبَة ۞. مَرَاتِب basamak; basamak benzeri yükselti; mertebe, derece, seviye, kademe; **۞** **فِي الْمَرْتَبَةِ الْأُولَى** ilk, birinci [ipotek];

تَرْتِيب ۞. آت düzen, düzenleme, tertip; silsile, dizi, sıra; dizgi; plan, tertip [ev]; organizasyon; hazırlık; **بِالتَّرْتِيبِ** tek tek, düzen ile; **مِنْ غَيْرِ تَرْتِيبٍ** karışık, düzensiz olarak;

تَرْتِيبِي [na't] sıralı, sıra ۞ **عَدَد تَرْتِيبِي** sıra sayıları;

رَاتِب tekdüze, monoton; (۞. رَوَاتِب) maaş, ücret, ödeme; [çoğ.] رَوَاتِب nafileler;

مُرْتَب düzenlenmiş, düzenli; organize, tertipli; (۞. آت-) maaş, ücret;

رَتَج a (رَتَج) u (رَتَج) (kapıyı) sürmek, kilitlemek; **رَتَج** dili tutulmak, konuşamamak, kekelemek; **أَرَتَج** [edil.] dili tutuldu, ne diyeceğine bilemedi, dondu kaldı;

مُحْكَم الرِّتَاج ۞. رَتَاج kapı; **رَتَاج** sıkı sıkıya kapalı [kapı];

رَتِينَج (= رَاتِينَج) reçine;

رَتَع a (رَتَع, رَتُوع, رَتَاع) çayırdan otlamak; oburca, aşırı yemek; (۞. bşe) düşkünlük göstermek, müptela olmak; **أَرَتَع** (hayvanı) otlatmak, otlamaya bırakmak;

مَرْتَع ۞. مَرَاتِع otlak, çayır; (ل... için) MEC.

bereketli arazi; yatak, ocak, bir şeyin kaynağı olan yer [kötü huy, kötülük vb.];

رَتَق u, i (رَتَق) (bşi) yamamak, dikerek/ örerek kapatmak;

رَتُوق ۞. رَتُوق yama; yama yeri;

رَتَكَ u, i (رَتَكَ, رَتَكَ, رَتَكَ) kısa adımlarla koşmak;

رَتَل a (رَتَل) düzenli/ tertipli olmak; **رَتَل** (الكَلَام) kelimeleri güzel söylemek, telaffuz etmek; makamlı okumak; [ilahi vb.] söylemek HRI.;

رَتَل ۞. رَتَل آلی tren; **رَتَل** motorize birlik;

رَتِلَاء İtalyan örümceği, tarantula zoo. Lycosa tarentula; örümcek;

تَرْتِيل Kur'anı Kerim'in yavaş olarak okunması, tertil; makam ile okuma; [ilahi vb] söyleme HRI.; (۞. تَرَاتِيل) ilahi HRI.;

تَرْتِيلَة ۞. تَرَاتِيل ilahi;

مَرْتَل kilisede ilahi söyleyen, şarkıcı kişi;

رَتَم i (رَتَم) [genellikle olumsuz kullanım] (بِكَلِمَة) bir kelime söylemek; **أَرَتَم** (parmağına) [hatırlama için] ip bağlamak;

رَتَمَة ve رَتِيمَة ۞. رَتَائِم bir şeyi hatırlamak için parmağa dolanan iplik;

رَتَا u ve رَتَى (bşi) yamamak;

رَتُوش Fr.> rütüş;

رَتِينَج reçine;

رَت i (رَتَا, رَتَا) [elbise] eskimek, yıpranmak;

رَت ۞. رَتَا eski, yıpranmış; **رَت** bitkin görünüş;

رَتَة demode, modası geçmiş şeyler; eski elbiseler;

رَثِثٌ eski, yıpranmış;

رَثَاةٌ eskilik, yıpranmışlık;

رَثْوَةٌ kılıksızlık; pejmürdelik;

(رَثَى ve رَثَى) (رَثَى) (ölüyü) anmak, yad etmek,

iyiliklerini sayıp dökmek; رَثَى i (رَثَى, رَثَى,

رَثَاةٌ, مَرَثِيَّةٌ) (ölüye) ağıt yakmak, mersiye

yazmak; (ölüyü) anmak, onun için tören

düzenlemek; (ل b-i veya bş için) yas tutmak,

yasa/ mateme girmek; (ل b-e) acımak, (ل

...çin) üzülmek; رَثَاهُ بِمَرَثَاةٍ (ölüyü) anmak,

yad etmek; ... ل شَيْءٌ يُرَثَى üzüntü verici şey;

رَثَى ↑ mas.;

رَثَاةٌ ↑ mas; üzüntü, tasa; mersiye, ağıt;

رَثِيَّةٌ ç. مَفْسَالٌ رَثِيَّاتٌ mafsalsal iltihabı, artetit;

مَرَثِيَّةٌ ve مَرَثَاةٌ ç. مَرَاثٌ mersiye, ağıt; [çoğ.]

مَرَاثٌ cenaze için yapılan konuşmalar;

رَجَّحَ u (رَجَّحَ) (bş) şiddetle sarsmak, sallamak; رَجَّحَ

[edil.] sallanmak, sarsılmak; titremek; اَرْتَجَّحَ

sallanmak, sarsılmak, titremek;

رَجَّحَ ↑ mas.;

رَجَّةٌ sarsma; sarsıntı;

رَجَّاجٌ titreyen; sallanan, sarsılan;

اَرْتَجَّاجٌ sarsıntı; titreme; اَرْتَجَّاجٌ لِلْمُخِّ be-

yin sarsıntısı TIP.;

رَجَّأَ ⇒ اَرَجَّأَ (bş) geciktirmek, ertelemek, tehir

etmek, geriye atmak;

اَرَجَّأَ erteleme, tehir, geciktirme;

رَجَبٌ ...den) (رَجَبٌ) (رَجَبٌ) a, رَجَبٌ u, رَجَبٌ

korkmak, ürkmek, huşu duymak;

رَجَبٌ Recep ayı, hicri takvimin yedinci

ayı;

رَجَحَ a, u, i (رَجَحَان, رَجُوح) [terazi kefes] ağır

basmak, ağmak; daha ağır olmak; üstün ol-

mak, baskın çıkmak; (b-i) yenmek, (b-den)

üstün olmak; (أَن ...olması) muhtemel/ olası

olmak; ... رَجَحَ عِنْدَهُ أَن ...oldukça

mümkün/ olabilir gelmek; (bş, بِيْدِهِ elinde)

tartmak; رَجَحَ (bş, عَلَى diğetine) yeğlemek,

yeğ tutmak, tercih etmek; (bş, عَلَى ...den)

üstün tutmak, görmek; (bşin) daha ağır ol-

duğunu düşünmek; (bş, عَلَى ...e) tercih et-

mek; (bşin, أَن ...olmasına) daha fazla ihtimal

vermek; اَرْتَجَّحَ ağır basmak, daha ağır gel-

mek; salınmak; sallanmak; اَرْتَجَّحَ salınmak;

sallanmak; bir o yana bir bu yana ağmak;

رَجَاحَةٌ yumuşaklık, yumuşak huyluluk;

sükunet, huzur, dinginlik;

رَجَحَان (عَلَى ...e) üstünlük, yeğlik;

اَرَجَّحَ daha ağır; yeğrek, daha çok tercih

edilen; üstün; tercihe şayan; daha olası, muh-

temel ... اَلْأَرَجَّحَ أَن ... olması daha muhte-

mel, ihtimali daha yüksek; muhtemelen;

عَلَى اَلْأَرَجَّحَ muhtemelen, büyük bir olasılıkla

اَرَجَّحِيَّةٌ yeğlik, yeğlilik, üstünlük;

اَرَجَّحِيَّةٌ اَرَجَّحِيَّةٌ ç. اَرَجَّحِيَّةٌ salıncak; tahtıravelli;

beşik;

اَرَجَّحَ daha ağır; daha çok kabul gören;

tercihe şayan; muhtemel, mümkün, olası;

اَرَجَّحِيَّةٌ ç. اَرَجَّحِيَّةٌ tahtıravelli; salıncak;

اَرَجَّحَ yeğrek, tercih edilen; üstün gelen,

ağır basan; mümkün, olası;

اَرَجَّحَ ve اَرَجَّحَ titremek; sarsılmak; titreşmek;

رجح titreyen; titreşim; **الرجح** deniz;
رجز¹ (رجز) recez ölçüsü ile şiir söylemek;
ترجز [dalgalar] şiddetli ses çıkarmak;
ارتجز recez ölçüsü ile şiir söylemek; [deniz]
 dalgalanmak, kabarmak; [bulutlar] yavaş
 yavaş hareket etmek;
رجز ceza [Allah tarafından verilen]; kir,
 pislik, murdarlık;
رجز bir şiir ölçüsü, vezni;
ارجاز recez beyitleri; kısa şarkı;
ارجوزة recez ölçüsündeki şiir;
ارجوز² ALF.BKZ.;
رجس (رجاسة) u ve (رجس) a kirli, pis
 olmak; utanç verici, rezil bir şey yapmak;
رجس pislik, kir; pis, kötü iş,
 hareket, şenaat, rezalet;
رجس pislik, kir;
رجس pislik, kir;
رجاسة pislik, kirlilik, bakımsızlık, sefalet;
رجاس azgın, dalgalı, kabaran [deniz];
 gümbürdeyen, gürleyen;
رجع (رجوع) i geri dönmek, gelmek, yine, tekrar
 gelmek; tekrar olmak, tekrarlamak; (...e)
 dönmek; (...e) yeniden başlamak, devam
 ettirmek; (bşe, kitaba) bakmak, müracaat
 etmek; (...e, ...olmasına) bağlan-
 mak, sebebi dayanmak, (...den) kaynak-
 lanmak, doğmak; bşi bileşen-
 lerine/ unsurlarına indirgemek; (...e)
 bağımlı olmak; (...e) ait, hakkı olarak;
 (...b-nin hükmüne) kalmak, (...b-nin) ihtisas

alanına girmek HUK.; (...den) vazgeçmek,
 çekilmek, ayrılmak; (veya عن) sözünden,
 kararından vb.den) dönmek, caymak, vaz-
 geçmek; (b-nin aleyhine) olmak, dön-
 mek, (b-e) karşı olmak; **رجع به على**
 b-e, bşin tazminatı için dava açmak,
 b-den bşin telafisini istemek; (bşi, على
 b-den) istemek, talep etmek; (bşi neticeyi)
 icap ettirmek, gerekli kılmak, tabii kılmak;
رجع على عقبه başarılı olmak (...de) (في)
 geldiği yere/ yöne dönmek; **رجع إلى الصحة**
 sağlığına tekrar kavuşmak; **رجع إلى صوابه**
 kendine gelmek; **رجع إلى نفسه** kendini sorgu-
 lamak; **يرجع ذلك إلى أن...** bunun sebebi
 ...dir, bu ...yüzündendir; **يرجع السبب إلى...**
 bunun nedeni ...dir, bu ...den kaynaklan-
 maktadır. **رجعت به الذكرة إلى...** hatırla-
 mak, aklına getirmek; **رجع في كلامه** sözünden
 dönmek; **رجع** döndürmek, geri getirmek; geri
 döndürmek, vurmak; (bşi) geri göndermek;
 (...den) çevirmek; sesi titreterek şarkı
 söylemek, nağmeli ses çıkarmak; (bşi)
 yansıtmak **رجع صده** bşi yansıtmak, akset-
 tirmek; **راجع** (bşe, b-e) dönmek, geri gelmek;
 (bşi) tekrarlamak, yinelemek, yeniden yap-
 mak; (bşe, sözlüğe) [bilgi için] müracaat et-
 mek, baş vurmak, bakmak; (bşi في b-e) da-
 nışmak; yeniden kontrol etmek, gözden
 geçirmek; **راجع عقله** kendine gelmek;
راجع نفسه zihni-ni toplayıp herşeyi yeni baş-
 tan düşünmek; **يراجع** bakınız! [gönderme,

referans ifadesi]; **أَرْجَع** döndürmek; (b-i, الى bşe) geri döndürmek; (birini) geri dönmeye zorlamak; (bşi, الى ...e) bağlamak, (bşin, الى ...ile) ilişkisini kurmak; **تَرْجَع** geri dönmek/ gelmek; yansımak, aksetmek; **تَرَجَّع** birbirine dönmek, tekrar birleşmek; geri çekmek; ricat etmek; gerilemek; (عن ...den) yavaş yavaş ayrılmak; geride kalmak; [kendisi] fikrini/ kararını değiştirmek; **اسْتَرْجَع** (bşin) iadesini istemek; (bşi) tekrar elde etmek, kazanmak; (bşi, وَعْدًا sözü, vaadi) geri almak/ çekmek; (kararından) vazgeçmek, caymak, dönmek; "أَنَا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ" Allah'a aitiz ve yine ona döneceğiz" demek; **اسْتَرْجَعَهُ إِلَى حَافِظَتِهِ** hatırlamak, hatırlamaya çalışmak;;

رَجَعَ الصَّوْتُ (الصَّدى) geri dönüş; **رَجَعَ** yankı; **كَرَّجَعَ الْبَصَرُ** göz açıp kapayıncaya kadar, bir dakikada;

رَجَعِي [na't] tepkime veren, reaksiyoner; makabline şamil HUK.; geri alınabilir, feshedilebilir ISL.HUK. **بِأَثَرِ رَجَعِي** makabline şamil olarak HUK.;

رَجَعِيَّة tepkicilik, reaksiyonizm, tepkime; **رَجَعَةً** dönüş; tekrar; vazgeçme, fesih, hükümünü iptal etme; cayma; makbuz;

رَجَعَةً boşandığı karısına dönme; yeniden evlenme ISL.HUK.;

رَجَعِي tepkicilik, reaksiyonizm, tepkime; **رَجُوع** dönüş; (الى ...e) geriye dönme, dönüş; (الى ...e) müracaat; sebebi (الى ...e) dön-

me; (عن ...den) geri çekilme, vazgeçme, cayma; iade etme; **بِرْجُوعِ الْبَرِيدِ** taahhütlü olarak;

رَجِيع dışkı;

مَرَجِع dönüş; merci, başvurulacak mevki; geri çekilecek, sığınılacak yer; otorite, yetkin makam, yetkili mevki; sorumlu ajans; kaynak [bilimsel]; başlangıç, çıkış noktası; rücu etme HUK.; **مَرَجِعُ النَّظَرِ** yetkili makam, yetkin kişi/ kurum vb.; **الْمَرَجِعُ إِلَيْهِ** kendisine başvurulacak kişi; **الْمَرَجِعُ فِي ذَلِكَ إِلَى ...** bu hususta başvurulacak yer ...dir; **كَانَ مَرَجِعُ هَذَا الشَّيْءِ إِلَى ...** bunun sebebi ...idi, bu ...yüzündendi; **إِلَيْهِمُ الْمَرَجِعُ** fazilet/ erdem onlara aittir;

مَرَجِيعَةٌ yetkinlik, salahiyet;

مُرَاجَعَةٌ tekrarlama, tekrar; inceleme, etüd;

istişare, istek; başvuru, müracaat; [b-e] fikir sorma, danışma; kontrol; hesapların kontrolü; [metin] tashih, düzelti;

إِرْجَاع iade, geri verme; sebebini (الى ...e)

bağlama;

تَرَجَّع geri çekilme, geri alma; fikir değişikliği; bozulma, gerileme;

إِرْتِجَاع gericilik, irtica, tepkicilik, reaksiyonizm;

إِرْتِجَاعِي, **رَجِيعِي** gerici, mürteci;

اسْتَرْجَاع geri dönmeyi isteme; tekrar ele geçirme, kazanma; geri çekme, geri alma;

رَاجِع geri dönen; (الى ...ile) ilgili, rucu eden;

(الى ...e) ait; (الى ...e) tabi, bağlı; (الى ...e) bağımlı; **الْحُمَّى الرَّاجِعَةُ** aralıklı gelen nöbet;

ummak, (bşin) beklentisi içinde olmak; (bi-rinen) kaygı/ endişe duymak, endişesi olmak; (b-i, bşi) beklemek;

رَجَى ve رَجَاءٌ taraf, yön; bölge; (رَجَاءٌ) genişlik, büyüklük [arazi için]; çevre, civar; رَجَاءٌ فِي رَجَائِهِ dahilinde, içinde, tümünde örn.: رَجَاءٌ فِي رَجَاءِ الْغُرْفَةِ bütün odada; رَجَاءٌ فِي رَجَاءِ الْبِلَادِ ülke dahilinde, tüm ülkede; رَجَاءٌ تَجَاوَيْتَ رَجَاءَ الرَّدْهَةِ بِالتَّصْفِيقِ bütün salon alkış ile inledi رَجَاءٌ وَاسِعَ الْأَرْجَاءِ ve شَاسِعَ الْأَرْجَاءِ çok geniş, uçsuz bucaksız;

رَجَاءٌ ...i عَلَى رَجَاءٍ ... (b, fi ile ya da mud.kul.) umut; beklenti, umma; rica, talep; رَجَاءٌ ...i umarak, ...beklentisiyle; رَجَاءُ الْعِلْمِ [mek-tuplar vb.de] bilgilerinize...; رَأْسُ الرَّجَاءِ رأس الصَّالِح bir takke çeşidi;

رَجَاءٌ umut, beklenti;

رَجِيَّةٌ kendisinden umut edilen; umut;

مَرْجَاةٌ umut;

رَاجٍ uman, umut içinde;

مَرْجُوٌّ umulan, beklenen; rica edilen, talep edilen ...يَا مَرْجُوٌّ مِنْ فَضْلِكَ أَنْ ... [edil.] dili tutulmak, ses çıkarmamak; لُتْفَنِ الْمَرْجُوِّ مُرَاعَةً أَنْ ...e dikkat ediniz, ihtimam gösteriniz;

رَجِيٌّ a sessiz kalmak, konuşmamak; sessiz kalmak; رَجِيٌّ عَلَيْهِ [edil.] dili tutulmak, ses çıkarmamak;

رَجِيمٌ Fr.> perhiz, rejim;

رَحْبٌ u (رَحْبٌ) geniş/ ferah olmak; **رَحْبٌ** a

(رَحْبٌ) ve (رَحَابَةٌ) (b-i, bşi. haberi)

hoş karşılamak, (b-e) "مرحبا" de-

mek; (b ...e) (b-i) hoş karşılamak, (b ...e) "مرحبا" demek;

رَحْبٌ geniş, bol, ferah; kuşatılmamış, açıklık, çevresi kapatılmamış; **رَحْبُ الصَّدْرِ** cömert, eliaçık; açık fikirli, hür düşünceli, liberal; samimi, içten, candan, kaygısız, dertsiz, başı rahat; **رَحْبُ صَدْرٍ** cömertlik; açık fikirlilik; **رَحْبُ الْبَاعِ** cömert, eli açık; **رَحْبُ الذَّرَاعِ**;

رَحْبٌ genişlik, ferahlık; kuşatılmamışlık; **رَحْبٌ عَلَى الرَّحْبِ وَالسَّعَةِ** hoş karşılanmak; **وَجَدَ رَحْبًا وَسَعَةً** güzel karşılanmak;

رَحْبُ الصَّدْرِ cömertlik; neşe, kaygısızlık;

رَحْبَةٌ ve رَحْبَةٌ آتٍ alan, meydan [binalar ile çevrili]; (رَحَابٌ ve رَحَبَاتٌ) genişlik, ferahlık; **رَحَابُ الْفَضَاءِ** ve **رَحَابُ الْكَوْنِ** kainatın, uzayın sonsuzluğu;

رَحْبٌ = رَحِيبٌ;

رَحَابَةٌ genişlik, bolluk, ferah, kuşatılmamışlık; **رَحَابَةُ الصَّدْرِ** cömertlik, eli açıklık;

مَرْحَبًا بِكَ hoşgeldin [safa getirdin];

بِإِثْرِهِ selamlaşma; **بِإِثْرِهِ** birine kollarını açmak, buyur etmek;

بِإِثْرِهِ selamlama; hoşgeldin deme;

رَحْرَحَ iki anlama gelecek söz söylemek, müphem veya kaçamaklı dil kullanmak;

رَحْرَحَ ve **رَحْرَحَ** geniş düz; kaygısız,

tasasız, dertten uzak [hayat];

رَحَضَ a (رَحَضَ) çalkalamak, hafifçe yıkamak;

مِرْحَاض ۞ **مِرْحَاض** tuvalet;

رَحِيق keskin şarap; nektar; leziz içecek;

رَحَل *a* (رَحِيل) yola çıkmak, koyulmak; ayrılmak,

bırakıp gitmek; göçmek; ۞ **رَجُلٌ يَرْحَلُ وَ**

يُقِيمُ durduğu yerde durmayan/ hareketli kişi;

رَحَل *(b-i)* ayrılmaya zorlamak; *(b-i, الى ...e)*

aktarmak, yeniden yerleştirmek; *(b-i الى ...e)*

sürmek, sınır dışı etmek; *(b-nin)* göçmesine

izin vermek; *(b-e)* seyahat izni vermek; [gemi

vb.] *(yolcuları)* taşımak *(b-şî)* nakletmek;

(b-şî) göndermek, sevk etmek; *(hesabı)* nak-

letmek, aktarmak [muhasibecilik]; *(bakiy-*

eyi) yeni devre/ yeni hesaba geçmek [banka];

تَرْحَلُ göçmek, göçebe hayatı sürmek; bir yere

yeniden yerleştirmek; **ارْتَحَلُ** ayrılmak, bira-

kıp gitmek; göçmek, ۞ **ارْتَحَلْ إِلَى رَحْمَةِ رَبِّهِ**

rahmetli olmak, ahirete irtihal etmek, ölmek,

[lafzen: Rabbinin rahmetine gitmek];

رَحَل ۞ **رَحَال** deve semeri; eğer, semer;

bagaj; [çoğ.] konaklama yerleri, durak ۞ **شَدَّ**

الْقَى رَحَالَهُ yolculuğa hazırlanmak; **الرَّحَال**

(...de) konaklamak, duraklamak;

رَحْلَةٌ yolculuk; tur; bir seyahat hakkındaki

film ya da konferans;

رُحْلَةٌ gidilecek yer, hedef, mahal;

رَحِيل yola çıkma, ayrılma; göç; vefat,

ahirete irtihal, ölüm;

رَحَال ۞ **رَحَالَةٌ** seyyah,

gezgin; göçebe; **الطُّيُورُ الرَّحَالَةُ** göçmen kuşlar;

الرُّحَلُ (العُرَبَان) göçebe bedeviler;

رَحَالَةٌ seyyah, gezgin; göçebe;

مِرْحَلَةٌ ۞ **مِرْحَلَةٌ** günlük yolculuk; rota;

durak, mola yeri; aşama, merhale, safha; **يَزِيدُ**

فِي onu hayli hayli aşar, geçer; **فِي**

مِرْحَلٍ hayatının her safhasında;

تَرْحَالُ yola çıkma; ۞ **حَيَاةُ التَّرْحَالِ** göçebe

hayatı;

تَرْحِيلُ göç; zorla göç ettirme; sürgüne

gönderme, sürme; yer değiştirme; yeniden

yerleştirme; nakil, transfer; taşıma; ۞ **تَرْحِيلُ**

الْحِسَابَاتِ hesapları defteri kebire geçme;

ارْتِحَالُ yola çıkma, kovulma; göç; vefat,

irtihal, ölüm;

رَاحِلٌ ۞ **رُحْلٌ** ayrılan, terk eden; seyahate,

yola çıkan; (۞ **وَنَ**) merhum, rahmetli, özl.

الرَّاحِلُ merhum;

شَدَّ ۞ **رَوَاحِلُ** dişi binek devesi; ۞ **رَاحِلَةٌ**

yolculuğa hazırlanmak;

مُرْحَلٌ ۞ **آت** hasılat bakiyesi, nakli yekûn;

مَجْمُوعُ مُرْحَلٍ nakli yekûn;

رَحِمَ *a* (مَرَحَمَةٌ, رَحْمَةٌ) *(b-e)* acımak, merhamet

etmek; *(b-i)* bağışlamak, cezasını affetmek;

merhametli/ çok şefkatli olmak; **رَحِمَ عَلَيْهِ**

b-e "Allah sana rahmet etsin."

demek; (۞ **بِرِي** için) Allah'dan bağışlanma/

rahmet dilemek; **تَرْحَمَ** = **رَحِمَ**; **تَرَاحَمَ** karşılıklı

sevgi saygı göstermek **اسْتَرْحَمَ** *(b-nin)* bağış-

lamasını/ affını istirham etmek;

رَحِمَ ۞ **أَرْحَامُ** rahim, döl yatağı;

akrabalık, yakınlık; **ذَوُو الْأَرْحَامِ** anne tarafın-

dan akrabalar; **قَرَابَةُ رَحِمٍ** anne tarafından akra-

balık;

رَحْمَةٌ şefkat, acıma; anlayışlılık; merhamet ﴿كَانَ تَحْتَ رَحْمَتِهِ﴾ kaderi birinin elinde olmak birinin hükmü altında olmak; **جَعَلَهُ** بِسَاطِ ...i hükmü altına almak; **تَحْتَ رَحْمَتِهِ** tabut örtüsü; **عَدَمَ الرَّحْمَةِ** merhametsizlik; **عَدِيمَ الرَّحْمَةِ** merhametsiz, acımasız, insafsız, katı yürekli;

رَحِيمٌ **رَحْمَاءٌ** ve **رُحُومٌ** merhamet sahibi, rahim, acıyan, şefkatli;

الرَّحْمَنُ Rahman (Allah), rahmeti çok olan;

مَرَحْمَةٌ şefkat, acıma; rahmet, merhamet;

اسْتَرْحَامٌ rahmet isteme;

مَرَحُومٌ merhum, rahmetli;

رَحِيٌّ müe. ç. **أَرْحَاءٌ** el değirmeni;

دَارَتْ رَحَى değirmen taşı; **حَجَرُ الرَّحَى** ﴿

الْحَرْبِ (الْقِتَالِ) savaş [çarpışma] başladı;

savaş [çarpışma] sürüyordu;

رَحْوِيٌّ dönen, devreden;

رَحَايٌ öğütücü;

رَخٌّ u (رَخٌّ) (şarabı) su ile karıştırmak;

رَخٌّ hafif sağanak MIS.;

رَخٌّ anka kuşu; (رَخَّةٌ, رَخَاخٌ) kale

[satranç];

رَخَاخٌ gevşek, yumuşak [arazi, toprak];

rahat, kolay [yaşam];

رَخَصٌ u (رَخَصٌ) ucuzlamak ya da ucuz olmak;

yumuşamak; **رَخَصَ** (b-e, ل) ya da

da **ب** bş için) izin vermek; (b-e, ل) ya da

ب ...için) ruhsat vermek; (b-i, ل) yetkili kıl-

mak, güç vermek; (bşin) fiyatını düşürmek,

(bşde) indirim yapmak, ucuzlatmak; **أَرَخَصَ**

(bşin) ucuzlatmak, (bşde) indirim yapmak;

تَرَخَّصَ (b ile, في ... hakkında) (b ya da

... için) ayrıcalık tanımak; (b ile, في) sami-

mi, senli benli olmak; **اسْتَرْخَصَ** (bşin) ucuz

bulmak, ucuz görmek; (b-den) izin istemek;

رَخِصٌ yumuşak, taze;

رُخْصٌ ucuzluk;

رُخْصَةٌ ç. **رُخْصٌ** izin; ruhsat, imtiyaz; yetki;

müsaade, mezuniyet, icazet; lisans, ruhsat;

رُخْصَةُ قِيَادَةِ السَّيَّارَةِ ehliyet, sürücü belgesi;

رَخِصٌ yumuşak, taze; ucuz; adi, düşük;

değersiz şey;

تَرَخَّصَ ç. **تَرَاخِصَ** izin verme; izin; yetki;

vekalet; imtiyaz, ayrıcalık; ruhsat, lisans; ten-

zilat, indirim;

كُلُّ مَرْتَخَصٍ وَغَالٍ ucuz **مَرْتَخَصٌ** varını

yoğunu katarak;

رَخْمٌ u (رَخَامَةٌ) ve **رَخْمٌ** u [ses] yumuşak, nazik

olmak; **رَخْمَتٌ بَيْضَهَا** (عَلَى بَيْضَهَا) kuluçkaya

yatmak; **رَخْمٌ** (sesi) yumuşatmak, inceltmek;

(kelimeyi) sonundan bir kaç harfi düşürmek;

(yeri) mermer döşemek, kaplamak;

رَخْمٌ [cin.is.; tek.is. ة] Mısır akbabası zoo.

Meaphron percnopterus;

رَخَامٌ mermer;

رَخَامَةٌ ç. **رَخَامَةٌ** mermer dilimi;

رَخِيمٌ yumuşak, nameli, ince, kadife gibi

[ses];

تَرَخِيمٌ terhim, kelimenin sonundan harf

düşürme DİLB.;

(رَخَاء, رَخَاوَة) **رخي** *a* ve **رخو** *u* ve **رخي** (رخي ve رخو)

gevşemek, ya da gevşek olmak; **رخا** *u* (رَخَاء):

rahat bir yaşam sürmek, bolluk

içinde yaşamak; **ارخا** (*bşî*) gevşetmek; (*fiyat-*

ları) indirmek; (*bşî*) gitmeye bırakmak, sal-

mak; **ترخا** gevşemek, zayıflamak; (*عن...de*)

gevşek davranmak; [fiyatlar] düşmek; [bor-

sa] düşmek, gerilemek, değer kaybetmek;

azaltmak, küçültmek; (*عن...den*) vazgeç-

mek, çekilmek; [perde] inmek; gecikmek;

ارتخي gevşemek, sarkmak; bollaşmak;

yumuşamak; rahatlamak, rahavet çökmek;

azaltmak, indirmek; kuvvetini kaybetmek;

ارتخي = استرخي;

رخو bol, gevşek; sarkık, pörsümüş; güç-
ten düşmüş, zayıf; yumuşak;

رخاء bolluk, refah, rahat; saadet, ikbal;

iyi hal, afiyet; düşük olma [fiyatlar];

رخاء hafif rüzgar;

رخاوة sarkıklık, pörsümüşlük; gevşeklik;

رخاوة العود karakter zayıflığı;

رخي zayıf, güçsüz; rahat, bolluk içinde;

samimi, candan, sıcak;

تراخ sarkıklık, pörsümüşlük; gevşeklik;

güçsüzlük, zayıflık;

ارتخاء gevşeme, kendini bırakma; gevşek-

lik; rahatlık, bolluk; rahatlama; zayıflık, güç-

süzlük;

ارتخاء = استرخاء;

راخ sarkık;

متراخ kıvamını kaybetmiş, gevşemiş; sar-

kık; zayıf, güçsüz; ihmalkâr;

رد *u* (**رد**) geri göndermek; (*b-i, bşî* *الى* *e*) geri

getirmek, almak; (*bşî, الى* *eski yerine*) koy-

mak, geri koymak; (*b-i*) reddetmek, geri çe-

virmek; (*b-e*) karşı çıkmak, mukavemet gös-

termek; (*bşî, isteği*) reddetmek, kabul etme-

mek, (*تَهْمَة* *saldırısı*) püskürtmek, (*هجومًا*)

suçlamayı reddetmek; (*bşî, الى* *b-e*) iade et-

mek, geri vermek; (*السَّلام* *selamı*) almak,

karşılık vermek; (*b-e* *على*) cevap vermek;

(*ışığı*) yansıtmak; (*sesi*) aksettirmek, yankı-

lanmasına sebep olmak; (*bşî, على*) çürütmek,

yanlış olduğunu göstermek; (*b-i, عن* *bşiden*)

vazgeçirmek, caydırmak; (*b-i, عن* *den*)

sakındırmak, engel olmak; (*bşî, الى* *aslına*)

döndürmek, götürmek; (*bşî, على* *b-e*) karşılık

olarak vermek; (*b-i, ... olarak* örn.: *قاضيًا*

hakim olarak) yeniden atamak, görevlendir-

mek; **ردَّ الجواب** *kapıyı* kapamak; **ردَّ الباب** ۱

bunun cevap vermek; **ردَّه** *عليك شيء* bunun

sana hiçbir faydası olmaz; **لا يردُّ** reddolu-

namaz; **ردَّهم على أعقابهم** çoğ. **ردَّه** *على عقبه*

birini geldiği yere, geri göndermek; **ردَّ عينه**

bakışlarını gözünü ...den uzaklaştırmak,

çevirmek; **ردَّد** (*bşî*) uzak-laştırmak, mani ol-

mak; (*b-i, bşî*) reddetmek, uzaklaştırmak; [sa-

bit bir şekilde, sık sık] tekrarlamak; **ردَّد** ۱

الصدى [ses] yankılanmak, eko yapmak;

ردَّد النظر في *bşe* tekrar tekrar bakmak;

ردَّد طرفه بين *gözünü/ bakışını bir oraya*

bir buraya çevirmek; **تَرَدَّد** [ses] yankılanmak; ses çıkarmak; vınlamak [silah atışı]; [rüzgar] dönmek; (على *b-nin evine*) gelip gitmek [bazen الى ile]; sık sık uğramak; dönmek; (في *bşde*) tereddüt etmek, karar verememek; (في *bşden*) emin olamamak, şüphesi olmak **تَرَدَّدَ عَلَى الْأَمْرِ** [mesele, konu] pek çok kez tartışılmak; **ارْتَدَّ** geri çekilmek, geri gelmek; geriye gitmek; (...e الى) dönmek; (عن *bşden*) uzaklaşmak, (*bşî*) terketmek, bırakmak, vazgeçmek; (عن *inancını, prensiplerini*) terk etmek, bırakmak; **ارْتَدَّ عَلَى** **ارْتَدُّوا عَلَى أَعْقَابِهِمْ** çoğ. gerisin geri dönmek, eskiye dönmek; **اسْتَرَدَّ** (*bşin*) iadesini/ geri verilmesini istemek; (...e الى, *b-i*) geri getirmek; (*bşî*) geri almak; (*bşî*) yeniden kazanmak; (*bşî*, örn. *elini*) geri çekmek, [yine MEC. **اسْتَقَالَتْهُ** istifasını]; (*parayı*) [bankadan, hesaptan] çekmek **اسْتَرَدَّ أَنْفَاسَهُ** nefesini, soluğunu tutmak;

رَدَّ dönüş; iade, geri vermek; masrafı iade, ödeme; karşılık, mukabele; kabul etmeme, ret; [saldırıyı] püskürtme; cevap, yanıt; yansıma; çürütme, yanlış olduğunu kanıtlama, (...e الى) bağlama [sebebi vb.] **رَدَّ** reaksiyon, tepkime; **رَدَّ الْإِعْتِبَارَ** iadei itibar; ...e رَدًّا عَلَى ... cevaben;

أَخَذَ وَرَدًا bkz. **أَخَذَ**;

رَدَّة çirkinlik; yankı, akis; un kepeği;

رَدَّة irtidat [عَنِ الْإِسْلَامِ İslam'dan];

أَرَدَّ (...e الى) daha faydalı/ avantajlı;

مَرَدٌ asli sebep/ illet, gerçek neden; ret, kabul etmeme; **لَا مَرَدَّ لَهُ** mukavemet edilemez, dayanılmaz; ... الى **مَرَدَّة** asli sebep, gerçek neden ...dir; **لَا مَرَدَّ لَهُ إِلَّا بِرَأْعَتِهِ** bu sadece ve sadece onun kabiliyeti, ustalığı ile alakalıdır; **كَانَ عَلَى مَرَدِّ لِسَانِهِ** birinin dilinden düşmemek, iki lafından biri ...olmak;

تَرَدَّدَ sık tekrar; sık sık tekrarlama;

تَرَدَّدَ tekrar;

تَرَدَّدَ sık sık gelip gitme; frekans ELK.;

tereddüt; gönülsüzlük, rızasızlık;

ارْتَدَاد geri çekilme; geri alma; terk etme, bırakma; irtidat (عَنِ الْإِسْلَامِ İslam'dan) çıkma; **كَارْتِدَادِ الطَّرْفِ** göz açıp kapayıncaya kadar, kaş ile göz arasında;

اسْتِرْدَاد geri alma, geri isteme; istirdad İSL. HUK.; tekrar elde etme; geri çekme; masrafı iade/ ödeme; [parayı, hesaptan] çekme;

مَرْدُود iade edilen;

مَرْتَدٌ mürtet;

¹ **رَدًّا** (**رَدًّا**) (**duvarı**) desteklemek, takviye etmek, destek vermek (*b-i*, *bşî*);

رَدَّ destek; yardımcı;

² **رَدَّ** (**رَدًّا**) kötü olmak; **تَرَدَّدًا** kötüleşmek;

رَدِّي kötü; adi; kötü, şerli; kötü

niyetli **رَدِّي السَّمْعَةُ** adı çıkmış;

أَرَدَّا daha kötü; daha şerli;

رَدَّاءة kötülük; şerlilik; kötü niyetlilik;

أَرْدَبَ ve **أَرْدَبَ** **أَرْدَبَ** erdeb, bir hacim birimi

[MIS. 198 lt.];

أَرْدَبَةٌ lağım çukuru;

رَدَح uzun süre; **رَدَحًا مِنَ الدَّهْرِ** uzun zamandır;
رَدَسَ u, i (رَدَسَ) (bşî) ezmek, dövmek; (bir yeri)
 düzlemek, silindirle düzlemek;

رَدَعَ a (رَدَعَ) (b-i, عن bşden) alıkoymak, mani
 olmak, engellemek; **ارْتَدَعَ** ...den) engel-
 lenmek, alıkonmak;

رَادَع caydırıcı; yıldırır; (رَوَادِعَ) engel,
 mani; elverişsiz durum, handicap; sınırlama;
 çevre tesirinden dolayı meydana gelen çekin-
 genlik psiko.;

رَدَّعَ çamur, bataklık;

رَدَفَ u (رَدَفَ) ve **رَدَفَ** a (رَدَفَ) (b-i veya bşin)
 peşinden gitmek, arkasından gelmek, (b-i,
 bşî) izlemek; **رَادَفَ** (b-nin) terkisine binmek;
 (b-nin) halefi olmak, (b-nin, bşin) yerine geç-
 mek; (bşin) eş anlamlısı olmak; **أَرَدَفَ** (b-i)
 terkiye almak; (bşî, ب başka bir şeyin) ardı
 sıra getirmek; (bşî, ب bş ile) tamamlamak;
تَرَادَفَ birbirini izlemek, peşi sıra gelmek;
 kat kat/ tabaka tabaka olmak; tek bir hat ya
 da çizgi oluşturmak; (...e) toplanmak,
 üşüşmek; eş anlamlı olmak;

رَدَفَ ç. **أَرَدَفَ** terkide oturan; arkadan ge-
 len, sonraki; sağrı, terki; çift, ikili; **الرَّدْفَان**
 gece ve gündüz;

رَدَافَ sağrı, terki;

رَدِيفَ terkideki kişi; [sırada] sonra gelen
 kişi;

رَدِيفَةٌ [رَدِيفَ in müennesi];

تَرَادَفَ sonra gelme, izleme; eş anlamlılık;

مُرَادَفَ eş anlamlı; (...ile) anlamdaş;

مُرَادِفَات eş anlamlılar; **مُرَادِفَ** eş anlamlı;
رَدَمَ u, i (رَدَمَ) (çukuru, hendeği) toprak ile doldur-
 mak; **رَدَّمَ** onarmak, tamir etmek; **أَرَدَمَ** (على
 b-i) terk etmemek, (على b-nin) yakasını bırak-
 mamak [hastalık]; **تَرَدَّمَ** onarılma, tamir edil-
 mek; (bşî) onarmak, tamir etmek; eskimek,
 yıpranmak;

رَدَمَ [hendeği, çukuru] doldurma; moloz,
 yıkıntı;

رَدِيمَ eski, yıpranmış [elbise];

رَدَنَ i (رَدَنَ) eğirmek, bükmek; [kedi] mırlamak;

(...e) söylenmek, şikayet etmek;

رَدَنَ ç. **أَرَدَان** yen, elbise kolu;

رَدِينِي bir mızrak çeşidi;

مَرَدَنَ ç. **مَرَادَن** iğ, kirmen;

رَدَّة hol; büyük oda, oturma odası; lobi; giriş
رَدَّةُ الْمُحَاضَرَةِ kabul odası; **رَدَّةُ الْإِسْتِقْبَالِ** ۞
 konferans salonu;

رَدَّى a (رَدَّى) yok olmak, helak olmak; **أَرَدَّى** (b-i)
 yere düşürmek; **أَرَدَاهُ قَتِيلًا** ۞ (b-i) yere düşür-
 mek; (...i) yok etmek; öldürmek; **تَرَدَّى** düşmek;
 b-e öldürücü darbe vurmak; **تَرَدَّى** düşmek;
 kötüleşmek; aşağı inmek; (ب ile) örtünmek,
 (ب elbise) giymek; **أَرْتَدَّى** (elbiseyi vb.i) giy-
 mek; (elbiseyle) örtünmek; **أَرْتَدَّى مَلَابِسَهُ** elbi-
 selerini giyinmek;

رَدَّى yok etme, mahvetme;

رَدَاءَ ç. **أَرْدِيَّة** bol dış elbise, üstlük; kadın

elbisesi; kıyafet, elbise; rida; kıyafet; ۞ **رَدَاءُ**
 gece kıyafeti;

مُرَدَّدَ giyinik, giyinmiş;

mek; **استرسل** (من *b-den*, *bş*) göndermesini istemek, göndertmek; rahat/ serbest olmak/ davranmak; [saç] uzun ve düz olmak; (الى *b-e*) yakın/ sevimli/ sempatik gelmek; tabii davranmak, yapmacık tavırlar takınmamak; (مع *bşi* veya *sözü*) uzatmak, (الى *bşe*) vakfedilmek, hasredilmek; (في *bşde*) ısrar etmek, (في *bşi*) sürdürmek; **رسل** yavaş, sakın [yürüyüş]; gevşek, bol; uzun ve düz [saç]; **رسل** ılımlılık, itidal; **علي رسلك!** yavaş ol! ağır ol!; **رسل** **رسلاء** haberci, izci, gözcü ASK.; **رسول** **رسول** haberci; rasul; elçi, delege; hükümet temsilcisi; havari HRI; **الرَسُول** veya **رسول الله** Rasulullah (sav), Allah'ın elçisi; **رسولي** "رسول" ile ilgili; havarilerle ilgili HRI.; **رسالة** **رسائل** mal gönderme, sevkiyat; [yazılı] rapor; tezkere; mektup; not; mesaj, haber; tez, bilimsel inceleme; radyo yayını; (آت *b-e*) davet, çağrı, **رسالة برقية** telegraf; **رسالة غرامية** aşk mektubu; taahhütlü mektup; **رسالات** **لقى الخبر على رسالاته**: habere aldırmadı [bile], hiç umursamadı; **رسال** **آت** ışıldak projektör; **مرسال** mektuplaşma; yazışma; not, mesaj; mektup; **ارسال** gönderme; sevk etme; **ارسالية** sevkiyat, mal gönderme; postala-

ma; nakliyat; davet;

ترسل mektup yazma sanatı;

استرسال rahatlık, serbestlik; terk etme,

bırakma; inceden inceye işleme, ihtimam;

مراسل **مراسل حربي** savaş muhabir; **مراسل** **مراسل خاص** özel muhabir; **مراسل** **مراسل رياضي** spor muhabiri;

مراسل gönderen [mektup]; mal gönderen;

istasyon [radyo];

مرسلة yayın istasyonu;

مرسل gönderilen; sevk edilen; elçi; ya-

yınlanmış [radyo]; uzun ve düz [saç]; (ون *b-e*) misyonerlik HRI.; mürsel HAD.; **مرسل إليه** alıcı, gönderilen; **مرسل** **كلام** düzyazı, nesir;

مرسلة misyon, davet HRI.;

مترسل düz ve uzun [saç]; samimi, içten,

candan; sevecen; sempatik; (في *bşe* ya da *bşe*) vakfedilmiş, hasredilmiş;

رسم **رسم** (رسم *bşi*) çizmek; (*bşin*) taslağını çiz-

mek; (*bşi*) tasvir etmek, vasıflamak; (*bşi*) boya ile çizmek; (*bşi*) yazıya geçmek, kaydet-

mek; (*bşi*) işaretlemek, (*bşe*) alamet koymak;

(*bşin*) sınırlarını belirlemek, kabaca resmini çıkarmak MEC.; (*bşin*) resmini çizmek; (*خطة*) çizmek, kurmak; (*b-e*, *b* *bşi* ya da *bşi*) özetlemek, genel hatlarını vermek; (*b-i*) papaz yapmak HRI.; **رسم** **رسم إشارة الصليب** istav-

roz çıkarmak, haç çizmek HRI.; **رسم** (*bşe*) işaret/ alamet koymak, işaretlemek; (*b-i*) bir kamu teşekkülüne atamak TUN.; **رسم** (*bşi*, özl. *b-nin* adımlarını, yolunu) izlemek; bir

مرسى ç. مَرَّاس demir atılan yer;

مرساة ç. مَرَّاس çapa, demir, leyer;

راس ç. رَوَّاس sabit, yerinden oynamaz;

روَّاس, رَاسِيَّات sağlam, sıkı; demir atmış; [çoğ.] sarsılmaz/ yüksek dağlar;

رسي (= رَسَا) demirlemek;

رش u (رَشَّ) (sıvıyı) serpmek, sıçratmak; (sıvıyı)

püskürtmek; (bşi ب ile, على üzerine) serp-

mek; (bşi ب su ile) sulamak, serpmek; (bşi)

sulamak;

رش serpme; sulama; saçma; püskürtme,

büyük saçma [silah];

رشة hafif/ ince yağmur;

رشاش serpinti; hafif/ ince yağmur, damla

[özl. MEC.];

رشاش ç. آت- hortum [su]; makineli tüfek

مُسَدَّس رَشَّاش makineli tüfek; رَشَّاش ۱۱

ç. مُسَدَّسَات رَشَّاش hafif makinalı tüfek;

رَشَّاشَة ç. آت- sprej, püskürten alet, püs-

kürgeç; sulama kova süzgeci; duş FAS.;

مرشّة süzgeçli sulama kovası;

رش a (رَشَّ) terlemek, ter dökmek; [kap] sız-

dırmak; (sıvıyı) süzmek, filtreden geçirmek

رَشَّ (çocuğu) büyütmek, yetiştirmek; (b-i)

eğitmek, hazırlamak; (b-i, ل bş için) aday

göstermek, (bş için ل نفسه kendini) aday

göstermek, (ل ...e) aday olmak, baş vurmak;

(bşi) süzmek, filtreden geçirmek; ترشح ye-

tiştirilmek, büyütülmek; (ل bş için) eğitim

görmek, yetiştirilmek; (ل ...için) aday olmak,

aday gösterilmek; soğuk almak, üşütmek;

رشح terleme; sızıntı; süzme, filtreleme;

damlama; nezle;

رشاحة sızma, terleme TIP.;

ترشيح eğitim, (b-i) yetiştirme; aday gös-
terme; (= ترشيح نفسه) adaylık; seçim, eleme;

imtiyaz, ayrıcalık;

ترشح süzülme, filtrelene TIP.;

ارتشاح ۱۱;

مرشح ç. آت- filtre; süzgeç; tasfiye/ arıtma

düzeni;

مرشح ç. ون- aday, namzet; soğuk almış,

nezle(li);

مرشح ç. ون- aday, namzet;

رشد u (رُشِد) doğru/ hak yolda olmak [özl. din.];

doğru/ gerçek inanç sahibi olmak; olgunlaş-

mak, yetişkin olmak; reşit olmak, rüştünü

ispat etmek; رشد (b-i) doğru yola iletmek,

(b-e) doğru yolu göstermek; ارشد (b-e) doğru

yolu göstermek; (b-i الى bşe) yönlendirmek,

yöneltmek; (b-nin الى أن ...i

anlamasını, görmesini) sağlamak; (b-nin)

dikkatini (الى ...e) çekmek; (b-e, الى bş

yapmasını) öğretmek, yöneltmek; (b-e, الى

...hakkında) bilgi vermek, gerçeğini bildir-

mek; (b-e, الى ...yapmasını) öğütlemek, salık

vermek; (b-i, الى hakkında) bilgilendirmek;

reşit olmak, rüştüne ermek; استرشد (b-den

veya b-den) doğru yolu göstermesini iste-

mek, (b-e) danışmak, fikir sormak; (ب tara-

findan) yönetilmek, (ب b-nin) rehberliğinde

olmak;

[MIS. رُشَى, رِشَى, رَشَا. رَشْوَة, رُشْوَة] rüşvet; rüşvetçilik, rüşvet alma;

رِشَاء ip, kuyu kovanının ipi;

ارْتِشَاء nüfuz ve yetkisini satma; rüşvetçilik, rüşvet alma;

رَصَّ u (رَصَّ) (bşî) sıkıştırmak, pres yapmak;

(bşîyere) çakmak; (bşî) yığmak, biriktirmek;

(bşî) istif etmek; düzenlemek, sıraya koymak;

رَصَصَ (bşî) sıkıştırmak, pres yapmak;

(bşî) yerine yuvasına [vurarak] oturtmak;

(bşî) kurşun kaplamak; تَرَأَصَّ preslenmek,

sıkıştırılmak; sıkı olmak;

قَلَمٌ رَصَاصٌ kurşun; mermi, kurşun; قَلَمٌ رَصَاصٌ kurşun kalem;

رَصَاصَة [tek.is.] ufak kurşun, saçma; kurşun, mermi;

رَصَاصِي kurşun, kurşundan yapılmış; kurşun rengi;

رَصِصَ preslenmiş, sıkıştırılmış; sık, sıkı;

تَرَأَصَّ aglütinasyon TIP.;

رَصَدَ u (رَصَدَ) (...için) pusuya yatmak; (bşî)

gözlemek, gözlem yapmak, kontrol etmek;

(ruh, cin) çağırmak; رَصَدَ الْأَفْلَاقَ yıldızları

gözlemlemek; رَصَدَ (sermaye, para) bulmak,

sağlamak; (bşî) hazırlamak; (hisa-

blı) denkleştirmek TIC.; رَصَدَ (bşî) hazırlamak;

(bşî, özl. sermayeyi, ل ...için) bulmak,

sağlamak; (bşî) tedarik etmek, elde etmek;

تَرَصَّدَ الْأَفْلَاقَ yıldızları gözlemlemek;

رَصَدَ gözlem, müşahede [rasat];

رَصَدَ الْأَفْلَاقَ yıldızları gözlemlemek;

تَقْرِيرَ أَرْصَادٍ meteorolojik gözlem; تقرير الأرصاد hava raporu;

رَصَدَ خَانَة rasathane, gözlemevi;

رَصَدَ gözcü, bekçi köpeği; casus; gözetleme; tılsım; pusu, tuzak;

رَصَادَ meteorolojist;

رَصِيدَة stok [mal]; sermaye; bakiye TIC.; anamal MAL. شَيْكَ بِدُونِ رَصِيدٍ karşılıksız çek;

مَرَصَدَ جَوِّيٍّ rasathane; مَرَصَدَ meteoroloji istasyonu;

مَرَصَدَ teleskop;

مَرَصَادَ topçu rasat merkezi, gözetleme/rasat yeri; pusu, tuzak; وَقَفَ بِالْمَرَصَادِ pusuya yatmış; وَقَفَ لَهُ ve كَانَ مِنْهُ بِالْمَرَصَادِ birine pusu kurmak;

رَصَادَ sicile geçen, kaydeden; (رَصَادَ) gözcü, bekçi köpeği; casus; خَزِينَة رَاصِدَة peşin veznesi;

رَاصِدَة فَلَکِيَّة teleskop;

مَبْلَغٌ مَرَصُودٌ teminat MAL.;

رَصَعٌ ⇒ رَصَعٌ (bşî, ب altın ile mücevher ile) süslemek, bezemek; (bşî, ب ...ile) süslemek, bezemek; (bşî, ب ...ile) süslemek, bezemek, dekore etmek;

رَصَفَ u (رَصَفَ) (bşî, yerî) taş ile döşemek;

رَصَفَ u (رَصَافَة) sıkı bir şekilde birleşmek;

رَصَفَ (bşî, yerî) taş ile döşemek, kaplamak;

رَصَفَ taş döşeme [yol];

رَصِيفٌ sıkı, sık, sağlam; (رَصِيفَة) [taş]

döşeme; yaya kaldırımı; rıhtım, iskele; peron;

(رُصْفَاء) meslektaş ۞ رَصِيف المَحْطَة peron;
 رَصِيف لِأَعْمَالِ الْحَفْرِ فِي الْبَحْرِ [petrol kuyusu]
 iskele; عَوَايِدِ الرُّصِيفِ iskele ücreti, rıhtım
 parası;
 رَصِيفَتْنَا [kadın] meslektaş; رَصِيفَة
 = şerefli meslektaşımız [bir gazete
 diğerine hitaben];
 رَصَافَة sıklık, sıkı olma [gevşek karşıtı];
 مَرُصُوف (ب ... ile) döşeli, döşenmiş;
 رَصْن (رَصَانَة) sağlam(sıkı/ yerinden kırılda-
 maz olmak; sakın/ ağırbaşlı olmak;
 رَصِين sağlam, sıkı, sarsılmaz; sakın
 ağırbaşlı;
 رَصَانَة sakinlik, vakar, ağırbaşlılık;
 رَض (رَض) (bşi) kırmak, ezmek; (vücuttaki
 bir yerini) berelemek, çürütmek; (gururunu)
 incitmek;
 رَضُوض çürük, bere, iz;
 رَضِض dögülmüş, ufalanmış, kırılmış;
 ezilmiş, berelenmiş, çürümüş;
 رَضَب (رَضَب) tükürüğünü yutmak;
 رَضَاب tükürük;
 رَضَخ (رَضَخ) (bşi) kırıp ufalamak, parçala-
 mak; (çekirdeği) açmak, kırmak; رَضَخ a
 (b-e) küçük bir armağan vermek;
 رَضُوخ (b-e, bşe) boyun eğmek, itaat
 etmek; رَضُوخ لَكُنَّةً yabancı vurgusu
 ile konuşmak;
 رَضُوخ küçük değişik hediye;
 رَضُوخَة, رَضِخَة; bahşış;
 رَضُوخ itaat, boyun eğme; razı olma; (ل

bşi) hüsnü kabul, anlayışla karşılama;
 مَرَضَاخ kıskaç, fındık/ ceviz kırma aleti;
 رَضْرَض (bşi) parçalamak, ufalamak;
 رَضْرَاض çakıl taşı;
 رَضْع (رَضَاعَة, رَضَاع, رَضْع) a, i رَضْع, a رَضْع
 annesinin memesini) emmek; رَضْع ve اَرْضَع
 (bebeği) emzirmek;
 رَضْعَاء, رَضَائِع süt emen çocuk,
 bebek; süt kardeş;
 رَضَاعَة - آت biberon;
 رَضَاع süttten dolayı akrabalık;
 رَضْع emen; süt çocuğu; bebek;
 [s.] bebek, küçük;
 مَرَضِع ve مَرَضِعَة süt anne;
 رَضِىَ اللهُ عَنْهُ "Allah ondan razı olsun" lafzı
 için kısaltma;
 رَضِىَ (رَضَا, رَضَوَان, رَضَى) a رَضِىَ (bşden, ب ya da
 hoşnut, memnun olmak; (bşe, ب
 veya ...e) katılmak, rıza göstermek; (bşi,
 veya bşi) kabul etmek, razı olmak,
 kabullenmek; (...i) kabul etmek, ikrar etmek;
 رَضِىَ (bşden, عَن ya da عَلَى) hoşlanmak;
 رَضِىَ (bşi, ل biri için) dilemek, istemek;
 رَضِىَ لِنَفْسِهِ ...de kendini serbest görmek,
 ...yapabileceğini düşünmek; مَا رَضِىَ لَهَا
 onu utandırmak istemedi, istememiştir;
 رَضِىَ أَوْ أَبِى ister kabul etsin ister etmesin;
 رَضِىَ اللهُ عَنْهُ Allah ondan razı/
 hoşnut olsun; رَضِىَ عَنِ الْغَنِيمَةِ بِالْإِيَابِ dön-
 düğüne [dönebildiğine] şükretmek, canını
 kurtardığına sevinmek; رَضِىَ (b-i) memnun/

hoşnut etmek; (b-e) bedel/ tazminat ödemek;

رَاضِي (b-i) memnun etmeye çalışmak; (b-nin) gözüne girmek, teveccühünü kazanmak;

أَرْضَى (b-i) hoşnut/ memnun etmek, (b-nin) rızasını kazanmak; تَرْضَى (b-i) memnun/

hoşnut etmeye çalışmak; (b-nin) gözüne girmek, teveccühünü kazanmak; تَرْضَى uzlaş-

mak, anlaşmak; اِرْتَضَى (bşden) hoşnut/ memnun olmak; (bşe) katılmak, razı olmak,

rıza/ muvafakat göstermek; (bşi) kabul et-

mek; اِسْتَرْضَى (b-i) memnun/ razı etmeye çalışmak; (b-nin) teveccühünü kazanmak;

kendini sevdirmeye, çalışmak, teveccüh ka-

zanmak; popüler olmak;

رِضَا hoşnutluk, memnunluk, ka-

tilma, kabul, muvafakat, rıza; keyif, mem-

nuniyet; lütuf, kerem, teveccüh; عَنْ رِضَى ۱۱

memnuniyetle, seve seve; سَرِيع الرِّضَى kolay-

ca memnun edilebilen/ rızası alınan;

أَرْضِيَاءَ memnun, hoşnut; razı;

بِنَفْسٍ رِضِيَّةٍ seve seve, memnuniyetle;

رِضْوَانٍ kabul, rıza, muvafakat; teveccüh,

ارضاء memnun/ hoşnut etme; yerine getir-

me, gerçekleştirme [amacı, isteği]; ۱۱ صَبَّ

الإرضاء müşkülpesent, zor beğenen;

تَرْضَى karşılıklı/ birbirinden razı olma;

اِسْتَرْضَاءٌ mas.;

اِسْتَرْضَائِي [na't] razı etmek için yapılan;

yatıştırıcı;

رَضَا memnun, hoşnut; razı, kabul

eden, muvafakat gösteren; istekli, gönüllü;

rahat [yaşantı];

مَرْضٍ hoşnutluk, memnuniyet veren; hoş;

yeterli, kafi;

رَطَبٌ a , رَطْبٌ u (رَطَابَةٌ, رُطُوبَةٌ) nemli/ rutubetli

olmak; yaş/ ıslak olmak; (bşi) nemlendirmek;

(bşi) taze tutmak; (الْقَلْبُ kalbi) sakinleştirmek,

yumuşatmak; [hurma] taze olmak;

أَرَطَبَ (bşi) nemlendirmek, rutubetli yapmak;

[hurma] taze olmak; تَرَطَّبَ nemlenmek, rutu-

betlenmek; taze/ canlı muhafaza edilmek;

yumuşamak, sakinleşmek;

رَطْبٌ nem, rutubet; ıslak, yaş; taze; kuru

olmayan, yeşil [bitki];

رَطَابٌ , أَرَطَابٌ ۱۱ [cin.is.; tek.is. ۱۱] رَطْبٌ

taze hurma;

رَطَابٌ nemli, rutubetli; taze; kuru

olmayan, yeşil [bitki];

رُطُوبَةٌ rutubet, nem; ıslaklık;

رَاطِبٌ nemli, rutubetli; ıslak, yaş;

مُرَطَّبَاتٌ içecekler, meşrubat;

رَطْلٌ ۱۱ اَرَطَالٌ ratl, ağırlık birimi [MIS., = 449.28

gr.; SUR., = 3.202gr.; Beyrut ve Halep'te =

2.566 kg];

رطم u (رطم) (b-i, في kötü bşe) karıştırmak, sokmak, dahil etmek; **ارتطم** (في ...e) düşmek, dalmak; saplanmak; (في bşe) karışmak, adı karışmak; [gemi] karaya oturmak; (ب ...e) çarpmak, vurmak;

مرطم dalga kıran;

رطن u (رطانة) (ل b-e) anlaşılmaz şeyler söylemek, karışık söz söylemek;

رطانة anlaşılmaz/ karışık söz;

رطين [s.] ↑;

رعاع kalabalık, yığın; ayak takımı, sokak serse-
rileri;

رعب a (رعب) korkmak, ürkmek; korkak olmak;

رعب ve **أرعب** (b-i) korkutmak, ürktmek;

ارتعب korkmak, korkak olmak, ürkek olmak;

رعب korku;

أرعب korkutma;

رأعب korkunç, ürktücü;

مرعوب korkmuş, ürkmüş;

مرعب korkutucu, korkunç, ürktücü;

رعد a, u (رعد) gök gürlemek; (ب ...ile) b-i (ل) dehşete düşürmek, korkutmak; **أرعد** (b-i)

titretmek; **أرعد** [edil.] (من ...den dolayı, örn.

korku ile) titretmek; **ارتعد** titremek;

رعد gök gürültüsü;

رعد titreme; sarsıntı;

رعدة [cin.is.; tek.is. ة] torpil balığı, uyuş-

turan balığı zoo. Torpedo torpedo;

رعد [s.] korkak, yüreksiz, öd-

lek; korkak kişi;

ترعرع [gençlik] bitip, sona ermek; yetişmek, büyümek, serpilmek;

رعاع tamamen çiçek açmış, pürnakil;

رعش a (رعش) ve **رعش** a (رعش) sallanmak,

sarsılmak; **أرعش** (b-i) sarsmak; (b-i) ürpert-

mek; **ارتعش** = **رعش**;

رعشة sarsıntı, titreme; **رعشة الحمى** sıtma nöbeti;

ارتعاش titreme, sarsılma;

ترعص ve **ارتعص** kıvrılmak, bükülmek;

رعف a, u, **رعف** a **أنفه** burnu kanamak;

رعاف ve **رعيف** burun kanı;

راعف burnunun ucu;

رعله çelenk;

رعيل SUR. IR. zırhlı motorize veya süvari bölüğü ASK.;

رعام ruam, sakağı hastalığı;

رعسيس Ramses;

رعن u (رعونة) saçmalamak, zırvalamak;

رعن b-e güneş çarpmak;

رعن güneş çarpması; (ç. **رعان**) dağın zirvesi, tepesi;

أرعن sersem, ahmak; uçarı; bilir bilmez

konuşan, saçmalayan düşüncesiz; kararsız,

güvenilmez, dönek;

رعونة آت düşüncesizlik; münasebet-sizlik, söylediğini bilmezlik;

رعوى, **رعوى**, **رعوة**, **رعوة**, **رعو** u **رعأ** (رعو) ve

أرعوى (عن ya da **من** **günahtan**, **hatadan**) dön-

mek, yüz çevirmek; pişmanlık duymak,

istek; arzu, istek, dilek;

تَرْغِيب (في ...e) istek uyandırma; sevdirmeye, teşvik; çekicilik;

رَاغِب ç. رَغْبَة isteyen, dileyen, istekli; **لَاخِر رَاغِب** en yüksek ödeme yapana [satış];

مَرْغُوب hedeflenen, ulaşılmak istenen; arzulanılan, istenilen; **غَيْر**

مَرْغُوب istenmeyen, arzu edilmeyen;

شَخْص مَرْغُوب saygıdeğer, makbul kişi;

شَخْص غَيْر مَرْغُوب istenmeyen kişi DIPL.;

مَرْغُوب istenmeyen, arzu edilmeyen;

مَرْغَاب [çoğ.] çekici, cezbedici şeyler;

iyi yönler, avantajlar;

رَغَث a (رَغَث) [yavru] (annesinin memesini)

emmek;

رَغُوث süttten kesilmemiş hayvan yavrusu;

رَغَد u (رَغَادَة) ve **رَغَد** a (رَغَد) [hayat] rahat,

müreffeh, tasasız olmak;

رَغَد rahat, müreffeh [hayat]; **عِيش رَغَد** ¶

bolluk içindeki, rahat hayat;

عِيش رَغِيد ve **رَغِيد** ¶;

رَغَد bolluk, rahat [yaşam];

رَغَادَة ¶;

رَغْرَغ ¹ bolluk/ rahat içinde yaşamak;

رَغْرَغ ² [= رَغْرَغ] (ağzını) çalkalamak, gargara

yapmak;

أَرْغَاطَة ç. أَرْغَاط bocurgat, ırgat, vinç MIS.;

رَغِيف ç. رَغْفَان, أَرْغَفَة düz, yassı ekmek

somunu; çörek SUR.;

رَغْم ⇒ **أَرْغَم** (b-i علی bş yapmaya) zorlamak,

mecbur etmek;

رَغْم (meb. mud. kul.) ...e rağmen,

karşın. ¶ **رَغْمَ أَنْ**yapmasına rağmen,

karşın; **رَغْمًا عَنْ** ...e rağmen, karşın;

عَلَى الرَّغْمِ مِنْ أَنْفِهِ onun inadı-

na, onun isteğinin aksine; **بِالرَّغْمِ مِنْ**

...e rağmen, **عَلَى الرَّغْمِ مِنْ** (عَنْ) ...

karşın; **بِالرَّغْمِ مِنْ كُلِّ هَذَا** bütün bunlara

rağmen; **عَلَى الرَّغْمِ مِنْهُ** ve **بِالرَّغْمِ مِنْهُ** b-nin

isteğine rağmen; istemeden, çekinerek,

gönülsüz; **عَلَى رَغْمٍ مِنِّي** istemediğim halde,

gönülsüz olarak; **بِالرَّغْمِ مِنْ أَنْ** ...olmasına

rağmen, karşın; **لَا ...الَا رَغْمًا** ancak büyük

bir gayret sarfederek...;

رَغَام toz, kum;

رَغَام balgam;

رَغَامِي nefes borusu ANAT.;

مَرْغَمَة ç. مَرَاغِم zorlama, mecbur bırakma;

isteksizlik, hoşlanmama, iğrenme;

أَرْغَام (على ...e) zorlama;

وَأَنْفُهُ رَاغِم ¶ isteksiz, istemeyen

[hal cümlesinde] istemeyerek, istemeden;

أَرْغَى ve **رَغَى** köpürmek; **رَغَا** u (رَغَا) (رَغَا)

¶ **رَغَى** öfke ile köpürmek;

رَغَاو ç. رَغَاوَة köpük; sabun

köpüğü; cürüf, dışık;

رَغَوِي köpüklü;

رَغَاء geveze, çok konuşan [kişi], boş-

boğaz;

رَغَاوَة köpük;

مَا لَهُ تَاغِيَة وَلَا رَاغِيَة : رَاغ onun hiç bir

şeyi yok, ne malı var ne mülkü var, ne iğnesi

ne ipliği var [lafzen; onun ne meleyeni ne de böğüreni [devesi] var];

رَفَّ *i* (**رَفَّ**, **رَفِيف**) ışıık saçmak, parıldamak; _ *u, i* (**رَفَّ**) titremek, titreşmek, seğirmek; titrek yanmak; [kuş] kanatlarını çırpamak; çırpınmak; dalgalanmak; bir an parlamak; aniden görünmek; _ *u, i* (**ل** *b-e*) severek/ hevesle hizmet etmek **رَفَّ عَلَى ذَاكِرَتِهِ** birden aklına gelmek;

رَفَّ uçuş [kuş];

رَفَّ **رَفَّاف**, **رَفُوف** raf, sergen; **رَفَّ** وَضَعَهُ

رَفَّ rafa kaldırmak, bir kenara atmak;

رَفَّاف parlayan, ışıık saçan;

رَفَّأ *a* (**رَفَّأ**) (*bşî, elbise*) yamamak, dikmek;

(*kayığı*) kıyıya, sahile çekmek;

رَفَّأ yama diken, yamacı;

رَفَّأ [evlilik hayatında] dirlik, düzen, huzur; **رَفَّأ بِالرَّفَاءِ وَالبَيْنِ** dirlik/ düzen içinde yaşayın!, = bir yastıkta kocayın!;

رَفَّأ **مَرَفَّأ** iskele, rıhtım; liman;

رَفَّتْ *u, i* (**رَفَّتْ**) (*bşî*) kırmak, ufalamak; (*bşî*) reddetmek, çekilmek, istememek; (*b-i*) işten atmak, görevden almak, azletmek;

رَفَّتْ işten atma, görevden alma, azletme;

رَفَّات [insan] cesedi, vücudu;

رَفَّتِيَّة ² transit gümrük resmi; geminin limanı terk etme belgeleri TIC.;

رَفَّتْ *u, i* (**رَفَّتْ**) ve **رَفَّتْ** *a* (**رَفَّتْ**) açık saçık/ müstehcen söz söylemek;

رَفَّتْ açık saçık söz; açık saçıklık, müstehcenlik;

رَفَّدَ *i* (**رَفَّدَ**) (*b-i*) desteklemek, yardım etmek;

(*bşî*) taşımak, tutmak, (*bşe*) destek vazifesi görmek;

أَرْفَدَ (*b-i*) yardım etmek; **أَسْتَرْفَدَ**

(*birinin*) yardımını/ desteğini istemek;

رَفَّدَ **رَفَّدَ** **أَرْفَاد** hediye; destek, yardım;

رَفَادَة [yara üzerindeki] sargı, bağ; haşa,

belleme, yapık;

رَفَّدَ **رَوَّافِد** su kanalı, ark; [nehre karışan]

çay; **الرَّوَّافِد** Mezopotamya, Irak;

رَفَّدَ **رَوَّافِد** destek, ayak, çatı kirişi,

kiriş;

رَفَّرَف [kuş] kanatlarını çırpamak; dalgalanmak

[bayrak vb.]; [rüzgar] esmek; [gözlerini]

bağlamak;

رَفَّرَف **رَفَّارِف** yastık; [şapka] siperliği;

[araba] çamurluk;

رَفَّرَف **رَفَّارِف** göz bağı;

رَفَّسَ *u, i* (**رَفَّسَ**) (*b-i*) tekmelemek;

رَفَّسَة tekme;

رَفَّاس vapur; römorkör;

رَفَّش kürek;

رَفَّاص [= **رَفَّاس**] ;

رَفَّضَ *u, i* (**رَفَّضَ**) (*bşî*) terketmek, bırakmak; (*bşî*)

çıkarmak, atmak; (*bşî*) kabul etmemek, red-

detmek; **أَرْفَضَ** bitirmek, sona erdirmek;

تَرْفَضَ tutucu(fanatik/ mutassıp olmak;

أَرْفَضَ (*bşî*) dağıtmak, saçmak, serpmek; [acı,

ağrı] dinmek, kesilmek; [ter] damlamak;

رَفَّضَ **رَفَّضَ** mas.;

رَفَّضَ bırakılmış, terkedilmiş; kabul edil-

meyen, reddedilen;

تَرْفُض tutuculuk, fanatizm;

رَافِضَة ç. رَوَافِض dinden dönenler, dönekler, taraf değiştirenler; liderini yalnız bırakanlar; Rafiziler;

رَافِضِي ç. أَرَاْفِض dönek; Rafizi; asi, isyancı, sadık olmayan; tutucu, fanatik;

رَفَعَ a (رَفَعَ) (bşı) kaldırmak; yukarı çıkarmak, yükseltmek; (bşı) yükseltmek [yine MEC. örn. *fiyatı, düşünce seviyesini*]; (bşı) yüceltmek, paye vermek; (b-i, ل bir seviyeye, mevkiye) çıkarmak, terfi ettirmek; (bşı, örn. *uçurtmayı*) uçurmak; yukarı kaldırmak, çekmek (عَلَمًا bayrağı, رَايَة sancağı); (قُبْعَتُهُ şapkası ile) selamlamak; (bşı) yukarı koymak, yerleştirmek; bağlamak; (bşı) yukarı dikmek [direk vb.i]; (صَوْتُهُ sesini) yükseltmek; (bşı, من ya da عن ...den) çıkarmak, dışarı almak; (bşı) kaldırmak [örn. *yasağı*]; (*hatayı, yanlış*) düzeltmek, telafi etmek; (b-i, bşden) kurtarmak, (b-den, bşı) kaldırmak; (bşı, الى b-nin) önüne koymak, teslim etmek [*raporu* vb.i]; (bşı, ل b-e) sunmak, arz etmek; (*kurban*) sunmak HRI., (رَافِضَة raporu) teslim etmek; (dava) açmak; (*haberi, hadisi*) merfu kılmak, asıl sahibine isnad etmek HAD.; (*kelimeyi*) merfu yapmak DILB.; **رَفَعَ** [edil.] (b-e) görünmek, gözünün önüne gelmek; bilincini tekrar kazanmak, kendine gelmek **رَفَعَ** bşı başka bir şeyin üzerine koymak; **رَفَعَ** به رَأْسًا dikkatini bşe vermek; **رَفَعَ** مِنْ شَأْنِهِ bşin önemini artır-

mak, fazlalaştırmak; bşden hararetle bahsetmek; **رَفَعَ** مِنْ مَكَانَتِهِ bşin derecesini yükseltmek; **رَفَعَ** يَدَيْهِ عَنْهُ bşden elini çekmek, bşden uzaklaşmak; **رَفَعَ** الدَّعْوَى عَلَيْهِ (أَمَامَ ...mahkemeye) dava açmak, (أَمَامَ mahkemeye) dava etmek; **رَفَعَ** بِهِ قَضِيَّةً عَلَيْهِ ya da **رَفَعَ** قَضِيَّةً عَلَيْهِ karşı dava açmak; biri ile mahkemelik olmak; **رَفَعَ** الإِسْتِنَافَ (أَمَامَ ...mahkemesine) temyize gitmek; **رَفَعَ** (bşı) yükseltmek, kaldırmak; bayram yapmak, kutlamak; **رَفَعَ** (b-i) savunmak, savunmasını yapmak; müdafa etmek; (b-i, الى mahkemeye) celbetmek; **تَرَفَّعَ** kendini (عن ...den) yüce görmek, büyüklenmek, (عن birine) tepeden bakmak; (الى) تَرَفَّعَ başını dik tutmak; **تَرَفَّعَ** (عن ...den) çıkarmak; dava açmak; **ارْتَفَعَ** kalkmak, yükselmek; büyümek, ziyadeleşmek, artmak; [ses, ton] yükselmek; (عن ...den) kaybolup gitmek, geçip gitmek;

رَفَعَ mas. **رَفَعَ** الأَثْقَالَ ağırılık kaldırma, halter SPO.;

رَفْعَة yükseklik; yüksek mertebe; **رَفْعَة** الرَفْعَة ESK. Mısır Başbakanının ünvanı; **رَفْعَة** Sayın Başbakan;

رَفِيع yüksek, yüksek seviyeli; ali, yüce; yüksek [ses]; narin, ince, hassas; sanat değeri olan; **رَفِيع** الشَّانِ ulu, yüce; ESK. Tunus'ta, Bey ailesinin ünvanı; **رَفِيع** المَقَامِ الرفيع makam mevki sahibi; **رَفِيع** الفنون الرفيعة [yine الفنون الجميلة] güzel sanatlar; **رَفِيع** و küçük büyük [herkes];

أرفع daha yüksek; daha ulu, yüce; daha ince, daha zarif, daha hassas;

رفعة dava;

مرفع bayram, kutlama; karnaval;

مرفعة vinç, maçuna;

ترفع terfî; (الى ...e) zammı;

مرافعة savunma/ müdafaa konuşması; tutanaklar **يَوْمُ الْمُرَافَعَةِ** mahkeme tarihi; **قانون المرافعات** [MIS.] ve **مَجْلَةُ** [MIS.] **المُرافعات** TUN. muhakeme usulü;

ترفع (عن bşe) büyüklenme, (bşi عن) küçük, hakir görme;

ارتفاع yükselme, artış; zam; artma, çoğalma; irtifa, yükseklik; **ارتفاع عن سطح** irtifa; **على ارتفاع** ...yükseklikten; **البحر** rakım;

رافع taşıyan, kaldıran **آلة رافعة** vinç, maçuna; tulumba; **مضخة رافعة** emme basma tulumba; **رافعة هوائية** fiskiye;

مرقوع merfu HAD.; merfu DİLB.;

رفيع bkz. **الرفيع الشأن** = **المرفع شأنه**; **مرفع**; **رفيع**;

مرافع davacı HUK.;

مرفع kibirli, büyüklenen, burnu büyük;

مرتفع yükselen; yüksek; yüksek sesli;

مرتفع yükseklik, irtifa; yüksek yer; teras;

[çoğ.] **مرفعات** yüksekler, tepeler;

رفق (b-e karşı ya da (رفق) a (رفق) ve (رفق) u **رفق** (b-e) yumuşak/ kibar/ nazik davranmak; **رافق** (b-e) yoldaş/ arkadaş olmak, refakat etmek; (b-ile) samimi/ dost/ yakın arkadaş olmak; (b-e) eşlik etmek [yine MZK.];

(bşi, ب bşe) eklemek ilave etmek; (b-e, bşe) himaye ve nezaket gayesiyle refakat etmek; **أرفق** (b-e) faydalı/ yararlı olmak, yardımcı olmak, hizmet etmek; (bşi, ب bş ile) birlikte/ beraber yapmak; (bşi, ب bşe) ilave etmek, eklemek; **ترفق** (b-e karşı veya مع b-e) kibar/ nazik/ yumuşak davranmak; (bşi de) nazik davranmak; **ترفق في سيره** yavaş yavaş yürümek; **ترافق** birlikte seyahat etmek, yoldaş olmak; **ارتفق** (bşden) faydalanmak, yararlanmak, avantajını kullanmak; kollarını (bşin üzerine) koyup dinlenmek;

رفق yumuşaklık, dostça davranma, naziklik; **جمعية الرفق بالحيوان** Hayvanları Koruma Cemiyeti;

أرفاق grup, topluluk, **رفق**, **رفاق**, **رفقة** birlik [insan]; refakat, eşlik etme; **برفقة** ...in eşliği, yoldaşlığı, refakatı ile;

رفق yoldaş, eşlik eden, refik; eskort, himaye veya nezaket için refakatçi; arkadaş, dost; yoldaş [Marksist terminolojide]; eş, ortak; suç ortağı, yandaş; (b-e karşı) kibar, yumuşak, nazik; **رفيق المدرسة** okul arkadaşı;

رفيقة [kadın] eşlik eden, yoldaş; kız arkadaş, dost; sevgili; metres, kapatma;

مرافق ve **مرفق** dirsek; **مرفق** ihtiyaçları sağlayan şeylerin her biri; ilave, müştemilat [bir evin mutfak, banyo vb.]; uygarlık/ medeniyet gereği; rahatlığı temin eden şeyler; umumi hizmet müesseseleri

[elektrik, su vb.]; tertibat; tesisat; imkanlar;
 المرافق العامة hayatın gerekleri; مرافق الحياة
 kamu hizmetleri [elektrik, su vb. gibi]; مرافق

التكرير arıtım tesisatı [petrol endüstrisi];

مرافقة refakat, murafakat, eşlik etme;
 رافق : maiyyetinde yürüme, eskort bkz. رافق ;
 arkadaşlık;

ارتفاق kullanım; fayda, yarar; irtifak hak-
 kı HUK.;

مرافق ç. ون- yoldaş, refakat eden; eskort,
 himaye ya da nezaket için eşlik eden; eşlik
 eden MZK.; yaver, emir subayı IR.;

مرفق به ilişik, ilaveli, ekli, bağlantılı;
 [çoğ.] مرفقات ilişikte gönderilen şeyler;

مرتفق üzerine yaslanılan/ dinlenilen şey;
 destek; tuvalet, hela [özl. bina dışında];

رفل u (رفل) elbiseyi yerlere kadar uzatmak; caka
 satarak/ çalımla yürümek;

رفل yerde sürünen uzun etek;

رفه u (رفاه, رفاهية, رفاهية) [hayat] bolluk/ bereket/
 rahat içinde olmak; رفه (hayatı) bolluk/
 bereket, içinde yapmak; (b-e) rahat bir hayat
 yaşatmak; (b-i) rahat/ bolluk
 içinde yaşatmak/ yaşamasına sebep olmak;
 (b-i) rahatlatmak; (b-den, b-i) hafifletmek, azaltmak;
 (b-nin) moralini düzeltmek; (b-i) yatıştırmak, yumuşat-
 mak رفه عن نفسه (işten sonra) dinlenmek;
 رفه على نفسه [işten sonra] dinlendirmek,
 dinlendirici olmak;

رفه ve رفاه sağlık, sıhhat; kişisel refah,

rahat, konfor; bolluk içinde, refah yaşam;

رفاهية, رفاهية rahat/ konforlu hayat; lüks;
 refah, bolluk, rahat;

ترفيه bolluk/ rahat sağlama; bolluğa alış-
 kın olma; rahatlatma, bolluk verme; [işten
 sonra] dinlendirme; [zihni] rahatlatma; ترفيه
 müreffeh hayat, bolluk içindeki yaşam;
 قسم الترفيه dinlenme bölümü;

رفا (رفو) (b-i) yamamak, örerek kapamak;

رق i (رقية) ince olmak; yumuşak olmak; [su]
 saf, temiz, arı olmak; (b-e) acımak, şefkat
 göstermek; رقا له قلبه ona karşı kalbi yumu-
 şak; رقق (b-i) inceltmek, ince yapmak; (b-i)

arıtmak, yumuşatmak; (konuşmasını) tatlı
 dilli yapmak, yumuşak bir (dil) kullanmak;
 (b-i, metal) haddeden geçirmek; أرق (b-i)

inceltmek, ince yapmak; (kalbi) yumuşat-
 mak; ترقق (b-e) acımak, şefkat göstermek;
 استرق ince olmak; (b-i) yumuşatmak; (b-i)

köle yapmak/ edinmek, köleleştirmek;

رقق kaplumbağa zoo;

رقق kölelik;

رقق parşömen; رق mis. tambur;

رققة incelik; kuvvetsizlik, zayıflık; hassas-

lık; yumuşaklık; sevimlilik, tatlılık; cana ya-
 kınlık; رقة الحاشية sevimlilik, tatlılık, cana

yakınlık; رقة الشعور [duygulardaki] hassa-
 siyet, incelik; رقة الطبع yumuşak kalplilik;

رققة المزاج;

رققة lavaş;

رقق, أرقاء, رقيق köle [tek.is. ve cin.is.];

yassı düz ekmek somunu; ince; zayıf, güçsüz;
hassas; yumuşak; kibar, akıllı, ihtiyatlı,
temkinli, sağgörülü; ۞ تِجَارَةُ الرَّقِيقِ köle tica-
reti; رَقِيقٌ الْحَالِ fakir, muhtaç durumda; رَقِيقٌ
(الْحَوَاشِي) samimi, içten, candan;
رَقِيقُ الطَّبْعِ hassas, duygusal; يَوْمُ رَقِيقِ الشُّعُورِ
yumuşak kalpli, narin, ince ruhlu; رَقِيقُ الْمِزَاجِ
yumuşak kalpli;

رَقِيقَةٌ ince levha, tabaka;

أَرْقٌ daha ince; daha zayıf/, daha hassas;

مَرْقَاقٌ oklava;

مَرْقُوقٌ ince, yayvan pasta;

رَقَاً a (رَقَاءً) [göz yaşları] akamaz olmak; أَرْقَاً (bşî)

[özl. kanı] durdurmak, kesmek;

رَقَبٌ u (رَقَابَةٌ, رُقُوبٌ) (bşî) gözlemlemek, müşa-
hede etmek, seyretmek; (bşî) gözlemek, kont-
rol etmek; (bşî) beklemek; _ (رُقُوبٌ) (bşî)
kollamak, korumak; (bşî) önemsemek, (bşe)
ehemmiyet vermek; (Allah'tan) korkmak;
dikkat etmek, dikkatli olmak; ۞ لَا يَرْقُبُ فِيهِ ۞
birine insafsızca/ acımasız davran-
mak; رَاقِبٌ (b-i, bşî) gözlemlemek, seyret-
mek, gözünü (b-e, bşe) dikmek; (bşî) fark
etmek, farkına varmak [bakarak]; (bşî, rafîğî,
baskıyı, işi) kontrol etmek, gözetmek;
(Allah'tan) korkmak; ۞ رَاقِبَ اللَّهِ فِيهِ ۞ b-e Allah
korkusundan iyi davranmak; تَرْقُبٌ (bşî, b-i)
beklemek, ummak, yoluna bakmak, yolunu
gözlemek; (b-i) pusuda beklemek; اِرْتَقِبْ
(bşî) ummak, beklemek;

رَقَبَةٌ gözlem, müşahede, seyir; kontrol, gö-

zetim; dikkat; uyanıklık, tetikte olma;

رَقَبَةٌ ۞ رَقَابٌ boyun; (۞ رَقَابٌ) köle; kişi,
şahıs ISL.HUK.; ۞ رَقَبَةُ الْجِسْرِ ۞ köprü başı mevzii;
۞ صُلْبُ الرَّقَبَةِ ۞ inatçı; غَلِظَ الرَّقَبَةَ dikkatli,
inatçı; هَذَا فِي رِقَابِهِمْ sorumluluk onlara aittir;
بَبِي أَخَذَ بَعْضُهُمْ بِرِقَابِ بَعْضٍ bbi çok yakından
izlemek, takip etmek;

رُقُوبٌ umma, bekleme;

رُقِيبٌ ۞ رُقَبَاءٌ tetikte/ teyakkuz halinde
olan; koruyan, gözeten; gözleyen; seyreden,
müşahede eden; casus; denetleyen, kontrol
eden; çavuş SUR., ASK.; رُقِيبٌ أَوَّلٌ onbaşı SUR.;
رُقْبَى vefat sonrasında verilmek üzere ya-
pılan bağış ISL.HUK.;

رَقَابَةٌ denetim, kontrol; sansür;

رَقُوبَةٌ ve رَاقُوبَةٌ MIS. ihtiyat akçesi;

مَرْقَبٌ ve مَرْقَبَةٌ gözlem yeri; nöbetçi/ bekçi
kulesi;

مَرْقَبٌ teleskop;

مُرَاقَبَةٌ gözlem; denetim, murakabe; neza-
ret, gözetim; tutma; teftiş, kontrol; sansür
[yayıncılık]; kontrolörlük, teftiş bölgesi;

تَرْقُبٌ bekleme, umma;

اِرْتَقَابٌ ۞;

مُرَاقِبٌ ۞ رَقْدٌ gözleyen; denetleyen teftiş
eden, müfettiş; kontrol eden; sansür eden;

رَقْدٌ u (رَقَادٌ, رُقُودٌ, رَقْدٌ) uyumak; yatmak; dinlen-
mek için yatmak; istirahat etmek; [fırtına
vb.] dinmek, yatışmak, sakinleşmek; zayıfla-
mak, az olmak; [piyasa] durulmak; ۞ رَقْدٌ ۞
رَقْدٌ عَلَى الْبَيْضِ [tavuk] kuluçkaya yatmak; رَقْدٌ

(b-i) uyutmak; (b-i) yatırmak; **أَرَقَدَ** (b-i) uyutmak; (çocuğu) yatırmak;

رَقْدَة uyku; yatış, yatma, uzanma;

رُقَاد uyku; uzanma, uzanış;

رُقُود uyku; uzanış; uykuda olan(lar);

رَأْقُود ç. **رَوَاقِيد** büyük testi;

مَرَقْد ç. **مَرَاقد** yatak; yatacak yer; istirahat yeri; mozole;

تَرْقِيد MIS. kuluçka; **تَرْقِيدُ الْبَيْضِ** kuluçka makinası ile civciv çıkarmak;

تَرْقِيدَة MIS. kuluçka;

رَأْقَد ç. **رُقُود**, **رُقْد** uyuyan; uyumakta olan; yatan, uzanan; işsiz, durgun [piyasa];

مُرَقَّدَات uyku veren, uyutucu [çoğ.] **مُرَقَّد** uyku vericiler; uyuşturucular;

تَرْقِرَق [göz] (şarabı) su ile karıştırmak; **رَقْرَق** (yaş) dolmak, dolu dolu olmak; parıldamak, parlamak; [rüzgar] hafif esmek;

رَقْرَاق yaş dolu, dolu dolu [göz]; parıldayan, parlayan; şaşısalı, gözalcı;

رَقَارِق sığ, derin olmayan [su];

رَقْش u (رَقْش) (bşî) renk renk, rengarenk yapmak;

رَقْش ٱ; (bşî) süslemek;

أَرْقَش alaca, rengarenk;

مَرْقَاش ç. **مَرَاقِش** [ressam] fırçası;

رَقْص u (رَقْص) dans etmek; (şarkı vb. ile) dans etmek, oynamak; **رَقْصَ فَرَحًا** sevincinden yerinde duramamak, sevincinden göbek atmak; **رَقْص** (b-i) dans ettirmek; (bşî) sallamak, salınım hareketi yaptırmak; (kalbî) ürpermek **رَقْصَ الْحَنَاجِرَ** [lafzen: gırtlığı titret-

mek, oynatmak] kahkaha atmak, koparmak;

رَقْص = **أَرْقَصَ** (kadın ile) dans etmek;

تَرَأْقَصَ dans etmek; oynayıp zıplamak; [kalp] ürpermek;

رَقْص dans;

رَقْصَات ç. **رَقْصَة** dans;

رَقَّاص dansçı; rakkas, sarkaç FIZ.;

رَقَّاصَة köçek; dansöz; balerin; dansçı;

مَرْقَص ç. **مَرَأِص** dans pisti; dans, balo;

حَفْلَة رَأْقِصَة ٱ dans eden [is. ve s.] **رَأْقِص** dans, balo; **مُوسِيقَى رَأْقِصَة** dans müziği; **لَيْلَة رَأْقِصَة** dans partisi;

رَأْقِصَة ç. [kadın] dans eden; diz kapağı;

مَرَأِصَة dansa eşlik eden [kadın], eş;

رَقَطَ ⇒ **رَقَّطَ** (bşî) beneklemek, benek benek yapmak;

أَرْقَطَ benekli; leopar;

رَقَعَ u (رَقَاعَة) (elbiseyi) yamamak; **رَقَعَ** a (رَقَعَ) aptal/ ahmak olmak; **رَقَعَ** = **رَقَعَ**;

رَقْعَة ç. **رَقَعَ**, **رَقَاع** yama; kumaş parçası;

arsa, arazi parçası, parsel; alan, saha; satranç tahtası; kağıt parçası; mesaj, not; bilet; kupon; kefalet, teminat; rik'a hattı;

رَقِيع aptal, ahmak; arsız, edepsiz, yüzüstü, küstah, saygısız, utanmaz; (ç. **أَرْقِيعَة**) sema, gök kubbe;

رَقَاعَة ahmaklık, aptallık;

مَرْقِيعَة ve **مَرْقِيعَة** yıpranmış giysi;

تَرْقِيع ٱ yama vurma, yamama; **تَرْقِيع** ٱ kornea nakli;

مَرْقِيعَات yıpranmış yamalı giysiler, eski

püskü giysiler;

رَقْم u (رَقْم) (bşî) yazmak; (yazı metnine, harflere) noktalarını koymak [Arap yazısının ilk dönemlerinde harflerin noktaları yoktu]; (atı) damgalamak, damga vurmak; (işareti, damgayı, izi) basmak, vurmak, koymak; (ku-maşı) çizgi çizgi/ yol yol yapmak; (bşî) numaralamak; **رَقْم** (metni, harfleri) noktalamak; (bşî) yol yol/ çizgi çizgi yapmak; (bşî) numaralamak;

الأرقام ۱ sayı, rakam; numara, **رقم** الأرقام Hint rakamları [۱, ۲, ۳...]; **رقم القياس** Arap rakamları [1, 2, 3 ...]; **سجل رقماً قياسياً** rekor spor; **رقم قياسي** rekor kırmak, spor;

رقم mektup, mesaj; kitabe, yazıt;

مرقم ۱ renkli kurşun kalem; [res-sam] fırça;

ترقيم noktalama işaretleri koyma; noktalama; numaralama, numara verme;

مرقوم ۱ çizgili/ yol yol battaniye;

رقى a (رقى, رقى) (bşe) çıkmak, yükselmek; (bşe) tırmanmak; terfi etmek, yükselmek; ilerlemek; (الى eski bir tarihe) dönmek; **رقى** b-i yükseltmek, ilerletmek; b-i, bşe yöneltmek, cesaretlendirmek; **رقى** i (رقية) (b-e, ya da من bşe karşı) büyü/ sihir yapmak, kullanmak; doğa üstü vasıtalar kullanmak; **رقى** yükseltmek; (b-i) terfi ettirmek, yükseltmek; (bşî), ilerletmek, geliştirmek; **ترقى** yükselmek, ilerleme kaydetmek, terakki

etmek; **ارتقى** yükselmek, yukarı çıkmak; (bşe, العرش tahta) çıkmak, yükselmek; (bşe, العربية arabaya) çıkmak, binmek; (الى bir mevkiye) gelmek, terfi etmek, yükselmek; (الى sayısına) çıkmak, ulaşmak; ilerlemek, gelişme kaydetmek; (الى belli bir zamana) dönmek;

الرقى yükselme, ilerleme, gelişme; **رقى** به terfi, yükselme; ilerleme; gelişme;

رقية büyü, sihir, efsun;

رقاء büyücü, sihirbaz;

ارقى daha yüksek/ üstün; daha ileri, daha gelişmiş;

مرقا ۱ basamak [merdiven]; asansör;

ترقية yükseltme; (۱-آت) terfi; destek, ilerleme; gelişme, büyüme, iyileşme;

ترقى ۱ yükselme; çıkma, yükselme; ilerleme; gelişme, iyileşme, terakki;

ارتقاء üste çıkma, yukarı çıkma, tırmanma; yükselme; çıkış, yükseliş; gelişme, büyüme, terakki **ارتقاء العرش** ۱ tahta çıkma;

راق yükselen, çıkan; yüksek seviyeli; üstün, kaliteli, seçkin; eğitim görmüş, eğitilmiş; ileri, ilerlemiş **الطبقة الراقية** ۱ yüksek tabaka, üst sınıf;

راق büyücü, sihirbaz;

مرتقى ۱ yüksek, ileri, terakki etmiş [kültürel olarak];

مرتقى ۱ çıkış, yükseliş;

رك ۱ (رك, ركة, رك) zayıf/ güçsüz olmak; az/

رُكُوبُ الْهَوَاءِ havacılık; denizcilik; رُكُوبُ الْبَحْرِ

رُكَّابٌ binici, süvari, jokey;

رُكْبَانٌ maiyet; ذِكْرُهُ سَارَ بِهِ الرُّكْبَانُ veya
رُكْبَانٌ سَارَتْ بَذِكْرِهِ الرُّكْبَانُ insanlar arasında meşhur
olmak;

مَرْكَبٌ بُخَارِيٌّ gemi; مَرَاكِبٌ ç. مَرْكَبٌ
buharlı gemi; مَرْكَبٌ حَرْبِيٌّ savaş gemisi;
مَرْكَبٌ شِرَاعِيٌّ devriye teknesi; مَرْكَبٌ دَوْرِيٌّ
yelkenli gemi; مَرْكَبٌ الصَّيْدِ balıkçı gemisi,
teknesi; مَرْكَبٌ النَّقْلِ şilep, yük gemisi;

مَرْكَبَةٌ ç. آت - araç, vasıta [otomobil vb.]
karavan;

مَرَاكِبِيٌّ ç. مَرَاكِبِيٌّ denizci;

تَرْكِيبٌ ç. تَرَاكِيبٌ mas.; montaj; yapı,
oluşum; (ç. تَرَاكِيبٌ) deyim; terkip DİLB;

تَرْكِيبِيٌّ [na't] yapısal, oluşum ile ilgili;

اِرْتِكَابٌ [günah, suç] işleme, irtikap;

رُكَّابٌ binici; [vasıta] yolcu; (ç. رُكَّابٌ)
[vasıta] binici, süvari; (ç. رُكَّابٌ) [vasıta] yolcu
رَاكِبُ الدَّرَاجَةِ bisikletli;

مَرْكُوبٌ ç. مَرَاكِبٌ binek hayvanı;

مَرْكَبَاتٌ elemanlar, parçalar, unsurlar, bi-
leşenler [özl.KİM.];

مَرْكَبٌ (على üzerine) kurulu, yerleştiril-
miş, oturtulmuş; (في içinde) mas.; [içinde]
kurulu, bina edilmiş; (من ...den) oluşmuş,
meydana gelen; bileşik; kompleks; bağımlı;
(ç. آت) derleme; bir bileşik KİM.; alaşım,
halita, bileşim; kompleks PSİK.; ilaçla tedavi;
مَرْكَبٌ كِيمِيَائِيٌّ bileşik faiz; مَرْكَبٌ رِبْحٌ kimya-
sal bileşik; مَرْكَبٌ نَقْصٌ aşağılık kompleksi;

مُرْتَكِبٌ [suçu] işleyen, fail, irtikap eden;

رُكُودٌ u hareketsiz/ durgun olmak [yine
alışveriş, piyasa];

رُكُودٌ durgunluk; cansızlık, ağır davran-
ma; kesat olma;

رَاكِدٌ durgun; ağır/ cansız davranan, hare-
ketsiz;

رَكَزٌ u, i (رَكَزَ) (bşî) yere dikmek, çakmak; (bşî)
sağlam/ sıkı bir şekilde oturtmak, yerleştir-
mek; رَكَزَ (bşî) yere dikmek, çakmak; (bşî)
yerleştirmek; (bşî) sağlam/ sıkı bir şekilde
oturtmak; yerleştirmek; (bşî, düşüncelerini
في ...de) yoğunlaştırmak, toplamak,
konsantre etmek; تَرَكَزَ yoğunlaşmak; تَرَكَزَ
hazır! [atletizmde komut]; اِرْتَكَزَ yere dikil-
mek/ çakılmak; (في bir yerde) sabit kalmak,
kalıcı olmak; (على ...e) bağlanmak, (على
...de) sabit kalmak; (على ...i) temel kabul
etmek, dayanmak; (في ...de) yoğunlaşmak,
konsantre olmak; (في ...e) çekilmek [örn.
yerçekimi kuvveti ile];

رَكَزٌ ton;

رَكَزَةٌ ara, istirahat, mola;

رَكَازٌ ç. اِرْكَازٌ ender bulunan,
mineraller;

رَكَازٌ ç. رَكَازٌ define, gömü; dayanak, des-
tek, payanda; direk, sütun, dikme; büyük ka-
şık [destek];

مَرْكَزٌ ç. مَرَاكِزٌ sağlam yer; istasyon, mer-
kez; karakol, nokta; merkez şube; birinin
asıl bulunduğu yer; mevzi; merkez büro;

karargah; santral [telefon]; [daire vb.nin] merkez, odak; [sosyal, ekonomik, vb.] statü; konum, mevki; ٩ مركز أساسي temel nokta, başlangıç noktası; مركز البوليس polis karakolu, merkezi; مركز الإدارة merkez büro; karargah; مركز الداء hastalığın merkezi; مركز yayın istasyonu; مركز رئيسي merkez büro; مركز الرئاسة yönetim merkezi; مركز رعاية Genel Kurmay MIS.; مركز رعاية الطفل çocuk sağlığı merkezi MIS.; مركز السكة الحديد demiryolu merkezi; مركز الشرطة polis karakolu, polis merkezi; مركز نيابي parlamento, meclis merkezi; مركز التوليد elektrik şebekesi;

مركزي [nat] merkezi, merkeze ait; ilçe ile ilgili; لا مركزي merkez kaç, santrifüj [kuvvet]; merkezi olmayan, ademi merkeziyetçi [yönetim];

مركزية merkezileştirme; merkez durum, konum; لا مركزية ademi merkeziyetçi;

تركيز kurma, yerleştirme, oturtma; yoğunlaştırma, konsantre etme; جهاز التركيز stabilizatör, dengeleyici TEKN.;

تراكز ortak merkezlilik;

ارتكاز destek;

مركز yoğunlaşmış, bir merkez çevresinde toplanmış, birikmiş; yoğun, konsantre;

متراكز ortak merkezli;

ارتكس ⇒ ركس aksilik çıkmak, bir şeyler ters gitmek; bozulmak, yozlaşmak, soysuzlaşmak; körelme, zayıflama, büyümeme;

ركض u (ركض) koşmak, acele etmek; koşarak uzaklaşmak; dörtlüla koşmak; (atı) dörtlüla koşturmak; راکض (b-ile) yarışmak; تراكض bir yarışta rekabet etmek; hız ile koşmak;

ركاض yarışçı;

ركوض hızlı, ayağına tez;

ركع a (ركوع) eğilmek; rüku etmek; diz çökmek;

اركع ve ركع (b-i) diz çöktürmek;

ركعة ۴. rekât;

راكع ۴. yere eğilen; ruku eden;

ركل u (ركل) (b-i, bşi) tekmelemek;

ركلة tekme vurma;

تراكم u (ركم) (bşi) biriktirmek, yığmak; تراكم birikmek, yığılmak; [bulutlar] toplanmak;

تراكم = ارتكم;

ركم yığın;

ركام yığın; küme; bulut yığını;

مركم ۴. akü;

تراكم birikim, yığılma;

ركن u ve ركن a (ركون) (e...الى) yaslanmak,

dayanmak; sakinleşmek, sükun bulmak;

(e...الى) itimat etmek, güvenmek; (e...الى) dayanmak, bağımlı olmak ٩ ركن الى الهدوء

sakinleşmek; اركن (b-e) güvenmek, itimat etmek; [başka çare kalmayınca] (e...الى)

baş vurma, müracaat etmek; ٩ يركن اليه

güvenilir, itimat edilir; emniyetli; ارتكن

(e...الى) yaslanmak;

(e...الى veya على üstüne) yaslanmak;

ركن ۴. destek, dayak, payanda;

köşe; kuytu; temel, asıl, temel prensip; [çoğ.]

اركان kurmaylar ASK.; temel bileşenler, ele-

manlar; ٱرْكَاَنُ الْحَرْبِ genel kurmay ASK.;
رَئِيسُ ٱرْكَاَنِ الْجَيْشِ genel kur-
may başkanı; وَثِيقُ ٱلْأَرْكَانِ sağlam yapılı;

رُكْنِيَّةٌ köşe atışı, kornet;

رَكِينٌ sağlam, emin, güvenilir; vakur,

ağırbaşlı, sakın;

رُكُونٌ itimat, güven;

مَرَاكِنٌ çamaşır teknesi, leğen;

مَرَاكِنَةٌ nişan, nişanlanma TUN.;

ٱرْكَاَنٌ itimat, güven;

رُكُوَةٌ küçük bakır cezve SUR.;

رَمَّ (رَمَ, رَمَ) (bşî) onarmak; _ i (رَمَ, رَمَ) u, i

çürümek; bozulmak; رَمَمَ çürümek; bozul-
mak; tamire/ onarıma girmek;

رَمَ onarım;

رَمَ diş çürümesi;

رَمَّةٌ ceset; kadavra;

سُورِيَّةٌ tamamı, hepsi, bütünü; ٱرْمَتِه

bütün Suriye;

رَمَائِمٌ çürümüş, bozulmuş; [çoğ.] رَمِيمٌ

çürümüş kemikler;

رَمَامٌ çürük, çürümüş;

مَرْمَةٌ -آت onarım; tersane, dok TUN.;

تَرْمِيمٌ -آت onarım, tamirat, tadilat, resto-

rasyon;

رَمَحَ (رَمَحَ) (b-i) [mızrakla] dürtmek; [at] dört-
nala gitmek;

رَمَاحٌ mızrak, kargı; harbe,

cirit, sırık, direk, kazık ٱرْمِجُ cirit SPO.;

رَمَاحٌ -ة mızrak taşıyan, mızraklı;

ٱلرَّمَاكُ Arktarus ASTR.;

رَمَدٌ [göz] iltihaplanmak, şişmek; رَمَدٌ a

(bşî) yakıp kül etmek; تَرَمَدٌ yanıp kül olmak;

رَمَدٌ göz iltihabı; göz hastalığı; ٱرْمَدٌ

trahoma; مُسْتَشْفَى الرَّمَدِ göz kliniği;

رَمَدِي ve رَمَدِي طَبِيبٌ göz hastalıkları uz-

manı, göz doktoru;

رَمَدٌ gözü iltihaplı;

أَرْمَدٌ gözü iltihaplı;

رَمَادٌ [lafzen: نَفَخَ فِي الرَّمَادِ ٱرْمَادٌ küll; ٱرْمَدَةٌ

küle üflemek] faydasız, işe yaramayacak bir
şeye kalkışmak, =abesle iştigal etmek, pire
nallamak;

رَمَادِي gri; gri renkli;

تَرْمِيدٌ kül etme; ölüyü yakma;

رَمَزٌ (رَمَزَ) (özl. el ile) işaret etmek; göz

kırpmak; (إِلَى ...e) işaret etmek, (إِلَى ...i)

göstermek; (إِلَى bşî) simgelemek, remzet-

mek, (إِلَى bşî veya لَ bşî ile) simgelemek;

رَمُوزٌ işaret, [hareket vb. ile]; ima;

kinaye, ima etme; kinayeli hikaye; bilmece;

sembol, amblem, remiz; gizli işaret, şifre;

رَمَزِي sembolik, remiz niteliğinde; şifreli;

رَمَزِيَّاتٌ şifre, kot;

رَمُوزٌ örnek, nümune, model;

رَمَسَ (رَمَسَ) (b-i) gömmek, defnetmek;

إِرْتَمَسَ : إِرْتَمَسَ (izleri) yoketmek, silmek; إِرْتَمَسَ

(suya) batmak, dalmak;

رَمَسٌ mezar, kabir, sin;

ٱرْمُوسُ

رَمَشَ (رَمَشَ) (bşî) parmak uçları ile almak;

göz kırpmak;

رمش konjonktiv iltihabı TİP.;

رمشة göz kırpma;

رمش kırpık; رموش ç.

رمص چاپak;

رمض a (رمض) aşırı sıcak olmak; ارتمض üzüntü, tasadan dolayı bitkin düşmek; (من ...den dolayı, ل için) tasalanmak, üzölmek;

رمض kavrulma, yanma [özl. aşırı sıcak sebebiyle ve toprak için];

رمضاء [güneşten] yanmış toprak; استجار كالمستجير من الرمضاء بالنار veya الرمضاء بالنار içine düştüğü kötü durumdan daha kötü-süne kaçmak ≈ denize düşen yılanı sarılır;

رمضان Ramazan ayı, 9. hicri ay;

رمق u (رمق) (b-i, bşi) [bakışıyla] izlemek, süz-mek; رمق (b-e, bşe) gözlerini dikmek; (iş-i, vazifeyi) ihmalkar bir şekilde yapmak; (b-e) kıt kanaat geçinecek kadar vermek; ترمق (bşi, fırsat) beklemek, kollamak;

سد رمقه (b-i) son nefes; رمق (b-i) kıt kanaat geçinecek kadar vermek; (b-nin) sade/ süssüz bir yaşam sürmesini sağlamak; (b-nin) açlığını bastırmak/ yatıştırmak; على ölüm döşğinde, ölümün eşğinde, son nefesinde;

مرموق [birisinin bakışıyla] izlenen; dik-kate alınan; önemli, mühim; gururlu, mağrur;

ارمك ⇒ رمك grileşmek;

ارمك müe. رمكاء gri;

ارمك kısırak, zayıf kişi; رمك, -آت. رمكة

ارمكة grilik;

رمل ⇒ رمل (bşin üzerine) [kurutma amacı ile]

kum serpmek; ارمل dul kalmak/ olmak;

ارمل = ترمل;

رمال kum; علم الرمل veya ضرب رمل

remel, kum falı;

ساعة رملية [na't] kum..., kumlu; رملی kum saati;

رمل bir şiir vezni;

رمال kum falı bakan;

ارمل dul [erkek];

ارملة ve ارملة dul [kadın];

ترمل dulluk, dul olma;

رمانة [cin.is.; tek.is. رة] nar BOT.; رمانة topuz, baş [terazi]; رمانة يدوية (آت. -);

ارمني ve ارمن ALF.BKZ.;

رمي i (رمية, رمي) (bşi ya da ب bşi) atmak;

(bşi veya ب bşi) fırlatmak, savurmak; (bşi

veya ب bşi) uzağa atmak; (bşi ya da ب

bşi) [işe yaramaz diye] ayırmak, ıskartaya

çıkarmak; ateşlemek, atış yapmak; (b-e ب

bş ile) vurmak; (b-i, ب bş ile) suçlamak;

(...i) hedeflemek, (...in) niyetinde

olmak; (arasına) anlaşmazlık sokmak,

kargaşa sokmak; رماه بطلق ناري birine ateş

açmak; رمى بالغيب falcılık yapmak; ترامي

birbiri ile atışmak; kendini yere atmak;

kendini (...e, üstüne) fırlatmak, atılmak;

(bşe) atılmak, hemen dalmak, acele et-

mek; uzaklaşmak; [haber, bilgi vb.] (...e) b-e

gelmek; ترامي على قدميه b-nin ayaklarına

kapanmak; ترامي بين ذراعيه b-nin kollarına,

kucağına atılmak; عَاطِفَةٌ تَرَامِي بِهِ عَهْدَهَا uzun zamandır içinde yatan bir duygu; تَرَامِي إِلَيْنَا ...dığına dair söz, bir şeyler duyduk, kulağımıza bir şeyler geldi, çalındı; ارْتَمَى kendini (على...e) [yatağa, yere vb.e] atmak; (في...e, ...içine) atılmak, fırlamak; (إِلَى...e) atılmak, dalmak; yüzü koyun yatmak; ارْتَمَى إِلَى...e (على...e) uzanmak; ارْتَمَى عَلَى...e yere uzanmak; رَمَى رَمِيَّ cirit atma; رَمَى رَمِيَّ mas 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044 1045 1046 1047 1048 1049 1050 1051 1052 1053 1054 1055 1056 1057 1058 1059 1060 1061 1062 1063 1064 1065 1066 1067 1068 1069 1070 1071 1072 1073 1074 1075 1076 1077 1078 1079 1080 1081 1082 1083 1084 1085 1086 1087 1088 1089 1090 1091 1092 1093 1094 1095 1096 1097 1098 1099 1100 1101 1102 1103 1104 1105 1106 1107 1108 1109 1110 1111 1112 1113 1114 1115 1116 1117 1118 1119 1120 1121 1122 1123 1124 1125 1126 1127 1128 1129 1130 1131 1132 1133 1134 1135 1136 1137 1138 1139 1140 1141 1142 1143 1144 1145 1146 1147 1148 1149 1150 1151 1152 1153 1154 1155 1156 1157 1158 1159 1160 1161 1162 1163 1164 1165 1166 1167 1168 1169 1170 1171 1172 1173 1174 1175 1176 1177 1178 1179 1180 1181 1182 1183 1184 1185 1186 1187 1188 1189 1190 1191 1192 1193 1194 1195 1196 1197 1198 1199 1200 1201 1202 1203 1204 1205 1206 1207 1208 1209 1210 1211 1212 1213 1214 1215 1216 1217 1218 1219 1220 1221 1222 1223 1224 1225 1226 1227 1228 1229 1230 1231 1232 1233 1234 1235 1236 1237 1238 1239 1240 1241 1242 1243 1244 1245 1246 1247 1248 1249 1250 1251 1252 1253 1254 1255 1256 1257 1258 1259 1260 1261 1262 1263 1264 1265 1266 1267 1268 1269 1270 1271 1272 1273 1274 1275 1276 1277 1278 1279 1280 1281 1282 1283 1284 1285 1286 1287 1288 1289 1290 1291 1292 1293 1294 1295 1296 1297 1298 1299 1300 1301 1302 1303 1304 1305 1306 1307 1308 1309 1310 1311 1312 1313 1314 1315 1316 1317 1318 1319 1320 1321 1322 1323 1324 1325 1326 1327 1328 1329 1330 1331 1332 1333 1334 1335 1336 1337 1338 1339 1340 1341 1342 1343 1344 1345 1346 1347 1348 1349 1350 1351 1352 1353 1354 1355 1356 1357 1358 1359 1360 1361 1362 1363 1364 1365 1366 1367 1368 1369 1370 1371 1372 1373 1374 1375 1376 1377 1378 1379 1380 1381 1382 1383 1384 1385 1386 1387 1388 1389 1390 1391 1392 1393 1394 1395 1396 1397 1398 1399 1400 1401 1402 1403 1404 1405 1406 1407 1408 1409 1410 1411 1412 1413 1414 1415 1416 1417 1418 1419 1420 1421 1422 1423 1424 1425 1426 1427 1428 1429 1430 1431 1432 1433 1434 1435 1436 1437 1438 1439 1440 1441 1442 1443 1444 1445 1446 1447 1448 1449 1450 1451 1452 1453 1454 1455 1456 1457 1458 1459 1460 1461 1462 1463 1464 1465 1466 1467 1468 1469 1470 1471 1472 1473 1474 1475 1476 1477 1478 1479 1480 1481 1482 1483 1484 1485 1486 1487 1488 1489 1490 1491 1492 1493 1494 1495 1496 1497 1498 1499 1500 1501 1502 1503 1504 1505 1506 1507 1508 1509 1510 1511 1512 1513 1514 1515 1516 1517 1518 1519 1520 1521 1522 1523 1524 1525 1526 1527 1528 1529 1530 1531 1532 1533 1534 1535 1536 1537 1538 1539 1540 1541 1542 1543 1544 1545 1546 1547 1548 1549 1550 1551 1552 1553 1554 1555 1556 1557 1558 1559 1560 1561 1562 1563 1564 1565 1566 1567 1568 1569 1570 1571 1572 1573 1574 1575 1576 1577 1578 1579 1580 1581 1582 1583 1584 1585 1586 1587 1588 1589 1590 1591 1592 1593 1594 1595 1596 1597 1598 1599 1600 1601 1602 1603 1604 1605 1606 1607 1608 1609 1610 1611 1612 1613 1614 1615 1616 1617 1618 1619 1620 1621 1622 1623 1624 1625 1626 1627 1628 1629 1630 1631 1632 1633 1634 1635 1636 1637 1638 1639 1640 1641 1642 1643 1644 1645 1646 1647 1648 1649 1650 1651 1652 1653 1654 1655 1656 1657 1658 1659 1660 1661 1662 1663 1664 1665 1666 1667 1668 1669 1670 1671 1672 1673 1674 1675 1676 1677 1678 1679 1680 1681 1682 1683 1684 1685 1686 1687 1688 1689 1690 1691 1692 1693 1694 1695 1696 1697 1698 1699 1700 1701 1702 1703 1704 1705 1706 1707 1708 1709 1710 1711 1712 1713 1714 1715 1716 1717 1718 1719 1720 1721 1722 1723 1724 1725 1726 1727 1728 1729 1730 1731 1732 1733 1734 1735 1736 1737 1738 1739 1740 1741 1742 1743 1744 1745 1746 1747 1748 1749 1750 1751 1752 1753 1754 1755 1756 1757 1758 1759 1760 1761 1762 1763 1764 1765 1766 1767 1768 1769 1770 1771 1772 1773 1774 1775 1776 1777 1778 1779 1780 1781 1782 1783 1784 1785 1786 1787 1788 1789 1790 1791 1792 1793 1794 1795 1796 1797 1798 1799 1800 1801 1802 1803 1804 1805 1806 1807 1808 1809 1810 1811 1812 1813 1814 1815 1816 1817 1818 1819 1820 1821 1822 1823 1824 1825 1826 1827 1828 1829 1830 1831 1832 1833 1834 1835 1836 1837 1838 1839 1840 1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 26

olmak, manastır hayatı sürmek;

رَهْبَة korku; huşu, haşyet;

رَهْبِي korku;

رَهْبُوت aşırı korku;

رَهِيب korkutan, ürküten; huşu veren;
ciddi, ağır, vahim;

تَرَهِّيب ↑ mas.;

ارْهَاب korkutma; yıldırma; tehdit etme;
terör, terörizm siy.; sabotaj;

ارْهَابِي [s.] terörist; (ç. ون-) terörist;
sabotaj, baltalayıcı;

تَرْهَب manastır hayatı HRI.;

رَاهِب ç. رُهْبَان manastır hayatı yaşayan
kişi, rahip HRI.;

رَاهِبَة ç. رَاهِبَات manastır hayatı yaşayan
kadın, rahibe HRI.;

مَرْهُوب korkutan, korku veren;

رَهْبَن ⇒ تَرْهَبَن rahip olmak, manastır hayatı sür-
mek HRI.;

رَهْبَانِيَّة ve رَهْبَانِيَّة rahiplik, manastır hayatı;

رَهَط a (رَهَط) (bşi) yutuvermek;

ارْهَاط, ارْهَاط, ارْهَاط [insan]
grup, topluluk, cemaat;

رَهَاط ç. رَهَاط deri peştimal;

رَهْف u (رَهْفَة) ince olmak; [kılıç] keskin olmak;

رَهْف a (رَهْف) ve ارْهَف (bşi) inceltmek; (bşi,
[özl. MEC.] keskin yapmak, bilemek, keskin-

leştirmek; ...in sözlerine) ارْهَفَ الْأُذُنَ
...e ارْهَفَ السَّمْعَ لـ (الى) kulak kabartmak ...
kulak vermek, dikkatle dinlemek;

رَهْف ince;

رَهِيف ince; zayıf, narin; keskin;

ارْهَاف ↑ mas.;

مَرْهَف الحس ↑ ince; keskin; hassas,
duyarlı;

رَهَق a (رَهَق) (b-e, bşe) peşinden yetişmek, (b-i,
bşi) yakalamak; رَاهَق (...yaşına) basacak ol-

mak; buluğa ermek; delikanlı/ genç olmak;

ارْهَق (b-i, bşe) zorlamak, (b-i, bşin) yüküm-
lülüğü altına sokmak; (b-e, ب bş ile) zulmet-

mek ارْهَقَهُ جَذْبًا b-i şiddetle çekmek;

مَرَاهِقَة buluğ, erinlik, ergenlik çağı;

ارْهَاق zulüm, baskı; sindirme; ağır yük
[iş vb.];

مَرَاهِق genç, delikanlı;

مَرْهَق sıkıcı, bunaltıcı [sıcak, yük vb.];

رَهَل a (رَهَل) yumuşak/ gevşek, lop lop olmak;
[vücut] şişman olmak; تَرْهَل ↑;

رَهَل gevşek/ yumuşak, lop lop olma;

تَرْهَل şişmanlık, şişlik;

مَتَرْهَل gevşek, yumuşak; şişman, şiş;

رَهْمَة ç. رَهْم, رَهَام hafif yağmur;

مَرَهْم ç. مَرَاهِم merhem; krem;

رَهْن a (رَهْن) (bşi, عِنْد b-e ya da b-e) rehin,
depozit olarak bırakmak; (binayı, mülkü) ipo-

tek etmek; رَاهِن (b-ile, عَلى bşde) bahse/

iddiaya girmek/ tutuşmak; ارْهِن (bşi) rehin/

depozit olarak bırakmak; ارْتَهِن (bşi, من b-

den) rehin/ depozit olarak almak; (bşi) rehin

bırakmak; (bşi, ب ...e) şart koşmak; ارْتَهِن

[edil.] ارْتَهِن نَفْسَهُ (b-e, bşe) bağlı olmak; kendini rehin bırakmak veya kendini ...e

adamak, vakfetmek; **استرهن** (*b-den, bşî*) depozit, güvence/ rehin olarak istemek;

رهن mas.; (رهن, رهونات, رهون) rehin; depozit; güvence (*ب ... için*); rehine, tutak; ipotek; ... **رهن ب** ...e bağlı, bağımlı; ... **رهن** [meb. mud. kul.] ...süresince, ...e bağlı.; ...e göre; **محل الرهونات** emanetçi dükkanı; **رهن اشارته** birinin emrine amade, birinin emrinde; **رهن سيطرته** *b-nin* hükmü, hakimiyeti altında; **هذا رهن ذلك** bu şuna bağlı[dır]; **المسألة رهن اهتمامه** o konuyu dikkatle inceliyor **رهن السجن** veya **أودع السجن رهن التحقيق** soruşturma için göz altına alınmak, hapsedilmek;

رهنية ipotek [senedi];

رهين rehin, ipotekli, depozit olarak verilen; (*ب ... için*) güvence; (*ب ... den*) sorumlu, mesul; (*ب ... e*) bağlı [meb. mud. kul.] ...e bağımlı; **كان رهينه** birinin yükümlülüğünde olmak; birine bağımlı olmak;

رهينة rehine, deposit, güvence; rehine, tutak; ipotek;

رهان bahis, iddia; rekabet, çekişme;

مراهنة bahis, iddia;

راهن ipotek eden, rehin alan; sabit, muayyen; kalıcı, değişmez; şimdiki, hali hazırda olan, **الظروف الرأهنة** bu şartlar; **الحالة** **الرأهنة** bu durum; statüko;

مرهوب rehin, ipotekli, güvence olarak bırakılan; (*ب ... e*) bağlı **الأمور مرهونة** **بأوقاتها** herşeyin bir zamanı vardı;

مرتهن ipotekli alacak sahibi; tefeci, rehinle ödünç para veren;

رهو (*رهو*) eşkin, rahvan gitmek;

رهو sessiz, sakin, rahat, durgun; sessizlik, huzur, rahatlık; (*رهاء*) turna zoo.;

رهوان eşkin giden [at]; binek atı;

ترهون ve **رهون** [at] eşkin, rahvan gitmek;

رهو bkz. **رهوان**;

روب ve **روب** (*روب*) [*süt*] kesilmek; ¹ (*روب*) [*süt*] kesilmeye bırakmak;

اراب (*sütü*) kesilmeye bırakmak;

روب kesilmiş süt;

رائب kesilmiş, [*süt*];

² **روب** Fr. > rob döşambr;

روبصة uyurgezerlik;

تروبص;

روبل ruble;

روبية rupi;

الرها Urfa;

روبوط robot;

روث (*روث*) *u* **رأث** (*روث*) dışkı bırakmak, terslemek;

ارواث *ç. [cin.is.; tek.is. ۴] روث* hayvan dışkısı/ tersi [at, deve, vb.];

¹ **رواج** (*رواج*) *u* **راج** (*رواج*) yayılmak, yaygınlık kazanmak; [mal] piyasası olmak, iyi satmak, revaçta olmak, talep edilmek; [piyasa] canlı/ işlek olmak; (*ل biri için*) elde edilebilir/ bulunabilir olmak; **روج** (söylentileri, haberleri) yaymak, çıkarmak; (*bşî, para*) tedavüle sokmak; (*bşî*) piyasaya sürmek, satışa çıkarmak; (*bşin* ya da *ل bşin*) satışını artırmak;

رواج tedavül, sirkülasyon; revaç, piyasası

olma; satışlar;

أَرَج daha yaygın; daha çok satan, rayiçte olan;

تَرْوِج yayma, çıkarma; satış, dağıtım; satış artışı, promosyon;

رَائِج cari, tedavülde, hali hazırda kullanılmakta olan; yaygın, bilinen, uluslararası; rayiçte, satışı olan, iyi satan [mal]; canlı, işlek [iş, piyasa];

²**رُج** Fr.> ruj;

رَوَّاح (رَوَّاح) uzaklaşmak, ayrılmak, gitmek; [kendisinden sonra muzari fiil ile] başlamak; **رَوَّاح** [hava] esmek; (*kalbini, ruhunu*) canlandırmak, hayat vermek; **رَوَّاح** (*b-i*) istirahat ettirmek, dinlendirmek; (*b-i*; örn. **رَوَّاح** *عَيْنِي* gözlerini) dinlendirmek; **رَوَّاح** *عَنْ نَفْسِهِ* kendini rahatlatmak; *b-i* rahatlamak; **رَوَّاح** (*b-e*) geceleyin gitmek; (*iki şey arasında*) sıralı/ dönüşümlü/ münavebeli olarak değişmek; **رَوَّاح** kötü koku salmak, kötü kokmak; **أَرَّاح** (*b-i*) istirahat ettirmek; (*b-i*, *den*) kurtarmak, serbest bırakmak; (*b-i*) yatıştırmak, sakinleştirmek; (*b-i* *ile*) sevin-dirmek, mutlu etmek **رَوَّاح** *نَفْسَهُ مِنْ ...* *den yana rahatlamak*; **تَرْوَّاح** (*vanti-latör vb. ile*) serinletmek; **تَرْوَّاح** (*iki şey arasında*) sıralı/ münavebeli olarak değiş-mek, dönüşümlü olmak; (*iki olay, ara-sında*) yer almak; **أَرَّتَّاح** (*den yana*) ra-hatlamak; rahatlamak, rahatlığa kavuşmak; (*bşden*) memnun/ hoşnut olmak, (*bşe*)

katılmak, muvafık olmak; (*bşe* veya *ل*) sevinmek; (*bş* veya *ل*) *sebebi ile*) memnun olmak **أَرَّتَّاح** *لِلْمَعْرُوفِ* iyilik yapmaktan/ hizmetten hoşlanmak; **أَسْتَرْوَح** soluk almak; (*bşî*) koklamak; **أَسْتَرْوَح** sakin olmak; sakin-leşmek; rahatlamak, rahata kavuşmak; mola, ara vermek; (*den yana*) rahatlamak; (*den*) kurtulmak; istirahat etmek; (*e* ... *الى*) sevinmek, (*e* ... *الى*) güvenmek, itimat etmek; (*e* ... *الى*) sevinmek, (*sebebiyle*) mutlu olmak;

رَاح şarap;

أَرَوَّاح *رِيَّاح* *ç.* müe. [bazen müz.] **رَاح** *أَبُو* *رُزْغَار* rüzgar; yellenme, osuruk; koku **أَبُو** *رُزْغَار* yelkovan, rüzgar fırılacağı; bostan kor-kuluğu; **سَكَّتْ رِيحُهُ** unutulmak, eskimek; **ذَهَبَ مَعَ** işleri yolunda olmak; **رَاح** *رُزْغَار* dağılıp kaybolup gitmek;

رَاح rüzgarlı;

أَرَوَّاح can; ruh; **رُوح** [müe. ve müz.] *ç.* **رُوح** *الْقُدُس* veya *رُوح* *الْقُدُس* silah namlusu; Kutsal Ruh, Ruhul Kudüs; **لَا رُوحَ فِيهِ** cansız, sönük; **ثَقِيلُ الرُّوحِ** sevimli, hoş; **حَرَصًا** can sıkıcı [kişi]; **طَوِيلُ الرُّوحِ** sabırlı; **عَلَى الأَرَوَّاحِ** ölüm tehlikesi! [uyarı işaret-lerinde];

رُوحِي [na't] ruhi, ruh ile ilgili; manevi; **حَالَةُ رُوحِيَّة** *ç.* **رُوحِيَّات** manevi şeyler psikolojik durum, haleti ruhiye; **مَشْرُوبَات** alkollü içkiler;

رُوحَة gece yolculuğu ya da görevi;

رَاحَة rahat; eğlence; serbestlik, boş vakit,

tatil; konfor; (ç. رَاح, -آت) el ayası ۞ بِالرَّاحَةِ
 serbest/ rahat bir şekilde, yavaşça; رَاحَةً
 acele etmeden, yavaş yavaş; rahatça, rahat
 bir şekilde; أَسْبَابُ الرَّاحَةِ tuvalet; رَاحَةَ
 lüks şeyler; فِتْرَةُ الرَّاحَةِ konfor; مَعْدَاتُ الرَّاحَةِ
 mola, ara, dinlenme; تَنَفُّسٌ رَاحَةَ الْحُلُقُومِ
 lokum; رَاحَةَ الْقَدَمِ ayak tabanı; رَاحَةَ الْيَدِ
 koku; رُوحِيَّةٌ ruh durumu; zihin durumu;
 رَوَاحٌ ayrılış, terk etme; gitme; dönüş
 [geliş karştı]; rahat; ۞ فِي غُدُوهِ وَرَوَاحِهِ
 [lafzen: her gidişinde ve gelişinde] yaptığı
 her şeyde;
 رِيَّاحٌ ana sulama kanalı MIS.;
 أَرْوَحٌ daha sakinleştirici, yatıştırıcı;
 أَرِيحِي cömert, eli açıklık;
 أَرِيحِيَّةٌ cömertlik, eli açıklık;
 رِيحَانٌ [cin.is.] fesleğen BOT. cimur basi-
 licum; (ç. رِيَّاحِين) kokulu bitkiler; ۞ قَلَمُ
 الرِّيحَانِ veya الرِّيحَانِي bir hat usulü;
 رُوحَانِي manevi, ruhi, tinsel; kutsal, ilahi,
 mukaddes; (وَن) rahip, papaz;
 رُوحَانِيَّةٌ ruhiyet, ruh hali; suret veya şekil
 değişmesi;
 مَرَّاحٌ geceleyin ziyaret edilen yer; ve yine
 مَرَّاحٌ çayır, otlak, mera;
 مَرَّوَحَةٌ pervane; vantilatör;
 مَرَّوَّاحٌ pervane; vantilatör FAS.;
 مَرِّيحٌ gaz yapan [yiyecek];
 مَرَّوِّيحٌ mas.;
 تَرَوِّيحَةُ النَّفْسِ yürüyüşe çıkma,

gezinti, dolaşma;

صَلَاةُ التَّرَاوِيحِ teravih namazı;

تَرِيحٌ kurma, tesis etme MIS.;

ارْتِيَّاحٌ hoşnutluk; memnuniyet, neşe,
 zevk;

اِسْتِرَوَّاحٌ havalandırma; havalandırma gi-
 rişi; teneffüs, solunum; اِسْتِرَوَّاحُ صَدْرِي nefes
 verme TIP.;

اِسْتِرَاحَةٌ rahat; dinlenme, istirahat; (ç.
 -آت) mola, ara, teneffüs; MIS. mola yeri;

رَاحٌ bir aşağı bir yukarı, bir
 ileri bir geri giderek;

[çoğ.] رَوَائِحٌ koku; parfüm; رَاحَةٌ
 kokular, parfümler; tat veren şeyler;

مَرِيحٌ rahatlatan, rahatlık veren; yatıştıran,
 sakinleştiren; sıcak, samimi, hoş; rahat, kon-
 forlu; gaz yapan ۞ كُرْسِيٌّ مَرِيحٌ koltuk;

مَرَّاحٌ bkz. مَرَّاحٌ ;

مَرَّتَاحٌ rahat; sakin, huzurlu; memnun,
 hoşnut; sevinçli, neşeli ۞ مَرَّتَاحُ الْبَالِ sorunsuz,
 sakin, huzurlu [kafası rahat]; مَرَّتَاحُ الضَّمِيرِ
 vicdanı/ gönlü/ içi rahat;

مُسْتَرِيحٌ rahat; sakin;

مُسْتَرَّاحٌ tuvalet;

¹(رود) رَادٌ u (رود) dolaşmak, gezinmek; (bşi)
 aramak; رَاوَدَ b-i, عَلَى bşe, bş yapmaya) ikna
 etmek, (b-e) yaklaşmak, yaklaşıp hitap et-
 mek; (b-i, عَنْ ...den) caydırmak, soğutmak;
 رَاوَدَهَا رَاوَدَتْهُ عَنْ نَفْسِهِ ۞ (b-i) ayartmak
 رَاوَدَ (bşi) ya da رَادَ (b-i) ayartmak; ...yapmayı) istemek, niyetinde olmak, dile-

mek; (*bş*e) sahip olmayı istemek/ arzulamak;
(*bş* ile ya da *من bş ile, الى bş*i) hedeflemek,
amaçlamak; (*الى bş*i) hedeflemek, istemek
(*الى* ile ya da *bş* ile) ilgilenmek, elde etmeyi
istemek; (*ب ...ile, ...i*) kasdetmek; (*ب bş*
ile) (*b-i*) hedeflemek; (*ب hakkında, bş*) kur-
mak, taşarlamak; (*b-i على bş* yapmaya) sev-
ketmek, kıskırtmak; ¶ *أَرَادَ بِهِ أَنْ ...* bununla
...yapmayı istedi, kasdetti, bunun ...an-
lamına geldiğini düşündü; *أَرَادَ بِهِ خَيْرًا* biri
için iyilik/ hayır dilemek; *أَرَادَهُ عَلَى أَنْ ...*
birini, bir şey yapmaya ikna etmeye çalıştı;
أَرَادَ نَفْسَهُ başkent yolunda idi; *أَرَادَ الْعَاصِمَةَ*
عَلَى الشَّيْءِ kendi kendini bir şeyi yapmaya
ikna etmek; *أَرْتَادَ* (*bir yere*) gitmek; (*bir*
yerde) keşfe çıkmak;

رود keşfe çıkma;

↑↑; رِيَاذَة

رويدا يavaş, ağır; رويدا رويدا يavaş يavaş,
 ağır ağır; رويدك يavaş ol! ağır ol!;

مُرود ç. مَرَاود sürme çekilen mil;

اِرَادَة istek, taleb; dilek; arzu; (ق. اَت) buyruk, emir, irade [hükümdarın]; irade, istem ۱۱ حَسَبَ الْاِرَادَةِ isteğe göre, istek üzere;

ارادی kasıtlı, isteğe dayalı, iradi, istemli;

ارتیاد [bir yeri] ziyaret; keşfe çıkma;

رائد ç. زيارتچی; gözcü; keşfe çıkan;

başkan, lider; binbaşı ASK.; ilke prensip;

مريد ç. ون- mürit; istekli, arzulu; bağlı,

izleyici, taraftar;

مراد istenilen, dilenilen, talep edilen, ni-

yet edilen; niyet, amaç, hedef;

² رۇد bkz. رۇد ;

روزنامه yıllık, takvim;

روس ⇒ **كُوس** (bşı) keskinleştirmek, bilemek;

(*bşl*) sivriltmek; (*kitaba, makaleye*) başlık vermek/ yazmak;

ترؤسة başlık, ünvan KNŞ.;

مراویس yarış atları;

² **الروس** Ruslar;

Rus; روسی

الروسية Rusça, Rus dili;

Rusya || رُوسِيَا الْبَيْضَاءُ Beyaz Rusya; رُوسِيَا Rusya

رواش dam penceresi; **روش**

(رياضة, روض) u راض (روض) (hayvani) evcilleş-

tirmek; (*hayvanı*) eğitmek, yetiştirmek; (*b-i*)

eğitmek, yetiştirmek; (b-i) yatıştırmak, sa-

kinleştirmek; رَاضٍ = رَوْضٌ ; (bşî örn. nefsi)

sakinleştirmek; **رَأَوْضَ** (b-i) uysallaştırmak;

تريض egzersiz yapmak; تريض yürüyüşe çık-

mak; spor yapmak, egzersiz yapmak;

ارتاض karşılıklı sıkı pazarlık etmek; تراوض

egzersiz yapmak; kendini (ب ile) eğitmek;

yürüyüşe çıkmak; **استراض** neşelenmek,;

bahçe; رِيضَان, رِيَّاض-آت, رَوْض. رَوْضَة

çayır ۹ رَوْضَةُ الْأَطْفَالِ (ç. رياض) ana okulu;

الرياض Riyat şehri;

رياضة ç. رِيَّاضَات egzersiz, alıştırma, id-

man; jimnastik; spor; yürüyüş; رياضات riyā-

zet; matematik; الرياضَة riyazet; الرياضَة

الرياضة soyut, teorik matematik; البَحْثَة

رِيَاذَةُ عَقْلِيَّةٍ; uygulamalı matematik; التَّطْبِيقِيَّةُ

zeka oyunları, zihin egzersizleri;

رياضي [na't] spor ile ilgili, sportif; matematik ile ilgili; (ç. ون) sporcu [is.]; **أخبار رياضية** spor haberleri; **مُرْسِل رياضي** spor muhabiri; **الألعاب الرياضية** spor faaliyetleri;

رياضيات matematik;

ترويض spor faaliyetleri;

(روغ) u راع (روغ) (b-i) ürkütmek, korkutmak;

(b-i) şaşırtmak; (b-nin) hoşuna gitmek, (b-i)

hayran bırakmak **ما راعني إلا مجيؤك** || senin

gelmen beni çok şaşırttı; **روغ** ve **أراع** (b-i)

[azametiyle vb.ile] ürkütmek, (b-e) huşu ver-

mek; **تروغ** ve **ارتاع** (من...den) ürkmek;

روغ korku;

روغ akıl, gönül, kalp **هدى روعك** || ve

خطر بروعه boş ver! tasalanma!; **سكن روعك**

(b-i, أن...dığına) inandırmak, ikna etmek,

(b-i) ilham etmek; **خطر بروعه** aklına geldi;

روغ güzellik;

روعة [saygı, azamet vb.den dolayı] korku;

huşu; şaşkınlık, şaşırtma; zihin karışıklığı;

güzellik, çekicilik;

أروع daha mükemmel, daha güzel; daha

çekici, daha cazip; daha değerli; daha net;

ارتاع korku, şok;

رائع harika, muhteşem, muazzam; çekici,

cazip, hoş; huşu veren; net, açık **في رائعة** ||

رائعة شبابيه gün ışığında; **رائعة** ömrünün

baharında; **الحقيقة الرائعة** apaçık gerçek;

روائع الفن || etkileyici şey; **رائعة**

sanat harikaları;

مروع ürküten, korku veren;

مروع korkmuş, ürkmüş;

مريع ürküten, ürküntü veren, korkutucu;

مرتاع korkmuş, ürkmüş;

(روغ) u راع (روغان, روغ) doğru yoldan sapmak/

çıkmaq; (من, عن bşden b-den) kaçınmak;

(...e) [ayrılıp] gitmek; **راوغ** (b-i) aldat-

mak, (b-e) kazık atmak; (b-ile) hileli dövüş-

mek, (b-e) hile yapmak;

رواغ oyun, hile;

رواغ hilekar, hin;

رواغ = رويغة;

أروغ daha hilekar, daha kurnaz;

روغان ↑ mas.;

مراوغة hile, oyun; yalan; kurnazlık, şey-

tanlık; [çoğ.] **مراوغات** tahrifat, bahaneler;

mazeretler, yalanlar; hileler, oyunlar;

(روغ) u راق (روغ) [sıvı] saf/ arı olmak; (روغ) (b-i, b-i)

geçmek, üstün gelmek, baskın çık-

mak; (b-nin veya ل b-nin) hoşuna gitmek

(روغ) (sıvı) روق güzel görünmek; **روغ في عينه** (gözüne)

روغ دمه || süzmek, arıtmak, filtre etmek;

b-i canlandırmak [içki]; b-i sakinleştirmek,

yatıştırmak; **روغ البضاعة** takas alışverişi yap-

mak; **أراق** (sıvıyı) dökmek; (b-i) dökmek,

saçmak; (sıvıyı) dökmek; (b-i) dökmek, saç-

mak; (sıvıyı) akıtmak **أراق ماء وجهه** || say-

gınlığını kaybetmek; **تروق** kahvaltı etmek;

راق ç. آت kat, tabaka, katman;

رواق ç. أرواق revak, büyük bir binanın

kapısı önündeki direkler altı; boynuz;

رُوقَة güzel; yakışıklı;

رُواق ç. أروقة çadır; perde; revak ٱل; galeri;

veranda SUR.; pavyon [fuar vb.]; yurt; revak

[MIS., Ezher için]; ٱل ضرب رُواقه yerleşmek;

رُواقِي kolayca ümitsizliğe düşmeyen veya sevince kapılmayan; (ç. رُون) kolayca ümitsizliğe düşmeyen veya herşeye sevinmeyen;

الرُواقِيَة stoacılık, stoik felsefe;

رَاوُوق filtre, süzgeç;

تَرْوِيق süzme, arıtım, filtre etme;

تَرْوِيقَة kahvaltı SUR.;

ارَاقَة [sıvıyı] dökme; ٱل اِراقَة الدَّماء kan dökme;

رَاقِي saf, arı, temiz;

مَال الرُّوك kamu malı MIS.;

¹ رُول ⇒ رُول salya akıtmak;

رُوال salya;

² رُول Fr.> rol;

¹ رَام (مَرَام, رَوْم) u رَام (بَشِي) istemek, dilemek, arzulamak; (ل biri için, bşi) dilemek; (bşi) aramak; ٱل اِرام عَلَى مَا يَرَام iyi durumda, yolunda;

رَام اللّٰه Ramallah şehri;

رَوْم istek, dilek;

مَرَام ç. آت- istek, dilek, özlem; yüksek gaye/ hedef;

² الرُّوم Rumlar, Bizanslılar; Bizans; [çoğ.kul]

الأروَام Yunan Ortadoks Kilisesi [bağlıları];

ٱل بَحْر الرُّوم Akdeniz;

رُومي Rum; Yunan Ortadoks [kilise] ٱل دِيك رُومي hindi MIS.; جَبْن رُومي bir çeşit peynir MIS.;

رُوما Roma;

رُومِيَة Roma;

الرُّومان Romanlar;

رُوماني Romen;

رُومانيا Romanya;

رُومانْتِيزْم İng.> romantizm;

رُوانْد, رُوانْد ravent BOT. Rheum officinale;

رُوتق parlaklık, şaşaa;

¹ رُوي a (رِي, رِي) susuzluğunu gidermek; sulanmak, sulaması yapılmak; رُوي i (على veya ل b-e) su getirmek, (b-e) su vermek; رُوي i (رُويَة) (ل b-e, bşi) anlatmak, rivayet etmek, (عن bir kaynaktan) aktarmak, nakletmek; رُوي (b-nin) susuzluğunu gidermek; (bşi) sulamak; رُوي (b-nin) susuzluğunu gidermek; (çiçekleri vb.i) sulamak; (bşi) ıslamak, nemlendirmek; رُوي (bşi, عن ...den) elde etmek; (بش hakkında) düşünmek, zihninde tartmak; رُوي susuzluğunu gidermek; içecek su verilmek; sulanmak, su verilmek; [bir kaynaktan, haber alma vb. için] beslenmek, alınmak ;

رِي [susuzluğu] gitme, [suya] kanma; رِي ve رِي sulama; nemlendirme, ıslatma;

رِيَا güzel koku, rayiha;

رُوي susuzluk gideren/ giderici;

رُوي son harf, kafiye harf; kafiye ٱل دُو

رُوي aynı perdeden [şarkı];

رُواء taze [su];

رُواء hoşluk, zerafet, güzel görünüş;

رُويَة düşünme, tefekkür; رُويَة عَنْ bilerek,

ok yeleği; süslü veya gösterişli elbise/ kıyafet; kıl [firça];

رِيشَة [tek.is.] ç. آت- tüy; yazı için kullanılan tüy [yine **رِيشَة** **الكتابة**]; fırça [ressam]; mızrap; neşter; **رِيشَة** **وزن** tüy siklet SPO.;

رِيشِي tüylü [na't];

رِياش mobilya; cihaz; ev eşyaları;

رِياض bkz. **رِياضِي**, **رِياض**, **تَرِيب**

(**رِياضَان**, **رِياضَان**, **رِياضَان**, **رِياضَان**) artmak, büyümek, gelişmek; (**رِياضَان**) artırmak;

رِيع ç. **رِيع** ürün semere; gelir, kazanç; gelir payı/ hissesi; en seçkin parça/ kısım; **رِيع** **الشباب** gençliğin en güzel devresi;

رِيعَان en güzel kısım; **رِيعَان** **الشباب** gençliğinin en güzel çağında; **رِيعَان** **النهار** günün en aydınlık zamanında;

رِيعَة **أرض** verimli toprak/ arazi;

رِيعَة [yine **رِيعَة** **تاريخ**] kadastro MIS.;

رِيعَة **النهار** gün ışığında; bkz. **رِيعَة**;

رِيف ç. **رِيف** ekili arazi/ toprak; taşra, köy [şehir karşıtı]; **رِيف** **مصر** veya **الرّيف** Aşağı Mısır; deniz sahili;

رِيفِي köy...i, taşra/ köy hayatı ile ilgili

[na't]; köylü, rençber; budala, ahmak, hödük;

(**رِيق**) **رِاق** i (**رِيق**) parlamak, pırıldamak; dökülmek; **أَرَاق** (su vb.i) dökmek;

رِيقَة ve **رِيقَة** ç. **رِياق** salya; tükürük; **عَلَى**

أَبْتَلَع **رِيقَه** ya da **بَلَع** **رِيقَه** aç karnına; [lafzen: tükürüğünü yutmak]; nefes almak,

kısa bir mola vermek; kendini tutmak, engellemek [öfke anında]; **بَلَع** **رِيقَه** b-i soluklan-

dırmak, b-nin dinlenmesine izin vermek; ara vermek; **أَجْرَى** **الرّيق** ağzını sulandırmak; **لَا** **يَجِفُّ** **لَه** **رِيقٌ** [lafzen: tükürüğü kurumak] ağzı kapanmamak, hiç durmadan konuşmak; **فِي** **رِيق** **الشباب** gençliğin baharında;

رِيل **رَال** i ve **رِيل** salya akıtmak;

مَرِيلَة önlük;

مَرِيُول mama önlüğü;

رِياَل ALF.BKZ.;

رِياَم i (**رِياَم**) uzaklaşmak; (**bir yeri**) terk etmek **رِياَم** **مَا** **رِياَم** **مَكَانَه** yerinden kıpırdamak/ oynamak; **رِياَم** **بِالْمَكَان** (**bir yerde**) kalmak; (**b-e** **عَلَى**) blöf yapmak MIS.;

رِياَم köpük;

تَرِيب böbürlenmek, şişinmek MIS.;

رِياَم = **رِياَم** beyaz antilop;

رِياَم (**رِياَم**, **رِياَم**) **عَلَى** (**b-i** ya da **b-i**) elde etmek, ele geçirmek, [his, hırs, tutku] (**عَلَى** **b-i** ya da **b-i**) eline geçirmek; (**عَلَى** **...de**) [örn. sessizlik, odada] hüküm sürmek, hakim olmak;

رِياَم müe **رِياَم** bkz. **رِياَم**;

رِياَم ALF.BKZ.;

زَاء "ز" harfinin adı;

زَاوُوق civa;

زُتْبِق civa;

زاج saç yağı, sülfürik asit, karaboya;

زَار a, i (زَار, زَيْر) kükremek; böğürmek;

زَيْر kükreyen; böğüren;

زَاط a (زَاط) haykırmak, feryat etmek;

زَاغ ç. زِيغان karga ZOO.;

مَوْت زَوَام ani ya da şiddetli ölüm;

زَوَان¹ delice otu [eres, erez, zivan] BOT. Lolium temulentum (graminae);

زَان² SUR., MIS. kayın ağacı BOT. ثَمَر زَان kayın ağacının meyvası;

الوَثْب ۞ زَانَة kargı, mızrak; kazık; ۞

بِالزَانَة (القَفْز) sırkla [yüksek] atlama;

زَاوُوق civa;

زَاي "ز" harfinin adı;

زُب ç. زَبَاب erkeklik organı, zeker;

زَيْب [cin.is.; tek.is. ة] kuru üzüm; MIS.

kuru üzümünden yapılan bir çeşit içki;

زَب müe. ç. زَبَاء kılı, tüylü, saçlı;

زَيْد u (زَيْد) (sütü) dövmek, çalkalamak [tereyağı

yapmak için]; زَيْد [süt] kaymak kaplamak,

kaymaklanmak; أَرْيَد köpürmek; sinirlenmek;

زَيْد الْبَحْرِ ۞ زَيْد köpük; maden cürüfü ۞

لُؤْلَئِي; لُؤْلَئِي;

زُبْدَة tereyağı; krema; (ç. زُبْد) en önemli, en güzel kısım; öz, esas, asıl; meselenin esası, aslı;

زَيْدِيYE ç. زَبَادِي tas;

زَبَاد misk; ۞ سَنُور الْمَسْك misk kedisi;

زَبَادِي ve زَبَادِي لَبَن kesilmiş süt MIS.;

مَزِيد ve مَزِيدَة ç. مَزِيد yayık;

زَبَر u, i (b-i) azarlamak, paylamak, takdir etmek;

زَبَر erkeklik organı, zeker;

زَبُور ç. زَبَر demir parçası;

زَبُور zebur;

زَبْرَج süsleme, dekorasyon;

زَبْرَجِد zebercet, sarı yakut;

زَبَط i (زَبَط) [ördek] bağırarak, ses çıkarmak, vaklamak;

زَبَط çamur, bataklık MIS.;

زَبَاطَة hurma salkımı MIS.;

جَعَلَ زَوْبَعَة ç. زَوَابِع fırtına, kasırga, bora; زَوْبَعَة = bir bardak suda fırtına koparmak;

زَبَق u, i (زَبَق) (saç telini, kılı) yolmak, kökünden koparmak; اِنْتَبَق (في ...in içine) kayarak düşmek;

زَبِل ⇒ زَبَل gübrelemek;

زَبِلَة, زَبِل gübre;

زَبَال çöpçü;

زُبَالَة çöp, süprüntü, çer çöp;
 مَزْبَلَة ç. مَزَابِل çöplük; gübre yığını, çöp
 tenekesi;
 زَبُون tepen [deve]; kızgın, alevli, ateşli [kavga
 vb.]; aptal, ahmak; aptalca; (ç. زَبَائِن) müşteri;
 زَبُون دَائِم devamlı müşteri;
 زَبُون iç çamaşırı IR.;
 زَبَانَة müşteri olma, müşterilik;
 زَبَانِي kıskaç [akrep vb. için; genellikle
 müsenna زَبَانِيَا الْعَقْرَب];
 زَبَانِيَة zebaniler;
 زَبِيَة ç. زَبِي su seviyesinden yüksekte olan
 yer ۞ بَلَغَ السَّيْلُ الزَّبِي سınırı/ haddi aşmak;
 زَت atmak SUR.;
 زَج (زَجَجْتُ) u (زَج) (bşî) atmak, savurmak, fırlat-
 mak; (b-i, bşî ya da ب b-i, bşî) itmek, dürt-
 mek, sürmek; (b-i, bşî ya da ب b-i, bşî, فِي
 ...e, ...içine) sıkıştırmak, zorlamak ۞ زَجُّهُ
 الْحَاجِبِينَ زَجَجْ hapse atılmak; (bşî) cam kaplamak;
 (bşî) minelemek, mine kaplamak;
 زَج ç. زَجَج demir yüksük, başlık; temren;
 زَج müe. زَجَاء ç. زَجَج kalem kaşlı;
 زَجَج cam [cin.is.];
 زَجَجَة [tek.is.] ç. آت -cam parçası; [cam]
 şişe; [su, içecek] bardak;
 زَجَاجِي [na't] cam, camdan;
 زَجَاج cam işi ile uğraşan, camcı;
 مَزَجَّات mineli, emaye; [çoğ.] مَزَجَّات ya
 da مَزَجَّات مَصْنُوعَات emaye, mineli ürün;
 زَجَر ve (زَجَر) u [bağırarak] def etmek,

kovmak; (b-i, عَنْ) engellemek, mani olmak;
 (b-i) azarlamak, paylamak; اَزْدَجَر ve اَنْزَجَر
 = زَجَر;
 زَجَر engelleme, mani olma; baskı; azar,
 paylama, tekdir;
 زَجَرِي [na't] ıslah edici, ıslah amacına yö-
 nelik ۞ مَعَهْد زَجَرِي ıslahevi;
 زَاَجَر mania, engel;
 زَاَجَرَة ç. زَوَاَجَر kontrol edici unsur, fren;
 sınırlama, kısıtlama;
 زَجَل u (زَجَل) (posta güvercinini) bırakmak, gön-
 dermek;
 زَجَل ç. اَزْجَال yaygın bir Arap şiiri türü
 [genelde fusha olmayan];
 زَجَال ۞ زَجَل "okuyan";
 حَمَام الزَّاجِل posta güvercini;
 زَجَا u (زَجُو) (b-i, bşî) [hafifçe] itmek;
 (b-i, bşî, فِي ...e, ...içine) sıkıştırmak, zorla
 sokmak, tıkmak; زَجَا (b-i, bşî) [hafifçe] it-
 mek, (b-i, bşî, إِلَى ...e) sıkıştırmak, kısırmak;
 [zor ile] (b-i, bşî, إِلَى ...e) almak ya da getir-
 mek; (zamanı) geçirmek; harcamak; اَزْجَى
 (bşî, b-i) [hafifçe] itmek, sürmek; (b-i, bşî,
 إِلَى ...e) sıkıştırmak, kısırmak; (b-i, bşî, إِلَى
 ...e) [zorla] almak, getirmek; (zaman) geçir-
 mek; (bşî ل b-e) göndermek, sunmak, [teb-
 riği, teşekkürü, selamı]; (bşî ل b-e) ihsan
 etmek, vermek [ödül vb.] ۞ اَزْجَى إِلَى الذُّهْنِ ۞
 ...i getirmek, ...i düşündürmek;
 مَزْجِي küçük, önemsiz, basit, değersiz;
 زَحَر a, i (زَحَار, زَحِير) inlemek, ah etmek;

(زَخِمَ) a (زَخِمَ) (b-i) [geriye] itmek; (زَخِمَ) a (زَخِمَ)

kötü kokmak, kötü koku salmak;

كُتْمَ kötü kokan;

أَزْخِمَ;

مِزْخِمَة mızrap, çalgıç;

كُتْمَ kötü koku, leş kokusu;

زَرَّ u (زَرَّ) (b-şî) düğmelemek, düğmeleyerek

kapatmak, iliklemek; (غُزْنُهُ gözüünü) kısmak,

kısararak bakmak; زَرَّ (b-şî) düğmelemek;

زَرَّ düğme; çıt çıt; topuz gibi

olan kısım; tomurcuk, gonca; püskül [fes];

زَرَّب u (زَرَّب) (hayvanı, davarı) ağıla kapatmak;

(bir yeri) hatılla/ lata ile çevrelemek; زَرَّب a

زَرَّب = زَرَّب; [su] akmak, dökülmek; (زَرَّب)

زَرَّبِي halı, kilim;

زَرَّبِي ağıl; ahır; [Kuz. Afr.] ağaç

dallarından kulube;

زَارِبَ uzun, dar yol;

مَزَارِبَ musluk, ağız;

زَرَبُون ve زَرَابِيل bir çeşit ayakkabı;

زَرَّ u (زَرَّ) (b-nin boğazını) sıkmak, (b-i) boğ-

mak; (b-şî) yutmak; زَرَّ (b-şî) yutmak;

زَرَّة pirinç ve baldan yapılan bir tatlı

çeşidi;

زَرَّ zincirden yapılan zırh; زَرَّ

zebra;

زَرَّة zincir bağ;

زَرَّة kerpeten;

زَرَّ boğaz, gırtlak;

زَرَّ civıldamak;

زَرَّ ve زَرَّ sığırcık kuşu, çekir-

ge kuşu zoo. Sturnis Vulgaris;

زَرَّ gri, beyaz benekli [at];

زَرَّ (b-şî) ekmek; (b-şî) serpmek, saçmak;

(bitki) yetiştirmek, büyütmek; (الأرض top-

rağı) sürmek, ekmek, işlemek, ziraat yap-

mak; زَرَّ = زَرَّ (fidan) dikmek; زَرَّ

زَرَّ (tohum) ekmek;

زَرَّ ekim; (ç. زَرَّ) tohum; filiz; ekim,

dikim, ziraat; tarla; زَرَّ وَ الزَّرَّ ziraat,

ekim dikim;

زَرَّة ziraat; çift sürme; (tohumu) ekme,

(araziyi) işleme; (ürün) yetiştirme; çiftçilik;

زَرَّة البساتين bahçıvanlık, bahçecilik;

زَرَّ أرض işlenebilir

toprak/ arazi; زَرَّ طريق tarla yolu;

زَرَّة ekin; ürün;

زَرَّ çiftçi; ekim yapan;

زَرَّ [ekili] arazi, toprak, mezra;

زَرَّ ekili arazi, mezra; çiftlik;

ekim dikim;

زَرَّ çiftçi;

زَرَّ ürün paylaşımı ile ilgili geçici an-

laşma ISL.HUK.;

زَرَّ tohum eken; çiftçi;

زَرَّ ekili dikili, işlenmiş;

زَرَّ -آت filiz, yeni yetişen ürün;

زَرَّ çiftçi;

زَرَّات وَ -آت [insan] topluluk, küme; زَرَّات

tek tek ve gruplar halinde;

زَرَّافِي, زَرَّافِي, زَرَّافِي. زَرَّافَة زَرَّافَة

Zürafa;

¹زَرَق u, i (زَرَق) [kuş] çımkırmak, pislemek,;

زَرَق u (زَرَق) (b-e, ب le) vurmak, (...i) dürt-

mek, (bşi) atmak, savurmak, fırlatmak;

زَرَق enjeksiyon, iğne yapma;

مَزْرَاق ç. مَزْرَاق cirit, mızrak, kargı;

زَرَق a (زَرَق) ve اَزْرَق mavi olmak, mavileşmek;

زَرَق mavi, mavi renk;

زَرَقَة mavi, mavi renk;

اَزْرَق müe. ç. زَرَق mavi; koyu renkli;

الزَّرَقَاء gök yüzü;

اَزْرَقاق mavi, mavilik;

زورق ALF.BKZ.;

زَرَقُون parlak kırmızı renk;

زَرَكَش kabartma süs ile süslemek; (bşi) süsle-
mek, bezemek;

زَرَكَش altın ya da gümüş işleme, nakış;

مَزْرَكَش kabartma ile süslü; (ب altın ya
da gümüş iplik) simli, işlemeli; süslü, süslen-
miş ۱۱ القَلَم المَزْرَكَش süsleme kalemi;

زَرَنِيخ arsenik, zırnık;

زَرِي i (زَرَايَة) (على b-i) azarlamak, paylamak,

على b-i, bşde) hatalı bulmak; (ب ya da

b-e) sövmek, küfür savurmak; (ب b-nin,

bşin) itibarını düşürmek, zedelemek, küçük

düşürmek, rezil etmek; زَرِي = تَزَرِي

(ب b-i, bşi veya ...i) hafif bulmak, küçümse-

mek, önemsememek; اَزْدَرِي = اِسْتَزَرِي

زَرِي fakir, zavallı, değersiz, küçümsenen;

زَرَايَة küçük görme, hor görme; küçük

düşürme;

اَزْرَاء küçük görme, hor görme;

اَزْدَرَاء ۱۱;

مَزْرِي değersiz, küçümsenen;

زَعْبَر (على b-i) kandırmak, oyuna getirmek;

زَعْبُوط ç. زَعَابِيط yünlü dokuma, kumaş;

سَعْتَر = زَعْتَر

اَزْعَج (b-i) rahatsız etmek, canını

sıkma; (b-i) yormak, bizar etmek; (b-i, من

veya uykudan) kaldırmak, (b-nin, من veya

halini, rahatını, durumunu) bozmak;

اِنْرَعَج rahatsız olmak, rahatı bozulmak; (من

...den) tedirgin olmak;

زَعَج rahat etmeme, tedirginlik;

اَزْعَاج rahatsız etme;

اِنْرَعَاج güçlük, zorluk, rahatsız olma;

karışıklık, kargaşa;

مُزْعَج sıkıcı, sıkıntı veren, bezdiren, na-

hoş; rahat vermeyen; endişe veren, tedirgin

eden; مُزْعَجَات [çoğ] zorluklar, güçlükler,

müşkilat;

زَعَر seyrek saçlı; seyrek tüylü;

اَزْعَر müe. ۱۱ زَعْرَاء kuyruksuz;

اَزْعَر ç. زُعْرَان eşkiya, haydut LÜB., FİL.;

alçak, adi;

زَعَارَة adilik, alçaklık;

زَعْرُور ç. زَعَارِير huysuz, aksi, hırçın;

زَعَزَع (bşi) şiddetle sarsmak, sallamak; (bşi, ka-

rarı, inancı) sarmak; تَزَعَزَع sarsılmak; gev-

şemek; sendelemek, yalpalamak; لَا يَتَزَعَزَع

sarsılmaz;

رِيح زَعَزَعَان ve رِيح زَعَزَع kasırga, şiddetli

rüzgar;

زَعَزَعَة ç. زَعَزَع sarsılma, sallantı;

زَعَزَعَان bkz. اَلْ;

زَعَزَع سıska, çok zayıf, cılız;

مُزَعَزَع sarsılmış; düzeni bozulmuş, altüst

olmuş; sallanan, istikrarsız;

مُتَزَعَزَع sallanan, istikrarsız; salınan; be-

lirsiz, değişken, kararsız;

زَعَط a (زَعَط) [eşek] anırmak; (b-i) kovmak;

(b-i) sürüp çıkarmak;

مَوْت زَاعَط: ani ölüm;

زَعَف a (زَعَف) (b-i) ansızın/ beklemediği bir

anda öldürmek; اَزَعَف اَلْ;

سَم زَعَف ani ölüme sebep olan zehir;

زَعْفَرَان safran BOT. Cracus sativus;

زَعَق a (زَعَق) bağırma, çığlık atmak, feryat et-
mek;

زَعَق اَلْ bağırma اَلْ;

زَعَقَة ç. زَعَقَات çığlık, feryat;

زَعِيق bağırma, çığlık, feryat;

زَعَل a (زَعَل) (من bşden) bıkmak, sıkılmak; kız-

mak, bozulmak, darılmak; زَعَل (b-i) kızdır-

mak, canını sıkmak, küstürmek; اَزَعَل (b-i)

rahatsız etmek, canını sıkmak;

زَعَل sıkılma; kızma, darılma, bozulma;

زَعَل dargın, küs, kızgın;

زَعْلَان اَلْ;

زَاعُولَة darılma, küsme, kızma;

زَعَم u (زَعَم) اَنْ iddia etmek, ileri

sürmek, (ل b-e, اَنْ ...dığını) göstermek; zan-

netmek inanmak; (b-i ...olarak) görmek, ka-

bul etmek اَنْ زَعَم لِنَفْسِه (bşî) sahiplenmek,

kendine mâl etmek; تَزَعَم başkanlık/ liderlik

iddiasında bulunmak; (topluluğa, birliğe) ko-

mutan/ şef olmak; başkan gibi davranmak;

زَعَم iddia, ileri sürme; فِي زَعَمِهِ onların

iddialarına göre, onların kabulüne göre;

زَعِيم ç. زَعَمَاء önder, şef, başkan; idareci;

elebaşı; albay (IR. 1922); ESK. tuğgeneral SUR.;

(ب ...e) kefil, (ب ...i) garanti eden;

زَعَامَة başkanlık, liderlik; iktidar sıy.;

مُزَاعِم iddialar; zanlar, varsayımlar;

مُزَعُوم zannedilen; iddia edilen, sözde;

زَعِيفَة ç. زَعَانِف kalabalık, guruh; adi, aşağılık,

alçak; yüzgeç;

زَعَب hafif tüy, hav;

زَعَب tüylü;

اَزَعَب tüylü;

زَعْبَر اَخْذُه بِزَعْبَرِه اَلْ bir şeyin

hepsini almak;

زَعْد a (زَعْد) (b-i) dirsek ile dürtmek;

زَعَر a (ل ya da اَلْ) süzmek, bakmak MIS.;

زَعْرَدَة (زَعْرَدَة) ağız içinde dili [titreterek] ses

çıkarmak [Arap kadınlarının coşku ifadesi

olarak];

زَعَارِيد [kadınların] ağızlarında dillerini

titreterek çıkardıkları ses, neşe çığlığı;

زَعْرَد = زَعْرَط;

زَعَارِيد = زَعَارِيط;

زَعْرَغ (bşî) gizlemek, saklamak; (b-i) gıdıklamak

MIS.;

زُعْطَة hıçkırık MIS.;

زَغَل *a* (زَغَل) (*bşî*) dökmek; (*bşin, paranın*) sahtesini, taklidini yapmak, kalp (*para*) basmak KNŞ.;

زَغَل sahte, kalp para;

مَزْغَل *ç*. **مَزْغَل** mazgal deliği;

زَغَلَل (النَّظَر) gözleri kamaştırmak, KNŞ.;

زَغَالِيل *ç*. **زَغَالِيل** bebek, yavru;

زَغُول yavru güvercin MIS.;

زَف (زَف) _ (**زُفُوف**, **زَف**) acele etmek; (**زَفَّتْ**) *i* (**زَف**),

(**زِفَاف**) (*gelini, على ya da damat evine*)

düğün alayı ile götürmek; ... **زُفَّتْ إِلَى** ...

[evlenmek üzere, gelin olarak] verilmek; [ge-

lin] damat evine alay ile götürülmek; (**إِلَى**

b-e, bşî) haber vermek, iletmek, yetiştirmek;

زَفَّ الْبُشْرَى إِلَى ... *b-e* sevinçli haber/ müjde getirmek, muştulamak;

زَفَّة grup, düğün alayı; bir süre; **زَفَّة** bir kez; bir kere;

زِفَاف düğün; düğün gecesi, zifaf; **لَيْلَةُ**

زِفَاف zifaf, düğün gecesi;

زَفُوف deve kuşu ZOO.; süratli, hızlı [deve];

زَفِيف uğultu, uğuldama [rüzgar];

مَزْفَة gelin tahtirevanı;

زَفَّتْ *ç*. **زَفَّتْ** ziftlemek, zift ile kaplamak; (*yolu*)

asfaltlamak; pis olmak ya da kirlenmek SUR.;

زَفَّتْ وَ قَطْرَان zift, kara sakız; asfalt; **زَفَّتْ**

[lafzen: zift ve katran], sıkıcı, nahoş; Allah

kahretsin! Tüh! [hayıflanma];

مَزْفَة *ç*. **مَزْفَة** asfalt makinesi;

مَزْفَة pis, kirli SUR.;

تَزْفِيت asfaltlama;

زَفَر *i* (**زَفِير**, **زَفَر**) iç çekmek, iç geçirmek, ah etmek; nefes nefese kalmak, solumak; (*hava, nefes vb.*) çıkarmak, vermek, üflemek;

زَفَرَات *ç*. **زَفَرَات** inilti, inleme;

زَفِير soluma, soluk alıp verme; iç geçirme,

inleme; ALF.BKZ.;

زَفَر *ç*. **زَفَر** (*bşî*) yağlamak;

زَفَر yağ, yağlı yiyecek;

زَفِر yağlı; kirli, pis, bulanık;

زَفِرِي yağlı yiyecek;

زَفَن *i* (**زَفَن**) horon tepmek, sıçrayıp oynamak;

(*b-i*) itmek; [istediğini vermeyip] kovmak,

(*b-e*) tekme atmak;

زَق (**زَق**) [kuş] (*yavrularını*) beslemek;

زَقَاق *ç*. **زَقَاق** deri kap, tulum,

kırba;

زَقَاق [müz. ve müe.] çoğ. **زَقَاق** sokak; geçit,

boğaz COĞR.;

زَقْرَقَ [kuş] cıvıldamak, [kuş] (*yavru-*

larını) beslemek; (*çocuğu*) hoplatmak, diz

üstünde oynatmak, hoppala yapmak;

زَقْرَاق kış kuşu ZOO. Vanellu vanellus;

زَقَم (**زَقَم**) (*yiyeceği*) yutmak; **أَزَقَم** (*b-e, bşî*)

yutturmak;

زَقُوم Zakkum BOT. Nerium oleander;

زَقَا (**زَقَا**) [bebek] bağırarak, ağlamak;

زَقَاء [horoz] ötmek; [kuş] cıvıldamak; öl-

me, ötüş [horoz];

زَكَب (**زَكُوب**) (*bşî, kabı*) doldurmak;

زَكَايَة *ç*. **زَكَايَة** çuval MIS.;

زَكْرَة *ç*. **زَكْرَة** küçük [şarap] tulumu; TUN. bir

nefesli saz, çalgı;

زكم soğuk almak, üşütmek;

زكام üşütme, soğuk alma;

زكمة üşütme, soğuk alma;

زكن a (زكن) farkına varmak; idrak etmek; anlamak;

زكّانة anlayış, sezgi; hissetme; farkına varma;

زكا (زكاء, زكؤ) kuvvet bularak büyümek; artmak, büyümek yetişmek; doğru/ iyi (kalpli) olmak; (b-e) uymak, yakışık almak; **زكى** a (زكى) yetişmek, büyümek; **زكى** (bşi) artırmak, büyütme, yetiştirmek; (bşi) arıtmak, ıslah etmek, arındırmak; (b-i) temize çıkarmak, masum görmek; (b-i) doğrulamak; (bşin) doğruluğunu/ geçerliliğini/ inanılabilirliğini ikrar etmek, onamak; (ken-nedini) temize çıkarmak, nefsinin tezkiye etmek; **ازكى** (bşi) yetiştirmek, büyütme; büyüme yetişmek; **تزكى** arınmak; tasadduk etmek, hayır olarak vermek;

زكى saf, arı; bozulmamış, dokunulmamış; günahsız, masum, suçsuz; [örn.: رائحة زكية] hoş, güzel [koku];

زكاء yetişme, büyüme; temizlik, dürüstlük, doğruluk;

زكا saflık, arınmışlık; doğruluk, dürüstlük, temizlik; temize çıkarma; sadaka; zekat ISL.HUK.; **زكاة الفطر** fitir sadakası;

ازكى daha saf/ arı; daha doğru, daha

uygun, daha münasip; daha iyi;

تزكية arıtma, arındırma, safileştirme; birinin doğruluğunun ikrarı; şehadetin geçerliliği ifadesi, tezkiye;

زل [kazara] a (زَلْتُ) ve **زل** i (زَلْتُ) kaymak; hata yapmak, yanılmak, yanlış yapmak; [kötülük, عن] birini yoldan çıkarmak; **ازل** (b-i) kaydırmak, kaymasına sebep olmak; (b-i) yanıltmak, yanlışla sürüklemek;

زل bir saz türü SUR.;

زلة kayma; hata **زلة لسان** dil sürçmesi;

زلل kayma; yanlış, hata;

زالال soğuk su; **زالال البيض** yumurtanın beyazı;

زالالي albüminli; **زالاليات** [çoğ.] proteinler; **مواد زلالية** proteinli maddeler;

زالابية ç. **آت** hamurun yağda kızartılıp daha sonra bal içine yatırılmasıyla yapılan bir çeşit tatlı;

زلج a (زُلُوج) ve **زلج** a kaymak; kayarak/ akarak gitmek; **زلج على الثلج** karda kayak yapmak; **زلج = انزلج**;

زلج kaygan;

زلج kaygan, kayağan;

مزلج ç. **مزالج** paten;

مزالج ç. **مزالج** sürgü, kol demiri;

زلج fayans, çini;

زليجي [na't] fayans, çini;

زلزل (bşi) sallamak, sarsmak, (b-i) korkutmak

ترزلزل [yer] sallanmak, sarsılmak;

sarsılmak, zelzele/ deprem olmak;

زَلَزَلَةٌ ç. زَلَزَلْ deprem, zelzele, sarsıntı;

زَلْزَالَة sarsıntı, sarsılma; deprem, zelzele;

زَلَطَ u (زَلَطَ) (b-ṣ-i) yutmak; **زَلَطَ** (b-i) soy-mak,
elbisesini çıkartmak; **تَزَلَّطَ** soyunmak, elbise-
sini çıkarmak;

زِلْطُ çıplaklık;

زَلط [cin.is.; tek.is. *z̤*] çakıl taşı MİS.; yol malzemesi;

زَلَطٌ çıplaklık KNŞ.; ۹۱ بِالزُّلْطِ çıplak olarak;

زَلْعَةٌ ç. زِلْع bir çeşit uzun, ortası yuvarlak testi
MIS.;

boğaz, gırtlak KNŞ.; ç. زَلْعِيمٌ

زَلَفَ *u* (زَلَفَ, زَلَفَ, زَلَفَ) (b-e, bşe) yaklaşmak, (فِي ...e doğru) ilerlemek; **زَلَفَ** (فِي ...de) aşırı gitmek, mübalağa yapmak; (b-i, bşi) yaklaştırmak, yakına getirmek; **تَزَلَفَ** (إِلَى b-e, ya da ل b-e) yaltaklanmak, dalkavukluk etmek; **ازْدَلَفَ** dalkavukluk etmek;

زَلْف dalkavukluk, yağcılık;

↑; زُفَى ve زُفَّة

مُتَرْكِبٌ dalkavuk, yağcı;

زَلَقَ *a* (زَلَقَ) ve *u* (زَلَقَ) kaymak; kayarak gitmek; **زَلَقَ** (*b̂ṣi*) kaygan yapmak; (*b̂ṣi*, في ...e, içine) kaydirmek; **أَزَلَقَ** (*b-i*) kaydirmek; **أَزَلَقَهُ بِبَصَرِهِ** (*b-e*) sert ve beğenmeyerek/reddederek bakmak; **أَنْزَلَقَ** ve **تَزَلَقَ** (*...e* الى) kayarak gitmek ; kayak yapmak; **أَنْزَلَقَ عَلَى الثَّلْجِ** karda kayak yapmak, **أَنْزَلَقَ عَنْ الثَّلْجِ** (*...den*) kayıp gitmek;

زلق kaygan;

زَلَقَة bir kez kayma, kayış;

زَلَاةٌ kayganlık;

زَلَّاقَةٌ ç. büyük kızak; kızak yolu; [özl. çoğ.] tehlikeli, emin olmayan yer; tuzaklar, tehlikeler;

مزلقان [müsenna] (yükleme) rampa(sı);
yokuş, rampa;

مزلق paten; kayak; مزلقان kayak çifti;

مزلقه kızak;

باب مُنزَلَق : **منزلق** yana doğru kayarak
açılan kapı;

¹ **زَلَمَ** ç. **أَزْلَامٌ** tüy ve temren kısmı bulunmayan, falda kullanılan ok; fal oku;

زَلَّالِيم [fil] hortum; زُلُومَة, زُلُومَة²

زَمَّ u (زَمَّ) (bşı) sıkıca bağlamak, sıkmak; (bşı) iple bağlamak; **زَمَّ بِأَنْفِهِ** burnu havada olmak, mağrur/ kibirli olmak; (deveye) gem vurmak;

ç. زِمَامٌ. أَزِمَةُ deve gemi; dizgin, yular; TUN.
defter; ajanda; sicil; toprak, yer; بِزِمَامِهِ kont-
rolü altında; زِمَامُ الْأَمْرِ işin kontrolü; قَبْضُ
أَمْرِ عَلَى أَزِمَةِ الْأَمْرِ işin kontrolünü eline almak,
ipleri eline geçirmek; تَوَكَّلْ زِمَامَ الْحُكْمِ oto-
riteyi, yetkiyi eline geçirmek;

زَمْتُ ⇒ تَزَمَّتْ ciddi tavır takınmak, resmi davranmak, ağırbaşlı/ vakur olmak;

↑ ترعت mas.:

مزمّت ağırbaşlı, vakur, sakin [şahsiyet];
ciddi; baġnaz, dar görüşlü;

زَمِيتُ ↑; ↑; ↑;

زَجَرَ (زَجَرَة) bağırıp çağırmak, azarlamak; çıl-
gınca bağırarak; [aslan] kükremek;

¹ **زمر** *u, i* (زمر, زمير) (*nefesli sazi*) çalmak **زمر** ↑;

ٱلْزَمَرُ mas.;
 زَمْرٌ bir çeşit nefesli saz; SUR. korna;
 زُمْرَةٌ kan grubu; ٱلْزُمْرَةُ kan grubu;
 زَمَّارٌ nefesli saz çalan;
 زَمَّارَةٌ klarnete benzeyen bir çeşit nefesli saz MIS.; siren, canavar düdüğü; زَمَّارَةُ الْإِنذَارِ alarm;
 زَمَّارَةُ الْإِنذَارِ bir çeşit nefesli çalgı;
 مَزْمُورٌ mezmur; ٱلْمَزْمُورُ
 ٢ İzmir;
 زُمْرُودٌ zümrüt;
 زُمْرُودِي [na't] zümrüt rengi; zümrüt...;
 زَمَزَمٌ [gök gürültüsü] tekrar tekrar olmak; mırıldanmak; (elbiseyi) zemzem suyu ile yıkamak;
 زَمَزَمٌ bol, mebzul [özl. su için]; Zemzem kuyusu;
 زَمْزَمَةٌ matara; termos;
 زَمْزَمَةٌ gök gürlemesi; titreme;
 زَمَطٌ (زَمَطٌ) kaçmak, savuşmak;
 ٱلْمَزْمَعُ ve ٱلْمَزْمَعُ (bşe, bşi veya على bşi yapmaya) karar vermek, kararlaştırmak;
 مَزْمَعٌ karar veren, belirleyen;
 مَزْمَعٌ ve مَزْمَعٌ عَلَيْهِ kararlaştırılmış; yakın, yakında vaki olacak; gerçekleşmesi beklenen
 ٱلْمُؤْتَمَرُ الْمَزْمَعُ عَقْدُهُ فِي... ٱلْمُؤْتَمَرُ tarihinde yapılacak, gerçekleştirilecek kongre;
 ١ زَمِّلٌ (b-ile) arkadaşlığı dostluğu sürdürmek, (b-ile, فِي...de) meslektaş olmak, aynı mesleği, aynı ortamı paylaşmak; (b-e) refa-

kat/ eşlik etmek; تَزَامُلٌ çok yakın arkadaş olmak, dost olmak;
 زَمَلَةٌ refakat, eşlik; topluluk;
 زَمِيلٌ meslektaş; dost, yakın arkadaş; refik, eşlik eden;
 زَمِيلَةٌ [kadın] dost, arkadaş; [kadın] meslekdaş;
 زَمَالَةٌ meslektaşlık; iş arkadaşlığı; refakat, arkadaşlık ٱلْزَمَالَةُ دراسِيَّةٌ burs IR.;
 ٢ ٱلْأَزْمِيلُ keski;
 ٱلْزَمْنُ (زَمَانَةٌ) hastalığı uzun sürmek, müzminleşmek, kronik/ süreğen olmak; ٱلْأَزْمَنُ (ب bir yerde) uzun süre kalmak; uzun sürmek; [hastalık] müzmin, kronik olmak;
 ٱلْأَزْمَانُ zaman, vakit, süre, periyot, müddet; ٱلْأَزْمَانُ bir zaman, bir süre;
 ٱلْأَزْمَنَةُ bir süre, müddet, zaman aralığı;
 ٱلْأَزْمَنُ müzmin/ kronik hasta;
 ٱلْأَزْمَنَةُ zaman, vakit; süre, müddet;
 ٱلْأَزْمَانُ bir süredir, bir süreden beri; ٱلْأَزْمَانُ daima, hep; ٱلْأَزْمَانُ çağdaşları, muasırları;
 ٱلْأَزْمَنِي [na't] zaman...si, zamanla ilgili; vakitli, vakte bağlı; bu dünyalık; geçici; laik, seküler, dini olmayan; ٱلْأَزْمَانُ zaman ayarlı mayınlar; ٱلْأَزْمَانَةُ saatli bomba;
 ٱلْأَزْمَانُ belli bir müddet için yapılan birlik;
 ٱلْأَزْمَانِي zamana bağlı, zaman ile ilgili; bu dünyalık; geçici; laik, seküler;
 ٱلْأَزْمَانَةُ ve ٱلْأَزْمَانِي zaman aralığı/ periyodu, süreç;

زَمَانَة kronik, müzmin olma [hastalık];
مُزْمِن uzun süren, devam eden; eski, kök-
 lü, kadim; müzmin, kronik, süregelen;
زَمِهْر [göz] kanlanmak, kızarmak; **أَزْمِهْر**;
زَمِهْرِير şiddetli soğuk;
زَن u (زَن) [böcek] vızlamak; (**بَوْلُهُ** idrarını) tut-
 mak;
زَن vızıltı;
زَنَّا sınırlanmak, kısıtlanmak, durdurulmak; **زَنَّا**
 (على b-i) sınırlamak, kısıtlamak, durdurmak,
 engellemek;
زَنِر ⇒ **تَزَنِر** (على b-e karşı) böbürlenmek, bü-
 yüklik taslamak;
زَنْبُور büyük eşekarısı ZOO. Vespa
 crabo;
زَنْبُك [metal] yay; spiral şeklin-
 deki yay; zenberek; horoz [tüfek vb.];
زَنْبَق [cin.is.; tek.is. ق] ç. zambak BOT.;
 süsen BOT. İris;
زَنْبِيل büyük sepet, küfe, zenbil;
زَنْتَارِي dizanteri;
زَنْج ç. zenci(ler);
زَنْجِي [s. ve is.] zenci;
زَنْجِيل zencefil;
زَنْجَر [parmaklarla] fırlatmak, fiske vurmak;
زَنْجَار jengar, zencar, bakır pası;
زَنْجَفَر zincifre, sülüğün
زَنْجِير ç. zincir; **حِسَابُ الزَنْجِير** çift girişli
 defter tutma;
زَنْخ a (زَنْخ) [özl. et, yağ] kokmak, bozulmak;
زَنْخ kokmuş, bozulmuş;

زَنْد [müz. ve müe.] ç. **زَنْد**, **زَنْد** Arap çakmağının
 üst, [döndürülen] ağaç kısmı;
زَنْد ç. **زَنْد** dirsek kemiği, ulna; önkol,
 kolun dirsek ile bilek arasındaki kısmı;
زَنْدَة ç. **زَنْدَة** çakmak; [tüfek vb. için]
 horoz; **حَجَرُ الزَنْدِ** çakmaktaşı;
زَنْدَق ⇒ **تَزَنْدَق** inkarcı/ ateist/ zındık olmak,
 zındıklaşmak;
زَنْدَقَة inkarcılık, ateizm, zındıklık İL;
زَنْدِيق ç. **زَنْدِيقَة** zındık, inkarcı, ateist;
زَنْر ⇒ **زَنْر** **زَنْرَ إِلَيْهِ بَعَيْنَهُ** gözlerini b-e dikmek;
زَنْار ve **زَنْارَة** zünnar; kemer;
زَنْرَانَة ç. **زَنْرَانَة** hücre, zindan MIS.;
زَنْطَارِيَة dizanteri;
زَنْق i (زَنْق) (bşı) sıkmak, sıkıştırmak; (hayvana)
 bukağı vurmak, kösteklemek; **زَنْق** (على b-e
 karşı) cimri/ pinti/ hasis davranmak;
زَنْقَة ç. **زَنْقَة** dar yol, patika [FAS. زَنْقَة];
زَنْاق yaka;
زَنْك çinko;
زَنْم alçak, adi, bayağı; piç; yabancı, el;
زَنْى i (زَنْى, زَنْا, زَنْاء) zina etmek, evlilik dışı
 cinsel ilişkide bulunmak;
زَنْى zina, evlilik dışı cinsel ilişki;
زَنْاء İL; İL;
زَنْان ç. **زَنْانَة** zani, evlilik dışı cinsel ilişkide
 bulunan;
زَانِيَة ç. **زَوَان** kadın zani, zaniye; fahişe;
زَهْد a, **زَهْد** a ve **زَهْد** u (زَهْد) (في) ...den, ...den veya bşden) vazgeçmek, geri çekilmek
زَهْد فِي الدُّنْيَا, züht hayatı sürmek, dünyalık

zevklerden uzaklaşmak; زَهْدٌ (b-i ...den)
vazgeçirmek, el çektirmek; (b-nin, في ...e)
olan sevgisini/ rağbetini kırmak; تَزَهُدٌ züht
hayatı yaşamak, dünyadan elini eteğini çek-
mek; اسْتَزَهَدَ küçük, değersiz saymak;
زَهَدٌ (b-i ...den) elini çekmek; (في ...den)
uzaklaşma, züht; الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا züht hayatı;
زَهِيدٌ alçak, düşük [özl. fiyat]; değersiz,
kıymetsiz, önemsiz; (من ...) bir az...;
زَهَادَةٌ küçüklük, düşüklük, azlık;
تَزَهُدٌ ↑ mas.;
زَاهِدٌ ç. زَاهِدٌ zahit, züht hayatı süren;
perhizde olan, kendini tutan, alıkoyan;
زَهَرَ a (زُهُور) parlamak, ışıldamak; أَزْهَرَ ↑; [bitki,
çiçek] çiçek açmak, çiçeklemek; اَزْدَهَرَ parla-
mak, ışıldamak; çiçek açmak, çiçeklenmek;
gelişmek, büyümek;
أَزْهَارٌ, أَزْهَرٌ, زُهُورٌ ç. [cin.is.; tek.is. ة] زَهْرٌ
زَهْرٌ ç. أَزْهَرٌ çiçek; dökme demir [yine زَهْرٌ
hercai menekşe, alaca menekşe BOT. Viola tricolor; زَهْرُ الرَّبِيعِ
çuhaçiçeği BOT. primula veris; زَهْرُ الْعَسَلِ ha-
nımeli BOT. Lonicera caprifolium; زَهْرُ اللَّوْلُؤِ
papatya, margarit BOT. Bellis perennis;
زَهْرَةٌ ç. آت [tek.is.] çiçek; parlaklık,
şaşaa; güzellik;
زَهْرَةٌ parlaklık; güzellik; زَهْرَةُ الْغَسِيلِ çivit;
الرُّهْرَةُ Venüs gezegeni, Zühre, Çulpan;
زُهْرِيٌّ frengi, sifilis أَمْرَاضُ زُهْرِيَّةٌ zührevi
hastalıklar;
زَهْرِيَّةٌ ç. آت çiçek vazosu;

زَهْرَاوِيٌّ neşeli, şen [kişi];
أَزْهَرٌ parlayan, parıldayan, ışık saçan;
daha parlak; الْأَزْهَرَانُ güneş ve ay;
أَزْهَرِيٌّ ç. وَنْ Ezher öğrencisi;
زَهَّارٌ çiçekçi, çiçek yetiştiren;
مِزْهَرٌ ç. مِزْهَرٌ eski bir Arap çalgısı, bir
çeşit tef [مِزْهَرٌ MIS.];
مِزْهَرِيَّةٌ saksı;
زَاهِرٌ parlayan, ışık saçan, parlak;
مُزْهَرٌ çiçek açmış, çiçekli; parlayan, ışık
saçan, parlak;
زَهَفٌ a (زُهُوف) ölüm döşeğin-
de, son nefesinde olmak; اَزْدَهَفَ إِلَى الْمَوْتِ
↑;
زَهَقٌ a (زُهُوق, زَهُق) geçip gitmek, bitmek, hükmü
kalmamak; زَهَقَتْ رُوحُهُ ve زَهَقَتْ نَفْسُهُ
ruhunu teslim etmek; (من bşden) bıkmak,
usanmak, iğrenmek; أَزْهَقَ (bş'i) yok etmek,
أَزْهَقَ النَّفْسَ (الرُّوحَ) tiksinti vermek, iğrenç
olmak;
زَهُوقٌ biten, geçip giden, yok olan; hükmü
batıl olmak, kalkmak;
زَهْمٌ iğrenç, tiksindirici koku;
زَهْمٌ fena, kötü kokulu;
زُهْمَةٌ iğrenç, tiksindirici koku;
زُهُومَةٌ ↑;
زَهَا (زَهُو) çiçek açmak, çiçeklenmek;
büyümek, yetişmek, serpilme; ışık saçmak,
parlamak, ışıldamak; büyüklüklenmek, kibirlen-
mek; (ب bş ile) övünmek; زَهِيٌّ [edil.] (ب bş ile)
övmek; أَزْهَى çiçek açmak, çiçeklen-

mek; büyümek, yetişmek, serpmek; büyü-
lenmek, kibirlenmek; **ازدمی** ve **ازدمی** [edil.]
kendi halinden memnun olmak, kendini
beğenmek, övünmek; **ازدمی** (ب ...de)
parıldamak, ışıldamak; (ب ...ile) övünmek;
زهو ve **زهو** çiçeklenme, çiçek açma;
parlaklık, şaşaa, ihtişam, övünme, kibir, bü-
yüklenme, övünç vesilesi, kendisi ile övünü-
len şeyler; oyun, eğlence;

ازمى parlak, şaşaalı, ihtişamlı, muhteşem,
görmekli, debdebeli, göz kamaştırıcı;

ازمى parlaklık, şaşaa, ihtişam, debdebe;

ازمى miktar, adet; **ازمى** [mud. kul] ...kadar,
yaklaşık..., takriben...;

ازمى daha fazla büyümüş, serpilmiş; daha
çok övünen;

ازمى çiçek açma, çiçeklenme, büyüme;
canlılık devresi, en enerjik/ canlı çağ; parlak-
lık, ihtişam, şaşaa, debdebe; övünme;

ازمى parlayan, parlak, ışıltı saçan; muhte-
şem, görkemli, göz kamaştırıcı, güzel;

ازمى (ب ...ile) övünen; büyümek, ki-
birli, mağrur, gururlu; küstah;

ازمى bkz. **ازمى** ;

¹ **ازمى** (b-ş, ب veya ب ...ile) çift oluşturma,
eşleştirmek. çift meydana getirmek;
(b-ş) iki kat yapmak; (b-i, ب veya ب ...ile)
evlendirmek, evermek; **ازمى** çift oluşturmak,
eşleştirmek; (ب ...ile) evlen-
dirmek, evermek; **ازمى** (b-ile veya ب,
b-ile) evlenmek; **ازمى** aileler

arasında kız alıp vermek; çift oluşturmak,
eşleşmek, eş bulmak; **ازمى** çift olmak, oluşturma,
iki kere görünmek;

ازمى [çiftin] tek, eş; koca; karı
[koca karşıtı]; eşlik eden; çift; ikil; **ازمى**
çift;

ازمى -آت eş, hanım, karı [zevce];

ازمى evlilik;

ازمى [na't] çift, çiftli, tek olmayan; iki
kat; evlilik ile ilgili;

ازمى evlilik ile ilgili, evlilik...;

ازمى evlilik hayatı, evlilik;

ازمى (ب ...ile) evlilik; düğün; nikah,
izdivaç **ازمى** tek evlilik, monogami;

ازمى sık sık evlenen;

ازمى (ب ...ile) evlendirme, everme;

ازمى iki kat yapma!;

ازمى çift olma, eşleşme;

ازمى evlenme, evlilik;

ازمى aileler arası kız alıp verme;

ازمى eşleşme, çift oluşturma; kupl ELK.;

ازمى mükerrer vergi;

ازمى evli;

ازمى çift çift, iki kat;

ازمى (b-ş) **ازمى** (b-ş) u bkz. (b-ş)

ازمى (b-e) erzak/ zahire sağlamak, (b-e,

b-ş) azık/ yiyecek olarak sağlamak; (b-i, b-ş,

b-ş) donatmak, teçhiz etmek (b-e, ب

b-ş) bahşetmek, ihsan etmek; (b-ş, ب

b-ş) süslemek, tezyin etmek; **ازمى** (b-e) erzak

sağlamak; yiyecek vermek; **ازمى** erzak temin

edilmek; [yolculuk için] azığı bulunmak;

(من *h-den*) öğrenmek; (ب *..ile*) donanmak;

erzak, zahire; **زَادَ** ۞

زَوَاد erzak;

زَوَادَة erzak;

erzak çantası; مزائد, مزاولد, مزود

مَزَادَة erzak çantası;

زيد bkz. زوائد ۽ زائده

مزود (ب... ile) arz edilen, sunulan, döşeli;

(ب...ile) donatılmış, teçhiz edilmiş; (ب sil-

ahlarla) teçhizatlandırılmış; (ب ...ile) bağ-

lantlı, ilintili;

زور; زیارة (ب-ی) ziyaret etmek; زار u زار (زور)

(bşin) sahtesini/ taklidini yapmak; **تزاور**

karşılıklı ziyarette bulunmak; **ازور** (عن...den)

dönmek, sapmak, vazgeçmek; (عن...e) karşı/

muhalif olmak; ^{2 3} ازور به *b-den uzaklaşmak,*

b-nin ziyaret **استزار**; yabancılaşmak; (...*e* عن)

etmesini istemek;

آلام الزُّور ۱۱ göğsün üst kısmı; boğaz;
boğaz ağrısı;

زور zor, kuvvet; yalan, gerçek olmayan;
yanlışlık, hata; **بِالزُّور** zor kullanarak, kaba
kuvvet ile; **شهادة زور** yalancı şahitlik;

زور meyil, eğim; eğrilik, çarpıklık; yanlışlık; vefasızlık, dürüst olmama; şaşılık;

ziyaret; چ. زورۃ

زیارة چ. آت ziyaret;

زور müe. **زور** ç. **زور** meyilli, eğimli,
yatık; eğri, çarpık; şaşı, şaşı gözlü;

آت. ziyaret yeri; türbe; مزار

تَزْوِير sahtesini, taklidini yapma; **تَزْوِير**

sahte döküman düzenleme; في السندات

ازورار sapma; karşı olma, muhalefet;

زائر ç. زور müe. ç. زائرة ziyaretçi,

misafir;

زیور ziyaret edilen;

مُزَوَّر taklit, sahte; kalp; hile ile kazanılan;

بۇھارلى تېكنە; buharlı tekne ۹ kayık زوارق. چ. زورق

can- زورق النجاة; balıkçı teknesi زورق الصيد

kurtaran sandalı;

¹ sapmak, (den... عن) (زَوْغَانْ، زَوْغ) u زَاغ (زَوْغ)

ayrılmak; doğru yoldan çıkmak;

² زاع ALF.BKZ.;

زُوفَاءُ, زُوفَى zufa otu, çördük BOT. Hyssopus officinalis;

زُوقَ ⇒ **زُوقَ** (*bşî*) süslemek, tezyin etmek; (*hika-yeyî*) [hayalinde] canlandırmak, tasavvur etmek;

زَوَاقٌ süsleme, tezyin; dekorasyon; süslü
giyim, kıyafet; makyaj malzemeleri;

مُزَوَّقٌ süslenmiş, süslü; cicili bicili, aşırı
süslü;

من veya عن (زَوَالَ) u (زَلْتُ) زَالَ (زِيل ve زول) ...den) ayrılmak, vazgeçmek, bırakmak; görünmemek, gözden kaybolmak; sona ermek, bitmek, dinmek, giderek yok olmak; batmak [örn. güneş, ay]; _ (زَلْتُ) a (زِيل) devam etmemek, bitirmek; زَالَ مِنْهُ الْغَضَبُ ۥ زول'den: öfkesi dinmek, sakinleşmek; زَالَ عَنِ الْوُجُودِ (artık) yok olmak; زِيل'den ve olumsuzluk edatı ile (لَا يَزَالُ veya لَمْ يَزَلْ ve مَا زَالَ): hala,

henüz, halen; مَا زِلْتُ أَفْعَلُهُ böyle yapmayı kesmedim, hala böyle yapıyorum; مَا زَالَ لَا يَزَالُ فِي حَاجَةٍ o hala ayakta duruyor; لَا يَزَالُ عَلَى onun hala buna ihtiyacı var; ذَكَرَ مِنْهُ hala onu hatırlıyor (ve unutmadı); زَيْلَ (bşî) yerinden çıkarmak, gidermek; زَاوَلَ (bşî) ayırmak, açmak, dağılmak; زَاوَلَ kendini (bşe) vermek, (bş ile) meşgul olmak; (bşî, b-i) terk etmek, bırakmak; (بينَ arasını) ayırmak, açmak ۥ زَاوَلَ الدَّارَ evi terk etmek; أَزَالَ (bşî) durdurmak, yok etmek, gidermek; (bşî) yerinden çıkarmak, yok etmek; تَزَاوَلَ bağlantısı/ irtibatı olmamak; bitmek, sona ermek, geçip gitmek;

زَوْلَ ç. أَزْوَال kişi, şahıs; siluet, görüntü;

زَوَال [özl. süre] sona erme, bitme, zeval;

سَرِيعَ الزَّوَالِ ۥ [güneş] batma, zeval; öğle; ۥ سَرِيعَ الزَّوَالِ kısa ömürlü, sonu çabuk gelen, çabuk silinen, unutilan; بَعْدَ الزَّوَالِ öğleden sonra; عِنْدَ الزَّوَالِ öğleleyin; خَطُّ الزَّوَالِ meridyen;

زَوَالِي فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ زَوَالِيَّةٌ : زَوَالِي öğleden sonra saat dörtte;

زَوَالِي ç. زَوَالِي kilim IR., SUUD.;

زَوَالِي ç. زَوَالِي güneş saati;

مَزَاوَلَة (bş ile) ilgilenme, meşgul olma;

devamlı/ sürekli/ aralıksız çalışma; uygulama, tatbikat [iş, meslek vb. için];

إِزَالَة yok etme, giderme, izale etme;

زَائِل geçici, sürekli olmayan, kısa ömürlü;

زَوَلُوجِيَا zooloji;

زَوَلُوجِي zoolojik;

زَوْمَ u [köpek] hırlamak MIS.; زَوْمَ homurdanmak;

زَوْمَ ç. أَزْوَام bitki özü, özsu;

زَانَة ALF.BKZ.;

زَوَان = زَوَان;

زَوَى i (زَي, زَوَى) (kaşlarını) çatmak, (yüzünü) asmak; (عن b-e, hakkını) vermemek; (bşî) gizlemek, saklamak ۥ زَوَى مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ kaşlarını çatmak, yüzünü gözünü eğmek; زَوَى ve تَرَوَى köşeye çekilmek, kendini soyutlamak, tecrit etmek; أَنْزَوَى köşeye/ inzivaya çekilmek; ۥ أَنْزَوَى فِي جِلْدِهِ içine kapanmak;

أَنْزَوَى kendini tecrit etme, soyutlama, inziva;

زَوَايَا ç. زَوَايَا köşe; aç MAT.; zaviye, küçük

mescit, inziva yeri ۥ الزَّوَايَا الْحَادَّةُ dar aç; مَتَسَاوِي الزَّوَايَا eş açılı; الزَّوَايَا الْخَارِجَةُ dış aç; الزَّوَايَا الْغَائِمَةُ geniş aç; الزَّوَايَا الْمَتَفَرِّجَةُ dik aç; حَجَرُ الزَّوَايَا binanın inşa tarihinin yazılı olduğu taş; مِنْ زَوَايَا مُخْتَلِفَةٍ değişik açılardan, farklı yaklaşımlarla;

مَنْزَوَى kendini tecrit eden, soyutlayan, münzevi; uzak, sapa, zor ulaşılan;

تَزَيَّا, تَزَيَّى ç. زَيَّا (b-e, ب) giydirmek; ۥ تَزَيَّى ç. زَيَّى giyinmek; (ب bşî) giymek;

زَيَّ ç. أَزْيَاء elbise, kıyafet; üniforma; dış

görünüş, kostüm; giyiniş, giyim stili; moda; şekil, form; ۥ عَلَى الزَّيِّ الْجَدِيدِ yeni moda, son moda;

زَيْقِي cıva;

زَيْت ⇒ زَيْت (bşî, makine) yağlamak; (yemeğe)

yağ ilave etmek, koymak;

زَيْت zeytinyağı; motor vb. yağı
زَيْت حَارٌّ bezir yağı; **زَيْت الْحُوت** balık yağı;
زَيْت الْخُرُوع hintyağı; **زَيْت السَّمَك** balık yağı;
زَيْت makina yağı, motor yağı; **زَيْت التَّشْحِيم**
زَيْت gaz; **زَيْت الْغَاز (الكَاز)** akaryakıt;
لَا أَحَدٌ يُنَادِي زَيْتِي عَكْرَ kimse ayranım ekşi
 demez;

لَوْحٌ ya da **صُورَةٌ زَيْتِيَّةٌ** [na't] yağlı
 ya da yağlıboya tablo;

زَيَّات yağcı, tüccarı;

زَيْتُون [cin.is.; tek.is. ٤] zeytin ağacı; zeytin

حَدُّ الزَّيْتُونِ Paskalyadan evvelki pazar günü;

زَيْتُونَةٌ [tek.is.] ٤. zeytin ağacı; zeytin;

زَيْتُونِي zeytin yeşili, zeytuni;

مَزِيَّةٌ yağ tenekesi;

مَزِيَّتٌ yağlanmış, yağlı;

¹ **زَيْجٌ** yapı ustasının düzgünlüğü kontrol için
 kullandığı ip; astronomik takvim;

زَيْجٌ ve **زَيْجِي** bkz. **زَوْجٌ**;

زَيْحَانٌ (زَيْحَانٌ, زَيْوَحٌ, زَيْحٌ) ayrılmak, uzaklaş-
 mak; **أَزَاحَ** (bşî) yerinden çıkarmak; (perdeyi,
 örtüyü, ...den, üzerinden) çekip almak,
 kaldırmak **أَزَاحَ** ...den örtüyü
 kaldırmak; ...i açıklığa kavuşturmak; **أَزَاحَ**
 bir heykelin açılışını yapmak;
أَزَاحَ uzaklaşmak, ayrılmak; [perde] çekil-
 mek, açılmak;

أَزْيَاحٌ [doğru] çizgi, hat KNŞ;

زَيْيَاحٌ آت- dini alay, topluluk;

أَزَاحَةُ السَّتَارِ yerinden çıkarma **أَزَاحَةُ**

[heykel için];

زَادَ (زِيَادَةٌ) daha çok/ daha büyük/ daha
 fazla olmak, artmak, çoğalmak, fazlalaşmak;
 (den ...على veya عن) daha çok/ daha fazla/
 daha büyük olmak; (den ...على veya عن) b
 ...kadar) geçmek, aşmak; (bşî) artırmak, bü-
 yütmek, çoğaltmak; (den ...من, bşî, ...e)
 yükseltmek; (den ...على, bşî) eklemek, ilave
 etmek; (den ...من bşî ya da في) büyütmek, ilerlet-
 mek, geliştirmek, ilerletmek; (den b-e, bşî,
 bşîden) daha çok vermek, artırmak **لَا يَزِيدُ**
زَادَ ...i geçmez, ancak ...kadardır;
زَادَ عَلَى ذَلِكَ ...diyerek devam etti;
زَادَ عَلَى ذَلِكَ ...diyerek devam etti;
 ...buna ilaveten, bir de..., bununla da
 kalmayıp; hatta, bir de; ayrıca, bundan başka;
زَادَهُ عِلْمًا b-e daha çok ilim vermek, bilgisini
 artırmak; **زَيْدٌ** artırmak, büyütmek, çoğalt-
 mak; **زَاوَدَ** (b-den) daha çok fiyat vermek;
تَزَيَّدَ artmak; yükselmek, zamlanmak [fiyat-
 lar]; eklemeler yapmak, abartmak, mübalağa
 etmek; sözü uzatmak; **تَزَيَّدَ مِنَ الْعِلْمِ** (من)
 ilmi artmak, bilgisi çoğalmak;
تَزَايَدَ biri ile rekabet etmek; tedrici, kademeli
 olarak artmak; daha şiddetli olmak; (bşî في)
 çok aşmak; **أَزْدَادَ** artmak, büyümek, çoğal-
 mak; **أَزْدَادَ بُكَاءً** giderek daha çok ağlamak;
أَسْتَزَادَ daha çok istemek; daha fazlasını elde
 etmeyi istemek; (b-den) daha fazla vermesini
 istemek;

الزَيْدِيَّةُ Zeydiyye mezhebi;

الزَيْوَدُ Zeydiler;

زِيَادَة artma, çoğalma, büyüme; ziyade; yükselme, çıkma; şiddetlenme, artma; prim; ilave; **زِيَادَة** fazladan, ilaveten, bir de, bunun yanında **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

أَزِيد daha çok, daha fazla;

مَزَاد **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

مَزِيد (على ...de) artırım; aşma, geçme; yüksek derece; üst sınır, maksimum; [mud. kul.] ...in en uç noktası, en üstü, en fazlası; artırılan, artırılmış; mezid DİLB.; **بِمَزِيدِ الشُّكْرِ** çok teşekkürler!; **بِمَزِيدِ الْإِرْتِيَّاحِ** büyük bir üzüntü ile; **بِمَزِيدِ الْإِرْتِيَّاحِ** büyük bir memnuniyetle; **لَيْسَ لَهُ مِنْ مَزِيدٍ** geçilmez, yenilmez;

مَزَايِدَة **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

تَزِيد abartma, mübalağa, büyütmek;

تَزَايِد artma, çoğalma;

أَزْدِيَاد artma, çoğalma; şiddetlenme;

لَمْ يَزِدْ daha çok/ daha fazla isteme; **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

زَائِد artan, çoğalan; (عن bşî) aşan, geçen; ilave, fazla, ekstra; **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

ihtiyaç duyulandan çok;

زَائِدَة **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

مَزَايِدَة **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

مَزَايِدَة yavaş yavaş artan;

1 **زِير** **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

2 **زِير** **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

زِير [cin.is.; tek.is. ۴] **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

زِيرْفُون hünnap BOT. Zizyphus jujuba; ıhlamur ağacı BOT;

﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾ bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

زِير **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

زَائِع sapmış; yanlış, hatalı, ifsad edilmiş, bozulmuş **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾ bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

زَيْف sahtelik, taklit olma; gurur, kibir;

أَزَيْف daha hileli;

أَخْبَارُ زَائِفَة yanlış; kalp, sahte; **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

مَزَيْف sahtekar, kalpazan, düzenbaz;

مَزَيْف kalp, sahte, düzme; yapma, suni;

1 **زَيْق** **﴿...den çok, ...in üzerinde; ...e aldırmadan; ...in yanında, bir de; ona kaldırılabileceğinden fazlasını yükledi; Zِيَادَة عَلٰی ذٰلِكَ﴾** bunun yanında, bir de, hatta; **زِيَادَة الْمَوَالِدِ** doğum oranının yüksekliği; **لِزِيَادَةِ الْإِيضَاحِ** daha iyi açıklamak için;

² **زَيْقٌ** yaka; [elbise için] kenar;
 (زال ve **زَيْلٌ**, **زَايِلٌ**, **تَزَايِلٌ** için bkz. زول.);
¹ **زَيْنٌ** (bşî) süslemek; **زَيْنٌ** (bşî) süsle-
 mek, güzelleştirmek; (bşî, b-i) güzelleştir-
 mek; (b-i) tıraş etmek; **زَيْنَتْ نَفْسَهَا** [kadın]
 hazırlanmak, hazır olmak; (bşî, الى ya da ل
 b-i) övmek, lehinde konuşmak; (bşî, لb-nin)
 gözleri önüne koymak; (لb-i ...olduğuna)
 inandırmak; (لb-e, أن ...yapmayı) önermek,
 (لb-e, أن ...yapma) fikrini vermek; **تَزَيْنٌ**
 süslenmek; hazırlanmak, giyinmek, tıraş ol-
 mak; **ازْدَانٌ** süslenmek; güzelleşmek;

زَيْنٌ güzellik; güzel, hoş;

زِينَةٌ ç. آت- süs, ziynet; elbise, kıyafet;
بَيْتُ الزَّيْنَةِ makyaj; **زِينَةُ الْوَجْهِ** ||
 güzellik enstitüsü, kuaför salonu; **أَشْجَارُ**
الزَّيْنَةِ süs ağaçları; **نَبَاتَاتُ الزَّيْنَةِ** süs bitkileri;
غُرْفَةُ الزَّيْنَةِ giyinme
 odası;

زَيَانٌ güzel;

زَيَانٌ süs, süsleme;

زَيَانَةٌ kuaförlük mesleği;

مَزِينٌ kuaför;

مَزِينٌ (ب ...ile) süslenmiş, donatılmış;

(ب ...ile) güzelleştirilmiş;

مَزْدَانٌ ↑; ↑;

² **زَانٌ** ALF.BKZ.;

زِينَكُو çinko;

س muzari fiilin önüne gelen, gelecek zaman edatı;

سَاتَان saten, atlas;

سَاج ç. سِجَان tik ağacı BOT. Tectno grandis;

سَاجَات kastanyet;

سَادَة basit; tek renkli, düz [kumaş], sade; قَهْوَة

سَادَة sade kahve;

سَار a (سَار) artmak, geriye kalmak [özl. yiyecek ve içecek];

سُور kalıntı, arta kalan, artık [özl.

yiyecek, içecek];

سُورَة ↑; gençlik emaresi;

سَائِر geriye kalan, arta kalan; [mud. kul.]

hepsi diğerleri;

السَّاسَانِيُون Sasaniler;

سَال a (سُؤَال, مَسْأَلَة, تَسْأَل) b-*e* b*ş*i veya b*ş*i hakkında) sormak; (...*hakkında*, ...*ile ilgili*) sorular sormak, soruşturmak; (b*ş*i, b-*den* ya da b-*den*) istemek ¶ **سَالَهُ رَأْيَهُ** b-*e*

danışmak, b-*nin* görüşünü almak, fikrini sormak; **يُسَالُ** b-*e* bir soru sormak; **سَالَهُ سُؤَالًا**

سَالَهُ b-*e* bir soru sormak; **يُسَالُ** b-*e* bir soru sormak; **سَالَهُ سُؤَالًا**

سَالَهُ b-*e* bir soru sormak; **سَالَهُ سُؤَالًا**

سَالَهُ b-*e* bir soru sormak; **سَالَهُ سُؤَالًا**

سَالَهُ b-*e* bir soru sormak; **سَالَهُ سُؤَالًا**

سَالَهُ b-*e* bir soru sormak; **سَالَهُ سُؤَالًا**

سَالَهُ b-*e* bir soru sormak; **سَالَهُ سُؤَالًا**

تَسْأَلُ هَلْ birbirine sormak, soruşturmak; **تَسْأَلُ هَلْ**

تَسْأَلُ هَلْ birbirine sormak, soruşturmak; **تَسْأَلُ هَلْ**

تَسْأَلُ هَلْ birbirine sormak, soruşturmak; **تَسْأَلُ هَلْ**

سُؤَال istek, dilek;

سُؤَالَة istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سُؤَال istek, dilek; **سُؤَال** istek, dilek;

سَام Nuh (as.)'un en büyük oğlu;

سَامِي [s.] Sami; [i.] ç. **سَامِي**

سَامِيَة Yahudi aleyhtarlığı, Antisemitizm;

سَم *a* (سَامَة, سَام) *bşden* veya *bşden* bıkmak, usanmak, sıkılmak; (أَنْ ...yapmaya) karşı olmak; sevmemek, hoşlanmamak; **أَسَام** (*b-i*) bıktırmak, usandırmak;

سَم sikan, sıkıntı veren, bıktıran, sıkıcı;

سَم bıkmış, usanmış, iğrenmiş;

سَامَة sıkılma, bıkma, usanma, can sıkıntısı;

سَب *u* (سَبَّ) (*b-e*) sövmek, kötü/ ağır sözler söylemek, dil uzatmak; lanet etmek, beddua etmek; **سَبَّ** (*bşe*) sebep olmak; **سَابَّ** (*b-ile*) karşılıklı sövmek, küfürleşmek; **تَسَبَّبَ** (عن ...den) kaynaklanmak, ortaya çıkmak, doğmak (في ...in) neticesi olmak; (ب ya da في ...in) asıl sebebi/ nedeni olmak; (*bş için* الى) neden, sebep aramak; (*bş için* الى) sebep öne sürmek/ göstermek, açıklamada bulunmak; (*bş'i, için* الى) sebep/ neden görmek; perakende ticaret yapmak KNŞ.; **تَابَّ** karşılıklı sövmek, küfürleşmek; **تَسَابَّ** = **استَبَّ** ;

سَبَّ mas.;

سَبَّة zaman aralığı, süre, müddet;

سَبَب *bşin* elde edilmesi için

gerekli, vasıta; sebep, neden, faktör (في ...in); [özl. çoğ.] sosyal ilişkiler; **سَبَب** ¶

أَسْبَابُ الْحُكْمِ asıl sebep, temel neden;

أَسْبَابُ الرَّاحَةِ gerekçe, esbab mucibe HUK.;

konfor sağlayan/ rahatlık verici şeyler;

بِسَبَبِ [mud. kul.] sebebi, nedeni ile;

كَانَ السَّبَبُ فِيهِ bu yüzden, bu sebep ile;

بِسَبَبِ *bşin* nedeni olmak, [olumsuz kullanımda]

يَرْجِعُ السَّبَبُ إِلَى *bşin* sorumlusu olmak; ... bunun sebebi ...dir, bu ...olmasındandır; **أَخَذَ بِأَسْبَابِ الْحَضَارَةِ الْحَدِيثَةِ** yeni/ modern uygarlığı kabullendi/ benimsedi; **وَصَلَ** *bşin* gücünü *b-ile* birleştirmek; **تَقَطَّعَتِ الْأَسْبَابُ بَيْنَ ...** arasındaki ilişkiler kesildi, aralarında müşterek bir şeyleri kalmadı; **شَاطَرَهُ أَسْبَابُ الْمَسْرَةِ** *b-nin* mutluluğunu paylaşmak;

سَبَبِيَّة nedensellik;

سَبَّاب söven, dil uzatan, kötü söz söyleyen;

سَبَابَة işaret parmağı;

سَبَاب saç teli;

سَبَّة yerme, zem, sövme, küfür;

تَسَبَّبَ sebep olma;

سَبَاب küfür, kötü söz;

سَبَابَة;

مُسَبَّب sebep olan, müsebbip, başlatan, ortaya atan; **مُسَبَّبَات** sebepler, etkin faktörler;

مُسَبَّب (عن ...den) doğan, kaynaklanan;

السَّبَبُ وَالْمُسَبَّبُ sebep sonuç;

مُسَبَّب sebep olan; neden, sebep; perakende satış yapan;

ذَهَبُوا أَيَدِي (أَيَادِي) سَبَا ve **سَبَا** Sebe devleti;

سَبَا tekrar bir araya gelmemek üzere dağıldılar;

سَبَانِخ ispanak BOT.;

سَبَايِس bkz. **سَبَاهِي**;

سَبَايِس ve **سَبَاهِي** sipahi; lejyoner, Fransız ordusundaki Cezayirli süvari;

سبب ⇒ تَبَّ [saç] düz olmak; [göz yaşları

vb.] akmak;

قَفَرٌ ۱ سَبَّابٌ çöl, çorak toprak; ۲ سَبَّابٌ

çöl, çorak toprak, metruk arazi;

سَبَّابٌ u (سَبَّابَةٌ, سَبَّابَةٌ) [parmak, boy, saç] düz ve uzun olmak;

سَبَّابٌ اليَدَيْنِ ۱ [saç] düz [saç] eli

açık, cömert; سَبَّابٌ القَامَةِ boylu poslu;

سَبَّابٌ torun; [Yahudilerde] kabile;

سَبَّابٌ ayakkabı KNŞ.;

سَبَّابَةٌ salkım;

سَبَّابٌ سَوَابِطٌ kemerli yol; kemer altı yolu;

سَبَّابٌ ve MIS. سَبَّابٌ;

سَبَّ ⇒ سَبَّ (bşî) yedi tane, yedi kat yapmak; (bşî) yediye bölmek;

سَبَّ يَرْتِجِي سَبَّوَةً, سَبَّوَةً, سَبَّوَةً ç. سَبَّوَةً yırtıcı hayvan; aslan;

سَبَّوَةً ۱ سَبَّوَةً;

سَبَّوَةً (سَبَّوَةً عَشْرَةً) سَبَّوَةً عَشْرَةً yedi; سَبَّوَةً ve سَبَّوَةً onyedi;

سَبَّوَةً ۱ سَبَّوَةً yedide bir, bir bölü yedi;

سَبَّوَةً yedi parçadan/ bölümünden oluşan; yedi harfli;

سَبَّوَةً yetmiş;

سَبَّوَةً yetmişlerde, yetmişinde;

سَبَّوَةً الترجمة السبعينية Eski Ahit kitabının M.Ö.

270 de başlanılan Yunanca tercüme;

سَبَّوَةً Şavot, Haftalar bayramı YAH.;

سَبَّوَةً الأسبوع ۱ hafta ۲ أسبوع Pas-

kalyadan bir önceki hafta HRI.;

أسبوعياً haftalık; أسبوعياً haftada bir;

أسبوعياً haftalık program (radyo, televizyon);

السابع yedinci;

سَبَّ u, a (سَبَّوَةً) uzun ve geniş olmak; bol/ çok olmak; سَبَّوَةً (bşî) genişletmek; (bşî) tam/

mükemmel/ eksiksiz yapmak, yerine getir-

mek; سَبَّوَةً (b-e, bşî) ihsan etmek, bol bol

vermek, lütfetmek; سَبَّوَةً (b-i, bazı vasıflarla)

donatmak, bahşetmek ۱ أسبوعاً الوضوء ۱ eksiksiz olarak abdest almak;

سَبَّوَةً سَوَابِغٌ uzun ve bol [elbise]; tam, mükemmel, eksiksiz; bol, çok, mebzul;

سَبَّوَةً u, i (سَبَّوَةً) (b-i, bşî) geçmek, önüne geçmek,

önce gelmek [yer ya da zaman için]; (b-den)

önce (سَبَّوَةً ...e) varmak; (b-i, bşî) geride/ arka-

da bırakmak; (bşî) erken davranıp (bşî) önü-

ne geçmek; (سَبَّوَةً bşî) kendiliğinden/ içgü-

düsel olarak dönüvermek; (سَبَّوَةً b-i veya b-i)

geçmek, (سَبَّوَةً ...e) üstün gelmek; ۱ سَبَّوَةً لَهُ

سَبَّوَةً لَهُ bunu daha önceden yapmıştı; ۱ سَبَّوَةً لَهُ

سَبَّوَةً لَهُ bununla daha önceden karşılaşmıştı;

... سَبَّوَةً لَنَا الْقَوْلُ أَنْ ...ol-

duğunu söylemiştik; ... سَبَّوَةً عَلَيْهِ أَنْ ...

daha önce ...den mahkum (olmuş) olmak,

...den hüküm giymek, sabıkalı olmak; سَبَّوَةً

سَبَّوَةً لِي bana daha önce ...oldu; سَبَّوَةً لِي

لَمْ ...ile daha önce de karşılaştım; سَبَّوَةً

بَنٍ دَاهَا أَمَّا (هِي) ...yapma-

dım; سَبَّوَةً لَهُ مَثِيلٌ benzeri görülmemiş

olmak; سَبَّوَةً السَّيْفِ الْعَدْلُ olan oldu, artık

yapacak bir şey yo, = geçti Bor'un pazarı, sür eşiği Niğde'ye atı alan Üsküdarı geçti; سَبَقَ ذِكْرُهُ ağzından kaçırmak; سَبَقَ لِسَانُهُ yukarıda adı geçen [sıfat cümlesi]; سَبَقَ (b-ş-i) öne geçirmek; (b-ş-i) önceden belirtmek (b-ş-i) vaktinden zamanından önce yapmak ya da vermek; سَبَقَ (b-i) geçmeye, yenmeye çalışmak, çabalamak; (b-ile) yarışmak; (b-ile) rekabet etmek; تَسَابَقَ birbiri ile yarışmak, rekabet etmek; (الى... için) birbiri ile çekişmek; تَسَابَقَ = استَبَقَ ;

سَبَقَ önce gelme, geçme; geride bırakma; سَبَقَ الإصرار taammüt, önceden tasarlama HUK.;

أَحْرَزَ قَصَبَ السَّبَقِ bkz. ;

سَبَقَ [yarıştaki] ödül;

سَبَقَةُ القلم kalem hatası;

سَبَاقُ geçen, geride bırakan; muzaffer, galip ۱ قطار سَبَاقِ ekspres tren; (ون. ۲) muzaffer, galip; yarışçı;

أَسْبَقَ önce gelen, daha önceki; daha eski olan ۱ المقيم الأسبق önceki oturan, önceki, eski kiracı vb.;

أَسْبَقِيَّةُ öncelik; kıdemlilik;

سَبَاقُ yarış [özl. at]; rekabet, çekişme; حلبة (ميدان) السَبَاقِ yarış atı; حصان السَبَاقِ yarış alanı, koşu yolu; يelkenli سَبَاقِ القوارب tekne yarışı; سَبَاقِ التسلح silah yarışı;

مُسَابَقَةُ آتِ yarış [özl. atlar için]; mücadele, çekişme; rekabet; gayret;

تَسَابُقُ çabalama, gayret; rekabet;

سَبَاقُ öne geçen, önce gelen, geride bırakan; eski, sabık, önceki; emekli; سَبَاقُ لَأَوَانِهِ [asıl] önceleri, eskiden ۱ سَبَاقُ العادة önceki gibi; كَسَابِقُ كَالسَّابِقِ defasında; المبلغُ adet olduğu üzere; her zamanki gibi; سَبَاقُ صَرَفُهُ daha önce ödenen meblağ;

سَابِقَةٌ öncelik, önde bulunma; öncelikli, önceki durum; bir yazarın önceki eserleri; سَوَابِقُ [çoğ.] önce gelenler; sabıkalar ۱ من أصحاب (ذوي) السَّوَابِقِ sabıka, sabıkalı; من له سَوَابِقُ sabıkalı;

سَابِقِيَّةُ القصد taammüt, önceden tasarlama HUK.; غير مسبوق önceden karşılaşmamış, benzeri görülmemiş;

مُسَبِّقًا vaktinden önceye alınan; peşin;

مُسَابِقُ ون. ۲ rakip, rekabet eden; mücadeleci; çekişen; yarışçı, yarışmacı;

مُسَابِقُ rakip; mücadeleci, çekişen;

سَبَكُ u, i (سَبَكَ) (madeni) eritmek, kalıba dökmek, döküm olarak dökmek, (madeni) kaletmek; (b-i) hizaya getirmek; سَبَكَ (madeni, maden cevherini) ۱ أَلْ; (b-ş-i) yavaş yavaş kaynatmak; أَنْبَكَ kalıba dökülmek;

سَبَكَ dökme, kalıba dökme; düzenleme;

MEC. (ifadeyi) kurma; (kişiyi) hizaya getirme ۱ صِنَاعَةُ سَبَكَ المَعَادِنِ metalürji endüstrisi; سَبَكَ وَ دَقَّةُ sıhhat, doğruluk, hassasiyet, duyarlılık;

سَبَاكُ kalıba dökme işi yapan, kalıpçı, ma-

den tasfiyecisi;

سبَاكَة dökümcülük; kalıpcılık;

سَبِيكَة ç. سَبَائِك küllçe;

مَسْبِك ç. مَسَابِك dökümhane;

تَسْبِيك yavaş yavaş kaynatma;

سَبَل ⇒ سَبَل (bşi) hayırına, hayır olsun diye vermek, dağıtmak; أَسْبَل (bşi) aşağı sarkıtmak, bırakmak; (perdeyi, örtüyü, على üzerine) sarkıtmak, brakmak; (gözleri) kapatmak, yummak; (göz yaşlarını) bırakmak dökmek; başaklanmak, başak bağlamak, tutmak;

سَبَل [cin.is.; tek.is. ة] başak;

سَبَلَة gübre;

سَبَلَة [su kabının] سَبَلَة الإِنَاء, سَبَل ve سَبَال ç. سَبَلَة emzik; مَلَأَ الإِبْرِيْقَ إِلَى سَبَلَتِهِ «ibriği, sukabını ağzına kadar doldurdu.»;

سَبِيل ve سَبُل ç. سَبِيل [müz ve müe.] ç. سَبِيل yol; giriş, geçit; (الى için) izlenecek yol, çare, çıkar yol; (ç. سَبَلَة) halka açık çeşme, sebil; فِي سَبِيلِ ابْنِ السَّبِيلِ yolcu; serseri, avare; ... سَبِيل [mud. kul.] ...için, ...yolunda, ...uğrunda; بِسَبِيلِ ya da ... عَنْ سَبِيلِ yoluyla, vasıtası ile, ...i kullanarak; فِي سَبِيلِ اللَّهِ Allah yolunda, fisebilillah; ... عَنْ سَبِيلِ ...olarak, ...olsun diye; عَلَى سَبِيلِ التَّجَرِبَةِ deneme olarak, mahiyetinde; عَلَى سَبِيلِ الْفُكَاهَةِ şaka-dan, şaka olarak; عَلَى سَبِيلِ الْمِثَالِ örnek olarak; ضَاقَتْ بِهِ السَّبِيلُ ; خَلَوُ bkz. خَلَى سَبِيلَهُ sıkışmak, çıkmaza girmek, düşmek, çıkar yol bulamamak; لَيْسَ عَلَيَّ فِي ذَلِكَ سَبِيلٌ bunu yaptığım için kimse beni ayıplayamaz, bunu

yapmakta gayet de haklıyım;

سَابِل طريق سَابِلَة : işlek yol;

السَّابِلَة yoldan gelip geçenler;

مَسْبُول sarkıtılmış, indirilmiş [perde];

اسباني, الاسبان ALF.BKZ. ;

سَبَهْلًا amaç gözetmeksizin, rastgele; öylesine;

سَبَهْل ç. سَبَاهِلَة işsiz, aylak;

سباهي ALF.BKZ. ;

سبا ALF.BKZ. ;

سبور Fr.> spor;

سَبِي (سَبَاء, سَبِي) (b-i) esir almak; (b-i, bşi) kendine esir etmek, bağlamak, büyülemek

سَبِي = استَبِي ;

سَبِي esaret; esir;

سَبِي ç. سَبَايَا esir, tutsak;

سَبِيَة [kadın] esir, tutsak;

سَبِيْدَاج üstübeç;

سَبِيْدَاج üstübeç;

سَبْت "سَجَلٌ تَجَارِي" için kısaltma;

سَبْت arka, dübür [kelimenin başındaki hemze, vasil hemzesidir];

سَبْتٌ عَشْرَةٌ (veya سَبْتٌ عَشْرٌ) ستة عشر altı; ستة ve سَبْت onaltı;

سَبْتُون altmış;

سَبْتُونِي altmışlarında, altmışlarda;

السَّادِسُ altıncı [yine سَبْت];

سَبْتٌ ç. آت bayan KNŞ.;

سَبْتٌ ç. أَسَاتِدَة ALF.BKZ. ;

سَبْت u, i (سَبْت) (b-i, bşi) örtmek; (b-i, bşi, عن ...den) saklamak, gizlemek; (bşi, عن b-den);

(b-i, bşi, عن ...den veya ...e karşı) korumak,

himaye etmek; (b-nin bşini) görmemek,
görmezden gelmek, örtmek; ستر = ستر;
ستر örtülmek; örtünmek; gizlenmek, saklan-
mak; استتر örtünmek; (e... علی) gizli kalmak;
ستر örtü; ستور, ستر; perde, paravan;
siper; bahane;

ستر ceket; ستره

سترى palyaço, soytarı MIS.;

ستر örtü, perde; pencere perdesi;

Demir Perde السّار الحديدي || bahane
ستار من النار sinema perdesi; الستار الفضّي
رفع (النيران) top ateşi, ile yapılan mania; رقع
الستار عن الشيء [heykel, eser vb.nin] açılışını
yapmak, örtüsünü kaldırmak; من وراء الستار
perde arkası MEC.;

ستار Settar, Örtten, Gizleyen [Allah];

ستارة örtü; paravan; perde;

ستر gizlenme; kamuflaj ASK.;

ساتر paravan;

مستور gizli, saklı; yüzünü örtmüş; iffetli,

namuslu, temiz ISL.HUK.; مساتير [çoğ.] gizle-
nen şeyler

مستتر gizlenen, gizli, saklı; gizli [zahir];

ستف (bşleri) istif etmek; düzenlemek;

تستيف yığma, istif etme;

استاه arka, kıç; dübür; سته

سجائر [g] sigara; سجائر

سجاء güzel, biçimli; müe. اسجج

سجد (سجود) secde etmek; (b-nin önünde)

kapanmak, ayaklarına kapanmak; (Allah'a)

ibadet etmek;

احد السجدة; secde; سجدة

Paskalyadan sonraki yedinci pazar HRI;

سجود secde etme, secdeye varma, ibadet

etme; "ساجد" kelimesinin çoğulu;

سجاد (Allah'a) ibadet eden, çok

secde eden;

سجادة seccade, namazlık; halı,

شيخ السجادة veya صاحب السجادة || kilim

tarikât şeyhi, = postnişin;

مسجد cami, mescit; مسجدا

بُيُوتُ büyük cami, cuma namazı kılınan
camii;

المسجدان İki Mescit (Mescidi Haram ve

Mescidi Nebi);

سجود, سجدة secde eden;

سجور (soba, fırın vb.i) yakmak, tutuşturmak;

سجور (suyu) taşırmak;

مسجور uzun ve düz [saç];

سجارة ALF.BKZ.;

سجع (سجع) [güvercin, kumru] ötmek, ses

çıkarmak; seci yapmak, kafiyeyle konuşmak;

سجع seci yapınak, kafiyeyle konuşmak;

سجع kafiyeyle söz, sesi;

سجعة

سجي seci yapan, kafiyeyle konuşan;

سجاف, أسجاف örtü, perde

سجف

سجق T.> sucuk;

سجل (bşi) kaydetmek, girmek, girdiler

arasına almak; (bşi) deftere not etmek; (bşi)

tescil etmek, resmi kaydını yapmak; (bşi)

belgelerle ispat etmek, tevsik etmek; (bşin) delilini, belgesini sunmak; (bşi على b-nin borcuna, hesabına) yazmak; (bşi sesi, bilgiyi) kaydetmek, kaydını yapmak [teyp vb. ile kaset vb.e]; (manzarayı, görüntüyü) yakalamak; (rekoru) kırmak, elde etmek; (bşi) ticari sicile geçmek; (bşin) patentini almak, (bşi) müseccel hale getirmek; **سَاجِلْ** rekabet etmek, çekişmeye girmek; (b-ile) tartışmak, münakaşa etmek; **سَاجِلُهُ الْحَدِيثُ** biri ile konuşma yapmak; biri ile görüşmek, görüşme yapmak;

سَجَلْ arşiv, liste; kayıtlar **سَجَلْ** ticari sicil; **سَجَلْ** ziyaretçi defteri; **سَجَلْ** ziyaretçi listesi; **سَجَلْ** (سَجَلَاتُ) الإطيان kadastro; **سَجَلْ** العقاري;

تَسْجِيلْ kaydetme, girme; tescil; belge ile ispat etme, belgeleme, tevsik; [kaset vb.] kayıt; **تَسْجِيلْ** عقاري kadastro kaydı; **تَسْجِيلْ** آلة تَسْجِيلْ الصوت;

سَجَالْ rekabet, çekişme; **كَانَتْ الْحَرْبُ سَجَالًا** savaşı, tarafların bir lehine bir aleyhine geliyordu;

مُسَاجَلَةٌ rekabet, çekişme; tartışma, münakaşa;

مُسَجِّلْ tescil eden, kayıt yapan; noter; **مُسَجِّلْ** شَرَايِطْ شَرَايِطْ (تَسْجِيلْ) teyp; **مُسَجِّلْ** fakülte sekreteri; **مُسَجِّلْ** kaset; **مُسَجِّلْ** رسالة مُسَجِّلْ taahhütlü mektup; **مُسَجِّلْ** مراسلات مُسَجِّلْ taahhütlü posta;

سَجَمْ u (سَجَامْ, سَجُومْ) [göz yaşı, su vb.] akıp gitmek, akmak; **سَجَمْ** u, i (سَجَمْ, سَجُومْ) [tıpır tıpır] (gözyaşı) dökmek, (suyunu) dökmek [ırmak vb.]; **أَسْجَمْ** (gözyaşı) dökmek; **أَسْجَمْ** [su] akıp gitmek, akmak; [konuşma] akıcı, güzel olmak; ahenkli olmak; (مع ...ile) uyum sağlamak;

أَسْجَامْ akıcılık [konuşma]; ahenk; düzen;

مَنْسَجِمْ ahenkli, düzenli;

سَجَنْ u (سَجْنْ) (b-i) hapsetmek, hapse koymak;

سَجَنْ hapis, hapse koyma;

سَجَنْ hapis, hücre;

سَجِينْ mahpus; hapse-

dilmiş;

سَجِينَةٌ [kadın] mahpus;

سَجَانْ gardiyan, bekçi;

مَسَاجِينْ mahpus; hapsetme;

سَجَوْ u (سَجُوْ, سَجُوْ) [gece, deniz] sakin

olmak; **سَجِيْ** (ölüyü) kefenlemek, kefene sar-

mak; **تَسْجِيْ** (elbise ile) örtünmek;

سَجِيَّةٌ tabiat, seciye, karakter;

[çoğ.] özellikler **عَنْ سَجِيَّةٍ** kendliğinden;

سَاجْ sakin [gece, deniz]; karanlık [gece];

مَسْجْ kefenlenmiş [ceset];

سَحْ u, i (سَحْ, سَحُوحْ) akmak, akarak gitmek;

سَحَّتْ السَّمَاءُ şiddetli yağmur yağmak;

عَيْنْ سَحَاحَةٌ çok ağlayan göz;

سَحَبْ a (سَحَبْ) (bşi) yerde sürüklemek, çek-

mek; peşi sıra sürümek; (b-i, bşi) geri çek-

mek, almak; (birlikleri, عن ...den) çekmek;

(bşi, من ...den) almak, mülkiyetinden çıkar-

mak; (sıyru) çekmek; (parayı) [hesaptan] çekmek; (çek vb.); çekmek; (kılıcı) kınından çekmek; [kanun vb.] (bşi, علی ...e) uygulamak, tatbik etmek; ﴿... سَحَبَ الْعَمَلُ بِهِ عَلَيَّ﴾ ...e kadar genişletmek; (من) سَحَبَ sürüklenmek, çekilmek; (...den) geri çekilmek, vazgeçmek, dönmek [özl. birlikleri, kuvvetleri]; [kanun vb.] (علي ...e) uygulanmak, tatbik edilmek;

سَحَب [birlikleri, parayı, hakkı vb.i] geri alma, çekme; (سُحُوبَات) çekiliş [piyango, kura vb. için];

سَحَاب bulut [cin.is.];

سَحَابَة [tek.is.] ç. سَحُوب bulut; (ç. -آت) şemsiye FAS.; ... سَحَابَة [meb. mud. kul.] ...boyunca süresince; ﴿سَحَابَةَ النَّهَارِ﴾ bütün gün boyunca; سِرْنَا سَحَابَة bütün gün boyunca yürüdük; سَحَابَة أَرْبَعَةَ قُرُونٍ dört asır boyunca, dört asır(dır);

سَحَابَة gözdeki zar, perde;

سَحَاب SUR., FIL. fermuar;

مَسْحَب hava akımının bulunduğu, cereyanlı yer; hava akımı, cereyan;

انْسِحَاب geri çekilme, dönme, vazgeçme [özl. ASK.]; istifa, çekilme; açılma, büyüme, genişleme;

سَاحِب [çek vb.i] çeken;

الْمَسْحُوب عَلَيْهِ havale alan kişi;

أَسْحَات yasak, yasaklanan şey; kanunsuz mal, mülk;

سَحَج (سَحَج) (bşi) kazıyarak silmek; (deriyi)

sıyırmak, sürtünüp berelemek; سَحَج (bşi)

kazıyıp silmek; sıyırmak, soymak;

سَحَج رنده, planya;

سَحَج planya tezgahı;

سَحَج رنده, planya;

سَحَج sıyrık, sürtünme [deri vb.de];

سَحَر (سَحَر) (b-i, bşi) büyülemek, (b-e, bşe)

büyü, sihir yapmak; سَحَر = سَحَر; سَحَر

sahur yemeği yemek;

سَحَر أَصْحَار akciğerler, solunum organları;

سَحَر büyü, sihir, büyü; (سَحَر, أَصْحَار) büyü, sihir, çekicilik, cazibe [kadın için];

سَحَرِي sihir, büyü ile ilgili, sihirli, büyü-lü; ﴿فَانُوسِ سَحَرِي﴾ projeksiyon makinesi;

سَحَر أَصْحَار seher vakti, tan vakti;

سَحَر sahur yemeği;

سَحَر -ون sihirbaz, büyücü; büyüleyen;

سَحَرَة [kadın] büyücü, sihirbaz, adı;

سَحَرَة -آت mecra, ark; (سَحَرَة) (ç.)

kutu;

سَحَرَة أَنْفَخَتْ göğsü kabarmak

[korkudan ya da övünme sebebiyle];

سَحَرَة -ون büyüleyici; (سَحَرَة, سَحَرَة)

büyücü, sihirbaz;

سَحَرَة سَوَاحِر [kadın] büyücü;

سَحَق (سَحَق) (bşi) ezmek, (b-i) öldürmek;

(bşi) ezmek, parçalamak, toz haline getirmek; (bşi, öm. orduyu) yok etmek; (kumaşı)

eskirmek, yıpratmak سَحَق a, سَحَق u (سَحَق)

uzaklaşmak; سَحَق ezmek; yok etmek, imha

etmek; **تَسْحَقُ** ve **اَنْسَحَقَ** ezilmek, parçalanmak, toz haline gelmek;

سَحَقَ ezme, parçalama, toz haline getirme; **سُحُوق** [çoğ.] eski elbise;

سُحُق uzaklık; derinlik [çukur vb. için] ﴿ **سُحُقًا لَهُ** uzak olsun!, cehenneme kadar yolu var!;

سَحِيق uzakta, uzak, ırak; derin, dipsiz [çukur, derinlik vb.];

مُسَاحَقَة ve **سِحَاق** sevicilik, lezbiyenlik;

اَنْسِحَاقُ الْقَلْبِ pişmanlık, nedamet;

سَاحِق ezen, parçalayan; çok kuvvetli karşı konulmaz, ezici [çoğunluk];

مَسْحُوق dövülmüş, ufalanmış (ç **مَسَاحِيق**) toz (halinde); **مَسْحُوقُ الْفَحْمِ** kömür tozu;

مَنْحَقُ الْقَلْبِ pişman, nedamet içinde;

سَحَلَ a (سَحَل) (bşî) soymak, sıyırmak; (bşî) düzlemek; pürüzsüz yapmak; (bşî) rendelemek (bşî) eğelemek, törpülemek;

سَحَالَة talaş, rende artığı;

سَحَالَة ç. **سَحَال** kertenkele ZOO. MIS.;

مَسْحَل ç. **مَسَاحِل** rende, planya; mala; ege, törpü;

سَاحِل ç. **سَوَاحِل** sahil, plaj; MIS. nehir kıyısı ﴿ **حَفَرَ السَّوَاحِلَ** sahil koruma; **لَا سَاحِلَ لَهُ** sahili olmayan, denizlere açılmayan, kıyısız;

سَاحِلِي sahil...i [na't]; (ç **سَوَاحِلَة**) kıyıda, sahilde yaşayan; [is.] Savahili lisani;

سَحْلَب salep [içecek ve bitkisinden elde edilen toz];

سَحَم siyah renk, siyahlık;

سُحْمَة siyah renkli, siyahlık;

سُحَام ٱ;

سُحْم müe. **سَحْمَاء** ç. **سُحْم** siyah;

سَحَن a (سَحَن) (bşî) ezmek, parçalamak, öğütme; (bşî) rendeleterek düzlemek;

سَحْنَة ve **سَحْنَات** ç. **سَحْن** [dış] görünü, manzara, görüntü; yüz ifadesi, çehre;

مَسْحَنَة ç. **مَسَاحِن** havan eli, tokmağı;

سَحَاءَة ç. **سَحَايَا** beyin zarı;

سَحَائِي beyin zarına ait; ﴿ **مَرَضُ الْإِلْتِهَابِ** ٱ

السَّحَائِي menenjit, beyin zarı iltihabı;

مَسْحَاة ç. **مَسَاح** kürek, bel;

سُخْتِيَان maroken [deri];

سُخْر (من) (مَسْخَر, سُخْرَة, سُخْر, سُخْر, سُخْر) a (سُخْر) veya ب ...e) gülmek, (veya ب ile) alay,

istihza etmek, eğlenmek; **سُخْر** (ل, b-i, bşî, ...in) emrine vermek, hizmetine vermek;

(bşî, ل ...in) kullanımına vermek, kullandırtmak, (bşî, ل ...e) yarayacak hale getirmek;

(b-i, bşî, ل için) kullanmak, işletmek; **تَسْخَرُ** (b-nin) emrinde olmak, (b-e) boyun eğmek;

küçümsemek, tahkir etmek;

سُخْرَة alay konusu [olan şey]; zorunlu

ve ücretsiz iş ﴿ **أَعْمَالُ رِجَالِ السُّخْرَةِ** köleler; **السُّخْرَة** zorunlu ve ücretsiz iş;

سُخْرِي alay konusu; ücretsiz ve zorla yaptırılan [iş];

سُخْرِيَة alay, eğlenme, alay konusu;

مَسْخَرَة ç. **مَسَاخِر** alay konusu; maskara; tuhaf, gülünç, komik;

تَسْخِير emrine, hizmetine verne;

مَسْخَر zorlayan, baskıcı;

سَخَط a (سَخَط) (على ya da b-e, bşe) canı sıkılmak, kızmak, içermek, gücenmek (على veya b-den, bşden) memnun olmak; اَسْخَط memnuniyetsizliğe sebep olmak, (b-i) gücendirmek, darıltmak; (b-i) kızdırmak, öfkelen-dirmek, sinirlendirmek; تَسَخَط = سَخَط ;

سُخْتُ ve سَخَط darılma, gücenme, kızma, sinirlenme; öfke, gazap, hiddet;

مَسْخَاطَة ç. مَسَاخَط kızılan, kızgınlık duyulan şey, öfkenin sebebi;

مَسَاخِيط (ç. مَسَاخِيط) tiksindiren, iğrenç; MIS. put;

تَسَخُّط öfke, kızgınlık, hiddet;

سَخْف u (سَخْفَة, سَخْف) [fikir, düşünce, anlayış] zayıf, cılız olmak; aptal, ahmak olmak;

سَخْف bunaklık, geri zekalılık; saçmalık, ahmaklık;

سَخِيف ç. سَخِيف aptal, ahmak; saçma, aptalca; adi, alçak, değersiz; (ç. سَخْفَاء) alık;

سَخَافَة bunaklık; (ç. آت-) saçmalık, saçma sapan ya da çocukça davranış;

سَخَائِف [çoğ.] aptalca, saçma şeyler;

سَخَال ç. سَخَال kuzu;

سَخَم ⇒ سَخَم (bşi) karartmak, kara yapmak;

سَخَم b-i kızdırmak; تَسَخَم (على b-i) sevmemek, (على b-den) hoşlanmamak;

سَخَم siyahlık;

سَخْمَة siyahlık; nefret, kin;

سَخَام is, kurum;

سَخَائِم ç. سَخَائِم nefret, kin;

سَخَن u (سَخْنَة, سَخَانَة, سَخُونَة) ısınmak,

sıcak olmak; ateşlenmek, ateş basmak;

سَخَن = اَسَخَن (bşi) ısıtmak;

سَخَن sıcak;

سَخَانَة ısı, sıcaklık;

سَخُونَة ısı, sıcaklık;

سَخَانَة الْحَمَام şofben, kazan, termosifon;

سَخَنَات sıcak su kaynakları;

سَخَان ç. سَخَان sıcak;

سَخَاء (سَخَاء) ve سَخِي a, سَخَا u (سَخَا ve سَخُو)

bol bol vermek, (ب bşi, ب bşde) cömert davranmak; (على b-e, ب bşde) karşılıksız vermek,

ihsan etmek, lutfetmek; تَسَخَّى cömert, eli açık davranmak; تَسَخَّى = تَسَاخَى ;

سَخَاء cömertlik, eliaçıklık;

سَخِي ç. سَخِي eliaçık, cömert; (ب bşi)

bol bol veren; سَخِيَّة || bol mal mülk;

سَخِي النَّفْس عَنْ الشَّيْء bşi bıraktığı, terkettiği için üzüntü duymayan [memnun];

سَخَاوَة cömertlik, eli açıklık;

سَدَّ u (سَدَّ) (bşin) önünü kapanmış, [durdurmak

için] kapamak; (bşi) tıkamak; (bş ile) barikat, set oluşturmak; (borçları, masrafları) öde-

mek, kapatmak; (ihtiyacı vb.i) karşılamak, gidermek || سَدَّ ثَغْرَة bir yarı, gedik kapat-

mak; سَدَّ خَلَّة bir eksikliği gider-

mek, telafi etmek; سَدَّ حَاجَتَهُ b-nin bir hacetini

gidermek, ihtiyacını karşılamak; سَدَّ رَمَقَهُ

birinin ancak ihtiyaçlarını karşılamak; *b-nin* açlığını gidermek; *b-nin* yerini almak, tutmak, doldurmak; *b-nin* ihtiyaçlarını karşılamak; *b-nin* bir boşluğu doldurmak; *b-nin* eksiklikleri gidermek, kapatmak; *b-nin* (doğru, uygun, münasip, tam yerinde olmak; isabet etmek, isabetli olmak; *b-nin* önüne barikat çekmek, set oluşturmak; (*masrafları, borçları* vsi) kapatmak, ödemek; (*b-i, ...e*) rehberliğini yapmak, yolu göstermek; (*b-i, ...e*) yöneltmek; (*b-i, ...e*) doğrultmak; (*b-i, ...e*) nişanlamak; (*b-i, ...e*) odaklamak, yoğunlaştırmak FOT.; (*b-i, ...e*) nişan almak; *b-nin* bir borcu kapatmak, ödemek; *b-nin* bir eksikliği, noksanı gidermek; Allah (*b-e*) hidayet etmek; *b-nin* isabet etmek, isabetli olmak; [tam] yerinde, uygun, münasip olmak; (*b-i, ...e*) yönelmek; *b-nin* önüne engel, set çekilmek, tıkanmak;

b-nin önünü kapama, durdurma, tıkama; set çekme, barikat kurma; [borçlar, masraflar için] kapatma, ödeme; [ihtiyaç vb.] giderme, karşılama; *b-nin* ve *b-nin* set, blok, barikat; sur, siper; toprak duvar, bent; baraj; bütçe; mania, engel; engel SPO.; *b-nin* çıkmaz sokak;

set, blok; barikat; engel, mania; baraj [duvarı]; *b-nin* amboli; damar tıkanıklığı;

b-nin kapı; kapı eşiği, eşik; oturak yeri, oturulacak yer; divan;

tıkama [boru vb.];

[borç, masraf vb.] kapatma, ödeme; uygun, yerinde olan, isabetli şey; tam yerinde olma, isabetli olma *b-nin* kapanmamış, ödenmemiş [borç] TIC.; *b-nin* uygun münasip bir şekilde; *b-nin* sağ görülü olma, mantıklılık, akli selim sahibi olma;

b-nin tıpa, tıkaç;

b-nin tıpa, tıkaç; nişangah [silah için];

hedefi vuran, isabetli [ok vb]; doğru, uygun, münasip, yerinde [cevap, görüş];

daha doğru *b-nin*;

b-nin (*borcu, masrafı* ödeme, kapama; *b-nin* açık, ödenmemiş TIC.;

b-nin engelleyici, mani olan;

b-nin kapalı [devre, ELK.]; *b-nin* sonuç getirmeyecek bir yol izlemek;

b-nin = *b-nin* MIS.;

b-nin (*b-nin, b-nin*) [göz] kamaşmak; şaşırarak, hayret etmek, kafası karışmak; aldatılmak, yanlış yola sevkedilmek;

b-nin, *b-nin*, *b-nin* [cin.is.; tek.is. e] *b-nin* sedir ağacı, dağ selvisi; hünnap, çiğde BOT. *Zizyphus jujuba*; *b-nin* en büyük isteğine, dileğine ulaşmak, en büyük amacını elde etmek;

b-nin bir çeşit başlık IR.;

b-nin = *b-nin*;

b-nin (*b-nin*) umursamayan;

سدس ⇒ **سَدَس** (*bṣi*) altıkat yapmak; (*bṣi*) altı ile çarpmak; (*bṣi*) altıgen şekilli yapmak;

سُدَس ç. **أَسْدَاس** altıda bir;

سَدَاسِي altı kat; altılı, altı parçalı, kısımlı;

السَّادِس altıncı [yine **السَّات**];

مُسَدَّس altılı; altıgen; altı açılı; (ç. **آت** -)

tabanca [altıpatlar]; **مُسَدَّس** **إِشَارَة** işaret tabancası;

مُسَدَّسَة tabanca, [altıpatlar, piştov];

سَدَف ⇒ **أَسَدَف** [gece] kararmak;

سَدَف ç. **أَسْدَاف** karanlık, alacakaranlık;

سُدْفَة ⚭; perde;

سَدَل *u, i* (**سَدَل**) (*bṣi*) elbiseyi, perdeyi, sarkıtma;

(*bṣi*, **على** *üzerine*) sarkıtmak, bırakmak;

سَدَل [edil.] (*على* *üzerinde*) sarkmak; **سَدَل**

ve **أَسَدَل** = **سَدَل**; **تَسَدَل** sarkmak; **أَسَدَل**

(*على* *üzerine*) sarkmak;

سَدَل ç. **سُدُول**, **أَسْدَال** örtü, perde;

سَدَم ⇒ **أَسْدَم** [kaynak, menba] kurumak, suyu çekilmek;

سَدَم hüznün, tasa, üzgünlük;

سَدَم ç. **سَدِيم** hafif, sis, pus; nebula ASTR.;

سَدِيمِي bulutlu, dumanlı; bulutumsu, nebü-

löz ASTR.;

سَدَانَة bekçi kulubesi, muhafız odası;

سَدَانَة ç. **سَدَان** bekçi, koruyucu [özl. Ka-

be'de]; zangoç HRI.; muhafız, koruma; **سَدَانَة**

[çoğ.] dişli [silah, tank vb. için];

(**سَدِي** ve **سَدَو**) **سَدِي** (*bağışı b-e*) bırakmak,

ihsan etmek; **أَسْدِي** (*b-e hayrı, kârı, kazancı*

b-e) bağışlamak, hibe etmek; (*bṣi*)

yapabilmek, hakkından gelmek, becermek; yerine getirmek; **أَسْدَى** *b-e* bir hizmet sunmak; **أَسْدَى** *b-e* **الإِرْشَادَات** yol göstermek, tavsiyelerde bulunmak; **أَسْدَى** *b-e* **الشُّكْرَ لَهُ** şükranını dile getirmek, teşekkürlerini sunmak, arz etmek; **أَسْدَى** *b-e* **فَائِدَة** fayda getirmek, yaramak; **أَسْدَى** *b-e* **النَّصَحَ** nasihat etmek, nasihatla bulunmak; **أَسْدَى** *b-e* **يَدَا** yardımda bulunmak;

سَدَا ç. **أَسْدِيَة** eğrilik, çarpıklık, defo [kumaşta]; sıra, silsile [hikayenin, tartışmanın];

سَدَا ⚭; ⚭;

سَدَى boşa, boş yere, beyhude, faydasız olarak; **سَدَى** **ذَهَبَ** boşa gitmek, (hiç bir) yarar, fayda getirmemek;

سَدَاب sedef otu BOT. *Ruta graveolens*;

سَدَبِي [na't] sedefotu...si;

سَدَاجَة basitlik, kolaylık; masumluk; sadelik, gösterişsizlik; samimiyet, riyasız olma;

سَدَاج ç. **سَدَج** basit; sade, tek renkli; masum, saf; samimi, candan [kişilik]; ilkel;

سَر Far.> baş [eski ve birleşik kul.];

سَر عَسْكَر MIS. başkomutan, serdar;

ESK. serasker, general; **سَرِيَاوَرَان** komutana bilgi veren ve emirlerini tebliğ eden general;

سَر (*b-i*) **مَسْرَة**, **تَسْرَة**, **سُرُون** sevindirmek, mutlu etmek; **سَر** [edil.] (*ل* veya *من*)

veya *b* ... *e*) sevinmek; **سَرَر** (*b-i*) sevindir-

mek, mutlu etmek; **سَار** (*b-e*) bir sırrı açmak;

سَارَة *b-nin* kulağına fısıldamak;

[haber] yayılmak, ağızlarda dolaşmak;

اَسْرَبَ [hayvan] saklanmak, inine, kovuğuna girmek;

سُرَبٌ sürü; filo; gönül; akıl;
هَادِي سُرَبٍ مِنْ النُّحْلِ arı oğlu, sürüsü;
السُّرْبُ sakın, kendi halinde;

سَرَبٌ in, kovuk; yeraltı geçidi, dehliz; tünel;

سُرْبَةٌ sürü, küme;
سَرَابٌ serap; hayal, aldaniş, lağım pisliği;
مَسَارِبٌ bir şeyin geçtiği yer, yol; dere, nehir yatağı; lağım [kanalı];

سَارِبٌ bariz, aşikar, göze çarpan;
سَوَارِبٌ sürüngen;

² اَسْرَبَ ALF.BKZ.;

سَرَبَلٌ (b-e) "سَرَبَالٌ" giydirmek; (b-e, ب bşi) giydirmek; (bşi ب ile) sarmak, ambalaj yapmak; تَسْرَبَلٌ "سَرَبَالٌ" giymek; (elbise) giymek; (ب ile) üstünü örtmek, kaplamak; (ب bşe) sarınmak;

سَرَابِلٌ gömlek; elbise;
مَتَسَرَّبِلٌ بالشَّبَابِ gençlik dolu;
سَرَجٌ (sac) örme, bağlamak; سَرَجٌ örme, bağlamak; (bşi) teyellemek, eğreti dikmek; (hayvana) semer, eğer vurmak, (hayvanı) eğerlemek; أَسْرَجَ (lambayı) yakmak;

سُرُجٌ eğer;
سِرَاجُ الْحَرَكَةِ lamba ışık; سِرَاجٌ trafik lambası; سِرَاجُ اللَّيْلِ ateşböceği zoo.; سَمَرَجِيَّةٌ semercilik, eğercilik mesleği; sa-

kağı, ruam;

سَمَرَجِيَّةٌ semerci, eğerci;

سُرُوجِيٌّ;

سَمَرَجِيَّةٌ semercilik mesleği;

مَسَارِجٌ lamba;

² سِرَجٌ ALF.BKZ.;

³ سَرَجِينٌ gübre;

اَسْرَحَ (سُرُوح) ayrılmak, gitmek, uzaklaşmak; avare avare dolaşmak; [sürü] otlayarak gezinmek; [akıl, zihin] karışmak; سَرَحَ a serbest rahat davranmak, olmak اِسْرَحَ وَ مَرَحَ iste-diğini yapmak; سَرَحَ (hayvanı) salmak otla-maya bırakmak; (b-i) göndermek; (b-i) git-mesine izin vermek, gitmeye bırakmak; (ها kadını) [boşayıp] bırakmak; (b-i) ayırmak, çıkarmak; (b-i) işten çıkarmak, görevden al-mak; (gözlerini) gezdirmek; (orduyu, askeri) dağıtmak, terhis etmek; b-nin (عن) sıkın-tılarını dertlerini gidermek [yine سَرَحَ saçı taramak; سَرَحَ شَعْرَهُ saçı taramak; saçı düzeltmek; سَرَحَ نَظْرَهُ göz-ünü, bakışlarını (e... الى) dikmek; اِنْسَرَحَ : düşüncelere dalmak;

اَسْرَحَ kadını [boşayıp] bırakma; serbest bırakma; اَطْلَقَ سَرَاحَهُ b-e hürriyetini vermek, bağışlamak, serbest bırakmak; اَطْلَاقَ سَرَاحَهُ (b-nin) serbest bırakılması; هُرٌّ مُنْطَلِقُ السَّرَاحِ hür, özgür;

سَرِيحٌ ve بَائِعٌ سَرِيحٌ seyyar satıcı;
سَرَحَانٌ kurt [yirtici hayvan] zoo.;

مَسْرَحٍ mera, otlak; tiyatro; perde
de مَسْرَحِ التَّمْثِيلِ tiyatro;

مَسْرَحِي [na't] tiyatro ile ilgili, tiyatro...si;

مَسْرَحِيَّةٌ [tiyatro] oyun;

تَسْرِيحٌ bırakma; işten çıkarma; serbest

bırakma; (ordu, askeri) dağıtma, terhis et-
me; (تَسَارِيحٌ) izin, ruhsat, yetki;

تَسْرِيحَةٌ - آتٍ saç tuvaleti, şekli;

سَارِحٌ rahat ve serbest dolaşan;

hür ve zorlama altında olmayan, serbest;

سَارِحُ الْفِكْرِ düşüncelere dalmış, dalgın;

مُنْسَرِحُ الْفِكْرِ bir şiir vezni مَنَسْرَحٍ dalgın,

düşüncelere dalmış;

صَارُوخٌ roket [yine سَوَارِيخُ];

سَرَدٌ (bşî) delmek; (bşî örn. konuşmayı)

sürdürmek, (bşî) devam etmek; (hadiseleri,

olayları) tek tek sıralamak, söylemek, zikret-

mek; (bşî) aktarmak, açıkça ifade etmek;

سَرَدٌ (bşî) delmek;

سَرَدٌ sıra ile söyleme, okuma; zikretme,

anma; ayrıntılı ifade; [olayın, hikayenin] ifa-

de, beyan; uygun, ahenkli;

سَرِيدَةُ الْمَوْلِدِ Mevlit konuşması

[Peygamber (sav) doğum yıldönümü esna-

sında yapılır] TUN.;

مَسْرَدٌ [kitap için] indeks, dizin;

سَرَادِبٌ, سَرَادِبٌ mahzen; bodrum;

tünel;

سَرْدَارٌ başkomutan, başbuğ, serdar ESK., MIS.;

سَرَادِقٌ ALF.BKZ.;

سَرْدِينٌ [cin.is.; tek.is. ة] sardelye, ateşbalığı ZOO.

سَرَطٌ a (سَرَطَانٌ, سَرَطٌ) ve u, i (bşî) yutma.

سَرَطٌ ve سَرَطٌ;

سَرَطَانٌ آتٍ yengeç; kanser TIP.; yengeç

ASTR. سَرَطَانٌ بَحْرِيٌّ istakoz ZOO.;

سَرَاطٌ bkz. صَرَاطٌ;

سُرْعَةٌ (سُرْعَةٌ, سُرَاعٌ, سُرَاعٌ) hızlı, çabuk, süratli,

seri olmak, tez davranmak; acele etmek;

سُرْعَةٌ (b-i) acele ettirmek; (hayvanı) sevk-et-

mek, sürmek; (bşî) hızlandırmak, çabuk-

laştırmak, sürat kazandırmak; سَارِعٌ (...e) (الى)

koşmak (...e) en kısa yoldan, kestirmeden

ulaşmak; (...de) acele etmek, çabuk, tez

davranmak; سَارِعٌ (...e) koş-

mak; (...de) çabuk davranmak,

acele etmek; (bşî) hızlandırmak, çabuklaştı-

mak; سَارِعٌ (...e) koşmak; (...de) acele etmek, çabuk davranmak; سَارِعٌ (...e) koşmak;

سَارِعٌ (...e) koşmak;

سَارِعٌ (...e) koşmak;

سَارِعٌ gem;

سُرْعَةٌ hız, sürat; hızlılık, süratli olma, ça-

bukluk; acele; vites; سُرْعَةُ الْخَاطِرِ anlayış

çabukluğu, zeka, zeyreklik; سُرْعَةُ التَّصَدِيقِ

safdillik, herşeye kanma; سَيَّارَةٌ ذَاتُ خَمْسٍ

beş vitesli araba;

سُرْعَانِ مَا [fiilden önce] ne kadar da çabuk

...! [şaşıрма ifadesi];

سُرْعَانِ سُرَاعٌ hızlı, çabuk, seri,

süratli, çevik; السَّرِيعُ bir şiir ölçüsü; ekspres

[tren]; سَرِيعًا hızla, süratle, hızlı bir şekilde;

سَرِيعُ التَّأَثُّرِ çabuk etkilenen, tesir altında

kalan, hassas; سَرِيعُ الْخَاطِرِ zeki, zeyrek, kıv-

rak zekalı; hazır cevap; سَرِيع التَّرَدُّد yüksek frekans ELO.; سَرِيع الزَّوَال kısa ömürlü; سَرِيع التَّصَدِيق safdil, herşeye inanan, çabucak kanan; سَرِيع الطَّلَاق veya سَرِيع الطَّلُق seri ateşli, seri ateş eden; سَرِيع الْعَطَب kolay kırılabilir, kırılgan; سَرِيع التَّنْقِل manevra kabiliyeti yüksek;

مَا أَسْرَعَ أَنْ daha hızlı, seri, süratli; أَسْرَعَ Onu görelî pek fazla olmadı, az bir zaman önce onu gördüm;

سَرَّاعًا çabucak, süratle, seri şekilde;

إِسْرَاع hızlandırma, çabuklaştırma;

تَسْرَع acele, çabukluk;

مُتَسْرِع hızlı, çabuk, seri, süratli; acele

eden, aceleci, koşuşturan;

سَرَّ عَسْكَر bkz. سَر ;

أَسْرَف ⇒ سَرَف (فى...de) aşırı gitmek, haddi aşmak, (bşi veya فى bşi) israf etmek, fazla fazla harcamak;

إِسْرَاف ve سَرَف aşırılık, ifrat, taşkınlık; israf;

مُسْرِف aşırı, haddi aşan; müsrif;

سَرَق (سَرَقَان, سَرَقَة, سَرَقَة, سَرَق) (bşi, من b-den) i

çalmak, aşırmaq; سَرَق (b-i) hırsızlıkla suçlamak, itham etmek;

سَارِق النَّظَرِ الْيَه veya سَارِق النَّظَر b-e gizlice bakmak; سَارِق النَّظَر şekerleme yapmak; biraz kestirmek;

إِسْتَرْق (bşi, من b-den) çalmak;

إِسْتَرْق (bşi, من b-den) çalmak;

إِسْتَرْق (bşi, من b-den) çalmak;

إِسْتَرْق (bşi, من b-den) çalmak;

إِسْتَرْق (bşi, من b-den) çalmak;

الْأَنْفَاس nefes nefese kalmak;

سَرْقَة çalma; soygun; (ç. آت-) hırsızlık;

سَرَّاق hırsız;

سَرَّاق, سَرْقَة, -ون. ç. سَارِق hırsız

سَارِقَة [kadın] hırsız;

مَسْرُوقَات çalıntı mallar;

مَنْسَرِق الْقُوَّة bitkin, tükenmiş;

سَرْك Fr.> sirk;

سَرْم ç. سَرَام anüs, serç;

سَرْمَد sonsuzluk, ebediyet;

سَرْمَدِي ebedi, sonsuz ya da ezeli;

سَرْنَدِيب Seylan adası;

سَرْو [cin.is.; tek.is. ة] selvi, selvi ağacı BOT.;

سَرْو ⇒ سَرْو (عَنْهُ ya da عَنْ قَلْبِهِ) (b-i, b-nin

içini) rahatlatmak [yine, tasaları, üzüntüleri]

gidermek; سَرْو عَنْ نَفْسِهِ ve سَرْو عَنْهُ [edil.]

(tasalarından, dertlerinden, veya endişe,

korkudan) kurtulmak [kurtarılmak]; sakin-

leşmek, [kızgınlıktan, kargaşadan sonra]; te-

dirginliği gitmek; rahatlamak; morali düzel-

mek; سَرْو عَنْهُ = سَرْو عَنْهُ;

سَرْوَة, سَرْوَاء, سَرْوَاء ç. سَرْو

seviyeli, yüksek; asil; çeken, önemli [kişilik];

سَرْوَة [çoğ.] üst sınıf, ekabir, önde gelenler,

elit tabaka; bkz. سرى 1 ;

سَرْوَاء ç. سَرْوَاء topuk; arka, baş, şef; bkz.

سَرْوَاء ç. سَرْوَاء önde gelenler, ekabir,

büyükler, asiller;

سَرْوَاء ç. سَرْوَاء eğlence;

سَرْوَاء ç. سَرْوَاء pantolon; don;

سَرْوَاء ç. سَرْوَاء gece yolculuğu

yapmak, geceleyin yola çıkma; [elektrik akımı] akmak; (من ...den) çıkmak, hasıl olmak; yayılmak; (على ...de, için) geçerli, geçerliliği olmak, (على ...in) uygulanır olmak, (على ...e) kapsamına girmek; (فى ...e) dalmak, derinlemesine girmek; [bir his, duygu] الى نفسه (bir his, duygu) işlemek, nüfuz etmek, (الى نفسه ...in içine) kaplamak; b-nin içini) yürürlükte olmak, geçerli olmak; اسرى gece yolculuğu yapmak; (ب ...e) gece yolculuğu yaptırmak;

سرى bkz. تسرى

سرى çay, ırmak; bkz. سريان, اسرية. سرى

سرى bölük ASK.; kol, müfreze ASK. سرى süvari bölüğü; سرى hava filosu;

سرى yayılma; geçerlilik, uygulanma, tatbik edilme;

اسراء gece yürüyüşü; اسراء İsrâ, Hz. Muhammed'in (sav) Mescidi Aksa'dan yedi kat semaya olan yolculuğu;

سرى gece yolculuğu yapan; gece eğlencesi yapan; bulaşıcı, sari [hastalık]; geçerli, uygulamada; سارى المفعول geçerli, yürürlükte olan;

سارية odaya vb.e cereyan, esinti;

سارية (سوار, آت) kolon, sütun; gemi direği;

سرای ve سرایة ALF.BKZ.;

سريان Suriyeli; Süryani;

سرياني Suriyeli; Süryani;

سرى bkz. سرى

سريان ALF.BKZ.;

اسطبة ALF.BKZ.;

سرى seki;

سرى (سرى) yaymak, açmak, sermek;

(بى) düzlemek, düz yapmak; (b-i) yere düşürmek, vurmak, çalmak; سرى

yayılmak, açılmak; düz hale gelmek, sırt üstü yatmak; سرى yayılmak, açılmak; sırt üstü yatmak;

سرى yüzey, satıh [yine GEO.];

[düz] çatı, (أسطحة, أسطح) düzlem GEO.; (سرى) taras; güverte; سرى taras MIS., SUR.;

سرى eğik düzlem; سرى deniz seviyesi; سرى [na't] dış, harici; düz; sathi, yüzey-

sel, üstünkörü; سريات [çoğ.] zahir;

سرى düz olma hali, düzlük; sathilik, yüzeysellik;

سرى düz, yayılmış, açılmış;

سرى harman yeri;

سرى düz, eğik olmayan, (سرى) yüzey düztaban ayak;

سرى ve سرى (سرى) çizgi çizmek, (بى) cetvelle çizgi çekmek; (بى) yazıy/ kay-

da geçmek, (بى) yazmak; (بى, örn. senedi, kontratı) tanzim etmek, yazmak;

سرى satır; سرى, سرى, سرى sıra, dizi;

سرى satır [kesici alet];

سرى efsane, mit; masal;

سرى efsanevi, mitolojik;

مِسْطَرَّةٌ ALF.BKZ.; مِسْطَرَّةٌ ç. مِسْطَرَّةٌ
 sürgülü hesap cetveli;
 مِسْطَارٌ mala, sürgü;
 مِسْطَرِينٌ mala, sürgü MIS.;
 تَسْطِيرٌ kayda, yazıya geçme;
 مُسْطَرٌ döküman, yazılı kağıt;
 سِيطَرَةٌ ALF.BKZ.;
 سَطَعَ a (سَطَعَ, سَطُوعٌ) yükselmek ve [toz , güzel
 koku vb.] yayılmak, kalkmak; parlamak,
 ışıldamak, parıldamak; açık, net olmak;
 سَطَعَ parlaklık; ışıldama, parıldama;
 سَطَعَ gümbürtü, güm sesi;
 سَطُوعٌ parlaklık; ışıldama;
 أَسْطَعَ daha parlak; daha net, açık;
 سَاطِعٌ ç. سَاطِعٌ parlak, parlayan, ışılda-
 yan; açık, net, apaçık [ispat];
 سَطَّلَ¹ u (سَطَّلَ) (b-i) zehirlemek; اِنْسَطَلَ zehirlen-
 mek;
 سَطَّلَ ç. سَطَّلَ [tahta ya da metal]
 kova;
 اسْطُولٌ² ALF.BKZ.;
 سَطَامٌ tıpa, tıkaç;
 سَطَّ u (سَطَّ, سَطُوعٌ) (b veya bşin)
 üzerine saldırmak, atılmak; (على bir yeri)
 soymak, talan etmek;
 سَطَّ saldırı; soygun, talan;
 سَطُوعٌ ç. سَطُوعٌ saldırı; nüfuz, etki; gurur,
 kibir; güç, kuvvet;
 اسْطَوَانَةٌ ALF.BKZ.;
 سَعَةٌ bkz. وَسْعٌ;
 صَعْتَرٌ Yabani kekik BOT.;

سَعَدَ a ve سَعَدَ (سَعَادَةٌ, سَعْدٌ) mutlu, memnun
 olmak; ... سَعَدَ ب [edil.] ...den memnurluk
 duymak; سَاعَدَ (b-e على veya bşde) yardım
 etmek, yardımcı olmak; (b-e ب veya على..de)
 desteklemek, (b-e , ب veya على ...de) arka
 çıkmak; (على ...e) yardımda
 bulunmak; أَسْعَدَ (b-i) mutlu etmek, kılmak;
 ...de أَسْعَدَ الْحَظُّ ب ... ۱۱ yardım etmek (b-e)
 şansı yaver gitmek;
 سَعْدٌ ç. سَعْدٌ baht [iyi] şans;
 سَعِيدٌ ç. سَعْدَاءُ (ب ...den) memnun; mutlu;
 neşe dolu; şanslı; mesut ۱۱ سَعِيدَ الذِّكْرِ müba-
 rek, kutlu;
 سَعَادَةٌ mutluluk, saadet; neşe; başarı, mu-
 vaffakiyet; paşa ünvanı; ... سَعَادَةٌ [isimden
 önce] yüksek mevkili memurlara hitaben
 SUR., LÜB. ≈ Sayın..., ...bey; ۱۱ سَعَادَتُكُمْ
 ...Hazretleri [Paşaya hitaben] ESK.; صَاحِبِ
 دَارِ السَّعَادَةِ saadetli... [paşanın ünvanı] ESK.; دار
 السَّعَادَةِ İstanbul;
 الْمَمْلَكَةُ الْعَرَبِيَّةُ السَّعُودِيَّةُ Suudi; سَعُودِي
 Suudi Arabistan;
 سَعَادِينٌ ç. سَعْدَانٌ [kuyruksuz ya da kısa
 kuyruklu] maymun;
 سَعْدَانَةُ الْبَابِ ç. سَعْدَانَةُ meme başı;
 سَعْدَانَةُ الْبَابِ ç. سَعْدَانَةُ kapı tokmağı;
 أَسْعَدَ daha mutlu;
 سَاعَدَةُ ç. سَاعَدَةُ -آت yardım, destek;
 سَاعِدٌ ç. سَاعِدٌ kolun elden dirseğe kadar
 olan kısmı [ön kol]; (O) هُوَ سَاعِدُهُ الْاَيْمَنُ ۱۱
 onun sağ koludur; اِشْتَدَّ سَاعِدُهُ güçlenmek,

kuvvetlenmek; **فَتَّ فِي سَاعِدِهِ** *b-nin* gücünü kırmak;

مَسْعُودٌ ç. **مَسَاعِيدٌ** mutlu; şanslı;

مُسَاعِدٌ yardımcı, yardım eden; yardımcı

[s. ve is.]; asistan, muavin;

مُسَعَّدٌ şanslı;

سَعَرَ *a* (**سَعَرٌ**) (*ateşi, harbi*) tutuşturmak, kızıştırmak;

سَعِرَ [edil.] öfkelenmek, parlamak;

سَعْرٌ (*bşe*) fiyat, paha biçmek; (*ateşi, savaşı*)

tutuşturmak, kızıştırmak; piyasa fiyatını söylemek;

سَاعَرَ (*b-ile*) pazarlık etmek, pazarlığa girişmek;

أَسْعَرَ (*ateşi, yangını*) tutuşturmak, yakmak;

تَسَعَرَ yanmak, tutuşmak; [öfke] kabarmak;

اِنْسَعَرَ çılgına dönmek, öfkelenmek;

اِسْتَعَرَ yanmak, tutuşmak; [kavga, dövüş vb.]

patlak vermek, çıkmak;

سَعَرَ ç. **أَسْعَارٌ** fiyat; kıymet, bedel, paha;

piyasa fiyatı, cari fiyat; **سَعَرَ الْخَصْمَ** indirimli

fiyat; **سَعَرَ الْفَاءِدَةَ** faiz oranı; **سَعَرَ التَّسْلِيفَ**

faiz oranı; **سَعَرَ الْقَطْعَ** indirimli fiyat; **سَعَرَ**

الْقِطْعَةَ parça başı fiyat;

سَعَرَ çılgınlık; coşkunluk, taşkınlık; cin-

net;

سَعَرَ çılgınlık, coşkunluk, cinnet;

سَعَارٌ açlık;

سَعِيرٌ ç. **سَعِيرٌ** alevli ateş; cehennem;

مَسَاعِرٌ ç. **مَسَاعِرٌ** maşa;

مَسَاعِيرٌ ç. **مَسَاعِيرٌ** maşa;

تَسْعِيرٌ fiyat narh koyma, paha biçme;

لَجْنَةُ التَّسْعِيرَةِ || **تَسْعِيرَةٌ** fiyat tespit

komitesi;

مَسْعُورٌ çılgın, deli;

اِسْتَعَطَ (*bşi, enfiyeyi*) burnuna çekmek;

سَعُوطٌ enfiye, burun otu;

مَسْعُطٌ enfiye kutusu;

سَاعَفَ (*b-e*) yardım etmek; **اَسْعَفَ** (*b-e*,

bşde) uymak, tabi olmak; (*b-e*) yardım

etmek;

سَعْفٌ [cin.is.; tek.is. ة] ç. **آت** hurma yap-

rağı;

اِسْعَافٌ ç. **آت** yardım; tıbbi yardım, tıbbi

hizmet, sağlık hizmeti; **اِلِسْعَافٌ** ilk yardım;

جَمْعِيَّةُ اِسْعَافِ الْاَعْزَازَةِ yaşlılar yardım;

رِجَالُ اِلِسْعَافِ ilk yardım derneği; **اِسْعَافٌ**

ilk yardım ekibi; sağlık personeli; **سَيَّارَةٌ**

اِلِسْعَافِ ambulans, ilk yardım arabası;

سَعَلَ *u* (**سُعَالٌ**, **سُعْلَةٌ**) öksürmek;

سُعْلَةٌ öksürük;

سُعَالٌ öksürük; **السُّعَالُ الدِّيَكِي** boğmaca

öksürüğü;

سَعْلَى ç. **سَعْلَى** dişi cin;

سُعَالٌ ç. **سُعَالَةٌ**;

أَبُو سَعْنٍ Batı Afrika ve Hindistan'

daki bir çeşit iri leylek zoo. **اِسْعَافٌ**

اِبُو سَعْنٍ هِنْدِي **اِسْعَافٌ** dubi-

us: Afrika'da yaşayanının boynunda keseyi

andıran şişkin bir kısım bulunmaktadır.;

سَعَى *a* (**سَعَى**) koşmak, hızlı hareket etmek; [ay]

göğü katetmek; (*...e* الی) ilerlemek, (*ل* ya

da الی ya da وَّرَاءَ ... için) çalışmak, çabalamak,

gayret etmek, çaba sarfetmek; (*bşin* وَّرَاءَ)

peşinden koşmak, elde etmeye çalışmak;

سَعَى بِهِ ॥ ilerleme kaydetmek; سَعَى فِي b-i, bşi ...e yöneltmek; سَعَى فِي الْأَرْضِ فَسَادًا yeryüzünde kötülüğü yaymaya çabalamak; سَعَى لِحَتْفِهِ بِظُلْفِهِ kendi mezarını kazmak; سَعَى فِي خَرَابِ الشَّيْءِ bşi yıkmaya, bozmaya çalışmak; سَعَى (سَعَاةٌ, سَعَى) a (ب b-i, bşi ...e) küçük düşürmek, güvenini kırmak; سَعَى (تَسَاعَى ...e) koşuşmak;

سَعَى koşu, koşma; السَّعَى Sa'y: Safa ile Merve arasında hacıların yedi kez yaptığı koşu; çaba, gayret; çiftlik hayvanı, mal;

سَعَاةٌ sözle iftira, bühtan;

مَسَاعٍ çaba, gayret; مَسْعَى

سَاعٍ haberci, ulak; ayak işlerine

bakan çocuk; iftira atan ॥ سَاعِي الْبَرِيدِ postacı;

سَغَبٍ a (سَغَبٌ) (ل ...e) aç olmak, açlık duymak, acıkmak;

سَغَبٍ açlık, aşırı açlık;

سَغَابَةٌ

مَسْغَبَةٌ kıtlık, açlık;

سَاغِبٍ aç, açlıktan ölmek üzere;

سَفٍّ ⇒ سَفٍّ çökmek, batmak MEC.; (ل ...e)

inmek, alçalmak; seviyesizleşmek, bayağı-

lığa varmak; ॥ سَفَّ النَّظَرَ إِلَيْهِ b-e küçümse-

yerek bakmak; سَفَّ (bşi, kuru bir şeyi, tozu,

ilacı) yutmak, yemek;

سَفُوفٍ toz ilaç;

اسْفَافٍ alçalma, küçülme [sözünde, fiilin-

de] saçmalık, önemsizlik; bayağılık;

سَفَاتِجٍ FAS.> irsaliye TIC.; سَفْتَجَةٍ

سَفَّاحٍ a (سَفَّوح, سَفَّح) (bşi) dökmek, akıtmak [kanı, suyu]; (gözyaşı) dökmek, ağlamak; dökmek; سَفَّاحٍ (b-ile) geçerli evlilik akdi bulunmadan cinsel ilişkide bulunmak;

سَفَّوحٍ [dağ için] etek; düz, pürüzsüz yüzey;

سَفَّاحٍ kan döken, katil;

سَفَّاحٍ zina, evlilik dışı cinsel ilişki;

سَفَدٍ a, سَفَدٍ i (سَفَادٌ) (dişi ile ya da ل dişi ile) çiftleşmek (dişiyi ya da ل da dişiyi) aşmak; (bir kadın ile) beraber yaşamak [dost hayatı yaşamak]; سَفَدٍ [eti] şişe dizmek, geçirmek; سَفَدٍ (dişiyi) aşmak, (dişi ile) çiftleşmek; (ل kadın ile) birlikte yaşamak [evlilik akdi bulunmadan];

سَفَفِدٍ kebap şişi;

سَفَرٍ (سَفَرٌ) (سَفَرٌ) peçeyi (سَفَرٌ) yüzünden) kaldırmak, yüzünü açmak; سَفَرٍ [tan] ağarmak, sökmek; سَفَرٍ (bşin) örtüsünü açmak; (b-i) göndermek, yolculuğa çıkarmak, ayrılmaya zorlamak; (yolcuları) gemiye bindirmek, almak; سَفَرٍ yolculuk yapmak yola çıkmak; seyahat etmek, tura çıkmak; سَفَرٍ [tan] ağarmak, [yüz] parlamak, güzelliği görünmek; (bşi) açmak örtüsünü kaldırmak; (den ...den) elde etmek, ürün olarak almak; (ile) sonuçlanmak, neticelenmek, bitmek;

اتَسَفَّرَ [bulutlar, toz] dağılmak, açılmak;

السَّفَرِ yolcular;

أَسْفَارٍ kitap [eski metinlerde

kelimesi daha çok "yazılı şey, mektup" anla-

mında kullanılıyor, bugün kullandığımız
“kitap” anlamını daha çok سفر kelimesi taşı-
yordu.; özl. Kutsal metinleri içeren]; cilt;

سفر ayrılma, yola çıkma; (ç. أسفار) yolcu-

luk, sefer, tur, seyahat;

سفرة ç. سفرات yolculuk, sefer, tur, seya-

hat;

السفر = آت. ç. سفريّة

سفرة ç. سفر sofrası; sofradaki yemek;

سفرجي ç. سفرجية garson MIS.;

سفير ç. سفراء aracı; elçi, sefir DIPL.;

سفور peçeyi açma; açılma;

سفارة arabuluculuk, aracılık; elçilik, sefa-

ret DIPL.;

مسافر [çoğ.] yüzün, peçenin örtmediği,

kısımları, yüzün görünen bölümleri;

سافر yüzü açık, peçesiz; açık, net, bariz;

(ç. سفرة) yazıcı, katip;

مسافر ç. ون- seyahat eden; yolcu; ziyaret-

çi, yabancı;

سفرجل [cin.is.; tek.is. ة] ç. سفارج ayva BOT.;

سفسطة aldatıcı, gerçeğe götürmeyen mantık sil-

silesi; سفسطات yanıltmaca, mugalata; أهل

السفسطة Sofistler;

سفسطي mugalata kabilinden; Sofist;

سفسفة ç. سفاسف saçmalık, saçma sapan konu-

ma; bayağılık, adilik;

سفساف ç. سفاسف saçmalık, bayağılık;

سفساف الأمور [ıvır zıvır] önemsiz işler;

سفظ ç. أسفاط sepet; balık pulu;

سفع a (سفع) (b-nin derisini) yakmak, kavurmak

[sıcak rüzgar]; (bşi) esmerleştirmek; [kuş]
kanatlarını çırpma; [b-i alnından vb.den]
tutup şiddetle çekmek; [güneş] (b-i) esmer-
leştirmek;

سفع yanık izi;

سفعة ç. سفع siyah nokta, ..;

أسفع müe. سفعاء kızıla çalan kara;

سفق u (سفق) (kapıyı) hızla çarpmak, kapatmak;

سفق u, i (سفق) (kan) dökmek, akıtmak;

تسفق bbnin kanını dökmek, bbi öldürmek;

انسفق [kan] dökülmek, akıtılmak;

سفق kan dökme;

سفاك kan dökücü, bir çok ölüme sebep

olan;

سفل u (سفال, سفول) ve سفل a alçalmak; (bşin)

altında olmak; سفل u alt üst olmak, ters yüz

olmak; سفل u (سفل) ve سفل u (سفالة) adi,

bayağı olmak; تسفل daha da kötüleşmek;

kötüymüş gibi davranmak;

سفل en alt kısım; dip;

سفلي [s.] alt; daha alt;

سفلة : سفلة الناس ayaktakımı;

سفالة aşağı olma; düşkünlük, sefalet;

سفالة en alt kısım;

أسفل müe. سفلى ç. أسافل daha alt; en

alt; en alt ya da daha alt kısım; ... أسفل

[mud. meb. kul.] ...altında, aşağısında;

سافل ç. سفلة alt; alçak; adi, sefil;

سفلت asfalt kaplamak;

أسفلت asfalt;

سفلقة asalaklık KNŞ.;

سفلاق asalak;

سفین gemi;

سفينة مدفعية gemi; **سفائن**, **سفن** سفينة
gambot; **سفينة التدريس** veya **سفينة تعليم**
gemisi;

سفان gemi yapan;

سفانة gemicilik mesleği;

اسفين ALF.BKZ;

سفنج ve **اسفنج** sünger;

سفه a (سفه) ve **سفه** u (سفاهة) saçma/ aptalca
davranmak; küstah/ terbiyesiz/ arsız olmak;
سفه (b-i, bşi) aptal/ saçma/ tutarsız görmek;
(b-nin) [yasal olarak] ruhsatsız/ ehliyetsiz
olduğunu beyan etmek; **سفه نفسه** kendini
aşağılamak, küçük düşürmek; **سفه وجهه** b-i
küçük düşürmek, rezil etmek; **تسافه** aptal,
ahmak gibi davranmak;

سفه aptallık, saçmalık; rezalet, rezillik,
arsızlık, utanmazlık, sefahet;

أسفى i (سفى) [rüzgar] (toz) kaldırmak; **أسفى**;

سافاء toz;

سفى dönen, çevrim halindeki şey; oyun-
cak, eğlence MEC;

سفن kısı, takoz;

سقالة İt.> yapı iskelesi;

سقر [müe.] Cehennem;

سقراط Sokrates;

سقسقة [kanarya vb. için] civıltı, şakıma;

سقط u (سقوط, مسقط) düşmek; aşağı düşmek;

devrilme, yıkılma; [saç] dökülme; (على

bşi) bulmak; (الى b-e) varmak, ulaşmak;

[seviye, standart vb.] düşmek, bozulmak; ge-
çersizleşmek, hükmü kalmamak; eksik ol-
mak; (من b-den) kaçmak, (من b-nin aklına)
gelmemek **سقط** ...!; **سقط** kahrolsun...! **سقط** ...
...de **سقط رأسه في** ... düşürmek; (b-i, bşi)
dünyaya geldi; **سقط من العضوية** üyelikten
çıkarılmak; **سقط من عينه** b-nin gözünden düş-
mek, biri katındaki itibarını kaybetmek;
سقط في الإمتحان imtihan/ sınavda başarısız
olmak, kalmak; **سقط في يده** şaşırmak, donup
kalmak; **أسقط** (b-i, bşi) düşürmek; (b-i) de-
virmek, yıkmak; (b-i) imtihanda/ sınavda bı-
rakmak; (uçagi) vurup düşürmek; (sayıyı)
çıkarmak, eksiltmek; (bşi, من ...den) çıkarıp
atmak; düşük yapmak; [hayvan] vaktinden
önce (yavrusunu) doğurmak, yavrulemek;
أسقطه من الجنسية b-i vatandaşlıktan çıkar-
mak; ...deki hakkını iptal
etmek; **أسقط دعوى** bir davayı düşürmek,
bir şikayeti geri almak; **أسقط الشعر** saçını
dökmesine sebep olmak; **أسقط في يده** =
أسقط (bş hakkında) bilgiyi
(من ...den) yavaş yavaş almak, toplamak;
أسقط bilgi toplamak; **أسقط** çök-
mek; yavaş yavaş, kademeli olarak düşmek,
inmek, [saç] dökülme; (الى ...e) yavaş yavaş
gelme, varmak; **أسقط على نفسه** çökmek,
göçmek; **أسقط خطأ** çözülmek, parçalarına
ayrılmak;

سقط çiy, şebnem;

سقط düşük çocuk;

سَقَط çakmaktaşıdan çıkan kıvılcım;

سَقَط ç. **أَسْقَاط** değersiz herhangi bir şey;

çer çöp, çöp hurda **سَقَطُ الْمَتَاعِ** artık eşya, kendisinden faydalanılamayacak eşya;

سَقَطِي hurdacı;

سَقَطَة ç. **سَقَطَات** düşme, devrilme, yıkıl-

ma; sürçme, hata **سَقَطَاةُ الطَّبَاعَةِ** baskı hataları;

سُقُوط düşme, devrilme; [uçak] düşüş;

çökme, göçme; iyi durumunu kaybetme, çök-

me, çöküş; [hakkın] ilgası, elden alınması,

müruru zamana uğrama HUK. **سُقُوطُ الشَّعْرِ** **سُقُوطُ الشَّعْرِ** saç dökülmesi;

سُقُوطُ الْأَمْطَارِ yağış miktarı;

سَقِيط dolu [yağış];

سَقَاطَة kapı kilidi [MIS. **سَقَاطَة**];

سَقَط ç. **مَسَاقِط** bşin düştüğü yer; çağla-

yan, çavlan, şelale **مَسَقَطُ أَقْقِي** bir binanın

zemin planı, yatay kesit; **مَسَقَطُ رَأْسِي** dikey

kesit; **مَسَقَطُ الرَّأْسِ** doğum yeri, memleket;

إِسْقَاط düşürme; [uçacağı] vurup düşürme;

düşük yapma; eksiltme, çıkarma; indirim,

tenzilat **الْإِسْقَاطُ مِنَ الْجَنْسِيَّةِ** vatandaşlıktan

çıkarma; **أَسْقَاطُ قِيمَةِ الْفَرَنْكِ** frankın değerinin

düşürülmesi, develüasyonu;

تَسَاقُطُ الثَّلُوجِ [saç] dökülmesi; **تَسَاقُطُ** kar

yağışı;

سَاقِط ç. **سَقَاط** düşen, düşmüş; adi, rezil;

kötü şöhretli [bölge, semt]; eksik, çıkarılmış;

unutulmuş, unutulmuş;

سَاقِطَة (ç. **آت**) düşmüş kadın, fahişe;

سَقَطْرَاء Sukutra, S. Arabistan'da bir ada;

سَقَع a (سَقَع) (sert bşe) [yine sert bir şeyle]

vurmak;

مُسَقَّعة MIS. et ve patlıcandan yapılan [mu-
şakka benzeri] bir yemek,;

¹ **سَقَف** ⇒ **سَقْف** (bşe, bşin üzerine) çatı yapmak;

سَقْف ç. **سُقُوف**, **سُقُف**, **أَسْقُف** çatı; tavan;

سَقْفُ الْحَلْقِي damak;

سَقِيفَة ç. **سَقَائِف** örtülü geçit, koridor,
gölgelik;

تَسْقِيف çatı yapma;

مَسْقُوف (ب ...ile) örtülü;

² **أَسْقُوف** ç. **أَسَاقِفَة** ALF.BKZ.;

سَقَالَة ALF.BKZ.;

سَقَلَب b-i yere vurmak, çalmak;

سَقَلَبِي ç. **سَقَالِبَة** Slav; Slavlar ile ilgili;

سَقِم a (سَقِم), **سَقِم** u (سَقِم, سَقَام) hasta/ hastalıklı

olmak; sıska/ bir deri bir kemik olmak; **سَقِم**

(b-i) hasta etmek; **سَقِم = أَسَقِم** ;

سَقِم ç. **أَسَقَام** hastalık; cılızlık, sıskalık;

سَقِم ç. **أَسَقَام** hastalık; cılızlık, sıskalık;

سَقَام hastalık; cılızlık, sıskalık;

سَقِيم hasta, hastalıklı; cılız, sıska; bozuk,

kırık [lisan];

مَسَقَام sık sık hastalanan, hastalıklı;

سَقَاوَة sakağı, ruam;

سَقَى i (سَقَى) (b-e, bşi) içmek üzere vermek,

(b-e, bşi) içirmek; (hayvanı, bitkiyi) sulamak,

(hayvanı) suvarmak; (bşin) üzerine su serp-

mek; **سَقَى الْفُلَاذ** çeliğe su vermek, tavla-

mak; **سَاقِي** (b-e, bşi) içmesi için vermek;

(b-ile) suyu ortaklaşa kullanmak için akit

yapmak; **أَسَقَى** (b-e, bşi) içirmek, içmesi için

vermek; (hayvanı, bitkiyi) sulamak, (hayvanı) suvarmak; **استقى** (من b-den) içecek istemek; (من...den) su almak, çekmek; (bşi bilgii haberi من...den) elde etmek, almak, edinmek; **استقى** (من b-den, bşi) içecek olarak istemek; yağmur duasına çıkmak;

سقى sulama, suvarma;

سقاء [süt ve su için] kırba, tulum;

سقاء ون - su taşıyan, saka; pelikan ZOO;

سقاية sulama; su verme; su taşıyıcılığı

sikaye [hacılar için]; sulama yeri;

مسقى مساق sulama kanalı MIS.;

مساقه müsakat, su hakkı ISL.HUK.;

استسقاء vücudun herhangi bir yerinde su toplanması; صلاة الاستسقاء yağmur için kılınan namaz;

ساق su toplanması ile ilgili;

ساق آت - içecek su taşıyan, saki;

ساقية meyhane vb.de içki taşıyan kadın,

saki; (سواق) çay; sulama kanalı; su çarkı;

سك u (سك) (kapıyı) kilitlemek, sürmek; (para) basmak; **استك** (سك) a (سكت) **سك** sağır olmak;

سكة سكة sikke, demir para; yol; MIS. sokak; سكة الحديد ve سكة الحديد demiryolu; سكة زراعية patika, tarla yolu; دار السكة darphane;

سكان آت dümen, dümen bedeni;

اسك müe. سقاء سك sağır;

سكوة آت - demir, metal para, sikke;

علم المسكوكات nümizmatik, para ve madalya bilimi;

سكاره سكار [g] sigara;

سكارين sakarin;

سكب u (سكب) (bşi) [boş, yere] dökmek, saçmak;

انسكب dökülmek, saçılmak;

سكيب dökülen, dökülmüş;

مساب pota, maden eritme kabı;

bi;

مسكية pota, maden eritme kabı;

سكاج sirke ile pişirilen et;

سكت u (سكت, سكوت, سكات) susmak, bir şey söylememek; sessizleşmek, sakinleşmek, sükun bulmak; (عن bşe) ses çıkarmamak, susarak karşılamak; (عن b-e) cevap vermemek; **سكت** [edilgen.] felç gelmek TIP. **سكت عنه الغضب** öfkesi dinmek, siniri geçmek; **سكت** (b-i, bşi) sakinleştirmek, yatıştırmak; (b-i) susturmak; **أسكت** ٱ; (bşi) gizlemek, söylememek;

سكت على السكت sessizlik; suskunluk;

sessizce, ses çıkarmadan;

سكتة susma, konuşmayı, sesi kesme; in-

me, nüzul, felç TIP. **سكتة قلبية** kalp kriz/sektesi;

سكات sessizlik; suskunluk;

سكوت ٱ; ٱ; ALF.BKZ.;

سكوتي suskun, sessiz;

سكوت ٱ;

سكيت çok sessiz, suskun;

سَاكِت sessiz; suskun; sakin; sakin (harf);
سَكَّر u (سَكَّر) (b-ş) kapatmak, kilitlemek;
سَكَّر ↑ KNŞ.;
سَكَّر a (سَكَّر, سَكَّر) sarhoş olmak; **أَسَكَّر** (b-i) sarhoş etmek; **تَسَاكَّر** sarhoş gibi davranmak;
سَكَّر sarhoşluk;
سَكَّر sarhoş; şarap;
سَكَّرَة سَكَّرَات sarhoşluk; kendinden geçme; **سَكَّرَة الْمَوْت** ölürken gelen kendinden geçme hali;
سَكَّرَان müe. سَكَّرَى ç. سَكَّرَى sarhoş [s. ve is.] || **سَكَّرَان طِينَة** körkütük sarhoş KNŞ.;
سَكَّر çok içen, akşamcı;
مُسَكَّر ç. سَكَّرَات sarhoş eden içki, sarhoş eden şey;
سَكَّر ⇒ **سَكَّر** (b-ş) şeker karıştırmak, (b-ş) şekere bulamak; (b-ş) şekerleme yapmak, şeker ile karıştırarak muhafaza etmek;
سَكَّر şeker; **سَكَّرَات** şekerlemeler; **سَكَّر الشَّعِير** meyva şekeri, früktöz; **سَكَّر القَصَب** üzüm şekeri; **سَكَّر اللَّبَن** sakaroz; **سَكَّر مَرَض السُّكَّر** şeker hastalığı, diyabet;
سَكَّرِيَّة şekerlik;
مُسَكَّرَات şekerlemeler;
سَكَّرَات ALF.BKZ.;
سَكَّرَان ALF.BKZ.;
سَكَّرَات It.> sigorta;
سَكَّرِير Fr.> sekreter; **سَكَّرِير عَام** genel sekreter;
سَكَّرِيرَة sekreterlik;
سَكَّرُوز sakaroz;

سَكَّرِين sakarin;
سَكُونِي Sakson; saksonlar ile ilgili;
تَسَكَّع ⇒ **سَكَّع** (الظُّلْمَة) karanlıkta el yordamı ile yürümek; aylakça dolaşmak, oyalanarak yürümek; amaçsız olarak ilerlemek, vakit geçirmek, ağırdan almak; **طَرَدَهُ إِلَى حَيْثُ** || **التَّسَكُّع** = b-i ortada bırakmak;
سَكَّاف ayakkabıcı;
سَكَّافَة ayakkabıcılık;
سَكَّاف ve **إِسْكَافِي** ç. **أَسَاكِفَة** ayakkabıcı;
أَسْكُفَة eşik; üst eşik, lento;
سَاكِف üst eşik, lento;
أَسَاكِل ALF.BKZ.;
سَكَّن u (سَكَّن) sakin, huzurlu olmak; sükun bulmak, sakinleşmek; [harf] sakin olmak, sessiz okunmak; [ağrı, acı, kızgınlık] dinmek, bitmek; (عن b-nin) [ağrısı, kızgınlığı] geçmek, dinmek, yatışmak; (...e) **إِلَى** veya **لِ** güvenmek, dayanmak, itimat etmek; (...de) kendini rahat hissetmek; **سَكَّن** u **بِ** bir yerde ya da **فِي** (سَكَّنِي, سَكَّن) (bir yerde) yaşamak, oturmak, ikamet etmek; **سَكَّن** (b-i, b-ş) sakinleştirmek, yatıştırmak, huzur vermek, teskin etmek; (harfî) sakin, sessiz okumak DİL.B.; **سَاكَّن** (b-ile ...de) beraber yaşamak, oturmak; **أَسَكَّن** (b-e) beraber yaşayacağı insanlar bulmak; (b-i, bir yere) yerleştirmek; **تَسَاكَّن** beraber, birlikte oturmak;
سَكَّن istirahat zamanı, mola vakti; ↑ mas.; meskun mahal;

سَكِينِي gri renkli;

سَكَاتِهِ وَ سَكَاتِهِ yaptığı her şeyde;

her durumda, hep, daima;

سَكْنَةُ - آت ikamet yeri, memleket yurt;

سَكُونُ sakinlik, huzur; sessizlik; harfin sessiz okunması; sükun işareti DİLB.; سَكُونُ

سَكُونُ ciddiyet, vakar;

سَكَّانُ bıçakçı;

سَكَّانُ - آت dümen; bkz. سَاكِنُ;

سَكَّانُ [müz. ve müe.] سَكَّانُ bıçak;

سَكِينَةُ سَكَّانُ ruh huzuru, dinginliği;

sukunet, sakinlik, huzur;

سَكِينَةُ bıçak;

سَكْنِي yaşama, oturma, ikamet etme; konukluk, misafir olma مَحَلُّ السَّكْنِي meskun mahal;

سَكَّانِي bıçakçı;

سَكْنُ - مَسْكَنُ ikamet etme, oturma; ev, mesken; yurt, vatan;

سَكِّنُ sakinleştirme, yatıştırma;

سَكَّانُ yerleştirme, ikamet ettirme;

سَاكِنُ سَوَاكِنُ müe.ç. سَكْنَةُ - وَن سَاكِنُ, hareketsiz, durgun; sessiz [harf]; durgun, akmayan [su]; statik [elektrik], (سَكَّانُ ç. سَكْنَةُ) oturan, ikamet, eden, sakin; السَّكَّانُ sakinler, yaşayan kişiler, nüfus مَحَلُّ السَّكْنِي cennet mekan, rahmetli, merhum; لَا يُحَرِّكُ كَثِيرُ السَّكَّانُ kalabalık nüfuslu; حَرَكُ parmağını bile kıpırdatmamak; سَاكِنُهُ b-i tahrik etmek, kışkırtmak;

مَسْكُونُ meskun, kendisinde ikamet edi-

len; ruhların, hayaletlerin, cinlerin uğrak yeri; mecnun, deli; الدَّارُ مَسْكُونَةٌ (bu) ev cinli, perilidir, bu evde iyi saatte olsunlar var;

الدُّنْيَا مَسْكُونَةٌ dünya;

مَسْكُونِي Hristiyan kabul edilenler HRI.;

مُسَكِّنُ [s.] sakinleştiren, yatıştıran; (ç.

سَكِّنُ) sakinleştirici, yatıştırıcı ilaç vb.;

مَسَاكِينُ - وَن - مَسَاكِينُ komşu;

مَسَاكِينُ - مَسْكِينُ ç. مَسْكِينَةُ ALF.BKZ.;

سَكَنَجِينُ sirkeli bal şerbeti, serkengebin ECZ.;

سَكْنَدِنَاوَةُ ve سَكْنَدِنَاوَا İskandinavya;

سَكْنَدِنَاوِي İskandinavyalı, İskandinav-yaya ait;

عِيدُ السُّكُوتِ Çardaklar Bayramı İb.> سَكُوتُ YAH.;

سَكِي ski, kayak;

سَلَّ [edil.] (سَلَّ) çekip çıkarmak; سَلَّ u verem hastalığına yakalanmak;

سَلَّ kaçmak, sıvışmak; سَلَّ (e kadar) yayılmak, uzanmak;

سَلَّ (içine) yavaş yavaş girmek;

سَلَّ (e) [gizli niyetlerle] yaklaşmak;

سَلَّ (e) saldırmak, hücum etmek;

سَلَّ (in içine) işlemek, nüfuz etmek;

سَلَّ (e, içine) gizli gizli, kaçmak, sıvışmak;

سَلَّ (b-nin) içine işlemek, nüfuz etmek;

[birlikler] tek tek veya küçük gruplar halinde ilerlemek ASK.;

verem olmak, verem hastalığına yakalanmak;

سَلَّ (bşi) hafifçe çekip çıkarmak; (bşi örn. كَفَّهَ

عن ...den) geri çekmek; (kılıcı) kınından çekmek;

(b-den) kapmak, zorla almak;

سَل sepet;
السَّل verem hastlığı, tüberküloz **السَّل** **الرَّئُوي** tüberküloz, verem;
سَلَّة çöp sepeti; **سَلَال** ç. **سَلَّة** basketbol;
سَلِيل kınından çekilmiş [kılıç]; evlat, soyundan, neslinden olan çocuk, torun;
سَلِيلَة ç. **سَلَائِل** kız torun;
سَلَال sepet ören, sepet yapan;
سَلَالَة ç. **سَلَالَة** -torun; soy, nesil, torunlar, sülale;
سَلَالِي [s.] soydan gelen;
مَسَلَة ç. **مَسَال** büyük iğne; dikili taş, dört köşeli sütun;
تَسَلَّل sızma, içine girme, nüfuz etme siy.; ofsayt SPO.;
اِنْسَال nüfuz etme, içine işleme siy.;
مَسْلُول veremli, tüberküloz hastası;
مُسْتَلَة ç. **مَسَالَة** -ayrı baskı IR.;
سَلَا a (سَلَا) (tereyağını) eritip sızdırmak;
سَلَاء ç. **سَلَاءَة** eritip sızdırılmış tereyağı;
سَلَاطَة salata;
سَلَاڤِي Slav [s.]; (ç. **سَلَاڤ**) Slav [is.];
سَلَاڤُون kırmızı kurşun tuzu;
سَلَاڤِي bkz. **سَلَق**;
سَلَانِيك Selanik;
سَلَب u (سَلَب) (b-*den*) zorla almak, gasbetmek; (b-*den*) talan etmek, (b-*i*) soymak; (düşmanın silahlarını, elbise vb.ni) ganimet almak; (b-*den*) sakınmak, (b-*e*) vermemek; **سَلَب** a (سَلَب) mateme girmek, yas

tutmak; **سَلَب** yas tutmak **اِسْتَلَب** = **سَلَب**;
سَلَب zor ile alma, gaspetme; soyma; olumsuzluk, nefy; **عَلَامَة السَّلَب** çıkarma, eksi işareti MAT.;
سَلْبِي negatif [yine ELK.]; olumsuz, menfi; **اَلْمُقَاوَمَة السَّلْبِيَة** veya **الدَّفَاع السَّلْبِي** pasif savunma;
سَلْبِيَة karşı olma, sürekli muhalefet yapma eğilimi; şüphesizlik;
سَلَب ç. **اِسْلَاب** hırsızlık, gasp malı; sakatat; ip, kablo vb. MIS.;
سَلَاب ç. **سَلَب** matem elbisesi, [genellikle siyah];
سَلَاب gaspeden, hırsız, soyguncu;
سَلِيب çalıntı, soygun malı, zorla alınan;
اِسْلُوب ç. **اَسَالِيب** metot, yol, usul, prosedür; hal; tarz; stil; [yazar için] üslup; **اِسْلُوب كِتَابِي** yazı/kitabi üslubu;
اِسْتَلَاب gasp, soygunculuk, zorla alma;
سَالِب [s.] olumsuz, menfi; (ç. **سَوَالِب**) negatif [fotoğrafçılıkta];
مَسْلُوب başarısız;
سَلَت u, i (b-*den*) zorla, kuvvetle çıkarmak, çekip çıkarmak; (b-*den* özl. vücudun bir kısmını) asırlarak, çekerek çıkarmak, sıyırmak; **اِنْسَلَت** sıvışmak, gizlice kaçmak;
سَلَج = **سَلَق**;
السَّلَاجِقَة Selçuklular;
سَلْجَم şalgam BOT.; kolza BOT. Brassica napus;
سَلَح a (سَلَح) pislemek; [kuş] çımkırmak; **سَلَح** (b-*i*, b-*den* ile) silahlandırmak; **تَسَلَح** silahlan-

تَسْلُل ardı ardına gelme, peşpeşe; ardı-
şıklık; **بِالتَّسْلُلِ** sürekli olarak, kesintiye uğ-
ramaksızın; **نَشْرُهُ بِتَسْلُلٍ** bş'i seri halinde, seri
olarak yayınlamak;

مُسْلَل zincirlenmiş; zincirleme; sürekli,
devamlı; (ç. **آت**) dizi [film vb., televizyon,
radyo]; **رَدَّ فِعْلٍ مُسْلَلٍ** zincirleme reaksiyon;
الْمَرْأَةُ الْمُسْلَلَةُ Andromeda takımyıldızı;

مُسْلِل devamlı, sürekli, peş peşe;
¹ **سَلَطَ** ⇒ **سَلَطَ** (b-i, **على** üzerine) hakim, yönetici
kılmak, yetki ile atamak; (bş'i, b-i **على** ...in
üzerine) musallat etmek; (cezayı **على** b-e)
vermek; (b-i, bir cezaya **على**) çarptırmak;
(**على** ...e zor, baskı) uygulamak; (bşe, **على**
elektrik) yüklemek; **سَلَطَ عَلَيْهِ الْكِلَابَ**
köpekleri göndermek, salmak; **تَسَلَّطَ** (**على**
...e) üstün gelmek, baskın çıkmak, hakkından
gelmek (**على** ...de) üstünlüğü ele geçirmek,
avantajlı duruma geçmek, gelmek; (**على** ...de)
kesin hakimiyeti olmak, tasallutu bulunmak;
(bş'i **على**) yönetmek, kontrol etmek;

سُلْطَة ç. **آت**, **سُلْط** güç, kuvvet; otorite,
yetke, sulta; nüfuz, hüküm, idare; (ç. **آت**)
otorite, salahiyet; **السُّلْطَة الْأَبَوِيَّةُ** babaya da-
yalı otorite; pederşahilik, ata erkil; **السُّلْطَة**
الْمَنْعِيَّةُ manevi hakimiyet; **السُّلْطَة التَّشْرِيعِيَّةُ**
yasama organı; **سُلْطَة عَسْكَرِيَّة** askeri otorite,
sulta; **السُّلْطَة الْقَضَائِيَّة** yargılama yetkisi;
السُّلْطَة التَّنْفِيزِيَّة yürütme organı;

سَلْطَة ceket;

سَلِيط sağlam, metin, güçlü; çekinmesiz,

arsız, küstah, sert [dil];

سَلَاطَة rahat davranma; kabalık, küstah-
lık, çekinmeme [konuşurken]; ALF.BKZ.;

تَسَلَّطَ yönetme; (**على** ...de) hükümlanlık;
tahakküm, tasallut, otorite; kontrol;
² **سَلَاطَة** ve **سَلْطَة** salata;

تَسَلَّطَ (b-i) hükümdar, sultan yapmak; **سَلْطَن**
hükümdar, sultan olmak;

سَلْطَنَة saltanat, sultanlık;

سُلْطَان [müz. ve müe.] güç, kuvvet; hü-
küm, kanun, yol; otorite, sulta; izin, ruhsat
verme; (b-i, meşru kılma; (ç. **سَلَاطِين**)
sultan; hükümdar **سُلْطَانُ اِبْرَاهِيمَ** tekir balığı
zoo. Mullus barbatus;

سُلْطَانَة [kadın] sultan;

سُلْطَانِي sultan ile ilgili, sultan...si; hü-
kümdar tavırlı;

سُلْطَانِيَّة çorba tası, tas; büyük metal kap;

سَلَعَ (سَلَعَ) yarılmak, çatlamak; **اِسْلَعَ** yarılmak;

سَلْع çatlak, yarık, gedik;

سَلْعَة ticarî mal; yağ kisti;

سَلَفَ (سَلَفَ) geçip gitmek, bitmek; önce ol-
mak; **سَلَفَ** (b-e, parayı) ödünç vermek;

اِسْلَفَ (bş'i) geçmek, (bş'den) önce gelmek;

اِسْلَفْنَا (الْقَوْلُ) daha önce anılmıştı;

كَمَا اِسْلَفْنَا daha önce de ifade ettiğimiz gibi;

تَسَلَّفَ (bş'i, من ...den) ödünç almak; kira

kontratı hazırlamak; **اِسْتَلَفَ**;

اِسْلَاف bacanak;

سَلَفَة elti;

سَلَفَ ve **اِسْلَاف** selef, öncekiler, atalar,

dedeler; peşin [ödeme]; faizsiz borç; سَلَفًا
önce, önceden; peşin olarak ﴿السَّلَفُ الصَّالِحُ﴾
selefi salih, iyi amel işlemiş olan eskiler;

سَلَفِيَّةٌ ç. آت- faizsiz borç; peşin [para];

السَّلَفِيَّةُ Selefilik; Selefi olma;

سُلْفَةٌ ç. سُلْفٌ borç; peşin [para]; ayak-
kabinin astar derisi;

سُلَافٌ üzümü ezmeden, damlatılarak ya-
pılan şarap;

سُلَافٌ = سُلَافَةٌ;

سُلَفَاءٌ selef, dedeler, atalar;

مَسَلْفَةٌ tapan, kesek kırma makinesi;

تَسْلِيفٌ kredi, ödünç ﴿سِعْرُ التَّسْلِيفِ﴾ faiz
oranı; تِسْلِيفٌ بنك التَّسْلِيفِ ticarî banka;

تَسْلِيفَةٌ kredi, borç عَقَارِيَّةٌ عَقَارِيَّةٌ emlak kre-
disi;

سَالِفٌ, سُلَافٌ, سَوَالِفٌ geçmiş, es-
ki, önceki; ata, dede; سَالِفًا önceleri, ilk za-
manlarda; daha önce, yukarıda [kitaplarda
gönderme ifadesi] ﴿سَوَالِفُ الْأَحْدَاثِ﴾ geçmiş
olaylar, hadiseler; سَالِفُ الذِّكْرِ daha önce
anılan, ifade edilen; سَالِفُ الْعُرُوسِ horoz ibiği
çiçeği, yabani kadife çiçeği BOT. Amaranthus
tricolor; سَالِفٌ فِي الزَّمَانِ eskiden;

سُلْفَاتٌ¹ sülfat ﴿سُلْفَاتُ النَّشَادِرِ﴾ amonyum, sülfat;

سُلْفَتٌ² (bşî) asfaltlamak;

مُسْلَفَتٌ asfalt[lanmış];

سَلَقٌ u (سَلَقٌ) [kamçı ile] (b-nin) derisini yarala-
mak; (bşî) kaynar su ile çıkarmak; (bşî) kay-
natmak (b-i, بِلِسَانِهِ söz ile) yaralamak, incit-
mek; تَسْلَقٌ (bşî) tırmanmak, yükselmek, çık-

mak; [bitki] sarmak;

سَلَقٌ [MIS. سَلَقٌ] yapraklarından salata ya
da yemek yapılan, pazıyı andıran bir bitki;

سَلَاقَةٌ sert/ kaba konuşma;

سَلِيقَةٌ ç. سَلَائِقٌ şeker, tarçın ve rezene ile
yapılan bir yemek SUR.; mizaç, doğuştan ge-
len yapı, tabiat;

سَلْقُونٌ ve سَلَقُونٌ kırmızı kurşun tuzu;

سَلَاقِي av köpeği;

سَلَوْقِي ʾ;

تَسْلَقٌ çıkış, tırmanma;

مَسْلُوقٌ kaynamış, pişmiş [et, yumurta];

مَسْلُوقَةٌ ç. مَسَالِيقٌ et suyu çorbası;

النَّبَاتُ الْمَسْلُوقَةُ sarmaşıkgiller;

سَلَكٌ u (سَلُوكَةٌ, سَلَكٌ) (bir yolu) izlemek, (bir
yol boyunca) gitmek; (bir yol) tutmak [yine
MEC.]; (b-e karşı) belli bir şekilde davran-
mak, tavrı içinde olmak; (bir yere) ayak bas-
mak, girmek; سَلَكٌ (سَلَكٌ) (bşî, فِي ...in
arasına, içine) sokmak; (ipliği, فِي الْإِبْرَةِ
iğneye) geçirmek ﴿سَلَكُهُ فِي السُّلْسِلَةِ﴾
sıranın içine almak, dahil etmek; سَلَكٌ (bşî
özl. kanalı, boruyu) temizlemek, arıtmak;
(makaraya sarılı ipliği vb.i) çözmek; أَمْرًا
çetrefilli, karmaşık bir işi) çözümle-
mek, halletmek, içinden çıkmak; أَسْلَكٌ (bşî,
فِي ...in içine) sokmak; (ipliği, فِي الْإِبْرَةِ
iğneye) geçirmek;

سَلَكٌ ç. سَلَاكٌ iplik; tel; hat; ray; kurum;
meslek; kadro سَلَكُ الْأَرْضِ veya السَّلَكُ
sualtı سَلَاكٌ بِحَرِيَّةٍ toprak hattı;

kabloları; سِلْكُ siyasi kadro; سِلْكُ الشَّائِكِ dikenli polis (teşkilatı); سِلْكُ الْإِنْهَصَارِ الْوَاقِي sigorta ELK.; سِلْكُ الْقَضَاءِ öğretmenlik (mesleği); Adalet kurumu; سِلْكُ الْمَقَاوِمِ direnç, rezistans ELK.; سِلْكُ الْهَوَائِي anten; سِلْكُ الْإِنْتِظَامِ الْبَحْرِي kurumun bir üyesi olmak, kuruma katılmak MIS.; سِلْكُ الْإِنْخِرَاطِ فِي سِلْكٍ [yine سِلْكٍ];

سِلْكِي [s.] telli, tel vasıtası ile;

لَا سِلْكِي telsiz; yayın [s. ve is.]; radyogram; radyo uzmanı ۞ سِلْكِيَّةٌ telsiz mesajı; سِلْكِيَّةٌ عاملٌ لَا سِلْكِيَّةٌ telsiz operatörü;

سِلْكِيَّةٌ سِلْكٌ tel; iplik; tel [yine çalgıda];

حُسْنٌ ۞ سِلْكٌ davranış, tavır, hareket; قَوَاعِدُ السُّلُوكِ iyi, müsbet tavırlılık; سُلُوكٌ veya آدَابُ السُّلُوكِ adabı muaşeret;

مَسْلَكٌ ۞ سِلْكٌ yol; tutulan izlenilen yol, politika; metot, yöntem; prosedür; الْمَسَالِكُ idrar yolları; سِلْكُ الْهَوَاءِ solunum yolları ANAT.; سِلْكٌ مَسْلَكٌ bir yol takip etmek, izlemek MEC.;

مَسْلَكِي [s.] mesleki;

تَسْلِيكٌ temizleme, arıtma;

سَالِكٌ geçilen, kullanılan [yol]; izlenilen takip edilen [yol, prosedür]; açık, kapalı olmayan, temiz [yine ANAT.]; (سَالِكٌ وَنَ) manevi bir yolun yolcusu, salık, süluku olan;

مَسْلُوكٌ geçilen, kullanılan [yol]; izlenilen, takip edilen [yol, prosedür];

سَلَامٌ (سَلَامَةٌ, سَلَامٌ) esen/ emniyette/ güvende,

sağ salim/ hasar görmemiş olmak; yanlış yapmamak, azarlanmayı hak etmemek; [olay] kesin, şüphe götürmez olmak; (من ...den) bağımsız, hür, ayrı olmak; (من bir tehlikeden) kaçmak; سَلَمٌ (b-i) zarardan, (من ...den) hasardan korumak, himaye etmek; (b-ı, ل veya b-e) el değmeden, salim bir şekilde teslim etmek; (b-ı, b-i, ل ya da b-e) teslim etmek, vermek; (silahları) bırakmak; kendini (ل ya da b-e) bırakmak; (b-e) selam vermek; Peygambere salat selam getirmek; (ب b-ı) vermek, ihsan etmek; (ب b-e) razı olmak, kabul etmek, muvafakat göstermek; ۞ سَلَمٌ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ işini Allah'a havale etmek, bırakmak; سَلَمٌ رُوحَهُ ruhunu teslim etmek; سَلَمٌ نَفْسَهُ الْآخِرَ son nefesini vermek; سَلَمٌ نَفْسَهُ لِلْبُولِيسِ polise teslim olmak; سَلَمٌ عَلَى الْحُسْنَى وَالْإِسَاءَةِ kendini b-nin insafına bırakmak; سَلَمٌ لِي عَلَيْهِ Ona benden selam söyle; سَالِمٌ (b-ile) arasını iyi tutmak, bozmamak; سَلَمٌ (b-i) terketmek, bırakmak; رَأْسَهُ ۞ سَلَمٌ İslam'a girmek ۞ سَلَمٌ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ işini Allah'a bırakmak; سَلَمٌ [gönderilen] رُوحَهُ ruhunu teslim etmek; سَلَمٌ (b-ı) teslim almak; (b-ın yönetimini) üzerine almak, üstlenmek; سَلَمٌ مَقَالِيدَ الْحُكْمِ hakim olmak, hükmü eline geçirmek; سَالِمٌ bb ile barış yapmak; سَلَمٌ (b-e) dokunmak; (b-ı)

teslim almak; (bşî) üstlenmek, mülkiyetini üstlenmek; **استسلم** teslim olmak; kendini (e... الى veya ل) bırakmak; (e... ل) yenilmek, mağlup olmak;

سلم barış;

سلم [müz. ve müe.] barış, hazar; İslam dini; **حب السلم** barışseverlik;

سلمي barışsever; barış içinde;

سلم peşin satış ISL.HUK.; bir çeşit akasya BOT;

سلم merdiven; merdivenler; basamak; iskala, gam MÜZ.; vasıta, alet, araç MEC. **سلم متحرك** yürüyen merdiven;

سلمة basamak;

سلام esenlik, salim olma, zarar gelmemiş, hasara uğramamışlık, selamet; barış, güvenlik, emniyette olma (ç. آت) selamlama, selam; askeri selam; milli marş **السلام العام** kamu yararı, amme menfaati; **دار السلام** Cennet; Bağdat; **مدينة السلام** Bağdat; **نهر السلام** Dicle nehri; **يا سلام** Aman yarabbi!; yok ya! tüh!; ... **يا سلام على** mutluluk ya da hüzn için kullanılan bir nida ifadesi: ...e yazık olmuş, ne yazık!; ...için ne iyi, iyi ki...; **بلغ و سلامي اليه** Ona benden selam söyle!; **السلام** hepsi bu kadar, vesselam [özl. mektuplarda sonlandırma ifadesi; **السلام** ... **على** ...in işi tamam, ...için yapılacak bir şey yok; **سلامك** selamlık, kabul, oturma odası; **سلامة** salim olma, kazadan beladan uzak olma, esenlik; sıhhat, iyilik; güvenlik, emni-

yette olma; problemsizlik, işlerin düzenli gitmesi; başarı; **السلامة الإجتماعية** saldırgan tarafa karşı birleşme politikası; **الذوق** lezzet; **السلامة** (أملاك) ülke bütünlüğü; **السلامة النية** samimiyet, temiz kalplilik; **السلامة النية** samimiyetle, temiz kalple, içten; **مع** acil şifalar!, geçmiş olsun!; **الله** Allah'ı ismarladık; **الله** Allah yolunu açık etsin! yolun açık olsun!;

سلم esen, güvende, emniyette;

(den... من) bağımsız, hür; sağ salim, başına bir şey gelmeyen, hasarsız, kazaya belaya uğramayan; tam, eksiksiz; ayıplanacak, kızılacak bir şeyi olmayan; sağlam; sağlıklı; akıllı başında, akıllı, makul; kötü durumda (olan kişi, durumunu iyiye yormak için kullanılır) **السلامة** sağlıklı, sağlam bünyeli, gürbüz; **السلامة** selim [tümör vb.]; **السلامة** makul, akıllı, akıllı selim sahibi; **السلامة** temiz kalpli, içi dışında; **السلامة** lezzet;

سلم parmak kemiği;

آت **سلمة**;

سلم daha güvenli, daha bağımsız, hür; daha sağlıklı;

حوت سليمان Süleyman (as.); **سلمان**

som balığı ZOO. Salmo salar;

سلم mas.;

سلمة uzlaştırma, barıştırma;

سلم mas.; **السلام** İslam dini;

السلامة İslamiyet; Müslüman olma;

السلامة ALF.BKZ.;

تَسْلَم kabul; $\hat{\text{A}}$ mas.;

اِسْتَلَام $\hat{\text{A}}$ mas.;

اِسْتِئْلَام $\hat{\text{A}}$ mas.;

سَالِم esen, güvende, emniyette olan; (من ...i) olmayan, (من ...den) uzak; salim, hasar, zarar görmemiş, sağlam, ayıby, kusuru bulunmayan; sağlıklı; tam, eksiksiz; kurallı DİLB.; yapısında illet harfî bulunmayan [fiil] DİLB.; **الْجَمْعُ السَّالِمُ** kurallı çoğul, cemi salim DİLB.; **مُسْلَم** salim, zarar, hasar görmemiş, ayıby, kusuru yok; [yine به مُسْلَم] kabul edilen; reddedilmeyen;

مُسَالِم barış taraftarı, barışsever, yumuşak huylu, halim selim, kibar;

مُسْلِم -ون. ç. müslüman;

مُسْتَلَم alıcı, teslim alan [mektup, posta, havale vb.i];

سَلَوَان Fr.> silindir [otomobil vb. için];

عن (b-i, bşi ya da سَلَوَان, سَلَوَان) u سَلَا (سَلَو) ...i) unutmak, zihninden silmek, artık düşünmemek; **سَلَى** (b-e عن ...i) unutturmak; (b-i عن ...den dolayı) teselli etmek, kederini hafifletmek; (b-i) eğlendirmek; (b-nin aklını, den) uzaklaştırmak; (üzüntüleri, tasaları) yatıştırmak, dağıtmak; **تَسْلَى** ; **سَلَى** = **أَسْلَى** (b ile) eğlenmek, neşe bulmak, hoş vakit geçirmek; (b ile ...i عن) unutup teselli bulmak;

سَلْوَة ve **سَلْوَة** teselli; rahatlama; eğlenme, oyalanma; eğlence; **هُوَ فِي سَلْوَةٍ مِنَ الْعَيْشِ** o müreffeh, rahat bir hayat/ yaşam sürüyor;

سَلْوَى teselli;

سَلَاوَى ç. [tek.is. سَلْوَاة] bildirgin zoo.;

سَلْوَان unutmak, unutuş; teselli;

مَسَالَة ç. eğlence, kendisi ile eğlenilen şey; eğlenme, oyalanma; teselli;

تَسْلِيَة eğlence, eğlenme, oyalanma, meşgul olma; vakit geçirme;

مُسْلٍ eğlendirici, vakit geçirici; rahatlatıcı, hafifletici, teselli eden;

سَلَوَفِيْنَا Slovenya;

مَسْلَى = **سَمْن** yemekte kullanılan yağ MIS.;

مَسْلَى نَبَاتِي nebati, bitkisel yağ;

سَلِينِيُوم selenyum;

سَمَى bkz. **اسم**

سَم u (سَم) (bşe) zehir koymak, karıştırmak;

(b-i, bşi) zehirlemek; **سَمَم** (bşi) zehirlemek;

تَسَمَم zehirlenmek, kendini zehirlemek;

سَم ç. **سَمُوم**, **سَمَام** zehir, ağı; delik, gedik; iğne deliği **السَّمُومُ الْبَيْضَاءُ** beyaz zehir, [eroin, kokain gibi] uyuşturucular;

سَمُوم müe. ç. **سَمَائِم** sıcak rüzgar, sam yeli;

مَسَامَات, **مَسَام** [çoğ.] [derideki] gözenek, mesame;

مَسَامِي gözenekli;

مَسَامِيَة gözenekli olma, gözeneklilik;

تَسَمَم zehirlenme; kana mikrop ve toksin

karışması, septisemi; **التَّسَمُّمُ الْبَوْلِي** üremi;

التَّسَمُّمُ الدَّمَوِي kan zehirlenmesi;

سَام zehirli; zehir üreten, zehirleyici;

مسموم zehirli, zehirlenmiş;

سَامَ = مَسَمَ;

سمادجوني gök mavisi;

سمياتوي sempatik ANAT.;

سمتا ⇒ **سَامَتَ** (bşin) karşısında olmak;

سمت ۞ **سُمُوت** yol; tarz, tavır, üslup;

سمت الرأس başucu, **سمت الرأس** azimut ASTR.;

سمت الشمس ekliptik **سمت الشمس** ASTR.;

أخذ سمتَه ayakucu ASTR.;

أخذ سمتَه ...e [doğru] yola koyulmak, yollan-

mak;

سمات [“سمّة” in çoğulu] bkz. **وسم**;

سمج u çirkin, iğrenç olmak, tiksinti vermek;

سمج (bşî) çirkinleştirmek, iğrenç yapmak;

سمج ۞ **سماجى** çirkin, **سمج** ve **سماج** ۞ **سمج**,

iğrenç, tiksindirici;

سمج = **سمجاء**, **سماجى**, **سماج** ۞ **سمج**;

سماجة çirkinlik, iğrençlik, tiksindiricilik;

سمج u (سمج, سماج, سمج) eliaçık, cömert

olmak; **سمج** a (سماج) (b-e, ب bşî) gönül-

den, sıkıntı duymaksızın vermek, ihsan et-

mek; **سمج** ...**yapmaya** (b-e, ب bşî için ya da b-e, ل)

izin vermek, yumuşak karşılamak; **سمج** (b-e, ل)

لا سمح الله ۞ yetkisi vermek (bşî yapma) **سمج**

Allah korusun! Allah etmesin!; **سمج** yumu-

şak/ müsamahakar/ esnek davranmak; **سماج**

(b-e, فى ya da ب ...de) müsamaha göstermek,

anlayışla karşılamak, sert davranmamak,

bağışlamak; **استمع** (b-e, فى) müsama-

hakar/ hoşgörülü davranmak; **تسامح** karşı-

lıklı hoşgörü ile davranmak; **استسمح** (b-nin)

iznini istemek; (b-den) bağışlanmayı iste-
mek, özür dilemek;

سمج eliaçıklık, cömertlik; yumuşak dav-

ranma, hoşgörülü olma;

سمج ۞ **سماح** eliaçık, cömert; hoşgörülü,

müsamahakar;

سماح ۞ **سماح** mas.;

سماحة ۞ **سماحة** mas.;

سمج ۞ **سمحاء** eliaçık, cömert; hoşgörü-

lü, müsamahakar; **الحنيف السمحاء** hak ve

hoşgörülü [özl. din için];

سماحة müsamaha, affedicilik, bağışla-

ma; (ç. -آت) tatil;

تسامح hoşgörülülük, müsamaha, tole-

rans, esneklik;

سموح به izin verilen, serbest, yapılabilir;

سموحات haklar, ayrıcalıklar ve imtiyazlar;

متسامح (مع ...e karşı) müsamahakar, hoş-

görülü, toleranslı, esnek;

سمحاق ۞ **سمحاق** kemik dış zarı, periyost, sim-

hak ANAT.;

سمد u (سمود) başını dik tutmak, başını eğme-

mek [bazen الرأس ile]; **سمد** (الأرض toprağı)

gübrelemek;

سماد ۞ **سماد** gübre; **سماد** kim-

yevi/ suni gübre; **سماد عضوي** tabii gübre;

تسميد gübreleme;

سمد الرأس başı dik; **سمد**

سمدات gübre(ler);

سميد (= سميد) 2 یرمیک SUR.; simit MIS.

سمدور ۞ **سمدور** başdönmesi, sersemleme;

سميد ırmık;

سمر u (سَمْرَة) kararmak, esmerleşmek; سمور (سَمُور) geceleyin konuşmak, gece sohbeti yapmak; سمري (bşî, الى ...e) çivilemek, çivi ile raptetmek; المسمار (çivi) çakmak; سمري geceyi (b-ile) sohbet ederek geçirmek; sohbet etmek, muhabbet etmek; تسمير çivilenmek, çivi ile raptedilmek; يسمر yere çakılı/ çivi gibi durmak; استسمر geceyi konuşarak geçirmek; sohbet etmek; سمري gece sohbeti; سمري gece, karanlık;

سمرة esmerlik, karalık;

سمار MIS. hasır yapımında kullanılan bir kamış çeşidi BOT. Juncus spinosus سمار هندی bir çeşit hint kamışı, bambu;

سمير [gece], sohbet[i] arkadaşı; eğlen-diren; birlikte eğlenilen kişi [hikaye, şarkı, müzik vb.ni dinlerken];

سميرة müe. اَلْ;

سمراء müe. سمراء esmer; koyu kumral; سمراءات [“سمراء” nın çoğulu] esmer tenli kadınlar;

مسامر [çoğ.] gece eğlenceleri [sohbetler, oyunlar vb.ler];

مسامر çivi; tahta çivi; ufak çivi, pünez, perçin çivisi; [ayak] nasırı; الخط المسماري çivi yazısı;

مسامرة gece sohbeti; sohbet, muhabbet;

سمار gece sohbeti arkadaşı; eğlen-diren, hoş vakit geçiren [sohbet vb ile] kişi;

سوامر [çoğ.] eğlence geceleri; gece eğlen-celeri [hikayeler, oyunlar vb.];

مسمر çivilenmiş, çivi ile raptedilmiş; pen-çeli, pençe vurulmuş;

مسامر [gece] sohbeti arkadaşı;

السامرة² Samiriyeliler;

سمري Samiriye ile ilgili; (ç. سمرة, ون)

Samiriyeli;

سمور³ ALF.BKZ.;

سمركند Semerkant;

سمسارlık, komisyonculuk yapmak;

سمسرة سمسارlık, komisyonculuk; ker-vansaray, büyük yolcu hanı;

سماسير, سماسر, سماسرة ç. سمار komis-yoncu, simsar; سمار الاسم bursa tellalı, mu-bayaacı;

سميرة aracı, arabulucu IR.;

سمسم susam;

سمط u (سمط) (kesilen hayvanın) [tüyünü vb.ni

gidermek için] sıcak su ya da kimyasal bir maddenin içine daldırmak; (bşî) hazırlamak;

سموط ç. سموط [gerdanlık, kolye vb.nin] ipi;

سمطة, سمط, آت. سماط sofra bezi/örtüsü; öğün;

سمط [kesilen hayvanın] اَلْ haşlandığı yer;

سماط asma sırgı;

سمع (سمع, سماعة, سماع, سمع) (b-i, bşî) duymak, (bşî hakkında) bir şeyler duymak, (bşî, من b-den) duymak; (bşî, الى veya ل)

b-den) dinlemek, (*...e* الى ya da ل) kulak vermek; لَمْ يَسْمَعْ بِهِ işitilmemiş, duyulmamış, misli görülmemiş; سَمِعَ (*b-e, bşi*) duyurmak; (*bşi*) ezberden okumak, söylemek; (*dersini*) vermek, anlatmak; (ب *b-i*) lekelemek, şerefine leke sürmek; أَسْمَعَ (*b-e, bşi*) duyurmak; (*b-e, bşi*) bildirmek [söylemek]; تَسْمَعُ (الى ya da ل *b-e, bşe*) kulak vermek, dinlemek; [gizlice] dinlemek; تَسَامِعَ: تَسَامِعَ insanlar onun hakkında konuştular; الى ل *b-e, bşe* veya ل *b-e, bşi*) duymak; (*b-e, bşe* veya *bşi*) kulak vermek, dinlemek, iyice kulak vermek, kulak kesilmek; (*bşi*) gizlice dinlemek; (*...i* على) steteskop ile dinlemek;

سَمْعٌ duyma; duyma hassası, duyusu; (ç. شاهد السَّمْعِ kulak şahidi; سَمْعًا وَ طَاعَةً ve السَّمْعِ وَ الطَّاعَةَ hemen! [dediğiniz gibi yapılacaktır]!; الْقِيَّ gizli gizli dinlemek; اسْتَرْقَ السَّمْعِ مدَّ سَمْعَهُ *b-e* kulak vermek, kulak kesilmek, kulaklarını dikmek;

عِلْمٌ سَمْعِي [na't] işitme ile ilgili; akustik; سَمْعِيَّاتِ akustik bilimi;

حَمِيدٌ سَمْعَةٌ saygınlık, itibar, ünvan سَمْعَةٌ veya حَسَنُ السَّمْعَةِ saygın, muteber, kabul görmüş; رَدِيءٌ سَمْعَةٌ ya da سَيِّئُ السَّمْعَةِ adı çıkmış, namı kötü;

سَمَاعٌ duyma, dinleme; işitme duyusu, işitme kuvveti; yaygın kullanım sebebiyle kabullenme DİLB.;

سَمَاعِي akustik; işitme ile ilgili; yaygın

kullanım sebebiyle [kural gereği olmayan] kabullenilen, semai DİLB.; sözlü, şifahi İSL.HUK.;

سَمَاعِيَّاتِ akustik bilimi;

السَّمِيعُ işiten, duyan; سَمِيعٌ [her şeyi] Duyan [Allah];

سَمَاعَةٌ ahize; kulaklık [radyo vb. için]; steteskop; kulak borusu; kapı tokmağı;

مَسْمَعٌ işitilecek mesafe, işitme menzili; ...i duyabilecek ... عَلَى مَسْمَعٍ مِنْ ... kulak erimi ... عَلَى مَسْمَعٍ مِنْهُ onu duyabilecek kadar;

مَسَامِعٌ kulak; steteskop; ahize; عَلَى مَسَامِعِهِمْ dinlemeleri için;

مَسْمَعَةٌ ahize;

سَامِعٌ işiten, duyan, dinleyen;

مَسْمُوعٌ duyulabilen, hissedilen; مَسْمُوعٌ sözü dinlenir;

المُسْتَمِعُونَ dinleyen, işiten; مَسْمُوعٌ dinleyiciler;

سَمُوقٌ (سَمُوقٌ) uzun, yüksek olmak;

سَمُوقٌ çok yüksek; uzun ve zayıf; sırık gibi;

سَامِقٌ çok yüksek, uzun;

سَمَاقٌ sumak, somak BOT.;

حَجَرٌ سَمَاقِي somak; porfir;

سَمَكٌ (بَشِي) kalın, büyük yapmak;

سَمَكٌ çatı, tavan;

سَمَكٌ kalınlık;

سَمَاقٌ, سَمَاقٌ [cin.is.; tek.is. ق] ç. سَمَكٌ

سَمَكٌ مَوْسَى pisibalıği zoo;

سَمَكَة [tek.is.] balık; السَّمَكَة Balık burcu

ASTR.;

سَمَكِي [na't] balık gibi, balıklar ile ilgili,

balık...si;

السَّمَكَ الرَّامِح : السَّمَكَ Arkturus ASTR.;

حَلَقَ السَّمَكَ الْأَغْزَل Başakçı Yıldızı ASTR.;

الْأَغْزَل ulaşamayacağı hedefleri olmak,

[lafzen: Arkturus ve Başakçı yıldızına uçarak erişmeye çalışmak];

سَمَاكَ balıkçı [satan, avlayan];

سَمِيكَ kalın;

سَمَاكَ kalınlık;

مَسَامِك balıkçılar, balık dükkanları;

سَمَكْرَة tenekecilik mesleği;

سَمَكْرِي tenekeci;

سَمَكْرِيَة tenekecilik mesleği;

سَمَل u (سَمَل) (b-nin gözünü) oymak, çıkarmak;

سَمَل u (سَمُولَة, سَمُول) [elbise] eskimek,

yıpranmak; **أَسَمَل** [elbise] eskimek, yıpran-

mak; **أَسَمَل** (b-nin gözünü) oymak, çıkar-

mak;

سَمَل ç. **أَسَمَال** eski elbise; eskiler, paçav-

ralar; kabın dibinde kalan sıvı; شَرِبَ الْكَأْسَ

bardakta bir şey bırakmamak;

سَمِن a (سَمَانَة, سَمِن) şişman/ yağlı/ besili olmak;

أَسَمِن ve **سَمِن** (b-i) şişmanlatmak;

سَمِن ç. **سَمُون** eritilmiş yağ;

سَمِن şişmanlık, yağlı/ besili olma hali;

سَمِنَة ↑;

سَمُون [cin.is.; tek.is. ق] bildirgin

ZOO.;

سَمِن ç. **سَمَان** şişman; yağlı, besili;

سَمَان [cin.is.; tek.is. ق] bildirgin ZOO.;

سَمَان yağ tüccarı, yağ alıp satan;

سَمَانَة الرَّجُل : **سَمَانَة** baldır;

سَمَانِيَات ç. [cin.is.; tek.is. سَمَانَة] bildirgin ZOO.

سَمَانَة bildirgin ZOO.

سَمِن şişman, yağlı, besili;

سَمَهْرِي çok uzun, aşırı uzun, dev gibi, devasa

[yine سَمَهْرِي الْقَامَة]; [kargı, mızrak için]

sağlam saplı;

سَمَة bkz. **وَسَم**;

سَمُو u (سَمُو) yüksek/ uzun/ ulu/ yüce

olmak; göğre doğru uzayıp gitmek; (عن

...den) üstü/, daha üstün olmak; (عن ...ile)

gurur duymak; (عن biri için) çok zor/ anla-

şılmaz/ kompleks olmak; (...e) yüksel-

mek, çıkmak; (على üzerine) çıkmak, aşmak;

(على ...den) daha yüksek olmak; (على için)

çabalamak, gayret sarfetmek; **سَمَا بِهِ** (b-i,

bş'i, ...e) çıkarmak, yükseltmek, yücelt-

mek; (b-e) cesaret vermek, cesaretlendirmek;

سَامِي (b-i) geçmeye/ üstün gelmeye/ baskın

çıkarmaya çalışmak; **أَسَمِي** (b-i, bş'i) kaldırmak,

yükseltmek; **تَسَامِي** bb ile şan, şerefte yarış-

mak, rekabet etmek; yüksek/ uzun/ dik ol-

mak; göğre doğru, uzayıp gitmek; (عن b-den,

bş'den) daha üstün olmak, (عن ...i) geçmek;

(على b-i) geçmeye çalışmak;

سَمُو yükseklik; yücelik, ululuk; **صَاحِب**

صَاحِبَة السَّمُو Ekselansları; **السَّمُو الْمَلَكِي**

السَّمُو الْمَلَكِيَة Ekselansları [hanımlara hitaben];

سَنَ u (سَنَ) (*bṣi*) keskinleştirmek, bilemek; (*bṣe*) şekil vermek, (*bṣi*) biçimlendirmek; (*bir ka-nun, gelenek*) çıkarmak, koymak; **سَنَ** **سَنَ** (*bṣi*) keskinleştirmek, bilemek; (*bṣi*) çentmek, diş diş yapmak; **سَنَ** **سَنَ** diş çıkarmak, büyümek; yaşlanmak, yaşı ilerlemek; **سَنَ** **سَنَ** misvak kullanarak dişleri temizlemek; (*bir yol*) tutmak, izlemek; (*ka-nun, adet, gelenek*) çıkarmak, ihdas etmek, başlatmak; **سَنَ** **سَنَ** Muhammed'in (sav) yolunu, sünnetini takip etmek;

سَنَ [kanun] çıkarma, koyma;

سَنَ müe. ç. **سَنَ**, **سَنَ**, **سَنَ** diş [yine tarak vb. için]; sivri uç, diş; [fil, domuz, yılan vb.i] diş; [çivi, kalem] uç; kalem içi; (**سَنَ**) yaş; kaba un MIS.; **سَنَ** **سَنَ** reşit olma/ rüşt yaşı; **سَنَ** **سَنَ** fildişi; **سَنَ** **سَنَ** genç; **سَنَ** **سَنَ** yaşlı, yaşı ilerlemiş; **سَنَ** **سَنَ** yaşı ilerlemek, yaşlanmak; **سَنَ** **سَنَ** yaşlanmak, yaşı ilerlemek;

سَنَ **سَنَ** adet, gelenek, töre; **سَنَ** veya **سَنَ** Sünnet, Peygamberin yolu; **سَنَ** **سَنَ** Ehli sünnet; **سَنَ** **سَنَ** tabiat kanunu;

سَنَ sünni; (ç. **سَنَ**) sünni kişi;

سَنَ adet, gelenek, töre;

سَنَ **سَنَ** mızrak ucu;

سَنَ daha yaşlı;

سَنَ **سَنَ** bileytaşı; ustura, berber kayışı;

سَنَ **سَنَ** gelenek, adet, töre olarak kabul edilmiş, oturmuş, uygulanmış; geleneksel;

Sünnet olarak gelmiş; keskin, bileylenmiş; sivriltilmiş; kokmuş, kokuşmuş [pislik, kir]; **سَنَ** **سَنَ** dişli, diş diş olan; çentilmiş, diş diş yapılmış; keskin sivri; sert [çehre];

سَنَ **سَنَ** - **سَنَ** dişli çark;

سَنَ **سَنَ** yaşlı, ihtiyar, yaşı ilerlemiş; reşit, rüştünü ispat etmiş;

سَنَ **سَنَ** balıkçı takımı; olta;

سَنَ [cin.is.; tek.is. **سَنَ**] ç. **سَنَ** başak, başakçılık;

سَنَ Sünbüle burcu ve takım yıldızı ASTR.;

سَنَ **سَنَ** Hint sümbülü BOT. Nardos-tachys jatamansi;

سَنَ **سَنَ** sümbül gibi;

سَنَ sent;

سَنَ **سَنَ** - **سَنَ** santimetre;

سَنَ **سَنَ** mukabil ağırlık [terazide];

سَنَ **سَنَ** T.> süngü MIS.;

سَنَ **سَنَ** is, kurum;

سَنَ **سَنَ** sincap ZOO.; sincap kürkü;

سَنَ **سَنَ** gri, gri renkli;

سَنَ **سَنَ** sancak, bayrak; sancak, vilayetten küçük, idari yerleşim merkezi;

سَنَ **سَنَ** [fikir, düşünce] (**سَنَ**) (**سَنَ**)

aklına gelmek; [fırsat] (**سَنَ**) ayağına gel-

mek, önüne çıkmak; (**سَنَ**, **سَنَ**) sağlamak;

(**سَنَ**, **سَنَ** görüşünden, düşüncesinden) vazge-çirmek, caydırmak;

سَنَ **سَنَ** sağ yanını avcıya dönmüş

olan [av veya kuş] uğurlu, hayırlı; uygun,

elverişli; iyi, güzel [fırsat]; **سَنَ** **سَنَ** [çoğ] uğur-

lu sayılan şeyler, uğurlar; fikirler, düşünceler;

سَانِحَة fırsat, imkan;

سِنْخ kök, kaynak, masdar; diş çukuru ANAT.;

سِنْخ çürük kokma, kokmuşluk [yağ vb.];

سِنْخ çürük kokan, kokmuş;

سِنْخَة çürük kokma, kokmuşluk;

سِنْد ¹ (سُنُود) (الى ...e) dayanmak, yaslanmak;

سِنْد (b-ş) yaslamak, dayamak; **سَانِد** (b-i)

desteklemek, (b-e) yardımcı olmak; **أَسْنَد** (b-

i, b-ş) (الى ...e) yaslamak, dayamak, (b-ş, الى

üzerine) yatırmak; (b-ş, الى ...e) dayandırmak

(b-ş, الى ...ile) temellendirmek; (b-ş, haberi,

görüşü, hadisi الى ...e) isnad etmek, ilk

kaynak olarak götürmek; (kelimeyi, lafzı)

(الى ...e) müsned ileyh [fail ya da mübteda]

yapmak, özne yapmak DİLB.; (b-ş, ل ya da

الى b-e) emanet etmek; (b-ş, ل ya da الى

b-e) atfetmek, hamletmek; (الى b-e, bir suç)

yüklemek, (الى b-i, bir suç ile) itham etmek;

(الى ...i) yaslanmak, dayanmak; (الى ...e)

temel/ baz/ esas almak, asıl kabul etmek;

﴿... الى...﴾ **أَسْنَدَ التُّهْمَةَ** suç...e yüklemek;

﴿... الى...﴾ **أُسْنِدَتِ التُّهْمَةَ** suçlandı; **تَسَانَدَ**

birbirini desteklemek, destek olmak; güven-

mek, itimat etmek; **أَسْتَدَ** (الى ...e) dayan-

mak, yaslanmak; (الى ...i) temel, esas

almak, kabul etmek; (الى ...e) güven-

mek, itimat etmek; (الى ...de) temel kabul

edilmek, temel alınmak;

سِنْد destek, dayanak; arka-

lık; (آت) **سِنْد** senet, ravi zinciri HAD.; (آت) **سِنْد**

döküman, vesika, senet, borç senedi; ﴿...﴾ **سِنْد**

رجال yüklem makbuzu/ fişi; ﴿...﴾ **سِنْد**

bilgiyi/ haberi aktaranlar; senet ricali

HAD.;

سِنْدَان örs;

سِنْد destek, dayanak; arka, arka-

lık; yastık;

أَسَانِيد [çoğ.] isnad, senet HAD.;

vesikalar, dökümanlar, kayıtlar;

أَسْتَدَ (الى ...e) dayanma, yaslanma ;

﴿...﴾ **أَسْتَدَا إِلَى ...** istinaden, dayanarak;

مُسْنَد müsned haber HAD.;

المُسْنَد إِلَيْهِ müsned, haber, fiil DİLB.;

müsned ileyh [fail ya da mübteda] özne DİLB.;

مُسْتَد (الى ...e) dayanan; (الى ...e)

güvenen itimat eden;

سِنْد sebep, neden; saik; (آت) dökü-

man, vesika; kayıt; makbuz, fiş; [çoğ.] vesi-

kalar; kanuni delil HUK. ﴿...﴾ **دَارُ الْمُسْتَدَاتِ** arşiv,

resmi kayıtların bulunduğu yer; **مُسْتَدَات**

yüklem makbuzu; irsaliye;

سِنْدَس astarlık olarak kullanılan ince canfes,

ipek brokar;

سِنْدَسِي ipek brokardan yapılan;

سِنْدِيَان [cin.is.; tek.is. ق] pıral BOT. Quercus

ileks;

سِنْدِيَانِي meşe[den]; meşe gibi;

سِنْدِير kedi;

سِنَارَة balıkçı takımı, olta;

السَّنْكَرِيَّة Sanskrit; Sanskritçe;

سَنْطُور (= سَنْطِير) santur, kanuna benzeyen bir çeşit çalgı;

سَنْطُورَس Kentaurus takımyıldızı ASTR.;

سَنْطِير Mezmurlar kitabı; santur İL;

سِنْغَاپُورَة Singapur;

سِنْغَال Senegal;

سِنْف [cin.is.; tek.is. ۛ] tohum zarfı; çanak BOT.;

سِنْفَرَة zımpara;

سَنْكَرِي ۛ tenekeci;

سَنْكَة T.> [g] süngü SUR.;

تَسَنَّمَ ۛ (bşē) tırmanmak, çıkmak ⇒ سَنَم
ذِرْوَة الْمَعَالِي çok şerefli, onurlu bir konuma
gelmek, önemli bir işi, durumu elde etmek;

سَنْمَة zirve, doruk;

سَنَام ۛ hörgüç;

تَسَنَّمَ tahta çıkma, cülus;

مَسَنَم konveks, iç bükey;

سِنْمَار Numan el-Halmi için bir saray yapan ve
sonra daha güzelini yapmaması için bir sara-
yın tepesinden aşağı atılan bir Rum mimarı
جَزَاهُ جَزَاءُ سِنْمَار veya جُوزِي جَزَاءُ سِنْمَار ۛ
iyiliğe kötülükle karşılık vermek ile ilgili
olarak söylenir;

سَنْمُورَة² salamura balık;

سَنْد ۛ ⇒ تَسَنَد [yiyecek] bozulmak, çürümek;

مَسَانِيَة² yılda bir, yıllık;

سَنَا مَكِّي, سَنَا مَكَّة sinameki BOT. Cassia;
sinameki yaprakları;

سَنَا (سَنَا) ۛ (سَنِي ve سَنُو)² parlamak, parıldama-
mak, ışıldamak; سَنِي (bşī) kolaylaştırmak;

تَسَنَّى (b-e ل) kolay gelmek, (biri için)
basit olmak; yükselmek, yücelmek;

سَنَا ve سَنِي parlama, ışıma, ışıldama,
parıldama;

سَنَا ۛ; yücelik, ululuk;

سَنِي ulu, yüce, aziz;

أَسَنِي daha parlak, daha fazla ışıldayan;

سَانِيَة ۛ سَوَان su çarkı;

مُسْنِيَات ۛ سَنَاء set, mendirek;

سَنَة كَبِيْسَة ۛ سَنَوَات, سَنُون ۛ سَنَة
artık yıl; سَنَة هِجْرِيَة ۛ سَنَة مِيلَادِيَة miladi yıl;
hicri yıl;

سَنَوِي yılda bir olan, yıllık;

سَنَوِيَا yılda bir kez;

مَسَانِيَة yılda bir, yıllık;

سَنُودُس Yun.> kilise meclisi;

سَنُونُ kırılganlık ZOO.

سَنُو bkz. سَنُو;

أَسَهَب ⇒ سَهَب (عن ... hakkında) uzun uzun,
ayrıntılı olarak anlatmak, (عن ... i) açmak,
genişletmek;

سَهَب ۛ سُهُوب ova, düz arazi;

أَسَهَاب tafsilata/ ayrıntıya girme, detaya
inme; ۛ بِأَسَهَاب ayrıntılı olarak, tafsilatıyla;

مَسَهَب tafsilatlı, ayrıntılı, uzun;

سَهَد ۛ (سَهَد) uyuyamamak, uykusuzluk çek-
mek; (b-i) uyutmamak, (b-nin) uykusunu ka-
çırmak, uyanık tutmak; تَسَهَد = سَهَد;

سَهَد uykusuzluk, uyuyamama;

سَهَد uykusu zor gelen;

سَهَاد = سَهَد ;

سَاهِد uyumayan, uykusu olmayan;

سَهَر a (سَهَر) geceyi uykusuz geçirmek, gece uyuyamamak [yine اللَّيْل]; geceyi (على ...de ya da على ...ile) geçirmek; (على ...i) kollamak; **سَهَر** فِي حَفْلَةٍ geceyi bir toplantıda geçirmek; **أَسْهَر** (b-i) uyutmamak; uyanık kalmasını sağlamak, uyanık tutmak;

سَهَر uykusuzluk; uyanıklık, uyanık bulunma; tetikte olma, ihtiyat, kollama (على ...de) **طَالَ عِنْدَهُ سَهَرِي** yanında uzun bir gece geçirdim;

سَهْرَة gece; gece toplantısı/ gösterisi [yine لَيْلِيَة]; **ثِيَاب (لِبَاس) سَهْرَة** gece elbisesi;

سَهْرَان uykusuz, uyanık, uyumayan; kollayan, gözeten, tetikte;

سَهَار uykusuzluk; uyanık bulunma uyanıklık;

سَهَار geceleri geç yatan kişi;

سَهَارَة آت- gece lambası;

أَسْهَر sperma kanalı ANAT.;

مَسَاهِر gece kulübü;

سَاهِر uykusuz; uyanık; gözetleyen, kollayan, tetikte; gece, geceleyin olan **حَفْلَة** gece toplantısı, gösterisi;

سَهْف a (سَهْف) çok susamak;

سَهَاف şiddetli susuzluk;

سَهْل u (سَهْلَة) [arazi, toprak] düz/ engebesiz olmak; (على ...için, ...e) rahat/ kolay olmak/ gelmek; **لَا يَسْهَلُ أَنْ ...** ...olması oldukça zor; ...olması [pek] kolay değil; **سَهْل**

(araziyi, toprağı) düzlemek, düz hale getirmek; (ل veya على b-e, bşi) kolaylaştırmak; (ل ya da على b-e, biri için, kolaylık) sağlamak, göstermek); (kelimeyi) hemzesiz okumak DİLB.; **سَاهِل** (b-e) müsamahakar/ hoşgörülü, hüsnü niyet ile davranmak; **سَاهِلَ نَفْسَهُ** çekinmemek, teklifsiz davranmak; **أَسْهَلَ** [ilaç] (البَطْنِ karnı) ishal etmek, (mideyi) bozmak; **تَسَهَّلَ** [edil.] ishal olmak; **تَسَاهَلَ** (ل ...için) kolay olmak, gelmek; **تَسَاهَلَ** (مع veya ل b-e karşı) hoşgörülü/ müsamahakar olmak; (في ...de) dikkatsiz/ ihmalkar olmak; **أَسْهَلَ** (bşi) kolay olduğunu kabul etmek, düşünmek;

سَهْل ve **سَهْل** düz, engebesiz [arazi]; (على biri için) kolay, basit, rahat; basit, sade; akıcı [üslûb]; (ç. سَهْوَل) düz arazi; basit, sade; **سَهْلُ الْإِسْتِعْمَالِ** kullanımı kolay, pratik; **سَهْلُ الْهَضْمِ** hazmı kolay, kolay hazmedilen, hafif; **عُمْلَة سَهْلَة** sınırlı konvertibiliteye sahip para, döviz kontrollü ülke parası; **كَانَ مِنْ أَهْلًا وَ سَهْلًا** b-e kolay gelmek; **السَّهْلُ عَلَيْهِ** bkz. **أَهْل**;

سَهْوَل [s. ve is.] müşil;

سَهْوَلَة kolaylık, basitlik **بِسَهْوَلَة** kolayca, rahat bir şekilde;

أَسْهَلَ daha düz, engebesiz; daha kolay;

daha uygun/ münasip;

تَسَهِيْلَات kolaylık;

إِسْهَال ishal;

تَسَاهُل hoşgörülülük, müsamaha, tolerans; ihmal, dikkatsizlik;

مُسهِّل ishal eden; (ç. -آت) müshil;

مُسهِّل ishal olmuş;

مُتساهِّل müsamahakar, hoşgörülü, toleranslı;

مُسْتَهْل kolay, basit;

سَهْم u (سُهُومَة) [yüzü] asılmak, ciddileşmek;

üzüntü vb. sebebiyle rengi değişmek, rengi

atmak; **سَاهَمَ** (b-ile) kura çekişmek; (فى ...e)

katılmak, iştirak etmek; (فى bşi) paylaşmak;

أَسْهَمَ (de ... فى, b-e ل) hak, pay vermek;

(أَسْهَمَ ç.) ok; (سُهُوم, أَسْهَم, سِهَام ç.)

pay, hak, hisse; **أَسْهَمَ** roket; **أَسْهَمَ**

حَمَلَة الْأَسْهَمِ katılım payı; **أَسْهَمَ** hisse

sahipleri, ortaklar; **أَسْهَمَ** ok yaydan çıktı,

olan oldu artık; **أَسْهَمَ** مَصِيْبَة فِي ...

aktif/ faal bir şekilde girişmek = ...e paçaları

sıvayıp girmek; **أَسْهَمَ** وَ نَصِيْب فِي ...

↑;

سُهُوم ciddilik, asıklık [yüz için]; hüzn, üzüntülü olma;

أَسْهَمِي [na't] pay, hisse mahiyetinde, paylaşım;

مُسَاهَمَة (فى ...i) katılım, iştirak, (فى ...e)

paylaşım **أَسْهَمَة** anonim şirket;

سَاهَم yüzü asık, yüzünde ciddi bir ifade bulunan;

مُسَاهِم katılan, iştirak eden, pay alan, pay sahibi, hisse sahibi;

(سُهُوم, سُهُوم) u سَهَا (سُهُوم)

dalgın, dikkatsiz olmak, gaflette bulunmak; (فى ...i) gözden

kaçırmak, unutmak, ihmal etmek; [genellikle

“عن” ile, kasıtlı, bilerek, “فى” de ise kasıtsız, bilmeden yanlış yapma anlamına kullanılmıştır.]; **سُهُومَ عَلَيْهِ** [edil.] dalıp gitmek;

سُهُوم dikkatsizlik, dalgınlık, gaflet, ihmal-karlık, unutkanlık; **سُهُومًا** dalgınlıkla; yanlışlıkla;

سُهُومان dikkatsiz, dalgın, unutkan ihmalci;

سَاهًا **سَاهِيًا لَاهِيًا** tamamen rahat bir şekilde;

سَاءَ u (سَوَاء) kötü olmak; [durum] daha

kötü olmak, kötüleşmek; (b-i) kırmak, üz-

mek, tasalandırmak, mahzun etmek; **سَاءَ**

سَاءَ به Ne kadar kötü bir yol(dur bu)!

سَاءَ biri hakkında kötü zan beslemek; **سَاءَ**

سَاءَ bahtsız olmak, şansı kötü çıkmak/ ol-

mak; ...olması, ...yapması be-

ni üzer; ...dığına üzgünüm **سَوَاءً** (bşi) kötü-

leştirmek, bozmak; (b-i, bşden dolayı)

azarlamak, suçlamak; (bşi, b-e) uygun

görmemek, münasip bulmamak **أَسَاءَ** (bşi)

kötü yapmak, bozmak; (b-e) kötü davran-

mak; (b-e) kötülük yapmak; (b-e) zarar vermek;

(b-e) acı vermek, çektirmek; **أَسَاءَ** **أَسَاءَ** kötü/ olumsuz tavır

takınmak/ davranmak; ...**أَسَاءَ** **أَسَاءَ** kötü/ olumsuz tavır

...de kötü davranmak/ olmak; **أَسَاءَ** **أَسَاءَ** kötü/ olumsuz tavır

...de kötü davranmak/ olmak; **أَسَاءَ** **أَسَاءَ** kötü/ olumsuz tavır

b-e karşı suizan-da bulunmak, zan beslemek,

biri hakkında pek iyi düşünmemek; **أَسَاءَ** **أَسَاءَ** kötü/ olumsuz tavır

kendini ifade etememek, iyi konuşa-

mamak, ifadelerini doğru düzgün kullanama-

mak; **أَسَاءَ** **أَسَاءَ** kötü kullanmak; **أَسَاءَ** **أَسَاءَ** kötü kullanmak;

b-e kötü davranmak, kötü muamelede bulunmak; *أَسَاءَ* yanlış anlamak; *أَسَاءَ* kötü günler geçirmeye başlamak, zor günler geçirmek; [geçirir olmak]; kötüleşmek; (من ...den dolayı) üzülmek, canı sıkılmak, tasalanmak; (من ...e) razı (من ...den) hoşnut olmamak; (من *bşe*) gücenmek;

سُوء kötülük, kötü olmak; zarar, hasar, ziyan; felaket, afet, şanssızlık *سُوء* şanssızlık, talihsizlik, kötü şans, talih; *سُوءَ الْحَظِّ* [zarf] ne yazık ki, malesef; *سُوءَ الْخُلُقِ* huysuzluk, ters olma; *سُوءَ الْحَالِ* kötü şartlar; *سُوءَ الْحَالَةِ* kötü durum; *سُوءَ الْإِدَارَةِ* kötü idare, yöneticilik; *سُوءَ السُّلُوكِ* kötü davranış, yol yordam bilmeme, yanlış tavır; *سُوءَ الظَّنِّ* suizan; *سُوءَ الْعِلَاقَةِ* kötü ilişkiler; *سُوءَ الْمُعَامَلَةِ* kötü muamele; *سُوءَ الْإِسْتِعْمَالِ* kötü kullanım; suistimal; *سُوءَ التَّفَاهُمِ* yanlış anlama; *سُوءَ الْقَصْدِ* kötü niyet; *سُوءَ النِّيَّةِ* kötü niyet; *سُوءَ الْهَضْمِ* hazımsızlık;

سُوءَ آت - ayıp; ayıplanacak iş, eylem, utanılacak davranış; ferç; edep yerleri *سُوءَ* آت - ayıp sana!, hiç yakışmıyor!;

سَيِّئٌ kötü, *سَيِّئُ الْحَظِّ* şanssız, kötü şanslı; bahtsız kişi; *سَيِّئُ الْخُلُقِ* huysuz, ters; *سَيِّئُ التَّرْبِيَةِ* terbiye görmemiş, terbiyesiz, kötü yetiştirilmiş; *سَيِّئُ السَّمْعَةِ* adı çıkmış, kötü şöhreti olan; *سَيِّئُ الطَّبْعِ* huysuz, ters; *سَيِّئٌ* şanssız, kötü şanslı; şanssız kişi; *مِنْ*

سَيِّئٌ giderek kötüleşerek;

سَيِّئَةٌ آت - günah, suç; [*bşin*] dezevantaj(1) kötü taraf(1);

مَسَاوِيءٌ kötülük; kötü kabul, zan; [çoğ.] dezeavantajlar, kötü yönler;

إِسَاءَةٌ kötülük, kötü hareket; suç, günah; kusur, kabahat *إِسَاءَةُ الظَّنِّ* (ب ...e) suizan, kötü zan; *إِسَاءَةُ الْمُعَامَلَةِ* kötü muamele [yine bkz. *أَسَاءَ*];

إِسْتِيَاءٌ memnuniyetsizlik, hoşnut olmama, can sıkıntısı duyma;

مُسِيءٌ nahoş, memnun edici olmayan; zararlı, dezavantajı bulunan; kabahatli;

مُسْتَاءٌ (من ...den dolayı, ...e) kızgın, kızmış, gücenmiş; (من ...e) razı olmayan (من ...den) hoşnut olmayan;

سَوَى bkz. *سَوَاءٌ*;

سَاحٌ u gezmek, dolaşmak; (سوح)

سَاحَةٌ آت - açık saha, alan, meydan; boşluk; oyun alanı; saha, dal MEC. *سَاحَةُ الْقِتَالِ* harp, savaş meydanı; *سَاحَةُ الْقَضَاةِ* çarpışma, çatışma bölgesi; mahkeme; *سَاحَةُ الْأَلْعَابِ* oyun alanı, saha; *بَرَاءٌ* *سَاحَتُهُ* b-i suçsuz çıkarmak, beraat ettirmek;

سَوَاحٌ ون - seyahat eden, turist, seyyah; *سَوَاحٌ* سَيَّاحٌ - seyahat eden, seyyah, turist; gezgin derviş; ruhanî hayat yaşayan kişi HRI;

سَوَخٌ (سوخ) u [toprak vb.] yumuşak olmak, yumuşamak, çamurlaşmak, çamur gibi olmak; (في الأرض) *يَرِي*, *toprağa*) batmak

[ayak] ۱ سَاخَتْ رُوحَهُ bayılmak, fenalaşmak, fenalık geçirmek;

¹ سود ⇒ سَوَّدَ (bşî) karartmak, siyahlaştırmak; (mektup vb.i) kaleme almak, yazmaya başlamak, müsveddesini, taslağını yapmak, oluşturmak; (sayfaları) doldurmak, karalamak; ۱ سَوَّدَ وَجْهَهُ ...adına leke sürmek, itibarını iki paralık etmek; اسودَّ siyah olmak, siyahlaşmak, kararmak;

أسودَّة (ç.) siyah, kara, siyahlık; siyah/ kara elbise; sürülebilir, işlenebilir toprak; şekil, biçim, form; iç kısım; çoğunluk, ekseriyet; kalabalık, çokluk ۱ السَّوَادُ veya سَوَادُ الْعِرَاقِ Irak ülkesinin ekilip dikilen arazileri; السَّوَادُ الْأَعْظَمُ ekseriyet, çoğunluk; انسانların çoğu, السَّوَادُ الْأَعْظَمُ مِنَ النَّاسِ ekserisi; سَوَادُ الْمَدِينَةِ göz küresi; سَوَادُ الْعَيْنِ şehir civarı, banliyö; şehrin kenar mahalleleri, varoşları; سَوَادُ اللَّيْلِ uzun, karanlık gece; سود siyah; koyu müe. أسود renkli; سَوْدَانُ zenci; ۱ (بِلَاد) سَوْدَانُ Sudan; مَا رَدَّ سَوْدَاءَ وَلَا بَيْضَاءَ [iyi ya da kötü] hiç bir cevap vermedi; أسود simsiyah, kuzguni siyah, kapkara;

سَوْدَاءُ dört suyu/ hılttan biri, sevda; hü-zün, melankoli;

سَوِيدَاءُ karasafrâ; hü-zün, melankoli, kara-sevda; سَوِيدَاءُ الْقَلْبِ kalbin en derinleri;

سَوْدَاوِي kederli, üzüntülü, melankolik;

(بِلَاد) السُّودَان Sudan;

سُودَانِي [na't] Sudan...si, Sudana ait; (ç.)

Sudanlı [is.];

تَسْوِيدُ karalama, taslak;

مُسَوَّدَةٌ karalama, son halini almamış notlar, yazılar; ۱ مُسَوَّدَةُ الطَّبْعِ deneme baskısı, tashih örneği, çıktısı;

² (سَوُودَد, سَوُودَد, سَوُودَد) (b-nin, bşin) سَادَ u سَادَ (سود) sahibi/ efendisi/ lideri, başkanı olmak, (b-i, bşî) yönetmek, idare etmek, (b-e, bşe) hükmetmek; [görüş, sükûnet vb.] hüküm sürmek; (de ... علی) baskın olmak, ağırlığını hissettirmek; سَوْدَ (b-i) başkan, lider, efendi yapmak;

سَادَات, سَادَةٌ, أَسْيَادُ ç. سِيدُ usta, şef; bay, bey; efendi, sahip; lider, başkan; Hz. Muham-med'in (sav) soyundan gelen; ۱ سَيِّدِي [KNŞ. beyefendi!, bayım!; السَّيِّدُ فُلَانٌ filanca bey; سَيِّدِي فُلَانٌ filanca bey;

لَسَيِّدَةٍ ç. سَيِّدَاتُ bayan, hanım; ۱ لَسَيِّدَةٍ Bayan ...!, السَّيِّدَةُ فُلَانَةٌ hanımı...; فُلَانَةُ عَقِيلَتُهُ filanca hanım!;

سَيَادَةٌ yöneticilik, liderlik; hükmetme, hüküm sürme; üstünlük, yücelik; egemenlik, hakimiyet; papazlara bir hitap tarzı: ...hazretleri ya da Sayın ...! HRI; سَيَادَتُكُمْ Siz, [isimden önce saygı ifade eden hitap tarzı]; دَوْلَةُ ذَاتِ السِّيَادَةِ egemen devlet;

سَوُودَد, سَوُودَد hakimiyet, hüküm sürme;

سَائِدٌ hüküm süren, hakim olan, baskın olan [görüş, his, duygu, sükunet vb.];

³ سَوِيدِي, السُّوَيْدُ ALF.BKZ.;

سود bkz. سَادَةٌ

سودن Sudanlılaştırmak MIS.;

سودنة Sudanlılaştırma;

سور¹ سور (bşi) çit, duvar, sur vb. ile çevirmek,

kapatmak; (birinin üzerine) atlamak, saldırmak, yürümek; [heyecan, duygu, his] (b-e)

gelmek, [ya da bir hisse, duyguya kapılmak];

(duvara vb.e) çıkmak, tırmanmak;

سور duvar; çit, çevreleyen şey;

سورة sure;

سورة şiddet, zor, kuvvet; sertlik, şiddet

[soğuk için];

سوار² bilezik; **أساور**, **أسورة**, **سور** ç. **سوار**;

pazibent; kolağzı, yen;

سوارى³ ALF.BKZ.;

اسوار⁴ ALF.BKZ.;

سوريا Suriye **سوريا الجنوبية** Filistin; **سوريا**⁵

Suriye; **سوريا الكبرى**; **الصغرى**

سوري Suriye ile ilgili; (ç. **سوري**) Suriyeli;

سوريا = **سورية**;

سوس¹ (b-i, bşi) yönetmek,

idare etmek; (b-e) hükmetmek; **سوس** a kurt-

lanmak; [diş, kemik] çürümek; **سوس** ve

سوس = **سوس**

سوس [cin.is.; tek.is. ة] ç. **سوس** kurtçuk,

kurt; güve;

سوس عرق **سوس** meyan, meyan kökü BOT.;

سوس meyan kökü; **سوس** meyan kökü

şerbeti;

ساسة ç. **ساسة** yönetim, idare; politika,

siyaset; **ساسة** maslahat icabı, menfaat gereği

ISL.HUK.; **ساسة الدولية** diplomasi, ulus-

lararası siyaset; **الساسة العملية** kuvvete dayanan politika; **سياسة التوسع** yayılma politikası, yayılmacı politika;

سياسي siyasi, politik; diplomatik; (ç. **سياسي**) politikacı, siyasetçi, siyasi; diplomat, devlet adamı **الدوائر السياسية** politik, siyasi çevreler; **السلك السياسي** siyasi kadro;

سوس [diş] çürüme;

سياس seyis; **سواس**, **ساسة** ç. **سائس**;

başkan;

سوية² **سوية** Süveyş Kanalı; **سوية** Süveyş

سوية bkz. **سوي**;

سوية fermuar MIS.;

سوسن inci çiçeği BOT. **Convallaria majaks**;

سوط (b-i) kırbaçlamak, kırbaç

ile dövmek;

سوط kırbaç; **أسواط** ç. **سوط**;

ساعة ç. **ساعة** an, süre; saat [zaman olarak];

saat [alet]; **الساعة** Kıyamet; **الساعة** şimdi, şu

vakitte; hemen, derhal **بين ساعة وأخرى**;

zaman zaman, arada bir; **حتى الساعة** şimdiye

kadar; **من الساعة** bundan/ şimdiden sonra;

منذ bundan, şimdiden sonra; **منذ**

مات لساعته bundan/ şimdiden sonra;

ساعة الجيب hemen/ derhal öldü; cep saati;

ساعة شمسية güneş saati; **ساعة رمليّة**

ساعة geçici, kısa ömürlü;

ساعة vakit;

ساعاتي ç. **ساعة** saatçi;

سوية ç. **سوية** bir süre, bir an;

سوغ [içecek veya yiyecek] **سوغ** u **سوغ** (سوغ)

rahat, kolay yutulmak; (ل) ...yapılmasında bir beis olmamak, yapılabilir, mümkün olmak; (bşe) izin vermek, toleranslı/, hoşgörülü/ müsamaha ile davranmak; (bşe) katlanmak, tahammül etmek; **سَوَّغَ** (bş için, ل b-e) ruhsat vermek, müsaade etmek; (bşi , ب bşi) garanti altına almak, garanti etmek; (bşi) kiralamak; **أَسَاغَ** (bşi) rahat bir şekilde/ kolayca yutmak, yutuvermek; (bşi) kaldırmak, tahammül etmek, çekmek; **تَسَوَّغَ** (bşi) kiralamak; **اسْتَسَاغَ** (bşi) kolay, rahat yutulur bulmak; (bşin) tadını iyi/ lezzetli bulma; (bşi) doğru/ uygun/ mümkün görmek, (bşe) izin vermek;

مَسَاغَ kolay erişilebilen, elde edilen; ihtimal, mümkünlük; izin, müsaade **لَمْ يَسْتَطِعْ** ...i kaldıramamak, ...e tahammül edememek, ...e katlanamamak, çekememek; **لَا مَسَاغَ لِلشَّكِّ** şüpheye mahal yok;

قَانُونُ الْقَرْضِ تَسْوِيعَ kiralama, kira tutma; **قانون القرض والتسويق** Borçlar ve Kiralar Kanunu TUN.;

سَائِعَ kolay yutulan; lezzetli, leziz; izin verilen, müsaadeli, caiz;

مُسَوَّغَ hak verdiren, gerektiren, iyi sebep;

مُسْتَسَاغَ kolay yutulan; leziz;

سَوَّفَ ⇒ **سَوَّفَ** (b-i) atlatmak; (bşi) geciktirmek, ertelemek, ağırdan almak;

«سَوَّفَ تَنْصُرُ» gelecek zaman eki; **سَوَّفَ**;

مَسَافَةَ mesafe, uzaklık, ara;

aralık MÜZ. **عَلَى مَسَافَةٍ** biraz uzakta;

تَسْوِيفَ atlatma; erteleme, tehir;

تَسْوِيفِي geciktirici, oyalayıcı;

سُوفِسْطَانِي sofist;

سُوفِيَّيْتِي, **سُوفِيَّاتِي** Sovyet; **سُوفِيَّت**, **سُوفِيَّات** الاتحاد السُوفِيَّاتِي [s.] Sovyet **سُوفِيَّتِي** Sovyetler Birliği;

(...leri) **گُتْمَكْ** (مَسَاق, سِيَاقَة, سَوَق) **u سَاق (سَوَق)** almak, sürmek; **اَلْجُنْدِيَّةَ askere** almak, kaydetmek; **(arabayı, otomobili)** sürmek; **(uçak)** kullanmak; (bşi) taşımak, nakletmek; (bşi, b-e) göndermek, yollamak; (bşi) ileri sürmek, teklif etmek **سَاق مَسَاقَهُ** b-nin yolunu izlemek, tutmak, birinin izinde yürümek; **سَاقَ** **سَاقَ الْحَدِيثَ** söze devam etmek; **سَاقَ إِلَيْكَ يَسَاقُ** sözü ...e getirmek; **اَلْحَدِيثُ كَسَدَدِيلَن سَاقَ** kastedilen sensin, mevzu konusu olan sensin [sizsiniz]; **سَوَقَ (malı)** piyasa va sürmek **(mal için)** piyasa, pazar oluşturmak; **سَاوَقَ (b-e)** eşlik/ refakat etmek; (b-ile) anlaşmak, ittifak etmek; **تَسَوَّقَ** pazarda satış yapmak, alıp satmak; **تَسَاوَقَ** peşpeşe olmak, dizi olmak; uyum/ ahenk içinde olmak; **اِنْسَاقَ** sürüklenmek; sürülmek; [araba, vasıta] kullanılmak; götürülmek **بِإِلَى ...** b-i, ...e götürmek, b-i, ...e yöneltmek; **اِسْتَسَاقَ** (malı, hayvanı) sürmek, gütmek;

سَوَقَ [araba vb.i] kullanma, sürme;

اَلْجُنْدِيَّةَ askere alma; **(birlikleri, kuvveti, enerjiyi)** toplama **اِجَازَةُ السَّوْقِ** ehliyet, sürücü belgesi;

سَوْقِيَّة strateji;

سَاقَ müe. ç. **سَوَقَ**, **سَيَقَان** baldır, incik;

uyuluk, but; bacak; کنار GEO.; gövde, beden [ağaç]; [bitki için] sap; ساق الحمام sığırdili BOT. Anchusa officinalis; رِبْطَةُ السَّاقِ çorap bağı, jartiyer; عَظْمُ السَّاقِ incik kemiği ANAT. tibia; مَتَسَاوِي السَّاقَيْنِ ikizkenar GEO.; قَامَتْ كَشَفَتْ الحَرْبُ عَلَى سَاقِ كَشَفَ الأَمْرُ عَنْ سَاقِهَا; الحَرْبُ عَنْ سَاقِهَا mesele zorlaştı [içinden çıkılmaz hal aldı]; ... وَقَفَ عَلَى سَاقِ الجِدْلِ ... için çaba/ emek/ güç/ efor sarfetmek; عَلَى قَدَمِ وَ سَاقٍ en canlı ve hareketli durumda, tam faaliyette; [hazırlıklar vb.]; رُزْغَارٌ سَاقُهُ لِلرَّيْحِ rüzgar gibi, hızla gitmek;

سُوق [genellikle müe.] ç. pazar, çarşı; piyasa; fuar; السُّوقُ الحُرَّةُ serbest piyasa; السُّوقُ الأسود karaborsa; السُّوقُ المشترك Ortak Pazar; سَوقُ النِّقْدِ para borsası; سَوقُ المَحْصُولَاتِ ürün piyasası; سَوقُ عَقُودِ القُطْنِ pamuk piyasası;

سُوقَةٌ sürü; halk yığını, kalabalık;

سُوقِي adi, bayağı, sokak işi, avama ait;

سُوق buğday [ya da arpa], hurma ve şekerle yapılan bir çeşit püre, ezme;

سُوق ve سُوقَةٌ kök [bitki için];

سُوقَةٌ küçük pazar;

سَيَاق akış, cereyan, seyir, siyak [konuşma için]; bağlam, siyak sibak, kontekst;

سَاقٌ [hayvanı] süren, binici; şoför, sürücü; makinist;

سَاقٌ bşin cereyan edişi, akışı, gelişimi; ... مَسَاقُهُ varacağı ...dır, olacağı ...dır;

bkz. مَسَاقٌ مِنَ الدَّرَاسَاتِ || سَاقٌ ders programı [üniversitede]; ... أَفْضَى بِنَا الْمَسَاقِ إِلَى ...e kadar geldik, olaylar bizi ...e kadar getirdi;

تَسْوِيقٌ [malı] pazara çıkarma, piyasaya sürme, verme;

تَسْوِيقَةٌ pazarlık MIS.;

تَسَاوُقٌ uygunluk, bütünlük, bağlantılı olma; uyumluluk, ahenk;

سَائِقٌ süren, iten; sürücü, itici güç; (ç. سَاقَةٌ) [hayvan] güden; sürücü, şoför; pilot;

سَوَّكَ (سَوَّكٌ) (bşî) ovmak, ovalamak;

سَوَّكَ (dişleri) temizlemek, fırçalamak, misvaklamak;

سَوَّكَ ç. سَوَّكَ misvak;

سَوَّكَ ç. مَسَاوِيك misvak;

سَوَّكَ (eşya vb.i) sigorta etmek KNŞ.; (mektubu) taahhütlü göndermek;

سَوَّكَ sigortalı; taahhütlü [mektup];

سَوَّلَ ⇒ سَوَّلَ [şeytan vb.] (ل b-e, bşî) iyi, güzel göstermek, (ل b-i) ayartmak; (ل b-ile, bşî) konuşmak, tartışmak || سَوَّلَتْ لَهُ نَفْسُهُ || (bşde) kendi kendini kandırmak;

سَوَّلَ (= تَسَاءَلَ) dilenmek;

سَوَّلَ dilenme, dilencilik;

سَوَّلَ ç. سَوَّلَ dilenci;

سَوَّمَ (سَوَّمَ) (eşyayı) [genellikle istenilen fiyat belirtilerek] satılığa çıkarmak; (b-e ceza) vermek, uygulamak, (b-e, zor bir görev) vermek, yüklemek; (b-den [güç yetire-

meyeceği] *b̂ši*) istemek; **سَامَهُ خَفَا** *b-e* adil bir şekilde davranmamak; *b-i* utandırmak, rezil etmek; **سَامَ** (*سيامة*) (*b-i*) papazlığa atamak HRI.; **سَوِّمَ** (*b-e*, zor bir görev, vazife) vermek, yüklemek, (*b-i*, *b̂še*) zorlamak, mecbur etmek; (*b-den*, yapamayacağı *b̂ši*) istemek; (*b̂šin* değerini) takdir/ tahmin etmek; (*b̂ši*) işaretlemek, (*b̂še*) işaret koymak; **سَاوَمَ** (*b-ile*) pazarlık yapmak; (*b-ile* **ب**, **عَلَى** veya **فِي** *...de*) pazarlığa oturmak; **أَسَامَ** (*hayvanı*) otlamaya bırakmak; (*gözünü*) sağa sola çevirmek; **تَسَاوَمَ** (*فِي* *...de*) pazarlık yapmak; **أَسَامَ** (*ب*, **عَلَى**, **فِي**) pazarlık yapmak; **مَسَاوَمَة** ç. pazarlık;

سَائِمَة ç. otlayan hayvan;

²**سَامِي**, **سَامِي** ALF.BKZ.;

³**سَم**, **مَسَامَات**, **مَسَام** bkz.;

سُومَر Sümer;

سُمَطْرَة Sumatra;

أَسْوَان ALF.BKZ.;

سَوَّى (*b̂ši*) *a (...e)* eşit, eşdeğer olmak; düz yapmak, düzlemek, tesviye etmek; **سَوَّى** (*b-nin elbisesindeki, kırıxıklıkları, buruşuklukları*) gidermek; (*b̂ši* **ب** *b̂š ile*) eşitlemek, aynı seviyeye getirmek; **سَوَّى بَيْنَهُمَا** ikisine de eşit davranmak, aralarında fark gözetmemek; (*b̂ši*) düzeltmek, düzenli hale getirmek; (*b̂ši*) doğru bir şekilde pişirmek; (*kargaşayı, tartışmayı, münakaşayı*) gidermek, halletmek; **سَوَّى أَخْذَهُ** *b-nin gururunu kırmak*; **سَوَّى بَيْنَهُمَا** [ikisini] eşit kılmak; aralarını

bulmak; **سَاوَى** (*b̂še*) eşit, denk, eşdeğer olmak; (*b̂ši*, **ب** *b̂še*) eşitlemek, denk yapmak, (*b̂ši*, **ب** *b̂š ile*) aynı seviyeye getirmek; (*...بين... وبين...*) eşitlik, denklik kurmak; **سَاوَى بَيْنَهُمَا** bblerine eşitlemek, onları eşit görmek, aralarında fark gözetmemek; (*münakaşayı, tartışmayı*) gidermek, halletmek; **سَوَّى بَيْنَهُمَا** = **سَاوَى بَيْنَهُمَا** eşit/ denk ya da benzer olmak; dengeli olmak, dengede kalmak, dengeyi korumak; **أَسَوَّى** düz olmak; (*b̂še*) eşit/ denk/ eşdeğer olmak; aynı seviye/ düzeyde olmak; düz hale gelmek, doğrulmak, dik durmak, dikilmek; (*عَلَى* *üzerine*) yerleşmek, kurulmak, oturmak; (*عَلَى* *hayvanın üzerine*) sağlam bir şekilde binmek; iyi pişmek; olmak, olgunlaşmak;

سَوَّى eşitlik, aynı olma; [mud. kul.] *...den başka, ...hariç, ...den gayrısı*; **عَلَى حَدِّ سَوَّى** *benzer, aynı şekilde, yine*; **فَضْلُهُ عَلَى سَوَّى** onu herkesden üstün tuttu/ tercih etti; **لَيْسَ ... سَوَّى** veya **لَا ... سَوَّى** sadece, tek...;

سَوَاءً ... eşit; eşitlik, aynı olma; [mud. meb. kul.] *...den başka, hariç, ...den gayrısı*; **سَوَاءً لَدَيْهِ كُلُّ شَيْءٍ** Onun için herşey aynı; **سَوَاءً بِسَوَاءٍ** aynı şekilde, tamamen benzer bir şekilde; birlikte, hep beraber; **عَلَى السَّوَاءِ** benzer şekilde, aynı şekilde, farksız olarak, yine; hiç bir fark yok, hepsi aynı; **سَوَاءً عَلَى** ... için hepsi aynı;

...ام... سَوَاء... ile ...arasında hiç bir fark yok, ...ile ...birdir; (الْمَحَجَّة) سَوَاء السَّبِيل dosdoğru yol;

سَوِيَّه doğru, düz; doğru, hak, hakikat; sağlam, zarar, hasar görmemiş; düzenli, uyumlu, ahenkli; سَوِيًّا birlikte, hep beraber;

سَوِيَّة eşitlik; سَوِيَّة hep beraber, birlikte;

سَوَاء [müz. ve müe.] eşit, benzer, هُمَا سَيَّان onlar bbnin aynı; هُمَا سَيَّان عِنْدِي bunların her ikisinde benim için aynı; aralarında fark gözetmiyorum;

لَا سِيَّما özellikle, hassaten;

سَوَاسِيَّة [çoğ.] eşit, denk; هُم سَوَاسِيَّة onlar aynıdır;

تَسْوِيَّة düz yapma, düzleme, tesviye; [tartışmayı] giderme, halletme; eşitleme; [faturayı, hesabı] kapatma ۞ تَحْتَ التَّسْوِيَّة açık, kapatılmamış, henüz ödenmemiş tic.;

مَسَاوَاة eşitlik; [kanun önünde] eşitlik, adalet; [fatura, hesap vb.i] kapatma tic.;

تَسَاوٍ eşitlik, denklik aynılık; [kanun nazarında] eşitlik, adalet; عَلَى التَّسَاوِي veya بِالتَّسَاوِي benzer şekilde, aynı şekilde, yine, düzenli olarak;

اِسْتَوَاء doğru, düz olma, [eğri olmama]; düzlük [yüzey olarak]; eşitlik, denklik, düzenlilik; istikrar; خَطَّ الْاِسْتَوَاء ekvator çizgisi;

اِسْتَوَائِيَّه ekvatorial ۞ اِسْتَوَائِيَّه veya اِسْتَوَائِيَّه tropikal bölgeler;

مُسَاوِي [المُسَاوِي] eşit, eş, denk, benzer;

مُتَسَاوِي [المُتَسَاوِي] eşit, eş, benzer, aynı;

مُتَسَاوِي ۞ denk, eşit; dengeli, eşit ağılıkta;

اَلْأَبْعَاد eşit uzaklıkta, aynı mesafede;

مُتَسَاوِي السَّاقَيْنِ eş açılı GEO.;

مُتَسَاوِي الْأَضْلَاع eşkenar GEO.;

مُسْتَوِي [المُسْتَوِي] dik, ayakta duran; düz,

pürüzsüz; iyi pişmiş; olmuş, olgunlaşmış;

مُسْتَوَى ۞ seviye, düzey; standart

اَلْمُسْتَوَى الْعِلْمِي bilimsel/

ilmi seviye; مُسْتَوَى الْحَيَات hayat/ yaşam

standardı; ... فِي مُسْتَوَى [mud.kul.]

...seviyesinde, düzeyinde

السُّوَيْد Fr.> İsveç;

سُوَيْدِي [na't] İsveç...i, İsveç'e ait; İsveçli;

السُّوَيْس Süveyş limanı;

قَنَاة (قَنَاة) السُّوَيْس Süveyş Kanalı;

سُوَيْسَرَا İt.> İsviçre;

سُوَيْسَرِي İsviçreli [is.]; İsviçre [na't];

سِي "سَيِّد" ve "سَيِّدِي" kelimeleri için kısaltma

[özl. FAS.];

سَوِي bkz. سَيَّان, سِي

سَيَّام Taylant;

سَبَّ [su] akmak; bir şey boyunca gitmek, hareket etmek, koşmak; sürün-

mek; acele ile yürümek, koşmak; (b-ı, b-ı) bırakmak, terk etmek MIS.;

(b-i, b-ı) ihmal etmek MIS.;

MIS. (b-i, b-ı) serbest bırakmak; سَبَّ

(b-ı, b-ı) bırakmak, terk etmek; (b-i, b-ı) ihmal etmek;

(b-i, b-ı) serbest, hür bırakmak;

اِنْسَاب [su] akmak; (إِلَى...içine) akmak, dö-

külmek; (الى ...e) girmek; hızı azalmak, bitmek, tükenmek; bir şey boyunca gitmek, koşmak, hareket etmek; (بَيْنَ ...arasında) kayarak gitmek, süzülme; aceleyle gitmek, koşmak; [muz. fiilden önce] bş yapmaya başlamak, ilk kez yapmak;

سائب kayıp, kaybolmuş, yitik; özgür, hür rahat bırakılmış, serbest;

سبب Sibirya;

سبج = **سبج** (bş) çit ile çevirmek; **سبج** = **سبج**;

سبج çit; mania, engel (saran, ihata eden); kalkan MEC.;

ساج ALF.BKZ.;

سجار [g] puro MIS.;

سجار [g] sigara MIS.;

سح [su] akmak; [kar, metal vb.] erimek; (سح) seyahat etmek, yolculuk yapmak; dolaşmak, görmek; **سح** (nehri vb.i) akmaya bırakmak, akıtmak; (metali vb.i) eritmek, eriyik haline getirmek; (yağı) eriterek; **اساح** (bş) akıtmak, akmasına sebep olmak;

ساح -آت yolculuk, seyahat; turizm;

ساح -ون turist; seyahat eden, yolculuk yapan;

ساح -ون yolculuk yapan, sehayat eden; turist;

سح sıvı; çizgili, yol yol;

سح (سح) yere, çamura batmak; erimek;

سح [sivri alet olarak] şiş; dar ve uzun kılıç, meç; demir çatal;

سود bkz. **سيادة** ve **سيد**;

(تسيار, مسيرة, مسير, سيرورة, سير) i سار (سير) harekete başlamak, kıpırdamak; yürümek, harekete geçmek; yürüyüşe geçmek; seyahat etmek, yolculuk yapmak; vasıta ile gitmek, seyretmek; ayrılıp; gitmek, ayrılmak; [tren] ...ile ...arasında; ...

...hattında) çalışmak; gidip gelmek; [ELK. akımı] akmak; [makina vb.] çalışmak, işlemek; [iş] ilerlemek, yürümek; (الى bşe) yönelmek, yaklaşmak; [atasözü] dilden dile, kulaktan kulağa dolaşmak, kullanılır olmak; (بشدة سيرا bir tavır) içine girmek, takınmak; (على bşde, سيرا bir yol) tutmak; (على ya da ...gereği, ...e göre) davranmak **سار وراءه** b-i yönlendirmek; **سار** birinin izinde olmak, peşinden gitmek; **سار** bir aşağı bir yukarı gitmek; **سار** iyileşme yolunda olmak, giderek iyileşmek; **سار** izlemiş olduğu yol, uygulamış olduğu plan; **سار** iyi davranmak; **سار** hala unutulmamak, ölmek, yaşamak; **سار** (bş) harekete geçirmek; (arabayı, otomobili) sürmek, kullanmak; (makina) çalıştırmak, işletmek; (iş, görevi) yapmak, yürütmek, idame ettirmek, sürdürmek; (arabayı vb.i) sürmek, kullanmak; (b-i, bş) göndermek, yollamak; (bş) döndürmek,

[çevrim boyunca] (elbise vb.i) yol yol, çizgi çizgi yapmak; **سَآيرَ** (b-den) geri kalmamak, (b-ile) beraber yürümek; (bşin) peşine düşmek; (b-nin) yoluna gitmek, hoşuna gidecek şekilde davranmak; (bşde) geri kalmamak, (b-ile) beraber yürümek; (bşin) peşine düşmek; (b-nin) yoluna gitmek, hoşuna gidecek şekilde davranmak; (bşde) ittifak etmek, (b-ile) samimi olmak, yakınlaşmak; (olaylara, şartlara) uyum sağlamak, intibak etmek, adapte olmak; **أَسَارَ** (bşî) çalıştırmak, harekete geçirmek, sürmek; (b-i, bşî) göndermek, yollamak;

سِيرَ yürüyüş, gezi, tur, seyahat, toplu yürüyüş; hareket; kalkış, ayrılış; ilerleme; yol alma; davranış, hal tavır; (bşin) peşinden gitme; **حُسْنُ السَّيْرِ وَالسَّلُوكِ** gelenek görenek ile/ yasalarla ters düşmemek uyum içinde olmak; **السيّر وراء غرضه** amacını yerine getirmeye çalışırken, hedefine ulaşma yolunda; **قانون السير** trafik kanunu;

سِيرَ kayış [deri] kemer; **سِيرَ** hava alanlarında çantaların naklinde kullanılan döner düzen;

سِيرَ yürüyüş; gidiş;

سِيرَ davranış, hal, tavır; biyografi, hayat hikayesi; [çoğ.] seferler; **السيرة** veya **السيرة النبوية** Hz. Muhammed'in (sav) hayat hikayesi, siyret;

سَيَّارَ sürekli, sık sık yolculuk yapan, hareket eden, hareket halinde olan; gezinen, dola-

şan; dönen, devri daim halinde olan; gezegen **جَرَائِدُ سَيَّارَةٍ** veya **صُحُفُ سَيَّارَةٍ** günlük gazeteler;

سَيَّارَةٍ آت. araba, otomobil **سَيَّارَةٍ** taksi; **سَيَّارَةٍ مَدْرَعَةٍ** zırhlı araba, panzer; **سَيَّارَةِ الإِسْعَافِ** devriye arabası; **سَيَّارَةٍ مُصَفَّحَةٍ** ambulans; **سَيَّارَةٍ** panzer, zırhlı araba; **سَيَّارَةِ النَّقْلِ** kamyonet, nakliye işi yapan araba; **سَائِقُ السَّيَّارَةِ** sürücü, şöfor;

سَارَ آت. gidilip gelinen yer, yol;

سِيرَ yolculuk, seyahat, tur; yürüyüş ASK.; kalkış, hareket ayrılış; uzaklık, mesafe;

مَسِيرَةٍ yolculuk, seyahat, tur; ayrılış, hareket, kalkış; mesafe, uzaklık;

تَسِيرَ gönderme, yollama; tahrik, ileri sürmek, itme TEKN. **التَّسِيرُ النَّفَائِي** jetli sürüş, jet tepkimeli çalışma;

مَسِيرَةٍ intibak, uyum sağlama;

سَائِرَ yürüyen, giden; yaya(n); çok bilinen, meşhur [özlü söz vb.]; bkz. **سَيْرَ**; **خَدْمَةُ سَائِرَ** mevsimlik, sezonluk işçiler MIS.;

سِيرَ (b...ile) yönlendirilen, kontrol edilen; güdümlü; serbest olmayan, zorunlu, mecburi [FELS. **مُخَيَّرَ** karşıtı];

سِيرَجَ susam yağı, tahin;

سِيرَكَ Fr.> sirk;

سِيرِي MIS. midilli; genç fare;

سَيَّطَرَ (bşe) hakim olmak, kontrolü altına almak, (b-nin) efendisi/ sahibi olmak; (bşî) zorla almak, elde etmek; **تَسَيَّطَرَ** = **سَيَّطَرَ** ;

سَيْطَرَة (على ...de, üzerine) hakim olma, otorite, güç, hakimiyet; (على ...de) mutlak nüfuz; (على ...de) kontrol;

مَسِيطِر hükümdar, efendi, sahip, hakimiyeti altında tutan;

سَيْف kılıç; **أَسِيف**, **أَسِيف**, **سُيُوف** ç. **سَيْف**

سَيْف ç. **أَسِيف** sahil;

سَيْف cellat;

سَيْقَارَة = **سَيْكَارَة**;

سَيْكَارَة ç. **سَيْكَارَة** sigara SUR.;

سَيْكَرَان banotu BOT. Hyoscyamus niger;

سَيْكَورْتَاه It.> sigorta || **سَيْكَورْتَاه** (الحياة) yangın (hayat) sigortası;

سَيْكُولُجِي, **سَيْكُولُجِي** psikolojik;

سَيْل (سَيْلَان, سَيْل) i سَال (سَيْل) ¹akmak; sıvı olmak, sıvıya dönüşmek; erimek, ergimek || **سَال** ...i elde etmeyi istemek, ...için ağzının suyu akmak, ...e içi gitmek; **سَيْل** (bşi) akıtmak, akıcı hale getirmek, eritmek;

سَيْل = **أَسَال**;

سَيْل ç. **سَيْل** sel; akıntı; || **سَيْل عُرَام** büyük, şiddetli, karşı konulmaz sel; **بَلَّغَ السَّيْلُ الزَّبِي** iş/ mesele son haddine varmak, tahammül edilmez olmak, çizmeyi aşmak;

سَيْلَة akıntı;

سَيْال akan, akar halde olan; [s. ve is.]

sıvı; akıntı; akıcı; **قَلَمُ سَيْال** akıcı [yazı, üslub];

سَيْالَة dere, çay;

سَيْلَان akış, akma, akıntı; koşma; sıvılaş-

ma; bel soğukluğu TIP.;

مَسِيل ç. **مَسِيل** dere yatağı;

سَائِل sıvı, akar, mayı; (ç. **سَوَائِل**) [is.] sıvı;

عِلْمُ السَّوَائِل hidrolik bilimi;

سَائِلِيَّة sıvılık, sıvı olma hali FİZ.;

سَيْلَان Seylan;

سَيْلَان grena, lal taşı;

سَوَى bkz. **وَلَا سَيْمًا**;

سِيم ç. **سَيْمَة**, **سَيْمَاء**, **سَيْمًا**, **سَيْمِي** ²alamet, işaret, özellik; sima, çehre, yüz ifadesi;

سَمَانْتِيك anlambilim, semantik DİLB. [yine **عِلْمُ الدَّلَالَة**];

سِين harfinin adı;

سِينَاء, **سِينَا** Sina;

سِينَمَا صَامِتَة Fr.> sinema [salonu] || **سِينَمَا**

سِينَمَا نَاطِقَة (نَاطِق) sessiz film; (صَامِت) sesli film;

سِينَمَائِي [s.] sinema, film ile ilgili, sinema-

tografik; film yıldızı, aktör **سِينَمَائِيَّة** film;

سِينِمَاتُوغَرَف Fr.> film oynatma makinası, film makinası;

سِينِمَاسْكُوب Fr.> sinemaskop;

سِينُودُس Yun.> kilise meclisi;

ش cadde” kelimesi için kısaltma;
شاء [cin.is.; tek.is. شاة] koyun;
شؤب شؤب şiddetli yağmur, sağanak;
شادر T.> çadır; ambar, ardiye, depo;
شاذروان fiskiye; şadırvan;
شاسي şasi;
شافة kök استأصل شافته bir şeyin kökünü kazı-
mak, yok etmek;
شاكوش ve شكوش T.> çekiç; أبو شكوش çekiç balığı zoo.;
شال şal, omuz atkısı;
شالية Fr.> [plaj] kabin; [atış] kabin;
شأم ⇒ تشأم (من veya ب bşi) uğursuz saymak,
kabul etmek; (من veya ب bşden) felaket gele-
ceği kehanetinde bulunmak; batıl itikat sahi-
bi olmak; kötümser olmak; استأشم (ب bşi)
uğursuzluk alameti saymak; (ب ..sebebi ile)
felaket geleceği kehanetinde bulunmak;
الشأم veya الشام Kuzey, Kuzey bölgesi,
Suriye; Şam şehri; شامًا و يَمًا kuzeye ve
güneye;
شامي [na't] Suriye..., Suriye ile ilgili,
Suriye'ye ait; (شوام, شون) Suriyeli [is.];
شامي [is. ve s.] Suriyeli;
شؤم uğursuzluk, şanssızlık; [uğursuzluk]
alamet;

أشأم müe. شؤمى uğursuz, şanssızlık geti-
ren, meşum; felaket habercisi; lanetli, melun;
تشؤم kötümserlik;
مشؤم ve مشؤم uğursuz, felaket
getiren, meşum; şansız, kötü şanslı; عدد
مشؤم uğursuz sayı;
متشأم kötümser;
شأن iş, husus, mesele, konu; ahval,
durum(lar), hal, şerait; yapı, karakter, özellik,
nitelik, değerlilik, kıymet, ehemmiyet, önem;
شؤون gözyaşı kanalları; ... شأن ...gibi, ...olarak;
[mud. kul.] ...e gelince, ...hak-
kında, hususunda, ile ilgili olarak; شأنه
[Allah (cc) anıldığında tazim için kullanılan
ifade] O'nun şanı çok yücedir.; قال الله جل
شأنه Allah (celle şa'nuhu) teala, şanı çok
yücedir, buyurdu ki; وزارة الشؤون الإجتماعية
Sosyal Yardım Bakanlığı; الشؤون الخارجية
dış işleri; شأن ذو شأن müe. مسئول/ذو شأن
mesul; أو لوالشأن veya شأن nüfuzlu
kişiler, ekabir; شؤون الحياة dünyalık işler;
خطير الشأن çok mühim, hayati;
رَفِيع الشأن yüksek önemli, mühim; شأن
mevki sahibi; ESK. TUN. Bey ailesinin üyeleri-

nin lakabı = **صاحب الشأن** sorumlu, mesul kişi; **أصحاب الشأن** sorumlu kişiler; nüfuz sahibi kişiler, ekabir; **مكلف بالشؤون** maslahatgüzar, sefir vekili **DIPL.**; **شأنه في ذلك** onun durumu tıpkı ...inki gibidir, aynı ...ın durumu gibidir; **رجل هذا شأنه** bu durumda bulunan biri...; **أنت و شأنك** veya **شأنك** sen bilirsin! nasıl istersen!; **ما شأنك** sen bilirsin! nasıl istersen!, istediğin gibi olsun!, sen bilirsin!; **دعني و شأني** beni yalnız bırak!; **تركه و شأنه** b-i yalnız bırakmak, b-nin gitmesine izin vermek, gitmeye bırakmak; b-ile ilgilenmemek, b-i kendi haline bırakmak; **هذا شأنه** o sorumlu, mesuldur; **هو في شأن** işte onun durumu bu!; **ما شأنك و هذا** evet, söyle bakalım ne oldu!; **ما شأنك و هذا** sana ne oluyor! sen ne diye karışyorsun!, bu senin üzerine vazife değil!; **ما شأنه و ما شأني** [bu durumda] o ne yapmalı?; **ne yapmam gerekiyor, ne yapmalıyız?**; **شأن لك في هذا** senin ile ilgisi ne bunun; **له شأن في ذلك** buna, bu işe o da katıldı, [olumsuz anlam var ise] bu işe o da karıştı, bu işte onun da parmağı var; **لا شأن** bu işe o katılmadı, bu hususta onun bir dahili yok; [olumsuz anlam var ise] bu işte onun parmağı yok; **ليس لي شأن في ذلك** bu benim işim değil, bu benim üzerime vazife değil, bu beni ilgilendirmiyor; **لا شأن** daha onunla işim bitme-di, daha onunla görülecek hesabım

var, daha onunla paylaşılacak kozumuz var; **ذهب لبعض شأنه** bir işi için gitmek, bazı işlerini yapmaya gitmek; **انصرف الى شأنه** işini yapmak için gitmek; **صلحت من شأنها** [kadın] makyaj yapmak, **أهمل شأنه** kendini ihmal etmek; **ذلك شأنه** bu onun adeti, huyudur; **هذا شأنه دائما** O hep böyle yapar, bu onun huyudur; **شأنه ...da yaptığı gibi**; **شأنه في ...** ...yapan insanlara davrandığı gibi; **كان من شأنه ...** ...adeti idi, ...i huy edinmişti; **من شأنه أن ...** ...yapmak onun adetidir, ...yapmak onun huyudur; **ليس من شأنه أن ...** ...yapmak ona yakışmaz, uymaz; **...e yaramaz, ...e fayda getirmez, etmez**; **إن لهذا الرجل شأنًا** bu kişi önemli biridir, önemli bir adamdır; **لله في خلقه شؤون** [garipsenen, acayip bulunan, veya beklenmeyen şeyler ile karşılaşıldığında söylenir, lafzen: Allah'ın yarattıklarında çeşit çeşit şeyler var] = bu dünyada olmayacak şey yok!; **شاه** şah, padişah; **شاه بلوط** kestane ağacı BOT; **شاه مات** şah mat [satranç]; **إرادة شاهانية** Padişah şahlara layık; **شاهاني** buyruğu [Osm. zamanında]; **شاهين** şahin zoo; **(شأو) شأى (شأو)** (b-i) yarışta, koşuda geçmek, yenmek; **باعد الشأو** zirve, tepe; hedef, gaye amaç ulaşılması, elde edilmesi zor olanı hedefle-

yen, gözü yukarda; tamahkar, muhteris, hırs-
lı; ... بَلَّغَ شَاوَهُ فِي ...de b-e yetiştirmek, ...de
onun kadar olmak; بَلَّغَ الشَّأَوَ الْبَعِيدَ isteğini
elde etmek;

شَاوَرَمَة (yine شَوْرَمَة) T [çevirme]> döner [yiye-
cek] SUR.;

شَوَّاش TUN. çavuş; usta, mahir, becerikli
kişi; bekçi;

شَاوِيش çavuş ASK., MIS.;

شَاي çay;

شَبَّ (شَبَّاب, شَبَّابَة) genç olmak, delikanlı ol-
mak; شَبَّ u, i (شَبَّاب, شَبَّابَة) [at] şahlanmak;
şaha kalkmak; شَبَّ i (شَبَّاب) [ateş] tutuşmak;
[savaş, yangın] çıkmak, patlak vermek شَبَّ
u (شَبَّاب, شَبَّابَة) (ateş) yakmak, (ateşi) tutuş-
turmak شَبَّابَة نِيرَانُ الْحَرْبِ savaş çıkmak/
patlak vermek; شَبَّاب عَنْ الطُّوقِ büyümek, ço-
cukluktan çıkmak; [olumsuz, ifade] hâlâ ço-
cuk olmak, büyümemek; شَبَّاب (kadına)
iltifatta bulunmak; شَبَّاب (bir kadın için)
şiir yazmak; aşk şarkıları söylemek; yanmak,
tutuşmak;

شَبَّ (= شَبَّاب) genç adam, delikanlı;

شَبَّ şap;

شَبَّابَة (= شَبَّابَة) genç kadın/ kız;

شَبَّاب şap;

شَبَّاب gençlik, genç olma; gençler, deli-
kanlılar شَبَّابَة تجديد الشباب gençleştirme;

شَبَّابِي genç;

شَبَّاب çıkma, patlak verme [savaş];

شَبَّابَة kaval;

الشَّبَّابَة gençlik, genç olma hali; شَبَّابَة

gençlik, [top.is.], gençler;

شَبَّاب [s. ve is.] genç,

delikanlı;

شَبَّابَة genç kız;

شَبَّاب tutuşmuş, yanan; güzel;

شَبَّاب dereotu, yabantırak BOT.;

1 شَبَّاب (e ... ب) تَشَبَّاب ve (شَبَّاب) a شَبَّاب

tutunmak, sıkıca sarılmak;

شَبَّاب (e ... ب) تَشَبَّاب [KNŞ. شَبَّاب ve MIS. أبو شَبَّاب]

شَبَّاب bir örümcek türü; örümcek; ESK. kırka-
yak, çıyan;

شَبَّاب yapışkanlık; tutunma; inatçılık;

شَبَّاب yapışan; asılı duran, tutunan; inat-

çı;

2 شَبَّاب dereotu, yabantırak [börek otu, darak otu,
dor otu, hadimala, hezertere, hukar, sakal/
samit/ tarak otu, tarhana otu] BOT. Anethum
graveolens;

شَبَّاب açıkça görülemeyen, net olmayan şekil, görüntü, tayf, siluet; hayal,
aldanış; hayalet; kabus;

شَبَّاب u, i (شَبَّاب) (bşi) karışlamak, karış ile ölçmek;

شَبَّاب el ile hareket yapmak, konuşurken
elini kolunu hareket ettirmek;

شَبَّاب karış karış شَبَّابَة karış karış

شَبَّاب karış karış شَبَّابَة karış karış

شَبَّاب bir karış toprak; شَبَّابَة bir karış toprak;

شَبَّاب (تَبَعَهُ) شَبَّابَة بِشَبَّابَة وَ ذِرَاعًا بِذِرَاعٍ b-i, bşi

aynen izlemek, her şeyi ile b-e, bşe tabi ol-

mak, uymak, benzemek, b-i taklit etmek;

2 شَبَّاب شَبَّابَة trampet;

³شُورَة ve شَابُورَة MIS. sis, duman, pas;

شِرْق (bşı) parçalamak, parçalara ayırmak;

شِرْقَة cep harçlığı;

شَيْب ç. شَبَاب terlik;

¹شَبَط (fi) (...e) tutunmak, aşılma;

²شَبَاط Şubat ayı SUR., IR., LÜB., ÜRD.;

³شَبُوط bir balık türü ZOO.;

شَبَع a (شَبَعَ, شَبَعَ) (bşı ya da fi) (...ile) doyurmak,

açlığını gidermek; (...ile, bş ile) doymak;

(من bş ile ya da bş ile) dolu olmak; (من

...den) bıkmak, usanmak; شَبَعَ (b-i, ب bş

ile ya da bş ile) doyurmak; (b-nin açlığını)

gidermek, (b-nin isteğini, ihtiyacını) karşıla-

mak; (bşı, ب elektrik ile) yüklemek; أَشَبَعَ

(b-i, ب b-ile) doyurmak; (b-nin ihtiyacını,

isteğini) karşılamak, gidermek; (bşı) doyma

noktasına getirmek [örn. tahtayı verniğe,

boyaya, çayı şekere; iyice yedirmek]; (bşı,

ب elektrik ile) yüklemek; (bşe) iyice girmek,

içine dalmak; أَشَبَعَ [edil.] (...ile) tamamen,

iyice dolmak; ...de أَشَبَعَ الْكَلَامَ فِي ...

tafsilata, ayrıntıya girmek, detaya inmek,

...hakkında uzun uzadıya konuşmak; أَشَبَعَهُ

b-i iyice/ adam akıllı dövmek, patakla-

mak; تَشَبَعَ (...e) doymak; (...ile) dol-

mak, dolu olmak; (...ile) yüklenmek ELK.;

شَبَعَ doyma; dolma;

شَبَعَ, شَبَعَ doyuran, açlığı gideren şey;

شَبَعَ doyma noktasına gelme KİM.;

شَبَعَة bir kez doldurma;

شَبَعَان müe. شَبَعَى ç. شَبَعَى tok; dolu;

أَشْبَاع doyurma, doldurma; memnun et-

mek, karşılama, giderme [açlık vb.i];

مُشَبَّع (ب ...e) doymuş, doyma nok-

tasına gelmiş; (ب ile) dolu بالكهرباء

elektrik yüklü;

¹شَبَق a (شَبَق) [hayvan] azmak, kızışmak, şehveti

artmak;

شَبَق şehvet;

شَبَق şehvetli, kızgın, azmış, azgın;

²شَبَق T.> çubuk;

¹شَبَكَ i (شَبَكَ) (bşı) bbe ağ gibi geçirmek, kenet-

lemek, شَبَكَ أَصَابِعَهُ parmaklarını kenet-

ledi.»; (...e) bağlamak, kenet-

lemek; شَبَكَ (bşı veya ب bşleri) karıştırmak,

bbe geçirmek; tığ ile işlemek; تَشَبَكَ bbe

bağlanmak, ağ gibi birleşmek; kenetlenmek;

karışmak, karmakarışık hale gelmek; تَشَابَكَ

bbe bağlanmak, ağ gibi birleşmek, bbe geç-

mek; karışmak; اِشْتَبَكَ birbirine bağlanmak,

ağ gibi birleşmek, kenetlenmek; [dallar] bbe

girmek, [eller] kenetlenmek; karışmak,

çapraşmak; (...e) karışmak, bulaşmak,

katılmak, adı karışmak; (ب ya da ب-ile)

kavga/ dövüş etmek; [durum, olay, mesele]

karmaşık bir hal almak, içinden çıkılmaz ol-

mak; (...ile) birleşmek, bütünleşmek,

karışıp birleşmek; [gözler, bakışlar] karşıla-

mak [göz göze gelmek]; اِشْتَبَكَ فِي حَدِيثٍ

bir söze katılmak, bir tartışmaya girmek,

katılmak; اِشْتَبَكَ فِي حَرْبٍ bir harbe/ savaşa

girmek;

شبكة ağ; örme, dokuma [ağ]; tuzak; شبكة لا سلكية telsiz çevrimi/ ağ;

شبكي ağ gibi, ağsı; retina, ağtabaka ile ilgili; çevrim, ağ ile ilgili;

شبكة retina, ağtabaka;

شباك ağ örme, örgü işi; ızgara [şeklindeki alet, sistem vb.]; pencere; gişe [postahane vb.de]; شباك العرض vitrin, cam-mekan;

مشبك çengel; toka, kopça; saç tokası, firkete مشبك الورق ataş;

تشابك karışıklık, anlaşılmazlık;

اشتباك (e... ile) katılma, karışma, bulaşma; karmaşıklık, anlaşılmazlık; (مع ile) dövüş, kavga; (ب ile) münakaşa; çatışma; عدم الاشتباك في القتال [savaşda] çatışma meydana gelmeme;

مشبك örülmüş, örgü işi; (آت -) [ağ, örgü vb. gibi birşey ile örtülü] kapı veya pencere;

مشتبك [adı] karışan, bulaşan; katılan; karışık;

مشبك örgü, örgü işi; sık, [çalı veya dallarla] örtülü;

² شبك T.> çubuk;

³ شوبك ALF.BKZ;

شبل ⇒ اشبل (b-e) bakmak, gözetmek;

شبل aslan yavrusu;

شبه ⇒ شبه (bşi, bşe ya da ب bşe) benzetmek, benzer yapmak; شبه (hakkında) şüphe-

lenmek, şüpheli olmak, (b-den) emin olmamak; شبه (b-e, bşe) benzemek, (b-i, bşi) andırmak; وما شبه ذلك ve benzerleri, ve saire.; شبه (b-e bşe) benzemek, (b-i, bşi) andırmak; وما شبه ذلك ve benzerleri; تشبه (b... ile) benzerlik gösterme, benzetmek; (ب b-i, bşi) taklit etmek, kopyası olmak; تشابه bbe benzemek, benzeşmek; müphem/ kapalı olmak; net/ açık olmamak; شبه birbirine benzemek, benzeşmek; (في... hakkında) şüphe etmek, emin olmamak; شبه (hakkında) zan/ şüphesi olmak/ beslemek; اشتبه في (b-den) şüphelenmek; اشتبه في işin içinden çıkamamak mesele, konu garip gelmek, meseleden şüphelenmek;

شبه benzerlik; imaj; benzer; [mud. kul.] ...i andırır, ...a benzer, ...imsi, yarı... شبه جزيرة yarımada; شبه المنحرف ikizkenar yamuk GEO.; شبه رسمي yarı resmi DIPL.; شبه و شبههم benzerleri; شبه عرلة ve onlar gibiler, böyle insanlar; شبه عرلة neredeyse tamamen aynı şekilde;

شبه = شبه = شبه; pirinç [altına benzediği için];

شبهة şüphe; zan; müphemlik, belirsizlik, kapalılık; safsata, faydasız tartışma; أصحاب الشبهات veya ذوو الشبهات zanlılar şüpheliler; تحت الشبهة şüpheli, zanlı;

شبهان pirinç [madeni alaşım];

شبه (ب... e) benzer, benzeyen, andıran شبه بالمنحرف ikizkenar yamuk

GEO.; شبه بالرسمي yarı resmi dipl.,;

أشبه daha çok benzeyen, andıran (ب ...e)

هو أشبه ب...e daha çok benziyor;

مُشابه benzerlikler;

تشبيه benzetme; kinaye, teşbih;

مُشابهة آت. - benzerlik;

تشبه (ب ...e) kendini benzetme, taklit;

تشابه benzerlik; kapalılık, müphemlik,

anlaşılmazlık, ayırdedememe;

اشتباه benzerlik; şüphencilik, şüphe etme;

şübhe, zan;

مُشبه şüpheli, zanlı; şüphe uyandıran;

adı çıkmış, dile düşmüş; sanık, zanlı kişi;

مُشابه benzer;

مُتَشَابِهَات müteşabih ayetler;

مُشْتَبِه فِي أَمْرِهِ ya da مُشْتَبِه فِيهِ şüphelenilen,

şüpheli; sanık, zanlı; ... مُشْتَبِه فِيهِ ب...hak-

kında kendisinden şüphelenilen, ...den sanık;

شَبَّ uç; فَلَّ مِنْ شَبَّاهٍ b-i zayıflatmak;

شَبَّاهَة uç; شَبَّوات. ç. iğne;

شَتَّ i (شَتَّ, شَتَات, شَتَّيت) dağılmak, saçılmak;

(kalabalığı, grubu, bşi) dağıtmak, birliğini

bozmak شَتَّ شَمْلَهُمْ topluluklarını dağıt-

mak, birliklerini bozmak; شَتَّ (kalabalığı)

dağıtmak; شَتَّ شَمْلَهُمْ = شَتَّ شَدْلَهُمْ ;

شَتَّ = شَتَّتْ ; شَتَّتْ = شَتَّتْ ; شَتَّتْ = شَتَّتْ

bozulmak;

شَتَّ شَتَّات dağılmış, saçılmış, dört bir

yana dağılmış; شَتَّات türlü türlü, çeşit çeşit,

pek çok; (من ...in) dağınık parçaları;

شَتَّات dağılmış, saçılmış;

شَتَّيت ç. شَتَّيت ayrılmış, dağılmış, saçılmış,

darmadağın; شَتَّيت ç. شَتَّيت değişik, çeşit çeşit, türlü

türlü شَتَّيت بَيْنَهُمَا ne kadar da farklılar!,

aralarında dağlar kadar fark var!;

شَتَّان ما بَيْنَهُمَا ya da شَتَّان بَيْنَهُمَا : شَتَّان ve

شَتَّان بَيْنَ ... و... aralarında dağlar kadar

fark var!, ne kadar da farklılar!;

تَشْتِيت dağıtma, saçma; yarma, çatlatma;

شَتَّ i (bşi) kesip koparmak, yırtıp almak; (bşi)

yırtmak;

شَتَّات² asit sitrik tuzu;

شَتَّ i (fideyi) dikmek, ekmek;

شَتَّات شَتَّات, شَتَّات ç. شَتَّات; fidan;

شَتَّات fidanlık; ç. شَتَّات;

شَتَّ (b-e) sövmek, küfür

etmek, (b-i) yermek, kötülemek; شَتَّات karşı-

lıklı küfretmek, birbirine sövmek, atışmak;

شَتَّ sövme, küfretme;

شَتَّات çok söven, küfreden, ağzı bozuk;

küstah, terbiyesiz, arsız;

شَتَّ sövülen, kendisine küfredilen;

شَتَّات küfür, kötü söz, iftira;

شَتَّات küfretme, sövme;

شَتَّ (b bir yerde) geçirmek; شَتَّ (شَتَّ) u شَتَّ (شَتَّ)

kış uykusuna yatmak; شَتَّ = شَتَّ ; yağmur

yağmak; شَتَّ (b bir yerde) geçirmek,

kuş uykusuna yatmak;

شَتَّ شَتَّ, شَتَّ شَتَّ, شَتَّ شَتَّ ç. شَتَّات;

شَتَّ [na't] kış..., kış ile ilgili;

شَتَّات kışlık, kışın geçirildiği yer;

شَتَّ kışlık, kış ile ilgili;

مُشْتَى kışlık, kışın geçirildiği yer;
 شَتَّ : شَتَّ "شَتَّت" in çoğulu bkz. شَتَّى
 شَجَّ u, i (شَجَّ) (bşî kafatasını) yarmak, çatlatmak, kırmak;
 شَجَّة ç. شَجَّ başdaki yarı, çatlak;
 شَجَب u (شَجَب) ve شَجَب (b-i) yok etmek, helak etmek; (bşe) sert bir şekilde karşı çıkmak, eleştirmek; أَشَجَب (b-i) kederlendirmek, üzme, hüzneltmek;
 شَجَب yok etme, helak etme;
 شَجَب üzüntü; hüzn, tasa;
 شَجَاب ç. شَجَب elbise askısı;
 أَشَجَاب ç. أَشَجَاب;
 شَجَر u (شَجَر) almak, vuku bulmak, ortaya çıkmak; [rahatsızlık] ortaya çıkmak, zuhur etmek; شَجَرَ (b-ile veya مَعَ b-ile) tartışmak, münakaşa etmek; شَجَرَ ve شَجَرَ bb ile tartışmak, münakaşa etmek, (مَعَ ile) tartışmak;
 الحُرُوف الشَّجَرِيَّة : ج, ش, ض harfleri;
 أَشْجَار ç. [cin.is.; tek.is. ة] ağaç; çalılık;
 شَجَرَة || أَشْجَار, آت - ağaç; çalı || شَجَرَة soyacağı, şecere;
 شَجَر ormanlık, ağaçlık;
 شَجَرَ ç. شَجَرَ kötü arkadaş;
 شَجَرَة آت - çalı;
 شَجَر (tahta) sürgü;
 أَشَجَر müe. شَجَرَ ormanlık, ağaçlık;
 شَجَرَ ormanlaştırma, ağaç dikme;
 شَجَار kavg; münakaşa, tartışma;
 مَشَاوَرَة kavg, dövüş; münakaşa;

مَشَجَر ağaç resimli/ süslemeli [elbise];
 مَشَجَر ağaçlıklı, ormanlık;
 شَجَرَان² telatin, sahtiyan, sığır derisi;
 شَجَع u (شَجَاعَة) cesur, yiğit, atılgan, cesaretli olmak; شَجَع (b-i, عَلَى ...e karşı) cesaretlendirmek, yüreklendirmek; (b-i, bşî) desteklemek, (b-e, bşe) destek olmak, arka çıkmak;
 تَشَجَع cesur olmak; cesaret kazanmak; cesur gibi davranmak;
 شَجَاع ç. شَجَع cesur, yiğit, atılgan, gözü pek; kahraman;
 شَجَاع ç. شَجَع müe., شَجَاع, شَجَع ç. شَجَع cesur ||;
 شَجَاع cesaret, cesurluk, yiğitlik, gözüpeklik, atılganlık;
 شَجَع müe. شَجَع cesur ||;
 تَشَجَع (عَلَى ...e karşı) cesaretlendirme, yüreklendirme; destekleme, destek olma;
 مَشَجَع cesaretlendirici, cesaret veren; destekleyen, destek olan, arka çıkan, taraftar;
 شَجَن a üzülme, tasalanma, kederlenme; [güvercin, kumru] ötmek شَجَن u (شَجَن, شَجُون) (b-i) üzme, kederlendirmek, tasalandırmak;
 شَجَن = أَشَجَن ve شَجَن;
 شَجَن ç. شَجُون keder, tasa, tedirginlik, endişe; üzüntü, hüzn; ince dal, sürgün || الْحَدِيثُ ذُو شَجُونٍ veya الْحَدِيثُ شَجُونٌ || ≈ söz sözü, laf lafı açarmış;
 شَجُون (شَجُون) (b-i) üzme, tasalandırmak, endişelendirmek; شَجِي a (شَجَا) (b-i) üzme, tasalandırmak, endişelendirmek; شَجِي üzülmek, tasalanma, endişelenme; شَجِي

(b-e) tesir, etki etmek; **أَشْجَى** (b-i) tasalan-
dırmak, endişelendirmek;

شَج müe. **شَجِيَّة** üzüntülü, tasalı, mahzun,
endişeli;

شَجْر üzüntü, tasa; endişe, kaygı; heyecan;
hüzünlü, dokunaklı [şarkı, melodi vb.];

شَجْوِي üzüntülü, tasalı, üzgün, mahzun;

شَجَا ve **شَجَى** boğazı tıkayan nesne;
شَجْر etkilenme, heyecanlanma;

شَجِي üzüntülü, tasalı, mahzun; kaygılı,
endişeli; dokunaklı, hüzünlü [melodi, şarkı];

شَجْج hüzünlü, dokunaklı;

شَح (شَحَّت) u, i (شَح) cimri/ eli sıkı/ pinti
olmak veya cimrilik, pintilik yapmak; (على
b-e, **ب** veya **بِشَى**) kısıtlamak, az vermek,
(على b-i, **ب** veya **بِشْده**) tasarrufa yönlendirmek;
(على veya **ب** ...de, için) hırslı, ta-
mahkar, açgözlü olmak; azalmak, kısalma;
شَاح cimri olmak; (ب b-den, **بِشَى**) sakın-
mak; (ب b-e, **بِشَى**) vermemek;

شَح cimrilik, pintilik, elisıklık; tamahkar,
hırslı, açgözlü; kıtlık; nadirlik, az bulunma;

شَحِيح müe. **شَحَاء**, **أَشْحَة**, **شَحَاح** **شَحِيح**
...e karşı ...de veya **ب** (على veya **بِشَى**)
cimri, pinti, elisıklı; kıt, nadir, seyrek bulu-
nan; (على ...de) tamahkar, hırslı, açgözlü;
الأيام الشحاح kuraklık mevsimi;

مُشَاحَة bu inkar edile-
mez, şüphe götürmez, itiraz kabul etmez; **لَا**
وَأَلَّا ...dığında şüphe yoktur, **مُشَاحَة** **أَنَّ** ...
لَا مُشَاحَة itiraz kabul etmez/ etmeyecek

şekilde;

شُحْب u, a (شُحُوب) ve **شُحْب** u (شُحُوب) ve
[edil.] solgun/ soluk/ benzi atmış/
sararmış/ hasta/ bitkin görünmek;

شُحُوب solgunluk, sararmışlık;

شَاحِب ç. **شَوَاحِب** solgun, sararmış, benzi
atmış, sararmış; bitkin, hastalıktan zayıf düş-
müş gibi; zayıf, parlak olmayan [örn. ışık];
mat, donuk, soluk [renk];

شَحَذ a (شَحَذ) (bşı) bilemek keskinleştirmek;
(zekayı, kuvveti) işletmek, kullanmak, [kulla-
narak] artırmak, ilerletmek; (b-den) dilen-
mek, sadaka istemek;

شَحَاز [ısrarla isteyen] dilenci; **شَحَاز**

العين arpacık, it dirseği TIP;

شَحَازَة dilencilik, dilenme;

مِشْحَذَة bileği taşı;

شَحَر (bşı) is ile karartmak KNŞ.;

شَحَر is KNŞ.;

شَحَرُور ç. **شَحَاحِير** karatavuk ZOO.;

مِشْحَر isli, karaya bulanmış; şanssız SUR.;

شَحَط a (شَحَط) (...den) uzak olmak, [yer] uzakta
kalmak, uzak düşmek; (kibrit) yakmak, çak-
mak; [gemi] karaya oturmak; yakacağı kal-
mayıp, işlememek, çalışmamak; **شَحَط** [ge-
mi] karaya oturmak; (gemi) kıyıya çekmek;
yakıtsızlıktan işlememek, çalışmamak;

شَحَطَة ç. **شَحَطَة** [üniformadaki] şerit;

شَحَاطَة ç. **شَحَاطَة** kibrit SUR.;

شَحِيطَة kibrit SUR.;

شَاحِط uzak, irak, ötede; karaya oturmuş;

uygulamak ﴿شَدَّ فِي طَلَبِهِ﴾ bşi ısrarla istemek;
 شَادَّ kararını kesinleştirmek; شَادَّ (b-ile) tartışmak, münakaşa etmek; تَشَدَّدَ (e... علی) sert/ katı/ tavizsiz davranmak;
 (i... علی) sıkmak; güçlü/ sağlam/ kuvvetli olmak; kendini sertt/tavizsiz/ müsamahasız göstermek; تَشَادَّ bb ile tartışmak; اَشْتَدَّ sert/ sıkı/ güçlü/ şiddetli/ zorlu olmak; sertleşmek, daha güçlü olmak; büyümek, artmak; şiddetlenmek, daha kritik olmak, ciddileşmek; (biri için علی) dayanılmaz, tahammül edilmez olmak, [hastalık] (de... علی) ilerlemek; [vakit] geç olmak, ilerlemek; اَشْتَدَّ güçlenmek, kuvvetlenmek;
 شَدَّ halat çekme oyunu;
 شَدَّة güçlendirme, kuvvetlendirme; vurgu; çekme, sürüme; sıklık; gerilim, stres; şedde işareti DİLB.: شَدَّة وَرَقِ اللَّعْبِ iskambil kağıt takımı, deste;
 شَدَّة güç, kuvvetli, kuvvetlilik, şiddet, zor; (شَدَائِدَ) zorluk, felaket, afet;
 شَدَادَ deve semeri;
 شَدِيدَ güçlü, kuvvetli, şiddetli; katı, sıkı, tavizsiz; ağır, ciddi [örn. hastalık, ağrı]; (için... علی) belalı; [mud.kul.] çok; شَدِيدَ الإعتناء çok itinalı, dikkatli, titiz; شَدِيدَ أَرْضَ sert toprak; شَدِيدَ البأس cesur, gözüpek, yiğit; شَدِيدَ الشَّكِيمَةِ inatçı, kararından dönmez, azimli; شَدِيدَ اللُّهْجَةِ sert [bir dil, ifade] شَدِيدَ اللُّهْجَةِ «sert bir ifade tarzı»; شَدِيدَ الوَطْأَةِ zalim;

شَدَائِدَ zorluk, bela, afet, felaket;
 أَشَدَّ daha güçlü, sert, ciddi, kötü [nekra isimlerden önce kullanıldığında] daha...;
 أَشَدَّ سَوَادًا daha siyah, أَشَدَّ غَضَبًا daha kızgın;
 أَشَدَّ مَا يَكُونُ çok fazla, aşırı derecede
 رُوحُهُمْ أَشَدَّ مَا يَكُونُ تَعْطُشًا إِلَى الْعِلْمِ onlar bilgiye daha fazla susamışlardır.»
 بَلَغَ أَشُدَّهُ fiziksel erişkinlik; اَشْدُّ erginlik çağına gelmek; zirveye varmak;
 أَتَ - کorse; مَشَدَّ mas.;; تَشَدِيدَ tartışma, münakaşa, çekişme, ihtilaf, kavga;
 اَشْتَدَّ artma, çoğalma, büyüme; fenalaşma, kötüleme, bozulma;
 مَشْدُودَ gergin, sıkı;
 ظُرُوفَ مُشَدَّدَةٍ zorlayan, zor duruma düşüren şartlar;
 مُشَدَّدَ şeddeli DİLB.; sıkı, tavizsiz, katı;
 مَشْدُودَ - ون tutucu, fanatik, aşırı taraftar;
 شَوَادِرَ T.> çadır, depo, ardiye;
 تَشَدَّقَ (bşi) avurdunu şişirerek söylemek, (bşi) avurdunu şişirerek konuşarak övünmek; muhabbet etmek, sohbet etmek;
 تَشَدَّقَ بِالْكَلامِ yapmacık tavır ile konuşmak;
 أَشْدَاقَ avurt içi; çene kemiği;
 ضَحِكَ بِمِلءٍ (مِلءٍ) شِدْقِيهِ sırtlamak, ağzı kulaklarına varacak şekilde gülmek;
 شَدَقَاءَ müe. أَشْدَقَ geniş ağılı, ağzı büyük;
 مَشْدُوقَ - ون övünen [şişinen];
 شَدَنَ «[hayvan] süttten, memeden kesilmek;

- شَادِن** ۛ شَوَادِن geyik, ceylan yavrusu;
شَدَه a (b-nin) kafasını karıştırmak, şaşırtmak;
مَشْدُوَه zihni karışık, şaşırmış, şaşkın;
(شَدُو) u شَدَا şarkı söylemek; (bşi) teren-
 nüm etmek, makam ile/ nağme ile okumak;
 (في ..de, alanında) eğitim görmüş olmak,
 eğitilmek ۛ شَدَا شَيْءٌ مِنَ الْعَرَبِيَّةِ az Arapça
 bilmek/ öğrenmiş olmak;
شَدُو şarkı; nağme, makam;
شَاد ۛ شَادُون eğitim, tahsil görmüş, eğitil-
 miş [örn. لَيْلَةُ شَادِيَّةٍ lisan eğitimi] ۛ لَيْلَةُ شَادِيَّةٍ
 gece konseri;
شَادِيَّة [kadın] şarkıcı;
شَد u, i (شَدَّ, شُدُوذ) kendini (عن ...den) uzak
 tutmak, soyutlamak, tecrit etmek; yalnız ol-
 mak; (عن ...in) istisnası olmak;
 (عن ...den) hariç olmak, kapsamına
 girmemek; eksik olmak, eksikliğini duymak;
 azalmak, düşmek;
شَدَّ (عن ...için) kural dışı, istisna, [kural-
 dan] sapma;
شُدُوذ (عن ...için) ۛ tuhaflık, yabancılık;
شَادَّ ۛ شَوَادَّ, شَدَّاذ ayrı, yalnız; kuraldışı,
 anormal, alışılmışın dışında, istisnai, tuhaf,
 garip, yabansı; genel kabul görmeyen; شَوَادَّ
 [çoğ.] istisnalar ۛ شَادَّ الْأَخْلَاقِ sapık; شَادَّ
 الطَّبَاعِ ve شَادَّ الْأَطْوَارِ tuhaf, garip, kaçık;
 شَادَّ الْأَفَاقِ yabancılar;
شَوَادَات hususiyetler, özellikler;
شَدَب u, i (شَدَّب) (bşi) kesip koparmak; buda-
 mak; ۛ شَدَّبَ

- شَذَر** ۛ تَشَذَر dağılmak, saçılmak; dağıtmak,
 saçmak;
شَذَرَات ۛ شَذُور parça, küçük hafif
 parça; kırılmış parça;
تَفَرَّقُوا شَذَر مَذَر dört bir yana dağıldılar;
شَذُو misk kokusu;
شَدَا güzel koku, rayiha;
شَذِي güzel kokan, kokulu;
شَرَّ (شَرَّة, شَرَّ) u (شَرَّتْ) a, (شَرَّتْ) kötü/ şerli,
 kötü niyetli olmak;
شُرُور ۛ شَرَّ kötülük, şer; felaket, afet;
 haksızlık, adaletsizlik; zarar, hasar, tahribat;
 kötü niyetlilik; günah; (أَشْرَارَ ۛ) kötü, kötü
 niyetli, şerli; mücrim, suçlu; هَزَمَهُمْ شَرٌّ
 onları tam anlamı ile hezimete uğrattı.»;
شَرَانِي kötü, kötü niyetli;
شَرَّة kötülük; felaket, afet; haksızlık, ada-
 letsizlik; hasar, zarar, ziyan, tahribat; günah;
 kötü niyetlilik; enerji, canlılık, ateş [gençlik-
 ten vb.den];
أَشْرَاءَ ۛ شَرِير kötü, kötü niyetli;
شَرِير çok kötü, kötü niyetli; alçak, adi;
الشَّرِير Kötü [Şeytan];
شَرَر [cin.is.; tek.is. ۛ] kıvılcım;
شَرِيرِي kıvılcım, kıvılcım gibi [na't];
شَرَار [cin.is.; tek.is. ۛ] kıvılcım;
شَرَارَةٌ ۛ شَمْعَةُ الشَّرَارَةِ - آت kıvılcım buji;
مِفْتَاحُ الشَّرَارَةِ kontak anahtarı;
شَرَارِي [na't] kıvılcım, kıvılcım gibi;
شَرَار kıvılcım saçan/ çıkaran;
أَشْرَابَ bşi görmek için boynunu (ل veya الى

...e) uzatmak; kafasını dikmek [kibir vbden];

(...إلى) yan gözle bakmak;

آت- çorap; شَرَاب

توتکال tutkal;

شَرَبَ a (مَشَرَبَ, شَرَبَ) (bşî) içmek; (bşî) yudumlamak ۹ شَرَبَ فِي حَبِّهِ b-nin sağlığına içmek; شَرَبَ الدُّخَانَ sigara içmek; شَرَبَ نَخْبَهُ b-nin sağlığına, şerefine içmek; **شَرَّبَ** (b-e, bşî) içirmek, (b-e) içecek (bş) vermek; (bşe, ب bşî) yedirmek, doyma noktasına getirmek; (b-e, bşî) tekrarlayarak, öğretmek, kafasına sokmak, aşılama; **شَارَبَ** (b-ile) birlikte içmek; **أَشْرَبَ** (b-e, bşî) içirmek, (b-e) içecek (bş) vermek; (bşe, bşî ya da ب bşî) yedirmek, emdirmek doyma noktasına, işba noktasına getirmek; (b-e, bşî) tekrarlayarak kafasına sokmak, telkin etmek, aşılama; **أَشْرَبَ** [edil.]

(bş ile) dolu olmak, dolmak, (bş ile) aşılanmak, telkin edilmek; **أَشْرَبَهُ مَا لَمْ يَشْرَبْ** bşi b-e tamamen yanlış tanıtmak; **أَشْرَبَنِي مَا لَمْ** yapmadığımı bşi bana yüklüyor/ atfediyor; **تَشْرَبْ** (bşi) emmek, içine almak, absorbe etmek; (ب ile) [duygu vb.ile] dolu olmak;

شرب ↑ içme; emme, içine alma;

شربة ç. bir kez içme, içiş; yudum;
doz [şurup ilaç]; müshil, ishal edici ilaç;

نَشْرِيَّةٌ içme; yudum; doz;

شَرَابٌ ç. أَشْرَبَةٌ içecek; şarap; meyva suyu,
şerbet ۱۱ شَرَابُ التُّفَّاحِ elma suyu; شَرَابُ
الْبُرْتَقَالِ portakal suyu;

شَرَاب ayyaş;

شورپا içilebilir;

شُرَابَةُ الرَّاعِي ۹۱ püskül; شَرَارِيب ۹۲ شُرَابَةُ

شریب ayyaş;

مَشْرَب içme; (ç. مَشَارِب) çeşme, pınar;
meyhane, bar; tat, lezzet; ekol, okul, akım;

مَشَارِبٌ çeşme, pınar; مَشْرِبَةٌ

مَشْرِيَّةٌ ve مَشْرَبَةٌ cumba, çıkma; مَشْرِيَّةٌ
bir çeşit içecek kap; vazo;

تَشْرِبُ emme, içine alma, absorbe etme;

ç. شَرِبَ, شَرُوب, شَرِبَ, شَرِبَ [is. fail] ; (ç. شَوَّارِب) bıyık [gen. müsenna];

مَشْرُوبَات رُحِيَّة ۙ; içecek; آت. مَشْرُوب
alkollü içkiler;

شُرْبَة çorba [شُورْبَة MIS. شُورْبَا SUR.];

² شُرَابٌ ç. آت - çorap;

شريك (b̄si) karmaşık hale getirmek KNŞ.;

شَرَجَ أَشْرَاجَ halka; düğme deliği; anüs;

شرجی anüs ile ilgili; anal;

شرح a (شرح) (bşı) kesmek, dilmek; (bşı) kesip
yarmak; (bşı) açmak, net/ görülebilecek hale
koymak; (bşı) açıklamak, izah etmek, şerhet-
mek; (bşı) yorumlamak, (bş hakkında) yorum
yapmak; ۞ شرح الله صدره ل... Allah b-e...i
sevdirmek; شرح (b-i) sevindirmek,
memnun etmek, gözünü gönlünü açmak, se-
vindirmek; شرح (bşı) parça parça kesmek,
dilimlemek; (cesedi, kadavrayı) teşrih et-
mek, uzuvlarını bedenden ayırmak; انشرح
[gönül, kalp] açılmak; rahatlığa ermek; mutlu

انشرح ve انشرح صدره ۱۱ olmak, sevinmek ۱۱ انشرح ...e sevinmek, memnun olmak;

شرح şerh, açıklama, izah; yorumlama;
شروح [çoğ.] yorum;

شرحی açıklayıcı, izah edici [nitelikte];
شريحة uzun, ince dilim;
شريحة ince dilim; kolan;
تشریح teşrih, uzuvları vücuttan ayırma;
علم التشريح anatomi bilimi; anatomi; otopsi ۱۱

تشریحی [na't] teşrih ile ilgili; anatomik;
انشرح rahatlama; sevinç, neşe;
شارح şarih, izah eden, şerh eden, açıkla-
yan, yorum getiren, şarih;

مشرح anatomi bilgini;
شرح (شروخ) genç olmak, erişkin olmak;
شرح gençliğin baharı;
شرد [at] elden kaçmak; kaçıp
gitmek, dolaşmak, gezinmek; [düşünceler,
fikirler] dağılmak, ۱۱ شرد ذهنه dalmak, dalıp
gitmek ۱۱ شرد نظره bakışları dal-
mak; dalgın dalgın bakmak; شرد به الفكر
düşüncelere dalıp gitmek; شرد (b-i) kovmak,
defetmek; (b-i) korkutmak, paniğe sokmak,
telaşa düşürmek; اشرد (b-i) kovmak, def et-
mek; تشرد avare gezmek, amaçsız dolaşmak;

شرد elden kaçma; uzaklaşan,
kaçan, sapan, yoldan ayrılan, yabancı;
شرد الفكر gezen, dolaşan, avare;
شرد zihni dalgın;
شرد kaçak, firari, sürgünde olan; aylak,
boş gezen, serseri;

تشريد kovma, çıkarma; avare gezme, ser-
serilik ۱۱ حياة التشريد gezgin hayatı;

تشرد aylaklık, avarelik, serserilik;

شارد [s.] kaçak, kaçkın,
firari; korkmuş, ürkmüş; [is.] kaçak; serseri,
aylak, avare ۱۱ شارد الفكر dalgın, akli başında
değil; شوارد اللغة lisandaki kural dışılıklar;
شارد النظرات ya da شارد النظر boş boş bakan;
dalgın dalgın bakan, gözü dalıp giden;

شاردة ۱۱ شوارد istisna, anormal, normal
dışı ۱۱ لا تفوته شاردة ولا واردة ۱۱ onun gözünden
hiçbir şey kaçmaz;

مشرّد kaçan, iltica eden, sığınan; ۱۱
البال zihni/ kafası karışık;

متشرد ۱۱ سerseri, avare; maceracı;
شرذمة küçük grup/ topluluk;
شرس ۱۱ (شراسة, شرس) huysuz/ ters olmak;
تشارس (مع ...ile) münakaşa etmek, tartışmak;

شراسة = شرس;

شرس kötü, kötü niyetli ۱۱; vahşi, yırtıcı;

شرس = شريس;

شراسة kötülük, kötü niyetlilik, şerlilik,
adilik, alçaklık; uyuşamama topluluktan kaç-
ma, anti sosyallik, huysuzluk, terslik;

شروش ⇒ شرش kök salmak;

شرش اللبن ۱۱ شروش kök kesilmiş
sütün suyu;

شرط u, i (شرط) (bşî) yırtmak; (bşî) yarmak,
deşmek; (b-e, bşî) şart koşturmak, kılmak;
(bşî) maddeler halinde beyan etmek/ vermek
شرط (bşî) parça parça yapmak; (bşî) yarmak,

شَرْعِي kanuni, hukuki, yasal; meşru;
الطَّبَّ شَرْعِيًا kanunen, hukuki olarak;
الطَّبَّ شَرْعِي adli tıp; **شَرْعِي الْقَضَاءُ** Şer'i hukuk;
الشَّرْعِيَّةُ şariat mahkemeleri;
شَرْعِيَّة kanunilik, hukukî olma, meşruluk;
شَرْعَة tel [müzik aletinde];
شَرْعَة kanun; **الشَّرْعَة** Şariat, İslam Hukuku;
شَرَاَع yelken, çadır tentesi; **شَرَاَعِي** [na't] yelkenli;
شَرَاَعِيَّة yelkenli gemi; **طَائِرَة شَرَاَعِيَّة** planör;
شَرَاَعَة gözetleme deliği [kapıda];
شُرُوع (veya في) başlama, (veya ب ...e) başlangıcı; (في ...in) teşebbüs, deneme, girişim; **الشُّرُوع فِي سِرْقَةٍ** (قتل) hırsızlık (cinayet) teşebbüsü;
شَرِيعَة su yolu, içme yeri; kanun; **نَهْر الشَّرِيعَة** Şariat, İslam Hukuku; **نَهْر الشَّرِيعَة** Ürdün nehri;
مَشَارِع su yolu, içme yeri;
تَشْرِيع kanun koyma, yasama; **سُلْطَة** teşri/ yasama yetkisi;
تَشْرِيعِي yasama/ teşri ile ilgili; **الْجَمْعِيَّةُ** yasama meclisi; **دَوْرَة التَّشْرِيعِيَّة** yasama dönemi; **التَّشْرِيعِيَّةُ** teşri/ yasama yetkisi; teşri meclisi;
اِشْتِرَاعِي teşri/ yasama ile ilgili;
شَارِع kanun, hüküm koyan, şari;
شَارِع ana cadde; **شَارِع رَئِيسِي** (شَوَارِع) cadde;
شَارِع عَام ana cadde;
مَشْرُوع kanuni, resmi, meşru, hukuki;

izinli, ruhsatlı; (مَشَارِع) plan, proje; tasarı, taslak; **مَشْرُوع قَانُون** kanun layihası;
مَشْرُوعِيَّة kanuni, meşru olma, meşruluk;
مُشَرِّع kanun koyucu;
مُتَشَرِّع kanuna/ hukuka saygılı;
مُشْتَرِع kanun;
شَرَف (شَرَافَة, شَرَف) asil, şerefli, saygın olmak;
شَرَّف (b-i) şereflendirmek, onur vermek, yüceltmek; (b-i, ب ile) şereflendirmek; **شَارَف** (b-ile) şerefte üstünlük için rekabet etmek; (bşin) görüş alanına, menzili içine girmek; (bşe) yukarıdan bakmak, hakim olmak; (bşi) seyretmek, gözetmek, kontrol etmek; **أَشْرَف** yüksek, uzun olmak; (على ...üzerinde) uzayıp gitmek, yükselmek; (على bşe) yukarıdan, tepeden bakmak; (على çevreye, civara) hakim [konumda] olmak; [kapı, pencere vb.] (على ...e) açılmak; [bina, oda vb.] (على ...e) nazır olmak; (على bşi) kontrol etmek, gözetmek, yönetmek, (على ...den) sorumlu olmak; (على ..e) yakın olmak; (على iflasın, çökmenin) tam eşiğinde olmak; **تَشَرَّف** (ب ...ile) şereflenmek, (ب ...şerefine nail olmak; **تَشَرَّفْنَا** onur duyduk, müşerref olduk; **اِسْتَشَرَف** (الى ...e) doğru bakışlarını çevirmek, yükseltmek;
شَرَف yüksek yer;
عَلَى شَرَفِهِ şeref, onur, saygınlık, (onun) şerefine;
شَرَفِي [na't] şeref ...si, onur...;
شُرُفَات balkon; loca [tiyatro, sinema]; kale burcundaki mazgallı siper;

شُرَافَة. آت - balkon;

شُرَاف. شُرَاف شerefli, asil, saygın; yüce, ulu; onurlu ; Hz. Muhammed'in (sav) torunlarının lakabı; الشَّرِيف [Osmanlı zamanında] Mekke şerifi;

شُرِيف "الشَّرِيف" e aitlî;

مَشَارِف yüksek, hakim konumda; مَشَارِف [çoğ.] tepeler, yükseklikler;

تَشْرِيفَة. تَشْرِيفَات teşrif etme, şeref verme; تَشْرِيفَات [çoğ.] protokol, teşrifat DIPL.; كَسْوَة protokol başkanı; مَلَابِس التَّشْرِيفَة tören, gösteri kıyafetleri; مُدِير التَّشْرِيفَة bayram, şenlik kıyafetleri; مَدِير التَّشْرِيفَات protokol başkanı;

تَشْرِيفَاتِي gösteri ile ilgili; gösteri sorumlusu; protokol başkanı; بَدَلَة تَشْرِيفَاتِيَّة gösteri kıyafeti;

مَشَارِفَة (على ...i) denetleme, gözetme;

مَشَارِف (على ...i) denetleme, kontrol, tefiş; himaye, nezaret ۞ تَحْتَ إِشْرَافِهِ ...in kontrolünde, nezaretinde, himayesinde;

شَارِف. شَوَارِف yaşlı [erkek deve];

مُشْرِف عَلَى الْمَوْت ölüm müfettişi; ۞ مُشْرِف عَلَى الْمَوْت ölüm döşeginde, son nefesinde, ölmek üzere;

مُتَشْرِف taras;

شُرُق (شُرُق, شُرُق) [güneş] doğmak; parlamak, ışıldamak; شُرُق (شُرُق) a (شُرُق) su (بِالْمَاءِ) boğazına kaçmak, (ب bş) boğazını tıkamak, (ب yüzünden) nefes alamamak; شُرُق u (bş) yudumlamak, dil ile yalayıp yutmak; شُرُق doğuya gitmek; (et vb.i) parça parça kesip,

güneşte kurutmak; [bkz. غَرْبَ] [güneş] doğmak; ışıldamak; أَشْرُق doğulu olmak, doğuda oturmak; ۞ تَشْرِق doğuyu kültürünü incelemek, oryantalist/ müsteşrik olmak;

شُرُق güneşin doğuşu; doğu; شُرُقًا doğuya الشَّرْق الْأَقْصَى Yakın Doğu; الشَّرْق الْأَوْسَط Ortadoğu;

شُرُقِي [na't] doğu, doğulu; ۞ وَن - doğulu [is.] ; ۞ شُرُقِي أَوْرَبَا Doğu Avrupa;

شُرُق [güneş için] doğuş;

شُرُقِي Mıs. Nil nehrinin sularının ulaşamadığı kurak topraklar;

شُرُق emici alet; tulumba parçası;

مَشَارِق. مَشَارِق güneşin doğduğu yer; doğuş yeri; Doğu; الْمَشْرِقَان doğu ve batı; الْمَشْرِقَان وَ مَشَارِق الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا ۞ فِي الْمَشْرِقَيْنِ وَ الْمَغْرِبَيْنِ tüm dünya; tüm dünyada, dünyanın dört bir yanında;

مَشْرِقِي [na't] doğu ile ilgili, doğulu, doğu...; [is.] (مَشَارِقَة) doğulu; الْمَشْرِقِيَّات oryantalist çalışmalar, şarkiyat incelemeleri;

تَشْرِيق doğululaştırma; yerli üretimi geliştirme, [ekonomik] bağımsızlık isteği; ۞ أَيَّام التَّشْرِيق Kurban bayramının iki, üç ve dördüncü günü;

إِشْرَاق parlamak, ışıldama; ışın yayma, radyasyon;

الإِشْرَاقِيُون İşrâkiyye düşüncesini benimseyenler;

الإِشْرَاقِيَّات oryantalist çalışmalar, şarkiyat incelemeleri;

مُشْرِق parlayan, parıldayan, ışın saçan;

مُشْرِق doğulu, doğulu nitelikleri bün-

yesinde bulunduran; (ç ون-) oryantalist, müs-
teşrik, şarkiyat uzmanı;

شَرِك a (شَرِكَة, شَرِكَة, شَرِكَة) (b-ile bşi) paylaş-

mak, bölüşmek, ortaklaşa kullanmak; **شَارِك**

(b-ile, bşi ya da bşi) paylaşmak; (b-ile,

bşde) ortaklığa girmek, (b-i) ortaklığa

almak; (b-e) katılmak; **شَارِكَة** b-ile aynı

görüşte olmak, b-e katılmak, b-nin görüşünü

paylaşmak; **أَشْرِك** (b-e ...de) ortaklık, pay,

hisse vermek, (b-i, ...de) ortak olmak;

(bşi, bşe) yakın olarak bağlamak, tuttur-

mak; **أَشْرِكَة** b-i, bşi Allah'a ortak koş-

mak [hakimiyetinde, yaratıcılığında...];

أَشْرِك Allah'a ortak koşmak, müşrik ol-

mak; **تَشَارِك** (b-ile) ortaklık yapmak, ortak-

lığa girmek; (b-e ...de) hisse edinmek, ortak

olmak, pay almak; **اِشْتَرَك** (b-ile) ortaklık

yapmak, (b-ile ...de) beraber/ birlik

olmak, iştirak etmek; (b-e ...de) abone olmak;

شَرِك şirk, Allah'a [yaratıcılık, hükümran-

lık vd.de] ortak koşma; **أَهْلُ الشَّرِك** müş-

rikler, Allah'a ortak koşanlar;

شَرِك ağ; tuzak, kapan; **أَشْرَار**, **شُرَكَ** ç. **شَرِك**

b-e tuzak kurmak; **نَصَبَ لَهُ شَرَكًا**

شَرِك sahte, taklit, yapma, düzme;

شَرِكَة, **شَرِكَة** ortaklık; Aşai Rabbani, ko-

münyon HRI.; (ç. -آت) birlik; şirket, firmatic.;

ticari yatırım, teşebbüs ISL.HUK.; **شَرِكَة**

sigorta şirketi; **شَرِكَة تِجَارِيَّة** ticari şirket,

şirket; **شَرِكَة** yayın şirketi; **شَرِكَة** yaygın şirket;

شَرِكَة anonim şirket; **شَرِكَة** anonim şirket;

شَرِكَة tröst tic.;

أَشْرَاك, **أَشْرَاك**, **أَشْرَاك**, **أَشْرَاك** bağcık, ayak-

kabı bağı;

أَشْرَاك, **أَشْرَاك**, **أَشْرَاك** ortak; pay/ hisse

sahibi, hissedar; müttelik, yardımcı; suç or-

tağı; **شَرِيك** teşebbüse para yatıran

ve yönetime karışmayan ortak;

شَرِيك simit MIS.;

شَرِيكَة kadın ortak vb. **شَرِيكَة**

شَرِيك;

تَشْرِيك birlik politikası;

مُشَارَكَة (b-e ...de) birlikte yapma; Aşai

Rabbani, Komünyon HRI.; suç ortaklığı HUK.;

اِشْتَرَاك ortaklık; (b-e ...de) paylaşım, böl-

me, hissedarlık; (b-e ...de) karışma, katılma,

(b-e ...de) abone; müşterek tasarruf, ortak

mülkiyet; Komünyon HRI.; (ç. -آت) abone

ücreti; aidat **اِشْتَرَاك** (b-e ...de) katılımıyla,

birlikte; **اِشْتَرَاك** aylık abone; aylık

aidat;

اِشْتَرَاكِي [na't ve is.] sosyalist (ç. ون-);

اِشْتَرَاكِيَّة sosyalizm;

مُشْرِك ون- müşrik;

مُشْرِك ون- ortak [kişi]; abone [kişi];

مُشْتَرَك ortak, müşterek; **اِشْتَرَاك** ka-

mu güvenliği **مُشْتَرَك** ortak bildiri;

الشُّعُورُ الْمُشْتَرَك Ortak Pazar; **الشُّعُورُ الْمُشْتَرَك**

milli şuur, ulusal bilinç; **اِشْتَرَاك** or-

tak sigorta;

شَرَكْسِي [na't] Çerkez..., Çerkezler ile ilgili;

[is.] (شَرَاكْسَة) Çerkez;

شَرَم i (شَرَم) (bşî) yarmak;

شَرَم çatlak, yarık, ayırık; koy

COĞR.;

أَشْرَم müe. شَرْمَاء burnu yarık olan; yarık

dudaklı, tavşandudaklı;

شَرْنَقَة ç. شَرَانِق ipek kozası; [böcek] krizalit;

yılan gömleği;

شَرَانِق kenevir, kendir bitkisi BOT. ; kene-

vir tohumu;

شَرَة a (شَرَة) (شَرَة) (e... علی veya الى) iştahı çok olmak;

çok fazla yemek, oburluk etmek;

شَرَة oburluk; hırs, açgözlülük;

شَرَة (e... علی) çok fazla iştahı olan, obur;

açgözlü; çok aç, doymaz;

شَرَاهَة oburluk; açgözlük;

شَرَوَال pantolon;

شَرَوَى bkz. شَرَى ;

شَرَى i (شَرَى, شَرَاء) (bşî, ب...e) satmak; (bşî)

satın almak; (شَرَى) zorlukları, belaları

üstüne çekmek, davet etmek; **شَرَى** i (شَرَى)

(bşî) kuruması için güneşe koymak; **أَشْرَى**

(bşî) satın almak, (bşî) satmak; **أَشْتَرَى** kötü-

leşmek;

شَرِي [cin.is.; tek.is. ق] acı elma, acı hıyar,

ebucehil karpuzu BOT. Citrillus colocynthis;

شَرِي ç. أَشْرِيَة satın alma, alış verişi;

شَرِي derideki kaşıntılı, şiş bölge;

شَرَاء satın alma **رَأْغِبُ الشَّرَاءِ** satın almak

isteyen; **قُوَّةُ الشَّرَاءِ** ya da **الْمَقْدَرَةُ عَلَى الشَّرَاءِ**

alım gücü;

شَرَوَة satın alma;

شَرَوَى [sahip olduğu]

hiç bir şeyi bulunmamak; **شَرَوَى**

الحُمَى hiçbir şeye yaramaz, faydasız; **شَرَوَى**

شَرَوِيَّة ürtiker, kurdeşen TIP.;

شَرِيَان ç. شَرَايِين atardamar; **تَصَلْبُ**

damar sertliği, arterioskleroz;

الشُّدَّة ۱۱ [na't] atardamar...;

الشَّرِيَانِيَّة amboli, damar tıkanıklığı;

أَشْتَرَاء satın alma;

شَار ç. شُرَاة satıcı; satın alan, müşteri;

مُشْتَرِي (المُشْتَرِي) alıcı, müşteri;

المُشْتَرِي Jüpiter, Müşteri ASTR.;

مُشْتَرَى ç. مُشْتَرِيَات satın alınan şey; satın

alma, alım;

شَرَرًا b-e göz ucuyla bakmak;

عَيْنُ شَرَرًا yan bakan göz [şüphe, kızgınlık

eseri] **نَظْرَةُ شَرَرًا** yan bakış, şüpheli bakış;

شَاسِع uzak, uzakta, ırak; geniş, uzun [mesafe];

müthiş, büyük, anormal [farklılık];

شِشْمَة 2 T. [çeşme] > tuvalet MIS.;

شِصْ ç. شِصُوص olta iğnesi;

شَطَّ u, i (شَطَّط) (في...de) aşırı gitmek, sınırı

aşmak; (عن...den) sapmak, uzaklaşmak [örn.

أَشْطَطَ (في...de) aşırı

gitmek, haddi aşmak;

شَطَّ ç. شَطُوط kıyı, sahil;

شَطَّة bir biber çeşidi BOT.;

شَطَط aşırı, haddi, sınırı aşan; akın, saldırı,

haddi tecavüz, baskın;

↑ شَطْطَة = شَطِيطَة;

↑ شَطْطَة aşırı;

↑ شَطْطَان , شَوَاطِي. شَطِيطَة kıyı, sahil;

↑ شَطْط (bşî) yarmak, uzunlamasına kesmek; (bşî veya على bşîn) üstünü çizmek, kazımak, (kelimeyi,) silmek; (ipoteği veya على ipoteği) kaldırmak; (mahkeme davasını) düşürmek; ↑ شَطْط (bşî) yarmak, şerit şerit kesmek; ↑; ↑; ↑; (maddeyi, girdiyi) kaydetmek, eklemek, girmek; (bşî) bitirmek, sona erdirmek;

↑ شَطْط uzun boylu, iriyarı; gürbüz;

↑ شَطْط الحساب hesapların [büyük deftere] nakli;

↑ شَطْط (bşî) ikiye bölmek, ortadan ikiye ayırmak; (bşî) kesip koparmak, budamak; ↑ شَطْط (bşî) şaşı olmak; ↑ شَطْط (bşî) çekilmek, ayrılmak, (den ... ile) ilişkisini kesmek, bağını koparmak; ↑ شَطْط (bşî) kurnaz/ zeki/ uyanık/ becerikli/ mahir olmak; hilekar/ düzenbaz olmak; ↑ شَطْط (bşî) ikiye bölmek, ortadan ikiye ayırmak; ↑ شَطْط (b-ile, bşî) bölüşmek, eşit olarak paylaşmak; (bşe) katılmak, (bşî) paylaşmak; ↑ شَطْط b-nin (sevincini) düşüncelerini paylaşmak; ↑ شَطْط zekiliğini/ uyanıklığını/ becerikliliğini izhar etmek/ göstermek; ↑ شَطْط (...e) bölünmek; ↑ شَطْط mas.; (↑ شَطْط , شَطْط) yarım, yarı; yarım mısra; pay, hisse, hak; yön.;

↑ شَطْط [meb. mud. kullanım] ...e doğru, ...yönüne; ↑ شَطْط b-e doğru yaklaşmak; ↑ شَطْط bakışlarını b-e yöneltmek; ↑ شَطْط yüzünü b-e çevirmek; ↑ شَطْط tecrübe sahibi olmak, hayat tecrübesi artmak; ↑ شَطْط bunda her iki taraf için de fayda var;

↑ شَطْط yarı; taraf, yan;

↑ شَطْط kurnazlık, zekilik, maharet, beceriklilik; hilekarlık, düzenbazlık;

↑ شَطْط sandöviç; külbastı, biftek;

↑ شَطْط paylaşma, bölüşme, paylaşım;

↑ شَطْط bölünme, ayrılma, ikiye ayrılma;

↑ شَطْط kurnaz, zeki; becerikli, mahir; hilekar, düzenbaz;

↑ شَطْط satranç tahtası; ↑ شَطْط satranç;

↑ شَطْط (bşî) su ile çalkalmak, çalkalayarak yıkamak;

↑ شَطْط parça, küme; (ç. شَطْط) çakmak parçası/ kısmı [çakmaklı silah için] MİS.;

↑ شَطْط kıymık;

↑ شَطْط (bşî ip ile) bağlamak; ↑ شَطْط [الدَّارُ] uzakta olmak, uzak düşmek;

↑ شَطْط ve شَطْط bkz. شَطْط;

↑ شَطْط [hayat] zor/ zorlu olmak;

↑ شَطْط sertlik, zorluk [hayat]; geçim sıkıntısı; ↑ شَطْط sıkıntılı/ çetin bir hayat sürmek;

↑ شَطْط sert, kaba, şiddetli, acımasız [hayat, kişilik];

bozulması ٱٱ;

ٱٱ; ٱٱ; ٱٱ; ٱٱ;

ٱٱ dallı, dallanan; pek çok, çeşit

çeşit, farklı farklı; çok yönlü (yine ٱٱ

ٱٱ);

ٱٱ sihirbazlık, göz bağıcılık,;

ٱٱ sihirbazlık, gözbağıcılık, elçabuk-
luğu;

ٱٱ a (ٱٱ) [saç] bozuk/ dağınık/ karışık

olmak; ٱٱ (saçını) dağıtmak, karmaka-

rışık etmek; ٱٱ [saç] dağınık, karma-

karışık olmak; [bina] çökmek, göçmek;

ٱٱ ٱٱ ٱٱ b-nin kötüye giden işleri

düzelme; iyileşme, eski (iyi) durumuna

kavuşma;

ٱٱ darmadağın, karmakarışık [saç];

ٱٱ ٱٱ ٱٱ müe. ٱٱ ٱٱ;

ٱٱ ALF.BKZ.;

ٱٱ u (ٱٱ) (bşi ya da ٱٱ ...dığını) bilmek,

(bşin, veya ٱٱ ...dığının) farkında, bilin-

cinde, idrakinde olmak; (bşi, ٱٱ ...dığını)

hissetmek, algılamak, idrak etmek; (ٱٱ) şiir

yazmak, söylemek ٱٱ ... ya

ya da ٱٱ ٱٱ ٱٱ ve ٱٱ ٱٱ ٱٱ

...olduğunu anlar anlamaz,

farkına varır varmaz; hemen sonra, birden

... ٱٱ (b-e, bşi ya da ٱٱ ...dığını) haber

vermek bildirmek (b-i, ٱٱ ...den veya ٱٱ

...dığından) haberdar etmek; ٱٱ (bşi

veya bşi) farkına varmak, hissetmek, fark

etmek, farkına varmak; (duy-gu ile) içi dol-

mak, [duygu] içini kaplamak;

ٱٱ, ٱٱ, ٱٱ [cin.is.; tek.is. ٱ] ٱٱ

saç; kıl; tüy;

ٱٱ ... ٱٱ [tek.is.] ٱ kıl; ٱ ٱ

kıldan ince; ٱ kıl kadar;

ٱٱ saçlı olan, kıllı [s.];

ٱٱ ٱٱ ٱ ٱ- örgü, kafes ٱ ٱ

pencere kafesi, jalüzi;

ٱٱ tel şehriye;

ٱٱ kıllı; saçlı olan; kaba tüylü;

ٱٱ ٱٱ ٱٱ nasıl olur böyle

bir şey!; (ٱٱ) şiir;

ٱٱ şiir ile ilgili; şiirsel;

ٱٱ Siryüs, Şuarayı Yemani Yıldızı,

Akyıldız ASTR.;

ٱٱ ٱٱ ٱٱ parola; slogan; düstur,

vecize; iz, işaret, nişan, alamet; şiar, arma;

ٱٱ ticari marka;

ٱٱ [cin.is.] arpa BOT. [tek.is. ٱ] arpa

tanesi ٱٱ frenk arpası; ٱٱ

arpaçık, itdirseği TIP;

ٱٱ SUR., ASK. [silah] arpacık; ٱٱ

kılcal damarlar BİY.;

ٱٱ tel şehriye;

ٱٱ bilgi, malumat; şuur, bilinç; idrak,

algılama; hissetme; his, duygu; sezgi; haleti

ruhiye, ruh durumu ٱٱ farkına

varmaksızın; ٱٱ şuurunu, bilin-

cini yitirmek; ٱٱ şuursuz, bilinçsiz,

şuurunu kaybetmiş, hissetmeyen; ٱٱ

duyarlılık, hassasiyet;

الشُّعُورُ الْمُشْتَرَكُ topluluk bilinci, dayanışma;

عَدِيمُ الشُّعُورِ hissiz, duyarsız;

شُعُورِي şuur, bilinç ile ilgili; hissi, duygular ile ilgili لَا شُعُورِي bilinçsiz, bilinç altı;

شُعَارَى keçiler;

شُعَيْرَةٌ ç. شُعَائِرُ dini tören; [çoğ.] ibadet yerleri;

أَشْعَرُ saçlı; kıllı; tüylü;

شُعُرُورُ kötü şair;

شُوعِرُ ↑;

مَشْعَرٌ ç. شَاعِرٌ hac ibadetinin yerine getirildiği yerler; hisseler; algılayan organ; [çoğ.] duyular, hisler;

أَشْعَارُ ç. آتُ (بِ) hakkında bilgi verme, ikaz, uyarı;

شَاعِرٌ hisseden, içinde duyan, idrak eden; (شُعْرَاءُ ç.) şair;

شَاعِرِيَّةٌ ç. آتُ - şiir; şairlik;

شَوَاعِرُ iftira, lekeleme, şiddetli tenkitler;

مَشْعُورٌ yarık, çatlak; kaçık, çatlak;

مَشْعِرَانِي saçlı olan; tüylü, kıllı;

شُعْشُعٌ (içeceği) su ile karıştırmak, seyreltmek;

إِشْلَادٌ ışıldamak, ışık saçmak, yaymak;

مَشْعُشُعٌ yarı sarhoş, çakır keyif;

أَشْعَلُ (bşî) tutuşturmak, (شَعْلُ) a

yakmak, ateşe vermek; (bşî) kızıştırmak;

أَشْتَعَلَ tutuşmak, alev almak, yanmaya başlamak;

أَشْتَعَلَ غَضَبًا öfkeyle parlamak, sinirlenivermek;

أَشْتَعَلَ رَأْسَهُ شَيْبًا saçını ağarmak;

شُعْلَةٌ ç. شَعْلُ ateş, alev; meşale;

مَشْعَلٌ ç. مَشْعَلَةٌ meşale;

مَشْعَالٌ meşale;

مَشَاعِلِيَّةٌ ç. مَشَاعِلِي meşale taşıyan; cellat;

أَشْعَالٌ yakma, tutuşturma, ateşe verme;

أَشْتَعَلَ yanma, alev alma, tutuşma;

مَشْتَعَلٌ yanan, yanmakta olan, tutuşmuş;

شَحَوَاءُ [حَمَلَةٌ, حَرْبٌ, غَارَةٌ] yaygın, geniş bir alanı kapsayan, ilgilendiren, kapsamlı;

شَعُودٌ sihirbazlık, gözbağcılığı yapmak;

شَعُودَةٌ sihirbazlık ↑; sihir; hile, dümen;

مَشْعُودٌ [müe. -ة] sihirbaz, gözbağcı, elçabukluğu yapan; hilekar, düzenbaz;

شَغَبٌ a (شَغَبٌ) huzursuzluk çıkarmak, isyan çıkarmak; (بَيْنَ عَلَى veya ب) fikir ayrılığı/ fitne/ anlaşmazlık çıkarmak;

شَاغِبٌ huzuru kaçırmak, problem çıkarmak; (عَلَى ...e karşı) ayaklanmak, isyan etmek;

شَغَبٌ huzursuzluk, ihtilaf, kargaşa, fitne, anlaşmazlık; isyan, ayaklanma; dövüş, münakaşa, ağız dalaşı, velvele;

شَغَابٌ huzursuzluk çıkaran, ayartan, kışkırtan, bozguncu;

شَغُوبٌ geçimsiz, kavgacı;

مَشَاغِبٌ [çoğ.] düzensizlikler, kargaşalar, gürültü patırtı, hır gür;

مُشَاغِبَةٌ ç. آتُ - düzensizlik, hır gür, dalaş; isyan, ayaklanma (عَلَى ...e karşı); kavga, münakaşa, tartışma;

مُشَاغِبٌ ç. وَنٌ - kavgacı, şamatacı, huzursuzluk çıkaran, kışkırtan;

شَغَرٌ u (شُغُورٌ) korunmasız olmak, saldırılara açık bulunmak [ülke]; boş olmak [yer, mevki];

شُغُور boşluk [mevki vb. için];

شَاغِر boşluk veya korunmasız olma [bölge, ülke vb.]; boş [yer, mevki]; شَوَاغِر [çoğ.] boşluklar, boş mevkiler;

شَغَفَ a (شَغَفَ) (b-nin) gönlünü çelmek; شَغَفَ (بِهَ) (b-i) çılgın gibi, delicesine sevmek; شَغَفَ بِهِ = اَشَغَفَ;

شَغَفَ dış kalp zarı, perikard; aşırı sevgi, muhabbet, kara sevda; tutku, ihtiras;

شَغَفَ (بِ...e) delicesine aşık, tutkun, kara sevdalı, (بِ...i) çok seven;

شَغَاف dış kalp zarı, perikard;

شَغُوف (بِ...i) yanıp tutuşan, (بِ...e) tutkun; çok seven, (بِ...e) tutkun;

أَشَغُوف;

شَغَلَ a (شَغَلَ) (b-i, بِ...ile) meşgul etmek, oyalamak, vaktini almak; (b-i), عَنْ...den) ayırmak, uzak kalmasına sebep olmak; (bir yeri, mevkiyi, makamı) doldurmak, işgal etmek; شَغَلَ [edil.] (بِ...ile) meşgul olmak, vaktini doldurmak, geçirmek; (بِ...ile, [yer], binalar...ile) dolmak; ... عَنْ...den uzak kalmak, ...ile ilgilenememek ... شَغَلَ نَفْسَهُ بِ... ile ilgilenmek, çalışmak, meşgul olmak شَغَلَ الْبَالْ aklına takılmak, zihnini meşgul etmek, ... شَغَلَ الْوَقْتَ ل... vaktini ...e hasretmek, ayırmak; شَغَلَ (b-i) meşgul etmek; (b-i) çalıştırmak, (b-e) iş vermek; (b-i) işletmek, çalıştırmak [örn. makineyi]; (b-i) üretmek; (parayı) kullanmak, işletmek, çalıştırmak; شَاغَلَ [oyunda] (b-i) tutmak; (b-

i) uğraştığı şeyden alıkoymak; اَشَغَلَ (b-i) meşgul etmek; (mevkiyi, makamı) doldurmak, işgal etmek; (boşluğu, alanı, بِ...ile örn. binalar, evler...ile) doldurmak, kaplamak; (vakti) geçirmek, doldurmak; (rakip kuvvetleri) oyalamak; (b-i, عَنْ...den) alıkoymak, dikkatini, ilgisini başka yöne çekmek; اَشَغَلَ الْبَالْ zihni meşgul etmek, aklına takılmak; تَشَاغَلَ (بِ...ile) meşgul olmak, vaktini geçirmek, ilgilenmek; meşgul gibi görünmek; اِنْشَاغَلَ (بِ...ile) meşgul olmak; (بِ...ile) ilgilenmek; اِشْتَغَلَ (بِ...ile veya فِي...ile) meşgul olmak, vaktini geçirmek; çalışmak; اِشْتَغَلَ (بِ...ile) çalışmak; çalışır, işler durumda olmak, işlemek [makine] اِشْتَغَلَ قَلْبُهُ ۱۱ huzursuz olmak, üzgün olmak; اِشْتَغَلَ بِهِ عَنْ... bir şey sebebi ile ...den uzak kalmak, bir şeyden dolayı ...ile ilgilenememek;

شَغَلَ meşgul etme; (عَنْ...den) alıkoyma, dikkatini/ ilgisini uzaklaştırma; (أَشْغَالَ, شُغُول) meşguliyet, aktivite; iş, görev, vazife; اِشْتَغَلَ شَاغَلَ insanın aklını en fazla meşgul eden şey, (عَنْ...den) alıkoyan şey, meşgale edindiği fikir, düşünce اِشْتَغَالَ شَاغَلَ ağır işler; اِشْتَغَالَ عُمُومِيَّةً ya da اِشْتَغَالَ عَامَّةً genel işler; اِشْتَغَالَ يَدَوِي el işi, el ile yapılmış; el ile çalışmayı gerektiren; اِشْتَغَالَ يَدَ elde yapılmış; اِشْتَغَالَ فِي شُغْلٍ ...ile meşgul; ... فِي شُغْلٍ بِ... (بِ...ile) meşgul; ... كَانْ فِي شُغْلٍ عَنْ... son derece fazla meşgul olmak; اِزْمَ شُغْلَكَ kendi işin ile ilgilen! kendi işine bak!;

شغال çok meşgul, işi başından aşkın; çalışan, çok çalışan, hamarat, işcen; [makine] işler, çalışır durumda; (ç. ون) işçi;

شغل ç. ة - işçi SUR.;

مشغل ç. مشاغل işyeri, dükkan;

مشغلة ç. مشاغل iş, görev, vazife, çalışma, aktivite, meşgale, meşguliyet; gayret, çaba, emek; alıkoyma, dikkatini, ilgisini ayırma;

تشغيل çalıştırma; iş verme, işe alma; gündelik işçi olmak; çalıştırma, işletme [makine vb.]; üretim; imalat, yatırım, para çalıştırma;

انشغال meşguliyet, meşgul olmak; fazla, aşırı çalışma; ilgilenme, uğraşma;

اشتغال meşguliyet, meşgul olmak; (ب veya في...ile) çalışma, ilgilenme, meşguliyet; iştilal: fiilin, kendinden önceki bir isme ait olan bir zamiri (veya bu zamire mudaf bir ismi) meful bih olarak alması örn. سَمِيرٌ ضَرْبُهُ DILB.;

شاغل ç. شواغل insanı meşgul eden şey, vaktini alan/ dolduran şey; meşguliyet, meşgale; endişe veren, zihni meşgul eden şey; [çoğ.] insanı alıkoyan, meşgul eden şeyler ¶ ; ...den KAN AKBER HUW FI ALF SHAĞIL EN ... ; ...başka binlerce düşünecek şeyi var; KAN AKBER HUW FI ALF SHAĞIL EN onu en çok meşgul eden şeydi;

مشغول (ب...ile) meşgul; ¶ (عن...den) alıkonmuş, dikkati/ ilgisi başka şeye kayan; tutulmuş, sahibi olan, boş olmayan [yer, koltuk vb.]; meşgul [telefon hattı vb.]; halen üzerinde çalışılan; ¶ مشغول البال dalgın,

düşünceli; المشغولات الذهبية و الفضية altın ve gümüş işçiliği, işi;

مشغولية tedirginlik, endişe, tasa;

مشغل işçi, çalışan;

مشتغل (في...ile) meşgul; çalışır, işler durumda [makine, cihaz];

الشفة ¶ شفاة dudak; kenar, شفة شفاة üst dudak; الشفة السفلى alt dudak; شفة شفاة kelime; شفاة شفاة tavşan dudağı; شفاة شفاة bkz. شفاة ve شفاة شفاة;

شفه;

شفه bkz. شفوي;

شفائف dudaklar;

شف ² (شفف, شفيف, شفوف) şeffaf olmak; yarı şeffaf olmak, ışığı geçirmek; (عن bşi) içinden geçirmek; شففت (bşi) içip bitirmek, boşaltmak; (bşi) yiyip bitirmek; شففت (bşin) arasından, içinden bakmak [örn. kumaşın kalitesini anlamak için]; (bşi) görüvermek, (bş) gözüne ilişmek; (bşin içinden) görmeye çalışmak; (bşi) sezmek, farkına varmak; (عن...arasından, ...içinden) görünmek; kendini göstermek, sezilir/ algılanabilir olmak;

شفف ç. شفوف şeffaf kumaş;

شفف yarı şeffaflık, ışığı geçirme;

شفف şeffaf;

شفوف şeffaflık, ışığı geçirgenlik;

شفافة bardakta arta kalan içecek;

شفاف şeffaf;

شفافية şeffaflık;

شففت T. شفوت [çift]>kerpeten, pense, cımbız

MIS.;

شفت somurtmak, surat asmak;

شفتورة kalın dudak;

شفت kirpiğin bittiği yer veya kökü; uç, kenar;

شفت dudak [kadın tenasül uzvunda] ANAT.;

شفت büyük bıçak; [kılıç, bıçak vb.] keskin taraf, yüz; (شفت) kenar, uç; على شفت الهاوية [cehennem] çukurunun eşiğinde, kenarında;

شفت = شفر;

شفر² Fr.> şifre, kot;

شفري şifreli, kotlanmış;

شفرة şifre, kot;

ششف (bşi) kurutmak [soğuk, sıcak, rüzgar];

شقط (bşi) emmek, içine çekmek;

شفاطة şifre, pipet, kağıt veya plastikten

sıvıyı içine çekmeye yarayan boru; شفاطة

elektrik süpürgesi;

شفع a (شفع) (bşi) çift yapmak; (bşi ب bşe)

ilave etmek, eklemek; (b-e ب bşde) öncelik

tanımak, şufa hakkı vermek; (شفاعة) ل

veya biri için, yararına, lehine, الى bir

başkasına) aracılık etmek, araya girmek, şe-

faat etmek, şefaati olmak; استشفع

شفع [çift olan şeyin] eş,

tek; çift sayı;

شفع gözün cisimleri çift görmesi TIP;

شفعي çift [sayı];

شفعة öncelik; ön alım, şufa hakkı;

شفيع aracı, şefaati, şufa hakkı

شاهi;

شفاعة aracılık, şefaati, araya girme;

شافع aracı, araya giren şefaati; şufa hakkını elinde bulunduran;

الشافعي Muhammed b. İdris, Şafii mezhe-

binin imamı; شافعي şafii; (شوافع, شون)

şafii mezhebine mensup;

مشفوع (b...ile) ilave edilen, eklenen;

اشفق (b-e) acımak, şefkat göstermek; (...dışından, على ...hakkında) endişelenmek, tasalanmak, tedirgin olmak (...den dolayı); (e karşı ...عن) hazırlıklı olmak;

شفق şafak, alaca kararlık;

شفقة acıma, şefkat, merhamet; عديم

شفقة şefkatsiz, merhametsiz;

شفوق şefkatli, merhametli, acıyan;

اشفاق acıma, şefkat; yumuşaklık, iyi davranma; merak, endişe, tasa, tedirginlik;

شافه (b-ile) [karşı karşıya] konuşmak;

شفة bkz. شفوات, شفاه, شفة

شفهي [na't] dudak ile ilgili; sözlü, şifahi;

شفهي sözlü imtihan; شفهيًا sözlü olarak,

شفهن [yazılı karşıtı]; الحروف الشفهية

dudak harfleri [ب, م, ف, و] DİLB.;

شفها sözlü olarak, şifahi;

شفها sözlü [yazılı karşıtı], şifahi;

شفها sözlü sınav, imtihan; شفها sözlü

olarak, şifahi olarak;

شفها sözlü, şifahi olarak;

اشفى (bşe) çok yakın, eşiğinde

olmak; اشقى به على حافة البأس b-i sıkıntıya sokmak;

شفاً ç. أَشْفَاء uç, sınır, eşik, kenar.;

شَفَوِي [na't] dudak..., dudak ile ilgili; sözlü [yazılı karşıtı], şifahi; شَفَوِيًا sözlü olarak, şifahen; الحُرُوفُ الشَّفِيَّةُ 'dudak harfleri' [و, م, ف, ب] DİLB.;

مُتَشَفٍ ölüm döşeğinde, ölmek üzere, son nefesinde;

شَفَى i (شَفَاء) (b-i, عن ...ini) tedavi etmek, iyi etmek, sağaltmak, (b-nin, عن ...yarasını) iyileştirmek, (b-i) iyileştirmek; شَفَى [edil.] iyileşmek, şifa bulmak, sağlığına kavuşmak; [yara] iyileşmek; شَفَى غَلَّتَهُ (غَلَّتَهُ) intikamını, öcünü almak; ...e شَفَى غِيْظَهُ من ...e olan hıncını çıkarmak, intikamını almak; شَفَى ve اشْتَفَى (ب ...ile, ...sayesinde) iyileşmek, şifa bulmak; (عن ...den) intikamını, öcünü, hıncını almak; اشْتَفَى iyileşmeyi istemek, şifa aramak, şifa beklemek;

شَفَاء şifa, iyileşme, sıhhat bulma, sağlığına kavuşma; (أَشَاف, أَشْفِيَة ç.) tedavi, şifa, ilaç; قَابِلٌ لِلشَّفَاء tedavisi mümkün;

شَفَائِي iyileştirici, şifalı, şifa veren;

مَشَافٍ ç. مَشْفَى hastane;

تَشَفٍ intikam alma;

اشْتَفَى şifa arama, iyileşmeyi dileme; tedavi, sağaltım;

شَافٍ iyileştiren, şifalı, şifa veren; net, açık, anlaşılır [cevap];

مُسْتَشْفَى ç. مُسْتَشْفِيَات hastane; sanator-

yum; مُسْتَشْفَى الْمَجَازِيْب akıl hastanesi;

شَقَّ u (شَقَّ) (bşı) yarmak, deşmek; (bşı) kırmak;

(araziyi, yeri) saban ile sürmek; (bir yeri, bölgeyi) geçmek, aşmak; [şafak] sökmek,

göz ağarmak; _ (شُقُوق) [filiz, sürgün] yarıp

çıkarmak; _ (مَشَقَّة, شَقَّ) (b-e) çok ağır/

zor/ dayanılmaz/ tahammül edilmez gelmek;

(b-i) üzme, hüznlendirmek; (b-e) (على

) rahat vermemek, (b-i) rahatsız etmek;

sıkma; (b-e) bir uğramak, kısa bir

ziyaret yapmak; شَقَّتْ جِيْهَا [kadın] yasının

belirtisi olarak elbisesinin önünü yırtmak;

شَقَّ السُّكُونُ kendine yol açmak; شَقَّ سَبِيلًا

sessizliği bozmak; شَقَّ شَارِعًا (طَرِيقًا)

[yol] açmak, yapmak; شَقَّ طَرِيقَهُ kendine yol

açmak; شَقَّ طَرِيقًا جَدِيدًا yeni bir yol tutmak,

başka bir çareye yönelmek MEC.; شَقَّ الْقَوْمُ

topluluktan ayrılmak, topluluğa muhalefet

etmek; شَقَّ عَصَا الطَّاعَةِ ayrılık çıkarmak, isyan

bayrağını çekmek; شَقَّ عَصَا الْقَوْمِ insanlar

arasında ayrılığa sebep olmak; ما شَقَّ غُبَارَهُمْ

onlar kadar olamadı; لا يُشَقُّ غُبَارُهُ kimse onu

geçemez, onun gibi olamaz ≈ kimse onun

eline su dökemez; شَقَّقَ (bşı) yarmak; (bşı)

yırtıp/ yarıp aralamak; تَشَقَّقَ yarılmak, çatla-

mak, çatlayıp açılmak; yarık olmak; انْشَقَّ

yarılmak; çatlamak; yarıp, çatlayıp ayrıl-

mak, (عن ...den) kopmak; dinde mezhep ay-

rılığı yapan HRI.; [şafak] sökmek انْشَقَّتْ

birbirlerine düşmek, birlikleri dağıl-

mak; انْشَقَّتْ مَرَاتُهُ tepesi atmak, öfkelenmek;

اشتق (bir kelimeyi ...den) türetmek;

شق yarık, çatlak, gedik; yarı, yarım; bölünme, yarılarak ayrılma; **شق** atomun parçalanması, fizyon;

شق yarı, yan, kısım, taraf, bölüm; zorluk, zahmet, meşakkat **شق المعارضة** muhalif taraf; **بشق لا ... الأ بشق الأنفس** veya **بشق** büyük bir çaba ile, pek çok zorluğa katlanarak;

شق yarık, çatlak, gedik;

شق [is.] yarı, yarım; parça, kısım; kıymık; güçlük, zorluk, meşakkat, eziyet, zahmet; zahmetli yolculuk; yolculuğun hedefi; uzaklık, mesafe;

شق daire, apartman katı; kompartman [trende];

شق zorluk; yarım; daire, apartman katı; **بعد الشقة** (ya da **شق**) uzak mesafe; **بعيد الشقة** uzakta, uzak mesafede;

شق yarım, yarı; (ç. **أشقاء**, **أشقة**) öz kardeş, [ana baba bir] kardeş; [na't] kardeş; anemon çiçeği, Manisa lalesi BOT. Anemone; **الدول الشقيقة** kardeş ülke; **القطر الشقيق** kardeş devletler [Arap devletlerine hitaben];

شق öz [kız] kardeş; migren, yarım baş ağrısı TIP.; **شقائق النعمان** kırmızı anemon BOT.;

أشق daha zor, sıkıntılı, meşakkatli;

شق zorluk, sıkıntı, meşakkat, zahmet;

شق birliğin dağılması, ayrılık, ihtilaf;

انشقاق ayrılma, çatlama;

اشتقاق [kelime için] türeme, etimoloji;

شاق zor, sıkıcı, meşakkatli, yorucu, bıktıran, usandıran **أشغال الشاقة** ağır işler;

مشق (من ...den) türeyen, türemiş DİLB.;

شقر a (شقر) ve **شقر** u (شقرة) kumral tenli olmak; kumral saçlı olmak;

شقر kumral tenlilik, kumrallık;

شقرة kumrallık; kumral tenlilik; kızılık;

أشقر müe. **شقر** ç. **شقر** kumral tenli;

kumral saçlı; kızıl;

شقتى bağırarak, ötmek; [şafak] sökmek, [tan] ağarmak; ...den söz etmek, öylesine bahsetmek;

شقتة ç. **شقتة** bağırma, ötme; [aptalca, saçma sapan] konuşma;

شقتة [çoğ.] saçma sapan konuşma; **شقتة اللسان** [aptalca] konuşma, zırvalama; **شقتة النهار** şafağın söküşü, günün ağarması;

شقتة ç. **شقتة** devenin boynundaki heybe; [deve] köpük, salya;

شاقول çekül, iskandil kurşunu;

شقلب (bşi) devirmek; **تشقلب** devrilmek, takla atmak;

شقلة ç. **شقلة** takla(k);

شق a (شق) ve **شق** u (شق) (شق, شقو) sıkıntıya sokmak, güçlüğe düşürmek;

أشقى mutsuz, kötü durumda, sıkıntıda olmak;

شق (de ...de) zorluk, sıkıntı çekmek;

شق ve **شق** sıkıntı, zorluk, meşakkat, acı;

zor/ anlaşılmaz/ karmaşık/ kapalı/ müphem
gelmek; **تشكل** teşekkül etmek, oluşmak, şe-
killenmek, düzenlenmek, şekle girmek, şekil
almak; şekil değiştirmek, değişik şekillere
girmek; (ل b-e) görünmek; **تشكل بشكله** ||
şekil olarak, bir şeye benzemek, b-i andır-
mak; **استشكل** (bşi) zor/ içinden çıkılmaz bul-
mak/ karşılamak; = **أشكل**;

شكول benzerlik, **شكال** **شكل** ç.

andırma; şekil, dış görünüş/ yapı; algılama
şekli FELS.; kalıp, kesim; tip; hal; çeşit, çins;

شكل harekeleme; **شكلاً** şekil olarak;

شكالهم onlar ve onlar gibi olanlar;

شكلي şekil...; ç. **شكليات** formaliteler;

شكلية şekilcilik;

شكل işve, cilve;

شكلة işveli kadın, cilveli kadın;

شكلي ters, huysuz, aksi, geçimsiz;

شكال ayak zinciri, bukağı, **شكال** ç.

halka [hayvanı bağlamak için];

تشكيل düzene sokma; şekil-

lendirme; yürüme emri ASK.; **تشكيلات** [çoğ.]

düzenlemeler; kurumlar, teşkilatlar;

تشكيلة sınıflandırma, gruplandırma;

مشكلة benzerlik, andırma;

اشكال anlaşılmazlık, zorluk, problem;

تشاكل benzerlik, andırma;

شاكلة yol, yöntem; (شواكل) yan, yan

taraf || ...e benzer şekilde

شاكلة bş ile aynı, benzer olmak;

مشكل farklı, çeşit çeşit,; harekeli;

مشكل [sıvı] bulanık; kapalı, anlaşılmaz,

karmaşık, problemlili; problem, sorun, mese-
le, müşkül; zorluk;

مشكلة ç. **مشاكل** problem, sorun, me-

sele, müşkül; zorluk;

شكم u (شكم) (hayvanı) dizginlemek; (b-e)

rüşvet vermek; (b-nin) ağzını kapatmak, (b-i)

susturmak;

شكائم ç. **شكائم**, **شكم** gem; (ç. **شكيمة**)

fren; boyun eğmeme, direnme; küçük görme,

tahkir; **قوي الشكيمة** dinçlik; **قوة الشكيمة**

enerjik, aktif, faal;

(**شكية**, **شكاية**, **شكاة**, **شكوى**, **شكو**) u **شكا** (شكو)

ل veya الى **شكا** (b-i, bşi veya b-den, bşden, b-e) şikayet etmek, şikayetçi olmak; (bşden)

ağrı, acı çekmek, şikayeti olmak; **تشكى** =

شكا = **تشكى** (bş hakkındaki) şikayetlerini bbe

söylemek; **اشتكى** = **شكا**;

شكا = **اشتكى**;

شكاة şikayet; (ç. **شكاوات**, **شكاء**) küçük

deri tulum [süt, su için];

شكوى ç. **شكاوي** şikayet; suçlama; acı,

ağrı çekme; [ağrıdan] şikayet;

شكوى bkz. **شكاة**

شكوى bkz. **شكاية**

شكوى bkz. **شكية**

شكاء çok şikayet eden;

مشكاة ç. **مشاك**, **مشكاوات** [kandil için]

duvardaki oyuk; kandil;

شاك şikayetçi, davacı HUK.;

مشكو (kendisinden) şikayet edilen,

suçlanan, sorumlu; davalı, müddealeyh HUK.;

مُشْتَكِي (المُشْتَكِي) davacı, şikayetçi;

مُشْتَكَى عَلَيْهِ hakkında şikayet bulunan;

zanlı; davalı, müdde aleyh;

شُكُورِيَّة hindiba, frenk salatası, güneğik BOT.

Cichorium intybus;

شُكُولَاتَة mıs, [şikolata, SUR.] çikolata;

شَلَّ a (شَلَّ, شَلَّ) [insan] sakat, kötürüm olmak,

[organ] felçli olmak, felç olmak, sakat kal-

mak; شَلَّ u (...i) felce uğratmak, ¶ شَلَّ

اَشَلَّ b-i yenmek, b-e galip gelmek; اَشَلَّ

b-nin elini kurutmak, felç etmek; (bşı) felç

etmek; (bşı) işlemez hale getirmek; اِنْشَلَّ felç

olmak, sakat kalmak [felç sebebi ile];

شَلَّة varılacak yer, hedef mahal;

شَلَّة Ç. شَلَّ [yün vb.] çile; makara; grup;

الشَّلَّ felç [yine MEC.]; ¶ الشَّلَّ veya شَلَّ الأَطْفَال

الشَّلَّ الإِهْتِرَازِي Parkinson çocuk felci; الطفلي hastalığı;

شَلَّال Ç. شَلَّال - آت şelale, çavlan;

أَشَلَّ müe شَلَّال felçli [organ, kişi];

مَشْلُول felçli;

شَلْبِي T. [çelebi] > züppe; züppece; yakışıklı,

zarif FİL.;

شَلَّت ⇒ شَلَّت tekmelemek, tekme vurmak;

شَلَّة Ç. شَلَّت şilte, yatak, uzun minder, döşek;

شَلَّح a (شَلَّح) (شَلَّح elbisesini) çıkarmak; شَلَّح

(b-i) soymak, elbiselerini çıkarmak; (b-nin)

parasını almak, soymak;

تَشْلِيح soygun, soyma eylemi;

مُشْلِح giyinme odası [hamamda];

شَلَّق u (شَلَّق) (bşı) yarmak, kesmek;

شَوْلَقِي tatlıya düşkün kişi;

شَلَّين Ç. شَلَّين - آت şilin;

شَلَّو Ç. شَلَّو leş, ceset [kokmak üzere]; kesik

organ; kesilmiş, kopuk parça; kalıntı;

شَمَّ (شَمَّ, شَمَّ) u (شَمَّ) a ve (شَمَّ) (شَمَّ) شَمَّ

koklamak; (من ...den) çıkmak, yayılmak, dı-

şarı sızmak; ¶ شَمَّ النَّسِيم (الهَوَاء) hava alma-

ya çıkmak KNŞ.; شَمَّ (شَمَّ) a (شَمَّ) kibirli,

mağrur davranmak; شَمَّ (b-e, bşı) koklat-

mak, koklaması için vermek; شَمَّ = شَمَّ ;

تَشَمَّ (bşı) koklamak; شَمَّ الأَخْبَار haber

peşinde olmak; اِشَمَّ (bşı) koklamak; (bşı,

من ...den) okumak;

شَمَّ koklama; koku alma duyusu;

شَمَّة bir kez, koklama; koku; esinti;

شَمِّي koklama ile ilgili;

شَمَّ büyüklenme, mağrurluk;

شَمَّام Ç. شَمَّام - ون iyi koku alan

شَمَّام [cin.is.; tek.is. ۴] kantalop kavunu,

çizgili, küçük bir cins kavun;

شَمَّ müe. شَمَّام Ç. شَمَّ hassas bir burnu

olan, iyi koku alan; kibirli, mağrur; gururlu,

onurlu; asil; en şerefli;

الإِشْمَاء harfin ince ["u"nun "ü" okunması

gibi] okunması DİLB.;

شَمَّام koku alma duyusu;

مَشْمُوم misk;

اِشْمَاز (من ...den) tiksirmek, iğrenmek,

midesi bulanmak;

اِشْمَاز iğrenme, tiksirme;

مَشْمُوز (من ...den) iğrenen, tiksinen, mide-

si bulanan;

شَمَانِيَا Fr.> şampanya;

شَمَت a (شَمَاتَة, شَمَات) (b ... ile) (başına gelen

kötü iş sebebiyle] alay etmek; **شَمَّتْ** (b-i)

üzmek, müteessir etmek, (b-i, **بَعْدُوهُ** düş-

manının) diline düşürmek; (hapşırان kişiye)

[**يَرْحَمُكَ اللَّهُ** diyerek] hayır dua etmek;

أَشَمَّتْ (b-i, b-nin diline) düşürmek;

شَمَات alay, istihza [kötü durumu ile];

شَمَاتَة ♂;

شَامِت ç. شَمَات, ç. müe. شَوَامِت [başka-

sının kötü durumu ile] alay eden, eğlenen;

شَمَخ a (شَمُوخ, شَمَخ) [bina, dağ] yüksek, olmak;

شَمَخَ بِأَنْفِهِ (أَنْفَهُ) ♂ küçümsemek; ♂

kibirlenmek; **تَشَامَخَ** yüksek olmak [dağ, bi-

na]; çalım satmak; kibirlenmek;

تَشَامَخَ kibir, mağrurluk, büyüklenme;

شَامَخَ ç. شَمَخ, شَوَامَخ yüksek, göğe doğru

uzayıp giden; kibirli, mağrur. ♂ **شَامَخَ الْأَنْفَ**

kibirli, mağrur;

مَتَشَامَخَ yüksek [bina, dağ]; kibirli, mağ-

rur; göğe doğru uzayıp giden;

مَشْمُخَر yüksek, gökdelen gibi [bina];

شَمَر ⇒ **شَمَر** (kolunu, paçasını) sıvamak, yukarı

doğru katlamak; hazırlanmak, hazır olmak;

♂ **شَمَرَ لِلْأَمْرِ** işe ciddiyetle girişmek ≈ kelleyi

koltuğa alıp yürümek; **شَمَرَ عَنْ سَاعِدِهِ** ve

bir işe başlamak girişmek, kol-

ları, paçaları sıvayıp girişmek; **شَمَرَ عَنْ**

bir işe ciddiyetle girmek, ≈ kelleyi

koltuğa alıp yürümek; **تَشَمَّرَ** bir işe canla

başla başlamak, girmek;

شَمَر rezen, raziyan BOT. ;

شُمَرَة ♂;

شَمَار ♂;

مُشَمَّر bir faaliyet ile canla başla uğraşan;

شَمَسَ u (شَمَاس, شُمُوس) [at vb.] yürümek,

yürümekte inat etmek; **شَمَسَ** u, i ve **شَمَسَ** a

[gün] güneşli, açık olmak; **شَمَسَ** (bşı) güneşe

koymak/ bırakmak; **أَشَمَسَ** [gün] güneşli,

açık olmak; **تَشَمَّسَ** güneşlenmek;

سَمَتَ ♂ müe., ç. شُمُوس güneş; **شَمَسَ** müe., ç.

شَمَسَ ekliptik ASTR.; **شُرُوقُ الشَّمْسِ** güneşin

doğuşu; **ضَرْبَةُ الشَّمْسِ** güneş çarpması; **عَبَادُ**

الشَّمْسِ ayçiçeği, gündöndü, gündoğdu, güne-

bakan çiçeği BOT.; **غُرُوبُ الشَّمْسِ** gurup;

شَمَسِي [na't] güneş ile ilgili, güneş...;

الشَّمْسِيَّةُ şemsi harfler [kendisinden

önceki, harfi tarife ait "ل" harfi telaffuz edil-

meden, kendisi şeddeli okunan harfler] DILB;

التَّصْوِيرُ الشَّمْسِي fotoğraf; **صُورَةُ شَمْسِيَّة**

fotoğrafçılık;

شَمَاسِي [KNŞ. شَمَاسِي] güneşlik,

güneş şemsiyesi; şemsiye; perde; ♂ **شَمْسِيَّة**

شَمْسِيَّةُ الطَّيَّارِ paraşüt; **الشَّبَاكُ** [pencere] perde;

شَمُوس ç. شَمُوس inat eden, inatçı [at vb.];

شَامِس güneşli, açık [gün];

مُشَمَّس güneşli, açık [gün];

شَمَشَم (bşı) koklamak;

شَمَطَ ağarmak, beyazlamak [saç];

شَمَطَان, **شَمَطَ** ç. شَمَطَاء müe. **أَشَمَطَ**

beyazlamış/ ağarmış;

شمع ⇒ شَمِعَ (bşî) mumlamak, mum kaplamak;
شَمِعَ الفَتْلُ sıvışmak, hissettirmeden ayrılıp
gitmek;

شُمُوعٌ ç. [cin.is.; tek.is. شَمْعٌ, شَمِعَ]
mum شَمْعُ الأَحْمَرِ || mühür mumu, kırmızı
balmumu; شَمْعُ الخِطَامِ;

شَمْعَةُ الشَّرَارَةِ || mum [tek.is.] buji;

شَمْعِي [na't] mumlu, mumdan;

شَمَاعٌ mumcu, mum satan;

شَمْعٌ su geçirmez [s.]; (ç. -آت) su geçir-
mez malzeme; su geçirmez örtü, kumaş; mu-
şamba; شَمْعٌ مَعْطَفٌ yağmurluk;

شَمْعَدَانٌ ç. شَمَاعِدِينَ, شَمَاعِدٍ şamdan;

يَشْمُقُ ALF.BKZ.;

شَمِلَ (شَمُول, شَمَل) u شَمَلَ ve شَمَلَ (شَمَل) a
kapsamak, içine almak; (bşî) içine almak,
dahil etmek; [his, duygu] (...in) içini doldur-
mak, kaplamak, sarmak; genelleşmek, umu-
ma şamil olmak || شَمَلَ بِعَيْنَيْهِ b-i himayesi,
koruması, kanatları altına almak; تَشَمَّلَ;
تَشَمَّلَ بِالشَّمْلَةِ pelerin, üstlük vb.e sarınmak;
اِشْتَمَلَ (bşe veya ب bşe) sarınmak, sarına-
rak örtünmek; (bşî) içine almak, kapsa-
mak, içermek, (...e) şamil, müştemil ol-
mak; اِشْتَمَلَ السَّوَادُ || kapkara, siyah oldu;
شَمَلَ birleştirme, bir araya getirme, birlik,
bütünlük; جَمَعَ الشَّمْلُ || yeniden birleşme;
اِجْتَمَعَ الشَّمْلُ || birlik; مَزَقَ شَمْلَهُ bşî bölmek,
parçalara ayırmak, dağıtmak; bşî parça veya
hisselere ayırmak;

شَمْلَاتٌ kendisine sarılıp örtünü-

len şey, pelerin, vb. || أَمَّ شَمْلَةً dünya [hayatı],
geçici eğlenceler;

شَمَائِلٌ [çoğ.] karakter, kişilik; iyi, hoş,
seçkin hususiyetler;

أَشْمَلٌ daha kapsamlı, geniş; daha genel,
daha umumi;

شَامِلٌ kapsayan, içeren, şamil, şümüllü;
genel, umumi, bütün ile ilgili;

مَشْمُولٌ kapsanılan, içerilen, kapsam içine
giren, muhteva, içerik || مَشْمُولٌ بِرِعَايَتِهِ
b-nin gözetimi altında; مَشْمُولَاتُ الْوُظَيْفَةِ
görev kapsamına giren işler;

مُشْتَمِلٌ (...i) kapsayan, içeren, içine
alan, (...e) müştemil, şamil;

مُشْتَمِلٌ [kiralık] küçük ev;

مُشْتَمَلَاتٌ muhteva, içerik;

شَمَالٌ² kuzey; kuzey rüzgarı;

شَمَالٌ sol el; sol taraf; sol; الشَّمَالُ sol
siy.; ... شَمَالٌ ...in kuzeyinde; شَمَالًا sola,
sol trafa; kuzeye, kuzeye doğru; || شَمَالٌ
kuzeybatı; شَمَالٌ غَرْبِيٌّ kuzeybatı; شَمَالٌ
كَوْكَبُ الشَّمَالِ Kuzey yıldızı; الشَّمَالُ sol
el;

شَمَالِي [s.] kuzey, kuzey ile ilgili; solda
bulunan; الشَّمَالِيُّونَ sol partiler, solcular siy.;
|| الشَّغْفُ الشَّمَالِيٌّ kuzey yarım kürede geceleri
görülen renkli ışıklar;

شَمَنْدَرٌ pazı BOT.;

شَمَنْدُورَةٌ şamandıra;

شَنَّ غَارَةً : (شَنَّ) u شَنَّ
mek; (...e karşı, üzerine) hamle yapmak,

saldırmak; **شَنَن** = **أَشَن**;

مِشَنَة sepet;

اشنان ALF.BKZ;

شَنَّا a (شَنَان) sevmemek, nefret etmek;

شَنَان kin;

شَب bıyık [yeni];

تَشَنَج = **اَشَج** a (شَنَج) kasılmak [felç vb. gibi];

شَنَج; seğirmek;

تَشَنَج kasılma, büzülme [deri]; seğirme,

kramp, ihtilaç, ıspazmoz;

تَشَنَجِي felçli, ıspazmozlu, spazmatik, felç

benzeri, kramp gibi;

شَر ⇒ **شَرَّ** (على b-i) azarlamak, kınamak, tenkit etmek,

شَار şerefsizlik, utanç verici durum;

شَارِق BKZ **شَرَانِق**;

شَنَنَة [kağıt] hışırtı; kırılma, çatılma;

شَنَنَة ç. **شَنَان** mizaç, tabiat; huy, alış-

kanlık, adet;

شَنِيْطَة¹ düğüm; ilmik;

شَنِيْطَة² ç. **شَنْط** çanta; bavul, valiz; el çantası;

شَنْطَة el çantası;

شَع u (شَعَاة, شَع) çirkin/ kötü/ iğrenç/ pek

çirkin/ şerefsiz/ iğrenç olmak; **شَع** a (شَع)

(b-i veya b-i) zemmetmek, gözden/ itibar-

dan düşürmek; **شَع** (على b-e) iftira etmek,

atmak, kara çalmak; (على b-i, b-i) teşhir et-

mek, ifşa etmek, ne mal olduğunu göstermek;

شَع çirkin, iğrenç, şerefsiz, menfur;

شَعَة çirkinlik, iğrençlik;

شَع = **شَع**;

شُعَة = **شُعَاة**

شَنِيع = **شُعَاء** müe. **أَشَع**;

شَف ⇒ **شَفَّ** **الْأَذَان** [ses] kulağa hoş gelmek;

شَف ç. **شُوف** küpe;

شَق u (شَق) (b-i) [darağacına] asmak, asarak

öldürmek; [kırbayı] asmak;

شَق [asarak] idam, asma;

شَق ip;

مِشَنَقَة ç. **مِشَانِق** darağacı; darağacı platfor-

mu, idam cezası infaz yeri; **مِشَنَقَة** darağacı;

مِشَنُوق asılan, idam edilen;

شَنْقَب çulluk zoo.. Scolopax rusticola

مُعَاد bataklık çulluğu zoo. Capella galinapo

galinapa; **شَنْقَب صَغِير** balçık culluğu zoo.;

شَهَق [eşek] anırmak;

شَهَب gri, kurşuni renk;

شَهَبَة ♂;

الشَّهْبَاء Halep gri; **شُهَبَان**, **شُهَب** ç. **شَهَاب**

şehrinin lakabı;

شَهِد a (شُهُود) (b-ş) şahit, tanık olmak; (bir

yerde, kutlamada) bulunmak, (kutlamaya)

katılmak; (b-ş) görmek; - (شَهَادَة) şahitlik,

tanıklık etmek; - (ب b-ş, ...dığını) tasdik

etmek, onaylamak, tekit etmek; (على b-e

karşı, b-nin lehine) delil, tanık, şahit olmak;

(على dökümana) tanık, şahit olarak imza at-

mak, (biri lehine, ...ile) hüküm vermek;

شَهِدَ بِاللَّهِ Allah'ın adı ile yemin etmek;

شَهِدَ قَانُونِيًا noterde tasdik ettirmek; **شَاهِد**

(b-ş) bizzat görmek, şahit, tanık olmak;

أَشْهَد (b-i ...e, için) şahit tutmak, göster-

mek; **شهد** şehit olmak; **استشهد** (b-i ya da b-i, ...e karşı, في ...de) şahit göstermek/ tutmak; delil göstermek/ getirmek [örn. على kelimenin anlamı ile ilgili olarak bir beyti]; **استشهد** [edil.] şehit olmak;

شهد bal; bal peteği;

شهدة çıban;

شهيد tanık, şahit; şehit;

شهيدة [kadın] şehit;

شهادة şahitlik, tanıklık; sertifika,

diploma; yeminli beyan; tasdik; kimlik kartı,

ehliyet vb. gibi, itimatname türünden evrak;

iman ikrarı, şehadet; şehitlik **شهادة**

شهادة حسن takibat için gerekli delil **شهادة**

شهادة خلو iyi hal belgesi; **شهادة**

شهادة işten ayrıldığını gösteren

belge; **شهادة الدراسة الثانوية** lise diploması;

شهادة عالية yalancı şahitlik; **شهادة**

diploma; **شهادة النفي** savunma tanıklığı;

شهادة الولادة doğum belgesi;

مشاهد toplantı yeri; şehit olunan

yer; meşhed, türbe; cenaze alayı; alay [yürü-

yüş], kortej; görüş, görme, görüş alanı; ilgile-

nilen yer veya nesne; görüntü, manzara; sah-

ne, perde, fasıl, bölüm [tiyatro]; **شهد**

Rasulullah ile birlikte tüm

seferlere katıldı;

مشاهدة görme, tanıklık etme, gözlem,

müşahedede; (ç. -آت) görüş; görüntü;

اشهاد yazılı belge;

استشهاد şahitlik, tanıklık; şehit olma; kah-

ramanca ölüm; şehitlik;

شاهد [bir yerde] var olan,

mevcut, bulunan; (ç. **اشهاد**, **شهود**)

(...e) delil, kanıt; şahit; noter; - (ç. **شواهد**)

belge, vesika; **شاهد الإثبات** sanık aleyhin-

deki tanık; **شاهد السمع** sadece duymuş olan

[görmemiş]; **شاهد العيان** veya **شاهد العين** veya

شاهد النفي görgü tanığı, şahit; **شاهد عياني**

savunma tanığı; **شاهد رؤوس الأشهاد** alenen,

herkesin gözü önünde;

شاهدة büyük mezartaşı; işaret,

şehadet parmağı; nüsha;

شاهدة arz, yer;

مشهود şahitler/ tanıklar önünde meydana

gelen; katılımı fazla, izleyicisi çok; anılma-

ya/ hatırlanmaya değer [gün, olay]; **بالجرم**

المشهود suç üstü, suç işlenmekte iken, cürmü

meşhut halinde; **اليوم المشهود** Kıyamet Günü;

Cuma günü;

مشاهد -ون gözleyen, nezaret eden/

müşahit, gözlemleyen

مشاهدات görülen ç. **مشاهد** görülebilen

şeyler, algılanabilen şeyler.

شهر (b-i, bşi) meşhur etmek, herkese

tanıtmak; (bşi) yaymak, ilan etmek; (silahı)

kınından çıkarmak; (...ile, ...olarak, ...ismi ile yada ...sebebiyle) meşhur olmak,

bilinmek, tanınmak, şöhret bulmak; **شهر**

الحرب عليه b-e savaş ilan etmek, açmak;

شهر البندوقية (tüfeği b-e) doğrultmak,

nişanlamak; **شهر** (b-i, bşi) meşhur etmek,

(b-e, bşe) şöhret kazandırmak; (bşi) yaymak, ilan etmek; (b-nin) itibarını zedelemek, gözden düşürmek; **شاهر** (b-i) aylık ile çalıştırmak, (bşi) aylık olarak kiralamak; **اشهر** (bşi) ilan etmek, yaymak; (silahı) kınından çıkarmak, çekmek; ve yine **اشهر المزاد** bşi mezat ile, açık artırma ile satmak; **اشهر** bşi açık artırmaya çıkarmak; **اشتهر** (b ile, olarak, ...adı altında) meşhur olmak, şöhret bulmak, bilinmek, tanınmak; (b-nin) [özelligi, hususiyeti] bilinmek; yaygınlaşmak, yaygınlık kazanmak;

شهر balayı; **شهر** ay; **اشهر** ay; **شهر** aylık, ay ile ilgili;

شهر aylık, ayda bir

اشترأك شهر aylık abone; aylık abone ücreti, ödeme; **نصف**

شهر onbeş günlük;

شهر aylık ücret;

شهرة şöhret, tanınmışlık, ün; kötü nam,

şöhret; adı çıkmışlık; aile lakabı SUR., LÜB.;

شهرة عالمية dünyaca tanınmışlık;

شهر meşhur, bilinen, tanınan (b ile, ...olarak); kötü namı olan, adı çıkmış;

اشهر daha meşhur, daha çok bilinen;

مشاهرة aylık ücret; [çoğ.] aylıklar;

مشاهرة aylık olarak, ayda bir;

اشهار duyurma, ilan etme; mezat, müzayedeye ile satış; tanıtım, reklam;

اشهار iflas beyanı;

اشتهار şöhret [olumlu ve olumsuz];

مشهور meşhur, ünlü; adı çıkmış;

kötü namı; yaygın, yaygınlaşmış; meşhur şahsiyet; kabul görmüş, makbul, benimsenmiş [tercüme, şerh] **على المشهور** genel kanaate göre, yaygın kanaate, düşünceye göre;

شهر = **مشهر**

شهي a, i ve **شهي** a, i (شهي) anırmak; **شهي** a, i ve **شهي** a

(شهي, شهي, شهي) nefes almak; iç çekmek; hırlamak; **اشهي بالبكاء** hıçkırığa boğulmak, birden ağlamaya başlamak;

شهي zırlı;

شهي anırma [sesi]; boğazdaki hırıltı;

nefesi içine çekme, alma;

شاهق yüksek [dağ, bina]; **شاهق** çok aşırı yükseklik;

شاهق yüksekler;

شهل (bşi) hızlandırmak, çabuklaştırmak;

(b-i) acele ettirmek;

شهل çabuk, hızlı, süratli;

شهلة ela rengi;

اشهل müe. **شهلاء** ela gözlü;

شهم keskin zekalı, anlayışlı; yürekli,

gözü pek; kibar; asil; çevik;

شهامة keskin zekalılık, anlayışlılık; yüreklilik, gözüpeklik; çeviklik; saygınlık;

شاهين ALF.BKZ.

(bşi) **شهي** a ve **شها** u (شهي ve شهي)

çok istemek, arzulamak, canı çekmek; **شهي**

(b-i) istekli, arzulu kılmak; (b-i, bşe) iştahlandırmak; [yiyecek] (b-de) yeme isteği uyan-

dırmak; **اشتهي** ve **تشي** (bşi) istemek, arzula-

mak, iştahı olmak **لا يشتهي** arzu edile-

meyen bir şey;

شهوة şihvâ istek, arzu; ihtiras, şehvet;

iştah;

شهوي şehvani, şehvete ait;

شهوان müe, شهوى şehvî aşırı isteyen,

arzulayan; şehvet düşküni;

شهواني [na't] şhvani, kösnül;

شيئ istenilen, arzu edilen; lezzetli, leziz,

tadı hoş;

فاتح ما يفتح الشهية veya شهية iştah;

شهية iştah açıcı; قلة الشهية للطعام iştahsızlık;

تشه (التشهى) ve اشتها istek, arzu, iştîyak;

اشتهاء şhvî; şehvet; iştah;

مشه iştah açıcı; مشهيات ordövr, meze;

مشته arzulayan, ihtiraslı; şehvetli;

مشتهيات (ç. مشتهى) istenen, arzulanan;

istenilen, arzulanan şey;

شاء koyun; شواء [cin.is.; tek.is. شاة] cin.is.; tek.is. شاة;

شوال çuval;

شاب (bşî, ب ...ile) u شاب (شوب) 1

karmak, karıştırmak; (bşî) lekelemek, (bşin

saflığını) bozmak; لا تشوبه شائبة 2

tertemiz, pak, saf, kusursuz;

شوب karışım; saf/ arı olmayan; kendisin-

de ayıp/ kusur bulunan; sıcak rüzgar;

شائبه leke, ayıp, kusur; zan, şüp-

he, şüphe uyandıran şey;

مشوب karışık; bozuk, saflığı bozulmuş

olan; مشوب بالهموم sıkıntılı, dert tasa içinde;

شابة ALF.BKZ.;

شوابق oklava;

شوابك oklava;

شوح [cin.is.; tek.is. شة] çam ağacı;

شوحه çaylak zoo.

مشاحة bkz.

شور ⇒ شور (b-e) işaret vermek, el ile işaret

etmek; شور (b-den) (b-e) işaret etmek;

شاور öğüt, nasihat istemek, (b-e) fikrini sormak

danışmak, (b-ile) müşavere etmek; شاور

أشار (ل veya ل) kendi kendine düşünmek; أشار

...yaparak) b-e, ب ile, yapmasını, ب

işaret etmek; أشار (ل veya ل) işaret etmek, (b-e) göstermek;

أشار (ل veya ل) göstermek; أشار (ل b-nin) dikkatini

...e) çekmek; أشار (ل b-e) işaret etmek;

أشار (ل b-e, ب bşî veya ...yapmasını) tavsiye

etmek, salık vermek, öğütlemek, önermek;

أشار (ل bşî) göstermek, (ب bşin) ifadesi olmak

أشار إليه بالبنان = parmak ile gösterilmek,

insanlar tarafından tanınmak ve sayılmak;

أشار بطرف hislerini belli etmemek, açık

vermemek; أشار (ل b-ile) hakkında

görüş alışverişinde bulunmak, müşavere et-

mek; أشار (b-den) nasihat istemek, (b-e)

danışmak, (b-ile) iştîşare etmek;

الشارة 3 işaret, alamet, iz; أشار

الصليية haç işareti;

شورة istişare etme, fikir alışverişi; şura;

مجلس شورى الدولة ve مجلس الشورى 4 öğüt

istişare heyeti danışma kurulu

شورى [na't] şura/ meclis..., danışma ...;

مشاور iş, [birinden istenen] hiz-

met veya görev]; gezinti; devir TEKNO..;

مَشُورَة, **مَشُورَة** آت. istişare, görüş alış-

verişi, meşvere, konsültasyon; öneri; öğüt;

مُشَاوَرَة آت. müşavere;

اِشَارَة آت. işaret, hareket; jest; sinyal;

ima; remz, sembolik ifade; öğüt, nasihat, öne-

ri; talimat, somut, emir; **اِشَارَة بَرْقِيَّة** telegraf

(haberi); **اِشَارَة الْخَطَر**; **اِشَارَة تَلْغَرَفِيَّة** alarm

işareti; tehlike işareti; **اِشَارَة الصَّلِيب** haç işare-

ti; **وَحَدَات** **اِشَارَة لاسَلِكِيَّة** telsiz mesajı;

رَهْن اِشَارَتِه işaret alayı birlikleri ASK.;

b-nin emri altında;

تَشَاوَر (مع... ile) müşavere;

اِشْتَارَة آت. istişare etme; öğüt, nasi-

hat; **اِشْتَارِي** istişare, öğüt vb. niteliğinde;

مُشَاوَر kendisi ile istişare edilen;

مُشِير (...i) gösteren, danışman, müşavir; mareşal ASK.;

اِلْمُشَار اِلَيْه sözü/adı/ bahsi geçen, söz konu-

su, mevzu bahis;

مُشْتَار danışman, müsteşar; müşavir kan-

çılar; **مُشْتَار السَّفَارَة** elçilik müsteşarı;

دَار مُشْتَار الْمُفَوَّضِيَّة hukuk müsteşarı; **اِلْمُشْتَار** kançılarya;

شُورْبَا SUR. ve **شُورْبَة** MIS. **شُورْبَة**;

شَاوْرْمَة bkz. **شُورْمَة**;

أَشَاوِس, **شُوس** Ç. **شُوسَاء** müe. **أَشُوس**;

cesur; **شُوس الْحَرْب** savaş kahramanları;

شُوش (bşî) karıştırmak, düzenini boz-

mak, karma karışık etmek; karmaşık hale

getirmek; **تَشُوش** karışmak **اِلْمُشُوش**; rahatsızlan-

mak;

شَاش muslin [kumaş]; beyaz kumaş;

شَاشَة beyaz kumaş; ekran; **الشَّاشَة** ve

الشَّاشَة [sinema] perde; **الشَّاشَة**

الصَّغِيرَة televizyon;

شَاشِيَة Ç. **شَاشِي** kep, kasket, başlık;

شُوشَة saç lülesi, püskül; ibik, taş [kuşda];

شَواش karışıklık, düzensizlik [örn. zihin-
sel, duygusal]

شَواشِيَة, **شَواشِيَة** Ç. **شَواشِي** yapan;

تَشُوش karışıklık, düzensizlik; rahatsız
etme; rahatsızlık, hastalık;

مُشُوش karışık, karmakarışık; rahatsızlık,
düzensizlik, karışıklık [zihni, duygusal]; has-
ta, rahatsız **مُشُوش الْفِكْر** şaşırmış, şaşkın;

شَاوَش Ç. **شَاوَش** ALF.BKZ.;

شَاوِيش ALF.BKZ.;

شُوط Ç. **أَشُوط** tur; devre, hal, aşama; raunt,
devre, yarı [oyunlarda, sporda]; hedef, gaye
قَطَعَ شُوطًا كَبِيرًا (بَعِيدًا) فِي التَّقَدُّمِ (الرَّقِي) **اِلْمُشُوط**
ve **قَطَعَ فِي مَيْدَانِ الرَّقِي أَشُوطًا** büyük
ilerlemeler kaydetmek/ kat etmek; **قَطَعَ**
b-den kat kat **يَفُوقُهُ أَشُوطًا**; **اِلْمُشُوط** **شَاسِعَة**
üstün olmak;

شُوط alev; şevk, gayret;

شُوف (bşî) parlatmak; (kadını) süsle-
mek; **تَشُوف** (...in) yolunu gözlemek,
özlem ile beklemek, ummak;

شُوف tapan, kesek kırma makinası;

الشُّوف Lübnan'ın idari bir semtinin adı;

شُوفَة KNŞ. görüş, bakış, bozma;

شوقان yulaf BOT.;

(شوق) u (شوق) (b-i) memnun etmek, hoşnut etmek, eğlendirmek; (b-i) gayrete getirmek, şevklendirmek, (b-nin) içini istekle doldurmak; شوق (b-i) gayrete getirmek ʾ; اشتاق ve تشوق (b-nin bşin ya da b-nin, bşin) özlemini, hasretini çekmek, özlemek;

شيق özleyen, arzulayan, özlemini duyan; parlak, debdebeli, göz alıcı;

تشويق teşvik etme, gayrete getirme; heyecanlandırma, merak uyandırma;

تشوق özleme, arzulama, iştiyak;

اشتياق özlem, iştiyak, hasret;

شائق özlem duyuran, şevk, gayret veren; parlak, muhteşem, debdebeli;

مشوق teşvik eden, şevk, gayret veren; heyecanlandıran, tahrik eden, ilgi çekici, cazip, büyüleyici; مشوق (...e) arzu duyan, iştiyakı, özlemi aşırı olan; istekli, meraklı;

مشتاق özleyen, özlemini duyan; hasretini çeken, arzulayan;

(شوك) u (شوك) (b-e, bşi örn. iğne, diken vb.i) batırmak; شوك dikenli olmak; (bşi) dikenler veya çivilerle donatmak; (b-e, bşi,) batırmak; اشاك sokmak, batırmak; اشواك [cin.is.; tek.is. ق] diken; kılçık; çatal ʾ على الشوك endişe içinde, sabırsızlıkla bekleyen; لا تجني من الشوك ne ekersen onu biçersin; شوكة [tek.is.] diken; çatal; çatal dişi; mahmuz; kınık; yiğitlik, cesaret; güç, kuvvet;

التين ʾ dikenli; belkemiğine ait; hint, frenk/ firavun inciri [meyva] الشوكي BOT.; الحبل الشوكي omurilik ANAT.; الحمى beyin ve omuriliği etkileyen menenjit hastalığı TIP.; العمود الشوكي belkemiği, omurga; النخاع الشوكي omurilik, murdarilik;

شوك dikenli;

سلك dikenli; nazik, hassas, zor شالك ya da أسلاك شائكة dikenli tel;

شوكران baldıran, ağıotu BOT.;

ʾ (شول) yükselmek; (bşi, ب bşi) kaldırmak; yükseltmek; (ب bşi ya da bşi) taşımak ʾ شالت نعامته uzaklaşmak, ayrılıp/ çekip gitmek; öldü, göçtü; شول azalmak, kıtlaşmak; شاول (b-e) saldırmak; اشال (bşi) kaldırmak, yükseltmek; (bşi) taşımak;

شول acar, eliçabuk, mahir, hamarat;

شوال Şevval, آت, شواويل ʾ شوال ayı, 10. hicri ay;

مشال taşıma, hammaliye, nakliye [yük]; navlun, hammaliye ücreti;

ʾ شال ALF.BKZ.;

ʾ شوال ALF.BKZ.;

ʾ شام bkz. مشوم, شوام ʾ شامي, الشام;

ʾ شومة çomak, kısa kalın sopa;

شوندر pazı BOT.;

ʾ شوه ve شاه (شوه) çirkin olmak, çirkinleşmek, şekli, görünüşü bozulmak, deforme olmak; شوه (b-i bşi özl. yüzü) şeklini bozmak, çirkinleştirmek, sakatlamak;

(...e) sövmek, küfretmek, yermek; (اذاعة) yayını bozmak, (اذاعة) yayını bozmak, parazit karıştırmak ۞ شوه gerçekleri, hakikatleri saptırmak; شوه görevini kötüye kullanmak; شاه شوه = تشوه

تشوه çirkinlik; şekil bozukluğu, deforme olma; parazit, distorsiyon;

اشوه müe. شوه çirkin, şekli, görünüşü bozuk, deforme; çarpıtılmış;

تشويه; mas.; kötürümlük;

تشوه çirkinlik, şekil, görüntü bozukluğu, deformasyon, çarpıklık, çarpıtılma; bozulma, distorsiyon, parazit ELO.;

شاه çirkin, görünüşü şekli bozuk, deforme; çarpıtılmış, tahrif edilmiş; parazitli;

مشوه şekli, görünüşü bozuk, deforme; çirkin; kötürüm; çarpıtılmış tahrif edilmiş; parazitli; ۞ مشوه الحرب savaşa aktif bir şekilde katılamayacak olan, çürük;

² شاه ALF.BKZ.;

³ شاة [tek.is.] bkz. شوء;

⁴ شوء; شوء "شاة"ın çoğulu bkz. شواه;

شوى (شي) (eti) kızartmak;

شواء kızartma [et vb.];

شوي kızartma;

شواية ızgara [araç];

مشاوة; ۞ مشاوة;

¹ شوى bkz. شي

² وشى bkz. شيات, شية

...yapmayı, ...أن (bşi, ... شاء (مشية) (شيأ) ...olmasını istemek) dilemek; شاء الله

Allah'ın dilediği kadar! [belirsiz bir çokluğu, adedi süreyi ifade için kullanılır]; pek çok çeşit, çeşit çeşit ne kadar olduğunu Allah bilir!; şaşırma veya övgü ifadesi: maşallah!, çok iyi! gerçek mi!; شاء الله sonsuza kadar, ilelebet; التلّيق له شاء bol keseden atmak;

شيء; [olumsuz cümlede] hiç

bir şey ۞ شيء bir parça..., bir az...,

bir miktar...; شيء من النشاط biraz hareket,

canlılık; شيء من القلق bir az tedirginlik;

بدون شيء en ufak bir gayret

sarfetmeksizin; هذا شيء وذاك شيء آخر bu

başka o başka; في الأمر شيء küçük bir sorun,

problem var(dı); بعض الشيء bir miktar, bir

az; [olumsuz cümlelerde] في شيء, بشيء

hiç bir şekilde, asla; ... كثير من ...

oldukça, epeyörn. البساطة

oldukça basit; الشيء الكثير en çok;

شيء ب...e en çok benzeyen [şey];

شيئا فشيئا ya da شيء بعد شيء

yavaş yavaş, tedrici olarak, sıra ile;

لا شيء hiçbir şey; puan yok (sporda); لا ... غير

bir لیس بشيء pek az, gayet az;

şey değil) önemi yok!;

شيء küçücük, azıcık bir şey;

شوية KNŞ. bir az, bir parça, azıcık;

بمشيئة الله ۞ isteme; istek, dilek;

inşallah, Allah isterse, dilerse!;

¹ (مشيب, شيبة, شيب) i شاب (شيب)

beyazlamak; [saç] ağarmak; yaşlanmak; saç

ağartmak; (bşı) beyaz yapmak, beyazlatmak,
ağartmak; شيب [üzüntü, keder vb.] (b-nin
saçını) ağartmak; اشاب = شيب;

شيب beyaz saç; yaşlılık;

اشيب müe. شيب beyaz, ağarmış

[saç]; aksaçlı; yaşlı, kocamış; yaşlı kişi;

مشيب saçın beyazlığı; ak saç; yaşlılık,

kocamışlık;

أشيب = شائب;

شابة² ALF.BKZ.;

شيت ç. شوتات basma, pamuklu MIS.;

ب) اشاح (bşı) kurutmak TUN; شيح¹ ⇒ شيح
gözlerini, yüzünü ...den çevirmek;

شياح kurutma kağıdı TUN;

شيع² bir pelin cinsi BOT.;

(شيخ) yaşlanmak, (شيخه, شيوخه, شيخ) i شاخ (شيخ)
ihtiyarlamak, kocamak;

مشايخ, مشيخة, أشياخ, شيوخ ç. شيخ

saygı duyulan yaşlı kişi, ihtiyar adam;

reis, şef, başkan [kabilede]; şeyh; üstat; sena-

tör; مجلس الشيوخ muhtar; شيخ البلد;

شيخه ç. شيخه - yaşlı kadın; müdire;

شياخة şeyh olma, şeyhlik;

شيخوخة ihtiyarlık;

شيخوخة ihtiyarlık ile ilgili;

شيخه ç. شيخه şeyhlik, şeyh olma

↑↑; Şeyhlik [körfezde, Arap yarımadasında

bağımsız, yarı bağımsız bölgeler];

(شيد) i شاد (bina vb.) dikmek, inşa etmek;

أشاد veya أشاد به; شاد = أشاد, شاد = شيد

بذكره (b-i, bşı) kutlamak, övmek;

شيد siva; alçı;

تشيد (bina) dikme, inşa etme;

اشادة (b...i) övme, kutlama;

مشيد yüksek [yapı];

شيرج tahin;

شيزوفرنيا şizofreni;

لعبة شيش¹ dar ve uzun kılıç, meç; jaluzi; شيش
eskrim, kılıç dövüşü;

شيشة² nargilenin cam kısmı; nargile;

(شيط) i شاط [özl. yemek] yanmak;

شيط (bşı) hafif yakmak, ütölemek, alazla-

mak; استشاط; شاط = شيط; شيط = شاط;

استشاط غصبا çılgına dönmek, çok kızmak;

شيطن ⇒ شيطن şeytanlaşmak;

شيطان ç. شياطين Şeytan, ifrit, iblis;

شيطاني şeytani, şeytana mahsus; cin veya

şeytanlara ait;

شيطنة şeytanlık; oyun yapma;

(...de) (في) شيع [haber] شيع, شيع i شاع (شيع)

yayılmak, duyulmak; ağızlarda dolaşmak;

[duygu] (في) b-e, bşe hakim olmak, içini

sarmak, doldurmak; ...de شاع في ...

olmak; ...de شاع ب bşı yaymak, herkese du-

yurmak; شيع (b-e) eşlik etmek, refakat et-

mek; (b-i) uğurlamak, geçirmek; (merhum

için) son görevleri yerine getirmek; (b-i, bşı)

göndermek; (cemaate, hizibe) bağlanmak;

شيعت الجنابة cenazesi kalkmak, cenaze töreni

yapılmak, cenazesi kaldırılmak; شاع (b-i,

...de) izlemek; (b-e, على ...de) uymak;

(على ...de b-i bşı) tutmak, (على bşde, b-den

) yana olmak; **أشاع** (*bşı* veya *bşı*) yaymak, dillere düşürmek, ağızdan ağıza gezmesine sebep olmak; **تشيع** (*de, l b-den*) yana olmak, (*...e*) katılmak [bir gruba vb.e]; Şii olmak; Şii'imiş gibi davranmak; **تشايي** (*de, ...üzerinde*) bir anlaşmaya varmak; **شيعة** شیعة taraftarlar, izleyenler, hizip, grup; **شيعة** Shia; **أشياء** [çoğ.] izleyenler, taraftarlar, partizanlar;

شيعة Şii [s.]; (*ون*) Şii [is.];

شيعة ortak mal sahipliği HUK.;

شيوع [haber] yayılma, duyulma, ağızlar-da gezme, şayiası çıkma; **على الشيوع** müştereken, ortak olarak;

شيوعي (*ون*) komünist [na't ve is.];

شيوعية komünizm;

تشيع cenaze töreni;

مشايعة grupçuluk, hizipçilik, partizanlık;

اشاعة yayılma, ağızdan ağıza geçme [haber]; söylenti, dedikodu; haber, bilgi; **اشاعية** kolektivizm sıv.;

تشيع (*ل*) hizipçilik, grupçuluk, partizanlık;

شائع yaygın; bilinen, meşhur; genel, umumi; ortak, müşterek ¶ ...**الشائع أن** ...dığı söyleniyor, ...dığı söylentisi ağızlarda dolaşıyor; **شائع الذئوع** yaygın, meşhur, herkes tarafından bilinen malum; **شائع الإستعمال** yaygın kullanımı olan, kabul görmüş; **ملك** ortak mülkiyet;

شائعة söylenti, dedikodu, şayia;

مشايي taraftar, hizipçi, partizan;

مشاع yaygın; bilinen, meşhur, malum; genel, umumi; ortak, müşterek; müşterek mülkiyet;

متشيع partizan, taraftar; hizipçi;

مشتاع eş, ortak;

شيك Fr.> çek; **شيك السباحة** seyahat çeki;

شيكولاتة çikolata SUR.;

شال (*bşı*) taşımak, nakletmek; (*bşı*) kaldırmak;

شيلة yük;

شيالة [yük] taşımacılık, ... maliye, nakliye; hammaliye, nakliye ücretleri;

شال taşıyan; hammal;

شيالة pantolon vb. askısı;

شال ↑ **شيالة** = **مشال**;

شال alf.bkz.;

شام (*bşı*) beklemek, yolunu gözlemek; (*bşı*) ummak;

شيم yapı, mizaç, tabiat; huy;

شام ben, leke;

مشيم plasenta;

شان (*b-e, bşe*) halel/ kusur getirmek ¶ **شان سُمعته** *b-nin* itibarını zedelemek, adına leke sürmek; **شَيْن** = **شان** ;

شَيْن mas; ayıp, kusur, leke;

شائن ayıp, kusur; itibar zedeleyici;

مشين ↑;

شين harfinin adı;

شاي ALF.BKZ.;

شوء "شاء"ın çoğulu, bkz. **شياه** ;

sabahlar dilemek; **صَابَحَ** : **صَابَحَ** bşe gece gündüz devam etmek, bir yerde bulunmak gitmek; *b-nin* yanından ayrılmamak; **أَصْبَحَ** sabahlamak; uyanmak; net, açık olmak veya netleşmek; sabah vaktinde olmak, vuku bulmak; (*...e, durumuna*) varmak, ulaşmak; [halde değişiklik] dönüşmek, olmak; olmak; **أَصْبَحَ الصَّبَاحُ** sabah oldu; **يَفْعَلُهُ إِذَا أَصْبَحَ وَ** **تُصْبِحُ** iyi geceler!; **أَصْبَحَ** daima/ hep/ gece gündüz bunu yapıyor; **أَصْبَحَ الْحَقُّ** gerçek ortaya/ gün yüzüne çıkmak; **لَمْ يُصْبِحْ يَفْعَلُهُ** [artık] böyle yapmaz oldu; **لَمْ يُصْبِحْ لَهُ وَجُودٌ** o yok; böyle bir şey söz konusu değil; **أَصْطَبَحَ** [lamba] (*bşi*) aydınlatmak; (*bşi*) aydınlatmada kullanmak; **أَسْتَصْبَحَ** güne başlamak;

صَبَحَ tan vakti; sabah;

صَبْحَةٌ sabahın erken vakti; kahvaltı;

صَبَاحٌ sabah; **صَبَاحًا** sabahleyin; **صَبَاحُ الْيَوْمِ** gece gündüz, akşam sabah; **صَبَاحُ الْخَيْرِ** bu sabah; **أَعَمَّ صَبَاحًا** günaydın;

صَبَاحِي [na't] sabah..., sabah ile ilgili;

صَبَاحٌ ve **صَبْحَانِ** müe. **صَبْحَى** güzel, yakışıklı, hoş;

صَبَاحَةٌ güzellik;

صَبْحَةٌ sabah;

صَبُوحٌ sabah yiyeceği, kahvaltılık; parlak, pırıl pırıl;

مَصَابِيحٌ lamba; ışık, nur, ziya;

مِصْبَاحٌ كَشَافٌ ampul; **مِصْبَاحُ الْإِضَاءَةِ** far; **مِصْبَاحٌ كَهْرَبَائِي** lamba, ampul; **مِصْبَاحٌ كَهْرَبَائِي يَدَوِي** el feneri;

أَصْبَحَ sabah;

أَسْتَصْبَحَ aydınlatma;

مَصْبَحٌ sabah;

صَبْرٌ (*...e*) sabırlı olmak, sabretmek; (*...e*)

sabretmek, sukunetle karşılamak; (*...den*)

sakınmak, imtina etmek, geri durmak (*...e*)

dayanmak, dayanabilmek; **صَبْرٌ** (*b-den*) sab-

retmesini istemek; (*b-e*) sabrı tavsiye etmek;

(*b-nin gönlünü*) avundurmak, (*içini*) rahatlat-

mak; (*bşi*) dayanıklı yapmak; (*bşi* örn.

yiyeceği) konserve yapmak, muhafaza etmek

[özl. FAS.] **صَبْرٌ بَطْنُهُ** atıştırmak MIS.; **صَابِرٌ**

(*b-ile*) sabırda yarışmak; iyi sabretmek;

أَصْطَبَرَ sabretmek, tahammül etmek; **تَصَبَّرَ**

تَصَبَّرَ;

صَبْرٌ mas; sabır, tahammül, çıdam; süku-

net, huzur, dinginlik; sebat, metanet; kendine

hakim olma, kendini tutma; **ب-İ** bir

yere hapsederek öldürmek; **لَا صَبْرَ لِي** taham-

mülüm/ sabrım kalmadı, artık dayanamıyo-

rum.; **قَلِيلُ الصَّبْرِ** sabırsızlık; **قَلَّةُ الصَّبْرِ** sabırsız,

aceleci; **قَلَّ صَبْرُهُ** sabrı tükenmek, **لَمْ يَبْقَ فِي**

قَوْسِ صَبْرِي مِنْزَعٌ bende sabırdan eser kalmadı,

sabrım tükendi;

صَبْرٌ sarısabır, ödağacı BOT.;

صَبْرَةٌ şiddetli soğuk;

صَبْرَةٌ yığın, küme; **صَبْرَةٌ** bütün olarak,

bütün halinde, toptan;

صَبَّارٌ çok sabırlı, tahammülü fazla;
صَبَّارٌ veya **صَبَّارٌ** hint, frenk, firavun inciri
 [kaynanadili, kaynanayumruğu, mandadili, tahta yemişi] BOT. *Opuntia ficus indica*;
صَبِيرَةٌ ↑;
صَبُورٌ صَبْرٌ çok sabırlı;
صَبَارَةٌ ya da **صَبَّارَةٌ** şiddetli soğuk;
تَصْبِيرٌ MIS. hafif yemek, atıştırma;
مُصَابِرَةٌ sabretme, tahammül, dayanma;
اصْطَبَارٌ ↑;
صَابِرٌ sabırlı, dayanan, tahammül eden;
مُصَبِّرَاتٌ konserve yiyecekler;
صَابُورَةٌ balast, safra [gemi];
صَبَّعَ a (صَبَّعَ) (على veya ب ...e) parmakla işaret etmek, göstermek; (tavuğu) el ile [yumurtayı] yoklamak;
اصْبَعِ صَبَّعَ parmak; uzunluk birimi, parmak [MIS. = 3.125 cm] ↑ **اصْبَعُ الْأَحْمَرِ** ruj; **بَصْمَةٌ** **اصْبَاعُ السُّجُقِ** bir çeşit sosis; **بَصْمَةٌ** **اصْبَاعُ** parmak izi; **طَابِعُ الْإِصْبَاعِ** **اصْبَاعٌ** onun bu işte parmağı var;
صَبَّاعٌ MIS. parmak;
اصْبُوعٌ صَبَّاعٌ parmak;
مُصَبِّعٌ ızgara [şekil];
صَبَّغَ a (صَبَّغَ, صَبَّغَ) (bşi, elbiseyi kumaşı) boyamak; (bşe, ... ب) ...havası, görüntüsü vermek, (b-i) vaftiz etmek HRI.; **صَبَّغَهُ صَبْغَةً** ↑ **صَبَّغَهُ** b-i değiştirmek, değişik hale getirmek;
اصْطَبَّغَ boyanmak; vaftiz edilmek HRI.;
صَبَّغٌ صَبَّغَ boyaya; renk, boya maddesi; duvar boyası; makyaj boyası;

صَبْغَةٌ boya, renk; renk, boya maddesi; ruh, mahlul ECZ.; açık renk, renk tonu; görüntü, hava, imaj; yapı, karakter; [duvarda] boya; vaftiz HRI.; din; **صَبْغَةُ الْأَفْيُونِ** afyon ruhu, tentürü; **صَبْغَةُ الْيُودِ** tentürdiyot; **صَبْغَةٌ** **أَخْرَجَهُ مِنْ صَبْغَتِهِ** yerel görünüm; b-i, bşi değiştirmek, değişikliğe uğratmak;
صَبْغِيَّاتٌ [çoğ.] kromozomlar;
صَبَّاعٌ صَبَّغَ boyaya; renk; yemeğe çeşni veren şey [salça, sos, baharat];
صَبَّاعٌ boyacı;
صَبَّاعَةٌ boyacılık mesleği, sanatı;
مَصْبَغَةٌ boyahane;
صَابِغٌ boyacı; vaftiz eden kişi HRI.; **يُوحَنَّا الصَّبَّاعُ** Yahya peygamber HRI.;
مَصْبُوغٌ boyalı, renkli, boyanmış; (ب) ...havası/ özelliği taşıyan; (ب ...den) etkilenen; (ب fikir vb. ile) doldurulmuş HRI.;
صَبَّنَ ⇒ **صَبَّنَ** (bşi) sabunlamak, sabunla silmek;
صَابُونٌ **حَجَرُ الصَّابُونِ** sabun ↑ **صَابُونٌ** sabuntaşı;
صَابُونَةٌ [tek.is.] [bir] kalıp sabun;
صَابُونِي [na't] sabunlu, sabun gibi, sabun...;
صَبَّانٌ sabuncu;
مَصْبَنَةٌ sabunculuk;
صَبَّاءٌ (صَبَّاءٌ, صَبَّاءٌ, صَبَّاءٌ) çocuk gibi olmak; **صَبَّاءٌ** (صَبَّاءٌ, صَبَّاءٌ) (e... الی) meyli, temayülü, eğilimi olmak; (e... الی) çalışmak, gayret etmek, uğraşmak;
صَبَّاءٌ a (صَبَّاءٌ, صَبَّاءٌ) çocuklaşmak, çocuk gibi davranmak; **صَبَّاءٌ** gençleştirmek; **تَصْبِيٌّ**

çocuklaşmak, çocuk gibi davranmak; gençleşmek canlılık gelmek; (kadına) kur yapmak; (b-i, b-nin kalbini) ayartmak, baştan çıkarmak, cezbetmek; **تَصَابِي** ve **اِسْتَصْبَى** çocuklaşmak, çocuk gibi davranmak;

صَبَا saba rüzgarı; **صَبَا** saba rüzgarı;

صَبَا çocukluk; gençlik; meyil, eğilim, temayül; özlem, iştiaak;

صَبَا çocukluk; gençlik;

صَبَا gençlik duygusu; çocukça davranışlar; çocukluk

صَبَا ↑; ↑;

صَبَا çocukluk; gençlik;

صَبَا [erkek] çocuk; çirak, çömez;

صَبَا [kız] çocuk;

صَبَا çocuk gibi, çocuksu; çocuklar için, çocuklara mahsus/ ait;

صَبَا toy, düşüncesiz;

صَح (صَحَّاح, صَحَّة) sıhhatli, sağlıklı olmak;

[her şey] tamam, eksiksiz olmak; (...den) iyileşmek, kurtulmak, sıhhatine kavuşmak;

[yara] iyileşmek; doğru çıkmak; sabit olmak,

doğru olmak; [çözüm] kesinleşmek; kabule

şayan olmak; aslı olmak/ çıkmak, doğru ol-

mak; (على ... için) doğru/ yerinde/ uygun/

münasip olmak; (...den) kaynaklanmak,

(...in) neticesi olmak; (... için) doğru

olmak; gerçekleşmek; (... için) iyi olmak,

gitmek; (b-nin payına) düşmek, **صَحَّ عَزْمُهُ**

ya da **صَحَّ عَزْمُهُ عَلَى** bşe azmetmiş olmak,

bşi kafasına takmış olmak, akli fikri ...de olmak; **يَصَحُّ الْإِعْتِمَادُ عَلَيْهِ** temel alınabilir, kabul edilebilir; ... **يَصَحُّ أَنْ يُقَالَ فِيهِ** onun

hakkında ...denilebilir, ...demek yanlış ol-

maz; **صَحَّ فِي الْأَذْهَانِ** doğru gelmek, görün-

mek, makul olmak, gelmek; **صَحَّ (b-i)** iyi-

leştirmek, sıhhatine kavuşturmak; (bşi) dü-

zeltmek; (metni) tashih etmek; (dökümanın)

doğru, geçerli olduğunu ifade etmek, onayla-

mak; imzalatmak; **تَصَحَّحَ** düzeltilmek;

اِسْتَصَحَّ iyileşmek, sıhhatine kavuşmak; (عن

...den) kurtulmak, kendini toparlamak;

صَحَّة sağlık, sıhhat; sağlık bilgisi, doğru-

luk, geçerlilik, asla uygunluk; hukuken ge-

çerlilik, resmen kabul edilme; **وِزَارَةُ الصَّحَّةِ**

sağlık bakanlığı;

صَحِي sıhhi, sağlığa uygun, sağlıkla ilgili;

اَلْمَحْجَرُ الصَّحِي karantina;

صَحِيح sağlığa uygun, sıhhi; tam, eksiksiz; bütün, bölünme-

miş; doğru; gerçek; aslına uygun, inanılabi-

li; geçerli; resmen, hukuken makbul; sahih,

yapısında illet harfi bulunmayan DİLB.; **عَدَدٌ**

...olduğu, **صَحِيحٌ أَنَّهُ** ... tamsayı MAT.;

yaptığı doğru (dur.);

أَصَحُّ daha sağlıklı, daha sıhhatli; daha

doğru **أَوْ عَلَى الْأَصَحِّ** doğrusunu söylemek

gerekirse, daha doğrusu;

أَصْحَاح [Kitabı Mukaddes'te] bölüm;

مَصْحَرَات sanatoryum;

مَصْحَرَات sanatoryum; sağlığa uygun şey;

تَصْحِيح düzeltme; tashih;

مُصَحِّح tashih eden; imzalayan; ﴿

اسفله aşağıda imzası olan;

صَحْب a (صَحَابَة, صُحْبَة) (b-nin) arkadaşı/ dostu/ refakatçisi/ yoldaşı olmak, (b-ile) arkadaşlık etmek; (b-e) refakat etmek; (b-ile) samimi olmak; **صَحْب** = **صَحْب**, (b-ile) arkadaşlığını sürdürmek; **أَصْحَبَ** (b-i, başka b-ile, bş ile) birlikte, yanında göndermek; **تَصَاحَبَ** (b-ile) arkadaşlık yapmak; **اصْطَحَبَ** (b-e) eşlik etmek, refakat etmek; (b-i) yanına, refakatine almak; (...i) beraberine almak; **استَصَحَبَ** (b-i) yanına, beraberine, refakatine almak;

صُحْبَة arkadaşlık, dostluk; eşlik, refakat etme; sosyallik, sosyal ilişkide bulunma; eş dost; çiçek demeti MIS.; ... **صُحْبَة** ... ile beraber; ﴿ **صُحْبَة هَذَا** [zarf vb.nin] bunun içinde; **صُحْبَة فُلَان** ... ile birlikte;

الصَّحَابَة Hz. Muhammed'i (sav.) gören, iman eden ve sohbetinde bulunanlar,

صَحَابِي ashaba ait; ashaptan ...; sahabi;

مُصَاحَبَة eşlik etme, maiyetinde bulunma, refakat etme;

﴿ **اصْطَحَابَ** ;

صَحَابَة, **صَحْب**, **أَصْحَاب** ﴿ **صَحْب** , **صُحْبَة** arkadaş, dost; taraftar, izleyici; [mud. kul.] ...sahibi; emanetçi; ﴿ **صَاحِبُ الْأَمْرِ** hükmeden, efendi; **صَاحِبُ الدَّوْلَةِ** Haşmetmeap!, Majesteleri!; **صَاحِبُ الدِّينِ** kredi, borç veren; **صَاحِبُ الرَّفْعَةِ** başbakanın lakabı ESK.

MIS.; **صَاحِبُ السَّعَادَةِ** paşanın lakabı ESK.; **صَاحِبُ السَّمَاحَةِ** [müftüye hitaben] Sayın...; **أَصْحَابُ** Majesteleri!; **صَاحِبُ السُّمُو الْمَلَكِي** önemli/ nüfuzlu kişiler; ilgililer, ilgili kişiler; **أَصْحَابُ الشُّبُهَاتِ** şüpheliler, zanlılar; **صَاحِبُ الطَّابَعِ** mühürdar TUN., ESK. **صَاحِبُ** Majeste!, **صَاحِبُ الْعِزَّةِ** 'Bey'in lakabı; **صَاحِبُ الْعِزَّةِ** Haşmetmeap!; **صَاحِبُ الْمَعَالِي** kabine başkanının lakabı; **صَاحِبُ الْعَمَلِ** işveren, patron; **صَاحِبُ الْفَضِيلَةِ** alimlerin, şeyhlerin lakabı; **صَاحِبُ الْفِكْرَةِ** bir fikri ortaya atan, bir fikrin babası;;

صَوَاحِبَات, **صَوَاحِب**, **آت** ﴿ **صَاحِبَة**

[kelimesinin müe.] arkadaş vb. ﴿ **صَاحِبَة** toplumda saygın yeri olan hanımların lakabı = şerefli, saygıdeğer;

صَوِيحِب küçük arkadaş;

مَصْحُوب (...ile beraber); (...le) ilişkisi olan; (...ile) birlikte sunulan, verilen;

أَصْحَر müe. **صَحْرَاء** çöl gibi; çöl kumu renginde; metruk, ıssız, تنها;

صَحْرَوَات, **صَحَارَى**, **صَحَار** ﴿ **صَحْرَاء** çöl;

صَحْرَوِي çöl, çorak; ﴿ **صَحْرَوِي** çöl, çorak bölgeler;

﴿ **صَحْرَوِي** çöl, çorak bölgeler;

صَحَارَة kutu, sandık;

صَحَفَ ⇒ **صَحَفَ** (kelimeyi) yanlış okumak, yanlış harekelemek; (haberi, raporu) tahrif etmek, saptırmak; **تَصَحَّفَ** [kelime] yanlış hareketlenmek, yanlış okunmak;

﴿ **صَحَفَة** tabak;

صَحِيفَة fincan tabağı, çay tabağı;

صَحِيفَة sayfa; [kitap vb.i için] yaprak; gazete; beşere, üstderi; yüzey; dış yüzey; **صَحِيفَة الْبَيْضَاء** şeref, onur, şeref payesi;

صُحُفِي [na't] basın...; [is.] (ç. وَن) muhabir, gazeteci; **مُؤْتَمَر صُحُفِي** basın toplantısı;

صَحَافَة gazetecilik [meslek]; basın;

صَحَافِي gazete ile ilgili; gazeteci, muhabir;

صَحَافِيَة [kadın] muhabir, gazeteci;

مُصَحَّف ç. مَصَاحِف bölüm; kitap; mushaf [yine شَرِيف];

تَصْحِيف yanlış harekeleme; kalem sürçmesi.; [dilbilgisi] hata[sı]; tahrif etme;

صَحْل boğuk, kısık ses;

صَحْن ç. صُحُون, أَصْحَنَة tabak; sahan; öğün; avlu, iç bahçe, hayat; yüzey, düzlem, satıh; disk; (ç. أَصْحَنَة) plak TUN.; **صَحْن الدَّار** avlu; **صَحْن السَّجَائِر** kül tablası; **صَحْن** yüzünde, yanağında;

مَصْحُون ezilmiş, kırılmış, parçalanmış;

صَحْنَة sardalye, ateşbalığı ZOO. ;

صَحِي a (صَحُو) ve (صَحَا) **صَحِي** ve (صَحُو) **صَحِي** [gün, gökyüzü] açık, bulutsuz olmak; (صَحَا) kendine gelmek, [bilincini tekrar kazanmak]; (من ...den) iyileşmek, şifa bulmak; (من ...den) uyanmak; (الى ...e karşı) uyanık, tetikte olmak; **صَحِي** (b-i) uyandırmak; **أَصْحَى** [gökyüzü, gün] açık, bulutsuz olmak; (b-i) uyandırmak;

صَحْر açıklık, bulutsuz olma [hava]; bilinç

hali, şuur; açık, güneşlik, bulutsuz [hava];

صَحْوَة bilinç hali, şuurluluk; kendine gelme; uyanma;

صَاح açık, bulutsuz, güneşli [hava]; (ç. **صُحَاة**, -ون) uyanık; uyanık, tetikte; bilincinde olan, şuurlu; kendinde [olan];

صَخَب a (صَخَب) bağırarak, çığlık atmak, haykırmak; (b-i) azarlamak, paylamak; gürültü çıkarmak; **اصْطَخَب** hep birden bağrışmak, bağırıp çağırmak;

صَخَب ٱ mas; haykırma çığlık; gürültü;

صَخَب bağırarak, haykıran, çığlık atan, gürültü çıkaran;

صَخَاب yaygaracı, velvelecisi; şirret;

اصْطَخَاب gürültü, yaygara, velvele;

صَاخَب gürültülü;

مُصْطَخَب gürültülü;

صُخْرَة, **صُخُور** ç. [cin.is.; tek.is. ع] **صَخْر** kaya;

قُبَّة الصَّخْرَة ٱ [tek.is.] kaya **صَخْرَة** Taş Kub-be [Kudüs, Ömer Camii'nde];

صَخْرَى taşlı, taşlık, kayalık;

صَخْر ٱ;

صَدَّ u (صَدَّ) (b-i, عن ...den) uzaklaştırmak, kaçırmak, yüz geri etmek, cesaretini kırmak; (b-i عن isteğinden) çaydırmak, vazgeçirmek; (b-i, örn. saldırıyı) savuşturmak, bertaraf etmek; (b-i عن ...den) alıkoymak, (b-nin, عن ...yapmasını) engellemek, mani olmak; (b-e) karşı koymak, mukavemet etmek; **لَا يَصْدُ** göze hoş gelir, itici değildir; _ u, i

(عن ...den) yüz çevirmek, (عن ...e) sırtını dönmek; (عن ...den) uzak durmak; **صَدَّدَ** **أَصَدَّ** cerahat toplamak; **صَدَّ** (ل b-e) yönelmek, (ل b-ile) ilgilenmek;

صَدَّ uzaklaştırma; durdurma; kabul etme-me, reddetme; engelleme, mani olma; direnme, mukavemet gösterme;

صَدَد yaklaşıklık, yakınlık; niyet, gaye, hedef, amaç; ilgi, ilişki, bağlantı; konu [tartışmanın]; ... **صَدَد** [mud. kul.] ...in civarında, ...in yakında, ...in çevresinde [karşısında önünde]; **صَدَد** (ب) علی ve ...ile ilgili olarak, hakkında; **صَدَد** في ...bununla ilgili olarak, bu bağlamda, konu ile ilgili olarak; **صَدَد** أمرٍ şu anda bir işle meşgul, ilgileniyor olmak; **صَدَد** نرجع إلى ما نحن بصددہ kaldığımız yere dönelim; [asıl tartıştığımız] konuya dönelim;

صَدِيد irin, cerahat;

صَدِيدِي [na't] irin ile ilgili, cerahatli;

صَدَأ (صَدَأَة) **صَدَأ** u ve **صَدَأ** a paslı olmak ya da paslanmak; oksitlenmek; **صَدَأ** (bşi) paslandırmak, paslanmasına sebep olmak;

صَدَأ pas; oksitlenme; pas hastalığı [bitkilerde];

صَدَأَة paslılık, paslanma;

صَدِيء paslı, paslanmış; kirli, adi, şeref-siz;

صَدَأ paslı, paslanmış;

صَدَح (صَدَح, صَدَح) **صَدَح** a terennüm etmek, nağme ile söylemek; (şarkı vb.) söylemek;

صَدَحَات [müzik] makam, nağme;

صَادِح şarkıcı;

مَصْدَاح mikrofon;

صَدَر u, i (صَدُور) (عن ya da عن ...den) dışarı çıkmak; (عن veya عن ...den) doğmak, kaynaklanmak, sadır olmak; [düzenleme, kanun] resmen ilan edilmek; [kitap] yayınlanmak, basılmak; [posta] yola çıkmak; (...e) gitmek; meydana gelmek; **صَدَر** göğsünden rahatsız olmak **صَدَرَ** عن الجِدِّ ciddi olarak işe koyulmak, girişmek; **صَدَرَ** عن إرادته kendi isteği ile oldu, yaptı, iradesi dahilinde oldu; **صَدَرَ** (bşi) göndermek, yollamak; (bşi) ihraç etmek; (kitabı) yayınlamak; (kitaba) önsöz, mukaddime yazmak; (kitaba, ب ...ile) giriş yapmak; **صَادَر** (bşi) haczetmek; (b-i) zorlamak, sıkıştırmak; **أَصْدَرَ** (bşi) göndermek, yollamak; (bşi) ihraç etmek; [kurum, müessese] (çek, pasaport vb.i) vermek; (bşi kitabı) yayınlamak; (resmi hükmü, yargıyı) ilan etmek; (görüş, düşünce vb.i) açıklamak, ifade etmek; **تَصَدَّرَ** gönderilmek; (gruba) liderlik, başkanlık etmek; (toplantıda) önlerde bulunmak; (ل b-e) karşı çıkmak, mukavemet göstermek, (ل b-nin önüne) engel koymak; **اِصْطَدَرَ** (bşi, hükmü) açıklamak, ilan etmek, beyan etmek, duyurmak; (مرسوماً) emir, kanun) çıkarmak;

صَدَر **صَدُور** göğüs, sine; ön, ön kısım, yüz; kısım, bölüm; birinci mısra; şef, başkan, reis, komutan; başlangıç; ilk zamanlar, önce-

(b-i, عن ...den) uzaklaştırmak, uzak tutmak, vaz geçirmek; rasgele vuku bulmak, meydana gelmek; **صَادَفَ** (...ile) karşılaşmak, (...e) rastlamak; (b-i, bş'i) bulmak; (bş ile) aynı vakitte olmak; aynı zamana rastlamak; (belli bir tarihe) rastlamak, tesadüf etmek, denk gelmek, (belli bir tarihte) olmak; (... أَنْ ...olduğu zamana) rastlamak, denk gelmek **صَادَفَ** uygun bulmak; **صَادَفَ** elverişli/ uygun/ münasip olmak/ gelmek; **تَصَدَّفَ** (عن ...den) kaçınmak, sakınmak; **تَصَادَفَ** rastgelmek, tesadüf etmek, **صَدَفَ** [cin.is.; tek.is. ة] ç. **أَصْدَافَ** sedef; **صَدَفَةُ** kulak kepçesi;

صَدَفِي [na't] sedef, sedefden, sedef...; sedefli, sedef işi; **مَرَضُ الصَّدْفَةِ** sedef hastalığı; **صَدَفَ** ç. **صَدَفَةٌ** tesadüf, rastgele olma, gelişigüzellik; **صَدَفَةً** tesadüfen; **بِالصَّدْفَةِ** ya da **بِطَرِيقِ الصَّدْفَةِ** tesadüfen, kazara; rastgele, gelişigüzel;

مُصَادَفَةٌ ç. **مُصَادَفَاتٌ** karşılaşma; şansa, rastgele olma; **مُصَادَفَةً** tesadüfen, kazara;

مُصَادِفٌ (ل ...e, tarihine) rastlayan, denk gelen, musadif, (ل ...de) vuku bulan, meydana gelen;

صَدَقَ u (صَدَقَ, صَدَقَ) gerçeği söylemek, (b-e, عن hakkında) gerçeği, doğruyu söylemek; doğru, gerçek olmak, aslı çıkmak; hak, hakikat olmak; (على b-e, bş'e) tam uymak, (على bş'i) doğrulamak; **صَدَقَ وَعْدُهُ** (في) **صَدَقَ** sözünü; **وَعْدُهُ** vaadini tutmak, yerine getir-

mek; **صَدَقَهُ النَّصِيحَةُ** b-e samimi, iyi niyetle öğüt vermek; **صَدَقَهُ الْحُبُّ** b-i gerçekten, hakikaten sevmek; **صَدَّقَ** (b-i, bş'i) doğrulamak, doğru kabul etmek, inanmak; (ب ...e) iman etmek, inanmak; (على bş'e) razı olmak, muvafakat göstermek, (على bş'i) kabul etmek, tasdik etmek, onamak, onaylamak; **لَا يُصَدَّقُ** inanılmaz, kabul edilemez, gerçek dışı; **صَدَّقْ أَوْ كَذِّبْ** ister inan, ister inanma!; **صَادَقَ** (b-e) arkadaşça, davranmak; (b-ile) arkadaşlık yapmak; arkadaşlığını sürdürmek; (على bş'e) rıza, muvafakat göstermek, (على bş'i) tasdik etmek, onamak, onaylamak; (على bş'i) kanunen geçerli saymak, aslına uygun olduğunu kabul etmek; **أَصْدَقَ** (ها kadına), mihir tayin etmek ya da vermek; (على b-e) sadaka vermek, tasaddukta bulunmak; (على b-e, ب bş'i) sadaka/ yardım olarak vermek;

صَدَقَ doğruluk; samimiyet, içtenlik; hakikat, gerçek; **صَدَقًا** gerçekten, hakikaten; **صَدَقَةُ** ç. **صَدَقَاتُ** sadaka; **صَدَقَةُ الْفِطْرِ** fitre İSL.HUK.;

أَصْدَقَةُ (ç. **أَصْدَقَةُ** mihir; **صَدُوقٌ** ç. **صَدَاقٌ** evlilik akdi TUN.;

صَدَاقَةٌ ç. **صَدَاقَاتٌ** arkadaşlık;

صَدِيقٌ ç. **صَدِيقَانِ**, **صَدِيقَانِ**, **أَصْدِقَاءُ** arkadaş;

صَدُوقٌ dürüst, doğru, samimi, içten;

صَدِيقٌ çok dürüst;

الصَّدِيقُ Hz. Ebu Bekir'in (ra) lakabı;

أَصْدَقُ daha doğru, daha dürüst; **أَصْدَقُ**

... **بُرْهَانٌ عَلَى** (...in) en iyi delili, ispatı; önemli, geçerli; **اَصْدَقُ صَدِيقٌ** en iyi, candan arkadaş, can yoldaşı; dost;

مُصَدِّقٌ onaylama, onama, tasdik; denek-taşı, mihenktaşı;

تَصَدِيقٌ (...e) rıza, inanç; (...e) iman, inanç; **سُرْعَةُ التَّصَدِيقِ** onay, tasdik, muvafakat; **سُرْعَةُ التَّصَدِيقِ** safdillik, herşeye inanma; **سُرْعَةُ التَّصَدِيقِ** saf, safdil, herşeye inanan;

مُصَادَقَةٌ (...e) muvafakat, rıza, kabul, hemfikirlik; (**بِشْيٍ** **عَلَى**) onaylama, tasdikleme; (**بِشْيٍ** **عَلَى**) onama, kanunen tasdik;

تَصَادُقٌ (**بِشْيٍ** **عَلَى**) onay, tasdik;

صَادِقٌ doğru, gerçek, hakiki, içten, samimi; güvenilir, emin, muteber; hak;

مُصَدِّقَةٌ belge, vesika;

غَيْرُ مُصَدِّقٍ inanılabilir, muteber, **مُصَدِّقٌ** inanılmaz, kabul edilemez; **مُصَدِّقٌ** resmi olarak onaylanmış;

صِدْقِي ALF.BKZ.

صَدَمَ i (**صَدَمَ**) (**b-e**, **bşe**), vurmak, çarpmak; (**bşe** ile) çarpışmak, tokuşmak, (**bşe** **بِ**) bindirmek; (...e) [araba vb.] vurmak, çarpmak; **صَادَمَ** (**b-e**, **bşe**) vurmak, çarpmak; (**b-e**, **bşe** karşı) direnmek, mukavemet göstermek; çarpışmak, tokuşmak; **صُودِمَ** (**bşe** **بِ**) müteessir olmak, etkilenmek, (...den dolayı) sarılmak; **تَصَادَمَ** [trenler, arabalar, ordular vb.] çarpışmak; [farklı görüşler, düşünceler] çekişmek; **اِصْطَدَمَ** (...ile) ya da **مَعَ** (**بِ**) çarpışmak, vuruşmak; (**bşe** **بِ**) çarpmak, vurmak; (**b**

bşe. örn. **يَانِشِلَارَا**) itiraz etmek, karşı çıkmak; (**بِ...ile**) karşılaşmak, yüz yüze gelmek **اِصْطَدَمَ الطَّالِبُ بِصُعُوبَاتٍ فِي دِرَاسَتِهِ** öğrenci tahsilinde zorluklar ile karşılaştı»; = **تَصَادَمَ**;

صَدَمَةٌ **صَدَمَاتٌ** **بِ** vurma, itme, çarpma, darbe, sadme; sarsma, sarsıntı; zorluk, engel;

صَدَامٌ çarpışma, vuruşma; çökme; göçme;

صَدَامٌ وَجْدَانِي zihinsel çöküntü;

مُصَادَمَةٌ **آتٌ** **بِ** çarpışma, vuruşma;

تَصَادُمٌ çarpışma, vuruşma; şok, sarsıntı;

طَاسَةُ التَّصَادُمِ tampon [demiryolu];

تَصَادَمٌ = اِصْطَادَمٌ;

صَدِيٌّ (**صَدَى**) çok, aşırı derecede susamak;

اَصْدَى yansımak, aksetmek; yankılanmak,

eko yapmak; **تَصَدَّى** (...ile) meşgul olmak, ilgilenmek, (...e) başlamak, girişmek; (**b-e** **بِ**) karşı olmak/ çıkmak,

engel teşkil etmek, (**b-nin** **بِ**) yolunda durmak;

اَصْدَاءُ **بِ** **صَدَاً**, **صَدَى** yankı, aksiseda, eko;

تَصَدَّى el çırpma, alkışlama;

صَرٌّ (**صَرٌّ**, **صَرِيرٌ**) [cırcır böceği] kesik kesik ötmek, cır cır etmek; [kapı, diş] gıcırdamak;

cızırdamak; (**bşe**) bağlamak; (**parayı**, **فِي** **...e**) koymak; (**kulaklarını** veya **بِ** **kulaklarını**) dikmek;

اَصْرٌ (**عَلَى** **..de**) ısrar etmek, direktmek;

(**...e/yapmaya**) karar vermek, ...kararına varmak; (**kulaklarını** veya **بِ** **kulaklarını**) dikmek;

صُرَّةٌ [para] kese(si), çanta(sı); de-

met; **صُرَّةُ الْحَرَمَيْنِ** veya **الصُّرَّةُ** Mekke ve Medi-

ne'ye dağıtılmak üzere İslam ülkelerinin gönderdiği yardımlar; **الصُّرَّة** "النَّصْرَةُ"nın Â tesliminden sorumlu kişi; **صُرَّة النُّقُود** para kesesi;

صُرِير cır cır sesi [cırcır böceği için]; cızırtı

صُرَّار ya da **صُرَّار اللَّيْلِ** cır cır böceği zoo;

صُرِيرَة kese içindeki paralar;

صَبَقَ ﴿...de﴾ ısrar, diretme; **إِصْرَار**

الإِصْرَار kasıt, tasarlama, teammüt HUK.

مُصِرٌّ ısrar eden, direten; azimli, kararlı;

الصَّرْب Sırbistan; Sırp(lar);

صِرْبِي Sırp; [na't] Sırp...;

صَرَحَ u (صُرْحَة, صَرَا حَة) saf, arı, katışıksız olmak;

صَرَحَ a (صَرَحَ) (bşî) açıklamak, netliğe kavuşturmak;

صَرَحَ (bşî) açıklamak, (bşe) açıklık, netlik getirmek, izah etmek; (ب bşî) ilan, beyan etmek;

(ب ya da عن ... hakkında) açık/samimi olarak konuşmak, (ب bşî) bildir-

mek, duyurmak; (ل b-e, ب için) izin, vermek, ruhsat vermek;

صَارَحَ açıkça, samimi olarak konuşmak; (ب hakkında); (b-e, أَنْ ... dığını)

beyan etmek, ...açıklamasında bulunmak;

تَصَارَحَ (bşî) açıklamak, izah etmek; **انْصَرَحَ**

açıklığa kavuşmak, açığa çıkmak; **انْصَرَحَ**

açıklığa kavuşmak, açığa kavuşmak;

صَرَحَ köşk, saray; yüksek bina;

صَرَحَ saf, arı, katışıksız; açık, belli, net;

صَرَحَاء صَرَاح, صَرَاح; **صَرَحَاء** صَرَاح; **صَرَحَاء** samimi,

içten; açık kalpli;

صَرَحَاء daha saf, arı; daha samimi, içten;

صَرَحَاء beyan, açıklama, beya-

nat; izin, ruhsat, lisans;

صَرَخَ (صَرِيخ, صَرَاح) bağırmak, haykırmak,

çığlık atmak; yardım istemek için bağırmak;

(ب b-e) seslenmek; (ب b-e) bağırmak,

(ب b-e, b-nin yüzüne) bağırmak, bağırp çağırarak, ﴿...e﴾ yardım için bağırmak;

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak,

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak,

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak;

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak;

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak;

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak;

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak;

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak;

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak;

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak;

صَرَخَ (b-i) yardıma çağırarak, (b-i) yardıma çağırarak;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صَارُوحَ füze, roket; **صَارُوحَ** füze, roket;

صرّار cırcır böceği zoo.;

صراط yol;

صرع a (مصرع, صرع) (b-i) yere vurmak/ çalmak/

atmak; **صرع** saralı olmak; delirmek, çıldır-

mak; **صارع** (b-ile) güreşmek, dövüşmek [yi-

ne spor olarak]; **تصارع** birbiri ile güreşmek;

انصرع delirmek, çıldırmak; **اصطرع** = **تصارع**;

صرع sara, yilbik, tutarık, tutarak;

صرع dizgin;

صرع ç. **صرعى** yere atılmış, vurulmuş, çarpılmış; saralı; deli, çılgın; [mud.kul.] ...e

yenik, mağlup düşen; ...kurbanı **سقط** ۱۱

صرع الشراب [kavgada] öldürülmek;

صرع الكرى uyku-suzluğa dayanamayan;

مصرع ç. **مصارع** dövüş yeri, mekanı; çürü-me, yok olma, ölüm; ölümcül kaza; hayati organ;

مصرع ç. **مصاريع** kapı kanadı; mısra, dize

صفائح المصراع ۱۱ kapı aynalık tahtası

«الباب مفتوح على مصراعيه» kapının her iki kanadı da açıktır veya kapı ardına kadar açık»;

صرع güreş, güreş karşılaşması; dövüş;

مصارعة ۱۱; ۱۱;

اصطرع dövüş, kavga, mücadele, çekişme;

مصرع yere çalınmış, vurulmuş; saralı; deli, çılgın;

مصارع güreşen; güreşçi; kavgacı;

صرف i (صرف) (b-i, bşi, عن ...den) uzaklaştı-

mak; (b-nin) dikkatini (عن ...den) ayırmak, başka bir şeye çekmek; (bşi, örn. bakışlarını, dikkatini, الى ...e) çevirmek, çekmek; (b-e) yol vermek, (b-i) gitmeye bırakmak, göndermek; (parayı على ...e, ...de) harcamak, sarfetmek; (على bşi için) ödeme yapmak; (parayı, ل ...e) harcamak; (bşi örn. biletleri, izini) [resmen] çıkarmak, vermek; (zamanını, gayretini, في ...e) vermek, harcamak, sarfetmek; (vakti, zamanı في ...de, ...ile, ...yaparak) geçirmek; (parayı) küçük birimlere çevirmek, bozmak; (kelimenin) çekimini yapmak DİL.B.; **صرف النظر** ۱۱ bakışlarını, yüzünü ...den çevirmek, dikkatini ...den ayırmak; **صرف** (صرف) gıcır-damak; **صرف** (suyu) dışarı akıtmak, akaçla-mak; (araziyi) kurutmak; (iş) tasfiye etmek, kapatmak, likide etmek; (para) bozdurmak; (malı) pazara, piyasaya sürmek, dağıtımını yapmak; bşi devri daim ettirmek, sirkülas-yonunu sağlamak; (b-i, في ...de) serbest bırak-mak; (kelimenin) tasrifini yapmak, (fiilin) çekimini yapmak; **تصرف** bağımsız/ hür/ ser-best davranmak, hareket etmek; (في ...de) idare/ tasarruf hakkına sahip olmak; (في bşde) serbest davranmak; çekilmek, çekimi yapılmak DİL.B.; **تصرف تصرفاً كيفياً في ...** ۱۱ ...de rastgele, gelişi güzel, keyfi davranmak; **انصرف** (عن ...den) yüzünü çevirmek; (عن b-i, bşi) terketmek, bırakmak, (عن ...den) vazgeçmek, elini çekmek; [birikmiş su] akı-

tılmak, akaçlanmak, boşaltılmak; (الى ...e) yönelmek; (الى bir faaliyete, bş yapmaya) başlamak, yönelmek; kendini (الى bşe) vermek, hasretmek; [para] harcanmak, sarf edilmek; [resmi olarak] verilmek, çıkarılmak [bilet vb.]; [kelime] tenvin ve kesra kabul etmek DİLB. ۞ اِنصَرَفَ الى نفسه ۞ içine kapanmak; اِنصَرَفَ يَفْعَلُ bş yapmaya başlamak; **صَرَف** uzaklaştırma, yüz çevirme; harcama; [zaman, çaba vb.] harcama, sarfetme; [resmi olarak] çıkarma verme [bilet vb.]; masraf, harcama para; döviz bozma; mübadeleli alış veriş ISL.HUK.; süzülme, çekilme, drenaj; çekim DİLB.; (صُرُوف) felaketler, afetler [ve صُرُوف الدَّهْرِ]; ۞ مَحَطَّةُ الصَّرَفِ ۞ elektrik şebekesi, ELK.; su dağıtım merkezi; عِلْمُ الصَّرَفِ dö-viz kuru; سِعْرُ الصَّرَفِ şekil-bilgisi, morfoloji; مَمْنُوعٌ مِنَ الصَّرَفِ çekimsiz DİLB.; ...i göz önüne almaksızın, aldırmadan, dikkat etmeksizin;

صَرَف saf, arı, katkısız;

صَرَفَات ödemeler, masraflar;

صَرِيف gıcırdayan;

صَرَّاف döviz bozan; veznedar, kasa memuru; maaş katibi, banker;

صَرَّافَةُ التَّدَاكِرِ ۞ [kadın] veznedar; صَرَّافَةٌ bilet satan memure;

صَرَف ۞ صَيَّافٌ döviz bozan; veznedar;

صَرَفِي ۞ صَيَّافَةٌ ۞ صَرَفِي

صَرِيفَةٌ ۞ صَرَّافٌ hasır kulübe;

مَصْرَف ۞ مَصَّارِفٌ drenaj, akaç, lağım

kanalı; banka; vezne, [bankada];

تَصْرِيف [suyunu] alma, akaçlama, süzme;

satış, dağıtım, piyasaya verme, sürme; değiştirme; çekim, tasrif DİLB. ۞ تَصَارِيفُ الدَّهْرِ ۞ kaderin cilveleri; تَصْرِيفُ الشُّؤْنِ iş(lerin) yönetimi/ idaresi;

تَصَرَّف ۞ تَصَرَّفَ (في ...de) tasaruf hakkı,

serbest davranma; intifa, yararlanma hakkı HUK.; yönetim, idare; davranış, tavır, hareket; çıkış [pompa vb.nin sıvı çıkış kapasitesi ile ilgili]; [çoğ.] تَصَرُّفَاتٌ düzenlemeler, kurallar, uygulamalar; مُطْلَقُ التَّصَرُّفِ sınırsız tasarruf hakkı olan, istediği şekilde davranabilen; b-nin emri تَحْتَ تَصَرُّفِهِ serbest olarak; bşi emri, وَضَعَ شَيْءٌ تَحْتَ تَصَرُّفِهِ altın-da; kontrolü altına almak; تَصَرُّفَاتُ الزَّمَنِ kaderin cilveleri;

انصَرَفَ ۞ ۞ ۞ mas.;

مَصْرُوف (الى bşe) ayrılan, hasredilen, gi-

den, masraf, harcama; [çoğ.] مَصَارِيفُ, -آت masraflar, harcamalar, giderler; ۞ مَصْرُوفٌ

ve البريد مَصَارِيفُ البريد posta(lama) giderleri;

خالص المصاريف cep harçlığı; مَصْرُوفُ الجَيْبِ

post(lama) giderinden muaf; وَفَى المَصَارِيفِ

giderleri karşılamak, masrafları, harcamaları

ödemek; مَصْرُوفٌ مِنَ الخِدْمَةِ işten çıkarılmış,

uzaklaştırılmış;

مَتَصَرَّف Arap ülkelerindeki Türk yönetici

ESK.;

مَتَصَرِّفَةٌ otorite, yetki;

الْمُنْصَرَف tam çekimi olan DİLB.;

harcanan para, gider, masraflar;

لا مُنْصَرَفٌ || ayrılma, uzaklaşma مُنْصَرَفٌ

zaruri, zorunlu, çok gerekli; مُنْصَرَفُهُمْ ay-
rıldıklarında, gittikleri zaman; فِي مُنْصَرَفِ
النَّهَارِ gün bitiminde;

صَرْمٌ u keskin olmak; katı, sert, tavizsiz
olmak; صَرْمٌ i (صَرْمٌ, صَرْمٌ) (bşî) kesip kopar-
mak, kırmak, budamak; (b-i) terketmek, (b-
i) bırakmak, (b-den) ayrılmak; صَرْمٌ (bşî) kes-
mek, kırmak, budamak; تَصَرْمٌ azalmak, kü-
çülmek; [zaman vb.] geçmek, akmak, hızla
geçmek; انْصَرَمَ [zaman vb.] geçmek, geçip
gitmek;

صَرْمٌ ayrılma, uzaklaşma;

صَرْمٌ Ç. صَرْمَةٌ deve sürüsü;

صَرْمَةٌ keskinlik; katılık, tavizsizlik;

صَرْمَةٌ gem;

صَرْمَةٌ yabancılaşma, husumet, bozuş-

ma; soğukluk;

صَارِمٌ keskin; seri, katı, tavizsiz,

مُنْصَرِمٌ geçip giden, geçmiş olan [zaman];

صَرْمٌ bkz. سَرْمٌ;

صَرْمَةٌ MIS. ayakkabı;

صَرْمَايَةٌ SUR. sarı ya da

kırmızı deri ayakkabı; ayakkabı;

مَصَارِينٌ bkz. مَصْرِينٌ;

صَارِي الْعَلَمِ bayrak; صَوَارٍ Ç. صَارِيَّةٌ ve. صَارٍ
direği;

مَصَاطِبٌ Ç. مَصْطَبَةٌ seki;

مَصْطُولٌ ahmak, budala;

صَعْبٌ u (صُعُوبَةٌ) (على ...e) zor, ağır gelmek;

(على ...için) sıkıcı gelmek, hoş olmamak;
تَصَعَّبَ zorlaştırmak; (b-e, bşî) zorlaştırmak;
تَصَاعَبَ her (bşî) zor hale getirmek; her
şeyi beğenmemek, müşkülpesent olmak;
اِسْتَصْعَبَ (bşî) zor bulmak, saymak;

صَعَبٌ zor; [çoğ.] zorluklar, güç-
lükler صَعَبُ الْإِحْتِمَالِ tahamül edilmez,
dayanılmaz, katlanılmaz; صَعَبُ الرَّأْسِ müş-
külpesent; inatçı, dikkafalı;

صُعُوبَةُ الرَّأْسِ zorluk, güçlük صُعُوبَةٌ
inatçılık, dikkafalılık;

مَصَاعِبٌ zorluklar, güçlükler;

صَعْتَرٌ yabani keklik BOT. Thymus serpyllum;

صَعْدٌ a (صُعُودٌ) yüksek olmak, yükselmek; yuka-
rı çıkmak; (bşî) çıkmak, tırmanmak; [uçak]
kalkmak; ...e çıkarmak; ...e çıkarmak; ...e çıkarmak;
صَعْدٌ yukarı çıkmak, tırmanmak; ırmağın
yukarısına doğru gitmek; Mısır'ın kuzey
bölgelerine gitmek MIS.; (b-i) yukarı gönder-
mek; (bşî) yükseltmek, yukarı çıkarmak;
(inilti, ah vb.i) çıkartma [inleme]; (bşî)
buharlaştırmak, buhar haline getirmek; (bşî)
süblimleştirmek KİM. صَعْدُ الزَّفَرَاتِ ||
derin nefes almak; اَصْعَدَ (b-i) ilerletmek ya
da yükseltmek; (الي) yüksek araziye) çıkmak;
nehrin yukarısına doğru gitmek; تَصَعَّدَ buhar-
laşmak; تَصَاعَدَ yükselmek, yukarı çıkmak;
صَعْدٌ yüksek olma, yükseklik;
صَعْدَةٌ Ç. صَعْدَاتٌ yokuş; meyil, eğim;
صُعُودٌ yükselme, yukarı çıkma; havalan-
ma, kalkış [uçak]; yokuş, bayır; (الي) ...e

doğru) ilerleme

صَعُود dik yokuş;

صَعِيد **مِصْر** ve **الصَّعِيد** plato; **صَعْد** **صَعِيد** **صَعِيد**

Üst Mısır, Sa'id **فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ** fark gözet-

meksizin, ayırım yapmadan; **عَلَى صَعِيدٍ**

وَاحِدٍ hemfikir, mutabakata varmış;

صَعِيدِي **صَعَايِدَة** Üst Mısır, Sa'id ile

ilgili;

تَنَفَّسَ الصَّعْدَاءُ [derin] nefes alma; **صَعْدَاءُ**

derin nefes almak;

مَصْعَد **مَصَاعِد** yükselme noktası;

مَصْعَد **مَصَاعِد** asansör; anot;

مَصْعَدَة asansör;

صَاعِد **صَوَاعِد** yükselen, yukarı çıkan;

فَصَاعِدًا ve fazlası, ve yukarısı, dahası;

مِنْ فَصَاعِدًا ve dahası, daha bir sürü; **مِنْ**

فَصَاعِدًا bundan sonra, şu andan itibaren;

مُتَّصَاعِد yükselen, yukarı çıkan;

صَعَّرَ **صَعَّرَ** [yüz] çarpık olmak; **صَعَّرَ** **ا**

صَعَّرَ kibirli bir ifade ile bakmak, kibirli bir

ifade ile bakmak, kibirli bir tavır takınmak;

صَعَقَ **ا** [yıldırım] (b-e) çarpmak, **صَعَقَ** **ا**

ve **صَعَقَ** [edil.] yıldırım çarp-

mak; bilincini/ şuurunu kaybetmek; **صَعَقَ** **ا**

donup kalmak; hemen ölmek;

أَصْعَقَ [ışık, ışın] (b-e) çarpmak; (b-e) şuuru-

nu/ bilincini kaybettirmek, (b-i) kendinden

geçirmek; **أَنْصَعَقَ** yıldırım çarpmak;

صَعَقَ yıldırım, şimşek;

صَعَقَ yıldırım çarpmış; şaşkın, hayret kim-

se kalmış;

صَوَاعِقُ yıldırım;

مَصْعُوق yıldırım çarpmış; şaşkın, hayret-

ler içinde kalmış; harap;

صَعْلَكَة avarelik; muhtaçlık, fakirlik;

صَعْلُوك **صَعَالِك** çok yoksul, fakir muh-

taç; dilenci; aylak, avare;

صَغْر **ا** (صَغْر) ve (صَغَارَة, صَغْر) küçük/

ufak olmak, küçülme, ufalmak; azalmak;

genç olmak; **صَغْر** **ا** (صَغْر) (b-den, ب ... ka-

dar) küçük/ genç olmak **مَا صَغَرَنِي إِلَّا بَسَنَة**

o benden sadece bir sene küçüktür. [daha

gençtir.]; **صَغْر** (b-ş) küçülme azaltmak; (b-i,

b-ş) küçük/ hakir/ aşağı/ basit görmek; (ismi)

küçültme ismi veznine sokmak; **تَصَاغَرَ** ken-

dini küçük/ aciz/ zavallı göstermek; **اسْتَصْغَرَ**

(b-i, b-ş) küçük bulmak/ addetmek, (b-e, b-ş)

değerinden aşağı değer vermek; **اسْتَصْغَرَ**

aşağılık duygusuna, kompleksine ka-

pılmak, kendini küçük görmek;

صَغْر küçüklük, ufak olma; önemsizlik;

gençlik, gençlik zamanı [yine **السَّنَ صَغْر**]

صَغْرَة **هُوَ صَغْرَة أَبَوَيْهِ** anne babasının en

ufak çocuğudur;

صَغْرَاء, **صَغَار** **صَغِير** ufak, küçük; önem-

siz; minicik, ufacık; genç; **صَغِير السَّنَ** genç,

yaşı ufak; **صَغِير النَّفْسِ** mütevazî, alçak gönül-

lî; **صَغَارُ الْمُوظَّفِينَ** küçük memurlar; **الْعِيدِ**

كُلِّ صَغِيرَة Şevval ayının 1. günü; **و**

كَبِيرَة küçük büyük herşey, bütün detaylar;

صَغَائِر **صَغِيرَة** küçük günah islahuk;

önemsiz, küçük hata, yanlış; **صَغَائِر** [çoğ.]

dikkatle bakmak; **تَصَافَحَ** tokalaşmak, el sıkışmak; **اِسْتَصَفَحَ** (b-den, bş için) özür dilemek, bağışlamasını istemek;

صَفَّاح affetme, bağışlama; (ç. **صَفَّاح**) yüzey, yüz **ضَرَبَ** (أَضْرَبَ) عَنْهُ صَفْحًا **ۥ** b-e, bşe aldırmamak, görmezden gelmek;

صَفْحَة ç. **صَفَحَات** dış taraf, bölge, yüz; yüzey, yüz; sayfa; [defter, kitap] yaprak; devre, dönem, evre, safha;

صَفِيح geniş taraf, yüzey; tabaka, demir plaka; teneke plaka;

صَفِيحَة ç. **صَفَائِح** [metal, tahta vb.] plaka; teneke plaka; teneke kutu; **صَفَائِحُ الْمِصْرَاعِ** **ۥ** kapı aynalık tahtası;

صَفُّوح bağışlayan, affeden;

صَفَّاح ç. **صَفَائِح**, -آت. **صَفَّاح** plaka, yaprak; iri ve yassı kaldırım taşı;

تَصْفِيح plaka haline getirme;

تَصَفُّح inceleme, tahkik etme;

مَصْفَح plaka halinde; zırhlı, zırh, metal kaplı; **سَيَّارَة خَشَب مُصَفَّح ۥ** kontrplak; **مَصْفَحَة** zırhlı araba;

مُصَفَّحَة ç. **مُصَفَّحَة** -آت. panzer;

اَصْفَدَ ve **صَفَدَ** = **صَفَدَ** i (صَفَدَ) (b-i) bağlamak; bağlamak;

صَفَدَ ç. **اَصْفَاد** bağ;

صَفَاد **ۥ** **اَصْفَاد** kelepçe;

صَفَّرَ i (صَفِيرَ) ıslık çalmak, [kuş] ıslıksı ses çıkarmak; [yılan] tıslamak; [kuş vb.] ötmek; [alarm, siren] çalmak; **صَفَّرَ** = **صَفَّرَ** ;

صَفِير ıslık çalan; ince ses tuşu; **حُرُوف** **ۥ**

الصَّفِير "s. z, ş, j" harfleri [telaffuzları, ıslığı andırdığı için]; aşağıya bkz.;

صَفَّارَة **ۥ** ç. **صَفَّارَة** -آت. düdük; ıslık; siren;

الْإِنْذَار alarm;

اَصْفَرَّ sararmak, sarılaşmak; beti benzi atmak; **ۥ** **اَصْفَرَّ وَجْهَهُ** **ۥ**;

صَفَّرَ pirinç, sarı [madeni alaşım]; para;

صَفَر sarılık hastalığı;

صَفْرَة sarı renk, sarılık; [yüz] solgunluk,

sarılık, rengi uçma;

صَفَّار sarı renk, sarı şey; solgunluk; **صَفَّارَة** yumurta sarısı;

صَفَّارَة ç. **صَفَّارَة** pirinç dökümcü;

صَفَّرَ ç. **صَفَّرَاء** müe. **اَصْفَرَّ** sarı; solgun, uçuk **ۥ** **نُحَاسٌ ضِحْكَة صَفَّرَاء ۥ** zoraki gülüş; **اَصْفَرَّ** pirinç, sarı [metal alaşım];

صَفَّرَاء safra, öt;

صَفَّرَاوِي safra, öt kesesi ile ilgili; çabuk kızan, asabi **ۥ** **الْحُمَّى الصَّفَّرَاوِيَّة ۥ** sarı humma;

صَفَّرَاوِيَّة acı gülüş;

اَصْفَرَّار sararma; solgunluk [yüz];

مُصَفَّر sararmış; solgun, beti benzi atmış;

صَفَّرَ a (صَفَّرَ, صَفَّرَ) (عن ...siz) olmak, içinde bş i **صَفَّرَتْ يَدُهُ عَنْ شَيْءٍ ۥ** ...olmamak; (عن)

اَصْفَرَّ = **صَفَّرَ** (bş i) boşaltmak; kaybetmek; **صَفَّرَ** ;

صَفَّرَ (عن ...siz, **اَصْفَرَّار**, **صَفَّرَ** ç. **صَفَّرَ**, **صَفَّرَ** ;

içinde ...olmayan; **ۥ** **صَفَّرَالْيَدَيْنِ** elinde avucunda bir şey olmayan;

صَفَّرَ sıfır; hiç (bir şey);

اَصْفَرَّ boş;

مُصْفَر çok fakir, elinde avucunda bir şey bulunmayan **مُصْفَرُ الْيَدِ** elleri boş olan; **مُصْفَرُ الْيَدِ** elinde avucunda hiç bir şey bulunmayan, çok fakir; **صَفَر** safer ayı, ikinci hicri ay; **صَفْصَاف**¹ [cin.is.; tek.is. ة] bir cins söğüt ağacı; **صَفْصَف**² düz, müstevi; çıplak, boş alan, metruk arazi **قَاعُ صَفْصَف** çorak toprak, metruk arazi; **جَعَلَهُ قَاعًا صَفْصَف** bşin terkedilmesine sebep olmak; **صَفَعَ** a (صَفَعَ) (b-e) hafifçe vurmak, şaplaklamak; (b-e) [yüzüne yanağına] tokat vurmak; (kuralı vb.i) bozmak ihlal etmek, çiğnemek; **تَصَافَع** birbirini tokatlamak; **صَفَّة** [tek.is.] şaplak; tokat, şamar; **صَفَاع** ç. **صَفَاعُون** bir kukla türü; **صَفَقَ** i (صَفَقَ) (b-e, bşe) şamar, tokat atmak, vurmak; (bşi) harekete geçirmek; alkışlamak, el çırpma; (kapıyı) çarpmak, vurmak, hızla kapamak; **صَفَقَ** u (صَفَاقَة) [kumaş] kalın, ağır olmak; **صَفَقَ** tokatlamak; **صَفَقَ** tokatlamak; **صَفَقَ** (ل) **صَفَقَ** بِيَدَيْهِ tokatlamak; **صَفَقَ** (b-i) alkışlamak; (ب) **صَفَقَ** kanatlarını) çırpma; **صَفَقَة** ç. **صَفَقَات** el sıkışma, tokalaşma [alışveriş, anlaşma sonunda]; anlaşmaya varma ISL.HUK.; alışveriş; **صَفَقَة خَاسِرَة** kötü alışveriş; **صَفَقَة رَابِحَة** karlı alışveriş, iyi alışveriş; **صَفَقَة وَاحِدَة** hep birden, tamamı, hepsi birden; bütün olarak; **صَفَقَة** ya da **أَعْطَى صَفَقَة** alışveriş yapmak alışverşi bitirmek, sonuçlandırmak; **عَادَ (رَجَعَ) بِصَفَقَة** عادَ (رَجَعَ) eli boş dönmek, bir şey elde edeme-

den dönmek; **كَانَتْ لَهُ الصَّفَقَة الْخَاسِرَة**; **صَفَاق** ç. **صَفَق** alt deri; karınzarı, periton; **صَفِيق** ç. **صَفَاق** sık, dokunmuş, ağır [kumaş]; **صَفِيقُ الْوَجْهِ** arsız, yüz­süz, küstah; **صَفَاقَة** arsızlık, **صَفِيق** alkışlama, el çırpma; **تَصَفِيق** alkış; **الاستِحْسَان** alkış; **صَفَاكِس** Safakis limanı TUN. **صَفَن** ç. **أَصْفَان** torba derisi, scrotum ANAT.; **صَفَا** (صَفَا) (b-e) arı, saf, temiz, berrak, duru olmak; bulutsuz açık olmak; **صَفَا ل** [akıl, kalp, gönül] samimi/ içten/ temiz kalpli olmak; **صَفَى** (bşi) saf/ duru/ berrak, temiz yapmak, arıtmak; **مَسْأَلَة** meseleyi, problemi, sorunu gidermek, halletmek; [genellikle yemek pişirilen] (bşin) suyunu boşaltmak [yine الماء من الماء]; (bşi) kurutmak, nemini almak; (bşin, عن ...ini) arıtmak; tasfiye, rafine etmek; (bşi) süzmek, filtrelemek; (bşi) ödeyip tasfiye etmek; (bşi) paraya çevirmek, [mal varlığını] nakde çevirmek; **صَافِي** (b-e karşı) dürüst/ samimi/ içten olmak/ davranmak; **أَصْفَى** = **صَافَى** (ل b-nin veya b-nin bşi)ni ceza olarak elinden almak; [şair] şiir söylemeyi bırakmak **أَصْفَى** **دُونِ فُلَانٍ** b-i bş için seçmek **بِالشَّيْءِ** üstün görerek, başkalarına nisbetle); **تَصَافَى** bbe karşı dürüst, samimi içten olmak; **اصْطَفَى** (b-i) seçmek; **اسْتَصَفَى** = **اصْطَفَى** (b-i) seçmek; **اسْتَصَفَى** **مَالَهُ** temiz/ saf/ berrak saymak **اسْتَصَفَى** bütün varlığını nakde, paraya çevirmek;

b-nin malını haczetmek;

صَفَر saflık, duruluk, berraklık, temizlik;
bulutsuz olma; neşe, mutluluk; temiz, berrak;
saf, arı;

صَفْوَة en iyi kısım;

صَفَا [cin.is.; tek.is. ة] ç **صَفَوَات** taş, kaya;

صَفْوَان taş, kaya;

صَفْوَة dost, iyi, candan, yakın;

صَفَاء duruluk, berraklık; bulutsuz olma,
açıklık; saflık, arlık; mutluluk, neşe; sami-
miyet, dürüstlük **صَفَاء** ساعة hoş vakitler;

صَفِي açık, berrak, bulutsuz net; (ç.
أَصْفِيَاء) dost, yakın arkadaş;

صَفِيَة ç. **صَفَايَا** ganimet, çapul vb.den reise
düşen pay, = aslan payı;

مَصْفَى rafineri;

مَصْفَى kalbur, kevgir, elek;

مَصْفَاة ç. **مَصَاف** filtre, süzgeç; elek,
kevgir; rafineri; **مَصْفَاة الْقَهْوَة** kahve süzgeci;

تَصْفِيَة ç. **آت** - arıtım, temizleme [yine
MEC.]; süzme, filtreleme; eleme [yine SPO.];
[sorunu] giderme, halletme; kliring tic.; tas-
fiye etme tic.; takas satışı; **تَصْفِيَة الْحَسَابَات**
hesabın kapatılması; **مَأْمُور التَّصْفِيَة** tasfiye
memuru;

مُصَافَاة ahenk, uyum; iyi niyet, hüsnü
niyet;

تَصَاف (...بين...) arasında) anlaşma, dost-
luk ifadesi;

إِصْطِفَاء seçme; seleksi-
yon, eleme BİY.;

إِصْطِفَاء malların haczi;

صَاف temiz, berrak; saf, arı, katkısız; net;
açık **صَافِي النِّيَّة** samimi, içten, dürüst, açık
kalpli; **صَافِي الْحَمُولَة** net tonaj, ağırlık; **صَافِي**
net kazanç, kâr;

مُصَفِّ tasfiye memuru; tasfiye ajansı;

مُصَفِّ saf, duru, berrak, açık, bulutsuz;

مُصْطَفَى seçilmiş, seçkin;

صَفِير safir;

صَاقِب ⇒ **صَقَب** (*b-e*) yaklaşmak; yakınlaşmak;
(*b-ile* ya da *bşe*) komşu, yanyana olmak;

صَقْر 1 **أَصْقُر**, **صُقُور** ç. şahin;

صَاقُور 2 taş balta;

صَقَعَ a (**صَقَاع**, **صَقَع**) [horoz] ötmek; **صَقَعَ** [yere]
kırağı düşmek [edil.]; **صَقَعَ** buz tutmak, don-
mak [su];

الأَصْقَاع ç. **أَصْقَاع** bölge, arazi; **صَقَعَ**
الْمُتَجَمِّدِ الْجَنُوبِيَّة Antarktika, Antarktik kara;

صَقْعَة şiddetli soğuk;

صَقِيع kırağı; buz; don;

أَصْقَع daha güzel, beliğ konuşan;

مِصْقَع ç. **مِصَاقِع** gür sesli; beliğ, güzel ko-
nuşan, konuşması güzel;

صَقَّلَ 1 **صَقَّلَ** (**صَقَّلَ**, **صَقَّلَ**) (*bşi*) parlatmak, cilala-
mak, perdahlamak; **أَنْصَقَلَ** (üslubu, lezzeti)
ince, hassas ya da zarif yapmak;

صَقَّلَ 2 **صَقَّلَ** **الْأَذْهَانَ** mas **صَقَّلَ** zihinsel
eğitim;

صَقِيل parlatılmış **صَقِيل**; düz, pürüzsüz,

صَقَّال parlatıcı, cilalayıcı;

مِصْقَلَة ç. **مِصَاقِل** mühre, perdah kalemi;

مَصْقُول parlak, parlatılmış, cilalı; ince

hassas, keskin [zeka vb.]

صَقْلَب Slav; **صَقَالِيَّة** Slav;

صَقْلِيَّة Sicilya;

صَكَ ¹ u (صَكَ) [sürekli, darbeler] vurmak; (kapıyı) kapatmak; **صَكَتْ** به الآذان kulakları çınlamak; **صَكَ سَمْعَهُ** [gürültü] b-nin kulaklarını tırmalamak; kulaklarında uğuldamak; **اصْطَكَ** [dişler, dizler] birbirine çarpmak, tir tir titremek, [dizler] bağı çözülme;

صَكَ ² صَكَك, صَكَك, صَكَك kontrat, anlaşma [metni] ISL.HUK.; resmi belge, vesika; çek;

صَلَة ¹ bkz. وصل;

صَل ² i (صَلِيل) çın, çın etmek; şingirdamak; şakırdamak;

صَل ¹ صَلَّال, صَلَّال engerek yılanı zoo.

صَلِيل şıkırtı, şangırtı, çın çın sesi, madeni ses [silah, para vb.]

صَلَب u (صَلَابَة) ve **صَلَب** a sert, sıkı, sağlam olmak; **صَلَب** (b-i, bşi) sertleştirmek, katı, sıkı yapmak; (bşi) desteklemek, destek görevi görmek; (kalbini) katılaştırmak; **صَلَب = صَلَب**; sert tavır takınmak;

صَلَب sert, katı, eğilmez, bükülmez; çelik;

(صَلَاب) omurga; bel; metin, tekst [kitap];

صَلَب الرَّأْي inatçı, dik kafalı, sabit fikirli;

صَلَب الْعُود güçlü, sağlam

yapılı, bünyeli; inatçı, dik kafalı, katı; **هُوَ ابْنُ**

دَرَامَةٍ babasının oğlu; **صَلَبُهُ** ve **صَلَبُهُ**

مُسْتَخْرَجَةٌ gerçek hayattan

alınmış bir dram; **فِي صَلَبِهِ** ...in içinde,

yüreğinde;

صَلْبَة ¹ صَلْبَة الْعَيْن gözakı, sklera ANAT.;

صَلِب sert, katı, sağlam;

صَلَابَة sertlik, katılık; sertleşme; eğilmezlik, bükülmezlik; inatçılık; müsamahasız olma, hoşgörüşüzlük, katılık; **صَلَابَة الْعُود** katılık, tavizsizlik; inatçılık;

تَصَلَّب sertlik, katılık; **تَصَلَّب الشَّرَائِين** damar sertliği;

مُتَصَلَّب katı, sert, tavizsiz;

صَلَب ² i (صَلَب) (b-i) çarmıha germek; **صَلَب** (b-i) çarmıha germek; **صَلَب عَلَى** bş üzerine) haç işareti yapmak; istavroz çıkarmak; (kollarını) çapraz yapmak;

صَلَب çarmıha gerilme;

صَلِب ¹ صَلَب, صَلَب haç; put; çarmıh, salib; **الصَّلِيب الْأَحْمَر** Kızılhaç; **الصَّلِيب** إشارة (شَارَة) الصَّلِيب gamalı haç; **الصَّلِيب** إشارة (شَارَة) الصَّلِيب haç işareti HRI; **عُود الصَّلِيب** şakayık BOT. **صَلَبَات** Paeonia officinalis;

صَلِيبِي haçlı **الصَّلِيبِيَّة** haçlı savaşları; **الصَّلِيبِيُونَ** haçlılar;

صَلَبَات haç üstünde Hz. İsa'nın (as.) resmi ya da heykeli;

مُصَلَّب kavşak;

أَصْلَت u (صُلُوتَة) düz, parlak olmak; **أَصْلَت** [kılıcı] [kınından] çekmek; **أَصْلَت** [kılıcı] çekilmek [edil.];

صَلَج ¹ [cin.is.; tek.is. ة] **آت** koza, ipekböceği krizaliti;

صَلَجُون ² ALF.BKZ.;

صلح u, a (مَصْلَحَة, صَلَوح, صَلَاح) ve **صلح** u (صَلَحِيَّة, صَلَاحِيَّة) doğru, isabetli, yerinde olmak; iyi gitmek; (... için) uygun, münasip, kullanışlı olmak, (... ile, b-ile) uyumlu olmak, uyum sağlamak; (... de) kabul edilebilir, kabule şayan olmak; (... için) geçerli olmak; **صَلَحَ** (b-ile) düzeltmek, ayarlamak, yeniden düzene koymak; (b-ile) onarmak, tamir etmek; **صَالِحَ** (b-ile) anlaşma yapmak; (... arasında) bulmak; **أَصْلَحَ** (b-ile) ayarlamak, eski düzenine getirmek, düzene koymak; (b-ile ya da b-ile) düzeltmek, telafi etmek; (b-ile ya da b-ile) onarmak, tamir etmek; (b-ile) ayarlamak, uygun hale getirmek; (b-ile ya da b-ile) yeniden şekil vermek; (b-ile ya da b-ile) çaresini bulmak; (araziyi) işlemek, ekilir/ dikilir hale getirmek; (b-ile) cesaretlendirmek, gayrete getirmek, teşvik etmek; (... arasında) bulmak, birleştirmek, (insanların) anlaşmaya varmasını sağlamak; **تَصَالَحَ** barış yapmak, anlaşma yapmak [karşılıklı]; **انْصَلَحَ** düzeltilmiş/ doğru hale getirilmiş olmak; **اصْطَلَحَ** = **تَصَالَحَ** (... de) anlaşmaya varmak, anlaşmak; (b-ile) kabul etmek, razı olmak; **اِسْتَصْلَحَ** (b-ile) iyi/ uygun/ doğru/ münasip/ yerinde, işe yarar/ çözüm/ çare olduğunu düşünmek; (araziyi) işlenir hale getirmek;

صُلْح barış, sulh; anlaşma, uyum, ittifak; قَاضِي الصُّلْحِ sulh hakimi SUR.; قَضَايَا الصُّلْحِ sulh hakimliği;

صُلْحِي [s.] barış ile ilgili, barış; hakem vasıtası ile halledilecek olan; لَجْنَةُ صُلْحِيَّةٍ hakemler komitesi;

صَلَحَ doğru, yerinde olma; uygunluk, münasiplik, uygulanabilirlik, kullanılabilirlik;

صَلَحِيَّة uygunluk, münasip, yerinde olma; kifayet, ehliyet; uygulanabilirlik, kullanılabilirlik; [makina] kullanılabilir/ çalışır durumda olma; yetki, salahiyet; geçerlilik; (ç. -آت) tam yetkili, [يُؤْتِي تَأْمِينَ]; مُطْلَقَ جِهَاتِ ذَاتِ الصَّلَاحِيَّةِ otoriteler **الصَّلَاحِيَّةِ** tam yetkili [elçi] DIPL.

صَلَحِيَّة = **صَلَحِيَّة**

أَصْلَحَ daha iyi, daha doğru; takvaya daha yakın; daha uygun, daha münasip;

مَصْلَحَة iş; zorunluluk; zaruret; yardımcı/ faydalı olan; avantaj, kâr, kazanç; idare, daire, kurum [özl. MIS.] مَصَالِحُ الْأُمَمِ Mısır Eserleri İdaresi; insanlığa hizmet niteliğinde olan işler; مَصْلَحَةُ الْخُدُودِ MIS. ekili arazi dışındaki bölgelerin idaresinden sorumlu kurum; مَصَالِحُ الْحُكُومِيَّةِ devlet daireleri; مَصْلَحَةُ الصُّحَّةِ sağlık ocağı; مَصْلَحَةُ الْعَامَّةِ kamu yararı, amme hizmeti; فِي مَصْلَحَةِ فُلَانٍ b-nin faydasına lehine; فِي الْمَصْلَحَةِ وَالْمَفْسَدَةِ iyi ve kötü zamanda; مَصْلَحَةُ فُلَانٍ b-nin lehine, menfaatine, avantajına; خَدِمَ مَصَالِحَ فُلَانٍ biri için çalışmak;

مَصْلَحِي idari, hükümet ile ilgili;

تَصْلِيح ç. آت - düzeltme, ayarlama, tamir etme, onarma; restorasyon;

مُصَالِحَة ittifak; anlaşma; barış;

إِصْلَاح ç. آت - restorasyon; düzeltme; ıslah, reform; onarma, tamir; yenileme; tasfiye ile düzene koyma; barış kurma; (top-rağı) ekilir hale getirme; (...ler in ara-sını) bulma, birleştirme;

إِصْلَاحِي reform niteliğinde, ıslah edici; reformcu, reformist, ıslahat taraftarı; **مَعَهْد** ıslahevi;

إِصْلَاحِيَّة revizyonizm, reformizm, ıslahatçılık; (ç. آت) ıslahevi;

تَصَالِح anlaşma;

إِصْطِلَاح ç. آت - anlaşma, ittifak; uygulama, kullanım; ıstılah; terim;

إِصْطِلَاحِي [na't] ıstılahi, terim [nite-liğinde]; geleneksel;

إِصْطِلَاح tarıma elverişli hale getirme;

صَالِح doğru, yerinde; faziletli, erdemli, takvaya uygun; (...için) uygun, münasip, kullanışlı; (ç. صَوَالِح) avantaj, kâr, kazanç, fayda **السَّلَفُ الصَّالِحُ** selefî salih, faziletli/erdemli atalar/ büyükler; **صَالِح السَّيْرِ** kullanıma açık [yol], kullanılan; **صَالِح لِلْعَمَلِ** amaca/işe uygun, iş için kullanışlı; (...için) geçerli; **الصَّالِحُ الْعَامُ** amme hizmeti, kamu yararı; ...yararına, menfaatine; **صَوَالِح** Onun menfaatine idi; **صَالِحِهِ** şahsi/ kişisel menfaatler;

الصَّالِحَات salih ameller, iyilikler, hayır-

lar;

مُصَالِح barış yapan;

مُصْلِح ↑; reformcu, ıslahatçı;

مُصْطَلَح ve **عَلَيْهِ** genel kabul görmüş, geleneksel; (ç. آت) terim, ıstılah;

صَلَد i (صَلَوْدَة, صَلَادَة) [yer] sert/ sıkı/ pek olmak;

صَلَد = أَصَلَد;

صَلَد ç. أَصْلَاد sert, pek, kuru [toprak];

hareketsiz, cansız;

صَلَوْدَة sertlik, peklik [toprak];

صَلَصَة ı. > ç. آت - ve **صَلَص** sos, salça **صَلَصَة**

مَایُونِيز mayonez;

صَلَصَل şingirdamak, çin çin etmek; tıkırdamak;

↑ تَصَلَصَل;

صَلَصَة şingirtı, çin çin sesi; tıkırtı;

صَلَصَال kuru balçık;

صَلَطَح = مُسَلَطَح sığ yer;

صَلَع a (صَلَع) kel olmak;

صَلَع kellik;

صَلَعَة kel kafa;

صَلَعَان, **صَلَع** ç. صَلَعَاء müe. **أَصْلَع** kel [kafalı];

صَلَع "صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ" lafzının kısaltılmışı;

صَلَف a (صَلَف) övünmek, kendini beğenmek, kasılmak; **تَصَلَف = صَلَف**;

صَلَف övünme, kendini beğenme;

صَلَف ç. صَلَفَاء övünen, kendini metheden,

kasılan [s. ve is.]

صَلَف = تَصَلَف;

صَلَف = مُتَصَلَف;

turmamak; **صَمَتَ** = **أَصَمَّتْ**;
صَمَتَ sessizlik; **فِي صَمَتٍ** sessizce, ses
 çıkarmadan;
صَمُوتٌ sessizlik; aşağı bkz.;
صَمُوتٌ konuşmayan, sessiz;
صَامِتٌ konuşmayan, ses çıkar-
 mayan, susan **فِي صَامِتَةٍ** sessiz film;
مُصَمَّتٌ sade [renk]; düz şatafatsız, sade;
 boş, yazısız [duvar]; tek bir malzemeden ya-
 pılmış; keşif, sık;
صِمَاخٌ işitme kanalı;
صَمَدٌ u (صَمَدٌ) (b-e, bşe ya da ل, على ...e) yönel-
 mek, gitmek; kendini (bşe, ل ya da الى bşe)
 vermek; **لِ b-nin** (صَمُودٌ) ya da **فِي وَجْهِهِ** (صَمُودٌ) _
 karşısına) durmak, (ل b-e) meydan okumak,
 karşı olmak, direnmek, mukavemet göster-
 mek; **صَمَدٌ** i (bşi, örn. şişeyi) tıkamak, ağzını
 kapamak; **صَمَدٌ** (b-e, bşe) yönelmek; (bşi,
 şişeyi) tıkamak ağzını kapamak; [para] birik-
 mek; **صَامِدٌ** (b-ile) dövüşmek;
صَمَدٌ ebedi; Samed, Ebedi, [Allah];
صَمَدَانِي ebedi, sonsuz;
صِمَادَةٌ IR. [erkeklerin giydiği] baş örtüsü;
صَمَصَمٌ (فِي ...de) ısrar etmek;
صَوْمَعَةٌ rahip hücresi, uzlet yeri; ambar
 [tahıl için]; minare FAS.
صَمَغٌ ⇒ **صَمَغٌ** (bşi) zamklamak; (bşi) yapıştır-
 mak; **أَصْمَغَ** [ağaç] sakız sızdırmak;
صَمَغٌ zamk; reçine; **فِي صَمَغٍ**
 bitkilerden sızan yapışkan sıvı, sakız;
صَمَغٌ مَرْنٌ kauçuk; arap zamkı; **صَمَغٌ عَرَبِيٌّ**

كَاوْچُكْ أَغَاç kauçuk ağacı;
صَمَغِيٌّ zamkli, zamk gibi, yapışkan;
تَصْمِغٌ ↑↑ mas.;
صَمَلٌ u (صَمَلٌ) sağlam/ sıkı olmak, yerinden
 oynamamak;
صَمَلٌ sertlik, katılık **فِي صَمَلٍ جِيفِيٍّ** ölümden
 sonraki katılaşma;
صَوَامِيلٌ perçin, **صَوَامِلٌ** ve **صَوَامِلٌ** **فِي صَمُولَةٍ**
 perçin cinsi;
صَنَائِرٌ olta iğnesi; **فِي صَنَارَةٍ**
صَنَابِيرٌ musluk; **فِي صَنُورٍ**
صَنُوبَرٌ ALF.BKZ.;
صَنْتِيمٌ **آت** santim, frankın yüzde biri;
صَنْجٌ büyük zil MZK.; **فِي صَنْجٍ**
صَنْجَةٌ = **سَنْجَةٌ**;
صَنْجَاتٌ kastanyet, İspanyol çalparası;
صَنْجَقِيَّةٌ bkz. **صَنْجَقٌ**;
صَنْدِيدٌ cesur, yürekli; **فِي صَنْدِيدٍ**
صَنْدُوقٌ kutu; sandık; mahfaza; kasa;
صَنْدُوقُ الْبَرِيدِ posta
 vezne, kasa; fon, sandık **فِي صَنْدُوقِ الْمَكَاتِيبِ** posta kutusu;
صَنْدُوقُ النَّقْدِ الدَّوْلِيِّ Uluslararası Para Fonu,
 IMF; **صَنْدُوقُ التَّوْفِيرِ** tasarruf bankaları; **أَبُو**
أَمِينِ الصَّنْدُوقِ kambur MİS.; **الصَّنْدُوقُ**
 veznedar, kasadar; **دَفْتَرُ الصَّنْدُوقِ** kasa defteri;
صَنْدَلٌ sandal ağacı tahtası; çarık; (ç. **صَنْدَلٌ**)
 mavna, salapurya;
صَنْدَلٌ alf.bkz;
صَنَّعَ a (صَنَّعَ, صَنَّعَ) (bşi) yapmak; (bşi) düzen-
 lemek, düzene koymak; (bşi) üretmek, imal
 etmek; (bşi) çalıştırmak, işletmek **فِي صَنَّعٍ إِلَيْهِ**

صَنَعَ مَعَهُ جَمِيلًا *b-e* bir iyilik yapmak; صَنَعَ بِهِ صَنِيعًا *b-e bş* yapmak; صَنَعَ *b-e* kötü bir oyun oynamak; صَنَعَ (*bşî*) sanayileştirmek, endüstri haline getirmek; صَانِع (*b-ile*) beraber çalışmak; (*b-i*) yüziüne gülerek kandırmak; (*b-e*, *bşî*) rüşvet olarak vermek; تَصَنَّع (*bşin*) sahtesini/ taklidini yapmak/ çıkarmak; suni/ yapmacık tavır takınmak; [kadın] allanıp pullanmak; اصْطَنَعَ (*bşî*) emretmek; (*bşî*) sentetik olarak imal etmek; (*bşî*) üretmek, imal etmek; (*bşin*) sahtesini/ taklidini yapmak; (*bşî*) icat etmek; (*bşî*, *ل* ...için) kullanmak; اسْتَصَنَّع (*b-e*, *bşî*) yaptırmak;

صَنَعَ الْيَدُ el صَنَعَ الْيَدُ || üretim, imal, yapım || işi; بَدِيعُ الصُّنْعِ mükemmel işçilik;

صَنَعِي suni, yapay, sentetik;

صَنَعِ menfaat, fayda;

صَنَاعَة üretim, imal, yapım, çalışma; sanat;

صَاحِبُ || beceri, yetenek; zenaat; meslek || صَانِعُ الصَّنَاعَةِ zenaatkar; uzman, mütehassıs, eksper;

صَانِعُ الْيَدِ: usta, becerikli, hünerli;

صَنَاعَة iş, meslek; el sanatı;

صَنَاعَة شَرِيفَة || zenaat; maharet, hüner; sanat; sanayi, endüstri; [çoğ.] endüstri dalları || صَانِعُ الصَّنَاعَةِ zenaatkarlar, meslek erbabı; رَجُلُ الصَّنَاعَةِ sanayici;

أَصْحَابُ الصَّنَائِعِ وَ الْحِرَفِ esnaf ve sanatkarlar;

صَنَاعِي yapay, suni, sentetik; iş/ meslek/

sanat ile ilgili; sanayi ile ilgili, endüstriyel; zanaatkar; sanatkar;

صَنَاعِي suni, yapay, sentetik; sanat ile ilgili

[s.]; endüstriyel; || سِرٌّ صَنَاعِي endüstriyel sır;

صَنِعَ eylem, fiil; yapılan şey, iş; olay;

menfaat, fayda; ürün, mamül, imal edilen şey; öğün, yemek;

صَنَاعَة eylem, iş; menfaat, kâr;

fayda, kazanç; ürün, mamül;

مَصَانِعُ fabrika, atölye; مَصْنَعُ

[çoğ.] büyük yapılar; || أَرْبَابُ (أَصْحَابُ)

الصَّنَائِعِ sanayiciler, fabrikatörler;

مَصْنَعِي ücret, maaş;

تَصَنَّع sanayileştirme;

تَصَنَّع tasannu, yapmacık hareket, söz;

اصْطَنَاع üretim, imal;

اصْطَنَاعِي suni, yapay, sentetik;

صَنَّاع imal eden, üreten;

zenaatkar; işçi; hizmetkar;

مَصْنُوعَات [çoğ.] (sa-

nayi) ürünleri, mamüller;

مُتَصَنَّع sahte tavır takınan; yapmacık;

مُصْطَنِع suni, yapay, sentetik; sahte tavır,

yapmacık davranış || مِفْتَاحُ مُصْطَنِع aynı cinsten kilitleri açan ana anahtar;

صَنَّفَ (*bşî*) sınıflamak; gruplara/ kategorilere ayırmak; (kitap) tasnif etmek, derlemek, yazmak;

صَنَفَات , أصناف صَنَف cins, çeşit; [ka-

lite], sınıf tic.; sınıf, kategori, grup; cinsiyet;

صَنَفًا eşya vb. ile [para ile değil] ödeme;

تَصْنِيف sınıflama, gruplama, kategorilere

ayırma; [kitap] derleme, yazma; تَصَانِيف

[çoğ.] yazılı eserler, edebi çalışmalar;

تَصْنِيفَة seçme, ayırma, sınıflama;

مُصَنِّف yazar, musannif;

مُصَنَّف ç. آت - yazılı eser, edebi çalışma;

صَنَفَر (bşî) zımparalamak;

صَنَفَر ve صَنْفَرَة zımpara;

صَنَم ç. أَصْنَام put;

صَنَوَان ç. صِنَوَان ikizlerin biri;

حَبّ صَنُوبَر fıstık çamı BOT. Pinus pinea;

الصَنُوبَر çam kozalağı;

صَنُوبَرِي [na't] çam ile ilgili, çamlık;

kozalağımsı; الْغُدَّةُ الصَّنُوبَرِيَّةُ [kozalağımsı]

beze, gудde;

صَه! sss! hişş! konuşma! sessiz ol!;

صَهَب → اصْهَب ve اصْهَاب kızarmak, kırmızımsı olmak;

صَهَب kırmızımsı, ç. صَهْبَاء müe. اصْهَب

kızıl; الصَّهْبَاء şarap;

صَهَد a (صَهَد) (b-i, bşî) [özl. güneş] kavurmak, yakmak;

صَهَد ısı, sıcaklık;

صَهَد yakıcı/ kavurucu sıcaklık;

صَهْد; اَصْهَد

صَهَر a (صَهَر) (bşî) eritmek; صَاهَر (b-ile ya da

b-ile) [evlilik sebebiyle] akraba olmak;

انْصَهَرَ; اَصْهَرَ; اَصْهَرَ (b-ile) ب ya da الى) اَصْهَرَ

eritmek; eriyip kaybolmak;

صَهَر evlilik sebebi ile meydana gelen]

akrabalık; (ç. اَصْهَار) [akrabalık derecesi] damat;

صَهَر erimiş, ergimiş;

مَصَاهِر [çoğ.] maden eritme ocakları;

مَصْهَر ç. آت sigorta ELK.;

مَصَاهِرَة [evlilik yolu ile] akrabalık; dünür-
lük;

سَلَكُ الْإِنْصِهَارِ eritme, ergitme; اِنْصِهَار

sigorta ELK.;

صَهْرِيح ç. صَهَارِيح sarnıç, su deposu, su tankı;

صَهْل a, i (صَهْل) [at] kişnemek;

صَهْل kişneyen;

صَهْوَة ç. صَهَاء, صَهَوَات [at için] sırt;

صَهْيُون ya da صَهْيُون Siyon, İsrail kavmi;

صَهْيُونِي ya da صَهْيُونِي Siyonist;

صَهْيُونِيَّة ya da صَهْيُونِيَّة Siyonizm;

صَاب (bşî, hedefi) (صَبُوبَة, صَوْب) u صَاب (صَوْب)¹
vurmak, isabet ettirmek; [görüş, düşünce]

صَابَ أَمَ || doğru/ yerinde/ isabetli olmak ||

صَابَ أَمَ her hâlûkârda; صَوْب (bşî, bakışlarını

أَقْلَعَ b-e) yöneltmek, çevirmek; (b-i, bşî)

doğrulamak, onaylamak, (b-i) tasvip etmek;

(bşe) razı olmak, rıza göstermek; اَصَاب (he-

defi) vurmak, isabet ettirmek; (bşe, amaca,

sona, neticeye) ulaşmak, elde etmek; [el]

(bşe) uzanıp almak; (bşî) kazanmak, elde

etmek; (bş) atıştırmak; (b-nin) başına gel-

mek, isabet etmek; (b-e, ب bşî) pay olarak

vermek, payını vermek; (b-e) hasar verdir-

mek; (bşî) doğru/ yerinde yapmak [özl.

mastar kullanımı ile]; doğru sözü/ kelimeyi

kullanmak/ söylemek; اَصِيب (ب) [hastalık,

sıkıntı vb.] uğramak, yakalanmak; öldürül-

mek اَصَابَ فِي اَصَابَاتٍ gol atmak;

عَمَلُهُ doğru olanı yapmak, isabetli davranmak; أَصِيبَ بِجَرَّاحٍ yaralanmak, yara almak; أَصِيبَ إِصَابَةً hasara uğramak; أَصِيبَ بِخَسَارَةٍ kötü durumda olmak; kötü yaralanmak; ağır yaralanmak; اِصْطَوَبَ (bşi) doğru bulmak, tasvip etmek, onaylamak;

صَوَّبَ yön, cihet, istikamet, taraf; doğru, yerinde, isabetli; ... صَوَّبَ [meb. mud. kul] yönünde, ...cihetine; ...e doğru ۞ مِنْ كُلِّ ۞ veya مِنْ كُلِّ فَجٍّ وَ صَوَّبَ veya مِنْ كُلِّ صَوَّبٍ وَ حَدَبٍ her yönden, dört bir yönden/ yandan/ taraftan/ her yerden; فِي كُلِّ صَوَّبٍ وَ حَدَبٍ her yerde;

صَيَّبَ yağmur bulutu;

صَوَّابٌ doğru, isabetli, yerinde olan; doğru, yerinde; doğruluk, isabetli/ yerinde olma; هُوَ عَلَى ۞ حَقًّا صَوَّابًا haklı olarak ۞ سَلَكَ طَرِيقَ الصَّوَّابِ وَ الْحَقِّ ۞ صَوَّابٌ [o] haklı.; dosdoğru bir şekilde davranmak, doğru olanı yapmak; رَجَعَ (فَاءَ) إِلَى صَوَّابِهِ kendine gelmek, ayılmak; فَقَدْ صَوَّابَهُ veya أَضَاعَ صَوَّابَهُ kendini kaybetmek; شُورُونُ عَنْ صَوَّابِهِ şuurunu/ bilincini kaybetmek; شُورَسُوزْ عَنْ صَوَّابِهِ şuursuz, bilinçsiz;

أَصَوَّبَ daha doğru, yerinde, isabetli;

أَصَوَّبِيَّةٌ uygunluk, yerinde, münasip olma;

تَصَوَّبَ (آت. ۞) doğrultma, yöneltme; دُزِئْتِمَ, tashih;

إِصَابَةُ [hedefi] vurma; gol spo.; yara[lanma]; [hastalığa] yakalanma, kapılma, tutulma; كَازَا ۞ إِصَابَةُ الْعَمَلِ iş kazası;

مَحَلُّ الْإِصَابَاتِ kaza mahalli, yeri;

اِصْطَوَّبَ tasvip, onaylama, doğru bulma;

صَائِبٌ doğru, yerinde, isabetli; uygun;

۞ مُصِيبٌ ۞;

مُصِيبَةٌ ۞ آت. ۞ musibet, bela, felaket, afet;

ب. ۞ مُصَابٌ başına (ب) gelmiş; uğramış, (ب. ۞) tutulmuş, yakalanmış; yaralı; hasta; kazazede; yaralı kişi; bela, afet; ۞ مُصَابٌ أَلِيمٌ ۞ üzücü olay, hadise, felaket, ölüm;

صَوْبَةٌ T.> soba SUR.;

صَوْتٌ (صَوْتٌ) ses çıkarmak, gürültü yapmak; bağırarak, sesini yükseltmek; صَاتٌ = صَوْتٌ [seçimde] oylama yapmak;

صَوْتٌ ses; ton; gürültü; şöhret; ün; رَجَعَ الصَّوْتُ şöhret, ün; رَجَعَ الصَّوْتُ eko, yankı, akis; عِلْمُ الْأَصْوَاتِ fonetik, sesbilim; بَصَوْتٌ مَسْمُوعٌ ses şiddeti; قُوَّةُ الصَّوْتِ işitilebilecek sesle, sesli; بَصَوْتٌ عَالٍ yüksek sesle, bağırarak; بَصَوْتٌ وَاطِئٌ alçak sesle, bağırmadan;

صَوْتِي ses ile ilgili, vokal, akustik; fonetik; tınlayan, yankılı;

صَوْتِيَّةٌ sesbilim, fonetik;

صَوَاتٌ bağırma, haykırma, feryat;

صَيْتٌ hürmet, itibar, saygı, prestij; ün, şöhret; şöhretlilik ۞ بَعْدَ الصَّيْتِ ۞ ün, şöhret; مَشْهُورٌ ذَائِعُ الصَّيْتِ meşhur, ünlü;

صَيْتٌ gür sesli; hoparlör SUR.;

مِصْرَاتٌ mikrofon;

تَصَوِّتٌ oylama, reye sunma;

pi makinesi;

مُصَوِّر resimli, açıklayıcı resimleri bulunan; (ç. آت-) fotoğraf stüdyosu; film stüdyosu; **مُصَوِّر الجُغْرَافِيَا** atlas;

² **صور** Sur şehri [Güney LÜB.]

¹ **صُوص** ç. **صيصان** piliç SUR.;

² **صُوصِي** ince ses çıkaran, gıcırdayan MIS.;

صوع ⇒ **انصاع** topuklarının üzerinde dönmek;

(b-e, bşe) boyun eğmek, itaat etmek;

صَاع sa', bir hacim birimi **صَاعًا بِصَاعٍ** kısasa kısas, misli ile mukabele; **كَالَ لَهُ رَدُّ لَهُ الصَّاعَ صَاعِينَ** veya **كَالَ لَهُ رَدُّ لَهُ الصَّاعَ صَاعِينَ** b-e iki kat karşılık vermek;

صَاغَ (bşi) şekillendirmek, biçimlendirmek, oluşturmak; (bşi) formül ile ifade etmek; (kelime) türetmek; (yalan) uydurmak, çıkarmak; **صَاغَ الذَّهَبَ** kuyumculuk yapmak, altın vb. alıp satmak;

صَوَّغَ şekillendirme, biçimlendirme, oluşturma; kalıba dökme;

صِيغَة (ç. صِيغ) şekil, form; biçim; [mektup vb.nin] yazılış tarzı, üslup; formül; mücevher, altın gümüş; sıyga, kip, yapı DİLB. **صِيغَة الفَاعِلِ** etken, aktif, malum; **صِيغَة المَفْعُولِ** edilgen, pasif, meçhul DİLB.; **بِصِيغَةٍ** kesin bir şekilde, ifade ile;

صَيَّغَ şekillendirme, şekle sokma, oluşturma; formüle etme; kuyumculuk;

مُصَاع mücevherler, altın/ gümüş takılar;

صَوَّاع kuyumcu, **صَاغَة**, **صِيَّاع** ç. **صَاع**;

مُصَوِّغَات altın gümüş mücevherat,;

² **صَاغ** ALF.BKZ.

صُوف ç. **أَصُوف** yün.

صُوفِي [na't] yün, yünlü; [is.] Sufi;

صُوفِيَّة sufilik; sufi hayat tarzı;

صُوفَان kav, **صُوفَانَة** kav;

صُوف yün alıp satan, yün tüccarı;

التَّصَوُّف tasavvuf, sufilik;

التَّصَوُّفَة sufiler, mutasavvıflar;

صُوفِيَا Sofya;

¹ **صُول** (على üzerine) (صِيَال, صَوْلَة, صَوْل) u **صَال** (صُول) sığramak, atlamak, atılmak, hamle yapmak, saldırmak, atakta bulmak; **صَوْل** (altını, vb.i) [suyla] eleyerek ayırmak; **صَاوِل** (b-ile) çekişmek, rekabet etmek;

صَوْلَة ç. **آت** hamle, saldırı, atak; kuvvet, zor, despotluk, istibdat, tiranlık;

² **صُول تَعْلِيم** eğitim T. [sol] > başçavuş MIS. **صُول تَعْلِيم** eğitimi ASK.

صَوْلَجَان ç. **صَوْلَجَة** kıvrık uçlu değnek, kral asası;

صَام (عن ..den) geri durmak, kendini tutmak; oruç tutmak; perhiz yapmak;

صَوْم geri durma, kendini tutma, kendini alıkoyma; oruç; **الصَّوْمُ الْكَبِير** Paskalyadan önceki uzun süreli perhiz HRI.; **عِيد صَوْم** Kefa-ret Günü YAH.;

صِيَام oruç, oruç tutma;

صِيَامِي etsiz yemek, perhiz yemeği;

صَائِم oruçlu; **صَائِم**, **صَائِم**, **صَائِم** ç. **صَائِم** oruçlu kişi;

[مَصِيدَة الْأَسْمَاكِ];

صَادٌ harfinin adı;

صِيدَلَة eczacılık bilimi; eczacılık mesleği;

صِيدَلِي ecza tahsili görmüş olan, eczacı; eczahane işleten, eczacı;

صِيدَلَانِي ۱۱; ۱۱;

صِيدَلِيَة eczacılık [bilim dalı]; eczahane;

صِيدَلِيَّات eczacılık malzemeleri; ilaçlar;

(صِيرَ, ...e) dönüşmek, (bş) olmak; [muz. fiil öncesi kullanım] ...yapmaya başlamak, ...olacak, yapacak duruma/ noktaya gelmek/ varmak; meydana gelmek, vuku bulmak, yer almak; (بِنِ b-nin) başına gelmek/ gelip bulmak/ çatmak, (عِنْدَ ...e) bulunmak; (إِلَى ...ile) sonuçlanmak, neticelenmek; ...durumuna, ...haline getirmek; ...[edil.] eninde sonunda ...olacak, ...e varacak, ...ile neticelenecek, ...sonucunu getirecek; صِيرَ (b-i, ...e) dönüştürmek, haline sokmak;

صِيرَ [kapı] gıcırtı; küçük balık; salamura;

صِيرُورَة oluşma, dönüşme; sonuçlanma, neticelenme, netice, sonuç;

(مَصَايِرْ) gelişme, ilerleme, gidişat (ç. مَصِيرْ)

varılacak/ ulaşılacak yer; son netice, sonuç; hedef; hayat; bkz. مَصْرٌ halkın kendi geleceğini saptaması, self determinasyon stiy.;

تَصِيرْ mülkiyetin, hakkın devri HUK.;

صَيَاصٌ horoz mahmuzu;

صِيغَة bkz. صَوَغٌ;

صَافٌ yaz gelmek; yazı (...de veya ...de) geçirmek ۱۱ صَافٌ her zaman, daima, herhâlûkârda; صَيِّفٌ

صَافٌ = اصْطَافٌ, تَصَيِّفٌ;

اصْطَافٌ yaz mevsimi;

تَوَقَّيْتُ [na't] yazlık, yaz ile ilgili; صَيِّفِي yaz saati uygulaması;

مَصَافٍ yazlık, sayfiye yeri; dinlenme/ tatil yeri/ kampı;

اصْطَافٌ yaz tatiline çıkma;

صَائِفَة yaz [mevsimi];

مُصْطَافٌ yazlık, sayfiye yeri; [وَنَ] yaz tatilinde olan, yaz tatilini geçiren;

الصَّيْنُ Çin; Çinliler ۱۱ الصَّيْنُ

صَيْنِي Çinli [is.]; Çin... [na't]; çini, porselen;

صَوَانِي sini; plağın altındaki döner tabla [yine صَيْنِيَّةٌ مُتَحَرِّكَةٌ]; صَوَانِي [çoğ.] çini, porselen vazo;

صَوَاوِينْ [büyük] çadır; صَوَانٌ

ضَاد harfinin adı; أهل الضَّاد Arapça konuşanlar, Araplar; أَبْنَاء الضَّاد Arapça konuşan ülkeler; لُغَة الضَّاد veya لِسَان الضَّاد Arap Dili;

ضَوِّل (ضَوِّلَة, ضَالَّة) u küçük/ ufak tefek olmak; zayıf/ cılız olmak; küçülmek, ufalmak, azalmak; ضَوِّل = تَضَاعَل;

ضَالَّة (ضَالَّة) küçüklük; zayıflık, cılızlık; küçülme, ufalma, azalma; çekme payı;

ضَالَّة = ضَوِّلَة;

ضَال, ضَوِّلَاء, ضَال, küçük, ufak, az; zayıf, cılız;

ضَالَّة = تَضَاعَل;

ضَامَة dama;

ضَان [cin.is.; tek.is.];

ضَانِي koyun et;

ضَائِن koyun;

ضَبَّ (ضَبَّ) (bşı) ele geçirmek; (bşı) kiit altında tutmak, korumak, dikkatlice/ itina ile muhafaza etmek; ضَبَّ = ضَبَّ (kapıyı) sürgülemek, kilitlemek; ضَبَّ [gün, hava] sisli olmak;

ضَبَّ, ضَبَّ, ضَبَّ, ضَبَّ kertenkele;

ضَبَّ, ضَبَّ, ضَبَّ, ضَبَّ sürgü, tahta kilit;

ضَبَّ (ضَبَّ) [ateş] (bşı) karartmak, isle karartmak; [at] sesli sesli solumak;

ضَبَّ (ضَبَّ) toplamak, bir araya getirmek;

ضَبَّ ve ضَبَّ dosya;

ضَبَّ dosya;

ضَبَّ (ضَبَّ) (b-i, bşı) sıkıca yakalamak/ tutmak/ kavramak; (b-i) tutuklamak; (bşı) korumak, muhafaza etmek; (bşe) tam olarak hakim olmak; kontrolü altına almak; (b-i, bşı) kontrol etmek, durdurmak, zabt etmek; (bşı) zorla almak, haczetmek; (bşı) doğru/ hatasız/ yanlışsız bir şekilde yapmak; (bşı) doğru bir şekilde ifade etmek; (bşı) ayarlamak, (bşin) ayarını yapmak; (kelimeye) doğru hareke vermek; (vakti) doğru/ tam göstermek; (bşı) düzene koymak; (bşı) doğrultmak, düzeltmek, tashih etmek; (bşı) kaydetmek, zabtını tutmak, zabta geçmek; (bşı) doğru ölçmek, doğru miktar almak; انضبط tutuklanmak; ayarlanmak, düzene girmek, disipline bağlanmak; belirlenmek vb. bkz.

ضَبَّ,

ضَبَّ tutuklama; kontrol altına alma, zabt etme; kontrol; zorla alma, haciz; doğruluk; harekeleme, hareke verme; düzeltme, tashih; ayarlama tekno.; (ضَبَّ) zabıt, zabıtname tutanak; zabıt maddesi, kayıt maddesi; بالضبط tam, tamam; dakik olarak; ۱۱ بالضبط

= **ضَبَطَ** tamamen; **ضَبَطَ الْأَرْضِي** kadastro, arazi ölçümü; **ضَبَطَ الْحَسَابَات** hesap tutma, defter tutma; **ضَبَطَ الشَّهْوَةَ** perhiz; **ضَبَطَ** kendine kadastro; **ضَبَطَ النَّفْسَ** kendine hakim olma, kendini zabtetme, tutma; **جهاز الضبط** kontrol cihazı, mekanizması; **عَارٍ عَنِ الضُّبْطِ** harekesiz;

ضَبْطِيَّة polis karakolu; polis;

مَضْبُطَةٌ ç. **مَضَابِطُ** tutanak, zabıt;

انضباط disiplin; **لَجْنَةُ الانضباط** disiplin kurulu;

ضَابِط kontrol düzeni, regülatör vb. TEKN.; **(ضَبَّاطُ)** subay, zabıt; **(ضَوَابِطُ)** kural, kanun, töre; **ضَابِطُ أَمْرِ** üst amir [subay]; **ضَابِطُ مَأْمُورٍ** ast; **ضَابِطُ الصَّفِّ** astsubay (ç. **ضَبَّاطُ الصَّفِّ**); **ضَابِطُ الصَّوْتِ** ses ayar düğmesi, vb.; **ضَابِطُ صَفِّ** astsubay; **بَغِيرَ ضَابِطٍ** ç. **صَفِّ ضَابِطٍ** tamamen kontrolsüz, sınırsız; **ضَابِطٌ وَلَا رَادِعَ** tamamen kontrolsüz, sınırsız; **ضَابِطَةٌ** polis; **(ضَوَابِطُ)** zorlayıcı kuvvet, nizam;

مَضْبُوطٌ doğru, tam, isabetli;

ضَبَعَ müe, ç. **ضَبَاعٌ**, **أَضْبَعُ** sırtlan;

ضَبْنٌ ⇒ **اضْطَبْنُ** (b-ş-i) koltuğunun altına almak;

ضَبْنٌ koltukaltı;

ضَجَّ i **(ضَجَّجَ, ضَجَّجَ)** gürültülü olmak; gürültü çıkarmak, bağırışmak; **ضَجَّ = أَضَجَّ**;

ضَجَّةٌ bağırma, haykırma, çığlık; gürültü, yaygara, velvele, patırtı;

ضَجِيجٌ ♂; ♂;

ضَجُورٌ gürültücü, velvelecî, bağırıp çağıran;

ضَجَّاجٌ şiddetli gürültüsü olan; bağırıp çağıran, velvelecî;

ضَجْرٌ a **(ضَجَرَ)** (عن ya da ب ... hakkında) kızgın olmak, rahatsız olmak, canı sıkılmak; **(عن** veya **ب ...den)** hoşnut/ memnun olmamak; **أَضَجَرَ** (b-i) kızdırmak, canını sıkırmak, rahatsız etmek, sinirlendirmek; **تَضَجَّرَ = ضَجَرَ**;

ضَجْرٌ kızgınlık, sinirlenme; memnuniyetsizlik; tasalanma, hüzn, sıkıntı;

ضَجِرٌ kızgın, sinirlenmiş; somurtkan, sursatsız; memnun, hoşnut olmayan, rahatsızlık duyan; tasalı, kaygılı, üzüntülü;

مَضْجِرٌ sinirlendirici, asap bozucu, kızdırıcı; sıkıcı, bunaltıcı;

ضَجْرٌ = مَضْجِرٌ;

ضَجَعَ a **(ضَجَّعَ, ضَجَّعَ)** yanı üzerine yatmak, yan yatmak; yatmak, uzanmak; uyumak; **ضَاجِعٌ** (kadın ile) yatmak, cinsel ilişkide bulunmak;

ضَجَعَ = أَضْجَعَ ve **اضْطَجَعَ**; **ضَجَعَ = انْضَجَعَ**;

ضَجْعَةٌ yatış, uzanma; uyuma;

ضَجْعَةٌ uykucu, geç kalkan; tembel;

ضَجْعِيٌّ ♂; ♂;

ضَجِيعٌ yatak arkadaşı; dost, refik;

أَخَذَ ♂ **مَضَاجِعَ** yatak, döşek; ç. **مَضْجَعٌ**;

أَقْضَى yatağa girmek [uyumak için]; **أَقْضَى** ya da **أَقْضَى عَلَيْهِ الْمَضْجَعُ** ya da **أَقْلَقَ** ya da **أَقْضَى** b-i uykusuz bırakmak, uykudan mahrum etmek;

مَضَاجِعُ yatak arkadaşı;

مَضْطَجِعٌ yatak, döşek;

ضَحْضَحٌ [serap] belli belirsiz görünmek, titreş-

mek; kırılmak, parçalanmak; **تَضَحَضَح** [se-
rap] titreşmek, titreyerek görünmek;

ضَحَضَح sığ [su];

ضَحِكَ a (ضَحِكَ, ضَحِكَ) (e... علی veya ب) gül-
mek; (ب, علی veya من ile b-ile) alay/ istihza
etmek, eğlenmek, dalga geçmek; **ضَحِكَ** ۞
kahkaha **ضَحِكَ** مِلء شِدْقِيهِ ya da بِمِلء شِدْقِيهِ
atmak; **ضَحِكَ** عَنْ دُرٍّ مُنْضَدٍ dişlerini göstererek
gülmek; sırtmak; **ضَحِكَ** عَلَى ذَقْنِهِ [ç.
غُلْمِهِ] (ب ile) b-e oyun oynamak, dalga
geçmek (ب b-i) işletmek, (ب b-ile) gırgır
geçmek MIS., SUR.; **ضَحِكَ** فِي ذَقْنِهِ b-i küçüm-
semek; **ضَحِكَ** (b-i) güldürmek; **ضَحِكَ** (b-
ile) şakalaşmak, (b-ile) eğlenmek; **ضَحِكَ**
مَا ۞ (b-i, من... ile) güldürmek; **ضَحِكَ** [lafzen çocuğunu yitiren kadı-
nı dahi güldüren] çok komik, ölüyü bile gül-
düren; **ضَحِكَ** gülmek;

ضَحِكَ gülme, gülüş;

ضَحِكَ آت. gülüş;

ضَحِكَ gülünen şey, alay konusu;

ضَحِكَ çok sık gülen; güleç;

ضَحِكَ ۞; ۞; şakacı, nüktedan;

ضَحِكَ ۞. **ضَحِكَ** alay konusu; gülünen

şey, şaka, latife;

ضَحِكَ daha komik, gülünç;

ضَحِكَ alay konusu; gülünen şey;

ضَحِكَ السَّن. **ضَحِكَ** gülen; **ضَحِكَ** ۞. **ضَحِكَ**

neşeli, şen;

ضَحِكَ komik, gülünç; komedyen, pal-

yaço; şakacı ۞ **ضَحِكَ** komedi;

ضَحَلَ sığ [su]; sıklık;

(ضَحُو, ضَحُو) görünmek; **ضَحَا** (ضَحِي ve ضَحُو)

ضَحِي a (ضَحِي) ۞; güneş çarpmak; **ضَحِي**

ضَحِي ۞ kurban etmek, vermek (b b-i)

ضَحِي بِالنَّفْسِ kendini kurban etmek; **ضَحِي**

varını yoğunu vermek, malını canını

feda etmek/ vermek; **ضَحِي** [yardımcı fiil]

olmak, dönüşmek; [muz. fiil öncesi kulla-

nım] bş yapmaya başlamak; ...yapacak,

olacak dereceye, noktaya gelmek;

ضَحْوَة ç. **ضَحْوَات** kuşluk vakti; sabah;

ضَحِي [müz ve müe.] kuşluk vakti ۞

ضَحَا birden, çok kısa bir sürede;

ضَحَا kuşluk vakti; (ç. **ضَحَا**) kurban,

kurbanlık hayvan; [kaza vb. de] kurban;

ضَحَا (وَقَعَ) **ضَحَا** bş kurban gitmek;

ضَحِي [cin.is.; tek.is. ۞] kurban, kurbanlık

hayvan ۞ **ضَحِي** Kurban Bayramı; **ضَحِي**

ضَحِي Kurban Bayramının birinci günü;

ضَحِي kurban[lık hayvan];

ضَحِي kurban etmek; (ç. **ضَحِي**) kurban;

ضَحِي [s.] güneşli;

ضَحِي çevre, civar; varoş, dış

mahalle;

ضَحِي kahvaltı yeri;

ضَحِي u (ضَحِي) (suyu) fışkırtmak, kuvvetle dışarı

atmak;

ضَحِي ۞. **ضَحِي** fıskiye, su tulumbası;

ضَحِي emme basma tulumba;

ضَحِي yangın tulumbası; (الحريق)

ضَحِي emme basma tulumba;

ضَخْمٌ u (ضَخَامَةٌ) büyük/ iri/ hacimli, cüsseli/ kocaman olmak; ضَخَّمَ (bşî) büyütmek, şişirmek; تَضَخَّمَ şişmek, kabarmak, büyümek; genişlemek, açılmak;

ضَخَمٌ büyük, iri, hacimli, aşırı büyük, kocaman, muazzam; muteber, saygın [isim, nam]; büyük [itibar]; şişman, etli; muhteşem, görkemli, debdebeli; الْمَدْفَعِيَّةُ uzun menzilli toplar;

ضَخَامَةٌ büyüklük, irilik; şişmanlık; ihtişam, azamet;

تَضَخِيمٌ şişirme, kabartma, büyütmek;

تَضَخَّمَ şişme, büyüme, kabarma; genişleme, açılma; enflasyon; [تَضَخَّمَ مَالِي (نَقْدِي)]

dalak büyümesi TIP;

مُضَخِّمٌ kuvvetlendirici -آت. ç. مُضَخِّمٌ hoparlör;

ضَدٌّ ters/ zıt/ aksi olmak; (b-e, bşe) ters davranmak, aksine gitmek, (b-ile) zıtlaşmak;

تَضَادٌّ zıtlaşmak, birbirine zıt gitmek;

ضِدٌّ zıt, ters, aksi; iki zıt anlama gelen kelime; muhalif, hasım, rakip; [na't] panzehir; anti...; ...ضِدٌّ [mud. meb. kul.] ...e karşı ۞ كَانَ عَلَى الضُّدِّ مِنْ ذَلِكَ bunun karşısındaydı, bunun tersi bir konumdaydı;

ضِدِّيَّةٌ karşıtlık, zıtlık; husumet, kötü niyet;

مُضَادَّةٌ zıt, ters, aksi, karşıt;

تَضَادٌّ zıtlık, terslik, tezat;

مُضَادٌّ zıt, ters, aksi; anti...; [çoğ.] مُضَادَّاتٌ doğum kontrol panzehirler; ۞

مُضَادَّاتٌ حَشَرِيَّةٌ haşere ilaçları; مُضَادَّاتٌ لِّلْفَسَادِ antiseptikler;

مُتَضَادٌّ zıt, ters, karşıt;

ضَرٌّ u (ضَرَّ) (b-e, bşe) zararlı olmak, zarar/ hasar vermek; أَضَرَّ zarar vermek ۞ أَضَرَّ عَلَى (b-i, bşe veya b-i, bşe veya b-i, bşe) zorlamak, icbar etmek; (b-e) baskı yapmak; ikinci hanım ile evlenmek; تَضَرَّرَ zarar, hasar görmek, yaralanmak; kaybı/ hasarı bulunmak; (من ...den, ...hakkında) şikayet etmek, şikayette bulunmak, yakınmak; انْضَرَّ zarar/ hasar görmek, yaralanmak; kaybı/ hasarı bulunmak; اضْطَرَّ (b-i, ...e) zorlamak, mecbur kılmak, icbar etmek; اضْطُرَّ (b-i, ...e) zorlanmak, mecbur kalmak; zor durumda kalmak, zorunluluk halinde bulunmak, sıkışık durumda olmak; (الى bşe) ihtiyacı olmak, gereksinim duymak;

ضَرٌّ hasar, zarar, ziyan, kayıp;

ضَرٌّ ikinci hanım ile evlenme;

ضَرَّاءٌ birinci hanımdan sonraki hanımlar; inek memesi, yelin;

ضَرَّرَ zarar, hasar, ziyan, kayıp;

أَخَفَ الضَّرَرَيْنِ ne zararı var; ۞ مَا الضَّرَرُ şer, iki kötü seçeneğin [görelî olarak] iyisi;

فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ ۞ darlık, sıkıntı;

iyi ve kötü günde, darlıkta ve bollukta;

ضَرِيرٌ kör;

ضَرُورَةٌ ihtiyaç hali, zorunluluk, zaruret; darlık, sıkıntı, zor durum; بِالضَّرُورَةِ zorunlu zarureten, zorunlu olarak; ۞

olarak; **عِنْدَ الضَّرُورَةِ** ihtiyaç/ zorunluluk/ zaruret halinde; **فَازِلَةُ الضَّرُورَةِ الْقَصْوَى** fazla ihtiyaç bulunması halinde; **لِلضَّرُورَةِ أَحْكَامٌ** veya zorunluluklar haramları mubah kılar;

ضروري gerekli, zorunlu, zaruri, kaçınılmaz; **كَانَ مِنْ ضَرُورِيَّاتٍ** [çoğ.] ihtiyaçlar; **ضروري** gerekli/ zorunlu olmak; **ضروريات** hayatın gereksinimleri; **ضروريات** durumun gerekleri;

مُضَرَّة zarar, hasar; **آتٍ** zarar, kayıp;

اضطرار zorlama, icbar, mecbur etme; ihtiyaç, gereksinim; zorunluluk hali; **عِنْدَ اضطرار** zorunluluk, ihtiyaç halinde;

اضطراري zorunlu, zorlayıcı, mecburi;

ضار zararlı, kötü;

مُضَرٌّ (e... b) zararlı; sıhhate dokunan; dezavantajlı, avantajsız;

مُضْطَرٌّ (e... yapmak) zorunda, (e... alı) isteyen, mecbur olan; çok fakir; (e... alı) isteyen, ihtiyacı olan;

ضَرْبٌ e... alı ile veya (b-e, bşe, b) vurmak, dövmek; (b-e, bşe) ateş etmek; (e... alı veya müzik aletini) çalmak; [daktilo gibi tuşlu bir cihaz ile] yazmak; [akrep] sokmak; (e... alı insanları) ayırmak, bölmek; (e... alı b-e, bşi) zorla kabul ettirmek, yaptırmak, empoze etmek; e... b-i (ضَرْبَانِ, ضَرْبٌ) bşi terketmek, bırakmak; [kalp, nabız] atmak, vurmak, çarpmak; [yara,

diş vb.] çok, şiddetle ağrımak; harekete geçmek; (e... de) gezinmek, dolaşmak; [gemi] seyrine başlamak, yolculuğa çıkmak; [kuş] göç etmek; (e... alı) çalmak; (dişi deveyi) aşmak; **ضَرْبٌ لَهُ أَجَلٌ** biri için tarih tayin etmek; **ضَرْبُ الْإِرْزِ** pirincin kabuğunu çıkarmak; **ضَرْبٌ فِي الْأَرْضِ** seyahat etmek, yolculuk yapmak; **ضَرْبٌ بُوَيْهَ عَلَى...** boya vurma KNŞ.; **ضَرْبُ الْبَابِ** kapıyı çalmak; **ضَرْبٌ حَقْنًا** zili çalmak; **ضَرْبٌ خَطًا** iğne vurma; **ضَرْبٌ أَخْمَاسَةً فِي** ve **ضَرْبٌ أَخْمَاسًا لِأَسَدَسٍ** kara kara düşünmek, çıkar yol için uzun uzun düşünmek; içinden çıkamamak, çözüm yolu bulamamak; plan yapmak, tertip düzenlemek; hayal kurmak; **ضَرْبٌ خِيْمَةً** çadır kurmak; **ضَرْبُ الرَّقْمِ الْقِيَاسِيِّ** rekor kırmak; **ضَرْبُ السَّلَامِ** [askerî] selam vermek [çakmak]; **ضَرْبٌ ضَرْبَةً** (e... b) vergi koymak; **ضَرْبٌ أَطْنَابَهُ** kök salmak; **ضَرْبٌ أَطْنَابَهُ فِي** e... de yerleşmek; **ضَرْبٌ عَدَدًا فِي** bir sayıyı bir diğeriyle çarpmak; **ضَرْبٌ عُنُقَهُ** boynunu vurmak, başını kesmek; **ضَرْبٌ كَفًّا** b-nin yüzüne tokat vurmak; e... ile **ضَرْبٌ لَهُ مَثَلًا** ilgili atasözü söylemek; örnek getirmek/ göstermek/ vermek; **ضَرْبٌ** e... alı ya da (bşi, e... alı) örnek vermek; **ضَرْبُ الْأَمْثَالِ** (e... ilgili) örnek göstermek; bilgece/ hikmetli sözler söylemek; örnekler sunmak; **ضَرْبٌ نَقُودًا** para basmak; **ضَرْبٌ**

ضَرَبَ إِلَى الْحُمْرَةِ randevulaşmak; ضَرَبَ إِلَى الْبَيْضَةِ (الْصُّفْرَةُ) kırmızıya (sarıya) çalmak, kırmızımsı olmak; ضَرَبَ بِهَ الْأَرْضَ b-i, bşi yere vurmak, çalmak; ضَرَبَ فِي الْخَيَالِ bulutlar üstünde gezmek, hayal kurmak; mümkün olmayan şeyi istemek; ضَرَبَ بِسَهْمٍ مُصِيبٍ ...e aktif/ faal olarak katılmak; ضَرَبَ ...e katılmak, iştirak etmek; ضَرَبَ بِهِ عُرْضَ: أَلَّا ضَرَبَ فِيهِ بِعِرْقٍ hiçbir önem vermemek, umursamamak; bşi küçük görmek, reddetmek; hafifletme amacıyla [gemiden] ağırlık atmak; ضَرَبَ ...e çevirmek, yöneltmek; ضَرَبَ بِوَجْهِ صَاحِبِهِ [kötü] iş tasarlayanın kendi başına gelmek; ضَرَبَ عَلَى ضَرَبِ عَنْهُ صَفْحًا kelimeyi silmek; b-den ya da bşden yüz çevirmek; b-i, bşi umursamamak, önem/ ehemmiyet vermemek, itibar etmemek; ضَرَبَ فِي حَدِيدٍ بَارِدٍ fayda/ sonuç getirmeyecek iş yapmak, havanda su dövmek; ضَرَبَ لِنَفْسِهِ سَبْعَةَ أَيَّامٍ yedi gün kalmaya karar verdi; ضَرَبَ بَيْنِي وَ« kader bizi ayırdı; ضَرَبَ (bşi, ب ...ile) karıştırmak, karmak; (بين ... arasında) karışıklığa, huzursuzluğa sebep olmak; (kumaşın içini) pamuk vb. doldurmak; ضَارِبَ (b-ile) çekişmek, dövüşmek; spekülasyon yapmak TİC; ضَرَبَ (عن ...den) yüz çevirmek, (عن ...i) bırakmak, terk etmek, ayrılmak; ضَرَبَ (في ...de) kalmak, bulunmak; ضَرَبَ ...e hazırlanmak, ...için hazırlıklı

olmak; ...den kaçınmak, çekinmek; ضَرَبَ (عَنِ الْعَمَلِ) işi durdurmak, grev yapmak, greve gitmek; ضَرَبَ عَنْ أَضْرَبَ بİRİBİRİ açlık grevine gitmek; ضَارِبَ birbiri ile yumruklaşmak, dövüşmek; [görüşler, düşünceler] ayrılmak, farklı olmak, birbirine zıt olmak; اضْطَرَبَ [dalgalar] çarpışmak, kabarmak; heyecanlanmak, rahatsızlık duymak; telaşlanmak, koşturmak; ileri geri sallanmak, sendelemek; rahatsız/ karışık/ düzensiz/ tedirgin olmak; titremek;

ضَرَبَ vurma; ateş etme; çarpma MAT.;

para basma; (ضُرُوبٌ) çeşit, cins, grup; ikinci mısranın son tefilesi.; (أَضْرَابٌ) benzer, eş; ضَرْبُ الدَّارِ الضَّرْبُ ve ضَرْبُ الْخَانَةِ ۱۱; ضَرْبُ النَّارِ remil falına bakma; ضَرْبُ الرَّمْلِ ateş açma; bombardıman تَحْتَ ضَرْبِ السَّلَاحِ silahı ateşlemek için doğrultmak, nişanlamak; هُوَ وَ أَضْرَابُهُ o ve onun gibiler;

ضَرْبَةٌ darbe; itme, dürtme; [silah] atış; bela, musibet, ceza ۱۱

ضَرْبَةُ الشَّمْسِ güneş çarpması; ضَرْبَةُ قَاضِيَةٍ (على ...e) öldürücü darbe; ضَرْبَةُ جَزَاءٍ penaltı [futbol];

ضَارِبَ [dişi hayvanı] aşma;

ضَرْبٍ vurulan, çarpılan; benzer;

ضَرْبَةٍ gümrük vergisi; vergi;

ضَرْبَةُ الدَّخْلِ gelir karakter, mizaç, yapı; ضَرْبَةُ الْكَسْبِ kazanç vergisi; ضَرْبَةُ الْوُجُوهِ giriş ücreti;

ضَرْبٍ kamp; yer, mahal,

كَانَ مَضْرَبَ الْمَثَلِ mevki; yol; büyük çadır; ۱۱

(الأمثال) örnek teşkil etmek, darbı mesel olmak;

مضارب büyük çadır; tenis raketi [oyunlarda topa vurmak için kullanılan araçlar]; çırpma işleminde kullanılan aletler, yumurta teli; sineklik; piyano;

مضرب raket [top oyunlarında vb. de];

مضاربة آت- spekülasyon tic.; limitet ortaklık, rekabet;

اضراب آت- grev;

تضارب [görüşler, düşünceler vb.] ihtilaf, ayrılık, zıtlık, çekişme;

اضطراب آت- düzensizlik, kargaşa; karışıklık; huzursuzluk, ayaklanma, isyan, başkaldırı stv.; sabırsızlık; اضطرابات عصبية || asabi, sinirsel bozukluklar;

العروق || [ضارب 'in çoğulu]; ضواري طير atardamarlar, arterler; طير الضواري göçmen kuşlar;

مضروب tayin, tespit edilmiş, belirlenmiş, kararlaştırılmış [zaman, tarih, yer]; çarpılan MAT.; مضروب فيه ||

مضربة içine pamuk vb. doldurulmuş;

مضارب ون- spekülör;

متضارب ayrılık içinde, çekişen, zıtlaşan, ihtilaflı [düşünceler, görüşler];

مضطرب düzensiz, oturmamış; karışık; düzenlenmemiş, organize olmayan; tedirgin, telaşlı, tasalı; zayıf;

مضرب oyun sahası;

ضرب bkz ضرب

ضرج (bşi, بالدم kana) bulamak; ضرج u (ضرج) = ضرج; ضرج kızarmak; kızarmak;

مضرج اليدين: مضرج elleri kanlı, elleri kana bulanmış; suç üstü [yakalanan];

ضريح أضرحة, ضرائح. ضريح mezar; mozole;

ضرس i (bşi) iyice/ sıkıca ısırarak;

ضرس a (b-i) [diş] kamaşmak; ضرس [savaş için] eğitmek, eğitim yaptırmak;

أضرس (dişleri) kamaştırmak; أضرس (dişleri) ||;

ضرس azı dişi; ضروس, أضراس. ضرس akıl dişi, yirmi yaş dişi;

حرب ضروس şiddetli savaş, harp;

تضاريس الأرض yerin engebelik bölgeleri; تضاريس الوجه yüzdeki buruşukluklar/ kırışıklıklar;

ضراط (ضراط, ضريط, ضراط) yellenmek, osurmak;

ضراط [tek.is. ق] yellenme, osuruk;

|| ضراط;

الى (ضرع) a (ضراعة) ve ضرع u (ضرع) a (b-e) boyun eğmek, itaat etmek; (b-e) yalvarmak, niyaz etmek, (b-den) rica etmek, istirham etmek; ضارع (biri, bşi) gibi olmak, benzemek; اضطرع ve اضطرع (b-e) itaat etmek, boyun eğmek; (b-e) yalvarmak, niyaz etmek, (b-den) rica etmek, dilemek;

ضراع, ضروع. ضرع hayvan memesi;

الزرع و الضرع || ziraat ve hayvancılık;

ضرع benzer, andıran;

ضراعة itaatkarlık, boyun eğme; yalvarma,

niyaz etme, rica etme;

مُضَارَعَة benzerlik, benzeme;

تَضَرَّع yalvarma, niyaz etme, rica etme;

ضَارِع alçak gönüllü, mütevazî;

مُضَارِع benzer, andıran; muzari [fiil] DİLB.

ضَرَّعِم ç. **ضَرَّعِم** aslan;

ضَرَّاعِمَة ç. **ضَرَّاعِمَة** aslan;

ضَرَمَ a (ضَرَمَ) tutuşmak, ateş almak, yanmaya başlamak; [savaş] başlamak, patlak vermek, çıkmak; **ضَرَمَ النَّارَ** (ateş) yakmak **أَضَرَمَ** ...i tutuşturmak, ateşe vermek; **أَضَرَمَ** = **ضَرَمَ** alevlenmek, yanmak, tutuşmak [duygular, hisler için de] **أَضْطَرَمَ** = **ضَرَمَ**;

ضَرَام tutuşma, ateş alma; yangın;

أَضْطَرَام ↑; ↑;

مُضْطَرَم tutuşmuş, yanmakta olan;

ضَرَى (köpeği, ب ...in peşine) yollamak, göndermek, (ب ...in üzerine) salmak; (b-i, ب ...ile) [dövüşmesi için] kışkırtmak;

ضَرَاء av köpeği, **أَضَرَّ** ç. **ضَرَو**;

ضَرَاوَة hırs, tamah, aç gözlük;

ضَار tamahkar, açgözlü, hırslı;

ضَعُضِعَ (bşî) yıkmak, yerle bir etmek, harap etmek; **تَضَعُضِعَ** çürümek, telef olmak; zayıflamak, zayıf düşmek; dağılmak, birliği bozulmak [nizam, organizasyon vb.]

ضَعُضَعَة yıkılma, harap/ viran olma; zayıflatma; zayıflık, çürüklük; **ضَعُضَعَة** [yaşlılıktan] zaafiyet, elden ayaktan düşme;

مُتَضَعِع bozulmuş, çürümüş; zayıflamış, takati kalmamış; zayıf, kırılgan, dayanaksız,

çürük; itaatkar, muti, uysal;

ضَعْفٌ ¹ u (ضَعْفٌ) zayıf/ kırılgan/ dayanıksız olmak; zayıflamak, azalmak, küçülmek; (عن ... için) çok zayıf olmak; **أَضْعَفَ** (b-i, bşî) ya da عن b-i, bşî) zayıflatmak, zayıf düşürmek; **اسْتَضَعَفَ** (bşî) zayıf görmek/ kabul etmek; (b-e karşı) küstahça davranmak;

ضَعْفٌ zayıflık, kırılganlık, dayanıksızlık; zayıflama, güçsüzlük, zaaf **الْإِرَادَة** zayıf iradelilik, irade zayıflığı; **لِضَعْفٍ** sinir zayıflığı/ argınlığı, nevrasteni; **ضَعْفُ التَّنَاسُلِ** cinsel zayıflık, iktidarsızlık; **ضَعْفَةٌ**, **ضِعَافٌ**, **ضُعَفَاءٌ** çoğ. müz. **ضَعِيفٌ** çoğ. müe. **ضِعَافٌ** zayıf, dayanıksız; kırılgan, güçsüz, cılız; zayıf [ders notu]; **ضَعِيفٌ** zayıf iradeli, **ضَعِيفُ الْعَقْلِ** ahmak, alık, budala; **ضَعِيفُ الْقَلْبِ** korkak, yüreksiz, ödle; **ضَعِيفُ الْقَلْبِ** [tevazu ifadesi olarak] acizane, hakkı olmayarak ben , şu aciz...;

أَضْعَافٌ zayıflatma; bozulma;

مُتَضَعِفٌ zayıf kabul edilen, sayılan; zayıf; mazlum, zulme uğramış, mustadaf;

ضَعْفٌ ² ⇒ **ضَعْفٌ** (bşî) iki kat yapmak; (bşî) çoğaltmak, kat kat yapmak; **أَضْعَافٌ** (bşî, ب ...in yüz katı, yüz kat...; **ثَلَاثَةُ أَضْعَافِهِ** üç katı, üç kat... **أَضْعَافٌ أَضْعَافُهُ** bu meblağ onun

ضَعْفٌ ç. **أَضْعَافٌ** iki kat; kat (sayı olarak); **مِثْلُ ضَعْفَةٍ** elbise kıvrımı/ katı; aralık, yarık **ثَلَاثَةُ أَضْعَافِهِ** ...in yüz katı, yüz kat...; **أَضْعَافٌ أَضْعَافُهُ** üç katı, üç kat... **أَضْعَافٌ أَضْعَافُهُ** bu meblağ onun

أَضْعَافٌ مُضَاعَفَةٌ: maaşını kat kat aşıyordu.»;
pek çok kez, yüzlerce defa;

تَضَاعُفٌ muhteva, içerik, metin [yazının];
katlar; satır aralarındaki boşluk; فِي تَضَاعُفِهِ
içinde, arasında;

مُضَاعَفَةٌ kat kat yapma, ikiye katlama;
مُضَاعَفَاتٌ [hastalığın] komplikasyonlar;

تَضَاعُفٌ ikiye katlama, kat kat yapma;

مُضَعَّفٌ iki kat; kat kat yapılmış, artırılmış;

مُضَاعَفٌ ʾĀ; ʾĀ; bkz. ضِعْفٌ;

ضِعَّةٌ bkz. وَضِعٌ;

ضَفَّتْ a (ضَفَّتْ) (hikayeyi) birbirine katmak/
karıştırmak;

ضِفَتْ ʿ. أَضْغَاثٌ demet, deste, karışıklık,
birbirine girme; içinden çıkılamayan, labi-
rent ۞ أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ karmakarışık rüyalar;
زَادَ ضِغْثًا عَلَى إِبَالَةٍ bşi daha da kötüleştirmek,
iyice batırmak;

ضَغَطَ a (ضَغَطَ) (b-i, bşi) sıkıştırmak; (على üstü-
ne) bastırmak, tazyik uygulamak; (على b-e,
bşe) baskı uygulamak, yüklenmek; انْضَغَطَ
sıkışmak, tazyik altında kalmak, preslenmek;
ضَفْطٌ basınç; vurgu; baskı, zor; voltaj,
gerilim ELK. ۞ الضَّغْطُ الْجَوِّيٌّ atmosfer basıncı;
لِضَّغْطِ الدَّمِّ ve ضَغْطِ الدَّمِّ tansiyon, kan
basıncı; ضَغْطُ الْهَوَاءِ hava basıncı; تَحْتَ
ضَغْطِ الرَّأْيِ الْعَامِّ genel kabulün zorlamasıyla;

ضَغْطَةٌ basınç;

ضَغْطِيَّةٌ basınç;

ضَاغُوطٌ kabus;

مَضَاغُطٌ هَوَائِيَّةٌ: kompresörler;

تَضَاغُطٌ tazyik, sıkıştırma [تَخْلُجٌ karşıtı];

انْضَغَاطٌ sıkıştırılabilirlik;

ضَاغُطَةٌ: kompresör;

مَضْغُوطٌ هَوَاءٌ sıkıştırılmış hava;

ضَغْنٌ a (ضَغْنٌ) (b-e karşı) kin duymak/ besle-
mek, (على b-e) içermek; تَضَاغْنٌ birbirine
karşı kin beslemek;

ضَغْنٌ ʿ. أَضْغَانٌ kin, gizli nefret, hınç, garez;

ضَغْنٌ kin besleyen, hıncı olan; garezkar;

ضَغِينَةٌ ʿ. ضَغَائِنٌ kin ʾĀ ʾĀ;

ضَفَّةٌ kalabalık, topluluk [insan];

ضَفَّةٌ ʿ. ضِفَافٌ sahil, kıyı; kumsal;

ضَفَفٌ fakirlik, yoksulluk;

ضِفْدَعٌ بَشَرِيٌّ ۞ ضِفَادِعٌ kurbağa; ضِفْدَعٌ
kurbağaadam ASK.;

ضَفَّرَ i (ضَفَّرَ) (saçı) örmek; (bşi) örmek, doku-
mak; (sicimi, ipi) bükmek; ضَفَّرَ = ضَفَّرَ;

تَضَاوَرٌ (b-e) yardım etmek, yardımcı olmak;

ضَاوَرٌ (bşde) yardımlaşmak; (ile ile) sıkı
sıkıya bağlı/ sık dokunmuş olmak; peş peşe
gelmek, sıralanmak;

ضَفُورٌ ʿ. ضَفُورٌ kolan, yular;

ʾĀ ضَفُورٌ ʿ. ضَفَارٌ

ʿ. ضَفَائِرٌ örgü; örgülü kuyruk;

örme, örgü işi; ipek veya altın sırma şerit;
çile [yün ipek vb.]; sinir ağsı, örgü, pleksus;

u (ضَفُو) bol/ çok/ mebzul olmak;

دولup taşmak [havuz vb.]; أَضْفَى (bşi, على
bşi, bş ile) bol bol vermek, ihsan etmek;

بش ile) doldurmak; على bşi, bş ile) sarmak,

(bşin üzerine, bşi) yaymak, açmak;

ضَفْوَة rahat, müreffeh, hayat;

ضَاف çok, bol, mebzul; tafsilatlı, ayrıntılı;

ضَلَّ i (ضَلَالَة, ضَلَال) kaybolmak, yolunu kaybet-

mek; (bşden ya da عن ...den) sapmak; yanıl-

mak, hata etmek **ضَلَّ سَعْيَهُ** emekleri boşā

gitmek; **ضَلَّلَ** (b-i) yanıltmak, yoldan çıkar-

mak; (b-i) aldatmak; **أَضَلَّ** = **ضَلَّلَ**; b-e yolunu

kaybettirmek; (bşî) kaybolmaya bırakmak;

ضَلَّ yanılma, hata, yanlış;

ضَلَال yoldan/ haktan ayrılma/ sapma;

hata, yanılma **ضَلَالُ الْأَلْوَانِ** renk körlüğü;

ضَلَالَة yanılma; sapkınlık, dalalet;

أَضْلَل yanılma; **أَضْلَلَة** yanılma;

مَضَلَّ kaybolma, yolunu kaybetme;

تَضَلَّلَ yanıltma, yanlış yola sürükleme, yolunu kaybettirme;

أَضْلَل;

ضَالَّ yolunu kaybetmiş; aylak, başıboş gezen; hatalı, yanlış;

ضَالَّة azimli/ ısrarlı çalışmanın hedefi/ amacı; **أَضَالَة** المنشودة;

مَضَلَّ yanıltan, yanıltıcı, aldatıcı;

أَضْلَل;

ضَلَّ a (ضَلَّ) (b-nin b-ile taraf olmak, (b-nin

tarafında olmak; **ضَلَّ** u (ضَلَّ) güçlü/ sağ-

lam/ gürbüz/ dayanıklı/ metin olmak; **ضَلَّ** a

(ضَلَّ) eğik/ bükük/ kıvrık olmak; **ضَلَّ** (bşî)

eğmek, bükmek, kıvrırmak; **تَضَلَّ** (من ...ile)

sıkıştırılmak; (من ...de, alanında) bilgili/

otorite/ yetkin olmak; **أَضْطَلَّ** (ب ...de,

alanında) **أَضْطَلَّ** (bşî, görevi, masrafları, vaz-

ifeyi) üstlenmek, sorumluluğu üstüne almak;

أَسْطَلَّ (من ...hususunda) iyi bilgisi olmak,

(من ...e) vakıf olmak;

ضَلَّ sevgi, muhabbet; **ضَلَّ** ondan

yana;

أَضْلَع, **أَضْلَع**, **ضَلَّ** kaburga

kemiği; pirzola, külbastı; [üçgende] kenar;

أَضْلَع göğüs; **ضَلَّ** fıçı tahtası;

كَانَ لَهُ ضَلَّ eşkenar GEO.; «كَانَ لَهُ ضَلَّ»

[bu] işte onun parmağı var.»;

ضَلَّ güçlü, dayanıklı, sağlam; bilgili,

derin, tecrübeli;

ضَلَّ güçlülük, dayanıklılık, gürbüzlük

[vücut ile ilgili];

مَضْلَع kaburgası bulunan, kaburga gibi

iskeleti, çatısı bulunan; [is.] çokgen; [s.] çok-

gen **صَاح مَضْلَع** oluklu demir levha;

مَضْلَع (من ...de) bilgili, derin; (من ...de)

uzman, mütehassıs;

ضَلَّ T.> dolma;

ضَمَّ u (ضَمَّ) (bşî) bir araya getirmek, birleştir-

mek; (bşî) eklemek, ilave etmek; (bşî) topl-

mak, yığmak; **ضَمَّ** insanları birleştirmek;

(b-i) kucaklamak, bağrına basmak; (bşî, b-i,

...e) ilave etmek, katmak, dahil etmek,

eklemek; (farklı şeyleri) kendi yapısında

toplamak; dudaklarını büzmek ['u' sesi çık-

ırken aldığı şekil gibi]; [kader] (b-i belaya

vb. sürüklemek; (sessiz harfî) 'u' seslisi veya

‘ـُ’ ile okumak DİL.B. **ضَمَّ الصَّفُوفِ** **ضَمَّ**

(b-i) **ضَمَّ** sıra/ dizi oluşturmak; **ضَمَّ** **ضَمَّ**

bağrına basmak; **ضَمَّ** **أَلَيْهِ** **زَوْجَتَهُ** karısını kucaklamak, karısına sarılmak; **تَضَامَ** birleşmek, kuvvetleri bir araya getirmek; **أَنْضَمَّ** bir araya gelmek, toplanmak, (...e) eklenmek, ilave olmak, katılmak; (...ile) ilişkili olmak; (...kuruma, kuruluşa) girmek, dahil olmak, katılmak; (...bşi) içermek, kapsamak;

ضَمَّ toplama, ilave; toplanma, bir araya gelme, birleşme; girme, katılma; kayıt olma; damme, 'u' sesini temsil eden 'ـُ' işareti DiLB.;

ضَمَّة damme, ötre işareti; bağır, kucak;

ضَمِيمَة ç. **ضَمَائِم** ekleme, ilave; zam, artış;

تَضَامَ ile beraber, birlikte; ...: **تَضَامَ**

أَنْضَمَّ (...e) katılma, (...ile) birleşme, (...e) yakınlaşma; (...kuruluşa vb.e) katılma, dahil olma, girme;

مَضْمُون sıkı, iyice kapalı, büzülmüş [ağız];

مَنْضَمَة aksesuar tekno.;

أَضْمَحَلَ [edil.] yavaş yavaş eriyip/ sönüp gitmek, gözden kaybolmak; azalmak;

أَضْمَحَلَّ ⬆; giderek hissedilmez olma;

مَضْمَحَل giderek kaybolan, hissedilmez

olan; sönümlü [dalga, titreşim FİZ.];

ضَمَخَ u (**ضَمَخَ**) ve **ضَمَخَ** (...ile) yağlamak, sıvamak;

ضَمَدَ u, i (**ضَمَدَ**, **ضَمَادَ**) ve **ضَمَدَ** (b-i, bşi, ب (...ile) yağlamak, sıvamak;

ضَمَادَ bandaj, sargı [yara için]; sarma [yara vb.i]; [kadın] dost hayatı yaşayan;

ضَمَادَة [yarayı] sarma;

مَضْمَد IR. [erkek] hastabakıcı;

مَضْمَدَة kompres, tampon Tıp.; hemşire;

ضَمَرَ u (**ضَمَرَ**, **ضُمُور**) zayıflamak, incelmek; çok

zayıflamak, bir deri bir kemik kalmak; küçülmek, büzülmek, fire vermek; **ضَمَرَ** (bşi) in-

celtmek, zayıflatmak; **أَضْمَرَ** = **ضَمَرَ**; (bşi, في نفسه) gizlemek, saklamak, içine at-

mak, (...e karşı) [bir hissi, duyguyu] beslemek; **أَضْمَرَ** birine karşı kin beslemek,

biri-ne hıncı olmak; **تَضْمَرَ** incelmek, zayıflamak; **أَنْضَمَرَ** kurumak, kuruyup buruşmak;

ضَمَرَ zayıflama, incelme; zayıflık;

ضُمُور ⬆; ⬆; dumur, atrafi, körelme tıp;

ضَمَار batacak borç;

ضَمِير ç. **ضَمَائِر** kalp; gönül, yürek; akıl;

zamir, adıl DiLB.; vicdan **تَأْنِيبُ الضَّمِيرِ** vic-

dan azabı, pişmanlık; **حَيَّ الضَّمِيرِ** vicdanlı,

vicdan sahibi, insaflı; **مُرْتَاحُ الضَّمِيرِ** vicdanı

temiz, gönlü rahat; **فَاقِدُ الضَّمِيرِ** vicdansız,

insafsız;

مَضْمَار ç. **مَضَامِير** yarış alanı; arena; faali-

yet alanı, saha, dal, branş;

أَضْمَار [düşünce vb.i] gizleme, saklama;

cümlelerin anlamını bozmadan öğelerden birinin atılması [belagat];

ضَامِر ince, zayıf; çok zayıf, cılız, bir deri

bir kemik;

مَضْمَر gizli, saklı, sır niteliğinde; kişi za-

miri DiLB.;

ضَمَّنَ a (**ضَمَّانَ**) (bşe) veya (bşe) garanti ver-

mek, kefil olmak (b-e, bşi) temin etmek,

garanti etmek; (bşi, من ...e karşı) sigortalamak; **ضَمِنَ** bşden son derece emin olmak; **ضَمِنَ** (bşi, من ...e karşı) sigortalamak, tazmin etmek; (bşi, başka bşin) içine sokmak/ almak; **تَضَمَّنَ** (bşi) kapsamak, içermek, ihtiva etmek, yapısında bulundurmak; **تَضَامَنَ** (bşde) sorumluluğu/ mesuliyeti paylaşmak; dayanışma içinde olmak;

ضَمِنَ iç, dahil; ... **ضَمِنَ** [meb. mud. kul.] ...in içinde, ...in arasında; **ضِمْنَا** [zarf] hepsi içinde olarak, kapsayarak, zımnen, söylenmeden anlaşılacak şekilde; **مَفْهُومٌ ضِمْنَا** || zımnen anlaşılan; ... **ضَمِنَ** [mud. kul.] ...in içinde, ...in kapsamında olan, ...e ait olan; **مُبَاشَرَةٌ** و onların arasından; **ضَمِنَا** dolaysız ve dolaylı;

ضَمِنِي içerilen, kapsamı dahilinde olan; gizli; zımnî, söylenmeden anlaşılan;

ضَمَانٌ garanti, emniyet, sorumluluk; sigorta; **الضَّمَانُ** toplu güvenlik; **الضَّمَانُ جَمَاعِي** شركة محدودة الضمان limitet, Ltd.; **الشركة المشتركة** sigorta şirketi;

ضَمِنَ (ب ...den) sorumlu, mesul; garantileyen, garanti eden, kefil;

ضَمَانَةٌ garanti, emniyet, kefalet, tazminat;

أَضْمِنَ daha emin, garantili;

تَضَامَنَ karşılıklı olma, karşılıklı münasebet; karşılıklı sorumluluk; dayanışma, tesanüt, birlik;

ضَامِنٌ sorumlu, mesul; garanti eden, veren, kefil, tazminatı ödeyen, ödeyecek olan;

مَضْمُونٌ garantili, garantide; sigortalı [nesne]; (ç. **مَضَامِينُ**) içerik, muhteva, kapsam [mektup vb.nin]; **مَضْمُونُ الْوُصُولِ** || taahhütlü [mektup vb.]; **دَيْنٌ مَضْمُونٌ** senetli borç, karşılığı olan;

مَضْمُونٌ içerilen, kapsam dahilinde olan;

مُتَضَامِنٌ karşılıklı, karşılıklı ilişkiye dayanan; dayanışma, birlik içinde olan;

(ب bşi) (ضَنْ) a (ضَنْتُ) a ve (ضَنْتُ) (ضَنْ) vermeme, (ب bşi, ب b-den, على b-e) sakınmak, (ب bşi, ب b-e, على b-e) [yeteri kadar] vermeme, kısmak; **مَا ضَنْ بِمَشَقَّةٍ عَلَى...** || ...için kılını kıpırdatmamak, parmağını bileoynatmamak; **ضَنْ ب...** ...den tasarruf etmek amacıyla;

ضَنِينٌ sakınan, cimri, pinti; tasarruflu/ ekonomik davranan; fakir, ihtiyaç sahibi;

ضَنْكَ u (ضَنْكَ, ضَنْكَ) [şartlar, ahval] sıkıntılı/ sıkışık olmak ; bitkin/ zayıf düşmek;

عَيْشٌ ضَنْكَ fakirlik, darlık, sıkıntı; **عَيْشٌ ضَنْكَ** zor, sıkıntılı hayat, yaşam;

مُضَانِكٌ zorluklar, sıkıntılar;

مُضَنْكَ bitkin/ zayıf düşmüş;

ضَنِى a (ضَنْ) gevşemek, zayıf düşmek ya da yıpranmak; [üzüntüden] bitkin düşmek; **أَضْنَى** (b-i) zayıf düşürmek, zayıflatmak, bir deri bir kemiğe çevirmek; (b-i) yıpratmak; (sağlığını, sıhhatini) yitirmek, kaybetmek; [üzüntü, tasa vb.] (b-i) yıkmak, bitirmek;

ضَنِى zayıf düşmüş, yıpranmış, eskimiş; bitkin; yıkılmış [üzüntüden]

- ضنى bitkinlik, halsizlik; üzüntü, tasa;
 مضنى zayıf; eskimiş, yıpranmış; bitkin;
 [üzüntüden] yıkılmış;
 ضهد a (ضهد) (b-e) baskı uygulamak, zalimce davranmak, adilane davranmak; اضطهد = ضهد;
 اضطهاد baskı, zulüm;
 مضطهد zalim, baskıcı, tiran, despot;
 ضهر ç. ضهور zirve, tepe noktası;
 ضهى ⇒ ضامى benzer olmak; (b-e, bşe) benzermek, uymak, andırmak; (bşi ب veya على ...ile; ...بين...بين...ile ...i) karşılaştırmak; (b-i bşi) taklit etmek;
 ضهى benzer, andıran;
 مضاهاة benzerlik, andırma, benzeme;
 uygunluk (على ...ile) karşılaştırma;
 مضاه benzer, andıran, uyan;
 ضاء u (ضوء) parlamak, parıldamak, ışık-
 mak, ışıldamak; ضوا [lamba] (bşi) aydınlat-
 mak; (bşi, örn. evi) aydınlık yapmak, ışık-
 landırmak; أضاء (على üzerine) ışık
 vermek, (bşi, aklı vb.i) aydınlatmak MEC;
 استضاء; أضاء = تضوا aydınlanmak; ışığı ara-
 mak, (ب ...ile, vasıtası ile) aydınlanmayı/
 bilgilenmeyi [münevverliği] istemek, bil-
 gilenmek;
 ضوء ç. أضواء ışık; parıltı, ışıltı; ضوء الشمس güneş ışığı, ışını; ضوء القمر ay ışığı;
 ضوء النهار gün ışıldak, projektör; ضوء كاشف gün ışığı; ...على ضوء [mud. kul.] ...e göre; ...in ışığında;

- سنة ضوئية [s.] ışık ile ilgili, ışın
 ışık yılı;
 ضياء ışık, parlaklık, ışıltı;
 الإضاءة aydınlatma; ışık verme; الإضاءة المقيدة elektrik ampülü;
 مضى ışık veren, parlayan, aydınlatan;
 ضاد "ض" harfinin adı;
 ضر u (ضر) (b-e, bşe) zarar/ hasar/ ziyan
 vermek; çok acıkmak, açlıktan ölmek;
 تصور acıdan, ağrıdan kavranmak; (acıdan/
 açlıktan) kıvranmak;
 ضر şiddetli açlık;
 ضوضاء gürültü, patırtı, yaygara;
 ضوضى ↑;
 ضاع u (ضوع) [güzel koku] yayılmak,
 saçılmak; güzel/ mis gibi kokmak; تضوع =
 ضاع;
 ضامة dama [oyun];
 ضوى i (ضوى) katılmak; ضوى a zayıf/ cılız
 olmak; أضوى (...i) zayıflatmak; (...e) hasar/
 zarar vermek; انضوى (...e) katılmak,
 iltihak etmek; تحت لوائه (veya الى) b-nin
 çevresinde toplanmak, bir araya gelmek;
 ضاو zayıf, arık, cılız;
 ضار a (ضر) (...e) hasar/ zarar vermek;
 ضر zarar, hasar, ziyan; yanlış, hata, kaba-
 hat;
 قسمة ضيرة eşitlik gözetilmemiş, adil olma-
 yan paylaşım, bölüşüm;
 ضاع i (ضيع, ضيع) (...için) kayıp/

tamlayan DİLB.; مُضَافًا إِلَى ذَلِكَ bunun yanında, bir de, ek/ ilave olarak;

(...e ب) ضَيِّق (ضَيِّق, ضَيِّق) dar olmak; (ب) çok dar gelmek/ olmak, darlaşmak; (ب) sebebiyle, yüzünden, ...için) tedirgin olmak, endişelendirmek; (ب b-den, bşden) bıkmak, usanmak; ضَاقَتْ بِهِ الْأَرْضُ çok sıkılmak, zor duruma düşmek; ضَاقَتْ بِهِ الْحَيَاةُ hayat ona zor/ ağır gelmeye başladı; ضَاقَتْ بِهِ ...i yapamamak, ...in hakkından gelememek, becerememek; dayanamamak, tahammül edememek, canına tak demek, iyice bıkmak/ usanmak; ضَاقَ ضَاقَ صَدْرُهُ canı sıkılmak, kızmak; ضَاقَ يَدُهُ عَنْ ...i yapamayacak/ ...e güç yetiremeyecek durumda olmak; için çok fakir olmak; ضَيِّقَ (bş) daraltmak, küçültmek sınırlamak; (ب-e) baskı yapmak, rahat vermemek (ب-i) sıkıştırmak, tedirgin etmek; (ب-e, bş) [yeterince] vermemek, kısıtlamak ضَيَّقَ عَلَى نَفْسِهِ kendine sınırlamalar koymak; ضَاقَ (ب-i) kızdırmak, canını sıkmak; (ب-i) sıkıştırmak, rahat vermemek, tedirgin etmek; [(ب-e) zorluk/ problem çıkarmak; ضَاقَ daralmak; canı sıkılmak, bozulmak; (...e) kızmak;

ضَيِّق darlık; sıkılık; sınırlılık, sınırlama; kıtlık; baskı; tasalanma, tedirginlik; ihtiyaç, talep, yoksulluk; üzüntü, tasa, endişe; can sıkıntısı; ضَيِّقَ ذَاتَ الْيَدِ fakirlik, sıkıntı, yokluk; ضَيِّقَ الْمَقَامِ yer darlığı, yokluğu;

ضَيِّقَ النُّطَاقِ; sınırlı olarak, belli bir derece(de); sayılı; ضَيِّقَ الْيَدِ fakirlik, eldarlığı;

ضَيِّقَ dar, sıkı; kıt, nadir; sınırlı; ضَيِّقَ الْحُلُقِ sert, müsamahasız, katı; sabırsız, canı sıkkın; ضَيِّقَ الصَّدْرِ (...e ب) canı sıkkın, kızgın, tasalanan; ضَيِّقَ الْعَقْلِ dar görüşlü, dar kafalı; ضَيِّقَ النُّطَاقِ yetersiz, sayılı, belli oranda, az sayıda, ; sınırlı, mahdut;

ضَيِّقَ sıkıntı, zor şartlar; can sıkıntısı;

أَضْيَقَ daha dar;

مَضَاقٍ dar boğaz, geçit; kanyon; daralma;

تَضْيِيقَ daraltma; sınırlama, sınır koyma; baskı, tazyik; تَضْيِيقَ الْحَنَاقِ boğarak öldürme; مَضَاقَ آتٍ -üzülme, tasalanma, tedirginlik, sıkıştırma, rahatsızlık verme; sıkıntı, zor durum; kızgınlık, kızma;

ضَائِقَ zorluk, sıkıntı; kritik durum, kriz, bunalım; ضَائِقَ الْعَيْشِ hayatın zorluk/ sıkıntıları; ضَائِقَ مَالِيَّةٍ ekonomik/ mali sıkıntı;

مَضَاقٍ can sıkıcı, rahatsız eden, sıkıntı veren; bela, illallah dedirten [kişi];

مَضَاقٍ kızgın, canı sıkkın, bozulmuş; iyi sıkıştırılmış;

¹ضَامَ (...e ب) hasar/ zarar/ ziyan vermek; (ب-e) haksızca davranmak, adil davranmamak; ضَامَ = اِسْتِظَامَ;

ضَامٍ haksızlık, adaletsizlik; zarar, ziyan, hasar;

²ضَامَةٌ ALF.BKZ.;

ط "قيراط" için kısaltma;

طاء "ط" harfinin adı;

طابة آت- top;

طابور طوابير MIS. saf, sıra [askerler vb.]; kuyruk, sıra;

طابية طواب kale, hisar; [kale] burç; [satrançta] kale;

طاجن طواجن MIS. testi;

طار ve طارة için bkz. طور;

طارمة آت- [gazete vb. satılan] kulube, [fuar vb. de] satış pavyonu, kabin, stand;

طازة taze, yeni;

طاس bkz. طاسة;

طاووس طواويس tavus kuşu ZOO.;

طأطأ (başını) eğmek [mefulsüz olarak da kullanılır.];

مطأطي başı önüne eğik;

مطأطأ : başı önüne eğik;

طاق طيقان, (آت-) katman, tabaka;

طاقة آت- pencere;

طاقية طواقي beyaz, pamuklu bir başlık [genellikle fes altına giyilir, Mısır'da عرقية]; kep MIS.;

تنس لعبة الطاولة It.> masa, sehpa طاولة تنس الطاولة masa tenisi;

طب u, i (طب) (b-i, bşi) tedavi etmek, iyileştirmek; طب (...i) tedavi etmek; تطب tedavi olmak, tedavi görmek; doktorluk yapmak; استطب (doktora) danışmak, sormak, (b-nin) tıbbi tavsiyesini almak;

طب tıbbi tedavi; hekimlik, tıp, doktorluk; الطب البيطري diş hekimliği; الطب الشرعي veteriner hekimlik; الطب النفساني psikiyatri; علم الطب tıp [bilimi]; كلية الطب tıp fakültesi;

لائق طبيا ı tıbbi, tıp bilimi ile ilgili; ı sağlıklı, sağlam [örn. askerlik hizmeti için];

طبة آت- MIS. tampon, yastık; tapa, sibop;

طبيب أطبة, أطباء ı طبيب veteriner hekim; طبيب البيطري ı özel doktor; طبيب ساحر büyücü, büyü ile tedavi eden; طبيب الأسنان diş doktoru; طبيب الأمراض adli tabip HUK.; طبيب الجلدية cildiyece, dermatolog;

طبيبة [kadın] doktor;

طبابة tıbbi tedavi; doktorluk, hekimlik [mesleği];

تطبب doktorluk, hekimlik;

متطبب sahte doktor, doktor gibi davranan;

طبخ a (طبخ) (bşi) pişirmek; انطبخ pişmek, pişirilmek;

- طَبَخ** ٱ; mas.; [pişmiş] yiyecek, selüloit;
طَبْخَة [tek.is.] [pişmiş] yiyecek, öğün;
طَبَّاح ahçı;
طَبِيخ pişmiş yiyecek, yemek;
طَبَّاحَة ahçılık [mesleği, sanatı];
مَطْبَخ ٱ. mutfak; ayak üstü yemek yenilen yer, büfe;
مَطْبَخ ٱ. yemek pişirmek için kullanılan alet, mangal, ızgara;
طَبْر¹ ufak balta, el baltası;
طَبْرَدَار istihkam neferi, kazmacı, ASK.;
طَابُور² ALF.BKZ.;
طَبْرِية³ Taberiye şehri [FIL.];
طَبْشُورَة tebeşir SUR.;
طَبَّاشِير tebeşir;
طَبَّاشِيرِي [na't] tebeşirli, tebeşirle dolu;
طَبْطَب [su] çağıldamak, çağıldayarak akmak;
 (على b-i) şaplamak, (على b-i) tapışlamak;
طَبْطَبَة tapışlama, şaplak vurma; raket;
طَبَعَ a (طَبَعَ) (bşi) damgalamak, mühürlemek,
 (على bşin üzerine) damga basmak/ vurmak;
 (bşi على üzerine) baskılamak, (bşin على üzerine) baskı yapmak; (para) basmak; (bşin) baskısını yapmak, basımını yapmak; **طَبَعَ**
 (على için) [edil.] yeteneği/ istidadı bulunmak,
 (على ...e) yatkın olmak; (على ...e) meyli/ temayülü bulunmak [(على) kanında olmak];
طَبَعَهُ بِطَابِعِهِ bşe damgasını/ mührünü vurmak,
 b-i etkilemek, ...e kendi kişiliğini yansıtmak/ vermek; **طَبَعَ عَلَيْهِ** b-nin yapısında/ karakterinde/ mizacında bulunmak/ var olmak; (hay-

- تَطَبَّعَ** : **تَطَبَّعَ** (vanı) eğitmek, ehliileştirmek;
تَطَبَّعَ عَلَيْهِ b-nin huyunu almak, kişilik/ mizaç olarak birine benzemek/ çekmek, biri gibi olmak;
تَطَبَّعَ damgalanmak, baskılanmak, mühürlenmek; (على ...i) tesir/ iz bırakmak; (de fi) yapılarında/ mizacında bulundurmak, taşımak;
طَبَعَ baskı [kitap]; (طَبَاع) damga, mühür, nişan; yapı, özellik, karakter, kişilik, huy, mizaç; **طَبَعَ الْحَجَرُ** taşbasması, litografi;
طَبَعَ الْحُرُوفُ matbaacılık; **تَحْتَ الطَّبَعِ** baskıda [olan], basımı süren MATB; **مُسَوِّدَة الطَّبَعِ** prova, deneme baskısı MATB.; **إِعَادَة الطَّبَعِ** yeniden basım; **طَبَعًا** ya da **بِالطَّبَعِ** tabii ki!, şüphesiz!, kesin!; tabiatıyla, normal olarak; **شَاذ الطَّبَعِ** kötü huylu, ters, geçimsiz; **شَاذ الطَّبَعِ** ya da **شَاذ الطَّبَاعِ** tuhaf, garip, acayip;
طَبَعَة ٱ. baskı, basım; [kitap] basma;
طَبَّاع matbaacı, baskı işi yapan;
طَبَّاعَة matbaacılık; **آلَة الطَّبَّاعَة** baskı makinesi;

- طَبَّاعِي** baskı ile ilgili, matbaacılık ile ilgili;
طَبَّاعَة ٱ. tabiat, doğa; tabiat, yapı, mizaç; kişilik, karakter; normal durum, normallik hali; fizik bilimi; **بِطَبَّاعَةِ الْحَالِ** tabii olarak, normal olarak; **عَالَمِ الطَّبَّاعَةِ** fizik bilgini; doğa bilimci; **فَلَسَفَة مَا وَرَاءَ (بَعْدَ) الطَّبَّاعَةِ** metafizik felsefe; **فَوْقَ الطَّبَّاعَةِ** doğaüstü; **طَبَّاعِ الْأَشْيَاءِ** eşyanın tabiatı;
طَبَّاعِي tabii, natürel, doğal; doğuştan gelen; normal, alışılmış, tabii; fiziksel; doğa bilimci; fizik bilgini; natüralist; **عَالَمِ طَبَّاعِي**

fizik bilgini; doğa bilimci; **الطبيعات** fizik bilimi; doğa bilim;

مطبع matbaa;

مطبعة basın **حرية المطابع** matbaa; **مطابع** özgürlüğü;

خطا مطبعي baskı..., baskı ile ilgili **مطبعي** baskı hatası, matbaa hatası;

مطبعجي matbaacı MIS.

مطبعة baskı makinesi;

طابع basım işi yapan, matbaacı; mizaç; (طوابع) mühür, işaret, nişan; damga; baskı; pul; hap **طابع بريدي** post pulu; **طابع بريدي** hatıra pulu; **طابع الأصابع** parmak izi; **طابعه** mühürdar; **طابعه** bkz. **طابعه**;

مطبوع basılı, matbu; ; [çoğ.] **مطبوعات** matbuat, basılı materyal; **مطبوع بطابعه** b-nin ya da bşin, mührünü/ damgasını/ izini taşıyan, özelliğini yansıtan.; **مطبوع على** ; yapısında bulunduran/ taşıyan; **مطبوع** süreli yayın, periyodik yayın;

طبق ⇒ **طبق** (bşin) üstünü örtmek; kapatmak; (بين iki şekli) üst üste koymak, çakıştırmak GEO.; (bşî) kat kat yapmak; (atı) nallamak, [ayağına] nal çakmak; (bşî, على ...e) uygulamak, tatbik etmek; yaygınlaşmak, yayılmak; (...ile) yayılmak, (...i) kaplamak; **طبق** uygulanmak, geçerli olmak; **طبقت شهرته** ünü/ şöhreti dört bir yana yayıldı; **...ile ...بين ...بين** **طابق** ; **طابق** **طابقه** صيته الخافق (...i) karşılaştırmak; (bşî) uydurmak, uygun

hale getirmek; (b-e, bşe) uymak, uygun gelmek; (b-ile bş ile) uyuşmak, anlaşmak, hem fikir olmak, (b-e) [fikrinde vb.de] katılmak, mutabık olmak; **أطبق** (bşî, örn. ağzı, gözü) [üst üste getirerek] kapatmak; (bşî, على üzerine) kapaklamak; (b-i) sarmak, kuşatmak, çember içine almak; (hak- kında, ...de) anlaşmaya varmak, mutabakata varmak, mutabık olmak **أطبق على يدي** elimi sıkıştırdı; [iki bölme, kısım vb. üst üste gelerek] kapa(kla)nmak; **انطبق** (على ...e) uygulanmak, tatbik edilebilir olmak; (على ...e) uygun olmak/ düşmek, uyum içinde olmak;

طبق [meb. mud. kul.] ...e uygun olarak ...e göre; **أطبقا** ... **طابق** aslı gibi kabul edilen nüsha, kopya;

طبق kapak [genellikle hareketli, çift örn. göz kapağı]; tabak; tepsi, sini; kültablası; (ç. **طباقي** ve **أطباقي**) kat, tabaka; katman; [çoğ.] **طباقي** [mud. kul.] kat kat...;

يد طبقه kapalı el;

طبقه ç. **آت** - tabaka, kat; katman, tabaka [hava, toplum vb.]; kat [bina]; sınıf, kategori; nesil, kuşak; **الطبقة النجسة** aşağı tabaka; **الطبقة المتوسطة** orta sınıf/ tabaka; **حرب طبقات الأرض** sınıf çatışması; jeoloji; **الطبقة الثالثة** üçüncü sınıf sayılan;

طابق büyük tuğla; [binada] kat;

لطاق الأرضي zemin kat;

طابق büyük tuğla;

... **طَبَاق** [mud. kul.] uygun olan, uyan, uyum içinde olan; birbirine zıt iki kelimeyi birlikte kullanma [belagat ilminde];

... **طَبِيق** [mud.kul.] $\hat{\text{A}}$;

تَطْبِيق uyarılma, uygun hale getirme, uydurma, adapte etme, olma; uygulama, pratik;

تَطْبِيقِي uygulamalı, tatbiki; pratik; **عُلُوم** uygulamalı, tatbiki bilimler;

مُطَابَقَة anlaşmaya varma, hemfikirlik, mutabakat; uyum, benzerlik;

تَطَابُق benzerlik GEO.;

مُطَابِق uyan, uyum içinde olan; mutabık, hemfikir, aynı fikirde olan; **مُطَابِقٌ لِلْحَقِيقَةِ** \P gerçeğe uygun, gerçek, doğru;

مُطَبَّق tam, eksiksiz;

مُطَبَّق sıkıştırılmış; (بالذهب) altın kaplama; zindan, yeraltı hücresi **الْحُرُوفُ الْمُطَبَّقَةُ** \P harfleri; ط, ظ, ض, ص;

² **طَبَاق** tütün;

طَبْل (ل için) **طَبْل = طَبْل** (طَبْل) davul çalmak; **طَبْل** u (طَبْل) davul çalmak; (ل ...in) propagandasını yapmak;

طَبْل $\hat{\text{A}}$ mas; (طَبُول, طَبُول) davul;

طَبْلَة davul \P **طَبْلَة الْأُذُن** kulak zarı;

طَبْلَة MIS. asma kilit; **طَبْلَة** MIS. asma kilit;

طَبْلِي davul şeklinde;

طَبَال \P **طَبَال** -ون davulcu, davul çalan;

مُطَبَّل nemli [toprak];

² **طَبْلَة** \P **طَبْلَة** -آت masa;

طَبْلِيَة \P **طَبْلِيَة** alçak yuvarlak masa, sehpa; yuvarlak levha; tabla;

طَبُونَة \P **طَبُونَة** -آت ekmek fırını;

طَبَان \P **طَبَان** -آت tekerlek;

طَبَنَجَة \P **طَبَنَجَة** -آت tabanca;

طَابِيَة \P **طَوَاب** ALF.BKZ.;

طَوَاجِن \P **طَوَاجِن** tava;

طَحَطَح (bşî) kırmak, parçalamak;

طَحْل tortu, posa, çökel;

طَحَال \P **طَحَال** dalak;

طَحَالِي dalak ile ilgili;

طَحَال dalak büyümesi; iltihabı;

مَطْحُول dalağından hasta/ rahatsız olan;

طَحْلَب [cin.is.; tek.is. ة.] \P **طَحَالِب** yosun;

طَحْن a (طَحْن) (bşî özl. tahıl) öğütmek, ezmek, un haline getirmek; (bşî) yok etmek, harap etmek, kırmak; [yıllar] (b-i) yıpratmak, kocatmak; **تَطَاَحَن** birbirine zıt gitmek;

طَحْن un;

طَحِين $\hat{\text{A}}$;

طَحِينِي [na't] un gibi, toz...;

طَحِينِيَة susam çekirdeğinin unundan yapılan bir tür şekerleme MIS.;

طَحِينَة tahin [salata, sebze vb. ile birlikte verilir] SUR. MIS.;

طَحَان uncu, un yapan, satan;

طَوَاحِين \P **طَوَاحِين** ve **طَوَاحِين** değirmen;

طَوَاحِين \P **طَوَاحِين** yeldeğirmeni;

مَطَاَحِين \P **مَطَاَحِين** değirmen;

مَطَاَحِين \P **مَطَاَحِين** değirmen; un değirmeni;

طَاَحِن azı dişi;

طَوَاحِن \P **طَوَاحِن** azı dişi;

الطَّبَقَة الطَّخْرُورِيَة statosfer;

طَرَّ u (طُرور, طَرَّ) (bşî) bilemek, keskinleştirmek;
 bitmek, büyümek, çıkmak [bıyık, saç vb.];
 طَرًّا [zarf] hep birlikte, hep beraber;
 طَرَّةٌ ç. طَرَّرَ perçem; [elbise vb.nin] saçak;
 uç, yan; kumaş yolu, çizgi; monogram, ismin
 baş harflerinden oluşan şekil];
 طَرَأَ a (طُرُوء, طَرَّء) (b-nin) başına gelmek,
 gelip çatmak, bulmak; [düşünce, fikir] (على
 veya ل b-nin) aklına gelmek ۞ مَاذَا طَرَأَ عَلَيْهِ
 ne oldu ona böyle birden; طَرَأَ عَلَيْهِ فِكْرَةٌ b-nin
 aklına [bir] fikir gelmek; لَمْ يَطْرَأْ عَلَى الْحَالَةِ
 kayda değer/ önemli bir değişiklik
 olmadı; اَطْرَأَ (b-i) övmek; methetmek;
 طَرِيءٌ taze, yeni, yeni bitmiş;
 طَارِيءٌ yabancı, garip, acayip, alışılma-
 mış; beklenmeyen, aniden olan, tesadüfî; ani-
 den meydana gelen gelişme/ olay, raslantı;
 beklenmeyen misafir; heyecanlanma;
 طَارِئَةٌ ç. طَوَارِيءٌ garip, acayip, görülmemiş
 durum, olay; yenilik, gelişme; tesadüf, rast-
 lantı; ۞ حَالَةُ الطَّوَارِيءِ acil durum;
 طَرَانِي kaynağı belli olmayan;
 طَرَابُلسُ الشَّامِ : Trablusşam LÜB.;
 طَرَابُلسُ الْغَرْبِ Trablusgrap LIB.;
 طَرَبَ a (طَرَبَ) [sevinç, neşe vb.den] coşmak,
 içi içine sığmamak; طَرَبَ (b-i) sevindirmek,
 coşturmak; şarkı söylemek, terennüm etmek,
 mırıldanmak; اَطَرَبَ (b-i) ۞ ۞ (...için) şarkı
 söylemek, müzik çalmak;
 طَرَبَ ç. اَطَرَابَ neşe, sevinç; eğlence; hoş
 vakit geçirme, eğlenme [müzik vb. ile]; mü-

zik; ۞ آلَةُ الطَّرَبِ müzik aleti, enstrüman;
 طَرَبَ ç. طَرَابَ [sevincinden] coşmuş, ken-
 dinden geçmiş; [üzüntüden] kendini kaybet-
 miş; mutlu, içi içine sığmayan, neşeli;
 طَرُوبٌ neşeli, şen, canlı;
 اَطَرَبَ daha zevkli/ neşeli/ mutlu; daha
 iyi müzik yapan, müzisyen; daha ahenkli,
 kulağa daha hoş gelen;
 اَطَرَابٌ sevinç, neşe, haz, zevk;
 مَطَرَبٌ zevkli, eğlendirici, hoşça vakit
 geçirten; ahenkli, kulağa hoş gelen, kulağı
 okşayan; müzisyen; şarkıcı;
 مَطَرِبَةٌ [kadın] şarkıcı;
 طَرَابِيزَةٌ masa MIS.;
 طَرَابِيشَ ç. طَرَبُوشَ fes;
 طَرَابِيشِي fes satıcısı;
 مَطَرَبَشَ fesli, fes giymiş olan;
 ۞ مَطَرَبَشَ ۞ tahsil görmüş orta sınıftan kişi;
 طَرَحَ a (طَرَحَ) (bşî veya ب bşî, على ..in üzerine)
 atmak, savurmak; (bşî veya ب bşî) savurup
 atmak, fırlatıp atmak; (b-i, bşî veya ب b-i,
 bşî) reddetmek, kabul etmemek, tanımamak,
 kovmak; (elbiseyi على b-e) giydirmek; (على
 b-nin, ...in üzerine) geçirmek; (bşî على b-e)
 sunmak, arz etmek; (bşî, besteyi على b-e)
 öğretmek; (bşî, ل b-e) bırakmak, devretmek;
 çocuk düşürmek, düşük yapmak; (bşî من den)
 çıkarmak, azaltmak; ۞ طَرَحَهُ فِي الْمُنَاقَصَةِ
 طَرَحَ عَلَيْهِ bşî ihaleye açmak/ sunmak;
 طَرَحَ مَسْأَلَةً b-e bir soru yöneltmek;
 طَرَحَ عَلَى طِسَاطِ الْبَحْثِ bir konuyu/ meseleyi tar-

tıšmaya açmak/ sunmak; **طَرَحَ** (*kadına*) düşük yaptırmak; **طَرَحَ شَيْءٌ اَطْرَاحًا** *bşî* savurup/ fırlatıp atmak; **طَارَحَ** (...ile, *bşî*) [karşılıklı] değiştirmek, değiş tokuş etmek; **طَارَحَهُ** **طَارَحَهُ** *b-ile* [bir süre, bir az] konuşmak, = iki çift laf etmek; **طَارَحَهُ الْحَدِيثَ** karşılıklı sohbet/ muhabbet etmek, iki laf etmek; **طَارَحَهُ الْأَسْئَلَةَ** karşılıklı sorular sormak; **تَطَرَّحَ** yere düşmek; **تَطَارَحَ** (*bşî, fikir*) teatisinde, alışverişinde bulunmak; **انْطَرَحَ** atılmak, savrulmak; kabul edilmemek; kendini savurup [örn **عَلَى الْأَرْضِ** *yere*] atmak; atılmak, düşmek; **اِطْرَحَ** (*bşî*) savurup/ fırlatıp atmak; **طَرَحَ** kabul etmeme, reddetme; düşük yapma, çocuk düşürme; çıkarma, azaltma, indirme [yine MAT.]; **طَرَحَ الْبَحْرَ** alüvyonlu, lıgılı tabaka/ tortu MIS.;

طَرَحَ düşük [cenin ile ilgili]; **طَرَحَ** [Arap kadınlarının giydiği] bir çeşit başörtüsü; başörtü;

طَرَحَى [işe yaramaz diye, geri alınmamak üzere] atılan, atılmış; yüzü yere yatmış, uzanmış; reddedilmiş, kabul edilmemiş; **طَرَحَ الْفِرَاشَ** yatalak;

شَغَلَ بِالطَّرِيحَةِ atama, tayin, vazife **طَرِيحَةٍ** parça başı iş MIS.;

طَرَّاحَةٌ **طَرَّاحٍ** yatak, şilte; puf;

اَطْرُوحَةٌ tez, inceleme, araştırma SUR.;

مَطَرَحَ bir şeyin atıldığı/ bırakıldığı yer; mahal, mekan, bölge; [toplantı salonunda] yer;

اَطْرَاحَ reddetme, kabul etmeme;

مَطْرُوحَ atılmış, savrulup/ fırlatılıp atılmış yüzü koyun yatan; çıkan MAT.;

مَنْطَرَحَ savrulup/ fırlatılıp atılan, atılmış; reddedilen, kabul edilmeyen;

طَرْحُون tarhun BOT. *Artemisia dracunculus*;

طَرَدَ **طَرَدَ** (*b-i, bşî, من ...den*) çıkarmak, atmak, defetmek, kovmak, kapı dışarı etmek, reddetmek, dışarı atmak; (*bşî*) [alet, köpek vb. ile] avlamak; **طَرَدَهُ مِنْ مَنَصِبِهِ** *b-i* işten çıkarmak, mevkisinden atmak, azletmek; **طَارَدَ** (*b-e, bşî*) saldırmak, saldırıda bulunmak; (*hayvana, ava*) sezdirmeden yaklaşmak; (*b-nin, bşin*) izine/ peşine düşmek; **اِطْرَدَ** (*hayvanları*) toplamak, bir araya getirmek; peşpeşe/ kesintisiz olmak; [nehir] sürekli akmak; [girişim, teşebbüs] iyi gitmek, ilerlemek; **اسْتَطَرَدَ** (*bşî, konuşmayı*) sürdürmek, devam ettirmek; [konuşmada] (*...e, الى ...den, من*) geçmek, atlamak; konu/ mevzu dışına çıkmak [konuşma esnasında] **اسْتَطَرَدَ مِنْ ذَلِكَ إِلَى قَوْلِهِ أَنْ ...** daha sonra ...hakkında konuşmaya başladı, ...konusuna değindi;

طَرَدَ kovma, çıkarma, kabul etmeme, reddetme, sürerek çıkarma, tardetme; [av vb.nin] peşine düşme, kovalama; arı oğlu; **بَحَثَ مَسْأَلَةَ طَرْدَا** **طَرْدَا** (*طَرُودَ*) posta pakedi; **عَكْسًا** bir sorunu/ meseleyi/ konuyu bütün yönleriyle incelemek, iyice incelemek;

طَرْدِي [s.] paket;

طَرْدَة kovma, reddetme, [bir kez] kovma;

طَرِيد kovulmuş, reddedilmiş, sürülüp çıkarılmış; korkak, ödle; sürgün; **الطَرِيدَان** gece ve gündüz;

طَرِيدَة ç. طَرَائِد av hayvanı; av;

طَرَاد kruvazör; set, bent [özl. Nil 'de]

MIS.;

طَرَادَة kruvazör;

طَرَاد peşine düşme, kovalama MIS.;

طَائِرَة peşine düşme, kovalama; ۞

المُطَارَدَة avcı uçağı;

اطْرَاد süreklilik, devamlılık;

استطْرَاد ç. آت konu değiştirme, konudan

konuya geçme; konu dışına çıkma, ara söz;

طَائِرَة ۞ kovalayan, peşine düşen; ۞

مُطَارَدَة avcı uçağı;

مُطَرِد sürekli, devamlı, kesintisiz; istik-

rarlı, değişken olmayan, sabit; genel ۞

مُطَرِدَة genel kaide, kural; **مُطَرِد النَّفْس** [s.]

değişmeyen, aynı şekilde seyreden; **مُطَرِد**

monoton, hep aynı tempoda olan [şarkı];

طَرَز ⇒ **طَرَز** (bşe) nakış işlemek, nakışla süsle-

mek; (hikayeyi) abartmak; (bşi, yemeği, ب

...ile) süslemek, garnitür olarak vermek;

طَرَز ç. طَرُوز tip, model, cins, çeşit, nevi;

tarz, usûl, stil;

طَرْظِي usul, tarz ile ilgili;

طَرَاظ ç. طَرُوز tip, model, cins, çeşit,

nevi, sınıf; tarz, usul, stil; mimari tarz; nakış,

işleme; ۞ **الطَّرَاز الْقَدِيم** eski usûl; modası

geçmiş; **مُسَلَّح بِأَحْدَث طَرَاز** ۞ قَدِيم الطَّرَاز en

yeni silahlar ile kuşatılmış; **ن الطَّرَاز الْأَوَّل**

birinci sınıf, birinci kalite;

تَطْرِيز nakış; süsleme, işleme, nakış;

طَرُس ç. طَرُوس, اَطْرَاس [kağıt] yaprak; kağıt;

طَرِش a (طَرَش) sağır olmak, sağırlaşmak;

طَرِش u kusmak, istifrağ etmek; **طَرِش** (b-i)

sağır etmek;

طَرُوش ç. طَرِش hayvan sürüsü SUR.;

طَرِش sağırlık;

طَرِشَة ۞;

اَطْرَش ۞ sağır; طَرِش ç. طَرِشَاء müe. اَطْرَش

duvar gibi sağır;

مُطَرِش kusturucu, istifrağ ettirici;

طَرِشِي turşu;

طَرَطَر övünmek, kendini methetmek;

طَرَطُور ç. طَرَاطِير külah [şapka];

طَرَطُور ve طَرَاطُور "طَحِينَة" maydanoz, li-

mon, yağ, süt, sarımsak ve fındık ile yapılan

bir çeşit SOS SUR., MIS.;

طَرِش (b-nin) üzerine çamur vb. sıçratmak;

(binayı, duvarı) sıvamak;

طَرُوفَة uç; yerelması BOT.;

طَرَطِير şarap tortusu;

طَرَف i (طَرَف) gözlerini) kırpma, kırpık-

lerini kırptırtmak; **طَرَف** u (طَرَاْفَة) yeni ol-

mak, [mal] babadan kalmamak; **اَطْرَف** yeni/

duyulmamış/ görülmemiş/ orijinal bir şey

söylemek; (b-e ب yeni bir şey) vermek, getir-

mek; **تَطْرَف** aşırı gitmek/ olmak; radikal ol-

mak;

طعم leziz, lezzetli;

طُعْمَة طعم yiyecek; [tuzak, kapan vb.]

yem; [şahin, atmacanın] av; **أَصْبَحَ طُعْمَةً** ʾ

yanıp kül olmak; yanarak yok olmak;

طُعْمَةٌ لِمَدَافِعِ الْحَرْبِ [ölme ihtimali yüksek olarak] savaşa giden askerler;

طَعَام طعم yiyecek, yemek; öğün

أَضْرَبَ عَنِ الطَّعَامِ ʾ açlık grevi yapmak;

مَطْعَم مطعم lokanta, restoran; yemek

odası; yiyecek; **مَطْعَمُ الشَّعْبِ** ʾ veya

مَطْعَمُ الخِدْمَةِ الدَّائِيَّةِ aşevi; **مَطْعَمُ شَعْبِي** lokanta;

تَطْعِيم تطعيم aşılama; kakma [işi]; **تَطْعِيمُ**

الْقَرْنِيَّةِ kornea nakli;

اطْعَام doyurma, yedirme;

مَطْعُوم tadına bakılmış olan; daha önceden bilinen, malum;

طَعَنَ a, u (طَعَنَ) (...i, ب bş ile) delmek, (...e,

ب ...i) batırmak, sokmak; (b-i [sivri bir

aletle] yaralamak; (b-i) [söz ile] yermek,

ayıplamak, karalamak, incitmek; (في veya

في حُكْمٍ) kötü konuşmak; **طَعَنَ فِي حُكْمٍ**

هُكْمَةٍ, yargıya) karşı çıkmak, yanlış bulmak

(في bş'i) delil ile çürütmek, aksini ispat etmek;

(في ...in içine) nüfuz/ tesir etmek, işlemek;

طَعَنَ فِي قَوْلٍ yaşça ilerlemek; **طَعَنَ فِي السَّنِّ** ʾ

doktrini/ teoriyi çürütmek; **تَطَاعَنَ** birbirini

[kesici silah ile] yaralamak; birbiri ile kavga

etmek, birbirine saldırmak;

طَعَنَ [kesici silah ile] yaralama, delme,

yerme, ayıplama; (في ...e) karşı koyma, karşı

çıkma, itiraz huk; **طُعُون** [çoğ.] iftiralar, asılsız

sözler, karalamalar, saldırılar;

الطَّاعُونَ طواعين taun, veba; **طَاعُونَ**

السَّيْرِ ve **الْمَاشِيَةِ** sığır vebası;

مَطَاعِنَ (في ...hakkındaki) kötü sözler, ha-

karetler, ağır sözler;

طَاعِنٌ ve **طَاعِنٌ فِي السَّنِّ** yaşlı, ihtiyar, yaşı

geçkin, yaşı ilerlemiş; **رِسَالَةٌ طَاعِنَةٌ** , hicivli

sözler içeren mektup;

مَطْعُونٌ vebalı;

طِغَار 2000 kg.lık bir ağırlık birim ır. [Basra da 1537 kg];

طَغَام amme, avam; değersiz, kıymetsiz;

طُغْمَةٌ birlik, grup;

طَغَى (طَغَى) a , ve **طَغَى** u , **طَغَا** (طَغَى ve طَغَى)

(طَغْيَانِ, طَغَى) sınırı/ haddi aşmak/ geçmek;

[deniz] dalgalanmak, köpürmek; [nehir] taş-

mak; (على bş'i) sel basmak, su kaplamak;

(على b-nin) başına gelmek, (على b-e) zulm-

etmek, eziyet etmek, despotça/ zalimce

davranmak; **طَغَى** a (على ...de) üstün olmak,

galip gelmek, baskın gelmek, ağır basmak,

baskın çıkmak;

طُغْرَانٌ sel/ su baskını;

طُغْيَانٌ sel/ su baskını; zulüm, baskı, des-

potluk, tiranlık;

طَاغٍ طُغَاةٍ tiran, despot, zalim;

طَاغِيَةٌ ʾ; zorba, kabadayı;

طَاغُوتٌ put, putlaştırılmış şey; ayartan, kötü

yola sürükleyen;

طَفَفَ ⇒ **طَفَفَ** (bş'i) eksiltmek, noksan yapmak;

(على b-e karşı) cimrilik yapmak, cimrice davranmak;

طفيف eksik, noksan; küçük, ufak, değersiz, önemsiz;

تطفيف cimrilik, pintilik;

طفئ a (طَفْو) [ateş, ışık] giderek kaybolmak, sönmek; [ateş, lamba] sönmek; اطفأ (ateşi) söndürmek; (ışığı) kapatmak, söndürmek; (harareti ateşi, susuzluğu) gidermek, bastırmak اطفأ جذوة يومه و أخرج فحمة ليله ۱ gece gündüz demeden çalışmak, gecesini gündüzüne katıp çalışmak; طَفِئَ = انطفأ

طفائية yangın söndürme cihazı; kül tablası MIS.;

رجال مطافيء yangın söndürücü; مطفأة رجال itfaiye[ciler]; مطفأة السجائر kültablası;

جهاز اطفاء [yangın, ateş] söndürme; رجال اطفاء yangın söndürme cihazı; رجال اطفاء عملية الإطفاء yangın söndürme faaliyetleri/ çalışmaları;

اطفائي itfaiyeci, itfaiye memuru;

اطفائية itfaiye [teşkilatı]

مطفأ sönmüş, yanmayan;

اطفح a (طَفُوح, طَفَح) (ب ...ile) dolup taşmak [yine MEC. kalp, cömertlikle]; (bşi) taşımak; اطفح (kabı) [ağızına kadar] doldurup taşımak; (bşi) haddinden fazla doldurmak;

اطفح = اطفح

اطفح aşırı bolluk; ekzantem, kabarcık TİP.;

طفحة ekzantem, kabarcık TİP.;

كابarcık [na't] TİP.;

اطفوح aşırı bolluk, fazlalık;

طفحة köpük;

طفح müe. طفح dolup taşan, ağızına kadar dolu;

مطفحة kevgir, köpük alacak alet;

اطفاح dolup taşan, ağızına kadar dolu;

1. طفر i (طفر) zıplamak, sıçramak; (bşin) üzerinden atlamak, atlayıp geçmek;

طفرة zıplama, sıçrama; tez canlılık, acelecilik; yükseliş, ilerleme; başarılı adım; طفرة bir sıçrayışta;

طفران fakir kişi, yoksul kişi;

2. طفر kuskun, eyer kayışı KNŞ.;

اطفش (طفش) kaçmak MIS.;

اطفح a (طفح) [muzari öncesi kullanım] bşi yapmaya başlamak; yapıvermek, edivermek;

طفل ⇒ طفلي (على b-e) kendini zorla kabul ettirmek; (على b-den, b-nin sırtından ya da على b-den, b-nin sırtından) geçinmek, yaşamak; طفل = تطفل; davetsiz gelmek; istenilmediği halde gelmek; asalak olarak yaşamak;

طفل kibar; kil, balçık;

اطفال [küçük] çocuk;

طفلة [kız] çocuk;

طفلي [na't] bebek..., çocukl..., çocuklara

ait; çocukça; الطب الطفلي çocuk bakımı

ve tedavisi bilimi;

طفلك çocukluk, bebeklik;

طفلة kil, balçık;

اطفال kil, balçık;

طفالة çocukluk, bebeklik; başlangıç, ilk anlar, ilk evreler;

طُقُولَة çocukluk, bebeklik; başlangıç, ilk anlar, zamanlar;

طُفُولِيَّةٌ ↑↑; ↑↑;

طُفُولِي [na't] çocuk...i, çocuklara, bebek-
lere ait; çocukça;

طَفِيلِي davetsiz misafir; asalak, tüfeyli,
başkalarının sırtından geçinen; **طَفِيلَات** pa-
razitler TIP., BIY.; **عِلْمُ الطَّفِيلَات** parazit bilimi;

مُتَطَفِّل [s.] asalak; [is.] parazit, asalak, tüfeyle; parazit BİY.;

(طَفَرَ) طَفَا u (طَفُوْ، طَفِرُوْ) [su yüzeyinde] yüzmek;
meydana çıkmak, zuhur etmek [MEC.]; طَفَا ۞
بِهِ اِلَى السَّطْحِ bşi meydana çıkarmak;

طَفَاوَة [su yüzeyinde] yüzen şey; [güneş ya da ay çevresindeki] hale, ağıl, ışık halkası;

طَاف yüzeysel, sathi; yüzeyde bulunan;

طافية [yüzen] buzdağı;

طَفَايةَ bkz. طَفَىء

طَقَّ u (طَقَّ) tak diye ses çıkarmak; patlamak;
çatırdamak, takırdamak;

طَقَسَ ⇒ **طَقَّسَ** papazlık hizmetine başlamak HRI.;

تَطَقَّسَ ayin yapmak;

طُقُوسٌ hava durumu; iklim; (ç. طُقُوس) ayin; dini adet, gelenek; papazlık mevki HRI:

ayinle ilgili; طقسى

طَقَطَ çatlamak, yarılmak, pat diye ses çıkarmak; (*parmaklarını*) kıtılatmak;

طَقَطْرَقَة çatlama, yarıлма; patırtı, takırtı;
(ç. طَقَاطِيق) hafif müzik şarkı; KNŞ. çingırdak;

طَقَّمَ ⇒ طَقْمٌ [atın] kayış takımlarını bağlamak;
طَقْمٌ ç. طُقُومَة , طُقُوم takım; seri;

takım elbise; [alet vb.] set, takım; [at için]
kayış takımı; [çay, seramik] takım; طقم
الأسنان protez, takma diş;

طَاقِمُ الْأَسْنَانِ || mürettebat طَاقِمٌ = طَقْمٌ = طَاقِمٌ protez,
takma diş;

طَلَّ u (طَلَّ) [gök] (bşler) yağdırmak, serpiştirmek, çiselemek; **طَلَّ** u meydana çıkmak, zuhur etmek, görünmek, belirlemek; (على bşe, örn. belli bir bölgeye) hakim konumu olmak; [oda, pencere] **اُطِّلَ** (على ...e) açılmak, görmek, nazır olmak; (عن bşi) gözetlemek, gizlice bakmak; görünmek; belirlemek;

طَلَّ çiy, şebnem; çiseleme;

طَلَل [genellikle çoğ.] [ev vb.nin] kalıntı, yıkıntı; [kamp, ordu vb.nin] geride kalan izleri, kalıntılar;

مطلول : دمِ مطلول öcü alınmamış kan;

طَلَبَ u (مَطْلَب, طَلَب) (b-i, bṣi) aramak; (bir yerin) yolunu tutmak; (bṣi) rica etmek, istemek; (bṣi من ...den) elde etmeyi/ ele geçirmeyi istemek; (الى b-den, bṣ) talebinde bulunmak; (bṣi, من b-den; الى b-den أَنْ ...almasını, yapmasını) istemek, dilemek; (الى b-e) yalvarmak (من ..e, bṣi) ısmarlamak; (b-nin, bṣin) peşinde olmak; (bṣi) incelemek; **طَالَبَ** (b-den, bṣi veya ب bṣi) yeniden istemek, geri istemek; (b-den, bṣi veya ب bṣi) talep etmek;

اِنْتَظَلَ (bʕi) ihtiyaç görmek, istemek; **تَطَلَّبَ**
= **طَلَّبَ**;

طَلَب arama; (ç. آت-) istek, talep; rica, istirham, niyaz; sipariş; talep TIC.; etüt, inceleme; **عِنْدَ تَحْتَ طَلْبِهِ** emrinde, hizmetinde; **الطَّلَب** ve **لَدَى الطَّلَب** ihtiyaç halinde, istenmesi halinde; **لَحِينَ الطَّلَب** ibrazında, gösterilince TIC.; **الطَّلَب وَ الْعَرْضُ** arz ve talep; **طَلَب عَدَمِ الثُّقَّةِ** güvenoyu talebi;

طَلَبَة mukabele ile okunan dua HRI.; **طَلَبَة** ve **طَلَبَة** istek, talep; rica, **طَلَبَة** ç. آت- sipariş TIC.; davet [yurt dışından gelecek misafir için];

طَلَّاب ısrarcı, inatçı, kolay pes etmeyen; **مَطْلَب** arama, peşine düşme; (ç. **مَطَالِب**) talep, istek; arzu, dilek; mesele, sorun, konu; **مَطَالِب** [çoğ.] vergiler;

مُطَالَبَة istek; [mud. kul. ve ب ... için] rica, niyaz, yalvarma;

طَالِب ç. **طَلَّاب**, **طَلَبَة** arayan; peşine düşen; talepte/ istekte hulunan; başvuruda bulunan; aday; öğrenci; **طَلَّابُ الْحَاجَاتِ** müracaat sahibi, başvuruda bulunanlar, adaylar; **طَالِبُ الْعِلْمِ** talebe, öğrenci; **الزَّوْاجِ** [kız için] talip;

طَالِبِي [na't] öğrenciler ile ilgili, öğrencilere ait, öğrenci ...si;

مَطْلُوب [ilanlarda] aranıyor, alınacaktır; borç [para]; bilinmeyen MAT.; (ç. **مَطَالِب**) istek, dilek, arzu; **مَطْلُوبَات** [çoğ.] borçlar toplamı, pasif; **مَطَالِب** [çoğ.] talepler;

مَطَالِب talepte bulunan, talep eden; **مَطَالِب** (ب ... den) sorumlu, mesul;

مُتَطَلِّبَات ihtiyaçlar, gereksinimler;

طَلَحَ u (طَلَّاح) kötü/ kötü niyetli/ şerli olmak; **طَلُوح** [cin.is.; tek.is. ة] ç. bir çeşit akasya ağacı BOT. *Acacia gummifera*; muz ağacı; muz;

طَلْحِيَّة ç. **طَلَّاحِي** kağıt yaprağı;

طَلْحِيَّة kağıt topu SUR.;

طَالِح kötü, kötü niyetli, şerli;

¹ **طَلَسَ** i (طَلَّس) (bşî, yazıyı) silmek, kazımak;

طَلَسَ silme, kazıma;

طَلَسَ silinmiş, kazınmış [kitabe, yazıt]; silik, okunamaz;

² **أَطَّلَسَ** saten, atlas; (ç. **أَطَالِسَة**) [harita] atlas;

طَلَّاسَة duvar tepeliği veya üstlüğü MİS.;

طَلَّاسِم ç. **طَلَّاسِم** tılsım; büyü/ sihirli sözler; **طَلَّاسِم** [çoğ.] şifreli işaretler;

طَلَّعَ u (طَلَّوع, مَطَّلَع) doğmak, yükselmek, yukarı çıkmak [özl. gök cisimleri]; görünür olmak, meydana çıkmak, zuhur etmek; [diş, bitki, sürgün] bitmek, yarıp çıkmak; (من ..den) çıkmak, doğmak; (على ...n üzerine) birden çıkıp gelmek; ... **طَلَّعَ عَلَيْهِ** b-e, bşî getirmek; **طَلَّعَ** a, u (طَلَّوع) ve **طَلَّعَ** a tırmanmak, (bşî) üstüne çıkmak; (otobüse, trene, arabaya) binmek; **طَالَعَ** (bşî) dikkatle okumak, mutalaa etmek; (bşî) incelemek; (bşî) gözden geçirmek; (b-nin, bşe) vakıf olmasını sağlamak, iç yüzünü anlatmak (b-e, ب bşî) açıklamak, iyice anlatmak; [güneş] (bşî) üzerine vurmak; **أَطَّلَعَ** [diş] yarıp çıkmak, [bitki] sürgün vermek, bitmek; (b-i, على ... ile) bilgi-

lendirmek, (b-i ...i) duyurmak (b-e من ...i) hakkında malumat/ bilgi vermek, (b-i, عن ...i) bilgilendirmek, haberdar etmek; (b-e, على bşi) göstermek, işaret etmek; (b-e, على bşin) iç yüzünü anlatmak, (b-nin, الى) تطلع vakıf olmasını sağlamak; (b-i ...i) beklemek, kollamak, gözlemek; (b-i için) çabalamak, gayret etmek (b-e الى) bakmak, dikkat etmek; (b-e في ...i) dikkatlice ya da gözlerini dikerek bakmak; اطلع görünmek; (b-i, على) görmek; (b-i hakkında) bilgisi/ malumatı olmak (b-e ...den) haberdar olmak, (b-i ...in) farkında/ bilincinde olmak; (b-i, على) teftiş etmek, denemek, kontrol etmek; (b-e, على) vakıf olmak, (b-i, على) iyice anlamış olmak, iç yüzünü bilmek; kavramak; (b-i, على) bulup çıkarmak, ortaya çıkarmak, keşfetmek; استطلع (b-i) görmeye/ keşfe çıkmak; (b-i) soruşturmak; (b-i) meraklandırmak b-nin استطلع رأيه fikrini sormak, görüşünü almak; استطلع (b-i) hakkında bilgi/ malumat toplamak; طلع [yine cin.is.] hurma, ilk meyvası ya da meyva tomurcuğunun kapçığı; çiçek tozu; طلعة dış görünüş, zahir, görünüm; طلاء meraklı, çok soru soran; طالع gayretli, çabalayan, emelleri bulunan; طالع الشايات و الأنجد canlı, kıpır kıpır, enerjik; طالع الى التعرف meraklı, meraklı taze; طلوع doğma, yükselme, [özl. gök cisim-

leri için]; görünme, meydana çıkma, zuhur etme; tırmanma, üstüne çıkma [dağa vb.e]; طلائع [çoğ] en ön saf/ sıra; طليعة haberciler, müjdeciler; emareler, alametler, belirtiler; ilkler; في الطليعة önde, başta; مطلع doğuş, doğma zamanı [gök cisimleri için]; yükselme noktası; başlangıç yeri/ noktası; tan vakti; başlangıç; giriş; mukaddime; başlangıç, ilk beyitler; peşrev MZK.; prelüt MZK.; gözetleme yeri; merdiven; مطالعة dikkatle okuma, mutalaa, inceleme; (آت -) [resmi] ilan, duyuru, tebliğat; قاعة المطالعة okuma salonu; تطلع çabalama, gayret etme, hedefleme, hedef; meraklılık, tecessüs; اطلاع - آت inceleme, etüt etme, kontrol etme; dikkatle okuma, mütalaa; bilgi, malumat; dikkat etme, farkında olma; bilgisi malumatı olma; استطلاع inceleme, araştırma; keşif; mualakta/ askıda kalma; حب الاستطلاع meraklılık, meraklı tazelik; الاستطلاع طائرة keşif/ gözcü uçağı; استطلاعي [na't] araştırma, inceleme niteliğinde; [na't] keşif..., gözcü...; طالع doğan, yükselen [özl. gök cisimleri]; طالع iyi şans, kısmet; لحسن طالع kısmetime, şansıma, Allah'tan; سيء الطالع şanssız, kısmetsiz, talihsiz, bahtsız; ساء طالع şansı kötü gitmek;

طالعة başlangıç;

مطالع [dikkatle] okuyan, okuyucu;

مستطلع meraklı, mütecessis, hevesli; (الى

bşi) bekleyen, gözleyen, kollayan;

مطلع gözlemleyen; gören; (على hakkında)

bilgili, bilgisi olan, (على ...e) vakıf, (على

...den) haberdar, (على ...in) farkında;

طلق u (طَلَاة) [yüz, çehre] mutlu, şen, güleç

olmak **طلقت** u ve **طلقت** u [kadın]

boşanmak; **طلقت** doğum sancısı çekmek;

طلق (b-i, bşi) serbest bırakmak, hürriyetleri

vermek; (b-i, bşi) terketmek, bırakmak;

(**زوجته** karısını) boşamak, (karısından) bo-

şanmak; [hakim] (على kadını) boşamak,

kocasından ayırmak; **طلقت نفسها** [kadın

kocasından] boşanmak, ayrılmak; **طلقت**

أطلق [kadın] ondan boşandı [hukuken]; **أطلق**

[yaptığı] (bşi) bozmak, geri almak; (b-i, bşi)

serbest/ hür bırakmak; (b-i, bşi) göndermek,

yollamak; (silahı, على ...e) boşaltmak,

(silahı, على ...e doğru) ateşlemek, (على ...e)

ateş açmak; (sesini) engellemek, (ses)

çıkarmak; (kahkaha) koparmak; (**زوجته** ka-

rısını) boşamak; (bşi) genelleştirmek, umu-

ma şamil etmek; (bşi, ifadeyi, tasarımı, على

...e) uygulamak; **أطلق عليه اسم** ...

bşi, **أطلق عليه اسم** ... ile isimlendirmek, bşe ...ismini vermek;

... **يطلق على** işinde geçerlidir, ...e hamle-

dilir, ıtlak olunur [edilir]; **أطلق الحبل على**

الغارب tamamen serbest bırakmak, sınırlama

koymamak, getirmemek; **أطلق حرباً من عقالي**

savaş açmak; **أطلق الدواء بطنه** ilaç

kabızlığını giderdi.»; **أطلق الرصاص على** ...

أطلق رجله (ساقيه) الى ...e ateş açmak;

أطلق الریح kaçmak, [tüymek, tabanları yağlamak];

أطلق الإرادة (b-e, في ...de) serbestlik ver-

mek, (b-i, في ...de) serbest bırakmak;

أطلق birini serbest bırakmak; **أطلق سبيله**

[tutukluluktan] kurtarmak, serbest

bırakmak, hürriyetini bağışlamak; **أطلق له**

...e karışmamak, müdahale etmemek;

أطلق لسانه فيه sakal bırakmak; **أطلق لحيته**

birinin arkasından/ biri hakkında

ileri geri konuşmak, birinin gıyabında atıp

tutmak, söz söylemek; **أطلق ألسنتهم ب** ...

topluluğu/ kalabalığı kışkırtmak/ provoke et-

mek; **أطلق النفس على سجيته** canının istediği/

çektiği gibi davranmak; **أطلق النار على** ...

...e ateş açmak; **أطلق النار في** bşi tutuştur-

mak, ateşe vermek; **أطلق يده ب** ...

cömert, eliaçık davranmak; **أطلق يده**

...de sınırlama koymamak, (b-i, في ...de)

serbest bırakmak; **أطلق أيديهم في** b-i ...de

ülkede canlarının istediğini yaptılar.;

تطلق وجهها [sevinçten] parlamak; **تطلق**

serbest/ hür olmak; çıkmak, yayılmak;

(على ...e) acele etmek; dışarı atıl-

mak, fırlatılmak; [ateşli silah] ateşlenmek;

patlamak; [ses, çılgılık vb.] kopmak, birden

çıkmak; (من ...den) ayrılmak; [tren, araç] yola

çıkmak, harekete geçmek; devam etmek;

uzağa gitmek, terk etmek; [saatler, yıllar]

hşi minelemek, mine kaplamak; انطلى: «لم
تنطل عليه هذه الحيلة o bu oyuna gelmez,
buna kanmaz»;

طلاء kaplama [maden, şeker, çikolata vb];
[boya, sıva] kat; makyaj; الطلاء بالكهرباء gal-
vanizleme işlemi;

طلي güzel, hoş;

طلاوة güzellik, zerafet, şıklık;

الطليان İtalyanlar;

طليطة Toledo şehri [İsp.];

طم u (طُموم, طَم) (bş) sel, su baskını altında
kalmak; (bşi) sel basmak; انطم = طُم [bş] sel
altında kalmak;

طم çok fazla, aşırı miktarda, büyük oran-
da; deniz الرّم و الطّم büyük servet;

طامة آت - felaket, afet;

طماطم domates;

طماطم [cin.is.; tek.is.ة] domates;

طمأن ve طمأن (b-i, bşi) sakinleştirmek, teskin

etmek, rahatlatmak; (b-nin الى ...e) güven
duymasını sağlamak; طمن bkz. تطمن

اطمأن (في ...de) sessizce durmak, kalmak;

rahatlamak; sukunet bulmak, sakinleşmek,

güven gelmek, mutmain olmak, gönlü yat-

mak; (bşden الى ya da من) emin olmak, şüphe-

si olmamak; (الى ...e) güvenmek, itimat et-

mek, dayanmak; (bşden على) emin olmak;

şüphesi olmamak; (bşe على) [güveni, inancı]

tazelenmek; (الى ...e) gönlü yatmak, kanmak;

طمأنينة sükunet, huzur; gönül rahatlığı,

iç huzuru; gönlü kanma/ yatma, mutmain

olma; güven, itimat;

اطمئنان ↑; ↑; ↑; ↑;

مطمئن alçak, basık [arazi]; sakin, sükunet-

te, rahat, huzurlu, güvende; emin, kesin; gü-

venç; gönlü yatmış, kanmış, mutmain;

طمث u, i (طَمَث) adet görmek; طَمَث a (طَمَث) u

(kızın) bikrini, kızlığını bozmak;

طمث hayız, adet; hayız kanı, adet kanı;

طمح a (طُمُوح) [gözler, bakışlar] (الى ...e) çevril-

mek, yönelmek; (bşi الى) çok istemek, arzula-

mak, özlemini/ hasretini çekmek; (bşi ب)

çıkarmak, uzaklaştırmak;

طمُوح ↑ mas.; hırs, ihtiras; tamah, umut;

طمُوح hırslı, tamahkar; istekli, arzulu, öz-

lemine çeken, meraklı;

طمَاح ↑; ↑;

مطمَاح فطمح tamah; tamah edilen şey;

hırs; amaç, hedef, gaye;

طمَاح hırslı, tamahkar; özlemini çeken,

çok isteyen, meraklı;

طمَر u, i (طَمَر) (bşi, özl. cesedi) gömmek; طَمَر

i (bşi, kuyuyu) kapatmak, örtmek;

طمَر فطمَر eski, yıpranmış giyecek;

طمَر yarış atı;

مطمَر şakul sicimi;

مطمُور علم المطمُورات yeraltı ۱۱ eskivarlık

bilim, paleontoloji;

مطمُورة فطمُورة yeraltı tahıl deposu;

طمَر ۲ ⇒ طَمَر (atı) tımarlamak, kaşağılamak MIS.;

طمَار kaşağı;

طَوَامِير فطمَامِير ALF.BKZ.;

طَمَسَ *u, i* (طُمُسَ, طَمَسَ) silinmek, kazınmak, silinip yok olmak; [göz, bakış] canlılığını/ferini yitirmek; **طَمَسَ** *i* (طَمَسَ) (*bşî* veya *bşî*) silmek, kazımak, silerek yok etmek; **انْطَمَسَ** silinmek, kazınmak;

طَمَسَ silme, kazıma;

انْطَمَاسَ anlaşılma, muğlaklık;

طَامَسَ sönük, sönmüş, cansız; bulanık,

net olmayan; anlaşılma, kapalı, muğlak;

طَمَاطَة domates;

طَمَاطِم [cin.is.; tek.is. ق] domates;

طَمَطْمَانِي kaba, kötü [konuşma, telaffuz];

طَمِعَ *a* (طَمِعَ) (*in* ... *fi* veya *b*) özlemini çekmek,

çok istemek, arzulamak; (*den* ... *men*, *bşî* *b*)

beklemek; (*fi* *bşî*) ummak; hırslı olmak;

طَمِعَ *u* (طَمَاعَة) aşırı istekli/ hırslı/ tamahkar

olmak; **طَمِعَ** (*b-i*, *fi* *bşî*) teşvik etmek, yönelt-

mek; (*b-i*) cezbetmek, aklını başından almak;

(*b-i*, *fi* ... *de*) umutlandırmak, (*b-e*, *fi* *husu-*

sunda) cesaret vermek, cesaretlendirmek;

طَمِعَ = اطمع ;

طَمِعَ *ç* اطماع istek, arzu, özlem; hırs,

tamah; istenilen şey;

طَمَاع çok istekli; hırslı, tamahkar;

طَمَاعِيَة aşırı istek, arzu; hırs, tamah;

مَطْمَع *ç* مطامع istek, arzu; umut, beklenti;

istenilen şey; **مَطَامِع** [çoğ.] hırslar, umutlar,

hayaller;

مَطْمَعَة aklını başından alma, cezbetme;

مَطْمَاع istek dolu, hevesli; çok hırslı, haris,

tamahkar;

طَمِنَ (*b-i*, *bşî*) sakinleştirmek, teskin etmek, yatıştırmak; bkz. **طَامَنَ** ; **طَامَنَ** alçak/ basık olmak;

طَمَان sükunet, sakinlik, huzur; gönül rahatlığı, iç huzuru, mutmain olma; güven;

تَطْمِين sakinleştirme, yatıştırma;

مَطْمَان alçak, basık;

(**طَمِي** *u* (طُمُو), *i* (طَمِي)) taşmak;

طَمِي alüvyon, mil MIS. SUR.;

طَنَان ¹ ton;

طَن ² (*i* (طَنِين)) [zil] çalmak, çınlamak, çın çın etmek [böcek] vızlamak, vız vız etmek; [kulak] çınlamak; **طَن = طَن** ;

طَنِين zil sesi, çınlama; vızıltı [böcek];

[kulak] çınlama;

طَنَان çınlayan, çın çın eden; yankılanan,

vızıldayan [böcek]; [tencere vb.nin] düdüğü;

meşhur, ünlü;

طَب (*bir yere*) yerleşmek, (*bir* *b*)

yerde) kalmak; **أَطَبَ** (*fi* *bşî*) mübalağa

etmek, abartmak; övünmek;

طَب *ç* اطناب çadır ipi; veter, kırı; **شَدَّ**

ضَرَبَ اطنابه geçici olarak kalmak; **أَطْنَابَهُ**

ضَرَبَ اطنابه *fi* ... *de* yerleşmek; ... *de* yaygın/ adet olmak, yaygınlaşmak;

... *de* yaygın/ adet olmak, yaygınlaşmak;

اطناب mübalağa etme, abartma; sözü

uzatma, uzun uzun anlatma;

طَبِير ² tambur; sulama işinde, suyu yük-

seltmek için kullanılan bir alet, silindir TEKN.;

طَبِيرِي tambur çalan;

طَبِيرَة *ç* آت - davlumbaz;

طَنَجَرَة [bakır] tencere;
طَنَنَ [zil] çalmak, çınlamak, çın çın etmek;
 [böcek] vızıldamak; gümbürdemek, gürüldemek; (b*ş*i) üfleyip öttürmek;
طَنَظَة [zil] çınlama, çın çın sesi; [böcek için] vızıltı; gümbürtü, patırtı;
طَنَف, **طَنَف** [dağ] zirve, doruk, tepe; raf gibi düz çıkıntı;
طَنَفَسَة, **طَنَفَسَة** kadife gibi halı;
طَهَّرَ (طَهَارَة, طَهْر) temiz/ arı olmak; **طَهَّرَ** [kadın] hayızdan çıkmak, **طَهَّرَ** karşıtı; (b-i, b*ş*i) temizlemek, arıtmak; (b*ş*i) dezenfekte etmek, sterilize etmek; (kanalı vb.i) [tarak vb. ile] temizlemek; (b-i) sünnet etmek; **طَهَّرَ** (b-i) sünnet etmek; **تَطَهَّرَ** temizlenmek, arınmak, abdest almak;
طَهْر temizlik; saflık, aralık; iffet;
طَهْوَر sünnet; temizleyici, arıtıcı; temizlik, arılık;
طَهَارَة temizlik, arılık, safiyet; iffet; taharet İSL.HUK.; kutsallık, mukaddes olma; [çocuğu] sünnet; **طَهَارَة الذَّيْل** masumluk; doğruluk, dürüstlük;
مَطَهَّرَ günahların bağışlanması için; sınırlı zaman diliminde azap çekilen yer HRI;
مَطَاهِرَة **مَطَاهِر** tuvalet;
تَطَهَّرَ temizleme, arıtma; dezenfekte etme; barsakları temizleme; sünnet;
تَطَهِّيرِي temizleyici, arıtıcı;
طَاهَر **طَاهَر** temiz, arı, pak; iffetli, namuslu; **طَاهِر الذِّمَّة** hakşinas, doğru, dürüst;

طَاهِر الذَّيْل masum, saf, dürüst, doğru;
مَطَهَّرَ **مَطَهَّرَ** deterjan; temizlik malzemesi; dezenfekte edici, antiseptik;
مَطَهَّر saf, arınmış;
طَهْرَان Tahran;
مَطِيْم dolgun; çok güzel, mükemmel [özl. asil atların ünvanı olarak];
طَهَايَة, **طَهِي**, **طَهْو** (طَهْو) **يَطْهِي**, **طَهَا** (طَهِي ve طَهْو) (b*ş*i) pişirmek;
طَهِي yemek, [pişmiş] yiyecek;
طَهَايَة aşçılık;
مَطْهِي mutfak;
طَاه **طَاهَا** aşçı;
طَوَاشِي **طَوَاشِي** hadım;
طَوَايَة tava;
طَايَة ALF.BKZ.;
طَوَب ⇒ **طَوَّبَ** (b-nin) ruhunu takdis etmek HRI;
طَوْبِي takdis HRI;
طَوْب أَحْمَر [kırmızı] tuğla; **طَوْب** [cin.is; tek.is. ة] tuğla; **طَوْب مَفْرَغ** [kırmızı] tuğla; **طَوْب نَي** güneşte kurutulmuş tuğla;
طَوَاب tuğla; kiremitçi;
طَوْبِيَّة **طَوْبِيَّة** T.> topçu, topçu neferi KNŞ.;
طَوْبِيَّة topçu sınıfı;
طَوْبَة Kıpti takviminin beşinci ayı MIS.;
طَوَّحَ (طَوَّحَ) **طَوَّحَ** ölmek; yolunu kaybetmek, kaybolmak; düşmek; (b-i, veya b*ş*i) fırlatmak, savurmak, atmak; **طَوَّحَ** (b-nin, veya b*ş*i) helak olmasına sebep olmak; (b*ş*i) fırlatmak, savurmak; (b-i, ...e) savurmak; (b-i, ...e) taşımak, nakletmek;

(b-i, ...e, ...yapmaya) teşvik etmek, yönlendirmek; طَوَّحَتْ بِهِ الطَّوَّاحُ başına pek çok şeyler geldi; أَطَّاحَ (b-i, bşi) ıskartaya çıkarmak, ihraç etmek, diskalifiye etmek; (bşi) [satırla vb. ile] kesip koparmak; تَطَوَّحَ düşmek, atılmak, ıskartaya çıkmak; kaybolmak; sendelemek, sersemlemek;

طَوَّاحٍ kaderin cilveleri, oyunları;

مُطَوِّحَةٌ ç. مَطَوِّحَةٌ - macera;

طَوَّدَ ⇒ انطاد süzülerek yürümek;

طَوْدٌ ç. أَطْوَادٌ [yüksek, yüce] dağ;

مَنْطَادٌ ç. مَنْطَايدٌ balon; zeplin;

تَطَوَّرَ ⇒ طَوَّرَ (bşi) geliştirmek, ilerletmek; طَوَّرَ¹

gelişmek, inkişaf etmek, evrim geçirmek; değişmek; [motor] hızlanmak;

طَوَّرَ ç. أَطْوَارٌ defa, kere; hal, durum; sınır,

limit; kademe; devre, evre; faz. FİZ. ve ELK.

طَوَّرًا ... طَوَّرًا tekrar tekrar; طَوَّرًا بَعْدَ طَوَّرٍ ۞

خَرَجَ عَنْ طَوَّرًا ... طَوَّرًا bazen, arasıra;

طَوَّرَهُ kendini kaybetmek, ne yaptığını bilmemek;

أَخْرَجَهُ عَنْ طَوَّرِهِ b-i. sinirlendirmek,

tepesini attırmak; غَرِيبُ الْأَطْوَارِ garip, tuhaf;

طَوَّرَ veya طَوَّرَ سَيْنَاءَ ç. أَطْوَارٌ dağ;

طَوَّرَ Sina dağı;

طَوَّرِي vahşi, yabani;

طَوَّرِ yaya kaldırımı;

طَوَّرَانِي yabani, vahşi;

تَطَوَّرَ ç. أَتَ gelişme, ilerleme; evrim;

قَابِلٌ تَطَوُّرَاتٍ gelişmeler, ilerlemeler; [çoğ.]

التَّطَوُّرُ gelişebilir, geliştirebilir;

تَطَوُّرِي gelişme/ ilerleme ile ilgili, evrim

نَظَرِيَّةُ تَطَوُّرِيَّةٍ evrim teorisi;

طَارَ² (= اطار) ve طَارَةٌ halka; tekerlek; tekerlek çemberi; gerger; tef.;

اطر bkz. اطار³;

طَوَّرِيَّةٌ ALF.BKZ.;

طَوَّرِيدٌ ç. طَوَّرَايدٌ torpido;

طَوَّرِيٌّ ç. طَوَّرَايِي kazma, çapa MIS.;

طَوَّرَ ⇒ طَوَّرَ (b-i, bşi) süslemek;

طَاسٌ ç. تَاسٌ - tas; el tası;

طَاسَةٌ التَّحْمِيرِ ç. تَاسٌ - tas; [kızartma]

tavası;

طَوَّرَاوِسٌ ç. طَوَّرَاوِسٌ tavus kuşu ZOO.;

مَطَوَّرٌ çok süslü, şatafatlı;

طَوَّرَ ⇒ طَوَّرَ (b-i) hadım/ iğdiş etmek;

طَوَّرَاشِي ç. طَوَّرَاشِي hadım, iğdiş;

طَوَّرَ (طَوَّرَ) (b-e ya da ل b-e) itaat etmek;

boyun eğmek; طَوَّرَ (b-e) boyun eğdirmek,

itaat ettirmek طَوَّرَتْ لَهُ نَفْسَهُ ۞ [lafzen: nefsi

ona boyun eğdirdi] bşi yapmakta tereddüt

etmedi/ geçirmedi, bşi yapmaktan [hiç]

çekinmedi; طَوَّرَ (b-e, عَلَى ya da فِي hakkında)

itaat etmek, boyun eğmek, isteklerine göz

yummak; [maharet, kabiliyet, ustalık] (b-nin)

elinde olmak; (فِي ...e) muvafakat etmek,

rıza göstermek, kabul etmek; طَوَّرَ (b-e, bşe)

uymak, tabi olmak, boyun eğmek, itaat etmek

(b-nin isteklerini) kabul etmek; تَطَوَّرَ (bşi

veya ل veya ب bşi) gönüllü olarak yapmak,

gönüllü olmak; gönüllü olarak askere kaydol-

mak, gönüllü olmak ASK.;

تَطَوَّرَ خَيْرًا ۞ bir hayır işini içinden gelerek/ gönlünden

mek; (ب ...de, çevresinde) ٱلْ; (b-i veya ب b-i) gezdirmek, dolaştırmak; (ب bşî) döndürmek, dolaştırmak; Kabe'yi tavaf etmek; ٱطَافَ (ب ...i) çevrelemek, kuşatmak, sarmak, ihata etmek; تَطَوَّفَ dolaşmak, gezinmek; طَوَّفَ tur; çit; (ٱطَوَّافٌ) devriye turu; çevrim;

طَوَّافٌ tur, tur atma; [seyahat olarak] tur, gezi; [Kabe'yi] tavaf;

طَوَّافٌ seyyar, gezici; turalayan, tur atan, dönen; (ç. ق-ة) tatar, ulak, kırsal bölge postası Mıs; ٱلْمَحَطَّةُ الطَّوَّافَةُ ٱلْ; tatar istasyonları;

طَوَّافَةٌ ç. ٱت- devriye teknesi Mıs.;

طُوفَانٌ sel, su baskını, tufan;

مَطَافٌ gezme, turalama, dolaşma, tur atma; tur; ٱلْ (ٱنتَهَى) به ٱلْمَطَافُ إِلَى ... ٱلْ gezisi ...ile sonlanmak/ tamamlanmak, ...de son bulmak; خَاتِمَةُ ٱلْمَطَافِ işin/ meselenin sonu;

تَطَوَّافٌ dolaşma, tur atma, gezgin hayat;

طَائِفٌ seyyar, gezici, dolaşan, göçmen, tur atan, dönen, tavaf eden; Kabe'yi tavaf eden طَافَ به طَائِفٌ ٱلْ aniden bir problem vb. çıkmak, başa gelmek; طَافَ به طَائِفٌ مِّنْ كَادِرِ ٱلْقَدَرِ ٱلْقَاسِي kaderin sillesini yedi;

ٱلطَّائِفُ Taif şehri;

طَائِفَةٌ ç. طَوَائِفٌ kısım, bölüm; bir miktar; birlik, grup, takım; sürü; topluluk, taife; sınıf; fırka, mezhep; grup, hizip; [dini] azınlık, ekalliyet; ٱلطَّائِفَةُ ٱلْإِحْسَاسِيَّةُ ٱلْ izlenimciler, empresyonistler; مَلُوكُ ٱلطَّوَائِفِ prenslikler;

طَائِفِي grup, fırka ile ilgili;

طَائِفِيَّةٌ grupçuluk, hizipçilik;

مُطَوِّفٌ ç. وَن hac rehberi, delil;

طَاقَ (طَوَّقَ) (bşî) yapabilmek, yapacak kapasitede/ durumda olmak; (bşê) tahammül gösterme, katlanmak, dayanabilmek; طَوَّقَ (طَوَّقَا) (b-e, b-nin boynuna kolye vb.) takmak; (b-i, bşî, ب ile) çevirmek, çevrelemek, sarmak, kuşatmak, ihata etmek, çembere almak; طَوَّقَ b-i kucaklamak, bağrına basmak, kollarına almak; طَوَّقَ عَنْقَهُ ب ... birine, bir şey sunmak, ihsan etmek ٱطَاقَ = طَاقَ (bşî veya bşî) yapabilmek; [usulü, yöntemi, metodu] iyi uygulamak, hakkını vermek; طَوَّقَ لَمْ يَطِقْ صَبْرًا ٱلْ tahammül edemedi, dayanamadı, katlanamadı; طَوَّقَ لا يَطَاقُ katlanılmaz, tahammül edilmez bir şey;

طَوَّقٌ güç, kudret, kadir olma, potansiyel, kapasite; sabır, tahammül, katlanma, dayanma; (ٱطَوَّقَ) ç. طَوَّقَ kolye; yaka[lık]; çember, halka; طَوَّقَ ٱلنَّجَاةُ ٱلْ can simidi; طَوَّقَ ٱلْحُزْنَ ٱلْ «üzüntü ona kendini kaybettirdi.»;

طَوَّقِي [na't] yaka gibi, halka şeklinde; çember..., halka...;

طَاقَ (ٱت- طَيْقَانٌ, ٱت- طَاقَ) ç. طَاقَ kemer, ark; (ٱت- طَاقَ) kat, tabaka, katman;

طَاقَةٌ ç. ٱت- pencere;

طَاقَةٌ ç. ٱت- güç, kudret, güç yetirme, kuvvet, kapasite, potansiyel; enerji; kapasite [teknik cihaz]; demet; buket طَاقَةٌ ٱلْ [mas-tar öncesi kul.] ...yapması/ olması mümkün,

muhtemel, olasıdır; قَدْرُ الطَّاقَةِ mümkün ol-
duğu kadar, olanca, mümkün en iyi şekilde;
طَاقَةِ عَلَى kapasitesine göre, gücü kadar;
طَاقَةِ مُدَّخِرَةً akümüle, biriktirilmiş enerji;
potansiyel enerji FİZ.; الطَّاقَةُ الذَّرِّيَّةُ atom
enerjisi; طَاقَةُ اِنْتَاجِيَّةُ üretim kapasitesi/ gücü;

طَاقِيَّةُ ALF.BKZ.;

تَطْوِيقٌ ç. آت- kuşatma, sarma, çevreleme,
ihata etme, çember içine alma;

طَاقَةُ güç yetirme, kadir olma, kudret,
kapasite, potansiyel;

مَطْوِقٌ boynu halkalı güvercin, tahtalı gü-
vercin ZOO. Streptopelia risoria;

مَطَاقٌ katlanılabilir, tahammül edilebilir,
dayanılabilir, çekilebilir;

طُوكْيُو Tokyo;

طُولٌ (طُول) uzun olmak veya uzamak;
uzun sürmek; (b-i, veya عَلَى b-i) geçmek,
طَالَ بِهِ (b-e veya عَلَى b-e) üstün gelmek ¶
طَالَ الزَّمَنُ حَتَّى ... çok zaman önceydi ki o...;
طَالَ بِهَذَا bu benim çok zamanımı alabilir;
طَالَ الزَّمَانُ أَوْ قَصُرَ er geç, eninde sonunda;
طَوَّلَ (b-ş) uzatmak; ayrıntıya/ tafsilata gir-
mek, sözü uzatmak; (ل b-e) mühlet vermek,
süre tanımak; طَوَّلَ عَلَى ... e sabret-
mek, katlanmak, tahammül etmek; طَاوَلَ (b-i,
فِي ... için) bekletmek; (b-ile) rekabet etmek,
yarışmak, çekişmek, güç vb. de üstün gelme-
ye çalışmak; اطَالَ (b-ş ya da مِنْ b-ş) uzatmak,
sürdürmek; çok uzun sürmek, bir türlü bitme-
mek طَالَ اَطَالَ birini çok bekletmek;

طَوَّلَ ileri geri konuşmak, dili uzamak, küs-
tahça konuşmak; اطَالَ النَّظَرَ اِلَيْهِ bir şeye uzun
uzun bakmak; اطَالَ الْوُقُوفَ uzun süre kalmak;
طَاوَلَ uzamak; uzun sürmek; (اِلَى) boynunu
uzatıp bakmak (عَلَى ... e) saldırmak; (عَلَى
b-e) küstah/ şımarık davranmak; (ل
... yapmaya) cüret etmek; (بِ b-ş) yapmaya)
cesaret etmek, kalkışmak, yeltenmek; (اِلَى
mevkiye) kendini [haksız olarak] atamak;
طَاوَلَ بِرَأْسِهِ [gururdan] başını dik tutmak;
اِسْتَطَالَ uzun olmak, uzamak; (عَلَى ... e karşı)
küstah/ arsız bir tavır takınmak/ göstermek;
طَالَمَا ve لَطَالَمَا [fiil cümlesinden önce]
ne kadar şık ...! ne kadar çok ! ...
...yapar/ olur iken;

صَاحِبُ الْحَوْلِ وَالطُّولِ güç, kuvvet; طُولُ
Kadiri Mutlak, Allah;

طُولٌ uzunluk; boy, uzunluk; طُولُ
طُولُ sabır katlanma, dayanma; طُولُ الْأَنَاءِ
طُولُ خطَّ الطُّولِ meridyen
çizgisi; طُولًا ve بِالطُّولِ uzunluğuna,
uzunlamasına; طُولٌ [mud, meb. kul.]
boyunca, süresince; طُولَ هَذِهِ الْمُدَّةِ bu müddet,
süre zarfında, içinde; طُولَ النَّهَارِ gün boyu,
bütün gün; طُولَ مَا ... dığı müddetçe,
...süresince; ...boyunca; عَلَى طُولِ ...
طُولِ [zarf] dosdoğru, direk MIS.; sonunda,
son olarak; MIS.; طُولَ الْبِلَادِ وَعَرْضِهَا bütün
ülkede, ülkenin dört bir yanında; أَنَا فِي طُولِكَ
MIS. Allah rızası için! [dilenci]; طُولِي uzunluk olarak, uzunluk, açısından,

uzunluk ile ilgili ۞ خط طولي meridyen;

طوال [mud. meb. kul.] ...esnasında,

süresince; boyunca;

طويل [şiir] uzun; büyük; طوال ۞ طويل

tavil vezni; طويلاً [zarf] uzun süre ۞ طويل

uzun vadeli; طويل الباع güçlü, nüfuzlu;

cömert, eliaçık; طويل الروح sabırlı,

tahammülü yüksek; طويل القامة uzun boylu;

طويل اللسان küstah, arsız, şımarık;

طوال uzun;

طواله ۞ آت ahır;

طيلة [mud. meb. bul.] ...süresince;

طولاني uzunluk olarak;

أطول müe. طولى daha uzun, daha büyük;

çok uzun;

تطويل uzatma; süresini uzatma; sözü uzat-

ma, tafsilata/ ayrıntıya girme;

تطويل = اطالة;

استطالة gururlu, kibirlenme, küstahlık,

haddini bilmeme;

طائل uzun; çok, bol [mal, para]; yarar,

fayda; güç, kuvvet; طائل الصولة ۞ طائل

ve دون طائل faydasız, (فيه) لا طائل تحته

nafile, boşuna; ما فاز بطائل hiç bir şey elde

edememek, eli boş dönmek, başarısız olmak;

طائلة güç, kuvvet, intikam, öç, misilleme;

وقع تحت طائلة قانون ۞ kanuni ceza hükmüne

girmek, kapsamında olmak; تحت طائلة

الموت ölüm cezası altında;

مطول tafsilatlı, ayrıntılı;

متناول uzun; uzanarak bakan; küstah;

متطيل uzun, uzatılmış; dikdörtgen; küs-

tah, arsız, haddini bilmez kişi;

طاولة² ALF.BKZ.;

طولكرم Tulkerm şehri ÜRD.;

طومار tomar, rulo;

طوى i (طى) (bşi) katlamak, dürmek; (kitabı)

kapatmak; (bşi) [haberi, sırrı] gizlemek, sak-

lamak, açıklamamak; (bşi) içine almak; [ge-

cenin karanlığı] (b-i) sarmak, kuşatmak;

[geçmişte yapılmış] (bşi) unutmak, gömmek;

(bşi, özl. ülkeyi) bir baştan bir başa geçmek;

(الى ...e olan yolu) çabucak almak, katetmek;

(müddeti, süreyi) geçirmek, harcamak; (bşin)

sahibi olmak; ...i içine almak, ...i طوى على

ülkeyi bir ...i طوى الأرض طياً ۞

baştan bir başa geçmek, katetmek; طوى

طوى البساط بما bitmek, sona ermek

طوى işi başlayıp bitirmek, halletmek فيه

...i içinde/ kalbinde sakla- طوى كتحه ۞

mak, gizlemek; (كتحا) طوى كتحه

...i sır olarak ...i طوى صدره على ... ve

saklamak, hiç kimseye söylememek, kimse-

ye açmamak; طوى صفحته bşi terk etmek,

bırakmak; ...e acele git- طوى الطريق الى ...

mek; طوى الماضي طياً السجل المكاتب

geçmişin, olmuşun üzerine sünger çekmek, olan

oldu deyip geçmişi unutmak; طوى a (طوى)

acıkmak, açlık çekmek; أطوى [yılan]

çöreklenmek; انطوى katlanmak, dürmek;

[kitap] kapanmak; [vakit] geçmek; kaybol-

mak, görünmemek; [mesafe] katedilmek;

تَحْتِ (altına) gizlenmek, saklanmak, (تَحْتِ içine) görmek; (على ...i) içermek, ihtiva etmek, kapsamak; (duyguları, nefreti, sevgiyi) içinde saklamak; انْطَوَى عَلَى نَفْسِهِ içine kapanmak, içine dönük olmak;

طَيَّ (أَطَوَاءً) kat, pli, gizleme, saklama; طَيَّ [mektubun] içeriği, plise طَيَّ ve هَذَا طَيَّ muhtevası; تَحْتِ فِي طَيَّ الْغَيْبِ gizli olarak; فِي (فِي) طَيَّ الْكُتْمَانِ gizli tutmak kaydı ile; ...in içinde; [mud.kul.] ...in içinde;

حَمَلَ بَيْنَ طَيَّاتِهِ kat, pli, plise; طَيَّ - آتِ kat, pli, plise; ihtiva etmek, içermek, kapsamak;

مَضَى (ذَهَبَ) لَطِيَّتِهِ niyet, tasar; düşündüğünü yapmak için ayrılmak; kendi yoluna gitmek;

اُطَوَى عَلَى الطَّوَى aç karnına, açlık; kilim; طَوَى aç karnına, hiç bir şey yemeden;

طَوَايَا kat, pli; en gizli/ saklı düşünceler, niyetler; hakiki, iman, inanç; niyet, tasar; vicdan; فِي سَلِيمِ الطَّوَايَا saf, samimi; ...de., ...in [mudaf kullanım] طَوَايَا ...in içinde, ...in arasında;

طَوَايَا - آتِ tava; فِي طَوَايَا çakı; [çoğ.] katlar; ...de., ...in içinde, ortasında, göbeğinde; فِي مَطَاوِيهِ gönlünde, kalbinde, yüreğinde, içinde;

مَطَاوَا çakı; الإِنْطَوَاءُ عَلَى PSKO.; الإِنْطَوَاءُ içedönüklük ile ilgili PSKO.; أَلِ النَّفْسِ; الإِنْطَوَاءُ içedönüklük ile ilgili PSKO.;

اُطَوَى الْبَطْنُ aç; aç; طَوَى aç;

مَطَوَى katlanmış, dürülmüş; ...i içinde bulunduran, içeren, havi, muhtevi; ...i içinde مَطَوَى الضُّلُوعِ عَلَى ...i sır olarak saklayan;

مُنْطَوَى عَلَى نَفْسِهِ içe dönük, içine kapanık, dünyaya küs;

طَيَّ (طَيَّةً, طَيَّبَ) hoşnut eden/ memnun edici/ makbul olmak; lezzetli, leziz olmak; (b-i) memnun, hoşnut etmek; olgunlaşmak, olmak, ermek; iyileşmek, sıhhatine kavuşmak طَيَّ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ iyi geceler!; طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ neşeli/ havasında olmak, kendini iyi hissetmek; طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ bşi isteyerek bırakmak, terk etmek; طَيَّبَ (bşi) iyi/ güzel/ makbul/ leziz/ lezzetli veya tatlı yapmak; (b-e, bşe) koku vermek, (yiyeceğe, şaraba) baharat katmak; (havayı, içme suyunu) sıhhi hale getirmek; (b-i) tedavi etmek; (b-e) mesaj yapmak طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ b-i yatıştırmak; sakinleştirmek, rahatlatmak; طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ = Allah toprağını bol etsin!, toprağı bol olsun!; طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ (b-ile) şakalaşmak, (b-e) şaka yapmak; طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ (bşi) hoş/ güzel/ makbul yapmak; leziz/ tatlı yapmak; طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ koku sürmek, kokulanmak; طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ [edil.] (bşi) hoş/ güzel/ makbul saymak; leziz/ tatlı saymak; (bşden) hoşlanmak;

طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ (طَيَّبَ) güzel koku, parfüm طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ asalet; طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ طَيَّبَ küçük hindistan cevizi BOT.;

طِب iyi; hoş; makbul; leziz, lezzetli; şen, neşeli; samimi, candan; sağlıklı, sıhhatte, esen; **طَيِّب** iyi huylu, geçimli; **طَيِّبُ الْخُلُقِ** hoş/ güzel kokulu; **طَيِّبُ الْعِرْقِ** asil; **طَيِّبُ النَّفْسِ** şen, neşeli, keyfî yerinde;

طَيِّبَات hoş, güzel şeyler; damak zevki ile ilgili şeyler

طَيِّبَةٌ iyilik, hoşluk; iyi huyluluk, geçimli olma **طَيِّبَةٌ عَنْ خَاطِرٍ** seve seve, memnuniyetle, canı gönülden;

طُوبَى kutluluk, mukaddeslik;

طَيَّاب kuzey rüzgarı;

طَيَّاب مَسُور masör ;

أَطْيَب daha iyi; **أَطْيَب** [çoğ.] en iyi, en güzel kısımlar; zevkler, lezzetler;

مُطَاب rahat, konfor;

مُطَايَةٌ مَسَاك şaka, şakalaşma;

طَائِب (ل... için) hakkında helal veya haram olduğuna dair bir şey söylenmeyen, mu-bah isl.huk.;

مُطَيَّب demet, paket;

طَح (طَح) helak olmak, ölmek; **طَح** (طَح) kaybetmek;

طَار (طَار) uçmak; uçup gitmek; **طَار** (طَار) ...e, ...için) acele etmek; coşmak, çok sevin-

mek; **طَارَب** (b-i, bşî) hemen götürmek;

طَارَ بِخَيَالِهِ ...i hayal etmek, ...in hayalini kurmak; **طَارَ لَهُ صَيِّتٌ فِي النَّاسِ** «şöhreti insanlar arasında yayıldı, meşhur oldu.»;

طَارَ طَائِرُهُ köpürmek, küplere binmek, kızmak; **طَارَ عَقْلُهُ** çılgına dönmek, aklını

kaybetmek; **طَارَ فُرَادُهُ (رُوحُهُ) شَعَاعًا** kafası karışmak; **طَارَ بَلْبُهُ** b-i çıldırtmak, çılgına çevirmek; **طَارَ فَرَحًا** sevinçten [sevincinden] uçmak; **طَارَ بِصَوَابِهِ** b-e bilincini/ şuurunu kaybettirmek; **طِيرَ** (b-i, bşî) uçurmak; (bşî, haberi, mesajı, ...e) zamanını geçirme-den, zamanında yollamak, göndermek; (bşî, gözü, dişi) vurarak çıkarmak **طِيرَ رَأْسَهُ** birinin başını uçurmak, kesmek; **أَطَارَ** (...i) uçurmak; [rüzga:] (bşî) uçurmak, sürükleyip götürmek; (bşî) bir anda yok etmek; **تَطِيرَ** veya **ب** bşde) uğursuz-luk görmek; **تَطَايرَ** saçılmak, dağılmak, yayılmak; [güzel koku] dağılmak, yayılmak, her yeri kaplamak; [özl. kıvılcımlar] uçuşmak; görünmemeye başla-mak, gözden kaybolmak; **اسْتَطَارَ** (bşî) uçur-mak; (bşî) birinin eline vurup düşürmek; (b-i) telaşlandırmak, telaşa düşürmek, (b-i,) heye-canlandırmak; = **أَسْتَطِيرَ**; **تَطَايرَ** kork[utul]mak **أَسْتَطِيرَ عَقْلُهُ** [korku, şaşkınlıktan] aklı başından gitmek;

طِيرَ [cin.is; tek.is. ق] **طُيُور** kuş; uğursuzluk; **طُيُور** kümes hayvanları; **طُيُور** **عِلْمُ الطُّيُور** kuşbilim, ornitoloji; **كَأَنَّ عَلَى رُؤُوسِهِمُ الطُّيُورَ** tamamen hareketsiz ya da sessiz, çıt çıkarmadan;

طِيرَةٌ [kızgınlık vb.den] heyecan, telaş; uçuş; dişi kuş;

طَيَّار uçan; akılda kalmayan, çabuk unutu-lan; uçucu [sıvı]; [havada, rüzgarda] uçan, uçuşan; (ق. -ون) pilot; **طَيَّارَةٌ** uçucu

yağlar; طَيَّارٌ أَوَّلٌ teğmen [hava kuvvetleri];
MIS. üstteğmen;

طَيَّارَةٌ ç. [kadın] pilot; uçak, tayyare; uçur-
ma طَيَّارَةٌ قَذَافَةٌ bombardıman uçağı; طَيَّارَةٌ
مَائِيَّةٌ planör, deniz uçağı;

طَيَّرَانٌ uçma, uçuş; havacılık; طَيَّرَانٌ
gösteri uçuşu; طَيَّرَانٌ شِرَاعِي planör
uçuşu; خُطُوطُ الطَيَّرَانِ havayolları; [yine
uçuşu; طَيَّرَانٌ سِلَاحٌ طَيَّرَانٌ hava kuvvetleri;
طَيَّرَانٌ وَزِيرٌ havacılık bakanı;

طَيَّرَانٌ يَزِيرُ طَيَّرَانٌ آتٌ - آتٌ havaalanı; طَيَّرَانٌ
[seyyar] havaalanı;

طَيَّرَانٌ havaalanı;

طَيَّرَانٌ;

طَيَّرَانٌ uğursuzluk görme; kötümserlik;

طَيَّرَانٌ uçan; pilot; (ç. طَيَّرَانٌ , آتٌ) kuş; uğur-
suzluk; طَيَّرَانٌ سَكُونٌ vakar, ağırbaşlılık;
طَيَّرَانٌ عَلَى الطَيَّرَانِ المَيْمُونِ! [uğurlar ola!] yolun açık
olsun!; طَيَّرَانٌ طَيَّرَانٌ bkz. طَيَّرَانٌ;

طَيَّرَانٌ عَلَى مَتْنِ الطَيَّرَانِ uçakta;
uçak [yolculuğu] ile; طَيَّرَانٌ بَحْرِيَّةٌ deniz uçağı;
طَيَّرَانٌ شِرَاعِيَّةٌ keşif/ gözcü uçağı; طَيَّرَانٌ دَوْرِيَّةٌ
planör; طَيَّرَانٌ طَيَّرَانٌ المَطَارِدَةِ avcı uçağı;
طَيَّرَانٌ طَيَّرَانٌ القِتَالِ hafif
bombardırman uçağı, savaş uçağı; طَيَّرَانٌ
طَيَّرَانٌ ya da طَيَّرَانٌ الإِنْقِضَاضِ; طَيَّرَانٌ المَقَاتِلَةِ
طَيَّرَانٌ مَائِيَّةٌ bombardıman uçağı; طَيَّرَانٌ انْقِضَاضِيَّةٌ
deniz uçağı; طَيَّرَانٌ نَفَاثَةٌ jet uçağı; طَيَّرَانٌ النُّقْلِ
nakliye uçağı; طَيَّرَانٌ حَامِلَةٌ الطَيَّرَانِ uçak gemisi;

طَيَّرَانٌ kötümser, şom ağızlı;

طَيَّرَانٌ korkulan, yakın, beklenen [fela-

ket]; saçılmış, dağınık; yayılmış; yaygın; kö-
tümser;

طَيَّرَانٌ (طَيَّرَانٌ , طَيَّرَانٌ) değişken/ kararsız/
tereddütlü/ tutarsız/ istikrarsız olmak; [ok
vb.] طَيَّرَانٌ عَنْ الْغَرَضِ [hedefi] ıskalamak, vurama-
mak; طَيَّرَانٌ طَيَّرَانٌ سَهْمُهُ tutturamamak, ıskalamak,
başarısız olmak; طَيَّرَانٌ صَوَابُهُ (عَقْلُهُ) paniğe
kapılmak, paçaları tutuşmak;

طَيَّرَانٌ kararsızlık, tutarsızlık; tereddüt et-
me; düşüncesizlik; istikrarsızlık;

طَيَّرَانٌ = طَيَّرَانٌ;

طَيَّرَانٌ;

طَيَّرَانٌ kararsız, tutarsız; istikrarsız, sebat-
sız; düşüncesiz; tereddüt eden; amaçsız;

طَيَّرَانٌ (طَيَّفٌ) (ب b-e) uykusunda görün-
mek, rüyasına girmek;

طَيَّرَانٌ , طَيَّرَانٌ ç. طَيَّفٌ hayal; gökkuşağı;
tayf, spektrum;

طَيَّفِي tayf ile ilgili;

طَيَّرَانٌ spektroskop; طَيَّرَانٌ مُصَوِّرٌ spekt-
rograf;

طَيِّلَةٌ bkz. طَوِيلٌ;

طَيِّلَسَانٌ ç. طَيِّلَسَانٌ baş ve omuzları örten bir örtü;

طَيِّنٌ ⇒ طَيِّنٌ (bşî) çamura bulamak;

طَيِّنٌ çamur, balçık; toprak; temel
طَيِّنٌ زَادَ الطَّيْنِ بَلَّةً arıkil, kaolin; طَيِّنٌ الْحَزْفِيَّ
ve زَادَ فِي الطَّيْنِ بَلَّةً ; durumu dahada kötüleştir-
mek, iyice batırmak;

طَيِّنَةٌ çamur, balçık; malzeme, madde
yapı, mizaç;

طَيَّانٌ sıvacı; çamur ile iş yapan;

mak; **أَظْفَرَ** = ظَفَرَ (على ...e karşı) ittifak etmek, birlik oluşturmak, birleştirmek;

ظَفَر tırnak; **أَظْفَر**, **أَظْفَر**, **أَظْفَر** **ظَفَر** **ظَفَر** pençe [yırtıcı kuş için] **نَاعِم** çocukluğundan/ gençliğinden beri; **ظَفَر** terbiyik, çiçeği burnunda, genç;

ظَفَر zafer, galibiyet;

ظَفَرَان (ç.) başarılı, galip, muzaffer;

genç delikanlı; genç;

أَظْفَر **ظَفَر** tırnak; pençe [yırtıcı kuş için];

ظَفَر muzaffer, galip; başarılı; fatih;

مُظَفَّر muzaffer, galip, başarılı;

ظَلَّ (ظَلَّ, ظَلَّ) **ظَلَّ** (ظَلَّ) **ظَلَّ** olmak; hal değiştirmek, dönüşmek; [muz. fiil öncesi kul., ismi fail ile veya على ...ile]; **بِشْي** yapmaya devam etmek, sürdürmek, bir şeyi ısrarla sürdürmek örn. **ظَلَّ يَسْكُنُ الْبَيْتَ** evde ikamet etmeyi sürdürdü; **ظَلَّ صَامِتًا** sessizliğini sürdürdü, konuşmamakta ısrar etti; **ظَلَّ عَلَى مَوْقِفٍ** bir durumu sürdürmek; **ظَلَّ** (b-i, bşi) gölgelemek; (b-e, bşe) gölge yapmak; (b-i, bşi) perdelemek, (b-e, bşe) paravan germek, perde oluşturmak; (bşi) korumak, muhafaza/ himaye etmek; **ظَلَّ** (b-i, bşi) gölgesinde olmak, **ظَلَّ** (b-i, bşi) gölgelenmek; **ظَلَّ** (b-i, bşi) koruması/ himayesi altına girmek;

ظِلَّ gölge; koruma, himaye; renk tonu; (bşin) göze ilişmesi, bir anlık görünmesi; tanjant MAT. **ظِلَّ** ...in koruması/ himayesi altında; egemenliği/

hakimiyeti altında; ...in koruması/ himayesi altında; **ثَقِيلُ الظِّلِّ** tahammül edilmez, katlanılmaz, iğrenç [kişi]; **خَفِيفُ الظِّلِّ** hoş, sevimli, sempatik [kişi]; **اسْتَقْلَّ** ...e tahammül edememek, katlanamamak, ...den hiç hoşlanmamak; **قَلَصَ ظِلُّهُ** veya **تَقَلَّصَ ظِلُّهُ** otoritesi/ prestiji sarsılmak, küçük düşmek azalmak, küçülmek;

ظِلَّة tente, güneşlik, sayvan; [derme çatına] kulube; [gazete vb. satıldığı] kulübe;

ظِلِيل gölgeli, gölgede;

مِظْلَّة şemsiye, güneş şemsiyesi; abajur; tente, güneşlik, sayvan; veranda, taraça YEN.; **عِيدُ الْمِظْلَةِ** Çardaklar Bayramı YAH.; **جُنْدِي** **مِظْلَّة** **هَابِطَةٌ** paraşüt; **مِظْلَّة** **وَقِيَّة** paraşütçü asker; **جُنُودُ الْمِظْلَاتِ** (مِظْلَّة) **مِظْلَّة** paraşütçü asker; **مِظْلِي** -ون **مِظْلِي** paraşütçü asker; [çoğ.] paraşütçü kıtası, hava birlikleri;

مُظَلِّل gölgeli, gölge veren, yapan;

مِظْل;

ظَلَعَ (ظَلَعَ) **ظَلَعَ** a topallamak, aksayarak yürümek, aksamak;

ظَالِع topal, aksak;

ظَلَمَ (ظَلَمَ) **ظَلَمَ** (b-e) zulmetmek, haksız/ adaletsiz davranmak, hakkını vermemek; **ظَلَمَ** a ve **ظَلَمَ** kararmak; **ظَلَمَ** (من ...den, hakkında) şikayet etmek, hayıflanmak; **ظَلَمَ** ve **ظَلَمَ** zulme/ haksızlığa uğramak, mağdur olmak, adil olmayan bir muamele görmek;

ظَلَمَ zulüm, haksızlık; baskı, despotluk;

ظُلْمًا haksızlık olarak, zulüm olarak;

- بَحْرٌ ظُلْمٌ, ظُلُمَاتٌ. **ظُلْمَةٌ** karanlık; Atlantik Okynusu; **ظُلُمَاءٌ** karanlık; لَيْلَةٌ ظُلُمَاءٌ çok karanlık gece;
- ظَلَامٌ** karanlık;
- ظَالِمٌ** zalim, zulmeden, kötülük yapan, despot, tiran, diktatör;
- ظَلِيمٌ** erkek devekuşu;
- ظُلْمَانٌ** آتٍ - haksızlık, zulüm, adaletsizlik, günah;
- أَظْلَمُ** daha karanlık/ koyu; daha aşağılık, daha iğrenç;
- مَظْلَمَةٌ** **مَظَالِمٌ** zulüm, kötü muamele, haksız davranış, zalimane davranış, haksızlık;
- اِظْلَامٌ** karanlık;
- ظَالِمٌ** **ظَالِمَةٌ** haksızlık yapan, zulmeden, adaletsiz davranan; zalim, diktatör, tiran, despot; haksız, zalim; günahkar;
- مَظْلُومٌ** mazlum, mağdur, zulme/ haksızlığa uğramış, adaletsiz davranışa maruz kalmış;
- مُظْلِمٌ** karanlık;
- ظَمِيٌّ** **ظَمَاءٌ** (ظَمَاءٌ, ظَمَاءٌ, ظَمَاءٌ) a susamak, ağzı kurumak; **ظَمَاءٌ** (b-i) susatmak;
- ظَمٌّ** **ظَمَاءٌ** ve **ظَمَاءٌ** susama, ağzı kuruma;
- ظَمَانٌ** müe **ظَمَائِيٌّ** susamış;
- ظَامِيٌّ** اَلْ;
- ظَنٌّ** (ظَنٌّ) **ظَنٌّ** (b-ş) zannetmek, kabul etmek, saymak; (b-i, b-ş) başka biri, b-ş olduğunu zannetmek, düşünmek; (b-den) şüphelenmek, şüphesi olmak اَلْ **ظَنَّهُ يَفْعَلُ** b-nin b-ş

- yapabileceğini/ becerebileceğini düşünmek/ zannetmek; **لَا أَظُنُّ أَحَدًا يُنْكِرُ هَذَا** herhangi bir kişinin bunu inkar edeceğine inanmıyorum»; **لَا أَظُنُّكَ تَخَالِفُنِي** bana karşı çıkacağını zannetmiyorum»; **ظَنُّ فِيهِ الْقُدْرَةُ عَلَى...** onun ...i yapabileceğini/ becerebileceğini zannetti ya da inanıyordu. »;
- ظَنُّ بِهِ الظُّنُّ** biri hakkında şüphesi bulunmak, b-e karşı zan beslemek; **ظَنُّ بِهِ الْغَبَاءُ** birinin ahmak olduğunu/ kafasının çalışmadığını düşünmek; **أَظَنُّ** (b-den) şüphelenmek, (...hakkında) şüphesi bulunmak; **تَظُنُّ** varsayımda/ tahminde bulunmak;
- ظَنٌّ** **ظَنُّونَ** zan, şüphe; kanaat; düşünce, görüş, kabul, varsayım اَلْ **حُسْنُ الظَّنِّ** iyi niyet, hüsnü zan; **سُوءُ الظَّنِّ** suizan, menfi düşünce olumsuz yaklaşım; **فِي أَغْلَبِ الظَّنِّ** veya **فِي أَكْثَرِ الظَّنِّ** büyük olasılıkla, kuvvetli ihtimalle; **...أَكْثَرِ الظَّنِّ أَنْ...** ...olması oldukça muhtemel[dir], büyük olasılıkla ...dır.; **ظَنًّا مِنْهُ** ...olduğunu zannettiği için; **مَا ظَنُّكَ** ...an... için ne düşünülebilir/ ne söylenilebilir; **حَسْنُ ظَنُّهُ بِهِ** biri hakkında hüsnü zan beslemek, müsbet [olumlu] düşüncesi olmak; **...أَحْسَنَ الظَّنِّ بِهِ** biri hakkında suizanda bulunmak, birinin doğru davranmadığını düşünmek; **...أَسَاءَ الظَّنِّ بِهِ** zanna dayalı, farazi, kabule dayalı, kesin olmayan;
- ظَنِّيٌّ** zan, şüphe;
- ظَنِّيٌّ** zanlı, zan altında olan; (...e **ظَنِّيٌّ** ...e

nazaran) güvenilmez, itimat edilmez; sanık;
ظنون şüpheli, hakkında zan bulunan,
güvenilmeyen;

مَظَانَّ bir şeyin beklendiği yer/
zaman; [mud. kul.] bir şeyin muhtemelen
bulunduğu yer; zan, şüphe; التَّمَسُّهُ فِي مَظَانِّهِ
bulunabileceği her yerde onu aradım; فِي
مَظَانِّهِ bulunması muhtemel/ olası olma-
yan bir yerde;

مَظُون zanlı, şüpheli, hakkında zan bulu-
nan; tahmini/ kabule dayanan, varsayılan;

ظَنُوب incik kemiği;

ظَهَرَ a (ظُهور) (b-e) açık/ net/ belirgin olmak.
görünmek, ortaya çıkmak, zuhur etmek; [has-
talık] belirmek; [kitap, süreli yayın] çıkmak,
basılmak; (من ...den) kaynaklanmak, değ-
mek; (من ...in) neticesi olmak; (bşe) çıkmak,
tırmanmak [dağa vb.e]; (على ...i) yenmek,
(على ...e) üstün gelmek, galip gelmek; (على
bşi) öğrenmek, bilgisini edinmek, (على
bşden) haberdar olmak, (على bşin) farkına
varmak; ظَهَرَ [çek vb.i] ciro etmek; (b-e)
yardım etmek, destek olmak; أَظْهَرَ (bşi) gös-
termek, açığa çıkarmak, ilan etmek, beyan
etmek; (filmî) tab etmek; gösteri yapmak;
(b-e, على ...de) zafer kazandırmak, bahşet-
mek; (b-i, على ...de, hakkında) bilgilendir-
mek, aydınlatmak, (b-e على ...hakkında)
açıklama yapmak; (b-i, على ...e) vakıf kıl-
mak, (b-i, على ...de) derin bilgi sahibi yap-
mak; (b-e, على bşi) göstermek; bütün açıklığı

ile beyan etmek; تَظَاهَرَ (bşi) açıkça göster-
mek, açıklamak, beyan etmek, dışa vurmak;
beyanatta bulunmak; (على ...e karşı) birleş-
mek, yardımlaşmak; اسْتَظْهَرَ (bşi) göstermek,
beyan etmek; (bşi) ezberlemek; (bş) ezbe-
rinde olmak; (ب ...in) yardımını istemek,
desteğini istemek; (على b-i, bşi) yenmek,
(على b-e, bşe) galip kılmak, üstün gelmek;
ظَهَرَ الْحَدِيدُ ۱۱ döküm, dökme demir
ve زَهَرَ حديد الظَّهْرِ bkz. زَهَرَ;

أَظْهَرَ, ظُهور, ظَهَرَ ظَهَرَ
başında ya da sonundaki boş yaprak; güverte;
üst, üst kısım, yüzey; [tamlayan, mudaf ileyh
kul.] geçici, eğreti, muvakkat mis. ۱۱ سَلْسَلَةٌ
ظَهْرًا لِبَطْنٍ omurga, belkemiği; tepeden
tepe taklak, altını üstüne; ظَهْرًا عَلَى عَقَبٍ tepeden
turnağa, tamamen; بِظَهْرِ الْغَيْبِ perde arkasın-
da, sinsice; gizli olarak, gizlice; بَيْنَ أَظْهَرِهِمْ
aralarında, içlerinde; بَيْنَ أَظْهَرِنَا içimizden,
bizden; ... عَلَى ظَهْرٍ üzerinde [deniz de, ka-
rada vb.]; عَلَى ظَهْرِ الْبَاخِرَةِ vapurda, veya
vapur ile; عَنْ ظَهْرِ (قَلْبٍ) الْقَلْبِ veya
مُسْتَخْدَمٍ ظَهْرِ الْغَيْبِ ezbere, ezberden; ظَهْرَاتٍ
geçici/söz-leşmeli personel mis.;

ظَهَرَ ۱۱ أَظْهَرَ öğle; [müe.] öğle namazı;
قَبْلَ الظُّهْرِ öğleden sonra; بَعْدَ الظُّهْرِ ۱۱
öğleden önce;

بِذِهِ (طَرَحَهُ) ظَهْرِيًّا : ظَهْرِي
aldırmamak, umursamamak;

ظَهْرِي yardımcı olan, yardım eden, destek-
leyen; taraftar, yandaş, partizan; bek [fut-

bol.]; emir, tebliğ, ferman FAS;

ظُهِور görünüş, görünme; ortaya çıkma, belirme, zuhur etme; gösteri, geçit töreni, şov; gösteriş; **حُبُّ الظُّهُورِ** gösteriş meraklılığı;

الظَّهْرَانِ Zahran şehri;

بَيْنَ ظَهْرَانِيهِم ...in arasında, ...içinde;

ظَهْرَة [elbisenin] yüzü; haşa, yapık;

ظَهِيرَة öğle, öğle sığacı;

أَظْهَرَ daha net, daha açık, daha belirgin;

مَظْهَر ç. **مَظَاهِر** dış görünüş, görüntü; davranış, tavır; suret, şekil, biçim; fenomen, olgu;

belirti, emare TIP.; [çoğ.] açıklamalar, beyanat **فِي الْمَظْهَرِ** zahiren, görünüşte, dıştan bakıldığında, görünüşüne bakılırsa;

تَظْهِير ciro, ciro etme TIC.;

ظَهَار zihar, cahiliyye devrinde, kişinin karısının vücudunun herhangi bir kısmını, annesininki gibi olduğunu söyleyerek, karısını kendine haram kılması;

مُتَظَاهِر ç. **وَن** - gösterici;

مُظَاهَرَة destekleme, destek verme, yardıma koşma; (ç. **آت** -) [halk, toplu] gösteri[si];

أَظْهَار sunma, arzetme, gösterme, ilan etme, beyan etme; tab etme FOT.

تَظَاهَر mahsusdan davranma, tasannuda bulunma; ikiyüzlülük; (ç. **آت** -) [halk, topluluk] gösteri;

ظَاهِر (ç. **بَشِي** علی) [iç yüzünü] çok iyi bilen [Allah]; açık, aşikar, görünen, net, ayan beyan, apaçık; harici, dış; dışarı, dış yüzey; dış semt, varoş; (ç. **ظَوَاهِر**) zahir/ lafzi/ mana,

metinden anlaşılan [Kur'an ayetleri, Sünnet ile ilgili]; **ظَاهِرًا** dışardan, dış görünüş itibarı ile; harici olarak; **ظَاهِرُ اللَّفْظِ** bir ifadenin sözlük anlamı; **الظَّاهِرُ أَنَّ...** görüldüğü kadarıyla ...dır, ...gibi görünüyor; **حَسَبَ الظَّاهِرِ** dış görünüş itibarı ile, dışarıdan bakıldığında; **الظَّاهِرُ فِي** apaçık olarak, açıkça; **الظَّاهِرُ فِي الْأَمْرِ** ve görüldüğü kadarıyla, dışarıdan bakıldığında; **الظَّاهِرُ مِنْ** dışarıdan;

ظَاهِرِي dış, harici, zahiri, yüzeysel, sathi;

ظَوَاهِر ç. **ظَاهِرَة** fenomen, olgu; emare, **ظَوَاهِرُ الْحَيَاةِ** biyolojik fenomen, olgu; **عِلْمُ ظَوَاهِرِ الْجَوِّيَّةِ** meteoroloji;

عَبَّ u (عَبَّ) (bşı) lıkır lıkır içmek, büyük yudumlarla içmek; (bşı) içivermek;

عَبَّ göğüs cebi;

عَبَاب seller, su baskınları; dalgalar;

يَعْبُوب deli akan nehir;

مَا عَبَأَ ب... (عَبَاءَ) [olumsuzluk edatı ile]: ...i hiç umursamamak, ...i hiç dikkate almamak, önem vermemek ۞ **لَا يُعْبَأُ بِهِ** önemsiz,

mühim değil; **عَبَّ** (bşı) hazırlamak, düzenlemek; (bşı) dizmek, sıraya koymak; (**جَيْشًا**

orduyu) harekete geçirmek, sevk etmek; (bşı,

...ile) doldurmak; (bşı, ...ile) yüklemek; (bşı, ...e, içine) boşaltmak, dökmek;

غَيْرَ عَابِيٍّ ilgisiz, alakasız, kayıtsız, umursamaz, önemsemeyen;

عَبَاءُ yük (على) bey-yine külfeti, ispat mecburiyeti HUK.; **يَنْهَضُ**

(قَامَ) bütün yükü omuzlamak;

أَعْبَاءُ aba;

عَبَاءُ آت- aba;

تَعَبْنَا [orduyu] harekete geçirme; askere çağırma/ alma; doldurma, şişeye boşaltma;

عَبَّ a (عَبَّ) aylaklık, hoyratlık yapmak; (b...

...ile) oyalanmak, eğlenmek, boşa vakit geçirmek; (b-ile, bş lie) alay etmek; (b...

bşı) kötüye kullanmak; i(b...e karşı) suç/

kabahat işlemek, kötü davranmak; (b bşe)

zarar vermek; **عَابَتْ** (b-ile) eğlenmek, alay;

عَبَثَ saçmalık, [anlamsız] oyun; eğlen-

me, oyalanma; şaka; alay, istihza; **عَبَثًا** fayda-

sız boşuna, boş yere; ۞ **... مِنَ الْعَبَثِ أَنْ ...** yap-

mak boşunadır, abes ile iştigaldir;

مُعَابَاةٌ آت- [birine oynanan] oyun, şaka;

şaka yapma; takılma, alay;

عَابَتْ şakacı; alay eden, alaycı; boş, abes,

saçma; aylak, avare, kötü; kabahat/ suç işle-

yen, günahkar;

عَبَدَ u (عَبَدَ, عُبُودَةً, عِبَادَةً) (b-e) ibadet etmek,

tapınmak, kulluk etmek; (b-i) rab/ ilah/ tanrı

edinmek; **عَبَّدَ** (...i) köleleştirmek, esir olarak

almak, itaat ettirmek, boyun eğdirmek; (yo-

lu) kullanıma/ trafiğe açmak, hizmete sun-

mak; **تَعَبَّدَ** kendini Allah yoluna adanmak, vak-

fetmek; **اِسْتَعَبَّدَ** (b-i) köle/ esir almak, köle-

leştirmek, boyun eğdirmek;

عَبْدٌ köle, esir; hizmetkar;

الْعَبْدُ لِلَّهِ kul; **الْعِبَادُ** kullar, insanlar; (عَبَادَ)

ben fakir!, ben aciz [tevazu ifadesi]; **الْعَبْدُ**

عَبْدٌ ve **عَبْدُ الْأَوِيِّ** ۞ **أَنَا الضَّعِيفُ**

bir kavun çeşidi MIS.;

عَبْدَةٌ آت- cariye, kadın köle;

عَبَادُ (ة) الشَّمْسِ : ayçiçeği,

gündöndü, gündeğdu BOT.;

عِبَادَة ibadet, kulluk; [çoğ. **آت**] ibadetler;

عِبُودَة kulluk, ibadet; kölelik, esirlik; hizmetkarlık, hizmet;

مَعْبَد ç. **مَعْبَد** ibadet yeri; mabet;

تَعْبِيد köle/ esir alma, köleleştirme, boyun eğdirme; yol döşeme, yol tamirâtı; **تَعْبِيدُ الطَّرِيقِ** yol yapımı;

تَعَبَّد ibadet etme, kendini Allah yoluna adama, vakfetme; azizlere tapma HRI.;

اسْتَبْعَاد köle/ esir alma, köleleştirme, itaate zorlama;

عَابِد ç. **عِبَادَة** ibadet eden, tapan, abit;

مَعْبُود ibadet edilen; mabut, ilah, tanrı;

مَعْبَد düz, kullanılır, iyi durumda [yol];

مَتَعَبَّد kendini ibadete adayan, abit;

عَبْدَان Abadan şehri;

عَبْر u (عَبْر, عَبْر) (bşi) boydan boya geçmek, katetmek; (bşi) atlayıp geçmek; **عَبْرَ بِهِ شَيْءٌ** b-i, bşi bir baştan bir başa/ karşıdan karşıya geçirmek; [zaman] geçmek, akmak; ölmek, [göçmek]; **عَبْرَ a** (عَبْر) gözyaşı dökmek; **عَبْرَ (rüyayı)** yorumlamak; (bşi) açıkça ifade etmek, (عن bşi, bir ifadeyi) dile getirmek, tabir etmek, (ب bşi .. ile) ifade etmek, dile getirmek; (bşi, altın parayı, sikkeyi) tartmak; **اَعْتَبَرَ** ders almak, ibret almak; (ب ...den) ibret/ ders almak; (bşi) hesaba katmak, dikkate almak, gözönüne almak; (ل b-nin, bir özelliğinin) farkına varmak; (b-i, bşi, ...ola-

rak) algılamak, kabul etmek, saymak; (b-e) itibar etmek, saygı göstermek, saygı duymak, önem vermek; **اَسْتَعْبَرَ** gözyaşı dökmek;

عَبْرَ karşıdan karşıya geçme; atlayarak geçme; ... **عَبْرَ** [meb. mud. kul.] ...den, üzerinden; ...in ardında, ötesinde;

عَبُور karşıdan karşıya geçme; atlayarak geçme;

عَبِير güzel koku, ıtır, rayiha; demet, buket;

عَبْرِي İbrani; (ç. **وَن**) İbrani; **العِبْرِي** ve **العِبْرِيَّة** İbraniler; İbranice, İbrani dili;

عَبْرَة ç. **عَبْرَات** gözyaşı;

عَبْرَة ç. **عَبْر** tembih, ihtar, ikaz; ibret, ders; öğüt, nasihat, ahlaki kural [dikkate alınacak, tutulacak]; önem, ehemmiyet; önemli şey, mühim miktar; **مَوْطِنُ الْعَبْرَة** dikkat çeken/ göze çarpan nokta; **لَا عَبْرَة بِهِ** önemsiz, ehemmiyeti yok; ... **الْعَبْرَة ب (في)** can alıcı nokta, en önemli nokta ...dır.;

عِبَارَة ç. **آت** açıklama, yorum, şerh; ifade, ibare; kelime; cümle, yan cümle, deyim, tabir **بِعِبَارَة أُخْرَى** başka bir deyişle, ifadeyle ...; **عِبَارَة** kelimesi kelimesine; **عِبَارَة ...عن ...den** ibarettir; ...kadardır; ...i içine alan;

عِبْرَانِي İbrani [na't]; İbrani kişi; İbraniler, İbrani dili, İbranice;

مَعْبَر ç. **مَعَابِر** geçit, geçiş yeri; [ırmakta yürüyerek geçilen] sığ yer; dehliz, koridor;

مَعْبَر ç. **مَعَابِر** feribot; köprü;

تَعْبِير [rüya] tabir, yorum; (عن bir duygu-

mun) ifadesi, dile getirilmesi; (ç. آت) ifade, söz, tabir; (ç. تعابير) deyim, tabir; بتعبير آخر başka bir deyişle/ ifadeyle;

تعبيري [na't] ifade, ifadelendirme ile ilgili;

اعتبار saygınlık, itibar, hürmet; (ç. آت)

dikkate alma, önem verme, düşünme, tasarlama; yaklaşım, bakış açısı, görüş ۱۱ اعتباراً لـ ... itibarıyla, ...e nazaran, kabulüyle, düşüncesi ile; ...den itibaren, ...den başlayarak [zaman ifadesine mudaf kul.]; ...e nazaran, ...itibari ile, ...açısından, ...düşüncesi ile; ..olarak; باعتبار ... kabulüyle, ...olduğu düşünülerek; ...şartı, kaydı ile; باعتباره ...olarak, ...olması itibari ile, «وزير الخارجية باعتباره أقدم الوزراء» en kıdemli bakan olarak [olması itibari ile] dışişleri bakanı...»؛ بهذا الاعتبار bu bakış açısı ile, bu itibarla; ...olduğu düşüncesi/ kabulü/ itibarı/ yaklaşımı ile; bu düşünce/ itibar/ yaklaşım ile; كل اعتبار her halukarda, hangi açıdan bakarsanız bakın;

اعتباري öznel, sübjektif; bağıl, göreceli, izafi, rölatif; ۱۱ شخصية اعتبارية tüzel kişilik, hükmi şahsiyet;

عابر karşıdan karşıya geçen; [yol vb.den] geçen[yine bkz. عبر]; çabuk kaybolan, biten [gölüş]; geçici, muvakkat; geçen, akıp giden [zaman]; (ç. ون) yoldan geçen; صارخ عابر kıtalararası balistik füze;

معبّر (عن duyguları, hisleri) ifade eden,

dile getiren, açıklayan; anlamlı, manalı;

عبود çakmaklı tüfek knş;

عبس i (عبس, عبوس) kaşlarını çatmak; sert/ hiddetle bakmak ۱۱ عبس في وجهه b-e sert bir şekilde bakmak; عبس = عبس;

عبوس çatık kaşlı, sert bakışlı; kederli, neşesiz; tavizsiz, katı, sıkı; meşum, uğursuz; **عبوس** keder, neşesizlik, sıkıcılık, kasvet; katılık, sıkılık, tavizsizlik;

عبوسة kaşlarını çatma, yüzünü buruşturma, hiddetle bakma; sert bakış, somurtkan ifade, sert çehre;

عباسي Abbasiler; (ç. ون) Abbasilere mensup kişi, Abbasi;

عابس kaşlarını çatan, yüzünü buruşturan; hiddetle bakan; sert, tavizsiz; somurtan;

عبطاء aptal, ahmak, kalın kafalı KNŞ.;

اعتباطاً tesadüfen, rastgele, gelişi güzel;

عبق a (عبق) [güzel koku] (ب üzerine) sinmek; koku vermek, kokmak;

عبق güzel kokan, güzel koku veren;

عبقة [göğüste] daralma, sıkıntı;

عابق güzel kokan, güzel koku veren;

عقبر cinlerin bulunduğu/ oyalandığı yer; harikalar diyarı, periler ülkesi;

عقري rengarenk halı; dahi, çok zeki; mükemmel, enfes, çok iyi; (ç. ون) **عباقره** deha, dahi;

عقريّة dahilik, çok zekilik;

عبا (عبا) [yüz] parlamak, parlak olmak;

عبا ⇒ **عبي** (bşi, ب ...ile) yüklemek, doldurmak;

عَبْوَةٌ ç. **آت** - ambalaj; paket kısmı; kap [içi dolu]; [mud. kul.] ...miktarınca;
عَبَاءٌ = **عَبَاةٌ** bkz. **عَبَاةٌ**;
عَتَبَ u, i (مَعَتَبَ, عَتَبَ) (b-i) azarlamak, paylamak, takdir etmek; **عَتَبَ** بَابَهُ kapısından içeri adımını atmak «ما عَتَبْتُ بَابَ فُلَانٍ» falancanın kapısından içeri adımımı atmadım»;
عَتَبَ ağırardan almak, oyalanmak, geçirmek;
عَاتَبَ (b-i) ...den dolayı azarlamak, paylamak, ayıbını yüzüne vurmak;
عَتَبَ azar, paylama, takdir;
عَتَبَةٌ ç. **عَتَبَ**, **أَعْتَابَ** kapı eşiği; [kapı] üst söve, üst eşik, lento [yine العَتَبَةُ العُلْيَا]; basamak; **الأَعْتَابُ السَّيِّئَةُ** ESK. TUN. Şevketli! [Bey]; **رَفَعَهُ لَأَعْتَابِ الْمَلِكِ** bşi [hediye] krala itaatin bir işareti olarak sunmak/ arz etmek;
عَاتَبَ azar, paylama, takdir, itab;
مُعَاتَبَةٌ ↑;
أَعْتَدَ (bşi) hazırlanmak, hazır olmak; **عَتَدَ** u hazırlamak;
عَتَادٌ ç. **أَعْتَدَ**, **أَعْتَدَةٌ** cihaz; [savaş] malzeme, mühimmat, cephan; [yine عَتَادٌ حَرْبِي]
عَتِيدٌ hazır, hazırlanmış; gelecek, müstakbel; muhterem, saygıdeğer; saygın;
مُعْتَرٌ [مُعْتَرٌ] KNŞ. şapşal, intizamsız, pejmürde; aptal, ahmak; kısmetsiz, şanssız;
عَتَقَ u (عَتَقَ) eski olmak ya da eskimek; [şarap] yıllanmak; **عَتَقَ** i [köle] hür/serbest olmak; **أَعْتَقَ** (köleyi) azat etmek, (köleye) hürriyetini bağışlamak; **أَنْعَتَقَ** (من) ...den kurtulmak, kendini kurtarmak;

عَتَقَ [şarap için] yıllanma; eskime; köle almama, azatlık, hürriyet [kölelik zıttı]; azat etme, hürriyetini bağışlama;
عَتِيقٌ eski; antik; yıllanmış [şarap]; kadim, eskiden beri süregelen; demode, modası geçmiş, antika; hür, serbest, [artık köle olmayan]; asil, soylu; **عَتِيقُ الطَّرَازِ** eski usul;
عَتَاقَةٌ yıllanma [şarap için];
أَعْتَاقٌ [köle] azat etme, serbest bırakma, hürriyetini verme;
أَخَذَهُ عَلَى عَاتِقِهِ ç. **عَاتِقٌ** omuz; **أَخَذَهُ عَلَى عَاتِقِهِ** bir şeyi üstlenmek, sorumluluğunu almak; **أَلْقَى الْمَسْئُولِيَّةَ عَلَى عَاتِقِ فُلَانٍ** sorumluluğu birine vermek/ yüklemek; **وَقَعَ عَلَى عَاتِقِ فُلَانٍ** birinin sorumluluğunda olmak; üzerine düşmek;
مُعَتَّقٌ yıllanmış [şarap]; eski, antik;
مُعَتَّقٌ [köleyi] azat eden, serbest bırakan;
عَتَكَ i (عَتَكَ, عَتُوكَ) saldırmak, hücum etmek;
عَاتَكَ berrak [özl. şarap için];
عَتَلَ i, u (عَتَلَ) (bşi) taşımak;
عَتَالٌ hammal;
عَتَلَةٌ ç. **عَتَلَ** manivela, kol demiri;
عَتَلَةٌ hammallık mesleği; hamallık ücreti;
عَتَمَ i (عَتَمَ) gecikmek; **عَتَمَ** (bşi) karartmak, karanlık yapmak; gecikmek [özl. olumsuzluk edatı ile]; **مَا لَمْ يَعْتَمِ أَنْ ...** veya **لَا يَعْتَمِ أَنْ ...** ile]; **أَعْتَمَ** hemen ...yaptı, ...yapıverdi; **عَتَمَ** gecikmek, oyalanmak;
عَتَمٌ [cin.is.; tek.is. ۴] yabani zeytin ağacı, yaban zeytini;
عَتَمَةٌ karanlık, karartı;

عَتَمَة gecenin ilk üçte biri;
 عَتَامَة ışık geçirmeme; (ç. -آت) karanlık;
 تَعْتِيم karartma, kapalı, karanlık yapma;
 [تَعْتِيم الْأَنْوَار] karartma [saldırıya tedbir];
 مُعْتَم [s.] karanlık;
 عَتَه [edil.] bunamak, hafızası zayıflamak; delirmek, çıldırmak [özl. KNŞ.];
 عَتَه bunaklık, bunama; ahmaklık;
 مُعْتَرِه ç. مُعَاتِيه deli, çılgın [özl. KNŞ.]; bunak, bunamış, ahmak, hafızası zayıf kişi;
 (عُتِي, عُتُو) عَتَا u (عُتِي ve عُتُو) [fırtına, rüzgar] şiddetli/ kuvvetli olmak; boyun eğmemek, inat edip haddi aşmak; اَعْتَى; اَعْتَى;
 اَعْتَى inat ile karşı koyma, serkeşlik, boyun eğmeme; küstahlık, büyüklenme,
 اَعْتَى بَلَّغَ مِنَ الْعُمُرِ عَتِيًا ۞ اَعْتَى; اَعْتَى çok yaşlanma, yaşı çok ilerleme;
 اَعْتَى اَعْتَاءَ büyüklenen, küstah, burnu büyük; serkeş, inatçı, inatla karşı gelen, yola gelmez, azılı;
 اَعْتَى اَعْتَاءَ büyüklenen, küstah, burnu büyük; şiddetli, kuvvetli çılgın [fırtına vb.];
 اَعْتَى عُثْ ç. (cin.is.; tek.is. ة) ç. عُثْ güve;
 عُثْ güve yemiş, güve elemiş, güveli;
 اَعْتَى (عُثَار, عُثِير, عُثَر) i, u (عُثَر) tökezlemek, ayağı sürçmek, sendelemek; اَعْتَى به (b-i) düşürmek, tökezletmek, itip devirmek; اَعْتَى u (عُثَر) b (عُثَر) (عُثَر) u (عُثَر) b veya اَعْتَى ...e vurmak, çarpmak; b veya اَعْتَى b-nin, bşin farkına varmak, (...i) anlamak, öğrenmek; اَعْتَى (b-i) düşürmek, tökezlet-

mek; اَعْتَى (b-i, اَعْتَى bşden) haberdar etmek, (b-i, اَعْتَى bş ile) bilgilendirmek; (b-i, اَعْتَى bşe) yöneltmek, teşvik etmek; اَعْتَى tökezlemek, ayağı sürçmek, sendelemek; pepelemek, kekelemek ۞ اَعْتَى بِأَذْيَالِ الْحَيَّةِ başarısızlığa uğramak, muvaffak olamamak;
 اَعْتَى عَشْرَاتِ ç. عَشْرَة tökezleme, sendeleme; ayak sürçmesi; ۞ اَعْتَى حَجَرِ عَشْرَة engel; اَعْتَى وقْفَ عَشْرَة birinin yolunda engel teşkil etmek; اَعْتَى فِي سَبِيلِهِ (bşin) farkına varma, öğrenme;
 اَعْتَى toz;
 اَعْتَى عَوَائِيرِ ç. عَائُور zorluk, güçlük; gizli tehlike;
 اَعْتَى tökezleyen; [bir dili] kırık konuşan; kırık [dil, konuşma];
 اَعْتَمَانِي [s. ve is.] Osmanlı;
 اَعْتَمَانِي ç. عَثَانِي sakal;
 اَعْتَى i, a (عُثَى), (عُثَر) u عَثَا (عُثَى ve عُثَر) kötülük yapmak/ işlemek;
 اَعْتَى (عَجِج, عَجَج) i عَجج bağırarak sesini yükseltmek; (i...ile) yardıma çağırmak; (b...ile) yankılanmak, çınlamak; (b...ile) kaynamak, pek çok (...bulunmak; عَجَج [rüzgar] kaldırmak;
 اَعْتَى sesi yükseltme, bağırma; gürültü, patırtı;
 اَعْتَى omlet, kaygana;
 اَعْتَى bkz. عَجج;
 اَعْتَى [kalkmış] toz; duman;
 اَعْتَى آت ç. عَجَاجَة toz bulutu; duman dalgası, bulutu;
 اَعْتَى bağırarak, çağıran, gürültülü; azgın,

köpürmüş, çılgın [deniz vb.];

(من ...e) şaşırmak (عَجَبَ a) veya (ل ...i) garip bulmak, garipselemek; (b-i) şaşırtmak, şaşkınlığa uğratmak; اَعْجَبَ; (b-nin) hoşuna gitmek; [edil.] (b-e, bşe) hayran olmak, hayran kalmak, (den) çok hoşlanmak; (ile) gurur duymak, onurlanmak اَعْجَبَ بِنَفْسِهِ övünmek, kendi ile gurur duymak; [olumsuz bağlamda] böbürlenmek; (من ...e) çok şaşırmak, (i) garipselemek, garip karşılamak; اَسْتَعْجَبَ;

(ile) gururlanma, gurur duyma, onurlanma; عَجَبَ

şaşırtma, afallama (عَجَابَ) şaşkınlık uyandıran şey; عَجَبًا ne kadar garip! ne kadar da ilginç!, şaşırtıcı!; يَ لَلْعَجَبِ ne kadar harika!; لَا عَجَبَ tabii!, gayet tabii, şaşılabilecek ne var ki!; أَمْرٌ عَجَبٌ harika, büyüleyici bir şey; عَجَبٌ عَجَابٌ müthiş, muazzam;

عَجَابٌ harika, mükemmel, şaşırtıcı, büyüleyici; bkz. عَجَبٌ ;

عَجِيبٌ harika, mükemmel, müthiş; şaşırtıcı, garip, ilginç, acayip, tuhaf;

عَجَائِبٌ harika, mucize, görülmemiş duyulmamış şey [olumlu]; çoğ. عَجَائِبٌ gariplikler, tuhaflıklar, acayip şeyler اَمِنْ ...i yapabilmek, ...in altından kalkmak; اَعْجَزَ (b-i) aciz bırakmak; (b-i) sakatlamak, sakat bırakmak; (biri için) imkansız olmak; kimsenin konuşamayacağı gibi konuşmak اَعْجَزَهُ عَنِ اللَّعْبِ و اَسْتَعْجَزَ = b-i iyice köşeye sıkıştırmak; المَشْيِ

عَجَابٌ harika, mucize, görülmemiş duyulmamış şey; نَجَا رَئِيسُ الدَّوْلَةِ «Devlet Başkanı suikast girişiminden mucize eseri kurtuldu.»

تَعْجِيبٌ hayrete düşürme, şaşırtma;

اعْجَابٌ (den) hoşlanma; gururlanma, şeref duyma, onurlanma;

kendini beğenme; تَعْجِيبٌ şaşırtma, şaşkınlık duyma;

اَسْتَعْجَابٌ

hayran bırakan, hayranlık uyandıran, çarpıcı;

(in) hayran(ı); (den) gurur duyan اَمِنْ كَ...i yapabilmek, ...in altından kalkmak; اَعْجَزَ (b-i) aciz bırakmak; (b-i) sakatlamak, sakat bırakmak; (biri için) imkansız olmak; kimsenin konuşamayacağı gibi konuşmak اَعْجَزَهُ عَنِ اللَّعْبِ و اَسْتَعْجَزَ = b-i iyice köşeye sıkıştırmak; المَشْيِ

gök, yeşil MIS.; عَجْرَةٌ و عَجْرَةٌ yumru, beze, ur; عَجْرَةٌ gizlisi saklısı; gizli açık neyi varsa;

acur BOT. MIS.; عَجْرَةٌ kibirli/ burnu büyük olmak;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirli/ burnu büyük olmak;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirli/ burnu büyük olmak;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirli/ burnu büyük olmak;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

عَجْرَةٌ kibirlilik, burnu büyüklük;

(b-i, ...den) aciz görmek;

عجز (عن bşi) yapamama, başarısızlık, becerememe, acizlik; hesap açığı;

أَعْجَاز kaba, kıç, but **عَجَزَ** hurma ağacı kütükleri; **رَدَّ الْعَجْزَ عَلَى** şartları değiştirmek;

عُجُوز yaşlılık, ihtiyarlık;

عَجُوز yaşlı kişi [özl. kadın]; yaşlı, ihtiyar, kocamış;

عَجِيزَة kaba, kıç [kadında];

اعْجَاز benzersizlik, eşsizlik, benzeri yapılamama [Kur'an kerim için];

(...e, ...den) aciz, **عَوَاجِز** güç yetiremeyen; güçsüz; (عَجْزَة) fiziksel olarak zayıf/ güçsüz; sakat, özürlü; kocamış; **اسْعَافُ الْعَجْزَةِ** düşkünlere yardım;

مُعْجَز mucize [özl. peygamber elinden];

آت **مُعْجَزَة**;

عَجْجَعَة gürültü;

عَجَفَ müe. **عَجْفَاء** ince, narin; sıska;

عَجَلَ a (عَجَلَة) acele etmek, koşuşturmak,

hızlı hareket etmek; (...e, ...الى) acele etmek,

gitmek; **عَجَلَ** acele etmek, hızlı hareket et-

mek; (b-i, ...ل, bşi) çabucak getirmek; (b-i)

acele ettirmek, telaşa düşürmek; (bşi) hızlan-

dırmak, (bşe) sürat vermek; (b-e, bşi) peşin

ödemek; **عَاجِل** [ölüm] (b-i) yakalamak, gelip

bulmak; (bşde, b-den) önce davranmak;

أَعَجَلَ (b-i) acele ettirmek, süratli davranmaya

zorlamak ... **عَجَلَهُ الْوَقْتُ عَنْ** ...

için zaman çok azdı; **تَعَجَّلَ** acele etmek; acele

edip başa geçmeye çalışmak; (b-i, ...الى)

acele ettirmek; (b-i, bşi) geçmek, geride bı-

rakmak; (bşin) önünde olmak; (bşi, parayı)

hemen teslim almak, peşin almak; **تَعَجَّلَهُ**

اسْتَعَجَلَ b-den acil cevap beklemek;

acele etmek/ davranmak; (bşin) çabuk olma-

sını istemek; (b-i) acele ettirmek; (bşi) hızlan-

dırmak (bşe) sürat kazandırmak;

عُجُول buzağı, dana;

عَجَلُ الْبَحْرِ fok, ayıbalığı zoo.;

عَجَلَ acele **عَجَلَ** aceleyle, hızlı

olarak, süratli bir şekilde;

عَجَلَ hızlı, seri, süratli, çabuk;

عَجَلَة acele; telaş, koşuşturma;

عَجَلَة **آت** tekerlek; bisiklet; **عَجَلَة**

عَجَلَة الْقِيَادَة motosiklet YEN.;

عَجَلَة نَارِيَّة motosiklet;

عَجَلَ hızlı, seri, süratli çabuk;

عَجَلَ **عَجَلَ** telaşlı, pür telaş;

عَجَالَة aceleyle getirilen, çabucak, apar

topar yapılan iş; skeç EDB.;

عَجَالَ müe **عَجَلَى** çabuk,

hızlı, sürekli; aceleci; telaşlı;

عَجَلَ daha çabuk, **عَجَلَ** müe.

süratli, hızlı; daha çabuk yapılan;

تَعَجَّلَ hızlandırma, çabuklaştırma;

عَجَلَ acele; telaş; **اسْتَعَجَلَ**

acele olarak, süratle çabucak;

اسْتَعَجَلَى acele, ivedi; geçici, muvakkat;

عَاجِل bu dünyaya ait dünyalık; geçici,

muvakkat; acil, ani; **عَاجِلًا** hemen, acilen,

vakit geçirmeden; **حُكْمٌ عَاجِلٌ** kesinleşme-
miş karar HUK.; **عَاجِلًا** er ya da geç,
eninde sonunda; **فِي الْعَاجِلِ وَالْآجِلِ** şimdi ve
gelecekte; **عَاجِلُهُ** er ya da geç,
eninde sonunda; **فِي الْقَرِيبِ الْعَاجِلِ** en yakın
zamanda;

عَاجِلَةٌ ekspres [tren]; **الدُّنْيَا الْعَاجِلَةُ** dünya hayatı,
geçici, fani dünya [üç günlük dünya];

مُعَجَّلٌ acil, sıkıştıran; [asıl, normal] vak-
tinden önce olan/ meydana gelen, prematüre
مُعَجَّلُ الرَّسْمِ [posta vb.] peşin ödemeli;
حُكْمٌ بِالنَّفَازِ الْمُعَجَّلِ kesin olmayan karar HUK.;
دَفَعَ مُعَجَّلًا peşin ödemek, ödeme yapmak;

مُتَعَجِّلٌ acele eden, aceleci, telaşlı;

مُسْتَعَجِلٌ acelesi olan, acele;

مُسْتَعَجِلٌ acil, sıkıştıran; acele; [asıl] vak-
tinden önce olan, prematüre; **قَاضِي الْأُمُور**
الْمُسْتَعَجِلَةُ geçici mahkeme yargıcı;

عَجَمٌ u (عَجَم) (b-i) sinamak, denemek, imtihana
tabi tutmak **عَجَمَ عُدَّةً** (b-i) sinamak, dene-
mek; **أَعْجَمَ** (harfî, yazıyı) [hareke ve nokta
koyarak] açıkça ifade etmek; **أَنْعَجَمَ** [lisan,
ifade] (b-e) zor/ anlaşılmaz/ kapalı gel-
mek; **أَسْتَعْجَمَ** Arap[lardan] olmamak;

عَجَمٌ [cin.is.] Arap olmayanlar; Fars,
Acem; **بِلَادُ الْعَجَمِ** veya **الْعَجَمِ** Fars Ülkesi;

عَجَمٌ [cin.is.; tek. is. ة] [meyve] çekirdeği;

عَجَمِيٌّ Arap olmayan, yabancı;
Acem, Fars [s. ve is.];

عَجَمَةٌ [Arapça konuşmada] yanlışlık,
hata;

عَجَمَاوَاتٌ ç. **عَجَمَاءُ** hayvan;

أَعْجَمٌ müe. **عَجَمَاءُ** ç. **عَجَمٌ** Arap dilini
doğru konuşamayan; dilsiz;

أَعْجَمِيٌّ Arapça olmayan; Arap olmayan,
[Araplara nisbetle] yabancı, ecnebi; Acem;

مُعْجَمٌ anlaşılmayan, kapalı, müphem [ifa-
de, söz]; noktaları belirtilmiş [harf, yazı];

حُرُوفُ الْمُعْجَمِ alfabe; **مُعْجَمٌ** (ç.) sözlük, lugat;

لَتَّ وَعَجَّنَ فِي u, i (bşî) yoğurmak; **عَجَّنَ**
bir meseleyi/ konuyu sürekli yineleyip
durmak, aynı şeyleri söyleyip durmak = tem-
cit pilavı gibi ısıtıp ısıtıp önüne koymak;

عَجَانٌ apış arası, perine ANAT.;

عَجَّانٌ, müe. **عَجَّانٌ** hamur yoğuran;

عَجِينٌ hamur;

عَجِينَةٌ hamur parçası; hamur; macun;
[çoğ] **عَجَائِنٌ** plastik malzemeler;

عَجِينِيٌّ hamur gibi, hamurumsu;

مُعْجِنٌ ç. **مُعْجِنٌ** hamur teknesi; hamur
yoğurma makinası;

مُعْجُونٌ ç. **مُعْجُونٌ** krem [kozmetik]; macun;
elektuvar [eczacılık]; kenevir yaprağı, bano-
tu, tatula [tatala] tohumu; afyon tohumu, bal
ve yağ ile yapılan uyuşturucu etkisi olan bir
karışım **مُعْجُونُ الْأَسْنَانِ** diş macunu;

مُعْجَنَاتٌ pasta vb. hamur işi tatlılar;

عَجْوَةٌ hurma ezmesi; **أَقْرَاضُ عَجْوَةٍ** badem, hurma
ezmesi ile yapılan bir çeşit hamur işi SUR.;

عَدَّ u (عَدَّ) (bşî) saymak; (bşî) tek tek okumak;

(bşî) hesaplamak; (b-i, bşî) ...saymak, kabul
etmek; **عَدَّ** [edil.] (...olarak) kabul görmek/

edilmek, sayılmak; (ب ...e) ulaşmak, baliğ olmak (ب) ...adedini bulmak; عَدَّ الْأَنْفَاسَ ﴿﴾ b-nin peşinden ayrılmamak, birini yakın takibe almak; ... عَدَّ شَيْءٌ عَلَى bir şeyi birinin aleyhine kabul etmek; لَا يُعَدُّ sayısız, pek çok عَدَّدَ (bşi) tek tek saymak, okumak; (bşi) çoğaltmak, pek çok yapmak; عَدَّدَ الْمَيْتَ ﴿﴾ ölünün hayır hasenatını saymak/ anmak; عَدَّ (b-i, bşi, ل ...e, için) hazırlamak; (bşi, ل için) tertip etmek, düzenlemek, ayarlamak; (dersini) hazırlamak; ﴿﴾ ... için hazırlıklarını yapmak, tamamlamak; تَعَدَّدَ çok sayıda, kat kat olmak; artmak, üremek; اِعْتَدَّ (b-i, bşi, ...olarak) düşünmek, saymak, kabul etmek; (ب ...e) güvenmek; (bşi veya ب bşi ل b-nin lehine; ع ل b-nin aleyhine) kaydetmek, almak; (ب bşi ب b-e karşı; ع ل bşi sebebiyle) itiraz etmek, karşı çıkmak; (ب ...ile) donanmak, kendini donatmak; [kadın] "عَدَّة" i içinde bulunmak; اِسْتَعَدَّ hazırlanmak; hazır bulunmak, hazır durumda olmak; (ل ...için, ...yapmaya) hazır/ istekli olmak; عَدَّ sayma; tek tek okuma, sayma; hesaplama;

عَدَّة hazır bulunma, hazır olma; (عَدَّ. عَدَّة) teçhizat, donanım; alet; planga, takım; kayış takımı [at için]; ﴿﴾ اَخَذَ (أَعَدَّ) عُدَّتَهُ ل... için hazırlıklarını tamamlamak/ bitirmek; عَدَّة شَيْءٍ bşi için hazırlık yapmak; عَدَّة sayı; [birleşik kul.] pek çok, örn. عَدَّة مَرَّاتٍ pek çok adam; عَدَّة رِجَالٍ defalarca,

kaç kez!; iddet, dul kalan ya da boşanan kadının yeniden evlenebilmek için beklemek zorunda olduğu süre İSLHUK.;

عَدَدٌ sayı, adet; rakam; hane [sayı]

عَدَدٌ خَاصٌّ ﴿﴾ basamak; çokluk, kemiyet; tiraj [dergi, süreli yayın vb. için] özel sayı;

عَدَدِي sayısal, nümerik;

عَدِيدٌ [mud. kul.] ...in arasında sayılan;

pek çok sayıda...; fazla miktarda...; ...e eşit هَذَا عَدِيدٌ ذَلِكَ çok fazla miktar; عَدَدٌ عَدِيدٌ ﴿﴾ bu ona eşittir;

عَدَادٌ آتٍ - sayaç, saat [elektrik, gaz vb.];

مَعَادِيدٌ abaküs;

تَعَدَّدَ sayma; [liste vb.derki maddeleri tek

tek] okuma sayma; hesaplama; تَعَدَادُ الْأَنْفُسِ nüfus sayımı;

عَدَادٌ sayı, miktar لَا عَدَادَ لَهُ sayısız,

çok fazla, milyonlarca; ... فِي عَدَادٍ ... arasında, içinde, örn. هُوَ فِي عَدَادِهِمْ onların arasında sayılır, onlardandır;

اِعْدَادٌ hazırlama, kurma, ayarlama, tertipleme, düzene koyma;

شَهَادَةُ اِعْدَادِي hazırlık mahiyetinde

اِعْدَادِيَّة ilkokul diploması;

تَعَدَّدَ çok sayıda olma, çokluk; ﴿﴾

تَعَدَّدَ الزَّوْجَاتِ çoktanrıcılık; الِآلِهَةِ birden fazla hanım ile evlenme, çok evlilik;

اِئْتِدَادٌ بِنَفْسِهِ ﴿﴾ (ب ...e) güvenme

kendine güven;

اِسْتِعْدَادٌ hazır olma, hazır bulunma; (ع.

اِسْتِعْدَادٌ hastalığa) temayül, eğilim, istidat; (ل -) آت

tutulmaya/ yakalanmaya müsait; [çoğ.]
konfor; hazırlıklar; ۞ كَانْ عَلِي اسْتَعْدَادِلْ ...
...için hazır olmak; ...için istekli olmak;
استعدادي hazırlık mahiyetinde;

معدود sayılabilir, hesaplanabilir; sayılı,
bir kaç, bir miktar;

معددة [para karşılığı] dövünen/ ağlayan
kadın, ağıtçı kadın;

معد (ل) ...için tahsis edilmiş, ayrılmış;
(ل) ...e, ...yapmaya hazır, istekli;

معدات teçhizat; takımlar, aletler ۞
معدات حربية askeri teçhizat; (عسكرية)
معدات الحريق yangın söndürme teçhizatı;

متعدد pek çok, çok sayıda; muhtelif, envai
çeşit; ۞ متعدد الخلايا çok hücreli BİY.;
متعدد çeşit çeşit, türlü türlü;

مستعد (ل) ...e, için hazır; (ل) ...yapacak
durumda, (ل) ...yapmaya müsait; (ل) ...e,
hastalık kapmaya müsait, yatkın;

عدس [cin.is., tek.is. ة] mercimek;

عدسة ç. آت mercek; lens; [mikroskop,
teleskop vb.] objektif;

عدسي mercek şeklinde;

عدل i (عدالة, عدل) adil olmak, eşit davranmak,

hak yememek; ۞ عدل بينهم aralarında ayırım
gözetmemek, adaleti gözetmek; عدل i (bşe,

b-e) denk olmak, (bşi) dengelemek; (b-i, ب
başka b-ile) eş/ denk görmek, denk tutmak;

عدل i (عدول, عن) ...e, (عدول, عن) ...den dönmek,

sapmak; (عدول, عن) ...den sapmak, ayrılmak; (عدول,

عدول, عن) ...den birini, ...den

عدل بصره ...i bıraktırmak; عدل بصره

(bşi) bakışlarını ...e çevirmek; عدل

doğrultmak, düzeltmek, sıraya koymak; (bşi)

dengelemek, ayarlamak; düzenlemeye tabi

tutmak; (bşi) değiştirmek, değişikliğe uğrat-

mak, tadil etmek; (akımı vb.i) modüle etmek

ELK.; عادل (b-e, bşe) denk olmak, eşit olmak,

(bşi) dengelemek; ...ve ...leri بين و بين

denk tutmak, aralarında eşitliği gözetmek;

تعديل (bşi) düzeltmek, doğrultmak; تعديل

değişmek, değişikliğe uğramak, [özl. şekil

değişikliği] تعادل dengelenmek; denk/ eşit

olmak; birbirini dengelemek; berabere kal-

mak; اعتدل dik durmak/ oturmak; dengeli/

düzgün olmak; normal/ orta/ vasat/ mutedil

olmak;

عدل doğruluk, düzgünlük; adaleti/ hakkı

gözetme; dürüstlük, adalet; eşitlik; (عدول, ç.)

hak, doğru; dürüst; adil, şahadetine güveni-

len kişi ISLHUK.; hakim yardımcısı FAS.;

عدلا eşit olarak, adilane; ۞ وزير العدل

adalet

bakanı; عدلي adli, hukuki, kanuni;

(عدول, أعدال) عدل eşit, denk, müsavi; (عدول, أعدال)

tay [yük]; heybe, çanta;

عديل eşit, denk, muadil; [mud. kul.] (b-e)

denk, misil, benzer; (عدائل, ç.) bacanak;

عدول (عدول, عن) ...den sapma, ayrılmak, (عدول,

عدول, عن) ...i bırakma, vazgeçme;

عدالة adalet, hak gözetme; şahadeti kabul

edilme, doğruluk ISLHUK.;

عَدْلِيَّة adalet, hukuk; **وَزِيرُ الْعَدْلِيَّة** adalet bakanı;

أَعْدَل daha düzenli/ düzgün/ kurallı; daha dengeli; daha doğru, doğruya daha yakın; daha dürüst;

تَعْدِيل doğrultma, düzenleme, düzgün hale getirme; (ق. آت) değişiklik, düzenleme, tadilat; ayarlama, uygun hale getirme; iyileştirme, iyi bir hale getirme; [kabinayı] yeniden düzenleme; modülasyon ELO.; **تَعْدِيلُ وَزَارِي** bakanlıkların yeniden dağıtımı;

مُعَادَلَة düzenleme, ayarlama, dengeleme, denkleştirme; denge; eşitlik; eşdeğerlik, muadil olma; orantılılık; eşitlik, denklem MAT.;

تَعَادُل denklik, eşitlik; eşdeğerlik, muadil olma, karşılama; orantılılık; berabere kalma SPO.; **تَعَادُلُ الْأَصْوَاتِ** oyların eşitliği, eşit sayıda oy;

اِعْتِدَال dik durma, dikilme; orantılı olma [gelişim, büyüme vb.]; normallik, itidal, ılımlılık, vasatlık; ekinoks, gün-tün eşitliği;

اِعْتِدَالِي ekinoksal, gündüz ve gecenin birbirine eşit olduğu zamana ait;

عَادِل adil, hak gözeten; dürüst, doğru;

مُعَدَّل vasati, ortalama; ortalama miktar ; **مُعَدَّلُ السَّرْعَةِ** ortalama hız; **بِمُعَدَّلٍ** [zarf] ortalama olarak;

مُعَادِل muadil, karşılayan, denk;

مُتَعَادِل dengeli, nötür; ..

مُعْتَدِل orantılı, simetrik, nisbete uygun; normal, vasat, orta, ılımlı, mutedil; ılık [hava]

الْمَنْطِقَةُ الْمُعْتَدِلَةُ ılıman bölge, dönenceler ile kutuplar arasındaki bölge;

عَدَم (عَدَم, عُدْم) (bş ile) mahrum/ yoksun olmak, (bş-i) olmamak; (bş-i) eksik olmak, yetmemek; (b-i, bş-i) kaybetmek, elden kaçırmak; **عَدَم** [edil.] eksik olmak, bulunmamak, kalmamak; kaybolup gitmek; görünmez olmak, görünmemek; **أَعْدَم** (b-i) yakalayamamak, kaçırmak; (bş-i) eksik olmak, yetmemek; (b-i, bş-den) mahrum/ yoksun bırakmak; (b-, bş-i) yok etmek, imha etmek; (b-i) idam etmek; fakir olmak veya fakirleşmek, fakirliğe düşmek; yoksullaşmak; **عَدَم = اِنْعَادَم** ;

عَدَم yokluk, olmama, bulunmama; hiçlik; eksiklik, yetmeme; yoksunluk, mahrumiyet; [mud. kul.] ...sizlik, ...den yoksunluk; yapmama **عَدَمُ الْإِهْتِمَامِ** önemsiz şey; **عَدَمُ الدِّقْكَاتِ** dikkatsizlik, ihtimam göstermeme; **عَدَمُ الْإِخْتِصَاصِ** yetkisizlik, salahiyetsizlik; **عَدَمُ الْوُجُودِ** bulunmama, var olmama, yokluk;

عَدَمِي nihilist, nihilizm taraftarı FELS.;

عَدَمِيَّة yokluk, adem; nihilizm FELS.;

عَدِيم eksiği/ ihtiyacı olan; (...den) yoksun, mahrum; ...siz; [mud. kul.]; **عَدِيمُ الْحَيَاةِ** yaşam bulunmayan; **عَدِيمُ النَّظِيرِ** benzersiz, eşsiz, yegane;

الْحُكْمُ بِالْإِعْدَامِ yok etme, imha etme; idam; **عَدَمُ الْإِعْدَامِ** idam/ ölüm kararı;

اِعْدَامِيَّة [yas/ matem alameti olarak giyilen] bağı bulunmayan bir çeşit başörtüsü;

اِنْعَادَم yokluk, var olmama, bulunmama,

alığa) tutulmak, yakalanmak, (...den yüzünden) hasta olmak, (...den) hastalık kapmak, **اعتدى** (*bşî*) geçmek, aşmak; (...e *على*) zulmetmek, adil bir şekilde davranmamak; (...e *على* karşı) aşırı gitmek, çizmeyi aşmak; (...e *على* karşı) saldırıda bulunmak; (...e *على*) haksızlık yapmak; (...e *على* kadına) tecavüz etmek; (...e *على*) baskın/ saldırı düzenlemek, (...e *على* b-nin) hayatına kasdetmek; **استعدى** (*b-i* *على* karşı) kışkırtmak;

[mansub (في) ما عدا... ya da ما عدا...ya da mecrur bir isimden önce] ...den başka, ...hariç, ...den gayrisi, ...in istisnası ile; **فيما عدا** buna ilaveten, bir de, ek olarak;

عدو koşu [yine SPO.]; **عدوة** yan, taraf [vadi], kıyı, sahil [nehir]; **عدوة** müe. **عدوة** **أعداء**, **عدى**, **عداة**, **أعداء**, **عدو** düşman, hasım; **عدو لدود** (لديد، آلد) baş düşman;

عدوة; **عدى** düşmanca davranan; saldırgan; **أعداء** düşmanlık; saldırganlık; **عدائي** düşman; saldırgan; **أعداء** koşucu, yarışçı, atlet; **أعدى الأعدى** can düşmanı; **عدوى** yayılma, bulaşma, sirayet; **عدوى** düşmanca davranış; **عدوة** **أعداء** - **عدوة** düşmanlık, husumet; **عدواء** engel, mani; rahatsızlık, sıkıntı, güçlük; **عدواء** **ذو** pürüzlü; zıt, muhalif, rahatsız edici, sıkıntı veren; zayıf [binek];

عدوان düşmanlık, saldırganlık; **سياسة عدواني** saldırganlık politikası; **لا معدى عنه** kaçış, kaçma; kaçınılmaz, elinden kurtulunmaz; **معدى** feribot; **معدية** feribot seferi, sahil servisi; bir fiili müteaddi [geçişli] yapma DİLB.; **تعد** aşma, geçme; yanından geçme [örn. arabayı sollama]; (**تعديات**) [kanunu] çiğneme, bozma; günah işleme; saldırı, baskın; (...e *على*) saldırı, baskın, akın, (...e *على*) suikast; (...e *على*) saldırganlık [özl. siy.]; **معاهدة (اتفاق) عدم الاعتداء** saldırmazlık anlaşması;

عداء düşman, **عداء** **عواد** saldırgan; (**عداة**) düşman, hasım **عوادي الوحوش** yırtıcı hayvanlar; **عواد** suç, kabahat, günah; **عادية** zıtlık, muhalefet, terslik; engel, mani; [çoğ.] gelişmeler, [gelişen] olaylar **دات عليهم** çok kötü günler gördüler, başlarına pek çok felaket geldi;

معد hasım, düşman; **معد** bulaşıcı, sari **أمراض معدية** bulaşıcı hastalıklar; **معتد** müteaddi, geçişli, DİLB.; saldırgan; **معتد** **ون** saldırgan, mütecaviz siy.; suikastçi;

عذب (**عذوبة**) tatlı/ hoş/ makbul olmak; **عذب** (*b-e*) engel olmak/ çıkarmak; (*b-e*) acı vermek, çektirmek, eziyet etmek; (*b-i*) cezalandırmak, azaba uğratmak; **تعذب**

cezalandırılmak, cezasını çekmek; acı çekmek, azap görmek; **استعذب** (bşî) tatlı/ hoş/ makbul bulmak; (bşî) güzel bulmak/ saymak; **مياه** مياہ || tatlı; hoş, makbul **عذب** عذب || tatlı su; **عذب الحديث** tatlı dilli, hoş sohbet;

عذاب عذاب || acı, eziyet, elem; ceza, azap;

عذوبة tatlılık;

أعذب daha tatlı, hoş, makbul;

تعذيب acı verme/ çektirme, eziyet etme;

cezalandırma, azaba uğratma;

عذر عذر || (için) ...den, عن veya (b-den, عن) (مَعذَرَة, عذر) i **عذر** bana özür dilemek, affını dilemek **لَمْ يَعْذِرْنِي** herhangi bir özür beyan etmedi, ileri sürmedi; **عذر** i (b-i) sünnet etmek; **أَعَذَّرَ** = **عَذَّرَ**; özür/ mazereti bulunmak **أَعَذَّرَ مَنْ أَنْذَرَ** uyarı/ ikaz eden kişi, artık özür kabul etmez; **تَعَذَّرَ** (için) çok zor/ imkansız olmak, yapılamamak; **اعْتَذَرَ** (b-den, عن یا da ل) **اعْتَذَرَ** (için) özür dilemek; (bşî, عن veya ب) **اعْتَذَرَ** özür/ mazeret göstermek, bahane olarak ileri sürmek; **استعذَرَ** bağışlanmayı dilemek; özür dilemek, mazeret beyan etmek;

عذر عذر || [mud. kul.] ...den sorumlu, mesul; **هُوَ أَبُو عَذْرِ هَذَا** bu gelişmenin müsebbibi, gelişmeyi meydana çıkaran/ sebep olan o dur.;

عذرة bekaret; bir Arap kabilesinin adı; **أَبُو عَذْرَةَ الْمَرْأَةِ** || **أَبُو عَذْرَ = أَبُو عَذْرَةَ** kadının bekaretini bozan kişi ESK.;

الحب عذرة "عذرة" kabilesine mensup; **عذري** عذري || platonik aşk;

عذار عذار || yanak; ilk çıkan sakal; koşum takımının çeneyi tutan kısmı [at]; **خَلَعَ** || ar damarı çatlamak, haya perdesi, yırtılmak; **خَالِعُ الْعِذَارِ** arsız, utanmaz, = ar damarı çatlamış, haya perdesi yırtılmış;

عذراء عذراء || bakire; **سُنْبُلَةُ الْعِذْرَاءِ** Sünbüle burcu ve takımyıldızı ASTR.; Hz. Meryem, **هَرِي. فَتَاةٌ عِذْرَاءٌ** bakire;

معذرة معذرة || özür, mazeret;

معذار معذار || özür, mazeret;

تعذر تعذر || imkansızlık, yapılamama;

اعتذار اعتذار || özür, mazeret;

معذور معذور || özrü/ mazereti kabul edilen; bağışlanabilir;

متعذر متعذر || çok zor, imkansız, yapılamaz;

عذق عذق || [hurma, üzüm] salkım;

عذل عذل || (b-i) azarlamak, paylamak, tekdir etmek; **عَذَل** عَذَل ||

عذل azar, paylama, tekdir;

عذول عذول || çok azarlayan eleştiren;

عواذل عواذل || müe. عاذلة. **عَذَال** عَذَال || azarlayan, paylayan, eleştiren;

عذی عذی || a [ülke vb. havası, iklimi açısından] sağlığa uygun olmak;

عُر عُر || (...için) ayıp/ utanç verici olmak, (b-i, bşî) lekelemek, rezil etmek;

عرة عرة || uyuz hastalığı; hayvan tersi, gübre;

utanç verici şey, ayıp;

عور عور || uyuz hastalığı;

معرة ayıp, leke, rezalet; utanç;

معر perişan, sefil; alçak, adi;

عرب ⇒ **عرب** (b-i, bşi) Araplaştırmak; (bşi)

Arapçaya tercüme etmek; (عن bşi) açık/ net, bir şekilde ifade etmek; peşinat vermek,

kapora vermek; **اعرب** (...i) Araplaştırmak;

(bşi veya عن bşi) açıkç/ net olarak ifade

etmek; (عن bşi, özl. hissi, duyguyu) açıkla-

mak, açmak; (kelime/ cümlelerin) irabını yap-

mak DİL.B.; **تعرب** Araplaşmak; **أستعرب**;

أعراب, **عربان**, **اعرب**, **عروب** ç. **عرب**

Araplar; gerçek Araplar, çöl Arapları;

عربي [na't] Arap; [is.] Arap; **العربية** Arapça,

Arap dili;

عربة hızlı akan nehir; (ç. **آت**) karavan, vagon; fayton, at arabası; **عربة الأجرة** kiralık

atlı araba, fayton; **عربة الأكل** vagon restoran;

عربة الأرز arozöz; **عربة الركوب** fayton, at ara-

bası; **عربة الشحن** yük arabası; yük vagonu;

عربة الأطفال bebek vagon restoran; **عربة مطعم**

arabası; **عربة النقل** yük arabası; yük vagonu;

عربة النوم yataklı vagon; **عربة يد** el arabası;

عربة ç. **عربة** - **آت** vagon, karavan; at arabası;

bkz. **عربي**;

عربي at arabası sürücüsü, arabacı;

عرب manevi baba, vaftiz babası HRI.;

عربة vaftiz annesi HRI.;

عربي ç. **عربي** bedevi [kişi];

عربة Araplık; Arapçılık [akım];

تعرب Araplaştırma; Arapçaya tercüme

etme; [yabancı kelimeyi] Arapçaya alma;

أعراب açıklama, beyan etme, açıkça söy-

leme; (عن hissi) ifade etme; irab DİL.B.;

عرب Arapçaya tercüme eden/ çeviren;

عرب Araplaşmış; Arapçaya uyarlanan;

عرب murab; terkip, cümle içinde görev

üstlenmesi halinde sonunda harf ya da hareke

değişikliğini kabul eden kelime;

مستعرب Arap taraftarı

عرب [özl. sarhoş] huzursuzluk/ kavga çıkar-

mak; kavgacı/ belalı/ [kadın] şirret olmak;

عربة kavga; gürültü, patırtı;

عرب gürültülü; kavgacı; belalı;

أعرب;

عرب (b-nin) zihnini/ kafasını karıştırmak;

عرب (b-e) peşinat vermek, kapora vermek;

عربون ç. **عربون** peşinat, kapora; rehin;

عرج u (عروج) yukarı çıkmak, yükselmek;

عرج a (عرج) topal olmak, topa'lamak, aksa-

mak; **عرج** (...e) dönmek; (...de) (على)

durmak; (عن ...den) sapmak; (عن b-i) topal/

sakat bırakmak; (bşde) zik zaklar çizmek;

أعرج (b-i) topal/ sakat bırakmak **تعرج** zikzak

çizmek, zikzak çizerek gitmek; **أنعرج** bükül-

mek, kıvrılmak; dalgalı/ bükümlü olmak;

عرج topallık;

عرج müe. **عرج** ç. **عرج** topal,

aksak; vale, bacak;

عرج ç. **عرج** yukarı çıkılan, yükselinen yer;

yükseliş [yolu];

عرج ç. **عرج** merdiven;

عراج ç. **عراج** merdiven; **المعراج** veya

المَعَارِج Hz. Muhammed'in (sav) Recebin 27sinde Kudüs'ten yedi kat semaya ve Sidre-tu'l-Müntehaya yükselişi; لَيْلَةُ الْمَعَارِج Miraç gecesi;

تَعَارِيج [çoğ.] eğrilikler, bükümler, kıvrımlar; zikzaklar, yilankavi, şekiller;

تَعَرَج zikzak;

مَتَعَرَج bükümlü, kıvrımlı; yilankavi, zikzak şeklinde, virajlı;

مَنْعَرَج dalgalı, kıvrımlı, bükümlü, yilankavi, virajlı [yol vb.];

مَتَعَرَج آت - kıvrımlı, [yol]

عِرْزَال [gen. ağaç veya çatıdaki] bekçi kulubesi

عُرْس (ب... ile) düğün yapmak; عُرْس ⇒ عَرَس gerdege, zifafa girmek;

عُرْسَات, أَعْرَاس. عُرْس ve عَرَس evlilik; düğün;

أَبْنُ أَعْرَاس koca; karı, hanım; عَرَس ابن gelincik, samur ZOO.;

عُرْسَة gelincik, samur;

عُرْس güvey, damat [düğünde]; عَرَّاس gelin;

عَرَّاس النِّيل gelin ve damat; العُرَّاسَان nilüfer çiçeğinin bir cinsi BOT.;

عُرَّاس gelin; [oyuncak] bebek;

عُرَّاس damat [düğünde];

عُرَّاس aslan ini;

عُرْش u, i (عُرْش) [asmalar için] kafes/ çardak yapmak; عُرْش (bşe) çatı yapmak;

عُرْش taht; kabile, aşiret, boy;

عُرْش, عُرَّاش çardak, kameriye; ince dallardan yapılan kulube; derme çatma kulube; çardak, kafes [asmalar için]; sırık, kazık [fidan için];

العُرْش Ariş şehri [Mısır];

تَعَارِيش kafes [asma için]; çardak, kameriye;

عُرْص a (عُرْص) neşeli/ şen/ hayat dolu olmak;

أَعْرَاص, عُرْصَات. عُرْصَة boş arazi, arsa; avlu, iç bahçe;

مُعْرَص muhabbet tellalı, pezevenk; karısı tarafından aldatılan erkek;

عُرْض u (عُرْضَة, عُرْض) geniş/ enli olmak; genişlemek; عُرْض i (عُرْض) (b-e) görünmek;

(b-nin) başına gelmek; (b-nin) aklına gelmek; (bşe) dönmek; dikkatini (b-e) göstermek, sunmak,

arzetmek; (bşi, علی b-e) önermek, teklif olarak götürmek; (bşi, علی b-e) göstermek, sunmak,

arzetmek; (bşi, علی b-e) önermek, teklif olarak götürmek; (bşi, علی b-e) göstermek, sunmak,

arzetmek; (bşi, علی b-e) önermek, teklif olarak götürmek; (bşi, علی b-e) göstermek, sunmak,

arzetmek; (bşi, علی b-e) önermek, teklif olarak götürmek; (bşi, علی b-e) göstermek, sunmak,

arzetmek; (bşi, علی b-e) önermek, teklif olarak götürmek; (bşi, علی b-e) göstermek, sunmak,

arzetmek; (bşi, علی b-e) önermek, teklif olarak götürmek; (bşi, علی b-e) göstermek, sunmak,

arzetmek; (bşi, علی b-e) önermek, teklif olarak götürmek; (bşi, علی b-e) göstermek, sunmak,

arzetmek; (bşi, علی b-e) önermek, teklif olarak götürmek; (bşi, علی b-e) göstermek, sunmak,

etmek, (*b-i, bŕi*) protesto etmek; (*b-nin, bŕin*) karşısında olmak; (*b-den bŕden*) sakınmak, kaçınmak; (*bŕi, ب ...ile*) karşılaştırmak; **أَعْرَضَ** (*bŕden*) yüz çevirmek, uzaklaşmak, (*bŕi*) bırakmak, terk etmek; (*bŕe*) dikkat etmemek, (*bŕi*) umursamamak; **أَعْرَضَ** **تَعَرَّضَ** *bŕden, ...e* yönelmek; **تَعَرَّضَ** *b-e, bŕe* karşı koymak, itiraz etmek, direnç göstermek, mukavemet etmek; (*bŕ*) *ile özl. sorun ile* karşılaşmak, (*bŕe*) maruz kalmak; (*bŕe*) maruz kalmak; (*...e*) karışmak, müdahale etmek, burnunu sokmak; dikkatini/ ilgisini (*bŕe, özl. tartışma konusuna*) çevirmek; (*bŕi*) üzerine almak, (*bŕe*) girişmek, kalkışmak (*...e*) maruz kalmak, karşı karşıya gelmek; (*bŕin*) tehlikesini/ riskini üstlenmek, riskine katlanmak; **تَعَارَضَ** birbirine karşı, muhalif olmak; (*مع ...ile*) çekişmek, mücadele etmek; **اعْتَرَضَ** (*b-e*) kendini arzetmek; (*على ...i*) karşı çıkmak, itiraz etmek, (*على ...i*) protesto etmek; (*على ...i*) veto etmek; (*على ...e*) direnmek, mukavemet/ direnç göstermek; (*b-e, bŕe* ya da *...e*) engel teşkil etmek; (*b-nin*) başına gelmek, (*bir ŕeye*) uğramak; **اعْتَرَضَ سَبِيلَهُ** *b-nin* yolunu kapatmak; **استَعَرَضَ** (*b-e, bŕe*) gösterilmesini/ arzedilmesini istemek; (*bŕi*) *özl. b-nin hayalini*) gözünde canlandırmak, gözünün önüne getirmek, hayal etmek, tasavvur etmek; (*bŕi*) tefekkür etmek, derin bir şekilde düşünmek; (*birlikleri*) teftiş etmek,

gözden geçirmek; (*bŕi*) izah etmek, açıklamak; insafsızca ilerlemek (*düşmanı*) kırıp geçirmek;

عَرُوضٌ en, genişlik, geniş olma; sunma, arzetme, arz; gösterme, açığa koyma; teklif, öneri; gösteri; alay, tören, geçit resmi; teftiş; ticaret malı, arz **بالْعَرُوضِ** enine, genişliğine **الْعَرُوضُ وَالطَّلَبُ** arz ve talep; **عَرُوضُ حَالٍ** moda gösterisi; **عَرُوضُ الْأَزْيَاءِ** da **عَرُوضُ حَالٍ** başvuru formu, dilekçe, arzuhal; **شُبَّاكٌ** **عَرُوضٌ** enlem derecesi; **عَرُوضُ الْيَوْمِ** Kıyamet Günü; **عَرُوضٌ** vitrin; **عَرُوضٌ** Kiyamet Günü;

عَرُوضِيٌّ [s.] enine, en olarak; ufki, yatay; **عَرُوضِيٌّ** enlem çizgisi; **عَرُوضٌ** şeref, onur; itibar, kıymet **أَنَا فِي عَرُوضِكَ** [bana] merhamet et!, bana acı!, sana yalvarıyorum!;

عَرُوضٌ yan; orta **عَرُوضُ الْبَحْرِ** denizde, denizin ortasında; **عَرُوضٌ** **بِهِ** **عَرُوضٌ** **عَرُوضٌ** boş vermek, ihmal etmek, küçümsemek; *bŕe* engel olmak, bozmak; **عَرُوضٌ** **عَرُوضٌ** göz ucuyla bakmak [küçümseyerek, hakir görerek]; insanların içinde, herke-sin içinde; **عَرُوضٌ** o sıradan birisi-dir, alelade birisidir;

عَرُوضَانِيٌّ enine, karşıdan karşıya; çapraz ölçülen;

عَرُوضٌ araz, ilinek FELS.; kayda şarta bağlı, asli olmayan, özden kaynaklanmayan, özellik; özden kaynaklanmayan şey; emare,

belirti [hastalık için]; بِالْعَرَضِ ve عَرَضًا kasıtsız, tesadüfi, kazara;

عَرَضِي arazi FELS.; asıldan kaynaklanmıyan; tesadüfi, kasıtsız; عَرَضِيَّات asli olmayan ikincil, tali vakalar; tesadüfler, raslantılar; عَرَضِيَّة خطيئة عَرَضِيَّة affedilebilir günah HRI.;

عَرَضَة hedef; niyet, tasarlanan hedef/amaç; (ل...in) amacı; (ل...e) maruz, açık, korumasız; [mud. kul.] için uygun, münasip, yerinde;

أَعَارِضُ aruz, vezin tekniği; (ع. عَارِض) birinci mısranın son tefilesi; عِلْمُ الْعَرُوضُ aruz sanatı;

عَرُوضِي ölçülü; vezne ait; عَرِض عَرَاض geniş, enli; vasi, kapsamlı, şumüllü;

عَرِضَة عَرَائِض dilekçe, arzuhal; عَرِضَة bir şeyin gösterildiği/görüşe açıldığı yer; sahne; görüşe açma, arzetme; gösteri, şov; fuar TIC.; [mud. kul.] tamam; عَرِضَة فِي مَعْرِضٍ [mud. kul.] şeklinde, tavır ile; olması/görülmesi halinde; عَرِضَة [masta-ra mud. kul.] yapmanın yeri değildir, yapmanın alemi yok; لَسْنَا فِي مَعْرِضِ الْكَلَامِ عَنْ ...den bahsetmeyelim, ...den bahsetmenin yeri değildir, ne yeri ne zamanı; مَعْرِضُ الْأَزْيَاء moda gösterisi; defile;

مَعْرِضُ düğün elbisesi, gelinlik; مَعْرِضُ قَالَ فِي مَعْرِضِ كَلَامِهِ: مَعْرِضُ arasında söylemek;

تَعْرِضُ engelleme, engel çıkarma;

مُعَارَضَة muhalefet [özl. siy.]; direnme, kar-şı koyma; muhalefet, direnç gösterme, itiraz, protesto; direnç, rezistans ELK.;

أَعْرَاضُ uzaklaştırma, uzak tutma, sakındırma; gönülsüzlük, isteksizlik, rızasızlık; أَعْرَاضُ فِي إِعْرَاضٍ istemeyerek, gönülsüz olarak; تَعَارُضُ çekişme, ihtilaf, aykırılık; çelişme, tezat;

إِعْتِرَاضُ direnç, mukavemet, karşı koyma, itiraz, protesto; حَقَّ الْإِعْتِرَاضِ veto, itiraz hakkı siy.;

إِسْتِعْرَاضُ teftiş, yoklama, tetkik, muayene; gösteri, tören; müzikal gösteri, şov;

إِسْتِعْرَاضِي [na't] gösteri, şov ile ilgili, gösteri...; فِلمٌ فِرْقَة إِسْتِعْرَاضِيَّة gösteri grubu; فِلمٌ إِسْتِعْرَاضِي müzikal film;

عَارِضٌ -ون [fuar vb.de] sergi açan [malını vb.i] arzeden; (عَوَارِض) engel, mani; geçici rahatsızlık, anormal durum [fiziksel]; [hastalık] nöbet; asli olmayan, özden kaynaklanmayan; yanak; الْعَارِضَان yanaklar; خَفِيفٌ فِي عَارِضِ الطَّرِيقِ seyrek sakallı; عَارِضِ الطَّرِيقِ yolun ortasında;

عَارِضَة -آت [kadın] gösterici, sergi açan; (عَوَارِض) yanak; kapı pervazı; giriş [binada]; anot ELK.; manken [yine عَارِضَة]; اَلْعَارِضَة belâğat, fesahat; [الأزْيَاء]

عَارِضِي arizi, belli zaman ve şartlara bağlı; مَعَارِضُ rapor, açıklama; dilekçe, arzuhal; مَعْرُوضَات [çoğ.] teklifler, öneriler; arzedilen, teşhir edilen eşyalar;

معارض muhalif, karşıt; tezat, çelişen;

معترض yatay; muhalif, karşıt; tezat, zıt, çelişen; direnç ELK.; ﴿جُمْلَةٌ مُعْتَرِضَةٌ﴾ prantez içi cümle, açıklayıcı cümle;

عرف i (عِرْفَان, مَعْرِفَةٌ) (b-i, bşi) tanımak, çıkarabilmek, bilmek; (bşin) farkında/şuurunda olmak; (bşi) bulup çıkarmak, keşfetmek; (bşi, ب ...olarak, hak olarak; bşi, ...olarak) tanımak, bilmek, (bşin, ب ..olduğuna) kanaat getirmek, kabul etmek; (bşi, ل b-e) bildirmek; (b-i, bşi, من ...den) ayırdetmek, temyiz etmek; **عُرِفَ** [edil.] (ب ..olarak) isimlendirilmek, anılmak, bilinmek ﴿عُرِفَ﴾ bşden emin olmak, bşi kesin olarak bilmek; **عَرَفَ لَهُ الْجَمِيلَ** birinin hoşuna gitmek, birine iyi hizmet etmek; **عَرَفَ** (b-e, bşi) bildirmek, duyurmak, haber vermek; (b-i الی veya ب b-ile) tanıştırmak; takdim etmek; (bşi) tanımlamak, tarif etmek; (..i) belirlemek; (ismi) marife yapmak DİLB.; (b-nin) itiraflarını [günah çıkarırken] dinlemek HRI.; **تَعَرَفَ** (b-ile) tanışmak; kendini (b-e الی veya بşi) tanıtmak; (bşi) öğrenmeye/ anlamaya başlamak; (bşi) incelemek; (bşi) keşfetmek, çıkarmak; marife olmak veya marifeleşmek DİLB.; **تَعَارَفَ** birbirini tanımaya başlamak; (bşden) haberdar olmak; (bşi) öğrenmek; **اعترف** (bşi) itiraf etmek; (b-i, bşi) tanımak, çıkarabilmek; (bşi, ل b-e) duyurmak, bildirmek; itiraf etmek, günah çıkarmak HRI.; **اعترف بالجميل**

[kişi] hoş/ rahatlatıcı olmak; **استعرف** (bşi) tanımak;

عرف güzel koku, rayiha, ıtır;

عرف örf, adet, gelenek; resmi uygulama; örf HUK.; (أَعْرَافُ) ibik; [at için] yele; ﴿في﴾ adeti olduğu üzere, her zamanki gibi; **العُرْفُ السِّيَاسِي** protokol;

عُرْفِي geleneksel, adetleşmiş, yaygın, müşterek; örf ile ilgili; özel, gayri resmi; **السُّلْطَانُ الْعُرْفِي** sıkı yönetim, örfi idare; **مَحْكَمَةُ عُرْفِيَّة**; ﴿الْأَحْكَامُ الْعُرْفِيَّةُ﴾ askeri mahkeme;

عَرِيفٌ (ب bşi) bilen/ farkında/ bilincinde olan; uzman, mütehassıs, otorite; Kuran öğretimi yapılan okullarda öğretmene yardımcı eski öğrenci IR.; onbaşı; **رئيس عُرَفَاء** ≈ başçavuş IR. SUR.; **نائب عَرِيف** ≈ onbaşı IR.;

عَرَأَف kahin, falcı;

عَرَأَفَةٌ [kadın] ٱ;

عَرَأَفَةٌ kahinlik; kehanet;

عَرَفَات Arafat;

عِرْفَان vukuf, derin bilgi, irfan; tanıma, bilme ﴿الْفَضْلُ﴾ minnettarlık, şükran borcu;

أَعْرَفَ (ب bşi) daha iyi/ çok bilen, daha bilgili; (ب ...de) daha ehil; (مُعَرَفَةٌ) yele, ya da ibiği olan;

مَعْرِفَةٌ چ. **مَعَارِف** bilgi; kabiliyet, maharet, marifet; marifet [tasavvuf]; vukuf, derin bilgi; bilge, bilgili kişi; marife, belirli isim

DİLB.; ç. **المَعَارِف** öğrenim, eğitim, marif, kültürel faaliyetler ﴿ **بِمَعْرِفَةٍ** [meçhul fiilden sonra] yoluyla, vasıtasıyla; **مَعَ الْمَعْرِفَةِ** bilerek, bile bile, kasıtlı olarak, teammüden huk; **وَزِيرُ الْمَعَارِفِ الْعُمُومِيَّةِ** [Milli] Eğitim Bakanı; **لَمْ يَكُنْ مَعْرِفَةً فِي قَوْمِهِ** «kendi insanları arasında tanınmıyordu.»;

مَعَارِف çehre, yüz ifadesi; ﴿ bkz.;

تَعْرِيف ç. **تَعَارِيف** bildirme, duyurma, haber verme; talimat, yönerge; tanıtım, tanıma; belirleme, tanımlama, tarif etme; tanım, tarif; marife yapma DİLB.; **أَدَاةُ التَّعْرِيفِ** veya **حَرْفُ التَّعْرِيفِ** belirlilik takısı "ال"; **بِطَاقَةِ التَّعْرِيفِ** kimlik kartı;

تَعْرِيفَةٌ bildirme, haber verme; (ç. **آت**-, **تَعَارِيف** fiyat listesi, tarife; gümrük tarifesi; **تَعْرِيف** (...i) idrak etme, derin anlama, vukuf; etüt, inceleme;

إِعْتِرَاف itiraf; kabullenme; tasdik, ikrar; **إِعْتِرَافًا** ...i kabul ederek; **إِعْتِرَافًا بِالْجَمِيلِ** minnettarlık, şükran, teşekkür borcu; **إِعْتِرَافُ** günah çıkaran papaz HRI.; **إِعْتِرَاف** itiraf edilen günahın gizlenmesi HRI.; **إِعْتِرَافُ** günah çıkaran papaz HRI.; **مِنَ الْإِعْتِرَافِ** kabullenmek gerekir ki...;

عَارِف (...i) bilen (...e) vâkıf; uzman, mütehassıs; usta, şef. TUN;

عَارِفَةٌ [kabile ya da köyün] bilge kişi, hikmet sahibi kişi;

مَعْرُوف bilinen, meşhur; genel kabul görmüş; iyi, faydalı, yararlı; doğruluk, tarafsız-

lık, hakkaniyet; dostluk, yakınlık; fayda, iyilik; dostluk göstergesi/ alameti; aktif, malum, etken yapı DİLB. ﴿ **بِالْمَعْرُوفِ** veya **بِمَعْرُوفٍ** doğrusu, doğruyu söylemek gerekirse; iyilikle, güzellikle; **أَكْرَ الْمَعْرُوفِ** nankör, iyilik bilmez; **الْمَعْرُوفُ أَنْ...** gayet iyi bilinmektedir ki ...dır, ...dığı gayet iyi biliniyor;

مُتَعَارِف ya da **مُتَعَارِفٌ عَلَيْهِ** genel, bilinen, alışılmış, sıradan, adi, bayağı;

مُعْتَرَفٌ بِهِ onaylı, yetkili, izinli, ruhsatlı; **عَرَقَ** (b-i) terletmek; **عَرَقَ** (a) terlemek; (içeceğe) su katmak, karıştırmak, ilave etmek; kök salmak, kökleşmek; (bşi) harelemek, ebrulamak, damar damar yapmak; **تَعَرَّقَ** kök salmak, kökleşmek; **أَعْرَقَ**;

عُرُوق kök; damar BOT., ANAT.; **عَرَقُ الذَّهَبِ** ipeka huy, damar; soy, nesil; ﴿ **عَرَقُ سُسُوس** BOT. Cepheelis ipecacuanha; **عَرَقُ** meyan, meyan kökü BOT. Glycyrrhiza glabra; **عَرَقُ طِيبِ الْعَرَقِ** siyatik TIP.; **عَرَقُ النَّسَاءِ** asil/ soylu olmak; **عَرَقُ دَسَّاسٍ** asil, soylu; insanın yapısında olan/ soydan gelen davranış şekilleri/ huylar eninde sonunda ortaya çıkar; **عَرَقَ فِيهِ** bir şeye katkıda bulunmak, ≈ çorbada tuzu bulunmak;

عَرَقُ الْقَرَبَةِ [زيب MIS.] ter; rakı SUR. zahmet, meşakkat;

عَرَقَةٌ iki taş ya da tuğla tabakası arasındaki kiriş;

عَرَقِيَّة [genellikle fes altına giyilen] beyaz pamuklu bir çeşit takke;

عَرَاة asalet, soyluluk, eski, köklü aile;
عَرَاة فِي النَّسَبِ asalet;
عَرَاة = عَرِيق;
عَرِيق فِي köklü, kökleri derinde;
مِنْ عَائِلَةِ عَرِيقَةٍ antik, kadim; asırlık;
 köklü bir aileden, soylu; asil/ saygın bir aile-
 ye mensup; **عَرِيق النَّسَبِ** soylu, asil;
العِرَاق Irak; **العِرَاقَان** Basra ve Küfe;
عِرَاقِي Iraklı, Irak ile ilgili; (ç. ون-) Iraklı
 kişi;
أَعْرَق daha köklü, asil;
مَعْرُوق kuru, zayıf, bir deri bir kemik [el,
 yüz vb.];
مُعْرَق terletici [ilaç];
مُعْرَق damarlı, damarlar ile örülmüş; çok
 zayıf, bir deri bir kemik;
مُعْرَق فِي الْقَدَمِ iyice kök salmış, **مُعْرَق**
 kadim, çok eski, asırlık;
عَرَبَ (hıyvanı) [dizlerinin arkasındaki kirişle-
 rini keserek] sakatlamak;
عُرْقُوب ç. عَرَايِب ökçe veteri, aşil kırı; **عُرْقُوب**
 diz arkasındaki kirişler; darbı mesellere geç-
 miş meşhur bir yalancı; **أَكْذَبَ (أَخْلَفَ)** **عُرْقُوب**
 [lafzen: 'Urkub'dan daha yalancı]
 müthiş yalancı; **مَوَاعِيدُ عُرْقُوبٍ** ya da **مَوَاعِيدُ**
عُرْقُوبِيَّة tutulmayacak/ yerine getirilmeyecek
 sözler/ vaatler;
عُرْقُوبِي yerine getirilmeyecek, tutulmaya-
 cak, boş [söz, vaat], yalan;
عَرَقْل (...e, çalışmalara) engel olmak, (...de) prob-
 lem/ sorun/ zorluk çıkarmak; (bşi) zorla al-

mak, haczetmek TUN.; **تَعَرَّقْل** zorluklar/ güç-
 lükler/ problemler/ sorunlar/ engeller ile kar-
 şı karşıya kalmak, karşılaşmak; engellen-
 mek;
عَرَقْلَة zorluk/ problem/ sorun çıkarma; en-
 gelleme, mani olma; (ç. عَرَاقِيل) engel, mani;
 zorluk, problem, güçlük, sorun;
عَرَكَ u (عَرَكَ) (bşi) ovmak, ovalamak; (bşi, radyo
 düğmesi vb.i) döndürmek, çevirmek; ayarla-
 mak; (bşi) harap etmek, yerle bir etmek;
عَرَكَ a [kavga, dövüşte] çetin/ çetinceviz ol-
 mak; **عَارَكَ (b-ile)** savaşmak; çatışmaya gir-
 mek; **تَعَارَكَ** savaşmak; **اعْتَرَكَ**;
عَرَكَ deneyim, tecrübe;
عَرَكَة kavga, dövüş;
عَرِيكَة huy, tabiat, yapı, mizaç;
مَعْرُوكَة dövüş/ çatışma
 yeri; dövüş, kavga; çatışma;
عَرَاك savaş; çatışma; kavga;
أَعْرَاك;
مَعْرُوكَة dövüş/ kavga yeri; çatışma yeri;
عَرَمَ (bşi) toplamak, istif etmek, dizmek;
اعْتَرَمَ şiddetli/ sert olmak; inatçı/ dik kafalı
 olmak;
عَرَمَ şiddetli; güçlü, kuvvetli; set, bent;
جَيْشُ عَرَمَ büyük/ muazzam ordu;
سَيْلُ عَرَمَ sert [karakter, yapı]; şiddet
عَرَامَ sel, büyük/ azgın su baskını,;
عَرَمَ ç. عَرَمَة yığın; büyük kütle, miktar;
أَعْرَمَ ç. عَرَمَة;
عَرَامَ sert; şiddetli, kuvvetli, azgın; çok

büyük, muazzam;

عزمٌ kuvvetli, şiddetli || عزمٌ muazzam, çok büyük ordu;

عزمٌ in; çalılık, ağaçlık;

عزمٌ in;

عزمٌ burun kemiği;

عزمٌ öreke; عزمٌ mısır kalyanı SUR.;

عزمٌ (b-nin) başına gelmek, (b-e) [...] olmak, gelip bulmak, çatmak; (b-e) musallat olmak, sarmak [üzüntü vb.];

عزمٌ ilik, düğme deliği; bşin tutul-

duğu yer, askı, sap, kol; bağ, عزمٌ arkadaşlık bağları; destek, ayak, payanda;

عزمٌ kendisine yapışılacak, güvenilir/ sağlam bağ;

عزمٌ a çıplak olmak, soyunmak; عزمٌ (b-i) olmamak, (b-i) olmak || عزمٌ soyunmak, elbisesini çıkarmak; عزمٌ tamamen asılsız olmak, aslı astarı olmamak;

عزمٌ çıplaklık; eğersizlik [at];

عزمٌ çıplaklık;

عزمٌ; açık hava; kendini örten şeyden

soyutlanma; عزمٌ في açık havada, dışarıda;

عزمٌ açık hava tiyatrosu;

عزمٌ çıplak, elbisesiz; عزمٌ

anadan doğma, çıplak, mis.;

عزمٌ çıplak dolaşma alışkanlığı/ merakı;

عزمٌ vücudun örtülme- yen/ açıkta

kalan bölgeleri [eller, yüz vb.];

عزمٌ çıplak, elbisesiz, örtüsüz; عزمٌ (b-i) soyunmuş, arınmış, kurtulmuş, ...siz; boş [oda], sade, [hikaye]; عزمٌ yalın ayak;

عزمٌ (b-i) muteber/ şerefli/ saygın olmak; nadir olmak, az bulunmak, pek rastlanmamak, (b-e, biri için) kıymetli/ değerli olmak, sevgili olmak; ... عزمٌ b-e güç/ zor/ ağır/ meşakkatli gelmek; عزمٌ (b-i, bşin) kuvvetlendirmek, güçlendirmek, desteklemek, takviye etmek; (b-i) pekiştirmek, sağlamlaştırmak; (b-i) şerefli, onurlandırmak; عزمٌ (b-i) yüceltmek; (b-i) sevdirmek; عزمٌ b-i kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak, takviye etmek; عزمٌ (b-i, bşin) güçlendirmek, kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak; (b-i, bşin) hoş tutmak, sevmek; (b-i, bşin) şerefli, onurlandırmak; (b-i, bşin) övmek; عزمٌ güçlü/ kuvvetli/ metin/ sağlam olmak; عزمٌ (b-i) övünmek, gurur duymak; عزمٌ (b-i, bşin) güçlü/ kuvvetli olduğunu hissetmek, (b-i) övünmek, gurur duymak; عزمٌ (b-i) yenmek, (b-e) galip gelmek; güçlü/ kuvvetli/ saygın/ şerefli olmak; (b-e) çok kıymet vermek, (b-i) aziz tutmak;

عزمٌ kudret, izzet, güç, kuvvet; saygınlık, hürmet, itibar, şöhret, ün || عزمٌ ömrünün baharında, çiçeği burnunda iken;

عزمٌ güç, kuvvet; kudret, izzet, şeref, onur,

şöhret, ün; gurur ۞ عَزَّةُ الْجَانِبِ güç, kuvvet;
عِزَّةُ الْقَوْمِ milli şeref; عِزَّةُ النَّفْسِ izzeti nefis,
kendine saygı; صَاحِبُ الْعِزَّةِ 'Bey'in ünvanı
[TUN vb.de];

عَزِيزٌ kudretli, aziz, şerefli,
saygın itibarlı; güçlü; asil, soylu; saygıdeğer;
şeref verici; nadir, az bulunan/ rastlanan;
(...e) zor, güç, meşakkatli; değerli, kıy-
metli; (...e) sevimli, (...katında) el
üstünde tutulan; dost, arkadaş; hükmeden,
efendi; عَزِيزِي sevgili [özellikle mektupta
başlangıç ifadesi]; عَزِيزُ الْجَانِبِ kudretli,
güçlü, kuvvetli;

أَعَزُّ daha güçlü/ kudretli; daha kuvvetli;
daha sevgili, daha kıymetli;

مَعْرَظٌ itibar, saygınlık, sevgi;

تَعَزُّزٌ آتٍ - davetiye, güçlendirme, sağ-
lamlaştırma, destekleme;

أَعَزَّزْتُ sevme, sayma, itibar;

أَعْتَزَّزْتُ (...ile) övünme, gurur duyma;

مَعْتَزٌّ gururlu; kudretli, aziz;

عَزَبٌ u, i (عُزُوبٌ) (...den) uzak/ ırak/ ötede
olmak; (عن aklından) gitmek, (عن hafızadan)
silinmek; عَزَبَ عَنِ الْأَذْهَانِ zihinlerden,
hafızalardan silinmek, unutulmak; عَزَبٌ u
(عُزُوبَةٌ, عُزْبَةٌ) bekar/ evlenmemiş olmak;

عَزَبٌ bekar, evlenmemiş;

عَزْبَةٌ çiftlik MIS; kır evi MIS;

عَزْبَةٌ bekarlık;

عُزُوبَةٌ ۞;

عَزَبَاءٌ bekar [müe. عَزَبَاءُ];

مُعَزَّبٌ emir, şeyh [Necd.];

عَزَّرَ i (عَزْرٌ) (b-i) kınamak, azarlamak, paylamak;
(b-ile) bir şey yapmayı reddetmek; عَزَّرَ i
(b-nin kibrini vb.i) kırmak; عَزَّرَ (b-i kınamak,
azarlamak, paylamak; (b-ile) bir şey yapmayı
reddetmek;

عَزْرٌ kınama, azar, paylama;

تَعْزِيرٌ ۞; döverek cezalandırma, tazir;

اِعْتِزَارٌ oto kontrol, kontrollülük;

عَزْرَائِيلُ Azrail;

عَزَفَ i (عَزْفٌ) (melodi vb.i على bir müzik aleti
ile) çalmak; (ل b-e, biri için) müzik çalmak;

عَزَفَ i, u (عَزُوفٌ, عَزْفٌ) ...den ya da
...yapmaktan kaçınmak, sakınmak,
(... yapmayı) istememek;

عَزُوفٌ (عن ...e) isteksiz, gönülsüz, (عن
bşden) kaçınan;

مَعَارِفٌ telli çalgı; piyano;

عَارِفٌ müzik aleti çalan, müzisyen;

مَعْرُوفَةٌ آتٍ müzik parçası;

عَزَقَ i (عَزَقٌ) (الأَرْضُ toprağı) havalandırmak,
bellemek;

مَعَارِظٌ çapa, bel;

عَزَلَ i (عَزْلٌ) (b-i, bşin ...den) uzaklaştırmak,
ayırarak, (b-nin, bşin ...ile) ilişkisini kes-
mek; (b-i مَنَصِبِهِ mevkiis veya, görevinden)
almak, atmak, azletmek; عَزَلَ مَنَصِبَهُ görevi-
ni/ mevkini/ makamını/ bırakmak, istifa et-
mek; اِنْعَزَلَ (...den) ayrılmak, bağını/ ilişki-
sini kesmek اِعْتَزَلَ geri/ uzak durmak, çekip
gitmek; (b-den, bşden veya عن b-den, bşden)

ayrılmak, ilişkisini/ bağı kesmek, kendini soyutlamak; tahttan indirilmek, azledilmek
عَزَلَ الْخِدْمَةَ veya اعْتَزَلَ الْعَمَلَ işinden emekli olmak, emekliye ayrılmak;

عَزَلَ ayırma, uzaklaştırma, tecrit etme [özl. bulaşıcı hastalık halinde]; azletme, yerinden/ görevinden alma; حَائِطُ عَزْلِ الْحَرَقَةِ ۥ ateşten duvar; غَيْرُ قَابِلٍ لِلْعَزْلِ azledilemez, yerinden, görevinden alınamaz;

عَزَلَ korunmasız olma, müdafaasız olma;

عَزَلَ korunmasız, müdafasız;

عَزَلَةً inzivaya çekilme, uzlet; ayrılma, ilişkiyi/ bağı kesme; soyutlama, tecrit etme; tecrit, soyutlama; yalnızlık; ۥ فِي عَزَلَةٍ عَنْ ...den ayrı, uzakta, ilişkisi olmaksızın, tecrit edilmiş olarak;

عَزَلَةٌ 'nahiye' ...den daha küçük yerleşim birimi YEM.;

عَزَال mobilya, ev eşyası MIS.;

عَزَلَ savunmasız, müdafaasız; عَزْلَاءُ müe.

عَزَلَ inziva yeri, uzlet mahalli;

tecrit, soyutlanma; [hastanede] tecrit odası;

ۥ بِمَعَزَلٍ عَنْ ...den ayrı, ...ile ilişkisi olmaksızın, tecrit edilmiş, soyutlanmış olarak;

إِنْعِزَالَ inzivaya çekilme, uzlete/ köşeye çekilme; tecrit, soyutlanma, izolasyon;

إِنْعِزَالِيَّةٌ tecrit/ izolasyon politikası;

إِعْتِزَالَ inzivaya/ köşeye çekilme; اعْتَزَلَ işten emekliye ayrılma;

عَازِلٌ izolatör ELK.;

عَوَازِلٌ, آتٍ ۥ عَازِلَةٌ;

مَعَزُولٌ (عن ...den) uzak, ırak, ötede; -dan izole edilmiş, tecrit edilmiş, soyutlanmış;

مُعْتَزِلٌ inzivaya çekilmiş uzlette, münzevi, köşeye çekilmiş; yalnız;

مُعْتَزِلٌ ۥ آتٍ -inziva yeri, yalnız kalınan yer;

عَزَمَ (عَزِيمَةً, عَزَمَ) (bşe, ...yapmaya) azmetmek, kesin karar vermek, gözünü karartmak; (على b-den) rica/ istirham etmek; (b-i, على veya أَنْ bş yapmaya, bşe) çağırmak, davet etmek; عَزَمَ (b-i, bş ile) gözünü bağlamak, büyülemek; اِعْتَزَمَ (على bşe ya da bşe) azmetmek, kesin karar vermek, gözünü karartmak, (على bşi) azim/ istikrar ile sürdürmek;

عَزَمَ azim, kesin karar, sağlam niyet, istek; enerji, çaba;

عَزْمَةٌ azim, kesin karar; (ب ...yapmak için) kati emir;

عَزُومٌ kararlı, azimli;

عُزُومَةٌ davet, çağrı; ziyafet;

عَزَائِمٌ kesin karar, kati niyet; (ۥ عَزَائِمٌ)

(على ...yapma) kararı; sihir, büyü; farz;

عَازِمٌ (على ...yapmaya) kararlı, azimli, (على ...yapmayı) kafasına koymuş;

مُعْتَزِمٌ (على ...yapmaya) ۥ;

(عَزَى) i عَزَى ve (عَزَوْا) u عَزَا (عَزَى ve عَزَوْا)

(bşi, الى veya ل bir kaynağa) götürmek,

dayandırmak, isnat etmek; (bşi, ل veya الى b-e) yüklemek, atmak, üstüne yıkmak, (...den,

...i) sorumlu tutmak; (عَزَاءٌ) a عَزَى ve

عَزَى (عَزَاء) avunmak, teselli bulmak; **عَزَى** (b-i, من veya عن için, ...den dolayı) [özl. b-nin ölümünden, bşinyitirilmesinden dolayı] teselli etmek, içini rahatlatmak (b-e) baş sağlığı dilemek, taziyede bulunmak; **تَعَزَى** (عن ...ile) teselli bulmak; sabretmek; **انْعَزَى** (ب ...ile) teselli bulmak, rahatlamak; **اعْتَزَى** (bşi, ...e) isnat edilmek, dayanmak; **عَزَوُ** isnat etme, dayandırma; suçlama, suçu birinin üstüne yıkma; **حَسَنَ الْعَزْوَةِ بِعَزْوَةٍ** asalet, soyluluk, şerefli bir aileden gelme; **عَزَاء** huzur, dinginlik; teselli bulma, rahatlama [dert vb.den sonra]; matem merasimi; **تَعَزِيَّة** teselli etme, rahatlatma; taziye, başsağlığı; **رَفَعَ تَعَزِيَّتَهُ** taziyede bulunmak, başsağlığı dilemek; **قَدَّمَ التَّعَازِي**; **مَعَزٍ** teselli eden, başsağlığı dileyen; **عَسَى** (عَسَى) [geceleyin] devriye atmak/ gezmek; **عَسَى** gece devriyesi; **العَسَّةُ الْمُصَوْنَةُ** muhafız, koruma; **عَسَى** 'Bey'in korumaları ESK. TUN.; **عَسَب** [atta] kuyruk kemiği; (عَسَب) yapraksız hurma dalı; **عَسَاب** erkek arı; şef, başkan; **عَسَجْد** altın; **عَسَجْدِي** altın[dan] [s.] **عَسَجْد** altın kaplama; **عَسَر** (عَسَر) (عَسَر) ve **عَسَر** (عَسَر) zor/ çetin/ uğraştırıcı olmak; **عَسَر** (عَسَر) (b-i, ...e) zorlamak, mecbur bırakmak; **عَسَر**

(bşi) zorlaştırmak; (b-e karşı) düşmanca davranmak; (b-e) baskı yapmak, (b-i) sıkıştırmak; **عَاسَر** (b-e) sert/ kaba davranmak; **أَعْسَر** sıkıntıda/ zor/ sıkışık durumda olmak; çok fakirleşmek, geçimini zor sağlamak, karnını zor doyurmak; **تَعَسَر** (b-e) güç/ zor gelmek; **أَلَّ تَعَسَر**; **أَلَّ تَعَسَر**; bşi güç/ zor bulmak, görmek, addetmek; **عُسْر** güçlük, zorluk; sıkıntılı durum; fakirlik, yokluk, darlık; **عُسْر** zor, güç; yorucu, uğraştırıcı; **عُسْر** bkz. **عُسْرَة**; **عُسِير** zor, güç, sert, kaba; **أَعْسَر** solak; daha zor, güç; **عُسْر** bkz. **عُسْرَة**; **أَعْسَار** fakirlik, yoksulluk; ekonomik/ maddi kriz, bunalım, darlık; **عُسْر** zorluk; **مَعْسُور** sıkıntılı/ zor bir hayat süren, karnını zor doyuran; **أَعْسَر** fakir, yoksul; **مَعْسَر** zor, güç meşakkatli; **عَسَس** karanlık basmak/ çökmek, kararmak; **عَسَف** (عَسَف) (في ...de) kaba/ sert/ düşüncesiz davranmak; (b-e) zulmetmek, adil davranmamak, (b-nin) hakkını vermemek; **عَسَف** (b-e) fazla görev/ aşırı sorumluluk vermek, çok yüklenmek; **عَسَف** = **أَعَسَف**, (bşi) rastgele/ tesadüfi/ gelişigüzel yapmak; (عن ...den) sapmak; **اعْتَسَف** (bşi) gelişigüzel/ rastgele yapmak; [kötü, yanlış yola] sapmak; (عن ...den)

sapmak; (b-e, ب ...e) zorlamak, mecbur bırakmak;

عسف zulüm, addetsizlik;

عسوف zalim, despot, tiran;

تعسف rastgele, tesadüfi olma; bir lisanı yalan yanlış konuşma; doğru yoldan ayrılma/ çıkma; sapma;

تعسفي rastgele, tesadüfi, gelişigüzel; zalimce, despotça;

اعتساف doğru yoldan sapma/ çıkma; zorlama, mecbur etme;

عسكر عساكر ordu, birlikler;

عسكري askeri [na't]; عسكريون askerler [zümre olarak]; (عساكر) asker; nefer, er; polis; [çoğ.]. ordu, askerler;

عسكرية askerlik hizmeti/ görevi; militarizm, savaşçı siyaset; asker olma, askerlik

معسكر عسكر آت- ordugah, karargah; kamp; معسكر الإعتقال toplama kampı;

عسل ⇒ عسل (bşe) bal karıştırmak/ koymak; (bşi) tatlılaştırmak;

عسل سكر عسل bal عسول, أعسال عسل melas; عسل أسود balayı; عسل شهر العسل aralarından su sızıyor;

عسلي ela renk, bal rengi;

عسال bal toplayan; arıcı, arıcılık yapan;

عسالة arı kovanı;

عسلان sümbül BOT.;

معسلة arı kovanı;

تعسيلة kestirme, şekerleme MIS.;

معسول ballı;

دخان معسل: معسل hafif bir çeşit tütün

[hazırlanışında melas, gliserin, esanslar kullanılmaktadır];

عسالج عسالج [ağaçtaki] sürgün;

عسلوج عسالج ♂ sürgün;

عسي ...olabilir, ...olması mümkün, muhtemel, olası, ihtimal dahilidir, belki de ...dır;

ماذا عسي أن ما عسي أن يكون عسي ne olabilir!;

ما عسي ينفع عسي [sizce] ne yapmalıyım?;

ماذا عسي ينفع عسي ne gibi bir faydası olabilir?;

ماذا عسي يقول عساه يقول muhtemelen o ne söyleyebilir?;

عسي [şahsiyete, kişiliğe] uygun, müna-

sip, هم عسيون هو عسي ب (أن) ...

veya ...ona (onlara) uyar, uygundur, ...tam

onun (onların) işidir;

عش ⇒ عشش yuva yapmak; kökleşmek, kök

salmak, yerleşmek; اعشش yuva yapmak;

عش عششة, أعشاش عشش yuva;

عشة عشش derme çatma kulübe; çardak, kameriye;

عشب عشب (عشابة) [yer] yeşermek atlan-

mak, عشب ♂;

عشاب أعشاب [yeşil]

[cin.is.; tek.is. ة] عشب ot; çayır, otlak, mera;

عشبة ot [yeşil];

عشبي ot..., bitkisel;

مجموعة عشبية kurutulmuş bitki kollek-

siyonu;

عشب otu bol;

عشابة bol otlu olma;

معشب otu bol;

عُشَاوَة bulanık görme; tavuk karası, gece körlüğü;

عَشِيَّةٌ akşam[ın geç saatleri] -آت. عَشَايَا
بَيْنَ عَشِيَّةٍ وَضُحَاهَا dün gece; عَشِيَّةَ أَمْسٍ
vakit geçirmeden, hemen;

عشواء karanlık; bkz. **أَعشى**, müe. **عشواء**
bulanık gören; gece körü/ tavuk karası olan;
öylesine rastgele, amaçsız, hedefsiz; **يَخْبِطُ**
عشواء düşüncesiz, aklına estiği gibi;

عَصَّ a (عَصَصَ, عَصَّ) sert olmak ya da sertleşmek;

عَصَص kuyruk sokumu, paldım kemiği,
koksiks ANAT.;

عَصَب i (عَصَب) (bşî, على ..in çevresine, etrafına)
dolamak; (bşî) sararak bağlamak, sarmak;
(bşî) katlamak; (başî) örtmek; **عَصَبَ الرِّيقُ** ۱
(بِفِيهِ) فَاهُ ağzı kurumak, dili damağı kuru-
mak; **عَصَب** (bş) sarmak, dolamak; (bşî) sargı
ile sarmak, sararak bağlamak, (başî) örtmek,
(başî) dolamak; **تَعَصَّبَ** başını örtmek, örtü
ile sarmak; kendini [sargı ile] sarmak; (مَعَ
ya da ل ...in lehine, على ...in aleyhine) taraf
tutmak; (ل ...in) tutucu/ mutaassıp taraftarı
olmak; fanatik/ tutucu/ mutassıp olmak;
grup/ takım/ hizip oluşturmak, cemaatleş-
mek, çete kurmak; (على ...e karşı) entrika
çevirmek, kötü niyetli planlar yapmak, gizli-
ce anlaşmak; **اِعْتَصَبَ** grup/ çete kurmak; ce-
maatleşmek, birlik kurmak; grev yapmak;

عَصَبٌ ç. اَعْصَابٌ sinir; veter, kiriş;

عصبی sınırları bulunan, sınırlı; sınırlar

ile ilgili [na't]; **عَصَبِي الْمَزَاج** sinirli, asabi
sinirli, asabi; **الجهاز العصبي** sinir sistemi;
الضعف العصبي sinirlilik hali; **الحالة العصبية**
sinir zayıflığı, sinir argınlığı, nevrasteni;

عصبية sınırlılık, asabiyet; (ç. آت-) tutuculuk, taassup, fanatiklik; hizipçilik, partizanlık, cemaatçilik; kabilecilik, milliyetçilik, kavmiyetçilik;

عَصَبٌ ç. عَصَبٌ kırmızı ya da sarı çevrimi
olan siyah başörtüsü MİS.;

عَصَبٌ ç. عَصَبَةٌ ve -آت. عَصَبَةٌ birlik,
federasyon, kurum; cemiyet, grup, takım,
hizip, çete; عَصَبَةٌ baba tarafından akrabalık,
akrabalar عَصَبَةُ الْأُمَمِ Milletler Cemiyeti;
عَصَبَةُ التَّامِرِ suikast grubu, suikast çetesi;

عَصِيبٌ kritik, nazik [zaman, hal, durum];

عصَاب sargı, bant;

عَصَابَةٌ ç. اَلْعَصَائِبُ; baş örtüsü, [başa sa-
nılan] bant; alın bağı; (ç. اَلْاَت-) birlik, cemiyet,
federasyon, dernek; hizip, çete; عَصَابَاتُ ۞
حَرْبُ الْعَصَابَاتِ soygun[cu] çeteleri; gerilla savaşı;

تعصب taassup, tutuculuk, fanatiklik; partizanlık, hizipcilik; kavmiyetçilik, kabilecilik, aşiretçilik;

ç, آت - grev; اعتصاب

مُتَعَصِّب (ل...īn) fanatik, mutaassıp,
tutucu [tarafı] [is. ve s.];

عصيدة yağ ve un ile yapılan lapa;

عَصَرَ i (عَصَرَ) (bşî, zeytini, üzümü) sıkmak, ez-
mek, sıkma suyunu çıkarmak; (bşî, özl. ıslak

elbiseleri) sıkmak; (bşi) sıkmak, sıkıştırmak;
 عَاصِرٌ (b-nin) muasırı/ çağdaşı olmak; (...ile)
 akran/ yaşıtlı olmak; تَعَصَّرَ [suyu çıkması için]
 sıkılmak ۞ اِعْتَصَرَ جَبِينَهُ kaşlarını çatmak; kara
 kara düşünmek;

عَصَرَ sıkıp/ ezip suyunu çıkarma; (ç.
 أَعَصَرَ عَصُورَ أَعْصَارٍ) asır, çağ, yüzyıl; devre,
 periyot, fasıla; ikindi; devir, çıkır; [müe] ikin-
 di namazı ۞ العَصْرُ الْحَجَرِيُّ Taş devri; العَصْرُ
 الْحَاضِرُ çağımız, içinde bulun-
 duğumuz çağ/ asır; كُلَّ عَصْرٍ وَمَصْرٍ her yerde
 ve her zamanda;

عَصْرِي çağdaş, modern, asri; (ç. وَنَ) mua-
 sır, çağdaş;

عَصِيرٌ sıkılınca çıkan su/ öz/ yağ [yine
 MEC.] usare; bir şeyin en iyi kısmı, özü;

عَصِيرَةٌ ۞ ۞;

عَصَارٌ ۞ ۞;

عَصَارَةٌ ۞ -آت ۞;

عَصَارَةٌ ۞ -آت ۞; pres, sıkıp suyunu çıkaran

şey; meyva sıkacağı; çamaşır mengenesi;

عَصَارِي يَوْمٌ bir ikindi vakti;

عَصِيرٌ ۞ عَصِيرٌ kasırğa, hortum;

عَصَارَةٌ ۞ عَصَارَةٌ bkz. عَصَارَةٌ ۞;

عَصْرِي bir çeşit kandil yağı TUN.;

عَصِيرٌ muasır, çağdaş [s. ve is.];

عَصَصَ ۞ عَصَصَ kuyruk sokumu, paldım
 kemiği, koksiks;

عَصَفَ ۞ (عَصُوفٌ, عَصَفٌ) [rüzgar] şiddetle es-
 mek; عَصَفَ بِهِ [rüzgar] bşi sürükleyip götür-
 mek; (b-i) iyice sarsmak;

عَصَفَ şiddetli esme; hububat sapı ve yap-
 rakları;

عَصْفَةٌ şiddetli esinti;

عَصَافَةٌ hububat kabuğu; tahılın kuru sapı;

عَاصِفٌ şiddetle esen; رِيحٌ عَاصِفٌ veya
 رِيحٌ عَاصِفَةٌ şiddetli rüzgar;

عَاصِفَةٌ ۞ عَوَاصِفٌ şiddetli rüzgar, fırtına;

عَصْفَرٌ¹ aspur, yalancı safran, papağan yemi BOT.

Carthamus tinctorius; bu bitkinin çiçeklerin-
 den elde edilen kırmızı boya maddesi;

عَصْفَرٌ ۞ عَصْفَرٌ ile boyanmış;

عَصْفُورٌ² ۞ عَصَافِيرٌ serçe ZOO.; küçük kuş ZOO.;

عَصْفُورٌ دُورِي ۞ عَصْفُورُ الْجَنَّةِ ۞

serçe ZOO.; عَصْفُورٌ كَنَارِي kanarya; ضَرْبٌ

عَصْفُورَيْنِ بِحَجَرٍ (أَصَابَ) bir taşla iki kuş

vurmak; عَصْفُورٌ فِي الْيَدِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفٍ عَلَى

شَجَرَةٍ insanın sahibi olduğu şey az bile olsa,

sahip olmadığı çok şeyden yeğdir;

عَصْفُورَةٌ dişi serçe; taha çivi;

عَصْفُورِيَّةٌ akıl hastanesi, tımarhane SUR.;

عَصَلَ ۞ (عَصَلَ) (bşi) bükmek, kıvrırmak; عَصَلَ

۞ (عَصَلَ) bükülmek; (tahta) eğrilmek;

عَصَمَ ۞ (عَصَمَ) (...i) önlemek, (b-e bşe) engel

olmak, mani olmak; (b-i, bşi) korumak, hima-

ye etmek; (b-e) bağışıklık kazandırmak TIP.;

عَصَمَ ۞ (ب ...e) yapışmak, tutunmak; (ب ...e)

بِرَبَاطَةٍ sessizliği, بَشِي بِالصَّمْتِ (ب) sığınmak;

الْجَاشِ ۞ (عَصَمَ) korumak, muhafaza etmek, sürdür-

mek; عَصَمَ ۞ bkz. عَصَمَ ۞ (günaha) diren-

mek, kendini günaha girmekten alıkoymak;

عَصْمَةٌ gerdanlık, kolye;

عَصْمَة engelleme, durdurma; koruma, himaye etme; savunma; saflık, [günahtan] korunmuşluk; ismet, günahsızlık; **صَاحِبَة** [saygın hanımlara hitaben], Sayın!; **عِصْمَة** evlilik bağı; **عِصْمَة فُلَان** birinin korumasında, himayesinde; biri ile evli; **جَعَلَتْ عِصْمَتَهَا فِي يَدِهَا** [kadın, evlilik konusunda] bağımsız davranabilmek **فَكَ عِصْمَتَهَا** kadın kocasından boşamak HUK.;

عَصَام kayış; **عَصَم**, **أَعَصِمَة** ç. **عِصَام**

عِصَامِي seçkin, mümtaz, güzide [kendi erdemleri sebebiyle, **عِطَامِي** karşıtı]; kendini yetiştirmiş; (ç. -ون) kenidini yetiştirmiş kişi

عِصَامِيَّة kendi kendine, kendi çaba/marifetiyle elde edilen başarı;

عَصَم ayakları sekili müe. **عَصَمَاء** ç. **أَعَصَم** [hayvan]; kıymetli, değerli; **أَنْدَرُ مِنَ الْغُرَابِ** [lafzen; beyaz ayaklı kargadan daha az bulunur] çok nadir, az bulunan;

مِعَصَم ç. **مِعَاصِم** kol bileği;

مِعَصَم ç. **مِعَاصِم** [trafik] ada, çevrim;

اِعْتِصَام (b...e) yapışma, sınıksız tutunma; muhafaza, himaye;

عَاصِم muhafaza eden, koruyucu;

عَاصِمَة ç. **عَوَاصِم** başkent;

مِعْصُوم koruma altında, dokunulmaz; varılmaz, masum, günahsız **مِنَ الزَّلَلِ** ç. **عَصِي** değnek, sopa, comak; asa; baston; topuz **عَصَا الْمَارْشَالِيَّةِ** ç. **عَصَا** müe. **عَصَا** (عَصَو) yanılmaz, hatadan uzak;

عَصَا müe. **عَصَا** ç. **عَصِي** değnek, sopa, comak; asa; baston; topuz **عَصَا الْمَارْشَالِيَّةِ** ç. **عَصَا** müe. **عَصَا** (عَصَو) yanılmaz, hatadan uzak;

ile oynanan bir oyun; **شَقَّ الْعَصَا** topluluğa muhalefet etmek, topluluktan ayrılmak; **شَقَّ** isyan etmek, başkaldırmak; **عَصَا الطَّاعَةِ** insanlar arasında ayrılık çıkarmak; **عَصَا الْقَوْمِ** birbirine düşmek/ girmek; **عَصَا** **فَعَلَ كَذَا بِعَصَا** sert tabiatlı; **عَصَا** **فَعَلَ كَذَا بِعَصَا** bir şeyi daha önceden bilinmeyen/şaşırtıcı bir şekilde yapmak; **لَيْنَ الْعَصَا** yumuşak huylu, halim selim;

عَصَا değnek, sopa, comak; asa; baston;

عَصَايَة ♂; ♂ knş;

أَنَّ ♂ **عَصِيَّة** küçük asa, sopa vb.; basil **عَصِيَّة** küçük şeyler büyük şeylere sebep olur; çocuk babasına çeker;

عَصِي (b-e, bşe ...den dolayı) karşı çıkmak, itaat etmemek, (b-e) isyan etmek, baş kaldırmak; **عَصَى** ♂; **عَصَى** [iş, mesele] zor olmak veya zorlaşmak, karmaşık/ içinden çıkılmaz olmak; **عَصَى** (على) çok zor/ güç/ imkansız olmak; biri için) çok zor/ güç/ imkansız olmak; (b-e, bşe) reddetmek, karşı çıkmak; **عَصَى** (على) **عَصَى** bkz. **عَصَى** (b-e, bşe) isyan etmek, baş kaldırmak, direnmek; asi/ isyankar olmak; (b-e) zor, güç gelmek; [hastalık] amansız/ devasız/ dermansız olmak; (b-e, bşe) kaçmak, kurtulmak; [makine, alet] çalışmamak, işlememek, arıza yapmak;

عَصِي isyancı, asi; isyankar, inatçı, serkeş **عَصَى النَّطْقِ** konuşamayan;

عَصِيَان isyan, ayaklanma; boyun eğmeme,

itaat etmeme, isyankarlık, serkeşlik;

مَعْصِيَةٌ (مَعَاصِي) günah;

استَعْصَاء başkaldırma, direnme, isyan etme; kavranılmazlık, künhüne varılamama; zorluk, güçlük; [hastalık için] amansızlık, dermansız olma, devasızlık; bozulma, çalışmama, arıza yapma; [silah] ateş almama;

عَصَاً asi, isyancı, direnişçi, başkaldıran; isyankar, serkeş; günahkar;

مُتَعَصِّ zor, güç, anlaşılmaz, içinden çıkılmaz; amansız, devasız, çaresiz;

مُسْتَعْصِفٌ; ٱلْمُسْتَعْصِفُ;

عَصَى (عَضِيضٌ, عَض) (i veya ...i) ısırmak; (ب bşe) yapışmak, sıkıca tutunmak; [açlık vb.] (b-e) eziyet çektirmek; عَصَهُ الدَّهْرُ بِتَابِهِ veya عَصَهُ الزَّمَانُ [zaman, kader] b-e çok çektirmek; عَضَّ (b-i, bşi) hiddetle veya arkası arkasına ısırmak;

عَضٌ bodur, dikenli çalı;

عَضَّة ısırık;

عَضَاضٌ çok ısırın; huysuz, ters; iğneli;

عَضُوضٌ; ٱلْعَضُوضُ;

عَضِبٌ keskin, iğneleyici, [dil];

عَضَدَ u (عَضْدٌ) (b-i, bşi) desteklemek, (b-e, bşe) yardım etmek, destek olmak; عَضَدَ ve عَاضَدَ ٱلْعَاضِدُ yardımlaşmak, birbirine yardımcı/destek olmak; elele vermek, ;

عَضْدٌ yardım, destek; yardımcı, destekçi;

عَضْدٌ [müz. ve müe.] ç. أَعْضَادٌ pazu; güç,

kuvvet; شَدَّ عَضْدَهُ b-e yardımcı olmak, destek vermek; يَنْوِي عَضْدَهُ الْمَتِينُ onun

en önemli yardımcısıdır, sağ koludur;

تَعْضِيدٌ yardım destek;

مُعَاضِدَةٌ; ٱلْمُعَاضِدَةُ;

تَعَاوَدٌ dayanışma, yardımlaşma;

تَعَاوَدِي karşılıklı yardımlaşmaya dayalı;

مُعَضِّدٌ yardımcı, destek olan, destekleyici;

عَظِلٌ a (عَظْلٌ) adaleli/ kaslı olmak ya da kaslanmak; عَظِلٌ u, i (عَظْلٌ) (kadını) evlenmeye bırakmamak; أَعْظِلُ (ب b-e ...i için veya da b-e, ...i için) esrarlı/ gizemli olmak; عَظِلَ الدَّاءُ الْأَطِبَاءُ hastalık doktorları yendi, doktorlar hastalığa çare bulamadı; تَعْظِلُ: ٱلْعَظْلُ الدَّاءُ الْأَطِبَاءُ;

عَظِلٌ kaslı, adaleli;

عَضَلَةٌ بِاسِطَةٍ kas, adale; عَضَلَةٌ ekstensor TIP.; عَضَلَةٌ قَابِضَةٌ fleksör, bükülme hareketini yaptıran kas;

عَضَلِي adele, kas ile ilgili [na't];

عَضَالٌ tedavisi mümkün olmayan, amansız [hastalık];

مُعَضِّلٌ içinden çıkılmaz, esrarlı, gizemli;

مُعَضِّلَةٌ ç. مَعَاظِلٌ güçlük, problem, sorun, ikilem;

عَضَاهُ orta boylu dikenli çalı;

عَضْوٌ عَضَاءٌ uzuv, organ; üye [kuruluş vb.de];

عَضْوُ الْأَصْلِي asil üye; عَضْوُ التَّائِيثِ pistil,

dişi organ BOT.; عَضْوُ احْتِيَاطِي yedek üye;

عَضْوُ التَّذْكَيرِ erkek organ, ercik BOT. عَضْوُ

الْأَعْضَاءِ ya da عَضَاءُ التَّنَاسُلِ fahri üye;

عَضْوُ الدَّقِيقَةِ üreme organları, tenasül uzuvları;

عِلْمٌ وَظَائِفٌ üye devletler; عَضْوُ الْأَعْضَاءِ

الأعضاء fizyoloji;

عُضُوات kadın üyeler;

عُضُوي organik; لا عُضُوي ya da غیر

عضوي inorganik ۱۱ organizma;

عُضُويّة ۱۱ üyelik;

عُطِبَ a (عُطِبَ) yok olmak, telef olmak; bozul-

mak; عُطِبَ (bşî) yok etmek, (bşe) zarar/ hasar

vermek, bozmak, yıkmak; (bşe) baharat, çeş-

ni katmak; تَعَطَّبَ zarar/ hasar görmek;

عُطِبَ = اِعْتَبِبَ;

عُطِبَ mahvolma; harap olma, kaza,

batma [örn. gemi]; çürüme; hasar, ziyan;

تَعَطَّبَ hasara uğratma, harap etme;

تَعَطَّبَ hasara uğrama, harap olma;

عُطِرَ ⇒ عَطَرَ (b-i, bşî) güzel kokuyla kokulamak;

تَعَطَّرَ güzel koku sürünmek, kokulanmak;

عُطِرَ güzel koku, rayiha, ۱۱ عَطُور

ıtır; esans ۱۱ عَطِرُ الورد gül yağı;

عُطِرَ güzel, hoş kokulu; سُمِعَ عَطِرَةٌ iyi

nam, ün, şöhret;

عُطِرَ güzel, hoş kokulu [s.];

عُطِرَ güzel, hoş koku, rayiha, ۱۱ عَطِرِيّة

parfüm;

عَطَّار koku alıp satan, kokucu;

عَطَّارَة attarlık, aktarlık [meslek]; koku-

cular; aktar, attar ilaçları;

أَثْنَى عَلَيْهِ hoş kokulu, güzel kokulu; عَاطِرُ

النَّاء b-i göklere çıkarmak, çok övmek;

مُعَطَّر kokular, kokular sürünmüş;

عُطَّارِد Merkür, Utarit;

عُطِسَ i, u (عُطَّاس, عُطَّس) hapşırarak, aksırmak;

عُطِسَ (b-nin) hapşırmasına sebep olmak;

عُطَّة hapşırık, aksırık;

عُطَّاس hapşırık, aksırık;

عَاطُوس enfiye;

مُعَاطِس ۱۱ burun;

عُطِشَ a (عُطِشَ) susamak, susuz kalmak; (الى

...e) özlem duymak, (الى ...in) hasretini çek-

mek; عُطِشَ (b-i, bşî) susuz bırakmak, (b-i)

susatmak; اَعْطِشَ ۱۱; تَعَطَّشَ (الى ...e) özlem

duymak, (الى ...in) hasretini çekmek;

عُطِشَ susuzluk, susama;

عُطِشَ susamış, susuz, kuru [toprak];

عُطَّاش ۱۱ müe. عَطَّاش ۱۱ عَطَّاش susuz, susa-

mış; (الى ...e) özlem duyan, (الى ...in) hasreti-

ni çeken;

اَعْطِشَ ۱۱; اَعْطِشَ ۱۱;

عَطَّاشِيّة T.> ateşçi;

عُطَّطَ bağrışmak, çağrışmak, çığlıklar atmak;

çok gürültülü olmak;

عُطِفَ i (عُطِفَ) (bşî) eğmek, bükmek; (الى ...e)

meyletmek, eğilmek; (على b-e) şefkatle

davranmak, sevgi göstermek; (عن ...den) yüz

çevirmek; عُطِفَ b-nin (على ...e) şefkat

göstermesini sağlamak, b-e (على ...i) sevdirmek,

b-nin (على ...ile) ilgilenmesini sağla-

mak; عُطِفَ b-nin kalbini ...e

ısındırmak; عُطِفَ b-i, ...den soğut-

mak, vazgeçirmek, caydırmak; عُطِفَ (bşî)

katlamak, dürmek; (b-nin) kalbini yumuşat-

mak; (b-e, على ...i) sevdirmek, (b-i, على ...e)

ısındırmak, (b-nin على ...e) şefkat duymasını

sağlamak; (b-i, b-nin kalbini *على* ya da *نحو* ...e) ısındırmak; *تعطف* (b-e *على*) şefkat duymak, sevgi beslemek; (b ...e) tenezzül etmek, (b ..i) lütfen yapmak ¶ *تعطف بالعطاف* paltosunu vb. sırtına, omzuna atmak vb. ...e sarınmak, giymek; *تعاطف* birbirine karşılıklı sevgi beslemek; *انعطف* eğilmek, bükülmek, kıvrılmak; (e ...الي, yoluna) sapmak, girmek, yönelmek; (e ...الي veya *على*) şefkat duymak/ beslemek, acımak, müşfik olmak; sapmak, dönüp gitmek; *اعتطف بالعطاف* bkz. *استعطف* b-den sevgi/ şefkat beklemek; (b-e) yalvarmak, istirham etmek; şefkatli olmak; (b-nin, *خاطرته* b-nin) teveccühünü kazanmaya çalışmak; (b-ile) dostluk kurmaya çalışmak; (bşi) elde etmeye/ cezbetmeye uğraşmak;

عطف eğilme, bükülme; sapak, köşe; (e *على*) şefkat, acıma, sevgi, yakınlık duyma; *العطف* (حرف) bağlaç, atıf harfî DİLB.; *لین* ¶ *اعطاف* [vücutta] taraf *عطف* *ترشحت الأعطاف* coşmak, kendinden geçmek; *ضم بين أعطافه* bşi içine almak, kapsamak;

عطفة sapma, dönme, kıvrılma, eğrilme; (عطف, -آت) çıkmaz sokak MİS.;

عطاف palto; pelerin; şal; rida, iki parçalı elbisenin üste sarınılanı;

عطوف şefkatli, sevecen;

عطوفة şefkat, sevecenlik, yakınlık;

معطف palto; şal; rida; önlük,

iş gömleği; *معطف مشمع* [muşamba] yağmurluk; *معطف فرو* kürk manto;

انعطاف eğilme, eğrilme, bükülme, kıvrılma; şefkat, sevecenlik; sevgi bağı;

استعطاف yalvarma, istirham etme; şefkat gösterme; göze girme, teveccüh kazanma;

عاطف şefkat gösteren, acıyan sevecen; *حرف عاطف* atıf harfî, bağlaç DİLB.;

عواطف aşka/ sevmeye/ sevgiye meyil; şefkat, sevecenlik, yakınlık, sıcaklık; his, duygu;

عاطفي [na't] hissi, duygusal; sevgisel; heyecan ile ilgili; şefkat;

عاطفية duygusallık, hissilik; çabuk heyecana kapılma;

منعطف viraj; kıvrım, zikzak, bükülme; dar yol, dar sokak, dar geçit;

مستعطف yalvaran, niyaz eden; şefkatli, sevecen;

عطل a (عطل) (den ...من) yoksun/ mahrum olmak, (e ...من) ihtiyaç duymak; çalışmamak, faaliyet göstermemek; işsiz olmak; *عطل* (b-, bşi) ihmal etmek (bşe, b-e karşı) ihmalkar davranmak; (bşe) engel olmak, (bşi) engellemek; (bşi, özl. bir faaliyeti) kesintiye uğratmak, kesmek, durdurmak; (bşi, özl. gazete yayını) geçici olarak iptal etmek, durdurmak; (bşi) hasara uğratmak [kasıtlı olarak], bozmak, işlemez hale getirmek; (bşi motoru) durdurmak, istop etmek; (bşi, örn. işyerini, dükkânı) kapatmak; *تعطل*

işsiz kalmak, çalışmamak; [yine عن **تَعَطَّلَ**]; tembel olmak, tembellik yapmak; engellenmek, durdurulmak, oyalanmak, ke-sintiye uğramak; [motor, makine] durmak, istop temek; [alet vb.] bozulmak, işlememek; [dükkan vb.] kapanmak, kapalı olmak; [ka-nun vb.] hükmü kalmamak, [artık] geçerli olmamak, yürürlükten kalkmak;

عُطِّلَ (من ...den) yoksunluk, mahrumiyet; bozukluk, zarar/ hasar görme; zarar, hasar, ziyan;

عَطَل işsizlik;

عُطَّلَ ↑; yine **عُطِّلَ** من الشُّغْلِ; tatil, izin; **عُطَّلَ رَسْمِيَّةً** ↑ tatil, tatil günü (عُطِّلَ, -آت. ڇ.) resmi tatil; **يَاْمُ الْعُطَّلَاتِ الرَّسْمِيَّةِ** resmi tatil günleri; **عُطَّلَ الْأُسْبُوعُ** hafta sonu tatili; **عُطَّلَ** **نَهَايَةَ الْأُسْبُوعِ** hafta sonu tatili;

عُطَّلَ işsizlik, çalışmama;

تَعَطَّلَ engelleme, mani olma; [faaliyeti] kesintiye uğratma, kesme; [gazete yayınında] geçici yasak, kapama; hasara uğratma; felce uğratma, hareket edemez hale getirme [örn. trafik için]; [motoru, arabayı] durdurma, istop etme; [dükkanı] kapatma; Tanrı'nın tüm sıfatlarını inkar etme [تَشْبِيه karşıtı]; **تَعَطَّلَ حَرَكَةُ الْمُرُورِ** trafik sıkışıklığı/ tıkanıklığı;

تَعَطَّلَ işsizlik, çalışmama; haylazlık, tembellik, faaliyet yokluğu; bozukluk, işlememe; paydos; **تَعَطَّلَ عَنِ الْعَمَلِ** işsizlik;

عَاطِلَ (من ...den) yoksun, mahrum; işsiz,

çalışmayan; tembel, haylaz; işsiz kişi; kullanılamayan, faydalanılamayan; **عُضْوٌ عَاطِلٌ** işlevi bulunmayan, kör organ BİY.;

عَوَاطِلُ tatiller, izinler;

مُعَطَّلٌ Tanrı'nın tüm sıfatlarını inkar eden, 'muattıl';

مُعَطَّلٌ işsiz, çalışmayan; tembel; faaliyet göstermeyen, hizmet dışı, bozuk; istop etmiş, çalışmayan [motor vb.]; kapalı [dükkan]; **عَطَنَ** u, i (عَطَنَ) (deriyi) [tabaklamak için] suya yatırmak, suda bırakmak; **عَطَنَ** (الكَتَانَةَ) **keteni** suya basıp/ yatırıp yumuşatmak; **عَطَنَ** a (عَطَنَ) [deri vb. tabaklama işlemi esnasında] çürümek, telef olmak; **عَطَنَ** bkz. **عَطَنَ**;

عَطَنَ develerin su kaynağı yakınındaki dinlenme yeri **ضَيْقُ الْعَطَنِ** dar fikirli, kısır görüşlü; **رَحْبُ الْعَطَنِ** açık fikirli;

عَطِنَ çürümüş, kokmuş;

عَطِنَ ↑;

عَطَانٌ meşe kabuğu;

عَاطَى (b-e, bşi) vermek; **أَعْطَى** (b-e veya b-e ...i) vermek; (b-e, bşi) sunmak, arz etmek; (b-e, bşi) lutfetmek; ihsan etmek; **أَعْطَى دُرُوسًا** (bşi) elde etmek **أَعْطَى أَقْوَالَهُ** ifade vermek, tanıklık etmek; **أَعْطَى لَهُ الْكَلِمَةَ** b-e söz [hak] vermek; **تَعَطَّى** (b-den) sadaka istemek; dilenmek; **تَعَاطَى** (ilaç) almak; (görevi) üstlenmek; (bş ile) meşgul olmak, ilgilenmek, yürütmek [örn. faaliyetle vb.]

تَعَطَّى bkz. **اِسْتَعَطَّى**;

Savaş; السَّوَادُ الْأَعْظَمُ [insanların] çoğunluk,
büyük kısım, ekseriyet; الصُّدْرُ الْأَعْظَمُ ESK.
sadrizam;

تَعْظِيم yüceltme, ululama, tazim; askeri
selamlama;

مُعَظَّم ulu, yüce; muazzam, muhteşem; şa-
şaalı; kemikli, kemikleşmiş;

مُعَظَّم çoğunluk, ekseriyet, büyük kısım,
azami, maksimum, en fazla; فِي مُعَظَّمِهِ büyük
kısmında, çoğunlukla;

مُتَعَاظِمٌ gururlu, kibirli, mağrur;

عِظَة bkz. وَعَظ ;

عَفَى i (عَفَا, عَفَا) (bşden) [yasak ya da
örfe aykırı] sakınmak, kaçınmak, uzak dur-
mak; namuslu/ erdemli/ iffetli/ temiz olmak

تَعَفَّى = اُتِيَ; (عن ...den) utanmak çekinmek;

عَفَى saf, bozulmamış, iffetli, namuslu;
terbiyeli, nezih; dürüst;

عَفَا namusluluk, erdemlilik, iffet(lilik),
terbiyelilik, saflık; dürüstlük;

اُتِيَ عَفَا;

عَفِيفٌ temiz, namuslu, iffetli;
terbiyeli, nezih; dürüst;

أَعْفَى daha namuslu, daha dürüst; daha terbi-
yeli;

تَعَفَّى namusluluk, iffet, saflık; kendini
tutma, kendine hakim olma;

مُتَعَفِّفٌ namuslu, iffetli, saf; temiz, nezih;
dürüst;

عَفَرَ i (عَفَرَ) (...i) [bazen بِالْتَرَابِ] toza/ toprağa
bulamak; اُتِيَ عَفَرَ; (bş) [özl. böcek ilacını]

püskürtmek KNŞ.; (ekini) ilaçlamak;

أَعْفَارٌ toz;

عُفَارٌ toz MIS.;

عَفَارَةٌ sprej, püskürteç;

أَعْفَرَ müe. عَفْرَاءٌ toz toprak olmuş, toza
bulanmış;

يَعْفُورٌ boz ceylan;

تَعْفِيرٌ toza bulama; [ilaç] püskürtme;

تَعَفَّرَتْ ⇒ عَفَرَتْ şeytanlaşmak;

عَفَارِيَّتٌ çok kötü, şerli, şerir;

hilekar, düzenbaz; şeytan, ifrit; [is. ve. s.]

yaramaz, haşarı [çocuk] MIS.;

عَفْرِيتَةٌ krika;

عَفْرِتَةٌ oyun, hile, düzen dolap;

عَفَارِمٌ aferin, bravo MIS.;

عَفَشَ i (عَفَشَ) (bş) toplamak, derlemek, yığmak,
istif etmek;

عَفَشٌ çerçöp, süprüntü, döküntü; bagaj

yükü; mobilya, eşya;

عَفَاشَةٌ insanların işe

yaramayanları, ayak takımı;

عَفَصٌ mazi, yaş mazi;

عَفَصٌ kekre, buruk; acı [salatalık vb.]

عَفُوصَةٌ kekrelilik, burukluk; [salatalık
vb.deki] acı;

عَفِنَ a (عَفُونَةٌ, عَفِنَ) çürümek, kokmak, bozul-
mak; küflenmek veya küflü olmak تَعَفَّنَ bkz.

عَفِنَ;

عَفِنَ bozulma, çürüme, kokma;

عَفِنَ bozulmuş, çürümüş, kokmuş; küflü,

küflenmiş; mikroplu, mikrop bulaşmış;

عَفْنٌ > عَفْوَةٌ

↑↑ تَعَفَّنَ

مُعَفَّنٌ çürük, bozulmuş, kokmuş; küflü;

mikroplu, mikrop bulaşmış;

↑↑ مُتَعَفَّنَ

(عَفُو) عَفَا u (عَفْو, عَفَاء) silinmek, silinerek

görünmez olmak veya silinmiş/ kazınmış ol-

mak; عَفَا u (عَفْو) (bşî veya عن bşî) silmek

kazımak, kazıyarak görünmeyecek hale ge-

tirmek; (عن b-i) affetmek, bağışlamak; (عن

b-i, ل ...den) muaf tutmak, (عن b-den

...in) sorumluluğunu kaldırmak; (عن ...den)

vazgeçmek, çekilmek; عَفَى (bşî ya da على

bşî) silmek, kazımak, görünmeyecek, okun-

mayacak hale getirmek; عَفَى ve عَافَى (b-i)

iyileştirmek, tedavi etmek; (b-i, عن veya من

...den) korumak, himaye etmek; (...i, عن veya

...den) sorumlu tutmamak, istisna etmek,

muaf tutmak; أَعَفَى (b-i) görevden almak,

işten çıkarmak; تَعَاَفَى iyileşmek, hastalıktan

kalkmak; اِعْتَفَى (b-e, bş) almak için uğramak;

اِسْتَعْفَى (b-den) affını/ bağışlanmasını dile-

mek/ istemek; (b-nin, من ..den) muaf tutul-

masını talep etmek; (من işten) istifa etmek;

(من işten) [kendi] istifasını talep etmek;

عَفُو silme, kazıma, görülmeyecek hale

getirme; af, affetme; cezalandırmanın kaldı-

rılması ISL.HUK.; (عن ...den) genel af; lütuf,

iyilik; fazla, artan miktar; عَفْوًا özür dilerim!

kusura bakmayın!; [“شُكْرًا teşekkür

ederim”in cevabı] bir şey değil!; içten gelen,

kendi isteği ile; dikkat etmeden; kazara,

kasıtsız olarak ۱۱ (شَامِل) genel af

حقَّ الْعَفْوِ عَنِ الْعُقُوبَةِ; cezanın affı

hakkı HUK.; عَفْوُ الْخَاطِرِ hazırlıksız olarak,

önceden tasarlamaksızın, gelişine;

عَفْوٌ عَفَاءٌ sığa;

عَفْوِي kendiliğinden olan;

عَفِي güçlü, sağlam, gürbüz, dinç;

عَفَاء silme, kazıma, okunmaz hale getir-

me; doz ۱۱ اَدْرَكَهُ الْعَفَاءُ kullanılamaz duruma

gelmek; عَلَيْهِ الْعَفَاء onun işi bitti/ tamam;

مُعَافَاةٌ muaf tutma;

اِعْفَاءٌ muaf tutma; cezayı kaldırma; [işten]

çıkarma, atma;

اِسْتِعْفَاءٌ af talebi, affedilmeyi isteme; özür,

mazeret, mazurat; (من işten, görevden) istifa;

عَافٍ silinmiş, kaybolmuş, görünmeyen;

عَافِيَةٌ sıhhat, sağlık, afiyet; zindelik, dinç-

lik, canlılık;

مُعَافَى (من ...den) muaf; sağlıklı, sıhhatli;

عُقُوقٌ u (عَقٌّ) (bşî) yarmak, bölmek; عَقٌّ u (عَقٌّ)

[evlat, çocuk] وَالِدُهُ ya da أَبَاهُ itaat

etmemek, karşı çıkmak;

عَقٌّ itaatsiz, karşı çıkan, isyankar, söz

dinlemeyen [evlat];

عَقَائِقُ [cin.is.; tek.is. ۱۱] عَقِيقٌ akik taşı;

(أَعْقَةٌ ۱۱) koyak; vadi;

عَقِيقَتِي akik kırmızısı;

عُقُوقٌ itaatsizlik, karşı çıkma, söz dinle-

meme [evlat için];

أَعَقَّ daha az itaat eden, daha saygısız/

küstah; ۞ مَا أَعَقَّكَ ne kadar da saygısızsın!;

عَاقٍ itaatsiz, söz dinlemeyen, karşı çıkan, yaramaz, haşarı [çocuk];

عَقَبَ u (عَقَبَ) (b-i, bşi) izlemek, peşi sıra gelmek, (b-nin bşin) ardından gelmek; sonra gelmek; devam etmek, devamlı olmak; **عَقَبَ** (b-i, bşi) izlemek, peşinden/ ardından gelmek; (b-nin, bşin) peşine düşmek, takip etmek; (b-e) kusurlarını/ hatalarını göstermek; ıslah etmek, doğrultmak; (على bşi) eleştirmek; ۞ عَقَبَ آثَارَهُ b-nin izinden/ peşinden gitmek; **عَاقَبَ** (b-ile) dönüşümlü/ nöbetleşe olmak/ yapmak; (b-i, على ya da ب sebebiyle) cezalandırmak; **أَعَقَبَ** (b-i, bşi) izlemek, peşinden/ ardından gitmek; sonra gelmek; geride (oğul) bırakmak; iyileşmek, ıslah olmak, düzelmek; başarmak, becermek; **تَعَقَّبَ** (b-i, bşi) izlemek, peşine düşmek; **تَعَاَقَبَ** birbirinin peşi sıra gelmek, ardarda olmak; (على ...e) başarılı saldırılarda/ ataklarda bulunmak; (في ...i) nöbetleşe/ sıra ile yapmak **تَعَاَقَبَ الْجُنُودُ فِي الْحَرَّاسَةِ اللَّيْلِيَّةِ** gece nöbetini askerler sıra ile yaptılar»;

عَقَبَ ۞ عَقَابَ topuk; son, son kısım; [mud. kul.] peşinden/ ardından gelen; [erkek] torun; nesil, soy; ... عَقَبَ [meb. mud. kul.] ...in akabinde, hemen ardından, peşi sıra; جاء في عَقْبِهِ veya جاء بِعَقْبِهِ veya جاء عَقْبَهُ ۞ akabinde, peşi sıra geldi; ... على عَقْبِ aka-binde, peşi sıra; رَجَعُوا (عَادُوا) على أَعْقَابِهِمْ ya da رَجَعَ (عَادَ) على عَقْبِهِ geri dön-

رَدَّهُمْ على أَعْقَابِهِمْ ya da رَدَّهُ على عَقْبِهِمْ mek; b-i geldiği yere göndermek, gerisin geri çevirmek; ۞ ارْتَدُّوا على عَقْبَيْهِ geri çekilmek; **عَقَبَ** رَأْسًا على عَقْبِ üstüne; kökünden, temelinden; **عَقَبَ** على أَغْقَابِ الشَّهْرِ ۞ ayın sonunda; **عَقَبَ** اللَّفَافَةِ nafile namazlar; **عَقَبَ** اللَّيْلِ izmarit; **عَقَبَ** في أَغْقَابِ اللَّيْلِ tan vakti; **عَقَبَ** ۞ عَقَابَ son; sonuç, netice, çıkarım; kalan, kalıntı; her şeyin kalan kısmı: [sigara] izmarit, [mum, kalem] artık, [çek vb.] koçan; **عَقَبَ** ۞ عَقَابَ dağ yolu, keçi yolu, patika; **عَقَبَ** ۞ عَقَابَ قَلْعَةَ الْعَقَبَةِ ve الْعَقَبَةِ Akabe [Ürdün]; (عَقَبَ ۞ وَقَفَ عَقَبَةً engel, mani; zorluk, güçlük; ۞ وَقَفَ عَقَبَةً ...in önünde durmak; ...i engellemek;

عَقِبَ bşin peşinden/ ardından gelen; izleyen ۞ عَقِبَ ذَلِكَ daha sonra, bunun akabinde; **عَقَابَ** [gen. müe.] ۞ عَقَبَ kartal; **العقَاب** Kartal takım yıldızı ASTR.;

عَقَابِي kartal ile ilgili [nat];

عَقِبَ küçük kartal;

عُقُوبَةُ ۞ عَقَابَ cezalandırma, ceza; [çoğ.]

عُقُوبَاتُ اقْتِصَادِيَّةٍ yaptırımlar; müeyyideler, yaptırımlar; **عُقُوبَاتُ** قانون ekonomik yaptırımlar, müeyyideler; **العُقُوبَاتُ** ceza kanunu;

عُقُوبِي cezai, ceza niteliğinde;

عَقْبِي son; netice, sonuç, çıkarım;

يَعْقُوبُ ۞ لِحَاجَةِ Yakup peygamber (as.); **يَعْقُوبُ** ۞ لِحَاجَةِ bilinmeyen nedenlerden dolayı, gizli bir şeyler sebebiyle;

يَعْقُوبِي ۞ يَعْقَابَةَ Yakubî HRL;

تَعْقِبُ ç. **آت** - takip, peşine düşme; teftiş etme; eleştirel yorum; temyiz HUK. **دَائِرَةُ** **عَقْدِ** **تَعْقِيبِ** temyiz mahkemesi;
مُعَاقِبَاتُ [çoğ.] **مُعَاقِبَةٌ** cezalandırma, ceza;
 müeyyideler, yaptırımlar stv.;
عِقَابُ cezalandırma, ceza;
عِقَابِي cezai, ceza ile ilgili;
تَعَقُّبُ ç. **آت** - tahkikat, peşine düşme; teftiş;
تَعَاقُبُ peşi sıra gelme, ardarda/ peş peşe olma; **عَلَى تَعَاقُبِ الْعُصُورِ** asırlardır;
عَاقِبُ ardarda, peşpeşe [zarf];
عَوَاقِبُ ç. **عَاقِبَةٌ** son, akibet; netice, sonuç;
سَلِيمُ الْعَاقِبَةِ iyicil, selim;
مُعَاقِبُ cezalandıran; peşi sıra gelen;
مُتَعَاقِبُ peşpeşe, ardı ardına, sürekli, kesintisiz;
عَقَدَ (عَقَدَ) (bş'i) bağlamak, düğümlmek; (ellerini vb.i) bbe geçirmek, kenetlemek; (kaşlarını vb.i) çatmak, buruşturmak; (gözlerini, ...e) dikmek; (yapıya) kemer yapmak, [üstüne] kemer çevirmek; (toplantı, kongre, oturum) yapmak «سَيَعْقُدُ الْمُعْتَمَرُ» genel kongre gelecek ay yapılacaktır, toplanacaktır, icra edilecektir; (anlaşmayı, satış işlemini, nikah işlemini) sonuçlandırmak, icra edilmek; **عَقَدَ أَمَلًا عَلَى ...** ...e ümit bağlamak; **عَقَدَ جِهَتَهُ** kaşlarını çatmak; **عَقَدَ مُحَادَثَةً** konuşmaya dalmak; **عَقَدَتْ خِطْبَتَهَا عَلَى ...** [kadın] ile nişanlanmak, sözlenmek; **عَقَدَ الْخِطَابَ** (الْخِطَابَ) (bş'i) bağlamak, düğümlmek; [akıntı, rüzgar] (bş'leri, bulutları) bir araya getirmek/ toplamak; (bş'i) kompleks/ karmaşık/ zor/ içinden çıkılmaz yapmak; **عَقَدَ** ve **أَعَقَدَ** (bş'i, sıvıyı) [özl. kaynatarak] pelteleştirmek, [süt için] kesilmesine sebep olmak, katılaştırmak; **تَعَقَّدَ** düğümlenmek, düğüm ile bağlanmak; karmaşık/ kompleks/ içinden çıkılmaz olmak; pelteleşmek, katılaşmak, kesilmek; [bulutlar vb.] toplanmak, bir araya gelmek; **تَعَقَّدَ لِسَانَهُ** kendini ifade etmekte zorluk çekmek; konuşamamak, dili tutulmak; **تَعَقَّدَ** bbe bağlanmak, düğüm düğüm bağlı olmak; anlaşma yapmak; (على ...de) anlaşmaya varmak; **أَعَقَّدَ** düğümlenmek; [kaşlar vb.] toplanmak, buruşmak, büzülmek; [dil] tutulmak; pelteleşmek, katılaşmak; [satış işlemi, anlaşma, nikah] tamamlanmak, gerçekleştirilmek, sonuçlanmak; [komite, kongre, konsey,

...على her şeyden üs-tün tutmak/ görmek; **عَقَدَ** evlenmek, nikahlanmak, **عَقَدَ زَوَاجًا** ...yapmaya azmetmek, ...yapmayı kafasına koymak; **عَقَدَ** bş'e başlamak, **عَقَدَ لَوَاءَ الشَّيْءِ** b-i susturmak; bş'i ilk kez yapmak, bş'i başlatmak; **عَقَدَ نَاصِيَتَهُ** kaşlarını çatmak; **عَقَدَ نَاطِقًا** sarmak, çevrelemek, kuşatmak, **عَقَدَ** ...i) sarmak, çevrelemek, kuşatmak, **عَقَدَ** ...kararına varmak, ...e niyetlenmek, niyetinde olmak; **عَقَدَ لَهُ لَوَاءَ الْمَجْدِ** = ona şan şöret (zafer) takdir edildi; **عَقَدَ عَلَى الْمَرْأَةِ** bir kadın ile nikahlanmak; **عَقَدَ** (bş'i) düğümlmek, bağlamak; [akıntı, rüzgar] (bş'leri, bulutları) bir araya getirmek/ toplamak; (bş'i) kompleks/ karmaşık/ zor/ içinden çıkılmaz yapmak; **عَقَدَ** ve **أَعَقَدَ** (bş'i, sıvıyı) [özl. kaynatarak] pelteleştirmek, [süt için] kesilmesine sebep olmak, katılaştırmak; **تَعَقَّدَ** düğümlenmek, düğüm ile bağlanmak; karmaşık/ kompleks/ içinden çıkılmaz olmak; pelteleşmek, katılaşmak, kesilmek; [bulutlar vb.] toplanmak, bir araya gelmek; **تَعَقَّدَ لِسَانَهُ** kendini ifade etmekte zorluk çekmek; konuşamamak, dili tutulmak; **تَعَقَّدَ** bbe bağlanmak, düğüm düğüm bağlı olmak; anlaşma yapmak; (على ...de) anlaşmaya varmak; **أَعَقَّدَ** düğümlenmek; [kaşlar vb.] toplanmak, buruşmak, büzülmek; [dil] tutulmak; pelteleşmek, katılaşmak; [satış işlemi, anlaşma, nikah] tamamlanmak, gerçekleştirilmek, sonuçlanmak; [komite, kongre, konsey,

toplantı] icra edilmek, toplanmak, icra edilmek; لم يَتَعَقَّدْ لَهُ زَهْرٌ وَلَا ثَمَرٌ hiç bir fayda/sonuç getirmedi; **اعْتَقَدَ** (ب bşe) inanmak, (ب ...e) inancı/ imanı olmak, itikat sahibi olmak;

عَقْدٌ düğümlenme; bbe bağlama; [toplantı vb. için] toplanma, icra edilme; [anlaşma, satış işlemi vb.] tamamlanma, [müsbet olarak] sonuçlanma; (عُقُودٌ) akit, anlaşma, kontrat; resmi sözleşme; vesika, belgit; kemer [binada]; onlu grup, onluk; on yıl; **عَقْدٌ** evlilik birinci yıldönümü; **عَقْدُ الزَّوْاجِ** evlilik bağı; nikah belgesi, evlilik cüzdanı; **عَقْدٌ** evlilik bağı; **عَقْدُ الْمَلِكِيَّةِ** tapu senedi; **عَقْدٌ** yolları ayrıldı, ayrıldılar;

عَقْدٌ ç. **عُقُودٌ** gerdanlık, kolye, [boyna geçirilen] çelenk; **عَقْدٌ** merkez, odak;

عَقْدَةٌ ç. **عَقْدٌ** düğüm; deniz mili; inç; eklem ANAT.; eklem yeri; yumru; budak; düğüm, ned; [olumlu] sonuçlandırma, neticelendirme; problem, müşkül, sorun; bilmece; kompleks, karmaşa PSKO.;

عَقَادٌ bağ, bağcık, bant, kurdele vb. yapan, satan; **عَقْدٌ** - çok "عَقْدٌ" yapan **عَقْدٌ**;

عَقَادَةٌ bağ, bant, kurdele vb. üretimi;

عَقِيدٌ ç. **عَقْدَاءٌ** [anlaşmada, sözleşmede] taraf; yarbay IR.; albay B.A.E.;

عَقِيدَةٌ ç. **عَقَائِدٌ** akide, inanç; doğma; doktrin; kanaat, kanı; ideoloji; **عَقِيدَةٌ خُرَافِيَّةٌ** batıl inanış, hurafe; **عَقِيدَتِي** bence, bana göre, benim kanaatime göre;

عَقَائِدِي ideolojik; akide, inanç ile ilgili;

اعْتَقَدَ fazla düğümlü; daha karmaşık,

kompleks;

اعْقَدَ müe. **عَقْدَاءٌ** düğümlü;

مَعْقَدٌ ç. **مَعَاقِدُ** düğüm yeri; eklem, ek yeri **مَعْقَدُ آمَالِهِ** b-nin umutlarının odak noktası; **لَا يَأْخُذُ الْكَرَى بِمَعْقَدِ جَفْنِهِ** uyku tutmamak, hiç uyumamak;

تَعْقِيدٌ karıştırma, kompleks, karmaşık hale getirme; kararsızlık; **تَعْقِيدَاتٌ** [çoğ.] içinden çıkılmaz karmaşık sorunlar;

تَعَقُّدٌ karmaşıklık, komplekslik, içinden çıkılmazlık;

انْعِقَادٌ [konsey, kongre vb. için] toplanma **دُورُ الْانْعِقَادِ** celse, oturum [parlamentoda];

اعْتِقَادٌ kesin inanç, itikat; (آت -) itikat; itikat edilen/ inanılan şey; prensip, öğreti, doktrin; doğma;

اعْتِقَادِي itikadi, inanç ile ilgili; (ون -) kesin inançlı kişi; **الْمَذْهَبُ الْاِعْتِقَادِي** dogmatizm, inancılık;

عَاقِدٌ [anlaşma vb.de] taraf;

مَعْقُودٌ ç. **مَعْقُودٌ** düğümlü; kesilmiş [süt]; **كَانَ الْأَمَلُ مَعْقُودًا أَنْ...** dili tutulmuş; ... olması bekleniyordu/ umuluyordu;

مَعْقَدٌ düğümlü; karmaşık, kompleks, içinden çıkılmaz, çetrefilli;

مَعَاقِدُ [anlaşma, sözleşme vb.de] taraf;

مُتَعَاقِدَانِ her iki taraf [anlaşma vb.de] taraflar;

الْمُعْتَقَدُ inanılan; iman edilen; **مُعْتَقَدٌ**

... أن ...dığına inanılmaktadır; (آت) in-
nılan/ iman edilen şeyler, prensipler; doktrin;
doğma, inanç; itikat; görüş, düşünce, kanaat;
...الإجماع المنعقد على...: منعقد
duğuna dair genel bir kanaat var, ...dığı dü-
şüncesi yaygın, hakim;

عقر i (عقر) (b-i, bşi) yaralamak; (...i) ısırarak,
(hayvanı) boğazlamak, (deveyi) [ayakların-
dan birini keserek yere düşürüp] boğazla-
mak; [köpek] (b-i) ısırarak; عقر u ve عقر i
(عقارة, عقر, عقر) kısır olmak; çocuğu ol-
mamak; عاقر (içki vb.nin) müptelası/ tırya-
kisi/ bağımlısı olmak; أعقر (b-i) sersemlet-
mek, şaşırtmak;

عقر kısırlık; orta, merkez, göbek; في في
عقر داره evin, içinde; عقر داره kendi
evinde; عقر ديارهم kendi ülkelerinde,
yurtlarında;

عقر cariyeye gayrı meşru ilişkiye girme
tazminatı ISL.HUK.; kısır adam;

عقر آت - gayrı menkul mal, akar;

عقر artık, fazla;

عقاري gayrı menkul, akar niteliğinde;
بنك عقاري gayrı menkul mallardan oluşan;
emlak komisyonu ile ilgilenen banka, emlak
bankası; القسم العقاري ipotek; عقر رهن
emlak dairesi, müdürlüğü TUN.; ملك عقاري
gayrı menkul;

عقور yırtıcı, azgın [hayvan];

عقار ilaç;

عقارة kısırlık;

عقائر عقيرة ses;

عاقرة müe. kısır [kadın];

عقرب عقارب akrep, [saat] akrep; [hayvan]
iğne; saç lülesi; العقرب Akrep takımyıldızı
ASTR.;

معقرب kıvrık, helezon şeklinde;

عقص (عقص) (saçını) örüp topuz yapmak;

عقاص عقائص [saç] topuz;

عقائى عقائى saksagan ZOO;

عقف i (عقف) (bşi) bükme, eğiltme, kıvrı-
mak; عقف ↑;

عقفة آت - [düğme, bağ vb.nin geçtiği]

çengel, halka, ilmek;

عقفاء müe. عقفاء eğri, kıvrık, bükülmüş;

معقف köşeli parantez;

معقوف eğri, kıvrık, bükülmüş; pala bıyık;

الصليب المعقوف köşeli parantez; في
gamalı haç;

بين منعقفين köşeli parantez; في

köşeli parantez[ler] arasına;

عقل i (عقل) (deveyi) [çökmüş halde kalsın

diye ayağından] bağlamak; (b-i) hapsetmek,

gözüne almak, tutuklamak; (rakibini) [çel-

me ile] düşürmek; (القَتِيل öldürülen kişinin)

diyetini ödemek; akıl baliğ olmak, akı er-

mek, doğruyu yanlış ayırdedecek yaşa gel-

mek; kendinde olmak, şuurlu olmak; (bşin)

hakikatini anlamak, (bşi) kavramak, idrak

etmek; عقل لسانه konuşamaz hale düşür-

mek; عقل (b-nin) anlamasını sağlamak;

تعقل akıllı/ zeki/ makul olmak, akıllanmak;

(bşî) idrak etmek, kavramak; **اعتقل** (b-i) tutuklamak, gözaltına almak; (bşî) tutmak, bırakmamak;

عقل diyet; (ç. **عقول**) akıl, zeka, kavrayış, idrak ۞ **مُخْتَلِ الْعَقْلِ** akıl hastası, deli; **سَلِيمِ الْعَقْلِ الْبَاطِنِ** (صَحِيح) akıllı başında; [الاشعوري] ya da **الْعَقْلُ غَيْرِ الْوَاعِي** bilinçaltı **الْعَقْلُ الشُّعُورِي** (الواعي، الظاهر) ۞ **الشُّعُورِي** şuur, bilinç; **الْعَقْلُ الْمُمَيَّزُ** şuur, bilinç;

عقلي akıl ile ilgili; makul; akli; muhakemeye dayanan; zihni, zihinsel; entellektüel; (ç. **ون**) rasyonalist; entellektüel [is.]; **الْأُمْرَاضُ الْعَقْلِيَّةُ** rasyonalizm; **لَمَذْهَبِ الْعَقْلِي** akıl hastalıkları;

عقلية zihniyet, düşünüş;

عقلة ç. **عقل** düğüm, boğum; [kamışta, dalda vb.]; eklem yeri; [parmakta] boğum yeri; tabaka, katman, bahçecilik; trapez;

عقال ç. **عقول** devenin ayağını bağlamakta kullanılan ip; "كُوفِيَّة" nin yerinde durmasını sağlayan, deve tüyünden bağ ۞ **أَطْلَقَ حَرْبًا مِنْ** ۞ **عَقَالَهَا** savaş açmak, harp başlatmak;

عقول akıl sahibi, akıllı; kabız/ peklik ilacı; [ve **عاقول**] yandık BOT. Alhagi maurorum;

عقلية ç. **عقائل** en iyi, en güzel; hanım, eş [özl. resmi ifadelerde] ۞ **السَّيِّدَةُ عَقْلِيَّتُهُ** hanımı...; **عَقَائِلُ الصِّفَاتِ** çok üstün nitelikler;

أعقل daha zeki/ akıllı;

معقل ç. **معاقل** sığınak, melce; kale, müstahkem yer; barınak, yeraltı sığınağı ASK.; sağlam, güçlü konum, pozisyon;

معقلة ç. **معاقل** diyet;

تعقل anlayış, kavrama, idrak; **بتعقل** makul bir şekilde;

اعتقال tutuklanma; gözaltı; kramp; **مُعَسْكَرُ الْإِعْتِقَالِ** toplama kampı;

عاقل ç. **عقال**, **عقلَاء**, **ون** akıl sahibi, anlayabilen, idrak sahibi, akıllı, basiret sahibi, makul; akıllı başında;

عاقلة maktulün diyetini ödemekle sorumlu katilin akrabaları;

معقول akla uygun, makul, anlaşılabilir, mantıklı; gerçek, realiteye uygun; idrak etme, anlama kavrama, muhakeme gücü; sağduyu; **غَيْرِ مَعْقُولٍ** makul olmayan, akla uymayan, saçma;

معقولية akıl sahibi olma, muhakeme kabiliyeti, idrak; makulluk, mantıklılık,

معتقل ç. **آت** toplama kampı; tevkifhane, nezaret;

عقم u, **عقم** u (عقم, عقم) [kadın, rahim] kısır olmak, doğurgan olmamak; **عقم** i (عقم) (rahmi) kısırılaştırmak; **عقم** (...i) kısırılaştırmak; (bşî) pastörize etmek; **تعقم** kısırılaştırılmak;

عقم, **عقم** kısırlık;

۞ **عقمة**;

عقم ç. **عقم**, **عقام** kısır; semeresiz, sonuç/ netice/ fayda getirmeyen [çaba, gayret, iş];

تعقيم kısırılaştırma; pastörize etme; dezenfekte etme;

معقم dezenfekte işinde kullanılan alet;

مُعَمَّم kısırlaştırılmış, pastörize; dezenfekte edilmiş;
عَكَّ (عَكَّ) [hava] boğucu/ bunaltıcı olmak;
عَكَّ boğucu, bunaltıcı, sıkıntılı;
عَكَّرَ (عَكَّرَ) bulanık/ çamurlu olmak; **عَكَّرَ** (bşî) veya **عَكَّرَ** (bşî) bulandırmak; (bşî veya **عَكَّرَ** (bşî) rahatsız etmek (...de) düzensizlik yaratmak **عَكَّرَ الصَّفْوَةَ** düzeni bozmak, ortalığı bulandırmak; **عَكَّرَ عَلَيْهِ الصَّفْوَةَ** ve **عَكَّرَ صَفْوَهُ** b-nin iyi huylarını yok etmek, birinin kişiliğini [olumsuz] değişikliklere uğratmak;
تَعَكَّرَ çamurlanmak; [durum] kötüleşmek, daha berbat, daha kötü olmak;
عَكَّرَ bulanıklık, çamurluluk; çökel, tortu;
عَكَّرَ çamurlu, bulanık; rahatsız;
عَكَارَةٌ çöküntü, çökel, tortu MIS.;
تَعَكِيرٌ bulandırma; düzensizlik yaratma;
مُعَكَّرٌ bulanık, çamurlu; düzensiz, karışık;
عَكَّرَ ⇒ **تَعَكَّرَ** (على *bastona, asaya*) dayanmak;
عَكَّازٌ asa, sopa, değnek; koltuk değneği;
عَكَّسَ (عَكَّسَ) (bşî) ters çevirmek; (bşî) yansıtmak, aksettirmek **عَاكَسَ** (b-e, bşe) karşı koymak, aksine davranmak, tezat teşkil etmek; (b-i, bşî) rahatsız etmek, sıkıntı vermek; (b-i) kızdırmak, sinirlendirmek, (b-nin) canını sıkmak; **تَعَاكَسَ** ters dönmek, çevrilmek; yansımak, aksetmek; **اِنْعَكَسَ** ters dönmek, çevrilmek; (على ...e) sırtını/ ardını dönmek; (على ya da عن ...den) yansımak, aksetmek;
عَكَّسَ ters dönme, tersine çevrilme; ters,

zıt; **عَكَّسَ عَلَى ذَلِكَ** ve **عَكَّسَ ذَلِكَ** || aksine; ...ile ters/zıt/ aksi konumda olmak; **بِالْعَكْسِ** aksine, tersine; **وَالْعَكْسِ بِالْعَكْسِ** karşılıklı olarak; **طَرْدًا وَعَكْسًا** iyice, eni konu;

عَكْسِي zıt, ters, karşıt, tezat;

عَكْسِي filiz sürgün;

مُعَاكَاةٌ - **آتٌ** düzensizlik, rahatsızlık; sinirlendirme, kızdırma; dövüş; **مُعَاكَاةُ الْجَوِّيَّةِ** hava muhalefeti;

اِنْعِكَاسٌ yansıma; aksetme; (ç. **آتٌ**) akis, yansı; refleks;

اِنْعِكَاسِي [na't] yansıma ile ilgili, yansıma..; **حَرَكَةُ اِنْعِكَاسِيَّةٍ** refleks, yansı, tepke FIZ.

عَاكِسٌ ekran, perde; yansıtıcı, reflektör, ayna;

عَاكَاةٌ reflektör, yansıtıcı, ayna; abajur;

مُعَاكَاةٌ karşı, karşıt || **هَجْمَةٌ مُعَاكَاةٌ** karşı saldırı;

مُعَاكَاةٌ zıt, tezat, karşıt;

صُورَةٌ مُنْعَكِسَةٌ yansıyan, akseden; **اَفْعَالٌ مُنْعَكِسَةٌ** yansı, akis, yansıyan görüntü; **اَفْعَالٌ مُنْعَكِسَةٌ** refleks davranışlar, reflektörler;

عَكَاشَةٌ beceriksizlik, eli işe yakışmama;

عَكَاشَةٌ örümcek, örümcekağı;

عَكَفَ (عَكَفَ) (على ...e) yapışmak, tutunmak, (على ...den) ayrılmamak; kendini (على bşe) vermek, hasretmek, vakfetmek; (على ...ile) meşgul olmak, vaktini (على ...ile) doldurmak; (في ...de) sürekli kalmak; (في ...de) inzivaya çekilmek; **عَكَفَ** (عَكَفَ) (b-i,

عن ...den) alıkoymak, (b-i, عن ...e) bırakma-
mak; **تَعَكَّفَ** (bir ...den) **أَلَّ** (b-i, عن ...den) (bir
yerde) sürekli kalmak, (bir yerden) ayrılma-
mak; (في ...de) inzivaya çekilmek, (في ...de,
عن ...den) kendini soyutlamak/ uzak tutmak;
(عن ...den) ayrı/ uzakta yaşamak, münzevi
hayatı yaşamak; **اَعْتَكَفَ** = **تَعَكَّفَ**; kendini
(إلى bşe) vermek, hasretmek, tüm vakitlerini
(إلى ...ile) doldurmak;

(...e) **عَكْفَ**, **عُكُوفَ**, -ون. **عَاكِفَ**
tutkun, tiryaki, düşkün; (إلى ...ile) meşgul,
kendini (...e) adanmış;

عَكَمَ i (عَكَمَ) (bşi) [kumaş, bez vb. ile] sarmak,
paketlemek;

عَلَّ bkz. **عَلُو**

عَلَّ **مَنْ يَدْرِي لَعَلَّ ...** belki, umulur ki; **عَلَّ**
kim bilir belki de ...;

عَلَّ i ve **عَلَّ** [edil.] hastalanmak, hasta olmak;

عَلَّلَ (b-i, ب ...ile) meşgul etmek, oyalamak;

(bşi, ب ...ile) açıklamak, haklı çıkarmak,

ispat etmek, nedenini ortaya koymak **عَلَّلَ**

... **عَلَّلَ** **نَفْسَهُ** (النفس) umuduna bağlanmak,

...den umudu olmak; **عَلَّلَ** **نَفْسَهُ بِأَمَالٍ** boş

ümitler beslemek, boş ümitleri olmak; **عَلَّلَ**

... **عَلَّلَ** **الْأَمَالَ** ...için/ hakkında ümitlerini kay-

betmemek; **عَلَّلَهُ بِالْوَعُودِ** b-i vaatlerle oyala-

mak; **تَعَلَّلَ** (bş ile) oyalanmak, vakit geçirmek;

özür/ mazeret beyan etmek/ göstermek; (ب

...i) mazeret göstermek; (ب ...i) yol/ çare

olarak göstermek **عَلَّلَ** **تَعَلَّلَ بِعِلَّةٍ** özür/ mazeret

göstermek; **اَعْتَلَّ** hastalanmak; kusurlu ol-

mak; özür/ mazeret göstermek/ beyan etmek;
(...için) **عَلَى** (bşi, ب) sebep veya mazeret gös-
termek; (ب bşi) bahane olarak ileri sürmek;
عِلَّةٌ **عَلَّلَ** hastalık, illet, dert; noksanlık,
kusur, zayıflık; [kelime] 'illetli' olma; و, ا,

ی harflerinden brini yapısında bulundurma;

kural dışılı, [şiiir]; (عَلَّلَ) sebep, neden; özür,

mazeret; **حُرُوفُ الْعِلَّةِ** 'illet harfleri; و, ا,

DİLB.; **عَلَى** onu olduğu gibi, her şeyiyle

عَلَى onu her şeyiyle kabul

ediyoruz; **عِلَّةٌ** **وَالْمَعْلُولُ** sebep sonuç

...in asıl nedeni, sebebi;

عِلَّةٌ **بَنُو** erkeğin eşlerinden biri;

عِلَّةٌ farklı annelerden olan erkek çocuklar

[bkz. **بَنُو الْأَخْيَافِ**];

عَلِيلٌ hasta, rahatsız; [is.] hasta

kişi; nazik, yumuşak huylu, kibar;

عَلِيَّةٌ nedensellik;

عَلِيَّةٌ **عَلِيُونَ** ve **عَلِيَّةٌ** bkz. **عَلُو**;

عِلَالَةٌ teselli; kalan, artık;

تَعَلَّلَ **عَلَّ** -آت oyalanma, avunma; sebebe

bağlama, sebep gösterme ve bu şekilde açık-

lama;

تَعَلَّلَ **عَلَّ** -آت özür, mazeret; bedel;

اَعْتَلَّلَ hastalanma, hastalık; illetlilik

DİLB.;

مَعْلُولٌ hasta, rahatsız; neden, sebep;

مَعْلُولٌ **عِلَّةٌ** sebep sonuç; **وَالْمَعْلُولُ**

sonucu birbirine karıştırmak;

مَعْلٌ hasta, rahatsız;

مَعْلٌ **أَلَّ**; illet [harfi], illetli kelime DİLB.;

عَلَبَ ⇒ **عَلَبَ** (b-ş) kutulamak, kutulara koymak;
 (b-ş) konserve yapmak;
عَلَبَ ⇒ **عَلَبَ** kutu; teneke kutu;
عَلَجَ ⇒ **عَلَجَ** (b-i) muayene etmek; (...i) tedavi etmek; (hastalığı, bir konuyu) gözden geçirmek; (...ile) ilgilenmek; (b-ş) başlamak, girişmek; (b-şin) sorumluluğunu almak; (b-ş ile, örn. bir yazın türü ile) ilgilenmek; (b-ş) işletmek; (b-ş) çaba/ gayret sarfetmek; (b-i) etkilemek [tartışarak veya ikna ederek] **عَلَجَ الرَّمَقَ الْأَخِيرَ** son nefesinde/ ölüm döşeginde/ ölmek üzere olmak;
تَعَالَجَ tedavi olmak; **اِعْتَلَجَ** dövüşmek, kavga etmek; çarpmak, küt küt vurmak, **اِعْتَلَجَ** «الهم في صدره»;
عَلَجَ ⇒ **عَلَجَ** dinsiz, münkir; kaba adam; yabani eşek;
مُعَالَجَة tedavi, bakım [hasta]; ilgilenme[sanat ile]; [malzemeyi] işleme;
عِلَاج tedavi; ilaç;
عِلَاجِي tedavi ile ilgili, tedavi amaçlı;
تَعَالَج tedavi;
عَلَفَ ⇒ **عَلَفَ** (hayvana) yem vermek;
عَلَفَ ⇒ **عَلَفَ**, **عَلَفَ**, **أَعْلَفَ** yem, [daha çok saman];
عَلَفَ ⇒ **عَلَفَ** hayvan yemi satıcısı;
عَلَفَ ⇒ **عَلَفَ** ahırda büyütülmüş hayvan; (ç. **عَلَفَ**) hayvan yemi;
مَعْلَف ⇒ **مَعْلَف** [ahırda] yemlik;
مَعْلُوف ⇒ **مَعْلُوف** [ahırda] semizleşmiş hayvan;
عَلَقَ ⇒ **عَلَقَ** asılı olmak; (...e) yapışmak,

tutunmak; (...den) kurtulamamak, (...e) yakalanmak; (...e) eklenmek, ilave olmak; **عَلَقَ** (b-i) sevmek, (b-den) hoşlanmak; [muz. fiilden önce] ...e, ...yapmaya başlamak; [kadın] hamile olmak/ kalmak; **عَلَقَ** (b-ş, b-ş ya da **عَلَقَ** ...e, ...in üstüne) asmak, geçirmek; (b-ş) muallakta/ askıda/ sallantıda bırakmak; (b-ş, b-ş ya da **عَلَقَ** ...e) bağımlı kılmak ya da şart koşturmak; (b-ş) not düşmek, (b-ş) yorum yapmak, yorumda bulunmak; (b-ş) not almak, not olarak kaydetmek; **عَلَقَ** ...e bağlamak; **عَلَقَ** önem/ ehemmiyet vermek, önem atfetmek; **أَعْلَقَ** (b-ş, b-ş ya da **عَلَقَ** ...e) asmak, geçirmek, takmak; sülük kullanmak; **تَعَلَّقَ** (b-ş) asılmak, asılı olmak; (...e) yapışmak, tutunmak; (...e) tutulmak, (...den) hoşlanmak, (...i) sevmek; (...e) ait olmak; (...ile) ilgili/ ilintili olmak **تَعَلَّقَ** **بِ** b-i sevmek, tutulmak; ...ile ilgili olarak;
عَلَقَ ⇒ **عَلَقَ** kıymetli/ değerli şey;
عَلَقَ ⇒ **عَلَقَ** sülük; [pıhtılaşmış] kan;
عَلَقَة ⇒ **عَلَقَة** vuruş, darbe; dayak, falaka; dövme, vurma; MIS.;
عَلَقَ ⇒ **عَلَقَ** hayvan yemi;
عَلَقَ ⇒ **عَلَقَ** sarmaşıkgillerden ya da saran/ dola-

düz sefası BOT. *Convolvulus arvensis*; böğürt-
len çalısı, kaba diken BOT. *Rubus fruticosus*;
ağaççileği, ahududu BOT. *Rubus idaeus*;

عَلَّاق elbise askısı;

عَلَّاقَة tutulma, sevme, bağlanma; (ç. آت-,
عَلَّاق (ب ...ile) ilgi, alaka, bağlantı, ilişki;
ذُو عِلَّاقَة genel ilişkiler; السُّلْطَة ...ile ilgili/ bağlantılı/ alakalı;
قَطَعَ الْعِلَّاقَات yetkili makamlar; تَوَتَّرَ (العَلَّاق) ilişkileri kesmek/ koparmak;
(العَلَّاقَات) ilişkilerdeki gerginlik;

عَلَّاقَة askı;

عَلَّاقَة elbise askısı;

أَعْلَقَ akla daha yatkın;

مَعْلَق sakatat;

تَعْلِيق asma, asılı hale getirme; askıya

alma, muallakta bırakma; hat sanatında bir
usül; (ç. آت-, تَعَالِيق) yorum, açıklayıcı not,
şerh; vize; تَعْلِيق الطَّلَاق şartlı boşama lafzı,
ISL.HUK.; تَعْلِيق عَلَى الْأَنْبَاء haberlerin yorumu;
[radyo, tv]; مَصْبَاح التَّعْلِيق avize;

تَعْلِيقَة not; dipnot, haşiye;

تَعْلَقَ (ب ...e) sevme, tutulma; (ب ...ile)

bağ, ilinti, ilişki, alaka;

مُعْلَق yorumcu [radyo, basın tv.];

مُعْلَق asılı, askıda; muallakta, askıda, sal-

lantıda, akibeti meçhul; (ب e) asılı; (ب veya
...e) bağımlı, bağlı; جِسْرُ مُعْلَق asma köp-
rü; حِسَابُ مُعْلَق geçici/ muvakkat hesap;
مَسَائِلُ مُعْلَقَة ilgili/ bağlantılı konular/ mesele-
ler; رَغْبَتُهُ مُعْلَقَة ب... onun isteği/ dileği

...ile ilgilidir; ...hakkındadır

مُعْلَقَة ç. آت- hafta, afiş, ilan levhası, askı,
poster; الْمُعْلَقَات Muallakât, kadim Arap ka-
sidelerinin en eski derlemesi;

مُتَعْلَق (ب ...i) seven; (ب ...e) tutulmuş;
(ب ...ile) ilgili, alakalı, ilişkili, ilintili, (ب
...e) ait **مُتَعْلَقٌ بِحُبِّهِ** sevgisi ile yanıp tutuşan;
مِنْ مُتَعْلَقَاتِهِ (b-e, bşe) bağımlı, bağlı;

عَلَقِمَ acıelma, acıhıyar, ebucehil karpuzu
BOT. *Citrullus colocynthis* **ذَاتُ الْعَلَقِمِ** (من
...den) acı çekmek, (من ...den dolayı) canı
sıkılmak;

عَلَّكَ u, i (عَلَّكَ) (bşi, özl. [at] *gemi*) gevelemek,
ağzında çiğnemek;

عَلَّكَ u, i (عَلَّكَ) gevezelik etmek, çok konu-
mak; geveze olmak KNŞ.;

عَلِمَ a (عَلِمَ) (b-i, bşi ya da ب b-i, bşi) bilmek,
tanımak (...hakkında) bilgisi bulunmak; (bşi
ya da ب bşi من ...den) öğrenmek, anlamak;
(bşi, من ...den) ayırdetmek; **عَلَّمَ** (b-e, bşi ya
da ب bşi) öğretmek, bildirmek; (b-i) eğit-
mek; (على bşe) işaret/ alamet/ nişan koymak;
أَعْلَمَ (b-e, bşi ya da ب bşi) bildirmek, duyur-
mak, haber vermek; öğütlemek; **تَعَلَّمَ** (bşi)
öğrenmek, tahsil etmek; (bşi) bilmek;
اسْتَعْلَمَ (من ...hakkında) sorular sormak, bilgi
toplamak, (b-i) soruşturmak;

عِلْم bilgi; öğrenme; bilgilenme; anlayış,
idrak; (ç. عُلُوم) ilim; bilim; **فَنُ الْعُلُوم** Fen
Bilimleri **عِلْمًا وَعَمَلًا** teori ve pratik olarak/
nazari ve tatbiki, teori ve uygulama olarak;

bilgisi olması için, haberi olsun diye; ...i iyice, içini dışını; ...in girdisini çıktısını bilmek; *bşî* iyice kavramak, idrak etmek; *علم الجراثيم* bakteriyoloji; *علم الاجتماع* sosyoloji, toplum-bilim; *علم الحساب* aritmetik; *علم الحياة* biyoloji; *علم الحيوان* zooloji, hayvanbilim; *علم الأخلاق* ahlak bilimi; *علم الإحياء* biyoloji; *علم الذرات* nükleer fizik; *علم التربية* eğitim-bilim, pedagoji; *علم الصحة* sağlık bilgisi; *علم المعادن* fonetik, sesbilim; *علم الأصوات* mineraloji; *علم النباتات* dilbilim; *علم اللغة* botanik; *علم وظائف* psikoloji; *علم النفس* fizyoloji; *كلية العلوم* Fen Fakültesi; *علمي* bilimsel; ilmi; mesleki; akademik; *علم* işaret, alamet, iz, nişan, emare; tavşandudağı; yol işareti, yolu gösteren direk; bayrak; meşhur/ ünlü kişi; önemli/ mühim şahsiyet, ; seçkin, güzide, otorite; özel isim DİLB.; *علم* çok meşhur, dillere destan; *علم* özel isim DİLB.; *علم الوصول* makbuz, alındı; *أعلام* [çoğ.] bir yerin, ...in meşhurları [insanları, yerleri vb.];

عالم dünya; kainat, evren; *العالمان* [İki Alem] Avrupa ve Amerika; *عالم النبات* hayvanlar alemi; *عالم الحيوان* bitkiler alemi; *عالم الوجود* bu dünya, dünya hayatı;

عالمي [s.] dünyalık, dünyaya ait, dünya ile ilgili; uluslararası, beynelmilel, internas-

yonal; dünyaca meşhur, bilinen; evrensel;

عالمية evrensellik;

علماني [daha yaygın] laik, seküler; (ç. *لايكون*) laik, sekülerist [is.];

علم bilen; bilgili; öğrenim görmüş, tahsilli; *العليم* (her şeyi) Bilen, Alîm [Allah];

علم [mud. kul.] ...i çok iyi bilen, ...hakkında kapsamlı bilgisi olan;

علم bkz. *علو* ve *على* [harfi cer].;

علامة çok bilgili, alim, allame;

علامة işaret, alamet, iz, nişan; amblem; marka; ayırtedici özellik, alamet [-i farika]; emare, belirti; *علامة هذا* bunun alameti olarak; *علامة تجارية* ticari marka, alameti farika; *علامة الرتبة* [işareti]; *علامة التعجب* ya da *علامة التأثر* ünlem işareti; *علامة الإستفهام* soru işareti; *علامات الترقيم* turnak işareti; *النقط والنقط* noktalama işaretleri;

عالم nazik, yumuşak huylu; (ç. *عالم*) deniz; suyu bol kuyu;

أعلام yol gösteren işaret;

علامة çok bilgili, alim, allame, ulema;

معالم mesken, ikametgah; iz; alamet, alameti farika, nişan, ayırtedici özellik; yol gösterici işaret; hususiyet, özellik; [çoğ.] emareler, alametler; ayırtedici özellikler; [vücudun] hatlar[ı], [yüz] çehre, hatlar;

معلمة ansiklopedi;

تعليم öğretme, eğitme; öğret-

tim; eğitim, talim; çıraklık; تَعْلِيمَات [çoğ.]
talimatlar, yönergeler, direktifler; duyurular,
ilanlar; تَعْلِيم مُخْتَلَط karma öğretim; تَعْلِيم
= مُرَقَّب تَعْلِيم yüksek tahsil, öğrenim; تَعْلِيم
başçavuş MIS.; تَعْلِيم فَن pedagoji;

تَعْلِيمِي öğretim ile ilgili, eğitim amaçlı;

إِعْلَام bildirme, haber verme; bilgilendir-
me; [televizyon vb. ile] yayın;

تَعْلَم öğrenme, tahsil etme; öğrenim, eğitim;

إِسْتِعْلَام (عن ... hakkında) danışma, (...i)
soruşturma; (ç. آت-) araştırma, inceleme, tah-
kik; مَكْتَبُ الإِسْتِعْلَامَات danışma bürosu/
bölümü, haber ajansı;

عَالِم bilen; (ب ... hakkında) bilgili; uz-
man, mütehassıs; (ç. عُلَمَاء) öğrenim görmüş,
tahsilli; alim; bilgin; عَالِم طَبِيعِي fizikçi;
الْعُلَمَاءُ الْمُخْتَصُّون uzmanlar, mütehassıslar;

عَالِمَةٌ [kadın] alim, bilgin; şarkıcı MIS.;

عَالِمِيYE bilginlik, alimlik;

أَعْلَم daha bilgili; اللَّهُ أَعْلَم Allah (cc)
en iyi bilendir;

مَعْلُوم bilinen; belirli, malum; [olumlu
cevap olarak] tabi! şüphesiz! kesinlikle!;
verilen, bilinen, veri MAT.;

مَعْلُوم (مَعَالِيم) malum, etken DİLB.; (ç. مَعَالِيم)
[muayyen] meblağ, miktar [para]; sabit gelir;
vergi; toplam, miktar; مَعْلُوم الْحَيَوَانَات çiftlik
hayvanlarından alınan vergi TUN.; مَعْلُومَات
[çoğ.] malumat; bilinen gerçekler; haberler,
havadis;

مُعَلِّم öğretmen, hoca; usta, üstat;

مُعَلِّمُ الإِعْتِرَاف itirafları dinleyen papaz HRL.;

مُعَلِّمَةٌ [kadın] öğretmen;

مُعَلِّم öğrenim/ tahsil görmüş; eğitilmiş ka-
lifiye; مُعَلِّمٌ عَلَيْهِ üzerinde alamet bulunan,
işaretli مُعَلِّمٌ عَلَيْهِ بِالْأَحْمَر üzeri kırmızı [ka-
lemle] işaretli, işaretlenmiş;

مُعَلِّمٌ ÇIRAK; öğrenim gören; tahsilli, ögre-
nim görmüş;

عَلَن u (عَلَانِيَةً) bilinmek, açık olmak;

عَالَن (b-e, ب ... i) göstermek, bildirmek;

أَعْلَن (bşı) bildirmek; duyurmak; (bşı) ilan
etmek, beyan etmek; (b-e, bşı) dürüst-
lük/ açıklıkla ifade etmek; (أَنَّ ... dığımı)

ilan etmek; (إِلَى ... için) celp, resmi davet
çıkarmak; (عن ... i) [önceden] haber vermek;

(عن ... için) [gazeteye] ilan vermek; (عن ... i)

açıklamak, göstermek, ilan etmek اَعْلَن

= اَعْلَنَ b-e savaş ilan etmek; اَعْلَنَ =

اَعْلَنَ = اَعْلَنَ (bşı) açığa çıkarmayı
istemek; (bşı) meydana çıkarmak;

عَلَنَ alenen, herkes tarafından duyulacak/
bilinecek şekilde;

عَلَنِي aleni, açık;

عَلَن apaçık, aleni; herkese açık, anlaşılır;

عَلَانِيَةً alenilik, herkes tarafından bilinme,
duyulma; عَلَانِيَةً [zarf] aleni olarak; gizle-
meden, açıkta;

إِعْلَان ç. آت- ilan; beyan, gösterme; duyuru,
anons; (عَنْ ... için) ilan verme; ilan; afiş,
yafta; اِعْلَانٌ حُضُور celp, resmi davetiye;
إِعْلَانٌ عَدَمُ الثَّقَةِ harp ilanı; اِعْلَانُ الْحَرْب [güven

oylamasında] ret oyu; اِعْلَانَاتٌ مُبَوَّيَّةٌ küçük ilanlar; اِعْلَانَاتٌ ضَوْئِيَّةٌ ışıklı tabelalar; **مُعْلَن** sunucu; ilan eden, duyuran; **مُعْلَن** kendisine celp kararı gönderilmiş, çıkarılmış; **عَلَوٌ** (عَلَوٌ) yüksek olmak; yükselmek; [ses] giderek yükselmek; [göğüs] şişmek, kabarmak; (b-den, bşden veya عن ...den) daha yüksek/ uzun olmak, daha yüksekte olmak (b-i, bşi ya da عن b-i, bşi) [boyca] geçmek; (b-i, bşi ya da عن b-i, bşi) geçmek, geride bırakmak, aşmak; (...için, bş için veya عن ...için) çok [haddinden fazla] yüksek olmak; (b-i ya da على b-i) yenerek; yukarıya dönmek; (bşe) tırmanmak, [üstüne] çıkmak; (bşi) sarmak, örtmek; (b-i) övmek; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ ...i yükseltmek; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ çok yaşlanmak, kocamak, yaşı ilerlemek; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ bağırarak, sesini yükseltmek; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ yüksek olmak, yukarı çıkmak; ileri/ üstün olmak; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ (عَلَى) çatıya çıkmak عَلَتْ بِهِ السَّنُّ alet paslanmak, aleti, pas kaplamak; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ وَجْهَهُ صَفْرَةً yüzü [ölü gibi] bembeyaz kesilmek; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ bitkin düşmek; [yorgunluğa yenilmek]; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ شَفْتَيْهِ رَغْوَةً ağzından köpükler çıkmak; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ (b-i, bşi) kaldırmak, yükseltmek; عَلَتْ بِهِ السَّنُّ = عَلَى bş üzerinde önemle durmak, bşe önem atfetmek; (bşi) ilerletmek; (b-nin) itibarını/ saygınlığını artırmak; **تَعَالَى** yükselmek; **تَعَالَى** yükselmek,

yukarı çıkmak; sesi yükselmek; yüce/ ulu olmak [özl. Allah (cc) için]; kendini (على ...e) üstün/ yüce görmek; (على ...den) tepeden bakmak; (عن ...den) uzak olmak/ durmak; تَعَالَى [erkeğe hitaben] (buraya) gel! hadi! [müe. تَعَالَى, müsenna için çoğ. hitaben تَعَالُوا]; **اِعْتَلَى** yükselmek, yukarı çıkmak; yukarı doğru yükselip gitmek; (bşe) tırmanmak, [üstüne] çıkmak; (bşin) üstüne [ayağı ile] basmak/ çıkmak; (bşin) üzerine tünemek; (bşin) üzerine kule vb. dikmek; tahta çıkmak; yükselmek, terfi etmek; **اِسْتَعْلَى** (على ...üzerine) çıkmak; (على ...i) kontrolü/ hakimiyeti altına almak; (على ...i) eline geçirmek, sahip olmak; **عَلٌّ** yukarıdan; **عُلُوٌّ** yükseklik; yücelik, ululuk; büyüklük **عُلُوُّ الصَّوْتِ** ses şiddeti, volüm; **عُلُوُّ الْكُتُبِ** yüksek seviyede nüfuz [lu]; **عُلُوٌّ** üst, yukarı; ulvi, semavi, kutsal; **عُلُوٌّ** ʾ; ʾ; **عُلُوٌّ** yükseklik, boy; ulviyyet, yücelik, ululuk; üst sınıf, seviye; **عَلَى** [harfî cer] ...de, ...in üstünde, ...in üzerinde; ...halinde, ...durumunda; ...in üstüne, ...e ilaveten; ...aleyhine, ...zararına, ...dezavantajına; ...e rağmen ...den dolayı, ...nedeniyle; ...tarafından, ...vasıtasıyla; ...e göre, ...e uygun olarak; ...esnasında, ...zarfında; **عَلَى** ...üstünden, yukarısından; ...olması şartı/ kay-

dıyla; gerçi, her ne kadar, ...ise de; bununla birlikte, fakat, diğer taraftan; (أَنَّهَا) عَلَى أَنَّهُ ...dığı için, ...olması sebebiyle; عَلَى ظَهْرِ gemi ile; عَلَى ظَهْرِ الْقَلْبِ at sırtında; عَلَى الرَّأْسِ وَ الْعَيْنِ seve seve! memnuniyetle! emriniz olur!; عَلَى رُؤُوسِ الْأَشْهَادِ her kesin gözü önünde, alenen; «جَلَسَ عَلَى النَّارِ» ateşin yanına oturdu; عَلَى يَمِينِهِ b-nin sağına; عَلَى كُلِّ veyahut عَلَى كُلِّ ne olursa olsun her halukarda; عَلَى الْخُصُوصِ özellikle, hassaten, hususiyetle; عَلَى الْإِطْلَاقِ mutlaka, her halukarda, ne olursa olsun; mutlak olarak, istisnasız; عَلَى التَّقْرِيبِ yaklaşık olarak, takriben, üç aşağı beş yukarı; عَلَى التَّوَالِي sürekli, kesintisiz olarak; عَلَى ضَوْءِ ...in ışığında; عَلَى الْحَقِّ ya da Kَانْ عَلَى haklı/ doğru olmak; Kَانْ عَلَى yanlıştır/ hatalı olmak; Kَانْ عَلَى ya da Kَانْ عَلَى خطأ ya da Kَانْ عَلَى yanlıştır/ hatalı olmak; Kَانْ عَلَى o en iyisi, en uygunu; Kَانْ عَلَى ...e sahiptir, ...vasfı onda vardır; Kَانْ عَلَى شَيْءٍ مِنْ الذِّكَاءِ oldukça zekidir; لَيْسَ مِنْ bu önemsizdir; Kَانْ عَلَى شَيْءٍ bunların hepsi onun için yabancı; o bun(lar)dan hiç bir şey anlamıyor; ...Kَانْ عَلَى دِينٍ ...dinine mensuptur, ...dinindendir; ...Kَانْ عَلَى عِلْمٍ ...hak- kında [iyi] bilgisi bulunmak, bilgili olmak; عَلَى غَيْرِ b-i, b-şi beklemek; عَلَى غَيْرِ شَيْءٍ sebepsiz/ nedensiz olarak; عَلَى غَيْرِ olayı/ meseleyi bilerek; عَلَى غَيْرِ مَعْرِفَةٍ منه bilmeksizin, bilmeden, hiçbir bilgisi

olmaksızın; ...عَلَيْكَ ب ...e yapışmak, bırakmamak, «عَلَيْكَ بِالصَّبْرِ» sabrı elden bırak- ma!; «عَلَيْكَ بِهِ» o benim!; «عَلَيْكَ بِهِ» o bizimdir!; «عَلَيْكَ بِهِ» o benim!; ...عَلَيْكَ عَلَيْهِ أَنْ ...e yapmalı, yapmak zorunda, yap- mak ile yükümlüdür; لَا عَلَيْكَ üzülme! لَا عَلَيْكَ önemli değil! boş ver! [affetmeyi/ hoşgörüyü ifade için]; مَا عَلَيْكَ ne önemi var?, unutalım gitsin!; ...مَا عَلَيْكَ مِنْ ...e boşver!, ...e artık üzülme!, ...i düşünme artık!; مَا عَلَيْكَ ...e, ...olmasına aldırmıyor bile; ...olmasının onun için hiç bir önemi yok; عَلَيْهِ دَيْنٌ o borçludur, biri hesabına; عَلَى حِسَابِهِ onun borcu var; [عَلَيْ + مَا] عَلَامٌ ne üzerine, ne için, hangi nedenle; «اسْتَيْقِظْ عَلَى الْأَذَانِ» ezan ile uyanmak; ...عَلَيْ لِسَانِهِ مَا onun ağzından ...dığı söylendi; عَلَى يَدِهِ onun sayesinde, vasıtası ile; عَلَى ذَلِكَ böylece, bu sebeple; عَلَى مَا يُقَالُ söylenilenlere/ söylen- diğine göre; ...عَلَى حَسَبِ ...e göre, nazaran, ...e bağlı olarak; عَلَى طَوَّعِ مِنْهَا onun [kadının] rızası ile; عَلَى عَادَتِهِ adeti olduğu/ her zaman yaptığı gibi; عَلَى غَيْرِ عَادَتِهِ adeti olmayarak/ hiç yapmadığı bir şekilde; عَلَى غَفْلَةٍ ya da عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ gafil olarak, beklenilmediği bir anda, ansızın; ...عَلَى عَهْدِ ...zamanında, devrinde;

الْعَلِيَّ yüksek, böyle uzun; ulu, yüce; عَلِيَّ [en] Yüce, Aliyy [Allah]; الدَّوْلَةُ الْعَلِيَّةُ Osmanlı Devleti;

عَلِيَّةُ النَّاسِ ۞ [en] ...in çoğulu; عَلِيَّةُ [en] Yüce, Aliyy [Allah]; عَلِيَّةُ الْقَوْمِ [en] İnsanların ileri gelenler(i);

۞ **عَلِيّ** yukarı oda;
 ۞ **عَلِيُون** çok yüksekler, en yüksek yerler;
 semanın en yüksek katı;
 ۞ **عَلَاء** yüksek sınıf, derece;
 ۞ **عَلَاء** ۞ **عَلَاء** örs;
 ۞ **عَلَاء** yücelik, ululuk; büyük yükseklik;
 sema, gök[ler]; **أَهْلُ الْعَلَاءِ** yüksek sınıftan insanlar;
 ۞ **عَلَاوَة** ekleme, ilave; artırma; çoğaltma;
 ۞ ... **عَلَاوَة عَلَيَّ** ...e ek/ ilave olarak;
 ۞ **عَلَاءِيَّة** yükseklik;
 ۞ **أَعْلَى** müe. **عَلَاء** ۞ **عَلَى** daha yüksek, en yüksek; en üst; en yukarıda; **بَشِين** tepesi; yüksekler, zirveler MEC. ۞ **أَعْلَاهُ** [daha] üstte; **مَذْكُورُ أَعْلَاهُ** yukarıda söz edilen, anılan, geçen, zikredilmiş olan; **مُؤْتَمَر (مُنْعَقِد) عَلَيَّ** zirve toplantısı; **أَعْلَى مُسْتَوَى** avazı çıktığı kadar/ olanca gücüyle bağırarak;
 ۞ **أَعْلَى** açık deniz gemisi;
 ۞ **مَعَالِي** şerefli/ onurlandırıcı şeyler; **صَاحِبُ مَعَالِي** ya da **صَاحِبُ الْمَعَالِي** Ek-selansları, Sayın...!; **مَعَالِي الْوَزِير** Sayın Bakan;
 ۞ **تَعْلِيَة** yükseltme, yukarı çıkarma [yine ses]
 ۞ **أَعْلَاءُ شَأْنِ الشَّيْءِ** ۞ **أَعْلَاءُ** yükseltme;
 ۞ **أَعْلَاءُ** bir şeyin değerini yükseltme, daha önemli bir konuma getirme;
 ۞ **أَعْلَاءُ** üstüne çıkma, tahta, çıkma, cülûs;
 ۞ **عَال** yüksek; uzun boylu; yüksek [ses]; yüksek, ileri [temel, başlangıç karşıtı]; ulu, yüce; üst kalite/ sınıf; üst tabakadan ۞ **البَابِ** Babı Ali; **ضَغْطُ عَالٍ** yüksek gerilim

ELK.; **عَالِيَة** yüksek frekans ELK.; **عَالِيَة** [mektuplarda, özl. iş mektuplarında] yukarıda anılan, adı geçen, mezkur; **مَذْكُورُ بَعَالِيَة** birinci sınıf, en iyi kalite MIS.;
 ۞ **مُتَعَالٍ** yüksek, yüce; yüksek sesli;
 ۞ **الْمُتَعَالِي** En Yüce [Allah (cc)'ın isimlerinden]
 ۞ **عَنُون** bkz. **عَلُون**;
 ۞ **عُنُون** bkz. **عَلُون**;
 ۞ bkz. **عَلَاءِيَّة**, **عَلِيُون**, **عَلِيَة**, **عَلَى**;
 ۞ **عَلِيَة** "عَلِيَة السَّلَام" lafzı için kısaltma;
 ۞ **عَمَّا** bkz. **عَمَّا** (عن+ما)
 ۞ **عَم** u (عُمُوم) genel/ umumi/ yaygın olmak; (bşi) içermek, kapsamak, içine almak, (bşe kadar) uzanmak, yayılmak; **عَمَّتِ الْبَلَوَى بِهِ** genel/ umumi ihtiyaca dönüşmek; **عَمَم** (bşi) genelleştirmek, umumileştirmek; (bşi) yaygınlaştırmak, (bşe) yaygınlık kazandırmak; (bşi) umuma/ herkesin hizmetine/ kullanımına açmak; (b-e) sarık sarmak; **عَمَم** ve **عَمَم** sarık sarınmak, sarmak;
 ۞ **أَمْعَام** amca; **عَمَم** ۞ **أَمْعَام** amca oğlu, **بِنْتُ الْعَمَم** amca kızı;
 ۞ **عَمَة** -آت hala;
 ۞ **عَمَة** sarık;
 ۞ **عَمِيم** genel, umumi; geniş, kapsamlı;
 ۞ **عَمُوم** genellik, umumiyet; bütüncüllük;
 ۞ **عَمُوم** amme; **عَمُومًا** genelde, genel olarak, umumen, umumiyetle; **عَلَى الْعَمُوم** genellikle, umumiyetle; **بِوَجْهِ الْعَمُوم** genelde, genel olarak konulursa; **عَمُومِ الْقَطْرِ** baştan başa tüm ülke; **مَجْلِسُ الْعَمُوم** Avam Kamarası; [ida-

ri terimlerde **عُموم** kelimesi **عُمومي** kelimesinin yerini almaktadır] örn: **أداة عُموم** Gümrük Genel Müdürlüğü; MIS.; **ديوان عُموم المالية** Maliye Genel Müdürlüğü MIS.;

عُمومي umumi, genel; evrensel; kamuya ait; ortak, müşterek; **جَمْعِيَّةُ عُمُومِيَّة** genel toplantı; **دَارُ الْكُتُبِ الْعُمُومِيَّة** Genel Kütüphane; **أَشْغَالُ عُمُومِيَّة** kamu hizmeti, amme hizmeti; **الصَّنْدُوقُ الْعُمُومِي** devlet hazinesi; **عُمُومَة** amcalık; **عَم** kelimesinin çoğulu; **عَمَائِم** ç. **عِمَامَة** sarık; **تَعْمِيم** genelleştirme, umumileştirme, yaygınlaştırma; adi/ sıradan/ bayağı kılma;

عَام genel, umumi; yaygın; bilinen; **الْأَمْنُ** genel, umumi; yaygın; bilinen; **عَام** genel, umumi; yaygın; bilinen; **الْعَام** kamu güveni; **مُدِيرُ عَام** genel müdür; **الرَّأْيُ الْعَام** kamuoyu; **الصَّالِحُ الْعَام** ve **الرَّأْيُ الْعَام** kamu yararı, amme menfaati; **الْمَصْلَحَةُ الْعَامَّة** her tabakadan insan, herkes = yediden yetmiş herkes [yine **الْعَامُ وَالْخَاصُّ**];

عَامَّة genellik, umumilik, umumiyet; ortak/ müşterek olmak; avam, halk; **عَامَّة** genel, genel olarak; hep beraber, birlikte, topluluk; **عَامَّةُ النَّاسِ** avam, halk; **عَامَّةُ الْخَوَاصِّ** her tabakadan insanlar, herkes;

العَوَام [عَامَّة nin çoğulu] avam, halk; **عَامِي** sıradan, bayağı; yaygın; sıradan birisi, sokaktaki adam; **الْعَامِيَّة** konuşma dili, yaygın kullanımı olan dil, halkdili [yine **لُغَةُ دَارِجَة**];

مَعْمَم sarıklı, başında sarık olan;

عَمَّا = **عَنْ** + **مَا** bkz. **عَنْ**;

عَمَد i (عَمَد) [bşe] destek olmak, [sırık vb.ile] desteklemek; (bşe veya ل veya الى bşe) niyetli olmak, niyet etmek, (bşi) amaçlamak, kasdı (...) olmak; (bşi) kasıtlı yapmak; (...e, ل ya da الى ...e) gitmek [belli bir amaçla]; (ل ya da الى bşe) başlamak, (ل ya da الى bşi) girişmek, üstlenmek; **عَمَد** i (b-i) vaftiz etmek HRI.; **عَمَد** (bşi) [sırık vb. ile] desteklemek; (b-i) vaftiz etmek HRI.; **تَعَمَّد** (bşi) bilerek/ kasten/ teammüden yapmak; (bşe) [belirli bir amaçla] yaklaşmak; (b-i, bşi) kasdetmek, hedeflemek; vaftiz edilmek HRI. «**مَا**» **تَعَمَّدَهَا بِأَهَانَةٍ** (kadını) kırmayı istememişti/ amaçlamamıştı»; **تَعَمَّدَ** = **اعْتَمَدَ**; (...e) yaslanmak, dayanmak; (على bşi) destek olmak; (b-e, bşe veya على b-e, bşe) itimat etmek, güvenmek; (bşi ya da على bşi) temel almak, asıl kabul etmek; (bşi, yeni bir metodu) kullanmak, uygulamak; (bşi) onaylamak, tasdik etmek; (bşi) tasvip etmek, onamak; **ل b-e, bir miktar parayı** ödünç/ borç vermek;

عَمَد niyet, maksat; kasıt, teammüt HUK.; **عَمَدًا** bilerek, kasten; teammüden, kasıtlı HUK.; **شِبْهُ الْعَمَدِ** yarı kasdı, kasıt benzeri ISL.HUK.;

عَمَدِي bilerek, kasti [yine HUK.];

عَمْدَة destek, ayak, payanda; asıl/ temel husus, konu, mevzu; (ç. **عَمْد**) [topluluğun, köyün] şef, başkan; belediye başkanı;

عَمَاد ç. **عَمَد** destek, ayak, payanda; [yine

MEC.]; kazık, sırık; رَفِيعِ الْعِمَادِ asil; اَهْلُ الْعِمَادِ Bedeviler;

عِمَادِ vaftiz HRI.;

عَمِيدِ destek, ayak; başkan, şef; dekan; [ortaokulda] müdür; en kıdemli üye [kordiplomatikte]; tuğgeneral MIS.; yarbay B.A.E.;

عَمِيدَة [ortaokulda] müdire;

عَمُودِ direk, sütun; kazık; lamba direği; [telefon, telegraf] direk; sütun; [bardak vb.de] sap; (عَمُودَة) sütun [gazete]; الْعَمُودِ belkemiği, omurga; الْعَمُودِ elektrot; عَمُودِ كَهْرَبَائِي; عَمُودِ الْفَقْرِي; عَمُودِ bkz. عَوَامِيدِ. عَمُودِ;

طَائِرَة عَمُودِي sütun şeklinde; dikey; طَائِرَة عَمُودِي helikopter;

تَعْمِيدِ vaftiz HRI.;

تَعْمِدِ niyet, maksat; tasarlama, kasıt, teammüt; تَعْمِدًا teammüden, kasıtlı, bilerek; تَعْمِدًا;

تَعْمِدِي kasıtlı, bilerek;

اِعْتِمَادِ (على ...e) yaslanma, dayanma; (على ...e) itimat etme, güvenme; tasdikleme, tasvip etme, onama; [diplomatların verdiği] itimatname; (آتِ) kredi, borç; اِعْتِمَادِ كُتُبِ اِلْعِمَادِ kendine güven; اِعْتِمَادِ أَوْرَاقِ اِلْعِمَادِ itimatname [diplomatların];

مَعْمُودِيَة vaftiz, vaftiz töreni HRI.;

مَعْمُودِ vaftiz edilen HRI.;

مَتَعْمِدِ kasdi, teammüdi; bilerek isteyerek yapan;

مَعْتَمِدِ kendisine güvenilen, itimat edilen; üzerine yaslanılan, destek alınan; onaylanmış, onanmış, tasdikli; itimatnamesi kabul edilmiş [diplomatlar ile ilgili]; yetkili memur, mutemet, vekil; elçi mümessil; الْمُعْتَمِدِ büyük elçi dengi temsilci; مُعْتَمِدِ فَخْرِي konsolos DIPL.;

مَعْتَمِدِيَة temsilcilik, mümessillik; elçilik [dairesi veya görevi]; vilayetten küçük yerleşim birimi TUN.;

عَمَرَ (عَمَرَ, عَمُرَ) u, i ömrü uzun olmak, çok yaşamak; عَمَرَ u, i ve عَمَرَ u (عَمَارَة) bayındır olmak; ikamet edilmek, insan yaşamak; dolmak; عَمَرَ u mamur/ bayındır yapmak; (...de) yaşamak, (bir yere) yerleşmek; جَوَانِحَهُ kalbini) kaplamak, doldurmak; (bşi) dikmek, bina etmek, kurmak, restore etmek; عَمَرَ (b-i) yaşamını sürdürmesini sağlamak; yaşatmak; [Allah] (b-i) çok yaşatmak, (b-e) uzun ömür vermek; (bir yeri) meskun kılmak, yerleşim merkezi haline getirmek; (binayı) dikmek, kurmak, bina etmek, restore etmek; (bşi, ب ...ile) doldurmak, (bşe بbş) koymak [fenere gaz, kadehe içki vb.]; (silahı) doldurmak; (pipoyu) doldurmak; (formu, boş yeri) [yazı ile] doldurmak TUN.; اَعْمَرَ (bir yeri) meskun/ yerleşim merkezi kılmak; ümre yapmak; اَعْتَمَرَ (b-i, bşi) ziyaret etmek; ümre yapmak; اِسْتَعْمَرَ (b-i, في ...de) yerleştirmek; [kendine ait olmayan] (bir yere) yerleşmek; (bir ülkeyi) sömürge yapmak; (...i) sömürmek;

عمل a (عمل) yapmak, işlemek, çalışmak [yine ...alanında]; (bşî) imal etmek, üretmek, (bşî) icra etmek, yerine getirmek; (ب ...e göre, ...uyarınca) davranmak hareket etmek; (bşî) çalıştırmak; işletmek, (على bşî) kurmak, tertip etmek, planlamak, (على ya da ل ...î) hedeflemek; (على ...için) çabalamak; (bşî) iş yapmak, çalışmak; (في ...de) etkilemek, tesir etmek; (في ...de) amel etmek, fonksiyonunu ilgili kelime üzerinde gerçekleştirmek DİLB.; **يَعْمَلُ** به geçerli, yürürlükte; **عَمَلُ تَرْتِيبَاتٍ** düzenlemeler ya da hazırlıklar yapmak, tertip almak; **عَمَلٌ** لَا بِهِ يَعْمَلُ وَلَا أَعْمَالُهُ biri gibi davranmak; **عَمَلٌ** لَا بِهِ يَعْمَلُ وَلَا أَعْمَالُهُ itibar edilmez, değer verilmez, gayri muteber, hükümsüz; **عَمَلٌ** (b-i, على ...e) vekil ya da idareci olarak atamak; [yara] iltihaplanma, azma; **عَامِلٌ** (b-e; ب ...ile, edası, tavrı ile) davranmak, muamele etmek; (b-ile) iş, ticaret yapmak **عَامِلٌ** بِأَمْلِهِ misilleme yapmak, misli ile/ aynısı ile mukabelede bulunmak, karşılık vermek; **أَعْمَلُ** (bşî) çalıştırmak, işletmek, çalışır hale getirmek; kullanmak; ... **أَعْمَلُ شَيْءٍ فِي (ب)** ...ile, bşî üzerinde çalışmak, iş yapmak; **أَعْمَلُ الْفِكْرِ** ...ile zihnini **أَعْمَلُ** ذَهْنَهُ فِي ... ya da فِي ... meşgul etmek, aklını ...e vermek; **أَعْمَلُ** ...leri kılıçtan geçir-
mek, katliam yapmak; **تَعْمَلُ** çok çaba/ gayret sarfetmek; **تَعَامِلُ** birbiri ile çalışmak, iş/ ticaret yapmak; (مع ...ile) çalışmak, iş/ ticaret

yapmak; **اِسْتَعْمَلُ** çalışmak, işlemek; **اِعْتَمَلُ** (b-i) kullanmak, çalıştırmak (b-e) iş vermek; (bşî) çalıştırmak, işletmek; **على ...e, bir yerin sorumluluğuna** geçirmek, yerleştirmek **اِسْتَعْمَلُ مَعَهُ وَسَائِلَ الْقِسْوَةِ** ona karşı sert önlemlere başvurdu;

عَمَلٌ yapma, etme; hareket, eylem, iş; iş, çalışma; uygulama; (على ...için) çalışma, hizmet etme; imal, üretim; icra etme, yerine getirme; işçilik; (çoğ. **أَعْمَالٌ**) eylem, hareket, iş; operasyon ASK.; iş, görev, vazife; ticaret, alışveriş; mıntuka, bölge; nahiye; idari bölge MIS. TUN.; ... **الْعَمَلُ** ...in geçerliliği, uygulanabilirliği, yürürlükte oluşu **أَجْرَاءُ** **الْعَمَلِ** ...in yürürlüğe/ uygulamaya koyulması; **مَا الْعَمَلُ الْآنَ** şimdi ne olacak? şimdi ne yapılacak?; ... **عَمَلًا** ...uygulanarak; uygulanması/ tatbiki ile; **أَعْمَالُ حَرْبِيَّةٍ** askeri uygulamalar, tatbikatlar; **أَعْمَالُ مَتَرِيَّةٍ** dört temel işlem [MAT.]; **أَعْمَالُ مَتَرِيَّةٍ** ev işleri; **أَعْمَالُ يَدَوِيَّةٍ** elişi; **صَاحِبُ الْعَمَلِ** işveren, patron;

عَمَلِي iş ile ilgili, işe ait [na't]; pratik, uygulama amaçlı; uygulamalı, tatbiki; **عَمَلِيًّا** iş uygulama ile, pratik olarak; **الْحَيَاةُ الْعَمَلِيَّةُ** pragmatizm; dünyası; **الْمَذْهَبُ الْعَمَلِي** kuvvete dayanan politika;

عَمَلِيَّةٌ -آت iş, görev; faaliyet, eylem, aktivite, hareket, iş; imalat, üretim; teknik, metot, usul; operasyon ASK., ameliyat Tıp; **عَمَلِيَّةُ قَيْصَرِيَّةٍ** sezeryan ameliyatı;

عَمَلَة notü iş, kötülük; **بِعْمَلْتِه** suçüstü, cürmü meşhut halinde;

عُمْلَة ödeme; ücret; döviz; tedavüldeki para; para [kağıt, madeni] **عُمْلَة زَائِفَة** kalp/ sahte para; **عُمْلَة سَهْلَة** sınırlı konvertibiliteye sahip para, döviz kontrollü ülke parası; **مُزَيَّف العُمْلَة** konvertibl para; **عُمْلَة صَعْبَة** kalpazan; **تَهْرِيْب العُمْلَة** döviz kaçakçılığı;

عَمِيل ç. **عَمَلَاء** çalışan, işçi; karşı/ rakip taraf için çalışan, casus [aynı zam. siy.]; komisyoncu tic.; [daimi] müşteri; müvekkil;

عَمِيلَة [kadın] müşteri, [kadın] müvekkil;

عُمْلَة ç. **آت** - erg FIZ.;

عَمَالَة ç. ücret, ödeme; komisyon; bölge, mıntika, nahiye, idari bölge CEZ.;

عُمُولَة komisyon;

عُمَالِي [na't] işcilere ait, işçi...; **صَحِيفَة** **عُمَالِي** işçi bülteni/ gazetesi;

مَعْمَل ç. **مَعَامِل** imalathane, atölye, fabrika; işyeri, dükkan; bilimsel kurum; enstitü; laboratuvar; çoğ. **مَعَامِل** sanayi atölyeleri, fabrikalar; **مَعَامِل البَحْث** araştırma kurumu/ enstitüsü; **مَعْمَل اللَّبَنِ** rafineri; **مَعْمَل التَّكْرِير** mandıra;

مُعَامَلَة ç. **آت** - davranış, tavır, muamele; prosedür, işlem sosyal ilişki, sosyallik; iş; [özl. çoğ.] karşılıklı ilişkiler, iş ilişkileri, muameleler; çoğ. **مُعَامَلَات** işlemler, muameleler [bagajlar vb. için]; **المُعَامَلَة بِالْمِثْلِ** mütekabiliyet ilişkisi [uluslararası ticarete];

تَعْمَل etkilenme, tesir altında kalma;

تَعَامُل ticari ilişkiler; iş/ mal alıp verme; (ç. **آت** -) reaksiyon, tepkime KİM.;

اِسْتِعْمَال kullanma; çalıştırma, işletme [makine vb.i] **سَهْل اِلِسْتِعْمَال** kullanımı kolay; **سُوء اِلِسْتِعْمَال** yanlış ya da kötü kullanım; **شَائِع اِلِسْتِعْمَال** yaygın, genel kabul görmüş; **اِسَاء اِسْتِعْمَالَه** bir şeyi kötü ya da yanlış bir şekilde kullanmak;

عَوَامِل (ç. **عَامِل**) aktif, faal; etkin, erimli; faktör, etken, amil; amil, ilgili kelimeyi irab açısından etkisi etkileyen, fonksiyonunu yerine getiren kelime DİL.B.; (ç. **عُمَال**) imal eden, üreten; yapan, icra eden; işçi, emekçi; ücretle çalışan, gündelikçi; vali; **عَمَل** yöneticisi **تَحْتَ اَلْجَيْشِ الْعَامِل** düzenli ordu; **عَامِل الْغَضَبِ** köpürmüş, çileden çıkmış, çok öfkelenmiş; **حَزْبُ الْعُمَال** işçi partisi; **عَضُو** aktif üye; **عَامِل عَادِي** vasıfsız işçi;

مَعْمُول بِهِ geçerli, yürürlükte, uygulamada; kendisi ile amel edilen; kullanılan;

الْمُعَامِل kahve teçhizatı [bedevilerde]

مُعَامِل katsayı, çarpan MAT.;

مُسْتَعْمَل kullanılmış, elden düşme, mustamel; kullanılan, uygulanan;

عَمَالِقَة ç. **عَمَالِق** Amalikalar; kocaman, dev gibi; dev; [bilim dalı, edebiyat vb.de] zirve, yıldız, üstat; **عَمَالِقَة الْبَحَار** büyük, okyanus gemileri;

عَمْن = **عَنْ** + **مِنْ** bkz. **عَمْن** ¹;

عُمَان ² Umman Sultanlığı;

عُمَانِي Umman'a ait [na't];

عَمَّان ³ Amman şehri;

عن *a* (عَمَهُ) gezinmek, amaçsız dolaşmak; (عن ...den) sapmak, [doğru yoldan vb.den];

عن *a* (عَمَى) kör olmak ya da körleşmek; (عن b*ş*i) görememek; (عن b-e) karmaşık/ anlaşılmaz gelmek; (عن b-i) kör etmek; (b-nin) gözlerini bağlamak; (b*ş*i) anlaşılmaz/ esrarlı/ gizemli hale getirmek; (عن b-i) kör etmek; (b-nin) gözlerini bağlamak; (b-nin, عن ...i, ...gerçeğini) görmemesini sağlamak; (عن b*ş*i) görmemiş gibi yapmak, görmezden gelmek; körmüş gibi davranmak;

عن *a* körlük;

عن *a* cahillik, budalalık;

عن *a* kara bulutlar;

عن *a* cahillik, budalalık;

عن *a* müe. عن *a* ya da عن *a* kör,

âmâ;

عن *a* ç. معام yolları olmayan arazi, çöl;

عن *a* körlük; hayal hali;

عن *a* ç. معميات bilmece, muamma;

¹ عن [harfî cer] ...den uzakta, ırakta; ...den;

...hakkında; ...e göre, ...uyarınca; ...e

güvenerek; ...için; ...yerine ...den bedel

olarak ۱۱ عن يمينه sağına, sağ tarafında,

sağında; عن ارتفاع ألف قدم عن سطح الأرض

deniz seviyesinden 1000 fit yükseklikte; عن

...طريق ...yolu, metodu, usulü ile; ...va-

sıtası ile; عن أمره uzak dur ...!; عن بصيرة

b-nin emri ile, ...in üzerine; عن حسن نية

bile, = göz göre göre; عن حسن نية iyi niyet

ile, hüsnü niyet ile; عن حق haklı olarak; عن علم ya da عن دراية kesin/ sağlam bir bilgi ile; (عن سرور) seve seve, sevinçle, neşeyle; عن قناعة وجدانية vicdan rahatlığıyla, içi tamamen rahat olarak; عن عما (عن) قليل ya da عما (عن) قريب yakında, birazdan, biraz sonra; عن وساطة فلان b-nin vasıtası, aracılığı ile; عن يوم عن يوم günden güne; عن قتلوا عن آخرهم tek kişi kalmayınca ya kadar öldürüldüler; عن ثمانين سنة seksen yaşında öldü; عن تركة كبيرة büyük bir servet bırakarak öldü;

² عن *i, u* (عن, عن) (b-e) kendini göstermek, arzetmek, gelmek; [fikir] (b-nin aklına) gelmek, (b-nin zihninde) şekillenmek, ortaya çıkmak; [ل...e, ...in önüne] çıkmak, görünmek ۱۱ ...olduğu aklına geldi.;

عن *a* iktidarsızlık [cinsel];

عن *a* [cin.is.; tek.is. ة] bulut;

عن *a* ۱۱ أطلق له dizgin, yular; gem ۱۱

عن *a* serbest bırakmak, b-e [artık] karışma-

mak; عن جرت الأمور في أعنتها işler planlandığı

gibi/ yolunda/ normal seyrinde gitti;

عن *a* iktidarsız;

عن *a* [taze] üzüm; عن *a* [cin.is.; tek.is. ة] ç.

عن *a* itüzümü, köpeküzümü BOT.

Solanum nigrum;

عن *a* [cin.is.; tek.is. ة] hünnap BOT.

Zizyphus jujuba; bu bitkinin meyvesi;

¹ عن *a* esmeramber; (عن *a*) ispermeçet balinası,

kadırgabalığı, kaşalot ZOO. Physter ctdan;

- نَبِيد** ^{عنبري} amber kokulu; likör [yine ^{عنبري}]; bir güvercin türü; **عَبْرَةُ الشَّتَاءِ** kışın şiddeti;
- عَنْبَر** ^{عنبر} ambar, depo; [hastanede] yatakhan-
ne, koğuş; tayfa, mürettebatın yeri; kışla;
- عَنْت** ^{عن} a (عَنْت) sıkıntıya düşmek, çetin günler geçirmek, zorluk görmek; günah işlemek [özl. zina için]; **عَنْت** (b-i) zor/ çetin bir işi yapmaya zorlamak; **أَعَنْت** (b-i) zorluğa/ sıkıntıya düşürmek; (b-e) sert/ kaba davranmak; **تَعَنْت** (b-nin) canını sıkmak ya da (b-i) sıkıntıya sokmak, (b-e) baskı yapmak; (b-i) sorular ile kargaşaya düşürmeye çalışmak; (b-ile) tartışmaya girmek; inat etmek, terslik yapmak, inatla ısrar etmek;
- عَنْت** sıkıntı, güçlük, zorluk; çile, bela, dert; tazyik, zorlama, baskı;
- اعْنَات** eziyet, cefa, taciz, baskı, zorlama;
- تَعَنْت** inatçılık, dikkafalılık;
- مَتَعَنْت** inatçı, dikkafalı;
- عَنْتَر** kahramanlık yapmak; [sinek] vızlamak;
- عَنْتَر** meşhur bir Arap şair ve kahramanı;
- Anter hikayesinin kahramanı; sinek;
- عَنْتَرِي** ^{عنبري} ç. **عَنْتَرَة** korse;
- عَنْتَرِي** kahramanlık ile ilgili, kahramanca;
- (ç. **عَنْتَرِيَة**) Anter'in hikayesini anlatan kişi;
- عَنْتَرَة** vızıltı; kahramanlık; gurur;
- عَنْجَهِيَة** kibir, gurur, kendini beğenmişlik; «كَانَ بَرْنُو بُيُيُوعَ ذَا عَنْجَهِيَة فَهَجَرَهُ أَصْحَابُهُ arkadaşları onu terketti.»;
- عن (عَنْدَ) ve (عَنْدَ) a (عَنْدَ) ve (عَنْدَ) u, i (عَنْدَ) **عَنْدَ**

- ...den) sapmak, ayrılmak; inatla karşı çık-
mak; inatçı, dikkafalı olmak; **عَانَدَ** (b-e) inatla karşı çıkmak, direnmek; **اسْتَعْنَدَ** (bşe) sıkıca yapışmak, tutunmak;
- عَنْدَ** ^{عن} ç. **عَنْدَ** (ل b-e, bşe) inatla karşı çıkan; inatçı, dikkafalı; ısrarcı;
- عِنَادَ** direnme, mukavemet, direnç; inat-
çılık, dikkafalılık, ısrarcılık;
- مُعَانَدَة** ♂; ♂;
- مُعَانَدَ** (ل b-e, bşe) inatla karşı çıkan, dire-
nen; inatçı, dikkafalı, ısrarcı;
- عِنْدَ** ^{عن} [zarf, mud.kul.] ...de, ...yanında, ...yakı-
nında [yer, zaman ya da sahiplik için];
...olduğunda; ...من عِنْدَ ...den, ...katından;
...evinden; **عِنْدَهُ** kendinden, kendi payına;
أَضَافَ شَيْءٌ مِنْ عِنْدِهِ kendinden bir şey(ler)
ilave etti; **عِنْدَهَا** o zaman, o vakit; **عِنْدِي**
bana karşı; **عِنْدَ التَّحْقِيقِ** evde; **عِنْدَ الْبَيْتِ** tamı
tamına, eksiksiz/ tam olarak; **عِنْدَ طُلُوعِ**
عِنْدِي دِينَارٌ وَاحِدٌ güneş doğarken; **عِنْدِي**
[yanımda] sadece bir dinarım var; **عِنْدَ ذَلِكَ**
o vakit, o zaman; **عِنْدِي** bence, benim
görüşüme göre; **مَا عِنْدَكَ** ne diyorsun? senin
fikrin/ görüşün nedir?; **لَمْ يَكُنْ عِنْدَ رَأْيِهِمْ**
onların umdukları/ bekledikleri gibi değildi;
كَانَ عِنْدَ حُسْنِ ظَنِّهِ birine karşı iyi niyetli/
كَانَ عِنْدَ نَصَحِهِ hüsnü zan ile davranmak;
birinin öğüdünü tutmak;
- عِنْدَمَا** yapar yapmaz; olduğunda, olduğu
vakit;
- عِنْدَئِذٍ** o zaman, o vakit; bu münasebetle,

bu suretle;

عَنْدِيَّاتِهِ kendi aklından, kendi buluşu,

fikri; kendi rızası ile;

عَنْدَلَة [bülbul] şakıma;

عَنْدَلِيب bülbul; **عَنْدَلِيب** bülbul;

عَنْدَم bakkam ağacı, kızıl ağaç; [ve bu ağaçtan

elde edilen] kırmızı boya;

عَنْدَمِي koyu kırmızı;

عَنْز dişi keçi; **عَنْز** dişi keçi;

عَنْزَة [tek.i] ♂;

عَنْزَة kısa, temreni demir bir mızrak çeşidi;

عَنْس [kız] evde kalmak; **عَنْس** (عَنْس, عَنْس) u

♂; (kızı) evlenmeye bırakmamak;

عَنْصَر soy, sop, köken «فَلَان كَرِيم»

فيلان soylu, temiz ailedendir»;

kaynak; etnik köken, unsur; element KİM;

unsur; [çoğ.] etnik unsurlar «العنصر الأربعة»

dört temel madde; hava, ateş, su toprak FELS.;

عَنْصَرِي soy ile ilgili; etnik; elementlere

ait, elementler ile ilgili; «التباغض العنصري»

ya da الأحقاد العنصرية ırk düşmanlığı;

المسألة العنصرية azınlık problemi;

عَنْصَرِيَّة ırkçılık; ırkçılık felsefesi;

عَنْصَل adasoğanı, ölüsoğanı [Hatay]

BOT. Urginea maritima, Scilla maritima;

عَنْعَن [ravi] 'عن' lafızları ile rivayet etmek,

muanan olarak, nakletmek;

عَنْعَنَات [çoğ.] gelenekler, ananeler;

عَنْعَن geleneksel olarak gelen;

عَنْف (b-e veya ب b-e ya da على b-e) ⇒ **عَنْف**

kötü/ kaba/ sert davranmak; (b-i veya ب

b-i) azarlamak, paylamak; **عَنْف** (b-e) sert, kaba davranmak;

عَنْف sertlik, kabalık; hoşgörüsüzlük;

terslik, huysuzluk; gücendirme, darıltma,

kırma; zorbalık, zor kullanma;

عَنْف sert, kaba; tavizsiz, hoşgörüsüz;

ters, huysuz; güç, ağır, emek isteyen;

عَنْفَوَان kuvvet, dinçlik, en güzel devre,

zaman; **عَنْفَوَان** فِي شَبَابِهِ gençliğinin baha-
rında;

عَنْف ters, kaba, huysuz;

عَنْف sert tavır, çıkışma, azarlama;

عَنْق (b-nin) uzun boyunlu olmak; **عَنْق** a

boğazına yapışmak, boynunu kavramak;

عَنْق (b-e) sarılmak, (b-i) kucaklamak; (b-ile)

yakınlık kurmak; **عَنْق** birbirine sarılmak;

عَنْق (b-e) sarılmak; (b-ile, dine, inanca, ideo-
lojiye) bağlanmak, intisap etmek; (...ile) bir-

leşik oluşturmak KİM.; birbirine sarılmak;

عَنْق boyun;

عَنْق [dişi] oğlak; **عَنْق** dişi oğlak;

عَنْق karakulak ZOO. Felis caracal, Caracal
melanois;

عَنْقَاء Anka kuşu;

عَنْق kucaklaşma, sarılma;

عَنْقَاء ♂;

عَنْقَاء [dini, ideolojiyi] kabul etme, be-

nimseme;

عَنْقَاء demet, salkımı; üzüm salkımı;

عَنْقَاء seyyar satıcı;

عَنْقَاء örümcek; **عَنْقَاء** örüm-

cek ağı;

(عَنْو) u (ب-nin önünde, huzurunda)

eğilmek, (ب-e) boyun eğmek, itaat etmek;

عَنَا u (ب-i) rahatsız etmek, endişelendirmek,

zihnini meşgul etmek, aklına takılmak; (ب-i)

ilgilendirmek; (ب-ile) ilgili olmak; عَنَا u

(ب-şî) zorla elde etmek;

عَنْو zorbalık; zorlama; عَنْو zorla,

zorbalıkla, kaba kuvvetle;

عَنِ bkz. مَعْنَى

عَانَ boyun eğen, itaat eden; esir, tutsak;

sıkıntıda, zor durumda;

عَنْو (ب-şî) adres yazmak ya da ünvan koymak;

عَنْو başka birisine tarif etmek,

referans vermek için kullanılan isimler: ad-

res; alamet, işaret, nişan; ünvan; başlık; soya-

dı ...in alameti, ...in

işareti olarak;

عَنْو (ب-şî) adres belirtilmiş, referans

verilmiş; (ب) ...isimli;

عَنِ (ب-nin) zihnini meşgul etmek, aklına

takılmak; (ب-i) tedirgin etmek, endişelendir-

mek; (ب-i) ilgilendirmek; عَنِ a (عَنَا)

tedirgin/ endişeli olmak; (ب-ile) çok uğraş-

mak, zahmet çekmek, didinmek; عَنِ i (عَنِ)

(ب-ile, ب-i, ب-şî) kasdetmek, hedeflemek,

demek istemek; عَنِ yani..., ...anlamına

geliyor; عَنِ demek istiyorum ki...; عَنِ

[edil.] (ب) ...e ihtimam gösterilmek;

(ب-ile) ilgilenilmek; عَنِ (ب-e) eziyet/ cefa

çektirmek, sıkıntıya düşürmek; عَانِ akli

(ب-şî) olmak; (ب-şî için) çabalamak, çaba/

gayret sarfetmek; (ب-şî) çekmek, katlanmak

«عَانِي مِنْ تَجَارِبِ مَرِيرَةٍ» acı tecrübeler yaşadı»;

(ب-şî için) tasalanmak; عَنِ didinmek, çok

uğraşmak, çabalamak «عَنِ الرَّجُلِ مِنْ أَجْلِ»

adam hayal-lerini gerçekleştirm-

ek için elinden geleni yaptı»;

عَنِ (ب) ...hakkında, ...için) endişelenmek, tasalan-

mak, tedirgin olmak; (ب-şî) bakmak, gözet-

mek, [çocuğa, yaşlı kişiye]; (ب-şî) özen

göstermek, itinalı davranmak;

عَنَا zorluk, eza, cefa, sıkıntı;

عَنَا ihtimam, ilgi; (ب-şî için) endişelen-

me, tasalanma; (ب-şî) itina gösterme,

titizlik gösterme; (ب-şî) dikkat, özen; (ب-şî)

ilgi عَنَا طِبِّيَّة ilahi takdir; عَنَا

tıbbi gözetim, bakım;

عَنِ مَعَانِ mana, anlam; fikir, düşünce,

kavram; [sanat eseri vb.nin] taşıdığı anlam;

عَنِ مَعَانِ [kişinin] iyi vasıfları soyut,

manevi isim DİLİB.; عَنِ مَعَانِ belagat ilmi;

semantik, anlambilim YEN; عَنِ ذو مَعْنَى anlamlı;

و عَنِ لَمَعْنَى له anlamsız, bir şey ifade etmeyen;

نَظَرَاتِ كُلِّهَا ve benzerleri, vb.; عَنِ مَا فِي مَعْنَاهُ

شَخْصِ حَسَنِ مَعَانِ anlamlı bakışlar;

güzel özellikleri/ vasıfları bulunan bir kişi;

عَنِ مَعْنَى (الدَّلَالَةُ) anlambilim, semantik;

عَنِ [لفظي] anlam ile ilgili, manaya ait

karşısı]; soyut, manevi; kavramlar ile ilgili

مَفْهُومِ نِيتَلِيْغِيْنِدِه; zihinsel; عَنِ شَخْصِ

تُؤْزَلِ مَعْنَوِي

معنويات maneviyat, maddi olmayan şey-

ler; idealler; moral [ordu vb. de];

مَعَانَاة çaba, gayret;

تَعْن çabalama, didinme, uğraşma; sızıntı, zorluk;

اِعْتَاء (ب...e) itina, özen; (ب için) bakım, gözetim; (ب...e) ilgi, ihtimam;

عَان zorluk çeken, sıkıntıda;

مَعْنَى ölçüsüz ve kafiyeli şiir SUR.;

مَعْن dikkatli, özen gösteren, itinalı; düşünceli;

عَهْد a (عَهْد) (b-i, bşi) [eskiden] tanımak, bilmek;

«لَا يَزَالُ هَذَا الْمَكَانُ كَمَا عَهْدْتُهُ» bu yer hâlâ

bildiğim [eskisi] gibi [hiç değişmemiş]; (bşi)

gözetmek, (bşe) bakmak; (ب...den) (b-i, bşi)

sorumlu tutmak, mükellef tutmak, «عَهْدَ

الرَّئِيسُ إِلَيْهِ بِتَأْلِيفِ حُكُومَةٍ جَدِيدَةٍ» başkan onu

yeni hükümeti kurmakla görevlendirdi»;

(ب...ile) görevlendirmek; (ب...i, bşi)

(ب...ile) yetkili kılmak, yetkilendirmek;

«فِيمَا أَعْهَدُ» bildiğim kadarıyla, herhalde

...; «عَهْدَ وَعْدَهُ» sözünü/ahdini tutmak/ yerine

getirmek; **عَاهَدَ** (ب...için) sözleşmek,

sözleşme yapmak; (ب...için) (b-i, bşi)

söz vermek; **تَعَاهَدَ** (bşi) desteklemek, (bşe)

taraf tutmak; (bşe) bakmak, gözetmek, kol-

lamak, (bşin) bakımını yapmak, [işler, çalı-

şır, olumlu halini korumasını] sağlamak;

(ب...için) üstüne almak, taahhüt etmek; (ب...için)

(ب...için, ...yapacağına dair) (b-i, bşi)

söz vermek; **اِسْتَعَاهَدَ** (ب...den) sözleşme

belgesi/ kontrat vb. talep etmek; (ب...den)

kontrat/ sözleşme imzalatmak;

عَهْد bilgi (ب...e dair) malumat; meşhur

[kişi]; [sözüne] sadakat, bağlılık; (ب...i, b-i)

(ب...ile) mükellef/ sorumlu tutma (ب...ile); (ç. b-i)

(ب...ile) vaat, söz, taahhüt; sorumluluk, mesu-

liyet; yemin; sözleşme, kontrat, anlaşma;

zaman, devir, çağ; «بَعْدَ الْعَهْدِ» çok eskiden

olma; «حَدِيثَ الْعَهْدِ» son zamanlarda olmuş,

yeni; genç; «قَرِيبَ الْعَهْدِ» yeni; bir şeyi

«حَدِيثَ عَهْدٍ ب...» veya «حَدِيثَ عَهْدٍ ب...» yeni, bir şeyi

yeni kabullenmiş ya da kazanmış, elde etmiş

olan [çiçeği burnunda, taze]; acemi, dene-

yimsiz, tecrübesiz, alışmamış, yeni; «حَدِيثَ

عَهْدٍ بَعْرَسَ» yeni/ çiçeği burnunda evli;

«كَانَ حَدِيثَ الْعَهْدِ بِالْوِلَادَةِ» ye-ni doğmuş;

«حَدِيثَ عَهْدٍ بِأَوْرَبَا» Avrupa [henüz] yeni idi,

son zamanlara kadar tanınmıyordu; «قَدِيمَ

عَهْدٍ» eski, uzun süredir olan; «قَدِيمَ الْعَهْدِ

ب...» de tecrübeli, deneyimli, ...e aşina;

«قَرِيبَ عَهْدٍ ب...» ya da «قَدِيمَ الْعَهْدِ ب...» bkz.

«قَرِيبَ عَهْدٍ بِالْفِطَامِ» «حَدِيثَ عَهْدٍ ب...»

memeden yeni kesilmiş; «قَرِيبَ عَهْدٍ ب...»

«قَرِيبَ عَهْدٍ ب...» bir süredir; yeni, yakınlarda olan; «قَرِيبَ

عَهْدٍ ب...» uzun zaman önce, çok zaman önce, uzun

süredir; «قَرِيبَ عَهْدٍ ب...» bşi bilmemek,

tanımamak, tecrübesiz olmak; «قَرِيبَ عَهْدٍ ب...»

«قَرِيبَ عَهْدٍ ب...» bu meseledeki kadim/ köklü/ bilgi-

miz; «قَرِيبَ عَهْدٍ ب...» b-den söz almak; «قَرِيبَ

عَهْدٍ ب...» söz vermek; sözleşme/ kontrat yapmak;

«قَرِيبَ عَهْدٍ ب...» i taahhüt etmek, «قَرِيبَ

عَهْدٍ ب...» i «قَرِيبَ عَهْدٍ ب...» vaat etmek; «قَرِيبَ

yapacağına yemin etmek, ant içmek; الْعَهْدُ
وَلِيّ Yeni Ahit; لعهد القديم Eski Ahit; على عهد...devrinde, zama-
nında; في عهد فلان...in zamanında, devrinde;
...in sağlığında; عهده onun bilinen/ tanınan
yapısı, kişiliği; ظلّ كعهده nasıl bilindi/ tanın-
dı ise öyle kaldı, hiç değışimedi; عهدهم به
[onların] onu tanıdıkları hal, alışık oldukları
hal; عهدهم به onu tanıdıkları/ alışık olduk-
ları gibi; ما زلت أنت كعهدي بك [sen] hala
aynısın!, hiç değışmemişsin!; عهد عهد
değişmemek, hep aynı olmak/ kalmak;
عهد طال به العهد üstünden çok zaman geçmek;
عهد uhde, taahhüt bağlayıcılığı ISL.HUK.;
sorumluluk, mesuliyet; bakım, himaye, göze-
tim; kefalet عهد في birinin himayesinde
korumasında, sorumluluğunda; عهدته عليه
bundan o mesuldür.;

عهد müttefik;

عهد [daha önceden bilinen veya

gelinmiş olan] yer, enstitü; akademi; semire

عهد الذكريات hatıralarla dolu yer[ler];

عهد اصلاحی ıslahevi;

عهد [anlaşma, sözleşme; ittifak, pakt

عهد السلام (الصّٰلِح) barış anlaşması,

عهد عدم الاعتداء saldırılmazlık
anlaşması;

عهد [mas.; bakım; himaye, koruma,

[mud. kul.] vasilik; (ب bşi) üstüne alma,

taahhüt etme, vaat etme; (آ آت) söz, vaat

taahhüt;

معهد meşhur; ... المعهود sözkonusu ...;

متعهد [taahhüt eden; müteahhit, bir

şeyin sorumluluğunu üzerine alan; temsilci,

bayi [متعهد فني] menajer;

متعاهدان [anlaşmada,

kontratta vb. de];

عهر (عهر) a (عهر) ve عهر a (عهر) (kadınla) zina

etmek, gayri meşru ilişkide bulunmak; عاهر

[kadınla] ha];

عهر zina; fahişelik;

عهر zina yapan;

عاهرة zina; fahişelik;

عاهر zina eden, gayri meşru ilişkide bulu-

nan; (عاهر) zina eden, zani [i.];

عاهرة [kadın] zani, zaniye, gayri

meşru ilişkiye gire, kadın; fahişe;

عاهر hükümdar, padişah;

عين [renkli] yün;

عواهن [عاهن in çoğulu] uzuvlar; hurma

dalları [رمى] الكلام على عواهنه düşün-
meden söz söylemek, konuşmak;

عوج a (عوج) eğri/ kıvrımlı/ bükümlü olmak;

kıvrılmak, bükülmek; عاج u [seyir esnasın-

da] yoldan sapmak/ ayrılmak; (على bir yerde)

durmak, konaklamak; عوج (bşi) bükmek,

kıvrırmak; عوج ve عوج bkz. عاج;

عوج kıvrıklık, eğrilik; pürüz; sapma, ay-

rılma [doğru vb.den];

عاج fildişi;

عاجي [na't] fildişi[nden];

عوج müe عوجاء عوج kıvrık, zikzak

şeklinde, yılkavi; eğik; çarpık; garip, tuhaf.;

اعوجاج eğrilik, kıvrıklık; pürüzlülük; sapma, ayrılma [doğrudan]; zikzak şeklindeki, virajlı yollar;

مَعْوَجَة ç. imbik klm.;

مَعْرَج eğri, zikzak şeklinde, yılkavi,

kıvrımlı; eğik; garip, tuhaf; çarpık;

عَادَ u (...e) geri (ya da ل) (مَعَاد, عَوْدَة, عَوْد) geri dönmek; (...e) dönmek, götürülmek, isnat edilebilmek; (...ile) ilgili/ ilgisi olmak, bulunmak; (b-nin) payına düşmek; (...e) ait olmak; (bşi) terketmek, bırakmak, geri çekilmek; (b-i, bşi) geri getirmek/ götürmek; **عَادَ عَلَيْهِ** birine (b-i) netice/ sonuç olarak getirmek; [mansub isimle ya da haber olarak gelen sıfat ile] ...e dönüşmek; [muz.fiil öncesinde ya da ile] yinelemek, yeniden yapmak, yeniden yapmaya başlamak; [olumsuz ifade ve muz. fiil öncesinde] bir şeyi artık yapmamak, yapmayı bırakmak; **عَادَ** u (عِيَادَة) (hastayı) ziyaret etmek, [doktor] (b-i) tedavi altına almak **عَادَ إِلَى نَفْسِهِ** kendine gelmek, ayılmak; kendini sorgulamak, kendi kendini hesaba çekmek; **عَادَتْ الْمِيَاهُ إِلَى مَجَارِيهَا** herşey normale döndü, normalleşti; **عَادَ إِلَى** bşe yeniden/ [yeni] baştan başlamak; **عَادَ أَدْرَاجَهُ** geldiği yerden dönmek; geri gitmek, dönmek; **عَادُوا عَلَى** ç. **عَادَ عَلَى عَقْبِهِ** artık ona

sabredemezdin; **لَمْ يَعُدْ لَهُ طَاقَةٌ بِهِ** onun için hiç bir gücü kalmamıştı artık; **لَمْ يَعُدْ إِلَيْهِ** bunun için artık hiçbir ihtimal kalmadı; **عَادَ يَقُولُ** [bir sürelik susmadan sonra] konuşmasına devam etti; **عَوْدَ** (b-i, bşe veya علی bşe) alıştırmak, adet edinmesini sağlamak; **عَاوَدَ** (...e) geri dönmek; (bşe) yeniden başlamak; tekrar (b-nin) başına gelmek; **أَعَادَ** (b-i, bşi, ...e) geri getirmek, döndürmek; içinden atmak (b-i, bşi, ...e) geri göndermek, iade etmek (bşi, **إِلَى مَحَلِّهِ** yerine) [geri] koymak; (bşi, sözü **عَلَى** b-e) tekrarlamak, tekrar etmek; (bşi) yeniden/ tekrar yapmak, yinelemek, tekrarlamak; (bşi) yeniden inar etmek, restore etmek, tadilattan geçirmek; **أَعَادَ بِنَاءَ مَسْجِدٍ** (bşi) bir kere daha yapmak **أَعَادَ ذِكْرِيَّاتٍ** camiyi yeniden inşa etmek; maziye anmak, hatıraları yad etmek, anılarını tazelemek; **أَعَادَ طَبْعَ الْكِتَابِ** bir kitabı yeniden basmak; **يُعِيدُ الْقَوْلَ وَيَبْدَأُهُ** sürekli bir şeyden söz etmek, sözü hep aynı konuya getirmek; **أَعَادَ النَّظَرَ فِي** ...i yeniden gözden geçirmek, ...i yeniden düşünmek/ gözden geçirmek; **أَعَادَ الدَّعْوَى** davayı yeniden açmak/ incelemek **تَعَوَّدَ** (bşe ya da علی bşe) alışmak, huy/ adet edinmek; **أَعْتَادَ** (b-i, bşi) geri çağırmak; (bşi, **مِنْ** ...den) geri istemek, iadesini talep etmek; (bşi) yeniden kazanmak, elde etmek, geri alabilmek; (bşi) hatırlamak; (birinden, bşi) tekrarlamasını istemek;

عود tahta parçası; sopa, değnek, dayak; dal; kamış; ut; yapı, fizik; güç, şiddet; çoğ. **أَعْوَاد** şiddet [hastalık vb. için] **عُود الصَّلِيبِ** kibrit çöpü; **عُود الثَّقَابِ** şakayık BOT; **عُود الْكِبْرِيتِ** kibrit çöpü; **صَلْب** karakter/ kişilik zayıflığı; **رَخَاوَةُ الْعُودِ** güçlü, yapılı, gürbüz; inatçı, boyun eğmeyen, serkeş; **صَلَابَةُ الْعُودِ** sertlik, inatçılık, boyun eğmeyen, serkeş; **لَدُنَّ الْعُودِ** kıvrak, çevik; **تَقَفَ عُوْدَهُ** (b-i) eğitmek; **عَجَمَ كَسَرَ** birini sınamak, imtihana çekmek; **عُوْدَهُ** birinin direnme gücünü kırmak, moralini çökertmek;

عَوْد dönüş; tersine dönüş; tekerrür etme, yinelenme; mükerrer suç işleme HUK.; **تَكَرَّرَ** **عَوْدَهُ** ya da **فَعَلَهُ عَوْدًا وَبَدَأَ** bir şeyi yeniden/ baştan almak, tekrarlamak;

عَوْدَةُ dönüş **بِعَوْدَةِ الْبَرِيدِ** iadeli [posta]; **غَيْرِ عَوْدَةٍ** geri dönmek üzere, bir daha asla dönmek üzere; gidişin olsun, dönüşün olmasın!;

عَادَةٌ adet, huy, alışkanlık; gelenek, adet; **عَادَةً** genellikle, adeten; çoğ. **عَوَائِدُ** vergiler; ücretler, ödemeler **فَوْقَ** alışılmamış, pek görülmemiş, yapılmamış; olağanüstü, acil [toplantı vb.]; **عَلَى عَادَتِهِ** adeti olduğu üzere, her zaman yaptığı gibi; **كَسَابِقِ الْعَادَةِ** eskiden olduğu gibi; **جَرَتْ بِذَلِكَ** adet olmak; **جَرَتْ الْعَادَةُ بِ...** [işte] bu onların adetiydi, onlar hep

böyle yaparlardı; **الْعَادَةُ السَّرِيَّةُ** istimna, masturbasyon; **عَوَائِدُ الْجُمْرُكِ** gümrük vergileri; **عَوَائِدُ مَبَانِ** emlak vergileri; **عَوَائِدُ الْأَمْلاكِ** gayri menkul vergileri; **عَادِيَّاتُ الْأُمُورِ** sıradan işler; **عَادِي** alışlagelmiş, normal, sıradan; ba-
yağı, alelade; olağan [toplantı vb. için]; basit, sıradan [kişi]; kadim, antika; **عَادِيَّاتُ** an-
tika[lar];

عِيَاد tekrarlama, yineleme;

عِيَادَةٌ [hastayı] ziyaret, [doktor için] vizit; **عِيَادَةُ خَارِجِيَّةٍ** (ç. -آت) klinik; muayenehane; poliklinik;

عَوَادَةُ -آت [kadın] ud;

مَعَاد dönüş; dönülecek yer; varılacak yer, hedef [yer]; **الْمَبْدَأُ وَالْمَعَادُ** ahiret **عَالِي** can alıcı/ en kritik nokta;

تَعْوِيد (e... علی) alıştırma, (i... علی) huy/ alışkanlık olarak kazandırma;

إِعَادَةُ iade etme, geri verme, götürme, gönderme; eski konumuna/ haline getirme; tekrarlama, yineleme; yeniden başlama, baştan alma; yeniden kurma, onarma, restorasyon **إِعَادَةُ الْبِنَاءِ** yeniden kurma, bina etme; **إِعَادَةُ التَّسْلُحِ** hakların iadesi; **إِعَادَةُ الْحُقُوقِ** yeniden silahlanma; **إِعَادَةُ التَّكْوِينِ** yeniden yapılanma; **إِعَادَةُ النَّظَرِ فِي...** yeniden gözden geçirme, ...in üzerinde bir az daha düşünme; **إِعَادَةُ النَّظَرِ فِي دَعْوَى** bir davanın dosyasını yeniden açma HUK.; **إِعَادَةُ التَّنْظِيمِ** yeniden düzenleme;

تَعَوُّد alışma, huy edinme;

اعتِيَاد ↑; itiyat edinme;

اعتِيَادِي sıradan, alelade; adet niteliğinde,

alışkanlık ile ilgili; normal; basit, özelliği

olmayan, sıradan, alelade [kişi];

استِعَادَة ↑ mas.;

عَائِد dönen, geriye dönen, giden; işlemek-

te olan [faiz, kâr]; (ع...e) ait; (ç.

عَوَاد) [hasta] geri dönen göçmen; (ç.

عَائِدَات gelirler, varidat; عَائِد

net kazanç;

عَائِدَة ç. عَوَائِد kâr, kazanç (b-nin);

عَائِدِيَة ait olma, aitlik; üyelik;

مَعُود (ع...e) alışmış, alışkın (ع...i)

huy edinmiş;

مُعِيد ç. عَوْن tekrarlayan; özel öğretmen;

[üniversitede]uygulama yapan;

مُعَاد تصديرية: معَاد

[posta];

مَتَعُود (ع...e) alışmış, alışkın, (ع...i)

huy edinmiş;

مُعْتَاد ↑ (ع...e) alışılmış, normal, her

zamanki, mutat; كَالْمُعْتَاد her zamanki gibi,

mutat olduğu gibi; مُعْتَاد الْجُرْم itiyadi suçlu

HUK.;

(b-e ب...den من) (مُعَاد, عِيَاد, عَوْد) u عَاد (عَوْد)

,) sığınmak; (b-den ب...e karşı من) korunma

istemek, himaye dilemek اَعُوذُ بِاللّٰهِ Allah

korusun! Allah etmesin!; عَوْد (b-i, من...den)

korumak (b-i; من...e karşı) koruması altına

almak; (b-e) sihirli/ büyüülü şeyler okumak,

(b-e) muska takmak; اَعَاد = عَوْد; Allah'ın

; عَاد = تَعَوَّذ (b-i) koruması için dua etmek;

; عَاد = اِسْتَعَاد (ب... vasıtası, aracılığı ile)

korunmak;

عَوْدَة himaye altına alma; sığınmasına izin

verme;

عَوْد sığınak, barınak, sığınılan, tehlike-

den sakınılan yer;

عَوْدَة ç. عَوْد muska; tılsım; büyüülü, sihirli

söz;

عِيَاد sığınma; sığındırma; عِيَادُ اللّٰهِ veya

اللّٰهُ عِيَادُ اللّٰهِ Allah etmesin! Allah korusun!;

مَعَاد sığınma; sığınak, barınak, sığınılan

yer; مَعَادُ اللّٰهِ Allah etmesin! Allah korusun!;

تَعَوَّذ ç. عَوْد muska; tılsım; büyüülü,

sihirli söz;

المُعَوَّذَتَان Felak ve Nas sureleri;

عَوْر (b-nin) bir (عَوْر) a عَوْر¹

gözünü kör etmek; (b-şî) hasara uğratmak,

bozmak; (tartıların, ölçülerin) doğruluğunu

kontrol etmek; اَعَار (b-e, b-şî) borç/ ödünç

vermek; تَعَاوَر (b-şî) sırayla/ nöbetleşe yap-

mak; (b-e, b-şî) [dönüşümlü ya da peşpeşe]

gelip çatmak, bulmak; اِعْتَوَر (b-e) sıra ile/

dönüşümlü olarak başına gelmek; [farklı

faktörler, etkenler] (b-şî) oluşturmak, meyda-

na getirmek, hazırlamak; (b-şî) engel teşkil

etmek, olmak; اِسْتَعَار (b-şî, من...den) ödünç

almak;

عَوْرَة eksiklik, noksanlık, kusur; (ç. آت)

avret, edep yeri; avret mahalli; zayıflık;

عَوَار eksik, noksan, kusurlu;

تَعْوِضٌ ↑ mas.; (عن ...in yerine) karşılık/ telafi/ bedel vermek; (ç. آت-) bedel, karşılık; telafi edici şey, tazminat; kompanze etme FİZ; [çoğ.] savaş tazminatı;

تَعْوِضِي telafi edici, karşılayıcı;

مُعَاوَضَةٌ ç. آت- takas usulü alışveriş akdi ISL.HUK.; (ب bir şeyin yerine, عن استعاضة ...i) koyma; (ب ...ile, ب bşi, عن) değiştirme, takas etme, bedel olarak verme;

(عَوَقَ) **عَوَقَ** u (عَوَقَ) (عن bşe) engel olmak, engellemek, mani olmak, imkan vermemek; (b-i, bşi) geciktirmek, oyalamak; **عَوَقَ** ve **عَوَقَ** (عن yapması) engellenmek; **عَوَقَ** = **عَوَقَ**; **عَوَقَ** = **عَوَقَ**; geciktirilmek, oyalanmak; **عَوَقَ** = **عَوَقَ**;

عَوَقَ ↑ mas.;

عَوَقَ ↑ mas.;

عَوَقَ engel, mani; (ç. عَوَقَ) züppe, gösteriş düşkünü MIS.;

عَوَقَ engel, mani;

(عَوَلَ) **عَوَلَ** u (عَوَلَ) doğru yargıdan/ haktan sapmak/ ayrılmak, haksızlık yapmak; (b-e) zulmetmek; **عَوَلَ** صَبْرُهُ veya **عَوَلَ** صَبْرُهُ sabrı tükenmek; **عَوَلَ** u (عَوَلَ, عَوَالٌ) (b-e, özl. aileye) bakmak (b-nin) bakımını/ geçimini sağlamak; **عَوَلَ** çığlık atmak, bağırarak veya yüksek sesle ağlamak; [köpek] [kesik kesik] havlamak; (على ...e) güvenmek, itimat etmek «هو رجلٌ يُعَوَّلُ عَلَيْهِ» o [kendisine] güvenilen bir kişidir; (على bş yapmaya) karar vermek, niyetlenmek «لا به يُعَمَلُ وَلَا عَلَيْهِ يُعَوَّلُ» gayrı muteber, önemsiz, kıymetsiz; **أَعَوَلَ** bağır-

mak, ağlamak ya da çığlık atmak; **أَعَالَ** (b-e, aile fertlerine) bakmak, geçimini sağlamak; kalabalık ailesi olmak;

عَوَلَ bağıрма, çığlık atma ya da yüksek sesle ağlama; [ailenin] geçim[i], bakım[ı]; yardımcı;

عَوَلَ güven, itimat; onaylama, doğrulama;

عَيْلٌ aile, ev ahalisi, ehlü iyal; bebe, küçük çocuk MIS.; çoğ. عِيَالٌ, عَالَةٌ geçimini sağlamak zorunda olduğu kişiler, aile fertleri «عِيَالٌ ...in baktığı, geçimini sağladığı kişi[ler]; tamamen ..e bağımlı; ...e yük;

عَالَةٌ çatı gibi yağmurdan koruyan bir çeşit örtü vb.; bkz. **عَيْلٌ**;

عَوِيلٌ bağıran, çığlık atan ya da yüksek sesle ağlayan; parazit, tufeyli, başkalarının sırtından geçinen MIS.;

مَعَوَلٌ ç. مَعَاوِلٌ kazma; çapa; [kötüye kullanılan] alet MEC. «مَعَاوِلٌ هَدَامَةٌ» yıkıcı unsurlar; مَعَاوِلٌ الْإِضَادَّةِ وَالتَّقْوِيسِ yıkıcı/ bölücü unsurlar;

أَعَالَةٌ [aile] geçindirme, bakımını sağlama;

عَائِلٌ [aile vb.] geçimini sağlayan, bakan;

عَائِلَةٌ ç. عَوَائِلٌ ev ahalisi, aile;

عَائِلِي ailevi, aile ile ilgili;

مُعَوَّلٌ (على ...e) karar vermiş, niyetli;

مُعَوَّلٌ güven, itimat «لَيْسَ عَلَيْهِ مُعَوَّلٌ» ona güven olmaz, = onun ipi ile kuyuya inilmez;

مُعِيلٌ aile vb.nin] geçimini sağlayan, aileye bakan;

¹ (عوم) yüzmek; [sıvı yüzeyinde] **عام** u (عوم) yüzmek; [sıvı yüzeyinde] durmak, yüzmek; **عوم** (gemi vb.i) suya/ denize indirmek; (bşı) sel/ su basmak MIS.;

عام mas.;

عام ç. **أعوام** yıl, sene;

عام o yıl;

عام usta/ iyi yüzücü; **عوام** yüzer havuz;

عوامة ç. **عوامة** samandıra; sal; duba, tombak; can yeleği/ simidi; [su üzerinde] yüzer ev;

عائم yüzen/ [su yüzeyinde] duran **عائم** yüzen, dubalı köprü;

عم ³ bkz. **عوام** ve **عام**;

عون (de... علی ya da fi, b-e) yardım etmek, yardımcı olmak; **اعان** (b-i, من...den) kurtarmak, serbest bırakmak; **تعاون** yardımlaşmak; işbirliği yapmak; **استعان** (bden, veya ب b-den, علی...için, ...e karşı) yardım[ını] istemek, (b-e, bşe ya da ب b-e, bşe) başvurmak zorunda kalmak; (bşı ya da ب bşı, علی...e) kullanmak;

عون yardım, destek, arka çıkma; (ç **أعوان**) yardımcı; hizmetçi, uşak; koruma, muhafız; küçük memur TUN.; [mahkemede] teşrifatçı TUN. **أعوان المطافئ** itfaiye[ciler];

عونة zorunlu/ mecburi hizmet/ iş;

عانة kasık tüyleri, kasık bölgesi;

عوان orta yaşlı; (... بین...lerin) arası/ ortası **عوان** حرب bitmeyen, fasılalarla süren savaş;

عين bkz. **عوينات**;

معوان her zaman yardıma koşan, yardımsever; yardımcı; yardım;

مد يد المعونة (b-e) yardım, destek; **معونة** yardım elini uzatmak;

معاونة ذاتية yardım, destek **معاونة** kendine yetme, yeterlilik;

اعانة yardım; destek; (ç.) imdadına yetişme, para yardımı/ desteği;

تعاون yardımlaşma; işbirliği; **شركة التعاون** ...ile işbirliği yaparak; kooperatif, birlik;

تعاوني yardımlaşma ile ilgili; işbirliğine dayalı; **جمعية التعاونية** kooperatif, birlikte yardımlaşma/ dayanışma derneği; **هيئة تعاونية** kooperatif;

تعاونية yardımlaşma/ dayanışma ruhu/ hissi; yardımlaşma;

استعانة (b ile, ...den) yardım isteme, yardım talep etme; (bşı) kullanma;

معاون yardımcı, destekleyen, asistan; muavin; yaver, emir subayı;

معاونة karakol If.;

معين -ون yardımcı; muavin; asistan;

عاهة (عوه) hastalık, zayıflık, zaaf; [vücuttaki] özür, kusur, noksanlık;

معوه küflü;

معيوه;

عوى (عواء) ulumak, [köpek, kurt vb.]; kesik kesik bağırmak; **عوى** (b-e) havlamak;

انعوى bükülmek;

عواء uluma;

kalya yortusu HRI.; عيد الكسوة Kisve Bayramı, Kahire'de Kabe örtüsünün, Mekke'ye taşınması ile ilgili olarak yapılan kutlamalar MIS.; عيد كل القديسين Bütün Azizler Yortusu HRI.; عيد الميلاد Noel kutlamaları;

عيدية bayram hediyesi; Noel hediyesi;

معاهدة bayramlaşma; (ç. آت) tebrik/ bayramlaşma/ kutlama ifadeleri;

عير (ب-ي) i عار (عير) gezinmek, dolaşmak; (b-i) kınamak, «عاره أصحابه بفراجه من المعركة» çatışma-dan kaçtığı için arkadaşları onu ayıpladılar»; عير (b-i, bş için veya ب veya ...için, ...den dolayı) kınamak, ayıplamak [kendi kusuru ile]; (b-i) yermek; عاير (ölçüleri, ağırlık-ları) [doğruluğunu] kontrol etmek, ölçmek; ayar yapmak, kalibre etmek (bş ile ...ile) ölçmek, tartmak; تعابر birbirinin ayıplarını/ kusurlarını söylemek;

عار (على b-nin); ayıp, kusur, noksan, utanç verici şeyleri;

عير yaban eşeği zoo.;

عير kervan لا في العير ولا في كيرات عير ne orada ne burda; hiç bir şekilde, hiç bir surette; önemsiz, sıradan;

عار ايار, standart ölçü; [altında, gümüşte] ayar; çap, kalibre; (ç. آت) عيرة [tüfek için] atış [yine ناري];

عار başı boş adam; aylak kişi, serseri, derbeder; (ç. آت) vinç;

ميار [ölçü aletini] ayarlama, kalibrasyon, standart ölçüye getirme; (ç. معاير) asıl/ stan-

ميار ölçü; standart; örnek, norm; معيار hayat standardı; معيار الذهب altın ayarı;

معاير çoğ. kusurlar, noksanlar;

معايرة ölçü ve tartıların [standartı belirleyen kurum tarafından] onaylanması;

عيرة bkz. عور;

عيس müe. عيساء ç. عيس sarı beyaz arası renkli [deve]; عيس iyi cins deve[ler];

عيسى İsa (as.);

عيسوي Hristiyan; [na't] Hristiyanlık ile ilgili, Hristiyan...;

عاش (معاش, معيش, عيشة, عيش) i عاش (عاش) ömür sürmek, yaşamak, يا دا عاش الملك yaşasın Kral!, kralımız çok yaşa!;

عاش (b-i) yaşamaya bırakmak, yaşamasına izin vermek; ya da canlı tutmak; (b-e) bakmak, geçimini sağlamak عايش (b-ile) birlikte yaşamak أعرفه حق المعرفة لاني عايشته زمنا» onu iyi tanırım; zira uzun zaman [onunla] birlikte yaşadım»; تعاش = عيش = أعاش;

güçlülük/ zar zor geçinmek, iki yakası bir araya gelmemek; yaşamını/ hayatını (ب ya da ...den) kazanmak, geçimini (ب ya da ...den) kazanmak; تعايش dostluk/ birlik içinde yaşamak; اعتاش;

عاش yaşam, yaşam tarzı; geçinme, hayatını kazanma; ekmek [daha çok MIS.] مستوى hayat/ yaşam standardı/ seviyesi; عيش غراب mantar MIS.;

عيشة yaşam, hayat tarzı, yaşam;

عَاشَ ekmekçi [satıcı];

مَعَاشَ hayat, yaşam, ömür, hayat tarzı; geçim; geçim vasıtası; gelir, varidat; (ç. آت-) emekli aylığı/ maaşı; fon, yardım [kamu kuruluşu vb.den] **ذُو الْمَعَاشِ** emekli aylığı alan; **أَحِيلَ إِلَى** emekliler; **أَرْبَابَ الْمَعَاشَاتِ** emekliye ayrılmak, emekli olmak;

مَعِيشَةً ömür, yaşam, hayat, yaşam tarzı; geçim; ev ahalisi ile fertleri [evde ekmek bekleyenler]; **مَعِيشَةُ الرَّيفِ** köy/ taşra hayatı; **الحَالَةُ الْمَعِيشِيَّةُ** yaşam ile ilgili; **مَعِيشِي** yaşam standardı/ seviyesi;

مُعَايَشَةً iki toplumun bir arada yaşaması stiy.;

إِعَاشَةً geçim, **بِطَاقَةِ الْإِعَاشَةِ** [yiyecek] karnesi, iâşe kartı;

مُعَايَشَةً = تَعَايَشَ;

عَاشَ ömür süren, yaşayan; hali vakti yerinde;

عَاطَ (b-e) çığlık atmak, haykırmak; **عَاطَ** (b-i) çağırarak; ağlamak YEN.;

عَاطَ çığlık; seslenme; ağlama YEN.;

عَافَ (bşden) (عَافَانِ, عَافَ, عَافَ) i, a tiksini, iğrenmek «**عَافَ التَّدْخِينَ فَاَقْلَعَهُ عَنْهُ**» sigaradan tiksindi ve sigarayı bıraktı.»;

عَافَ iğrenme, tiksini;

عَافَ kuşların uçuşunda uğursuzluk belirtisi gören;

عُوفَ kibirli, gururlu;

عَافَانِ tiksini, iğrenme, tiksini;

عُوقَ [s.] züppe gibi; [is.] züppe;

عَالٍ (عَالَةً) i fakir olmak, yoksul olmak veya fakirleşmek, yoksullaşmak; **عَالٍ** ve **أَعَالٍ** kalabalık ailesi olmak;

عَالٍ, **عَالَةٍ**, **عَالَةٍ** ve **عَالَةٍ**; bkz. **عُولَ**;

عَالٍ fakir, yoksul, muhtaç ve bkz. **عُولَ**;

مُعَالٍ aile reisi, baba; kalabalık bir aileye bakan;

عَيْنَ (bşî) belirlemek, özellikle belirlemek, belirli kılmak; (bşî) belirlemek, kararlaştırmak, (bş için) kesin zaman/ vakit vermek/ tayin etmek; (b-i, ...olarak ya da ...e) atamak, tayin etmek, görevlendirmek; (bşî ...için) ayırmak, tahsis etmek, seçmek; (bşî l b-e) ayırmak, tahsis etmek; **عَيْنَ** **عَيْنَ** (b-i, bşî) bizzat görmek; (bşî) yoklamak, muayene etmek, gözden geçirmek; **تَعَيْنَ** (...i) görmek; ayrılmak, tahsis edilmek; atanmak, tayini çıkmak, tayin olmak; (b-e ...e) zorunlu olmak, (b-e ...ile) yükümlü görevli olmak; (b-e ...yapması) gerekmek; «**يَتَعَيْنُ عَلَيْكَ أَنْ**» görünüşüne dikkat etmeli, özen göstermelisin.»;

عَيْنَ, **أَعْيَانَ**, **عُيُونَ**, ç. müe., göz;

nazar, kem göz; pınar, kaynak, menba; gözcü, keşfe çıkan, casus; delik; ağ; bir şeyin en güzel yanı; (ç. **أَعْيُنَ**) [özl. çoğul olarak] ekabir, ileri gelen kişi[ler]; öz; herşeyin kendisi, zatı; maddi; peşin para; "ع" harfinin

adı; عَيْنِ السَّمَكَةِ [ayak parmaklarındaki]
 nasır; عَيْنِ شَاهِدِ görgü şahidi; عَيْنِ سَوَادِ gözbebeği; عَيْنِ (طَرْفَةً) göz açıp kapayıncaya dek; عَيْنِ اسمِ somut isim, madde ismi DILB.; مَجْلِسِ الْأَعْيَانِ senato, IR.; فَرَضِ 'farzı ayn, her kesin bizzat yapması gereken farz ISL. HUK.; بَأْمِ عَيْنِهِ kendi gözü ile, iki gözü ile; أَلَّا بِعَيْنِي رَأْسِهِ şahsen, bizzat; tamamen aynısı, ta kendisi; هُوَ بِعَيْنِهِ sadece o [başkası değil.]; işte o! [başkası değil]; اَيْنِ لِلْسَّبَبِ عَيْنِهِ aynı sebep/ neden ile nedenden dolayı; هَمَنْ عَلَى الْعَيْنِ وَالرَّأْسِ hemen! canı gönülden! tabi ki! başımız gözümüz üstüne! emriniz olur!; عَلَى عَيْنِكَ يَا تَاجِرٌ KNŞ. açıktan açığa, herkesin gözü önünde; hiç utanmadan; رَأَى رَأْسَ الْعَيْنِ kendi gözleri ile görmek; أَعَادَهُ أَثَرًا بَعْدَ عَيْنِ bşi tamamen harap etmek/ yıkmak; مَلَأَ عَيْنَهُ b-i memnun/ hoşnut etmek; نَزَلَ مِنْ عَيْنِي gözümünden düştü; نَظَرَ إِلَيْهِ بِعَيْنِ الْإِحْتِقَارِ b-e küçümseyerek bakmak; وَقَعَتِ الْعَيْنُ عَلَى الْعَيْنِ kavga çıkmak, insanlar birbirine girmek; عِيُونُ الشُّعْرِ en güzel/ seçme şiirler; اشْتَرَيْتَهُ بِالْعَيْنِ لَا بِالْدِّينِ onu taksitle değil, peşin para ile aldım;

عَيْنِي [na't] göz ile ilgili, göz...; gerçek, hakiki; maddi HUK.;

عَيْنِيَّةُ aynılık; (ç. آت-) akler, [teleskop vb.] göz merceği;

عَيْنِ sulugöz, çabuk ağlayan;

عَيْنَةٍ ç. آت- örnek, nümune;

عَيْنِي örnek niteliğinde, örnek;

عَوِيَّاتٍ gözlük; kısıkaç, kelebek gözlük;

مَعِينِ su kaynağı, menba, pınar;

تَعْيِينِ belirleme, mahsus kılma; tayin, atama [yine gün, zaman, randevu vb.]; şart, madde; ayırma, tahsis etme (ç. آت-) tayin, [yiyecek] istihkak ۱۱ مُرَاقِبِ تَعْيِينِ ASK. ≈ iâşe çavuşu MIS.; ۱۱ صَوْلِ تَعْيِينِ MIS.;

مُعَايَنَةٍ muayene, yoklama, kontrol, teftiş; gözlem;

عِيَانِ görgü şahitliği; apaçık olan, ayan beyan ۱۱ شَاهِدِ الْعِيَانِ görgü şahidi; بَدَأَ لِلْعِيَانِ ortaya/ meydana/ gün yüzüne çıkmak;

عِيَانِي görgü şahidi; عِيَانِي : görgü şahidi;

مَعِينِ belirli, muayyen, kararlaştırılmış; tayin edilmiş, atanmış; eşkenar dörtgen; (ç. آت-) belirli, sabit miktar [para]; مُعِينِ الْكَرَاءِ kira;

مُعَايِنِ muayene eden, kontrolör, müfettiş;

غَابَانِي keşmir yününden yapılmış kumaş;

غار bkz. غور ;

الغَازَات السَّامَّة gaz; petrol **مَآغَر**; **غَار** ç. gaz; petrol **مَآغَر**; zehirli gazlar;

غازِي gazlı, **مِيَاه غَازِيَّة** maden suyu;

غازوزة It. > gazoz;

غال ¹ asma kilit;

الغال ² Galya;

الغالي [na't] Galya'ya ait, (ç. ون) Galyalı;

غانا ve **غانا** Gana;

غَب [sıtma, nöbet] (*b-e* ya da *على b-e*) iki günde bir gelmek, gün aşırı olmak;

غَب ... son, netice, akibet, sonuç;

زَارَهُ غِبًا [meb. mud. kul.] ...den sonra;

(*b-i*) uzun aralıklarla ziyaret etmek; arada

bir uğramak; **حُمِّي الغَب** gün aşırı tutan sıtma;

غَب [hayvanda] gerdan;

مَغَبَّة sonuç, netice, akibet;

غَب ² u [عَب u] (*b-ş-i*) lıkır lıkır içmek, büyük yudumlar ile içmek;

غَبَّة büyük yudum;

غَبَر u (**غَبَر**) yanından geçip gitmek; geçmiş

olmak; **غَبَر** (...i) toza bulamak; toz kaldırmak

غَبَر birini geçmek, yenmek, *b-e*

üstün gelmek; **اغْبَر** tozlanmak;

غَبَر nükseden [yara], müzmin;

غُبْرَة toz rengi;

غُبْرَة toz;

غُبَار toz; (**اغْبِرَة** ç.) toz bulutu; **غُبَار** açık, net; itiraz edilmez, itiraz kaldırmaz;

temiz, masum, lekesiz; **غُبَارُهُ** veya **لا يُشَقُّ غُبَارُهُ** o yenilmez, onu kimse geçemez,

altedemez; [kimseye] yenilmez, sırtı yere gelmez; **جَرَى فِي غُبَارِهِ** *b-e*. sadakatle bağlan-

mak;

اغْبِر müe. **غُبْرَاء** ç. **غُبْرَاء** tozlu, toz kaplı;

اغْبِرَاء yer, yeryüzü; **اغْبِرَاء** toz rengi;

اغْبِرَاء (*على ...e*) [duyulan] kin, nefret;

اغْبِرَاء geçmiş, mazi; geçen; **اغْبِرَاء** zaman

veya da **اغْبِرَاء** eskiden, geçmişte; eski zamanlarda;

اغْبِش karanlık; alaca karanlık; hafif, ölü ışık;

اغْبِش karanlık [gece]; mat, soluk;

اغْبِشَة alacakaranlık [tan vakti];

اغْبِش müe. **اغْبِشَاء** ç. **اغْبِش** karanlık [gece];

parlak olmayan, soluk;

اغْبِشَاء görmede zayıflık;

اغْبِط (**اغْبِط**) (*على ...den dolayı*) özenmek,

gipta etmek; **اغْبِط** [edil.] mutlu olmak;

(*b-i*) özendirmek; (*b-e*) gipta etmek; **اغْبِط**

(*b ...e*) çok memnun olmak, çok sevinmek;

(ب...e) rızası olmak;

غِبْطَة mutluluk, neşe, sevinç; mutlak saadet; **كَانَ مَحَلَّ غِبْطَةٍ** özenilecek/ gıpta edilecek durumda olmak;

اغْبَاطَ mutluluk; hoşnutluk, rıza;

مَغْبُوطٌ mutlu, gıpta edilecek durumda olan, şanslı;

مَغْبُوطٌ (ب...e) sevinen, (ب...den) mutluluk duyan (ب...den) hoşnut;

غَبْنٌ i (ب...de) kandırmak, aldatmak, dolandırmak;

غَبْنٌ ç. **غُبُونٌ** aldatma, dolandırma, kandırma; [haksızlık sonucu ortaya çıkan] zarar, ziyan; **غَبْنٌ فَاحِشٌ** dolandırıcılık;

غَبْنٌ aptallık;

تَغَابُنٌ karşılıklı aldatma; **يَوْمُ التَّغَابُنِ** Kıyamet Günü;

مَغْبُونٌ aldatılmış, dolandırılmış, kandırılmış; mağdur, haksızlığa uğramış olan; **رَجَعَ (عَادَ) بِصِفَةِ الْمَغْبُونِ** eli boş/ hiç bir netice alamadan dönmek;

غَابَانِي ya da **غَبَانِي** keşmir yününden kumaş;

غَبِي a (ب...ya da b...i) anlamamak, bilmemek; **غَبِي** (ب...i) tanımamak; **تَغَابَى** (ب...den) haberi olmamak; ahmak gibi davranmak veya bilmezden gelmek;

غَبِي ç. **أَغْبَاءٌ** cahil, bilgisiz; aptal, ahmak, kalın kafalı;

غَبَاءٌ cahillik; aptallık;

غَبَاوَةٌ ↑; ↑;

غَبْوَةٌ bilmece, bulmaca;

أَغْبَى daha ahmak, aptal;

غَتَّ u (ب...i) boğmak; **غَتَّ فِي ..e, içine** daldırmak, batırmak; **غَتَّ الضَّحْكَ** güleceğini tutamamak, kendini gülmekten alamamak;

غَثَّ a, i (ب...i) zayıf/ cılız/ arık olmak veya cılızlaşmak, zayıflamak; **غَثَّ** i (ب...i) [yara] iltihaplanmak, azmak;

غَثَّ zayıf, cılız, arık; fakir, yoksul;

غَثِثٌ zayıf, cılız; cerahat, irin;

غَثَاةٌ cılızlık, zayıflık;

غَشَّى i (ب...i) karıştırmak, karma karışık etmek;

غَشَّى i (ب...i) kusacak gibi olmak. midesi kaldırmamak;

غَشَّى mide bulantısı; rahatsızlık;

غَشْيَانٌ ↑; ↑;

غَثَاءٌ [kaynayan şeyin üzerindeki] köpük;

غَجَّرَ ⇒ **غَجَرَ** küfretmek, sövmek, ağzını bozma

MIS.;

غَجَرِي çingene ç

تَغْجِيرٌ 1 MIS.;

غَد bkz. **غَدُو**;

غَدَدٌ bulaşıcı bir sığır hastalığı;

غُدَّةٌ ç. **غُدْدٌ** beze, gудde; **الْغُدَّةُ الدَّرْقِيَّةُ** tiroit

الْغُدْدُ iç salgı bezleri; **غُدَّةٌ صَمَاءٌ** bezi;

الْغُدَّةُ النَّكَفِيَّةُ beyin epifizi; **الْغُدَّةُ النَّكَفِيَّةُ** kulakaltı

tükürük bezi;

غُدْدِي beze, gудde ile ilgili; bezemsi;

غَدَرَ u, i (ب...e veya b...e) ihanet

etmek, aldatmak (b-ile olan anlaşmasına)

aykırı davranmak; **غَادَر** (b-i, b...i veya bir

yeri, **غَادَرَ** ...e doğru) terketmek, (b...den

الى ...e doğru) yola çıkmak;

غدر vefasızlık, sadakatsizlik, ihanet;

غدير gölet, küçük göl;

dere, çay;

غدير [saç] örgü, kuyruk;

غدار vefasız, sadık olmayan, ihanet eden,

aldatan; hileli, sahte;

غداره piştov, tabanca; آت - آت;

غداره hafif makinalı tüfek;

غادر vefasız, sadık olmayan, ihanet eden,

aldatan; sahte, aldatıcı;

غدف başörtüsü;

غدف kuzgun ZOO.;

غدق [yağmur] sağanak/ şiddetli yağ-

mak; ا غدق (غدق) bol bol vermek,

ihsan etmek;

غدق bol, çok [yağmur];

مغدق;

اغدودن [saç] uzun ve dalgalı olmak;

غدن dermansızlık, halsizlik, bitkinlik,

yorgunluk;

اغدنة;

غدان elbise askısı; çamaşır mandalı;

مغدودن uzun ve dalgalı [saç];

(اغدودن) sabahleyin erken-

den olmak/ yapmak; koşmak; (bşe) dönüş-

mek, dönmek; ...leşmek; ا غدا و راح bir

ileri bir geri yapmak; bir gidip bir gelmek;

اغدى (اغدا) kahvaltı etmek; (b-e) kah-

valtı vermek/ yedirmek; (b-e) öğle yemeği

yedirmek; غادى (b-e) sabah erken gitmek;

اغدى و يراوحها sabah akşam ona uğrar;

اغدى kahvaltı etmek; öğle yemeği yemek;

اغدى ertesi gün; غدا yarın; yarın bir gün,

daha sonraki bir günde ا غدى yarın; في

اغدى yarın bir gün; بعد غدى yarından sonraki

gün, ertesi gün; ذات في ذات غدى bkz. ذات ;

اغدى kahvaltı; öğle yemeği;

اغدى sabah erken vakitler, sa-

bah; الغدا bu sabah;

اغدى sabahın erken vakitleri;

اغدى öğle yemeği; sabah turu;

اغدى her gidiş gelişi, gelirken

giderken;

اغدى و ا sabahları uğranılan yer

اغدى sürekli gidilip gelinen yer, uğrak yeri;

اغدى [yara] iltihaplanmak, azmak;

اغدى hızlanmak, hızlı hızlı yürümek; ا

اغدى hızlanmak, acele ile yürümek;

(اغدى) (b-i, ب ile) beslemek, (b-i

ile) doyurmak; ا غدى (b-e, bşe, ب ile)

tedarik etmek, sağlamak, (bşi, ب ile) yeniden

doldurmak; ا غدى (b ile) beslenmek; (ب ...i)

yemek; (ب ile) yaşamak, yaşamını sürdür-

mek; (ب ...ile) beslenmek [örn. elektrik ile

vb.]; ا غدى beslenmek;

اغدى mas., beslenme;

اغدى yiyecek, besin, gıda; [çoğ.]

besinler;

اغدى gıda, besin kabilinden, besleyici;

اغدى besinler, besin maddeleri;

اغدى besleme, doyurma, yedirme; besle-

me, yükleme tekno.;

غُر u (غُرور) (b-i) yanıltmak, aklını çelmek;
(b-i) aldatmak; **غُرر** (b-i) اُل; اُل; (b-i) ayartmak, cezbetmek, aklını başından almak;
(b-i, bṣi) tehlikeye atmak/ sokmak, riske sokmak **غُررَ بِنَفْسِهِ** kendini/ hayatını tehlikeye atmak/ riske sokmak; **اغتر** (b ...e) aldanmak, (b ...tarafından) aldatılmak, kandırılmak, yanıltılmak, (b ...de) hatalı olmak; gururlu/ kibirli olmak veya gururlanmak, kibirlenmek; **استغر** (b-e) ansızın/ beklemeyen bir anda gelmek, (b-i) gafil avlamak, şaşırtmak;

غُر [kılıç için] keskin tarafı, yüzü;

غُر غُرار deneyimsiz, acemi, toy; dikkatsiz, ihmalkar;

غُرّة غُرر atın alnındaki beyazlık; (bṣin) en iyi/ en güzel/ en makbul kısmı; ilgi çekici bölüm [kitapta, toplantı vb. de]; **الغُرر** [çoğ.] ayın ilk üç günü; **غُرّة الشهر** ayın ilk günü; **غُرّة العام** senenin başında;

غُرّة dikkatsizlik; gaflet/ dikkatsizlik anı; **غُرّة** غُرّة على حين غُرّة ya da غُرّة على غُرّة gaflet anında, hiç ummadığı bir anda; **أخذ على حين غُرّة** gafil yakalanmak;

غُرر tehlike, risk;

غُرور aldatma; yanıltma; gurur, kibir; ucuz/ adi şeyler; tehlike; **الغُرور بِنَفْسِهِ** kendi kendini aldatma;

غُرور aldatici, kandırıcı, yanıltıcı;

اغراء غُرر yanıltılmış, aldatılmış; (غُرر) غُرر, **اغراء** toy, acemi, tecrübesiz, deneyimsiz;

غُرار [kılıcın] keskin taraf, yüz; **غُراراً** acele ile, alelacele, apar topar; **اُل على غُرار ...**

غُرار gibi, ...e benzer, andırır, ...yapısında; **على هذا الغُرار** bu durumda; **على غُرار واحد** aynı/ benzer şekilde;

غُرار aldatici, kandırıcı, yanıltıcı;

غُرارة غُررة düşüncesizlik, dikkatsizlik; **على غُرارة ...** şeklinde, halinde;

غُرارة غُرار çuval [tahıl vb.için]

اغراء müe. غُرر alnında beyaz olan [at]; güzel, yakışıklı; cömert, eli açık; asil, soylu; onurlu, saygın [özl. gazetenin ismi ile birlikte anılan övücü lakap] **اغراء محجل** tek, yegane;

مغرور kandırılmış, yanıltılmış; doğruyu göremeyen; kibirli, gururlu, mağrur;

غرام غرام - gram;

غرب u (غُرَب) (den ...den) ayrılmak, uzaklaşmak;

غرب u (غُروب) [güneş] batmak, gözden kaybolmak; **غرب** u (غُرابة) yabancı olmak;

garip/ acayip/ tuhaf olmak; zor anlaşılacak; **... لا يغرب عنك أن ...** olduğunu gayet iyi biliyorsun; ...den/ olduğundan bihaber olamazsın;

غرب uzaklara gitmek, uzaklaşmak, ayrılmak; batıya gitmek; (b-i) yurdundan/ memleketinden uzaklaştırmak/ sürmek,

sürgüne yollamak **غرب وشرق** bütün dünyayı dolaşmak, çok yer görmek; **اغرب** garip/ tuhaf bir şey yapmak veya söylemek; (في ...de) aşırı gitmek, haddi/sınırı aşmak;

تغرب غرب kahkaha atmak; **غرب في الضحك**

yabancı bir ülkeye gitmek, göç etmek; yur-
dundan uzak/ gurbette olmak; batılılaşmak,
Avrupalılaşmak; **اغترَبَ** yabancı bir ülkeye
gitmek, göç etmek, yurdundan uzak/ gurbette
olmak; **استغربَ** (bşî) garip/ acaip/ tuhaf bul-
mak, garipsemek; (bşî) saçma/ abes/ anlam-
sız bulmak; (bşî) yadırgamak; batılılaşmak,
Avrupalılaşmak; **كَاغْتَرَبَ فِي الضَّحِكِ** kah-
kaha atmak;

غرب batı; şiddetlilik, fırtınalı olma;
الغرب Batı; **غرباً** batıya; **فل غربه** birini zorla
itaat ettirmek, birine boyun eğdirmek; **غرباً**
بجنوب güney batıya;

غربي [na't] batı..., batıya ait, batılı; Avru-
palı, Avrupa'ya mahsus, Batılı; Batılı kişi;

غربة yurttan/ memleketten uzaklık, gur-
bet; sürgün, sürülme, uzaklaştırılma; yuva-
dan uzaktaki yaşam; gurbet hayatı yaşanılan
yer [gurbet eli];

غراب karga; kuz-
gun; artkafa ANAT.; balta ağzı, yüzü;

غريب (b-e عن ya da على) yabancı,
tanıdık olmayan, el; garip, acaip, tuhaf, alı-
şılmamış; şaşırtıcı, ilgi çekici; anlaşılması
zor, kapalı, muğlak [dil]; nadir, az kullanılan
[kelime]; (غريباً, غراباً) yabancı, el, tanı-
dık olmayan kişi; **أغراب** [çoğ.] vatanından
uzakta yaşayanlar, gurbetçiler; **غريب**
الأنوار garip, acayip, garip tavırlı, tuhaf;
مادة غريبة yabancı cisim, madde;

غريبة acayıplık; garip/ tuhaf/

acayip şey;

غروب [güneş, yıldız için] batış gurup;

غربة gariplik, acayıplık; yabancılık, gur-
bet hayatı;

أغرب daha yabancı; daha garip, daha
tuhaf, daha acayip, daha alışılmadık;

مغرب ç. **مغرب** gurup vakti ya da yeri;
batı; müe. akşam namazı [yine **صلاة المغرب**];
بلاد المغرب Fas; Afrika'nın kuzeybatısı; **مشرق**
المغرب Afrika'nın kuzeybatısı; **المشرق**
والمغرب bütün dünya; **المشرق**
والمغرب bütün dün-
yada; dünyanın dört bir yanında;

مغربي [s.] Kuzey Afrikalı, Kuzey Afrika-
ya mahsus; Faslı, Fas ile ilgili, Fas...; (ç.
مغاربة) Kuzey Afrikalı kişi; Faslı kişi;

مغربة ALF.BKZ.;

تغريب sürgün, sürme, uzaklaştırma;

تغرب vatanından ayrılma, gurbetçilik;
göç; göç hayatı; Batıcılık, Batılılaşma;

استغراب şaşırtma, tuhaf bulma, garipse-
me;

غارب ç. **غارب** [atın, devenin] iki kürek
kemiği arası; [çoğ.] zirveler, doruklar [dal-
galı] **ب-ي** kendi
yoluna bırakmak; **حبلك على غاربك** canının
istediği yere git!;

مغرب uzaklaştırılmış, sürülmüş, sürgün
[s. ve is.];

مغرب yabancı, el; gurbetçi, vatanından
uzakta yaşayan;

مُسْتَقَرَّب Batılılaşmış, Avrupalılaştı;

مُسْتَقَرَّب garip, tuhaf, acayip, alışılmamış;

غَرَبَل (غَرَبَلَة) (bşî) elemek, kalburdan geçirmek;

غَرَبَال ç. غَرَابِيل elek, kalbur, kevgir;

غَرَابِلِي ç. غَرَابِلِيَة elekçi, kalburcu;

غَرَد a (غَرَد) [kuş] ötmek, şakımak; **تَغَرَد** ve **غَرَد**

ötmek, şakımak;

غَرَد [kuş] ötme, şakıma;

غَرَد ç. غُرُود [rüzgarın yığıldığı] kum tepesi,

kumul;

غَرِيد şakıyan, öten [kuş];

أَغْرَدَة ç. أَغَارِيد [kuş] ötüş, şakıma;

تَغْرِيد ötme, şakıma;

مَغْرَد öten, şakıyan; **طَائِرُ مَغْرَد** ötücü kuş;

غَرَز i (غَرَز) (bşî, ب ...i, iğneyi) batırmak; (bşî,

...e) saplamak, sokmak, batırarak dikmek;

«غَرَزَ الْعُودَ فِي الْأَرْضِ» çomağı/ sopayı yere

dikti.»; (bşî, ...e) [ekin, bitki olarak] dik-

mek; **غَرَزَ** (bşî, ...e) sokmak, saplamak,

batırıp dikmek; **تَغَرَزَ** (bşî, ...e) iyice

batmak/ girmek; **انْغَرَزَ** (bşî, ...e) batmak/ gir-

mek; **اِغْتَرَزَ** (bşî, ...e) iyice batmak, girmek

[örn. ince sivri bir şey toprağa] **اِغْتَرَزَ**

gelmesi ile gitmesi bir oldu, ayağından,

ayakkabısının bağını çözmeden gitti;

غَرَز üzengi kayışı;

غُرْزَة ç. غُرَز iğnenin bir kez geçişi; esrar

içilen küçük yer, ocak MIS.;

غَرِيْزَة ç. غَرَائِز huy, mizaç; temayül, eği-

lim, meyil, içgüdü;

غَرِيْزِي doğuştan gelen; içgüdüsel;

مَغْرَز [tüy, diş] kök;

غَرَسَ i (غَرَسَ) (bşî, ...e) [ağacı vb.i] dikmek;

(bşî, ...e) sokmak; **أَغْرَسَ** (ağacı vb.i) dik-

mek; **انْغَرَسَ** dikilmek [ağaç vb.]; batmak;

غَرَسَ dikili; (ç. أَغْرَاس , أَغْرَاس) filiz, fidan;

غَرَسَ ç. أَغْرَاس filiz, fidan;

غُرْسَة ↑;

غَرَّاس ↑; dikim zamanı;

غَرَّاسَة [ağaç] büyütme yetiştirme;

غَرَّاسَة الْعِنْبِ zeytincilik; (الزَّيْتُونِ)

bağcılık;

غَرَّاسَة ç. غَرَّاس fidan, fide, filiz;

مَغْرَس ç. مَغَارِس bşî sokulduğu/ saplan-

dığı/ batırıldığı yer; [ağaç vb.] dikim yeri;

مَغَارَسَة ç. آت- bir meyva bahçesinin bakı-

mını üstlenen kişiye bahçenin [meyva verme-

ye başlamasından sonra] yarısının sahipliğini

tanıyan kira kontratı TUN.;

↑ kontratı yap-

mış kişi TUN.;

غَرَش bkz. غُرُوش ç. غَرَش

أَغْرَضَ ⇒ **غَرَضَ** amacına, hedefine ulaşmak;

(ل ...in) tarafını tutmak, (ل

...den) yana olmak;

أَغْرَاض ç. غَرَض hedef; niyet, amaç, gaye;

amaçlanan şey; istek, heves, meyil; önyargı,

peşin hüküm; [çoğ.] günlük ihtiyaçlar;

غَرَضِي bir hedefe/ amaca yönelik, kasıtlı;

أَغَارِض ç. غَرِض taze;

تَغَرُّض önyargı, peşin hüküm; tarafgir/

yanlı tutum, yanlı davranış;

(-ون) taraf tutan, tarafgir, yanlı; (غرض) taraf tutan kişi; önyargılı/ peşin hükümlü kişi;

şahsi çıkarları tarafından yönlendirilen kişi;

gargara yapmak; (غَرْغَرَة) (ب ... ile) gargara yapmak; çağıldamak; [çaydanlık vb.] fokurdamak;

gargara yapmak; çağıldamak; (تَغَرَّغَر) (ب ... ile, ...i) gargara yapmak; çağıldamak; [göz] yaş dolmak, dolu dolu olmak

[yine تَغَرَّغَرَتْ عَيْنَاهُ بِالدمع];

[cin.is.; tek.is. ة] Afrika tavuğu, beç tavuğu zoo. Numida meleagris;

gargara; çağıldama; fokurdama;

(غَرَف) (bşi) kepçe ile, kaşık ile ya da avuç ile almak; (yemeği) [tencereden, tabağa

kepçe vb. ile] almak; (yemeğin) servisini yap-

mak; (بشي من ... den) kepçe ile almak;

غُرْفَة bir avuç su; avuç dolusu, avuç miktarı; (عُرْف) oda; üst kattaki oda;

[idari organ, bölüm vb. olarak] daire; dernek,

غُرْفَة yemek odası; غُرْفَة الأكل ya da

غُرْفَة التَّجَارَة ticaret odası;

غُرْفَة السَّفَرَة sanayi odası; غُرْفَة الصَّنَاعَة

kap-tan köprüsü DNZ; غُرْفَة النَّوْم yatak odası;

غُرَاف nehirdeki su ile tarla

sulamak için, atlar ya da öküzler ile döndürü-

len düzen, bu şekilde işleyen değirmen SUR;

مَغَارِيف kepçe;

(غَرَق) (في ... e) dalmak, (في ... e) batıp

gitmek, gözden kaybolmak; (في ... de) batıp

boğulmak; iyice/ derinlemesine (في ... e) gir-

mek; kendini (في ... e) kaptırmak, kendini

tamamen (في ... e) vermek; (ب-i, bşi)

batırmak; (b-i) [su vb.de] boğmak; (bşi) su/ sel basmak; (السُّوق piyasaya) bol miktarda

(... de) sürmek; (غَرَق = أَغْرَق) (ب ...)

aşırı gitmek, sınırı aşmak; (أَغْرَقَ فِي)

kahkaha ile gülmek; (تَغَرَّقَ) tamamen

batmak [sıvıda]; (استَغْرَقَ) dalmak, (في ... de)

derinlere gitmek; (b-i, bşi) tamamen meşgul

etmek, tüm vaktini almak; [belirli bir süre]

devam etmek, sürmek; (استَغْرَقَ فِي الضَّحْكِ)

kahkaha ile gülmek; (أَغْرَوْرَقَتْ عَيْنَاهُ بِالدموع)

gözleri dolu dolu olmak;

[suda] boğulmuş, boğulan (غَرِقَ) غَرِقَ

[s.]; boğulmuş kişi [is.]; (في ... e) iyice dalmış,

derinlerine inmiş;

[suda] boğulmuş, boğulan; (غَرَقَانِ)

[suda] boğma; [gemiye] batırma; (تَغْرِيقُ)

su/ sel basma;

[suda] boğma; [gemiye] batırma; (أَغْرَاقُ)

su, sel basma; aşırılık, haddi aşma; mübalağa,

abartma [belağat];

[suda] boğulmuş; batmış; (في ... e) غَارِقَ

iyice/ derinlemesine dalmış (في ... içinde) kay-

bolmuş; غَارِقَ son derece şaşırmış;

(في ... içinde) (في ... e) iyice dalmış, (مَغْرَقَ)

kendini kaybetmiş;

(في ... e) مُسْتَغْرَقَ

(مَغْرَمَ, غَرَامَة, غُرْمَ) (cezayı vb.i) ödemek;

zarara/ ziyana uğramak; (ب-e) غَرَمَ

[edil.] (ب ... i) غَرَمَ = أَغْرَمَ

çok sevmek, (ب ... in) tutkunu olmak; (تَغْرَمَ)

para cezasına çarptırılmak;

غُرْم zarar, ziyan, hasar;

غَرَام (ب ...e) aşırı sevgi; tutkunluk, tiryakilik; para cezası; ALF.BKZ.;

غَرَامِي [na't] aşk..., tutku ile ilgili;
غَرَامِيَّات aşk hikayeleri/ maceraları/ oyunları;
رِسَالَةُ غَرَامِيَّة ʾaşk mektubu;

غُرْمَاء غُرْماء borçlu; hasım, rakip;

غَرِيْمَة kadın hasım, rakip;

غَرَامَة -آت para cezası; hasar tazminatı;

مَغْرَم kayıp, hasar; borç; para cezası; mali/ ekonomik yaptırım;

مُغْرَم (ب ...e) tutkun, (ب ...in) tiryakisi [hastası]; (ب ...i) çok seven;

غَرِين [alüvyonlu, liğlı] çamur;

غَرْنَاطَة Granada şehri;

غُرْنُوق ʾturna zoo;

غُرْنِيق ʾ;

غُرَا (bşî) tutkallamak, tutkal ile yapıştırmak; ʾغُرَى (b-i, ب ...e, yapmaya) teşvik etmek, sevketmek, yönlendirmek; (b-i, ب ...e) kışkırtmak, ayartmak, (b-i, ب ...yapmakla) kandırmak, aklını çelmek; (b-i veya köpeği, ب in) peşine göndermek/ salmak; (bşe) sebep olmak; ʾأَغْرِي [edil.] (ب bşe) düşkün/ tutkun/ (ب ...in) tiryakisi olmak, (ب ...siz) yapamamak; ʾأَغْرَى الْعَدَاوَة ʾ arasında düşmanlık meydana çıkarmak, husumet doğmasına sebep olmak, ...in aralarını açmak;

لَا غُرُو ne var bunda!, şaşılacak ne var!;

غُرَا tutkal, zamk, kola;

ʾغُرَاء ʾ;

غُرَائِي tutkalımsı, yapışkan;

ʾغُرُوِي kaloidal, kaloidimsi kim.;

ʾʾ لا غُرُو bkz. لا غُرُو;

غُرَايَة kola kabı, tutkal kazanı MIS.;

ʾمَغْرَاَة ʾ;

ʾأَغْرَاء ʾ; mas.; dürtü, saik; kışkırtma, ayartma (ب ...ile)

مُغْرٍ kışkırtıcı, ayartan, akıl çelici; teşvik edici, yönelten, şevk veren;

مُغْرِيَّات tuzak yem[ler]i;

1 غَزَزْتُ (غَزَزْتُ) u (b-e, ب ...i) hafifce batırmak

YEN.; ʾأَغَزَزْتُ dikenli olmak; ʾأَغَزَزْتُ (ب ...e) batmak;

2 غَزَزْتُ u (غَزَزْتُ, غَزَزْتُ) bol olmak, çok olmak;

غَزَزْتُ bolluk, çokluk;

غَزَزْتُ ʾ bol, çok; çok, her yerde biten, yetişen; (ب ...i) bol; (ب ...açasından) zengin;

غَزَزْتُ الْمَوَادَّ çok okumuş, bilgili; ʾغَزَزْتُ pek çok bilgiyi kapsayan, kapsamlı [kitap];

غَزَزْتُ bolluk, çokluk;

2 غَزَزْتُ çok küçük gagalı, bir çeşit güvercin;

غَزَلْ a (غَزَلْ) (bşî, yünü) eğirmek; ʾغَزَلْ i (غَزَلْ)

(ب kadına) kur yapmak, güzel sözler vb.

ile sevgisini kazanmak; (ب kadına) güzel

duygularını şiir ile ifade etmek; ʾغَزَلْ (ka-

dına) kur yapmak; ʾتَغَزَلْ (ب kadına) ʾ;

(ب bşî) aşk şiirleri yazmak; (ب bşî) kadına,

övmek, methetmek; ʾتَغَزَلْ birbirine kur yap-

mak; ʾأَغْزَلْ (bşî) eğirmek, bükmek;

غَزَلْ (yün vb.i) eğirme; (غَزُول ʾ) eğrilmiş,

bükülmüş iplik مَصْنَعُ الْغَزَلْ yün eğrilen yer;

غَزَلَ kur yapma, kur; aşk; aşkı dile getiren

sözler; cilve; aşk şiiri;

غَزَلِي [na't] aşk, sevgi ile ilgili, aşk...;

غَزَالٍ غَزْلَانِ, غَزَالَةٌ ceylan, karaca;

غَزَالٍ [yünü vb.i] eğiren, bükken kişi;

غَزَالَةٌ dişi ceylan; doğmakta olan güneş;

[güneş] kurs;

غَزَالَةٌ örümcek;

مَغْزِلٍ غَزَلٍ [yün vb.] eğirme/ bükme

yeri;

مَغْزِلٍ غَزَلٍ eğirmen, kirmen, iğ; أَبُو

مَغْزِلٍ leylek MIS.;

مَغْزَالَةٌ غَزَا - آت kur; flört;

تَغْزُلُ اَل;

غَزَا (غَزُو) u غَزَا (غَزُو) (bş) istemek, (bş için) çalış-

mak, çabalamak; (bş) kasdetmek, (bş) de-

mek istemek; غَزَا (غَزَوَان, غَزُو) u غَزَا (b-e, bşe)

saldırı düzenlemek, baskın yapmak; (b-i, bşi)

yenmek; (b-i, bşi) zaptetmek; غَزَا السُّوقُ

piyasayı ele geçirmek TIC.;

غَزُو saldırı, baskın; zaptetme, fetih;

غَزَوَاتٍ غَزَا غَزُو askeri saldırı; saldırı, bas-

kın; zaptetme, fetih; fetih seferberliği;

غَزَا اَل; اَل; اَل; اَل;

مَغْزِيٍّ مَغْزِيٍّ anlam, mana; [hikaye vb.den

alınacak] ibret, düstur, vezine; ehemmiyet,

önem مَغْزِيٍّ دَقِيقٍ اَل incelik, ince anlam/ nokta;

مَغْزِيٍّ ذُو anlamalı;

مَغْزَا مَغْزَا askeri sefer, saldırı, baskın;

المَغْزَايِ Hz. Peygamber'in (sav) seferleri;

غَزَا غَزَا çikar; fethi çikar;

غَوَازٍ غَوَازٍ dansöz;

غُسٍ [çoğ. ve tekil] önemsiz, kıymetsiz;

غُسْقٍ akşam karanlığı; gece karanlığı;

غَسَلَ (غَسَل) (b ile) yıkamak; (bşi. dişleri)

temizlemek; (bşin, من ...ini) gidermek, arıt-

mak; غَسَلَ (b-i, bşi) iyice arıtmak; اغْتَسَلَ

yıkanmak, banyo yapmak; gusletmek;

غَسَلَ يغسأل yıkama; bütün bedeni yıka-

ma; gusül;

غَسَلَةٌ bir kez yıkama;

غَسِلٍ yıkanmış; çamaşır;

غَسُولٍ yıkama işinde kullanılan su; temiz-

lik maddesi; deterjan;

غَاسُولٍ sabun; kül, boğada suyu;

غَسَالٍ çamaşır yıkayan, çamaşırçı;

غَسَالَةٌ [kadın] اَل; çamaşır makinesi;

غَسَالَةٌ atık, bulaşık su;

مَغْسِلٍ غَسَلَ yıkama yeri : banyo;

مَغْسِلٍ lavabo; çamaşır teknesi, leğen;

مَغْسَلَةٌ غَسَلَ çamaşırhane; salacak, üye-

rinde ölü yıkanan kerevet, teneşir tahtası;

مَغْسَلٍ gusülhane, yıkanılan yer; [kendisi

ile] yıkanılan su;

غَسَلِيٍّ [elbise vb.i] yıkayınca çıkan kir;

الغَسَلِيْنِ Cehennemdekilerin kanları, irinleri;

غَشَّ (غَشَّ) u غَشَّ (b-e) dürüst davranmamak; (b-i)

aldatmak, kandırmak, dolandırmak; [bşi, özl.

yiyecek maddelerini] saflıklarını bozmak,

katkılamak [süt, un; altın]; غَشَّ (b-i) aldat-

mak, dolandırmak, kandırmak; انْغَشَّ ve

اِسْتَغَشَّ aldatılmak, kandırılmak; اِسْتَغَشَّ (b-

nin) dürüst, samimi olmadığını düşünmek;

غش saflığı bozma, katkılama, değerini düşürme [süt, un; altın vb.de]; aldatma, kandırma, dolandırma;

غش ihanet, sadık olmama; aldatma, hile; dolandırma;

غشاش hilekar, dolandırıcı, düzenbaz; sahte, aldatıcı;

مغشوش aldatılmış, dolandırılmış, kandırılmış; katkılı, saf olmayan [yiyecek, altın vb.];

غشم i (غشم) (b-e) zulmetmek, (b-nin) hakkını yemek, (b-e) zalimlik yapmak; (bşde) düşüncesizce/ rastgele davranmak; تغاشم acemi, veya cahil gibi davranmak; استغشم (b-i) ahmak/ aptal/ cahil veya acemi/ deneyimsiz görmek, acemi kabul etmek;

غشم zulüm, haksızlık;

غشوم zalimane, adaletsiz, haksız; zalim, tiran, despot; القوة الغشوم zorba kuvvet, zor; غشيم غشيم cahil, ahmak, aptal; acemi, toy; kaba, bön, hodul; terbiye görmemiş, eğitimsiz; kabiliyetsiz, beceriksiz; ham, işlenmemiş;

غشومة bönlük;

غاشم zalim, haksız; zalim, despot; kayna-

yan şey üzerindeki köpük, [maden için] cürüf

قوة غاشمة zorba kuvvet, zor;

غش (غشو) (b-e, bir yere) u غشا (غشي ve غشو)

gelmek; غشا (غشاوة) (b-i, bşi) sarmak,

kaplamak; [uyku vb.] gelmek, basmak, üstü-

ne çökmek, [gece] kararmak غشي a (غشيان, غشيان) (b-e, bir yere) gelmek; (b-i, bşi) görmeye gelmek, (b-e, bşe) uğramak; (kadınla) yatmak, cima etmek; [hayvan] (dişiyi) aşmak; (suç vb.) işlemek, irtikap etmek; (bir arzuya, isteğe) teslim olmak, kendini bırakmak; غشي عليه [edil.] bayılmak, kendinden geçmek; غشي (b-i, bşi) örtmek, sarmak, kaplamak; (b-nin, bşin üzerine) örtü vb. yapmak, (bşi) kaplamak, plakalamak; اغشي [gece] kararmak; (...i veya على...i) örtmek, kaplamak; تغشي (b...ile) örtünmek, (b...e) bürünmek, sarınmak; استغشى ثيابه: استغشى elbisesini [duymamak, görmemek için] başından aşır-

mak; غشي bayılma, kendinden geçme;

غشية baygınlık;

غشاء غشاء örtü, saran şey, kap, kılıf; kaplama; kabuk, gömlek; zar; kapakçık, valf; الغشاء الأنفي burun mukozası, sümüksü tabaka; غشاء البكارة kızlık zarı; الغشاء المخاطي mukoza, sümüksü tabaka;

الغشائي kuşpalazı, difteri;

غشاة örtü, kaplayan şey;

غشيان bayılma, kendinden geçme, baygınlık;

مغشى varılacak yer, ziyaret edilecek şey;

غشاء kalp dış zarı, perikard; felaket, afet; baygınlık; uyuşma; hizmetkarlar, maiyet; الغاشية Kıyamet;

غصص (غصصت) a (غصص) (b su vb.) boğazında

kalmak, (ب...ile) yutamamak; her yer (ب...ile) kaynamak, (ب...ile) dolu olmak, dolup taşmak; **غَصَّ بِهَ الْمَكَانُ** yer çok kalabalıktı; **اَغْصَ (b-i)** nefessiz bırakmak; **اَغْصَ** çok kalabalık/ sıkışık olmak;

غَصَّة ç. **غُصَصَ** boğazda düğümlenip kalan, yutulamayan lokma; şiddetli eziyet, cefa, sıkıntı; [nefes alamayınca çıkan hırıltı]; **غَصَّةُ** ölüm acısı;

غَاصَ (ب...ile) dolup taşan, kaynayan; **غَصَبَ** **i** (غَصَبَ) (bşi, b-den veya من veya على b-den) gasbetmek, zorla almak, (bşi) kanunsuz olarak/ gayri meşru bir şekilde ele geçirmek; (b-i, على...e) zorlamak, mecbur tutmak; (kadına) tecavüz etmek, ırzına geçmek; (kadını) zorla kaçırmak, kaldırmak; (b-i على) zorla boyun eğdirmek, (b-e على) itaat ettirmek; **غَصَبًا = اَغْصَبَ**;

غَصَبَ gasp, gayri kanuni, kanunsuz sahip olma; gayri meşru keyfi davranış ISL.HUK.; zorlama, icbar, mecbur kılma **غَصَبًا** ya da **بِالْغَصَبِ** zorla, haksız olarak, kaba kuvvetle; **غَصَبًا عَنْهُ** istemeden, rızası aksine;

اَغْصَابَ gasp, zorla alma, soygun; kanunsuz sahiplenme; [kadına] tecavüz, ırza geçme; zorlama, icbar, mecbur kılma;

غَاصِبَ ç. **غُصَابَ** gaspeden kişi, gasıp;

مَغْصُوبَ gaspedilmiş, gasp sonucu, kanunsuz olarak, zorla elde edilmiş; mecbur edilmiş, zorlanmış;

مُغْصِبَ suçlu, zalim; işgalci;

اَغْصَنَ ve غَصَنَ ⇒ **غَصَنَ** [ağaç] dallanmak, dalları büyümek;

اَغْصَانُ, غُصُونُ ç. **غُصْنُ** dal;

غُصْنَةٌ sürgün, filiz;

غُضُوضَةٌ (a) (غَضِضَتْ) i, (غَضِضْتُ) **غَضُ** [bitki] taze/ yumuşak olmak; [kadın] cildi yumuşak ve parlak olmak; **غَضُ** u (غَضَاةً, غُضُوضَةً) (gözlerini, bakışlarını, sesini ya da من...i) alçaltmak, indirmek; (b-nin, bşin değerini, saygınlığını) azaltmak, düşürmek küçültmek; **غَضَ طَرَفَهُ** müsamaha/ hoşgörü ile karşılamak; **غَضَ النَّظَرَ** bşi, görmezden gelmek, önemsememek, (bşe) göz yummak, (bşi) alttan almak;

غَضَ النَّظَرَ (الطَّرْفَ) عَنْهُ mas **اَلْ** **غَضَ** bşe göz yumma, hoşgörülü davranma, alttan alma; **بِغَضِ النَّظَرِ عَنْ...** ...i bir tarafa bırakarak, ...e aldırmadan, ...i hesaba katmadan;

غَضَ taze, yumuşak; bol, çok [bitki];

غُضَّةٌ eksiklik, noksan;

غَضِيزَ taze, yumuşak, sulu;

غَضَاةٌ tazelik, yumuşaklık; eksiklik, noksan; leke, ayıp, kusur; **مَا وَجَدَ غَضَاةً** ...de en ufak bir kusur, ...e söyleyecek söz bulamamak;

غُضُوضَةٌ tazelik, yumuşaklık;

غَضِبَ (a) (غَضِبَ) (من ya da على...e) gazaba gelmek, kızmak; (b-e ل) arka çıkmak, destek vermek savunmak; **غَضِبَ مِنْ لَأَ شَيْءٍ** sebeatsız/ yok yere kızmak/ sinirlenmek;

عُظُمَة büyükenme, kibirlenme, büyüklük
taslama, kendini beğenme;

غَطَّارِس büyüklenen, kibirli,
kendini beğenmiş;

↑ **مُتَغَطَّرِس**;

غَطَّارِف büyük yetki/
otorite sahibi kişi; büyük/ meşhur adam;

غَطَسَ *i* (غَطَسَ) (*e, içine* ... *في*) dalmak, batırmak;

(*في الماء suda*) kaybolmak; (*b-i, bşi*, *في الماء*)

suya) batırmak, daldırmak; (*kaba* *في الإناء*)

ağzını dayayıp içmek; **غَطَسَ** (*...i* *في الماء*)

suya) daldırmak, batırmak; (*b-i*) vaftiz etmek

HRI.; **تَغَطَسَ** dalmak; (*...de* *في*) yıkanmak;

غَطَسَ daldırma, içine sokma; dalma; bat-
ma, batırma;

غَطَّاس vaftiz HRI.; **الغَطَّاس** Ortodoks kilise-
sinde, İsa'nın (as.) vaftizine remiz olarak ha-
çın suya atılma yortusu HRI.;

غَطَّاس dalgıç, dalıcı [kuş, insan];

مَغَطَسَ banyo küveti; dalma
havuzu; **الغَطَّاس** bkz. **عِيدُ الْمَغَطَسِ**;

تَغَطَّاسَ [suya] daldırma, sokma, batırma;
vaftiz;

غَطَّاس geminin su içinde kalan kısmı;

غَطَّشَ *i* (غَطَّشَ) [gece] karanlık olmak, ya da
kararmak; **غَطَّشَ** *a* (غَطَّشَ) [göz] bulanmak,
bulanık görmek; [göz] net görememek;

↑ **تَغَطَّشَ**;

غَطَّشَ bulanık görme;

غَطَّم büyük, çok geniş [okyanus];

(*...i, b* ile) **غَطَّ** (*غَطَّو*) (*bşi*) örtmek;

örtmek, sarmak, etrafını kaplamak; (*bşi, b*

...in üzerine) geçirmek; (*masrafları, açığı*

vb.i) kapatmak, karşılamak; (*...i* *على*) gölgede
bırakmak **غَطَّتْ بِجَمَالِهَا سَائِرَ النِّسَاءِ** güzelliği

ile diğer kadınları gölgede bıraktı»; (*bşi, bşi*,

sesi) bastırmak, duyulmaz yapmak **غَطَّتْ**

صَوْتَهُ çocukların gürültüsü

onun sesini bastırdı»; (*...den* *على*) daha güçlü

olmak; **تَغَطَّى** (*...e* *ب*) örtünmek, (*...e* *ب*) sarılı

olmak; **اِغْتَطَّى**;

غَطَاء örtü, saran, kaplayan şey;

غَطَاءُ الرَّأْسِ başörtüsü;

تَغْيَةِ [giderleri vb.i] karşılama, kapatma;

[futbol vb.de] atılan golü/ sayıyı karşılama;

tedavüldeki parayı karşılama;

غَفَّ *i* (*b-i* *على*) gafil avlamak, kandırmak MIS.;

غَفَّرَ (*b-i* *ل*) bağışlamak,

affetmek, (*b-nin, bşini* *ذَنْبَهُ*) bağışla-

mak; **لَا يُغْفَرُ** bağışlanmaz, affedilmez, özür

kabul edilmez; **اِغْتَفَرَ** (*b-i* *ل*) bağışlamak, (*b-nin, bşini, günahını*) affetmek;

لَا يُغْفَرُ (*b-den, bş*

için veya *من* veya *ل* için) bağışlanmak, af

dilemek, mağfiret dilemek **اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ** Al-

lah'dan bağışlanma/ aff dilerim!;

غَفَّرَ bağışlama, affetme; **غَفَّرَا** affeder-

siniz!, özür dilerim!;

غَفُور Çok Bağışlayan, Gafur [Allah];

↑ **غَفَّار**;

عِيدُ صَوْمٍ bağışlama, affetme; **غَفَّرَانَ**

ya da **عِيدُ الْغَفَّرَانَ** Kefaret Günü YAH.;

مَغْفِرَةٌ bağışlama, affetme;

مَغْفُورٌ لَهُ merhum, rahmetli;

² غَفَر ⇒ غَفَّرَ (على b-i, bşı) korumak, kollamak, gözetmek;

غَفْرَةٌ örtü; kapak;

غَفِير kalabalık [topluluk], çok, fazla [miktar], büyük [sayı]; (غَفَرَاء) nöbetçi, gözcü; جَمْعٌ غَفِيرٌ veya جَمٌّ غَفِيرٌ çok sayıda, çok miktarda; kalabalık topluluk;

غَفَارَةٌ غَفَائِرٌ haşörtüsü;

مَغْفَرٌ مَغْفِرٌ miğfer;

غَفَقَةٌ şekerleme, kestirme;

غَفَلَ u (غَفُول, غَفَلَةٌ) (عن bşden) gafil/ gaflette olmak/ bulunmak, (عن...e) dikkat etmemek, dikkatsiz davranmak, (عن...i) ihmal etmek; غَفَّلَ (b-i) gaflete düşürmek, dikkatsiz/ ihmalkar davranmasına sebep olmak; غَافِلٌ (b-i) gafil avlamak, (b-nin) dikkatsizliğinden, ihmalden faydalanmak; أَغْفَلَ (bşı) ihmal etmek, (bşe) gereken önemi vermemek; (bşı) atlamak, geçmek, göz önüne almamak; (bşı) belirsiz/ müphem bırakmak; تَغَفَّلَ = غَافِلٌ; تَغَافَلَ bilmiyor/ farkında değilmiş gibi yapmak, bilmezden gelmek; (عن...e) dikkat etmemek, dikkatsiz davranmak, (عن...i) ihmal etmek, (عن...ile) ilgilenmemek; اسْتَغْفَلَ = غَافِلٌ; (b-i) aptal/ ahmak görmek/ olduğunu düşünmek; (b-i) oyuna getirmek, [(b-ile) dalga geçmek];

غَفْلٌ dikkatsiz, ihmalcı; işaretsiz, alametsiz, belirsiz; isimsiz, üzerinde isim bulunmayan; (من...siz, من...i) bulunmayan; غَفْلٌ مِنَ التَّارِيخِ üzerinde tarih bulunmayan,

غَفْلٌ مِنَ التَّوْقِيعِ tarihsiz, tarihsiz; (الإمضاء) imzasız, üzerinde imza bulunmayan; حَدِيدٌ غَفْلٌ ham demir, pik, külçe demir;

غَفْلٌ gaflet, dikkatsizlik;

غَفْلَةٌ gaflet; önemsememe, umursamama; مَوْتُ الْغَفْلَةِ ani ölüm; عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ veya عَلَى غَفْلَةٍ birden, aniden, apansız, hiç beklenmeyen bir anda;

غَفْلَانٌ gafil, ihmalkar, dikkatsiz; uyku sersemi, uyku mahmurluğu üstünde olan;

اغْفَالٌ ihmal, gaflet; atlama, geçme, üstünde durmama;

تَغَافَلَ mas.; gaflet;

غَافِلٌ غَفُولٌ غَفْلٌ gafil, gaflette, dikkat etmeyen, gözden kaçıran;

مُغْفَلٌ kolay aldatılan, saf; ahmak, budala; ilgisiz, kayıtsız, duygusuz;

مُغْفَلٌ isimsiz, ismi geçmeyen, anonim; شَرِكَةٌ مُغْفَلَةٌ anonim şirket;

مُتَغَفِّلٌ kalın kafalı; ahmak;

غَفَى u (غَفُو, غَفُو) kestirmek, şekerleme yapmak, hafif bir uyku çekmek; uykuya dalmak, birden uyku basmak; غَفَى a (غَفِيَّة) اَغْفَى اَغْفَى;

غَفْوَةٌ -آتٌ şekerleme, kestirme;

اغْفَاءَةٌ;

غَلَّ u (غَلٌّ) (bşı, في...e, içine, arasına) sokmak; (bşe, bşin içine) girmek, işlemek, (b-nin) boyuna bukağı geçirmek ya da (b-e) [eline] kelepçe vurmak; [arazi, vb.] ürün vermek, verimli olmak اَلْغَلُّ يَدُهُ اِلَى عُنُقِهِ [lafzen:

ellerini boynuna bağlamak] cimri davranmak; **غَلَّ** *i* يَدُهُ مَغْلُولَةٌ إِلَى عُنُقِهِ cimri, pinti; **غَلَّ** [göğüs] kin/ nefretle veya hinlik ile dolu olmak; **غَلَّ** [edil.] (غُلَّةٌ, غُلَّةٌ) susuzluk çekmek, çok susamak; **غَلَّلَ** (b-nin) boynuna bukağı geçirmek ya da eline kelepçe vurmak; **أَغْلَى** [arazi] ürün vermek, verimli olmak; **فِي تَغْلَلٍ** (b-e, bşi) ürün olarak vermek; **أَنْغَلَّ** (bşe, bşin içine) işlemek, nüfuz etmek; **أَسْتَعْلَى** (bşi) eline geçirmek, kazanmak, elde etmek; (b-den, bşden) faydalanmak, istifade etmek, fayda/, kâr elde etmek; (bşi) sermayeye katmak/ dahil etmek;

غَلَّ nefret, kin, garez;

غَلَّ şiddetli susuzluk; (أَغْلَالٌ) bukağı;

kelepçe; [çoğ.] zincirler, bukağılar;

غُلَّةٌ şiddetli susuzluk;

غُلَّةٌ ş. آت. ürün, mahsul; tahıl;

غَلِيلٌ şiddetli susuzluk; kin, nefret; ateşli, hararetli istek; (غَلَالٌ) dili damağı kurumuş, susuzluktan takatsiz kalan;

غِلَالَةٌ ş. غِلَالَةٌ şeffaf ince elbise; **غِلَالَةُ النَّوْمِ** gecelik;

أَسْتَغْلَالٌ faydalanma, istifade; [maden vb.] işletim; intifa, yararlanma hakkı HUK.; kötüye kullanma, suistimal;

أَسْتَغْلَالِي kullanıma, istifadeye yönelik;

مَغْلُولٌ bukağı ya da kelepçe vurulmuş; susuzluktan bitkin düşmüş; **مَغْلُولُ الْيَدِ** iş yapmayan, faal olmayan;

مَغْلٌ verimli [toprak];

مُسْتَعْلٍ faydalanan, istifade eden, faydalanma/ intifa hakkını elinde bulunduran;

مُسْتَعْلٍ ş. آت. ürün sağlayan, mahsul/ kâr getiren; ürün, mahsul; kâr;

غَلَبَ *i* (غَلَبَ, غَلَبَ) (b-i, bşde ya da bşde) *على* *bşde* yenmek, galip gelmek; (b-e, bşde ya da bşde) *على* üstünlük sağlamak, altetmek; (bşe ya da bşde) *على* hakim olmak; (bşi ya da bşi) *على* ele geçirmek; (b-den, *على* bşi) kapmak, zorla almak; (*على* ...de) baskın/ üstün olmak, gelmek; **غَلَبَ عَلَى الظَّنِّ** muhtemel/ olası olmak; **تَغَلَّبَ عَلَيْهِ الْكَأَبَةُ** genellikle/ çoğu zaman keyifsiz/ üzgündür; **يَغْلِبُ عَلَيْهِ الْكَرَمُ** onun en önemli özelliği cömertliğidir; **غَلَبَ** (b-i, *على* ...e) üstün/ muzafffer kılmak (b-nin, *على* ...de) yenmesini/ kazanmasını sağlamak; **غَالِبٌ** (b-i) yenmeye çalışmak; (b-ile, bş ile örn. **الْمَصَاعِبُ** zorluklarla) mücadele etmek, çekişmek; (b-e) [uyku] basmak; **تَغَلَّبَ** (*على* ...e) hakim olmak, (*على* ...de) üstünlüğü ele geçirmek; (*على* direnci, mukavemeti) kırmak; (*على* bşde) daha ağır gelmek; **تَغَلَّبَ عَلَيْهِ النَّعَاسُ** b-i uyku basmak, b-nin üzerine uyku çökmek; **تَغَالَبَ** birbiri ile çekişmek, mücadele etmek;

غَلِبَ galip gelme, yenme, kazanma;

غَلَبَةٌ zafer, kazanç, galebe; saçma sapan, önemsiz konuşma MIS.;

غَلَبَاوِي geveze MIS.; konuşkan MIS.;

غَلَابٌ muzaffer, galip [yenilgi bilmez];

أَغْلَبَ [mud.kul. veya marife kul.] çoğun-

luk, büyük kısım ۞ فِي الْأَغْلَبِ çoğunlukla,
genellikle; ۞ فِي الْأَغْلَبِ وَالْأَعْمِ
اغْلَبَ أَمْرُهُ büyük olasılıkla, ihtimalle;
veya ۞ اغْلَبَ الْأَمْرُ ekseriyetle, çoğunlukla; bü-
yük olasılıkla, ihtimalle;

اَغْلَبِيَّةٌ çoğunluk; **اَغْلَبِيَّةٌ خَاصَّةٌ** kısmi çoğunluk; **اَغْلَبِيَّةٌ مُطْلَقَةٌ** mutlak çoğunluk siy.;

غَلَاب çekişme, mücadele; dövüş, kavg;
مَغَالِبَةٌ ↑; ↑;

تَغَلَّبَ (على *hase*) üstün gelme, baskın olma;
غَالِبٌ baskın; [mud. kul.] ...in çoğu, çoğunluğu, ekseriyeti; (ç. غَلَبَةً) galip, muzaffer, kazanan; **غَالِبًا** ve **الْغَالِبُ فِي** çoğunlukla, bir çok durumda; genelde, genellikle; büyük olasılıkla, ihtimalle; ... **وَالْغَالِبُ أَنَّ** çoğunlukla ...dır, genellikle ...dir;

غالبية çoğunluk, ekseriyet;

مَغْلُوبٌ mağlup, yenilmiş; kaybetmiş; çekingen, resesif BİY.; **مَغْلُوبٌ عَلَى أَمْرِهِ** eli kolu bağlı;

مَغْلُوبٌ mağlup, yenik;

غَلَس gecenin sonundaki, sabahın ışıkları ile
karışık karanlık;

غَلَاظِمٌ ç. غَلَاظِمٌ gırtlak kapağı, epiglot;

غلط a (غلط) hata/ yanlış yapmak, yanılmak;

غَلَطَ (b-i) hatalı bulmak/ görmek; (b-i) yanlış yapmaya sürüklemek, yanılmasına sebep olmak; **غَالَطَ** (b-i) yanıltmaya çalışmak; (b-i) kandırmak; **أَغْلَطَ** (b-i) yanıltmak; **تَغَالَطَ** birbirini kandırmak, yanıltmak;

غلط algıda; غلط الحسّ hata, yanlış; غلط ç. غلط

yanılma, illüzyon; **فِي الْأَمْرِ غَلَطٌ** bu işte bir yanlışlık/ terslik var;

غَلَطَ hata, yanlış; غَلَطَاتٍ ç. غَلْطَة
مَطْبَعَة matbaa/ baskı hatası;

غلطان hatalı/ yanlış yapan; hatalı, yanlış;

yanıltıcı soru; **أَغْلِيطَ** غلط

↑↑ مَغَالِطٌ. مَغْلَظَةٌ

ۛ. **مغالطة** **آت** yanıltma; kandırmaca, tah-
f; safsata, MAN.; demogoji;

غَلَطَ u ve **غَلَطَ** i (غَلَاظَةً, غَلِظَةً, غَلِظَ) kalın/ kaba olmak ya da kalınlaşmak; [sıvı vb.] yapışkan/ ağdalı/ yapış yapış olmak; (على b-e) sert, kaba davranmak; **غَلِظَ** (bşı) kalınlaştırmak; ağır yemin etmek; **أَغْلَظَ الْقَوْلَ** : **أَغْلَظَ** veya **أَغْلَظَهُ فِي الْقَوْلِ** b-e [karşı] kaba/ kötü konuşmak, b-e ağır sözler söylemek; **اسْتَغْلَظَ** kalınlaşmak, kalın/ kaba olmak; (bşı) kalın/ kaba bulmak;

غَلظ kalınlık; sertlik, kabalık;

غلظة ↑; ↑;

غَلِيظٌ ç. غَلَاظٌ kalın, kaba, [kumaş vb.];
 şman, iri [kişi, vücut]; yapışkan, ağdalı
 ıvı); katı, pek [yiyecek]; kaba, ince olma-
 an [kişi, söz]; engebeli [toprak, arazi]; sert,
 aba, dağlı; ağır [yemin vb.] ۥ غَلِيظُ الرَّقَبَةِ
 atçı, dikkafalı; الغَلِيظُ kalın barsak;
 غَلِيظُ يَمِينٍ ağır yemin;

غلاظة kabalık, kabalık, kaba oluş; işlen-
memişlik, hamlık;

أَغْلَظَ daha kalın; daha az işlenmiş; daha
aba [daha az kibar];

مُغْلَظٌ: ağır yemin;

غَلَّغَلَ (في *bşe, bşin içine*) girmek, nüfuz etmek, işlemek; (في *...e*) zorlukla girmek; **تَغَلَّلَ** [gece] çökmek; (في *bşe, ...in içine*) işlemek, nüfuz etmek; (في *...e*) dalmak; (في *...e*) iyice/ derine yerleşmek/ oturmak; müdahale etmek, karışmak;

مَتَغَلَّلَ (في *...e*) iyice nüfuz etmiş, işlemiş; yaygın, iyice yayılmış [bağlantılar];

غَلَّفَ ⇒ **غَلَّفَ** (*bşî*) sarmak, paketlemek, ambalajlamak; (*bşî, ب ...ile*) sarmak, kaplamak; **غُلْفَةٌ** sünnet derisi, gulfe; **غُلْفٌ** ç. **غُلْفٌ** sarma/ kaplama malzemesi; kutu; zarf; kapak [dergi, kitap]; **أَغْلَفَ** müe. **غُلْفٌ** ç. **غُلْفٌ** sünnetsiz, sünnet olmamış; kaba, medeni olmayan;

مُغْلَفٌ sünnetsiz; sünnet olmamış; (ç. **ون**) kapak; zarf; sarılan şey;

غَلَّقَ *i* (غَلَّقَ) (*bşî, kapıyı*) kapatmak; (*bşî, kapıyı*) kilitlemek; **غَلَّقَ الرَّهْنُ** : (غَلَّقَ) *a* **غَلَّقَ** rehin geri alınamamak; [kapı vb.] açılmayacak ya da zor açılacak şekilde kapanmak «**انْهَارَتْ**» **غَلَّقَ** (*bşî, kapıyı*) kapatmak; (*bşî, kapıyı*) kilitlemek; **غَلَّقَ = أَغْلَقَ** ; (غَلَّقَ) *a* **غَلَّقَ** rehin alınan şeyi, ipotekli malı) geri alınamayacağını/ kurtarılamayacağını beyan etmek; **أَغْلَقَ** [edil.] (*biri için*) kapalı/ anlaşılmaz/ muğlak olmak; **انْغَلَقَ** [kapı vb.] kapanmak, kilitlemek, sürülmek; kapalı/ muğlak/ anlaşılmaz olmak; **اسْتَغْلَقَ** kapalı/ muğlak/ anlaşılmaz olmak; zor/ karmaşık ol-

mak **اسْتَغْلَقَ عَلَيْهِ الْكَلَامُ** || dili tutulmak, konuşamamak;

غَلَّقَ kilit, asma kilit;

غَلَّقَ kapalı, muğlak, anlaşılması zor;

غَلَاظَةٌ kapatılmamış bakiye;

مِغْلَاقٌ ç. **مِغْلَاقٌ** kilit; asma kilit; [silah]

emniyet; kapama işinde kullanılan mekanizma; kapak, kilit vb.

اِغْلَاقٌ kapatma; (*rehinin, ipotekli malın*)

geri alım hakkını kaldırma;

اِنْغِلَاقٌ anlaşılmazlık, kapalılık;

مُغْلَقٌ kapalı; kilitli, sürülü; anlaşılması zor;

مُسْتَغْلَقٌ muğlak, anlaşılması zor;

غَلَمٌ *a* (**غَلَمَةٌ**, **غَلَمٌ**) şehvetle uyarılmak, cinsel ilişki için istek duymak; **أَغْلَمَ**;

غَلَمٌ şehvetli, kızıışmış;

غَلَمَةٌ şehvet, cinsel istek; kızıışmışlık [hayvan];

غُلَامٌ ç. **غُلَامَانٌ** genç çocuk; köle;

uşak, hizmetçi;

غُلَامِيَّةٌ gençlik;

غُلَمٌ erkek kaplumbağa;

غُلَمٌ gençlik;

(غُلُو) *u* **غَلَا** (*...de*) aşırı olmak/ gitmek,

sınırı aşmak; **غَلَا** (*غَلَاءٌ*) [*fiyat*] yüksek olmak; [*mal*] pahalı olmak veya pahalılanmak;

غَلَّى (*bşin*) fiyatını artırmak, (*bşe*) zam yapmak;

غَالَى (*...de*) aşırı gitmek, olmak;

(*bşe*) çok para/ fiyat istemek; (*bşin*) çok/ fazla değer vermek;

غَلَّى = أَغْلَى (*bşin*) çok kıymetli/ değerli olduğunu beyan etmek;

(bşı) övmek, methetmek; **تَغَالَى** (في ...de) aşırı gitmek, haddi aşmak; (ب ya da في ...de) ifrat derecesine varmak; **استَغْلَى** (bşı) pahalı bulmak, pahalı olduğunu düşünmek;

غَلَوُ aşırı gitme, haddi aşma;

غَلَاءَ pahalılık; yüksek fiyat;

غُلَّوْا ya da **غُلَّوْا** aşırı gitme, haddi aşma

¶ **خَفَّقَ مِنْ غُلَّوَائِهِ** b-nin aşkını/ şevkini kırmak;

أَغْلَى daha pahalı; daha değerli;

مُغَالَاةٌ aşırı gitme, haddi aşma;

اغْلَاءَ övme, methetme; hayranlık;

اغْلَاءَ pahalı; değerli; sevgili; (ç. **غُلَاةٌ**) aşırı

[uç, taraftar]; radikal; fanatik, tutucu;

غَلَى i (غَلَى, غَلَى) kaynamak; [sıvı] mayalan-

mak, tahammür etmek; **غَلَى** (bşı) kaynatmak;

↑ **أَغْلَى**;

غَلَى kaynama;

↑ **غَلَى**;

غَلَى nargile; pipo; aşağı bkz.

غَلَاةٌ kazan; **غَلَاةٌ** kazan; **غَلَاةٌ** kazan;

غَلَاةٌ misk ve amberden yapılan bir koku;

مَغْلَى et ya da balık suyu; kaynatarak elde

edilen öz ECZ.;

غَلَاوِينَ kalyon; yine bkz. **غَلَاوِينَ**;

غَمَّ u (غَمَّ) (bşı) örtmek; (b-i) üzmek, tasalandır-

mak; **غَمَّ** [edil.] (b-e) anlaşılmaz/ muğlak/

kapalı gelmek; **غَمَّ** (bşı) örtmek; **انْغَمَّ** [gök-

yüzü] bulutlanmak; (b-i) üzmek, tasalandır-

mak; **انْغَمَّ** üzölmek, tasalanmak; ↑;

غَمَّ gam, üzüntü, tasa, kader;

↑ **غَمَّةٌ**;

حَبٌّ bulut; **غَمَائِمٌ** [cin.is.; tek.is. **ة**] **غَمَامٌ** dolu tanesi;

غَمَائِمٌ at gözlüğü, göz siperi; [hay-
vanın yem yemesine engel olmak için kul-
lanılan] ağızlık;

أَغَمَّ müe. **غَمَاءٌ** sık tüylü/ kıllı; sık [bulut
kümesi];

غَامٌ üzüntü veren, tasalandıran; sıkıntılı,
sıcak ve rutubetli [gece, gün];

مَغْمُومٌ tasalı, kederli, üzüntülü;

غَمَدٌ u, i (غَمَدٌ) [kılıcı] kınına sokmak; (kılıcı)

[b-nin göğsüne] saplamak; [Allah (cc)] (b-i,

غَمَدٌ rahmet edip, acıyıp) korumak; **غَمَدٌ**

(b-nin) hatalarını/ kusurlarını örtmek; **أَغَمَدَ**

[Allah (cc)] (b-i) **تَغَمَدَ** kınına sokmak

(kılıcı) korumak, himaye etmek;

غَمُودٌ, **أَغَمَادٌ** [kılıç için] kın;

غَمْرٌ u (غَمْرَةٌ, غَمَارَةٌ) [su] bol olmak; taşmak;

غَمْرٌ u (غَمْرٌ) (bşı) [ب ...ile] kaplamak, bas-

mak, örtmek; (bşin) üzerine (ب sıvıyı) dök-

mek; (...i, ...e) sokmak, yerleştirmek [özl.

MEC. çevreye, havaya]; (b-i, bşı) gömmek;

(b-e, ب bşı) bol bol vermek, ihsan etmek;

(b-i, b-nin gönlünü) [his, duygu] kaplamak,

doldurmak; **غَامَرٌ** (bşe, veya في bşe) [düşün-

meden] atılmak; riske girmek, tehlikeye atıl-

mak; **غَامَرٌ** [bşı] riske/ tehlikeye atmak

اغْتَمَرَ hayatını tehlikeye atmak; **اغْتَمَرَ**

gömmek, üstünü örtmek, yutup içine almak;

غَمَارٌ [su] basma, kaplama; (ç. **غَمَرٌ**,

غَمُورٌ) tufan, sel [yine MEC.]; med; eli açık;

- غَمَضَ gizli, saklı; kapalı, zor anlaşılabilir, muğlak; esrarlı, gizemli;
- غَامِضَةٌ ç. غَوَامِضُ en gizli/ saklı/ mahrem düşünceler;
- غَمِطَ i ve غَمِطَ a (غَمِطَ) (b-i) küçük görmek, küçümsemek; (haklı, doğruyu) bildiği halde inkar etmek; (b-ş) nankörlük etmek ۱ غَمِطَهُ ۱ b-e hakkını vermemek/ yemek;
- غَمِغَمَ homurdanmak;
- غَمِغَمَةٌ ç. غَمَامٌ savaş narası; homurtu;
- غَمِغَ a (غَمِغَ) u nemli/ rutubetli/ ıslak olmak;
- غَامِقٌ koyu [renk];
- غَمَلَجٌ kararsız, mütereddit;
- غَمِيَ i (غَمِيَ) (eve) çatı yapmak; [edil.] bayılmak, baygınlık geçirmek; غَمِيَ gözlerini bağlamak; غَمِيَ عَلَيْهِ [edil.] bayılmak, baygınlık geçirmek;
- غَمِيَ baygınlık, kendinden geçme;
- أَغْمَاءُ ۱;
- لُعْبَةُ اسْتِغْمَائِيَّةٍ körebe oyunu MIS.;
- مَغْمًى ya da مَغْمًى baygın;
- غَنَّ a (غَنَّ) (غننت) genizden konuşmak;
- غَنَّ genizden telaffuz;
- أَغْنَةُ ç. (-آت) genizden gelen ses;
- مُغْنَاءُ müe غَنْاءُ genizden gelen; ahenkli, hoş [ses]; ağaçlıklı, bol ağaçlı [bahçe ile ilgili];
- غَنَّجَ a (غَنَّجَ) [kadın] kur yapmak, cilve yapmak;
- أَغَنَّجَ ۱;

- غَنَّجَ kur yapma, cilve yapma;
- غَنَّجَةٌ cilveli [kadın];
- مَغَنَّجٌ kur yapan, cilve yapan, cilveli;
- غَنِمَ a (غَنِمَ, غَنِمَ, غَنِمَ) ganimet elde etmek; (b-ş) ganimet olarak ele geçirmek, kazanmak; (b-ş) yağmalamak; غَنِمَ (b-e, ..i) ihsan etmek, lutfetmek; أَغْنِمَ (...i) ganimet olarak vermek; اِغْنِمَ (b-ş) ganimet olarak almak, ele geçirmek; اِغْنِمَ الْفُرْصَةَ ۱ eline fırsat geçirmek; اِغْنِمَ الْفُرْصَةَ: اِغْنِمَ;
- غَنِمَ ganimet; yağma, çapul; kazanç, kâr, istifade, avantaj;
- أَغْنَامٌ ç. [cin.is. tek. is. ة] koyun, küçük baş hayvan;
- غَنَامٌ koyun çobanı ya da sahibi;
- غَنِيمَةٌ ç. غَنَائِمٌ ganimet; yağma, çapul; رَاضٍ مِنَ الْغَنِيمَةِ kolay av; الْغَنِيمَةُ بَارِدَةٌ ۱ [lafzen; ganimet olarak geri dönebilmeye razı] canını kurtardığına minnet; اِقْتَنَعَ الْغَنِيمَةَ بِالْإِيَابِ başarısız, hiç bir şey elde edemedi; اِقْتَنَعَ الْغَنِيمَةَ بِالْإِيَابِ başarısız, hiç bir şey elde edemedi;
- مَغْنَمٌ ç. مَغَانِمٌ ganimet; yağma, çapul; kazanç, kâr, fayda, avantaj;
- عَادَ سَالِمًا غَانِمًا ۱ başarılı, muvaffak ۱ ۱ sağ salim dönmek;
- غَنِيَ a (غَنِيَ, غَنِيَ) zengin olmak; (عن ...e) ihtiyaç duymamak, (عن ...siz) yapabilmek; (ب ...ile) yetinmek غَنِيَتِ الْمَرْأَةُ بَوْلَدٍ وَاحِدٍ kadın bir tek çocuk doğurdu, bir çocukdan başka doğurmadı.»; غَنِيَ (b-ş) ya da ب (b-ş) (b-e, b-ş) nağme ile söylemek, terennüm etmek,

B.M. yardım teşkilatı, UNRWA;

استغاثة yardım isteme; imdat çağırısı;

مغيث imdada gelen, yardıma koştan;

غار (غور) u (غور) de iyice derine gitmek,

batmak; **غار** u (غور) [göz, içeri çökerek] kör

olmak; [kaynak] kurumak, [su] çekilmek;

غور [göz vb.] batmak, kaybolup gitmek, yeri

boşalmak; [su] çekilmek; **أغار** düz arazide

yolculuk yapmak; (على ...e, b-e) saldırmak,

akın düzenlemek; (على topluluğa, kabileye)

saldırıları düzenlemek;

غور غور dip, en alttaki kısım; derinlik

الغور derin; engin, vakıf olunmaz;

غار mağara; [cin.is.; tek.is.

ة] defne ağacı BOT.;

غارة hücum saldırı, akın, baskın

غارات غارة جوية hava saldırısı; (على ...e)

متوالية/متواصلة sürekli/ aralıksız saldırılar;

...e saldırıya/ hücumla geç-

mek, ...e akın/ saldırı düzenlemek;

مغار mağara; suni mağara;

مغار mağara;

مغار hızlı koştan, süratli [at];

saldırgan; saldıran, hücum eden; cesur, yü-

rekli; **مغار** [çoğ] komandolar, tim ASK., SUR.;

اغارة (على ...e) hücum, saldırı;

غائر içeri gitmiş, yeri boşalmış [göz]; nor-

malden biraz daha aşağıda;

مغير saldıran, hücum eden;

غوريلا goril;

غازي ALF.BKZ.;

غویشة cam bilezik, MIS.;

(غياصة, غياص, مغاص, غوص) u غاص (غوص)

(...e, içine) dalmak, (...e, في)

dalmak [ve MEC.]; bir kon-

uda derinleşmek, kapsamlı bilgi sahibi ol-

mak; inci avcılığı yapmak; **غوص** (b-i, في

...e) daldırmak, sokmak;

غويص derin;

غواص dalan, dalgıç; inci avcısı;

غواصة denizaltı;

مغاص اللؤلؤ inci av-

cılığı;

تغوط (kuyuyu) derinleştirmek; **غوط** ⇒ **غوط**¹

büyüğünü yapmak, defî hacet etmek, büyük

abdest bozmak;

غواط oyuk, boşluk;

الغوط Şam şehrinin güneyinde bir vaha;

غويط derin;

غائط dışkı;

غوطي Gotik;

غاغة kalabalık, yığın, guruh; gürültü; yaygara;

↑; ↑;

غال (b-i) gafil avlamak, gafletini

yakalamak, (b-i) kapmak, gizlice almak, çal-

mak; (b-i) mahvetmek, helak etmek; **اغتيال**

; **غال** (b-i) öldürmek, suikast ile öldürmek;

غال asma kilit SUR.;

غول cin; [gen. müe.]

şekilden şekle giren çöl yaratığı; insan yiyen

dev; insanı hiç beklemediği şekilde yakala-

yıp öldüren her şey; felaket; afet;

فئة grup, sınıf; takım, topluluk, [vergi] derece;

فاوريقه fabrika;

فبراير Şubat;

فبركة fabrika;

فت u (فت) (bşi) bölmek, kesmek; parçalamak;

فت في ساعده ve فت في عضده ۞

kesmek, gücünü kırmak; (b-nin) cesaretini

kırmak; فت (bşi) parça parça etmek, para-

lamak, parçalamak; ۞ (الأكباد) ۞

yürekler paralayan; تفتت parçalanmak, parça

parça olmak; ۞ افتت ۞

فتة tirit yemeği;

فتات kırıntılar;

فتيت parça, ekmek parçaları;

فتينة tirit;

فتا a ve فتى a [başında olumsuzluk edatı ile]

hala ...dır, ...ı sürdürüyor; فتى a (فتء) عن

bşi, bş yapmayı kesmek, bırakmak; ما فتى

...yapmayı sürdürüyor, hala yapıyor;

فتح a (فتح) (bşi, kapıyı, musluğu, televizyonu,

radıyoyu, kanalı, yolu) açmak; (bşi) başlat-

mak, ilk yapan olmak, öncüsü olmak; (على

b-e, bşi) göstermek, keşfetmesini sağlamak;

[Allah] (على b-e, bşi, zaferi, başarıyı) ihsan

etmek, vermek; [Allah] (على b-e) kazanç ver-

mek, (على b-i) rızıklandırmak; [Allah] (على

b-e, bşi ya da ب bşi) ilham etmek; (harfi)

fetha ile okumak DİLB. ۞ فتح البخت ۞

bulunmak; فتح عينه على آخرها gözlerini iyice

açmak; فتح الباب ۞ فتح الشهية ۞

bir iş için birine hiç bir

sınırlama getirmemek; فتح صفحة جديدة

şimdiye kadar izlediği yolu/ tavrı değiştir-

mek; فتح اعتمادا في المصرف

bankadan te-

minat almak; فتح (bşi) açmak; [çiçek] açmak;

فاتح [ilk olarak] (b-e) konuyu açmak, (b-ile)

konuşmak; (b-ile, في ... için, hakkında) konu-

şmak; (b-e, bşi veya ب bşi) göstermek, gör-

mesini sağlamak; تفتح [dürülü, katlı bir şey,

yavaş yavaş] açılmak; (ب bşi) giderek

anlaşılır olmak, açıklık kazanmak; انفتح

açılmak; افتتح (bşe) başlamak; (bşe ب ile)

başlamak; (bşi) fethetmek, zaptetmek, ele

geçirmek; استفتح (bşe) başlamak, ilk kez

yapmak [siftah, istiftah etmek]; (على ...e kar-

şı) Allahtan yardım dilemek/ zafer istemek;

فتح açma; başlama, ilk kez yapma; فتح

الإعتماد kredi açmak; teminat belgesi ver-

mek; فتوحات (فتوح) zafer, fetih; [çoğ] با-

غışlar, yardımlar [tekke için TUN.]; sadakalar;

فتحة fetha, üstün DİLB.;

فتح delik, açıklık, yarık, gedik;

savak;

فتح çok yardım eden, darlıkları/ sıkıntı-

ları gideren; فتح Fattah [Allah];

فتحة [konserve vb. için] açacak;

فتح مفتاح anahtar; [piyano, daktilo

vb.de] tuş; anahtar ELK.; [araçta] kol, manive-

la, pedal; makas [demiryolu]; [radyo vb. için]

düğme; akort anahtarı;

فتح demiryolu makasçısı;

مُفَاتِحَة konuşmaya başlama;

لَيْلَة افْتِاح başlama, ilk kez yapma; **افتتاح**

gala;

افتتاحي ilk, başlangıç, ön hazırlık, başlan-

gıca ilişkin; açılış ile ilgili; **مَبْلَع افْتِاحي** ۱

[müzayede, açık artırmada] açılış/ başlangıç

fıyatı; **مَقَالَة فَصْل** (مَقَال) **افتتاحي** veya

لَيْلَة افْتِاحِيَة başmakale, başyazı; **افتتاحية** gala;

افتتاحية başmakale, başyazı; uvertür, [peş-

rev] MZK.;

استفتاح başlama, ilk kez yapma, istiftah

[siftah]; teminat, pey akçesi;

فاتح açan; başlayan; fatih, fetheden; açık

[renk] **أَزْرَق فَاتِح** kahin; **فاتح البخت** ۱

mavi;

فَوَاتِح başlangıç, siftah; giriş, **فاتحة**

önsöz;

البَاب مَفْتُوح عَلَى مِصْرَاعِيهِ ۱ **مَفْتُوح** açık;

kapı ardına kadar açık;

مَفْتَح iştah açıcı; (ç. -آت) aperatif, iştah

açıcı yiyecekler;

مَفْتَح başlangıç, giriş;

فَتْر (فَتْر) **فَتْر** u sakinleşmek, yatışmak, dinmek; dur-

gunlaşmak, durulmak; [su] ılımak; (...de) (عن)

ihmalkar/ ağır davranmak; (bşî) sakinleştirm-

ek, yatıştırmak; (b-i, bşî) zayıflatmak, taka-

tini/ gücünü kesmek; **أَفْتَر**; **أَفْتَر**; [su] ılı-

mak;

أَفْتَر karış; köşe;

فَتْرَة sakinlik, durgunluk, yatışmış olma

[yine his, duygu için]; (ç. فترات) fasıla, ara;

بین, **فَتْرَة الْإِنْتِقَال** geçiş devresi, süre, devre ۱

في **الْفَتْرَة بَعْدَ** arasında, bazen; **فَتْرَة** و **أُخْرَى**

الْفَتْرَة arada bir, ara sıra;

فَتْر sakinlik, durgunluk; ılıklik;

فاتر gevşek, zayıflamış, kesilmiş; kesat,

durgun [alış veriş]; ılık;

مَفْتَر aralıklı, aralıklarla meydana gelen;

فَوَاتِير ALF.BKZ.; **فاتورة**

فَش (bşî) iyice incelemek, araştırmak;

(عن bşî) soruşturmak, kovuşturmak; (b-i, bşî

veya **على** b-i, bşî) teftiş etmek, denetlemek;

(...den) sorumlu/ mesul olmak, (...i) **على**

kontrol etmek;

فَنَاش iyice inceleyen, kılı kırk yaran;

تَفْتِيش araştırma, inceleme; so-

ruştırma; teftiş, denetleme; kontrol; muaye-

ne, yoklama; teftiş heyeti; sorgulama;

تَفْتِيشِي teftiş/ kontrol/ muayene ile ilgili;

مُفْتِش müfettiş, denetleyen;

مُفْتِشِيَة müfettişlik;

فَتَفَت (...ile) gizlice konuşmak; (bşî, özl.

ekmeği) ufalamak;

فَتَفَاتِيَة ; [özl.ekmek için] parça,

kırıntı;

فَتَق (فتق) (elbisenin) dikişlerini sökmek, (bşin)

dikişlerini söküp ayırmak; **فَتَقَ الذَّهْن** ۱

olayları vb.i net/ açık bir şekilde görmesini

sağlamak; **فَتَقَتْ لَهُ حِيلَة** aklına bir kurnazlık/

hile gelmek; **فَتَقَ** = **فَتَقَ** [elbise vb.]

dikişleri sökülüp ayrılmak; (عن bşî) üretmek,

doğurmak, çıkarmak, (عن bşî) [aklında] kur-

mak, planlamak, tertip etmek; **انفتق** [elbise] dikişleri sökülüp ayrılmak; yarılmak; (عن bşi) üretmek, çıkarmak [fikir vb.i];

فتق [dikiş] sökük, yarık; delik [çorap vb.]; **مصاب** TIP.; **فتق** fitikten muzdarip, fitiği olan;

فتاق fitik TIP.;

فتیق sökük, yırtık, delik; keskin;

مفتوق sökük, yırtık; fitik hastası;

فتك u, i (فتك) (b-i) öldürmek, suikast ile öldürmek, (bşi) kırıp geçirmek, yok etmek; (b-e) aniden saldırmak; **فتك بهم** kırıp geçirmek [özl. hastalık];

فتك suikast, cinayet; yok etme, kırıp geçirme, helak etme;

فتكة harap etme, viran etme;

فتاك öldürücü, ölümcül; (b-i) kırıp geçiren, harap eden;

افتاك daha çok harap edici, daha öldürücü;

فاتك suikastçi; cinayet işleyen, katil;

فتل (فتل) (ipi) eğirmek, bükmek, sarmak; (bşi) övmek;

فتل (ipi) eğirmek, sarmak; **تفتل** [ip] eğirilmek, bükülmek; **افتل** (den) uzaklaşmak, (e) yüz çevirmek;

افتل [hemen] kapıdan savuşuvermek;

فتلة bir kez sarma, eğirme; (فتال) iplik MIS.; **شَمَعُ الْفَتْلَةِ** kaçmak, sıvışmak;

فتل eğirilmiş, bbe sarılmış; (فتل) fitil; patlayıcı madde fitili **لا يُعْنِي** (فتائل) fitil; patlayıcı madde fitili **لا يُعْنِي** (b-e) hiç faydası olmaz, kılın ucu

kadar faydası olmaz; **لا يُجْدِي فَيْلًا**;

فتائل fitil; lamba teli, flaman;

فتال halat ya da fitil imal eden;

مفتول kuvvetli, dayanıklı, sağlam; gözet-

leme kulesi; **مفتول الساعد** güçlü pazulu;

فتن (فتن, فتن) (b-i, من ...den) saptırmak, ayırmak; (b-i) ayartmak, aklını çelmek; (b-nin)

aklını başından almak, (b-i) büyülemek, meftun etmek; (b-i) sinamak, denemek, imtihana

tabi tutmak; **فتن** (فتن) (b-e [fikrinden, inancından dönmesi için] eziyet/ işkence et-

mek; (b-i) ihbar etmek; **فتن** [edil] (b-e) büyüklenmek, (b-e) meftun olmak,

tutulmak, aşık olmak; (b-i) deli divane olmak; **افتن** (b-i) büyülemek, meftun etmek,

aklını başından almak; **افتن** (b-i) günaha sürüklemek, teşvik etmek; büyülenmek, akli

başından gitmek; **افتن** [edil., günaha, yanlış yola girmesi için] kandırılmış olmak; **افتن**

bkz. **فتن**;

فتنة deneme, imtihan; cazibe, çekicilik; tutkunluk, büyülenme, meftun olma; delicesine sevdaya tutulma; entrika, hile; kargaşa, ayrılık, ihtilaf, fitne;

فتان büyüleyici, çekici, cazibeli; muhbir, ispiyoncu; fitne çıkaran, bozgunculuk yapan; baştan çıkaran, ayartan;

افتن daha çekici, cazibeli, büyüleyici;

مفاتن [çoğ.] cazibe, çekici, büyüleyici özellikler; sihirli, büyülü şeyler; sihirli, büyülü güçler;

فَاتِن ۞ aldatan, büyüleyen, akli baştan alan; ayartan, yoldan çıkaran;

مَفْتُون (ب ...tarafından) büyülenmiş; (ب ...e) aşık, tutkun, meftun; çılgın;

فَتَى (فتاء) genç olmak, delikanlılık çağında olmak; **أَفْتَى** (b-e için, hakkında) fetva vermek ISL.HUK.; (b-e, في hakkında) açıklama/ izahda bulunmak; (في ...için, hakkında, ب lehinde ya da بَانَ ...olduğuna) hüküm vermek, yargısında bulunmak; **اِسْتَفْتَى** (b-nin, في hakkında) görüşünü almak/ sormak, (b-e, في ...i) danışmak, (b-e, في ...i) görüşünü almak/ sormak, (b-e, في ...i) danışmak, (b-e, في ...i, konusunu) açmak;

فَتَى ۞ delikanlı; hizmetçi, uşak, yardımcı; yiğit, bahadır; [çoğ.] gençler, delikanlılar;

فَتَاة ۞ genç kız;

فَتَاء ۞ gençlik, gençlik çağı;

فَتَى ۞ genç, delikanlılık çağında;

فَتِيَّة ۞ gençlik, genç olma;

فَتَاوَى ۞ fetva ISL.HUK.;

فَتَا ۞ fetva ISL.HUK.;

فَتْوَة ۞ gençlik [çoğ.]; delikanlılık, yiğitlik;

bazı Arap ülkelerindeki bazı gençlik derneklerinin adı [yine **نِظَامُ الْفَتْوَة**]; (آت ۞) kabada-yı, zorba MIS.; haraç alan kişi MIS.;

اِفْتَاء ۞ fetva verme ISL.HUK.; müftülük; karar alma, hükme varma;

اِسْتِثْنَاء ۞ fetva isteme ISL.HUK.; görüş alma,

istişare etme; referandum, halk oylaması [yi-ne **اِسْتِثْنَاءُ الشَّعْبِ** ve **اِسْتِثْنَاءُ شَعْبِي**];

مُفْتٍ ۞ müftü, fetva veren; müftülük, fetva makamı; **سَمَاحَةُ الْمُفْتَى** [müftünün lakabı] ≈ müftü efendi;

فَتَأَ ۞ (فَتْء) (bşi, açlığı, susuzluğu) yatıştırmak, gidermek [yine MEC.];

فَجَّ ۞ (فَجْ) u ayaklarını açmak/ ayırmak; **أَفَجَّ** ۞ uzun adımlar atmak;

فَجَّ ۞ dağlar arasındaki [geniş] yol **مِنْ كُلِّ فَجٍّ وَصَوْبٍ** veya **مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ** ۞ her yandan, her yönden, dört bir yandan;

فَجَّ ۞ ham, olgunlaşmamış [meyva]; pervasız, sakınılmadan sarfedilen [söz vb.];

فَجَأَ ۞ (b-i) ansızın, hiç beklemediği bir anda yakalamak/ gelmek, gafil avlamak; (b-e) ansızın saldırmak; (b-i) şaşkına çevirmek;

فَجَاءَ ۞ aniden, apansız, ansızın, hiç beklemediği bir anda;

فَجَاءَ ۞;

فَجَائِي ۞ ani, ansızın olan/ meydana gelen;

مُفَاجَأَة ۞ aniden vuku bulan olay, sürpriz;

فَجَائِي ۞ aniden meydana gelen, sürpriz [s.];

مُفَاجِئَات ۞ ۞ ۞ şaşırtıcı beklenmedik olaylar, sürprizler;

فَجَّرَ ۞ (فَجْر) u (bşi, yeri) kazmak, (kanal, yol) açmak; **فُجُور** ۞ [aldırmayıp, önemsemeyip]

günah işlemek, günahkar/ ahlaksız bir hayat sürmek; zina etmek; **فَجَّرَ** [su vb. için] kanal/

geçit açmak ve [su vb.] akaçlamak; (bşı) yarmak, ayırmak; (bşı) patlatmak; **أَفْجَر** zina etmek; **تَفْجَر** yarıp çıkmak; patlamak, infilak etmek; **انْفَجَر** boşanmak [kahkaha, gözyaşı]; yarıp çıkmak; (ب ile) dolup taşmak; bkz. **تَفْجَر** (على ..e, ...üzerine) birden/ aniden üstüne çullanmak, saldırmak;

فَجَر tan vakti; başlangıç, doğuş MEC.;

[müe.] sabah namazı;

فُجُور ahlaksızlık, günahkarlık, sefahet, bu şekilde sürdürülen hayat; zina, fahişelik;

تَفْجَر patlama; yarıma, yarıp çıkma;

انْفِجَار آت - yarıp çıkma; deşilme; patlama, infilak; **مَوَادِّ الْإِنْفِجَارِ** patlayıcı maddeler;

انْفِجَارِي patlayıcı [na't];

فَاجِر günahkar, sefiş; zina yapan, zani; yalancı; utanmaz, şerefsiz, rezil; **فَاجِرَة** zina yapan [kadın], zaniye;

fahişe;

مَتَفَجِر patlayıcı;

مَتَفَجِر ↑;

فَجَعَ (فَجَعَ) (b-e) acı vermek, (b-i) kederlendirmek, üzme; (b-i, ب b-nin mahrumiyeti, yokluğu ile) perişan etmek; **فَجَعَ بَوْلَدَهُ** oğlunun ölümü ile yıkıldı/ perişan oldu; **فَجَعَ** (b-e) eziyet etmek, acı çektirmek, acı vermek; **انْفَجَعَ** acı duymak, kederlenmek; **انْفَجَعَ** oburlaşmak, aşırı yemek yemek KNŞ.;

فَجَعَة oburluk KNŞ.;

فَجَاعَة ↑;

فَجُوع üzen, üzüntü/ keder veren, acı, elim;

فَجِيعَة feci olay, facia, felaket;

فَجِيعَان obur, doymak bilmez KNŞ.;

تَفْجَع ↑↑ mas.; üzüntü, tasa, elem, keder;

فَاجِع acı, elim, acı veren, üzücü;

فَاجِعَة felaket, afet, facia, feci olay; dram, trajedi;

مَفْجَعَات korkulu olaylar;

تَفْجَعْن ⇒ **فَجَعْن** aşırı yemek, oburluk yapmak KNŞ.;

فَجَعَة oburluk knş.;

فَجْفَج geveze, boş boğaz, çalçene; abartarak konuşan;

فَجْفَاج ↑; ↑;

فُجُول [cin.is.; tek.is. ة] turp BOT.;

فَجَا (فَجُو) (kapıyı) açmak aralamak;

فَجْوَة aralık, yarık, gedik, açık; [yatay] mezartaşı;

فَح (فَح) [yılan] tıslamak, [rüzgar] ıslık çalmak;

فَحْش (فَحْش) çok çirkin/ kötü/ iğrenç/ rezil

olmak; haddi aşmak, aşırı gitmek; **أَفْحَش** müs-

tehcen/ edebe aykırı/ açık saçık ifadeler kullanmak; zulmetmek, mezalim uygulamak;

أَفْحَش ve **فَحْش** = **تَفَاحْش**;

فَحْش zalimlik, canavarlık, gaddarlık; ah-

laksızlık, rezalet, sözde veya fiildeki çirkinlik; açık saçık, ahlaksız söz;

فَحْشَاء iğrenç, tiksindirici eylem, söz;

zina; fahişelik;

فَحَّاش rezil, utanç verici, açık saçık; müstehcen söz ya da eylem **تَأْلِيفُ فَحَّاشٍ** müstehcen neşriyat, pornografi;

تَفَاحُش [fiil veya sözde] iğrençlik, rezillik;

فَاحِش zalim, gaddar; aşırı; saçma, akla/mantığa sığmaz; iğrenç, tiksindirici; açık saçık müstehcen; rezil, şerefsiz;

فَاحِشَةٌ fahişe; (فَوَاحِش) iğrenç/ tiksindirici eylem, söz; zina; fahişelik;

مَفْحِشَةٌ fahişe;

فَحَصَ a (فَحْصَ) (b-i, bşi) muayene/ kontrol/ tetkik etmek, incelemek [yine tıbbi olarak]; (bşi) araştırmak, soruşturmak; **تَفَحَّصَ** (bşi) araştırmak, soruşturmak; (b-i, bşi) [tıbbi olarak] muayene etmek;

فَحَصَ ç deneme, test etme; kontrol, muayene [genel, tıbbi olarak]; [okulda] sınav, imtihan; teftiş, tetkik; araştırma;

أَفْحَصَ ç kuşun yumurtalarını bıraktığı yerdeki çukur, yuva;

اسْتَفْحَلَ ⇒ **فَحَلَ** [mesele, olay] (b-e) güç/zor/ ağır/ ürkütücü gelmek, (b-nin) gözünü yıldırmak; [hasar] çok fazla/ telafi edilemez olmak;

فَحْلٌ ç her hayvanın güçlü/erkek olanı; [at] aygır; üstat, usta, bir sanatın vb.nin büyüğü; timsal, mükemmel örnek; **الشُّعْرَاءُ الْفُحُولُ** büyük şairler;

فَحُولَةٌ mükemmellik;

اسْتَفْحَالَ korkma, yılma; vehamet, ciddiyet; güçlük, ağırlık;

مُسْتَفْحَلٌ korkutan, yıldırان; güç, ağır; ezip geçen; tehlikeli bir şekilde yayılan;

فَحِمٌ u (فُحُومَةٌ, فُحُوم) siyah/ kara olmak ya da kararmak; **فَحِمٌ** a (فَحِمٌ) şaşıp kalmak, baka kalmak, ağzını bile açamamak, cevap vermemek; **فَحِمٌ** (...i) [kömürle] karartmak; (bşi, ağacı) kömürleştirmek, kömüre dönüştürmek; **أَفْحِمَ** (b-nin) ağzını açık bırakmak, ağzını açtırmamak; (b-i) başından atmak/ savmak; (b-i) delil vb.ile susturmak;

فَحِمٌ [cin.is.; tek.is. ة] kömür; **فَحِمٌ** taş kömürü; **فَحِمٌ** odun kömürü; **فَحِمٌ** kok kömürü; **فَحِمٌ** biriket; **فَحِمٌ** kok kömürü; **فَحْمَةٌ** kömür parçası **فَحْمَاتٌ** ç **فَحْمَةٌ** çok karanlık gece; (فُحُوم, فِحَام) siyahlık, karalık;

فَحْمِيٌّ koyu siyah;

فَحِيمٌ siyah, kömür rengi;

فَحَامٌ kömürcü; madenci;

فَاحِمُ السَّوَادِ ve **أَسْوَدُ فَاحِمٍ** siyah;

koyu siyah, simsiyah;

فَحْوَى ve **فَحَوَاءٌ** anlam, mana; [mektup, sohbet, konuşma vb.nin] konu, mevzu;

فُخُوخٌ, **فُخَاخٌ** ç **فُخٌ** tuzak, kapan;

فَحْتٌ a (فَحْتٌ) (bşde) delik açmak, (bşi) delmek;

فَحْدٌ ç **أَفْحَاذٌ** [müe.] baldır; but [koyun vb.de];

[müz.] kabilenin/ aşiretin kolu;

فَخْرٌ a (فَخْرٌ, فَخَارٌ) (...ile) iftihar etmek, övmek; (...ile) gurur duymak; **فَخْرٌ** a (فَخْرٌ) kibirli olmak; **فَاخِرٌ** (b-ile) şan/ şeref yarışına girmek; (...ile) gurur duymak, (b-nin ya-

nında, ب ...ile) iftihar etmek; **تَفَخَّرَ** kibirli/
gururlu olmak; **فَخْرٌ** = **تَفَاخُرٌ** ve **اِفْتِخَارٌ**;
اِسْتَفْخَرَ (bşı) mükemmel/ çok iyi olduğunu
düşünmek;

فَخْرٌ övünme, gurur duyma, iftihar etme;
gurur; şeref, onur; **وَلَا فَخْرَ عَيْرَ فَخْرٍ** veya **عَيْرَ فَخْرٍ** veya
övünmek için söylemiyorum;

فَخْرِي şeref, fahri [na't];

فَخْرَةٌ iftihar, övünme;

فَخَارٌ ↑;

فَخُورٌ övünen, iftihar eden; (ب ...ile) gu-

rurlanan, gurur duyan;

فَخِيرٌ iftihar eden;

فَخَارٌ [pişirilmiş] çamur, kil; [toprak] ça-

nak, çömlek;

فَخَارِي çömlekçi dükkânı; çömlekçi;

أَفْخَرُ daha görkemli, muhteşem;

مَفْخَرَةٌ övünç vesilesi, iftihar

sebebi; kahramanlık, yiğitlik;

مَفَاخِرَةٌ övünme, iftihar etme;

تَفَاخُرٌ ↑;

اِفْتِخَارٌ ↑;

فَاخِرٌ övünen, iftihar eden, gururlu; mü-

kemmel, şahane, muhteşem, süper; lüks;

مَفْتَخِرٌ ↑; ↑; ↑;

مَفَاخِرٌ övünen, gururlu, iftihar eden;

فَخَفَخَ övünmek, iftihar etmek;

فَخْفَخَةٌ debdebeli gösteri; gösteriş;

فَخْمٌ (فَخَامَةٌ) yücelmek, kadri/ kıymeti/

saygınlığı artmak; **فَخْمٌ** (bşin) şiddetini artır-

mak; (b-e) saygılı davranmak, saygı göster-

mek; (sessiz harfî) vurgulu telaffuz etmek;

فَخْمٌ yüce, ulu, muhteşem, muazzam;

فَخَامَةٌ ihtişam, haşmetli görünüş; yüksek

mevki, yücelik, itibar; monarşi ile yönetilme-

yen devlette başkanın ünvanı; yabancı devlet

adamlarının ünvanı; Ekselans ...; [Haşmetli

...], [yine فَخَامَةُ الدَّوْلَةِ] [صَاحِبِ الْفَخَامَةِ ...],

hurbaşkanının ünvanı SUR., LÜB.; فَخَامَةٌ

yabancı فَخَامَةُ الرَّئِيسِ SUR., LÜB.; أَلْ رَّئِيسِ الدَّوْلَةِ

dev-let başkanının ünvanı ≈ Ekselansları,

Sayın;

تَفْخِيمٌ [ص, ض, ط, ظ harflerinden bir]

harfin vurgulu telaffuzu; **آلَةُ التَّفْخِيمِ** kuvvet-

lendirici, amplifikatör ELO.;

مَفْخَمٌ onurlu, şerefli, saygın **اَلْحُرُوفُ**

vurgulu harfler;

فَدَحٌ (فَدَحٌ) (b-e) yük olmak, ağır gelmek;

اِسْتَفْدَحَ (bşı) ağır ya da acı verici olarak gör-

mek/ telakki etmek;

فَدَاخَةٌ ağırlık yapma, yük olma;

أَفْدَحَ daha ağır; daha ciddi, daha vahim;

فَادَحٌ ağırlık yapan, yük olan; ağır, ciddi

[hata, hasar, kayıp, tahribat]

فَادِحَةٌ felaket, afet;

فَدَخٌ (فَدَخٌ) (bşı) kırmak, parçalamak;

فَدَرٌ dağ keçisi;

فَدَفْدَفٌ metruk arazi, boş arazi;

فَدَمٌ (ağzı, deliği, vb.i) [bez vb. ile] kapatmak,

tıkamak;

فَدَامٌ [kusur derecesinde] çok ağır

konuşan; aptal, ahmak;

فَدَن ⇒ فَدَّنَ (hayvanı) [ahırda] semirtmek;

فَدَانٌ boyunduruk [hayvan için];

(فَدْنَةٌ) alan ölçü birimi [$\approx 4200 \text{ m}^2$ MIS.]

فَادِنٌ çekül, şakül kurşunu;

فَدَى (...e, ب ...i) feda etmek/ kurban etmek; (b-i, bşi, ب için) fidye olarak vermek; فَادَى (ب bşi) feda etmek, kurban etmek; تَفَادَى (...den) sakınmak, (...e karşı) tetikte durmak, uyanık olmak; (...den) kurtulmak (بşi veya bşi) başından atabilmek; (bşi veya بşi) engellemek önünü almak, فَدَى = فَدَى; (بşi ب karşılığında, ...i vererek) elde etmek; kendini (ب ..e) feda etmek; kendini (من den) kurtarmak; افْتَدَاهُ kendini/ hayatını/ canını biri için feda etmek;

فَدَى fidye verme; fidye; [mud. kul.] [...e]

كُفِّرْتُ فِدَاكَ kurban/ feda olan جَعَلْتُ فِدَاكَ kurban[ın] olayım!; فِدَايَ لِلْوَطَنِ vatani için canını verdi/ feda etti;

فَدَى, فِدَايَاتٍ فِدَايَةٍ [ibadetleri için]

kefareti;

فَدَى, فِدَايَةَ kurban جَعَلَ فِدَايَةَ

onun için herşeyini feda etti;

فَدَايٍ kendini feda eden kişi [özl. ülkesi

için]; [özl. çoğ.] فِدَائِيُونَ fedailer, kendini feda etmeye hazır askerler; komandolar, MIS.;

فَدَايَةٍ kendini feda edebilme;

فَدَايَةَ feda etme;

فَدَايٍ [vatan, kral, arş] kelimeleri ile bir-

likte = Sadık;

فَدَى yalnız, tek başına, tek, müfret; alışılmamış, benzersiz;

فَذَلِكْ özet, hulasa;

فَرَّ هَارِبًا (من ...den) kaçmak; (مَفَرَّ, فَرَّار, فَرَّ) i فرَّ arkasına bakmadan kaçmak; أَفَرَّ (b-i) kaçırmak; (بِشْفِهِ, رَأْسَهُ) başını, بِشْفِهِ kılıcıyla) hızla kesmek [uçurmak]; أَفَرَّ [gülerek] (عن dişlerini) göstermek; parıldamak; ışımak;

فَرَّار kaçma;

فَرَّارٌ عَيْنُهُ فَرَّارُهُ dış görünüşü onun içini belli ediyor, onun ne düşündüğünü/ aklından geçeni anlamak için ona bir bakman yeterli;

فَرَّار [s.] kaçmış, firar etmiş, [is.] kaçak,

firari; cıva;

فَرَّارَةٌ fırlıdak [özl. kumarda kullanılan]

MIS.; salgın hastalık MIS.;

فَرَّارٌ لَا مَفَرَّ مِنْهُ kaçış, kaçma [kendisinden] kaçınılamaz;

فَرَّارٌ [s.] kaçan; kaçak, firari [is.];

فَرَّارٌ yaban eşeği ZOO.;

كُلُّ الصَّيْدِ فِي جَوْفٍ فَرَّارٍ yaban eşeği فَرَّارٍ bir kişinin, bir topluluktan daha üstün/ iyi nitelikleri bulunduğunu ve kendinden başkasına muhtaç olmadığını ifade eder ≈ Kimse onun eline su dökemez;

فَرَّارٌ Fr.> آت-frac KNŞ.;

فَرَّارَةٌ İt.> çilek MIS.;

فَرَّارَاتُ Fırat nehri; فَرَّارَاتٌ tatlı [su];

فَرَّارٌ (فَرَّج) ve فَرَّجَ (بşi) ayırmak, aralamak, açmak, yarmak; (بşi, üzüntüyü, tasayı) gidermek, uzaklaştırmak; (عن b-nin) gönlünü

rahatlatmak, kederini hafifletmek, içini rahatlatmak; **فَرَجَ** (b-e, علی bşi) göstermek KNŞ.; (bşi) genişletmek; (بَيْنَ ...arasını) açmak, aralamak; **أَفْرَجَ** (عن bir yeri) terk etmek, bırakmak; (عن b-i, bşi) serbest bırakmak; **تَفَرَّجَ** aralanmak, açılmak, yarılmak; [kalabalık, grup vb. ...den] ayrılmak, bölünmek; [üzüntü, tasa] gitmek, dağılmak; (في veya علی sayesinde, sebebiyle) rahatlatmak, içi açılmak, ferahlamak; (ب b-i, bşi veya علی b-i, bşi) [özl. vakit geçirmek, eğlenmek üzüntü gidermek için] seyretmek, izlemek **تَفَرَّجَ الْأَطْفَالُ**, «تَفَرَّجْتُ عَلَى الْمَسْرُوحَةِ» **تَفَرَّجَ** (عن) bş açılmak, görünmek; (عن bşi) [gen. açarak] göstermek; [buhran, bunalım, kriz] atlatılmak; [üzüntü, tasa] açılmak, dağılmak; içi ferahlamak; **فَرَجَ** ç. **فُرُوجَ** yarık, gedik; vulva, ferç; edep yerleri;

فَرَجَ üzüntü/ tasa/ keder vb.den kurtulma; rahatlama; iç rahatlaması, ferahlık; hayırlı/ iyi son, akibet;

فُرْجَة mutluluk, neşe hali [özl. üzüntü/ sıkıntıdan sonra] ferahlama; (ç. **فُرَجَ**) yarık, gedik; [özl. eğlenme, sıkıntı gidermek için] seyretme, bakma, izleme [temaşa]; bakış, görüş;

فُرَارِيجَ ç. [cin.is.; tek.is. ة] **فُرُوجَ** piliç;

فُرَارِجِي piliç satan MIS.;

مَفَارِجَ ç. **مَفَرَجَ** rahatlama, feraha kavuşma [sıkıntı vb.den sonra]; hayırlı, iyi son, akibet;

أَفْرَجَ (عن b-i, bşi) serbest bırakma, (عن b-den,) sınırlamayı/ kontrolü vsi kaldırma [karneli yiyecek, mal vb. için];

تَفَرَّجَ görme, bakma, izleme [özl. eğlenme, sıkıntıdan kurtulma için];

أَنْفَرَجَ [sıkıntı vb.den sonra] rahatlama, feraha kavuşma;

مُتَفَرِّجَ ç. [özl. eğlence için] izleyen, seyreden, bakan, izleyici;

مُنْفَرِجَ aralık, yarık; (içi) rahatlamış, ferahlamış; neşeli, şen; **زَاوِيَةٌ مُنْفَرِجَةٌ** geniş aç;

فَرْجَارَ pergel;

فَرْجُونُ fırça;

فَرَحَ (e... ل veya ب) (فَرَحَ) a **فَرَحَ** (b-i) sevindirmek, mutlu etmek;

أَفْرَاحَ neşe, mutluluk; düğün; [çoğ.]; festival, kutlamalar; düğün [eğlencesi]; **رَدَّةُ الْأَفْرَاحِ** dans, balo salonu;

فَرْخَة sevinç;

فَرَحَ neşeli, şen, sevinçli, mutlu;

فَرْحَانُ;

مَفَارِحَ mutluluk veren olaylar;

تَفْرِيحَ eğlendirme, sevindirme;

فَارِحَ neşeli, şen, mutlu, sevinçli; içi ferahlamış;

مُفْرِحَ sevindirici, eğlendirici;

فَرُخَ ⇒ **فَرُخَ** [kuş] yavruları olmak; [yumurtalar]

yavru çıkarmak; [bşi] kuluçkaya yatırmak;

[ağaç] filiz vermek, filizlenmek; sürgün vermek;

أَفْرَخَ **رَوْعَهُ** || **فَرُخَ** = **أَفْرَخَ** korkusu yatışmak;

فرخ hayvan ve bitkilerin küçüğü, yavru; filiz, sürgün; فرخ کاغذ کاغذ parçası MIS.;

فرخة ۱۱ فرخ dişi yavru kuş; piliç; فرخة رومي dişi hindi MIS.;

فرخ [فرخة'nin çoğulu] kümes hayvanları; آلة التفريخ ۱۱ kuluçkaya yatırma kuluçka makinası;

فرد^۱ u (فردة) yalnız, tek olmak; bir/ tek/x yegane olmak; فرد (عن ...den) ayrılmak, kendini çekmek; فرد i (bşi, hamuru, halıyı, kolları) yaymak, açmak MIS.; (katlı bşi) açmak MIS.; فرد (b-i, bşi) ayırmak, ayrı tutmak; (bşi, ب veya ل ...için, ...e) tahsis etmek; فرد yalnız olmak; (ب bşi) yalnız/ tek başına yapmak; (ب bşe) [tek kişi olarak] sahip olmak; benzersiz/ eşsiz/ yegane olmak; انفرد = تفرد (ب veya في ...de) eşi olmamak, tek olmak; (عن ...den) uzak durmak, kendini çekmek, tecrit etmek, ayrı tutmak; استفرد (b-i, bşi) tek görmek ya da tecrit edilmiş bulmak; (bşi) izole etmek KİM.;

فرد tek; biricik, yegane; yalnız; eşsiz, benzersiz; [is.] bir tane; tek sayı; فرد Recep ayının lakabı; (فرد) [çiftin] tek, eş; (فردة, فرود) piştov; tekil, müfret DİLB.; فردا فردا tek tek, sıra ile;

فردة [çiftin] tek, eş;

فردی tek; tek kişilik; tek başına [na't]; sol müz.; [tenisde] tekler; ferdi, kişisel; ferdiyetçi; tek [sayı];

فردية ferdiyetçilik;

فريد tek, yalnız; yegane, benzersiz, eşi olmayan; ريد في بابہ (نوعه) cinsinin tek örneği;

فريدة ۱۱ kıymetli mücevher, tek taş mücevher;

فردا tek tek, sıra ile;

تفريدي ayrıntılı, tafsilatlı;

انفراد tek olma, yalnızlık; kendini tecrit etme ۱۱ على انفراد kendini tecrit etmiş olarak, münzevi; tek başına, yapayalnız; gizlice; الإنفراد بالسلطة otokrasi, mutlakiyet;

انفرادي ferdi; ferdiyetçi; otokratik, mutlakiyetçi; tecridi, soyutlayıcı;

مفرد tek; yalnız; tekil, müfret DİLB.; basit, tek bir parçadan meydana gelen [ifade] DİLB.; (آت) [kitap, yazı vb.deki] kelime; [çoğ.] terimler, ıstılahlar; deyimler, kelimeler; detaylar, ayrıntılar, tafsilat; مفردات خاصة özel, teknik, ıstılahi terimler; بمفرده kendi, tek başına, yalnız olarak; بالمفردات ayrıntılı/ detaylı olarak; perakende olarak;

منفرد ayrı, tecrit edilmiş; yalnız, tek başına; solo müz.;

فردة (= فرضة) ۱۱ فرد, şahıs başına ödenen vergi KNŞ.;

الفردوس müe., çoğ. فراديس Cennetin katlarından biri, Firdevs;

فرز^۱ i (فرن) ve أفرز (bşi) ayırmak, ayırarak çıkarmak; (bşi) salgılamak, ifraz etmek; (bşi) tasnif etmek, sınıflamak; (b-i, bşi) yoklamak

[elemek için] sınavdan geçirmek; (bşî) seçerek ayırmak, (bşî, من ...den) ayırdetmek;

فَرَز ayırma; ifraz etme, salgilama; sınıflama; sınavıp eleme; seçerek ayırma; **فَرَز** askerlik yoklaması ASK;

فَرَاذَة çekirdek çıkarma makinası, tohum ayırma makinası;

مَفَارِز grup, birlik; tim;

اِفْرَاز ç. salgı, ifrazat;

فَارِزَة virgül;

اَلْمُفَرِّزَاتُ الدَّاخِلِيَّةُ ifrazat, salgılar

iç salgılar;

اِفْرِيز bkz. **اَفْرِزَة** ç. **فِرِيز**;

فَارُوز ve **فِيرُوز**, **فِيرُوز** ALF.BKZ.;

اَقَارِيز ç. **اِفْرِيز** ALF.BKZ.;

تَفَرِّزَن > [piyon, satranç oyununda] vezir olmak; **فَرَزَن** ⇒

فَرَزَان ç. vezir [satrançta];

فَرَس u, i (فَرَس) [hayvan] (avını) parçalamak;

تَفَرَس (...e veya b-e, bşe) araştırmacı bir gözle bakmak/ incelemek; (birindeki, bir özelliği) görmek, tesbit etmek; **اِفْتَرَس** =

فَرَس (kadına) saldırmak, tecavüz etmek;

اَفْرَاس ç. at; at [satrançta] **فَرَس الرُّهَانِ** suaygırı; **فَرَس البَحْرِ** yarışatı;

فَرَاَسَة binicilik;

فَرَاَسَة feraset, ince görüş; yüz/ e! vb.nin

dış görünümünden insanların kişilikleri ile

ilgili bilgiler çıkaran veya bunun konu edinen

bilim yine **اَلْعِلْمُ الْفَرَاَسَة** el falı;

فَرَاَسَة ç. **فَرَاَس** [vahşi hayvan] av(ı);

فَرُوسَة binicilik; şövalyelik;

اَلْفَرُوسِيَّة 11; 11; kahramanlık;

فَارِس binici, atlı; süvari; **لَسْتُ مِنْ فَرَسَانٍ** kahraman; [çoğ.] süvariler; **بَنَ بِنَا بِنَا** ben bu konuda iddialı değilim;

فَارِيسَة ç. **اَت** [kadın] binici, atlı; kadın savaşçı, Amazon;

حَيَوَانٌ مُفْتَرِسٌ yırtıcı [hayvan]; **مُفْتَرِسٌ** yırtıcı hayvan;

اَلْبِلَادُ الْفَرَسِيَّةُ Persler; Pers ülkesi [yine **اَلْفَرَس**];

اَلْبِلَادُ الْفَارِسِيَّةُ ve yine **اَلْفَارِس**;

اَلْفَارِسِي İranlı, İran ile ilgili, İran...i;

Farsça; İranlı kişi;

اَلْفَرَسَاي [v] Versay;

اَلْفَرَسَاخ ç. fersah;

اَلْفَرَسُوْفِيَا [varsuviya] Varşova;

اَلْفَرَش u (فَرَش, فَرَش) (bşî) yaymak, sermek;

اَلْفَرَش u, i (فَرَش) (araziyi, yeri, zemini, odayı (zemini) kaplamak, döşemek; **اَلْفَرَش** (bşî) kaplamak, döşemek; (bşî) mobilya/ eşya ile donatmak/ döşemek; (bşe) asfalt/ taş vb. döşemek; **اَلْفَرَش** (bşî) yaymak, sermek; (bş üzerine) yatıp serilmek; (kadın ile) yatmak; **اَلْفَرَشَ لِسَانَهُ** aklına eseni söylemek, konuşmada pervasız davranmak;

اَلْفَرَش döşeme eylemi; eşya, mobilya; halı, kilim; temel MİM.;

اَلْفَرَشَة yatak; şilte;

اَلْفَرَاش çark; [cin.is.; tek.is. ۴] kelebek; pervane;

فَرَّاشَة [tek.is.] pervane; kelebek; dönek,

kararsız kişi;

فَرَّاش ç. **فُرُش**, **أَفْرِشَة** yastık; yaygı, sergi;

battaniye, örtü; yatak; döşek, şilte, minder;

فَرَّاش halıları seren kişi; uşak, hizmetçi;

ayak işlerine bakan çocuk;

مَفَرَّش ç. **مَفَارِش** masa örtüsü; yatak örtüsü,

çarşaf;

مَفَرَّشَة ç. **مَفَارِش** eğer örtüsü;

مَفْرُوشَات (ile) örtülü; döşeli; **مَفْرُوش**

eşya, ev eşyası;

فُرُش (bşi) fırçalamak; **فُرُش** ⇒ **فُرُش**²

فُرُشَة ç. **فُرُش** fırça; **فُرُشَة** **الْبُودَرَة** toz alma

fırçası; **فُرُشَة** **الْأَسْنَان** dişfırçası;

فُرُشَة fırça;

فُرُشَايَة ↑ SUR.;

فُرُش (فُرُشَة) bacaklarını açmak;

فُرُش ↑ KNŞ.;

فُرُش ⇒ **فُرُش** tatil yapmak;

فُرُشَة ç. **فُرُش** fırsat, imkan, şans, kismet;

tatil; **فُرُشَة** **مِنَ الزَّمَنِ** kısa bir süre; **أَنْتَهَزَ**

إِعْتَمَ الْفُرُشَة ya da **الْفُرُشَة** fırsatını/ imkanını

ele geçirmek;

فُرُشَة ç. **فُرَائِص** [korku anında titreyen]

omuz ile göğüs arasındaki etli kısım ya da

kaslar **فُرَائِصَ** (فُرُشَة) çok korktu,

korkudan tir tir titredi;

مَفْرُص tatil yapan/ tatilde olan kişi;

فُرُصَاد dut; dut ağacı;

فُرُص i (فُرُص) karara varmak; (bşi) emretmek,

buyurmak; (b-e ل b-e, bşi, para) ayırmak

tahsis etmek; (b-e, bşi) zorunlu/ yükümlü

kılmak; (bşe, الحَصَارُ sınırlama, embargo,

kota vb.) koymak; (bşi, ... أَنْ ...olduğunu)

kabul etmek, farzetmek, saymak: **فُرُص**

فُرُص **أَرَادَتْهُ عَلَيْهِ** b-i kendi isteği doğrultusunda ha-

reket etmesini sağlamak; **فُرُص** (bşe) çentik

atmak; **أَفْتَرُص** (b-e, bşi) zorunlu tutmak,

şart kılmak; (bşi) emretmek; (bşi, ... أَنْ ...olduğunu)

kabul etmek, farzetmek;

فُرُص ç. **فُرُوش** çentik; vazife, görev, emir;

farz ISL.HUK.; hisse, pay ISL.HUK.; kabul farzet-

me, faraziye, hipotez; **فُرُوشِ التَّحِيَّة** salavatlar;

فُرُوشِ كِفَايَة farzı kifaye; **فُرُوشِ عَيْن** farzı ayn;

عَلَى فُرُوشِ أَنْ ... e binaen; ... **عَلَى فُرُوشِ ...**

...kabulü/ varsayımı ile, ...olduğunu farze-

derek, ;

فُرُوشِ farazi, varsayılan;

فُرُوشَة hipotez, faraziye, varsayım;

فُرُوشَة ç. **فُرُوش** çentik; yarık, gedik, çatlak;

liman;

فُرُوشَة ç. **فُرَائِص** farz ISL.HUK.; Allah'ın

buyruğu, emri ISL.HUK.; farz ibadet; [çoğ.,

mirasın paylaşımında] pay, hisse ISL.HUK.;

عِلْمُ ذَوْرِ الْفُرَائِصِ [mirastaki] pay sahipleri;

فُرَائِص miras hukuku;

أَفْتَرُص kabul, varsayım; faraziye, hipo-

tez;

أَفْتَرُصِ farazi, varsayım dayalı;

فَارُص yaşı ilerlemiş;

مَفْرُوشَات varsayılan, farzedilen;

[çoğ.] görevler, yükümlülükler;

(من) **فَرَطَ** u (فُرُوط) (*b-nin*) önünde olmak; [söz] (*b-nin*) ağzından kazara çıkmak; (*b-nin*) elinden kaçmak; (*b-den*) hata/ kusur sadır olmak, (*من*) biri hata yapmak [(*من*) birisi çam devirmek, pot kırmak]; (*في* ...*de*) ihmalkar gevşek davranmak; (*meyvayı*) soymak; **فَرَطَ** b*ş*i elinden kaçırmak [bir şey elden kaçmak]; **فَرَطَ** (*b-i* ya da *b*ş*i* ya da *b*ş*i*) terketmek, bırakmak; (*b*ş*den* ya da *b*ş*den*) feragat etmek, peşini bırakmak; (*b-den* ya da *b-den* *عن* *b-den*) ayrılmak; (*في* ...*de*) ihmalkar/ gevşek davranmak; (*في* ...*de*) aşırı gitmek, haddi aşmak; (*في* *b*ş*i*) israf etmek, gereksiz yere harcamak; **أَفْرَطَ** (*b*ş*de*) aşırı gitmek, sınırı aşmak, ifrat derecesine varmak; **انْفَرَطَ** (*من* ...*den*) ayrılmak, kurtulmak; koparak dağılmak [tesbih vb.]; **انْفَرَطَ** toplulukları dağıldı, bölündüler; **فَرَطَ** aşırılık, haddi aşma, ifrat; [soyut isme mud. kul.] aşırı ..., yüksek...; **فَرَاطَةٌ** bozuk para; **تَفْرِيطَ** ihmal etme, gevşek davranma; **أَفْرَاطَ** aşırılık, ifrat; **يَوْمَ الْأَحَدِ الْفَارِطِ** ۞ geçen, geçmiş; **فَارِطَ** geçen pazar günü; **مُفْرَطَ** israf eden, müsrif; **مُفْرَطَ** aşırı, müfrit, ifrat derecesinde; **فَرَطَحَ** (*b*ş*i*) açmak, yaymak genişletmek; **مُفْرَطَحَ** geniş; açılıp düz hale getirilmiş; **فَرَعَ** a (*فُرُوعَ*, *فَرَعَ*) (*b-i*) yenmek, (*b-e*) üstün gelmek, (*b-i*) geçmek; **فَرَعَ** dallanmak; (*b*ş*i*,

[dal, **تَفَرَّعَ** (*den*) türetmek, çıkarmak; yol vb.] çatallanmak, birkaç kola ayrılmak; dallanıp budaklanmak, her yöne yayılmak; (*den*) doğmak, türemek, çıkmak; **أَفْرَعَ** (*kızın*) bekaretini bozmak, bikrini izale etmek; (*iş*i) ilk kez yapmak; **أَفْرَعَ** dal [aynı zamanda, dallar]; alt bölüm, grup, şube, temsilcilik; türev, türemiş şey; besleme kablosu ELK.; besleyici hat ۞ **الْفُرُوعُ** ya da **عِلْمُ الْفُرُوعِ** fıkıh; haklı olarak; **فَرَعِي** [na't] alt, ikincil, tali, fer'i; **أَفْرَعَ** müe. **فَرَعَاءَ** uzun [saç]; **تَفَرَّعَ** çok yönlülük, (ç. **آت**) şube, alt bölüm; [çoğ] teferruat, ikincil/ tali faktörler; **فَارَعَ** uzun ve yüksek; ince, zayıf; güzel, yakışıklı ۞ **فَارَعَ الطُّولَ** uzun boylu, fidan gibi; **فَارَعَ الْقَامَةَ** uzun ve zayıf; **مُفْرَعَ** dallanıp budaklanan, pek çok konuya uzanan; dallanmış; **مُتَفَرِّعَاتَ** teferruat, ikincil, tali önemdeki konular, etkenler vb.; **فَرَعَنَ** büyüklenmek, zalimleşmek [firavunlaşmak]; (*b-i*) zalim/ zorba yapmak; **تَفَرَّعَنَ** azmak, zalimleşmek [firavunlaşmak]; **فَرَعُونَ** Firavun; zalim, zorba; **فَرَعَ** u (*فُرُوعَ*, *فَرَعَ*) boş olmak; münhal/ açık olmak [kadro, görev yeri]; bitmek, tükenmek; (*bir iş*i, *faaliyeti* vb.i) bitirmek, tamamlamak; kendini (*ل* ya da *إلى*) **فَرَعَ** hasretmek, adamak, vermek; ۞ **فَرَعَ** **إلى** **نَفْسِهِ**

فرق korkak, ürkek, ödle; korkak, ürkek, ödle;

فرقة bölüm, kısım, ünite; grup, birlik; zümre, sınıf; sınıf, [okulda]; trup, grup [tiyatro, müzik vb.]; takım, tim; tümen ASK; fırka, mezhep; **الفرقة الأجنبية** lejyon birliği; **فرقة مصفحة** zırhlı tümen; **فرقة الإعدام** itfaiye birliği; **فرقة استعراضية** gösteri topluluğu; **فرقة موسيقى** orkestra; bando takımı;

فرقة ayrılık, bölünmüşlük;

فرقة grup, birlik; **فرقة** parti; hizip, bölüntü; takım [spor]; tuğgeneral MIS.; tümamiral MIS.; **فرقة أول** tuğgeneral IR.; **فرقة ثان** tümgeneral IR.;

فروق çok korkak/ ödle; Kostantina-pol'ün lakabı;

فاروق çok korkak; **الفاروق** doğruyu yanlıştan ayırt eden; Ömer'in (ra.) lakabı;

فرقان ispat, delil; **الفرقان** 'Furkan', Kurani Kerim: hak ile batılı/ yanlış ile doğruyu ayırt eden her şey;

مفرق kesişim noktası; [saç] ayırım yeri; kavşak, çatal, yol ayrımı [yine **مفرق**]; **الطرق** ya da **المفرق** Mefrak şehri [Ürdünde];

تفريق ayırma, bölme; dağıtım; ayırdetme; dağıtma, yayma; **تفريق** [çoğ.] ayrı bölümler **بالتفريق** detaylı/ tafsilatlı olarak; kısımlar/ bölümler halinde; perakende olarak TIC;

تفرقة ayırma, bölme; dağıtma; ayırdetme;

dağıtma, [düzenli] yayma; **بالتفريق** tafsilatlı/ detaylı olarak, mufasssalar; kısımlar/ bölümler halinde; perakende olarak TIC;

مفارقة ayrılma, bırakma, çekip gitme; farklılık, fark;

فراق ayrılma, ayrılma;

تفرق bölünme, parçalanma; saçılma, dağılma; [plan gereği, bölgede] dağılma, yayılma ASK;

افتراق bölünme, parçalanma;

فارق ayırt edici, ayırıcı; (ç. **فوارق**) ayırt edici faktör, etken; ayırdedici özellik, alameti farika; fark, farklılık; **مع بعد الفارق** aradaki büyük farka/ farklılığa rağmen;

مفرق perakende satış yapan; distribütör, mümessil firma, ana bayi; postacı;

مفرق [s.] perakende; **تاجر المفرق** perakende satış yapan tüccar, perakendeci; **بالمفرق** perakende [olarak];

متفرق dağılmış, saçılmış; ayrı, münferit; **متفرقات** muhtelif eşya, çeşitli şeyler;

مفرق kesişim noktası/ yeri/ merkezi; kavşak, çatal ağzı [yine **مفرق الطرق**];

أفريقيا ALF.BKZ.;

أفارقة ALF.BKZ.;

فرقد buzağı; kutup yıldızı;

الفرقدان Küçükayının iki parlak yıldızı;

فرقة çatırdamak, çat etmek; (bşi) çatlatmak, kıtlatmak, kütlelemek; (bşi) patlatmak

تفرع الأصابع parmakları kıtlatmak; **تفرع** = **فرع**;

فرقة ↑ mas.; çıtırtı, çat sesi; patlama sesi;
 مفرق [s.] patlayıcı; مفرقات [çoğ.]
 patlayıcılar, patlayıcı maddeler; kağıt fişek,
 torpil; donanma fişekleri;
 فرقة ç. hayvanın sürülmesinde kullanılan
 deri kamçı MIS.;
 فرك ↑ (فرك) (bşi) ovalamak, sürtmek; فرك u
 ovalanmak, sürtülmek; انفرك ↑;
 فريك ovalanmış, sürtülmüş; olgunlaşma-
 sından hemen sonra kavrulup kurumaya bira-
 kılan daha sonra da pişirilen buğday;
 فراك ALF.BKZ.;
 فرکش (bşi) karma karışık etmek, düzenini boz-
 mak;
 فرم i (فرم) (eti, tütünü) kıymak, ince şeritler/
 haline getirmek; فرم ↑;
 فرمة kıyma makinesi/ aleti;
 فرامة ↑;
 دُخان مَفرُوم: فرموم ince kıyım tütün;
 لحم مَفرُوم kıyma [et];
 فرمة It.> ç. فرم kalıp;
 فرمان ç. فرامان ferman, buyruk, emirname;
 bildiri, tebliğ;
 فرمبواز Fr.> ağaççileği, ahududu BOT.;
 فرمسون Fr.> farmason MIS.;
 فرملة ç. فرامل fren;
 فرملجي ç. فرملجية frenci MIS.;
 فرن ç. افران fırın;
 فران fırıncı;
 فرنج ⇒ تفرنج Avrupalılaşmak, Batılılaşmak,
 [Frenkleşmek];

الإفرنج Avrupalılar, Batılılar [Frenkler];
 بلاد الإفرنج Avrupa [Frenk diyarı];
 افرنجي Avrupalı, Batılı [Frenk];
 الافرنجي frengi, sifilis;
 فرنجة Avrupa, [Frenk diyarı];
 تفرنج Avrupalılaşma, [Frenkleşme];
 متفرنج Avrupalılaşmış, Batılılaşmış;
 فرندة [“f” ve “v” telaffuzu ile] ç. آت- veranda;
 فرنسة (فرنسة) (bşi, bir yeri) Fransızlaştırmak;
 تفرنس Fransızlaşmak; Fransız olmak;
 فرنسا [yine فرنسة] Fransa;
 فرنسي [na't] Fransız; (ç. فرن) Fransız [is.];
 فرنسوي [yine فرنسوي] Fransız [s.];
 آت- frank; فرنكة ve فرنك
 فره canlı, hareketli;
 فراهة [hayvan için] atiklik, çeviklik, can-
 lılık; maharet;
 فاره canlı, atik, çevik [hayvan]; güzel yüz-
 lü; iri; mahir, usta;
 فراء ç. [cin.is.; tek.is. ق] kürk, post;
 فروة [tek.is.] kürk; post; deri ۞
 أبو فروة fındık MAĞR.;
 kafatası derisi; فروة
 şeftali LÜB.; kestane MIS.;
 فراء kürkçü;
 فری i (فری) (bşi) uzunlamasına kesmek; (bşi)
 ince ince doğramak/ kıymak MIS.; (bşi, علی
 ...e karşı) asılsız olarak uydurmak, türetmek;
 فری کذباً ۞ (علی ...e karşı) yalan uydurmak,
 türetmek; فری (bşi) uzunlamasına/ boyuna
 kesmek; افری; افری (علی ...aleyhinde,
 bir şey) uydurmak, türetmek; (علی b-e) iftira

arasındaki boşluk alan MIS. ve SUR.; avlu;

فسح geniş, ferah,

انفساح genişlik, ferahlık; genişleme, büyüme, yayılma;

منفسح genişlik, ferahlık; yüzey, düzlem;

فسخ (فسخ) (uzvu) ekleminden çıkarmak;

(bşî) yırtmak; (bşî) iptal etmek, bozmak, geç

çerliliğini kaldırmak, feshetmek [yine HUK.];

فسخ (فسخ) rengi solmak; renksizleşmek;

فسخ (bşî) parçalamak, parçalara ayırmak;

(balığı) tuzlamak MIS.; تفسخ bölünmek, par

çalara ayrılmak; انفسخ bozulmak, hükmü

kalmamak, fesholmak [yine HUK.];

فسخ bozma, feshetme, iptal etme, geçer

siz kılma;

فسخي fesih kararı ile ilgili, iptal ile ilgili,

hükümsüz bırakan, iptal eden;

فسخة kıymık, [tahta];

فسخ tuzlanmış küçük balık MIS.;

منفسح bozulmuş, dejenere;

فسد (فسود, فساد) bozulmak, çürümek;

[anlaşma, abdest vb.] bozulmak; [durum,

gidişat] kötüleşmek; [kişi] kötü yola sapmak;

فسد (b-i, bşî) bozmak, kötüleştirmek, doğru

yoldan ayırmak; (b-i, bşî) alçaltmak, rezil

etmek, lekelemek; فسد (b-i, bşî, ya da علی

bşî, b-i) bozmak, kötülüğe sevk etmek, doğru

dan ayırmak; (bşin) değerini (علی b-nin)

gözünde düşürmek/ lekelemek; (bşî) zayıflat

mak, yıkmak; (علی b-i, bşden, b-den) uzak

laştırmak, (علی b-i, ...e) yabancılaştırmak;

(بين ...aralarını) açmak, bozmak kötülük

yaymak, bozgunculuk yapmak; أفسد عليه

; فسد = انفسد b-nin işini bozmak;

فساد çürüme, bozulma; kötülük, kötü yola

sapma, bozulma, fesat; zayıflama; yalnışlık;

فسدة bozulmanın/ fesadın sebe

bi, kaynağı; utanç verici eylem; [çoğ.] مفسد

hileler, düzenbazlıklar; في المصلحة و

المفسدة iyi ve kötü zamanda;

افساد bozma, ifsad etme, sabote etme;

فساد bozuk, çürümüş, çürük;

kötü, gayri ahlaki; yanlış, hatalı, abes; uygu

lanamaz, tatbik olunamaz دور فاسد fasit

daire, kısır döngü;

فسر (bşî) açıklamak, şerhetmek, (bş

hakkında) yorumda bulunmak, tefsir etmek;

تفسر açıklanmak, şerhedilmek, hakkında yo

rum yapılmak; (ب ...ile) bir açıklaması bu

lunmak, açıklanabilmek; استفسر (b-den, عن

...için) açıklama/ yorum istemek, (b-e, عن

...i) sormak; (عن ...için) açıklama beklemek;

تفسير açıklama, yorum, şerh,

tefsir; yorum;

تفسيري açıklayıcı, şerheden;

تفسرة üre örneği [hastanın];

استفسار (b-den, عن ...için) soruşturma;

مفسر yorumcu; tefsir eden, müfessir;

فسطاط [büyük] kıldan çadır; çadır,

otağ; الفسطاط bugünkü Kahire'nin güneyin

de bulunan antik bir şehir;

فستان bkz. فسطين

فُسْفَات fosfat;

فُسْفَر ve تَفْسُفَر fosfor gibi ısıldamak;

فُسْفُور fosfor;

فُسْفَس [cin.is; tekis. ة] ç. فُسْفَس tahtakurusu;

فُسْفُوة ç. فُسْفُوة püstül, kabarcık;

فُسْفَاء mozaik, mozaik işi;

فُسُق u, i (فُسُق, فُسُق) ve فُسُق u doğru yoldan

sapmak; (عن ...den) sapmak, ayrılmak; gü-

nahkar olmak, fasık olmak, günah içinde bir

hayat sürmek; (ب ...ile) zina etmek; فُسُق

(b-nin) fasık olduğunu beyan etmek ISL.HUK.;

فُسُق fisk, günahkarlık; دُورُ الْفُسُقٍ bata-

haneler, kerhaneler, genelevler;

فُسُوق ⬆ mas.; zulüm, adaletsizlik;

مَفْسَقَة ç. فُسُق - genelev, kerhane;

فُسُق fasık, günahkar, kötü

yolda; kabahatli, suçlu; zina eden, zani; fasık,

adil olmayan adalet vasfını haiz olmayan

ISL.HUK.;

فُسُقِي fiskiyeli havuz;

فُسُق alçak, şerefsiz; adi, değersiz; sahte,

hileli;

فُسُقَة alçaklık, adilik; zayıflık;

فُسُق hurma fidesi;

فُسُقِي bkz. فُسُقِي;

فُسُق (فُسُق, فُسُق) sessizce yellenmek;

فُسُق pabuçtartan böceği, bokböceği;

فُسُقِي fizyoloji;

فُسُقِي fizyolojik; fizyolog;

فُسُق u (فُسُق) (şişlik vb.i) indirmek; [şişlik vb.]

inmek; فُسُق (غله) في ... öfkelerini ...den

çıkarmak, hıncını ...den almak MIS.; انْفُسْ

[şiş. vb.] inmek;

فُسُق akciğer [hayvan için] MIS.

SUR.;

فُسُق ve فُسُق ALF.BKZ.;

فُسُق a (فُسُق) bacaklarını açmak, adımlarını

büyük atmak;

فُسُق - büyük adım;

فُسُق u övünmek, böbürlenmek;

فُسُق böbürlenme;

فُسُق ⬆;

فُسُق patlamış mısır MIS.;

فُسُق böbürlenilen, övünen;

فُسُق [hayvanın] akciğer;

فُسُق خُلِي boş fişek ⬆ [cin.is.; tek.is. ة] fişek

fişek SUR.;

فُسُق a (فُسُق) cesaretini kaybetmek, gözü kork-

mak, yılmak; ümitleri kırılmak, ümitsizliğe

düşmek; (في ...de) başarısız olmak; boşa çık-

mak, sonuç getirmemek; فُسُق ve فُسُق (bşi)

bozmak, başarısızlığa uğratmak; فُسُق başa-

rısız olmak;

فُسُق başarısızlık, muvaffak olmama, so-

nuç getirmeme [fiyasko];

فُسُق yılmış, umudunu yitirmiş;

فُسُق başarısız, başarısızlığa mahkum;

kıymetsiz, değersiz, kötü;

فُسُق (فُسُق, فُسُق, فُسُق) yayılmak; açılıp

ortaya çıkmak; فُسُق (bşi, sırrı) haberi (bşi

veya ب bşi) yaymak, herkese söylemek; ifşa

etmek; فُسُق [hastalık vb.] yayılmak;

ayrılmak, (عن...ile) ilişkisini kesmek, ilişiği kalmamak; (عن...ile) ilişiği kesilmek, (عن...e) devam etmek; işten atılmak, çıkarılmak; (عن veya من işten siyasi partiden) ayrılmak, istifa etmek, çıkmak;

فصل ayırma, kesme, koparma; ayrılma; bölünme; (عن ya da من işten) azil, çıkarılma, atılma; karar, hüküm, (فصول) bölüm, kısım; fasıl; perde [oyun bölümü]; [müzik parçasını] usul ve ölçü; makale [gazetede]; [okulda] sınıf; mevsim **فصل الخطاب** [mek-tuplarda] selam ifadelerinin "أَمَّا بَعْدُ" lafzı ile sonlandırılması; bitirme, sona erdirmе, karar; kesin/ doğru yargı; **بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَصْلٌ** seninle benim aramda hiçbir şey kalmamıştır, seninle olan tüm ilişkiyi kesiyorum; **الْقَوْلُ الْفَصْلُ** son söz, son karar; **يَوْمَ الْفَصْلِ** Kıyamet Günü;

فَصْلَةٌ virgül **فَصْلَةٌ مَنْقُوطَةٌ** noktalı virgül;

فَصْلَةٌ yeni baskı;

فَصْلٌ sütten kesilmiş deve;

فَصِيلَةٌ sınıf, familya BOT., zoo; manga, tim.; müfreze; loca SİY.; **فَصِيلَةُ الدَّمِ** kan grubu; **فَصِيلَةُ الْإِعْدَامِ** idam mangası; **فَصِيلَةُ الْإِسْتِكْشَافِ** gözcü manga, keşif kolu;

فَيْصَلٌ kıstas, kriter, ölçüt; hakem;

فَيْصَلِيَّةٌ Irak ordusunun eskiden giydiği keş IR;

مَفْصَلٌ mafsalsal, eklem, oynak yeri;

مَفْصَلِيٌّ eklem, mafsalsal ile ilgili;

تَفْصِيلٌ detaylı, ayrıntılı ifade; incelik, hassasiyet, ayrıntılı ifade; incelik, hassasiyet, ayrıntıları verme; [elbisenin] biçki; (تَفَاصِيلٌ) detay, ayrıntı, tafsilat **تَفْصِيلاً** ve **بِالتَّفْصِيلِ** detaylı/ ayrıntılı olarak, tafsilatıyla, ayrıntılı bir şekilde; **ثِيَابُ التَّفْصِيلِ** terzi elinden çıkmış, terzi işi elbise; **مَحْبُوكٌ** iyi dikilmiş [elbise];

تَفْصِيلِيٌّ detaylı, ayrıntılı, tafsilatlı, teferruatlı; çözümleyici, analitik; **تَفْصِيلِيًّا** ayrı, tek olarak; **الْمِسَاحَةُ التَّفْصِيلِيَّةُ** yüzölçümü,;

انْفِصَالٌ ayrılma; ilişkiyi kesme, koparma; uzaklaşma; kesintiye uğrama; **أَنْصَارُ الْإِنْفِصَالِ** ayrılıkçılar, ayrılık taraftarları;

انْفِصَالِيٌّ [s.] ayrılıkçı, bağımsızlık taraftarı; [is.] (حزب) bağımsızlık taraftarı [is.];

انْفِصَالِيَّةٌ ayrılıkçılık;

فَاصِلٌ ayıran, ayırıcı; bölen, izole eden, izolator; can alıcı, çok önemli; kati, son, nihai; bölünme, ayrılık, kesinti **بِلَا فَاصلٍ** aralıksız, sürekli, kesintiye uğratmadan; **مُبَارَاةٌ فَاصِلَةٌ** ısı izolatoru FİZ.; **فَاصِلُ الْحَرَارَةِ** final maçı/ karşılaşması; **خَطُّ فَاصِلٍ** sınır çizgisi;

فَاصِلَةٌ bölüm; ara, fasıla; virgül; tire çizgisi;

مَفْصَلٌ tafsilatlı, ayrıntılı, detaylı, teferruatlı; terzi elinden çıkma; **مَفْصَلًا** detaylı/ ayrıntılı olarak;

مَفْصَلَةٌ -آت. menteşe;

مَفْصَلِيٌّ ayrı;

فَصَمَ i (فَصَمَ) (bşı) çatlatmak, çatlamasına sebep olmak; (bşı) yarmak; **فَصِمَ** [ev] harap olmak [edil.]; **انْفَصَمَ** çatlak olmak; yarılmak; **فَصَمَ** [duvarda, bir şey koymak için] oyuk MİM.; **انْفِصَام** yarık; şizofreni; **فَصُولِيَا** ve **فَصُولِيَّة** fasulye; **فَصَى** ⇒ **تَفَصَّى** (من ...den) kurtulmak, sıyrılmak [et, kemikten; kişi, borcundan vb.]; **فَضَّ** (فَضَّضْتُ) u (فَضَّ) (mührü) açmak; (bşı) yaymak, saçmak, bozup dağıtmak; (inci) delmek; (toplantıyı, oturumu) kapatmak, sona erdirmek; (meclisi, parlamentoyu) feshetmek; (anlaşmazlık, ihtilaf vb.i) çözmek, halletmek; (gözyaşı) dökmek; **فَضَّ بَكَارَتَهُ** kızın bekaretini bozmak, bikrini izale etmek; **لَا يَفْضُضُ اللَّهُ فَاكَ** ve **لَا فُضَّ فُوكَ** [söz sahibini övmek için söylenir, lafzen: dişlerin dökülmesin!, Allah dişlerini dökmesin!] = hay, ağzın dert görmesin! ağzına sağlık! ne güzel söyledin!; **فَضَّضَ** (bşı) gümüş kaplamak; **انْفَضَّ** (mührü vb.i) açmak, bozmak; dağılmak, saçılmak; saçmak, dağıtmak; birliği bozmak; [tartışma, ihtilaf vb.] kapanmak; **انْفَضَّ** (kızın) bekaretini bozmak, bikrini izale etmek; **فَضَّ** (mühür vb.i) açma, bozma; yayılma, dağılma, saçılma; (tartışmayı) bitirme; (karşılaşmayı, sorunu) çözme, halletme; **فَضَّ** bekareti bozma; **فَضَّة** gümüş;

فَضِّيَا [na't] gümüş, gümüşden; **لِسْتَارِ الْجُمْهُورِيَّةِ الْفَضِّيَّةِ** Arjantin; gümüş işi **الْفَضِّي** beyaz perde; **مِفْضُ الْخَطَابَاتِ** ve **مِفْضُ** mektup açacağı; **انْفِضَاضُ** dağılma, bütünlüğü bozulma; [tartışma vb.] kapanma, sona erme; **انْفِضَاضُ** kızlığı/ bekareti bozma; **فَضَّحَ** a (فَضَّحَ) (b-nin) ayıbını/ kusurunu [kirli çamaşırlarını] göstermek, ortaya çıkarmak, dökmek, (b-i) rezil etmek; (bşı) gölgede bırakmak; (kadının) ırzına geçmek, tecavüz etmek; (bşı) açıklamak, göstermek, gün yüzüne çıkarmak; **اِفْتَضَحَ** [ayıplar, kusurlar] ortaya çıkmak, meydana çıkmak; **فَضَّحَ** ♂ mas; küçük düşürme, rezil etme; **فَضِيح** rezil; utanç verici, küçültücü; **فَضِيحَةٌ** ç. **فَضَائِح** rezalet, rezillik, küçük düşürücü/ onur kırıcı durum; skandal; **فَضَّاح** ayıpları/ kusurları [açıklanmamış, gizli kalmış, utanç verici şeyleri] ifşa eden, açıklayan, yayan; **اِفْتَضَّاح** utanç duyma/ hataları kusuları ortaya çıkma; **فَضَّاح** utanç veren, onur kırıcı, küçük düşürücü; **مِفْضُوح** rezil olan, utanan, onuru kırılmış; utanç veren, kendisinden utanılan; **فَضْفَاض** bol, geniş [elbise]; bol; şişman [kız]; abartılı, yüksekten atılan [konuşma, söz]; **فَضَّلَ** u ve **فَضَّلَ** a (فَضَّلَ) artmak, fazla/ artık gelmek; geride kalmak; **فَضَّلَ** u (فَضَّلَ) (b-i,

hürmet; **التَّفْضِيل** اسم karşılaştırma yapısı,
ismi tafdil DİLB.;

مُفَاضَلَة üstünlük çekişmesi;

تَفَضُّل nezaket, incelik, lütuf, ihsan ﴿لَبَنَة﴾
التَّفَضُّل eviçi, günlük giyim;

تَفَاضُل üstünlük çekişmesi/ rekabeti; nicel
üstünlük ﴿حِسَابُ التَّفَاضُلِ﴾ diferansiyel hesap,
türev matematiği;

تَفَاضُلِي [na't] diferansiyel MAT.;

فَاضِل kalan, artan, (فَوَاضِل) [is.] kalan,
artık, fazla; (فُضْلَاء, -ونَ) çok iyi/ üstün,
mükemmel; mümtaz, seçkin; kültürlü, oku-
muş; kibar ve kültürlü kişi;

مُفَضَّل tercih edilen, tercihe şayan;

(فَضَاء, فَضْر) [yer] geniş/
büyük olmak; boş olmak, içinde kimse olma-
mak; **فَضَى** (bşî) boşaltmak; **أَفْضَى** (...e)
ulaşmak; (b-i, ...e, sonucuna) getir-
mek; (b-e, bşî) bildirmek, duyurmak;
تَفَضَّى (...için) vakti olmak/ bulunmak;

فَضَاء feza, uzay; boşluk FİZ.; gökyüzü,
sema; **سَفِينَةُ الْفَضَاء** uzay gemisi; **رَمَى بِهِ فِي**
الْفَضَاء bir şeyi havaya atmak, savurmak; (ç.
أَفْضِيَة) açık arazi;

فَضَائِي : سَفِينَةُ فَضَائِيَة uzay gemisi;

فَاضٍ boş; münhal, açık;

فَطَحَ (bşî) yaymak, açmak; **فَطَحَ** a

فَطَحَ ve **أَفْطَحَ** basık, geniş [burun, kafa];

فَطَاحِل [فَطَحَل in çoğulu] ileri gelenler, büyükler,
üstatlar;

فَطَر u (فَطَر) (bşî) yarmak, ayırmak; (فَطَر) orucu

açmak, iftar etmek; kahvaltı etmek; **فَطَرَ** _

[Allah] (bşî) yaratmak, vücuda getirmek;

[Allah] (b-e, ...i) bahşetmek; **فَطَرَ** [edil.]

فَطَرَ عَلَى yapısında/ fitratında olmak; (على)

... onun tabiatında vardır, ...huyudur;

أَفْطَرَ iftar etmek, orucunu açmak; kahvaltı

etmek; **تَفَطَّرَ** yarılmak, kırılmak;

أَنْفَطَرَ بِالْبُكَاءِ ↑ birden bire ağlamaya
başlamak;

فَطَرَ ç. فُطُور yarıma, çatlama;

فَطَرَ oruç açma, iftar etme; **عِيدُ الْفِطْرِ** Ra-
mazan Bayramı;

فَطَرَ [cin.is.] mantar;

فَطَرِيَّات [na't] mantar, mantarı; **الْمَرَضُ الْفَطَرِي** man-
tarlar; mantar türü bitkiler; **الْمَرَضُ الْفَطَرِي**
mantarlı hastalık;

فِطْرَة fitrat, yaratılış; (ç. فِطْر) mizaç, yapı,
tabiat, fitrat; **فِطْرَة** yapısından/ mizacından
kaynaklanarak;

فِطْرِي doğuştan; tabii, doğal, fitri; **لِإِنْسَانٍ**
الدِّيَانَاتِ الْفِطْرِيَّةِ tabii/ doğal insan; **الْفِطْرِي**
tabii/ insanın doğasına uygun dinler;

فَطُور kahvaltı;

فَطِير mayasız; ham, olmamış; taze, yeni,
yeni yapılmış; mayalanmamış ekmek;

فَطِيرَة [mayalanmamış] ekmek;
pasta; [yumurta ve yağ ile yapılan] bir ekmek
türü MIS.;

فَطَائِرِي TUN. "فَطِيرَة" ↑ satan,
yapan;

فَطَائِرِي MIS.;

اِفْطَار iftar etme; kahvaltı; iftar öğünü;

الْفَاطِر Yaratıcı, Allah;

فَطَسَ *i* (فُطُوس) [görünen bir sebep olmaksızın]

ölmek; **فَطَسَ** *(b-i)* öldürmek; *(b-i)* boğmak,

nefessiz bırakarak öldürmek; **اِنْفَطَسَ** [burun]

basık olmak;

فَطِيسَ boğulmuş;

فَطِيسَةً ceset; leş;

اَفْطَسَ basık burunlu;

فَطَمَ *i* (فَطْمَ) (bebeği, yavruyu) sütten/ memeden

kesmek; **اِنْفَطَمَ** sütten/ memeden kesilmek;

(...den) geri durmak, imtina etmek;

فَطَامَ sütten/ memeden kesme/ ayırma;

فَطِمَ *ç.* **فَطِمَ** sütten/ memeden kesilmiş;

فَطَنَ *a*, **فَطَنَ** *u* (فَطَنَةً) kıvrak zekalı/ zeki/ zeyrek

olmak veya zekileşmek, kavrayışı artmak;

(*b* veya *l* veya *al* *b*ş*i*) anlamak, kavramak,

idrak etmek; (*b*, *l*, *al* *b*ş*in*) farkında olmak,

veya farkına varmak, bilincinde olmak; (*al* *b*ş*i*) düşünmek, aklından geçirmek; **فَطَنَ**

(birinin) zekasını geliştirmek; (*b-nin*, *b*, *l*, *al* *b*ş*i*) anlamasını sağlamak, (*b-e*, *b*, *l*, *al* *b*ş*i*) açıklamak; (*b-e*, *b*, *l*, *al* *b*ş*i*) hatırlatmak; **تَفَطَّنَ** (*l* *b*ş*i*) anlamak, kavramak;

فَطَنَ kıvrak zekalı, zeki, zeyrek;

فَطَنَةً *ç.* **فَطَنَ** kıvrak zekalılık, zekilik, zeka;

فَطِنَ = **فَطَنَاءَ** *ç.* **فَطِنَ**;

فَطَانَةً zekilik, kıvrak zekalılık;

تَفَطَّنَ *ç.* **تَفَطَّنَ** idrak, anlayış;

فَطَّ *ç.* **فَطَّ** kaba, sert, yontulmamış, sözünü

bilmez, dağlı; çiğ, densiz, kırıncı; mors zoo.

Odobenus rosmarus;

فَطَاظَةً kabalık, kırıncılık, densizlik;

فَطَعَ *u* (فَطَاعَةً) çok kötü/ tahammül edilmez/

iğrenç/ nefret uyandırıcı/ korkunç/ ürkütücü

olmak ya da iğrençleşmek, giderek çirkinleş-

mek/ kötüleşmek; **اِسْتَفْطَعَ** (*b*ş*i*) iğrenç, çok

kötü bulmak; (*b*ş*in*) iğrençliğini/ dayanıl-

mazlığını dile getirmek;

فَطَعَ çok kötü, iğrenç, tiksindirici, had

safhada çirkin, korkunç, menfur;

فَطِيعَ *ç.* **فَطِيعَ**;

فَطَاعَةً *ç.* **فَطَاعَةً** iğrençlik, tiksindiricilik,

dayanılmazlık, çok kötü/ çirkin olma, cana-

varlık; [çoğ.] mezalim, iç parçalayıcı zulüm;

فَطَعَ = **مَفْطَعَ**;

فَعَلَ *a* (فَعْلَ) (*b*ş*i*) yapmak; (*de* ... *b* ya da *fi*)

etkisi olmak, (*de* ... *b* ya da *fi*) etkilemek;

فَعَلَ فِيهِ فِعْلًا كَرِيهًا *ç.* **فَعَلَ** (*b-e*, *b*ş*i*) yapmak

...üzerinde olumsuz/ menfi etkisi olmak;

تَفَاعَلَ (*şiiir* vb.*i*) vezne göre okumak; **فَعَلَ**

birbirini etkilemek; bileşik oluşturmak, bir-

biri ile reaksiyona girmek KİM.; (*ile* ... *me*) birleş-

mek; (*me* ... *den*) etkilen-

mek, etkisinde kalmak; **اِنْفَعَلَ** yapılmak; (*l*

...*den*, *tarafından*) etkilenmek, (*l* ...*in*) etki-

sinde kalmak; heyecanlanmak, heyecana ka-

pılmak; **اِفْتَعَلَ** (*...in aleyhine* *me*)

yalan) uydurmak, çıkarmak, türetmek; (*b*ş*i*,

el yazısı, *imza*) taklit etmek; (*b*ş*i*) icat etmek,

ilk kez yapmak;

فَعَلَ faaliyet, fiil, eylem; işlev, fonksiyon;

(فَعَال , اَفْعَال .ç.) eylem, iş, hareket; etki, tesir;
(اَفْعَال .ç.) fiil, yüklem DİLB.; [çoğ.] اَفَاعِيل kahramanlıklar, yiğitlikler; entrikalar, oyun-
lar; اَفْعَال veya اَفْعَالاً gerçekten, hakikaten;
uygulamalı; .. اَفْعَال in sayesinde, sebebiyle;
اَفْعَال gerçek, hakiki; etkileyici, etkili; pra-
tik, uygulamalı; bil fiil, fiilen, fiili; [na't]
fiil..., fiilsi DİLB.;

اَفْعَال : اَفْعَال fiil, eylem, hareket;

اَفْعَال etkili; aktif, faal [yine KİM.];

اَفْعَال etkili, etkinlik; faaliyet, aktivite;

اَفْعَال daha etkili;

اَفْعَال .ç. اَفْعَال vezin, ölçü [şiirde];

اَفْعَال .ç. اَفْعَال - birbirini etkileme/ tesir al-

tında bırakma; kimyasal reaksiyon, tepkime;

اَفْعَال etkilenme; uyarılma BİY.; (اَفْعَال .ç.)

tedirginlik, heyecanlanma;

اَفْعَال duyarlı, çabuk reaksiyon gösteren,

tahrik olan BİY.; hissi, dokunaklı;

اَفْعَال duyarlılık, uyarılma BİY.;

اَفْعَال etkili, verimli, sonuç getiren; (اَفْعَال .ç.)

eylemi yerine getiren, fail; (اَفْعَال .ç.) işçi; özne,

fail DİLB. اَفْعَال اسم fail, etken ortaç,

aktif partitzip; اَفْعَال رَادْيُوم فَاعِل radyoaktif;

اَفْعَال etkililik, sonuç getirme; faaliyet,

aktivite;

اَفْعَال اَفْعَال tümleç, meful DİLB.; اَفْعَال به

اَفْعَال اسم (اَفْعَال .ç.) etki, tesir; geçerlilik, اَفْعَال اسم

اَفْعَال اسم meful, edilgen ortaç, pasif

partitzip DİLB.; اَفْعَال سَرَى مَفْعُولُهُ (اَفْعَال ...de, ...için)

geçerli olmak, اَفْعَال (اَفْعَال ..de) etkili olmak; اَفْعَال سَارِي

اَفْعَال geçerli, yürürlükte [kimlik kartı,
kanun, vb.]; اَفْعَال مَفْعُول رَجْعِي makabline şamil,
evvelce olanı kapsayan [kanun] HUK.;

اَفْعَال heyecanlanmış, heyecanlı; çabuk
kızan, alingan;

اَفْعَال sahte, taklit [imza vb.]; uydurma,
asılsız [yalan, söz];

اَفْعَال اَفْعَال (اَفْعَال ..ile) iyice doldurmak;

اَفْعَال (اَفْعَال ..ile) ağzına kadar/ iyice dolu;

اَفْعَال müe. ç. اَفْعَال engerek yılanı, sağır yılan;

اَفْعَال اَفْعَال;

اَفْعَال a, u (اَفْعَال) [özl. şaşkınlıktan] (اَفْعَال) açmak;

اَفْعَال [ağız] açılmak;

اَفْعَال vadi ağzı, vadi girişi;

اَفْعَال ince porselen;

اَفْعَال kına çiçeği;

اَفْعَال a (اَفْعَال) (gözü) oymak, çıkarmak; (اَفْعَال),

apseyi) deşmek; اَفْعَال b-e (اَفْعَال),

rakibine) ağır bir darbe indirmek [canına oku-

mak]; اَفْعَال yarılmak, deşilmek [yara, apse],

[göz] çıkmak;

اَفْعَال .ç. اَفْعَال anüs;

اَفْعَال (اَفْعَال, اَفْعَال) (b-i, aşı) kaybetmek; (aşı,

fırsatı) elinden kaçırmak; (aşıdan) yoksun/

mahrum kalmak; (...in) yokluğunu hisset-

mek; اَفْعَال اَفْعَال çıldırmak; اَفْعَال اَفْعَال

kontrolünü kaybetmek, öfkesini dışa

vurmak; اَفْعَال yaşamını yitirmek; اَفْعَال

اَفْعَال sabrı

tükenmek, tahammül edememek; اَفْعَال اَفْعَال

bilincini kaybetmek; اَفْعَال (b-e, aşı) kaybettir-

انفقع patlamak [top, balon vb.];

فَقَاقِيعٌ [su vb. yüzeyindeki] baloncuk, kabarcık;

فَاعِق canlı, parlak sarı; canlı, parlak [renk];

کابarcık; sivilce; فاقعة. ç.

tehlíkeli **afqım** ve **faqāme** **u** **fqım** ve **fqım** **aqım**

olmak ya da ciddileşmek, kötüleşmek, tehlikeli boyutlara ulaşmak; dayanılmaz olmak;

فَقَم [cin.is.; tek.is. ة] ayıbalığı, fok; فقم

تَفَاقَمَ ciddileşme, giderek kötüleşme; dayanılmaz hal alma;

فَقْسْ Anka kuşu;

فقه *a* (فقه) (*bşî*) idrak etmek, iyice anlamak,

kavramak; **فَقَّهَ** *a* (فَقْهَ) ve **فَقَّهَ** *u* (فَقَّاهَ) bilgili/

anlayış sahibi olmak; (في الدين) dinin ah-

kamını iyi bilmek, alim olmak; **فَتَمَّ** (b-e, bşi

ya da **فِي** *bî.*) [iyice] öğretmek; **تَفَقَّهَ** ↑; **افْتَقَهَ**

(*bşl*) iyice anlamak, idrak etmek, kavramak;

fıkıh öğrenimi görmek, okumak; kendini

(...e, ...i öğrenmeye) vermek, adamak,

bütün çalışmalarını (في...e) yöneltmek; bilgi

edinmek, net bir fikir edinmek;

فَقَدْ kavrama, idrak etme; derin bilgi;

فقه rıkış; ۱۱ فقه اللغة filoloji;

هكوكى; فكهى; اسلام هكوكونا داءر;

فقيه hukuk bilgini; fakih, fıkıh alimi: Kur'an öğretmeni ve hukuk bilgini

okul öğretmeni MİS.:

(فَكَتُّ) u (فَلَّ) (hsi) auzumak, çözmek.

acmak: (*hşi*, *mühürü* *alın*) açmek, aç-

verinden çıkarmak: (*tenli, bütün* baş) de-
ğışmak, (*oğlu, mührü, elini*) açmak; eklem

erinden çıkartmak, (toplu, bütün bşsı) dağıt-

mak, düzenini/ birliğini bozmak; (bşî, düğümü) çözmek, bağını açmak; (bşî, من ...den) ayırmak; (bşin) düğmesini çözmek; (bşin) vidasını sökmek/ açmak; (الحِجْرُ bşden, عن) hacizi, ipoteği kaldırmak; (problemi, sorunu) çözmek, halletmek; (parayı) bozmak
MIS.; فَكَّ (فَكَتَ) u (فَكَكَ) (b-i) serbest bırakmak, azat etmek, (b-e) hürriyetini vermek, (b-nin) fidyesini ödeyip kurtarmak; فَكَّ u (فَكَكَ, فَكَّ) (rehini vb.i) karşılığını ödeyip kurtarmak; فَكَّ (bşin) bağını/ düğümünü çözmek; (bşî) parçalarına, ayırmak, içini açmak [radyoyu, cihazı vb.i]; (bşî) kırarak ayırmak, darmadağın etmek; تَفَكَّكَ [bütün, toplu olan şey] parçalarına ayrılmak, montajından ayrılmak; parçalanmak, darmadağın olmak, ayrılmak, bölünmek; انْفَكََّ çözülmek, açılmak; bağı/ düğümü/ vidası, düğmesi açılmak; (من ...den) ayrılmak, ilişkisini kesmek, koparmak لَمْ يَنْفَكْ ۥ [muz. fiilden önce veya mansub isimden önce] ...i sürdürmek, ...yapmaya devam etmek; اِفْتَكَّ (bşî, düzeni, nizamı) dağıtmak, bozmak, imha etmek; (bşî, rehini vb.i) [karşılığını verip] kurtarmak; (bşî من b-den) kapmak, kaçırmak; فَكَّ [rehini] kurtarma, geri alma; (ç. فَكُّوكَ) çene kemiği, çene; ۥ الْفَكَّ الْأَسْفَلُ alt çene; الْفَكَّ الْأَعْلَى üst çene;

فَكَّةٌ bozuk para;

فَكَأَك serbest bırakma, azat etme; fidyе, azatlık ücreti; uyarılma;

ق, آت- tornavida; مفك

تفكك [cihazı vb.i] dağıtmak, parçalarına

ayırmak; ۞ تَفْكِكُ الذَّرَّةُ nükleer bölünme;

تَفَكُّكٌ açılma, bölünme, parçalanma; parçalarına ayrılma;

انفکاک ilgiyi kesme;

اِفْتِكَالُ [rehin] kurtulma, [ipotek] kalkma;

مفكوك gevşek, çözüük;

مُفَكَّك ilgisiz, bağlantısız, ilişkisiz [söz]

فکر *u, i (فکر) (فی ...de, ...için, ..hakkında)*

فَلَّ [tekil ve çoğ.] ç. فُلُول , أَفْلَال yenil-
miş; ordunun dağılmış kalıntıları;

مَفْلُول kör, körleşmiş [kılıç vb.];

²فَلَّ Arap yasemini Ful. BOT. Jasminum Sambac
MIS.;

³فَلَّ mantar, tıpa;

⁴فَلَّة [villa] villa;

فلمنكي bkz. فلامنكي;

فَلَّت i (فَلَّت) (من ...den) kaçmak, (من ...den)
kurtulmak; özgür/ serbest kalmak; (b-i, bşi)
serbest bırakmak; تَفَلَّت = فَلَّت (من ...den)
kaçmak; (من ...den) kurtulmak; özgür/
serbest olmak; انْفَلَّت (من ...den) kaçmak;
(من ...den) kurtulmak; kendini kurtarmak;
(من ...ile) işi bitmek, işi kalmamak; hür/
serbest olmak;

فَلَّت çıkış;

فَلَّة beklenmeyen olay; aşırılık,
ifrat; sürçme, hata; dikkat çeken [sivri] hadi-
se, durum; فَلَّة aniden, birden;

فَلَاتِي ahlaksız, sefiş, şehvet düş-
künü [s. ve is.] MIS.; hiçbir işe yaramaz, bece-
riksiz;

افلات kaçış, bağından kurtulma;

↑↑ انقالات;

فالت serbest, bağlı değil; kaçak; (ç. فلتاء)

= فَلَاتِي;

¹فَلَج [edil.] felç(li) (فَلَج) (bşi) yarmak; u, i

olmak; فَلَج (bşi) yarmak; انْفَلَج felç(li) olmak;

فَلَج çatlak, yarık, gedik;

فالج felçli;

↑↑ مفلوج;

²فَالَج ALF.BKZ.; فِيلَج

فَنَجَان ⇒ فَلَجَان;

فَلَج a (فَلَج) (bşi) yarmak; (الأرض) araziyi sür-
mek; فَلَج ان الحديده بالحديد يفَلَج çivi çiviye söker;
فَلَج ve استَفَلَج (في ...de) başarılı olmak ya
da işi iyi gitmek; istediğini elde etmek;

فَلَاح başarı, muvaffakiyet; kurtuluş;

refah, afiyet;

فَلَاحَة [araziye] sürme, işleme; çiftçilik;
ziraat;

فَلَاح top-rağı süren, işleyen;

çiftçi, rençber;

فَلَاحَة rençber [kadın];

فَلَاحِي çiftçilik, ziraat, köy hayatı ile ilgili;

فَالِح şanslı, başarılı;

↑↑ مَفْلَح işi iyi giden;

فَلْدَة [et] parça(sı) أَفْلَاد , فَلْد , فَلْدَات

فَلْدَة kendi kanı(ndan), kendi çocuğu;

فَلَادِي ve فَلَادِي ALF.BKZ.;

فَلُور ALF.BKZ.;

فَلَز آت- maden filizi;

أَفْلَس ⇒ فَلَاس (b-nin) iflasını beyan etmek; فَلَاس

iflas etmek ya da etmiş olmak; başarısızlığa
uğramak, batmak;

فَلَاس 'dinarın binde biri olan para

birimi IR., ÜRD.; فَلَاس [çoğ.] para MIS.; balık
pulu MIS.;

تَفَالِيس iflas beyanı; (ç. تَفَالِيس) iflas, başa-
rısızlık مَأْمُور التَفَالِيس tasfiye memuru MIS.;

أَفْلَاس iflas başarısızlık;

مَفْلِس iflas eden; **مَفْلِس** **فِلِسْطِين** Filistin;
فِلِسْطِينِي [na't] Filistin... (ç. ون-) Filistinli
 [is.];
فَلَسَفَ (bşin) felsefî açıklamasını yapmak;
تَفَلَّسَفَ filozofmuş gibi davranmak;
فَلَسَفَة felsefe;
فَلَسَفِي felsefî;
فِيلَسُوف ç. فِلَاسِفَة filozof, düşünür;
مَفْلَسَف ç. فِلَاسِفَة;
مُتَفَلَّسَف filozof; filozof gibi davranan;
فُلْط [volt] ç. أَفْلَاط volt ELK.;
فُلْطَحَ (bşi, hamuru) yaymak, açmak;
فُلْطَاح açık, açılmış, yayılmış;
مُفْلْطَح ç. فُلْطَح;
فَلَعَ ç. فَلَاعَ (bşi) yarıp ayırmak, yarmak; **فَلَعَ** a;
فَلَع ç. فُلُوع yarık, çatlak;
فَلْفَل (yemeğe) biber koymak, katmak;
فُلْفُل [cin.is.; tek.is. ة] biber; **فُلْفُل** tane,
 çekilmemiş biber; **فُلْفُل أَخْضَر** yeşil biber;
فُلْفُلِي biber gibi; biberli;
مُفْلْفَل biberli, acılı;
فَلَقَ i (فَلَقَ) (bşi) yarmak, yarıp ayırmak; [Allah]
 (sabahi) başlatmak; **فَلَقَ** (bşi) yarmak, yarıp
 ayırmak; **تَفَلَّقَ** yarılmak, yarıp ayrılmak; ya-
 rık/ çatlak dolu olmak ya da her yanı çatla-
 mak; **تَفَلَّقَ** = **انْفَلَقَ**; patlamak; [gün] ağarmak,
 [şafak] sökmek; **انْفَلَقَ** cehennem dibine
 kadar yolun var!, MIS.;
فَلَقَ ç. فُلُوق çatlak, yarık;
فَلَقَ tan vakti, şafak;

فَلَقَ [yarılan şeyin] yarı(sı);
فَلَقَة falaka sırasında ayakları sabit tut-
 maya yarayan düzene; **فَلَاقَ** ç. ة- eşkiya, yol kesen;
فَيْلَقَ ç. فَيْلَقَ büyük askeri birlik, ordu;
فَلَك ¹ ⇒ **فَلَك** [kız] yuvarlak göğüslü olmak;
 kehanette bulunmak, gelecekte haber ver-
 mek SUR.;
فَلَك ç. أَفْلَاك gök cismi, yıldız; yörünge;
عِلْمُ الْفَلَكِ astronomi; astroloji;
فَلَك [müz ve müe.] büyük gemi [yine
 cin.is.];
فَلَكِي astronomi ile ilgili; astroloji ile il-
 gili; (ç. فَلَكَية, ون-) asronomi bilgini; astrolog;
عَالِمُ الْفَلَكِ astronomi;
مَقْلُوك şanssız, kötü talihli;
مُفَلَّك yuvarlak göğüslü kız;
فَلُوكَة ² ç. فَلَانَك şalupa; kayık;
فَلَانِكِي ya da فَلَائِكِي kayıkçı;
فُلْكلُور ve فُلْكلُور folklor, halk kültürü;
فَلَكَنَ (bşi) kükürt ile sertleştirmek;
فِلْم üç فِلْم مَجَسَّم ç. أَفْلَام film; sinema filmi;
 boyutlu film; فِلْم مَلَوْن renkli film; فِلْم نَاطِق sesli film;
فَلَمَنْدِي Flamanlara ait, Flaman...; Flaman [is.];
فَلَمَنْكِي Hollandalı; Hollanda ile ilgili;
فُلَان müe. فُلَانَة filan, falan, falanca;
فُلَانِي ç. فُلَانِي [s.] ç. فُلَانِي falan saatte;
فَلِين ALF.BKZ.;
فَلَنْكَة ç. فُلَانَة demiryolu traversi MIS.;
فُلُ ç. فُلُ ve أَفْلَاء tay; sığa;

ispat etmek, (bşı) çürütmek; (bşı, fatura vb. maddelerini) gruplamak, sınıflamak; (bşı) ayrıntılı/ detaylı olarak vermek; **أَقْنَدَ** (b-nin) hatalı olduğunu ispat etmek; (...i) çürütmek, aksini ispat etmek;

فُنْدُق ۞ **فُنَادِق** otel;

فَانُوس ۞ **فَوَانِيس** ALF.BKZ.;

فَنَطَ ⇒ **فَنَطَ** (bşı) ayrıntılı olarak/ tek tek belirtmek, ifade etmek;

فَنَاطِيس ۞ **فَنَاطِيس** su deposu, su tankı; [sıvı muhafazası için] tank;

فَنَاطِيس ۞ **فَنَاطِيس** basık burunlu;

فَنَاطِيس ۞ **فَنَاطِيس** [domuz için] burun;

فَنَاطِيس ۞ **فَنَاطِيس** fonograf, pikap;

فَنَقَّ ⇒ **فَنَقَّ** bolluk/ refah içinde yaşamak;

فَنَكْ¹ Far.> yumuşak tüylü, gri, uzun kulaklı küçük bir tilki cinsi, çöl tilkisi, fennek zoo.

Fennecus zerda;

فَنِيك² ALF.BKZ.;

فَنِلَنْدَا Finlandiya;

فَنِلَنْدَا Finlandiya'ya özgü; Fin;

فَنِي a (فَنَاء) son bulmak, sona ermek; yok olmak; sönmek; bitmek, tükenmek; fena bulmak, (...de) tamamen kaybolmak, erimek TASV.; ۞ **فَنِي** لا يَفْنَى yok olmaz, bitmez; **فَنِي** (b-i, bşı) yok etmek; (b-i, bşı) tüketmek; bitirmek; (bşı, ...in içinde) yok etmek, yutulması sağlamak; **فَنَانِي** bbi yok etmek; (في ...in içinde) kaybolmak, eriyip gitmek; kendini [ruhunu] (في ...e) adamak, vermek;

فَنَاء son bulma; yok olma; bitme, tüken-

me; sönme; yokluk, var olmama; fena TASV.; **فَنَاء** ۞ **فَنَاء** avlu, iç bahçe; **فَنَاء** mi-safirperverlik; **فَنَاء** odada bir o yana bir bu yana yürüdü;

فَنَاء yok etme;

فَنَان yavaş yavaş yok etme; fedakarlık; feragat etme;

فَان geçici, fani; biten, tükenmiş; çok yaşlı;

فَنِيكِي Fenikeli;

فَنِيكِي ya da **فَنِيكِي** Fenike;

فَهَاهَة acizlik, güç yetirememe;

فَهْد ۞ **فَهْد** çita zoo. Acinonyx jubatus; pars, panter; vaşak, karakulak;

فَهْرَس (فَهْرَسَة) **فَهْرَس** (فَهْرَسَة) dizin/ indeks/ fihrist/ içindekiler bölümü hazırlamak, derlemek, indeks çıkarmak, fihrist hazırlamak;

فَهْرَس ve **فَهْرَس** fihrist, içindekiler; dizin, indeks; katalog; liste;

فَهْم a (فَهْم) (bşı) anlamak; (bşı) farketmek, (bşin) farkına varmak; (bşı, من ...den) öğrenmek; **فَهْم** b-i [ne dediğini, neyi kastedtiğini] anlamak ۞ **فَهْم** ۞ **فَهْم** ...olduğu anlaşılmaktadır; **فَهْم** (b-e, bşı) anlatmak; **فَهْم** ۞ **فَهْم** (bşı) anlamak ya da idrak etmek, kavramak; (bşı) anlamaya başlamak, yavaş yavaş anlamak; (bşı) anlamaya çalışmak, uğraşmak; **فَهْم** birbirini anlamak; birbiri ile iletişim kurabilmek, (مع ...ile, على ...hakkında) anlaşabilmek, anlaşmaya varabilmek; anlaşmak; **فَهْم** (bşı) anlamak; **فَهْم** (b-e, bşı)

geçen; geçici; yoldan geçen kimse;

مُتَفَارِت farklı; aykırı; çelişkili;

فُوتُوغَرَاْفِيَا It.> fotoğrafçılık;

فُوتُوغَرَاْفِي fotoğraf ile ilgili; fotoğrafçı;

فُوتِيَه Fr.> آت - koltuk;

فُوج grup, topluluk, kalabalık; müfreze,

birlik; [maden ocağı vb.de] vardiya; tabur,

kıta SUR. LÜB. [1922'ye kadar IR.]; alay

[1922'den sonra IR.]; **أَفْوَاجًا** gruplar/ kümeler

halinde **تَبَدَّلَ الْفُوجُ** vardiya değişimi;

فُوح (فُوحَان, فُوح) hoş/ güzel koku

çıkarmak, yaymak; [hoş, güzel koku] yayıl-

mak; **فَاحٌ مِنْهُ شَذَا الْقَدَاسَةِ** kutsal bir insan

olarak kabul edildi;

فُوحَة güzel koku [esintisi];

فُوَاَح yayılan, saran [güzel koku];

فُود şakak; şakakların üzerindeki saçlar

جَعَلَ الصَّحِيفَةَ فُودَيْنِ sayfayı ikiye katla-

mak;

فُورَان (فُورَان, فُور) [su vb] kaynamak, kabar-

cıklar çıkarmak, [tencere] fokurdamak; kay-

nayıp taşmak; köpürmek, sinirlenmek, gale-

yana gelmek MEC.; köpürmek, köpük çıkar-

mak; [su, yerden] fişkırmak, kaynamak; **فُور**

(bşi) kaynatmak [yine birinin kanını MEC.];

(bşi) harekete geçirmek; **أَفَار** (bşi) kaynatmak;

فُورًا mas; **فُورًا** hemen, derhal, anında;

فُورًا [meb. mud. kul.] ...den hemen sonra;

عَلَى الْفُورِ ve **مِنْ فُورِهِ** ya da **مِنْ الْفُورِ** hemen,

derhal, peşi sıra;

فُورِي ani, hemen [meydana gelen];

فُورَة patlama, köpürme, hiddetlenme;

فُورَار kaynayan; köpükler çıkaran, fokurda-

yan; [kaynak vb.]; köpüklü; çabuk kızan,

öfkelenen;

فُورَة kaynak, menba; kaynak suyu;

فُورَان kaynama, köpürme; hiddetlenme,

galeyana gelme;

فَائِرَة telaş, kargaşa;

فَار ve **فَارَة** için ALF.BKZ.;

فُورْشَة bkz. **فُورْشَة**;

فُورْشِينَة It.> toka, kopça;

فَاورِيقَة ⇒ **فُورِيقَة** ALF.BKZ.;

فُوز (فُوز) başarılı olmak; (ب bşi) kazan-

mak, elde etmek, (ب bşde) kazançlı çıkmak;

; (rakibini, ب ...de) yenmek kurtulmak

[yine SPO.]; **فَازَ بِطَائِلٍ** (den ...den) hiç bir

şey becerememek, en ufak bir başarı göstere-

memek; **فُوز** çölü geçmek;

فُوز başarı, muvaffakiyet, zafer; kurtuluş;

elde etme, ele geçirme;

مَفَاوِز çöl; kurtuluş, necat;

فَائِر muzaffer, galib; başarılı, kazanan,

muvaffak olan;

فَائِرَة muzaffer, galip [kadın];

فَاس bkz. **فَاس**;

فُوسْفَات fosfat;

فَاشِيَة ve **فَاشِي** ALF.BKZ.;

فُوسْفُور fosfor;

فُوض ⇒ **فُوض** (ل veya ب-e, bşi) teslim/ tevdi/

emanet etmek; (bşin sorumluluğunu, ب-e

veya ب-e) devretmek, bırakmak; (ل veya

الى *b-e*) yetki vermek, (الى *b-e* veya ل) yetki vermek, (الى *b-i* veya ل) yetkili kılmak; **فَاوَضَ** (*b-ile*, في *hak-kında*) [anlaşmaya varmak, düzenlemeye gitmek için] fikir teatisinde bulunmak, görüşme/ toplantı yapmak; **تَفَاوَضَ** (في *...için*, *hak-kında*, مع *...ile*) görüşme/ toplantı yapmak, (*b-ile* في) müzakere etmek;

فَوْضَى karışıklık, düzensizlik, kaos, kargaşa; anarşi;

فَوْضَوِي anarşik, anarşiye ait; karışık, nizamsız;

فَوْضَوِيَّة anarşizm;

تَفْوِضَ teslim/ tevdi/ emanet etme, sorumluluğunu devretme; yetki verme; yetki; manda, vekillik, vekalet ; **تَفْوِضَ مُطْلَقَ (تَامَ)** ; **تَفْوِضَ** sınırsız yetki; **وَثِيقَةُ التَّفْوِضِ** vekillik belgesi, vekaletname;

مُفَاوَضَة -آت görüşme, toplantı, konferans; ortaklık ISL.HUK. **فَتْحَ بَابِ الْمُفَاوَضَاتِ** görüşmeleri başlatmak;

مَفُوض -ون vekil, temsilci, elçi; komisyon üyesi **وَزِيرَ مَفُوضَ** orta elçi, tam yetkili elçi DIPL;

مُسْتَشَارَ -آت orta elçilik; **مُفَوَّضِيَّة** elçilik danışmanı, müsteşarı;

فُوطَة -فوط peştemal, peştemal gibi alta tutulmuş örtü; peçete; havlu;

فَوْعَة -شباب gençliğin baharı;

فُوف ince zar;

فُوفَة ;

مُفَوِّف : beyaz çizgili elbise; **فَوَّاقَ** (...i) geçmek, (*b-den*, *b-iden*) üstün olmak; daha ağır gelmek; (*b-ile* aşmak, geçmek; **فَوَّاقَ** (*b-ile* على) hatırlamak **فَوَّاقَ بِنَفْسِهِ** ölmek, ruhunu teslim etmek; **فَوَّاقَ** (*...e* الى, *silahı*) doğrultmak, çevirmek; *b-i*) uyandırmak, kendine getirmek, KNŞ; (*b-e*) hatırlatmada bulunmak [*b-i* uyandırmak] KNŞ; **أَفَاقَ** (*...den* من) iyileşmek, yağa kalkmak, (*...i* من) atlatmak; (*...den*, *uykudan*, *baygınlıktan*, *sarhoşluktan*, *gafletten*) uyanmak, ayılmak kendine gelmek; (*b-i*, *...den* على) **تَفَوَّقَ** (*...e* karşı) uyarmak, üstün olmak, (*b-i* على) geçmek; (*...ile*, *...de*) çok mükemmel, muhteşem bir beceri, göstermek; (*...de* *sınavda* في) yüksek not almak, (*...de* *sınıfta* في) çok başarılı olmak; **اِسْتَفَاقَ** (*...den* من) iyileşmek, ayağa kalkmak, (*...i* من) atlatmak;

فَوْقَ [meb. zarf] yukarısı, üst; ...in üstünde; ...in üzerinde; ...den daha çok [fevkinde] **فَوْقَ الْحَدِّ** sınırsız, sonsuz; aşırı; **فَوْقَ ذَلِكَ** bunun yanında, bir de, ilave-ten; **فَوْقَ الْبَنَفْسَجِي** morötesi, ultraviyole; **فَوْقَ الطَّبِيعَةِ** doğaüstü, olağanüstü; **فَوْقَ الْعَادَةِ** alışılmamış, görülmemiş, duyulmamış, fevkalade, anormal; acil [toplantı vb.]; **فَوْقَ أَنَّهُ** ...e ilave-ten; **فَوْقَهُ** ve dahası, ve fazlası, ve üstü; **فَوْقَهُ** ...in üzerinde; ...in üzerinden, üst tarafından;

فَوْقَانِي [na't] üst..., üst ile/ yukarı ile ilgili;

فَاقَةٌ ihtiyaç, yoksunluk;

فُوقَاق hıçkırık, hıçkırık tutması; ölmek üzere olan kişinin soluğu/ nefesi;

أَفَاوِيق ["فَيْقَة"ın çoğulu] [iki sağım arasın-da memede toplanan] süt; lütuf, nimet, ihsan; **أَفَاوِيقُ بَرِّهِ** bana çok iyiliği dokundu;

إِفَاقَةٌ iyileşme, [hastalıktan] kurtulma, ayağa kalkma; ayılma, uyanma, kendine gelme; [yine MEC.];

تَفُوقٌ üstünlük; baskınlık, herkesten üstün olma; kabiliyet, beceri **تَشْجِيعُ التَّفُوقِ** genç kabiliyetleri destekleme;

فَانِقٌ üstün; mükemmel, çok iyi, birinci sınıf; göze çarpan, dikkat çeken; mümtaz, seçkin; alışılmamış, duyulmamış, anormal; (sınırı vb.i) çok aşmış, geçmiş; ayık, kendinde;

مُفِيقٌ uyanık, ayık, kendinde;

مُتَفُوقٌ üstün; mükemmel, çok iyi, birinci sınıf, göze çarpan, dikkat çeken; seçkin, mümtaz; muzaffer, galip;

مُسْتَفِيقٌ uyanık, ayık, kendinde;

فُول [cin.is.; tek.is. ة] ç. **آت** - bakla; fasulye;

فُولٌ مُدْمَسٌ pişmiş bakla ve yağ ile hazırlanan meşhur bir yemek MIS., SUR.; **فُول**

سَوْدَانِي yerfıstığı BOT. *Arachis hypogaea*;

فُول fasulye, bakla satıcısı;

فُولَاز çelik;

فُولَازِي ve **فُولَازِي** [na't] çelik, çelikden;

çelik gibi [sert];

فُولْت [volt] volt ELK.;

فُوم bkz. **ثُوم**;

فُونُوغَرَاَف ç. **آت** - fonograf, gramafon, pikap;

فَوَّهَ (فَوَّهَ) (ب bşi) telaffuz etmek, söylemek; **أَفَوَّهَ**;

أَفَوَّاه ["فَم"ın çoğulu]; ve **أَفَوَّاه** baharatlar, koku veren şeyler;

فُورَةٌ boya kökü, kök boya, kızıl kök BOT.

Rubia tinctorum MIS.;

فُورَةٌ **أَفَوَّاه**, **أَفَوَّاه** ağız; delik, menfez; krater; çok derin çukur; yangın musluğu SUR.;

أَفَوَّه geniş ağızlı;

مُفَوَّهٌ açık düzgün [ifade];

فِي [harfî cer] ...de, ...in içinde; ...de, üstünde;

...yakınında; ...zarfında, ...süresince; ...arasında; ...hakkında; ...konusunda, ...ile ilgili

olarak; ...i ele alan, işleyen, konu edilen

[kitap başlıklarında]; ...in sayesinde,

...yüzünden; ...e göre; ...e nispetle, ...e

nazaran, ...ile karşılaştırıldığında; **هَلْ لَكَ**

... **فِي** ...istermiydiniz?, ...dan hoşlanır

mısınız?; **خَمْسَةٌ** beş kere üç; **ثَلَاثَةٌ**

خَمْسَةٌ beşe on, beş çarpı on metre

[boy ve en]; **كَذِبَ فِي كَذِبٍ** yalan üstüne

yalan, peş peşe yalan; **كَلامٌ فِي كَلامٍ** laf üstüne

laf; **فِيمَا مَضَى** veya **فِيمَا مَضَى** eskiden,

geçmişte; önceleri; **فِيمَا يَلِي** veya **بَعْدُ**

aşağıda, gelen; **فِيمَا أَعْتَقَدُ** inancıma göre, ben-

de hasıl olan kanaate göre; **فِيمَا بَيْنَهُمْ** onların

arasında, aralarında; **فِي حُبِّ** sinsi sinsi

[pis pis] güldü;

فِيمَا [bağlaç] ...iken, ...olduğu esnada;

فِيمَا اِذَا ۥ ...olduğu taktirde, eğer ...olursa;

فِي ¹ (فِيء) geri dönmek; [gölge] batıdan doğuya meyletmek; **فِيَا** [ağaç] gölge yapmak/ vermek; **أَفَاءَ** (على b-e, bşi) ganimet olarak vermek; **أَفَاءَ** (على b-e, bşi) ihsan etmek, lütfetmek, bağışlamak; **تَفِيَا** (bş ile veya فِي bş ile) gölgelenmek, (...de veya فِي ...de, altında) gölgelenmek;

فِيء [öğleden sonraki] gölge;

فِيء bkz. **فِيء**;

فِيَتَامِين ۥ vitamin;

فِيَتْنَام [v] Vietnam;

أَفِيح müe. **فِيحَاء** güzel/ hoş kokulu, aromatik; geniş, kapsamlı; **شَامِ** **أَفِيحَاء**;

فِيَا kokulu;

فِيء ⇒ **أَفَادَ** (.e) faydalı/ yararlı olmak, yaramak, (biri için) avantajlı olmak (b-nin) işine gelmek; (b-e, bşi) öğretmek; (b-e, bşi ya da ب bşi) bildirmek, haber vermek; (bşi ya da ب bşi ya da بَانَ ya da أَنْ ...olduğunu) [polise vd.e] ihbar etmek, rapor etmek; (bşi) elde etmek, ele geçirmek, kazanmak; (...den) faydalanmak, istifade etmek, kazanç sağlamak; (bş ile) üstünlüğü elde etmek; tam bir anlam ifade etmek DiLB.; **أَسْتَفَادَ** (bşi) elde etmek, ele geçirmek; (bşin) haberini almak (bş hakkında) bilgi edinmek, (bşi) öğrenmek; (...den) istifade etmek, faydalanmak; (...den) kullanmak; (...den)

mantıki sonuç çıkarmak;

أَفَادَة faydalılık, kullanışlılık; kâr, kazanç, avantaj; (ۥ-آت) bildirme, bilgi verme, mesaj, haber; ifade [mahkemede] **أَفَادَة** اِلسْتِلَام alındı [teslimat ibaresi];

أَسْتَفَادَة istifade, kullanım;

فَائِدَة ۥ fayda avantaj; kazanç, kâr; faiz; ibret; (ilaç vb. için) kullanım;

مُفِيد faydalı, avantajlı; kâr getiren, kârlı, kazançlı; öğretici;

مُفَاد içerik, muhteva, konu [makale vb. için] ۥ ...diye bir söylenti, ...dığına dair bir söz, dedikodu;

فِيدِرَالِي federal ۥ **دَوْلَة فِيدِرَالِيَة** federal devlet;

فِيرُوز ve **فِيرُوز** firuze, türkuvaz;

فِيرُوس [v] ۥ-آت virüs;

فِيرَا [v] İn.> vize;

فِيرِيَاء fizik bilimi;

فِيرِيَائِي fiziksel;

فِيرِيُولُوجِيَا fizyoloji;

فِيرِش ۥ-آت Fr.> fiş SUR.;

فِيَّاش yüksekten atan, [kendisinde olmayan, gerçek olmayan şey ile] övünen;

فَيْصَل bkz. **فَيْصَل**;

فَيْضَان (فَيْضَان, فَيْضَان) dolup taşmak; (على bşi) sel/ su basmak; [dışarı] akmak, dolup taşmak; **فَيْضَان** (فَيْضَان) [haber] yayılmak; **فَيْضَان** (فَيْضَان) ruhunu teslim etmek ۥ **فَيْضَان** (فَيْضَان) sırrı daha fazla saklayamamak; **أَفَاضَ** (bşi) doldurup taşımak, (bşi) taşıncaya kadar doldurmak; (bşi, على ...in üzerine)

ق dakika için kısaltma;

قازوزة İt.> [g] gazoz SUUD.;

قاشاني porselen, çini; fayans;

قاف "ق" harfinin adı;

قاقلة kakule, hemame BOT. ;

قاقلى bir tür tuzcul bitki BOT. Salsola fruticosa;

قاقم as, kakım ZOO. Mustela erminea, Putorius ermineus;

قالب قوالب şekil; kalıp; model; matris, hurufat

kalıbı MATB; ayakkabı kalıbı قالب جبن

peynir kalıbı; قالب سكر [küp şeker için] tane;

قالب صابون sabun kalıbı; قلوبا و قلوبا her şeyiyle, bütün ruhuyla; gizli ve açık olarak;

قالوش آت- Fr.> [g] galoş, kısa çizme;

قاموس قواميس okyanus; sözlük, lugat [Kamus el-muhîr isimli eserin adındaki "kamus" kelimesinin genellik kazanmasıyla bu anlamda kullanılmaya başlanmıştır.];

قان أحمر قان kan kırmızısı, koyu kırmızı renk;

قاني koyu kırmızı renkli;

قانون bkz. قن

قاورمة 1.> soğan ve domates ya da kabak ile birlikte pişirilen yemek;

قاوق قواويق قواوق kavuk;

قاوون T.> kanun;

قايش T.> kayış; ustura, berber kayışı;

قَب u (قَب) (bşi) kesip koparmak; dikilmek, doğrulmak; yükselmek; [saç] diken diken olmak;

قَب أَقَب پورا; terazi kolu;

قَب قَب قَب kubbe; kubbe şeklindeki yapı; قَب قَب الجرس çan kulesi; قَب قَب Basra şehrinin lakabı;

مَقَب kubbeli; konveks, dışbükey;

قَب آت yaka;

قَب u (قَباحَة, قَبَح) [maddi ya da manevi] çirkin/

menfur olmak; utanç verici/ onur kırıcı ol-

mak; قَبَح (b-i, bşi) çirkinleştirmek veya iğ-

renç hale getirmek; (b-e, yapmış

olduğu şeyin) çirkin/ menfur/ kötü olduğunu

söylemek; (b-i, yapmış olduğu

şeyden dolayı) azarlamak, takdir etmek;

استَقَبَح (b-i, bşi) çirkin/ iğrenç bulmak; hiç

beğenmemek, (b-den, bşden) hoşlanmamak;

قَبَح çirkin [maddi, manevi]; rezalet,

şerefsizlik, adilik قَبَحاً له ayıp ona! utansın!;

قَبَح قَبَح قَبَح çirkin, kötü

[maddi veya manevi] seni, utanç verici, rezil,

adi, şerefsiz, alçak; utanmaz, arsız;

قَبَح قَبَح قَبَح iğrenç, utanç verici

şey, rezalet;

قَباحَة çirkinlik [maddi veya manevi];

rezillik, adilik, şerefsizlik;

أَفْبَح daha çirkin; daha adi, daha kötü,
daha çok rezil eden; daha iğrenç/ menfur;

مَقَابِح kötü yanlar, çirkin vasıflar;

¹ **قَبَار** kebere BOT. Capparis spinca;

² **قَبْر** u, i (مَقْبَر, قَبْر) (b-i, bşi) gömmek;

قَبْر kabir, mezar;

مَقْبَر bir şeyin gömüldüğü yer;
mezarlık;

مَقَابِر ↑; ↑;

مَقْبَرِي mezar kazıcı; mezarlık bakımı
ile ilgilenen kişi; mezarlık bekçisi;

³ **قَبْر** [cin.is.; tek.is. ق] tarlakuşu ZOO. Alavda;

قَبْرُص ve **قَبْرُص** Kıbrıs;

قَبْرُصِي Kıbrıs...i, Kıbrıs mahsus; Kıb-
rıslı [is.]; **القَبَارِصَة** Kıbrıslılar;

قَبْس (قَبْس) (bşi, من ..den) almak; (bşi من ..den)

ödünç almak MEC.; (bşi من ..den) iktibas
etmek, alıntı yapmak; **اِقْتَبَسَ** (من ..den, نَارًا
...den) [aydınlanmak için] ateş almak/
istemek; ...den bilgi almak; **اِقْتَبَسَ** عِلْمًا مِنْ
(bşi) öğrenmek; (bşi من ..den) iktibas
etmek, alıntı yapmak, iktibasta bulunmak;

قَبْس meşale; yanan kömür;

قَبْسَة meşale;

قَابُوس kabus;

اِقْتَبَاس [bilgiyi] alma, edinme, öğrenme;

iktibas, alıntı;

مَقْتَبَسَات alıntılar;

قَبْص (قَبْص) (bşi) parmak uçları ile tutmak;

(bşden) bir tutam almak;

قَبْصَة tutam;

قَبْص (قَبْص) (b-i, bşi ya da ب ya da علی b-i,

bşi) kavrayarak tutmak, kavramak, sıkıca tut-

mak; (b-i علی) yakalamak, tutuklamak; (bşi,

parayı) tahsil etmek; teslim almak (bşi) azalt-

mak, kısmak; (البَطْن mideyi) kabız etmek;

(b-nin) keyfini kaçırmak; **قَبْص** veya **قَبْصَت**

روحه kabzolunmak, ruhunu teslim et-

mek; **قَبْصَ اللّٰهُ رُوْحَهُ** ya da **قَبْصَهُ اللّٰهُ** Allah

b-nin canını almak; ... **قَبْصَ يَدِهِ عَنْ** elini

...den uzak tutmak; ...e cimri davranmak;

قَبْصَ الصَّدْرِ (النَّفْس) b-i sıkmak, b-nin keyfini

kaçırmak; **قَبْص** (bşi) kısmak, azaltmak; (bşi,

b-e) [sahibi olsun diye] vermek; (fiyatı) öde-

mek **قَبْصَ النَّفْسِ (الصَّدْر)** b-nin canını sık-

mak, b-nin keyfini kaçırmak; **تَقَبُّص** küçül-

mek, çekmek; kısılmak, azalmak; [البَطْن] ka-

bız olmak; **تَقَبُّص = اِنْقَبَص**; teslim alınmak

[para vb.]; (عن ...ile) ilgisini kesmek; içine

kapanmak; (عن insanları) terketmek; keyif-

siz olmak, keyfi kaçmak [yine **اِنْقَبَصَ صَدْرُهُ**];

قَبْص elin tamamıyla tutma, kavrama;

(b-i علی) yakalama, tutuklama; [para] teslim

alma; kısma, azaltma **الْقَبْصُ وَالدَّفْعُ** gelirler

ve giderler; **اَلْقَى الْقَبْصَ عَلَيْهِ** b-i tutuklamak;

قَبْصَة tutma, kavrama; avuç

dolusu; yakalama, zapt; MIS. 12.5 cm uzun-

luğunda, uzunluk ölçüsü; **قَبَاص** (قَبَاص) kabza

قَبْصَةُ الْيَدِ yumruk; **فِي قَبْصَتِهِ** elinde, eli

altında; **وَقَعَ فِي قَبْصَتِهِ** **أَلَا فِي قَبْصَةِ يَدِهِ** b-nin

eline düşmek;

قبضة ç. قبض avuç [dolusu];

قباضة (para, vergi) toplama, tahsil etme;

مقبض ç. مقابض kabza;

مقبض ç. مقابض sap, tutamak; kabza;

انقباض kısılma, azalma; çekme, büzülme, kabızlık; keyifsizlik, can sıkıntısı, moral bozukluğu [yine انقباض الصدر];

قابض kabız; üzücü, moral bozucu, keyif kaçıracı; [para vb.i] teslim alan; mengene, kışkaç TEKN.; (قباض, ون) [vergi] tahsildar; قابض على الأمر fleksör kas; قَبِضَ عَصْلَةَ قَابِضَةٍ || bir işi tamamen kontrolünde bulunduran;

(مقابض ç.) مقبوض عليه tutuklu; (مقابض ç.) مقبوض gelir;

منقبض canı sıkılmış, morali bozuk, keyifsiz || منقبض الصدر (النفس) ||

قبط¹ قبط وجهه ⇒ قبط kaşlarını çatmak, yüzünü buruşturmak;

القبط ç. الأقباط Kıptiler;

قبطي Kıpti [s. ve is.];

قبطان ç. قباطين [gemide] kaptan TUN.;

قبع a (قبوع) [kirpi, başını gizlemek için] kapanmak, top olmak; çömelmek, yere çökmek; قباع (قبع, قبع) [domuz] homurdamak; [fil] ses çıkarmak, bağlamak; قبع peş peşe yudumlamak, yuvarlamak MIS.;

قبة ç. آت şapka; kep; fötr şapka SUR.;

مقبع şapkalı, başında şapkası olan;

قَبَب şışmek, kabarmak MIS.;

قَبَاب ç. قَبَاب takunya, nalın || قَبَاب الإنزلاق paten;

قبایبی : مِسَار قَبَائِبِي küçük çivi MIS.;

قبول a (قبول) (...i veya b-i, bşi) kabul etmek; (b-i, bşi) hüsnü kabul ile karşılamak, hoş karşılamak; (bşe veya ب bşe) razı olmak muvafakat göstermek; (bşi veya ب bşi) uygun bulmak; (...e, في ...için) izin vermek, müsaade etmek; (b-e, emirlerine) itaat etmek, boyun eğmek; قبالة a ve قبالة u, i (قبالة) قبیل olmak, garanti vermek; قبیل mansup masdar ile çoğu zaman, "...i, ...olması/ ...yapması mümkün, muhtemel [kabıl]" ifadeleriyle karşılanabilir, örneğin: دَاء قَبْلَ الشِّفَاء iyileşmesi/ mümkün hastalık; قَبْلَ التَّوْبَةِ tutuşabilir [tutuşması mümkün] malzemeler; قَبْلَ التَّوْبَةِ rekabeti kaldırmayan fiyatlar; قَبْلَ شُكَا şüphe götürmek; قَبْل (...i) öpmek; güneye gitmek MIS.; قَبْل (bşin, b-nin) karşısında/ (bş ile, b-ile) yüz yüze/ karşı karşıya olmak; (...i, ب ile) karşılamak; (b-ile) karşılaşmak; (b-e) uğramak; (b-ile) bir araya gelmek, buluşmak [bir meseleyi konuşmak için]; (b-ile) röportaj yapmak; (b-i) huzura kabul etmek, (b-ile) resmi görüşme yapmak; (b-i, bşi, ب veya على ...ile) karşılaştırmak, mukayese etmek || قَبْلَ عَلَى الرَّحْبِ وَالسَّعَةِ || b-i, bşi hoş/ hüsnü kabul ile karşılamak; قَبْلَ بِالنَّحْلِ b-e aynı ile mukabele etmek, b-e aynı şekilde karşılık vermek; قَبْل ön tarafa yönelmek; (على ...e) yaklaşmak; (على ...e doğru) ilerlemek; (على ...e) dönmek; (على ...e) girmek;

dikkatini (على ...e) yöneltmek, (ile على) ilgilenmek, meşgul olmak; (الى ...e) gitmek, gelmek; [ürün] bol olmak; [mud. fiil öncesi kullanım] yapmaya başlamak ۞ اَقْبَلَ عَلَيْهِ ۞ şans yüzüne gülmek, talihi yaver/ yolunda gitmek; تَقَبَّلَ (bşî) kabul etmek; [Allah] (الدُّعَاءُ duayı) kabul etmek [ihsanen]; تَقَابَلَ karşı karşıya olmak; yüz yüze olmak; [iki kişi vb.] karşılaşmak; bir araya gelmek, toplantı/ görüşme yapmak, (مع ...ile) buluşmak; karşılaştırılmak, mukayese edilmek; اِقْتَبَلَ (b-i, bşî) teslim almak; (bş ile) severek/ isteyerek ilgilenmek; اِسْتَقْبَلَ (b-e, bşe) yüzünü çevirmek; (b-i) karşılamak; (...ile) karşılaşmak; (bşî) üzerine almak, sorumluluğunu yüklenmek; (misafiri) kabul etmek; (radyo, televizyon yayını) almak, çekmek;

قَبْلُ [zarf] ya da قَبْلُ ve قَبْلًا önceleri, eskiden; عَنْ ذِي قَبْلٍ veya مِنْ ذِي قَبْلٍ [ismi tafdilden sonra] öncekinden, eskisinden daha...; قَبْلُ [mud. kul.] ...den önce; قَبْلُ ...den önce; قَبْلُ ...den önce; قَبْلُ ...olmasından önce;

قَبْلًا önceleri, eskiden;

قَبْلُ [mud. kul.] ...den az bir zaman

önce; قَبْلُ ...olmasından az önce;

قَبْلُ [is.] ön kısım, ön bölüm, ön; قَبْلُ

önden; önde;

قَبْلُ yapabilirlik, kudret, güç; قَبْلُ

[mud.kul.]; ...in yanında, yakınında, huzu-

رُحَا; ...e doğru, ...yönüne; ... لا قَبْلَ لَهُ ب ... için hiç bir şey yapamamak, ... için yapacak bir şeyi olmamak; ...i yapamamak ...e güç yetirememek; ... مِنْ قَبْلُ [mud. kul.] ...tarafından; ... مِنْ قَبْلُ نَفْسِهِ kendi rızası/ isteği ile, kendiliğinden; ... لِي قَبْلَهُ دَيْنٌ onun bana borcu var; قَبْلُ öpücük; قَبْلَاتٍ قَبْلَةٍ

قَبْلَةٍ kible; mihrap; قَبْلَةُ الْأَنْظَارِ dikkatlerin odak noktası; قَبْلَةُ الْإِهْتِمَامِ

Yukarı Mısır; قَبْلِي güney [s.] ۞ الْوَجْهَ الْقَبْلِي

hüsnü kabul, hoş karşılama; kabul;

rıza gösterme, muvafakatta bulunma, izin verme; masdara mudaf olarak, yapılabilirlik, olabilirlik anlamlarına gelir: عَدَمَ قَبُولٍ bölünemezlik, bölünmeme;

قَبِيلٌ kefil; cins, sınıf; kabile topluluk; ne-

sil ۞ مِنْ هَذَا الْقَبِيلِ bu cins(den), böyle; yine bu münasebetle; قَبِيلُ الْإِيضَاحِ açıklama olarak [izah kabilinden]; مِنْ كُلِّ قَبِيلٍ وَ دَبِيرٍ her türden; لَيْسَ مِنْ هَذَا الْأَمْرِ فِي قَبِيلٍ وَلَا دَبِيرٍ onun bu meselede yapacağı hiç bir şey yok, bu konuda en ufak bir katkısı bile olamaz;

قَبَائِلُ قَبَائِلُ kabile;

قَبَائِلُ kabile ile ilgili;

قَبَالَةٌ kontrat, sözleşme; kefalet, kefillik, garanti, sorumluluk;

قَبَالَةٌ gebelik ve doğumla uğraşan tıp dalı; ebelik;

قَبَالَةٌ [mud. kul.] ...in karşısında,

...ile karşı karşıya, yüz yüze;

تَقْبِيلٌ öpme;

﴿ هَـا صالـ قَبْرَ الْوَقَايَةِ مِنَ الْغَارَاتِ الْجَوِيَّةِ ﴾
dışından korunma sığınağı;

قَبْرَةٌ tonoz, kemer;

قَبَاءٌ aralık, mesafe;

قَابُودَانْ kaptan;

قَتَّ (قَتَّ) (b-ş) kötü, yanlış bir şekilde ifade etmek, sunmak; yalan söylemek; قَاتَّ (b-i, b-ş) kökünden yok etmek, sökmek;

قَنَاتٌ iftira eden, karalayan;

قَنْبٌ ç. أَقْتَابٌ kambur [sırttaki] MIS.;

مُقَوِّبٌ kambur [kişi];

جَلَسَ عَلَى ﴿ أَقْتَادٌ geven ağacı BOT. Astragalus ﴿ دُونَهُ خَرَطَ الْقَتَادُ diken üstünde oturmak; قَتَادٌ pek çok zorluk çekildikten sonra söz konusu amaca ulaşılabilir, ≈ bu işi yapmak için bir fırın ekmek yemek lazım;

قَتَّرَ u, i (قَتَّرَ, قَتَّرَ) ve قَتَّرَ (b-e karşı) cimri davranmak, az vermek; أَقْتَرٌ ۞; zor şartlar altında yaşamak, fakir olmak, fakirleşmek;

قَتَّرَ (e ...e) cimri davranma, cimrilik;

قَتْرَةٌ toz;

قَتَارٌ [kızarmış veya pişmiş bir şeyin] koku;

تَقْتِيرَ (e ...e) cimri davranma;

قَاتِرَ (e ...e) cimri, pinti davranan;

۞ (e ...e) مَقْتَرٌ ve مَقْتَرٌ;

قَتَلَ u (قَتَلَ) (b-i) öldürmek; (b-ş, açlığı) bastırmak, yatıştırmak, gidermek; (b-ş, ب ...ile) karıştırmak, seyreltmek; (b-ş) iyi bilmek (b-şin) ustası olmak; ﴿ قَتَلَهُ خُبْرًا (عِلْمًا) ya da قَتَلَهُ دَرَسًا وَبَحْثًا bir alanda iyi bilgisi olmak, üstat, usta olmak; قَتَلَ الْمَوْضُوعَ بَحْثًا

bir konuyu/ meseleyi iyice/ kapsamlı bir şekilde incelemek [konuyu didik didik etmek]; قَتَلَ الدَّهْرَ خَيْرَةً hayatta çok tecrübeler edinmek, gün görmüş/ görmüş geçirmiş olmak; قَتَلَ (insanları) katletmek, kırıp geçirmek; قَاتَلَ (b-ile, b-e karşı) savaşmak, mücadele etmek; قَاتَلَهُ اللَّهُ [Allah onu öldürsün] ≈ Allah belasını versin!, lanet olsun!; قَاتَلَ ve قَاتَلَ savaşmak, mücadele etmek, savaş halinde olmak; اسْتَقَاتَلَ hayatını tehlikeye atmak;

قَتَلَ öldürme; cinayet; ﴿ قَتَلَ الْخَطَأَ kasıtsız öldürme HUK.; الْقَتْلُ الْعَمْدِي veya الْقَتْلُ عَمْدًا ya da الْقَتْلُ مَعَ سَبْقٍ ya da الْقَتْلُ عَمْدًا teammüden adam öldürme, cinayet;

قَتَلَ düşman, hasım;

قَتِيلٌ öldürülen, maktul; savaş/ çarpışmada öldürülen [s. ve is.]; [savaş] kurbanı; قَتِيلُ الْحَرْبِ savaş kurbanı, harpte öldürülmüş;

قَتَالٌ öldürücü;

أَقْتَالٌ daha öldürücü;

مَقْتَلٌ cinayet; ölümcül çatışma, harp; (ç. ضَرْبُهُ فِي ﴿ hayati organ; ökçe veteri; ﴿ أَصَابَ مِنْهُ الْمَقْتَلُ veya مَقَاتِلُهُ b-i can alıcı yerinden vurmak veya öldürmek;

مَقْتَلَةٌ ç. آت - katliam, kırım;

تَقْتِيلٌ ۞;

قَتَالٌ savaşma, harbetme, mücadele etme;

çarpışma; ﴿ سَاحَةُ الْقِتَالِ savaş meydanı;

مَقَاتِلَةٌ savaş harp; çarpışma;

تَقَاتَلَ bb ile savşama;

قَاتِلٌ öldüren; öldürücü, ölüme sebebiyet

veren; (ç. قَتَلَ , قُتِلَ) katil, cinayet işleyen;

قَاتِلَات (ل ...i) öldürücü etkenler/ amiller;

مَقْتَل denenmiş, tecrübe edilmiş;

مَقَاتِل savaşan, harbeden, savaşçı;

مَقَاتِلَة [cin.is] savaşçılar, muharip birlik-

ler;

مَقَاتِلَة -آت savaş uçağı;

مَقَاتِل savaş alanı/ meydanı;

مُسْتَقْتِل kendini tehlikeye atan, kahraman;

قَتَم u (قُتِم) [toz] kalkmak; اقْتَم kararmak, koyu

renkli olmak;

قَتَمَة , قَتَمَة koyu, siyahımsı renk, siyahlık;

قَتَام ↑;

اقْتَم koyu renkli, siyahımsı;

قَتَم أسود قَاتِم koyu قَوَاتِم siyah, koyu قَاتِم

siyah;

قَتَّ u (قَتَّ) ve اقْتَت (bşî) kökünden sökmek;

قَتَاء [cin.is.; tek.is. ق] salatalık; sonda, akaç;

قَتَائِر sonda, akaç;

قَطْرَة sonda, akaç;

قَح u öksürmek;

قَح saf, arı, katışıksız; hakiki, gerçek;

قَحَبَة fahişe, kahpe;

قَحَط a (قَحَط) ve قَحُوط (قَحَط) [yağmur-

lar] yağmaz olmak, yağmamak; قَحَط ve

قَحَط [edil.] [yıl] yağmursuz/ kurak olmak;

قَحَط (النخلة hurma ağacını) tozalamak;

(bşî) kazıyarak silmek; اقْحَط [yıl] yağmur-

suz/ kurak olmak/ geçmek;

قَحَط yağmur yağmama; kuraklık; kıtlık,

açlık; yokluk, muhtaç olma;

قَحْطَان güney Araplarının atalarından biri;

قَحَف a (قَحَف) (bşî) yutmak; [nehir] (bşî) sürük-

leyip götürmek; اقْتَحَف = قَحَف ;

قَحَفَة , اقْحَاف , قُحُوف . قَحَف

sel gibi, azgın akan [nehir];

قَحَل a ve قَحَل [edil.] kurumak ya da sıcaktan

çatlamak;

قَحَل kuruluk, kıraçlık;

قَحَل kuru, sıcaktan çatlamış;

قُحُولَة kuruluk, kıraçlık;

قَحْلَاء müe. kuru;

قَحْل kuru, sıcaktan çatlamış, kıraç;

اقْحَم (b-i, في ...e) karışmasına sebep

olmak, sürüklemek; (bşî في ..e) zorla sokmak/

tıkmak اقْحَم نَفْسُهُ بَيْنَهُمْ onların arasına

[zorla] girdi; اقْحَم نَفْسُهُ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ kendisini

ilgilendirmeyen işlere burnunu sokmak, böy-

le işlerde akıl vermeye kalkmak; اقْتَحَم (bşe)

hızla atılmak, fırlamak; (bir yere) zorla/

izinsiz girmek; (bşî) zorla içeri sokmak; (bşe)

dalmak, birden girmek; (bşe doğru) atmak;

(bşî) ani ve şiddetli bir saldırı ile ele geçir-

mek; (bşe) girişmek, atılmak; (tehlikeye, zor-

luklara) meydan okumak, karşı koymak;

قَحْم riskli/ tehlikeli iş;

مَقْحَم kendini düşünmeden tehli-

keye atan, gözüpek, deliduman, delifişek;

اقْحَام katılma, karışma;

اقْتَحَام zorla/ izinsiz içeri girme; akın, hü-

cum, saldırı; zorla ele geçirme;

اقْحَوَان , اقْحَاف , اقْحَوَان sarı papatya, öküz-

tahminde bulunmak, (bşi) değerlendirmek, değerini ölçmek (bşi, ب ...ile) ölçmek, (bşi, ب ...e) kıyas etmek; (bşi) sezmek, geleceğini görmek; (... أن ...olacağını) tahmin etmek, zannetmek; (b-i, bşi; ل b-nin, bşini) takdir ile karşılamak; (bşe) değer tayin etmek, kıymet takdir etmek; (b-nin, علی ...yapmasını) mümkün kılmak, (b-i علی ...yapacak) duruma getirmek; (bir ifade için veya ل bir ifade için, ب ...in veya ...in) takdiren var olduğunu ifade etmek DİLB.; لَا قَدْرَ اللَّهُ ۞ Allah korusun! Allah etmesin!; قَدْرَ فَكَانَ takdiri ilahi!, Allah böyle takdir etmiş!; قَدْرَهُ حَقَّ قَدْرِهِ bşe gerçek değerini/ hakkını vermek; لَا قَدْرَ اللَّهُ لَكَ الشَّرُّ [hayır dua] = Allah korusun!, Allah başına bir şey/ kaza bela vermesin!; لَا يَقْدَرُ çok büyük, ucu başı yok; kıymet biçilemez [bilinen var olan kıstaslarla değerlendirilemez]; أَقْدَرُ (b-i, علی ...e) güç yetirecek konuma getirmek, kadir/ muktedir kılmak; تَقْدَرُ takdir edilmek, değerlendirilmek; mukadder/ kaderde yazılı olmak [vb. bkz. قَدْرُ dan dönüşlülük anlamı]; اِقْتَدِرُ = قَدْرُ i; قَدْرُ (Allah'tan) güç/ kudret istemek; قَدْرُ miktar; çokluk, kemiyet; derece, mertebe; değer, kıymet; takdiri ilahi ۞ قَدْرُ مِنْ ... Kadir Gecesi; ... قَدْرُ bir parça, bir miktar; ... قَدْرُ veya قَدْرُ ... قَدْرُ ...miktarınca, ...kadar; ...e göre; بِقَدْرِ عَلَى قَدْرٍ ...kadar, ...ile aynı oranda; مَا ... مَا nisbeten, belli bir oranda; (ب /)

قَدْرُ الطَّاقَةِ ve عَلَى قَدْرِ الْمُسْتَطَاع imkan dahi-
linde, yapılabildiği kadar, elden geldiğince,
mümkün olduğu kadar; أَغْلَبِيَّةً قَدْرَهَا مِائَةً yüz oy üstünlüğü/ fark ile; ذَوُو قَدْرٍ önemli kişiler, büyükler, ekabir;

قَدْرُ أَقْدَارٍ kader; takdir [-i ilahi], kismet;
مَذْهَبُ الْقَدْرِ kadercilik, fatalizm; Cebriyye;
بِالْقَضَاءِ وَالْقَدْرِ kaza ve kader; الْقَضَاءُ وَالْقَدْرُ veya قَضَاءٌ وَقَدْرًا kaza ve kader sonucu; جَاءَ tam zamanında gelmek;

القَدَرِيَّةُ Kaderiyye, kaderin yokluğunu sa-
vunan itikadi mezhep;

قُدُورٌ müz. ve müe. ç. قُدُورٌ tencere;

قُدْرَةٌ küçük şişe;

قُدْرَةٌ (için) (علی ...e) güç yetirme, (için)

kudret, güç; iktidar, yetenek, yapabilme gü-
cü; [Allah için] mutlak kudret; الْقُدْرَةُ عَلَى الْقُدْرَةِ عَلَى güç, kapasite TEKN., FİZ.; الْإِنْتِقَاءُ [kanal, frekans] seçicilik ELO.;

قَدِيرٌ güçlü; (علی bşe) kadir, güç yetiren
(علی ...i) yapabilecek olan; Kadir [Allah];

أَقْدَرُ daha güçlü; (علی bşi) daha iyi yapan,
beceren;

مَقْدَرَةٌ (علی ...e) güç yetirme, (için) güç, kudret, kuvvet; kabiliyet, yetenek, yapabilecek durum [kapasite] ۞ الْمَقْدَرَةُ الْحَرْبِيَّةُ harp kaynakları, askeri potansiyel;

مَقَادِيرٌ ; مقدارٌ miktar; çokluk, kemiyet;
derece, mertebe ۞ مَقْدَارٌ أدَبِيٌّ asgari miktar,
minimum, en az; مَقْدَارٌ أَقْصَى azami miktar,
maksimum, en çok; ... بِمَقْدَارِ مَا ... mikta-

ınca, ...kadar; بِهَذَا الْمِقْدَارِ bu kadar, bu miktar(da); بِمِقْدَارٍ bir miktar, az bir şey;

تَقْدِير [değer] takdir etme; tahmin yürütme; zannetme; takdir ile karşılama; bir ifadenin aslında var olup düşürüldüğünü ifade etme, takdir etme DILB.; (ق. آت-) [başarı durumu ile ilgili] değerlendirme, not [okulda]; تَقْدِيرًا takdiri olarak, var sayılarak, ima ile, kapalı bir şekilde; ۞ تَقْدِيرًا لِهَذَا ۞ bunu takdir etmek için, takdiren; عَلَى أَقَلِّ التَّقْدِيرِ en az, en düşük [olarak]; عَلَى أَكْثَرِ تَقْدِيرٍ en çok, en fazla, olsa olsa; عَلَى مَبْلَغِ تَقْدِيرِي görebildiğim/ anladığım kadarıyla; فِي تَقْدِيرِي bence, bana göre, bana kalırsa, ۞;

اِقْتِدَار güç, kuvvet, kudret; yapabilme, güç yetirme, muktedir olma, yapabilecek durumda/ konumda olma;

قَادِر gücü olan, güç yetiren; (...e عَلَى) kadir, muktedir, (...yapabilir; kabiliyetli, [kapasiteli], maharetli;

مَقْدُور (...in aleyhine عَلَى) takdir edilmiş, (ق. مَقَادِير) takdir [i ilahi]; (ق.) kabiliyet, yetenek [kapasitelilik]; potansiyel, aktif durumda olmayan kaynaklar ۞ ... فِي مَقْدُورِهِ أَنْ ... ۞ ...yapabilecek durumda olmak, yapabilir durumda olmak, yapma fırsatı elinde olmak;

مَقْدَر değer/ biçen, kıymet takdir eden;

مُقَدَّر takdir edilmiş, mukadder, alın yazısında olan; takdiri, var olduğu kabul edilen DILB.; مُقَدَّرَاتٍ mukadderat, takdiri ilahi; tahmini hesaplar;

مُقْتَدِر güç yetirebilen, güçlü; (بِشَيْءٍ عَلَى) yapabilen, (...e عَلَى) kadir, muktedir, kabiliyetli, yetenekli, maharetli [kapasiteli];

قُدُس (قُدُس) temiz, arı/ kutsal/ mukaddes olmak; **قُدُس** (b-i, bşi) kutsallaştırmak, kutsamak, takdis etmek; (bşi) adamak, vakfetmek; (Allah'ın) yüceliğini/ noksandan, eksiklikten uzak/ münezzehe olduğunu ikrar etmek; **تَقْدُس** kutsal/ mukaddes sayılmak;

قُدَس kutsallık, kudsiyet, (ق. أَقْدَاس) kutsal yer, mabet; كُدُسِ Kudüs; رُوحُ الْقُدُسِ ya da الرُّوحُ الْقُدُسُ Ruhulkudüs, Cebrail;

قُدْسِي kutsal, mukaddes; aziz/ kutsal kabul edilen kişi; azizlere yaraşır;

قُدَاس قَدَادِيس ق. Aşai Rabbani ayini HRI; **قُدَاسَة** kutsallık, mukaddes olma; azizlik; كُدَاسَة الْبَابَا Kutsal Papa;

قُدُوس çok kutsal, çok mukaddes; كُدُوس Kudüs [Allah];

قُدِيس ق. وَن- kutsal, mübarek; aziz;

أَقْدَس daha kutsal;

بَيْتُ الْمُقَدَّسِ Kudüs;

تَقْدِيس ۞ mas.; hürmet, saygı;

مُقَدَّس hürmetkar, saygıda kusur etmeyen;

مُقَدَّس kutsal, mukaddes; kutsanmış; [çoğ] مُقَدَّسَاتِ الْأَرْضِ (الْبِلَادِ) الْمُقَدَّسَةِ ۞ Kutsal Topraklar, Filistin; كُدُوس بَيْتُ الْمُقَدَّسِ Kudüs;

مُقَدَّس kutsanmış; kutsal, mukaddes;

قَادُوس قَرَادِيس ق. ALF.BKZ;

قَدَم (قَدُوم, قَدَم) (b-den) önce gelmek; **قَدَم** a (b-e, عَلَى veya b-e) (مَقْدَم, قَدَمَان, قَدُوم)

bir yere) varmak, gelmek, ulaşmak; **قَدَّمَ** u
(قدم) eskimek, üstünden çok vakit geçmek;
قَدَّمَ (b-i, bşi) öne geçirmek, öne almak; (b-i,
bşi) önceden göndermek, yollamak; bşi, ل
için) giriş/ başlangıç yapmak, (bşi, ل ...in)
önüne koymak; (bşi) yerleştirmek; (saati)
ileri almak; (b-i, bşi, على ...in) önüne geçir-
mek, öncelik vermek/ tanımak; (b-i, bşi على
...e) tercih etmek; (b-i, على ...e) resmi
koruma olarak atamak TUN.; (bşi, ل için)
ayırmak, tahsis etmek, hazırlamak; (ل için)
önceden hazırlık yapmak; (الى ya da ل b-e,
bşi) sunmak, arz etmek, takdim etmek; (bşi,
الى ya da ل b-e) teslim etmek; (bşi, الى ya
da ل b-e) götürmek, onayına açmak, reyine
sunmak; (bşi, ل ya da الى b-e) hediye etmek;
(bşi, ل b-e) ithaf etmek, armağan etmek,
(bşi, ل b-nin) adına sunmak; (bşi, raporu,
formu, vesikayı şikayeti, الى b-e veya ل b-e)
iletmek; takdim etmek; (cevap) vermek;
(sınava, imtihana) girmek; (الى veya
...e, mahkeme heyeti önüne) çıkarmak;
(b-i, الى veya ل b-e) takdim etmek,
(b-i, الى ya da ل b-ile) tanıştırmak; önce
gelmek; [saat] ileri gitmek ﴿ قَدَّمَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ ﴾
bşi, bşin başına koymak, bşi, bşin önüne
geçirmek, koymak; b-e ödemeyi
yapmak, b-e peşin ödemek; قَدَّمَ خِدْمَةً bir
hizmeti sunmak, yerine getirmek; قَدَّمَ خُطْوَةً
bir adım ilerlemek; قَدَّمَ الشُّكْرَ لَهُ b-e
teşekkürlerini sunmak; قَدَّمَ نَفْسَهُ إِلَى الْبُولِيسِ

polise teslim olmak; مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ ne
yaptıysam, yaptığım yapacağım her şey; مَا
قَدَّمْتُ يَدَاكَ yapmış oldukları, işledikleri;
يَقْدُمُ رَجُلًا وَيُؤْخِرُ أُخْرَى kararsız davranmak;
لَا يَفْضُلُ وَلَا يَضُرُّ fayda da getir-mez zarar
da, ne faydası dokunur ne zararı; فَرَّقَ شُهُورًا
بِشَيْءٍ لَا يَفْضُلُ وَلَا يَضُرُّ bir kaç aylık süre hiç bir
şey ifade etmez.; **أَقْدَمَ** cesur davranmak;
(على bşe) cesaretle girişmek, girmek; (على
bşe) atılmak, cüret etmek, (ل için) riske
girmek; (على ...e, üzerine) cesaretle saldır-
mak, atılmak; **تَقَدَّمَ** (b-den, bşden ya da
عن ...den) önce gelmek/ olmak [yer
ya da zaman olarak]; (على ya da هم) birilerine)
başkanlık etmek, başlarında olmak; daha
eskiye/ önceki zamanlara ait olmak; نَحْوُ
...e doğru) ilerlemek; gelişmek, ilerlemek,
gelişme göstermek; (على ...e) yaklaşmak;
kendini (على ya da بَيْنَ يَدَيْهِ) takdim etmek,
arz etmek; (ل ya da الى karşı takımla, rakiple)
karşılaşma yapmak SPO.; (ل ya da ل b-e,
ricayı, şikayeti) arz etmek, iletmek; (الى
b-den, ب yapmasını) istemek, ısmarlamak
﴿ قَدَّمَ بِشَيْءٍ ﴾ bşi ilerletmek, geliştirmek, iyileştir-
mek; قَدَّمْتُ بِهِ السَّنَّ yaşı ilerlemek, yaşlan-
mak; كَمَا قَدَّمَ daha önce geçtiği/ ifade
edildiği gibi; مَا قَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا
تَأَخَّرَ Allah onun tüm günahlarını bağışla-
mıştır; قَدَّمَ b-e doğru yürümek; قَدَّمَ
بِشَيْءٍ b-e yaklaşmak; قَدَّمَ لِلْإِمْتِحَانِ sınava tabi
tutulmak; **تَقَادَمَ** eskimek, üstünden çok zaman

geçmek, kullanılmaz olmak ﴿تَقَادَمَ الزَّمَنُ﴾ [üstünden] çok zaman geçmek; **تَقَادَمَ عَهْدُهُ** bu çok zaman önce oldu, bu eskidendi; **اسْتَقْدَمَ**

(b-nin) gelmesini istemek, çağırtmak;

قَدِمَ eski/ geçmiş zamanlar; **قَدَمًا** eskiden, geçmişte;

قَدِمَ eski/ geçmiş zamanlar; çok/ hatırlanamayacak kadar eski olma; ezeli olma [Allah için]; kıdem, kıdemlilik; ﴿مِنذُ الْقَدَمِ﴾ çok eskiden beri [süregelen]; ... **قَدِمَ عَهْدُهُ ب** ...e eskilere dayanan aşinalığı;

قَدِمَ [gen. müe.] ﴿قَدِمَ أَقْدَامُ﴾ ayak [yine uzunluk ölçüsü]; adım; ﴿قَدِمَ مُكْعَبَةً﴾ kübik kadem, 28.317 cm³; **سَمَتَ الْقَدَمِ** ayak ucu ASTR.; **عَلَى قَدَمَيْهِ** [لَى أَقْدَامِهِمْ] yaya olarak, yayan; **عَلَى أَطْرَافِ قَدَمَيْهِ** parmak uçlarına basa basa/ üzerinde; **عَلَى قَدَمِ الْحَذَرِ** tedirgin, diken üstünde; **عَلَى قَدَمِ الْأُهْبَةِ وَالْإِسْتِعْدَادِ** dört açarak veya açmış bir halde; **جَرَى** yerinde durmamak, koşturmak; ... **لَيْسَ لَهُ قَدَمٌ فِي** onun ...da parmağı yok, onun ...ile hiç bir ilgisi yoktur; **قَدِمَ** (سَارَ) قَدَمًا : قَدِمَ ilerle; gitmek;

قَدِيمٌ eski; kadim, antik; çok eski, başlangıcı hatırlanamayacak kadar eski; **القَدِيمِ** Kadîm, Ezeli Olan [Allah]; **قَدِيمًا** veya **قَدِيمًا** eskiden, eski zamanlarda, geçmişte; **مِنذُ الْقَدِيمِ** ya da **قَدِيمٌ** çok uzun süredir, çok uzun zamandan beri; **قَدِيمٌ** ...e uzun süreli bir tanışıklığı/

aşinalığı bulunan; ...de çok tecrübeli, ...de saç sakal ağartmış, ...e yıllarını vermiş;

قَدُومٌ varma, gitme;

قَدُومٌ ق. **قَدُمٌ** cesur, atılgan, yürekli;

قَدُومٌ ve **قَدُومٌ** ق. **قَدَائِمٌ** ve **قَدُمٌ** keser;

قُدَامٌ ön kısım/ bölüm, ön; ... **قُدَامٌ** [mud.

kul.] ...in önünde;

قِيدُومٌ pruva, geminin başı;

أَقْدَمُ daha eski; eskiler, geçmiştekiler;

أَقْدَمِيَّةٌ kıdem;

مَقْدَمٌ gelme; varış;

مَقْدَامٌ cesur, yürekli, atılgan;

تَقْدِيمٌ ﴿﴾ mas.; takdim, sunma, arzetme;

iletme [evrağı, isteği, şikayeti]; (ق. **تَقَادِيمٌ**) resmi koruma, muhafızlık TUN.;

تَقْدِيمَةٌ arzetme, sunma; ithaf, takdime; ta-

niştirme, tanıtma; (ق. **تَقَادِمٌ**, **آت**) hediye, armağan, takdime, sungu;

أَقْدَامٌ ﴿﴾ mas.; cesurluk, yiğitlik, atılganlık, gözüpeklik;

تَقْدُمٌ öncelik; avantaj, önde olma; ilerleme, gelişme, gelişme kaydetme;

تَقْدُمِي ilerleme/ gelişme yanlısı, ilerici;

تَقَادَمُ **تَقَادَمَ الْعَهْدُ (الزَّمَنُ)** : zaman aşımı,

müruru zaman; **مَعَ تَقَادَمِ الزَّمَنِ** zamanla;

قَادِمٌ ق. **قَدُومٌ** gelen, varan, yeni gelen;

gelen, izleyen, gelecek, sonraki [ay, gün, yıl];

مَقْدَمٌ ﴿﴾ takdim eden, veren, sunan;

الطَّلَبِ başvuruda bulunan, aday;

مَقْدَمٌ (على bşin) önüne geçirilmiş, kon-

muş, (على bşden) önce olan [yer veya zaman];

ön kısım/ taraf, ön, yüz; pruva, geminin baş kısmı; [uçak vb.nin] burnu; kontrolör, gözetmen; ustabaşı; ASK. rütbe ≈ binbaşı IR., B.A.E.; resmi muhafız TUN.; bir vakıf vb. kurumun idarecisi/ müdürü TUN.; **مُقَدَّم عَلَيْهِ** ast [koruma] TUN.; **مُقَدَّمًا** peşin; önceden;
مُقَدِّمَةٌ ve **مُقَدِّمَةٌ** آت. ön kısım/ bölüm;
 ön taraf, yüz; pruva, geminin baş kısmı; ön plan; sıra vb.nin başı, en ön; ileri, öncü kol; mukaddime, önsöz, giriş yazısı; peşrev, fasıl başlangıcı, prelüd; öncül, terim [mantık];
مُتَقَدِّمٌ [yer ya da zaman olarak] önce gelen/ olan; ilerleyen; çok ileri; önde, ön kısımdaki; en başta, en önde; daha önce sözü geçen, zikredilen; ileri; **وَقْتُ بَغْدَادَ مُتَقَدِّمٌ سَاعَتَيْنِ** «Bağdat saati, Orta Avrupa saat sisteminden iki saat daha ileridir.»; **يُكَرُّهُ الْمُتَقَدِّمُ** yukarıda/ daha önce anılan, zikrolunan; **مُتَقَدِّمٌ فِي السَّنِّ (فِي الْعُمُرِ)** yaşı ilerlemiş, ihtiyar; **مُتَقَدِّمٌ أَبَانَهُ** vaktinden önce olan; **الْمُتَقَدِّمُونَ وَ الْمُتَأَخِّرُونَ** öncekiler ve sonrakiler, [konu ile ilgili] herkes;
قَدَاوَةٌ (قَدَى) a قَدَى ve قَدُو (قَدَا) u قَدَا (قَدَى ve قَدُو) [yiyecek] lezzetli/ leziz olmak; **اِقْتَدَى** (ب b-i, bşî) taklit etmek, (ب b-i) kendine rehber edinmek, uyulacak kişi seçmek;
قُدْوَةٌ [uyulacak, taklit edilecek] örnek, model;
اِقْتِدَاءٌ lezziz, lezzetli;
اِقْتِدَاءٌ [b-i] taklit etme, (ب ...in) tuttuğu yolu izleme, (ب ...i) kendine örnek alma;

حَذَوُ الْقُدَّةِ بِالْقُدَّةِ || ok tüyü **قَذَاذ**, **قَذَذَ** ق. **قَذَّة** tıp, aynı;
قَذِرَ a (قَذِرَ) ve **قَذُرَ** u (قَذَارَةٌ) kirlenmek, pislenmek; (b-i, bşî) kirletmek pisletmek; **اِسْتَقْذَرَ** (b-i, bşî) kirli/ pis bulmak/ saymak;
قَذَرٌ kirlilik, pis olma; (ق. اَقْذَارٌ) kir, pislik, atık; dışkı, pislik || **اَقْذَارُ الْمَعَامِلِ** fabrika atıkları;
قَذِرٌ kirli, pis;
قَذُورٌ çabuk tiksinen, iğrenen;
قَذَارَةٌ pislik, kirlilik;
قَاذُورَةٌ ق. آت. pislik, kir; çöp; [manevi] kirlilik;
مَقَاذِرٌ [çoğ.] pis/ kirli şeyler;
قَذَعَ a (قَذَعَ) (b-i) yermek, kötülemek, (b-e) iftira atmak, kara çalmak;
قَذَفَ i (قَذَفَ) (bşî veya ب bşî) atmak; (bşî ya da ب bşî) devre dışı bırakmak, ıskartaya çıkarmak; (bşî veya ب bşî) savurmak, fırlatıp atmak; (... veya ب ...i) itmek; (bşî veya ب bşî) dışarı vermek/ çıkarmak; (b-i, bşî veya ب ...i) kovmak, sürmek; (b-i veya ب b-i) tahliye etmek; (b-i, bş ile veya ب ile) topa tutmak, (...i veya ب bşî) arkası arkasına atmak; (b-e) iftira atmak; (b-i ب ile) suçlamak; kusmak, istifrağ etmek, çıkarmak || **قَذَفَ بِالْقَنَابِلِ** bşî bombalamak, bombardıman etmek; **قَذَفَ عَلَيْهِ الشَّتَائِمَ** b-e sövmek, küfretmek; **تَقَاذَفَ** kürek çekmek SUR., LÜB.; **تَقَاذَفَ** bbe (ب ile) hakaret etmek, sövmek; (bşî veya ب bşî) karşılıklı atmak «**تَقَاذَفَ الْجَيْشَانِ**»

بالصَّوَارِيخِ (b-i veya ب b-i) itip kakmak;
 ٥ تَقَاذَفَتْ بِهِ الْأَمْوَاجُ ٥ dalgalar arasında bir o
 yana bir bu yana savrulmak; اِقْتَذَفَ atılmak;
 savrulmak, fırlatılmak;

قَذَفَ iftira, kara, leke; [özl. zina ile ilgili]
 iftira atma; kürek çekme SUR., LÜB.; الْقَذْفُ
 طَائِرَةٌ قَذَفَ الْقَنَابِلَ bombardıman; بالقنابل
 bombardıman uçağı;

قَذَفِي lekeleyici, karalayıcı, ifitira gibi;
 قَذَافَ طَيَّارَةٌ قَذَافَةٌ bombardıman uçağı;
 قَذِيفَةٌ fırlatılan şey; gülle, mermi, kurşun,
 taş; bomba; kabuk; fünye, fitil; ٥ قَذِيفَةٌ ٥
 torpil; قَذِيفَةٌ يَدَوِيَّةٌ el bombası;

مَقَذَفٌ [sandal] kürek;
 ٥ مَقَازِيفٌ ٥
 قَذِيفٌ kürek çekme SUR. LÜB.;
 قَاذِفَاتُ الْقَنَابِلِ ٥ قَاذِفَةٌ الْقَنَابِلِ ٥ قَاذِيفَةٌ
 bombardıman uçağı; قَاذِيفَةٌ اللَّهَبِ
 yangın bombası ASK.;
 مَقْدُوفٌ ٥ مَقَازِيفٌ ve مَقْدُوفَةٌ ٥ mermi;
 gülle;

قَذَالٌ artkafa ANAT.;
 قَذَى قَذَى فِي عَيْنِهِ ٥ قَذَى (b-nin) canını sıkıkmak,
 (b-i) üzme;

قَذَى (cin.is.; tek.is. قَذَاةٌ) göze kaçan toz
 vb.; gözdeki yabancı cisim ٥ قَذَى فِي عَيْنِهِ ٥
 göze batan/ çirkin görünen şey; اَغْمَضَ عَلَى
 الْقَذَى tahammül etmek, (sıkıntıya, zülme)
 katlanmak, sineye çekmek; غَمَضَ جُفُونَهُ
 اَقْدَاءٌ ٥ قَذَى ٥ اَعْلَى الْقَذَى
 [havada uçuşan] toz toprak;

de.. في (veya ب) (قَرَأَ) a (قَرَرْتُ) i ve (قَرَرْتُ) قرر
 bir yerde) yerleşmek, yaşamak, ömrünü
 geçirmek; ٥ قَرَّرَ الرَّأْيُ عَلَى ... ٥ karar verildi,
 ...kararına varıldı; ٥ قَرَّرَ رَأْيُهُ عَلَى ... ٥ yapmaya
 karar vermek, ...için bir karara varmak; لَا
 يَقَرُّ لَهُ الْحَالُ kararsız davranmak, istikrarsız
 olmak; قَرَّ ٥ لَا يَقَرُّ لَهُ قَرَارٌ ٥ kararsız olmak; a, i
 قَرَّ ٥ قَرَّ عَيْنًا ٥ soğuk/ serin olmak ٥ gönü rahatla-
 mak, içi ferahlamak; قَرَّتْ عَيْنُهُ içi ferahlamak,
 sevinmek (b...e); قَرَّرَ (b-i, في ...e) yerleştir-
 mek ikamet ettirmek; (bşî) tayin etmek,
 belirlemek [vakti, yeri vb.i]; (bşe) karar ver-
 mek; (bşî) saptamak; (bşî) anlatmak; (bşî
 hakkında) rapor vermek; (b-e, على ya da ب
 ...i) itiraf ettirmek ya da kabul ettirmek; اَقْرَّ
 (b-i, عن ...e) yerleştirmek, ikamet etmesini
 sağlamak; (bşî, في ...e) kurmak, tesir etmek;
 (b-i, في ...e) oturtmak; (bşî) kurmak, tesis
 etmek; (b-i, في bir makama, işe) getirmek,
 yerleştirmek; (bşî) saptamak, tespit etmek;
 (bşe ya da ب bşe) muvafakat etmek, rıza
 göstermek; (b-i veya ب bşî) doğrulamak,
 onaylamak, tanımak; (ب bşî) itiraf etmek,
 kabul ve tasdik etmek; (ب b-e, bşî ya da ب
 bşî) ihsan etmek, bahşetmek, ٥ اَقْرَّ عَيْنَهُ ٥
 [içini] rahatlatmak, ferahlatmak; تَقَرَّرَ karar-
 laştırılmak, tayin edilmek, karara bağlan-
 mak; اِسْتَقَرَّ (veya ب) ...e) yerleştirmek,
 (veya ب) ikamet etmek, oturmak;
 (veya ب) seyrine/ hareketine son
 vermek, konaklamak; de.. ب (veya في)

b-ile) yaşamak, ömür sürmek; (*...e, içine*) iyice gömülmek; sağlam/ metin/ dayanıklı olmak; [hal, durum, şartlar] istikrara kavuşmak, kararlı bir hal almak; sonunda (*على* *bir duruma, hale*) erişmek, ulaşmak, (*على* *...de*) karar bulmak; sonunda (*على* *...e*) dönüşmek; (*على* *...e*) kurulmak, tesis edilmek; sabit/ kararlı olmak ﴿ *اِسْتَقَرَّ خَاطِرُهُ عَلَى* ... ﴾ hep aklında ...olmak; akli *...e* takılmak; *...e* karar alındı/ verildi; *اِسْتَقَرَّ الرَّأْيُ عَلَى* ... ﴾ karar vermek; *اِسْتَقَرَّ رَأْيُهُ عَلَى* ... ﴾ işleri bir karara bağlanmak; *لَمْ يَسْتَقِرَّ لَهُ قَرَارٌ* sürekli karar değiştirmek; *هَـنُـؤُـزٌ* he-nüz bir karara varmadık; *اِسْتَقَرَّ أَمْرُهُ عَلَى* ... ﴾ sonunda ...oldu; *اِسْتَقَرَّ فِي نَفْسِهِ* *b-den* şüphesi olmamak; oturmak; yerinden kalkmamak, [bir yere] kalıcı/ sürekli olarak yerleşmek/ geçmek; *اِسْتَقَرَّ بِهِ الْمَجْلِسُ* oturmak, yerini almak; *اِسْتَقَرَّ بِهِ الْحَالُ* iyice oturmak, yerleşmek; güvenli bir durumda olmak;

﴿ *قَرَّ* soğuk, serin;

﴿ *قَرَّ* soğuk, soğukluk, serinlik;

﴿ *قَرَّةٌ*;

﴿ *قُرَّةُ الْعَيْنِ* insanın içini ferahlatan/ sevindiren şey, kişi [gözümün nuru ifadesindeki anlam]; şenlik, eğlence; tere BOT.;

﴿ *قَرَارٌ* [bir yerde] yerleşme, kalma; sabitlik; sağlamlık; süreklilik, devamlılık, sübut; ikamet; duraklama yeri; [deniz] derinlik; [havuz vb.] dip, taban; (﴿ *قَارَات* karar; ﴿ *لَا قَرَارَ لَهُ*

değişken, kararlı, istikrarlı olmayan; dipsiz, ucu başı bilinmez, ölçülemeyecek kadar derin, çok derin; *قَرَارَات* Ahiret; *دَارُ الْقَرَارِ* değişiklikler, düzenlemeler;

﴿ *قَرَارَةٌ* dip, en alt kısım; taban, derinlik; ﴿ *قَرَارَةُ النَّفْسِ* ruhun/ kalbin derinliklerinde;

﴿ *قَرِيرٌ* mutlu, içi rahat, ferah;

﴿ *قَارُورَةٌ* uzun boyunlu, yanlarından iki kulpu bulunan şişe, testi;

﴿ *مَقَرٌّ* yerleşilen/ oturulan yer, mesken, ikametgah, depo; merkez; istasyon; yer, mahal ﴿ *مَقَرُّ الْعَمَلِ* işyeri; ﴿ *مَقَرُّ الْقِيَادَةِ* karargah; ﴿ *مَقَرُّ الْوُظَيْفَةِ* görev yeri;

﴿ *تَقْرِيرٌ* kurma, tesis etme; sabitleştirme; düzenleme, belirleme, tayin etme; karar verme; self ﴿ *تَقْرِيرُ الْمَصِيرِ* rapor, takrir; (﴿ *تَقَارِيرٌ* determinasyon, kendi geleceğini belirleme hakkı SIY.; ﴿ *حَقُّ الشُّعُوبِ فِي تَقْرِيرِ مَصِيرِهَا* hava raporu; ﴿ *تَقْرِيرُ الشُّرْطَةِ* polis raporu;

﴿ *اِقْرَارٌ* [göçmenleri] yerleşik hayata geçirme; kurma, tesis; [b-i, işe mevkiye] getirme, yerleştirme; ikrar; onama, tasdik; itiraf;

﴿ *اِسْتِقْرَارٌ* yerleşiklik, yerleşme; [bir yerde] kalma; kurulma; süreklilik, devamlılık; kararlılık, istikrar; durma, konaklama;

﴿ *قَارٌ* yerleşik, mukim; kalıcı; sabit; soğuk, serin ﴿ *الْأَدْوَاتُ الْقَارَةُ* vasıtasız vergi, ﴿ *الْأَدْوَاتُ غَيْرُ الْقَارَةِ* vasıtalı vergi MAĞR.; ﴿ *لَجْنَةُ قَارَةٍ* daimi heyet;

﴿ *قَارَات* kıta, anakara;

مَقْرَرٌ rapor eden; muhabir, gazeteci;

مَقْرَرٌ kurulu, tesis edilmiş; kararlaştırıl-

mış, belirlenmiş, tayin edilmiş, muayyen; (ç. آت-) müfredat, program; مَقْرَرَات [alnan] kararlar; ۞ حَقِيقَةُ مَقْرَرَةٍ doğruluğu kabul edilmiş, kabullenilen gerçek; مَقْرَرَةُ أموال vasıtasız vergiler;

مَسْتَقَرٌّ yerleşik; kökleri derinde, sağlam kurulmuş; sabit, yerinden oynamaz, kıpırdamaz; sert, dayanıklı; metin;

قَرَأَ a (قِرَاءَةٌ) (b-şî, علی veya ل b-e) okumak; (b-şî, علی b-e, Kur'an) okumak, kıraat etmek; (b-şî) dikkatle okumak, mütalaa etmek; (b-şî, علی b-nin) gözetiminde/ yanında okumak; ۞ قَرَأَ birine selam vermek; birine selamlarını göndermek; ...i de hesaba katmak; اَقْرَأَ (b-e, b-şî) okutmak; (b-e, b-şî) nasıl okuyacağını öğretmek; ۞ اَقْرَأَهُ السَّلَامَ birine selam yollamak; اِسْتَقْرَأَ (b-den) okumasını istemek; (b-şî) incelemek, araştırmak;

قُرُوءٌ hayız, adet örme;

قِرَاءَةٌ [Kur'anı Kerim için] kıraat; okuma [yine, skaladaki değeri vb.i] ۞ قِرَاءَةُ الْكَفِّ el falı;

الْقُرْآنُ Kur'anı Kerim;

قُرْآنِي Kur'an ile ilgili;

اِسْتَقْرَأَ آت. inceleme, tahkik, tetkik; yine bkz. قُرُو;

قُرُو bkz. اِسْتَقْرَأَ;

قُرَاءٌ [Kur'anı] kırat eden; قَارِئُ الْكَفِّ el falı bakan;

مَقْرُوءٌ okunan; okunaklı; okumaya değer;

مُقْرِيءٌ Kur'an okuyan;

قَرَاجٌ آت. garaj SUUD.;

قُرْبٌ (مَقْرَبَةٌ, قُرْبٌ) (veya من ...e) yakın olmak veya yakınlaşmak, yaklaşmak; [çokluk, kemiyet olarak] (veya من ...e) yaklaşmak, (veya من ...i) bulmak; قَرِبَ a (b-e, b-şî) yakın olmak ya da yaklaşmak, yakınlaşmak; [çokluk, kemiyet olarak] (b-e, b-şî) yaklaşmak, (b-şî) bulmak, (...kadar) olmak; مَا يَقْرُبُ مِنْ ... ۞ قَرِبَ (b-i, b-şî, علی veya من b-şî) yaklaştırmak veya yaklaştırmaya bırakmak; (b-i, kendine) çekmek, yaklaştırmak ya da taraftar/ yandaş yapmak; (b-şî, konuyu) açmak, (b-şî) açıklık getirmek; (b-şî, ل Allah'a) kurban olarak vermek, sunmak; (kılıcı) kınına koymak; ۞ قَرُبَ onları birbirine yaklaştırmak, anlaşmalarına yardımcı olmak; قَارِبٌ (b-e, b-şî) yakın olmak veya yaklaşmak; [çokluk olarak] (b-şî) yakın olmak/ bulmak, (...kadar) olmak; (b-şî) neredeyse denk/ aynı olmak; neredeyse (أَنْ ...yapacak) olmak, (أَنْ ...yapmasına) ramak kalmak, (أَنْ) ...yapayazmak; (...ile ...in arasını) yakınlaştırmak; قَرِبَ (veya من) yaklaşmak; (b-e) yakın olmaya/ gözüne girmeye çalışmak; قَرِبَ bbe yaklaşmak; قَرِبَ (b-şî) yakın olduğunu düşünmek, (b-şî) yakın bulmak;

قُرْب yakınlık, yakın olma; ... **قُرْب** [mud. kul.] yakın, ...in civarında, ...in yakınında; **قُرْبَ الظَّهْرِ** öğleye doğru; ... **بِقُرْب** ya da ...in yakınında, civarında ...e yakın; **عَنْ قُرْب** yakından, yakın mesafeden; **قُرْب** kırba, su tulumu; (ç. **قِرْبَة**) gayda, tulum [çalgı];

ç. **ذُو الْقُرْبَى** akrabalık, yakınlık; **قُرْبَى** akraba, yakın, hısım;

قَرِيب yakın [zaman ve yer olarak]; (من ...e) yakın, civarında; kolayca anlaşılan, açık, basit; (ç. **أَقْرَبَاء**) akraba, yakın, hısım; **قَرِيبًا** yakında, çok geçmeden; son zamanlarda, geçenlerde **عَمَّا مِنْ قَرِيبٍ** veya **لَا ... مِنْ قَرِيبٍ** yakında, çok geçmeden; **قَرِيبٍ** ile hiç/ uzaktan yakından alakası yok; **قَرِيبِ الْعَاجِلِ** en kısa zaman içinde; **قَرِيبِ الْعَهْدِ** ≈ iyi [ders notu]; **قَرِيبِ مِنْ الْحَسَنِ** son zamanlarda olmuş, yeni; **قَرِيبِ** son zamanlarda, yakın zamanlarda; yeni, geçenlerde; ...i bir süredir, az bir zamandır bilen ya da kabullenen; ...e yabancı, ...in acemisi; **قَرِيبِ التَّنَاولِ** kolay anlaşılan, anlaşılır;

ç. **قَرَاب** **أَقْرَبَة**, **قُرْب** [kılıç için] kın; kap, mahfaza vb.;

قَرَابَة akrabalık, hısımlık;

قَرَابَة yaklaşık üç yıldır;

ç. **قُرْبَان** kurban, adak; Kuddas Ayini

HRI.; Aşai Rabbani Ayini HRI;

أَقْرَب daha yakın; daha olası/ muhtemel;

olası, muhtemel; [çoğ.] **أَقْرَبُونَ**, **أَقْرَب** akrabalar, yakınlar, hısım akrabalar **أَقْرَبَ إِلَى الْفَهْمِ** daha kolay anlaşılan, daha açık; **هُوَ أَقْرَبُ** oldukça doğru, doğruya epey yakın, doğruya bayağı yakın; **فِي أَقْرَبِ وَقْتٍ** (مُمْكِن) en kısa zamanda; **بِأَقْرَبِ** mümkün olduğu kadar çabuk;

ç. **مَقْرَب** kestirme yol;

(ç. **مَقَارِب**) kestirme yol **عَلَى مَقْرَبَةٍ** yakınında; ...in civarında, yakınında;

تَقْرِيب yaklaşıklık; **تَقْرِيبًا** veya **بِالتَّقْرِيبِ** ya da **عَلَى التَّقْرِيبِ** takriben, yaklaşık olarak, akraba, üç aşağı beş yukarı, hemen hemen; **مَحْسُوسٌ تَقْرِيبًا** zar zor, zorlukla hissedilen, algılanabilen;

تَقْرِيبِي yaklaşık, takribi, kabaca;

تَقْرَب yaklaşma; (من ...e) yaklaşıklık;

تَقَارَب karşılıklı yaklaşma; uzlaşma;

اِقْتِرَاب yaklaşma; yaklaşıklık olma;

ç. **مَقْرَب** -ون yakın dost, maiyetindeki kişi, yakın çevreden olan kişi;

مَقَارِب yaklaşık, tahmini; orta, orta boy;

مَتَقَارِب bbi yakın aralıklarla izleyen; peş peşe; **الْمَتَقَارِب** bir şiir vezni;

قَارِب **قَارِبِ قَوَارِب** kayık, hafif sandal **قَارِبِ الزُّبْدَةِ** [eritilmiş tereyağı için] kayık tabak MIS.; **قَارِبِ النَّجَاةِ** gambot; **قَارِبِ مُسَلَّح** cankurtaran sandalı; **قَارِبِ التَّنْقِيبِ عَنِ الْإِلْغَامِ** mayın tarama gemisi; **قَارِبِ نَارِي** motorlu sandal, motorbot;

[yılan] sokma; manivela, kol demiri, kaz-
ayacı;

قُرَيْص ısırğan BOT. *Urtica urens*;

قَرَاَصَة kerpeten;

قَرَاَصِيَة bir tür küçük, siyah erik SUR.; erik
kurusu, kuru erik MIS.;

قَارِص ısiran; soka; acı veren, yakan
[soğutan] **قَوَارِصُ الْكَلِمَاتِ** iğneleyici sözler;
قَرَصَنَة korsanlık;

قَرَاَصِين, **قَرَاَصِين** ç. **قَرَصَان** korsan;

قَرَض i (قَرَض) (b-ş) kırmak, ucundan kesmek;
(b-ş) kemirmek, ısıra ısıra yemek, çiğnemek;
(b-ş) [uçlarından] aşındırmak; **قَرَضَ رَبَاطَهُ** **قَرَضَ** =
ölmek; **قَرَضَ الشَّعْرَ** şiir yazmak; **قَرَضَ** =
(b-e) borç para vermek; (b-e,
b-ş) ödünç vermek; **تَقَارَضُوا الشَّاءَ** **تَقَارَضَ**;

övgüde birbirleriyle yarıştılar; **انْقَرَضَ** gide-
rek tükenmek/ yok olmak; nesli tükenmek;
ölmek; **اِقْتَرَضَ** (من ...den) borç almak;
اسْتَقْرَضَ (من b-den) borç/ ödünç istemek;

قَرَضَ حَسَنَ **قَرَضَ** borç kredi; **قَرَضَ** ç.
vadesiz, faizsiz borç; **قَرَضَ مَالِي** mali borç;
الْقَرَضُ borç senetleri, bonolar;

قَرِيص şiir;

قَرَاَصَة ç. **قَرَاَصَة** - soyulan ya da yontulan şeyin
artıkları, kırpıntılar;

قَرَاَصَة güve;

مَقَارِص ç. **مَقَارِص** makas;

انْقِرَاض giderek kaybolma, yok olma, sön-
me; neslin tükenmesi;

اِقْتَرَضَ ödünç alma;

اسْتَقْرَاض kredi alma; borç alma;

القَوَارِص kemiriciler;

مُقَرِّض faizci, tefeci; borç veren, kredi
açan;

مُنْقَرِض yok olmuş, telef olmuş; nesli tü-
kenmiş;

قَرَطَ u (قَرَط) (b-ş) doğramak, keserek parçalara
ayırmak; **قَرَطَ** **قَرَطَ** **قَرَطَ** (mumun vb.nin) fitilinin
ucunu esmek, (b-ş, kemeri) sıkmak, sı-
kıştırmak, (b-e) ısrarcı davranmak,
(b-i) sıkıştırmak; (b-e) sert, tavizsiz
davranmak; (b-e) rahat vermemek;
(b-e) cimri davranmak, az az vermek;
قَرَطَ küpe; **قَرَطَ**, **قَرَطَ**, **قَرَطَ** ç. **قَرَطَ**;

تَقَارِيط ç. **تَقَارِيطَة** [kadınların giydiği]
sabahlık TUN.;

قَرَارِيط ç. **قَرَارِيط** ALF.BKZ.;

قَرَطَجَنَة bkz. **قَرَطَجَنَة**;

قَرَطَاس ç. **قَرَطَاس** kağıt; kağıt yaprağı; kağıt
çanta, poşet;

قَرَطَبَة Kurtuba;

قَرَطَجَنَة ve **قَرَطَجَنَة** Kartaca şehri;

قَرَطَاس kağıt; kağıt yaprağı;

قَرَطَم (b-ş) kırmak, ucunu kesmek;

قَرَطَم : **قَرَطَم** aspur, yalancı safran, pa-
pağan yemi, haspir, kurtum BOT.;

قَرَطَمَان yulaf;

قَرَطَ (b-i) övmek, methetmek; (b-şin)
iyi, güzel yönlerinden bahsetmek;

قَرَط kendisinden zamk elde edilebilen bir
akasya cinsi BOT. *Acacia nilotic*;

قَرِيط methiye, kaside;

تَقْرِيط ç. **تَقَارِيط** methiye, övgü;

قَرَع a (قَرَع) (bşe) [ses çıkarsın diye] vurmak,

(bşı) çalmak; [sürekli, devamlı] (bşe ب ile)

veya (قَرَع) a (قَرَع) (bşe ب ile, على ...e) vurmak;

kel olmak veya kelleşmek, saç dökülmek;

[yer] boş olmak, meskun olmamak, sakini

bulunmamak; **قَرَع** zili çalmak; **قَرَع**

قَرَع b-nin kulağına gitmek, çalınmak; **قَرَع**

قَرَع dişleri kamaşmak; **قَرَع** سن الندم

قَرَع ضميره ...e pişman olmak; (على) ...

vicdan azabı duymak; **قَرَع** الكأس kadeh kal-

dırmak, b-nin sıhhatine/ şerefine içmek;

قَرَع (b-i) azarlamak, paylamak; (saçı) kazı-

mak; **قَرَع** (b-ile) dövüşmek, kavga etmek;

(b-ile, عن için) güreşmek; (b-ile) kura çekiş-

mek; **قَرَع** bb ile çarpışmak, (على için) kura

çekişmek; **قَرَع** (على için); (على için) oylama

yapmak; (b-i) kura ile seçmek; (b-i) aske-

re almak ASK.; (b-i bşı) [topluluk veya adaylar

arasından] seçmek;

قَرَع [sürekli ya da ses çıkarma için] vur-

ma; zil çalma; ♂ mas.;

قَرَع [cin.is.; tek.is. ة] kabak BOT.; **قَرَع**

قَرَع su kabağı BOT. MIS.;

قَرَع kellik, saç dökülmesi; boş olma, mes-

kun olmama;

قَرَع vuruş, darbe; [tek.is.] kabak; kafa,

baş [kelle];

قَرَع [na't] kabak; kabaklı;

قَرَع ç. **قَرَع** kura; oy pusulası; kura çekme;

askere alma, çağırma; **قَرَع** عسكریة askere

alma, kaydetme; **قَرَع** أنفار القرعة acemi erler;

قَرَع : **قَرَع** مرض القراع mantar hastalığı TIP.;

قَرَع الدهر seçkin, üstün, mümtaz **قَرَع**

devrinin en büyüğü;

قَرَع kel; kel kafalı; boş, çıplak, meskun

olmayan; kepekli, kabuklu;

قَرَع : **قَرَع** [kapıya vurulan] kapı

tokmağı; kamçı, kırbaç; sopa;

قَرَع azarlama, paylama, kızma;

قَرَع [mud. kul.] ...ile dövüş, kavga;

قَرَع : **قَرَع** [kura ile] askere alma;

(على için) oylama; seçim;

قَرَع : **قَرَع** [ani] felaket, afet; zorluk,

sıkıntı; **قَرَع** القيامة Kiyamet [vakti] **قَرَع**

قَرَع yolun ortası, vasıta geçen kısmı; yol;

قَرَع على قارة الطرق yol ortasında;

قَرَف a (قَرَف) (bşin) kabuğunu soymak; **قَرَف**

قَرَف (bşden) iğrenmek, tiksintmek; **قَرَف**

(bşin) kabuğunu soymak; iğrenç olmak, tik-

sinti vermek; **قَرَف** (günahı, hatayı) işlemek,

kendini (arzusunun, nefsinin isteğine) bırak-

mak; **قَرَف** (suç) işlemek;

قَرَف iğrenme, tiksintme;

قَرَف : **قَرَف** kabuk, zar, deri; kepek; tarçın;

قَرَف mezarlık [özl. Kahire'deki] MIS.;

قَرَف kötü huy;

قَرَف tiksintmiş, midesi bulanmış MIS.;

قَرَف [suç] işleme, irtikap etme;

قَرَف iğrenç, tiksinti veren;

قَرَف [suçu] işleyen, fail;

ile ilgili; baklagil; asırlık, yüzyıllık;

قَرْنِيَّة kornea ANAT.;

قَرْن چ. **أَقْرَان** [denk] rakip; akran, denk, küfüv, emsal; dost; benzer;

قُرْنَة چ. **قُرْن** uç, yükselen kenar; kuytu kenar, köşe KNŞ.;

قَرِين چ. **قُرْنَاء** bağlı, birleşik; ilgili, bağıntılı; dost; koca, eş;

قَرِين [meb. mud. kul.] ...ile ilgili olarak, ...bağlamında **قَرِين** tek, yegane, akranı, dengi bulunmayan;

قَرِينَة چ. **آت** eş, karı, hanım, zevce, refika; her kadının yanında bulunduğu inanılan cin; loğusalık humması TIP.; (ç. **قَرَائِن**) ilişki, bağ, ilinti; [anlam ya da sözdizimi olarak] söz akışı, bağlam, siyak, kontekst; belirti, delil, karine; **قَرِينَة** hanımı... [resmi ifade]; **قَرَائِن** belirtiler,

أَقْرَن [müe. **قُرْنَاء**] boynuzu olan, boynuzlu; kaşları bitişik; **حَيَّة قُرْنَاء** boynuzlu mısır engereği ZOO. Cerastes (aspis) cornutus;

قَرَان yakın ilişki, bağ; konjonksiyon ASTR.; evlilik [bağı];

مُقَارَنَة چ. **آت** - karşılaştırma, [özl. benzerlikleri görmek için]; **مُقَارَنَة اللُّغَات** karşılaştırmalı dilbilim;

أَقْرَان mas.; bağ, ilişki, benzerlik; konjonksiyon ASTR.; dolunay.; evlilik, düğün;

مَقْرُون (ile **ب**) bağlı, (ile **ب**) bağlanmış; **مَقْرُون** kaşları bitişik;

مُقَارَن karşılaştırmalı, mukarın [bilim, edebiyat, dilbilgisi vb.];

قَرْنِيَّط karnabahar;

قَرَنْفَل [cin.is.; tek.is. **ة**] karanfil [çiçek]; karanfil [baharat];

قَرَه جُوز T.> [g] Karagöz;

قَرَه قُول polis karakolu; nöbetçi [polis, asker vb.]; **قَرَه قُول الشَّرَف** saygı nöbetçisi;

قَرَه قُول **تَقْرَى** (bşî) araştırmak, peşine düşmek; (bşî) kontrol etmek, gözden geçirmek; **اِسْتَقْرَى** (bşî) izlemek; (bşin, örn. *problemin*) peşini bırakmamak; (bşî) incelemek, araştırmak; (bşî) bulup çıkarmak, keşfetmek;

قَرَو su çıkarma, kuyu kazma; **قَرَو** meşe [ağacından elde edilen tahta];

اِسْتَقْرَاء [genel] sonuca ulaşma; tümevarım, endüksiyon FELS.; bkz. **قَرَأ** ;

اِسْتَقْرَائِي tümevarım ile elde edilen; **قَرَوَاتِيَا** Hırvatistan;

قَرَوَاتِي Hırvat [s. ve is.];

قَرَوِي bkz. **قَرَى** ;

قَرَى (قَرَى) (b-i) ağırlamak, misafir etmek;

اِقْرَى bkz. **قَرَى** ;

قَرَى misafirperverlik, [misafir] ağırlama; misafire sunulan yemek;

قَرِيَة چ. **قَرَى** köy; küçük kasaba; taşra semti; **القَرِيَّتَان** Mekke ve Taif; Mekke ve Medine; **أُم القَرَى** Mekke;

قَرَوِي [na't] köy, kırsal, taşra; köylü [s.]; **جَامِع** köylü, taşrada yaşayan; **قَرَوِيُون** (ç. **قَرَوِيُون**) **وَزَارَة** Karaviyyin Medresesi FAS.;

شؤون البلدية و القروية ≈ Köyişleri Bakanlığı;

قروية köylü [kadın];

مقرى çok misafirperver;

↑ مقراء;

قار köylü;

قريدس karides SUR.;

قزت a ...den veya عن den nefret etmek,

tiksinmek, iğrenmek; قز (bşi) camlaştırma;

(bşe) cam takmak, (bşi) cam kaplamak; قزز

(bşe) cam takmak, (bşi) cam kaplamak; قزز

(bşe) cam takmak, (bşi) cam kaplamak; قزز

قزوز ipek; ham ipek;

قزاز cam MIS.;

قزاز ipek tüccarı;

قزاز şişe MIS.;

قازوزة ALF.BKZ.;

قزز iğrenme, tiksine, nefret etme;

قزان T.> قز - kazan;

قزح (sözü) [abartarak] güzelleştirmek,

قوس قزح gökkuşağı;

قزحية iris tabakası ANAT.;

قزع a (قزوع) zik zak çizerek koşmak;

قزع [cin.is.; tek.is. ق] [hızla seyreden,

dağınık] bulut; saç püskülü;

قزعة cüce MIS.;

قزيعه saç püskülü;

قزقز (findığı, cevizi) kırmak MIS.;

قزل topal(layan);

قزام cüce, bodur; cüce;

قزموغرافيا kozmografi;

قزموغرافي kozmografik;

قزان ALF.BKZ.;

بحر قزوين Hazar Denizi;

قس a (قس) (bşi) istemek, (bşin) peşinde olmak;

↑ تقسس;

قس papaz, rahip, karabaş;

قس [= قص] göğüs kemiği;

قساس iftiracı, iftira eden, karalayan;

قساء, أقسة, قسان, قساوسة, -ون قسيس

rahip, papaz, karabaş HRI;

قساوة papazlık, rahiplik;

قسر i (قسر) (b-i, علی ...e) zorlamak; (b-i, bşi)

[zorla] ele geçirmek; قسر = اقتسر;

قسرا zorlama, icbar, mecbur etme;

zorla, zorlayarak; zorunlu olarak, ihtiyaçtan;

اقتسار [zorla] ele geçirme, elde etme;

قسط ⇒ قسط (bşi) kısımlara bölmek, ayırmak;

(bşi) taksitle ödemek; أقسط adil davranmak,

hakkı gözetmek;

قسط adalet, eşitlik, hak gözetme; [tek.

ve çoğ.] adil, eşit davranan, hakkı gözeten;

(قسطا) kısım, parça; pay, hisse; taksit;

مِقدار, meblağ; ölçü || قسطا parç parça,

taksitle; ... كان على قسط كبير من ... büyük

miktarda, büyük oranda ..i olmak, bulunmak;

قسط eklem katılaşması, ankiloz TIP.;

أقسط daha adil; daha doğru;

تقسيت taksitle ödeme || تقسيط taksitle;

مقسط adil, hakkı gözeten;

قسطر [metal paranın] sahteliğini kontrol etmek;

قسطاس قسطاس terazi;

قسطل قسطل yeraltı su borusu;

² قَطْل kestane MIS.;

القُسْطَنْطِيَّة Konstantiniye;

قسم ...e, (bşi) bölmek, yarmak; (bşi على ...ler arasında) bölüştürmek, dağıtmak, pay etmek; (b-e, فى ...de) pay, hisse vermek; (bşi الى ...e) ayırmak, sınıflamak; (bşi) bölmelere ayırmak; [Allah, kader] (على ya da على, sayıyı, b-e, bşi) nasip, kısmet etmek; (sayıyı, başka bir sayıya) bölmek; (bşi) bölmek, parçalara ayırmak; (bşi بين ... arasında) bölüştürmek taksim etmek, dağıtmak; (bşi, bşe veya الى ...e) ayırmak, sınıflamak; (bşi) bölmelere, kısımlara ayırmak; (b-i) takdis etmek HRI.; (على b-den) [dua ile] cin çıkarmak; (b-ile bşi) paylaşmak, bölüşmek; (b-e على ...için) yeminle söz vermek; اقم (b-e, bşi için; ...adına; ب) yemin etmek ۞ قسم عليه الا فعلة ۞ yapması için yalvarmak veya b-den bşi yapmasını Allah rızası adına istemek; اقسام en büyük yeminlerini ettiler; اقسام بمقدساته tüm kutsal bildiği şeyler adına yemin etmek; تقسم bölünmek, parçalara ayrılmak; bölüştürülmek; (bşi) paylaşmak, bölüşmek; (bşi) dağıtmak, saçmak; (bşi) gidermek, defetmek; (b-i) fena bir şekilde rahatsız etmek, taciz etmek ۞ تقسموه ضرباً وجيعاً ۞ ona ağır bir darbe indirdiler; تقاسم (bşi) paylaşmak, bölüşmek; [düşünceler, sıkıntılar tasalar vb.] (b-i) sarmak, rahat bırakmamak sıkıştırmak; انقسم bölünmek, yarılmak; dağıl-

mak, yayılmak; (الى ...e) ayrılmak, bölünmek; اقسام (bşi) bölmek ya da bölüşmek; استقسم kısmetini, nasibini istemek;

اقسام pay, hisse; kısmet, nasip; bölme; kısım, bölüm; sınıf, grup; mıntıka, yöre; [polis vb.] sorumluluk bölgesi MIS.; "مُحَافَظَة" dan küçük yerleşim birimi MIS.; alt komite; cins, çeşit, tür;

...e (على) bölme, ayırma, dağıtma; قسم bölme MAT.; (قسم) pay, hisse kısmet, nasip; قسمًا and olsun! قسمًا ب... yemin ederim! yemin ederim!; ...in üzerine yemin ederim, ...e and olsun!;

قِصَمَات yüz hatları; قِصَام ve قِصَامَة güzellik, şıklık; قِصَمَاء, قِصَمَاء قِصَم pay/ hisse sahibi, hissedar, ortak; (اقِصَمَاء) pay, hisse; suret, nüsha;

قِصَمَاء قِصَم kupon; makbuz, fiş; تقاسيم (ق) cin çıkarma [dua ile]; bölme, ayırma; dağıtma; paylaşırma; kısımlara ayırma; [çoğ.] yapı, bünye [vücut vb.]; taksim MZK.;

تقاسيم قِصَم taksim MZK.; مقاسمة paylaşma, ortaklık; انقسام bölünme, ٱ mas.; hizip; اقسام bölme; bölüşme; قاسم bölen; dağıtım yapan, bölüştüren; bölen, payda MAT.;

مقسوم bölünen; مقسوم عليه bölünen; مقسم bölüştüren; distribütör, mümessil;

karanlığı) gidermek, açmak; **انْقَشَعَ** ve **تَقَشَّعَ** dağılmak, saçılmak; [topluluk] dağılmak, birliği bozulmak, [bulutlar, karanlık] açılmak, dağılmak;

قَشَعَر ⇒ **اقْشَعَر** tüyleri ürpermek, diken diken olmak [soğuktan, korkudan]; **شَيْءٌ تَقْشَعِرُ مِنْهُ** (الْأَبْدَانُ) tüyler ürpertici bir şey;

قَشَعِرِيرَة titreme; [tüyler] ürperme, diken diken olma; sıtma nöbeti;

قَشَعَم ç. **قَشَاعِم** aslan; **أَمَّ قَشَعَم** sırtlan; felaket, afet;

قَشَفَ a (**قَشَفَ**) ve **قَشَفَ** u (**قَشَافَة**) bakımsızlık, pislik, sefalet içinde yaşamak; pis vücudu olmak; temizliğine dikkat etmemek; **قَشَفَ** [soğuk vb.] (*deriyi, elleri*) sertleştirip; çatlatmak, MIS.; **تَقَشَّفَ** = **قَشَفَ**; az tüketmek, zorunlu ihtiyaçlar ile idare etmek; züht hayatı yaşamak, dünya zevklerinden uzak yaşamak; [soğuk vb.] (*deriyi*) sertleştirip çatlatmak;

قَشَفَة ç. **قَشَفَ** ekmeğin kabuğu MIS.;

تَقَشَّفَ zahit, münzevi hayatı yaşama; iptidai hayat şekli; zorunlu ihtiyaçlarla idare etme «دَعَتْ الْحُكُومَةُ الْمَوَاطِنِينَ إِلَى التَّقَشُّفِ فِي» «الاستهلاك» **برنامَج التَّقَشُّفِ** kemer sıkma politikası;

مَتَقَشَّفَ münzevi, zahit; kurumuş, çatlamış [deri] MIS.; zahitler, züht sahibi insanlar;

قَشَقَشَ (*b-nin, من çiçek hastalığını, uyuzunu*) iyileştirmek; (*b-şi*) sürükleyip götürmek;

تَقَشَّقَشَ [yara] kabuk bağlamak;

قَشَل ve **قَشَل** (**قَشَل**) parasız, meteliksiz kalmak

ya da olmak MIS.;

قَشَل T. > kışla SUR.; hastane MIS.;

قَشَلَاق ç. **آت** T. > kışla;

قَشَمِش çekirdeksiz bir üzüm cinsi;

قَاشَانِي ALF.BKZ.;

قَصَّ u (**قَصَّ**) (*b-şi*) [ucundan] kesmek, kırmak; (*b-şi*) makasla kesip koparmak; (*b-şi*) budamak; **قَصَّ أَثَرَهُ** : (**قَصَصَ**, **قَصَّ**) *b-nin* izinden gitmek; **قَصَّ عَلَى** (*b-e, b-şi*) anlatmak, hikaye etmek; **قَصَصَ** (*b-şi*) kesmek, kırmak, budamak; **قَاصَّ** (*b-e*) aynı karşılığı vermek, misilleme yapmak; (*b-den*) öç/ intikam almak; (*b-i*) cezalandırmak; (*b-ile*) hesabını kapatmak TIC.; **تَقَصَّصَ أَثَرَهُ** : **تَقَصَّصَ** *b-nin* izinde olmak; **أَقَصَّ** (*b-şi*) tam olarak anlatmak; (*b-e*) misillemede bulunmak; (*b-den*) öç almak; (*b-i*) cezalandırmak;

قَصَّ kırıntı, kırpık, kesilmiş, budanmış artıkları; göğüs kemiği;

قَصَّة ç. **قَصَصَ**, **قَصَّاص** perçem; saç lülesi;

قَصَّة kesim, kesme; (**قَصَصَ** ç.) hab.; hikaye, kıssa; hikaye EDB.; **قِصَّةُ هَذَا الشَّيْءِ** «...bunun hikayesi ...dir, olay vb. ...olarak ifade edilebilir;

قَصَصَ kırpıntı, kesilen artıklar; hikaye;

قَصَصِي hikaye türünden, destansı, epik;

(ç.) **قَصَصِيُون** kıssacı; hikaye yazarı; romancı;

الشَّعْرُ الْقَصَصِي destansı, epik şiir;

قَصَاصَة [cin.is. **قَصَاص** ve **قَصَاصَة**] ç. **آت** parça, kırpıntı, kesilmiş, budanmış artık; [kağıt] kırpıntı; [kağıt] şerit; gazete küpürü;

قَصَّاص [makasla] kesen; iz süren; hikaye-

ler anlatan, kıssacı; hikaye yazarı, romancı;

أَقْصُوصَة **قَصَص** kısa hikaye, öykü;

hikaye, kıssa;

مَقْصَص **قَصَص** makas; makas [arabada]

SUR. **أَبُو مَقْصَص** kulağakaçan ZOO.; bir deniz

kuşu türü ZOO. Rhyncos flavirostis;

قَصَّاص kısas, misilleme; [misilleme ola-

rak] cezalandırma; hesabı kapatma;

مَقْصَد hesabı kapatma, alacak ile vereceği

denkleştirme; dengeleme, telafi etme; **غُرْفَة**

الْمُقَاصَّة takas odası, kliring odası;

مَقْصُوص **قَصَص** kâkül, zülûf MIS.;

مَقْصُوصَة kevgir [kepçe];

قَصَّاح **قَصَّاح** kerpeten;

قَصَب **قَصَب** (kesilmiş hayvanı) parçalarına

ayırmak; **قَصَب** (saçı) kıvrık yapmak; (bşî)

sim vb. ile süslemek;

قَصَب [cin.is] şeker kamışı; [tahıl bitkileri-

nin] sap; altın ya da gümüşlü iplik, sim;

brokar **قَصَب السُّكَّر** şeker kamışı; **القَصَب**

أَحْرَزَ قَصَبَ السُّبْقِ (الْغَلْبِ) bambu; **الْهِنْدِي**

büyük, üstün başarı göstermek, sergilemek;

قَصَبَة [tek.is,] **قَصَبَة** kamış; ince boru,

tüp; pipo sapı; kamış kalem; nefes borusu;

kamış düdük; bir uzunluk birimi [MIS. 3.55

m.]; hisar; başkent **قَصَبَة الرِّثَة** nefes borusu;

قَصَبَة الْمَرِيء yemek borusu;

قَصَابَة kasaplık mesleği;

قَصِيَّة yulaf MIS.;

قَصَاب kasap; kadastro memuru MIS.;

قَصَابَة kamış düdük;

مَقْصَب altın, gümüş işlemeli, simli;

قَصَّاج ALF.BKZ.;

قَصَدَ (قَصَدَ) (b-e, bşe ya da الى ...e doğru)

ilerlemek, yönelmek; (b-e ya da الى b-e) uğra-

mak; (b-e, bir yere ya da الى ...e) gitmek

yolunu tutmak (bşî ya da الى bşî) aramak,

istemek, (bşe ya da الى bşe) talip olmak,

göz dikmek; (bş ya da الى bş) niyetinde ol-

mak, aklında olmak; (bşî ya da الى bşî) kasdet-

mek, amaçlamak; (ب ...ile ya da من ...ile,

bşî) kasdetmek, demek istemek; ekonomik,

tutumlu olmak; tasarruf etmek; **قَصَدَ قَصْدَهُ**

b-e doğru ilerlemek; b-i taklit etmek, b-nin

yolunu tutmak; **أَقْصَدَ** (b-i. الى ...e) gitmeye

ikna etmek; kaside yazmak; **تَقْصَدَ** kırılmak;

(b-e) kızmak MIS.; sürekli (b-ile) uğraşmak

MIS.; **اِنْقَصَدَ** kırılmak; **اِقْتَصَدَ** (في ...de, بَيْنَ ...ara-

sında) orta bir yol izlemek; (بَيْنَ ...ara-

sında) uzlaştırıcı, arabulucu olmak; iktisatlı,

tutumlu, ekonomik olmak; (في ...de) ekono-

mik davranmak, tasarrufa gitmek; (para vb.)

biriktirmek; kaside yazmak;

قَصَدَ maksat, kasıt, amaç; niyet; hedef;

عن قَصْدٍ ya da قَصْدًا **قَصَدَ** tasarruf, idare, tutum

kasten, kasıtlı olarak, önceden düşünerek;

عن غَيْرِ قَصْدٍ bilerek, bile bile, mahsus;

حَسَنٌ kasıtsız, farkında olmadan, bilmeden;

هُوَ قَصْدٌ iyi niyet; قَصْدٌ kötü niyet;

عَلَى اللَّهِ قَصْدٌ o senin rakibindir; **قَصْدُكَ**

السَّبِيلِ Hakka ulaştıracak olan yolu, ancak

Allah gösterir.»; ...için, ...sebebiyle ...yapmak; فُلَانٌ عَلَى قَصْدٍ falanca doğru yoldadır;

قَصْدِي kasdi, kasıtlı;

قَصَادٌ [meb. mud. kul.] ...in karşısında
MIS.;

قَصِيدٌ istenilen, hedeflenen, maçlanan; hatasız [şiiir]; = بَيْتُ الْقَصِيدِ || قَصِيدَةٌ [bazen kasidenin en önemli beyti] en önemli, can alıcı, en mühim nokta;

= بَيْتُ الْقَصِيدَةِ || كَاسِدَةٌ قَصَائِدٌ قَصِيدَةٌ
بَيْتُ الْقَصِيدِ ;

أَقْصَدُ daha doğru, düz;

مَقْصِدٌ varılacak yer; hedef; niyet; amaç, maksat; anlam, mana, maksat || سَيِّءٌ الْمَقَاصِدِ kötü niyetli;

اِقْتِصَادٌ iktisat, ekonomi; tutumluluk, iktisat, ekonomiklik; tasarruf; عِلْمُ الْاِقْتِصَادِ || عِلْمُ الْاِقْتِصَادِ السِّيَاسِيِّ ekonomi, iktisat bilimi; اِقْتِصَادًا فِي الْوَقْتِ vakit kazanmak için, zamandan tasarruf için;

اِقْتِصَادِي ekonomik, iktisadi; iktisatçı, ekonomi uzmanı; tutumlu, ekonomik, iktisatlı; اِلْقِصَادِيَّاتِ [ülke vb.nin] ekonomi;

قَاصِدٌ düz, doğru [yol.]; kısa, rahat, eziyetsiz [yolculuk];

مَقْصُودٌ hedeflenen, kasdedilen; kasıtlı, mahsus yapılan; maksat, amaç, (sözden) kasıt, denilmek istenen;

قَصْدِيرٌ teneke;

قَصْرٌ (قَصَارَةٌ, قَصْرٌ, قَصْرٌ) kısa olmak ya da

kısalaşmak, kısalmak; yetmemek, yeterli olmamak; قُصُورٌ (قُصُورٌ) u (قُصُورٌ) yetişememek, ulaşamamak, (عن ...için, ...e) kısa gelmek; (عن bşî) yapamamak, (عن bşî) güç yetirememek; (عن bşî) ele geçirememek; (bşî ile) başa çıkamamak; (عن ...den) vazgeçmek, (عن ...i) bırakmak [acziyet sebebi ile]; قَصْرٌ u, i (قَصْرٌ) (bşî) kısaltmak, azaltmak; قَصْرٌ u (قَصْرٌ) (b-i, bşî) tutmak, zaptetmek, sınırlamak; (b-i, bşî) kontrol, gözetim altında tutmak; (b-i, bşî) kilitlemek, kilit altına almak; قَصْرَ نَفْسَهُ (bşî, b-i, على ...ile) sınırlamak; قَصْرٌ u (قَصْرٌ) kendini bşî ile sınırlamak; قَصْرٌ (قَصْرٌ) (rengi) açmak, ağartmak; قَصْرٌ (bşî) beyazlatmak; قَصْرٌ (bşî) kısaltmak, azaltmak; (عن bşî) ulaşamamak, varamamak (örn. ok, hedefe); (عن bşî) yapamamak, güç yetirememek; (عن bşî) elde edememek, (عن bşîde) başarısız olmak; (عن bşî ile) baş edememek, aşık atamamak; yetersiz olmak, yetmemek; (عن ...de) geri kalmak, ağır davranmak; (عن ...i) ihmal etmek, (عن ...de) ihmal etmek; (عن ...de) dikkatsiz davranmak; (عن ...den) vazgeçmek, (عن ...i) bırakmak [acziyet sebebi ile] || لَمْ يَقْصُرْ فِي ... için elinden geleni yaptı, hususunda bütün gayretini sarfetti; أَقْصَرَ (bşî) kısaltmak, azaltmak; (عن ...den) vazgeçmek (عن ...i) bırakmak [acziyet sebebiyle]; تَقَاصَرَ kısalmak, çekmek, küçülmek; (عن ...e) güç yetirememek; (عن ...den) vazgeçmek, (عن ...i) bırak-

için ayrılmış odacık; [sinema, tiyatrodan] loca;

[tutuklu için] hücre;

مَقْصَر gevşek, ihmalkar;

مُقْتَصِر (على ... ile) sınırlı;

مُقْتَصِر kısa, özet, hülâsa;

² **قَصْر** ALF.BKZ.;

قَصَعَ a (قَصَعَ) (suyu) [lıkır lıkır] büyük yudumlar-

la içmek; (susuzluğu) gidermek, yatıştırmak;

(bşî) aşmak, çiğnemek, kırmak;

قَصَاع [bakır ya

da tahta] büyük tas; kazan IR.;

قَصَفَ i (قَصَفَ) (bşî, kalemi, tırnağı, sopayı)

kırmak; (b-i) sıkıştırmak, (b-e) baskı uygula-

mak; (bir yeri) bombalamak; [gök gürültüsü

vb.] gürlmek; [top silahı] gümlmek, patla-

mak; **قَصَفَ** u (قَصُوفَ, قَصَفَ) [ziyafette] yiyip

içip eğlenmek; sefih bir hayat sürmek;

قَصَفَ a (قَصَفَ) kırılmak; kırılacak gibi

zayıflamak ya da kırılgan olmak; **تَقَصَّفَ** ve

اِقْتَصَفَ kırılmak;

قَصَفَ [top silahı vb. için] gümlmek; alem,

eğlenti, şenlik;

قَصِفَ ince, kırılgan; kılık;

قَصِيفَ ↑; ↑;

قَصُوفَ alem, şenlik, eğlenti;

مَقْصَفَ büfe, büvet; kantin;

gazino; bar; üzerinde yiyecekler bulunan

masa, tezgah;

قَصَقَصَ (bşî) kırmak; (bşî) budamak, uçlarını

kesmek MIS.;

قَصَلَ i (قَصَلَ) (bşî) süratle kesmek, [uçurmak];

اِقْصَلَ;

قَصَلَ [bitkide] kabuk; [tek.is. ق] bitki sapı;

قَصَال sivri, çok keskin;

مَقْصَل çok keskin, sivri;

مَقْصَلَة ç. **مَقْصَلَة** giyotin;

قَاصِل keskin;

قَصَمَ b-e **قَصَمَ ظَهْرَهُ** (قَصَمَ) (bşî) kırmak; **قَصَمَ** i

öldürücü darbeyi vurmak = b-nin belini kır-

mak; **تَقَصَّمَ** kırılmak; **اِنْقَصَمَ**;

قَصِمَ kırılgan, çabuk kırılan;

قَصِيم;

قَاصِمَة ç. **قَوَاصِم** kıran, kırıcı; **قَاصِمَة** **ضَرْبَاتُ**

öldürücü darbe, felaket, afet; **قَوَاصِم** öldürücü darbeler;

قَصِي ve (قَصَاءَ, قُصُورَ, قُصُورَ) **قَصَا** u (قَصَا, قَصِي) ve **قَصُورَ** (

a (قَصَا, قَصِي) (عن ... den) [çok] uzak, ırak

olmak; (عن ... den) uzaklaşmak; **اَقْصَى** (b-i

bşî, عن ... den) uzağa göndermek, uzaklaştı-

mak; (b-i, عن ... den) çıkarmak, atmak; (b-i, عن ... den) sürmek, sürgün etmek; (b-i, عن ... den) uzaklaştırmak; (bşî) sonu-

na sınırına, limitine ulaşmak; **لَا يُقْصِيهِ** **الْخِدْمَة**

görüş alanının dışında, görülemez;

تَقْصَى (عن ... den) uzaklaşmak; (bir sorunu,

meseleyi) iyice araştırmak; incelemek, (bşî) kökenine inmek; (bşî) sonuçlandırmak, sonu-

na kadar sürdürmek; (bşî) el ile yoklamak;

اِسْتَقْصَى (bşî, problemi, konuyu) iyice araş-

tırmak, incelemek, (bşî) temeline, kökenine

inmek; (عن ... hakkında) soruşturma yapmak;

قَصَا ve **قَصَاءَ** uzaklık;

قَصِي uzakta, uzak; قَصِي

قَصِي müie قَصَوِي daha uzak(ta);

had safhada, en fazla, en uç; azami, maksimum;

en uzak kısım; son; الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى

Mescidi Aksa; الشَّرْفُ الْأَقْصَى Uzak Doğu;

...in الْغَايَةُ الْقُصْوَى من ... Fas; الْمَغْرِبُ الْأَقْصَى

maksimumu, en fazla; أَقْصَى الدُّنْيَا'nın

en uzak yerleri, dünyanın öbür ucu; عِنْدَ

الضَّرُورَةِ الْقُصْوَى aşırı zorunluluk halinde;

son sınıra kadar; mümkün olduğu kadar;

veya مِنْ أَدْنَاهُ مِنْ أَقْصَاهُ إِلَى أَقْصَاهُ

bir uçtan öbür uca; istisnasız herşey;

تَقْصُّ ince, hassas, detaylı inceleme, araştırma, tetkik;

استَقْصَاءُ (عن ... hakkında) soruşturma;

قَاصٌ uzakta, uzak, irak; قَاصٌ

القَاصِي وَالدَّانِي [uzak yakın, = duyduk

duymadık] herkes; فِي الْقَاصِيَةِ وَالدَّانِيَةِ uzak

ve yakın;

قَضَى (قَضَى) (bşî) delmek (bşde) delik açmak,

(bşî) paramparça, un ufak etmek, toz haline

getirmek; (duvarı) şiddetli bir şekilde yık-

mak, yerle bir etmek; (bşî, çivi, kazığı)

سَوَّكَ, çekip çıkarmak; قَضَى a (قَضَى)

[yatak] sert, rahatsız olmak; أَقْصَى (döşegi)

sertleştirmek; أَقْصَى عَلَيْهِ ya da أَقْصَى مَضْجَعَهُ

b-ni uyutmamak, uykusunu kaçırmak;

انْقَضَى [uçak, kuş, avı için] aniden dal-

mak, dalışa geçmek; [şimşek, yıldırım]

(على bşe) çarpmak; (على ...in üzerine) aniden

çullanmak, atılmak; (على b-e) saldırmak;

çökmek üzere olmak, yıkık dökük olmak;

yıklmak, devrilmek, göçmek;

جَاءَ الْقَوْمُ [cin.is.] ufak taş; çakıl قَضَى

[kavimden, kabileden] herkes geldi;

قَضَى ufaktan; çakıl;

جَاءَ الْقَوْمُ [cin.is.] ufak taş; çakıl قَضَى

herkes geldi; (بِقَضِيهِمْ)

انْقِضَ [uçak, kuş, avı için] aniden dal-

ma, pike yapma saldırma; saldırı; طَائِرَةٌ

طَائِرَةٌ مُنْقِضَةٌ bombardıman uçağı;

bombardıman uçağı;

قَضَى (قَضَى) (ağacı) buldamak; (bşî) kesip

koparmak; قَضَى = قَضَى; قَضَى = قَضَى;

(bşî) özetlemek, (bşin) özetini vermek; (sözü)

gelişine, doğaçtan, irticalen söylemek;

قَضَى yenilebilir bitkiler;

قَضَى budanmış dal; değnek, çubuk;

erkeklik organı, penis; ray [demir-

yolu]; sevk yatağı, ray;

قَضَى budanmış ya da ucundan kesilmiş

şey; [ağaçların] budanmış kısımları;

مَقْضَب [budamak için] orak, makas;

اِقْطَاب özetleme; özet; kısa, özlü, veciz

olma; irticalen, gelişine, doğaçtan söyleme;

مَقْطَب kısa, özet; özlü, veciz; irticalen,

doğaçtan söylenen; الْمُقْتَضَب bir şiir vezni;

[çoğ.] مَقْطَبَات özet haberler [gazetede];

قَضَى karın ağrısı;

قَضَى;

قَضَى u; ince, dar olmak ya da dar olmak;

قَضَى (قَضَى) (bşî) [ağzında] çiğnemek;

(bşı) kemirmek;

قَضَامَة tuzlu leblebi SUR.; fıstık, fındık gibi

çerez karışımı SUR.; kuş yemi SUR.;

الْحَيَوَانَاتُ الْقَاضِمَة kemiriciler;

قَضَى i (قَضَاء) (bşı) bitirmek, sonuçlandırmak, tamamlamak; (bşı, isteği, vazifeyi) yerine getirmek, eda etmek; (bşı) icra etmek, uygulamak; (borcu) ödemek; (ihtiyacı) karşılamak, cevap vermek; (vakti) geçirmek; [yine أَجَلُهُ قَضَى]; ölmek, eceli gelmek; (ب bşe, بَانَ ...olduğuna, yapmaya) karar vermek; [Allah] önceden takdir etmek, tayin ve tertip etmek; (...arasında بَيْنَ) hüküm vermek; (b-nin lehine, b-nin aleyhine) hüküm vermek, yargıda bulunmak; (b-i علی) , (b-e ...e) mahkum etmek, çarptırmak, (...hakkında, ...ب) ...kararına varmak; (b-i, b-e ...e) zorlamak, mecbur etmek; (b bşe) ihtiyaç duymak, (b bşı) istemek; (b-i, bşı) yok etmek, (b-i علی) öldürmek [işini bitirmek]; (bşe) engel teşkil etmek, (bşı) bozmak أَجَلُهُ قَضَى eceli gelmek, ölmek; ...e قَضَى الْعَجَبَ مِنْ çok şaşırmak, ...e aklı hayali durmak; قَضَى نَجَبَهُ adağını yerine getirmek; ölmek, eceli gelmek; قَضَى amacına ulaşmak, istediğini elde etmek; قَضَى ok yaydan çıktı, olan oldu; قَضَى işi bitmek [bağlamına göre, kişinin söz konusu eyleme artık devam edemeyeceğini ifade ifade eder.]; ölmek; قَضَى (bşı) yapmak, icra etmek, uygulamak,

fiile dökmek; قَاضٍ (b-e) dava açmak, (b-i) mahkemeye vermek; (b-i) mahkemeye celbetmek; (b-den ب alacağı) istemek; تَقَضَى bitmek, tamamlanmak, sona ermek; [vakit] geçmek, geçip gitmek; تَقَاضَى (bşı; b-den ya da b-den, bşı, alacağı) istemek; dava açmak; (...için, karşılık, mükafat) talep etmek; (b-den veya b-den, bşı, alacağı) teslim almak; اِنْقَضَى bitmek, sona ermek, tamamlanmak; [vakit] geçmek; [vakit] kalmamak, geçmiş olmak; قَضَى (b-den, bşı) istemek; (bşı) gerektirmek, icap ettirmek; اِسْتَقَضَى (b-den, bşı) istemek, talep etmek; قَضَى hüküm, yargı; قَضَاء bitirme, İl mas.; fiilen yapma İl mas.; [isteği, ihtiyacı] karşılama, yerine getirme; [borcu] ödeme; [bir zaman periyodunu] geçirme; kaza, önceden takdir etme, hüküm, yargı, karar; hukuk sistemi, adalet sistemi; hakimlik, kadılık; hüküm verme, yargılama; (b-i, bşı) ...hakkında hüküm verme; (b-i, bşı) yok etme, (b-i علی) öldürme; (ق. أَقْضِيَة) kaza, nahiye, sancak, bölge SUR., IR., LÜB., SUUD., YEM.; قَضَاءُ اللَّهِ Allah emri, ölüm; قَضَاءُ الشَّرْعِي Şeriat Hukuku; Şeriat kanunu; مَحْكَمَةُ الْقَضَاءِ الْإِدَارِي mahkeme; إِدَارَةُ الْقَضَاءِ وَ الْقَدَرِ İdare Hukuku mahkemesi; [قَضَاءٌ وَ قَدَرًا] kaza ve kader sonucu gereği; قَضَى الْقَضَاءُ takdiri ilahi!, kaderde yazılı olan başa gelir.;

قَضَائِي hukuki; mahkeme [kararı] ile ilgili

حُرَّاس قَضَائُون ۞ yedi emin

HUK.;

قَضَوِيَّة الصُّلْح sulh hakiminin yargılama yetkisi;

قَضِيَّة ۞ dava; dava açma; dava konusu; vaka, olay, hadise; problem, sorun, mesele; teorem MAT.;

مَقَاضَاة celse, oturum;

انْقِضَاء [süre, vakit] geçme, bitme, sona erme; [zorunluluk] kaldırılma;

اِقْتِضَاء zorunluluk, gereklilik, lüzum; ۞ عِنْدَ الْاِقْتِضَاء gerekmesi, ihtiyaç halinde;

قَاضٍ kesin, kati; öldürücü, ölüme sebebiyet veren; (قَضَاة ۞) kadı, hakim; [çoğ.] قَوَاضٍ ihtiyaçlar, ۞ سَمَ قَاضٍ öldürücü zehir; قَضِيَّة ضَرْبَة öldürücü darbe, (...e علی); nakavt [boks karşılaşmasında]; (...e علی) nihai, sonuç getirecek darbe; قَاضِي الدِّمَةِ أى مِنْ قَوَاضِي الدِّمَةِ öldürücü darbe, (...e علی) nakavt [boks karşılaşmasında]; (...e علی) nihai, sonuç getirecek darbe; قَاضِي الْاِحَالَةِ MIS.; قَاضِي التَّحْقِيقِ TUN.; قَاضِي الصُّلْح mahkeme hakimi, yargıcı MIS.; قَاضِي الصُّلْح sulh hakimi;

مَقْضِي bitirilmiş, tamamlanmış, yerine getirilmiş, eda edilmiş; اَلْأَمْرُ الْمَقْضِي tamamlanmış, bitmiş, yerine getirilmiş iş;

مُتَقَاضٍ ۞ davacı; مُتَقَاضُونَ ۞ متقاضٍ davacılar [taraf];

مُقْتَضَى gerekli, zorunlu; ihtiyaç duyulan; بِمُقْتَضَى ۞ (مُقْتَضِيَات ۞) ihtiyaç, gereklilik; ۞ بِمُقْتَضَى ... [meb. mud. kul.] ...e göre, mucibince,

عِنْدَ مُقْتَضِيَات ...e uyarak, gereği, ...icabı; durumların ihtiyaç göstermesi halinde, [eğer] durumlar gerektirirse;

¹ قَطَّ [cümle sonunda, geçmiş zaman için] hiç;

² قَطَّ u (قَطَّ) (bşî) parça parça kesmek, dilmek; (bşî) kırmak, budamak; (kalemi) [yontarak] ucunu açmak, sivriltmek; قَطَّ (tahtayı) oymak; اِقْطَّ (kalemin) ucunu açmak, sivriltmek [yontarak];

قَطَّ kısa ve kıvrıkcık [saç];

قَطَّاط tornacı;

³ قَطَّ الزَّبَاد ۞ [erkek] kedi; قَطَّاط ۞ قَطَّ misk kedisi;

قَطَّ [dişi] kedi;

قَطَّاط يavru kedi;

⁴ قَطَّ sadece, yalnız;

قَطَّوب (قَطَّوب) _ (قَطَّوب) toplamak; قَطَّوب ۞ قَطَّوب حَاجِبُهُ kaşlarını çatmak [yine حَاجِبُهُ yüzünü asmak; قَطَّوب kaşlarını çatmak; yüzünü aşmak; (bşî) dikip birleştirmek MIS.; اِسْتَقَطَّ (bşî, ışıını) polarmak FİZ.;

قَطَّاب ۞ قَطَّاب ۞ eksen, mihver; kutup ASTR.,

ELK., COĞR.; mil; reis, lider, başkan; [daha çok çoğul olarak] büyük, önde gelen şahsiyet;

القَطَّابُ الْجَنُوبِي ۞ eksen MEC.;

القَطَّابُ الشَّمَالِي ۞ kuzey kutbu;

قَطَّاب سَالِب ۞ negatif kutup; katot;

قَطَّاب مُوجِب ۞ pozitif kutup, anot;

قَطَّابِي kutupsal;

قَطَّابِي dikiş MIS.;

قُتُوب asık yüzlü, çatık kaşlı;

اسْتَقْطَاب polarma FİZ.;

قَاطِبَةٌ hep beraber, hep birden;

قَطَرَ u (قَطْرَان, قَطْر) damlamak; **قَطَر** (bşî) damla

damla akıtmak; (bşî)süzme, filtre etmek;

(bşî) arıtmak; (bşî) damıtmak; (develeri) dizi

halinde bağlamak, (deve) katarı oluşturmak;

(araçları) dizi haline sokmak; katar oluştur-

mak; (araçları) dizi haline sokmak, katar

oluşturmak; (gemiyi) yedeğe alıp çekmek;

تَقَطَّرَ damlamak, damla damla akmak; (الى

...in içine) süzülme; damıtmak, filtre edil-

mek; **تَقَاطَر** (الى veya على b-e, bir yere) akın

akın, grup grup, diziler halinde gelmek;

اسْتَقْطَر (bşî) damlatmak; (bşî) damıtmak;

قَطَار damlama; [cin.is.; tek.is. ق] **قَطَر**

damla; yağmur;

قَطَرَ tren MIS.;

قَطْرَجِيَّة [demiryolu] makasçı

MIS.;

قَطَر bölge; mıntıka; nahiye, arazi

parçası; yöre; taşra; çap [dairenin]; köşegen;

kalibre, çap [tüp için] || **القَطْرُ الْمَصْرِي** Mısır;

أَرْبَعَةُ أَقْطَارِ الدُّنْيَا yarıçap; **نِصْفُ قَطْرِ الدَّائِرَةِ**

dünyanın dört bir yanı; **الرَّوْعَةُ الَّتِي تَأْخُذُنِي**

her tarafımı saran endişe/

korku;

قَطْرِي bölgesel; çapla ilgili;

قَطَر Katar;

قَطْر ödağacı BOT. *Aquilaria agallocha*.;

قَطْرَات damla (ç. "قَطْر" için tek.is.) **قَطْرَةٌ**

[aynı zam. ilaç olarak];

قَطِيرَةٌ قطار damlacık;

قُطْرَات قطار deve katarı; tren; demiryolu;

saf ASK. MIS.; **قَطَارُ الْبَضَاعَةِ** yük treni;

قَطَارُ الْحَدِيدِي tren; **قَطَارُ الرُّكَّابِ** yolcu treni;

قَطَارُ وَقَافٍ ekspres tren; **قَطَارُ سَبَاقٍ (سَرِيع)**

banliyö treni; **فَاتَهُ الْقَطَارُ** fırsatı kaçırmak, atı

alan Üsküdarı geçti;

قَطَارَةٌ pipet;

قَطْرَان katran;

مَقَطَّر ق. buhurdan, buhurluk;

مَقَطَّرَةٌ ق. tomruk [cezalandırma

aleti];

تَقَطِير filtreleme, süzme; arıtım, arıtma;

damıtma, damıtım;

اسْتَقْطَر damıtma, damıtım;

قَاطِرَةٌ ق. lokomotif; dizel motor;

مَقْطُورَات römork, vagon vb.;

مَقْطَرَات alkollü içkiler;

قَطْرَمِيز [büyük] cam şişe ya da testi;

قَطْرِي (bşî) katranlamak;

قَطْرَان katran;

اَقْطَعَ (قَطَعَ) (bşî) kesmek; (bşî) kesip koparmak;

(bşî) ikiye ayırmak, yarmak; (bşî) ikiye böl-

mek; (ağacı) kesip devirmek; (ilişkileri) kes-

mek, koparmak; (b-ile) bozuşmak; (b-i, bşî)

durdurmak, yolunu kesmek; (b-i) susturmak,

(b-nin) sözünü kesmek; (elektrik akımını)

kesmek; (b-ni ...den) alıkoymak; (b-nin,

عن...yapmasını) yasaklamak; (b-i, عن

...den) alıkoymak; (b-nin, عن...yapmasını)

yasaklamak; (*b-i*, عن ...den) mahrum bırakmak; (*b-i*) afaroz etmek HRL; derin, büyük etkisi olmak [manevi olarak]; (*de* ...في) derin etkisi bulunmak, (*b-i* ...في) çok etkilemek; (*b-şi*, nehri, okyanusu, ülkeyi) bir baştan başa, bir taraftan bir tarafa geçmek, katetmek; (*mesafeyi*) almak, katetmek; (*b-şi*, tehlikeyi; zorluğu) yenmek, hakkından gelmek, atlatmak; (*süreyi*, ...ile, ...de) geçirmek; (*yiyeceği*) tüketmek; (*b-şe* ya da ب *b-şe*) karar vermek; (*b-şi*, بَانَ ...olduğunu) kesin olarak ifade etmek, iddia etmek ileri sürmek; (*بَانَ* ...olduğunu) ispat etmek; **قَطَعَ** kesilmek, kesilip kopmak [ip vb.] ﴿الرَّجَاءُ﴾ umudu, ümidi kesmek; قَطَعَ الثَّمَنُ fiyatı belirlemek; قَطَعَ عَلَيْهِ bilet almak; قَطَعَ تَذَكُّرَةً (بطاقة) *b-nin* sözünü kesmek; قَطَعَ دَوْرًا bir dönemi, devreyi geçmek, aşmak; قَطَعَ بِرَأْيٍ kesin bir görüşü ifade etmek; bir görüşe taraftar olmak; قَطَعَ بِرَأْيِهِ *b-nin* görüşleri ya da kararları ile hareket etmek; قَطَعَ الرَّحِمَ akrabalık ilişkilerini koparmak, sılayı rahimi kesmek; قَطَعَ شَوَاطِئَ [büyük] ilerleme kaydetmek; قَطَعَ شَوَاطِئَ كَبِيرًا (بَعِيدًا) في التَّقَدُّمِ ilerleme (yükselme) yolunda büyük bir adım atmak; قَطَعَ فِي مَيْدَانِ الرُّقْيِ أَشْوَاطًا *b-nin* yolunu kesmek, durdurmak, *b-nin* yolunu kesmek, *b-i* soy- mak; لَا يَقْطَعُ عَقْلُهُ شَيْئًا *b-şi* akli kesmemek, almamak; قَطَعَ عَهْدًا anlaşma yapmak, sözleş- mek; قَطَعَ عَلَى نَفْسِهِ (*b-e* ل) söz vermek;

قَطَعَ الْوَعْدَ عَلَى نَفْسِهِ ب ... ve عَهْدًا ب ... için, ...yapmak için kendi kendine söz vermek; قَطَعَ الْكَمْبِيَالَةَ senedi kırmak; قَطَعَ *b-i* susturmak, ağzını kapatmak, açtır- mamak; قَطَعَ الْوَقْتَ vakit öldürmek, geçir- mek; **قَطَعَ** (*b-şi*) parçalamak, parça parça et- mek; (*b-şi*) parçalarına ayırmak; (*b-şi*) yırtıp koparmak; (*b-şi*, *b-nin elini*) derin kesmek; (*b-şi*) kesmek, devam etmemek; (*şiirin*) vez- nini tahlil etmek ﴿يَقْطَعُ الْقَلْبَ﴾ [sıfat cümlesi] yürek parçalayıcı, çok açık; **قَاطِعٌ** (*b-den*) ayrılmak, (*b-ile*) arkadaşlığı bozulmak, bozuşmak; (*b-i*, *b-şi*) boykot etmek; (*b-i*, *b-şi*) durdurmak, kesmek; *b-nin* sözünü kesmek [yine قَاطِعُهُ الْحَدِيثَ]; **أَقْطَعَ** (*b-şi*, *b-e*) kestir- mek; (*b-e*, *b-şi*, nehri) geçirmek veya geç- mesine izin vermek; (*b-e*, *b-şi*) tımar olarak vermek; (*b-e*, *b-şi*) [pay, hisse olarak] vermek, ayırmak; (*b-ile*) ilişkisini kesmek; (*b-ile* عن) arkadaşlığını, dostluğunu kesmek; (*b-ile* عن) bozuşmak; **تَقَطَّعَ** kesilmek, ayrılmak, ilişkisi kesilmek; kopmak, parçalanmak; [elektrik akımı] kesinti ile uygulanmak; [söz, ifadeler] çelişkili, tutarsız olmak; [heyecan vb.den] bayılmak ﴿تَقَطَّعَتْ بِهِ الْحَبَالُ﴾ yardım umudu kalmamak; تَقَطَّعَتْ بِهِ الْأَسْبَابُ çaresiz kalmak, kuvveti ve sabrı tükenmek; هَدَفَ تَقَطَّعَ دُونَهُ الْأَعْنَاقُ [lafzen: yolunda boyun- ların vurulduğu gaye] ulaşılması zor, tehli- keli hedef; **تَقَاطَعَ** ayrılmak; *bbden* ayrılmak; karşılıklı ilişkileri kesmek; [yollar, çizgiler

vb.] (مع ...ile) kesişmek; **انقطع** (عن ya da ...den) ayrılmak; yırtılmak, kopmak, kesilmek; kesintiye uğramak, [yine elektrik akımı için], bağlantısı kesilmek, durmak; kopmak; bitmek, sona ermek; (بشيء, bş) (عن bşi, bş yapmayı) durdurmak; (بشيء bşi) bırakmak vazgeçmek; (عن bşe) devam etmemek; (عن ...den) geri, uzak durmak; kendini (ل ya da ...e) vermek, (ل ya da ...e) yönelmek, (ل ya da ...ile) ilgilenmek; (ل veya ...e) yoğunlaşmak, dikkatini (ل ya da ...de) yoğunlaştırmak; bütün vaktini (ل veya ...e) harcamak; **اقتطع** (من ...den) bir parça, az bir şey almak; (بشيء, من ...den) [seçip] almak, toplamak (örn. *bir kitaptan bir hikayeyi*); (بشيء من den) yırtıp almak, çıkarmak [örn. *defter vb.den, bir yaprağı*]; (بشيء) kendine almak, ayırmak; elde etmek, ele geçirmek; **استقطع** (b-e, araziyi) tımar olarak almasını istemek; (مماستان maaştan) kesinti yapmak; (bir miktarı) [hesaptan] düşmek, inmek MIS.; **قطع** kesip koparma, ayırma; kesme; ilişkiyi, bağı koparma; (ağacı) kesip devirme; durdurma, ambargo koyma; kesintiye uğratma; elektrik akımını kesme; (عن ...e) engel olma, (عن ...den) alıkoyma; mahrum bırakma; afaroz etme HRI.; [nehri, okyanusu, ülkeyi vb.] bir baştan bir başa geçme, katetme; [bir mesafeyi] alma, katetme; [vakti] geçirme, harcama; tüketme; [hesaptan] düşme, indirme; (قطاع) [kitap] boy, ebat; (قطعة

قطع) kesit, dilim, parça GEO.; **قطعا** kesinlikle, kesin olarak, şüphe bırakmayacak şekilde; [olumsuz ifadede] katiyetle, asla, hiç bir şekilde; **قطع الحسابات** hesabı kapatma; **قطع الطريق على** ... yol kesme; **قطع** bşe zor ile, kaba kuvvetle engel olma; **قطع سعر (معضل) القطع** maaş kesintisi; **قطع** indirim oranı; **قطع كتيب الجيب** cep kitabı boyunda, büyüklüğünde; **قطع ve قطع مخروطي** koni kesitli; **قطع زائد** hiperbol GEO.; **قطع ناقص** elips GEO.; **قطع مكافئ** parabol GEO.; **قطعاً للوقت** [sadece] vakit geçirmek, öldürmek için; ...e bakmadan, ...i düşünmeksizin, göz önüne almadan; ...den ayrı olarak; **همزة القطع** kelimenin başında gelen [kelimenin aslından veya değil] her zaman telaffuz edilen hemze DİLB.; **قطعي** kesin, kati; nihai, son; **قطعيًا** kesinlikle; [olumsuz cümlede] katiyyen; **قطعية** kesinlik, katiyet; **قطعة** kesilmiş parça; kısım, bölüm; dilim; segment, parçacık GEO.; madeni para; birlik ASK.; **القطعة الدائرية** veya **قطعة الدائرة** daire parçası GEO.; **قطعة التركيب** [makine, cihaz vb.nin] parça; **قطعة مسرحية** [tiyatro oyunundan] bölüm; **قطعة غنائية** müzik parçası; **قطعة غيار** veya **قطعة التغير** yedek parça; **القطعة الكروية** küre parçası; **قطعة تمثيلية** [tiyatro] oyun; **قطعة العمل بالقطع** müzik parçası; **موسيقى** müzik parçası; **قطعة** başı iş;

قُطْعَة [kesilmiş] parça, dilim; parsel, arazi parçası; çotuk;
قُطْعَة çotuk; **آت** bölüm, parça; kesim; dire dilimi GEO. **الْقِطَاع** kesit; **عَرْضِي** dilimi GEO.; **الدَّائِرِي** küre parçası;
قِطَاع [odun, taş] kesici alet;
بِالْقِطَاعِي taksitle;
قُطْعَة sürü; **قُطْعَان**, **قِطَاع** ilişkilerin kopması, ayrılma, yabancılaşma; akraba arasındaki husumet, düşmanlık [ve **قُطَيْعَة الرَّحِم**]; **قُطَاعِي** tımar, zeamet;
أَقْطَع daha iyi sonuca ulaştıran, etkili, sonuçlandırıcı [delil]; [müe. **قُطْعَاء**] kesilmiş organ; tek kollu; dilsiz;
مَقْطَع geçit, pasaj; kesişim noktası; kesit; bölüm; hece; cümle MZK.; sürü; taş ocağı **مَقْطَع الرَّأْي** karar, yargı;
مَقْطَع kesici alet;
تَقْطِيع parçalara ayırma, parça parça kesme; kesintiye uğratma, devam etmeme; bölme; sancı, karın ağrısı; **تَقَاطِيع** biçim; şekil; [çoğ.] bölümler, parçalar, aksam; **تَقَاطِيعُ الْوَجْهِ** çehre, yüz hatları;
مَقَاطِعَة ayrılma; (b-i) bırakma; duygusuzluk, soğukluk; boykot; kesintiye uğratma; **آت** alan, bölge, kesim;
إِقْطَاع ve **إِقْطَاعَة** tımar, zeamet; feodal sistem, derebeylik; tımar sistemi, zeamet sistemi; **ذُو الْإِقْطَاع** toprak ağası,

derebeyi; tımar sahibi;
إِقْطَاعِي tımar ile ya da derebeylik ile ilgili; **ون** toprak ağası, derebeyi; tımar sahibi;
إِقْطَاعِيَّة feodalizm, derebeylik; tımar sistemi; feodal sistem, derebeylik;
تَقْطِيع kesintiye uğrama, kesilme; **تَقَاطِع** ilişkilerin kesilmesi; kesişim;
انْقِطَاع kesilme ayrılma, kesintiye uğrama; ilişkisi kalmama; bitirme, sona erdirmeye; durma; **عن...den** vazgeçme; mevcut olmama; **انْقِطَاعُ الْتَّيَار** elektrik kesintisi; **بدون** aralıksız, sürekli, kesintisiz;
انْقِطَاعِيَّة ayrılıkçılık, parti vb. den ayrılma taraftarlığı;
اسْتِقْطَاع **آت** [ücret, maaş vb.den] kesinti, indirim;
قَاطِع kesici, keskin; kesen; sonuç getiren, önemli, sonuçlandıran [delil vb.]; kesin, kati; nihai, son; ekşi [süt]; sekant GEO.; **قَوَاطِع** bölme, perde vb. **قَاطِعُ الطَّرِيقِ** yol kesen eşkiya; **بِصِفَةِ قَاطِعَة** götürmeyecek bir şekilde; kesici diş; **قَاطِعُ التِّذْكَار** göçebe kuşlar; [otobüs vb.de] biletçi;
قَاطِعَة röle ELK.; kesici diş; [in müe.]; **مَقْطُوع** kesilmiş vb. **به** karara bağlanmış, bitirilmiş, sona erdirilmiş, halledilmiş [mesele, sorun]; **مَقَاطِيع** umutsuz; kısa şiir **مَقْطُوعُ النَّظِيرِ** benzersiz, eşsiz, dengi olmayan;
مَقْطُوعَة müzik parçası [yine

[مَقْطُوعَةٌ مُوسِيقِيَّةٌ];

بِالْمَقْطُوعِيَّةِ ॥ pay, hisse; tüketim

toptan MIS.;

مُقَطَّعٌ parça parça kesilmiş;

مُقَطَّعٌ tımar sahibi; derebeyi, toprak ağası;

مُقَطَّعٌ derebeyinin tebasında olan kişi;

مُقَطَّعٌ kesilmiş; kesintiye uğrayan, sürekli

olmayan; fasılalı, aşamalı [hareket]; bağlan-

tısız, tutarsız [sözler, kelimeler] ॥ تَيَّارٌ مُتَقَطِّعٌ

alternatif akım;

مُنْقَطِعٌ kesilmiş; kopmuş, ayrılmış;

[yerinden] kesilmiş; yırtılmış, yarılmış; ke-

sintiye uğramış, durmuş; kesik [elektrik akı-

mı]; uzak [bölge]; kendini (ل ya da الى ...e)

vermiş, hasretmiş, bütün zamanını (ل ya da

مُنْقَطِعٌ veya مُنْقَطِعُ النَّظِيرِ ॥ (ل ya da الى ...e) harcayan

eşi olmayan, benzersiz, tek, yegane,

yeri doldurulmaz; مُنْقَطِعٌ غيرٌ مُنْقَطِعٌ sürekli, devamlı,

kesintisiz, aralıksız;

مُسْتَقْطَعٌ [ücretten] kesinti;

قَطَفٌ i (قَطُوفٌ, قَطْفٌ) (çiçek, meyva) koparmak;

(meyva) toplamak, devşirmek; (bşî, yaprakl-

arı) yolmak, koparmak; _ (قَطْفٌ) (b-i) tırma-

lamak; قَطْفٌ = قَطْفٌ; اقْتَطَفَ (bşî) koparmak

[meyvayı, çiçeği]; (meyvayı) devşirmek, top-

lamak; (bşî) yolmak; (bşî, من ...in içinden,

arasından) seçmek;

قَطَفَ [meyva, çiçek] toplama, devşirme;

(قَطُوفٌ) tırmalama;

قَطَفَ toplanmış meyva;

قَطَافٌ (meyva) devşirme, toplama; [mey-

va için] toplanma mevsimi, bağbozumu;

دَانِي الْقَطُوفِ elinin altında, yakında;

kullanımı kolay, pratik;

قَطُوفٌ ç. قُطِفَ ağır, yavaş hareket eden;

قَطِيفَةٌ kadife; pelüş;

قَطَائِفٌ [çoğ.] içine fındık, fıstık dolduru-

lup yağda kızartıldıktan sonra bal veya şeker-

le yenilen hamur işi yiyecek;

مَقْطَفٌ ç. مَقَاطِفٌ meyva toplayan; asma

bıçağı;

مَقْطَفٌ ç. مَقَاطِفٌ selpet;

اِقْتِطَافٌ [meyva, çiçek] koparma, sapla-

ma; seçerek alma, toplama;

مُقْتَطَفٌ ç. آتٍ seçme, seçilen parça; se-

çim;

قَطْقُوطَةٌ genç kız;

قَطَمَ i (قَطْمٌ) (bşî) kesip ya da kırıp koparmak;

قَطْمَةٌ parça; lokma;

قَطْمِيرٌ hurma çekirdeğinin üzerindeki ince zar;

önemsiz şey; ۥ لَا يَمْلِكُ قَطْمِيرًا ۥ onun ne malı

var ne mülkü, o hiç bir şeye sahip değil;

قَطْنٌ u (قَطُونٌ) (bir yerde ya da ب ya da في

...de) yaşamak, ikamet etmek, oturmak;

قَطْنٌ (b-i, ب ...e) yerleştirmek;

قَطْنٌ sırtın alt kısmı;

قَطْنٌ ç. قَطْنٌ pamuk ۥ قَطْنٌ حَامٌ ham

pamuk; قَطْنٌ حَطَبٌ talaş, ince yonga; مَحَلَجٌ

قَطْنٌ çırçır [alet];

قَطْنِي pamuk(lu) [na't];

قَطْنِيَّةٌ ç. قَطَانِي baklagillerden bitki [fasul-

ye, bakl vb.];

قُطَانِيَّة mısır, dari TUN.;

قُطَان pamuk üreticisi, pamuk tüccarı;

يَقْطِين [cin.is.; tek.is. ق] bir kabak cinsi;

مَقْطِنَة pamuk ekimi;

قَاطِن قُطَان [bir yerde] kalan, yerleşen;

sakin, mukim, oturan;

قِيَّاطِين قُطَان ipek ya da pamuktan örgü ip, bağ;

قَطَا (cin.is.; tek.is. قَطَاة) kaya kuşu ZOO. Pterocles arenarius;

قَعْد (قُعُود) oturmak; oturuyor olmak; kalmak;

(...den) pusuya yatmak; (...için) bırakmak, geri dönmek

(...i) bırakmak, geri dönmek

(b-i) oturtmak; b-i oturt-

mak; b-nin elini ayağını bağlamak, b-i çaresiz

duruma sokmak; b-nin, ...e

olan cesaretini, şevkini kırmak, b-i, ...den

vazgeçirmek ya da b-nin ...yapmasına

engel olmak, gitmemeye karar

verdi, gitmekten vazgeçti; قَامَ وَقَعَدَ çok

tedirgin olmak (için); (b-i) oturtmak;

(b-nin) kalmasına sebep olmak ya da ikna

etmek; (b-e) oturacak yer temin etmek; (b-i,

...den) soğutmak, şevkini, cesaretini kır-

mak veya alıkoymak, (b-i, ...den) vazgeçir-

mek; (b-i) küçültmek, azaltmak; **أَقْعَدَ**

[edil.] sakat, kötürüm olmak, kalmak;

أَقْعَدَ b-i çok tedirgin etmek; **أَقَامَهُ** b-i

b-nin hevesini, şevkini kırmak;

تَقَعَّدَ (b-i) canı istememek; (...den)

vazgeçmek, (...i) bırakmak; **تَقَاعَدَ** = **تَقَعَّدَ**

; (...den) kaçınmak, geri durmak; emekli

olmak; **أَقْعَدَ** (b-i) oturak olarak kullanmak;

(b-e) oturmak; [bir durumda, halde] kalmak;

قَعْد savaş zamanında savaştan kaçanlar,

gevşek davrananlar;

قَعْدَة oturma; üstüne oturulan bölge, kaba,

kıç, makat; oturulan yer **ذُو الْقَعْدَةِ** Zilka'de

ayı, hicrî onbirinci hicri ay;

قَعْدَة oturuş [şekli]; oturulan yer;

قَعْدَة sürekli oturan; iyice oturmuş; tem-

bel, haylaz;

قَعْدَة = **قَعْدِي**;

قَعْدَان, **قَعْدَان**, **قَعْدَان** genç

deve;

قَعْد oturma; (...den) geri durma, ka-

çınma; feragat etme, hakkından vazgeçme;

قَعِيد dost, arkadaş; sohbet arkadaşı; bekçi,

muhafız; kontrol eden; müfettiş; kötürüm,

rahatsız, zayıf **قَعِيد الْمَنْزِل** evine hapsolmuş,

evden çıkmayan;

قَعِيدَة [kadın] dost, arkadaş; eş

[refika];

مَقْعَد oturak, üzerine oturulan

şey, oturma yeri [genel olarak, sinemada

vb.de] sandalye, koltuk, yer; divan; sandalye

[mecliste]; sıra, bank; **مَقْعَد طَوِيل** şezlong;

مَقْعَد مَرِيح koltuk;

مَقْعَد kıç, makat, oturak;

تَقَاعَدَ geri durma, kendini uzak tutma;

emeklilik **مَعَاشِ التَّقَاعَدِ** emeklilik maaşı;

أُحِيلَ إِلَى التَّقَاعَدِ emekliye ayrılmak, emekli

olmak;

قَاعِد oturmak, **قَاعِد** oturan; aktif, faal olmayan, tembel, haylaz [yine **قَاعِدٌ عَنِ الْعَمَلِ**] savaşı zamanı savaştan kaçanlar ya da gevşek davrananlar;

قَاعِدَة temel, esas; taban GEO.; üs ASK.; destek, ayak, payanda; [yapıyı tutan] alt iskelet, şasi; kaide, kural; prensip ilke; formül; yöntem, metot, üslup; model, kalıp; **قَاعِدَة بَحْرِيَّة** veya **قَاعِدَة الْأَسْطُولِ** deniz üssü; **قَاعِدَة الْبَلَاد** başkent; **قَاعِدَة جَوِيَّة** hava üssü; **قَاعِدَة الْمَلِك** hükümet karargah; **قَاعِدَة حَرْبِيَّة** merkez; **قَاعِدَة الْمَسَاحَة** taban, taban yüzeyi;

مَقْعِد durdurulmuş; kötürüm; yatalak;

مَقْعِد emekli [s. ve is.];

قَعْر u (قَعْرَة) derin olmak; **قَعْر** (bşı) derinleştirmek; (bşı) oymak, açmak; bağışlamak; **قَعْر** konuşurken harfleri gırtlaktan çıkarmak; **قَعْر** (bşı, kuyuyu) derinleştirmek; **قَعْر** derinleşmek, oyulmak; dibe inmek, çökmek;

قَعْر dip, taban; derinlik; gemi omurgası; çukur, delik, oyuk; **قَعْر صَاعِدًا** baştan aşağı, tepeden tırnağa;

قَعْرَة çukur, oyuk, delik;

قَعْر derin;

قَعِير;

قَعِير çukur, etrafındakilerden daha aşağıda, basık; oyuk, içi boş; konkav, içbükey; eğik, kıvrık; çapraşık, anlaşılması zor [ifade];

قَعَس a (قَعَس) çıkık göğüslü olmak [doğuştan ve kamburluğun zıttı]; **قَعَس** (عن ...den)

kaçınmak, uzak, geri durmak; (bşı عن) tereddüt etmek, çekingen davranmak; (bşı عن) ihmal etmek, gereken ihtimamı göstermemek; (ile ...den) ilgilenmemek;

قَعَس = **قَعَس**;

قَعَس çıkık göğüslü [doğuştan, "kambur" tersi];

قَعَس ihmal;

قَعَس tereddüt eden, çekinen; ihmalkar, gevşek, dikkatsiz, ağırdan alan;

قَعَقَة (قَعَقَة) hareketi esnasında ses çıkarmak; takırdamak, çatırdamak; şakırdamak;

قَعَق ya da **قَعَق** saksagan;

قَعَقَة takırtı; çatırtı; şakırtı; gürültü; [çoğ.]

قَعَق gürültülü sesler;

قَف u (قَفُوف) kurumak; [kuruduktan sonra] fire vermek; [saç korkudan] diken diken olmak;

قَفَف (من ...den) tüyleri ürpermek;

قَفَف büyük sepet; bir kayık türü IR.;

قَفَفَة sıtma nöbeti;

قَفَر b-nin izini sürmek, peşine düşmek; **قَفَر** [yer] hayat olmamak; terk edilmek, meskun olmamak, (من ...den) yoksun, mahrum olmak; (bir yerde) hayatı öldürmek; (evi, ülkeyi) terk etmek, harap, viran bir şekilde bırakmak; (kemiği) çiğnemek, gevelemek, üzerinde et bırakmamak; **قَفَر** (b-nin) peşinde olmak, izini sürmek;

قَفَار çöl, çorak arazi; hayat bulunmayan, ölü, metruk; (من ...den) mahrum,

yoksun ٥ (قفار) çorak arazi, çöl;

(قفار) kuru etmek;

قفرة çöl, çorak, arazi;

قفير arı kovanı;

بادية قفراء kuru kıraç arazi;

اقفار [yer için] hayat yokluğu, viran olma;

terkedilme, metruk, meskun olmama;

مقفر hayat, yaşam bulunmayan, ölü, vi-

ran, metruk; (من...den) mahrum, yoksun;

قفز i (قفزان, قفز) sıçramak; yukarıdan atlamak,

kendini bırakma; تقفز eldiven giymek;

قفز sıçrama, atlama [yine atletizm.];

القفز بالزانة ip atlama; سريكله

atlama; قفز طويل uzun atlama; قفز عالٍ yüksek

atlama; قفز بالمظلة paraşütle atlama;

قفرة sıçrama, atlama;

قفاز eldiven; eldiven çifti;

قفير bir tahıl ölçüsü;

مقفز trampelen;

قفش u, i (قفش) (bşi) toplamak, almak; (bşi)

sıkıca yakalamak, tutmak, kavramak MIS.;

قفش önemsiz konuşma;

قفشان [çoğ.] şakalar;

قفص kafes; kümes, ağıl [çit vb. ile

çevrili hayvan beslenen yer]; [örgü] sepet;

göğüs [kafesi]; mahkemede sanık yeri [yine

قفص الإتهام];

قفصة kümes;

قفطان kaftan;

القفقاس Kafkasya;

قفع a (قفع) kısalma, bükülmek; küçülmek; bu-

ruşmak; قفع [soğuk] (elleri) buruşturmak,

çatlatmak; قفع = تقفع;

قفقف ve تققف soğuktan titremek;

قفل u, i (قفول) geri gelmek, dönmek; _ (قفل)

(bşi)kapatmak; (bşi) kilitlemek, sürmek;

(bşi) biriktirmek, istif etmek; قفل ve اقفل

(bşe) asma kilit vurmak; (bşi)kapatmak; (bşi,

elektrik anahtarı, düğmeyi) kapatmak, kapalı

konuma getirmek; (bşi) durdurmak, kesmek,

engel olmak; (bşi) kilitlemek, sürmek;

قفل asma kilit; kilit; sürgün

kilit;

قفال kilitçi;

اقفال kapatma; kilitleme; durdurma, en-

gelleme;

قفال eve, yurda dönen;

قفال kervan; konvoy, kafile; kol,

sıra;

(قفو) b-nin izini takip etmek;

قفى (b-i, b-nin ya da ب b-nin) peşine gönder-

mek; kafiye ifade kullanmak; اقفى: اقفى

b-nin içinde olmak; b-nin izini sürmek

ASK; b-i örnek almak;

قفاء, قف, قافية müz. ve müe. ç. قفا

ense; kafanın arka kısmı; arka; ters;

قفاء ense; kafanın arka kısmı;

اقفاء b-nin izinde peşinde olma, b-i taklit

etme, örnek alma;

قفاء kafiye; ense; kelime oyunu

MIS.;

قيقب ALF.BKZ.;

قَالَ ve قَائِلِي ALF.BKZ;

قَل (قَلَّةً, قُلٌّ) [sayı, çoklukça] az olmak ya da azalmak, önemsiz, az miktarda olmak; nadir olmak, nadir bulunmak; azalmak, küçülmek; (عن ...den) aşağı olmak; (ب-İ, bşİ) taşımak; (ب-İ, bşİ) kaldırmak; (ب-İ, bşİ) taşımak; birkaç önemsiz istisnası dışında; قَلَّل (ب-İ ya da من ب-İ) azaltmak, küçültmek; أَقَلَّ (من ...den) az bir miktar yapmak ya da vermek; (ب-İ, bşİ) kaldırmak; (ب-İ, bşİ) taşımak, nakletmek; اسْتَقَلَّ (ب-İ) küçümsemek, azımsamak; (ب-İ) az, küçük, önemsiz miktarda görmek, saymak; (ب-İ, bşİ) hafif, küçük görmek, küçümsemek; (ب-İ, bşİ) kaldırmak; (ب-İ, bşİ) taşımak, nakletmek; (gemi vb.e) binmek; yükselmek; bağımsız olmak; (ب-İ) yalnız [ortaksız] sahip olmak; اسْتَقَلَّ بِحَمْلٍ bir yükü üzerine almak; اسْتَقَلَّ بِصَنْعِهِ onu yalnız başına yaptı; اسْتَقَلَّ بِنَفْسِهِ sadece kendine güvenmek; kendi başına davranmak, bağımsız hareket etmek; اسْتَقَلَّ بِمُهْمَةٍ (بِوَاجِبَةٍ) görevi, vazifeyi üzerine almak, üstlenmek;

قَلَمًا [bağlaç] nadiren; güç bela, zar zor, ancak, güçlülükle;

قَلَّ azlık, küçüklük; yetersizlik, kıtlık, nadir olma; az miktar; قَلَّ titreme, sarsıntı;

قَلَّةً hastalıktan kalkma, iyileşme, nekahet; yeniden refaha kavuşma;

قُلَّةً zirve, tepe; gülle; (قُلٌّ) testi;

قَلَّ azlık, önemsiz miktarda olma;

nadirlik, az bulunma; kıtlık, yetersizlik; ihtiyaç; [soyut isimlere mudaf olarak] ...sizlik: قَلَّةً hayasızlık, utanmazlık; قَلَّةً الصَّبْرُ duygusuzluk, hissizlik; قَلَّةً الوجودُ sabırsızlık; nadirlik, az bulunurluk; kıtlık, yetersizlik; جَمَعَ الْقَلَّةُ üç ile on adet arası için çoğul;

هَبْ رَحَلُوا بِقَلَّتِهِمْ hep beraber yola çıktılar;

az; قَلَالٌ, قَلَائِلٌ, أَقْلَاءٌ قَلِيلٌ [sayı, nicelik olarak] küçük, yetersiz, az; nadir, az olan bulunan; (من ...den) az bir miktar; az bir miktar قَلِيلًا (من) nadiren; قَلِيلًا قَلِيلًا azar azar, yavaş yavaş; الْكُلَّ الْأَقْلِيلَ hemen her şey; عَنْ قَلِيلٍ bir az sonra; yakında; عَنْ قَلِيلٍ ya da عَمَّا قَلِيلٍ yakında, az bir zaman sonra; بİRŞEY İÇİN YAPABİLECEĞİ HİÇBİR ŞEYİ OLMAMAK; [soyut isimlere mudaf kullanım] ...siz: قَلِيلُ الْأَدَبِ edepsiz, kaba, yol yordam bilmez; قَلِيلُ الْحَيَاءِ hayasız, utanmaz; قَلِيلُ الصَّبْرِ alçak; قَلِيلُ الِإِرْتِفَاعِ sabırsız; قَلِيلُ الْوُجُودِ nadir, az bulunan; kıtlık, yetersiz;

أَقْلٌ daha az; daha küçük; daha nadir; عَلَى الْأَقْلِ en az, asgari, minimum ya da عَلَى أَقْلٍ التَّقْدِيرِ ve بِالْأَقْلِ en az; en azından, hiç olmazsa; لَا أَقْلَ مِنْ أَنْ ... en azından ...yapılabilir; قَلَّ مِنَ الْقَلِيلِ çok az, önemsiz, ihmal edilebilecek kadar az; وَأَقْلَ مِنْ هَذَا وَ ...için bir şey söylememek;

قَلْبٌ kalp; merkez; öz, cevher;
ilik; en iyi ya da en çok tercih edilen kısım;
ruh, can قَلْبُ الْهَجُومِ santrafor [futbol];
ضعيف kalbin en derin köşesi;
قَاسِي الْقَلْبِ yüreksiz, ödle, korkak;
کَاطِ الْقَلْبِ katı kalpli, acımasız, zalim;
اِنْقَبَاضِ kalplilik, acımasızlık, zalimlik;
عَنْ ظَهْرِ الْقَلْبِ hüzn, mahzunluk;

ezbere; **قَلْبٍ** مِنْ صَمِيمِ الْقَلْبِ bütün içtenliğiyle, bütün kalbiyle, en içten; **قَلْبِهِ** مِنْ كُلِّ قَلْبٍ bütün kalbi ile; **قَلْبًا وَ قَالِبًا** seve seve, canı gönülden; **قُلُوبَاتِ (السَّكَّرِ)** baklava şeklindeki şekerleme;

قَلْبِي kalple ilgili; samimi, içten; **قَلْبِيًا** kalpten, içten, samimi;

قَلْبَةٍ قَلْبٍ - آت - bir hacim ölçüsü = 20 lt. TUN.; **قَلْبٌ** değişmeye müsait, çabuk değişen; çevreye hemen uyum sağlayan, intibak eden; mahir, becerikli, elinden pek çok iş gelen;

قَلْبٌ = قُلُوبٌ ;

قَالِبٌ قَالِبٍ kalıp; şekil; model; pasta kalıbı; ayakkabı kalıbı; matbaa kalıbı; matris; [peynir, sabun] kalıp; **قَلْبًا وَ قَالِبًا** bkz. **قَلْبٌ** ; **قُلْبَانِ** , **قُلْبٌ** , **أَقْلَبَةٌ** . ق. müz. ve müe. ق. [eski] kuyu;

قَلَابٌ değişken, sabit olmayan; sallanan, salınan; tersine dönebilen; [kamyon] damper; **قَلَابٌ خَلَّاطٌ** عَرَبَةٌ قَلَابَةٌ at arabası; karıştırıcı, dönerek karıştıran cihaz, mikser;

قَلَابَةٌ mikser, karıştırıcı;

مَقْلَبٌ ق. **مَقَالِبٌ** çöp yığını, çöplük MIS.; entrika, desise MIS.;

مَقْلَبٌ ق. **مَقَالِبٌ** çapa;

تَقْلِيْبٌ عِنْدَ تَقْلِيْبِ النَّظَرِ yakından incelen-
diğinde;

تَقْلَبٌ ق. **آت** - değişim; değişiklik; [fiyatların] düzen, değişim, dalgalanma; değişkenlik, sabit olmama; [çoğ.] hadiseler, değişen durumlar; **تَقْلَبُ جَوَى** hava [durumu] de-
ğiş-

şikliği; **سَرِيعِ التَّقْلَبِ** anında değişen, dönen, kaprisli [yanar döner];

اِنْقِلَابٌ tersine çevirme; devrim, inkılap; değişim; gün dönümü ASTR. **دَائِرَةُ الْاِنْقِلَابِ** dönence COGR.;

مَقْلُوبٌ çevirilmiş, döndürülmüş; ters yüz edilmiş, alt üst edilmiş; katlanmış [dikiş yeri vb.]; evrik MAT. **بِالْمَقْلُوبِ** alt üst olmuş; ters yüz olmuş; aksine, tersine;

مُتَقَلِّبٌ الْأَحْوَالِ ve **مُتَقَلِّبٌ الْأَطْوَارِ** ve **مُتَقَلِّبٌ** değişken, sabit olmayan; bir dediği bir de-
diğini tutmayan, kaprisli;

مُنْقَلَبٌ ahiret [hayatı]; dönence COGR.; **مُنْقَلَبٌ شَتْوِي** oğlak dönencesi; **مُنْقَلَبٌ صَيْفِي** yengeç dönencesi;

قَلْبَقٌ kalpak;

قَلَحٌ [dişte] sarılık;

قُلَّاحٌ ↑;

قَلَدٌ ⇒ **قَلَدَ** (kadına) kolye takmak; (b-i, bş ile) sarmak; (b-i göreve, makama, mevkiye) getirmek, atamak, (b-i, ...den) sorumlu kılmak; (b-e, ...i) ihsan etmek, (b-e, ...i) lutfetmek; (b-e, bşin idaresini,) emanet etmek, (b-i, ...de) yetkili kılmak; (b-i) taklit etmek, öykünmek; (b-nin) görüşlerini [tartmadan] benimsemek; (bşin) taklidini, sahtesini yapmak; **تَقْلَدٌ** kolye vb. takmak; (bşî) kuşanmak; (bşî) üzerine almak, üstlenmek, deruhte etmek; (bşî, yetkiyi, otoriteyi) ele geçirmek;

قَلَادَةٌ ق. **قَلَائِدٌ** kolye;

مَقْلَدٌ ق. **مَقَالِدٌ** anahtar;

güç, **مَقَالِيدُ الْأُمُورِ** anahtar **مَقَالِيدُ** **مَقَالِيدُ** **مَقَالِيدُ**

yetki; **مَقَالِيدُ الْحُكْمِ** idare vasıtaları, güç
تَسْلَمَ مَقَالِيدَ الْحُكْمِ; «سُلِّمَتْ إِلَيْهِ مَقَالِيدُ الْحُكْمِ»
idareyi eline almak, dizginleri eline geçri-
mek; **أَلْقَى إِلَيْهِ مَقَالِيدَ الْأُمُورِ** b-i yetkili, sorumlu
kılmak;

تَقْلِيد **تَقْلِيد** sahte, taklit; imitasyon; [b-i]

taklit, öykünme; [düşünceleri, kavramları,
tartmadan] benimseme, taklit; (bir kaynağın
doğruluğuna ya da yetkinliğine) kesin inanç,
kanaat; bir mezhebin görüşlerini tamamen
kabullenme ve gereğince davranma; [çoğ.]
gelenek, anane; âdet, âdetleşmiş davranış;

تَقْلِيدِي geleneksel, ananevi; [üzerinde dü-

şünülmenden] yapılan, kabullenilen, taklidi;

مَقْلَد sahte, taklit; imitasyon; göreneklerle

belirlenen, uygulanagelen, geleneksel;

أَقْلِيد **أَقْلِيد** anahtar;

بَحْرُ الْقَلْزَمِ Kızıldeniz ESK.;

قَلَسَ **قَلَسَ** (b-e) [elini göğ-

süne koyup eğilerek] selam vermek; **عَلَى**

b-ile, bş ile) dalga geçmek, alay etmek MIS.;

قَلَسَ **قَلَسَ** (b-e) başlık, kapşon, şapka vb. giydirmek;

قَلَسَ **قَلَسَ** halat, kablo, ip;

قَالُوش [g, o] ç. **آت** şoson;

قَلَصَ **قَلَصَ** [elbise vb.] çekmek, daralmak,

kısalma; azalmak, küçülmek; giderek kay-

bolmak; zayıflamak, rengi kaybolmak; [göl-

ge] küçülmek; **قَلَصَ ظِلُّهُ** saygınlığı, prestiji

kaybolmak; **قَلَصَ** (bş) [katlayıp] toplamak;

قَلَصَ **قَلَصَ** (bş) [yukarı] katlamak; **قَلَصَ** **قَلَصَ**

ظَلُّهُ

أَقْلَصَ daha kısa;

تَقْلَصَ [elbise vb.] çekme, kısalma;

قَلَعَ **قَلَعَ** (bş) [kökünden, bağlı olduğu yerin-

den] sökmek, söküp çıkarmak; (elbiseyi)

çıkarmak; **قَلَعَ مِنْ جُذُورِهِ** bir şeyi kökünden

sökmek, çıkarmak; **قَلَعَ** **قَلَعَ** [denize

açılmak için] hazırlanmak; (gemiye, tekneyi)

suya indirmek; [uçak] uçuşa geçmek, hareket

etmek; (عن ...den) vazgeçmek; (عن ...i) bırak-

mak, terk etmek [örn. kötü bir şeyi, alışkan-

lığı]; [bulutlar] açılmak, dağılmak; [sıtma

nöbeti] geçmek; **أَقْلَعَ** (bş) kökünden,

yerinden sökmek, çıkarmak;

قَلَعَ **قَلَعَ** sefere, yola çıkmak

[tekne vb. için];

قَلْعَة kale; hisar;

قَلَاع pamukçuk TIP.;

قَلَاعِي **قَلَاعِي** aft humması;

مَقْلَع **مَقْلَع** taş ocağı;

مَقْلَاع **مَقْلَاع** sapan; mancınık;

أَقْلَاع [tekne] denize açılma; [uçak] kalkış;

قَلَعَطَ (bş) kirletmek, lekelemek; KNŞ.;

قَلْعُوط kabul edilmiş doğrulara karşı çıkan

kişi KNŞ.;

قَلَفَ **قَلَفَ** (ağacın) kabuğunu soymak; _

قَلَفَ **قَلَفَ** (b-i) sünnet etmek;

قَلَفَ [ağacın] kabuk;

قُلْفَة **قُلْفَة** gulfe, sünnet derisi;

قُلْفَة [ağaç] kabuk;

أَقْلَفَ sünnetsiz;

uyum sağlamasını sağlamak; **تَأَقَّلَمَ** [bir iklime, bölgeye] alışmak, uyum göstermek;

اَقْلِيمٌ bölge, yöre; eyalet; nahiye;
الأقاليِم taşra, kırsal bölgeler;

اقلیمی bölgesel, yöresel; ülkeye ait;
قلندار gezgin derviş;

قلنس \Rightarrow قلنس başlık giymek;
قلانس. قَلَنْسِيَّة ve قَلَنْسَوَة

قلانيس başlık : takke, külah; kukuleta
[kapşon];

(قَلَوُ) u (قَلَى ve قَلُوْ) (b_şi) [tavada] kızartmak;
(b_şi) kavurmak; قَلَى i (قَلَى ve قَلَا u (قَلَا),
مَقْلِيَّة, قَلَاء, قَلَا) i قَلَى ve قَلَاء (b-den) nefret
etmek, iğrenmek;

alkaliler, bazlar kim.;

قَلَائِيَّة tava; [rahip için] hücre, uzlet kalesi;
Kıpti Patriğinin ikametgahı;

مَقْلَى ve **مَقْلَاةٌ** ç. kızartma tavası;
مَقْلُو, **مَقْلِي** kızarmış; kavrulmuş;
تَقْلِيَة sarımsak, kişniş otu, ve eritilmiş yağ
ile hazırlanan, çeşni olarak yenen bir çeşit
sos, salça;

قَمَّ *u* (قَمَّ) (*bşî, evi*) süpürmek; **قَمَّمَ** (*bşî*) kurutmak;

قِمَّةٌ ç. قِمَمٌ tepe, zirve, doruk; zirve toplantısı, konferansı; قِمَّةُ الْمَوْجَةِ tepe noktası ELK.; هُوَ حَسَنُ الْقِمَّةِ [onun] boyu posu yerindedir, boylu, posludur; مِنْ قِمَّةِ الرَّأْسِ إِلَى أَخْمَصَ baştan aşağı, ya da الْقِمَّةِ إِلَى الْأَخْمَصِ

tepeden tırnağa;

çöp صُنْدُوقُ الْقُمَامَةِ ۞ süprüntü; قُمَامَةٌ kutusu;

قَمَائِم süprüntü;

سَاطِرٌ **مَقَامٌ** **مَقْمَةٌ** saplı süpürge;

قَمَوُ u (قَمَاءَة) ufak tefek olmak; kendini küçük, değersiz görmek, aşağılık hissine kapılmak;

قَمِيءٌ küçük; değersiz, kıymetsiz;

قِمَاءَة küçüklük, ufak tefek olma; değer-sizlik, kıymetsizlik;

قَمَحٌ ⇒ قَمَحٌ (b-e) bir taksit ödemek, ödemede bulunmak; أَقَمَحَ [ürün] başaklanmak ۱۱ أَقَمَحَ kibirlenmek, kasılmak;

قمح buğday;

قَمْحِي buğday rengi;

قَمْحَة ç. - buğday tanesi; [MIS. 0.4875
= 1/4 قيراط] ağırlık ölçüsü;

شَهْرًا قَمَاح kışın en soğuk iki ayı;

قَمَّاح tahıl tüccarı;

قَمَر *i* (قَمَر) kumar oynamak; *_u* , *i* (b-i) kumarda
yenmek; **قَمَر** [edil.] kumarda kaybetmek;

قَمَر *a* (قَمَر) gözü kamaşmak, [ışıktan dolayı] görememek; **قَمَّر** (*ekmeği*) kızartmak; **قَامَر**

(b-ile) kumar oynamak; (ب bşî) tehlikeye
atmak, [(ب ile) kumar oynamak; (على için,

قَامَرَ عَلَى الْجَوَادِ ۥ (üzerine) bahse girmek
الْخَاسِرِ yanlış, kaybedecek, kötü şıkkı seçmek

≈ yanlış ata oynamak; **أَقْمَرُ** [gece, ayışığı ile] aydınlanmak; **تَقَامُّ** kumar oynamak;

قَمَر ışık sebebi ile görememe, göz kamaşması; (ç. **أَقْمَار**) ay [gökcismi]; uydu, peyk

hurma vb. de] **قَمَع** الحَيَّاط [dikiş için]
 yüksük; **قَمَع** السَّيْكَارَة izmarit;
قَمَم ve **تَقَمَم** homurdanmak, söylenmek; (bşî)
 toplamak;
قَمَم ve **قُمَمَة** ç. **قَمَاقِم** gümüş ya da bakır
 ibrik;
قَمِل a (قَمَل) bitlenmek; **تَقَمَل** ا;
قَمَل [cin.is.; tek.is. ة] bit, kehle;
قَمَل bitli, bitlemiş;
مَقَمَل ا;
قَمِن ⇒ **تَقَمِن** (bşî) niyetlenmek, (bşî yapmayı)
 içinden geçirmek;
قَمِن (ب ...e) değer, layık;
قَمِين (ب ...e) değer; (ب ...e) uygun,
 münasip; (ب ...e) yetenekli;
مَقَمِن (ل ...e) uygun, münasip;
قَمِينَة ve **قَمِينَة** آت - fırın, ocak;
قُن ç. **قَنَان** kümes;
قُن ç. **أَقْنَة**, **أَقْنَان** köle;
قُنَة şeytan tersi, BOT.;
قُنَة ç. **قُنُون**, **قَنَان**, **قُنْن**, -آت ç. **قُنَة**
 doruğu;
قُنُونَة kölelik;
قُنِينَة ç. **قَنَان** şişe; küçük;
قُن ⇒ **قُنْن** kanun koymak; (bşî) belirlemek,
 tayin etmek;
قَانُون ç. **قَوَانِين** kanun, yasa; temel kural,
 prensip, düstur, ilke; yönerge, talimat; hu-
 kuk; vergi; hurma ve zeytin vergisi; TUN;
 aksiyon; kanun [çalgı] ا **القَانُونُ الْأَسَاسِي** ana-
 yasa; **قَانُونُ التَّأْسِيس** tüzük, nizamname;

القَانُونُ الْجِنَائِي ceza hukuku; cezai hükmü
قَانُونُ الْأَحْوَالِ الشَّخْصِيَّة ihtiva eden kanun;
القَانُون kişileri takip eden kanunlar;
الدُّسْتُورِي anayasal kanun veya anayasa huku-
 ku; esas teşkilat hukuku, tüzük maddesi;
قَانُون Devletler Hukuku;
القَانُونُ الدَّوْلِي Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu
 MIS.; **قَانُونُ أُصُولِ الْمُحَاكَمَاتِ الْحَقُوقِيَّة** SUR.;
القَانُونُ الْمَدَنِي kimya kanunu;
قَانُونُ كِيمَاوِي medeni kanun;

قَانُونِي kanuni, yasal, kanuna uygun; huku-
 ki; hukukçu ا **صَيْدَلِي قَانُونِي** resmi eczacı,
 ruhsatlı eczacı; **غَيْر قَانُونِي** kanunsuz, gayrı
 kanuni, kanuna aykırı;

قَانُونِيَّة kanuna uygunluk;
تَقْنِين kanun koyma; kanun halinde
 toplama kodifikasyon HUK.; kanuni düzen-
 leme; karne ile dağıtma;

مَقْنَن kanun koyucu, koyan, yapan; yasa-
 ma yetkisini elinde bulunduran;

مَقْنَن belirlenmiş, belli, muayyen;

قَانِي koyu kırmızı;
قَنَال سُوَيْسُ ا **قَنَال** Süveyş Kanalı;
قَنَب ç. **قُنُوب** çanak, çiçek zarfı;

قَنَب kenevir, kendir BOT.;

قَنِي [na't] kenevir, kendir(den);

مَقْنَب ç. **مَقَانِب** süvari bölüğü;

قَنَار hasır IR.;

قَنَابَر [cin.is.; tek.is. ة] ç. **قَنَابَر** tarlakuşu ZOO.;

قَنَابَز ç. **قَنَابِيز** uzun kollu ve önü açık uzun erkek
 giyeceği SUR.;

قَبِلَ (bşı) bombalamak, bombardıman etmek;

قَبْلَة قَبْلَة bomba; el bombası; **قَبْلَة**

kundak bombası; **قَبْلَة ذَرِيَّة** atom

bombası; **قَبْلَة غَازِيَّة** gaz bombası;

قَبْلَة مَائِيَّة su altı bombası; **قَبْلَة مُحَرَّقَة** kundak, yangın

bombası; **قَبْلَة مُنْفَجِر** tahrip gücü yüksek

bomba; **قَبْلَة هِيْدْرُوجِيَّة** hidrojen bombası;

قَبْلَة يَدَوِيَّة ya da **قَبْلَة يَد** el bombası;

قَبْل birlik, grup; süvari bölüğü;

مُقَبِّلَات bombardıman uçağı; **مُقَبِّلَات**

bombardıman uçakları;

قَنْبَط karnabahar;

قَنْت (قَنْت) itaatkar, muti olmak;

قَنْت Allah'a itaat, boyun eğme;

قَنْد şekerleme;

قَنْدُز ve **قَنْدُس** kunduz;

قَنْدَق [tüfeğin] kundak;

قَنْدَلَفَت zangoç HRI.;

قَنْدِيل lamba; şamdan;

قَنْزَعَة ve **قَنْزَعَة** saç lülesi; horozun ibiği, sorguçu;

قَنْص (قَنْص) ve **قَنْص** (bşı) avlamak; (bşı) eline

geçirmek; (bşı, fırsatı, şartları) kullanmak,

faydalanmak, istifade etmek;

قَنْص avlama;

قَنْص av;

قَنْص avcı;

قَنْصَة avcı;

قَنْص av;

قَنْصَة taşlık BİY.;"قَنْص" in

müennesi;

قَنْصَة - tank ESK., SUR.;

مَقْنُوص [avlanan] av;

وَكِيل konsolos[şehbender]; **قَنْصُول**

قَنْصُل (نَائِب) konsolons vekili;

başkonsolos;

قَنْصُولِي konsoloslukla ilgili;

قَنْصُولِيَّة عامة - konsolosluk;

baş konsolosluk;

قَنْصُولَات konsolosluk;

قَنْط (قَنْط) ve **قَنْط** (قَنْط) ve **قَنْط** (قَنْط)

ümitsizliğe kapılmak, cesaretini yitirmek,

yeise kapılmak; **قَنْط** (b-nin) ümidini kırmak;

cesaretini kırmak; **قَنْط**;

قَنْط ve **قَنْط** umutsuzluk, umudunu

yitirme, cesareti kırılma;

قَنْط ve **قَنْط** umutsuzluğa düşmüş,

cesareti kırılmış;

قَنْط;

قَنْطَر (bşı) [yapı vb.i] kemerli yapmak; çok

zengin olmak [çuval dolusu parası olmak];

قَنْطَرَة kemerli taş köprü; kemer

MİM.; viyadük [özl. çoğ.]; set, bütet

قَنْطَار bir ağırlık birimi = 100

[MIS. 44.93 kg.; TUN. 53.9 kg., SUR. 256.4

kg] **قَنْطَار** yığılmış, biriktirilmiş

servet; dünya kadar, hadsiz hesapsız;

قَنْطَارِيُون kantaron BOT. Erythrea

centauricum;

قَنْع (ب) (قَنْعَة, قَنْعَان, قَنْع) razı olmak (ب

...den) yetinmek, kanaat etmek; (ب

...e) kanaat getirmek; **قَنْع**

(yüze) maske takmak; (yüzünü) [peçe ile]

örtmek; (b-i) hoşnut, razı etmek; (b-i, ب ...e) inandırmak; (b-i) ikna etmek; **أَقْنَعُ** (b-i) hoşnut, razı etmek; (b-i, ب ...e, ...yapmaya) ikna etmek; **تَقْنَعُ** yüzü [maske ile] gizlemek; peçe ile yüzünü örtmek; (ب ...e) razı olmak, (ب ...e) kanaat göstermek; (ب ...e) emin, kani olmak, kanaat getirmek;

قَنْع ق. أَقْنَاعُ silahlar;

قَنْع razılık, hoşnutluk; kanaat etme, yetinme;

قَنْعَة hoşnutluk; rıza gösterme, razı olma; kanaat, yetinme;

قَنْع razı, hoşnut; kanaatler;

قَنْع ق. أَقْنَعَاتُ, أَقْنَعَة ق. peçe; maske; dış kalp zarı, perikard ANAT.; **قَنْع** ۱۱ gaz maskesi;

قَنْع ق. قَنْع (ب ...e) razı, hoşnut; kanaatkar;

مَقْنَع razı olma, yetinme, kanaat etme; **مَقْنَع** ق. بUNUNLA yetinecektir, bu ona yeter;

أَقْنَعُ [b-i] hoşnut, razı etme; ikna etme; kandırma;

تَقْنَعُ maskeli balo;

أَقْنَعُ kanaat etme; inanma, kanaat getirme;

قَانِع (ب ...e) razı, (ب ...den) hoşnut;

مَقْنَع peçeli, maskeli;

مَقْنَع (ب ...e) razı, (ب ...den) hoşnut; kani, kanaat getirmiş;

قَنْعُ ق. قَنْعُ الْبَحْرِ ۱۱ kirpi **قَنْعُ** ya da **قَنْعُ**

deniz kestanesi ZOO. Echinus; kirpi balığı ZOO. Diodan hystrix;

قَنْعَر kanguru;

قَنْعَال ALF.BKZ.;

قَنْع a (قَنْع) [yemek vb.] bozulmak, kokmak ya da kokmuş, bozulmuş olmak;

أَقْنَعُ uknum HRI.; öz, temel madde;

قَنْعَان (bşî) elde etmek, ele geçirmek; (bşî) sahibi olmak;

قَنْعَان (bşî) elde etmek, kazanmak;

قَنْعَان (bşî) [burun] kemerli olmak; **قَنْعَان** (kanal)

kazmak; **أَقْنَعُ** (bşî) elde etmek; (bşî) tedarik etmek, edinmek;

قَنْعَان hurma dalı;

قَنْعَان elde etme, ele geçirme; servet, mal;

قَنْعَان mal, mülk;

قَنْعَان, قَنْعَات, قَنْعَان, قَنْعَان, قَنْعَان, قَنْعَان

mızrak, kargı; mil; tüp, boru; (قَنْعَان, أَقْنَعَة) kanal; su yolu; **قَنْعَان** göz pınarı; **قَنْعَان** gön-der, bayrak direği; **قَنْعَان** yumuşamak; teslim olmak, dayanamamak, boyun eğmek;

قَنْعَان ق. قَنْعَان - küçük akıntı, ark, arık;

أَقْنَعُ kemerli, kıvrık [burun];

أَقْنَعُ elde etme; tedarik etme;

قَان ق. قَانِيَة [mal, mülk] sahip; ALF.BKZ.;

مَقْنَع ق. مَقْنَعَات elde edilen, ele geçirilen

şey;

قَنْعَر a (قَنْعَر) (...i) yenmek, (...e) galebe çalmak

hakkından gelmek; (b-i, عَلَى ...e) zorlamak,

mecbur etmek;

(قود) (bşî) yedmek, götürmek; (bşe) rehberlik önderlik etmek; (bşî, arabayı) sürmek, (uçacağı) kullanmak; muhabbet tellallığı, pezevenklik yapmak; **انقاد** yönetilmek, yönlendirilmek; (b-e) boyun eğmek, tâbi olmak, uymak; **اقتاد** (b-i, bşî) götürmek, sürmek; sürülmek;

قود liderlik, yöneticilik; pezevenklik;

قود [kısas gereği] öldürme;

قواد kavat, pezevenk;

قود uysal, muti, itaatkar, yumuşak başlı;

eğitilmiş [at];

اقود uysal, yumuşak başlı;

قياد önderlik, liderlik; yular **سلس القياد**

yumuşak başlı, uysal, itaatkar; **صعب القياد** serkeş, asi, dik kafalı;

قيادة önderlik, liderlik; [vasıtayı] sürme,

kullanma; komuta; (العامّة) القيادة العامة

başkomutanlık; **عجلة القيادة** direksiyon, dümen;

مقود چ. **مقود** yular; dümen donanımı;

direksiyon, dümen;

انقياد itaat gösterme;

قائد reis, lider;

yönetici, müdür; başkan, şef; komutan; üst

قائد الجيش [rütbeli]; dümenci; şoför; pilot

قائد عام başkomutan, ordu komutanı; **القائد الأعلى**

başkomutan, MIS. [deniz kuvvetlerinde];

قائد عام الأساطيل الجوية [Hava Kuvvetleri]

قائد tuğgeneral MIS. 1939;

قائد الأساطيل الجوية tümgeneral [MIS. Hava

Kuvvetleri 1939]; **قائد لواء جوي** yarbay [MIS.

Hava Kuvvetleri 1939]; **قائد فرقة جوية** binbaşı

[Hava Kuvvetleri, MIS. 1939]; **قائد جناح** hava

filosu komutanı MIS. 1939; **قيادة الفكر**

düşünürler, öncü fikir adamları, teorisyenler;

قور ⇒ **قور** (bşde) [ortasında] yuvarlak delik

açmak; (bşî) oymak, oyup içini boşaltmak;

(bşî) yuvarlak bir şekilde kesmek; [yılan]

çöreklenmek; **قور** = **قور** ve **قور**;

قار zift; katran;

قار bkz. **قار** tepe; **قار**, **قار**, **قار** چ. **قار**;

مقورة oluklu keski, marangoz kalemi;

تقوير oyma, oyup içini çıkarma;

مقور yuvarlak bir şekilde kesilip çıkarıl-

mış; içi oyulmuş; yakası açık, dekolte;

قاورمة T.> kabak ya da soğan ve domatesli

kavurma;

قوزي içi pirinç ve et ile doldurulmuş kuzu kebabı

KNŞ;

قوس (قوس) eğrilmek, bükülmek; **قوس** (bşî)

eğmek, bükmek; (silahı) ateşlemek, (silah

ile) ateş açmak KNŞ.; **قوس** = **تقوس**;

قوس müz. ve müe. چ. **قوس** yay

[ok için]; yay parçası GEO.; kemer, MİM.; ke-

man yayı; [yarı daire şeklinde] masa; **قوسان**

بين yay burcu ASTR. **قوس** parantez;

قوس gökkuşağı; **قوس** parantez içinde;

قوس [pamuk vb.nin atılması, ditme

işinde kullanılan] yay; **قوس** zafer takı;

قوس [lafzen: sabır ya-

yımda hiç ok kalmadı] bende sabırdan eser

kalmadı;

قَوَّاس yay imal eden, yapan; okçu, ok

atan; kavas, konsoloslukdaki bekçi;

قَوَّيَّة adaçayı BOT;

مَقْوَس yay gibi, eğri, kemerli;

قَوْش ق. أَقْوَش kuskun; kayış;

قَاوُوش ق. قَاوُوش [mahpus için] hücre;

hastane koğuşu;

قَوَّاس bkz. قَوَّاس KNŞ;

قَوَّض u قَاض (قَوَّض) yerle bir etmek (binayı)

yıkmaq, harap etmek (çadırı) bozmak;

قَوَّض u قَاض (قَوَّض) kırıp ayırmak; (bşî) ezmek;

تَقْوُض yıkılmak; çökmek; [kalabalık, saf,

topluluk] dağılmak; (عن ...den) çekilmek

(عن ...in) peşini bırakmak;

تَقْوِض yıkma, harap etme, yıkım; yok

etme;

مَقَاوِض trampa, mübadele, değiş tokuş,

takas, karşılıklı değiştirme;

قَوَّط ق. أَقْوَاط koyun sürüsü;

القَوَّط Got kavmi, Gotlar;

قَوَّطِي Gotik;

قَوَّطَة küçük meyva sepeti;

قَوَّطَة domates MIS.;

قَوَّع أَقْوَاع, أَقْوَع, قِيعَان ق. قَاع (قَوَّع)

dip, taban en alt kısım; [kuyu için] dip; [nehir

için] yatak; çok derin çukur; maden yatağı;

dalga derinliği FIZ. **بِلَادِ الْقَاع** Hollanda;

قَاعَة ق. آت- avlu; giriş, koridor; [büyük]

oda; salon **قَاعَة الْمُخَابَرَات** konferans salonu;

قَاعَة الطَّعَام dersane, sınıf; **قَاعَة التَّدْرِيس** ye-

mek salonu; **قَاعَة الْمُطَالَعَة** okuma salonu;

قَاعَة الْإِفْرَاح eğlence salonu;

قَوَّق u قَاق (قَوَّق) [tavuk] gıdıklamak; **قَوَّق** u قَاق (قَوَّق)

قَاق الْمَاء ق. قِيقَان kuzgun SUR.;

karabatak ZOO.;

أَم قَوَّق baykuş, puhu MIS.;

قَاوُوق ve قَاوُوق ALF.BKZ.;

القَوَّاقِز ve القَوَّاقِز Kafkasya;

القَوَّاقِزِيُون Kafkas(yalı)lar;

قَوَّق deniz kabuğu;

قَوَّقَة ق. قَوَّقَة salyangoz, sümüklüböcek;

قَوَّل u قَالَ (قَوَّل) (b-e, bşî) söylemek, demek;

(bşî, hakkında عن veya bşî hakkında)

konuşmak, (عن ...den) bahsetmek, sözet-

mek; (ب bşî) savunmak, iddia etmek; (ب

görüğe, düşünceye, inanca, fikre) sahip ol-

mak, desteklemek, taraftar olmak, benimse-

mek; (ب bşî) ileri sürmek; (ب b-nin)

aleyhinde konuşmak, (ب b-nin) biri hakkında)

atıp tutmak; **قَالَ بِرَأْسِهِ** başı ile ima etmek,

işaret vermek, etmek; **قِيلَ فِي الْمَثَلِ** ...

atasözünde, özdeyişte ifade edildiği, geçtiği

gibi ...; **قِيلَ فِي الْمَثَلِ** ...duğu söylenemez,

قِيلَ مِثْلَ هَذَا ...duğunu kimse söyleyemez;

وَقِيلَ كَذَلِكَ ya da **وَقِيلَ مِثْلَهُ** ya da ...

... için de aynısı söylenebilir,

söylenmeli, ...içinde aynısı geçerli [olmalı];

قَوَّل (b-ile) asılsız şeyler atfetmek; **قَوَّل** (b-ile)

görüşme yapmak, müzakerede bulunmak;

(b-ile) tartışmak, münakaşa etmek; (b-ile)

[fiyat üzerinde] pazarlık yapmak; kontrat,

mukavele yapmak; (*b-ile*) pazarlığı bitirmek;
تَقُولُ (*hakında*) dedikodu çıkarmak, ya-
 lanlar uydurmak; (*bşî*) iddia etmek; **تَقُولُ**
 saçma sapan konuşmak;
قَالَ veya **قِيلَ** boş söz;
 dedikodu;
قَالَتْ söz, laf, konuşma; dedikodu,
 karalama, iftira;
قَوْل söz, laf; ifade, beyanat, «*استمعت المحكمة الى أقوال الشهود*»;
 öğreti, doktrin; görüş, düşünce, rey; [çoğ.]
أَقَاوِيل [mahkemede] tanıklık, şahitlik; [çoğ.]
 söylentiler, dedikodular, asılsız sözler;
 atasözleri, deyişler; **قَوْلًا** veya **قَوْلًا**
 hem söyleyip hem yaparak, teori ve pratik olarak;
أَقْوَالُ الشُّهُودِ tanık[ların] ifadeleri;
أَعْطَى قَوْلَهُ [müzayede] fiyat söylemek;
قَوْلَةٌ söz, laf; telaffuz;
قَوْلَةٌ geveze, konuşkan;
قَوَال; aşık, gezgin müzisyen vb.;
مَقُول gramafon, fonograf;
مَقَال söz, konuşma; öğreti, doktrin; ma-
 kale; tez, bilimsel inceleme; yazı, yazılı şey;
مَقَالَةٌ makale; deneme EDB.; [yazılı] yazı;
مَقَالَةٌ افْتِتَاحِيَّةٌ başmakale, başyazı;
مُقَاوَلَةٌ karşılıklı konuşma, diyalog; tartış-
 ma; mukavele, kontrat; anlaşma, karara var-
 ma; pazarlık **بِالمُقَاوَلَةِ** mukaveleye dayanan,
 sözleşmeli;
تَقُولُ dedikodu, söylenti;
قَائِل söyleyen; hikaye eden, rivayet

eden; (*bşin*) taraftar, savunan; ileri süren;
مَقُول söz, laf; geçen; söz;
مُقَاوَل sözleşme yapan, mukavele yapan,
 müteahhit;
قَوَالِج [mısır vb.] koşan;
قَلْنَج [kolon iltihabından kaynaktan] mide ağrısı;
قَلُون kolon, kalan barsak ANAT.;
قَامَ (*قيام*, *قومة*) [yukarı] kalkmak; ayağa
 kalkmak; dikilmek; [ses, gürültü, uğultu]
 yükselmek MEC.; **قَامَ عَلَيْهِ** *b-e* karşı olmak,
 çıkmak, *b-e* isyan etmek, *b-e* saldırmak; (*ل*
 ...*için*) [hürmeten] ayağa kalkmak; yeniden
 dirilmek; yukarı doğru gitmek, çıkmak;
 başlamak; [tren] hareket etmek, kalkmak;
 (e...*gitmek*; ayakta durmak; olmak, var
 olmak; yer almak, bulunmak; (*i*...*çine*
 almak, kapsamak; (*e*...*ya da* *e*...*temel almak, kabul*
 etmek; [kitap vb.] (*i*...*konu olarak al-*
 mak, işlemek; [muz. fiil. öncesi] **يَفْعَلُ**
 ...*yapmaya*) başlamak; (*bşî*) yapmak,
 yerine getirmek, icra etmek; (*i*...*destekle-*
 mek, (*e*...*taraftar olmak*; (*den*...*korumak*
 gözetmek, kollamak; (*e*...*değer olmak,*
 değmek, (*b* kadar) etmek **قَامَ الْبُرْهَانُ**
 için delil bulunmak; **قَامَ بِأَعْبَاءِ الْحُكْمِ**
b-nin ihtiyaç-
 larını karşılamak, ihtiyaç duyduğunda *b-i*
 desteklemek; **قَامَ بِدَوْرِ** rol oynamak; **قَامَ**
b-i himaye etmek, kollamak; **قَامَ**

قَامَ بِالمَصَارِيفِ masrafları karşılamak; قَامَ بِالْوَاجِبِ عَلَيْهِ [kendi] görevini yerine getirmek, üzerine düşeni yapmak; قَامَ بِوَعْدِهِ sözünü tutmak, yerine getirmek; قَامَتِ الْحَرْبُ عَلَى سَاقٍ savaş şiddetli idi ya da şiddetlendi, kızıştı; savaş çıkmak [patlak vermek]; قَامَتِ الْحَقُّ hakikat ortaya çıktı; قَامَ عَلَى قَدَمِ وَ النَّامَازِ الصلاة namaz vakti geldi; قَامَ عَلَى قَدَمِ وَ بütün hızı ile ilerlemek, işlemek, gelişmek; قَامَتِ لَمْ تَقُمْ لَهُ قَائِمَةٌ بَعْدُ artık en ufak bir direnç bile gösteremezdi; قَامَتِ لِلْأَعْدَاءِ لَا تَقُومُ لِلْأَعْدَاءِ [en ufak, herhangi] bir direnme, mukavemet yok; قَامَتِ قِيَامَتُهُ çok kızmak, sinirlenmek, kıyameti koparmak; çok fazla gürültü, kargaşa çıkmak [bir olay sebebiyle] ortalık bbe girmek, kıyamet kopmak; قَامَتِ قِيَامَتُهُ لَ (مِنْ) ... çok kızmak, sinirlenmek, ...için kıyameti koparmak; قَامَ فِي قَامَ مَقَامَهُ b-e karşı olmak, çıkmak; قَامَ مَقَامَهُ b-nin yerini almak, doldurmak; bir şeyin yerini almak, tutmak; قَامَ وَ قَعَدَ (لَ ...den dolayı) telaş içinde olmak, büyük bir tedirginlik içinde olmak ≈ hop oturup hop kalkmak; قَامَ وَ لَاقَعَدَ لَا قَامَ وَ لَا قَعَدَ hiç sürmemek, hemen olup bitmek; قَامَ (bşî) [ayağa, yukarı] kaldırmak, dikmek; (bşî) düzenlemek, (bşî) biçim vermek; (bşî) [eğriliğini] düzeltmek; (bşî) doğru, yerinde yapmak; (bşî) düzene koymak, ayarlamak, (bşî) doğrultmak, ıslah etmek; doğrultmak ELK.; (bşî, ب ...kadar) fiyat, paha biçmek, قَامَ لَا يَقُومُ بِشَيْءٍ paha

biçilmez; قَامَ (b-e) karşı olmak, karşı çıkmak; (bşî) direnmek, direnç, mukavemet göstermek; (b-e, فِي ...için, sebebiyle) itiraz etmek, (b-e) denk eşit olmak قَامَ لَا يَقُومُ karşı konulmaz, karşısında durulmaz; قَامَ (bşî) doğrultmak, düzeltmek; (b-i) ayağa kaldırmak; (b-i) [yeniden] diriltmek; (bşî) yukarı kaldırmak; (bşî) kaldırıp dikmek; (bşî) başlatmak, ilk olarak yapmak, (bşî) belirlemek, tayin etmek; (b-i, ...olarak) atamak, görevlendirmek; (b-i, عَلَى ...e) mesul, sorumlu atamak; (bşî) canlandırmak, harekete geçirmek; (piyasaya) canlılık getirmek; (toplantıyı, merasimi, kutlamayı) gerçekleştirmek, yerine getirmek; sürekli (عَلَى ...ile) meşgul olmak; (ب bir yere) yerleşmek, (ب bir yerde) ikamet etmek, oturmak, yaşamak; (عَلَى ...i) sürdürmek, [ısrarla] devam etmek; قَامَ أَوْدَهُ b-nin ihtiyaçlarını karşılamak; قَامَ الْبُرْهَانَ الْجَلِيَّ b-nin geçimini sağlamak; قَامَ عَلَى ...i kesin, şüphe bırakmayacak şekilde ispat etmek; قَامَ الْحُجَّةَ; itiraz etmek; قَامَ حِسَابًا لَ b-e hesabı göstermek; aklını ...e vermek, ...ile ilgilenmek; قَامَ الدَّلِيلَ عَلَى أَنْ ...i, ...olduğunu ispat etmek; قَامَ الصَّلَاةَ namazı [dosdoğru] kılmak; قَامَ قَضِيَّةً adaletle yönetmek; قَامَ عَلَى ...i dava açmak, ...i mahkemeye vermek; قَامَ لَهُ وَزْنًا ...e önem atfetmek; قَامَ لَهُ وَزْنٌ önemsiz olmak, ihmal edilmek; قَامَ قَامَ مُبَارَةً karşılaşma yapmak; قَامَ

مَقَامُهُ b-i, başka birinin yerine geçirmek, koymak; **أَقَامَ الدُّنْيَا وَ أَقْعَدَهُ** b-i çok üzme, **أَقْعَدَهُ** her çareye baş vurmak; ortalığı telaşa vermek, karışıklık yaratmak; **لَا يُقِيمُ لَهُ قِيَامَةً** kendisine gelecek herhangi bir kötülüğe müsaade etmez ≈ yaş tahtaya basmaz; **اسْتَقَامَ** [yukarı] kalkmak; [ayağa] kalkmak; dik durmak, dikilmek; düz [eğri karşıtı] olmak ya da düzelmek; doğru, yerinde, isabetli olmak; (في ...i) [ısrarla] sürdürmek (في ...e) devam etmek; **اسْتَقَامَ لَهُ الْكَلَامُ فِي ...** hakkında isabetli, doğru konuştu;

أَقْوَامٌ akrabalar, hısımlar; kabile, kavim, millet; insanlar **عَالِمُ الْأَقْوَامِ** etnolog, budun bilim uzmanı;

قَوْمَةٌ kalkma, yükselme; ayaklanma, isyan;

قَوْمِيَّاتٌ milli; etnik, ırka ait; **قَوْمِيَّاتٌ** milli özellikler;

قَوْمِيَّةٌ milliyetçilik, nasyonalizm; millilik, ulusal olma;

قَامَةٌ boy, boy pos; 6 fitlik uzunluk ölçüsü; üç ayak; destek;

قِيمٌ değerli, kıymetli, doğru [eğri karşıtı]; [bakım, koruma vb.den sorumlu] yönetici, müdür, şef; **كُتِبَ قِيمَةً** hakiki inanç **قِيمَةً** değerli kitaplar;

قِيمَةً değer, kıymet; miktar; fiyat ; **قِيمَةً** kıymetli; **لَا قِيمَةً لَهُ** kıymetsiz;

قِيمِي değer, kıymet ile ilgili;

قَوَامٌ dik durma; düz olma [eğri karşıtı];

yapı, fizik; boy pos, boy; doğruluk, yerinde olma, isabetlilik; dayanma gücü, tahammül; sabitlik, yerinden oynamama; destek, payanda, ayak; geçim;

قَوَامٌ ayak, destek, payanda; temel; stok, mevcut; geçim; **قَوَامُ أَهْلِهِ** [kendi ailesinin] geçimini sağlayan; eve ekmek getiren;

قَوَامٌ (على bşin) yönetici, müdür, nezaret eden, koruyan;

قَوَامَةٌ bekçilik, koruma;

قَوِيمٌ dik, doğru, yerinde, aslına uygun; hak [din]; katı, sert;

قِيَامٌ [yukarı] kalkma; ayakta durma; var olmak, mevcudiyet; [isyan vb.] çıkma, patlak verme; ayrılma, yola çıkma [yine tren için]; (ب bşî) yerine getirme, icra etme, uygulama, yapma; destek, ayak, payanda; geçim **إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ** kıyamete [kopuncaya] kadar; **قِيَامٌ** [aileye, eve] bakan, geçimi sağlayan; **الْقِيَامُ بِالْعَمَلِ** uygulama, icra etme, yerine getirme; çalışma, işleme;

قِيَامَةٌ yeniden dirilme; isyan, ayaklanma, devrim, ihtilal; muhafızlık, bekçilik **قَامَتْ قِيَامَتُهُ** çok kızmak, köpürmek, kıyameti koparmak; [olay, hadise sebebiyle] ortalık birbirine girmek, kıyamet kopmak; **قَامَتْ قِيَامَتُهُ** ...den çok müteessir olmak, ...e çok üzülme;

الْقَيُّومُ Kayyum, [Allah cc];

أَقْوَمٌ daha düz; daha doğru, isabetli; daha uygun, münasip;

مَقُوم sabanın tutulan yeri;

مَقَام ۞. آت- yer, mahal; pozisyon; durum,

vaziyet; istasyon; makam, mevki; türbe; kut-

sal yer; anahtar, tuş, ses perdesi MZK.; ۞ **فِي**

مَقَام **الْحَدِيث** bu durumda; konuş-

manın, sözün konusu, mevzusu; **الْمَقَامَات**

(الرَّسْمِيَّة) siyasi (resmi) makamlar;

كَانَ عِنْدِي فِي مَقَام kesrin paydası; **مَقَام** **الْكُسْرِ**

مَقَام için o benim için baba gibiydi; **مَقَام** için

bkz. **قَم**;

مَقَامَة ۞. آت- oturma, celse; nasihat vb.

niteliğinde, secili kısa hikaye;

تَقْوِيم ۞. **تَقَاوِيم** kaldırma; [kaldırıp] dikme;

kıymet takdir etme, paha biçme; doğrultma

ELK.; yüzölçüsü; enlem ve boylamın tayini;

COĞR; stok sayımı, envanter yapma; alma-

nak; takvim; kronoloji; ۞ **التَّقْوِيم الجريجوري**

miladi takvim; **تَقْوِيم زَمَنِي** kronoloji; **عِلْم**

التَّقْوِيم البُلْدَان coğrafya;

مُقَاوَمَة direnç, mukavemet; karşı çıkma,

direnme; [mud. kul.] (...e karşı) mücadele;

direnç, ELK.; ۞ **مُقَاوَمَة جَوِيَّة** hava [karşı]

savunması; **مُقَاوَمَة سَلْبِيَّة** pasif direniş; **دُون**

مُقَاوَمَة karşı koymaksızın;

اِقَامَة [yukarı] kaldırma; [kaldırıp] dikme;

[akademi] kurma, tesis etme; icra etme,

uygulama, yerine getirme; [toplantıyı, kutla-

mayı] gerçekleştirme, yapma; [ölüyü] yeni-

den diriltme; kalma, ikamet etme, oturma;

اِقَامَة شَعَائِر الدِّينِيَّة valilik, vali konağı MAĞR.;

اِقَامَة الْعَدَل dini vecibeleri yerine getirmek;

مَحَل eşitliği sağlama, adaleti tesis etme;

اِلْقَامَة ikametgah; adres;

اِسْتِقَامَة düz olma; dürüstlük, doğruluk,

samimi olma; doğruluk;

قِيَام, **قُوَام**, **قِيَم**, **قَوْم** ۞. **قَائِم**

[yukarı] kalkan; ayakta duran; dik; var, mevcut; görünen;

sağlam, sabit; (على ...e karşı) isyan eden,

ayaklanan; (على ...e) dikey; ۞ **قَائِم بِالْأَعْمَال**

ya da **قَائِم بِالْمَقْرُوضِيَّة** maslahatgüzar,

sefir vekili DIPL.; ya da **قَائِم الذَّات**

ya da **قَائِم بِنَفْسِهِ** ve **قَائِم بِرَأْسِهِ**

قَائِم bağımsız; **قَائِم** hayatı boyunca, süresince;

قَائِم hayati **قَائِم** hayati **قَائِم** hayati

قَائِم hayati **قَائِم** hayati **قَائِم** hayati

TUN. [ESK. MIS.]; [deniz] binbaşı MIS.;

قَائِمَقَامِيَّة ilçe, kaza IR.;

قَائِمَة ۞. **قَوَائِم** [masa vb. için] ayak; [hayvan

için] ayak, bacak; destek, payanda; kılıç kab-

zasının başı; direk, sütun; direk MEC.; (آت-،

قَائِمَة ۞. **قَوَائِم** liste, tablo; katalog; fatura

قَوْم ۞. **قَوْم** yemek listesi; bkz. **قَوْم**;

مَقُوم değer, kıymet belirleyen, paha biçen;

(۞. **مَقُومَات**) teşkil eden, oluşturan unsur, öge;

doğrultucu ELK.; [çoğ.] **مَقُومَات** temel unsur-

lar, öğeler, faktörler, etmenler; ۞ **مَقُومَات**

مَقُومَات geçim vasıtaları; mal, mülk; **مَقُومَات**

مَقُومَات makyaj malzemeleri; **مَقُومَات** mak-

kültürel unsurlar;

مَقُوم değerli, kıymetli, beğenilen, takdir

gören; [çoğ.] **مَقُومَات** kıymetli mal, mülk;

aktifler, mevcudat;

مُقاوِم direnen, karşı çıkan; rakip, hasım;

مُقيم kalan, kalıcı, uzun süre devam eden;

ikamet eden, oturan, mukim; [sömürge ya

da himaye altındaki bir ülkede] devlet mü-

messili; **مُقيم بِوَأْجِبَاتِهِ** görevini bilen, vazife-

şinas, ödevine, işine bağlı, sadık, vefalı;

مُقيم عام genel vali TUN.; [Fransız sömürgesi

iken, Fransa temsilcisi];

مُقيمي ikamet edilmeye mahsus;

مُقام kaldırılmış, dikilmiş; derdest, karara

bağlanmamış [dava]; konukluk; [bşin, oldu-

ğu, bulunduğu] yer; ikametgah, mesken; [bir

yerde] kalma süresi; bkz. **قَم** ;

مُستقيم dik; düz; dümdüz; düz, dosdoğru;

doğru, yerinde, isabetli; düzenli; simetrik;

[bir düzene] uygun; dürüst; (ق. **آت**) doğru

MAT.; rektum ANAT.;

قُومِسِير Fr.> Komiser;

قُومندان komutan, kumandan;

قُون ق. **قُونَة** ikon;

قُونِيَة Konya;

قُوي a (قوة) güçlü, kuvvetli olmak ya da güçlen-

mek, kuvvetlenmek; daha güçlü olmak, gücü

kuvveti, şiddeti artmak, (على ...i) yapabil-

mek; (على ...ile) başa çıkabilmek, (على ...in)

hakkından gelebilmek; (على b-den) üstün ol-

mak; (قَوَايَة, قِي) [yer] terk edimek; metruk

olmak; (قُوي) çok fazla acıkmak, açlık çek-

mek; [yağmur] yağmamak; **قُوي** (b-i, bşi)

kuvvetlendirmek, güçlendirmek, takviye et-

mek; (b-e) cesaret vermek; (bşin) şiddetini

artırmak; **قَاوي** (b-ile) güç, kuvvette yarış-

mak; (b-e) denk olmak, (b-den) aşağı olma-

mak; **اَقْوِي** fakir olmak; [yer] terkedilmek,

metruk olmak; **تَقْوِي** güçlü olmak veya güç-

lenmek; şiddetlenmek; cesaretlenmek, cesa-

ret bulmak; **اِقْتَوِي** (bşi) kendine almak, sahip-

lenmek; **اِسْتَقْوِي** = **تَقْوِي** ;

قَوَاء ve **قِي** metruk, terk edilmiş arazi;

قَوَاء ve **قُوي** [kuvvetli] açlık;

قُوَة ق. **قُوي** , **آت** kuvvet, güç; enerji,

dinçlik; şiddet, güç; yapabilme, kadir olma;

[elektrik] enerji, güç, kapasite; [silahlı] bir-

lik, kuvvet; [çoğ.] **قُوَات** kuvvetler, birlikler

ASK.; **بِالْقُوَة** zorla, zor kullanarak; fiilen,

fiili olarak FELS.; **يُكْسِرُ قُوَة وَجَلَاء** yüksek ve net

bir şekilde [konuşmak]; **مُنْشَرِقُ الْقُوَة** gücü

tükenmiş, bitmiş; **قُوَة اَحْتِيَائِيَة** yedek birlikler

ASK.; **قُوَة الْاِسْتِمْرَار** irade; **قُوَة الْاِرَادَة**

süredurum, atalet FIZ.; **قُوَة حَافِظَة** hafıza;

قُوَة دَافِعَة كَهْرَبَائِيَة sınır birliği; **قُوَة اَلْحُدُود**

elektromotor kuvveti; **قُوَة الشَّرَاء** alım gücü;

قُوَة الصَّوْت ses şiddeti; **قُوَة عَاقِلَة** zihin gücü;

zeka; **قُوَة اَلْعَمَل** çalışma gücü; çıkış

kapasitesi; **قُوَة قَاهِرَة** cesaret; **قُوَة الْقَلْب**

zorlayıcı sebep, forsmajör; **قُوَة مَرْكَزِيَة**

merkezi kuvvet; **قُوَة مَرْكَزِيَة جَازِبَة** merkezci,

merkeze doğru olan kuvvet; **قُوَة مَرْكَزِيَة**

قُوَة مُضَادَّة merkezkaç kuvveti; **قُوَة طَارِدَة**

hava savunması; **قُوَة نِظَامِيَة** düzenli

ordu; **قُوَة بَرِيَّة وَبَحْرِيَّة وَجَوِيَّة** kara, deniz ve

hava kuvvetleri;

تَقِيدَ آت- zorunluluk, zorunlu hissetme;

sınırlama;

غَيْرٌ مُقَيَّدٌ bağlı; sınırlı; kayıtlı, tescilli; ۞

مُقَيَّدٌ sınırsız; مَسْلُوكٌ مُقَيَّدٌ meşruti monarşi,

meşrutiyet;

قود bkz. قيادة ve قياد

قِرَ = قَرَّ (bşi) katranlamak, ziftlemek;

قَار ve قِير katran; zift;

قِرَاطٌ ç. قَرَارِيطُ parmak [ölçü birimi]; hacim

ölçüsü [Mısır = 0.064 lt.]; 1/24 24 de bir ağırlık

ölüsü (Mısır = 0.195);

قَاسَ (bşi) ölçmek, (elbiseyi)

denemek, denemek için giymek; (bşi, ب veya

ب ...e) kıyas etmek, kıyaslamak; (bşi, ب

veya ...ile, ve bşi, الى) karşılaştı-

mak, ۞ وَ قَسَ عَلَيْهِ vesaire, ve benzerleri;

قَاسَ (bşi) ölçmek; قَاسَ (bşi) ölçmek; قَاسَ (bşi) ölçmek;

iki şeyi الى veya ب ...ile) kıyaslamak karşı-

laştırmak; اِقْتَسَسَ (bşi) ölçmek; (b-i) örnek

almak, (b-nin) izinde olmak;

قَاسَ ölçüt; ölçüm; örnek; ilişki,

bağıntı, rekor SPO.; karşılaştırmak; kıyas

[elbise] büyük beden; kıyasla sonuç çıkarma;

قَاسَ بUNA kıyasla; buna karşılık,

bunun mukabilinde; ...ile بِالْقِيَاسِ الى...

karşılaştırıldığında; ...e nisbetle, ...e oranla;

...e nazaran, karşısında; قِيَاسَ kıyasen;

örneğe uygun, uyan; kaideye uygun; بَغَيْرِ

مَنْطِيقٍ mantıksız; أَخَذَ قِيَاسَهُ [tersi] b-nin ölçü-

sünü almak; مَتَنَاسِبَ الْقِيَاسِ bbe uygun, münas-

sip; orantılı; قِيَاسَ دُنْيَا rekoru; قِيَاسَ

شَرِيطَ الْقِيَاسِ hatalı kıyas, çıkarsama; قَاسِدَ

mezura metre şeridi;

قِيَاسِي kıyasa dayanan; modele/ kalıba/

norma uygun, tutarlı; karşılaştırılabilir, kar-

şılaştırarak; mantık ۞ رَقْمٌ قِيَاسِي SPO.;

قِيَاسِ jeodezi uzmanı;

مَقْيَاسٌ ölçü, miktar, büyüklük,

çokluk; ölçü cihazı; ölçek; standart; ölçüt,

kıstas, mikyas, kriter; ölçüm birimi; nehirle-

rin derinliğinin ölçümünde kullanılan alet;

مَقْيَاسٌ standardın altında; تَحْتَ الْمَقْيَاسِ ۞

مَقْيَاسٌ voltmetre ELK.; مَقْيَاسُ الْجَهْدِ

ELK.; مَقْيَاسُ الْحَرَارَةِ termometre; مَقْيَاسُ

iletke, مَقْيَاسُ الزَّوَايَا sismograf; مَقْيَاسُ

açıölçer, minkale; مَقْيَاسُ الْمَطَرِ plüviyometre,

yağış ölçer; مَقْيَاسُ الْمَغْنَطِيسِيَّةِ manyetometre;

مَقْيَاسٌ nefesölçer, spirometre; مَقْيَاسُ

uzunluk ölçüleri, birimleri; مَقْيَاسُ

alan ölçüleri, alan ölçü birimleri;

مَقْيَاسُ الْحَجْمِ hacim ölçüleri; ۞ مَقْيَاسُ السُّطُوحِ

hacim birimleri, ölçüleri; مَقْيَاسُ الْكِيلِ hacim birim-

leri [sıvılar, tahıllar vb. için];

مَقَاسٌ ölçüm; ölçü, boyut, büyük-

lük, ebat; مَقَاسَاتٌ [çoğ.] ebat, ölçüler;

مُقَايَسَةٌ ölçme; karşılaştırma; mukayese

etme, kıyaslama; paha biçme; orantı, nisbet;

detaylı olarak listeleme; [fiyatların, birimle-

rin vb.nin madde madde belirtildiği] liste;

قِيَاسَرٌ çok büyük, kocaman; قِيَاسَرٌ

قَيْسَرِيَّة Kayseriyye [Filistinde antik bir

liman şehri];

قِيَّاسِيَّة (قياسير. ق.); [üst kapalı] çarşı;
قَوَاش ALF.BKZ.; قَوَاشِي fayans; porselen, çini;
قَيْصَانَة aybalığı, pervane balığı ZOO.;
قَيْصَر قَيْصَرَة, قَيْصَر Sezar; imparator, kayser;
 çar;
الْعَمَلِيَّة ۱۱ قَيْصَرِي imparator...; ۱۱ قَيْصَرِيَّة sezeryan [ameliyatı] TIP.
قَيْصَرِيَّة imparatorluk; imparatorluk ma-
 kamı; çarlık; sezeryan [ameliyatı] TIP.; [üstü
 kapalı] çarşı; Kayseriyye [antik bir liman
 şehri, Filistin];
قَيْض قَيْض (قَيْض) i قَاض (قَيْض) yarılmak; (bşi) yarmak
 çatlatmak; (bşi, من ...ile) değiştirmek; قَيْض
 [Allah] (bşi ل b-e) nasip, kısmet etmek;
 [Allah] (b-i, ل b-e) göndermek, yollamak;
قَايِض (b-e, bşi, ب ...in) bedeli, karşılığı ola-
 rak vermek, (b-ile, bşi ب bş ile) trampa de-
 ğiş tokuş etmek; قَيْض ve قَيْض yarılmak, çatla-
 mak; çökmek, göçmek, yıkılmak;
قَيْض yumurta kabuğu; de-
 ğiş tokuş; tram-
 pa, de-
 ğiş tokuş edilen şey, bedel;
قَيْض de-
 ğiş tokuş, mübadele, trampa;
مَقِيْضَة ۱۱ قَيْضَة mübadele, trampa alışverişi;
 bedel, karşılık;
قَيْطَان bkz. قَيْطَان;
قَيْطُوس Balina takımyıldızı;
قَيْطُ النَّهَارِ ۱۱ قَيْطُ yaz sıcaklığı; yaz ortası; kuraklık ۱۱ قَيْطُ
 gündüz sıcaklığı;
مَقِيْظ sayfiye evi, yazlık;
قَائِظ kavurucu sıcak;

قَيْف ⇒ قَيْف (b-nin izini) sürmek; (bşi) incele-
 mek, tetkik etmek; (bşi) eleştirmek;
قَيْفَة iz sürme; kıyafet;
قَيْب isfendan, akçaağaç BOT.;
قَيْلَة (قَيْلَة, قَائِلَة, قَيْل) öğle uykusuna
 yatmak; öğle istirahati yapmak; ۱۱ قَيْل; ۱۱ قَيْل;
أَقَالَ (bşi) iptal etmek, hükmünü kaldırmak,
 geçersiz saymak; (bşden satıştan) vazgeç-
 mek, (bşi) feshetmek, bozmak; (b-i, من
 الْمَنْصِبِ makamından, işinden) atmak, (b-i)
 işinden çıkarmak; (b-den من bir yüküml-
 ülüğü) kaldırmak; (b-i من ...den) muaf tut-
 mak, kaldırmak; ۱۱ أَقَالَ اللَّهُ عَثْرَتَكَ Allah
 günahını yapılmamış kabul etsin, Allah gü-
 nahını affetsin; ۱۱ اسْتَقَالَ (satışın) feshini, iptal-
 lini istemek; (bşden) muaf tutulmayı iste-
 mek; (den veya عن) istifa etmek; işi bırak-
 mak, işten çıkmak; (b-den) özür dilemek;
قَيْل küçük prens; şef, reis;
قَيْلَة öğle uykusu; öğle istirahati;
مَقِيل mola yeri, dinlenme yeri;
اقَالَة [özl. satışı] feshetme, bozma, iptal
 etme; ilga, hükmü kaldırma; işten çıkarma;
اسْتِقَالَة [işten] istifa; emekliye ayrılma;
قَائِلَة öğle uykusu; öğle vakti;
مُسْتَقِيل istifa eden, işi bırakan;
قَيْلَة ۲ قَيْلَة مَائِيَّة hidrosel TIP.;
قَوْم bkz. قَوْم, قِيَمَة, قِيَام;
قَيْن قَيْن demirci;
قَيْنَة kadın şarkıcı; hanımın oda
 hizmetçisi; ۱۱ قَيْنَة;

ك

ك [harfi cer] ...gibi; ...nin kapasitesinde, ...kadar; **كَلَاوِلٌ** önceki gibi, başta olduğu gibi; **كَهَذَا** böyle, **رَجُلٌ كَهَذَا** böyle bir adam; **هُمْ كَالْمُجْتَمِعِينَ فِي ذَلِكَ** bu konuda anlaşmış, ittifaka varmış gibiler; **أَنَا كَمُسْلِمٍ** ben müslüman gibiyim, ben müslüman sayılırım;

كَأَنَّ [isim cümlesinden önce, ismi nasbeder, haberi refeder] sanki, güya; **كَأَنَّ**, **كَأَنَّمَا** sanki; güya;

كَذَا böyle, bu şekilde; şöyle şöyle, şu şu kadar; **كَذَا وَكَذَا** şu şu kadar, şöyle şöyle; **بِمَكَانٍ عُمُرُهُ كَذَا سَنَوَاتٍ** şurda burda; **كَذَا وَكَذَا** yaşı şu şu kadardır; **كَذَلِكَ** böyle, şöyle, bu şekilde; eşit olarak; keza, aynı şekilde;

كَمَا [bağlaç] fiil cümlesinden önce, olduğu gibi; ...e benzer şekilde; **كَمَا أَنَّ** ...de olduğu gibi [isim cümlesinden önce]; **كَمَا هُوَ** olduğu gibi, ne haldeyse; nasılsa öyle; **كَمَا لَوْ كَانَ** sanki o varmış, mevcutmuş gibi;

كَسِبَ a (كَأَبَ, كَابَ, كَابَ) (على veya ل ...e, sebebiyle) morali bozulmak, keyfi kaçmak, üzgün olmak; **كَأَبَ** (b-i) üzme, mahzun etmek; (b-nin) cesaretini kırmak; **كَأَبَ** (على veya ل sebebiyle) morali bozulmak, keyfi kaçmak, kederlenmek; [renk] kararmak; somurtmak;

كَأَبَ ve **كَابَ**, **كَأَبَ**, **كَأَبَ** keder, üzüntü, moral bozukluğu; depresyon, melankoli;

كَسِبَ ve **كَسِبَ** kederli, tasalı; morali bozuk, keyifsiz, mahzun; somurtkan; ciddi;

مُكْتَسِبٌ ♂; ♂; ♂; kararmış, koyu renkli;

كَابِلٌ ¹ Fr.> kablo;

كَابُولٌ ² Kabil şehri;

كَابُولِي Kabil ile ilgili; maun ağacı MIS.;

كَاتَدِرَائِيَّةٌ katedral;

كَاتَلِيكِي Katolik [s. ve is.]; bk. **كَتْلِك**;

كَأَخِيَّةٌ **كَوَاخٍ** kahya;

كَأَدَ a üzölmek, kederlenmek;

كَأَدَاءٌ üzüntü, keder, hüzn; tasa, kaygı;

karanlık gece; zorlu, çetin; **عَقَبَةُ كَأَدَاءٍ** aşıl-maz, zorlu engel;

عَقَبَةُ كَوُودٍ : **كَوُودٌ**;

كَادِرٌ Fr.> [askeri birlik, müessese vb.de] kadro;

كَأَدْمِيُومٌ kadmiyum;

كَارٌ **ابْنُ كَارٍ** iş, görev, vazife; meslek; **كَارٌ** zenaatkar, sanatkar MIS.; **أَرْبَابُ الْكَارَاتِ** sanat erbabı, zanaatkarlar; **عَدَاوَةُ الْكَارِ** mesleki rekabet;

كَارْتُونٌ karton, mukavva; (ç. آت-) karton, mukavva kutu;

كَارْدِيْنَالٌ **كَرْدَالَةٌ** kardinal;

كَارِيْكَاتُوْرِيَّةٌ karikatür;

كَاز ve غاز gaz;

كَازينو gazino;

كَاسَات , كئاس , كؤوس müe. fincan;
bardak; çiçek zarfı, çanak BOT.;

كَاسكيت şapka, kasket;

كَاغذ kağıt FAS.;

كَاف "ك" harfinin adı;

كَافور kafur, kafur ağacı BOT. Cinnamomum camphora;
sıtma ağacı, ökalıptus BOT. Eucalyptus globulus MIS.;

كَانِج güveyfeneri [gelinfeneri, gelinotu, kembel otu, kandil otu, kızıl kaytarma, yabani biber, teleme otu] BOT. Physalis alkekengi;

كَالَو It.> ayak nasırı;

كَالُون [g] آت - galon; [k] ve كِيلُون [kapı] kilit MIS.;

كَالِينِي kilitçi;

كَامبُودِيا Kamboç;

كَامبِو It.> kambıyo sürümdeğeri;

كَامِخ sirke sosu vb. gibi iştah açıcı şey; turşu;

كَامِرا آت - kamera;

سُوق الكانتو halı pazarı, halı çarşısı;

كَانْتِن kantin;

كَاهِي bkz. كهى ;

كَاوُتْشُك kauçuk;

كَب (كَب) (b-i) عَلَى وَجْهِه veya لَوْجْهِه yüzüstü)
yere vurmak, atmak; (bşî) [kabı, tencereyi vb., ters çevirip] boşaltmak, dökmek; (bşî) ters çevirmek, altını üstüne getirmek; كَب (bşî) küme haline getirmek, top top yapmak;

çile haline getirmek; أَكَب (b-i) yüzüstü yere atmak, vurmak; yüzüstü yere kapanmak; (bşî) (على bşî üzerine) eğilmek; (bşî ile) [merakla] ilgilenmek, uğraşmak; اِنْكَب (على) yüzüstü düşmek, kapaklanmak; yere atılmak; (على ...ile) eğilmek; (على ...e) sokulmak, ilgilenmek, uğraşmak; (على ...e) sokulmak, yaklaşmak [sevgi veya himaye arayışıyla]; ters çevrilmek, ters dönmek; [tencere ters çevrilerek] boşaltılmak, dökülmek; اِنْكَب ۞ اِنْكَب عَلَى قَدَمِي فَلَان birinin ayaklarına kapanmak; كَب yüzüstü kapanma, yere kapaklanma; ters dönme; eğilme, meyletme;

كَبْ top gibi yuvarlak şey; kangal; çile, yumak; köfte SUR. IR. ; çıban MIS.;

كَبَاب kebab; köfte MIS., SUR. ۞ كُباب kubabe BOT. Piper cubeba;

كَبابْ köfte ۞ كُبابْ içine et doldurulmuş patates, patates dolması MIS.;

كَبابْ آت - bardak;

كَبْ yumak, çile; kangal; bobin, makara;

اِنْكَب (على ...ile) ilgilenme, uğraşma, (على ...ile) meşgul olma;

اِنْكَب ۞ اِنْكَب (على ...ile) uğraşan, ilgilenen, bütün vaktini (على ...e) veren;

اِنْكَب ۞ اِنْكَب

اِنْكَب ۞ اِنْكَب (على ...ile) uğraşan, ilgilenen, bütün vaktini (على ...e) veren;

اِنْكَب ۞ اِنْكَب

اِنْكَب ۞ اِنْكَب (على ...ile) uğraşan, ilgilenen, bütün vaktini (على ...e) veren;

اِنْكَب ۞ اِنْكَب (على ...ile) uğraşan, ilgilenen, bütün vaktini (على ...e) veren;

mek, (*bş̣e*) hakim olmak zaptetmek; (*bş̣i*)
bilinç altına itmek PSK.; كَبَتَ غَيْظَهُ فِي ۥ
جَوْفِهِ öfkesini, sinirini içine atmak, tutmak;
كَبَتَ bastırma, sindirme, zaptetme; bas-
tırma, bilinç altına itme PSK.;

²كَبُوتٌ ç. كَبَابِيْت kukuleta, kapşon, başlık; kapşonlu giyecek; kaporta;

كَبُولَة yumru; öbek, küme;

مُكْتَبِل yuvarlak;

کپتن Ing.> kaptan;

كَبَحَ *a* (كَبَحَ) (*atın*) dizginlerini çekmek, (*arabayı*, vb.i) [frene basarak] durdurmak; (*bşî*) zaptetmek, kontrol altına almak; (*b-nin من ...den*) alıkoymak, (*b-i عن ...e*) bırakmamak, ﴿كَبَحَ جَمَاحَهُ﴾ ...in direncini kırmak, bastırmak, sindirmek;

كبح kontrol altına alma, zaptetme; bastırma, sindirme; engelleme, mani olma;

مکب fren;

كَبَدَ *u, i (كَبَدَ)* [acılar, dertler vb.] (*b-i*) çok üz-
mek, yıkmak, harap etmek; **كَبَدَ** (*b-nin*)
başına, bir şeyin gelmesine sebep olmak [özl.
hasar, zarar]; (*yıldız*) en yüksek noktaya,
tepeye gelmek, [güneş] tam tepeye gelmek;
zirveye, doruğa ulaşmak; **كَابَدَ** (*b-şe*) taham-
mül etmek, sabretmek, katlanmak; **تَكَبَّدَ** *↑*;
(*b-şi*) üstlenmek zorunda kalmak; (*giderleri*)
karşılama; (*bir yerin*) merkezine doğru
yürümek; (*yıldız*) tam tepede olmak;

كَبُود, اَكْبَاد muz. ve müe. ç. كَبْد, كَبْد
karaciğer; iç; orta, merkez, göbek; كَبْد başu-

cu noktası, semtürreis, göğün ortası;

كَبَاد karaciğer rahatsızlığı;

كَبَّاد ağaçkavunu BOT. citrus medica;

كَبُرَ u (كَبُرَ) (b-den, ب ...kadar) [yaşça]; büyük olmak; **كَبُرَ** u (كَبُرَ, كَبَر, كِبَارَة) büyük olmak ya da büyümek; gelişmek, artmak; önem kazanmak, kıymete binmek, değeri artmak; (عن ...için) çok, haddinden fazla büyük olmak; (عن bşi) küçümsemek; çok eziyetli, meşakkatli olmak; (على b-e) sıkmaya başlamak, (على ...için) katlanılmaz hal almak; **كَبَّرَ** (bşi) büyütmek; (bşi) genişletmek; (bşi) artırmak; (bşin) şiddetini artırmak; (bşi) abartmak, büyütmek; (bşi) kötüleştirmek, vahim hale getirmek; (b-i, bşi) övmek, methetmek, yükseltmek; tekbir getirmek; **كَابَرَ** (b-e karşı) kibirlenmek, büyüklenmek, (b-i) küçümsemek, hakir görmek; (b-i) geçmeye, (b-e) üstün gelmeye çalışmak, uğraşmak; (b-ile) rekabet etmek, çekişmek; (b-e) karşı koymak, çıkmak, direnmek; (bşi) reddetmek, tanımamak, (bşe) karşı olmak; kendi görüşünde ısrar etmek, diretme; **أَكْبَرَ** bşi büyük, önemli, kıymetli vb. görmek; (b-i) övmek, methetmek, yüceltmek; (b-e) saygı göstermek, hürmet etmek; (bşe) hayran olmak; **تَكَبَّرَ** ve **تَكَابَرَ** kibirlenmek, büyüklük taslamak; (على b-e karşı) büyüklük taslamak, küstahça davranmak; **اسْتَكْبَرَ** (bşi) gücünde büyütmek, büyük addetmek; (على b-e karşı) büyüklenmek, kibirlenmek, kasılmak;

كَبْر büyüklük; azamet, ihtişam; ehemmiyet, önem; prestij, saygınlık; kibir, gurur;

كَبَر azamet, ululuk; büyüklük, büyük olma; boy, hacim, büyüklük; güç, kuvvet; şöhret, tanınmışlık;

كَبِير büyüklük; azamet, ihtişam; yaşlılık;

كِبَرَة yaşlılık;

كَبِير büyük, geniş; şumüllü,

kapsamlı, geniş; önemli; kocaman; nüfuzlu;

mümtaz, üstün; yaşlı, ihtiyaç; **كَبِيرَة الخدم** [ka-

dın] kahya; **كَبِير الأساقفة** başpiskopos; **كَبِير**

كَبِير القضاة başyargıç; **كَبِير السن** yaşlı, ihtiyar;

كُل كَبِير şeytanti, çadır uçağıotu BOT. **كُل**

كَبِيرَة büyük küçük herşeyi, en küçük

ayrıntısına kadar; **كَبَار الضباط** üst rütbeli su-

baylar; **كَبَار الموظفين** kıdemli memurlar; **كَبَار**

الهيئات kamu kuruluşlarının ileri gelenleri;

كَبِيرَة büyük günah, ağır

suç;

كَبَار ve **كَبَار** çok büyük;

كَبَرَاء azamet, yücelik, ululuk, ihtişam;

kibir, gurur;

كَبَرِيَّات **كَبَرِيَّات** müe. **أكابر**, -ون **أكبر**

daha büyük; daha yaşlı; kıdemli ya da üst;

الأكابر و **أكابر القوم** ekabir, ileri gelenler;

الأعيان ileri gelenler ve önemli şahsiyetler;

تكبير büyütme; artırma; genişletme; şid-

detini artırma; abartma; övme, yüceltme; tek-

bir getirme;

مكابرة büyüklenme, kibirlenme, gurur-

lanma; kendini beğenmişlik; inatçılık, dik-

kafalılık, diretme;

أكبار hayranlık; itibar, saygı, ihtiram;

تكبر ve **تكابر** büyüklenme, kibirlenme, gururlanma;

مكبر **مكبر** آت- kuvvetlendirici, amplifikatör

ELO.; **مكبر صوتي** veya **مكبر الصوت** ELO.;

hoparlör; **نظارة مكبرة** büyüteç;

مكبرة آت- **مكبرة**;

مكبرة **بصورة مكبرة** artırarak, giderek artan bir şekilde;

مكابر gururlu, kibirli, büyüklenen; tartışmacı, cedelci; inatçı, dikkaful; sabit fikirli;

مكبر mütekebbir, çalımlı, kasıntı;

كبر kebere [berikemberi, gebele, gebre, kedirtmağı, tırmık] BOT. **Capparis piroza**; bu bitki-den elde edilen şurup, şerbet;

كبرا kobre yılanı;

كبرت (bşî) kükürt ile kaplamak; bşe) kükürt karıştırmak; (bşî) kükürtle sertleştirmek (ka-uçuğu) ebonitleştirmek;

كبريت kükürt; kibrit; **عود كبريت** kibrit çöpü;

كبريتة kibrit çöpü;

كبريتي kükürtlü, sülfürik, kükürt [s.];

كبريتات sülfat;

كبري ve **كوبري** T.> köprü; güverte;

كبس i (كبس) **كبس** (bşî) preslemek, sıkıştırmak;

(bir yere, b-nin evine, b-e) baskın düzenle-

mek, (bir evi) basmak; **(السنة بيوم)** [artık

yıla] bir gün eklemek; (bşin) turşusunu kur-

mak, yapmak; (bşî) salamura ya yatırarak;

(bşin) konservesini yapmak; **كَبَسَ** (bşî) iyice sıkıştırmak, basmak; (b-e) masaj yapmak; **كَبَسَ** bastırma, sıkıştırma, presleme; baskın, saldırı; turşu yapma, kurma; gün ilave etme ASTR;

كَبَسَ baskın, saldırı;

كَبَّاسٍ piston; pres; tüfek harbisi; **مُوسَى كَبَّاسٍ** çakı;

كَبِيسٍ turşu halinde; salamura yiyecek; eklenen gün ASTR.; **سَنَةٌ كَبِيسَةٌ** artık yıl;

كَبُوسٍ kabus, karabasan, ağırlık basması; hayalet, umacı; **مَا هَذَا الْكَبُوسُ** ne kadar da boğucu bir hava;

مَكَابِيسٍ ç. **مَكَبَّاسٍ** ya da **مَكَبَّاسٍ** ç. **مَكَبَّاسٍ** pres, cendere, mengene; piston; tüfek harbisi; **مَكَبَّاسٍ مَائِي** hidrolik pres;

تَكْبِيسٍ masaj;

آلَةٌ كَابِيسَةٌ kompresör;

مَكْبُوسٍ baskına, saldırıya maruz kalan; sıkıştırılmış, preslenmiş; turşu [halinde], salamura; **مَكْبُوسَاتٍ** konserve yiyecekler;

كَبْسُولٌ veya **كَبْسُولَةٌ** ç. kapsül TIP.; fitil, fûnye, kapsül; çıt çıt;

كَبَشٍ u (كَبَشٍ) (bşden) bir avuç almak; (bşî) eliyle, avcuyla kavramak, tutmak;

كَبَشٍ ç. **كَبَّاشٍ**, **كَبَّاشٍ** koç; kösemen; lider, başkan, reis; koç başı [surda gedik açmak ya da kale kapılarını kırmak için]; şahmerdan; (ç. **كَبُوشٍ**) kazık, payanda, destek, ayak; dut; **كَبَشُ التَّصَادُمِ** (ç. **كَبُوشٍ**) [tren] tampon; **كَبُوشُ قَرْنَفُلٍ** karanfil [baharat];

كَبْشَةٍ avuç [miktarı]; [avuçla] kavrama;

كَبْشَةٍ kepçe;

كَبْشَةٍ ç. **كَبْشٍ** çengel, kenet; çengelli iğne, kepçe;

كَبَكٍ (bşî) kaldırıp yere vurmak; (bşî) devirmek, yıkmak, ters çevirmek; (dağınık sürüyü) toplamak; (bşî) derin çukura/ kuyuya atmak;

كَبِيجٍ Acem düğün çiçeği BOT. Ranunculus asiaticus;

¹ **كَبَلٍ** i (كَبَلٍ) (b-i) zincire vurmak; (b-e) pranga vurmak (b-e, bşî, alacaklıya borcu) geciktirmek; **كَبَلٍ** (b-i) zincire vurmak; **كَبَلٍ** (b-e, bşî, özl. alacaklıya borcu) geciktirmek;

كَبَلٍ ç. **كَبُولٍ** bukağı; pranga;

كَبُولِي ve **كَبُولِي** ç. **كَبُولِي** destek, dirsek MİM.; sundurma;

² **كَبَلِي** ve **كَبَلِي** ALF.BKZ.;

كَبَائِنٍ ç. **كَبَائِنٍ** ALF.BKZ.;

كَبَا (كَبَا) [لَوْجَه] yüz üstü düşmek, kapaklanmak; [ayağı] sürçmek, tökezlemek, sendelemek; **كَبَا** u (kabi) boşaltmak; [ışık] zayıflamak; [renk] solmak, matlaşmak; [toz] kalkmak; **كَبَا** [çakmak] çakmamak, yanmamak; **كَبَا**

كَبَا yüzüstü düşme, kapaklanma; tökezleme, sendeleme; toz.;

كَبَا soluk, donuk, mat [renk]; loş; zayıf, dermansız; ALF.BKZ. **كَبَا** ;

كَبَا bkz. **كَبَا** ;

كَبَا bkz. **كَبَا** ;

كَتَّ *i* (كَتَّ) (*bṣi*) yavaş yavaş kaynatmak;

كَتَّ ve **كَتَّ** *mas.*;

كَتَالُوج *آت* - katalog;

كَتَب *u* (كَتَبَ, كَتَبَ, كَتَبَ) (*bṣi*) yazmak; (*bṣi*)

telif etmek, kaleme almak, yazıya dökmek;

(*bṣi*, ل *b-e*) vasiyetle bırakmak; (*bṣi*, على

b-e) [reçetede] yazmak; [Allah] (*bṣi*, ل veya

على *b-e*) takdir etmek, yazmak; **كَتَبَ** [edil.]

(ل *b-nin*) kaderinde, yazgısında, nasibinde,

kismetinde olmak, (ل *b-e*) takdir edilmek

[Allah tarafından]; **كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ أَنْ ...**

kendini ...yapmakla yükümlü tutmak, zorun-

lu kabul etmek; **كَتَبَ كِتَابَهُ**; **كَتَبَ عَنْهُ**

(على *b-ile*) evlendirmek, nikahlamak; **كَتَبَ**

(*b-e*, *bṣi*) yazdırmak, dikte etmek; (*birlikleri*)

taburlara ayırmak; **كَاتَبَ** (*b-ile*) yazışmak,

mektuplaşmak; **كَاتَبَ** = **كَتَبَ**; **كَاتَبَ** birbiri

ile mektuplaşmak, yazışmak; **اَكْتَبَ** (*bṣ*) yaz-

mak; (*bṣi*) kopye etmek, (*bṣi*) kopyasını al-

mak; kendi ismini yazmak, kaydetmek; (ل

...*e*) üye yazılmak; (ل...*e*, *parayı*) bağışla-

mak, bağış, iane olarak vermek; kaydolmak;

اِسْتَكْتَبَ (*b-den*, *bṣi*) yazmasını istemek; (*b-e*,

bṣi) yazdırmak, dikte etmek;

كِتَاب *كَتَبَ* yazılı şey, yazı; mektup,

mesaj, not; vesika, döküman; belge; kontrat,

akit [özl.evlilik için]; kitap; **كِتَابُ الزَّوْاجِ** ev-

lilik belgesi; **كِتَابُ الطَّلَاقِ** boşanma belgesi;

كِتَابُ الْإِعْتِمَادِ ders kitabı; **كِتَابُ تَعْلِيمِي**

itimatname *DIPL.*; **دَارُ الْكُتُبِ** kütüphane;

كِتَابِي *كَتَبَ* kitapçı;

كِتَابْخَانَة ve **كُتُبْخَانَة** kütüphane; kitapevi;

كِتَابِي kitapçık, risale;

كِتَابَة yazma; hattatlık; yazıt, kitabe; yazı;

afiş, duvar ilanı; sekreterlik, katiplik [yazılı]

tılsım; [çoğ.] **كِتَابَات** makaleler, yazılar;

بِدُونِ كِتَابَة yazılı [olarak]; **بِالْكِتَابَة** yazılı;

كِتَابَة söz-lü; boş [yazısız]; **كِتَابَة** tarih

yazarlığı; **كِتَابَة** *الدَّوْلَة* resmi katiplik *MAĞ.*;

اِسْمُ الْكِتَابَة ge-nel sekreterlik; **كِتَابَة** *عَامَة*

takma ad, müstear isim; **كِتَابَة** *آلَة* daktilo; **لُغَة**

الْكِتَابَة yazı dili;

كِتَابِي yazılı; yazı ile ilgili; edebi; [Kuran]

metin ile ilgili; ehli kitap [-tan olan kişi];

أَسْلُوب [imtihanın, sınavın] yazılı bölümü;

كِتَابِي yazı üslubu; **غَلْطَة كِتَابِيَة** yazı yanlış,

sürçü kalem; **أَعْمَال كِتَابِيَة** yazı işleri; **لُغَة**

كِتَابِي yazı dili; **مَوْظَف كِتَابِي** katip [resmi];

كِتَابِي *كَتَاب* tabur; süvari birliği; yazı,

kayıt, belge; yazılı tılsım;

مَكْتَب *مَكَاتِب* ofis, büro; iş yeri; çalışma

odası; [ilk-] okul; bölüm, ajans departman;

مَكْتَب ve **مَكْتَبُ الْأَخْبَارِ** *سَإ* [yazı için];

مَكْتَبُ الْبَرِيدِ haber ajansı; **مَكْتَبُ الْبَرِيدِ** merkez postahane;

مَكْتَبُ *الرَّئِيسِي* merkez postahane;

مَكْتَبُ *التَّحْرِيرِ* yazı işleri bölümü; **مَكْتَبُ**

الصُّحَّة seyahat acentesi; **مَكْتَبُ** *السَّفَرِيَّاتِ*

sağ-lık ocağı; **مَكْتَبُ** *الْإِسْتِعْلَامَاتِ* danışma

bürosu; haber ajansı;

مَكْتَبَة *مَكَاتِب* kütüphane; kitabevi; [üze-

rinde yazı yazılan] sıra;

مَكْتَاب daktilo;

مَكَاتِبَة yazışma, mektuplaşma;

اِكْتَاب [ismini] kaydetme, yazma; (ç. آت)

üyelik bağış, iane;

اِسْتِكْتَاب ٱ mas.; dikte;

اِسْتِكْتَابِيَة diktafon;

كَاتِب yazıcı, yazan; ç. وَن

katip, yazman; sekreter; noter; yazar; **كَاتِب**

katip, resmi sekreter MAĞR.; **كَاتِب**

özel sekreter; **كَاتِب قِصَصِي** romancı,

yazar; **كَاتِبَة** daktilo;

كَاتِبَة ç. [kadın] sekreter; [kadın] yazar;

مَكْتُوب yazılı; kayıtlı; (b-nin) **عَلَى** veya **ل**

kaderinde olan, alın yazısındaki; yazılı şey,

yazı; (ç. **مَكَاتِب**) mesaj, not; mektup;

مَكَاتِب mektuplaşan, mektup arkadaşı;

gazeteci, muhabir;

مَكْتَب [ortaklık vb.e katılıp bağışta bulu-

nan] üye;

كُتُب bkz. **كُتُبْخَانَة** ve **كُتَابْخَانَة**;

اَكْتَع ç. **اَكْتَع** parmakları sakat olan; tek kollu;

كَف i (ç. **كَف**) (b-nin) ellerini arkadan bağlamak;

(b-şî) bağlamak; **كَف** (b-nin) ellerini arkadan

bağlamak; **اِسْتَكْتَف** ve **اِسْتَكْتَف** ellerini göğsün-

de bağlamak; **اِسْتَكْتَف** omuz omuza durmak;

birbirini desteklemek; dayanışma içinde ol-

mak;

كَف omuz; **اَكْتَف**, **اَكْتَف** müe. ç. **كَف**, **كَف**

kürek kemiği; yamaç; (ç. **اَكْتَف**) kemer, köp-

rü ayağı **اَكْتَف** [bu konuda]

böyle davranılmaz!, bunun yolu bu değildir.;

اَكْتَف o zeki ve tecrü-

belidir!, o gün görmüş, görmüş geçirmiş [iş-i-

ni bilir] birisidir; **كَف** omuz silkmek;

كَف ç. **كَف** elleri bağlamakta kullanılan

bağ, kelepçe;

اَكْف müe. ç. **كَف** geniş omuzlu;

اَكْف civciv;

اَكْف (b-şî) bir araya getirmek,

kümelemek, yığmak; **اَكْف** yığılmak, toplan-

mak, küme oluşturmak, kümelenmek; kutup-

laşmak, kamplara ayrılmak;

كَف ç. **كَف** yığın, küme, öbek; kütlev; blok;

kiriş, dirsek; **كَف** kitleler; **كَف**

korkusuz, gözüpek delikanlı;

اَكْف ç. **اَكْف** büyük sepet;

اَكْف bloklaşma, kutuplaşma; kamplara

ayrılma sıy.;

اَكْف kümelenmiş, öbeklenmiş; kutup-

lara ayrılmış, kamplaşmış; kesif, yoğun; güç-

lü, gürbüz, sıkı [vücut];

اَكْف u (ç. **اَكْف**) (b-den, b-şî) gizlemek,

saklamak; (b-şî, b-den) gizli tutmak, (b-şî,

b-e) açmamak; (bir hissî) kontrol etmek,

zaptetmek, açığa vurmamak; (nefesini) tut-

mak; (sesini) alçaltmak; (ateşi) söndürmek;

اَكْف b-nin boğazına yapışmak; **اَكْف**

(b-şî) gizlemek, saklamak; **اَكْف** (b-den, b-şî)

gizlemek, saklamak; **اَكْف** (b-şî) bahsetme-

mek, (b-şî) gizlemek; **اَكْف** = **اَكْف**

(b-den, b-şî) gizlemesini, sır olarak tutmasını

istemek; (b-e, b-şî) sır olarak söylemek;

اَكْف ve **اَكْف** gizlilik saklılık [b-şî] açma-

ma, bahsetmeme; [b.hissi] zaptetme, hakim olma;

كُتِمَ gizli, saklı; sıkı bir şekilde kapalı, nüfuz edilmez, içine girilmez;

كُتُوم ağzı sıkı, az konuşur, sır saklayan, ketum;

كُتَام katılık, peklik MIS.;

كُتْم gizlilik, sır tutma [haber vb.i] açıklama, bahsetmeme, saklama; ağzı sıkılık;

اِكْتَام [haberi, sırrı] gizleme; kabızlık MIS.;

كَاتِم [özel] sekreter;

مَكْتُوم gizli, saklı, açığa çıkmamış [sır];

kabız MIS.;

كُنْ a (كُنْ) ise, kire bulanmak, kirlenmek;

كُنْ (bşi) ise, kire bulamak;

كُنْ kir, is;

كُتَان keten; keten bezi;

كُتَانِي keten(den) [na't];

كُتْ a, i (كُتْ, كُتَاة, كُتْ) [özl. saç] gür, sık ya da yoğun olmak;

كُتْ sıklık, yoğunluk;

كُتْ ve **كُتْ** sık, gür ya da yoğun;

كُتْ ...in **عَلَى (عَنْ) كُتْبٍ مِنْ ...** yakınlık || ...in yakınında, civarında; **كُتْبٍ (عَنْ) مِنْ** yakından, yakın mesafeden;

كُتْبٍ kumul, kum tepesi;

كُتْر u (كُتْر) (...den) çok bulunmak; **كُتْر** u (كُتْر) çok [miktar, sayıCA] olmak; (...den) çok olmak; sık sık olmak, sıklıkla meydana gelmek; çoğalmak, artmak; **كُتْر** (bşi) artırmak,

çoğaltmak; **كُتْر** (b-den, bşden) sayıca çok olmak; (b-den, bş ile) sayı ya da çoklukça rekabet etmek; **أَكْثَر** (من bşi) çok(ca) yapmak, (b-e, من bşi) çok veya sık sık vermek; (bşi veya في bşi) sürekli, devamlı veya sık sık yapmak; (bşi) artırmak, çoğaltmak; **تَكَثَّرَ** çoğalmak, artmak; (على ...e karşı) birlik oluşturmak, bir araya gelmek; **أَكْثَر = اسْتَكْثَرَ** (bşi) çok olduğunu düşünmek; (bşin) zahmetli, meşakkatli olduğunu düşünmek; (على b-e, bşi) çok görmek; fazla istemek; **اسْتَكْثَرَ** b-e teşekkür etmek; **كُتْر** bolluk, çokluk; ekseriyet, daha çok olan kısım;

كُتْرَة bolluk, çokluk; (من ...in) çoğunluğu, ekseriyeti; **جَمْعُ كُتْرَة** bolca, çokça; **بِكُتْرَة** çokluk cemi, çoğulu, ondan fazla için çoğul; **كُتْر** çok, bol; sık sık olan; çok miktarda, ekseriyet; **الكُتْر (من ...in)** büyük kısmı, ekseriyeti; **كُتْرًا** [zarf.] çok, çok miktarda; sık sık, sıklıkla **كُتْرًا مَا** sık sık, pek çok zaman; [karşılaştırma ifadesinden sonra]; **بِكُتْرٍ** oldukça, hatırı sayılır derecede, epey, küçümsenmeyecek derecede; **الكُتْر** ...in çoğunluğu, ekseriyeti, büyük kısmı; epey, çokça; **كُتْر الشَّيْءِ** için [haddinden] çok, fazla; **كُتْر** ve **فِي أَحْيَانٍ كُتْرَة** çoğu; **الكُتْر مِنْ** çoğu zaman, genellikle; **كُتْرَاء** akgeven, püs geveni, zamk geveni BOT. Astragalus gummifer; kitre zamkı, püs;

أَكْثَر daha çok; daha sık [meydana gelen]; daha fazla; çoğunluk, ekseriyet; **الْأَكْثَرُونَ** çoğunluğu, ekserisi **أَكْثَرُ فَأَكْثَرُ** daha daha fazla; **أَكْثَرُ عَدَدًا** en çok; en geç, en son; **أَكْثَرُ** sayıca daha çok, fazla; **أَكْثَرُ مَرَارًا** daha sık [meydana gelen]; **أَكْثَرُ الْأَمْرِ** en iyisi, en iyi ihtimal; **أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ** bunun yanında bir de; **أَكْثَرِيَّة** çoğunluk, ekseriyet; **مَكْثَار** geveze, çenesi düşük; **تَكْثِير** artırma, çoğaltma; **أَكْثَار** ↑; **تَكَاثُر** artma, çoğalma, büyüme; yayılma; **مَكْثَر** varlıklı, varyetli zengin; **مُتَكَاثِر** çok sayıda, bol; kat kat; **الرُّقَاعُ** her tarafı yama içinde; **كَثْفٌ** u (كَثَافَةً) yoğun ya da sık olmak; yoğunlaşmak, ya da sıklaşmak, gürleşmek; **كَثْفٌ** (bşî) yoğunlaştırma sıklaştırma; (bşî) koyultmak; sığayı artırmak ELK.; **تَكَثَّفٌ** ve **تَكَثَّفٌ** [giderek] yoğunlaşmak, sıklaşmak; koyulmak; **تَكَاثَفٌ** toplanmak, kütle oluşturmak; **كَثِيفٌ** ç. **كَثَافٌ** sık, gür; yoğun; sıkı, sıkıştırılmış; koyu, ağdalı; **كَثَافَةٌ** sıklık, gürlük; yoğunluk, kesafet; koyuluk; peklik, sertlik; sıklık; yoğunluğun veya koyuluğun derecesi, kıvamı; sığa ELK.; **كَثَافَةُ السَّكَّانِ** nüfus yoğunluğu; **تَكَثِيفٌ** yoğunlaştırma, sıklaştırma, katılaştırma, pekleştirme; koyultma; **تَكَاثَفٌ** yoğunlaşma; katılma, pekleşme, koyulma;

مُكْثَفٌ ç. **مُكْثَفٌ** kondansatör ELK.; **مُكْثَفٌ** değişken kondansatör; **مُكْثَفٌ** yoğunlaşmış; **مُتَكَاثِفٌ** toplanan, kümelenen, yoğunlaşan; yoğun; **تَكَثَّلَكَ** ⇒ **كَثَّلَكَ** katolik olmak; **كَثُولِيكِي** ç. **كَثُولِيكِي** Katolik [s. ve is.]; **الْكَثُولِيكِيَّة** Katoliklik; **كَثِيرَاءُ** akgeven, püs geveni BOT. ; kitre, püs; **كَحَّحَ** (كَحَّحَتْ) u (كَحَّحَ) öksürmek; **كُحَّةٌ** öksürük; **كَحَّتْ** a ve **كَحَّتْ** (bşî) [rendeleyerek] kabuğunu soymak MIS.; **كَحَّحَ** [hafifçe] öksürmek; **كَحَّحَةٌ** hafif öksürük; **كَحَلَّ** a, u (كَحَلَّ) ve **كَحَلَّ** (göze) sürme çekmek; **مَا اكْتَحَلَ غِمَاضًا** ↑; **اكْتَحَلَ** ve **تَكَحَّلَ** (gözüne bile kırpmamak, gözüne bir damla uyku girmemek; **كَحَلَّ** ç. **أَكْحَالٌ** rastık taşı, antimon; sürme; göz kapaklarını boyamada kullanılan diğer süs malzemeleri; **كَحَلَّ** sürme[göz için]; **كَحَلَّ** sürme çekilmiş [göz kapağı]; **كَحَلِي** lacivert [renkli]; **كَحَلَّ** müe. ç. **كَحَلَّ** kara [göz]; **كَحَلَاءٌ** engerek otunun bir türü MIS. BOT. **Echium cericeum**; **كَحَلَّ** ç. **كَحَلَّ** sürme çekilmiş, sürmeli [göz]; safkan [at]; **كَحُولٌ** alkol;

كُحُولِي alkollü;

كُحِيلَى ve كُحِيلَاء küheylan;

كُحَال sürme [tozu];

كُحَال göz hekimi ESK.;

مَكْحَل ve مَكْحَال sürme kalemi;

مَكْحُولَة ۞ مَكَا حَل sürmelik, sürmedan;

tüfek SUR.;

تَكْحِيل göze sürme çekme [ve bu şekilde yapılan tedavi];

كَاحِل ۞ كَوَا حِل ayak bilek kemiği;

كَاحِيَة ve كَاخِيَة ۞ كَاخِي kahya;

كَد u (كَد) çok sıkı çalışmak; (b-i) yormak,

bitkin, yorgun düşürmek; كَدَد (b-i) uzak-

laştırmak, kovmak; اِكْتَد ve اِسْتَدَد (b-i) it-

mek; (b-i) yormak, yorgun, bitkin düşürmek;

كَد zor, ağır iş;

كَدُود çalışkan, sıkı çalışan;

مَكْدُود bitkin, yorgun;

كَدَح a (كَدَح في) ۞ كَدَح bş için çabalamak, çok çalış-

mak; اِكْتَدَح (ل ... e) bakmak, (ل için) para

kazanmak;

كَدَح çok, sıkı, ağır çalışma, çabalama;

كَدْرَة, كُدُور, كُدُورَة, كَدَارَة, كَدَر a ve كَدَر u

[sıvı] bulanık olmak; كَدَر a (كَدَر) [renk]

bulanık, isli, kararmış olmak; كُدُورَة, كَدَر _

[hayat, yaşam] sıkıntılı, zor, kederli olmak;

(b-e) kızmak; كَدَر (bş) bulandırmak;

(bş, b-nin huzurunu, aklını) karıştırmak,

bozmak, [bulandırmak]; (b-i) üzmek, keder-

lendirmek; تَكْدَر [su] çamurlu, bulanık olma;

(bş) kızmak, kızgın olmak, canı sıkıl-

mak; اِنْكَدَر bulanmak, çamurlanmak; [kuş, avı için] dalışa geçmek;

كَدَر bulanıklık, çamurluluk; tasa, keder, üzüntü, can sıkıntısı;

كَدْرَة bulanıklık; isli, kararmış renk;

كَدْرَة kir;

كَدَر ve كَدِير bulanık, çamurlu; isli, kararmış [renk]; kederli, üzgün, tasalı;

اَكْدَر müe. كُدَر ۞ كَدَر isli, kararmış [renkli] bulanık;

تَكْدِير bulandırma; kızdırma, kaba muamele etme;

مُتَكْدِر (من ... e) kızgın, canı sıkılmış, bozulmuş;

كَادَر ALF.BKZ.;

كَدَس i (كَدَس) ve كَدَس (bş) biriktirmek, yığmak; (bş) sıkıştırmak, preslemek; (b-i) yara-

lamak; تَكْدَس yığılmak, kümelenmek; sıkıştırılmak, preslenmek;

كَدَس ۞ اَكْدَاس küme, yığın; tınaz, [ekin vb.] yığın;

اَكْدَاس ۞ اَكْدَاس ۞ اَكْدَاس ۞ اَكْدَاس

كَدَاسَة yığın, küme; tınaz;

تَكْدِيس biriktirme; yığma, istifleme;

كَدَش i (كَدَش) kazanç sağlamak;

كَدَش ۞ كَدِش yaşlı beygir, yıldı atı;

كَدَم u, i (كَدَم) (bş) [ön dişleri ile] ısırarak, berelemek, çürütmek;

كَدَمَات ۞ كَدَمَة ısırma; ısırık [iz]; bere, çürük;

كَدِي i (كَدِي) az vermek, cimri, pinti davranmak;

كَدَى = اَكْدَى; dilenmek; كَدَى

كُدَيْة dilencilik;

ك. bkz. كَذَا

كَذَبَ (كَذَبَ, كَذِبَ, كَذَبَ) yalan söylemek;

hile yapmak, yanıltmak, (b-e ya da b-e)

yalan söylemek; كَذَبَ (b-i) yalancılıkla suç-

lamak, itham etmek, (b-e) inanmamak; (b-i)

veya b-i) inkar etmek ۞ مَا كَذَبَ أَنْ فَعَلَ ۞

böyle davranmakta [hiç] tereddüt göster-

medi; اَكْذَبَ (b-e) yalan söyletmek; (b-i) ya-

lancı kabul etmek, (b-e) inanmamak;

كَذِبَ ۞ كَذِبَ ve كَذِبَ yalan; hile ۞ كَذِبَ

أَبْرِيل bir nisan şakası;

كَذُوب yalancı;

كَذَاب ۞; aldatıcı; hileli;

اَكْذَاب ۞. اَكْذَاب yalan

اَكْذَاب daha yalancı, daha aldatıcı; اَكْذَاب

[lafzen: Müseyleme'den daha ya-

lancı] çok yalancı;

تَكْذِيب inkar, yalanlama;

كَاذِب yalancı; aldatıcı; sahte, hileli; hile-

kar, düzenbaz; ۞ بَلَاغ أمل كاذب ۞ boş umut;

كَاذِب hakaret HUK.;

مَكْذُوب uydurma, asılsız, yalan;

ك. bkz. كَذَلِكَ

كُرُو. bkz. كُرُو.

كُرُو (كُرُو, كُرُو, كُرُو) geri dönmek; (b-e, b-e,

düşmana) saldırmak; geri çekilmek; _a

(كُرُو) hırıldamak; كُرُو (b-i) tekrarlamak,

yinelemek; (bir soruyu, b-e) sürekli sor-

mak, tekrar tekrar sormak; (b-i) arıtmak, tas-

fiye etmek, rafine etmek; (b-i) süzmek, filtre

etmek; (b-i) saflaştırmak; تَكَرَّر tekrarlanmak,

yinelenmek, tekerrür etmek; arıtmak, tas-

fiye olmak, safileştirilmek, rafine edilmek;

كُرُو saldırı, hücum; كُرُو saldırıp

geri çekilme; كُرُو وَ كُرُو ara ara, kesik

kesik; كُرُو عَلَى كُرُو الدُّهُورِ ve عَلَى كُرُو الزَّمَنِ

zamanla; كُرُو atak, saldırı; geri dönüş; (ç. آت-)

kere, defa; yüzbin; كُرُو bir kere, defa; bazen,

ara sıra; bir ara; ۞ كُرُو أُخْرَى ۞ bir kez daha,

tekrar, yeniden [zarf.]; كُرُو بَعْدَ كُرُو tekrar

tekrar;

كُرُو ALF.BKZ.;

كُرُو geri dönüş; peş peşe gelme; birbirini

izleme, ardışıklık;

كُرُو hırıltı;

كُرُو آت. ۞ makara, bobin MIS.;

كُرُو آت. ۞ makara, bobin;

تَكَرَّر tekrar, yineleme; arıtma, tasfiye,

saflaştırma ۞ مَعْمَل تَكَرَّر السُّكَّرِ ۞ şeker fabri-

kası; تَكَرَّر النِّفْطِ petrol arıtımı;

تَكَرَّر tekrar, yineleme; تَكَرَّرًا yinelene-

rek, tekrar tekrar, sık sık; ۞ مَرَّارًا وَ تَكَرَّرًا ۞

تَكَرَّر tekrarlanan, tekrarlı; iki kere [sayı-

dan sonra]; kat MAT.;; saf, arıtılmış, tasfiye

edilmiş ۞ سَكَّر مَكْرَر ۞ arıtılmış şeker;

مَتَكَرَّر yinelenen, tekrarlanan; sık sık olan,

tekerrür eden;

كُرُو آت. ۞ garaj SUR.;

كُرُو آت. ۞ kiler, mahzen;

كُرُو آت. ۞ kravat;

کرامیل karamel;

کرب u (کرب) (b-i) üzmek, tasalandırmak, (b-e)

ağır gelmek; اکرب acele etmek; انکرب ve

اکرب üzölmek, tasalanmak, endişelenmek;

کرب ۛ. کروب üzüntü, tasa; endişe, tedir-

ginlik; zorluk, meşakkat; acı, ızdırıp;

کرب = کرب ۛ. کربة

مکروب üzgün, kederli; endişeli, tedirgin;

ALF.BKZ.;

مکرب ۛ; ۛ;

کرب ۛ krep ۛ دیشین ve کرب دیشین ۛ krepdöşin;

کرباج ۛ. کرابیج kırbaç;

کرباس ۛ. کرابیس beyaz; pamuklu kumaş;

کربال ۛ. کرابیل [pamuk vb.nin atılmasında,

ditilmesinde kullanılan] yay; kevgir;

کربلاء Kerbela;

کربون ۛ. کربون ورق karbon kağıdı;

اکرت kıvrıcık [saç];

کرتن ۛ. کرتن (b-i) karantinaya almak; تکرتن karan-

tinaya alınmak;

کرتون ۛ. کرتین karton; mukavva; koli;

کرت u, i (کرت) (b-e) zor, ağır, zahmeli gelmek,

(b-i) etkilemek, (b-e) tesir etmek; اکرت =

اکرت ۛ. اکرت (ل ...e) özen, itina göstermek,

dikkat etmek, (ل ...i) dikkate almak; (ل ...ile)

ilgilenmek, alaka göstermek;

کریث sıkıntılı, zorluk çeken, canı sıkkın,

morali bozuk, kederli, üzgün;

کراث ۛ. پیراسا BOT.;

قلة الإکراث ۛ. ilgi, alaka, ihtimam; اکراث

kayıtsızlık, aldırmama, umursamazlık;

کارت ۛ. üzücü, tasalandıran, acı;

کارتة الأمطار ۛ. felaket, afet; کوارث ۛ. کارتة

sel felaketi;

کرخانة ۛ. آت. آت. دükkan, işyeri; randevu

evi, kerhane; MIS.;

کرخانجی ۛ. endüstri işçisi, zanaatkar;

الکرد Kürtler;

کردی [s.] Kürt; (اكراد ۛ) Kürt [is.];

کردان ۛ. کرادین boyun, gerdan;

کردس ۛ. (bşi) yığmak, istif etmek; (ordıyü, sürü-

yü) toplamak; تکرّدس ۛ. yığılmak; toplanmak,

bir araya gelmek;

کروز ۛ. (کرون ...e) sığınmak, saklanmak;

کروز ۛ. (کرن) بالإنجيل Incil'den) vaaz vermek;

کروز ۛ. کرازه vaaz HRI;

کارز vaiz HRI.;

کروز ۛ. [cin.is.; tek.is. ۛ] kiraz;

کروزی kiraz kırmızısı;

کرس ۛ. کرس (binanın) temelini atmak;

تکرس ۛ. birbirine yapışmak;

کرسی ۛ. کراس sandalye; taht;

[oturacak] yer; kürsü; dayak, kaide, temel;

کرسی بیل ۛ. یا tek. mil ayağı TEK. ۛ. یا

کرسی دائر ۛ. bilyeli yatak TEK. ۛ. یا

کرسی طویل ۛ. şezlong; döner iskemle;

کرسی المملکة ۛ. başkent; کرسی الملك

کرسی ۛ. sallanan sandal-ye; کرسی هزاز

başkanı;

کراسه ۛ. آت. آت. küçük defter; not

defteri; karalama defteri; broşür, kitapçık;

fasikül, forma;

² کرس ⇒ کرس (bşı, kiliseyi) [takdis ederek]
 açmak, açılışını yapmak HRI.; [bşı, prensipleri] onaylamak, (bşı, ل b-e) tahsis etmek;
 تکرس takdis etme, merasimle hizmete
 açma HRI.; tahsis etme, ayırma;
 مکرس takdis edilmiş, kutsanmış HRI.;
 tahsis edilmiş, ayrılmış, vakfedilmiş;
 کرسوع ç. کراسیع [el] bilek kemiği;
 کرسف (hayvanı) sakat etmek, topal etmek;
 کرسنة baklagillerden bir cins bitki BOT.;
 کرش a (کرش) [özl. deri, yandıktan sonra] buruş-
 mak, büzölmek; pörsümek; کرش kaşlarını
 çatmak, yüzünü buruşturmak; تکرش buruş-
 mak;
 کرش müe. ç. اکرش kursak;
 hayvan midesi; göbek; karın;
 کرشة işkembe MIS.;
 کرشة kırışık, ince kumaş MIS.; krep MIS.;
 اکرش ve مکرش göbekli;
 کرشوني Kerşuni, Süryani harfleri ile yazılmış
 Arapça;
 کرع a (کرع, کرع) (bşı, في bşden) yudum-
 layarak içmek; (bşı) yutuvermek; تکرع
 ayağını [dizinden aşağısını abdest için] yıka-
 mak; geçirmek;
 کرعة yudum; yutma [yuvarlama];
 کرع ve اکرع [özl. öküz veya koyunun] ayak; [insanın] bacağı-
 nın dizden aşağı olan kısmı; uzuv, organ;
 اکرع الأرض dünyanın öbür ucu, çok uzak-
 lardaki yerler;

کراع ayak [özl. hayvan için];
 ayak bileği; paça yemeği MIS.;
 کرفس kereviz BOT.;
 کرک¹ T.> kürk SUR.;
 کرکة² [boynuzlu] imbik;
 کرکی³ ç. کراکی turna kuşu ZOO.
 سمک الکراکی turnabalığı ZOO.;
 کرکة⁴ ç. آت [nehir vb.nin dibinin temizlenme-
 sinde kullanılan] tarak makinesi; hapishane;
 کرک⁵ ALF.BKZ.;
 کرکب (bşı) karıştırmak, düzenini bozmak; gü-
 rültü çıkarmak, MIS.;
 کرکبة kargaşa, gürültü, karışıklık;
 کرکدن بحري ۱۱ گergedan ZOO. Monodon monoceros;
 deniz gergedanı ZOO. Monodon monoceros;
 کرکر (bşı) tekrarlamak, tekrar tekrar yapmak;
 [mide] guruldamak; gıdıklanmak; کرکر ۱۱
 کاکاکا فی الضحک kahkaha atmak;
 کرکرة kahkaha; [mide] gurultu;
 کرکم zerdali BOT. Curcuma longa;
 کرکند bir tür lal taşı; istakoz MIS.;
 کرکوز T.> karagöz;
 کرکون T.> karakol MIS.;
 کرم u (کرمة, کرمة, کرمة) cömert, eliaçık olmak;
 kıymetli, değerli olmak; کرم (b-e) ihtiram,
 hürmet, saygı göstermek; (b-i, علی b-e) öv-
 mek, (b-i علی başkalarının yanında) onur-
 landırmak; کرّم الله وجهه ۱۱ Allah onu şeref-
 lendirsin; کرّم (b-ile) cömertlikte rekabet et-
 mek; (b-e) saygıyla, hürmetle davranmak;
 اکرم (b-i) kerim, şerefli, yüce gönüllü olarak

anmak; (b-i) şereflendirmek; (b-e) hürmetle, saygıyla davranmak; cömertçe, eliaçık bir şekilde davranmak; (b-e ب bşi) ikram etmek, sunmak; **تکرم** cömert gibi davranmak; kibar, nazik olmak; (ب bşyaparak, علی b-e) incelik, nezaket göstermek; (ب bşi, علی b-e) ihsan etmek, lutfetmek, ikram etmek;

بنت **کرَم** üzüm; üzüm bağı; bağ; **کرَم** şarap

کرَمَة üzüm;

کرَم asalet; cömertlik; kibarlık, naziklik; **کرَم** alicenaplık, geniş yüreklilik; **کرَم** asalet;

کرَمَانَا لَكَ ya da **کرَمَة لَكَ**: **کرَمَة** senin lehine, iyiliğine;

کرَامَة asalet; yüce gönüllülük; cömertlik, eli açıklık; şeref, onur; prestij, saygınlık, hürmet, itibar; saygınlığın belirtisi; (آت -) keramet **کرَامَة لَكَ** sana olan sevgi ve saygımızın bir göstergesi olarak; canı gönülden, memnuniyetle;

کرَم asil; seçkin, mümtaz; yüce gönüllü, geniş yürekli; cömert, eliaçık; iyilik yapan, hayır işleyen; kibar, nazik; şerefli, onurlu, saygın; değerli, kıymetli; saf kan; ALF.BKZ.; **کریم** Cihat ve Hac; **کریم** asil, soylu, yüce ahlaklı, yüce gönüllü; **حجر کریم** asil, soylu, asil, asaletli; **کریم** kıymetli, taş; **دخل کریم** [alınları ile kazanılan] helal kazanç; **کریم** kıymetli madenler; **مرمر کریم** bkz. **مرمر**;

کریمَة değerli, kıymetli şey; hayati organ [örn. göz]; kız evlat [kerime]; ALF.BKZ.; **کرَائِم المَال** [iki] gözler; **کرَائِم المَال** en kıymetli mallar;

کرَام şarap imal eden;

اکرام daha asil, daha seçkin; daha kıymetli; çok cömert, eli açık;

مکارم asalet **مکارم** ve **مکرمة** asalet göstergesi nitelikler;

مکرمة asil, soylu davranış;

تکریم ve **تکریمَة** [b-e bahşedilen] şeref, onur; **تکریمًا له** birinin şerefine, onuruna;

اکرام şeref, saygınlık, itibar; hüsnü kabul, konukseverlik; kibarlık; [takdire kalmış]

اکرامًا له b-nin şerefine;

اکرامیة ikramiye [çalışan kişiye];

المکرمة şerefli, saygın; saygıdeğer; **مکرمة**

Mekke'nin lakabı;

کریم ve **کریمَة** ALF.BKZ.;

کرَمش buruşmak, kırışmak, MIS.; büzülmek,

تکرَمش MIS.;

کرَمشة buruşukluk, kırışiklık; örgü MIS.;

کرَملاء karamela;

کرَامیل ALF.BKZ.;

الکرملین Kremlin;

کرنب [cin.i] lahana;

کرنبَة [tek.i] lahana;

کرنتینا karantina;

کریش ALF.BKZ.;

کرَناف hurma kütüğü;

کرَنافَة dipçik;

کری (کری) *i* (کرى) uyumak; **کری** *a* (کری) (kanal vb.) kazmak; **کاری** ve **اکری** (*b-e, bşi*) kiralamak, **تکری** uyumak; **اکتری** ve **استکری** (*bşi*) kiralamak; (*b-i*) ücretli çalıştırmak, ücretle tutmak;

کری uyku;

کراء kira; rant; ücret;

اکراء kiralama, kiraya verme;

اکترأ ↑ mas.;

مکار ç. [hayvanı vb.i] kiralayan, kira ile tutan; eşeğe binen;

مکر kiraya veren; arazi sahibi, yer sahibi, ev sahibi;

مکری kiralanmış;

مکتر ve **مستکر** kiracı; **مکتر ثان** kiracının kiracısı;

کریک ç. آت - T.> fırıncı küreği; kriko;

کريم Fr.> krem ¶ **کريم الحلاقة** tıraş kremi;

کريمة krom, krema MIS.;

کرز (**کروزه**, **کرازه**) *u* (**کرزت**) iyice kurumak, gevretmek, kuruyup sertleşmek; buruşmak,

büzülmek; çekmek, kasılmak; (*...den*)

nefret etmek, iğrenmek, hoşlanmamak MIS.;

کرز [edil.] (*bşi*) daraltmak, büzmek; (**کرز**)

tetanoz olmak ¶ **کرز علی أسنانه** dişleri kamaşmak MIS.;

کرز ç. **کرز** iyice kuruma, gevremiş; büzülmüş, buruşmuş; sert, katı, esnek olmayan;

کرز الیدین eli sıkı, cimri;

کرز cimrilik, eksiklik;

کرزاز, **کرزاز** tetanoz;

کرازه kuruluk, gevreklik; sıkıcılık, monotonluk; cimrilik; katılık, esnek olmama;

کزبرة kişniş otu [aş otu, kinzi, kuzbere, yumurca] BOT. *Coriandrum sativum*;

کزبرة الثعلب farekulağı, sıçan kulağı, sıçan otu BOT. *Anagallis*;

کزبرة خضراء frenk/ eşek maydanozu

BOT. *Anthriscus cerefolium*;

کسب *i* (**کسب**) (*bşi*) [mal, para, savaş, dava, dostluk, bilgi vb.i] kazanmak, elde etmek;

¶ **کسب هتافا ل...** için alkış toplamak, almak; **ماکسب یداه** bu dünyada yaptığı iyi veya kötü ameller;

کسب (*b-e, bşi*) kazandırmak; (*b-e*) kârdan pay vermek; **اکسب** (*b-e, bşi*) kazandırmak; (*b-e, bşi*) sağlamak, temin etmek; (*...e, bş*) ifadesi, anlamı vermek, getirmek [yüze, kızgınlık ifadesi vb.];

¶ **اکسب** ...e karşı bağışıklık kazandırmak; **تکسب** (*bşi*) kazanç olarak elde etmek;

(*bşi*) kazanmak; (*bşi*) elde etmek; **اکتسب** = **تکسب** (*bşe*) sahip olmak, (*bşin*) sahibi olmak; (*yeni bir vasfa, hale, duruma, renge*) dönüşmek;

کسب elde etme, kazanma; kazanç elde etme; kâr, kazanç;

کسب ve **کسبة** Far.> küspe;

مکسب ve **مکسبة** ç. **مکاسب** kazanç, kâr;

تکسب kazanma; elde etme; kazanç elde etme; kazanç, kâr;

اکتساب ¶ **اکتساب** elde etme; kazanma; **بمرور الزمن** müruru zaman [zaman aşımı]

yolu ile iktisap HUK.;

کَاسِب kazanan; [mal, para, kazanç] elde eden;
مُکْسِب kârlı, kâr, kazanç getiren;
کِسْبَرَة kişniş otu BOT. Coriandrum sativum;
کُتَاک = کُتَاک;
کُتَبَان ç. کُتَاتِین yüksük;
کُتَاک ve کُتَاک T.> [saat için] köstek;
کُتَلِیْتَة İt.> pirzola;
کُتَنَة kestane;
کُتَنَائِی kestane rengi;
کُتَح a (کُتَح) (bşi, evi) süpürmek; temizleyip boşaltmak; **کُتَح** a (کُتَح) kötürüm olmak, sakat olmak [özl. ayaklar]; sakat kalmak [özl. ayaklar]; **کُتَح** (b-i) sakat, kötürüm bırakmak MIS.; (bşi) eğmek, bükmek; **اُکُتَح** bşi sürükleyerek götürmek; (bşi) yıkayarak gidermek, izale etmek; (bşin) üzerine yayılmak, taşmak; (şehri, bölgeyi) yağmalamak, talan etmek; (bşi) zorla almak, ele geçirmek;
کُتَح süpürme; temizleme; arıtma; (tuvalet çukuru vb.ni) boşaltma, akaçlama; sakatlık, kötürümlük, felçli olma;
کُتَاح raşitizm TIP;
کُتَاحَة süprüntü; çöp, atık;
کُتَح sakat, kötürüm; felçli;
اُکُتَح ↑;
مُکُتَحَة süpürge;
اُکُتَاح süpürme, süpürüp götürme; eleme, arıtma; taşma, yayılma; zorla alma, elde etme, gasp;

کَاسِحَة : کَاسِحَة الْأَغَام lağım arıtıcı;
مُکُتَح kötürüm, sakat; felçli, [s. ve i.];
کُتَد u (کُتَاد, کُتُود) [mal] sat(ıl)mamak, piyasası olmamak, gitmemek; [iş, piyasa] durgun, kesat olmak, iş yapmamak; **اُکُتَد** [piyasa] durgun, kesat olmak;
کُتَاد [malın] satmama, gitmeme, piyasası olmama; [piyasa] durgunluk, kesat gitme, hareketsizlik;
مُکَاسِدَة damping, fiyat indirme;
کَاسِد ve کُسِید az satılan, satmayan, iyi gitmeyen, piyasası olmayan [mal]; [piyasa] durgun, kesat;
کُتَر i (کُتَر) (bşi) kırmak; (kapıyı vb.i) kırarak açmak; (gücü, direnci) kırmak MEC.; (kuralı, kanunu) çiğnemek; (bşi) yok etmek, mahvetmek; (orduyu) bozguna uğratmak; (bşi) katlamak; (harfi) 'i' sesi ile veya "—" ile okumak; **کُتَر خَاطِرُهُ** b-i, gücendirmek, hatırını kırmak; **کُتَرَت الرِّيح** rüzgar kesilmek; **کُتَر العَطَش** sessizliği bozmak; **کُتَر الصَّمْت** susuzluğu kesmek; **کُتَر عَنْ مَرَادِهِ** b-i amacına ulaşmasına engel olmak veya vazgeçirmek, caydırmak; **کُتَر عَيْنُهُ** b-i utandırmak, rezil etmek, haddini bildirmek, MIS.; **کُتَر قَلْبُهُ** birinin kalbini kırmak; birinin cesaretini kırmak; **کُتَر مِنْ حَدِّتِهِ** ...i yumuşatmak, hafifletmek, yatıştırmak; **کُتَر** (bşi) parçalamak, parçalara ayırmak; (bşi) ezmek; **تُکُتَر** parçalanmak, parçalara ayrılmak; kırılmak [yine ışıın vb. için]; **اُنْکُتَر** kırılmak;

[kuvvet, direnç vb.] kırılmak, kesilmek; bozguna uğramak; [ışın vb.] kırılmak FİZ.; [sıcak, susuzluk vb.] hafiflemek, yatışmak;

كُور kırma; parçalama; (ç. **كُور**) kırık; çatlak; [kemik] kırık; (ç. **كُورَات**, **كُورَات**) kesir MAT; **كُور عَشْرِي** (أَعْشَارِي) ondalık kesir; **كُور** ...kusur, örn.: **كُور** و **كُور** جنیه و **كُور** bir cüneyh kusur;

كُور köşe; **كُور البیت** evin yanı; **كُور بیت** dört duvar arasında yaşamak;

كُورَة yenilgi, bozgun; 'i' sesi veren işaret;

كُورَة [parça] kırık; küçük, parça, kırıntı; ekmek parçası; [ekmek] dilim;

كُور kırılmış, parçalanmış; bozguna uğramış; ALF.BKZ. **كُور** ;

كُورَة findıkkıran [alet];

كُورَة diyopter;

كُور zor kırılır, çetin, sert; **كُور طيب** mükemmel; **كُور** yumuşak, nazik;

كُور kırma; parçalama; **كُور** kuralsız çoğul DİLB.;

كُور kırılma [yine optik]; çıtkırıldım olma; **كُور الأشعة** ışınların kırılması;

كُور kırılma; kırıklık; kırık; çatlak; yenilgi, bozgun; [kalben] kırılma; kırılmanlık, kolay kırılmak; pişmanlık; kırılma [ışın, ışık vb. için FİZ.];

كُور kıran, kırıcı; (ç. **كُور**) yırtıcı, vahşi [hayvan]; **كُور الحجر** taşkıran çiçeği BOT. Saxifraga; **كُور الطير** yırtıcı kuş; **كُور**

yırtıcı kuşlar;

كُور kırık, kırılmış; parçalanmış; bozguna uğramış; başarısızlığa uğramış, iflas etmiş, müflis; meksur, kesralı, DİLB.;

كُور parçalanmış, eşilmiş; kırık, [örn. dil için]; **كُورَات** [fındık, ceviz, badem gibi] kuru yemiş; **كُور** kuralsız çoğul DİLB.;

كُور iksir;

كُورَة MIS. bkz. **كُورَة** ;

كُور kisra, Pers hükümdarlarının genel ismi, Pers kralı; Hüsvrev;

كُور a (b-i) kovmak; (b-nin) arkasına [el ile veya ayak ile] vurmak, tekme atmak;

كُور i (كُور) karanlık olmak, ya da karar-mak; [güneş] tutulmak; _ (كُور) azarlamak, paylamak, takdir etmek; (b-i) utandırmak; **كُور** [güneş] tutulmak; utanmak; [utanıp] kızarmak;

كُور kararma; [güneş] tutulma; karanlık;

كُور [güneş] tutulması;

كُور ↑;

كُور üzgün, tasalı; kapanık, karanlık;

كُور (b-i) toz haline getirmek, ufalamak; geri çekilmek, geri gitmek MIS.;

كُور ve **كُور** Kuzey Afrika'da yaygın ırmıklı buharda pişirilen bir yemek türü;

كُور içinde kuskus pişirilen kap;

كُور a (كُور) tembel, haylaz, ihmalcı olmak; tembellik, haylazlık yapmak; **كُور** (b-i) tem-belleştirmek; **كُور** = **كُور** ;

كسل tembellik, haylazlık, ihmalcilik, çalışmama;

كسل ve **كسول** tembel, haylaz;

كسلان müe. **كسلانة** ʕ. **كسلى** ve **كسلا**,

كسلى tembel, haylaz;

مكسال tembel kişi;

تكاسل tembellik;

متكاسل tembel, haylaz;

كسم i (كسم) ailesinin geçimini sağlamak;

كسم (bşe) şekil, biçim vermek KNŞ;

كسم T.> [elbisenin] kesim; elbise, kıyafet; şekil, biçim; hal, tavır KNŞ;

كسم vergi, taksit KNŞ;

تكسيم (bşe) şekil, biçim verme KNŞ; frezeden geçirme KNŞ;

مكسم biçimli, şekli düzgün KNŞ;

كسى ve **كسو** (b-e, bşi) giydirmek;

(bşi, bş ile veya ب ile) kaplamak, örtmek; **كسأه صبغة كذا** bşe, ...görüntüsü/ havası vermek, ...e benzetmek;

كسى a (كسأ) giyinmek;

تكسى (b-e, bşi) giydirmek;

كسى giyinmek; (ب...e) sarınmak; (ب...ile) örtünmek;

اكسى [ağaç] yapraklanmak, [yer]

(بالنبات) yeşillikle) kaplanmak;

كسوة ʕ. **كسوى** örtü, örtünülen şey;

elbise; takım elbise; üniforma; [duvar vb ile]

örtme, kapatma; **الكسوة (الشريفة)** Kabe nin

örtüsü;

كسأه ʕ. **اكسأه** elbise;

تكسأه [elbise] giydirmek; [duvarları vb.i]

örtme, kaplama, donatma;

كش i (كشيش) hışkırmak; tıslamak; kaynamak;

(من...den) geri çekilmek, kaçınmak; [elbise] çekmek;

كشنة saç buklesi, lülesi;

كشبان ʕ. **كشابتين** yüksük;

كشع b-e düşmanca davranmak; (كشع) a **كشع** :

(kalabalığı) dağıtmak; (b-i) kov-

mak, sürmek; (bşi) süpürmek; **كاشع** :

b-e düşmanca davranmak; **كاشعه بالعداوة** :

انكشع [topluluk] dağılmak; dağıtılmak, ko-

vulmak;

طوى كشعه على ʕ. **كشع** böğür, **كشع** :

...i gizlemek, sıralara saklamak; **طوى** :

b-i bırakmak, b-den yüz çevirmek;

ولأه كشعه b-e sırt çevirmek;

كشاحة kin, gizli nefret;

كاشع gizli düşman;

كشر i (كشر) ve **كشر** [gülerken ya da düşmanlık

belirtisi olarak] dişlerini göstermek; yüzünü

buruşturmak; (b-e) veya ل (b-e) tebessüm et-

mek, gülümsemek; kaşlarını çatmak; **كشر** ʕ. :

كشر عن أسنانه dişlerini [gülerken ya da kızgınlık

belirtisi olarak] göstermek; **كشر عن نابه** :

ʕ. (أبيه) :

كشرة yüzünü buruşturma; [gülerken ya

da kızgınlık belirtisi] dişlerini gösterme;

تكشيرة ʕ. :

هو جاري مكاشري o benim en yakın kom-

şumdur;

انكشاري ALF.BKZ.;

كشط i (كشط) (örtüyü vb.i) kaldırmak, açmak;

dedektör ELK.; بَانَ كَاشِفِ الْمُحِيطِ periskop; بَانَ كَاشِفِ kendini doğru ve açıkça göstermek; مَكْشُوفٌ açık, gizli olmayan, üstünde örtü bulunmayan; savunmasız, saldırılara karşı koyamayacak durumda olan; karşılıksız TIC. عَلَى بِالْمَكْشُوفِ veya مَكْشُوفُ الرَّأْسِ kel; مَكْشُوفٌ aleni, apaçık, herkesin göreceği şekilde;

مَكْشُوفٌ keşfeden, kaşıf;

مَكْشُوفَاتٌ [bilimsel] keşifler;

كُشْكٌ [gazete, meşrubat vb. satan] büfe; yazlık, köşk, villa; kulübe, baraka; telefon kulübesi; stand [fuar vb.de]; كُشْكٌ الْإِسْتِحْمَامِ banyo; plaj kabini; كُشْكُ الْإِشَارَاتِ manevra merkezi [demiryolu] كُشْكُ الدِّيدَانِ nöbetçi kulübesi;

كَشَكَشَ hışırdamak; kaçmak; (elbiseye) pli yapmak MIS.;

كَشَكَشَ dikiş yeri; uç, sınır;

رَوَايَةُ كَشَكِيَّةٍ fıkra;

كَشْكُولٌ dilenci heybesi; albüm, koleksiyon defteri;

كَشْمِشٌ bir çekirdeksiz üzüm cinsi;

كَشْمِيرٌ Keşmir; keşmir kumaşı;

كَظَّ u (كَظَّ) (bşî) doldurmak, fazla doldurmak;

(bşî) yüklemek; (mideyi) tıka basa doldurmak; اَكْظَّ (ب ile) dolup taşmak, her yerde

تَكْظَّ الشَّوَارِعُ «...olmak [özl. insan]»

بِالْمُتَظَاهِرِينَ caddeler göstericilerle dolup taşı»; tıka basa, aşırı yemek; (ب ile) dolup taşmak; bol olmak, her yerde bulunabilmek;

كَظَّةٌ [mideyi] aşırı, çok, tıka basa, lebaleb doldurma; şişkinlik;

كَظِيطٌ çok, tıkabasa, iyece dolu;

مَكْظَّ (ب ile, özl. insanlarla) dolup

taşan tıklım tıklım (ب ile) dolu «مَسَاجِدُ

مَكْظَّ بِالْمُصَلِّينَ camiler tıklım tıklım.»;

كَظَّمَ i (كَظَّوْمٌ, كَظَّمَ) (öfkesine) hakim olmak, zaptetmek; (bşî) tutmak; sesini çıkarmamak, susmak;

كَظِيمٌ içi öfke ile dolmuş;

مَكْظُومٌ ↑;

كَعَبَ u, i (كَعُوبٌ) [kadın göğsü] tomurcuklamak;

كَعَبَ (bşî) küp haline getirmek; (bşî) küp gibi parçalara bölmek, ayırmak;

كَعَبَ boğum [kamışta];

eklem, mafsal; aşık kemiği: [yağın, ayakka-

bının] topuk, demir halka; zar [oyunda kulla-

nılan]; küp; un, nam, şöhret, şeref; (كَعُوبٌ Ç)

أَرْقَى «كَعَبَ الْكِتَابِ yine kitabın sırtı

başarılı/

üstün/ mümtaz adam; عَلُو الْكَعَبِ yüksek

mevki, konum; ذَهَبَ كَعْبُهُمْ parlak günleri

geride kaldı;

كَعَبَ meme, göğüs;

كَعَبَاتٌ Ç. كُؤْ küp; küp şeklindeki yapı;

الْكُعْبَةُ Kabe; türbe MEC.;

كَعْبِي kübik, küp şeklinde;

كَعْبَةٌ bakirelik;

كَعَابٌ göğüsleri tomurcuklanmış [kız];

أَبُو كَعِبٍ kabakulak TIP. MIS.;

تَكْعِيَّةٌ çerçeve, kafes, çardak, kameriye

mak; (عن...den) yüz çevirmek; solmak, atmak [renk]; değiştirilmek; geri çekilmek; ters çevrilmek [kap vb.]; devrilmek, yıkılmak;

كُفٍّ (ل...e) benzer; أَكْفَاءٌ, أَكْفَاءٌ ڇ. كُفٍّ uygun, münasip; (ل...e) denk; [bir şey yapmaya] gücü yeten, kadir;

كُفٍّ (ل...e) denk, كُفٍّ, كُفٍّ

كُفٍّ denk [is.];

كُفٍّ eşitlik; uygunluk, münasiplik;

كُفٍّ eşitlik; uygunluk, münasiplik; [güç]

yeterlilik, yapabilme; çoğ. كُفَّاءَات yetenekler, kabiliyetler, maharetler;

مُكَافَأَةٌ ڇ. كُفٍّ karşılık, mükafat; teminat,

bedel; telafi etme; maaş;

تَكَافُؤٌ denklik; aynılık, farksız olma;

انْكَفَاءٌ geri çekilme;

مُكَافِئٌ benzer, aynı cins, eş; denk;

مُتَكَافِئٌ ↑;

كَفَّتْ i (كَفَّتْ) (b-i, من...den) uzaklaştırmak,

vazgeçirmek, caydırmak, (b-i, من...e) bırak-

mamak; كَفَّتْ (b-i, ب...ile) kaplamak; (b-i)

kaplama ile süslemek;

كُفْتَةٌ köfte ۱۱ سَمَكٌ كُفْتَةٌ kızarmış balık;

كُفْتَةٌ patates dolması;

تَكَفَّتْ kaplama; kaplama ile süsleme;

مُكَفَّتْ kaplama, kaplanmış;

كَفَّحَ a (كَفَّحَ) (b-ile) yüz yüze gelmek, karşılaş-

mak; كَافَّحَ ۱۱; (b-ile, b-i ile) mücadele etmek,

(b-ile) dövüşmek, kavga etmek; (عن b-i) mü-

dafaa etmek; كَافَّحَ işlerini bizzat hallet-

mek, yürütmek;

مُكَافَحَةٌ [mud. kul.] (...e karşı) ve كَفَّاحٌ

mücadele etme, savaşıma; çekişme, didişme;

كَفَّرَ i (كَفَّرَ) (b-i) gizlemek, saklamak; كُفَّرَ,

كَفَّرَ (كَفَّرَ) (b-i) inkar etmek, tanı-

mamak, inanmamak; mukaddesata küfret-

mek; kafir olmak; (b-i veya ب b-i) nankör-

lük etmek; كَفَّرَ (b-i) gizlemek, saklamak;

(عن b-i) cezasını çekmek, kefareti öde-

mek; (عن için, ب...i) kefareti olarak vermek,

yapmak; (عن b-i'nin günahlarını) bağışlamak,

(b-i, ل veya عن b-e) bağışlamak; (b-i) küfre

sokmak; (b-e) küfür, kâfirlik isnadında bu-

lunmak; أَكْفَرَ (b-i) küfre sokmak; (b-e) kâfir-

lik isnat etmek, (b-i) kâfirlikle suçlamak;

كُفُورٌ küçük köy; ڇ. كُفَّرَ

كَفَّرَ ve كُفَّرَانَ kâfirlik, küfür; كُفَّرَانَ

نَافِئَةٌ nankörlük;

كَفَّارٌ kâfir;

كَفَّارَةٌ (عن günahın) kefareti; tazminat, za-

rar ödentisi; ölünün günahlarına kefareti ol-

ması için dağıtılan şeyler;

تَكَفَّرَ (عن...in) kefareti ödemek; kâfir

ilan etme; tekfir; küfre sokma;

كَفَّارٌ, كُفَّرَةٌ, كُفَّارٌ ڇ. كَافِرٌ kâfir; inançsız,

ateist; nankör [yine نَافِئَةٌ]

كَافُورٌ² ALF.BKZ.;

۱۱ انْكَفَسَ ڇ. كَفَسَ (كَفَسَ) a ڇ. كَفَسَ

كَفَسَ ڇ. كَفَسَ müe. ڇ. كَفَسَ

كَفَفَ (gözyaşlarını) tutmak, zaptetmek;

كَفَّلَ u (كَفَّلَ, كَفَّلَ) (b-i) doyurmak, (b-e, عَائِلَةً

aileye) bakmak; كَفَّلَ i, كَفَّلَ a ve كَفَّلَ u

(ب bşe) kefil olmak; (ب bşi) garanti etmek; (ب b-e, bşi) garanti etmek; (ب b-e) bakmak, (ب b-i) doyurmak; (ب b-nin) geçimini sağlamak (ب b-e) kefil ya da vekil kabul etmek; (ب b-i) kefil yapmak; (ب b-ile) sözleşme yapmak, anlaşma, kontrat imzalamak; (ب b-i) vekil ya da kefil tayin etmek, (ب b-e) kefaleti ödettirmek; (ب b-e) ...için kefil olmak, (ب b-e, ب b-i) garanti/temin etmek; (ب b-e, ب b-i) taahhüt etmek; (ب b-e) üstlenmek, üzerine almak; (ب b-e) kefil olmak; garanti vermek;

کفل garanti;

کفل but, arka, kıç;

کفالة kefalet, garanti; teminat, depozit;

کفالة مائية teminat akçesi, depozito, kefalet; کفالة فلان kefil olma; کفالة بالنفس birinin korumasında, himayesinde;

کفيل sorumlu, mesul; kefil; (ب bşde) garanti, teminat veren; (ب bşe) kefil; hami, vekil; veli; کفيل بالنفس kefil isl.huk.;

تکافل karşılıklı ya da müşterek sorumluluk; karşılıklı anlaşma;

کافل geçimi sağlayan, [aile, kişi vb.e] bakan; kefil; hami, koruyucu; veli;

مكفول به (ب b-e) teminat altındaki; başkasının kefaletinde olan; [altın] karşılığı bulunan [tedavüldeki para];

کفن (ب b-i) (ölüyü) kefene sarmak, kefenlemek;

کفن (ب b-i) sarmak, örtmek;

کفن kefen;

اکفهر (ب b-i) karanlık olmak ya da kararmak; giderek rengi koyulaşmak [bulut];

اکفهرار karanlık; koyu renklilik [bulut];

مکفهر bulanık, bulutlu; mahzun, hüznü;

کفی (ب b-e) yetmek, yeterli olmak; tüm ihtiyaçları karşılanmak; (ب b-i, b-den, bşden)

korumak, muhafaza etmek; (ب b-i, sıkıntıdan)

kurtarmak; کفی الله و کفی yeter! tamam!;

کفی عنک [özl. teselli için]; Allah yardımcın olsun!

Korkma, bir şey olmaz!; کفی بالله وکیلاً

himaye edenlerin en iyisidir [başkasının

himayesine gerek yok.]; کفی حزناً أن...

...olması yeterince üzüntü vermektedir;

کافی b-i zorluğundan, sıkıntısından kurtarmak;

(ب b-e) yetmek, yeterli olmak; (ب b-i, ب ile)

mükafatlandırmak, (ب b-e, ب b-i) karşılık olarak vermek;

اکتفی (ب b-i ile) yetinmek;

کفاية yeterli miktar; yeterlilik; kudret, ya-

pabilirlik; uygunluk, münasiplik; kabiliyet,

maharet کفاية بالکفاية yeterince, yetecek kadar;

عدم کفاية muharebe gücü; کفاية القتال

bu kadar yeterli; کفاية cinsel iktidarsızlık;

کفاية cinsel iktidarsızlık; کفاية cinsel iktidarsızlık;

کفی yeterli;

مکافاة mükafatlandırma, ödüllendirme;

memnuniyet;

اکتفاء yetinme, kanaat etme;

کاف yeterli, kafi; uygun, münasip,

yerinde; güç yetiren, kadir, yapabilir, hak-

kından gelir;

مكتف yetinen, kanaat eden;

کلا¹ müe. کلتا [mud.kullanım, tesniye irabı] ...in ikiside, her ikiside;

کل² (کلوله, کلول, کلاله, کلال, کلة, کل) yorgun, bitkin, halsiz olmak ya da yorulmak, bitkin düşmek; [göz, bakış] boş, anlamsız olmak; [kılıç] körelmek, kesmez olmak **لا یکل** yorulmak bilmez, yorulmaz; **کلل** (b-e) taç giydirmek, [bşMEC.]; [papaz] düğün merasimini yerine getirmek HRI.; [yüz] ifadesizleşmek; [kılıç] körelmek; **کلل بالنجاح** başarı ile sonuçlanmak; **اکل** (b-i) yormak, bitkin, halsiz düşürmek; [göz yaşı sebebiyle] (görüşünü) bulanıklaştırmak; **تکلل** taç giymek; düğün yapmak HRI.;

کل yorgunluk, bitkinlik;

کلة ç. کلل, کلل tül; cibinlik;

کلال ve کلاله bitkinlik, yorgunluk;

کلیل bitkin, yorgun, halsiz; zayıf; cılız;

kesmez, kör [bıçak vb.]

اکلیل ç. اکلیل, اکلة taç; Katolik papazların başlarındaki başlık HRI.; düğün HRI.; şemsiye durumu BOT.; **اکلیل الجبل** biberiye [beyaz püren, kuşdili] BOT. Rosmarinus officinalis; **اکلیل المملک** eşek yoncası, kokulu yonca BOT. Melilotus officinalis;

تکلل taç giyme töreni;

کال yorgun, bitkin, halsiz;

مکلل başında taç olan; evli HRI.;

کل³ bütün herkes; [marife isimden önce] ...in tamamı, hepsi; [nekra isimden önce] her;

بالکل hepsi, herşey, herkes; **الکل** tamamen, bütün olarak, herkes birden; **الکل فی کل** herşey; **کل علی کل** her halükarda, ne olursa olsun; **کل ذلک** bunun tamamı, hepsi; **کل البیت** evin tamamı, hepsi; **کل البیت** veya **کل الرجال** bütün insanlar, herkes; **کل الحقيقة** bütün gerçeği, gerçekten başka hiç bir şeyi; **السّر کل** gerçek ya da tam mutluluk, iyilik; **کل رجل** her kes; **کل واحد** ve **کل واحد** her bir; **کل ما** ...olan, **کل ما** ...yapan herkes; **کل ما** ...yapılan herşey; **کل ما فی الامر ان** bu konuda sadece ...dir, bu ...dan ibarettir; **کل فی کل سبعة أيام** her yedi günde bir; **کل ألف** binde; her bin başına; **کلما** ne zaman olsa, her ...yapışında, her ...oluşunda, ...yaptıkça; ...ile aynı ölçüde; **کلما** ne kadar çok..., o kadar...;

کلی toplam, total, bütüncül, külli; mutlak;

کلیّة tam olma; bütünlük; (ç. کليات) fakülte; akademi; yüksekokul; **کليات** [bir yazarın] bütün eserleri, külliyat; **کلیّة** tamamen, bütün olarak; **لا بالکلیّة** hep birden, topluca; **لا بالکلیّة** asla, kesinlikle olmaz; **بکلیّة** tamamen, bütün olarak; **کلیّة حربیّة** harp akademisi;

کلة⁴ ç. کلل mermi, kurşun; gülle, top mermisi; el bombası; bilye;

کلا kesinlikle hayır, mümkün değil!, asla!; tam aksine; bkz. **کل**; **کلا ثم کلا** asla! binlerce kere hayır!;

... (مؤونة، مشقة) sıkıntısına girmek, meşakkatine katlanmak; مَهْمَا كَلَّفَهُ الْأَمْرُ neye mâl olursa olsun; كَلَّفَهُ ثَمَنًا بَاهِظًا pahalıya mal olmak; تَكَلَّفَ (bşî veya ب bşî) yüklenmek; (işî, görevi, masrafları) üstlenmek, üstüne almak; (bşî) isteksiz veya çekingen veya zorlama yapmacık tavırla yapmak; (bşî yapmaya) kendini zorlamak; تَكَلَّفَ الضَّحْكَ zorla gülmek; zorlama/ gayrı tabii olmak; (bşî e) ...e) harcamak; (b-e, ...e) mâl olmak; كَلَفَ (cin.is.; tek.is. ة) çil, leke; كَلَفَ الشَّمْسِ güneş lekesi; كَلَفَ (b ...e) tutkun, düşkün; كَلَفَ rahatsızlık; sıkıntı, meşakkat, zahmet, külfet; dert, bela; yapmacık tavır; masraflar; aksesuarlar, takılar (düğme); nediye; كَلَفَ الشَّمْسِ güneş lekeleri; كَلَفَ seyis; كَلَفَ kahverengiye çalan kırmızı renk; çilli, lekeli, benekli; تَكَلَّفَ zorluk, sıkıntı, meşakkat verme; [b-e] sorumluluk verme; görevlendirme; sıkıntı, zorluk, meşakkat; formalite; masraflar; maliyet fiyatı; vergiler; vergilendirme; mükellefiyet, sorumluluk ISL.HUK.; بَلَا كَشَفَ gayri resmi olarak, teklifsizce; التَّكْلِيفَ [belirli bir semtteki fertlerin ya da şirketlerin] emlak sicili; تَكَالِيفُ الْمَعِيشَةِ geçim masrafı; تَكَلَّفَ yapmacıklık, sunilik; yapmacık tavır; ikiyüzlülük;

مُكَلَّفَ (b ...ile) görevli, yükümlü, mükellef; (b ...yapmaya) mecbur, zorunda olan; vergiye tabi; vergi mükellefi; dinin emirlerine uymaktan sorumlu kişi, mükellef ISL.HUK.; aklen sorumlu tutulabilir, mükellef ISL.HUK. مُكَلَّفَ بِالشُّؤْنِ maslahatgüzar; مَكْلَفَ [bir semtteki fertlerin ya da şirketlerin] emlak sicili MİS.; مُتَكَلَّفَ resmi; yapmacık, suni, zorlama; ضَحْكَ مُتَكَلَّفَ yapmacık gülümseme; كَلْكُتَا Kalküta şehri; كَلَاكِيْعُ الْعِظَامِ kemik parçaları; تَكَلَّكَ [deri] nasır bağlamak; كَلَّكَ ve تَحْتَ كَلَّاكِلِهِ göğüs; كَلَّكَ ve تَحْتَ كَلَّاكِلِهِ bir şeyin ezici ağırlığı altında; نَاءَ بِكَلَّاكِلِهِ brine iyice yüklenmek; كَلَّكَ nasır, nasırlanma; مَكَلَّكَ nasırlı [deri]; كَلَّمَ (b-ile) konuşmak; كَلَّمَ (b-ile) konuşmak; ...هَکْکَ (b-ile, عن veya عَلَى ...hakkında) konuşmak; (bşî ya da ب bşî) söylemek; كَلَّمَ yara, kesik; كَلَّمَ [cin.is. کَلِمَ] kelime; söz; söyleme; vecize, darbı mesel; anons; önemlilik, nüfuz; كَلِمَةً فَكَلِمَةً kelimesi kelimesine; الْقَى كَلِمَةً başka bir deyişle; كَلِمَةً مَعَكَ seninle konuşma yapmam; جَمَعُوا كَلِمَتَهُمْ عَلَى ...oy birliğiyle ...de karar kıldılar, hakkında ortak bir karara vardılar; اجْتَمَعَتْ كَلِمَتُهُمْ birleştiler, anlaşmaya vardılar; ...اجْتَمَعَتْ كَلِمَتُهُمْ عَلَى ...hak-

كَمْءَة [çoğ.] yermantarları BOT.;

كَمَا bkz. ك;

كَمَان keman;

كَمَانَجِي "كَمْجَة" çalan;

كَمْب İng.> kamp;

كَمْبِيَالَة ç. آت poliçe, çek;

كَمْبَرِيَت patiska;

كَمْبِيَو kambiyoy;

كَمَت u (كَمَت) (öfkelerini) tutmak, zaptetmek;

كَمِيَت [müz. ve müe.] kestane rengi;

كَمْثَرِيَات ç. [كَمْثَرَاة cin.is.; tek.is.] armut;

كَمْح a (كَمْح) (hayvanın) dizginlerini çekmek;

↑ اَكَمْح;

1 كَمْخ a (كَمْخ) başını dikmek, kibirlenmek;

↑ اَكَمْخ;

كَمَاح gurur, kendine güven duygusu;

2 كَامِخ ç. كَوَامِخ turşu, sirkeli sos;

3 كَمَخَا ipek kumaş;

كَمَد a (كَمَد) kırılmak, üzülmek; [renk] isli,

siyahımsı olmak; rengi olmak; كَمَد (uzva)

sıcak kompres yapmak; اَكَمَد (b-i) kırmak,

üzmek; اِسْتَكَمَد [renk] kararmış, isli gibi ol-

mak; donuk, mat olmak;

كَمَد mat, donuk [renk]; matlık,

donuk renklilik; keder, üzüntü;

كَمَد ve كَمِيد üzgün, kalbi kırılmış, tasalı,

kederli; bulanık, isli kararmış;

كَمَاد ve كَمَادَة kompres, tampon TIP.;

اَكَمَد rengi kararmış;

تَكَمِيد pansuman TIP.;

كَامَد üzgün, kırgın, kederli, tasalı; karan-

lık; kararmış [renkli];

مَكْمَد ve مَكْمَدَة ç. آت- kompres, tampon

TIP.;

1 اَكَمَار T.> kemer;

2 مَكْمُور MIS. doğranmış et ve sebze ile yapılan bir yemek;

كَمَارَك [g] gümrük resmi, vergisi SUR.;

gümrük dairesi SUR.;

كَمُرَكِي [g] gümrük...i, gümrüğe ait [na't.];

كَمَسَارِيَة ç. كَمَسَارِيَة kondüktör [tren] MIS.;

كَمْش u (كَمْش) (bşı) sıkıca tutmak, kavramak;

تَكَمْش büzülmek; kısalma, çekmek; sin-

mek; اِنَكَمْش büzülmek; kısılmak, çekmek;

kasılmak; kramp girmek; içine kapanmak;

içine kapanık olmak; düşünceler [yine عَلَى

نَفْسِه];

كَمْشَة bir avuç (miktar);

كَمْش usta, tecrübeli, kalifiye;

↑ اَكَمْش الإِزَار 11 çalışan, hamarat;

كَمَاشَة ç. آت- kerpeten;

اِنَكَمَاش içine kapanıklık; düşüncelere dal-

ma; kasılma, ihtilaç;

مَنْكَمْش kısalmış, çekmiş; kramp girmiş,

ihtilaç halinde, kasılmış; içine kapanık; dü-

şüncelere dalmış;

كَامِع ⇒ كَامِع (b-ile) yatmak, (b-ile) cinsel iliş-
kide bulunmak;

كَمِيع yatak arkadaşı;

كَمُل u ve كَمَال a (كَمَال, كَمُول) tamam, eksiksiz

olmak ya da tamamlanmak; sona ermek, bit-

mek; neticelenmek; اَكَمَل ve كَمَل (bşı) bitir-

mek, tamamlamak; (bşî) yapmak, yerine getirme, icra etmek, uygulanmak; (bşî) ek, ilave yapmak; **تکامل** ve **اکمل** bitmek, tamamlanmak, yapılmak, sonuna gelmek, başarı ile tamamlanmak; kemale ermek; **استكمل** (bşî) tamamlamak, bitirmek; (bşî) (bşe) ek ilave yapmak, tamamlamak; (şartları vb.i) yerine getirmek, sağlamak;

کمال ç. آت tam olma, eksiksizlik, kemal; bitirme, tamamlama; olgunluk, zamanı gelme; **بکماله** tamamen, topluca, bütünüyle; **کمالی** lüks, zaruri olmayan; **کمالیات** zaruri olmayan, lüks;

کماله KNŞ. ek, ilave; [sayı, miktar ya da ölçüyü] tamamlayan;

اکمل tam, daha eksiksiz; **بأكمل** tamamen, topluca, bütün; **استتبّل بأكمل** bütün İstanbul;

تکمیل tamamlama; bitirme sona erdirmeye; yapma, uygulama, icra; (şartları) sağlama;

تکمیلی [na't] ek, ilave, ilave mahiyetinde, tamamlayıcı; **انتخاب تکمیلی** ara seçim;

تکملة ek, ilave;

اکمال = **تکمیل**;

تکامل tamamlanma; bütünü oluşturmak için birleşme; olgunlaşma, tekamül; **حساب التكامل** integral hesap;

تکاملی [na't] bütünü oluşturan, tamamlayıcı; entegre;

اکمال tamamlama; kemal, olgunluk;

استکمال sona erdirmeye; tamamlama;

کامل ç. کملة tam, eksiksiz, kamil; hakiki, gerçek; tamam; bütün; sona ermiş, bitmiş; bir şiir ölçüsü; **بکامله** topluca, tamamen, bütünüyle;

متکامل tam, eksiksiz; tamam; entegre;

کمن u ve **کمن** a (کمون) saklanmak, gizlenmek, sinmek; gizli, saklı olmak; (فی ...e) gizlenmek, sinmek saklanmak; (ل b-e) pusu, tuzak kurmak; (ل b-i) pusuda beklemek; **تکمن** (ل b-i) **استکمن** [bir yerde] gizlenmek, saklamak, sinmek pusmak;

کمنه katarakt, perde TIP;

کمان ALF.BKZ;

کمون kimyon BOT. **کمون** (بري) ç. kimyon BOT. Nigella çörekotu, siyah kimyon, otçam BOT. Nigella sativa; **کمون حلو** anason;

کمن ç. کمناء pusuya yatan, gizlenen; pusu; entrika, komplo; **دبر کمینا** entrika, düzen çevirmek, gizli plan kurmak; **نصب له** birine tuzak kurmak, biri için pusuya yatmak;

مکمن ç. **مکامن** bşin gizli, saklı olduğu yer; pusu; pusu yeri; barınak, sığınak; **هنا** **مکمن السر** işte işin sırrı burada!;

کامن gizli, saklı; sır; ç. **کوامن** arka planda ki etkenler, faktörler;

کمنجا ve **کمنجة** kemençe; keman;

کمه a (کمه) kör olmak; bulanık olmak;

اکمه müe. **کمه** ç. **کمهء** [doğuştan] kör,

âmâ;

کمه [doğuştan] körlük;

elektrik...; elektrikçi; ١١ تيار كهربائي elektrik akımı; مصباح كهربائي akü; جامعة كهربائية elektrik ampülü; علاج كهربائي fizik tedavi, diyatermi; مغنطيسية كهربائية elektromanyetizma; نور كهربائي elektrik ışığı;
 كهربائية ve كهربية elektrik;
 مكهرب elektrik yüklü, elektriklenmiş;
 elektriği ileten, iletken; elektrik ile çalışan, elektrikli;
 كهربان kehribar;
 كهف رثوي ١١ كهوف mağara; boşluk; كهف akciğerdeki cerahat kesesi TIP.; أصحاب Mağara Ashabı, Ashabı Kehf;
 اکتھل ve (كهولة) u كهل, (كهول) a كهل orta yaşlı olmak;
 كهلان, كهول, كهال, كهل orta yaşlı, yaşı otuz ile elli arasında olan;
 كهولة orta yaşlılık;
 كواهل كاهل sırtın üst kısmı; cıdağı;
 تخفيف ثقل كاهله ١١ ثقل ثقل كاهله ١١ b-nin bşin yükünü hafifletmek, b-nin sırtındaki yükünü azaltmak;
 كهامة [بىچاك vb. için] körlük, kesmezlik; halsizlik, bitkinlik, zayıflık;
 كهان u, a (كهانة) hakkında kehanette bulunmak, (b-nin) geleceği ile ilgili haberler vermek; تكهن (...ب) ...kehanetinde bulunmak, ...olacağını söylemek;
 كهانة tahmin; kehanet;
 كهانة kahinlik, falcılık;
 رجال كهان rahiplik, hahamlık; ١١ رجال كهان

الكهنة din adamları, papazlar, hahamlar, [kurum olarak] kilise;

كهوتي [na't] papazlara/ hahamlara mahsus; kilise ile ilgili;

تكهن olmadan haber verme, gaypten haber verme; zan, tahmin;

كاهن kahin, falcı, gaypten haber veren; papaz; ١١ رئيس الكهنة veya كبير الكهنة başpapaz;

متكهن kahin, falcı;

كهنة eski eşyalar, eskiler; eskimiş, yıpranmış;

كهنجي eski eşyalar, eskiler; eskimiş, yıpranmış;

كوة delik, gedik, menfez; küçük pencere, dam penceresi; gözetleme deliği;

كوب bardak, kupa;

كوبة bardak; kupa [oyun kağıtlarında];

كوبري T.> köprü MİS.;

كوبنهاج Kopenhag;

كوبنهاجن Kopenhag;

كوبون آت- kupon;

كوبيا It.> kopya ١١ قلم كوبيا kopya kalemi;

كوبية It.> kopya;

الكويت Kuveyt;

كوثة verimlilik; bereket, bolluk;

كوثر çok, bol, mebzul; büyük miktar; الكوثر

Kevser, Cennetteki bir ırmağın adı;

كوثل kıç, pupa DNZ.;

مكوجي bkz. كوى ;

كواخ kulübe; ١١ كواخ

كاحية ALF.BKZ.;

¹ **يَكَادُ** yapmak üzere olmak;
[muzari olarak] den daha fazla olmamak/
sürmemek; hemen hemen, neredeyse; **كَادَ**
كَدْتُ أَذْهَبُ neredeyse ölüyordu; **تَامَ**
يَكَادُ يَكُونُ فِي حُكْمِ الْعَدَمِ
neredeyse yok gibi bir şeydi; [olumsuzluk
edatı ile] ...yapar yapmaz, ...olur olmaz; **مَا**
كَادَ يَرَاهَا hemen kalktı; **كَادَ تَرَى** [sen] görür
görmez, hemen gördüğünde; **لَمْ يَكْدُ يَرَاهَا**
onu görür görmez; ... **حَتَّى** ... veya
... **لَمْ يَكْدُ** ... **حَتَّى** ... **يَكَادُ** ... **حَتَّى** ...
...yapar yapmaz, ...yaptı;

بِالْكَادِ neredeyse, hemen hemen; ALF.BKZ.;

² **كَوْدُ** ⇒ **كَوْدُ** (bşi) yağmak;

كَوْدَةُ ç. **كَوَادُ** yığın, küme;

¹ **كَوْرُ** ⇒ **كَوْرُ** (bşi) top gibi/ yuvarlak yapmak;
(sarığı) sarmak; **قَبَضَتْهُ** (elini) yumruk yap-
mak; **تَكَوْرُ** yuvarlak/ küre/ top gibi olmak
veya bu şekli almak; [yatar durumda iken]
ayaklarını karnına çekip kıvrılmak; yumak
gibi toplanma;

كَوْرُ ç. **كَوَارُ**, **كَوْرُ** deve semeri;

demirci ocağı; [eritme] fırın(ı); körük;

كَوْرُ ç. **كَوْرُ** küçük kasaba; köy; top [= **كَوْرَةُ**];

كَوْرِي ALF.BKZ.;

كَوَارَةُ ç. **كَوَارِ** arı kovanı;

كَوْرُوِي küre şeklinde, küresel;

مَكْوَرُ ve **مَكْوَرَةُ** tarık;

مَكْوَرُ yuvarlak, top, küre gibi, küresel;

² **كَارُ** ALF.BKZ.;

بِالْكَوْرَجَةِ toptan;

كَوْرْدُونُ ç. **كَوْرْدُونُ** Fr.> kordon; kurdela;

كَوْرُسُ İng.> koro;

كَوْرُسِيَّاتُ ç. **كَوْرُسِيَّاتُ** korse;

كَوْرِيَكُ T.> zoraki iş MİS.;

كَوْرِيَشُ = **كَوْرِيَشُ**;

كَوْرِيَا Kore;

كَوْرِي Kore, Kore'ye mahsus, Koreli;

كَوْرِيَكُ bkz. **كَوْرِيَكُ** ve **كَوْرِيَكُ**;

كَوْرُ ç. **كَوْرُ** küçük/ saplı testi; maşrapa
gibi büyük bardak **كَوْرُ الذَّرَّةِ** mısır koçanı
MİS.;

¹ **كَوْسُ** ç. **كَوْسُ** - küçük davul;

² **كَاسُ** ç. **كَاسُ** bkz. **كَاسُ**;

³ **كَوَيْسُ** güzel, iyi, hoş MİS.;

كَوَيْسُ daha iyi/ güzel;

كَوَسَا ve **كَوَسَى** [cin.is.; tek.is. **كَوَسَاة**] sakız
kabağı BOT. Cucurbito pepo MİS. SUR.; bkz.

كَيسُ;

كَوَسَجُ kılıçbalığı ZOO.;

كَوَشَةُ ç. **كَوَشُ** kireç ocağı;

كَوَعُ ve **كَوَاعُ** ç. **كَوَاعُ** bilek kemiği; dirsek
ANAT.; dirsek [boru]; kıvrım, viraj [yol];
[lafzen; **لَا يَعْرِفُ الْكَوَعُ مِنَ الْبُوعِ**; **كَوَعُ الْمَأْسُورَةِ**
dirseğini dizinden ayırtedemez] elifi görse
mertek sanır;

كَوَفُ ⇒ **تَكَوَفُ** toplanmak, bir araya gelmek,
kalabalık, / yığın oluşturmak;

الْكُوفَةُ Kufe şehri;

كَوْفِي Kufe ile ilgili; Kufi hattı;

كَوْفِيَّة ç. **كَوْفِيَّة** - kare şeklinde olup üçgen
oluşturacak şekilde katlanıp "عَقَال" altına

giyilen baş örtüsü, kufiye;
كوك Ing.> kok kömürü;
كوكب ç. كَوَاكِب yıldız [aynı zam. MEC. film yıldızı vb.] ﴿ كَوَكَب سِينَمَائِي ﴾ film yıldızı;
كوكبة yıldız; grup, topluluk; (ç. كَوَاكِب)
 bölük, birlik SUR. ASK.;
كوكبي yıldız, yıldız şeklinde; yıldızlar ile ilgili; yıldızlı;
كوكتيل kokteyl;
كولان papirüs BOT.
كولمبيا Kolombiya;
كولونيا Kolonya;
كوليرا Fr.> kolera;
وراء ﴿ كَوَالِيس ﴾ kulis [tiyatro]; ﴿ كَوَالِيس ﴾ perde arkasında;
كوالين [“کالون” ın çoğulu] ALF.BKZ.;
تکوم [üst **کوم** ⇒ **کوم** (bşi) yığmak, istif etmek; **کوم** üste] yığılmak; birikmek; çökmek, yığının içine düşmek;
کوم ç. اکوام, کیمان yığın, küme, öbek; tepe; [çoğ.] کیمان özl. çöp yığınları;
کومة yığın, küme, öbek; kütle;
کومندان komutan, kumandan;
کومساري bkz. کمساري;
کومسيونجي komisyoncu, aracı, simsar;
کومودينو It.> komodin;
کوميديا komedi;
کون (کيئونه, کيان, کون) u کان olmak; var/ mevcut olmak; meydana gelmek, ortaya çıkmak; [mansup haber ile]; ...olmak veya ...dir; mazi fiillerden önce kullanılması halinde

mişli geçmiş zamanı ifade eder; muzari fiillerden önce geçmiş zamanın hikayesini ifade eder; “ل” ile birlikte kullanılır: ...e ait olmak, ...in olmak; «كَانَ لَهُ بَيْتٌ» onun bir evi vardı; ل ...için: uygun/ münasip kişi olmak; “مِنْ” ile: ...e ait/ mahsus olmak; “عَلَى” ile: ...in görevi/ vazifesi olmak; “إِلَى” ile: ..in payına düşmek, ...in hakkı olmak; ﴿ عَلَى أْتَم ﴾ en mükemmel/ (iyi) bir şekilde; أَقْوَالُهُمْ أَقْرَبَ مَا تَكُونُ إِلَى الصَّوَابِ sözleri doğruya çok yakındı; لَمْ يَكُنْ لَ ... veya ... مَا كَانَ لَ ..yapacak durumda/ konumda değildi, ...i yapacak kişi değildi; ...e uygun/ elverişli olmamak; لَمْ يَكُنْ لِيَصْعَبْ onun için yapmak [hiç de] zor değildi; ... مَا كَانَ (لَمْ يَكُنْ) مِنْهُ إِلَّا أَنْ ... için tek seçenek ...di, onun için ...yapmaktan başka yol yoktu; ...den daha fazlasını yapmadı; ... مَا كَانَ لَهُ أَنْ ...yapmak imkansızdı; o ...yapamaz(dı).; أَصْبَحَ فِي خَيْرِ كَانْ geçmişte kaldı, mazi oldu; كَانْ وَكَانْ dörtlülüklerden oluşan yaygın bir şiir türü; كَانْ مَا كَانَ masal başlangıç ifadesi ≈ bir varmış bir yokmuş; **کون** (bşi) yaratmak, oluşturmak, meydana getirmek; **تکون** yaratılmak, oluşmak, şekillenmek; vücut bulmak; (من den) meydana gelmek; **استکان** aşağılanmak, gururu kırılmak; boyun eğmek, teslim olmak; kendini (إِلَى bşe) bırakmak;
کون ç. اکوان olma, varolma, mevcudiyet; olay, hadise; **الکون** mevcudat, varlık; dünya;

kainat, evren ۞ **الْكُونُ الْأَعْلَى** Mutlak Varlık,

Allah; mudaf ya da mansup haber ile birlikte

kullanım: ...in olması/ örn. **لَكُونِهِ مَجْنُونًا**

deli olması sebebi ile, deli olduğu için **مَعَ**

كُونِهِ deli olmasına rağmen;

كَوْنِي evren/ kainat ile ilgili, evrensel, koz-

mik ۞ **النَّشْءُ الْكَوْنِيَّةُ** kozmik ışınlar; **نِظَامُ**

كَوْنِي evrensel nizam, kozmik sistem;

كَيَان olma; mevcudiyet, varlık; öz, cev-

her; tabiat;

يَكُونُ yekün, toplam;

مَكَان b-nin bulunduğu

yer; mekan, mahal, yer; mevki, konum;

önem, ehemmiyet; durum, ahval, şartlar;

... **مَكَان** [mud. kul.] ...in yerine, ...e bede-

len; ۞ **لَوْ كُنْتُ مَكَانَكَ** senin yerinde olsaydım;

مَكَانَهُ derhal, hemen; **مَكَانَكَ** dur! kıpırdama!;

أَخْلَى مَكَانًا yer açmak;

أَحْتَلَّ مَكَانًا مَكِينًا güçlü bir konum elde etmek;

هُوَ مِنْ الشَّجَاعَةِ بِمَكَانٍ o gerçekten cesurdur;

بِذَاكَ مِنْ الْأَهَمِّيَّةِ بِمَكَانٍ bu oldukça önemli(dir);

بِذَاكَ مِنْ الْأَهَمِّيَّةِ بِمَكَانٍ bu teori oldukça

zayıftır; **مَكَانَ الشَّيْءِ مِنْ نَفْسِهِ** bir şeyin ...için

[katındaki] önemi, yeri; **مَكَانَ الْحَادِثِ** olay

yeri, hadise mahalli; **ظَرْفُ الْمَكَانِ** yer zarfı

DİLB.; **أَمَاكِنُ وَعَرَّةٌ** engebeli arazi;

مَكَانَةً yer; durum; konum, mevki;

مَكَانَةُ الصَّدْرِ en ön;

مَكَانِي mahalli, bölgesel;

تَكْوِين yaratma, oluşturma, meydana ge-

tirme; şekillendirme; (ç. **تَكَاوِين**) [kaya vb

için] oluşum JEO.; ۞ **جَمِيلُ التَّكْوِينِ** biçimli,

düzgün şekilli; **سِفَرُ التَّكْوِينِ** [Ahdi Atık'de]

İlk kitap;

تَكُونُ ortaya çıkma, meydana gelme,

yaratılma, oluşma; oluşum; yaratılış;

اسْتِكَانَةٌ boyun eğme, itaatkarlık, uysallık;

كَائِنٌ olan; varolan; varlık, yaratık; bir

yerde/ mekanda bulunan; (ç. **آت**) şey, nesne;

varlık ۞ **الْكَائِنُ الْمُطْلَقُ** Mutlak Varlık, Allah;

كَائِنًا مِنْ (مَا) yaratıklar; kainat;

كَانَ kim (ne) olursa olsun;

مُكُونٌ yaratıcı, meydana getiren;

مُكُونٌ yaratık, mahluk; (den ... **مِنْ**) oluşan,

meydana gelen;

مُسْتَكِينٌ boyun eğen, itaatkar;

كَيَوَان ALF.BKZ.;

كُنْتَرَاتُو İt.> [o, o] kontrat, mukavele anlaşma;

كُنْكَرْدَاتُو İt.> (borçlu ve alacaklı arasındaki)

anlaşma, uzlaşma;

كُنْيَاك konyak;

كَوَى i (کَي) (bşı) yakmak; (bşı) dağlamak; (b-i)

dağlayarak tedavi etmek; [asit] yakmak;

[akrep] sokmak; (çamaşır vb.i) ütölemek;

اِكْتَوَى yanmak, dağlanmak alazlanmak; ütü-

lenmek; kendini dağlamak;

حَجَرٌ yakma; dağlama; ütöleme; ۞ **كَي**

الْكَي cehennem taşı, gümüş nitrat; diyatermi;

كَيَّة yanık, dağlama;

كَوَاء iftiracı, leke süren, karalayan; ütücü;

كَوَايَة ütücü [kadın], ütü yapan;

كَوِيَّة [pantalonda] ütü çizgisi SUR.;

مَكْوَاة ve **مَكْوَى** ç. **مَكَاو** ütü [cihaz]; dağ-
lama işinde kullanılan kızgın demir; **مَكْوَاة**
الشَّعْر saç maşası;

مَكْوَى ütüleme işinin yapıldığı yer;

مَكْوَجِي ütücü; çamaşırcı KNŞ;

كَاو yakıcı madde;

كَي ¹ [mansup muzari fiilden önce] yapmak

için, yapmak amacı ile, yapsın diye; **كَي لَا**

ve **لَكَي لَا** ...yapmamak için, yapmasın diye;

كَيَمَا ve **لَكَيَمَا** yapmak için/ amacıyla;

كَي ² bkz. **كَوَى**;

كِت elbise yapımında kullanılan bir çeşit Hint
kumaşı;

كِت وَ كِت ve **كِت وَ كِت** keza keza, şöyle
şöyle;

كِد ¹ (مَكِيدَة, كِيد) (b-i) kandırmak, tuzağa
düşürmek, oyuna getirmek; (ل b-e karşı)
entrika çevirmek; **كَأِيد** (b-i) kandırmak,
oyuna getirmek; (b-i) aldatmaya çalışmak;

كِد ç. **كِاد** tuzak; hile, kurnazlık, desise,
düzen, aldatmaca, hilekarlık; entrika;

كِد bkz. **مَكَايد** ç. **مَكِيدَة**;

كَاد ² ALF.BKZ.;

كِيرَان, **أَكْيَار** ç. **كِير** körük;

كِيرُوسِين İng.> gaz [yakacak];

كَيْس (كَيْسَة, كَيْس) i **كَاس** (كَيْس)

olmak; zarif/ ince/ kibar/ şık olmak; **كَيْس**

zarif/ ince/ şık bir hale getirmek;

كَيْس zekilik, akıllılık, uyanıklık; zerafet,

nezaket, incelik;

كَيْسَة, **أَكْيَاس** ç. müz. ve müe. **كَيْس** torba,

kese [yine ANAT.; çuval; çanta; para çantası;
havlu; **كَيْس الوِسَادَة** yastık kılıfı; **كَيْس**
عَلَى كَيْسِهِ safra kesesi; kendi cebin-
den;

كَيْاس ç. **كَيْسَة** müe. **كَيْسَاء**, **أَكْيَاس** ç. **كَيْس**

zeki; kurnaz; zarif, şık, cazibeli, yakışıklı;

كَيْاسَة kurnazlık; zekilik; zerafet; nezaket,

naziklik; şıklık;

كَيْس daha ç. **كُوسَى** ve **كَيْسَى** müe. **أَكَيْس**

zeki; daha kurnaz; daha güzel, hoş, şık;

مَكَيْسَاتِي ve **مَكَيْس** masör MIS.;

مَكَيْس zeki; kurnaz; zarif;

كَيْف ⇒ **كَيْف** (bşe) şekil, biçim vermek; (bşi,
kendini) uyum sağlamak, ayarlamak, uyarla-
mak, uygun hale getirmek; (bşi) düzene sok-
mak, tertip etmek; (b-i) eğlendirmek/ mora-
lini düzeltmek; [uyuşturucu madde] (b-i)
hafifçe sarhoş etmek, çakırkeyf etmek;
تَكَيْف şekillenmek, bir şekil/ biçim kazan-
mak; kendini adapte etmek, uyum sağlamak;
neşelenmek, eğlenmek; neşeli olmak; çakır-
keyf olmak, hafifçe sarhoş olmak; (tütüün vb.)
içmek;

كَيْف [soru ve nida edatı] nasıl?, nasıl ...!

...**كَيْفَ لَا وَ...** nasılsın?; ...**كَيْفَ حَالُكَ** ol-
duğuna göre, bunun [böyle] olmaması için
ne gibi bir sebep var?;

كَيْفَمَا bununla birlikte, yine de; **كَيْفَمَا**

كَانَ الْحَالُ ne olursa olsun; her halukarda;

كَيْف hal, durum; keyif, ruh hali; neşelilik,

keyiflilik; istek, keyif; (ç. **كُيُوف**) uyuşturucu

¹ ل gerçekten, doğrusu, kesinlikle; genellikle **إِنْ رَبِّي لَسَمِيعٌ** 'den sonra haber'in başında: Doğrusu rabbim dua(ları) işitendir [işitir]; **لَوْ** veya **لَوْلَا** edatlarının karşılık cümlelerinin başında kullanılır: **لَوْ كُنْتَ تَفْعَلُ هَذَا** eğer bunu (böyle) yapmış olsaydın, daha faydalı olurdu; **لَوْلَا تَابَ لَهْلَكُ** eğer tövbe etmemiş olsaydı, helak olurdu; yemin ifadesinin başında **لَعَمْرُكَ** hayatın üzerine yemin ederim ki!

² ل 1. [harfî cer]: ...e; ...için; ...in lehine; ...den dolayı, .nedeniyle, sebebiyle; diye, uğruna; .yüzünden; ...olduğundan; ...tarafından hazırlanmış, yazılmış; bazen "الى" anlamında kullanılır; **لِي**, **لَنَا**, **لَكُمْ**, benim (senin, bizim, sizin) ...im (...in, ...imiz) var; **أَنَا لَهَا** buna [bu işe] uygun olan benim; **لِي عَلَيْهِ مَالٌ** onun bana borcu var; **مَا لَهُ وَمَا عَلَيْهِ** onun hakkı ve onun görevi; onun alacağı ve onun borcu; **لَهُ** ... yapmak onun hakkıdır, ...yapabilir, ...yapsa yeridir.; ...yapabilir, ...yapmaya gücü yeter/ kadirdir; **لَيْسَ لِي أَنْ** ... yapmak bana yakışmaz, ...yapmam doğru olmaz; **مَا لَكَ تَفْعَلُ كَذَا** bunu ne diye yapıyorsun, niye böyle yapıyorsun; **لَكَ ذَلِكَ** veya **لَكَ هَذَا** bu size kalmış, size bağlı; tamam! kabul!

(i) ... **أَلَاكَ فِي** ... ya da **هَلْ لَكَ فِي** ... anlaştık! arzu eder misiniz, ister miydiniz; **قَرَأْتُ لَهُ** onun [yazdığı] bir kitabını okudum; **لَا** [onun kararı yoktur] hiç bir şeyde istikrar göstermez, **قَامُوا لِمُعَاوَنَتِنَا** bizi desteklemeye başladılar; **لِسَبْعِ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنْ** Şaban ayının sekiz gecesi geçmişti; **لِلْأَوَّلِ وَهَلَّةٌ** ilk olarak, ilk kez; **لِلْمَرَّةِ الْأُولَى** ilk anda, ilk görüşte; **أَخُوهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ** özkardeşi, ana baba bir kardeşi;

2. [bağlaç]: ..yapmak için, ...yapmak amacıyla; [dilek kipi için edat] **لِيَكْتُبْ** yazsın! [bu kullanımda eğer öncesinde 'ف' veya 'و' var ise 'ل' sakın olarak okunur **وَلِيَكْتُبْ**];

لِأَجْلِ [mud. kul.] ...için, ...sebebiyle; **لِكَيْمَا / لِكَيْ** [fiilden önce, bağlaç] ...yapmak için, ...yapmak amacıyla; **لِكَيْلَا** ve **لِأَلَّا** ...olmasın diye, ...yapmasın diye, ...yapmamak için; **لِأَنَّ** [isim cümlesinden önce] ...sebebiyle; ...için; zira... çünkü; **لِهَذَا** ve **لِذَلِكَ** bu yüzden, bu sebeple; **لِمَا** [لِمَا] niçin, ne diye;

³ ل [olumsuzluk edatı]; hayır!; [olumsuz emir, nehiy edatı] **لَا تَنَمْ** uyuma!; [mansub nekra isimden önce olumsuzluk için kullanılır];

yok[tur]!; لا اله الا الله Allah'dan başka tanrı yoktur; لا بد منه bu kaçınılmaz/zorunludur; لا خير فيه bundan bir fayda gelmez; لا شك kesinlikle; لا جرم şüphesiz; şüphe götürmez;

لا سيما özellikle, hassaten, hele hele;

لا buraya dikkat edin! bakın! hey!;

لا ...siz, ...olmaksızın;

ولا [olumsuzluk ifadesinden sonra] ne de [yapmadı, olmadı vb.]; hatta, bile [yine حتى] örn. لم يعطيني حتى ولا قرشا bana bir kuruş bile vermedi; لا ...ولا ne ...ne de...

لا ابالية kayıtsızlık, aldırmazlık;

لا أدريّة şüphencilik, septisizm; bilinemez-cilik, agnostisizm;

الا انا nesnel kainat FELS.;

لا اناية özgecilik, diğerkamlik;

لا جنسية vatansız, haymatlos;

لا ديني dinsiz, tanrıtanımaz;

لا دينية dinsizlik, tanrıtanımazlık;

لا سامي Yahudi aleyhtarı;

لا سامية Antisemitizm;

لا سلكي telsiz; kablosuz haberleşme, telsiz yayını; لا إشارة لا سلكية telsiz mesajı;

لا شعور şuursuzluk, bilinç kaybı

لا شعوري bilinçsiz, şuursuz;

لا شيء hiç, hiç bir şey;

لا شيء yokluk; hiçlik,

لا مبالاة ve لا مبالية kaygısızlık, aldırmama;

لا مركزية sorumluluğun dağıtılması,

ademi merkezîyetçilik;

لا مسؤولية sorumsuzluk, mesuliyetsizlik;

لا نظام kargaşa, sistemsiz;

لا نهاية sonsuzluk;

لا نهائي sonsuz;

اللاتين Latin'ler, Latin halkı;

لاتيني Latin;

اللاتينية Latince;

لادن afyon tentürü ECZ.;

لازورد lacivert taş; gökyüzü;

لازوردي açık mavi, gök mavi;

الأك => لأك (b-i, ...e) elçi olarak göndermek;

ملائكة, ملائكة, ملائكة, ملائكة melek;

elçi, haberci;

ملائكي melekler ile ilgili, melekler gibi;

semavî;

لائكي alf. bkz;

لألة (لألة) parıldamak, ışıldamak, [şimşek] çakmak; تالأة (تالأة) sallamak; تالأة parıldamak, ışıldamak; [şimşek] çakmak;

لألة parıldama, ışıldama, ışık saçma;

لألاء parıltı, ışıltı; sevinç, [yüzdeki]

sevinç parıltısı; inci taciri;

لؤلؤ inci [cin.is.; tek.is..] [cin.is.; tek.is..] [cin.is.; tek.is..]

لؤلؤ papatya, margarit, ilkbahar çiçeği;

لؤلؤ sedef;

لؤلؤ inci gibi; inci beyazlığında; [cin.is.; tek.is..]

لؤلؤ kabuğu soyulmuş ve yuvarlak hale getirilmiş arpa;

تالأة parıltı, ışıltı;

متلألئ parıldayan, ışıldayan, ışık saçan;

لأم (yarayı) sarmak; (bşı) onarmak, tamir etmek;

(bşî) kaynak/ lehim yapmak; لَامَة (لُؤْم) u (لَام) kaynak/ lehim yapmak; (مَلَامَة) kötü/ adi/ şerli/ aşağılık/ adi olmak; (ب-ile) anlaşmak, [elbise] (b-e) uymak, yakışmak, gitmek; (bşe) uymak, münasip/ uygun, yerinde olmak; (bş ile) uyum/ ahenk içinde olmak; [iklim, hava, yiyecek] (b-e) yaramak, sıhhatine/ sağlığına iyi gelmek; (... ile ...in aralarını) bulmak, (... ile, ...i) uzlaştırmak, birleştirmek; (farklı şeyleri) bir düzene koymak; (ب-ile) şerefsizce davranmak; (تَلَاءَم) onarıl- mak, düzeltilmek, tamir edilmek; (ب-ile) uyum göstermek; (التَّام) onarılmak, tamir edil- mek, ıslah edilmek; birbirine kaynamak, lehimlenmek; uyum/ ahenk içinde olmak, uyum/ ahenk göstermek, birleşmek; birbirine yapışmak; [yara] kapanmak, iyileşmek; [in- sanlar] toplanmak, bir araya gelmek; [heyet, komite, kongre] toplanmak; toplanmak; (لَام) [yarayı] sarma; birleşme, birbirine kaynama; onarım, tamirat; (لُؤْم) adilik, alçaklık, kötülük; cimrilik; (لِئَم) barış; anlaşma, birleşme, uyuşma, uz- laşma; uyum gösterme; (لُؤْمَان, لُؤْمَاء, لِنَام, لِنِيم) alçak, adi, şerefsiz cimri, pinti; (مَلَامَة) uygunluk, uyum, ahenk, uyuşma; uzlaşma, bağdaşma; katılma, muvafakat; (ل...e) uygun, münasip, yerinde; (ل...ile) uyum/ ahenk içinde, uyum gösteren; (ل) harfinin adı;

لَا مَ lama ZOO.;
لَانْش Ing.> ç. مَآ motorlu tekne, bot;
لَاهَاي Lahey şehri;
لَاهُوت ilah, tanrı; kutsal, varlık; ۱۱ علم الَاهُوت ilahiyat, teoloji;
ilahiyat, teoloji;
لَاهُوتِي ilahiyat ile ilgili; ilahiyat bilgini, teolog;
لَاهُوتِيَّة ilahiyat, teoloji;
لَاهُور Lahor şehri;
لَاوَاء sertlik, katılık;
لَاي yavaşlık, ağır hareket etme; sıkıcılık, bunal-tıcılık; ۱۱ بَعْدَ لَاي sonunda, nihayet!;
لَايْكِي Fr. > laik, seküler;
لَايْكِيَّة laiklik, sekülerizm
لَب u (لَب) (ب bir yerde) kalmak, yaşamak;
_ (لَبَّت) a (لَب) ve _ (لَبَّت) u (لَبَابَة) zeki, akıllı olmak; تَلَبَّ [ekin] tanelenmek; تَلَبَّ (ل...e) hazırlanmak;
لَبَّ [ceviz, badem vb.] iç; öz, cevher; asıl, en iyi kısım; kalp; akıl, zekâ;
لَبَّة ç. مَآ - göğsün üst kısmı;[hayvan] boğaz;
لَبَّة altın kolye MİS.;
لَبَّ ç. مَآ göğsün üst kısmı; hayvanın boğazı; martingal kayışı;
لَبَّ öz, cevher; asıl, en iyi kısım; مَآ selüloz;
لَبَّ anlayışlı, zeki;
لَبَّ ç. مَآ يَکَا yaka; ۱۱ اَخَذَ بِتَلَابِيْب... birinin yakasına yapışmak;
لَبَّة ç. مَآ - dişi aslan;

لبنة sazan zoo. Cyprinus carpio;

لبث a (لبث, لبث, لبث) oyalanmak; (ب bir yerde)

kalmak, [bir süre] bulunmak; [muzari fiil

ile birlikte kullanım] ...yapmaya devam et-

mek, ...yapmayı sürdürmek, ...yapıp dur-

mak حتى / لم يلبث أن ما لبث أن ... ya da

...yapması hiç vakit almadı, ...çabucak oldu/

bitti, ...ile hiç oyalanmadı; لبث يفعله bir süre

böyle yaptık, bunu yaptık; تلث oyalanmak;

(ب bir yerde) bir süre kalmak/ durmak;

لبث oyalanma, gecikme; kısa bir süre
durmak, kalma;

لبثه kısa süreli gecikme; rotar; mola

لبخ [cin. is; tek.is, ة] bir akasya cinsi BOT;

لبخة yakı, yara lapası; lapa;
deriyi yumuşatıcı merhem;

لبخ şişko, yağlı;

لبد u (لبود) (ب bşe) yapışmak, (ب bir yerde)

kalmak, bulunmak; لبد (yünü) keçeletirmek;

(bşi) keçe kaplamak; büzüp kalınlaştırmak;

لبد sıkıca yapışmak; تلبد; birbirine

yapışmak; keçeleşmek; sıkıştırılmak, pres-

lenmek; bulutlanmak; [gökyüzü] بالغيوم

bulutlar ile) kaplanmak; [yüz] kararmak;

لبد yoğun لبود من الغمام keçe; لبود چ. لبد
bulut kümeleri;

لبد yün

لبد yapışık, yapış yapış, sıkıca birbirine
geçmiş;

لبدة [aslan] yele; fesin altına giyilen
bir çeşit yün başlık MİS.; [dervişlerin giydiği]

keçe külah

لبدة چ. لبد keçe, birbirine geçmiş yün;

لباد keçe imal eden, keçeci; keçe;

لبادة eğerin altına koyulan örtü; (چ. لبايد)

keçe başlık;

ملبد bulutlu, bulutlarla kaplı [gökyüzü]

آت- چ. متلبد

لبس a (لبس) (elbiseyi vb.i) giymek; لبس (b-e,

bşi) giydirmek; (bşi, ب...ile) sarmak, ört-

mek; (bşi, ب...ile) kaplamak; (b-nin) her

tarafını kaplamak [titreme, solgunluk vb.]

her tarafına yayılmak; (bşi, على b-nin)

anlayamayacağı şekilde vermek, (bş ile على

b-nin) aklını karıştırmak, zihninde karışık-

lığa sebep olmak; (b-i) aldatmak,

kandırmak; لابس (b-ile) samimi/ yakın ol-

mak; (b-ile, bş ile) yakın ilişkisi bulunmak;

[çevre, şartlar] (b-i) kuşatmak, sarmak;

لبس (b-e, bşi) giydirmek; (bşi) sarmak,

kaplamak; تلبس (ب bşi) giymek; (ب bşe)

sarınmak; giyinmek; (ب bşe) karışmak,

dahili bulunmak; (ب bşe) burnunu sokmak;

(b-e) karışık/ zor/ içinden çıkılmaz gel-

mek; لبس (b-e) karışık/ zor/ içinden

çıkılmaz gelmek; (ب bşe) karışmak; (bşi,

ب bş ile) karıştırmak, (bşi, ب bş) zannedip

yanılmak; (bşden dolayı) kafası karışmak;

لبس ve لبسة karışıklık, şüphelilik, kesin

olmama, anlaşılmazlık; كان في لبس من أمره

biri hakkında şüpheleri bulunmak;

لبس چ. لبوس giyecek; kıyafet;

لبسة giyiniş, giyim tarzı;

لباس آت. **لباس** giyecek, elbise; kıyafet;

kılık; erkek küloğu MIS., SUR.; **لباس الرأس**

başlık; **لباس التقوى** alçak gönüllülük, tevazu;

لباس رسمي ve **لباس عسكري** resmi/ askeri

elbise, üniforma; **لباس السهرة** gece elbisesi;

لباس جاهزة hazır **لباس وطني** milli kıyafet;

elbiseler;

لبس giyilmiş; (ç. **لبس**, **لباس**) kullanılmış,

müstamel elbise; eş, benzer, Nil sazani ZOO.;

لبوس elbise; fitil, supozitivar TIP.;

لبوس رسمي üniforma, resmi elbise;

لبس elbise, giysi, giyecek; [çoğ]

kıyafet; kostüm **لبس الوقاية** koruyucu

elbise; **لبس التشریف** tören elbisesi;

لبس elbise ve iç çamaşırları;

لبس رسمي üniforma, resmi elbise; **محَلّ**

الملايس hazır elbiselerin satıldığı mağaza;

تلبس giydirmе; (ç. **لبس**... ile) kaplama; kapla-

ma işi; duvar sıvama; hile, kandırma;

تلبسة fitil, supozitivar TIP.;

ملايسات [çoğ] ilişki, yakınlık; **ملايسات**

kiler; birlikte gelişen olay/ vakıa; çevre, çev-

releyen şartlar;

لباس giydirmе;

تلبس cürmü meşhut suçlar,

sanığın suç üstü yakalandığı suçlar HUK.;

التباس karışıklık, karmaşıklık, şüphelilik,

şüphe **رفع الالتباس** şüphenin, karışıklığın,

anlaşılmazlığın giderilmesi; **أحاط به الالتباس**

anlaşılmaz/ içinden çıkılmaz olmak;

ملبوس kullanılmış, müstamel, eski [giy-

si]; çıldırmış ya da vecid halinde MIS.;

ملبوسات giyecekler;

ملبس karışık, anlaşılmaz; kaplama; şeker

kaplı; (ç. **لبس**...) şekerleme;

متلبس suçüstü, cürmü meşhut halinde;

متلبس karışık, anlaşılmaz, içinden çıkıla-

mayan; şüpheli, kesin olmayan;

لبط u (b-i) yere vurmak, yere atmak, yere

çalmak/ yıkmak; **لبط** i tekmelemek ;

لبق u (b-i) becerikli/ mahir/ usta/ kabiliyetli

olmak; **لبق** a (b-i) [elbise, giyecek] (b

b-e) uymak, olmak; **لبق** (b-i) uydurmak, ayar-

lamak;

لبق beceriklilik, ustalık; maharet, hüner;

uygunluk, münasip olma;

لباقة beceriklilik, ustalık; maharet, hüner;

münasip olma, uygunluk; zariflik, zerafet,

incelik, nezaket;

لبق mahir, hünerli; usta, becerikli; zarif,

ince, nazik; uygun, münasip;

لبق becerikli, usta; mahir, hünerli, zarif,

ince;

لبك u (b-i) ve **لبك** (b-i) karmak, karıştırmak;

(iş) karıştırmak, birbirine sokmak; **لبك** a,

تلبك ve **التبك** karışmak, birbirine girmek,

düzeni bozulmak;

لبك ve **لبكة** karışım; karışıklık, düzensiz-

lik, kargaşa

لبك bkz. **لبك**

لبب [anne] (çocuğunu) okşamak, sevmek;

لَبْلَب sevgi, şefkat [özl. anne sevgisi];

لَبْلَب filiz, sürgün MIS.;

لَبْن tuğla yapmak; **التَّبْن** [bebek] süt emmek;

لَبْن [cin.is.] pişirilmemiş tuğla, kerpiç;

لَبْنَة [tek.is.] ç. -آت tuğla, kerpiç;

لَبَان süt; yoğurt SUR.; **لَبَان** ç. **لَبْن** [çoğ.] süt mamülleri **لَبْنِ الْحَضِّ** yayık ayranı; **لَبْنِ شَرِّش** kesilmiş sütün suyu;

لَبْنِي süte ait, süt [na't]; sütlü, süt özelliğinde, süt gibi;

لَبْنِيَة sütlü bir yiyecek;

لَبَان göğüs;

لَبَان reçinesi elde edilen bir bitki;

لَبَان süt emme; çekme halatı MIS. **أَخُوهُ** **لَبَان** (أُخْتُهُ) b-nin süt kardeşi;

لَبَان tuğla/ biriket imal eden; sütçü;

لَبَانَة ç. **لَبَان**, **لَبَان** amaç, gaye, istek, hedef; iş, girişim, teşebbüs, yatırım;

لَبَانَة süt mamülleri üretimi, mandıracılık, sütçülük;

لَبَان sağmal, **لَبَان** ç. **لَبُونَة**, **لَبُون**, **لَبْنَة** süt veren, **لَبُون حَيَّوَان** memeli hayvan;

لَبْنَان Lübnan;

لَبْنَانِي Lübnan... Lübnana ait, Lübnan'a ait; (ç. -ون) Lübnanlı

مَلْبَن Mısır nişastası, şeker, fıstık ile yapılan bir tatlı çeşidi;

مَلْبَنَة mandıra;

لَبَوَات diş aslan;

لَبِي ⇒ **لَبِي** (davete, çağrıya) karşılık vermek, icabet etmek; (isteği, emri) yerine getirmek; **لَبِي دَاعِي رَبِّهِ** veya **لَبِي نِدَاء رَبِّهِ** Hakkın rahmetine kavuşmak, vefat etmek; **لَبِيك** Emret!, buyur!, ≈ sana karşı boynum kıldan ince;

تَلْبِيَة [çağrıya, isteğe, davete] karşılık verme, itaat etme, boyun eğme; **تَلْبِيَة ل...** ...e uygun olarak, uyarınca; **تَلْبِيَة لِدَعْوَتِهِ** davetine icabet ederek, karşılık vererek, veya davetine icabet olsun diye, karşılık vermek için;

لَبِيرِيَا Liberya;

لَت (لَت) (bşi) ezmek, ezip toz haline getirmek; (unu) su ile karıştırmak; (hamuru) yoğurmak; (bşe, ب...i) dolamak, sarmak; gevezelik etmek MIS.; **لَت عَجَنَ فِي مَسْأَلَةٍ** bir meseleyi ağzında [yeni bir şeyler söylemeden] geveleyip durmak;

لَت gevezelik, boş konuşma. MIS.;

لَتَات geveze, çalçene, çenesi düşük MIS.;

لِتْر ç. **لِتْر** litre;

لِتْوَانِيَا Litvanya;

الَّذِي "الَّذِي" kelimesinin müennesi;

لَتَة bkz. **لَتَو**

لَثَغ (لَثَغ) a peltek olmak, bazı harfleri doğru telaffuz edememek [özl. **ث** harfini **س** veya **لَثَغ بِالسَّيْنِ س** **لَثَغ** harfini **غ** telaffuz etmek] **لَثَغ** harfini **ث** telaffuz etmek;

لَثَغَة pelteklik, telaffuz bozukluğu [özl.

غ yerine **ر** ya da **ث** yerine **س**];

لَثَغ müe. **لَثَغَاء** ç. **لَثَغ** peltek; **لَثَغ** harfini **غ**

olarak] telaffuz eden;

لَثَمَ a (لَثَمَ) (b-ş) öpmek; **لَثَمَ** (ağzını) örtü ya da elbisesinin ucuyla 'لَثَمَ' ile kapamak, **تَلَثَمَ** ve **لَثَمَ** (ağzını) örtü, **لَثَمَ** ile örtmek; örtünmek, kendini örtmek, sarınmak;

لَثَمَةٌ öpücük;

لِثَامٌ (sadece) ağzı örtmekte kullanılan peçe gibi örtü; örtü, örtünülen şey;

مَلَثَمٌ ve **مَلَثَمٌ** ağzını örtmüş;

لِثَةٌ dişeti;

لِثَوِيٌّ dişeti ile ilgili;

الْحُرُوفُ اللَّثَوِيَّةُ peltek telaffuzlu harfler;

(لَجَاجَةٌ, لَجَاجٌ, لَجَجٌ) i (لَجَجْتُ) a ve (لَجَجْتُ) **لَجَجٌ** inatçı/ dik kafalı/ söz dinlemez olmak; (في...de) direktmek, inat etmek; (في...i, yapmayı) etmek, ısrarcı davranmak; (في...i, için) sıkıştırmak, sürdürmek; (على b-i, ب...i) sıkıştırmak, (على b-den, في...i, yapmasını) ısrarla istemek; [kavga, açlık vb.] (ب b-i) bitkin/ halsiz düşürmek, takatini kesmek; **لَجَجٌ** (b-ile) inatla tartışmak ya da çekişmek; **لَجَجٌ** gürültü olmak, [sesler] birbirine girmek; [deniz] azmak, köpürmek, çok dalgalı olmak; gürüldemek;

لَجَجٌ ve **لَجَجَةٌ** **لَجَجٌ** denizin derinlikleri; derin boşluk/ çukur; gecenin koyu karanlığı;

لَجَجِيٌّ dibine ulaşılmaz, çok derin;

لَجَجَةٌ gürültü, yaygara;

لَجَجَةٌ münakaşacılık, inatçılık, dik kafalılık, ısrarcılık, direktme;

لَجَجٌ ve **لَجَجٌ** inatçı, dik kafalı, ısrarcı, dire-

ten, dediğim dedik;

لَجَأٌ a (لَجَأٌ) (لَجَأٌ, لَجَأٌ) ve **لَجَأٌ** a (لَجَأٌ) (لَجَأٌ) sığınmak; (لَجَأٌ, لَجَأٌ) (b-i, لَجَأٌ) başvurmak; (لَجَأٌ, لَجَأٌ) zorlamak, mecbur etmek; **لَجَأٌ** (b-i) sığındırmak, korumak, himaye etmek; (لَجَأٌ, لَجَأٌ) (b-e) bırakmak, emanet etmek; (لَجَأٌ, لَجَأٌ) sığınmak,

مَلَجَأٌ sığınma yeri; sığınak, barınak; ev, **مَلَجَأٌ** anaokulu, kreş; **مَلَجَأٌ** yetimevi, yetimhane; **مَلَجَأٌ** huzurevi; **مَلَجَأٌ** körler okulu; **مَلَجَأٌ** huzurevi; **مَلَجَأٌ** (ضِدَّ) للغارات hava saldırısı sığınağı; **مَلَجَأٌ** hava saldırısı sığınağı; nükleer saldırı sığınağı;

التَّجَاءُ (لَجَأٌ) sığınma; iltica;

لَجَأٌ sığınan; mülteci, sığınmacı; göçmen, muhacir; sığınak, huzurevi, yetimhane vb.de kalan;

لَجَبٌ gürültü, kargaşa; büyük ordu;

لَجَبٌ gürültülü;

لَجَلَجَلٌ ve **تَلَجَلَجَلٌ** sözü tekrarlayıp durmak, lafı ağzında gevelemek; kekelemek;

لَجَلَجَةٌ kekeleme;

لَجَلَجٌ kekeleyen, kekeme;

مَلَجَلَجٌ (sürekli) tekrarlanan, [söz vb.]

لَجَمٌ u (لَجَمٌ) (b-ş) dikmek; (ata) gem vurmak

KNŞ.; **لَجَمٌ** ve **لَجَمٌ** (ata) gem vurmak; (b-i) zaptetmek, durdurmak, frenlemek; (atın) dizginlerini çekmek, dizginlemek; **التَّجَمُّ** gem vurulmak, kontrol altına alınmak, dizginlenmek [yine MEC.];

gem; لَجْمُ, الْجَمَّةُ. لَجَامٌ

gem vurulmuş; مَلْجَمٌ ve مَلْجُومٌ

ا (لَجْن) (ب...e) yapışmak, yapışık olmak;

[tarak] kirlenmek;

لَجْنَةٌ komite, komisyon, لَجَن, لَجَان, -آت. لَجْنَةُ

heyet, kurul لَجْنَةُ التَّحْقِيقِ || inceleme, teftiş

kurulu/ heyeti, tahkikat kurulu; لَجْنَةُ إِدَارِيَّةٍ

yönetim kurulu, idari kurul; لَجْنَةُ الْإِمْتِحَانِ

imtihan heyeti; لَجْنَةُ الْإِنْضِبَاتِ disiplin kuru-

lu; لَجْنَةُ صُلْحِيَّةٍ icra kurulu; لَجْنَةُ التَّنْفِيزِيَّةِ

hakemler kurulu; لَجْنَةُ فَرْعِيَّةٍ alt kurul; لَجْنَةُ

دَعْوَةِ الْمَرْقَبَةِ dene-

tim kurulu;

لُجَيْنٌ gümüş;

لُجَيْنِي gümüş [na't];

لَحَّ u, i (لَح) [akrabalık] yakın olmak; لَحَّ yalvar-

mak, (لَح...de) ısrar etmek, ısrarcı olmak;

(لَح...e) rahat verme-

mek; (لَح...i, لَح...e, yapmaya) veya ب...

zorlamak, mecbur etmek;

لَحَّ ve لَحَّ yakın, dar;

لَحَّ inatçı, dikkafalı;

لَحَّ; zorlayan; ısrarcı davranan;

لَحَّ zorlama, mecbur etme; ısrarcılık;

لَحَّ فِي الْحَاجِّ || kaçınılmaz, zorunluluk, ihtiyaç;

ya da لَحَّ بِالْحَاجِّ ısrarla, ciddi bir şekilde;

لَحَّ zorlayan, zorlayıcı; inatçı; azimli,

sebat gösteren; sıkıştıran; ısrarlı;

لَحَّ açık, kullanılan [yol]; elektrot;

لَحَّ Lahec [Yemen'de bir şehir ve sultanlık];

لَحَّ a (لَحَّ) mezar kazmak; (b-i) gömmek;

doğru yoldan sapmak, istikametten ayrılmak;

inancını terk etmek; (لَحَّ...e) eğilmek, mey-

letmek; لَحَّ bkz. لَحَّ; لَحَّ sapmak, yoldan

çıkma; inancını yitirmek, kâfir olmak; (لَحَّ

...e) eğilmek, meyletmek;

لَحَّ mezar [lahit];

لَحَّ mezar kazan, mezarıcı;

لَحَّ ilhat, dinden çıkma, irtidat; bir

inanca/ kabul edilmiş doğruya karşı çıkma;

لَحَّ [na't] inkârcılıkla ilgili, inkâr-

cı..., Allah'ı inkâr eden;

لَحَّ inkârcı, münkir, mülhit, inançsız;

(لَحَّ...e, لَحَّ...e) mürtet; inançsız kişi;

لَحَّ a (لَحَّ) [güve, kurt vb.] (b-i) yiyip bitir-

mek; لَحَّ a (لَحَّ) (b-i, tabağı) sıyırmak,

[dil ile] yalamak;

لَحَّ sıyrınış; az bir şey, miktar;

لَحَّ sıyrılmış, yalanan [yiyecek vb.];

لَحَّ geri zekalı MIS.;

لَحَّ a (لَحَّ, لَحَّ) (b-e, b-i) bakmak, (b-i,

لَحَّ...oluşunu, ...i) gözlemek, izlemek; لَحَّ

; لَحَّ (b-i) gözüne çarpmak, (b-i) bir an

farketmek; (لَحَّ...e, ...olduğuna) dikkatleri

çekmek; (b-i) hesaba katmak, (b-i) göz önü-

ne almak; (b-i) dikkat etmek; (b-i) gözden

geçirmek; لَحَّ...olduğu göz-

lenmiştir/ dikkati çekmektedir, لَحَّ عَلَيْهِ

birindeki bir şey dikkatini çekmek;

لَحَّ لَحَّ bakış;

لَحَّ bir anlık bakış, göze

لَحَّ الرَّاهِنَةُ || çarpma; an, çok kısa süre

[içinde bulunduğumuz] şu an, tam şimdi;
 فِي لَحْظَةٍ [göz açıp kapayıncaya kadar] he-
 men, çabucak; فِي هَذِهِ اللَّحْظَةِ şu an; فِي
 لَحْظَاتٍ bir kaç dakika içinde;

لَحْظَةً o an;

مُلَاحَظَةٌ ç. آت- görme; gözlem; not, açık-
 lama, yorum; dikkat; kontrol, gözden geçir-
 me; ذُو مُلَاحَظَةٍ önemli, dikkat çekici;

لَحْظَةً ç. لَوَاحِظٌ göz; bakış;

مَلْحُوظٌ dikkatleri çeken, önemli;

مَلْحُوظَةٌ ç. آت- gözlem; not; fikir/ düşünce
 beyanı;

مُلَاحِظٌ yönetici, teftiş eden, gözden geçi-
 ren, kontrol eden, gözetmen;

وَالْمُلَاحِظُ أَنَّ... [yine] ...olduğu

açıkça görülmekte/ dikkatleri çekmektedir;

الْحَفَّ (لَحَفَ) (b-nin) üstünü örtmek; لَحَفَ a

(bşi) ısrarla istemek, (bşde) ısrarcı davran-
 mak; تَلَحَّفَ ve التَّحَفَّ (ile) örtünmek;

لَحَفَ [dağ için] etek;

لَحَافٌ ç. لُحْفٌ, الْحِفَّةُ örtü, battaniye;

çarşaf; [kendisine sarınılan] örtü, çarşaf;

مُلْحَفٌ ve مَلْحَفَةٌ ç. مَلْحَفٌ örtü, battaniye;

[kadın örtüsü olarak] çarşaf; [yatak örtüsü]

çarşaf;

الْحَافُ aşırı ısrar, sıkıştırma

مُلْتَحِفٌ (ile) örtünmüş, sarınmış;

لَحَقَ a (لَحَقَ, لَحَقَ) (b-i ya da b-i) yakalamak,

ele geçirmek; (bşe ya da bşe) yetişmek,

ulaşmak; (b...e) yapışmak, tutunmak; (b-i

) izlemek, (b-nin) peşinden gelmek; (b...ile)

birleşmek; (ب okula, kuruma vb.e) girmek,

katılmak (ب bir hizmete, askere vb.e) başla-

mak, gitmek; [felaket, afet, hasar] (b-nin)

başına gelmek, [felakete, hasara] uğramak;

(b-e) düşmek, (b-nin) vazifesi olmak; لَاحِقٌ

(b-i) izlemek; (b-nin) peşinde olmak, (b-nin)

izini sürmek; أَلْحَقَ (bşi, ب...e) katmak, ilave

etmek, dahil etmek, (bşi ب...in) içine almak;

(bşi, ب ile) birleştirmek; (bşi, ب kuruma,

kuruluşa) dahil etmek, sokmak, almak; (bşi,

ب b-nin) başına getirmek (b-i, bşe, hasara,

zarara) uğratmak; أَلْحَقَ [edil.] (kuruluşa,

hizmete, vb.e) girmek, kabul edilmek, alın-

mak; تَلَاْحَقَ hemen peşinden gelmek; birbiri-

ni izlemek; birbirinin peşinde olmak; sıraya,

diziye katılmak أَلْتَحَقَ (ب...e) yetişmek;

(ب...i) yakalamak, (ب okula, üniversiteye,

derneğe, işe, orduya) girmek, katılmak,

kaydolmak; (ب göreve, makama) gelmek,

geçmek; (ب...ile) bağlantılı/ ilintili olmak;

sadık/ bağlı olmak أَلْتَحَقَ بِالْحُكُومَةِ kamu

teşebbüsünde devlet hizmetinde çalışmaya

başlamak; أَسْتَلْحَقَ (bşi) kendine nisbet et-

mek, sahiplenmek;

لَحَقَ ç. أَلْحَاقُ ekime müsait, selin getirdiği
 toprak, alüvyon;

أَشْنَتْ مَوَادَّ لَحَقِيَّةٍ: لَحَقِيَّ aşıntı JEO.; selin
 getirdiği toprak, alüvyon;

لَحَاقٌ (ب...e) girme, katılma, dahil olma;

(ب...e) üyelik

مُلَاحَقَةٌ ç. آت- iz sürme, peşine düşme,

takip; kovuşturma, takibat;

الْحَقَاق ekleme, ilave etme, katma, (ب *kuruluşa*) girme, kabul edilme, üye olma;

التَّحَاق (ب *...e, işe, derneğe*) girme; (ب *...e*) katılma, kaydolma, yazılma (ب *...e*) yetişme, ulaşma;

اِسْتَلْحَاق ilhak etme, sahiplenme; baba-lığın kabulü HUK.;

لَا حَقَّ ulaşan, yetişen; yakalayan, daha sonraki, izleyen, peşi sıra gelen; eklenen, ilave, ek [s.]; **لَا حَقًّا** sonradan, peşisıra gelerek

لَا حَقَّة [çoğ.] **لَوَاحِق** ek, ilave; **لَوَاحِق** [çoğ.] ekler, ilaveler; müştemilat, aksesuarlar;

مُلْحَق (ب *bşe*) eklenmiş, ek, ilave (ب *...e*) dahil edilmiş; (ب *bşe*) bitişik; haşiye olarak, dipnot olarak yazılı/ basılı; bağlı, tabi; içine alınmış, dahil edilmiş, ilhak olmuş; ek, ilave; (ç. **مَلَّاحِق**, -آت) ek, ilave, zeyl, lahika, [yine gazete, dergi vb. için]: [zarf içindeki] mektup; madalyon, pendentif; römork; müştemilat, ek yapılar; ç. (ون) ataşe DIPL.; asistan; **مُلْحَقَات** [çoğ.] bağlı bölgeler, bağlı semtler; **مُلْحَق عَسْكَرِي** deniz ateşesi; **مُلْحَق حَرْبِي** askeri ateşe; **مُلْحَق حَرْبِي** basın ateşesi;

مُتَلَّاحِق kesintisiz, ard arda, peşpeşe, sürekli **مُتَلَّاحِق الْحَرَكَة** sürekli hareket eden;

لَحْم u (لَحْم) (*bşi*) [kaynak yaparak] birleştirmek, lehimlemek; **لَحْم** a yapışmak, yapışıp kalmak; **لَحْم** (*bşi*) lehimlemek, kaynakla birleştirmek; **تَلَّاحِم** karşılıklı/ birbirine karşı çetin bir savaşa girmek; birbirine yapışmak/

geçmek; birbirine sıkıca tutunmak, birleşmek; **التَّحْم** (ب *...e*) yapışmak, tutunmak; [iki ordu] birbirine girmek, karşılaşmak; birbirine yapışmak; birbirine geçmek; [yara] kapanmak, iyileşmek;

لَحْم et; **لَحَام**, **لُحُوم** ç. **لَحْم** kemiğiyle;

لَحْمَة [tek. is.] et parçası

لَحْم [kumaşta] atkı, **لَحْمَة** ya da **لَحْمَة**

argaç; motif;

لَحْمَة akrabalık, yakınlık;

لَحْمِيَّة konjonktiv TIP.;

لَحْم etli, yağlı, şişman; etobur;

لَحَام ç. **لَحَام** -آت lehimleme; kaynak ile birleş-

tirme, kaynak; kaynak; kaynak lehim yeri;

لَحَام kasap; kaynakçı; lehimci;

لَحِيم etli, şişman;

لَحَامَة etlilik, yağlılık, şişmanlık;

مُلْحَمَة ç. **مَلَّاحِم** savaş, cenk;

شِعْر مَلْحَمِي kahramanlık şiiri;

التَّحَام birleşme; yapışma; birlik, bağlan-

ma; ayrı parçaların birleşmesi, kaynama TIP.;

kavga, dövüş;

مُلْتَحَمَة konjonktiv TIP.;

لَحْن a (لَحْن, لُحُون, لَحَانَة) **لَحْن** konuşma-
sında) [dilbilgisi/ irab olarak] hatalar yap-
mak; **لَحْن** a zeki, akıllı olmak; **لَحْن** şarkı
söylemek; terennüm ile/ makam ile okumak,
söylemek; (şarkıyı) seslendirmek, (*bşi. ko-
nuşmayı*) kırık/ bozuk bulmak;

لَحْن ç. **الْحَان** ezgi, melodi, nağme, beste;

dilbilgisi hatası, irab hatası;

لَحْن zeki, akıllı,

تَلْحِين düzenleme. aranjmanMÜZ.;

تَلْحِينِي şarkı gibi söylenebilen, terennüm edilebilen;

مَلْحُون [irab açısından] hatalı, yanlışları bulunan [ifade]; fasih olmayan, konuşma dilinde olan şiir MAĞR.;

مَلْحُن düzenleyen, besteleyen MZK.;

لَحَى (b-e) sövmek, **لَحَا** u **لَحَى** a ve **لَحَى** (b-e) sövmek, kaba sözler söylemek/ sarfetmek;

تَلَحَّى birbirine karşı; **التَّحَى** sakal bırakmak;

لَحَى ve **لَحَى** sövme, çirkin/ kaba söz sarfetme/ söyleme;

لَحَى çene kemiği; **لَحَى** çene kemiği; **لَحَى** mus. **لَحَى** çene kemiği;

لَحَى sakal bırakmak, **لَحَى** sakal **لَحَى** teke sakalı BOT. Tragopogon porrifolium;

لَحَى [bazı ağaçlardaki] iç kabuk; [beyin, böbrek vb.] kaplayan dış tabaka, zar;

لَحَى uzun sakallı

لَحَى sakallı, **لَحَى** **لَحَى** kara sakallı bir adam

لَحَى ⇒ **لَحَى** (sözü, yazıyı) kısaltmak; (b-ş) özetlemek, özetini çıkarmak; (b-ş) iktibas etmek, (b-den) alıntı yapmak; (b-şin) özünü vermek, anahatlarını vermek; **يَلْحَصُ**

[edil.]. ...olarak özetlenebilir, özet olarak, ...olduğu söylenebilir; **تَلْحَصُ** (ile) özetlenmek, kısaca (ile) ifade edilmek;

تَلْحَصُ (metni, konuşmayı) kısaltma;

özetleme; özet; önemli/ temel noktalar;

مُلْخَص kısaltılmış; özet; (ç. آت-) alıntı, iktibas, özet;

لَخْلَخَ (b-ş) sarsmak, sallamak; **تَلَخَّلَخَ** sallanmak;

مُلْخَلَخ sallanan, yerinde sabit olmayan;

لُخْمَة ağır kanlı, ağır hareket eden; beceriksiz, elinden iş gelmez;

لُخْن pis/ iğrenç koku;

لُخْن müe. **لُخْن** iğrenç/ pis kokulu;

لُدَّ bkz. **لُدَّ**

لُدَّ u (b-ile) şiddetli bir tartışma yapmak,

لُدَّ (b-nin) ayıplarını/ kusurlarını yaymak, ifşa etmek; (b-i) şaşırtmak, kafasını karıştırmak; **تَلَدَّدَ** şaşırtıp kalmak, nereye gideceğini bilememek; inatçı/ dikkafalı olmak;

لُدَّ şiddetli tartışma, anlaşmazlık;

لُدَّ müe. **لُدَّ** kızgın, öfkeli, azılı, amansız, acımasız [düşman, hâsım]; **لُدَّ** baş düşman, kanlı bıçaklı düşman; **لُدَّ**;

مُتَلَدَّد dikkafalı, söz dinlemez, serkeş, asi;

لُدَّ u (b-i) sokmak; (b-e) **بِكَلِمَة** söz ile) sataşmak (b-i) incitmek, (b-i) iğnelemek, iğneleyici söz söylemek;

لُدَّ [yılan] sokma; ısırık [yılan];

لُدَّ [müz. ve müe] ç. **لُدَّ** yılan sokmuş; [havyan tarafından] ısırılmış;

لُدَّن u (b-i) yumuşak/ esnek/ elastiki olmak; **لُدَّن** (b-ş) yumuşatmak; (b-ş) yatıştırmak, sakinleştirmek, hafifletmek;

لُدَّن ç. **لُدَّن** yumuşak; esnek, elastiki;

plastik; yumuşak huylu;

لَادَن afyon tentürü ECZ.;

لَدَانَة ve **لُدُونَة** yumuşaklık, esneklik,

elastikiyet;

لَدَائِن plastik eşyalar;

لَدُن² [mud. meb. kullanım] ...yanında, ...de, yakınında; ...in önünde/ huzurunda; ...in hakimiyetinde, ...in mülkiyetinde; ... **لَدُن** ...den, ...tarafından, ...katından; ...den beri/ itibaren, ...olalı; [bağlaç] ...den beri, ...olalı, ...dığından beri; ... **لَدُن** ان;

لَدُنِّي [من لدن الله] ledünni, ilhami, ilham yolu ile; **العلم اللدني**, **العلم اللدني** ilmi ledün, ilham yolu ile kazanılan bilgi TSV.;

لَدَى [meb. mud. kullanım] [zaman ve yer için] ...de; ...in önünde/ huzurunda; **لَدَى** ۱ ihtiyaç halinde, gerekmesi halinde; ... **لَدَيْهِ** onun ...i var; **ما لَدَيْكَ** senin durumun, içinde bulunduğun hal; ... **لَدَيْنَا غَيْرُ مَا** ...den başka/ fazla bir şey bilmiyoruz.;

لَذْ (لَذْتُ) a (لَذَاذْ, لَذَاذَة) lezzetli/ leziz/ hoş tadı olmak; **لَذْ** ve **لَذْ** (b-e) lezzet/ tat vermek; (b-i) memnun/ hoşnut etmek; **لَذْ** ve **لَذْ** (b-i) tat almak, hoşlanmak; (b bşden) leziz/ lezzetli bulmak; **لَذْ** (bşden) lezzetli/ leziz ya da tadı yerinde bulmak; (bşden) zevk almak;

لَذَة ۱. lezzet, tat; zevk, haz;

لَذِيذ ۱. leziz, lezzetli, tadı yerinde;

hoş, zevkli; güzel;

لَذَائِد ۱. lezzet, tat; zevk, haz;

hoşnutluk;

مَلَذَة ۱. lezzet; zevk, haz; eğlen-

ce; neşe;

مَلَذْ zevk/ eğlence düşkünü

لَذَع a (لَذَع) (bşden) yakmak; (b-i) dağlamak; (b-i)

[söz ile] incitmek, kırmak, (b-e) eziyet et-

mek; **لَذَع** yanmak [acı türü];

لَذَع yanma [acı türü]; mide yanması ya da ekşimesi;

لَذَاع yakıcı; çok sıcak, kavurucu; buruk, [ağzı, dili] buran; inciten, iğneleyen, iğneleyici, kırıcı [söz vs];

لَوَذَعِي ve **لَوَذَع** çabuk anlayan/ kavrayan, keskin zekalı, zeyrek, uyanık;

لَوَذَعِي keskin zekalılık, çabuk anlama;

لَوَذَع yakıcı; [ağzı, dili] buran; buruk; keskin, sert, acımasız;

لَوَذَع ۱. iğneleyici söz;

اللاذقية Laskiye şehri SUR.

لَذِي a (لَذِي) (b ...e) yapışmak, bırakmamak;

الَّذِي ALF.BKZ.;

لَزْ (لَزَز, لَزَز, لَزَز) (bşden) bağlamak,

yapıştırmak; **لَزْ** (bşden) sıkıştırmak, preslemek;

(b-i, ...e, ...yapmaya) zorlamak, mecbur bırakmak; **لَزْ** sıkışmak; birbirine çok yakın

bulunmak; **لَزْ** ve **لَزْ** (b ...ile) birleşmek;

(b ...e) yapışmak, (b ...i) bırakmamak;

لَزْ ve **لَزْ** 'U' şeklindeki kanca; mengene;

مَلَزْ sıkıştırılmış; birbirine geçmiş;

لَزْب u (لَزُوب) sağlam/ sıkı olmak, yerinden

oynamamak; (b ...e) yapışmak, tutunmak,

(لَزَبَ) birbirine bırakmamak; **لَزَبَ** a (لَزَبَ) bırakmamak; yapışmak;

لَزَبَ ç. لَزَاب az;

لَزَبَ ç. لَزَبَة felaket;

لَزَبَ yapışan, bırakmayan; sağlam, sıkı, yerinden oynamayan; **لَزَبَ** صَارَ ضَرْبَةً لَزَبَ kaçınılmaz/ zorunlu olmak; **لَزَبَ** ضَرْبَ ضَرْبَةٍ لَزَبَ felakete uğramak;

لَزَجَ a (لَزَجَ, لَزَجَ) yapışkan/ ağdalı/ sakızlı/ sakızlı gibi/ yapış yapış olmak; (ب ...e) yapışmak;

لَزَجَ yapışkan, ağdalı, sakız gibi;

لَزَجَ yapışkanlık, ağdalı olma;

لَزَقَ a (لَزَقَ) (ب ...e) yapışmak; **لَزَقَ** (bşi, ilanı) yapıştırmak; (bşi) birbirine yapıştırmak; (bşi, b-e) yutturmak, hileyle kabul ettirmek MIS.;

لَزَقَ yapıştırmak; **لَزَقَ** bkz. **لَزَقَ**

لَزَقَ yapıştırılan şey, ek; **لَزَقَهُ** ve **لَزَقَهُ** yan yana, hemen yanında;

لَزَقَ yapışkan, yapışıcı;

لَزَقَ yakı, yara bandı; kompres;

لَزَقَ yapışkan, zamk, tutkal; yapıştırıcı;

لَزَقَ ve **لَزَقَ** kompres; yakı, yara bandı, plaster;

لَزَمَ a (لَزَمَ) (bşi) bırakmamak; (bşe) ısrarla devam etmek, (bşi) sürdürmek; (b-e) yakın olmak, yanından ayrılmamak; (b-den, bşden) ayrılmaz olmak; (bir yerden) ayrılmamak, sürekli kalmak; zorunlu/ kaçınılmaz olmak; gerekli olmak; (b-e) düşmek, (b-nin) vazifesi olmak; (b-e) düşmek, (b-nin) vazifesi olmak;

لَزَمَ دَارَهُ (فَرَّاشَهُ) (evden, yataktan) çıkmamak; **لَزَمَ** الصَّمْتِ sessizliği muhafaza etmek, sürdürmek; **لَزَمَ** (bşe) devam etmek; (bşden) ayrılmamak, (bşe) yapışmak; (bşe) ara vermemek, (bşi) kesintisiz devam etmek; (b-nin) yanından/ peşinden ayrılmamak, kopmamak; (b-e) eşlik etmek; (b-den, bşden) ayrılmamak; (bşi) kesintiye uğratmamak, (bşe) ısrarla devam etmek, (bşi) ısrarla sürdürmek; (bş için) canla başla/ durup dinlenmeden çalışmak, uğraşmak; **لَزَمَ** (b-i, bşe veya ب bşe) zorlamak, mecbur etmek; (b-i, bş ile veya ب bş ile) yükümlü tutmak; **لَزَمَهُ** الْحُجَّةُ (b-i) [tartışmada] delil ile yenmek; **لَزَمَهُ** الْفَرَّاشُ [hastalık] (b-i) yatağa bağlamak; **لَزَمَهُ** (ب) الْمَالُ (b-i) ödemekle yükümlü kılmak; **لَزَمَ** birbirine bağlanmak, ayrılmaz olmak; **لَزَمَ** (bşe) yapışmak, tutunmak; (bşi) sürdürmek, ısrarla devam etmek; (bşi ya da ب bşi) üstlenmek, görev olarak almak, (bş ile ya da ب bş ile) kendini yükümlü tutmak; (bşden ya da ب bşden) sorumlu/ mesul olmak; (bşin) tekeline eline geçirmek; (iş, araziyi) kiraya vermek; **لَزَمَ** (bşin) gerekli/ zorunlu olduğunu düşünmek; (bşi) mecburi kılmak, zorunlu tutmak; (bşin) ihtiyacını/ gereksinimini duymak, hissetmek;

لَزَمَ آتِ resmi ayrıcalık, imtiyaz;

لَزَمَ gereksinim, ihtiyaç; zorunluluk; lüzum; istek; **لَزَمَ** حَسَبَ الْلُزُومِ ihtiyaca göre, nasıl ihtiyaç hasıl olursa; **لَزَمَ** عِنْدَ الْلُزُومِ gerekirse,

ihtiyaç halinde, lüzumu halinde;

لِزَام gereksinim; ihtiyaç; zorunluluk; yükümlülük, gereklilik; ﴿... كَانْ لِرَامَا عَلَيِّهِ اَنْ...﴾ ...yapmak birinin görevi olmak, birine düşmek, birinin vazifesi olmak;

الزَّم daha gerekli, daha lazım;

مَلَزَمَ fasıl, bölüm;

مَلَزَمَ mengene; pres, cendere;

مَلَزَمَ bırakmama, ayrılmama, yapışma;

kalma, terketmeme; yakınlık; bağımlılık; ayrılmazlık, aslında, özünde olma; izleme, peşinden/ yanından ayrılmama; sebat, gayret;

الزَّام zorunlu tutma; ↑ mas.;

الزَّامِي zorunlu, mecburi; gerekli;

الزَّام -آت zorunluluk, gereklilik; vazife,

yükümlülük; bağlayıcılık HUK., FELS.; sözleşme, kontrat, mukavele; arazi veya bölgeden vergi alma [mültezimlik]; resmi imtiyaz/ ayrıcalık; tekellilik; **التَّزَامَا** anlaşma/ mukavele ile; ﴿... قَامَ بِالتَّزَامَاتِهِ﴾ görevlerini/ yükümlülüklerini yerine getirmek;

لَازِم ayrılmaz, kopmaz; asli, temel; zorunlu, mecburi; kaçınılmaz, gerekli; geçişsiz, intransitiv, lazım [fiil] DİL.B.; bağlayıcı, yükümlülük getiren; ﴿... كَاللَّازِمِ﴾ olması gerektiği gibi, icap ettiği şekilde, nasıl gerekiyorsa;

لَازِم huy;

لَوَازِم [çoğ.] ihtiyaçlar; müştemilat;

مَلْزُومٌ zorunlu, mecburi; ﴿... بِالْأَدَاءِ﴾

vergiye tabi;

مَلْزُومِيَّة yükümlülük, vazife, zorunluluk;

مَلْزَم [mud. kul.] ...den ayrılmayan, ...i

bırakmayan; ısrarla devam eden, sürdüren;

ayrılmaz; yakın; eşlik eden, refik; taraftar,

bağlı, partizan; teğmen BAE., TUN.; ﴿... مَلْزَمٌ﴾

üstteğmen BAE., LÜB., ÜRD., IR.; **مَلْزَمٌ ثَانٍ**

teğmen LÜB., ÜRD., IR., eskiden MIS., Sur;

مَلْزَمٌ zorunlu, yükümlü; bir imtiyazı veya

tekeli elinde bulunduran; bir arazi veya böl-

geden vergi alan [mültezim]; imtiyaz sahibi;

mukavele/ kontrat yapmış olan;

مَلْزَمٌ -آت ihtiyaç;

مَلْزَمَات ihtiyaçlar; kaçınılmaz sonuç-

lar;

لَسْتِكْ ve **لَسْتِكْ** lastik, kauçuk; silgi;

لَسَع (لَسَع) [akrep, yılan vb.] (b-i) sokmak;

[yiyecek] (ağzı vb.i) burmak, yakmak; (b-e)

[söz ile] eziyet etmek, iğnelemek;

لَسَعَةٌ [hayvan için] sokma, ısırma; iğnele-

yici/ eziyet veren sözler;

لَسَعَاء, **لَسَعَى** [akrep, yılan vb. tara-

findan] sokulmuş, ısırılmış;

لَسَع iğneli, sokucu [hayvan]; yakıcı;

[ağzı, dişi] buran, keskin;

لَسَن (لَسَن) belığ/ fasih/ akıcı ifadeleri olmak;

لَسَن (bşi) sivriltmek;

لَسَن belâğat, fesahat;

لَسَنَاء belığ; **لَسَنَاء** müe. **لَسَن** ve **لَسَن**;

لَسَن müz. ve müe. **لَسَنَة** dil;

عَلَى لِسَانِهِ lisan, dil; sözcü, haber organı

birinin ağzından; **عَلَى لِسَانِ الصُّحُفِ** basın

yoluyla/ vasıtasıyla; ... **قِيلَ عَلَى لِسَانِهِ مَا**

...dediği söyleniyor; **لِسَان رَسْمِي** resmi sözcü;
 resmi haber organı; **مُتَحَدِّث بِلِسَان** ...sözcüsü;
دَارَ عَلَى السِّنَةِ sözlü olarak; **بِلِسَان** ya da **لِسَانًا**
 herkesin dilinde olmak/ dolaşmak/ gezmek;
لِسَان الثَّور hodan BOT. *Borago officinalis*;
لِسَان الْحَال lisanı hal, görünüşün ifade ettikleri;
 [bir partinin, gazetenin vb.] organ; ...
لِسَان حَالِهِ يَقُول hali sanki ...der gibi(ydi),
 lisanı hali ...diyor(du.) **لِسَان** dişbudak
 BOT. *Fraxinus excelsior*; **لِسَان الْقَوْمِ** [kilitin] dil;
لِسَان الْكَلْبِ köpek dili [topluluğun] sözcü;
لِسَان الْمَفْتُوح [anahtarda] BOT. *Cynoylossum*;
ذو لِسَانَيْنِ çataldilli, ikiyüzlü;

لِسَانِي sözlü, şifahen ifade edilen, şifahi;

مَلُون yalancı;

لِزْبُون Lizbon;

لَشِي ⇒ **لَاشِي** (*bşî*) yok etmek, telef etmek;

تَلَاشِي yok olmak, telef olmak; başarısız olmak, sonuç getirmemek; gözden kaybolmak;

مَلَاشَاة telef/ yok olma;

تَلَاش yok olma, başarısızlık; gözden

kaybolma; batma, çökme, inhitat, zeval;

مُتَلَاَش solan, giderek kaybolan; yok edile-

bilir, imhası mümkün; geçici, kısa ömürlü;

لَصِي (*bşî*) gizlice ya da sinsice yapmak;

(*bşî*) çalmak; **تَلَصَّص** hırsız olmak, hırsızlık

yapmak; sinsice davranmak;

لُصُوص, **لُصُوص** hırsız;

لُصُوصِيَّة hırsızlık;

مُتَلَصَّصًا hırsız gibi davranan; **مُتَلَصَّص**

...e sinsice yaklaşmak;

لَصِقَ (*bşî*) yapışmak; **لَصِقَ** (*bşî*) yapışmak;

لَاَصِقَ (*bşî*) birbirine yapıştırmak;

bitişik/ yapışık olmak; (*b-ile*) teması bulun-

mak; **لَصِقَ** (*bşî*, *bşî*, *bşî*) yapıştırmak; (*bşî*,

bşî, *bşî*) tutturmak, bağlamak; (*bşî*, *bşî*, *bşî*)

yakınlaştırmak; (*bşî*, *bşî*, *bşî* doğru) iyice

bastırmak **لَصِقَ لَوْحَةً** afiş vb. asmak;

لَصِقَ birini suçlamak, *birine* bir suçu yama-

mak; **تَلَاَصَقَ** birbirine yapışmak; toplanmak,

kümelenmek; harman olmak, karışmak;

لَصِقَ = **لَصِقَ** (*bşî*) asılmak, tutunmak;

(*bşî*) tam uymak, oturmak;

لَصِقَ yapışma **لَصِقَ** hemen yanında;

لَصِقَ veya **لَصِقَ** biz birbirimizden ayrı-lamayız;

لَصِقَ yapışkan; yapışıcı; özlü, sakız gibi;

لَصِقَ (*bşî*) ayrılmayan, kopmayan;

bitişik, komşu; dar, iyice oturmuş [elbise];

لَاَصِقَ yara bandı, plaster;

مَلَاَصِقَة temas, ilişki, bağıntı; bitişiklik;

yapışma TIP;

لَصِقَ afiş, levha;

لَصِقَ ve **لَصِقَ** yapışma; temas, bağıntı;

مَلَاَصِق bitişik, komşu, yanyana; refakat

eden; komşu; bağlı, yapışık;

مَلَصَق bağlı, sabit; yapışık; yakına getiril-

miş; bağıntılı, teması olan; (ç. **لَاَصِق**) afiş,

poster, ilan vb.;

مَلَاَصِق birbirine yapışık; bbe geçmiş;

مَلَصَق yapışmış, bağlı, sabit; bitişik, kom-

şu; ilintisi, bağıntısı olan; (ب...e) çok yakın;
 اَلطَّخَ (لَطَخَ) (bşi, ب...ile) kirletmek, pisletmek,
 (bşi, ب...e) bulamak; اَلطَّخَ; اَلطَّخَ kirilen-
 mek, pislenmek, (ب...e) bulanmak;
 لَطَخَ لَطَخَاتٍ leke; kir;
 لَطَخَ آتٍ aptal, ahmak;
 لَطَسَ (لَطَسَ) (b-e) vurmak;
 لَطَشَ (لَطَشَ) (b-e) vurmak;
 لَطَعَ (لَطَعَ) (b-e) tekmelemek; (bşi) silmek,
 kazımak;
 لَطَعَهُ kir;
 لَطِفَ (لَطِفَ) (ب...ya da ب...e karşı) yumuşak
 davranmak, yumuşak olmak; لَطِيفَ (لَطِيفَ)
 ince olmak; hoş/ memnun edici olmak; şık
 olmak; sevecen/ canayakın olmak; لَطِيفَ bşi
 yumuşatmak; (bşi veya من bşi) yatıştırmak,
 sakinleştirmek, yatıştırmak, hafifletmek;
 لَاطَفَ (لَاطَفَ) (b-e) yumuşak davranmak, şefkat ve
 sevgi ile yaklaşmak, (b-e karşı) kibar davran-
 mak; (b-e) hoşgörülü, müsamahakar davran-
 mak; (b-i) pohpohlamak, sırtını sıvazlamak;
 لَاطَفَ عَلَى كَتِفِهِ ۞ (b-i) okşamak, sevmek ۞
 birinin sırtını sıvazlamak; تَلَطَّفَ yatışmak,
 sakinleşmek, hafiflemek; (ب...ile) kibarlık/
 incelik/ nezaket göstermek; (ب...i, ب...e) bol bol/
 cömert bir şekilde ihsan etmek; (ب...e karşı) yumuşak/
 şefkatli/ sevecen olmak; (ب...ya da ب...e karşı) dikkatli ya da hassas
 bir şekilde ele almak; (ب...e) güler yüz
 gösterip içini dışını öğrenmek; (ب...e) gizlice/
 belli etmeden/ sinsice yapmak;

تَلَاطَفَ kendini dost/ sevecen göstermek; ki-
 bar/ nazik olmak; اسْتَطَلَفَ (bşi) güzel/ hoş
 bulmak, (bşden) hoşlanmak;
 لَطَفَ الشَّفَاةَ şefkat, canayakınlık,
 sevecenlik; yumuşaklık, halim selim olma;
 kibarlık, naziklik, nezaket; zerafet, zariflik;
 بَلُطَفَ kibar bir şekilde;
 لَطَافَةً zerafet, incelik; hoş gitme, hoşluk;
 şefkat, sevecenlik; kibarlık, nezaket; [düşün-
 cede] incelik; tatlı dillilik;
 لَطِيفَ لَطَافٍ ince; zarif; yumuşak
 huylu; makbul; dost, sevecen, sevimli, hoş;
 kurnaz, ince zekası olan; şık; اللطيف Latif
 [Allah] يا لطيف ۞ Aman ya Rabbi!, Allah
 Allah!; الجنس اللطيف kadınlar, cinsi latif;
 لَطِيفَةً nükteli söz, latife; şaka,
 espri; kurnazlık; لَطَائِفَ الْحِيلِ ۞ kurnazca hile-
 ler; لَطَائِفَ النُّكْتِ latifeler, nükteler;
 أَلَطَفَ daha zarif; daha ince; daha hoş;
 daha şık;
 مَلَاظَفَةً canayakınlık, şirinlik; kibarlık, ne-
 zaket; dostluk; şefkat, sevecenlik; okşama,
 sevmek;
 تَلَاظَفَ (ب...e karşı) canayakınlık, sevim-
 lilik; kibarlık, nezaket; müsamaha gösterme;
 مَلَاظَفَاتٍ yatıştırıcı/ teskin edici ilaçlar vb.;
 لَطَمَ (لَطَمَ) [feryat, dövünme esnasında] elini
 (yüzüne) vurmak; (b-e) tokat atmak, şamar
 vurmak; sarsılmak; (bşe) çarpmak, bindir-
 mek; (bşe) vurmak; تَلَاظَمَ birbirine tokat at-
 mak; [dalgalar] birbirine vurmak, çarpmak;

أَلَّ التَّطْمِ;

لَطْمَةٌ tokat, şamar; sarsıntı;

darbe;

لَظِيم yetim

مَلْظَم yanak

مَلْظَم çarpışma, birbirine vurma [özl.

dalgalar için], kargaşa, birbirine girme [kavga vb.de]; dövüş yeri; kıyasıya dövüş;

لَظِيَ a (لَظَى) [ateş] tutuşmak; [ateş] (bşden)

parlamak; تَلْظَى ve تَلْظَى bkz. لَظِيَ

لَظَى büyük yangın;

لَعِبَ a (لَعِبَ) salyası akmak; [bebeğin] ağzı

sulanmak; لَعِبَ a (لَعِبَ, لَعِبَ) bş (ب) (تَلْعَاب, لَعِبَ, لَعِبَ) a (لَعِبَ, لَعِبَ) bş

ile, مع b-ile) oynamak; (enstrüman) çal-

mak; (b-ile) oyalanmak, vakit geçirmek;

(b-i) kandırmak; لَعِبَ الأوراق ۱۱ iskambil

kartları ile oyun oynamak, kağıt oynamak;

لَعِبَ بالشطرنج satranç rol oynamak; لَعِبَ دوراً

oynamak; لَعِبَ به الهموم dertler birini çok

uğraştırmak, peşini hiç bırakmamak; لَعِبَ

birini överek kendini bir şey zannet-

mesine sebep olmak [doldurmak]; لَعِبَ (b-i)

oynatmak; (kuyruğunu) sallamak; لَاعِبَ

(bile) oynamak; (b-ile) şakalaşmak, oynaş-

mak; لَاعِبَ (b-i) oynatmak; تَلْعَبَ oynamak;

oyun/ dolap çevirmek, bir şeyler çevirmek

KNŞ.; hile yapmak KNŞ.; تَلْعَبَ (bş ile)

oynamak; (b-ile) alay etmek, dalga geçmek;

oyun yapmak, dolap çevirmek, hile yapmak;

لَعِبَ لَعِبَ oyun; şaka; eğlence;

لَعِبَ لَعِبَ kumar oynama; لَعِبَ

لَعِبَ الرياضیة Olimpiyat oyunları; الأولمبية

spor karşılaşmaları; لَعِبَ السحرية sihirbaz-

lık [numaraları]; لَعِبَ القوى atletizm karşı-

laşmaları; لَعِبَ النارية donanma fişekleri;

مُدَرِّسُ الأَلْعَابِ oyun alanı; ساحة الأَلْعَابِ

antrenör, koç;

لَعِبَ neşeli, eğlendirici;

لَعِبَ [tek. is.] oyun; hile, dolap, oyun;

لَعِبَ ۱۱ لَعِبَ oyuncak; oyuncak bebek; alay

konusu olan kişi ya da şey;

لَعِبَ ve لَعِبَ oyuncu, oyunu seven;

لَعِبَ salya لَعِبَ الشمس ۱۱ sıcakta, havada

uçuşan örümcek ağı gibi ipliği andırır şeyler;

...e ağzı sulanmak, ağzının

suyu akmak;

لَعِبَ salya ile ilgili; salya, tükürük gibi;

sümüksü yapıda;

لَعِبَ ۱۱ لَعِبَ [oyuncak] bebek;

لَعِبَ cilveli; oyuncu, oyunu seven;

لَعِبَ ۱۱ لَعِبَ oyuncak; oyun, eğlence;

şaka; kaba oyun, eşek şakası; hile, dolap;

لَعِبَ ۱۱ لَعِبَ oyun yeri, alanı; stadyum;

sahne; ۱۱ لَعِبَ saha; لَعِبَ [çoğ.] karşılaş-

malar SPO.;

لَعِبَ oyuncak;

لَعِبَ kumar;

لَعِبَ ۱۱ لَعِبَ oynayan; oyuncu; sporcu;

atlet; لَعِبَ الجناز ۱۱ atlet, jimnastikçi;

لَعِبَ ۱۱ لَعِبَ her tarafı tükürüklü;

salya/ tükürük salgılayan; hile, oyun, dolap;

لَعِبَ ۱۱ لَعِبَ oyun arkadaşı; hilekar;

لَعِمَ ⇒ **تَلَعَّم** tereddüt etmek, duraklamak; oyalanmak, gecikmek;

لَعَمَ ve **تَلَعَّم** tereddüt, duraklama; oyalanma, gecikme;

مُتَلَعِّمٌ ve **مُتَلَعِّمُ اللِّسَانِ** duraklayarak konuşan;

لَعَجَ *a* (لَعَجَ) [darbe] acıtmak, yakmak; **لَاعَجَ** *(b-e)* ağır/ tahammülü zor gelmek;

لَعَجَةٌ acı, ağrı, sancı;

لَاعَجَ *ç.* **لَوَاعَجَ** acı çektiren/ veren [özl. sevgi, aşk]; **لَوَاعَجَ** [çoğ.] şiddetli sevgi, aşk;

لَعَقَ *a* (لَعَقَ, لُعَقَةً) *(b-ş)* [parmağı ile] sıyırmak ya da yalamak **لَعَقَ أَصْبَعَهُ** ölmek;

لُعَقَةٌ bir kaşık miktarı;

لُعُوقٌ [ilaç olarak yalanarak alınan] bal, macun, elektuvar;

مِلْعَقَةُ الشَّاي *ç.* **مِلْعَقَةٌ** kaşık; **مِلْعَقَةٌ** çaykaşığı;

لَعْلٌ ¹ Lal taşı;

لَعْلٌ ² bkz. **عَلٌ**;

لَعْلَعٌ gürllemek, gümbürdemek; **تَلَعَّلَعَ** titremek, titreşmek; açlık çekmek; [susuzluktan] kavrulmak, kurumak; bitkin düşmek;

لَعَالٌ *ç.* **لَعَالٌ** serap;

لَعَنَ *a* (لَعَنَ) *(b-e)* lanet etmek, beddua etmek, ilenmek; **لَعَانٌ** "لَعَانٌ" ifadelerini söylemek, lanetleşmek; **تَلَاعَنَ** lanetleşmek;

لَعْنٌ lanet etme, ilenme;

لَعْنَةٌ *ç.* **لَعْنَاتٌ**, **لَعَانٌ** lanet, beddua, ilenç;

لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ Allah'ın laneti onun üzerine olsun, Allah ona lanet etsin;

لَعْنَةٌ lanetli, lanetlenmiş; iğrenç, menfur;

لَعَانٌ lanet, beddua, ilenç sözü; 'lian', lanetleşme, eşlerden birinin diğerini (şahitlerin bulunmaması halinde) zina ile suçlaması ve Allah'ın lanetinin zina işleyenin üstüne olmasını ifade eden sözler ISL.HUK.

لَعِينٌ ve **مَلْعُونٌ** *ç.* **مَلَأَعِينٌ** lanetli, melun; kovulmuş, reddedilmiş; menfur, iğrenç; **اللَّعِينُ** Şeytan;

مُتَلَاعِنٌ birbirini lanetleyen, düşman;

لَعَا لَكَ ayağı tökezleyen kişiye hayır dua, ≈ bir şey olmamıştır inşallah., **لَا لَعَا لَهُ** ayağı tökezleyen kişiye beddua ≈ beter olsun!;

لَغُوبٌ bitkinlik, yorgunluk, halsizlik; sıkıntı, zorluk, meşakkat;

لُغْبٌ *ç.* **لَاغِبٌ** bitkin, yorgun;

لَغْدٌ *ç.* **لَغَادِيدٌ** *ç.* **لُغْدُودٌ** ve **لُغُودٌ**, **الْغَادُ** *ç.* **لُغْدٌ** gerdan;

لَغَزٌ *u* (لَغَزٌ) üstü kapalı konuşmak, bilmece gibi/esrarlı konuşmak;

لَغَزٌ bkz. **الْغَزْ** ve **لَاغَزٌ**

لُغَزٌ *ç.* **الْغَاZ** bilmece, bulmaca; muamma; sır, gizem; **لُغَزُ الْكَلِمَاتِ الْمُتَقَاتِعَةِ** bulmaca;

مُلَغَزٌ bilmece kabilinden, esrarlı, gizemli; müphem, kapalı, karışık;

لَغَطٌ *a* (لَغَطٌ, لَغَاطٌ) gürültü çıkarmak/ yapmak; bağırma; **لَغَطٌ** ve **الْغَطُ** bkz. **لَغَطٌ**

لَغَطٌ *ç.* **الْغَطُ** gürültü, yaygara; bağırma;

لَغَطٌ *(... için)* feryat, figan; kargaşa;

لَغَمٌ ¹ *u, a* *(b-ş)* mayın döşemek, mayınlamak

الْغَامُ *ç.* **لَغَمٌ**, **لَغَمٌ**

الْغَامُ ve **لَغَمٌ** [yol, liman vb.] mayın döşeme

san) kalabalığı, topluluğu; لَفِيفُ النَّاسِ insan topluluğu, kalabalık;

لَفِيفَةٌ buket; paket; sarma sigara;

لَفٌّ müe. لَفَاءٌ dolgun, şişman [vücut], enli, şişkin [şekil];

لَفٌّ ç. آت bobin, makara; bobin ELO.; battaniye; kap, kapak [kitap vb. için]; [mek-tup] zarf; dosya; klasör;

لَفَّافٌ örtü, kap, sarılan şey;

لَفَّافٌ ç. تَلَفِيفٌ sarma; sarmal, helezon, spiral; تَلَفِيفٌ [çoğ. veya في den sonra mudaf kul.] ...in derinliklerinde في تَلَفِيفِ سُوَيْدَائِهَا kalbinin derinliklerinde; في تَلَفِيفِ الظَّلامِ gecenin karanlığında; في تَلَفِيفِهِ ...in içinde;

لَفَّافٌ dönme; dolanma, sarılma; çevirme, kuşatma;

لَفَّافٌ sarılı, dolanmış; (في ...e) sarılı, paketlenmiş; (على ...in üzerine) sarılı, dolanmış; (على ...e) bağlı, bağlanmış; (ب ...ile) sarılmış; dolgun, şişman [vücut]; lahana SUR.;

لَفَّافٌ sarılı; sarılmış, dolanmış; sarmal; birbirine geçmiş/ karışmış; (حول in çevresinde) toplanmış; (ب bşi) kuşatan, saran;

لَفَّتَ i (لَفَّتَ) ve لَفَّتَ (bşi, ...e, ...e doğru) döndürmek, çevirmek/ yöneltmek; (bşi, عن ...den) uzaklaştırmak, ayırmak لَفَّتَ نَظْرَهُ bakışlarını ya da dikkatini ...e çevirmek, yöneltmek; لَفَّتَ نَظْرَهُ dikkat çekmek, bakışları üzerinde toplamak; çarpıcı olmak; لَفَّتَ نَظْرَهُ insanların ilgisini/ dikkatini çekmek,

cezbetmek; تَلَفَّتَ (الى ...e) yüzünü çevirmek, yönelmek; çevresine bakınmak; çevresine belli etmeden bakmak [kesmek]; تَلَفَّتَ حَوْلَهُ çevresine bakmak, göz gezdirmek; تَلَفَّتَ يَمَنَةً وَيسْرَةً sağa sola bakınmak; تَلَفَّتَ (الى ...e) yönelmek, yüzünü çevirmek, dönmek vb.; bkz. تَلَفَّتَ dikkatini (الى ...e) vermek; (الى bşi) gözönüne almak, hesaba katmak; (الى ...e) bakmak, (الى ...ile) ilgilenmek; تَلَفَّتَ (bakışları, dikkatleri) üzerine çekmek, cezbetmek, üzerinde toplamak; (من b-nin, dikkatini, ilgisini) çekmek تَلَفَّتَ birinin dikkatini/ ilgisini çekmek;

لَفَّتَ şalgam BOT.

لَفَّتَ geriye dönüş; (ç. لَفَّتَات) dönüş; jest; göze çarpma, tesadüfen görme ya da ani/ bir anlık bakış;

لَفَّتَ ve لَفَّتَ huysuz, aksi, ters;

لَفَّتَ müe. لَفَّاءٌ solak;

لَفَّتَ (الى ...e) yönelme; ilgi, dikkat; ihtimam, özen; itibar etme, dikkate alma, hesaba katma; gözetim لَفَّتَات dikkat etmeksizin, aldırmadan, ilgilenmeksizin; ...i hesaba katmaksızın, ...e itibar etmeden, ...i gözönüne almadan; لَفَّتَاتِ عَدَمِ ilgilenmeme, ilgisizlik;

لَفَّتَاتِ (الى ...e, ...e doğru) yöneliş; [yüz ya da bakış] yönelme; göz ucuyla bakış;

لَفَّتَاتِ dikkatleri üzerine çekme;

لَفَّتَاتِ tabela, işaret;

مَلَفَت ilgi çeken, çarpıcı;

مَلَفَت (e...e) yönelen, bakan; dikkatli;

(i...i) itibar eden, hesaba katan;

لَفَحَ a (لَفَحَان, لَفَح) (b-i, bşi) yakmak, alazlamak;

(لَفَح) hafifçe dokunmak; [esinti, hava akımı]

(bşe) hafifçe dokunmak, yalamak;

لَفَحَة ateş [özl. nöbet, sıtma];

لَوَافِح yakma, alazlama;

لَفَّاح adamotu, kankurutan, adamkökü,

muhabbetotu, hacıotu BOT.;

لَفَظَ i (لَفَظ) (bşi veya ب bşi) [içinden çıkararak:

deniz, balığı; yılan, zehirini] atmak; [b-i من

den) atmak; (bşi veya ب bşi) söylemek,

telafluz etmek, demek; (لَفَظَ النَّفْسَ) (انْفَاسَهُ)

son nefesini vermek; ölüm döşeginde

olmak; [lafzen bir şeyi hurma

çekirdeği gibi atmak] bşe hiç önem vermeyip

reddetmek, ilgilenmemek ≈ elinin tersiyle

itmek; **تَلَفَّظَ** (bşi) telafluz etmek, söylemek;

لَفَظَ söz, lafız; ifade; kelime; telafluz;

üslup, yazı tarzı; **لَفْظًا** kelimesi keli-

mesine; **لَفْظًا وَمَعْنَى** söz ve anlam olarak,

lafız ve mana olarak; **أَخْطَأَ اللَّفْظَ** yanlış

telafluz etmek;

لَفْظِي kelimeler, söz ile ilgili [mana kar-

şıtı]; edebi, yazın ile ilgili; telafluz edilen;

sözlü, şifahi [yazılı değil];

لَفْظَات kelime; söz;

لَفِظَ [içeriden çıkarılıp] atılan; telafluz

edilen, söylenen;

تَلَفَّظَ telafluz, söyleme;

لَفِظَ bkz. **مَلَفَظَ**

لَفَعَ saç ağarmak, saç

bembeyaz olmak; **لَفَعَ** (bşi, ب ...ile) kapla-

mak, sarmak; **تَلَفَّعَ** ve **لَفَعَ** (b...e) sarınmak,

her tarafı (b...ile) kaplanmak;

مَلَفَع boyun atkısı, fular;

لَفَّقَ (bşi, hikayeyi, yalanı) uydurmak,

türetmek; (bşi) tertip etmek, kurmak, tasarla-

mak; (bşi, ...de) birleştirmek, bir araya

getirmek;

تَلْفِيقَ uydurma, türetme;

تَلْفِيقَة -آت uydurma, yalan hikaye, uy-

durma, asılsız söz, palavra;

مَلَفَقَ uydurma, türetilmiş, asılsız; tertip,

düzen ürünü, tertip edilmiş; birbirine eklen-

miş, birleştirilmiş; yalan dolan ile abartılmış

[şişirilmiş];

تَلَفَّلَفَ (bşi) sarmak, örtmek; **لَفَّلَفَ** (bşi)

(bşi ya da ...ile) örtünmek, (bşi ya da ...e) sarınmak;

تَلَفَّى (bşi) onarmak,

düzeltilmek, doğrultmak; (bşi, meseleyi, prob-

lemi, tehlikeyi vb.i) halletmek, atlatmak,

içinden çıkmak; (bşi, kaybı, hasarı) karşıla-

mak, telafi etmek;

مَلَفَاة [eksikliği, noksanı, problemi vb.i]

giderme, halletme, düzeltme;

تَلَفَّى doğrultma, düzeltme; (noksanı)

giderme; (tehlikeyi) atlatma, geçirme; (zararı)

) telafi etme, karşılama;

لَقَّبَ (b-i, ب ile) isimlendirmek, (b-e,

...b) ...lakabını/ soyadını vermek; **تَلَقَّبَ**

(ب) lakabı ...olmak; (ب...ile) adlandırılmak, (ب) ...soyadı olmak;

لَقَب ç. لَقَب lakap, takma ad; ünvan; soyadı لَقَب البُطُولَة şampiyonluk ünvanı;

مَلَقَب (ب...) lakaplı, soyadlı, (ب...diye) anılan, bilinen, adlandırılan;

لَقَح a (لَقَح) ve لَقَح (bşi) döllemek, (bitkiyi) tozaklamak; (ağacı) aşılama; (b-e) aşı yapmak, vurmak;

لَقَح dölleme, tozaklama;

لَقَاح döl; çiçek tozu; aşı; virüs; لَقَاح لَقَاح serom; لَقَاح الجُدَرِي çiçek hastalığı aşısı;

تَلْقِيح dölleme, tozaklama; (ağacı, kişiyi) aşılama تَلْقِيح الجُدَرِي çiçek hastalığı aşısı;

دَقِيقُ اللِّوَاقِح çiçektozu;

مَلَقَح aşılanmış;

لَقَس canı sıkın, sıkılmış;

لَقَط u (لَقَط) (bşi) yerden almak; [kuş] (bşi, taneyi) yerden toplamak, gagası ile almak;

لَقَط bkz. تَلَقَط; لَقَط bkz. (bşi) oradan buradan toplamak; «يَتَلَقَطُ أَخْبَارَ النَّاسِ»;

لَقَط bkz. لَقَط; (radyo yayını) çekmek, almak; (fotoğraf) çekmek;

لَقَط toplanan/ devşirilen şey, geride bırakılmış şeyler, kalan şeyler;

لَقَطَة toplanılan/ devşirilen şeyler; bulunan nesne, buluntu; oradan buradan toplanılan çer çöp MIS.;

لَقَاطَة ve لَقَاط toplanılan/ devşirilen ya da yerden alınan şey; hasattan sonra geriye kalan toplanmamış ürün; çer çöp, süprüntü;

لَقَطَاء ve لَقِيط devşirilen; bulunan, buluntu; sokakta bulunan çocuk;

لَقِيطَة sokakta bulunan kız çocuğu;

مَلَقَط ç. مَلَقَط maşa; cımbız; kıskaç, pense; مَلَقَط الجَنِين pens, kıskaç, forseps; مَلَقَط النَّار maşa;

التَّقَاط toplama, devşirme; yerden alma; [televizyon, radyo vb. yayını] çekme, alma; جِهَازُ التَّقَاط alıcı cihaz ELO.;

لَاقِط alıcı, radyo; toplayan, devşiren; yerden alan, toplayan لَاقِط الصَّوْت pikap;

لَقَعَ a (لَقَعَ) (bşi) savurup/ fırlatıp atmak;

لَقِف a (لَقِفَان, لَقِف) (bşi) kapmak, çabucak tutmak, yakalamak, «لَقِفَ حَارِسُ الْمَرْمَى الْكُرَةَ» (bşi, من b-nin) elinden almak, kapmak; لَقِف ve التَّقِف = لَقِف; (bşi) gasbetmek, zorla almak;

لَقَلَق [leylek] ötmek; ondan bundan konuşmak, çene çalmak;

لَقَلَق ve لَقَلَق ç. لَقَلَق leylek;

لَقَلَقَة [leylek için] ötüş, ötme; gevezelik, çene çalma; dedikodu MIS.;

لَقَم u (لَقَم) (yolu, kanalı) kapamak, tıkamak, geçişi engellemek; لَقَم a (لَقَم) (bşi) çabucak yemek [mideye indirmek]; لَقَم (b-e, bşi) lokma lokma yedirmek; (silahı) doldurmak SUR. لَقَم الْقَهْوَة çekilmiş kahveyi sıcak veya so-ğuk suda karıştırmak; لَقَم (b-e, bşi) yutturmak; (b-e, bşi) lokma lokma/ azar azar yedirmek; لَقَم (bşi) yutmak, çabucak yemek [mideye indirmek];

لُقْمَة ۞ **لُقْمَة** lokma, sokum; küçük parça;
جَعَلَهُ لُقْمَةً en tatlı/ leziz kısım; **لُقْمَةً سَائِغَةً** ۞
 ... **سَائِغَةً لَـ** (b-i, b-nin) ağına, eline düşür-
 mek; **لُقْمَةً الْقَضِي** lokma, yağda kızartılıp,
 şeker veya bal ile yenilen hamur işi yiyecek;
لُقْمَةً الْعِيشِ karnını doyuracak/ belini dik tuta-
 cak kadar yiyecek, «فلان يَجْرِي لُقْمَةً الْعِيشِ»;

لُقْمَةً ۞ **لُقْمَةً** lokmacık, küçük lokma;

لُقْمَةً ۞ **لُقْمَةً** top vb.i dolduran SUR. ASK.;

لُقْمَةً ۞ **لُقْمَةً** ya da **لُقْمَةً** hurma şarabı;

لُقْمَان ۞ **لُقْمَان** Lokman (as.) ۞ **لُقْمَان** علی
بَقِيَتْ دَارُ لُقْمَانٍ عَلَى ۞ **لُقْمَان** **حَالَهَا** hiç bir şey değişmedi, her şey olduğu
 gibi kaldı;

لُقْن ۞ **لُقْن** (لُقْنِيَّةً, لُقْنَانَةً) (b-ş) anlamak; (b-ş) çıkarsa-
 mak, istihrac etmek, (...) sonucuna varmak;
لُقْن ۞ **لُقْن** (b-e, b-ş) öğretmek, (b-e, b-ş) telkin et-
 mek, (b-nin) aklına (b-ş) sokmak; suflörlük
 yapmak; [ölmek üzere olan] (b-e) telkin [tal-
 kın] vermek; **لُقْن** = **لُقْن** (b-ş) (b-den) öğrenmek, (ilmi, bilgiyi b-den) almak, tahsil
 etmek, okumak;

لُقْنَانَةً ve **لُقْنَانَةً** kıvrak zekalılık;

لُقْنَانَةً talimat, emir; telkin etme; suflörlük;
 ölüye telkin [talkın];

لُقْنَانَةً ölüye telkin [talkın] veren; suflör;

لُقْنَانَةً yüz felci;

لُقْنَانَةً ۞ **لُقْنَانَةً** (لُقْنَانَةً, لُقْنَانَةً, لُقْنَانَةً) (b-ile, b-ş ile)
 karşılaşmak; (b-ile) buluşmak; (b-ile, b-ş ile)
 yüzyüze gelmek; (b-i, b-ş) bulmak; (b-ş)
 katlanmak, çekmek; (b-e) uğramak; (b-nin)
 payına/ hissesine düşmek; **لُقْنَانَةً** = **لُقْنَانَةً** (b-ile)

buluşmak; (b-ile) karşılaşmak; (b-ş) elde et-
 mek, ele geçirmek ۞ **لُقْنَانَةً** sözünü
 dinleyecek/ sayacak, sözünü tutacak insanlar
 bulmak; **لُقْنَانَةً** (b-ş) atmak, fırlatmak; (b-ş),
 sorunu vb.i, **لُقْنَانَةً** (b-e) götürmek, sunmak,
 arz etmek; (b-ş, **لُقْنَانَةً** ya da **لُقْنَانَةً** (b-e) iletmek,
 haber vermek; (şarkı vb.i) söylemek, çalmak,
 icra etmek; (konferans) vermek, (konuşma)
 yapmak; (b-e, selam) götürmek, iletmek;
 (b-ş, **لُقْنَانَةً** (b-e) yüklemek, (b-ş, **لُقْنَانَةً** (b-nin)
 sırtına vermek ۞ **لُقْنَانَةً** ya da **لُقْنَانَةً** ...
 ... **لُقْنَانَةً** ...e dikkat etmek, dikkatini ...e
 yöneltmek; ... **لُقْنَانَةً** ... hakkında
 açıklamada bulunmak, beyanat vermek;
لُقْنَانَةً yumurtasını bırakmak, yumurtla-
 mak; **لُقْنَانَةً** veya **لُقْنَانَةً** ... **لُقْنَانَةً** ...
لُقْنَانَةً kendini ... in eline bırakmak; **لُقْنَانَةً**
لُقْنَانَةً ...e dalmak, atılmak; **لُقْنَانَةً**
لُقْنَانَةً kendini brinin kollarına/
 kucağına atmak; **لُقْنَانَةً** ... **لُقْنَانَةً** ...
 kendini ...e bırakmak, teslim etmek;
لُقْنَانَةً serbest bırakmak, herhangi bir sınırlama getirmemek;
لُقْنَانَةً ders anlatmak, [topluluğa] ders ver-
 mek; **لُقْنَانَةً** b-nin içine/ kalbine
 korku düşürmek, b-i endişelendirmek; **لُقْنَانَةً**
لُقْنَانَةً silah bırakmak; ... **لُقْنَانَةً** ...
 b-e kulak vermek «لُقْنَانَةً أَسْمَاعَهُمْ»
 ona kulak verdiler; **لُقْنَانَةً** birine
 bir soru yöneltmek; **لُقْنَانَةً** b-ş
 üstlenmek, sorumluluğu kabul etmek; **لُقْنَانَةً**

أَلَقَى الْقَنَابِلَ عَلَى b-i tutuklamak; ...i bombalamak, bombardıman etmek; أَلَقَى b-e yazdırmak, dikte etmek; b-e emretmek, talimat vermek; أَلَقَى عَلَيْهَا b-e, boşanma/ talak gerektirecek sözler söylemek; أَلَقَى مُحَاضِرَةً konferans vermek; ... أَلَقَى الْمَسْئُولِيَّةَ عَلَى sorumluluğu b-e bırakmak; ... أَلَقَى نَظْرَةً عَلَى ...e bir göz atmak, ...i bir gözden geçirmek; تَلَقَّى (b-i, bşi) karşılamak, kabul etmek; (bşi) almak, elde etmek; (bşi, bilgiyi, ilmi, عن ya da على ...den) almak, öğrenmek; (b-den) ders almak; تَلَقَّى [asker] emir almak; تَلَقَّى أَمْرًا sipariş almak tic.; تَلَقَّاهُ بِالتَّسْلِيمِ bir şeye canı gönülden rıza göstermek, hüsnü kabul ile karşılamak; تَلَقَّى [bilim, sanat vb. için] الدُّرُوسَ فِي ... ders almak, ...dersi almak; تَلَقَّى الْعُلُومَ فِي الْجَامِعَةِ üniversitede tahsil/ öğrenim görmek; تَلَقَّى buluşmak, bir araya gelmek; أُلِّقَ التَّقَى (ب) ...ile karşılaşmak; اِسْتَلَقَى uzanmak, yatmak; لَقِيَ çerçöp, süprüntü; لُقِيَ karşılaşma; ve لُقِيَ buluntu; لُقِيَ karşılaşma; لُقِيَ karşılaşma; buluntu; لُقِيَ bulmaca; تَلَقَّاهُ [meb. mud. kullanım] ...in karşısında, karşı tarafında; ...in önünde; مِنْ تَلَقَّاهُ veya تَلَقَّاهُ ذَاتَهُ kendi isteğiyle, zorlama olmaksızın; otomatik, kendiliğinden; تَلَقَّاهُ otomatik, kendiliğinden olan; ken-

di isteği ile, zorlama olmaksızın olan; تَلَقَّاهُ kendi isteği ile, zorlamadan; kendiliğinden; تَلَقَّاهُ buluşma yeri; kesişim yeri; kavşak; لُقِيَ karşılaşma; buluşma; toplanma, bir araya gelme; yeniden birleşme; görüşme, röportaj; لُقِيَ [meb. mud. kul.] ...in yerine, ...i için لُقِيَ كِفَالَةً kefalet ile; لُقِيَ إِلَى görüşmek üzere! Allah'a ısmarladık; لُقِيَ karşılaşma; buluşma; toplanma; لُقِيَ atma; anlatma; yazdırma, dikte etme; şarkı vb. söyleme, icra etme; لُقِيَ hitabet sanatı; تَلَقَّى kabul etme; elde etme, kazanma [yine bilgiyi, ilmi, sanatı] öğrenme, tahsil etme; [ilmin, bilginin] peşine düşme, elde etmeye çalışma لُقِيَ الْعُلُومَ فِي ... [üniversite vb. de] tahsil/ öğrenim görme; تَلَقَّى karşılaşma; لُقِيَ (ile ...مع) yeniden bir araya gelme, toplanma; لُقِيَ atılmış, çıkarılmış vb.; لُقِيَ buluşma yeri; toplantı yeri; kesişim noktası; kavşak, çatal; لُقِيَ إِلَى görüşmek üzere! Allah'a ısmarladık; لُقِيَ (b-e) yumruk vurmak, yumruk atmak; لُقِيَ sıkışmak, kalabalıklaşmak; kümelenmek, bir yerde toplanmak; konuşmasında [dilbilgisi açısından] yanlış/ hata bulunmak; لُقِيَ يَؤُوزُ, أَلَكَاكَ لُقِيَ yüzbin [rupi]; لُقِيَ reçine; yüzbin [rupi]; mühür mumu;

(من *b-den*, *bşî* ل için) istemek, rica etmek, dilemek; (...i) aramak, bulmaya çalışmak;

لمس dokunma, değme; el ile yoklama; **حاسة اللمس** dokunma duyusu;

لمسي dokunma ile ilgili, dokunma duyusu ile ilgili;

لمسية tam olgunlaşmamış hurma TUN.;

لمة dokunuş, değiş; (ç. **آت**) rötuş, düzeltme [**لمسة أخيرة**];

لميس yumuşak, dokunulması hoş a giden; yumuşak tenli kadın;

ملمس dokunulan mahal, değilen yer, temas noktası; ten; dokunaç ZOO.; lamise, anten, duyarga ZOO.; dokunuş; temas **ناعم** **الملمس** yumuşak, dokunulması hoş a giden;

ملمسي dokunma ile ilgili, dokunma duyusu ile ilgili;

ملامسة dokunma, değme; temas; cinsel ilişki, cima;

تلمس arama;

التماس dileme, ricada bulunma, talepte bulunma; dilek, talep, istek; dilekçe;

ملموس dokunulan; erişilebilir;

ملموسات dokunulabilen/ değilebilen şeyler;

ملتمس ç. **آت** dilek, istek, talep; davalı, müdde a aleyh HUK.;

ملتمس davacı, dava açan HUK.;

² **الماس** ALF.BKZ.

لمص u (**لمص**) (*b-e*) küfretmek, sövmek; (*b-ile*) [yüzünü gözünü eğerek] alay etmek;

لمظ u (**لمظ**) yalanmak, dili ile dudaklarını, ağzının çevresini yalamak; ağzını şapırdatmak; **تلمظ** birini çekıştirmek, birinin gıybetini yapmak;

لمع a (**لمع**, **لمعان**) parlamak, parıldamak, ışıldamak; **لمع بيده** kılıcını sallamak; **لمع في رأسه** el sallamak, el ile işaret etmek; **لمع** [fikir, düşünce] birden aklına gelmek; **لمع** (*bşî*) parlatmak; (*bşî*) cilalamak; **لمع** [el] sallamak; (...e) işaret etmek, (...i) kasdetmek, ima etmek; **التمع** parıldamak, ışıldamak, parlamak; birden parlamak, çakmak;

لمع ve **لمدان** parıltı, ışıltı; parlaklık;

لمع ç. **لمعة** parıltı, ışıltı; parlaklık;

bir az, bir miktar;

لماع parlak; parıldayan, ışıldayan; cilalı, perdahlı **جلد لماع** güderi;

لمع ve **المعي** zeki, akıllı; **المع** daha parlak; **المعية** zekilik, akıllılık;

تلميع parlatma;

الماعة işaret etme, ima etme;

لوامع parlak, parıldayan, ışıldayan;

لوامع bingıldak ANAT.; (**لوامع**) parıltı;

متلمع parlak, parıldayan, ışıldayan;

لملم (*bşî*) toplamak, yığmak;

مللمة [fil için] hortum;

لن [muzari fiili nasbden edat] ...olmayacak, yapmayacak;

لندرة Londra;

لندن Londra;

لنش ç. **آت** İng.> denizmotoru, motorbot;

لَنِغْرَات Leningrat;

اَلْهَب (لَهَبَان, لَهَب, لَهَبَان, لَهَب) a yanmak, tutuşmak, ateş almak; اَلْهَب ve اَلْهَب (bşi) ateşe vermek, yakmak, tutuşturmak; (bşi) harekete geçirmek, kıskırtmak, tahrik etmek; اَلْهَب tutuşmak, ateş almak; yanmak [yine MEC. susuzluktan/ öfkeden vb. den]; اَلْهَب = اَلْهَب tutuşmak; iltihaplanmak;

اَلْهَب ve اَلْهَب alev;

اَلْهَب müe. اَلْهَب [susuzluktan]

kavrulmuş;

اَلْهَب yakma, tutuşturma; iltihaba sebep

olma;

اَلْهَب yanma; iltihaplanma; اَلْهَب

الشَّعْب bronzit;

اَلْهَب yanıcı; iltihaplı;

اَلْهَب tutuşmuş, alev almış; iltihaplı;

heyecanlı, ateşli «كَلِمَاتُ اَلْمُلْتَهَبَةِ» ateşli sözler»; اَلْهَب قُطْن pamuk barutu;

اَلْهَب ALF.BKZ.

اَلْهَب (لَهَات, لَهَات) [köpek vb.] yorgunluk veya susuzluktan dilini çıkarmak; nefes nefese kalmak; zor nefes almak;

اَلْهَب nefes nefese kalma; اَلْهَب can çekişme;

اَلْهَب müe. اَلْهَب nefes nefese kalmış; susuzluk;

اَلْهَب (لَهَج, لَهَج) (bşi, b-i) çok sevmek, (b-e, bşe) tutkun/ düşkün olmak, (bşin) tiryakisi olmak; (b ...e) meraklı/ hevesli olmak, (b için) ölüp gitmek; (b bşi) sürekli olarak veya

şevkle yapmak; اَلْهَج بِاَلْثَّنَاءِ عَلَيْهِ || birini çok övmek, göklere çıkarmak, öve öve bitirememek; اَلْهَج بِذِكْرِه b-i dilinden düşürmemek, hep b-den bahsetmek, hep b-den söz etmek; اَلْهَج بِشُكْرِهِ b-e bol bol teşekkür etmek; اَلْهَج بِاَلْهَج لِسَانِه اَلْهَج بِاَلْشُّكْرِ hep şükür etmek, şükür ağzından düşmemek; اَلْهَج [süt] kesilmek;

اَلْهَج dilin ucu; dil; konuşma şekli; lehçe;

lisan; ses tonu; اَلْهَج بِاَلْعَاتِبِ sitem/ serzeniş

dolu, ayıplayan bir ses tonu ile veya tarzda;

اَلْهَج بِاَلْهَج شَدِيدِ اَلْهَج sert bir ifadeyle, sert bir şekilde;

اَلْهَد (لَهْد) (b-e) kaldırılabileceğinden fazla yüklemek;

اَلْهَزْم sivri;

اَلْهَط (لَهْط) (b-e) tokat atmak;

اَلْهَف (لَهْف) (bş için) [kaybolan, yitirilen] üzülme, tasalanma, yerinme, hayıflan-

mak; اَلْهَف (لَهْف) (bş için) özlem

duymak, (bş için) hasretini çekmek;

اَلْهَف yerinme, [kaybedilen şey için] üzüntü, tasalanma, hayıflanma;

يا يَا لَهْفَ veya يا يَا لَهْفَ [mud. kul.] ...e ne kadar da yazık olmuş!, vay ...in

başına gelenlere!; اَلْهَفِ عَلَيْكَ demeyin!;

sizin adınıza çok üzüldüm!;

اَلْهَف yerinme, hayıflanma; tasa, üzüntü;

özlem, hasret;

اَلْهَف müe. اَلْهَف yerinen, hayıflan-

lanan; üzgün; özlem duyan, hasret çeken;

اَلْهَف üzgün, tasalı;

اَلْهَف

لُوبِي Libyalı; Libya ya mahsus;

¹**لَات** [artık] kaçmak **لَاتَ حِينَ مَنَاصَ : لَاتَ (لُوت)** için çok geç;

²**لُوت** sarıağız MIS. BOT. Sciaena aquila;

لُوت (bşî) kirletmek, pisletmek; **لُوت** a (لُوت) yavaş davranmak, ağırdan almak; oyalanmak; **تَلُوتَ** (ile b) pislence, kirlenmek, (e... b) batmak; **النَّاتِ** (e b) ağırdan almak, yavaş davranmak; (e b... علی) karışık, karmaşık, anlaşılmaz gelmek;

لُوتَة kir, pislik, leke;

لُوتَة bitkinlik, cansızlık, gevşeklik; **فِي** ۞

hafif kaçık olmak [bir kaç tahtası/ çivisi eksik olmak];

مَلُوت kirli, pis; [kolera, veba vb. gibi]

salgın hastalığa yakalanmış;

مَلَاتَات zihni karışık;

لُوج [ô] Fr.> ç. **لُوج** [tiyatro vb.de] loca; loca [mason vb.];

لُوح (b-e) görünür olmak, (b-i tarafından) görülmek; [şafak] sökmek; parlamak, parıldamak; (b-e) ...gibi görünmek/ gelmek, zannını vermek; kurumak, kavrulmak; [güneş] (b-i) esmerleştirmek ۞ **بَانَا، ...olacakmış gibi geliyor/ görünüyor، لُوحُ** görünüşe göre, bakılırsa, görüldüğü kadarıyla; **عَلَى مَا لُوحُ** anladığım kadarıyla; **لُوحُ** (ya da (e b... ile b) işaret vermek; işaret etmek, işaretle haber göndermek, sinyal vermek; (e b... b) işaret vermek, imada bulunmak;

(bşî) sallayarak işaret vermek; [saç] ağarmak; [güneş] (b-i) esmerleştirmek, yakmak; **لُوحُ بِيَدَيْهِ** ۞ ellerini (zemini) tahta döşemek ۞ sallamak, ellerini sallayarak işaret vermek; **لُوحُ** görünmek; parlamak, parıldamak; (bşî) sallamak;

لُوح levha; karatahta; kitabe, yazıt; plaka, tabaka; pano; işaret levhası; kürek kemiği ۞ **لُوحُ مُجَعَّد** oluklu demir levha; **لُوحُ حَدِيد** sac [demir]; **لُوحُ مُتَحَرِّك** cam levha; **لُوحُ زُجَاج** tramlen, sıçrama tahtası; **لُوحُ مَعْدِنِي** metal tabaka/f plaka; **لُوحُ النَّافِذَة** pencere camı;

لُوحَة levha; kitabe, yazıt; karatahta; plaka, tabaka; pano; resim, tablo; paravan, perde ۞ **لُوحَة التَّوْزِيع** anahtar, tevzi tablosu ELK.; **لُوحَة الإِسْم** [isim yazılı] kapı tabelası; **لُوحَة الدَّامَا** dama tahtası; **لُوحَة السَّوْدَاء** yağlıboya tablo; **لُوحَة الكِتَابَة** karatahta; ilan tahtası; **لُوحَة الكِتَابَة** kitabe, yazıt; karatahta;

لُوح yakıcı, kavurucu;

تَلُويح ç. **لُوح** - işaret, sinyal; işaret, ima; [çoğ.] notlar, referanslar, göndermeler;

لُوحَة ç. **لُوحَة** program, proje; teklif, önerge, tasarı [özl. mecliste]; kararname; kanun; liste; hareket cetveli; tablo; **لُوحَة** [çoğ.] dış görünüş ۞ **لُوحَة (القانون) قَانُونِيَة** kanun tasarısı [layihası]; **لُوحَة السَّفَر** tarife, hareket zamanını gösteren tablo; **لُوحَة الطَّعَام** menü; **مَلُوحَة** semafor, işaret levhası;

مُلْتَاَح güneşte yanmış, esmerleşmiş;
لَوَّعَ (ب ...e) sığınmak, **لَوَّعَ** u لَوَّعَ (لَوَّعَ) saklanmak;
مَلَاذ sığınma, korunma; barınak; sığınak;
hami, koruyucu;
لَاثِد sığınan, saklanan;
لَوَّعَ ve **لَوَّعِي** bkz. **لَوَّعَ**
لَوَّر harp, savaş, cenk;
لَوَّرَد İng> آت - lord;
لَوَّرِي İni> kamyon;
لَوَّرَ ⇒ **لَوَّرَ** (bşin) içini bademle doldurmak;
لَوَّر [cin. is.] badem; [ayakkabıda] yama
MIS.; **لَوَّرَ الْقُطْن** [pamuk] tohum kabuğu MIS.;
لَوَّرَ pamuğa zarar veren bir kurtçuk
لَوَّرَ آت - badem; **اللَوَّرَاتَان** bademcik[ler]
ANAT. **الْتِهَابُ اللَوَّرَاتَيْنِ** bademcik iltihabı;
لَوَّرِي badem şeklinde, badem gibi [na't];
لَوَّصَ (لَوَّصَ) u لَوَّصَ (لَوَّصَ) gö-
zetlemek, gizlice bakmak; **لَوَّصَ** (b-i) gözet-
lemek; bakışlarını/ gözünü (b-e veya **لَوَّصَ** ...e)
dikmek; (b-i) kandırmak, oyuna getirmek;
مَلَاوَص kurnaz;
لَوَّطَ (لَوَّطَ) u لَوَّطَ (لَوَّطَ) yapışmak; (duvarı)
sıvamak;
لَوَّط Lut (as.);
لَوَّطِي kulampara, homoseksüel;
لَوَّاطَ ve **لَوَّاطَة** [erkekler arasındaki]
homoseksüellik, livata;
لَوَّعَ u لَوَّعَ (لَوَّعَ) sabırsız olmak veya katlanama-
mak; hastalanmak; [aşk] (b-i) hasta etmek,
yatağa düşürmek; [güneş] (b-i) esmerleştir-

mek; **لَوَّعَ** (b-e) acı çektirmek, eziyet vermek;
التَّيَاع [sevgi/ özleminden] yanıp tutuşmak;
لَوَّعَ (على için) çok telaşlanmak, kaygılanmak;
لَوَّعَة karasevda; acı, eziyet, keder;
التَّيَاع yanıp tutuşma; aşırı telaş; acı,
eziyet, keder;
مَلَاوَع kurnaz, üçkağıtçı, hilebaz;
لَوَّغَرِيْمَات logaritma;
لَوَّغَ (لَوَّغَ) u لَوَّغَ (لَوَّغَ) [deve] (bşin, otu) gevmek,
ağzında çiğnemek;
لَوَّغَ lif kabağı BOT;
مَلَوَّق ç. **مَلَوَّق** spatula;
لَوَّغَ (لَوَّغَ) u لَوَّغَ (لَوَّغَ) [ağızda] çiğnemek; (bşin)
ağzından düşürmemek, (bşin) ağzına sakız
yapmak; **لَوَّغَ** (سَمْعَتَهُ) b-nin saygınlığına leke dü-
şürmek **لَوَّغَ** لَوَّغَ الْكَلَامَ sözü ağzında gevele-
mek; **لَوَّغَ** السُّؤَالُ الَّذِي تَلَوَّكُهُ لَوَّغَ لَوَّغَ herkesin ağ-
zında gezen/ dilinden düşürmediği soru; **لَوَّغَ**
لَوَّغَ لَوَّغَ لَوَّغَ herkesin ağzında sakız olan;
لَوَّغَ ve **لَوَّغَ** ALF.BKZ.
لَوَّغَ ve **لَوَّغَ** [ô] İt.> otel;
لَوَّغَ ç. **لَوَّغَ** vida; helezon; yay, zemberek;
dingil, mil; MEC. asıl sebep;
لَوَّغَ vida şeklinde; helis, helezon, spiral
şeklinde; **لَوَّغَ** دَرَجْ döner merdiven;
لَوَّغَ (b-i, ya da **لَوَّغَ**) u لَوَّغَ (لَوَّغَ) **لَوَّغَ** ...den dolayı, ...sebebiyle) azarlamak, payla-
mak; **لَوَّغَ** (b-i) şiddetle azarlamak; **لَوَّغَ** = **لَوَّغَ**
لَوَّغَ (bşin ya da **لَوَّغَ**) kendini ayıplamak; **لَوَّغَ** (bşin ya da
لَوَّغَ) oyalanmak, vakit geçirmek, (bşin ya da
لَوَّغَ) geciktirmek, ağırdan almak; **لَوَّغَ**

birbirini ayıplamak; **التام** azar işitmek, azarlanmak; **استلام** azarlanmayı hakketmek;

لوم ve **لومة** azar, paylama, tekdir;

لوام ve **لومة** çok azarlayan; kusur bulan;

ملاوم ve **ملامة** azar, paylama, tekdir;

تلام azarlama, paylama;

لائم azarlayan, ayıplayan, kusur bulan;

لائمة ayıp, kusur, kabahat;

ملاوم ve **مليم** azarlanan, paylanan;

azarı hakleden;

لمان cezaevi, hapisane KNŞ.;

لمانجي mahpus, mahkum;

لون ⇒ **لون** (bşî) renklendirmek; (bşî) boyamak;

(yüze) makyaj yapmak, allık sürmek; **تلون**

renklenmek; rengi değişmek; renkli olmak;

dönek olmak;

لون renk; ten [renk]; cins, tür;

çeşni; [çoğ. mud. kul.] ...in her cinsi, envai

çeşit...; **لون الأطعمة** her çeşit yiyecek;

جلى ألوانه renkli, rengarenk; **مختلف الألوان**

bir şeyin farklı yönlerini ortaya koymak;

لونى [na't] renkli, kromatik;

تلوين renklendirme, boyama;

ملون renkli; rengarenk;

متلون renkli; rengarenk; yanardöner;

değişken, istikrarsız; dönek;

لونجي ve **لونجي** hizmetçi KNŞ.;

لونجية kadın hizmetçi KNŞ.;

لوى (bşî) bükmek, kıvrırmak, eğmek;

(bşî) saptırmak; (başını, yüzünü) çevirmek;

(على ...e) yönelmek, yüzünü dönmek; (على ...i)

hatırlamak; (على ...i) gözetmek,

dikkatini (على ...e) vermek ¶ **لوى فى ...**

لوى çekıştirmek, b-nin gıybetini yap-

mak; **لايلوى على شيء** hiç bir şeye aldırma-

mak, hiç bir şeyi umursamamak; **ليان (لى)**

(لوى) eğil- (bşî, عن ...den) gizlemek; **لوى** a

(bşî) eğmek, bükülmek; kıvrılmak; **لوى**

bükme, kıvrırmak; (bşî) saptırmak, karmaşık

hale sokmak; **الوى** (bşî ya da ب bşî) eğmek,

bükme; (bşî, عن ...den) çevirmek, döndür-

mek; (بیده el) sallamak; (bayrak) çekmek;

الوى ¶ (ب bşî) çıkarmak, uzaklaştırmak;

عنان الشيء (bşî) kontrol etmek, zaptetmek,

(عن ...den) alıkoymak, (عن ...den) yapmasına)

engel olmak; **تلوى** kıvrık/ eğik olmak;

kıvrılmak, eğilmek; yılan-kavi şekli olmak;

التوى bükülmek, eğilmek; kıvrılmak; (عن

bşe) sırtını dönmek, (عن ..den) yüz çevirmek;

(على b-e) anlaşılma/ zor/ karmaşık gelmek;

لى الشيشة ¶ bükülme, eğilme; **لى** nargile

kordonu MIS.;

لوى kıvrım, kıvrılma, kavis, yılan-

kavi şekil; eğri;

لوى sancı, karın ağrısı; acı, ızdırıp;

لوى kavis, kıvrım; eğrilik;

لواء sancak; tugay B.A.E., LÜB. IR.; tuğgene-

ral B.A.E.; tuğamiral MIS.; vilayet, il IR. ¶

لواء الجووى hava tugayı; **لواء**

لواء bir şeyi başlatmak, türetmek

1. [soru edatı] ne? مَاذَا niçin?, neden? مَاذَا ne? لِمَاذَا niçin?, مَا لَكَ sana ne oldu? ne bu halin? مَا لِي ne diye? niçin? neden yapmalıyım? مَا أَنْتَ وَذَاكَ neden yapmalısın?; مَا أَجْمَلُهُ bu konuda ne biliyorsun?; مَا كَادَر da yakışıklı!, ne kadar da güzel;
2. [ismi mevsul] ...yaptığı, ...olduğu [ki o]; ...yaptığı, ...olan şey; ne ...olursa, yaparsa, ...yaptığı her şey مَا شَاءَ اللَّهُ bkz. شاء ; ...yaptığı pek çok kere/ defa..., sık sık ...; مَا كَانَ içindeki ile, ...de dahil olarak; مِنْ امْتِصَاءِ الْمَعَاهِدَةِ anlaşmanın imzalanması;
3. [belirsizlik edatı] nekra bir isimden sonra : bir, herhangi bir [konuşma dilimizdeki 'bi kalem versene' ifadesindeki 'bi' anlamıyla] مَا لَأَمْرِ مَا bir [bi] şey sebebiyle, bir şeyden dolayı; مَا يَوْمًا مَا [günlerden] bir gün, [bi gün], herhangi bir gün; 4. [olumsuzluk edatı] muza-ri fiilden önce kullanıldığında şimdiki zamanın olumsuzu: ...yapmıyor, ...olmuyor; maziden önce kullanılması halinde dili geçmiş zamanın olumsuzu: ...yapmadı; مَا إِنْ [kuvvetli] olumsuzluk ifadesi; ... مَا أَنْتَ ... حتى daha ...yeni yapmıştı ki ...oldu; مَا هِيَ إِلَّا أَنْ ...; ... مِنْ ... üzerinde çok geçmemişti ki ...;
5. [bağlaç] :...olduğu müddetçe; مَا دُمْتُ حَيًّا

sağ kaldığım müddetçe ... مَا لَمْ ... olmadığı sürece, eğer ...olmazsa; 6. ne zaman olursa, her olduğunda; ...kadar مَا وَآتَتِي الْفُرْصُ her elime fırsat geçişinde, ne zaman fırsatını bulsam; 7. harfi cerlerden sonra 'ne ...?' anlamına [' ' i düşürülerek yazılır] الَيْم nereye?; مَا بِمِ ne ile, مَا نِيْءِ ne diye?; مَا حَتَّى nereye kadar?;

ماء ve مائي bkz. موه ;

ماتينية Fr.> matine;

ماجريات bkz. جري ;

ماجستير mastır;

ماخوّر kerhane, genelev;

مار [azizlerin isimlerinin başında kullanılır]

Aziz... HRI.;

مارس Mart ayı;

مارستان akıl hastanesi;

مارش marş müz.

مارشال mareşal;

مارشالية mareşallik [rütbesi, makamı];

مارك آت mark [para birimi];

ماركسي Marksist;

ماركسية Marksizm;

ماركة آت işaret, alamet, marka مَا رَكَّة

تجارية [ticari] marka;

ماروني Maruni [s. ve is.];

مَازُوت mazot;

مَاس [cin.is..; tek. is. ة] elmas;

مَاسِي elmas [na't];

مَاسُورَة مَوَاسِير. Ç. boru; hortum; pipo sapı; su borusu; tüfek namlusu; oluk, su yolu, kanal; petrol hattı;

مَاسُون Fr.> mason;

مَاسُونِي mason [na't];

مَاسُونِيَّة masonluk;

مَاق a (مَاق) hıçkırmak, içini çekerek, hıçkırarak ağlamak;

مَاق Ç. gözün buruna yakın olan ucu;

مَاقَة içini çekme, [ağlarken] hıçkırık;

مَاق bkz. آمَاق Ç. موق;

مَاكِيَاج Fr.> makyaj;

مَاكِينَة Ç. مَكَائِن, -آت makine;

مَالْتَة Malta;

مَالْطِي Malta'ya ait, Maltalı [sıf. ve is.];

مَالِيخُولِيَا [ô] ya da مَالِيخُولِيَا [ô] melankoli;

مَامَا [koyun] melemek;

مَان a مَان (b-e) bakmak, yiyecek/ erzak temin etmek, sağlamak;

مَانَة Ç. مَانُون, مَانَات göbek; göbek bölgesi;

مَانُون Ç. مَانُونَة ve مَانُونَة yiyecek; erzak; zah-

met, sıkıntı مَانُون حَرَبِيَّة [harpte kullanılmak üzere] erzak;

مَانْجُو mango BOT;

مَانْجُسْت [g, ô] firavun faresi ZOO. Herpestes ichnevman;

مَانْش Fr.> Manş kanalı;

مَانُولِيَا manolya BOT. Magnolia grandiflora;

مَانُوي Mani'ci, Maniheist;

مَانُويَّة Mani'cilik, Maniheizm;

مَانِيْفَاتُورَة dokuma ürünler, manifatura;

مَانِيْفَسْتُور yük senedi, manifesto DNZ;

مَانِيْكَان ve مَانُوكَان Ç. -آت manken;

مَاهِيَّة Ç. -آت mahiyet, yapı, keyfiyet; gelir, ücret;

مَایستَر [ô] orkestra şefi;

مَائَة ve مِئَة Ç. مِئُون yüz [sayı olarak] في ۱۱ yüzde [oran];

مِئُون ve مِئِينِي yüzde bir; yüzbirim başına

düşen miktar, yüzdelik عِيد مِئُون yüzüncü yıl kutlaması;

نِسْبَة مِئِينِي ve نِسْبَة مِئُون yüzde, yüzdelik

oran; سانتِغَرَات درجة مِئُون [termometrede] derece;

مَایو¹ Mayıs ayı;

مَایو² ve مَایُو Fr.> mayo; külotlu çorap;

مَت a (مَت) (b-ile) yaymak, açmak; (b-ile, ب evlilik vasıtası ile) akrabalık bağı kurmak;

(b-ile) [evlilik vasıtası ile] akraba olmak;

(...e) ait olmak; (...ile) ilişkisi olmak

۱۱ b-ile [evlilik vasıtası ile] akraba olmak; صلة b-e çok

yakın olmak;

مَائَة yakınlık, yakın ilişkiler; akrabalık,

akrabalık bağları;

مَتَح a (مَتَح) kuyudan (su) çekmek;

مَتَر Ç. مِتَار metre [uzunluk ölçüsü];

مَتْرِي metrik, metre ölçü sistemine bağlı;

مِترَالْيُوز [ô] Fr.> mitralyöz, makinalı

tüfek;

(مُتَوِّع) _ (مُتَوِّعَة, مَتَّع) a (b-ş) götürmek; sağ-
 sağlam/ sert olmak ۞ مَتَّعُ النَّهَارُ güneş yüksel-
 mek; مَتَّع (b-i, ب b-ş ile) eğlendirmek, hoş
 vakit geçirtmek; (b-i, ب ...ile) donatmak,
 teçhiz etmek; (boşanmış kadına, b-ş) nafaka
 olarak vermek ۞ مَتَّعَهُ اللَّهُ Allah b-e mutlu
 bir hayat vermek; مَتَّعَ الْبَصَرَ ..ile gözü gönlü
 açılmak, gözü gönlü bayram etmek; أَمَّتَع (b-e,
 ب ...ile) hoş vakit geçirtmek, (b-i, ب ...ile)
 eğlendirmek; (b ...den) faydalanmak, istifa-
 de etmek; تَمَتَّع ve اسْتَمَتَّع (b ...den) faydalan-
 mak; (b ...in) tadına varmak, zevkini almak;
 مَتَّعَة eğlenme, hoş vakit geçirme,
 memnunluk duyma; eğlence; kadına boşan-
 ma durumunda verilen mal/ para ISL.HUK;
 [yine نِكَاحُ الْمُتَّعَةِ belli bir süre için evlilik,
 muta nikahı; أَمَاكِنُ الْمُتَّعَةِ eğlence merkezleri;
 مَتَّاع eğlenme, hoş vakit geçirme;
 eğlence; hayatın gerekleri; mal, mülk, varlık;
 eşya; bagaj, yük; her gün kullanılan, kulla-
 nışlı nesne ۞ مَتَّاعُ الْعَيْنِ gözü gönlü açan,
 bakması/ seyri hoş olan şey, seyirlik; سَقَطُ
 الْأَمْتَعَةِ الشَّخْصِيَّةِ kişisel
 eşyalar;
 أَمَّتَع daha eğlenceli, zevkli; eğlence kabi-
 linden;
 إِمْتَاع memnuniyet, hoşnutluk;
 تَمَتَّع eğlence; ۞ اسْهَمَ تَمَتَّع kar ortaklığı;
 اسْتِمَتَّاع eğlence; zevk; eğlenceye düşkünlük;
 مَاتَع uzun;
 مَمَّتَع hoş, eğlenceli, zevkli;

مَمَّتَع (b ...den) hoşlanan;
 مَمَّتَع hoş, eğlenceli, zevkli; ilginç;
 مَمَّتَن (b-ş) sağlam/ sert olmak; مَمَّتَن u (مَتَّانَة)
 sağlamlaştırmak, ya da güçlendirmek;
 مَمَّتَن yan, arka; sırt [özl. hay-
 vanlar için, aynı zam. MEC.]; asıl kısım; metin
 ['şerh, haşiye' karşıtı; 'senet' karşıtı HAD. ve
 genel]; yolun ortası; güverte ۞ عَلِي مَمَّتَن ...
 [gemi ya da uçak için] ...da; عَلِي مَمَّتَن الْبَحْرِ
 deniz yolu ile; عَلِي مَمَّتَن الْهَوَاءِ hava yolu ile;
 مَمَّتَن ve مَمَّتَيْن sert, sağlam;
 مَمَّتَانَة sertlik, sağlamlık; [karakterde, kişi-
 likteki] güçlülük; kısa ve özlü olma;
 تَمَّتَيْن sağlamlaştırma, takviye;
 مَمَّتِي 1. [soru ismi] ne zaman? ۞ الی مَمَّتِي veya
 ne zamana kadar? ne kadar süreyle?
 2. [bağlaç] ...dığı zaman, ne zaman yapsa
 ... مَمَّتِي ما ۞ ...
 مَمَّتَل u (b-e) benzemek, (b-i) andırmak;
 (b-i) taklit etmek; (b-i, ب ...ile) karşılaştı-
 mak; (b-ş) göstermek, (b-ş) anlamına gelmek,
 (b-ş) ifade etmek; (b-nin önünde) b-nin önünde
 durmak, dikilmek, (b-nin önüne) b-nin önüne
 çıkmak; kendini b-e takdim etmek; ortaya
 çıkmak, görünmek; ayakta durmak, dikil-
 mek; [özl. aktör vb., sahneye] çıkmak ۞ مَمَّتَل
 kralın huzurunda [dinleyici
 olarak] bulunmak; Kralın konuşmasını dinle-
 mek; مَمَّتَل u (مَمَّتَل) (b-i) sakatlamak; kötü-
 rüm etmek, sakat bırakmak; مَمَّتَل u (مَمَّتَل)
 (b-i) örnek almak, örnek olarak benimse-

مثالي mecazi; remiz niteliğinde; tipik; örnek; model; ideal **مثال نزعَة** idealist;

مثال heykel yapan, heykeltıraş;

مثالة mükemmellik, ideal olma; (ç. آت-,

مَثَائِل) ibret, ders;

مثيل [müe. **مثيله**] **مثال** benzer; denk; **مثيل** [müe.

ليس له مثيل, لا مثيل له] **مثيله** b-nin benzeri;

مثيل eşsiz, eşi benzeri olmayan, misli manendi olmayan;

مثول dik, ayakta duran, dikilen; görünüş;

huzura çıkma; dinleyiciler [huzurdaki];

أمثلة آت-, **أمثال** örnek, misal; ibret,

ders; atasözü, mesel;

أمثل müe. **مثلي** mükemmele/ idea-

le daha yakın; ideal [konum/ durum vb.de];

السبيل **مثلي** ل... örnek/ timsal teşkil eden;

...için en mükemmel/ ideal yol;

نصفيتمثال **مثال** heykel **تمثال** **مثال** büst;

تمثيل **مثال** örnekleme, örnek getirme;

benzetme; resim ile ifade etme; temsil etme;

diplomatik temsilcilik; [aktör] canlandırma,

rolü oynama; oyun sergileme; gösteri; tiyatro

sanatı [temsil]; ibret olacak ceza; **تمثيل** **مثال**

[film afiş-lerinde] başrolde ...!;

masraflar **تمثيل** بدل **تمثيل** için ödenek/ tahsisat;

tiyatro/ opera binası; **تمثيل** فن **تمثيل** tiyatro sanatı;

heykeltıraşlık; **تمثيل** على سبيل **تمثيل** açıklayıcı olarak;

ملعب **مثلي** gösteri ile ilgili; dramatik **تمثيل**

tiyatro [binası, yeri];

opera: **التمثيلية الغنائية** **مثلي**;

مماثلة benzerlik, benzeme, andırma; ben-

zeşme;

تمثال benzerlik; uygunluk; iyileşme;

تمثل özümseme, hazmetme BİY.

امثال boyun eğme, itaat;

ماثل [konuşmacı vb.nin huzurunda] önde

duran, dikilen; yerleşmiş; gösterimde; mey-

dana, ortaya çıkan, beliren, görünen; **ماثل** **مثال**

önünde olan, gözünün önünde du-

ran; **ماثل للعيان** görünen, apaçık, ayan beyan;

ماثل في حضرته b-nin huzurunda;

ماثلة lamba, avize;

ممثل mümessil, temsilci, temsilci; (ç. ون)

temsilci [yine DIPL.], ajans; oyuncu, oyunda

rol alan; aktör; **ممثل تجاري** ticari temsilcilik,

ajans;

مثلة آت- aktris;

ممثلية سياسية **مثلية** temsilcilik, ajans

siyasi/ diplomatik temsilcilik;

ممثل resimle ifade edilmiş, resimli; temsil

edilen; özümsemiş, hazmedilmiş BİY.;

مماثل benzer, benzeyen, andıran; benze-

şen, benzerlik arzeden;

متماثل birbirine benzeyen, aynı cinsten;

aynı;

ممثل itaatkar, boyun eğen, itaat eden;

مثانة آت- mesane TIP.;

مجد (مجد) [yararsız diye] atmak; (bşi) ihraç

etmek, tartdetmek; **مجاج** olgunlaşmak, ermek;

مجاج ve **مجاج** tükürük; meyva suyu;

مجد (مجادة) yüce/ ulu olmak;

تَمَجَّدَ ve اَمَجَّدَ (b-i) övmek, yüceltmek; övülmek, yüceltilmek; böbürlenmek;

مَجْدٌ ç. اَمْجَادٌ övgü, sena, medih; şeref, onur; asalet;

مَجْدِي övgüye layık;

مَجْدٌ şerefli, onurlu; meşhur, ünlü; yüce; övgüye layık; asil; الكتاب المَجِيد Yüce Kitap [Kur'anı Kerim];

المَجِيدِي Mecidiye [sikke];

اَمَاجِدُ [مَجِيدٌ in çoğulu] ileri gelenler, önde gelen kişiler; اَمَجْدٌ ç. اَمَاجِدُ daha şerefli, daha şanlı; daha seçkin;

تَمَجِيدٌ övme, yüceltme;

¹ مَجْرٌ « (مَجْرٌ) susamak;

مَجْرٌ çok kalabalık [ordu için];

مَاجُورٌ ç. مَاجُورٌ topraktan hamur teknesi

MIS.;

² المَجْرٌ Macarlar; Macaristan;

مَجْرِي Macar [sıf. ve is.];

² مَجْرٌ ağırlık ölçüsü = 3.51 gr. MIS.;

مَاجِرِيَات bkz. مَجْرِي

مَاجْرِيط Madrit;

مَجُوس ALF.BKZ.;

مَجَلَةٌ ç. مَجَالٌ [cin. is. مَجَلٌ] fiskül, kabarcık [yanık ya da tahrişden dolayı meydana gelen]; bkz. جَلٌ ;

مَجْمَعٌ okunaksız, seçilmez, okunmaz;

¹ مَجْنٌ « (مَجْنٌ, مَجُونٌ, مَجَانَةٌ) şaka yapmak; alay etmek; مَاجِنٌ (b-ile) şakalaşmak, (b-ile) alay etmek; تَمَجِّنٌ arsızca şakalar yapmak;

تَمَاجِنٌ birbiri ile alay etmek;

مَجَانَةٌ maskaralık; (ç. آت-) kaba şaka, eşek şakası; soytarılık, maskaralık;

مَجَانٌ arsız, utanmaz, hayasız; şakacı, maskara, soytarı; bedava, karşılıksız; مَجَانًا veya بِالْمَجَانِ [zarf] bedava, karşılıksız;

مَجَانِي bedava, karşılıksız;

مَجَانِيَةٌ bedava olma, karşılıksızlık;

مَجُونٌ maskaralık, soytarılık; utanmazlık, arsızlık;

مَجُونِي alaycı, müstehzi, kinik, sinik;

مَجَانٌ ç. مَاجِنٌ arsız, yüzsüz, hayasız, utanmaz; şakacı, maskara;

² مَوَاجِنٌ ç. مَاجِنٌ TUN. sarnıç, mahzen, su deposu;

مَجْنِيزِيوم [g] mağnezyum;

مَجُوس Mecusiler;

مَجُوسِي Mecusi;

مَجُوسِيَّة Zerdüştlük;

مَحٌ eskimiş, eski püskü, yırtık pırtık;

مَحٌ en iyi, en çok sevilen kısım; yumurta sarısı;

مَحَصٌ (مَحَصٌ) (b-ile) arıtmak, saflaştırmak;

أَلَّ مَحَصٌ; (b-ile) doğrultmak, düzeltmek; (b-ile)

sınamak, denemeye tabi tutmak; (b-ile) yakından incelemek;

أَمَحَصٌ tekrar görünmek, ortaya çıkmak;

أَلَّ تَمَحَصٌ; arınmak, saflaşmak, daha arı, saf olmak;

أَلَّ اَلْمَحَصٌ;

مَحِصٌ parlayan [kılıç];

تَمَحِصٌ ç. آت- arıtım, saflaştırma; [kapsamlı] inceleme, yoklama;

مَحَضٌ a (مَحَضٌ) (b-e, b-ile, sevgisini, samimiye-

tini) açıkça göstermek; **مَحْض** u (مَحْضَة) temiz soyu olmak, asil olmak; saf/ arı/ katışık-sız olmak; **امْحَض** (b-e, bşi, sevgiyi, samimi-yeti) açıkça göstermek; **تَمَحَّض** kendini (ل bşe) adamak, hasretmek;

مَحْض asil, temiz soydan gelmiş; katışık-sız, saf, arı; samimi, içten gelen; düpedüz, apaçık, su götürmez [yalan, saçmalık vb.]; **بِمَحْض** yalnız, ancak, sadece **اِخْتِيَارِهِ** tamamen kendi isteği ile; **لِمَحْض** **صَالِحِهَا** sadece onun iyiliği için, maslahatı gereği;

امْحَوضَة samimi, içten öğüt;

مَحَق a (bşi) silmek, kazımak; (bşi) yok etmek; **امْحَق** [ay] görünmez olmak, kaybolmak; yok olmak, telef olmak; **انْمَحَق**, **تَمَحَق** ya da **امْحَق** ve **امْتَحَق** silinmiş olmak ya da silinmek, kazınmak; yok olmak, telef olmak;

مَحَق silinme, kazınma; yok olma;

مُحَاقَة ve **مَحَاقَة** [ay] kaybolma, gizlenme;

مَحَك a (مَحَك) ve **مَحِك** a (مَحَك) tartışmacı/ cedelci olmak; tartışmak, münakaşa etmek; direktmek, inatla iddia etmek; **مَاحِك** (b-ile) tartışmaya girmek, tartışma yapmak, cedelleşmek; **مَحَك** ve **تَمَحَك** bkz. **مَحَك** ;

مَحَك tartışmacı/ cedelci kişi;

مُماحِكَة huysuzluk; tartışma, münakaşa etme, cedelleşme; (ç. **آت** -) hile, şike; tartışma, cedel, münakaşa;

مَماحِك ve **مَماحِك** tartışmacı, cedelci; huysuz, ters;

مَحَل a (مَحَل) ve **مَحَل** u (مَحَالَة) [toprak]

kısır/ verimsiz olmak, [sene] verimsiz geçmek; **مَحَل** ve **مَحَل** u (مَحَل, مَحَال) (ب b-e karşı) komplo hazırlamak, oyun düzmek, entrika çevirmek; **أَمَحَل** [toprak] kıraç ve verimsiz olmak; (toprağı) kıraçlaştırmak; [yağmur] yağmamak; **تَمَحَل** (bşi) kurnazlıkla ya da entrikalarla elde etmeye çalışmak; bahane aramak; (ل bşin) hileli ya da dürüst olmayan yollardan reklamını ya da propagandasını yapmak **تَمَحَل العُذْر** bahane ileri sürmek, mazeret göstermek;

مَحَل kıraçlık, verimsizlik; yokluk, kıtlık;

hile, oyun, desise; bkz. **حَل** ;

مَحَالَة ç. **مَحَال** palanga, takım, makara;

bkz. **حَوْل** ;

مَحَال kurnazlık, şeytanlık, hinlik;

مَاحِل verimsiz, kıraç; çıplak [arazi];

مُمَحِل verimsiz, kıraç olan, bitek olmayan;

مَحَن a (مَحَن) ve **امْتَحَن** (b-i, bşi) sınamak, denemek; (b-i) müptela etmek, bela ile sınamak; (b-i) imtihan etmek, sınava tabi tutmak;

مَحَنَة ç. **مَحَن** büyük sıkıntı, musibet, ateş-ten gömlek; bela ile sınama; sıkıntı, zorluk;

امْتَحَان ç. **آت** - deney, test; imtihan, sınav

امْتَحَان نِهَائِي giriş imtihanı; **امْتَحَان الدُّخُول** mezuniyet imtihanı, çıkış sınavı;

مُمْتَحِن sinayan, teste/ denemeye tabi tutan; imtihan eden;

مُمْتَحِن imtihan edilmiş; denenmiş, test edilmiş; aday, imtihana/ sınava giren;

(محو) *u* (محو) (*bṣi*) silmek, kazımak, silip yok etmek; (*bṣi*) yok etmek; (*bṣi*) iptal etmek, hükmünü kaldırmak; لا يُمحى silinmez, çıkmaz; محي (*bṣi*) yok etmek; تمحي, انمحي, يا دا امحي ve امتحي silinmek, yok olmak; görünmez olmak;

محو silme, okunmayacak hale getirme; kazıma; iptal etme, hükmünü kaldırma; eleme, hesap dışı bırakma;

محااة ve محاية silgi;

امحاء yok etme, imha;

ماحية silgi, silici şey;

مخ مخ مخ مخ beyin; ilik; öz, cevher; en özlü ve en çok tercih edilen kısım;

مخي [na't] beyin ..., beyin ile ilgili;

مخر *a* (مخور, مخر) [gemi] suyu yarararak ilerlemek; ilerlemek, hareket etmek; (denizi) yarıp gitmek;

ماخر suyu yarararak ilerleyen [gemi];

مخرة مخي gemi;

ماخور مخي genelev;

مخض *u, a, i* (مخض) (*sütü*) yayıkta çalkalamak, köpürtmek; (*bṣi*) kuvvetlice sallamak, çalkalamak; مخض *a* (مخاض) [hamilenin, doğumu yaklaşıp] sancıları başlamak, doğumu yaklaşmak; مخض = مخض; [cenin, ana karnında] oynamak, hareket etmek; (*bṣi* عن) ortaya çıkarmak, meydana getirmek; [süt, yayıkta] çalkalanmak مخض الاجتماع عن موقف مخض الاجتماع عن موقف سياسي toplantı siyasi bir birleşme sonucunu getirdi; مخض الجبل فولد فأراً dağ

doğura doğura bir fare doğurdu;

مخاض doğum sancıları;

مخيد yayık ayranı;

مخاضة ve مخضة yayık;

مخط *u, a* (مخط, مخط) ve مخط sümükürmek;

مخاط ve مخاط الشمس sümük; مخاط

havada uçuşan, ince örümcek ağı gibi olan iplikçikler;

مخاطي sümüklü; sümüksü; cıvık, yapış yapış;

مخطر ⇒ مخطر salına salına yürümek;

مخل¹ مخول, أمخال, مخال ç. مخل kaldırmaç, manivela;

مخل² [آت-] مخالي, مخل ç. (مخللة) مخلة yem torbası;

مخمض ağzı çalkalamak;

مد *u* (مد) (*bṣi*) açmak, genişletmek; (*bṣi*) uzatmak, (boynunu) uzatmak; (*bṣi*) çekip uzatmak, esnetmek, sündürmek; (*bṣi*) yaymak; (ray, hat vb.) döşemek; (ağ) atmak; mühlet vermek, zaman tanımak; [nehir vb.] taşmak, yükselmek; (b-e) yardım etmek, (b-i, ب ...ile) desteklemek; (ordu) takviye göndermek; (toprağı) gübrelemek; مد عمره [Allah] birinin ömrünü uzatmak; مد البصر bakışlarını ...e çevirmek; مد جذراً في [ağaç] kök salmak; مد الحباله له birine tuzak kurmak; مد رجله بقدر كسائه ayağını yorganına göre uzatmak; مد سمعه kulak kabartmak; مد المائدة sofra[yı] kurmak; مد المشي büyük adımlar atarak/ adımlarını açarak yürümek; مد المواسير boru döşemek; مد إليه يده b-e elini uzatmak, yardım etmek;

نُفُوزَهُ **مَدَّدَ** (bşı) açmak, genişletmek, yaymak; (bşı) uzatmak; (bşı) sündürmek, esnetmek; iltihaplanmak, cerahat toplamak, azmak; **مَادَّ** (bşı) geciktirmek, ağırdan almak; tehir etmek, ertelemek; **أَمَدَّ** (b-e) yardım etmek, (b-i, ب ile) desteklemek (b-e, bşe, ب ...i) sağlamak, tedarik etmek; (ordu) takviye göndermek; mühlet/ süre vermek, zaman tanımak; iltihaplanmak, cerahat toplamak **أَمَدَّ بِأَجَلِهِ** [Allah] birinin ömrünü uzatmak, biraz daha yaşamasını takdir etmek; **تَمَدَّدَ** yayılmak, açılmak, genişlemek; uzamak; yayılmak, serilmek [yatakta vb. de]; **أَمْتَدَّ** yayılmak, genişlemek, açılmak; [kablo, boru] döşenmek; (bşe kadar) uzanmak, varmak, ulaşmış olmak; çekilip uzamak, sünmek, esnemek; uzun olmak; (من ...e kadar) gelişmek; **اسْتَمَدَّ** (bşı, من ...den) tedarik etmek, sağlamak, temin etmek; (birinin) yardımını istemek;

مَدَّ **مُدُّودٌ** yayılma, genişleme; açılma; uzama, esneme; [harf] uzatma, uzun okuma, med; [suyun, nehrin] kabarma, yükselme; (ب ...i) sağlama, tedarik etme, temin etme **مَدَّ الْبَصَرَ** görüş alanı/ sahası/ menzili; göz alabildiğine; **مَدَّ النَّظَرَ** uzağı görebilme, basiret; **حُرُوفُ الْمَدِّ** med harfleri 'و', 'ا', 'ي' DİLB.;

مَدَّة med işareti;

مُدَّ **مُدَّادٌ**, **أَمْدَادٌ** müd, bir tahıl ölççeği

ESK.;

مَدَّة irin, cerahat;

مُدَّة müddet, süre, zaman aralığı, periyot [aynı zam. **مُدَّةٌ مِنَ الزَّمَنِ**]; süreç; sınırlanmış veya önceden belirlenmiş vakit, vade; ... **مُدَّةً** [mud. kul.] ...süresince, ...esnasında, ...zarfında] **فِي مُدَّةٍ** ...süresince, **مُدَّةٌ مِنَ الزَّمَنِ** bir süre/ müddet; **مُدَّةٌ مِنَ الزَّمَنِ** bir süredir, bir süreden beri;

مَدَّدَ **أَمْدَادٌ** yardım, destek, takviye; [çoğ] imkanlar, olanaklar; yardımcı kuvvet, takviye birliği;

مَدَادٌ mürekkep; kandil yağı; gübre; tarz, usül, stil **سَجَلَهُ بِمَدَادِ الْفَخْرِ** bşı altın harflerle kaydetmek; **عَلَى مَدَادٍ وَاحِدٍ** aynı tarzda;

مَدِيدٌ **مُدَّدٌ** uzatılmış, yayılmış, açılmış; uzun; uzatılmış, esnetilmiş; yüksek; **الْمَدِيدُ** şiiirde bir vezin; **مُدَّةٌ مَدِيدَةٌ** veya **زَمَانٌ مَدِيدٌ** veya uzun süre/ müddet; **عُمُرٌ مَدِيدٌ** uzun ömür; **مَدِيدُ الْبَصَرِ** basiretli, uzak görüşlü;

مَدَادٌ sarmaşık türü bir bitki;

أَمْدَةٌ [dokumada] arış, çözgü;

تَمْدِيدٌ **آتٍ** -uzatma, açma, genişletme, esnetme;

إِمْدَادٌ yardım, destek; erzak, levazım ASK.; (ç. **آتٍ**) yardımcı kuvvet, takviye birlikleri;

تَمْدَدٌ açılma, yayılma; genişleme;

إِمْتِدَادٌ açılma, yayılma; genişleme; büyüme; uzama; esneme, sünme; ebat, büyüklük, alan, saha; ... **عَلَى إِمْتِدَادٍ** ...boyunca;

اسْتِمْدَادٌ takviye kuvvet/ yardım istemek; levazım ASK.;

مَادَّ yayılmış, uzanmış, açılmış; saran,

sarmaşık [bitki];

مَادَّة **مَادَّة** madde; malzeme; öge, unsur; konu, mevzu; ders/ etüt konusu; bilim dalı; paragraf, fıkra, madde [anlaşmanın, yasanın vb.]; mukavele, anlaşma şartı; [çoğ.] malzemeler; maddeler, unsurlar; alametler **مَادَّة** kelimenin kökü; **مَوَادَّ** temel unsurlar, asli öğeler; hammaddeler; **مَوَادَّ تِجَارِيَّة** ticari mallar; **مَوَادَّ التَّجْمِيل** makyaj/ kozmetik malzemeleri, güzellik malzemeleri; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** suçla müteallik meseleler HUK.; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** savaş malzemeleri; **مَوَادَّ خَام** hammaddeler; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** boya malzemeleri; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** hazır eşyalar; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** ilaçlar; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** yiyecekler; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** besinler; yem; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** dilin/ lisanın kelime hazinesi; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** antibiyotikler; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** yanıcı maddeler; yakacak; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** medeni hukuk yasaları HUK.; **مَوَادَّ** **مَوَادَّ** tekstil ürünleri;

مَادِّي maddi, maddesel; fiziksel; maddeci, materyalist; (ç. ون) maddeci, materyalist; objektif, nesnel [شخصي karşıtı];

الْمَادِّيَّات maddecilik, materyalizm; **مَادِّيَّات** maddiyat ve maneviyat;

مَمْدُود yayılmış; açılmış; genişletilmiş; uzatılmış; esnemiş, sünmüş; geniş, büyük; üzerinde 'med' işareti bulunan DİLB.;

مَمْدَد yayılmış, açılmış; serilmiş, uzatılmış; esnetilmiş, sünmüş;

مَمْتَد açılmış, yayılmış; esnetilmiş; uzatılmış; döşeli; geniş, kapsamlı;

مُسْتَمَد (من ...den) türetilmiş, alınmış;

مَدَالِيَّة ç. madalya;

مَدَالِيُون madalyon;

مَدَح (مَدْحَة, مَدَح) (b-i) övmek, methetmek; (b-e) methiye yazmak; **أَمَدَح** övülme, methedilmek; (b-e) övünmek, gurur duymak, onurlanmak; **مَدَح = اَمَدَح**;

مَدَح methetme, övme; övgü, medih; methiye edebiyatı;

مَدِيح ç. مدائح övgü, medih; methiye;

مَدِيح bkz. **أَمَدِيح** ç. **أَمَدِيحَة**;

تَمَدَح övünme; böbürlenme;

مَدَح ve **مَدَّاح** methiye yazarı;

أَهْلُ الْوَبَرِ [cin. is.; tek. is. ق] çamur; **مَدَر** yerleşik hayat sürenler ve göçebeler;

مَدْرَة çamur; küçük tepe, tümsek;

دور bkz. **مَدِير** [in çoğulu] **مَدْرَاء**;

مَدْرَاس Medres şehri [Hindistanın kuzeyinde];

مَدْرِين Madrit şehri;

مَدْن ⇒ **مَدْن** şehir kurmak; **تَمَدْن** medenileşmek, uygarlaşmak; **أَمَدْن**;

مَدِينَة النَّبِي || şehir **مَدْن**, **مَدْن** ç. **مَدِينَة** **مَدِينَة** Medine-i Münevvere; **مَدِينَة** **مَدِينَة** büyük şehirler; **مَدِينَة** Bağdat; **مَدْن** büyük şehirler;

مَدْنِي şehirli, şehirde oturan, yerli; uygar, medeni; sivil [askeri karşıtı]; seküler, laik; **دَعْوَى** Medineye ait, Medine ...[sıf. ve is.]; **الطَّيْرَانِ الْمَدْنِي** özel hukuk davası HUK.; **قانون مدني** medeni kanun;

مدنية medeniyet, uygarlık;

تمدن şehirleşme, sosyalleşme;

تمدني şehirleşme ile ilgili;

تمدن şehirleşme; uygarlaşma, medenileşme;

تمدني medeni, uygar;

متمدن medeni, uygar; ince, eğitim görmüş [çelebi];

متمدن medeni, uygar;

مدى (b-e) mühlet/ süre vermek, zaman tanımak;

مدى ...de) ب ...على veya فى) **تمادى** (b-e) mühlet/ süre vermek, zaman tanımak; ısrarcı davranmak, diretmek; (bşi) sürdürmek, kesmemek, devam etmek; (bşi) aşırı gitmek; devam etmek, sürmek;

مدى alan, saha; mesafe, menzil; sınır, uç, had, limit; süre, müddet; **مدى** [mud. kul.] ...esnasında, ...süresince, ...zarfında **مدى** görüş alanı/ sahası/ menzili; **مدى** hayat boyu; **مدى الدوران** sürekli, devamlı; **مدى الصوت** sesin ulaşabileceği mesafe; **مدى الأيام** günlerdir, günlerce; **مدى بعيد** çok uzakta, çok uzak mesafede; **مدى عشر أمتار** on metrelik mesafede; **مدى بعيد المدى** uzak mesafede; **مدى** فى المدى uzak menzilli top; **مدى** فى المدى son olarak;

مدية ve **مدية** büyük bıçak;

مدوي ve **مدوي** bıçakçı;

مع طول التمدادى , مع التمدادى : **تماد** zamanla;

موديل [ô, ê] Fr.> ç. model;

مدن bkz. مدني

مد [مَدَّ] ...den beri, ...dir;

مذر a (مَذَر) [yumurta] çürümek, bozulmak; **مذر** (bşi) dağıtmak, saçmak; **تمذر** ;

شذر مذر oraya buraya dağılmış, saçılmış;

مذر çürük, bozuk [özl. yumurta];

مدق u (مَدَّق) (bşi) su ile karıştırmak, sulandırmak;

مدق içine su karıştırılmış şarap;

مدیق sulu, sulandırılmış;

مداق ve **مماذق** iki yüzlü, riyakar;

مدل a (مَدَّل, مَدَّل) (b gizli bşi) açıklamak, ifşa etmek;

مذهب bkz. **تمذهب** ve **ذهب** ;

مر (i) ...على veya ب) **مر** (مرور, مر) u **مر** (b-e, bşe) uğramak; (b-nin önünde) yürüyüş/ geçit resmi/ geçit töreni yapmak ASK; [vakit, zaman] geçmek; (b veya bşi boyunca) yürümek, gitmek; (b ...in içinden, arasından) geçmek, gitmek, (b bir yeri, ülkeyi) bir baştan bir başa geçmek, katetmek; arasından/ içinden akmak, geçmek; [sınır, hudut] (b bölgesinden) geçmek, (b ...de) yer almak; (b sınırı, hududu, dağı, hattı) aşmak, geçmek; [uçak] (b ...in üzerinden) uçmak, geçmek; ayrılmak, terketmek, uzaklaşmak; [muz. fiilden önce] ...yapmayı sürdürmek, ...yapmaya devam etmek; **مر ذكره** söz daha önce geçmek, edilmek; **كما مر بنا** daha önce değindiğim gibi; **مر بسلام** sağ/salim/

ya da acımak, acılaştırmak; (bşî) acılaştırmak;

تَمَار birbiri ile dövüşmek; اِسْتَمَر (bşî) acı

bulmak, acı olduğunu düşünmek;

أَمْرَار [ayva, salatalık vb. bulunan gibi] acı; acı veren; acılık; mür, mürrüsafı;

مُر الصَّحْرَى acielma, acıhıyar, ebucehil karpuzu BOT. Cytrallus colocynthis;

مُر safra, öd; (أَمْرَار) güç, kuvvet;

مَرَار [salatalık, marul vb. bulunan] acılık, acı; safra, öd; ruh, can; اِنْشَقَّتْ مَرَارَتُهُ öfke ile parlamak;

مَرَارٍ sağlam, sarsılmaz, güçlü, metin, köklü, derin [özl. his, duygu için];

مَرَارٍ sağlamlık, sarsılmazlık; sebat; kararlılık; gayret;

أَمْرَان daha sağlam/ güçlü; daha acı; الأمران [lafzen: iki acı] fakirlik ve kocamışlık; قَاسَى الْأَمْرَيْنِ büyük zorluklarla karşılaşmak; مَمْرُور safra kesesi ile ilgili;

مَرِيءٌ a ve مَرُوءٌ u [yiyecek] sıhhi/ sağlıklı uygun olmak; مَرُوءٌ u (مَرُوءَةٌ) mert olmak; مَرُوءٌ u (مَرُوءَةٌ) [iklim] sıhhi/ sağlıklı elverişli olmak; اِسْتَمَرَّ (yiyeceği) leziz ve faydalı bulmak; (bşî) tadını/ zevkini çıkarmak; (bşî) hazmedebilmek, sindirebilmek [yine MEC.];

أَمْرٌ ve مَرُوءٌ [harfi tarif ile beraber المَرء] adam; kişi, şahıs; المَرء kişi, insanoğlu, insan «يُظَنُّ المَرء» insanoğlu, kişi, insan ...olduğunu zanneder», ya da cümle edilgen çatı ile de ifade edilebilir: ...olduğu zannedilir;

نِسْو [harfi tarif ile المَرأة] ç. bkz. نِسْو;

kadın; karı, hanım, zevce, eş;

مَرُوءَةٌ ve مَرُوءَةٌ yiğitlik, mertlik, cömertlik

vb. faziletli davranış biçimleri, özellikleri;

مَرِيءٌ mert, yiğit; sıhhi, sağlığa elverişli;

هَنِيئًا مَرِيئًا afiyetle, afiyet olsun!

مَرُوءٌ, أَمْرَةٌ ç. مَرِيءٌ yemek borusu ANAT.;

مَرَاكِش ve مَرَاكِش Merakkeş şehri [Fas]; Fas;

مَرَاكِشِي Fas ..., Fas'a ait [sıf. ve is.];

مَرَثٌ u (مَرَثٌ) (bşî, parmağını, memeyi) emmek;

(bşî) ezmek, püre gibi yapmak; (bşî) suda bekletmek, yumuşatmak;

مَرَجٌ ç. مَرُوجٌ otlak, mera; çayır;

مَرَجٌ و مَرَجٌ kargaşa, fitne;

مَرَجٌ düzensizlik, kargaşa;

مَرَجَانٌ ve مَرَجَانٌ [cin. is.; tek. is. ة] küçük inci taneleri; mercan مَرَجَانٌ سمك havuz balığı, kırmızı balık ZOO. Carassius auratus.;

مَرَجَانِي [na't] mercan ..., mercan ile ilgili;

مَرَجَانِي جزيرة mercanada, atol; مَرَجَانِي شعاب mercan kayalığı;

مَرَجَجٌ sallanmak; مَرَجَجٌ salınmak, ileri geri sallanmak; muallakta/ askıda olmak/ kalmak;

مَرَجٌ a (مَرَجٌ) neşeli/ şen olmak; mutlu/ mesut olmak; sevinmek مَرَجٌ سَرَحٌ canının istediği gibi davranmak, keyfi hareket etmek;

مَرَجٌ neşe, şen olma, mutluluk;

مَرَجٌ مَرَحِيٌّ neşeli, şen;

مَرَجٌ neşe, sevinç, coşkunluk;

مَرَجٌ neşeli, şen, coşkun, coşmuş;

مَرَحِيٌّ aferin!, bravo! helal sana! مَرَحِيٌّ

...e aferin !, ...e bravo!, yaşa!;

مرح neşeli, şen;

مرحب (b-e) merhaba demek, hoşgeldin demek;

bkz. ;

مرخ a (مرخ) (vücutu) yağlamak, yağ sürmek;

مرخ yağlanmak, vücuduna yağ sürmek;

مرخ yumuşak; gevşek, sarkık;

مروخ merhem, pomat; vücuda sürülen yağ;

مريخ Mars, Merih astro.;

مرود (مرودة, مرادة) u ve مرود (مرود) u inatçı/ serkeş/ dikkafalı/ asi tabiatlı olmak; (e... علی) karşı çıkmak, isyan etmek; مرود (ağacın dalını, yapraklarını) kesmek; (binaya, yapıya) siva vurmak; تمرود dikkafalı/ inatçı/ serkeş olmak; (e... علی) karşı çıkmak, isyan etmek, baş kaldırmak; küstah olmak;

مرودي kayığı iterek ilerlemekte kullanılan sırık;

مراد ve مراد boyun;

مرید dikkafalı, serkeş, asi;

تمرید güvercinlik;

مرء müe. مرء bıyığı çıkmamış,

sakalı bitmemiş genç; yapraksız [ağaç]; [suz kalıp] kurumuş;

تمر dikkafalılık, inatçılık; isyan, baş kaldırma, ayaklanma;

مرء inatçı, dikkafalı, serkeş, söz dinlemez; asi, başkaldıran, ayaklanan; şeytan; dev;

متمرد dikkafalı, söz dinlemez, serkeş; asi,

isyancı, baş kaldıran;

مرقوقش mercan köşk;

مرزبان ç. vali [eski Fars beldelerinde];

مرزجوش bkz. مرقوقش ;

مرس u (مرس) (bşi) suda bırakarak yumuşatmak;

مارس (bşi, özl. mesleği) uygulamak, yapmak,

yerine getirmek; pratik/ uygulama yapmak,

tatbiki çalışmak; (iş, faaliyeti) yerine getirmek,

uygulamak, icra etmek; (bş ile) uğraşmak,

ilgilenmek, iştigal etmek; تمرس (bşi, mesleği, eylemi, iş, faaliyeti) yürütmek,

yapmak, uygulamak, yerine getirmek; (b ile) uğraşmak,

ilgilenmek; (b ile) problemi olmak/ bulunmak;

تمرارس birbiri ile dövüşmek/ dalaşmak;

مرس ç. مرس deneyimli, tecrübeli, alışkın;

مرسة ç. مراس ip, bağ; kablo;

سهل ۹۱ ; مراس güç, kuvvet ;

شدید المراس uysal, yumuşak başlı;

veya صعب المراس dikkafalı, serkeş, söz dinlemez;

صعوبة المراس dikkafalılık, serkeşlik;

مرسة bir tür bira;

مریسی sıcak güneş rüzgarı MIS.;

ممارسة [bir mesleği, iş, eylemi, faaliyeti]

yürütme, uygulama, yapma, icra etme, yerine

getirme; tatbikat, uygulama, pratik; deneyim;

müzakere, görüşme KNŞ.;

تمرس (bşi, mesleği, iş, faaliyeti) yürütme,

icra etme, uygulama;

مرسیلیا Marsilya limanı [Fr.];

مرسين mersin BOT. Myrtus;

مرشال mareşal;

مرض mors alfabesi;

مرض a (مرض) hasta olmak ya da hastalanmak;

hastalığa yakalanmak; مرض (b-i) hasta et-

mek; (hastaya) bakmak; امرض (b-i) hasta

etmek; تمرض hastalıklı olmak; تمارض

hastaymış gibi yapmak, temariüz etmek;

مرض ç. مرضى hastalık, rahatsızlık; hasta

olma hali; مرض عصبى sinir hastalığı;

مرض عقلى akıl hastalığı, ruh hastalığı; مرض

فرنجى frengi, sifilis TIP.; مرض معدى bulaşıcı

hastalık; أمراض باطنية iç hastalıklar; أمراض

صدرية göğüs zührevi hastalıklar; أمراض

سرية hastalıkları;

مرض bkz. رضى;

مرضى hastalık ile ilgili, patolojik;

مرضى مرضى rahatsız; hasta

[sıf. ve is.]; مرض نفسى ruh hastası, piskopat;

ممرضى hastalıklı;

تمريض hasta bakımı; hemşirelik;

ممرض [erkek] hastabakıcı; ilk yardım gö-

revlisi;

ممرضة hemşire, hastabakıcı [kadın];

ممرضى hastalıklı;

مرط u (مرط) (kılı) yolmak, koparmak; مرط

تمرط [kıl] dökülmek;

مرط ve امرط, müe. مرطاء ç. مرط kılları

ya da tüyleri dökülmüş/ seyrelmiş;

مرع a (مرع) (bşi) yağlamak;

مرع ç. امرع, ot;

مرعة yağ;

مرع verimli, bitek [arazi];

ممرع gelişmiş, mamur, büyük;

مرع ⇒ مرغ [toz içinde] yuvarlanmak; (bşi)

ovalamak; امرغ (bşi) kirletmek, pisletmek;

تمرغ [özl. toz içinde] yuvarlanmak; tered-

dütlü davranmak;

مرغرين margarin;

مرفين morfin;

مرق u (مروق) [özl. ok] (من b-e, bşe) batmak,

(من bşin) arasından/ içinden geçmek; fırla-

mak, atılmak, ok gibi fırlamak; konu dışına

çıkma, konudan sapmak; [özl. من الدين

dinden] çıkmak; مرق السهم ok yaydan çık-

mak; مرق şarkı söylemek;

مرق ve مرقه etsuyu; sos;

مروق sapma; [okun yaydan] fırlayış; din-

den çıkma, irtidat etme;

مروقى hafız TUN.; tabutu taşıyan ya da

cenazeye katılan TUN.;

مارق ç. مرقه, مرق [doğru yoldan/

inançtan] sapan, çıkan; mürtet, dinden dönen,

çıkan; kabullenilmiş doğrulara karşı çıkan;

ممارق küstah, haddini bilmez;

تمرکز ⇒ مركز (في ...de) yoğunlaşmak,

konsantre olmak, odaklaşmak; yerleşmek,

kök salmak; konumunu sağlamlaştırmak;

مركز bkz. مركزية, مركز;

مركز ALF.BKZ.;

تمرکز yoğunlaşma, konsantre olma,

odaklaşma; konumunu sağlamlaştırma;

مراكش ALF.BKZ.;

مركز markiz;

¹مرمر acı olmak ya da acımak, acılaşmak; kızmak, sinirlenmek; تمرمر homurdanmak; mırıldanmak, söylenmek;

²مرمر mermer;

مرمری mermer [na't];

مرمط (bşî) mahvetmek, hasar vermek MIS.;

مرن (مرؤنة, مروون, مرانة) esnek, elastiki olmak, eğilip bükülebilmek; _ (مرانة, مروون) (...e) alışkın olmak ya da alışmak; (...e) yabancı olmamak; مرن (b-i) eğitmek, (b-e) eğitim/talim yaptırmak; (b-i, علی ...e) alıştırmak; تمرن (...e) alışmak; (bşin علی) uygulamasını/ pratiğini yapmak, (bşî علی) alıştırma/ eğitim/ talim olarak yapmak; eğitimli/ talim görmüş olmak;

مرن esnek, elastiki; uysal, itaatkar; kıvrak;

مرانة ve مرؤنة esneklik, elastikiyet; kıvraklık, çeviklik, atiklik; geri tepme, seğirdim;

تمرین آت..., آت تمرین alıştırma, uygulama; eğitim, talim; pratik, deneyim; eğitimlilik, ustalık, kalifiye elemanlık; eğitim dönemi; تمرین ابتدائي temel eğitim; تمرینات عسكرية askeri eğitim; tatbikat; تمرینات رياضية idman, egzersiz; تحت التمرین eğitim döneminde, aşamasında, eğitim görmekte olan [asker, memur, işçi vb.];

مران ustalık, kalifiye elemanlık, deneyimlilik; eğitim, uygulama, alıştırma, pratik, eg-

zersiz; huy; alışkanlık; deneme; rutin;

تمرن pratik, uygulama, egzersiz yapma;

ممرن eğitimci; gözetmen, teftiş eden; eğitim çavuşu;

ممرن (علی ...de) deneyimli, tecrübeli,

eğitim görmüş, eğitimli; (علی ...e) alışmış,

alışkın, (علی ...de) acemi olmayan;

متمرن (علی ...de) ٱٱ; ٱٱ; eğitim altında,

eğitim aşamasında olan;

ماروني ç. ALF.BKZ.;

¹مرو Merv şehri;

مروي Mervli;

²مرو ²[cin. is.; tek. is. ة] çakıl taşı; çakmaktaşı;

مرؤة bkz. مرؤة;

¹مري ⇒ ماری (b-ile) tartışmak, münakaşa etmek; (b-e) karşı çıkmak, direnmek; (bşe فی) itiraz etmek, karşı çıkmak; امتری (bşden فی) şüphelenmek, şüphe etmek;

مریة münakaşa, tartışma, cedel; şüphe;

مرأ بلا tartışılmaz, karşı çıkılmaz, sorgulanamaz, su götürmez; لا مرأ فی ...olduğunda şüphe yoktur, ...olduğu

su götürmez bir gerçektir;

²مرأى [مرایا in çoğulu] bkz. رأى;

مریم Hz. Meryem;

مریمة adaçayı BOT.;

مر (مز) (bşî) emmek;

مر mayhoş, ekşice;

مرآة ve آت meze MIS. SUR.;

مزج (مزاج, مزج) (... بین, farklı şeyleri; bşî,

...ile) karıştırmak; **مَزَجَ** (bş ile) karışmak, karışım oluşturmak; (b-e) uymak, uyum sağlamak; **تَمَازَجَ** birbirine karışmak, birbirinin içine işlemek; **اِمْتَزَجَ** (b ...ile) karışmak;

مَزَجَ karışma;

مِزَاجَ karışım; mizaç, yapı; ruh hali; sağlık durumu, sıhhat **مِزَاجَ سَوْدَائِي** melankolik mizacı olan; **المِزَاجُ العامُّ** yaygın, zevk; **مِزَاجٌ لطيفٌ** ince tabiat/ yapı; **مُخَرَّرٌ** asabi, çabuk öfkelenen; **مُنْحَرِفُ المِزَاجِ** rahatsız, keyifsiz; **هَذَا لَا يُوَافِقُ مِزَاجِي** bu benim mizacıma, yapıma uymuyor, bu benim yapabileceğim bir şey değil;

مِزِيجَ (من ...den, ...in karışımından) oluşmuş; (من ...in) karışımı;

تَمَازَجَ birbiri ile karışma;

اِمْتِزَاجَ karışım;

مَزَحَ a (مزح) şaka yapmak; **مَازَحَ** (b-ile) şakalaşmak, (b-e) şaka yapmak;

مَزَحَ şaka; **مُزَاحَةٌ** ve **مُزَاحٌ** şaka;

مَزَاحٌ ve **مَازِحٌ** şakacı, şaka yapan, güldüren;

مِزَرٌ bir tür bira;

مَزَعَ a (مزع) koşmak, dörtnala gitmek; (bşî) yırtıp koparmak KNŞ.; (bşî من den) yırtmak; (yünü, pamuğu) ditmek, atmak; (bşî) parçalara ayırmak;

مِزْعَةٌ (bşden) az miktar, bir parça; yumak;

مَزَقَ i (مزق) (bşî) yırtmak; **مَزَّقَ** (bşî) yırtmak;

(bşî) yırtıp parçalamak; **تَمَزَّقَ** yırtılmak; yır-

tılarak parçalara ayrılmak; yarılmak, çatlamak;

مَزَقَ yırtma; yırtık;

مِزْقَةٌ ç. **مَزَقَ** yırtılmış parça;

تَمَزِيقٌ parçalama, yırtma;

مِزْمَرٌ yudumlamak ;

مُزْنٌ [cin. is.; tek. is. ة] ç. **مُزْنٌ** yağmur bulutu;

مِزْيَةٌ ç. **مَازِيَةٌ** ve **مَازِيَا** ç. **مِزْيَةٌ** avantaj; ayrıcalık, imtiyaz; mükemmellik; fazilet, erdem, üstünlük, meziyet;

مَسَّ a (مسس, مس) (b-e, bşe) dokunmak, değmek; (kutsal bşe) saygısızlık etmek; (bşî) ihlal etmek, bozmak, çiğnemek; (kadınla) cinsel ilişkide bulunmak; [felaket, musibet]

(birinin) başına gelmek **مَسَّ بِأَذَى** veya **مَسَّهُ بِسُوءٍ** (b-e) eziyet/ zarar/ hasar vermek;

...e ihtiyaç var, şartlar ...i gerektiriyor; **مَسَّ لُغْمًا** maden bulmak;

مَاسٌ (b-e) dokunmak; (b-ile) teması olmak;

تَمَاسٌ birbirine dokunmak;

مَسَّ dokunma; temas, kontakt; felaket, musibet, afet; [hastalık] nöbet; delilik **مَسَّ** **أَصَابَهُ مَسٌّ مِنَ الْجُنُونِ** delirmek, çıldırmak;

مَسَّةٌ dokunuş;

مِساسٌ dokunma, değme; (ب ...e, hakka vb.e) tecavüz, saygısızlık; temas, bağlantı, kontakt; ...ile bağlantısı/ ilişkisi vardır; ...ile ilgili, bağlantılı olarak;

عِنْدَ dokunan, değentemas eden; **مِساسٌ**

هو ihtiyaç duyulması halinde; **مَسِيسُ الْحَاجَةِ**

...e acil ihtiyacı var; **فِي مَسِيسِ الْحَاجَةِ إِلَى ...**

مَمَاسَة dokunma, değme; temas, bağlantı; bitişiklik;

تَمَاس [karşılıklı] dokunma, temas;

مَاس (bşe) dokunan, değen; bitişik; **الْحَاجَةُ** acil ihtiyaç; **حَاجَةُ مَاسَة** acil ihtiyaç; **الْمَاسَة إِلَى ...**

...e çok acil ihtiyaç vardır; **مَاس كَهْرِبَائِي** kısa devre;

مَمْسُوس dokunulan; kaçık [cinli];

مَمَاس tanjant MAT;

مُسْتَرْدَه İt> hardal;

مَسْكَة bkz. مصطكاء;

مَسَحَ a (مَسَحَ) (bşi) meshetmek, elini (bşin) üzerinden [hafif değdirerek] geçirmek; (bşi) silmek, silip gidermek, çıkarmak; (bşi) kazımak; (bşi) temizlemek; (bşi) düzlemek, planya vb. ile düzlemek; (b-i, ب...ile) ovalamak, (b-i, ب...ile) yağlamak; (b-i, من...den) yoksun bırakmak, (b-nin) elinden (من...i) almak, (b-nin, من bir şeyine) el koymak;

مَسَحَ silme; temizleme; meshetme; ovalama; mesaha, yüzölçümü;

مَسُوح çul, çuval bezi; [çoğ.] rahip cübbesi **لَبَسَ الْمُسُوحَ** papaz olmak, rahip cübbesi giymek;

مَسْحَة meshetme; ovalama; yağlama, yağ sürme HRL.; gösteriş, sahte tavır, hava MEC.; dokunuş; **مَسْحَةُ الْمَرِيضِ** Katoliklerde ölmekte olan kişiye yağ sürme ayini; **مَسَّ الْمَرِيضَ** ölmekte olan kişiye yağ sürmek HRL.;

مَسَاح yüzölçümü memuru, mesaliacı; ayakkabı boyacısı, lostracı;

مَسَاحَة آت- yüzey; alan, saha; arazi; yüzölçümü, mesaha; kadastro, tapu sicili; **مَسَاحَة الْأَرْضِ** arazi yüzeyi; alan, arazi alanı, dönüm miktarı; **مَسَاحَة مَائِيَّة** su alanı/ sahası; **مَصْلَحَة الْمَسَاحَة** kadastro müdürlüğü;

مَسْحَى, **مُسْحَاء** ç. **مَسِيح** silinmiş, temiz, meshedilmiş, yağlanmış HRL.; **الْمَسِيح** İsa (as.); Deccal;

مَسِيحِي Hristiyan, İsevi; (ç. **مَسِيحِي**) Hristiyan kişi; **الدين المَسِيحِي** Hristiyanlık;

الْمَسِيحِيَّة Hristiyan olma; Hristiyanlık, Hristiyan inancı;

مَسَاح ve **مَسْحَة** ç. **مَسُوح** toz bezi, temizlik/ silgi bezi; paspas; [kapıdaki] demir çamurluk;

مَسَاح ayakkabı boyacısı;

مَسُوح silinmiş; temizlenmiş; düz, pürüzsüz; parlamış; yağ sürülmüş, yağlı; aşınmış [sikke]; **مَسُوحٌ مِنَ الْمَعْنَى** anlamsız, manasız;

تَمَسَاح ç. timsah ZOO;

مَسَخَ a (مَسَخَ) (b-i, bşi) çevirmek, dönüştürmek; (bşi) bozmak, tahrif etmek; (bşi) bozmak, mahvetmek, hanel getirmek, zarar vermek;

مَسَخَ dönüştürme, [bir halden bir hale] çevirme; tahrif etme, bozma; tenasuh;

مَسُوح ç. **مَسُوح** bir hayvana dönüştürülmüş; deforme, şekil bozukluğuna uğramış; çirkin, sakatlığı bulunan cüce; ucube görünüşlülük,

garip görünürlük; acaip yaratık, ucube;

مُسَخَّة maskara, soytarı, palyaço mis;

مِسَخ [...e] dönüştürülmüş, çevrilmiş; garip, acaip, ucube; tatsız, yavan, lezzetsiz, tadı kaçmış, bayatlamış;

مَمْسُوح [... e] dönüşmüş, [şekline] çevrilmiş; bozulmuş, halel getirilmiş; ucube, eciş bücüş, acaip, çirkin;

مَسْخَر (...ile) alay etmek; **تَمَسْخَر** (b-ile) eğlenmek, (...e) gülmek;

مَسْخَر (...e) eğlenmek;

مَسْد ⇒ **مَسْد** (b-e) masaj yapmak;

تَمْسِيد masaj;

مَاسُورَة ALF.BKZ.;

مَرِي Kıpti takviminde 12. ay;

مَسْطَرَة It.> مَاطِر örnek, nümune; bkz. سطر

مَسْكَط Maskat [Umman'ın başkenti ve limanı];

مَسْكَ u, i (مَسْكَ) (bşi ya da ب bşi) kavramak, tutmak; (...i) yapışmak, tutunmak, (...e) bırakmamak ॥ **مَسْكَ الْحَسَابَات** hesaplara bakmak, hesabı tutmak; **مَسْكَ الدَّقَّة الْأُمُور** iş-leri/ idareyi eline almak, işleri kendi çekip çevirmek; **مَسْكَ لِسَانِهِ** dilini tutmak, ağzını açmamak; **مَسْكَ** (bşe) misk/ güzel koku sürmek; (...i) tutmak, kavramak; **أَمْسَكَ** (bşi ya da ب bşi; b-i, من ...den, saçından) tutmak, yakalamak; (b-i, bşi, عن ...e) bırakmamak, (b-nin, bşin, عن ...yapmasına) engel olmak; (bşi) kısıtlamak, bol bol vermemek; (عن bşden) kaçınmak, sakınmak, uzak durmak, (...i, yapmayı) kesmek, durdurmak; (bşi, على

أَمْسَكَ بِيَدِهِ ॥ kendi için) alıkoymak;

أَمْسَكَ يَدَهُ bşi eli ile kavramak, tutmak;

أَمْسَكَ عَنِ الصُّدُور [gazete] b-nin elini tutmak;

أَمْسَكَ yayını durdurmak, kapanmak;

أَمْسَكَ dilini tutmak, ağzını açmamak;

أَمْسَكَ الْبَطْنَ kabızlık/ peklik yapmak, kabızlığa

sebepe olmak; **تَمَسَكَ** (...e) tutunmak, ya-

pışmak, (...i) bırakmamak, sıkıca kavra-

mak; (...in) peşini bırakmamak, azimle/

sebatla devam etmek; [fiyatlar, piyasa rayıcı, kur vb.] yükselmek ॥

تَمَسَكَ بِأَهْدَابِهِ birinin sözünden çıkmamak, birine son derece bağlı

olmak; **بَشَع** yapışmak, bşi bırakmamak;

تَمَسَكَ بِرَأْيِهِ görüşünü/ düşüncesini bırakmamak, ...i elden bırakma-

mak; **تَمَسَكَ** birbirine bağlı olmak, birbiri

ile kenetlenmek; kendine hakim olmak, sükunetini muhafaza etmek; gücü kuvveti yerinde

olmak; (...den) sakınmak, kaçınmak, uzak durmak;

(...e) yapışmak, tutunmak, (...i) sımsıkı tutmak, kavramak; (...den) sakınmak, kaçınmak, uzak durmak;

مَسْكَ sıkıca tutma, kavrama; alıkoyma;

مَسْكَ الدَّقَاتِر muhasebecilik, defter tutma;

مَسْكَ الْحَسَابَات muhasebecilik, hesap tutma;

مَسْكَ sıkıca tutma, kavrama;

مَسْكَ الْجَنِّ [müz. ve müe.] misk; kazayağı bitkisinin bir türü BOT. Chenopodi-

um botrys; **مَسْكَ الْحَتَام** ağızda kalan son tat;

مَسْكَ (من ...den) bir tutam, bir tutam...;

مَسْكَ ve **مَسْكَ** cimri, pinti;

مُسَكَّة ve **مَسَاكَة** su seddi, bent, bütet, bağlağı; [elbise] kenar;

مَسَاك avans, pey akçesi, kaparo, teminat;

مُسْكَن tutan, bırakmayan, vazgeçmeyen; cimri, pinti; su geçirmez, sızma yapmaz;

اِمْسَاك yakalama, tutma; zabtetme, kontrol etme; durdurma, kesme; perhiz; cimrilik; kabızlık, peklik Tıp.; imsak;

اِمْسَاكِيَّة imsakiye;

تَمَسَّك yapışma, tutunma; bağlılık, sadakat; [yazılı] senet;

تَمَاسَك kenetlenme, birbirine geçme; yapışma, tutunma; sabitlik; sebat, peşini bırakmama, vazgeçmeme;

اِسْتِمْسَاك (b...e) bağlılık, sadakat;

مَمْسَك misk kokulu, hoş kokulu;

مَمْسَك sıkıca tutan, kavrayan; zapteden, kontrol eden, engelleyen; ekonomik, hesaplı; cimri, pinti;

مَمْتَسَك sıkıca tutan, kavrayan, yapışan, yapışkan; bırakmayan, vazgeçmeyen; sabit, sağlam;

مُتَمَسِّك birbirine kenetlenmiş/ geçmiş/ yapışmış, birbirini tutan; sürekli, devamlı, kesintisiz; sabit, sağlam; bırakmayan, vazgeçmeyen;

مُسْتَمْسَك sakin, heyecansız, soğukkanlı;

تَمَسَّكَن ⇒ **مَسْكَن** fakirleşmek; fakir gibi davranmak; garip/ boynu bükük/ zavallı olmak;

مَسْكَنَة fakirlik, sefalet, yoksulluk; gariplik, boynu büküklük, zavallılık;

مَسْكِين fakir, yoksul, sefalet içinde; dilenci; garip, zavallı;

مَسَى ⇒ **مَسُو** (b-e) iyi/ hayırlı akşamlar dilemek

مَسَاكُ اللَّهِ بِالْخَيْرِ [lafzen: Allah akşamınızı hayırlı kılsın!] iyi akşamlar; bkz. **مَاسَى** صبح;

اَمْسَى akşam vaktinde/ akşamleyin olmak; **يَفْعَلُهُ إِذَا أَصْبَحَ وَ يَفْعَلُ إِذَا أَمْسَى** bunu sabah akşam yapıyor;

مَسَاء akşam; **اَمْسِيَّات**, **اَمْسَاء** ç. **مَسَاء** akşamleyin, akşam; **مَسَاء اَمْسٍ** dün akşam; **مَسَاءُ الْخَيْرِ** ya da **مَسَاوُكُمْ بِالْخَيْرِ** iyi akşamlar!; **صَبَاح مَسَاء** sabah akşam;

مَسَائِي [na't] akşam ..., akşama ilişkin; **اَلْاَخْبَارُ الْمَسَائِيَّة** akşam haberleri/ bülteni;

اَمَاسِي ç. **اُمْسِيَّة** akşam;

مَسُورَة ALF.BKZ. **مَسُورَة**;

مَسِي i (مَسِي) [sıcak] (çiftlik hayvanlarını) zayıflatmak, arıklaştırmak;

مَسِيُو Fr.> Bay ...; beyefendi;

مَش u (مَش) (kemiğin) iliğini emmek; (bşı) suda bekleterek yumuşatmak;

مَش kesilmiş sütün suyu;

مَشُوش peçete;

مَشِيح gamet, tohum hücre;

مَشَط ve **تَمَشَط**; **مَشَط** u, i (مَشَط) taramak;

اَنَمَشَط taranmak, saçını taramak;

مَشَاط, **اَمَشَاط** ç. **مَشَط** tarak; tırmık; köprü

MZK. **مَشَطُ الرَّجُلِ** ayak tarak kemiği; el tarak kemiği;

مَشَطِي [na't] tarak şeklinde, taraklı, dişli; diş; dişli;

تَمَشِيطٌ Ḥ mas.; [yünü] ditme;

مَاشِطٌ berber;

مَاشِطَةٌ hizmetçi, hanımının işlerine yardımcı olan kadın; kuaför [kadın];

مَمَشُطٌ ditilmiş, atılmış [yün];

مَشَقٌ u (مَشَقٌ) (b-ş) uzatmak, germek; (b-ş) tarmak; (b-ş) çekip yırtmak; (b-i) kamçılılamak; مَشَقٌ yırtılmak; yırtılıp kopmak; اِمْتَشَقٌ (b-ş, ...den) aniden çekip almak, kapmak; kılıcı [kınından] çekmek/ çıkarmak;

مَشَقٌ [çoğaltılacak] örnek, nüsha;

مَشَقٌ ince yapılı/ dal, fidan gibi;

مَشَقَةٌ ç. مَشَقٌ yün ya da pamuk yumağı;

yırtılmış kısım, parça; yün kırpıntısı; üstüğü;

مَشِيقٌ ince yapılı, dal/ fidan gibi;

مَشَاقٌ [keten]artık, kırpıntı; üstüğü;

مُشَاقَّةٌ Ḥ; Ḥ; مُشَاقَّةٌ floş, bükülmemiş,

ham ipek;

اِمْتَشَاقٌ incelik, narinlik, fidan gibi olma;

مَمَشُوقٌ ince, fidan/ dal gibi; مَمَشُوقٌ

çubuk gibi;

مَاشِكٌ ALF.BKZ.;

مَشْلُوزٌ [çekirdeğinin içi tatlı olan] kayısı;

مَشِشٌ [cin. is.; tek. is. ة] kayısı [meyva]; kayısı

ağacı; مَشِشٌ كَلَابِيّ [çekirdeğinin içi acı]

kayısı; مَشِشٌ حَمَوِيّ veya مَشِشٌ لَوَزِيّ

[çekirdeğinin içi tatlı olan] kayısı;

مَشْمَلٌ ve مَشْمَلٌ muşmula, beşbüyük, döngel

BOT.;

مَشْمَلَةٌ muşmula BOT.;

المَشْهَدٌ Meşhed şehri;

يَمْشِي (مَشِي) i مَشِي (مَشِي ve مَشُو) yürümek, yaya

gitmek; gitmek; adım atmak; ilerlemek, ileri

gitmek; saf düzeninde yürümek; مَشِيٌّ

iftiralar atmak, asılsız sözler yaymak;

مَشِيٌّ (b-i) yürütmek; (b-ş, ...e) uydurmak,

uygun hale getirmek; مَاشِيٌّ (b-ile) birlikte

yürümek; (b-e, b-ş) uygun olmak, uygunluk

göstermek, (b-nin) tarafında olmak; (b-ile,

...de) hemfikir/ mutabık/ aynı fikirde ol-

mak, (b-ile, ...hakkında) aynı görüşü

paylaşmak; مَشِيٌّ = مَشِيٌّ (b-i) ishal etmek

TIP; مَشِيٌّ yürümek, yaya gitmek; yürüyüşe

çıkma, gezinmek, turalamak; adımlamak;

ilerlemek; (b-ile, ...ile) uymak, uyum/ uygunluk

göstermek, gitmek, uyum içinde olmak,

uyumlu olmak; (b-ile, ...ile) uymak, uyum/ uygunluk

göstermek, gitmek, uyum içinde olmak,

uyumlu olmak; (b-ile, ...ile) uymak, uyum/ uygunluk

göstermek, gitmek, uyum içinde olmak,

uyumlu olmak; (b-ile, ...ile) uymak, uyum/ uygunluk

göstermek, gitmek, uyum içinde olmak,

uyumlu olmak; (b-ile, ...ile) uymak, uyum/ uygunluk

göstermek, gitmek, uyum içinde olmak,

uyumlu olmak; (b-ile, ...ile) uymak, uyum/ uygunluk

göstermek, gitmek, uyum içinde olmak,

uyumlu olmak; (b-ile, ...ile) uymak, uyum/ uygunluk

göstermek, gitmek, uyum içinde olmak,

uyumlu olmak; (b-ile, ...ile) uymak, uyum/ uygunluk

göstermek, gitmek, uyum içinde olmak,

uyumlu olmak; (b-ile, ...ile) uymak, uyum/ uygunluk

göstermek, gitmek, uyum içinde olmak,

تَمَشَّأَ (ya da مع ...e) uygun olarak, ...gereği, ...mucibince, ...göre;
مَاشٍ yürüyen; yaya; piyade;
المَاشَاة piyade[ler]; **مَاشِيًا** yaya, yürüyerek;
مَاشِيَةً çiftlik hayvanı, mal, büyük-baş hayvan;
مَصَّ (bşî) emmek; (bşî) yudumlayarak içmek; **تَمَصَّصَ** (bşî) yudum yudum içmek, yudumlamak; **اِمْتَصَّ** (bşî) emmek, içine çekmek; (bşî) yudumlamak, yudum yudum içmek; (bşî) içine almak, absorbe etmek;
قَصَبَ الْمَصَّ emme, içine çekme; **مَصَّ** şeker kamışı;
مَصَّةً emiş, bir kere emme; yudum;
مَصَّاصٌ emen, emici; vantuz; kan emici, insanı sömüren, insafsız;
مُصَاصَةٌ الْقَصَبِ şeker kamışı posası;
مُصَاصَةٌ cüce baykuş ZOO.; vampir;
مُصِصٌ nemli, rutubetli (toprak);
مُصِصٌ ip, sicim, paket ipi;
مُصِصٌ emici kısım, vantuz; sifon YEN.;
اِمْتِصَّاصٌ emme; içine çekme, içine alma;
مُصَوِّصٌ emilen, emilmiş; suyu çekilmiş;
çok zayıf, arık
مُمتَصٍّ emen, emici;
مَصَّرَ (bir yeri) mamur etmek, imar etmek, şehir haline getirmek; (bşî) Mısırlılaştırmak; **تَمَصَّرَ** şehirleşmek, gelişmek, büyük şehir olmak; Mısırlılaşmak, Mısırlı olmak;

مِصْرَ büyük şehir; başkent; **مِصْرَ** Mısır; Kahire **مِصْرَ الْقَاهِرَةِ** Kahire;
مِصْرِي Mısırlı; Kahireli; (ç. -ون) Mısırlı [is.]; Kahireli [is.];
مِصْرِيَّة Mısırlılık; (ç. -آت) Mısırlı [kadın];
مِصِيرٌ barsak; **مِصْرَان**, **أَمِصْرَةٌ** bkz. **صِيرَ**;
تَمَصِيرٌ şehirleştirme, binalar dikme, imar etme; Mısırlılaştırma;
مُتَمَصِّرٌ Mısırlılaşmış, Mısırlı karakteri kazanmış;
مُصْطَكَاةٌ ve **مِصْطَكِي** sakız ağacının reçinesi; sakızlı rakı, mastika **شَجَرَةُ الْمِصْطَكَاةِ** sakız ağacı BOT. Pistacia lencitus;
مِصَّلٌ u ([süt] kesilmek; (bşî) süzmek, süzgeçten geçirmek;
مِصُولٌ kesilmiş sütün suyu; (ç. **مِصُولٌ**) serum TIP. **عِلْمُ الْمِصُولِ** seroloji, serum ve tesirlerini inceleyen bilim;
مِصْلِي serumla ilgili, seruma ait; serum meydana getiren;
مِصْمِصٌ (bşî) emmek; (bşî) içine emmek; (sıvıyı) ağzında çalkalamak; **تَمِصْمِصٌ** (sıvıyı) ağzında çalkalamak;
مِضٌ u (**مِضٌ**, **مِضِيضٌ** (b-e) acı vermek, acıtmak; (b-e ب ...ile) eziyet etmek, acı vermek; **مِضٌ** (**مِضَاضَةٌ**, **مِضِيضٌ**, **مِضَضٌ**) a (**مِضَضٌ**) acı duymak, canı acımak; (**ل** veya **من**) **...den**, **sebebiyle**) üzüntü duymak, üzgün olmak; **أَمِضٌ** (b-e) acı vermek, acıtmak, canını yakmak; (b-e) eziyet etmek, (b-i) üzme;

مَضَض acı; eziyet; acı veren, can yakan, acıtan, iğne gibi batan;

مَضَض acı, elem; eziyet, eza; ekşi süt;
مَضَضَ عَلَى istemeye istemeye, isteksiz, gönülsüz;

مَضَض tuzlu, acı su;
مَضَضَة eziyet, acı;
مَضَض acı veren, üzen, elim;

مَضَضَ (مَضُور, مَضَر) [süt] ekşimek;
مَضَر ve **مَضَر** ekşi(miş) [süt];

لُغَة مَضَر Mudar lisanı, Arapça;

مَضَغَ (مَضَغ) (bşı) [ağızda] çiğnemek;
مَضَغَ lafı ağızda gevelemek, sözü açıkça ifade etmemek; **هُوَ يَمَضَغُ لَحْمَ أَخِيهِ**
 b-nin gıybetini yapmak, eksliğini gütmek;

مَضَغ çiğneme;
مَضَغَة çiğnenecek şey; çiğnenmiş lokma [çiğnem]; et parçası; oğulcuk, rüşeym, embriyo BİY.; sakız YEN. **مَضَغ طَيِّبَة** a'la lokma, çok iyi/ lezzetli parça; **جَعَلَهُ مَضَغَةً فِي**
 birini milletin/ insanların ağızına sakız etmek; **هُوَ مَضَغَةٌ فِي أَفْوَاهِ النَّاسِ** insanların/ milletin ağızına sakız oldu;

مَضَاغَة çiğnenen şey, çiğnem;
مَضَضَ (suyu vb.i **فِيهِ** ağızında) çalkalamak;
 (kabi) durulamak;

مَضَى (ب bşı) ayrılma, uzaklaşma; **مَضَى** i alıp götürmek; [vakit] geçmek; (في ...de) ilerlemek; (في ...i) sürdürmek, (في ya da ...e) devam etmek; (في bşı, ve ...e) devam etmek; (في ...çılık) uygulamak, (في ...çılık) bir mesleği

yapmak, yürütmek; (في bşde) ilerlemek; (في bşı) bitirmek, sona erdirmek, sonuna gelmek [başarı ile] tamamlamak; bşe koyulmak, kalkışmak; **مَضَى** (مَضَاء) [kılıç] keskin olmak; **مَضَى مَضَى سَبِيلَهُ (لِسَبِيلِهِ)** ölmek; **مَضَى مَضَى عَلَى ذَلِكَ** alışverişi bitirmek; **مَضَى فِي** bunun üzerinden aylar geçti; **مَضَى مَا** konuşmasına devam etti; **مَضَى** olan oldu artık!, bunlar mazide kaldı!, geçmiş unutulmuş artık! **مَضَى** ya da **فِيمَا مَضَى** eskiden, önceleri, zamanında; **مَضَى** çok geçmeden... , çok geçmemişti ki...; **مَضَى** bir sene önce; **مَضَى** diyerek devam etti; **مَضَى** (bşı) geçirmek, geçmesine sebep olmak; (vakti, في ...ile) geçirmek; **مَضَى** (vakit) geçirmek; (bşı) bitirmek, tamamlamak, sona erdirmek, yerine getirmek; (imtihanı, sınavı) geçmek, vermek; (bşı) imzalamak **مَضَى** bşe tüm samimiyeti ile destek olmak;

مَضَى ayrılma, uzaklaşma; geçme [yine vakit için]; (في ...de) sürdürme; (في bşı, niyeti, planı) yapma, uygulama, yerine getirme; **مَضَى التَّمْلِكِ بِمَضَى الْمُدَّةِ** müruru zaman/ zaman aşımı ile hak kazanma, iktisap HUK.; **مَضَى عَلَى مَضَى الزَّمَنِ** devamlı surette, daimi olarak; **مَضَى فِي الْحَرْبِ** savaşın devamı;

مَضَاء keskinlik [kılıç için]; keskin zekalılık, zeyreklik; **مَضَاء الْعَزِيمَةِ** kararlılık, azim, sebat, gayret;

أَمْضَى daha şiddetli/ tesirli, daha etkili;
تَمْضِيَّة icra etme, uygulama, yapma, yerine getirme; [vakti] geçirme ﴿ **تَمْضِيَّةُ الْوَقْتِ** vakit geçirmeye yarayan şey, eğlencelik;
أَمْضَاءُ uygulama, yapma, yerine getirme; bitirme, tamamlama; imza; **صَاحِبُ الْأَمْضَاءِ** imza sahibi;
مَاضٍ keskin; şiddetli, sert, etkili; geçen, geçip giden; **الْمَاضِي** geçmiş, mazi; geçmiş zaman DİLB. ﴿ **مَاضِي الْعَزِيمَةِ** kararlı, sebat eden, azimli, gözü kara; **الشَّهْرُ الْمَاضِي** geçen ay;
مَمْضِي imzalı, imzalanmış;
مَطَّط u (مَطَّط) (bşî) germek, çekip uzatmak; (bşî) genişletmek, açmak; (b-e) küfretmek, sövmek; **تَمْطُط** genişlemek, açılmak; gerilmek; esnek/ elastiki olmak; lastik/ kauçuk gibi olmak;
مَطَّط açılma, genişleme, gerilme;
مَطَّاط esnek, elastik; ağırdan alan, yavaş; lastik gibi; lastik; kauçuk;
تَمْطُط esneklik, elastiklik;
مَطْر u [مَطَرَتِ السَّمَاءِ] yağmur yağmak; [gökyüzü] (birini) yağmur ile ıslatmak; (...üzerine bşî) dökmek, serpmek; (birine, **بِخَيْرٍ** bir iyilik) yapmak, (b-e, **بِخَيْرٍ** bir iyiliği) dokunmak; [at] süratle geçmek; **أَمْطَر** [gökyüzü] yağmur yağdırmak, yağmur yağmak; (على ...in üzerine, bşî) yağdırmak; (b-nin üzerine, bşî veya **على** b-nin üzerine, bşî) yağdırmak, dökmek, serpiştirmek, ardarda gön-

dermek MEC.; ﴿ **أَمْطَرَ عَلَيْهِ وَابِلًا مِنْ ...** veya ... **أَمْطَرَهُ بِوَابِلٍ مِنْ ...** b-nin üzerine [taş, hakaret, tehdit vb.] yağdırmak; **اسْتَمْتَرَ** yağmur yağmasını istemek; (b-den veya **من ...den**) bir iyilik beklemek/ istemek; (bşî) dilemek; (**على** b-e bşî için) yalvarmak, niyaz etmek;
مَحْطَّةٌ لِرَصْدِ الْأَمْطَارِ yağmur; **مَطَار** yağmur ölçüm istasyonu;
مَطْرَةٌ ... آتٍ sağanak yağış;
مَطَرٌ ve **مَطِيرٌ** bol yağmurlu;
مَمَطَرٌ ve **مِمَطْرَةٌ** yağmurluk;
مَاطِرٌ yağmurlu;
مَمَطَرٌ yağmurlu; **الْمَوَاسِمُ الْمَمَطِرَةُ** yağmur mevsimleri;
مَطَارَيْنِ, **مَطَارَانَةٍ** başpiskopos HRI.; **مَطْرَانَةٍ** başpiskoposluk;
مَطْرَانِيَّةٌ başpiskoposluk bölgesi;
تَمْطَقُ ⇒ **مَطَقُ** ağzını şapırdatmak;
مَطَلٌ u (مَطَل) (bşî) uzatmak, açmak, genişletmek; (demiri) dövmek, çekiçle işlemek; [özl. **hakkını** ya da **ب ...hakkını**] ertelemek, tehir etmek; **مَاطِلٌ** oyalamak, vakit almak; (b-nin, **ب** bir şeyini) ertelemek, tehir etmek;
مَطُولٌ geciken, ertelenmiş, ağır giden, yavaş seyreden;
مَطِيلَةٌ dövme demir;
مَمَاطَلَةٌ tehir, erteleme;
مَطَا u (مَطَو) hızlı yürümek, adımlarını sıklaştırmak; **أَمْطَى** (ata vb.e) binmek; **تَمْطَى** uzanmak; (bşî, vücudunu, uzvunu) germek; çalımli yürümek; **أَمْطَى** (hayvana) bin-

mek; (araca, vasıtaya) binmek;

مَطْوَة süre;

مَطِيّ binek hayvanı; vesile, vasıta «اتَّخَذَهُ مَطِيَّةً لِّبُلُوغِ أَعْرَاضِهِ»;

مَعَ [meb. mud. kul.] ...ile, ...beraber, ...ile

birlikte; ...kabulü ile, ...düşüncesi ile; ...e

rağmen; ...ilişkisi ile, ...münasebeti ile; مَعًا

hep beraber, birlikte; aynı anda, bir biri ile;

مَعَ أَنْ ... olmasına rağmen; ... مَعَ أَنْ ...

...olmasına rağmen, yine de ...;

مَعَ ذَلِكَ ya da مَعَ هَذَا buna rağmen, bununla

birlikte; مَعَ كُلِّ هَذَا bütün bunlara rağmen;

مَعَ كَوْنِهِ غَنِيًّا zengin olmasına rağmen, her

ne kadar zenginse de...; لَيْسَ مَعَ الْحُكُومَةِ o

hükümetten yana değildir; مَعَ الْحَائِطِ duvar

boyunca; أَلَسْتُ مَعَكَ onunla birlikteydi;

... مَعَ فِي أَنْ ... için sen de benim gibi dü-

şünmüyor musun?, ... için benim görüşümü

paylaşmıyor musun?; اسْتَعْمَلَ وَسَائِلَ الْقَسْوَةِ

birine karşı sert yöntemlere başvurmak;

مَعِيَّةً maiyet; refakatçiler; ... مَعِيَّةً

birinin beraberinde, yanında, maiyetinde;

مَعِيَّةً ilişkide;

مَعِجٌ ⇒ مَعِجٌ kıvrıla kıvrıla/ yilankavi bir şekilde gitmek;

مَعِدٌ [edil] karnı ağrımak;

مَعِدَةٌ mide; مَعِدَةٌ

مَعِدِي mide ile alakalı مَعِدِي

مَعِدِيَّة mide hastalıkları; مَعِدِيَّة

humması;

مَعِدُو midesi rahatsız olan;

مَعِرٌ a (مَعِر) [saç, kıl] dökülmek, seyrelmek;

مَعِرٌ fakirleşmek, sefaletе düşmek; تَمَعِرٌ =

مَعِرٌ;

مَعَار palavracı, yüksekten/ keseden atan

MIS;

مَعِزٌ keçi; أَمْعَزٌ [cin. is.; tek. is. ق] ç.

مَاعِزٌ keçi;

مَعَارٌ keçi çobanı, keçi güden;

مَعَسٌ a (مَعَس) (bşî) sert bir şekilde ovalamak;

(bşî) ezmek;

مَعِضٌ a (مَعِض) ve اِمْتَعِضْ (على bşî) canı sıkılmak,

bozulmak, (من bşî) kızmak;

اِمْتَعِاضٌ canı sıkılma, bozulma, kızma,

memnuniyetsizlik;

مَمْتَعِضٌ canı sıkılmış, bozuk, kızgın;

مَعِطٌ a (مَعِط) (tüyü, kıl) yolmak;

مَعِطٌ ve اَمْعِطْ, müe. مَعْطَاءٌ üzerinde

tüy ya da kıl olmayan, kel;

مَعَكٌ a (مَعَك) (bşî) ovalamak;

مَعْكُرُونَةٌ makarna;

مَعْمَعَةٌ kargaşa, karmaşa; gürültü,

yaygara; [çoğ.] savaşılar, kavga gürültü;

مَعْمَعَانٌ [fırtınanın, kavganın] gürültü,

uğultu; [sıcaklığın, soğukluğun] en yüksek olduğu

zaman;

مَعْمَعِي evet efendimci;

مَعْنٌ ⇒ مَعْنٌ kendini tamamen (في ...e) vermek,

bütün çabasını/ gücünü (في ...e) vermek;

(في ...e) meraklı/ hevesli olmak; (في bşî)

dikkatle incelemek, etüd etmek; (في bşde)

aşırı gitmek, en uç noktaya kadar gitmek;

﴿ bše gözlerini dikmek, bši yakından incelemek, bši baştan sona yoklamak; تَمَعَنَ (في bšin) derinlerine inmek, (في ...e) kendini kaptırmak, tamamen vermek; (في bši) dikkatle incelemek, (في b-e, bše) yakından bakmak;

مَاعُونٌ ç. alet; kap kakak; alet edevat; kağıt

topu SUR;

مَاعُونَةٌ ç. مَوَاعِينُ, -آتِ mavna MIS;

امْعَانٌ (في bši) iyice gözden geçirme/ inceleme; امْعَانٌ (في bše) kendini adama, vakfetme; dikkatlilik, özen, itina;

تَمَعَنَ yakından inceleme, tahkik; dikkat

özen, itina ﴿ بَتَمَعَنَ dikkatle özenle;

¹ مَعَا u [kedi] miyavlamak;

² مَعِي ve مَعِيَّ ç. مَعَاءٌ, مَعَاءٌ barsak, barsaklar, ema ﴿ الأَمْعَاءُ الدَّقِيقَةُ ince barsak; المَعِي الغليظ kalın barsak;

الْحُمَّى المَعْرِي ﴿ barsaklar ile ilgili مَعْرِي

tifo TIP.;

³ مَعِي bkz. مع ;

مَغْرٌ ve مَغْرَةٌ koyu kırmızı;

أَمَغْرٌ koyu kırmızı;

مَغْرَبَةٌ Faslılaştırma FAS.;

مَغْصٌ [edil] مَغْصٌ (مَغْصٌ) sancıya sebep olmak; مَغْصٌ karnı ağrımak, sancılanmak;

مَغْصٌ ﴿ مَغْصٌ sancı; karın ağrısı مَغْصٌ

كُلْوِي böbrek ağrısı/ sancısı;

مَمَغْرُصٌ karnı ağrıyan; sancısı olan;

مَغْطٌ a (مَغْطٌ) açmak, yaymak;

مَتَمَغْطٌ esnek, elastik; yapışkan;

مَغْطَسٌ (bši) mıknatıslamak, manyetize etmek;

تَمَغْطَسٌ mıknatıslanmak, manyetik özellik kazanmak;

مَغْطَسَةٌ manyetizma;

مَمَغْطَسٌ manyetik, mıknatıslanmış;

مُغْنَةٌ ya da خَشَبُ الْمُغْنَةِ : مُغْنَةٌ maun [ağaç, malzeme];

مَغْطَسٌ (bši) mıknatıslamak, manyetikleştirmek;

مَغْطِيسٌ mıknatıs; كَهْرَبَائِي مَغْطِيسٌ elektromıknatıs;

مَغْطِيسٌ mıknatıs; manyetizma;

مَغْطِيسِي manyetik; uyutucu, hipnotik;

مَغْطِيسِيَّةٌ ve مَغْطِيسِيَّةٌ manyetizma;

مَغْطِيسِيَّاءٌ magnezyum oksit;

مُغُولٌ Moğollar ﴿ بلادُ الْمُغُولِ Moğolistan;

مُغُولِي Moğol [na't];

مَقَّتْ u (مَقَّتْ) (b-den, bşden) hoşlanmamak; (b-i,

bši) sevmemek, iğrenmek; مَقَّتْ u (مَقَاتَةٌ)

iğrenç olmak, menfur olmak; مَقَّتْ = مَقَّتْ ;

(b-i, b-e) sevimsiz/ kötü göstermek;

مَقَّتْ iğrenme, nefret, tikslenme; iğrenç,

menfur;

مَقَّتْ ve مَقَّتْ nefret edilen, sevilme-

yen; iğrenç, menfur;

مَقْدُونِسٌ maydanoz;

مَقْدُونِي Makedonyalı [s. ve is.];

أَمْتَقٌ [edil.] ا (مَقْعٌ) (bši) çabucak içmek; مَقْعٌ

rengi uçmak/ atmak, beti benzi uçmak [üzüntü, korku vb. den];

مَمْتَقٌ uçuk, soluk, renksiz, kireç gibi;

مَقْلٌ u (مَقْلٌ) (b-e) bakmak, (b-i) seyretmek;

مُقَلَّةُ الْعَيْنِ ۥ göz; göz küresi ۥ مُقَلَّةٌ

göz küresi;

مَقَانِقُ (نَقَانِق) küçük sucuk SUR;

مَكَّة Mekke;

مَكِّي [na't] Mekke..., Mekke'ye ait;

Mekkî; Mekkelî [is.];

مَكْوَك fincan; mekik;

مَأْكُوك fincan; mekik;

مَكْث u (مَكُوث, مَكْث) (ب bir yerde) oturmak,

yaşamak, ikamet etmek;

مَكْث ve مَكُوث ۥ mas.; konukluk;

مَكُوجِي bkz. كُوى ;

مَكْدَام Ing.> şase, makadam;

مَكْدُونِي [na't] Makedonya...; Makedonyalı

[is.];

مَكْدُونِيَا Makedonya;

مَكْر u (مَكْر) (ب b-i) aldatmak, kandırmak;

مَأْكْر (b-i) kandırmaya çalışmak;

مَكْر kurnazlık, hilekarlık;

مَكْرَة kurnazlık, hile, oyun;

مَكَار ve مَكُور kurnaz, hilekar [sıf. ve is.];

مَكْرَة kurnaz, hilekar;

مَكْرُوب ۥ mikrop; آت ۥ

مَكْرُونَة makarna;

مَكْس i (مَكْس) ve مَكْس vergileri toplamak;

مَأْكْس (b-ile) pazarlık etmek;

مَكْس vergi [özl. vasıtalı vergi],

alım satım vergisi; ۥ دَارُ الْمَكُوسِ gümrük

[daireleri];

مَكَّاس vergi tahsildarı;

مَكْسِيك Meksika;

مَكْن u (مَكَانَة) güçlü olmak ya da güçlenmek;

(عِنْدَ biri katında) nüfuzu olmak veya nüfuz

edinmek; مَكْن (bşî) sağlam yapmak; (bşî)

sağlam bir şekilde oturtmak; (b-i, من bşî

yapabilecek) konuma getirmek, (b-e, من ...i)

mümkün kılmak, (b-e, من ...i) yaptırmak,

(b-e, من ...i yapma) imkanı vermek, tanımak;

(b-e, من bşî) sağlamak, tedarik etmek; ل

أَمَكْن ...i) gücünü kazandırmak; مَكْن ...b-e, في ...i)

(b-e, من bşî yapmayı) mümkün kılmak, imka-

nı tanımak; (için) mümkün olmak, yapılabil-

mek, olabilmek ۥ ...i) biri ...yapabil-

mek; ...i) هلْ يُمَكْنُ أَنْ ...i) yapabilir miyim?;

...i) olmasi muhtemeldir; ...i) ol-

abilir, belki de ...i) ...i) mümkün

olduğu kadar; مَكْن لَا يُمَكْنُ imkansız, olamaz,

mümkün değil; تَمَكْن (عِنْدَ biri katında)

nüfuzu/ saygınlığı/ itibarı olmak ya da kazan-

mak; yerli olmak [yabancı, el olma karşısı];

arazi kazanmak; yayılmak; sağlamlaşmak,

iyice yerine oturmak, pekişmek; güçlenmek;

(bşî) sahip olmak; (bşî) hakim olmak;

(bşî) yapabilmek, yapabilecek konumda

olmak; اِسْتَمَكْن sağlamlaşmak, iyice yerine

oturmak; (bşî) sahip olmak; (bşî)

hakim olmak; (bşî) yapabilmek, (bşî)

yapabilecek durumda olmak;

مَكْنَة , مَكْنَة kudret, yapabilme, güç

yetirme; mümkünlük, olabilirlik; sağlamlık,

sabitlik;

مَكْن ve أَمَكْن , مَكْن bkz. كُون ;

مَكِين ç. sağlam, muhkem; yerine oturmuş, sıkı, yerinden oynamaz; derin, kökleri derinde olan [his, duygu]; nüfuzlu, saygın, muteber, itibarlı; güçlü;

مَتَمَكِّن bkz. **أَمَكِّن**

تَمَكِّن sağlamlaştırma, pekiştirme; yerine oturtma, kurma; mümkün kılma, imkan verme; tayin, resmi atama ISL.HUK.;

إِمْكَان yapabilirlik, güç yetirme; imkan, mümkünlük **قَدْرُ الْإِمْكَانِ** (ب) **عَلَى** mümkün olduğu kadar; **عَدَمُ الْإِمْكَانِ** imkansızlık, mümkün olmama, olanaksızlık; **عِنْدَ الْإِمْكَانِ** mümkün olduğunda; ...yapabilir, ...yapmak onun imkanı dahilindedir; **هُوَ فِي الْإِمْكَانِ** bu olasıdır, bu ihtimal dahilindedir; **لَيْسَ فِي الْإِمْكَانِ** [bu] imkansızdır, mümkün değil, olamaz;

إِمْكَانِيَّة ç. **آت** - mümkünlük, olanak; potansiyel FIZ.;

تَمَكَّن hakimiyet/ kontrol altında tutma; yapabilirlik, iktidar; kendine hakim olma, kendini tutma, soğukkanlılık [yine **مِنْ تَمَكَّنَ** **النَّفْسِ**];

مَآكِن güçlü, sağlam, muhkem, dayanıklı;

مُمْكِن mümkün, olabilir; düşünülebilir, makul; **غَيْرُ مُمْكِن** imkansız, olamaz, mümkün değil; **مِنْ الْمُمْكِنِ أَنْ** ...yapılabilir; ...olabilir, belki ...;

مُمْكَنَات olanaklar, imkanlar;

مُتَمَكِّن usta, mahir, işinin ehli; sağlam, yerine iyice oturmuş, sıkı; köklü, kökleri

derinde olan [duygu]; dayanıklı; çekimli DİL.B. **غَيْرُ مُتَمَكِّن** [... i] yapamayan; çekimsiz DİL.B.; **مُتَمَكِّنٌ فِي جَلْسَتِهِ** sağlam bir şekilde oturmuş;

مَكَائِن ve **آت** ç. **مَآكِنَة** ve **مَكِينَة** makina;

مَكْنِي mekanik;

مَكْرُجِي bkz. **كُورِي**;

مَل ¹ (**مَلَّت**) a (**مَلَل**, **مَلَال**, **مَلَالَة**) (*bşden*) bıkmış/ usanmış olmak ya da bıkmak, usanmak, gına gelmek **لَا يَمَل** usanmaz, bıkmaz; **أَمَل** sıkıcı olmak, usandırmak, bıktırmak, bıkkınlık vermek; (*b-i* ya da *b-i*) rahatsız etmek, canını sıkmak; [**أَمَلِي**] (*bş-i*, *على* *b-e*) yazdırmak; **تَمَلَّل** bıkmak, usanmak; sıkılmak; durduğu yerde duramamak, kıpır kıpır olmak; (**مَلَّة**) (*bir dini*) kabul etmek; **أَمَلَّ** (*bir dini*) kabul etmek;

مَل usanmış, bıkmış; sıkılmış;

مَلَّة köz, kor;

مَلَّة ç. **مِلَل** dini cemaat; din, inanç;

مَلِي din ile alakalı;

مَلَل ve **مَلَال** bıkma, usanma; sıkılma; kayıtsızlık; canı sıkılma;

مَلَال huzursuzluk, rahatsızlık;

مَلَالَة usanç, bıkkınlık, bezginlik, can sıkıntısı;

مَلُول bıkmış, usanmış; bezgin;

مَلِي közde pişirilmiş ekmek;

مَمْلُول iğrenç, tiksinti veren;

مَمِل usandırıcı, bıktıran, bezdiren, sıkıcı;

مَل ² ç. **آت** - Filistin ve Ürdün'de en küçük binde

birlik para birimi ESK.;

مَلَأَ a (مَلَأَ, مَلَأَ) (bşî, bş ile veya ب veya من bş ile) doldurmak; (formu, belgeyi, boş yeri) doldurmak; (boş mevkiyi) işgal etmek, doldurmak; (boş mevkii) işgal etmek, doldurmak; مَلَأَ الدَّهْرَ ünü dört bir yana yayıldı, adını dünya alem duydu; مَلَأَ السَّاعَةَ saati kurmak; مَلَأَ شِدْقَهُ بِالْهَوَاءِ avurtlarını şişirmek, yanaklarını şişirmek; مَلَأَ الْعَيْنَ hoşşa gitmek; مَلَأَ الْفَضَاءَ بِالشَّكْوَاءِ feryadı figan etmek, ortalığı birbirine katmak; ... مَلَأَ فَاهُ ب... hakkında atıp tutmak, avurt satmak; **مَلِئَ** dolu olmak ya da dolmak; **مَالَأَ** (b-i, على ...de) desteklemek, (b-e, على ...de) desteklemek, yardımcı olmak, (b-den) yana olmak; (b-ile, على ...e karşı) birleşmek, güç birliği oluşturmak; **أَمَلَأَ** (bşî) doldurmak; **تَمَلَأَ** dolmak; (bş ile ya da من bş ile) dolu olmak, doldurulmak; **أَمْتَلَأَ** dolmak; (bş ile ya da ب ya da من ...ile) dolmak [yine bir duygu ile]; (bşî) doldurmak; (b-i, bir hisle) doldurmak;

مَلَأَ doldurma;

مَلَأَ bir şeyin içini dolduracak miktar, [gen. mud. kul.] ...dolusu; ...miktarı: مَلَأَ الْيَدَ bir açuç, avuç dolusu, مَلَأَ الْقَمَ ağzın alabileceği kadar; bşin içini dolduran nesne مَلَأَ الْبَطْنَ midesinin alabileceği kadar, yiyebileceği kadar; مَلَأَ قَدَحَ bir fincan miktarı; مَلَأَ كِسَائِهِ etli butlu; مَلَأَ قَمِهِ avazı çıktığı kadar, var gücüyle [bağırarak]; مَلَأَ بِمَلِّهِ emin, tam bir kanaat ile [söylemek, ifade etmek vb. gibi fiillerle]; avazı çıktığı kadar;

(مَلَأَ) سَرَّتْ بِمَلِّهِ شِدْقِهِ sırtmak [=ağız kulaklarına varmak, otuz iki dişini göstermek]; مَلَأَ الشَّفَقَةَ şefkat dolu bir ses tonu ile ...dedi; ... مَلَأَ الْحُرِّيَّةَ فِي ...hususunda tamamen serbestim, benim için herhangi bir sınırlama yok; مَلَأَ حَيَاتِي sen benim hayatım[ın anlamı]sın; مَلَأَ يَنَامُ = deliksiz bir uyku çekmek;

مَلَأَ topluluk, bir grup insan, cemaat; dinleyiciler, ileri gelenler, ekabir; ahalî, halk مَلَأَ عَلَى alenen, açık açık; مَلَأَ الْعَالَمَ herkesin gözü önünde = elalemin önünde; مَلَأَ الْأَعْلَى ruhlar alemi;

مَلَأَ مِصْرَ آتِ مısırlı kadınların bir giysisi; yatak çarşafı;

(ب ...ile) dolu, dolmuş; **مَلِئَ** (ب ...ile) kabarma, şişme; kabarık, şiş; şişman, yağlı; (ب ...i) bol, (ب ...ile) dolu; hali vakti yerinde, varlıklı مَلِئَ الْبَدَنَ şişman, etli butlu; مَلَأَ مِلْءَ مِلْءَ müe. مِلْءَ veya مِلْءَ مِلْءَ dolu; kabarık, şiş;

مِلْءَ tarafgirlik, taraf tutma; işbirliği, işbirlikçilik sıy.;

مِلْءَ doldurma;

مِلْءَ dolma, dolu olma; doluluk, kabarık, şişlik; şişmanlık; irilik;

مِلْءَ dolu, dolmuş; [bir his vb. ile] dolu;

مِلْءَ tarafgir, taraf tutan; işbirlikçi sıy.;

مِلْءَ dolu, dolmuş; مِلْءَ الْجِسْمِ şişman, etli butlu;

مِلْءَ sıtma;

جزر ملايو Malaya takım adaları; ملايو
 (مَلَج) [bebek] (annesini) emmek; ملاج u, a
 امتلاج emmek; مَلاج
 مَلاج mala; مَلاج
 (مَلَاَحَة, مَلُوَحَة, مَلُوَح) ملاج u, a ve ملاج u
 olmak veya giderek tuzu artmak; ملاج u
 (مَلَاَحَة, مَلُوَحَة, مَلُوَح) güzel/ yakışıklı/ şık ol-
 mak; ملاج (bşî) tuzlamak; مَلاج tuzlu olmak;
 استملاج (bşî) güzel/ hoş bulmak; ملاج
 müz. ve müe. ç. مَلاج, مَلاج tuz;
 İngiliz مَلَج انكليزي || nükte, latife, espri مَلَج
 güherçile; مَلَج البارود barut; مَلَج
 nişadır; مَلَج النشادر madensel tuzlar;
 ملحى tuz, tuzlu, tuz ile ilgili; ملحى
 zorunluluk, bağlayıcılık; ملحى
 ملحى nükteli hikaye, anekdot; ملحى
 denizci; ملحى
 hoşluk, hoş gitme, güzellik; şıklık; ملحى
 zarafet, kibarlık, incelik; tuzluluk; ملحى
 ملحى tuzla, tuz ocağı; tuzluk; ملحى
 ticari مَلَاَحَة تجارية || ملحى denizcilik
 ملحى deniz nakliyeciliği; ملحى الجوئية
 havacılık; ملحى داخلية yurtiçi denizcilik;
 ملحى نهريّة nehir ulaşımıcılığı; ملحى للملاحة
 denizciliğe uygun; ملحى
 ملحى denizcilik ..., denizcilik ile ilgili;
 gemiciliğe ait; ملحى
 ملحى tuzluluk; ملحى
 ملحى tuzlu; hoş, güzel, ya-
 kışıklı; makbul; esprili, nükteli; ملحى
 tam bir galibiyet MIS;

نُكْطَة [li söz]; anekdot; ملحى
 ملحى tuzla; tuz ocağı; tuz ملحى
 madeni; tuzluk; ملحى
 ملحى tuzlama; tuza yatırma; ملحى
 ملحى tuzlu; ملحى
 ملحى 'nın çoğulu] ملحى tuzlu badem,
 fıstık, fındık gibi yiyecekler SUR.; ملحى
 ملحى tuzlu; ملحى
 ملحى tuzlu, tuzlanmış; ملحى
 ملحى zeki, uyanık, anlak; ملحى
 ملحى (مَلَج) (bşî) yırtıp, çekip koparmak, ayır-
 mak; (bağı, bağintıyı) koparmak, ayırmak; ملحى
 ملحى (bşî) şiddetle koparmak; ملحى
 ملحى tatsız, tadı kaçmış, yavan, lezzetsiz; ملحى
 ملحى bir tür ebegümeci BOT. Corchorus olito-
 rius; bu bitkiden yapılan koyu içecek SUR
 MIS.; ملحى
 ملحى (مَلَد) [dal] taze olmak; ملحى
 ملحى sürgünler, taze dallar; ملحى
 ملحى müe. مَلَدَاء yumuşak, körpe, taze; ملحى
 ملحى (مَلَاَسَة) düz/ pürüzsüz/ yumuşak
 olmak; ملحى (bşî) düzlemek, pürüzsüz yap-
 mak; (bşî) kayganlaştırmak; (bşî) eliyle
 okşamak, sıvazlamak; ملحى düzleşmek,
 pürüzü kalmamak; kaymak; el yordamı ile
 aramak; kaçmak; ملحى [yine املتس] düzleş-
 mek, pürüzsüz olmak; kaymak; kaçmak; ملحى
 ملحى üste giyilen ince bir giysi MIS.; kadın
 elbiseleri için ipek kumaş MIS.; ملحى
 ملحى düz, pürüzsüz, yumuşak; ملحى
 ملحى düzlük, pürüzsüz ve yumuşak olma

أَمْلَسَ, müe مَلَسَ düz, pürüzsüz ve yumuşak;
مَلَصَ a (مَلَصَ) kaymak, kayıp gitmek [kayganlığından doylayı]; kaçmak, firar etmek; (من) veya عن bir zorunluluktan, yaptırımdan yakasını kurtarmak; **تَمَلَّصَ** (من bşden) kurtulmaya çalışmak (من ...i) atlatmaya çalışmak, kaçamak yol aramak, (من ...den) kaytarmak;
مَلِصَ düz, pürüzsüz, kaygan;
مَلِيسَ düz, pürüzsüz, kaygan; düşük, sakıt, cenini sakıt;
تَمَلَّصَ kaçma, firar;
مَلَطَ u (مَلَطَ) (duvarı) sıvamak, siva vurmak; (saçı) tıraş etmek; **تَمَلَّطَ** (duvarı) sıvamak;
مَلَطَ anadan doğma, anadan üryan, çınl-çıplak MIS [yine مَلَطَ];
مَلَطَ ç. مَلَّطَ onur kırıcı, ayıplanacak, küçük düşürücü; piç; **مَلَطَ** ya da **مَلَطَ** karma karışık, karman çorman;
مَلَّطَ ç. مَلَّطَ harç, siva;
مَلِطَ ve مَلَّطَ ç. مَلَّطَ kılsız, tüysüz, çıplak;
مَلَطَة Malta;
مَلَطِي Malta'ya ait, Malta...; Maltalı [is.];
مَلَقَ a (مَلَقَ) (b-i) pohpohlamak, (b-e) yağ çekmek, (b-nin) sırtını sıvazlamak; **مَلَقَ** ↑ (bşî) düzlemek, düz hale getirmek; **مَلَقَ** = مَلَقَ; **مَلَقَ** fakirleşmek, sefaletе düşmek; (b-i veya b-i) pohpohlamak; yağ çekmek;
مَلَقَ ve مَلَقَ pohpohlayan, yağ çeken, yağcı, yaltak, dalkavuk;
مَلَقَة ç. مَلَقَ yaklaşıp bir saatde yürü-

nen mesafe MIS.;
تَمَلَّقَ ve **تَمَلَّقَ** yağcılık, pohpohlama, dalkavukluk, yaltaklık;
مَلَّكَ i (مَلَّكَ) (bşe) sahip olmak, (bşî) elde etmek, eline geçmek; (bşin) sahibi olmak; (bşî) kontrolü altında tutmak, hakim olmak; (bş üzerinde veya على bş üzerinde) nüfuzu olmak, otorite sahibi olmak ya da (bşî ya da bşî) yönetmek; (bşe) gücü yetmek, (... أن ...e, ...yapmaya) gücü yetmek, (... أن ...i) yapabilmek **مَلَّكَ الْغَيْظَ** öfkesine yenilmek; **مَلَّكَ عَلَيْهِ جَمِيعَ مَشَاعِرِهِ** onun bütün duygu ve düşüncelerini kontrolü altına almak; **مَلَّكَ عَلَيْهِ حِسَّهُ** b-i etkileyebilmek, b-nin duygularını kontrol edebilmek; **مَلَّكَ عَلَيْهِ لُبَّهُ** (b-nin kalbini ya da aklını) meşgul etmek; **مَلَّكَ عَلَيْهِ نَفْسَهُ** b-i kontrolü/ hakimiyeti altına almak, yönlendirebilmek; **مَلَّكَ عَلَى نَفْسِهِ أَمْرَهَا** kendine hakim olmak; **مَلَّكَ الْعَيْنَيْنِ مِنَ الْبُكَاءِ** göz yaşlarını zaptetmek, ağlamamak; **مَلَّكَ نَفْسَهُ** kendini tutmak, kendine hakim olmak; **لَمْ يَمْلِكْ أَنْ ...** yapmak zorundaydı, yapmalıydı, ...yapmaktan başka çaresi yoktu; **مَا مَلَكْتُ يَمِينَهُ** sahibi oldukları; **أَمَّلَكَ** ve **مَلَّكَ** (b-i, bşin) sahibi yapmak; (b-i, bşe) atamak, (b-i, على ...e, ...in üzerine) sultan/ kral ya da hükümdar olarak atamak; **تَمَلَّكَ** (bşin) sahibi olmak, (bşî) elde etmek, ele geçirmek; (bşî) olmak; (...e, ...in üzerine) kral/ sultan/ melik ya da hükümdar olmak; [huy, adet] yerleşmek, iyice kök sal-

mak; **تَمَالَكَ** (hissi, duyguyu, kendini) kontrolü/ hakimiyeti altına almak; kendine hakim olmak, (على bşden) geri durmak, kaçınmak
 ﴿... ما تَمَالَكَ عَنْ...﴾ kendini ...yapmaktan alıko-yamadı; **اِمْتَلَكَ** (bşe) sahip olmak, (bşi) olmak, bulunmak; (bşi) kazanmak; (bşi) elde etmek, ele geçirmek; ﴿bşi اِمْتَلَكَ نَوَاصِي الشَّيْءِ﴾ bşi kontrolü altına almak, bşin dizginlerini eline geçirmek; **اِسْتَمْلَكَ** (bşi) sahiplenmek; (bşi) kontrolü altına almak; (bşin) sahibi olmak, (bşi) bulunmak, olmak;

مُلْك otorite, güç, yetke, sulta; hükümdarlık, krallık, sultanlık; saltanat, monarşi; sahiplik, sahibiyet [mülkiyet];

مَلِك ç. **أَمْلَاك** mal, mülk, servet, zenginlik; gayri menkul, emlak; [çoğ.] servet, zenginlik; gayri menkuller, emlak ﴿أَمْلَاكٌ أَمِيرِيَّةٌ﴾ devlet arazisi; **مَلِكٌ ثَابِتٌ** gayri menkul; **مَلِكٌ مَّنْقُولٌ** menkul mal; **مَلِكٌ** **ذُو الْأَمْلاكِ**, **صَاحِبُ الْأَمْلاكِ** arazi sahibi; **مَلِكٌ** **شَائِعٌ** devlet arazisi; ortak/ müşterek mülkiyet, ortak mal;

مَلِك ç. **مُلُوك** kral, sultan, hükümdar; **مَلِكَةٌ** ç. **كِرَالِيَّة** kraliçe ﴿كِرَالِيَّةُ الْجَمَالِ﴾ güzellik kraliçesi;

مَلِك melek ﴿مَلِكٌ حَارِسٌ﴾ koruyucu melek; **مُلْكِي** sahiplik ile ilgili, mal sahipliğine ait; sivil, mülki [askeri karşıtı] ﴿بَدَلَةُ الْمُلْكِيَّةِ﴾ sivil elbise; **مُوَظَّفٌ مُلْكِي** sivil memur;

مُلْكِي krallık ile ilgili; monarşik; monarşizm taraftarı; melekler ile ilgili;

مُلْكِيَّة krallık, monarşi;

مُلْكِيَّة ç. **آت** - gayri menkul, mülkiyet HUK.

﴿نَزَعَ مُلْكِيَّةً﴾ istimlak, kamulaştırma;

مَلَكَةٌ ç. **آت** - fitri, doğuştan gelen temayül; yetenek, kabiliyet, meleke;

مَلَكُوت krallık, kralın hükümdarın bölgesi; krallık, hükümdarlık, kral olma;

مَلَكُوتِي kutsal;

مَلَاك temel, esas;

مَلَاك TUN. nişan, söz; nişan hediyesi;

مُلُوكِي krallık ile ilgili; monarşik; monarşi taraftarı;

مُلُوكِيَّة krallık, monarşi; krallık taraftarı olma, monarşik eğilim;

كِبَار ç. **مَلَاك** - sahip; arazi sahibi; büyük toprak sahipleri;

مَلَاكِي özel, hususi;

مَلِك ç. **مُلَكَاء** kral; sahip;

مَلِكَةٌ kraliçe;

مَمْلَكَةٌ ç. **مَمَالِك** krallık, ülke, memleket; hükümdarlık;

تَمْلِك sahipliğin/ mülkiyetin devri;

تَمْلُك sahip olma, ele geçirme; sahiplik; mülkiyet hakkı; kontrol, hakimiyet;

تَمَالَكَ kendini tutma, kendine hakimiyet;

اِمْتَلَاكُ النَّفْسِ ﴿تَمْلُكٌ = اِمْتَلَاكٌ﴾ kendine hakim olma, kendini tutma;

اِسْتَمْلَاك ç. **آت** - elde etme, edinme; ele geçirme, sahip olma;

مَلَاك ç. **مَلِك**, **مُلَاك** hükmeden, hakim; sahip olan; sahip, malik; **مَالِكُ الْحَزِينِ** balıkçıl kuşu;

kadar da uzun bir gece!; **ما أَخَفَّهُ مِنْ حِمْلٍ** ne kadar da hafif bir yük!; vay ahmak!; ...ile ilgili/ bağlantılı «مَقْصِدُ أَمْرِيكَ مِنَ الْعِرَاكِ»
...tarafından; ...من قَبْلِ ... ya da ...من طَرَفِ ...
من شَهْرٍ tamamen ona bağımlı; **كَانَ مِنْهُ وَآلِيهِ**
بَعْدَ أَيَّامٍ مِنْ هَذِهِ bir süredir; **بَعْدَ أَيَّامٍ مِنْ هَذِهِ**
bu olaylardan günler sonra;

مِنْ u (مِنْ) (b-e karşı) cömert/ iyi niyetli/
hayırhah/ yumuşak huylu olmak; (b-e karşı)
iyilikte bulunmak; (b-e karşı, ب b-şî) ihsan
etmek, sunmak, karşılıksız vermek; **أَمِنْ** (b-i
) bitkin/ yorgun düşürmek; **أَمِنْ** (b-e karşı) cömert/ hayırhah/ iyilik sever
davranmak; (b-e karşı) iyilikte bulunmak,
(b-e karşı) nimetler vermek; (b-e karşı, ب b-şî)
cömertce/ bol bol vermek, ihsan etmek;

مِنْ ihsan etme; iyilik, hayır, fayda, yarar;
hediye; bazı bitkilerdeki tatlı özsu; kudret
helvası; (ç. أَمْنَان) iki رطل'lık ağırlık birimi;
Allah'ın ihsanı/ yardımı ile;

مِنْ cömertlik; iyilik, hayır; hediye;
iyiniyetli; minnettarlık, şükran;

مِنْ güç, kudret **مِنْ** güçlü;

مِنْ cömert, bol veren; iyiliksever, hayır-

hah; **الْمَنَانُ** [pek çok] 'Nimetler veren', Allah;

مِنْ kader; ecel;

امْتِنَان minnettarlık, şükran;

مِنْ (b-e karşı) minnettar, şükran borcu

olan, müteşekkir; zayıf, bitkin, takatsiz;

مِنْ şükran, minnettarlık;

مِنْ (b-e karşı) minnettar, şükran borcu olan

مِنْ mentol;

مِنْ müe. ç. **مَنْجَنِيْق** mancınık;

مِنْجُوْر [g] mango;

مِنْجُوْر a (b-e karşı) ihsan etmek, [ödül, hediye,
süre] vermek; **مِنْجُوْر** (b-e karşı) iyilikte bulunmak;

مِنْجُوْر ihsan etme, verme, lutfetme;

مِنْجُوْر ç. cömertlik, cömertçe yapılan

iş; imtiyaz, ayrıcalık; hediye, armağan; kar-

şılık, bedel, tazminat; izin, ruhsat; ödenek,

tahsilat; burs; **مِنْجُوْر** oturma izni;

مِنْجُوْر akademik burs; **مِنْجُوْر** oturma

izni, iskan izni;

مِنْجُوْر ihsan eden, lutfeden;

مِنْجُوْر bkz. **مِنْجُوْر**

مِنْجُوْر ç. mendil; eşarp; fular;

مِنْجُوْر 1. [harfî cer] ...den beri, ...dir,;

...kadar önce **مِنْجُوْر** bir aydan beri; bir

ay önce; **مِنْجُوْر** günlerdir, günlerden beri;

bir kaç gün önce; **مِنْجُوْر** bir süredir,

yakın bir zamandan beri, son zamanlarda;

مِنْجُوْر bundan sonra, artık; **مِنْجُوْر** bugün-

den itibaren;

2. [bağlaç] ...olduğundan/ yaptığından beri;

...dan bu yana **مِنْجُوْر** küçük-

lüğümünden beri, küçük bir çocuk olduğum

zamanlardan bu yana;

مِنْشُوْر Manş denizi;

مِنْشُوْر Mançurya;

مِنْشُوْر Mançurya'ya ait;

مِنْشُوْر muson;

مِنْشُوْر (b-şî) fırlatıp atmak, fırlatmak;

مَنْطَقَ (bşî, ب ...ile) sarmak, sarıp kuşatmak, (bşe ...i) dolamak; **تَمَنْطَقَ** (ب ...i) vücudu-na dolamak, (ب ...ile) kendini sarmak;

مَنْطَفَلَة terlik SUR.;

مَنْعَ a (b-i) durdurmak, geçmeye veya gir-meye bırakmamak; (bşe) engel olmak, (b-i, ...den) alıkoymak; (b-i, ...den) yoksun bırakmak; (b-e, bşî veya bşden) yasaklamak, (b-i, bşden veya b-e, ...den) menetmek; (b-e ya da b-e, istediği ihtiyaç duyduğu bşî) vermemek; (b-ile ilgili olarak, bşî ya da bşî yapmayı) durdurmak, kesmek; (bşî, b-den) uzak tutmak; (b-i, bşden ya da bşe karşı) koru-mak, muhafaza/ himaye etmek; **مَنْعَ** u (مَنْعَ, مَنَاعَة) fethedilememek, çok iyi korunmak; **مَنْعَ** (bşî) güçlü/ sağlam/ muhkem yapmak, ele geçmez/ zaptedilmez hale getirmek; **مَنْعَ** (b-e) karşı çıkmak, ayak diremek; (فِي bşe) itiraz etmek, mukavemet göstermek; (b-i, bşe) bırakmamak, (b-nin, bir işi yapmasına) engel olmak; **تَمْنَعُ** (bşî yapmayı) reddetmek, kabul etmemek; (عن bşî yapmaktan) kaçınmak, geri durmak, (عن...e) yanaşmamak; ele geçmez/ zaptedilmez/ fethedilmez olmak ya da bu hali ol-mak; güçlenmek; (ب ile) korunmak, korun-maya çalışmak; **امْتَنَعُ** (عن...den) uzak dur-mak, kaçınmak, imtina etmek, geri durmak; (عن...e, yapmasına) engel bulunmak, engel-lenmek; (على için) imkansız/ muhal olmak;

(عن bşî yapmayı) reddetmek, kabul etme-mek; (على bşe) hiç yanaşmamak, soğuk bak-mak;

مَنْعَ engellenme, durdurma; yasaklama, menetme; yasak; durdurma, ambargo;

مَنْعَة mukavemet, direnç, dayanma gücü; zaptedilmezlik, fethedilmezlik;

مَنْعَ ى. مَنَعَاءَ erişilmez, nüfuz edilmez, kapalı; güçlü; iyi korunan; zaptedilmez, ele geçmez; dokunulmazlığı olan **مَنْعَ الْجَانِبِ** sağlam yapılı, güçlü; **حَاجَزَ مَنْعَ** aşılmaz, geçilmez engel;

مَنْعَة erişilmezlik; ele geçmeme , iyi ko-runma; dayanma, mukavemet gücü; bağışık-lık; dokunulmazlık DIPL.;

امْتَنَعُ ulaşılması/ ele geçirilmesi daha zor; daha çok direnç gösteren, direnen;

مَنْعَة karşı çıkma; direniş; direnç, muka-vemet; endüktif rezistans ELK.;

تَمْنَعُ ret, kabul etmeme;

امْتِنَاعُ (عن...den) kaçınma, imtina etme, (عن...e) yanaşmama; kabul etmeme, ret; imkansızlık, mümkün olmama;

مَنْعَ durduran, engelleyen [**مَنْعَ** 'dan ismi fail]; meneden, yasaklayan; (مَنْعَ ى.) engel, mani, mania; itiraz **مَا رَأَى مَانِعًا** herhangi bir engel görmemek, itirazı bulunmamak; **لَا مَانِعًا** (عن...için) herhangi bir engel yok;

مَنْعَ yasak, yasaklanmış, izin verilme-yen, memnu; çekimsiz DILB.; yasak levhala-rında vb. deki yasak ifadelerinde kullanılır.

ممنوع sigara içmek yasaktır!; ممنوع giriş yasaktır!

ممنوعة yasak olma, yasaklık;

ممتنع kaçınan, uzak duran, yanaşmayan; reddeden, kabul etmeyen; engellenen; yasaklanan, yasak; (على ... için) erişilmez, ulaşılmaz; ele geçmez, zaptedilmez; imkansız;

منغنيس manganese;

منغوليا Moğolistan;

منقلا It.> vinç;

منلوج [g] bkz. ;

(منى) [Allah] (b-i) (منى) i (منى) u (منى) ve (منى) (منى) (b-i ile) imtihana çekmek, sınamak; (منى) [edil.] (ب ... e) uğramak, çatmak, (ب ... ile) karşılaşmak, başına (ب ...) gelmek; (ل bir şey) nasip olmak, kısmetine karşısına çıkmak; (منى) (b-nin, bşi ya da ب bşi) istemesini sağlamak, (b-e, ب ... umudunu) aşılama; (b-e, ب ... i, أَنْ ... yapma) sözü vermek, vaat etmek; (منى نفسه ب ...) ...den çok umutlu olmak; (منى) (kan) akıtmak, dökmek; (meniye) boşaltmak, dışarı akıtmak; (منى) (bşi; bşi, ل ... için) dilemek, temenni etmek, arzulamak; (استمنى) istimnada bulunmak, masturbasyon yapmak;

منى ve منية کادر; ecel; ölüm;

منى meni, bel, er suyu;

منوي meni kabilinden, sperm ile ilgili;

منى müz ve منى müe. Mina vadisi;

منية arzu, istek, temenni; temenni

edilen, arzulanan şey;

أمنية emel, istek, temenni;

تمنية ve امناء meniye dışarı atma, boşaltma;

آت - آت temenni; arzu, istek; rica, talep;

استمناء istimna, masturbasyon, onanizm;

منلج [g] آت monolog; (kabarede) oyun تی.ی.; منلجات فکاهیة skeçler, kısa komedi türünden oyunlar;

منومتر manometre;

المنيا Minya şehri Mıs.;

مُهَجَة [hayatı idame ettiren] kan; طُغْنَتُ الْأَعْمَالُ فِي مُهَجَتِهِ ruh, can; hayat; umutlar sona ermek, ölmek;

مهد ⇒ مهد (bşi) [düz bir şekilde] açmak, yaymak, yazmak; (bşi) düzlemek, düz yapmak; (bşi) düzenlemek, düzeltmek, bir düzene koymak; (bşi, özl. yolu, ل ... için) düzlemek, engbelerini gidermek; (bşi, ل b-e) kolaylaştırmak; (bşi, yatağı vb.i) hazırlamak, hazır etmek, kurmak; (الكرة) topu, ل b-e atmak, pas vermek; (ل ... için, ب ... ile) yolu düzlemek, onarmak; (تمهد) [yol] düz/ açık/ kullanılır durumda olmak; düzenlemek; iyi/ düzgün gitmek; tamam/ düzgün/ eksiksiz olmak;

من المهد الى مهد يatak; beşik مهد قتلته في مهده beşikten mezara kadar; bşi dal budak salmadan önünü almak, sona erdirmek ≈ [olumsuz anlamda] yılanın başını küçükken ezmek; مهد كان في مهده başlangıçta/ daha başlarda olmak, dallanıp budaklanmış olmak, dallanıp budaklanmamış olmak;

مهاد istirahat yeri; yatak, kucak, sine;

تمهيد düzleme, engebeleri giderme; kolaylaştırma; hazırlama; mukaddime, önsöz; giriş, başlangıç; ön hazırlık; ...i تمهيداً له ...e hazırlık amacıyla, ...i için ilk adım olarak;

تمهیدی giriş, başlangıç veya hazırlık nite-
liğinde ﴿ اَجْرَاءَاتِ تَمْهِيْدِيَّةٍ ﴾ hazırlıklar, hazırlık
işlemleri HUK.; حُكْمٌ تَمْهِيْدِيّ ara kararı HUK.;
قَرَارٌ تَمْهِيْدِيّ geçici emir; شَرْحٌ تَمْهِيْدِيّ ön
açıklama;

مُتَدَبَّرٌ düz, engebesiz; iyi düzenlenmiş,
tertipli; hazır, kullanıma açık yol;

مَمَّاهِد onarılmış, tadilatı yapılmış [yol];
 مِهْر a, u (مِهْر, مِهَار, مِهَارَة, مِهْوَر) hünerli/ mahir/
 usta/ kalifiye olmak; _ a, u (مِهْر) (geline)
 mihrini vermek; مَاهِر (b-ile) ustalıkla yarış-
 mak; اَمِهْر (geline) mihrini vermek;

مہر چ. مہور mihir; fidye;

تای: امہار. مہار

kısrak; مهرات, مهر. چ. مهره

مِهَارَة maharet, ustalık, el yatkınlığı;

مَهْرَة mahir, hünerli, usta, kalifiye,
deneyimli, eli yatkın;

² **مُھُور** mühür [zarf vb.nin]; damga, mühür;

مہر دار mühürdar;

آت-ç. مہر جان - şenlik, festival;

مَهَكَ *a* (مَهَكَ) (*bṣi*) ezmek, öğütmek;

مهجة gençliğin baharı, en güzel devresi;

مِهْل *a* (مِهْلَة, مِهْل) (bş ile) oyalanmak, vakit geçirmek, meşgul olmak; **امِهْل** ve **مِهْل** (*b-e*) süre tanımak, mühlet vermek; **تمِهْل** (*bşî fi*)

yavaşça/ acelesiz davranmak; **تَمَهَّلَ فِي** ۱
تَمَهَّلَ يَقُولُ adımlarını yavaş atmak; ya-
 avaşça ...dedi; **استَمَهَّلَ** (b-den) **تَمَهَّلَ = تَمَاهَلَ**
 mühlet/ süre istemek; (b-den) beklemesini
 istemek;

مهما [bağlaç] her ne ...olursa olsun, yaparsa
yapsın; ne kadar ...olursa; ne zaman ...olursa
olsun ﴿مَهْمَا يَكُنْ مِنَ الْأَمْرِ﴾ ne olursa olsun;

هَمَّيْن a, u (مَهْنَة, مَهْن) (b-e) hizmet etmek, (b-nin) hizmetinde/ işinde çalışmak; (b-nin) kibrini kırmak, burnunu sürtmek; (bşı, elbiseyi) [kullanarak] eskitmek, yıpratmak; مَهْن u, (مَهَانَة) rezil/ şerefsiz/ adi olmak; مَاهِن (mesl-eği, işi) yapmak, yürütmek, (bir işle) iştigal etmek; مَهْنِيْن (b-nin) kibrini kırmak, burnunu sürtmek; (b-e) hakaret etmek, (b-i) hor görmek; (b-i) adi işlerde veya ayak işlerinde kullanmak; (bşı) [kullanarak] yıpratmak, eskitmek; (bş ile) meslek olarak ilgilenmek, iştigal etmek; (bşı) meslek olarak yapmak;

مِهْنَة ç. مِهْن meslek, iş, meşguliyet;
مِهْنِي mesleki; para karşılığı çalışan, profesyonel; **الْإِرْشَادُ الْمِهْنِي** mesleki rehberlik;
مِهِين ç. مِهْنَاء adi, şerefsiz, aşağılanacak, aşağılık, rezil;
امْتِهَان küçümseme, hor görme; kötü kullanım, yanlış davranış;
مَاهِن ç. مِهَان pis işleri yapan hizmetçi;
مِهَاء ç. مِهَات, مِهَات manda;
مِيَاوْلَامَاك (مَوَاء) u مَاء (مَوَاء) miyavlamak;
مِيَاوْلَامَا مَوَاء miyavlama;
مَو ve مَائِي bkz. مَوء²;
مَوْبِيلَات [çoğ.] mobilya;
مَات (مَوْت) u مَات ölmek; yok olmak, helak olmak; [rüzgar, sıcaklık vb.] yatışmak, dinmek, şiddetini yitirmek; **مَوْت** ve **أَمَات** (b-i) öldürmek; (b-nin) ölüm sebebi olmak, ölmesine sebep olmak; **أَمَات** (نَفْسَهُ) *nefsini* körletmek, isteklerini kırmak; (b-şi) bastırmak, sindirmek; **تَمَاوْت** ölüymüş gibi davranmak; [ibadet, oruç vb.e] güç yetiremiyormuş gibi davranmak; (في ...de) üşengeçlik etmek;
أَسْتَمَات ölmeyi istemek; hayatını tehlikeye sokmak/ riske atmak; (في ...için, ...yapmak için) herşeyi göze almak [kelleyi koltuğa almak; ölesiye/ ölümüne/ kıyasıyla dövüşmek];
مَوْت ve مَوْتَة ölüm **مَوْت** normal ölüm [eceliyle ölüm];
مَوَات hayat bulunmayan, cansız; çıplak, çorak;
مَوْتَان ve مَوْتَان ölüm; salgın;

مَوْتِي ölü, cansız; **مَوَات** ç. مَوْت ve مَوْت ceset; İslami şartlara uymadan kesilmiş ya da ölmüş hayvan, murdar hayvan;
مَيَّة ölüm şekli **مَيَّة الْإِبْطَال** kahramanca ölüm;
مَمَات ölüm yeri; ölüm;
أَمَانَة öldürme; nefsin isteklerini kırma, nefsi köreltme;
أَسْتَمَاتَة ölümüne meydan okuma; (في için) herşey göze alınarak sarfedilen gayret/ çaba;
مَائَت ölen, ölmekte olan;
مَوْت öldürücü, ölümcü, ölümüne sebebiyet veren;
مَمَات demode, modası geçmiş, antika;
مُسْتَمَات ölümüne meydan okuyan, kahraman tavırlı; şehit;
مَوْتَوِسْكَل [o, o] Fr.> ç. آت- motosiklet;
مَوَجَان (مَوَجَان, مَوَج) u مَاج (مَوَج) [deniz] dalgalanmak; (مَوَج) (suyun yüzeyini) hafifçe dalgalandırmak; (saçını) dalgalandırmak; **مَاج = تَمَوَج**; dalgalarla yükselmek; (su yüzeyi) hafifçe dalgalanmak; dalga dalga olmak, dalga şeklinde hareket etmek; sallanmak; **تَمَوَج** dalgalı olmak; dalga dalga olmak; (حَوْلَ ...in çevresinde) dalgalı bir hat oluşturmak; kabarmak, taşmak;
مَوَج ç. مَوَاج dalga; [tek. is. ق] dalga [yine ELK.]; dalga hareketi, salınım; **مَوَج** **مَوَج قَصِير** kısa dalga ELO.; **مَوَج طَوِيل** uzun dalga; **مَوَج مَوَسَّط** orta dalga ELO.; **مَوَج صَوْتِيَّة** ses dalgaları; **مَوَاج مُضْمَحَلَّة** sönümlü dalgalar;

أمواج موجهة yansıyan dalga; موجة الشبَاب ELO.;

gençliğin baharı; سعة الموجة genlik ELK.;

gençliğin baharı; سعة الموجة genlik ELK.;

دالga uzunluğu tek.;

مواج dalgalı, dalga dalga; sallanan; dalga-

lanan; آت- verici [istasyon] ELO.;

التمويج على [saç] dalgalanma; التمويج

البارد perma;

تموج آت- titreme, salınım; dalgalanma,

dalgallılık; sallanma موجات صوتية || ses

dalgaları; موج الهواء hava titreşimleri;

مائج dalgalı [deniz];

مواج dalgalı, dalga dalga;

الحُمى المتّوجّ || [saç] dalgalı; متمّوج

Malta humması;

متماوج dalgalı; kıvrıcık;

مودّة آت- moda; modaya uygun; [çoğ.] şapka-

lar على المودّة son moda, modaya uygun;

مودل آت- model, kalıp;

مودل ve موديل (مور) bir o yana bir bu yana hareket

etmek, salınmak, salınım hareketi yapmak;

تمور ||;

مور sarkaç, rakkas;

تمور salınım hareketi; تموراً bir o yana

bir bu yana;

مرّ ALF.BKZ. ve bkz. مار²;

المورة Moro adası;

مورتمزmatizma MIS.;

مورني ALF.BKZ. ماروني SUR.;

مورفين morfin;

مورينة آت- tahta çatı kirişi;

موز [cin. is.; tek.is. موز];

الماس elmas [bkz. ماس¹];

ماسي elmas[dan] [na't];

موسي Musa (as.) || سمك موسى pisi balığı;

موسي müe. ç. مواس, مواس ustura;

موسطرده İt.> hardal;

مسكرو [o] Moskova;

موسيقار müzisyen;

موسيقى müe. müzik;

آلة || müzisyen; müzik ile ilgili; موسيقى

موسيقية müzik aleti;

موصل Musul şehri;

موضة (= مودة) moda;

مائق bkz. موق;

مول ⇒ مول (b-i) zenginleştirmek, zengin et-

mek; (bşin) masraflarını karşılamak, finanse

etmek; تمول masrafları karşılanmak, finanse

sağlanmak; zenginleşmek, zengin olmak;

استمال zenginleşmek, zengin olmak;

مال, mülk; zenginlik, servet;

gayri menkul; para, gelir; anamal, sermaye

vb.; vergi [özl. toprak sergisi] MIS.; [çoğ.]

mal mülk, emval; sermaye, anamal; vergiler

مال احتياطي varlıklı, servet sahibi; مال

ihtiyat akçesi; مال الاطيان toprak vergisi MIS.;

مال الحكومة haram kazanç/ mal; مال الحرام

vergiler; مال مقررّة vasıtasız vergi; مال

مال ثابت menkul mal; مال نقلي veya منقول

gayri menkul; مال غير متقوم ticari değeri

olmayan mal ISL.HUK.; رأس bkz. بيت المال

مال;

استمّاح عذراً ॥ *istimaḥ ʿaḏra* dilemek, talep etmek; *iyiliği* dilemek, talep etmek; *bş için* özür dilemek; ...
 (ميد) *i māḍ* müteessir olmak, üzül-
 mek, kederlenmek, tasalanmak; sallanmak,
 yalpalamak; kibirle yürümek; başı dönmek;
 ... *bş i şiddetli bir şekilde* sarsmak;
 تماميد *yalpalamak*;
 ميد *üst eşik, lento MIM.*; *ميدة*
 [mud. *ميداء*] mesafe, uzunluk; ...
 kul.] ...in karşısında;
 ميدان *meydan, alan, saha; savaş*
meydanı; yarış alanı; çalışma sahası/ alanı;
 ميدان الحرب *eğitim alanı; savaş alanı;*
 ميدان السباق *yarış alanı; ميدان القتال*
çalışma sahası/ alanı; ميدان العمل
hizmet dışı kalmak; خراج من ميدان العمل
meydana çıkmak; مدافع *ميدان*
hafif toplar;
 مائد *başı dönen;*
 مائدة *sofra; masa* ॥ *موائد*
ameliyat masası; مائدة الزينة
sofra; مائدة السفرة
 [o] *madalyon;*
 امار *ve (مير) i مار (مير)*
geçimini sağlamak;
 مير *erzak, yiyecek, azık;*
 ميار *gereksinimleri/ yiyeceği sağlayan ki-*
şi, eve ekmek getiren kişi;
 [na't] *devlet/ hükümet ... , de-*
vlete ait, mali; املاك *hükümet vergileri;*

الميري devlet arazisi;

ميرالاي miralay, albay ESK. MIS.;

ميرلواء tuğgeneral IR.;

مير³ Fr.> *Amiâr* belediye başkanı MAĞR.;

ميرون kutsal mesh yağı HRI.;

(مير) *i ماز (ميز)* *iki şeyi, iki şeyin arasını*
ayırmak; (b-i) üstün tutmak, kayırmak; ميز
bir başkasından) ayrı tut-
mak, üstün görmek, daha çok önem vermek;
عن ... den; بين iki şeyi)
ayırdetmek, temyiz etmek; (b-i, bşi) ayırmak,
seçmek, ayrı tutmak; (b-e) ayrıcalık/ imtiyaz
tanımak; امار (bşi) ayırdetmek, temyiz etmek;
(bşi) tercih etmek; تميز ayırdedilmek; tema-
yüz etmek, göze çarpmak; tercih edilmek;
تميز غيظاً ॥ kendini tutamamak, öfkesini zap-
tedemeyip patlamak; تمايز (في ...de) ayır-
dedilmek, temayüz etmek; ihtilafa düşmek;
...den على ...de; في ...ile, ب ...ile) üstün olmak; (ب ...ile)
ayırdedilmek, seçilmek; (ب ...ile) belirlene-
bilmek, (ب ...) karakteristik özelliği olmak;
عن veya على b-i veya bşi) geçmek, (عن
veya ...den) daha iyi/ üstün olmak, ter-
cihe şayan olmak; في b-den, على veya (في ...de) farklılık göstermek, ayrılmak;
 ميز *üstün tutma; kayırma, tercih etme;*
 ميرة *ayırdedici özellik, nitelik, alameti*
 farika; ayrıcalık, imtiyaz;
 امير *(على ...e) tercih edilebilecek olan,*
 (على ...e nisbetle) tercihe şayan;

تمييز ayırdetme, temyiz; üstün tutma, tercih etme, yeğleme; ayrıcalık tanıma; kayırma, taraf tutma, tarafgirlik; ayırma, seçme; temyiz DİLB.; farkı belirtme; temyiz, anlama; kasıt **سِنَ التَّمْيِيزِ** [doğruyu yanlış] temyiz yaşı HUK.; **مَحْكَمَةُ التَّمْيِيزِ** temyiz mahkemesi SUR.; **كاسِيتْ مِنْ غَيْرِ تَمْيِيزٍ** kasıtsız olarak, kasıt bulunmaksızın; **أَخْرَجَهُ عَنْ دَائِرَةِ التَّمْيِيزِ** b-nin tarafsız karar vermesine engel olmak;

إِمْتِيَاظ -آت üstünlük, seçkinlik; avantaj; fark, farklılık; imtiyaz, ayrıcalık; izin, ruhsat; öncelik **الْإِمْتِيَاظَاتِ الْأَجْنِبِيَّةِ** yabancılara tanınan ayrıcalıklar, kapitülasyonlar; **الْإِمْتِيَاظَاتِ** **صَاحِبِ الدِّبْلُومَاسِيَّةِ** diplomatik ayrıcalıklar; **صَاحِبِ الْإِمْتِيَاظِ** imtiyaz sahibi [yine gazetecilikte];

مُمَيِّز ayırdedici, ayırdeden, mümeyyiz; karakteristik, özel, belirleyici nitelikte; ayırt edebilecek vasıfta, mümeyyiz İSL.HUK.;

مُمَيِّزَة -آت ayırdedici özellik, nitelik, alameti farika; üstünlük; avantaj;

مُمَيِّز ayırdedilen; önemli, sivri; seçkin; ayrıcalıklı, imtiyazlı;

مُتَمَيِّز ayırdedilen, dikkat çeken, sivri, göze çarpan;

مُمْتَاز ayırdedilen; seçkin, güzide; çok iyi, mükemmel; imtiyazlı, ayrıcalıklı; özel, fazladan **عَدَدٌ دُونَ مُمْتَازَةٍ** öncelikli borçlar; **عَدَدٌ مُمْتَازٌ** özel sayı [dergi vb.];

مِيزَانِينَ İt.> asma kat;

¹ **مِيسَان** (مِيسَان, مِيسَان) bir o yana bir bu yana sallanmak, salınmak; kibirli/ mağrur

bir şekilde yürümek; **كِبِيرِي** kibirli/ mağrur bir şekilde yürümek;

كِبِيرِي kibirli yürüyüş;

مِيسَان hedef MİS.;

كِبِيرِي kibirle yürüyen;

مِيسَانُ الضُّبَّاطِ İng.> subay gazinosu/ dinlenme salonu;

² **مِيسَان** (مِيسَان, مِيسَان) **مِيسَان** uzaklaştırmak;

مِيسَان örtüsünü açmak, **مِيسَان** ortaya/ meydana çıkarmak;

مِيسَان (مِيسَان) akmak, akıp gitmek; yayılmak;

[yağ] erimek; **مِيسَان** (bşî) yumuşatmak, sulandırmak, sıvılaştırmak;

مِيسَان (bşî) eritmek, sıvılaştırmak;

مِيسَان ve **مِيسَان** [yağ, buz] çözülme, erimek;

مِيسَان akma; sıvılık, akıcılık;

مِيسَان günlük, aselbent [ağacı ve reçinesi]

BOT. *Styrax officinalis*; yumuşaklık; kararsızlık, istikrarsızlık;

مِيسَان sıvı hal; istikrarsızlık;

مِيسَان erime;

مِيسَان sıvılaşma, çözülme; çözünme;

مِيسَان erimiş, sıvı; eriyebilir, erimeye müsait;

müphem, kapalı, anlaşılmaz [ifade]; karara bağlanmamış, askıda; istikrarsız;

مِيسَان İng> mika;

مِيسَان mekanik [na't];

مِيسَان mekanik bilimi;

مِيسَان mekanik; motorize; makine uzmanı;

مِيسَان -آت mikrop;

میکروسکوب mikroskop;

میکروسکوبی mikroskopik;

میکروفون آت- mikrofon;

على ...e doğru, (میلان, میل) i مَال (میل)¹
...in üzerine) eğilmek; (على b-nin önünde)
eğilmek; eğik olmak; (على ...e) eğilimi/
temayülü bulunmak, meyletmek, (على ...e)
sempati duymak, bir sevgisi bulunmak; (مع
...in) tarafını tutmak, (مع ...den) yana olmak;
(على ...e) dayanmak, yaslanmak; (على ...e)
karşı çıkmak, baş kaldırmak; (عن b-şe)
isteksiz/ gönülsüz olmak; (عن ...den)
hoşlanmamak, (عن...i) pek sevmemek,
(عن...e) antipatisi bulunmak; (عن...den) sap-
mak, ayrılmak; ... مَال به الى b-i ya da b-ş, ...e kadar sürüklemek; [güneş]
tepeden batıya doğru yaklaşmak; [gündüz,
gece] sonuna doğru yaklaşmak; (میل) a میل
eğilmek, eğik olmak; (b-ş) ve میل eğmek,
eğdirmek; (b-e, الى ya da نَحْو ...i) sevdirmek,
(b-nin, الى ya da نَحْو ...i) sevmesini sağla-
mak; (b-i, عن...den) soğutmak, uzaklaştı-
rmak, (b-nin, عن...i) sevmemesini sağlamak;
تمیل ve تمایل sendelemek; [ses] titremek;
sallanmak; (على ...e doğru) eğ-
mek; (b-i ya da kalpleri) fethetmek, kendini
beğendirmek;

میل meyil, eğim; eğiklik;

eğilim, meyil, temayül; sapma ASTR.; (الى

...e) sevgi muhabbet, sempati;

میل (على ...e) eğilimi/ temayülü bulunan;

(الى ...in) tarafını tutan; (الى ...den) yana;

أمیل fazlaca meyli bulunan;

امالة harfi ya da harekeyi ince okuma,

inceltme, 'fetha'yı 'kesra'ya yakın bir telaffuz-
la ["kedi" kelimesi örneğindeki 'e' sesi gibi]
okunması;

تمایل sallanma, salınma, titreşim;

مائل (على ...e doğru) eğilen; eğik; eğimli,

meyilli مائل eğik düzlem MAT.;

میل mil [ذراع 4000]; kilometre taşı;

میل بحري deniz mili;

میلی mili..., 1/1000;

يَمِين (مين) i مَان (مين) yalan söylemek;

مين يالان;

ميان ve مائن yalancı;

ميناء ve ميناء mine, sır, perdah; [dişdeki] mine;

(موانيء) mine, sır, emaye; [malzeme] mine,

[saatte] kadran مائل بالميناء emaye, mine

ile kaplanmış;

ميناء مين, موان. ميناء müe. ve ميناء liman

ميناء جوية havalimanı;

نَابِلِي Nablus [Ürdün'ün batısında bir kasaba];

نَابُولِي ve **نَابِلِي** Napoli;

نَارَجِيل [cin.is.] hindistan cevizi;

نَارَجِيلَة [tek.is.] hindistan cevizi; nargile;

نَارْدِين hint sümbülü BOT.;

نَارَنْج turunç BOT. Citrus aurantium;

نَازِي Nazi;

نَازِيَة Nazizm;

نَاس insanlar [bkz. انس];

نَاسُوت insanlık, beşeriyet ;

نَام¹ a,i: ses çıkarmak; [yay] vınlamak, [aslan]

kükremek; inlemek;

نَامَة ses;

نَوم bkz. نوم

نَآي a (نَآي) (...den) uzakta olmak; (...den)

uzak durmak, (...den) ayrılmak; uzaklaş-

mak; **نَآي** (b-i, bşi, ...den) uzak tutmak,

(...ile ...arasında) mesafe bırakmak;

أَنَآي (b-i, ...den) uzaklaştırmak, uzak bir

konuma/ yere getirmek; **تَنَآي** birbirinden

uzaklaşmak; bdden uzakta/ ayrı olmak; (...den)

uzakta olmak (...e) irak olmak;

نَآي = انتَآي ;

نَآي uzakta, irak olma;

نَآي ve **نَآي** hendek;

أَنَآي daha uzakta, irak;

كَانَ بِمَنَآي عَنْ . . . uzak yer, irak; ¶

...den uzak durmak, ...e hiç yaklaşmamak;

ile alakası olmamak;

تَنَآ iraklık, çok uzak olma;

نَآ uzak, irak; sapa, kuytu;

نَآي² آت - ney;

أَنَآي ve **أَنُوبَة** boru; tüp [diş macunu

vb.]; [tüp gibi] lamba; **أَنُوب الرِّءَة** nefes bo-

rusu ANAT.; **أَنُوب الطَّرِيد** torpil atmak için

kovan; **خَط الأَنَآي** boru hattı;

أَنُوبِي boru gibi, boru şeklinde;

نَآ a (نَآ, نَآ) yüksek ya da çıkıntı şeklinde

olmak; (عن b-i) yenmek, altetmek; (...den)

dönmek, geri çekilmek; (...den) tiksintmek,

(عن bş) tiksinti vermek; **نَآ** (b-e,

bş veya عن bş) haber vermek, bildirmek,

iletmek; (...i) göstermek, ispatı/ göster-

gesi olmak; **أَنَآ** (b-e, ...i) haber vermek,

bildirmek, iletmek; **تَنَآ** (bş) önceden/ ol-

madan haber vermek, bildirmek; peygamber-

lik iddia etmek; **أَسَآ** haber edinmeye çalış-

mak; (bş) soruşturmak;

نَآ haber, bilgi; duyuru, ilan; rapor,

haber bülteni; **وَكَاَلَة الأَنَآ** ya da **مَكْتَبَة**

الأَنَآ haber ajansı;

نَآ hafif ses/ gürültü;

نَبَأٌ - آتٍ - نَبَأٌ peygamberlik;

إِنْبَاءٌ - آتٍ - haber verme, iletme;

نَبَأٌ - آتٍ - gerçekleşmeden önce haber verme; peygamberlik;

نَبَتٌ u (نَبَتٌ) [özl. bitki] bitmek, çıkmak [yine dış, saç.vb.]; filizlenmek; [toprak] bitkili olmak; üzerinde bitki bitmek; أَنْبَتَ (bşi tohumu) ekmek, (ağacı) dikmek; نَبَتَ (tohumu) filizlendirmek; (bşi) yetiştirmek; (bşi) büyütmek; اسْتَنْبَتَ (bitki) yetiştirmek; üretmek;

نَبَتٌ filizlenme, bitme, yetişip; çıkma; bitki, nebat; ot; قُوَّةُ النَّبَتِ filizlenebilirlik;

نَبَتٌ bitki, filiz;

نَبَاتٌ [cin.is.] bitki; (آتٍ) bitki, nebat; ot; نَبَاتُ الزَّيْنَةِ süs bitkileri; أَوَّلُ النَّبَاتِ otobur; عِلْمُ النَّبَاتِ akide şekeri; بَوَاتَنِيK bitki bilim, nebatat;

نَبَاتِي bitkisel, nebati, bitki; botanik ile ilgili; botanik uzmanı; vejeteryan [s. ve is.];

نَبَوْتُ düz, kalın sopa [özl. silah olarak kullanılan];

مَنْبَتٌ ekili yer, ekenek, ekili dikili yer.; ocak, yatak, kaynak;

نَبَتٌ ekim, dikim;

نَبَاتٌ;

نَبَاتٌ nesil;

مُسْتَنْبَتٌ yetişmiş; fidanlık; مُسْتَنْبَتٌ

بَاكْتَرِيَا bakteri kültürü;

نَبَحَ (...e) (نَبَحَ, نَبَحَ, نَبَحَ) havlamak;

تَنَابَحَ [köpekler] karşılıklı havlamak;

نَبَحَ ve نَبَحَ havlama;

نَبَحَ havlayan;

نَبَذَ i (نَبَذَ) (bşi) fırlatmak, savurmak, atmak;

(bşi) iskartaya çıkarmak, işe yaramayacağı

için atmak; (b-i, bşi) devre dışı bırakmak,

terketmek, bir köşeye atmak; (..den) caymak,

çekilmek, vazgeçmek; (anlaşma vb.) boz-

mak; نَبَذَهُ نَبَذَ (ile) anlaşmasını bozmak

نَبَذَ النُّوَاةَ b-i, bşi küçümseyerek/ hor görerek red-

detmek ≈ elinin tersi ile itmek; نَبَذَ الْخِلَافَاتِ

anlaşmazlıkları bir tarafa bırakmak;

نَبَذَ = نَبَذَ; (üzümden, hurmadan) sıra yapmak,

sıkıp suyunu çıkarmak; نَابَذَ (b-den) [kızgınlık ya da anlaşmazlık sebebiyle] ayrılmak;

نَابَذَهُ karşı çıkmak, itiraz etmek

نَابَذَ الْحَرْبَ b-e savaş açmak; أَنْبَذَ (üzümden, hur-

madan) sıra yapmak, sıkıp suyunu çıkarmak;

اِنْتَبَذَ نَاحِيَةً انسانlardan uzaklaşmak

اِنْتَبَذَ نَاحِيَةً bir kenara/ bir köşeye çekilmek;

نَبَذَ fırlatma, atma; işe yaramaz diye atma,

iskartaya çıkarma; cayma, vazgeçme, terket-

me, bırakma; (أَنْبَذَ) biraz, az bir şey/

miktar; نَبَذَ الطَّاعَةَ itaatsizlik;

نَبَذَ küçük parça, kısım; [kitap

vb.den] parça; broşür, kitapçık; küçük ilan;

نَبَذَ işe yaramaz diye atılan/ çıkarılan,

iskartaya çıkarılan, sahipsiz; (أَنْبَذَ) şarap;

رُوحُ النَّبَذِ alkol, şarap alkolü;

نَابَذَ الْقُوَّةَ النَّابِذَةَ santrifüj, merkezkaç

kuvveti;

مَنْبُذٌ atılmış; iskartaya çıkarılmış; terke-

dilmiş; kovulmuş, terkedilmiş; sokakta bulu-

nan, kimsesiz; ihmal edilen, önemsenmeyen, ilgilenilmeyen; الْمَنْبُذُونَ [Hindistan'da] par-yalar, en alt kast;

نَبَّرَ i (نَبْر) sesini yükseltmek, (bşî) yükseltmek; (bşî) uygulamak, vurgu ile söylemek; (b-e) bağışmak; yüksek sesle bağışmak; أَنْتَبَرَّ şiş-mek, kabarmak; [hatip] minbere çıkmak;

نَبْرُ vurgu, kelime vurgusu, aksan;

نَبْرٌ ve. أَنْبَارٌ [anbar] ambar, tahıl/ zahire ambarı;

نَبْرَةٌ şişkinlik, tümsek, çıkıntı, yükselti; vurgu, aksan; ton [ses]; hemze; [çoğ.kul.] نَبْرَاتٌ tonlama, sesin iniş çıkışları;

مَنْبَرٌ mimber; kürsü;

مَنْبَارٌ مَحْشِيٌّ sucuk; مَنَابِرٌ bağirsak; مَنَابِرٌ lamba; نَبْرَاسٌ birini kendine örnek almak;

نَبْرٌ i (نَبْر) (b-e) [kötü] lakap takmak; نَبْرٌ i (نَبْر) [kötü] lakap;

نَبْسٌ i (نَبْس) (bşî, sözü) ağzından çıkarmak, söylemek, demek [genellikle olumsuzluk edatı ile]; نَبْسٌ i (نَبْس) (bşî, sözü) ağzından çıkarmak, söylemek, demek [genellikle olumsuzluk edatı ile];

نَبْسٌ (لَمْ يَنْبَسْ) مَا نَبَسَ بِكَلِمَةٍ i (نَبْس) (bşî, sözü) ağzından çıkarmak, söylemek, demek [genellikle olumsuzluk edatı ile];

نَبْسٌ (بَيْنَتْ شَفَةَ) bir tek kelime etmemek;

نَبَشٌ u (نَبَش) (kabir vb.) kazmak; (bşî) ortaya çıkarmak, meydana çıkarmak, (sırrı) açıklamak, ifşa etmek, (hazine) bulmak, çıkarmak;

نَبَشٌ [kabir vb.] kazma, kazı; araştırma, inceleme, teftiş; ortaya/ açığa çıkarma, [sırrı] açma, ifşa etme, [define] çıkarma;

نَبَاشٌ mezar kazıcı; mezar soyguncusu;

نَبِيشٌ kazılmış [özl. mezar];

نَبِيشٌ kazı, kazılı şey; أَنْبُوشَةٌ ve أَنْبِيشٌ

نَبْضٌ i (نَبْضَان, نَبْض) [kalp vb.] atmak, çarpmak, nabızı vurmak atmak; نَبْضٌ u (نَبْض) [kuyu suyu vb.] çekilmek, kaçmak;

نَبْضٌ ç. أَنْبَاضٌ nabız [gibi] atma, çarpma, kesik kesik/ darbeleri vurma; vuru;

نَبْضَةٌ nabız, vuru, kalp atışı;

نَابِضٌ atan, çarpan, darbeleri vuran; yay, zemîerek; نَابِضٌ نَابِضٌ بِالْحَيَاةِ coşkulu, hayat dolu;

مَنْبِضٌ kalp atışının/ nabzın/ vurunun duyulduğu, hissedildiği yer;

نَبْطٌ u (نَبْط, نَبْط) [su] çıkmak, doğmak; نَبْطٌ (البشر) su çıkarmak; نَبْطٌ (b-i) beğenmemek, tenkit etmek, (b-e) kusur bulmak MIS.; أَنْبَطٌ (bşî, suyu, madeni, petrolü) çıkarmak, bulmak; اسْتَنْبَطَ (su, petrol, maden) bulmak, çıkarmak; [kolay farkedilmeyen, görülmeyen] (bşî) bulup çıkarmak; (bşî, den) [sonuç olarak] çıkarmak, (den, sonucunu) çıkarmak, çıkarsamak;

نَبْطٌ derinlik, kalp, iç, derinler;

نَبْطٌ ve الْإِنْبَاطُ Nabat'lar;

نَبْطِي Nabat, Nabatlar ile ilgili [s. ve is.];

اسْتِبْطَ bulup çıkarma, keşif, icat; istinbat

ISL.HUK.;

مُسْتَبْطٌ bulup çıkaran, keşfeden, kaşif;

مُسْتَبْطَاتٌ keşifler, icatlar;

نَبْعٌ a (نَبْعَان, نُبُوع, نَبْع) [sıvı örn. su, petrol, ter vb.] (den, ...den) çıkmak, [nehir] (den, ...den) doğmak; أَنْبَعٌ (bşî) çıkarmak [suyu vb.];

نَبْعٌ ok yapımında kullanılan bir ağaç;

kaynak, menba ۞ قَرَعَ النَّبْعَ بِالنَّبْعِ = kılıç kılıca birbirine girmek;

منبع ۞ kaynak, menba, pınar [yine MEC.] ۞ مَبْعَ البترول veya مَبْعَ الزيت petrol kuyusu;

ينبع ۞ kaynak, menba; pınar;
نَبْع (نُبُوع, نَبْع) (من ...den) kaynaklanmak, doğmak, ortaya çıkmak; yayılmak (في ...de) dikkat çekmek, üstün vasıfları olmak, temayüz etmek, sivrilmek, çok iyi olmak; dikkat çeken/ sivri/ ayrıcalıklı bir kişi olmak;
نُبُوع temayüz etme, dikkat çekme; üstün vasıfları olan; ayırdedilme; deha; dahilik; [bir faaliyet alanında] çok iyi olma;

نابغ ۞ dikkat çeken, sıradan olmayan, sivri; yetenekli, kabiliyetli; dahi; üstün, çok iyi;

نابغة ۞ نَوَابِغ temayüz eden, önemli, sıradan olmayan kişi;

نَبَق [cin.is.; tek.is. ۞] sidre, Arabistan kirazı BOT. Zizyphus spina christi; hünnap, çiğde BOT. Zizyphus jujuba;

أَنَبَق ۞ imbik, [inbik];

نَبْكَه ۞ tümsek, tepecik;

نَبْل (نَبَالَة) ۞ asil/soylu olmak; (نَبْل) ۞ ok atmak; (نَبْل) ۞ tenezzül etmemek;

نَبْل [cin.is.; tek.is. ۞] ۞ ok;

نَبْل ve نَبَالَة şeref, soyluluk, asalet; yüce gönüllülük, ali cenablık;

نَبْل ve نَبَال ۞ asil, soylu; yüce, şerefli; yüce gönüllü, alicenap; mükemmel, çok iyi; muhteşem;

النَّبَل ۞ ESK. Mısır'da kral ailesi üyelerinin lakabı;

نَبْل ۞ نَبَال ve نَبَالَة ۞ okçu;

نَبْ (نَبَاهَة) ۞ bilinmek, meşhur olmak, tanınmak; نَبْ (نَبْ) ۞ dikkat etmek, dikkatini (نَبْ) ۞ vermek, (نَبْ) ۞ dikkate almak; uyanmak; نَبْ (b-nin) dikkatini (نَبْ) ۞ çekmek, (نَبْ) ۞ veya (نَبْ) ۞ göstermek, işaret etmek; (نَبْ) ۞ bildirerek, haber vermek; (نَبْ) ۞ hatırlatmak; (نَبْ) ۞ hakkında bilgi vermek; (نَبْ) ۞ uyarmak, ikaz etmek; (نَبْ) ۞ uyandırmak; (نَبْ) ۞ tenbih etmek, tenbihte bulunmak; نَبْ (b-i, bşi) ۞ uyar-mak; نَبْ (نَبْ) ۞ anlamak, idrak etmek, farkına varmak; (نَبْ) ۞ veya (نَبْ) ۞ dikkat etmek, (نَبْ) ۞ dikkatli/ uyanık/ tetikte olmak; uyanmak; (نَبْ) ۞ gelmek; نَبْ (نَبْ) ۞ dikkatli/ uyanık/ tetikte olmak; uyanmak; (نَبْ) ۞ veya (نَبْ) ۞ idrak etmek, anlamak; (نَبْ) ۞ veya (نَبْ) ۞ farkında/ şuurunda olmak; (نَبْ) ۞ dikkat etmek, dikkatini (نَبْ) ۞ vermek; (نَبْ) ۞ gelmek;

نَبْ ۞ idrak, anlayış, zeka, algılama; dikkatlilik; uyanık bulunma, tetikte olma;

نَبْ ve نَبْ ۞ asil, soylu, asil; dikkat çeken, önemli, temayüz eden, seçkin; meşhur, tanınmış; çabuk kavrayan, zeki;

نَبْ ۞ şöhret, meşhurluk, tanınmışlık; asalet, soyluluk; uyanıklık, tetikte olma; zeka,

kavrama gücü;

منبهة (على) çağrı, (على için) uyarı;

تنبيه uyandırma; uyarma, harekete geçirme; uyarma, ikaz; tenbih, öğüt verme, haber verme; not, mülahaza [kitapta]; **آلة التنبيه** korna; alarm;

تنبيه uyanıklık [yine MEC.];

انتباه dikkat etme; uyanıklık, tetikte olma; özen, dikkat, bakım; müşahede, gözetleme **بانتباه** dikkatle;

نايه asil, soylu; seçkin; meşhur, tanınmış; önemli, mühim;

منبه uyandırıcı, uyandıran; uyarıcı, ikaz edici; uyarıcı [ilaç] tenbih eden; (ç. ون) çalar saat; uyarıcı ilaç vb.;

متنبه uyanık [yine MEC.];

متنبه **أل**; **أل**; dikkatli, titiz, ihtiyatlı;

نبا (نبا) uzak/ ırak olmak; uzaklaşmak, uzaklara gitmek; [ok] (عن hedefi) vuramamak, isabet etmemek [iskalamak]; [top] (عن den, إلى ...e) sıçramak, fırlayıp gitmek; (عن ...ile) ayrılığa düşmek, anlaşılamamak; (عن biri için) çirkin/ itici gelmek; (عن bşi) sevmemek, (عن ...den) hoşlanmamak; **نبا به المكان** bir yerde kalamamak **لكل سيف نبوة** her kes yanılır, herkes için başarısızlık anları vardır;

نبي nebi, peygamber; -ون. ç. نبي

نبوي peygamberlik ile ilgili, ya da özel olarak Muhammed (sav) ile ilgili;

نبوة peygamberlik, nübüvvet;

ناب çirkin, itici, kötü, iğrenç;

نتاء (نتوء, نتوء) şişmek, kabarmak; çıkıntı yapmak, tümsek oluşturmak;

نتاء tümsek, tepecik, yükselti;

نتوء şişme, kabarma; yumru, şiş, tümör; ur; kabartı, şişlik; tümsek, tepecik, yükselti; **نتوء الجبهة** dış açısı ASK.;

ناتئ şiş, kabarık; çıkıntı, şişlik, yükselti;

ناتئ şişlik, kabartı; çıkıntı, tümsek;

نتج (نتاج) (yavru) vermek, yavrulamak; (من veya ...den) doğmak, türemek, kaynarlanmak, (من veya ...in) neticesi olmak; **انتج** (yavru) vermek, yavrulamak; (bş) üretmek, (bşin) üretimini yapmak; (bşi) imal etmek, yapmak, üretmek; **استنتج** (من ...den, bşi) çıkarmak (من ...den, sonucuna, neticesine) varmak, (من ...den, çıkarımını) yapmak;

نتاج yavrulama, yavru verme; yavru; ürün **نتاج الخيل** tay;

نتيجة netice, sonuç, çıkarım; ürün, mahsul; semere, elde edilen kazanç; çıkarsama, sonuç çıkarma, istidlal; almanak, yıllık, takvim; ...نتيجة [mud. kul.] ...in sonucu/ neticesi olarak/ sebebiyle/ yüzünden **نتائج** olumlu sonuçlar; **نتائج سلبية** olumsuz sonuçlar, menfi neticeler; **بالنتيجة** netice olarak, sonuç olarak, böylece; **نتيجة الجيب** cep takvimi; **نتيجة الحائط** duvar takvimi;

انتاج yapım, imalat; üretim; [bitki] yetiş-

tirme, büyütme; verimlilik; verim, elde edilen ürün miktarı; yapım, prodüksiyon; رَسْمُ الانتاج vasıtalı vergi;

اِسْتِثْجَ آت- çıkarım, yargı, çıkarsama, istidlal, sonuç çıkarma;

نَاتِج (عن ...den) kaynaklanan, ortaya çıkan, (عن ...in) sonucu, neticesi; netice, sonuç; imalatçı, üretici; yapımçı;

مُتَوَجَّجَ آت- ürün, mamul;

مُتَجِّج doğuran, yavrulayan, yavru veren; verimli; ürün getiren; sonuç getiren, kati [delil]; üretici, imalatçı; yapımçı, prodüktör;

مُتَجَّات زَرَاعِيَّةُ ürünler, mamüller مُتَجَّات ziraai ürünler;

مُسْتَجِّج üretici, imalatçı;

نَتْحَة ter; sızan şey [ağacın ...hesi vb.];

نَتَرُ u (نَتَر) (bşî) hızla, kuvvetli bir şekilde çekmek, çekip almak «نَتَرُ الصَّبِيِّ أَمَامَ السَّيَّارَةِ»;

نِتْرَات nitrat;

نِتْرُوجِين nitrojen;

نَتَش i (نَتَش) (bşî) kuvvetle çekip çıkarmak, yolmak; (bşî) [dişleriyle ya da eliyle] koparmak, parçalamak; vurmak;

مَنْتَاش cimbız;

نَع a, u (نَع) [kan, ter vb.] yavaş yavaş çıkmak/ sızmak; (bşî) kaldırmak MIS.; رَبَّنَا يَنْتَعِكُ «[hamile kadına hitaben, lafzen: Rab-bımız, ağırlığını sağ salim hafifletsin] inşaallah hayırlısıyla doğum yaparsınız! MIS.;

نَتَف i (نَتَف) (kıl, tüy vb.i) yolmak, çekip koparmak; نَتَفُ; نَتَفُ

نَتَف saç tutamı; az miktar, bir az, bir tutam;

نَتِيف yolunmuş, koparılmış [kıl, tüy vb.];

نَتَن (نَتَنَة, نَتَانَة) pis/ iğrenç kokmak, tiksindirici bir kokusu olmak; çürümek, bozulmak; نَتَن (bşî) çürütmek, bozulmasına sebep olmak; نَتَن = نَتَن;

نَتَن ve نَتَانَة pis/ iğrenç/ tiksindirici/ kötü koku; çürüme, bozulma;

نَتِن kötü/ iğrenç/ pis kokulu, leş gibi kokan; çürümüş, bozulmuş; varyemez, pinti, cimri, eli sıkı MIS.;

مَنْتَن çürümüş, bozulmuş;

مَنْتِن kötü/ iğrenç/ pis/ leş gibi kokan; bozuk, çürümüş;

نَثَر u, i (نَثَر, نَثَر) (bşî, علی ...in üzerine) saçmak, yaymak, serpiştirmek; (bşî) düzyazı/ nesir olarak yazmak; نَثَر (bşî) saçmak, dağıtmak; نَثَر ve نَثَر dağılmak, yayılmak, saçılmak;

نَثَر saçma, dağıtma; düzyazı, nesir;

نَثَرِي düzyazı/ nesir şeklinde; az, önemsiz, bir miktar نَثَرِيَات ufak tefek şeyler [ıvır zıvır]; مَصَارِيف «[خَصَصَ مَبْلَغًا صَغِيرًا لِنَثَرِيَاتِهِ]» مَصَارِيف «[نَثَرِيَاتِهِ]» ufak tefek harcamalar, giderler;

نَثَار dağılmış/ saçılmış parçalar; uçuşan tanecikler [toz]; ufacık şeyler; konfeti;

نَثِير saçılmış, dağılmış, serpiştirilmiş;

نَثَائِر saçılma, dört bir yana yayılma;

نَاثِر düzyazı yazan, nesir yazarı;

مَنْثُور saçılmış, dağılmış, yayılmış; düzyazı/ nesir; sarı şebboy BOT.; bkz. هَبَاء ;

مَنَاطِرُ saçılmış, yayılmış, dört bir yana dağılmış;
أَنْجَبَ u (نَجَابَةٌ) soylu/ asil olmak; **نَجَبَ** (çocuk) doğurmak; (b-nin) babası olmak;
 bir kadından çocuğu olmak;
أَنْتَجَبَ ve **أَسْتَجَبَ** (bşi) seçmek, seçip almak;
نَجَبَ ve **نَجَبَةٌ** asil, soylu, cömert, ali cenap;
نَجَابَةٌ asalet, soyluluk; seçkinlik, üstünlük, mümtaz oluş;
أَنْجَابَ soylu, asil; **نَجَبَ** ç. **نَجِيبَ** mümtaz, seçkin, güzide;
أَنْتَجَابَ seçenek, seçim;
نَجَحَ a (نَجَاحٌ, نَجَحٌ) başarılı olmak; iyi gitmek/ ilerlemek; (في ...de) başarılı/ muvaffak olmak; (فِي الْإِمْتِحَانِ) imtihanı, sınavı) geçmek/ vermek; **أَنْجَحَ** ve **نَجَحَ** (b-e, bşi) kazandırmak, (b-nin, bşde) başarılı olmasını sağlamak;
نَجَحَ başarı, muvaffakiyet, mutlu son, akıbet; başarılı, müspet gelişme;
نَجَاحٌ [sınavı, imtihanı] geçme/ verme **لَقِيَ نَجَاحًا** başarılı olmak, başarı elde etmek;
نَجِيجٌ yerinde, iyi, isabetli [görüş];
أَنْجَاحٌ başarı;
نَاجِحٌ başarılı, muvaffak; [sınavı] geçen, veren, başarılı;
نَجَدَ u (نَجْدٌ) (b-e) yardım etmek, yardımcı olmak, (b-i) desteklemek; **نَجَدَ** a (نَجْدٌ) terlemek; **نَجَّدَ** (bşi, evi) dayayıp döşemek; (pamuğu) ditmek; **نَجَدَ** = **أَنْجَدَ**; **نَجَدَ** = **نَاجَدَ**

; Necd bölgesine gitmek; **أَسْتَجَدَ** (b-den veya b-den) yardım istemek; (على b-e) küstahlık etmek; (على ..e karşı) cüretkar davranmak;
نَجْدٌ plato; Necd;
نَجْدِي Necd ile ilgili;
نَجْدَةٌ ç. **نَجْدَاتٌ** yardım, destek; zorluk, sıkıntı, buhran, kriz; cesaret; [çoğ.] yardımcı, takviye kuvvetler; **النَّجْدَةُ! النَّجْدَةُ!** imdat!;
بُولِيسُ النَّجْدَةِ = toplum polisi MIS.;
طَوِيلُ النَّجَادِ kılıç bağı ve kemeri; **نَجَادٌ** uzun [sırık gibi];
نَجَادٌ döşemeci; izci SUR.;
نَجَادَةٌ döşemecilik;
تَنْجِيدٌ **أَلْ**;
نَجَدَ i (نَجْدٌ) (b-den) ısrarla istemek, (b-e) ısrar etmek,
أَبْدَى عَنْ نَوَاجِذِهِ **نَوَاجِذٌ** ç. **نَاجِدٌ** azıdışı; (ل b-e) dişlerini göstermek, (ل ..e karşı) tehdit eder bir tavır almak; **عَضُّ بِالنَّوَجِزِ** dişlerini gıcırdatmak; **عَضُّ عَلَى نَاجِذِيهِ** buluşa ermek; ...e hırsıyla sarılmak;
نَجَرَ u (نَجْرٌ) (تَحْلِيتًا) düzlemek, kesmek;
نَجْرٌ gün'ün sıcak vakti;
نَجَارٌ ç. **نَجَارٌ** - marangoz;
نَجَارٌ kaynak, kök, asıl;
نَجَارَةٌ talaş;
نَجَارَةٌ marangozluk;
نَجَارٌ ç. **نَجَارٌ** marangoz rendesi;
مَنْجُورٌ palanga makarası; makara dili;
نَجَزَ u (نَجَزٌ) (bşi) yapmak, yerine getirmek, uygulamak, icra etmek; gerçekleştirmek;

نَجَز a (نَجَز) yapılmak, yerine getirilmek, uygulanmak, icra edilmek; **نَجَز** (bşî) = نَجَز ; **نَجَز** (b-ile) savaşmak **أَنْجَز** = نَجَز ; (işî) yapmak, (görevi) yerine getirmek; (sözü, vaadi) tutmak; (b-e) öldürücü darbeyi vurmak; **أَسْتَنْجِز** (sözü) yerine getirmeye çalışmak; **نَجَز** ve نَجَاز yapma, ifa etme, yerine getirme, uygulama, icra etme, gerçekleştirme; **أَلْتَنْجِيز**; **نَجَز** ve تَنْجِز savaşma; **نَجَز** tamamlanmış, tam, tamamen; **نَجَس** u (نَجَاسَة), **نَجَس** a (نَجَس) pis/ kirli olmak; **نَجَس** ve تَنْجَس (bşî) kirletmek, pisletmek; pis/ kirli olmak ya da pislemek, kirlenmek; **نَجَس** ve نَجَاسَة pislik, kirlilik; **نَجَس** اَنْجَاس pis, kirli; **نَجَس** ve نَجِيس amansız [hastalık]; **نَجَس** kirletme, pisletme; **نَجَاشِي** Habeş krallarının genel ismi; **نَجَع** u (نُجُوع, نَجَع) [ilaç vb] iyi gelmek, faydası dokunmak; **نَجَع** ve اَنْجَع (b-e) sığınmak; otlak/ mera aramak, ot bulmaya çalışmak; **أَسْتَنْجِع**; **نَجَع** küçük köy; **نَجْعَة** ot, su vb.nin bulunduğu yer; **نَجِيع** iyi gelen, faydalı olan [özl. ilaç]; sıhhi, sağlıklı, sağlığa elverişli olan; **أَلْنَجِيع**; **نَجِيع** yiyecek içeceğin bulunabildiği mekan; eğlence merkezi; sağlık merkezi, sağlık ocağı; sanatoryum;

نَجَف کumul, kum tepesi; set, bent; **نَجَف** Necef şehri; **نَجْفَة** آت - avize; **نَجَل** u (نَجَل) (çocuğun) babası olmak; **نَجَل** اَنْجَال çocuk, evlat, torun; soy, nesil, döl; **أَنْجَل** müe. نَجَلَاء iri gözlü; iri [göz]; derin, büyük [yara]; **طَعْنَة نَجَلَاء** derin yara açan darbe; şiddetli darbe; **مَنْجَل** مَنْجَل tırpan; **مَنْجَلَة** mengene; **أَلْمَنْجَل** ALF.BKZ.; **نَجَم** u (نُجُوم) [yıldız] belirlemek, doğmak, çıkmak; (den veya عن) doğmak, kaynaklanmak, ortaya çıkmak (in.. من veya عن) neticesi olmak **نَجَمَ قَرْنُهُ** görünmeye başlamak, yavaş yavaş ortaya çıkmak; **نَجَم** yıldızları [hareketleri vb. açısından] incelemek, gözlemek; yıldız falcılığı/ müneccimlik yapmak; astroloji ile uğraşmak; taksitle ödeme yapmak; **تَنْجَم** yıldızları gözlemek; yıldız falcılığı/ müneccimlik yapmak; **نَجَم** نَجُوماً taksitle; **نَجَم** نَجُوم taksit; **نَجَم** اَنْجَم gök cismi; yıldız; **نَجَم ذُو ذَنْب** takımyıldız, burç; [cin.is.] ot; **نَجُوم السَّيْنَمَا** film yıldızları; kuyruklu yıldız; **نَجَمَات** نَجَمَات yıldız; yıldız işareti matbaacılık; **نَجَمَة سِينِمَائِيَّة** film yıldızı; **نَجَمَة** مرض bir at hastalığı; **نَجْمِي** yıldız gibi, yıldızı andıran; yıldızlar ile ilgili; taksitli [bir.kul.];

نَجِيمَة yıldızcık, küçük yıldız;

نَجَّام ve **مُنَجِّم** yıldız falcısı, müneccim, astrolog;

مُنَجِّم kaynak, bşin kaynaklandığı/ doğduğu yer; maden, ocak; çıkış yolu, çıkar yol;

تَنْجِيم yıldız falcılığı, müneccimlik, astroloji;

(**نَجَا** ...den) kendini/ canını kurtarabilmek, kurtulmak, kaçabilmek; **نَجَا** بِرُوحِهِ veya **نَجَا** بِنَفْسِهِ || kendini, canını (...den) kurtarabilmek; **نَجَا** بِحَيَاتِهِ (...den) kurtarabilmek; **نَجَى** (b-e) gizli bir şeyi/ sırrını/ hislerini açmak, gizlice söylemek; **نَجَى** ve **أَنْجَى** (b-i, ...den) kurtarmak, kurtulmasını sağlamak; **نَاجَى** (b-e, ب bşi, sırrını, sıkıntılarını) açmak, gizlice söylemek, (b-e) açılmak; **نَاجَى** نَفْسَهُ || kendi kendine konuşmak; **تَنَاجَى** birbirine açılmak, (sırlarını, duygularını vb.i) birbirine açmak; fısıldaşmak; görüş alışverişi yapmak, fikir teatisinde bulunmak; **أَنْتَجَى** (bşi) bir başkasının kulağına söylemek; **أَسْتَنْجَى** (...den) kurtulmak, canını kurtarmak; (...den) temizlenmek;

نَجَا kurtulma;

نَجَاة kaçış; kurtuluş, kurtulma; günden kurtulma, necat bulma; emniyet, selamet, güvende olma;

نَجْوَى pislik, dışkı;

فِي نَجْوَةٍ yayla, yüksek arazi **نَجَاء** **نَجْوَةٍ** ...den uzakta, ırak;

نَجْوَى gizli konuşma; fısıltı;

نَجِي sır, sırdaş, yakın arkadaş, dost;

مَنْجَى (den) güvende, emniyette olma;

مَنْجَاة güvenli yer, barınak, sığınak; koruma, himaye; kurtuluş; ... **كَانَ بِمَنْجَاةٍ مِنْ** ...den emniyette, ...den uzak;

تَنْجِيَة kurtarma;

مَنْجَاة gizli konuşma; sır vb.i açma/ açılma; **مَنْجَاةُ الْأَرْوَاحِ** ruh çağırma, ispiritizma;

مَنْج kurtarıcı;

أَنْجَبَ (نَجِب, نَجَب) ve **أَنْجَبَ** a, i sesli ağlamak, feryat ile ağlamak;

نَجَب sesli ağlama, feryat ile ağlama; süre, zaman aralığı, müddet; ölüm **قَضَى نَجَبَهُ** sözünü tutmak, vadini yerine getirmek, ölmek, vefat etmek;

نَجِب sesli ağlayış, feryat ile ağlama;

نَحَتَ u, i (نَحْت) (taşı, tahtayı, madeni) işlemek, istenilen şekli vermek; bir kaç kelimeden (terim) oluşturmak;

نَحَتَ tahta, maden veya taşı işleme; heykeltıraşlık;

نَحَات taşı işleyen, taşta şekil veren kişi; heykeltıraş;

نَحَاتَات yonga, kanga, talaş;

مَنْحَت çelik kalem, kalem keski;

نَحَرَ u (نَحْر) (hayvanı) kesmek, boğazlamak, boğazını almak, kesmek; **تَنَحَّرَ** savaşmak; birbirini boğazlamak; **أَنْتَحَرَ** intihar etmek, kendini öldürmek; gemi [deniz musluğu

açılarak] batırılmak; **اِنْتَحَرَ شَقًا** kendini
asarak intihar etmek, kendini asmak;

نحر boğazını kesme, boğazlama; kurban olarak kesme; **يَوْمَ النَّحْرِ** Kurban bayramının birinci günü, Zilhicce'nin 10. günü;

نَحْر boğaz; **نَحْر** ve **نَحْرِير** (في..de) usta, deneyimli, tecrübeli;

منحور ve **نحير** boğazlanmış, boğazı kesilmiş [hayvan];

مَنَحَرَ boğaz;
 اِنْتَحَار intihar, kendini öldürme; [deniz
 musluğu açılarak gemi] batırılma;

intihar eden; **نَحِيْزَةٌ** mizaç, yapı, huy || **طَيِّبُ النَّحِيْزَةِ** iyi huylu, hoş mizaçlı; **كَرِيْمُ النَّحِيْزَةِ** yüce gönüllü, ali cenap, babacan;

نَحَسَّ a (نَحَسَ) (b-i) sıkıntıya sokmak, (b-nin) başını derde sokmak; **نُحُوسَةٌ** u **نَحَسَ** ve **نَحَاسَةٌ** a (نَحَسَ) kısmetsiz olmak, talihi gülmemek, yaz(g)ısı kara olmak; **نَحَسَّ** (b-şi) bakır kaplamak;

نَحْسٌ felaket, bela, afet;
نَحْسٌ kısmetsiz, talihsiz, şanssız, bahtı
kara, yazısı kötü;

نحاس^٦ bakırcı;
نحاس^٧ bakır; bakır para TUN.; نحاس أصفر
pirinç [alaşım];

مناحي belalar, sıkıntılar;
منحوس bahtı kara, talihsiz;
نحفا (نحافة) [yaratılıştan] zayıf/ ince olmak;

zayıflamak, kilo vermek; **انحف** zayıflamak;
نحافة zayıflık, incelik; zayıflama;

نَحَافٌ, نَحْفَاءٌ zayıf, ince; kırılğan,
ince yapılı; zayıf düşmüş, bitkin;

مُتَحَفٍ zayıflama merkezi;
مُنْخَوِفٍ zayıf, ince; zayıf düşmüş, bitkin;

zayıf, bitkin (نُحُول) *a* نُحِلَ, *u* نُحِلَ, *a*, *u* نُحِلَ düşmek; kilo vermek, zayıflamak; *a* نُحِلَ

(نَحَلَ) (b-e) tasaddukta bulunmak, hibe etmek, karşılıksız bir şeyler vermek; (b-e, hşi, sözü) [haksız yere] isnat etmek; أَنْحَلَ (b-i)

zayıf düşürmek, bitkin hale getirmek; (b_şi)
zayıflatmak; **تَحْلٌ** ve özl. **اِتْحَل** (b_şi, **لَفْسِه**
kendine) [haksız olarak] mal etmek, (b_şe)

sahiplenmek; (bir dinî) kabullenmek, (bir dine) girmek; (yabancı kelimeyi) almak, kabullenmek, benimsemek; اِتَّحَلَ اسْمَهُ ۥ

b-nin ismini almak; اَنْتَحَلَ الْأَعْرَابِيَّةَ Bedevi
olduğunu iddia etmek; اَنْتَحَلَ الْأَعْذَارَ bahane-
ler bulmak, mazeret bulmak; اَنْتَحَلَ شَخْصِيَّةً

فُلَانٌ b-nin şahsiyetine bürünmek, kendine
...süsü vermek, kendini ...diye satmak;

نَحْل [cin.is.; tek.is. ة] arı;
نَحْلَة ç. **نَحْل** hibe, armağan; inanç, akide;

نَحَّال arıcı;
نَحَالَة arıcılık;

نَحُولُ zayıflık, incelik; zayıf düşme;
نَحْلٌ ve نَحْلٌ c. نَحْلٌ zayıf, ince:

zayıf düşmüş;
مناجا kovar: arıcılık yapılan yer

اِتْحَال [haksız] sahiplenme, kendine mal

etme; edebi eseri kendininmiş gibi yayınlama, aşırma;

مُنَحَّل edebi eseri kendisinin diye yayınlayan kişi;

مُنَحَّل : takma ad;

نَحْنُ biz [zamir];

نَحْنُ ve **نَحْنُ** boğazdaki gıcığı gidermek, öksürmek, boğazını ["ehm ehm" diyerek] temizlemek,;

نَحْنُ boğazı temizlemek için öksürürken çıkan ses, hafif öksürük, "ehm" sesi;

نَحَا ¶ (...e) yönelmek; **نَحَا** u, a (نَحْو) b-i, bşi kendine örnek almak; (b-i) taklit etmek; (biri ya da bş ile) aynı yapıda olmak, aynı cins olmak, benzerlik göstermek; **نَحَا** kapıya doğru gitmek/ yürümek;

نَحَى b-e kapıyı göstermek; **نَحَى** (bşi) öteye atmak/ koymak; (bşi, من ...den) uzaklaştırmak, gidermek, izale etmek; **نَحَى** (b-e, على) çevirmek; (b-e, على) saldırı, üstüne yürümek (b-e, على) yağdırmak; (b-e, على) yönelmek; **نَحَى** (den ...den veya عن) çekilmek, vazgeçmek, caymak, bırakmak; bir yöne yönelmek; (yeri) terketmek, (bir yerden) geri çekilmek, ricat etmek; (ل ...e) yaslanmak, dayanmak; **نَحَى** (bşe, b-e) yönetmek; (ل ...e) dayanmak, yaslanmak ¶ **نَحَى** bir yana dönmek; **نَحَى** geri çekilmek;

نَحَى yön; taraf, yan; kısım, bölüm; usül, metot, yöntem, tarz; [mud. kul.] ...gibi,

...e benzer şekilde; dilbilgisi, gramer DİLB.; cümle bilgisi DİLB. ¶ **نَحَى** ...olduğu, ...yaptığı şekilde, ...gibi; **نَحَى** hemen hemen, yaklaşık olarak; **نَحَى** böylece, bu şekilde; bu münasebetle; **نَحَى** vesaire, ve benzerleri; **نَحَى** saat 9 sularında, 9 civarı, 9 gibi; **نَحَى** bana kalırsa, bence; **نَحَى** yaklaşık olarak, takriben; **نَحَى** bütün dünyada, dünyanın dört bir yanında; **نَحَى** karşılaştırmalı dilbilgisi; [mud. kul.] ...doğru, ...yönüne; ...e benzer şekilde, ...gibi; yaklaşık, takribi, kabaca...;

نَحَى sözdizisi açısından, cümle bilgisi ile ilgili; dilbilgisi, gramer ile ilgili; [is.] filolog; gramerci, dilbilimci;

نَحَى amaç, hedef, gaye; tavır, davranış; yön; [edebî açıdan] biçim; alan, saha, dal MEC. **نَحَى** geçim yolları;

نَحَى gramerci, dilbilimci; filolog; **نَحَى** yan, taraf; yön, cihet; bakış açısı; bölge, kesim; alan, saha, ilgi alanı, dalı; nahiye, "قضاء"den küçük yerleşim birimi IR.; köşe, kuytu; ... **نَحَى** [mud. kul.]

...e göre, açısından, ...e nazaran; **نَحَى** diğer, öte taraftan; askeri açıdan; **نَحَى** hukuki açıdan/ olarak; **نَحَى** fiilen, bilfiil, edimli olarak; **نَحَى** çok

yönlü; من جميع النواحي her açıdan/ yönden;
 ڦ. نَخ kilim;
 ڦ. نَخ u (نَخَب) ve اِنْتَخَب (bşî) seçip almak,
 seçmek; tercih/ seçim yapmak; oylama yap-
 mak; (b-i) oy ile seçmek;
 شَرِبَ نَخَب seçim; b-nin şerefine içme; شَرِبَ
 b-nin şerefine içmek, kadeh (على نَخَبه)
 kaldırmak;
 نَخَبَة ڦ. نَخَب seçim, seçilen nesne/ parça;
 seçkin, güzide, en iyi, elit;
 اِنْتِخَاب ڦ. آت- seçimsiy.; seçme, seçim;
 اِنْتِخَابِي [na't] seçim, seçim ile ilgili; seçici
 مَعْرَكَة اِنْتِخَابِيَّة seçim kampanyası;
 نَخَب ve مُنْتَخَب ڦ. [özl.siy.] seçmen, se-
 çime katılan;
 مُنْخَوِب zayıf düşmüş;
 مُنْتَخَب seçilen, seçilip derlenen; seçimi
 kazanmış; (ڦ. آت-) takım spo.; مُنْتِخَبَات seç-
 meler, derlemeler, seçki, güldeste, antoloji;
 نَخَر u, i (نَخِر, نَخِير) horlamak; [at için] horlar
 gibi ses çıkarmak, ["pruss" diye] ses çıkar-
 mak; (bşî) [kurtçuk] kemirmek, yemek
 delik deşik etmek; (bşî) yavaş yavaş yiyip
 bitirmek, (bşî b-i) kuvveten düşürmek,
 takatını kesmek; نَخَر a [kurtlar tarafından]
 delik deşik olmak, yenmek, kemirilmek;
 kurtlanmak; içten içe çürümek; ufalanmak;
 نَخَر horlama; [at için "pruss" şeklinde]
 ses çıkarma; çürük, çürüklük; diş çürüğü;
 نَخَر ve نَاخِر kurtlanmış, kurt elemiş, [kurt-
 lar tarafından] delik deşik olmuş, yenmiş;

çürük, çürümüş;
 نَخِير horlayan, horuldayan; horultu;
 مَنَاحِر ڦ. مَنَاحِر burun deliği; burun;
 ٱ; ٱ; مَنَاحِير ڦ. مَنَاحِر;
 نَخَارِي ڦ. نَخَارِي delik; oyuk, kovuk; göz,
 hücre;
 نَخَز a (نَخَز) [kurtçuk, kurt] delmek;
 نَخَس a, u (نَخَس) (hayvanı) [vurarak] yürüyüşü-
 nü hızlandırmak, dürtmek;
 نَخَاس çoban; celep; köle tüccarı;
 نَخَاسَة hayvan ticareti, alım satım; köle
 ticareti;
 مَنَاحِير ڦ. مَنَاحِير üvendire, hayvan güder-
 ken kullanılan sopa vb.;
 ٱ; مَنَاحِس ڦ. مَنَاحِس;
 نَخَاشِش ڦ. نَخَاشِش solungaç;
 نَخَع ڦ. نَخَع boğazdaki/ burundaki bşî çıkarmak:
 sümkürmek, balgam atmak, tükürmek vb.;
 نَخَاع ڦ. نَخَاع omurilik; ilik [kemik için-
 deki]; beyin;
 نَخَاعَة balgam, tükürük;
 نَخَل u (نَخَل) (bşî) kalburdan geçirmek, elemek;
 ٱ; اِنْتِخَال ve تَنْخَال (bşî) süzgeçten geçirmek;
 نَخِيل [cin.is.; tek.is. ة] ve نَخِيل hurma;
 hurma ağacı;
 نَخَالَة eleğin üstünden kalanlar; kepek [un
 elendikten sonra elekte kalan]; artık, işe yara-
 mayan şeyler; لا يُسَاوِي مِلءَ أُذُنِهِ نَخَالَة = beş
 para etmez;
 مَنَاحِل ڦ. مَنَاحِل elek, kalbur;
 نَخَم a (نَخَم) ve نَخَم bkz. نَخَم;

نُخَامَة sümük, balgam; **غُدَّةُ النُّخَامَةِ** hipofiz

bezi;

(**نَخُو**) **نَخَا** u (**نَخْوَة**) (**نَخَى** b-e) büyükmek,

büyüklik taslamak; **نَخَى** ve **أَنْخَى** (b-i) kış-

kırtmak, heyecan getirmek;

نَخْوَة büyükmek, kibir; gurur, izzeti ne-

fis, özsaygı; ali cenaplık, yüce gönüllülük;

نَدَّ i (**نَدَدَ**, **نَدَادَ**, **نَدُودَ**, **نَدِيدَ**) kaçmak, savuş-

mak; sıvışmak; (**نَدَدَ** b-den) kaçmak; **نَدَدَ** (b-

b-nin) ayıbını/ kusurunu ortaya dökmek (b-

b-i) eleştirmek kınamak;

نَدَّ yüksek tepe;

نَدَّ tütsü, buhur, günlük;

نَدَّ ç. **أَنْدَادَ** benzer, denk; eşit; eş, ortak;

[denk, karşı çıkabilecek] rakip;

نَدِيدَ ç. **نَدَدَاءَ** denk; rakip;

نَدِيدَ ç. **نَدَدَ** eleştiri; yerme, kınama;

نَدَبَ u (**نَدَبَ**) (b-nin) yasını tutmak, (biri için)

mateme girmek; (b-i, ل ...e, işe, göreve)

atamak/ getirmek; (b-i) temsilci/ elçi/ delege

olarak göndermek; (b-i, ب ...ile) görevlen-

dirmek, memur etmek; **نَدَبَ** a (**نَدَبَ**) [yara]

iyileşmek, kapanmak; **أَنْدَبَ** **أَنْدَبَ** (b-i,

ل ...e, göreve, işe) atamak, getirmek; (b-i,

ل ...yapmakla, ya da ب ...ile) görevlendir-

mek, memur etmek; (**نَدَبَ** kendini, ل ...e)

adamak, hasretmek, vermek; (bir ülkeyi,

علي ...in) mandasına/ garantörlüğüne bırak-

mak/ vermek; (ل ...e) hazır, amade olmak;

(علي b-e) kendini arzetmek;

نَدَبَ matem, yas; yas tutma; atama,

görevlendirme; delegelik, temsilcilik;

نَدَبَ ç. **أَنْدَابَ**, **أَنْدَابَ** yara kabuğu;

نَدَبَ ç. **أَنْدَابَ**, **أَنْدَابَ** kabuk bağlamış

yara;

نَدَبَ yas, matem; ağıt, mersiye;

نَدَابَة ç. **نَدَابَة** para ile tutulan ağıtçı kadın;

نَدَبَ ç. **مَنْدَابَ** matem; **مَنْدَابَ** Men-

deb Geçidi [Arabistan ve Afrika arasında];

أَنْدَابَ atama, tayin; görevlendirme, me-

mur etme; (ç. **نَدَابَة**) manda sıy.; **دَوْلَةُ الْإِنْتِدَابَ**

mandater devlet; **لَجْنَةُ الْإِنْتِدَابَ** Manda Ko-

misyonu [Milletler Cemiyetinin];

أَنْدَابِي mandacı sıy.; **إِدَارَةُ أَنْدَابِيَّةَ** manda

yönetimi sıy.;

نَادِبَة ç. **نَوَادِبَ** para karşılığı ağıt yakan/

dövünen kadın;

مَنْدُوبَ yaşlı, matem tutan; üzücü, kederli;

delege elçi; temsilci; gazete muhabiri, tam

yetkili elçi; mendup İSL.HUK.; **مَنْدُوبَ التَّأْمِينِ**

sigorta temsilcisi; **مَنْدُوبَ سَامَ** büyükelçi den-

gi temsilci; **مَنْدُوبَ فَوْقَ الْعَادَةِ** olağanüstü elçi;

مَنْدُوبَ مَفُوضَ tam yetkili elçi; bakan;

مَنْدُوبِيَّةَ delegelik, elçi olma;

مَنْدُوبَ elçi olarak gönderilmiş, delege,

elçi; görevli, memur kılınmış; [bir göreve]

atanmış, getirilmiş, atanan;

دَوْلَةُ مَنْدُوبِيَّةَ mandater, mandacı devlet;

نَدَحَ a (**نَدَحَ**) (b-i) büyütmek, açmak, genişlet-

mek;

نَدَحَ عَنْهُ seçenek, sık; serbestlik; **نَدَحَ**

نَدَحَ لا **أَجْدَ لِي** kaçınılmaz, ondan kaçış yok;

... kendimi ...e/ yapmaya zorunlu görüyorum/ hissediyorum;

مندوحة مندوحة alternatif, seçenek, şık; [bir işten] serbest kalma, soluklanma, ۱۱ لا مندوحة له عن ... ۱۱ onun için bu kaçınılmaz/ zorunludur; (مندوح) لك عنه مندوحة (مندوح) bu sana kalmış, bu konuda seçim size kalmış; ... لم ير مندوحة من ...e, ...ile zorunlu hissetmek/ görmek;

ندر u (ندر, ندر) az olmak/ bulunmak, nadir olmak; pek bilinmemek, tanınmamak; ندر u (ندارة) garip/ acayip/ alışılmamış/ tuhaf olmak; تندر (على veya ب) eğlenmek, alay etmek; şaka yapmak; تندر birbirine fıkralar/ hikayeler anlatmak;

ندر nadir, az olan/ bulunan; tuhaf, acayip; ندر ve ندر az bulunma, nadirlik; ندر ۱۱ في الندر ۱۱ nadir olarak, nadiren ۱۱

ندر ۱۱ harman yeri TUN.;

ندر daha az olan/ bulunan, daha nadir, daha ender;

ندر ۱۱ harman yeri TUN.; aşğ. bkz.;

مندرات fıkralar, gülünç hikayeler;

تندر eğlenme, şakalaşma;

تندر muhabbet, eğlenceli sohbet;

ندر nadir, az bulunan/ olan; tuhaf, garip, pek bilinmeyen; çok kıymetli, mükemmel; nüktedan/ esprili/ enteresan/ ilginç kişi; نادر ۱۱ في النادر ۱۱ nadiren, nadir olarak; ۱۱ في المثال benzersiz, tek, yegane;

ندر ۱۱ نادر az olan/ bulunan, söz konusu

olan durum, nadirat; az kullanılan kelime; ilginç/ pek rastlanmayan/ enteresan kişi/ tip; fıkra, nükteli hikaye; hadise, olay;

ندس u (b-i) yere vurmak, çarpmak; (b-i) yermek, kötülemek;

ندف i (ندف) [pamuğu] ditmek, atmak;

ندف ۱۱ mas.; جهاز الندف yün/ pamuk tarağı, yay ve tokmak;

ندف [pamuk] yumak; uçuşan tane-cik; ندفة الثلج [lapa lapa yağan] kar tanesi;

ندف ve مندوف atılmış, ditilmiş [pamuk];

نداف hallaç, atımcı;

مندف [pamuk ditmek için kullanılan] yay;

ندل u (ندل) (bşi) süratle kapmak;

مندالة şahmerdan;

ندل ۱۱ garson; yemek hizmeti veren uşak;

مندل ۲ ضرب المندل MIS. küre vb. şeyden kehanette bulunmak;

مندیل ۳ ALF.BKZ.;

ندم a (ندامة, ندم) (على ...e) pişman olmak, (على ...den) pişmanlık duymak; نادم (b-ile) beraber içmek, içki alemi yapmak; نادم = ندم birlikte içmek, içki alemi yapmak [kafaları çekmek];

ندم ندامة pişmanlık, nedamet;

ندم ندماء, ندماء içki arkadaşı; arkadaş, dost, yaren;

ندمان ۱۱ ندماء pişman, üzgün;

مندم pişmanlık, nedamet;

مَنَادِمَة içki arkadaşlığı;

تَنَدُّم pişmanlık;

نَادِم ç. نَدَام pişman, [yaptığına, olana] üzgün;

مَنَادِم içki arkadaşı;

مَتَدَّم pişman, [yaptığına, olana] üzgün;

(نَدُو) نَدَا u (نَدُو) (b-e) seslenmek; (b-i) davet

etmek; (toplantıya) çağırma; toplantı yap-

mak; نَدِي (نَدْوَة, نَدَاوَة, نَدَى) ıslak olmak,

ıslanmak; نَدَى utandıran şey; نَدَى له جَنِين ۞

ıslatmak; نَادِي yüksek sesle bağır-

mak; (b-e veya ب veya على b-e) seslenmek,

çağırma; (b-e) bağırmak; (ب bşe) davet

etmek, çağırma; (ب bşi) duyurmak, ilan

etmek; نَدَى (على in) çığırkanlığını yapmak,

نُودِي ۞ نَادِي [satılacak] mal için bağırmak

; نَدَى = نَدَى başkan ilan edilmek; نَدَى به رَئِيسًا

cömert olmak; نَدَى ıslanmak; cömert gibi

davranmak; نَدَى ve نَدَى toplantı yapmak,

[toplantı için] bir araya gelmek;

نَدْوَة divan, konsey, meclis; encümen;

نَدْوَة دار البلدية belediye binası; meclis;

نَدْوَة ve نَدَاوَة ıslaklık;

نَدَى ıslaklık; cömertlik, نَدَى ç. نَدَى

eli açıklık;

نَدَى ve نَدَيَان subuharı; kırağı, çiğ ۞ نَدَى

cömert, eli açık;

نَدَى ıslak; hassas, narin; نَدَى الكَف

cömert, eli açık;

نَدَا ç. نَدَا sesleniş; bağırmak; nida, celp,

çağırma; ilan, duyuru; hitap şekli, vokatif DİLB.

نَدَا حَرَف النَدَا yardım çağırması; نَدَا الإِسْتِغَاثَة ۞

nida, ünlem DİLB.; ... نَدَا b-e çağırma
bulunmak;

نَدَا sesleme, seslenmiş; bağırmak; hitap
tarzı; çağırma; ilan, duyuru; نَدَا اَبَحْ açık
artırma [müzayede] ile satış;

نَادِي kulüp, cemiyet; kulüp
binası; نَادِي رِيَاذِي spor kulübü; ۞
نَادِي الضَّبَّاط orduevi;

نَدَى ıslak, rutubetli, çiğ ile ıslanmış; taze;

نَدَى seslenen; haberci, müjdecisi; çığırkan,
tallal; mezatçı;

نَدَى vokatif, münada DİLB.;

نَدَى ç. نَدَى -آت insanı utandıran, nahoş olay;
aşağılama, hor görme, hakaret;

نَدَى toplantı yeri/ merkezi;
kulüp;

نَدَى (نَدَى, نَدَى) (bşi, Allah'a) adamak; adağı
olmak; نَدَى لله أَنْ ... Allah'a ... yapmayı ada-

mak, .. için yemin etmek; نَدَى نَفْسَهُ ل ... ken-

dini ...e adamak; نَدَى (نَدَى) (b-e karşı) uyanık/ temkinli olmak;

نَدَى (b-i, ب bşe karşı) uyarı, ikaz etmek;

نَدَى (b-e, ب bşi) haber vermek, duyurmak;

نَدَى ona evini teslim etmesi için uyarıda bulundu;

نَدَى adak, nezir; نَدَى ç. نَدَى

نَدَى Allah'a adanmış; adanan, adanmış, adak; uyarıcı, haber verici, haberci,
ikaz eden; uyarı, ikaz; alarm ۞ نَدَى الخطر
hava saldırısı alarmı;

نَدَى ç. نَدَى -آت ikaz, uyarı; anons; ihtar, tem-

هَاجَرٌ veya هَاجَرٌ hava saldırısı
alarmı; هَاجَرٌ ultimatom; هَاجَرٌ
siren, alarm;

هَاجَرٌ emare, belirti تپ;

هَاجَرٌ adakta bulunan;

هَاجَرٌ Allah'a adanmış, adak;

هَاجَرٌ uyarıcı, haberci;

هَاجَرٌ alarm işareti; (ب ...e karşı) uyarı
işareti;

هَاجَرٌ u (هَاجَرٌ, هَاجَرٌ) aşağılık/ adi/ rezil/ şerefsiz
olmak;

هَاجَرٌ اَهْجَرٌ, اَهْجَرٌ aşağılık, adi, rezil,

şerefsiz, sefihi; ödle, korkak, yüreksiz;

هَاجَرٌ اَهْجَرٌ, اَهْجَرٌ;

هَاجَرٌ sefahat, sefihi, adilik, rezillik;

هَاجَرٌ نَرْجِسٌ nargile ağızlığı;

هَاجَرٌ نَرْجِسٌ;

هَاجَرٌ نَرْجِسٌ nergis, fulya BOT;

هَاجَرٌ tavla oyunu;

هَاجَرٌ Hint sümbülü;

هَاجَرٌ sinirlilik;

هَاجَرٌ sinirli, asabi. FIL., SUR.;

هَاجَرٌ turunç BOT.;

هَاجَرٌ Norveç;

هَاجَرٌ Norveç;

هَاجَرٌ [na't] Norveçli, Norveç ile ilgili,

Norveç...si;

هَاجَرٌ (هَاجَرٌ, هَاجَرٌ) sızmak, sızıntı yapmak veya damla-
mak, damla akmak; [yayın, kirişi] titreşmek;

هَاجَرٌ, هَاجَرٌ sızıntı, sızan su vb.;

هَاجَرٌ çevik, tez, atik; değistiksiz, dönek;

هَاجَرٌ şehvet, ihtiras;

هَاجَرٌ istikrarsız, değışken; şehvetli;

هَاجَرٌ (هَاجَرٌ, هَاجَرٌ) uzakta, irak olmak; (من

bşî, yerî) terketmek, (عن ...den, الى ...e) göç-

mek; هَاجَرٌ [edil.] memleketi dışında yaşa-

mak; هَاجَرٌ ve هَاجَرٌ (bşî, suyu) boşaltmak,

akaçlamak (kuyu, hela çukuru) kurutmak,

هَاجَرٌ göçmek, göç etmek;

هَاجَرٌ [su vb.] boşaltma, akaçlama; [kuyu

vb.i] kurutma;

هَاجَرٌ اَهْجَرٌ çamurlu su;

هَاجَرٌ göç;

هَاجَرٌ ve هَاجَرٌ irak, uzakta olan;

هَاجَرٌ irak, uzak; göçen, göç eden; gurbetçi,

gurbette yaşayan; göçmen; [kuyu vb.i] boşal-

tan, kurutan, temizleyen, akaçlayan;

هَاجَرٌ ve هَاجَرٌ küçük; önemsiz; az, ihmal edile-

bilecek kadar olan; هَاجَرٌ üç beş kelime;

هَاجَرٌ az bir şey/ miktar;

هَاجَرٌ (هَاجَرٌ) (bşî) sökmek, kuvvetle söküp

yerinden çıkarmak; (bşî, من ...den) çıkarmak,

atmak, uzaklaştırmak; (elbiseyi) çıkarmak;

(عن ya da من b-i, bşden) yoksun bırakmak

(من b-den, bşî, hakkı, malı) elinden almak;

(b-i) azletmek, görevden almak; (ب bşî)

delil/ ispat olarak göstermek/ getirmek/ sun-

mak; (الى ...e) gitmek; (الى ...e) göçmek;

هَاجَرٌ (هَاجَرٌ) (bşî) istemek, arzulamak, özle-

mek; (الى ...e) meyletmek, meyli/ eğilimi

bulunmak; (الى ...e) [çare olarak] baş vur-

mak, benimsemek (örn. الى bir yönteme);

(عن ...den), ayrılmak; (عن ...i) terketmek, bırakmak, elini çekmek; ölmek üzere olmak; نَزَعَ ...yapmak gelmek, ...için içinden bir istek gelmek; نَزَعَ (b-ile) çıkarmak uzaklaştırmak; نَزَعَ (b-ile) çekişmek, [kayışmak], rekabet etmek, (b-ile) mücadele etmek; (في b-ş) itiraz etmek, karşı çıkmak; (b-nin, b-ş, hakkına vb.e) karşı çıkmak, itiraz etmek; ölmek üzere olmak, son nefesini vermek üzere olmak; نَزَعَ birbirini ile çekişmek; birbirinin hakkına karşı çıkmak; نَزَعَ (b-ş, من ...den) sökmek, söküp çıkarmak, (b-den, b-ş) zorla almak, kapmak; (b-ş) almak, borç almak; çıkarılmak, ihraç edilmek;

نَزَعَ çıkarma, atma; ayırma, devre dışı bırakma; azletme; görevden alma; son nefes, can çekişme نَزَعَ السِّلَاحُ silahsızlanma, silahları bırakma; مَوْثَمَرُ نَزَعَ السِّلَاحُ silahsızlanma konferansı; نَزَعَ المَلِكِيَّةُ istimlak;

نَزَعَةٌ نَزَعَاتٌ meyil, eğilim, temayül; mevki, konum;

نَزَعٌ (الى ...i) özleme, özlemini çekme; نَزَعٌ (الى ...e) meyyal, eğilimi olan; نَزَعٌ yabancı, el; نَزَعٌ نِيَّاتٌ نِيَّاتٌ niyet, kasıt; amaç, hedef, gaye; yol, yöntem; metot; tavır, eda, hâl;

نَزَعٌ ok; نَزَعٌ çekişme, niza, kapişma; mücadele, can çekişme, son nefes; نَزَعٌ بِلا نَزَعٌ tartışma, şüphe götürmez, lamı cimi yok; عَلَيْهِ نَزَعٌ

tartışılır, tartışma götürür; نَزَعٌ فِيهِ tartışma kaldır-maz, su götürmez;

نَزَعٌ آتٍ çekişme, niza; tartışma; dava, mesele, problem;

نَزَعٌ نَزَعٌ çekişme, niza, mücadele; نَزَعٌ نَزَعٌ ölüm kalım meselesi;

نَزَعٌ نَزَعٌ çıkarma; istimlak, kamulaştırma; نَزَعٌ نَزَعٌ meyil, temayül, eğilim; نَزَعٌ نَزَعٌ çıkarılmış, atılmış نَزَعٌ نَزَعٌ silahsızlandırılmış bölge, silahlardan arındırılmış bölge;

نَزَعٌ نَزَعٌ can çekişen, son nefesinde olan; نَزَعٌ نَزَعٌ mücadele veren, savaşı, kavgacı نَزَعٌ نَزَعٌ ...e kimse karşı çıkamaz, ağzını açamaz, ...in aksini kimse iddia edemez;

نَزَعٌ نَزَعٌ tartışmalı; نَزَعٌ نَزَعٌ çatışan, uyuşmayan نَزَعٌ نَزَعٌ ve نَزَعٌ نَزَعٌ tartışmalı; davalı, sorunlu;

نَزَعٌ نَزَعٌ (من ...den) alınmış, çekilmiş; نَزَعٌ نَزَعٌ tahrik, kışkırtma نَزَعٌ نَزَعٌ Şeytanın dürtmesi, kışkırtması;

نَزَفٌ نَزَفٌ (نَزَفٌ) (b-ş) tüketmek, bitirmek; (kuyuyu) kurutmak, suyunu boşaltmak; (kan) almak [hacamat vb. ile]; bitmek, tükenmek; نَزَفٌ نَزَفٌ [edil.] çok kan kaybetmek; نَزَفٌ نَزَفٌ adamın aklı başından gitmek; نَزَفٌ نَزَفٌ söyleyecek söz bulamamak; نَزَفٌ نَزَفٌ (kuyuyu) boşaltmak, suyunu bitirmek; bitmek, tükenmek; نَزَفٌ نَزَفٌ (b-ş den) çıkarmak, hepsini almak [kuyudan, suyu]; (b-ş)

bitirmek, tüketmek sonuna kadar kullanmak;

نزف bitirme, tüketme; kanama TIP.; kan

kaybı **النزف الدموي** hemofili TIP.;

نزفة az miktarda [sıvı], ≈ iki damla;

نزيف kan kaybından zayıf düşmüş;

kanama olayı; kanama, nezif TIP.;

منزوف kan kaybından bitkin düşmüş;

نرق i (نرق) ve **نرق** a (نرق, نروق) ileriye doğru

fırlamak, sıçramak; aceleci/ sabırsız/ taşkın

olmak; **انرق** (atı) sürmek, koşturmak;

نرق acelecilik, sabırsızlık; düşüncesizlik,

hafiflik, taşkınlık;

نرق aceleci; sabırsız, düşüncesiz, perva-

sız;

نرك u (نرك) [bıçak, kargı vb. ile] yaralamak;

نيزك ç. نيازك kısa mızrak, kargı; meteor,

akan yıldız, ağma, şahap;

نزل i (نزل) [araba, tren, at, binek vb.den] in-

mek; [bir yerde] konaklamak; [uçak] iniş

yapmak; [yağmur] yağmak; [gökten, Kur'an

Ayetleri] inmek, nazil olmak; [fiyatlar, su

seviyesi] alçalmak, düşmek; azalmak; konak-

lamak, mola vermek; **ب** b-nin veya **على**

evinde veya **عند** b-nin yanında) kalmak,

yerleşmek, oturmak, (bir yerde) yaşamaya

başlamak; sahaya/ oyun alanına çıkmak

[spor]; **ل** ...için) feragat etmek,

bırakmak, vazgeçmek, **عن** ...den) caymak;

[ceza, felaket vb.] **على** b-nin) başına gelmek,

gelip bulmak, uğramak; **على** b-e) saldırmak,

hücum etmek; **ب** ...i, **على** b-se) başlamak;

نزل a (نزلة) nezle olmak; ...e) indirmek;

نزل الى karaya ayak basmak; **نزل الى البر**

نزل به مكروه sahaya çıkmak SPO.;

başına kötü bir iş/ bela gelmek/ uğramak;

نزل فلان عن الأمر والحق hakkında feragat

etmek, işin peşini bırakmak, çekilmek;

نزل دون منزلته alçalmak, sahip olduğu mevkiden

dağa aşağı bir mevkiye inmek;

نزل على حكمه ...in misafiri olmak; ...على

b-nin kararını/ hükmünü kabul etmek, birine

boyun eğmek; bir standardı/ ölçüyü kabul

etmek/ tanımak; **نزل عند إرادته** b-nin isteğine

rıza göstermek/ uymak; **نزل عند رغبتيه**

b-nin isteğini kabul etmek veya yeri-

ne getirmek; **نزل منزلاً** bir yere yerleşmek;

نزل منزله اللائق [gerçek, hakkettiği] yeri-ni

bulmak; **نزل منزلة فلان** b-nin yerini almak,

doldurmak; **نزل** (b-i) [arabadan, attan,

binekten vb.den] indirmek; [perde vb.i] aşağı

bırakmak, indirmek; (ayeti, vahyi, **على** peyg-

ambere) indirmek; (bşi ya da **من** bşi) azalt-

mak, indirmek, küçültmek, alçaltmak; (bay-

rağı) indirmek; (b-i, **عن** ...den, makamdan,

tahttan) indirmek, alaşağı etmek; (bşi, yükü)

boşaltmak, indirmek; (b-i) ağırlamak; misa-

fir etmek; (bşi **من** ...den) çıkarmak, eksilt-

mek; (bşi, **في** ...e) kakmak, kakma ile süsle-

mek; **نزل درجته** b-nin rütbesini indirmek;

انزل (b-ile) mücadele etmek; **نزل** (b-i, bşi)

aşağı indirmek; [Allah] (bşi, **على** b-e) indir-

mek, inzal buyurmak; [Allah] (bşi) bahşet-

mek, lutfetmek; (*b-i*, *bir yere*) yerleştirmek, konaklatmak, indirmek; (*bşî*, *yükü*) boşaltmak, indirmek; (*bşî* *الى البر* *karaya*) bırakmak, indirmek; (*birlikleri*) karaya indirmek; (*bayrağı*) indirmek; (*sayıyı, fiyatı vb.i* *الى* ...*e*) düşürmek, indirmek, alçaltmak; (*b-i* , *hasara, kayba*) uğratmak; (*b-i*, *على* ...*e*) zorlamak, (*b-e*, *على* ...*i*) [mecburen] yaptırmak; ﴿ما أنزل الله به من السلطان﴾ [Allah ona hiç bir yetki vermemiştir] beyhude, anlamsız, faydasız; *انزل السفينة الى البحر* gemiyi suya indirmek; *أنزلوهم ضيوفاً* Onları misafir ettiler; *أنزل به خسارة فادحة* *b-e* büyük kayıp verdirmek, ≈ pahalıya mal olmak; *أنزله الى تنزل* (*b-i*, ...*in* yerine koymak; *تنزل* ...*e doğru*) alçalmak; kendini alçaltmak, küçültmek, gurunu kırmak; (*bşden*, *hakından*) caymak, vazgeçmek, feragat etmek; *تنازل* (*bşî*, *ل* için) bırakmak, vazgeçmek, feragat etmek; (*bşî* *ل* ...*e*) bırakmak, devretmek; alçalmak yavaşça inmek ﴿تنازل﴾ için tahtı terketmek, tahttan inmek; *تنازل عن منصب* bir makamdan/ mevkiden istifa etmek; *استنزل* (*b-den*) [at vb.den] inmesini istemek; (*bşî*) aşağı çağırmak; (*b-i*) indirmek; (*b-nin*, *عن* ...*den*) feragat etmesini, vazgeçmesini istemek; [çevresi kuşatılan kişi] teslim olmaya zorlamak; (*bşî*, *من* ...*den*) eksiltmek, çıkarmak; *تنزل* pansiyon, konak yeri; otel; (*تنزل*) küçük [Bedevi] topluluk; oba,

göçebelerin konak yeri;

تنزل misafir yemeği;

تنزل konaklama, mola;

تنزل صدرية nezle; akıntı; ﴿تنزل﴾

bronşit; *تنزل وافدة* grip;

تنزل yerleşim yeri;

تنزل iniş; [hayvan, araba, binekten] inişi;

[uçak] inme; konaklama, durma; feragat etme, vazgeçme, bırakma; düşük, alçalma; indirim ...*e göre*, ...*e nazaran*; ﴿تنزولاً على﴾

تنزولاً عند رغبته (طلبه) isteği doğrultusunda, isteğine göre; *تنزل المطر* yağış miktarı;

تنزولي indirimle ilgili, düşen;

تنزيل misafir, konuk; yabancı, el;

pansiyoner; [başkası ile aynı yerde] oturan kimse; kiracı;

تنزل mola, konak yeri; daire;

﴿تنزل﴾ [ay için] evre; [yine bkz. *تنزل*] ev; *تنزل الاستراحة* konuk evi, misafir evi; *تنزل* *اهل المنزل* eğlence merkezleri; *تنزل* ev ahalisi; *تنزل* ev sahibi;

تنزلي ev ile ilgili, eve ait, ev [s.]; özel;

تنزلة derece, seviye, mertebe; mevki, konum, statü; bkz. *تنزل* ve *تنزل* ;

تنزيل indirme; (*ayet, peygamber, elçi*)

gönderme, inzal etme; azaltma, alçaltma, indirme; (ç. *آت*) [fiyat] indirim; çıkarma MAT.;

iskonto; kakmacılık ﴿تنزيل الرتبة﴾ veya *تنزيل*

المقام rütbe, mevkiyi düşürme, indirme;

تنزيل النقدي devalüasyon;

تنزال ve *تنزال* savaş için saf tutma; savaş;

انزال aşağı indirme; karaya, taşıttan indirme; meniyi dışarı atma; **انزال البحر** [gemiye] denize/ suya indirmek; **انزال الى العمل** [gemiye] sefere koymak;

تنازل alçalma; uyuşma, [hakkı vb.] vazgeçme, feragat etme, bırakma, terketme; [görevi vb.i] devretme, nakletme; [tahtı vb.i] bırakma; kavga/ savaş için saf tutma; kavga, dövüş, savaş; (ç. آت) taviz, ödün; **عدم** **تنازل** uyuşmazlık; **عقد التنازل** terketme/ çekilme anlaşması; ... **تسحيل التنازلات في** ...den taviz/ ödün verilemez

استنزال indirim, iskonto;

نازل [bir yerde] konaklayan, oturan, sakin;

نازلة ç. **نوازل** hadise, olay; bela, musibet, felaket; dava TUN.; **نازلة مدنية** medeni hukuk davası HUK., TUN.; **أوراق النازلة** dava evrakı/ belgeleri HUK., TUN.; **قسم النوازل** ihtilaflı/ davalı meseleler bölümü TUN.; **قام بنازلة** dava açmak, mahkemeye başvurmak TUN.;

منزول bir uyuşturucu türü MIS.;

منزولي keş, uyuşturucu müptelası MIS.;

منزل üzerine [gümüş vb.] katılmış;

منزل nazil olmuş [gökden] indirilmiş;

متنازل [hakkı, mevkiyi, görevi, tahtı] terke-den, bırakan, feragat eden, çekilen, vazgeçen ya da devreden;

ننز (bebeği) kolda ya da dizde hoplatmak;

نزه u (نزهة) (عن ...den) [kötü şeyden] beri/ uzak olmak; **نزه** a saygın/ onurlu/ şerefli ol-

mak; **نزه** (b-i, عن ...den) berî/ uzak görmek veya beri olduğunu beyan etmek/ ifade etmek; **تنزه** = **نزه** (عن bşden) beri/ uzak olmak; gezmeye çıkmak, gezinti yapmak; hoş vakit geçirmek;

نزه ve **نزيه** ç. **نزهاء**, **نزه** temiz, pak, beri, lekesiz; şerefli, onurlu, saygın; dürüst, hakşinas; tarafsız, taraf tutmayan;

نزه ve **نزهة** temizlik, pak olma, beri olma; dürüstlük, doğruluk, onurluluk, şereflik; tarafsızlık;

نزهة ç. **نزه** gezinti; gezi; eğlence; istirahat, dinlenme; mesire yeri, piknik yeri;

منزهة ç. **منزهة** dinlenme yeri; park; bahçe;

تنزيه tenzih etme, ayıp, kusur vb.den uzak/ berî olduğunu ifade etme;

تنزه ç. **آت** - gezinti;

منزه عن الخطأ (عن ...den) beri, uzak; yanılmaz, hata yapmaz;

مستنزه ç. **ون** - gezinti yapan, dolaşmakta olan;

منزهة park;

منزهة ç. **آت** - gezinti, dolaşma; gezinti yeri, piknik yeri; park;

نزا (نزا, نزا, نزا, نزا) sıçramak, zıplamak;

نزا به قلبه الى (عن bşden) kaçmak; ...in özlemini/ hasretini çekmek; **تنزي** sıçramak, zıplamak; çok heyecanlanmak; [göğüs] alçalıp yükselmek;

نزا çıkış, çemberi yarma; huruç hareketi; patlama, sıçrama;

نَزْوَةٌ ç. نَزَوَات sıçrayış, zıplayış; çıkış, çemberi yarma, huruç hareketi; patlama; parlama, alevlenme; şiddetlilik; saldırganlık, saçma arzu, kapris;

نَازِي ve نَازِيَّة ALF.BKZ.;

نَأَا a (نَسَاء) (bşi) ertelemek, tehir etmek, geciktirmek; _ (نَسَاء) (b-e) [ödemesi için] mühlet vermek, süre tanımak; **نَسَاءً** = نَسَاء ;

نَسَاء uzun ömür;

نَسَاء kadınlar bkz. نَسَو;

نَسِيَّة [ödemek için] mühlet, vade, süre; نَسِيَّة takitle, vadeli;

نَسَاءة değnek, sopa;

نَسَب u, i (نَسَب, نَسَبَة) (bşin, الی...ile) ilgisini/ ilişkisini kurmak; (bşi, الی...e, aslına, ilk yapan, ortaya çıkaranına) nisbet etmek; (bşi, الی b-e ya da ل b-e) atfetmek, isnat etmek, yüklemek, yıkmak, [yamamak]; **نَاسِب** (b-e, bşe) uymak, münasip olmak, denk gelmek; (bş ile) uyum göstermek, uyumlu olmak; (b-e, bşe) benzemek, andırmak; (b-ile) akraba/ hısım olmak; **نَاسِب** bb ile akraba olmak; birbirine uygun/ münasip olmak, uymak; (مع...ile) uyumlu olmak, uyum göstermek; **اِنْتَسَب** (الی b-ile) akraba olmak; soyu (الی...den) uzanmak, dayanmak; ismini (الی...e) almak; (الی...e) ait olmak; (الی...e, gruba, kabileye, cemaate) bağlı olmak, ferdi olmak, [intisab etmek], üye olmak, katılmak, dahil olmak; **اِسْتَنَسَب** soyu (b-e) dayanmak, (b-e kadar) uzanmak; (bşi) uygun görmek;

نَسَب nesep, soy; akrabalık, hısımlık; **عُلَمَاءُ سُلَيْلَةِ النَّسَب** soyağacı, şecere; **الْأَنْسَاب** nesep uzmanları, soy bilginleri;

نِسْبَة nisbet etme; atfetme, hamletme; akrabalık, hısımlık, yakınlık; bağ, ilişki; uygunluk, münasiplik; (نَسَب ç.) bağıntı, ilgi, münasebet; orantı, oran, nisbet; ölçü; kesir MAT; yüzdelik oran, yüzde; ilgiyi ifade eden, sonunda "ي" bulunan sıfat "تُرْكِي" gibi; **نِسْبَة** ...e nisbetle, ...ile karşılaştırıldığında; ...e göre; ..ile ilgili olarak, münasebeti ile; ..e göre, ...ile orantılı olarak; **نِسْبَة مِثْوِيَّة** ölüm oranı; yüzdelik oran;

نِسْبِي görelî, izafî, rölatif, nisbi; orantısallık; orantılı; **وَزْنٌ نِسْبِي** bağıl ağırlık;

نِسْبِيَّة görecelik, bağıllık, izafiyet, nisbi olma, rölativite;

نَاسِب soy bilginini;

نَسِيب eski Arap kasidesinde, konusu aşk olan başlangıç kısmı; (أَنْسِبَاء ç.) akraba, hısım, yakın; kayın birader; damat [akrabalık ilişkisi]; soylu, asil, soyu temiz;

أَنْسَب daha uygun/ münasip/ yerinde;

مُنَاسِبَة uygunluk, münasip olma; uyma, uyum gösterme; akrabalık, hısımlık; (آت ç.) bağıntı, ilgi, münasebet; ilişki; fırsat, vesile; ...münasebeti ile, (ب, ل) مَنَاسِبَة ... ile, bu münasebetle, bu bağlamda; **لِهَذِهِ الْمُنَاسِبَة** bu yüzden, bu sebeple; **فِي كُلِّ مَنَاسِبَة** her fırsatta;

نَسَّاحٌ nüşa çıkaran, kopya alan;
katip, yazman;
تَنَاسُخٌ ardarda peş peşe gelme; reenkar-
nasyon, tenasuh;
اِسْتِنْسَاخٌ nüşa çıkarma, kopya alma;
نَسَاخٌ ilga eden/ geçersiz, hüküm-
süz kılan; kopya alan, nüşa çıkaran; آيَةٌ
نَاسِيحَةٌ nasih, bir ayetin hükmünü kaldırıp
yerine geçen ayet;
مَنْسُوحٌ mensuh, hükmü kaldırılan, neshe-
dilen [ayet];
تَنَسَّرَ parçalanmak; lime lime olmak; kırıl-
mak; اِسْتَسَرَّ kartallaşmak, kartal gibi olmak;
اِسْتَسَرَّ الْبَغَاثُ zayıf birisi/ bir şey güçlü
gibi davrandığında söylenir ≈ yiğitlik tasla-
mak, aslan kesilmek;
نَسْرٌ kartal; نُسُورَةٌ, نُسُورٌ kartal; akbaba;
نَسَارِيَّةٌ kartal;
نَاسُورٌ نَوَاسِيرٌ fistül, akarca; basur;
مَنْسَرٌ ve مَنْسِرٌ [yırtıcı kuşta] gaga;
نَسْطُورٌ Nesturi mezhebine ait;
نَسْغٌ bitki özü;
نَسْغٌ el bileği;
نَسْفٌ (نَسَفٌ) (bşî) toz haline getirmek; [rüzgar]
tozu dumana katmak, ortalığı tozutmak; (bşî)
kökünden söküp atmak; (binaları vb.i) yerle
bir etmek; (bşî) havaya uçurmak; (gemiyi)
torpillemek; اَنْسَفٌ (bşî, özl. tozu) [rüzgar]
dağıtmak, bbe katmak, darmadağın etmek;
اِنْتَسَفٌ (bşî) temelinden yıkmak, yerle bir
etmek; (bşî) havaya uçurmak, patlatmak;

نَسَفٌ havaya uçurma, patlatma, yok etme,
imha etme;
نَسَافٌ bir kırlangıç türü;
نَسَافَةٌ saman çöpü, çöp;
نَسَافَةٌ آتٍ torpido [bot];
مَنْسَفٌ ve مَنْسَفَةٌ harman savurma
küreği, yaba;
نَاسِفٌ ve نَاسِفَةٌ patlayıcı, dinamit;
نَسَقٌ (نَسَقٌ) ve نَسَقٌ (نَسَقٌ) (bşî, inci) dizmek,
(kolye) dizmek; (bşî) düzenlemek, düzene
koymak, organize etmek; (bşden) saf/ sıra/
dizi oluşturmak; تَنَسَّقٌ düzenli/ düzgün/ yerli
yerinde olmak; düzenlenmek, tanzim edil-
mek, dizilmek; تَنَسَّقٌ = تَنَسَّقٌ; koordine,
uyumlu olmak; اِتَّنَسَّقٌ = تَنَسَّقٌ;
نَسَقٌ dizme, düzenleme, sıraya koyma,
dizi/ sıra oluşturma;
نَسَقٌ düzen, tertip; dizi, sıra; tarz, usul,
sistem, yöntem; simetri; نَسَقًا düzenli, sıralar/
diziler halinde ... على نَسَقٍ ... tarzında/ dü-
zeniyle; نَسَقٌ على نَسَقٍ وَحِدٍ tek bir şekilde, aynı
tip, aynı tertip üzere; حُرُوفُ النَّسَقِ bağlaçlar
DİLB.; نَسَقٌ مُطَرَّدٌ tekdüze, yeknesak;
نَسِيقٌ düzenli, tertipli, muntazam, aynı
tarzda, bir düzen içinde;
تَنَسِيقٌ dizme; sıralama; yerleştirme; dü-
zenleme, tanzim etme; planlı ekonomi, ikti-
sat: اِتَّنَسِيقٌ iç dekorasyon, düzenleme;
تَنَسِيقٌ aynı tipte/ tarzda olma, tertip, düzen;
تَنَاسُقٌ düzen, tertip simetri; ahenk;
مُنَسَّقٌ muntazam, düzenli, tertipli; uyum-

lu, ahenkli; birbiri ile çakışmayacak/ aynı zamana rastlamayacak şekilde düzenlenmiş; **مُنَاسِقٌ** düzenli, tertipli, muntazam, simetrik;

نَسَكَ u ve **نَسَكَ** u (نَسَاكَةٌ) züht hayatı sürmek; ibadet ve taat içinde bir hayat sürmek; **نَسَكَ = تَنَسَكَ**;

نُسُكٌ, **نُسُكٌ** dindarlık, dinin emirlerini, yasaklarını gözeterek yaşama; zahit hayatı yaşamak; inzivaya çekilme;

نُسُكِي zahit, münzevi [na't];

نُسُكٌ kurban; hac ile ilgili ibadetler;

نَاسِكٌ ç. **نَاسِكٌ** münzevi, dünyadan elini eteğini çekmiş; zahit; dindar, dinin emirlerini/ yasaklarını gözetken;

مَنَاسِكٌ ç. **مَنَاسِكٌ** zaviye, inzivaya çekilen yer; kurban yeri; [özl. çoğ.] hacda yapılması gereken işler/ ibadetler;

نَسَلَ u (نَسْلٌ) (çocukları) olmak; (tüy, kıl vb.i) koparmak, yolmak; dokumayı vb. sökmek, çözmek (bşî) eskitmek; tüylerini dökmek; _ (نُسُولٌ) [saç, kıl, tüy] dökülmek; **نَسْلٌ** (halıyı, kilimi) eskitmek; iplik iplik etmek; (örgüyü, dokumayı) sökmek, bozmak, çözmek; [saç, kıl, tüy] dökülmek; **تَنَاسُلٌ** üremek; nesli çoğalmak; soyu (...den) gelmek, soyu (...e) uzanmak;

تَقْلِيلٌ ç. **نَسَالٌ** nesil, soy, döl; **نَسْلٌ** **تَقْلِيلٌ** ve **نَسْلٌ** doğum kontrolü; **نَسْلٌ** ve **نَسْلٌ** beşeri medeniyet; **نَسَالَةٌ** kumaş vb.nin kırpıntı; sökülen iplik

vb.ler; keten tiftiği;

نَسَالَةٌ hallaç makinesi;

نَسُولَةٌ damızlık hayvan;

نَسَالٌ nesil verme, neslini sürdürme;

تَنَاسُلٌ üreme; **أَعْضَاءُ التَّنَاسُلِ** üreme organları, tenasül uzuvları; **ضَعْفُ التَّنَاسُلِ** iktidarsızlık

تَنَاسُلِي üreme..., tenasül..., üreme ile ilgili [na't]; **مَرَضٌ تَنَاسُلِيٌّ** zührevi hastalık;

تَنَاسُلِيَّاتٌ üreme organları, tenasül uzuvları;

نَسَمٌ i (نَسَمَانٌ, نَسَمٌ) hafif esmek, esinti gelmek;

نَسَمٌ (bşî) başlamak; **نَسَمٌ** esmek; esinti yapmak; (bşî) solumak, teneffüs etmek; (ب) **تَنَسَمٌ** (güzel, hoş koku) salmak/ vermek **نَسَمٌ** haber yakalamaya çalışmak, haber yakalamak için sürekli tetikte olmak;

نَسَمٌ ç. **أَنَسَامٌ** esinti; nefes, soluk;

نَسْمَةٌ ç. **نَسْمَةٌ** esinti; hafif [az gelen] koku; hafif rüzgar, meltem; [bir şeyin saçtığı] buhar, koku; canlı; [sayımda, istatistikte vb.de] kişi, adet, baş;

نَسَائِمٌ, **نَسَائِمٌ** temiz hava; hafif rüzgar, esinti, meltem;

مَنَاسِمٌ ç. **مَنَاسِمٌ** [hayvanların] ayak tabanı;

مَتَمٌ [mud. kul.] bir şeyin kokusunun duyulduğu/ estiği yer;

نَسَانِسٌ ç. **نَسَانِسٌ** tek kollu ve tek bacaklı hurafelerde bulunan yaratık; maymun MIS.;

نِسْوَةٌ ve **نِسْوَانٌ** ve **نِسَاءٌ** kadınlar ["امرأة" nin çoğulu]

نَسَوِي ve **نَسَائِي** kadınlara ait, kadın...;
نَسَائِيَّات kadınların meseleleri, kadınlar alemi
نَسَائِيَّة feminist hareket;
نَسِيَ a (نَسِيَ, نَسِيَ) (bşî) unutmak (bş) aklından
 gitmek; **أَنْسَى** مَا أَنْسَى لَا أَنْسَى asla unutmayacağım;
أَنْسَى; **إِنْ أَنْسَ فَلَا أَنْسَى** ve **مَا أَنْسَ لَا أَنْسَى**
 (b-e, bşî) unutturmak; **تَنَسَّى** (bşî) unutmuş
 gibi yapmak; (bşî) unutmak, ihmal etmek,
 (bş) aklından gitmek;
أَصْبَحَ نَسِيًا unutma; unutulmuş; **نَسِيَ**
مَنْسِيًا tamamen unutulmak;
نَسِيَ ve **نَسَاء** ve **نَسِيَان** unutkan, dalgın;
نَسِيَان unutma, unutkanlık;
مَنْسِي unutulmuş, unutulmuş; [çoğ.kul.]
مَنْسِيَّات [مَحْفُوظَات] karşıtı] unutulmuşlar,
 mazide kalanlar, hatırlardan silinenler;
نَشَّ i (نَشَّ, نَشَّ) cızlamak, cızırdamak, vızıl-
 mak; tıslamak; (sineği) kovmak;
وَرَقَ نَشَّاش kurutma kağıdı;
مَنْشَة sineklik, sinekleri kovmaya
 yarayan ucu püsküllü değnek;
نَشَأَ a, ve **نَشُوء** u (نَشَأَ, نَشُوء, نَشُوء) (veya
 من) ortaya çıkmak, doğmak, kaynaklan-
 mak, neşet etmek, (من veya ...den) türe-
 mek; (من veya ...in) neticesi/ sonucu ol-
 mak; yetişmek, gelişmek, serpmek, büyü-
 mek **نَشَأَ نَشَأَ نَشَأَ** kendi kendine ortaya
 çıkmak, meydana gelmek; **نَشَأَ** (bşî) büyü-
 tme, (b-i) yetiştirmek, büyütmek **نَشَأَهُ عَلَى**
أَنْشَأَ [Allah] (bşî) yaratmak;
 (bşî) üretmek, meydana getirmek; (bşî) imal

etmek, yapmak; (bşî) bina etmek; kurmak,
 inşa etmek, tesis etmek; (bşî) dikmek [dik
 hale getirmek]; (makale, kitap vb.i) yazmak,
 telif etmek; (çocuğu) yetiştirmek, büyütmek;
 (bşî) başlamak; **تَنَشَّأَ** gelişmek, büyüme, ya-
 yılmak; **اِبْتِنَشَأَ** (haber vb.i) araştırmak;
النَّشْءُ الْجَدِيدُ gençlik; yeni nesil; **نَشْءٌ**
 genç nesil, gençler;
نَشْأَة büyüme, yetişme; gençlik devresi,
 gençlik; doğma, çıkma, neşet; menşe, kay-
 nak; genç, yeni nesil, gençler; [kişinin daha
 önce aldığı] eğitim, terbiye; **نَشْأَة مُسْتَأْنَفَة**
 yeniden doğuş, yenilenme;
مَذْهَبُ نَشْءٍ yetişme, büyüme, gelişme; **مَذْهَبُ**
النُّشُوءِ وَالتَّرْقِي (الْإِرْتِقَاءِ) evrim teorisi;
مَنْشَأٌ menşe, kaynak; memleket; vatan,
 yurt; başlangıç, çıkış doğuş;
تَنْشِيءٌ yetiştirme, büyüme, eğitim ter-
 biye;
تَنْشِيءٌ;
اِنْشَاءٌ yaratma; ortaya çıkarma, ilk kez
 yapma; kurma, tesis; yapılandırma; [bina vb]
 dikme, inşa etme; imal etme, üretme; [maka-
 le, kitap vb.]; yazma, telif etme; kompozis-
 yon, tahrir; makale, yazı; **اِنْشَاءَاتٌ عَسْكَرِيَّةٌ**
 askeri üs; **اِعَادَةُ الْاِنْشَاءِ** yeniden yapılanma;
اِنْشَائِي yaratılış ile ilgili; yapısal; kompo-
 zisyon ile ilgili; yazı işleri ile ilgili, tahriri;
قِطْعَةٌ اِنْشَائِيَّةٌ üretim programı; **اِنْشَائِيَّةٌ**
 deneme, kompozisyon çalışması;
مَوْضُوعُ اِنْشَائِي tema, konu;

نَشَأَ yetişen, büyüyen; (عن ...den) kaynaklanan, doğan, sebebi (عن) ...olan; başlayan; gençler takımından olan SPO.; genç [yeni nesil, gençler çağrışımı ile];

نَاشِئَة yeni nesil, gençler;

مُنْشِئ yaratan, yaratıcı; inşa eden, kuran, yapan; [makale vb.] yazar;

مُنْشَأَة ç. آت - ürün, iş, mamul; kuruluş, tesis; üs; enstitü; [çoğ.] tesis;

نَشِبَ a (نَشَبَ, نَشَبَة, نَشَبٌ) (bşe) takılmak, (في ...de) kalmak, (في ...den) kendini kurtarmamak, (ب bşe) bağlı/ tabi olmak; (في ...e) karışmak, katılmak; [savaş] çıkmak, patlak vermek **يَا دَا مَا نَشِبَ أَنْ فَعَلَ كَذَا** ya da **يَا دَا مَا نَشِبَ أَنْ يَنْشِبَ أَنْ فَعَلَ كَذَا** yapmak da hiç tereddüt etmemek; hemen yapmak, yapıvermek; oluvermek; **نَشِبَ** ve **أَنْشِبَ** (bşi) takmak, geçirmek, asmak, tutturmak;

نَشَب mal, mülk, varlık;

نَشُوب (في ...e) takılma, (في ...de) kalma, (في ...den) kurtulma; [savaş, anlaşmazlık] çıkma, patlak verme;

نَشَاب ok yapan, imal eden; ok atan, okçu;

نَشَاب [cin.is.; tek.is. ة] ç. نَشَابٌ ok;

مُنْشَب şiddetli, hararetli [harp, kavga];

مُنْشَوِيَة ALF.BKZ.;

نَشَجَ i (نَشِيج) hıçkırma hıçkırma ağlamak, içini çekerek ağlamak;

نَشِيج hıçkırarak ağlama;

نَشَدَ u (نَشَدَان, نَشَدَة, نَشَدٌ) (bşi, özl. kaybolan bşi) arayıp sormak; (b-den, [özl. Allah]

...adına) istekte bulunmak; **نَاشَدَ** (b-den bşi ya da أَنْ يَفْعَلَ ...yapmasını) [Allah adına] istemek **نَشَدْتُكَ اللَّهُ أَنْ تُسَاعِدَنِي عَلَى قَضَاءِ** Senden, Allah adına ihtiyacımı gidermeme yardım etmeni istiyorum»; **أَنْشَدَ** (bşi, özl. yitirdiği şeyi) arayıp sormak, araştırmak; (şiir, şarkı vb.i) yüksek sesle okumak/ söylemek; **تَنَاشَدَ** karşılıklı şiir okumak; (b-den, şiir) okumasını istemek;

أَنْشِيدَ, **أَنْشَادَ**, **نَشَائِدَ** ç. أَنْشُودَة ve **نَشِيدَ** ilahi; marş; **النَّشِيدُ الْأُمَمِي** Enternasyonal Marşı; **نَشِيدَ** kahramanlık türküsü; **نَشِيدَ** askeri marş; **نَشِيدَ قَوْمِي (وطني)** ulusal/ milli marş; **نَشِيدَ مَلِكِي** kraliyet marşı;

مُنَاشَدَة acil istek, talep;

أَنْشَادَ yüksek sesle [şiir, şarkı] okuma;

مُنْشُود elde edilmeye/ bulmaya/ ulaşılmaya çalışılan, [amaç, istek];

مُنْشِد şarkıcı;

نُشَادِرَ ve **نُشَادِرَ** nişadır;

نَشَرَ u (نَشَرَ) (bşi) yaymak, açmak, sermek; (bayrağı) çekmek; **نَشَرَ** u, i (bşi, örn. güzel kokuyu) yaymak, saçmak; (bşi) ilan etmek; (kitabı) basmak ve dağıtımını yapmak, neşretmek; **نَشَرَ** (الرَّسَالَة) mesaj yayınlamak; **نَشَرَ** u (نَشُور, نَشْر) (b-i) ölümünden sonra diriltmek; (bşi, tahtayı) yarmak, biçmek; **نَشَرَ** (bşi) açmak, yaymak, sürmek; **أَنْشَرَ** (b-i) ölümünden sonra diriltmek; **تَنْشَرَ** yayılmak, açılmak, serilmek; **أَنْتَشَرَ** [haber, dalgalar, hastalık] yayılmak; saçılmak;

نَشَرَ açma, yayma; yayılma; basım; yayın; neşretme; duyuru, ilan; yeniden diriltme/ canlandırma; **نَشْرُ الدَّعْوَةِ** propaganda; **نَشْرَةُ** **دَارُ النُّشْرِ** Yeniden Diriliş Günü; **جَوِّيَّة** yayınevi;

نَشْرَةٌ **نَشْرَاتٌ** ilan, yayıncılık; bülten; duyuru; reklam; genelge, sirküler; risale, broşür; süreli yayın, dergi; emir, buyruk; **نَشْرَةُ** **اِخْبَارِيَّة** ya da **اِخْبَار** haber bülteni; **نَشْرَةُ** **اُسْبُوعِيَّة** haftalık süreli yayın; **نَشْرَةُ** **جَوِّيَّة** hava durumu raporu; **نَشْرَةُ** **رَسْمِيَّة** fiyat listesi; **نَشْرَةُ** **شَهْرِيَّة** aylık yayın; **نَشْرَةُ** **يَوْمِيَّة** günlük emir ASK.;

نَشَّارٌ bıçkıcı, hızarıcı;

نَشَارَةٌ [tahta vb.i] biçme işi;

نَشَارَةٌ testere talaşı, bıçkı tozu;

نُشُورٌ yeniden diriliş **يَوْمُ النُّشُورِ** Yeniden Diriliş Günü;

مَنْشِيرٌ **مَنْشِيرٌ** testere;

اِنْتِشَارٌ yayılma, dağılma, saçılma;

نَاشِرٌ yayıncı;

مَنْشُورٌ yaygın; biçilmiş [parça]; (مَنْشِيرٌ) risale, broşür; genelge, tamim, sirküler; fiyat listesi; ilan; emir, buyruk; prizma MAT.;

مَنْشُورِي ALF.BKZ.;

مَنْشُورٌ yayılmış, dağılmış, açılmış; yaygın; olagelen, hüküm süren, kabul görmüş;

نَشْرٌ u, i (نَشْرٌ) yukarıda/ yüksekte olmak; kalkmak; _ (نُشُورٌ) [kadın] (على, من veya ب ko-casına) karşı çıkmak, itaatsizlik etmek; [ko-

ca] (على veya من karısına) sert/ kötü davranmak; **اَنْشَرَ** (ölünün kemiklerini) yeniden kaldırmak, bir araya getirmek;

نَشْرٌ yüksek yer;

نَشَارٌ ahenksiz, akortsuz;

نُشُورٌ düşmanlık, nefret; hoşlanmama, antipati; ahenksizlik, akortsuzluk; geçimsizlik [özl. kadının, kocasına karşı çıkışı, itaatsizliği; kocanın, karısına sert, kötü davranması] ISL.HUK.;

نَاشِرٌ çıkıntı yükselti; ahenksiz, uyumsuz, akortsuz [çatlak]; yeniden canlandıran, geçinmeyen, geçimsiz

نَاشِرَةٌ **نَوَاشِرٌ** geçimsiz kadın, itaat etmeyen kadın;

نَشِطٌ a (نَشَاطٌ) canlı, hayat dolu/ hareketli/ kıpır kıpır olmak; (في bir işte) iyi çalışmak, yüksek performans göstermek; (الى veya ل için) canla başla çalışmak; (ل ...e) hazır olmak; (ل ...e) meraklı olmak **نَشِطٌ** **مِنْ عَقَالِهِ** serbest kalmak; **نَشِطٌ** u (نَشِطٌ) (ipe) ilmik atmak; **اَنْشَطَ** ve **نَشِطَ** (b-e, bşe) canlılık vermek/ kazandırmak, (b-i, bşi) harekete geçirmek; (b-e, الى ...i yapacak) cesareti vermek; (ipe) ilmik atmak, ilmek; **نَشِطٌ** = **تَنْشِطٌ** ;

نَشِطٌ canlı, hayat dolu, kıpır kıpır; çalışkan, hamarat; aktif, faal;

نَشِطَةٌ canlılık, dinamizm; meraklılık, şevk, heves;

نَشَاطٌ canlılık, hareketlilik; heves, merak, şevk; aktiflik, faallik, faaliyet; güç, kudret

[fiziki veya zihinsel] ﴿رَاقِدٌ رَاقِدٌ﴾ radyoaktifite; رَاقِدٌ رَاقِدٌ radyoaktif; رَاقِدٌ رَاقِدٌ radyoaktif maddeler, malzeme; رَاقِدٌ رَاقِدٌ aktif, faal; رَاقِدٌ رَاقِدٌ işlek olmayan, kör [piyasa vb.]; رَاقِدٌ رَاقِدٌ kompo çalışmaları/ faaliyetleri;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ canlı, hayat dolu; aktif, faal, dinamik; رَاقِدٌ رَاقِدٌ (ل..e) meraklı, hevesli, şevkli;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ اِنشيط اِنشيط ilmik, eğreti düğüm;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ hoş şey;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ canlandırma, harekete geçirme; cesaretlendirme, şevk verme; faaliyete getirme;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ canlı, hayat dolu; faal, aktif; işler;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ harekete geçiren, itici;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ a (رَاقِدٌ) (bşî) çekip, yırtıp koparmak;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ çekerek, yırtarak koparmak;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ sızan su, sızıntı;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ ıslak, yağ;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ u (رَاقِدٌ) (bşin) suyunu almak, emmek,

(bşî) kurutmak; رَاقِدٌ رَاقِدٌ a kurumak, kuru olmak;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ (bşî) kurutmak; (bşî) bez, havlu vb. ile kurulamak, silmek;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ زَاهِدٌ زَاهِدٌ zahmete girmek, uğraşmak, ≈ ter dökmek; b-e

bıkkınlık vermek, canını sıkırmak; رَاقِدٌ رَاقِدٌ =

رَاقِدٌ رَاقِدٌ ; kurulanmak; kurutulmak;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ kuruluk; suyu çekilme/ alınma;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ kurutma kağıdı;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ kurutma kağıdı [tabakası]; havlu;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ kurutma kağıdı [tabakası]; havlu;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ havlu; peşkir; peçete;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ kurutma;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ kuru, kurumuş; sert;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ a (رَاقِدٌ) (bşî) koklamak, kokusunu almak;

(bşî) buruna çekmek; رَاقِدٌ رَاقِدٌ ve رَاقِدٌ رَاقِدٌ (b-e, bşî)

koklatmak; رَاقِدٌ رَاقِدٌ ve رَاقِدٌ رَاقِدٌ (bşî) içine çekmek;

(bşî) burnuna çekmek; رَاقِدٌ رَاقِدٌ biraz

temiz hava almak; رَاقِدٌ رَاقِدٌ = رَاقِدٌ رَاقِدٌ ; (bşî) kolla-

mak, (bş, haber için) tetikte olmak «رَاقِدٌ رَاقِدٌ»

رَاقِدٌ رَاقِدٌ ;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ ve رَاقِدٌ رَاقِدٌ koklama; içine

çekme, soluma; burnuna çekme;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ enfiye ve burna çekilen

her türlü ilaç;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ bir tutam [enfiye] KNŞ;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ u (رَاقِدٌ) (bşî) kapıp götürmek, aşırarak,

yürütmek; (b-i) [tehlikelerden, zorluklardan]

kurtarmak; رَاقِدٌ رَاقِدٌ = رَاقِدٌ رَاقِدٌ ; (boğulmak üzere

olanları , deniz kazazedelerini,) kurtarmak;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ yankesicilik;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ yankesici;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ ve رَاقِدٌ رَاقِدٌ nişan, madalya; hedef;

alamet, nişan; düğün hediyesi MIS.;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ ve رَاقِدٌ رَاقِدٌ [keskin] nişancı, iyi

atış yapan;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ [ateşli silahlarda] nişahgah;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ [tencere] fokurdamak; eli çabuk/ hamarat

olmak; رَاقِدٌ رَاقِدٌ eli çabuk/ hamarat olmak; [ye-

niden] canlanmak, canlılık kazanmak;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ a (رَاقِدٌ) (bşî) sarhoş olmak, esri-

mek; رَاقِدٌ رَاقِدٌ (kumaşı vb.i) kolalamak; رَاقِدٌ رَاقِدٌ =

رَاقِدٌ رَاقِدٌ (güzel kokuyu) koklamak, ken-

dinden geçmek, mest olmak;

رَاقِدٌ رَاقِدٌ güzel, hoş koku, rayiha; sarhoşluk;

coşkunluk; taşkınlık, çılgınlık; نَشْوَةُ الطَّرَبِ
coşkunluk, sevinçten kendini kaybetme;

نَشَاءٌ güzel koku, rayiha; kola [elbise vb.de
kullanılan]; nişasta;

نَشَاءٌ kola; nişasta;

نَشْوِي kolalanmış, kolalı; nişastalı; [çoğ.]
نَشْوِيَّات nişastalı yiyecekler;

نَشْوَان müe. نَشْوَى ç. نَشْوَى sarhoş; se-
vinçten kendini kaybetmiş, mestolmuş;

نَشْوَان sarhoşluk;

نَصٌّ u (نَصٌّ) (bşi) belirlemek, tayin etmek
«نَصَّتِ الْإِتِّفَاقِيَّةُ عَلَى طَرِيقَةِ سِدَادِ الْقَرْضِ»
(bşin, mektubun vb.nin) metnini belirlemek,
yazmak; (bşi) düzenlemek, düzene koymak;
(bşi) dizmek, sıralamak;

نَصٌّ ç. نَصُوصُ متن; yazı tarzı, üslup;
ifade, ibare; ifade tarzı, kullanılan dil; şart,
koşul; düzenlenme, tanzim, tertip; delil, ka-
nıt; نَصُّهُ و. نَصُّهُ kelimesi kelimesine; نَصُّهُ
hiç eksiksiz, tamamen; نَصًّا وَرُوحًا manen
ve madden, her şeyiyle;

نَصَّةٌ ç. نَصَصُ perçem, kakül;

نَصَّةٌ ç. مَنَاصُ, آت- kürsü, platform; res-
sam sehпасı, şövalye; مَنَصَّةُ الْحُكْمِ saltanat
tahtı, iktidar koltuğu; مَنَصَّةُ الْخِطَابَةِ kürsü;

نَصِيصٌ [söz vb.i] iktibas, aktarma, alıntı
yapma; مَنَصَّةُ التَّنْصِصِ parantez işareti, tır-
nak; مَنَصُّوَصٌ belirlenmiş, belirli, muay-
yen; yazılı ifade edilmiş, yazıya dökülmüş;

نَصٌّ u (نَصٌّ) (bşi) dikmek, dik hale/ konuma
getirmek; (bşi) kurmak, hazır duruma getir-

mek; (çadırı) dikmek, kurmak; (bayrağı,
sancağı vb.i) dikmek; (ağacı) dikmek; (topu
[silah]) nişanlamak, doğrultmak; (b-i) bir
mevkiye/ makama getirmek/ atamak; (ل
b-e, bir kötülük, düşmanlık) göstermek;
(b-e, bşi, eleştiri vb.i) yöneltmek, (على
b-i, bşe) hedef kılmak; (على b-i) kandırmak,
oyuna getirmek MİS.; [son harfi] 'fetha' ile
harekelemek, (kelimeyi) mansup yapmak
DİLB.; نَصَبَ لَهُ الْحَرْبَ b-e karşı harp ilan
etmek, b-e savaş açmak; نَصَبَ لَهُ شَرَكًا ya
da نَصَبَ لَهُ فَخًّا b-e bir tuzak kurmak, b-e
bir oyun hazırlamak; نَصَبَ لَهُ كَمِينًا b-e pusu
kurmak; نَصَبَ مَكِيدَةً bir oyun düzmek, ent-
rika çevirmek ≈ komplo hazırlamak; نَصَبَ
u (نَصَبَ) [hastalık, üzüntü vb.] (b-i) yıkmak,
bitkin düşürmek, harap etmek; (b-i) çok yor-
mak ... نَصَبُوا أَنْفُسَهُمْ ل... için ellerinden
gelen her şeyi yaptılar, çok uğraştılar; نَصَبَ
a (نَصَبَ) yorgun/ bitkin olmak; (نَصَبَ فِي)
elinden geleni yapmak, çok uğraşmak, didin-
mek; نَصَبَ (bşi) dikmek, dik ve sabit konuma
getirmek; (b-i, ... olarak) atamak, görevlen-
dirmek, (bir mevkiye, makama) getirmek;
نَاصِبَ (b-e) kötü davranmak, düşmanca tavır
takınmak [b-e, الشَّرُّ veya الْعَدَاءُ]; [b-e,
السَّيِّئُ] savaş açmak; نَصَبَ (b-i) yormak,
bitkin düşürmek; (b-e) pay/ hisse vermek;
نَصَبَ dik durmak; ayakta durmak; ayağa
kalkmak; dikilmek; (ل bir mevkiye, makama)
atanmak, getirilmek; [son harfi] 'fetha' ile

harekelemek; [kelime] mansup yapılmak;
DİLB.; اِنْتَصَبَ لِلْحُكْمِ || duruşma yapmak,
duruşmayı yönetmek;

نَصَبٌ dikme, dik ve sabit konuma getir-
me; atama, [makama, mevkiye] getirme; [son
harfi] 'fetha' ile harekeleme, [kelimeyi] man-
sup kılma, nasbetme DİLB.; hastalık; tuzak,
hile, oyun, dolap MIS.;

نَصَبٌ ç. اَنْصَابٌ dikili şey, dik nesne;
[tek.is. ة] fidan, fide;

نَصَبٌ ç. اَنْصَابٌ mevki, makam, statü;
put; anıt, abide [yine تَذْكَارِي];

نَصَبٌ ... [meb. mud. kul.] ...in karşısında
|| نَصَبَ عَيْنِي gözlerinin önünde, önüne [yine
MEC.]; b-nin جَعَلَ (وَضَعَ) الشَّيْءَ نَصَبَ عَيْنِيهِ
dikkatini bşe çekmek;

اَنْصَابٌ ç. نَصَبٌ yorgunluk, bitkinlik;
yere dikili bayrak/ sancak;

نَصَبَةٌ ç. اَنْصَابٌ fidan, fide;

نَصَبَةٌ kazık; direk; dikme; yol gösteren
levha, işaret direği;

نَصَابٌ menşe, kaynak; zekatı gerekli kıla-
cak olan asgari mal miktarı ISL.HUK.; en küçük
çokluk veya en az miktar; yeter sayı, nisap;
(نَصَبٌ ç.) kılı/ çakı kabzası/ sapı/ tutamağı;
|| نَصَابُهُ olmasi gerektiği gibi, yerinde;
|| نَصَابُهُ her şey normalleşti,
yerini buldu; نَصَابُهُ اَدَاةُ الْحَقِّ فِي نَصَابِهِ adaleti sağla-
mak, hakkı sahibine vermek; رَدُّ (اَعَادَ) اَمْرًا
ya da نَصَابُهُ bir işi düzeltmek, hallet-
mek, aksaklığını gidermek; عَادَ الْهُدُوءَ اِلَى

نَصَابُهُ [ortalık] sükunete kavuştu, huzur [tek-
rar] geldi; اِتِّمَامًا لِلنَّصَابِ [belli bir] miktarı
tamamlamak için, düz hesap olsun diye;

نَصَابٌ dolandırıcı, sahtekar, hilebaz;

نَصِيبٌ ç. اَنْصِيبُ, اَنْصِيبَاءُ, نَصِيبٌ ç. نَصِيبٌ
pay, hisse [nasip]; kismet, nasip; || كَانْ مِنْ
b-nin nasibi olmak, b-nin payına düş-
mek; ...yapmak, ...olmak
|| كَانْ نَصِيبُهُ مِنْ ذَلِكَ nasibi/ kismetini olmak;
|| bşde talihi yaver gitmemek, bşden
yana kismetsiz olmak; هُوَ عَلَى نَصِيبٍ وَافِرٍ
b-den büyükçe bir payı olmak/ bulun-
mak; يَأْ نَصِيبٍ piyango;

نَصِيبٌ ç. مَنَاصِبٌ bşin dikildiği, dikili oldu-
ğu yer; makam, mevki || اَرْيَابٌ (اَصْحَابُ)
makam/ mevki sahibi kişiler;

مَنَاصِبٌ ç. مَنَاصِبٌ mutfak ocağı;

تَنْصِيبٌ [mevki, makama] atama, getirme;

اِنْصَابٌ dikili olma, dikilme; kurulma;

نَاصِبٌ ç. نَوَاصِبٌ yoran, yorucu; nasbedi-
ci kelime;

مَنْصُوبٌ dik duran; dik, dikilmiş; [mevki
veya makamda] bulunan, [mevkiyi] işgal
eden; (e... عَلَى) yöneltilmiş, tevcih edilmiş
[top silahı]; (اَنْصَابٌ ç.) mansup kelime DİLB.;

مَنْصُوبٌ dik duran; dikili; dik, dikey;

لِ b-e, لِ اَنْصَتَ (نَصَّتَ) i نَصَّتَ
bş(e) kulak vermek, (لِ b-e, لِ ya da اِلَى)
dinlemek; تَنْصَتٌ dinlemeye çalışmak; kulak
kesilmek; gizlice dinlemek;

مَنْصُوبٌ gizlice dinleyen;

(b-e veya ل b-e) (نَصِيحَة, نَصَاحَة, نَصَحَ) a نَصَحَ

nasihat etmek, nasihatte bulunmak, (b-e veya

ل b-e, ب i, yapmasını) nasihat etmek; نَصَحَ

a (ل b-e karşı) (نُصُوح, نَصَحَ) samimi/ içten olmak;

(b-e karşı) hüsnü niyet beslemek, iyi/ müsbet

düşünceleri olmak; نَاصِحَ (b-e) nasihatte

bulunmak; (b-e karşı) samimi/ içten olmak;

تَنَاصَحَ bbe karşı samimi/ içten olmak;

اِتَّصَحَ nasihat kabul etmek/ söz dinlemek/

anlamak; b-den nasihat istemek, (b-nin) fikri-

ni/ görüşünü sormak, danışmak;

نَصَحَ nasihat; öğüt; yol gösterme;

نَصِيحَ samimi, içten, candan; nasihat

eden, öğüt veren;

نَصِيحَة نَصَائِحَ nasihat, öğüt, tavsiye,

öneri; بَذَلَ نَصِيحَةً çok nasihat etmek, çok

diller dökmek, bir çok öğüt vermek, öneri-

lerde bulunmak;

نُصُوحَ samimi, içten, candan;

اِنتَصَحَ danışma, nasihat isteme;

نَاصِحَ نَصَاحَ samimi, içten, can-

dan; nasihat eden, öğüt veren;

(b-e, عَلَى ...e karşı) (نُصُور, نَصْرَ) u نَصَرَ

[kazanması için] yardım etmek, destek ol-

mak; [Allah (cc)] (b-i, عَلَى ...e karşı) galip

kılmak; (b-i, مِنْ ...den) kurtarmak, emniyete

almak; نَصَرَ (b-i) hristiyanlaştırmak; نَاصِرَ

(b-e) yardım etmek, yardımcı/ destek olmak,

(b-i) savunmak; تَنَصَّرَ (ل b-e) yardımcı olma-

ya çalışmak, destek vermek; hristiyanlaş-

mak; تَنَاصَّرَ (ل b-den) yardımlaşmak; اِنْتَصَرَ

yana/ taraf olmak, (ل b-nin) tarafını tutmak;

(...e عَلَى) galip gelmek, zafer kazanmak,

galebe çalmak; galip olmak; (...den مِنْ) inti-

kamını almak, hıncını çıkarmak; اِسْتَنْصَرَ (b-

den) yardımını/ desteğini istemek, aramak;

نَصْرَ yardım, destek, arka çıkma; zafer;

galibiyet;

نَصْرَة yardım, destek;

نَصَارَى حَرِيسْتِيَان; نَصْرَانِي

نَصْرَانِيَة Hristiyanlık;

نَصْرَاءَ نَصِيرَ destek veren, arka çıkan,

kollayan, yardım eden; müttefik, bağlaşıklık;

تَارَافْتَار, يَنْدَاش, پَارْتِيزَان; وَلِي, هَامِي;

النُّصَيْرِيَة Nusayrilik;

نَوَاصِيرَ نَاصُورَ kabarcık, fistül;

مَنَاصِرَ مَنَصْرَ çete. eşkiya topluluğu MIS.;

نَصِيرَ Hristiyanlaştırma; vaftiz töreni;

مَنَاصِرَة destek, arka çıkma, kollama, yar-

dım etme;

اِنْتِصَارَ (آت -) zafer, galibiyet; intikam;

نَاصِرَ اَنْصَارَ yardımcı, yardım

eden; kollayan, himaye eden, hamisi; zafer

bahşeden اَخَذَ بِنَاصِرِهِ b-e yardımcı olmak;

اَنْصَارَ [çoğ.kul.] taraftarlar, yandaşlar,

izleyenler, arka çıkanlar; اَلْاَنْصَارَ Ensar (ra.);

النَّاصِرَة Nasıra şehri FIL.;

نَاصِرِي Nasıra'lı ve Nasıra'ya ait;

مَنْصُورَ [Allah tarafından] desteklenen,

yardım olunan, kollanan; muzaffer, galip;

zaferle sonuçlanan; الْمَنْصُورَة Mansura şehri;

مَنَاصِرَ destekleyen, yardımcı olan;

مُتَصَرِّفٌ galip, muzaffer;
نَصَعَ a (نُصُوعٌ) saf/ arı olmak; açık/ net olmak;
 (bşi, özl. iddia edilen bir hakkı) tanımak, ikrar etmek, doğruluğunu/ geçerliliğini onamak; **أَنْصَعَ** (bşi) tanımak ↑;
نُصْرَعٌ beyazlık; [renk için] parlaklık;
نَصِيعٌ saf, arı; açık, net, ayan beyan, apaçık;
نَصَاعَةٌ saflık, arılık; [ifade, ibarede] açıklık, netlik, anlaşılabilirlik, vuzuh;
نَاصِعٌ saf, arı; açık, net, ayan beyan, apaçık, vazih; beyaz; **نَاصِعُ الْبَيَاضِ** bembeyaz;
لَهُمْ جَبَاهُ apaçık hakikat/ gerçek; **حَقٌّ نَاصِعٌ**
 نَاصِعَةٌ = onların tertemiz bir geçmişi vardır.;
نَصَفَ u, i (نَصْفٌ) [gün] öğle olmak; **نَصَفَ** (bşi) ikiye bölmek/ ayırmak; **نَاصَفَ** (b-ile, bşi) yarı yarıya paylaşmak, eşit bir şekilde bölüşmek; **أَنْصَفَ** hakkı gözetir olmak, adil olmak; (b-e karşı) adil davranmak hakkı gözetmek; (b-e) insafli davranmak; (من zalim b-den, b-nin) hakkını almak, (b-den) hakkını tamamen almak; (b-e) hizmet etmek; **تَنْصَفَ** (b-e) itaat etmek, boyun eğmek, hizmet etmek; (b-den) adalet beklemek; (من ...den) öcünü/ intikamını almak; **أَتَنَصَفَ** [gün, gece, ömür] yarıyı bulmak, yarısına gelmek, yarılanmak; (من ...den) hakkını istemek talep etmek; (b-e) hakkını vermek; (b-den) intikamını/ öcünü almak, hıncını çıkarmak; **أَسْتَنْصَفَ** hakkını istemek, aramak;
نَصَفَ ç. **أَنْصَافٌ** yarım, yarı; bir şeyin

ortası **نَصْفُ الدَّيْرَةِ** || yarım daire; **نَصْفُ** **نَصْفُ الْقَطْرِ** yarıçap; **نَصْفُ** **نَصْفُ الشَّهْرِ** onbeş günlük; **نَصْفُ** **نَصْفُ النَّهَارِ** öğle; **نَصْفُ** **نَصْفُ اللَّيْلِ** gece yarısı; **نَصْفُ** **نَصْفُ السَّنَةِ** altı aylık taksit;
نَصَفَ orta; orta boyda, orta büyüklükte; orta yaşlı;
نَصْفِي [na't] yarı, orta, yarım; **نَصْفِي** **نَصْفِي** büst;
نَصْفِي **نَصْفِي** yarı felç; **نَصْفِي** **نَصْفِي** yarı körlük;
نَصَفَ ve **نَصَفَةً** hakkı gözetme, adalet, insaf;
نَصِيفٌ başı örtmekte kullanılan örtü: başörtüsü, sarık vb; [mud. kul.] ...in yarısı/ ortası;
تَنْصِيفٌ ikiye bölme, ayırma;
مَنْصُفَةٌ [zarf] yarı yarıya, eşit parçalarla, eşit bir şekilde;
أَنْصَافٌ hakkı gözetme, adalet, adillik; hakkın gözetildiği/ insafli davranış;
نَصَفَ, **نَصَافٌ**, **نَاصِفٌ** ç. **نَاصِفٌ** uşak hizmetçi;
مَنْصُفٌ ikiye bölen, ayıran;
مَنْصُفٌ hakkı gözetken, hakşinas, adil, insaf sahibi [is. ve s.];
مَنْصُفٌ **مَنْصُفٌ** yarı, orta; **مَنْصُفٌ** **مَنْصُفٌ** yarı yolda; **مَنْصُفٌ** **مَنْصُفٌ** 9.30; **مَنْصُفٌ** **مَنْصُفٌ** öğle [vakti]; **نَصَلَ** a, u (نُصُولٌ) yere düşmek [renk] solmak, uçmak; (من ...den) serbest kalmak, yakasını kurtarmak, kurtulmak, (من ...i) üzerinden atmak; **تَنْصَلَ** (من ...den) yakasını kurtarmak,

نَضْد dizili, dizi dizi [özl. dişler];
 نَضَارَة, نُضُور, نُضْرَة (u نَضْر, a نَضْر, u نَضْر)
 güzel görünmek, taze olmak; parıl parıl ol-
 mak, parıldamak; نَضْر (bşî) parlatmak;
 تَنْضَر parlak ve güzel olmak;
 نَضْر parlak ve güzel;
 نَضْرَة tazelik, körpelik; parıltı; güzellik;
 servet, zenginlik; dinçlik;
 نَضَار altın;
 نَضَارَة tazelik, körpelik, gençlik; letafet,
 zerafet; dinçlik,
 نَضِير güzel ve parlak; altın;
 نَاضِر güzel ve parlak;
 نَضَف a (نَضْفًا) (bşî) sonuna kadar içmek;
 نَضَف keklik otu, yer fesleğeni BOT. Origa-
 num vulgare;
 نَضَف pis, kirli;
 نَضِف ♂;
 نَضَل u (نَضَل) (b-i) yenmek altıtmek; (b-e) galip
 getirmek; نَاضِل (b-i) yenmeye çalışmak, (b-
 ile) mücadele etmek; (b-i) savunmak,
 müdafaa etmek; تَناضِل (b-ile) mücadele et-
 mek, çekişmek, rekabet etmek;
 نِضَال mücadele, çekişme, rekabet; dövüş,
 kavga; savunma, müdafaa [savaşı]
 نِضَال = مُناضلة;
 نِضَالِي çekişmeli, mücadelecî; hırçın, kav-
 gacı;
 مُناضِل mücadele eden; savaşılan, dövüşen;
 müdafa eden, savunan;
 نِضاض tehdit eder şekilde dilini çıkaran [yılan];

نَضَا (نَضُو) (elbiseyi) çıkarmak; (عن
 b-nin) elbisesini çıkarmak; نَضَى عن نَفْسِه
 soyunmak; (نَضُو, نَضُو) azalmak; [renk]
 solmak; نَضَى (elbiseyi) çıkarmak, (عن b-i)
 soymak, elbisesini çıkarmak; أَنْضَى (bineği)
 yormak, bitkin düşürmek; (hayvanı) zayıflat-
 mak; أَنْضَى (kılıcını) [kınından] çekmek;
 أَنْضَاء [üstten çıkarılmış] elbise; نَضُو
 أَنْضَاء zayıf, arık; نَضُو
 نَط u (نَط) sıçramak, zıplamak; sekmek;
 نَط سِجْرَامَا ۱۱ ip atlama [oyun];
 نَط طُولِي uzun atlama;
 نَطَة sıçrayış, sekiş;
 نَطَاط zıp zıp zıplayan, sıçrayan; bir
 çekirge türü; boş boğaz, zevzek;
 نَاطِح a (نَاطِح) süsmek, tos vurmak; نَاطِح (bşe)
 bindirmek [toslamak]; (bşe) dokunmak;
 تَناطِح ve اِنْتَطِح bb ile toslaşmak, bbe tos
 vurmak; birbirine diklenmek [horozlanmak];
 نَاطِح süsme, tos vurma;
 نَاطِحَة tos;
 نَاطِح çok tos vuran;
 نَاطِح süsülmüş, tos vurulmuş;
 مَناطِحَة boğa güreşi;
 نَواطِح السُّحَب ۱ نَاطِحَة السُّحَاب : نَاطِح
 gökdelen;
 نَظَر u (نَظَرَة, نَظَر) (bşî, ekini) beklemek, kolla-
 mak, gözetmek;
 نَظَر bekleme, kollama, gözetme;
 نَظَرَة ♂;
 نَظَار bostan korkuluğu;

نَوَاطِر, **نَظَرَة**, **نُظْرَاء**, **نُطَار** korucu;
gemilerde direk üstündeki gözcü;
نَاطُور korucu; gemilerdeki direk
üstündeki gözcü;
نَاطُورَة bir genç kıza refakat eden yaşlı
kadın, şaparon SUR.;
نَظْرُون natron [özl. Mıs.'da elde edilen];
نَظَس ⇒ **تَنَظَس** (عن bşi) iyice/ dikkatle incele-
mek, tahkik/ tetkik etmek; (ب...de) maharet/
ustalık göstermek;
نَظَس bilgili, tecrübeli; mahir, usta;
نَظَاسِي (نَظَس. ڤ.) deneyimli, bilgili
fizikçi;
نَظَع [edil.] rengi değişmek;
نَظَع müşkülpesent, güç beğenir olmak,
güç beğenmek, kolay beğenmemek; dik-
kafalı/ inatçı olmak;
نَظَع masa üzerine serilen/
ya da oyun tahtası olarak kullanılan [eskiden,
infaz öncesinde, mahkumun altına serilen]
deri sergi;
نَظَع الحُرُوف النَظَعِيَّة damak; **نَظَع** ڤ. **نَظَع**, **نَظَع**
damak harfleri
نَظَف (نَظَافَة, نَظَفَان, تَنَظَاف, نَظَف) damla
damla akmak, süzülme;
نَظَفَة ڤ. **نَظَف** damla; meni;
نَظَق (نَظَق, نَظُوق, نَظَق) açık/ net bir şekilde
[telaffuz ve anlam olarak] konuşmak; (ب
bşi) söylemek, demek; (ب bşi) telaffuz et-
mek; **نَظَق** (b-i) konuşturmak; (b-e) kuşak
bağlamak (b-nin) beline kuşak sarmak;

نَظَق (b-i) konuşturmak; **تَنَظَق** beline kuşak
sarmak/ dolamak; çevresi kuşatılmak, çevre-
si sarılmak; **اِسْتَنَظَق** (b-i) sorgulamak, sorgu-
ya çekmek, (b-nin) ifadesini almak; (b-den)
konuşmasını/ cevabını beklemek/ istemek;
نَظَق açık, net [telaffuz ve anlam olarak]
konuşma; telaffuz; söyleyiş, söyleniş; emir,
buyruk ... **صَدَرَ النُّطْق السَّامِي ب...** olması,
yapılması, Haşmetli, Majesteleri tarafından
emredildi; **نُطْق بِالْحُكْم** yargı, hüküm ifadesi;
فَاقِد النُّطْق dilsiz, konuşma özürü;
نَظَقِي telaffuz ile ilgili;
نَظَاق ڤ. **نُطْق** kuşak; kemer; halka, halka
şeklinde saran, kuşatan şey; sınır, had, limit;
alan, saha, kapsam, genişlik; kordon, kuşat-
ma **فِي نَظَاقِ الحَصَارِ** abluka, kuşatma;
وَأَسِعَ bu konu çerçevesinde; **النَّظَاق** kapsamlı, geniş, etraflı; geniş çapta,
مَنْطِق konuşma [yeteneği]; söyleyiş, telaf-
fuz; diksiyon; mantık; ... **لَيْسَ مِنَ الْمَنْطِقِ أَنْ...**
...yapması/ olması makul/ mantıki değildir;
عِلْمُ الْمَنْطِقِ mantık bilimi;
مَنْطِقِي mantıki; mantık ve münazaraya
ait; (مَنْطِقَة ڤ.) mantıkçı, mantık bilgini;
مَنْطِق ڤ. **مَنْطَاق** kuşak, kemer;
مَنْطَقَة ڤ. **مَنْطَاق** kuşak, kemer; bölge, mın-
tika; civar, havalı, yöre, kesim; mıntika ASK;
الْمَنْطَقَة الْحَارَة işgal bölgesi; **الْمَنْطَقَة الإِحْتِلَال** ڤ.
tropikal bölge; **مَنْطَقَة البَتْرُول** petrol alanları;
مَنْطَقَة burçlar kuşağı, zodyak; **مَنْطَقَة الحَرْب**
yasak bölge; **مَنْطَقَة حَرَام**

savaş bölgesi; **مِنْطَقَة حُرَّة** serbest bölge;
مِنْطَقَة الضَّرْب sanayi bölgesi; **مِنْطَقَة صِنَاعِيَّة**
 çarpışma bölgesi; **مِنْطَقَة كُرَوِيَّة** küresel bölge;
الْمِنْطَقَتَانِ الْمُعْتَدِلَانِ Ilıman Bölgeler [dönence-
 ler ve kutuplar arasında kalan iki bölge];
مِنْطَقَة مُجَرَّدَة مِنْ التَّجْهِيْزَاتِ الْحَرْبِيَّةِ silahlardan
 arındırılmış bölge; **مِنْطَقَة النُّفُوْذِ** etki alanı;

مِنْطَقِي bölgesel;

مِنْطِيق belîğ/ güzel konuşan;

اِسْتِنْطَاق cevaplamasını isteme; sorgula-
 ma, sorguya çekme, ifadesini alma;

نَاطِق konuşan, söyleyen; konuşabilen,
 konuşma yetisine/ melekeseine sahip; belîğ/
 güzel konuşan; ses çıkaran sesli, açık, net,
 anlaşılır; makul, akla yatan; konuşmacı, ha-
 tip; sözcü; **النَّاطِقُونَ بِالضَّادِ** [lafzen: "ض"
 ile konuşanlar] Arapça konuşanlar, Araplar;
شَرِيْط apaçık, ayan beyan delil; **دَلِيْل نَاطِق**
جَرِيْدَة نَاطِقَة sesli sinema filmi; **النَّاطِق**
 aktüalite [film]; **لَيْسَ عِنْدَهُ نَاطِقٌ وَ لَا صَامِتٌ**
 ne hayvanı, ne de malı var, çok fakir; **نَاطِق**
 ...sözcüsü; **بِاسْمِ ...**

مَنْطُوْق söylenilen, ifade edilen, telaffuz
 edilen; ifade, ibare; metin; **بِالْمَنْطُوْقِ** metne
 göre; açık/ net bir şekilde, kesin olarak;
مَنْطُوْق الْحُكْمِ [yargı] karar HUK.; **مَنْطُوْق الْعَقْدِ**
 sözleşme metni; **مَنْطُوْق الْقَانُونِ** kanun metni;
مَنْطُوْق الْكَلِمَةِ kelimenin sözlük anlamı;

مُسْتَنْطَق sorgu hakimi; sorgulayan;

نَظْل u (نَظْل) (bşî) sıkıp suyunu çıkarmak; (bşê)
 pansuman yapmak;

نَظُول sıcak kompres; pansuman;

نَظْنَط sekmek, sekerek gitmek;

نَظَر u (نَظَر, مَنْظَر) (bşê, b-e ya da الی ...e) bakmak,
 bakışlarını çevirmek, yöneltmek; (bşî ya da
 فِي bşî) düşünmek, tasarlamak, aklından
 geçirmek; dikkatini (الی ...e) çevirmek/ ver-
 mek; (فِي mahkemeye, davaya, duruşmaya)
 bakmak; (بَيْنَ ...ler arasında) hakemlik et-
 mek; (لِ b-e) bakmak, (لِ b-i) gözetmek,
 bakımı ile ilgilenmek; **نَظَرَ إِلَيْهِ شَزْرًا** b-e
 şüphe ile bakmak; **نَظَرَ (فِي) الْقَضِيَّةِ** davaya
 bakmak HUK.; **نَظَرَ فِي طَلَبِ فُلَانٍ** b-nin başvuru-
 rusu, talebi ile ilgilenmek, işleme sokmak;
نَظَرَ مِنْ فُرْجَةِ الْمِفْتَاحِ (مِنْ فُوْهَةِ الْمِفْتَاحِ) anahtar
 deliğinden bakmak; **أَنْظَرَ بَعْدَهُ** aşağıya bakı-
 nız!; **أَنْظَرَ ظَهْرَهُ** arkaya bak(ınız)! lütfen arka-
 sını çevirin! [uyarı notu]; **نَاطِر** ...in
 arasında) benzerlikler, paralellikler kurmak,
 karşılaştırma yapmak; **أَنْظَرَ** (b-e, bşê) denk
 olmak; (b-i, bşî, ب ...e) denk görmek, benzet-
 mek (b-i, bşî, ب ile) aynı görmek, aynı mesa-
 beye koymak; (b-ile) rekabet etmek, rakip
 olmak; (b-ile, ب bşî) tartışmak, (b-ile ب
 ...hakkında) münakaşa etmek, (b-e, ب ...ile
 ilgili olarak) itirazda bulunmak; (bşî) teftiş/
 kontrol etmek; **تَنْظَر** (b-nin veya لِ b-nin
 borcunu) ertelemek, geciktirmek; (b-e) süre
 tanımak; **تَناظر** (b-i, bşî) seyretmek, gözle-
 mek, incelemek, tetkik etmek; uygun zamanı
 beklemek; **اِنْتَظَرَ** karşı karşıya olmak; simetrik
 olmak MAT; münakaşa etmek, tartışmak;

(*bşî* üzerinde) tartışmak, tartışma konusu yapmak;
 انتظر (*bşî* için) rekabet halinde olmak; انتظار (...i) beklemek; (birbirini) seyretmek; uygun zamanı beklemek; انتظار *den* çok beklentisi bulunmak; استظر beklemek; sabretmek; mühlet/süre istemek; (*b-den*) beklemesini istemek;
 نظر bakış; manzra, görünüş, görüntü, görünüm; anlayış, idrak; (...i) inceleme, tetkik, tahkik; düşünme, tasarlama; nazariye, teori; (konuyu, mevzuyu) ele alma; (davaya) bakma; teftiş, kontrol; yetki, salahiyet; dikkat, özen, ihtimam, bakım ...i de göz önüne alarak, ...e bakarak, ...sebebiyle, ...yüzünden; بصرف النظر عن ...; بالنظر ل... veya ...e itibar etmeden/ etmeksizin, ...i göz önüne almadan/ almaksızın; تحت النظر incelenmekte, üstünde durulmakta; دون نظر الى ...i göz önüne almaksızın, ...e itibar etmeksizin; في نظري bence, bana sorarsanız, benim düşünceme göre; ...in incelenmesi/ tetkiki için, ...i incelemek amacıyla; النظر في الحياة dünya görüşü; إعادة النظر tekrar gözden geçirme, yeniden inceleme/ ele alma; أهل النظر kuramsal düşünürler, teorik/ nazari düşünce sahipleri; بعيد النظر teorisyenler, nazariyeciler; بعيد النظر veya طويل النظر fera-set sahibi, uzağı gören, ileri görüşlü; قصر النظر ileriye görememe ≈ dar görüşlülük; قصر النظر ilerisini göreme-

yen ≈ dar görüşlü; النظر ذات المحكمة yetkili mahkeme; مسألة فيها نظر çözümlenmemiş, üzerinde düşünülmesi gereken mesele; من مهم له نظر önemli, kişi; yetkili ya da söz sahibi kişi; راجع ...i gözü ile süzmek; أدار نظره في ...in sorumluluğu altında olmak, ...in yetki alanına girmek; سارق b-e gizlice [çaktırmadan] bakmak; في هذا الأمر نظر bu konunun dikkatle incelenmesi gerekir; قطع ...i hesaba katmamak, göz önüne almamak; هو تحت نظر فلان o falanın koruması altındadır, falanın himayesindedir;
 نظر benzer, denk ٥ benzersiz, eşsiz, yegane, biricik;
 نظرة bakış; görünüm, görünüş; نظرات (bşî) gözden geçirme; düşünceler;
 نظرة tehir, ertelenme;
 نظري bakış ile ilgili, görüntü ile ilgili; teorik, nazari, kuramsal; tahmine dayalı;
 نظرية kuram, nazariye, teori; tefekkür, derin düşünme;
 نظير müe. ç. نظائر benzer, karşılaştırılabilir, denk; karşısında olan, paralelinde olan; [mud.kul.] ...de olduğu gibi, ...ile aynı şekilde; nüsha, kopya; ٥ نظير [meb. mud.kul.] ...in yerine, ...e mukabil, ...e karşılık
 örn: 50 milim ödeyerek, نظير دفع خمسين مليماً 50 milime karşılık; نظراًؤه emsali, onun gibi insanlar; نظير السمت veya نظير السمت en aşağı

نُقْطَعُ النَّظِيرِ ve مَقْطُوعُ النَّظِيرِ nokta ASTR.; eşsiz, emsalsiz, karşılaştırılmaz; لَيْسَ لَهُ نَظِيرٌ benzersiz, eşsiz, emsalsiz;

فِي نَظِيرَةٍ baş kısım, en üst mevki; ...in başında; [mud. kul.] ...

نَظَّارٌ keskin gözlü; (نَظَّارَةٌ) [oyunu, temsili] seyirci;

نَظَّارَةٌ آتٍ teleskop; dürbün; gözlük; نَظَّارَةٌ مُعْظَمَةٌ monokl; نَظَّارَةٌ فَرْدِيَّةٌ (وَاحِدَةٌ) büyüteç; نَظَّارَةٌ طَبِّيَّةٌ dürbün; نَظَّارَةٌ المِيدَانِ numaralı gözlük;

نَظَّارَاتِي görme bozukluğunu ölçen, gözlükçü; gözlükçü;

نَظَّارَةٌ teftiş, kontrol, yönetme; bakanlık ESK.;

نَظَّورٌ dürbün;

مَنْظَرٌ görünüş; görünüm, manzara; perspektif; bakılan şey; sahne [oyuna ait]; sahne dekoru; bir yere hakim konum; nöbetçi kulesi; مَنْظَرٌ عَامٌّ genel görünüm, umumi manzara; مَنْظَرٌ طَبِيعِيٌّ tabiat manzaraları;

مَنْظَرَةٌ مَنْظَرٌ hakim yer, tepe, yükselti; manzara, görüntü; gözcü/ nöbetçi/ bekçi kulesi; misafir odası;

مَنْظَرٌ gözlük YEN.; teleskop;

مَنْظَرٌ teleskop; büyüteç; [metal] ayna, spekülom; مَنْظَرٌ مُعْظَمٌ büyüteç; مَنْظَرٌ أَسْوَدٌ olaylara kötümser yaklaşım;

مَنْظَرَةٌ çekişme, rekabet; tartışma, münakaşa [münazara]; teftiş, kontrol;

تَنْظَرٌ ağız dalaşı; simetri MAT.;

انتظار bekleme; umma, beklenti içinde olma; على غير انتظار beklenmedik bir şekilde/ zamanda;

نَظَّارٌ ç. نَظِيرٌ bakan, gözleyen, gözcü; denetleyen, teftiş/ kontrol eden; müfettiş; yönetici, idareci, müdür; nazır, bakan ESK.; نَظِيرُ الْوَقْفِ vakıf müdürü;

نَظِيرَةٌ [kadın] yönetici, idareci, müdire; بَيْنَ نَوَاطِرَ ç. نَظِيرَةٌ ve نَظِيرٌ göz; bakış; نَظِيرُهُ gözünün önünde;

مَنْظُورٌ bakılan, görülen; [olması, gelmesi] beklenen, tahmin edilebilen; kontrol edilen, denetlenen; nazar değmiş olan; ...de ...أَمَامَ incelenmekte/ görüşülmekte olan [dava vb.]; مَنْظُورٌ عَلَيْهِ korunan, himaye edilen, vesayet altında olan; مَنْظُورٌ غَيْرٌ görünmez; beklenmeyen, daha önceden tahmin edilmeyen; مَنْظُورَةٌ دَعْوَى görüşülmekte olan dava; مَنْظُورَةٌ أَدَوَاتٌ görsel eğitim araçları; مَنْظُورٌ فِي أَمْرِهِ durumu incelenmekte/ görüşülmekte olan kişi;

مَنْظَرٌ benzer, denk; rakip, karşı taraf [özl. tartışmada]; konuşmacı [tartışmada];

نَظْفٌ (نَظَافَةٌ) temiz olmak; نَظْفٌ (bşî) temizlemek; تَنْظَفٌ temizlenmek;

نَظَافَةٌ temizlik;

نَظِيفٌ ç. نَظْفَاءٌ temiz; نَظِيفٌ السَّرَاوِيلِ namuslu, ifetli; نَظِيفٌ الْيَدَيْنِ dürüst, namuslu, harama el sürmez, haram lokma yemez; نَظِيفٌ الْأَخْلَاقِ terbiyeli, sebepli;

أَنْظَفٌ daha temiz;

تَنْظِيفُ الْأَظْفَارِ ¶ temizleme ¶ آت. Ç. تَنْظِيفُ

manikür;

نَظَّمَ i (نَظَّمَ, نَظَّمَ) ve نَظَّمَ (inci) dizmek; (bşî) düzenlemek, düzene koymak, tanzim etmek; (bşî) sınıflamak, tasnif etmek; (bşî) ayarlamak; (bşî) hazırlamak; (bşî) doğrultmak, düzeltmek; (bşî) organize etmek; (bşî) sahneye koymak; (şîir, vb.) yazmak; derlemek; تَنْظَمُ ve تَنْظَمُ dizilmek; düzenlenmek, düzene girmek, tanzim edilmek; اُنْظَمَ; tasnif edilmek, sınıflara/ gruplara ayrılmak; (...e) üye olmak katılmak, girmek; [his, titreme, ürperti vb.], (b-nin azalarını kaplamak, her tarafını sarmak, (...e) yayılmak, nüfuz etmek;

نَظَّمَ sıra, tertip; , düzen; dizi; sistem, nizam; organizasyon, kuruluş, örgüt; beyit;

نَظَّمَ düzenlilik, tertip, intizam; uygunluk, uyum, düzenli yapı; kuruluş organizasyon; sıra, dizi; metot, yöntem; sistem, nizam; adalet sistemi; عَلَى هَذَا النِّظَامِ ¶ bu düzenle; نَظَّمَ أحوال الشخصية özel hukuk, şahsı ilgilendiren kanunlar; نَظَّمَ أساسی tüzük; anayasa; نَظَّمَ اقتصادي ekonomik sistem; النِّظَام البرلماني ziraat sistemi; نَظَّمَ البادية demokratik parlamenter düzen; نَظَّمَ البوليس و الإدارة polis ve idare teşkilatı, ≈ emniyet teşkilatı; نَظَّمَ جوازات السفر pasaport kanunu; نَظَّمَ الحياة hayat tarzı; النِّظَام الرأسمالية; yönetmelik; نَظَّمَ الداخلي iç tüzük; نَظَّمَ العام kamu düzeni; نَظَّمَ المرور trafik

yasaları kanunu; نَظَّمَ نيابي parlamenter rejim;

نَظَّمَ düzenli, kurallı, düzene uygun, nizami; sistematik, sistemli, bir düzen dahilinde işleyen; düzenli [ordu, birlik];

نَظَّمَ düzenleme, düzene koyma, tanzim etme; yeniden düzenleme, ıslah etme, reform; ayarlama; organize olma; manevra, taktik; yol yapımı mis. نَظَّمَ المرور ¶ trafik düzenlemesi; إعادة التنظيم tekrar düzenleme; نَظَّمَ düzen, intizam; sistemlilik, bir sistem dahilinde hareket etme ¶ بَانِظَامٍ düzenli bir şekilde; نَظَّمَ في düzenli, düzen içinde; sistemli bir şekilde;

نَظَّمَ düzenleyen, tertip eden; ayaflayan; organize eden; [şîir, beste, yazan]; derleyen; (نَظَّمَ) su seddi, bent ir.;

نَظَّمَ düzenli, tertipli; nazım şeklinde, manzum, şîirsel; [vezne göre yazılmış] şîir; [çoğ.] آت- manzum eserler, [ölçülü, vezne göre yazılmış] şîirler;

نَظَّمَ آت. Ç. منظومة didaktik/ öğretici şîir; sıra, dizi;

نَظَّمَ düzenleyen, tertip eden; organize eden, organizatör;

نَظَّمَ düzenli, tertipli, muntazam; sistemli, bir düzene göre derlenmiş; جيش منظم düzenli ordu; غير منظم düzensiz; systemsiz;

نَظَّمَ آت. Ç. منظمة kuruluş, organizasyon örgüt Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü, F.A.O.; منظمة التحرير الفلسطينية Filistin Kurtuluş ör-

gütü; **مُنْظَمَةُ الصَّحَّةِ الْعَالَمِيَّةِ** Dünya Sağlık Örgütü; **مُنْظَمَةُ الْأَقْطَارِ الْمَصْدَرَةِ لِلنَّفْطِ** Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü, OPEC; **مُنْظَمَةُ الْأُمَمِ** Birleşmiş Milletler Endüstriyel Kalkınma Örgütü, UNIDO; **الْمُنْظَمَةُ الْإِسْتِشَارِيَّةُ الْحُكُمِيَّةُ الدَّوْلِيَّةُ لِلْمَحَلَّاتِ الْبَحْرِيَّةِ** IMCO, Uluslararası Denizcilik Danışma Örgütü; **مُنْظَمَةُ الطَّيْرَانِ الْمَدْنِيِّ الدَّوْلِيَّةِ** ICAD, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü; **مُنْظَمَةُ الْعَمَلِ** Uluslararası Çalışma (İşçi) Örgütü, ILO; **مُنْظَمَةُ الْأُمَمِ الْمُتَّحِدَةِ لِلتَّرْبِيَّةِ وَالْعُلُومِ وَ** UNESCO, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü; **الْمُنْظَمَةُ الْعَالَمِيَّةُ لِلْإِرْصَادِ الْجَوِّيَّةِ** Dünya Meteoroloji Örgütü, WMO;

مُنْتَظِمٌ düzenli, bir düzene göre işleyen/hareket eden; tertipli, muntazam; sistematik, sistemli; metotlu, metodik;

نَعَبَ *a, i* (نَعِبَ, نَعَبَ) [özl. karga] ötmek; çığlık atmak; **نَعَبَ** *a* (نَعَبَ) [deve] hızla gitmek;

نَعَابٌ [karga] ötüş, ötme sesi;

نَعَابٌ [karga] öten, uğursuz, meşum;

نَعَتَ *a* (نَعَتَ) (*b-i*, *bşî*) vasıflamak, nitelemek;

نَعْتٌ nitelik, vasıf, sıfat; _ (نُعُوتٌ) niteleyici, tasvif edici kelime; sıfat; lakap;

نَعْتِي niteleyici, niteleyen, tavsif eden;

مَنْعُوتٌ nitelenen, vasıflanan, mevsuf;

نَعَجَةٌ *a, i* نَعَجَاتٌ, نَعَاجٌ dişi koyun;

نَعَرَ *a, i* (نَعَارَ, نَعِيرَ) [hayvan] hırıldamak, hırıltı çıkarmak; böğürmek; [kan] fışkırmak;

نَعْرَةٌ gürültü; böğürme sesi; hırıltı;

نَعْرَةٌ burun; burun delikleri;

نَعَرَ *آت*, نَعَرَ, نَعَرَ atsineği;

نَعْرَةٌ *آت* نَعْرَةٌ أَقْلِيمِيَّةٌ kibir, gurur; şovenizm, aşırı milliyetçilik;

نَعَارٌ gürültü çıkaran, bağırıp çağıran, yaygaracı; [saldırı, isyan için] kışkırtan, tahrik eden, provokatör;

نَعِيرٌ gürültü; böğürme sesi [özl. öküz];

نَعَارَةٌ toprak testi [çoğunlukla iki kulplu];

نَاعُورٌ hemofili [yine نَزَافٌ];

نَاعُورَةٌ *ا* نَوَاعِيرُ su dolabı;

نَعَسَ *u, a* uyuklamak; şekerleme yapmak; [piyasa, alışveriş] durgun olmak, iş yapmamak,

kesat gitmek; **نَعَسَ** ve **أَنَعَسَ** (*b-i*) uyutmak;

تَنَاعَسَ uyuyor gibi yapmak; uyuklamak;

نَعْمَةٌ şekerleme, kestirme;

نُعَاسٌ uyuklama; uyuşukluk;

نُعَسَانٌ uyuklayan;

نَاعَسَ *ا* نَعَسَ; şekerleme yapan, kestiren;

نَعَشَ *a* (نَعَشَ) ve **نَعَشَ** ve **أَنَعَشَ** [yere düşmüş olanı ya da kötü duruma düşmüş olanı] kaldırmak; [Allah] (ölüyü) canlandırmak, hayata döndürmek; [bahar] (insanlara) canlılık getirmek; [eğilmiş bir ağacı] kaldırmak; (*b-i*) fakirlikten kurtarmak; **أَنْتَعَشَ** düştükten sonra kalkmak; hastalıktan kalkmak; canlanmak, dirilmek, hayata dönmek;

نَعَشٌ cenaze teskeresi veya sedye; **بَنَاتُ نَعَشٍ** Küçük Ayı ASTR.; **بَنَاتُ نَعَشٍ** Küçük Ayı astro. Büyük Ayı ASTR;

نَعَشَة : نَعَشَة الْمَوْت öfori, aşırı zindelik;

انْعَاش canlandırma, hayata döndürme;

canlılık kazandırma; iyileştirme;

انْتَعَش hayata dönme; eski canlılığına

kavuşma, canlanma; yenilenme;

مَنْعَش hayat veren, hayata döndüren;

iyileştiren;

نَعَظَ a (نَعُظَ, نَعِظَ, نَعُظَ) [erkeklik organı] sertleş-

mek; **انْعَظَ** şehvete gelmek/ kapılmak;

نَاعُوظ cinsel gücü artırıcı şey, afrodisyak;

نَعَقَ a, i (نَعِيق, نَعِيق) [karga] ötmek; [koyun] mele-

mek; bağırmak;

نَاعِقٍ : كُلِّ نَاعِقٍ وَ نَاعِرٍ istisnasız herkes,

kim varsa;

نَعَلَ a (نَعَلَ) ve **انْعَلَ** ve **انْعَلَ** (b-e) ayakkabı, giydir-

mek; (hayvanı) nallamak; **نَعَلَ** a (نَعَلَ) ayak-

kabı giymek; **انْتَعَلَ** = **نَعَلَ**; **نَعْلٍ** nalın/ terlik

vb. giymek; ayakkabı giymek;

نَعْلٍ ayakkabı; **نَعَالٍ**, **نَعَالٍ** ayakkabı; nalın, sandalet;

nal;

نَاعِلٍ ayağında ayakkabı olan; pençeli,

pençe vurulmuş;

نَعَم u, a ve **نَعَم** a (نَعَم, نَعَمَة) rahat/ müreffeh

bir hayat sürmek, yaşamı olmak; (b bşden)

hoşlanmak, memnun olmak, (b ...i) sevmek;

...den emin olmak, ...e

güveni olmak; **نَعَم** a (نَعَم) [ince dal, sürgün]

yeşil ve taze; yumuşak olmak; ince, toz gibi

olmak ya da tozlaşmak, toz halini almak;

نَعَم u (نَعُومَة) yumuşak, pürüzsüz olmak; **نَعَم**

(b bş) yumuşatmak; (b bş) toz haline getirmek;

(b-i) bolluğa/ müreffeh bir hayata alıştırmak,

bolluk içinde yaşatmak; **انْعَمَ** (b bş ya da ب

b bş) güzel/ hoş/ memnun edici kılmak/ hale

getirmek; (b-e, b bş) ihsan etmek,

bahşetmek; (b-e, b bş) nimetler vermek,

kendini (e ...i) hasretmek, adamak; **انْعَمَ** ¶

انْعَمَ hayırlı sabahlar, günaydın; **انْعَمَ**

b bş dikkatle bakmak, baştan

ayağa süzmek iyice incelemek; **تَنْعَمَ** bolluk

içinde yaşamak, müreffeh bir yaşam sürmek;

(b bşden) hoşlanmak, (b bş) sevinmek;

نَعَم [övgü, metih fiili, çekimsiz, isim cüm-

lesinin başına gelir] ...ne kadar da güzeldir,

mükemmeldir.! iyidir!; **نَعَمَ الرَّجُلُ زَيْدٌ** Zeyd

ne de iyidir; **نَعَمَ الشَّبَابُ شَبَابُهُمْ** Gençleri ne

kadar da mükemmel! [Gençler karşılaştırılsa,

onların gençleri en iyileridir muhakkak!];

فَبِهَا o gerçekten iyi bir dosttur; **نَعَمَ الْخَلِيلُ**

böyle olursa ne ala! eğer böyleyse,

نَعَمَ مَا فَعَلْتَ Aferin sana!;

نَعَم evet!; [fiil cümlesinden önce] doğru-

su!; **نَعَم** ? [yükselen bir ses tonu, soru vurgusu

ile] ne dediniz? efendim? KNŞ.;

نَعَم mal, koyun, deve hayvan [nimet

olduğu ve faydalı olduğu için];

نَعْمَة bolluk içindeki, rahat yaşam; refah,

bolluk; mutluluk, saadet;

نِعْمَات, **نِعْمَات**, **نِعْمَات**, **نِعْمَات** nimet;

insanın hoşuna giden durum, mal, mülk;

ihsan, lütuf, iyilik «عِنْدِي نِعْمَةٌ لَا تُنْكَرُ»;

yararlanılan imkan, nimet **نِعْمَةُ اللَّهِ** Allah'ın

(cc) lütfu keremiyle; **وَأَسِعِ النُّعْمَةَ** hali vakti yerin-de; **وَلِيَّ نِعْمَتِهِ (نِعْمِهِ)** birine iyilikte bulunan;

نُعْمَى mutluluk, saadet;

فِي النُّعْمَاءِ وَ iyilik, ihsan, lütuf;

الْبَاسَاءِ iyi ve kötü günde/ zamanda;

نُعْمَان kan; **شَقَائِقُ النُّعْمَانِ** Dağ lalesi, anemon BOT. Anemone;

نَعَام [cin.is.; tek.is. ة] ç. **نَعَائِم** devekuşu;

نَعِيم bolluk, refah, rahatlık [özl. Allah'ın bahşettiği]; mutluluk, saadet; Cennet; **نَعِيم** Allah'ın (cc) lütfu keremi, ihsanı; **نَعِيم** **الْبَالِ** sakin, huzurlu;

النُّعَامِ Nişancı takımyıldızı ASTR.;

نُعُومَةٌ [hoşa giden] yumuşaklık, incelik; ince toz hali; **نُعُومَةٌ أَظْفَارُهُ** çocukluğundan beri;

أَنَعَمَ daha yumuşak;

مَنَعَامَ çok veren, ihsan eden;

مَنَاعِمَ nimetler, lutfedilen şeyler, iyilikler; bolluk, refah;

تَنَعِيمَ mas.;

أَنَعَامَ nimet verme; ihsan da bulunma, iyilik yapma; lütuf, ihsan, nimet; **أَنَعَامَ النَّظَرِ** iyice bakma, gözden geçirme;

نَاعِمَ yumuşak; pürüzsüz; taze, körpe; toz gibi **نَاعِمَ الظُّفْرِ** genç; **سُكَّرَ نَاعِمَ** toz şeker;

مَنَعِمَ nimet veren, lütufta bulunan;

نَعْنَع ve **نَعْنَاع** nane BOT.;

نَعْنَاعِي naneli; nane gibi [na't];

نَعَى a (نَعِيَان, نَعِي) (b-nin) ölümünü (b-e) **نَعَى**

haber vermek, duyurmak; (b-nin, topluluğun ayıplarını, ahlaksızlarını) açıklamak, teşhir etmek, sayıp dökmek; (...i) yer-

mek; **نَعَى** i feryat figan etmek; (bşe) acımak;

نَعَى b-nin ölümünü haber veren/ duyuran;

yerme, ayıplama, ayıbını/ kusurunu söyleme;

نَعِيَّة ç. **نَعِيَّات** ölüm haberi, ilanı;

مَنَعَاة ve **مَنَعَاة** ç. **مَنَعَاة** ölüm haberi;

نُعْبَةٌ yudum, içim;

نُعْبَةٌ gürültü;

نَغَزَ a (نَغَزَ) (b-i, çocuğu) gıdıklamak; (b-e) iğne vb. batırmak; (...in arasında) karışıklık çıkarmak;

نَغَشَ a (نَغَشَان, نَغَشَان) kıpırdamak, hareket etmek;

نَاغَشَ (b-ile) şakalaşmak, oynaşmak, (b-e)

takılmak KNŞ; **تَنَغَشَ** = **نَغَشَ**;

نَغَشَةٌ ç. **نَغَشَات** kıpırtı, hareket;

نُغَاشٍ ve **نُغَاشِي** çok küçük; cüce, bodur;

نُغَاشَةٌ şakalaşma, oynama; zerafet, şıklık;

takılma KNŞ;

أَنَغَصَ ve **نَغَصَ** (b-nin, bşini, eğlencesini, hayatını, zevkini) zehir etmek, bozmak, çekilmez kılmak; **تَنَغَصَ** [hayat, yaşam] kötül-
eşmek, çekilmez olmak;

مَنَغَصَ rahatsızlık veren, can sıkıcı;

نَغَلَّ a (نَغَلَّ) [yara] iltihaplanmak, azmak;

نَغَلَّ ...e karşı kini olmak;

نَغَلَّ gayrı meşru çocuk; piç;

نُغُولَةٌ gayrı meşruluk [çocuk için]

نَغَمَ u, i ve **نَغَمَ** a (نَغَمَ) (şarkı vb.) mırıldanmak, terennüm etmek; şarkı söylemek; **نَغَمَ** ve

أَنَغَمَ = نَعَم; **نَغْم**

نَغْمٌ ç. نَغْمٌ mırıltı, mırıldanma; nağme, ezgi, melodi; ton; ses;

نَغْمَةٌ ç. نَغْمَاتٌ ton, perde; ses, terennüm, mırıltı; nağme, melodi, ezgi; şarkı;

تَنَاجُمٌ [ses vb.] uyum, (h)armoni;

مَنَعُومٌ ahenkli, melodik, hoş [ses];

نَغَى (نَغْيٌ) (نَغَى ile) konuşmak; نَغَا u (نَغْوٌ) (نَغْوٌ)

نَاغَى (b-nin kulağına) fısıldamak; (b-ile, özl. çocukla) hoşuna gidecek şekilde konuşmak; (b-e) kur yapmak; [kuş] cıvıldamak; [bebek] anlamsız sesler ["agu, bıgı bıgı" gibi] çıkarmak MIS.;

نَفَّ i sümkürmek; burnunu çekmek;

نَفَّةٌ tutam [enfiye] TUN.; enfiye TUN;

نَفَافٌ enfiyeci;

نَفَثَ u, i (نَفَثٌ) (bşi) tükürmek, boğazından/ ağzından çıkarıp atmak, [yılan] (zehirini) boşaltmak; [sigara vb.] (dumanı) dışarı vermek, üfürmek; (bşi) telaffuz etmek, ağzından çıkarmak; (bşi, ...e, kalbe, ruha) ilham etmek, içine doğmasını sağlamak, esinlemek;

نَفَثٌ boğazdan, ağızdan dışarı atılan şey; tükürük; نَفَثَ الشَّيْطَانُ erotik, kösnül şiir [lafzen: Şeytanın tükürüğü];

نَفَثَةٌ ç. نَفَثَاتٌ tükürük; [çoğ.kul.] ithamlar hakaretler; نَفَثَاتُ الْأَقْلَامِ edebiyat ürünleri;

نَفَاةٌ tükürük;

نَفَاةٌ (طَائِرَةٌ) jet uçağı;

نَفَاثِي tepkili, jet [na't]; تَيْسِيرٌ نَفَاثِي jet tepkili sürme, çalıştırma;

نَفَاةٌ ç. نَفَاةٌ düğümlere üfleyen büyücü;

نَفَجَ u (نَفَجَانٌ, نَفَجَانٌ) [av] ürküp kaçmak; sıçramak; böbürlenmek; تَنَفَّجَ böbürlenmek;

نَفَجَ = انتَفَجَ;

نَفَجَ böbürlenme;

نَفَاجٌ böbürlenme, gösterişçi; züppe, snop;

نَافِجَةٌ ç. نَوَافِجٌ misk kesesi [hayvanın vücudunda]; misk kokusunun bulunduğu kutu;

نَفَحَ a (نَفَاحٌ, نَفَحَانٌ, نَفَحَانٌ) [rayiha, güzel koku] yayılmak, hoş, güzel kokmak; [rüzgar] esmek; (b-i, ب b-e) arz etmek, takdim etmek; (b-e, bş) ikram etmek; نَافِحٌ (من bşi) savunmak, müdafa etmek;

نَفْحَةٌ ç. نَفْحَاتٌ hafif rüzgar, esinti; soluk; nefes; rayiha, güzel/ hoş koku [yayılan]; hediye, sunulan/ arzedilen şey;

مَنْفَحَةٌ yoğurt [ya da peynir] mayası;

نَفَخَ u (نَفَخٌ) üflemek, üfürmek, solumak; (bşi veya bşi) şişirmek; (lastiği, tekerleği balonu vb.i) şişirmek; (bşi, melodiyi nefesli sazda) çalmak; (bşi, b-e) ilham etmek, (b-e) ...ilhamını vermek; (b-nin) gurura kapılmasını/ büyüklenmesini sağlamak [doldurmak, şişirmek] نَفَخَ فِي الْبُوقِ nefesli saz çalmak, düdüğü öttürmek; نَفَخَ فِي رُوحِهِ bir şeye hayat vermek/ bahşetmek; نَفَخَ فِي فَخٍ فِي bşi meydana/ ortaya çıkarmak; نَفَخَ فِي b-i çileden çıkarmak, küplere bindirmek; نَفَخَ الشَّمْعَةَ mumu [üfleyerek] söndürmek; نَفَخَ شِدْقِيهِ böbürlenmek, şişinmek, avurtlarını şişirmek; انتَفَخَ şişmek, içi

hava dolmak; kabarmak; böbürlenmek [şişinmek] **اِنْتَفَخَتْ مَسَاحِرُهُ** ve **اِنْتَفَخَ سَحْرُهُ** göğsü kabarmak [korku veya kibir sebebi ile];

نَفَخَ üfürme, üfleme; şişirme;

نَفْحَةٌ üfleme, üfürüş; soluk, nefes; şişme

kabarma; kibirlenme, böbürlenme [şişinme];

نَفْحَةٌ كَذَّابَةٌ (كَاذِبَةٌ) kendini beğenmişlik,

boş gurur;

نَفَاخٌ midede şişkinlik/ gaz yapan;

نَفَاخٌ şişlik [hastalık vb.den];

نَفَاخَةٌ kabarcık;

مَنَافِيخٌ körük; **مَنَافِخٌ** ç. **مَنَفِخٌ** körük;

hava pompası; üfleç; kamışçık;

تَنْفَخُ şişme, kabarma; böbürlenme;

اِنْتِفَاخٌ şişme işlemi; şişkinlik, kabarıklık;

gazlı olma hali, gazlılık Tıp;

نَافِخٌ esen; üfleyen; gaz yapan; gazlı **مَا**

بِالدَّارِ نَافِخٌ ضَرْمَةٌ evde ses soluk yok;

مَنْفُوخٌ şişmiş; kabarık; şişkin; şişko, şiş-

man; kendini beğenmiş, züppe, snop;

مَنْفُوحٌ şişmiş; kabarık;

نَفَدَ a (نَفَادٌ, نَفْدٌ) tükenmek, bitmek, kalmamak;

başka kalmamak **نَفَدَ لَهُ مَعِينُ الصَّبْرِ** sabrı

tükenmek, tahammülü kalmamak; **اِنْفَدَ** ve

اِسْتَفَدَ (bşî) bitirmek, tüketmek, hiç bırakma-

mak; (bşin) iyice tadını çıkarmak **اِسْتَفَدَ**

كُلُّ وَسْعٍ eline geçen her imkanı kullanmak,

نَفْدَةٌ ç. **نَفْدَاتٌ** [kayıtta, kitapta] madde,

girdi, kayda geçilen şey;

نَفَادٌ bitme, tükenme, kalmama;

النَّفُودُ Nefud çölü;

نَافِدٌ sabrı tükenmiş;

نَافِدَةٌ boşluk, vakum;

نَفَذَ u (نُفُودٌ, نَفَازٌ) (bşî veya من bşî) delip geçmek,

delmek, (bşin ya da ب bşiniçinden) geçmek;

(...e) [bşin içinden, arasından geçerek]

gitmek, varmak; (...i) (من ya da في) yararlan-

geçmek ASK.; (...e) (b-e, b-nin yerine) ulaşmak,

varmak; [kapı, pencere vb.] (...e) açılmak,

geçit vermek; [ev ve müstemilatı vb.] (...e)

arasında geçit olmak, bağlantısı bulun-

mak; uygulanmakta, geçerli, yürürlükte ol-

mak; **اِنْفَذَ** (...de) iyi/ usta/ mahir olmak;

ve **نَفَذَ** (bşî) delip geçmek, delmek; (bşî planı,

projesi, düşünceyi, görevi, kararı, programı

) uygulamak, yerine getirmek, yapmak, icra

etmek, gerçekleştirmek, başarı ile pratiğe

dökmek; (...hakkındaki, bir hükmü ka-

rarı) uygulamak, infaz etmek; (bşî, b-e)

göndermek, nakletmek; **نَفَذَ بِأَشْرَافِ** ...

...in gözetimi ile yerine getirilmek; **تَفَذَ**

uygulanmak, yapılmak, yerine getirilmek vb.

نَفَذَ ç. **اِنْفَازٌ** gedik, delik; çıkış, kaçış yeri;

نَفَازٌ delip geçme, delme; yapma, ifa etme,

gerçekleştirme; infaz; yürürlüktelik; **نَفَازٌ**

البَصِيرَةُ keskin zekalılık, zeyreklik;

نَفَازٌ delip geçen, delen; etkin, yürürlükte

olan; geçirgen, nüfuz edilebilir;

نُفُودٌ delip geçme, delme; etki; nüfuz,

prestij, saygınlık; **نُفُودٌ مُطْلَقٌ** tam yetki; **دُوْ**

نُفُودٌ etkili, tesirli; **نُفُودٌ** etki alanı;

نُفُودٌ ç. **مَنَافِدٌ** duvardaki yarık, gedik, hava

deliği; geçit; menfez; çıkış yolu; giriş, giriş yeri; [kanun vb.de] açıklık, boşluk; **مَنْفَذٌ** set/ bent kapağı; **الْمَنْفَذُ الْبَحْرِي** denize açılan geçit;

تَنْفِيزٌ uygulama, yapma, ifa etme, yerine getirme, gerçekleştirme, icra etme; hükmün icrası, kararın tenfizi HUK.; **دَخَلَ فِي طُورٍ** yürürlüğe girmek, geçerlilik kazanmak; **عَوْنُ التَّنْفِيزِ** icra memuru; TUN.; **أَحْكَامُ قِسْمِ التَّنْفِيزِ** [mahkemede] icra bölmü; **قَابِلَةُ التَّنْفِيزِ** icrai kararlar;

تَنْفِيزِي [na't]icra..., yürütme..., uygulama ile ilgili; **لَجْنَةُ تَنْفِيزِيَّةٍ** icra komitesi;

إِنْفَازٌ gönderme, yollama, nakletme; yapma, ifa etme, yerine getirme, uygulama;

نَافِذٌ delip geçen, delen; etkili; yürürlükte, geçerli; **أَصْبَحَ نَافِذًا** yürürlüğe girmek, geçerlilik kazanmak; **الْحُكْمُ النَّافِذُ فِيهِ** karar infaz edilecektir; **نَافِذُ الْكَلِمَةِ** etkili, güçlü; sözü geçen; **نَافِذُ الْمَفْعُولِ** geçerli, yürürlükte;

نَافِذَةٌ gedik, hava deliği; pencere; **نَافِذَةُ الْإِطْلَاقِ** [sığınak vb.deki ateş etmek için kullanılan] göz, ızgara;

مَنْفَذٌ uygulayan, yapan, ifa eden, icra eden **مَنْفَذُ الْوَصِيَّةِ** vasiyeti tenfiz memuru HUK.; **عَوْنُ مَنْفَذٍ** icra memuru TUN.;

مُتَنْفِذٌ etkili, tesirlik;

نَفَرٌ [hayvan] ürküp kaçmak; **نَفَرٌ** u, i (نَفَرٌ, نَفُورٌ) **نَفَرٌ** i (نَفَسٌ) kaçmak, fırsat etmek; (نَفَسٌ veya من) ...den) sakınmak, kaçınmak; (من ...den) hoşlanmamak, (من ...i) sevmemek; ل veya

(نَفُورٌ) acele davranmak/ etmek; _ (نَفُورٌ) [göz vb.] şişmek, çıkıntı oluşturmak; **نَفَرٌ** (bşî) ürkütme, ürkütüp kaçırmak; (b-i, من ...den) nefret ettirmek, nefret etmesini sağlamak, (b-e, من ...i) iğrenç/ kötü göstermek; **نَافِرٌ** (...den) hoşlanmamak; (bşe) ters düşmek, (...ile) tezat teşkil etmek; **تَنَافُرٌ** bdden nefret etmek; uyuşmamak, zıtlaşmak, bbe ters düşmek, muhalif olmak; **اسْتَنْفَرٌ** ürküp kaçmak; (b-i, على ile, ...e karşı) savaşırmaya çağırmak; **أَنْفَارٌ** grup, topluluk; askeri birlikler, kuvvetler; fert, birey; nefer ASK.; kişi [sayı sıfatı ile beraber kullanılır örn: 3 kişi, 5 kişi];

نَفَرَةٌ hoşlanmama, sevmeme, antipati;

نَفُورٌ kaçma; [hayvan] ürküp kaçma; hoşlanmama, sevmeme;

نَفُورٌ ürkek; çekingen, sıkılgan, utangaç;

نَفِيرٌ grup, topluluk, cemaat, kalabalık; savaşa gidiş; borazan **نَفِيرٌ عَامٌ** silahbaşı çağrısı; genel alarm;

نَوَافِيرٌ fıskiye;

نَوَافِيرٌ نَوَافِيرٌ;

تَنْفِيرٌ sevdirmeme, nefret ettirme; uzaklaştırma, iticilik;

تَنَافُرٌ karşılıklı sevgisizlik, iticilik, nefret; anlaşmazlık, uyuşmazlık;

نَفَرٌ ürkek; (من ...den) [hiç]

hoşlanmayan, nefret eden; şiş, çıkıntı oluşturmuş çıkık; kabartma; üç boyutlu film;

مَنْفَرٌ ve **مَنْفَرٌ** itici, sevimsiz;

نَفْسٌ (نَفَاسَةٌ, نَفَاسٌ, نَفَسٌ) kıymetli/ değerli/

paha biçilmez olmak; **نَفْس** a (نَفْس) (ب...de) cimri davranmak, cimrilik etmek; **نَفَاسَة** (نَفَاسَة) **نَفْس** ve **نَفْس** (b-nin, bşini) kıskanmak; **نَفَس** [edil] (نَفَاس) loğusa/ nifas döneminde olmak; **نَفَس** (b-i) rahatlatmak, avutmak, yatıştırmak; (b-nin, b-den, bşi sıkıntısını, kaygısını, üzüntüsünü) gidermek; (b-nin, gizlediği hislerini, duygularını, korkularını) açığa çıkarmak, (bşi yapmayı) bırakmak, kesmek; **نَفَس** (b-nin) [üzüntüsü, tasası, vb.i] kalmamak, yatışmak, gitmek; loğusa olmak; **نَافَس** (b-ile bşde) rekabet etmek, yarışmak; (için...على) mücadele etmek, savaşım vermek; **تَنَفُّس** solumak, teneffüs etmek; soluklanmak, [kısa bir süre için] mola vermek; **تَنَفَّسَ** [üzüntü ile] içini çekmek, iç geçirmek, çekmek; **تَنَفَّسَ** [yorgunluk, ya da üzüntüden] derin derin nefes almak; nefes nefese kalmak; **تَنَفَّسَ** ≈ ölüm döşeginde olmak, son nefesini vermek üzere olmak; **تَنَفَّسَ** (bşde, على) son nefesini vermek; **تَنَافَسَ** (için...على) rekabet etmek, yarışmak; **نَفْس** müe. ç. نَفُوس, ruh, can; canlı, beşer [bu anlamda müz.]; öz; istek, iştihâ; kendi [dönüşlülük zamiri]; aynı; **بِنَفْسِهِ** kendi; şahsen, bizzat; **بِنَفْسِنَا** kendimiz; gerçekte, hakikatte, aslında; **عِنْدَ** [filvaki]; **فِي نَفْسِ الْوَاقِعِ** 'gerçekten; onların görüşüne göre, onların nazarında; **بِزْزَاتِ** o [beni

görmeye] bana geldi; **جَاءَ مِنْ نَفْسِهِ** kendi-liğinden/ kendi arzusu ile geldi; **مَا...** kendi kendime söz verdiğim ...; **نَفْسُ الْأَمْرِ** meslelenin/ konunun aslı/ özü; **نَفْسُ الشَّيْءِ** bir şeyin kendisi; aynı şey; **الْإِعْتِمَادُ عَلَى النَّفْسِ** özgüven, kendine duyulan güven; **لَا...إِلَّا...** [بَشِقُ الْأَنْفُسِ veya بَشِقُ النَّفْسِ] den sonra] çok zor bir şekilde, zar zor; **عَفِيفُ النَّفْسِ** adi fikirli; **صَغِيرُ النَّفْسِ** özgeci; **كَبِيرُ النَّفْسِ** gururlu, kibirli; **مَحَبَّةُ النَّفْسِ** kendini beğenmişlik; **بَذَلَ النَّفْسَ وَالنَّفِيسَ** yoğunu harcamak, = canı cananı feda etmek; **لَيْسَ لَهُ نَفْسٌ** canı istemiyor KNŞ;

نَفْسِي ruhi, ruhsal: psikolojik (ç. ون) psikolog; **حَالَةُ نَفْسِيَّةٍ** psikanaliz; **التَّحْلِيلُ النَّفْسِي** ruh hali, haleti ruhiye; **نَفْسِيَّةٌ** ruhi durum, ruh haleti; zihniyet, düşünme tarzı; psikoloji;

نَفَس nefes, soluk [yine sigara vb.için]; yudum, içim; [yazarın] tarz; **حَتَّى** **ذُو نَفْسٍ** son nefesine kadar; susuzluğu giderecek kadar; serinlik veren, verici [içecek]; **ضَيْقُ النَّفْسِ** nefes darlığı, astım; **هُوَ فِي نَفْسٍ مِنْ أُمُورِهِ** canının istediği gibi, nasıl isterse öyle davranır/ davranıyor; **أَنْتَ فِي نَفْسٍ مِنْ أَمْرِكَ** nasıl istersen öyle yap/ davran!; **أَمْسَكَ أَنْفَاسَهُ** nefesini tutmak; **فَاضَتْ أَنْفَاسُهُ** ruhunu teslim etmek;

نَفْسَةٌ mühlet, süre;

نَفْسَاءٌ ç. نَوَافِسٌ loğusa [s. ve is.];

طَبَّ نَفْسَانِي ruhi, ruh ile ilgili; نَفْسَانِي

psikiyatri; طَبِيبُ نَفْسَانِي psikiyatrist; عَالِمُ

نَفْسَانِي psikolog;

نَفْسَانِيَّةٌ psikoloji;

نَفَاسٌ doğum, çocuk doğurma; loğusalık, nifas; = مُنَافَسَةٌ;

نَفَاسَةٌ kıymetlilik, değerlilik;

نَقِيسٌ kıymetli, değerli;

نَقِيسَةٌ ç. نَفَاسٌ kıymetli, değerli şey;

مَنْفَسٌ ç. مَنْفَسٌ hava deliği;

تَنْفِيسٌ açığa çıkarma; mas. ↑;

مُنَافَسَةٌ ç. مَنَافَسَةٌ rekabet, yarışma; mücadele, çekişme [yine tic.]; maç, karşılaşma spo.;

تَنْفُسٌ solunum, teneffüs;

تَنْفُوسِي solunum..., teneffüs ile ilgili;

جِهَازُ تَنْفُوسِي solunum sistemi;

تَنَافُسٌ karşılıklı rekabet, (için) mücadele, savaşım verme; هَافِيسٌ حَيَوِيٌّ ha-yatta kalma savaşı, ≈ ölüm kalım savaşı;

مَنْفَسٌ rakip : karşı taraf;

مَنْفَسٌ havadar; [bş için] serbest/ özgür ortam; çıkış, çıkar yol;

نَفَشٌ u (نَفَشٌ) (yünü) ditmek, atmak; şişmek,

kabarmak; [kuş] tüylerini kabartmak; نَفَشٌ

(pamuğu) taraklamak, taraktan geçirmek;

تَنْفَشٌ şişmek, kabarmak; [kuş] tüylerini kabartmak;

نَفَشٌ yün;

نَفَاشٌ bir cins büyük limon;

مَنْفُوشٌ şişmiş, kabarmış; tüylerini kabart-

mış; darmadağınık [saç]; kabarık [tüy vb.];

نَفَضٌ u (نَفَضٌ) (bş) [tozunu çıkarmak için] silk-

mek, tozunu silkmek; (sigaranın) külünü

dökmek; [nöbet] (b-i) titretmek; نَفَضٌ u

(نَفُوضٌ) (من ...den) kalkmak, (من ...i, hasta-

lığı) atlatmak ۱۱ نَفَضَ عَنْهُ الْكَسَلَ veya نَفَضَ

عَنْهُ غُبَارَ الْكَسَلَ üzerindeki miskinliği/ uyuşuk-

luğu atmak; نَفَضَ غُبَارَهُ [lafzen: bşin tozunu

silkmek] bşin sonuna gelmek, bitirmek;

نَفَضَ عَنْهُ الْهَمَّ üzüntüsünden/ tasasından

kurtulmak, açılmak; نَفَضَ يَدَهُ مِنَ الْأَمْرِ bşden

kurtulmak, yakasını/ paçasını kurtarmak;

نَفَضَ يَدَهُ مِنْ يَدِ فُلَانٍ b-ile ilişkilerini kesmek/

koparmak; نَفَضَ (bş) [özl. tozunu] silkmek;

أَنْفَضَ (stokları, erzakı) tamamen bitirmek,

tüketmek; fakirleşmek, düşkün olmak, varını

yoğunu yitirmek; (b-i, عن den) kurtarmak;

(b-i عن den) çıkarmak, atmak, uzaklaştırmak;

أَنْفَضَ silkelenmek; sarsılmak; (من den dola-

yı) titretmek; أَنْفَضَ وَأَقْفَا iki ayağının üzerine

sıçramak; أَنْفَضَتِ الثَّوْرَةُ [devrim] başlamak;

نَفَضٌ silkildiğinde dökülen şeyler;

نَفَضَةٌ keşif kolu;

نَفَضَةٌ nöbet, titreme;

↑ نَفَاضٌ;

نَفَاضَةٌ silkildiğinde dökülen düşen şeyler;

نَفِيزٌ ç. نَفَاضٌ keşif kolu;

مَنْفُضٌ kalbur, elek; yaba, harman savurma

küreği;

مَنْفُضَةٌ ç. مَنْفَاضٌ kül tablası; tüy [toz almak için];

النَّاسِ sarılma, tıreme, sılkinme;

النَّافَاة hareket, eyleme

ayanış «النَّافَاةُ الشَّعْبُ» «النَّافَاةُ الْعَمَالُ»

نَطَط kaynamak; kızmak, sinirlenmek;

نَطَط (نَطَط) (نَطَط) [özl. el çalışmadan dolayı,

tahriş olup] su toplamak;

نَفْط neftyağı; petrol;

نَفْط neftyağı ile ilgili, neftyağı ile yağ-
lanmış; petrol, petrol ile ilgili (na'li); مَصْبَاح

gaz lambası;

نَفْط kabarcık, [derideki] su toplanması;

نَفْط derisi çabuk tahriş olan; cildi nazık;

çabuk kızan, sinirlenen;

نَفْط tahriş edici, kabarcık oluşturan;

نَعَّع (نَعَّع) (n-e) yaramak, faydalı olmak, yar-

dımcı etmek; (نَعَّع) kar etmek, yaramak,

(نَعَّع) iş görmek; (نَعَّع) yaramaz, işe

yaramayan, iş görmeyen; (n-e) kullanma

geçirmek, kullanmaya başlamak; (n-e) kul-

lanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

arını (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

(نَعَّع) (n-e) kullanmak; (نَعَّع) (n-e) kullanmak;

için] piyasası olma, alıcısı bulunma;

منفاق savurgan, müsrif, çarçur eden;

مُنافقة münafıklık; ikiyüzlülük;

نفاق ٱ; ٱ;

انفاق harcama, safetme;

نافق iyi sat(ıl)an, giden, piyasası olan,

alıcısı bulunan [mal]

مُنافق münafık; ikiyüzlü;

تنقل ve **انتقل** [istenilen, yapılması zorunlu

olandan] fazladan yapmak, nafile olarak yap-

mak, vermek [özl. ibadet, bağış vb.de];

نقل fazladan yapılan iş; nafile;

نقل ganimet; hibe,

bağış;

نقل yonca;

نافلة fazladan yapılan iş/ amel;

nafile; ganimet; hibe, bağış; **مِنْ نَافِلَةِ الْقَوْلِ** ٱ

... hiç kuşku yok ki ..., ...duğunu

söylemeye zaten gerek yok.;

تنف hava, atmosfer; uçurum, yar;

عن (b-i, نفى) i نفى ve نفو (نفو) u نفا (نفى ve نفو)

veya **من ...den**) atmak, çıkarmak, ihraç et-

mek, sürmek; **(b-i)** sürgüne yollamak; **(bşi)**

çürütmek, asılsız olduğunu ispat etmek/

göstermek; **(bşi)** inkar etmek, kabul etme-

mek, reddetmek; **(bşi)** olumsuz kılmak,

nefyetmek DİLB.; **نافى (b-nin)** peşinde olmak,

izini sürmek; **(bşe)** karşı çıkmak; **(bşe)** zıt

olmak, tezat teşkil etmek; **تنافى** birbiri ile

çelişmek, çelişkili olmak, bbi nakzetmek,

bbe zıt olmak; **(مع ...ile)** çelişmek, **(مع ...e)**

aykırı düşmek; **انتفى** çıkarılmak, atılmak,

sürülmek [örn. ülkeden]; [delil vb.] çürütül-

mek, aksi ispatlanmak; yok olmak, [artık]

bulunmamak; **استفى (bşi)** [işe yaramaz,

faydasız, değersiz veya itibar edilmez, kabul

edilmez diye] atmak, çıkarmak;

نفى kovma, çıkışma, ihraç; sürgün; çü-

rütme, aksini ispat etme; yasaklama; olum-

suzluk, nefiy DİLB.; **شاهد النفى** savunma şa-

hidi [**شاهد اثبات** karşıtı];

نفى olumsuz, menfi, negatif;

نفى inkar edilen, kabul edilmeyen; ihraç

edilen, çıkarılan, terkedilen;

نفاء ve **نفاة** kıymetsiz ya da faydalı

olmadığı için atılan şey; atık, çöp;

نفاية ٱ; ٱ; kalıntı, döküntü, artık;

منفى sürgün yeri; sürgün;

منافاة çelişki, tenakuz, uyuşmazlık;

تناف karşılıklı uyuşmazlık;

انتفاء yokluk, mevcut olmama;

منفى reddedilen, kabul edilmeyen; olum-

suz, menfi, negatif; tardedilmiş, kovulmuş;

sürülmüş, sürgünde olan;

مناف çelişen, tezat teşkil eden;

نفى (نقيق) [kurbağa] ötmek, vıraklamak; [tavuk]

gıdaklamak; **نفى ضفادع بطنه** ٱ [lafzen: kar-

nındaki kurbağalar vıraklamak] çok acıkmak

≈ karnı zil çalmak;

نفاق ters, aksi, huysuz kişi; tenkitçi, kusur

bulan;

نفاقة kurbağa;

نَقِيق vıraklama [kurbağa]; gıdaklama;
نَقَب¹ u (نَقَب) (bşde) delik açmak, (bşî) delmek;
 (bşî) kazmak, (bşde) oyuk açmak; (في ülkeyi)
 katetmek, bir başından diğerine geçip git-
 mek; (عن bşî) araştırmak; incelemek; **نَقَب** a
 (نَقَب) delik deşik olmak; **نَقَب** (عن ...i için,
 örn. petrol için) delmek, kuyu açmak; (عن
 bşî) araştırmak, incelemek; (في ...i) katet-
 mek, baştan sona geçmek; **نَاقِب** (b-ile)
 fazilet/ erdem yarışına girmek; **تَنْقَب** (عن bşî)
 araştırmak, incelemek; [kadın] yüzünü peçe
 ile örtmek; delik deşik olmak; **انْتَقَب** yüzünü
 peçe ile örtmek;

نَقَب delme, kuyu vb. kazma; delik açma;
 (نَقَاب , أَنْقَاب , نَقَاب) delik; gedik; tünel;

نَقَاب zimba, delgi;

كَشَفَ النُّقَابَ || **نُقَبَ** , **نُقَبَ** peçe **نَقَاب**
 ...i meydana çıkarmak;

نَقَابَة kooperatif; esnaf birliği, lon-
 ca, dernek; sendika; oda [birlik]; baro; **نَقَابَة**
 işçi sendikası;

نَقَابِي kooperatif ile ilgili; dayanışmaya
 dayalı; sendika ile ilgili; sendikacı; sendikalı;

نَقَابِيَة sendikacılık; sendikalılık;

نَقِيب başkan, lider, reis; müdür,
 şef; birlik başkanı; müşavir; yüzbaşı [deniz;
 MIS. 1939 ve B.A.E.];

نَقِيَة zihin, zeka; karakter, yapı,
 mizaç;

مَنَاقِب geçit, **مَنْقَب** ve **مَنْقَبَة** ve **مَنْقَب**
 [dağlar arasında];

مَنْقَبَة ve **مَنْقَب** delgi, zimba; matkap;
 neşter;

تَنْقِيب آت delme, kuyu açma [özl.
 petrol için]; kazma, kazı yapma; inceleme;

مَنْقَب araştırmacı;

النَّقَب² Nakab çölü;

نَقَح (نَقَح) (bşî, ağacı) budamak; **نَقَح** a
 (yazıyı) gözden geçirmek, düzeltmeler yapmak;
أَنْقَح (bşî) kontrol etmek, yeniden gözden
 geçirmek;

تَنْقِيع gözden geçirme, düzeltme, kontrol;
 düzenlenme; tashih etme;

نَقَد u (نَقَد) (b-e, bş için) peşin ödeme yapmak;

(bşî) gagası ile almak; (bşî) yoklamak, incele-
 mek [eleştirici bir göz ile]; (b-i, bş için,
 ...den dolayı) eleştirmek, tenkit etmek; **نَاقِد**

(b-i) hesap vermeye/ hesaplaşmaya/ çağır-
 mak, eleştirmek «نَاقِدُ الْأَطْبَاعِ زَعِيمُهُمْ»

(b-e, bşî) peşin olarak vermek/ ödemek;

انْتَقَد (bşî veya b-i) eleştirmek, tenkit
 etmek, eksiğini/ kusurunu sayıp dökmek;

ödemeyi peşin almak, peşin ticaret yapmak;

نَقْد eleştiri, tenkit; (نُقُود) peşin, nakit;

[çoğ.kul.] madeni paralar; **نَقْدًا** peşin/ nakit

olarak; peşin para **بِالنَّقْدِ** peşin/ nakit olarak;

peşin para; **نَقْد بِنَاء** yapıcı eleştiri; **وَرَق النَّقْد**

kağıt para, banknot; **حَافِظَةُ النُّقُود** para çantası;

نَقْدِي paraya ait, parasal, para; metal,

madeni paralar ile ilgili, sikkeler ile ilgili;

peşin [na't] **تَضَخُّمُ النَّقْدِي** enflasyon; **جَزَاء**

نَقْدِي para cezası;

نَقْدِيَّة peşin para;
نَقَاد [çok] eleştiren, yeren; eleştirmen;
نَقَادَة kılı kırk yaran, titiz;
مَنْقَد mangal MIS.;
مَنْقَاد چ. مَنَاقِد gaga;
اِنْتِقَاد چ. آت - itiraz; eleştiri, yergi; yeniden gözden geçirme, kritiğini yapma;
نَاقِد چ. نُون , نَقَاد , نَقْدَة eleştiren, yeren;
مَنْقَد اُ;
مَنْقَد eleştiriye açık, itiraz edilebilir;
نَقَذ a (نَقَذ) (b-i, من ...den) kurtarmak; (نَقَذ) kurtulmak [canını kurtarmak]; **اَنْقَذ** (b-i) (b-i) kurtarmak; (b-i) [sıkıntıdan, açmazdan] kurtarmak, mağduriyetini gidermek, çözüm üretmek; **اَنْقَذ = اِسْتَقَذ**;
اِنْقَاذ [canını] kurtarma; [sıkıntıyı, çıkma-zı] atlatma, kurtarma; kurtarmaya gelen kuvvetler, imdat kuvvetleri;
اِنْقَاذ = اِسْتَقَاذ;
مَنْقَذ kurtarıcı, kurtaran;
نَقَر u (نَقَر) kazmak; (b-i) oymak, (b-i) oyuk açmak, (b-i) oymak; [kuş] (taneyi) gaga ile almak, gagalamak; (b-i) ayıplamak, eleştirmek; (b-i) vurmak, çarpmak; (b-i) [davul çalar gibi] vurmak; parmaklarını şaklatmak; (b-i) gücendirmek, darıltmak, kırmak, (b-i) imalı sözler söylemek, dokundurmak; (b-i) incelemek, tetkik etmek;
نَقَر a (نَقَر) (b-i) gücenmek, darılmak, kırılmak; **نَقَر** (b-i) gagalamak; (b-i) gaga ile almak; (b-i) incelemek, tetkik etmek;

نَاقِر (b-ile) tartışmak, münakaşaya girmek, ağız dalaşı yapmak;
نَقَر oyuk; kovuk; [parmakları] şaklatma;
نَقَر gücenmiş, dargın, kırgın;
نَقْرَة چ. نَقْرَات darbe, çarpma; vuru [davula vb.e]; [telli çalgıya] parmakla vurma;
نَقْرَة چ. نَقَر , نَقَار oyuk; kovuk; göz çukuru;
نَقْرَة ağız dalaşı, münakaşa;
نَقَار oymacı || نَقَار الخشب ağaçkakan zoo.;
نَقَارِيَة چ. آت - dümbeleşti andıran bir çalgı MIS.;
نَقِير hurma çekirdeğinin üzerindeki yarık; hiç bir önem taşımayan/ zerre kadar kıymeti olmayan şey; **لَا يُجْدِي شَرَوَى نَقِير** en ufak bir yararı olmaz; **لَا يَمْلِكُ شَرَوَى نَقِير** = metelik-siz, elde yok avuçta yok, çok fakir; **لَا فَتِيل** hiç bir şey;
نَقَارَة darbuka;
نَوَاقِير چ. نَوَاقِير bir nefesli saz;
نَقْوَرَة gevezelik, lakırdı MIS.;
مَنْقَار چ. مَنَاقِير gaga; kazma;
مَنْقَارَة ağız dalaşı, münakaşa;
نَوَاقِر چ. نَوَاقِر; felaket, afet;
نَقِير gut, nıkris TIP.; deneyimli, iyi [doktor];
نَقِير deneyimli, iyi [doktor];
نَقَر u, i (نَقَر , نَقَار , نَقْرَان) sıçramak, hoplamak;
نَقَر (bebeği) hoplatmak [hoppidik yapmak];
نَقْرَة sıçrama, hoplama;
نَاقُوس [kilise] çan; el çanı, zil;
نَقَش u (نَقَش) (b-i) rengarenk yapmak, tezyin etmek süslemek; (b-i) kalemle oymak/ yont-

mak, harap etmek, yerle bir etmek; (*bşî*) geri almak, yapmaktan vazgeçmek; (*bşî*, *sözleşmeyî*) çiğnemek (*anlaşmayı*) bozmak, ihlal etmek; çiğnemek (*bşî*) iptal etmek, geçersiz/ hükümsüz olduğunu beyan etmek; (*zannı*, *şüpheyî*) asılsız çıkarmak, geçersizliğini göstermek; (*hükümü*, *kararı*) iptal etmek; **نَقَضَ** **الْوَلَاءَ** idareyi/ sultayı tanımamak, idareye, yönetime aykırı davranmak; **لَا يَنْقُضُ** itiraz kaldırmaz, su götürmez; geri alınmaz, feshedilmez [*gayrı kabili rücu*]; **نَاقِضٌ** (*bşî*) zıt/ tezat/ muhalif olmak, tezat teşkil etmek; **تَنْقُضُ** harap olmak, yerle bir olmak, imha olmak; [*anlaşma, sözleşme, kural vb.*] bozulmak, ihlal edilmek, çiğnenmek; geri alınmak, vazgeçilmek; çökmek, göçmek; giderek hissedilmez./ duyulmaz veya görünmez olmak; **تَناقُضٌ** birbirine zıt olmak, tezat teşkil etmek; çelişkili olmak; **تَنْقُضٌ = انتَقَضَ** (*على* ...*e*) başkaldırmak, isyan etmek;

نَقَضَ harap etme, yıkma; ihlal etme, çiğneme; feshetme, iptal etme, geçersiz kılma; vetosıy.; tezat, zıtlık; **نَقَضَ الْحُكْمَ** kararın/ hükmün feshi/ iptali; **نَقَضَ السَّلَامَ** barışın ihlali/ bozulması; **وَلَا يَجُوزُ** Temyiz Mahkemesi MIS.; **نَقَضَهُ** geri dönülmez, feshedilmez [*gayrı kabili rücu*; hüküm, karar]; **حَقَّ النُّقُضُ** itiraz, kararı bozma, veto hakkı;

انْقَاضٌ ("نَقَضٌ"un çoğulu) enkaz, yıkıntı, moloz, **أُسْتُخْرِجَتْ جُثَثُ الضَّحَايَا مِنْ تَحْتِ**

الْأَنْقَاضِ kaza kurbanlarının cesetleri enkaz altından çıkarıldı.»;

على نَقِيزٍ zıt, tezat, karşıt; zıtlık, tezat; **على نَقِيزٍ** [mud. kul.] ...in tersine, aksine, ...in zıttına; **على النَّقِيزِ** [zarf] aksine olarak, bilakis; **من النَّقِيزِ** al **نَقِيزُهُ** bir uçtan diğerrine; **على طَرَفَا النَّقِيزِ** karşılıklı iki uç/ taraf; **على طَرَفِي نَقِيزٍ** birbirinin zıttına/ tersine;

نَقِيزَةٌ **نَقَائِضُ** hiciv; zıt, tezat, karşıt; **مُناقِضَةٌ** tezat, zıtlık; çelişki, tenakuz; birinin bir şeyi yapma hakkına itiraz;

تَناقُضٌ çelişki, tenakuz; zıtlık, tezat; **انْقَاضٌ** çökme, göçme; [*idareye, sultaya*] karşı çıkma, aykırı davranma, baş kaldırma, isyan;

مَنْقُوضٌ harap, yerle bir olmuş, enkaz halinde; iptal edilmiş, feshedilen, geçersiz kılınmış; itiraza açık, tartışmalı;

مُناقِضٌ zıt, tezat; çelişkili, çelişen, ...i bozar nitelikte; **مُناقِضُ ذَاتِهِ** kendi kendisini nakzeden, kendi içinde çelişkili;

مُتَناقِضٌ çelişkili, tenakuz içinde; [çoğ. kul.] **مُتَناقِضَاتٌ** çelişkiler;

نَقَطَ (**نَقَطَ**) (*harfî*) noktalamak, (*harfin*) noktalarını koymak; **نَقَطَ** **أَلْفٌ** (*bşî*) benek benek/ nokta nokta yapmak; damlamak; (*bşî*) damlatmak; (*bşî* ya da **ب** *bşî*, *malı*) hediye olarak (*على b-e*) vermek/ bölüştürmek; (*geline*) düğün hediyesi vermek;

نُقْطَةٌ **نُقْطٌ**, **نُقَاطٌ** nokta; benek; [*harf için*] nokta; [*noktalama işareti olarak*] nokta;

bir başka dile) çeviri/ tercüme yapmak; (bşî, الی b-e, عن den, kaynaktan) [nesilden nesile] devretmek, ulaştırmak; (عن bir yazardan veya edebi eserden) aktarmada bulunmak; (kaydı, girdiği) girmek, kayda geçmek [muhasebecilikte]; (hastalığı, الی ...e) bulaştırmak, yaymak; (bşî, özl. hakkı الی b-e) devretmek; **نَقَلَ** (bşî) [özl. çok miktarda/ sayıdaki şeyleri, ardarda, peşpeşe] göndermek, aktarmak, nakletmek; (b-e) imla ettirmek, yazdırmak KNŞ; **نَقَلَ خُطَاهُ** çabuk çabuk, uzun adımlarla yürümek; **نَاقِلٌ** (b-ile, özl. الْحَدِيثُ) karşılıklı konuşmak; (bakışlarını, b-e) çevirmek, yöneltmek; (bşî, b-e) nakletmek, iletmek, aktarmak; (bşî, b-e) uzatmak, el ile vermek; **تَنَقَّلَ** aktarılma, nakledilmek; nakli çıkmak, atanmak; (radyo yayını ile) ilan edilmek, duyurulmak; taşınmak, göç etmek yerini değiştirmek; başka yere konuşlanmak ASK.; oradan oraya gidip durmak; **تَنَقَّلَ فِي مَنَازِلِ الْبَلَاغَةِ** belagatta usta/ iyi/ ileri olmak; **تَنَاقَلَ** (bşî) nakletmek, aktarmak; (bşî) bbe söylemek, aralarında konuşmak; (bşî) tebadül etmek; (hikaye vb.i) nakletmek, [sonraki nesillere] ulaştırmak, aktarmak; (bşî) şifahi olarak, ağızdan yaymak **تَنَاقَلَتْهُ** ağızdan ağıza yayılmak; **تَنَاقَلَتْهُ** elden ele geçmek, ellerde gezmek; **تَنَاقَلَ الْكَلَامُ** karşılıklı konuşmak, söyleşmek; gazeteler haberi yayınladı; **تَنَقَّلَ** nakledilmek, aktarılma; nakl olmak,

gönderilmek; [radyo yayını ile] iletilmek; taşınmak, göçmek, başka yere intikal etmek; başka yere konuşlanmak ASK.; (de, .. في) arasında) gezinmek; atanmak; [mal] nakliyesi tamamlanmak, teslim edilmek; [hastalık] (e) bulaşmak, yayılmak; [söylenti, dedikodu] yayılmak, ağızdan ağıza gezmek; [organ; bitki vb.] (e) nakledilmek [زرع] daha yaygın; seyahat etmek; (e) gitmek, (e doğru) yol almak; (e) yönelmek, ilgilenmeye başlamak (e ile); [araba] (e başka bir caddeye, yola) dönmek, sapmak; (e, .. den, .. من) devrolmak, el değiştirmek; [elektromanyetik dalgalar, kıvılcım] (e, .. de) yayılmak; [çıkma] (e, .. den) ayrılmak, uzaklaşmak; (e, .. bşî, .. e götürmek, aktarmak; Hakk'ın rahmetine kavuşmak, rahmetli olmak; **تَنَقَّلَ** **أَنَا إِلَى جِوَارِ رَبِّهِ**, Mevlasına kavuşmak;

نَقَلَ aktarma, nakletme; taşımacılık; nakil; nakliyat; yer değiştirme; taşınma, göçme; [radyo vb. ile] ilan, duyurma; nüsha, kopya; tercüme; girdi, kayıt [muhasebecilikte]; atama; haber; nakil [رَأَى karşıtı] **نَقْلًا** ...den nakil ile, ...i kaynak kabul ederek, ...e göre; **نَقْلُ الدَّمِّ** ya da **نَقْلُ الدَّمِّ** kan nakli; **أَجْرَةُ النُّقْلِ** nakliye ücreti, navlun; **مَعَالِيمُ النُّقْلِ** kamyon, yük arabası; **نَقْلُ** transfer ücreti; **وَسَائِلُ النُّقْلِ** nakil vasıtaları; **نَقْلِي** [na'tı] nakle dayanan, naklî, nakli

asıl alan [رأي karşıtı]; aktarma ile ilgili, nakil..., nakliye...; سَيَّارَةُ النَّقْلِيَّةِ nakliye aracı, yük arabası, kamyonet; نَقْلِيَّاتِ nakliye araçları; نَقْلِيَّاتِ عَسْكَرِيَّةِ askeri vasıtalar; نَقْلُ şekerleme, badem şekeri; نَقْلُ moloz, yapı döküntüsü; نَقْلَةٌ göç; نَقْلَةٌ dedikodu; kalıp, model; نَقَالِ portatif, taşınabilir; نَقَالَةٌ sedye, teskere; ambulans; nakliye aracı;

نَقِيلِ geçit, boğaz YEM.; مَنَاقِلِ mangal; مَنَاقِلَةٌ ve مَنَقْلَةٌ mola yeri, istasyon; iletke, minkale; تَنَقُّلِ yer değişikliği; seyahat; taşınma, göçme; nakil; gezinme, göç; nakliyat; transfer, geçiş; iletim ELO.; kadro değişikliği; اِنْتِقَالِ yer/ konum değişikliği; naklolma; nakil, transfer; nakliye; (من ...den, الى ...e) geçiş; iletim; bulaşma, sirayet etme; طَوْرُ فَتْرَةِ الْاِنْتِقَالِ geçiş süresi/ periyodu; عِيْدُ اِنْتِقَالِ geçici devre, geçici durum; العَذْرَاءُ 15 Ağustosta kutlanılan Hz. Mer-yem'in urucu yortusu HRI.;

اِنْتِقَالِي : geçiş süreci; اِنْتِقَالِ aktaran, nakleden; taşıyan, taşıyıcı; mütercim, çevirmen; nüsha çıkaran, kopya alan; iletken; اَقْلُ السَّرْعَةِ vites; نَاقِلَةٌ vasıta, nakliye aracı; نَاقِلَةٌ asker tankeri; نَاقِلَةُ الزَّيْتِ ve البَتْرُولِ asker gemisi; نَاقِلَةُ الطَّائِرَاتِ uçak gemisi;

نَاقِلِيَّةِ iletkenlik ELK.;

مَنْقُولِ aktarılan, nakledilen; iletilen; ter-cüme [edilmiş]; nüshası çıkarılmış; portatif, taşınabilir; nakil yolu ile gelen, nesilden nesile geçen; (ç. آت) taşınabilir, aktarılması mümkün; (أَمْوَالُ) مَنْقُولَاتِ (مَنْقُولَةٌ) menkul mallar; مَنْقُولَاتِ الْمَنْزِلِ ev eşyaları; مَتَنَقِّلِ nakledilebilir, aktarılabilir; portatif, taşınabilir; geçici seyyar; göçebe; مُسْتَشْفَى مَتَنَقِّلِ seyyar hastane;

مَتَنَقِّلِ seyyar, gezici; hareketli, hareket edebilen; bulaşıcı; عِلَّةٌ مَتَنَقِّلَةٌ bulaşıcı hastalık; (نَقِمَ a ve نَقِمَ i) (من b-den) hıncını çıkarmak, intikam almak; (على b-e karşı) kin beslemek/ gütmek; (على b-e, bş sebe-biyle) düşman olmak, çok kızgın olmak; (على b-den) nefret etmek; (على b-e karşı, bş) koz olarak elinde tutmak; اِنْتَقَمَ (من den) intikam almak, hıncını çıkarmak; (ل bşin) hıncını çıkarmak, intikamını almak;

نَقِمَةٌ intikam, öç; kin, hınç, gazez; cezalandırma, ceza, gazap; misilleme;

نَقِمَةٌ, نَقِمَةٌ intikam, öç; kin, hınç, gazez; ceza; felaket, afet, gazap;

اِنْتِقَامِ intikam, öç;

نَاقِمِ intikamcı, öç alan; kindar; (على ...e) düşman; (على ...e) kızgın;

مَتَنَقِّمِ intikam/ öç alan; kindar; kin güden;

نَقْنَقُ¹ [kurbağa] vıraklamak, [tavuk] gıdaklamak; kemirmek, az az ısırarak;

نَقَانِقُ² koyun etinden küçük sucuk[lar] SUR.;

نَقَدَ a (نُقُوهُ) ve **نَقَدَ** a (نَقَهَ) iyileşmeye yüz tutmak, nekahet dönemine girmek, iyileşmeye başlamak; (من ...den) kurtulmak, (من hastalığı) atlatmak; **نَقَهَ** = **انْتَقَهَ**;

نَقَدَ ve **نَقَهَ** iyileşme, iyileşmeye yüz tutma, nekahet;

↑ **نَقَاهَة**;

نَاقِه iyileşmeye yüz tutmuş, nekahet dönemine girmiş;

نَقِيَ a (نَقَاوَة, نَقَاء) saf/ katıksız/ arı olmak; **نَقَّى** (bşî) arıtmak, saflaştırmak, (bşî) [tali, ikincil meselelerden] arıtmak, (bşin) ana hatlarını oluşturmak; (bşî) seçerek almak, toplamak; ayıklamak; **انْتَقَى** (bşî) seçerek almak, toplamak;

نَقَاء saflık, katıksızlık;

نَقَاوَة saflık, katıksızlık; ayar [altın vb. için]; seçip alma; seçkin, mümtaz; elit;

نَقَايَة seçkin, mümtaz, güzide; elit;

نَقِيَّ saf, katıksız; pak, tertemiz; tali/ ikincil meselelerden arınmış, öz;

نَقِيَة arıtım, saflaştırma; ayıklama; sınıflama, tasnif etme;

قُدْرَة عَلَي seçerek alma, seçme; **انْتِقَاء** [frekans] seçicilik ELO.;

مَنْتَقَى seçilip toplanmış, seçilmiş; ayıklanmış;

نَكَأ a (نَكَء) (yaranın) kabuğunu iyileşmeden kaldırmak, (yarayı) yolmak;

نَكَب u (نَكَب, نَكَب) [kader] (b-i) sıkıntıya/ zor duruma düşürmek; (b-i) gözden düşürmek;

نَكَبَ _ [rüzgar] yön değiştirmek; **نَكُوب** _ (نَكُوب) (عن ...den, rotadan, yoldan) sapmak, (عن ...in) dışına çıkmak; **نَكَبَ** (bşî, عن ...den) saptırmak, (bşî, عن ...in, yol, rota vb.nin) dışına çıkarmak; (bşî) ıskartaya çıkarmak, atmak; **تَنَكَّبَ** (bşden veya عن bşden) sapmak, (bşin veya عن bşin) dışına çıkmak; (bşden veya عن bşden) kaçınmak, sakınmak, uzak durmak; (bşî) üstlenmek; **تَنَكَّبَ** به عن ... b-i, ...den saptırmak, ayırmak;

نَكَبَات felaket, **نَكْبَة** ve **نُكُوب** ç. **نَكَب** afet; sıkıntı, zorluk;

مَنْكَب ç. **مَنْكَب** omuz; taraf, yan; yüksek arazi, yayla;

مَنْكُوب kötü talihli, sıkıntılı, çileli; felaketzede;

نَكَتَ u (نَكَت) [düşünürken, parmakla, sopayla] (yeri) çizmek; **نَكَّتَ** (على b-e) nükteli söz söylemek, latife etmek;

نَكْتَة ç. **نَكَت**, **نَكَات** zerre, nebze, az miktar; latife, nükte; nükteli söz, anekdot; kelime oyunu; kelime oyunu; esprili nokta; **حَاضِرُ النُّكْتَة** hazırcevap;

نُكَّات nükteci, nükteli, esprili; komik, güldüren; alaycı [dalgacı] kişi;

تَنْكِيَت latife/ nükte yapma; alaycılık;

مَنْكُت alaycı [dalgacı];

نَكَثَ u, i (نَكَث) (anlaşmayı, kontratı, mukaveleyi) bozmak, iptal etmek; **نَكَثَ** [anlaşma, kontrat vb.] bozulmak, iptal olmak;

نَكَثَ [anlaşma, kontrat vb.i] bozma, iptal;

نَاكِث güvenilmez, sadakatsiz, sadık olmayan/ kalmayan;

نَكَحَ a, u, i (نِكَاح) (kadını) nikahlamak, (kadın ile) evlenmek; **اَنْتَكَحَ** (b-ile) [evlilik yolu ile] akraba olmak; **اَنْكَحَ** (b-i, b-ile) evlendirmek; **نِكَاح** nikah, evlenme; nikah akdi; evlilik, evli olma;

مَنَاقِیح [çoğ.kul.] kadınlar;

نَكَدَ a (نَكْد) çetin/ zor/ zorlu olmak; [hayat, ömür] çileli/ tasalı olmak; **نَكَدَ** u (نَكْد) (b-e) az vermek; (b-e) sıkıntı vermek/ çektirmek; **نَكَدَ** (b-e) çektirmek, hayatı çekilmez kılmak; **نَاكَدَ** (b-e) çektirmek, eziyet etmek, eza vermek, cefa çektirmek; **تَنَكَّدَ** [hayat, ömür] çileli/ çekilmez olmak; (من den) çok çekmek; **نَكَدَ** ç. **اَنْكَادَ** çile, dert; zorluk, zorluluk; sıkıntı, eza, cefa; tasa, üzüntü **نَكْدُ الطَّالِعِ** çileli/ karayazılı olma;

نَكَدَ ç. **مَنَاقِیدَ**, **اَنْكَادَ** zorlu, çetin; sıkıntılı, dertli, çileli; ters, huysuz, aksi;

اَنْكَدَ çileli, dertli;

مَنَاکِدَة ç. **اَنْتَ** rahatsızlık, sıkıntı, eziyet;

مَنْكُودَ dertli, üzgün; karayazılı, **مَنْكُودَ** ç. **اَنْكُودَ** kötü talihli, bahtı kara;

نَكِرَ a (نَكْر, نَكُور, نَكُور, نَكِر) (bşi) bilmemek, (bşden) haberdar olmamak; (bşi) inkar etmek, kabul etmemek; **نَكِرَ** (...i) gizlemek, saklamak; (ismi) belirsiz/ nekra yapmak DİLB.; **نَاكِرَ** (b-i) beğenmemek, kabul etmemek, tanımamak; **اَنْكِرَ** (b-i, bşi) inkar etmek, yadsımak; (bşi) bilmezden gelmek; (على

b-nin, bşini) reddetmek, kabul etmemek, tanımamak; (على b-nin, bşini) beğenmemek, uygun görmemek; (b-i, على bşden dolayı) yermek, ayıplamak, kınamak (من b-nin, bşini) eleştirmek; **اَنْكَرْتُ اَنْیَ اَرَاهُ** Onu görmezden geldim; **تَنَكَّرَ** kılık değiştirmek, fark edilmeyecek şekilde değişmek; (ل bşe) uzak/ yabancı olmak; (ل b-e) kaba/ ters davranmak; (ل bşi, hissi, duyguyu) kabullenmemek; **تَنَاكَرَ** (bşi) bilmemek, (bşin) farkında olmamak; (bşi) bilmezden gelmek [tecahül]; (b-i) reddetmek, tanımamak, birlikte bir şey yapmayı istememek; **اِسْتَنَكَّرَ** (b-i, bşi) bilmemek, tanımamak, (bşin) farkında olmamak; (bşin) farkında olmamak; (bşi) kabul etmemek, reddetmek; (bşi) hiç sevmemek, iğrenmek;

نَكَّرَ inkar, ret;

نَكِرَ bilinmeyen, meçhul, belirsiz;

نَكْرَة belirsiz isim, nekra DİLB.; meçhul, kim olduğu bilinmeyen kişi;

نَكْرَان inkar **اَنْكُرَان** şüphesiz, su götürmez, tartışılmaz; **نَكْرَانُ الْجَمِيلِ** nankörlük, kıymet bilmeme; **نَكْرَانُ الذَّاتِ** feragat, özveri;

نَكِرَ inkar; ret, kabul etmeme; iğrenç, menfur, nefret uyandırıcı, kabul edilemez, **نَكِرَ عَلَيْهِ نَكِرٌ** = **شَدَّ عَلَيْهِ نَكِرٌ** [melek] bkz. **مَنْكُرٌ** b-i yerden yere vurmak, amansızca kınamak;

اَنْكِرَ [mü. **نَكْرَاءَ**] kabul edilmez, çok kötü, iğrenç, menfur; **اِبْتِسَامَة نَكْرَاءَ** pis bir şekilde gülme, pis gülüş;

انكار inkar; reddetme; **انكار الذات** özverililik, özgecilik, diğerkamlık; **انكار الجميله** ...e karşı nankörlük;

انكاري inkarcı; olumsuz, menfi;

تنكر [kıyafet değiştirerek, maske vb. ile]

gizlenme, **مَحْفَلُ التَّنْكَرِ** maskeli balo;

تنكري maskeli balo; **حَفْلُ تَنْكَرِي** :

استنكار inkar; kabul etmeme, ret; nefret sevmeme, hoşlanmama;

ناكر inkarcı, inkar eden, kabul etmeyen; hakir/ hor gören; **ناكر الجميل** nankör;

ناكر الجميل muayyen, belirli olmayan [yine DİL.B.];

منكر inkar edilen; kabullenilmeyen tanınmayan; makbul olmayan, kabul edilemez; iğrenç, kötü; [çoğ.kul.] **مُنْكَرَات** kötü işler, kabul edilmez, davranışlar, yasak işler/ ameller **مُنْكَرٌ وَ نَكِيرٌ** Münker ve Nekir;

متنكر kılık, kıyafet değiştirmiş veya maske vb. ile gizlenen; kimliğini gizleyen; **رَقْصُ مَتَنَكَّرٍ** maskeli balo;

متنكر kabul edilemez **أَلِيٌّ**; garip, acayip; **نَكَرَ** u (نَكَزَ) (...e, ب sivri bşi) batırmak; (b-i) [harekete geçsin diye] dürtmek, sıkıştırmak;

نكس u (نَكَسَ) (bşi) ters yüz/ alt üst etmek ya da önünü arkasına getirmek, çevirmek; (bayrağı) yarıya indirmek; **بِرَأْسِهِ** veya **رَأْسَهُ** (başını) eğmek; (hastalığın) nüksetmesine/ depreşmesine sebep olmak; **نَكَسَ** [edil.] hastalığı nüksetmek/ depreşmek; **نَكَسَ = نَكَسَ**; (bayrağı) yarıya indirmek; **انتكس** altı üstüne/

tersi yüzüne veya önü başına getirilmek; öne eğilmek, düşmek; nüksetmek, depreşmek; **نكس** ve **نكسة** nüksetme, depreşme; yoz-

laşma, dejenere olma; çöküş, gerileme;

تنكس yozlaşma, nesil bozulması BİY.;

انتكاس nüksetme, depreşme;

منكوس ters yüz, alt üst ya da önü arkasına gelmiş, olmuş; nükseden, depreşen;

منكس ters yüz olmuş, altı üstüne ya da önü arkasına gelmiş **مُنْكَسُ الرَّأْسِ** başı öne eğik, başı önüne düşmüş;

متنكس nükseden, depreşen;

نكش a, i (نَكَشَ) (bşi, özl. kuyuyu) arıtmak; (yeri) kazıp toprağını çıkarmak; (bşi) adamakıllı/ iyice araştırmak; altını üstüne getirmek; (bşi) karma karışık/ darma dağın etmek; (ağaçları) sallamak;

منكش kazma [alet]; tırmık, tarak;

منكاش ocak demiri; kazma MİS.; **نكص** u, i (نَكَصَ, نَكُوصَ, نَكْصَ) (bşden) geri çekilmek, dönmek, caymak;

نكص **عَلَى عَقْبِيهِ** [iyi, doğru, hayırlı şeyi] bırakmak, terketmek; **نكص** (b-i) caydırmak; **انتكص** geri çekilmek, dönmek;

نكف u (نَكَفَ) (bşi) durdurmak; (bşi) küçümsemek; (bşi) reddetmek; **لا يُنْكَفُ** karşı konulmaz, direnilmez; ölçülemez, ucu bucağı tayin edilemez, büyüklüğü/ sayısı belirlenemez; **ناكف** (b-i, bş ile) kızdırmak, canını sıkmak, bozmak; **استنكف** gururlu/ kibirli ol-

mak; (عن veya من *bşî*) küçümseyip reddetmek, tepeden bükmek, (*bşî* عن veya من *bşden*) hoşlanmamak; (أَنْ ...*yapmayı*) istememek; gönülsüz olmak;

نكفة kulak altı tükruk bezi;

نَكْفِي [na't] kulak altı bölgesi ile ilgili;
الْتِهَابُ الْغُدِّ الْنَكْفِيَّةِ kulak altı tükürük
 bezi iltihabı, kabakulak hastalığı T1P.;

نکاف kabakulak hastalığı TIP.;

من ya da عن) (نَكَلَ) a (نَكُول) i, u ve نَكَلَ bşden) kaçınmak, sakınmak, imtina etmek, geri durmak, geri çekilmek; نَكَلَة) ve نَكَلَ (b-i, [ibret olsun diye] cezalandırmak; (ب b-e) eziyet etmek; نَكَلَ ve أَنْكََلَ (b-i, عن ...den) vazgeçirmek, (b-i) ayartmak;

نُكُولُ , اَنْكَالٌ نُكْلٌ bukağı, pranga, zincir;
gem;

نکال [göz dağı, ibret için verilen] ceza;

نكول mahkemede tanıklığın kabul edil-
memesi İSL.HUK.;

تَكِيل [gözdağı, ibret için] ceza, vazgeçirme, caydırma, ayartma; eziyet, eza, cefa;

² نیکل ve نکل nikel [metal];

ç. نكّلة yarım kuruş SUR.;

نكه *a, i* (نكهه) (على ya da ل *b-nin yüzüne*) üfle-
mek; (*b-nin*) ağzını koklamak;

نكهة ağız kokusu, nefes, soluğun kokusu;
yemeğin kokusu;

نَكَى *i* (نَكَايَة) zarar/ hasar vermek; (*b-i* veya *b-i*) yaralamak; (**ب** *b-i*) kızdırmak, sinirlendirmek, canını sıkmak;

نَكَايَةٌ فِيهِ zarar, hasar; sinirlenme; نَكَايَةٌ

$b-e$ nispet için, nispet olsun diye;

انكى daha kötü; daha büyük hasar veren
da daha çok kızdıran;

نَمَّ u, i (نَمَّ) (على ya da عن bşi) göstermek, açığa
vurmak (عن bşe) delalet etmek; (...hak-
kında, bşi) [iftira gibi] yaymak; (...ara-
sında) kargaşa/ huzursuzluk çıkarmak;

اِنْمَاء (اَنْمَاء، -وَن) iftira, kara(lama); taşıyan, dedikoducu kişi;

نَمَّة bit, kehle;

نَمَام bir nane türü, MIS., BOT. *Mentha*
sativa;

نَمَام dedikoducu, laf taşıyan;

iftira, kara(lama); نَمِيمَةٌ

نَاَمَةٌ koşuşma, telaş;

علم النُمِيَّات ç. **نُمِيّ** madeni para, sikke; **نُمِيّ** nümizmatik;

ALF.BKZ.; نموذج

¹ **تَمَرَّ** ⇒ **تَمَرَّرَ** (ل birine) çok kızmak, sinirlenmek
[lafzen: kaplanlaşmak]; böbürlenmek;

kaplan; leopar; **نمر** نمر. **نمر** نمر.

نمبر sıhhi, temiz, saf [özl.su];

نَمْرَة [dişi] kaplan; [dişi] leopar;

نَمْرٌ ^{نَمْرٌ} بنek, nokta; نَمْرَةٌ ^{نَمْرَةٌ}

نَمْرٌ [نَمْرَاءُ. müe.] ç. benekli;

بنمرد **benekli**, benek benek;

² نَمَر ⇒ نَمَر (bşî) numaralamak, (bşe) numara/
rakam vermek;

نُمرَة وَاحِدَة numara; rakam; نُمرَة
rinci sınıf/ kalite;

نَمَارَة tarih mühürü, numaratör; ç. نَمَارَة

نُمِر numaralama, numara/ rakam verme; تَمِير

نُمِر numaralanmış, numara verilmiş; مُمِر

نُمِرِسِي çini işi şeyler satan, MIS.; نُمِرِسِي

نُمِرُق ve نُمِرُقَة yastık; نُمِرُق

نُمِس i (نُمِس) (bşi) gizlemek, saklamak, gizli

tutmak; (b-e) açılmak, bir sırrını açmak; نُمِس

نُمِس [cin.is.; tek.is. ة] ç. نُمِس فِرَافُون

faresi zoo.; dağ gelinciği; نُمِس

نُمِس نَوَامِيس ç. نُمِس kurnaz, uyanık; sırdaş;

[cin.is.; tek.is. ة] sivrisinek; yine ALF.BKZ; نُمِس

نُمِس الأَكْبَر Cebrail (a.s.); نُمِس

نُمِسِي cibinlik; نُمِسِي

نُمِسِي ve نُمِسِي Avusturya; نُمِسِي

نُمِسِي Avusturya(lı), Avusturya'ya ait

[s. ve is.]; نُمِسِي

نُمِس a (نُمِس) benek benek ya da çil çil olmak; نُمِس

نُمِس [cin.is.; tek.is. ة] benek; [deri üzerin-

deki, renksiz] leke; نُمِس

نُمِس çilli; نُمِس

نُمِس نُمِسَاء müe. نُمِس

نُمِس hal, tavır, eda; şekil, biçim; نُمِس

tür, cins; نُمِس ...haliyle, ...tavrında; نُمِس

نُمِس عَلَى هَذَا النَّمَطِ böylece, bu şekilde; نُمِس

نُمِس yeni, modern; نُمِس عَتِيق eski, demode; نُمِس

نُمِس هُوَ عَلَى نَمَطٍ وَاحِدٍ Onların hepsi birbirine

benzer; نُمِس الدَّفْع ödeme şekli; نُمِس

نُمِس resmi, kuralcı; rutin; süregelen; نُمِس

نُمِق (bşi) süslemek, tezyin etmek; (bşi) نُمِق

güzel bir yazı ile yazmak; (metni) yazmak; نُمِق

نُمِق süsleme, tezyin; yüceltme, ululama; نُمِق

[güzel yazı ile yazı] yazma; نُمِق

نُمِق süslü, tezyin edilmiş; güzel, düzgün

[metin, ifade]; نُمِق

نُمِل a (نُمِل) [uzuv] karıncalanmak, uyuşmak; نُمِل

نُمِل [cin.is.; tek.is. ة] ç. نُمِل karınca;

نُمِلِي [na't] karınca gibi; karınca...., نُمِلِي

karınca ile ilgili; نُمِلِي

نُمِلِي tel dolap; نُمِلِي

نُمِل karıncalanma, uyuşma; kaşınma; نُمِل

نُمِل [böcek vb.] kaynayan; karınca dolu; نُمِل

usta, mahir; نُمِل

نُمِلِي ç. نُمِلِي parmak ucu; نُمِلِي

نُمِلِي kaşınma; karıncalanma, uyuşma; نُمِلِي

نُمِلِي karınca dolu, her yerini karınca

sarmış; kaşınan; نُمِلِي

نُمِم (bşi) çizgi çizgi yapmak; (bşi) süslemek; نُمِم

نُمِم [rüzgarın meydana getirdiği, kum

üzerindeki] çizgiler, yol yol şekiller; نُمِم

نُمِم ve نُمِم çit kuşu zoo.; نُمِم

نُمِم süslü; işlemeli; ince işçiliği olan; نُمِم

نُمِم u (نُمِم) yetişmek, büyümek, serpmek; نُمِم

artmak; yükselmek; نُمِم

نُمِم yetişme, serpilme, gelişme; نُمِم

نُمِم ve نُمِم örnek, nümune; tip; نُمِم

kalıp; model; misal; نُمِم

نُمِم örnek, model niteliğinde; نُمِم

نُمِم (نُمِم, نُمِم, نُمِم) serpmek, yetişmek; art-

mak, çoğalmak; yükselmek; gelişmek, ilerle-

mek; (b-nin vasfı/ niteliği olmak; (bş

ile, b-i) nitelemek, vasıflamak; [olay] نُمِم

(b-e) iletilmek, [haber] (b-e kadar) نُمِم

ulaşmak; **نَمَى** ve **أَنَمَى** (bşî) büyütmek, geliştirmek, artırmak, yetiştirmek, ilerletmek; **إِنَّمَى** soyu (الى ...e kadar) uzanmak, (الى ...ile) akrabalık [ilişkisi] olmak; (الى ...e) ilişkisi/ bağlantısı bulunmak; (الى ...e) bağımlı olmak; (الى ...e, kuruluşa, teşkilata) ait olmak, üyesi olmak;

نَمَاء serpilme, büyüme, gelişme, artma;

نَمِي = **نَمَاء** ;

نَمَاة küçük bit;

تَنْمِيَة gelişme, büyüme, ilerleme, artma;

serpilme, yatışma;

اِنْمَاء = **تَنْمِيَة** ; [bitki] yetiştirme;

اِنْتِمَاء [kuruma vb.e] üyelik;

النَّوَامِي ürün; ur, tümör TIP.; **نَامِيَة** ;

السرطانية kanser hücreleri, kanserli hücreler;

مَتَمَر [topluluğa, kuruluşa] katılan, üye;

مَتَمِي menşe, kaynak; akrabalık; üyelik;

نَهَب u, a ve **نَهَب** a (نَهَب) (bşî) gasbetmek,

zorla almak, soymak; **نَهَبَ** ve **نَهَبَ** **الأرض** ;

الطريق (الى ...e olan yolu) çabucak katetmek/

almak; **أَنَهَبَ** (b-nin, bşî) çalmasına izin ver-

mek; (bşî, b-e) ganimet olarak bırakmak;

تَنَاهَبَ (ruhunu, canını) almak; **تَنَاهَبَ** ;

الأرض bb ile şiddetli bir yarışa girmek;

اِنْتَهَبَ (ruhunu, canını) almak; (bşî) zorla

almak; [gözler] (bşe) merakla/ istekle bak-

mak; **اِنْتَهَبَ** **الطريق** (الى ...e) yıldırım gibi

varmak;

نَهَب soygun, soygunculuk, yağmacılık;

نَهَبًا dört nal; (نَهَاب) yağma, ganimet;

soygunla, soygunculukla;

نَهَبَة yağma, çapul;

نَهَبِي ;

نَهَاب soyguncu; yağmacı, çapulcu;

نَهْرَة dipsiz uçurum; Cehennem;

نَهَج a (نَهَج) davranmak, hareket etmek, yürü-

mek, işlemek; (yol, rota, güzergahı) izlemek,

tutmak; (bşî) netleştirmek, açıklığa kavuştur-

mak; açık/ belirgin olmak; **نَهَج** i ve **نَهَج** a

bir **نَهَج** **خطة** nefes nefese kalmak **نَهَج** (نَهَج)

plan izlemek, bir plana göre/ plan uyarınca

hareket etmek; **نَهَج** **على منواله** b-nin yolunu

izlemek/ tutmak; **نَهَج** (b-i) nefes nefese bırak-

mak; **أَنَهَج** = **نَهَج** ; (meseleyi, konuyu) açıklığa

kavuşturmak; (bşî) açıklamak netleştirmek;

اِنْتَهَج (yolu, rotayı, güzergahı, yöntemi) izle-

mek, tutmak; **اِنْتَهَج** **سبيله** ya da **اِنْتَهَج** ;

سبيله b-nin tuttuğu yolu tutmak, b-nin yolunu

izlemek, b-i örnek almak;

نَهَج yol; hal, tavır; metot, yöntem

نَهَج b-nin yöntemini/ metodunu izle-

mek, uygulamak; **النَّهَج** **القويم** doğru yol,

olması gereken, isabetli tavır;

نَهَج nefes nefese kalma;

نَهَج = **نَهَج** ;

نَاهَج düz açık, yol.;

مَنَاهَج açık, belirgin izlenmesi

rahat yol; metot, yöntem; program; rota;

مَنَاهَج **التعليم** müfredat, ders programı;

مَنَاهَج **البحث** araştırma yöntemleri/ usulleri;

مَنَاهَج yol; yöntem, metot; prog-

ram, öngörülen işler bütünü;

نَهْد a, u (نَهْد) [göğüs] büyümek; [kadın] iri/ dolgun göğüslü olmak; **تَهْد** iç çekmek; **تَاهَد** masrafları/ giderleri paylaşmak; (b-ş) [eşit olarak] bölüşmek, paylaşmak, üleşmek; **نَهْد** ç. نَهْد [kadın] göğüs, meme; kabartı, şiş;

تَهْد آت iç çekme;

نَاهَد iri, yuvarlak [göğüs, meme]; gençliğinin baharında; iri göğüs;

نَهْر a (نَهْر) dere/ ırmak gibi akmak; (b-e) çıkışmak, azarlamak; (b-i) kızdırmak, sinirlendirmek, çileden çıkarmak; **انْتَهَر** (b-e) çıkışmak, azarlamak; (b-i) çileden çıkarmak, kızdırmak, sinirlendirmek;

نَهْر ç. نَهْر, أَنْهَار, أَنْهَر nehir, ırmak; (ç. مَا بَيْنَ) أَنْهَر ve أَنْهَر sütün, [gazetede] نَهْر نَهْر Mezopotamya; Dicle; نَهْر الشَّرِيعَة Ürdün nehri;

نَهْرِي nehir, nehir ile ilgili;

نَهَار وَلَيْلًا نَهْر, أَنْهَر, نَهْر gündüz, نَهَار نَهَار gece gündüz; نَهَار لَيْل gece gündüz; harika, muhteşem bir gün;

نَهَارِي gündüz ile ilgili, gün..., gündüz...si; seçmeler [gazete sütün başlığı];

نَهَارِيَّات bkz. أَنْهَر;

نَهِير bol, çok, mebzul;

نَهِير آت -dere, çay; ırmak ayağı, kol;

انْتَهَار çıkışma, azarlama; çileden çıkma, sinirlenme;

نَهْر a (نَهْر) (b-i) itmek, dürtmek; (b-i) teşvik

etmek, yönlendirmek; (b-i) teşvik etmek, yönlendirmek; (b-i) geri püskürtmek, yaklaştırmamak, uzak tutmak; **نَاهَر** [özl. mecazi olarak] (b-ş) yaklaşmak, yakınlaşmak, ermek; **نَاهَر** الْبُلُوغَ buluğa ermek, erişkin olmak; **نَاهَر** الْخَمْسِينَ ellisine yaklaşmak [ellisine vardı oldu]; **نَاهَر** الْفُرْصَة eline fırsat geçmek, imkan bulmak, fırsat yakalamak; **انْتَهَر** b-ş, ...için fırsat bilmek;

نَهْرَة fırsat, imkan, olanak;

نَهَار fırsatları kaçırmayan, kollayan; fırsatçı, oportunist;

انْتَهَار fırsatları yakalama, imkanları kullanma; fırsatçılık, oportunizm;

انْتَهَارِي eyyamcı; fırsatçı, oportunist;

انْتَهَارِيَّة fırsatçılık, oportunizm;

نَهَش i (نَهَش) (b-ş) dişlerinin arasına almak, dişlemek, ısırarak;

نَهَاش keskin, kesici, ısırıcı;

نَهَض a (نَهَض, نَهَض) عَنْ yataktan, oturduğu yerden) kalkmak; [uçak] ayrılmak, kalkmak; (b-nin, b-şin) üstüne saldırmak; (b, b-i, b-ş) kaldırmak, yükseltmek, (b b-ş) yürütmek, yönetmek; (b b-ş, hasarı vb.i) üstlenmek; (b b-şin) destekleyicisi olmak, (b b-ş) destek vermek, arka çıkmak; (e ... علی) karşı çıkmak, isyan etmek; (b b-ş için; özel görev için) hazır olmak, hazırlanmak, (e ... ل) girişmek, kalkışmak; **نَهَضَ قَتْمًا** ayağa kalkmak; **نَهَضَ بِالْأَمْرِ** idareyi/ işleri eline almak;

... نَهَضَتْ الْحُجَّةَ ب delil, ...i gösteriyordu,
ispatlar durumunda idi; نَهَضَ بِالْخَسَائِرِ وَ
[bütün] zarar ve ziyanı üstlenmek;
نَاهَضَ (b-e karşı) direnmek, mukavemet
göstermek; (b-ile) tartışmak, münakaşa et-
mek; أَنَهَضَ (b-i) ayağa kaldırmak; (b-i)
canlandırmak, ayağa kaldırmak, canlılık ka-
zandırmak; تَنَاهَضَ kalkmak, yükselmek;
أَنَهَضَ (b-i, الى ...e) teşvik etmek,
yönlendirmek, yöneltmek;

نَهَضَ kalkma, yükselme; ilerleme, gelişme;

نَهْضَة ۞ آت - [ayağa] kalkış, yükseliş; kal-
kınma, ilerleme, canlanma; yenilenme, tec-
dit, reform; [manevi] hareket, güç, kudret,
[kapasite]; عِيدُ النَّهْضَةِ 'Nahda Bayramı'
[İR., Şaban ayının dokuzuncu günü];

تَهْوِضُ kalkınma, ilerleme, gelişme; (ب...e) teşvik, destek;

مناهضة direnme, mukavemet;

انهاض canlılık kazandırma, harekete
geçirme; ilerletme, geliştirme;

انہاَض = استنہاَض

دلیل ۹ [ayağa] kalkan; aktif, faal **ناھض**
[tartışma vb.i sona erdiren] delil; **النَّاهِض**

anırmak; (نَهَقَ, نُهَاقَ, نَهَقَ) a نهَقُ

نَهَكَ *a* (نَهَاكَةً) (*b*şî; özl. *elbiseyi*) eskitmek; (*b*şî) bitirmek, tüketmek; (*b*şî) ezmek, öğütmek; _ (نَهَكَ) ve **نَهَكَ** *a* (نَهَكَ, نَهَكَ) (*b-i*) bitkin düşürmek, adamakıllı yormak [canını çıkar- mak]; **نَهَكَ** ve **نَهَكَ** [edil.] elden ayaktan kesil-

mek, çok bitkin düşmek; ﴿ نَهَكَ عِرْضَهُ ﴾ *b-nin*
namusuna dil uzatmak; ﴿ اِنْهَكَ ﴾ (*b-i*) adamakıllı
yormak, bitkin düşürmek; ﴿ اِنْهَكَ ﴾ (*b-i*) ↑;
(*bşe*) sövmek; (*yasayı*) çiğnemek, tanıma-
mak, (*kuralı*) bozmak, ihlal etmek; (*kadının*)
ırzına geçmek, (*kadına*) tecavüz etmek; (*b-i*)
lekelemek, karalamak; ﴿ لَا يُتَّهَكَ ﴾ çiğnene-
mez, bozulmaz, dokunulmazlığı olan;

نَهَكَ zayıf, yorgun, bitkin düşürme;
yıpratma; bitirme, tüketme; sövme; çiğneme,
tanımama, bozma, ihlal etme; kutsal şeylere
saygısızlık, küfür;

نَهْكَ bitkinlik, kuvvetten düşme; tükenme;

انهاك bitkin düşürme;

انتِهَاك ↑; adamakıllı yorma; bitirme, tüketme; [*kanun, töre* vb.i] çiğneme, bozma, ihlal etme, saymama; saygısızlık gösterme; tecavüz, ırza geçme; **نَتِهَاكُ الْحُرْمَةِ** [kutsal şeylere] saygısızlık; **اِنْتِهَاكُ الْعَوْرَةِ** ahlaksızlık, ahlak bozukluğu;

منهك adamakıllı yoran, bitkin düşüren;

نَهَلَ *a* (مَنْهَلَ, نَهَلَ) [içeceğē] konmak;

نَهَلْتُ ç. نَهَلَاتِ içim, yudum;

ç. مَاهِلْ suyun oyalandığı, bulun-
duğu, içilebildiği yer, pınar, kaynak vb.;

نَهَمَ *a* (نَهَامَةً, نَهَمَ) iştahı açık, iyi, yerinde olmak;
(...e فِي) iştahı olmak; (...e فِي) aç, meraklı,
hevesli olmak;

 iştahlılık; meraklılık, heveslilik;

رَمَمَة merak, heves, tamah, düşkünlük,

tutkunluk;

نهم meraklı, hevesli; iştahlı, iştahı açık,

iştahı iyi, yerinde; obur, boğazına, düşkün;

نهم = نهم;

منهم meraklı, hevesli, tamahkar; iştahı,

yerinde; (ب ...e) istekli;

نهنه (b-i, عن ...den) alıkoymak, uzak tutmak;

(b-nin, عن ...yapmasına) engel olmak, hıç-

kırmak; **تنهنه** hıçkırmak;

عن (b-e, (نهي) a **تنهى** ve (نهر) u **نها** (بني ve نهو)

...yapmasını; b-e, عن bşi) yasaklamak; (b-i,

عن ...den) alıkoymak, uzak tutmak, (b-nin,

عن ...yapmasına) engel olmak, engellemek;

نهي [edil.] [haber] (الی ...e kadar) gelmek,

(الی b-nin) kulağına gelmek; **أنهى** (bşi, الی

b-e) iletmek; (bşi, الی b-e) bildirmek,

bilgisine sunmak arz etmek; (bşi) bitirmek,

sona erdirmek; (bşi) sonuca bağlamak;

تناهى [süre] bitmek, sona ermek; yüksek bir

konuma gelmek, ulaşmak; (الی b-e) varmak,

gitmek; (عن b-den) uzak durmak, sakınmak,

kazınmak, (عن ...i, yapmayı) bırakmak, kes-

mek, sona erdirmek; **تناهى الى أسماعهم** ||

[haber] biri-nin kulağına kadar gitmek, birine

kadar gitmek; **انتهى** bitmek, sona ermek;

[tartışma, mesele vb.] kapanmak, sonuca

bağlanmak; [süre] bitmek; (ب bşi ya da عن

bşi) bitirmek, sona erdirmek, sonuna gelmek;

(من ...ile) işi bitmek, işi kalmamak; sonunda

(الی ...e) varmak/ gelmek; (... أن ...e

kadar, yapacak, olacak duruma) ulaşabil-

mek, gelebilmek; (الی b-e kadar) ulaşmak

(الی b-nin) kulağına kadar gelmek; (b-i, الی

...e) getirmek; (عن bşi) bırakmak, terketmek,

انتهى الأمر الى || kesmek (yapmayı ... عن)

... uzun sözün kıtası şu ki ..., özetle...,

انتهى به الأمر الى أن ... iş

hasılı kelim; ... **انتهى الى أن** ... iş

...yapacak/ olacak noktaya kadar geldi, iş

...yapmaya kadar uzandı/ ...raddesine geldi;

النهي yasak, yasaklama, nehiy; **النهي**

sınırsız otorite, emretme ve yasak koy-

ma yetkisi;

نهي yasaklama ile ilgili, yasak;

نهي zeka, zihin; anlayış, idrak;

نهي akıl, zeka;

نهاء [en son] uç, limit, sınır;

نهي son; sona erdirme; netice,

sonuç; sınır, limit, uç; **نهي** sonunda; **في** ||

بلا **نهي** sonunda; **نهي** sonuna kadar; **نهي**

veya **نهي** sonsuz, namütenahi; **نهي** son

sonsuz, uçsuz bucak-

sız, bitmek tükenmek bilmez; **نهي** son

derece, pek çok, ziyadesiyle; **نهي** asıl

hedef, asıl gaye; **نهي** minimum,

asgari [derece, miktar]; **نهي**

maksimum, en büyük,

azami [nokta, derece, miktar vb.]; **نهي**

son sınır; **نهي** son sınırla; **نهي** pek iyi,

نهي çok usta/ mahir olmak,

işinin tam ehli olmak;

نهي nihai, son; uç, sınır; sonucu belirten,

نهي sonunda **نهي** sonucu bağlayan;

ya da **نِهَائِي** son ikaz, ultimatom;
عِلَاجِ نِهَائِي son/ nihai karar HUK.;
 son tedavi; **فَوْزِ نِهَائِي** son [sonucu getirecek]
 başarı, zafer; **مُبَارَاةِ نِهَائِيَّة** final, son karşılaşma,
 final maçı SPO.; **لَا نِهَائِي** sonsuz, namütenahi;
لَا نِهَائِيَّة sonsuzluk;

انْتِهَاء bitirme, sona erdirme; netice/ sonuca
 bağlama; tamamlama; kesme, yapmaz olma;
تَنَاه sonluluk, sınırlılık; [süre için] bitim,
 bitme;

انْتِهَاء bitirme, sona erdirme; tamamlama;
 neticeye bağlama; [süre] geçme, bitme;
اِنْتِهَاءِ الْأَجَلِ ölüm, ömrün sonu;

نَاه yasaklayıcı, menedici, yasaklayan,
 meneden **هَذَا رَجُلٌ نَاهِيكَ مِنْ رَجُلٍ** bu kişi
 sana [hayli hayli] yeter! [artık başkasına
 ihtiyacın kalmaz]; ... **نَاهِيكَ مِنْ (عَنْ)** ne
 kadar da mükemmel bir..., ...şaheser (dir)!;
 ...i saymasak, ...bir tarafa; mesela ...i
 alalım; ... **نَاهِيكَ ب** yeter (artık)! ...den bah-
 setme!; ... **نَاهِيكَ بِأَنْ** yeter [artık] ...olma-
 sının/ yapmasının yanında, bir de ...yapıyor;

نَاهِيَّة yasak; **نَوَاه** yasak;

مَنْهِي yasak(lanmış), izin verilmeyen, me-
 nedilmiş;

مَتْنَاه bitmiş, sona ermiş; sınırlı, sonlu; uç
 sınır; aşırı had/ derecede; **غَيْرِ مَتْنَاه** sonsuz,
 sınırsız; **مَتْنَاه فِي الدَّقَّة** çok hassas, öncelikleri
 bulunan; **مَتْنَاهِي الصَّغَر** aşırı derecede küçük;
مَتْنَاه [bir faaliyeti] kesen, bırakan, artık
 yapmayan; bitmiş, sona ermiş; süresi dolmuş

[geçerlilik];

مَتْنَاه bitmiş, sona ermiş; son; uç, sınır;
 en uç nokta; **بِمَتْنَاهِ الشَّدَّة** çok şiddetli bir
 şekilde; **مَتْنَاهِي الدَّقَّة** son derece ince/ titiz/
 hassas; **بَلَّغَ مَتْنَاهَا** had safhaya ulaşmak, en
 üst/ yüksek dereceye ulaşmak;

نَاء (نَوَاء) (ب ...in) altında kalmak; [yük]
نَاءَ بِالْحِمْلِ bir yükü/ ağır gelmek **(b-e)**
 ağırlığı güç bela/ zar zor kaldırmak; yükün
 altında ezilmek; **نَاوَأَ (b-e)** karşı çıkmak, ayak
 diremek; **(b-ile)** rekabet etmek, çekişmek;
نَاوَأَهُ الْعَدَاءُ **(b-e)** düşmanca davranmak;
أَنَاءَ (b-e) ağır gelmek,
(b-nin) belini bükmek;

نَوَاء fırtına; bora, kasırga;

مَنَاوَأَ direnme, mukavemet gösterme, bo-
 yun eğmeme; husumet, düşmanlık, çekişme;

(ب-İ) تَمْسِيلُ (نِيَابَةٍ, مَنَابٍ, نَوْبٍ) نَابٍ (نَوْبٍ)
 temsil etmek, **(b-nin)** temsilcisi olmak, vekili
 olmak, **(b-e)** vekalet etmek; belli ara-
 lıklarla, fasıllı olarak **(b-i)** ziyaret etmek,
(b-e, b-nin makamına) uğramak; **(نَوْبٍ)**
[felaket, sıkıntı, dert vb.] (b-nin) başına
 gelmek, **(b-e)** gelip çatmak, [belaya] uğra-
 mak; **نَوْبٍ (b-i, عَنْ ...in yerine; b-i فِي ...de)**
 temsilci/ vekil tayin etmek; **نَاوَبَ (b-ile)**
 nöbetleşe/ dönüşümlü/ münavebeli olmak/
 çalışmak; **أَنَابَ (b-i, عَنْ b-e)** vekil/ temsilci
 yapmak; **(b-e, عَنْ b-nin)** yetkilerini vermek;
(b-e veya b-nin yerine) bazen/ ara sıra
 uğramak; **أَنَابَ إِلَى اللَّهِ** [günahından tövbe

edip] Allah'a dönmek; **تَنَاطَبَ** (على veya في) dönüşümlü/ nöbetleşe yapmak; *bşî* veya *bşî*) dönüşümlü/ nöbetleşe yapmak; (*b-e*) sık sık uğramak; **تَنَاطَبَتْهُ الْخُطُوبُ** felaketlerin/ musibetlerin ardı arkası kesilmemek, peşpeşe gelmek; **اِنْتَابَ** [bela, musibet] (*b-nin*) başına gelmek;

نُوبَة sıra, tur, dönüşüm, rotasyon; (آت) [öksürük, vb.] nöbet TIP.; kriz buhran; nöbet ASK.; [müzisyen] grup, topluluk SUR.; **بِالنُّوبَةِ** nöbetleşe, dönüşümlü olarak, sırayla, rotasyon ile; **نُوبَة عَصِيَّة** sinir krizi, buhran; **نُوبَات غَضَبِهِ** sinir krizleri; **نُوبَة قَلْبِيَّة** kalp krizi; **جَاءَتْ نُوبَتُهُ** yağmur mevsimleri; **نُوبَات الْمَطَرِ** sırası geldi;

نُوبَتَجِي nöbetçi KNŞ; nöbette olan KNŞ; **نُوبَة** felaket, musibet, sıkıntı, bela, dert;

نِيَابَة temsilcilik, vekillik; acente; delegasyon, temsilciler heyeti; savcılık; **نِيَابَة عَنْ** ...in yerine, ...in vekili, ...in temsilcisi olarak; **مُدِير الْمَصْلَحَةِ بِالنِّيَابَةِ** bölüm müdür vekili; **نِيَابَة عُمُومِيَّة** savcılık; **نِيَابَة عَنْ** ...in yerine; **رَئِيس النِّيَابَةِ** başsavcısı; **وَكِيل النِّيَابَةِ** savcı;

نِيَابِي temsilci, temsilci niteliğinde, vekil [na't]; [is.] temsilci, vekil; parlamentoya ait, **مَجْلِس نِيَابِي** geçici hükümet; **حُكُومَة النِّيَابَةِ** parlamento;

مَنَاب vekillik, temsilcilik; vekalet makamı, vekil olarak işgal edilen mevki; pay, hisse; **نَاب مَنَابُهُ** birinin yerine vekalet etmek, birinin yerine [vekaleten] geçmek;

مُنَاوَبَة dönüşüm, nöbetleşme, sıra değişme, münavebe, rotasyon; **مُنَاوَبَة** dönüşümlü olarak, sırayla, nöbetleşe; **بِالْمُنَاوَبَةِ** sulama, sırası;

اِنَابَة yetkilendirme, yetki verme; yetki ile, vekil olarak atama;

تَنَاطَب dönüşümlü hareket, nöbetleşme, rotasyon; alternatif davranış ELK.; **بِالتَّنَاطَبِ** sırayla, nöbetleşe, dönüşümlü, münavebeli olarak;

نَائِب temsilci, vekil; delege; [mud. kul.] yardımcı, muavin, ikinci; yetkili temsilci; çavuş ESK. SUR. ASK.; kadı/ hakim vekili [يُنَافِئُ شَرْعِي] ISL.HUK.; **نَائِب** başkan vekili; meclis başkanı yardımcısı; **نَائِب عُمُومِي** veya **نَائِب عَام** savcı [müddei umumi]; **نَائِب الْعَرِيف** onbaşı ASK., IR.; **نَائِب الْقَنْصُل** viskonsül, konsolos yardımcısı; **نَائِب الْمَلِك** kral vekili; **مَجْلِس النُّوَاب** parlamento, meclis;

نَائِب pay, hisse, parça; kontenjan; kota; **نَائِبَة** [şans, mücadele vb. için] inişler ve çıkışlar; felaket, çile, dert, musibet, afet;

مُنَوَّب mandacı, mandater HUK.; seçmen; **مُنَوَّب ضَابِط** nöbetçi subay; **مُنَوَّب** nöbette olan [özl. subay]; **مُنِيب** tövbekar;

مُنَاوَب dönüşümlü, nöbetleşe, sırayla işleyen; **تَيَّار مُتَنَابِب** alternatif akım ELK.;

نَات (نُوت) sarsılmak, sendelemek; **نَات (نُوت)**

نوت ve نُوتَة nota [yine الموسيقى] MZK.;

نوتَة not, işaret;

¹نوح Nuh. (as.);

²(مَنَاح, نِيَاحَة, نِيَا ح, نَوَاح, نَوُح) u نَاح (نوح) (ölüye veya ölü için) ağlamak, dövünmek, feryadı figan etmek; [güvercin "gugu guk" sesiyle] ötmek; نَاح (bşin) karşısında olmak, (bş ile) yüz yüze olmak; تَنُوح salınmak, sallanmak; تَنَاح [rüzgar] uğuldamak;

نوح ve نَوَاح [ölü için] dövünme, feryat figan etme;

نَوَاح [ölü için] dövünen, feryat figan eden;

نَوَاحَة [ölünün arkasından para karşılığı]

dövünen, feryat figan eden kadın;

نَوَاحَة = نَائِحَات, نَوَائِح. نَائِحَة

نَائِحَة [ölü için] feryat etme, dövünme;

نَوَخ ⇒ نَوَخ mola vermek; أَنَاخ (deveyi) çöktürmek, ihdirmek; أَنَاخ (bir yerde) kalmak

بُؤْسٌ بَكْلَكْلَه büyük sıkıntı içinde olmak;

أَسْتَاخ çökmek, ihmak [deve];

مَنَاح mola yeri, uğrak; ikametgah,

mesken;

مَنَاح hava şartları; iklim;

مَنَاحِي iklimle ilgili;

تَنُود ve تَوَدَان, تَوَاد, تَوَد u نَاد (نود) sendelemek; salınmak;

¹نور ⇒ نور çiçek açmak; çiçeklenmek; (bş ya da ل bş) aydınlatmak, ışıklandırmak; (ل ya da bşe) ışık vurmak; (b-i ya da ل b-i) aydınlatmak, münevver kılmak; (lambayı) yakmak;

أَنَار (bş) aydınlatmak; (problemi, sorunu)

açıklığa kavuşturmak, netleştirmek; أَنُور meydana çıkmak; تَوُر aydınlanmak [yine MEC.]; أَسْتَار bilgilenmeyi/ aydınlanmayı istemek; aydınlanmak; bilgilenmek;

نَار [müe.] ç. نِيرَان ateş; atış, ateş [tüfek];

جَبَلُ النَّارِ Cehennem النَّار büyük yangın; شَيْخُ النَّار Şeytan; شَرِيطُ النَّار fitil, fünüye; كَانَ عَلَى نَارٍ çok meşhur; نَارِ عَالَم merak içinde olmak, endişeli olmak, dokuz doğurmak; نِيرَان حَامِيَة aralıksız/ koruyucu ateş ASK.;

نَارِي ateş ile ilgili, ateş..., ateşli; yakıcı,

كَزْجَان; دَرَاَجَة نَارِيَة motorlu [araç]; مَوْتَسِكَلَة ateşli silah; نَارِي رَوَكَة ateş, atış [ateşli silahtan yapılan]; نَارِي لَعَاب donanma fişekleri; مَقْدُوف نَارِي mermi;

نُور [cin.is.; tek.is. ة] ç. أَنُور çiçek;

نُور ışık, ışın, hüzmeye; parıltı; ay-

dınlanma; lamba; far; sokak lambası; نُور نُور veya نُور كَشَاف yanıp sönen ışık; نُور كَاشِف ışıltak projektör ASK.; أُمُّ النُّور Meryem (as.); عَلَيْكَ نُور! bravo! aferin (sana)! helal sana!; رَأَى النُّور doğmak, dünyaya gelmek;

نُورِي ışık ile ilgili; ışık gibi ışıklı; parlak;

نُورَانِي ışıklı;

نُورَانِيَة ışıklılık, parlaklık;

نُور [top.is.] çingeneler; seraseriler, avare-

ler;

نُورِي çingene; seraseri, avare;

نُورَة kireç; yanıcı madde;
 نِير ışıklı, aydınlık; parlak; açık, net;
 النَّيرَان güneş ve ay;
 نَوَار [cin.is.; tek.is. ة] çiçek;
 منار ve منارة fener kulesi;
 minare;
 منور [duvardaki, ışığı içeri alan] delik;
 tepe penceresi;
 تنوير çiçek açma, çiçeklenme; aydınlatma
 [yine MEC.]; تنوير العقول ve التنوير Aydınlanma;
 منارة = انارة aşğ. bkz.;
 انارة ışıklandırma, aydınlatma [yine MEC.];
 نائرة kin, nefret;
 منور ışıklanmış, aydınlık, ışıklı; aydın, münevver; parlak; parıltılı; المنورة Medine şehrinin lakabı, Nurlu;
 منير parlak, aydınlık veren, aydınlatan, aydınlatıcı [yine MEC.];
 منور aydınlık, ışıklı;
 مستير aydınlık, ışıklı; aydın [is. ve s.];
 مناور manevra; hile, oyun, dolap;
 مناورات askeri manevralar; مناورات جوية hava manevraları; مناورات دبلوماسية diplomatik manevra; عامل المناورات makasçı [demiryolu];
 نورج harman dövme makinası;
 نورز [cin.is.; tek.is. ة] martı ZOO.;
 نورستانيا sinir zayıflığı;
 نورز Nevruz;

نُوسَان (نُوس, نُوس) u نَاس (نُوس)¹ salınmak, [bir öne bir geri] sallanmak, [bir yerde asılı olmak] sallanmak;
 نَاس salınan, [bir öne, bir geri] sallanan; sarkaç SUR.;
 نَؤَؤِيس (نَؤَؤِيس, نَؤَؤِيس) ç. نَؤَؤِيس, نَؤَؤِيس² lahit; sanduka;
 انس انسانlar bkz. نَاس³;
 نَؤِوسر fistül, kabarcık, çıban oluşturmak;
 نَؤِوش ⇒ نَؤِوش (b-nin) [kuvvetini, gücünü anlamak için] yoklamak;
 نَؤِوشة tifo nöbeti MIS.;
 مناورشة [karşı tarafın gücünü/ kuvvetini] yoklama; çatışma, muharebe; مناورشة حربية çarpışma, silahlı çatışma; [çoğ.] çarpışmalar;
 مناوريش ve مناوريشي mor, erguvan, [menekşe] rengi MIS.;
 نَؤِشادر nişadır;
 نَؤِص (منيص, مناص, نَؤِص) u نَاص (نَؤِص) bşden, iş vb.den) kaytarmak, (عن...e) yanaşmamak;
 انصاص [ışık vb.] giderek zayıflamak;
 نَؤِص yaban eşiği ZOO. Asinus onaper;
 مناص ve منيص [iş vb.] kaytarma, yanaşmama; kaçış, kurtuluş; لا مناص له kaçınılmaz;
 نَؤِط (نَؤِط, نَؤِط) u نَاط (نَؤِط) (bşi, ب...e, in üzerine) asmak; (iş vb.i, ب b-e) bırakmak, vermek, yüklemek, (iş vb.i, ب b-nin) sorumluluğuna vermek; (bşi, ب veya على...e) bağ(ım)lı kılmak; نَيط [edil.] (ب bşe) bağ(ım)lı olmak, (ب...e) ait olmak; (ب b-nin) sorumluluğunda [sırtında, omuzunda] olmak; (على...e) asılı olmak; نَاطه بشرط ۱۱; نَاط = انَاط ve نَوط olmak;

arz etmek, sunmak, takdim etmek, teslim etmek, vermek; ۞ نَاوَلَهُ الْقُرْبَانَ ...için ayin düzenlemek HRI.; **تَنَاوَلَ** (bşe) [uzanıp] almak; (bşi) kabul etmek; (bşi) elde etmek; (yiyeceği) yemek, (içeceği, çayı, kahveyi) içmek; (bşi, من ...den) elde etmek; (bşden anlamını) kavramak; (konuyu) ele almak, işlemek, incelemek; (bşi) içine almak, kapsamak; ayine katılmak HRI.;

نَوْلٌ ۞ hediye; tarz, usul; [dokuma] tezgah; taşıma ücreti, navlun;

نَوَالٌ hediye; kâr, fayda, kazanç; doğru, isabetli olan; ۞ نَوَالِكَ أَنْ تَفْعَلَ كَذَا böyle yapmalısın; ۞ لَيْسَ ذَلِكَ بِنَوَالٍ bu hiç de doğru değil;

مِنَوَالٌ ve **مِنَوْلٌ** [dokuma] tezgah;

مِنَوَالٌ tarz, usul, yol, metot; prosedür, şekil gidişat ۞ عَلَى هَذَا الْمِنَوَالِ böyle, bu şekilde; هُمْ عَلَى مَنَوَالٍ وَاحِدٍ hepsi birbirinin aynı; ۞ مَنَوَالُكَ أَنْ تَفْعَلَ كَذَا böyle yapmalısın;

مَنَاوَلَةٌ sunma, takdim, teslim; ayin HRI.;

تَنَاوَلَ yeme, içme, anlayış, idrak; ayin

HRI.;

مُتَنَاوَلَ uzanıp alan; ayine katılan HRI.;

مُتَنَاوَلَ elde edilebilir, ulaşılması müm-

kün; elde edilebilirlik; erim, menzil ۞ أَعْسَرَ ۞ ulaşılması/ elde edilmesi zor; ۞ تَحْتَ مُتَنَاوَلَ ulaşılması/ elde edilmesi zor; ۞ مُتَنَاوَلَ يَدِهِ (فِي) elinin altında, (biri için) erişilebilir, elde edilebilir yerde/ konumda; ۞ مُتَنَاوَلَ فِي بİRİ İÇİN ulaşılabilir, erişilebilir; ۞ مُتَنَاوَلَ فِي هَرَكَسَة أَكْشَر herkeşe açık, herkes tarafından erişilebilir; ۞ مُتَنَاوَلَ كُلِّ الْأَفْهَامِ herkes

tarafından anlaşılır, anlaşılabilir; ۞ جَعَلَ شَيْءٌ مُتَنَاوَلَ bir şeyi birine [ulaşılması, erişilmesi] mümkün kılmak;

نَوَلُونَ ve **نَوَلُونَ** ۞ نَوَالِينَ navlun, taşıma ücreti;

(نِيَامٌ, نَوْمٌ) [نِمْتُ شَهِسٌ 1. tekil şahıs نَامٌ (نَوْمٌ)]

uyumak; [rüzgar, deniz vb.] yatışmak, sakinleşmek; [piyasa] kesat/ durgun olmak, iş olmamak; [uzuv, organ] uyuşmak; (bşi عن) ihmal etmek, göz ardı etmek, önemsememek;

(bşi إلى) kabul etmek, rıza göstermek, muvafık olmak; (b-e إلى) güvenmek, (bşi إلى) mes-

net kabul etmek; ۞ نِيَامٌ مِلَّةٌ جَفَنَةٌ derin bir

uyku uyumak; **نَوْمٌ** (b-i, özl. çocuğu) uyut-

mak; (b-i) bayıltmak, (b-e) anestezi uygula-

mak; **نَوْمٌ** uyuyor gibi yapmak;

نَوْمٌ = **نَوْمٌ** ; **نَوْمٌ** uyuyor gibi yapmak;

(لِ) **نَوْمٌ** (b-e) güvenmek, itimat etmek;

(لِ) **نَوْمٌ** (b-i) kendini uyutmak veya bayıltmak;

(لِ) **نَوْمٌ** (b-e) razı olmak, (bşi لِ) kabul etmek;

(بِ) **نَوْمٌ** (b-e) güvenmek, itimat etmek;

(بِ) **نَوْمٌ** (b-e) emanet etmek; (bşi إلى) kabullenmek,

(bşe إلى) rıza göstermek;

نَوْمٌ uyku ۞ نَوْمُ الْغُرْفَةِ yatak odası; **نَوْمٌ** uyku

نَوْمٌ gecelik;

نَوْمِي uyku, uyku ile ilgili [na't];

نَوْمَةٌ kestirme, şekerleme;

نَوْمَةٌ uykucu, çok uyuyan;

نَوْمٌ uykucu, uykusuna düşkün;

نَوْمٌ horultulu uyuyan; uykucu; sabahları

geç kalkan;

نَوْمٌ uyku; (آت) rüya, düş;

نَوْمٌ uyunulan yer; yatak odası;

مَنَامَةٌ ↑↑; ↑↑; gecelik;

المنامة Manama;

تَوَيِّم uyutma; bayıltma, anestezi; hipno-
tizma;

uyuyan; نِيَامٌ, نَوَامٌ, نَيْمٌ, نَوْمٌ, نِيَامٌ. نَائِمٌ
uyuşmuş [uzuv]; sakin, asude [gece];

منوم uyku verici; uyuşturucu; hipnotiz-
macı; (ç. آت-) uyku ilacı; **دواء منوم** uyku
ilaç; **منوم** uyku verici; uyuşturucu; hipnotiz-
macı; (ç. آت-) uyku ilacı; **دواء منوم** uyku
ilaç;

نون ⇒ نون (ismin) sonuna tenvin koymak, (ismi)
tenvinli kılmak DİLB.;

نُون (ç. نَيْنَان harfinin adı; آت ç. نُون çok büyük balık; ذُو النُّون Yunus (as.);

نونی [na't] hilal gibi, ay şeklinde, ay...;

نونة çene çukuru;

kelimeyi nunlama, sonuna tenvin
koyma DİL.B.; هُمَا كَالْتَّنْوِينِ وَالإِضَافَةِ =
aralarında dağlar kadar fark var;

نوه ⇒ **نوه** (*bṣi*) [yukarı] kaldırmak; (**ب** *b-i*)
övmek, yüceltmek; (**ب** *bṣi*) vurgulamak;
(**ب** ...*i*) anmak, (**ب** veya **عن** ...*e*) atıfta bulun-
mak; (**عن** veya **ب** veya **الى** *bṣi*) kasdetmek;
تنويه övgü, medih; anma, zikretme; atıfta
bulunma, gönderme, referans; ima;

نَوَى *i* (نَوَاة، نِيَّة) (*bşe*) niyet etmek, niyetlenmek,
(*bşi*) yapmaya karar vermek; **نَوَى** *i* (نَوَى)
(من ...den, الى ...e) geçmek; uzaklaşmak;
نَوَى miyavlamak; **نَاوَى** (*b-ile*) düşman ol-
mak; **اَتَوَى** (*bşe*) niyet etmek, (*bşi*) hedefle-
mek, (*bş yapmayı*) istemek;

نوی iraklık, uzaklık; varılacak yer, hedef;

نوی [cin.is.] hurma, meyva çekirdeği;

نَوَات [tek.is.] ç. hurma çekirdeği;

meyva çekirdeği; öz, esas; merkez; atom çekirdeği; çekirdek, kaynak, menş'e; نَوَاةُ الذَّرَّةِ
atom çekirdeği;

نَوِيّ çekirdek ile ilgili; nükleer; nükleer
fiziğe ait; **أَسْلِحَة نَوِيَّة** nükleer silahlar;

ني şişman; bkz. ;

نِيَّةٌ ^{نِيَّةٌ} niyet, kasıt, amaç, plan;
temayül, eğilim ﴿... نِيَّةٌ عَلَى niyetiyle; فِي
...yapmak amaçlanmıştır, bundan
kasıt ...yapmaktır, ...olmasıdır.; حُسْنُ النِّيَّةِ
iyi niyet, hüsnü niyet, olumlu yaklaşım;
سَلَامَةُ النِّيَّةِ masumluk; hüsnü niyet HUK.;
سَلِيمُ النِّيَّةِ içten, samimi, [içten pazarlıklı
olmayan]; أَصْلَحُ النِّيَّةِ kötü
niyet, içten pazarlıklılık [yine HUK.]; بِسُوءِ
نِيَّةٍ kötü niyetle [yine HUK.]; صَافِي النِّيَّةِ içten,
samimi, açık kalpli; أَخْلَصَ لَهُ النِّيَّةَ b-e ya da
bşe karşı içten davranmak/ yaklaşmak/ yap-
mak; ... حَسَنَتِ نِيَّتَهُ ya da أَخْلَصَ نِيَّتَهُ ل...
...e karşı iyi niyetli olmak; أَصْلَحَ نِيَّتَهُ samimi/
yapmacıksız olmak [ahlaki ve dini anlamda];
...عَقَدَ النِّيَّةَ عَلَى...de karar kılmak, yapmaya
niyetlenmek;

دشمنانه düşman tavırlı;

(نِيءٌ, نِيْوٌ, نِيْوَةٌ) [özl. et] çiğ/ pişmemiş olmak;

نوی : çig; ham; brüt; bkz. نی، نیء

köpekdişi; fildişi; ç. أَنْيَاب , نُيُوب , أَنْيَاب . نَاب
yılanın zehirli dişi; كَثْرَ عَنْ أَنْيَابِهِ dişlerini

göstermek; (بَانْيَابِه) birinin başına, çetin sıkıntılar gelmek;
 ç. نَاب yaşlı dişi deve;
 نَرْجِين [o, e] nitrojen;
 مَرْتِيح merhum MIS., HRI.;
 نِير¹ bkz. نور;
 نِير² boyunduruk [öküz için];
 نِيرَة dişeti;
 نَيْرَک ç. نَيْرَک kısa mızrak, kargı; meteor;
 نيس Nis limanı;
 نيسَان Nisan ayı SUR., LÜB., ÜRD., IR.;
 نشن = نِشَان bkz. نِشَان;
 نِص oklukirpi;
 نِط bkz. نِط نِط;
 نِوف bkz. نِوف;
 نِيق bkz. نِيق;
 نِيقُوسِيا Lefkoşe;
 نَاك (kadınla) cinsel ilişkide bulunmak;
 [konuşma dilinde bu kökten türeyen küfür ifadeleri bulunmaktadır.];
 نِكل = نِكل;
 نِکوتین nikotin;
 نَال (bşî) [نَلتُ şahıs (I. tekil şahıs)] (نَال, نِيل) a نَال (نِيل)¹
 elde etmek, ele geçirmek; (bşî) kazanmak, hak etmek; (bşî, ل b-e) sağlamak, tedarik/temin etmek; (bşî, من b-ile) erişmek, ulaşmak; (b-i, bşî) etkilemek; (من ...e) hasar/zarar vermek ۱ نَال birinin namusuna leke sürmek, b-i lekelemek, b-e iftira atmak; نَال مِنْهُ أَوْقَر مَنَال b-e büyük hasar vermek; نَالَهُ بِسُوء ...e hasar vermek; نَالَهُ بِضُر ۱;

نَال الثَّقَة مَنَال bkz. نَال مِنْ نَفْسِهِ أَبْلَغ مَنَال [hükümet] güvenoyu almak; أَنَال (b-e veya ل b-e, bşî) sağlamak, temin/ tedarik etmek;
 نِيل elde etme, ele geçirme; [elde edilmiş] fayda, kazanç;
 نِيل بَعِيد المَنَال ۱ elde etme, erişme; ۱ نِيل elde edilmez, ele geçmez, erişilmez; kavranılmaz; idrak edilmez; صَعْب المَنَال elde edilmez, erişilmez; قَرِيب (سَهْل) المَنَال kolay elde edilen, çabuk ele geçen; مُمَكِّن المَنَال elde edilmesi/ erişilmesi mümkün, olası; نَال مِنْ biri üzerinde büyük tesir yapmak, birini çok etkilemek;
 نَائِل elde eden, erişen, kazanan, ele geçiren; [elde edilmiş] fayda, kazanç;
 نِيل ⇒ نِيل (pamuğu, yünü) çivit ile boyamak;
 نِيل, نِيلَة çivit;
 مَنِيل çivit ile boyanmış;
 نِيل ⇒ نِيل Nil'in suyunu araziye vermek MIS.;
 نِيل عَرَائِس النِيل nilüfer;
 نِيلِي Nil, Nil'e ait;
 مَنِيل Nil'in kabardığı zaman yüksekliğini ölçen alet, Nilometre;
 تَنِيل mas. ۱.;
 نِيلَج çivit;
 نِيلُوفَر nilüfer;
 نِيلُون ve نِيلُون [o] naylon;
 نَوِي bkz. نَوِي;
 نِيرَالْجِي nevralsi, şiddetli sinir ağrısı;
 نِيرُوزِيلَانْدَا Yeni Zelanda;
 نِيرُون نِيرُون neon ışığı;

هَبَّ bora, kasırğa;

هَبَّ esme [rüzgar];

هَبَّ ç. **هَبَّ** rüzgarın estiği/ esmeye baş-

ladığı yer; rüzgarın yeni; [rüzgar] esme; rüz-

garlı yer; **هَبَّ الرِّيحَ فِي** rüzgar alan, kasırğa/

fırtınaya maruz kalabilen;

هَبَّ i (هَبَّ) (b-i) yere yıkmak/ devirmek;

هَبَّ [edil.] ağzını açamamak, cevap vereme-
mek, korkup susmak;

هَبَّ cesareti kırılmış, korkmuş;

هَبَّ u (هَبَّ) (eti) büyük parçalara bölmek;

هَبَّ [kemikleri ayıklanmış] et;

هَبَّ et parçası, dilimi;

هَبَّ sırtlan **هَبَّ** kurbağa;

هَبَّ i (هَبَّ) (b-i) toplamak, derlemek; (b el

ile veya pençe ile) tutmak, yakalamak;

هَبَّ u, i (هَبَّ) inmek; düşmek; alçalmak; bat-

mak; aşağı meyletmek; yerin içine batmak/

çökmek; çökmek, göçmek [çatı]; [uçak, yol-

cular] (شهرة vb.e) iniş yapmak, inmek; [vü-

cut] zayıflamak, kilo vermek; [rüzgar, ateş

vb.] yatışmak, sakinleşmek; [fiyatlar] düş-

mek, inmek; (...e) gitmek, inmek; **هَبَّ** u

ve **هَبَّ** (b-i, b-i) aşağı indirmek, göndermek,

yollamak, alçaltmak; (fiyatları) indirmek,

düşürmek; (bir yere) inmek, gelmek;

هَبَّ indirme, azaltma, alçaltma;

هَبَّ iniş, azalma, düşüş; eğilme; arazi

çöküntüsü, çukur COĞR.;

هَبَّ batma; düşme, inme, azalma; kü-

çültme; [fiyatta] indirim, düşme; zayıflama;

[borsada] düşme, değer kaybetme; [uçak]

iniş; **هَبَّ اضْطَرَّ** zorunlu/ mecburi iniş;

هَبَّ düşüş, eğim;

هَبَّ sıksa, çelimsiz, bir deri bir kemik;

هَبَّ ç. **هَبَّ** paraşüt YEN.;

هَبَّ ç. **هَبَّ** düşülen/ inilen yer; iniş

alanı; düşme, iniş; doğum yeri MEC.; katot

ELK.; **هَبَّ الرُّوحِ** Vahyin Beşiği, İslamın

doğduğu yer; **هَبَّ الغروب** gün batımında;

هَبَّ inen, düşen, alçalan, azalan **هَبَّ**

هَبَّ paraşüt ile atlayan, paraşütçü;

هَبَّ bir deri bir kemik, çok zayıf, sıksa;

هَبَّ a (هَبَّ) [anne, ölüm sebebi ile] (oğlunu)

yitirmek; **هَبَّ** [ve هَبَّ أمك vd.] ne

kadar doğru/ iyi söyledi ≈ aferin, bravo ona;

(b-i) çılgına çevirmek KNŞ; **هَبَّ** (fırsatı,

imkanı) kullanmak; entrika çevirmek; **هَبَّ**

هَبَّ kendi işine bak!;

هَبَّ uzun, dinç adam;

هَبَّ ahmak, kalın kafalı;

هَبَّ müe. **هَبَّ** ç. **هَبَّ** ahmak, budala;

هَبَّ ç. **هَبَّ** döl yolu, vajina;

هَبَّ [na't] döl yolu ile ilgili, döl yolu...;

هَبَّ çevik, atik;

هَبَّ ahmak, budala;

هَبَّ havlamak;

هَبَّ serap; çevik, atik;

هَبَّ u (هَبَّ) [toz, duman] kalkmak; kaçmak,

kaçıp gitmek;

هَبَّ toz kalkışı;

هَبَّ ç. **هَبَّ** toz; [havada uçuşan] toz par-

هَيْكَة rezalet, skandal;

هَيْكَة ahlaksızlık, edepsizlik;

هَيْكَة ahlaksız, terbiyesiz, utanmaz;

هَيْكَة; ٱلْهَيْكَة

هَيْكَة parça [kırılıp ayrılan];

هَيْكَة müe. هَيْكَة ٱلْهَيْكَة ön dişleri olmayan;

dişsiz;

هَيْكَة (هَيْكَة, هَيْكَة) [gök] şiddetli yağmur yağdır-
mak;

هَيْكَة yağmur yüklü [bulut];

هَيْكَة (هَيْكَة) tutuşmuş olmak; yanmak; هَيْكَة
(ateş) yakmak;

هَيْكَة (هَيْكَة, هَيْكَة) [açlık] yatışmak;

هَيْكَة (هَيْكَة) ve هَيْكَة sabahlamak, geceyi
uykusuz geçirmek; geceyi ibadetle geçirmek;

هَيْكَة (هَيْكَة, هَيْكَة) göç etmek, göçmek; (...i)
terk etmek, bırakmak; (bşî) kesmek, bırak-
mak, yapmaz olmak; (bşî الى b-e) bırakmak,
terketmek; هَيْكَة (b-i) göç ettirmek; هَيْكَة göç
etmek; هَيْكَة (bşî) bırakmak, terketmek; saç-
malamak, abuk sabuk konuşmak; هَيْكَة birbi-
ri ile ilişkiyi kesmek, ayrılmak;

هَيْكَة [sevdiği kişiyi, evi] terketme, bırak-
ma; günün en sıcak vakti;

هَيْكَة müstehcen/ açık saçık söz;

هَيْكَة ayrılma, bırakma; göç; (...e)

هَيْكَة Hicret, Hz. Muhammed'in (as.)

هَيْكَة 622 de Mekke'den, Medine'ye hicreti;

هَيْكَة beyin göçü; هَيْكَة Medine;

هَيْكَة Hicrî; هَيْكَة hicri yıl;

هَيْكَة müstehcen/ açık saçık söz, ifade;

هَيْكَة öğle sıcağı;

هَيْكَة; öğle;

هَيْكَة göç edilen yer, sığınılan
yer; göç; koloni, sömürge; هَيْكَة müstehcen/
açık saçık şeyler;

هَيْكَة göç;

هَيْكَة öğle sıcağı, öğle; (ٱلْهَيْكَة, ٱلْهَيْكَة)
müstehcen/ açık saçık ifade/ söz;

هَيْكَة [na't] öğle ile ilgili, öğle...si;

هَيْكَة terkedilmiş, metruk, bırakılmış;

yalnız, tek başına olan; [artık] kullanılmayan;

هَيْكَة göçmen, muhacir;

هَيْكَة Muhacirler;

هَيْكَة (هَيْكَة) birden aklına gelmek, aklına
gelivermek; kendi kendine söylenmek;

هَيْكَة düşünce, fikir [birden akla gelen];

saçma söz;

هَيْكَة düşünce, fikir [birden
akla gelen]; kavram; kuşku, endişe, kaygı;
هَيْكَة kaygılar, endişeler;

هَيْكَة övüngeç; palavracı;

هَيْكَة fikir, düşünce [akla
gelen, esen]; kavram; kuşku, endişe, kaygı;

هَيْكَة güzel bir uyku çekmek; sakin
olmak veya sakinleşmek, yatışmak [yine kar-
gaşa, heyecan; (هَيْكَة) (açlığı) yatıştırmak,
bastırmak; هَيْكَة (açlığı) yatıştırmak;

هَيْكَة uyku;

هَيْكَة uyku; yatışma, dinme, kesilme;

هَيْكَة yatak odası; kışla SUR.

هَيْكَة kışla komutanı SUR. ASK.

هجل u baygın baygın bakmak;

هجم ...e (على) saldırı; (هجوم) u هجم

akın düzenlemek, hücum etmek; (على bşin

üzerine) aniden saldırı; (على ...e) zorla/

izinsiz girmek; sessiz kalmak; هجم (b-i) sal-

dırtmak, (b-e) saldırmasını emretmek; هاجم

(b-e, bşe) saldırı; (...e) saldırıya geçmek;

(...e) hücum etmek; (...e) izinsiz girmek, te-

ca'vüz etmek; هجم = هجم; هجم (على) تهجم

saldırmak; [ev] انهجم bbe saldırı; تهجم

çökmek, yıkılmak; zayıf bünyeli olmak; [göz

yaşı, ter] akmak; [göz] yaş akıtmak;

هجمة ç. هجمات saldırı, akın; hücum; [kış

soğuk] bastırma; هجمة معاكسة karşı atak;

هجمي saldırgan, şiddetli;

هجوم şiddetli rüzgar;

هجوم hücum; saldırı, akın; nöbet [hasta-

lık]; forvet, ileri [futbol vb.de]; هجوم جانبي

yandan saldırı, yan atak; هجوم جوي hava

saldırısı; هجوم معاكس veya هجوم مضاد

atak; هجوم خط الهجوم forvet, ileri [futbol vb.];

هجوم قلب santrafor [futbol vb.];

هجومى [na't] saldırı..., saldırı niteliğinde,

saldırgan;

هجمة saldırı, akın; hücum; baskın;

تهجم ç. آت- saldırı, akın;

هاجم saldıran, atak yapan, akın eden;

forvet, ileri [futbol vb.];

هجن u (هجنة, هجنات, هجنة) yanlıs olmak;

هجن (b-i) sert bir dille eleştirmek, ayıplamak;

استهجن (bşi) hatalı/ kötü bulmak; (bşi) uygun

bulmamak, beğenmemek;

هجنة hata, kusur, noksan; adilik,

bayağılık;

هجان ç. هجانة deve binicisi;

هجين, هجاء, هجون ç. هجين

bayağı; (هجون ç.) yarış devesi;

هجين ç. هجائن yarış devesi;

استهجن uygun bulmama, beğenmeme;

هجن (b-nin) kusurlarını u هجا (هجو)

ortaya dökmek; (bşi) hicvetmek; هجى ve

هجا (b-i) hicvetmek; هجى (bşi) heceleme;

تهجا bbi hicvetmek;

هجو mas. هجو; alay; yergi; hiciv;

هجو يeren, eleştiren, hicveden;

هجا yergi, eleştiri; hiciv; (هجة ç.) hece;

alfabe;

هجائي alfabetik; hiciv niteliğinde;

هجا hiciv; هجة ve أهجة

تهجة ve تهج heceleme;

هجا heceleyen; hicveden; yeren, eleştiren

هذ u (هذ, هذ) (bşi) yıkmak, devirmek

[gürültülü bir şekilde]; (b-i, bşi ya da من b-i

, bşi) zayıflatmak zayıf bırakmak, takatini

kesmek; هذ (هذ) çökmek, göçmek, yıkıl-

mak; هذ (هذ) iyice yaşlanıp, eli ayağı

tutmaz olmak; هذ (b-i, ب ile, بآن yapmakla)

tehdit etmek, gözdağı vermek, gözünü kor-

kutmaya çalışmak; هذ; هذ yıkmak

enkaz haline gelmek; çökmek, göçmek; zayıf

düşmek, elden ayaktan kesilmek;

هذ yıkma, harabetme; zayıf düşürme;

هَدَّة ve **هَدِيد** gürültülü bir şekilde yıkılma, çöküş, göçme; çöküş, yıkılış sesi;

هَدَاد yavaşlık, acelesizlik ﴿ **هَدَادِيكَ** acele etme(yin)! yavaş davranın!;

مَهْدَّة konkasör, kırma değirmeni;

تَهْدِيد آت - tehdit, gözdağı; tehdit etme

﴿ **تَهْدِيدٌ بِالتَّشْهِيرِ** şantaj HUK.;

تَهْدِيدِي tehdit edici; tehdit niteliğinde;

تَهْدَدُ tehdit etme, gözdağı verme;

مَهْدُودٌ yıkılmış, enkaz halinde; ﴿ **مَهْدُودٌ الْقَوَى** takatsiz, zayıf düşmüş, bitkin [elden ayaktan kesilmiş];

مَهْدِدٌ tehdit edici, tehditkar [s. ve is.];

مَهْدَدٌ tehdit edilen;

هَدَأَ a (هَدَوٌ, هَدْءٌ) sakin/ sessiz/ asude olmak; sakinleşmek, yatışmak, [fırtına, keder, elem vb.]; (ب bir yerde) kalmak, ikamet etmek, oturmak; (عن bşi, bş yapmayı) kesmek, artık yapmamak, yapmaz olmak; ﴿ **هَدَأَ رَوْعَهُ** sakinleşmek, yatışmak; **حِينَ هَدَأَتِ الْعَيْنُ وَالرَّجْلُ** el ayak çekildikten sonra [çekildiğinde]; **هَدَأَ** (bşi, b-i veya من bşi, b-i) sakinleştirmek, yatıştırmak; yavaşça hareket ettirmek, sürmek; ﴿ **هَدَأَ أَعْصَابَهُ** birinin sinirlerini yatıştırmak; **هَدَأَ رَوْعَهُ** birini yatıştırmak, sakinleştirmek; **هَدَى رَوْعَكَ** sakin ol! üzülme! endişelenmek; **هَدَى مِنْ رَوْعِكَ** (bebeği) uyutmak [özl sırtını tapışlayarak sallayarak];

هَدْءٌ sükunet, sakinlik, yatışma;

﴿ **هَدَأَةٌ**;

﴿ **هَدَوٌ** sakin bir şekilde;

تَهْدِئَةٌ sakinleştirme, yatıştırma; yavaş sürme, hareket ettirme;

هَادِي sakin, huzurlu, sükunet halinde, asude ﴿ **هَادِي الْقَلْبِ** huzurlu, sakin; **هَادِي الْمَحِيطِ الْبَالِ** sakin, rahat; **هَادِي الْبَالِ** Pasifik Okyanusu;

هَدَبٌ a (هَدَبٌ) [göz] uzun kirpikli olmak; [ağaç] uzun, sarkan dalları olmak; **هَدَبٌ** (elbiseye) püskül yapmak, (elbiseyi) püsküllü yapmak; **أَهْدَابٌ** ق. (هَدَبٌ) (cin.is.; tek.is. ق) uzun kirpik; püskül, saçak ﴿ **بَاهْدَابٍ** püsküllü; **تَمَسَّكَ بِأَهْدَابِهِ** ≈ b-nin sözünden çıkmamak, birinin bir dediğini iki etmemek; **تَمَسَّكَ بِشَيْءٍ** bşin [dinin vb.nin] buyruklarına tamamen riayet etmek/ uymak; **أَخَذَ بِأَهْدَابِ الشَّيْءِ** kendini tamamen bşe vermek, bşe ile uğraşmak;

هَدَبٌ uzun kirpikli;

أَهْدَابٌ müe. هَدَبٌ ق. هَدَبَاءٌ uzun kirpikli;

هَدَابٌ [cin.is.; tek.is. ق] püskül, saçak;

dantel(a); kenar süsü, bordür;

هَدَجٌ i (هَدَاجٌ, هَدَجَانٌ, هَدَجٌ) [yaşlı kişi] sallana sallana/ titreyerek yürümek [yine مَشِيَّتِهِ]; **هَدَجٌ** (bşi) titretmek; **تَهْدَجٌ** [ses] titremek;

هَوَادِجٌ ق. هَوَادِجٌ [özl. deve üzerindeki] tahtirevan;

هَدِيرٌ i (هَدِيرٌ, هَدِيرٌ) [gökgürültüsü] gürlemek; [deniz] kıyıya vurmak; kabarmak, [sahile vurup, ses çıkarmak], [aslan] kükremek, [eşek] anırmak, [deve] böğürmek; gürültü çıkarmak, yapmak; bağırıp çağırmak, esip yağ-

mak; söylenmek, homurdanmak; [fokur fokur] kaynamak; (ب...i) yüksek sesle duyurmak, ilan etmek; **هَدَرَ** i, u (هَدَرَ, هَدْر) [çaba, gayret] boşa gitmek, sonuç getirmemek, heder olmak; [para, masraf] boşa gitmek, heder olmak; [kan] dökülüp karşılığı alınmamak, [kanı yerde kalmak]; (هَدَرَ) (kanını) dökmek ve kısas vb. uygulanmamak; (parayı, çabayı, gayreti) boşa harcamak; (sıhhati) bozmak; **أَهْدَرَ** (bşî) yok kabul etmek; (bşî) geçersiz saymak; (bşî) bozmak, berbat etmek; **ذَهَبَ هَدْرًا** faydasız, boşa, boş yere; **هَدَرَ** boşa gitmek, heder olmak; **هَدَرَ** düşüş; **هَدَار** gürleyen; kıyıya vuran, azgın [deniz]; su bendi, set; taşma savağı; **هَدَارَة** çağlayan, şelale; **هَدِير** gürleme, büyük gürültü; çağıldama; dalgaların çarpması; **مِهْدَرَ** boşa gitmiş, heder olmuş; **هَدَفَ** u (هَدَفَ) (b-e bşî) yakın olmak, yaklaşmak; (إلى...i) hedeflemek, (إلى...e) nişan almak; (إلى...i) hedeflemek, amaç edinmek; **أَهْدَفَ** (إلى...e) yaklaşmak; **تَهْدَفَ** göğsünü kabartarak yürümek; **اسْتَهْدَفَ** (إلى...e veya ل) (هَدُونَ) sessiz olmak; sakınlaşmak, yatışmak; (ب-ile) ateşkes yapmak; **هَدَنَة** ç. **هَدَنَة** sakinlik, sükunet, yatışmış olma hali; ara, fasıla, mola; ateşkes; **هَدَانَة** ateşkes; hazar, barış; **هَدُون** sakinlik, sükunet, yatışma; **مِهَادَنَة** ateşkes, ateşkes görüşmeleri;

أَهْدَافَ حَرْبِيَّةَ askeri hedefler; **هَدَافَ** [keskin] nişancı; **مُسْتَهْدَفَ** (ل...e) maruz, açık; **هَدَلَ** i (هَدَلَ) (bşî) [güvercin] ötmek; **هَدَلَ** i (هَدَلَ) (bşî) sarkıtmak; **هَدَلَ** a (هَدَلَ) ve **تَهَدَّلَ** sarkmak, sarkık olmak; [elbise] bol/ dökümlü olmak; **أَهْدَلَ** müe. **هَدَلٌ** ç. **هَدَلٌ**, sarkan, sarkık; bol, dökümlü [elbise]; **أَهْدَلَ**; **هَدَمَ** i (هَدَمَ) (bşî) yıkmak, enkaz haline getirmek; **هَدَمَ** [edil] deniz tutmak; **هَدَمَ** (bşî) yıkmak; **تَهَدَّمَ** yıkılmak; bakımsızlıktan harap olmak; çökmek, göçmek; **أَتَهَدَّمَ**; **هَدَمَ** [bina vb.i] yıkma; tahrip etme; **هَدَمَ** ç. **هَدَمَ** eski, yıpranmış elbise; ç. **هَدَمَ** elbise [özl. MIS.]; **هَدَامَ** tahrip eden, yıkan, yıkıcı; **هَدَامَ** deniz tutması; **تَهْدِيمَ** yıkma; tahrip etme; **تَهْدَمَ** yıkılma, çökme, göçme; **هَادَمَ** yıkıcı, yıkan; tahrip edici; **مِهْدُومَ** yıkılmış, yıkık, harap; **مِهْدَمَ** ve **مُتَهْدَمَ**; harap; **مُسْتَهْدَمَ** harap, yıkık [duvar]; **هَدَنَ** i (هَدُونَ) sessiz olmak; sakınlaşmak, yatışmak; **هَادَنَ** (b-ile) ateşkes yapmak; **هَدَنَة** ç. **هَدَنَة** sakinlik, sükunet, yatışmış olma hali; ara, fasıla, mola; ateşkes; **هَدَانَة** ateşkes; hazar, barış; **هَدُون** sakinlik, sükunet, yatışma; **مِهَادَنَة** ateşkes, ateşkes görüşmeleri;

yolu/ düşünceyi aramak;

هدي yol gösterme, rehberlik, kılavuzluk

[yine MEC.]; yön, rota [tutulan]; hal, tavır;

هدي doğruyu/ hakkı gösterme [özl.dini

anlamda]; (b-e) yol gösterme; hak yol, doğru

inanç, hidayet; ۱۱ كَان عَلَى هُدًى doğru/ hak

yol üzere olmak; hak dini inancı kabul etmek;

علي غير هدى bir amaç bulunmaksızın, rastge-

le, öylesine; سَارَ عَلَى غير هدى öylesine, belli

bir yere gitmeyi amaçlamadan gezmek;

هدي hediye; sunu, kurban;

هدي yol gösterme;

أهدى daha iyi yol gösterilmiş; daha

doğru/ hak, daha yerinde, daha iyi;

اهداء hediye etme; sunma, arzetme; [kitap

için] ithaf;

هدّاه yol gösteren, yol gösterici,

rehber, kılavuz; önder, lider, başkan;

مهدي [kendisine] doğru/ hak yol gösteril-

miş olan;

أهدى;

هَذَا müe. هَذِهِ, هَذِي mü. هَذَان müe.müs.

bu هَذَا bundan dolayı, bu vesile ile;

بِهَذَا bu sebeple, bu yüzden; مَعَ هَذَا bununla

birlikte; buna rağmen; ... هَذَا أَلَيْ أَنْ ... bir de,

bunun yanında, üstelik; هَذَا وَ ... diğer taraf-

tan, öte yandan; هَذَا وَ يُوجَدُ sadece bu kadar

değil, ...de var, bir de, ... var;

هَذَبَ (هَذَبَ) (bşî) budamak, kırmak; (bşî)

arıtmak, saflaştırmak, [yine MEC.] netleştiri-

mek; هَذَبَ = هَذَبَ; (bşî) işlemek, arıtmak;

هَدَّاهُ (çocuğu) [uyuması için] sallamak;

هَدَّاهُ çavuşkuşu, ibibik, hüthüt;

هدي (هدي, هدى, هدى) (b-e) yol göstermek,

rehberlik etmek; (b-e, bir yol, rota üzerinde)

rehberlik etmek; (b-i, الى...e) götürmek, (b-e,

الى...e) [giden yolu] göstermek; (b-e, doğru

inancı, doğruyu) göstermek; (هداء) (هداء)

(bşî, الى...e) götürmek; (bşî, ل, الى...e)

getirmek, arzetmek; هادى (b-ile) hediyeleş-

mek; (gelini, الى damada) götürmek;

(bşî, الى veya الى b-e) hediye etmek; (bşî, الى

veya ل...e) vakfetmek, ithaf etmek; (bşî,

siparişi, mükafatı vb.i) vermek; (bşî, b-e)

göndermek, iletmek; تهدي iyi bir rehberlikle

yol almak; (الى...e) varmak, ulaşmak; تهادى

hediyeleşmek; (bşî, التَّحِيَّةُ iyi niyet dileklerini

vb.i) karşılıklı yapmak; (ب) rehberlik etmek;

[yürürken] salınmak, [salınarak] yürümek;

uzun adımlarla yürümek; ilerlemek; (الى...e,

bir yere) varmak, gitmek; (الى b-nin çevre-

sine, başına) toplanmak, üşüşmek; اهتدى [iyi

bir rehberlikle] yol almak, ilerlemek; (الى

veya ل...e) götürülmek [b-nin rehberliğin-

de]; (الى bşî) bulmak, keşfetmek, bulup çıkar-

mak; (الى ya da ل bş, fikir) birden aklına

gelivermek, (الى ya da ل bş, düşüncesi) hasıl

olmak « اهتدیت الى انه مصري » (من kötü

yol, kötü düşünceden الى hayra, iyiye, iyi

yola, düşünceye) kavuşmak; (ب b-nin) ön-

derliğinde, rehberliğinde yol almak, (ب...i)

örnek almak, izinde olmak; استهدى doğru

(bşı) düzeltmek; (bşı) kontrol etmek gözden geçirmek; (çocuğu) eğitmek, terbiye etmek, yetiştirmek; **هَذَّبَ** = **تَهَذَّبَ**;

تهذيب düzeltme, doğrultma; arıtma; gözden geçirme; eğitim; terbiye, yetiştirme; kültür; öğretim;

تهذيبی [na't] eğitim ile ilgili, eğitime ait, eğitsel, eğitim...; öğretici, didaktik;

تهذب terbiyelilik, edeplilik;

مهذب terbiyeli, edepli, uslu, kibar;

متهذب âlî;

هذر u, i (هذر) saçmalamak, saçma sapan konuşmak; (bşı) ağzından kaçırmak, düşünmeden söyleyivermek; **هذر** şaka yapmak;

هذر saçma söz, zırva; alaylı söz;

هذر âlî; alay;

هذر saçmalama;

هذرم saçmalama, saçma sapan konuşma;

هذلول ç. **هذلول** tümsek, tepecik; dere, çay;

خط هذلولي hiperbol MAT;

هذی i (هذیان, هذی) sayıklamak;

هذاء sayıklama;

هذیان sayıklama, hezeyan;

هاذ sayıklayan;

هر i (هریر) hırlamak; mırıldamak;

هر ç. **هررة** erkek kedi; kedi;

هر ç. **هرر** kedi;

هریر hırıltı; mırıltı; [kedi] tıslama;

هريرة küçük kedi;

هرا a (هراء) (elbiseyi) yıpratmak, eskitmek; (b-i)

incitmek, kırmak; (deriyi) tahriş etmek [rüz-

gar, soğuk] sert olmak; **هرا** (eti) yakmak, ateşte fazla tutmak; **هرا** = **اهرا** kesilmek, doğranmak; [et] yanmak, ateşte haddinden fazla kalmak; **اهترا** kesilmek, doğranmak; eskimek, yıpranmak;

هراء saçma söz, zırva;

مهترئ çok [haddinden fazla] pişmiş, yamış; doğranmış, kesilmiş; eski, yıpranmış;

هرب u (هربان, مهرب, هروب, هرب) ...den, (b-nin) kaçmak; uzak durmak; (b-ile) kaçmak [evlenmek vb. için]; kaçmasına yardım etmek; (b-i) kaçırmak; (bşden) haczi/ ipoteği kaldırmak HUK; karaborsa ticareti yapmak; kaçakçılık yapmak; **تهرب** (من bşden) kaçmak; (من vazife, görevden) kaytarmak, kaçmak;

هرب kaçış; uzak durm; [aşığı vb ile] kaçma

هروب kaçma;

هربان kaçan; firari, kaçak;

هراب ödle, korkak;

مهرب ç. **مهارب** sığınak, kaçış yeri; لا **مهرب منه** kaçışı olmayan;

تهريب karabosra(cılık); kaçakçılık;

هارب kaçan; kaçak, firari; uzak duran;

ALF.BKZ;

مهرب karaborsacı; kaçakçı;

مهرب ç. **آت** - kaçak mal/ eşya;

هرج i (هرج) heyecanlanmak, heyecana kapılmak; **تهرج** (bşin) aklını/ kafasını karıştırmak; (konuşmasında) komiklik yapmak;

kar- **هَرَج** و **مَرَج** heyecan; karmaşa; **هَرَج** gaşa, kaos;

مِهْرَج palyaço, maskara, soytarı;

هَرَس u (هَرَس) (bşı) ezmek, [ezip yumuşatmak, düzlemek]; [eti] dövmek;

هَرِسَة et ve bulgurdan yapılan bir yemek; yağ, un ve şeker ile yapılan bir pasta MIS.;

↑ **آلة هَرَأَسَة** yol silindiri; **هَرَأَس** ç. **هَرَأَس**

YEN.;

هَرَأَس ç. **مِهْرَأَس** havan, dibek;

هَرَش ⇒ **هَرَش** (... **بين** ...) ihtilaf çıkarmak; **هَارَش** (b-ile) tartışmak, ağız dalaşı yapmak; (b-e) takılmak, şaka yapmak;

هَرَش [yüzeyi, deriyi] çizme [olumsuz anlam]; [alet, makine vb.de] aşınma, yıpranma;

هَرَأَش tartışma, ağız dalaşı;

مِهْرُوش yapranmış, aşınmış;

هَرَطَق Yun.> bidat ehli olmak HRI.;

هَرَطَقَة bidatçilik, HRI.;

هَرَطَقِي ç. **هَرَأَطَقَة** bidatçi HRI.;

هَرَأَطَقِي bidatçi HRI.;

هَرَع a (هَرَع) ve **هَرَع** [edil.] (için) acele etmek; **هَرَع** [edil] ve **هَرَع** ↑;

هَرَع ve **هَرَأَع** acele(cilik);

هَرَف i (هَرَف) (bşı, b-i) abartarak övmek, abartmak;

هَرَق a (هَرَق) (bşı) dökmek; **أَهَرَق** ↑; (bşı) kurban etmek;

مِهْرَأَق dökülmüş, dökülen;

مِهْرَقَان sahil, kıyı; okyanus;

أَهْرَأَق الدَّمَاء kan dökme;

مِهْرَق dökülmüş, dökülen; (ç. **مِهْرَأَق**) par-
şömen, tirşe; mumlu kağıt;

هَرَقْل Herakliyus; Herkül;

هَرَم a (مِهْرَمَة, مِهْرَم, هَرَم) iyice ihtiyarlamak, kocamak; **هَرَم** (bşı) dilimlemek [satır ile];

هَرَم iyice yaşlılık; elden ayaktan kesilme;

هَرَم || **أَهْرَامَات**, **أَهْرَام** ç. **هَرَم** Piramitler

هَرَم kesik piramit MAT;

هَرَمِي piramit şeklinde, piramit gibi;

↑ **أَهْرَامِي**;

هَرَم iyice kocamış, elden ayaktan düşmüş;

ihtiyar; ihtiyar adam;

هَرَمَر (bşı) sallamak; (b-e) saldırmak;

¹ **هَرَأ** u (هَرَو) (b-i) dövmek, (b-e) dayak atmak [sopa vb. ile];

هَرَأَوِي ç. **هَرَأَوَة** sopa, değnek, çomak;

² **هَرَأَة** Herat şehri;

هَرَوِي Herat'a ait, Herat ile ilgili;

هَرَوَل çabuk çabuk yürümek, koşuşturmak; (için, ...e) acele etmek;

هَرَوَلَة [seri] adım; koşuşturma; acele;

مِهْرَوَل koşuşturan; acele eden; acelesi olan;

هَرِي ç. **أَهْرَاء** tahıl ambarı;

هَار sendeleyen, yalpalayan;

هَز u (هَز) (bşı veya ب bşı, b-i) sarsmak, sallamak, silkmek; (kılıcı vb.i) savurmak; ||

هَزْ ذَيْلَهُ omuz silkmek; **هَزْ ذَيْلَهُ** kuyruğunu sallamak;

هَزَز (bşı) [bir o yana bir bu yana] sallamak;

تَهَزَز sarsılmak, şok olmak; sallanmak,

titreşmek salınım hareketi yapmak; **اهْتَزَز** =

تهزّز; titremek; (ل...den) çok müteessir olmak, etkilenmek; ۱ لَا نَهْتَزُّ لَهُ كَثِيرًا bu bizi fazla etkilemeyecektir [teklifsiz ifadelerdeki "bundan tınmayız bile"]; اهْتَزَّ فَرَحًا = sevinçten havalara uçmak; اهْتَزَّ إِلَيْهِ قَلْبُهُ bşden dolayı sevinmek, = havalarda uçmak;

هَزَّة [tek.is.] ۴. -آت kargaşa, karışıklık, hareket; sarsıntı; titreşim; silkme; [elektrik] şok; titreme; هَزَّة أَرْضِيَّة zelzele, deprem, yer sarsıntısı; هَزَّة السَّرُورِ (الطَّرَبِ) sevinç dalgası; ۱ هَزَّة الفَرَحِ;

هَزَّة canlılık, neşelilik;

هَزَّاز sarsan; sallanan; salınan; karıştırıcı [harç, beton vb. için];

هَزِيز [rüzgar] uğultu; [gök gürültüsü için] gürlleme, gümbürtü;

مَهَزَّة heyecanlanma, telaş;

تَهْزِيز sarsma, sallama;

اهْتَزَّاز sarsıntı; sallantı; titreme; titreşme, salınım; kargaşa telaş;

اهْتَزَّازَة titreşim, salınım;

مَهْتَزَّ sarsılan, sarsıntılı, titreyen, sallanan;

ya (من) (مَهْزَاة, هَزُوء, هَزُوء, هَزُوء, هَزُوء) a هَزِي, هَزَا da ب...ile) alay etmek, oyun oynamak; تَهْزَا;

۱ هَزَا...ile) علی ب veya (من) استَهْزَا ve

هَزَّاء küçümseme; alay;

هَزَّاء alaycı, müstehzi;

هَزَّاء alay konusu;

هَزَّاء alay eden, müstehzi, alaycı;

küçümseyen;

مَهْزَاة küçümseme; alay alaycı gülümseme

استَهْزَاء alay; küçümseme; ۱ استَهْزَاء alaycı

bir tavırla, alay ederek;

هَازِي alay eden, alaycı, müstehzi;

۱ مُسْتَهْزِي;

هَزَابِير ۴. هَزِير, هَزِير

هَزَج a (هَزَج) şarkı söylemek;

هَزَج bir şiir vezni;

هَزَج أَهْزِيج ۴. أَهْزِيج şarkı;

۱ هَزَر i (هَزَر) gülmek; هَزَر şaka yapmak, MIS.;

هَزَار şaka yapan, şakacı MIS.;

۲ هَزَار ۴. -آت bülbül;

۱ تَهْزَع a (هَزَع) koşmak; ۱ تَهْزَع;

هَزَج [مِنَ اللَّيْلِ] gecenin bir kısmı;

هَزَل i (هَزَل) ve ۱ هَزَل a ve ۱ هَزَل [edil.] çok zayıf/

bir deri bir kemik/ cılız/ arık olmak; çok

zayıflamak, bir deri bir kemik kalmak; هَزَل

a (هَزَل) (b-e) takılmak, şaka yapmak; (b-i)

çok zayıflatmak, cılızlaştırmak, bir deri bir

kemik bırakmak; ۱ هَزَل; هَزَل (b-ile) şakalaş-

mak; ۱ هَزَل = هَزَل; ۱ هَزَل çok zayıf olmak

veya çok zayıflamak, bir deri bir kemik ol-

mak veya kalmak;

هَزَل şaka;

هَزَلِي eğlenceli, zevkli, hoş; şakacı;

güldüren, komik;

هَزَلِيَّة ya da رَوَايَة هَزَلِيَّة komedi TİY.;

هَزَل şakacı, komik kişi;

هَزَال [çok] zayıflık, cılızlık, arıklık;

هَزَال = هَزَل;

هَزَلِي ۴. هَزَلِي cılız, çok zayıf, arık;

هَزَلِيَّة ۴. -آت komedi;

rilmek, hazmedilmek; **اِهْتَضَمَ** (b-e) zulmetmek, (b-nin) hakkını yemek;

هَضَمَ sindirim, hazım; katlanma, çekme, tahammül || **هَضَمَ الْجَانِبَ** göz yumma, hoş-görü; **سَهْلَ الْهَضْمِ** kolay hazmedilen, sindirimi kolay, hafif;

جهاز هضمي sindirimle ilgili, sindirim...; **هَضْمِي** sindirim sistemi;

هَضُمَ hazmı kolay, sindirilebilir, faydalı, **هَضِيمَ** sindirilmiş, hazmedilen; sindirilebilir, hazmı kolay; zulme uğramış, hakkı yenmiş; ince, narin;

هَضِيمَةٌ zulüm, haksızlık, adaletsizlik; **اِنْهَضَامَ** sindirim, hazım; sindirilebilirlik, kolay hazmedilme;

مِهْضُومٌ hazmedilen, sindirilen; sindirimi/hazmı kolay; mazlum, mağdur, haksızlığa uğramış, hakkı yenmiş;

أَهْطَعَ ⇒ **هَطَعَ** [deve koşarken] boynunu uzatmak || **أَهْطَعَ فِي الْعَدْوِ** çok hızlı koşmak;

هَطَلٌ (تَهْطَالُ, هَطْلَانُ, هَطْلٌ) [yağmur iri taneli ve yoğun bir şekilde] yağmak; **أَهْطَلُ**;

هَطَلٌ : **هَاطِلٌ** şiddetli yağmur [yine **هَاطِلٌ**];

هَاطِلٌ kurt;

هَاطِلٌ : **هَاطِلٌ** [iri taneli, şiddetli yağan] yağış, yağmur;

هَاطِلٌ : **هَاطِلٌ** tilki;

هَفَفَ (هَفِيفٌ) hızlı geçmek; parıldamak; hafif dokunmak, yalayıp geçmek KNŞ; **هَفَفَ** (هَفَفَ) hızlı geçmek; parıldamak; hafif dokunmak, yalayıp geçmek KNŞ; **هَفَفَ** (هَفِيفٌ) [rüzgar] uğuldamak; [koku] etrafı sar-

mak, yayılmak || **هَفَّتْ نَفْسُهُ إِلَى ...** in özlemini çekmek, ...i arzulamak; **هَفَّ عَلَى بَالِهِ** birden aklına gelmek ≈ esmek;

هَفَفَ boş; hoppa, düşüncesiz;

هَفَّافٌ parlayan; uğultulu [rüzgar]; şeffaf;

الْهَفُوفُ Hufuf kasabası Suud.A.;

مِهْفَةٌ pervane; vantilatör; yelpaze; [toz almak için] tüy;

مِهْفُوفٌ düşüncesiz, sorumsuz.;

هَفَّتْ (هَفَاتَ, هَفَّتْ) çökmek, göçmek; saçma/tutarsız olmak; saçmalamak, zırvalamak; **تَهَافَتَ** (...e, ...in üzerine) atılmak, saldırı yapmak, hamle yapmak; (...e) yığılmak, üşüşmek; çökmek, çöküntüye uğramak [yine MEC. sınırlar, moral vb.];

هَفَّانٌ bitkin, yorgun MİS.;

تَهَافَتَ الْأَعْصَابُ || **تَهَافَتَ** çökme, göçme; moral bozukluğu;

هَافَتٌ yanlış, tutarsız [görüş];

مِهْفُوتٌ şaşırmış, şaşıp kalmış;

الْهَافِرُ ALF.BKZ.;

تَهَفَّفَ ince yapılı olmak; uçuşmak; **هَفْفَفَ** ince yapılı olmak;

هَفْفَفَةٌ [rüzgar için] uğultu;

هَفْفَافٌ ince yapılı; ince; az, ince [sakal vb.]; şeffaf; hafif; uçuş;

مِهْفَفٌ ince yapılı;

هَفَّوَانٌ (هَفْوَةٌ, هَفْوٌ) hataya düşmek, hata yapmak; [açlıktan] zayıflamak; **هَفَّوَانٌ** (هَفْوَةٌ, هَفْوٌ) hataya düşmek, hata yapmak; [açlıktan] zayıflamak; **هَفَّوَانٌ** (...e) koşuşturmak; **هَفَّوَانٌ** (...e) çabucak ulaşmak; (b-e b-i, ...e, ...e)

yapmaya) teşvik etmek, kışkırtmak; ikna etmek; (هَفُو, هَفُو) havada uçuşmak; [kalp; özl. sevgi, aşktan dolayı] güm güm atmak; (الى ...i) arzulamak, istemek, özlem duymak; هَفْوَةٌ ç. هَفْوَةٌ sürçme, hata, yanlış, kusur, günah;

هَاف çok aç;

هَكَتَار هَكَتَار ç. هَكَتَار hektar;

هَكَذَا böyle, bu şekilde;

هَيْكَل ALF.BKZ.;

هَيْكَم ⇒ هَيْكَم harap/ viran olmak, harabeye dönmek; çökmek, göçmek; (على veya ب) b-ile) dalga geçmek, alay etmek; (على ...e) tasalanmak, canı sıkılmak [على ...i, kafaya takmak];

هَيْكُومَة alay, istihza;

هَيْكَم ↑;

هَيْكَمِي alaylı, alaycı, alaya alan;

هَيْكَمِي ↑;

هَل ...mi, هَل ...أم ...mi? [soru eki] ...mı, mi?; yoksa ...mi?;

هَلْ [هَلْ + لَا] değil mi?; niçin ...değil?;

هَلْ i [hılal] görünmek, çıkmak; [takvim ayı] girmek; هَلْ "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" demek; neşe ile haykırmak/ bağırarak; (b-e, ...için) tezahürat yapmak; هَلْ [hılal] çıkmak, görünmek; neşe ile bağırarak ["yaşa, sağlığına vb." diye bağırarak]; (ب hayvanı ...e) sunmak; هَلْ parlamak, parıldamak; [yüz] neşe ile parlamak, [yüzünde] gülücükler açmak; "yaşa! sağlığına!" diye bağırılmak; tezahurat

yapmak, yaşa vb. diye bağırarak; هَلْ [yağmur] boşanmak, iri iri yağmak; (في ...e) girişmek, kalkışmak; هَلْ [hılal] belirlemek, görünmek; sesini yükseltmek; [nağme vb] terennüm etmek, okumak; (göreve) girişmek, başlamak; (b ile) başlamak, başlangıcı yapmak;

هَلْ هَلْ hilal; parantez işareti; [hılal] ay şekilli şey;

هَلْ ay ile ilgili, aya [gökteki] ait; ay [hılal] şeklinde, şekilli;

هَلْ korku;

هَلْ "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" teza-hürat; yaşa, sağol vb. diye bağırarak;

هَلْ eğlence sebebi ile bağırarak;

هَلْ başlama, girişme, kalkışma;

هَلْ [na't] ilk, başlangıç niteliğinde;

هَلْ ay [hılal] şeklinde;

هَلْ tezahürat yapan, neşe ile bağırarak, coşan; parlayan, parlak;

هَلْ başlangıç, ilk;

هَلْ a (هَلْ) kılı olmak;

هَلْ kılı;

هَلْ [cin.is.; tek.is. ة] kıl;

هَلْ ç. هَلْ çapa, gemi demiri;

هَلْ müe. هَلْ ç. هَلْ kılı;

هَلْ muhallebi;

هَلْ ve هَلْ helile ağacının meyvası BOT.

Phyllanthus emblica; elips GEO;

هَلْ elips şeklinde, eliptik, beyzi;

هَلْ i (هَلْ) [hastalık] (b-i) eritmek, zayıflat-

mak; هلس [edil.] verem olmak; هلس çok zayıflamak, erimek; saçmalamak, saçma sapan konuşmak; أهلس gülmek;
 هلس zayıflama; verem; saçma söz, zırva;
 هلسه² ALF.BKZ.;
 هلسكى Helsinki;
 هلع a (هلع) tedirgin/ kaygılı/ endişeli olmak;
 هلع endişelilik, tedirginlik; endişe, kaygı,
 هلع endişeli, tedirgin, kaygılı; korkmuş;
 هلع = هلع;
 هلعوف sakallı; kıllı; sık sakallı;
 هلقم (bşi) yutmak, [mideye indirmek];
 هلقام kocaman, dev gibi; aslan;
 هلك i (هلك, هلاك, تهلكة) yok olmak; ölmek;
 هلك ve هلك helak olmak, harap olmak;
 هلك الحارث والنسل (bşi) canlı cansız her şeyi yok etmek;
 هلك (في için) çok çabalamak; (على ...in üzerine) atılmak, hamle yapmak, saldırmak; (على için, uğrun-da) delicesine/ hırsla savaşmak; (bşi) şiddetle arzu etmek/ istemek; (...e) canla başla sarılmak; yorulmak, bitkinleşmek; çökmek, göçmek;
 هلك ve انهلك tehlikeye atılmak;
 هلك (في için) canla başla uğraşmak, büyük çaba sarfetmek; (bşi) bitirmek, tüketmek; (borcu) kapatmak;
 هلك [edil.] ölmek, yok olup gitmek;
 هلك ölüm; yok olma; sonsuz yok oluş;
 هلكة [tamamen] yok olmak; felaket, afet; tehlike;
 هلك [tamamen] yok olma; yokluk;

هالك ç. مهالك tehlikeli yer; tehlikeli durum; tehlike;
 تهلكة yok olma, helak olma; tehlike;
 تهالك (على için) hırsla, canla başla sarılma; bitkinlik, yorgunluk;
 استهلاك tüketme, tüketim; aşınma, yıpranma [borcu] kapatma, amortize etme;
 استهلاك tüketim ile ilgili, tüketim...;
 هالك, هلاك, هلك, هلكى ç. هالك yok olan, ölüp gitmekte olan; ölü; ölümlü, yok olabilir; lanetli; geriye getirilemeyen;
 هلك yok eden, helak eden, ölümcül, tehlikeli;
 متيالك bitkin;
 متيالك tüketici;
 متيالك tüketilen, bitirilen; tüketim;
 هلك İbr.>Allah'a şükür!
 هلك¹ hadi!; [mansub isim ile] ...i getir!, ...i bul! هلك الیه hadi git ona! [kadına hitaben];
 هلك جراً hadi! hadi gidelim! kalk!; هلك vesaire, ve bunlar gibi;
 هلك² halsiz, bitkin;
 هلك jelatin;
 هلكي jelatin(li) [na't];
 هلكات yumuşakçılar;
 هلك yapışkan;
 هلك (bşi şiiri) ince ince dokumak/ işlemek; (elbiseyi) eskitmek, yıpratmak;
 هلك ince, hassas; zarif; seyrek;
 هلك; هلك;
 هلك eski elbise; halı, kilim

vb. MIS.;

مَيْلِيل ince; seyrek; eski(miş) [elbise vb.];

هَلُوسَة halüsinasyon; görüntü; sayıklama;

هَلِيكُوبْتَر helikopter;

هَلِيلَج ve **اهْلِيلَج** helile ağacının meyvası BOT.

Phyllanthus emblica; elips GEO;

اهْلِيلَجِي [na't]elips şeklinde, eliptik;

هَلْبُون kuşkonmaz BOT;

¹**هَم** [zahir, müz.] Onlar;

²**هَم** u (مَهْمَة, هَم) (b-i) tedirgin etmek, kaygılandırmak, endişelendirmek, tasalandırmak, üz-mek; (...i) ilgilendirmek, (b-nin) zihnini meşgul etmek, (b-i) üz-mek; (...için) önemli/ mühim olmak; (ب ...e) üzül-mek, (ب ...için) endişelenmek; (ب bşe, bş yapmaya) niyeti olmak, (ب ...i) tasarlamak; (ب ...i) aklından geçirmek; (ب ...i) yapayazmak, tam ب veya بَان yapacak olmak; kalkmak; **اهَم** (b-nin) zihnini meşgul etmek, aklına takılmak; (b-nin) aklında/ düşün-cesinde olmak; (b-i) üz-mek, kederlendirmek; (b-i) ilgilendirmek; (...için) önemli/ mühim olmak; **اهْتَم** (ب ...için) tasalanmak, üzül-mek; (ب veya ل ...ile) ilgilenmek; (ب ...e) önem atfetmek, (ب ...i) önemli/ mühim görmek; (ب ...e) bakmak, (ب ...i) gözetmek; (ب ...i) aklından çıkarmamak, (ب ...e) dikkat etmek; (ل b-nin ب bş için) zahmete/ sıkıntıya gir-mek; (ب b-i) kollamak, desteklemek; (ل için) tedirgin/ endişeli olmak;

هَم tedirginlik, endişe; tasa, kaygı;

niyet, tasarlama, akıldan geçirme; önemli ko-nu, mesele; önem, ehemmiyet;

هَمَائِم, **آت** ç. **هَمَة** müe. **اهْمَام** ç. **هم** der-mansız/ eli ayağı tutmaz kişi; yaşlı adam;

هَمَة ç. **هم** niyet, maksat, [akıldan geçir-me]; gayret; azim, sebat, kararlılık; heves, merak; alicenaplık, yüce gönüllülük; **بَعِيد** ya da **عَالِي** **الْهَمَة** büyük emelleri olan, beklentileri büyük; alicenap, yüce gönüllü;

هَسَام tasalı; kaygılı, endişeli, tedirgin; he-vesli, gayretli, istekli, can atan;

هَمَام ç. **همام** alicenap, yüce gönüllü; cö-mert; cesur; yiğit;

اهَم daha önemli, daha mühim;
اهْمِيَة önem; ilgi **عَدِيم** **الْاهْمِيَة** önemsiz;
...e önem atfetmek, ehem-miyet vermek; **كَانَ مِنَ الْاهْمِيَةِ بِمَكَانٍ عَظِيمٍ** çok mühim olmak;

هَمَة ç. **مهام** önemli konu/ mevzu/ mesele; görev, vazife; özel görev, misyon; **مهَام** **الْمُنْصِب** mühim meseleler işler; resmi görevler, vazifeler;

تهَمِيم bebeği ninni ile uyutma;

تهَمِيمَة ninni;

اهْتِمَام ç. **آت** - özen, itina, ihtimam; tasa, kaygı; gayret, şevk, heves;

هَام önemli, mühim; ciddi, geçirtilmez;

هَانَة ç. **هَوَام** haşarat; sıkıntı/ rahatsızlık veren şey; sürüngen; bkz. **هَوَم**;

مَهْمُوم üzüntülü, üzgün, mahzun, kederli; düşünceli [bir hali bulunan]; zihni meşgul;

مهم önemli, mühim; ilginç;

مهمة ç. **آت** - önemli/ mühim konu, mesele;

[çoğ.] ihtiyaçlar; teçhizat, donanım; erzak;

مهمات حربية mühimmat, harp teçhizatı;

مهتم (e... ب) önem veren, ilgilenen; dik-

kat eden; (ب için) kaygılanan, tasalanan,

(i... ب) dert edinen;

مهمات vazifeler, görevler;

هما O ikisi, Onlar [iki kişi için]; bkz. **همو**;

همايوني imparatorluğa ait;

همج a (همج) acıkmak; açlık çekmek;

همج [cin.is.; tek.is. ق] ç. **أهماج** tatarcık,

üvez vb. gibi küçük sinek; ayaktakımı, avam;

vahşi, barbar; medeni/ uygar olmayan;

همج açlık; **همج هامج** açgözlülük; doymak bilmeme;

همجي barbar, vahşi [s. ve i.]; medeni olmayan, uygar olmayan; kaba, hodul;

همجية barbarlık, vahşilik; kabalık; medeni/ uygar olmama;

همد u (همود) sakinleşmek, yatışmak, dinmek,

giderek sönmek; küçülmek, çekmek; **همد** ve

أهمد (bşi) söndürmek, yatıştırmak, durdurmak, bastırmak;

همود sönme, dinme, yatışma [aynı, zam.

MEC. sevgi vb. için]; sükunet, dinginlik; yor-

gunluk, bitkinlik; hareketsizlik; katılık, eği-

lip bükülmezlik; ölüm;

هמיד sönmüş, dingin, yatışmış; cansız;

katı, kaskatı [vücut];

أنهمر u, i (همر) [su, göz yaşı vb.] dökmek;

dökülmek; [yağmur, gözyaşları] boşanmak;

همرة [yağmur] yağış;

همز u, i (همز) batmak; (bşi, b-e) batırmak, sok-

mak; (attı) mahmuzlamak, dürtmek; (harfi

veya kelimeyi) hemze ile ifade etmek DİLB.;

همز batırma, sokma, dürtme; karalama,

iftira **همز ولمز** imalı/ kinayeli sözler;

iğneleyici/ alaycı sözler;

همز ↑ mas.;

همزة القطع ç. **همزات** hemze DİLB.;

kat hemzesi; **همزة الوصل** vasıl hemzesi;

...in arasındaki ilinti; **همزة الوصل بين** ...

هماز karalayan, iftira atan;

همز ç. **مهامز** mahmuz; üvendere;

هماز ç. **مهاميز** mahmuz; üvendere;

همس i (همس) mırıldanmak; (bşi b-e) **همس الى**

fısıldamak; **همس في أذنه** b-nin kulağına

fısıldamak; **تهمس** fısıldaşmak;

همس mırıltı, mırıldanma; fısıltı, fısıldama;

همسة fısıltı; [çoğ.] **همسات** fısıltılar;

هوامس [çoğ.kul.] mırıldanarak söylenen

veya fısıldanan sözler;

همش u (همش) (b-i) ısırarak;

هامش [kitap, sayfa vb. için] marj **على**

...ile bağlantılı, ...çerçevesinde;

هامش haberlerin yorumu; **هامش الأخبار**

الربح kar marjı;

هامشي [na't] haşiye, dipnot;

همع a, u (همع, هموع, همعان) [göz] yaş dökmek;

[nehir vb.] akmak;

هَمَكَ u (هَمَكَ) (b-i, ...e, yapmaya) zorlamak,
 (b-i için, yapması için) sıkıştırmak;
اَنِيمَكَ kendini iyice (veya على في) vermek,
 kaptırmak, dalmak, bütün mesaisini (veya على ...e) vermek;
اَنِيمَاكَ kendini iyice verme, kaptırma,
 dalma; zihnini tamamen meşgul etme;
مَنِيمَكَ tamamen/ iyice (veya ...e) dalmış,
 kendini vermiş, kaptırmış; (veya ...e) müptela,
 tutkun, düşkün;
هَمَل u, i (هَمَل, هَمَلَان, هَمُول) [göz] yaş dökmek;
أَهَمَل (bşî) ihmal etmek; (bşî) göz ardı etmek,
 devre dışı bırakmak; (bşî) kullanmaz olmak;
 (harfin) noktalarını koymamak DİLB.; **تَهَامَل**
 ihmalkar/ umursamaz olmak; **اَنِهَمَل** [göz] yaş
 dökmek; [yağmur] boşanmak;
هَمَل yalnız bırakılan; ihmal edilen; gözar-
 dı edilen;
اِهْمَال ihmal; dikkatsizlik; ihmalkarlık;
 göz ardı etme, hesaba katmama;
هَامِل ۞. هَمَل dolaşan, gezinen; avare;
مِهْمَل ihmalkar, ihmalcî; dikkatsiz, itina
 göstermeyen;
مِهْمَل ihmal edilmiş; hesaba katılmayan,
 devre dışı bırakılan, göz önüne alınmayan,
 gözardı edilen; eski, artık kullanılmayan;
 yoksun, muhtaç; [harf. kelime] noktaları be-
 lirtilmemiş, noktalanmamış DİLB.; **الْمُهْمَلَات**
 [postahane vb.de] sahibinin gelip almadığı
 pakedin bulunduğu bölüm; **مِهْمَلُ الْإِمْضَاءِ** ۞
 imzasız; **سَلَّةُ رِسَالَةٍ مُهْمَلَةٍ** sahipsiz mektup; **سَلَّةُ**

الْمُهْمَلَات çöp sepeti; **كَمِيَّةُ مُهْمَلَةٍ** ihmal edile-
 bilir miktar;

هَمَلَج [at] eşkin gitmek;

هَمَالَج ۞. هَمَالَج eşkin, rahvan giden [at];

هَمَم "himm" demek; mırıldanmak; homurdan-
 mak; söylenmek; vızlamak, uğuldamak;

هَمَمَةٌ ۞. هَمَاهِم, هَمَاهِم, هَمَاهِم "himm, himm" deme

[şaşkınlık vb. sebebiyle]; mırıltı, homurtu,
 söylenme; vız vız sesi, uğultu, [uçak vb.]

هَمَا u (هَمَا) akmak; [ırmak vb.] dökülmek;

ALF.BKZ.;

هَن ۞. هَن (هَن, هَن) ağlamak, iç çekmek; (in ...الى)
 özlemini çekmek, (i ...الى) çok istemek;

هَن ۞. Onlar [dişil, müennes];

هَنَة ۞. bkz. هَن;

هَنَا ve هَهْنَا burada, burası, bura; [fiilden
 önce] işte şimdi, burada; **لَهْنَا إِلَى هَنَا** ya da
 burada; buraya kadar; bu dereceye/ noktaya
 kadar; **مِنْ هَنَا** buradan; bundan dolayı, işte
 bu sebeple; bununla, böylece; bu vasıtaıyla;
هَنَا وَ هَنَا şurada burada;

هَنَا ve هَنَا orada; orası; orada vardır,
 oradadır; **هَنَا قَوْلٌ مَّا ثَوَّرَ** ۞ Şöyle bir özdeyiş
 vardır, ...; **مِنْ هَنَا** oraya; **إِلَى هَنَا** oradan;
مَذَا هَنَا ne oluyor, ne var?;

هَنَا a, u, i (هَنَا) (b-e veya ل b-e) yararlı/ faydalı
 olmak, iyi gelmek, sıhhi/ sağlıklı olmak;
هَنَا a (هَنَا) (bşden) hoşlanmak, zevk al-
 mak; **هَنَا** (b-nin, ب ya da على bşini) kutlamak,
 tebrik etmek «هَنَا بِنَجَاحِهِ فِي الْإِمْتِحَانِ» (b-i)
 sevindirmek, mutlu etmek; **تَهَنَا** (bşden)

hoşlanmak, zevk almak;

هنا ve هناة neşe, sevinç; sıhhat, afiyet,

esenlik, sağlık; kutlama, tebrik etme;

هنا katran;

هني sıhhi, sağlıklı, faydalı; hoş, güzel;
rahat, sıkıntısız, problemsiz; هنا لك veya

هنا مرثا afiyet [şeker] olsun!, [yarasın!];

تهنة kutlama, tebrik;

هاني şen, mutlu, neşeli; hizmetçi, uşak;

هانة hizmetçi kız;

مهني kutlayan, tebrik eden;

الهند Hindistan; Hintliler; الهند الصينية Çin Hindi

هندي Hintli, Hint (هند) Hintli [kişi];

الهند Hint Okyanusu; المحيط الهندي

الحمير Kızılderililer;

مهند Hint [çeliğinden yapılma] kılıcı;

هندب hindiba, Frenk salatası BOT.

Chichrium endivia;

هنداز ölçü;

هندازة zira, [ölçü birimi, MIS. , = 65.6 cm.];

هندسة mühendislik; mimarlık; geometri; jeo-

dezi; الهندسة الزراعية geometri; علم الهندسة

ziraat mühendisliği; الهندسة السطحية yüzöl-

çümü ölçme bilgisi; الهندسة الفراغية hacim

ölçüm bilgisi; هندسة المدن şehir planlama;

الهندسة mimarlık; الهندسة المعمارية

الهندسة elektrik mühendisliği; الهندسة

الهندسة inşaat mühendisliği; الهندسة

الميكانيكية makina mühendisliği;

هندسي teknolojik, teknik; geometrik;

mekanik, makina mühendisliği ile ilgili; en-

düstriyel; فرقة هندسية mühendisler birliği/

odası; القوات الهندسية istihkamlar ASK.;

هنداسة = هندازة yukarı bkz

مهندس mimar; mühendis; teknik eleman;

مهندس زراعي ziraat mühendisi; مهندس

معماري elektrik mühendisi; مهندس

mimar [mühendis];

هندم (bşî) düzenlemek, tanzim etmek; düzgün/

biçimli/ zarif yapmak; (b-i) giydirip kuşat-

mak, giydirmek;

هندمة uyum; düzenlilik, intizam;

أصلح هندامه kılık, kıyafet; هندام

üstüne başına çeki düzen vermek, kılık kıya-

fetini düzeltmek; giyinip kuşanmak;

مهندم düzenli, tertipli, muntazam; şık, za-

arif; kılık kıyafeti yerinde; terzi elinden çıkma,

terzi dikişi [elbise];

هنگاري Macar [s. ve is.];

هنف ⇒ هنف acele etmek, çabuk davranmak;

هائف ve تهائف kıs kıs gülmek; hıçkırarak

ağlamak;

هنا ve هنالك bkz. هنا;

هنم¹ kuru hurma;

هائم² ALF.BKZ.;

هنية kısa süre, an;

هنية kısa bir süre, bir an;

هين (bebeğe) ninni söylemek;

هينة ninni;

هنة şey; هنوات , آت . هنة

kusur, defo;

هنو zaman;

هَنِ (= هَنِء) sıhhi, sağlığa uygun;

هه tüh! eyvah!;

هنا bkz. هنا;

هو¹ o [müzekker zamir]; bkz. هوذا;

هوية öz, asıl; kimlik; kimlik kartı [yine
أوراق الهوية || تذكرة الهوية, بطاقة الهوية
matname, güven belgesi; SUR., IR. kimlik
kartı; عرفت هويته kimlikleri tespit etmek;

هوى² bkz. هوى;

هوتة, هوت چukurluk, çökek; çok derin/
dipsiz çukur;

هوج ahmaklık, kalın kafalılık;

هوج müe. هوجاء. هوج dikkatsiz, sakar,
aceleci, sabırsız, enini sonunu düşünmeden
hareket eden; coşkun, çılgın, şiddetli;

هوج kasırğa; هوجاء

هود (هود) u هاد (هود) Yahudi olmak; yavaş
işlemek; [şarap] (b-i) sarhoş etmek, başına
vurmak; (b-i) Yahudileştirmek, Yahudi yap-
mak; هود الثمن az bir indirim yapmak
KNŞ.; هاد (b-i) hoş görmek, (b-e) müsamaha
göstermek, katlanmak; (b-den) uzak durmak
(b-e) sokulmamak; تهود Yahudileşmek, Ya-
hudi olmak;

الهود Yahudiler;

هودة katlanma, müsamaha gösterme; yu-
muşak kalplilik, şefkat; [kanunlar için]
yumuşaklık, katı olmama;

تهويد Yahudileştirme;

مهودة katlanma, müsamaha ile karşıla-
ma, hoş görme; مهودة الأسعار fiyat düşürme

متهود Yahudileşmiş;

متهاود normal, aşırı olmayan [fiyat];

هوج bkz. هوج;

هوذا bkz. ذا;

هوار (هوار, هور) yıkılmak, çökmek;
هوار (b-i, özl. binayı) yıkmak; (b-i) yere
yıkmak, devirmek; هور (b-i) tehlikeye atmak/
sokmak; (b-i) yere yıkmak, devirmek; تهور
yıkılmak, devrilmek; göçmek, çökmek; tehli-
keye girmek; düşüncesiz, tedbirsiz, sorum-
suz; [vakit] geçip gitmek; [araba] kaza yap-
mak, kazaya uğramak; انهيار yıkılmak, devril-
mek; çökmek, göçmek; [tartışma vb.nin akı-
şı] sapmak, konu dışına çıkmak;

هوار göl; هوار

هورة -آت tehlike, risk;

هواره gönüllü; gönüllü asker
yeni.; الهواره gönüllü birlikleri;

هیر düşüncesiz, tedbirsiz, ihtiyatsız;

تهور dikkatsizlik, sorumsuzluk; aceleci-
lik, ihtiyatsızlık, tedbirsizlik;

انهيار devrilme, yıkılma; çökme, göçme;

متهور düşüncesiz, tedbirsiz, ihtiyatsız,
aceleci; dikkatsiz, sorumsuz; deli dolu, enini
sonunu düşünmeden hareket eden;

تهوير kaza, çarpışma KNŞ.;

هورمون -آت hormon;

هوس¹ a (هوس) kafası/ zihni karışmak; kafası
allak bullak olmak; هوس b-nin) kafasını/
zihnini karıştırmak; (b-nin) aklını başından
almak; (b-i) aptal etmek, (b-nin) başını dön-

dürmek (*b-i*) delirtmek; **تَهْوَس** aptallaşmak, aptala dönmek, kafası karma karışık olmak; hayalci/ hayalperest olmak; **اِنْهَاس** aptallaşmak, aptala dönmek, kafası karışmak;

هَوَس çılgınlık, uçarılık; hayalcilik, hayalperestlik; hayal, fantazi; coşkunluk, taşkınlık; tutkunluk, gözü başka şeyi görmeme;

هَوِيس düşünce, fikir;

هَوِيس ve **هَوِيسَة** kanal kapağı MIS.;

اَهْوَس çılgın; uçarı; tutkun, aklı başından gitmiş, gözü başkasını görmeyen;

مَهْوُوس [dinî] görünmeyen şeyleri gören;

اَهْوَس = **مَهْوَس**;

مَهْوَس ç. **هَوَس** hayalci, hayalperest;

هَوَسَة şiddetli gürültü, gümbürtü;

هَوَش *a* (هَوَش) ve *u* (هَوَش) [insanlar] birbirine girmek, aralarında kargaşa/ ayrılık çıkmak; **هَوَش** (*b-i*, *bşı*) heyecanlandırmak, kışkırtmak; (*kaiabalığı*, *grubu*) kışkırtmak, arasında kargaşa çıkartmak; (*köpeği*, *على ...in üzerine*) salmak, (*b-i*, *على ...e karşı*) kışkırtmak [doldurmak]; (*على ...in üzerinde*) kötü/ menfi etkisi olmak; **هَوَش** [köpek, havlayarak] (*b-e*) saldırmak; **تَهْوَش** [kalabalık] arasında kargaşa çıkmak, ayaklanmak;

هَوَشَة ç. **هَوَشَات**, **هَوَشَات** kargaşa, huzursuzluk; ayaklanma, isyan, başkaldırı; kavga, gürültü, hengame, patırtı;

تَهْوِيش kışkırtma; tahrik etme, fitleme, körükleme;

مَهْوَش kışkırtan, kışkırtıcı, tahrik eden, provokatör;

هَوَع (*هَوَع*) *u*, *a* kusmak, istifrağ etmek; öğürmek; **هَوَع** (*b-i*) kusturmak; **هَوَع** = **هَوَع**;

هَوَا bkz. **هَوَا**;

هَوَكِي [ô] hokey || **هَوَكِي** buz hokeyi;

هَوَل (*هَوَل*) *u* (*هَوَل*) (*b-i*) korkutmak, ürkütmek;

هَوَل (*b-i*) ürkütmek, korkutmak, (*b-i*, *على* ile) korkutmak; (*bşı*) korkunç/ feci göstermek (*bşı* ya da *من bşı*) abartmak, büyütmek;

اِسْتَهَال (*bşı*) önemli/ mühim görmek/ saymak; (*bşı*) gözünde büyütmek; (*bşden*) gözü yılmak, korkmak;

هَوَل ç. **هَوَل**, **اَهْوَال** korku, ürkme; güç, kuvvet || **أَبُو الْهَوَل** Sfenks; **يَا لِلْهَوَل** aman ya Rabbi! ne feci ! ne korkunç!; **هَوَل هَائِل** korkunç bir şey;

هَوَلَة korkunç, korkutan şey;

هَال serap; kakule, hemame [baharat] BOT. *elettaria cardamomum*.;

هَالَة ç. **هَالَة** -*آت* hale, ağıl, ayla, ışık halkası; [özl. göz çevresindeki] halka;

تَهْوِيل ç. **هَوِيل** ürkütme, korkutma; abartma, büyütmek; kabus; ç. **تَهْوِيل** süsler, süslemeler;

هَائِل korkulu, ürkünç, ürkütücü, feci; dev gibi, heyula devasa, anormal, garip, şaşırtıcı; şiddetli, sert [savaş, harp, dövüş];

مَهْوَل korkunç, ürkünç;

هَلَانْدَا veya **هَلَانْدَه** Hollanda; **هَلَانْدَا** Hollanda'da ait, Hollanda... ; (ç. **هَوَن**) Hollandalılar;

هوليوود [ô]Hollywood;

هوم ⇒ هوم uyuklamak; uyuya kalmak; kestirmek, şekerleme yapmak; تهوم uyuyakalmak; kestirmek, şekerleme yapmak;

هامة ç. آت. هام baş; tepe, zirve; başın en üst kısmı; bkz. هم;

هان (هون) (على ... için) pek önemli olmamak, bir ehemmiyet taşımamak; هان هان (هون) u ... olmasına/ ... yap(ıl)masına aldırmamak, ... olmasını/ yap(ıl)masını umursamamak, ... olmasının/ yap(ıl)masının biri için bir anlamı olmamak; مهانة (هوان, هون) _ alçak/ adi/ rezil olmak ya da alçalmak, adileşmek; هون (بشيء ... için) kolaylaştırmak, basitleştirmek, ağırlığını gidermek; (بشيء ya da من بشيء) küçültmek, hafifletmek, ağırlığını gidermek, azaltmak هون عليك boş ver! üzülme! [takma kafana!]; اهان (...i) hor görmek, küçümsemek, aşağılamak; تهاون (بشيء) önemli görmemek, basite almak, küçümsemek; (بشيء veya في بشيء) ihmal etmek, gözardı etmek, önemsememek; [olumsuzluk edatıyla] (في ...i, yapmayı) ihmal etmemek, muhakkak yapmak; استهوان ve استهان (بشيء) basite almak; kolay görmek, küçümsemek, önemsememek; (بشيء) yanlış anlamak, yanlış değerlendirmek لا يستهان به küçümsememesi gereken, küçümsemeyecek kadar; هون kolay, rahat; kolaylık, ağır/ zor olmama; هونا yavaşça, çok hafif olarak; هون neredeyse hissedilmeyecek bir şekilde; على

هون yavaşça, neredeyse hissedilmeyecek bir şekilde, çok hafif olarak; هونك uygun bir zamanınızda, müsait bir vaktinizde;

هون alçaklık, adilik, düşük seviyelilik;

هوان ↑; önemsizlik, değersizlik;

هون ve هين. هون kolay, basit;

önemsiz, ihmal edilebilir, çok küçük, az; sade, şatafatsız; هين هين sade ve hoş;

هينة kolaylık, rahat yapılabilirlik; yavaşlık, telaşsız olma;

هوية yumuşaklık, kibarlık, nezaket; yavaşlık, telaşsızlık; الهونا yavaşça, acele etmeden, telaşsız bir şekilde;

اهون müe. هون kolay; rahat [üstünlük ismi] daha kolay; daha küçük; daha önemsiz; daha değersiz; ما اهونه hiç bir önemi yok! ne önemi var!; çocuk oyuncacı!; اهون اهنون iki kötü seçenekten görece olarak iyi olanı, ehveni şer;

مهانة aşağı, düşük olma; alçaklık, adilik;

اهانة hakaret, sövgü;

تهاون küçümseme, basite alma; (بشيء) kayıtsızlık, ilgisizlik;

استهانة küçümseme, basite/ hafife alma, önemsememe, umursamama, itibar etmeme;

مهين söven, hakaret eden, aşağılayıcı, aşağılayan, alçaltan;

متهاون ihmal eden, küçümseyen, önemsemeyen, umursamayan, basite alan, kayıtsız;

مستهين küçümseyen, aşağılayan;

هاون² ALF.BKZ;

هوى *i* (هوى) aşağı gitmek, batmak; devrilmek; [yırtıcı kuş] dalışa geçmek; (... *in* على) üzerine) çullanmak, atılmak; [rüzgar] esmek; **هوى على** *||* (b-i, bşi) yıkmak, devirmek; **هوى** *a* (هوى) b-e [kadına] sarılmak; **هوى** (... *i*) sevmek; (... *den*) hoşlanmak; (bşi) hobi edinmek, hobi olarak yapmak; **هوى** (bşi, oda-yı) havalandırmak; hava vermek, üfleme; **هوى** (b-e) müsamahakar, hoşgörülü davranmak, (b-nin) suyuna gitmek; (b-nin) sırtını sıvazlamak, pohpohlamak; **هوى** düşmek; (bşi) düşürmek; (... *in* üzerine, ب ... *ile*) çullanmak, atılmak; (... *e* على) yaslanmak, dayanmak; (... *i* الى) kavramak, sınıksız tutmak (... *e* الى) uzanmak; (bşi الى) istemek, arzulamak **||** .. *e* eli ile uzanmak; **هوى** havalanmak, havası değişmek, yenilenmek; **تهوى** çökmek, göçmek; devrilmek; **استهوى** (b-i) düşmek; batmak; **تهوى** cezbetmek; (b-i) ayartmak, baştan çıkarmak; **هوى** sevgi, muhabbet; şefkat; arzu; özlem, hasret; zevk; kapris; **هوى** dine aykırı meyiller/ eğilimler/ düşünceler **||** **هوى** *b-nin* [kendi] isteği doğrultusunda, canının istediği gibi; **هوى** ona aşık oldu, tutuldu; **أصحاب الأهواء** dinin tayin ettiği doğrulardan sapan kişiler [hevasına uyanlar]; **هوى** dipsiz çukur, çok derin çukur; oyuk; delik; körfez MEC.; **هوى** hava; atmosfer; esinti,

الهواء الأصفر *||* hava akımı; hava [durumu] **||** **هوى** açık hava; temiz hava; **هوى** sıkıştırmış hava; **هوى** havacılık; **هوى** hava pompası; **هوائى** hava ile ilgili, hava basıncı ile çalışan; iç, dahili [çap, genişlik vb. için]; anten [yine **هوائى**]; havai, kaprisli; hayalci; uçucu; **هوائى** yeldeğirmeni çarkı; **هوائى** çerçeve anten; **هوائى** harici anten; **هوائى** çift kablolu anten; **هوائى** tek kablolu anten; **هوائى** amatör; **هواية** hobi; amatör olarak ilgilenilen spor; amatörlük; **هواية** pervane; vantilatör; **هوى** daha çok istenilen; tercihe şayan; **هوى** çok derin çukur; derinlik; **هوى** çok derin çukur; istenilen, arzulanan şey; atmosfer, hava; **هوى** vantilatör; **تهوى** havalandırma; **استهوى** büyüleme, aklını başından alma; cezbetme; ayartma, baştan çıkarma; önerme; **هوى** batan, aşağı giden; seven; muhabbeti olan; aşık; amatör; **هوى** mektup arkadaşı; yazışmak isteyen; **هوى** dipsiz, çok derin çukur; cehennem; **هوى** bkz. **هوى**

هي o [müennes, zamir];

هيا hadi!;

(هياة, هياء) yakışıklı/ güzel olmak; _a (هياة) (bşı) çok istemek/ arzulamak; هيا (bşı) hazırlamak; (bşı) kurmak; (ل için) hazırlık yapmak; hazırlıkları tamamlamak, mevzi almak ASK.; (bşı) düzenlemek, düzene/ nizama koymak, tertip etmek; (b-e, ل ...i) sevdirmek; هيا الأسباب ॥ هيا ذاته ل ...i için hazırlık yapmak; هيا فرصة ملائمة kendine ...e hazırlamak; هيا فرصة ملائمة ل ...e iyi bir fırsat vermek, hazırlamak; هيا (b-ile, في ...için, hakkında) anlaşılmak, uyuşmak; (b-e) uyum sağlamak, (b-ile) mutabakat içinde olmak; تها (ل ...e, için) hazırlanmak; (ل ...e); hazırlıkları tamamlamak, mevzi almak ASK.; hazır olmak; (ل ...için) mümkün olmak; şık olmak; ٥ تها! ASK.; تها karşılıklı anlaşmak; mutabakata varmak, hemfikir aynı görüşte olmak; هية آت -şekil, biçim; görünüm; hava, eda; tavır; hal, durum; grup, [sosyal] sınıf; birlik; kuruluş, teşkilat, organizasyon; heyet, kurul; topluluk, kadro; çatı, iskelet ٥ هية Birleşmiş Milletler Teşkilatı; هية الإجتماعية beşeriyet; هية هيئة genel kurmay heyeti; هية برلمانية parlamento heyeti; هية التدريس Hükümet heyeti; هية حاكمية (حكومية) öğretim kurulu; هية دبلوماسية diplomatik heyet;

هيئة نيابة sağlık kurulu; هيئة نيابة temsilci heyet, temsilciler kurulu; علم الهيئة astro-nomi;

هي ve هي yakışıklı, güzel; alımlı; şık;

تهي hazırlık; eğitim, idman; uyarılma;

مهاية kar ortaklığı ISL.HUK.;

تهي hazırlanma ASK.;

تھا uyuşma, karşılıklı uyum;

مها hazır(lanmış);

(b-den, bşden) a [هبت] هاب (هيب) çekinmek, korkmak; (b-e, bşe karşı) huşu hissetmek; (b-e) saygı duymak, hürmet göstermek; هيب (bşden, الی b-nin) huşu duymasını/ [saygı ile karışık] çekinmesini/ korkmasını sağlamak; (b-i) korkutmak, korkmasını/ çekinmesini sağlamak, tehditkar olmak; (b-i) seslenmek; (b-e) çağırarak, davet etmek; (b-i, الی ...e) teşvik etmek; İkna etmek, yönlendirmek; تهي = هاب (b-i) korkutmak, gözünü yıldırarak, (b-e) tehditkar davranmak; هاب = اهتاب

هية huşu, haşyet, saygı ile karışık korku;

saygı; heybet; prestij saygınlık;

هاب ürkek, çekingen; saygılı;

هوب ürkek, çekingen; saygılı, hürmetkar; heybetli; huşu veren; ürküten;

مهاب hürmet edilen, saygı duyulan şey;

مهاية heybetlilik, ürkütücülük;

تهي huşu, haşyet; ürkme, çekinme;

مهي ve مهوب ürküten, göz yıldırıcı;

مهي huşu veren; heybetli; ürkütücü;

مُتَبَيِّب saygılı, hürmetkar;

هَيْت ⇒ هَيْت (b-i) çağırmak;

هَيْت [لَكُمْ، لَكُمْ] yanıma gel!

buraya gel! [gelin ...];

هَيْج (هَيْجَان، هَيْج) i هَاج (هَيْج) heyecanlanmak;

yükselmek; [istek] uyanmak, doğmak; (على

...den dolayı) çok heyecanlanmak, telaşa ka-

pılmak; [deniz] dalgalanmak, çalkalanmak;

هَاج ve هَيْج (bşî) harekete geçirmek, can-

landırmak; (bşin) sükunetini bozmak; (bşî)

körüklemek, kışkırtmak, tahrik etmek; (istek)

uyandırmak; (bşî) meydana çıkarmak; (b-i,

bşî, على ...e, için) kışkırtmak, tahrik etmek;

(kuşu) uçurmak [= kışkıştırmak]; أَهَاج =

هَيْج ve تَهْيِج heyecanlanmak, telaşlan-

mak, telaşa kapılmak kontrolünü kaybetmek;

uyarılmak, harekete geçirilmek [istek vb.];

هَيْج heyecan; telaş; sükunetini kaybetme;

şiddetli anlaşmazlık; kavga, dövüş;

هَيْج ve هَيْجَاء dövüş, kavga, savaş;

هَيْجَان heyecan; telaş; sakin olmama,

sükuneti kaybetme; öfkeyle parlama, kızma;

هَيْجَان = هَيْجَان; kargaşa, velvele;

تَهْيِج heyecanlandırma, telaşa verme;

kışkırtma, tahrik etme; (istek) uyandırma;

[denizi] dalgalandırma; indüksiyon ELK.;

تَهْيِج sükunetin bozulması, sakin olmama;

heyecan; telaş, tedirginlik;

هَاج heyecanlı, telaşa kapılmış; sükuneti

bozulmuş; dalgalı, azgın [deniz]; uyanmış,

uyarılmış [istek vb.]; sinirlenmiş; هَاج

هَاجْج sinirlenmek, köpürmek, tepesi atmak;

مَهْيِج heyecanlandırıan, heyecanlı; telaşa

veren; kışkırtan, tahrik eden; [istek vb.] uyan-

dıran, doğuran; provakatör; yaygaracı,

velvelecisi; (آت) uyarıcı [ilaç];

مَهْيِج ve مَهْتِاج heyecanlı, telaşlı;

هَيْدْرُوجِين [ô] hidrojen;

هَيْر ⇒ هَيْر (bşî) devirmek, yıkmak;

هَيْر bkz. هور;

هَيْرُوغْلِف hiyeroglif [yazı];

هَيْرُوغْلِفِي hiyerogliflerle ilgili, ait;

هَيْرُورِين heroin;

هَيْش i هَاش (هَيْش) telaşlanmak;

هَيْش çalılık;

هَيْشَة telaş; kargaşa; isyan;

هَاض i هَاض (هَاض) (bşî) kırmak; (bşî) ufala-

mak; koleraya yakalanmak; هَاض جَنَاحُ

güçsüz kalmak [lafzen: kanadı kırılmak];

هَيْضَة kolera;

مَهْيِض kırık هَاض جَنَاحُ kanadı kırık,

güçsüz, elinden bir şey gelmez;

هَاط i هَاط (هَاط) bağırmak, bağırp çağırmak;

هَاط bağırma, bağırp çağırma;

هَاط مَاط bağırma, bağırma; هَاط مَاط

bağırma, bağırp çağırma;

هَاط bkz. هَاط;

مَهْيِج geniş, düz yol;

هَاف i هَاف (هَاف) susamak; هَاف (هَاف) [köle]

fırar etmek, kaçmak; هَاف ve هَاف

هَاف zarif/ narin/ ince olmak;

هَاف kavurucu, yakan rüzgar;

هيف zariflik, incelik;

هيوف susuzluktan kavrulmuş;

هيفان kavrulmuş [güneşten]; susuz;

اهيف müe. هيفاء. هيف zarif, ince;

ميكال هياكل mabet, tapınak; büyük yapı, bina;

tapınakta tanrıya sunulan şeylerin üzerinde

bulunduğu masa; iskelet; [bina vb.nin] iske-

let, çatı; şasi; dev gibi, kocaman şey;

هيكلي iskelet, çatı niteliğinde [na't];

¹ هيل (هیل) (bşi, علی üzerine) serpmek,

saçmak; هیل ve أهال; [rüzgar] (toprak,

kum) toplayıp yığmak; انهال yığılmak, yığın/

tepe oluşturmak; [bombalar] yağmak; علی

(b-e, ب ile) saldırmak, (b-e, علی) peşpeşe

göndermek [masdar ile birlikte kullanıl-

dığında "ب" olmadan gelebilir; انهال عليه

هم dövüldüler hem sövdüler;

الهیل و الهیلمان kum yığını, kumul;

kucak kucak para, harcamakla bitmez para;

هیلان kum yığını;

انهال أرضي toprak kayması, heyelan;

² هیل zerre;

³ هیل ve هیل malzeme; madde; ham madde;

هیل ve هیل malzeme ile ilgili;

(هیم, هیمان) (b-e) aşık olmak;

(b-e) tutulmak, aşık olmak; heyecanlı/

coşkulu olmak; (b-e, için) deli olmak;

yanıp tutuşmak; gezinmek amaçsız gezmek;

هیم علی وجهه gezmek, amaçsız/ avare

avare dolaşmak; هیم في وديان kendinden

geçmek, coşmak [uçmak]; هیم بآنظاره göz

gezdirmek, ortalığı süzmek; (هیم) (b-e)

susamak; هیم (b-nin) kafasını/ zihnini

kariştirmek; [aşk] (b-nin) aklını başından al-

mak; استهيم [edil.] tutulmak, kapılmak;

هیم tutku, kara sevda, insanı saran aşk;

yakıcı susuzluk;

هیم kafası/ zihni karışmış, afallamış;

هیم müe. هیمی. هیم tutkun, kara sev-

dalı; içi yanan, çok susamış;

هیم kafası/ zihni karışmış; kendini

kaybetmiş, coşmuş; tutkun, kara sevdalı;

مستهم tutkun, kara sevdalı;

هیم 'Amin' demek; (b-i) gözetmek, kolla-

mak; (b-i) kontrol etmek, nezaret etmek;

هیم teftiş etme; kontrol, nezaret; hüküm-

ranlık, egemenlik, hegemonya;

هیم kontrol eden; gözetken, kollayan;

nezaret eden, gözcü; (b-de) gözetmen;

هون bkz. هينة ve هين

هيه [nida] hadi!,

هيه ne kadar da yanlış! bu nasıl düşünce

böyle! hiç öyle şey olurmuymuş! هيه

... olması, ... yapması söz konusu bile

olamaz, mümkün değil; هيه أن يفعل كذا

onun böyle bir şeyi yapması ihtimal dahilinde

değildir. o nerede bunu yapmak nerede!;

هيهات بين هذا وذاك birbirlerinden ne kadar

da farklılar, bununla onun arasında dağlar

kadar fark var; هيهات لك ذلك böyle bir

şey senin için söz konusu bile olamaz, sen

nerede bu işi yapmak nerede;

“على” ile ise hayıflanma, üzüntü ifade eder:

vay ...e, vay ...in başına gelenlere vb.;

“و” harfinin adı;

وَيْة kazan;

وَيْ (وَبَاءٌ, وَبَاءٌ) ve وَيُّ (وَبَاءٌ, وَبَاءٌ) ve وَيُّ (وَبَاءٌ, وَبَاءٌ)

[edil.] veba hastalığına yakalanmak, mikrop

kapmak, hastalık kapmak;

وَبَاءٌ bulaşıcı hastalık; salgın;

وَبَاءٌ; أَوْبَاءٌ; وَبَاءٌ;

وَبَاءٌ bulaşıcı; salgın;

وَبَاءٌ ve وَيُّ hastalık bulaşmış; vebalı;

وَبَاءٌ hastalık bulaşmış; (ب...e) yakalan-

mış, kapılmış, yakalanan;

وَبَخٌ ⇒ وَبَخٌ (b-i, على...den dolayı) azarlamak,

haşlamak;

تَوْبِيخٌ azar, takdir; ayıplama, kınama;

وَبْرٌ kılı ya da bol tüylü olmak;

وَبْرٌ tavşan büyü-

lüğünde, kısa kuyruklu, gri renkli çöl sıçanı

türü zoo. Hyrax syriaca;

وَبْرٌ [özl. deve, keçinin çadırda

kullanılan] post; أَهْلُ الْوَبْرِ Bedeviler; أَهْلُ

الْمَدَرِ karşıtı];

وَبْرٌ tüylü, üzerinde kıl, tüy bulunan;

وَبْرٌ müe. وَبْرَاءٌ;

وَبْرٌ üzerinde post bulunan;

وَبَشٌ çer çöp, ıvırzıvır; وَبَشٌ kalabalık, güruh;

وَبَقٌ (مَوْبِقٌ, وَبِقٌ, وَبِقٌ) telef olmak,

yok olmak, harap olmak; وَبَقٌ (b-i) öldürmek,

helak etmek; (b-i) rezil etmek, alçaltmak;

وَبَقٌ telef olunan yer; hücre, kodes;

وَبَقَةٌ آتٍ - ağır suç; şiddet suçu; büyük

günah;

وَبَلٌ (وَبَلٌ) [gök] yağmurlar yağdırmak, sanki

gök delinmek; وَبَلٌ, وَبَلٌ, وَبَلٌ,

[iklim, hava] sıhhi olmamak, sağlığa

uygun olmamak;

وَبَلٌ sağanak;

وَبَالٌ havanın, iklimin sağlığa uygun

olmaması; bir işin/ eylemin kötü sonuçları,

vebal; kötülük;

وَبِيلٌ sıhhi olmayan, sağlığa elverişli ol-

mayan [iklim, yiyecek]; zararlı, iyi gelme-

yen, kötü sonuçlar doğuran;

وَابِلٌ şiddetli sağanak; yağdıran, topu tut-

an MEC.; b-i kurşun

yağmuruna tutmak, b-e yayılım ateşi saçmak;

وَابِلٌ b-i kurşun

yağmuruna tutmak, b-e yayılım ateşi saçmak;

وَابِلٌ b-i kurşun

yağmuruna tutmak, b-e yayılım ateşi saçmak;

وَابِلٌ b-i kurşun

yağmuruna tutmak, b-e yayılım ateşi saçmak;

وَابِلٌ b-i kurşun

وَابِلٌ b-i kurşun

وَابِلٌ b-i kurşun

وَابِلٌ b-i kurşun

وَابِلٌ b-i kurşun

وَابِلٌ b-i kurşun

وَابِلٌ b-i kurşun

وَابِلٌ b-i kurşun

وَابِلٌ b-i kurşun

وترى tek [sayı];

أوتار [yay] kırıış; [çalgıda] tel; veter, kırıış, tendon ANAT.; kırıış GEO.; hipotenüs GEO.; **ضرب على الوتر الحساس** can alıcı noktaya değinmek; **وتر صوتي** ses teli;

وترى telli, tel ile ilgili, kırıış, tel [na't];

وتيرة hal, tavır; süreç, proses, vetire; prosedür, işleyiş; tarz, stil; ton **على** **وتيرة** böylece; bu tonda; **استمر على** aynı tarzda, aynı şekilde; **هذه الوتيرة** bu hal üzere devam etti;

تتري peşpeşe, ardarda;

توتر الأعصاب sinir gerilim; gerginlik; **توتر** gerginliği; **توتر سياسي** siyasi gerginlik;

تواتر peşpeşe olma, ardışıklık; yinelenme; sıklık, devamlılık; frekans ELK.; **على تواتر** peşpeşe, ardarda, aralıksız;

موتور akrabasının kanı heder olan;

متوتر gergin, gerilmiş, sert;

متواتر ardarda, peşpeşe, aralıksız olan;

وتن **أوتنة** aort ANAT.;

واتى [memnunluk verici bir şey] (b-e) **⇒ وتى** rastlamak; (b-e) hoş/ nazik davranmak; (biri için) elverişli/ uygun olmak; (b-nin) lehine olmak, (biri lehine) başarı ile sonuçlanmak; [yiyecek] (b-e) yaramak, iyi gelmek;

موات elverişli, makbul, yerinde, cazip;

hoş uygun;

وتأ (وتء) **يشأ** (uzvu) berelemek; (uzvu) incitmek; **وتئ** [edil.] [uzuv] ve (وتوء, وتأ) **وتئ** berelenmek; incinmek, burkulmak **وتأ = وتأ**

وتء çürük, bere; incinme;

وتاء **↑↑**;

(وتبان, وثيب, وثوب, وثب) sıçramak; zıplamak; sekmek; (الى ...e doğru) sıçrayıp koşmak; (الى ...e) acele etmek; (على ...in üzerine) atılmak, hamle yapmak, çullanmak; **وتب** ve **أوتب** (b-i, bşi) zıplatmak, sektirmek; **واتب** (bşe) saldırmak; **توتب** fırlayıp harekete geçmek; (الى ...e doğru) fırlamak, atılmak; (الى ...e) seğırtmek; sıçramak, zıplamak, sekmek; (الى ...e) merakla yaklaşmak; (على b-e, kendi toprağında) saldırmak; kendine gelmek, uyanmak; **تواتب** sıçramak, zıplamak, sekmek; [soluk] kesik kesik olmak;

وتب **↑** zıplama, sıçrama, sekme;

وتب طويل uzun atlama; **وتب الزانة** sııklıkla atlama; **تخطى وتبا من** ... yüksek atlama; ...in üzerinden atlayıp geçmek;

وتبة **↑** **وتبات** sıçrayış, zıplayış, sekiş, sıçrama; hamle, atak, çullanış; cesaret isteyen girişim, teşebbüs; yükseliş; uyanış;

وتبة **↑** **عروية** taklak, perende;

وتاب yerinde durmayan, hareketli; çabuk

kızan/ sinirlenen [celalli]; girişken, atılgan;

مواتية bir iddianın, şahitler huzurunda, o an ileri sürülmesi ISL.HUK.;

وتب uyanan, yükselen; dinç;

وتر (وتارة) **يوثر** [döşek] düz ve yumuşak olmak; toplamak, şişmanlamak; **وتر** (وتر) **يثر** [döşegini] yumuşak ve düz yapmak, düzeltmek;

وتر [döşek, sedir vb] rahat, yumuşak, düz

وثير yumuşak, rahat [yatak, döşek]; düz;
وثار yumuşak yatak, döşek;
مِثْرَة haşa, belleme, yapık;
وثق (e... ب) (وُثِقَ, ثِقَة) يثق, وثق etmek, (e... ب) (وُثِقَ, ثِقَة) kani olmak; **وثق من** güvenilir, emin; **يوثق** kendine güveni olmak; **وثق** (وِثْقَة) sağlam olmak; (e... من) emin olmak, şüphesi olmamak; **وثق** (bşi) sağlamlaştırmak, dayanıklı yapmak; (bşi) [özl. aslına uygunluğunu] onaylamak, tasdik [vermek] etmek; (e... ب) (وُثِقَ, ثِقَة) ilişkisini/ bağını kuvvetlendirmek, perçinlemek; **وَأَثَقَ** (b-ile) uzlaşmak, anlaşmaya varmak; **وَأَثَقَ نَفْسَهُ** kesin kararlı olmak, (bşi yapmaya) **وَأَثَقَ** (bşi yapmayı) aklına/ kafasına koymak; (bşi, e... ب) bağlamak; (b-i ب bşi ile) bağlamak; (sözünü, ahdini) sağlam/ güvenilir yapmak; **وَأَثَقَ** sağlam/ sıkı/ yerinden oynamaz olmak, iyice oturmak; (bşde) güvenli davranmak, [kendini sağlama almak]; **وَأَثَقَ** (bşden) emin olmak; (bşi) [doğruluğunu/ aslına uygunluğunu] kontrol etmek; (b-e) güvenmek, itimat etmek;

ثِقَة güven, itimat **ثِقَة** (e... من) güvenen, itimat eden, (e... من) emin olan, şüphesi bulunmayan; **...هو عَلَى ثِقَة مِنْ أَنَّهُ ...** olduğundan/ yaptığından kesinlikle emin/ en ufak bir şüphesi bile yok; **ثِقَة بِالْأَمْرِ** kazancağından emin olma, zafer inancı **ثِقَة بِالنَّفْسِ** veya özgüven, kendine güvenme;

أَخُو ثِقَة güvenilir, güvene layık, dost; güvensizlik, itimatsızlık; **طَلَبَ عَدَمَ الثَّقَة** güven oylaması; **ثِقَة** آت. güvenilir/ emin kişi/ kaynak vb.; [çoğ.kul.] güvenilir/ söz sahibi kişiler; **ثِقَة عَسْكَرِيَّة** askeri uzman;

وِثَاق bağlanmış şey, zincir, pranga vb. [yine MEC.]; **بَدَلُ وَثَاقِهِ** b-i bağlamak, zincire vurmak;

وِثَاقَة sağlamlık;

وِثَاق sağlam; güvenilir, emin;

وِثَاقَة vesika, döküman, belge, evrak, kayıt, senet; diplomatik belge; **الْوِثَاقَة** vekalet-name HUK.; **وِثَاقَة التَّأْمِينِ** sigorta poliçesi; **وِثَاقَة الْقَبُولِ** akseptans, kabul belgesi;

وِثَاقَة daha sağlam;

وِثَاقَة antlaşma, pakt; kontrat, ahit;

وِثَاقَة antlaşma, misak, antlaşma, pakt; ahit, taahhüt, kontrat; **وِثَاقَة عَدَمِ** dostluk antlaşması;

وِثَاقَة sağlamlaştırma; tevsik, [aslına uygunluğu, doğruluğu, geçerliliği] onaylama; noter tasdiki **وِثَاقَة الدُّيُونِ** konsolidasyon, tahkim;

وِثَاقَة eminlik, emin olma, garanti;

وِثَاق bkz. **وِثَاق**;

وِثَاق güvenen, itimata eden; emin, kani;

وِثَاق güvenilir, emin, sakıncası olmayan; **وِثَاق** güvenilir bir kaynaktan;

وِثَاق noter;

وثل ve وثل sicim, kınnap;

وثلن put; وثلن, وثلن; وثلن

وثلني putperest; puta tapan, puta tapıcı;

وثلنية putperestlik;

وثل (وثل) zorunlu, kaçınılmaz, mecburi;

(... için) zorunlu/ şart/ kaçınılmaz

وثل (b-nin) görevi olmak; وثل (b-nin) görevi olmak;

وثل عليه أن... yapmalı, yapması gerekiyor,

yapmak zorunda; وثل كما يجب icap ettiği/ gerek-

وثل (وثل) - (وثل) olduğu gibi; وثل (وثل) - (وثل) olduğu gibi;

وثل (b-i, b-i) [kalp] atmak; وثل (b-i, b-i) [kalp] atmak;

وثل (b-e, b-i) mecburi kılmak, [zorla] yaptırmak; وثل (b-i, b-i) mecburi kılmak,

وثل (b-i, b-i) lehine/ olumlu karar vermek, (b-e, b-i) uygun görmek;

وثل (b-i, b-i) hak etmek, (b-i) hakkı olmak;

وثل (b-i, b-i) hakkı/ yetkisi olmak; (b-i) gerekli/ ka-

وثل (b-i, b-i) kabul etmek; وثل (b-i, b-i) kabul etmek;

وثل (b-i, b-i) teşekkürü gerektiren bir eylem/ davranış/iş;

وثل (b-i, b-i) öğün; menü SUR.; takma

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

وثل (b-i, b-i) öğün; وَثْلَةُ الطَّعَامِ

mak, mevcut/ var olmak; **يُوجد** [edil.] var [olmak]; **(وَجَدَ)** (*bşî, sevgiyi, hissi, acıyı*) duymak; (*b-e*) tutulmak, aşık olmak, (*b ...i*) arzulamak; **وَجَدَ** *u, i* (**وَجَدَ**) (*bşî*) üretmek, türetmek/ ortaya meydana çıkarmak, (*bşe*) sebep olmak; (*bşî*) başarmak, hakkından gelmek; (*bşî*) icat etmek; (*b-e, bşî*) buldurmak veya ele geçirmesini sağlamak, (*b-e, bşî*) sağlamak, temin etmek; (*b-i, علی ...e*) zorlamak, mecbur etmek; **تَوَجَّدَ** (*b ...e*) aşık olmak; (*b ...e*) kederlenmek, üzülmek; **تَوَاجَدَ** gözükmek; mevcut olmak, bulunmak; sevgi duymak; **اَتَوَجَّدَ** var/ mevcut olmak KNŞ.; **وَجْد** sevgi, muhabbet; aşk; güçlü duygu; **وَجْدَان** coşkunluk; aşk sarhoşluğu; vicdan; duyarlılık; his; niyet; **الْوَجْدَانِ الْبَاطِنِ** bilinç altı;

وَجْدَانِي hissi, duygusal; zihinsel; içli; vicdan sahibi;

وَجُود bulma; varlık, olma; mevcudiyet, hazır bulunma; ziyaret **كُلِّي الْوُجُودِ** Vücudu Mutlak, her yerde ve her zamanda var olan; **وَجُودِي** [na't] varlık..., mevcudiyete ilişkin, varlığa ait (ç. ون) eksistansiyalist, varoluşçu FELS.; **الْفَلَسَفَةُ الْوُجُودِيَّةُ** varoluşçuluk, eksistansiyalizm FELS.;

مَوْجِدَةٌ his, duygu, heyecan; kızgınlık;

اِيْجَاد yaratma, meydana getirme, türetme; tedarik etme, sağlama; hesaplama;

وَاجِد bulan; (*...için*) tedirgin olan,

heyecanlanan; (*b ...e*) aşık, tutkun;

مَوْجُود bulunan; var, mevcut; [ders, toplantı vb.de] mevcut, var olan, katılan; yaratık; mal mevcudu; (ç. آت) mevcudat; mal mevcudu, stoktaki mallar TIC.;

مَوْجِد ilk kez yapan, bulan [mucit]; yazar;

وَجَار mağara; in;

وَجْرَةٌ [tuzak olarak kazılan] çukur;

وَجَار in;

مَوَاجِير raket;

(**وَجُوز**, **وَجَازَةٌ**, **وَجَز**) **وَجَز** ve **يَجَز**, **وَجَز**

veciz/ kısa ve özlü olmak; **أَوْجَزَ** (*bşî* fi)

ya da *bşî*) uzatmamak, kısa tutmak; (*bşî*)

özetlemek, özetini çıkarmak, hülasa etmek;

وَجَز özet, hülasa; kısa ve özlü;

بُوجِيزِ الْعِبَارَةِ sözün kısası, **وَجِيز**

kısacası, hasılı kelam; kısa ve özlü bir şekilde;

اِيْجَاز kısa ve özlülük, veciz olma; özet;

özet olma; **بِالْاِيْجَازِ** veya **اِيْجَازًا** kısaca, özetle;

وَالْيَكْمُ بِالْاِيْجَازِ sözün kısası, yani kısaca;

مَوْجَز özetlenmiş; özet; kısa ve özlü, veciz;

öz, hülasa;

(**وَجَسَّان**, **وَجَسَّ**) **وَجَسَّ**, **وَجَسَّ**

[sesten, aklına, kalbine doğan bir şeyden] ürkmek; farkedil-

memek, gizli kalmak; **أَوْجَسَ** içine doğmak,

önceden sezmek; (*bşî*) [önceden sezip] tedirgin olmak, (*bşden*) kaygılanmak; (*bşin*) far-

kında olmak, (*bşî*) hissetmek, sezmek, duymak;

أَوْجَسَ خِيفَةً içine bir korku düşmek;

أَوْجَسَ فِيهِ الْمَلَلُ *b-nin* sıkıldığının farkına var-

mak/ sezmek; **تَوْجَسَ** = **أَوْجَسَ**; kaygıyla (ل) veya ب ... için) kulak kesilmek; (bşî) tatmak, (içecekten) yudum almak, (yiyecekten) az az yemek ¶ ...de kötü bir şeyler sezinlemek [...den huylanmak];

وَجَسَ kaygı, tasa, tedirginlik;

تَوَجَّسَ çekinme, çekingenlik;

وَاجَسَ endişe, kaygı;

وَجَعَ (وَجَعَ) [يَجَعُ ve yine يَجَعُ] acı duymak;

(b-e) acı vermek, [özl. baş, karın] ¶ **يُوجَعُهُ** başı (karın) **يُوجَعُ رَأْسُهُ** (بَطْنُهُ) veya **رَأْسُهُ**

ağrımak; **أَوْجَعُ** (b-e) acı vermek; (b-nin) [...i]

ağrımak; **تَوَجَّعُ** ağrımak, sancılanmak; [acıdan dolayı] inlemek; (b-e, من ... den dolayı) acımak;

وَجَعُ ağrı; sancı; rahatsızlık

[hastalık]; **الْوَجَعُ** diş ağrısı; **وَجَعُ السِّنِّ** ¶

بِكَبْدِكَ [beddua] = eline dizine dursun!;

وَجِيعُ acı, ızdırap veren; üzücü;

تَوَجَّعُ acı, sancı;

مَوْجُوعُ ağrıyan, sancıyan; rahatsız keyifsiz; acı duyan/ çeken;

وَجِيفُ (وَجِيفُ, وَجُوفُ, وَجْفُ) korku içinde olmak; [kalp] küt küt atmak, güm güm vurmak; **اسْتَوْجَفَ** (kalbini) titretmek;

وَاجِفُ küt küt atan, güm güm vuran [kalp]

وَاجِفُ küt küt atan, güm güm vuran [kalp]

¶ **وَاجِفَةٌ** titrek bir sesle;

وَجَقُ T.> jandarma TUN.;

وَجَاقُ ocak; soba;

mutfak; yeniçeri ocağı;

وَجَلُ (وَجَلُ, وَجَلُ) ürkmek; ürkek/ ödle

olmak; **وَجَلُ** (وَجَالُ) eski olmak;

أَوْجَلُ (b-i) korkutmak;

وَجَلُ korku;

وَجَلُ -ون. ürkek, ödle, yüreksiz;

وَجَمُ (وَجُومُ, وَجَمُ) [öfke ya da korkudan]

sesini çıkaramamak ≈ dilini yutmak; sessiz

olmak; kederli/ mahzun olmak; (bşden veya

bşden) hoşlanmamak, kaçınmak;

وَجَمُ [sinirlendiği, korktuğu veya üzül-

düğü için] susup kalmış, sesini çıkaramayan,

≈ kelimeler boğazına dizilmiş. ≈ [korkudan]

dilini yutmuş; kederli, mahzun;

وَجُومُ sesini kesme, suskunluk; tedirginlik

suskunluk; [kızgınlıktan] susma; mahzun-

luk, kederli olma; çekingenlik, tedirginlik;

وَاجِمُ = **وَجَمُ**;

وَجَنَاتُ (وَجَنَاتُ) yanak;

وَجْنِي الْعَظْمُ elmacık kemiği;

وَجَهُ (وَجَاهَةٌ) önemli kişilerden/ meşhur-

lardan olmak; **وَجَهُ** (وَجَهُ) (birinin) yü-

züne tokat atmak; **وَجَهُ** (b-i) seçkin/ mümtaz

kılmak, (b-e) şeref vermek, kazandırmak; yü-

zünü (e... إلى) çevirmek, (e... إلى) yönelmek;

(b-i, e... إلى) yollamak, göndermek; (bşî,

e... ل veya e... إلى) doğrultmak, çevirmek; (yüzü-

nü, dikkatini, isteğini, talebini, suali, e... ل veya

e... ل veya e... إلى) yöneltmek; (mektubu, e... ل veya

e... إلى) b-e bir suçlamada bulunmak; ...e çağrıda

bulunmak; ...e وَجَّهَ نَدَاءً إِلَى bakışlarını ...e

çevirmek; **وَاجَهُ** (bşin) karşısında olmak, (bş

ile) karşı karşıya/ yüz yüze olmak; (bir yere) bakmak (bir yeri) gören/ bakan yanı bulunmak; (b-ile) karşılaşmak, yüz yüze gelmek; (b-ile) görüşmek, (b-ile) görüşme yapmak; (sorun, problem, tehlike vb.ile) karşılaşmak, karşı karşıya kalmak; (b-e) karşı çıkmak, ayak diremek; (bşe) direnmek, karşı koymak; (bşi) aklından geçirmek, düşünmek; (b-e, أَنْ ...olduğunu) açıkça/ samimiyetle söylemek; ifade etmek; (b-i, ب...ile) karşı karşıya getirmek, yüzleştirmek; **أَوْجَهَ** (b-e) şeref vermek, (b-i) seçkin/ güzide/ mümtaz yapmak; **تَوَجَّهَ** (ل...e) yönelmek, yüzünü (ل...e) çevirmek; (b-e, ب...için) başvurmak; «تَوَجَّهَتْ النِّقَابَةُ إِلَى الْحُكُومَةِ» karşılaşmak, yüzyüze gelmek; **أَتَجَهَ** (ل...e, tarafına) doğrultulmak, yönltilmek, çevrilmek; (ل...e) yönelmek; [yol] (نَحْوُ veya إلى) gitmek, [işaret levhası] (نَحْوُ veya إلى) göstermek; [fikir, düşünce] (ل...e) aklına gelmek;

جِهَةٌ ç. taraf, yan, yüz; yön; bölge, alan; semt; makam, idare; **الجِهَاتُ** civar semtler, kenar semtler, dış mahalleler, şehrin varoşları; «...إِلَى جِهَةٍ...» doğru; «...مِنْ جِهَةٍ...» tarafından, yönünden; «...إِلَى جِهَةٍ...» ilgili olarak, itibarı ile; **جِهَةُ الشَّمَالِ** kuzeyden, kuzey yönünden; **وَمِنْ جِهَةٍ...** «...» bir taraftan ..., öte taraftan ise...; **بِنِجَةٍ** bence; **مِنْ كُلِّ جِهَةٍ** dört bir yandan;

جِهَةٌ bu açıdan, bu yaklaşımla; **جِهَةُ** uzmanlık alanı; **جِهَةُ الْيَسَارِ** solda, sol kolda; sola;

جِهَتِي merkez ilçe ile ilgili TUN.;

وَجْهٌ yüz [başın ön tarafı]; ön taraf, cephe, yüz; dış yüz, cephe; yüzey; kumaşın yüzü [normalde dışarı gelmesi gereken tarafı]; [saatin] kadran; [metal parada] tura, resimli yüz; önemli/ mühim/ seçkin/ güzide kişi, şahsiyet; görüntü, görünüş, [bşin] dıştan görünüşü; taraf, yan; yön, cihet; niyet, kasıt, amaç; temel prensip, ilke; yol, yöntem, metot; sebep, neden; mana, anlam; [muayyen bir sürenin] başlangıç, evvel; (ç. **وَجْهٌ** ve **أَوْجُهُ**) görüş; bakış açısı, yaklaşım; (ç. **أَوْجُهُ**) [ay için] evre; faz ELK.;

1. Zarf olarak kullanım: **وَجْهًا** apaçık görünecek şekilde; **وَجْهًا لَوْجَهٍ** (بِوَجْهٍ) karşılıklı, bizzat, yüz yüze, şahsen; **وَجْهًا مِنَ الْوَجْهِ** [öncesinde olumsuz ifade ile] hiç bir şekilde, asla [ve kat'a]; **بِوَجْهِ الْأَجْمَالِ** genel bir şekilde, genel olarak, ayrıntıya inmeksiniz; **بِوَجْهِ** kabaca, yaklaşık olarak, üç aşağı beş yukarı; **بِوَجْهِ** (عَلَى وَجْهِ) خاص özel olarak, özel bir şekilde, hassaten; **بِوَجْهِ** (عَلَى وَجْهِ) عام genel olarak; **بِوَجْهِ مَا** herhangi bir şekilde; belli bir yere kadar; **بِدُونِ وَجْهِ** en ufak bir hakkı bulunmaksızın, geçerli hiç bir hakkı bulunmadığı halde; **عَلَى** ...şeklinde, ...olacak tarzda; ...bakımından, ...e nazaran; **عَلَى وَجْهِ** doğru bir

geçerli neden;

وَجِيهَةٌ آت. saygın/ şerefli kadın;

تَجَاهُ [mud.meb.] ...in karşısında;

تَوْجِيهٌ yönettirme, doğrultma, yönlendirme;

rehberlik etme, yönetme; talimat; (آت. -)

talimat, direktif; tahsis etme, dağıtım; naklet-

me, atama;

تَوْجِيهِي [na't] talimat, direktif niteliğinde;

orta dereceli okullarda beşinci seneye ait MIS.;

مُؤَاجَهَةٌ karşı karşıya olma; karşılaşma;

hesaplaşma, yüzleşme; [yüz yüze, şahsen ya-

pılan] görüşme; ropörtaj; huzura kabul, resmi

görüşme; مُؤَاجَهَةٌ bizzat, karşı karşıya, şahsen

بِمُؤَاجَهَتِهِ [gözü] önünde;

تَوَجُّهُ yönelme; meyil;

اتِّجَاهٌ آت. yön; meyil, eğim; temayül,

eğilim; rota; yönelme; ذُو اتِّجَاهٍ وَاحِدٌ

tek yönlü yol; اتِّجَاهٌ وَاحِدٌ Tek Yön [trafik

işareti levhasında];

وَأَجِهَةٌ آت. ön/ yüz/ cephe tarafı; dış

yüz; vitrin [yine زُجَاجِيَّةٌ]; وَأَجِهَةٌ

الْقِتَالِ cephe [savaşda];

مَوْجِدٌ ikinci kaptan [MIS. 1939];

مَوْجِدٌ güdümlü;

مُتَّجِهٌ (في ...e) yönelmiş;

مُتَّجِهٌ yön her yönde; her

sahada, her alanda;

وَحَادَةٌ يَحْدٌ, وَحْدَةٌ ve (وَحْدَةٌ, وَحْدَةٌ) يَحْدٌ, وَحْدَةٌ

(وَحْدَةٌ) tek/ yalnız/ eşsiz/ bir tane olmak;

وَحْدٌ (bşî) tek yapmak; (bşî) tek tip yapmak,

standartlaştırmak; (بَيْنَهُمْ) birleştirm-

mek, bir araya getirmek وَحَّدَ اللَّهُ Allah'ın

bir olduğunu ifade etmek; Allah'ın yegane

olduğuna inanmak; وَحَّدَ الدُّيُونَ borçları bir-

leştirmek; تَوَحَّدَ tek/ yalnız olmak; yalnız

yaşamak, yalnız bir yaşam sürmek; (ب bşî)

yalnız olarak, tek başına yapmak, (ب bşde)

tek başına olmak; tek başına kalmak, yalnız

kalmak; birleşmek, bir araya gelmek; tekleş-

mek; تَوَحَّدَ بِرَأْيِهِ görüşünden yalnız kalmak,

bir görüşü tek [o] savunmak; تَوَحَّدَ بِعَيْنَيْتِهِ

b-ile özellikle ilgilenmek; اتَّحَدَ tek/ bir ol-

mak; birleşmek, bütünleşmek; (ب...ile) bir-

leşmek; hemfikir, mutabık olmak, uyuşmak;

birlikte hareket etmek, ortak tavır almak;

يَحْدٌ عَلَى حِدَةٍ yalnız olarak,

tek başına; كُلُّ عَلَى حِدَةٍ herkes

kendi başına, kendi kendine;

وَحْدَةً [ya da وَحْدَةً] müe. vd.]

yalnız olarak, tek başına وَحْدَةً

geldi; ... وَحْدَةً بَلْ ... sadece ... değil, bir

de, ... ile kalmaz, bir de ...;

وَحْدَةً tek olma, birlik, teklik; yalnızlık;

bağılantısızlık; birlik; (آت. -) birlik ASK.;

mürettebat; grup, topluluk; şube; birim;

وَحْدَاتٌ وَحْدَةٌ toprak bütünlüğü; وَحْدَةٌ

المُحَابَرَةِ muhabere, haberleşme birimleri ASK.;

وَحْدَةٌ زَمَانِيَّةٌ zaman birimi; وَحْدَةٌ

دِينِيَّةٌ dini grup, cemaat; وَحْدَةٌ

الْعَرَبِيَّةِ Arap Birliği; وَحْدَةٌ

الْعَمَلِ para birimi; وَحْدَةٌ

الْمُرَكَّزَةِ yoğun bakım bö-

lümü; وَحْدَةٌ

وَحْدَانِي tek, ayrı, ferdi; biricik, yegane;

eşsiz, benzersiz; bekar;

وَحْدَانِيَّة yalnızlık; kendini tecrit, soyutla-

ma, inziva; teklik, tek olma, biricik, yegane, eşsiz olma [özl. Allah (cc) için];

وَحِيد yalnız; tek; ayrı, tek başına; yegane,

biricik; eşsiz, benzersiz; **وَحِيدَةُ أَبَوَيْهَا** ana babasının biricigi [biricik kızı] **وَحِيدُ الطَّرَفِ** tek taraflı;

أَوْحَد tek, bir tane;

تَوْحِيد birleştirme; tek tip haline sokma,

standartlaştırma; bir araya getirme, bir yerde toplama; Allah'ın birliğine iman; Allah'ın birliğini ikrar etme; tektanrıcılık; **تَوْحِيدُ الدُّيُونِ** borçların birleştirilmesi, [konsolidasyon]; **تَوْحِيدُ الْكَلِمَةِ** tek eşlilik; **تَوْحِيدُ الزَّوْجَةِ** güçleri birleştirme **تَوْحِيدُ الْمُنْتَجَاتِ** sanayi ürünlerinin standartlaştırılması;

تَوَحَّدَ tek olma, teklik; kendini soyutlama,

tecrit; inziva; yalnızlık;

اتِّحَاد tek olma, teklik; uyuşma, anlaşma,

uyum; birleşme, bir araya gelme; ittifak, birlik, federasyon; birleşik kılm.; **اتِّحَادٌ** birlik içinde/ halinde/ toplu olarak; **اتِّحَادُ الْأَرَاءِ** görüş birliği; **اتِّحَادُ الْأَرَاءِ** görüş birliğiyle, fikir birliği ile; **اتِّحَادُ الْبَرِيدِ الْعَامِ** Uluslararası Posta Birliği; **اتِّحَادُ جَنُوبِ أَفْرِيقِيَّةِ** Güney Afrika Birliği; **اتِّحَادُ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ** Arap [Devletler] Birliği; **اتِّحَادُ السُّفِيَّتِ** veya **اتِّحَادِ** Sovyetler Birliği; **السُّفِيَّتِي** (السُّفِيَّتِي)

اتِّحَادِي [na't] birlik taraftarı; birlik ile ilgi-

li; federal **حُكُومَةُ اتِّحَادِيَّةٍ** federal hükümet;

وَحْدَانٍ (ç.) bir [sayı]; biri; yalnız; **وَاحِدٌ**

tek, yalnız, ayrı, kendini soyutlamış **وَاحِدًا** veya **بَعْدَ وَاحِدًا** veya **فَوَاحِدًا** veya **وَاحِدًا** tek tek, sırayla; **وَاحِدًا** veya **بَعْدَ الْآخِرِ** **وَاحِدٍ** onla-
rın her biri; **وَاحِدٌ كَهَذَا** böyle biri; böyle bir kişi; **فِي مَوْضِعٍ وَاحِدٍ** sadece bir yerde, tek bir yerde; **وَاحِدٍ** birden fazla; **زُرْفَاتٍ وَ وَحْدَانًا** guruplar halinde ve yalnız olarak; **وَاحِدَةً تَلُو أُخْرَى** birer birer;

مَوْحِدٌ Tanrı'nın birliğini ikrar eden, muvahhit;

مَوْحِدٌ birleşik, birleşmiş; tek tip halinde, standart; tek kutuplu ELK.; tek noktalı [harf];

مَتَّوَحِدٌ tek başına, tek, yalnız; münzevi;

مَتَّحِدٌ birleşik, birleşmiş; tek tip, standart; uyumlu, hemfikir **الْوِلَايَاتُ الْمُتَّحِدَةُ** Amerika Birleşik Devletleri; **الْأُمَمُ الْمُتَّحِدَةُ** Birleşmiş Milletler;

مُسْتَوْحِدٌ yalnız, tek başına;

أَوْحَشَ ⇒ **وَحَشَ** [yer, bölge] yaban olmak [ve genellikle vahşi hayvanlar gezinmek]; (b-i) tedirgin/ rahatsız etmek; (b-e) yalnızlık hissi vermek; yokluğu ile (b-i) üzme; **تَوَحَّشَ** yaban/ ıssız/ boş olmak; vahşi/ yabani olmak veya vahşileşmek, yabanileşmek; **اسْتَوْحَشَ** [yer, bölge] yaban olmak, ıssızlaşmak, insanlar tarafından terkedilmek; yalnızlık hissetmek; (من b-nin) yokluğuna üzülmek; (من ...den) hiç hoşlanmamak, (من ...i) sevme-

mek, (من ...den) tiksilmek; (من ...e) ısınamamak, [bir türlü] yakınlık duyamamak; yabanileşmek; ürkemek;

وحش yaban, ıssız [ve genellikle yabani hayvanların gezindiği]; yabani, yaban, vahşi [hayvan]; (وحشان, وحوش) yabani hayvan, vahşi hayvan; canavar; **الوحوش الضارية** yırtıcı hayvanlar [zararlı hayvanlar];

وحشة yabanlık, ıssızlık; [duygusal veya ilişkilerde] soğukluk MEC.; hüznün, melankoli; uzak durma, yabancılık;

وحشي yaban, yabani, vahşi; barbar; zalim; zorba; çirkin; iğrenç; dış, harici, dış yüzeye ait [özl. ANAT.];

وحشية yabanilik, vahşilik; zalimlik, zorbalık, barbarlık, vahşilik;

ايحاش yabanlık, ıssızlık;
توحش vahşileşme, yabanlaşma; zalimleşme; zalimlik;

استيحاش uzak durma, yabancılık, [sosyal-lik karşıtı]; tekin olmama, endişe vericilik;

موحش ıssız, vahşi, yaban; tedirgin, endişeli; tekin olmayan, ürküten, ürkütücü;

متوحش yabani, yaban, vahşi [hayvan]; barbar; zalim [s. ve is.];

مستوحش yabani, vahşi; vahşi hayvan; yalnız, tek başına; hüznünlü, kederli, mahzun, melankolik;

وحف siyah ve sık [saç];

يوحل çamura batmak; batağa saplanmak, çıkmaza girmek, tıkanmak; **وحل** (b-şî) çamura

bulamak, çamur ile kirletmek KNŞ.; [yer] çamurlu olmak veya çamur/ bataklık içinde kalmak, bataklığa dönüşmek; **أوحل** (b-i) çamura düşürmek, çamura batmasına sebep olmak; **أوحل فلاناً شراً** birini batağa düşürmek, batağa sürüklemek; **توحل** çamurlu olmak veya çamurlanmak; **استوحل**;

أوحال bataklık(lık), çamur; **وحول** ç.

وحل bataklık halinde, çamurlu;

موحل bataklık(lık); çıkmaz, bataklık MEC.;

موحل çamurlu; çamur kaplı, çamura bu-

lanmış; kirli, pis;

يوحم (وحم) (b-şî) çok istemek, canı çekmek; [hamile kadın] aş(y)ermek;

وحم aş(y)erme; aşırı istek, iştihâ;

وحام aş(y)erme; aşırı istek, iştihâ;

وحامى aş(y)erme; **وحام** ç.

وحوح (من ...den) [soğuktan] içi titremek, nefesini içine titreyerek çekmek, [soğuktan] ellerini birleştirip içine üfleme;

وحى (وحى) (b-e, ب ...i) vahyetmek;

ل (b-e, ب ...i) ilham etmek; **ل** veya **الى**

أوحى (b-e, ب b-şî) göstermek, işaret etmek;

وحى (b-e, ب ...i) vahyetmek [Allah]; **الى** (b-e, ب b-şî) göstermek, işaret etmek; (b-e, b-şî)

ilham etmek; (b-nin ...den) esinlenmesini sağlamak; (b-e, ... أن yapma) fikrini ver-

mek; **أوحى الى** [edil.] bana vahyolundu;

içimden ...geldi, birden içimden bir ses ...dedi, içime ...doğdu;

استوحى (b-e) fikir sormak, danışmak; (b-şî, b-den) vahiy olarak

almak; (bşi, من den) esinlenmek; ﴿ استوحى ﴾ fikir içine doğmak; استوحى موعظةً ...den ders almak, ...den kendine ibret çıkarmak;

وحى vahiy; ilham, esin;

ايحاء telkin; ﴿ اِيحَاء ذَاتِي ﴾ kendi kendine telkin;

واح radyo YEN.;

موح vahyeden; ilham veren, verici; ilham kaynağı;

موحى vahiy; ilham, esin;

مستوحى (من den) vahiy alan; (من ...den)

ilham alınmış esinlenilmiş;

وخز (b-e, ب bşi) batırmak; (b-e) sıkıntı vermek, (b-nin) canını sıkmak; (b-e, ب bşi) batırarak öldürmek;

وخز batma [sivri bir şey]; sancı; وخز

الضمير vicdan azabı;

وخزة batış [sivri birşey];

وخزان dirdırlanma, başının etini yeme;

وخاز batan, batıcı, sivri; iğneli, sert, acı,

şiddetli MEC.;

واخز ♂; ♂;

وخط (b-nin) saçını ağartmak; (b-e, ب ...i) batırmak;

وخم [hava, iklim] (وخوم, وخومة, وخامة) يوخم, وخم

sağlığa uygun olmamak; [yiyecek] hazmı

zor/ ağır olmak; وخم, وخم hazımsızlık çekmek;

انخم hazımsızlık çekmek;

تخم [aşırı yemekten] تخم, آت. تخمة

şişkinlik; hazımsızlık; mide bozukluğu;

وخم kirli hava; (أوخم. ق.) kir, pislik;

وخم sıhhate uygun olmayan; hazmı zor, ağır; kirli, pis;

أوخم sağlığa zararlı; hazmı zor; وخيم

kötü, tehlikeli; وخيم العاقبة sonucu kötü;

وخامة ve وخومة sağlığa uygun olmama;

kötü çevre şartları;

أوخم sağlığa daha zararlı; daha kötü;

مستوخم hazmı zor, ağır; sağlığa zararlı;

﴿ مستوخم ﴾ nüktesi bulunmayan mecaz;

وخى (bşe, bş yapmaya) niyetli olmak (bşi) amaçlamak, hedeflemek; وخى

(bşe, bş yapmaya) niyetli olmak, (bşi) amaçlamak, hedef-

lemek ﴿ توخى bir metodu/ usulü takip etmek, sistematik yol izlemek; توخى غاية

bir amacı bulunmak, kafasında bir şey olmak;

وخى niyet, kasıt, amaç;

توخ tasarlama, niyet;

ود (b-e) (مودة, وداد, وداد, ود, ود) (وددت) ود

sevgisi olmak, muhabbeti olmak, (b-den)

لو أن... لو أن ya da لو أن ya da... لو أن

hoşlanmak (bşi, أن ya da لو أن ya da... لو أن

olmasını, ...yapmayı) temenni etmek, dile-

mek ﴿ وددت لو كان onun böyle yapmasını

isterim; وددت لو كان nasıl isterse; وددت لو كان

وددت لو كان keşke zen gin olsaydı; وددت لو كان

...den uzak olmayı istemek; واد (b-ile)

arkadaş olmak, arkadaşlık/ dostluk kurmak;

تودد (b-e) (ل veya الى) sevgi/ muhabbet veya

şefkat, sıcaklık göstermek; (الى b-nin)

dostluğunu kazanmaya çalışmak; (الى b-nin)

Yolun açık olsun! Selametle! Uğurlar ola!;

وداعة yumuşak huyluluk, halim selimlik;

وديع ۞ yumuşak huylu, halim selim, sakın;

ودیعة ۞ emanet [vedia, inam]; depozit(o); mevduat; avans; **ودیعة تحت الطلب** ۞ vadesiz mevduat;

میدعة önlük, iş kıyafeti;

تودیع uğurlama, yolcu etme; vedalaşma;

ایداع [geçici olarak, emaneten] bırakma;

بطاقة الإيداع ۞ mevduat fişi; tevkif müzakeresi, tutuklama kararı [belgesi]; **محضر**

الإيداع resmi teminat kaydı HUK;

استيداع [emaneten, geçici olarak] bırakma; stok, yedek; geçici, muvakkat emeklilik; yedeğe alınmış ASK. **في الاستيداع** ۞ muvakkaten, geçici emeklilik durumunda; yedeğe alınmış; **مخزن الاستيداع** depo YEN.;

وادع [bşi emaneten, geçici olarak] bırakkan; yumuşak huylu, halim selim; ılımlı; alçak;

مودع = وادع;

مودع [emaneten, geçici olarak, bir yere] bırakılan; depozit(o); [banka vb.e] yatırılmış, mevduat; **المودع لديه** emanetçi;

مستودع mudi;

مستودع [emaneten, geçici olarak] bırakılan; stoğa/ depoya bırakılmış; geçici/ muvakkaten emekli; yedeğe alınmış, yedek ASK; (۞-آت) emanetçi; depo, ardiye ambar; hangar; [sıvının muhafaza edildiği mekan] depo,

tank; **مستودع التدريب** ۞ eğitim merkezi ASK.;

وديقة ۞ çayır, çimen;

ودك a (ودك) [et] yağlı olmak;

ودك [etteki] yağ;

ودك [s.] yağlı; **ودك**, **ودوك**, **وديك**, **وادك**;

دكة yağlılık;

ودی (öldürülen kişinin) (دیة, ودي) **یدی**;

diyetini ödemek; (ودی) [nehir] akmak;

ودی (b-i, bşi) göndermek, nakletmek KNŞ.;

(bşi) uzağa yollamak; **أودی** ölüp gitmek, ölmek;

[ölüm] (b-i) alıp götürmek, hayatını sona erdirmek, [hastalık] (b-sihhati) bozmak;

أودی بحياته ۞ b-nin hayatını/ yaşamını sona erdirmek;

أودی بصحته ۞ b-nin sıhhatini bozmak;

ديّة ۞ diyet; vücuda verilen hasarın tazminatı;

واديان, **أودية** ۞ vadi; nehir yatağı; **نحن في وادي وأنتم في وادي** ۞ sütun [gazetede] [veya değişik sırayla] sizle biz farklı gruplardan/ taraflardan; sizinle bizim aramızda

dağlar var, siz ile biz başka dünyaların insanıyız;

حوم به الفكر في أودية شتى ۞ bu düşünce onu başka başka alemlere götürdü;

ذهب صيحة في وادي [sesleniş] duyulmamak =

kaynayıp gitmek; **هَام في وديان** kendinden

geçmek, çılgına dönmek; **كل وادق** dört

bir yanda, her yerde; **وادي حلفا** Halfa Vadisi

[Sudan];

وذّر (وذّر) [eti] ince ince doğramak; [sadece muzari ve "ذّر" emir olarak : peşini/ yakasını]

bırakmak; yalnız bırakmak; durmak, [yarıda]
kesmek; ortada bırakmak;

وَذَر (cin.is., tek.is. ۴) kemiksiz et;

الْوَذَرَتَان dudaklar;

وَرَاء bkz. وری;

وَرَبَ الْبَابِ ۱ (bşı) çapraz koymak KNŞ.; ۱

kapıyı aralık bırakmak KNŞ.; وَرَبَّ a (وَرَب)

bozuk/ bozulmuş olmak ya da bozulmak;

çürük olmak veya çürümek; وَرَبَّ (bşı) عن

müphem/ kapalı olarak ifade etmek; وَارِبَ

(b-i) aldatarak alt etmek/ üstün gelmek/

oyuna getirmek;

وَورِبَ eğimlilik, eğim, meyil; çap-

raz; بِالْوَرِبِ eğimli olarak, meyilli; çapraz;

وَورِبَ meyil, eğimlilik;

بِدُونِ مُوَارَبَةٍ müphemlik, kapalılık; مُوَارَبَةٍ

veya مُوَارَبَةٍ فِي غَيْرِ مُوَارَبَةٍ müphem olmayacak şekil-

de [açıklıkla, sarıh bir şekilde, net olarak];

مُورُوبَ meyilli, eğimli; çapraz, köşegen
şeklinde; yarı açık, aralık [kapı] KNŞ.;

مُوارِبَ aralık, yarı açık [kapı] KNŞ.;

تُرَاثَ, رِثَةٌ, وَرَاثَةٌ, اِرْثَةٌ, اِرْثُ, وَرِثُ, وَرِثَ

(b-e) miras kalmak; (bşı, b-den veya من veya

عن b-den) miras olarak almak; وَرِثَ (b-i)

varislerinden kabul etmek; (bşı, b-e) miras

olarak bırakmak/ devretmek; وَرِثَ = اَوْرِثَ

(b-e, bşı) aktarmak, miras bırakmak MEC.;

تَوَارِثَ (bşı) miras olarak almak; (bşe) miras

olarak almış olmak;

اِرْثَ miras, tereke;

وَرِثَ miras, tereke;

وَرَاثَةٌ miras, tereke; irsiyet, kalıtım,
soyaçekim;

وَرَاثِيَّ kalıtsal, irsi ۱ ۱ kalıtsal/
irsi hastalıklar;

وَرِثَ miras bırakan;

تُرَاثَ miras, tereke;

مُوارِثَ miras, tereke;

تَوَارِثَ miras ile geçme; kalıtım, irsiyet;

وَرَاثَ miras kalan; varis,
miras sahibi;

مُورُوثَ miras kalan; nesilden, nesile ge-
çen; kalıtsal, irsi;

مُورِثَ ve مَوْرِثَ miras bırakan;

مُتَوَارِثَ miras olarak kalan;

وَرَدَ ۱ (وَرُود) gelmek, ulaşmak; görünmek,

ortaya çıkmak, belirmek; (في kitapta,

mektupta vb.de) geçmek; (bir yere, bşe veya

الى bşe, bir yere) ulaşmak, varmak; [para,

mektup vb.] (على b-nin) eline ulaşmak,

(على ...tarafından) teslim alınmak; [kazanç,

gelir vb.] (على b-e) gelmek; ۱ وَرَدَ فِي جَدْوَلٍ

(b-i, bşı, وَرَدَ gündemde yer almak; (b-i, bşı,

...e) ulaştırmak, götürmek; (bşı) ithal et-

mek; (bşı, ...e) vermek, sağlamak; (b-i,

bşı, ...e) getirtmek; (bşı, الى ya da الى

bir yere) nakletmek; (bşı) ithal etmek; (bir

miktar parayı) hesaba yatırmak, tevdi etmek;

(bşı) üretmek, sunmak, arz etmek; (bşı) sağla-

mak, tedarik etmek; (bşı) [delil, kanıt olarak]

anmak, beyan etmek, öne sürmek; (bşı)

aktararak söylemek; (bşı ب sözleri arasında)

kullanmak, söylemek; **تَوَارَدَ** peşpeşe/ ardarda gelmek; ardarda olmak; [haber vb.] gelmek, ulaşmak; [düşünceler, fikirler] bir olmak, birbirini tutmak, benzerlik arz etmek; **اِسْتَوْرَدَ** (bşî *den*) almak, tedarik etmek, sağlamak; (bşî, *den*...) ithal etmek;

اَوْرَادَ su başı; suya gelen hayvan; (ç. **اَوْرَادَ**) günün zikre ayrılan [farz namazlardan ayrı olarak] muayyen zaman ve bu vakitte okunan Kuran, vird;

وَرْدَان hamamböceği; **وَرْدَانَة** ç. **وَرْدَان** toplardamar; **وَرْدَان** toplardamar; **وَرْدَان** şahdamarı; **وَرْدَان** şahdamarı; **وَرْدَان** çok sinirlenmiş;

وَرْدَان gelme, ulaşma; [özl. metinde] geçme; teslim alınma, ele ulaşma; ortaya çıkma;

وَرْدَان ç. **وَرْدَان** varılacak yer, hedef; suya/ su başına varış; pınar, kaynak; kaynak, menşe; zenginlik kaynağı; gelir, sağlama, tedarik etme; ithal etme; **وَرْدَان** devletin gelir kaynakları; **وَرْدَان** petrol kaynakları; **وَرْدَان** geçim kaynakları;

وَرْدَان su başı; iskele, rıhtım, KNŞ;

وَرْدَان ç. **وَرْدَان** tedarik, sağlama; ithalat; [makine vb.] besleme; **وَرْدَان** mal tedariki;

اِيرَاد [bşî] zikretme, anma, beyan etme, aktarma, [delil vb.]; (ç. **اِيرَاد**) ithalat; tedarik; gelir; akar, gelirler; kâr, kazanç;

اِيرَاد ardarda, peşpeşe geliş; fikirler/ düşüncelerdeki tesadüfi benzerlik;

اِيرَاد ithalat;

وَرْدَان ç. **وَرْدَان** gelen, ulaşan; zikredilen, geçen, anılan [özellikle kitap vb.]; yeni gelen kişi; ç. **وَرْدَان** ithal malı [s.]; gelir, kâr; **وَرْدَان** ithal ve ihraç malları;

وَرْدَان tedarik eden, sağlayan;

مُسْتَوْرَد ithalatçı;

مُسْتَوْرَد ithal malları, ithal eşyalar;

وَرْدَان [at rengi, don] kahverengiye

çalan kırmızı renkte olmak; **وَرْدَان** [ağaç] çiçek-

lenmek; (bşî ile) makyaj yapmak, allık sür-

mek; (bşî) kırmızıya boyamak; **وَرْدَان** kırmızı

renkte olmak ya da kırmızılaşmak; [yanak]

al al olmak; kızarmak; **وَرْدَان** = **وَرْدَان**;

وَرْدَان ç. **وَرْدَان** gül; çiçek;

وَرْدَان [tek.is.] ç. **وَرْدَان** gül; gül ağacı; metal

pul, rondela MIS.;

وَرْدَان gül rengi; pembe;

وَرْدَان gül bahçesi;

وَرْدَان kırmızıya çalan renk;

وَرْدَان kırmızılaşma, kızarma;

وَرْدَان kırmızılaşmış, kırmızı;

وَرْدَان 11;

وَرْدَان علی, b-nin planlarına, علی (وَرْدَان) يرش, وَرْدَان

b-nin konuşmasına) müdahale etmek, müda-

halede bulunmak; **وَرْدَان** huzuru kaçırmak,

tedirginlik yaratmak;

وَرْدَان canlı, hareketli; sabırsız, rahat dur-

mayan;

وَرْدَان sıkıntı veren, rahatsız edici; davet-

siz misafir; tüfeyli, asalak;

وَرْدَان وَرْدَان, وَرْدَان ç. **وَرْدَان**

tamirhane, servis; وَرْشَةُ غَسِيلٍ çamaşırhane;
 وَرْطُ ⇒ وَرْطُ ve أَوْرْطُ (b-i, müşkül duruma,
 çıkmaza, açmaza) sokmak, düşürmek; تَوْرْطُ
 zor/ güç duruma düşmek; (في ...e) karışmak,
 bulaşmak [kötü bir işe vb.e]; اِسْتَوْرْطُ (في
 ...e) karışmak, bulaşmak [kötü bir işe vb.e],
 burnunu sokmak;

وَرْطَةٌ zor/ güç veya kritik
 durum, açmaz, çıkmaz, ikilem; burnunu sok-
 ma, müdahale;

تَوْرْطُ (في ...e, kötü, tehlikeli bir işe) burnu-
 nu sokma, müdahale etme, karışma;

مَوْرُوطٌ çıkmaz içinde, açmazı olan, çık-
 maza girmiş;

مَوْرُوطٌ = مَوْرُوطٌ ;

وَرَعَ (وَرَاعَةً) ve وَرَعَ (وَرَعَ) يرع, ورع
 veya korkar olmak [ve harama helale dikkat
 etmek], müttaki olmak; تَوْرَعٌ (من ya da عن
 ...den) sakınmak, kaçınmak;

ورع Allah'tan korkma, sakınma, takva;
 dikkatlilik; çekingenlik, ürkeklik;

ورع müttaki, Allah'tan korkan,
 dindar; dikkatli; çekingen;

وَرَفٌ (وَرُوفٌ, وَرِيفٌ, وَرَفٌ) يرَفُ, ورَفٌ
 [gölge] yayıl-
 mak, büyümek; [bitki] filizlenmek, sürmek;

وَرَفٌ ve أَوْرَفٌ [gölge] yayılmak, büyümek;

وَأَرْفٌ yayılmış, büyümüş [gölge]; filizlen-
 miş, sürgün vermiş; çok bol, fazla;

ورق ⇒ ورق yapraklanmak; (kitabın) sayfalarını
 çevirmek; (duvarı) duvar kağıdı ile kapla-
 mak; أَوْرَقٌ yapraklanmak;

ورق [cin.is; tek.is.ة] ورق yaprak; kağıt;
 kağıt para, banknot; [metal] plaka; ورق
 resim kağıdı; وَرَقٌ مَزْرَكَشٌ duvar kağıdı;
 وَرَقٌ شَفَّافٌ ince
 zımpara kağıdı; وَرَقٌ السَّنْفَرَةِ
 kopya kağıdı; وَرَقٌ الشَّاهِدِ karbon kağıdı;
 وَرَقٌ مَطْبُوعٌ dam-
 ga pulu TUN.; وَرَقٌ عَادِمٌ kullanılmış kağıt,
 atılacak kağıt; وَرَقٌ مَقْوًى mukavva;
 وَرَقٌ dosya kağıdı; وَرَقٌ اللَّعْبِ oyun kartları,
 iskambil kağıdı; وَرَقٌ اللَّفِّ ambalaj/ paket
 kağıdı; وَرَقٌ نَشَّاشٌ (نَشَّافٌ)
 kurutma kağıdı; وَرَقٌ نَقْدِي
 kağıt para, banknot; وَرَقٌ نَقْدِي
 ticari piyango bileti; أَوْرَاقُ الْأَشْغَالِ
 evrak; أَوْرَاقُ الْإِعْتِمَادِ itimatname;
 أَوْرَاقُ الْقَضِيَّةِ dava
 tahvil senedi; أَوْرَاقُ مَالِيَّةٍ senetler,
 kağıt paralar, banknotlar;
 أَوْرَاقُ الْمَوْسِقَى nota sayfaları;
 أَوْرَاقُ النَّقْدِ ya da أَوْرَاقُ نَقْدِيَّةٍ
 banknot, kağıt para;
 وَرَقٌ حَبْرٌ عَلَى وَرَقٍ davranış, ittifak, anlaşma
 vb. için] hiç bir etkisi olmayan, hiç bir fayda
 sağlamayan;

ورقة [tek.is.] yaprak [ağaç, bitki]; çiçek
 yaprağı, petal; [kağıt] yaprak, kağıt parçası;
 kart; bilet; evrak, döküman; [metal] plaka;
 وَرَقَةٌ الْبَرِيدِ son koz; وَرَقَةٌ أَخِيرَةٌ
 tebrik kartı; وَرَقَةٌ مَدْمُوعَةٌ banknot;
 وَرَقَةٌ الْبَنْكِ banknot; وَرَقَةٌ مَالِيَّةٌ oyun kartı;
 وَرَقَةٌ اللَّعْبِ banknot; senet, bono;
 وَرَقَةُ الْإِثْمَامِ ithamname;

ورقي کاغذ پارا, banknot;

ورق yapraklı, yapraklanmış;

وراق کاغذ imalatçısı; kırtasiyeci;

atık kağıtları satın alan, toplayan kişi; nüsha çıkaran, kopya alan;

وراقة kağıt imalatı; kırtasiyecilik;

وارق yapraklı, yapraklanmış;

مورق kırtasiyeci;

مورق yapraklı;

ورك müe. ç. **اوراك** kalça; baldır;

ورل varan zoo.;

ورم [hastalık vb.den dolayı veya olumsuz bir çağrışım ile] şişkin olmak veya şişmek, kabarmak; **ورم** (bşi) şişirmek, kabarmasına neden olmak **ورم انفه** b-i kızdırmak, sinirlendirmek; **ورم بانفه** kibirlenmek, kabarmak; **ورم = تورم**;

ورم şiş, kabartı; yumru, tümör, ur **ورم في انفه** ≈ burnu büyüdü;

تورم şişme, kabarma;

وارم şiş, kabarık;

مورم şiş, kabarık;

ورن varan zoo.;

ورنش (bşi) cilalamak, verniklemek;

ورنش الارضية vernik, cila; **ورنش الارضية** zemin cilası; **ورنش بالورنش** verniklemek;

اوره müe. **ورهاء** ahmak, aptal; pişkin, yüz­süz, sıyrık **ورهاء** şiddetli rüzgar;

وروار arıkuşu zoo. Merops;

ورى [çakmak, ateş] yanmak, tutuşmak; **ورى** **ورى** **ورى** kıvılcım çıkarmak, çakmak; (bşi) gizlemek, saklamak; **ورى** (b-i) ima etmek; **ورى** (b-i) ...gibi yapmak, **ورى** (b-i) havasını vermek; (b-e bşi) göstermek KNŞ; **ورى**

(bşi) gizli tutmaya çalışmak; (bşi, bşde) gizlemek; (bşin) üstünü örtmek; **ورى** **ورى** **ورى** gömmek; **ورى** **ورى** **ورى** kıvılcım çıkarmak; **ورى** (b-i) gizlenmek, saklanmak; **ورى** (b-i) görünmemek; **ورى** (b-i) göze çarpmamak, görünmemek;

ورى ademoğlu, insan; **ورى** İnsanların en hayırlısı, Hz. Muhammed (sav);

وراء [mud. kul.] ...in arkasında, ardında, gerisinde; ...den sonra; ...den öte; ...e ilave-ten, ...in yanında; [zarf olarak] arka, arkada **ورى** arkaya; geriye; **ورى** b-i desteklemek, b-e arka çıkmak, b-nin arkasında olmak; **ورى** Eski Ürdün [devleti]; **ورى** bakalım bunun ardında ne var; **ورى** bunun altında başka şeyler var, görüldüğü gibi değil, bu işte bir iş var; **ورى** deniz aşırı; **ورى** tabiatüstü, doğa üstü; **ورى** [mud. kul.] ...in arkasında/ ardında; ...den ötede; ...in üzerinde, ...i aşan; ...vasıtasıyla, yoluyla; **ورى** fahişelikle geçim sağlama; **ورى** insan kavrayışının [çok] ötesinde olmak;

ورى [na't] arka ile ilgili, arka..., art;

ورى [bşi] daha iyi gizleyen, örten;

ورى gizleme, saklama; sahte tavır;

ikiyüzlülük; ima, kinaye;

ورى ALF.BKZ.;

ورى (b-i) karşı kışkırtmak, tahrik etmek;

وَزَّ = اَوْزَ [ALF.BKZ.];

وَزَبَ (وُزوب) [su] akmak;

مِيزَاب lağım, su yolu; kanalizasyon sistemi; [çatı] oluk;

وَزَرَ (وَزْر) ([sırtındaki] yükü) taşımak; وَزَرَ, وَزَر

[edil.] ve (زَرَة, وَزْر) يُوَزِّر, وَزَرَ ve يَزِر

günah işlemek, günaha girmek; وَاَزَرَ (b-e,

...de) destek olmak/ vermek, yardımcı

olmak; اَوْزَرَ (b-e) yardımcı olmak, destek ver-

mek; اَتَزَرَ birbirine yardım etmek; تَوَاَزَرَ

peştemal tutunmak; (elbiseyi) giymek; günah

işlemek, günaha girmek;

وَزَرَ ağır yük; günah; sorumluluk,

mesuliyet; حَمَلَهُ وَزْرَهُ b-i bşin sorumlusu yap-

mak; وَضَعَتِ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا savaş sona erdi;

وَزَرَاتٍ peştemal; وَزَرَة

وَزَرَة futa, etek, izar ESK.;

وَزَرَ ⇒ تَوَزَّرَ bakan olmak; اِسْتَوَزَّرَ (b-i) bakan

olarak atamak; bakan olarak atanmak;

وَزَرَ bakan; vezir; vezir [satrançta] وَزِير

وَزِير مَفْوُض devlet bakanı; وَزِير بِلَا وَزَارَةٍ ॥

orta elçi DIPL.; الوَزِير الْأَكْبَر Başbakan TUN.;

مَجْلِس الْأَكْبَر bakanlar kurulu, kabine; bkz.

وَزَارَة

وَزَارَة -آت bakanlık; [daha nadir olarak]

kabine, hükümet; وَزَارَة الْإِسْتَعْلَامَات ॥ Enfor-

masyon Bakanlığı; وَزَارَة الْأَشْغَالِ الْمُؤَمِّية

وَزَارَة Bayındırlık Bakanlığı; (الْعَامَّة)

وَزَارَة Vakıflar Bakanlığı [Müdürlüğü];

وَزَارَة الْبَحْرِ Denizcilik Bakanlığı [Müdür-

لُğü]; وَزَارَة التَّجَارَة Ticaret Bakanlığı; وَزَارَة

وَزَارَة الْإِرشَاد الْقَوْمِي ya da التَّربِيَة وَ التَّعْلِيم

Milli Eğitim Bakanlığı [Talim ve Terbiye

Bakanlığı]; وَزَارَة الْحَقَانِيَة Adalet Bakanlığı;

وَزَارَة دِشِيرِی Bakanlığı; وَزَارَة الْخَارْجِيَة

Tarım وَزَارَة الزَّرَاعَة İçişleri Bakanlığı; اَلدَّاخلِيَة

Sosyal وَزَارَة الشُّؤُون الْإِجْتِمَاعِيَة Bakanlığı;

وَزَارَة الشُّؤُون الْبَلَدِيَة وَ الْقَرْوِيَة İşler Bakanlığı;

وَزَارَة الصُّحَّة Köyşleri Bakanlığı MIS.;

وَزَارَة الْعَدَل Sağlık Bakanlığı; الْعُمُومِيَة

وَزَارَة الْمَالِيَة Adalet Bakanlığı; (الْعَدْلِيَة)

وَزَارَة الْمَعَارِف Milli Eğitim

Bakanlığı; وَزَارَة الْمُوَاصَلَات Ulaştırma

Bakanlığı;

وَزَارِي [na't] bakanlık..., bakanlık ile

ilgili; bakanlık düzeyinde;

وَزَعَ (وَزَع) يَزَعُ, وَزَعَ (b-i) durdurmak, alıkoymak,

tutmak; وَزَعَ (bş, علی veya بَيْنَ ...lere, ..ler

arasında) dağıtmak, paylaşmak, tevzi et-

mek, (bş, علی ya da الی b-e) pay/ hisse olarak

vermek; (bşin) dağıtımını yapmak, (posta

vb.i) teslim etmek; وَزَعَ (بَيْنَ ...ler arasında)

dağıtılmak, dağıtımı yapılmak, bölüştürül-

mek; تَوَزَعَ dağıtılmak, dağıtımı yapılmak;

bölüştürülmek; [endişeler, tasalar, fikirler]

(b-i) iyice sarmak, kuşatmak;

اَوْزَاع gruplar, topluluklar, kalabalıklar

وَزَائِع pay, hisse; وَزِيْعَة

وَزِيْعَة dağıtım, tevzi; bölüştürme, payla-

tırma; teslim etme, teslimat; ॥ تَوَزِيْع الثَّرْوَة

milli zenginlik dağılımı/ paylaşımı [dağı-

tımı]; تَوَزِيْع الْجَوَائِز iş bölümü; تَوَزِيْع الْعَمَلِ

موزون tartılan, tartılmış; dengeli; iyice/ inceden inceye düşünülmüş; ölçülü, dengeli; ölçülü [şiir]; sağduyulu, akli selim sahibi;

موازن dengeleyen, dengeleyici;

متوازن dengeli, dengede;

متزن dengeli, ölçülü, iyi dengelenmiş, ölçülü kullanılmış, uyumlu [renkler vb.];

وازي ⇒ **وازي** (bşe) paralel olmak; (bşin) karşı tarafında olmak; (bşe) eş/ denk olmak;

توازي paralel olmak, paralel gitmek; birbirine denk/ eşit olmak;

موازاة paralellik; eşlik, denklik;

توازي علي ۞ paralellik; eşlik, denklik;

التوازي paralel, yanyana, karşılıklı;

مواز paralel; eş, denk;

متوازي الأضلاع ۞ paralel; benzer

paralelkenar GEO;

وسخ (وسخ) kirli/ pis olmak ya da kirlenmek, pislenmek; **أوسخ** (bşi) kirletmek, pisle(t)mek; **وسخ** = **أتسخ** ve **توسخ**;

وسخ kir, pislik; bakımsızlık;

وسخ kirli, pis;

وساخة kirlilik, pislik, bakımsızlık;

وسد ⇒ **وسد** (b-nin) başının altına (yastık) koymak, (b-i, bşin üzerine) yatırmak;

وسده ۞ **وسد** ...i toprağın üzerine yatırmak;

توسد (bşin) üzerine b-i bağına basmak;

ne başını koymak; yastığın üzerine uzanmak;

لزم الوساد ۞ **وسد** yastık; **وساد**, **وساد** yataktan çıkmamak; **عريض الوساد** kalın kafalı, ahmak;

وسائد, **وسائد** -آت ۞ **وسادة** yastık;

موسد düz, engebesiz [yol];

يسر bkz. **موسر**;

وسط ⇒ **وسط** (bşi) ortaya koymak/ yerleştirmek; (b-i, بین .. arasında) aracı tayin etmek/ seçmek; **توسط** (bşin) ortasında/ merkezinde/ göbeğinde olmak; orta yolu tutmak, aşırıya kaçmamak; (biri adına, ب ...de; بین .. arasında) aracılık yapmak, aracı olmak [yine ...de, hakkında];

وسط ۞ **أوساط** orta; merkez, göbek; çevre, muhit; vasıta; orta, vasat, [çoğ.] çevreler, sınıflar; **أوساط** ۞ **وسط** [özl. sıfat olarak] orta, merkezi; ortada; orta seviyede [aşırı değil]; orta büyüklükte; ... **وسط** [mud. kul.] ...in ortasında/ merkezinde/ orta yerinde/ göbeğinde/ arasında; **وسط** ...in ortasında veya arasında; **الوسط** tam ortasında; ortada; orta kalitede/ vasıfta; **وسط الصیف** yaz ortası; **وسط الصیف** aramızda, içimizde; **وسط** orta büyüklük/ hacim; **وسط** حلّ **وسط** السيرة الوسط orta [yollu] bir çözüm; orta hızlı veya yavaş olmayan yürüyüş; tarafsız tavır/ hareket/ gidişat; **الأوساط الدبلوماسية** diplomatik çevreler; **الأوساط العامة** kamuoyu; **أوساط الناس** orta halli insanlar;

وسطى [na't] çevre/ muhit ile ilgili;

وسطاني [na't] merkezi, ortada yer alan;

orta, vasat; orta vasıfta/ kalitede;

وسطية ۞ **وسطية** -آت avlu, iç bahçe;

وساطة ۞ **وساطة** ortalık, vasatlık, orta olma; ara-

cılık; bonservis, referans; ... **بِوَسَاطَةِ** ...vasıtasıyla; sayesinde, yoluyla; **عَنْ وَسَاطَةِ** فلان birinin referansıylayla, aracılığıyla; **قَدَّمَ وَسَاطَتَهُ** ...e vermek/ takdim etmek;

وَسيط orta, orta seviyeli; aracı; arabulucu; simsar; medyum; **العَصْرُ الوَسِيطُ** Orta Çağ;

وَسَائِطٌ ۱) aracı, vasıta; **وَسيطاً** ۲) nakliyat ve ulaşım araçları, vasıtaları;

وَسْطٌ ۱) **وَسْطَى** müe. **أَوَاسِطٌ** ۲) **أَوَسْطٌ** orta-daki, merkezi; **الْوَسْطَى** orta parmak; **فِي** ۱) **أَوَسَاطِ** bu haftanın ortalarında; **أَوَاسِطِ** ayın ortaları, ortası; **أَوَسْطَى** Orta Afrika; **أَوْرَبَا الوَسْطَى** Orta Avrupa; **الطَّبَقَاتِ الوَسْطَى** Ortadoğu; **القُرُونِ (العُصُورِ) الوَسْطَى** orta sınıf; **الْوَسْطَى** Ortaçağ; **نَتِيجَةُ الوَسْطَى** ortalama sonuç;

تَوَسَّطَ orta olma hali, ortalık; orta kalite/ vasıf/ konumda olma; aracılık;

وَسيطاً ۱) aracı; simsar; vasıta araç; **بِوَسَاطَةِ** ... ۲) **بِوَسَاطَةِ** ...sayesinde; ...tarafından; **بِالْوَسَاطَةِ** dolaylı olarak; **بِهَذِهِ الوَسَاطَةِ** bunun vasıtasıyla; bunun sayesinde; **أَلَّا بِوَسَاطَةِ ذَلِكَ**;

مُتَوَسِّطٌ orta; orta vasıfta/ kalitede/ seviyede; merkezi, merkezde bulunan; aracı simsar; ortalama; **مُتَوَسِّطُ الحَالِ** ۱) orta halliler; **مُتَوَسِّطُ العُمُرِ** orta büyüklükte; **مُتَوَسِّطُ الحَجْمِ** orta yaşlı; **مُتَوَسِّطُ القَامَةِ** orta boy(lu);

الْبَحْرُ الأَبْيَضُ المَتَوَسِّطُ orta kalite(de); Akdeniz; **مَوَاجَاتُ مُتَوَسِّطَةٍ** ortadalga ELO.; **مُتَوَسِّطُ الهُجُومِ** santrafor [futbol];

وَسِعَ (وَسَاعَةً) geniş/ engin olmak; **وَسِعَ** (سَعَةً) geniş olmak; zengin/ hali vakti yerinde/ varlıklı olmak; (b-i, bşi) alacak/ barındıracak kadar yeri olmak; (bşi) içine almak, kapsamak, kuşatmak; (b-e, bşe) yetecek kadar/ kafi miktarda büyük olmak; **وَسِعَ** (سَعَةً, وَسِعَ) [özl. olumsuz kullanım] (...için) mümkün olmak, (...tarafından) yapılabilir, yapılmasına izin verilmek; (bşi) yapabilmek; (bş yapmaya) izinli olmak, (bşi) yapabilmek; **لَا يَسَعُنِي أَنْ أَقُولَ** diyemem, söyleyemem; **مَا أَسَعُ ذَلِكَ** bunu yapamam; **وَسِعَ** (bşi) daha da büyütmek, genişletmek; (bşi) yaymak, açmak; (bşi ya da من bşi) genişletmek, büyütmek; (b-e, bşi) zenginlik vermek, (b-e, bşi) bolca vermek; **وَسِعَهُ خُطَاهُ** ۱) büyük adımlar atarak yürümek; **وَسِعَ المَكَانَ** ۲) **وَسِعَ** = **أَوَسِعَ** için yer açmak; zengin olmak ya da zenginleşmek; **أَوَسِعَهُ بَرًّا** ۱) b-e pek çok iyilikte bulunmak, b-e elinden gelen iyiliği yapmak; **أَوَسِعَهُ شَتْمًا** ۲) b-e çok sövmek = birine ağzını açıp gözünü yummak, sövüp saymak; **أَوَسِعَهُ ضَرْبًا** birini iyice dövmek [birini eşek sudan gelinceye kadar dövmek]; **أَوَسِعَ النَّفَقَةَ** pek çok harcamada/ masrafta bulunmak; **تَوَسَّعَ** genişlemek; yayılmak, açılmak [dürülü, kapalı bş]; yeterince geniş/ ferah olmak; (de ...في) rahatına bakmak,

kendi evindeymiş gibi davranmak; (في ...de, hakkında) uzun uzun konuşmak/ tartışmak, (في ...i) uzun uzun ele almak/ incelemek; (في bşe) devam etmek, (في bşi) sürdürmek; ﴿تَوَسَّعَ فِي النَّفَقَةِ﴾ büyük harcamalar yapmak; ﴿اتَّسَعَ﴾ genişlemek; büyümek; artmak, giderek yayılmak; çok geniş/ vasi/ engin olmak; zenginleşmek [eli bol olmak, eli genişlemek]; (ل ...için) yeteri kadar büyük ya da geniş olmak; (ل b-nin) emrinde olmak; (ل ...den) çabuk etkilenir, (ل ...e karşı) hassas olmak; (bşi) yapabilmek ﴿بِكُلِّ مَا تَسِعُ لَهُ﴾ ifade edebildiği kadar, dili döndüğü kadar; ﴿اسْتَوْسَعَ﴾ genişlemek, giderek genişlemek; daha da büyümek; (bşi) geniş veya büyük saymak, addetmek;

﴿سَعَةً﴾ genişlik; menzil, sınır; hacim, kapasite; yapabilme gücü, kudret, ferahlık; bolluk, zenginlik; servet ﴿ذُو سَعَةٍ﴾ varlıklı, hali vakti yerinde; ﴿سَعَةً﴾ veya ﴿بَسَعَةً﴾ bol bol; عَلَى رَحْبِ السَّعَةِ hoşgeldiniz [safa geldiniz]!; عَلَى قَدْرِ سَعَتِي elimden geldiği kadar, yapabildiğim kadar; ﴿كَانَ فِي سَعَةٍ مِنْ رِزْقِهِ﴾ bolluk/ refah içinde olmak ya da yaşamak; ﴿سَعَةً﴾ sığa, sabır, tahammül; ﴿سَعَةً كَهْرَبَائِيَّةَ﴾ genlik ELK.; kapasite ELK.;

﴿وَسِعَ﴾ yapabilme gücü, kudret; kapasite; güç, kuvvet ﴿وُسْعُهُ﴾ yapabileceği, elinden gelen; ...yapabilir, yapmaya kadirdir; ﴿وُسْعِي أَنْ أَقُولَ﴾ söyleyebilirim ki..., ...dığımı söyleyebilirim;

...den başka birşey elinden gelmez, ...den başka seçeneği yok; ﴿بَذَلَ﴾ elinden geleni yapmak;

﴿وَسِعَ﴾ enginlik, çok geniş olma;

﴿وُسْعَةً﴾ genişlik; sınır, hudut, uç; (من ...in)

bolluğu, çokluğu;

﴿وَسِعَ﴾ geniş; büyük; uçsuz bucaksız, engin; çok şeyi içine alabilen;

﴿أَوْسَعَ صَدْرًا﴾ daha geniş; ﴿أَوْسَعَ مَدًى﴾ daha enli, daha geniş;

﴿تَوَسَّعَ﴾ genişletme; büyütme, artırma;

﴿تَوَسَّعَ﴾ [karar] infaz tihiri

HUK.;

﴿تَوَسَّعَ﴾ genişleme, büyüme, artma; yayılma; ﴿مَعَ التَّوَسُّعِ﴾ daha da genişleyerek, büyüyerek; ﴿تَوَسَّعَ اسْتِعْمَارِي﴾ sömürgeci, emparyalist yayılma; ﴿تَوَسَّعَ الْحَرْبُ﴾ savaşın yayılması; ﴿سِيَاسَةُ التَّوَسُّعِ﴾ yayılmacılık politikası;

﴿تَوَسَّعَ﴾ yayılmacı [na't]; ﴿سِيَاسَةُ التَّوَسُّعِ﴾ yayılmacılık politikası;

﴿اتَّسَعَ﴾ genişleme, genişlik, büyüklük, enginlik; sınır, hudut, uç; genlik ELK.; [raylar arasında] açıklık; yeterlilik; ﴿اتَّسَعَ فِي الْكَلَامِ﴾ sözünü uzatma; ...için yetersizlik, ...e uygun olmama;

﴿وَأَسَعَ﴾ geniş; enli; büyük, engin, uçsuz bucaksız ﴿وَأَسَعَ الْأَفْقُ﴾ ufku geniş; ﴿الْإِتِّسَاعُ﴾ yaygın, büyük oranda yayılmış; ﴿وَأَسَعَ الرَّحْمَةُ (الْعَدْلُ)﴾ şefkati (adaleti) pek çok; ﴿وَأَسَعَ الصَّدْرُ﴾ sabırlı; müsamahakar, hoşgörülü, yüce gönüllü; ﴿وَأَسَعَ النَّطَاقُ﴾ yaygın-

karaya sarmak;

وَشِيع çit;

وَشِيعَة makara, bobin;

وَشَق vaşak ZOO.;

وَشَكْ ve **وَشَاكَة** (وَشَكْ, يَوْشَكْ, **وَشَكْ** / tez olmak; **أَوْشَكْ** (أَنْ ...yapmasına, olma-sına) az kalmak, (... أَنْ ...) ...yapayazmak, tam (أَنْ ...yapmak/ olmak) üzere olmak; **وَشَكْ** أَنْ ... neredeyse..., tam ...yapacaktı olacaktır ki;

وَشَكْ عَلَى **وَشَكْ** tezlik, çabukluk; **وَشَكْ** عَلَى **وَشَكْ** tam ...i yapacakken, yapmasına ramak kaldı ki; **وَشَكْ** عَلَى **وَشَكْ** tam çıkacakken, çıkmak üzereyken;

وَشَكَانْ tezlik, çabukluk;

وَشِيكْ çok yakın, olmasına az kalmış [eli

kulağında]; **وَشِيكْ الزَّوَالِ** yok olmak üzere;

وَشِيكْ الْحَالِ çözülmek üzere olan [sorun];

جَاؤُوا أَوْشَالًا damla; gözyaşı; **وَشَالْ** **وَشَالْ** peşpeşe geldiler;

وَشَمْ ve **وَشَمْ** (وَشَمْ, يَشَمْ, **وَشَمْ** (bşe) dövme yapmak;

وَشَمْ dövme, dövme işareti;

وَشِيمَة düşmanlık, husumet;

وَشْنَة vişne MIS.;

وَشَوْش (b-nin) kulağına fısıldamak;

fısıltı ile söylemek, fısıldamak;

وَشَوْشَة fısıltı;

وَشَى (وَشَى, يَشَى) (kumaşı) işlemek, süslemek [renk renk]; (... إلى b-i, ب) (وَشَايَة, وَشَى) ...in yanında [özl. sultanın yanında] kötülemek, çekiştirmek; (b-i, ب) ihbar etmek; **وَشَى**

(kumaşı) [rengarenk] işlemek;

وَشَايَة -آت [hayvan vb.de] benek; defo,

kusur; nişan, alamet;

وَشَى rengarenk süsleme, işleme;

rengarenk süslenmiş veya işlenmiş kumaş;

وَشَاء işlemeli kumaş tüccarı;

وَشَايَة çekiştirme, kötüleme;

وَشَايَة işleme, süs; işleme, süsleme;

وَشَايَة hain; iftiracı; muhbir;

وَصَبْ (وَصُوب) sürmek, sürekli olmak;

(bşe) istikrarlı ve itinalı bir şekilde

devam etmek; **وَصَبْ** ve **وَصَبْ**

وَصَبْ kronik/ müzmin hastalığı bulunmak;

وَصَبْ hastalık; hasta olma hali;

[hastalık] rahatsızlık, acı çekme;

وَصَبْ sürekli, kalıcı; müzmin, kronik;

وَصَبْ hasta, rahatsız;

وَصَدْ (وَصَد) sağlam/ sıkı durmak; sabit

olmak; **وَصَدْ** (bşi) dokumak; **وَصَدْ**

وَصَدْ b-nin önünü kapatmak;

kesmek, yolunu kapamak;

وَصِيدْ eşik;

وَصَفْ (وَصَف) (b-i, bşi) nitelemek, tasvir

etmek; (b-i, bşi) vasıflamak, karakterize et-

mek; (b-i) övmek, methetmek; (b-i, ب bş

ile) nitelemek, vasıflamak, övmek; [doktor]

(b-e bir ilacı) reçetede yazmak, salık ver-

mek; **وَصَفْ** anlatılamaz, nitelikleri tam

olarak ifade edilemez; tanımlanamaz; sı-

radan, alelade; **وَصَفْ** (bşi) bbe anlatmak;

وَصَفْ vasıflanmak, nitelenmek; (... ile) ta-

çalışmak; ... في **وَصَلَ** جَهْدَهُ (سَعْيُهُ) durup dinlenmeden ... için çaba sarfetmek, çaba harcamak; **أَوْصَلَ** كُلَّ ذِي ۞ : **وَصَلَ** = **أَوْصَلَ** herkese hakkını vermek; **تَوَصَّلَ** (إلى) ...e ulaşmak, varmak; ...e) erişmek; (إلى ...e) ulaşmak, varmak; **تَوَاصَلَ** birbiri ile bağlantılı olmak; peş peşe olmak/ gelmek; **اتَّصَلَ** (ب...ile) birleşmek; (ب...e) bağlanmak; (ب...ile) temas halinde olmak; (ب b-e) telefon etmek; (ب b-ile) bağlantı kurmak; (ب...ile) bağıntılı/ ilişkili olmak; (ب...e) katılmak; (ب...ile) komşu/ yan yana olmak; (ب b-nin) kulağına gelmek; sürmek, devam etmek; sürekli/ devamlı olmak; soyu (إلى ...e) kadar uzanmak; (إلى ...e) varmak, ulaşmak; ۞ ... **قَدْ اتَّصَلَ** بِنَا أَنْ ... **اتَّصَلَ** بِهِ ... olduğu vb. kulağımıza geldi; **بِه** **تَلْفُونِيَا** b-ile telefon görüşmesi yapmak, b-ile telefonda konuşmak; **اتَّصَلَتْ** بِه النَّارُ tutuşmak; **حِلَّة** ۞ **بِه** **تَلْفُونِيَا** bağ; ilinti; ilişki; bağlantı; alaka, münasebet; hediye, armağan; sıra cümlesi [ismi mevsulden sonraki] sıfat cümlesi, yan cümle DİLB.; ۞ **صِلَةُ** **الْوَصْلِ** bağlantı, irtibatı sağlayan bağ;

وَصَلَ bağ, bağlantı; birleşme; rabıta, ilgi; özet; vuslat, sevgiliye kavuşma; (۞ **أَوْصَالَ**) bağ, bağlantı; bağlantı ELK.; (۞ **وَصُولَات**) alındı, makbuz; ۞ **وَصَلَ** **الْفَائِت** [gazetelerdeki bir yazı dizisinin geçmiş bölümlerine ait] özet; **لَيْلَةُ** **الْوَصْلِ** kameri ayın son günü;

وَصَلَ ۞ **أَوْصَالَ** [vücudun] aza, [çoğ.kul.] mafsallar, eklemler; ۞ **حَلَّ** **أَوْصَالُهُ** ya da **قَطَعَ**

أَوْصَالُهُ bşi parçalarına ayırmak;

وَصْلَةٌ elif harfinin üzerine koyulan vasil/ ulama işareti;

وَصْلَةٌ ۞ **وَصَلَ** , **آت** , **وَصَلَ** bağ, bağlantı; birleşme; bağlantı ELK.; bağlama; menteşe; bir arada tutan parça/ kısım; ilave, ek [özellikle araya]; haberleşme, iletişim hattı; tire;

وَصْلِيَّةٌ tali yol; besleme hattı;

وُصُولٌ varma, ulaşma; erişme, elde etme; [b-nin eline] geçme, ulaşma; (۞ **آت** -) alındı, makbuz;

وُصُولِي sonradan görme, türedi; fırsatçı, oportunist;

وَصِيلٌ dost, can yoldaşı;

الْمَوْصِلُ Musul;

تَوْصِيلٌ birleştirme, bağlama, bir araya getirme; verme, besleme [üretim bandında]; bağlantı; şebeke, besleme hattı; devre, bağlantı ELK.; iletkenlik ELK.; iletişim; İletme, ulaştırma; nakliyat; (۞ **تَوَاصِيلُ**) alındı, makbuz; ۞ **تَوْصِيلٌ** **إِلَى** **الْأَرْضِ** toprak hattı ELK.; **تَوْصِيلٌ** **عَلَى** **التَّوَازِي** paralel bağlama ELK.; **تَوْصِيلٌ** **عَلَى** **التَّوَالِي** seri bağlama ELK.; **جَيِّدٌ** **سَدَادُ** **التَّوَصِيلِ** iyi iletkenlik; **فِي** **شِ** **تَوْصِيلِ** ELK.;

تَوْصِيلَةٌ bağlantı ELK.; **تَوْصِيلَةُ** **الْأَرْضِ** toprak [hattı] ELK.;

وَصَالٌ [sevgililer için] kavuşma, vuslat;

مُؤَاصَلَةٌ bağ, bağlantı; süreklilik, devamlılık; ardarda gelme; **مُؤَاصَلَاتٌ** [çoğ.] iletişim hatları ۞ **مُؤَاصَلَةٌ** **حَدِيدِيَّةٌ** tren yolu ile ulaşım; **مُؤَاصَلَةٌ** **سِلْكِيَّةٌ** telegraf ile haberleşme;

اُلاَشیْم اِراَءِلاری/ vasıtaları;
وِزَارَة اُلاَشیْم یوللاری; طُرُق اِلاَشیْم یوللاری;
اُلاَشیْم بکأنلِیْیِ اِلاَشیْم بکأنلِیْیِ

اِیصال birleştirme, bir araya getirme; birleşme; bağlantı; iletişim; nakliyat, taşıma; teslim etme, teslimat; (آت) alındı makbuz; **اِیصال** (e, bir amaca, hedefe) erişme, (i) elde etme; varma, ulaşım; [yeniden] buluşma, bir araya gelme;

اِیصال süreklilik, devamlılık; peşpeşe gelme; **اِیصال** sürekli olarak, daimi olarak;

اِیصال birleşme; birleşme, bağlantı yeri/ noktası; bağlantı; temas; irtibatı/ bağlantı/ irtibatın tesisi/ kurulması; [radyo] yayını alma/ çekme; (ile) temasa geçme; kavşak; süreklilik, devamlılık; peş peşe ardarda gelme; **اِیصال** ...ile temas halinde; **اِیصال** ...ile irtibatını sürdürmek; **اِیصال** irtibat noktaları; **اِیصال** telefon bağlantısı;

اِیصال bağlı; (e) dikilmiş [göz]; ilgi zamiri, ismi mevsul DİLB.; **اِیصال** ayama mevşule; bir süredir;

اِیصال اِرضِی; آت-iletken ELK.; **اِیصال** toprak hattı ELK.;

اِیصال sürekli, devamlı, kesintisiz, aralıksız;

اِیصال sürekli, devamlı, kesintisiz, aralıksız; bitişik, komşu; **اِیصال** bitişik, muttasıl zamir DİLB.; **اِیصال** iyice birbirine geçmiş/ kenetlenmiş;

اِیصال (şerefe, ada) leke sürmek; (b-i, ile) suçlamak; **اِیصال** [hastalık] (b-i) zayıf düşürmek; **اِیصال** [hastalıktan dolayı] zafiyet geçirmek, zayıf düşmek; [ad, şeref] lekelenmek, leke sürülmek;

اِیصال leke, sürme, lekeleme;

اِیصال leke, kara; leke sürme; kusur, noksan, rahatsızlık;

اِیصال rahatsızlık;

اِیصال [delik ya da yarıktan] gözetlemek, sezdirmeden bakmak; [= وِسْوَ] fısıldamak;

اِیصال ve وِسْوَ gözetleme deliği;

اِیصال gözetleme, sezdirmeden gerçekleştirilen bakış;

اِیصال ve وِسْوَ (b-i, bşi, b-e, b-nin) sorumluluğuna/ gözetimine bırakmak; (b-e, bşi, bş yapmasını) tavsiye etmek, salık vermek; (b-i, bş yapmakla) görevlendirmek, (b-i, bş ile) vazifelendirmek; (b-i, bş ile) vazifelendirmek; (b-den, bşi) talep etmek; (bşi) emretmek; kendi isteğini yerine getirmek; (آن ...olmasını) dilemek, dileğinde bulunmak; (b-e, bşi) vasiyet etmek; (b-i) vasiyeti uygulamak üzere seçmek, **اِیصال** b-den ...i gözetmesini istemek; **اِیصال** (bşe) özen göstermek, ilgilenmeye başlamak; iyi niyetli olmak; **اِیصال** fiyatı yüksek tutmamak;

اِیصال vasi; yetkili koruyucu; man-

lama; gensoru; soruşturma;

واضح açık, net; aşikar; apaçık, ayan beyan; görünen; belli; **واضح بذاته** zaten apaçık olan; kendi kendini açıklayan; **من** ...olduğu, ...yaptığı vb. apaçık görünmektedir; **وضوح الشمس** mesele gün gibi aşikar/ açık/ ortada;

متضح açık, net; ayan beyan, aşikar, sarih; **وضر** (وضر) kirli/ pis olmak;

وضر kir, pislik;

وضر kirli, pis;

وضع (...e, ...in üzerine, (bşi) (وضع) يضع, **وضع** (...e, ...in içine) koymak, bırakmak; (bşi) indirmek, aşağı bırakmak; (bşi) yerleştirmek; (bşi) dikmek, dik olarak koymak; (bşi, في ...e, ...in içine) yerleştirmek, oturtmak; (b-e, bşi) yüklemek, koymak [vergi vb. gibi]; (bşi, عن b-den, yük olmaktan çıkarmak, (b-den, bşin) yükünü/ [manevi] ağırlığını kaldırmak/ hafifletmek; (attan) eğerini almak; [kadın] (çocuğunu) doğurmak; (bşi) ilk olarak yapmak, ortaya atmak, ihdas etmek, çıkarmak, (bir gelenek, adet) türetmek, çıkarmak; (bşi) kurmak, tesis etmek; (bşi) yazıya geçmek, yazarak kaydetmek; (kitap, beste) telif etmek, yazmak; derlemek; (yeni bir terim, kelime) türetmek, kullanmak; (b-i, veya b-i) küçük düşürmek, saygınlığını bozmak; (نفسه) (وضوع, ضعة, وضع) -bozmak; **يوضع**, **وضع** alçaltmak, gurununu kırmak;

(وضاعة) seviyesiz/ düşük seviyeli/ adi olmak; **وضع الحجر الأساسي** veya **وضع أساساً** ...in temelini atmak; **أكاليل** ...e çelenk koymak; **وضع جانباً** ya da **وضع على الجانب** bşi koymak, yanına koymak; **وضع في جيبه** bşi cebine koymak; **وضع حداً لـ** ...e bir sınır koymak, sınırlama getirmek; **وضع خطة لـ** ... için bir proje hazırlamak, plan yapmak; **وضع السّلاح** ...e mühür vurmak; **وضعت السّلسلة في عنقه** silahları bırakmak; **وضع مشروعاً** bir plan yapmak; **وضع من قدره** bşin değerini düşürmek; **وضع تقريراً** rapor hazırlamak; **وضعه** öneriler ge-tirmek/ sunmak; **وضع في مقدمة اهتمامه** bir şeye öncelik tanımak, bir şeye özel bir önem atfetmek; **وضع لفظاً** bir ifade/ kelime bulmak; **وضع للفظ معنى خاصاً به** kelimeye/ ifadeye yeni bir anlam vermek/ atfetmek; **وضعه نصب** bşi birinin gözünün önüne koymak; **وضع نظارتَهُ على عينيه** gözlüğünü takmak; **وضعه على** kural[lar] koymak; **وضعه حدة** bşi ayırmak, ayrı bir yere koymak; **وضعه موضعاً** bir şeyi başka bir şeyin yerine koymak; **وضعه موضع التنفيذ** bşi uygulamaya koymak; **وضعه موضع الشك** yerine getirmek; **وضعه موضع العمل** bşi fiiliyata dökmek, bşi eyleme geçirmek, uygulamak; **وضع الفكرة موضع الفعل** düşüncüyü eyleme

dönüştürmek; **وَضَعَ** نَفْسَهُ مَوْضِعَ فَلَانٍ kendini *b-nin* yerine koymak; **وَضَعَهُ** فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ *b-şi* [asıl] yerinden başka bir yere koymak; **وَضَعَ** يَدَهُ ...i ele geçirmek; **وَضَعَ** يَدَهُ عَلَى ... *b-şi* [elinden] bırakmak; **وَضَعَهُ** تَحْتَ *b-şi* hakimiyeti altına almak; **وَضَعَ** *b-şi* dip not düşmek; **أَوْضَعَ** acele etmek; **أَوْضَعَ** (في ...e) faal/ aktif olarak katılmak; **تَوَاضَعَ** (في ...de) kayba uğramak; alçak gönüllü davranmak, tevazu göstermek; kendi gururunu kırmak; **أَتَضَعَ** (على ...de, hakkında) anlaşmak, uyuşmak, hemfikir olmak; kendi gururunu kırmak;

ضِعَّة adilik, seviyesizlik; düşkünlük, fakirlik, yoksulluk;

وَضَعَ (في ...e) koyma, bırakma; yerleştirme, oturtma; dikme, dik olarak koyma; kaydetme, yazıya geçme; [rapor, belge] hazırlama; (kitap, beste vb.) derleme, yazma, telif etme; ilk kez yapma, ortaya atma/ çıkarma, ihdas etme; (kelime, terim) ortaya atma, türetme; [anlaşma ile ilgili] karar, sonuç; [çocuk] doğurma; kural; taslak, kroki; poz; pozisyon; durum, vaziyet; ifade MAT.; temel; gururunu/ kibrini kırma; (ç. **أَوْضَاع**) vaziyet, durum, hal; poz; pozisyon; **أَوْضَاع** [çoğ.] ahval, durumlar; şartlar; gelenekler, töreler; kurallar, statüler, konumlar; davranışlar, tavırlar; **وَضَعَا** و **وَضَعَا** söz ve işle, hem söyleyerek hem yaparak; **الْوَضْعُ الْحَالِي** [Şu] içinde bulunduğumuz

durum; **وَضَعَ** الْيَدَ (من ...i) elden bırakma; (على ...i) ele geçirmek;

وَضْعَةٌ vaziyet, durum, hal; pozisyon, konum;

وَضْعِي [na't] vaziyet, durum ile ilgili veya pozisyon/ konum itibariyle; pozitif; pozitivist FELS.; suni; geleneksel; **قَانُونٌ وَضْعِيٌّ** pozitif hukuk, meri hukuk HUK.; **الْقِيمِ** On ve katları MAT.;

وَضْعِيَّة vaziyet, durum; pozitivizm, olguculuk FELS.;

وَضَاعَةٌ seviyesizlik, adilik;

وَضِيعٌ **وَضَاعَةٌ** adi, sıradan, aşağı tabakadan; aşağı, alt; **الطَّبَقَةُ الْوَضِيعَةُ** alt sınıf, tabaka [toplumun] alt ve üst sınıftan olanlar, herkes;

وَضِيعَةٌ **وَضَائِعٌ** [bir yere] konulan, bırakılan veya emanet/ rehin bırakılan şey; emanet, birinin himayesine/ gözetimine bırakılan şey; zarar ile yeniden satış ISL.HUK.; [fiyat] indirim, tenzilat;

مَوْضِعٌ [bir şeyin bırakıldığı] yer, mahal; [kitapta] bölüm, yer; durum, vaziyet; hal; seviye, düzey; [özl. masdara mudaf olarak] ...in yapıldığı şey, nesnesi, **فِي مَوْضِعِهِ** yerinde, doğru yerde, doğru zamanda; **فِي مَوْضِعِهِ** asıl, olması gerektiği yerden başka bir yerde; **فِي مَوْضِعِ الْحَالِ** bu durumda, şu içinde bulunduğumuz durumda; **كَانَ مَوْضِعٌ** iyi bir şekilde karşılanan o idi, iyi bir şekilde karşılandı; **مَوْضِعُ الْإِعْجَابِ** hayranlık uyandıran ya da hoş giden şey, kişi; **مَوْضِعٌ**

الْحَنَانِ özlenen, özlemi çekilen şey, kişi; bkz. وَضَعَ :

مَوْضِعِي [na't] yer, mahal ile ilgili;

تَوَاضَع tevazu, alçakgönüllülük; adilik, seviyesizlik, düşük seviyelilik;

تَوَاضَع = اتَّضَاع :

وَاضِع yazar, müellif; mucit; [kural, metot vb.i] ilk olarak yapan ortaya koyan [...in babası]; loğusa, çocuğunu yeni doğurmuş; peçesiz; **وَاضِعُ الْيَدِ** işgalci, işgal etmiş olan; malik, sahip HUK.;

مَوْضُوع konu, mevzu; mesele, problem, sorun; tema, işlenen/ ele alınan konu; yazı, makale; aksiyom, postulat.; mevzu, uydurma HAD.; **فَهْرَس** içindekiler, konular fihristi; **خَارِج** konuyu anlamak; **أَدْرَكَ الْمَوْضُوعَةَ** konu dışı/ harici, konuyla alakasız; **غَيْرُ ذِي مَوْضِعٍ** yersiz/ zamansız olarak;

مَوْضُوعِي nesnel, objektif, tarafsız; konu/ mevzu ile ilgili;

مَوْضُوعِيَّة nesnelcilik, objektivizm;

مَتَوَاضِع mütevazi; basit, sıradan; önemsiz miktarda, az;

وَضَم kasap tezgahı;

وَطِئَ, **يَطِئُ**, **(وَطْء)** (bşin) üzerine [ayağıyla] basmak, (bşin) üzerinde yürümek; ayağını (bşin) üzerine koymak; (ata) binmek, (atın) üzerine çıkmak; (bşin) ayağının altına almak, [ayağıyla] çiğnemek; (kadınla) cinsel ilişkide bulunmak **لَمْ تَطْعَهُ قَدَمٌ** ayak basılmamış, el

değmemiş, bakır; **وَطَأَ**, **يَطَأُ** (وَطْء) [özl. yolu] düzlemek; [özl. döşek vb.i, ل... için] hazırlamak, yaymak ve yumuşatmak; (bşin) hazırlamak; (bşin üzerine) kuvvet uygulamak; (bşin) alçaltmak; **وَطْءٌ**, **يَطْؤُ**, **وَطْءٌ** engebesiz olmak, düz olmak; düzleştirilmek; hazırlanmak; **وَطَأَ = وَطَأَ**; (fiyatı) indirmek, düşürmek; **وَطَأَ صَوْتَهُ** sesini alçaltmak; **وَطَأَ** (b-ile, ... üzerinde) anlaşmaya varmak, uyuşmak, hemfikir olmak; **أَوْطَأَ** (b-nin, bşin) üzerine basmasını sağlamak; (b-e, bşin) [ayağı altında] çiğnetmek; **تَوَاطَأَ** (bşde) anlaşmaya varmak, ittifak etmek, el ele vermek, birlikte hareket etmek;

وَطْءٌ ve **وَطْءٌ** çukur, basık arazi;

وَطْءَةٌ [ayak] baskı, zor, yer çekimi; **شَدِيدُ الْوَطْءَةِ** (bşin üzerinde) çok baskısı/ etkisi olan; **اِشْتَدَّتْ وَطْءَةُ الشَّيْءِ** [sıkıntı, ağrı vb.] giderek ağırlaşmak, daha şiddetli olmak; **اِشْتِدَادُ الْمَرَضِ** hastalık giderek ağırlaştığından;

وَطِئَ alçak; düz;

أَوْطَأَ daha alçak;

مَوْطِئٌ ve **مَوْطِئٌ** ayak basılan yer; ayak izi; ayak taburesi; **مَوْطِئُ الْأَقْدَامِ** zemin, yer;

تَوَاطُوءٌ giriş, başlangıç; hazırlık; alçaltma, düşürme; indirim **لِتَوَاطُوءٍ** ...e hazırlık olarak/ amacıyla; **تَوَاطُوءُ الصَّوْتِ** sesi alçaltma; **مَوْطِئَةٌ** anlaşma, uyuşma, hemfikir olma; gizli anlaşma, suç ortaklığı;

severlik, millet duygusu;

مَوْطِنٌ yurt, vatan; memleket; bölge, alan, nokta; [bşin olması gerektiği] yer, zaman; **مَوْطِنُ الضَّعِيفِ (العَلَّة)** zayıf nokta; nazık/ hassas nokta; **وَضَعَ يَدَهُ عَلَى مَوْطِنِ الْعَلَّةِ** hassas noktaya dokunmak/ değinmek; **الْمَوْطِنُ الْوَضِيعُ** en alt nokta, dip;

اسْطِنَانٌ göç, iç göç; [sömürgeci olarak] yerleşme; [bir yeri] sömürgeleştirme; "İstî-tân" vergisi TUN.;

مِدَاظِنٌ vatandaş, yurttaş; hemşehri, memleketli; **مَوْأَطِنٌ عَالَمِيٌّ** kozmopolit, ulusallığını yitirmiş [kişi];

مَسْوَطِنٌ yerli [yabancı değil, ülkenin kendisinin ürettiği]; [bir yerde] yaşayan, oturan, sakin; köklü; yöresel [hastalık] TİP.;

مَسْوَطِنٌ yerli **أَلْ**; **أَلْ** sakin; köklü; **وَطَاوِطٌ** yarasa ZOO.; **وَطِيٌّ** ⇒ **وَطِيٌّ** (bşî) alçaltmak KNŞ.;

وَاطٌ alçak; yumuşak; ALF.BKZ.;

وَضْبٌ (bşî veya **وَضْبٌ**) **وَضْبٌ** (bşî) istikrarlı/ düzenli bir şekilde sürdürmek, devam etmek; **وَاطِبٌ** (bşî) çabalamak, gayret sarfetmek, uğraşmak;

مَوْاطِبَةٌ gayretlilik, uğraşma, çabalama; devamlılık, sürdürme;

مَوْاطِبٌ gayretli, çabalayan, uğraşan, ısrarcı, peşini bırakmayan;

وَضَفٌ ⇒ **وَضَفٌ** (bşî, **وَضَفٌ**) [görev vb. olarak] vermek; (b-i, bş ile, vergi ile) yükümlü tutmak; (b-i) görevlendirmek, (b-e) iş ver-

mek; (parayı) işletmek; **تَوَظَّفَ** bir göreve getirilmek, görevlendirilmek; bir görevi/ işi olmak, bir görevde çalışmak; **تَوَظَّفَ فِي الْحُكُومَةِ** devlet memuru olarak çalışmak, devlet işinde çalışmak;

وَضَائِفٌ günlük tayin; ücret; iş; görev, vazife; ev ödevi; hizmet; fonksiyon, işlev **وَضَائِفٌ** bir görevi yerine getirmek; işlevi/ fonksiyonu görmek; **وَضَائِفٌ خَالِيَةٌ** boş kadrolar; [gazetede başlık olarak] iş ilanları; **عِلْمُ وَضَائِفِ الْأَعْضَاءِ** veya **عِلْمُ الْوَضَائِفِ** fizyoloji; **وَضَائِفِيٌّ** işlevsel, fonksiyonel;

تَوْظِيفٌ görevlendirme, iş verme, göreve getirme, atama; **تَوْظِيفُ الْمَالِ** yatırım, teşebbüs, girişim;

مَوْظَفٌ muayyen, sabit [maaş]; görevli, vazifeli; (ç. **وَضَفٌ**) çalışan, işçi; memur, görevli memur; **مَوْظَفُ الْحُكُومَةِ** devlet memuru; **مَوْظَفُ عُمُومِيٍّ** kamu görevlisi; **وَعَبٌ** (bşin) tamamını/ hepsini almak; **أَوْعَبٌ** (bşî, **وَعَبٌ**) (bşî) sokmak; **وَعَبٌ** = **وَعَبٌ** (bşî) kökünü kurutmak, (bşden) geride eser bırakmamak; (b-i, **وَعَبٌ**) **وَعَبٌ** (b-i) kollarının arasına almak (b-i) **وَعَبٌ** (bşî) içine almak, koparmak; (bşî) kavramak, idrak etmek; (bş için) yeri bulunmak (bşî) alacak yeri olmak;

اِسْتِيعَابٌ kapasite [istiap]; kavrama, idrak; **وَعَثٌ** (وَعَثٌ) **وَعَثٌ** ve **وَعَثٌ** (وَعَثٌ) zor/ güç olmak ya da zorlaşmak, güçleşmek; **وَعَثٌ** zor, güç; **وَعَثٌ** engebeli arazi;

وَعَثَاء güçlük, zorluk, sıkıntı;

وَعَدَ (وَعْدَ) söz vermek; vaatte bulunmak;

(b-e, ب bşi ya da bşi) vaad etmek, söz ver-

mek; (b-i, ب...ile) tehdit etmek **وَعَدَ**

وَعَدَ نَفْسَهُ بِأَنْ ... şeref sözü vermek;

kendi kendine yapacağına dair söz vermek,

karar almak; **وَأَعَدَ** sözleşmek, (b-ile, belli

bir gün, zaman veya yerde) buluşmak için

sözleşmek, randevu vermek; **وَعَدَ = أَوَعَدَ**;

تَوَعَدَ (b-i) tehdit etmek; (b-nin) gözünü kor-

kutmak, yıldırım; **تَوَاعَدَ** sözleşmek; buluş-

ma/ toplantı vb. için anlaşmak, randevulaş-

mak; **اتَّعَدَ** ve **اِيتَّعَدَ** (أَنْ ...yapmak için) anlaş-

maya varmak, (أَنْ ...olduğunda) fikir bir-

liğine varmak; birbirini tehdit etmek;

عِدَّة آت söz, vaat;

عِدِّي ve **عِدِّي** vaat eden, sözveren;

وَعَدَ أَخْلَفَ وَعَدَهُ sözünü,

vaadini tutmamak;

وَعِيد tehdit;

وَعِيدِي tehdit eden, tehdit edici, tehdit-

vari; göz korkutucu, yıldırıcı;

وَعْدَ مَوْعِدَ söz, vaat; taahhüt,

bağlantı, randevu, buluşma sözü; randevu

yeri/ zamanı, sözleşilen yer/ zaman; [muay-

yen, önceden verilmiş, belirlenmiş] zaman;

son tarih [teslim, ödeme, kullanım]; yıldönü-

mü; **وَعْدَ** مَوْعِدَ مَعَهُ (مِنْهُ) biri ile

buluşacak olmak, biri ile randevusu bulun-

mak; **وَعْدَ** مَوْعِدَ Vaadedilmiş Topraklar;

وَعْدَ مَوْعِدَ söz, vaat; buluşma sözü,

randevu; belirlenmiş zaman; randevu,

buluşma vakti; [ödeme, kullanım vb.nin] son

tarihi; muayene saatleri; ziyaret saatleri

[müzelerde vb.de]; [tren, otobüs vb.nin] hare-

ket saati/ zamanı; **وَعْدَ** مَوْعِدَ ya da **وَعْدَ** مَوْعِدَ

tam vaktinde/ zamanında; **وَعْدَ** مَوْعِدَ

[verilen, belirlenen] zamanında olmayan/

yapılmayan/ ödenmeyen vb.; **وَعْدَ** مَوْعِدَ

hiç beklenmedik bir anda, ansızın; **وَعْدَ** مَوْعِدَ

...ile randevusu olmak, ...ile

buluşacak olmak; **وَعْدَ** مَوْعِدَ [tren] tarife;

وَعْدَ مَوْعِدَ teslim

tarihi; **وَعْدَ** مَوْعِدَ adet, aybaşı [vakti];

وَعْدَ مَوْعِدَ yalan vaatler; **وَعْدَ** مَوْعِدَ

Vaadedilmiş Topraklar;

وَعْدَ مَوْعِدَ sözleşme, anlaşma; randevu, bu-

luşma sözü;

وَعْدَ tehdit;

وَعْدَ tehdit;

وَعْدَ tehdit eden/ edici, göz korkutan,

yıldırıcı, yıldırıcı;

وَعْدَ مَوْعِدَ söz verilen, verilmiş, vaadedilmiş;

taahhüt edilmiş, belirlenmiş [vakit, tarih];

وَعْدَ مَوْعِدَ ve **وَعْدَ** مَوْعِدَ söz, vaat;

وَعْدَ (وَعْدَ) **وَعْدَ** (وَعْدَ) ve **وَعْدَ** (وَعْدَ) **وَعْدَ** (وَعْدَ)

[arazi] engebeli **وَعْدَ** (وَعْدَ) **وَعْدَ** (وَعْدَ)

olmak; **وَعْدَ** = **وَعْدَ**;

وَعْدَ moloz, yıkıntı; engebeli, yolsuz, ula-

şımı zor arazi;

وَعْدَ **وَعْدَ** enkaz halinde, her

yerde moloz yığınları bulunan; engebeli;

yolsuz; zorlu, çetin;

وَعْر ve وَعِير;

وَعُورَة engebелilik; zorluk, güçlük;

وَعُورَة arazinin engebелiliği, ulaşım zorluğu;

أَوْعَر daha engebeli;

أَوْعَز (b-şî) üstü (b-e, ya da b-şî) üstü

kapalı anlatmak, dolaylı anlatmak, (b-e,

veya b-şî) işaretle ima etmek; (b-e,

veya b-şî) önermek; (b-e, veya

b-şî yapma) fikrini/ ilhamını vermek; (b-

b-i, veya b-şî) tavsiye etmek; (b-i,

b-şî) teşvik etmek, (b-e, b-şî

yapmasını) söylemek;

أَيْعَاز tavsiye; öneri, teklif; ima;

أَيْعَازِي tavsiye eden, fikir veren;

مَوْعَازِي tavsiye edilen, öğütlenen, öne-

rilen;

وَعَسَ [hayat, kader] (b-i) tecrübeli

yapmak, (b-i) pişirmek, (b-e) tecrübe kazan-

dırmak; (b-şî) ezip parçalamak, kırmak;

أَوْعَاس ayak izi; bataklık kumu;

أَوْعَاس kumlu; وَعَسَاء müe.

أَوْعَاس bataklık kumu;

وَعَظَ (b-e) nasihat etmek,

(b-e) öğüt vermek; (b-e) vaaz vermek; (b-i,

...ile ilgili) uyarmak, (b-e, ...e karşı) uyar-

tenbihte bulunmak; أَتَعَّظَ nasihat dinlemek;

öğüdü/ sözü tutmak; (b-şî) kendine ders

çıkarmak, ibret almak;

عَظَة vaaz; ders, ibret; tenbih, ihtar;

öğüt;

عَظَة = وَعَظَة ve وَعَظَ;

مَوْعَظَة vaaz, dini öğüt; öğüt,

ibret dersi;

وَعَاز vaiz;

وَعَقَ (وَعَقَة) hırçın/ huysuz/ ters olmak;

وَعَقَ ve وَعَقَة hırçın, huysuz, ters; çabuk

sinirlenen, sinirli;

وَعَكَ (وَعَكَة) [sıcak] boğucu/ bunal-

tıcı olmak; [hastalık ateşi] (b-i) zayıf düşür-

mek; rahatsız/ keyifsiz olmak; تَوَعَكَ rahat-

sız/ keyifsiz olmak, keyfi yerinde olmamak;

وَعَكَ rahatsız, keyifsiz;

وَعَكَة rahatsızlık, keyifsizlik; boğucu

olma, bunalıcılık [sıcak] ;

تَوَعَكَ rahatsızlık, keyifsizlik;

مَوْعُوك rahatsız, keyifsiz; hasta;

مَتَوَعَكَ rahatsız, keyifsiz; hasta;

وَعَلَّ (وَعُول) dağ keçisi; antilop;

وَعُول korunak; melce;

önemli/ mühim kişi;

وَعُوع ulumak;

وَعَاوَع çakal;

وَعَاوَع uluma;

عَمَّ صَبَاحًا [emir yapısı] günaydın; وعَمَّ

مَسَاء iyi akşamlar;

وَعَى (وَعَى) (b-şî) içinde tutmak; (b-şî)

aklında/ hafızasında tutmak, ezberine almak;

dikkatini (b-şî ya da b-şî) vermek; (b-şî)

duyup anlamak, duymak; (b-şî) uyanık/

tetikte/ dikkatli olmak; وَعَى عَلَى نَفْسِهِ

belirginleşmek, anlaşılır hale gelmek; لَا يَعَى

şuurunu kaybetmiş, bilinçsiz [sıfat cümlesi olarak]; لَا يَكَادُ يَعِي neredeyse bilincini kaybetmiş; لَا يَعِي مَا يَقُولُ ağızdan çıkanı kulağı duymuyor, ne dediğini bilmiyor; وَعَى (b-i, من ...e karşı) bilinçlendirmek; أَوْعَى (sıvıyı bşi, kaba) koymak; تَوَعَى dikkatle/ ihtiyatla hareket etmek/ davranmak; (من ...e karşı) dikkatli/ hazırlıklı/ tetikte olmak, (من ...e) gafil avlanmamak;

وَعَى dikkatlilik; şuur, bilinç; uyanıklılık, bilinçlilik; his, duygu; tetikte olma, hazırlıklı olma, gafil olmama ۞ bilinçsiz olarak, bilmeden, dikkat etmeksizin; وَعَى مَا وَرَاءَ الْوَعَى milli şuur, ulusal bilinç; عَادَ إِلَى وَعِيهِ ya da اسْتَرْجَعَ وَعِيَهُ kendine gelmek, şuurunu/ bilincini yeniden kazanmak; فَقَدَ وَعِيَهُ bilincini kaybetmek, şuurunu kaybetmek, bilincini yitirmek; دُونَ وَعَى bilinçsiz [olarak];

أَوَاعٍ, أَوْعِيَّةٌ وَعَاءٌ kap; damar anat; أَوْعِيَّةٌ دَمَوِيَّةٌ kan damarları;

وَأَعٍ dikkatli, uyanık; şuuru/ bilinci yerinde;

أَوْغَادٌ, أَوْغَادٌ وَغْدَانٌ ahmak, aptal; sefil; hain, alçak;

وَعَرٌ (وَعَرٌ) kızmak, sinirlenmek; وَغَرٌ وَغَرٌ boğucu sıcak olmak; وَغَرٌ ...e karşı içi kin dolmak, ...den nefret etmek; أَوْغَرٌ ...: أَوْغَرٌ b-nin içini, ...e karşı kinle doldurmak, birinin ...den nefret etmesini sağlamak; تَوَعَّرٌ çok

öfkelenmek, köpürmek;

وَعَرٌ kin, nefret;

وَعَرَةٌ boğucu, aşırı öğle sığacı;

وَعَلٌ (وَعُولٌ) (في ...in içinde) derine batmak/ gitmek; (وَعْلَانٌ, وَغُولٌ, وَغْلٌ) ...e, b-nin yanına) davetsiz girmek/ gelmek; أَوْعَلٌ (في ...in içinde) derine batmak/ gitmek; kendini iyice (في ...e, bir etkinliğe, faaliyete) vermek; (b-i, في ...in içine) itmek; acele etmek; أَوْعَلٌ فِي السَّيْرِ ۞ çabuk çabuk yürümek; أَوْعَلٌ فِي الْكَلَامِ abartmak, büyütme, mübalağa etmek; تَوَعَّلٌ (في ...in içine) iyice batmak, derinlere batmak/ girmek; giderek ilerlemek;

وَعَلٌ davetsiz misafir, asalak, tüfeyli;

تَوَعَّلٌ derine batma/ girme; zihin meşgulliyeti;

وَأَعِلٌ davetsiz misafir, tüfeyli, asalak; konu dışı, alakasız, bağlantısız; derin, köklü [his];

مَوَعِلٌ kökü derinlerde, köklü;

وَعَى gürültü, kargaşa;

وَقْدٌ (وَقْدَةٌ, وَقْدٌ, وَقْدٌ) [özl. elçi, temsilci] (على veya الى b-e) gelmek; (على veya الى b-nin) huzuruna çıkmak; (على b-i) ziyaret etmek, görmeye gelmek; وَقْدٌ ve وَقْدٌ (b-i, heyeti, على veya الى b-i, heyeti, على veya الى b-e) temsilci olarak göndermek; (b-ile) birlikte gelmek veya varmak; تَوَاقَدٌ birlikte varmak; (على ...in) başına üşüşmek/ toplanmak;

وَفَدَ varma, gelme; (ç. **وَفُود** , **أَوْفَاد**) heyet, temsilci grup; delegeler; **الْوَفْدُ الْمُرَافِقُ** ... ل ...in beraberindeki heyet;

أَكْرَمَ (أَحْسَنَ) وَفَادَتَهُ **وَفَادَة** varış, varma; **b-i** iyi, hüsnü kabul ile karşılamak, **b-e** misafirperver davranmak;

وَفُود varış;

اِيْفَاد heyet gönderme;

وَفَاد varan, ulaşan; [şimdi, daha yeni] gelen; heyet; salgın [s.] [hastalık]; [zihne] peş peşe/ ardarda gelen [düşünceler, hatıralar];

وَأَفَدَة salgın [is.];

وَأَفَدَان [gen. **وَأَفْدَان**] elmacık kemiği;

مُوفِد görevle gönderilen veya atanan; elçi;

وَفَارَة (**يُوفِرُ** , **وَقَر** ve **وَفُور** , **وَفِر**) **وَقَر** bol, mebzul, pek çok olmak; artmak, çoğalmak;

وَقَر (**b-ş-i**) artırmak, çoğaltmak; (**b-ş-i** , **ل** **b-e**) bol bol vermek; (**delil** , **kanıt**) getirmek/ bulmak; (**b-ş-de**) tasarruf etmek, tutumlu davranmak;

(**b-ş-i** , özl. **parayı**) biriktirmek; (**ب-ع** , **b-ş-den**) [**yükten** , **masraftan**] kurtarmak, tasarruf etmesini sağlamak; **وَقَرَّ عَلَيْهِ مَصَارِيفُ** ۞

أَوْفَر **b-i** pek çok masraftan kurtarmak;

(**b-ş-i**) artırmak, çoğaltmak; **تَوْفَر** bol/ mebzul pek çok olmak; yeterli/ yeterince/ yeteri kadar olmak/ bulunmak;

[şart, koşul] sağlanmak, yerine getirilmek; uygun/ yerinde/ geçerli olmak, başarı göstermek, iyi gitmek, başarılı olmak; bütün dikkatini (**ع**...**ل**) vermek, kendini (**ع**...**ل**) hasretmek; tasarruf

edilmek; **تَوْفَرَتْ فِيهِ الصِّفَاتُ اللَّازِمَةُ** ۞ gerekli tüm nitelikler kendisinde bulunmak, gerekli niteliklerin hepsini haiz olmak; **تَوْفَرَتْ فِيهِ** [istenilen] bütün şartları/ koşulları sağlamak; **تَوَافَر** bol, mebzul, pek çok olmak; artmak, çoğalmak; [şartlar, koşullar] sağlanmak, bulunmak; [nitelikler, vasıflar vb.] (**ل** **b-de**) yeterince, hayli hayli bulunmak; **تَوَافَر** gençlik ve güzellikten yana nasibini almıştı;

(**وَفَرَات** , **وَفُور** , **وَقَر**) bolluk, zenginlik; (ç. **وَفُور**) fazla, fazlalık; tasarruf, tutum; biriktirme;

وَفَرَة bolluk;

وَقِير bol, mebzul;

أَوْفَر [...i] daha çok olan; bulunduran [genellikle kendisinden sonra mansub isimle]; daha ekonomik ۞ **أَوْفَرُ حَظًّا** daha şanslı;

تَوْفِير artırma, çoğaltma; tasarruf yapma; tutumluluk; **صَنْدُوقُ التَّوْفِيرِ** tasarruf bankası;

تَوْفَر bolluk; aşırı bolluk; artış, çoğalış, yayılma; [şart, koşul vb.i] bulundurma, sağlama ۞ **عِنْدَ تَوْفَرِ الشُّرُوطِ** şartların/ koşulların sağlanması/ yerine getirilmesi halinde;

وَأَفَر bol, mebzul; pek çok, aşırı, [mud. kul.]; pek çok ...i bulunan, ...i bol; **الْوَأَفِرُ** vafir şiirde bir vezin;

مَوْفُور bol, mebzul, pek çok; paralı, zengin, varlıklı; dolu, işi başından aşkın; tam, eksiksiz; **مَوْفُورُ الْمَطَالِبِ** ۞ pek çok isteği olan;

مَتَوْفَر bol, mebzul; tutumlu, ekonomik; tasarruflar; faiz;

أَوْفَى daha uygun/ münasip/ yerinde;

تَوْفِيقٌ uygun hale getirme; ayarlama; tek-

rar anlaşma, anlaşmaya varma; [Allah'ın bahsettiği] muvaffakiyet, başarılilik; başarı;

﴿ **لَجْنَةُ التَّوْفِيقِ** ﴾ hakem kurulu;

وَفَاقٌ uygunluk; uyumluluk; rıza, muvafakat, onay; ittifak, birlik; ... **وَفَاقًا لِّ** ...e uygun

olarak, ...e göre; uyarınca, gereği;

مُؤَافَقَةٌ anlaşma; uyum; benzerlik; uygun-

luk, münasiplik; rıza, muvafakat, onay;

تَوَافَقٌ tesadüf, rastlantı; uyum;

اتِّفَاقٌ anlaşma; uyuşma; tesadüf, rastlantı;

(**آت**) anlaşma, sözleşme, ahit, kontrat; itti-

laf, antant, ittifak, pakt, birlik; **اتِّفَاقًا** tesa-

düfen, kazara; **بِاتِّفَاقٍ** [karşılıklı] anlaşarak,

anlaşma yolu ile; **اتِّفَاقِ الْأَرَاءِ** fikir birliği;

اتِّفَاقِ بَحْرِيٍّ oy birliğiyle; **بِاتِّفَاقِ الْأَرَاءِ**

anlaşması; **اتِّفَاقِ تِجَارِيٍّ** ticari anlaşma/ söz-

leşme; **اتِّفَاقِ عَدَمِ الْإِعْتِدَاءِ** saldırmazlık anlaş-

ması

اتِّفَاقِي tesadüfî, kazara vaki olan; anlaşma,

ittifak ile ilgili;

اتِّفَاقِيَّةٌ **آت** anlaşma, sözleşme; ittifak;

مَوْفِقٌ başarılı, muvaffak, kismetli;

مُؤَافِقٌ uyan, uygun, benzeşen, yerinde,

yakışan, doğru, isabetli; makbul, razı oluna-

bilir; sıhhi, sağlığa uygun [hava, yiyecek vb.]

مُتَوَفِّقٌ başarılı, muvaffak, kismetli;

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ üzerinde anlaşmaya varılan,

ittifak edilen; müttefek aleyh, İmam Buhari

ve Müslim'in (rha.) ortak rivayet ettiği HAD.;

وَفَلَ (وَفَلَ) **يَفِلُ** (bşı) [kabuğunu] soymak;

وَفْلٌ az miktar;

وَأَفَلَ iyice yetişmiş; tam, eksiksiz;

وَفَى (وَفَى) **يَفِي** tam, bütün, eksiksiz, kısaltıl-

mamış olmak; (وَفَاءٌ) (bşı ya da ب bşı, sözü,

vaadi, yemini) tutmak, yerine getirmek; (ب

bir isteği, dileği); (ب ihtiyacı karşılamak;

(ب amaca) yaramak, hizmet etmek; (ب gö-

revi, zorunluluğu) yerine getirmek; (borcu)

ödemek; (rehini) para ödeyerek geri almak;

(masrafları) karşılamak; (ب ...e) yetmek,

(ب ...i için) yeterli/ kafi olmak; (ب ...i) kar-

şılamak, telafi etmek; (ب ...in) yerini doldur-

mak, yerine geçmek; (ب bşı) [tamamen, tam

olarak] yapmak, gerçekleştirmek; **وَفَى** (bşı)

tamamlamak, bitirmek, (b-e hakkını, payını)

tam olarak vermek; (konuyu, mevzuu) etraflı

olarak işlemek, ele almak; **وَأَفَى** (b-nin önüne,

huzuruna) çıkmak; (b-e, ب bşı) getirmek,

sağlamak, tedarik etmek; (b-nin) isteğini/

dileğini yerine getirmek; **وَأَفَاهُ أَجَلُهُ** b-nin

eceli gelmiş olmak, ölmek; **وَأَفَى** hepsini/ ta-

mamını vermek; (ب sözü, yemini vb.i) tut-

mak, yerine getirmek; (ب bşe) yaklaşmak;

وَأَفَى عَلَى (ب bşı) aşmak, geçmek; **وَأَفَى عَلَى**

عُمُرُهُ الْآنَ قَدْ أَفَى sona ermek; **وَأَفَى** **الْإِنْتِهَاءِ**

[Artık] yaşı onu geçti/ aştı., onunu

geçti; **وَأَفَى** (bşin) tamamını almak/ yapmak,

(hakkının, payının) tamamını almak; **وَأَفَاهُ**

= Allah emri olmak, Allah b-nin canını

almak; **وَأَفَى** [edil.] vefat etmek; **وَأَفَى** tam

olmak; (على ...in lehinde) ortaklaşa karar almak; **استوفى** (bşin) tamamını/ tümünü almak; (ل b-e, bş; payını, hakkını) tam olarak vermek; (bş) tamamlamak, bitirmek; (programı, oyunu) sonuna kadar izlemek; (bşe) tam hakkını vermek; (konuyu) eksiksiz bir şekilde işlemek, ele almak; (bş) tüketmek; (bş) detaylı bir şekilde sunmak; (şartı) sağlamak, bulundurmak; tazminat vb. nin tamamını almak;

وفاء [söz, vaat, yemin, yükümlülük vb.i] tutma, yerine getirme; [borç] ödeme; telafi, karşılama; sadakat, vefa; tamamlama, gerçekleştirme, yerine getirme ¶ ...i وفاء ل ...i yerine getirmek için; ...i telafi etmek için; ...in tazmini/ karşılanması için, amacıyla; يوم وفاء النيل Nil'in [Taşma] Günü [bayram] MIS.; ...e olan sadakatini احتفظ بالوفاء ل ...e olan sadakatini sürdürmek, muhafaza etmek;

وفاة vefat; ölüm; ölüm belgesi; كثرة الوفيات ölüm oranının yüksekliği; وفى sözünün eri, verdiği sözü/ yemini tutan; sadık, güvenilir; tam, bütün, tüm;

أوفى daha sadık; tamam daha yakın; (ب ...e, amaca, hizmete, dileğe) daha uygun, daha iyi hizmet eden;

توفية yeterlilik, yetme; yerine getirme [görevi, yükümlülüğü, sözü];

موافاة geliş, varış; (ب...ile) haberleşme;

إيفاء [sözü, yemini vb.i] yerine getirme,

tutma; ödeme; **قادر على الإيفاء** [borcunu, borçlarını] ödeyebilecek/ karşılayabilecek durumda olan;

استيفاء ödeme hakkı; [sözü, yemini vb.i]

yerine getirme, ifa; [konuyu] etraflı/ kapsamlı olarak işleme, ele alma; tamamlama, bitirme; ödeme;

واف sadık, sadakatli; tam, eksiksiz; yeter,

yeter miktarda; bol, mebzul; uygun, yerinde;

موف tamamlayan, [düz hesap yapan, sayı];

في الموفى عشرين (ثلاثين) من الشهر ¶ sayı; Ayın [tam] yirmisinde [otuzunda];

متوفى vefat etmiş;

أفة okka bkz. آت ۞ **وقفة**

وقب [göz] çukur olmak; [karanlık]

çökmek; [güneş] batmak; [ay] tutulmak;

وقب oyuk, çukur, boşluk; göz

çukuru;

وقبة boşluk, çukur;

وقت (وقت) (bş için) vakit tayin etmek,

belirlemek; (bş için) süre koymak; **وقت** (bş

için) vakit tayin etmek; (bş için) süre takdir

etmek, belirlemek, tayin etmek;

وقتا vakit, zaman; süre; an; **وقت**

bir kere, bir defa; **بوقته** hemen, derhal; **في**

في غير وقته zamansız olarak; **وقته** zamanında;

في نفس الوقت veya **في الوقت نفسه** aynı za-

manda; **لوقت** ilk fırsatta; **في أول الوقت** veya

لهذا الوقت şimdi, **لوقته** hemen, derhal;

مع الوقت zamanla, yavaş yavaş, zaman

geçtikçe; **أوقاتا** arasıra, bazen;

أَوْقَاتًا bazen, arasıra; أَوْقَاتٌ فِي بَعْضِ الْأَوْقَاتِ arasıra, bazen; كَثِيرَ الْأَوْقَاتِ çoğu zaman, genellikle; إِشَارَةُ الْوَقْتِ boş vakit; الْفَرَاغُ [radyoda] saat [başı] sinyali;

وَقْتَدَ ya da وَقْتَدَاK o zaman, o vakit;

وَقْتَمًا yaparken, olurken vb.;

وَقْتِي [na't] vakit ile ilgili; vakit, zaman;

geçici, muvakkat, süreksiz; anlık; ۞ وَقْتِيًا bir sürelik;

مَوْقِتَ ۞ مَوْقِتَ tayin edilmiş, belirlenmiş zaman; [verilmiş];

مِيقَاتٍ ۞ مِيقَاتٍ tarih; zaman; mevsim; randevu, buluşma yer; [çoğ.kul.] hareket ve varış zamanı ۞ مَوَاقِيتِ الْأَقْلَامِ çalışma/ iş saatleri; مَوَاقِيتِ الْحَجِّ hacıların toplanma yer ve zamanları;

تَوَقَّيْتُ صَيْفِي ۞ تَوَقَّيْتُ vakit belirleme; ۞ تَوَقَّيْتُ yaz saati uygulaması; تَوَقَّيْتُ مَحَلِّي yerel saat; فِي السَّاعَةِ الْعَاشِرَةِ حَسَبَ تَوَقَّيْتُ جَرِينَش Greenwich saatiyle, saat onda;

مَوْقُوتٍ ۞ مَوْقُوتٍ tayin edilmiş, verilmiş, belirlenmiş, [zaman]; zaman ile ilgili; vakitli, belli bir zamanda olacak olan; saatli [bomba];

مَوْقِتَ ۞ مَوْقِتَ vakit belirleyen, tayin eden; çalışma vakitlerini kontrol eden [kişi, alet];

مَوْقِتَ ۞ مَوْقِتَ belli bir zaman için ayarlanmış; tayin edilmiş, belirlenmiş [zaman]; geçici, muvakkat, kalıcı olmayan; ۞ مَوْقِتًا ۞ مَوْقِتًا geçici olarak, muvakkaten; ۞ بِصُورَةِ مَوْقِتَةٍ geçici hükümet; ۞ حُكُومَةُ مَوْقِتَةٍ geçici hükümet;

(وَقُوحَةٍ , وَقَاحَةٍ) يَوْقُحُ , وَقُوحُ ve (قَحَةٍ) يَقُحُ , وَقُوحُ

ve (وَقُوحُ) يَوْقُحُ , وَقُوحُ arsız/ yüzsüz/ utanmaz bir tavır ile davranmak; تَوْقُوحُ (b-e karşı) yüzsüzlük etmek, kaba saba davranmak;

قَحَةٍ ۞ قَحَةٍ arsızlık, yüzsüzlük, utanmazlık;

وَقُوحُ ۞ وَقُوحُ arsız, yüzsüz, utanmaz;

وَقُوحُ ۞ وَقُوحُ [müz. ve müe.] ۞ وَقُوحُ arsız, yüzsüz, utanmaz;

۞ وَقُوحُ ۞ وَقُوحُ

وَقَاحَةٍ ۞ وَقَاحَةٍ arsızlık, yüzsüzlük, utanmazlık;

۞ وَقُوحَةٍ ۞ وَقُوحَةٍ

وَقَدَ ۞ وَقَدَ (وَقُودَ) يَقْدُ , وَقَدَ tutuşmak, ateş almak;

وَقَدَ ۞ وَقَدَ (bşi) tutuşturmak, ateşe vermek,

yakmak; ۞ وَقَدَ فِيهِ النَّارَ ۞ وَقَدَ ateşe vermek,

tutuşturmak; ۞ وَقَدَ = اتَّقَدَ ; وَقَدَ = تَوَقَّدَ ;

۞ وَقَدَ = اتَّقَدَ ...e olan kıskanç-

lığından (tutkusundan) içi yanıp tutuşmak,

= içi içini yemek; ۞ اسْتَوَقَّدَ (bşi) tutuşturmak,

ateşe vermek;

وَقَدَ ۞ وَقَدَ tutuşma, ateş alma; ateş; yakıt;

وَقْدَةٍ ۞ وَقْدَةٍ alev; ateş;

وَقَادَ ۞ وَقَادَ yakacak, yakıt;

وَقَادَ ۞ وَقَادَ yakıcı; hararetli, heyecanlı; parlak [yıldız]; (۞ وَنَ) ateşçi;

وَقُودَ ۞ وَقُودَ مَخْزَنُ الْوَقُودِ ۞ وَقُودَ yakıt ۞ وَقُودَ kömür deposu, kömürlük;

وَقِيدَ ۞ وَقِيدَ yakıt, yakacak;

مَوْقِدَ ۞ مَوْقِدَ ocak, şömine; soba; lokomotif kazanı ۞ مَوْقِدَ الْغَازِ ۞ مَوْقِدَ gaz sobası;

اِتَّقَادَ ۞ اِتَّقَادَ tutuşturma, ateşe verme;

تَوَقَّدَ ۞ تَوَقَّدَ yanma;

۞ اِتَّقَادَ ۞ اِتَّقَادَ

مَوْقُود tutuşan, tutuşmuş, alev almış, yanan;
مُتَوْقِد tutuşmuş, yanan, alev almış, yanmakta; **مُتَوْقِدُ الذَّهْنِ** keskin zekalı, zeyrek;
مُتَقَدِّم tutuşmuş, alev almış, yanmakta olan;
مُسْتَوْقَد ocak, şömine; [banyo] kazan, termosifon;
وَقَدَّ (وَقَدَّ) (b-i) yere vurmak/ çalmak;
وَقِيدٌ ve مَوْقُودٌ ölümcül hasta;
وَقَرَّ (وَقَرَّ) (b-i; özl. kemiği) kırm ۛ; kesin olmak, kesinlik kazanmak; kalmak **وَقَرَّ فِي** ...olduğu onun için kesinlik kazanmıştı; **وَقَرَّتِ الصُّورَةُ فِي** **وَقَرَّ فِي خَلْدِهِ** resim tüm canlılığıyla gözünde belirdi;
وَقَرَّ (وَقَرَّ) (b-i) ağır görünüşlü, vakur yapmak; **وَقَرَّ** (b-e) saygı göstermek, ihtiram göstermek; **وَقَرَّ** (b-i) ağır görünüşlü, vakur yapmak; **أَوْقَرَّ** (hayvana) yük yüklemek; (b-e) çok yük yüklemek; [ağaç] çok fazla meyvalı olmak;
وَقُورٌ boşluk, oyuk;
وَقْرَةٌ **وَقْرَةٌ** ağır yük;
وَقَارٌ vakar, ağırbaşlılık ve ciddilik, oturluluk; sakinlik;
وَقُورٌ vakur, ağırbaşlı; saygıdeğer;
تَوْقَرٌ ağırbaşlılık;
مَوْقَرٌ saygıdeğer, muhterem; saygı/ hürmet gösterilen;
وَقَصَّ (وَقَصَّ) (b-nin) boynunu kırmak;
وَقِصٌّ (وَقِصٌّ) kısa boyunlu olmak;

أَوْقَصَ müe. وَقَصَّ kısa boyunlu;
مَوْقُوصٌ boynu kırılmış;
وَقِظَ (وَقِظَ) (b-e) acımaksızın vurmak;
وَقِظَ (b-i, özl. öfkeyi) uyandırmak;
وَقَعَ (وَقَعَ) düşmek; vuku bulmak, meydana gelmek, vaki olmak; (b-nin) başına gelmek, (b-e) olmak; (b-i) bir tuzağa, duruma düşmek, (b-e) uğramak; (b-i) varmak, ulaşmak; (b-e) rastlamak, (b-nin) karşılaşmak; (b-i) düşmek; (b-i) konmak; (b-i) kadınla cinsel ilişkide bulunmak; (b-i) sapmak; [ülke vb.] yer almak, bulunmak COĞR.; (b-i) (b-i) çekıştirmek, gıybetini yapmak, arkasından konuşmak; (b-e) saldırı, üzerine atılmak; birbirlerine düşmek; ellerine düşmek; biri için anlaşılır/ kavranılır olmak; aşık olmak; sevdaya tutulmak; savaş çık-mak; hakikat yerini buldu; suçlu bulundu; tuzaga düş-mek, yakalanmak; b-nin avı olmak, kurbanı olmak; birini etkilemek, = birinin gözüne girmek; b-nin, b-i'nin sözünü geçmek; aklına gelmek, hatırına gelmek; söz b-i duygulandırmak; b-i etkilemek dikkatini çekmek;

وقع موقعه *b-e* tutulmak, aşık olmak; *b-nin*, *bşin* yerine geçmek, yerini almak; *وقع في غير موقعه* [kelime] yanlış yerde kullanılmak; *وقع الأمر منه موقعا حسنا* bir şey *b-nin* çok hoşuna gitmek, pek makbule geçmek; *وقع في مأزق* çıkmaza girmek, saplanmak; *وقع عنده موقع الرضى* biri tarafından hüsnü kabul ile karşılanmak, biri tarafından kabul görmek; *وقع في النفوس موقعا جليلا* çok etkili olmak, insanları çok etkilemek; *وقع موقع الإستغراب* garip karşılanmak, şaşkınlığa sebebiyet vermek; *وقع (b-i, bşî)* düşürmek; *(bşî)* yerine getirmek, uygulamak, icra etmek; *(bşî ...e)* kaydetmek, geçmek, girmek; *(bşî)* imzalamak, *(bşe)* imza atmak; *(b-e, ceza)* vermek; *(müzik aletini, sazı)* çalmak; *(...ler arasında)* ayrılık/ tefrika çıkarmak; *وقع حجزا* ...i haczetmek, ...e el koymak; *وقع نفسه* *bşî* parafe etmek; *وقع* teslim olmak [kendini teslim etmek]; *وقع على الوتر الحساس* hassas noktaya değinmek; *واقع (b-e)* saldırmak, *(b-ile)* savaşmak; *أوقع (b-i, bşî)* düşürmek; *(b-i, bşî)* yere atmak/ vurmak; *(b-i, ...e, bir duruma)* sokmak, düşürmek [özl. MEC.]; *(b-e)* saldırmak, *(b-nin)* üzerine atılmak; *(...de)* başarı kaydetmek; *(...ile, ...ler arasında)* ayrılık/ tefrika çıkarmak; *أوقع الرعب في قلبه* *b-nin* yüreğine/ kalbine korku

salmak; ...e bir ceza vermek; *أوقع عقوبة على* ...e bir ceza vermek; *أوقعه في كمين* *b-i* pusuya düşürmek; *توقع (bşî)* beklemek, ummak; *(bşe)* hazırlıklı olmak, hazır bulunmak; *(bşden)* endişe duymak, korkmak; *(b-e)* ceza olmak; *استوقع (bşî)* beklemek, ummak, beklentisi içinde olmak; *(bşden)* endişe duymak;

وقع düşme; devrilme; güm-bürtü, düşme sesi; meydana gelme, vuku bulma; etki, tesir *وقع الكلام* ayak sesi; *وقع الأقدام* dokunaklılık [söz]; *كان له أحسن وقع في النفوس* insanlar üzerinde çok iyi tesir yapmak;

وقعات düşüş; düşme sesi, güm-bürtü; hadise, vakıa, olay; dövüş, kavga; *وقاع* ve *وقاعة* kovucu, arabozucu, fitneci; *وقع* düşme, devrilme; vuku bulma, meydana gelme, olma;

وقعة olay, vakıa, hadise; çatışma, savaş; *وقائع* [çoğ.kul.] hadiseler, olaylar, gelişmeler; vak'alar; [toplantının] tutanak, zabıt; vaka unsurları; *دَفْتَرُ الْوَقَائِعِ* zabıt defteri; *الْوَقَائِعُ الْمِصْرِيَّةُ* Mısır Resmi Gazetesi; *مواقع* [bşin] düştüğü yer; mahal, yer, mevzi ASK.; sahne; durum, vaziyet; etki, tesir, düşme zamanı *مواقع النظر* görüş alanı; *مواقع* cephe, ön mevzi[ler] ASK.; *لم يكن يعرف* yıldızların yörüngeleri; *وقع وقته ذلك من الليل* gecenin hangi vaktinde olduğunu bilmiyordu; bkz. *وقع*;

موقعة savaş alanı; savaş;

ميقعة sivrilme ya da keskinleştirme için

kullanılan alet; bileği taşı;

تَوْقِيعٌ düşürme; yerine getirme, icra etme, uygulama; (bir işe, eyleme) girişmek, başlamak; ceza verme, cezalandırma; kaydetme, kayda geçme; (ç. آت-) imza, تَحْتَ فُلَانٍ, مُهْمَلُ التَّوْقِيعِ birinin imzasıyla; تَوْقِيعٌ imzasız;

تَوَقِيعِي ritmik;

وقاع cinsel birleşme;

آت- ritim; ايقاع

ایقاعی ritmik;

توقع bekleme, beklenti içinde olma;
sezinleme;

وَأَقِعَ düşen; meydana gelen, vuku bulan; hakiki, gerçek; maddi; vakıa, olay, olgu; gerçekleri gösteren delil; [bir yerde] yer alan, [tarafına] düşen «الْأَرْضِی» الواقع; geişli DİLB.; الواقع maddi alem «وَأَقِعًا» veya الواقع veya maddi alem «وَأَقِعَ الْأَمْرَ» aslında, gerçekte, işin hakikatine bakarsınız; gerçekten, hakikaten; ... بَوَاقِعَ [mud. kul.] ...olacak kadar, ...derecesinde; واقع غير gerçek olmayan, hakikate dayanmayan; geişsiz DİLB.; الامر الواقع gerçekleş-tirilmiş [şu] iş; واقع الحال hakikatler, gerçek-ler; ... الواقع أن...dir, ...olduğu su götürmez bir gerçektir; دون gerçekle uzaktan yakından ilgisi olmayan, hakikatlerden tamamen uzak; من واقع هذه السجلات bu kayıtlardan anlaşıl-dığına göre;

واقعة vakıa, olay; olayların cereyanı, gelişimi; hakikat, gerçek; kaza, terslik; çarpışma, dövüş;

واقعی gerçek, hakiki; fiili; gerçekçi; pozitif, gerçeklere deneylere dayalı; pozitivist, olgucu FELS.;

واقعية gerçeklik;

موقع imzalayan, imza sahibi;

موقع kayıtlı, kayda geçilmiş; imzalı, [altında, üzerinde] imza bulunan;

مُتَوَقَّعٌ beklenen, umulan; olası, muhtemel, mümkün; ...مِنْ الْمُتَوَقَّعِ أَنْ... olması/ yapması beklenmektedir, ...yapacağı/ olacağı düşüncesi var;

دُورَمَکْ (وَقُوفَ , وَقَفَ) durmak; durmuş ol-
mak; (فَوْقَ ...in üzerinde, ...دُونِ ...in yolu
üzerinde) [ayakta] durmak, dikilmek, dikili
durmak; (عِنْدَ ya da عَلَى ...de, إِلَى ...de, ...in
yanında , ...i geçmek, aşmak üzere) durmak;
ara vermek; (فِي bşde) tereddüt etmek, geçir-
mek; kelime sonunu sakın okumak, son
harfin harekesini telaffuz etmemek DİLB.;
ayağa kalkmak; dikilmek, ayakta durmak;
[tüyleri] diken diken olmak; karşı çıkmak,
ayak diremek; (مَعَ b-e) destek vermek, arka
çıkmak; [ismi failden önce] bşi yapmayı
sürdürmek, bşi yapadurmak; (وَقُوفَ)_
(عَلَى...ile) meşgul olmak, ilgilenmek, uğraş-
mak; kendini (عَلَى ...e) vermek, vakfetmek;
(عَلَى hakkında) araştırma yapmak, öğrenim
görmek; (عَلَى bşi) anlamak, kavramak; (عَلَى

...in) farkına varmak, (على ...i) öğrenmek;
 (على ...i) bilmek; (وَقَفَ) (b-i, bşi) durdur-
 mak; (bşi) sona erdirmek; (b-i, bşi ya da ب
 b-i, bşi, عن ya da دُونَ ...den) alıkoymak,
 (b-i, bşi ya da ب b-i, bşi, عن ya da دُونَ ...e)
 bırakmamak, engellemek; (bşi, على ...e)
 bağımlı kılmak, [edil.] (على ...e) bağımlı ol-
 mak; (b-e, على ...i) bildirmek, (b-i, على ...i)
 bildirmek, (b-i, على ...den) haberdar etmek;
 (b-ile, على hakkında) konuşmak, tavsiyede
 bulunmak; (bşi, على) vakfetmek, adamak;
 (bşi, على ...e) devretmek; (bşi, على yoluna),
 adamak, hasretmek; (bşi, ل için) ayırmak,
 bir kenara koymak; (bşi, ل amaç, görev yoluna)
 vermek, adamak; قف! || [komut, trafik işareti vb.de];
 bşin وَقَفَ أَمَامَهُ önüne çıkmak, durmak, bşe ayak
 diremek; وَقَفَ b-den yana/ taraf olmak; وَقَفَ
 ...in önünde dikilmek, ...in yoluna gerilmek;
 onu hiç لَا يَقِفُ دُونَهُ شَيْءٌ bir şey durduramaz [o engel tanımaz];
 وَقَفَ وَقَفَ عَلَى şaşakalmak, afallamak; وَقَفَ عَلَى
 tarafsız kalmak, tarafsızlığını muha-
 faza etmek; ...için وَقَفَ عَلَى سَاقِ الْجِدْلِ ... için
 çok çaba sarfetmek, ≈canını dişine takmak;
 وَقَفَ عَلَى شَفِيرِ الْهَلَاكِ uçurumun eşiğinde ol-
 mak; وَقَفَ عِنْدَ حَدٍّ ...de durmak; ...e karşı
 çıkmak, ayak b-e karşı çıkmak; وَقَفَ فِي وَجْهِ فُلَانٍ
 ...e doğru/ ...e nazaran bir yer/ konum edinmek;
 وَقَفَ وَقَفًا ...vaziyetine geçmek; وَقَفَ

دُورًا durmak; bir duruma, ...vaziyetine geç-
 mek, ...konumuna gelmek; وَقَفَ عَنِ الْعَمَلِ
 b-i işinden alıkoymak; b-i görevden almak,
 el çektirmek; وَقَفَ (b-i, bşi) durdurmak; (bşi)
 yarıda kesmek; (arabayı) parketmek; (bşi)
 dik duruma getirmek, dikmek; (b-i) tutukla-
 mak, tevkif etmek; (b-i, عن ...den) alıkoy-
 mak, (b-i, عن ...e) bırakmamak; (b-i, على
 ...hakkında) bilgi sahibi olmasını sağlamak,
 (b-i, على ...den) haberdar etmek; (b-i, على için)
 vakıf tesis etmek/ kurmak; وَقَفَ عِنْدَ حَدِّهِ ||
 b-i, hakettiği yere koymak/ getirmek;
 وَقَفَ (bşi) dikmek, dik hale getirmek; (b-i,
 bşi) durdurmak; (bşi) yarıda kesmek,
 tamamlatmamak; (ilişkileri) kesmek, kopar-
 mak; (gazeteyi) toplatmak; (b-i, على den)
 haberdar etmek; (b-ile, على hakkında) konuş-
 mak, (b-i, على hususunda) bilgilendirmek;
 (bşi, على ...e) [hayır, yardım amacıyla]
 vakfetmek; (bşi, على ...e) devretmek, bırak-
 mak; (bşi, على için) ayırmak, bir tarafa koy-
 mak; (bşi, على ...e) adamak; (bşi, على için)
 çaba sarfetmek, çaba harcamak; وَقَفَ ||
 ...e bütün dikkatini ...e vermek, ...in
 üzerinde toplamak; وَقَفَ تَنْفِيزَ الْحُكْمِ kararın uygulanmasını durdurmak, hükmün
 infazını durdurmak HUK.; وَقَفَ حَرَكَةَ الْمُرُورِ
 trafiği durdurmak, yolu kesmek; وَقَفَ عَنِ
 b-i görevden almak, b-i işten çıkarmak;
 وَقَفَ durmak; sakinleşmek, sükunet bulmak,
 hareketsizleşmek; [görüşmeler, müzakere-

ler] çıkmaza girmek; (عن bşi) yanda kesmek, durdurmak; (عن bşi yapmayı) [geçici olarak] durdurmak, ara vermek; (عن ...den) kaçınmak, uzak durmak; (في ...de) tereddüt etmek, tereddüte düşmek; (على ...e) dayanmak, (على ...i) temel almak; (على ...ile) var olmak, varlığını sürdürmek, kaim olmak; **تَوَاقَفَ** birbiri ile [muharebede] karşı karşıya gelmek; savaşmak; **اسْتَوْقَفَ** (b-nin) durmasını istemek; (b-i, bşi) durdurmak; (b-e) ara vermek, (b-i) geçici olarak durdurmak; (bşin) gelişmesini/ yayılmasını/ önlemek/ durdurmak, durmaya veya [bir yerden] ayrılmamaya çalışmak; (bşi) tutmak MEC.; **اسْتَوْقَفَ** **بِ** b-nin dikkatini çekmek, gözüne çarpmak; **اسْتَوْقَفَ** **الْإِنْتِبَاهَ** dikkati celbetmek; **وَقَفَ** durma; yanda kesme, bırakma; ara verme; durgunluk [piyasada]; kelimenin son harfini sakın, harekesini belirtmeden okuma, vakf DİL.B.; mani olma, alıkoyma; kesinti, mani, engel; görevden alma, işten çıkarma; [hesabın] bloke edilmesi; [maaşta] kesinti; (أَوْقَافَ) vakıf; bağış, yardım yeniden satılmayan mal **كَانَ وَقْفًا عَلَى** ...e tamamen ...e bağlı olmak; **وَقْفًا عَلَى** ...ile sınırlı/ mahdut/ ...e mahsus; **وَقْفَ خَاصٍّ** (اهلى ذرية) özel (aile) vakıf; **وَقْفَ عَامٍّ** [genel] vakıf [وَقْفَ خَيْرِي TUN.]; **وَقْفَ** **نَاطِرِ الْوَقْفِ** vakıf müdürü/ yöneticisi; **وَقْفَ** **الْأَوْقَافِ** evkaf, vakıflar sistemi; **وَقْفَ** **وَزَارَةِ** Vakıflar Bakanlığı [Evkaf]; **وَقْفَ** **وَقْفَ التَّفِيدِ** ateşkes ASK.; **وَقْفَ** **اطْلَاقِ النَّارِ**

icra, kararın uygulanmasının ertelenmesi HUK.

وَقْفِي [na't] vakıf..., vakıf ile ilgili veya vakıf niteliğinde, vakıf sistemine ilişkin; **وَقْفِيَّة** vakıf sistemi; vakıf emlakının/ mallarının listesi; vakıf tüzüğü;

وَقْفَةً **آتَ** - duruş, durma; vaziyet, durum; ara verme, mola; nokta [yazıda]; vakfe, Arafat'da hacıların konakladığı yer ve bu konaklama; tavır, politika, izlenen/ tutulan yol; arefe [yine **الْوَقْفَةُ** **يَوْمَ** **الْعِيدِ الصَّغِيرِ**] **وَقْفَةُ الْعِيدِ** Ramazan bayramının arefesi; **وَقْفَةُ الْعِيدِ** Kurban Bayramı'nın arefesi;

وَقَافٍ gözcü, gözetmen, gözeten; (وَقَافَةً) korucu SUR.;

وَقُوفٍ durma; ayakta durma; duruş; (على ...i) ilgilenme, meşgul olma; (على ...ile) idrak, kavrama, vukuf (على hakkında) bilgi sahibi olma; (على ...den) haberdar olma; hakların askıya alınması ISL.HUK.; bkz. "وَأَقِفَ" 'ın çoğulu;

مَوْقِفٍ **مَوَاقِفَ** durulan yer; durak, istasyon [otobüs, tren vb. ve taksi] park yeri; mola yeri, yer, mahal; sahne; vaziyet, durum; konum; tavır; pozisyon; **مَوْقِفٍ حَرْبِيٍّ** stratejik konum; **مَوْقِفٍ مِیَاسِيٍّ** siyasi durum; **مَوْقِفٍ عَدَائِيٍّ** düşmanca tavır; **مَوْقِفٍ** duruma hakim; ...e nazaran içinde bulunduğu konum/ durum;

تَوَقَّفَ ayağa kaldırma; dikme; tutuklama, tevkif; [arabayı] park;

ایقاف ayağa kaldırma; dikme; tevkif, tutuklama; durdurma; yarıda kesme; genelleme; [işden, görevden] alma; geciktirme, tehir; tebliğ, ihbarname **ایقاف التنفید** tehiri icra, kararın uygulanmasının durdurulması HUK.; **ایقاف الحکم** yargının/ hükmün geciktirilmesi HUK.; **ایقاف الدعوى** davanın tehiri, HUK.; **ایقاف** ödeme tehiri; konkordato; **ایقاف** işin durdurulması, yarıda kesilmesi; **توقف** durma; ara verme; tereddüt; (على ...e) bağıllık, bağımlı olma; **التوقف عن** ödemenin tatili HUK.; **واقف** duran; hareketsiz, sükunette olan; asude; ayakta duran/ dikilen; dik; (على hak-kında) bilgi sahibi, (على ...e) vakıf; [geçit töreninde] seyirci; bağışta bulunan, vakıf sahibi **هَبَّ عَلَى الْوَاقِفِ** hemen, derhal; **واقفا** ayağa kalkmak; **موقوف** durdurulmuş; yarıda bırakılmış, kesilmiş, kesintiye uğramış; tehir edilmiş, geciktirilmiş; tutuklanmış, tevkif edilmiş, tutuklu; görevden alınmış veya işten çıkarılmış; vakfedilmiş; vakıf malı, yeniden satılmaz; vakıf olarak kurulmuş; adanmış, vakfedilmiş; (على için) ayrılmış, bir tarafa koyulmuş; (على ...e) bağılı, bağımlı; (على ...i) dayanan, (على ...i) temel alan; askıya alınmış [haklar] ISL.HUK.; **الموقوف عليه** vakıftan faydalanan/ yardım gören; **الأراضي الموقوفة** vakıf arazileri; **لاعب موقوف** oyun dışı bırakılmış sporcu; **موقوف قيد المحاكمة** yargılan-

mak üzere tutuklu; **متوقف** (على ...e) bağılı, bağımlı; **توقل** ve **وقل** tırmanmak; **وقر** havlamak; [kuş] kanat çırpma; [kişi] zayıf olmak ya da zayıflamak; **وقر** ve **وقراق** guguk kuşu; **وقراق** ya da **أقراق** [Arap coğrafyacılarına göre], biri Çin'in doğusunda, diğeri Hint Okyanusu'nda olan iki takım ada; **وقرة** geveze, çalcene; **وقى** (وقاية, وقى, يقى, وقى) (bşî) korumak, muhafaza etmek; (b-i, bşe karşı) korumak, himaye etmek; (bşe karşı) koruma sağlamak; (tehlike-den) sakınmak; **اتقى** ve **توقى** (bşe karşı) ihtiyatlı/ tedbirli olmak; (bşden) sakınmak, kendini korumak; müttaki olmak; **اتقى الله** Allah'dan korkmak/ sakınmak; **اتقى الله في** ...hususunda, Allah'dan korku,, insaflı davranmak/ hakkı gözetmek; **وقى** muhafaza; himaye; **وقاء** muhafaza; [tehlikeyi] engelleme; **وقاية** koruma, himaye; tedbir, önlem [tehlikeyi] savma, engelleme; [من ...e karşı] savunma; [hastalıktan] korunma TIP. **وقاية** **الوقاية من الغارات** çevre korumacılığı; **الوقاية الجوية** hava saldırılarından korunma, hava savunması; **معدات الوقاية** güvenlik önlemleri/ sistemi, emniyet tedbirleri/ sistemi; **وقاية** koruyucu tabaka vb.; **وقائي** koruyucu **الطبيب الوقائي** koruyucu hekimlik;

وقى koruyucu, koruyan; himaye eden, kollayan;

وقية KNŞ. bkz. **أقية** ;

تقوى takva, müttakîlik ≈ haram helale dikkat etme, Allah'tan korkma, sakınma;

تقى = **تقوى** ;

تقيا Allah'tan korkup, harama helale dikkat eden, muttaki;

تقية sakınma;

واق koruyan, muhafaza eden; koruyucu [önlem olarak]; himaye eden, hami, kollayan
واق rüzgarlık; **واق** koruyucu zırh; **واقية** bir kitabın başında ya da sonundaki boş yaprak; **واقية** paraşüt; **واق** yağmurluk; **واق** gazmaskesi;

واقية koruyucu; koruyucu kabuk, tabaka;

مُتَقِي muttaki, Allah'dan korkup harama helale dikkat eden;

وَكَأ ⇒ **أَوْكَأ** (على ...e, ...in üzerine) dayanmak, yaslanmak, abanmak; **وَكَأ** ve **أَتَكَأ** ;

تَكَأ asa; destek, payanda; [sandalye vb.nin] yaslanılacak kısmı; aylak dolaşan, tembel tembel gezen;

تَوَكَّأ yaslanma, dayanma, abanma;

أَتَكَأ ;

مَتَكَأ - آت destek; payanda; yastık; divan; minder;

وَكَب (وَكَوب , وَكَب) yavaş yavaş/ ağır ağır yürümek ya da ilerlemek; **وَكَب** (b-e, bşe) eşlik etmek; bir eyleme/ işe katılmak, payı bulunmak; (bş için) konvoy/ alay/ kortej

oluşturmak [özl. ASK.], (b-nin, bşin) maiyetinde gitmek;

مَوَكَّب alay, geçit töreni; tören

alayı, kabile; maiyet, kortej; **مَوَكَّب المَشَاعِيل** fener alayı; **مَوَكَّب الجَنَازَة** cenaze alayı;

مَوَكَّبَة eskort; mas. ↑;

وَكَد (وَكَد) (bşî) amaçlamak, hedeflemek;

وَكَد (bşî) bağlamak, bağlayıp tutturmak; (bşî) doğrulamak, doğruluğunu teyit etmek,

teyit etmek, onaylamak; **تَوَكَّد** doğrulanmak, doğruluğu onaylanmak/ tekit almak; (bir olaydan) emin olmak, hiç şüphesi kalmamak;

وَكَد niyet, amaç, maksat;

وَكَيد doğruluğu onaylanmış, kesinlik kazanmış;

تَوَكَّيد - آت doğruluğu onaylama doğruluğunu güçlendirme, tekit, teyit; vurgu; ifadeyi güçlendirme DİLB.;

تَوَكَّيدِي [na't] onaylayıcı, doğrulayıcı mahiyette;

مَوَكَّد kesin, kesinlik kazanmış;

مُتَوَكَّد emin, kani, kanaat getirmiş;

وَكَر (وَكَر) [kuş] yuvasına girmek;

وَكَر kuş yuvası [aşıyan];

وَكَر mesken, ikametgah; uçak hangarı;

وَكَر اللُّصُوص mikrop yuvası; **وَكَر الجُرْثُوم** yuvası/ yatağı;

وَكَرَة kuş yuvası [aşıyan];

وَكَز (وَكَز) (b-e) yumruk atmak/ vurmak;

(...i) dürtmek; (atı) mahmuzlamak; (bşî في ...e) batırmak, sokmak; (b-e, ب ...i, örn.

kargıyı) saptamak; **تَوَكَّلَ** (على asaya) dayanmak, yaslanmak;

وَكَسَّ (وَكَسَّ) değeri düşmek; (bşin kıymetini ya da fiyatını) düşürmek; **وَكَسَّ** [edil.] (في işte) zarar etmek; **وَكَسَّ** (bşin değerini) düşürmek; (b-i) azarlamak, paylaşmak; **وَكَسَّ** = **وَكَسَّ** [edil.];

وَكَسَّ [değer ya da fiyattaki] düşüş; zarar, kayıp; değerini düşürme; **وَكَسَّ بِالْوَكَسِ** zararına satmak; **وَكَسَّ وَلَا شَطَطَ** ne daha az ne de daha çok = bir kuruş aşağı da olmaz, yukarı da;

وَكَعَ (وَكَاعَة) adi/ alçak olmak; sağlam/ sert olmak; **وَكَعَ** (وَكَعَ) [akrep] sokmak; (b-nin) burnunu kırmak; **وَكَعَ** (وَكَعَ) parmaklarında sakatlık olmak;

وَكَعَ adi, alçak;

وَكَعَ adi, alçak; sert, sağlam;

وَكَعَ müe. **وَكَعَاءَ** ayak başparmağı diğerlerinin üzerine binmiş olan;

مِكْعَة saban kulağı/ demiri;

وَكَفَّ (وَكَافَة, وَكَفَّ) damlamak, damla damla akmak; [ev] çatısı akmak; sızıntı yapmak, kaçak olmak;

وَكَفَّ [gemide] su alan, sızdıran yer;

وَكَّلَ (وَكَّلَة ve وَكَّلَ) (bşin, b-e) bırakmak, devretmek, (bşin) sorumluluğunu (b-e) bırakmak; **وَكَّلَ** (b-i) vekil ya da temsilci tayin etmek/ seçmek; (b...in) sorumluluğunu/ mesuliyetini (b-e) bırakmak; (b-e, في için) vekalet vermek; (b-e, ب bşin) emanet etmek;

وَاكَّلَ (b-ile) karşılıklı birbirine güvenmek, güven içinde olmak; (b-e) güvenmek, itimat etmek; **اَوَكَّلَ** (bşin, görevi, b-e) vermek; **تَوَكَّلَ** vekalet almak, vekil olmak; (في...de) komisyonculuk yapmak, ajans görevi görmek; (ب bşin) üstlenmek; (ب bşden) sorumlu olmak; (على...e) dayanmak, güvenmek, itimat etmek; **تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ** Allah'a tevekkül etmek; **تَوَاكَّلَ** birbirine güvenmek; kayıtsız olmak/ kalmak; **اَتَكَّلَ** (على...e) dayanmak, güvenmek;

وَكِيل vekil, yetkili temsilci; yönetici; şef; yardımcı, muavin; ajans; mute-met; avukat; **الْوَكِيلُ الْبَابَاوِي** papa vekili; **وَكِيل** iase çavuşu [1939] MIS.ASK.; **وَكِيل** (شَاوِيش / جَاوِيش / مُجَاهِد) onbaşı; **وَكِيل** (astsubay TUN.; başçavuş SUR.; **وَكِيل** konsolos vekili; **وَكِيل** savcı TUN.; **وَكِيل** müdür muavini/ vekili, yardımcı; **وَكِيل** bakan[lık] vekili, müsteşar; **وَكِيلَة** kendi işini yapamayan, başkalarının eline bakan;

وَكَالَة temsilcilik; vekillik, vekalet; yönetim, idare; ajans; han, kervansaray MIS.; **وَكَالَة** (اِشْهَار) haber ajansı; **وَكَالَة** (اِشْهَار) reklam ajansı; **وَكَالَة** (اِشْهَار) reklam ajansı/ bürosu; **تَوَكَّلَ** vekil, temsilci olarak atama, görevlendirme; yetkilendirme, yetki verme; vekillik, vekalet;

تَوَكَّلَ itimat, güven [b-e, bşe]; Allah'a güvenme, tevekkül;

تَوَاطَل karşılıklı güven, itimat; ilgisizlik, kayıtsızlık;

اتَّكَال (b-e, bşe) güvenme, itimat etme [sırtını verme, dayama];

مَوْكَل vekalet veren, temsilcilik veren; mandater;

مَوْكَل (ب ile) (b...den) sorumlu, mesul; görevli;

المَمْلَكَة المَتَوَكِّلِيَّة اليمانية Yemen Krallığı;

مَوْكَم kırıcı, sert [söz];

وَكْن (وَكُون, وَكُن) [kuş] yumurtanın üzerine oturmak, [kuş] (yumurtaların veya yumurtaların) üzerinde oturmak, kuluçkaya yatmak;

وَكْن kuş yuvası;

وَكْنَة yuva;

وَكِي (bşin, kırba vb.nin) ağzını bağlamak, kapamak;

وَكَاة kırba, kese vb.nin ağzını bağlayan bağ;

وَلَج (وَلُوج, لَجَة) (bşe ya da bşe) girmek; (bşe ya da bşe) nüfuz etmek || **وَلَجَ الْبَابَ** kapıdan [içeri] girmek; **وَلَجَ** (bşi, ...e, ...in içine) sokmak; (bşi ...in arasına) sokmak, koymak; **وَلَجَ = تَوَلَجَ** (bşi) üstlenmek;

وَلُوج giriş, girme; nüfuz;

وَلِجَة dost; en derin nokta [kalbin];

اِيلاج araya sokma, koyma;

مَوَالِج giriş;

مَوَالِج bkz. ملح;

وَلَدَ (çocuk) doğurmak; doğurmak; (bşi) meydana getirmek, ortaya çıkarmak; **وُلِدَ** [edil.] doğmak, dünyaya gelmek; **وَلَدَتْ مِنْ ...** [kadının] ...den çocuğu olmak; **وَلَدَ** [ebe] (kadına) doğum yaptırmak; (bşi, ...den) üretmek, türetmek; (bş) doğurmak, ortaya çıkarmak, (bşin) sebebi olmak; (çocuğu) yetiştirmek, büyütmek; **أَوَلَدَ** (b-e) çocuk doğurtmak; **أَوَلَدَهَا طِفْلاً** kadından çocuğu olmak; **تَوَلَدَ** (den) doğmak, ortaya çıkmak, kaynaklanmak; **أَسْتَوَلَدَ** çocuk istemek, özlemi duymak; (bşi, ...den) üretmeyi/ çoğaltmayı istemek;

وَلَدَ çocuk; evlat; erkek çocuk;

وَلَدَ الزَّوْنَا piç; genç; soy sop, çoluk çocuk; **وَلَدَ الْمَلَأَنَةَ** anne ve babası "لَعَان" lanetleşme" fiilini işlemiş çocuk ISL.HUK.;

وَلَدَتْ اِثْنَيْنِ فِي وَلَدَةٍ bir doğumda iki çocuk doğurmak, ikiz doğurmak;

لَدَات (لَدُون, لَدَة) akran, yaşıtlar;

وَلَدَةٌ doğum || **وَلَدَةٌ مُعَجَّلَةٌ** erken doğum;

وَلَدَةٌ yeni doğmuş; **عِلْمُ الْوِلَادَةِ** ebelik, doğum doktorluğu;

وَلَادَةٌ çok doğuran, doğurgan; verimli, ürün veren;

وَلُود = وَلَادَةٌ ; çok çocuğu ya da yavrusu

olan; doğurgan;

وُلُودِيَّة çocukluk;

وَلَدَان bebek, yeni doğmuş çocuk;

وَلَدَان oğul; evlat; yeni, genç; [mud.kul.] ...in sonu-

cu, neticesi, ...den kaynaklanan; وَلِيد سَاعَتِهِ [birden ya da o an akla gelen, zihinde çakan] fikir, düşünce, plan vb.;

وَلِيدَةٌ yeni doğmuş kız; kız; ürün, semere;

وَلِيد ufak çocuk;

مَوْلِدٌ doğum yeri; doğum tarihi/günü; doğum yıldönümü مَوْلِدُ النَّبِيِّ veya Peygamber (sav)'in doğum yıldönümü; لُغَةُ الْمَوْلِدِ anadil;

مِيلَادٌ doğum; doğum tarihi, doğum günü; مَوَالِد [çoğ.kul.] yaş grupları, devreler, tertipler.; قَبْلَ عِيدِ الْمِيلَادِ Noel Kutlaması HRI.; نَقْصَانُ الْمَوَالِدِ doğum oranındaki düşüklük;

مِيلَادِي [na't.] doğum günü tarihi ile ilgili; miladi; İsa (a.s.)'ın doğumu ile ilgili; سَنَةٌ miladi yıl;

تَوَلِيدٌ doğurma; yavru verme; üretim, meydana getirme; ebelik; دَارُ التَّوَلِيدِ ve فَنَ التَّوَلِيدِ memleket, yurt; مَعْمَلُ (مَحْطَةٌ) doğum doktorluğu, ebelik; تَوَلِيدُ الْقُوَّةِ الْكَهْرَبَائِيَّةِ elektrik santrali; هِلَالُ الْهَلَالِ hilalin ilk belirişi;

تَوَلَّدَ doğma; ortaya çıkma, meydana gelme, kaynaklanma;

أَبْنَاءُ اسْتِيلَادٍ;

وَالِدٌ dünyaya getiren; baba; الْوَالِدَانِ ebeveyn, ana baba;

وَالِدَةٌ -آتٌ anne; doğum yapmış kadın;

وَالِدِي [na't] baba ya da babalık ile ilgili;

مَوْلُودٌ doğan; doğum; doğum günü, tarihi; (مَوَالِيدُ) [yeni doğmuş] bebek; çocuk, evlat; مَوَالِيدُ [bir sektör vb.deki] yenilikler, yeni ürünler [çoğ.kul.];

مَوْلِدٌ üreten; türeten; dünyaya getiren; doğum hekimi, doğum doktoru (جَنَـرَـتُور) jeneratör TEKN.; مَوْلِدُ الْكَهْرَبَائِيَّةِ veya مَوْلِدُ التَّيَّارِ jeneratör, dinamo; مَوْلِدُ التَّيَّارِ الْمُتَنَـاَوِبِ alternatif akım kaynağı; مَوْلِدُ الْمَاءِ hidrojen; مَوْلِدُ ذَرِيَّ atom reaktörü;

مَوْلَدَةٌ -آتٌ ebe;

مَوْلُودٌ [doğurulmuş] doğan, doğmuş; türemiş; yetişmiş, büyümüş; Araplar arasında doğup büyüyen fakat aslen Arap olmayan; yeni bir anlam kazanan Arapça kelime; rivayet asrından sonra Arapların kullandığı kelime, ibare; melez; (جَنَـرَـتُور) ürün; الْمَوْلُودُونَ [çoğ.kul.] 'Yeniler' klasik devreden sonraki Arap şairleri, edipleri;

وَلَدَنَةٌ çocukluk; çocukça davranış, hareket, çocukluk;

وَلَسَ (وَلَسَ) (b-i) aldatmak, kandırmak, oyuna getirmek; وَلَسَ b-e karşı ikiyüzlü davranmak; (b-i) kandırmak, aldatmak, oyuna getirmek; (بِ) tahrif etmek, çarpıtmak, yanlış olarak anlatmak; وَلَسَ (بِ) yanlış olarak anlatmak, çarpıtmak;

وَلَسَ aldatma, kandırma, oyuna getirme; hainlik; hinlik;

وَلَسَ = مَوْلَاةٌ

وَلْطٌ volt ELK.;

ولع (ب) tutuşmak, alev almak; (ولوع, ولع) يلع (ب) için) deli olmak, çıldırmak, yanıp tutuşmak; (ب ...e) tutkun/ düşkün olmak; **ولع** (bşi) ateşe vermek, tutuşturmak; (b-i, ب ...e) iyice sevdirmek, tutkun, düşkün yapmak; **اولع** = **ولع** [edil.] (ب ...e) çok düşkün olmak, çok sevmek; (ب b-e) tutulmak; **تولع** = **ولع**;

ولع tutku; arzu, istek; sevgi;

ولع [ب ...için] yanıp tutuşan;

ولوع [ب ...e] tutkun, yanıp tutuşan; tutku;

sevgi;

ولاعة آت. - çakmak;

تولع tutku; şiddetli sevgi, tutkunluk; arzu;

مولع (ب için) yanıp tutuşan, (ب ...e) tut-

kun; (ب için) deli olan, (ب ...e) çok düşkün;

(ب ...e karşı) hırslı, tutkulu;

ولع في (bşi, veya في bşden veya في bşden) yalamak, yalayarak (bşden veya في b-nin şerefini) lekelemek ۞ **ولع في الدّم** kana susamış/ cani ruhlu [hunhar] olmak;

ولكن ve **ولأكن** [ikincisi mansup isimden ya da zamirden önce] fakat, ama, lakin;

ولم ⇒ **اولم** [davette] yemek vermek, yemek yedirmek;

ولم kolan;

وليمة davet yemeği;

وله [üzüntüden, sevdadan vb.den dolayı] çılgına dönmek, ne yaptığını bilmez olmak; **وله** ve **اوله** (b-i) çılgına çevirmek, ne yaptığını bilmez hale düşürmek;

توله = **وله** ; (ب b-e) vurulmak, (ب biri için) deli divane olmak;

وله çılgına çeviren sevgi, aşk; çılgına çeviren, akli baştan alan üzüntü;

ولهان çılgına dönmüş, kendini kaybetmiş, gözü hiç bir şeyi görmeyen; tutkun, vurulmuş [aşık];

توله çılgına dönme, kendini kaybetme; tutku, hırs; aşk/ sevgiden dolayı gözü başka bir şeyi görmeme, vurulma;

وله = **ولهان** ; [üzüntüden] yıkılmış;

متوله çılgına dönmüş, kendini kaybetmiş;

ولو bkz. و ;

ولول 'vay' diye bağırmak; [örn. ölü vb.nin ardından] bağırmak, bağırmak, çağırmak;

ولولة vay vay diye bağırma sesi;

ولي (ولي, ولي) (b-e, bşe) yakın olmak, (b-nin, bşin) yakınında/ yanında olmak; (bşe) bitişik olmak; (b-i, bşi) izlemek; (bşe) sınır olmak; (b-nin) arkadaşı olmak; (ولاية, ولأء) ...den veya ...den) sorumlu/ mesul olmak, (على ...i veya bşi) yönetmek, idare etmek, (على ...e veya ...e) hükmetmek; ۞ **ما يلي** izleyen, gelen, aşağıda geçen, verilen; **ما يلي** aşağıda geçtiği gibi; **ما يلي** aşağıda, izleyen kısımda vb.de olduğu gibi; **غرفة تلي** iç çamaşırlar; **ولي السقف** çatı altındaki oda; **ولي الحكم** hakimi-yeti ele geçirmek, yönetimi ele almak; **ولي** (b-e, bşe) sırtını dönmek, (b-den, bşden) yüzünü çevirmek; (عن bşden veya bşden) ka-

çınmak, sakınmak, uzak durmak; geri(sin geri) dönmek; (*bşden* ya da *عن ...den*) kaçmak [tüymek]; [günler, yıllar] geçmek, geçip gitmek; (*b-i*) yönetici olarak atamak, (*b-i*) hakim kılmak; (*b-i, bşin*) sorumlusu yapmak, (*b-i, bşin*) başına geçirmek; (*b-i, ...ile*) görevlendirmek, vazifelendirmek; **وَلَاةٌ دُبْرُهُ** veya **وَلَاةٌ ظَهْرُهُ** *b-e* sırtını dönmek, *b-den* yüz çevirmek; **وَلَوْ عَنْهُ الْإِدْبَارُ** *b-i* terkettiler, *b-e* sırt çevirdiler; **وَلَّى وَجْهَهُ** kaçıp gitmek; **وَلَّى هَارِبًا** (*bşe*) yüzünü çevirmek; **وَالَى** dost/ yardımcı olmak; (*b-e*) yardım etmek, yardımcı olmak; (*bşî*) sürekli/ peşpeşe yapmak; (*bşe, bş* yapmaya) ara vermemek, devamlı yapmak, istikrarlı bir şekilde yapmak; (*bş ile, örn. sanat ile*) uğraşmak, ilgilenmek, iştigal etmek; [zaman] (*bşî*) izlemek; **أَوَّلَى** (*bşî, b-e*) yaklaştırmak; (*b-e, sırtını*) dönmek; (*b-i, bşden*) mesul/ sorumlu kılmak; (*b-e, مَعْرُوفًا* bir iyilikte) bulunmak; (*b-i, [zarar veren] bşe*) uğratmak, (*b-nin*) başına (*bş*) getirmek; (*b-e karşı, bir tavır*) takınmak; **أَوَّلَاهُ ثِقَتَهُ** *b-e* olan güvenini göstermek; **تَوَلَّى** (*bir mevkiyi, makamı, görevi*) üstlenmek; (*bşin*) bakımını üstlenmek; hakim duruma geçmek, yönetimi ele almak; (*عن ...den*) kaçınmak, uzaklaşmak, yüz çevirmek **تَوَلَّى الْحُكْمَ** hakim/ hükmedici olmak; hakimiyeti ele geçirmek, elde etmek; **تَوَلَّى الْيَأْسَ** üzüntüye/ yeise kapılmak; **تَوَالَى** peşpeşe/ aralıksız olmak, birbirini izlemek; sürekli (*على ...e*) gitmek,

(*على bir yerin*) müdavimi olmak; [yürüyüş, ilerleyiş vb.] devam etmek, sürmek; **اِسْتَوَلَى** (*على bşî*) ele geçirmek, elde etmek; (*bşî*) sahiplenmek; (*على ...i*) işgal etmek; (*على ...i*) yenmek; (*على b-i*) esir almak; **وَلَى** yakın, yanında olan; bitişik, komşu; (**أَوْلِيَاءُ** ç.) yardımcı, destek veren, arka çıkan; dost; akraba; hami, koruyucu; kanun nazarında sorumlu, veli; evliya; efendi, sahip; sahip, malik; **وَلَى الْأَمْرِ** sorumlu, mesul kişi; hükümdar, kanun koyan; veli, kanun nazarında sorumlu; **وَلَى الدَّمِ** kan davası olan; **وَلَى السَّجَّادَةِ** [tarikatta] şeyh, = postnişin; **وَلَى الْعَهْدِ** veliaht; **وَلَى النِّعْمَةِ** velinimet; **وَلَى التَّوْفِيقِ** başarı Allah'tandır; **وَلَى اللَّهِ** Allah yardımcın olsun!; **وَلَى دَارٍ** bitişik ev; **وَلَى** evliya [kadın]; hanım, kadın; **وَلَاءٌ** dostluk, arkadaşlık; iyi niyet, hüsnü niyet; bağlılık, sadakat; velilik, vekillik ISL.HUK. **وَلَاءٌ** dostluk anlaşması; **وَلَانِي** dostça, dostane, arkadaşça; **وَلَايَةٌ** hükümrancılık, egemenlik, hakimiyet; hükümet (ç. **وَلَايَاتُ**) vilayet; eyalet; **وَلَايَةُ** Amerika Birleşik Devletleri; **وَلَايَةُ** veliahtlık; **وَلَايَةٌ** velilik, velayet; dost olma, dostluk; himaye, koruma **وَلَايَةٌ وَاحِدَةٌ** onlar birbirinden ayrılmazlar, onlar birbirlerinin yardımcısıdır; **أَوَّلَى** (*ب ...de*) daha layık, daha çok hak eden; (*ب ...e*) daha uygun, daha münasip,

من بَابِ أَوْلَى ya da بِالْأَوْلَى ۞ : أَوْلٌ evlâ; bkz. هو haydi haydi, daha layık, haklı olarak; أَوْلَى بِهِ مِنْ... O, buna ...den daha layık; «أَحْمَدُ أَوْلَى بِهَذَا الْمَنْصَبِ مِنْهُ»;

أَوْلَوِيَّةٌ öncelik;

مَوْلَى efendi, sahip; hami, koruyucu; veli; sorumlu, mesul; dost, eş; المَوْلَى Mevla; مَوْلَانَا veya مَوْلَايَ efendim! veya efendimiz! [hakim/ hükümrân konumda olan kişiye hitap tarzı];

مَوْلَاةٌ sahıbe, hanım efendi;

مَوْلَوِيَّةٌ Mevlevi; مَوْلَوِي

مَوْلَا bkz. مَوْلَى

تَوَلَّى [veliaht, veli, vekil, vali vb. olarak]

atama, tayin etme; maliyeti fiyatına yeniden satma ISL.HUK.;

وَلَاءٌ süreklilik, devamlılık, peşpeşe gelme/ olma; وَلَاءٌ عَلَى ya da وَلَاءٌ peşpeşe, sürekli olarak, kesintisiz;

مَوْلَاةٌ dostluk; velayet, velilik, vekillik anlaşması ISL.HUK.; süreklilik, devamlılık, kesintisiz olma [olay, fiil için];

اِيْلَاءٌ kocanın karısıyla bir süre, en az dört ay, cinsel birleşmede bulunmayacağına dair yemini ISL.HUK.;

تَوَلَّى [görevi, sorumluluğu, mevkiyi] üstlenmek, [göreve, vb.e] getirilmek;

تَوَالٍ ardarda, peşpeşe olma, süreklilik, kesintisiz olma ۞ عَلَى التَّوَالِي sürekli, kesintisiz olarak; peşpeşe, ardarda, sırayla; عَلَى تَوَالِي السَّنِينَ zamanla, derken;

yıllar sonra, yıllar geçtikten sonra;

اِسْتِیْلَاءٌ sahiplenme, ele geçirme, elde etme; zorla alma, işgal, istila;

وَلَاةٌ yönetici; hükümdar; vali; وَالِی مَنْطِقَةٍ ileri gelenler, yöneticiler; حَالَةُ الطَّوَارِی olağanüstü hal bölge valisi;

مَوْلٍ destek veren, arka çıkan, dost; destekçi taraftar, yandaş; partizan; bağlı, sadık;

مَوْلِيَّةٌ bağlılık, sadakat;

مُتَوَلٍّ [bir makamı, görevi, sorumluluğu]

üstlenen, [bir görev, makam vb.deki] sorumlu, mesul; مُتَوَلَّى الْأَعْمَالِ maslahatgüzar, sefir vekili;

مُتَوَالٍ sürekli, kesintisiz; (مُتَوَالِيَةً) Mütevâli, Suriyede yaşayan bir Şii gruba mensub kişi;

أَوْمَأُ ⇒ أَلَى [el, göz vb.ile] işaret etmek; (بِشَيْءٍ) işaret etmek;

اِيْمَاءٌ mimik; el, vb. ile yapılan işaret; اِيْمَاءٌ إِلَى... pantomim, sözsüz oyun; ...e işaretle;

اِيْمَاءَةٌ el, göz vb. ile yapılan işaret, jest; baş ile işaret;

مُؤْمَأٌ إِلَى adı geçen, söz konusu;

وَمَدٌ sıcak ve boğucu;

وَمَسٌ (وَمَسٌ) silerek çıkarmak, silmek; (بِشَيْءٍ, ب...) parlatmak, silmek;

مُؤْمَسَةٌ ve مُؤْمَسٌ fahişe;

وَمِضٌ (وَمِضَانٌ, وَمِضٌ, وَمِضٌ) [bir an veya hafif bir şekilde] parlamak; أَوْمِضْ belli etmeden [bir an] bakmak; (b-e) göz kırpma;

مَضَّة ç. **آت** - bir kere yanıp sönme; [ışığın bir anlık] parıltı;

مِض yanıp sönen;

مَق (وَمَق) (وَمَق) (b-e karşı) şefkat duymak;

مَوَام ç. **مَوَاء**, **مَوَامَة** çöl;

وَن (وَن) [arı] vızıldamak; söylenmek

[şikayet olarak]; **وَنَن** sarhoş olmak KNŞ.;

وَن vızıldama, büyük zil MZK.;

وَنَة ç. **آت** - vızıltı;

الوندل Vandallar;

وَنَش ç. **آت** - **أَوْنَش** Ing.> vinç;

(**وَنَاء**, **وَنَا**, **وَنِي**, **وَنِي**) **وَنِي** ve **وَنِي** yorgu/ bitkin/ zayıf olmak ya da bitkin düş-

mek, takatsiz kalmak, zayıf düşüp peşini bırakmak;

[muz.fiilden önce] **لَايِنِي** (bş yapmaktan) bitkin düşmek; **بِهْمَة لَايِنِي** bitmek

bilmeyen bir gayret/ şevk ile; **وَنِي** (bir işte) gevşek davranmak, ihmalkar davran-

mak (bir işi) **تَوَانِي** [bir şey için çabaladıktan sonra] gevşemek,

peşini bırakmak, yılmak; sarkık/ gevşek olmak veya sarkmak, gevşemek; (...ile) **وَنِي**

oyalanmak, vakit geçirmek;

وَنِي [bir gayret çaba vb.den sonra] gevşeme, peşini bırakma; gevşeklik, sarkıklık; bitkinlik, takatsizlik;

وَنِي = **وَنَاء** ;

وَنَان yorulma, bitkinlik; yavaşlık, ağırdan alma, oyalanma; gevşeklik, sarkıklık; ihmalkarlık, umursamazlık;

وَنَان bitkin, yorgun, takatsiz; **وَنَان** zinde,

yorulmamış;

مَتَوَانَق [çabaladığı şeyin] peşini bırakmış,

yorgun düşmüş; gevşek, sarkık; ihmalkar,

ağırdan alan, oyalanan, üstüne düşmeyen;

وَهَب (وَهَب) (b-e veya b-e) vermek;

(b-e veya b-e) karşılıksız vermek, ihsan etmek;

وَهَبْتُهُ (...e veya b-e) bahşetmek;

وَهَبْتُ kendini tamamen ona adadı;

وَهَبْتُ farzet ki..., ...olduğunu/ yaptığını kabul

edelim, kabul edelim ki ...dir; **وَهَبْتُ**

farzet ki... yaptım, ...yaptığımı var-

sayalım; ... **وَهَبْتُ** [kendisinden sonra

gelen isim mansub] ...olduğumu veya ...ol-

duğumu kabul edelim; **وَلَنْهَبُ أَنْ**

...olduğunu/ yaptığını/...i varsayalım

وَهَبَة ç. **وَهَبَات** ihsan edilen, karşılıksız veri-

len şey; hediye, armağan; **وَهَبَة** hibe

senedi; Allah vergisi, yetenek;

وَهَبَة hediye, armağan;

وَهَابِي Vahhabi;

الوهابية Vahhabilik;

وَهَبَة ç. **مَوَاهِب** hediye, armağan; Allah vergisi, yetenek;

وَهَاب karşılıksız verme, ihsan, hibe etme;

وَهَاب hibe eden, karşılıksız veren;

مَوْهَب ihsan edilmiş, karşılıksız verilmiş;

hediye/ armağan edilmiş; Allah tarafından

verilmiş yetenekleri olan, becerikli; **مَوْهَب**

kendisine ihsanda bulunan ya da hediye

verilen;

وَهَجَان (وَهَجَان) tutuşmak, yanmak;

akkor halinde olmak; parlamak, parıldamak;

أَوْجَحُ (ateşi) tutuşturmak; **تَوْجَحُ** tutuşmak;

akkor halinde olmak; parlamak, parıldamak;

وَهَج alev; akkor, hali; güneşin parıltısı;

وَهَّاج parlayan; akkor halinde tutuşmuş;

ذَهَبَ وَهَّاجٌ parlak **نُورٌ وَهَّاجٌ** parıltılı ışık;

çil çil altın;

وَهيج alev; akkor; güneşin parıltısı;

وَهْجَانٌ alev; parıltı;

وَهَّدَ (b-ş-i, döşeği, yatağı **ل** ...için) ser-

mek, hazırlamak;

وَهْدٌ alçak, basık arazi;

وَهْدَةٌ **وَهَادٌ** **وَهْدٌ** alçak, basık arazi;

çok derin çukur arazi; [ahlaki değerlerde]

bozulma, çökmüşlük;

أَوْهْدٌ alçak, basık [arazi];

وَهَرٌ (b-i) içinden çıkamayacağı bir

duruma sokmak, batağa sokmak; (b-i) kor-

kutmak; **وَهَرٌ** = **وَهَرٌ**; (b-nin) kafasını karıştır-

mak;

وَهْرَةٌ korku, ürkme;

وَهْرَانٌ Vehran Limanı;

وَهَقٌ **أَوْهَاقٌ** kement;

وَهَلٌ (b-i) **وَهْلٌ** **يَوْهَلٌ** **وَهْلٌ** ürkme, korkmak;

korkutmak, endişelendirmek;

وَهْلٌ korku;

لَأَوَّلِ وَهْلَةٍ **وَهْلَةٍ** korku; an, çok kısa süre

ilk bakışta; hemen, derhal; **فِي الْوَهْلَةِ الْأُولَى**

ilk anda;

وَهْمٌ (وَهْمٌ) zannetmek, tahmin yürütmek;

(b-ş-i) yanlış yorumlamak, (b-ş-i hakkında)

kuruntusu olmak; **وَهْمٌ** **يَوْهْمٌ** (وَهْمٌ) **فِي**

...hakkında) yanılmak, yanılgıya kapılmak;

وَهْمٌ ve **وَهْمٌ** (b-ş-i hakkında) önyargılı olmak,

sebepsiz olarak şüphelenmek, (b-e ...diği)

zannını vermek, inandırmak; **تَوْهْمٌ** (b-ş-i) var

olduğu zannına kapılmak, (b-ş-i) vehmetmek;

(b-ş-i, başka bir şey) zannetmek, (b-ş-i, başka

bir şey gibi) görmek, algılamak; **اِتِّهَامٌ** (bir

olaydan, vb.den) şüphelenmek, şüphesi ol-

mak; (b-i, ب ...ile) itham etmek, suçlamak;

تَهْمَةٌ töhmet, suçlama, itham; şüphe; imalı

suçlama, taş;

وَهْمٌ **أَوْهَامٌ** vehim, kuruntu; zan; tahay-

yül; önyargı; [zandan kaynaklanan] hata;

algılama yanlışlığı, illüzyon; şüphe; [olum-

suz] izlenim, kanaat;

وَهْمِيٌّ kuruntu, vehim türünden; zanni,

zanna dayanan; hayali, aldatici; **أَمْرَاضٌ**

psikolojik rahatsızlıklar;

وَهْمِيَّةٌ kuruntu, vehim; zan; hayal gücü;

اِيْهَامٌ **آتٌ** yanılma, yanlış kanı uyan-

dırma; öneri; **رَفَعَ الْاِيْهَامَ** düzeltme, doğrultma,

hatayı giderme;

تَوْهْمٌ zanna kapılma; hayal gücü; tahay-

yül, hayal etme;

اِتِّهَامٌ şüphelenme; suçlama, itham etme,

töhmets; **قَرَارُ الْاِتِّهَامِ** savcılık; **دَائِرَةُ الْاِتِّهَامِ**

[sav-

cılığın] iddianame; **اِتِّهَامٌ** ithamname;

اِتِّهَامِيَّةٌ ithamname TUN.;

اِتِّهَامِيَّةٌ ithamname TUN.;

اِتِّهَامِيَّةٌ ithamname TUN.;

ي [uzun okunan illetli harfden sonra "ي" I.
tekil şahıs bitişik zamiri: كِتَابِي kitabım;
عَصَاي asam, bastonum vb.; أَلِي bana;
يَا [seslenme edatı] ey! يَا حَسْرَتِي ya vay başıma
gelenlere!; يَا سَلَام Allah Allah! aman ya
Rabbi!; يَا طَالَمَا ne kadar da çok...!; kaç defa-
dır ...!; يَا لَلْفَلَكَةِ ne felaket; يَا لَلْعَسِ adam!; ... يَا
ne kadar da çok ...!; يَا لِلَّهِ ...!; يَا لَلْأَمْرِ ...!
... olmasa ne kötü!; يَا تَرَى bkz. رَأَى

يَاء "ي" harfinin adı;

اليَابَان Japonya;

اليَابَانِي Japon [na't]; (چ. 日本) Japon [is.];

يَارْدَة yarda; يَارْدَات چ. يَارْدَة

يَا زَرْجَة astroloji;

يَا زَرْجِي astrolog; چ. يَا زَرْجِي

يَسَّ a, i (يَأْسَة, يَأْس) (من bşden) umudunu kes-
mek, (b-nin) peşini bırakmak; أَيَّاس (b-nin)
umudunu kırmak, (b-i) ümitsizliğe düşür-
mek; يَسَّ = اسْتِيَّاس;

يَأْس umutsuzluğa düşme, umudu kırılma;

umutsuzluk سِنَ الْيَأْسِ menopoz [yaşı];

يُؤْس umutsuzluğa düşmüş, umudu kırıl-
mış; umutsuz;

يَأْسِي umutsuz [kişi];

مَيُّوس مَيُّوس منه: مَيُّوس imkansız [dava];

مُسْتَيْس umudu kırılmış, kesilmiş [kişi];

يَاسَمِين yasemin BOT.;

يَاسَنْت sümbül BOT.;

يَاطَاش : يَاطَاش parçabaşı iş TUN.;

يَافَا Yafa limanı FIL.;

يَافِطَة tabela;

يَاقَة چ. آت - yaka;

يَاقُوت [cin.is.; tek.is. ق] چ. يَاقُوت sümbül BOT.;

يَاقُوت yakut; يَاقُوت أَحْمَر safir gökyakut;

يَاقُوت أَصْفَر gökyakut; يَاقُوت topaz;

يَاسُون anason;

يَاورِيَّة چ. يَاورِي yaver;

يَآي چ. آت - T.> yay;

يَبَاب harap, viran;

يَيْس (يَيْس) kuru olmak ya da kurumak; يَيْس

ve أَيَيْس (bş-i) kurutmak;

يَيْس , يَيْس kuruluk;

يَيْس kuru, kurutulmuş; يَيْس çorak arazi;

يَيْس kuruluk; tatsızlık, yavanlık [ifade];

يَابِس kuru, kurutulmuş; sert; يَابِس çorak
arazi;

يَتَم (يَتَم) yetim olmak veya

yetim kalmak; يَتَم (b-i) yetim/ anasız babasız

bırakmak; يَتَم = تَتَم;

يَتَم yetimlik;

يَتَم yetim; tek, benzersiz;

يَتِيم müe. **يَتِيمَة** yegane, tek; yalnız, tek başına; **مَلْجَأُ الْيَتَامِ** ve **دَارُ الْيَتَامِ** yetimhane, kimsesizler evi;

مَيْتَم ç. **مِيَاتَم** yetimlik;

مَيْتَم yetim;

يَثْرَب Medine-i Münevverenin eski adı;

مِيحَار asa; tokmak;

يَحْيَى Yahya (as);

يَخُوت ç. **يَخْت** yat;

يَخْضُر bkz. **خَضَر**;

يَخْنَة ve **يَخْنِي** yahni;

يَد müe. ç. **أَيْدٍ**, **أَيَادٍ** el; sap; [hayvanda] ön ayak; nüfuz, güç, otorite; yardım, destek; sahiplik İSL.HUK.; fayda, yarar;

1. ön edatlar ile kullanım; **يَدًا بِيَدٍ** elden ele, bizzat, şahsen; ... **بَيْنَ يَدَيْ** ...in önünde; **بَيْنَ يَدَيْ** onun önünde; huzurunda; onun kontrolünde, elinin altında; **بَيْنَ يَدَيْنَا** ya da **بَيْنَ يَدَيْنَا** kendi elimizle, kendi isteğimizle; **مَا بَيْنَ الْكَلَامِ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ** söz [şimdi] sizin; **مَا بَيْنَ أَيْدِينَا** elde olan ...lar, elde bulunan ...lar; **تَحْتَ يَدِهِ** tamamen elde edilebilir; **عَلَى يَدَيْ** kontrolünde, elinde; **عَلَى يَدَيْ** ç. **عَلَى يَدَيْ** [mud. kul.] ...in elinde; **عَنْ يَدِهِ** veya **عَنْ يَدِهِ** onun yardımıyla, onun sayesinde; **عَلَى يَدَيْ** insanların elinde; başkalarının yardımıyla; **فِي الْيَدِ** mevcut, elde bulunan, var;

2. Terkip halindeki kullanım:

يَدٌ لَا أَفْعَلُهُ يَدَ الدَّهْرِ bunu asla yapmam; **يَدٌ** şemsiye sapı; **ذُو الْيَدِ** güçlü, nüfuz sahi-

bi; tam hak sahibi İSL.HUK.; **سَاعَةُ الْيَدِ** kol saati; **شَنْطَةُ الْيَدِ** cömert, eliâçık; **سَبْطُ الْيَدِ** el çantası; **عَمَلُ الْيَدِ** ya da **شُغْلُ الْيَدِ** el işi, el işçiliği; **صَفَرُ الْيَدَيْنِ** kelepçe; **عَرَبَةُ الْيَدِ** elleri boş, hiç bir sonuç elde edememiş; **قُبْلَةُ الْيَدِ** el arabası; **قُبْلَةُ الْيَدِ** el bombası;

3. Diğer kullanımlar::

فَايْدَا بِيَضَاءٍ ç. **يَدُ الْبِيَضَاءِ** fayda, yarar, menfaat; kabiliyet, yeterlilik; ... **يَدُ بِيَضَاءٍ فِي** ...de deneyimli/ tecrübeli olmak; ...e eli yatkın olmak; **يَدٌ مُبْطِلَةٌ** batıl hak iddiası, haksız sahiplenme İSL.HUK.; **يَدٌ مُحَقَّةٌ** haklı sahiplik iddiası, haklı olarak sahiplenme İSL.HUK.; ... **بَقِيَ مَكْتُوفُ الْأَيْدِي أَمَامَ** ...karşısında çaresiz kalmak; **دَقَّ يَدًا بِيَدٍ** ellerini kenetlemek; **ذَهَبُوا أَيْدِي (أَيَادِي) سَبَاً** dört bir yana dağıl-mak; **بِـE** **أَسَدَى إِلَيْهِ يَدًا** bir iyilikte bulunmak; **فِي يَدِهِ** ya da ... **سُقِطَ فِي يَدِهِ** [edil.] şaşırıp kalmak, ne yapacağını bilmez olmak; ... **شَدَّ يَدَهُ عَلَى** bşi sıkıca kavramak; **بِـE** **مَصْنُوعٌ بِالْيَدِ** ya da **مَشْغُولٌ بِالْيَدِ** el işi; **طَلَّبَ يَدَ الْمَرْأَةِ** kadına evlenme teklif etmek [desti izdivacını talep etmek]; **أَعْطَى شَيْئًا عَنْ** bşi karşılıksız olarak b-e vermek; **ظَهَرَ يَدُ** iş gücü; **الْأَيْدِي الْعَامِلَةُ** işçiler; **قَدَّمَهُ بِالْيَدِ** bşi [kendi] eliyle vermek; **لَهُ عِنْدِي يَدٌ** ona yardım etmek zorundayım; **لَهُ الْيَدُ** ...de onun katkısı var; **لَهُ يَدٌ فِي** ...de, ...in üzerinde büyük etkisi olmak/ nüfuzu bulunmak; **عِنْدَ النَّاسِ** onun insanlar üzerinde büyük tesiri/

nüfuzu var, insanlar onun sözünü dinlerler/
onu sayarlar; **مَا لِي بِذَلِكَ يَدَانِ** bu benim
elimde [olan bir şey] değil; **الْعَوْنُ** ya da
yardım elini uzatmak; **مَدَّ يَدَ الْمُسَاعَدَةِ (الْمُعُونَةِ)**
onların hepsi bana karşı; **هُمْ يَدٌ وَاحِدَةٌ عَلَيَّ**
...i sahiplenmek, ele geçir-
mek; **يَدُهُ قَصِيرَةٌ** onun [buna] gücü yetmez,
[bu] onu aşar;

يَدَوِي el ile yapılan, işleyen, çalışan;
شُغْلُ (عَمَلٍ) el...si; el ile ilgili [na't] **يَدَوِي**
el işi; el işçiliği; **صِنَاعَةُ يَدَوِيَّةٍ** el sanatı;
el ile çalıştırılan model, otomatik
olmayan [alet için]; **الْعَمَلَةُ الْيَدَوِيَّةُ** işçiler;

يَرْبُوعٌ aktavşan, Arap tavşanı ZOO;

يَارْدَهُ ALF.BKZ.;

يَرَعَ a (يرع) ödle olmak;

يَرَاعُ ödle, korkak; [cin.is.; tek.is. ۴] ateş-

böceği; kamış, saz; kamış [kalem];

يَرْقَانُ bir bitki hastalığı, küf; sarılık [hastalık];

[cin.is.; tek.is. ۴] larva, kurtçuk ZOO. **يَرْقَانُ** **۴**

الضَّفَادِعُ iribaş, kurbağa yavrusu;

مَيْرُوقٌ [bitki] küflü; sarılığa yakalanmış;

الْيَرْمُوقُ Yermuk nehri ÜRD.;

يَزِيدِي Yezidi;

الْيَزِيدِيَّةُ Yezidilik;

يَزْرَجُهُ astroloji;

يَزْكِي ۴- nöbetçi;

يَازُولُ geyik körmene, bir çeşit yaban sarımsağı

BOT. Allium roseum;

يَسِرُ a (يسر) kolay olmak ya da kolaylaşmak;

يَسِرُ u (يسر) küçük/ önemsiz miktarda olmak;

kolay olmak veya kolaylaşmak; **يَسِرُ** (bşî,
için) düzeltip hazırlamak, düzlemek; (bşî
için) **يَسِّرُ السَّبِيلَ أَمَامَهُ ۴** kolaylaştırmak; **يَسِّرُ**
b-e) kolaylaştırmak; **يَسِّرُ** b-e, bş yapma imkanı sağlamak, işini
kolaylaştırmak; **يَسِرُ** (b-e) yumuşak/ davran-
mak; **أَيَسِرُ** rahat bir yaşam sürmek; zengin
olmak veya zenginleşmek; şanslı olmak; [ka-
dın] hafif bir loğusa dönemi geçirmek; **تَيَسَّرَ**
kolaylaşmak; kolaylaştırılmak; başarılı ol-
mak, başarmak; iyiye gitmek; (b-e, için)
mümkün olmak, mümkün kılınmak; **أَسْتَيْسَرَ**
kolay olmak; başarmak, başarılı olmak

يَسِرُ kolaylık; rahat; bolluk, refah;

يَسْرَةٌ sol taraf, sol yan;

يَسَارٌ kolaylık; rahat; zenginlik, bolluk;
sol el; sol taraf, yan **يَسَارًا ۴** ya da **السَّارَ** sola

يَسَارِي solcu siy.;

يُسْرَى sol el; **يُسْرِيَّاتُ** ۴ sol taraf;

يَسِيرٌ (e... علی) kolay; küçük, önemsiz
miktarda; sade, gösterişsiz; basit;

أَيْسَرُ daha kolay; daha az, daha küçük;
daha varlıklı; sol; sol [el]; sol [yan];

مَيْسِرٌ [Kur'an'ın yasakladığı tüy ve temre-
ni olmayan oklarla oynanan] bir kumar türü;

مَيْسَرَةٌ ۴ **مَيَّاسِرُ** sol taraf; sol cenah [ordu];

مَيْسَرَةٌ rahat, rahatlık; bolluk, zenginlik;

تَيْسِيرٌ kolaylaştırma;

مَيْسُورٌ ۴ **مَيَّاسِيرٌ** kolayca erişilen/ ulaşılan/
elde edilen; kolay; başarılı, işi iyi, yolunda
giden; varlıklı, zengin;

مَيْسِرٌ kolayca erişilen, ulaşılan, elde edi-

len; başarılı, işi yolunda, işi iyi, rast giden;
varlıklı, zengin;

varlıklı, zengin; -ون. **موسر**

متيسر kolay; kolay erişilen; elde edile-

bilir; iyi/ yolunda giden; varlıklı, zengin;

متيسر الحال hali vakti yerinde, varlıklı;

يسقي ve **يسقي** yasakçı, kavas;

ياسمين [KNŞ.] yasemin = **ياسمين**;

يسوع İsa (as.);

يسوعي İsa (as.) ile ilgili; (ç. -ون) İsevi;

يشب yeşimtaşı;

يشم yeşimtaşı;

يشمق ve **يشمك** T.> yaşmak;

يصف ve **يصف** yeşimtaşı;

ياطاش ALF.BKZ.;

يعب bkz. **يعب**;

يعسوب bkz. **عسب**;

يعقوب Yakup (as.); bkz. **عقب**;

يعقوبي Yakubi;

يافوخ kafatasının üst kısmı;

يفطة tabela;

يفع a (يفع) gençlik devresine girmek; ergenlik

çağına/, buluğa ermek; **أيفع** ve **أيفع**;

يفع gençlik; buluğ, ergenlik;

يفع tepe; (ç. أيفع) ergenlik çağında olan;

genç;

يفاع tepe;

يفاع yetişkin; genç, buluğa ermiş;

ياقوت ALF.BKZ.;

قطن bkz. **يقطين**;

يقظ a (يقظ), **يقظ** u (يقظة) uyanık olmak; uyan-

mak; tetikte olmak, **يقظ** ve **أيقظ** (b-i)

uyandırmak; (b-i) uyarmak, harekete geçir-

mek, tahrik etmek; (b-i) uyarmak, tetikte ol-

masını sağlamak; **تيقظ** uyanık olmak; tetikte

olmak; **استيقظ** (على ...ile, sebebiyle) uyan-

mak; uyandırılmayı istemek; tetikte olmak;

يقظ ç. **أيقاظ** uyanık; tetikte, gözünü dört

açmış;

يقظة uyanıklık hali, uyanıklık; uykusuz-

luk; tetikte olma; [zihinsel] uyanıklık;

يقظان müe. **يقظي** ç. **يقاظي** uyanık; tetikte;

dikkatli; **أبو اليقظان** horoz;

أيقاظ mas. **أيقاظ**;

تيقظ uyanıklık; tetikte olma;

متيقظ uyanık; tetikte; dikkatle bekleyen;

مستيقظ uyanık;

يقن a (يقن, يقن) emin/ kani olmak; (b-i, ya da

تيقن, **أيقن** kesin bir şekilde bilmek; **أيقن** b-i) kesin bir şekilde

ve **استيقن** (b-i, veya b-i) kesin bir şekilde

bilmek, (b-i'den veya b-i'den) emin, (b-i

veya b-i) kani olmak;

يقن eminlik, kesin bilme;

يقن ve **يقنة** şüphesi olmayan, tamamen

inanmış, bütün kalbiyle inanan;

يقين (b-i) kesinlik, (b-i) kesin

bilme **أيقينا** kesin olarak/ tamamen inanmış

bir şekilde; ...أنا على يقين (من) أن... ol-

duğuna, ...yaptığına [bütün kalbimle] emi-

nim, hiç şüphem yok; ...كونوا على يقين أن...dan

...den en ufak bir şüpheniz olmasın , ...dan

emin olun; **حق اليقين** kesin inanç;

يَقِينَات kesin, şüphesiz, mutlak; **يَقِينِي**

kesin doğrular, aksiyomlar;

مِيقَان şüphesiz;

مُوقِن (ب ...e) kani, (ب ...den) şüphesi

olmayan, emin;

مُتَقِن ↑;

يَكُون bkz. **كُون** :

يَنْكِشِرِي = **يَنْكِشِرِي** yeniçeri KNŞ.;

يَمْ ⇒ **يَمَّ** (bşe veya نَحْو veya صَوَّب veya شَطْر

يَمَّ في قَم || (bşi) yöneltmek; (bşe) yönelmek;

يَمَّ çok tehlikeli bir işe kalkışmak; **يَمَّ**

تَمَّ yüzünü ...e çevirmek; **يَمَّ** (bşe) yönelmek;

(bşi) hedeflemek, gitmekte

olmak;

يَمَّ [ucu bucağı görünmeyen] de-

niz, okyanus; taraf, yan SUR.; **يَمِّي** benim

tarafımdan;

يَمَام [cin.is.; tek.is. آت] ق. kumru;

güvercin;

يَمَن (مَيْمَنَة, يَمَن) u, **يَمَن** a, **يَمَن** u, **يَمَن**

şanslı olmak; (على ...e, ailesine) uğurlu gel-

mek; **يَمَن** [edil.] kismetli/ şanslı olmak; **يَمَن**

u (يَمَن) [Allah] (b-i) uğurlu kılmak veya ba-

şarılı kılmak; **يَمَن** i (يَمَن) sağa gitmek; **يَمَن**

↑ **أَسْتَيْمَن** (يَمَن ...i) uğurlu saymak; **يَمَن**

يَمَن uğurluluk;

يَمَنًا sağ el ya da sağ taraf; **يَمَنًا** ve **يَمَنًا**

sağa veya sağda; **يَمَنًا** ↑ **يَمَنًا** kuzeye

ve güneye; **يَمَنًا** و **يَمَنًا** sağa ve sola;

الْيَمَن Yemen;

يَمَنِي Yemen ile ilgili, Yemen; Yemenli;

يَمِين müe. ق. sağ taraf, yan; sağ el;

ya da **يَمِينًا** || sağa ya da sağda;

يَمِينًا (تَمْلِكُ) sağa ve sola;

يَمِينُهُ sahip olduğu şeyler, malı mülkü;

يَمِين müe. ق. **يَمِين** yemin, ant; **يَمِين**

يَمِينِ الصَّبْرِ bağlılık, sadakat yemini;

يَمِين ↑ **يَمِين** yalan yere edilen yemin;

يَمِين **يَمِينِ الْوَلَاءِ** و **يَمِينِ الْإِخْلَاصِ** resmi yemin;

يَمِين **يَمِينِ الطَّاعَةِ** و **يَمِينِ الْوَلَاءِ** bağlılık ve sadakat

yemini; **يَمِين** **يَمِينِ اللَّهِ** veya **يَمِينِ اللَّهِ** Vallahi, billahi,

Allah'a yemin ederim ki;

يَمِينِي [na't] sağ..., sağa ait vb.; sağcı siy.

يَمِينِيُون || sağ partiler, sağcılar; muhafaza-

kârlar;

يَمِينِي ق. sağ el; uğurlu

يَمِينَة ق. sağ yan, sağ taraf; [ordu]

sağ cenah;

يَمِين uğurluluk;

يَمِين ق. şanslı, kismetli; uğurlu,

bereketli; maymun; **يَمِين** **يَمِينِ الطَّائِرِ** || uğurlu,

kismetli; **يَمِين** **يَمِينِ الطَّائِرِ** = Uğurlar ola!;

يَمِين uğurlu, kismetli;

يَنَائِر Ocak [ay];

يَنْبُوع bkz.;

يَنْسُون (= **يَنْسُون**) anason;

↑ **أَيْنَع** (يَنْع, يَنْع) a, i olgunlaşmak, ermek;

يَنْع olgun, ermiş;

أَيْنَع olgunlaşma, erme;

يَنْع ق. olgun, ermiş;

الْيَهُود Yahudiler;

يَهُودِي Yahudi;

EKLER

I- Ülkeler

II- Müzekker ve Müennes

بلد¹ lke

الجنسية؛ النعت؛ S fat² Milliyet;

اثيوبيا	Etiyopya	اثيوبي	Etiyopyalı; Etiyopya
اسبانيا	İspanya	اسباني	İspanyol
استراليا	Avustralya	استرالي	Avustralyalı; Avustralya
افغانستان	Afganistan	افغانی	Afgan, Afganlı
اکوادور	Ekvador	اکوادوري	Ekvadorlu; Ekvador
الارجنتين	Arjantin	الارجنتيني	Arjantinli; Arjantin
الأردن	Ürdün	اردني	Ürdünlü; Ürdün
البانيا	Arnavutluk	الباني	Arnavut
البحرين	Bahreyn	بحريني	Bahreynli; Bahreyn
البرازيل	Brezilya	برازيلي	Brezilyalı; Brezilya
البرتغال	Portekiz	برتغالي	Portekizli; Portekiz
البهاما	Bahama	من البهاما	Bahamalı; Bahama
التبت	Tibet	من التبت	Tibetli; Tibet
SSCB التحاد الجمهوريات الاشتراكية السوفيتية		سوفيتي	Sovyet
الجابون	Gabon	جابوني	Gabonlu; Gabon
الجزائر	Cezayir	جزائري	Cezayirli; Cezayir
الدانمارك	Danimarka	دانماركي	Danimarkalı; Danimarka
الدومينيكان	Dominik	من الدومينيكان	Dominikli; Dominik
السعودية	Suudi Arabistan	سعودي	Suudi Arabistanlı, Suudi;
السلفادور	Elsalvador	سلفادوري	Elsalvadorlu; Elsalvador
السنغال	Senegal	سنغالي	Senegalli; Senegal
السودان	Sudan	سوداني	Sudanlı; Sudan
السويد	İsveç	سويدي	İsveç
الصومال	Somali	صمالي	Somalili; Somali
الصين	Çin	صيني	Çinli; Çin
العراق	Irak	إراقي	Iraklı; Irak
الفلبين	Filipin Adaları	فلبيني	Filipinli; Filipin
الكاميرون	Kamerun	كاميروني	Kamerunlu; Kamerun

¹ Alfabetik düzenleme yapılırken, kelime başındaki "ال" takısı göz önünde bulundurulmuştur.

² Buradaki sıfatlar genellikle tamlamanın sıfatı (na't) olarak kullanılmaktadır ve ülkeye mensubiyeti veya mahsus olmayı göstermektedir, örneğin: "قضية فلسطينية" Filistin meselesi, "الأهرام المصرية" Mısır Ehramları gibi; dolayısı ile ülkenin adı ile karıştırılmamalıdır.

ÜLKELER

EK -I

الكونغو	Kongo	كونغولي	Kongolu; Kongo
الكويت	Kuveyt	كويتي	Kuveyt; Kuveytli
المانيا الاتحادية	Batı Almanya	المان	Alman
المجر	Macaristan	مجري	Macar
المغرب	Fas	مغربي	Faslı; Fas
المغرب	Kuzey Afrika	مغربي	Kuzey Afrikalı
المكسيك	Meksika	مكسيكي	Meksikalı; Meksika
النرويج	Norveç	نرويجي	Norveç;
النمسا	Avusturya	نمساوي	Avusturyalı; Avusturyalı
النيجر	Nijer	من النيجر	Nijerli; Nijer
الهند	Hindistan	هندي	Hintli; Hint
الولايات المتحدة الأمريكية	ABD	أمريكي	Amerikan
اليابان	Japonya	ياباني	Japon
اليمن	Yemen	يمني	Yemenli; Yemen
اليونان	Yunanistan	يوناني	Yunan
أنجولا	Angola	أنجولي	Angolalı; Angola
أندونيسيا	Endonezya	أندونيسي	Endonezyalı; Endonezya
أوروغواي	Uruguay	من أوروغواي	Uruguaylı; Uruguay
أوغندا	Uganda	أوغندي	Ugandalı; Uganda
إيران	İran	إيراني	İranlı; İran
إيطاليا	İtalya	إيطالي	İtalyan
باراجواي	Paraguay	من باراجواي	Paraguaylı; Paraguay
باكستان	Pakistan	باكستاني	Pakistanlı; Pakistan
بربادوس	Barbados	بربادوسي	Barbadoslu; Barbados
برمودا	Bermuda	برمودي	Bermudalı; Bermuda
بريطانيا العظمى	İngiltere	بريطاني	İngiliz
بلجيكا	Belçika	بلجيكي	Belçikalı; Belçika
بلغاريا	Bulgaristan	بلغاري	Bulgar
بنجلاديش	Bangladeş	بنجلاديشي	Bangladeşli; Bangladeş
بنما	Panama	من بنما	Panamalı; Panama
بوتان	Butan	بوتاني	Butanlı; Butan
بورما	Burma	من بورما	Burmalı; Burma
بوروندي	Burundi	بورندي	Burundili; Burundi
بولندا	Polonya	بولندي	Polonyalı; Polonya
بوليفيا	Bolivya	بوليفي	Bolivya; Bolivyalı
بيرو	Peru	من بيرو	Perulu; Peru

ÜLKELER

EK -I

تايوان	Tayvan	تايواني	Tayvan
ترکیا	Türkiye	ترکي	Türk
ترینیداد	Trinidad	ترینیدادی	Trinidadlı; Trinidad
تشاد	Çad	تشادي	Çadlı; Çad
تشیكوسلواکیا	Çekoslavakya	تشیكوسلواکي	Çekoslavak
تنزانيا	Tanzanya	تنزاني	Tanzanyalı; Tanzania
توجو	Togo	من توجو	Togolu; Togo
تونس	Tunus	تونسي	Tunuslu; Tunus
جامبيا	Gambiya	من جامبيا	Gambiyalı; Gambiya
جامايكا	Jamaika	جامايکي	Jamaikalı; Jamaika
جمهورية ألمانيا الديمقراطية	Doğu Almanya Cumhuriyeti	المانی	Alman
جمهورية أيرلندا	İrlanda Cumhuriyeti	ايرلندي	İrlandalı; İrlanda
جنوب أفريقيا	Güney Afrika	جنوب افريقي	Güney Afrikalı
جواتيمالا	Guatemala	جواتيمالي	Guatemelalı; Guatemala
جويانا	Guyana	جوياني	Guyanalı; Guyana
روديسيا	Rodezya	روديسي	Rodezyalı; Rodezya
روسيا	Rusya	روسي	Rus
رومانيا	Romanya	رمانی	Romen
زائير	Zaire	زائيري	Zaireli; Zaire
زامبيا	Zambiya	من زامبيا	Zambiyalı; Zambiya
زيمبابوي	Zimbabvi	من زيمبابوي	Zimbabvili; Zimbabvi
سريلانكا	Sri Lanka	من سريلانكا	Sri Lankalı; Sri Lanka
سنغافور	Singapur	سنغافوري	Singapurlu; Singapur
سوريا	Suriye	سوري	Suriyeli; Suriye
سويسرا	İsviçre	سويسري	İsviçreli; İsviçre
شيلي	Şili	شيلي	Şilili; Şili
عمان	Umman	عماني	Umman
غانا	Çana	غاني	Ganalı; Gana
غينيا	Gine	غيني	Gineli; Gine
فرانسا	Fransa	فرانساوي	Fransız
فلسطين	Filistin	فلسطيني	Filistinli; Filistin
فنزويلا	Venezuela	فنزويلي	Venezuellalı; Venezuela
فنلندا	Finlandiya	فنلندي	Fin
فيتنام	Viet-Nam	فيتنامي	Vietnamlı; Vietnam
فيجي	Fiji Adaları	من فيجي	Fijili; Fiji
قبرص	Kıbrıs	قبرصي	Kıbrıslı; Kıbrıs

ÜLKELER

EK -I

قطر	Katar	قطري	Katarlı; Katar
كمبوديا	Kamboçya	كمبودي	Kamboçyalı; Kamboçya
كندا	Kanada	كنادي	Kanadalı; Kanada
كوبا	Küba	كوبي	Kübalı; Küba
كوريا	Kore	كوري	Koreli; Kore
كوستاريكا	Kostarika	كوستاريكي	Kostarikalı; Kostarika
كولمبيا	Kolombiya	كولومبي	Kolombiyalı; Kolombiya
كينيا	Kenya	كينى	Kenyalı; Kenya
لاوس	Laos	لاوسي	Laoslu; Laos
لبنان	Lübnan	لبناني	Lübnanlı; Lübnan
لوكسمبورج	Lüksemburg	لوكسمبورجي	Lüksemburg
ليبيا	Libya	ليبي	Libyalı; Libya
ليبيريا	Liberya	ليبيرى	Liberyalı; Liberya
ليسوتو	Lesotho	من ليسوتو	Lesotholu; Lesotho
مالاوي	Malavi	مالاوي	Malavili
مالطة	Malta	مالطي	Maltalı; Malta
مالي	Mali	من مالي	Malili; Mali
ماليزيا	Malezya	ماليزي	Malezyalı; Malezya
مدغشقر	Madagaskar	مدغشقرى	Madagaskarlı; Madagaskar
مصر	Mısır	مصري	Mısırlı; Mısır
منغوليا	Moğolistan	منغولي	Moğol;
موريتانيا	Moritanya	موريطاني	Moritanyalı; Moritanya
موزمبيق	Mozambik	موزمبيقى	Mozambikli; Mozambik
نيبال	Nepal	نيپالي	Nepalli; Nepal
نيجيريا	Nijerya	نيجري	Nijeryalı; Nijerya
نيكاراجوا	Nikaragua	نيكاراجوي	Nikaragualı; Nikaragua
نيوزيلاندا	Yeni Zelanda	نيوزيلاندي	Yeni Zelandalı
هايتي	Haiti	من هاييتي	Haitili; Haiti
هندوراس	Honduras	هندوراسي	Honduraslı; Honduras
هولندا	Hollanda	هولندي	Hollandalı; Hollanda
هونج كونج	Honkong	من هونكونج	Honkonglu, Honkong
يغسلافيا	Yugoslayva	يوغوسلافي	Yugoslav

¹Yapılarında te' nis alameti bulunmayan müennes kelimeler

أَرْض	yer, arz	عَقْرَب	akrep
بُيْر	kuyu	عَيْر	kervan
* حَرْب	savaş, harp	قَاس	balta
* خَمْر	şarap	الْفِرْدَوْس	Cennet
* دِرْع	zırh	أَفْعَى	[tek.is.] engerek
* دَلْو	kova	قَدُوم	keser
* دَار	ev	كَأْس	bardak
رَحَى	değirmen	كَرْش, كَرِش	mide
* رِيح	rüzgâr	مَنْجُون	su değirmeni
الشَّمْس	güneş	مَنْجَنِيْق	mancınık
* ضَبْع	sırtlan	مُوسَى	ustura
طَاغُوت	tağut; put	نَار	ateş
عَرُوض	aruz	نَعْل	nalın; ayakkabı
عَصَا	asa, baston	نَفْس	can, ruh
عُقَاب	[tek.is.] kartal	نَوَى	varılacak yer, hedef

* Farklı anlam ile müzekker olarak da kullanılabilir.

¹Bu ve sonraki listede yer alan kelimelerin kullanımları ile ilgili bilgiler pek çok gramerci tarafından, uzun uzun tartışılmışsa da, konu tam bir kesinlik kazanmamış ve üzerinde ittifak edilen bir hükme bağlanamamıştır. Bunun, kelimelerin kullanımlarının asırlar boyunca uğradığı değişimlerden kaynaklandığını söylemek pek yanlış olmayacaktır. Örneğin: “ağız, مَرْكَب gemi” kelimeleri ilk zamanlarda müzekker, daha sonraları ise müennes olarak kullanılmış, “omuz, كَتِف kuyu” kelimeleri başlangıçta müennes, dahasonraları ise müzekker olarak kullanılagelmiştir.

Müzekker veya müennes olarak kullanılabilen kelimeler.

(Z= çoğunlukla müzekker, S= çoğunlukla müennes; Önceki sayfadaki dipnota bakınız.)

أَبْط ^z	koltukaltı	بَطْن ^z	karın
إِزَار	futa, peştemal, izar	بَعِير ^z	deve
آل	serap	أَبْهَام ^s	başparmak
بَشَر	beşer, ademoğlu	ثَدْي	meme, göğüs [kadında]
تَعَلَّب	tilki	أَصْبَع ^s	parmak
جَنَاح ^z	kanat	صِرَاط	yol
حَال ^s	hal, durum	صُلْح	barış; huzur, sükûn
حَانُوت	dükkân	صَاع	sa' [tahıl ölçüsü]
خَيَال	hayal	ضَحَى	kuşluk vakti
أَرْنب ^s	tavşan	ضَرْب	beyaz bal
دُكَّان	dükkân	ضِرْس	[azı] diş
ذِرَاع ^s	zira'	طِبَاع ^s	mizaç, yapı; kişilik
ذُنُوب	büyük sepet vb.	طَرِيق	yol
رُوح	ruh	عَجْز ^s	kıç, arka
زُقَاق	sokak	عَرَس	düğün
سَبِيل	yol	عَنْق	boyun
زَنْد ^z	Arap çakmağının üst kısmı	عَسَل	bal
سَرَى	gece yolculuğu	عَنْبَر	amber
سِكِّين ^z	bıçak	عَنْكَبُوت ^s	örümcek
سِلَاح	silah	فَرَس ^s	at
سُلْطَان	yetke, sulta, hakimiyet	فُلْكَ	gemi
سَلَم	barış; huzur, sükûn	فَهْر	koku için kullanılan bir taş
سَلَم	merdiven	قَدَر ^s	tencere
سَمَاء	gök	قَفَا	ense
سُور ^z	duvar, çit vb.	قَلِيب	kuyu
سُوق	çarşı; pazar; piyasa	قَوْس ^s	yay
كِرَاع	incikteki ön kemik, tibia	كَبِد	akciğer
لِسَان	dil	مَعَى ^z	barsak
لَيْل ^z	gece	مَلَح ^s	tuz
مِسْك ^z	misk	هَدَى	doğru yol